Universidad de Deusto
Biblioteca

S. THOMAE

SUMMA

THEOLOGICA

3A

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

TERTIA
PARS OPERVM SANCTI THOMAE AQVINATIS.

ANGELICI

Doctoris diui Thomæ Aquinatis Summæ Theologiæ Pars tertia, Reuer[illegible] Do. Thomæ de Vio, tit[illegible] XI[illegible]STI, Presbyteri, Cardina[illegible]ni Cõmentarijs adaucta atque illustrata. Huic etiã adiectis plurium Quæstionum seu dubiorum elucidationibus, atqu Rerum omnium, singulariũm qu locorum Indice copiosissimo.

LVGDVNI,
APVD HAE[illegible]DES IA[illegible]
[illegible]ONTAE.
1[illegible]54

44407
Bibliotheca
Facult. Philosophiae
Provinciae Loyolensis S.I.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Questionum z Articulorum Inder.

Tertie partis summe diui Thome

quinatis questionum z articulorum Inder.

Uestio prima de conuenientia incarnationis Christi.
1 Utrum conueniens fuerit deum incarnari. car.1.
2 Utrum fuerit necessarium ad reparationem humani generis. car.2.
3 Utrū si nō fuisset peccatū de⁹ fuisset incarnatus. 3.
4 Utrum principalius sit incarnatus ad tollendum originale peccatum quam actuale. 4.
5 Utrum conueniens fuerit deum incarnari a principio mundi. 4.
6 Utrum eius incarnatio differri debuerit vsq; ad finem mundi. 4.
¶ Questio.2.de modo vnionis verbi incarnati quo ad ipsam vnionem.
1 Utrum vnio verbi incarnati sit facta in natura. 5.
2 Utrum sit facta in persona. 6.
3 Utrum sit facta in suppposito vel hypostasi. 7.
4 Utrū persona vel hypostasis xpi post incarnationem sit composita. 7.
5 Utrum sit facta aliqua vnio anime z corporis in Christo. 8.
6 Utrum natura humana fuerit vnita verbo accidentaliter. 8.
7 Utrum ipsa vnio sit aliquid creatum. 9.
8 Utrum sit idem quod assumptio. 10.
9 Utrum sit maxima vnionum que creaturis conueniūt. 11.
10 Utrum vnio duarū naturarū in christo fuerit facta per gratiam. 11.
11 Utrum eam aliqua merita precesserint. 12.
12 Utrum gratia fuerit homini Christo naturalis. 12.
¶ Questio.3.de modo vnionis ex parte persone assumentis.
1 Utrum assumere conueniat persone diuine. 13.
2 Utrum conueniat diuine nature. 13.
3 Utrum natura possit assumere abstracta personalitate. 14.
4 Utrum vna persona possit assumere sine alia. 15.
5 Utrum quelibet persona possit assumere. 15.
6 Utrum plures persone possint assumere vnam naturam numero. 15.
7 Utrum vna persona possit assumere duas naturas numero. 16.
8 Utrum magis fuerit conueniens de persona filij q assumpserit humanam naturam quam de alia persona diuina. 17.
¶ Questio.4.de modo vnionis ex parte nature humane assumpte.
1 Utrā humana nā fuerit magis assumptibilis a filio dei q alia nā. 17.
2 Utrum assumpserit personam. 18.
3 Utrum assumpserit hominem. 20.
4 Utrum fuerit conueniens q assumpsisset humanam naturam separatā a singularibus. 20.
5 Utrum fuisset conueniens q assumpsisset humanam naturam in omnibus eius singularibus. 21.
6 Utrum fuisset conueniens quod assumpsisset humanam naturam in alio quo homine ex stirpe ade progenito. 21.
¶ Questio.5.de modo vnionis ex parte partium humane nature.
1 Utrum filius debuerit assumere verum corpus. 21.
2 Utrum debuerit assumere corpus terrenū scilicet carnē z sanguinē. 21.
3 Utrum assumpserit animam. 22.
4 Utrum assumere debuerit intellectum. 22.
¶ Questio.6.de modo assumptionis quantum ad ordinem.
1 Utrum filius dei assumpserit carnem mediante anima. 22.
2 Utrum assumpserit animam mediante spiritu siue mente. 23.
3 Utrum anima fuerit prius assumpta quam caro. 23.
4 Utrum caro fuerit prius assumpta quam anime vnita. 24.
5 Utrum tota natura humana sit assumpta mediantibus partibus. 24.
6 Utrum filius dei assumpserit humanā naturā mediante gratia 25.
¶ Questio.7.de coassumptis a filio dei in humana natura pertinentibus ad perfectionem.s.de gratia Christi prout est singularis homo.
1 Utrum in anima Christi sit aliqua gratia habitualis. 25.
2 Utrum in Christo fuerint virtutes. 26.
3 Utrum in Christo fuerit fides. 26.
4 Utrum in Christo fuerit spes. 26.
5 Utrum in Christo fuerint dona. 26.
6 Utrum in Christo fuerit donum timoris. 27.
7 Utrum in Christo fuerint gratie gratis date. 27.
8 Utrum in Christo fuerit prophetia. 27.
9 Utrum in Christo sit plenitudo gratie. 28.
10 Utrum talis plenitudo sit propria Christi. 28.
11 Utrum gratia Christi sit infinita. 28.
12 Utrum gratia Christi potuerit augeri. 29.
13 Qualiter hec gratia se habeat ad vnionem an scilicet subsequatur vel precedat. 29.
[illegible] gratia Christi 9m quod est caput ecclesie.
[illegible] sit caput ecclesie. 30.
[illegible] omnia ptū ad corpus, vel soli q̄tum ad animas. 30.
[illegible] caput omnium hominum. 30.
[illegible] angelorum. 31.
[illegible] quam est caput ecclesie sit eadem cum gratia [illegible] quādam homo singularis.
[illegible] ecclesie sit proprium Christi.
[illegible] caput omnium malorum. 32.
[illegible] possit etiam dici caput malorum. 32.
[illegible] filio dei in natura humana pertinentibus [illegible] Christi in communi.
[illegible] aliqua gratia preter diuinam. 32.
2 Utrum habuerit scientiam quam habent beati vel comprehensores. 33.
3 Utrum habuerit scientiam inditam vel infusam. 35.
4 Utrum habuerit aliquam scientiam acquisitam. 36.
¶ Questio.10.de scia beata que pertinet ad animam Christi.
1 Utrum anima Christi comprehenderit verbū, siue diuinam essentiā. 35.
2 Utrum cognouerit omnia in verbo. 35.
3 Utrum anima in verbo cognouerit infinita. 36.
4 Utrum videat verbum siue diuinam essentiam clarius qualibet alia creatura. 36.
¶ Questio.11.de scientia indita vel infusa anime Christi.
1 Utrum 9m hanc scientiam Christus sciat omnia. 37.
2 Utrum hac scientia vti potuerit non conuertendo se ad phantasmata. 37.
3 Utrum hec scientia fuerit collatiua. 38.
4 Utrum hec scientia in xpo fuerit minor scientia angelorum. 38.
5 Utrum fuerit scientia habitualis. 38.
6 Utrum fuerit distincta per diuersos habitus. 38.
¶ Questio.12.de scientia anime xpi acquisita vel experimentali.
1 Utrum 9m hanc scientiam cognouerit omnia. 39.
2 Utrum in hac scientia profecerit. 39.
3 Utrum aliquid ab homine didicerit. 39.
4 Utrum xps aliquid acceperit ab angelis. 39.
¶ Questio.13.de potentia anime Christi.
1 Utrum habuerit omnipotentiam simpliciter. 40.
2 Utrum habuerit omnipotentiam respectu corporalium creaturarum. 40.
3 Utrum habuerit omnipotentiā respectu propriī corporis 41.
4 Utrum habuerit omnipotentiam respectu proprie siue voluntatis. 41.
¶ Questio.14.de defectibus quos xps in humana natura assumpsit quantum ad corpus.
1 Utrum filius dei assumere debuerit in humana natura corporis defectus. 42.
2 Utrum assumpserit necessitatem his defectibus subiacendi. 41.
3 Utrum contraxerit hos defectus. 42.
4 Utrum assumpserit omnes huiusmodi defectus. 43.
¶ Questio.15.de defectibus quos xps assumpsit in humana natura quantum ad animam.
1 Utrum in christo fuerit peccatum. 43.
2 Utrum in eo fuerit fomes peccati. 43.
3 Utrum in eo fuerit ignorantia. 43.
4 Utrum anima christi fuerit possibilis. 44.
5 Utrum in christo fuerit dolor sensibilis. 44.
6 Utrum in christo fuerit tristitia. 44.
7 Utrum in christo fuerit timor. 44.
8 Utrum in christo fuerit admiratio. 45.
9 Utrum in christo fuerit ira. 45.
10 Utrum simul fuerit viator z comprehensor. 45.
¶ Questio.16.de his que consequuntur vnionem quantum ad ea que conueniunt christo 9m se.
1 Utrum hec sit vera, deus est homo. 45.
2 Utrum hec sit vera, homo est deus 46.
3 Utrum Christus possit dici homo dei 47.
4 Utrum ea que conueniunt filio [illegible] conuersio. 47.
5 Utrum ea que conueniunt filio 9 [illegible] natura de humana ea que conueniunt filio dei 47.
6 Utrum hec sit vera, filius dei factus est homo. 48.
7 Utrum hec sit vera, homo factus est deus. 48.
8 Utrum hec sit vera, christus factus est creatura. 48.
9 Utrum hec sit vera, ide homo demonstrato Christo incepit esse vel fuit semper. 49.
10 Utrum hec sit vera, christus 9m q̄ homo est creatura. 49.
11 Utrum hec sit vera, christus 9m q̄ homo est deus. 49.
12 Utrum hec sit vera, Christus secundum quod homo est hypostasis vel persona. 50.
¶ Questio.17.de his que pertinent ad vnitatem Christi quantum ad
1 Utrum christus sit vnus vel duo. 51.
2 Utrum in christo sit tantum vna vis. 51.
¶ Questio.18.de his que pertinent ad vnitatem Christi quantum ad [illegible] tatem.
1 Utrum in xpo sit alia voluntas diuina z alia humana. 52.
2 Utrum in humana natura christi sit alia voluntas respectu sensualitatis z alia respectu rationis. 52.
3 Utrum ex parte rationis fuerint in xpo plures voluntates. 53.
4 Utrum in Christo fuerit liberum arbitrium. 54.
5 Utrum voluntas humana christi fuerit semper conformis voluntati diuine in volito. 54.
6 Utrum in christo fuerit aliqua contrarietas voluntatum. 54.
¶ Questio.19.de his q̄ pertinent ad vnitatem quantū ad operationem xpi.
1 Utrū in xpo fuerit vna operatio diuinaria z humana vel plures. 55.
2 Utrum in xpo fuerint plures operationes 9m humanam naturam. 55.
3 Utrum 9m operationem humanam diuina ipsi meruerit. 56.
4 Utrum per eam aliquid nobis meruerit. 56.
¶ Qō.20.de his que conueniunt [illegible] ad eius ad patrem. 57.
1 Utrum Christus sit fili[illegible] 57.
2 Utrum sit subiectus filio [illegible]
¶ Questio.21.de oratione Ch[illegible]
1 Utrum Christo conueniat [illegible]
2 Utrum conueniat sibi pa[illegible]

Universidad de Deusto
Biblioteca

Questionum ꝛ Articulorum

3 Utrum conueniat sibi orare pro seipso an pro alijs tantum. car. 58.
4 Utrum oratio eius sit exaudita. 58.
¶ Questio. 22. de sacerdotio Christi.
1 Utrum conueniat christo esse sacerdotem. 59.
2 De hostia huius sacerdotis. 59.
3 De effectu huius sacerdotij. 59.
4 Utrũ effect⁹ sacerdotij huius pertineat ad ipsum solũ, an ad alios. 59.
5 De eternitate sacerdotij eius. 60.
6 Utrum debeat dici sacerdos ſm ordinem melchisedech. 60.
¶ Questio. 23. de adoptione christi. 60.
1 Utrum conueniat deo filios adoptare. 61.
2 Utrum hoc conueniat soli deo pari. 61.
3 Utrum sit proprium hominum adoptari in filios. 61.
4 Utrum christus possit dici filius adoptiuus.
¶ Questio. 24. de predestinatione christi. 61.
1 Utrum christus sit predestinatus.
2 Utrum sit predestinatus ſm q̃ homo. 62.
3 Utrum eius predestinatio sit exemplar nostre predestinationis. 63.
4 Utrum sit causa nostre predestinationis. 63.
¶ Questio. 25. de adoratione christi.
1 Utrum vna ꝛ eadem adoratione sit adoranda diuinitas christi: ꝛ eius humanitas. 63.
2 Utrum caro christi sit adoranda adoratione latrie. 63.
3 Utrum adoratio latrie sit exhibenda imagini christi. 64.
4 Utrum sit exhibenda cruci Christi. 64.
5 Utrum sit exhibenda matri eius. 65.
6 Utrum reliquie sanctorum sint adorande. 65.
¶ Questio. 26. de hoc q̃ Christus dicitur dei ꝛ hominum mediator.
1 Utrum esse mediatorem dei ꝛ hominum sit proprium Christo. 65.
2 Utrum hoc ei conueniat ſm humanam naturam.
¶ Questio. 27. de sanctificatione beate virginis.
1 Utrum beata virgo fuerit sanctificata ante natiuitatem ex vtero. 66.
2 Utrum fuerit sanctificata ante animationem. 66.
3 Utrum per huiusmodi sanctificationem fuerit sibi sublatus totaliter fomes peccati. 66.
4 Utrum per huiusmodi sanctificationem fuerit consecuta ꝛ vt nunquam peccaret. 67.
5 Utrum per huiusmodi sanctificationem adepta fuerit plenitudinem gratiarum. 67.
6 Utrum si sanctificari fuerit sibi proprium post Christum. 68.
¶ Questio. 28. de virginitate beate Marie.
1 Utrum fuerit virgo in concipiendo. 68.
2 Utrum fuerit virgo in partu. 69.
3 Utrum permanserit virgo post partum. 69.
4 Utrum votum virginitatis emiserit. 69.
¶ Questio. 29. de desponsatione matris dei.
1 Utrum Christus debuerit de desponsata nasci. 70.
2 Utrum fuerit annunciari ei q̃ in ea generandum erat. 70.
¶ Questio. 30. de annunciatione beate virginis.
1 Utrum fuerit annunciari ei q̃ in ea generandum erat. 71.
2 Utrum fuerit annunciari per angelum. 71.
3 Utrum debuerit. 71.
4 De [illegible] 71.
¶ Questio. 31. de [illegible] tantum ad materiam de qua [illegible]
1 [illegible] 72.
2 Utrum [illegible] de Adam. 72.
3 [illegible] de Dauid 72.
4 [illegible] logia Christi conuenienter reputur ab euangelista. 72.
5 [illegible] fuerit Christum nasci de femina. 73.
¶ Utrum fuerit de purissimis sanguinibus virginis eius corpus formatum. 73.
Utrum caro Christi fuerit in aliquibus patribus ſm aliqd signati. 73.
Utrum caro Christi in patribus fuerit peccato obnoxia. 74.
Utrum fuerit decimata in lumbis auum. 74.
¶ Questio. 32. de conceptione Christi quantum ad principium actiuum.
Utrum spiritus sanctus fuerit principium actiuum in conceptione christi. 74.
Utrum possit dici q̃ Christus sit conceptus de spiritu sancto. 75.
Utrum possit dici q̃ spiritus sanctus sit pater christi ſm carnem. 75.
Utrum beata virgo aliquid actiue egerit in conceptione christi. 75.
¶ Questio. 33. de modo ꝛ ordine conceptionis christi.
1 Utrum corpus christi in primo instanti conceptionis fuerit formatum. 76.
2 Utrum in primo instanti conceptionis fuerit a verbo animatum. 76.
3 Utrum in primo instanti conceptionis fuerit a verbo assumptum. 77.
4 Utrum conceptio illa fuerit naturalis vel miraculosa. 77.
¶ Questio. 34. de perfectione prolis concepte.
1 Utrũ in primo instanti conceptionis Christi⁹ fuerit sanctificat⁹ q̃ sam. 77.
2 Utrum in eodem instanti habuerit vsum liberi arbitrij. 77.
3 Utrum in eodem instanti potuerit mereri. 78.
4 Utrum in eodem instanti fuerit plene comprehensor. 78.
¶ Questio. 35. de nativitate salvatoris.
1 Utrum nativitas sit natura vel persone. 78.
2 Utrum christo sit attribuenda alia nativitas preter eternam. 79.
3 Utrum ſm nativitatem temporalem virgo sit mater christi. 79.
4 Utrum debeat dici [illegible] 79.
5 Utrum [illegible] ſm duas [illegible] ,ꝛ virginis matris. 79.
6 [illegible] modo nativitatis: vtrum. [illegible] doloꝛe matris. 80.
[illegible] Utrum conueniat fuerit eum [illegible] 81.
[illegible] Utrum fuerit congruo tempore [illegible] 81.
[illegible] Questio. 36. de manifestatione [illegible] ti.
1 Utrum nativitas christi debuerit esse omnibus manifesta. 81.
2 Utrum debuerit aliquibus manifestari. 81.
3 Quibus manifestari debuerit. 82.
4 Utrũ debuerit ipse se manifestare vel potius manifestari per alios. 82.
5 Per que alia manifestari debuerit. 8
6 De ordine manifestationis. 83.
7 De stella per quam manifestata fuit eius nativitas. 84.
8 De veneratione magorũ qui per stellã ꝛ hinatiuitatẽ cognouerunt. 85.
¶ Questio. 37. de legalibus circa puerum Jesum obseruatis.
1 Utrum debuerit circuncidi. 85.
2 Utrum fuerit conuenienter ei nomen impositum. 84.
3 Utrum debuerit offerri in templo. 84.
4 Utrum mater dei debuerit purganda ad templum accedere. 85.
¶ Questio. 38. de baptismo Joannis.
1 Utrum cõueniens fuerit q̃ Joannes Baptizaret. 85.
2 Utrum ille baptismus fuerit a deo. 85.
3 Utrum contulerit gratiam. 85.
4 Utrum alij preter xpm illo baptismo debuerint baptizari. 86.
5 Utrum baptismus ille cessare debuerit Christo baptizato. 86.
6 Utrum baptizati baptismo Joannis essent postea baptizandi baptismo Christi. 86.
¶ Questio. 39. de baptizatione christi.
1 Utrum christus debuerit baptizari. 86.
2 Utrum debuerit baptizari baptismo Joannis. 87.
3 De tempore baptismi. 87.
4 De loco baptismi. 87.
5 De eo q̃ sunt eicli aperti. 87.
6 De spũsancti apparitione in specie columbe. 87.
7 Utrum illa columba fuerit verum animal. 88.
8 De voce paterni testimonij. 88.
¶ Questio. 40. de modo conuersationis christi.
1 Utrum Christus debuerit solitariam vitam ducere, an inter homines conuersari. 88.
2 Utrum debuerit austeram vitam ducere in cibo, potu, ꝛ vestitu, an alijs communem. 89.
3 Utrũ debuerit abiecte viuere in hoc mũdo, an in diuitijs ꝛ honore. 89.
4 Utrum debuerit viuere ſm locum. 89.
¶ Questio. 41. de tentatione Christi.
1 Utrum conueniens fuerit christum tentari. 90.
2 De loco tentationis. 90.
3 De tempore tentationis. 90.
4 De modo ꝛ ordine tentationis. 91.
¶ Questio. 42. de doctrina Christi.
1 Utrum xps debuerit predicare solum Judeis, vel etiã gentibus. 91.
2 Utrũ *in fine* predicatione debuerit turbationem iudeorum vitare. 92.
3 Utrum debuerit predicare publice vel occulte. 92.
4 Utrum debuerit docere solo verbo vel scripto. 92.
¶ Questio. 43. de miraculis a christo factis in generali.
1 Utrum Christus debuerit miracula facere. 93.
2 Utrum fecerit ea virtute diuina. 93.
3 Quo tempore inceperit miracula facere. 93.
4 Utrum per miracula fuerit sufficienter ostensa eius diuinitas. 93.
¶ Questio. 44. de miraculis Christi in speciali.
1 De miraculis que Christus fecit circa spirituales substantias ꝛ veruꝫ fuerint conuenientia. 94.
2 De miraculis que christus fecit circa celestia corpora. 94.
3 De miraculis que christus fecit circa homines. 94.
4 De miraculis que christus fecit circa irrationales creaturas. 95.
¶ Questio. 45. de transfiguratione christi.
1 Utrum conueniens fuerit christum transfigurari. 96.
2 Utrum claritas transfigurationis fuerit claritas gloriose. 96.
3 Utrum conuenienter adducti fuerint testes huiusmodi [illegible] tionis. 96.
4 De testimonio paterne vocis. 97.
¶ Questio. 46. de passione christi.
1 Utrum conueniens fuerit christum pati pro liberatione hominum. 97.
2 Utrum fuerit alius modus possibilis liberationis humane. 97.
3 Utrum iste modus fuerit conuenientior. 97.
4 Utrum fuerit conueniens q̃ in cruce pateretur. 98.
5 Utrum sustinuerit omnes passiones. 98.
6 Utrum de loc quem in passione sustinuit fuerit maximus. 99.
7 Utrum tota anima eius pateretur. 99.
8 Utrum passio eius impedierit gaudium fruitionis. 100.
9 De tempore passionis. 100.
10 De loco passionis. 100.
11 Utrum fuerit conueniens christũ simul cum latronibus crucifigi.
12 Utrum passio xpi sit eius diuinitati attribuenda.
¶ Questio. 47. de causa efficiente passionis christi.
1 Utrum Christus fuerit ab alio occisus vel a seipso.
2 [illegible] quo motiuo seipsum tradiderit ad patiendum.
3 [illegible] um pater tradiderit eum ad patiendum.
4 [illegible] fuerit conueniens q̃ per manus gentiu[illegible] deis.
5 [illegible] um occisores eius eum cognouerint.
6 De peccato eorum qui Christum occiderunt.
¶ Questio. 48. de modo efficiendi passionem christi.
1 Utrum passio xpi causaliter [illegible] nostr[illegible] per modum [illegible]
2 Utrum per modum satisfactionis.
3 Utrum per modum sacrificij.

Inder.

4 Utrum per modum redemptionis. car. 104.
5 Utrum esse redemptorem sit proprium christi. 104.
6 Utrum causauerit effectum nostre salutis per modum efficientie. 104.
¶ Questio. 49. de effectibus passionis christi.
1 Utrum per passionem christi simus liberati a peccato. 104.
2 Utrum per eam simus liberati a potestate diaboli. 105.
3 Utrum per eam simus liberati a reatu pene. 105.
4 Utrum per eam simus deo reconciliati. 105.
5 Utrum per eam sit nobis aperta ianua celi. 105.
6 Utrum per eam fuerit christus adeptus exaltationem. 106.
¶ Questio. 50. de morte christi.
1 Utrum conueniens fuerit christum mori. 106.
2 Utrum per mortem fuerit separata vnio diuinitatis ꝛ carnis. 106.
3 Utrum fuerit separata vnio diuinitatis ꝛ anime. 107.
4 Utrum christus in triduo mortis fuerit homo. 107.
5 Utrum corpus eius fuerit idem numero mortuum ꝛ vivum. 107.
6 Utrum motus eius fuerit aliquid operata ad nostram salutem. 107.
¶ Questio. 51. de sepultura christi.
1 Utrum fuerit conueniens christum sepeliri. 108.
2 De modo sepulture eius. 108.
3 Utrum corpus eius fuerit in sepulchro resolutum. 108.
4 De tempore quo iacuit in sepulchro. 108.
¶ Questio. 52. de descensu christi ad inferos.
1 Utrum conueniens fuerit christum ad inferos descendere. 109.
2 In quem infernum descenderit. 110.
3 Utrum totus fuerit in inferno. 110.
4 Utrum aliquem motum ibi traxerit. 110.
5 Utrum sanctos patres ab inferno liberauerit. 110.
6 Utrum de inferno liberauerit damnatos. 110.
7 Utrum liberauerit pueros in peccato originali defunctos. 110.
8 Utrum liberauerit homines de purgatorio. 111.
¶ Questio. 53. de resurrectione christi.
1 Utrum necesse fuerit christum resurgere. 111.
2 Utrum necesse fuerit ipsum tertia die resurgere. 111.
3 Utrum ipse primus resurrexit. 111.
4 Utrum ipse fuerit causa nostre resurrectionis. 112.
¶ Questio. 54. de qualitate christi resurgentis.
1 Utrum post resurrectionem christus habuerit verum corpus. 112.
2 Utrum corpus eius fuerit gloriosum. 112.
3 Utrum resurrexit cum corporis integritate. 113.
4 Utrum corpus eius resurrexerit cum cicatricibus. 113.
¶ Questio. 55. de manifestatione resurrectionis. 113.
1 Utrum resurrectio christi omnibus hominibus manifestari debuerit an solum quibusdam in speciebus per sonis. 113.
2 Utrum fuerit conueniens q̃ eis videntibus resurgeret. 114.
3 Utrum post resurrectionem debuerit cum suis discipulis conuersari. 114.
4 Utrum fuerit conueniens quod discipulis suis in aliena effigie appareret. 114.
5 Utrum resurrectionem suam argumentis probare debuerit. 114.
6 De sufficientia illorum argumentorum. 115.
¶ Questio. 56. de causalitate resurrectionis christi.
1 Utrum resurrectio christi sit causa nostre resurrectionis corporum. 115.
2 Utrum sit causa nostre iustificationis animarum. 116.
¶ Questio. 57. de ascensione christi.
1 Utrum fuerit conueniens christum ascendere. 116.
2 Secundum quam naturam conueniat sibi ascensio. 116.
3 Utrum propria virtute ascenderit. 116.
4 Utrum ascenderit super omnes celos corporeos. 117.
5 Utrum ascenderit super omnes spirituales creaturas. 117.
6 De effectu ascensionis christi: vtrum sit causa nostre salutis. 117.
¶ Questio. 58. de sessione christi ad dexteram patris.
1 Utrum sedere ad dexteram patris. 117.
2 Utrum conueniat ei secundum diuinam naturam. 118.
3 Utrum conueniat sibi secundum humanam. 118.
4 Utrum hoc sit proprium christi. 118.
¶ Questio. 59. de iudiciaria potestate christi.
1 Utrum iudiciaria potestas sit attribuenda christo. 118.
2 Utrum conueniat sibi secundum q̃ homo. 119.
3 Utrum eam ex meritis sit adepta. 119.
4 Utrum eius potestas iudiciaria sit vniuersalis respectu omnium hominum. 119.
Utrum preter iudicium quod agit etiam hoc tempore sit expectandum iudicium vniuersale per ipsum futurum. 119.
[illegible] eius iudiciaria potestas etiam ad angelos se extendat. 120.
[illegible] de sacramentis: quid sit sacramentum.
[illegible] entum sit in genere signi. 120.
[illegible] eorum rei sacre sit sacramentum. 120.
[illegible] um sit signum vnius rei tantum vel plurium. 120.
[illegible] um sit signum quod est res sensibilis. 121.
[illegible] tum requiratur determinata res sensibilis. 121.
[illegible] rum requiratur significatio que est per verba. 121.
[illegible] determinata verba. 121.
[illegible] possit aliquid addi vel subtrahi. 122.
[illegible] are sacramentum. 122.
[illegible] erint necessaria ad salutem humanam. 122.
[illegible] ia in statu peccatum. 122.
[illegible] fuerint peccatum ante christum. 123.
[illegible] adventum. 123.
[illegible] ecu[illegible] sit gratis. 123.
1 Utrum sacramenta noue legis sint causa gratie. 125.
2 Utrum gratia sacramentalis aliquid addat super gratiam virtutum ꝛ donorum. 124.
3 Utrum sacramenta contineant gratiam. 124.
4 Utrum sit in eis aliqua virtus ad causandam gratiam. 125.
5 Utrum talis virtus in sacramentis deriuetur a passione christi. 125.
6 Utrum sacramenta veteris legis gratiam causarent. 125.
¶ Questio. 63. de effectu sacramentorum qui est character.
1 Utrum ex sacramentis causetur character aliquis in anima. 126.
2 Quid sit ille character. 126.
3 Cuius sit character. 126.
4 In quo sit sicut in subiecto. 127.
5 Utrum sit indelebilis. 127.
6 Utrum omnia sacramenta imprimant characterem. 128.
¶ Questio. 64. de causa sacramentorum.
1 Utrum solus deus interius operetur in sacramentis. 128.
2 Utrum institutio sacramentorum sit solum a deo. 129.
3 De potestate quam christus habuit in sacramentis. 129.
4 Utrum illam potestatem potuerit alijs communicare. 129.
5 Utrum ptās ministerij in sacramentis conueniat malis. 129.
6 Utrum mali peccent dispensando sacramenta. 130.
7 Utrum angeli possint esse ministri sacramentorum. 131.
8 Utrum intentio ministri requiratur in sacramentis. 131.
9 Utrum requiratur ibi recta fides: ita quod infidelis non possit tradere sacramentum. 131.
10 Utrum requiratur ibi recta intentio. 131.
¶ Questio. 65. de numero ꝛ modo sacramentorum.
1 Utrum sint septem sacramenta. 132.
2 De ordine eorum adinuicem. 132.
3 De comparatione eorum. 133.
4 Utrum omnia sacramenta sint de necessitate salutis. 133.
¶ Questio. 66. de sacramento baptismi quantum ad ea que ad ipsum pertinent.
1 Quid sit baptismus: vtrum sit ablutio. 135.
2 De institutione huius sacramenti. 135.
3 Utrum aqua sit propria materia huius sacramenti. 134.
4 Utrum requiratur aqua simplex. 134.
5 Utrum hec sit conueniens forma huius sacramenti. Ego te baptizo in nomine patris ꝛ filij ꝛ spiritussancti. 134.
6 Utrum aliquis possit baptizari sub hac forma ego te baptizo in nomine christi. 135.
7 Utrum immersio sit de necessitate baptismi. 136.
8 Utrum requiratur trina immersio. 136.
9 Utrum baptismus possit reiterari. 136.
10 De ritu baptismi. 137.
11 De distinctione baptismatum. 137.
12 De comparatione baptismatum. 137.
¶ Questio. 67. de ministris baptismatis.
1 Utrum ad diaconum pertineat baptizare. 137.
2 Utrum hoc pertineat ad presbyterum vel solum ad episcopum. 137.
3 Utrum laicus possit sacramentum baptismi conferre. 138.
4 Utrum hoc possit facere mulier. 138.
5 Utrum non baptizatus possit baptizare. 138.
6 Utrum plures possint simul baptizare vnum ꝛ eundem. 138.
7 Utrum necesse sit esse aliquem qui baptizatum de sacro fonte recipiat. 139.
8 Utrum recipiens aliquem de sacro fonte obligetur ad eius instructionem. 139.
¶ Questio. 68. de suscipientibus baptismatum.
1 Utrum omnes teneantur ad suscipiendum baptismum. 140.
2 Utrum aliquis possit saluari sine baptismo. 140.
3 Utrum baptismus sit differendus. 140.
4 Utrum peccatores sint baptizandi. 141.
5 Utrum peccatoribus baptizatis sint imponenda opa satisfactoria. 141.
6 Utrum requiratur confessio peccatorum. 141.
7 Utrum requiratur intentio ex parte baptizati. 141.
8 Utrum requiratur fides. 141.
9 Utrum sint pueri baptizandi. 142.
10 Utrum pueri iudeorum sint baptizandi inuitis parentibus. 142.
11 Utrum aliqui sint baptizandi in maternis vteris existentes. 143.
12 Utrum furiosi ꝛ amentes sint baptizandi. 143.
¶ Questio. 69. de effectibus baptismi.
1 Utrum per baptismum auferantur omnia peccata. 143.
2 Utrum per baptismum liberetur homo ab omni pena. 143.
3 Utrum baptismus auferat omnes penalitates huius vite. 144.
4 Utrum per baptismum conferantur homini gratie ꝛ virtutes. 144.
5 De effectibus virtutum qui per baptismum conferuntur. 144.
6 Utrum etiam paruuli per baptismum gras ꝛ virtutes accipiant. 144.
7 Utrum per baptismum aperiatur baptizatis ianua regni celestis. 144.
8 Utrum baptismus equalem effectum habeat in hominibus baptizatis. 145.
9 Utrum ficta impediat effectum baptismi. 145.
10 Utrum recedente fictione baptismus obtineat effectum suum. 145.
¶ Questio. 70. de circuncisione que precessit baptismum.
1 Utrum circuncisio fuerit preparatoria ꝛ figurativa baptismi. 145.
2 Utrum fuerit conuenienter instituta. 146.
3 Utrum ritus circuncisionis fuerit conueniens. 146.
4 Utrum circuncisio conferret gratiam. 146.
[illegible] Questio. 71. de [illegible] quibus [illegible] baptismus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Questionum ⁊ Articulorum Inder.

1 Utrum catheciſmus debeat precedere baptiſmum. 146.
2 Utrum baptiſmum debeat precedere exorciſmus. 146.
3 Utrum ea que aguntur in catheciſmo ⁊ exorciſmo aliquid efficiant vel ſolum ſignificent. 147.
4 Utrum baptizandi debeāt cathecizari vel exorcizari p̄ ſacerdotes. 147.
¶ Queſtio. 72. de ſacramento confirmationis.
1 Utrum confirmatio ſit ſacramentum. 147.
2 De materia huius ſacramenti. 147.
3 Utrum ſit de neceſſitate ſacramenti q̄ chriſma fuerit per epiſcopū conſecratum. 148.
4 De forma ipſius. 148.
5 Utrum imprimat characterem. 148.
6 Utrum character ꝯfirmatiōis characterē baptiſmalē ꝓſupponat. 148.
7 Utrum conferat gratiam. 149.
8 Cui competat recipere hoc ſacramentum. 149.
9 In qua parte recipiatur. 149.
10 Utrum requiratur aliquis qui teneat confirmandum. 149.
11 Utrum hoc ſacramentum per ſolos epiſcopos detur. 149.
12 De ritu eius. 150.
¶ Queſtio. 73. de ſacramento euchariſtie.
1 Utrum euchariſtia ſit ſacramentum. 150.
2 Utrum ſit vnum vel plura. 150.
3 Utrum ſit de neceſſitate ſalutis. 150.
4 De nominibus eius. 151.
5 De inſtitutione ipſius. 151.
6 De figuris eius. 151.
¶ Queſtio. 74. de materia euchariſtie ſecundum ſpeciem.
1 Utrum panis ⁊ vinum ſint materia huius ſacramenti. 151.
2 Utrum ad materiam huius ſacri requirat determinata quātitas. 151.
3 Utrum materia huius ſacramenti ſit panis triticeus. 152.
4 Utrum ſit panis azimus vel fermentatus. 152.
5 Utrum materia huius ſacramenti ſit vinum de vite. 152.
6 Utrum ſit admiſcenda aqua. 153.
7 Utrum aqua ſit de neceſſitate huius ſacramenti. 153.
8 De quantitate aque que apponitur. 153.
¶ Queſtio. 75. de conuerſione panis ⁊ vini in corpus ⁊ ſanguinem chriſti.
1 Utrum in hoc ſacramento ſit corpus chriſti ſecundum veritatem. 153.
2 Utrum in hoc ſacro remaneat ſubſa panis ⁊ vini poſt conſecratiōē. 154.
3 Utrum ſubſtantia panis poſt conſecratiōē huius ſacramēti annihiletur, aut in priſtinam materiam reſoluatur. 155.
4 Utrum panis poſſit converti in corpus chriſti. 156.
5 Utrum in hoc ſacramento remaneant accidentia panis ⁊ vini. 157.
6 Utrum remaneat forma ſubſtantialis panis. 157.
7 Utrum iſta converſio fiat in inſtanti. 157.
8 Utrum hec ſit vera, ex pane fit corpus chriſti. 157.
¶ Queſtio. 76. de modo quo corpus chriſti exiſtit in hoc ſacramento.
1 Utrum totus chriſtus ſit ſub hoc ſacramento. 158.
2 Utrum totus chriſtus ſit ſub vtraq; ſpecie ſacramenti. 159.
3 Utrum totus chriſtus ſit ſub vtraq; parte ſpecierum. 159.
4 Utrum dimenſiones corpis chriſti vere ſint ſub hoc ſacramento. 159.
5 Utrum corpus chriſti ſit ſub hoc ſacramento localiter. 160.
6 Utrum corpus chriſti moueatur ad motum hoſtie vel calicis poſt conſecrationem. 160.
7 Utrum corpus ꝯpi ſub hoc ſacro poſſit ab oculo aliquo videri. 160.
8 Utrum verum corpus chriſti remaneat in hoc ſacramento cum miraculoſe apparet ſub ſpecie pueri vel carnis. 161.
¶ Queſtio. 77. de accidentibus remanentibus in hoc ſacramento.
1 Utrum accidentia ſint ſine ſubiecto. 161.
2 Utrum quantitas dimenſiua ſit ſubiectum accidentium aliorum. 162.
3 Utrum huiuſmodi accidentia poſſint immutare aliquod corpus extrinſecum. 162.
4 Utrum poſſint corrumpi. 162.
5 Utrum poſſit ex eis aliquid generari. 163.
6 Utrum poſſint nutrire. 163.
7 Utrum in fractione panis ſpecies ſacramentalis frangatur. 163.
8 Utrum vno conſecrato poſſit liquidum admiſceri. 164.
¶ Queſtio. 78. de forma huius ſacramenti.
1 Utrum hec ſit conueniens forma huius ſacri, hoc eſt corpus ⁊c. 164.
2 Utrū forma cōſecrationis panis ſit cōueniens, hoc eſt corpus ⁊c. 165.
3 Utrū ſit cōueniēs forma cōſecrationis ſanguinis, hic eſt calix ⁊c. 165.
4 Utrum in verbis dictarum formarum ſit aliqua vis creata effectiua cōſecrationis. 165.
5 Utrum locutiones ſuperdictis formis ſint vere. 165.
6 De comparatione vnius forme ad aliam. 166.
¶ Queſtio. 79. de effectibus huius ſacramenti.
1 Utrum hoc ſacramentum conferat gratiam. 166.
2 Utrum effectus huius ſacramenti ſit adeptio glorie. 167.
3 Utrum effectus huius ſacramenti ſit remiſſio peccati mortalis. 167.
4 Utrum per hoc ſacramentum remittatur peccatum veniale. 168.
5 Utrum per hoc ſacramentum remittatur tota pena peccati. 168.
6 Utrum hoc ſacramentum preſtet hominem a peccatis futuris. 168.
7 Utrum hoc ſacramentum profit aliis q̄ ſumentibus. 168.
8 Utrum per peccm̄ veniale impediatur effectus huius ſacramenti. 168.
¶ Queſtio. 80. de vſu ſiue ſumptione huius ſacramenti in communi.
1 Utrum ſint duo modi manducandi hoc ſacramentum, ſ. ſacramentaliter ⁊ ſpiritualiter. 169.
2 Utrum ſoli ſacerdoti conueniat manducare ſpūaliter hoc ſacrm. 169.
3 Utrum ſolum homini iuſti ſit manducare ſacramentaliter. 169.
4 Utrum peccator manducando ſacramentaliter peccet. 169.
5 Utrum hoc ſit grauiſſimum omnium peccatorum. 170.
6 Utrum peccator accedens ad hoc ſacramentum ſit repellendus. 170.
7 Utrum nocturna pollutio impediat hominem a ſumptione huius ſacramenti. 170.
8 Utrum ſit ſolum a ieiunis ſumendum. 171.
9 Utrum ſit recipiendum a non habentibus vſum rationis. 171.
10 Utrum ſit quotidie ſumendum. 171.
11 Utrum liceat omnino abſtinere. 172.
12 Utrum liceat conficere corpus ſine ſanguine. 172.
¶ Queſtio. 81. de vſu quo Chriſtus vſus eſt iſto ſacramento.
1 Utrum ipſe Chriſtus ſumpſerit corpus ſuum ⁊ ſanguinem. 173.
2 Utrum dederit ea iude. 173.
3 Utrum dederit ⁊ aſſumpſerit corpus paſſibile vel impaſſibile. 175.
4 Quomodo ſe habuiſſet chriſtus ſub hoc ſacramento ſi fuiſſet in triduo mortis reſeruatum aut conſecratum. 175.
¶ Queſtio. 82. de miniſtris huius ſacramenti.
1 Utrum conſecrare hoc ſacramentum ſit proprium ſacerdotis. 175.
2 Utrum plures ſacerdotes ſimul poſſint eandē hoſtiam conſecrare. 176.
3 Utrum diſpenſatio huius ſacramēti pertineat ad ſolum ſacerdotē. 176.
4 Utrum liceat ſacerdoti conſecranti a cōmunione abſtinere. 176.
5 Utrum ſacerdos peccator poſſit conficere hoc ſacramentum. 176.
6 Utrum miſſa malt ſacerdotis minus valeat quam boni. 177.
7 Utrum heretici ⁊ ſciſmatici vel excommunicati poſſint conficere hoc ſacramentum. 177.
8 Utrum degradati. 177.
9 Utrum peccent alios communionem recipientes. 177.
10 Utrum liceat ſacerdoti omnino a celebratione ceſſare. 177.
¶ Queſtio. 83. de ritu huius ſacramenti.
1 Utrum in celebratione huius myſterij chriſtus immoletur. 178.
2 De tempore celebrationis. 178.
3 De loco ⁊ aliis que pertinent ad apparatum huius celebrationis. 178.
4 De his que in celebratione huius myſterij dicuntur. 179.
5 De his que circa celebrationem huius myſterij fiunt. 179.
6 De defectibus qui circa celebrationē huius myſterij cōmittuntur. 180.
¶ Queſtio. 84. de ſacramento penitentie.
1 Utrum penitentia ſit ſacramentum. 181.
2 De materia huius ſacramenti. 181.
3 De forma ipſius. 181.
4 Utrum impoſitio manus requiratur ad hoc ſacramentum. 182.
5 Utrum hoc ſacramentum ſit de neceſſitate ſalutis. 182.
6 De ordine eius ad alia ſacramenta. 182.
7 De inſtitutione eius. 182.
8 De duratione ipſius. 183.
9 De continuatione eius. 183.
10 Utrum poſſit iterari. 183.
¶ Queſtio. 85. de penitentia ſm q̄ eſt virtus.
1 Utrum penitentia ſit virtus. 183.
2 Utrum ſit virtus ſpecialis. 184.
3 Sub qua ſpecie virtutis contineatur. 184.
4 De ſubiecto eius. 184.
5 De cauſa eius. 185.
6 De ordine eius ad alias virtutes. 185.
¶ Queſtio. 86. de defectu penitentie.
1 Utrum omnia peccata mortalia per penitentiam auferantur. 185.
2 Utrum poſſint ſine penitentia tolli 187.
3 Utrum poſſit vnum remitti ſine alio. 186.
4 Utrum penitentia auferat culpam remanente reatu. 186.
5 Utrum remaneant reliquie peccatorum. 186.
6 Utrum auferre peccatum ſit effectus penitentie inquantum eſt virtus vel inquantum eſt ſacramentum. 186.
¶ Queſtio. 87. de remiſſione venialium peccatorum.
1 Utrum ſine penitentia peccatum veniale poſſit remitti. 187.
2 Utrum poſſit dimitti ſine gratie infuſione. 187.
3 Utrum peccata venialia remittantur per aſperſionem aque benedicte ⁊ muſionem pectoris, ⁊ oratione dñicam, ⁊ alia huiuſmodi. 187.
4 Utrum peccatum veniale poſſit remitti ſine mortali. 188.
¶ Queſtio. 88. de reditu peccatorum per penitentiam dimiſſorum.
1 Utrum peccata per penitentiam dimiſſa redeāt ſimpliciter per ſequens peccatum. 189.
2 Utrum aliquo modo per ingratitudinem redeant ſpecialiter ſecundum quedam peccata. 189.
3 Utrum redeant in equalem reatu. 189.
4 Utrum illa ingratitudo per quam redeunt ſit ſpeciale peccatum. 189.
¶ Queſtio. 89. de recuperatione virtutum per penitentiam.
1 Utrum per penitentiam reſtituantur virtutes. 190.
2 Utrum reſtituantur in equali quantitate. 190.
3 Utrum reſtituatur penitenti equalis dignitas. 190.
4 Utrum opera virtutum per peccatum ſequens mortificata per penitentiam reſuſcitentur. 190.
5 Utrum opera mortificata per peccatū per penitentiam reſuſcitentur. 190.
6 Utrum opera mortua ſine charitate facta reſuſcitentur. 190.
¶ Queſtio. 90. de partibus penitentie in generali.
1 Utrum penitentia habeat partes. 191.
2 De numero partium eius. 191.
3 Quales partes ſint. 191.
4 De diuiſione eius in partes ſubiectiuas. 191.

¶ Queſtionum ⁊ Articulorum Inder.

Inder

Tertie partis diui Tho. aquinatis Inder amplusſimus.

A

Abbas baculo, canonicus libro, epiſcopus anulo inueſtiuntur. q. 62. 1. c. fo. 123.
Abel. abrahe ⁊ melchiſedech ſacrificio cōparatur euchariſtia in miſſa. q. 83. 4. 3. fo. 179.
Ablutio manuū in miſſa ſit ad decentiā ⁊ ad ſignificandam emundationem etiā a minimis peccatis. q. 85. 5. 1. fo. 180.
Ablutio pcūs veteris teſtamenti innouo teſtamento pretermittitur ⁊ retinetur lotio manuum. q. 83. 5. 1. fo. 180.
Abraham primus inter antiquos promiſſionem accepit de ꝓle naſcituro, ⁊ primus ſe a ſocietate infidelium ſegreganit. q. 70. 2. c. fo. 146.
Abrahe ⁊ dauidchriſtus ſpecialiter dicitur filius. q. 31. 2. a. fo. 72.
Abrahe deſcendentes decimati ſunt in corpeter chriſtum. q. 31. o. fo. 74.
Abrahe. ℞. Abel. Dauid.
Abſolutio vniuerſalis a culpa ⁊ a pena ſit in perceptione baptiſmi: ⁊ in martyrio. q. 68. 2. 2. fo. 140.
Abſolutio in publico facta, vt in miſſa prima ⁊ completorio, non eſt ſacramentalis. q. 84. 3. 1. fo. 182.
Abſolutio ſacerdotis: inſtrumentaliter remittit culpam. q. 84. 3. 3. fo. 182.
Abſolutionis facſalis forma dz fieri per verbū indicatiū. q. 84. 3. o. fol. 179.
Abſolutionis ſacramentalis forma differt a forma baptiſmi ⁊ cōfirmationis: ⁊ eſt iſta: ego te abſoluo. q. 84. 3. o. fo. 179.
Abſtractio circunſcriptiua per intellectum a deo viſo ſicuti eſt: eſt impoſſibilis. q. 3. 3. c. fo. 14.
Abſtractio ſcie ex corpalibus, in ſtatu innocētie nō fuiſſet. q. 61. 2. c. fo. 122.
Abſtractio quantitatis mathematice non fit a materia intelligibili: ſed a materia ſenſibili. q. 77. 2. 4. fo. 172.
Abſtractum ⁊ concretum in diuinis ſunt idem realiter ⁊ differunt ſm rationem. q. 17. 1. c. fo. 51.
Acceſſus eſt prior receſſu in ordine cauſe agētis ⁊ finalis: ſed eſt poſterior tempore ⁊ ex parte ſubiecti. q. 85. 6. 2. fo. 185.
Accidens non eſt ens ſed entis: ⁊ eſt nobilius ſuo ſubiecto ſm quid, ſimpliciter autem eſt econuerſo. q. 11. 3. 3. fo. 38.
Accidens pōt eſſe ſine ſubo virtute dei. q. 75. 5. o. f. 157. 2. q. 77. 1. o. fo. 161.
Accidens non poteſt tranſire de ſubiecto in ſubiectum. qō. 62. 3. 2. fo. 124. 2. q. 77. 1. c. fo. 162.
Accidens poteſt eſſe ſubiectum accidentis, ſed ſubam. q. 77. 2. 1. fo. 162.
Accident a panis ⁊ vini ſunt in ſacramento altaris virtute dei, ⁊ ibi manent. q. 75. 5. o. fo. 157. 2. q. 76. 1. 3. fo. 159.
Accidentia iſta habent quantitatem pro ſubiecto. q. 77. 2. o. fol. 162.
Accidentia iſta habent modum eſſendi agendi ⁊ patiendi ſubſtideo ſine forma ſubſtantiali virtute diuina poſſunt agere ⁊ pati quicquid poterat ſubſtantia preexiſtens. q. 77. 3. 4. 5. 6. 7. 8. o. fo. 161.
Accidentia iſta inmutant corpora exteriora: ⁊ poſſunt agere ad formam ſubſtantialem. q. 77. 3. o. fo. 162.
Accidentia iſta nutriunt. q. 77. 6. o. fo. 163.
Accna panis cōſecrati pōt fragi nec tri ꝓs frangitur. q. 77. 7. o. fol. 136.
Accidētia vini cōſecrati pōt miſceri cū aliis liquoribus. q. 77. 8. o. fo. 164.
Accidentia iſta corumpi poſſunt ſicut ⁊ ante conſecratione3 dupliciter ſcilicet per ſe ⁊ per accidens. q. 77. 4. o. fo. 162.
Accidentia iſta ſunt compoſita ex eſſe ⁊ quod eſt. q. 77. 1. 4. fo. 162.
Accidentis propria diffinitio non eſt ens in ſubiecto: ſed eſt res cuius eſſentie competit habere eſſe in ſubiecto. q. 77. 1. 2. fo. 162.
Accidentium ſacramentaltaris operationes, quedam ſunt naturales: ⁊ quedam miraculoſe. q. 75. 6. 3. fo. 157.
Accidentium iſtorum quomodo ex eis poſſit aliquid generari: ⁊ q̄ neceſſe eſt ex eis generari aliquid cum corrumpuntur. q. 77. 5. o. fo. 163.
Accidentium iſtorum fractio tria ſignificat. q. 85. 5. 7. 8. fo. 180.
Accidentium iſtorum corruptio non eſt miraculoſa: ſed miraculum preſupponit. q. 77. 4. 3. fol. 163.
Accidētiū iſtorū immutatio nō facit ibi deſinere corp⁹ ꝯpi niſi qua corrūpere tur ſuba panis ⁊ vini ſi adeſſet. qō. 76. 6. o. fo. 160. 2. q. 77. 4. o. fo. 162.
Accidentaliter conuenit alicui quicquid aduenit ei poſt eius eſſe completū niſi trahatur in communionem illius eſſe completi. q. 2. 6. 2. fo. 9.
Acetum ⁊ vinum differunt ſpecie. q. 74. 5. 2. fo. 153.
Acetum non poteſt naturaliter mutari in vinum. q. 74. 5. 2. fo. 155.
Actio dei eſt ſua eſſentia. q. 3. 1. 1. fo. 32.
Actio forme ſubalis vel accidentalis, dependet a deo. q. 77. 3. 2. fo. 162.
Actio primi principij proprie dicitur operatiomon autem actione ſecundum rum: ſed dicuntur operata. q. 19. 1. c. fo. 55.
Actio inſtrumenti duplex. ſ. ſecundum propriam formam: ⁊ vt monetur a primo agente. q. 19. 1. c. fo. 55. 2. q. 62. 1. 2. fo. 124.
Actio prima eſt alia ab actione principalis agentis: ſecunda vero eſt eadē. q. 9. 1. c. 2. 2. c. fo. 56.
Actio ſpeciem habet a forma agentis. q. 19. 1. 3. fo. 56.
Actio non attribuitur inſtrumento proprie: ſed principali agenti. q. 15. 3. c. fo. 41. 2. q. 15. 3. 1. fo. 45.
Actio attribuitur inſtrumento ſicut immediate agenti: ſed principali agenti ſicut in cuius virtute agit inſtrumentum. q. 66. 5. 1. fo. 134.
Actio principalis agentis ⁊ inſtrumentiinon poteſt eſſe eadem numero eſſentialiter. q. 19. 1. c. fol. 55.
Actio eſt per aliquam formam. q. 19. 1. 3. fo. 56.
Actio eadem ex diuerſa intentione facta, poteſt eſſe bona ⁊ mala. qō. 82. 5. 3. fo. 176.
Actio qualitatis que eſt ad formam ſubſtantialem: non fit niſi in virtute forme ſubſtantialismec ipſa forma eſt principium actionis niſi mediante qualitate. q. 77. 3. 3. fo. 162.
Actus dupl⁹ eſt alicui⁹ potētie. ſ. elicitiue ⁊ imperatiue. q. 85. 2. 1. fo. 184.
Actus ℞ humanus a volūtate: ſeu a rōne deliberata. q. 19. 2. o. fo. 56.
Actus diuerſi quoꝝ vn⁹ eſt rō alteri⁹, nō diuerſificāt habitū. q. 8. 5. 2. f. 31.
Actus ſunt ſuppoſitorū, ꝓpoſitio iſta deficit in ſpēbus ſacramenti altaris. q. 77. 3. c. fo. 162.
Adam in ſtatu innocentie indigebat q̄a. q. 61. 2. 1. fo. 123.
Adam non poterat ſe tranſferre in aliam formam. q. 15. 3. 2. fo. 41.
Adam habuit aliquid carnis ⁊ oſſis q̄ nō ꝓtinebat ad integritatem ꝓlem ipſius: ⁊ de ea formata eſt mulier. q. 31. 5. 2. fo. 73.
Ade peccatum fuit ſuperbia. q. 1. 5. c. fo. 4.
Ade pcm̄ ad alios p carnis ꝓpagationē deriuatū. f. q. 19. 4. 1. fo. 57.
Ade pcm̄ originale q̄ eſt pcm̄ nāe derelictum eſt ad poſteros a peccato actuali ipſius, quod eſt pcm̄ perſonale. q. 8. 3. 1. fo. 31.
Ade peccatū originale fuit in eo dupl⁹. ſ. per modū actualis peccati: ⁊ per modum peccati quaſi naturalis. q. 8. 3. 1. fo. 31.
Admiratio eſt de aliquo nouo ⁊ inſolito. q. 15. 8. c. fo. 45.
Admiratio fuit in ꝓo. q. 15. 8. o. fo. 54.
Adoptatio dei facit adoptatū eſſe idoneum: ſed adoptatio hominis preſupponit idoneum. q. 13. 1. c. fo. 60.
Adoptatio conuenit tantum perſone. q. 25. 4. 1. fo. 61.
Adoptio filiorum dei eſt per conformationē imaginis naturalem. q. 3. 5. 2. fo. 15. 2. q. 45. 4. c. fo. 96.
Adoptio. ℞. Aſſimilatio. Frater.
Adoptare cōuenit toti trinitati: ⁊ poſſit appropriari p̄ſi. q. 23. 2. o. fo. 61.
Adoptare homines cōuenit deo. q. 23. 1. o. fo. 60.
Adoptare eſt admittere ex gratia ad participandum hereditatem. q. 23. 1. c. fo. 60.
Adoptari conuenit ſoli creature rationali non omni, ſed ſolū habenti charitatem. q. 23. 3. o. fo. 61.
Adoptari conuenit etiam angelis: ſed non primo. q. 23. 3. 2. fo. 61.
Adoptiuus. ℞. Chriſtus.
Adoratio imaginū ꝓi tradita eſt ab apoſtolis ⁊ lucas ℞ depinxiſſe imaginem ꝓi que rome habetur. q. 25. 3. 4 fo. 64.
Adoranda eſt mater ꝓi hiperduliamō autem latria. q. 25. 5. o. fo. 6
Adorande ſunt relique ſctōrū dulia tm̄. q. 25. 6. o. fo. 65.
Adorare imagines ꝓi licet nūcupatiue ſit in veteri teſtamento licuit facere quācūq; ſculpturā adorādam. q. 25. 3. 1. fo. 64.
Adorari debēt deitas ⁊ humanitas ꝓprium adoratiōe latrie. q. 25. 1. o. f. 63.
Adorari debet tota trinitas tyna tm̄ latria. q. 25. 1. 1. fo. 63.
Adorari debet humanitas chriſti vt vnita verbo latria: non autem ſm ſe, ſed hiperdulia. q. 25. 2. o. fo. 63.
Adorari debet deus latria propter deitatem: ⁊ dulia propter dominiū. q. 25. 2. c. fo. 63.
Adorari debet perſona ꝓi latria rōne deitatis. ⁊ dulia rōne humanitatis perfecte omni imme[illegible] creaturam. q. 25. 2. c. fo. 63.
Adorari debent caro ꝓi ⁊ imago eius latria. q. 25. 3. o. fo. 64.
Adorari debet crux ꝓpria chriſti eadem adoratione latrie cum chriſto in quantū ipſum repreſentat: ⁊ tetigit membra eius, ⁊ eius ſanguine eſt ꝓ fuſa. q. 25. 4. o. fo. 64.
Adorari dz ymago crucis chriſti in a[illegible] materia (pu[illegible] lapidis vel ligni) latria, vt imago ꝓi tantum. q. 25. [illegible] o. 4.
Adorari debent omnia alia ꝓi, vt [illegible] nces, corona[illegible] ſepe, ⁊ hmōi[illegible] ratione contractus tan[illegible]
Adorari non poteſt creatura [illegible] ꝓ. q. 25. 5. o. fo. 65.
Aduentus chriſti duplex. [illegible] in carne[illegible] ſum. q. 1. 6. 3. fo. 5. 2. qō. 36. 1. 1. 3. fo. 81.
Aduentus primus fuit ad manifeſtan[illegible] veritatē ⁊ ad liberandū a pctis ⁊ ad trahendum ad deum. q. 40. 1. 6[illegible] 88.
Aduentus ſcōs erit manifeſtus: primus vero occultus. q. 36. 1. 3. fo. 81.
Agens inquantū hmōi eſt in actu. q. 8. 3. c. fo. 31. 2. q. 77. 3. c. fo. 162.
Agens pefectum non impedit[illegible] ⁊ cuius ratio nō eſt ſucceſſiua, pōt operari in primo inſtanti in quo eſt. q. 34. 2. 1. fo. 78.
Agēs duplex. ſ. principale: ⁊ inſtrale. q. 48. 6. c. fo. 104. 2. q. 62. 1. c. fo. 123.
Agens inſtrumentale eſt mouens motum. q. 19. 1. 2. fo. 56.
Agens ſcōariū non agit ſine principali: ſed ei cooperat. q. 71. 4. c. fo. 147.
Agens inſtrale exequitur actionē principalis agētis per aliquā actionem propriam ſibi. q. 62. 1. c. 1. fo. 123. 2. q. 64. 5. c. fo. 129.
Agens principale agit ſm exigentiam ſue forme: non autē inſtrumentale: qz agit vt motum ab alio. q. 63. 5. 2. fo. 128.
Agens omne preter deum, non attingit materiam primam: ſed preſupponit eam. q. 75. 4. c. fo. 156.
Agere poteſt aliquid vltra ſpeciem, ſuam non quaſi virtute ꝓpria: ſed virtute principalis agentis. q. 77. 3. 3. fo. 164.
Agnus iugiter oblatus mane ⁊ veſpere: erat principale ſacrificium veteris legis. q. 22. 3. 3. fo. 59.
Agnus paſcalis fuit precipua figura euchariſtie: ratione paſſionis chriſti. q. 73. 5. c. fo. 151. 2. q. 80. 10. 2. fo. 172.
Agnus paſcalis fuit figura euchariſtie quantū ad tria q̄ in ea cōtinentur. q. 73. c. o. fo. 151.
Agno paſcali ſignificabatur q̄ oblatio veri agni. ſ. chriſti eſſet ſacrificium conſummatiuum omnium aliorum. q. 22. 3. 3. fo. 59.
Agonia fuit in ꝓo ſm partem ſenſitiuam: non autē ſm rationē. q. 18. 6. 3. fo. 55.
Agreſta eſt in via ad ſtionē vini: iō nō eſt vinum. q. 74. 5. 3. fo. 153.
Alimentum corporale cōuertit in ſuam alitū: ſed alimentum ſpirituale convertit hominem in ſeipſum. q. 73. 3. 3. fo. 150.
Altare ſignificat crucem ꝯpi. q. 83. 1. 2. fo. 178.
Altare ſignificat chriſtum. q. 83. 3. 2. fo. 178.
Altare debet eſſe lepideum. q. 83. 3. 5. fo. 179.

Textus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Inder

Bitare in veteri lege fiebat in vno loco.q.85,3.3m.fo.179.
Alterū simplr facit diuersitas accidētis:sed aliud fm quid.i. fm essentiā, facit diuersitas subie,nisi adsit diuersitas suppositorum.q.17.1.7.fo.51.
Amydum q: est ex tritico corrupto:non videtur q panis ex eo confectus possit fieri corpus christi.q.74.3.4m.fo.152.
Amor dei est ad omnes homines quātum ad eorum naturam:sed odit eos quantum ad eorum culpam.q.49.4.1m.fo.105.
Angelus differt specie ab alio angelo.q.69.8.3m.fo.145.
Angelus non potuit peccare in primo instanti.q.34.3.1m.fo.78.
Angelo nō est minister alicui⁹ sacrimec alicui⁹ rei sacralis.q.64.7.o.f.151
Angelus non potest manducare sacramentaliter eucharistiam,nec spiritualiter:sed christum.q.80.2.o.fo.169.
Angeli z homines ordinantur sub corpore ecclesie mystico.q.8.4.c.fol.31.
Angeli z homines possunt illuminari a christo dando eis gratiam z scientiam.q.8.4.c.3m.fo.31.c.q.3.2.o.fo.40.
Angeli meruerunt in primo instanti sue creationis.q.34.3.1m.fo.78.
Angeli fuerunt ministri sacerdotū christi.q.22.1.1m.fo.59.
Angeli subsunt iudiciarie potestati christi.q.59.6.o.fo.120.
Angeli essentiā indiuiduatur seipsa.q.77.2.c.fo.162.
Angeli cognitio est duplex.f.matutina z vespertina.q.9.3.c.fo.35.
Angeli cognitio non est discursiua.q.11.3.3m.fo.38.
Angeli apparitio in principio est cum terrore:sed bonus tandez consolationem facit,non autem malus.q.30.3.3m.fo.71.
Angeli apparitio facta mulieribus ad sepulchrum christi,fuit primo per vnum:deinde per duos.q.55.6.3m.fo.115.
Angeli peccatum est irremediabile:ideo eius natura nō fuit assumptibilis a filio dei.q.4.1.c.3m.fo.18.
Angelorum caput est christus fm q deus:z fm qđ homo.q.8.4.o.fo.31.
Angelorum apparitiones in veteri testamento:ordinabantur ad apparitionem filij dei in carne.q.30.3.c.fo.71.
Angelorum corpora assumpta non habent virtutes naturales,quas ostendunt:nec operationes vite.q.55.6.1m.fo.115.
Et angelorū noibus,ppietates z officia eorū accipiuntur.q.67.1.c.fo.137.
¶ Anima est forma corporis dans ei esse:z esse corporeum:z esse animatū.q.75.6.2m.fo.157.
Anima sensitiua nobilior est in homine:q in brutis.q.2.2.2m.fo.6.z.5.1.f.7.
Alia dupliciter patit.f.a lesione corpis:z a propria operatione.q.15.4.c.fo.44.
Anima non mouetur nisi per accidens.q.3.3.3.fo.120.
Anima rationalis non recipit esse a deo nisi in corpore.q.6.3.4.o.fo.24.
Anima rationalis in corpore constituta patitur dupliciter.f.passione corporali:z animali.q.15.4.c.fo.44.
Est tota in toto,z tota in qualibet parte sui corporis.q.46.7.c.fo.99.
Nec est homo:contra hugonem de sancto victore.q.50.4.c.fo.107.
Sed est propria forma corporis:z motor eius.q.8.2.c.fo.50.
Anima in statu innocentie non poterat perficiatur quātum ad scientiam vel gratiam per aliquid corporale.q.61.2.c.fo.122.
Alia separata hz volūtatē immobilē respectu finis.q.52.6.3.f.110.z.7.3.f.111.
Alia separata:statim post mortē hz statū immutabilem.q.59.5.1.3.fo.120.
Alia separata pōt intelligere absq; conuersione ad phātasmata.q.11.2.c.fo.57.
Anima cuiuslibet beati naturaliter vtitur discursu.q.11.3.3m.fo.58.
Anima cuiuslibet sancti z iustorum post mortem z descensum christi ad inferum illustratur z fruebatur diuina gloria.q.52.4.1.3.fo.110.
Anima.v. potentia.
Alia xpi z diuinitas eius fuit sacrificium alta[illegible]similitudinis.q.76.1.1m.f.158.
Alia xpi nobiliora angeli,nō ex nā ex sublimitate virtutis.q.6.5.2.f.24.
Et est super omnes creaturas.q.59.6.3m.fo.120.
Et ea nihil fuit potēti⁹ simpliciter,q aliqđ fuit potēti⁹ ea hz qđ.q.14.2.3.f.42
Anima christi est instrumentum diuinitatis.q.15.2.2m.fo.41.
Et vt sic habuit ad talē virtutē ad oēs mutationes miraculosas ordinabiles ad instaurationē rerum nō aūt ad eas annihilationē.q.13.2.c.3.fol.41.
Anima xpi p sciam acquisitā scivit oē scibile p actionē intellectus agentis:nō aūt sibi as separatas,nec singularia preterita vel futura.q.12.1.o.fo.59.
Anima xpi per scientiam inditam poterat intelligere conuertendo se ad phantasmata:z sine eis.q.11.2.o.fol.57.
Alia xpi p sciam infusam cognoscebat oia cognoscibilia ab hoie per lumē intellectus agentis:z oia p reuelationē hoib⁹ innotescūt.q.11.1.o.f.57.
Et per eam poterat cognoscere subas separatas.q.11.1.2.fo.57.
Et etiam omnia singularia.q.11.1.3.fo.57.
Anima christi in verbo nō comprehendit diuinā essentiam.q.10.1.o.fo.55.
Cognoscit tamen in eo omnia que quandoq; sunt,z etiam hoim cogitatus non autem omnia que sunt in potentia dei.q.10.2.o.fo.55.
Cognoscit etiam in verbo oia que deus nouit scientia visionis:non autem omnia que nouit simplici intelligentia.q.10.2.2m.fo.55.
Et scit in eo infinita in potentia:non autem in actu.q.10.3.o.fo.56.
In verbo etiam comprehendit essentiam omnis creature,z quicquid est in potentia eius.q.10.2.3.c.fo.55.
Anima christi.v. potentia.
Animal duplex.f.verum z phantasticum.q.59.7.c,fo.88.
Aialia i ve.le.pp sinā teneritudinē añ.8.dies nō offerebāt.q.70.3.3.f.146.
Annihilare soli deo conuenit.q.13.2.c.fo.40.
Annunciatio christi conuenienter facta fuit beate virgini.q.30.1.o.fo.71.
Annunciatio xpi conuenienter facta fuit per angelum:qui z in ordine archangelorum rationabiliter creditur suppremus.q.30.2.o.fo.71.
Facta fuit conuenienter in specie z vilione corporali.q.30.3.o.fo.71.
Et conuenienti modo z ordine.q.30.4.o.fo.72.
Annunciationis dominice euangelium exponitur.q.30.4.o.fo.72.
Antecessimportat ordinē ad futurū vere vel imaginarie.q.28.3.1m.fol.69.
Antichristus non erit vnitus diabolo in persona.q.8.8.c.1m.fo.32.
Antichristus erit caput malorum omnium perfectione malitie:non autem ordine vel influxu.q.8.8.o.fo.32.

Textus.

Apertio ianue regni celorum est remotio impedimenti glorie.q.39.5.o.fo.87.z.q.43.5.o.fo.105.z.q.69.7.o.fo.144.
Apostoli nullū sacrm instituerūt.q.64.2.o.fo.129.z.q.72.1.1m.fo.147.
Apli ministrates sacrā vtebāt aliq forma vbor tradita a xpo.q.72.4.1.f.148
Apostoli multa tradiderunt occulte non in scriptis:vt formas sacramentorum.q.25.3.4m.fo.64.z.q.72.4.1m.fo.148.
Apli sūt baptizati baptismo xpi,a xpo.q.38.6.1.f.86.z.q.84.7.4.f.185.
Apostoli baptizabāt per alios:sed predicabāt per se.q.67.2.1m.fo.138.
Apostoli confirmati sunt a christo sine materia:sed nō confirmabāt alios communiter sine materia.q.72.2.1m.z.q.4.1m.fo.148.
Apostolis missio spiritussanc.facta est in specie lingue ignee.q.39.6.4m.fo.88.z.q.72.2.1m.fo.148.
Apparitio dñi a missione visibili:z puenit pri,nō aūt mitti.q.39.8.1.f.88.
Apparitio christi postq resurrexit:legitur facta duodecies.q.55.3.3m.4.fo.114.z.q.85.5.6.fo.180.
Apparuit christus in alia effigie.q.55.4.o.fo.114.
Apparuit christus post resurrectionem,ad probandum eam z identitatez resurgentis.q.55.6.c.fo.115.
Apparuit xps q̄dsdā post ascēsionē in spē propria.q.57.6.3m.fo.117.
Appetitus concupiscibilis z irascibilis obedit imperio rationis.q.15.2.1m.fo.43.z.q.19.2.c.fo.56.
Appetitus sensitiuus inquantum obedit rationi potest dici rationalis:et voluntas participatiue.q.18.2.fo.54.
Appropriāt vnitas pfectiōlitas filio nexus fo spūsan.q.58.2.3.fo.118.
Aqua habet multas proprietates.q.66.3.c.fo.134.
Aqua pluuie gignitur ex vaporib⁹ aqueis,z mistor vi nāe resolutis in veras aquas:ideo in ea potest fieri baptismus.q.66.2.3m.fo.134.
Aqua vera exiuit de latere christi in cruce.q.66.4.3n.fo.134.
Aqua benedicta nō est sacrm:sed dispositio ad sacrā delens venialia:z ordinata contra demones,z impedimētū sacramentor.q.65.1.c.8.fo.132.
Aqua benedicta datur contra impugnationem exteriorem demonū:z potest iterari.q.71.2.3.fo.147.
Aqua non benedicta benedicte addita:tota fit benedicta.q.77.8.3.fo.164.
Aqua debet poni in calice:z parum.q.74.8.o.fo.153.
Aqua non permixta vino,cōficitur licet non apponens peccet.q.74.7.o.fo.153.z.q.85.6.4.fo.180.
Aqua artificiali in vino posita (licet fieri non debeat) conficitur:non autē in pane.q.74.7.3.fo.153.
Argumentum dicitur dupliciter.f.ratio rei dubie:z signum euidens sensibile.q.55.c.fo.114.
Ars non pō inducere formā substāliē nisi vtute nāe.q.75.6.1.fo.157.
Artis forma,est similitudo virtutis effectiue⁹ intēti ab artifice.q.78.2.c.fo.165.
Artificialium forme,sunt accidentia.q.66.4.c.fo.134.
Ascendere in celum fuit conueniens christo.q.57.1.6.o.fo.115.
Ascendit christus fm vtrangz naturam.q.57.2.o.fo.116.
Ascendit christus propria virtute vtriusq; nature.q.57.3.o.fo.116.
Ascendit xps super oēs celos:z super oēm creaturā.q.57.4.3.o.fo.117.
Ascendenti christo accreuit gaudium,quo ad modum:non autem quo ad essentiam glorie.q.57.1.2.fo.116.
Ascensio christi trāscendebat communem hominum notitiam,quo ad terminum ad quem solum.q.55.2.2m.fo.114.
Nec statim post resurrectionem facta fuit propter fidem confirmandam.q.57.1.4.fo.116.
Nec fuit in instanti.q.57.3.3m.fo.117.
Ascensio christi fuit causa nostre salutis.q.58.6.o.fo.117.
Et aperuit nobis paradisum q̄ ad locūm q̄ ad visionē.q.49.5.4.fo.106.
Ascensio christi.v. Conuersatio. Christus.
Assimilari possumus tripliciter filio dei.q.23.3.c.fo.61.
Assimiliatio talis per charitatē pfecti rationē adoptionis.q.23.3.c.fo.61.
Assumere dicit actum assumentis:z terminum.q.3.1.2.4.c.fo.15.
Assumere propie conuenit personez:z non nature.q.3.1.2.3.o.fo.13.
Assumere natura conuenit ratione principij tantum:sed persone ratione principij z termini.q.3.2.o.fo.13.z.4.2.fo.15.
Assumere natura posse abstracta personalitate.q.3.3.o.fo.14.
Assumere posset deus naturam angelicam:sine corruptione personalitatis angelice.q.4.1.3.fo.18.
Assumere z incarnari pōt quenire cuilibet psone sine alia.q.3.4.5.o.f.15.
Assumere naturam humanam in omnibus suis suppositis:non fuit conueniens.q.4.3.o.fo.21.
Assumens non est assumptum:vniens vo est vnitum.q.2.8.c.fo.10.
Assumens.f.persona est vniens:sed nō econuerso.q.2.8.2m.fo.10.
Assumi conuenit nature:non persone.q.4.o.fo.17.
Assumi potest eadem natura numero a tribus personis.q.3.6.o.fo.15.
Assumi possunt due nature humane,ab vna persona.q.3.7.o.fo.16.
Assumi non debuit natura humana immediate in adam.q.4.6.2m.fo.21.
Assumi,conuenit nature humane ratione sui z non ratione suppositi:ideo non conuenit deo.q.16.4.3m.fo.47.
Assūpta est nā hūana z vnita nā diuina ē vnita,sz nō assūpta.q.2.8.c.f.10.
Assumpta est natura humana in individuo.q.2.2.3.fo.6.z.5.2m.fo.7.
Assumpta est natura humana conuenienter:de stirpe ade.q.4.6.o.fo.21.8 q.31.1.o.fo.72.
Assumpta ē a filio dei caro mediāte alia:z alia mediāte spū.q.6.1.2.o.f.25.
Assumpta est caro xpi de adam,de dauid,z abraham.q.31.1.2.o.fo.72.
Assumpta est anima christi z creata in eodem instanti.q.6.3.4.o.fo.24.z q.35.1.2.o.fo.77.
Assumpta nō fuit colūba in vnitatē psone spūsancti.q.39.6.2m.7.c.fo.88.
Assumptam fuisse naturam humanam a verbo dei accidentaliter:est hereticum.q.2.c.fo.7.
Assumpte sunt partes mediante toto ordine intentionis:sed econuerso ordine execqutionis.q.6.3.o.fo.24.

Inder

Assumpsit filius dei naturam humanam cum omnibus perfectionibus suis.q.9.1.c.fo.32.z.q.18.1.2.o.fo.53.
Assumpsit deus conuenienter carnem de muliere.q.31.4.o.fo.73.
Assumpsit filius dei animam rationalem.q.5.3.4.o.fo.22.
Assumpsit xps corpus de muliere:z non attulit ipm de celo.q.5.2.o.fol.21.
Assumpsit Christus verum corpus,z non fantasticum.q.5.1.o.fo.21.
Assumpsit xps nām hūanā in tegrā z pfectā.q.9.1.c.f.32.z.q.18.1.2.c.fo.53.
Assumpsit Christus partes vnitas.q.2.5.c.fo.7.
Assumpsit Christus omnes defectus naturales corporis,cōmunes toti nature humane,sed nullum defectum contraxit.q.14.o.fo.42.
Nec aliquē defectū alte assumpsit aut scit.q.15.o.fo.43.z.q.31.7.o.fo.74.
Assumptibilis est tantum natura humana secundum congruentiam:quelibet vero natura de potentia dei absoluta.q.4.1.fo.17.
Assumptio dicit actionem vel passionem,secundum q diuersimode aliqua respicit:et differt ratione ab vnione z incarnatione.q.2.8.o.fo.10.
Assumptio nāe hūe quenientis fctē ad filiū:sz ad pfez,vt f.f.q.3.8.o. f.17.
Assumptio xpi non fuit tantum per inhabitationem gratie.q.2.c.c.fo.7.
Assumptis duabus naturis humanis ab vna persona,illa persona esset tantum vnus homo.q.3.7.2.fo.17.
Assumptus non fuit homo a filio dei.q.4.3.o.fo.20.
Aue maria exponitur vsque ad ly benedictus.q.30.4.o.fo.72.
Auersio z cōuersio est i ordine ad ly mortali.q.86.4.c.f.180.z.q.88.1.c.fo.188.
Augmentum formarum dupliciter terminatur.q.7.12.c.fo.29.
Auxes.v. Baptizatus. Exorcismus.
¶ Azūm⁹ panis puritatē sigt,z tm̄ grec⁹ ideo officies peccaret.q.74.c.f.152

B

Baptismata Phariseorum erant vana.q.38.1.3.fo.85.
Baptismus ioānis fuit quenies.q.38.1.o.fo.85.
Baptismus Joan.nominatur ab ipso.q.38.2.1.fo.85.
Baptism⁹ Jo.nō erat per se sacramentū:sz quasi quoddā sacrale dispones ad baptismū xpi:ad aliquā pertinebat ad legē Christi.q.38.1.1.fol.85.
Baptism⁹ Jo.fuit a deo q̄ ad ritū z a Joanne q̄ ad effectū.q.38.2.o.fo.85.
Baptismus Jo.non fuit commēdatus aliquo precepto in sacra scriptura:quia parum erat duraturus.q.38.2.3.fo.25.
Baptismus Jo.erat preparatorius ad baptismum xpi.q.38.1.3.o.fo.85.
Baptismus Jo.erat quasi protestatio z professio penitentie:quam confitebat baptizando.q.38.3.1.fo.85.
Et non imprimebat characterem.q.38.6.c.fo.86.
Nec in ipso remittebantur peccata.q.68.6.1.fo.14.
Nec conferebat gratiam.q.38.3.o.fo.85.
Nec ad ipsum admittebantur pueri nec gentiles.q.38.4.3.fo.86.
Baptismus Jo.fuit preparatorius ad baptismum Christi:per exercitium actus.q.70.1.3.fo.145.
Et cessauit Joanne incarcerato.q.38.3.o.fo.86.
Baptismus est sacramentū necessariū simpr z absolute.q.65.4.c.fo.135.
Baptism⁹ plibus sub his vbis collat⁹,ego baptizo vos est baptism⁹:sed non fieri nisi necessitas cogat.q.66.3.4.fo.135.z.q.67.6.2.fo.138.
Baptismus nō iteratur si ille de quo dubitat an sit baptizatus sub hac forma baptizetur:si non es baptizatus ego te baptizo.q.66.9.4.fo.137.
Baptism⁹ pōt fieri p aspersionē effusionē z immersionē in aqua:z quo trina immersio nō ē de necessitate:aut dēat eē intēta vt nō.q.66.7.8.o.fo.136.
Baptismus quo ad solemnitatem hz tēpus determinatū.q.66.10.1.fo.137.
Baptismus non debet iterari.q.66.9.o.fo.156.
Baptismus est sacrm maxime necessitatis:est sine eo aut re,aut voto suscipiendi:si casu pretermittatur morte,melius pōt saluari.q.68.1.2.o.fo.140.
Baptismus fuit institut⁹ quo ad ipsum sacrm in baptismo xpi:z ei⁹ necessitas q̄ ad vsū iducta fuit post passionē z resurrectionē.q.66.2.o. f.134.
Baptismus est pretestatio z sacrm fidei.q.66.1.1.fo.133.z.q.68.1.1.fo.140.
Baptismus solemniter celebratus:debet fieri a presbytero curato:vel ei⁹ vicario.q.67.4.2.fo.138.
Baptismus debet differri in adultis,ad pbationem,instructionem,z reuerentiam:non autem in pueris.q.68.3.o.fo.141.
Baptismus est ianua omnium sacrorū.q.68.6.c.fo.141.z.q.75.3.c.fo.150.
Baptism⁹ aperit ianuā regni celestis.q.63.5.o.fo.87.z.q.69.7.o.fol.144.
Et p ipm hēm⁹ introitū i regnū dei.q.63.5.c.3.fo.88.z.q.66.2.3.fo.134.
Et hz vim illuminatiuā z secundariā ad bona oper.3.q.66.5.o.fo.144.
Baptismus z circumcisio cōferebant gratiam:sed baptismus copiosiorem, et ex sua virtute vt instrumentum passionis Christi iam perfectē:circumcisio vero vt signum future.q.70.4.c.fo.146.
Baptismus si fuisset ante passionem Christi:non introduxisset in regnū celorum.q.69.7.2.fo.144.z.q.70.4.4.fo.146.
Baptism⁹ p̄tinet pfectionē salut;nō aūt circūcisio,io baptism⁹ oīb⁹ pplis proponitur,circūcisio vo soli populo iudeorū data est.q.70.2.3.fo.146.
Baptismus continet virtutem christi que est vniuersalis causa salutis omnium z remissionis omnium peccatorum.q.70.2.4.fol.146.
Baptismus incorporat xpo corporaliter:fides aūt mentaliter.q.69.5.1.fo.144.
Baptismus est sacramentum passionis z mortis Christi.q.73.3.3.fo.151.
Baptismus configurat christo passo z resurgenti inquantum per ipsum homo moritur peccato,z incipit nouam vitam.q.66.2.c.fo.134.
Baptism⁹ dat⁹ a meliori nō est melior.q.64.1.2.fo.129.z.q.82.6.2.f.177.
Baptismus in re sit peccata futura ne simt.q.68.3.3.fo.141.
Baptismus recipitur contra peccatum originale.q.66.9.c.f.136.
Baptismus delet omnem culpam originalem,z mortalem:z quandoq; venialem.q.69.1.o.fo.143.z.q.87.1.2.fo.187.
Baptismus statim tollit culpam originalis peccati z penam carentie visionis diuine que respicium personam:non autem penalitates respicientes naturam.q.69.3.o.fo.144.
Baptism⁹ absolutit ab omni pena.q.68.5.o.fo.141.z.q.69.2.o.fo.143.
Baptismus triplex.f.sanguinis,flaminis,z fluminis.q.66.11.12.fol.137.

Textus.

Baptismus sanguinis liberat ab omni culpa z pena.q.68.2.2.fo.140.z.q.87.1.2.fo.187.
Baptismus.v. Apostoli. Christus. Cōfirmatio. Eucharistia. Fides Immersio. Sanctificat. Sanctificatio. Unxio. Vor.
Baptismi diuerse diffinitiones.q.66.1.o.fo.133.
Baptismi forma que sit:secundum latinos z grecos.q.60.8.c.fol.122.z.q.66.5.o.fo.134.z.q.67.6.c.2.fo.138.
Baptismi forme addēdo,z dē marie,quasi aliqd operet nomen eius:nihil agitur si vero intēdat nō q̄ oko eius,plus baptizato.valet.q.60.8.c.f.122
Baptismi forme interruptio que baptizantis intentionez intercipit.tollit sacramentum baptismi:que vero baptizantis intentionem non disconuenit,sacramentum baptismi non tollit.q.60.7.3.8.o.fo.122.
Baptismi materia est aqua etiam qualitercunq; transmutata dummodo non soluatur eius species.q.66.1.3.4.o.fo.133.
Baptismi materia,non est aqua rosacea vel alchimica:sed bene aqua pluuialis.q.66.4.5.fo.134.
Baptismi mā remota est aqua:proxima vero est ablutio.q.66.1.o.fo.133.
Baptismi sermo dirigitur non solum ad homines:sed etiam ad creaturas insensibiles.q.66.5.3.fo.135.
Baptismi ritus z solemnitas non sunt de necessitate:sed fiunt ad deuotionem,z instructionem,z contra demones.q.66.10.c.fo.137.
Baptismi causa duplex.f.principalis.i.trinitas:z instrumētalis.i.minister.q.66.5.c.fo.134.
Baptismi causa principalis est passio christi respectu ministri:que tamen est causa instrumentalis respectu sancte trinitatis.q.66.5.5.fo.134.
Baptismi proprius minister est sacerdos:non autem diaconus nisi in necessitate.q.67.1.2.o.fo.137.
Baptismi effectus duplex.f.character z gratia.q.68.8.c.fo.142.z.qō.69.10.c.fo.145.
Baptismi effectus duplex.f.per se.i.gnātio in vitā spiritualez z per accīs, id est quem diuinz virtus in eo miraculose operatur.q.69.8.c.fo.146.
Baptismi efficacia est a passione christi z a spiritu.f.sā.66.10.1.2.11.fo.13.7.z.q.69.1.o.fo.145.
Baptismi principalis effectus est delere peccata.q.59.5.c.fo.87.z.q.79.5.1.fo.168.
Baptismi sacramentum sine charitate est opus dei:ideo non est opus mortuum in ficto.q.69,10.1.fo.145.
¶ Baptismum recipiens vel alii sacramenta a ministro malo non precise non peccat nisi communicet ei in peccato.q.64.6.2.fo.130.
Baptismum precedit catheciſmus.q.71.1.o.fo.146.
Baptismo Joannis christus voluit baptizari.q.39.1.2.o.fo.86.
Baptismo facto in mari:illa tantum aqua consecratur:que venit ibi in vsum.q.74.2.3.fo.151.
Baptismo homines adeptantur in filios dei.q.39.8.3.fo.88.
Baptismo nō gnatur ad vitā spūalē.q.66.3.c.fo.134.z.q.67.3.7.c.f.138.
Et sit membrum christi:z incorporatur ei.q.68.1.1.3.c.1.fo.140.
Et in mortem christi baptizatur:z ei commoritur z sepelitur.q.49.3.2.fol.105.z.q.51.1.c.1.c.fo.108.z.q.68.5.7.c.fo.141.
Baptismo sit remissio culpe.q.9.10.2.z.3.fo.145.
Baptismo:fomes mitigatur.q.66.3.c.fo.134.z.q.69.4.3.fo.144.
Baptismo:non remouetur fictio:sed per penitentiam sequentem.q.69.9.2.z.10.2.3.fo.145.
Baptizandi sunt pueri.q.68.9.o.fo.142.
Baptizandi non sunt pueri infidelium inuitis parentibus.q.68.10.o.fo.142.
Baptizandi puerum causa mater non debet occidi:sed mortua potest aperiri:viuente prole in vtero.q.68.11.3.fo.143.
Baptizandi sunt amentes z furiosi a natiuitate z continue:nō autem aliqñ nisi quando habentes vsum rationis hoc volunt.q.68.12.o.fo.143.
Baptizandi non sunt dormientes:nisi propter periculum,et prius voluerint.q.68.1.2.3.fo.143.
Baptizando si baptizandus moriatur salutem consequitur propter desiderium baptismi.q.68.27.3.o.fo.144.
Baptizando non dicitur in nominibus:sed in nomine.q.66.5.6.fo.135.
Baptizandis adultis:fides est necessaria quo ad gratiam:non quo ad caracterem.q.68.8.o.fo.142.
Baptizādus bñs vsum rōnis tenēt hērectā fidē z pritionē q̄ ad remissionē pcōrū:intēcionē ho q̄ ad sacrm.q.68.7.2.fo.142.z.q.86.2.1.fol.186.
Baptizans malus existens peccat mortaliter:nisi in necessitate z sine solemnitate.q.66.3.fo.130.
Baptizare in noie trinitatis si sufficit nisi trinitas exprimat.q.66.6.o.f.135.
Baptizare in nomine genitoris:vel si proferatur alia nomina personarum propria,nihil agitur.q.60.7.2.fo.122.z.q.66.5 7.fo.135.
Baptizare in noie xpi,nō est bapm⁹ nisi reuelet,sic aplis.q.66.6.o. f.135.
Baptizare potest tam masculus quam femina in necessitate,si desit minister aptior.q.67,3.4.5o.fo.138.
Baptizare potest in necessitate:qui non est baptizatus etiā infidelis,dummodo in forma ecclesie baptizet.q.67.5.o.fo.18.
Baptizare scipm nō licet.tñ ppter fidē z desiderii suscipiēdi baptismū saluaretur.q.66.5.4.fo.134.z.q.68.2.7.o.fo.142.z.q.82.4.2.fo.176.
Baptizari tenentur omnes.q.68.1.2.o.fo.140.
Baptizari possunt plures ab vno:si sit necessitas:plures tamen nō possunt eundem baptizare.q.66.5.4.fo.135.z.q.67.6.o.fo.138.
Baptizari non debet manens in proposito peccandi.q.68.4.o.fo.141.
Baptizari non debet puer existens in vtero matris.q.68.11.o.fo.143.
Baptizari debet puer apparente aliquo mēbro si imminet periculū:tñ rebaptizandus est,nisi sit caput.q.66.7.3.fo.136.z.q.68.11.4.fo.143.
Baptizari non debent bruta animalia.q.68.12.2.fo.143.
Baptizati sunt multi a Joanne,qui tamen xpm non aūt odie.q.38.4.o. fol.86.
Baptizati baptismo io.baptizari tenebantur baptismo xpi.q.38.6.o. f.86.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Baptizati tenentur restituere male ablata.q.68.5.3.fo.141.
Baptizati ab hȝticis in foꝛa ecclie,nō debēt rebaptizari.q.66.9.2.fol.154.
Baptizatis rite etiā pueris cōferuntur gratia ⁊ virtute.q.69.6.o. fo.144.
Baptizatis pueris equalis gratia confert:sed adultis inequalis, ſm gradus deuotionis.q.69.8.c.fo.145.⁊.q.89.2.2.fo.189.
Baptizatis ſit triplex vncio.q.66.10.2.fo.137.⁊.q.72.11.5.fo.150.
Baptizatis datur veſtis alba.q.66.10.3.fo.137.
Baptizato ꝓpo nullꝰ ipm de fonte ſuſcepit:q nō eſt baptizat⁹ vt ipſe regeneraret,ſȝ vt alios regnaret,id nō indiguit pedagogo.q.67.7.1. fo.139.
Baptizato Chriſto aperti ſunt celi.q.39.5.o.fo.87.
Et audita eſt vox patris.q.39.8.o.fo.88.⁊.q.45.4.o.fo.97.
Et apparuit ſpiritus.ſ.in ſpecie columbe.q.39.6.o.fo.88.
Baptizatoꝝ a Joā.chriſto nec prim⁹ nec vltim⁹ debuit eſſe.q.39.3.4. fol.87.
Baptizatus fuit Joannes a Chriſto.q.38.6.3.fo.86.
Baptizatus fuit Chriſtus a Joāne:quia per ipſum fuit introitus in terram promiſſionis.q.39.4.o.fo.87.
Baptizatus debet leuari de fonte ab aliquo,⁊ a docto in diuinis imminente periculo.q.67.7.o.q.8.1.fo.139.
Baptizatus inſtrui debet de fide a leuante de fonte ſi ſint inter infideles: vel niſi parentes ſuppleant.q.67.8.o.fo.139.
Baptizatus aſcribit ad duo.ſ.ad aggregationē fidelium⁊ ad ſacroꝝ participationem.q.65.6.c.fo.128.⁊.q.66.2.c.fo.137.⁊.q.70.1.c.fo.145.
Baptizatus participat totaliter virtutem paſſionis Chriſti, ⁊ conſequitur remiſſionem reatus totius pene.q.88.4.3.fo.186.
Baptizatus baptiſmo fluminis conſequitur omnium peccatorum remiſſionem.q.69.1.2.fo.145.⁊.q.4.2.fo.144.
Baptiſa ūnū ſputo i aurib⁹ ⁊ narib⁹:⁊ ſal i os ei⁹ mittit.ſ.q.71.2.3.c.f.147
Bartho.miracloſe occꝫrabat ſc:⁊ ſe ofidebat ſiē volebat.q.54.1.2.f.112.
Beatitudo hois perfecta cōſiſtit in viſione dei p eſſentiā.q.52.5.c.fol.110.
Beatitudo eſt principaliter in aia:ſecundario in corpore.q.15.10.o.fo.45.
Beatitudo anime redundat in corpus.q.57.3.c.fo.117.
Beatitudo eſt naturaliter appetibilis.q.18.1.3.fo.54.
Beatitudinē añ paſſionē xpi null⁹ potuit hȝe.ly ſcti pȝes meruerūt eā p fidē paſſionis xpi quo ad ꝓpriā ꝑſonā,nō quo ad nām cōem.q.49.5.1.f.105.
Beatorum dignitas in anima ⁊ in corpore erit ſecundum gradus meritorum:non ſecundum diuerſitatem ſexus.q.55.1.3.fo.114.
Beatorum gloria excedit omne bonum preſentis vite.q.46.6.3.fo.99.
Beneficia dei tota:ſingulis hominibus ſunt exhibita.q.1.4.3.fo.4.
Bibere pluries in diem:non frangit ieiunium.q.80.8.4.fo.17.
Blaſphemia i ſpm.ſ.q ȝ finaliſ pnia ē pctm olim irremiſſibile:illa ȝo q̄ eſt ex certa malitia,aut ipſius.ſ.ſȝ nō remitti.ſ.de facili.q.16.1.3.f.185.
Bonitas dei eſt ſua eſſentia.q.1.1.c.fo.1.
Bonum duplex.ſ.commutabile:⁊ incommutabile.q.86.4.c.1.fo.186.
Bonum duplex.ſ.ſimpliciter,⁊ ſecundum quid.q.11.5.3.fo.38.
Bonum plura requirit ad ſui conſtitutionem:cȝ malum.q.90.2.4.fo.191.
Bonum vnius hominis continuatur alteri per charitatem: ⁊ per intentionem facientis.q.82.6.c.3.fo.177.
Bona exteriora ſunt bona ſecundaria nō aūt principalia.q.15.6.2. fo.44.
Bona ſpualia pñt ſimul a plibus poſſideri:nō aūt corporalia.q.23.1.3.f.61.
Butum.ꝟ.Baptizari.Euchariſtia.Miracula.

C

Caduceus Morbus impedit a celebratione.q.82.10.3.fo.177.
Caym verbum reprobatur.q.84.10.c.fo.185.
Calix debet eſſe de auro,vel argento,vel ſtanno.q.83.5.6.fo.179.
Calor: diſponens ad formam ignis, manet poſt aduentum eius quaſi quidam effectus talis forme.q.2.3.2.fo.35.
Calor ⁊ alie ꝙlitates tā gibleseſt i corpe glioſe ex nā ſua.q.54.2.1.2.f.112
Calvarie locus dicitur communis locus decollatoꝝ:nō a capite ade ibi ſepulti.q.46.10.3.fo.100.
Capacitas duplex.ſ.naturalis potentie ⁊ obedientialis.q.1.3.3.fo.5.
Caput ad alias partes corporis habet ordinem,perfectionem, et virtutem influendi.q.8.1.8.c.fo.50.
Caput influit in alia membra dupliciter.ſ.intrinſece ⁊ extrinſece.q.8.6.7.c.f.51.
Caput ē a q̄ ȝ⁹,mot⁹ ⁊ gubernatio ceteroꝝ membroꝝ depēdet.q.8.1.c.f.52
Caput eſt in quo vigent omnes ſenſus.q.8.1.c.fo.30.⁊.q.66.7.3.fo.136.
Caput eccleſie,hominum,⁊ angeloꝝ:eſt chriſtus.q.8.1.2.3.4.o.fo.30.
Caput eſſe eccleſie eſt proprium Chriſto.q.8.6.o.fo.31.
Caput maloꝝ eſt diabolus.q.8.7.o.fo.32.
Caput eſſe maloꝝ conuenit antichriſto.q.8.8.o.fo.32.
Caput.ꝟ.Angelus.
Caracter eſt ſpiritualis poteſtas ad aliquas ſacras actiones ordinata.q.63.2.o.fo.126.⁊.q.72.5.c.fo.148.
Caracter nō eſt proprie in gñe nec in ſpecie:ſed reductiue.q.63.2.c.fo.126.
Caracter eſt ſacramentum ⁊ res ſacramenti.q.63.3.2.6.3.fo.127.
Et hȝ rōnē ſigni,rōe ſacri ſēſibil⁹ ⁊ rōne ꝓfiguratiōis.q.63.1.2.⁊.2.4.f.126
Et eſt participatio ſacerdotij Chriſti.q.63.3.c.fo.127.
Et indelebiliter manet anima.q.63.5.o.fo.128.
Caracter non fuit in Chriſto.q.63.5.c.fo.128.
Et tamen Chriſtus eſt caracter patris.q.63.1.2.fo.126.
Caracter baptiſmi eſt alius a caractere confirmationis ⁊ ordinis.q.63.6.o.fo.128.⁊.q.72.5.c.fo.140.
Caracter baptiſmi eſt potentia paſſiua: confirmationis autem et ordinis eſt potentia actiua.q.63.2.c.fo.126.
Caracter eſt a ſolo deo tanq̄ a principali agente:ſed ab homine ſicut a miniſtro.q.64.1.c.fo.128.
Caracter ſacramentalis eſt ꝓprie caracter Chriſti.q.63.3.o.fo.127.
Et ſecundum omnes imprimitur in quibuſdā ſacramentis.q.63.1.o.f.126.
Et imprimit ſolū in ſacris noue legis.q.62.6.3.fo.126.⁊.q.63.1.3. fo.126.
Et imprimitur ſolum in tribus ſcz in baptiſmo, confirmatione et ordine. q.63.6.o.fo.128.
Caracter eſt potentia ſpiritualis.q.63.2.c.fo.126.
Et per ipſum deputantur fideles ad actus conuenientes preſenti eccleſie. q.63.1.2.⁊.2.c.fo.126.
Caracter eſt in anima ſicut quedā virtus ſpiritualis ⁊ inſtrumentalis emanans a deo.q.63.2.c.⁊.3.1.2.fo.126.⁊.q.64.1.c.fo.128.
Caracter eſt ſubiue in po⁴ aie:⁊ nō imediate in eē² ei⁹.q.63.4.o.fo.128.
Caracter.ꝟ.Baptiſmus.Milites.Sacerdos.Sacramenta.
Caracter beſtie ē obſtinata malitia:vel ꝑfeſſio illiciti cult⁹.q.63.3.3.f.127
Caracteris diffinitio.q.63.3.3.o.fo.127.
Caracterem baptiſmi nō ȝhs nullum aliū pōt recipere.q.72.6.o.fo.148.
Caracterem ordinis vel baptiſmi:nec ordinans, nec baptizans poteſt auferre.q.82.8.2.fo.177.
Charitas quantūcunq; minima poteſt reſiſtere cuilibet tēptationi. q.62.6.3.fo.126.⁊.q.70.4.c.fo.146.
Caritas datur ſecundum menſuram ſubiecti.q.69.8.3.fo.145.
Caritas non poteſt eſſe ſine gratia.q.79.1.c.fo.16.
Caritas de ſe preſeruat a peccato:ſed habens eam peccat ex mutabilitate liberi arbitrij.q.79.6.2.fo.168.
Caritas imperat omni virtutiidco pōt dici virt⁹ gñalis.q.85.2.1.fo.184.
Caritatis precepta:fundant omnia precepta mortalia.q.47.2.1.fo.101.
Caritatis actus eſt duplex.ſ.elicitus ⁊ imperatus.q.85.2.1.fo.184.
Caritatis effectus eſt vita ſpiritualis ⁊ dei coniunctio.q.89.6.c.fo.190.
Caritatē vl gȝaz null⁹ pt cognoſcere ſe hȝe p certitudinē.q.80.4.5.f.170
Caro dicit triplr.ſ.natura,culpa,⁊ corruptio carnis.q.54.3.1.fo.113.
Cathecizmus eſt quoddam ſacramentale pertinens ad ſolennitatem baptiſmi.q.67.3.2.fo.138.
Cathecizmus pertinet ad ſacerdotem principaliter:ad lectorem vero ſecūdario.q.67.3.2.fo.138.⁊.q.71.4.o.fo.147.
Cathecizmus eſt inſtructio credendorum explicite:precedens baptiſmum. q.71.1.o.fo.146.
Cathecizmus.ꝟ.Inſtructio.
Cathecizandi ſunt pueri.q.71.1.2.3.fo.146.
Cauſa ꝓxima eſt a qua denominatur effectus.q.4.1.1.fo.18.
Cauſa alicuius effectus dupliciter.ſ.directe ad illum agendo: ⁊ indirecte non impediendo cum poſſit.q.47.1.c.fo.101.
Cauſa naturali ⁊ ſufficienti poſita ponitur effectus: ſed non poſita cauſa voluntaria.q.56.1.c.fo.115.
Cauſa continet effectum multis modis.q.62.3.c.⁊.4.c.fo.124.
Cauſa primo operāt in ſibi ꝓpinquius:⁊ per illud in alia.q.56.1.c.fol.115.
Cauſa efficiens non poteſt eſſe poſterior effectu ordine deuotionis: ſicut finalis.q.62.6.c.fo.126.
Cauſa principalis non poteſt ꝓprie dici ſignum ſui effectus: ſed tantum cauſa inſtrumentalis.q.62.1.1.fo.124.
Cauſe principali aſſimilat effectus mō cauſe inſtrumētali.q.62.1.c.fo.163.
Cecus miraculoſe illuminatus naturaliter videt.q.77.4.3.fo.163.
Celi partes non opoꝛtet eſſe ſuperiorem chriſto:ſed chriſtus ⁊ corpora glorioſa ſunt ſupra omnes celos.q.57.4.c.1.fo.117.
Cena chriſti fuit luna quartadecima:ſed paſſio eius fuit luna quintadecima.q.44.2.2.fo.95.⁊.q.46.9.1.fo.100.
Cena.ꝟ.Euchariſtia.
Centurio ⁊ petrus reuerti ſunt chriſtum ex humilitate: zacheus autem ex amore.q.80.10.3.fo.172.
Chriſtus benedici debet ab eo in cena dñi.q.72.3.o.⁊.12.3.fo.148.
Chriſma non eſt de neceſſitate baptiſmi:ſed quodammodo perficit ipſum. q.66.10.2.fo.137.
Chriſma admixtum aque:nō tollit quin in ea poſſit fieri baptiſmo.q.66.4.2.fo.134.
Chriſmate ſignat⁹ in fronte cōfirmandus duplici rōne.q.72.9.c.fo.149.
Cibi vſus de ſe non eſt peccatum:aliquis tamen prohibetur ꝓpter ſignificationem.q.40.4.2.fo.90.
Cicatrices apparebunt in corpore chriſti in iudicio.q.54.4.c.fo.113.
Cicatrices cum quibus chriſtus ſurrexit,ſemper erunt in corpore eius fulgentes.q.54.4.o.fo.113.
Cicatrices ſemper erūt in corporib⁹ glorioſis martyrum.q.54.4.c.fol.113.
Circumciſio erat ſacramentum preparatorium ad baptiſmum: minus tamen expreſſe figurans eum quo ad exteriora,ſȝ columna nubis, ⁊ tranſitus maris rubri,que tamen non erant ſacramenta.q.70.1.2.fo.145.
Circumciſio erat preparatoria baptiſmi quo ad ꝑfeſſionē fidei:baptiſmus vero Joan.quo ad exercitium actus.q.70.1.3.fo.145.
Circumciſio erat quedam profeſſio fidei Chriſti, aggregans antiquos collegio fidelium preparatoria ⁊ figura baptiſmi.q.70.1.2.o.fo.145.
Circumciſio eſt quedam proteſtatio legis implende.q.40.4.c.fo.89.
Et erat neceſſaria ad diſtinctionem ⁊ ſignificationem.q.7.10.o.fo.145.
Et debuit differri vſq; ad tempus abrahe.q.70.2.o.fo.145.
Et debuit dari ante legem moyſi.q.70.2.2.fo.140.
Et neceſſario fiebat octauo die:non autem ante etiam imminente morte.q.70.3.3.fo.146.
Et pretermittentes eam in deſerto excuſabantur:niſi ex contemptu preter miſſent.q.70.4.3.fo.146.
Nec ſit nunc nec antiquitus, cum cultro lapideo:miſi in quibuſdā famoſis circumciſionis.q.70.3.2.fo.146.
Circumciſio neceſſario fiebat in membro generationis.q.70.3.1.fo.146.
Et data fuit conuenienter ſoli populo iſrael.q.70.2.3.fo.146.
Et ſolis maribus data fuit.q.70.2.4o.fo.146.
Circumciſio conferebat gratiam,quo ad omnes effectus poſitiuos et priuatiuos.q.62.6.3.fo.126.⁊.q.70.4.o.fo.146.
Et non imprimebat caracterem, niſi in corpore.q.70. 4.c.fol.146. et.q.71. 3.3.folio.148.
Circumciſio ſi poſt paſſionem chriſti haberet locum,introduceret in regnū. q.70.4.4.fo.146.
Circumciſio principaliter tollebat peccatum originale:⁊ cōſequenter quod libet aliud.q.70.4.o.fo.146.
Sed ante circumciſionis inſtitutionem:homines ſaluabantur per ſolam fidem.q.68.1.1.fo.140.⁊.q.70.4.2.fo.146.
Circumciſionē nō hntes ſi in deſerto mortui ſint:eadem rō eſt de his,⁊ de eis qui moriebantur ante octauum diem tpe legis.q.70.4.3.fo.146.
Circumciſio eſt chriſtus multiplici ratione.q.37.1.o.fo.84.
Circumciſio.ꝟ.Juſtificatio.
Clamor chriſti in cruce fuit miraculoſus.q.47.1.2.fo.101.
Claritas corpis glioſi,erit a gña aie.q.45.2.c.⁊.96.⁊.q.54.2.1.2.fo.112.
Claritas xpi trāſfigurati fuit claritas glie quātū ad eſſentiā,ſed nō ꝙtū ad modū eſſendi:q; nō fuit per modū permanētis.q.45.2.o.fo.96.
Claritas veſtimētoꝝ xpi ſignificat claritatem ſanctoꝝ.q.45.2.3.fo.96.
Claritate tñi,fuit trāſfiguratio xpi:⁊ nō ſm aliā dotem.q.45.1.3.fo.96.
Claritatem ſui corporis,beati poſſunt oſtendere ⁊ occultare.q.54.1.2.3.et 2.1.fo.112.
Clauium vſum non hñt ſciſmatici,hereticiſuſpenſi,degradati,excōicati. q.64.9.2.3.fo.131.⁊.q.82.9.o.fo.177.
Clauſo paradiſi duplex.ſ.per pctm originale,⁊ actuale.q.52.5.c.fo.110.
Cognitio eſt duplex.ſ.naturalis ⁊ per gratiam.q.55.1.c.fo.114.
Cognitio eſt duplex.ſ.mouendo ⁊ addiſcendo.q.9.4.1.fo.34.
Cognitio ſingulariū pertinet ad perfectionem anime intellectiue,ſecundum cognitionem practicam.q.11.1.3.fo.36.
Cognitionis perfectio duplex.ſ.ex parte cognitis:⁊ ex parte cognoſcentis. q.10.4.1.fo.35.
Cognoſcitur vnumquodq; inquantum eſt in actu.q.10.3.c.fo.36.
Columba habet ſeptem proprietates:quibus ſeptem dona ſpirituſ.ſ.deſignat.q.39.6.4.fo.88.
Columba apparens ſuper chriſtum baptizatum:ſolum ſpiritum.ſ.demonſtrauit.q.39.8.2.fo.88.
Et in ſpē eius apparuit ſpūs.ſ.propter quatuor.q.39.6.4.fo.88.
Columba illa fuit verum animal.q.39.7.o.fo.88.
Columba illa,peracto miniſterio ceſſauit,vt flāma que in rubo apparuit moyſi.q.39.6.2.fo.88.
Columba.ꝟ.Aſſumpta.Turtur.
Comeſtio chriſti poſt reſurrectionem vera fuit:angeli vero non.q.54.2.3. fo.115.⁊.q.55.6.1.fo.115.
Comedēs dauid panes ſcīōs,excuſat ꝓpter neceſſitatē.q.40.4.3.fo.90.
Commutatio ſicut eſt in beneficijs,rependendo gratia:ſic ⁊ in offenſis puniendo.q.85.3.3.fo.184.
Cōprehēdere diuinā eſſentiā,nullus intellect⁹ creatus pōt.q.10.1.o.fo.35.
Comprehenſor ſumi ⁊ viator,chriſtus fuit.q.15.10.o.fo.45.
Cōe ſp ē pri⁹ ꝓpo eiuſdē ghis:mō ātſi ſint diuerſoꝝ generū.q.7.13.2.f.29.
Concepta fuit beata virgo ex ſemine viri.q.27.2.4.fo.66.
Concepta fuit.b.virgo in peccato originali.q.27.1.3.⁊.2.c.2.fo.66.
Et iō romana eccliа nō celebrat feſtū ꝛceptiōis.b.marie:tolerat tñ ꝓpter diuinā quārūdā eccliaꝝ illō celebrātiū,ꝑfectificatiōe eiꝰ.q.27.2.3.fo.66.
Conceptio chriſti habet tria priuilegia a ſpū.ſ.q.32.4.1.fo.76.
Cōceptio xpi ſpūr attribuit ſpūſcō:ils ſit a tota trinitate.q.32.1.o.f.74.
Conceptio chriſti eſt de ſpiritu.ſ.efficienter ratione corporis:⁊ conſubſtantialiter ratione verbi.q.32.2.o.fo.75.
Conceptio chriſti fuit in inſtanti.q.33.1.2.3.o.fo.76.
Cōceptio xpi cū de facta ex muliere,more loquit̄ hebreoꝝ qui dicūt mulieres,non virginitate corruptas:ſed feminas.q.28.1.3.fo.69.
Conceptionis chriſti fidem habuit.b.virgo.q.30.1.c.2.fo.71.
Conceptionis chriſti materiā.b.virgo preparauit actiue:⁊ tñ in ipſa conceptione nihil actiue operata eſt.q.32.4.o.fo.75.
Et chriſtus,in primo inſtanti ſue conceptionis fuit perfectus ſm aiam,⁊ figuram corporis:non autem ſm quantitatem.q.33.2.o.fo.76.
Et ipſe chriſtus,in primo inſtanti ſue conceptionis,fuit ſanctificatus quo ad animam ⁊ corpus.q.34.1.o.fo.77.
Et in eodē inſtāti hūit vſum liberi arbitrij:⁊ opōne tact⁹.q.34.2.o.fo.77.
Et hūit plenitudinē gre,⁊ cognitiōis.q.34.2.2.fo.78.⁊.q.72.1.4.fo.147.
Et habuit maiorē gratiā omnibus comprehenſoribus.q.34.4.c.fo.78.
Et meruit,⁊ in eo comprehenſor fuit.q.34.3.4.o.fo.78.
Et gloriā imortalitatis ſue quā in primo inſtāti ſue conceptionis meruit:potuit tñ et meruit p act⁹ ſequētes,nō vt magis eſſet debita:ſed vt pluribus cauſis debeaꝛ ei.q.34.3.3.fo.78.⁊.q.49.6.2.fo.106.⁊.q.59.3.c.fo.119.
Conceptus eſt chriſtus miraculoſe ex perpetua virgine: non ex virili ſemine.q.28.o.fo.78.⁊.q.31.3.o.fo.73.
Conceptū ꝓprie dr corp⁹ xpi ex ſpūſcō:⁊ nō de ſpūſcō.q.32.2.1.fo.75.
Cōcupiſcentia eſt naturalis hoi,ſm vt recta ſm rōnem.q.15.2.2.fo.43.
Cōfeſſio petri 2ꝝ.ſ.interior deo:⁊ exterior ſacerdoti.q.68.6.c.2.fo.141.
Confeſſio de mortalibus requirit q̄ homo proponat ab oibus ⁊ ſingulis peccatis mortalibus abſtinere.q.87.1.c.1.fo.187.
Confeſſio ante introitum miſſe ſignificat emundationem etiam a minimis peccatis.q.83.5.1.fo.180.
Cōfeſſio petri exterior,nō ē nēcia abſ bap^m:ſȝ bñ interior.q.68.6.o.fo.141
Confirmata fuit beata virgo per ſecūdam ſanctificationem in bono: ita quod non poterat flecti in contrariū.q.27.5.2.fo.68.
Confirmatio eſt ſacramentum.q.72.1.o.fo.147.
Confirmatio eſt efficacius ſacrm baptiſmo ad perficiendū in bono:baptiſmus vero ad removendum malum.q.72.11.2.fo.150.
Confirmatio eſt ſpiritualis augmentum, promouens hominem in ſpiritualem etatem perfectam.q.72.1.3.c.fo.149.
Confirmatio non eſt de neceſſitate ſalutis.q.65.4.c.fo.135.
Confirmatio fuit immediate inſtituta a chriſto.q.72.1.1.fo.147.
Confirmatio confertur tantum ab epīs.q.72.11.o.fo.149.
Et conferri poteſt a ſacerdote ex cōmiſſione ſolius papemon autē a diacono.q.72.11.1.fo.149.
Confirmatio debet dari cuilibet baptizato cuiuſcunq; etatis ſexus vel cōditionis,⁊ morienti.q.72.8.o.fo.149.
Confirmatio datur tantum in fronte.q.72.9.o.fo.149.
Confirmatio roborat hoiem ȝ alios:euchariſtia in ſe.q.72.9.2.fo.149.
Confirmatio perficit effectum penitētie ⁊ baptiſmi.q.72.2.fo.149.
Confirmatio confert excellentiam hominis ad ſemō autem ad alium,ſicut ordo.q.72.8.1.fo.149.
Confirmationis propria materia eſt chriſma.q.72.2.o.fo.147.
Confirmationis ſacrm habet determinatam formā.q.72.4.o.fo.148.
Confirmationis ſacrm chriſtus non debuit ſumere.q.72.1.4.fo.147.
Confirmationis effectū nullus cōſequitur ſine voto eius.q.72.6.1.fo.149.
Confirmationis effectum quidam miraculoſe acceperunt:anteqū baptizarentur.q.72.2.1.⁊.6.1.fo.148.
Confirmationi cōperit perfectio ad quam homo perducitur per augmentum euchariſtie vero illa que eſt alicuius extrinſeci hominem conſeruantis.q.73.1.1.fo.150.
Confirmans ⁊ confirmandus debent eſſe in gratia ⁊ debent eſſe confeſſi ⁊ ieiuni de conſilio.q.72.7.2.⁊.12.2.fo.119.
Confirmans ⁊ ordinans imponit manus.q.84.4.c.2.fo.182.
Confirmandus debet teneri ab alio confirmato cuiuſcunq; etatis vel ſexus.q.72.10.o.fo.149.
Confirmatus exiſtens in pctō mortali cuius cōſcientiam non hȝ.vel cuius non eſt plene contritus,dummodo non ſit fictus,conſequitur remiſſionē peccatorum.q.72.7.2.fo.149.
Confirmato cōfertur plenitudo gre:⁊ ſpūſſancti.q.72.1.o.fo.147.
Confirmato datur poteſtas ſpiritualis ad pugnandum contra hoſtes fidei viſibiles.q.72.3.o.fo.148.
Confirmati cōformantur ⁊ configurantur chriſto.q.72.1.4.⁊.4.3.fo.147.
Confirmati gratiam habentes conſequuntur plenam remiſſionem peccatoum.q.72.7.2.fo.149.
Confirmati decedentes maiorē gloriam cōſequuntur,ſicut ⁊ hic maiorem obtinent gratiam.q.72.8.4.fo.149.
Conſecratio templi altaris veſtium ⁊ vaſoꝝ nō ſunt ſacra:ſed ſunt diſpoſitiones quedam ad ſacramenta.q.65.1.c.fo.132.
Conſecratio domus ſignificat ſanctitatem eccleſie:altaris vero chriſti.qō. 85.3.2.4.fo.178.
Conſecratio altaris ⁊ eccleſie ſit multiplici ratione.q.85.3.o.fo.178.
Cōſecratio altaris nō debet fieri ſine reliquijs martyrū.q.83.3.2.fo.178.
Conſecratio eccleſie nō ȝ reiteranda niſi eccliа ſit peiorata.q.83.3.3.fo.179.
Conſecratio eccleſie vel altaris ſi fuerit dubia:tunc debent cōſecrari.q.83. 3.3.fo.179.
Conſecratio quelibet eſt indelebilis permanentibus rebus conſecratis.q. 76.6.2.fo.160.⁊.q.82.8.fo.177.⁊.q.83.3.3.fo.179.
Conſecratione res in aiate adipiſcuntur quandam ſpualem virtutem,qua ſint apte ad diuina.q.83.3.3.4.fo.179.
Conſecrare ola ſoli eō cōuenit:euchariſtia excepta.q.82.1.4.⁊.3.3.f.176.
Conſecrate eccleſie ligna non debent cedere ad vſum laicoꝝ:ſed monaſterij vel comburi.q.83.3.3.fo.178.
Conſecrate res vetuſte(vt palle)debēt comburi, ⁊ cineres reponi honeſte. q.83.3.3.fo.178.
Conſecratio euchariſtie pōt fieri a malis ſacerdotibus etiā ab eccleſia preciſis ſed peccant graviter.q.64.3.2.3.fo.131.⁊.q.82.3.7.8.9.o. fol.176.
Conſecrans,ꝓpter malā finem peccat:ſed perficit ſacrm.q.64.2.2.fo.129.
Conſecrans renetur ſumere euchariſtiam ſub vtraq; ſpecie,quotieſcunque celebrat.q.80.12.o.fo.172.⁊.q.82.4.o.fo.176.
Conſecrans quid agere debeat ſi ante vel poſt conſecrationem perceperit aquam non eſſe in calice.q.83.6.4.fo.180.
Conſecrans euchariſtiam ficte:grauius peccat q̄ indigne ſumens eam.q. 80.6.2.fo.170.
Cōſecratiōe panis ⁊ vini fcā:nō manet forma ſbalis eoꝝ.q.75.6.o.f.157.
Sed cōuertitur forma panis in formam corporis chriſti.q.75.6.2.fol.157.
Et quātitas pani ⁊ vini manet:ſicut cetera accidentia.q.76.1.3.fo.158.
Conſecratione ſanguinis facta vinum aliud immiſſum nō commiſceatur eiti niſi fiat tanta permixtio quod ſanguis chriſti deſinat ibi eſſe:nec eſt ſimile de aqua benedicta.q.77.8.o.fo.164.
Conſecratione corporis chriſti facta:ſi ſacerdos deficiat debet per aliū ſupleri non autem ſi ante.q.85.6.1.fo.180.
Conſeruare res ne in nihilum decidant:ſoli deo conuenit.q.13.2.c. fo.40.
Conſilium ſine dubitatione conuenit chriſto.q.11.3.1.fo.38.
Contemptus maior de deo per peccatum maiorem reatum incurrere facit. q.88.3.c.fo.188.
Contrahi dr qō ſimul cū ſua cauſa ex neceſſitate trahitur.q.14.3.c.fo.42.
Contraria poſſunt eſſe eidem:non ſecundum idem.q.46.8.1.fo.100.
Contrarijs compoſita neceſſario diſſoluuntur.q.14.2.c.fo.42.
Contrariorum,vnā eſt cauſa alterius per accidens tantū.q.50.1.3.fo.106.
Contritio debet eſſe de ſingulis peccatis mortalibus.q.87.1.c.1.fo.187.
Cōtritio de venialibus nō requirit ꝓpoſitū nō peccandi.q.87.2.1. fo.187.
Contritio virtualis ⁊ nō habitualis requiritur ad remiſſionem venialiū. q.87.1.o.fo.187.
Contritio non ſemper delet omnem penam.q.86.4.o.fo.186.
Contritionis dolor duplex.ſ.ſenſitiuus ⁊ intellectiuus.q.84.8.9.o.fo.185.
Cōuerſatio xpi cum diſcipulis ante aſcenſionē fuit crebra.q.55.3.3.fo.114.
Conuerſatus eſt chriſtus inter homines.q.40.1.o.fo.88.
Et ſecundum vitam auſteram ⁊ pauperem.q.40.2.3.o.fo.89.
Et ſecundum legis precepta.q.40.4.o.fo.86.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Conuersio potest esse sine auersione vt in peccato veniali.q.86.4.c.f.186.
Conuersio panis in corpus xpi differt ab alijs.q.75.4.8.o.fo.156.
Cest supernaturalis.q.75.5.o.fo.157.
Et difficilior creatione.q.75.8.3.fo.158.
Et sit tantum in vltimo instanti prolationis totius forme.q.75.7.o.fo.157.
q.78.4.3.fo.166.
Et importat ordinem substantiarum.q.75.4.1.fo.156.
Nec est formalis, sed realis.ideoq; dr trāssubstantatio.q.75.4.o.fo.156.
Conuersione panis in corpus christi facta, xps nullo mō mutat: in conuersionibus vero naturalibus subiectum semper mutatur.q.75.4.o.fo.156.
Nec substantia panis annihilatur, nec cōuertitur in preiacentem materiā.
q.75.3.o.fo.155.
Sed cōuertitur tota substa panis, in totum corpus christi.q.75.4.o.fo.156.
Cor est prima pars virtute in ordine partium animalis.q.90.3.3.fo.191.
Cornelius & files ante baptismū habuerūt gr̄am & virtutes p fidē & desideriū baptismi, implicite vel explicite.q.6.9.4.2.fo.144.
Corporale debet esse album & lineum.q.83.3.7.fo.179.
Corpora plura possunt simul esse in eodem loco virtute dei: non autem naturaliter.q.54.1.1.fo.112.2.q.57.4.3.fo.117.
Corpora gloriosa erunt palpabilia, sicut corpus christi post resurrectionē: & habebunt qualitates tangibiles.q.54.2.2.fo.112.
Corpora gloriosa erunt colorata colore debito: secundum naturam suarum partium.q.54.2.1.fo.112.
Corpus mortuū cuiuscunq; alterius hominis a christo non est idē numero quod prius dum viueret, ppter diuersitatem formę: est tn idē identitate materie.q.25.6.3.fo.65.2.q.50.3.c.1.fo.107.
Corpus christi fuit in adam & in alijs patribus fm originem: non autem secundum aliquid signatum.q.31.6.o.fo.75.
Corpus christi est operatione.s.f. formatum.q.31.5.c.3.fo.75.
Et fuit optime complexionatum, ideo in eo maxime viguit sensus tactus.
q.4.6.6.c.fo.99.
Et debuit angerisicut corpora aliorum hominum.q.33.1.4.fo.76.
Et in perfecta etate habuit decentē & mediocrē quātitatē.q.33.2.2.fo.76.
Corpus xpi vnum & mortuum, erat idem numero simplr: idest absolute, et non erat idem numero simplr: idest totaliter.q.50.3.o.fo.107.
Corpus christi fuit verum corpus: & non fantasticum.q.5.1.o.fo.21.
Et fuit subiectum impressioni corporum celestium.q.12.4.3.fo.40.
Et defectibus & infirmitatibus nris cōueniēter subiacuit.q.14.1.o.fo.42.
Corpus christi in pn̄o sue cōceptionis minorem quantitatē habuit: q̄s habeant alioꝝ hoīm corpora in principio sue animationis.q.33.2.2.fo.76.
Corpus christi post resurrectionem fuit verū corpus, sicut prius ante mortem.q.54.1.o.fo.112.
Corpus christi mysticum est tota ecclesia.q.8.1.3.c.fo.50.
Corpus.v. Quantitas.
Corpus & sanguis christi sunt vnum sacrm formaliter & secundum finem: sed plura materialiter.q.73.2.o.fo.150.
Corpus christi mysticum est tm res in hoc sacro.q.73.3.c.fo.150.
Corpus christi non incipit esse in hoc sacramento per motum localem: sed per conuersionem panis in ipsum.q.75.2.4.c.fo.154.
Corpus christi est in hoc sacro.q.76.1.o.fo.158.
Corpus christi non esse in hoc sacramento nisi vt in signo est heresis.q.73.
1.3.fo.150.2.q.75.1.o.fo.153.
Corpus xpi sine sanguine & cōuerso, & vtrunq; sine alia fuisset, si qs in triduo mortis eius conseruasset.q.81.4.o.fo.175.
Corpus xpi est localr in celo: in eucharistia aūt inuisibili mō.q.75.1.3.fo.154.
Corpus xpi in hoc sacro nō pōt videri oculo corporali.q.76.7.o.fo.160.
Corpus christi est vere in hoc sacramento: quando in eo apparet puer vel caro.q.76.8.o.fo.161.
Corpus christi predicto modo apparens non debet sumi: sed cum reliquijs reponi.q.82.4.3.fo.176.
Et sacerdos tunc debet iterum celebrare vel sufficit spiritualis manducatio.q.82.4.3.fo.176.
Corpus xpi sub sacro vr ab angelo & beatis visione beatamō antē visione nali: sicut nec a viatore, nec etiam a demone.q.76.7.c.fo.160.
Corpus xpi offert p salute corporis, & sanguis p salute aie fm similitudinē fm rē vero vtrūq; offert p vtroq;.q.74.1.o.fo.151.2.q.79.1.3.fo.167.
Corpus christi manducatur sacraliter tantum: spūaliter tantū: sacraliter & spiritualiter simul.q.80.1.2.3.o.fo.169.
Corporis christi species nō sunt causa alicui⁹ spiritualis effectus: nisi mediante corpore christi.q.73.1.2.fo.150.
Corporis xpi forma p̄ceratiōis q̄ sit.q.60.8.c.fo.122.2.q.78.2.o.fo.165.
Corpis xpi caro & os & alia hmōi sunt sub spē vini ex nali cōcomitantia: & sub spē panis ex vi sacri: sanguis vero ecōuerso.q.76.1.2.2.2.c.3.f.159.
Corporis christi quantitas & alia accidentia sunt in hoc sacro ex naturali concomitantia tantum.q.76.1.3.2.3.4.o.fo.159.
Corporis christi tota quātitas est indifferenter sub magna & parua quantitate specierum.q.76.1.3.2.4.o.fo.159.
Corporis xpi accīa sunt in hoc sacro mediāte substamec pñt immutare medium vt sic ab aliquo corporali oculo videri possint.q.76.7.c.fo.160.
Corporis christi accidentia intrinseca sunt in hoc sacro non aūt accidētia per comparationem ad extra.q.76.3.3.fo.160.
¶ Corruptio 2r. s. separatio forme a māt & resolu in elemēta.q.50.3.c.f.107.
Costa.v. Adam.
Creatio magis respicit esse q̄s rationem.q.2.7.3.fo.10.
Creatura est mutabilis.q.15.2.c.fo.40.
Creature cuilibet: suppositum & natura differunt.q.17.1.c.fo.51.
¶ Crux christi designat mystice vitam christianam.q.46.4.c.fo.98.
Et est remedium contra peccatum totius mundi.q.46.10.3.fo.100.
Crucis mortem christus conuenienter assumpsit.q.46.4.o.fo.98.
Crucis signum multiplex in missa significat passionem christi, secundū d̄ uersas partes.q.83.3.3.fo.180.
Crucis signum non requiritur in sacro penitentie.q.84.4.3.fo.182.
Crucifigi voluit christus in loco caluarie.q.46.10.3.fo.100.
Crucifixus est christus hora tertia iuxta iudeorū, & hora sexta manibus militum.q.46.9.2.fo.100.2.q.83.2.3.fo.178.
Crucifixi cum christo dicuntur qui quelibet arctioris discipline instituta subeunt.q.46.11.c.fo.100.
Crux.v. Altare.
¶ Culpe remissio fit per conjunctionem hominis ad deum a quo separat omnis culpa mortalis perfecte: venialis imperfecte.q.86.4.c.fol.186.et q.67.1.c.fo.187.
Culpe & pene vniuersalis absolutio fit in perceptione baptismi: & in martyrio.q.68.2.2.fo.140.2.q.87.1.2.fo.187.
¶ Cultus dei exterior est quedam fidei protestatio per exteriora signa.q.
63.4.3.fo.128.
Cultus dei consistit in recipiendo diuina: vel in tradendo ea alijs.q.63.2.3.
4.6.c.fo.126.
Cultus dei in statu nature hominib⁹ determinabat solo interiori instinctu, & non aliqua lege exteriori.q.70.5.3.fo.121.
Ad cultū diuinum pertinet aliquod sacrm triplr.s. per modum actionis: per modum agentis: & per modum recipientis.q.63.6.c.fo.128.

D

Damnatio propter pctm ade non euadit ur ab aliquo nisi p xpm: qui solus fuit ab ea immunis.q.27.3.c.fo.
67.2.q.49.2.2.fo.105.2.q.52.7.2.fo.111.
Damnati habent voluntatem in malo confirmatam: nec penitent de malis que fecerunt ratione culpe, sed ratione pene.q.86.1.c.fo.185.
Damnate anime dolor, excedit omnem dolorem presentis vite, etiam christi.q.46.6.3.fo.99.
Damnatorum bona que hic fecerunt deus remunerat in hoc qō tolerabilius patientur futurum iudicium.q.8.6.3.fo.190.
Dare spūs.s. dupliciter.s. auctoritative: & sic est tm dei, & ministerialiter: & sic homines & christus fm q̄ homo dicuntur eum dare.q.8.1.1.fo.30.
Datur nobis spūs.s. nō nisi cū gratia gratum faciente.q.72.7.c.fo.149.
¶ Dauid & abrahe, christus specialiter dicitur filius.q.31.2.o.fo.72.
Dauid.v. Abraham. Comedens. Paulus.
¶ De, dicit principiū & cōsubstantialitatem: ex eo dicit principiū tātū, ideo quicquid est de aliquo est ex aliquo: sed non econuerso.q.75.8.c.fo.158.
Debitum duplex.s. necessitatis: & decentie.q.64.3.3.fo.142.
Decimatio est, actus figuralis.q.31.8.c.fo.74.2.q.65.1.7.fo.132.
Decimatio non conuenit christo: sed cuilibet alij.q.31.8.o.fo.74.
Decime & oblationes in veteri lege erant sacramenta: non autem nunc.q.
65.1.7.fo.132.
Decimati dicūtur qui sunt prefigurati indigere curatione, que est per christum.q.32.8.c.fo.74.
Defectus consequentes corruptibilitatem & passibilitatē corporis nostris curati sunt a christo.q.14.4.1.fo.43.
Defectus.v. Assumpsit. Corpus christi.
Degradatio auferr ordinis executionem quasi in perpetuū: sed excōicatio solum vsq; ad emendationem.q.82.8.3.fo.177.
Delectatio vehemens impedit tristitiam.q.46.8.2.fo.100.
Delectatio intellectus speculatiua nō potest habere dolorē vel tristitiā ex parte sui obiecti: q̄ est verum absolute consideratum: potest tamē habere dolorem ex parte subiecti.q.46.7.c.4.fo.99.
¶ Demon est caput omnium malorum, non in statu interiori: sed gubernatione exteriori.q.8.7.o.fo.32.
Demon & antichristus sunt tm vnum caput malorum.q.8.8.1.fo.32.
Demon non statim tentat hominem spiritualem de grauibus peccatis.q.
41.4.c.fo.91.
Demon h̄ potestatem aliquā in homine: ex hoc q̄s subditur peccato originali, vel actuali.q.71.2.c.1.fo.147.
Demon etiam nunc potest deo permittente homines tentare quantum ad animam: & vexare quantum ad corpus.q.49.2.2.fo.105.
Demones cognoscebant christum esse messiam promissum in lege non autem diuinitatem eius, nisi per coniecturas.q.29.1.3.fo.70.2.q.41.1.1.fo.
90.2.q.47.3.c.fo.102.
Demones nō pmittuntur facere ola q̄ possunt naturaliter.q.29.1.3.fo.70.
Demones expelli virtute dei, & non virtute demonum: sufficienter probatur a christo.q.45.2.3.fo.93.
Demones intrare porcos: & affligere illum quem christus liberauit permissum fuit a christo triplici ratione.q.44.1.4.fo.94.
Demones superiores expellunt inferiores: coapalitermon aūs a domino anime: sed christus vtroq; modo expellit vtrosq;.q.43.2.3.fo.93.
Demonum fuga gestione fiunt omnia peccata.q.8.7.o.fo.32.
Demonum tentatio, non semper est peccatum.q.41.1.3.fo.90.
Demonum manus, nulli⁹ ante passionē christi euadere potuit: quin descenderet ad infernū.q.49.2.2.2.3.1.fo.105.2.q.52.3.2.2.6.2.fo.110.
Demonum nequitias contra homines: paratum est remedium ex passione christi.q.47.2.2.3.fo.105.
Denominari possunt omnia que habent ordinem ad aliquid vnum ab eo.
q.60.1.c.fo.120.
Denominatur vniuscuiusq; secundum illud, quod conuenit ei primo et per se.q.60.4.1.fo.121.
¶ Descensus duplex cōuenit xpo. s. de celo: & ad inferos.q.57.2.2.fo.116.
Descensus ad imperfectionem nostre nature consideratur in mysterio incarnationis.q.35.3.3.fo.77.2.q.34.1.1.fo.77.
Descensus christi ad inferos fuit conueniens.q.52.1.o.fo.109.
Et per essentiam descēdit ad limbum patrū: sed per effectū ad quemlibet

infernum.q.52.2.o.fo.109.
Et descendit post mortem statim ad infernum, & sanctos ibi existentes liberauit.q.52.4.1.2.5.o.fo.110.
Descendens christus ad inferos tanditu ibi fuit secundum animam: quādiu corpus eius fuit mortuum.q.52.4.o.fo.110.
Et illuminauit limbum patrum, quo ad eos tantum.q.52.2.1.fo.109.
Et tantum iustos liberauit.q.52.5.6.7.8.o.fo.110.
Et damnandos confutauit de incredulitate eorum, sed purgandis dedit spem glorie.q.52.2.c.3.2.c.6.1.fo.109.
Et liberauit a purgatorio sufficiēter purgatos: vel qui dū hic viuerēt hoc meruerunt per fidem & deuotionem ad mortem ipsius.q.52.8.1.fo.110.
Descendit xps aliqs de celo ad terram positiue ascendit.q.57.6.3.fo.117.
Desertū. Nulli⁹ de filijs israēl⁹ i deserto, mortu⁹ est ibi.q.70.4.3.fo.146.
Desponsatio beate marie fuit facta, multis rationibus.q.29.1.o.fo.70.
¶ Deus est forma.q.2.1.c.fo.3.2.q.9.3.3.fo.34.
Et est infinitus.q.10.3.1.2.2.fo.30.
Et est immutabilis.q.46.2.c.fo.97.2.q.57.1.1.fo.116.
Deus scit infinita etiam scientia visionis.q.10.3.o.fo.30.
De⁹ nō pōt videri p essentiā nāliter ab aliqua creatura.q.10.4.2.fo.35.
Deus totus intelligit ab intellectu nformō autem totalr.q.10.1.2.fo.35.
De⁹ sol⁹ est a q̄ moueī volūtas creaturę: vt a pn̄o itrinseco.q.18.1.1.f.54
Deus est oīs: & pōt facere quicquid habet rationem entis.q.15.1.c.fo.40.
Et potest facere que non facit.q.1.3.3.fo.3.
Et pōt transmutare oēm materiā in quācunq; formam.q.28.1.3.fo.69.
Et pōt facere raritatē & densitatē esse sine mā.q.77.2.3.2.7.1.2.2.fo.162.
Et potest immediate facere omnem effectum cuiuscunq; agentis sine eo.
q.77.1.c.fo.162.
Deus potest facere preter ordinem totius nature.q.43.2.c.fo.93.
Nec propter hoc faceret contra naturam.q.44.2.1.fo.94.
De⁹ pōt facere aliā meli⁹ hūanitate xpi, nfe eius beatitudine, & gra fm se: non autem vt relatis ad deum.q.7.12.2.fo.29.2.q.10.4.3.fo.35.
Deus immediate producit omnia.q.6.1.1.fo.23.
Deus produxit creaturas non ex necessitate.q.50.2.3.fo.106.
Deus pōt mutare formā in formā: & mām in materiā.q.75.4.c.3. fo.156.
Deus dicitur habitasse in christo corporaliter: tripliciter.q.2.10.2. fol.12.
De⁹ est in omni creatura p essentiā, psentiā, & potestiā in sanctis p gratiā: in christo solo per vnionem personalem.q.2.10.2.fo.12.2.q.6.1.1.fo.23.
Deus potuit liberare hominem sine passione christi absolute loquendo.
q.46.2.o.fo.97.
Deus est homo: est propositio per se & in materia naturali.q.16.1.1. fo.46.
Deus est homo, & ecōuerso: est propositio vera & ppria.q.16.1.2.o. fo.45.
Deus factus est homo, & ecōuerso: si ly factus determinet compositionem est vera.q.16.6.7.o.fo.48.
Deus est caput Christi.q.8.8.2.fo.32.
Dei esse & essentia sunt idem realiter.q.13.1.c.fo.40.
Dei cognitio per essentiam est soli deo naturalis.q.3.4.c.fo.34.
Dei scientia duplex.s. visionis: & simplicis intelligentie.q.10.2.2.fo.29.
Dei essentia videtur immediate.q.3.3.3.fo.34.2.q.10.4.c.1.fo.35.
Dei visio est naturalis homini beato.q.3.2.3.fo.33.
Dei voluntas est causa omnis boni.q.86.2.c.fo.186.
Dei prescientiam falli, & eius volūtatem & dispositionem cassari, est impossibile.q.46.2.c.fo.97.
Dei voluntati conformatur humana voluntas, secundum voluntatem per modum rationis.q.18.5.c.fo.54.
¶ Diaconus nō est proprius minister alicuius sacramēti.q.67.1.o. fo.137.
Diaconus est proprius dispensator sanguinis xpi: non aūt corporis xpi nisi de licentia episcopi, vel presbyteri, vel in necessitate.q.82.3.o.fo.176.
Diaconus.v. Predicare.
Diacono competit purgare tantum. i. efficere immundos: sacerdotibus cōpetit illuminare: episcopis perficere.q.64.1.1.fo.129.2.q.67.1.1. 2.2.fo.
137.2.q.82.3.3.fo.176.
Diacono cōpetit assistere & ministrare maioribus sacerdotibus in omnibus agēdis circa sacramēta ecclesie.q.67.1.c.fo.137.2.q.71.4.c.fo.147.
Diacono non licet tangere corpus Christi.q.80.3.o.fo.176.
Dies dicitur dupliciter. s. naturalis: & artificialis.q.53.2.3.fo.111.
Dies naturalis secundum ecclesiam incipit in media nocte: non autem dies artificialis.q.80.8.5.fo.171.
Dies creationis a luce in noctem computantur: econuerso vero triduum Christi in sepulchro.q.51.4 1.fo.108.2.q.55.2.3.fo.111.
Diffinit & denominatur vniuscuiusq; fm illud qō conuenit ei primo & per se: non autem per illud quod conuenit ei per aliud.q.60.4.1.fo.121.
Diluculum potest dici pars diei & noctis.q.51.4.2.fo.109.
Dimensio quātitatiua diuersificat p magnū & parum quantum ad determinationem mensure non quantum ad essentiam.q.77.4.o.fo.164.
Dimensio cōrumpitur dupliciter.q.77.4.o.fo.164.
Dionysius dicit in quadam epistola q̄ Christus operabatur diuinitus ea que sunt hominis.q.28.2.3.fo.69.2.q.45.2.c.fo.96.
Dispositio dupliciter se habet ad id ad quod disponit, scilicet vt via ad perfectionem: & vt effectus.q.9.3.2.fo.33.
Dispositio sequitur naturaliter formam ad quam disponit: licet precedat eam via generationis.q.7.13.2.fo.29.
Dispositio prime materie: est quantitas dimensiua.q.77.2.c.fo.162.
Dispositio est in eodem subiecto cum eo ad quod disponit propinque.q.
63.4.1.fo.128.
Distinctio diuinarum personarum non esset: remotis relationibus.q.3.3.
3.dio.14.
Diuinum predicatur de essentia: & de personis diuinis.q.16.3.3.fo.47.
¶ Docere dicitur dupliciter: scilicet principaliter infundendo lumē: & instrumentaliter dirigendo.q.69.3.2.fo.144.
Docere domestica admonitione permittitur mulieri priuatim: non autem publice in ecclesia.q.55.1.3.fo.114.
Docri prim⁹ & princip⁹ illi⁹ doctrine spūalis: fuit christus.q.7.7.c.fol.27.
Doctrina tripliciter est occulta. s. ex intentione docentis: & quia paucis ponitur: & ex modo docendi: & hoc modo tantum doctrina Christi fuit occulta.q.42.3.c.fo.92.
Doctrinam suā Christus nolnit scribere triplici ratione.q.42.4.o.fol.92.
Docuit Christus nulla ut parabolis: & tamen omnia digno creditu de sua sapientia palam proposuit: sed non omnia profunda.q.42.3.o.fo.92.
Dolor causatur ex lesione sensus tactus percepta: tristitia vero ex apprehensione mali interioris.q.15.6.c.fo.44.
Dolor & tristitia fm se sunt malas: ed presupposita presentia mali, aut ratione fuge mali, possunt esse bona honesta & vtilia.q.15.5.6.c.fo.44.
Dolor & gaudiū appetitus sensitiui: immūs pñt esse simul.q.84.7.2.fo.185.
Dolor requirit duo. s. cōiunctionē mali: & perceptionē eius.q.15.5.6.o. fo.44.
Dolor verus sensibilis fuit in Christo.q.15.5.o.fo.44.
Dolor Christi non impediebat delectationem fruitionis eius: nec econuerso.q.15.5.3.fo.44.2.q.9.3.fo.45.
Dolor xpi in passione peruenit vsq; ad rōnem superiorē.q.46.8.o. fo.100.
Dolor Christi interior & exterior fuit maximus.q.46.6.o.fo.99.
Dolor xpi fuit maior: dolore cuiuslibet cōtritis: & magis dolebat de miseriis nris q̄s de passione sua: & doluit p oibus pctis simul.q.46.6.3.4.fo.90.
Dolor Christi fuit maior dolore ade si passus fuisset.q.46.6.3.fo.99.
Dolor non est in beatis: de malis que fecerunt.q.84.8.c.fo.183.
Dolorem minuit innocentia patientis quo ad numerum: sed auget intensiue per se, quia magis iudebitum.q.46.6.5.fo.99.
Dolorem mater Christi non habuit in pariendo: sed maximam iucunditatem.q.35.6.o.fo.83.
Dominicus potest predicari de qualibet re Christi: non autem de homine Christo.q.16.3.o.fo.47.
Donatus hereticus rebaptizans est damnatus in concilio toletano.q.66.
8.c.fo.136.
Donec q̄q; significat xps certū: q̄q; vero tēpus infinitum.q.28.33.fo.69.
Donum timoris fuit in christo.q.7.6.o.fo.27.
Et donum linguarum.q.7.7.3.fo.27.
Dona spiritussancti christus plenissime habuit.q.7.5.o.fo.27.
Dona recepit xps inquātū est hō: sed dat ea inquātum deus.q.7.5.2.f.27.
Dona additur supra gratiam perfectiones potentiarum.q.6.2.2.o. fo.124.
Dona spiritussancti perficiunt potentias anime vt sequantur motū spus.s. virtutes autem, vt sequantur motum rationis.q.7.5.1.fo.27.
Et manet in patria secundum aliquem modum.q.7.5.3.fo.27.
Dotes corporis gloriosi sunt quatuor.q.45.1.3.fo.96.
Dotes corporis prouenium ex redundantia glorie anime ad corpus. q.28.
2.5.fo.69.
Dotes corporis nō fuerunt in Christo ante eius resurrectionem secundum habitum: sed miraculose per virtutem diuinam.q.28.2.3.fo.69.
¶ Dubitatio est in natura ignorante: & non in deo.q.18.4.1.fo.54.
Dubitatio duplex: scilicet infidelitatis: et admirationis. secūda fuit in matre christi non prima.q.27.4.2.fo.97.2.q.30.2.fo.72.
Dubia.ver. Adoratio.
Duo dicitur quasi habens qualitatem in alio, sed in ipso de quo predicantur duo.q.17.1.6.fo.51.
Duricies est in sacramento eucharistie sine materia.q.77.5.1.2.2. fo.163.
¶ Ecclesia dicitur dupliciter. s. vie: & patrie.q.8.4.2.fo.31.
Ecclesia omnium fidelium noui & veteris testamenti est vna.q.8.3.3.fo.31.
Ecclesie corpus mysticum cōsistit ex hominibus, angelis, viatoribus, & beatis.q.8.4.c.2.fo.31.
Ecclesiam ingredi, & audire verbum dei vsq; ad missam catheciminorum: nullis prohibetur.q.83.4.4.fo.179.
Eclipsis apparens in passione Christi fuit miraculosa.q.44.1.2.fo.95.
Effectus quicunq; in creaturis est communis toti trinitati propter vnitatem nature.q.23.2.c.fo.61.
Effectus positiuus prior est effectu priuatiuo ordine formę: sed ordine materie est econuerso.q.62.6.3.fo.126.2.q.70.4.c.fo.146.
Egiptus raro habet nubes.q.44.2.2.fo.95.
¶ Electio est idem quod voluntas virtutis: & est ppriꝰ actus liberi arbitrij.q.18.4.c.fo.54.
Electio sequitur inquisitionem, in hominibus tantum.q.18.4.2.fol.54.&
q.34.2.2.fo.78.
Electio non est de fine: sed tantum de his que sunt ad finem.q.18.4.c.fo lio.54.
Electio conuenit christo.q.11.2.1.fo.38.4.o.fo.54.2.q.34.2.2.fo.78.
Et conuenit deo respectu creaturarum.q.18.4.1.fo.54.
Et conuenit beatis.q.18.4.3.fo.5.
Electum a deo ad aliquid, ita ipsum preparat & disponit, vt sit idoneū ad illud.q.27.4.c.fo.67.
Eligere est proprius actus liberi arbitrij.q.18.4.o.fo.54.
¶ Ener gumenus dicitur quasi intus laborans.q.71.2.1.2.3.fo.147.
Enoch raptus est ad paradisum terrestrem: vbi cum helia creditur viuere vsque ad antichristum.q.49.5.2.fo.106.
Ens dicitur dupliciter. s. simpliciter: & secundum quid.q.11.5.3.fo.38.
¶ Episcopus solus potest dispensare illas perfectiones quibus homo perficitur per comparationem ad alios.q.82.3.3.fo.176.
Episcopus dicit pax vobis: sacerdos vero, dominus vobiscum.q.83.5.6.
fo.180.
Episcopus.ver. Innuestiri. predicare.
Episcopi vicem gerunt apostolorum.q.67.2.1.fo.138.2.q.72.11.c.fo.149.
Episcopi perfectum dispensationem sic sacerdos participatiue: diaconus illuminatiuam virtutem sacerdotis.q.82.3.3.fo.176.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Episcopi seu episcopatus ordo est supra sacerdotium respectu mystici corporis Christi: non autem respectu veri.q.82.1.4.fo.176.
¶ Equalitas ꝛ ẽtitas virtutis est i diuinis: mō aūt molis. q.58.3.0.fo.118.
Equalis est quelibet persona diuina aliis duab⁹ psonis.q.43.4.c.fo.93.
Equinoctiali tempore creatio mundi,ꝛ passio Christi facte sunt: iudicium vero generale erit in estate.q.46.9.3.fo.100.
Equales non potest reddi deo, nec parentibus: sed sufficit reddere quicquid est possibile.q.85.3.2.fo.184.
¶ Esse simpliciter est superius ad esse hominem.q.16.9.2.fo.49.
Esse quod non est personale non est esse simplr: sed ẽm qd.q.17.2.c.fol.51.
Esse pertinet ad hypostasim sicut ad illud quod habet esse ad naturam vero sicut ad illud quo aliquid habet esse.q.17.2.c.1.fo.51.
Esse simplr in xpo est tm vnū: sed esse ẽm quid sunt duo.q.17.2.c.fol.51.
Esse capitatum,esse corporeum,ꝛ esse animatum pertinent ad personam sortis: sed ex his non fit nisi vnum esse sortis.q.17.2.c.fo.52.
Essentia.ꝟ.Deus. ¶ natura.
¶ Eucharistia ẽ sacrm ꝛ sacrificiū.q.73.1.4.o.f.150.ꝛ.q.79.5.7.o. f.168.
Et est verum sacramentum.q.73.2.o.fo.150.
Et nominatur sacrificium, communio, eucharistia ꝛ viaticum.q.73.4.o. fo.151.ꝛ.q.79.2.1.fo.167.
Eiº istō fuit ꝓueniēs ꝛ necia i cena dñi: ꝛ nō aſi,nec post.q.72.12.3.fo.150.
Eius institutio fuit necessaria per modum cibi ꝛ potus.q.73.1.2.o.fo.150.
Eucharistia habuit multas figuras in veteri testamento: quarum precipua fuit agnus paschalis.q.75.6.o.fo.151.
Euchª i missa ꝓpr sacrificio abel abtae ꝛ melchisedech. q.85.4.8.f.179.
Eucharistia excedit oia sacramēta veteris ac nove legis. q.65.3.o. fo.133.
Et est perfectio aliorum sacramentorum.q.75.1.c.fo.154.
Et est ꝑsummatio ꝛ finis oīm sacrōm.q.65.6.c.f.128.ꝛ.q.65.3.c.2. fo.135.
Et est signum ecclesiastice vnitatis.q.67.2.c.fo.138.ꝛ.q.83.4.3.fo.179.
Et per eam datur complementum primi actus vite spiritualis.q.69.1.c.2. fo.167.ꝛ.q.82.2.3.fo.176.
Eucharistia est posterior baptismo ordīe tractādi de eis.q.65.2.o. fo.152.
Eucharistia ẽ posterior bapmo ꝛceptiōeiſꝫ ẽ ꝓr i tēpe.q.73.5.4.f.151.
Eucharistia continet Christum realiter:non autem alia sacramenta. q.65. 5.o.fo.133.ꝛ.q.75.1.o.fo.153.ꝛ.q.76.o.fo.158.
Eucharistia perficitur in ꝓsecratione materie:alia vero sacramenta in vsu eius.q.75.2.3.fo.150.ꝛ.q.74.2.3.fo.151.
Et differt a bapmo ꝛ ab aliis sacris.q.75.1.2.5.c.f.150.ꝛ.q.78.1.c. f.164.
Eucharistia habet panem ꝛ vinum ꝓ rō sui materia.q.74.1.o.fo.151.
Eius mā quātacūq; pōt ꝓsecrari:ꝓmō sit coā sacerdote.q.74.2.o. fo.151.
Eucharistia nō cōficit de aqua totiōis pāni intincti vino.q.74.8.c. fo.155.
Eucharistia conficitur ex pane tritici tantum.q.74.3.o.fo.152.
Et ꝓsici ꝑt ex pane mixto ex aliis ḡnis,si māet spes tritici.q.74.3.3.f.152.
Et ex illigine generata ex grano frumenti.q.74.3.2.fo.152.
Sed non potest confici ex amido,vel pasta,vel pane corrupto secundū speciem.q.74.3.ꝛ.4.4.ꝛ.5.2.fo.152.
Eucharistia debet confici ex azimo: ex fermentato autem conficere esset grane peccatum,sicut apud grecos in azimis.q.74.4.o.fo.152.
Eucharistia debet confici de vino vitis tantum.q.74.5.o.fo.152.
Et potest confici de inusto in necessitate:non autem de vua,nec de aggresta.q.74.5.5.fo.153.
Nec de aceto ꝓsici pōt:ſꝫ bñ de vino acescētiſꝫ pctm eēt.q.74.5.2.fo.153.
Eucharistia a solis sacerdotibus consecrari potest.q.82.1.o.fo.175.
Eucharistia sub dio celebrari conceditur,si adsint sacra mysteria ad id officium pertinentia.q.83.3.1.fo.178.
Eucharistia dupl sumit.s.sacrāmētaliter ꝛ spūaliter.q.80.1.2.3.o.f.169.
Eucharistia vere sumit a peccatoribus sacrāmētaliter tm.q.80.3.o.fo.169.
Et vere sumit ab infideli:ſꝫ nō ꝑmo nec scdo mō ꝓprie.q.80.2.3.fol.169.
Et vere sumit a bruto p accns:ſꝫ nō ꝑmo mō nec scdo.q.80.3.3.fo.169.
Eius sumptio non est de necessitate salutis secundū se:sed ex statuto Christi ꝛ ecclesie.q.73.3.o.fo.158.ꝛ.q.80.11.o.fo.172.
Eam sumere quotidie tenebantur omnes in primitiua ecclesia: ꝓpter ter in anno:nunc autem semel.q.80.10.4.fo.172.
Eucharistia debet quotidie sumi nisi ex hoc deuotionem sentiret quis diminui.q.80.10.o.fo.171.
Nec dꝫ ꝑties in die sumi:nisi in casu.q.80.10.5.fo.172.ꝛ.q.83.2.2.fo.178.
Nec sub specie vini datur populo:ꝓpter periculum effusionis. q.74.1.3. fo.151.ꝛ.q.80.12.c.fo.172.
Eucharistia si sumatur ab eo qui est paratus,est laudabilius ꝙm ab ea abstinere.q.80.10.c.fo.171.
Et non sumentes eam de consilio sacerdotis, excusantur a transgressione preceptinon autem manentes in peccatis.q.80.11.3.fo.172.
Eucharistia dꝫ sumi a ieiunis totaliter:nisi in casu mortis.q.80.8.o.fo.171.
Et eius sumptionem impedit omnis cibus sumptus post mediam noctem: non autem sumptus ante.q.80.8.3.fo.171.
Nec deglutitio saliue,vel cibi relicti inter dentes,vel reliquie aque vel vini quibus lauatur os,traiecte non in magna quantitate. q.80.8.4.fo.171.
Nec corporales immunditie perpetue vel diuturnet cito vero transeuntes impediunt ex congruentia.q.80.7.3.fo.171.
Et inter eiº sumptionē ꝛ ceteros cibos regrit aliꝙ mora.q.80.8.6.fo.171.
Eucharistia non dꝫ dari pueris nisi incipientib⁹ hre aliqualē vsum rōnis: quamuis quidam greci contrarium faciant.q.80.9.3.fo.171.
Eucharistia dꝫ dari habentib⁹ debilem vsum rationis ꝛ et amentibus qui cum essent cōpotes mētis deuotionē ostenderunt, nisi timeatur periculū amentibus vero a nativitate non debet dari.q.80.9.o.fo.171.
Eucharistia debet dari demoniacis: nisi certum sit quod ꝓ crimine torqueantur:non autem energuminis.q.80.9.2.fo.171.
Eiº sumptio qñq impediāt de necessitate:qñq de ꝛgruo.q.80.7.o.f.170.
Eucharistia debet negari publice pctōribus publicis: occultis vero occulte,vel generali monitione.q.80.6.o.fo.170.
Et eam sumens cum conscientia peccati mortalis,peccat mortaliter.q.79. 3.o.fo.168.ꝛ.q.80.4.o.fo.169.
Sed eam sumens in peccato ignorato,facta discussione diligenti: non peccat.q.80.4.5.fo.170.
Eucharistia indigni⁹ sumit ab infideli qꝫ a fideli pctōre.q.80.5.2. fo.170.
Et sumens eam indigne,quandoq; grauius,quandoq; minus grauiter peccat,respectu aliorum peccatorum.q.80.5.o.fo.170.
Eucharistia nō dꝫ dari ad sumēdū experimēdū de pctis.q.80.6.3.fo.170.
Eucharistia non ꝑimit characterē.q.63.6.c.fo.128.ꝛ.q.80.10.1.fol.171.
Eucharistia inquantum est sacramentum prodest tantum sumentibus: sed vt est sacrificium prodest etiam aliis.q.79.7.o.fo.168.
Eucharistia est sacramentum passionis ꝛ mortis Christi.q.75.5.3.fol.151.
Et est memoriale passionis Christi.q.75.4.5.o.fo.151.
Eucharistia ordinat ad refectionem mentis.q.75.1.2.c.fo.150. et.q.79.8. c.folio.169.
Et habet effectus suos in coniunctis sibi per fidem et charitatem.q.79.1. 1.2.folio.167.
Et est sacramentum charitatis Christi expressiuum: et charitatis nostre factiuum.q.75.1.c.fo.154.
Eius effectus non principalis,sed consequens augmentum charitatis est diminutio fomitis.q.79.6.3.fo.168.
Eucharistia facit omnem effectum vite spiritualis: ad similitudinem cibi corporalis.q.79.1.o.fo.167.
Eius effectus est adeptio glorie non statim: sed inquantum dat virtutem perueniendi ad gloriam.q.79.2.o.fo.167.ꝛ.q.80.2.1.fo.169.
Et eam sumens sacramentaliter consequitur maiorem gratiam, ꝙm prius sumendo spiritualiter tantum.q.80.1.3.fo.169.
Eucharistia gram cāt,auget,ꝛ excitat eā ꝛ virtutes i actū.q.79.1.o.f.167.
Eucharistia preseruata peccato dupliciter.s.roborando interius: ꝛ munīendo exterius.q.76.o.fo.168.
Eius effectus impeditur in parte per peccata venialia presentia: non autem per preterita.q.79.8.o.fo.168.
Eucharistia delet peccata venialia.q.79.4.o.fo.168.
Et delet mortalia:quoꝝ ḡs nō hꝫ cō scientiā,nec affectū.q.79.3.o. fo.168.
Et per eam fit ablutio scelerum tripliciter.q.79.3.1.fo.168.
Eucharistia delet penam debitam ꝓ peccatis:non quidē totam:sed secūdum mensuram peccatorum ꝛ deuotionis.q.79.5.o.fo.168.
Eucharistia liberata purgatorio inquantum est sacrificium satisfactorium ꝓ peccato.q.52.8.2.fo.111.
Eucharistie figura expssior fuit oblatio melchisedech quo ad illud qđ est sacramentū tantum figuris veteris legis:sed econuerso quo ad illud qđ est res ꝛ sacramentum.q.61.3.3.fo.123.ꝛ.q.75.6.c.fo.151.
Eucharistie sacrificiū ḡtidie oblatū i ecclia nō ē aliud qꝫ sacrificiū xpi: hꝫ est eius cōmemoratio.q.22.3.2.fo.59.ꝛ.q.75.4.o.fo.1.1.ꝛ.q.83.1.o. fo.178.
Eucharistie signū ꝛ cā est effusio sanguinis ꝛ aq ex latere xpi oblatio melchisedech respectu eius qđ est sacramentū tm,manna respectu eius quod est res tantum,ꝛ agnus paschalis respectu eius qđ est res ꝛ sacramentū sunt tantum signa.q.73.6.o.fo.151.ꝛ.q.74.6.1.fo.153.
Eucharistie signum fuit agnus paschalis ratione passionis Christi:manna vero vt cibus fidelium.q.73.5.6.c.fo.151.ꝛ.q.80.10.2.fo.172.
Eucharistie res dupler.s. contenta. i.Christus:et non contenta.i.corpus Christi mysticum.q.60.3.c.fo.120.ꝛ.q.80.4.c.fo.169.
Eucharistie res ꝛ sacrm est corpus xpi verū: res tm est effectus eius.s.gratia:sed sacramentum tantum est materia eius.q.73.1.3.ꝛ.6.c.fo.150.
Eucharistie res et sacramentum est in materia: res tantum est in suscipiente.q.73.1.3.fo.150.
Eucharistie sacramento,comprehenditur totum mysterium nostre salutis ideo pre ceteris sacramētis solēnius celebratur.q.63.4.c.3.6.fo.179.
Eucharistie forma conuenienter significatur in facto esse,non autem in fieri.q.78.2.o.fo.165.
Eucharistie forme conuenienter ꝓmittuntur hec verba:ꝛ elevatis oculis ꝛc.ꝛ manducate ꝛc.q.78.1.1.2.fo.164.
Eucharistie panis ꝛ vini,forma cōsecrationis ponit. q.78.1.2.3.o.fo.164.
Eucharistie panis ꝛ vini forme sunt locutiones vere:ꝛ habent virtutem sue etiam rei.q.78.3.o.fo.166.
Eucharistie panis ꝛ vini forme,nō se mutuo expectāt.q.78.6.o.fo.166.
Eucharistie ꝛ cuiuslibet sacrāmēti forma habet virtutem instrumentalem a Christo.q.78.4.o.fo.165.
Eucharistie forma importat solam cōsecrationē materie:forme vero aliorum sacramentorum important vsum materie.q.78.1.4.5.c.fo.164.
Eucharistie locus non est vacuus:nec plenus corpore Christi, sed speciebus sacramentalibus.q.76.5.2.fo.160.
Eucharistie dispensatio pertinet ad sacerdotem tantum.q.82.3.o.fo.176.
Eucharistie minister. operatur tantum pronuntiando verba: in aliis autem sacramentis etiam preter hoc,actum exteriorem exercendo. q.78.1. c.5.folio.164.
Et ad eucharistie consecrationem tenetur quilibet sacerdos saltem in festis precipuis.q.82.10.o.fo.177.
Eucharistie celebratio:est Christi immolatio.q.85.1.o.fo.178.
Eucharistiam Christus consecrauit eadem forma qua et nos: quam dedit ecclesie:ꝛ semel tantum protulit.q.78.1.1.fo.164.
Eucharistiam videre conceditur omnibus baptizatis etiam peccatoribus sed non baptizatis negatur.q.80.4.4.fo.170.
Eucharistiā recipiēs vel missam audiens a malis sacerdotib⁹ ab ecclesia precisis,peccat.q.64.9.2.3.fo.151.ꝛ.q.82.9.o.fo.177.
Eucharistiam amittens,vel cuius negligentiam butyrum sumit eā, vel sanguis stillat extra, vel euomens, qualiter penitere debet. questio.83.6.7. folio.181.
Eucharistiā tangere soli sacerdotes licet,nisi in necessitate.q.82.3.c.fo.176.
Eucharistiā spūaliter mūdacuerūt ꝓphete veteris testamēti.q.80.1.3.fo.169.
Eucharistia baptismo ꝛ confirmatione hō indigeret, etiam si nunqꝫ a gra baptismi caderet:non autem penitentia.q.84.3.6.o.fo.182.
Eucharistia cōsecrata,substātia panis ꝛ vini nō manet.q.75.2.o.fo. 154.
Eucharistia consecrata,virtutes,anima,quātitas tota,ꝛ alia accnia xpi, sunt in ea ex naturali cōcomitātia rm:ſꝫ totū corpus eius.s.caro,ossa,nervi ꝛ hmōi sunt sub specie vini ex naturali concomitantia tantum:sed sub specie panis ex vi sacri:sanguis vero econuerso.q.76.1.2.3.4.o.fo.159.
Euchaª.ꝟ.Accio,Actº,Angelº,Alia,Cōsecratio,Conuersio,Corpº,Xpc.
Euthyces in morte retractauit suam heresim.q.54.3.c.fo.115.
¶ Ex aliqñ importat ordinē terminorū aliqñ identitatem.q.75.8.c.fo.158.
Exclusiua dicto addita ꝓncipali agēti nō excludit instrm.q.78.4.1.fo.165.
Exemplar semper perfectissimum quid.q.56.1.3.fo.116.
Exorcismus non est sacramentum:sed sacramentale.q.67.3.2.fo.158.
Exorcismus debet precedere baptismum.q.71.2.o.fo.146.
Exorcismus datur contra impugnationem interiorem demonum: nec potest iterari.q.71.2.3.fo.147.
Exorcismus ordinatur contra impedimenta baptismi.q.71.3.3.fo.147.
Exorcismus non confert gratiam:nec remissionem culpe.q.71.3.o.fo.147.
Exorcismi effectus duplex.s.expulsio potestatis demonis:ꝛ apertio sensuū ad mysteria ꝛ mandata dei.q.71.3.c3.fo.147.
Exorcismo, demō expellit,i ex fugatione:expulsorvia ꝓcludit,i bñdictiōe cū manꝰ imponet:ꝓfessio fidei signat,i salus eos missione:doctrine rei receptio ḡtū ad aures,ꝛ approbatio ḡtū ad nares signat in auriū ꝛ narium ſpūo linitione:ſꝫ aptitudo ad pugnādum in olei inunctione.q.71.2.3.c.fo.147.

F

Facies Christi emittebat radios. q.44.3.1.fo.35.
Factū eē,qñq ꝺr nonitatē ꝓdicationis sine mutatiōe facti: qñq cum facti mutatione.q.16.6.c.2.fo.48.
¶ Fecunditas bonoum operū duplex.s.in se,ꝛ in aliis.q.66.5.3.fo.144.
Femina non potest esse principium generationis actiū.q.67.4.3. fo.138.
Fermentum fermotem charitatis significat.q.74.4.3.fo.152.
Ferri cādētis tactu nō ly probare inocētiā vel crimen.q.80.6.3.fo.170.
Festum consecrationis ecclese fit octo diebus.q.83.3.4.fo.179.
Festum conceptionis.b.marie non celebrat ro.eccliа.q.27.2.3.fo.66.
Festum. ꝟ. Concepta.
¶ Fictio est ostendere dicto vel facto velle,qđ non vult.q.69.9.3.fo.145.
Fictio relata ad rē significatam quid.q.55.4.1.fo.114.ꝛ.q.76.8.c.fo.161.
Fides formata qua.q.68.4.5.fo.141.ꝛ.q.75.5.3.fo.151.
Fides Christi semper necessaria fuit.q.68.1.ꝛ.fo.140.
Fides nostra ꝛ antiquorum patrum est eadem.q.70.1.c.fo.145.
Fides est sine qua nullus vnqꝫ potuit saluari.q.61.5.c.2.fo.123.ꝛ.q.68.1. 1.fo.140.ꝛ.q. 73.5.c.fo.151.
Fides est in demonibus:sed coacta.q.76.7.c.fo.161.
Fides non fuit in Christo nec est in beatis.q.7.3.o.fo.26.
Fides est nobilior virtutibus moralibus ratione obiecti.q.7.3.1.fo.26.
Fidei obiectum est res diuina non visa.q.7.3.o.fo.26.
Fidei actus charitate informatus:pōt esse meritorius.q.7.3.2.fo.26.
Fidei meritum consistit in hoc qꝺ homo ex obedientia dei assentit his que non videt.q.7.3.2.fo.26.ꝛ.q.55.5.2.ꝛ.3.fo.115.
Fidei scripturę diuine non potest subesse falsum.q.46.2.4.fo.97.
Fidei cognitio crescit per successionem temporum quo ad explicationem: non quo ad fidei rationem.q.61.3.2.fo.123.
Fidei xpi genus humanum tripliciter fuit incorporatum.q.68.1.1.fo.140.
Fidem rectam habens circa sacramentum baptismi potest errare in aliis articulis.q.68.8.3.fo.142.
Fide formata,mūdamur a pctis virtute passiōis xpi.q.49.1.5.ꝛ.5.1.fo.105.
Fide xpi sancti patres liberati sunt ab omni peccato ꝛ reatu pene actualiter:non autem a reatu peccati originalis.q.52.5.2.ꝛ.7.1.ꝛ.8.3.fo.111.
Fieri tunc res dicuntur quando innotescunt.q.15.2.1.fo.41.
Fieri dicitur dupliciter.s.in instanti:ꝛ successiue.q.53.3.1.fo.77.ꝛ.q.75. 7.2.fo.158.ꝛ.q. 78.2.c. fo.165.
Fieri dicit ordinem terminorum ꝛ vnitatem subiecti.q.75.8.c.fo.158.
Figura propie est tantum in corporeis.q.63.2.1.fo.127.
Figure similitudo quid magis significet.q.74.3.2.fo.152.
Filiatio ꝛ adoptio conuenit tantum persone.q.23.4.o.fo.61.
Filiatio est tm eius qđ ḡnatur in similitudinem generātis.q.32.3.c.fo.73.
Filiatio quibus conueniat.q.32.3.c.fo.73.ꝛ.q.35.3.2.fo.79.
Filiationes in Christo sunt due.q.35.5.o.fo.79.
Filius dei est verus deus.q.43.4.o.fo.93.
Fingere quod nihil significat est mendacium.q.55.4.1.fo.114.
Fingere.ꝟ.Fictio.
Finis est prior in intentione agentis:non in executione.q.61.3.1.fo.125.
Et ad ipm ordinatur aliqđ duplr.s.necessario,ꝛ ad bene esse.q.1.2.c.fo.2.
¶ Fomes quid.q.15.2.c.fo.43.ꝛ.q.27.3.c.fo.67.
Fomes peccati non fuit in Christo.q.15.2.o.fo.43.
Fomes in.b.maria in prima eius sanctificatione fuit ligatus:in secūda vero totaliter ablatus.q.27.3.o.fo.67.
Et in ea adeo debilitatus est ꝛ extinctus:vt ad peccatum actuale nunqꝫ inclinaretur.q.27.3.c.ꝛ.4.1.ꝛ.5.2.fo.67.
Fomes per baptismum minuitur.q.69.4.3.fo.144.
Fomitis impugnationem interiorem Christus non sustinuit.quest.15.2.3. folio.43.
Fomitis effectus dupler.q.27.3.c.fo.67.
Forma vel est ipsa natura reivel constituit naturam rei.q.15.1.c.fo.40.
Forma completa est in subiecto secundum conditionem subiecti: instrumentalis vero secundum conditionem principalis agentis.questio.63.3. 1.fo.128.
Forma substantialis non suscipit magis vel minus.q.75.7.c.fo.158.
Forma separata a materia est intellectualis.q.75.6.c.fo.157.
¶ Forme incompassibiles in eodem supposito faciunt propositionem in materia remota:compassibiles autem in materia contingenti vel naturali.q.16.1.1.fo.46.
Forme ples eiusdē spēi nō ꝑnt simul inesse eidē subiecto.q.35.5.c.fo.80.
Forme sacrales tradite sunt apostolis,a Christo.q.72.4.1.fo.138.
Formarum inchoatio imprebatur.q.32.4.c.3.fo.76.
Forma.ꝟ.Ars,Actio,Adam,Deus,Individuū,Nasci,Natiuitas,Natura,Nomen, Operatio.
Formali cuilibet remoto:tollitur species.q.68.4.1.fo.186.
¶ Fortitudo est in irascibili.q.15.2.c.fo.43.
Fortitudo spiritus ostenditur in resistēdo ꝓpissentie carnis sibi contrariantis magior aūt est in comprimendo eam totaliter ꝛ hoc secūdo modo fuit in Christo.q.15.2.3.fo.43.
¶ Frater in sacra scriptura ꝺr quadrupliciter.q.28.3.3.fo.69.
Fratres christi fuerūt per adoptionem.q.23.2.2.fo.61.
Fratres Christi in euangelio dicuntur consobrini eius.q.28.3.3.fo.69.
Fruebatur superior pars anime Christi,ipso patiēte.q.46.8.o.fo.100.
Frustra dicitur qđ est ad finem quem non attingit.q.11.3.2.fo.38.
¶ Fundamentum.ꝟ. penitentia.

G

Gabriel Est summus in ordine archangelorum ꝛ fortitudo dei nominatur.q.30. 2.4.fo.71.
Galilea vt interpretatur transmigratio significat gentilitatem:vt vero interpretatur revelatio significat patriā celestem.q.55. 3.4.fo.114.
Gaudium ꝛ tristitia de quibus sint contraria ꝛc.q.84.9.2.fo.183.
¶ Genealogia quo denoietur.q.28.1.2.fo.69.ꝛ.q.31.2.1.fo.72.
Genealogia Christi exponit.q.28.1.2.fo.69.ꝛ.q.31.3.o.fo.72.
¶ Generationālis non regrit aliquā potentiā activā in mā.q.32.4.c.3.fo.76.
Generationis naturalis tota virtus activa est ex parte matris: ꝛ passiua ex parte seminis.q.32.4.c.fo.72.ꝛ.q.67.4.3.fo.138.
Generationis,est idē modus omnium q̄ sunt eiusdē spēi.q.28.2.4.fo.69.
Generativa poª est in pfectum mixtorum imperfecte.q.32.4.2.fo.76.
Genitum ꝛ passum,quomodo ꝓdicenur de filio dei.q.16.3.1.fo.48.
Genus.ꝟ.nihil ponitur primo in genere vel spē:nisi per id quod de coprehenditur.q.63.2.1.fo.127.
Et nisi rōne nāe nō aūt rōne ciº qꝺ ptinet ad individuationē.q.2.3.3.fo.7.
Genº masculinū ꝛ neutrū ad que referātur.q.17.1.c.fo.51.ꝛ.q.52.5.c.f.110.
Genus masculinū designat quidđ formatū ꝛ perfectum:neutrū vero qđdā informatum ꝛ imperfectum.q.17.1.c.fo.51.
¶ Generis primum est causa omniū q̄ sunt post.q.56.1.c.fo.115.
¶ Gloria.Ea que sunt glorie quo ad animam: ꝛ quo ad corpus: prius tpe debuerunt esse in christo,ꝙm in alio.q.53.2.c.fo.112.
Gloriosum.ꝟ.Claritas.Corpus.Palpabile.
Gratia est quedam participata similitudo diuine nature.q.2.10.1.fo.12.ꝛ q.3.4.3.fo.15.ꝛ.q.62.1.c.fo.125.
Grā est forā hūs esse cōpletum ꝛ mutabile in aīa.q.63.3.1.fo.128.
Grā est immediate in essentia aie.q.7.2.c.fo.26.ꝛ.q.26.2.c.1.fo.124.
Nec eius subiectū immēdiatum est corpus.q.73.3.fo.161.
Grā est in sacris intentionaliter vt in signo ꝛ cā instrmali ꝛc.q.63.3.4.o.fo.125.
Grā a solo deo causatur.q.62.1.c.fo.125.ꝛ.c.fo.125.ꝛ.q.64.1.c.fo.128.
Sed eius causa instrumentalis tantū sunt humanitas xpi, ministri ecclesie,ꝛ sacramenta.q.62.1.o.fo.125.ꝛ.q.64.1.c.fo.128.
Nec eam dat homo interius infundendo:sed exterius exhortādo ad ea que sunt gratie.q.8.6.2.fo.31.
Nec eam causant sacramenta veteris legis.q.62.6.o.fo.125.
Grā differt essentialiter a qliber virtute.q.62.2.c.fo.124.ꝛ.q.89.1.c.fo.189.
Grā dupler.s.donū dei acceptum:ꝛ deus gratis donās.q.2.10.c.fo.12.
Grā dupler.s.gratum faciens:ꝛ gratis data.q.7.7.c.1.fo.27.
Gratia cum plenitudine dupler.s.ex parte gratie:ꝛ hec ꝓpria est hoi xpo ꝛ ex parte habētis grām,ꝛ hec cōiacitur aliis ꝙm.q.7.10.o.fo.28.
Gratia gratis data ordinatur ad manifestationē fidei ꝛ doctrine spiritualis.q.7.7.c.fo.27.
Gratia gratū faciens ordinatur ad actus meritorios interiores ꝛ exteriores:gratia gratis data ad exteriores.q.7.7.1.fo.27.
Gratia gratū faciens est a qua fluunt virtutes ꝛ dona:ad ꝓficiendū potentias ale.q.7.2.c.fo.26.ꝛ.q.62.2.c.fo.124.ꝛ.q.82.1.c.fo.178.
Gratia gratum faciens vt iustificat hoicm a peccato ꝺr operans: sed respectu operis meritorij ꝺr cooperans.q.86.4.2.fo.186.
Et effectus gratie operantis est ꝓior,ꝙm effectus gratie cooperātis.q.86. 4.1.fo.186.
Et effectus primus gratie gratum faciētis,est remissio peccatorum.q.72. 7.1.fo.149.
Grā gratū faciēs amittit ꝑ quodlibet peccatū mortale.q.80.3.c.fo.186.
Gratia eadem maior est proficiens ꝙm incipiēs:sed in diuersis hoc non est necesse.q.89.2.4.fo.189.
Gratia non potest cadere sub meritorio:quia est principium merendi.q.2.11. c.fo.12.
Gratia minima pōt resistere cuilibet concupiscētie,ꝛ mereri vitam eternā. q.62.6.3.fo.126.ꝛ.q.70.4.c.fo.146.
Gratia quod semel facit,perpetuo manet.q.88.1.4.fo.188.
Gratia nūqꝫ amittitur sine culpa:ꝛ illud qđ ex gratia dei conceditur,nūqꝫ absq culpa reuocatur.q.50.2.c.fo.106.
Grā non infunditur in habentibus vsum liberi arbitrij:sine actuali motu liberi arbitrij in deum,ꝛ in peccatum.q.87.2.c.fo.187.
Et gratie infusio ꝛ terminus preparationis subiecti,sunt in eodē instanti. q.89.2.c.fo.180.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Gfa fruti⁹ ⁊ donoꝝ dei sufficiēter ꝓficit ēntiā ⁊ potēcias aie,q̄ ad gñalē ordiationē actuū:ſ3 gfa sacrał'q̄ ad aliās spāles effect⁹.q.62.2.1.fo.124.
Gfa sacrałis est ſpēs gfe cōiter sumptēiō non d⁹ cq̄ocę.q.62.2.3.fo.164.
Gfa sacrałis addit supra gratiā cōiter dictā,⁊ sup virtutes ⁊ dona quoddam auxiliū dei ad habendum sacramenti finem.q.62.2.2.fo.124.
Gratia sacrałis est ad tollendum peccata, ⁊ ad perficiendum animum ad cultum diuinum.q.62.3.c.fo.123.⁊.q.63.1.c.fo.128.⁊.q. 65.1.c.fo.132.
Gratia sacramentalis excludit peccata preterita : virtutes ⁊ dona peccata presentia ⁊ futura.q.62.2.2.fo.124.
Gratia non potest haberi ante sumptionem eucharistie,nisi ex voto ad eam ꝓprio vel ecclesie.q.73.3.c.1.fo.150.⁊.q.79.1.1.fo.167.
Gratia miraculorum excellentissime data est anime xp̄i.q.13.2.3. fo.41.
Gratia Christi que dicitur gratia vnionis,capitis,⁊ singularis persone,est vna per essentiam.q.8.3.o.fo.31.
Gratia vnionis ⁊ habitualis fuit xp̄o homini naturalis.q.2.12.o.fo.12.
Gratia vnionis ⁊ habitualis sunt simul tempore:sed natura ⁊ intellectu prima precedit secundam. q.7.13.o.fo.29.
Gratia habitualis fuit in Christo.q.7.1.o.fo,25.
Gratia vnionis est esse personale q̄ gratis a deo datur humane nature in persona verbi.quod quidem est terminus assumptionis.q.6.6.c.fo.25.
Gratia vnionis in Christo dupliciter dicitur.ſ.voluntas dei dans gratis ⁊ donum eius,q.2.10.c.fo.12.
Gratia vnionis fuit simpliciter infinita in xp̄o:sed gfa habitualis eius fuit infinita ſm rationē gfe finite,a vero ſm rationē entis.q. 7.11.o.fo.28.
Gratia Christi non potuit augeri,sicut nec gratia beatorum:gratia autem viatoris puri potest augeri.q.7.12.o.fo.29.
Gratia hominis puri quantuncunque crescat non potest adequari gratie Christi:ideo non sunt eiusdem rationis.q.7.11.3.fo.29.
Gfe plenitudinē xp̄s habuit in ſumo,⁊ q̄ ad oēs effect⁹ gfe.q.7.9.o.fo.28.
Gfe plenitudo duplex:vna ex parte gfe que est propria xp̄o : alia ex parte subiecti:que conuenit etiam aliis per Christum.q.7.10.o.fo.28.
Gratie ⁊ deitatis plenitudo habitat in Christo corporaliter, per vnionem personalem ad corpus:a contra vmbram.q.2.10.2.fo.12.
Et in ipso fuerunt excellentissime oēs gratie gratis date.q.7.7.o.fo.27.
Nec diuiduntur in Christo,sicut in aliis sanctis.q.7.7.1.fo.27.
Gratie plenitudo fuit in beata maria ſm quod omnes post Christum.q.7.10.c.1.fo.28.⁊.q.27.3.o.fo.68.
Gfe ꝫ effectio b.maria:q̄ꝫ 2ª est potior ꝑma,⁊ 3ª 2ª.q.27.3.2.fo.68.
Gratie prima perfectione.b.maria fuit mundata a culpa originali,secūda a fomite,tertia ab omni miseria.q.27.3.2.fo.68.
Gfe prima ꝑfectione adepta est gfam inclinātē ad bonū,scōa confirmata fuit in gfa ⁊ in bono,tertia adepta est gratiā ꝓmmata.q.27.3.2.fo.68.
Gfe plenitudo,⁊ consilior observatio inchoauit in.b.maria:primum fuit in ea perfecte,secundum vero perfecte cepit in Christo.o.28.4.2. fo.70.
Gratie noua infusio non requiritur ad remissionem venialium.q.65.1.8.fo. 133.⁊.q.87.2.o.4.2.fo,187.
Gfe noua infusio requiritur ad remissionem mortaliū.q.87.2.3.fo.177.
Gratia homo potest vitare omnia a singula mortalia : ⁊ singula venialia, sed non omnia.q.87.1.1.fo.187.
Gratia.ſ.Charitas.Bonum. Remissio, Virtus.
Graue ⁊ lene non habent in se principium actuum sui motus : sed tantum passuum.q. 32.4.c.fo. 75.
Greci baptizando dicunt:baptizetur seruus Christi talis,in nomine patris ⁊c.q.66.5.1.fo.134.⁊.q.67.6.c.fo.138.
Greci conficiunt ex fermentato : ⁊ peccarent si in azimo conficerent.q. 74. 4.c.fo.172.
Greci dant eucharistiā pueris nō hītibus vsum rationis.q.80.9.3.fo.171.
Greci.ſ.Eucharistia, Literarum, Significatio.
Gregorius.ſ.papa,

Habitat ſ. Deus. Gratia. Ꝟ

Habitus primorum principiorum sunt nobis naturales.q.9.1.cor.fo.32.
Habitibus omnibus ordinatis,vltima perfectio reseruatur supremo in genere illo.q.72.11.c. fo.149.
Helias subleuatus est in celū aereū,nō aūt in celū empyreū:⁊ viuit cum enoch in paradiso terrestri vsq; ad antichristum.q.49.5.2.fo.106.
Heresis incurritur ex verbis inordinate prolatis.q.16.8.c.fo.49.
Heresis arriū:q̄ filius dei est minor patre ratione diuine nature, ⁊ quod est creatura,q.10.2.1.fo.35.⁊.q.16.8.c. fo.49.
Heresis origenis,q̄ anima xp̄i cum alijs a ꝓ⁹ fuit creatura.q.6.3.c.fo.23.
Heresis nestorij:q̄ b.maria non est mater dei.q.35.4.o.fo.79.
Heresis henriticis : q̄ in xp̄o est tantum vna natura composita ex natura diuina ⁊ humana.q.2.6.c.fo.8.⁊.q.18.1.c.fo.53.
Et q̄ corpora resurgentium ⁊ Christi non erūt palpabilia.q.54.3.c.fo.115.
Heresis hebionis cherinthi ⁊ fotini:q̄ xp̄s non fuit ante matrem,ſ3 purus homo meruit deitatē.q.2.11.c.fo.12.⁊.q.28.1. c.fo.68.⁊.q.35.4.c.fo.79.
Heresis hebionis,q̄ xp̄s conceptus est ex semine viri.q.28.1.c.fo.68.
Heresis galamitarum,q̄ corpus xp̄i non fuit motuum.q.50.3.c.fo.107.
Heresis heluidij,de virgine maria.q.28.3.c.3.fo.69.
Heresis nazareorum,de fide Christi.q.74.4.c.fo.152.
Heresis novatianorum,q̄ peccans post baptismum non potest resurgere ad gratiam per penitentiam.q.84.10.c.fo.185.
Heresis nestorij ⁊ dioscori,de xp̄o.q.2.5.6.c.fo.7.⁊.q.4.3.c.fo.20.
Heretici possunt ordinare si seruāt formā ecclesie ⁊c.q.64.9.2.fo.151.
Hereticū est credere iuramentū esse in omni casu illicitū. q.64.9.1. fo.151.
Herodes occidit pueros innocentes.q.36.6.3.fo.83.
Hispania.ſ.Natiuitas.
Homo habet q̄ sit homo a ratione.q.13.1.c.fo.56.
Homo significat naturam humanam:⁊ qualiter.q.4.3.c.1.fo.20.
Homo duplex.q.5.1.2.o.fo.21.⁊.q.45.3.o.fo,95.
Homo est naturaliter politicus.q.63.1.c.fo.132.
Homo vnus numero ꝺ⁹ dupliciter.q.3.6.1.⁊.7.2.fo.16.
Hominis actio voluntaria ⁊ deliberata ſm ꝺ⁹ humana.q.19.2.o.fo.56.
Hominem lapsum oportuit repararit⁊ non angelum.q.4.1.c.1.fo.17.⁊.q. 6.2.2.fo.23.⁊.q.46.1.4.fo.97.
Honor est reuerentia alicui exhibita ꝓpter sui excellētiā.q.25.1.c.fo.63.
Honor diuersus debetur eidē ſm plures causas excellētie.q.25.1.c.fo. 63.
Honor debet alicui duplr.ſ.vel rōne sui:vel rōne alterius:⁊ exhibet toti vel subsistēti,sed cā honoris pōt esse aliqd eius non subsistens.q.25.1.o.fo.63.
Hostia non consecrata nunquam d⁹ dari ꝓ eucharistia.q.80.6.2.fo.170.
Hostia,ver.Idolatrare,Missa.
Hostie pars missa in calice,nunquā d⁹ dari infirmis.q.83.5.9.fo.180.
Hostiā eādē sīl' ꝓfecrāt ordiatiue:po ordināti ꝓcelebrātes.q.82.2.c. fo.176.
Hostias multas sumēs i vna missaꝫ pcipit maiorē effectū.q. 79.7.3.f.169.
Humilis nihil audit mirabilius quā sua excellentiam.q.30.4.1.fo.72.
Humiliauit se Christus quadrupliciter.q.49.6.c.fo.106.⁊.q.53.1.c.fo.110.⁊.q.54.2.c.fo.112.⁊.q.59.3.o.fo.19.

3

Idolatrare Facit qui dat hostiam nō consecratam ꝓ eucharistia.q.80.6.2.fo.170.
Ieiunium a cibis duplex scilicet nature:⁊ ecclesie.q.80.8.4.fo.171.
Ieiunium nature soluitur per quēcunq; potum:non autem ieiunium ecclesie,nisi fiat in fraudem.q.80.8.4.fo.171.
Ieiunium ante paschā fit quadraginta diebus,multis rationibus:⁊ commendatur per multos eius effectus.q.40.2.3.fo.89.
Ieiuniū xp̄i nō ex necessitate fuit:ſ3 ad nr̄am instructionē.q. 40.2.3.f. 89.
Ieiunium.ver.Christus.
Ieremias verbis ⁊ mysteriis passionem Christi apertissime prenuntiauit.q.27.6.c.2.fo.9.
Ierusalem est in medio terre habitabilis.q.46.10.1.fo.100.
Iesus significat naturam humanā sub determinatis individualibus ꝓprietatibus.q.16.5.c.fo.48.⁊.q.17.1.c.fo.51.
Iesus conuenienter impositum est xp̄o in sua circumcisione.q.37.2.o.fo.84.
Iesus ē nomē nouū : ꝓpriū ista ſigt ſpāle ⁊ vltz salutē.q.37.2.2.f.64.
Iesus.ſ.Nomen.
Ignorantia non fuit in Christo.q.15.3.o.fo.44.
Ignorantia duplex.ſ.iuris vel facti:prima non excusat a peccato,sed bene secunda.q.47.5.3.fo.103.⁊.q.80.4.5.fo.170.
Ille abi menti soli deo conuenit.q.8.8.1.fo.32.⁊.q.64.1.c.fo.128.
Illuminatio fit in instanti.q. 75.7.c.fo.158.
Illuminat sacerdos tradendo sacramenta gratie: non autem infundendo gratiam.q.64.1.1.fo.129.
Imaginatio ⁊ sensꝰ nūq̄ cognoscit nām rei:ſ3 tm accēsa.q.76.7.c.fo. 160.
Imaginatio egritudinum q̄ns causat eas.q.15.5.3.fo.41.
Imaginativa est altior potentia ꝙ sensus exterior:in quo tamen est maxima certitudo.q.50.3.2.fo.71.
Imago.Idem est motus in rem ipsam,⁊ in imaginem eius inquantum huiusmodi.q.8.3.3.fo.31.⁊.q.25.3.c.1.fo.64.
Imago.ſ.Adoratio.
Immersio trina in bapm⁹ nō est de necitate:tm d⁹ fieri.q. 66.8.o.f. 136.
Immersio capitis in baptismo sufficit.q.66.7.3.fo.136.
Immersio.ſ.Baptismus.
Immersione,effusione.⁊aspsione aque pōt fieri baptismus.q.66.7.o.fo.136.
Immersione trina intenta,non perficitur baptismus nisi in tertia:vna vero intenta perficitur in ea.q.66.8.3.fo.136.
Immolari conuenit Christo in figuris veteris testamenti:sed vere in sacramento altaris.q.83.1.o.fo.178.
Imperio rationis obediunt aliqualiter potentie sensitiue:non autem naturales nec vegetatiue.q.19.2.c.fo.56.
Impositio manus ſigt copiosius gfe effectū:ō non reqrit in baptismo,nec in pnia.sed tm in ordine ⁊ confirmatione.q.84.4.c.2.fo.182.
Impossibile aliqd pro difficili sumitur.q.86.1.2.fo.185.
Incorporalia dicuntur esse in loco quia cōtinentur:spiritualia vero q̄ continent.q.57.4.1.2.fo.117.
Incarnari deum,fuit possibile ⁊ conueniens.q.1.1.o.fo.1.
Incarnari deum,fuit necessariū ad bene esse,nō simpliciter.q.1.2.o.fo.2.
Incarnatio dei non fuisset,si homo nō peccasset:cuius potentia dei ad hoc non limitetur.q.1.3.o.fo.3.
Incarnatio dei,principaliter fuit propter liberationem hois. q.1.5.c.fo.4.⁊.q.40.1.c.fo.88.⁊.q.44.3.c.fo.95.
Incarnatio dei fuit ad delendum omne peccatum.q.1.4.o.fo.4.
Incarnatio facta est conuenienti tēpore.q.1.5.6.o.fo.4.
Incarnatio comparatur iumento,ꝓpter vigorem ⁊ feruorem: senectuti vero propter numerum annorum.q.1.6.1.fo.5.
Incarnationis mysterio monstratur bonitas sapientia iustitia ⁊ potentia dei.q.1.in oppositum,fo.1.
Incarnationē Christi precessit aliquorū liberatio secundū spiritum per fidem:sed non ſm carnem.q.27.3.c.fo.67.⁊.q.25.3.2.fo.110.
Incarnatione deus nullo modo mutatur.q.1.1.1.fo.1.⁊.q.2.6.1.fo.7.
Incineratio nō cōuenit corpi Christi.q.51.3.o.fo.108.⁊.q.53.1.c.1.f.111.
Incipere significat esse nunc ⁊ non prius: ideo ab inferiori ad suum superius cum verbo incipit non valet ꝓba.q.16.9.2.fo.49.
Individuum dicitur de parte in toto.q.16.12.2.fo.50.
Individuum de sui ratione dicit incommunicabilitatem:⁊ non posse esse in pluribus.q.77.2.c.fo.162.
Individuationis principium in rebus materialibus est duplex, ſ3 materia prima,⁊ quantitas dimensiua.q.77.2.c.fo.162.

Indi

Individuatur forma receptibilis in materia per ipsam materiam:non recipibilis autem in materia,per seipsam.q.77.2.c.fo.162.
Individuatur ēritas dimensiua dupliciter.q.77.2.c.fo.162.
Infidelitas est grauissimum peccatum.q.80.5.c.fo.170.
Infinitum dupliciter dicitur.ſ. priuatiue ⁊ negatiue.primum conuenit quantitati ⁊ est ignotum:secundum conuenit forme ⁊ est cognoscibile.q. 10.3.1m.fo.36.
Infinitum inquantum huiusmodi a nullo intellectu cognoscitur. q. 10.3.
Infinitum vno modo potest esse finitum alio modo.q.10.3.1m.fo.36.
Infinitum secundum essentie rationem est solus deus.q.10.3.2m.fo.36.
Infinitum simplr ⁊ oibus modis an sit vnum vel plura.q. 10.3.5m.fo. 36.
Infinitum numero vel cōtinuitate si daretur esse finitū secundum esse ⁊ essentiam ⁊ esset comprehensibile a scientia dei.q.10.3.2.fo.36.
Infinitum non est substantia sed accidit rebus,ideo sicut multiplicatur secundum subiecta,ita ⁊ proprietas eius.q.10.3.3m.fo.36.
Infinito simplr quo ad ola nihil pōt esse maius,sed infinito ſm aliquid de terminatum est aliquid maius extra illum ordinem.q.10.3.3.fo.36.
Ingratitudo quid sit.q.88.4.o.fo.189.
Ingratitudo cōmittitur dupliciter.ſ.agendo contra beneficium dei:⁊ agēdo contra formam beneficij.q.88.2.o.fo.188.
Ingratitudo secundum ꝙs peccata redire dicuntur,incurritur ex quolibet peccato contra deum.q.88.4.o.fo.189.
Ingratitudo quomodo incurratur.q.88.2.2.fo.188.
Ingratitudo.ver.Redeunt.
Innocētes mortui pro xp̄o in bethleē,fuerunt martyres.q.36.2.3.f.82.
Innocentes.ver.Herodes.
Innocentia est irrecuperabilis.q.89.3.c.fo.190.
Innocentia.ſ.Ferri Matrimonium.Penitentia.Sacramentum.Christus.
Instantia duo qualitercūq; signata habent tempus medium:nisi respondeant motibus non mensuratis ex motu celi.q.75.7.1.fo.158.
Instans quomodo detur.q.33.1.3.fo.76.⁊.q.75.7.1.fo.158.
Instans.ſ.Motus.Remissio.Tempus.
Instantanea operatio pōt esse ab intellectu ⁊ voluntate.q.34.2.c.fol. 77.
Instantanea mutatio quomodo potest esse.q.75.7.c.fo.158.
Instantanea mutatio potest fieri tripliciter.q.75.7.c.fo.158.
Instructio quadruplex ponitur.q.71.4.3.fo.147.
Instructio fidei duplex.ſ.catheceminorum circa baptismum:⁊ populi christiani circa missam.q.83.4.4.fo.179.
Instrumentalis virtus est incompleta ⁊ virtualis.q.62.4.o.fo.125.
Instrumentalis virtus non est proprie in genere,sed reducitur ad genus ⁊ speciem virtutis perfecte.q.62.4.2.fo.125.
Instrumentalis virtus non est in subiecto ſm conditionem subiecti:sed secundum conditionem principalis agentis.q.63.3.1.⁊.2.fo.128.
Instrumentum vnius artis est alterius.q.63.3.c.fo.129.
Instrumentum duplex.ſ.animatum ⁊ inanimatum.q.64.8.1.fo.131.
Instrumentum animatum indiget habitu ad operandum:non autem inanimatum.q.7.1.3.fo.26.
Instrumentum.ſ.Actio.Anima.Baptismus.Docere.Eucharistia.Forma. Gratia.Justificatio.Meritū.Miraculū.Mutatio.Ordo.Passiones.Peccata.Reliquie.Sacramenta.Signum.Vas.Christus.
Instrumento datur virtus duplr.ſ.qñ accipit formā instrumenti:⁊ qñ mouetur a principali agente.q.62.4.3.fo.125.⁊.q.72.3.2.fo.148.
Instrumentis pluribus ordinatis ad aliquez effectum que virtus ⁊ quo in eis inueniantur.q.62.4.4.fo.125.⁊.q.82.1.1.fo.176.
Intellectus ⁊ voluntas sunt potentie naturales:⁊ consequuntur naturā anime de necessitate.q.18.1.c.3.4.fo.53.
Intentio que requiratur ad perfectionem sacramentorū.q.64.8.o.fo. 151.
Intentio est necessaria in baptizante.q.66.8.3.fo.136.
Intentio ministri peruertitur dupliciter.ſ.respectu sacramenti, ⁊ respectu sequentium ad sacramentum.prima tollit veritatem sacramenti:non autem secunda.q.64.10.o.fo.131.
Intentio ecclesie expressa in forma sacramēti sufficit ad perfectionem eius nisi contrarium exprimatur exterius.q.64.8.2.fo.131.
Intentio q̄ sit necessaria baptizandis.q.68.7.o.⁊.8.3.⁊.9.1.⁊.12.1.fo.142. ⁊.q.86.2.1.fo.186.
Intentionem habens suscipiendi baptismum quomodo illum consequatur.q.68.2.o.fo.140.
Intentio.ſ.Baptismus.Peccatum.
Intinctus.ſ.Eucharistia.Christus.
Inuestiri dicitur canonicus per libum,abbas per baculum episcopus: per anulum.q.62.1.c.fo.123.
Joannes baptista fuit terminus veteri legis:⁊ initium noue. q. 38.1.2. fo.85.
Joannes baptista pertinet ad testamentum nouum.q.38.1.1.2.fo.85.
Eius exultatio in vtero matris,nō fuit ab eo per liberum arbitrium eius: sed fuit a deo,ideo miraculosa.q.27.6.c.fo.78.
Eius tota vita fuit preparatoria ad christum.q.58.2.2.fo.85.
Joannes euangelista prediligebatur a christo:ꝓpter multa. q. 45.3. 4. fo.97.
Joseph vir marie semper fuit virgo.q.28.3.5.⁊.4.c.3.fo.69.
Iperdulia.ſ.Adoratio.
Ita duplex.ſ.per zelum.i.ſm ordinem institie:⁊ per vitium.i.contra rationem.prima est laudabilis secunda est cum peccato.prima fuit in christo:non autem secunda.q.15.3.o.fo.45.
Ira castatur ex tristitia illata.q.15.9.c.fo.45.
Iterari.ſ.Aqua.Baptismus.Catheciſmus.Exorciſmus.pnia.Sacrm.
Judei sunt serui principum seruitute ciuili:que non excludit ordinez iuris naturalis vel diuini.q.68.10.2.fo.143.
Judeorum tribus sacerdoralis ⁊ regia.quo coniungantur.q.31.2.2.fo.72.
Judeorum principes cognouerūt xp̄m esse messiam:sed non cognouerunt diuinitatem eius nisi per coniecturas.q.47.3.o.⁊.6.c.fo.102.
Judeorum facta erant figuralia.q.66.2.2.fo.134.
Judex non potest dimittere culpam in alium commissam,vel in rempublicam siue in superiorem principē.q.46.2.3.fo.97.
Judicium tria requirit.ſ.potestatē:zelum:⁊ sapientiam .q.59.1.c.fo.118.
Judicium generale esse quando sit necessarium.q.59.3.o.fo.119.
Judicij dies estati comparatur.q.46.3.3.fo.100.
Judicare omnes homines, quo ad retributionē premij vel pene pertinet ad christum.q.56.4.2.⁊.5.1.fo.116.
Judiciaria auctoritas soli deo conuenit:sed committitur hoibus:maxime Christo ſm humanam naturam.q.58.o.fo.117.⁊.q.59.2.o.fo.119.
Judiciaria potestas toti trinitati quomodo conueniat:⁊ cuilibet persone. q.59.1.o.fo.118.
Judiciaria potestas conuenit christo multis de causis.q.59.3.o.fo.119.
Judiciaria potestas super omnes res humanas conuenit christo:q̄ anima eius est super omnes creaturas.q.59.4.c.⁊.6.3.fo.119.
Judiciaria ptās sup oēs angelos cui attribuāt a xp̄o.q.59.6.o.fo.120.
Judiciari im potestatem super res tēporales,christus exercere noluit:nec regnū terrenum temporaliter administrare.q.59.4.1.fo.119.
Justitia que sit.q.85.3.c.fo.184.
Justitia inter illos quoz vn⁹ est sub potestate alteri⁹ (vt hominis ad deū serui ad dominum) nō est iustitia nisi ſm quid.q.85.3.c.2.fo.184.
Justitia est ad alterū:cuius materia non est ille ad quem est justitia,ſ3 res que distribuuntur vel communicantur.q.85.3.1.fo.184.
Justitia est in volunte subiective.q.85.4.c.fo.184.
Justitia originalis ex quo fit.q.27.3.c.fo.67.
Justitie dei ordo dependet a voluntate diuina.q.46.2.3.fo.97.
Justum dicitur dupliciter.ſ.simpliciter,⁊ ꝙs quid.q.85.3.c.fo.184.
Justificatio in hītib⁹ vsum rōnis reqrit q̄uis.ſ.infussionē gfe:remissionē culpe:morum liberi arbitrij in deū:⁊ in peccatū.q.86.1.1.fo.186.
Justificationis deus est causa principalis passio xp̄i est causa meritoria,sacramenta ecclesie instrumentalis.q.64.3.c.fo.129.
Justificationis animarum causa instrumētalis ⁊ exemplaris est christi resurrectio.q.56.2.o.fo.116.⁊.q.62.5.3.fo.125.
Justificationis actus sunt simul tempore:sed vnus est altero prior ordine nature.q.85.c.fo.185.
Justificabat circumcisio quantum ad omnes gratie effectus:aliter tamē ō baptismus.q.70.4.o.fo.146.
Justificare impiū est maius quā creare celum ⁊ terrā.q.43.4.2.fo.94.
Justum.ſ.Justitia.

L

Laicus ſ. Sacerdos. Latria.ſ. Adoratio.

Latro statim moriens quomodo intrauit in visione dei.q.52.4.3.fo.110.
Inter latrones xp̄s crucifixus est rōne quadruplici.q.46.11.o.fo.100.
Laurentius diaconus baptizabat in necessitate tm.q.67.1.3.fo.137.
Laurentius ⁊ vincentius habuerunt passiones grauiores quo ad aliquid quā xp̄s nō aūt quo ad oēs causas doloris.q.46.6.1.fo.99.
Lazarus resuscitat⁹ iterū mortu⁹ est.q.53.3.c.1.f.1.2.⁊.q.55.2.3.fo.114.
Leprosus nō d⁹ public celebrare:pt tm dicere missaꝫ occulte,nisi lepra ꝓpter corruptionē mēbroꝝ eū ad hoc reddiderit impotētē.q.82.10.3.fo.177.
Lex quomodo detur.q.70.2.2.fo.146.
Lex nature vt obtenebrata erat in cordibus hoim,determinatur lege dei scripta.q.60.5.3.fo.121.⁊.q.61.3.2.fo.123.⁊.q.70.2.1.fo.146.
Lex vetus fuit inuenīter data post circumcisionē.q.70.2.3.fo.146.
Lex vetus scripta in lapidib⁹ nouā vero in cordib⁹.q.41.4.2.fo.93.
Legis precepta,christus obseruauit:⁊ ſm ea in omnibus conuersat⁹ est. q.37.1.3.o.fo.83.⁊.q.40.4.o.fo.80.
Legis noue status est medius inter statū veteris legis ⁊ glorie. q.61.4.1. (fo.123.4.3.fo.82.
Ler.ſ.Sabbatum.
Liber de infantia saluatoris est apocryphus.q.35.6.3.fo.80.⁊.q.36. 3.2.fo.96.
Liber de mirabilibus scripture non est augustini nec authenticus.qō.45.
Liberalitatis ⁊ magnificētie summū gradū ostidit i se xp̄s:ꝓtēdo oēs diuitias,⁊ faciendo pauperib⁹ erogari que sibi dabantur. q.7.2.3.fo.26.
Liberum arbitrium se habet naturaliter ad bonum:ad malum aūt preter naturam.q.34.3.1.fo.78.
Liberum arbitrium viatoris potest flecti ad bonum ⁊ malum.qō.52.6.3. fo.110.⁊.q.86.1.c.fo.185. (1.c.fo.185.
Liberū arbitriū in dānatis est cōfirmatū in malo.q.52.6.3.fo.110.q.86.
Liber arbitriū fuit in xp̄o,sicut etiā est in beatis.q.18.4.o.fo.54.
Et illius vsum habuit in primo instanti sue ꝯceptionis.q.34.2.o.fo. 78.
Liberum arbitrium.ſ.Eligere.
Limbus inferni sic dictus ratione priuationis glorie,non est omnino diuersus a sinu abrahe.q.52.2.4.fo.109.
Et in eo exules gaudiū magnum habebāt de gl'ia spata.q.52.5.1.fo. 110.
Sed patiebantur dolorem de dilatione glorie:nō aūt penam sensibilem pro peccato.xp̄s autem soluit vtrūq;:primū gloriā prebendo,secundum ab eo preseruando.q.52.2.2.fo.109.
Linguarum omnium donum fuit in christo:quo tamen non est vsus,quia solum in vna gente predicauit.q.7.7.3.fo.27.
Linguis ignei ſpūs sctus sup apłos descēdit.q.59.6.4.fo.88.⁊.q.72.2.1.
Liniri.ſ.Baptismus.Exorciſmus (fo.147.
Linum.ſ.Corporale.
Licet.ſ.Accidens.
Literarū figure quibus greci tria ⁊ sex representant:satis sunt propinque apud eos.q.46.9.2.fo.100.
Locale.ſ.Angelus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Locus non attribuitur deo neq; persone christi circumscriptiue, aut diffinitiue.q.52.3.3.fo.110.
¶ Lucas.v. Adoratio.
¶ Lumen maius offuscat lumen minus eiusdem ordinis:non autem alterius ordinis.q.3,4.2.fo.22.2.q.3.1.2.fo.93.
Lumē sciētiē nō offuscatur sed clarescit in anima xpi,z cuiuslibet hominis per lumen scientie diuine.q.3.4.2.fo.22.2.q.3.1.2.fo.93.
¶ Luxuria.Circa xps abrahe erat fides per idolatria diminuta:z ratio naturalis per augmentū carnalis concupiscentie vsq; ad peccatum contra naturam obscurata.q.70.2.1.fo.146.

M

Macula in corpore z anima contingit duplr.q.87.2.3.fol.187.
Macule diuerse cōsurgunt ex diuersis peccatis.q.88.c.fo.188.
¶ Magdalena prohibetur tangere christum.q.55.6.3.fo.115.
¶ Magi adorantes chm̄ sm̄ Augustinum fuerunt maleficised sm̄ alios fuerunt sapientes astrologi z potentes.q.36.3.2.fo.82.
Magi moti sunt ex scriptura sethad sequendam stellam:vel ex prophetia Balaam:vel ducti ab angelis:vel inspirati a deo.q.36.3.4.fo.83.
Magi venerunt ad christū z ranā primitie gentium.q.36.3.1.z.8.o.fo.82.
Magi amiserunt stellam,multiplici ratione.q.36.8.3.fo.83.
Magi, tribus modis venerunt ad xpm.q.36.3.3.z.5.4.z.6.c.3m.fo.82.
Magis recedentibus herodes pueros interfecit.q.36.6.3.fo.83.
Manus dicitur dupliciter.f.intensiue:z extensiue.q.1.4.c.fo.4.
Mānducatio christi post resurrectionē fuit vera comestio.q.55.6.1.fo. 155.
¶ Manna fuit precipua figura eucharistie.q.73.6.c.fo.151.
Manna fuit figura eucharistie inquantum sumitur vt cibus fidelium.qō. 80.10.2.fo.172.
Mansuetudo est subiectiue in irascibili.q.15.2.c.fo.43.
Manumissus quo reducatur in pristinam seruitutem.q.88.5.2.fo.189.
Manus est organū organorū,ideo ei opera attribuuntur.q.83.5.1.fo.180.
Manus est substantia quedam indiuidua.q.16.12.2.fo.50.
Minus impositio.v.Impositio.
¶ Maria z ioseph fuerunt de eadā tribu.q.28.1.2.fo.69.z.q.31.2.1.fo.72.
Maria fuit de stirpe aaron.q.29.1.4.fo.70.
Maria nata est ex melchi salome.ieconia z heli.q.31.2.3.z.3.2.fo.72.
Maria quicquid accepit a parentibus fuit actu pars corporis eius,ideo illud non fuit materia corporis christi.q.31.6.c.fo.73.
Maria in ventre matris sue non habuit vsum liberi arbitrij.qō. 27.3.c. fo.66.
Maria habuit tantam claritatem in facie q̄ ioseph non cognoscebat illaz donec pareret.q.28.3.3.fol.69.
Maria cum corpore assumpta est in celum.q.27.1.c.fo.66.
Maria qō habuit donū pphetie,sapientie z miraculorū.q.27.3.3.fo.68.
Maria meruit christum portare:non q̄ meruit ipsum incarnari:sed q̄ meruit talem gradum puritatis vt congruc esset mater dei.q.2.xj.3. fo.12.
Maria est vere mater dei.q.35.4.o.fo.79.
Maria fuit vere mater Christi.q.35.3.o.fo.79.
Maria cum ioseph vouit virginitatem absolute.q.28.4.o.fol.69.
Maria nec multiplicauit conceptus:nec fuit subiecta viro.q.30.2.2.fo.71.
Maria fuit expers maledictionis eue.q.35.6.1.fo.60.
Maria secundum aliquos non fuit turbata in visione angeli:sed in sermone eius.q.30.3.3.fo.71.
Maria fuit instructa ab angelo:q̄ erat inferior angel'.q̄tū ad statū,lz eēt superior quantum ad dignitatem ad quam eligebatur.q.30.2.1.fo.71.
Maria prius instructa est ab angelo q̄ ioseph.q.30.1.2.fo.71.
Maria habuit a spiritusancto duplicem purgationem.q.27.3.3.fo.67.
Maria si ante passionem christi fuisset mortua nō intrasset paradisum, sicut nec alij sancti.q.27.1.3.fo.66.
Maria per primam sanctificationem fuit semper immunis ab omni peccato actuali etiam veniali.q.27.4.o.6.1.fo.67.
Maria figurabatur per tabernaculū veteris legis.q.27.2.in opp̄m.fo.66.
Maria.v.Adoratio.Baptismus.Conceptz. Eucharistia.Gratia.Matrimonium.Primogenitus.Sanctificatio.
Marie puritas fuit maxima sub christo.q.27.2.2.fo.66.
Marie debetur honor non equalis sed consimilis:z eminentior quam ceteris creaturis inquantuz est mater dei.q.25.3.o.fo.65.
Marie pfectio est triplex.1ª fuit i ei⁹ sctificatiōe:2ª in filij dei ꝯceptione:tertia in ipsi⁹ glorificatiōe.In pma fuit liberata a culpa originali in scā totaliter emundata:in 2ª fuit liberata ab omni miseria.q.27.3.2.fo.68.
In pma etiā pfectione adepta est gram inclinātē eā ad bonū,i sēda firmata est in bono,in tertia perfecta est in fruitione ois boni.q.27.3.2.fo.68.
Marie immunitas a peccato per sctificationē causabat ex trib⁹.f. ligatione fomitis,gratia abundanti,z prouidentia dei.q.27.3.c.fo.67.
¶ Martyrium plene liberat a pena z culpa.qō.68.2.2.fo.140.q. 86.1.2. fo.187.
¶ Water dicitur aliqua ex hoc q̄ concepit z genuit.q.35.3.4.c.fo.69.
Maternitas cōuenit tm̄ vinentibus precipue animalibus.q.32.3.c.fo. 75.
¶ Materia non agit ad sui formationem.q.32.4.c.3.fo.75.
Materia est primum subiectū:z non potest esse in alio.q.77.2.c.fo.162.
Materia non est diuisibilis nisi per quantitatem.q.77.c.fo.162.
Materia est duplex,f.sensibilis:z intelligibilis.q.77.2.4.fo.162.
¶ Matrimonium est formaliter indiuisibilis coniunctio animorum coniugum.q.2.).2.c.fo.70.
Matrimonium verum fuit inter mariam z ioseph:z habuit vtrancq; perfectionem requisitam.q.29.2.c.fo.70.
Matrimonium in quo statu fuit sacramentum.q.61.2.3.fo.125.
Matrimonium contrahere potest quilibet habens vsum rationis inuitis parentibus.q.68.10.c.fo.142.
Matrimonij duplex est perfectio:quarum prima consistit in animorum cōiunctione:secūda in operatione.q.29.2.c.fo.70.
Matrimonij concubitus z prolis educatio sunt de secūda perfectione ei⁹:z quozū secundū fuit inter Mariā z Ioseph:z nō primū.q.29.2.c.fo.70.
Matrimonij finis duplex.f.principalis:qui est generatio z educatio prolis:z secundarius:qui est mutuum obsequium.q.29.2.c.fo.70.
Matrimonij materia.v.penitentia.
¶ Mediator dei z hominum est solus Christus principaliter:ministerialiter autem sunt prophete 2c.q.26.1.o.fo.65.
Mediator dei z hominum est Christus secundū q̄ homo.q.26.2.o.fo.65.
Medicina confortatiua que datur liberatis a febre ad confortationem,non ceret si daretur febricitantibus.q.80.4.2.fo.169.
Medicinalr vti possum⁹ prolis,p necēitate corpis:sed in ptinētib⁹ ad solā decentiā honestatis debem⁹ esse cōtēti simplicibus.q.51.2.3.fo.108.
Medium virtutis moralis attenditur secundū quantitatem proportionis z non secundum quantitatē rei.q.46.2.2.fo.99.
Mediū iustitie est eqlitas q̄ statuit iustitia iter alios.q.85.3.2.fo.184.
¶ Melchisedech dicitur esse sine patre,matre,genealogia,principio z fine:quia scriptura non ponit licet habuerit.q.22.6.3.fo.60.
Melchisedech propter dicta assimilatus est filio dei.q.22.6.3.fo.60.
Melchisedech sacrificio,comparat eucharistia in missa.q.83.4.8.fo.179.
Melchisedech sacrificium fuit precipua figura eucharistie quantum ad id quod in ea est sacramētū tantum.q.61.2.3.fo.123.z.q.73.6.c.fo.151.
Memoriale.v.Eucharistia.
¶ Mendicitas duplex.f.cōtraria volūtati,z voluntaria.prima est occasio furti z periurij:nō aūt secūda:ideo Christus elegit eā.q.40.3.1.fo.89.
Menstruus sanguis est in feminis loco seminis:z est propria materia corporis Christi z aliorum:non autez semen femine.q.31.5.o.fo.73.
Menstruus sanguis digestione purificatus est materia conceptus:non autem impuritatē corruptionis habens.q.31.3.3.fo.73.
Menstruus sanguis est po⁴ totū secūdū potentiā passiuā.q.31.5.1.fo.75.
Mercedes imputatur ei qui operatur secundum debitum.q.49.6.c.fo.106.
Meritum impotat equalitatem iustitie.q.49.6.c.fo.106.
Meritum non est nisi eius quod nondum habetur.q.19.3.c.fo.57.
Meritum Christi vel cuiuscunque hominis non precessit vnionem incarnationis.q.2.xj.o.fo.12.
Meritum.v.Operatio.
Ex merito habitum nobilius est eo quod habetur sine merito:z dignitas merendi maior est quā gloria corporis.q.19.3.c.fo.57.
Merendi principium:est ex parte anime:sed corpus est instrumentū actus meritorij.q.49.6.1.fo.106.
¶ Mereri non potuit aliquis gratiam incarnationis Christi ex condignoz sed ex congruo.q.2.xj.c.fo.12.
Mereri non potest nisi viator.q.19.3.c.1.fo.57.
Meruit Christus per suam passionem salutem sibi:z omnibus membris suis.q.19.3.4.o.fo.56.z.q.48.1.c.fo.103.
Et meruit sibi gloriam corporis:non autem gloriam anime:nec scientiā, nec gratiam,nec deitatem.q.19.3.o.fo.56.
Et meruit alijs gloriam beatitudinis quod alij homines nō possunt.q.19.4.2.fo.57.z.q.46.3.c.fo.97.
Et meruit inquantū hō;non inquātū deus.q.53.4.2.fo.112.
Et nihil ad meritū prinēs docuit:qō ipe excellēti⁹ ñ ipleret.q.7.3.2.f.26.
Et meritum fidei habuit.q.7.3.2.fo.26.
Messias.v.Judei.
¶ Metaphorice dicta:non oportet sm̄ ola esse similia.q.8.1.2.fo.50.
¶ Milites quare charactere insignantur.q.63.3.c.fo.127.
¶ Minister existens in peccato mortali:si exhibet se ministrum dei z ecclie in dispensatione sacrū,peccat mortaliter.q.64.6.o.fo.142.
Minister.v.Angelus.Diaconus.Eucharistia.Sacerdos.Sacramentum.
¶ Miraculū.Spirituales effectus dei(vt iustificatio impij z illuminatio) non sunt miracula:sed finis miraculorū.q.44.3.1.fo.95.
Miracula diminuunt meritū fidei.q.43.1.3.fo.93.
Miracula Christi de quibus est fides fuerunt occulta:sed probantia fidē fuerunt manifesta.q.29.1.2.fo.70.
Miracula vera facere propria virtute z instrumentaliter quibus conuenit.q.13.2.3.fo.41.z.q.43.2.c.fo.93.z.q.78.4.2.fo.163.
Miracula facere conuenit sanctis z quomodo.q.84.3.4.fo.182.
Miracula facere conceditur homini z quō.q.43.1.o.fo.93.
Miracula quare fecerit Joan.Bap.q.58.2.2.fo.85.
Miracula conuenientissime facta sunt Christo:vt ostenderetur eius gratia vnionis z ei⁹ doctrina supernaturalis.q.43.1.o.fo.93.
Miracula fiebāt a Christo virtute diuina.q.43.2.c.fo.93.
Miracula fiebant a Christo virtute propria:que sufficientia erant ad manifestandam deitatem ipsius.q.43.4.o.fo.93.
Miracula Christus cepit facere in nuptijs.q.43.3.o.fo.94.
Miracula facta sunt a Christo circa demones,angelos, celos, homines, bruta z elementa.q.44.o.fo.94.
Miracula.v.Clamor. Joannes.
Miraculorum gratia excellentissime data est anime Christi.qō.15.2.c.5. folio.41.
Miraculosa fuit conceptio Christi ex virgine.q.35.z.q.35.3.2.fo.79.
Miraculosa fuit natiuitas xpi z quare.q.35.3.2.fo.79.z.q.44.2.3.f. 95.
Miraculose facta a Christo erāt perfectissima.q.44.3.2.3.fo.95.
¶ Misericordie maioris est impios iustificare quam celos facere:sed sunt equalis potentie.q.43.4.2.fo.94.
Misericorditer agendo deus non agit contra iustitiam.q.46.2.3.fo.97.
¶ Missa quid dicatur.q.83.4.9.fo.179.
Missa propter quotidianos defectus:quotidie in ecclesia regulariter celebratur.q.83.2.c.2.fo.178.

M

Mares v.Baptizatus. Crocifixus.
Masci,z esse quibus conueniat:z quō.q.35.1.c.fo.78.
Masculdicit cum capilli:sed nō dicunt filij.q.32.3.c.fo.75.
Masci voluit xps de populo judeorum.q.4.6.3.fo.21.
Masci voluit xps in bethleem in diuersorio non in hierusalem:nec rome nec in nazareth.q.35.7.o.fo.81.
Masci.v.Christus.
¶ Matiuitas attribuitur alicui duplr.f.vt subiecto nascēti:z vt termino primo modo tm̄ supposito conuenit:secōdo forme nāe.q.35.1.c. fo.78.
Matiuitas xpi ex parte matris fuit naturalis:sed ex parte operationis.f. f.fuit miraculosa.q.35.3.2.fo.79.
Matiuitas xpi duplex.f.eternaz z temporalis.q.35.2.o.fo.79.
Matiuitas xpi non debuit omnibus manifestari:nec tantū parentibus nec omnibus occultari.q.36.1.2.o.fo.81.
Matiuitas xpi ostensa fuit per signa conuenientia.q.36.5.o.fo.82.
Matiuitas xpi fuit primo manifestanda quibusdam electis:de qualibet cōditione hominum.q.36.3.o.fo.82.
Matiuitas xpi fuit manifestāda.primo per alias creaturas. secundo per seipsuz.q.36.4.o.fo.82.
Matiuitas xpi fuit ostensa primo pastoribus:secundo magis:tertio simeoni z anne.q.36.5.6.o.fo.82.
Matiuitate xpi ostensa herodes z judei turbantur.q.36.2.3.fo.82.
Matus est christus non per reseratione:sed solum per exitum prolis de vtero matris.q.28.2.1.fo.69.
Matus est christus in nocte.q.85.2.2.4.fo.178.
Matus.v.Christus.
¶ Mato xpo:oleum fluxit rome,z in hispania apparuerunt tres soles paulatim vniti.q.36.3.3.fo.82.
¶ Matura dicitur a nascendo.q.2.1.c.fo.5.
Matura ꝺr quadrupliciter.prio natiuitas:secōdo principium intrinsecū motus:tertio forma z materia:quarto essentia rei.q.2.1.c.fo.5.
Matura non est seruanec domina:sed persona ratione nature.qō.20.1.2. z.2.o.fo.57.
Matura.v.Deus.
Matura creature potestatē,aliquid excedit tripliciter.q.43.4.c.2.fo.93.
Matura anime rationalis visio dei excedit:z quomodo.q.92.3.fo.33.
¶ Maturale duplex est.q.2.12.o.fo.12.
Maturale est cuilibet creature vt transmutetur a deo secundum eius voluntatem.q.44.2.1.fo.94.
Maturale.v.Operatio.
¶ Mazareth interpretatur flos:ideo xps voluit ibi conuersari:non autem nasci.q.35.7.2.fo.81.
Mazareth.v.Christus.
¶ Necessarium dicitur dupliciter.f.absolute z ex suppositione.q.1.2.c.f.2. z.q.46.1.c.fo.97.z.q.84.3.c.fo.182.
Necessitas legem non habet.q.80.8.c.fo.171.
¶ Minime speciali modo egerunt penitentiam.q.84.7.1.fo.185.
Si propter pluralitatem suppositoum.q.3.7.2.fo.17.
Nomen imponitur a proprietate eius cui nomē imponitur:vel a tempore vel a cognatione vel ab euentu.q.37.2.c.fo.84.
Nomen impositum diuinitus alicui:significat aliquod donum gratuitum ei collatum.q.37.2.c.fo.84.
Nomen datur rei a fine complemento.q.6.2.3.fo.120.
Nomen significans naturam cōmunem:potest supponere in concreto pro quolibet eius supposito.q.16.1.c.fo.46.z.q.35.4.c.fo.79.
Nomē hoc.f.deus potest supponere pro omnibus:z singulis personis diuinis.q.16.1.c.fo.46.z.q.35.4.c.3.fo.79.
Nomē quod predicatur de aliquo sm̄ rationem perfectam non est dicendum de eo sm̄ rationem imperfectam.q.32.3.c.3.fo.75.
¶ Nomina imponebantur in circumcisione:sicut nunc imponuntur in baptismo.q.37.2.3.fo.84.
Nomina multa xpi significant idem quod iesus.q.37.2.1.fo.162.
Notorium tripler.f.per sententiā connicti per confessionem in iure factā: z per euidentiam facti.q.82.9.3.fo.177.
Nox.v.Missa. Natiuitas.
Numerus denarius est signum perfectionis:inquātum est quodammodo terminus omnium numerorum.q.31.8.c.fo.74.
Numerus pluralis ponitur pro numero singulari in sacra scriptura.q.46. 11.3.fo.101.
¶ Nutrire non est actus forme sed materie que accepit formam nutriti recedente forma nutrimenti.q.77.6.c.fo.163.

O

Obediētia importat necessitatē re⁹ ei⁹ qō ꝓcipit:z volūtatē respectu impletionis ꝓcepti.q.47.2.2.fo.102.
Obedientia prefertur olb⁹ sacrificijs.q.47.2.c.fo.101.
¶ Obiectū intellect⁹ est qō quid est.q.10.3.2.fo.36.z.q.76.7.c.fo.160.
Obiectum intellectus est substantia.q.75.5.2.fo.157.
Obiectum seu finis intellectus est species intelligibilis,z non phantasma. q.11.2.1.fo.38.
¶ Oblatio melchisedech figurabat sacrificiū nr̄m quo ad māmi:sz quo ad passionē xpi illud figurebāt agnus z alia sacra veteris legis.q.61.3.3. Oblatio.v.Missa.Sacrificium. (fo.125.
¶ Oblationes z decime in veteri lege erant sacramenta:nunc autem non: quia tunc erant figuralia.q.65.1.7.fo.132.
¶ Obligari pt vn⁹p aliū:i hols q̄ sunt de necēitate salut'.q.71.1.3.f.146.
¶ Obstetrix non fuit in natiuitate christi:sed mater ei⁹ omnia per se fecit. q.35.6.3.fo.80.
¶ Occisio christi fuit ab alijs z non a semisi indirecte non impediendo cū posset.q.47.1.o.fo.101. (fo.103.
¶ Occidens etiā volenter iniuriaz facit occiso deo z reipublice.q. 47.6.3.
Occidētes christū peccauerūt grauissime quo ad pōtifices z iudā:minus

Universidad de Deusto
Biblioteca

vero quo ad alios.q.47.8.o.fo.103.
Occidere innocentem:non licet.q.47.6.o.fo.105.
¶ Offensa dei est infinita propter infinitatem dei.q.1.2.2.fo.2.
Officium quod quis accipit tenetur exequi.q.67.8.c.fo.139.
¶ Oleum tantum oliuarum proprie dicitur oleum.q.72.2.3.fo.148.
Oleum significat gratiam z misericordiam dei.q.72.2.o.fo.147.
Oleum.v. Natiuitas.
Olei ꝓprietates qb⁹ figit spūs.s.vbi magis inueniantur.q.72.2.3.fo.148.
Oliua semper frondibus virens:quid significat.q.72.2.3.fo.148.
¶ Omnipotentia consequitur diuinam naturam nec potest communicari creature.q.13.1.c.fo.40.
Omnipotentia non fuit in anima christi cum sit pars humane nature. q.15.o.fo.40.
Omnipotentia.v. Deus.
¶ Operatio a quo recipiat speciem.q.19.1.3.fo.56.
Operatio quid sit.q.19.1.4.fo.56.
Operatio attribuitur subsistenti z hypostasi vt operanti: nature vero vt principio operatiuo.q.19.1.3.fo.56.z.q.20.1.2.fo.57.
Operatio particularis z propria agentis:probat totam virtutez agentis. q.43.4.3.fo.94.
Operatio humana in christo est tm̃ vna rone principii,sed multe rone obiectoum z potentiarum:z multe non humane.q.19.2.o.fo.56.
Operatio que z quomodo fuit in christo.q.34.2.3.fo.78.
Operatio christi vel alterius cuiuscūq; hois nō potuit esse meritoria incarnationis christi ex condigno ,sed bene ex congruo.q.2.11.o.fo.12.
Operationes due sunt in christo.q.19.1.o.fo.55.
Operationes sensitiue vegetatiue z naturales in christo aliqualiter pertinebant ad voluntatem eius humanam.q.19.2.c.1.fo.56.
Opus dicitur mortuū dupliciter.s.effectiue:z priuatiue.q.72.6.c. fo.190.
Opera iusta prius facta mortificantur per peccatum mortale quo ad meritum vite eterne.q.88.1.3.fo.188.
Opera bona facta in charitate an possint mortificari.q.89.4.1.fo.190.
Opera hominis viua z mortua,que dicantur.q.89.4.3.c.o.fo.190.
Opera mortificata reuiuiscūt p pniam:nō aūt mortua.q.89.5.o.fo.190.
Opera mortua sunt meritoria respectu remunerationis temporalium:z ad tolerabilius patiendum.q.89.6.3.fo.190.
Opera peccati per pniam abolent ꝑm scīm aūt opera ex charitate facta, sed impedimentū accipiūt ex parte hominis peccantis.q.89.5.1.fo.190.
Opera.v. Suffragia.
¶ Oppolita possunt predicari de eodem sed non ꝑm idē.q.16.4.1.fo.47.
¶ Oratio duplex est.q.21.1.2.o.fo.58.
Oratio quare sit necessaria post baptismum.q.39.5.c.fol.87.
Oratio malorū exauditur in ꝓfectum fit in persona ecclesie.q.82.6.c.fo.177.
Oratio mali facerdotis priuatim:non est fructuosa.q.82.6.c.fo.177.
Oratio christi pertinet ad sacerdotium eius.q.22.4.1.fo.60.
Oratio christi pro se z pro nobis.q.21.3.4.o.fo.58.
¶ Ordo duplex.s.vernus z imaginatus.q.28.3.1.fo.69.
Ordo in rebus duplex.s.a principio,z ad finem.q.6.1.1.fo.23.
Ordo duplex.s.nature:z temporis.q.1.c.fo.23.
Ordo z confirmatio a solo episcopo conferuntur.q.65.
Ordo non datur ab eo ꝓpria virtute sed instrumentaliter.q.82.8.2.fol.177.
Et in ipso ordē excellentia ptātis in diuinis mysterijs.q.84.4.c.fol.182.
Ordinis potestatem episcopus non potest auferre.q.82.2.fo.177.
Ordines pertinent ad diem dominicam.q.83.2.3.fo.178.
¶ Origines.v. Heresis.
¶ Originale.v. Baptismus.Concepta.Passio.Peccatum.Pena. Penitentia.Pueri.
Os.v. Baptizatus.Exorcismus.
Os.v. Corpus.Eucharistia.

Palpabile dicitur aliquid dupliciter.s. ratione resistentie z ratione sue spissitudinis.q.54.2.2.fo.112.
Palpabile secundo modo non conuenit celis:sed bene corpori glorioso. q.54.2.2.fo.112.
Palpabile est corruptibile secundum naturam:sed incorruptibile per gloriam.q.54.2.2.fo.112.
Panis.v. Eucharistia.
Papa in ecclesia habet plenitudinem potestatis.q.72.11.1.fol.149.
Papa ex hac potestate,que sunt ordinis episcopalis concedit inferioribus vt conferre minores.q.72.11.1.fo.149.
Papa gregorius concessit simplicibus sacerdotibus conferre sacramentuz confirmationis.q.72.11.1.fo.149.
Paradisus.v. Ascensio.Baptismus.Clausio.Enoch.Helias.Latro.Maria.
¶ Paradisi terrestris ianua per peccatum ade clausa est:in signum prechusionis aditus regni celestis.q.49.5.c.fo.105.
¶ Parasceues die non consecratur eucharistia:tamen sumitur a sacerdote corpus christi sine sanguine.q.83.2.2.fo.178.
Parentes.v. Baptizatus.
Pars triplex.s integralis.subiectiua,z potentialis.q.90.3.3.fo.191.
Pars integralis duplex,s.essentialis:z quantitatiua.q.90.2.c.fo.191.

Pars vna integralis potest continere totum virtualiter:non autem essentialiter.q.90.3.2.fo.191.
Pars.v. Hostia.
¶ Partis proprietas denominat totum quando proprietas non potest cōuenire nisi illi parti.q.16.8.c.fo.49.
Partes habēt rōnem materie:totum rōnem forme.q.90.1.c.fo.101.
Partes sunt in quas materialiter totum diuiditur.q.90.1.c.fo.191.
Partes quantitatis sunt partes materie.q.90.2.c.fo.191.
Partes integrales hñt ordinē vel virtutis,vel tpis.q.90.3.3.fo.191.
Partes essentiales naturaliter que sint.q.90.2.c.fo.191.
Partes anime dicuntur potentie eius.q.46.7.c.fo.99.
Partium ratio est:vbi est multitudo ex parte materie.q.90.1.c.fo.191.
Partib⁹ singulis subiectiuis inest tota rō toti⁹ simul z equaliter:z partibus potētialib⁹ adest totū ꝑm totā essentiā eius:nō aūt partib⁹ integralib⁹. (q.90.3.c.fo.191.
Partus.v. Maria.
¶ Pascha z panes azimi,q dicunt.q.46.9.1.fo.100.z.q.74.4.1.fo.152.
Pascha quando incipiebat.q.46.9.c.1.fo.100.z.q.74.4.c.1.fo.152.
¶ Passio dupler.s.innata:z illata.q.81.4.c.fo.175.
Passio anime dupler.s.perfecta z imperfecta.q.46.7.3.fo.99.
Passio anime z voluntaria quid differant.q.48.1.1.fo.103.
Passio est magis proprie in appetitu sensitiuo,quā intellectiuo.q.15.4.c. fo.44.
Passio z passibilis qualitas tantum,sunt in tertia specie qualitatis.q.63. 2.2.fo.177.
Passio omnis anime ꝑm stoicos est malam:nō autem ꝑm peripatheticos.q. 15.4.2.fo.34.z.q.46.6.2.fo.99.
Passio pro xpo suscepta obtinet vim baptismi.q.87.1.2.fo.187.
Passio Christi fuit bona ex voluntate christi:mala vo ex parte occidentium.q.222.2.fo.19.z.q.47.3.3.z.4.2.6.3.fo.102.
Passio Christi fuit necessaria.q.46.o.fo.97.
Nullus fuit conuenientior modus redemptionis nostre quam per christi passionem.q.46.3.o.fo.97.
Passio christi incepit a iudeis:z finita est a gentibus.q.47.4.o.fo.102.
Passio Christi attribuitur suppposito diuino:nō ratione nature diuine:sed nature humane.q.46.12.o.fo.101.
Passio Christi vt saluatiua erat volita a deo:a iudeis vt afflictiua christi. q.18.3.c.fo.14.
Passio christi fuit ei voluntaria:z sue voluntati subiecta.q.46.6.c.fo.99. z.q.46.1.o.fo.101.
Passio christi ratione diuersorum agit per diuersos modos.q.48.6.3.fo. 104.z.q.62.3.c.fo.125.
Passio Christi habuit aliquem effectum:quem non habuerunt merita precedentia.q.48.1.3.fo.105.
Passio vna minima xpi sufficeret ꝓ omni pctō.q.46.3.3.z.6.fo.99.
Passio xpi est propria cā remissionis peccati tripliciter.q.49.1.o.fo.105.
Passio christi est causa vltis remissionis peccatorum:quā oportet singulis applicari per sacrm.q.49.1.4.fo.105.z.q.52.1.2.fo.109.
Passio xpi vt a voluntate eius,fuit satisfactio pro omni peccato. q.22.2. 2.fo.59.z.q.48.2.2.fo.103.
Passio xpi fuit quasi pretium per quod liberati sumus a seruitute diaboli: peccati:z pene.q.4.c.fo.104.
Passio christi sufficienter abstulit peccatū originale.q.49.5.c.fo.105.
Passio xpi est causa salutis omnium:sed applicata est mortuis per descensum eius ad inferos,viuis autem per sacrā.q.51.1.2.fo.109.
Passio xpi non saluat nisi configuratos.q.49.3.2.3.fo.105.
Passio z resurrectio xpi operate sunt nostram salutem.q.53.1.3.fo.109.z q.56.1.4.2.2.4.fo.116.
Passio xpi est causa nostre iustificationis quo ad tertium a quo:sed resurrectio eius quo ad terminum ad quem.q.62.3.3.fo.125.
Passio.v. Cena.Dolor.
Passionis xpi virtute fit salus:z peccati remissio.q.69.1.2.fo.143.z.qō. 73.3.c.fo.151.
Passionis pater tradidit xpm.,z ipse seipsum ex charitate:iudas ex cupiditate:iudei ex inuidia:pilatus ex timore.q.47.3.o.fo.102.
Passionem suam christus voluit voluntate deliberata:licet voluntas naturalis discentiret.q.18.3.c.fo.54.z.q.47.1.o.z.2.2.fo.101.
Passione xpi,liberare hominē,fuit maioris misericordie z iustitie quam si deus remisisset peccata sine satisfactione.q.46.1.3.fo.97.
Passione sua:xps meruit nobis salutem nostram.q.48.1.o.fo.103.
Passione sua:xps meruit exaltari quadrupliciter.q.49.6.o.fo.106.
Passione sua:xps a peccatis nos liberauit causaliter.q.49.1.3.fo.105.
Passione xpi redempti sumus z liberati a potestate diaboli tripliciter.q. 46.4.o.fo.104.z.q.49.4.o.fo.105.z.q.52.1.c.fo.109.
Et liberati sumus a peccato cōmuni totius nature: z a propijs peccatis singulorum.q.49.3.c.fo.105.z.q.52.3.c.2.fo.110.
Et reconsiliati sumus deo patri.q.49.4.o.fo.105.
Et dupliciter liberati sumus a reatu pene.q.49.6.o.fo.125.
Passione sua:xps initiauit ritum christiane religionis.q.62.5.c.fo.125. z.q.63.3.c.fo.127.
Et aperuit nobis ianuam celi:sed per ascensionem suam introduxit nos in possessionez eius.q.49.5.o.fo.105.
Passione sua christus consecutus est gloriam resurrectionis:non ex vi sue crucifi:sed ex deuotione z charitate.q.22.4.2.fo.60.
Passiones sanctorum prosunt ecclesie per modum exhortationis z exemplis:z non per moduz redemptionis.q.48.3.3.fo.104.
Passiones in alia xpi non ferebātur ad illicita:nec ꝓficiebāt,nec impedie bant iudicia rōnis:sicut faciunt in nobis.q.15.4.o.fo.44.
Passiones z actiones oēs xpi inistraliter operabantur in virtute deitatis ad salutem humanā.q.48.6.c.fo.104.z.q.56.1.3.fo.116.

Passibilis fuit anima christi dupliciter.s.passione corporali: z animali.q. 15.4.c.fo.44.z.10.c.3.fo.45.
Patiendo christus oia precepta veteris legis impleuit.q.47.2.1. fol.101.
¶ Passus est christus conuenienti tempore.q.46.9.o.fo.100.
Passus est christus in loco conuenienti.s.in hierusalem.q.46.10.o.fo.100.
Passus est christus ab extrinseco omnes passiones humanas secundum genus tripliciter.q.46.5.o.fo.98.
Pati contingit dupliciter.s.rone obiecti z rone subiecti.q.46.7.o.fo.99.
Pati dicitur tota anima dupliciter. s. ꝑm essentiam suam: z scōm omnes eius potentias.q.46.7.8.o.fo.100.
Pati oportuit christum z quare.q.48.1.2.fo.103.
¶ Pater est proprium nomen persone patris:non genitor.q.66.3.7.fol. 135.
Paternitas conuenit viuentibus:precipue animalibus.q.32.3.c.fol.75.
Pati.v. Passio.
¶ Paulus in sua conuersione vidit christum corporaliter.q.57.6.3.fo.117.
Paulus vidit essentiam dei,lumine glorie se habente per modum passionis transeuntis.q.45.2.c.fo.96.
Pauli epistole,z psalmi dauid frequentantur in ecclesia.q.83.4.c.fo. 179.
¶ Paupertas voluntaria commendatur.q.40.3.o.fol.89.
Paupertas voluntaria quid sit.q.40.3.3.fo.89.
Pauperem vitam christus elegit in hoc mundo.q.40.3.o.fo.89.
¶ Pax totius mundi facta est a christo in ortu suo.q.35.8.1.fo.81.
Pax.v. Episcopus.
Peccator dicitur dupliciter.s.ꝓpter peccatum preteritum:z propter propositum peccandi.q.68.4.c.fo.141.
Peccatum dupler.s.actuale:z quasi naturale.q.8.5.1.fol.31.
Peccatum non semper est ex contemptu:z tamen in omni peccato contemnitur deus in preceptis suis.q.88.4.c.fo.189.
Peccatum speciem recipit ex intentione peccantis.q.88.4.c.fo.199.
Peccatum cordis,oris,z operis:sunt tres species:sed huiusmodi peccati quod est in corde,ore,z opere simul sunt partes quasi integrales.q.90. 3.1.fo.191.
Peccatum singularis persone non nocet nisi sibi.q.19.4.1.fol.57.
Peccatum transit actu,z manet reatu.q.62.2.2.fo.124.
Peccatum triplex est.q.80.5.c.fo.170.
Peccatum veniale quoūcq; remittitur potest.q.87.2.2.fo.187.
Peccatum originale nature est,sed actuale persone.q.8.5.1.fol.31.
Peccatum originale quomodo sit voluntarium.q.84.2.3.fo.181.
Peccatum originale contrahitur in infusione anime rationalis.q.27.1.4. fol.66.
Et traducitur ad omnes qui fuerunt in adam ꝑm rationem seminalē:non autem ad alios.q.15.1.2.fo.43.z.q.31.8.o.fo.74.
Et sibi obnoxio fuit caro christi in antiquis patribus.ibidem.
Et trahitur a patre non amato.q.72.2.fo.145.
Nec potest esse in aliquo cum veniali sine mortali.q.90.4.3.fo.191.
Et per ipsum,persona primo infecit naturam, sed in alijs hominibus est econuerso.q.8.5.1.fo.31.z.q.6.7.3.3.fo.144.
Peccatum originale est minus voluntarium quocunq; peccato actuali,z respectu nature est grauius veniali, sed respectu persone est econuerso. q.14.4.c.1.fo.4.
Peccatum veniale nullam proprie maculam causat in anima:nec contrariatur habitui charitatis,sed feruori eius:ideo impedit actus virtutuz. q.87.1.c.z.2.c.2.187.
Et potest esse in solo habente vsum liberi arbitrij.q.87.2.c.fol.187.
Et ipso homo potest quandoq; carere in hac vita:sed non diu.qō.79.4.2. fol.168.
Et ante baptismum esse non potest sine mortali.q.90.4.3.fo.191.
Peccatum veniale potest remitti sine alio venialisnon autem sine quolibet mortali.q.87.4.o.fo.188.
Et eius remissio causatur tripliciter.q.87.3.o.fo.187.
Et omnia venialia deleri possunt vno actu charitatis sine actuali eorum cogitatione.q.87.1.o.fo.187.
Peccatum veniale potest remitti sine sacramento penitentie:non autem sine aliquali actu virtutis.q.87.1.o.fo.187.
Peccatum mortale auertit mentem a deo:veniale vero retardat affectum in deum.q.87.1.2.c.fo.187.
Et ipsi mortali adherens si ad baptismum accedit:fictus accedit.qō.69.3. fo.145.
Et per ipsum mortificantur opera prius in charitate facta.questio.89.4.o. fol.190.
Peccatum mortale potest remitti sine sacramento penitentie:non autem sine virtute penitentie.q.80.2.o.fo.185.
Peccatum vnum mortale non potest remitti sine alijs.q.86.3.o.fo.186.
Peccatum.v. Adam.Passio.Penitentia.Redemt.Remissio. Sacramētū.
¶ Peccati grauitas duplex.s.ex parte peccati:z ex parte peccantis.q.80. 3.c.fo.170.
Peccato publico pena temporalis publica imponenda est:z publica merita publice premiari oportet.q.35.1.1.fo.114.
Peccato homo dupliciter obligatur.s.ad seruitutem diaboli:z ad reatum pene.q.48.4.c.fol.104.
Peccata dimittere,conuenit christo autoritatiue vt deus:instrumentaliter vero secundum humanam naturam.q.16.11.2.fo.50.
Peccata possunt remitti a deo,sine pena.q.46.2.3.fol.97.
Peccata dimittit deus per autoritatem,sacerdos vero per ministerium.q. 84.3.3.fo.182.
Peccata omnia in hac vita sunt remissibilia.q.36.1.2.3.fol.185.
Peccatorum emundatio quomodo sit perfecta.q.22.3.c.fo.59.
Peccatorum veniam consequimur per charitatem.q.49.1.c.fo.105.
Peccatorum mortalium remissio requirit singulorum detestatione actualem:venialium vero virtualem.q.87.1.c.fo.187.
Pena dupler.s.sensus:z damni.q.52.2.2.fo.109.
Pena vt pena infugitur tantum pro culpa propria:sed vt satisfactoria infugitur etiam pro alterius culpa.q.14.1.3.fo.42.
Pena anime separate patientis excedit omne malum huius vite.qō.46. 6.3.fo.99.
Pena sensus nō debetur mortuis cum solo peccato originali.q.14.2. fo.4.
Pena minor debetur peccato originali quam veniali.q.1.4.1.fo.4.
Pena peccati originalis dupler.q.52.3.c.fo.110.
Pena temporalis debetur veniali, eterna vero mortali ꝛc.questio.86.4. o.fo.186.
Pene reatu:homines tenebantur dupliciter.q.52.3.c.fo.110.
Pena corporalis:vnus punitur pro culpa alterius, ratione consensus. qō. 82.6.3.fo.177.
¶ Penitētia vt est dolor volūtatis cum electione recta,est virtus vel actus eius:non autem vt passio.q.85.o.fo.183.
Penitentia est virtus specialis.q.85.2.o.fo.174.
Penitentia est virtus moralis:z non theologica.q.85.3.1.fo.184.
Penitentia est species iustitie commutative.q.85.3.o.fo.184.
Penitentia ꝑm q est virtus importat dolorem peccati cū proposito emendationis.q.85.2.1.2.z.3.c.fo.184.
Penitentia ponit medium inquantum infert debitam penam pro culpa secundum acceptationem superioris.q.85.3.2.fo.184.
Penitentia est in peccatore qui voluntarie recompensat emendam.qō.95. 3.o.fo.184.
Penitentia que est ante baptismum:non est sacramentum: sed actus virtutis.q.90.4.1.fo.191.
Penitentia vt virtus est subiectiue in voluntate:sed vt passio est in concupiscibili.q.85.4.o.fo.184.
Penitentia comprehendit omnes virtutes.q.85.3.4.fo.184.
Penitentia est posterior natura z tempore,fide,spe,z timore seruili ꝛc.q. 85.6.o.fo.86.
Penitentia esau z antiochi non fuit vera.q.86.1.1.fo.185.
Penitentia in generali est a natura: sed cum aliqua determinatione est a lege veterita noua,sed vero vt sacramentum noue legis.q.84.7.o.fo.182.
Penitentia est sacramentum.q.84.1.o.fo.181.
Et fuit instituta a Christo dando claues:sed ostendit efficaciam eius post resurrectionem.q.84.7.o.fo.182.
Et est necessarium.solis habentibus peccatum.q.85.5.o.z.6.c.fo.185.
Et potest,z debet iterari.q.84.10.o.fo.183.
Penitentia est a deo:z a nobis sed quomodo.q.85.5.o.fo.185.
Penitentia debet esse continua secundum habitum:non autem ꝑ secundum actum.q.84.9.o.fo.183.
Penitentia quid requirit.q.84.10.o.fo.185.
Penitentia interior quousq; debet durare.q.84.9.o.fo.183.
Penitentia z gaudium circa idem contrariantur:si autem sint de diuersis vel de eodem ꝑm diuersa,sic gaudij z tristitie non est cōtrarietas.q. 84. 9.2.fo.183.
Penitentia est fundamentū contra distinctionē peccati.q.84.6.2.fo. 182.
Penitentia solennis non debet recitari.q.84.10.2.fo.185.
Nec penitens solenniter debet ordinari.q.89.3.3.fo.190.
Penitentia quomodo fuerit in Christo.q.84.7.4.fo.183.
Nec penitentie sacramento Christus est vsus ad se, nec ad alios.qō. 84. 3.3.z.7.4.fo.182.
Penitentia est de quolibet peccatum genere: sed de mortali proprie et principaliter:de veniali, proprie et non principaliter:de originali vero, impropie.q.84.2.3.fo.181.
Penitentia vt sacramentum,nō est necessaria ad remissionem venialium: sed bene virtualis.q.87.1.o.z.2.2.fo.187.
Penitentia vt sacramentum,habet partes:non autem vt virtus: nec alia sacramenta.q.90.1.o.fo.191.
Penitentia ante baptismum penitentia peccatorum mortalium z penitentia venialiū sunt ptes.i.species penitētie,vt est virtus.q.90.4.o.fo.191.
Penitentia reparat omnes defectus ad perfectum:z promouet in vlteriorem statum.q.2.2.fo.189.
Et per eam gratia infunditur per quam fit remissio peccatorum: z omniū virtutum restitutio.q.89.1.c.fo.189.
Et restauratur dignitas amissa per peccatum.s.filiatio dei:non autem innocētia(sed aliquid maius quandoq;)nec tertia dignitas scilicet ecclesiastica.q.89.3.o.fo.190.
Et homo liberatur a peccato z restituitur in statum pristinum: sed ei non exhibetur aliquid de nouo pertinens ad culpam dei.questio .63.6.c. fo.128.
Et delere potest omne peccatum viatoris:non autem damnatorum.q.86. 1.o.fo.185.z.q.87.1.o.fo.187.
Et etiam per eam vt est sacramentum restaurantur omnes virtutes z gratie:nō autem per virtutem penitentie:nec semper restaurantur in gradu equali,sed in maiori vel minori.q.89.1.c.2.2.o.7.5.fo.183.
Penitentia vera peccata preterita removet:et a futuris preseruat.q.84. 8.1.fo.185.
Et requirit non solum reintegrationem equalitatis iustitie:sed magis reconciliationem amicitie.q.90.2.c.fo.191.
Et expellit effectiue quodlibet peccatum formaliter vero oppositum tantum.s.impenitentiam.q.85.2.1.3.fo.184.
Et tollit totam culpam:sed non semper totum reatum.q.86.4.o.fo.186.
Nec tollit omnes reliquias peccati actualis:nisi penitentia iam perfecta ꝑm omnes eius partes.q.86.4.5.z.5.o.fo.186.
Penitentia vt sacramentum quam efficaciam habeat.qō.84.7.c.fo.183.z q.86.6.3.fo.187.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index

Et penitentie vt virtus est, effectus est remissio culpe: sed principalius penitentie vt sacramentum: z principalius gratie quaz sacramenti: z principalius iterum charitatis z fidei, quam penitentie vt virtus. q. 86. 6. 0. fo. 1. 6.
Penitentie actus primus, se habet vt vltima dispositio ad gratiam consequendam: alij vero precedunt tam ex gratia quam virtutibus. q. 89. 1. 2. 2. 2. c. fo. 189.
Penitentie actus quomodo cauſatur in nobis. q. 85. 5. c. fo. 185.
Penitentie ſacramentum non conſiſtit in conſecratione materie: nec in vſu materie conſecrate, ſed in remotione materie. ſ. peccati. q. 84. 3. c. fo. 182.
Penitentie z matrimonij ſacramentorum materia queſit. q. 84. 1. 1. 2. 2. 4. 3. fo. 181.
Penitentie materia duplex. ſ. proxima z remota. q. 84. 2. 0. fol. 181.
Penitentie materia exhibetur a deo interius inſpirando: ſed miniſter tantum complet abſoluendo. q. 84. 1. 2. fo. 181.
Penitentie forma eſt iſta: abſoluo te. q. 84. 3. 0. fo. 181
Penitentie partes materiales ſunt contritio confeſſio z ſatiſfactio: ſed partes eius eſſentiales z cuiuſlibet ſacramenti: ſunt materia z forma. q. 90. 2. 0. fo. 191.
Penitentie partes materiales, ſunt integrales non autem ſubiectiue: nec potentiales. q. 90. 3. 0. fo. 191.
Penitenti: partes quem habeant ordinem. q. 90. 3. 3. fo. 191.
Penitentie vt ſacramentum ſatiſfactio que dicatur. q. 90. 2. 3. fo. 191.
Penitentis remota auerſione a deo: remanet tamen inordinata conuerſio ad bonum creatum. q. 86. 4. 1. 2. 3. c. fo. 186.
Penitens recurrit ad deum ſicut ſeruus, filius z vxor, ad dominum, patrē z virum. q. 85. 3. c. fo. 184.
Penitentis verba z facta ſunt materia ſacramenti penitentie: que vero ſunt ex parte ſacerdotis habent modū forme. q. 84. 3. c. 1. 2. 4. 3. fo. 182. q. 86. 6. c. fo. 186.
Penitentia. ſ. Hereſis. Impoſitio. Minuite. Opera. Reſurgens. Sacramētum. Tabula. Virginitas.
¶ Perfectio tripler. ſ. diſpoſitionis forme. z finis. q. 27. 3. 2. fo. 68.
Perfectio rei duplex. ſ. prima que conſiſtit in forma ex qua ſpēs ſortitur: z ſecunda que eſt operatio qua res ſuam attingit. q. 29. 2. c. fo. 70.
Perfectio humane ſalutis conſiſtit in charitate. q. 46. 3. c. fo. 98.
Perfectum eſt prius imperfecto ordine nature z perfectionis: ſed econuerſo ordine temporis z generationis. q. 1. 3. 3. 7. 6. c. fo. 4.
Perfectus in virtute non exiſtens, in aligne ſumit officium predicationis. q. 41. 3. 1. fo. 99.
¶ Perfecto aduenīente, nō manet imperfectum. q. 7. 3. 1. fol. 33.
¶ Perplexus aliquis quomodo eſſe poteſt. q. 64. 6. 3. fo. 142.
¶ Perſona eſt rationalis nature indiuidua ſubſtantia. q. 2. 2. c. fo. 6.
Perſona quid dicatur. q. 2. 2. 3. fo. 6. 7. q. 16. 12. 2. fo. 50.
Perſona quibus ſit communicabilis. q. 3. 1. 2. fo. 13.
Perſona addit ſupra eſſentiam dei ſecundum intellectum. quia eſſentia poteſt intelligi ſine perſonis: non autem econuerſo. q. 3. 3. 0. fol. 14.
Perſona z eſſentia in diuinis ſunt idem re: z differunt ratione. qō. 16. 3. fo. 48. 2. 3. 17. 1. c. 3. fo. 52.
Perſona filij dei eſt ſuppoſitum nature humane. q. 16. 1. 2. 3. c. fo. 46.
Perſona in chriſto eſt tantum vna. q. 17. 1. c. fo. 51.
Perſona Chriſti ſecundum ſe eſt ſimpler: ſed vt in duabus naturis ſubſiſtit poteſt dici compoſita licet improprie. q. 2. 4. 0. fo. 7.
Perſone vnitas requirit vnitatē eſſe completi z perſonalis. q. 191. 4. f. 56.
Petrus. ſ. Centurio. Teſtes.
Pythagoras z ſocrates doctores excellentiſſimi nihil ſcripſerunt. q. 42. 4. c. fo. 12.
Plante habent ſimul potentiam generationis actiuam z paſſiuam: nec in eis eſt diſtinctio marij z femine. q. 32. 4. c. 0. fo. 75.
Plenitudo. ſ. Conceptio. Donum gratia. Prudentia. Reuerentia. Sacerdos. Scientia. Unctio.
¶ Pollutio nocturna quandoq; prouenit ex cauſa extrinſeca ſpiritali: q̄doq; ex cauſa intrinſeca ſpirituali vel corporali. q. 80. 7. c. fo. 171.
Pollutio nocturna ex qualibet trium dictarum cauſarum poteſt z ſine peccato z cum peccato veniali: vel mortali eſſe. q. 80. 7. c. fol. 171.
Pollutio nocturna cuius cauſa eſt ſine peccato: vel cum peccato veniali, non ex neceſſitate impedit ſumptionem euchariſtie: ſi vero ſit cum peccato mortali: impedit ex neceſſitate. q. 80. 7. c. fo. 171.
Pollutio nocturna cuius cauſa eſt ſine peccato vel cum peccato veniali: niſi ſit perpetua vel diuturna: aut neceſſitas aſſit: impedit ſumptionem euchariſtie ex quadam congruentia. q. 80. 7. c. fo. 171.
Pollutio nocturna ex congruentia impedit ſumptionem euchariſtie: z propter reuerentiam ſacramenti: z propter mentis euagationem eā ſequentem. q. 80. 7. c. fo. 171.
¶ Poſſibile vel impoſſibile duplex. ſ. ſimpliciter z abſolute: z ex ſuppoſitione. q. 46. 2. c. fo. 97.
¶ Potentia creature duplex. ſ. naturalis z obedientialis. q. 1. 3. 3. fol. 3. 7. q. 11. 1. c. fo. 37.
Potentia actiua cuiuslibet rei ſequitur formam cius que eſt principium agendi. q. 13. c. fo. 40.
Potentia quecunq; cōmunicabilis cuicunq; creature multo abundantius communicata fuit anime chriſti. q. 13. 2. 2. fo. 41.
Potentia. ſ. Deus.
Potentie anime derīuntur ab eius eſſentia. q. 7. 2. c. fo. 26.
Potentie anime mutuo ſe impedūt. q. 15. 2. 3. fo. 45.
In potentijs z operibus omnibus ordinatis: vltima perfectio reſeruatur ſupreme arti, aut virtuti. q. 72. 11. c. fo. 149.
¶ Poteſtas duplex ſcilicet autoritatis, z excellentie. queſtio. 64. 3. 4. c. fo. 129.
Poteſtas prima reſpectu ſacramentorum fuit in chriſto ſm q deus: ſecūda vero ſecundū humanam naturam. q. 64. 3. 4. c. fo. 129.
Poteſtas ſecunda in quatuor principaliter conſiſtit. q. 64. 3. 4. c. fo. 129. et q. 84. 15. 3. 2. 7. 4. fo. 182.
Poteſtas excellentie potuit a chriſto cōicari alijs. q. 64. 4. 0. fo. 129.
Poteſtas propria xpi in ſacramentis duplex. q. 64. 4. 0. fo. 129.
Poteſtas. ſ. Judicium. Ordo. Papa.
¶ Predeſtinatio eſt preordinatio diuina ab eterno de his que per gratiam dei ſunt fienda in tempore. q. 24. 1. c. fo. 62.
Predeſtinatio conuenit xpō: z perſone xpi. q. 24. 1. 0. fo. 62.
Predeſtinatio xpi eſt cauſa exemplaris ijs predicationis noſtre, ratione effectus. q. 24. 3. 40. fo. 63.
Predeſtinatus eſt chriſtus ſecundum quod ſubſiſtit in humana natura, eſſe filius dei non autem propie factus eſt filius dei. queſtio. 24. 1. 2. 3. fol. 62.
Predeſtinatus eſt chriſtus ſecundum quod homo, eſſe filius dei. q. 24. 2. 0. fo. 62.
Predeſtinatus eſt xpō ſm q filius dei eſſe homo: tamē magis propie dicitur ecōuerſo. q. 24. 2. 3. fo. 62.
Predeſtinatus eſt homo, eſſe filius dei: z ecōuerſo. q. 24. 2. 3. fo. 62.
¶ Predicatio non debuit pretermitti a Chriſto propter ſcandalū iudeorum. q. 42. 2. 0. fo. 92.
Predicare chriſtus incipit in. 30. anno etatis ſue. q. 39. 3. 0. fo. 87.
Et predicauerunt chriſtus et apoſtoli a principio iudeis tantum. q. 42. 1. 0. fo. 92.
Predicare. i. recitare euangelium in eccleſia pertinet ad diaconum: z docere i. exponere ad cīm propie. q. 67. 1. 1. fo. 137.
Predicare eſt proprius actus cpi: z dignior q̄ baptizare. q. 67. 1. 1. 2. 2. fo. 138. 2. q. 71. 4. 3. fo. 147.
Predicari in abſtracto de deitate, non cōuenit his que ſunt nature humane: nec econuerſo. q. 16. 3. 0. fo. 47.
Predicari in concreto poſſunt ea que ſunt nature humane de filio dei: et ecōuerſo. q. 16. 3. 8. c. fo. 47. 2. q. : 0. 2. 0. fo. 57.
Predicari non poteſt de chriſto in abſtracto natura humana: nec partes eius. q. 5. 7. 3. fo. 17. 2. q. 16. 12. 0. fo. 50.
Predicari poſt de chriſto in recto nā diuina, tam in abſtracto quā in cōcreto: humana vero natura nō in concreto. q. 17. 1. 0. fo. 51
Predicari poſſunt ſimpliciter de chriſto ratione humane nature ea de quibus ſuſpicari non poteſt q̄ diuine perſone conueniant ſm ſeipſa: ſed illa que dubitationem habēt circa alteritatem naturam non ſunt dicēda de chriſto abſq; determinatione. q. 16. 8. 0. fo. 49. 2. q. 20. 2. c. fo. 57.
Predicator dz eſſe abſolutus a cura rerū ſecularium. q. 40. 3. c. fo. 89.
Predicator non debet ſemper eſſe in publico. q. 40. 1. 3. fo. 89.
Predicator non debet aſſumere predicationis officiū niſi prius purgatus, z virtute perfectus. q. 41. 3. 1. fo. 90.
¶ Prepoſito a l, acceſſum quendam deſignat. q. 58. 3. c. fo. 118.
Preſentia. ſ. Deus.
¶ Preſeruatus ab aliquo dicitur ille: qui eſt purgatus vel ſolutus ab illo. q. 32. 4. 1. fo. 76. 2. q. 32. 2. 2. fo. 109.
¶ Primogenitus dicitur primo natus, licet nullus poſt eum ſit ideo chriſtus eſt primogenitus marie. q. 28. 3. 4. fo. 69.
¶ Prius eſt naturaliter quod eſt per ſe, eo quod eſt per accidens. q. 84. 6. c. fo. 182.
Profeſſus. ſ. Miſſa.
Propaſſio eſt inchoata in appetitu ſenſitiuo, non vltra procedēs: ſicut fuit in chriſto. q. 15. 4. c. 2. 6. 2. 7. 1. fo. 44.
Prophera dr quaſi procul fans: vel, pcul videns. q. 7. 8. 0. fo. 27.
Prophetia in ſua ratione non includit enigmaticam cognitionem. q. 7. 8. 1. fo. 27.
Prophetia predeſtinationis completur ſine arbitrio noſtro cauſantes: non autem ſine eo conſentiente. q. 30. 1. 1. fo. 71.
Prophetia que hz ſimul intellectualem z imaginariam viſionem, nobilior eſt illa que habet alteram tm. q. 3. 1. fo. 71.
Prophetia non conuenit deo, nec angelis, nec beatis. q. 7. 8. c. fo. 27.
Propheria conuenit xpo inquantum fuit viator. q. 7. 8. 0. fo. 27.
Propoſito. ſ. Actus. Deus. Chriſtus.
¶ Prudentia eſt directiua omnium moralium virtutum. queſtio. 85. 4. fo. lio. 184.
Prudentia requirit memoriam preteritorum, cognitionem preſentium et prouidentiam futurorum. q. 11. 1. 3. fo. 57.
Prudentie plenitudinem chriſtus habuit, ſecundum donum conſilij. q. 11. 1. 3. fo. 57.
Pſalmi comprehendunt per modum laudis, quicquid continetur in ſacra ſcriptura. q. 83. 4. c. fo. 179.
Pueri ex peccato ade peccatum originale contrahunt, z mortalitati ſunt ſubiecti: ideo poſſunt per chriſtū gratiam accipere, z neceſſe fuit eos baptizari. q. 68. 9. 0. fo. 142.
Pueri in maternis vteris exiſtentes: baptizari non pñt. q. 68. 11. 0. fo. 143.
Pueri infidelium nō hītes vſum rōnis nō ſunt baptizandi inuitis parentibus: habentes aūt vſum rōnis baptizari pñt. q. 68. 10. 0. fo. 142.
Pueri antiquorū ſaluabantur in fide parentum. q. 68. 10. c. fo. 142.
Pueri. ſ. Catherizandi. Eccl. Salus.
Pueris vſu rationis carentibus, non eſt dāda euchariſtia. queſtio. 80. 9. 5. fol. 111.
¶ Purgatio beate Virg. duplex. ſ. mentem in vnum colligens: z a fomite. q. 27. 3. 3. fo. 67.
Purgatio b. Marie poſt partum eſt facta non propter aliquam immunditiam: ſed alijs rationibus. q. 37. 4. 0. fo. 85.
Purgatio. ſ. Maria.

Index

¶ Purgatus. ſ. Predicator.
Purificatio. ſ. Purgatio.
¶ Putrefactio cuiuscunq; corporis prouenit ex infirmitate nature eius nō potentis amplius corpus continere in vnum. q. 51. 3. c. fo. 108.

Q

Qualitas ſ. Paſſio. Quantitas.
¶ Quantitas dimenſiua eſt prima diſpoſitio materie. q. 77. 2. c. fo. 162.
Quantitas z qualitas quid ſint. q. 77. 2. c. fo. 162.
Quantitas ſe tenet ex parte nature. q. 90. 2. c. fo. 191.
Quantitas dimenſiua quomodo indiuiduatur. q. 77. 2. c. fo. 162.
Quantitas debita alicui ſpeciei: quandaz latitudinem hz. q. 33. 2. 2. fo. 76.
Quantitas quam corpus habet cum primo ſibi infunditur anima quomodo proportionatur. q. 33. 2. 2. fo. 76.
Quantitas in ſacramento altaris quid. q. 77. 2. 0. fo. 162.
Quantitati omni mathematice finite poteſt fieri additio, non autem omni naturali. q. 7. 12. 1. fo. 29.
¶ Quo eſt, z quod eſt: in ſolo deo non differunt. q. 3. 2. 3. 4. 3. 1. fo. 13.

R

Ratio dicitur dupliciter. ſ. per eſſentiam: z per participationem. q. 18. 2. c. 1. fo. 55.
Ratio z intellectus nō ſunt diuerſe potentie. q. 18. 3. 2. f. 54.
Ratione formali alicuius rei remota: remouetur ſpecies. q. 86. 4. 1. fo. 186.
Reatus non eſt idem omnium peccatorum. q. 88. 1. c. fo. 188.
¶ Rebaptizari. ſ. Baptiſmus. Donatus.
¶ Redemptor noſter dicitur chriſtus: z quomodo. q. 48. 6. 3. fo. 104.
Et ad redemptionem duo requiruntur. q. 48. 3. 0. fo. 104.
¶ Redeunt peccata dimiſſa, per ſequens peccatu3, z q̄uo. q. 88. 1. 0. fo. 188.
Redeunt per ingratitudinem peccata venialia, z ipſum originale, ſicut z mortalia. q. 88. 2. 2. fo. 188.
Redeunt per ſequens peccatum peccata dimiſſa: ſed non eſt neceſſe q̄ tantus reatus redeat quātus erat omnium peccatorum preteritorum. q. 88. 3. 0. fo. 188.
Redire. ſ. Ingratitudo.
¶ Redundantia fit in corpus ex his q̄ ſunt in anima niſi in chriſto patiente. q. 14. 2m. fo. 42. 2. q. 15. 3. 3. 2. c. c. 2. 3. fo. 44. 2. q. 45. 2. c. fo. 96.
¶ Reduplicatio. Quod conuenit alicui cum reduplicatione non ſemper cōuenit ei ſimpliciter ſine ea. q. 16. 10. 3. fo. 50.
Reduplicatio. ſ. terminus.
Reiterari. ſ. Conſecratio. Penitentia.
¶ Relatio tantum vna eſt aliquando ex parte vnius extremi, z ex parte alterius extremi ſunt multe. q. 33. 3. 3. fo. 80.
Relatio in materia ſcitur aliquando ex mutatione alterius termini tantum. q. 2. 7. c. fo. 2.
Relatio incipiēs eſſe ex repoſitione: ex aliqua mutatione cauſat. q. 2. 8. c. fol. 10.
Relatio ſeruitutis z dominij fundatur ſuper actione z paſſione: ideo prōprie non conuenit nature: ſed perſone. q. 20. 1. 2. fo. 57.
Relatio eadem eſt in omnibus ſimul trahentibus idem. q. 33. 3. 3. fo. 80.
Relatio in patre, differt ſpecie a relatione in matre. q. 33. 3. c. 3. fo. 80.
Relatio ſcientie ad ſcibile eſt realis: econuerſo autem eſt rationis tantum. q. 33. 3. 3. fo. 80.
Relatio dei ad creaturas eſt in creatura realiter: z in deo ſecundum rationem. q. 2. 7. 0. fo. 9. 2. q. 33. 3. c. fo. 80.
Relationis vnitas ex quo dependet. q. 2. 7. 2. fo. 10.
Relationum vnitas z pluralitas ſpecifica ſumitur ex cauſa: numeralis ex ſubiectorum illa vero ex termino. q. 33. 3. c. fo. 80.
¶ Relatiue dicta poſſunt de nouo predicari de aliquo abſq; eius mutatione. q. 16. 6. 2. fol. 48.
¶ Religioſi crucifixi cum chriſto qui dicantur. q. 46. 11. c. fo. 100.
¶ Reliquie ſanctorum an habent virtutem. q. 13. 2. 3. fo. 41.
¶ Reliquie quedam peccati remanent poſt abſolutionē. q. 86. 3. 0. fo. 186. 2. q. 89. 1. 3. fo. 189.
Reliquie. ſ. Adoratio. Penitentia.
¶ Remiſſio culpe non poteſt eſſe ſine gratia. q. 62. 6. 3. fol. 126. 2. q. 87. 4. 0. fo. 188.
Remiſſio culpe z pene eterne quid. q. 86. 4. 2. 2. 6. 1. fol. 186. 2. qō. 88. 1. 4. fo. 188.
Remiſſio peccatorū in primitiua eccleſia dabatur ad inuocationem nominis chriſti: z non alterius. q. 64. 3. c. fo. 129.
Remiſſio peccati mortalis poteſt eſſe ſine ſacramento penitentie: non autē ſine virtute penitentie. q. 68. 2. 0. fo. 185.
Remiſſio peccati venialis poteſt eſſe ſine ſacramento penitentie: non tamē ſine aliqualiactu virtutis penitentie. q. 87. 1. 0. 2. 2. fo. 187.
Remiſſio venialium quo ad culpam niſi ſit impedimentum fit in omni infuſione gratie: ſed non ſemper quo ad penam. q. 87. 2. 3. 0. fo. 187.
Remiſſio. ſ. gratia. Paſſio. Peccatum. Penitentia.
¶ Remiſſionem peccatorum conſequitur homo in primo inſtanti ſue penitentie. q. 84. 8. 1. fol. 183.
¶ Remittens offenſam in ſe commiſſam: non iniuſte agit. q. 46. 2. 3. fo. 97.
Remitti. ſ. Peccatum. Sacramentum.
¶ Reſurrectio. Octaua etas erit etas reſurgentium. q. 70. 3. 3. fo. 146.
Reſurrectio chriſti fuit neceſſaria. q. 53. 1. 0. fo. 111.
Reſurrectio chriſti fuit conuenienter tertia die: z non ſtatim: nec in fine mundi. q. 51. 4. 0. fo. 108. 2. q. 53. 2. 0. fo. 111.
Et fuit in ſepulchro. q. 51. 4. 3 fo. 109. 2. q. 53. 2. 3. f. 111. 2. q. 83. 2. 4. f. 178.
Et non debuit primo manifeſtari omnibus: ſed quibuſdam, z primo mulieribus. q. 55. 1. 0. fo. 113.
Nec debuit immediate videri ab hominibus ſicut aſcenſio eius, ſed per

Textus.

angelos eis nunciari. q. 55. 2. 0. fo. 114.
Reſurrectio chriſti ſufficienter probata fuit ab ipſo: duplici teſtimonio. q. 55. 5. 6. 0. fo. 114.
Reſurrectio xpi quid ſit. q. 56. 1. 2. 0. fo. 115.
Reſurrectio Chriſti quid ſit. q. 56. 1. 4. fo. 116.
Reſurrectio. ſ. Chriſtus.
Reſurrectionis xpi exēplaritas ad que ſe extendat. q. 56. 1. 3. fo. 116.
¶ Reſurrexit xps in iuuenili etate vt futuram reſurgentium qualitatem prenunciaret. q. 46. 9. 4. fo. 100.
Reſurrexit corpus xpi glorioſum z integrum cum qualibet parte eius. q. 54. 2. 3. 0. fo. 112. 2. q. 55. 6. 4. fo. 115.
¶ Reſurgēs per penitentiā in minori charitate habebit maius gaudiū accidētale de bonis prius factis in charitate q̄s de factis poſt in minori: non autem maius gaudium eſſentiale. q. 89. 5. 3. fo. 190.
Reſurgentis xpi corpus, fuit eiuſdem nature: ſed alterius glorie. q. 54. 2. 2. 2. 3. 5. c. fo. 112.
Reſurgētes cū xpo, mortui ſunt iterū ſcōm auguſtinū. q. 53. 2. 2. fo. 112.
Reſurgentium, xps fuit primus ſimpliciter: aliqui vero primi ſecundum quid. q. 55. 3. 0. fo. 111.
Renelantur hominibus ea que ſupra homines ſunt ex diuina inſtitutione mediantibus angelis. q. 55. 2. c. fo. 114.
Reuerētia xps ſecundum q̄ homo prē ceteris habuit plenioꝛē affectum reuerentie ad deum. q. 7. 6. c. fo. 27.
Roma. ſ. Matuitas.

S

Sabbatum Chriſtus ſe excuſat a tranſgreſſione ſabbati. q. 40. 4. 1. fo. 89.
Sabbati preceptorū phibētur op3 diuina, aut que ſunt ad cultū dei aut que ſunt de neceſſitate ſalutis etiam corporalis. q. 40. 4. 1. 3. fo. 89.
¶ Sacerdos fuit xps ſimul z hoſtia pacificorum z hoſtia pro peccato z holocauſtum. q. 22. 1. 2. 0. fo. 59.
Sacerdos fuit xps z rex z legiſlatorum ſm q deus. q. 22. 3. 1. fo. 59.
Sacerdos eſt xps ſm q homo tm aut ſm q deus. q. 22. 1. 3. fo. 59.
Sacerdos nouе legis operatur in perſona chriſti. q. 22. 4. c. fo. 60.
Sacerdos vt peccator participat effectum ſui ſacerdotij: non autem vt ſacerdos. q. 22. 4. 1. fo. 60.
Sacerdos inquantum medius inter deum z hominem habet nomen angeli. q. 22. 1. 1. fo. 60.
Sacerdos ſpiritualiter de quo dicatur. q. 82. 1. 2. fo. 176.
Sacerdotis ppriū officiū q̄ ſit. q. 22. 1. c. 1. 2. 4. c. fo. 60. 2. q. 26. 1. 0. fo. 65.
Sacerdotis officio que conueniant. q. 22. 5. 5. c. 2. 6. 2. fo. 60.
Sacerdotis ſacrificiū oblatio duo continet. q. 22. 4. 2. fo. 60.
Sacerdoti comparantur miniſtri, ſicut ſecundarium agens principali. q. 73. 4. c. fo. 147.
Sacerdotes nouе legis tenent locum ſeptuagintaduorum diſcipulorum chriſti. q. 67. 2. 2. fo. 138.
Sacerdotalē poteſtatē xpi habuit excellentius angelis. qō. 22. 1. 1. fo. 60.
Sacerdotium xpi dat gratiam: z ſatiſfacit pro nobis. q. 22. 3. 0. fo. 59.
Sacerdotium xpi manet in eternum. q. 22. 5. 0. fo. 60.
Sacerdotium xpi dicitur ſm ordinem melchiſedech. qō. 22. 6. 0. fo. 6.
Sacerdotij xpi figuratio. q. 22. 6. 2. fo. 66. 2. q. 61. 3. 3. fo. 127.
Sacerdotium fuit in xpo in triduo mortis. q. 50. 4. 3. fo. 107.
Sacerdotium veteris legis fuit figura ſacerdotij Chriſti: ſed multum diſtans. q. 22. 1. 2. 2. 6. c. fo. 60.
Sacerdotium leuiticum ſecundum carnis originem deriuabatur ad poſteros. q. 31. 8. 4. fo. 74.
Sacerdotij effectum in ſe ſuſcipere non conuenit xpo. q. 22. 4. 0. fo. 59.
Sacerdotij totius origo eſt xps. q. 50. 4. 3. fo. 107.
Sacerdotij diuini plenitudo eſt in xpo. q. 63. 6. c. fo. 128.
Sacerdotij xpi homo fit particeps per omnia ſacra. q. 63. 6. 1. fo. 128.
¶ Sacramentum eſt in genere ſigni. q. 60. 1. 0. fo. 120.
Sacramentum propie cuius rei ſit ſignum. q. 60. 2. 0. fo. 120.
Sacramentū eſt ſignum paſſionis xpi, gratie, z glorie. q. 60. 3. 0. fo. 120.
Sacramentū propie ſemper eſt aliqua res ſenſibilis. q. 60. 4. 0. fo. 121.
Sacramentum vnum perficitur verbis z rebus inquantum conuenīt in vno. ſ. in ſignificando. q. 60. 6. 2. fo. 121. 2. q. 62. 2. 4. 4. fo. 125.
Sacramentum perficitur a proferente corrupte formam: nihil fiat per induſtria, vel tm q̄ tollatur ſignificatio. q. 60. 7. 3. 7. 8. 0. fo. 122.
Sacramentum non requirit neceſſario fidem miniſtri. q. 64. 9. 0. fo. 131.
Sacramentum quid ſit. q. 60. 2. 3. fo. 120.
Sacrm ſpāle ibi ordinat, vbi occurrit ſpālis effect9 grē. q. 72. 1. c. fo. 147.
Sacramentum dicitur tripliciter. q. 60. 1. c. 3. fo. 120.
Et de his tribus dicitur non equiuoce ſed analogiſſe. q. 60. 1. 3. fo. 120.
Sacramentum eſt ſignum rememorativum paſſionis chriſti. demonſtrativum gratie, z prenuntiativum future glorie. q. 60. 3. c. fo. 120.
Sacramentū habet in ſe tria. ſ. causam, formam z finem. q. 60. 3. c. f. 120.
Sacramentum tantum in penitentia: ſunt actus exteriores penitentis et abſolutionis: res vero z ſacramentum eſt penitentia interior: ſed res tantum eſt remiſſio peccatorum. q. 84. 1. 3. fo. 181.
Sacramentum. ſ. Baptiſmus. Character. Catheciſmus. Confirmatio. Euchariſtia. Exorciſmus. Penitentia.
¶ Sacramenti materia indiget duplici benedictione ſcz cum inſtituitur: z cum applicatur ad effectum. q. 72. 3. 2. fo. 148.
Sacri cuiuſlz for3 obtinere dz illud in q̄ ſuba ei9 poſitū. q. 72. 4. c. fo. 148.
Sacri effect9 non impeditur oratione eccleſie vel miniſtri: ſed ex merito paſſionis xpi. q. 64. 1. 2. fo. 129. (72. 5. 2. fo. 148.
Sacra veteris z nouе legis ſunt proteſtationes fidei. q. 62. 6. c. fo. 125. 2. q.
Sacra requirūt res determinatas ex inſtitutione dei. q. 60. 5. 0. fo. 121.

Universidad de Deusto
Biblio

Index

Et eorum que habent materiã corporalem ,actus humani non sunt de essentia ipsorum:sed dispositiue se habent ad ea.q.84.1.1.fo.181.
Sacramenta quedã requirunt sanctificationẽ materie de necessitate:et quedam vero de solennitate tantum,q.66.3.5.fo.134.2.q.72.3.o.fo.148.
In indigentibus materia sanctificat:prius materia consecratur per episcopum.q.72.3.o.fo.148.
Sacramenta quorum effectus non dependet ex opere humano habent materiam sensibilem:non autem ex eo dependet.q.84.1.1.fol.181.
Sacramenta in quibus conferur superabundans gratia habent materiã corpoream non autem alia.q.84.1.1.fo.181.
Sacramenta requirunt formã determinatam verborum.q.60.7.o.fo.121.
Et eorum forma vel materia debent esse illa quibus homines communiter vtuntur.q.60.7.2.fo.122.2.q.66.5.7.fo.135.
Et ipsis sacramentis adiunguntur verba:que expressius significant in lege noua quam in lege veteri.q.60.6.o.fo.121.
Sed verba sunt vt formatrices vero sensibiles vt mã.q.60.6.c.2.fo.121.
Sacramenta fuit necessaria ad salutem humani generis.q.61.1.o.fo. 122.
Sacramenta in statu innocentie non fuissent necessaria.q.61.2.o.fo.122.
Sacramenta fuerunt necessaria tempore legis nature post peccatum: sed indeterminat.q.60.5.3.fo.121.
In statu legis nature,solo interiori instinctu determinabatur hominibus quibus rebus sensibilibus ad dei cultum vterentur.q.60.5.3.fol.121.2.q.61.3.2.fo.123.
Sacramenta determinata necessario fuerunt addita per legem moysi,supra sacramenta legis nature.q.60.5.3.fo.121.2.q.61.3.o.fo.125.
Sacramenta alia necesse est esse in lege noua quam in lege veteri.q.60.6.3.fo.121.2.q.61.4.o.fo.123.
Sacramenta simpliciter necessaria,sunt tantum tria.q.65.4.o.fo.135.
Sacramenta noue legis a quo instituta.q.64.5.c.fo.129.
Sacramenta conferri possunt per ministros malos.q.64.5.o.fol.129.
Sacramenta conferunt precise ecclesiã seruantes formam ecclesie: quam si non seruent nihil conferunt.q.82.5.8.9.o.fo.180.
Sacramenta suscipere quis teneatur.q.64.6.2.fol.130.
Sacramenta producunt suum effectum virtute forme 2 materie.q.86.6.c. fo.186.
Sacramenta consequuntur virtutem spiritualem ex benedictione christi:2 applicatione ministri ad vsum sacramenti.q.62.4.3.fol.165.
Sacramenta diuersa:diuersimode purgant,illuminãt,2 perficiunt.qõ.65. 1.3.fo.132.
Et eoum effectus est duplex.q.62.principio.fo.125.
Sacramenta ecclesie quare ordinantur.q.65.1.c.fo.132.
Et eorum efficacia est ab institutione christi.qõ.64.3.c.fo.129.2.q.66.6.c. fol.155.2.q.72.1.1.fo.147.
Et eorum interior:em effectum operatur christus per autoritatem vt deus: sed vt est homo meritorie,2 efficienter vt instrumentum principale.qõ. 64.3.o.fo.129.
Et eorum effectum non operatur deuotio ministri etiam impetrando: sed aliquid amentum.q.64.1.2.fo.129.
Sacramenta omnia sunt instituta ptra aliquod peccatum.q.65.1.c.f.132.
Et omni sacramento cõmune est:q per illud exhibetur remedium aliquod contra peccatum,per hoc q gratiã confert.q.63.6.c.fo.128.
Nec tamen ordinatur directe contra peccatum veniale.q.65.1.8.fo.132.
Sacramenta veteris legis que proprie dicantur.q.60.2.2.fo.120.
Et erant prenuncia christi venturi.q.60.6.3.fo.121.
Et eorum causa finalis erat passio christi.q.61.3.1.fo.123.
Sacramenta veteris legis erant plura.q.65.1.4.fo.132.
Sacramenta veteris legis sanctificabant applicando ad diuina:non autẽ iustificando.q.62.6.c.3.fo.126.
Et nihil interius efficiebant:ideo dicunt iustitie carnis.q.72.5.3.fol.148.
Nec purgabant a culpa.q.57.4.3.fo.85.
Nec proprie virtute iustificabant:sed significabant fidem qua iustificabantur patres antiqui.q.62.6.o.fo.125.
Nec habebant in se aliquam spiritualem virtutem operatiuam spiritualis effectus.q.63.6.c.fo.125.2.q.63.1.3.fo.126.
Sacramenta noue legis conferunt gratiam:non autem sacramentalia. qõ. 71.3.2.fol.147.
Sacramenta 2 sacramentalia que habent effectum perpetuum nõ possunt iterari.q.82.8.c.2.fo.177.
Sacramenta quatuor dicuntur maiora.q.65.3.4.fo.135.
Sacramentorum noue legis numerus 2 sufficientia.q.65.1.o.fo.132.
Sacramentoriũ noue legis ordo exponitur.q.65.3.3.o.fo.135.
Sacramentorum effectum,christus vt homo poterat conferre sine sacramentis vt institutor eorum 2 non alius homo.q.72.2.1.fo.148.2.q.84. 3.3.fo.182.
Sacramentis omnibus,sanctificatur homo quod sit per gratiam.q.63.6. 2.fo.128.
Sacrificium dupler.q.22.2.c.fo.59.2.q.82.4.c.fo.176.
Sacrificium dici potest omne quod deo exhibetur: vt spiritus feratur in deum.q.23.2.c.fo.59.2.q.48.3.c.fo.105.
Sacrificium exterius est signum sacrificij interioris:quo quis se offert deo. q.22.2.c.fo.53.2.q.82.4.c.fo.176.
Sacrificium debet offerri soli deo.q.48.3.c.fo. 103.
Sacrificium offerens debet esse particeps sacrificij.q.82.4.c.fo.176.
Sacrificium expiationis erat solennissimum:2 erat precipue figura eucharistie.q.73.6.c.fo.151.
Sacrificium quod offerebatur quotidie mane 2 vespere erat agnus:2 figurabat oblationem christi esse sacrificium consummatiuum omnium. qõ. 22.3.3.fol.59.

Textus.

Sacrificium verum fuit passio xpi.q.48.3.o.fo.103.
Sacrificium fuit ipsa occisio christi respectu volũtatis eius,non autẽ quo ad volũtatẽ occidentium.q.22.2.2m.fo.59.2.q.48.3.3.fo.104.
Sacrificium xpi fuit efficacissimum ad delendum peccata,ratione deitatis.q.22.3.1.fo.59.
Sacrificio indiget homo,propter tria.q.22.2.c.fo.59.
Sacrificio attribuũtur quatuor.q.22.3.1.fo.59.2.q.48.3.c.fo.103.
Sacrificia 2 oblationes in statu legis nature indeterminata erant 2 ab antiquis patribus solo interiori instinctu seu precepto legis nature fiebãt 2 pro libito vniuscuiusq determinabatur.q.60.5.3.fo.121.2.q.61.3.2. fo.123.2.q.70.2.1.2.4.2.fo.146.
Sacrificia veteris testamenti significabant passionem christi.qõ.48.3.o. folio.103.
Sacrificiorum veteris legis figuratio.q.48.3.1.fo.103.
Sal.ẽ.Baptizatus.Exorcismus.
Salus esse non potest sine manducatione spirituali eucharistie.q. 80. 1.c.fo.172.
Salus.ẽ.Baptismus.
Saluabantur pueri antiquorum in fide parentum.q.54.3.c.fo.78.2.q. 70.4.2.fo.140.
Saluari nullus vnquam potuit:sine fide christi.q.61.3.c.2.fo.123.2.q.68. 1.o.fo.140.
Sanctificatio duplex scilicet totius humane nature:2 personalis.qõ.27. 2.4.fo.66.
Sanctificatio iterum dupler.q.54.3.c.fo.78.2.q.70.4.2.fo.140.
Sanctificatio in vtero:2 alia que fiant preter legem communem:ordinant ad vtilitatem ecclesie.q.27.6.c.fo.68.
Sanctificatio maior fuit in beata maria ẽ in Joanne baptista:2 in eo maior quam in hieremia.q.27.6.1.fo.68.
Sanctificatio.ẽ.Maria.Sacramentum.
Sanctificari dicitur tripliciter.q.54.1.2.fo.77.
Sanctificari non potuit beata Maria in paretib⁹:nec in conceptione eius: nec ante infusionem anime rationalis.q.27.1.1.2.2.o.fo.66.
Sanctificata fuit.b.Maria,prius ẽ nata.q.27.1.o.fo.66.
Sanctificata fuit.b.Maria in vtero,a peccato originali.q.27.1.3.fo.66.
Et sanctificata fuit bis.q.27.3.c.fo.66.
Sanctificari precipue sunt in vtero qui immediatis ordinati sunt ad significandam sanctificationem xpi.q.27.6.o.fo.68.
Sanctificati non fuerũt hieremias 2 Joannes baptista ante infusionẽ anime rationalis.q.27.2.1.fo.66.
Sanctificari in vtero debent baptizari.q.68.1.3.fo.140.
Sanctificatos esse aliquos in vtero non est credendum:de quibus non loquitur scriptura.q.27.6.c.fo.68.
Sanguis nõ est actu pars:sed est potẽtia totum.q.51.5.1.fo.73.
Sanguis xpi est pretium redemptionis nostre.q.48.4.3.fo.104.
Sanguis christi totus in passione eius effusus resurrexit cum corpore autem habetur in quibusdam ecclesiis ex quadam imagine.q.54. 3.1.fo.115.
Sanitas.Christus quemcunq curauit:sanauit mente 2 corpore.q. 44. 3.3.fo.75.
Sanari non posse,ille dicitur:qui non potest de facili sanari.q. 86.1.2. folio.185.
Sanctificatio pro se,vel pro alio,dicitur pretium quoddam.q. 48.4.c. fo.104.
Satisfactio non debet imponi neuiter baptizatis.q.68.3.o.fo.141.
Satisfactio de vno peccato sine alio,esse non potest.q.86.3.o.fo.186.
Satisfactio actualis gratiam presupponit 2 auget,sed ex proposito satisfaciendi gratia confertur.q.90.2.2.fo.191.
Satisfactio christi per passionem suam pro peccatis humani generis fuit sufficiens 2 abundans.q.48.2.4.c.fo.103.
Satisfactione,patiens consequitur perfectum effectum gratie.q.90.2.2. folio.193.
Satisfacere deo pro humana natura,nulla pura creatura potuit.q.1.2.2. fo.2.2.q.46.1.3.fo.97.
Satisfacere potest vnus pro alio:non autem conteri vel confiteri.q.48.2. 1.fo.105.
Satisfacere põt homo deo sm equalitatem proportionis:nõ autẽ sm equalitatem quantitatis offense.q.85.3.o.fo.184.
Satisfecisset plene minima pena xpi,pro genere humano.questio.46.6.6. fo.99.
Satisfecit christus pro tota natura humana sufficienter,non autẽ efficienter.q.79.7.2.fo.168.
Scandalum.Eius occasione non est veritas dimittenda.questio.4.2.2. o.fo.92.
Scientia quid sit.q.12.2.c.fo.59.
Scientia est de eo quod aliquo modo est.q.10.3.c.fo.36.
Scientia acquisita,ad quam opinio disponit,potest remanere cognitis p syllogismum dialecticum causata.q.9.2.2.fo.34.
Scientia in statu innocentie non fuisset acquisita ex sensibus.q.61.2.o. folio.122.
Scientia increata est supra naturam anime rõnalis.q.9.2.3.fo.33.
Scientia aliqua creata fuit in xpo,per scientiã diuinam.q.11.fo.32.
Scientia diuina xpi non offuscabat scientiam humanam,sed magis clarã reddebat.q.9.1.2.fo.33.
Scientia anime xpi est nobilior sm quid ẽ anima eius,non autem simpliciter.q.11.3.3.fo.38.
Scientia practica 2 speculatiua fuit in xpo.q.13.1.3.fo.40.
Et ois scietie,virtutis 2 gratie plenitudo fuit in christo.q.15.3.c.1.fo.44

Index

Scientia beatorum fuit in christo.q.9.2.o. fo.33.
Scientia ale christi in verbo,purificatur scientie visionis dei quo ad numerum scibilium non quo ad claritatem.q.10.2.3.fo.55.
Scientia indita anime christi fuit habitualis:non autem scientia eius beatifica.q.11.3.o.fo.38.
Scientia infusa fuit in christo,2 quare.q.9.3.o.fo.33.
Scientia christi indita,fuit distincta in multos habitus.q.11.6.o.fo.38.
Scientia christi infusa quomodo erat discursiua.q.11.3.o.fo.38.
Scientia infusa in anima christi fuit multo excellentior ẽ in angelis 2 quomodo.q.11.4.o.fo.38.
Scientia acquisita fuit in christo.q.9.4.o.fo.34.2.q.12.o.fo.39.2.q.15.8. o.fo.45.
In scientia acquisita christus profecit.2 quare.q.12.2.o.fo.39.2.q.15.8.o. folio.45.
Scientia.ẽ.Anima.Deus.
Scientia habitus quomodo acquiratur.q.9.4.3.fo.34.
Scientie quantitas attenditur sm numerum scibilium 2 sm claritatem cognitionis.q.10.2.3.fo.35.
Scientiã christus non accepit ab homine nec ab angelis.q.12.3.4.o.fo.39.
Scismatici 2 hereticiretinent potestatem sacramentalem:nõ autẽ vsum. q.64.9.2.3.fo.151.2.q.82.9.o.fo.177.
Scriptura ordinatur ad impressionem doctrine in cordibus auditorum, sicut ad finem.q.42.4.c.fo.92.
Se,est relatiuum reciprocũ:2 refert idẽ suppositũ.q.3.2.1.fo.15.
Sedere ad dexteram patris in beatitudine eius,conuenit soli christo sm vtranque naturam.q.58.o.fo.117.
Sedere ad dexteram filij vel spũs.s.non conuenit patri.q.58.2.3.fol.118.
Sedere ad dexteram patris conuenit spũs.s.sm veritatem,sed non appropriatur ei equalitas nec sessio ad dexteram,sed filio.q.58.2.3.fo.118.
Sedere ad dexteram dei non conuenit sanctis:sed bene esse constitutũ ad dexteram dei.q.58.4.2.fo.118.
Sedere ad sinistrã in beatitudine nullo sancto conuenit.q.58.1.2.fo.118.
Semen masculi non est sicut materia in conceptione animalis:sed solũ sicut agens.q.28.1.3.fo.69.
Semen mulieris nihil facit ad generationem prolis.q.31.3.3.fo.73.
Semen femine est imperfectum in genere seminis:2 resoluitur cum concipiscentia.q.31.3.3.fo.73.
Virtus anime que est in semine per spiritum qui in semine includitur,que formatcorpus in generatione.q.32.1.1.fo.74.
Sensitiua operatio.ẽ. Operatio.
Sensibilia cõia maxime diiudicat visus.q.55.6.4.fo.115.
Sensualitas significatur per serpentem.q.18.2.3.fo.54.
Sepulchrum.Christus fuit in sepulchro vna die 2 duabus noctibus.q. 52.4.o.fo.108.2.q.53.2.c.fo.111.
Sepultura sm motem cuiuslibet gentis seruanda est.q.51.2.2.fo.108.
Sepultura xpi opata est efficienter nostra salutẽ.q.51.1.2.2 2.4.fo.108.
Sepultus fuit chs̃ conuenienter 2 conuenienti mõ.q.51.1.2.o.fo.108.
Seruitus ciuilis non excludit ordinem iuris naturalis vel ciuilis.q.68. 10.2.fo.143.
Seruituti diaboli homo fuit iuste relictus a deo:licet ille iniuste inuaserit eum.q.46.3.3.fo.78.2.q.48.4.2.fo.104.
Significatio dictionis 2 consignificatio qd differant.q.60.7.3.fo.122.
Signum primo 2 principaliter conuenit sensibilibus:non autem intelligibilibus.q.60.4.1.fo.121.
Signum multorum ordinatorum ad vnum non est fallax:sed certum.q. 60.3.1.fo.121.
Signum effectus quid dicatur.q.62.1.1.fo.124.
Signi potest esse signum respectu diuersorum.q.48.3.2.fo.104.
Symbolum cantatur post euangelium ad ostendendum q populus doctrine fidei assentit:2 cantatur in festis de quibus fit aliqua mentio in eo.q.83.4.c.fo.179.
Simpliciter dicitur dupliciter.q.50.3.c.fo.107.
Singulare dicitur de parte in toto.q.16.12.2.fo.49.
Situs adrahe dicebatur ratione quietis a pena sensibili.q. 52.2.4. folio.109.
Situs est de ratione quantitatis dimensiue.q.77.2.c.fo.162.
Socrates.ẽ. Pythagoras.
Sodomia quid sit.q.70.2.1.fo.146.
Sol.ẽ.Eclipsis, Miraculosa.
Somniorum causa dupler.q.80.7.c. fo.170.
Speculum fractum representat multas imagines.q.76.3.c.fo.159.
Spes habet duplex obiectum scilicet bonum expectatum:2 auxilium dei.q.7.4.c.fo.26.
Spes quid sit.q.7.8.2.2.7.1.fo.27.
Spes est de perfectione propria si sit futura.q. 7.4.3.fo.26.
Spei theologie principale obiectum est glorie anime: non autem gloria corporis.q.7.4.2.fo.26.
Spei virtutem,christus non habuit:licet habuerit spem respectu aliorum.q.7.4.c.fo.26.
Sputum.ẽ.Baptizatus.Exorcismus.
Status hominum triplex scilicet veteris legis:noue legis:2 patrie.q. 53.2.c.fo.111.
Status triplex.q.53.2.c.fo.111.
Status.ẽ.Anima.Lex. Christus.
Stupium,filia sacerdotis etiam nupta deprehensa in stupro lapidabatur infamia tantum,sed flammis exurebantur:alie vero lapidabantur.q. 29.1.4.fo.70.
Subiectio christi 2 cuiuslibet alterius hominis ad deũ,est triplex.q.20. 1.o.fo.57.

Textus.

Subiectus fuit subijpsi xps̃ 2 quomodo.q.22.o.fo.57.
Subiectus est homo potestati dei:secundum quam nunquam defuit esse dei.q.48.4.1.fo.104.
Subiecta sunt nunc omnia deo 2 xpo sed quomodo.q.20.1.3.fo.58.
Substantia dicitur dupliciter.q.2.6.3.fo.9.
Substantia quid sit.q.77.1.2.fo.162.
Successio est in mutatione formali:non autem in conuersione substantialique importat ordinem subsistentiarum,quarum vna comittitur in alteram.q.75.4.1.fo.156.
Suffragia peccatoris in persona totius ecclesie facta prosunt mortuis. q.82.6.c.fo.177.
Suffragia quibus prosint.q.89.6.3.fo.190.
Superficies est primum subiectum colorum.q.77.2.c.fo.162.
Suppositum 2 natura quomodo differant.q.2.2.c.fo.6.
Suppositum in xpo est tantum vnum.q.2.3.o.fo.7.
Suppositum.ẽ. persona.

T

Tabula Secunda post naufragium:est penitentia .questio.84.6. o.fo.182.

Tactus.proles in ventre matris:tanquam habeat animam rationalem, sentit per tactum.q.34.2.3.fo.78.
Temperantia tanto est perfectior in homine:quãto magis pravis concupiscentijs caret.2 ideo fuit in xpo.q.7.2.3.fo.26.
Templa 2 quecunq alia consecrata ab angelis:non debent amplius consecrari.q.64.6.c.fo.130.
Tentatio tripler.q.15.2.3.fo.45.
Tentatio christi debuit fieri in deserto.q.41.2.o.fo.90.
Tentationis occasio dupler.q.41.2.2.fo.90.
Tentationis primi hominis 2 xpi or:do.q.41.4.c.fo.91.
Tentando christum diabolus ,a nemine videbatur:2 ostendit sibi regna signando digito,nihil tamen oculis eius representando. cõ.41.4. 7.fo.91
Tentari voluit christus quadruplici ratione. q.41.1.o.fo.90.
Tentari debuit xps̃ post ieiunium.q.41.3.o.fo.90.
Tentat demon hominem spiritualem:sed non statim de grauibus. qõ.4. 14.c.fo.91.
Tentatus est xps̃:sed non solum in deserto.q.41.2.3.fo.90.
Tentatus fuit christus diebus ieiunij preter illas tres tentationes quas habuit post ieiunium.q.41.3.2.fo.90.
Tempus.Unitas 2 pluralitas temporis ex instantis accipitur tantum secundum primum motum celitqui est principium omnis motus 2 quietis.q.73.7.1.fo.158.
Tenebre tempore passionis xpi facte sunt in vniuersa terra:sexta hora:sed non am.q.44.2.2.fo.94.
Ternarius numerus:est numerus perfectus.q.53.2.c.fo.111.
Testamentum quid sit.q.78.3.3.fo.165.
Testes transfigurationis fuerunt conuenientes.s.moyses, helias, petrus,Joannes.Jacobus 2 deus pater.q.45.3.4.o.fo.96.
Thomas inbetur tangere xpm.q.54.4.in oppositum.c.2.fo.115.
Thomas aliud vidit 2 aliud credidit.q.55.3.3.fo.115.
Thurificatio non cessauit in nouo testamento:in quo ea vtimur ex statuto ecclesie primo ad reuerentiam sacramenti altaris:secũdo ad representandum effectum gratie.q.83.3.2.fo.180.
Timor respicit duo.q.7.6.o.fo.27.
Timor 2 tristitia quam conuenientiam habeant.q.35.7.c.fo.45.
Timor facit pallere:sed verecundia rubere.q.72.9.c.fo.149.
Timoris donum secundum q respicit diuinam eminentiam, et secundum q appetitus eius fugiebat lesionem corporis .q.7.6.o.fo.27.2.q.15.7. o.fo.45.
Totum tripler.q.90.12.c.fo.191.
Transfiguratio xpi conuenienter facta est.q.45.1.o.fo.96.
Transfiguratio.ẽ.Claritas.Missio.Testes.
Transsubstantiatio.ẽ.Conuersio.Eucharistia.
Triduo mortis xps̃ non fuit vere homo.q.50.4.o.fo.107.
Triduo mortis, corpus christi non fuit vnum,nec animatum.qõ.50.4.c. fo.107.
Triduo xps̃ fuit totus in sepulchro:non autem totum.q.52.3.o.fo.110.
Trinitas non potest dici pater xpi,nec secundum humanitatem,nec secundum diuinitatem.q.32.3.o.fo.75.
Tristitia causatur ex apprehensione mali presentis.q.35.6.7.c.fo.44.
Tristitia interior mitigatur directe a virtute morali:sed dolor exterior indirecte.q.46.6.2.fo.99.
Tristitia secundum stoicos non est vtilis:ideo quelibet secundum eos est vitanda.q.46.6.2.fo.99.
Tristitia vera fuit in xpo.q.15.6.o.fo.44.2.q.46.6.o.fo.99.
Tristitia fuit tantum in ratione inferiori xpi.q.46.8.o.fo.100.
Tristitia.ẽ.Dolor.
Triticum.ẽ.Eucharistia.
Turtur 2 columba erant sacrificia pauperum:2 multa significant spiritualiter.q.37.3.4.fo.85.

V

Vas Dicitur dupliciter.q.62.3.1.fo.124.

Vegetatiua.ẽ.Operatio.
Uelleitas quid sit.q.21.4.c.fo.58.
Uenialе.ẽ.peccatum.Penitentia,Redeunt remissio.
Uerba tenent precipuum locum inter signa quibus homo aliquid signi ficat alteri.q.60.6.c.1.2.fo.121.
Uerbum producere proprium est patri.q.39.8.2.fo.88.
Uerecundia quid respiciat.q.85.1.2.fo.184.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index Textus.

Ure recundia. ℣. Timor.
Uaticum. ℣. Eucharistia.
Uincentius. ℣. Laurentius.
¶ Uindicatiua sub quo continetur. q. 85. 3. 3. fol. 184.
¶ Uindicta dupler. q. 15. 2. c. fo. 45.
¶ Unum vitis calefacit, letificat: & est proprie vinum: alia vero per similitudinem eius. q. 74. 5. c. 1. fo. 152.
¶ Uiolatio. Que violari non licebat: dicebantur antiquitus sancta. q. 60. 1. 2. fo. 120.
¶ Uirginitas quo ad principalem dignitatem recuperari potest, non quo ad secundam. s. innocentiam. q. 89. 3. c. 1. fo. 190.
¶ Uirtus de ratione sua reddit opus bonum. q. 71. 1. fol. 27.
Uirtutes sunt subiecti in potentijs anime. q. 72. c. fo. 26.
Uirtutes morales sunt connexe. q. 95. 1. c. fo. 183.
Uirtutes omnes simul tempore incipiunt esse in anima secundum habitus sed ordine nature vna est prior alia secundum actus. q. 85. 1. c. fo. 185.
Uirtutes infuse nō auferunt contrarias dispositiones sicut acquisite: ideo patiuntur difficultatem in operando. q. 89. 1. 3. fo. 189.
Uirtutes supra gratiam addunt quasdam perfectiones determinate ordinatas ad proprios actus potentiarum. q. 72. 1. c. 2. 2. 2. 2. 2. 0. fo. 124.
Uirtutes omnes fuerunt in christo: ad perficiendas singulas potentias, ad omnes actus anime. q. 72. 2. 0. fo. 26.
Uirtutes morales fuerunt in christo. q. 72. 3. fo. 16.
¶ Uisio intellectualis est excellentior visione corporali & imaginaria sola. q. 30. 3. 1. fo. 71.
Uisio. ℣. Deus. ℘natura.
Uisus. ℣. Sensibilia.
Uita. ℣. Joannes.
¶ Uita christi non debuit esse solitaria. q. 40. 1. 0. fo. 88.
Uita christi non fuit semper in publico. q. 40. 1. 3. fo. 89.
Uita contemplatiua simpliciter est melior quam actiua. q. 40. 1. 2. fo. 89.
Uita communis in communi conuersatione, approbatur. q. 40. 1. 1. fol. 89.
Uite actiue opus dupler. q. 40. 1. 2. fo. 89.
¶ Uitam actiuam spiritualem, christus elegit. q. 40. 1. 2. fo. 89.
Uitam alijs proponere & nō auferē, christus debuit eligere. q. 40. 2. 0. fo. 89.
¶ Uiuificare effective conuenit deo non autem formaliter. q. 2. 5. 3. fol. 8. & q. 5. 3. 2. fo. 22.
¶ Uiuum siue animatum est superius ad hominem & ad animal. qō. 50. 4. in oppositum. fo. 107.
Uiuum est predicatum essentiale non accidentale. q. 50. 5. c. fo. 107.
¶ Unctio baptizatorum in summitate capitis significat spiritus. s. super ipsos descensum ad habitationē deo consecrandam. q. 78. 1. 1. 5. fo. 150.
Unctio christinatorum in fronte significat spiritus. s. septiformem gratiam cum omni plenitudine sanctitatis scientie & virtutis super ipsos venire. q. 72. 11. 3. fo. 150.
Unctio extremi est contra reliquias peccatorum. q. 65. 1. c. fo. 132.
Et eius virtutes vide. q. 87. 3. c. fo. 187. & q. 84. 1. 1. f. 181. & q. 65. 1. 4. f. 132.
Unctionis extreme mā ab episcopo conferari debet. q. 72. 3. c. 5. fo. 148.
¶ Unio ex duobus vel tribus: tripliciter fit. q. 2. 1. c. fo. 5.
Unio anime & corporis est de ratione hominis. q. 50. 4. c. fo. 107.
Unio nature diuine & humane est aliquid creatum. q. 2. 7. 0. fo. 9.
Unio verbi dei facta est in persona diuina: & non in natura. q. 2. 1. 2. 0. fo. 5. 7. q. 50. 2. c. fo. 106.
Unio verbi dei facta est in supposito. q. 2. 2. 3. 0. fo. 6 0.
Unio nature humane cum verbo dei, non est accidentalis. q. 2. 6. 0. fo. 8.
Unio nature diuine & humane est maxima ex parte eius in quo facta est: non autem ex parte vnitorum. q. 2. 9. 0. fo. 11.
Unio anime & corporis fuit in christo. q. 2. 5. 0. fo. 8.
Unita est diuina natura non solum anime, sed etiam corpori Christi. qō. 2. 10. 2. fo. 12.
Unitas diuine persone est maior quaz vnitas nature & persone in nobis & quam vnio anime & corporis. q. 2, 9. 3. fo. 11.
Unitate speciei tollata, auferetur vnitas numeralis: nisi idem suppositum subsistat in duabus naturis. q. 50. 5. 2. fo. 107.
Unum ex multis fit tripliciter. q. 2. 1. c. fo. 5.
Unum numero dicitur dupliciter. q. 3. 6. 1. & 7. 2. fo. 16.
Unum dicitur tripliciter. q. 73. 2. c. fo. 150.
Uoluntas. ℣. Deus.
¶ Uoluntas dupler est. q. 18. 2. c. 1. fo. 54.
Uoluntas dupler est. q. 18. 3. 4. 5. c. fo. 54.
Uoluntas vt natura, & voluntas vt ratio non differunt essentialiter secundum potentias. q. 18. 3. c. 1. fo. 54.
Uoluntas mouet omnes potentias anime. q. 85. 4. 4. fo. 185.
Uoluntas suscipiendi baptismum sufficit: quando quis baptizari desiderans, morte preuenitur. q. 68. 2. c. 1. fo. 140.
Uoluntas in christo est dupler. q. 18. 1. 0. fo. 53.
Uoluntas humana in christo dicitur tripliciter. q. 18. 1. 3. fo. 54.
Uoluntas humana in christo est dupler. q. 18. 2. 0. fo. 54.
Uoluntas humana rationalis in christo fuit tantum vna per essentiam: sed due ex parte actus. q. 18. 3. 0. fo. 54.
Uoluntas sensualitatis, & vt natura, in christo volnit aliud quaz deus non autem vt ratio. q. 18. 5. 0. fo. 54. & q. 21. 3. 4. 0. fo. 58.
Uoluntas vt ratio & voluntas vt natura, vel sensualitas in christo nullaz contrarietatem inter se habuerunt. q. 18. 6. 0. fo. 55.
Uoluntas & quicquid aliud fuit nature humane in christo, semper mouebatur secundum nutum voluntatis diuine. q. 18. 1. 1. 4. fol. 53.
Uoluntas pietatis in christo est voluntas vt natura. q. 18. 3. 3. fo. 54.
¶ Uomitus. Si quis per obstaculum vel votacitatē, aut infirmitatis causa eucharistiam euomuerit peniteat: & quomodo. q. 8. 83. 6. 7. fo. 181.
¶ Uotum. Opus ex voto est laudabilius. ℘ sine voto. q. 28. 4. c. fo. 69.
Uotum virginitatis beate marie ante dispensationem sub conditione facit: post vero simul cum sponso suo, absolute virginitatem vouit. q. 28. 4. 0. fo. 69.
Uox super xp̃m in baptismo fuit a tota trinitate: sed manifestatiue appropriatur patri. q. 53. 8. 2. fo. 88.
Uox illa non est natura patris loquentis, sicut nec species columbe est natura spiritus. s. nec species hominis in qua demonstratus est filius est natura filij dei. q. 39. 8. 2. fo. 88.
¶ Uoce illa declaratur solus pater vt loquens: sicut naturam humanam solus filius assumpsit: & in columba solus spiritus sanctus demonstratus est. q. 39. 8. 2. fo. 88.
Uterus. ℣. Baptismus. Joannes. Maria. Sanctificatio.
¶ Uti aliquo vt: dupl̃r. s. vt principio vsus, & vt obiecto: hoc modo aliquis male vtitur eucharistia, & non primo modo. q. 80. 4. 3. fo. 170.

X

Xps In sacramento continetur sub aliena specie, triplici ratione. q. 75. 3. c. fo. 157.
Et totus est sub quilibet pte vtriusq; speciei. q. 76. 2. 3. 0. fo. 159.
Xps totus continetur sub duplici specie sacramēti eucharistice: aliter tñ & aliter. q. 76. 2. 0. fo. 159.
Xps ad motum sacramenti non mouetur per se: sed solum per accidens. q. 76. 6. 0. fo. 160.
Xps in eucharistia non est vt in loco. q. 76. 6. 1. fo. 160.
Xps videt se corporaliter sub sacramento. q. 76. 7. 2. fo. 161.
Xps in triduo si fuisset in eucharistia: passus fuisset in eo, passione innata, non passione illata. q. 81. 4. 0. fo. 175.
Xps sumpsit corpus suum & sanguinem in eucharistia. q. 81. 1. 0. fo. 175. et q. 84. 7. 4. fo. 183.
Xps sumpsit eucharistiam sacramētaliter, & spiritualiter: sed aliter quam ceteri. q. 81. 1. 3. fo. 175. (sibili modo. q. 81. 3. 0. fo. 175.
Xps dedit in sacramento discipulis corpus suum passibile sed sub impassibili ly
Xps dedit eucharistiā inde in cenaꝫ per buccellā intinctā. q. 81. 2. 0. f. 175. fuit in
Xps significat nām diuinā & humanā. q. 16. 3. c. fo. 47. et q. 17. 1. c. fo. 51. christo.
Xps noluit nasci de sacerdotibus. q. 22. 1. 2. fo. 57.
Xps potest dici bis natus. q. 35. 2. 4. fo. 79.
Xps tanquam dominus conditor omnium temporum elegit tēpus in quo nasceretur. q. 35. 8. 0. fo. 81.
Xps voluit nutriri in nazareth, & nō nasci: quē voluit florere p virtutes & conuersationem, & non per carnis originem. q. 35. 7. 2. fo. 81.
Xps in sua infantia & puerilia in nullo differebat ab aliis pueris, quo ad exteriorem conuersationem. q. 20. 1. 5. fo. 70. (3. 2. fo. 41.
Xps secundū aliquid fuit in triplici statu. s. innocentie, culpe & glorie. q. 15.
Xps nullā habuit pctm̃. q. 14. 3. 0. f. 42. & q. 15. 1. 0. f. 43. & q. 31. 7. 0. fo. 74.
Xps non est filius dei adoptiuus. q. 23. 4. 0. fo. 61.
Xps fuit filius adoptiuus ioseph. q. 28. 1. 1. fo. 68.
Xps fuit maior angelis sc̃dm vtrumq; naturam. q. 22. 1. 1. fo. 59.
Xps p̃ humanitatē illuit in angelos & in eis aliqā caussat. q. 8. 4. c. 1. 3. f. 31.
Xps perfectius videt essentiā dei q̃ omnes angeli & hoies. q. 5. 4. 0. fo. 36. & q. 11. 4. 0. fo. 38.
Xps sm diuinitatem fuit causa sue resurrectionis: non autem sm humanitatem. q. 53. 4. 0. fo. 112.
Xps post resurrectionem eius apparuit pluribus: sed nō est cōuersatus cum discipulis suis continue sicut prius. q. 55. 3. 0. fo. 114.
Xps vbi corporaliter ante ascensionē mansserit, nescitur. q. 55. 3. 2. fo. 114.
Xps per baptismū reparat psonā & p resurrectionē nām. q. 69. 3. 3. f. 144.
Xps in triduo fuit totus vbiq; sed non totum. q. 52. 3. 0. fo. 110.
Xps sm q̃ homo est persona, suppositum, hypostasis, & res nature: omniū istarum prepositionem idem est iudicium. q. 16. 12. 3. fo. 50.
Xps sm q̃ homo hȝ gr̃am vnionis: est vera. q. 16. 11. 1. fo. 50.
Xps sm q̃ est iste homo est deus: est vera. q. 16. 11. 3. 3. fo. 50.
Xps sm q̃ homo est suppositum, vel hypostasis, vel persona: si ly homo ster pro persona, propositio est vera. q. 16. 12. 0. fo. 50.
Xps hȝ q̃ homo est deus: propie est magis negāda q̃ affirmanda. q. 16. 13. c. fo. 50. (q. 17. 1. 2. fo. 51.
Xps est tantum homo, est falsa: sed hec est vera, xps est tñ id q̃ est homo.
Et xpo demōstrato, hec est falsa iste homo incepit esse: nisi addat aliqd. s. sm humanitatem. q. 16. 9. 0. fo. 49.
Xps est creatura hȝ humanā nām, & minor patre, est vera. sed hec est falsa, xps est creatura, nisi addat, sm humanam nām. q. 16. 8. 0. fo. 49.
Xps sm q̃ homo est creatura, est magis concedēda q̃ negāda: sed hec est negāda, xps sm q̃ hic homo est creatura. q. 16. 10. 0. fo. 50.
Xps est in quē antiq; pces ferebant per eandē fidē & dilectionem qua & nos in ipsum ferimur: ideo pertinebant ad idē corpus ecclesie ad q̃s nos pertinemus. q. 6. 3. 3. fo. 24. & q. 8. 3. 3. fo. 31.
Xps sm q̃ homo est caput ecclesie. q. 8. 1. 0. fo. 30.
Xps sm alam & sm corpus est caput holim: quo ad vtrūq;. q. 8. 2. 0. fo. 30.
Xps & alij dñr ecclesia: sed differenter. q. 8. 6. 0. fo. 31.
Xps est caput hominum sm diuersos gradus. q. 8. 3. 0. fo. 30.
Xps est caput omnium qui fuerunt a principio mundi vsq; ad finem ipsius & omnium qui ad ecclesiam pertinēt sm omnem locum & tps & statum & proprīa virtute. q. 8. 3. 6. c. fo. 130.
Xps habuit summum gradum fortitudinis. q. 15. 2. 3. fo. 43.
Xps virtute sue deitatis in se & in suis discipulis sine abstinentia carnē cōprimebat. q. 40. 2. 2. fo. 89.
Xps habuit multo perfectius quicquid est perfectionis & virtutis in fide & spe. q. 7. 9. 1. fo. 28.
Et eius voluntas informabatur charitate & alijs virtutibus. q. 49. 6. 2. folio. 106.

Commentariorum Index

Christus quo ad intellectum habuit plenam dei visionem: sed quo ad imaginariam habuit quasdam similitudines in quibus potuit speculari divina. q. 7. 8. primum. fo. 27.
Christus est vnum, & vnus: sed non duo. q. 17. 1. 0. fo. 51.
Christus ea que ab alijs observanda instituit, primo ipse observauit. q. 81. 1. c. fo. 175.
Christus est aliquid qō est p̃ter est aliquid qō nō est pater. q. 17. 1. 4. fo. 51.
Christus nō p̃ dici filius spūssan. nec etiā toti⁹ trinitatis. q. 32. 3. 0. fo. 75.
Christi psona simpliciter constituit sm̃ naturā diuinā: nō aūt sm̃ nām humanam nisi secundum quid, vt ab ea denominatur homo. q. 5. 1. 3. fo. 15.
Christi persona est tota in qualibet loco: sed no totaliter. q. 52. 3. 3. fo. 110.
Christi natura humana est in ipso nobilior, q̃ alijs. q. 2. 2. 2ᵐ. 7. 5. 3. fo. 6.
Christi humanitas quid sit. q. 7. 1. 3. fo. 26. & q. 13. 2. c. fo. 40.
Christi humanitas quid dicatur. q. 2. 2. 3. fo. 6. & q. 12. 2. 3. fo. 316.
Christi virtus quid. q. 52. 8. 2. fo. 111.
Christo non attribuitur natura humana in abstracto nec partes eius. q. 2. 8. c. fo. 10. & q. 17. 1. c. fo. 51. & q. 50. 3. 3ᵐ. fo. 107.
Christus. ℣. Anima. Apparitio. Ascensio. Corpus, Crux. Demon, Dolor, Fatia. Judei. Judiciaria, Merita, Miracula, Nasci, Natiuitas. Occisio. Operatio. Oratio. passio, persona, Potestas, Predestinatio, Predicatio, Resurrectio, Reuerentia, Sacerdos, Sanguis, Sacramenta. Sedere, Sepulchrum, Sepultura, Subiectus, Tentatio, Triduo, Tristitia, Uirtus, Uita, Unio, Uoluntas.
¶ Zacheus. ℣. Centurio.

Finis.

¶ Contentorum in commentarijs tertie partis alphabetica annotatio.

A

¶ In vbo tior. ibi timo risdonū 83 q̃ re spicit di uinaze minētiā ℘sicit ly fuit in christo.

Absolutionis Forma in quib⁹ verbis cōsistat. q. 84. ar. 3. fo. 181.
1 ¶ Abstractionis duplicis declaratio. q. 3. art. 3. fo. 14.
2 Abstractionis per modum resolutionis nomine quid intelligatur. q. 3. ar. 3. ad. 3. fo. 14.
3 Abstractis per intellectū diuinis personalitatibus an possit intelligi natura diuina assumere. q. 3. ar. 3. ad. 2. fo. 14.
1 ¶ Actus habetur secundum quandam eminētiam, ergo est actiuus aliorum: an valeat consequenti. q. 8. art. 3. fo. 31.
1 ¶ Affirmatio si est causa affirmationis & negatio negationis. ista regula tenet in solis causis propijs. q. 64. ar. 6. ad. 1. fo. 130.
1 ¶ Agens propie dr̃ posse vt ppriū effectū & vt ipi⁹ ppriā naturā, q̃ vnica transmutatione p̃t reducere de potētia in actū. q. 28. ar. 1. ad. 3. fo. 69.
1 ¶ Altaria & aliarum rerum ecclesiasticarum manumarum consecratarum virtus. q. 83. ar. 3. fo. 178.
1 ¶ Amydum. Eucharistia. 5.
1 ¶ Analogia. Nomen. 5.
1 ¶ Angeli deficere necessitatem reparationis, quomodo intelligatur. q. 4. ar. 2. fo. 18.
2 ¶ Angeli. Ministrare. 1.
1 ¶ Anima separata an in communi resurrectione huius vel illius reuertatur ad corpus retineat suam propriam terminationem, an perdat illam & terminetur personalitate totius. q. 6. ar. 3. fo. 23.
1 ¶ Antichristus an dicatur caput omnium malorum tam demonum q̃m hominum. q. 8. ar. 8. fo. 32.
1 ¶ Arguere an liceat a destructione antecedentis. q. 17. ar. 1. fo. 51.
1 ¶ Armeni. Eucharistia. 7.
1 ¶ Ascendisse christum in celum virtute anime glorificate cuz dicitur: intellige tantum de motu locali ascensionis. o. 57. art. 5. fo. 116.
1 ¶ Assumi naturam per se separatam non fuisse cōueniens, quomodo intelligatur. q. 4. ar. 4. fo. 20.
2 Assumptibile nō attenditur sm̃ potentiaz passiuam naturalem, ergo secundum congruentiam non valeat consequentia. q. 4. ar. 2. fo. 18.
3 Assumptionis terminus proprius quid sit, absolutum ne aliquid vel relatiuum. q. 2. ar. 8. fo. 10.
4 Assumptionis in mysterio an sit ordo nature partium humane nature adinuicem & partium ad totum. q. 6. art. 1. ad duran. fo. 23.
5 In assumptionis carnis quomodo dicitur anima3 mediare secundum. s. tho. q. 6. ar. 1. ad. 3. fo. 23.
6 Dupliciter potest intelligi subsistentiam anime preexistentem in assumptione corumpi. q. 3. ar. 3. fo. 24.
7 An verbum assumpserit humanam naturam mediantibus eius partib⁹. q. 6. ar. 5. ad primum. fo. 25.
8 An persone diuine conueniat primo ratione essentie diuine assumere terminatiue. q. 3. ar. 2. fo. 13.
9 An sit possibile diuinis personis vt due vel tres assumant vnam naturā humanam. q. 3. ar. 6. ad 5co. fo. 15.
10 Plures personē non possunt assumere vnā personā. Ibidem ad duran.
1 ¶ Athanasij similitudo de anima rationali. intelligitur quātum ad vnitatem suppositi. q. 2. ar. 1. fo. 5.
1 Augmentum non esse sine motu locali intelligitur de motu locali formaliter vel equiualenter. q. 33. ar. 1. fo. 76.

B

Baptizare Aliquem extra necessitatis casum eo modo quo in necessitatis casu licet, an sit peccatum mortale. q. 67. artic. 4. & 5. fo. 38.
2 Baptizare vnum quomodo duo possint vel non possint: & qua forma vti debeant. q. 67. art. 6. fo. 153. & 139.
3 Baptizari quomodo debeant filij iudeorum. q. 68. arti. 10. fo. 142. & 145.
4 Baptizato ficte an recedente fictione incipiat baptismus valere ad salutem. q. 69. ar. 9. & 10. fo. 145. Fictio. 1.
5 Baptismus quomodo recedente fictione valeat ad salutem. q. 69. ar. 9. & 10. fo. 145.
6 Baptizatos fuisse Joannem & apl̃os a xpo rōnabile est. q. 38. arti. 6. fo. 8.
7 Baptizandus an de necessitate debeat habere intentionem suscipiendi baptismum. q. 68. ar. 7. fo. 142. Minister. 5.
8 Baptizando plures si non intercederet alia mutatio q̃m dicere, baptizo vos, non videret ad hoc magna necessitas exigi. q. 67. ar. 6. ad. 2. fo. 140.
9 Baptizandi & predicandi officium non conuenire diaconis, quomodo verum sit. q. 67. ar. 1. fo. 137.
10 Baptismus celebratus in nomine christi vel trinitatis an valeat. q. 66, ar. 6. fo. 135.
11 Baptismus verus an sit si aliqua ex tribus immersionibus omittatur. q. 66. ar. 8. fo. 136.
12 Baptismus quare sit irreiterabilis. q. 66. ar. 9. fo. 136.
13 Baptismus in voto parentum an sufficiat in necessitatis casu ad salutem paruulorum. q. 68. art. 1. & 2. fo. 140.
14 Baptismi proprius effectus quis sit. q. 62. ar. 2. fo. 124.
15 Baptismi differendi tēpus quo debeat determinari. q. 68. art. 3. fo. 140.
16 Baptismo quare attribuatur aperire ianuam paradisi. cum sit per se primo effectus mortis christi. q. 69. ar. 7. fo. 145.
17 Baptismalem exorcismum aperire sensus & actionem in vertice baptizati operari conseruationem gratie baptismalis, quomodo intelligatur. q. 70. & 71. ar. 3. fo. 146.
Ecclesia. 2. Eucharistia. 2. Fictio. 1. Minister. 2. 3.
1 ¶ Beatitudinē esse qua deus est dines, quo intelligatur. q. 25. arti. 5. fo. 6.
1 Beato cuilibet conuenit videre omnia ad se spectantia. q. 10. art. 2. fo. 35.
1 ¶ Boni de ratione loquitur aliud est quam loqui de ratione talis boni. q. 1. articu. 1. in 2or. fo. 1.

C

Character Sacramentalis an sit deputatiuus hominis ad cultum dei. q. 63. ar. 2. fo. 126.
1 Character sub quo genere generalissimo ponatur, & in qua specie. q. 62. ar. 2. ad 5co. & duran. fo. 126.
3 Character est in genere potentie. Ibidem.
4 Character est spiritualis potentia: quo conuenit ministris christi. Ibidem.
5 Character non est per se in genere. Ibidem.
6 Character an sit fōtine in pcā anime. q. 63. ar. 4. ad 5co. & duran. fo. 127.
7 Characterem an sit in intellectu. q. 63. ar. 4. fo. 127.
8 Character in bapmo tȝ locū dispōnis & forme. q. 69. art. 2. & 10. fo. 145.
9 Character an sit potentia pure passiua. q. 72. ar. 5. fo. 148.
10 Character confirmationis de necessitate presupponit characterem baptismi. q. 72. ar. 6. fo. 148.
11 Character sacrorum ordinum de necessitate presupponit characterem baptismi. Ibidem.
1 ¶ Charitatis feruor in hac vita quis sit qui non compatitur peccatum veniale. q. 87. art. 1. fo. 187.
1 ¶ Cause due totales virtutibus proprijs agentes ac eiusdem rationis, non possunt vnum & eundem per se effectum producere. q. 67. ar. 6. f. 140.
1 ¶ Celebrare. Eucharistia vl.
1 ¶ Circumcisio christianorum iudeorum dicentium se circumcidi vt conformentur christo an sit licita. q. 37. ar. 1. fo. 84.
1 ¶ Columba in cuius specie spiritussanctus descendit super christum baptizatum, an fuerit verum animal. q. 39. ar. 7. fo. 88.
1 ¶ Comera quare putatur esse potius signum mortis principum quam aliorum hominum. q. 36. art. 7. fo. 83.
1 ¶ Communicare se alijs importat perfectionem ad minus in his quibus communicatur. q. 1. ar. 1. in cor. fo. 1.
2 Cōicare seipsum pertinet ad boni rōnem: nō quidē determinate per modū nature aut libere: sed cōmuniter & indeterminate ad vtrūq; modū. Ibidē.
3 Communicare cum excommunicatis per concilium constantien. concessum est: preterquam in duobus casibus. q. 82. ar. 9. fo. 177.
4 Cōis an nō solū eccle sȝ ēt xpi ēcepto sit necessaria. q. 80. ar. 11. fo. 172.
5 Cōmunio popularis sub vtraq; spē, an sit licita. ea. q. art. 12. ℘m⁹. fo. 172.
6 Communio sub vtraque specie: an sit in precepto. Ibidem de hac specialiter materia: questiuncula. 1.
7 Communio sub vtraque specie: an sit necessaria omnibus comprehendendo etiam infantes. Ibidem.
8 Communia dicta an sit necessaria omnibus adultis. An omnibus sacerdotibus. An omnibus confitentibus. Ibidem.
9 Communio sub vtraq; specie: an sit vitiosa q̃ sub specie panis tantū. eo. ar. questiuncula. 1. 2. fo. 173.
10 Cōio popularis sub vtraq; spē: an expediat ecclesie. hi. eo. ar. q. 3. fo. 174.
11 Judicium discretionis requisite ad communionem in pueris: debet a parentibus & confessore fieri. q. 80. ar. 9. ad vlt. fo. 171.
1 ¶ Cōfiteri semel i anno an iurē. sine pctō mortali exp̃s teneat. q. 65. art. 2. Confitens sua peccata ante baptismum. recē- (2. ad. 4. fo. 131.
ptum non est absoluendus. q. 68. ar. 5. & 6. fo. 141.
1 ¶ Confirmationis sacramento deputantur fideles ad seruitium speciale spectans ad officium principis. q. 65. ar. 3. ad. 2. fo. 133.
2 Confirmationis sacri an eps sit ita. ppr⁹ minister q̃ a nō eps facta nulla est: & th ex dispensatione apl̃ica nō eps possit illā conferre. q. 72. art. 8.
3 ¶ Chrisma. per totum. (9. 10. & 11. fo. 149.
1 ¶ Coniunctionis in ifa posita distinctio ex parte extremorum vel ex parte terminitan sit sufficiens. q. 2. ar. 9. fo. 11. (q. 2. ar. 10. fo. 12.
2 Coniunctionis humane nature cum persona filij dei duplex acceptio.
3 Coniuncta duo realiter vbi est vnū oporteat eē & reliquū. q. 76. artic. 7. (fo. 168.
1 ¶ Cōuersio dupler. s. formalis & habitualis. q. 75. ar. 4. fo. 156.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Commentariorum

¶ Compositio ex contrarijs an sit prima causa mortis ⁊ aliorum defectuum humane nature, an vero peccatum. q.15. ar.3. fo.44.
2 Compositionis ratio imperfectionem componentium formas, an importet. q.2. art.4. ad.3. dubium. fol.7.
3 Compositionis multiplex genus. Ibidem.
4 ¶ Consecrare. Sacerdotes. 3.
1 ¶ Constantinum fuisse mundatum a lepra in baptismo, nullius autoritate constat. q.69. art.8. ar.3. fo.145.
1 ¶ Contritio secundum essentiam an sit pars sacramenti. q.90. fo.191.
1 ¶ Contactus christi quilibet an sit sanctificatiuus totius sacramenti an solius contactus in vsu constitutiuo sacramenti. q.32. arti.3. fo.148.
1 ¶ Continens claudit in se possibile, ⁊ addit super illud. q.1. articu.1. in ii. fo.1.
1 ¶ Conuerti vnum in aliud potest dupliciter. s. per transsubstantiationez ⁊ per transmutationem. q.2. art.1. fo.5.
2 Conuertibilitas cuiuscunq; creature in quacunq; aliam fm agens virtutis iudicie quomodo intelligatur. q.75. ar.4. ad.3. fo.156.
3 Conuertibilitatis ratio que sit. q.75. ar.4. ad.3. fo.156.
1 ¶ Corpus esse vicinius persone proprie, animam autez nature humane, quomodo intelligatur. q.6. art.1. ad.2. fo.25.
2 Corpus quando sit animale ⁊ quando spirituale secundum augustinum. q.54. art.3. fo.113.
3 Corpora elementaria sicut habent duplices motus, ita corpora celestia vltra naturalem inclinationem ad suos cursus possunt mutari in illud quod autor nature facit. q.44. ar.2. fo.94.
4 Corporum celestium virtute an possunt comprehendi virtutes eorum. q.12. ar.1. ad duran. fo.39.
1 ¶ Creature an possibilis sit sublimior gradus diuine visionis quam sit gradus anime christi. q.10. ar.4. ad.3. fo.36.
2 Creaturas denominari aliquales ex eo quod conuenit eis secundum primas causas non autem ex eo quod conuenit eis secundum primas ⁊ vniuersales causas quomodo sit intelligendum. q.4. ar.2. fo.18.
1 ¶ Chrisma quid sit. q.72. ar.1. ⁊ 2. fol.147.
2 ¶ Chrisma esse consecratum ab episcopo an sit de necessitate sacramenti. q.72. ar.3. fo.148.
3 Chrismatis consecrationem an papa possit committere singulari sacerdoti. Ibidem.
Confirmatio per totum.
1 ¶ Chrysostomus. Passio. 9. Paulus. 1.
1 Christus principaliter venit abolere peccatum totius nature ⁊ fm peccatum vnius persone. q.1. ar.4. fo.4.
2 Christus si naturali generatione aliquem produxisset, purum hominem produxisset. q.2. ar.5. ad.2. fo.8.
3 Christus quomodo dicatur caput ecclesie. q.8. art.1. fo.30.
4 Christus in vsu scientie infuse non indigebat conuersione ad phantasma ⁊ ad duran. q.11. ar.2. fo.37.
5 Christus an voluerit humana voluntate per alios homines aliquid fieri ⁊ non potuerit facere q fieret. q.13. art.4. fo.41.
6 Christus certus erat de eventu mortis ⁊ reliquorum malorum futurorū ⁊ quomodo. q.15. ar.7. fo.45.
7 Christus non debet dici homo dominicus ⁊ quare. q.16. art.3. fo.47.
8 Christus an meruerit exteriora bona, quia dignitas merendi spectat ad charitatem: nec per hoc prestat exteriorum bonorum presentie coeue. q.19. ar.3. fo.59.
9 Christus predestinatus est filius dei an hec locutio sit propria. q.24. art.1. ad.2. ⁊ 3. fo.62.
10 ¶ Christus proprie est mediator inter deum ⁊ hominem. qō.26. artic.4. fo.65.
11. Christus ante ioannis baptisma quid exercuerit. q.4. ar.1. fo.88.
12 Christus in quibus fuit exemplum perfectionis. q.4. ar.2. fo.89.
13 Christus quare nihil scripserit. q.42. ar.4. fo.92.
14 Christus gloriam anime sue deriuauit in corpus in transfiguratione. q.45. ar.2. fo.90.
15 Christus sua passione implenit legem totam ⁊ omnem iustitiam omnis generis iuris ⁊ precepti. q.47. ar.2. fo.101.
16 Christus anime descensus ad inferos, ad infusionē luminis glorie in sanctis patribus operatus est. q.52. ar.2. fo.109.
17 Christus in suo descensu duo genera purgatorio liberauit. articu.8. fo.111.
18 Christus an corporaliter visus fuerit a paulo: et an visio illa tunc fuerit quando dixit, saule saule quid me persequeris. q.57. ar.7. fo.117.
19 Christus inquantum homo an stet vel sedeat in celo. q.58. art.2. fo.118.
20 Christus fm quod homo an dicendus sit filius dei. q.58. arti.3. fo.118.
21 Christi actiones humane possunt dupliciter considerari. q.1. art.2. ad.3. fo.3.
22 Christi persona dupliciter distinguitur. q.2. art.4. fo.7.
23 In christi persona sunt due rationes subsistendi in duabus naturis: licet sit vbi vnum subsistens simpliciter, ⁊ vna ratio subsistendi simpliciter. Ibidem.
24 Christi personam esse compositam, an sit simpliciter ⁊ formaliter vez. Ibidem.
25 Christi natura humana se habet ad personam filij dei sicut se habet natura sortis ad personam sortis. q.2. ar.10. fo.12.
26 Christi natura corporalis quomodo possit agere in angelos. qō.8. arti.4. ad.3. fo.30.
27 Christi anima non videt in verbo quicquid videt verbum. q.10. arti.2. ad.2. fo.35.
28 Christi anima an ex hoc q scit omnia que scit deus scientia visionis: sequatur ipsam scire infinita. q.10. arti.3. fo.36.
29 Christi animam an bene concludatur habere per scientiam infusam notitiam omnium singularium. q.11. ar.1. fo.37.
30 Christi anima an imperfectius quocunq; angelo intuitiue cognouerit in proprio genere quicquid intueri vtriq; datum est. qō.11. arti.4. fo.38. ad scotum.
31 Christi anime species intelligibiles infuse, an fuerint perfectissime. qō.11. ar.6. ad sco. fo.38.
32 Christi anime an insit virtus instrumentalis ad omnia miracula. q.15. ar.2. fo.41.
33 Christi primilegium est mereri alijs ex condigno. qō.19. arti.4. fo.57.
34 Quomodo intelligatur q inquantum christi humanitas operabatur virtute diuinitatis sacrificium christi erat efficacissimum ad delenda peccata per gratiam. q.22. art.3. ad.1. fo.59.
35 Christi carnem efficere, aliter attribuitur persone spiritussancti ⁊ aliter filio eandem assumere. q.32. ar.1. fo.74.
36 Christi corporis formatio in primo instanti fuit perfecta essentialiter non autem quantitatiue. q.33. ar.1. fo.76.
37 Christi anime an inconueniat q aliqua perfectio actus secundi ei de no no aduenerit. q.34. ar.2. fo.77.
38 Christi doctrine excellentia penes que attendatur. q.42. artic.1. fol.91.
40 Christi anima an habuerit potestatem preferendi corpus suū a morte. q.47. ar.1. ad scotum. fo.101.
41 Christi anima vnde habuerit predictam potestatem. Ibidem.
42 De xpi clamore in cruce duplex modus dicendi. eo. art. ad.2. fo.101.
43 Christi mortis celeritas fuit ⁊ naturalis ⁊ voluntaria. Ibidem.
44 Christi verba, ego pono animam meam ⁊c. ⁊ similia quomodo intelligantur. q.50. ar.3. ad.1. fo.107.
45 Christi corpus viuum ⁊ mortuum an fuerit idem numero simpliciter. q.50. ar.5. ad scotum. fo.107.
46 Christi mors an fuerit meritoria ex parte anime. q.50. artic.6. fo.107.
47 Christi corporis preseruatio a putrefactione an attestetur virtuti ipsius nature ⁊ voluntarie morti. q.51. ar.3. fo.108.
48 Christi mortis tres dies ⁊ dies creationis mundi diuersimode ordinantur. q.51. ar.4. fo.100.
49 Christi descensus ad inferos, an fuerit secundum substantiam anime an solum secundum effectum. q.52. ar.2. fo.109.
50 Christi penalitates intrinsece quantū duranerint. q.52. ar.4. fo.110.
51 Christi humanitas quid sit. q.56. ar.1. fo.115.
52 Christi corpus an conuenienter opinemur esse extra totam continentiam celorum corporeorum ita q planta pedis eius sit supra conuexum supremi celi. q.57. ar.4. ad duran. fo.117.
53 An sicut ex defectu materie magnificentie in christo non sequitur defectus magnificentie interioris: ita nec ex defectu materie fidei sequatur defectus fidei. in eodem. q.2. art.3. fo.26.
54 An spes in christo respectu secundarij speratorum fuerit habitus aliquis. q.7. ar.4. fo.26.
55 An oporteat in xpo ponere scientiam inditam, ⁊ quare. q.9. art.3. fo.33.
56 In christo non fuisse scientiam ex suo genere acquisibilem per infusionem, vt fuit in adam: cui in litera asseratur. q.9. ar.4. fo.34.
57 An in christo concessa cognitione abstractiua omnium singularium: concedenda sit cuiuslibet singularis propria species in christi intellectu. q.11. ar.1. ad sco. fo.37.
58 An in christo fuerit cognitio intuitiua omnium singularium. ad sco. q.11. ar.1. fo.37.
59 Christo non est adempta potestas deriuandi gloria anime ad corpus: ergo gloria illa claritatis que apparuit in christo in transfiguratione, derivata est ab anima: an hec ratio valeat. q.45. ar.2. fo.96.
60 Christo conuenientium mediante natura humana distinctio. questio.48. art.5. fo.104.
61 Chm deleuisse omnia peccata mundi quo intelligāt. q.2. arg.4. fol.4.
62 Christum fuisse assumptum a diabolo quid sit. q.41. articu.4. fo.91.
63 Christum palam docuisse ⁊ in occulto nihil fuisse locutum, quomodo intelligatur. q.42. ar.3. fo.92.
64 Christum sedere ad dexteram patris cum dicitur, quam distinctionem importet ly ad. q.58. ar.2. fo.118.

D

1 **Debitū** fm decentia ad opus operatum est debitū fm necessitatem ad opus operans ministri. q.64. ar.6. fo.130.
1 ¶ Demones an cognouerint christum esse messiam in lege promissum. q.44. ar.1. fo.94.
2 Demones an cognouerint christum esse verū deum. q.44. artic.1. fol.49.
4 Denominatio. Humanum. 1.
1 ¶ Deus intelligi potest tribus modis plusquam genere diuersis cōmunicare seipsum creature. q.1. ar.1. incor. fo.1.
2 Deus an fallere possit. q.3. ar.3. fo.21.
3 Deus est hōrum hec, ppō sit in mā nāli ⁊ per se. q.16. artic.1. ad.1. fol.46.
4 Quō intelligatur, deum supponere pro patre. q.16. ar.2. ad.1. fo.46.
5 An solius dei natura predicetur de suppositō. q.17. ar.1. fo.51.
6 In deo nihil inueniri preter rōnē sue nāe, quō intelligāt. q.2. arti.1. fo.6.
7 In deo inuenitur duplici modo subsistens ⁊ hns nām. q.3. artic.2. fo.15.
1 Diabolus. Quomodo diabolus machinando in mortem christi excesserit modum potestatis sibi a deo tradite. q.49. artic.2. fo.105. Christus. 62.
1 ¶ Differentia inter suppositum ⁊ naturam an habeat locum in angelis. q.2. ar.2. incor. fo.5.
1 ¶ Displicere potest dupliciter sumi. q.84. ar.8. ⁊ 9. fo.185.
1 ¶ Distingui secundum rem contingit dupliciter. primo vt due res, quarum vna nihil est alterius. secundo sic vt vna res includat totam aliam, ⁊ superaddat ei aliquid aliud. q.2. ar.2. in cor. fo.5.
1 ¶ Diuina eminentia in timore reuerentiali xpi an habuerit rationē res

Index

uerendi quatenꝰ eminētia dei absolute, an quatenus potens est inligere malum. q.7. arti.6. fo.27.
1 Docere. Excellentior est modus docendi verbo ꝙ scripto. q.42. ar.4. fo.92. Christus. 38.
1 ¶ Dolor est passio appetitus sensitiui ex corporis lesione percepta sensu. q.15. ar.3. fo.44.
1 ¶ Donum nullum perdi sine culpa: quomodo verificetur. q.50. ar.2. fo.106.

E

1 **Ecclesie** In hoc ꝙ ecclesia pro paruulis credit intēdit renūciatē ḡdā accōmodatio. q.68. artic.9. fo.142.
2 Ecclesie fides quomodo prosit infanti baptizato. q.68. ar.9. ad.2. fo.142.
1 ¶ Episcopus dum consecratur an debeat pontifici celebranti concelebrare. q.82. art.2. fo.177. Chrisma. 2. Confirmatio. 2.
1 Esse in persona, ꝙ est contra rationē forme cōmunis, quomodo intelligatur. q.4. ar.4. fo.20. Existentia. 1. 2.
1 ¶ Eucharistie sacramentum quid dicatur. q.73. art.2. fo.150.
2 Eucharistie sacramentum an sit absolute necessārum ad salutem. q.75. ar.3. fo.150.
3 Eucharistie sacrm an esset in pane solum celebrādum vbi vinum nō inueniretur. q.74. ar.1. fo.150.
4 Eucharistie sacramentum quomodo debet fieri. q.74. art.2. fo.151.
5 Eucharistia. Ex qua materia debeat fieri panis consecrabilis. q.54. ar.3. fo.152.
6 Una non est consecrabilis. q.74. ar.5. fo.152.
7 Eucharistie in sacramēto falsum est qō greci effeant calicem dñi cum vino trā: hoc eñ armeni non greci olim faciebant. Ibidem. ar.6. fo.155.
8 Eucharistie in sacramento debet modica aqua vino misceri. Ibidem.
9 An oporteat aquam ex qua fit panis ꝙ hoc sacramento esse verā ⁊ naturalem. q.74. ar.7. fo.153.
10 De existentia corporis xpi in sacro eucharistie, quid ex sacra scriptura habeatur. q.75. ar.1. fo.153.
11 Diuerse opiniones circa unitatem continentie ⁊ nouitatem conuersionis. Ibidem.
12 Eucharistie in sacramento quomodo se habeant adinuicem nouitas continentie ⁊ nouitas conuersionis. ibidem.
13 An hec ꝓpositio, aliquid nō potest esse vbi prius non erat nisi vel per loci mutationez vel alterius conuersionem in ipsum sit vera, ⁊ bene applicetur ad esse in sacramento. q.75. art.2. fo.154.
14 Eucharistie in sacramento quot interueniant mutationes. q.75. ar.2. fo.154.
15 Eucharistie in sacramēto si subsistātia panis remaneret nō esset verum quod christus dixit, hoc est corpus meum. Ibidem ad sco. ⁊ Duran.
16 Eucharistie in sacramēto si esset alia substantia sub accidentibus panis ḡ corpus christi, an contrarietur veneration eucharistie. Ibidem.
17 Eucharistie in sacro panis nō redigitur in nihilum: sed mutat substantia panis in corpus xpi fm ambrosiū. q.75. ar.3. ad.3. fol.166. ad scotū.
18 An conuersio panis in corpus xpi preexistens ⁊ manens fm suum esse antiquū sit possibilis. q.75. ar.4. fo.166. ad sco. Conuertibilitas. 1.
19 An hec sit propria quod erat panis est christi corpus. Ibidem.
20 Si corpus xpi hz partes ⁊ proprietates suas sub modo sacramentali an simpliciter necessario se quatur ꝙ habeat eas sub existentia naturali. q.76. ar.2. fo.159. Intellectus. 3. 4. 5.
21 Christum esse sub hostia est quoddā esse relatiuum. q.76. art.6. fo.160.
22 An ad motū hostie corpus christi moueatur per accidens. Ibidem ad sco.
23 Eucharistie in sacramento quō accidentia sint sine subiecto diuerse opiniones. q.77. art.1. 2. 3. fol.161.
24 An in rarefactione specierū sacramentaliū nouā illa ḡtitate particula que per rarefactionez fit sit naturaliter a naturali agente. q.77. arti.5. fo. 163. ad scotum.
25 De modo quo in instāti generatiōis none tbe ex speciebus sacrālibus fit mā. q.77. art.5. fol.163.
2: An omnia verba quibus vtimur in cōsecratione sanguinis sint de necessitate sacrā. q.78. in tribus primis ar. fo.164.
26 An sola verba cōsecrationis a sacerdote prolata (preterm̄isso canone) conficiant sacramentū. qō. 78. ar.1. ad.4. fo.164.
28 Eucharistia. Sacramentum. 3.
29 De veritate ⁊ cōsignificatione huius orationis sacramentalis hec est corpus meum. fo.166.
30 Eucharistie sacramenti oblatio quomodo fiat. q.79. art.5. fo.168.
31 De tempore modo ⁊ subiecto sex effectuum eucharistie. q.79. ar.5. fo.168.
32 Dominus cū dicit nisi manducaueritis ⁊c. loquitur de mānducatione spirituali in voto seu habitu. q.79. arti.1. fo.166.
33 Eucharistie sacramentum sumens quid consequatur. q.79. ar.1. fo.166.
34 Eucharistie sacramentum quibus negandum. q.80. ar.6. fo.170.
35 Quum dicitur sacramenti eucharistie rem tantum esse gratiam suscipientium: aut vnitatem ecclesie aut corpus christi mysticum hec omnia simuntur pro vno ⁊ eodem scilicet gratia dei. q.73. ar.1. ad.3. fo.150.
36 Habere rem sacramenti eucharistie per votum ecclesie quid sit. q.73. ar.3. fo.150.
37 Inter suscipientem eucharistiam ⁊ suscipientez baptismum in peccato mortali differentia. q.79. art.5. ad primum. 167.
38 Eucha[ris]t sacramentū sumens contritus sed non confessus de peccato mortali: habens copiam confessionis: an peccet mortaliter. q.80. ar.4. fo.160.
39 Eucha[ris]t sacrm sumens in peto mortali an committat grauius peccatū olbius peccatis que sunt contra puras creaturas. q.80. arti.5. fo.170. (171.
40 ¶ An expediat q̄tidie celebrare. q.80. ar.10. fo.
1 ¶ Existere per se: et per se separatim existere: quomodo differant. q.2. ar.2. ad.3. fo.6.
2 Existentia. An de mente dni tho. nullū sit in christo esse actuale existentie creatum. qōe. 17. arti.2. folio. 51.
3 An ita sit in veritate ꝙ in christo nulla sit existētia substantialis nisi diuina. Ibidem ad sco. duran. ⁊ Jo. de neapoli.
1 ¶ Experientia an solū pariat scientiam similium secundum speciem. q.12. ar.1. ad duran. fo.39.

F

1 **Fictio** simul cū pctis cōmissis post baptismum: per penitentiaz delenda est. q.69. art.2. ad.2. ⁊ 3. fo.145.
1 Filium dei assumpsisse hominem: an debeat concedi. q.4. ar.3. ad.2. fo.20.
2 Filiatio est ita suppositi vt subiecti ꝙ non nature. q.35. arti.5. fol.79.
3 Filiatio tpalis xpi an sit rōnis tm. Ibid. ad sco.
1 ¶ Finito omni posse fieri additionē qualiter intelligatur. q.7. ar.12. ad primum. fo.29.
1 ¶ Fomes peccati quomodo sit inordinata concupiscentia habitualis. q.27. ar.3. fo.67.
2 An ex hoc ꝙ fomes est cōcupiscētia cōtraria rōni habitualiter, licet inferret ꝙ fomes est inclinatius ad malum ⁊ difficultatius in bono. Ibidem.
3 Quod fomes in beata virgine per diuinam, prudentiam perfectius ligabatur ḡ per interiorē sanctificationem quomodo intelligatur. Ibidem.
1 ¶ Forme eiusdem speciei an possint esse simul in eodem subiecto. q.35. ar.5. fo.79.

G

1 **Gratia** sumitur aliquando vt comprehendit fob se quecunq; infusum habitum. q.2. art.10. fo.12.
2 Gratia cuiuslibet singularis persone an habeat quantitatem alterius rationis a quantitate gratie christi. q.7. arti.11. fo.28.
3 Gratia cuiuslibet singularis persone: an sit velut virtꝰ particularis: ⁊ gratia christi velut virtꝰ vniuersalis. Ibidem.
4 Gratia vnionis in christo duo in se claudit. q.7. arti.13. fo.29.
5 Multotum dictorum. s. tho. de gratia vnionis ratio. Ibidem.
6 Gratia christi duplr dicit prima. q.8. arti.1. fo.30.
7 Gra viatoris ⁊ comprehensoris. q.34. ar.4. fo.78.
8 Gratie intensiot gradus an comprehendatur sub annexis que per deuotionem ministri impetrari pñt recipienti sacrm. q.64. ar.1. fo.128.
9 Gratie habitualis quomodo finis sit vnio personalis. q.7. ar.12. fo.29.
10 Quare nullus pure viator attingat ad summum gratie ex parte gratie. Ibidem.
11 Dabile est summū possibile in gratia fm. s. tho. q.7. ar.6. fo.28.
12 Gratiam habitualez in xpo ponere: an necesse sit. q.7. ar.1. fo.25. (fo.28.
13 Xpm ee pnm vle gnis hñtiū gram quō intelligat
14 Gratiam in nobis efficiēter causare christi actiones: quomodo intelligatur. q.8. ar.1. ad.1. fo.30.

H

1 **Habitus** per se infusi ⁊ habitus per se acquisibiles sunt diuersarum rationum intrinsece ⁊ essentialiter. q.9. art.4. ad.2. ⁊ 3. fo.34.
1 ¶ Hereses incurri ex verbis inordinate platis, quomodo intelligatur. q.16. ar.8. fo.48.
2 Hereses est arriana dicere christum minorem patre. Ibidem.
3 Heresis quid sit. Ibidem.
4 Heresis nona de conceptu christi refellitur. q.31. ar.3. fo.75.
Cum hereticis in vocabulis communicare quomodo prohibitum sit. q.16. arti.8. fo.48.
1 Hypostasis. Homo. 1. 2. Christus. 22. vnit. 3.
1 ¶ Homo dicitur ⁊ est deus propter vnionē ⁊ quomodo. q.2. ar.8. fo.10.
2 Homo quomodo predicetur de deo. q.16. ar.1. ad sco. fo.46.
3 Hominem predicari de deo ratione relatiōis quomodo verificetur. q.16. ar.4. ad.4. fo.46.
4 Homo est factus deus, an in ista propositione ly homo possit supponere simpliciter ⁊ personaliter. q.16. art.7. fo.48.
5 Iste homo est deus, an hec sit vera. Ibid.
6 Quare ista dicatur simpliciter vera, deus factus est homo: ista autem simpliciter falsa, homo factꝰ est deus. Ibidem.
7 Iste homo. 1. christus incepit esse, an hec debeat simpliciter negari. q.16. ar.9. fo.49.
1 ¶ Humanum. Quum dicitur ꝙ humana natura non constituit diuinam personam simpliciter: sed constituit eam secundum ꝙ denominatur a tali natura: quomodo denominatio sumatur. q.3. artic.1. ad.3. fo.13.
2 Humanam naturam in christo: an inclinetur ad propriam personalitatem. q.4. ar.2. ad.3. fo.18.
2 Humane dignitatis explicatio. q.4. ar.6. fo.21.
4 Humanitas quō sit in triplici intellectu. Ibidem.
1 Honorari vt causa honoris nō est honorari simpliciter: quia ly vt causa honoris est conditio diminuens. q.25. ar.1. fo.63.
1 Hostia. Sacerdotes. 3.

I

1 **Janua** Celi p similitudinē ōr fruitionis diuine consecutio. q.49. art.5. fo.105. Baptismus. 16.
1 ¶ Ignorantiam inter defectus communes vbi de defectibus corporis agitur computare: ⁊ quomodo licuerit. q.14. ar.4. fo.41.
1 Imago. Processus dūi tho. quo probat imaginem esse adorandum eadem adoratione qua christus quomodo valeat. q.25. ar.3. ad duran. fo.64.
2 Imagines dei an sint licite. q.25. a.3. ad.1. fo.64.
1 Incarnari plus significat quam exprimat. q.1. ar.1. in ti. fo.1.
2 Quare non fuerit conueniens deū incarnari immediate post peccm: quinq; rōnes. q.1. art.5. fo.4.
3 Incarnatio xpi nō debuit fieri in pnō mundi nec in finē mundi. Diserti. q.1. ar.6. fo.4.
4 Incarnationis mysterium quomodo significetur. q.1. ar.1. in ti. fo.1.
5 Incarnationis pluralitatem quare. s. tho. hic non inuestigauerit. Ibidem.
6 Incarnationis possitatē quō tractauit. Ibidem.
7 De incarnatione dupliciter loqui cōtingit. eo. ar. ad.1. fo.1.
1 ¶ Inesse. An ista maxia: oē qō inest alicui ysone, sine pertineat ad nām illi? sine non, vnde ei in psona: sumitur inesse proprie vt inesse distinguitur cōtra extrinsecus adiacere. q.2. arti.2. fo.6.
1 Infernus puerorum a sancto thoma comprehenditur sub inferno damnatorum. q.52. ar.2. fo.109.
1 ¶ Informandi duplex est modus. q.2. art.1. fo.5.
1 Ingratitudo quantificatur ex beneficio. q.88. art. 1. ad.1. fo.183.
1 ¶ Intellectꝰ creatus an possint simul videre infinitatia ꝙ distincte cognoscat quodlibet eorum. q.10. ar.3. ad.2. fo.36.
2 Intellectus humanus an possit vti scientia infusa nō conuertendo se ad phantasmata. q.11. art.2. fo.37.
3 Intellectus angelicus ⁊ anime separate ⁊ hominis beati differunt. q.96. ar.7. fo.161.
4 Intellectꝰ beatus an p actū beatificū videat eorpus christi in eucharistia. q.76. ar.7. fo.117.
5 An corpus xpi sacrali videatur ab intꝰ viato-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ris nec ab intellectu angelico naturaliter, qz iste modus essendi est penitus supernaturalis. q. 76. ar. 7. fo. 171.
¶ Intelligendi actus quo deus intellegit an possit fieri actus intelligendi quo anima xpi formaliter intelligeret. Et si non, an hoc sit quia est alterius nature. q. 5. ar. 1. fo. 31. Christus. 30. 31. 32. 33.
¶ Intendere dicit quis aliqd tripl'r. s. actualr, virtualiter z habitualiter. qō. 64. ar. 8. ad. 3. fo. 131.
¶ Intentio iocosa ministri an tollat veritatem sacramenti. q. 64. ar. 10. ad. 2. fo. 132.
¶ Iram componi ex tristitia z appetitu vindicte quomodo intelligatur. q. 15. ar. 9. fo. 49.
¶ Irregularitas homicidij ex defensione commissi. q. 89. ar. 3. fo. 190.
¶ Iude peccatum an maius fuerit peccato iudeorum. q. 47. ar. 6. fo. 103.
¶ Iudeorum maiores an cognouerunt christū esse messiam. q. 47. ar. 3. fo. 102.
¶ Iudeorum perfectum de re mutabili an detur. q. 3 9. ar. 3. fo. 120.
Iudicia diuina ad que se extendant. q. 59. artic. 5. fo. 120.

L

Locus Unus altior altero esse in superficie conuexa celi empyrei ad quem sensus dicatur. q. 57. artic. 5. fo. 117.
¶ Lune dies quotus fuerit quando christus mortuus est. q. 46. ar. 9. fo. 100.
¶ Lux maior offuscat minorem z quomodo. q. 5. ar. 4. ad. 2. fo. 22.

M

Magdalene Erronee visionis rationabilis causa, quādo christum estimauit hortulanum. q. 55. ar. 4. ad. 2. fo. 114.
¶ Maiores quando z quomodo debeant reprehendi. q. 42. ar. 2. fo. 92. Iudei. 1.
¶ Maledictum esse a deo quid sit. quest. 46. artic. 4. ad. 3. fo. 98.
¶ Maria virgo cur sit adorāda. q. 25. ar. 5. fo. 65.
Maria virgo si sanctificata fuisset ante animationem, an indiguisset redēptiōe xpi. q. 27. ā. 2. fo. 66.
Maria virgo non fuit sanctificata ante animationem. ergo post animationem an valeat consequentia. q. 27. ar. 5. fo. 66.
Affirmādū vr ratiōi ꝓsentaneū est. qz in ꝓpria domo inuētā est in vtero habēs. q. 29. ar. 2. ad. 3. f. 71.
Maria virgo an sit vere mater xpi, quia corpus christi ex ipsa sumptum est. q. 35. art. 5. fo. 79.
Mater an aliquo modo actiue concurrat ad generationem prolis. q. 32. ar. 4. ad 5co. fo. 65.
¶ Materia propria forme an sit ante aduentum forme. q. 6. ar. 4. fo. 24.
Medium rei z rationis quomodo dicantur. quest. 48. ar. 2. fo. 103.
Medium. Natura. 5.
¶ Meritoria operatio quotuplex. q. 4. ar. 4. fo. 20.
Primus actꝰ meritorius tam in angelis quam in alijs xpi fuit vere actus liber. cuius ex natura determinatus ad bonum. qō. 34. ar. 3. fo. 28. xps. 21. 22.
¶ Ministrare sacramenta an angeli possint. qō 64. ar. 7. fo. 131.
Minister indignus in articulo necessitatis (quo ꝓpter licet baptizare) baptizans excusetur a peccato. q. 64. ar. 6. ad. 3. fo. 130.
Minister indignus an excusetur a peccato. tam si baptizet cum solennitate quam sine solennitate. Ibidem.
An hmōi administratio sacri ab indigno ministro sit ex suo genere peccatum mortale. Ibidem.
Ministri mentalis intentio an exigatur ad perfectionem sacramenti. q. 64. art. 8. fo. 131.
Ministrum indignum in duobus casibus lz inducere ad exhibitionē sacramenti. q. 64. ar. 6. fo. 130.
Ministri ecclesie instrumēraliter operanē in sacramentis, ergo possunt sacramēta conferre etiā si sint mali. an valeat consequentia. q. 64. ar. 5. fo. 130.
¶ Miraculum quod christus fecit in nuptiis, rationabiliter creditur fuisse primum eius miraculum. q. 43. ar. 3. fo. 93.
Miracula que in sacra scriptura non continentur an credenda sint. q. 27. ar. 6. fo. 68.
Miracula que fecit christus manifestant sufficienter ipsius deitatem. q. 43. ar. 4. fo. 95.
¶ Missa mali sacerdoti, an sit tanti meriti quanti est missa boni. q. 82. ar. 6. fo. 177.
Modus subſtantie z modus ēntitatis in litera positi, in quo differant. q. 76. ar. 1. fo. 158.
Modo substantie an intelligatur id quod communiter dicitur esse indiuisibiliter. Ibidem.
¶ Motus in imaginem quatenus imago est, an sit idem cū motu in rem ipsam. qō. 25. ar. 3. fo. 64.
¶ Motus duplex quo instrumentum mouetur. q. 62. ar. 4. fo. 25.
¶ Mutatio omnis species quedam mortis est. q. 54. ar. 3. fo. 115.

N

Natiuitas Quid dicit ꝙ natiuitas attribuitur persone vt subiecto nascēti, intelligitur de subiecto denominationis. q. 35. art. 1. fo. 78.
¶ Natiuitas xpi non debuit manifestari omnibus ne meritum fidei minueretur. q. 26. ar. 2. fo. 80.
¶ Natura compsita quid sit. q. 2. ar. 1. fo. 5.
Natura an sicut est determinata ad vnum effectum, ita sit determinata ad vnum modum producendi illum. q. 28. art. 1. fo. 68.
Nature ordine existente secundum quodlibet genus cause, cui diuus tho. ordinem nature duobus eorum appropriat. q. 6. ar. 5. fo. 24.
Nature ordinem ex parte māe in mysterio incarnationis cui diuus tho. pertransierit. Ibidem.
Cur diuus tho. in hoc mysterio medū ſm nature ordinē ex parte agentis ſm ordinē operationis incōt. ar. 5. q. 6. non meminerit, quum tamē de illo in responsione ad primum tractauerit. fo. 25.
Naturalis virtus non potest transmutare ad certam formam nisi determinatam materiam. q. 28. artic. 1. ad quintum. fo. 68.
¶ Nomen ab aliqua forma impositum nunquam pluraliter dicitur nisi propter pluralitatem suppositorum. q. 3. ar. 7. ad. 2. fo. 17.
Nominis alicuius trium personarum omissio tollit veritatem baptismi. q. 66. ar. 6. fo. 135.
Nominum passiones secundum modum significandi quomodo allate sint. q. 2. ar. 2. ad. 1. fo. 6.
Nominum mutatio quo ad significandum in sacramentorum formis an tollat veritatem sacramenti. q. 66. ar. 5. ad. 7. fo. 135.
Nomina multiplicia ad vnuz, in vno, vel ab vno, abusiue vocantur analoga. q. 60. art. 1. fo. 120.

O

Offensa An directe opponatur gratie. q. 86. ar. 2. fo. 185.
¶ Ordines tres de facto i vniuerso inueniri. q. 1. ar. 3. Irrisiōe ad dubia in cor. f. 3.
Ordo necessarius simpliciter est ad salutem ecclesie: loquendo de ecclesia simpliciter et absolute. q. 65. ar. 4. fo. 133.
¶ Oratio sicut et voluntas distinguitur in simpliciter vel secundum quid. q. 21. ar. 4. fo. 58.
¶ Originale z actuale peccatum in quo differāt. q. 1. ar. 4. fo. 4.

P

Panis Parvuli infantes, an possint ꝙ sacramēto baptismi i voto pētū susceptū saluari. q. 68. ar. 11. f. 143.
¶ Pati est communius ꝙ dolere. q. 46. artic. 6. fo. 99. ad sco.
Passionis xpi necessitas an conuenienter ḡrāt arreꝙs de eius politate sit questiū. q. 46. arti. 2. fo. 96.
Liberationis humane modus per christi passionē conuenientior fuit, ꝙ per solam dei voluntatez. q. 46. arti. 3. fo. 98.
Circa passionis christi effectum tria notabilia. q. 49. ar. 3. fo. 105.
Passioni z morti tradere inuitum innocentez, est impium z crudele absolute loquendo: non autem in ordine ad deum, cuius sunt vita z mors. qō. 47. ar. 3. ad primum. fo. 102.
Passiones sanctorum an ecclesie ꝓficiant per modum redemptionis. q. 48. art. 5. ad. 5. fo. 104.
Passionum christi generalis quedam explicatio. q. 46. ar. 5. fo. 98.
Passionum generalitatem, ad literam quare xps susceperit. q. 46. ar. 5. fo. 98. Ratio superior. 1.
¶ Pater vnica paternitate an referatur ad plures filios. q. 35. ar. 5. fo. 79.
Patres sancti in limbo quem dolorem habuerint. q. 52. art. 5. ad. 1. fo. 110.
Paulus ita se obligatum omnibus xpi beneficijs ajebat: vt nō solū vna cum alijs, sed etiā ipse teneretur pomnib⁹. q. 1. art. 4. ad. 3. fol. 4. Christus. 18.
¶ Paupertas per se volūtaria que sit. q. 40. art. 3. ad. 1. fo. 89.
¶ Peccās secūdo an ex hoc ipso grauius peccet ꝙ prius peccauerit. q. 88. art. 1. ad. 1. fo. 188.
Peccata dimittri sine fide passionis christi explicite vel implicite, impossibile est potentia ordinaria. q. 49. arti. 1. fo. 104.
Peccatum veniale an opponatur fervori charitatis. q. 87. ar. 1. ad. 3. fo. 187.
Peccata venialia an remittantur quandocunque gratia infunditur. q. 87. ar. 2. fo. 187.
Penitentia de quo iure sit. q. 84. ar. 7. fo. 182.
Penitentie virtus quid sit. q. 85. art. 2. fo. 185.
Penitentia an sit virtus acquisita. q. 85. articu. 6. fo. 184.
Penitentie sacramentum an habeat materiam ex qua constituatur. q. 84. ar. 1. 2. ad sco. fo. 18.
Penitentie sacramenti res an sit interior penitentia an ornatus aliquis. Ibidem.
¶ An totū sacramentum penitentie (compositum scilicet ex materia z forma) causet remissionez peccatorum ratione vtriusque partis. Ibidem.
Penitentie actus sub quo contineantur. qō. 85. artic. 3. fo. 184.
An remissio culpe sit effectus penitētie vt est actꝰ virtuosus. q. 86. ar. 6. fo. 186.
Penitentie sacramenti partes que sint. q. 90. art. 1. fo. 191.
Penitentie sacramentum sine satisfactione an sit verum sacramentum. q. 90. ar. 2. fo. 191.
¶ Persona. Quomodo verificetur ꝙ persona diuina impedierit naturam humanam a propria personalitate. q. 4. ar. 2. ad. 3. fo. 8.
An sola persona diuina possit propter suam infinitatem subsistere in duabus naturis. q. 3. art. 1. ad 2. fo. 13.
Persona diuina quomodo est infinita. q. 3. arti. 7. fo. 16.
Persona seu hypostasis quid addat supra naturam singularem. q. 4. art. 7. ad. 2. ad sco. z aureolū. fo. 10.
Persone incommunicabilitas an conueniēter assignetur per hoc quod est non posse predicari de pluribus. q. 3. ar. 1. fo. 13.
Persone quatuor attribuuntur. q. 2. ar. 2. in. 2. parte cor. fo. 6.
Personam aliquam fieri hominem quare non importet mutationem in subiecto acquirente naturā humanam. q. 16. ar. 6. ad. 2. fo. 48.
Personalitatibus trium personarum per intellectum circumscriptis an remaneat in intellectu vna personalitas dei. q. 3. ar. 3. ad secundum. fo. 14.
¶ Possibile vel impossibile in ecclesiastis mysterijs z naturalibus attenditur ſm potentiam ordinariam. q. 75. ar. 2. fo. 154.
Potens in vnum z non in amplius habere potestatem limitatam ad vnuz quomodo intelligatur. q. 3. ar. 7. fo. 16.
Potentia distinguitur in naturalem z obediētialem. q. 1. ar. 3. ad. 3. fo. 3.
¶ Predestinatio quid est. q. 24. ar. 1. fo. 61.
Predestinatio vt respicit predestinata quid presupponat. q. 1. ar. 3. ad quartum. fo. 3.
Predestinationis effectus duplices. q. 1. ar. 3. in responsione ad dubia. fo. 3.
Predestinationis prophetia quomodo compleatur. q. 30. ar. 1. fo. 71. Christus. 9.
¶ Predicator verbi dei que debeat cauere. q. 40. ar. 3. fo. 89.
Predicandi actus est de numero actuum consecratorum. q. 64. ar. 6. ad. 1. fo. 130.
¶ Productio. Naturalis modus productionis alicuius diuersus penes hoc quod est produci in corpore vel extra z ante corpus. arguit diuersitatem nature rei producte. q. 6. ar. 3. fo. 24.
¶ Prophetia. Ad prophete rationem quid requiratur. q. 7. ar. 4. fo. 26.
¶ Propositio affirmatiua falsa ex repugnātia terminorum quomodo fiat vera. q. 16. articu. 10. fo lio. 50.

Q

¶ Quotidie. Eucharistia. vl.

R

Ratio Superior anime christi in eius passione an paterentur ex parte obiecti. q. 46. ar. 7. fo. 99.
¶ Reddere. Quomodo reddatur equivalens Dijs z parentibus. q. 1. articulo. 2. ad tertium. folio. 33.
¶ Reducens aliquid de potentia in actum, est in actu: an hec propositio sit vera tam in causis principalibus quam instrumentalibus. q. 9. artic. 2. folio. 2.
¶ Regi. Quōd inferiora regi per superiora intelligendum est per superiora non ſm quid, sed simpliciter z absolute. q. 59. ar. 6. fo. 120. Superiora. 1.
¶ Remissio. An aliqua culpa a deo remittatur sine gratia. q. 87. ar. 4. fo. 187.
Remisso peccato mortali, remanere inordinatam conuersionem ad commutabile bonum, quomodo intelligatur. q. 85. ar. 4. ad. 1. fo. 186.
An ad remissionem peccati mortalis detestatio et displicentia virtualis sufficiant. q. 87. ar. 1. fo. 187.
Relatio realis tria requirit. q. 33. artic. 5. fo. 72.
¶ Resurgentes cum christo an ad vitam penitus immortalem surrexerint. q. 53. ar. 3. fo. 112.

S

Sacerdoti An liceat totaliter a celebratione misse abstinere. qō. 82. art. 10. fo. 117.
An peccatum huiusmodi omissionis sit peccatum mortale. Ibidem.
An plures sacerdotes eandem hostiam consecrare possint. q. 82. ar. 1. fo. 176.
An sacerdotes noui episcopo eos ordinanti concelebrent dicendo simul cum ipso verba consecrationis. q. 82. artic. 2. fo. 176.
¶ Sacramentum an sit vere z ſm rē causa instrumentaliter agens ad gratiam. q. 62. ar. 1. fo. 123.
Sacramentum causare in instanti non inconuenit nec deum agere in tempore. qō. 62. ar. 1. fo. 123.
Sacramentalis virtus ineristens verbis sacramētalibus quid sit. q. 78. ar. 4. fo. 165.
Sacramentum imprimere characterem ex sacra scriptura non habemur: sed ex ecclesie autoritate nō multum antiqua. q. 63. ar. 1. fo. 126.
Sacramentum perfici vbi sanctificatio perficitur, quomodo intelligatur. q. 66. ar. 1. fo. 133.
Sacramentum an perficiatur solum nominibus que sunt in communi vsu. q. 66. ar. 5. ad. 7. fo. 134.
Sacramentum recipiēs cum peccato mortali vel quia eius conscientia nō habet, vel quia non perfecte contritus quando consequatur gratiam in remissionem peccatorum: ita ꝙ virtute sacramenti fiat de attrito contritus. q. 72. art. 7. fo. 149.
Sacramenta noue legis possunt considerari vt cause z vt signa. q. 8. ar. 12. fo. 172.
Sacramentorum principalis effectus, est gratia distincta contra characterem. q. 62. ar. 1. fo. 123.
Sacramentalis gratia distinguitur specie a gratia virtutum z donorum. q. 62. ar. 2. fo. 125.
Conditio requisita ad sacramenta, non sufficit ꝙ sit secundum habitum: sed oportet ꝙ sit secundum virtutem. q. 64. ar. 8. fo. 131.
Sacrorum forme licet in antiquis vribus nō inueniantur oēs expresse: in cōcilio tamen florentino sub eugē. 4. oēs expresse sunt. q. 72. ar. 4. fo. 148.
Sacris noue legis inest quedam virtus superadita: que quidē virtus nihil aliud est quaz motus quo instrumentum mouetur a principali agente. q. 62. ar. 4. fo. 125.
In sacris res z verba cocunt in vnum signum: quia velut materia z forma cōstituunt vnū sacrum: quod nō nisi vnū signū est. q. 60. ar. 6. ad. 2. fo. 121.
Ad facri perfectionez nō requirit de necessitate sacri eius formam constitui ex cōizibus verbis in aliqua lingua: sed rātum de necessitate precepti ecclesie. q. 60. ar. 7. fo. 122.
In sacris prolatio verborum corrupta nō impedit formam sacramentorum. Ibidem tertium.
In sacramentis nō debet esse tanta interruptio in forma verborum ꝙ continuitas orationis soluatur. q. 60. ar. 8. fo. 122.
Sacris an filij innocentes in statu innocentie indiguissent. 3. 61. ar. 2. fo. 122.
¶ Sacrificium offerri per modum satisfactionis quare dicatur: z effectū eius proprium esse ꝙ ex vi ipsius quatenus satisfactorium est sit. questio. 22. ar. 4. ad. 2. fo. 60.
Sacrificium xpi sumitur duplr. f. ꝓ se: z secundū suum morale sacrificium. ea. q. art. 5. fo. 60.
Sacrificium leuit. 12. preceptum vtrum offerretur pro matre an pro filio. q. 38. ar. 3. fo. 84.
Sanguis qui erat in corpore xpi an esset diuinitati vnitus. q. 3. ar. 2. fo. 21.
Sanguis xpi effusus in passione: an totus resurrexerit cum eo. q. 54. ar. 3. fo. 113.
Sanguis aliqñ miraculose in calice apparēs: qua adoratione sit adorandus. q. 76. ar. 8. fo. 161.
Sanguinē totum resumere an fuerit necesse christo resurgenti. q. 54. ar. 3. fo. 113.
¶ Sanctificatio pōt fieri, 2ʳ. q. 27. ar. 2. fo. 66.
Sanctificatio beate virginis in vtero matris an habeatur ex sacra scriptura. q. 27. art. 6. fo. 68.
Sanctificatio que sit ꝓ sacerdotiū xpi ē ꝓpria re consecrata manente. q. 63. ar. 5. fo. 128.
Sanctificata si fuisset bta ẏgo ante aiationem an incurrisset pecū originale. q. 27. ar. 2. fo. 66.
¶ Satisfacere pro peō nō potuit purus homo sufficienter adeqñ culpam cōmissaz: fo. Ar. loquendo de puro hoie. f. verbe nō solū per exclusionē conjunctionis cum diuino supposito: sed etiam per exclusionē diuine misericordie gratificantis. Ad sco. questio. 1. ar. 2. ad. 2. fo. 2.
Satisfacere an possit vnus pro alio. q. 48. artic. 2. fo. 103.
Satisfaciendi impossibilitatem quid causet. q. 1. ar. 2. ad. 2. fo. 2. ad sco.
Satisfactio xpi est perfecta z condigna secundū equalitatem ad culpā cōmissam. q. 1. ar. 2. ad. 2. fo. 2.
Omnis alia satisfactio efficaciam habet ex satisfactione christi ex duplici capite. qō. 1. articu. 2. ad. 2. fo. 2.
Satisfactio sacralis ex hoc ipso ꝙ est pars sacramenti auget gratiam. q. 90. ar. 1. ad. 2. fo. 191.
¶ Sepulchri christi in petra excisio ad quid spectet. q. 51. ar. 2. fo. 108.
¶ Sextus. An valeat iste processus distinctio sexus est a natura propter diuersam operationem ad generationem oportunam: ergo est penes diuersitatem agentis z patientis: ergo tota virtus activa est ex parte maris, passiua vero ex parte femine. q. 32. ar. 4. fo. 75.
¶ Siligo. Eucharistia. 5.
¶ Similitudo inter effectum z cām quo in tertia conclusione litere saluetur. q. 50. art. 6. fo. 107.
Similitudines ꝓprias vel poetarum tanꝭ similachra spiritualium interpretari, scribere aut predicare presumptuosum est. q. 60. ar. 5. ad. 1. fo. 121.
Similitudo in litera assignata inter sensitivum in homine et bruto, et humanam naturam in propria et aliena persona quomodo intelligatur. q. 2. ar. 2. ad. 2. fo. 6.
Socrates nihil scripsit sub nomine proprio. quest. 42. art. 3. fo. 92. Christus. 27.
¶ Spelta. Eucharistia. 5.
¶ Spiritussan. an recte inferatur esse effectoz filiorum dei. q. 32. art. 1. fo. 74.
¶ Status. Aliud est hominem post mortem sortiri statum immutabilem secundum animaz z aliud est sortiri statum non impedibilem. q. 59. ar. 5. ad. 1. z. 3. fo. 120.
Quod in stātu innocentie superiora nullo modo dependebant ab inferioribus quomodo intelligatur. q. 61. ar. 2. fo. 115. Regi. 1.
Subsistere in diuinis formaliter loquēdo est magis personale ꝙ essentiale. q. 3. ar. 2. fo. 14.
¶ Substantia individualis secundum materiam signata quātitate percipitur a cogitatiua. q. 76. ar. 7. fo. 161.
Substantia individualis vt habet modum essendi pure substantie percipitur a solo intellectu. Ibidē.
¶ Suppositum. Illud quod suppositum dicitur addere supra naturam an oporteat esse ens reale. q. 2. ar. 2. fo. 6.
Quod suppositum addit supra naturam an opꝰ est se intrinsecum suppostro. q. 2. ar. 2. fo. 6.
Quid sit illud quod suppositum addit intrinsecuz sibi supra hanc suam naturam. Ibidem.
Suppositum. q. 2. ar. 3. in ti. fo. 7.

T

Traductio De qua traductione loquatur euāgelista quum dicit beatum ioseph noluisse brām xpi ingredi traducere. q. 29. ar. 2. ad. 3. f. 70.
¶ Tentatio christi fuit virtuosa contra nostras tentationes. q. 41. ar. 1. fo. 90.
Tentatio omnis ab intrinseco an sit peccatum. q. 41. ar. 1. ad. 3. fo. 90.
Tentationum ordinis conueniens ratio in litera ponitur. ea. q. ar. 4. fo. 91.
An christus si miraculum fecisset conuertendo lapidem in panem a se edendum, peccasset. eo. arti. ad primum.
Tentationes vincendi modus est recursus ad sacras scripturas z exempla sanctorum. q. 41. artic. 1. fo. 90.
Tentationum christi ordinem explicat matthaeus secundum tempus. q. 41. ar. 4. ad. 3. fo. 91.
Tentatus quare fuerit christus a diabolo. q. 41. ar. 4. fo. 91.
¶ Timor. Motus appetitus sensitivi ex malo futuro apprehenso abstrahendo a certo vel incerto an sit vere timor. q. 15. 7. fo. 44.

U

Uerbū Dei assumpsisse humanā nām in athomo dupliciter exponi. q. 2. ar. 3. ad. 2. fo. 8.
¶ Uirginitati mentali non preiudicat consensus in copulam coniugalem z et quare. q. 29. articu. 1. fo. 70.
Uirtus heroica nō differt spē a virtute cōiter dicta. q. 7. ar. 2. ad. 2. fo. 26.
Uirtus attribuitur capiti humano: z quo respectu. q. 8. ar. 1. fo. 50.
Uirtutis perfectio an regulariter tollat fomitez. q. 15. ar. 2. fo. 43.
A virtute operativa virtutem deitatis non esse comprehensam ab humanitate Christi, an bene declaretur. q. 10. ar. 1. fo. 33.
Uirtus. Sacramentum. 3.
¶ Uisio dei est seli deo similiter naturalis. q. 9. ar. 2. ad. 3. fo. 33.
¶ Unctio extrema quomodo preparet ad eucharistiam. q. 65. ar. 3. fo. 135.
¶ Unio incarnationis quare est in persona z non in natura. q. 2. ar. 2. ad. 1. fo. 6.
Uniri deo in persona nec cōueniens est nec inconueniens carni humane ſm conditionem sue nature z quare. q. 1. ar. 1. ad. 2. fo. 1.
Uniri alicui in hypostasi z vniri ſm hypostasim quomodo differant. q. 2. ar. 2. ad. 1. fo. 9.
Unio diuiditur in vnionem in persona z vnionez in natura. q. 2. ar. 2. ad. 3. fo. 6.
Quod vnio sit ſm esse subſtantiale verbi vt est persone quomodo intelligatur. q. 2. art. 2. ad. 1. z. 2. fo. 9.
Unio humane nature ad verbum formaliter loquendo non est per vnionem instrumenti diffinienda. q. 2. ar. 2. ad. 4. fo. 9.
Unio. homo. 1.
Unio dicitur in facto esse z assumptio in fieri an hec differentia sit ex parte rei posita. q. 2. artic. 8. fo. 10.
Unio incarnationis an sit maxima post, vnionem diuine trinitatis. q. 2. ar. 9. fo. 11.
Unio ad deum ſm esse personale est maior z perfectior quam ſm operationem: an sit vera propositio. q. 4. ar. 2. ad. 2. fo. 18.
Unionis mysterium quare incarnationis nomine significe tur. q. 1. ar. 1. in ti. fo. 1.
Unionis distinctio quantum ad relationem quā significat vel quantum ad coniunctionem quam consequitur. Et an dicta coniunctio sit quid creatum. q. 2. ar. 7. fo. 9.
Unionis z assumptionis differentia an sit realis vel rationis tantum. q. 2. ar. 8. fo. 10.
Unionis relatio quid sit. 2. ar. 8. fo. 10.
Unionis z assumptionis prima differentia in litera posita qualiter intelligatur. q. 2. ar. 8. fo. 10.
Unionis in xpo gratia an sit prior ordine executionis z intentionis gratia habituali seu summa gratia z gloria in codē. q. 54. ar. 1. fo. 27.
Nulla operatio illius hois ꝙ est xpi potuit precedere vnionem. q. 2. ar. 1. ꝛ. fo. 12.
Unionis gratia quare est excellentius z permanentius donum quam gratia operationis. q. 50. ar. 2. fo. 106.
Unioni incarnationis nihil taz simile inueniatur vt est vnio anime intellectualis ad corpus. q. 2. art. 6. ad. 1. 2. fo. 8.
Athanasius. 1.
Unionem nature humane in persona verbi dei negare: quid sit. q. 2. ar. 2. fo. 6.
Unionem anime z corpus in christo non constituitur nova persona: sed ad preexistentem personam dei composita natura singularis ex anima et corpore adiuncta est. q. 2. ar. 5. ad. 1. fo. 8.
¶ Uolitum. Quadruplex est circa volitum distinctio. q. 1. ar. 3. fo. 3.
Uolūtatis actus per mom nature distinctus contra actum voluntatis per modum rationis contrarium eligentis: nihil aliud est quam velleitas. q. 18. ar. 3. fo. 55.
Uoluntatis actualis immutatio an ad omnem remissionem peccatorum actualium requiratur. q. 86. ar. 2. ad. 1. fo. 185.
¶ Uorum. Quod frustra esset votum nisi impleretur quando oportunitas adesset: quomodo intelligatur. q. 80. ar. ꝛ. fo. 172.
¶ Una. Eucharistia. 5.

Finis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Commentariorum

Iuisio operis in prologo.

Plus significat incarnari, & exprimat. q.1. articu. 1. in ti. car. 1.

¶ Quare vnionis mysterium nomine incarnationis significetur. Ibidem.

¶ Conueniens claudit in se possibile, et addit super illud. Ibidem.

¶ Diuus tho. non inuestigauit hic possibilitatem incarnationis ꝛ quia nulla scientia probat suū subiectum, ꝛ quia sub titulo cōuenientie satisfecit etiā materie de possibilitate. Nec tamen dissonat hic a seipso in. 3. sen. a possibilitate inchoante quia ibi nō erat doctrine ordinator. Ibidem.

¶ Aliud est loqui de ratione boni, et loqui de ratione talis boni. eo. ar. cor. car. 1.

¶ Communicare se alijs importat perfectionem, ad minus in his quibus communicatur. Ibidem.

¶ Communicare seipsum, pertinet ad boni rationem non quidem determinate per modum nature aut libere, sed communiter ꝛ indeterminate ad vtrumq; modum, ꝛ quomodo. Ibidem.

¶ Tribus modis pluſquam genere diuersis, deus intelligi potest communicare seipsum creature. Ibidem.

¶ Dupliciter ꝛ catholice cōtingit loqui de incarnatione. eo. ar. ad. 1. car. 1.

¶ Vniri deo in persona nec conueniens nec inconueniens est carni humane secundum conditionem nature: ꝛ quare. eo. ar. ad. 2. car. 1.

¶ Purus homo non potuit sufficienter, adequando culpam commissam satisfacere, pro peccato: formaliter loquendo de puro homine. ad sco. artic. 2. ad 2. car. 2.

¶ Infinitas offense causat impossibilitatem satisfaciendi simpliciter, in puro homine formaliter loquēdo de puro homine. Ibidem ad sco.

¶ Satisfactio christi est perfecta et condigna secundum equalitatem ad culpam commissam. Quamſi quidem actiones christi humane possint considerari, ꝛ vt sunt res quedam create ac proinde finite: et vt egrediuntur ac exercentur a diuino suppposito secundo modo sunt infinita entia personaliter, et infinite efficacie in genere meriti seu satisfactionis. Ibidem ad duran.

¶ Licet ad deos et parentes non possit reddi equalens a creatura: potest tamen reddit a diuina ꝑsona incarnata. Ibidem.

¶ Charitas in christo satisfaciente se tenet ex parte deitmon vt cui satisfaciendum est: sed vt satisfactor est. Ibidem.

¶ Omnis alia satisfactio efficax est participatiue, et satisfactiōe christi, ex duplici capite. primo, q; christus ꝛc. Ibidem.

¶ Distinctio potentie in naturalem et obiectalem. art. 3. ad. 3. car. 3.

¶ Hec propositio, predestinatio presupponit presciam futurorum, intelligitur sic, predestinatio vt respicit predestinata presupponit presciam futurorum predestinatorum; sed eorum que presupponuntur vel ordinantur per predestinationem. eo. ar. ad. 4. car. 3.

¶ Quomodo dicta propositio sit ad propositum solutionis argumenti predestinationem christi necessariam absque peccato arguentis. Ibidem.

¶ Duplices effectus predestinationis. Ibidem.

¶ Tres de facto in vniuerso inuenīuntur ordines. Ibidem.

¶ Ad sco. probantem q incarnatio etiam sine peccato fuisset. Ibidem.

¶ Quadrupliciter distinctio. prima inter volitum et volibile, secūda inter magis et prius natura volitum. tertia inter prius natura, vel a quo non conuertitur cōsequentia, vel prius causalitate, quarta inter prius natura volitum: prout prius est a quo non conuertitur consequentia. de facto vel possibili. Ibidem.

¶ Quomodo intelligantur, christum deleuisse omnia peccata mundi. ar. 4. car. 4.

¶ Quomodo intelligatur peccatum originale per se loquendo esse maius extensiue quā actiue. Ibidem.

¶ Christus principaliter venit abolere peccatum totius nature quam peccatum vnius persone, est simpliciter et absolute conclusio responsiua questito litere. Ibidem.

¶ Quomodo hec chryso. verba intelligantur, sed et qui pro omnibus se solum indicaret obnoxium. eo. ar. ad. 3. car. 4.

¶ Quinque rationes quare non fuerit conueniens deum incarnari immediate post peccatum. articu. 5. car. 4.

¶ Duplex motus humane nature de imperfecto ad perfectum. ar. 6. car. 4.

Dupliciter potest intelligi aliquid conuerti in aliud. s. per transubstantiationem. q. 2. art. 1. car. 5. mutationem.

¶ Duplex modus informandi. Ibidem.

¶ Omnis natura composita ex materia ꝛ forma in se est communicabilis pluribus: ꝛ de facto potest inueniri in pluribus, nisi constet ex tota sua materia. Ibidem.

¶ Similitudo athanasij. sicut anima rationalis ꝛ caro vnus est homo ꝛc. intelligitur quantum ad vnitatem suppositi. eo. ar. ad. 2. car. 5.

¶ Distinguit secundum rem contingit dupliciter. ar ti. 2. cor. car. 5.

¶ An differentia posita in litera inter suppositum ꝛ naturam, habeat locum in angelis. Ibidem.

¶ An illud quod suppositum dicitur addere supra naturam: oporteat esse ens reale. Ibidem.

¶ An illud quod suppositum addit supra naturam: oporteat esse intrinsecum supposito. Ibidem.

¶ Quid sit illud quod suppositum creatum addit intrinsecum sibi supra hanc naturam suam. Ibidem.

¶ Quomodo verificetur quod in deo nihil inuenitur preter rationem sue speciei. Ibidem.

¶ In ista maxima: omne quod inest alicui persone sine pertineat ad naturam illius sine non, vtitur ei in persona. sumitur ineſſe persone proprie vt ineſſe distinguitur contra extrinsecus adiacere. Ibidem. car. 6.

¶ An passiones nominum secundum modos significandi conuenienter non pro ratione sed pro manifestatione differentie inter naturam ꝛ personam dei secundum rationem sin litera afferantur. eo. ar. ad. 1. car. 6.

¶ Quomodo intelligatur similitudo in litera assignata inter sensitiuum in homine ꝛ bruto ꝛ humanam naturam in proprio ꝛ aliena persona. eod. arti. ad. 2. car. 6.

¶ Distinctio inter per se existere, ꝛ per se separatim existere. eo. ar. ad. 3. car. 6.

¶ An distinctio vnionis in vnionem in persona aut in natura sit sufficiens. Ibidem.

¶ Suppositum quare dicatur. articulo. 3. tit. car. 7.

¶ An conuenienter persona christi distinguatur secundum id quod in se est, ꝛ secundum rationem hypostasis. artic. 4. car. 7.

¶ An in persona christi sint due rationes subsistendi: in duabus naturis, et vnum subsistens duobus. Ibidem.

¶ An sit simpliciter ꝛ formaliter verum, personam christi esse compositam. Ibidem.

¶ Ratio compositionis imperfectionem componentium formaliter importat. Ibidem.

¶ Multiplex genus compositionis. Ibidem.

¶ Er vnione anime et corpois in christo non constituitur noua persona. articulo. 5. ad primum. car. 8.

¶ Verbum dama. assumpsit naturam humanam in arhomo, dupliciter exponitur. eod. ar. ad secundum. car. 8.

¶ Si christus naturali generatione aliquem produxisset: purum hominem produxisset. Ibidem.

¶ Nihil in rebus creatis inuenitur vnioni incarnationis tam simile vt est vnio anime intellectiue ad corpus. articulo. 6. ad primum et secundum. car. 9.

¶ Et quomodo hec vnio sit secundum esse substantiale verbi non vt est nature: sed vt est persone. Ibidem.

¶ Quid interſit inter vniri alicui in hypostasi, et vniri secundum hypostasim. eodem articulo ad tertium. car. 9.

¶ Unio nature humane ad verbum non est formaliter loquendo per vnionem instrumenti definienda. eo. ar. ad. 4. car. 9.

¶ Distinctio de vnione, vel quantum ad relationem quam significat: vel quantum ad connotionem quam consequitur. articulo septimo. car. 9.

¶ An hec sit vera homo dicitur ꝛ est deus propter vnionem, inquantum terminatur ad hypostasim diuinam. eo. ar. ad. 5. car. 10.

¶ An prima differentia inter vnionem ꝛ assumptionem posita in litera sit vera. artic. octauo. car. 10.

¶ Secunda differentia sc3 quod assumptio dicitur vt in fieri, vnio autem sicut in facto esse: ex parte rei posita est. Ibidem.

¶ An relatio vnionis sit relatio equiparantie. Ibidem.

¶ Qualis sit differentia inter vnionē ꝛ assumptionēt an rationis tantum an etiam realis. Ibidem.

¶ Quid sit proprius terminus assumptionis: absolutum ne aliquod an relatiuum. Ibidem ad sco.

¶ An distinctio in litera posita: sc3 coniunctionem posse accipi ex parte extremorū vel ex parte termini sit sufficiens. ar. 9. car. 11.

¶ An vnio incarnationis sit maxima post vnionem diuine trinitatis. Ibidem ad duran.

¶ Natura humana christi se habet ad personam filij dei sicut se habet natura sortis ad personā sortis. ar. 10. car. 12.

¶ Gratia aliquando sumitur vt comprehendit sub se quencunq; infusum habitum. Ibidem.

¶ Dupler acceptio cōiunctionis humane nature cū persona filij dei. Ibidem.

¶ Nulla operatio illius hominis qui est christus potuit precedere vnionem. ar. 11. car. 12.

An incommunicabilitas persone conueniens assignetur per hoc quod est non posse predicari de pluribus. questione. 3. ar. 1. ad secundum. car. 15.

¶ An sola diuina persona possit subsistere in duabus naturis propter suam infinitatem. Ibidem ad sco.

¶ Quomodo sumatur denominatio quum dicitur q natura humana non constituit diuinam personam simpliciter: sed constituit eam secundum q denominatur a tali natura. eo. articu. ad tertium. car. 13.

¶ An persone diuine conueniat primo ratione essentie diuine assumere terminatiue. articu. 2. car. 14.

¶ In deo inuenitur duplicimodo subsistens et habens naturam. s. communiter et incommunicabiliter. Ibidem.

¶ Subsistere in diuinis formaliter loquēdo est magis personale quā essentiale. Ibidem.

¶ Dilucidatio duplicis abstractionis. s. ex parte rei ꝛ ex parte intellectus. ar. 3. car. 14.

¶ An abstractis per intellectum diuinis personalitatibus possit intelligi natura diuina assumere. Ibidem.

¶ An circunscriptis per intellectum personalitatibus trium personarum remaneret in intellectu vna personalitas dei. eo. articu. ad secundum car. 14.

¶ Quid intelligatur nomine abstractionis per modum resolutionis. eodem articul. ad tertium. car. 14.

¶ An sit possibile diuinis personis, vt due vel tres assumant vnam naturam humanam. artic. 6. ad sco. car. 16.

¶ An recte in litera exponatur autoritas anselm. sc3 plures persone non possunt assumere vnum et eundem hominem. Ibidem ad duran.

¶ Quomodo intelligatur hec propositio, quod potest in vnum ꝛ non in amplius, habet potentiam limitatam ad vnum. articulo septimo. car. 16.

¶ Persona diuina non solum est infinita in essendo ꝛ causando ratione nature diuine: sed est etiam infinita in terminando ratione sue personalitatis. Ibidem.

¶ Nunq; nomen ab aliqua forma impositum: pluraliter dicitur, nisi propter pluralitatem suppositorum. Ad sco. eo. ar. ad. 2. car. 17.

An hec consequentia valeat. assumptibile non attenditur secundum potentiam passiuā naturalem: ergo secundum congruentiam. q. 4. articu. 1. car. 17.

¶ Quomodo intelligenda sit hec propositio, creature denominantur aliquales ex eo quod conuenit eis secundum proprias causas: non autem ex eo quod conuenit illis secundum primas et vniuersales causas. Ibidem.

¶ Quo pacto intelligatur q in angelis deficit necessitas reparationis. Ibidem.

¶ An hec propositio sit vera, maior ꝛ perfectior est vnio ad deum secundum esse personale, q̄m que est secundum operationem. eo. ar. ad. 2. car. 18.

Index commenti.

¶ Quid ꝑsona seu hypostasis addat supra naturam singularem. ar. 2. ad sco. ꝛ aureo car. 18.

¶ An humana natura in christo inclinetur ad propriam personalitatem. eo. ar. ad. 3. car. 19.

¶ Quo pacto verificetur, q ꝑsona diuina impediet naturam humanā a ꝓpria ꝑsonalitate. Ibidem.

¶ An debeat concedi, q filius dei assumpsit hominem. ar. 3. ad. 1. car. 20.

¶ Quomodo intelligitur, q est contra rationem forme communis, esse in persona. ar. 4 car. 20.

¶ De quibus operationibus communibus ꝛ merito rūs sit sermo, quum dicitur q non fuisset conueniēs naturam per se separatam assumi ꝛc. Ibidem.

¶ Quare diuus tho. ꝓbans humanitatem diuinam aut humanam, non meminerit humanitatis angelice. Ibidem.

¶ Explicatio quedā dignitatis humane. ar. 6. ca. 21.

Notabile ex aug. propter vertentes in dubium, an deus possit fallere. q. 5. ar. 1. car. 21.

¶ An sanguis qui erat in corpore christi, esset diuinitati vnitus. ar. 2. car. 22.

¶ Lux maior offuscat minorem non quo ad substantiam lucis: sed quo ad effectum. artic. 4. car. 22.

An in misterio assumptionis sit ordo nature partiū humane nature ad inuicem, ꝛ partiū ad totum. q. 6. ar. 1. ad duran. car. 23.

¶ Quō intelligāt, q corpus est vicinius persone proprie anima aūt nāe humane. eo. arti. ad. 2. car. 23.

¶ Quomodo apud diuum tho. anima dicatur mediare in assumptione carnis. eo. ar. ad. 3. car. 23.

¶ Dupliciter pōt intelligi subsistentiam anime preexistentem corrumpi in assumptione. art. 5. car. 25.

¶ An in communi resurrectione anima separata huius vel illius reuersa ad corpus, retineat suam propriam terminationem an perdat illa3, ꝛ terminetur personalitate totius. Ibidem.

¶ Naturalis modus productionis alicuius, diuersus penes hoc quod est produci in corpore vel extra ꝛ ante corpus. tarquit diuersitatem nature rei producte. Ibidem.

¶ An materia propria forme sit ante aduentum forme. ar. 4. car. 24.

¶ Cur existente nature ordine secundum quodlibet genus cause, diuus tho. ordinem nature duobus eorum appropriet. ar. 5. car. 24.

¶ Cur ordinem nature ex parte materie in mysterio incarnationis diuus tho. pertransierit. Ibidem.

¶ An verbum assumpserit naturam humanam mediantibus eius partibus. ad sco. ꝛ duran. eod. art. ad 1. car. 24. fi.

An rite ratio reddat quare necesse sit ponere in christo gr̄am habitualem ꝛc. q. 7. ar. 1. c. 25.

¶ Virtus heroica non differt specie a virtute communiter dicta. ar. 2. ad. 2. car. 26.

¶ An sicut ex defectu materie magnificentie in christo non sequitur defectus magnificentie interioris: ita nec ex defectu materie fidei sequetur defectus fidei in eo. ar. 3. car. 26.

¶ An spes in christo respectu secundarie separatorꝫ fuerit habitus aliquis. ar. 4. car. 26.

¶ An diuina eminentia in timore reuerentiali christi habuerit rationem reuerentie quatenus eminentia dei absolute: an quatenus est potēs infligere malum. ar. 6. car. 27.

¶ Ad rationem prophete requiritur, q̄ cognoscat ea que sunt procul ab his, cum quibus ipse est. artic. 8. car. 27.

¶ De mente diui thome datur summum possibile in gratia. art. 9. car. 28.

¶ Ista propositio christus est vniuersale principiū generis habentium gratiā, intellr de principio vniuersali non contento in tali genere. Ibidem.

¶ An gratia cuiuslibet singularis persone habeat qualitatem alterius rationis a quantitate gratie christi. ar. rj. ad. 3m. car. 28.

¶ Quomodo finis gratie habitualis est vnio personalis. ar. 12. car. 19.

¶ Quare nullus pure viator attingit ad summum gratie ex parte gratie. Ibidem.

¶ Quomodo verificentur hec propositio, omni finito potest fieri additio. eo. ar. ad 3m. ca. 29.

¶ Ratio multorum dictorum. s. tho. de gratia vnionis. ar. 1 3. ad. 3m. car. ij.

Esse caput, dicitur de christo metaphorice totum. q. 8. ar. 1. car. 30.

¶ Virtus attribuitur capiti humano: sed quo respectu. Ibidem.

¶ Gratia christi dupliciter dicitur prima. Ibidem.

¶ Quomodo actiones christi causent efficienter in nobis gratiam. eo. ar. ad primum. car. 30.

¶ Quomodo corporalis natura christi possit agere in angelos. ar. 4. ad. 3. car. 31.

¶ An valeat iste processus, actus habetur secundus quandam eminentiam, ergo est actinus alioꝰ eiusdem generis. ar. 5. car. 31.

¶ An antichristus dicatur caput omnium malorum tam demonum q̄m hominum. ar. 8. car. 32.

¶ An diabolus ꝛ antichristus sint duo capita, an vnum tantum. Ibidem.

An sit pole actū intelligēdi quo deus intelligit, fieri actum intelligendi quo anima christi formaliter intelligeret. q. 9. art. 1. car. 32.

¶ An ista propositio, reducens aliquid de potentia in actum, est in actu: sit vera. ar. 2. car. 33.

¶ Visio dei est soli deo simpliciter naturalis. eo. articu. ad. 1. car. 33.

¶ An bene in litera ꝓbetur hec cōclusio, op3 in ꝛpo ponere scientiā indita ꝓ hoc q dicitur q eius intellectus possibilis fuisset imperfectus. ar. 3. car. 33.

¶ Quomodo debeat intelligi hec propositio, litere frustra est quod caret propria operatione, ꝛ an in dicta propositione sit sermo de omni propria operatione alicuius. ar. 4. car. 34.

¶ Que scientia per se, et que per accidens dicatur infusa. Ibidem.

¶ Habitus per se infusi ꝛ habitus per se acquisibiles sunt diuersarum rationum intrinsece et essentialiter. eo. ar. ad. 2m. ꝛ 3m. car. 34.

¶ Cur in litera asseratur in christo non fuisse scientiam ex suo genere acquisibilem per infusionem: vt fuit in adam. Ibidem.

An bene declaretur a virtute operatiua virtutem deitatis non esse comprehensa ab humanitate christi. q. 10. ar. 1. c. 35.

¶ Quomodo intelligatur hec propositio, Cuilibet beato conuenit, quod videat omnia spectantia ad se. ar. 2. car. 35.

¶ Anima christi non videt in verbo quicquid videt verbum. eo. ar. ad. 2m. car. 35.

¶ An ex hoc quod anima christi scit omnia que scit deus scientia visionis, sequatur ipsam scire infinita. ar. 3. car. 36.

¶ An intellectus creatus possit simul videre infinitalita quod distincte cognoscat quodlibet eorum. eo. ar. ad secundum. car. 36.

¶ An sit creature possibilis sublimior gradus diuine visionis quam sit gradus anime christi. art. 4. ad 3m. car. 36.

¶ An christus indigebat cōuersione ad phantasmata in vsu scientie infuse. Ibidem ad duran.

¶ An anima christi imperfectius quocunq; angelos intuitiue cognouerit in proprio genere quicquid inteuri vtrique datum est. ar. 4. ad sco. car. 38.

¶ An species intelligibiles infuse anime christi fuerint perfectissime. ar. 6. ad sco. car. 39.

An ex visione corpoꝝ celestiū possint cōprehendi virtutes eorū. q. 12. art. 1. ad. 2. ad duran. c. 39.

¶ An experientia pariat solum scientiam similium secundum speciem. Ibidem ad duran.

Hec propositio, q libet res hꝫ po4m actiuaz re4m eorū ad q̄ se extendit sue nāe pfectio, intelligi ḟ gne rerū actiuaz. q. 113. ar. 1. c. 40.

¶ An in anima christi sit virtus instrumentalis ad omnia miracula. ar. 2. car. 41.

¶ An christus voluerit hūana voluntate aliqd fieri p alios homines: ꝛ non potuerit facere q̄ fieret, ū. 4. licuerit hic vbi de defectibus corporis

Dūo agitur, ignorantiam inter defectus cōmunes computare. q. 14. ar. 4. c. 42.

An perfectio virtutis regulariter tollat fomitem. q. 15. ar. 2. car. 43.

¶ Dolor est passio appetitus sensitiui ex corporis lesione percepta a sensu. ar. 3. car. 44.

¶ An compassio ex contrarijs fit causa prima mortis ꝛc. eo. ar. ad primum. car. 44.

¶ An motus appetitus sensitiui ex malo futuro apprehenso, abstrahēdo a certo vel incerto, sit vere timor. artic. 7. car. 45.

¶ An er hoc q̄ christus omnia certo cognouit sufficienter excludatur timor quo ad incertitudinē euentus. Ibidem.

¶ Quomodo intelligendū sit iram componi ex tristitia ꝛ appetitu vindicte. ar. 9. car. 45.

An hec propositio: deus est homo: sit in materia naturali. q. 16. ar. 1. ad. 1.

¶ An dicta propositio sit p se. Ibidē. c. 46.

¶ An homo predicetur de deo sicut species de sua hypostasi. Ibidem ad sco.

¶ Quomodo verificetur q̄ homo predicatur de deo ratione relationis. eo. art. ad. 4. car. 46.

¶ Quomodo intelligatur q̄ in ista propositione deus est pater, ly deus supponit pro persona patris. ar. 2. ad. 2. car. 47.

¶ An cōgrue in litera reddat rō quare Jesus christus non debet dici homo dominicus. ar. 3. car. 47.

¶ Quare personam aliquam fieri hominem, non importat mutationem in persona acquirente naturam humanam: quum tamen fieri hominem absolute: importet mutationem in subiecto acquirente naturam humanam. ar. 6. ad. 2. car. 48.

¶ An in ista ꝓpositiōe, hō est factꝰ deus: ly hō possit supponere ꝛ simpliciter ꝛ personaliter. ar. 7. car. 48.

¶ An etiam factū sit q̄ iste homo sit deus. Ibidem.

¶ Quare ista ꝺz simplr vera, deus factus est hō: ista aūt simpliciter falsa, homo factus est deus. Ibidem.

¶ Quō intelligatur q̄ ex verbis inordinate prolatis incurritur heresis: ꝛ quō prohibitum sit communicare cū hereticis in vocabulis. ar. 8. cor. car. 49.

¶ Ston est euangelica: sed arriana vox: ꝛ ps est minor patre: sicut ꝛ hec, christus est creatura. Ibidem.

¶ An er eo q̄ subiectum stat materialiter pro supposito, liceat inferre istam esse falsam, iste homo. s. christus incepit esse ar. 9. ad duran. ꝛ sco. car. 49.

¶ An propositio affirmatiua falsa et repugnantia terminorum possit fieri vera per additam reduplicationem vel determinationem non tollentem illaz repugnantiam. ar. 10. car. 50.

An in solo deo natura predicetur de suppō. q. 17. ar. 1. car. 51.

¶ An liceat arguere a destructione antecedentis. Ibidem.

¶ An de mente diui tho. multum sit in christo esse actualis existentie de genere subſtantie creatum: sed sola existentia increata. ar. 2. car. 51.

¶ An ita sit in veritate q̄ in christo nulla sit exequētia substantialis nisi diuina. Ibidem ad sco. duran. ꝛ Jo. de neapo.

Aniuersaliter loquendo actus voluntatis p modū nature: distinctus cōtra actum voluntatis per modū rationis cōtrarium eligentis nihil aliud est q̄m velleitas. q. 18. ar. 5. car. 55.

An christus meruerit exteriora bona: quia dignitas merendi spectat ad charitatem, ac per hoc prestat exteriorum bonorum presentie coeue. q. 19. ar. 5. car. 57.

¶ Priuilegium christi quid sit. ar. 4. car. 57.

Sicut voluntas distinguit in simplr vel fm qdita oratio. put ē petitio distinguit in simplr vl fm qd. q. 21. ar. 4. c. 58.

Dūo intelligat q̄ inquārum ꝛpi humanitas operabatur virtute diuinitatis: sacrificū ꝛpi erat efficacissimum ad delenda peccata per gratiam. q. 22. ar. 3. ad. 1. car. 59.

¶ Quare dicitur sacrificium offerri per modum satisfactionis ꝛc. ar. 4. ad. 2. c. 60.

¶ Sacrificiū christi sumitur dupliꝛ: sc3 fm se: ꝛ scōm finum morale sacrificium. ar. 6 car. 60.

Dūo intelligatur q̄ habitudo est qua deus est dines. q. 23. ar. 1. car. 61. quid sit. q. 24. arti. 1. car. 62.

Predestinatio ¶ An hec loquutio sit propria christus predestinatus est filius dei. e. art. ad. 2. 3. car. 62.

Honorari vt causa honoris quid sit. q. 25. art. 1. car. 63.

¶ An mor̄ in imagine ꝛternus imago est: sit idē cū motu irē ibi. ar. 3. car. 64.

¶ An processus diui tho. quo probat imaginem ꝛpi esse adorandam eadem adoratione qua christus, sit bonus. Ibidem ad duran.

¶ An dei imagines sint licite. eo. art. ad 3m. c. 64.

¶ An btā virgo ratione ꝛpi cui fuit intrinsece pīn-

Universidad de Deusto
Biblioteca

eta sit adoranda adoratione latrie.ar.3.car.63.

Quid ꝛ vnde tanti sit illud quo christus me diat,meretur ꝛ satisfacit.q.26. art.2. ad.1.ꝛ.3ᵐ.car.63.

Sanctificatio potest dupliciter sumi. primo vt est de fide in affirmatum.q.27.ar.2.car.66.

¶Quomodo valeat iste processus ples concepta ante infusionem anime rōnalis nō est culpe obnoxia. ergo quomodocūq; ante animationē beata ꝟgo sanctifica ta fuisset,nō incurrisset originalis peccati maculaz: ergo non indiguisset redemptione christi.Ibidem.

¶An ex hoc q beata virgo non fuit sanctificata ante animationem sequatur q sanctificatio eius fuerit post animationem.Ibidem.

¶Quomodo fomes sit inordinata concupiscentia habitualis,ar.3.car.67.

¶An ex hoc q fomes est cōcupiscētia ꝓtraria rationi habitualiter,liceat inferre q fomes est inclinatiuus ad malum ꝛ difficultatiuus in bono. Ibidem.

¶Dupl'r pōt exponi ly pfectius,quuz ōz q fomes in beata virgine,pfectius ligabat ꝙ diuinam prouidentiam cū per interiorē sanctificationem. Ibidem.

¶An autoritas apostoli, sed manifestatio spūs ꝛc. bene inducatur ad probandum q priuilegia gratie quedantur aliquibus preter communem legem, ordinantur ad vtilitatem.ar.6.car.68.

¶An sanctificatio beate virginis in vtero matris: ex sacra scriptura habeatur.Ibidem.

¶An credenda sint miracula que in sacra scriptura non continentur.Ibidem.

An sicut natura est determinata ad vnū effectū, ita sit determinata ad vnum modum producendi illum.q.28.ar.1.car.69.principio.

¶Quomodo intelligatur hec ꝓpositio, virtus naturalis non potest transmutare ad certam formam nisi determinatam materiam.eo.ar.ad.5ᵐ.car.69.

¶Illud ꝓprie dicitur agens posse vel propriū effectuz ꝛ vt in ꝓpriā materiā:qō vnica transmutatione potest educere de potentia ad actum.Ibidem.

Consensus in copulam coniugalem nō preiudicat virginitati mentaliquia in copula coniugali non continetur copula carnalis nisi in potentia,q.29,ar.1.car.70.

¶Affirmandum vt rationi consentaneum est, q ū in propria domo inuenta est beata virgo in vtero habens,ar.2.ad.3.car.70.

¶Dubiū est de qua traductiōe loquat eu an celista, quū dicit beatū Ioseph noluisse beatā virginē traducere:an,s.de traductione in infamiā,an simplr in domesticum consortium,an potius in vtruz. Ibidem.

Quo intelligatur prophetiam predestinationis compleri sine nostro arbitrio causante.q.30.ar.1.car.71.

Refellitur error nouiter exortus, de conceptione christi.q.31,artic.3. car.73.

Alr ꝛ al' attribuit persone spūsan. efficere carnē xpi,filio assumere eādē.q.32.ā.1.ca.74.

¶An ex eo q spūsan.efficit ꝓpriā opationem filiorū dei que est clamare abba pater, recte infertur q ipse est effector filiorum dei.Ibidem.

¶Quomodo valeat iste processus, distinctio ferus est a natura ꝓpter diuersam operationē ad generationem oportunam:ergo est penes diuersitatem agentis ꝛ patientis:ergo tota virtus actiua est ex parte matris:passio vero ex parte femine.artic.4.car.75.

¶An mater concurrat aliquo modo actiue ad generationem ꝓlis.Ibidem ad 5co.

Quū dicit augmētū nō essesine motu locali: de q motu intelligat.q.33.ar.1.ca.76.

¶Formatio dñici corpis in ꝓmo instāti fuit perfecta essentialr,nō aūt quantitatiue.Ibid.

An gratia vnionis in christo sit prior gratia habituali ꝛc.q.34.ar.1.car.77.

¶An inconueniat q aliqua perfectio actus fedi de nouo aduenerit anime christi.art.2.car.77.

¶Primus actus meritorius tam in angelis quam in christi anima fuit vere actus liber.ar.3.car.78.

¶Quid diuus tho.senserit de hac questiōe: an gratia viatoris sit minor gratia comprehensoris etiam secundum suam quantitatem.ar.4.car.78.

In litera quum dicitur,q natiuitas attribuitur persone vt subiecto nascētis intelligit de subiecto denominationis.q.35.ar.1,car.78.

¶An bene probetur q beata virgo est vere mater christi,ꝛ quomodo.ar.3.car.79.

¶Tria concurrunt ad relationem realem: scilicet causa, subiectum ꝛ terminus.ar.3.car.79.

¶An relationes plurificentur secundum terminos. Ibidem ad 5co.

¶An pater vnica paternitate referatur ad plures filios.Ibidem ad 5co.car.80.

¶An forme eiusdem speciei possint simul esse in eodem subiecto.Ibidem ad 5co.

¶An hec ratio valeat filiatio est ita suppositi vt subiecti q non nature: ergo in christo non est filiatio temporalis realis.Ibidem ad 5co.

¶An filiatio temporalis xpi sit rōnis tm.ibi.ad 5co.

Christi natiuitas non debuit nec per attestationem quidem omnibus manifestari:ꝛ quare.q.36.ar.1.ca.81.

¶Quare cometa dicitur signum mortis principum magis q̄ aliorum hominum.ar.7.ad.3.car.83.

¶Quare circūcisio xpianoz idoz dicētiū se circuncidi vt ꝓfometēr xpo,sit licita.q.37. ar.1.car. 84.

¶An sacrificium leuit.12. peccepium, pro peccato ꝓlis offerretur.ar.3.car.84.

Rōnabile est,q ioannes ꝛ apostoli baptizari fuerint a christo.q.38. ar.6.ca.86.

colūba in cuiꝰ specie descēdit spūsan. super xpm baptizatū,fuerit verū animal.q.39.ar.

An 7,ca,88,christus ante ioānis baptisma experierit.q.40.ar.1.car.88.

Quid ¶Christus fuit exemplum perfectionis in omnibus q̄ per se pertinent ad salutem.ar.2.ad.1.car.89.

¶Que debeat cauere ꝟbi dei ꝓdicator.ar.3. car.89.

¶Que paupertas per se dicatur voluntaria,e.arti. ad.1.car.89.

Virtuosa fuit xpi tentatio cōtra nostras tentationes. q.41.ar.1.ca.90.

¶Modꝰ vincēdi tēptationes, ē recursꝰ ad diuinas scripturas ꝛ sctoꝝ exēpla.Ibi.

¶An omnis tentatio ab intrinseco, sit peccatum. eo.arti.ad.3.car.90.

¶Quare diabolus christū tentauerit.ar. 4.car.91.

¶An conueniens ratio ordinis tentationum in litera ponatur,ſ.vt a leuioribus ad grauiora consendat tentatio spiritualium.Ibidem.

¶An xpc si miraculū feciſſet conuertēdo lapidē in panem edendum a seipso,peccasset.e.ar.ad.1.car.91.

¶Ordinem tentationuz christi explicat mattheus secundum tempus.eo.ar.ad.3.car.91.

¶Quid sit xpm fuisse assumptum a diabolo. Ibiō. que attendatur excellentia doctri-

Penes ne christi.q.42.ar.1.car.92.

¶Quo ꝛ quando debeant publice reprehendi maiores.ar.2.car.92.

¶Quomodo intelligatur q christus palā docuit,ꝛ in occulto loquutus est nihil.ar.3.car.92.

¶Excellentioz est modus docendi verbo q̄ scripto. ar.4.car.92.

¶Socrates nihil scripsit sub ꝓprio nomine.Ibidē.

¶Quare christus nihil scripserit.Ibidem.

Rōnabiliter credit miraculū in nuptijs factum,fuisse simpliciter primum christi miraculum.q.43,ar.3.car.93.

¶Miracula que christus fecit, sufficienter manifestant ipsius deitatem.ar.4.car.93.

demones cognouerint christum esse messiaz

An in lege promissum.item an cognouerint ipm esse verum deum.q.44.ar.1.car.94.

¶Sicut corpora elementaria habent duplices motus naturales:ita corpora celestia vltra naturalem inclinationem ad suos cursus possunt immutari in illud quod autor natureꝰ facit.ar.2.car.95.

Quo ista ratio litere valeat, nō est adempta christo potestas deriuādi gloriā anime ad corpus:ergo gloria illa claritatis q̄ apparuit in christo in transfiguratione, deriuata est ab anima.q.45.ar.2.car.96.

An cōueniēter in ifa q̄rat de necessitate passionis xpi ad salutē humanaz,prius q̄ questiū sit de eius possibilitate.q.46.ar.2.car.97.

¶Quo intelligant hec christo. verba, sed etsi absq; morte corpus alicubi depositset ꝛc.art.5,car.98.

¶Quid sit esse a deo maledictum.ar.4.ad 5ᵐ.c.98.

¶Generalis quedam explicatio christi passionum. artic,5.car.98.

¶Quare ad literam christus generalitatem passionum susceperit.Ibidem.

¶Molere importat actum appetitus animalis:pati autem communius est.ar.6.ad 5co.car.99.

¶An ratio superior anime christi in ipsius passione ex parte sui obiecti pateretur.ar.7 car.99.

¶Quoto lune die fuerit christus mortuus. artci.9. car.100.

An alia xpi habuerit ptātem preseruandi corpus suum a morte.q.47.ar.1.ad 5co.cart.101.

¶Vñ alia xpi habuerit ꝓdictā ptātē. Ibiō.

¶Duplex modus dicendi de clamore christi in cruce.eo.ar.ad.2.car.101.

¶Celeritas mortis christi fuit duplex.Ibidem.

¶Christꝰ sua passione adimpleuit legē totā, ꝛ oēm iustitiam omnis ghis iuris ꝛ preceptī.ar.2. car.101.

¶Hec propositio,innocentem hominem passioni et morti tradere iniustum,est impium ꝛ crudele, quomodo intelligatur.art.5.ad.1.car.102.

¶An maiores iudeorum cognouerint christum esse messiam.ar.5.car.10.

¶An peccatum iude fuerit grauius peccato principum iudeorum.ar.6.ad.2.car.103.

An vnus possit pro alio satisfacere ꝛ nō conteri aut confiteri ꝛc.q.48.ar.2.car.103.

¶Medium rei in actibus nostris moralibus quare dicatur.Ibidem.

¶Distinctio conuenientium christo mediante natura humana.ar.5.car.104.

¶An passiones sanctorum proficiant ecclesie per modum redemptionis.eo.ar.ad.3.car.104.

Sine fide passionis christi explicite vel implicite,impossibile est potentia ordinaria hominem peccatorum remissione consequi.q.49.ar.1.car.105.

¶Quo diabolus machinando in mortem xpi excesserit modum ptātis sibi a deo tradite.ā.2. car.105.

¶Tria notabilia circa passiōis christi effectum. ibi. propō, nullū donū diuine gre pditur sine culpa,gn locū habeat.q.50.artic.2.c.106.

¶Quare gra vnionis est excellētiꝭ ꝛ permanētius donum q̄ gratia operationis.Ibidem.

¶Quomodo intelligenda sint hec domini verba, e go pono animam meam ꝛc.ar.3.ad.1.car.107.

¶An corpus xpi vnum ꝛ mortuuz fuerit idem numero simplr ꝛ oibus modis.ar.5.ad 5co.car.107.

¶An mors christi in facto esse, fuerit meritoria

parte anime.ar.6.car.107.

¶Quomodo saluetur similitudo inter effectum causam in tertia conclusione litere posita. Ibidem.

Ad quid spectet excisio sepulchri christi in petra.q.51.art.2.car.108.

¶An preseruatio corporis christi a putrefactione attestetur nature ipsius virtuti ꝛ voluntarie morti.art.5.car.108.

¶Tres dies mortis christi ꝛ creationis mundi diuersimode ordinantur.ar.4.car.108.

Diuus tho.in litera sub inferno dānatoruz comprehendit etiam infernum puerorum.q.52,ar.2.car.109.

¶An etiā ad infusionē luminis glorie i sanctis patribus operatus sit descensus anime christi.Ibidem.

¶An descēsus xpi ad inferos fuerit ꝟm subsistantiaz anime,an solum ꝟm effectum.Ibidem ad duran.

¶Penalitates christi quātū durauerūt.ar.4.c.110.

¶Cum quiete ꝛ immunitate sanctorum patrum in limbo a pena sensus:stat dolor seu afflictio ex spe dilata.ar.5.ad.1.car.110.

¶Duo genera liberatoum a purgatorio in descensu christi.ar.8.

An illi q̄ cū xpo surrexerūt,ad vitā penitus immortalem surrexerint.q.55.ar.3.car.112.

resisteret tactui si q̄s ad orbē lune pruan

Celū sure vellet,ibi existēs:non ꝟm sentiret tactū densitas eius.q.54.ar.2.c.112.

¶Quis mutatio species q̄dā mortis est. arti.3.c.113.

¶An totus sanguis christi in passione effusus,resumerit cum eo.eo.ar.ad ar.ᵗᵉ.ca.113.

¶An christo resurgente,oportuerit sanguinem secū reassumere.Ibidem.

¶Quando secundum august. corpus sit animale et quando spirituale.Ibidem.

Rōnabilis causa erronee visionis magdalene,dum christum esse mauit hortulanum. q.55. artic.4.ad.2.car.114.

Humanitas christiquum sit organū coniūctū ꝓsonaliter verbo dei: est velut vle instm dei ad quecūq; miracula facieda: exceptis his q̄ spectāt ad primā rerū creationez.q.56.ar.1.c.115.

Quum dicitur xpm ꝓpria virtute glorificate anime ascendisse in celum, nō intelligitur nisi de ipso motu locali ascensionis.q.57.ar.5.car.116.

¶An conuenienter opinentur corpus xpi esse extra totam continentiam celorum corporeoꝝ:ita q planta pedis eius sit.s.superficiem conuexam supremi celi.ar.4.ad duran.c.11.

¶Ad quem sensum.s.conuexum seu in superficie cōuexa celi empyrei dicatur vnius locus altior altero. ar.5.ca.117.

¶An christus corporaliter visus fuerit a paulo: et an ista visio fuerit tunc quum dixit, saule saule quid me persequeris:ar.6.car.117.

An christus inquantum homo stet, an vero sedeat in celo.q.58.ar.1.car.118.

¶Quam distōnem importet ly ad.quum dicitur xps sedere ad dexteram patris. ar.2. car.118.

¶An ista sit concedenda,Christus secundum q̄ homo est filius dei.ar.3.car.118.

Perfectū iudicium de re mutabili non potest dari suaviter ante illius consummationem.q.59. artic.5.car.119.

¶Diuina iudicia extendunt se etiam ad ea que sunt per accidens.Ibidem.

¶Aliud est hominem post mortem fortiri statum immutabilem secundum animam: ꝛ aliud est fortiri statum non impedibilem.eo.ar.ad.1.ꝛ.3.car.119.

¶Quum dicitur inferiora regi per superiora: quomodo sit intelligendum.ar.6.c.120.

Hoia multiplicia ad vnum vel in vno vel ab vno, abusiue vocantur analoga. quest. 60.ar.1.car.120.

¶Presumptuosum ac sacrilegium quid sint.ar.5. ad.primum.car.121.

¶An in sacramentis res ꝛ verba quid operentur.ar. 6.ad.2.car.121.

¶Quando oratio h3 perfectam significationem ex proprietate vel accommodatione vsus in ceteris loquutionibus:ad sacramenti perfectionem quid amplius requiratur.ar.7.ad.2ᵐ.car.122.

¶Corruptio prolationis verborum in formis sacramentorum, non impedit sacramenti veritatem seu perfectionem.eo.ad.5.car.122.

¶Interruptio orationis q̄ est forma sacri, nō debet esse tanta q̄ impta communem motum hominum cōtinuitas soluatur ipsius orationis.art.8.car.122.

An solū de adā intelligit dictū litere ꝙ in statu innocentie superiora nullo modo depēdebāt ab inferioribꝰ:ꝛ q̄ anima quātū ad superiorē partē nō indiguisset accipere aliquid a corporalibus rebus ad sui perfectionem.q.61.ar.2.car.122.

¶An filij innocentes indiguissent sacramentis. Ibidem.

De principali effectu sacroum,qui est gratia distincta contra characterē.q.62.ar.1.ca.122.

¶An sacm sit vere ꝛ scōm rem causa instrumentaliter agens ad gratiam.Ibidem ad 5co.

¶Non inconuenit sacramentum recusare instanti, nec deum a gere in tempore.Ibidem ad 5co.

¶An ferra sit effectiua causa instrumentalis. Ibidem ad 5co.

¶Quis sit effectus ꝓprius baptismi.ar.2.c.124.

¶Gratia sacramentalis distinguitur specie a gratia virtutum ꝛ donorum, non sicut habitus ab habitu:sed sicut gratuitum diuinum auxilium a gratuito habituali: dono.Ibidem.

¶In sacramentis noue legis est quedam virtus superadditaquse quidem virtus nihil aliud est quam motus quo instrumentum monetur a principali agente ad ꝓprium principalis agentis effectum inducendum.ar.4.car.125.

¶Duplex est motus quo instrumentum potest moueri.s.simplex ꝛ virtuosus.Ibidem.

Sacra imprimere characterē, ex sacra scriptura non hꝫ:ſ3 ex ecclie autoritate nō multū antiqua.q.63.ar.1.ca.126.

¶Quo valeat hec ofitia,character sacramētalis est deputatiuus hominis ad cultū cōsistentem in recipiē do ꝛ tradendo:ergo est potentia.art.2.car.126.

¶Sub quo genere generalissimo ꝛ in qua specie ponatur character.Ibidem ad 5co.ꝛ duran.

¶Quo valeat hec litere ratio, si relatio characteris fundaretur immediate super essentia anime, contineret naturaliter omni anime.Ibidem ad 5co.

¶Quomodo valeat ratio litere,ꝑbans ꝙ character non est habitus:quia omnis habitus est bonus vel malus.Ibidem ad 5co.

¶An character sit subiectiue in potentia anime.ar tic.4.ad 5co.ꝛ duran.car.127.

¶An character sit in intellectum ad 5co.eo. articu. ad.3.c.127.

¶Quomodo valeat ratio litere probans characterem esse in intellectu.ſ.quia diuinus cultus ad quez character disponit,est quedam fidei protestatio per exteriora signa, ideo character est in intellectu in quo est fides.Ibidem.

¶Character non potest poni in alia potentia quaz intellectu vel voluntate.Ibidem.

¶Omnis sanctificatio que fit per sacerdotem christi,est perpetua re consecrata manente.ā.3.car.128.

An interior gradus graue comprehendatur sub annexis effectui sacramenti que per deuotionem ministri impetrari possunt recipienti sacramentum.q.64.ar.1.car.128.

¶Quo pacto hec ratio litere valeat ministri ecclesie,intelligitur de ecclia simplr ꝛ abtᵉ.ā.4.c.135.

iste processus valeat.ibi perficitur sacramentum: vbi perficitur sanctificatio:ergo.car.135.

Quo ¶An mutatio nominum quo ad significatū in formis sacramentorum, tollat veritatem sacramenti. ad.7.car.134.

¶Omissio nominis alicuius trium personarum tollit veritatem baptismi.ar.5.car.35.

¶An baptismus in nomine christi aut trinitatis celebratus,valeat.Ibidem.

¶An trina immersione intenta a ministro,si aliqua omittatur:sit verus baptismus.ar.8.car.136.

¶Aliqde sunt rationes.s.tho.ex eo q̄ in morte christi baptizati sumus:ꝛ q̄ baptismus imprimit characterem:concludentis baptismum esse irreiterabilez. ar.9.ad 5co.car.136.

Quo verum sit,predicandi ꝛ baptizandi officium non conuenire diaconis. q.67. ar.1.car.137.

¶An baptizare extra necessitatis casum eo modo quo in necessitatis casu licet:sit peccatum mortale. ar.4.ꝛ.5.car.138.

¶Supposito q̄ plures simul possint vnum baptizare vtroq; abluente ꝛ dicente: ego te baptizo: an etiam plures simul possint vnum baptizare vtroque abluente:ꝛ dicentemos te baptizamus.ar.6.ad duran.ꝛ pe.de pal.car.138.ꝛ.139.

¶An plures simul possint vnā baptizare:vno abluente et altero verba proferente: ita q̄ vnitas ministri baptismi ex duabus personis intelligretur.Ibidem.

¶An diuus tho.sufficienter discentiat formas quibꝰ vti possent plures vnum baptizantes.Ibidem.

¶Quomodo fieri seu intelligi possint duo agentia totalia quoruis instrumentalia eiusdem rationis:et producere efficaciter simul vnum effectum: non perfectum magis quam si ab vno eorum tantum produceretur: ꝛ hoc in subiecto capaci perfectionis effectus, erde effectu suscipientie magis et minus. Ibidem.

¶Si baptizando plures non intercederet alia mutatio q̄ dicere baptizo vos: non videretur magna ad hoc necessitas exigi.eo.ar.ad.2.car.140.

An in casu necessitatis:ad salutem puerorum sufficiat baptismus in voto parentum.q.68. ar.1.ꝛ.2.c.140.

¶Qualiter debeat determinari tempus dilationis baptismi.ar.3.car.140.

¶Sua peccata ex deuotione confitentes ante baptismum non sunt absolvendi.ar.3.ꝛ.c.car.141.

¶An ex parte baptizati ita necessaria sit intentio suscipiendi sacramentum baptismi: vt si illa desit, baptismus nullus sit.ar.7.car.142.

¶In hoc q̄ ecclesia pro paruulis credit, intendit, et renuntiat:est quedam accommodatio. articu.9.c. 142.

¶Quomodo fides ecclesie prosit infanti qui baptizatur.eo.ar.ad.2.car.142.

¶An filij iudeorum seu aliorum infidelium possint seu debeant inuitis parentibus baptizari.arti.10.c. 142.ꝛ.143.

¶An paruuli in maternis vteris periclitantes possint per sacramentum baptismi: in voto parentum susceptum,saluari.ar.11.car.143.

Quare aperire iamuꝰ regni celestis, quum sit per se ꝓximo effectꝰ mortis christi attribuatur etiam baptismo.q. 69.artic.7.car.143.

¶Nullius autoritate constat constantinū fuisse mundatum a lepra in baptismo.ar.8.artic.3.car.145.

¶An recedente fictione baptizatus cōsequatur remissionem peccatorum ex vi baptismi. arti.9.ꝛ.10. car.145.

¶Quomodo baptismus recedente fictione incipiat valere ad salutem.Ibidem.

¶Character diuersimode considerato baptismate tenet locum ꝛ dispositionis ꝛ forme.Ibidem.

¶Fictio(que nihil aliud est q̄ impeditio gratie) ꝓ penitentiam delenda est simul cum peccatis commissis post baptismum.eo.ar.ad.2.ꝛ.3.car.145.

¶Aliud est dimidiā a deo expectare veniā: ꝛ aliud varijs medijs a deo expectare veniam. Ibidem.

Quo intelligat q̄ exorcismus baptismalis aperit sensus:ꝛ q̄ vnctio q̄ fit in vertice baptizati:operatur conseruationem gratie baptismalis.q.70.ꝛ.71.ar.3.car.146.

Virtū ex oleo ꝛ balsamo (quod chrisma vocat) est regularis materia ꝓformatiōis de necessitate ꝓcepti et nō de necessitate sacramēti. q.72. ar.1.ꝛ.2.car.147.

¶An sit de necessitate sacramentali,materiam conformationis esse consecratam ab episcopo: ita q̄ nec plenitudo apostolice potestatis possit dispensatiue subrogare simplicem sacerdotem ad consecrationez dicte materie.ar.3.c.148.

¶An quicunq; christi contactus sit sanctificatiuus materie sacramentiz an vero solus contactus in vsu constitutiuo sacramenti.Ibidem.

¶Licet in antiquis iuribus nō inueniantur expresse omnes sacramentorum forme in concilio tamen florentinis omnes expresse sunt.ar.4.car.148.

¶An character sit potentia pure passiua. articu.5. car.148.

¶Character confirmationis de necessitate presupponit characterem baptismi: sicut et ordo sacer baptismum.ar.6.car.148.

¶Quando accedēs ad sacramentū cū peccato mortali:vel quia eius conscientiam non habet: vel quia non perfecte contritus:gratiam ex sacramento consequatur in remissionem peccatorum.ar.7.car.149.

¶An episcopus sit ita ꝓprius minister confirmationis q̄ a non episcopo facta nulla est: ꝛ tamen ex dispensatione apostolica non episcopus possit illam conferre.ar.8.9.10.ꝛ.11.car.149.

Quū dicit sacramenti eucharistie rē tm esse gratiā suscipientiū aut vnitatem eccle aut corpꝰ xpi mysticū: hec ola sumūtur ꝓ vno ꝛ eode3.s.gratia dei.q.73.ar.1.ad.5.car.150.

¶Sacramentum eucharistie dicitur multa materialiter:ꝛ quare.car.150.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Commentariorum Index.

¶An sacm eucharistie sit absolute necessarium ad salutem.ar.3.car.150.
¶Habere rem sacramenti eucharistie per votum ecclesie:quid sit.Ibidem.
An Si alicubi non inueniretur vinum, esset solus panis consecrandus.q.72.ar.1.car.151.
¶Aliud est iudiciu de pñtia 7 ōptitate materie eucharistie.ar.2.car.151.
¶Quum triticum ab omnibus ponatur ppria materia panis sacramentalis:quomodo debeat confici.ar.3.car.152.
¶An presbyter grecus in ecclesia greca,ritum grecum in consecrando seruare teneatur.articu.4.car.152.
¶Una non est consecrabilis.ar.5.car.152.
¶Falsum est q greci offerant calicem domini cum vino tantum:hoc enim armenino greci olim faciebant.ar.6.car.153.
¶An oporteat aquam ex qua fit panis pro sacramento,esse aquam veram 7 naturalem.ar.7.car.153.
Quid de exhtia corporis xpi in sacro eucharistie ex autoritate facie scripture habeatur.q.75.ar.1.ca.153.
¶Diuerse opiniones circa nouitatem continentie 7 nouitatem conuersionis.Ibidem.
¶Quomodo adūnicem se habeant nouitas continentie 7 nouitas conuersionis.Ibidem.
¶An hec ppositio: aliquid nō pōt esse vbi prius nō erat,nisi vel per loci mutationem vel per alterius cōuersionem in ipsum.sit ver.1, et bene applicetur ad esse in sacramento.ar.2.ad sco.7 duran.car.154.
¶In ecclesiasticis mysteriis 7 naturalibus attendit posse vel impossē scōm potam ordinariam.Ibidem.
¶Quot simplr 7 absolute loquendo intercueniant in sacramento eucharistie mutationes.Ibidem.
¶Quo hec ratio litere valeat. Si subsstantia panis remaneret:non esse verum qō christus dixit hoc est corpus meum 2c,sed fuisset potius dicendum,hic est corpus meum.Ibidem ad sco.7 duran.
¶An si esset alia subsstātia sub accidentibus panis qō corporis christi:contrarietur veneratiōni eucharistie.Ibidem ad sco.
¶Soluitur ad sco.tenentem panem quamuis per accidens redigi in nihil.ar.3.ad 3m.car.156.
¶Duplex conuersio scilicet formalis 7 subsstantialis.ar.4.car.156.
¶An conuersio panis in corpus christi preexistens 7 manens secundum suum esse antiquum,sit possibilis.Ibidem ad sco.
¶An hec sit propria,quod erat panis,est corpus christi.Ibidem.
¶Ratio conuertibilitatis totius vnius rei in totā aliaz rem.est cōicatio eaꝝ in cōi natura entis cōmunis omnibus creaturis tantum.eo.artic.ad.5m.car.156.
¶Quomodo intelligatur modus cōuertibilis talis in litera positus.Ibidem.
¶Quomodo hec ratio litere de conuertibilitate cuiusq creature in qcunq aliam valeat.sagens virtutis infinite quod habet actionem in totum ens potest conuertere 2c.Ibidem ad duran.
¶An forma sbalis panis conuertatur in aiam xpi secundum q dat esse corporeum,ar.5.ad sco.car.157.
An hec ppositio sit vera,si aliqua duo sunt realiter conuncta:vbicuq est vnum eorū, ibi 7 reliquū esse.q.76.ar.1.ad duran.car.158.
¶Differentia inter modum subē 7 modum quantitatis in litera positos eo.ar.ad.5m.car.158.
¶An p modū subsstātie intelligat in litera id quod communiter dicitur,esse indiuisibiliter.Ibidem.
¶An simpliciter necessario sequatur, si corpus xpi hz partes 7 pprietates suas sub modo sacrali,q habeat eas sub exhtia naturali.ar.2.ad sco.car.159.
¶An non solum subsstantia corporis christi.sed etiā quantitas eius naturali concomitantia contineatur in hoc sacramento.ar.3.car.159.
¶Christum esse sub hostia est quoddam esse relatiuum.ar.6.c.160.
¶Utrum corpus christi ad motum hostie moueatur per accidens.Ibidem ad sco.7 duran.
¶Substantia indiuidualis sm materiam signatam exhtate percipitur a cogitatiua:sba vero indiuidua lis vt habet modū essendi pure sube,percipit a solo intellectu.ar.7.car.161.
¶An intellectus tm angelicus q3 aie separate quaz etiam hominis beati possit naturaliter videre exhtē etiam corporis christi in eucharistia.Ibidem ad sco.
¶An intellectus beatus per actum beatificum videat corpus christi in eucharistia.Ibidem ad s.o.
¶An corpus christi secundum esse sacramentale nō videatur ab intellectu viatoris,nec ab intellectu angelico naturaliter:quia iste modus essendi est penitus supernaturalis. Ibidem ad sco.
¶Qua adoratione adorandus sit sanguis aliquando miraculose in calice apparens.ar.8.car.161.
Due opiniones de modo essendi accidentium eucharistie sine subsstituto.q. 77. tribus primis ar.car.161.
¶Tres opiniones de modo quo in instanti generationis noue subsstantie ex speciebus sacramētalibus, sit materia.ar.5.car.165.
¶An in rarefactione specieruz sacramentaliū, nona illa quantitatis particula que per rarefactionem fit:sit naturaliter a naturali agente.Ibidē ad Sco.
An omnia vba quib9 vtimur in forma consecrationis sanguinis sint de necessitate sacramēti.questio.78.tribus primis ar.c.144.
¶An sola verba consecrationis prolata a sacerdote conficiant sacramentum eucharistie, pretermissis alijs que in canone misse continentur.eo. ar.ad.4m. car.164.
¶Quid sit virtus sacramentalis inexistens verbis sacramentalibus.art.4.car.163.
¶De veritate 7 consignificatione huius orationis sacramentalis, hoc est corpus meum. et de demonstratione quam in ea exercet hec hoc articu. 5. car.166.
De tempore modo 7 subiecto seu effectuum eucharistie.q.77.artic.1.car.166.
¶Sumens eucharistiam potest esse ita dispositus:q nec sequatur vitam gratie, nec de nouo mortaliter peccet sumendo.Ibidem.
¶Dominus quum dicit nisi manducaueritis carnē filij hominis 2c.loquitur de māducatione spirituali in voto seu in habitu.eo.ar.ad 5m.car.167.
¶An differentia inter suscipientem baptismum et suscipientem eucharistiam,quo ad hoc quod est esse vel nō esse in peccato mortali:sit vera.arti.3.ad 5m. car.167.
¶Oblatio eucharistie ex sui ēxhtate sufficit ad satisfaciendum pro omni penaūt autem satisfactoria esse ventibus vel pro quibus offertur secundū quantitatem sue deuotionis.ar.5.car.168.
An cōtritus nō aūt cōfessus de peccato mortali hita copia pfessetis idonei sumens eucharistiam peccet mortaliter.q.80.ar.4.car.169.
¶An sacrilegium indigne communicantium sit grauius peccatū omnibus peccatis que sunt contra puras creaturas.ar.5.car.170.
¶An occultis peccatoribus petentibus denegāda sit communione.ar.6.car.170.
¶Iudiciū discretionis requisite ad communionē in pueris debet a parentibus,7 confessore fieri.ar.9. ad 1m.car.171.
¶An expediat quotidie celebrare.arti.10.car.171.
¶Qualiter intelligitur q frustra esset votū nisi impleretur qñ opportunitas adesset.ar.11.car.172.
¶An communio non solum ecclesie sed christi precepto sit necessaria.Ibidem.
¶An communio popularis sub vtraque specie sit licita.arti.12.c.172.
¶An cōio sub vtraq specie sit in precepto.Ibidem.
¶An cōmunio sub vtraq specie sit necessaria omnibus comprehendendo etiam infantes.Ibidem.
¶An dicta cōmunio sit necessaria omnibus adultis. Item an sit necessaria omnibus sacerdotibus.
Itē an sit necessaria omnibus cōfitentibus.Ibidem.
¶An vtilius sit sumere eucharistiam sub vtraq specie quam sub specie panis tm.Ibidem.
¶Sacramenta noue legis possunt considerari vt cause 7 vt signa.Ibidem.
¶An expediat ecclesie christi q populus cōicet sub vtraq specie.Ibidem.
Repulsio cuiusdam scoti chimerem ega tis quod corpus christi sub sacramento annihilatum fuisset si in propria specie annihilatum fuisset:concedentis autem quod intridno corpus christi sub sacramento fuisset mortuum quia in propria specie fuit mortuum.q.81.ar.4.c.175. vi de superius.q.76.arti.2.
An ptes sacerdcs eandē hostiā ysecrare possint. Itē an noui sacerdotes concelebrant christo delicto simul cum ipso consecrationis verba. Item an consecratus ep̄s debeat pontifici celebranti concelebrare.q.82.ar.2.car.176.
¶An missa mali sacerdotis sit tanti meriti quanti est missa boni.ar.6.car.177.
¶An remissio culpe sit effectus penitētie vt est actus virtuosus.ar.6.car.186.
An ad remissionem peccati mortalis requirat vt homo actualiter singula mortalia detestetur. q.87.ar.1.car.187.
¶An virtualis displicentia sufficiat ad remissionem peccati mortalis.Ibidem.
¶An veniale peccatum opponatur feruori charitatis.Ad duran.eo.ar.ad 3m.car.187.
¶Quis sit ille feruor charitatis in hac vita, qui nō compatitur secum veniale.Ibidem.
¶An quandocuq gratia infunditur:peccata venialia remittantur.ar.2.car.187.
¶An aliqua culpa,a deo remittatur sine gratia. artic.4.
An 2o peccans.ex hoc ipso grauius peccet quas prius peccauerit.q.88.articu.1.ad primum. car.188.
¶Ingratitudo quantificatur ex beneficio.artic.3. car.189.
De irregularitate homicidij ex defensione commissi.q.89.ar.3.car.190.
An contritio confessio 7 satisfactio sint partes sacri pnie.q.9.ar.1.ad sco.7 duran.ca.191.
¶An ptritio sm essentiā sit pars sacramenti.ar.2.ad sco.7 duran.car.191.
¶Satisfactio sacramentalis et hoc ipso q est pars sacramenti auget gratiam.eo.ar.ad 2m.car.191.
¶An sacramentum penitentie sine satisfactione sit verum sacramentum.Ibidem ad duran.

Finis

Prologus. Quest.

¶Thome de vio Caietani Cardinalis sancti Xisti:in tertiam partem diui Thome aquinatis Commentarij.

QUia saluator noster 2c. Debitus dino Tho.famulatum perseuerare cupiens:expeditis cōmentationibus triū librorum siue summe, ad vltimum me confero:exposituris tertium multarum questionū secundū modū in cōmentarijs primi libri inchoatū(vt petitibus hoc,motē gerā)ac dicturus qō rōnis fideiq lumini cōsonum apparebit.firmādo semp rōne aut autoritate omnē sententiā:vt nullius mee autoritati reseruem logis.¶Duidit igit pñs liber(vt in illius apparet principio) in partes tres principales:quarum prima de dño nro Jesu rōne vite ad.q.sexagesimam ptēditur:secūdaueró de sacris inde inchoans impfecta relicta ē ob immaturam doctoris mortē:tertia autez de immortali vita resurgētium,olio deficit. Mes autē si eius ope deus dederit quasdā adiūgem9 qōnes circa vtila ad aūmarū salutem q opportune apprehūtme repetere realiorū dicta cōtingat,¶prima autē ps de Jesu xpo.i sex partes distinguit:prima de vnione filij dei et humane nāe vsq ad quintamdecimā. q.in cluſiue:scda de his q cōsequunt vnionē,a sextadecima vsq ad vigesimā sextam:tertia de ingressu saluatoris in mūdū.a.27. vsq ad.39.quarta de progressu saluatoris in hoc mūdo a quadragesima vsq ad .45. quinta de exitu saluatoris ex hoc mūdo.a. 46.vsq ad.52. sexta demum de exaltatione saluatoris post hanc vitam.a quinquagesimatertia vsq ad.59.tractat.¶Secunda deinde principalis pars de sacramentis in octo distinguitur partes:quarum prima de sacramentis in communi.reliquę septem de singulis septem sacramentis sigillatim tractant.

a ¶Super questionis prime Articulum primum.

In titulo primi articuli prime questionis nota duos terminos:scilicet ly incarnari 7 ly conueniens. Nam ly incarnari plus significat quam exprimat.Explicat siquidem nihil aliud quam carnem assumere vel carnem fieri.significat autem hominem fieri etiam secundum carnem:ita quod caro vt infimus terminus quicquid nobilius est in homine concludit:7 vt sic denominat naturam humanam integrammam si deus vsque adeo semetipsum exinaniuit vt conuenienter caro fieret humana multo magis conueniens est quod sit factus homo secundum animam 7 humanitatem integram. Merito autem theologi hanc diuinam exinanitionem vocabulo incarnationis significant:quia Joannes euangelista propter dictam rationem eodem docuit vocabulo dicens,7 verbum caro factum est. ¶Conueniens cum se habeat ad possibile vt minus commune ad magis commune,claudit in se possibile 7 addit super illud: omne siquidem conueniens est possibile sed non econtra: vt patet de monstris:est enim monstrum possibile,sed non est conueniens:cum conclusum igitur fuerit quod deum incarnari est conueniens,monstratum erit simul quod est possibile. Rursus si perspexeris quod ly conueniens absque quacunque determinatione in hoc titulo ponitur(dum non apponitur aliqua limitatio puta ad hoc vel illud,secundum hanc vel illam rationem, aut aliquid huiusmodi)videbis quod questio presens de conuenientia incarnationis non ad hunc vel illum finem aut effectum, sed absolute est:et propterea ex propriis dei 7 incarnationis absolute deciděda est questio ista. Cuius sensus est: an deum fieri hominem etiam secundum carnem fuerit cōueniens. ¶In eodem titulo primi articuli dubium occurrit:quia autor videtur incepisse saltandomas ante istum articulū debebat inquiri. an deū incarnari sit possibile. Tuz quia ista questio non debet indiscussa relinqui, sed in proprio loco tractari: constat autem possibile esse naturaliter prius quam conueniens,cum sit communius 7 et innata sit nobis via ex communioribus procedendi, vt dicitur in primo phy. Tum quia autor ipse non solus in principio tertij sen.incheoat a possibilitate: cur ergo non inde incepit in hoc opere?

b ¶Ad hoc dicitur, q quia nulla scientia probat suum subiectum,sed supponit illud:vt patet in primo po.7 huius libri subiectum primum est Jesus christus, hoc est deus incarnatus:ideo aro ipsum exegit vt non quereretur hic an possibile sit deum incarnari: hoc enim esset libratum istum non supponere deum incarnatū. Nec tñ omnino indiscussa dubitatio hec relicta est: sed tractando conuenientiam incarnationis ex naturis extremorum.i.dei 7 humane nature (vt in hac litera fit) excludi tur impossibilitas incarnationis . 7 manifestatur simul vt dicitur eiusdem:ita quod sub titulo conuenientie satisfactum est 7 materie de possibilitate incarnatiōis 7 arte procedendi. Quam autem in tertio sen.autor inchoauerit a possibilitate,non obstat propositio:quia in illo opere non erat ipse ordinator doctrine,sed vt commentator questiones emergentes monebat:hic autē ipse autor est ordinis doctrine et ideo artificiose procedens suppenit deum incarnatum,7 querit de illius conuenientia.

c ¶In corpore eiusdem primi articuli vnica est conclusio respensiua quesito.Conueniens fuit deum incarnari.Probatur.Unicuiq rei conuenit quicquid competit illi secundum rationem sue nature:ergo deo conueniens est quicquid pertinet ad rationem boni:ergo deo conueniens est summo modo se communicare creature:ergo conueniens fuit deum incarnari.Antecedens manifestatur ex hoc quod ratiocinari conuenit homini quia secundum rationem sue rationalis nature competit. Prima vero consequentia probatur:quia ipsa natura dei est essentia bonitatis:vt dio. dicit.Secunda autem consequentia probatur:quia ad rationem summi boni spectat summo modo se communicare creature.quod probatur:quia ad rationem boni spectat se communicare alijs.Tertia denigz pña probatur: quia hoc quod est summum bonum seu deum summo modo se communicare creature,maxime fit per hoc quod naturam creatam sic sibi conjunc-

¶Incipit tertia pars summe angelici doctoris, sancti Thome de Aquino.

¶Prologus.

QUia Saluator noster dominus Jesus Christus teste angelo populum suum saluum faciens a peccatis eorum, viam virtutis nobis in seipso demonstrauit per quam ad beatitudinem immortalis vite resurgendo peruenire possumus:necesse est vt ad cōsummationem totius theologici negotij, post considerationem virtutis finis humane vite,7 virtutum ac vitiorum,de ipso omnium saluatore ac beneficijs eius humano generi prestitis,nostra consideratio subsequatur.

¶Circa quam primo considerandum occurrit de ipso saluatore.Secundo de sacramentis eius:quibus salutem consequimur. Tertio de fine immortalis vite:ad quam per ipsum resurgendo peruenimus. ¶Circa primum dupler consideratio occurrit. Prima est de ipso incarnationis mysterio: secundum quod deus pro nostra salute factus est homo. Secunda de his que per ipsum saluatorem nostrum, idest deum incarnatum sunt acta 7 passa.

¶De conuenientia incarnationis. Artic.1.

Circa primum queruntur sex. Primo vtruz conueniens fuerit deum incarnari.Secundo vtruz conueniens fuerit necessarium ad reparationem generis humani.Tertio vtrū si non fuisset peccatum seu homo peccator, deus incarnatus fuisset.Quarto vtruz principalius sit incarnatus ad tollendum originale peccatum quam actuale.Quinto vtrū conueniens fuerit deum incarnari a principio mundi.Sexto vtrum eius incarnatio differri debuerit vsque in finem mundi.

a ¶Utrum conueniens fuerit deum incarnari.

Ad primū Sic procedit. Videtur quod nō fuerit cōueniēs deū incarnari. Cum em deus ab eterno sit ipsa essentia bonitatis, sic optimum est ipsum esse sicut ab eterno fuit. Sed deus ab eterno fuit absq; oi carne. Ergo cōueniētissimum est ipm nō esse carni vnitum. Non ergo fuit conueniens deum incarnari. Cp. Que sunt in infinitum distantia, inconuenienter iungūtur:sicut inconueniens iūctura esset,si quis pingeret imaginē in qua humano capiti cerui iungeretur equina. Sed deus 7 caro in infinitū distāt cū deus sit simplicissimus, caro aūt maxime composita,et pcipue humana. Ergo inconueniens fuit q deus carni vniret humane. Cp. Sic distat corpus a summo spū,sicut malitia a summa bonitate. Sed oīno inconueniens esset quod deus q est summa bonitas, malitiā assumeret. Ergo nō fuit cōueniens qō summ9 spūs increatus corpus assumeret. Cp. Inconueniēs est vt qui excedit magna cōtineat in minimo,7 cui imminet cura magnoꝝ ad parua se trāsferat. Sed deū qui totius mūdi curam gerit,tota rerū vniuersitas capere non sufficit. Ergo vt inconueniēs qō intra corpusculū vagiētis infantie lateat.cui pax putatur vniuersitas:7 tanditu a sedib9 suis absit regnator,atq; ad vnum corpusculum totius mūdi cura transferatur, vt voluisse scribit ad Augustinum.

Sed contra Illud videtur esse conueniētissimum vt per visibilia monstrentur inuisibilia dei:ad hoc em totus mundus est factus:vt patet per illud apo.roma.1.inuisibilia dei per ea que facta sunt intellecta cōspiciuntur. Sed sicut dam. dicit in principio tertij lib.per incarnationis mysterū mōstratur simul bonitas,7 sapientia,7 iustitia 7 potētia dei vel virtus. Bonitas quidē qm non despexit ppriū plasmatis infirmitatē. Justitia vero:qm hoīe victo nō alio qm hoīe fecit vinci tyrannum,ne;p vi eri puit ex morte hoiem. Sapientia vero:qm inuenit difficillimū decētissimā solutionē. Potētia vero siue virtus infinita, quia nihil est maius qm deum fieri hominem. Ergo conueniens fuit deum incarnari.

b ¶Rndeo Dicendum, quod vnicuique rei conueniens est illud monstrum possibile,sed non est conueniens:cum conclusum igitur fuerit quod deum incarnari est conueniens,monstratum erit simul quod est possibile. Rursus si perspexeris quod ly conueniens absque quacunque determinatione in hoc titulo ponitur(dum non apponitur aliqua limitatio puta ad hoc vel illud,secundum hanc vel illam rationem, aut aliquid huiusmodi)videbis quod questio presens de conuenientia incarnationis non ad hunc vel illum finem aut effectum, sed absolute est:et propterea ex propriis dei 7 incarnationis absolute deciděda est questio ista. Cuius sensus est: an deum fieri hominem etiam secundum carnem fuerit cōueniens. ¶In eodem titulo primi articuli dubium occurrit:quia autor videtur incepisse saltandomas ante istum articulū debebat inquiri. an deū incarnari sit possibile. Tuz quia ista questio non debet indiscussa relinqui, sed in proprio loco tractari: constat autem possibile esse naturaliter prius quam conueniens,cum sit communius 7 et innata sit nobis via ex communioribus procedendi, vt dicitur in primo phy. Tum quia autor ipse non solus in principio tertij sen.incheoat a possibilitate: cur ergo non inde incepit in hoc opere?

b ¶Ad hoc dicitur, q quia nulla scientia probat suum subiectum,sed supponit illud:vt patet in primo po.7 huius libri subiectum primum est Jesus christus, hoc est deus incarnatus:ideo aro ipsum exegit vt non quereretur hic an possibile sit deum incarnari. hoc enim esset libratum istum non supponere deum incarnatū. Nec tñ omnino indiscussa dubitatio hec relicta est: sed tractando conuenientiam incarnationis ex naturis extremorum.i.dei 7 humane nature (vt in hac litera fit) excludi tur impossibilitas incarnationis . 7 manifestatur simul vt dicitur eiusdem:ita quod sub titulo conuenientie satisfactum est 7 materie de possibilitate incarnatiōis 7 arte procedendi. Quam autem in tertio sen.autor inchoauerit a possibilitate,non obstat propositio:quia in illo opere non erat ipse ordinator doctrine,sed vt commentator questiones emergentes monebat:hic autē ipse autor est ordinis doctrine et ideo artificiose procedens suppenit deum incarnatum,7 querit de illius conuenientia.

c ¶In corpore eiusdem primi articuli vnica est conclusio respensiua quesito.Conueniens fuit deum incarnari.Probatur.Unicuiq rei conuenit quicquid competit illi secundum rationem sue nature:ergo deo conueniens est quicquid pertinet ad rationem boni:ergo deo conueniens est summo modo se communicare creature:ergo conueniens fuit deum incarnari.Antecedens manifestatur ex hoc quod ratiocinari conuenit homini quia secundum rationem sue rationalis nature competit. Prima vero consequentia probatur:quia ipsa natura dei est essentia bonitatis:vt dio. dicit.Secunda autem consequentia probatur:quia ad rationem summi boni spectat summo modo se communicare creature.quod probatur:quia ad rationem boni spectat se communicare alijs.Tertia denigz pña probatur: quia hoc quod est summum bonum seu deum summo modo se communicare creature,maxime fit per hoc quod naturam creatam sic sibi conjunc-

Universidad de Deusto
Biblioteca

git vt ex verbo ala ⁊ carne vna fiat psona vt Aug. dicit. Hic est plan⁹ processus ife. ℙ In ante huiꝰ ꝓcessus hoc solum notādū occurrit: q̄ propter sui claritatē in ifa manifestat in vna sola natura, quā potuisset induere ut manifestari in omnib⁹: sat em fuit inchoasse inductione in re tam manifesta.

ℙ In primo ꝑte. s. deo cōueniēs est quicquid ptinet ad rōnē boni. memēto. distinguere q̄ aliud est loqui de rōne boni, ⁊ aliud de rōne talis boni: puta angelici, celestis humani, leonini ⁊ alioꝝ specialiū bonorum. Oīa nāq̄ sunt que spectant ad rōnē talis boni q̄ non spectant ad rōnem boni absolute: latrare siquidem ad bonitatez cānis, rōcinari ad bonitatē hominis, mouere ad bonitatem celi, ⁊ sic de aliis ꝓpriis bonis creaturaꝝ spectant: ⁊ tn nihil horū spectat ad rōnem boni simpliciter, ⁊ ꝓpterea nihil horū cōuenit deo: sed quicq̄ pertinet ad rōnez boni nō limitati ad hāc vel illā naturā creatam, sed absolute cōsiderari, totum cōueniens est attribuere deo: quia natura dei est ipsa bonitas.

3.q.2.ar.4.ꝑm. Et.3.di.1.q.1.ar.3.ꝑm.

quod competit sibi ſm rōnem ꝓprie nature: sicut homini conueniens est rōcinari, q̄ hoc conuenit sibi inquantū est rōnalis ſm naturam suam. Ipsa aūt natura dei est essentia bonitatis: vt patet p Dionysium. 1. cap. de diui. no. Unde quicq̄d ptinet ad rōnem boni, cōueniēs est deo. pertinet aūt ad rōnē boni, vt se alijs cōicet: vt p3 per dionysium. quarto cap. de diui. no. Unde ad rōnem summi boni pertinet quod summo modo se creature cōicet: q̄ quidē maxime fit per hoc q̄ natura creata sic sibi coniungit vt vna psona fiat ex tribus, verbo, anima, ⁊ carne: sicut dicit Aug. 13. de trini. Unde manifestum est q̄ conueniens fuit deum incarnari.

¶ Circa scḋo cōsequēter (. s. ergo deo cōueniens est summo modo se cōmunicare creature) probationem: sc3 quia ad rōnem boni pertinet vt se alijs cōmunicet ⁊c. Dubium primo occurrit: q̄ cōmunicare se alijs, nullam perfectionem importat: alioquin deo ab eterno dum se non cōicauit alijs, defuisset aliqua perfectio quod est impossibile: quod aūt nullam perfectionem importat, non spectat ad rationem bonitatis: nihil preter aut extra bonitatem ipsius dei cōuenire fas est. non recte igitur assumitur q̄ communicare se alijs pertinet ad rationem boni. ℙ Circa eiusdem sequele probationem eandem, dubium secundo occurrit: quia ineffica̅ inuenitur: quoniam transitur ex naturali conditione boni ad voluntariam boni conditionem. Quod non licere patet ex eo quod voluntaria libere a bono procedunt: nō enim inferuntur ex naturalibus, vtpote necessarijs ⁊ alterius ordinis non ergo ex quacūq̄ dei naturali conditione potest efficaciter inferri aliquod opus ipsius liberum: vt patet. Manifestatur autem hunc errorem in hoc passu intercurrente: quia ex spectantibus ad rationem boni infertur summum bonum, ac per hoc deum communicare seipsum creature. Constat enim q̄ pertinentia ad rationem boni conueniunt ipsi bono ⁊ deo naturaliter: ⁊ q̄ communicare seipsum conuenit deo summo bono libere: non recte igitur processum est in litera.

¶ Ad primum dubiū dicitur q̄ licet posset distingui cōmunicare se alijs, ſm q̄ importat actionē, que est perfectio agētis in actu (que in deo est sita substantia) ⁊ secundum quod importat illationem effectus ad extra: vt in primo libro patuit. Quia tamen nō oportet in proposito ad hec recurrere, scito q̄ falsum simpliciter est q̄ communicare se alijs non importat perfectionem: ⁊ probatio eius non valet, ex eo quod non ponit perfectionem in communicante, inferens ergo non importat perfectionem: stat enim quod importet perfectionem ⁊ non in communicante, sed in illis quibus cōmunicatur. Et vere sic est: nam bonum communicare seipsum alijs, dato q̄ nullam addat perfectionem bono communicanti seipsum, necessario tamen perfectionem ponit in illis alijs quibus seipsum cōmunicat ⁊c ad naturam boni spectat communicare seipsum alijs, non vt ipsum cōmunicans sit melius, sed vt alia bonificentur per ipsum: ⁊ propterea ratio litere verum assumit, ⁊ optime procedit ad intentum.

¶ Ad primum dubium dicitur q̄ cum bonum sit vnum transcendentiū ⁊ comprehendat sub se non solum bonum ſm esse nature, sed etiam bonū voluntatem, ac per hoc abstrahat ab vtroq̄ essendi ⁊ causandi modo. s. per modum nature vel voluntatis: consequens est q̄ id quod pertinere dicitur ad rationem boni, non minus quā ipsum bonum ⁊ illius ratio abstrahat a modo nature vel libertatis: ac per hoc communicare seipsum pertinere ad boni rationem intelligendum est: non determinate per modum nature, aut libere, sed communiter ⁊ indeterminate: vt in vnoquoq̄ verificetur ſcḋm illius modum. vnde ⁊ in litera non concluditur aliquis dictorum modorum communicandi se: sed absolute q̄ cōicare seipsum creature ſupremo modo (siue hoc fiat naturaliter siue libere non expriмēdo) spectat ad summum bonum: ea ratione quia si bono conuenit communicare se, cōsequens est q̄ magis bono conuenit magis communicare se: ⁊ cōsequenter summo bono conuenit summe communicare se. vnde patet q̄ non infertur voluntarium ex naturali: sed commune ex communi.

¶ In tertia cōsequentia memento primo formaliter intelligere terminos, distinguēdo de creatura vel de creatura tali puta homine, angelo vel celo ⁊c. nam nō est hic sermo de creatura tali sed de creatura absolute, quaz assumitur q̄ summo bono cōuenit summo mō secōicare creature. Notate secundo verba ⁊ signate misteriater: summo modo cōmunicare se creature, infertur incarnationis cōueniētia. Tribus nāq̄ modis plusq̄ genere diuersis deus qui est ipsum summū bonū, intelligi potest cōmunicare seipsum creature. Primo quasi naturaliter cōmunicando seipsum: ⁊ sic communicauit seipsum vniuerso: creādo ⁊ conseruando libere vniuersum. Secūdo supernaturaliter cōmunicando seipsum: ⁊ sic cōmunicauit seipsum vniuerso eleuando omnes intellectuales ⁊ rationales substantias in consortium diuine nature per gratiam: cuius non solum capaces gratuita benignitate effecit, sed etiam actualiter participes ab initio: vt in primo libro autoritate Augustini autoritate deduxit. Est autem inter hoc duos modos tanta distantia, q̄ iuxta primum modum distribute sunt particis patiōes, imitationes atq̄ similitudines dei sic vt constituerentur illis substantie rerum quas naturas entium dicimus cum suis cōditionibus naturalibus: deus autem ipse extra ⁊ supra totum vniuersum in sibi soli propria excellentissima natura: remanet solus in sui ipsius fruitione beatus. Iuxta secundū aūt modum nature sue ꝓpria de cōmunicauit creaturae: sc3 videre deū fruitione deo viso per essentiā: ⁊ esse consortem diuine nature per gratiā inchoatiue ⁊ per gloriā cōsummatiue: que quia nō possunt sic cōmunicari vt naturalia aut cōsequi fruitione ꝓprie dicta, dicuntur supernaturalia siue creature, ideo supernaturaliter ac ex superabundātia gratie deus q̄ sibi soli ex naturali ordine remanserat ꝓprium, cōmune fecit creature vt cōregnaret cuz illo, beata in illius quoq̄ visione ac fruitione ita q̄ dei cōmunio que impossibilis est naturali ordini, cōcessa est ſm suprā naturalem ordinē gratie. Tam excellentissimus aūt est amor summi boni ergo creaturaz, vt nō sat fuerit illi cōicare se ſm naturalē ordinē creature creādo vniuersum, nec etiaz sat fuerit eidem cōicare se creature ſm ordinem gratie eleuando ipsam ad cōsortium diuine nature: sed ad id vnitiue quod reliquuz erat ⁊ inercogitabile, eleuauit creaturam ad personalitatem scilicet diuinā, quod ad tertium ⁊ suprēmū modū cōicandi se spectat: ſm quē ꝓprie aut certe ⁊ non solum creature tali ex hoc q̄ incarnatus est ex eo patet q̄ incarnatio est eleuatio totius vniuersi in diuinam personam: nam si pure spiritualis natura vt est angelica, assumpta fuisset, creatura corporea eleuata non fuisset: ⁊ similiter si celestis natura fuisset assumpta, sensitiua, vegetatiua q̄q̄ creatura nō fuisset huius eleuationis particeps: ⁊ similiter si solam corpoream quamcunq̄ naturam aut vegetatiuam, aut sensitiuam assumpsisset: intellectualis natura eleuata nō fuisset. Assumendo autem naturam humanam quod significatur per incarnationem, totius vniuersi natura eleuata est ad diuinam personam: ita q̄ deus vere creature absolute se summo modo communicauit: quia re ti vniuerso se summo modo communicauit dum incarnatus est: quia vt in litera ex Aug. dicitur: sic omnia coeunt in vnam personam quamcunq̄ naturam intellectualem et verbum dei: hec enim ideo autor attulit ad probandā vltimam sequelam, quia per hec significatur totum vniuersum, ac per hoc communio dei ad creaturam absolute. Habes ergo hinc potissimam rationem incarnationis ex bonitate diuina ergā vniuersum. si potissima ratio est que ex communissimo bono, vt pote maxime diuino sumitur: quam dominus docuit Joan. 3. sic deus dilexit mundum vt filium suū vnigenitum daret.

c ¶ In responsione ad primum eiusdem articuli primi, nota duplicez modum loquendi de incarnatione: vel dicendo deus vniuit se creature, vel dicendo deus vniuit creaturam sibi. Uterq̄ sanus ⁊ catholicus, et ideo vterq̄ in litera ponitur: sed secūdus melior: quia formalis. ⁊ ideo in litera primus corrigitur quodammodo per secundum. Et ratio est: quia secūdus modus dicendi immutabilitatem significat in creatura, tanq̄ rem allatam ad deum ⁊ deum significat vt terminum: ac per hoc deus significatur vt immutatus: terminus enim absq̄ sui mutatione terminare potest. In primo autem modo significatur ecōntra quantum est ex modo dicendi, non quo ad rem dictam. Melius est ergo vti secundo modo loquendi: ⁊ dicere deus vniuit creaturam sibi.

d ¶ In responsione ad secundum eiusdem ar. nota in litera haberi negatiuam. s. vniri deo in persona non fuit conueniens carni humane ſm conditionem sue nature, ⁊ non habetur affirmatiua inconuenientis. Et merito: quia, vere negatur de quacūq̄ creatura conuenientia ⁊ quecūq̄ naturali potentia ad vnionem personalem cum deo: falso tamen affirmaretur repugnantia aut inconuenientia ad huiusmodi vnionem nostram partem sibi creatura vendicat. Creatura enim ſm nature sue conditionem: non habet vnde sibi vendicet conuenientiam ad talem vnionem, nec habet vnde sibi vendicet inconuenientiam ad eandem ⁊ sed potius

ordo creature ad huiusmodi vnionem: ad excellentiā bonitatis ⁊ ptātis diuine spectat: sola logica ⁊ obediētie potētia in creatura salutatur.

a ¶ Super Arti. 2.

In titulo articuli secundi nota quod in hoc articulo non queritur absolute an deum incarnatus fuerit necessarium. vt in primo Arti. fuit questio de incarnationis conuenientia absolute: sed queritur hic de necessario ad certum finem. s. reparationem humanam. supponitur enim hic quod humanum lapsum perdidisse saluti suam, ⁊ queritur an ad reparationem ipsius necessariū fuerit deū incarnari. Et scito q̄ ꝙ ista tractatur a magro sñiarum i. ḋtio sen. di. 10. respe cti tñ passionis xpi.

b ¶ In corpe articuli quoz primo fit distinctio dimembrio de necessario ad aliquē finē. scḋo iuxta primū membrum ponit prima pclusio negatiua ⁊ pbat ex rōne quia ex spectantibus ad rationem boni infertur summum bonum. tertio in fine ptē. tertio in ista scḋm membrum pclusio affirmatiua: ⁊ pbat simili actu 2tiō. Nō ergo fuit necessariū ad reparationē humane nāe, vbuz dei incarnari. ¶ Ad salutē hois precipue ptinet, vt deū reuereat: vnde ḋr mal. primo, si ego pr, vbi honor meus, si dominꝰ, vbi timor me⁹. Sed ex hoc ipso hoies deum magis reuerentur, q̄ eum considerant sup oia eleuatū, ⁊ ab hoīm sensibus remotū: vñ in psal. ḋr, excelsus sup oēs gētes dñs, ⁊ sup celos glia eius, ⁊ postea sub dit, q̄s sicut dñs deus nr. Nō ad reuerentiā ptinet. Ergo vī nō cōuenire hūane saluti q̄ de⁹ nobis filius fieret p carnis assumptionē.

Sz Illud p q̄ humanū genus liberatur a ꝑditione, est necessarium ad humanā salutē. Sed mysteriū diuine incarnationis est hmōi: ſm illud Joan. 3. sic deus dilexit mundum vt filiū suū vnigenitū daret, vt omnis qui credit in ipsum nō pereat, sed habeat vitam eternā. Ergo necessarium fuit ad humanam salutem deum incarnari.

b Rñdeo Dom, q̄ ad finē aliquem ḋr aliq̄d esse necessariū dupliter. Uno mō sine quo aliq̄d esse non pōt: sicut cibus est necessarius ad cōseruationē humane vite. Alio mō per q̄ melius ⁊ cōuenientius peruenit ad finē: sicut equus necessarius est ad iter. Primo mō deum incarnari non fuit necessariū ad reparationē humane nature. deus em per suā omnipotentē virtutē potebat reparare. Scḋo autē modo necessarium fuit deum incarnari ad humane nature reparationē. Unde Augu. dicit. 13. de tri. c. 10. verū etiā ostendamus nō alium modū possibilez deo defuisse (cuius ptāti oīa equaliter subiacent) sed sanāde miserie nostre cōuenientiorem alium modū nō fuisse. ¶ Et hoc quidez cōsiderari pōt quantū ad ꝓmotionē hois in bonum. ℙ Primo quidem quantū ad fidem: pene a dei iustitia est introductū ꝓp gloriaz dei: malū ḋo culpe cōmittit per recessum ab arte diuine sapie, ⁊ ab ordine diuine bonitatis: ⁊ tō deo cōueniēs erat ꝑtinere ad hūanā creatā, mutabilē, corpoream ⁊ penalitati subiectā: nō aūt fuit ei ꝓueniēs assumere malū culpe. ¶ Ad ārtū ḋm q̄ sic aug. rñdet in epla ad volusianū. Nō hz hoc xpiana doctrina, q̄ ita sit de⁹ infusus carni humane, vt cura gubernande vniuersitatis vel deseruerit, vel amiserit, vel ad illud corpusculū ꝙsi ptra cta trāstulerit: hoīm em est iste sensus, nihil nisi corpora valētiū cogitare. Deꝰ aūt ſ mole sed virtute magnus est: vñ magnitudo virtutis eius, nullas in angusto sentit angustias. Nō est incredibile, si ꝓbū hois trāsiēs, simul audit a multis ⁊ a singulis totū, q̄d verbuz dei permanēs, simul vbiq̄ sit totū. Uñ nullum inconueniens sequitur deo incarnato.

a ¶ Utrū necessariū fuerit ad reparationem generis humani ꝓbū dei incarnari. Arti. 2.

Adscom cessariū ad reparationē humani ꝓbū dei icarnari. Uerbo em dei, cū sit de⁹ pfect⁹ (vt in primo habitū est) nihil ḋtutis p carnē assumptā accreuit. Si q̄ verbū dei incarnatū humanā nām repauit, ēt absq̄ carnis assumptione eā potuit reparare. ¶ Ad reparationē humane nāe, que p ꝑtiū collapsa erat, nihil aliud requirebat q̄ p hō satisfaceret p pctō. Sz hō vt vī satisfacere potuit p pctō: nō em de⁹ ab hoīe ꝑtinet. Ergo vī nō cōuenire hūane saluti q̄ de⁹ nobis filius fieret p carnis assumptionē.

Sz Illud p q̄ humanū genus liberatur a ꝑditione, est necessarium ad humanā salutē. Sed mysteriū diuine incarnationis est hmōi: ſm illud Joan. 3. sic deus dilexit mundum vt filiū suū vnigenitū daret, vt omnis qui credit in ipsum nō pereat, sed habeat vitam eternā. Ergo necessarium fuit ad humanam salutem deum incarnari.

b Rñdeo Dom, q̄ ad finē aliquem ḋr aliq̄d esse necessariū dupliciter. Uno mō sine quo aliq̄d esse non pōt: sicut cibus est necessarius ad cōseruationē humane vite. Alio mō per q̄ melius ⁊ cōuenientius peruenit ad finē: sicut equus necessarius est ad iter. Primo mō deum incarnari non fuit necessariū ad reparationē humane nature. deus em per suā omnipotentē virtutē poterat humanā naturā multis aliis modis reparare. Scḋo autē modo necessarium fuit deum incarnari ad humane nature reparationē. Unde Augu. dicit. 13. de tri. c. 10. verū etiā ostendamus nō alium modū possibilez deo defuisse (cuius ptāti oīa equaliter subiacent) sed sanāde miserie nostre cōuenientiorem alium modū nō fuisse. ¶ Et hoc quidez cōsiderari pōt quantū ad ꝓmotionē hois in bonum. ℙ Primo quidem quantū ad fidem: que magis certificatur ex hoc q̄ ipsi deo loquenti credit. Unde Augu. dicit. xi. de ciui. dei. Ut homo fidentius ambularet ad veritatem, ipsa veritas dei filius homine assumpto constituit atq̄ fundauit fidem. ℙ Scḋo quantū ad spem: que per hoc maxime exigitur. Unde Augu. dicit. 13. de trī. Nihil tam necessariū fuit ad erigendā spem nostraz, q̄ vt demonstraret nobis quātū diligeret nos deus: q̄d vero huiꝰ rei isto indicio manifestiꝰ q̄ q̄ dei filiꝰ nature nostre dignatus est uni re consortiū. ℙ Tertio quātū ad charitatē: q̄ maxime per hoc excitat. Unde Aug. dicit in lib. de catheciz andis rudibus: q̄ maioꝝ est cā aduētus dñi: nisi vt ostēderet deus dilectionē suā in nobis: Et postea subdit. Si amare pigebat, saltē reamare non pigeat. ℙ Quarto quantū ad rectā operationē: in qua nobis exēplū se prebuit. Unde Aug. dicit in quoda sermone de ṡnati. dñi. Homo sequendus non erat, q̄ videri poterat: deꝰ sequēdus erat, qui videri nō poterat. Ut ergo exhiberet homini ⁊ qui videret ab hoīe ⁊ quē homo sequeret: deus fact⁹ est hō. ℙ Quinto ad plenā participationē diuinitatis: q̄ vera ē hois beatitudo ⁊ finis humane vite: ⁊ hoc collatū est nobis p xpi humanitatē. Dicit em Aug. in quoda sermone ṡnati. dñi. Factꝰ est deꝰ hō: vt hō fieret deus. ℙ Sūt ⁊ hoc vtile fuit ad remotionē mali. ℙ Primo em p hoc hō instruitur ne sibi diabolū ꝓferat ⁊ eñ veneret: qui est actor ꝑcti. Uñ Aug. dicit. 13. de trini. Aliquis dem sic potuit deo cōungi humana natura vt fieret vna ꝑsona: superbi illi maligni spūs nō ideo se audeant hoi ꝓponere, q̄ non habent carnē. ℙ Scḋo per hoc instruimur quāta sit dignitas humane nature: ne eaz inquinemus peccādo. Uñ Aug. dicit in lib. de vera relig. Demonstrauit nobis deus q̄s excelsum locum inter creaturas habeat humana natura, in hoc q̄ hoibus in vero hoie apparuit. Et leo papa dicit in sermōe de natiuit. Agnosce o christiane dignitatē tuā: ⁊ diuine consors factus nature, noli in veterē vilitatē degeneri conuersatione redire. ℙ Tertio, q̄ ad ꝓsumptionē hois tollendaz. gratia Dei nullis meritis precedētibus in hoīe Christo in nobis ꝯmēdatur: vt dicitur in. 13. de trini. ℙ Quarto, quia superbia hois que maxime impedimēto est ne inhereatur deo: per tantā dei humilitatē redargui pōt atq̄ sanari: vt dicit Aug. ibidē. ℙ Quinto ad liberandū hominem a seruitute peccati: q̄d quidē vt Aug. dicit. 13. de trīi. fieri debuit sic vt diabolꝰ iustitia hois Jesu Christi superaret: q̄d factuz est Christo satisfaciēte ꝓ nobis. Homo autem purus satisfacere non poterat ꝓ toto humano genere: deus aūt satisfacere non debebat: vnde oportebat deū ⁊ hominē esse Jesum Christū. Unde ⁊ leo papa dicit in sermone de nati. Suscipitur a virtute infirmitas, a maiestate humilitas: vt q̄d nostris remediis cōgruebat, vnus atq̄ idem dei ⁊ hominum mediatoꝛ, ⁊ mori ex vno, ⁊ resurgere posset ex altero. Nisi enim esset verus deus nō auferret remedium: nisi esset verus homo: nō ꝓberet exemplum. ℙ Sunt autem ⁊ alie plurime vtilitates que consequte sunt, supra apprehensionem sensus humani.

Ad primū Ergo dicēdū, q̄d ratio illa procedit scḋm primum modum necessarij: sine quo ad finem peruenire non potest. ¶ Ad secundum dicendum, quod aliqua satisfactio potest dici dupliciter sufficiens. Uno modo perfecte: quia est con-

tisfactione Christi. Et houm singula suas habent obiectiones.

¶ Contra primum siquidem arguit Scotus in quarto senten. distinct. 15. qō. primo. Satisfactio est reddītio equivalentis pro equivalenti: sed quantuz malū fuit auersio a deo p peccatum, tñ bonū est conuersio ad deum ꝑ pēitā: ergo ꝑ pura homo potuit equivalens reddere.

ℙ Preterea. quantum bonum natum fuit in esse actui meo, tantuz bonum ⁊ non plus abstulit peccatum meum ⁊ tantum bonum potest inesse actui secundo ergo per illum actum cum omnino equāta lens redditur.

ℙ Tertio Deus de potentia absoluta potuisset dare peccatori post attritionē tanq̄s dispositionez ꝑ meritum congruo gratiam per quam motus eius fieret contritio: ⁊ sic per satisfactionem equivalentem peccatum deleuisset quia per illum actum dem sic potuit deo cōungi humana natura vt fieret vna ꝑsona: superbi illi maligni spūs nō ideo se audeant hoi ꝓponere, q̄ non habent carnē. ℙ Scḋo per hoc instruimur quāta sit dignitas humane nature: ne eaz inquinemus peccādo. Uñ Aug. dicit in lib. de vera relig. Demonstrauit nobis deus q̄s excelsum locum inter creaturas habeat humana natura, in hoc q̄ hoibus in vero hoie apparuit. Et leo papa dicit in sermōe de natiuit. Agnosce o christiane dignitatē tuā: ⁊ diuine consors factus nature, noli in veterē vilitatē degeneri conuersatione redire. ℙ Tertio, q̄ ad ꝓsumptionē hois tollendaz. gratia Dei nullis meritis precedētibus in hoīe Christo in nobis ꝯmēdatur: vt dicitur in. 13. de trini. ℙ Quarto, quia superbia hois que maxime impedimēto est ne inhereatur deo: per tantā dei humilitatē redargui pōt atq̄ sanari: vt dicit Aug. ibidē. ℙ Quinto ad liberandū hominem a seruitute peccati: q̄d quidē vt Aug. dicit. 13. de trīi. fieri debuit sic vt diabolꝰ iustitia hois Jesu Christi superaret: q̄d factuz est Christo satisfaciēte ꝓ nobis. Homo autem purus satisfacere non poterat ꝓ toto humano genere: deus aūt satisfacere non debebat: vnde oportebat deū ⁊ hominē esse Jesum Christū. Unde ⁊ leo papa dicit in sermone de nati. Suscipitur a virtute infirmitas, a maiestate humilitas: vt q̄d nostris remediis cōgruebat, vnus atq̄ idem dei ⁊ hominum mediatoꝛ, ⁊ mori ex vno, ⁊ resurgere posset ex altero. Nisi enim esset verus deus nō auferret remedium: nisi esset verus homo: nō ꝓberet exemplum. ℙ Sunt autem ⁊ alie plurime vtilitates que consequte sunt, supra apprehensionem sensus humani.

Ad primū Ergo dicēdū, q̄d ratio illa procedit scḋm primum modum necessarij: sine quo ad finem peruenire non potest. ¶ Ad secundum dicendum, quod aliqua satisfactio potest dici dupliciter sufficiens. Uno modo perfecte: quia est con-

positum. Dñs. ad hoc insufficiens simpliciter quod tamen ut littera sit.

¶ Contra 3m istos q satisfactio christi est condigna 5m equalitatē ad culpā commissam accipit ut dictū est in 3ª. sen. di. 20. q. 1. Christus inquantum homo pro tota humana natura non potuit reddere equivalentes beneficijs omnibus ab ipso receptis. ergo non potuit reddere equivalens pro peccatis humane nature. nec ipse primus si peccasset. Ans patet: quia deo & parentibus non potest reddi equivalens. Sed dicendū est quod homo per quandam adequationem ad rem consequitur ratum quia redditio equivalentis ex q fit de non alieno debito illi cui reddit. ut cuius nr̄e persone, vel etiam plurium poterat per nō sufficiat ad accidentale beneficium: constat q nihil superest ultra quod possit alicui culpe adequare. Et tunc manet satisfactio christi cuius nr̄e persone, vel etiam plurium poterat per equiparatiā, totius nature detrimentū recōpensare. Tum etiā quia potūs contra deum committitur, quādā infinitatē hz ex infinitate diuine maiestatis, tanto enim offensa est grauior, quanto maior est ille cui delinquit. Cū ultio insinuat se locum oportuit ad condignā satisfactionē vr actus de christo secundum quod homo, quasi ab strahendo a suppposito diuino patet ex positum esse de mente eius dum in quarto sen. dis. 15. q. 4ª. tam tertium quam quartum hic dictum impugnans dicit. Quidam dicunt quod licet homo ex se non posuit satisfacere reddendo equivalense potest tamen ex hoc quod sibi communicatur meritum passionis christi quod fuit aliquo modo infinitum. Sed primum scilicet quod nullus possit reddere equivalens simpliciter videtur melius dictum quia nec ipse christus secundum quod homo potuit deo reddere equivalens beneficijs acceptis: cum ergo quicquid erat in christo secundum humanam naturam esset totum obligatum deo & ei debitum. non potuit esse satisfactio de condigno pro quocunque peccato considerando naturam operis vel rei: sed solum secundum gratuitam acceptationem dei. hec ille vbi patet ex hoc ipso quod impugnat positionem dicentem quod satisfactio christi est infinita, quod non loquitur de christo secundum quod homo abstrahendo a supposito diuino quoniam positio illa tenet infinitatem esse in opere christi humano quidem. separationem suppositi, cuius est operari sed loquitur de christi satisfactione quam mediante natura assumpta effecit, tam gratias agendo quam adequando peccata.

¶ Contra quartum dictum scilicet quod omnis alia satisfactio efficax est ex satisfactione christi: ecce rit ipse met auctor in quarto sen. dis. 15. q. 3ª. a. 2. ad primum dicens. Alij dicunt quod etiam quantum ad euersionem, pro peccato satisfieri potest virtute meriti christi quod quodammodo in finitum fuit. Et in hoc idez recidit quod primus dictum est scilicet quod non potest satisfacere secundum equalitatem. sed secundum acceptationem diuinam: quia per fidem mediatoris gratia data est credentibus: si tamen alio modo gratiam daret, sufficeret satisfactio per modum predictum. Ubi patet quod auctor idem dat iudicium de satisfactione mea siue habeam gratiam per fidem Jesu Christi siue aliunde habeam, gratuitam ac per hoc non fit ex satisfactione christi satisfaciens simpliciter. sed solum secundū acceptationem. cuius oppositum hic docere videtur. Et similiter non fit ex satisfactione christi effectus cuius oppositum expresse hic docet.

¶ Ad horum euidentiā aduertendū est. q. quod de satisfactione pro peccato tria habentur in hoc opere loca. primus est hic vbi de necessitate incarnationis pro reparando humano genere tractatur. secundus est inferius vbi de necessitate passionis christi tractatur. tertius est in tractatu de sacramento penitentie vbi de tertia illius parte que satisfactio est tractandum est. Et in hoc vltimo loco de satisfactione pro peccato actuali directe tractandū est. in primis autem duobus primus principaliter tractatur de satisfactione etiā pro peccato originali tractatur. Unde in presenti littera duas rones auctor attulit ad ostendendum q purus homo satisfacere non potuit pro peccato. quarum prima directe respicit peccatum originale. secūda autem communiter de peccato sub quo tam originale quā actuale. quod est simpliciter peccatum (quod constat solum esse mortale) comprehenditur. loquitur. hinc fit vt omnis hec in loco accepertū dixisse rēdi de satisfactoris sufficientia. non enim ratione secundam litere & cōclusione illius pertransire potui sine hu iusmodi discussione. Et nisi obiectiones arguentiū exigerent. conclusionem vt ex ea sōa que impugnatur rone tm tractaremus nec unmisceré vinculā de debito gratitudinis vinculo satisfaciēdi sicut nec auctor hic miscet: sed reseruaré hec tractatui de penitentia. Unde vt obiectionibus fiat satis. dicitur de hoc quantum ops hic scire. Et q̄si in primo dubio auctor nō videtur intellexisse. ideo sensus ille precedentis erā. purus homo in hac rone intelligitur nō solū per exclusionē cōiunctionis cū diuino suppposito: sed etiā per exclusionē diuine misericordie gratificatis ops hoīs ad hoc quod deo accepti sit. Probo sic ly in ex ista. Exclusio diuini suppositi patet quia purus homo distinguitur contra christum. deū & hominē. Exclusio diuine misericordie gratificātis ops ad hoc quod sit acceptū pr̄sto satisfactio per equalitatē distinguitur contra satisfactionē per gratiā acceptantis. Ex hac esn distinctione iuncta primo patet q̄ cū dicit purus homo satisfacere non potest sm equalitatē p peccato. & sic q̄ christus satisfacere potest pro peccato sm equalitatē sensus est. q̄ secluso misericordia dei acceptantis ops alicuius pro satisfactione. loquendo de viribus puri hois & viribus dei & hominis. purus homo nō potest satisfacere. deus & hō pōt satisfacere. Et hz hic sensus sit sufficiēter probatus ex litera: & manifestius sit ex hoc q̄ est vere formalis de puro hoie vt satisfactore ipsi deo pro peccato, & deo & homine vt satisfactore deo pro peccato amplius. etiā manifestatur auctoritate autoris in 4º. sen. di. 15. q. 3ª. art. 2. ad 5m. vbi habet hec verba. Sicut offensa habuit quādā infinitatem ex infinitate diuine maiestatis. ita & satisfactio accipit quādā infinitatē ex infinitate diuine misericordie prout est gratia infinita per quā deo accepta redditur q̄ homo reddere potest. hec ille. Ubi clare videtur q̄ diuina misericordia gratificans satisfactionem & regione ponitur contra id quod homo reddere potest: & quod constat. per misericordē gratiam perfecte scilicet secundum acceptationem eius qui est ea contentus, quamuis non sit condigna. Et hoc modo satisfactio puri hominis est sufficiens. Et quia omne impar fe esse. Confirmatur. ex hoc ponit aliquid perfectum a quo sumeretur. unde est q̄ ois puri hois satisfactio cognitionis ipsius. Et hoc aut̄ q nobis apropinquare velut p carnis assumptionē, magis non ad se cognoscendum attraxit, quia autem intelligendum sed contra ipsum non verenec formaliter intellectum. patet secundo differentia aliorum ab aut rē. alij doctores charitatem seu gratiam ad satisfactionem concurrere ex parte hominis satisfactis posuerunt. & ideo dixerunt purum hominem posse pro peccato satisfacere. Auctor vero gratiam et charitatem ex parte diuine misericordie gratificatis ac per hoc acceptantis opus humanum posse, hominem q purum cum suis viribus, & similiter deum q hominem cum suis viribus ex parte satisfactoris posuit: & ideo dixit illum non posse, christum vero posse satisfacere. Et salua illorum reuerentia, dupliciter reprehensibiles sunt: & quia contra positionem autoris apposite mittuntur vt contrariam in quo monstratur non penetrasse eos hanc positionem. & quia non formaliter de puro homine et deo homine vt satisfactoribus simpliciter vel secundum acceptationem diuine misericordie locuti sunt. vt autor fecit et propterea & quaz claram sententiam non aliter protulit: quoniam claritissima vere est formaliter intellecta. Ad primi ergo dubij obiectionem et sco. dicitur quod ans est verum. vt patet ex allegatis verbis autoris ex quarto sen. sed consequentia negatur quia questio est de puro homine vt satisfactore p equalitatem, excludendo diuinam gratificationem acceptantem: consequentis autem infert de homine, non excludendo deū nam misericordia acceptantem per gratiam. & vt patet. Ad secundum dicitur q̄ & aliter loquendo, ac' meus & me' nature est. nollere bonum. bonum p̄ reus illi inesse quam posse. secundo reponere in seipso. quoniam vt mens actus est peccatum mortale nollens charitatem: et vt mens actus cuiuscunq; potest charitate informari: iuxta illud Osee. 13. perditio tua ex te, tibi autē ex me. Et propterea cum dicitur tantum homini potest inesse actus secundum regentem. loquendo de actu secundo vt distinguitur contra deum gratificantem. non loquendo de homine vt christi actum gratificantem. satisfaceret quidem secundum acceptantis gratiam. et non secundum equalitatem eius quod reddit.

Ad tertium dicitur admittendo consum. et subsumendo quod in rali casu cuius gratia se teneret ex parte dei cui satisfactio fieri debet. ideo nō esset satisfactio ex parte hominis, sed ex parte dei acceptantis per suaz gratiam. vt dictum est. Et ratio est quia satisfactio peccatoris sufficiens simpliciter, habet non pro principio sed pro termino recuperatione n diuine placati. nisi quatenus ad hoc constat satisfacti nem pro offensa illata alicui ordinari. qui non repararet amicitia per satisfactionē. Est ergo charitas per satisfactionē acquirenda ab ipso deo. & non presupponenda & ei cuius prenentionem misericordem presupponis. iam non est satisfactio nisi ex misericordia prenente vt sit sufficiens satisfactio, hmōi aut̄ satisfactio distinguitur contra satisfactionem per equalitatem. vnde idez est satisfacti concedere gratiā quia actus sui fiat satisfactio. & satisfacientis illius insufficiens ex misericordia acceptare. Et est implicatio in adiecto dicere q̄ homo pōt satisfacere simplr deo & cōmisso peccatorē q̄ hoc pōt per charitatem ex diuina misericordia faciente de attrito contritum. quia ipsum informari charitate ex gratia dei constituit non presupponit satisfactionem. nec per hoc satisfactio talis non est sufficiens nisi ex acceptatione diuina. que distinguitur contra satisfactionem simpliciter.

¶ Ad secundū quoq; dubij obiecta. et eadem radice patet risio quantum ad sensum litere. nam infinitas offense ex hoc quod deus est offensus, causat impossibilitatē satisfaciēdi simpliciter in puro homine (vt dicit) scilicet vt excludit diuinum suppositum. & diuinam misericordiā gratificantem. Quantum autem ad id quod obiectio scoti tangit de infinitate meriti seu satisfactionis christi. in sequenti dubio explicabitur. Ad alteram vero obiectionem directe contra rationem litere respondetur. q̄ infinitas offense licet sit infinitas non simpliciter. hoc est in genere entis. sed quedam. hoc est in genere malitie. Est enim offensa dei malum infinitū. sicut linea infinita esset quantitas infinita. Et hmōi infinita si appellentur infinita secundum quid. quia distinguuntur cōtra eius infinitas simpliciter quod est solus deus conceditur quod infinitas offense est infinitas secūdū quid. & q̄ ipsam adequaret infinita. etiā hz cōcessa infinitate actus charitatis in deū. si satisfactor aliquis ex propriis viribus posset talem actū exhibere deo offenso. Sed q̄si non sit hmi purus homo sed nec quicquid pura creatura ad hoc se sit extendere ideo ops satisfactē esse infinitū simpliciter qui si licet ex propriis viribus possit actum infinitū sm quid adequatum offensam infinitam secundum quid, exhibere deo. Et ideo optime & efficaciter in littera ex infinitate offensa dei infertur q̄ oportet satisfactorem simpliciter esse non solum hominem sed etiam deum: vt sic propriis viribus exhibeat actum infinite efficacie.

¶ Ad tertiū dubiū rndet. q̄ actiones Christi humane. s. amare deū, voluntarie pati & hmōi habet duas cōditiones. Altera est q̄ sunt res cōdā creatę. sic sunt finite entia simplr nō ens. sunt deitas. Altera est q̄ sunt res psone diuine vt ppij suppositi cuius sunt: & sic sunt infinita entia personaliter. & sunt infinite efficacie in tali genere, pura meriti seu satisfactionis, et hoc ipso vt ppie persone exercētia opera illa. Et ex hoc patet primo solutio obiectionis sconti in dubio precedentium. passio Christi fuerit bonū finitum. la pura creatura pōt dici infinitus effectus. cū sit finita per suā essentiā. In solo aūt opere incarnationis videtur pcipue manifestari infinitus effectus diuine potentie. in infinitū distātia coniungūtur, quanta que pure creature facrum est q̄ homo esset deus. in quo etiam opere maxime videt perfici vniuersum, per hoc q̄ vltima creatura. s. hō primo principio coniungit. s. deo. Ergo etiā si homo non peccasset, deus incarnatus fuisset. Cp. Humana natura per peccatū non est facta capacior gratie. Sed post potūs capax est gratie vnionis, q̄ est maxima gra. Ergo si homo nō peccasset, humana nā huius gratie capax fuisset. Nec deus subtraxisset humane nature bonum cuius capax erat. Ergo si homo nō peccasset, deus incarnatus fuisset. Cp. Predestinatio dei est eterna. Sed dicto. 1. de Christo, qui predestinatus est filius dei in virtute. Ergo etiā ante potūs necessarium erat filium dei incarnari, ad hoc q̄ dei predestinatio impleretur. Cp. Incarnationis mysterium est primo humanodi reuelatū: vt p̄z ephe. 3. Sed homo non hoc q̄ dicit, hoc nūc os ex ossibus meis &c. quod apls dicit esse magnum sacrm in Christo & in ecclesia: vt p̄z ephe. 5. Sed homo non potuit esse prescius sui casus, eadem ratione qua nec angelus: vt August. probat super gen. ad literam. Ergo etiaz si homo non peccasset deus incarnatus fuisset.

¶ Utrum si homo non peccasset, deus incarnatus fuisset.

Ad tertiū Sic proceditur. Uidetur q̄ si hō non peccasset, nihilominus deus incarnatus fuisset. Manente enim causa manet effectus. Sed sicut Augusti. dicit. 13. de tri. alia multa sunt cogitāda in Christi incarnationem pertinentia quam ea que ad ablutionē a peccatis de quibus dictum est. Ergo etiā si hō non peccasset, deus incarnatus fuisset. Cp. Ad omnipotentiam diuine virtutis pertinet vt opa sua pficiat, & se manifestet per aliquē infinitum effectū. Sed nullus effectus fuit tā bonus finitus. la pura creatura pōt dici infinitus effectus, cū sit finita per suā essentiā. In solo aūt opere incarnationis videtur pcipue manifestari infinitus effectus diuine potentie. in infinitū distātia coniungūtur, quanta que pure creature facrum est q̄ homo esset deus. in quo etiam opere maxime videt perfici vniuersum, per hoc q̄ vltima creatura. s. hō primo principio coniungit. s. deo. Ergo etiā si homo non peccasset, deus incarnatus fuisset. Cp. Humana natura per peccatū non est facta capacior gratie. Sed post potūs capax est gratie vnionis, q̄ est maxima gra. Ergo si homo nō peccasset, humana nā huius gratie capax fuisset. Nec deus subtraxisset humane nature bonum cuius capax erat. Ergo si homo nō peccasset, deus incarnatus fuisset. Cp. Predestinatio dei est eterna. Sed dicto. 1. de Christo, qui predestinatus est filius dei in virtute. Ergo etiā ante potūs necessarium erat filium dei incarnari, ad hoc q̄ dei predestinatio impleretur. Cp. Incarnationis mysterium est primo humanodi reuelatū: vt p̄z ephe. 3. Sed homo non hoc q̄ dicit, hoc nūc os ex ossibus meis &c. quod apls dicit esse magnum sacrm in Christo & in ecclesia: vt p̄z ephe. 5. Sed homo non potuit esse prescius sui casus, eadem ratione qua nec angelus: vt August. probat super gen. ad literam. Ergo etiaz si homo non peccasset deus incarnatus fuisset.

Sz̄ Est, q̄ Augu. dicit in lib. de verbis dñi, exponens illud quod habetur luc. 19. venit filius hois q̄rere & saluz facere q̄ perierat. Ergo si hō non peccasset filius hois non venisset. ℣ Et. 1. ad 1mo. primo super illud verbū Christus venit in hunc mundum vt pctōres saluos faceret dicit gl. Nulla causa veniendi fuit Christo dño, nisi peccatores saluos facere. Tolle morbos, tolle vulnera, & nulla medicine causa.

Rñdeo Dicēdū, q̄ aliqui circa hoc diuersimode opinātur. Quidaz enim dicūt q̄ etiā si hō nō peccasset, dei filius incarnatus fuisset. ℣ Alij vero contrarij asserunt. Quorū assertioni magis assentiendum videtur. Ea enim q̄ ex sola dei voluntate proueniunt supra oē debitum creature, nobis innotescere nō possunt, nisi quatenus in sacra scriptura traditur: per quā divina volūtas nobis innotescit. Unde cum in sacra scriptura vbiq; incarnationis ratio ex peccato primi hois assignetur, conuenientius dicitur incarnationis opus ordinatum esse a deo in remedium contra pctm ita q̄ peccato non existente incarnatio non fuisset. Quamuis potentia dei ad hoc non limitetur: potuisset esse etiam peccato non existente incarnari.

Ad primū Ergo dñm, q̄ oēs alie cause q̄ sunt assignate pti nent ad remedium pcti. Si enim homo non peccasset, perfectus fuisset lumine diuine sapientie: & iustitie rectitudine perfectus a deo ad omnia necessaria cognoscenda & agenda. Sed quia homo deserto deo, collapsus erat ad corporalia, cōueniens fuit vt Deus caro fieret. Nulla aūt caro factū est, Caro te obcecauerat, caro te sanat: q̄si sic venit Christus, vt de carne, carnis vitia extingueret. ¶ Ad 2ūm rndet. q̄ aliqui circa hoc diuersimode opinātur. Quidaz enim dicūt q̄ etiā si hō nō peccasset, dei filius incarnatus fuisset. ℣ Alij vero contrarij asserunt. Quorū assertioni magis assentiendum videtur. Ea enim q̄ ex sola dei voluntate proueniunt supra oē debitum creature, nobis innotescere nō possunt, nisi quatenus in sacra scriptura traditur: per quā divina volūtas nobis innotescit. Unde cum in sacra scriptura vbiq; incarnationis ratio ex peccato primi hois assignetur, conuenientius dicitur incarnationis opus ordinatum esse a deo in remedium peccati conuenientius dicitur: ergo peccato non existente incarnatio nō fuisset. Antecedēs pro euidenti assumitur. Prima consequentia probatur: quia ea que ex sola dei voluntate supra omne debitum creature proueniunt, nobis non innotescunt, nisi quatenus in sacra scriptura (in qua divina nobis voluntas manifestatur) traditur. Secunda consequentia patet. Deus potuisset peccato non existente incarnari. Probatur: quia potentia dei non limitatur ad hoc. s. quod incarnatio sit in remedium peccati.

¶ Circa verba litere nota duo. primo quod ly conuenientius coniungitur cum exercet respectu alterius opinionis contrarie: ita quod ex reuelatis in sacra scriptura de divina voluntate conuenientius dicitur pars negatiua quam affirmatiua. Secundo quod autor loquitur de opere incarnationis quoad satisfactionem mea habet ex duobus capitibus efficaciam: primo ex charitate in me qua fit & est deo accepta. secundo ex hoc quod innititur sup satisfactione Christi. Et quoniam neutro modo satisfactio mea est sufficiens simpliciter, sed secundum acceptationem. quia charitas sereneat ex parte dei acceptantis & communicato satisfactionis Christi misericorditer mihi fit, non tamen ffe participantem Christi satisfactionem. cōstituendo ideo nō est sensus huius litere q̄ satisfactio mea habeat efficaciam equalitatis simpliciter ex satisfactione Christi: vt obiectum est. Sed est sensus q̄ habēt ex satisfactione Christi efficaciam sicut imperfecta, participatiue habent a perfectis esse & posse. sicut ignita habēt ab igne efficaciā. ℣ Nec in quarto sen. autor contrarium dicit. sed dicit hoc quoniam docet quod quā tum ad hoc quod est satisfactionem meam non esse sufficientem simpliciter sed per acceptationem diuinā, in idem redit dicere quod satisfactio mea est ex charitate et ex cōmunione passionis Christi. Et hoc verus est quia ex neutro capite reddit sufficiens simpliciter. Consideranti quoq; ibidē autor satisfactionem meam vt est ex meritionem gratie & charitatis: & tō dicit q̄ si aliunde gratiam q̄ haberet, eodem modo scilicet secundum acceptationem satisfaceret. hic autez aliter et formaliter contemplatus est satisfactionem Christi: et perfectam simpliciter in qa secundū dicendū, q̄ in ipso modo pductionis quē didicit priori doctrine, quod hinc ois plus ne, quod hinc ois plus sustentat sup satisfactione Christi: ita q̄ si quis aliunde gratiam haberet non vt membrum Christi, satisfactio eius esset scīm acceptationē ex diuina misericordia per charitatem gratificante illam: sed non haberet efficaciaz ex satisfactione Christi: ideo imperfectior esset. Mea autez satisfactio quia membrum Christi sum, efficax est & ex charitate & ex satisfactione Christi. Et quia ex Christi capite & nobis membris constituitur vna persona mistica, ideo satisfactio mea coniuncta satisfactioni Christi fit equalis simpliciter vt est satisfactio mistice persone: imo & quandoq; super excedit: iuxta illud ad Colossa. adimpleo ea que desunt passionum Christi in carne mea pro corpore eius quod est ecclesia.

¶ Super articulum. 3.

In articulo tertio eiusdem questionis duo sunt: primo referuntur diuerse opiniones circa questionem secundo profertur questio precedens. secundam opinionem duabus conclusionibus: altera de facto. directe respondens questo negatiue: altera de possibili. asserente partem affirmatiuam. prima conclusio est. Peccato non existente incarnatio non fuisset. Probatur. In sacra scriptura vbique incarnationis ratio ex peccato primi hominis assignatur: ergo incarnationis opus ordinatum esse a deo in remedium peccati conuenientius dicitur: ergo peccato non existente incarnatio nō fuisset. Antecedēs pro euidenti assumitur. Prima consequentia probatur: quia ea que ex sola dei voluntate supra omne debitum creature proueniunt, nobis non innotescunt, nisi quatenus in sacra scriptura (in qua divina nobis voluntas manifestatur) traditur. Secunda consequentia patet. Deus potuisset peccato non existente incarnari. Probatur: quia potentia dei non limitatur ad hoc. s. quod incarnatio sit in remedium peccati.

¶ Circa verba litere nota duo. primo quod ly conuenientius coniungitur cum exercet respectu alterius opinionis contrarie: ita quod ex reuelatis in sacra scriptura de divina voluntate conuenientius dicitur pars negatiua quam affirmatiua. Secundo quod autor loquitur de opere incarnationis quoad satisfactionem mea habet ex duobus capitibus efficaciam: primo ex charitate in me qua fit & est deo accepta. secundo ex hoc quod innititur sup satisfactione Christi. Et quoniam neutro modo satisfactio mea est sufficiens simpliciter, sed secundum acceptationem. quia charitas sereneat ex parte dei acceptantis & communicato satisfactionis Christi misericorditer mihi fit, non tamen ffe participantem Christi satisfactionem. cōstituendo ideo nō est sensus huius litere q̄ satisfactio mea habeat efficaciam equalitatis simpliciter ex satisfactione Christi: vt obiectum est. Sed est sensus q̄ habēt ex satisfactione Christi efficaciam sicut imperfecta, participatiue habent a perfectis esse & posse. sicut ignita habēt ab igne efficaciā. ℣ Nec in quarto sen. autor contrarium dicit. sed dicit hoc quoniam docet quod quā tum ad hoc quod est satisfactionem meam non esse sufficientem simpliciter sed per acceptationem diuinā, in idem redit dicere quod satisfactio mea est ex charitate et ex cōmunione passionis Christi. Et hoc verus est quia ex neutro capite reddit sufficiens simpliciter. Consideranti quoq; ibidē autor satisfactionem meam vt est ex meritione gratie & charitatis: & tō dicit q̄ si aliunde gratiam q̄ haberet, eodem modo scilicet secundum acceptationem satisfaceret. hic autez aliter et formaliter contemplatus est satisfactionem Christi: et perfectam simpliciter in qa secundū dicendū, q̄ in ipso modo pductionis quē didicit priori doctrine, quod hinc ois plus ne, quod hinc ois plus sustentat sup satisfactione Christi: ita q̄ si quis aliunde gratiam haberet non vt membrum Christi, satisfactio eius esset scīm acceptationē ex diuina misericordia per charitatem gratificante illam: sed non haberet efficaciaz ex satisfactione Christi: ideo imperfectior esset. Mea autez satisfactio quia membrum Christi sum, efficax est & ex charitate & ex satisfactione Christi. Et quia ex Christi capite & nobis membris constituitur vna persona mistica, ideo satisfactio mea coniuncta satisfactioni Christi fit equalis simpliciter vt est satisfactio mistice persone: imo & quandoq; super excedit: iuxta illud ad Colossa. adimpleo ea que desunt passionum Christi in carne mea pro corpore eius quod est ecclesia.

¶ Super articulum. 3.

In articulo tertio eiusdem questionis duo sunt: primo referuntur diuerse opiniones circa questionem secundo profertur questio precedens. secundam opinionem duabus conclusionibus: altera de facto. directe respondens questo negatiue: altera de possibili. asserente partem affirmatiuam. prima conclusio est. Peccato non existente incarnatio non fuisset. Probatur. In sacra scriptura vbique incarnationis ratio ex peccato primi hominis assignatur: ergo incarnationis opus ordinatum esse a deo in remedium peccati conuenientius dicitur: ergo peccato non existente incarnatio nō fuisset. Antecedēs pro euidenti assumitur. Prima consequentia probatur: quia ea que ex sola dei voluntate supra omne debitum creature proueniunt, nobis non innotescunt, nisi quatenus in sacra scriptura (in qua divina nobis voluntas manifestatur) traditur. Secunda consequentia patet. Deus potuisset peccato non existente incarnari. Probatur: quia potentia dei non limitatur ad hoc. s. quod incarnatio sit in remedium peccati.

¶ Circa verba litere nota duo. primo quod ly conuenientius coniungitur cum exercet respectu alterius opinionis contrarie: ita quod ex reuelatis in sacra scriptura de divina voluntate conuenientius dicitur pars negatiua quam affirmatiua. Secundo quod autor loquitur de opere incarnationis quoad satisfactionem mea habet ex duobus capitibus efficaciam: primo ex charitate in me qua fit & est deo accepta. secundo ex hoc quod innititur sup satisfactione Christi. Et quoniam neutro modo satisfactio mea est sufficiens simpliciter, sed secundum acceptationem. quia charitas sereneat ex parte dei acceptantis & communicato satisfactionis Christi misericorditer mihi fit, non tamen ffe participantem Christi satisfactionem. cōstituendo ideo nō est sensus huius litere q̄ satisfactio mea habeat efficaciam equalitatis simpliciter ex satisfactione Christi: vt obiectum est. Sed est sensus q̄ habēt ex satisfactione Christi efficaciam sicut imperfecta, participatiue habent a perfectis esse & posse. sicut ignita habēt ab igne efficaciā. ℣ Nec in quarto sen. autor contrarium dicit. sed dicit hoc quoniam docet quod quā tum ad hoc quod est satisfactionem meam non esse sufficientem simpliciter sed per acceptationem diuinā, in idem redit dicere quod satisfactio mea est ex charitate et ex cōmunione passionis Christi. Et hoc verus est quia ex neutro capite reddit sufficiens simpliciter. Consideranti quoq; ibidē autor satisfactionem meam vt est ex meritione gratie & charitatis: & tō dicit q̄ si aliunde gratiam q̄ haberet, eodem modo scilicet secundum acceptationem satisfaceret. hic autez aliter et formaliter contemplatus est satisfactionem Christi: et perfectam simpliciter in qa secundū dicendū, q̄ in ipso modo pductionis quē didicit priori doctrine, quod hinc ois plus ne, quod hinc ois plus sustentat sup satisfactione Christi: ita q̄ si quis aliunde gratiam haberet non vt membrum Christi, satisfactio eius esset scīm acceptationē ex diuina misericordia per charitatem gratificante illam: sed non haberet efficaciaz ex satisfactione Christi: ideo imperfectior esset. Mea autez satisfactio quia membrum Christi sum, efficax est & ex charitate & ex satisfactione Christi. Et quia ex Christi capite & nobis membris constituitur vna persona mistica, ideo satisfactio mea coniuncta satisfactioni Christi fit equalis simpliciter vt est satisfactio mistice persone: imo & quandoq; super excedit: iuxta illud ad Colossa. adimpleo ea que desunt passionum Christi in carne mea pro corpore eius quod est ecclesia.

tionis vt sit: non vt redempt̃uo z liberatuo: vt sc̃ous glosandas dicit aut erates dicentes quod sine peccato nen fuisset incarnatio.

b ¶ In rñsione ad 3m nota distinctionẽ de poa nali z de poa obedientia li hñc sumi, z qño distinguunt̃ q nalis infra ordiné naturaliũ sistit, obedientialis vero secundum ordinem ad diuinam potentiam attenditur; illa semper impletur ista quandoq; impletur z quandoq; non impletur.

c ¶ In rñsiõe ad 4m

cuisdã articuli tertii dubium occurrit po circa illã ꝓpositionẽ ꝑdestinatio ꝓsupponit ꝓscientiã futuroũ: poterit intelligi primo respectu omniũ futuroũ z sic videtur nõ intelligibilis: nam predestinatio petri nõ ꝓsupponit prescientiã future gr̃e petri: q patet sic. Prescientia futuri ꝓsupponit futurum sub ratione futuri q̃m vt dicitur in primo po. qõ nõ est, nõ põt sciri: gloria quã petri est primo futura p predestinatiõnẽ, vt p3. est igit̃ fm nãe ordiné primo ꝑdestinatio petri ad gloriã. z ex hoc gloria petri est futura: z sic patet deus. Supponit g prescientia alicuius futuri predestinatiõnẽ: ac per hoc predestinatio nõ ꝓsupponit prescientiã oim futuroũ. Scõdo potest intelligi de predestinatione quo ad cõsummata p predestinatiõnẽ. z prescientia reu aliorũ futuroũ: ita q̃ sensus est ꝑdestinatio vt respicit ꝑdestinata ꝓsupponit prescientiã futuroũ nõ predestinatoru. sed eoru q̃ ꝓsupponũtur vel ordinãtur p predestinatiõnẽ. Et sic ꝓpositio est vera. Quaz vt clarius intelligas distinguẽ inter effectus predestinationis: q̃m quidã sunt nõ solum ordinati sed cõstituti p predestinationẽ: vt gl̃ia z gr̃a. z vl̃. finis z media vt sic: quidã aũt sunt solũ ordinati p predestinationẽ: vt anima illi⁹ hominis qui est sanctus petrus. z reliqua spectantia ad nãlem ordiné vniuersi. hec. n. futuri rõnem hñt ab eterno ex prenudẽtia diuina. z nõ ex predestinatione diuina: sed predestinatio quasi superueniẽs. sicut ergo gr̃e superuenit ordini nãe. ordinat animã sanctipetri in gloriã eternã mediãte gr̃a etc. Et q̃m inter ꝓsupponẽta z destinatione nõ solũ sunt res nãles constituẽtes vniuersum fm nãle ordiné sed etiã defectus in pure nãlibus vt mõstra. z in animalib⁹ vt egritudines. z in rõnalibus vt ignorantia z malum moris q̃ est peccm: ideo sicut simplr loquẽdo ꝑdestinatio ꝓsupponit ꝓuidẽtiam vniuersi nãlis, ita simplr loquẽdo ꝓsupponit ꝑdestinatio prescientiã futuroũ vtriusq; ad ordiné vniuersi nãle. z defectuũ in illo futuroũ. Inter que ostat ꝑ ſ tineri petrã hominẽ q̃m nõ spectat nr̃m peccare ad originẽ gr̃e, sed ad ordinẽ nãlem: et ex nobis solis peccamus, vt p3 z auctoritate scripture firmatur osee. 13. perditio tua ex te israel. Et hinc p3 falsam esse scoticã imaginationẽ q̃ pr⁹ petr⁹ ꝑdestinet ad gloriã g̃ prenideat peccaturus: q̃m sicut pr⁹ ꝓuidet petr⁹ fm ea q̃ secluso ordine gr̃e sibi cõuenit̃ g̃ predestinetur (qz prius ꝓuidet fm futura sibi fm ordiné simplicis ꝓuidẽtie quaz fm futura sibi fm ordiné diuine ꝑdestinationis) ita prius ꝓuidet peccatur⁹ quã predestinetur, ea

dinetur in deum sicut in finem, hoc autem excedit limites perfectionis nature vt creatura vniatur deo in persona.

b ¶ Ad tertium dicendum, quod duplex capacitas attendi potest in humana nã. Una quidem secundum ordinem potentie nature qua deo semper impletur, qui dat vnicuiq; rei secundum suam capacitatem naturalẽ. Alia vero fm ordinẽ diuine potẽtie: cui ois creatura obedit ad nutũ: z ad hoc ꝓtinet ista capacitas. Nõ aũt deus ocm talẽ capacitatẽ nãe implet: alioqn de⁹ nõ posset facere in creatura nisi qõ facit: qõ falsum est: vt in primo habitũ est. Nihil aũt ꝓhibet ad aliquid maius humanã naturaz ꝓducta esse post peccatum: deus enim permittit mala fieri, vt inde aliquid melius eliciat. Unde dicit̃ Ro. 4. vbi abundauit delictum, superabundauit z gratia. Unde z in benedictiõe cereipaschalis dicitur, O felix culpa: que talẽ ac tantum meruit habere redemptorẽ. ¶ Ad quartum dicendum, qõ predestinatio ꝓsupponit prescientiaz futuroũ. Et ideo sicut deus predestinat salutẽ alicuius hominis per ordinationes aliorum implendã, ita etiã predestinauit opus incarnationis in remediũ humani peccati. ¶ Ad quintũ dicendũ, qõ nihil prohibet aliqui reuelari effectum, cui non reuelatur causa. potuit igitur primo homini reuelari incarnationis mysterium, sine hoc quod esset prescius sui casus. Non enim quicunque cognoscit effectum cognoscit z causam.

dinẽ nãlẽ: et ex nobis solis peccamus, vt p3 z auctoritate scripture firmatur osee. 13. perditio tua ex te israel. Et hinc p3 falsam esse scoticã imaginationẽ q̃ pr⁹ petr⁹ ꝑdestinet ad gloriã g̃ prenideat peccaturus: q̃m sicut pr⁹ ꝓuidet petr⁹ fm ea q̃ secluso ordine gr̃e sibi cõuenit̃ g̃ predestinetur (qz prius ꝓuidet fm futura sibi fm ordiné simplicis ꝓuidẽtie quaz fm futura sibi fm ordiné diuine ꝑdestinationis) ita prius ꝓuidet peccatur⁹ quã predestinetur, ea

ro. 4. vbi abundauit delictum, superabundauit z gratia. Unde z in benedictiõe cereipaschalis dicitur, O felix culpa: que talẽ ac tantum meruit habere redemptorẽ. ¶ Ad quartum dicendum, qõ predestinatio ꝓsupponit prescientiaz futuroũ. Et ideo sicut deus predestinat salutẽ alicuius hominis per ordinationes aliorum implendã, ita etiã predestinauit opus incarnationis in remediũ humani peccati. ¶ Ad quintũ dicendũ, qõ nihil prohibet aliqui reuelari effectum, cui non reuelatur causa. potuit igitur primo homini reuelari incarnationis mysterium, sine hoc quod esset prescius sui casus. Non enim quicunque cognoscit effectum cognoscit z causam.

tio z presuppositio primi presupponitur a preordinatione z prouisione secũdi z similiter preordinatio z prouisio tertii presupponit preordinationem z prouisionem vtriusq;. Ita quod deus primo ordinauit vniuersum secundum ordinem nature. z quoniam vniuersum secundum talem ordinem non attingit ad fruitionem diuinam, superaddidit ordinẽ gratie: q̃m ad talis ordinis non pertingit ad vnionem summo modo polem cum deo preordinauit creaturam ad vnionem personalem cum deo. Quocirca quum peccatũ pertineat partim ad ordinem nature z partim ad ordinem gratie: vt apposita illi consequens est quod predestinatio iesu christi vt sit filius dei presuppenat p. cuiusdem futuroꝝ peccatoum, vtpote spectantium ad presuppositos ordines in gr̃e cause materialis. Unde ad singula dubia dicendum. ¶ Ad primum dubiũ dicitur, quod propositio illa est vera: vt declaratũ est: z est ad propositum argumentũ quod predestinatio nem christi necessariam absq; peccato arguebat. Responsio nãq; ad hoc non existit quod predestinatio christi ꝓsupponat prescientiaz glorie christi sed requirebat quod ꝓsupponit prescientiam peccatorum, in quorum remedium christus est predestinatus: ordinatio namq; medicine presupponit notitiam morbi. ¶ Ad secundum vero dubium dicitur, quod in hac responsione ad quartum argumentum que nunc discutitur, non erat facienda ratio predestinationis incarnationis in remedium peccati: sed istud erat ad ostendendum stephani: z sic de aliis. vt sic sit simile etiam quo ad hoc quod predestinatio incarnationis ꝓsupponit prescientiam futurorum absolutorum: qualia sunt peccata vt declaratum est. Et exemplo predestinationis alicuius puta pauli mediante oratione alterius puta stephani: quod exemplum sit etiã quo ad prescientiam medij intelligendum creditur. exponendum est quod predestinatio pauli quo ad conuersionis effectum ꝓsupponit prescientiam orationis stephani: z sic de aliis. vt sic sit simile etiam quo ad hoc quod predestinatio incarnationis ꝓsupponit prescientiam peccati humani.

¶ Ad 3m ex secto dubiũ q̃ quadruplici vtẽdo distinctiõe. Prima est inter volitum et volibile: nam aliud est aliquid esse magis volibile, z aliũ esse illud esse magis volitũ: salus. n. oim h⁹ in est magis volibilis fm se q̃ salus alicuius pr̃i: vt p3. qz ista maius bonũ est: nõ tñ est magis volita a deo: quia licet velit voluntate aãte oẽs homes salvos fieri, nõ tñ vult voluntate beneplaciti saluaz oim sed quoddã tñ horũ: vt p3. ¶ Sõ põt g̃ ex hoc aliquid ex pte odi fm se est mai⁹ bonũ ac p hoc magis volibile inferri ergo est magis volitũ a deo 2o inter magis z prius natura volitũ. 3o est inter prius nãm vel a quo nõ sequitur ꝓtia. vel pri⁹ causalitate. 4o est inter prius nã volitũ preut pri⁹ est a quo nõ cõsequitur ꝓtia. de facto vel possibilitate: accipiẽdo enim prius nã b est prius causalitate fm aliqd genꝰ causalitatis. coincidit prius z magis fm illud genꝰ cãe: vt volumus. n. pri⁹ z magis tanitatem g̃ purgatiõnẽ fm genus cause finalis: ecõtra aũt fm genus cãe materialis locãdo disponẽs ex parte mãtis. qz cã finalis est simplr. z absolute prior. ideo volumus simplr z absolute prius z magis sanitate. Sed si sumat prius nã aquo nõ cõsequitur ꝓtia (vt sc̃otus sumit in pp̃sito) vtere 4o distinctione inter sic prius volitũ de facto, vel pri⁹ volitũ de poli. Et dicito q̃ multoꝝ ordinate volitoꝝ quoꝝ vnũ se h⁹ vt finis aliud vt medium. aliud vt effectus. illud q̃ est finis cõstat esse magis prius nã hoc est causalitate volitũ. z respectu diuine voluntatis loquẽdo cõstat q̃ est prius nã de poli volitum, nõ autem quod sit prius nã volitũ de facto. Sed est ostat q̃ pot esse volitũ illũ sine medio. effectu. z occasione. Et hoc est in quo deficiũt argumẽta scoticaz: ex magis z pri⁹ cãlitate z pri⁹ nã ꝓ ostenditur. velito de poli a deo, sequitur volitũ esse a deo de fcõ. Assũ assumat g̃ finis est magis z prius nã fm. ꝓtia de facto a deo velit⁹: potest intelligi de facto a deo velit⁹: potest intelligi de facto a deo velit⁹: potest intelligi

Universidad de Navarra
Biblioteca

humani generis debuerit incarnatio esse ꝛ ꝓpterea iuxta duplicē statū in ꝓ̄o duplici rō conclusione, ꝛ vtraq; negatiue. ꝑ̄z ē. nō fuit conueniens a ꝓ̄o humani generis ⁊ peccatū deū incarnatum fuisse, ꝓbatur. opus incarnationis principaliter ordinatur ad reparationem nature per abolitionem peccati: ergo non fuit conueniens ante peccatum deum incarnari. ꝓbᵒ ꝙ seq̄la rationem quia medicina non datur nisi infirmis: ꝛ autoritate domini duplici. ꝑ̄z̄ est. Non fuit conueniens deum incarnari statim post peccatum. ꝓbᵒ ⁊ 4ᵒ. Primo ex conditione peccati humanum peccatum prouenerat ex superbia hominis: ergo eo erat modo liberandus vt humiliatus cognosceret se liberatore indigere: sed hoc conuenienter fit relinquendo hominez primo in statu nāe, deinde sub ingo regis: vt experiatur ꝓ̄s ferrius ꝙ̄s vires defectuz suum, clamaret ꝓ gr̄a: ergo ꝙ clara sunt in scā. ⁊ firmatur magis ex rōne ad ꝓ̄m. ducendo ad inconueniens huiusmodi. Ad primū ergo dicendum ꝙ ꝓpter nimiā charitatē suā qua dilexit nos, cū essemus mortui peccatis suis uiuificauit nos in christo. Sed charitas nō tardat subuenire amico necessitatē patiēti: ꝓ̄m illō puer. 3. nec dicas amico tuo vade: ꝛ reuertere, cras dabo tibi, cū statim possis dare. Ergo deus incarnationis opus differre nō debuit, ꝙ statim ꝛ ꝓncipio ꝓ̄ suā incarnationē hūano generi subueniri. ℂ̄ꝑ. 1. tim. ꝓ̄o dr̄ Christus venit in hūc mundū pctōres saluos facere. Sz ꝑ̄s saluati fuissent si a ꝓ̄o hūani gn̄is deꝰ incarnatus fuisset: ꝑ̄limi cū ignorantes deū, in suo pctō perierunt in diuersis sceleribus. Ergo cōueniēti⁹ fuisset ꝙ a ꝓncipio humani gn̄is deus incarnatus fuisset. ℂ̄ꝑ. Opus gr̄e nō est minꝰ ordinatū ꝙ̄ opꝰ nāe. Sed nā inuitū sumit a ꝑfectis: vt dicit Boe. in lib. de ꝑso. ꝙ̄ opus gr̄e a ꝓ̄o debuit esse ꝑfectū. Sed in ope incarnationis ꝓsiderat ꝑfectio gratie ꝑm illud verbū caro factū est, ꝛ postea subditur plenū gr̄e ⁊ veritatis. Ergo christꝰ a principio humani generis debuit incarnari. ꝓbᵗ ⁊ 4ᵒ. Primo ex conditione peccati humanum peccatum prouenerat ex superbia hominis: ergo eo erat modo liberandus vt humiliatus cognosceret se liberatore indigere: sed hoc conuenienter fit relinquendo hominez primo in statu nāe, deinde sub ingo regis: vt experiatur ꝓ̄s ferrius ꝙ̄s vires defectuz suum, clamaret ꝓ gr̄a: ergo ꝙ clara sunt in scā. ⁊ firmatur magis ex rōne ad ꝓ̄m. ducendo ad inconueniens huiusmodi. Ad primū ergo dicendum ꝙ ꝓpter nimiā charitatē suā qua dilexit nos, cū essemus mortui peccatis suis uiuificauit nos in christo. Sed charitas nō tardat subuenire amico necessitatē patiēti: ꝑm illō puer. 3. nec dicas amico tuo vade: ꝛ reuertere, cras dabo tibi, cū statim possis dare. Ergo deus incarnationis opus differre nō debuit, ꝙ statim ꝛ ꝓncipio ꝓ̄ suā incarnationē hūano generi subueniri. ℂ̄ꝑ. 1. tim. ꝓ̄o dr̄ Christus venit in hūc mundū pctōres saluos facere. Sz ꝑ̄s saluati fuissent si a ꝓ̄o hūani gn̄is deꝰ incarnatus fuisset: ꝑ̄limi cū ignorantes deū, in suo pctō perierunt in diuersis sceleribus. Ergo cōueniēti⁹ fuisset ꝙ a ꝓncipio humani gn̄is deus incarnatus fuisset. ℂ̄ꝑ. Opus gr̄e nō est minꝰ ordinatū ꝙ̄ opꝰ nāe. Sed nā inuitū sumit a ꝑfectis: vt dicit Boe. in lib. de ꝑso. ꝙ̄ opus gr̄e a ꝓ̄o debuit esse ꝑfectū. Sed in ope incarnationis ꝓsiderat ꝑfectio gratie ꝑm illud verbū caro factū est, ꝛ postea subditur plenū gr̄e ⁊ veritatis. Ergo christꝰ a principio humani generis debuit incarnari. ꝓbᵗ ⁊ 4ᵒ. Primo ex conditione peccati humanum peccatum prouenerat ex superbia hominis: ergo eo erat modo liberandus vt humiliatus cognosceret se liberatore indigere. Vñ sup illud gal. 3. ordinata ꝙ angelos i manu mediatoris dic̄ gl. Magnodei ꝙ filio fcm̄ est, vt post hoīs casum ñ illico dei filiꝰ mitteretꝝ. Beliderem deꝰ ꝓ̄ hoiez in libertate arbitrij i lege nāli, vt sic vires nāe sue cognosceret: vbi cū deficeret, legem accepit: q̄ data inualuit morbus non legis, ꝛ nāe vitio. Ut ita cognita sua infirmita te, clamaret ad medicū ⁊ gr̄e ḡreret auxiliū. ℣ Sc̄o ꝓ ordinē ꝓmotionis in bonū: ꝑm quē ab impfecto ad ꝑfectū ꝓcedit. Vñ apls dic̄ ꝓ̄ co. 15. nō prius qđ spñale est, ꝛ qđ aīale, deinde qđ spñale: ꝓmus hō de terra terre nus, scđs hō de celo celestis. ℣ Tertio ꝓcesserat vnio secūdū inter ꝓ̄ magis ac magis illustratū ꝑm successionē tꝑoꝝ ⁊ similiter media vnio ꝙ diuturnū fuit tantum vnius ꝓ̄ deo in sacrificijs ꝙ̄ initiabat humanū genus ad futurum illud iesu chr̄i in ara crucꝭ sacrificium. Tertio ex dignitate verbi incarnati: ⁊ patet. ⁊ sīl̄r 4ᵒ ex vitando tempore fidei. Et tu adde 5ᵐ ex soliditate fidei: ꝛ si statim fuisset incarnatus, fictio putaret esse quorundam. Ꝑme autem ex quo christi incarnationem tot nō solum verba sed scripture ꝓpheratum ꝓcesserant, tāta expectatio tot seculoꝝ fuit de messia, mens nostra in fide solidatur. Quam fidei securitatem tetigit apostolus ꝑme ad corinthios. bis de christo replicans secundū scripturas. Et ꝓpterea ecc̄a in cymbolo post art̄m resurrectionis christi, apostuit ly ꝑm scripturas, qđ refertur ad omnes ꝓcedentes de incarnatione articulos. Ita quod sensus est. Qui ꝓpter nos homines et ꝓpter nostram salutem descēdit de celis, incarnatus, homo factus, crucifixus, passus, sepultus, ⁊ resurrexit ꝑm scripturas ne videantur incarnationis mysteria omnem humanam capacitatem excedentia, neuter consicta.

ℂ In respōsione ad 2ᵐ ꝑspice, quod responsio ꝓsistit in hoc quod ratio ex pluralitate saluandorum nō est efficax, qz saluādi ex diuina predestinatione sunt miseicorditer saluandi, prout ipse magis hos quam illos elegit. Cui⁹ ratio nulla est nisi sola voluntas.

a ℂ Super articulus sextum.

In artic. 6. einsdem pᵉ. q. vnica est conclusio negatiue respondens quesito. Non fuit conueniens incarnationem differri in finem mundi. ꝓbatur triplici ratione in litera. Ubi pro clariori intelligētia pᵉ rationis, nota quod dupler est motus humane nature de imperfecto ad perfectum: vnus respectu ipsius nature vt pᵐ: alter reꝰ nature in suppositis ꝓprijs. Sc̄dꝰ ꝑm motū incarnatio se hz vt terminū q̄m in ope incarnationis nā hūana i deꝰ assumpta est. Iuxta 2ᵐ motū misericordie differre vsq; in finē mūdi, totaliꝰ dei notitia ⁊ reuerētia ⁊ moꝝ honestas absoluta fuisset ad manifestationē diuine virtutis: q̄ plurib⁹ hoīs saluauit, nō solū ꝓ fidez futuri, sed etiam ꝑ fidem ꝓsentis ⁊ ꝑteriti.

Ad primū

ē dō̄z, ꝙ glo. illa exponit de mīa perducēte adgliā. Si tū referaꝝ ad mīam exhibitaz hūano gn̄i ꝓ incarnationē xp̄i: sic ēdū ē ꝙ sic aug. dicit i lib. retracta. tpo incarnatiōis ꝑt ꝙparari iuuētuti hūani gn̄is, ꝓ vigore feruoꝝ ꝙ̄s fidei, q̄ ꝓ dilectionē opaꝝ: senectuti aūt q̄ ē 6ª etas: ꝓ numeꝝ tēpoꝝ: qz chr̄s venit in 6ª etate. Et q̄uis scꝝpe nō possit sīl̄ esse iuuētꝰ ⁊ senectꝰ ꝓ ista ꝓ grauitatē. Et tō in li. 83. q. aliquibꝰ dicit aug. ꝙ nō oportuit dīnꝭ venire magꝭm, cuiꝰ imitatione hūanū genꝰ ī mores optimos formaret, nisi tpe iuuētutis. Alibi autē dicit chr̄s in 6ª etate hūani gn̄is tanq̄ ī senectu venisse. ℂ Ad 2ᵐ dō̄m, ꝙ opꝰ incarnationis nō solū est cōsideradū ex terminꝰ motus ꝑfecti ad ꝑfectū, sz ēt ex ꝓ̄m ꝑfectionis in hūana nā, vt dictū est. ℂ Ad tertiū dō̄m: ꝙ sic Chr̄s. ō̄t sup illud Jo. nō misit deꝰ filiū suū vt iudicet mūdū. Duo sunt xp̄i aduentꝰ, ꝓmꝰ ādē vt remittat pctā. Scđs vt iudicet mūdū: si esset ꝓ non fecisset, vniuersi simul perditi essent: oēs enī peccauerunt et egent gl̄oria dei. Vñ ꝓtz qđ nō debuit aduentum misericordie differre vsq; in finem mundi.

Ad primū

Sic ꝓcedit. Videt ꝙ vnio verbi incarnati sit facta in vna nā. Dicit. n. cyrill⁹, ⁊ inducit i ge telligere duas naturas, sz vnā nām dei verbi incarnatā. Sō ādē nō eēt nisi vnio fieret in nā. Ergo vnio ꝓbi icarnati fctā est i natura. ℂ̄ꝑ. Ath. dicit. Sicut a rōnalis ⁊ caro vnꝰ ē hō: ita deꝰ ⁊ hō vnꝰ ē xp̄s, sz aīa rōnalis ⁊ caro cōuenīūt i ꝓstōne vnꝭ nāe hūane. Sic ꝙ deꝰ ⁊ hō cōueniūt i ꝓstōne alicuꝰ vnꝭ nature. Ergo vnio facta est i nā. ℂ̄ꝑ. duaz naturarum vna nō denosaꝝ ex altera, nisi aliquo mō inuicē transmutenꝝ. Sed diuina natura ⁊ humana in xp̄o abunuicez denosaꝝ: dicit enim cyrillus diuinā naturā esse incarnatā: ⁊ greg. nazanzenus dicit hūanā naturā esse deificatā, vt ptz ꝙ dam. Ergo ex duabus naturis videtur esse facta vna natura.

Sed cōtra

Est, qđ dicitur in determinatione concilij calcedon. Cōfitemur in nouissimis dieb⁹ filium dei vnigenitum in duabus naturis in cōfuse, immutabiliter, indiuise, inseparabiliter agnoscendum: nunc̄ꝭ sublata differentia naturarum ꝓpter vnionem. Ergo vnio non est facta in natura.

a

Rñdeo

Dicendum, ꝙ ad huius questionis euidentiam oportet ꝓ̄mo motū nō decuit incarnari deū in ꝓ̄o mūdi: vt ꝓdictū est ꝓ 2ᵐ motū non decuit differri incarnationē in finē mundi. Ex ipsa igitur vnione duarū nāꝝ diuine. s. ⁊ hūane in chr̄o, neutrum cōueniens esse ꝑz: q; ꝑm aduersat ꝓgressui humane nature de impfecto ad ꝑfectū. 2ᵐ aduersatur autoritati diuini ꝑbi incarnati ad dedicendū de pᵒ ad actum cōsummatū natura humana in ꝓpꝭs suppositis iuxta 2ᵐ motū. Cetera sunt clara.

ℂ Super q̄stionis. 2. Articu. 1ᵐ.

In ā. ꝓ̄o qō. 2. declarandum est tripl⁹ nisi in corpore articuli declararet.

a ℂ In corpore articuli sunt due partes principales: in ꝙ̄ declaratur titulus, declarando quid significet in ꝓpsito li nā. Ubi nota quod autor discurrendo per diuersas significationes ordine quodam conuenientes nomini nature, decernit in hac questione naturam significare essentiā rei: ⁊ ex hac determinatione vt clarificatum reliquit titulum articuli. Et vere sic est: quoniam ex hoc ipso quod nature nomine essentiam intelligimus, clare constat ꝙd est vnīri in natura sc̄i licet vnīri ad essentie integritatem: vt expresse autor deducit ex eodem presupposito in. 4. contra gene. cap. 41. Quereret igitur an vnio verbi incarnati sit facta in natura: est ḡrere an verbum ⁊ humana natura in vna essentia. ℂ̄ conuenerint ⁊ in vnitate ꝑsone. Sc̄dꝰ ꝑm motū misericordie ꝓcurrit qz nā hūana i ipa i carnatione ē ꝓducta ad summā ꝑfectionē. Et tō nō docuit ꝙ a ꝓ̄o humani generis incarnatio facta fuisset. Sz ipz ꝓbat icarnatū est ꝑfectōis hūane nāe cā efficiēs. ꝑm illō 10ª. ꝓ suā resurrectionē ꝛc.

a ℂ Super articulus sextum.

In artic. 6. einsdem pᵉ. q. vnica est conclusio negatiue respondens quesito. Non fuit conueniens incarnationem differri in finem mundi. ꝓbatur triplici ratione in litera. Ubi pro clariori intelligētia pᵉ rationis, nota quod dupler est motus humane nature de imperfecto ad perfectum: vnus respectu ipsius nature vt pᵐ: alter reꝰ nature in suppositis ꝓprijs. Sc̄dꝰ ꝑm motū incarnatio se hz vt terminū q̄m in ope incarnationis nā hūana i deꝰ assumpta est. Iuxta 2ᵐ motū misericordie differre vsq; in finē mūdi, totaliꝰ dei notitia ⁊ reuerētia ⁊ moꝝ honestas absoluta fuisset ad manifestationē diuine virtutis: q̄ plurib⁹ hoīs saluauit, nō solū ꝓ fidez futuri, sed etiam ꝑ fidem ꝓsentis ⁊ ꝑteriti.

Ad primū

ē dō̄z, ꝙ glo. illa exponit de mīa perducēte adgliā. Si tū referaꝝ ad mīam exhibitaz hūano gn̄i ꝓ incarnationē xp̄i: sic ēdū ē ꝙ sic aug. dicit i lib. retracta. tpo incarnatiōis ꝑt ꝙparari iuuētuti hūani gn̄is, ꝓ vigore feruoꝝ ꝙ̄s fidei, q̄ ꝓ dilectionē opaꝝ: senectuti aūt q̄ ē 6ª etas: ꝓ numeꝝ tēpoꝝ: qz chr̄s venit in 6ª etate. Et q̄uis scꝝpe nō possit sīl̄ esse iuuētꝰ ⁊ senectꝰ ꝓ ista ꝓ grauitatē. Et tō in li. 83. q. aliquibꝰ dicit aug. ꝙ nō oportuit dīnꝭ venire magꝭm, cuiꝰ imitatione hūanū genꝰ ī mores optimos formaret, nisi tpe iuuētutis. Alibi autē dicit chr̄s in 6ª etate hūani gn̄is tanq̄ ī senectu venisse. ℂ Ad 2ᵐ dō̄m, ꝙ opꝰ incarnationis nō solū est cōsideradū ex terminꝰ motus ꝑfecti ad ꝑfectū, sz ēt ex ꝓ̄m ꝑfectionis in hūana nā, vt dictū est. ℂ Ad tertiū dō̄m: ꝙ sic Chr̄s. ō̄t sup illud Jo. nō misit deꝰ filiū suū vt iudicet mūdū. Duo sunt xp̄i aduentꝰ, ꝓmꝰ ādē vt remittat pctā. Scđs vt iudicet mūdū: si esset ꝓ non fecisset, vniuersi simul perditi essent: oēs enī peccauerunt et egent gl̄oria dei. Vñ ꝓtz qđ nō debuit aduentum misericordie differre vsq; in finem mundi.

Sed cōtra

Est, qđ dicitur in determinatione concilij calcedon. Cōfitemur in nouissimis dieb⁹ filium dei vnigenitum in duabus naturis in cōfuse, immutabiliter, indiuise, inseparabiliter agnoscendum: nunc̄ꝭ sublata differentia naturarum ꝓpter vnionem. Ergo vnio non est facta in natura.

a

Rñdeo

Dicendum, ꝙ ad huius questionis euidentiam oportet ꝓ̄mo motū nō decuit incarnari deū in ꝓ̄o mūdi: vt ꝓdictū est ꝓ 2ᵐ motū non decuit differri incarnationē in finē mundi. Ex ipsa igitur vnione duarū nāꝝ diuine. s. ⁊ hūane in chr̄o, neutrum cōueniens esse ꝑz: q; ꝑm aduersat ꝓgressui humane nature de impfecto ad ꝑfectū. 2ᵐ aduersatur autoritati diuini ꝑbi incarnati ad dedicendū de pᵒ ad actum cōsummatū natura humana in ꝓpꝭs suppositis iuxta 2ᵐ motū. Cetera sunt clara.

ℂ Super q̄stionis. 2. Articu. 1ᵐ.

In ā. ꝓ̄o qō. 2. declarandum est tripl⁹ nisi in corpore articuli declararet.

a ℂ In corpore articuli sunt due partes principales: in ꝙ̄ declaratur titulus, declarando quid significet in ꝓpsito li nā. Ubi nota quod autor discurrendo per diuersas significationes ordine quodam conuenientes nominī nature, decernit in hac questione naturam significare essentiā rei: ⁊ ex hac determinatione vt clarificatum reliquit titulum articuli. Et vere sic est: quoniam ex hoc ipso quod nature nomine essentiam intelligimus, clare constat ꝙd est vnīri in natura sc̄i licet vnīri ad essentie integritatem: vt expresse autor deducit ex eodem presupposito in. 4. contra gene. cap. 41. Quereret igitur an vnio verbi incarnati sit facta in natura: est ḡrere an verbum ⁊ humana natura in vna essentia. ℂ̄ conuenerint ⁊ in vnitate ꝑsone. Sc̄dꝰ ꝑm motū misericordie ꝓcurrit qz nā hūana i ipa i carnatione ē ꝓducta ad summā ꝑfectionē. Et tō nō docuit ꝙ a ꝓ̄o humani generis incarnatio facta fuisset. Sz ipz ꝓbat icarnatū est ꝑfectōis hūane nāe cā efficiēs. ꝑm illō 10ª. ꝓ suā resurrectionē ꝛc.

tellectus creati, ⁊ conueniretur cū aliquo corporeo per modū forme ⁊ materie ad constituendū aliquā naturā: hoc eēt maximā imperfectionē ⁊ maiam imperfectionē aut informationē ꝑm esse ponit in diuina natura: illud aūt multo magis esset cōcabilis pluriꝭ, fundatur super illa

a ℂ De mō vnionis ꝑbi incarnati. Mō. 2.

Deinde

Considerandum est de modo vnionis ꝑbi incarnati. Et primo quantuz ad ipsam vnionē. Sc̄do quātuz ad ꝑsonā assumptam. Tertio quantum ad naturam assumptam. ℂ Circa ꝓmꝰ queruntur. 12. Primo vtruz vnio verbi incarnati sit facta in natura. Secūdo vtrum sit facta in ꝑsona. Tertio vtrū sit facta in suppōsito vl̄ hypostasi. Quarto vtrū ꝑsona vl̄ hypostasis xp̄i post incarnationē sit cōposita. Quinto vtrū sit fctā aliq̄ vnio aīe ⁊ corpis in xp̄o. Sexto vtrū nā hūana fuerit vnita ꝑbo accūtal̄r. Septimo vtruz ipsa vnio sit aliq̄d creatum. Octauo vtrū sit idē qđ assumptio. Nono vtrū sit maxima vnionum. Decimo vtrū vnio duaruz naturaꝝ in xp̄o fuerit facta per gratiā. Undecimo vtruz ea aliqua merita ꝓcesserint. Duodecimo Utrū gratia vnionis fuerit hominī christo naturalis.

ℂ Utrū vnio ꝑbi icarnati sit fctā i nā. Ar. 1.

Ad primū

Sic ꝓcedit. Videt ꝙ vnio verbi incarnati sit facta in vna nā. Dicit. n. cyrill⁹, ⁊ inducit i ge telligere duas naturas, sz vnā nām dei verbi incarnatā. Sō ādē nō eēt nisi vnio fieret in nā. Ergo vnio ꝑbi icarnati fctā est i natura. ℂ̄ꝑ. Ath. dicit. Sicut a rōnalis ⁊ caro vnꝰ ē hō: ita deꝰ ⁊ hō vnꝰ ē xp̄s, sz aīa rōnalis ⁊ caro cōueniūt i ꝓstōne vnꝭ nāe hūane. Sic ꝙ deꝰ ⁊ hō cōueniūt i ꝓstōne alicuꝰ vnꝭ nature. Ergo vnio facta est i nā. ℂ̄ꝑ. duaz naturarum vna nō denosaꝝ ex altera, nisi aliquo mō inuicē transmutenꝝ. Sed diuina natura ⁊ humana in xp̄o abunuicez denosaꝝ: dicit enim cyrillus diuinā naturā esse incarnatā: ⁊ greg. nazanzenus dicit hūanā naturā esse deificatā, vt ptz ꝙ dam. Ergo ex duabus naturis videtur esse facta vna natura.

Sed cōtra

Est, qđ dicitur in determinatione concilij calcedon. Cōfitemur in nouissimis dieb⁹ filium dei vnigenitum in duabus naturis in cōfuse, immutabiliter, indiuise, inseparabiliter agnoscendum: nunc̄ꝭ sublata differentia naturarum ꝓpter vnionem. Ergo vnio non est facta in natura.

a

Rñdeo

Dicendum, ꝙ ad huius questionis euidentiam oportet ꝓ̄mo motū nō decuit incarnari deū in ꝓ̄o mūdi: vt ꝓdictū est ꝓ 2ᵐ motū non decuit differri incarnationē in finē mundi. Ex ipsa igitur vnione duarū nāꝝ diuine. s. ⁊ hūane in chr̄o, neutrum cōueniens esse ꝑz: q; ꝑm aduersat ꝓgressui humane nature de impfecto ad ꝑfectū. 2ᵐ aduersatur autoritati diuini ꝑbi incarnati ad dedicendū de pᵒ ad actum cōsummatū natura humana in ꝓpꝭs suppositis iuxta 2ᵐ motū. Cetera sunt clara.

ℂ Super q̄stionis. 2. Articu. 1ᵐ.

In ā. ꝓ̄o qō. 2. declarandum est tripl⁹ nisi in corpore articuli declararet.

a ℂ In corpore articuli sunt due partes principales: in ꝙ̄ declaratur titulus, declarando quid significet in ꝓpsito li nā. Ubi nota quod autor discurrendo per diuersas significationes ordine quodam conuenientes nominī nature, decernit in hac questione naturam significare essentiā rei: ⁊ ex hac determinatione vt clarificatum reliquit titulum articuli. Et vere sic est: quoniam ex hoc ipso quod nature nomine essentiam intelligimus, clare constat ꝙd est vnīri in natura sc̄i licet vnīri ad essentie integritatem: vt expresse autor deducit ex eodem presupposito in. 4. contra gene. cap. 41. Quereret igitur an vnio verbi incarnati sit facta in natura: est ḡrere an verbum ⁊ humana natura in vna essentia. ℂ̄ conuenerint ⁊ in vnitate ꝑsone. Sc̄dꝰ ꝑm motū misericordie ꝓcurrit qz nā hūana i ipa i carnatione ē ꝓducta ad summā ꝑfectionē. Et tō nō docuit ꝙ a ꝓ̄o humani generis incarnatio facta fuisset. Sz ipz ꝓbat icarnatū est ꝑfectōis hūane nāe cā efficiēs. ꝑm illō 10ª. ꝓ suā resurrectionē ꝛc.

ipsum petrum: est em̄ ꝑsona petri compsita ex hac anima ⁊ hoc corpore vt partibus suis: christus autem non constituitur in suo esse ꝑsonali per vtranque naturam, diuinam scilicet ⁊ humanam: vt infra patebit. Intelligitur simil̄ inquantum quantum ad ipsam vnitatem suppositi vtrobiqz subsistentis in duobus: tibi in natura anime rationalis ⁊ carnis hic in natura dei ⁊ hominis: diuersimode tamen iuxta diuersas conditiones eorundem. Dil̄genter autem pensato illa verba litere: unitas vero ꝑsone constituitur ex eis scilicet anima ⁊ corpore vnitis inquantum est vnus aliquis subsistens in carne ⁊ anima: ꝛ oportet nanque hec seruari in questionis quarte articulo secundo: vbi inquiretur ⁊ diffiniendum est quid ꝑsona humana puta petrus, addit supra suam hoc est singularem humanitatem quia est hic homo.

ℂ Super Artic. 2ᵐ.

In articulo secundo eiusdem secunde questionis predeclarandus esset titulus nisi in corpore articuli declararetur.

a ℂ In corpore igitur articuli tria sunt: primo declaratur ly ꝑsona. secundo ly vnīri in ꝑsona: per hec enim duo titulus patet. tertio ridetur quesito vnica cōclusione affirmatiua. Uno verbi incarnati est facta in ꝑsona, ita quod non in natura. ℂ Primum sit declarando differentiam inc-

7. ar. 2. ⁊ 6. c. 2. 12 circa similitudines ad ꝓ̄m. 2. q. athanasio datam. 30. ar. 2 spice ꝙ similudo dr̄ te Et. 3. di. 1. q. 2. ā. 3. nere quātum ad hoc l. cētū ad vnitatē sup- positi vtrobiqz. Nec q. 1. arti. 2. et. 5. nasij nisi similitudi- nem quo ad vnitatem suppositi: dicēdo sicut anima rōnalis ⁊ caro vn⁹ est homo: nā vn⁹ homo vnū suppositum ⁊ non ponit similitu- dinē quo ad vnitatez nature, nec quo ad modum constituendi vnū suppositum: neq; enim illo modo vnus suppositū christi con- stat ex diuina ⁊ humana natura sicut vnus homo constituitur ex aīa ⁊ corpore: ꝙm vn⁹ hō puta petrus con- stituitur ex anima et corpore vt veris partibus componentibus eiusdem speciei spe- cialissime.

b ℂ In eodē ꝓmo ar- ticulo in rñsione ad 1ᵐ 6. c. 2. 12 circa similitudines ad ꝓ̄m. 2. q. athanasio datam. 30. ar. 2 spice ꝙ similudo dr̄ te Et. 3. di. 1. q. 2. ā. 3. nere quātum ad hoc l. cētū ad vnitatē sup- positi vtrobiqz. Nec q. 1. arti. 2. et. 5. nasij nisi similitudi- nem quo ad vnitatem suppositi: dicēdo sicut anima rōnalis ⁊ caro vn⁹ est homo: nā vn⁹ homo vnū suppositum ⁊ non ponit similitu- dinē quo ad vnitatez nature, nec quo ad modum constituendi vnū suppositum: neq; enim illo modo vnus suppositū christi con- stat ex diuina ⁊ humana natura sicut vnus homo constituitur ex aīa ⁊ corpore: ꝙm vn⁹ hō puta petrus con- stituitur ex anima et corpore vt veris partibus componentibus eiusdem speciei spe- cialissime.

ter personam ⁊ naturam ex diuersa significatione nominum nature ⁊ psone. Vbi scito q̄ psone ⁊ nature nois⁹ nō intelligim⁹ hec vocabula natura ⁊ psona, q̄ impoīrāt nām ⁊ psonā in actu signato: sednoia que significant nām ⁊ psonā i actu exercito: vt hūanitas, ⁊ hic hō. seu sortes, ⁊ sic de alijs. Ja q̄ ex eo q̄ aliud significat hūanitas, ⁊ sīlia noia nārū, ⁊ aliud signāt sortes ⁊ alia noia psonārū, mōstrāt dīa in reb⁹ significatis. Nā ⁊ psona, procedit autez lra ex dīa iter nās ⁊ supp^m ad differētiā inter naturā ⁊ psonā. a cōioribus tradēs doctrinā.

Suppositū em cū idē sit q̄ prima subā, cōe ē oi nature ghis subē, psona aūt in sola rōnali seu intellectuali natura inuenīt: ita q̄ sicut suppositum signi ficat primā subam in q̄cūq; spē subē sit, ita psona signāt primam subam in gne intellectualis subē. Et ppea in lra dicit, q̄ dīa aī signata iter naturā ⁊ suppositū, intelligenda est ēt inter naturā ⁊ psonā: Thitur esīt p ly persona. ly natura ad rationalē: ⁊ pinde est acsi diceret suppositum nature rōnalis.

¶ Et q̄n diuersimode in diuersis inuenītur aliud ⁊ aliō quod significat nois⁹ nature ⁊ psone: q̄n in q̄busdā aliud ⁊ rō dā euenit aliō ⁊m rē. in q̄busdā aliud ⁊z rō nem tm: iō in lra post ppositā dīam significati per naturā a significato ⁊ persona, quantus facit. primo ostendit quare in quibusdā ⁊m rem distinguītur natura ⁊ suppositū: dicēs hoc iō ee q̄ nature ꝑt inueniri aliquid coniunctū pre ter id q̄ de ratione cōmunicatiōis: que. ſ. ē cū oīne. Sz hoc non sua formali est. Et hīc rōnē ita ponderat autor, vt ex affirmatione affirmationem: ⁊ ex negatione negationē inferat: hoc ē q̄ i illis q̄ nature ꝑt inueniri aliquid coniunctū pre subiūctis: ⁊ etiā ad aliquā figurā redactis, fit domus. Et ⁊m hoc posuerūt aliq̄ vnionē ee per modū confusionis q̄. ſ. est sine oīne: vel per modū complexionis. Sed hoc non pōt esse. Primo quidē, q̄ natura diuina est omnino immutabilis: vt in prima parte dictū est. Unde nec ipsa potest cōuerti in aliud, cū sit incorruptibilis: nec aliud in ipsam, cum ipsa sit in generabilis. Secūdo, q̄d quod est cōmixtum, nulli miscibilium est idem specie: differt enim caro a quolibet elementorum specie. Et sic christus non esset eiusdem nature cum patre nec cum matre. Tertio q̄ ex his que plurimum distant, non potest fieri commixtio: soluitur eīs species vnius eoīū, puta si quis guttam aque amphore vini apponat. Et ⁊m B cū natura diuina in infinitū excedat humanam naturam non potest esse mixto: sed remanebit sola natura diuina.

¶ Tertio modo sit aliquid ex aliquibus nō permixtis vel permutatis, sed imperfectis: sicut ex anima ⁊ corpore fit homo: ⁊ sim̄ liter ex diuersis membris vnum corpus cōstituitur. Sed hoc dici non potest de incarnationis mysterio. Primo quidem: q̄ vtraq; natura est ⁊m rationem suaz perfecta diuina. ſ. ⁊ humana. Secūdo, quia diuina natura ⁊ humana nō possunt cōstituere aliquid per modum partiū quātitatiuarum, sicut membra constituūt corpus: q̄ natura diuina est incorporea, Neq; per modum forme ⁊ materie: q̄ diuina natura nō potest esse forma alicuius presertim corporei. Sequeret em q̄ spēs resultans esset cōicabilis pluribus: ⁊ ita essent plures christi, Tertio, q̄ christ⁹ nō esset humane nature neq; diuine nature. Differētia enim adita variat speciem: sicut vnitas numerum sicut dicitur in octauo metaphy.

Ad primū Ergo dōm, q̄ autoritas cyrilli ex̄ponīt in quinta synodo sic. Si d̄s vnā naturā verbi dei incarnatā dicēs, nō sic accipiat sicut pfes docuerunt, q̄ ex diuina natura ⁊ hūana vnione secundum subsistentiā facta: sed ex talibus vocibus naturā vnā siue subam diuinitatis et carnis christi introducere conetur: talis anathema sit. Non ergo sensus est q̄ in incarnatione ex duabus naturis sit vna natura constituta: sed q̄ natura verbi dei, carnē vniuit sibi in persona.

b ¶ Ad ⁊m dōm, q̄ ex aīa ⁊ corpe ꝯstituīt in vnoquoq; nīz duplex vnitas: nāe ⁊ persone. inter suppositum ⁊ naturā habeat locum in angelis. Et est ratio dubii: q̄ in prima par. q. 3. ar. 3. dixit autor in subst antijs separatis suppositus esse idem ⁊m rē q̄ natura ita q̄ gabriel est sua gabrielitas: cuius oppositū dicit hic de forte. q̄. ſ. non est sua hūanitas. P̄ In oppositū aūt est: q̄ in q̄bus inuenīt aliquid preter naturā speciei, suppositū differt ⁊z rē a natura quia in supposito includit natura speciei, ⁊ quedā alia que sunt ꝑter naturam speciei. Cōstat aūt in angelis inueni ri multa ꝑter naturā spēi: vt existia actualis ⁊ alia accidentia: q̄ nūs nō inueniūtur in aliis, de quibus non erat nunc q̄d. Sensus ergo doctrine illius est, quod in substātijs immālib⁹ suppositus ⁊ natura sunt idem, secundum rem intrinsece: ita quod ly intrinsece, referat ad nām ēt hāc: an aūt referatur etiā ad suppositus, sub dubio relinquatur: quoniā in ferius discutiēdū est.

P̄ Ad ⁊m dubiū dī. q̄ p̄culdubio ep̄s esse ens reale q̄ suppositum addit supra nāz: q̄ est illud quo differt ⁊z rē a natura. Tōstat enim q̄ dīa ⁊m rem inter aliqua nō ē nisi ratione alicuius entis realis: in hac aūt lra dicit q̄ est dīa ⁊m rē. igitur ep̄s q̄ sit ⁊m aliquam realitatem.

P̄ Ad ⁊m ⁊ 4^m dubiū rīdendum est in q. 4. artic. 2. vbi melius interpretati sunt dicenda, postq̄ tor de persona interim discussa sperauimus fuerint.

P̄ Ad ⁊m dubiū dī. q̄ in deo ꝑter rōnez sue nāe nihil aliud invenītur: aliud aūt dico nō solum realiter, sed formaliter loquendo de formalitate diuine nature, put ipsa in se ex se est. Deitas nam̄ q̄ si diffiniret ⁊m sua metira: clauderet i ratione sua formalissima ⁊ simplicissima non solum quid est sapiēntie, intellectus, voluntatis ⁊ reliquarum absolutarū perfectionū: sed quid est ⁊ arcmitatis filiationis ac ꝓcessionis. Sed q̄ noster intellectus nō pōt ꝑfectalis ꝓpietatis formamus: sultas in re vnica: excellenter ⁊ quidditatiue nō aūt q̄d sz est vnitās in p̄sona: declaratur posēdo vnā vnionem. Sēm

Universidad de Deusto
Biblioteca

non addit aliqd rōni nāe, sed bñ addit aliqd rōni psone: q addit subsistere in natura humana. ideo vnio facta est nō in nā sed in psona. Et qō non adiunctū fuerit aliqd ad naturā dei: ꝑbat in fra: q nec per apponem nec transmutatiōnē. Qō vo adiunctū fuerit aliqd persone dei: probatur: quia humana natura vnit̄ psone dei vt psona dei in natura humana subsistat: ex eo est q psone vt distinguitur ꝫ naturā, est subsistere in natura, sequit manifeste qō apponēdo persone q in alia natura subsistat, vnio fit in psona. Unde ptz qō passiones nominum ꝺm modos significandi, non pertinent ad rem. Et sic patet ad primum.

c ¶ In rñsione ad c ꝺm, dubium occurrit circa sm̄ilitudinē in litera assignatam inter sensitivum in homine z bruto, z humanam naturam in ꝓprietate alicui⁹ pers. na: nam falsum assimilatur quod sensitivum in bruto est forma completiua: est enim velut forma gñica tam in homine q̄ in bruto vt ptz. Et ꝓpterea non est mirum si ex tm⁹ diuus in homine: ad quem trahitur per accidentiam differentiam sui generis, scz rationale.

¶ Ad ꝺm, q sm̄ilitudo ībe ꝯpta est z optime declarat ꝓpositus: q supponit inter animā intellectiuā z alias aliorum animaliū tanta esse diuersitatem. qō ille sunt in genere formarū materialiū. illa vero est in genere formarum immaterialium. Ac p hoc sensitivum ad formas bruto⁹ se hz vt ad res infra latitudinē sui generis: ad animā vero intellectiuā z que est hois forma z ex qua radicaliter sumitur ꝓpria hois ꝺfia, se hz vt ad formam nobiliorē ordinis. hoc enim supposito cōstat esse verū: ptz q sensitivū in bruto q̄ per ꝓpriam sui generis formā se hz infra sui generis latitudinem. hanc dignitatem que est esse completiuum in specie. In hoc vero quia nō per ꝓpriā sui ordinis formā est, nō hz infra sui ghis latitudinem, hanc dignitatem que est esse completiū in specie. Et sīr natura humana in ceteris hominibus hz infra ꝓprie species latitudinez dignitatez ꝓprie personalitatis in christo vero nō habet ꝓprie personalitatis dignitatem. Sed sicut sensitivū dignius est habere esse specificum completum per formam nobiliorīs ordinis, scilicet per animam intellectiuā, ita natura humana in christo maiori donata est dignitate ex hoc q ad personalitatem diuinam assumpta est. Ex quibus clare patet sensus litere z simlitudinis sine vlla dissonantia.

c ¶ In rñsione ad tertiū nota ly separatim: apposuit siquidē autor ly separatim vt sciat nostri discernere inter p se existere z per se separatim existere: cuilibet nāe subē sine cōplete siue incōplete cōuenit p se existere: nā per hoc distinguit ꝫ accīs: cui cōuenit nō p se ꝫ in subō existere. z accītis enim esse est inesse: subē aūt est ens per se. Sed p separatim existere, nulli subē que est pars alterius ꝓuenit: quia nō existit separatim a suo toto. Et sīr nō cōuenit humanitati xp̄i ḡnis nō sit pars: q non existit separatiz a verbo dei sed in verbo dei: sed si separaretur a verbo dei per se separatim existeret: sicut si pars aliqua separetur a suo toto p se separatim existeret.

¶ Occurrit hec in loco vbi primo distinguimus vnionem in persona ab vnione in natura. trāseūdo cum communi cursu doctorum quid vnio incarnationis aut est in natura aut in persona seu hypostasi: vt patet in tertio sen. Occurrit inquaz qō nō facilis de sufficientia distinctionis dicte. s. aut in natura aut in persona: ꝓter de processu huius articuli z alior. Est autem ratio dubitq: aliter in cōi loquendo de natura z supposito, z aliter in ꝓpāli loquendo in diuinis ꝺm fidē reuelatis inuenimus: naz in cōmuni loquendo sub natura non ꝺr nisi de duobus. s. nā z hñte naturam. hoc est prima subꝺa: vt patet ex. 3. meta. z in hoc articulo. In diuinis aūt inuenim⁹ tria: scz naturā, hñtē naturā vt individuū nature. z hñtem naturā vt hypostasim. Jta quod inter deū z creaturas hec est ꝺfia in proposito q̄ in creatis subsistentia individuum nature z hypostasis solo nōie distinguunt. z idem est inuenīri aut deesse individuū nature z hypostasim: vt ptz i natura humana assumpta a verbo dei. Est enī assumpta natura hec. i. hec humanitas: z qz nō est ibi, ꝓpria hypostasis humane nature. nā humanitas illa non habet ꝓpriū personalitatē deficit quoq; ibi ꝓpriū individuum nature humanemullus est hic homo ibi inuenitur nisi filius dei sicut nulla persona nulla hypostasis ibi inuenitur nisi filij dei. Solo igit nōie distinguntur hic hō z hypostasis, suppositū, seu persona humana. puta socrates: z ꝓpter ea in creaturis duo rīa inueniunt nā scz z suppositū. In deo aūt magna inuenit ꝺfia inter individuū nāe diuine. hoc z hūc deū: z hypostasim: nam hic deus cōis est ꝺm rēpti z filio z. s. z. ꝓter nō significat hypostasis: z de cuius rōne cōstat esse incōicabilitatē tam ꝑ aūt cō filius q̄. s. z. psona seu hypostasim diuina sīgnat. Et ꝓpterea tria cū inueniunt in deo. s. hec deitas hic deꝰ z psona, puta ꝺbū dei. sufficientie primo arguit distinctio facta, aut vnio est facta i natura aut i psona. nā posset dici qō est facta nec i nā nec in psona, sed in individuo nature diuine. s. i hoc deo. Ruit quoq; ꝓcessus hr̄eticus: si vnio ꝺbi incarnati nō est facta in psona, nulla mō nā humana vniretur ei. Ruit z illa maxima: omne qō inest alicui psone, sine ꝓtinear ad naturā ei⁹ sine nō vnit ei in psona: qm si natura humana assumpta esset ab hoc deo nō vniret in psona: ꝫ in individuo nāe: z tñ inesset psone verbi: q verbū est hic deus. ¶ Ad hoc dubiū 4 r̄ndet, ꝓpter negādo q̄ inueniatur in diuinis ꝓter hypostasim individuū nāe. s. humanā naturam in vñ, sed in athomo. i. individuo (sicut dam. dicit) alioqn oportet q̄ cuilibet homini cōueniret esse deī ꝺbū: sicut cōuenit xp̄o. Sciēdū est tñ q nō q̄libet individuū in genere subē etiā i rōnali natura hz rōnē psone: sed solū illō qō p se existit nō aūt qō existit in alio ꝓfectiōi. Unde manus sortis cuius sit qō dā individuū, nō tñ est persona: q nō per se existit: sed in quodā perfectiori. s. in suo toto. Et hoc etiam pōt si si in quodā aliis existentia particularis ꝓter dua: nā, vna hypostasis, vna ꝑsona. Et ideo facta est vnio in persona.

nature diuine cōe trib⁹ psonis. Tum qm in diuinis inuenitur deus vnus numero: cōis patri z filio z. s. ergo inuenit deꝰ hic cōis patri z filio z. s. Consequētia patet: q̄ idē addit ly vnus numero supra ly deus: q addit ly hic supra ly deus. Antecedēs patet ex fide z sīla: qua cōfitemur pa. z filium z. s. esse vnū numero deū: dū dicimus deꝰ pa. deꝰ fil. deꝰ. s. z. tñ non tres ꝺfiscd vnus est deus: est. n. ꝓcedubio sermo de vnitate numerali. Hec hoc est ponere quaternitatem sicut nec ponendo hec cōcretū deus ponitur quaternitas: tas significat esse habentē deitatē. sicut hic deꝰ: ytroq; sūmum. ie ponitur vn⁹ nūero hīs deitatē: cōis trib⁹ psonis: ḡnis ly deus non explicet vnitatē numerale quā explicat ly hic deꝰ. ¶ Secō rñdet qō ḡnis ponatur in diuinis individuū nature scz his hic deꝰ: qz tñ nullꝰ est hic deꝰ nisi ꝑ aut filius aut. s. z. assumptio ops q̄ fiat ad hūc deū determinate. s. vel ꝓter vt filiū vel. s. z. ideo hic deus nō posset assumere naturā nisi vt est ꝑsona: z ideo vnio aut est in nā aut in psona. Sz hec rñsio ambigua vel falsa est: z eius dicta examinada sunt in. q. 3. arti. 3. vbi tractabit an abstracta p intellectū psonalitate in deo possit fieri assumptio nature humane. ¶ Tertio fidenter distinguēdo ly vnio: ꝺdo q̄ equiuocatur de vnione: qm alicui⁹ rōnis est vnio verbi incarnati ad vnionē qua hic deus est incarnatꝰ. In hoc aūt articulo qō est de vnione verbi incarnati: vt patet in illius titulo: nta qō supponit h vnio ꝺbi incarnati: z queritur qualitas vnionis supponitur ꝑsonam filij dei quam verbum sīgt esse incarnatum esse vnitā carni: z ḡritur med⁹ quo est facta hec vnio: an scilicet in psona. Ubi aūt hic deus incarnatus est nō supponeret ꝺbū incarnatū: ꝫ supponeret hūc deū incarnatū: z quereret modus vnionis an in natura an in rōne: et co q vnio verbi incarnati est ad incōicabilē terminū: ꝺbū enī incōicabile est cuius suppositū: vnio aūt huiꝰ dei incarnati si esset: ad cōicabile esset terminū. est enī hic deꝰ cōis oib⁹ psonis diuinis. Sz hec rñsio ꝺficilis veritatē dicat quo ad id qō deꝰ inuenīt in vnione verbi incarnati: qz ꝫ veritatē vnio terminat ad incōicabilē terminū vt sic: nō satisfaciet: tñ difficultati mote formaliter: qm in hec articulo est supposit⁹ ꝺbū incarnatū: non tñ supponit vnionē hanc esse in psona: ac per hoc non supponit vnionem esse ad terminū incōicabilē. Imo quia ꝺbū incarnatū sit ꝺm se z nāe ꝺuine z subsistens in natura diuina z ꝑsona (est enī ipsa deitas z deus, q est hic deus: z est verbū sicut in primo articulo ḡnitū est an vnio ꝺbi incarnati sit facta in natura: ita deinde debebat ingeri an sit facta in individuo nature: z demū quer. i an sit facta in persona: vt hic discussum est. olim modus vnionis quo verbū incarnatū vnitum intelligi pōt carni etenim sicut ꝑ verbū incarnatū vnitum esset carni in natura: vnitum diceretur ipsum verbū carni: ita si verbū incarnatū vnitum esset carni quatenus est individuū nature quatenus est hoc deus: diceretur verbum incarnatum vnitum carni. ¶ Unde quar to rñdetur distinguēdo ly ꝑsona: qō persona, sumitur dupl⁹: primo ꝺm cōpletā rationē psone seu hypostasis: et sic significat singulare habēs natūrā subalem incōicabiliter: ita q incōmunicabilitate denotauerit boetius in diffinitione psone per ly individua substa qm̄ equalet ad ly subsa prima que alio nomine ꝺr hypostasis. Alio modo sumitur ꝑ rationem quidē persone: sed imperfectā: z sic significat singulare hīs subalem naturam: ita q̄ sola incōicabilitas illi deest ad perfectā rationem persone. Et hac distinctione stante ꝺr: qō nomen persone seu hypostasis aut suppositi potest sumi dupliciter. primo simpl̄r: z sic appellatione persone in diuinis nō venit hic deus: qz nō hz cōpletam rōnem ꝑsone: sed solū pater aut filius vel spūs. s. Alio modo vt psona distinguitur contra naturam: ita quod ex vno extremo ponatur natura vt sic: z ex alio extremo ponatur persona: sicut cum distinguimus naturā contra habentem naturam: z sic appellatione persone venit nō solum persona cōpleta: sed persona incomplete: venit non solum pater aut filius aut spiritus. s. sed etiam hic deus. Et qz in hoc articulo sermo est de ꝑsona vt distinguitur contra naturam vt sic: vt patet in processu articuli ex cōmunibus deo

a ¶ Utrum vnio verbi incarnati facta sit in supposito vel hypostasi. Art. 3.

Ad tertiū Videt̄, q vnio facta sit in supposito siue in hypostasi. Dicit enim Aug. in enchi. Diuina substantia z humana vtraq; est vnus dei filius, sed aliud ꝓter verbū, z aliud ꝓter hoiem. Leo papa etiam dicit in epla ad flavianum, vnū horū coruscat miraculis: aliud succūbit iniurijs. Sz aliud z aliud differt supposito, ergo vnius ꝺbi incarnati nō est facta in supposito. ¶ Ḡ, hypostasis nihil aliud est q̄ substātia particularis, vt Boet. dicit in libr. de dua. na. Sed nisi est aūt, q in christo est quedā alia substātia particularis ꝓter hypostasim verbi, scz corpus z aīa z copositum ex eis. Ergo tñ ipso est alia hypostasis ꝓter hypostasim verbi. ¶ Ḡ, hypostasis nō bi non continetur in aliquo genere nec; sub spē, vt ptz ex his q in ꝓma parte dicta sunt. Sed christus ꝺm q est factus hō continetur sub specie humana: dicit enī diony. c. de diui. no. Intra nāe nostre terminos venit, qui omnē totius nature ordinē superemineret excedit. Non aūt cōtinetur sub specie humana, nisi sicut hypostasis quedā humane speciei. Ergo in christo est alia hypostasis ꝓter hypostasim ꝺbi dei. Et sic idē quod ꝓius.

b Sed cōtra Est, q dam. dicit in. 3. lib. Jn dño Jesu xpo duas nās cognoscimus, vnā aūt hypostasim.

Rñdeo Dōm, q ꝺdā ignorantes habitudinē hypostasis ad personā, licet cōcederēt in christo vnā solā personam: posuerūt tñ aliam hypostasim dei, et aliam hois: ac si vnio sit facta in persona, nō in hypostasi. ¶ Sō quidē apparet erroneus tripliciter. Primo ex hoc qō persona superadditum. s. rationalez, ꝺm q Boet. dicit in lib. de dua. na. q persona est rōnalis nāe individua substātia, z ideo idē est attribuere proprium hypostasim humane nāe in christo, z ꝓpriaz personā. Qō intelligētes scti ꝓres, vt sīgs in cōcilio quinto apud Cōstantinopolim celebrato dānauerūt dicētes. Si quis introducere conet in mysterio christi duas subsistentias seu duas psonas, anathema sit: nec ēm abiectione psone vel subsistētie suscepit sancta trinitas, incarnato vno de sancta trinitate deo verbo. Subsistētia aūt idē est qō res subsistēs, qō est ꝓpriū hypostasis, vt ptz ꝓ boetiū in lib. de dua. na. ¶ Sed o q si dek qō psona aliqd addat super hypostasim, in quo possit vnio fieri, hoc nihil aliud est q̄ ꝓprietas ad dignitatē ptinēs: ꝺm q a quibusdaz ꝺr, qō psona est hypostasis ꝓprietate distincta, ad dignitatē ptinēte. Si ḡ facta sit vnio in psona z nō in hypostasi, ꝺhs erit q non facta sit vnio nisi ꝺm dignitatē quandam. Et hoc est appiobante synodo ephesina damnatum a cyrillo sub his ꝺbis: Si qs in vno xpo duas eas cōiunctione. q ꝺm dignitatē quādā, vel autoritatē est vel ꝺm potentiā, z non magis cōcursu ꝫ adunatione naturalē: anathema sit. ¶ Tertio: q tñ hypostasis est cui attribuuntur opationes z passiones naturales, z ea etiā q ad naturē rōnē ptinēt in cōcreto: dicimus ēm q hic hō ratiocinatur, z est risibilis, z est a'al rōnale. Et hac rōne hic hō ꝺr esse suppositū: q. s. supponit his q ad hominem ptinēt, eoꝝ predicatione recipiēs. Si ergo sit alia hypostasis in christo ꝓter hypostasim ꝺbi, sequit q̄ de aliquo alio q̄m de ꝺbo verificent ea q̄ sunt hois: puta esse natū de ꝺgine, passum, crucifixū, z sepultū. Et h etiā dānatū est approbāte cōcilio ephesi. sub his ꝺbis. Si qs psonis duab⁹ vel subsistētijs eas q̄ sunt in euāgelicis z apl̄icis scripturis impartit̄ voces, aut ꝺrho a scriis dictas, aut ab ipso de se: z quasdā qdem velut homi ter illud ex deo ꝺbū sp̄ūr intellecto applicat, quasdā vero velut deo decētes, solit ex deo patre verbo: anathema sit. Sic ergo ptz esse heresim olim ab ecclesia dānatam, dicere qō in christo sunt due hypostases vel duo suppositā: siue q vnio nō sit facta i hypostasi vt suppositō. Uñ leadē synodo legit. Si qs nō confitetur carnē ꝺm substētia vnitū ex deo patre ꝺbum, vnūq; esse christū cum sua carne eundem. s. deum z hominē: anathema sit.

Ad primū Ergo ꝺm, qō sicut accētia, ita ꝺfia essentialis facit aliud. Manifestū est aūt qō alteritas q̄ ꝓuenit ex differētia accidentali, potest ad eandem hypostasim vel suppositum pertinere in rebus creatis: eo qō idē nūero pt diuersis accītib⁹ subesse: pe s. nā z non hypostasi, ꝺbinit vt post articulum de vnione in persona, inquirere mur de vnione in hypostasi.

a ¶ Super Arti. 4.

Est titulo quarti articuli ꝺficillimi hoc solum adtendum: q̄ cum non ꝓpria pte. Uñ ꝫ impoē est q persona xpi sit composita. Dis cōpositio ꝓfecte esse ex partibus. Sed diuina natura nō pōt hoc rōne partis: qz sic ꝑ hz rōnem imperfecti. Ergo impoē est quod persona xpi sit cōpōsita ex duabus naturis. ¶ Ḡ. Cōponit ex aliquibus, vt esse hōgeneum ex: sicut ex corporibus nō cōponit nisi corpus. Si ergo ex duabus naturis aliquid sit in xpo cōpositū, ꝺhs erit qō illud nō erit

a ¶ Utrum ꝑsona xpi post incarnationem sit composita. Artic. 4.

Ad quartū Sic procedi tur. Videt̄, q persona xpi non sit cōpōsita. Persona em xpi nō est aliud q̄ ꝑsona vel hypostasis verbi: vt ex dictis patet. Sed in verbo nō est aliud q̄ natura verbi sit simplex, vt i ꝑmo ostensum est) impoē est q persona xpi sit composita. Cō ꝺis cōpositio ꝓfecte esse ex partibus. Sed hz rōnem imperfecti. Ergo impoē est q̄ natura nō pōt hoc rōne partis: qz sic ꝑ hz rōnem imperfecti. Ergo impoē est quod ꝑsona xpi sit cōpōsita ex duabus naturis. ¶ Ḡ. Cōponit ex aliquibus, vt esse hōgeneum ex: sicut ex corporibus nō cōponit nisi corpus. Si ergo ex duabus naturis aliquid sit in xpo cōpositū, ꝺhs erit qō illud nō erit

a ¶ Super Arti. 3m.

Est titulo articuli ꝺficillimi hoc solum adtendum, q̄ ꝺdā ignorantes habitudinē hypostasis ad personā, licet cōcederēt in christo vnā solā personam: posuerūt tñ aliam hypostasim dei, et aliam hois: ac si vnio sit facta in persona, nō in hypostasi. ¶ Sō quidē apparet erroneus tripliciter. Primo ex hoc qō persona superadditum. s. rationalez, ꝺm q Boet. dicit in lib. de dua. na. q persona est rōnalis nāe individua substātia, z ideo idē est attribuere proprium hypostasim humane nāe in christo, z ꝓpriaz personā. Qō intelligētes scti ꝓres, vt sīgs in cōcilio quinto apud Cōstantinopolim celebrato dānauerūt dicētes. Si quis introducere conet in mysterio christi duas subsistentias seu duas psonas, anathema sit: nec ēm abiectione psone vel subsistētie suscepit sancta trinitas, incarnato vno de sancta trinitate deo verbo. Subsistētia aūt idē est qō res subsistēs, qō est ꝓpriū hypostasis, vt ptz ꝓ boetiū in lib. de dua. na. ¶ Sed o q si dek qō psona aliqd addat super hypostasim, in quo possit vnio fieri, hoc nihil aliud est q̄ ꝓprietas ad dignitatē ptinēs: ꝺm q a quibusdaz ꝺr, qō psona est hypostasis ꝓprietate distincta, ad dignitatē ptinēte. Si ḡ facta sit vnio in psona z nō in hypostasi, ꝺhs erit q non facta sit vnio nisi ꝺm dignitatē quandam. Et hoc est appiobante synodo ephesina damnatum a cyrillo sub his ꝺbis: Si qs in vno xpo duas eas cōiunctione. q ꝺm dignitatē quādā, vel autoritatē est vel ꝺm potentiā, z non magis cōcursu ꝫ adunatione naturalē: anathema sit. ¶ Tertio: q tñ hypostasis est cui attribuuntur opationes z passiones naturales, z ea etiā q ad naturē rōnē ptinēt in cōcreto: dicimus ēm q hic hō rōcinatur, z est risibilis, z est a'al rōnale. Et hac rōne hic hō ꝺr esse suppositū: q. s. supponit his q ad hominem ptinēt, eoꝝ predicatione recipiēs. Si ergo sit alia hypostasis in christo ꝓter hypostasim ꝺbi, sequit q̄ de aliquo alio q̄m de ꝺbo verificent ea q̄ sunt hois: puta esse natū de ꝺgine, passum, crucifixū, z sepultū. Et h etiā dānatū est approbāte cōcilio ephesi. sub his ꝺbis. Si qs psonis duab⁹ vel subsistētijs eas q̄ sunt in euāgelicis z apl̄icis scripturis impartit̄ voces, aut ꝺrho a scriis dictas, aut ab ipso de se: z quasdā qdem velut homi ter illud ex deo ꝺbū sp̄ūr intellecto applicat, quasdā vero velut deo decētes, solit ex deo patre verbo: anathema sit. Sic ergo ptz esse heresim olim ab ecclesia dānatam, dicere qō in christo sunt due hypostases vel duo suppositā: siue q vnio nō sit facta i hypostasi vt suppositō. Uñ leadē synodo legit. Si qs nō confitetur carnē ꝺm substētia vnitū ex deo patre ꝺbum, vnūq; esse christū cum sua carne eundem. s. deum z hominē: anathema sit.

Ad primū Ergo ꝺm, qō sicut accētia, ita ꝺfia essentialis facit aliud. Manifestū est aūt qō alteritas q̄ ꝓuenit ex differētia accidentali, potest ad eandem hypostasim vel suppositum pertinere in rebus creatis: eo qō idē nūero pt diuersis accītib⁹ subesse: pe s. nā z non hypostasi, ꝺbinit vt post articulum de vnione in persona, inquirere mur de vnione in hypostasi.

a ¶ Super Arti. 4.

Est titulo quarti articuli ꝺficillimi hoc solum adtendum: q̄ cum non ꝓpria pte. Uñ ꝫ impoē est q persona xpi sit cōpōsita. Dis cōpositio ꝓfecte esse ex partibus. Sed diuina natura nō pōt hoc rōne partis: qz sic ꝑ hz rōnem imperfecti. Ergo impoē est quod ꝑsona xpi sit cōpōsita ex duabus naturis. ¶ Ḡ. Cōponit ex aliquibus, vt esse hōgeneum ex: sicut ex corporibus nō cōponit nisi corpus. Si ergo ex duabus naturis aliquid sit in xpo cōpositū, ꝺhs erit qō illud nō erit

a ¶ Utrum ꝑsona xpi post incarnationem sit composita. Artic. 4.

Ad quartū Sic procedi tur. Videt̄, q persona xpi non sit cōpōsita. Persona em xpi nō est aliud q̄ ꝑsona vel hypostasis verbi: vt ex dictis patet. Sed in verbo nō est aliud q̄ natura verbi sit simplex, vt i ꝑmo ostensum est) impoē est q persona xpi sit composita. Cō ꝺis cōpositio ꝓfecte esse ex partibus. Sed diuina natura nō pōt hoc rōne partis: qz sic ꝑ hz rōnem imperfecti. Ergo impoē est quod ꝑsona xpi sit cōpōsita ex duabus naturis. ¶ Ḡ. Cōponit ex aliquibus, vt esse hōgeneum ex: sicut ex corporibus nō cōponit nisi corpus. Si ergo ex duabus naturis aliquid sit in xpo cōpositū, ꝺhs erit qō illud nō erit

apud nos substantia, loquendo de subā gñe proprie principaliter z maxime deret habe ri i ꝺtāmētis. ꝺ est etiā dānatū est approbāte cōcilio ephesi. sub his ꝺbis. Si qs psonis duab⁹ vel subsistētijs eas q̄ sunt in euāgelicis z apl̄icis scripturis impartit̄ voces, aut ꝺrho a scriis dictas, aut ab ipso de se: z quasdā qdem velut homi ter illud ex deo ꝺbū sp̄ūr intellecto applicat, quasdā vero velut deo decētes, solit ex deo patre verbo: anathema sit. Sic ergo ptz esse heresim olim ab ecclesia dānatam, dicere qō in christo sunt due hypostases vel duo suppositā: siue q vnio nō sit facta i hypostasi vt suppositō. Uñ leadē synodo legit. Si qs nō confitetur carnē ꝺm substētia vnitū ex deo patre ꝺbum, vnūq; esse christū cum sua carne eundem. s. deum z hominē: anathema sit.

Ad primū Ergo ꝺm, qō sicut accētia, ita ꝺfia essentialis facit aliud. Manifestū est aūt qō alteritas q̄ ꝓuenit ex differētia accidentali, potest ad eandem hypostasim vel suppositum pertinere in rebus creatis: eo qō idē nūero pt diuersis accītib⁹ subesse: pe s. nā z non hypostasi, ꝺbinit vt post articulum de vnione in persona, inquirere mur de vnione in hypostasi.

a ¶ Super Arti. 4.

Est titulo quarti articuli ꝺficillimi hoc solum adtendum: q̄ cum non ꝓpria pte. Uñ ꝫ impoē est q persona xpi sit cōpōsita. Dis cōpositio ꝓfecte esse ex partibus. Sed diuina natura nō pōt hoc rōne partis: qz sic ꝑ hz rōnem imperfecti. Ergo impoē est quod ꝑsona xpi sit cōpōsita ex duabus naturis. ¶ Ḡ. Cōponit ex aliquibus, vt esse hōgeneum ex: sicut ex corporibus nō cōponit nisi corpus. Si ergo ex duabus naturis aliquid sit in xpo cōpositū, ꝺhs erit qō illud nō erit

a ¶ In eodem articulo in responsione ad secundum sunt illa verba de humanitate christi tenenda: sicut licet quia tamen vere xpo est in specie humana ratione nature assumptorum ratione ipsius hypostasis.

a ¶ Utruz ꝑsona vel hypostasis xpi post incarnationem sit composita. Artic. 4.

Ad quartū Sic procedi tur. Videt̄, q persona xpi non sit cōpōsita. Persona em xpi nō est aliud q̄ ꝑsona vel hypostasis verbi: vt ex dictis patet. Sed in verbo nō est aliud q̄ natura verbi sit simplex, vt i ꝑmo ostensum est) impoē est q persona xpi sit composita. Cō ꝺis cōpositio ꝓfecte esse ex partibus. Sed diuina natura nō pōt hoc rōne partis: qz sic ꝑ hz rōnem imperfecti. Ergo impoē est quod ꝑsona xpi sit cōpōsita ex duabus naturis. ¶ Ḡ. Cōponit ex aliquibus, vt esse hōgeneum ex: sicut ex corporibus nō cōponit nisi corpus. Si ergo ex duabus naturis aliquid sit in xpo cōpositū, ꝺhs erit qō illud nō erit

apud nos substantia, loquendo de subā gñe proprie principaliter z maxime deret habe ri i ꝺtāmētis. ꝺ est etiā dānatū est approbāte cōcilio ephesi. sub his ꝺbis. Si qs psonis duab⁹ vel subsistētijs eas q̄ sunt in euāgelicis z apl̄icis scripturis impartit̄ voces, aut ꝺrho a scriis dictas, aut ab ipso de se: z quasdā qdem velut homi ter illud ex deo ꝺbū sp̄ūr intellecto applicat, quasdā vero velut deo decētes, solit ex deo patre verbo: anathema sit. Sic ergo ptz esse heresim olim ab ecclesia dānatam, dicere qō in christo sunt due hypostases vel duo suppositā: siue q vnio nō sit facta i hypostasi vt suppositō. Uñ leadē synodo legit. Si qs nō confitetur carnē ꝺm substētia vnitū ex deo patre ꝺbum, vnūq; esse christū cum sua carne eundem. s. deum z hominē: anathema sit.

Ad primū Ergo ꝺm, qō sicut accētia, ita ꝺfia essentialis facit aliud. Manifestū est aūt qō alteritas q̄ ꝓuenit ex differētia accidentali, potest ad eandem hypostasim vel suppositum pertinere in rebus creatis: eo qō idē nūero pt diuersis accītib⁹ subesse: pe s. nā z non hypostasi, ꝺbinit vt post articulum de vnione in persona, inquirere mur de vnione in hypostasi.

a ¶ Super Arti. 4.

Est titulo quarti articuli ꝺficillimi hoc solum adtendum: q̄ cum non ꝓpria pte. Uñ ꝫ impoē est q persona xpi sit cōpōsita. Dis cōpositio ꝓfecte esse ex partibus. Sed diuina natura nō pōt hoc rōne partis: qz sic ꝑ hz rōnem imperfecti. Ergo impoē est quod ꝑsona xpi sit cōpōsita ex duabus naturis. ¶ Ḡ. Cōponit ex aliquibus, vt esse hōgeneum ex: sicut ex corporibus nō cōponit nisi corpus. Si ergo ex duabus naturis aliquid sit in xpo cōpositū, ꝺhs erit qō illud nō erit

a ¶ In eodem articulo in responsione ad secundum sunt illa verba de humanitate christi tenenda: sicut licet quia tamen vere xpo est in specie humana ratione nature assumptorum ratione ipsius hypostasis.

Universidad de Deusto
BibliotecaBiblioteca

b ¶ In corpe articuli ponit vna distinctio būnēbus de psona xpi: z iurta
si tzula mēbra sin rule apponunt cōclones. Distinctio est psona dr dupl'.
p'mo sm id qđ i se est: 2o sm rōnē hypostasis. Pria cōclo est. persona xpi
sm illud qđ in se est. est oino simpler. Probat: qz natura verbi dei est oino
si mpler. scđa cōclo est. persona xpi sm rōnem hypostasis est cōposita. Pro
batur. persona xpi sm rōnē psone seu hypostasis subsistit in duabus natu
ris: g est ibi vnus sub
sistēs. z due rōes sub
sistēdi: ergo sic psona
est cōposita. Alia pro
batio rō hypostasis
consistit in hoc. q est
subsistere in aliqua
natura z ex hoc enim b
manifeste hz qđ ver-
bum dei sm persone
seu hypostasis ratio-
nem subsistit in dua-
bus naturis. Prima vero consequentia quo ad primam partem euidens
est ex dictis: quo ad scām ex vi ānis aparte se plit. qđ si subsistit in duabus
naturis, opz qđlz natura ē se rōne subsistendi in illa. scđa vero se-
quela probatur: qz vna duob' subsistit. et hoc nā iz q. due subsistendi rōnes
sic coeunt in vnā personā vt vna in duobus subsistat: zsis est q persona sic,
hoc est sm rationē hypostasis est composita.

¶ Circa dicta hic, multa occurrūt dubia. primū est circa distinctionem in
litera posita: in nā non apparet sensus illius. Tum q membra distinctionis
coincidunt. qm psona xpi sm id qđ in se est hz rōnem psone: implicat enī
dicere oppositum. Et rursus psona xpi hz rōnez psone est illud qđ in se est
quum personaliter, formaliter z realiter sit vnum verbum dei. Tum quia
in prima distinctione distinguitur verbum dei aut contra suam personā-
litatez vt vnita est humanē nature, aut cōtra personalitatē in cōmuni. sđ
pōt dici primū: qz eque simpler ē t verbū dei vt sua psonalitas: vt pz. Nec
p'm: qz hic sensus nō cōsonat verbis ghus distinctionis membra significan
tur in lra sm mēbra explicatur in lra p rōnem hypostasis simplr z ab
soluta. z nō p rōnez hypostasis contracte seu determinate quatenus subsi
stit in natura hūana: vt ptz in lra. Iurta hūc aūt sensum opz dicere q sm
mēbra est psona christi quatenus hypostasis hūana. Nez tertiū: qz sic etiā
sm in lra mēbra clauderet in primo: z afferret implicationē ꝺictorum,
nā qđ de facto in re cōuenit alicui sm rōnez ꝺdicti supioris: cōuenit illi
sm id qđ in se est: vt ptz inductiue: cuiuscq. em de facto in re cōuenit sorti
sm rōnez alialis, cōuenit sorti. pz id qđ in se est: vt sentire moueri: z hmōi.
Sortes em sm illud q in se est mouetur z sentit: ac per hoc quicqđ cōuenit
psone christi seu verbi sm eādem rōnem psone de facto z in re cōuenit illi
sm q in se est. Persona em seu hypostasis in cōi predicatū superius est re
spectu christi seu verbi: vt ptz. Et hic vlterius inferunt duo contradicto
ria. s. q persona christi sm q in se, est omnino simpler, z est composita.

¶ Scđz dubiū est circa illas lre propositiones scz est ibi. hoc est in persona
christi alia z alia ratio subsistēdi. z sitt vnū duobus subsistit. Videnē enim
ambe false. z cōtra doctrinā autoris. P false qđ dicit: in psona christi non
est sm fidē catholicam nisi vna subsistentia, que scz est ex natura ꝺuina: ad
quam trahitur per assūptionem naturā humanā: sola ergo ꝺuina natu
ra est psone christi rō subsistendi: ac per hoc falsum est qđ habeat aliam et
aliā rōnem subsistendi. Et eadē rōne falsum est q vnū subsistat duob': qz
ly duob' denotat duas rōnes subsistendi: z ḟuis verū sit qđ vnū subsistat
in duob'. Contra autorē vero: qz in quarto cōtra gene. ca. 45. in solone
scōe obiectionis dicit. Verbū dei nō hz subsistentiā ex natura hūana, sed
magis naturam humanā ad suā subsistentiā trahit: imo em per illam sed
in illa subsistit. hec ibi. Que sub aliis verbis repetit ibidē in solutione q̄n
te obiectionis. Non possunt esse hec simul stare: nā si natura hūana vt hic
dicitur. est ratio subsistendi persone christi: sequitur qđ persona xpi per na
turam humanam z ex natura humana subsistat: z si nō subsistit p naturaz
humanam nec ex natura humana, sequitur qđ natura humana nō sit illi
ratio subsistendi.

¶ Tertium dubiū est, an sit simplr z formaliter verum psonā christi esse
cōpositam. Et quidē q sit formaliter verū, apparet ex eo qđ cōpositio cō-
uenit personē xpi sm ipsam rōnē psone vt in litera hz ꝺct. Quod aūt cōue
nit alicui sm aliquam rationem formalē: conuenit illi sub nole illi' rōnis
formaliter: verbi gratia qz cōgregare visum cōuenit subtātie sm rōnē ni
gri. si subtantia sub nomine nigri (significet ꝓpositio enūtiās congregare
visum de illa, erit vera formaliter. Cuius denominationi vt dicat ethiops
est congregatiuus visus. Est ergo formaliter vera ista enuntiatio: psona
xpi est composita: ex quo esse compositum attribuitur christo ratione per-
sone: vt dictum est. Et ex hoc vlterius sequitur quod sit simpliciter vera,
retenta identitate subiecti.

P Ad primuz dubiū ꝺr, q distinctionis mēbra cōtra se inuicē distinguunt
per hoc quod ly in se est, denotat verbum dei sm illud qđ cōuenit sibi ad
intra: sub quo constat comprehendi esse deum, esse filiū dei esse sapi-
entiam. z reliqua que conueniunt ei ex natura vel proprietate persona-
li. Ita qđ loqui de persona christi ḟz illud qđ in se est, est loqui de persona
christi sm illud quod conuenit sibi ad intra: loqui vero de persona christi
sm rōnez hypostasis est loqui de persona christi indefinite sm illud quod
conuenit illi ad intra, z sm illud quod conuenit eidem ad extranam per-
sona christi est persona nature ꝺuine, z est persona nature humane. Ita
quod vbi in primo membro indistincte continentur quecunq; conueniunt
verbo dei ad intra, in secundo membro distincte vnum eorum sumitur
scilicet esse personam seu hypostasim. Et quoniam esse hypostasim seu
personam, de facto comprehendit indistincte z esse hypostasim ad intra
respectu ꝺuine nature, et esse hypostasim ad extra respectu humane na-
ture: ideo distinctio cum suis membris solida inuenitur nec vnum mem-
bum includit distincte aliud. Et simile est acsi distingueretur diuina sa-
pientia dupliciter: sm q est in se, z sm rationē sapiētie: z similiter diuina
ṕnitas sm q in se est, z sm rōnem ṕnitatis: z sic de similib'. Manifeste
nāq; apparet ex his q mēbra nō coincidūt: qz ly esse sapiētiā cōuenit sa-
piētie sm q est in se: alia tm est consideratio sapiētie sm rōnem sapiētie vt
sic, z alia consideratio eius ḟz q est in se, vt est ipsa
deitas &c. Et sic est in
propositio, q licet esse
personam seu hypo-
stasim conueniat ver-
bo dei sm illud quod
in se est: alia tm est cō-
sideratio eius quum
in eo consideratur illud qđ est ad intra, et
alia consideratio ei-
quum cōsideratur in
eo ratio hypostasis
qua non solum ad in-
ista in mēbra taliter
separata: sed in primo includitur aliquid secundi z in secundo aliquid pri
mi: vt patet ex dictis, z in exemplis allatis.

P Unde ad quelitum scōe obionis ḋm est tertiūsez q in hac distinctione
verbum dei distinguit contra personalitatē in cōi hoc est absolute sum-
pt: vt ipsa tertius verba sonāt: ḋicēdo alio mō sm rōnem psone vel hy
postasis, ad quā primet subsistere in aliqua natura. Ubi clare ꝓpicere pos
tes scōm membrum consistere in ratione hypostasis sine additione vlla.
Et quū contra hoc obiicitur primo: qz scōm in litera mēbrum clauderetur
in primo. rndetur q hoc nō est verū simplr. hoc est totaliter sm aliqđ
vt pz ex dictis: quod non esse inconueniens monstratū est. Per quū obiicit
scōo: qz hic inferūtur duo contradictoria simul: scz q psona xpi sm illud
qđ in se est, nō est composita z est cōpōsita: qz quod de facto z in re cōuenit
alicui sm rōnez ḋdicti superioris, cōuenit illi sm illud quod in se est re-
rndetur q quāl in equiuoco laboramus: aliud siquidē est conuenire ali-
quid sorti sm illud quod in se est, hoc est cōuenire illi qđ in se est sortes: et
aliud est aliquid cōuenire sorti sm illud q in se est. hoc est esse de numero
eorū que cōueniunt sorti sm suā subz. Currere em cōuenit sorti ḟz illud
quod in se est in primo sensu, z nō conuenit sorti sm illud quod in se est in
scōo sensu: qz currere pueniet illi rei q est sortes. sed nō est de numero intri
q. de vnione verbi in-
carnati ar. primo ad
15. dicit: qz natura hu
mana est simpliciter z
formaliter illo hoie q
est hūc caro factum. z
nō verbū sm se. Sed
qm̄ talis cōpositio est
cōpositio vnius cum
alio seu aliis, z vnius
ex alio seu aliis (et in
lra solū tractari vr cō
positio ex his: qm̄ tractatur compositio persone Christi quasi subsistat ex
duabus naturis: vt ptz in litere. pcessu) ideo vtroq; cōpositiōis mō ꝓdicta
Christi sm persone rōnē cōpositā inuenit: scz z cōpositione ex his, inquan
tum in duobus esse, diuino scz z humano ex duabus subsistit naturis. De
athanasij habet. dū dr. perfectus hō ex anima rationali z humana carne
subsistens: vbi exp: esse Christus vt perfectus hō dr subsistēs ex anima rōna-
li z humana carne, z nō solū in anima rōnali z humana carne. Magister
in 3. di. 6. z. 7. pluries affirmat Christi personā ex duabus subsi-
stere naturis: exponendo scōam opinionē q est determinatio quā hic doce-
mus: quā oēs catholici amplectunt. In pfessione quoq; epōzū qñ ordinan
tur. dr: credis vnicū z vnū filiū dei in duab' z ex duabus naturis: z rndet
ptz in pontificali ecclesie romane. Et cōpositione cum his. inquā-
tum persona verbi cōiungitur cum hoc qđ est esse hūc hominē: nō qđ af-
sumpserit hunc hominē, sed quia facta est hic homo assūmēdo hanc humā
nitatem. Sed quo hoc sit, recedit humanam mentem: fat sit nobis nosse qz
hoie vt sic, natura humana ideo simplicior dr: quia ad hunc hominem spe
ctant z principia individuantia z accidentia que hz: que vnūtur illi nō in
natura sed in persona que nō claudūtur in natura humana. P Ad quesi-
tum ergo dr: qđ duo obstant cōpositioni persone Christi simplr z formali-
ter enūciande. Alterum est ratio compositionis, que quia imperfectionem
cōponentium formaliter importat, nō potest formaliter z simplr attribui p
sone Christi. Alterum est generalis regula seruanda in attributis Chri-
sto. si sint cōia nature z persone, z oppositum cōuenit persone: vt inferius
parebit de hoc qđ est esse creaturam z incipere esse: ne denotetur qđ ꝓsona
Christi in se sit cōpōsita, sit creatura, inceperit esse, z huiusmodi. Unde ad
primam obiectionem dr qđ defectus ꝺdicationis formalis hic est ex parte
predicatiōis formaliter sumptā nō cōuenit persone. Defectus aūt predi-
cationis simpliciter. est ex parte cōmunitatis ꝺdicati respectu talis subie-
cti. f. persone Christi, vendicantis sibi in se oppositum. f. communidam sim-
plicitatem: z pterea merito autor illas duas conditiones que arguen-
do ad alteram partē tanguntur, apposuisse videtur: z doctores posteriores
non vtuntur cōpositionis nomine in mysterio incarnationis. Quo tñ vten
dum pro cū aliquo adiectiuo: puta qđ est compositio ineffabilis, qđ sine
quaq; imperfectione alterius componentis vel aliquo hmōi. Et hoc ad
denotandum qđ cōiunctio ista intima est z substantialis: quia in verita-
te est: quis supra intellectum nostrum. ꝓpter hoc essi antiqui doctores

antiquis z ab autore. Ad cuius aliqualē cognitionem (qm̄ vt dlo. dicit est
ineffabilis) cōsiderādum est multos esse cōpōnis modos: vt in q. 3. p̄e par.
habitū est: ꝓpositio nāq; alia cē ex partib', cōtinuitis, alia ex mā z forma,
alia ex ētia z eē, alia ex gñe z dr̄ia, alia ex subo et
accidēte: z oēs ꝓportāt ipfectionē vt ūsq; cōponētia: vt ptz discurrēdo. Sz
si ab vna istarū, hoc est a cōpone ex natura z suppōsito auferat, qđ est in-
fectionis ex p̄te sup-
positi, saluari pōt in
persona xpi cōpositio
ex natura humana et
suppositor: sēm hoc
ꝓsona xpi esset cōposi
ta. Et qm̄ iste modus
cōpōnis cōuenit ꝓso-
ne xpi sm rōnē psone
seu hypostasis, inquā-
tū. f. persona xpi subsi
stit in nā humana. ō
hoc mō ꝓsona xpi pōt
dici composita. Et in-
tantū inueniunt hmōi
cōpō in ꝓsona xpi, vt
dicat autor in lib. 4.
q. 3. ar
1. Et. 4. ꝺ
3. 57. et
1. co. 2.
ꝓpu.
c. 225.
declarat qđ significa-
tur z supponit per ly
hic hō: dices id qđ in
nā humana subsistit
est hic homo: z hoc ē
ad significationez. vñ
ipz verbū supponitur
eius dr: hic hō: z hoc ē
ad suppositionē. Et in
secōz sorti. Simile quid accidit in ꝓpositor qm̄ esse ꝓsonā tz ad intra. q
ad extra, conuenit verbo dei ḟz illud quod in se est. hoc est illi rei que vere
est in re verbuz dei: ipsa enim persona filij dei deus verus est ꝓsona dei
ne z humane nature. Et nō conuenit verbo dei sm illud quod in se est in
scōo sensu, hoc est nō est de numero eorū que conueniunt verbo dei ad in-
tra, vt pz: iurta hūc nāq; sensum conuenit verbo dei sm id quod in se est,
esse ꝓsonā ad intra. sm diuinā naturā. Illa ergo maior assumpta si in pri
mo sensu sumatur, vera est: sed vt patet nō obstat huic doctrinę. Ma-
tera verbum dei sm q in se est, sumitur in secundo sensu. Nec infert cō
tradictoria: sed infert verbum dei esse secundum id quod in se est, hoc
est illam rem que est verbum dei, esse z omnino simplicem. z esse compositam: quod secundum diuersa est verum: vt in litera patet. Si vero sumat
in primo sensu, falsa est: vt patet in exemplis de currere z moueri.

P Ad scōm dubiū, dr distinguēdo simplr vel in tali natura. Ubi nota q ly
ꝓpue loquēdo nō possit fieri distinctio ista nisi in naturis partialibus. cō
siderando naturalē ordinem vniuersi: qz nō inuenitur vna hypostasis subsi
stens in pluribus naturis simplr: sed solū in pluribus naturis partialib'
vt sortes subsistit in natura anime rōnalis z in natura carnis. Quia sine
larisimum tamen est incarnari verbi mysteriuz distinctione dicta ex p̄ est.
verbum siquidē dei subsistit simplr z in natura ꝺuina z in natura huma
na. sed subsistere simpliciter z natura ꝺuina ex vno z eodem habet. Ex
hoc qđ est se verbum dei. nō ex hoc dicitur z substitues in ꝺuina natura
z dicitur sine additione aliqua subsistens. Subsistere aūt in humana natu
ra aliūde hz. nam hoc conuenit ei ex p̄ti z nō cōstituit ip suz in subsiste
re simpliciter: qz ꝓpp̄ositi ipsuz subsistere. Si loquamur ergo de subsiste
re simpliciter, vna est rō subsistendi in ꝓsona christi: qz vnum est ibi subsi
stere simplr, sicut vnica subsistentia z vnicū subsistens. Sed si sit sermo ꝺ
subsistere in tali natura, due sunt in ꝓsona xpi rōnes subsistēdi tam in fieri
q̄m in facto esse: altera subsistendi in natura ꝺuina, altera subsistendi in na
tura humana. Et ratio quidem subsistendi in natura diuina est in fieri ge
neratio eterna, in facto esse autem e Deū: ratio vero subsistēdi in natura
humana in fieri est assumptio humane nature, in facto esse autē esse homi
ne: nec hoc enim qđ verbum factum est caro. hoc est homo, ita quod vere
est homo. subsistit verbum in humana natura in qua primo nō subsistebat.
Sunt ergo in persona christi due rōnes subsistendi in duabus naturis. di-
uina scz z humana: licet sit ibi vnū subsistens simplr. z vna ratio subsiste
di simpliciter. Et similiter vnum subsistit duobus vt rationibus subsisten-
di in duob': scz inesse ꝺuino z esse humano. Et p hec patet quo pacto non
dissonēt a se inuicem diuerse dicta autoris: qm̄ dicta hic vera sunt de subsi-
stere in tali natura: dicta alibi vera sunt de subsistere simpliciter.

P Et si instetur q autor hic ponit duas rationes subsistendi sine additione
aliqua z nō dicit q est alia z alia ratio subsistendi in tali z tali natura.
Respondetur quod quia iam premiserat ibidem pro fundamento ad hy-
posta sim spectare subsistere in aliqua natura: ideo absq; repetitione sub-
intelligi voluit, q de ratione subsistendi in aliqua natura sermo suus est.
P Ad tertium dubium habita rōne eoū que autor in tertio sent. di. 6. dic
cit (q̄uis non tam alta sint vt hec) respondetur quod qz apud nos compo
sitio alsq; imperfectione componentium intellig non potest. salua sua ra-
tione formalitideo non simpliciter nec; formaliter admittenda videtur
in persona christi. sed cum determinatione aliqua tollente imperfectio-
nem vnius cōponentis admitti potest: z admissa est simpliciter z formaliter

dlo. Augustinus. damascenus z autor eius sexta synodo (vt in corpore ar-
ticuli sexti inferius recitetur) ꝓpositionis nomine vsi sunt: cuius expliciare
eam non potuerint. c ¶ In rnsione ad scōm eiusdē quarti articuli. aduerte
qđ autor non dicit qđ cōpositio persone Christi ex naturis est ratione nu-
meri, vt prima facie apparet: sed comparatiuam dicit q potius est ratione
numeri qz ratione partium. Quod est dicere, qđ nature ille potius habent
rationem duorum cō-
uenientium in vnum
qz rationem partium
cōuenientiuz in vnū.
Hoc autem cōstat ex
vi ratio partis repugnat
de speciei. Probatur: qz est ei-
dinē hoim factū. Pertinet aūt ad rōnez spēi
humane q aīa corp̄ vnitā: nō ein forma con
stituit spēz nisi p hoc qđ fit actus māe. Et hoc
est ad qđ gnatio terminat: p quā nā speciem
nunmō de similitudine hominē factus. Et est pecul
dio sermo de similitudine substantiali: qz est sermo de similitudine homi-
nis nō de similitudine hominū quātoz aut qualium aut qūlibet aliter
se habentium: homo enim subē spēi humane z nō quātitatis aut qualita-
tis nomen est. Et hoc nāq; mō qz eiusdem est speciei rōis quatenus homo
cum aliis hominibus: sequitur manifeste q si spēs humane nature in aliis
constituitur ex vnione anime z corporis. in ꝓpio quoq; talis vnio exigatur.
Corollarium est q contrarium dicere est hereticum. Probatur: qz dero-
gat veritati humanitatis christi vt patet ex dictis.

c ¶ In rnsione ad primū eiusdē articuli. discē huic optimū ac clarum lo-
quēdi modū in hoc mysterio: scz q ex vnione aie z corporis in ꝓpio nō con-
stituitur noua ꝓsona, sed ad peristentē ꝓsonā dei, composita natura singu-
laris ex aia corpore adūcta est. Opz ergo ex hac aia z hoc corpore vni-
tis aut constituī nouā ꝓsonā humanā, aut antiquā ꝓsonā cōstitui in hoc q
sit ꝓsona hūana. Et hoc sm verificāt in ꝓpio: hypostasis essi verbi dei in-
quātū est hic homo, per naturam humanā hāc cōstituit: vt autor in quar-
to contra gen. ca. 49. in solutione septime obionis dicit. Qđ est dicere ꝓso-
nam verbi constitui in hoc qđ est esse personā humanam per hanc naturā
humanam: hic enim homo personam humanam significat.

d ¶ In rnsione ad sm eiusdē articuli aduerte q damascenus verbum
tritū: scz verbū assumpsit naturaz humanā in atomo: duplr exponit.
primo qđ ly in atomo. importet ly in individuo: z sic exponitur in litera
presenti. Et qz proprie loquendo natura humana in individuo est idem qđ
natura humana in hoc homine (nā hic homo est individuū nature huma-
ne, z hic homo est hypostasis nature humane: z consequēter hec verba in-
sinuant qđ verbū assumpserit naturam humanā iam in hoc homine. nā in
hypostasi. iam ꝓsonata: qz qđ assumitur ꝓsupponitur assumptioni (cōm
nāe ordinem) ideo autor ad excludendum talem sensum addidit: non in

Ad rationem speciei humane pertinet q anima corpori vniatur: ergo ne-
cesse est q in christo anima fuerit vnita corpori. Antecedens probatur du-
pliciter. primo: quia forma non constituit speciem nisi per hoc q est actus
materie: ex hoc. n. patet q non est species humana nisi anima sit actus cor-
poris: qđ est esse vnitū corpori: actus. n. est vnitus materie cuius est actus.
Secundo: qz hoc. f. animā esse in corpore, est terminus gnationis ordinate
a natura ad spēm: ex hoc nāq; q natura per generationē gnationis ordinate
z terminatur ad vnionē aie z corporis, manifeste patet q spēs cōstituitur
ex cōiunctione anime z corporis. Et sic patet antecedēs. Cōsequētia vero p
batur: qz ꝺs dicitur homo vnuoce cū aliis hominib'. Probat: qz est cōfi-
dē speciei. Probatur: qz est in similitudine hominū factus. Et est pecul
dio sermo de similitudine substantiali: qz est sermo de similitudine homi-
nis nō de similitudine hominū quātoz aut qualium aut qūlibet aliter
se habentium: homo enim subē spēi humane z nō quātitatis aut qualita-
tis nomen est. Et hoc nāq; mō qz eiusdem est speciei rōis quatenus homo
cum aliis hominibus: sequitur manifeste q si spēs humane nature in aliis
constituitur ex vnione anime z corporis. in ꝓpio quoq; talis vnio exigatur.
Corollarium est q contrarium dicere est hereticum. Probatur: qz dero-
gat veritati humanitatis christi vt patet ex dictis.

c ¶ In rnsione ad primū eiusdē articuli. discē huic optimū ac clarum lo-
quēdi modū in hoc mysterio: scz q ex vnione aie z corporis in ꝓpio nō con-
stituitur noua ꝓsona, sed ad peristentē ꝓsonā dei, composita natura singu-
laris ex aia corpore adūcta est. Opz ergo ex hac aia z hoc corpore vni-
tis aut constituī nouā ꝓsonā humanā, aut antiquā ꝓsonā cōstitui in hoc q
sit ꝓsona hūana. Et hoc sm verificāt in ꝓpio: hypostasis essi verbi dei in-
quātū est hic homo, per naturam humanā hāc cōstituit: vt autor in quar-
to contra gen. ca. 49. in solutione septime obionis dicit. Qđ est dicere ꝓso-
nam verbi constitui in hoc qđ est esse personā humanam per hanc naturā
humanam: hic enim homo personam humanam significat.

d ¶ In rnsione ad sm eiusdē articuli aduerte q damascenus verbum
tritū: scz verbū assumpsit naturaz humanā in atomo: duplr exponit.
primo qđ ly in atomo. importet ly in individuo: z sic exponitur in litera
presenti. Et qz proprie loquendo natura humana in individuo est idem qđ
natura humana in hoc homine (nā hic homo est individuū nature huma-
ne, z hic homo est hypostasis nature humane: z consequēter hec verba in-
sinuant qđ verbū assumpserit naturam humanā iam in hoc homine. nā in
hypostasi. iam ꝓsonata: qz qđ assumitur ꝓsupponitur assumptioni (cōm
nāe ordinem) ideo autor ad excludendum talem sensum addidit: non in

alie in duiduo quod sit suppositum vel hypostasis illius nature quaz in
persona filij dei. Iuxta quem modum exponuntur similes loquutione in
6.7.7.di.3.sen. vt ptz ibi. Secundo exponitur facilius: ita q ly in atomo,
importet ly singularem: z sic clarus sensus est q verbum assumpsit nām
humanam sing̃larē: q assumpsit nām humanam hanc. Et iuxta hunc sen
sum est valde tritum: nec eget glossa. ℂ In eadem rñsione ad 5m circa ver
ba, neq; enim ghatus
est neq; vnquam gña
bitur alij⁹ xp̃s ꝛc. Ad
uerte q si xp̃s cēt na
ture cōposite ex dei-
tate z humanitate, na
tura illa esset commu
nis xp̃o et filijs suis
quos naturaliter vir
tute filij⁹ nature gñā
sset: ita q genuisset fi-
liū eiusdē nāe. s. cōpo
site ex deitate z hūā-
nitate: z sic genuisset
aliuz xp̃m. Sed quia
hoc est impossibile,
arguit damascenus a
destructione cōsequē-
tis ad destructionem
assecutis. s. ex hoc q̃ s
non pōt gñari alius
xp̃s ex deitate z hu-
manitate cōpositus,
q in xp̃o nō est natu-
ra cōposita ex deitate
z humanitate. ℍunc
autem q; persona tā-
tum xp̃i ponitur com
posita modo prius di
ctorum xp̃o nāali gña-
tione aliquez habuit
fet: quum virtute hu
mane nature vnocē-
tis generasset purum
hominez produxisset:
generans enim gene-
rat sibi simile, non in
persona, sed in na-
tura.
e ℂ In rñsione ad
tertiū eiusdem articu
li, s. ora illa vba: vnū
qōq; formaliter est p
formā suā: qm̃ in. q.
17. quum tractabitur
an in christo sint plu-
ra esse, discutienda
sunt: z quomodo stat
doctrina illic data cū
ista.

5.q.17. ar. 2.c. Et 3.dis 6.q.3.ā. 2. Et 4.5. et 49. Et vnio. ar. 1.c.et 2. Et pot. 3.ca.2 Et phil. 2.col. 5.

ℂ Super Arti. 6.
In titulo arti-
culi. c. ly acci-
dentaliter sumitur
vt distinguitur con-
tra substantialiter:
ita quod modus con-
iunctionis in questio-
nem vertitur an sub-
stantialis an acciden-
talis sit. Ubi edueritur
q; postquam deter-
minatum est q; hu-
mana natura est con-
iuncta filio deo in
persona, queritur an
sit coniuncta ei sub-
stantialiter vel acci-
dentaliter. Et hoc
quia vt patet ex su-
perius assignata la-
titudine vnitorum ali
qui in psona: aliquid
vnitur forti in perso-
na accidētaliter, vt al
bedo z reliqua acci-
dētia que sunt in for-
te z aliqd vtitur for-
ti in persona subsīan
tialiter, vt membra
sua z natura sua. Hec
autem que dicimus

vno solo indtuiduo: sed ſm q; ē abstracta ab
oi indtuiduo; put in nuda cōtēplatione cōsi
derat: vel ſm q; ē in oib⁹ idtuiduis. Fili⁹ aūt
dei nō assūpsit hūanā nām. put est i sola cō-
sideratione intellect⁹ q: sic non assumpsisset
ipsam rem hūane nāe. Nisi forte diceret q̄ō
hūana nā ē q̄daz idea separata, sicut platonici
posuerunt hoiem sine mā: sed tūc filius dei
nō assumpsisset carnē: ꝯ illō q̄ō d̄r luc. vlti.
Spūs carnem z ossa nō hz, sicut me videtis
hr̃e. ℙ Simlr ēt non pōt dici q; filius dei al
iuz xp̃m. Sed quia
hoc est impossibile,
arguit damascenus a
destructione cōsequē-
tis ad destructionem
assecutis. s. ex hoc q̄ s
non pōt gñari alius
xp̃s ex deitate z hu-
manitate cōpositus,
q in xp̃o nō est natu-
ra cōposita ex deitate
z humanitate. ℍunc
autem q; persona tā-
tum xp̃i ponitur com
posita modo prius di
ctorum xp̃o nāali gña-
tione aliquez habuit
fet: quum virtute hu
mane nature vnocē-
tis generasset purum
hominez produxisset:
generans enim gene-
rat sibi simile, non in
persona, sed in na-
tura.
e ℂ In rñsione ad
tertiū eiusdem articu
li, s. ora illa vba: vnū
qōq; formaliter est p
formā suā: qm̃ in. q.
17. quum tractabitur
an in christo sint plu-
ra esse, discutienda
sunt: z quomodo stat
doctrina illic data cū
ista.

sumpserit hūanā nām, put est in oib⁹ indtui-
duis eiusdē spēi: q; sic oēs homines assūpsisset.
Relinq̄tur ergo, vt dama. postea dicit in eo-
dem lib. q; assumpserit nāz hūanā in atomo
i. in idtuiduo: nō q̄dē in alio indtuiduo q; sit
suppositū vel hypostasis illius nāe ꝯ in per
sona filij dei. ℙ Alio mō p̄t intelligi dictū da
ma, vt nō referaī ad nām hūanam, quasi ex
vnione aie z corpis nō resultet vna cōis nā
q̄ est hūana: z sic est referēdū ad vnionē duaꝝ
naturaꝝ, diuine. s. z hūane, ex dbus nō com
ponitur aliq̄d tertiū q; sit q̄dā nā cōis: q; sic
illud esset natū predicari de plurib⁹: z ꝑ ibi
intendit. Vñ subdit. Neq; em̃ gñat⁹ est, neq;
vnc̄ gñabit alius xp̃s, ex deitate z hūanitate,
te, in deitate z hūanitate, deus pfectus, idez
z homo perfectus.
e ℂ Ad tertium d̄m, q; dupler est p̄ncipiū
vite corpalis. Unū q̄dē effectiuz: z hoc mō
p̄bū dei est p̄ncipiū ois vite. Alio mō ē alt
quid p̄ncipiū vite forma l⁹: cui⁹ esse viuere vi-
uentibus sit esse, vt dicit ph̃s sēs de aīa; si
cut vnū q̄ō q; forma l⁹ est q; formā suā, ita cor
pus viuit per aīam z hoc mō nō ponit cor
pus viuere per verbū: q̄ō non potest esse cor
pois forma.

Arti. 6.

Sic proceditur
Uidetur q̄ hu
mana nā fuerit vnita verbo dei
accidētaliter. Dicit enim apo.
phil. 2. de filio dei, q̄ō habitu i-
uentus est vt homo. Sed habitus acciden-
taliter aduenit ei cuius est: siue accipiatur
habitus prout est vnum de decez p̄dicamen
tis, siue prout est spēs qualitatis. Ergo hu-
mana nā accidentaliter vnita est filio dei.
Cℙ. Sē q̄ō aduenit alicui posse esse comple-
tum, aduenit ei accidentaliter: hoc em̃ dici-
mus accīs q̄ō p̄t z adesse z abesse alicui pre
ter subiecti corruptionē. Sed natura huma
na aduenit ex tpe filio dei: habēti esse perfe-
ctum ab eterno. Ergo aduenit ei accidenta-
liter. Cℙ. Quicquid non ptinet ad nām seu
essentiam alicuius rei, est accīs eius: q; oē
q̄ō ē, aut est suba, aut accīs. Sz hūana natu
ra nō ptinet ad essentiā vel nām diuinā filij
dei: q; nō est facta vnio i natura: vt. s. dictū
est. Ergo opz q; nā humana accīdaliter filio
dei aduenerit. Cℙ. Insūm accīdal⁹ adue-
nit. Sed humana natura i xp̃o fuit diuinita
tis insūm. dicit enim dam̃. in tertio lib. q; ca
ro christi instrumentum diuinitatis exist̄it.
Ergo vr̃ q; humana natura fuerit filio dei
vnita accidentaliter.

Sz cōtra Est q; illud q̄ō accīdal⁹
p̄dicaī, non p̄dicat q̄d, sed

ℙ Ad primū Dom̃ q; ad hui⁹ q̄onis eui
dentiā sciēdum est, q; circa
mysterium vnionis duaꝝ naturaꝝ in xp̃o,
duples heresis insurrexit. Una quidē cōm
dantium naturas: sicut euthicetis z dioscō
ri, qui posuerunt q̄ō ex duabus naturis est
constituta vna natura, ita q̄ō cōsīt̄ur xp̃m
esse ex duabus naturis, quasi a i vnionem
distinctis: non aūt in duabus naturis, quasi
post vnionē nārū d̄ictōne cessante. ℙ Alia ve
ro fuit heresis nestoꝝ z theodori mopsuesте-
ni, sepantiū p̄sonas: posuerūt em̃ aliā esse p
sonā filij dei z filij hois. Quas dicebant si-
bīnuicē esse vnitas. Prio q̄dē ſm inhabita
tionē: inquātū. s. verbū dei habitauit in illo
hoie sicut in tēplo. Scōo p vnitatē affectus
inquātū. s. voluntas illius hois est semp cō
formis voluntati verbi dei. Tertio ꝺz opera
tionem: prout. s. dicebant hoiem illū esse ver
bi dei, unisūm. Quarto ꝺz dignitatē honoris
prout ois honor: qui exhibetur filio dei, coex
hibetur filio hois pp cōiunctionē ad filium
dei. Quinto ſm equocationē. i. cōcationem
nominū: put. s. dicim⁹ illū hoiem esse deū et
filiū dei. Manifestū ē aūt istos oēs modos
accīdaliōnionē importare. ℙ Quidā aūt po
steriores magistri, putantes se has hereses
declinare, in eas p ignorātiā unciderūt. Qui
dam em̃ eoꝝ cōcesserunt vnā xp̃i psonā, sed
posuerūt duas hypostases siue duo suppos
ta, dicētes hoiem quēdā cōpositū ex corpore
z aīa a p̄ncipio sue cōceptionis esse assum-
ptum a dei verbo. Et hec est prima opinio,
quam magister ponit in. 6. di. tertij lib. sentē
tia. ℙ. Alij vero volentes seruare vnitatez
psone posuerūt xp̃i aīaz nō esse corpi vnitā,
sed hec duo separata abinuicem, esse vnita
verbo accīdal⁹: vt sic nō cresceret numerus
psonaꝝ. Et hec est tertia opinio quā magi
ibidē ponit. Utraq; aūt harū opi. incidit in
heresim nestoꝝ. Dicta q̄dz: q; idē est ponere
duas hypostases vel duo supposita in xp̃o,
q̄ō ponere duas psonas: vt. s. dictū est. Et
si fiat vis in nomine psone, considerandum
est q; etiā nestorius vtebatur vnitate psone
ppter vnitatez dignitatis z honoris. Unde
etiam serta synodus diffinit anathema euz
qui dicit vnā personā ꝺz dignitatē z honorē
z adorationē, sicut theodorus z nestorius in
sanientes conscripserunt. Alia vero opi. inci
dit in errorem nestoꝝ ꝯtum ad hoc quod
posuit vnionem accidentalem: non enim
differt dicere quod verbum dei vnitum est
homini Christo secundum inhabitationem
sicut in templo suo (sicut dicebat nestorius)
z dicere quod vnitum fuit verbum dei ho-
mini secundum indutionem sicut vestimen-
to: sicut dicit tertia opi. que etiaz prius dicit
aliquid ꝯ nestorius scilicet quod anima et
corpus nō sunt vnita. ℙ Fides autem catho
lica medium inter predictas positiones te-

tantū esse ponit in persona que vestita est. Et omnia clare patēt in litera.
ℙ Quo ad tertiū primo ponit sua fidei, que vere est media: scilicet q; vnio
est ſm subsīāiā, vr subsīātia importat p psonā: hypostasim vel suppositū:
sīātia importat p essentiā naturā seu q̄ditatē: z hoc ꝺ euthicetē z dioscoꝝ.
Prodatur q; aut oritate sexte synodi: vbi patet vnionem carnis ad verbuz
dei ſm compositionē
q̄ est ſm subsistentiā,
confessam esse. Scōo
modū loquēdi docet
circa recitatas sentē-
tias tres a magistro
sen. in. 6. dist. tertij: q;
sz nulla earū vocan-
da est opinio: sz 2ª di-
cenda est sua doctri-
naq; fidei tam prima
quam tertia heresis
a concilio damnata ap-
pellāda est. Ubi scito
q; licet tēpore magi-
stri sen. z illorum ma
gistrorum quoꝝ hic
autor meminit, iam
essent damnate ambe
iste hereses: q; tñ oc-
cultum erat cōpleh̃-
di positiōes istas sub
illis damnatis, z pu
tabantur istas ab illis
tñ distare vt separa-
te esset ab illis, ideo
excusati fuerunt z au
tores z sequaces ea
rum. z qui tanq; opi-
niones illas habuerunt. Sed ex quo tanta concessa est posteriorib⁹ per-
spicacitas vt viderent z discernerent inter illas z vnicuiq; locū suum da-
rent, nō amplius excusarent qui hmōi positiones vt opiniones asserēbant.
e ℂ In responsione ad p̄mū z ad scōm adiuncta p̄dicta cōe est vtriq;. s. ha
bitui z accīdēti vniri z accidentaliter sorti: nam indumentum nō nisi acci-
dentale esse ponit in sorte: esse enim vestitum accidentale esse est: z albedo
tum est in se subsīātia: quedā pura pānus lane: albedo aūt est in se acci-
dens, ita q; albedo z est in se accidens z accīdaliter coniungit sorti. In-
dumentū aūt est in se subsīantia: sed accidentale tantū esse confert sorti. s.
esse vestitum. Et q; natura humana est in se subsīātia, z adueniat verbo dei
post eius esse completum, ideo accidentaliter cōiuncta verbo dei estimata
est q̄ēadmodum habitus seu indumētū accīdaliter iungit sorti. ℂ Sed
estimationem hanc esse falsam non solū manifestat ex assidentis: q. s. vnio
postalis sortis vestiti: sed etiam q; talis vnio vt terminatur ad sortem, est
ſm esse accidentale: qm̃ nō ponit in sorte nisi esse vestitus: qō cōstat esse de
genere accidētis. Nā aūt humana sic est cōiuncta verbo dei vt cōferat ꝺbo
dei esse subsīātiale: qm̃ cōfert illi esse hoiez: cōstat aūt q; esse hominē est in
genere subsīantie z nō in genere accidentie: filius siquidē dei sic hō factꝰ
est vt verisimile sit hō. Uñ fingēdo q; vestis sit nomē subsīātiale, p claritate
doctrine, cōmictio vestis ad personā vestitā est secūdū esse accīdēt ale: q;
non cōfert vestite psone q; sit vestis, sed q; sit vestita: sed humana natura
cōiungit psone diuine ſm esse subsīātiale: q; cōfert verbo dei q; sit homo
ſm rei veritatē simplr, z nō intellectu aut imaginatione aut repr̃esenta-
tione aut ſm q̄d. Et hoc est q̄ō autori in quarto ꝺ gen. ca. 49. in solone vi-
time obiectionis explicanit: hoc est q̄ō extra de here. in ca. quum christus,
Alexāder tertius explicauit. Ubi sub anathemate inhibens negs audeat
dicere q; xp̃s ſm q; hō nō est aliq̄d q; est ver⁹ hō: ꝺ eos loquit q̄ dicebant
q; christ⁹ ſm q̄ō homo est aliq̄d. sed ad aliq̄d seu aliquāle: hoc em̃ sequit
ad oēs ponētes vnionē nature humane ad hypostasim filij dei esse accidē
talē. Nam ſm hmōi ponēs sicut sortē esse vestitū aut esse magnuz aut ho-
norabilē z sup alios, nō est sortē esse aliq̄d ſ3 ad aliq̄d aut aliquāle ꝛc. ita
filium dei esse hoiem nō est esse aliq̄d. sed ad aliq̄ aut aliquāle ꝛc. Unde
autor optime in hoc articulo indurit decretalē illā ad p̄bādam vnionem
humane nature ad verbū esse subsīantialez. Et scōus in vltima. q. 6. dist.
tertij sen. dicit q; per istam decretalē cōdēnata est tertia opinio illic a ma
gistro sen. recitata: sez q; humana natura vnita est verbo vt habitus: per
hoc manifestans q; ly aliquid sumitur in dicta decretali vt distinguitur cō
tra ad aliquid, aliquale, aliquātū z reliqua accidentium genera. Que so-
lum conuenire christo ſm q; homo: ꝺcebat positio illa: z quecūq; alia po-
nens vnionem istam accidentalem. ℙ Auerte secūdo propter exemplum
qō in litera datur de vnione anime ad corpus: q; dicentes vnioni verbi et
to hoc q; subsīantia informatur per accidens sicut potētiale per actuale.
Aberrant isti valde: quoniā sublata informatione nō remanet inter subsīā
tiā z accidēs nisi vnio accidētalis: vt patet ex hoc q; de facto sunt ibi duo
puncta q; subsīātia iungit accidēti subsīērando illud: ſm q; informat p il-
lud. Costat aūt q; de facto nūc rōne neutrius inter accidēs z subsīātia est
cōiunctio subsīātialis ꝺz solū accidētalis: ergo si tollatur sēm. scilicet in-
formatio, nō nisi accidentalis vnio remanet. Non ergo similimum exem-
plum hoc ipsed abducens ab vnione subsīātiali inter verbum z naturā hu-
manā. ℙ Quod autem quidā dicunt huic vnioni maxime similem esse in-
stitionem, eo q; ramus insitus cum ramo naturali arboris vnitur in vni-

tatem suppositi: quia eadem virtus q; rami arboris est z non vnitur ei in
vnitatem nature, quādo ramus insitus alterius nature est. (Nec obstat q;
insitio fiat per contactum seu continuationem: quoniam quod facit in coꝛ
poribus sitis hoc facit in spiritualibus ordo ſm augu. Consonat autem
hec similitudo doctrine sacre scripture apoc. 5. vicit leo de tribu iuda ra-
dix dauid: z. 12. ergo radix dauid: per hoc em̃ patet filium dei se habere ad
dauid hoc est ad natu
ram, suam ex dauid
(vt radix.) hoc in-
quam magis ad me-
taphoricā q̄ō ad pro-
priam theologiā spe-
culatiuz falsum est q;
ramꝰ naturalis: z ra-
mus insitus sint vni-
ti i vno supposito ſm
veritatē. Quod ex. 5.
meta. patet, quum di-
cit q; quecūq; sunt
vnū nūero sunt vnuz
specie, quoꝝ nō econ-
tra: constat autem ad
sensum q; ramus insi
tus z ramus natura-
lis distinguūtur spe-
cie: vt patet ex fructi-
bus: sunt igitur duōbus
subsīātie. Quod est di
stingui suppositaliter
ſm veritatē: quoꝝ ſ3
apparentiam vnū ap
pareat suppositum ar
boris: habet em̃ se ar
bor suscipiēs insitio-
nem quasi terra alimentum ex se prestans ramo insito. Ita q; inter ramum
insitum z plantatū differentia consistit in primo alimento: quoniam ramus plā
tatus in terra inde primū habet alimentum impurum et digestū illud: tra-
mus vero insitus ex arbore habet primū alimentū iam depuratū in truco
arboris, habile ad sui nutritionem, augmētationē z fructificationē. Unde
ramus insitus ponit quasi radices in arbore: eynde nutritur: sicut plātatus
ponit radices in terra, vnde alitur, z propterea non cuiuscunq; nature ra-
mus potest cuilibet arbori inseri: sed oportet proportionem esse inter ali-
mentum decoctum pro arbore, z alimētum rami talis nature. ℙ Ad si qui
sph̃am dixerit maximā, positam similitudinez insitionis ad incarnationem
qñ ramus insitus est cuiusdē speciei cum truco: q; tunc fit vnum suppos-
tum vtriusq; quia cōtinuatur ramus insitus arbori. Adueritat hec dices,
q; iam erit ab vnione insitionis quatenus insitio est: quoniaz insitio ad ra
mos alterius speciei extenditur, z declinat ad insitionem talem, s. per vñ
tatem cōtinuatis. Quod formaliter loquendo nihil aliud est dicere, q; di
cere vnitatē aduenientis partis alicui toti continuo, maxime esse similem
vnioni incarnationis: quod est ridiculum. ℙ Reuerendi ergo antiques
doctores, z dicant cuiz autore in quarto contra gen. ca. 41. nihil in omnib⁹
creatis inueniri huic vnioni taz simile sicut est vnio anime intellectiue ad
corpus: qō etiā hic cōfirmatur. Dū similitudo ista assertur z explanat. Ubi
aduerte q; similitudo ista quātū ad vnū non tenet: quātū scilicet ad hoc q;
anima vnitur corpori vt forma materie ac p hoc vt pars comparti vni⁹
humane nature ex eis composite: vt tam hic q̄ℨ ibi exp̃sse dicitur, sub aliis
tamen verbis. Sz tenet quātū ad hoc q; anima vnitur corpori vt instru-
mento coniuncto: vt ibi dicitur, vel z in idē redit quātū ad hoc q; corpus
assumitur ad esse propium anime prout est persone seu subsīstentis. Et de
vnione quidem per modū instrumenti in loco proprio hoc est in responsio
ne ad quartum erit sermo. hic autem declaranda vtcunq; est vnio ad esse,
vt est persone. ℙ Ad cuius aliqualem perceptionem fingamus animam ra
tionalem per se subsīstere; ante corpus sicut de facto ita est in animalibus
defunctorum ante resurrectionem: subsīstunt em̃ interim p sepīas absq;
corpore aliquo. hoc stante considera quod anima per se subsīstens aduē
nienti sibi duo communicat corpori, scilicet esse et subsīstere, vel duplici-
ter communicat suum esse corpori. Primo per modum nature: z hoc facit
informando corpus: ex hoc enim quod informat ipsum dat ei esse speci-
ficum quod natura significat. Secundo per modum persone: et hoc facit
communicando suum subsīstere corpori, ita quod non solum ipsa anima
per suum subsīstere subsīstat, sed corpus subsīstat per illudmet subsīste-
re: subsīstit enim corpus adueniens non per nouum subsīstere, sed per an-
tiquum anime subsīstentiam. Quocirca si in vnione rationalis anime et
corporis considerentur secundus tantum modus, abstrahendo a primo,
habebitur exemplum in rerum natura inter reliqua similiaꝝ: quomo-
do vnio est humane nature ad verbum secundum esse subsīstentiale ipsius
verbi non vt est nature sed vt est persone vt in litera dicitur. Nam sicut
anima rationalis corpus sibi vnitum in resurrectione trahit secluſa in-
formatione ad esse suum prout est persone, hoc est prout est subsīstere: et
non trahit ad esse suum prout est nature, hoc est prout est conferens esse
specificum: ita verbum dei naturam humanam sibi vnitam trahit ad esse
suum vt est persone, hoc est vt est subsīstere: quia natura humana in chri-
sto non per se separatim exīstit: sed in verbo dei ac per hoc subsīstere ver-
bi est subsīstere humane nature: ille enim homo qui vocatur Jesus chri-
stus, vere est subsīstens et nonalia subsīstentia ꝺz in creata et eterna sub-
sīstentia filij dei: z non trahit ad esse suum vt est nature, hoc est vt confert
naturam deitatis: non enim humana natura in Christo ad naturam dei-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tatis translit, aut aliquam aliam naturam ex illa acquisiuit: sicut corpus ex vnione ad esse anime vt est nature nouā ex illa naturam ac speciem acquirit. Et hoc non solum pro exempli similitudine sed pro expositione responsionis ad secundum sufficiant pro nunc.

d ¶In responsione ad tertium caute ⁊ perspicaciter considera: q̄ proprie seu propriissime loquendo, viri alicui in hypostasi, communius est, q̄ vniri illi. secundus hypostasim: nam de quid pertinet ad hypostasim siue substantiale sine accidentale fit, vnitur forti in hypostasi seu persona: vt in arg. 2. huius q. autor dixit: sed non omne tale vnitur forti secundum hypostasim. Et hoc dico sumēdo ly i. vt denotat solum in esse persone: ⁊ ly secundū, vt addit modum coniunctionis inter personam ⁊ illud quod vnitur est illi secundum personam. s. licet per modum subsistentis. Est enim videre in forte esse album ⁊ esse capitatum: ⁊ vtrunq; est vnum forti in persona q̄a vt patet in. 5. meta. ca. de vno, quecunq; sunt in aliquo indiuisa, sunt vnum in illo. fortes autez ⁊ sua albedo non sunt diuisi subsistito seu hypostasi: ⁊ quoniam vna ⁊ eadem est substantia prima que est fortes, ⁊ alba, ⁊ similiter que est fortes ⁊ que est capitata. Sed esse album non est vnum forti secundum hypostasim: quia nec fortes subsistit ex albedine aut in albedine, nec esse albus subsistit per subsistere fortis hoc enim album quod est in forte non subsistit: quia natura accidentis neq; per seipsam neq; per aliud nata est subsistere. Sed esse capitatum est vnum forti secūdum hypostasim, finis; articulariter quia caput pars est fortis: quia et fortes subsistit secundum esse capitatum vtpote substantialem: esse capitatum subsistit per fortem: quia hoc capitatum subsistit fortis subsistentia. Quia igitur natura humana vnita est filio dei vt non solum insit illi ⁊ predicetur de illo (sicut esse album inest filio dei, ⁊ predicatur de eo dum dicitur Christus seu filius dei est albus) sed vt filius dei subsistat ex humana natura ⁊ in humana natura: cuius diuersimode vt predeclaratum est: quoniam subsistere ex humana natura intelligitur inquantum est persona humana subsistere vero in humana natura absolute admittitur de verbo dei. Et similiter humana natura cōstituit verbum dei in hoc quod est esse personam humanam, in hoc est quod est esse hypostasim humane nature, in hoc quod est esse hunc hominem. Et sic natura humana loco proprie subsistentie sortitur subsistentiam propriam filij dei: ⁊ per illam subsistit non per seipsam. Quia inquam per modum subsistentie vnio est inter personam filij dei ⁊ naturam humanam ideo dicitur quod est vnio secundum hypostasim: ⁊ dicitur in litera hac quod vnio secundum hypostasim sufficit ad hoc quod non sit vnio accidentalis. Ubi dare videre potes quod diximus: natura si vnio secundum hypostasim excludit vnionem esse accidētaliter: cō sequēs clare est q̄ vniri: fm hypostasim nō est tm̄ cōiungi hypostasi p̄ inesse hypostasi: q̄m cōiungi hypostasi per inesse tantum, non excludit vnionem esse accidentalem: vt patet de albedine coniuncta hypostasi sortis per inesse tantum. Plus ergo exigit vnio secundum hypostasim: ⁊ cum proprie hypostasis sit subsistere in natura, cōsequēs est q̄ vnio fm hypostasim exigat cōionem fm subsistere: quam in proposito inuenīri declaratum est. ¶In responsione ad quartum eiusdem. c. articuli, Aduerte duo primo veritatem rei, deinde processum autoris. Quo ad primum: quia instrumentum vt est nomen cause vniri alicui: vt instrumentum, non transcendit vnionem comprehensam infra genus seu latitudinē causarum: ⁊ ideo est talis vnio in causando. Et quia vnio humane nature ad verbum (de qua est sermo) non est in causando, sed in essendo secundum esse substantiale subsistentie: ideo cyrillus in litera allatus reprobat Christum tanq̄ instrumēti officio assumptum. Si enim prima seu summa vnio humane nature ad verbum esset vnio instrumenti, iam non esset vnio in persona nec secundum personam nec in essendo: sed in causando: quod maximi erroris est. Inter verbum siquidē dei ⁊ naturam humanam vnio est hypostatica non secundum aliquod genus vel modum cause: sed fm aliquod genus seu modū entis per se quod est substātia: q̄ est fm substentiā: que non dicit causam seu causalitatem sed subsistētiā, pateat aūt hoc nonnullis ex hoc q̄ vnio filij dei cum natura humana propria est filio: ita q̄ nec patri nec spūi. s. conuenit: ois aūt causalitas filij dei respectu nature assumpte cōmunis est patri trinitati: q̄n diuisa sunt trinitatis opera ad extra: nō est ergo definicia vnie nature humane ad verbum p vnionem instrumēti. Si th̄ non firmeē fuit a super ratione instrumēti vt sic, sed super ratione instrumēti talis. hoc est cōiuncti. hoc est spectātis ad hypostasim, iam ab ordine causandi ad ordinem essendi, ⁊ ab vnione in causando ad vnionē in essendo venit: ⁊ ad iam dictā vnionē fm subsistātiam recursus ⁊ resolutio fit. ⁊ patet quod prima ⁊ maxima rō vnionis nō ponitur in vnione instrumēti sed in vnione cōiunctionis qua instrm spectat ad hypostasim. Quocirca ly sententia ista de vnione p̄ medū instrumēti sit vera: minus th̄ formalis est: q̄ nō attendit nō instri vt sic: sed cōiunctionis personalis: quā pendēt ly ⁊ pro phete. hec quo ad veritatem. ¶In primo autem videor ipsum seipso aliquo modo dicere: quia vnio terminatur ad naturam humanam ⁊ non ad personam. Sed dicendum quod verbum incarnatum dicitur fm vnionē ihūanitatis ⁊ hoc fecit quasi a posteriori: ⁊ notioribus nobis manuducens ad rem excelsam vnionez. Non hoc autem loco alicui contemplatus instrumenti vt sic rationem vnionem hypostaticam, starim in principio respondendum per assumptionem humanā humanata dicitur ad esse subsistentie filij dei: ex hac enī assumptione subsistentia qua filius dei in sola subsistebat natura diuina cōicat nature humane: ita vt etiam ipsa natura humana per illā subsistat ⁊ filij dei in humana natura subsistat: hoc aūt est vnā esse in persona ambas naturas. Ubi patet nihil creatum interuenire nisi passionē qua natura humana trahitur ad esse verbi. Super hanc aūt cōiunctionem super hoc vnā esse fundat cōsecutiue vnio pro relatione: sicut sup cōiunctionē substantiale corporis ⁊ anime, fundat relatio vnionis inter animā ⁊ corp⁹. Est igitur vt vnico verbo dicat, vnio naturarū in christo relatio creata quedā, hoc est cōsequens earum vnitatē personalem increatā. ¶Et q̄ argumēta aurea a cap. allata in. 5. dist. tertij sen. q. prima, pcedūt ptra dicētes nō esse aliā vnionē p̄ relatiūā inter humanā naturā in christo ⁊ deū (quod lōge est a doctrina autoris, expresse ponentis vnionē quo ad relationem consequi vnionem fm vnitatem personalem: ita q̄ vnio significat relationem, non qualemcunq; sed cōsequētem naturam vnitatem personalem) ideo non censui ipsa aliter afferenda ⁊ soluenda, vtpote non contra doctrinam autoris in veritate: et que ex hac vnica dicta responsione confluantur.

b ¶In responsione ad tertiū eiusdē. 7. articuli dubium occurrit circa illi⁹ principiū: homo dicitur ⁊ est deus propter vnionez inquantum terminat ad hypostasim diuinā. Tum quia falsum est, q̄ vnū extremum vnionis sit reliquum, quia vnio terminatur ad reliquum extremum: non enim corpus le dicitur q̄ homo est deus propter vnionez quia vnio terminatur ad hypostasim diuinam. Tum quia dato q̄ esset verum sequeretur q̄ homo nō esset deus substātialiter sed relative: quod iam reprobatum est. Et tenet sequela: quia esse aliquid propter terminū relationis non est esse illud substantialiter, sed relative: vt patet. ¶Et si ad hec dicatur, q̄ autor loquitur de vnione quantum ad fundamentum, non quantum ad relationem contra hanc responsionem litera clamat apperte subdens: non tamen sequit q̄ ipsa vnio sit creator vel deus: quia q̄ aliquid dicatur creatum, hoc magis respicit esse ipsius quam rationem. Constat enim hec verba de vnione quantum ad relationem dicinde qua in responsione ad secundum dixit q̄ rationem habet ex termino esse vero habet ex subiecto, sicut motus. ¶Ad hoc dicitur q̄ secundum rem homo est deus propter vnionem secundum vnitatem personalem quam importat. ad quam consequitur relatio vnionis: ⁊ hoc non est vertendū in dubiū. Sed q̄m in idē redit dicere homo est deus propter vnitatem personalem duarum naturarum, quam cōsequitur vnionis relatio. ⁊ dicere homo est deus propter vnionē inquantum terminatur ad hypostasim diuinam: ideo verba autoris calumniāda nō sunt. Manifestatur aūt q̄ dicimus, aduertēdo q̄ relatio vnionis est non solum inter naturas duas, diuinā scz ⁊ humanā, sed etiā est inter naturaz humanam ⁊ hypostasim diuinam: mā ⁊ vna natura vnita est alteri. ⁊ humana natura vnita persone diuine, ⁊ eōtra diuina persona vnita est humane nature. Seruatur aūt differētia in loquēdo. dū de vnione inter naturas, aut inter personā ⁊ humanam naturā est sermo: q̄s de vnione inter naturas est sermo: vtpote non contra doctrinam autoris in veritate: et que ex hac vnica dicta responsione confluantur.

Ad primū

Ergo dōm, q̄ hec vnio non est in deo realr, scz fm rationē tm̄, dicit enim de⁹ vnitus creature, ex hoc q̄ creatura est vnita deo absq; ei⁹ mutatione. ¶Ad dōm dicēdū, q̄ ratio relationis sicut ⁊ motus dependet ex fine vel termino, sed esse eius dependet a subiecto. Et quia vnio talis non habet esse reale nisi in natura creata (vt dictū est) cōsequens est quod habeat esse creatum.

b ¶Ad tertiū dicendū, q̄ homo dr ⁊ est de⁹ propter vnionē, inquātū terminatur ad hypostasim diuinā. Nō tamē sequtur q̄ ipsa vnio sit creator vel deus: q̄ aliquid dicat creatū, hoc magis respicit esse ipsius q̄ rationē.

a ¶Utrum vnio verbi incarnati sit idē q̄ assumptio. Arti. 8.

Octauus

Sic procedit. Videtur q̄ idem sit vnio q̄ assumptio. Relationes enim sicut et motus specificantur fm terminum. Sed idem est terminus assumptiōis ⁊ vnionis. s. diuina hypostasis. Ergo videt q̄ nō differāt vnio ⁊ assumptio. ¶Preterea. In mysterio incarnationis idē videtur esse vnies ⁊ assumēs, vnitum ⁊ assumptum. Sz vnio ⁊ assumptio videntur sequi actionez et passionem vnientis ⁊ vniti, vel assumētis et assumpti. Ergo videtur idez esse vnio quod assumptio. ¶Preterea. Dam. dicit in. 3. libro Illud est vnio, aliud incarnatio: nā vnio solam demōstrat copulationē, ad quem autez facta est non adhuc: humanatio aūt ⁊ incarnatio determinat ad quē sit facta copulatio. Sed similiter absumptio nō determinat ad quez facta sit copulatio. Ergo videtur vnio idem esse quod assumptio.

Sed cōtra

Est, q̄ diuina nā dr vnita, non autē assumpta.

b ¶Rndeo Dicendum, quod sicut dictum est, vnio importat relationem inter diuinā naturā ⁊ humanam. fm q̄ pueniūt in vna persona filij dei. Sicut autem in prima parte dictuz est, omnis relatio que cōsideratur inter deum ⁊ creaturaz, realiter quidē est in creatura (p̄ cuius mutationem talis relatio unascitur) nō autez est realiter in deo sed fm rōnem tm̄: q̄ non innascitur fm mutationem dei. Sic ergo dicē dū est, q̄ hecvnio de qua loquimur, nō est in deo realiter, sed fm rationez tm̄: in humana autē natura que creatura quedā est, realiter dicitur in. 2. de aia. Sz bene incepisset ex tpe illud vnum esse quātum ad hoc q̄ corpori illud eternū esse cō municaretur: q̄d fieret per generationē qua corpus traheretur ad esse anime. Ita enim accidit in proposito. dum per assumptionem nā humana trahitur ad esse subsistētie filij dei: ex hac enī assumptiōe subsistentia qua filius dei in so

a ¶Utrum vnio verbi incarnati sit idē q̄ assumptio. Arti. 8.

Octauus

Sic procedit. Videtur q̄ idem sit vnio q̄ assumptio. Relationes enim sicut et motus specificantur fm terminum. Sed idem est terminus assumptiōis ⁊ vnionis. s. diuina hypostasis. Ergo videt q̄ nō differāt vnio ⁊ assumptio. ¶Preterea. In mysterio incarnationis idē videtur esse vnies ⁊ assumēs, vnitum ⁊ assumptum. Sz vnio ⁊ assumptio videntur sequi actionez et passionem vnientis ⁊ vniti, vel assumētis et assumpti. Ergo videtur idez esse vnio quod assumptio. ¶Preterea. Dam. dicit in. 3. libro Illud est vnio, aliud incarnatio: nā vnio solam demōstrat copulationē, ad quem autez facta est non adhuc: humanatio aūt ⁊ incarnatio determinat ad quē sit facta copulatio. Sed similiter absumptio nō determinat ad quez facta sit copulatio. Ergo videtur vnio idem esse quod assumptio.

Sed cōtra

Est, q̄ diuina nā dr vnita, non autē assumpta.

b ¶Rndeo Dicendum, quod sicut dictum est, vnio importat relationem inter diuinā naturā ⁊ humanam. fm q̄ pueniūt in vna persona filij dei. Sicut autem in prima parte dictuz est, omnis relatio que cōsideratur inter deum ⁊ creaturaz, realiter quidē est in creatura (p̄ cuius mutationem talis relatio unascitur) nō autez est realiter in deo sed fm rōnem tm̄: q̄ non innascitur fm mutationem dei. Sic ergo dicē dū est, q̄ hecvnio de qua loquimur, nō est in deo realiter, sed fm rationez tm̄: in humana autē natura que creatura quedā est, realiter dicitur in. 2. de aia. Sz bene incepisset ex tpe illud vnum esse quātum ad hoc q̄ corpori illud eternū esse cō municaretur: q̄d fieret per generationē qua corpus traheretur ad esse anime. Ita enim accidit in proposito. dum per assumptionem nā humana trahitur ad esse subsistētie filij dei: ex hac enī assumptiōe subsistentia qua filius dei in so

quis dr assumēs tāḡ agēs, ⁊ aliqd dr assumptū tāḡ patiēs. ¶ Secunda aūt differentia est: q assumptio dr sicut in scriptio aūt sicut in facto esse. Probatur ex signo seu effectu: q vnies dr es vnitū assumēs aūt non dicit esse assumptū: hoc est, vnitū p̄dicāt de vnite dicēdo hoc est illud assumptū aūt nō sic p̄dicatur de assumēte. Et q hoc derivet ex dicta differētia, manifestāt: q inter ly hō ⁊ ly natura humana hec est differētia in mysterio incarnationis: q homo significat naturā humanā vt in termino assumptiōis nō stat aūt terminum assumptiōis spectare ad incarnationē vt in facto esse: natura aūt humana significat naturā humanā vt ḡ assumitur: qđ stat spectare ad incarnationē vt in fieri. Dicimus aūt q vnies. s. filius dei est hō: ⁊ non dicimus q idem assumens est natura assumpta.

¶ Tertia vero differētia est: q assumptio determinat terminū a quo ⁊ ad quez: vnio aūt nihil horū determinat huius differētie primo reddit̄ rō ex primā: q relatio equiparātie non magis se habet ad vnū extremum ḡ ad aliud: actio autem ⁊ passio diuersimode se habēt ad agēs ⁊ patiens: et ad diuersos terminos. Ex hec enīz sequitur:

q cum vnio sit relatio equiparanti: nullū extremorum determinet: assumptio aūt quia est actio vel passio: determinare potest sibi terminos a quo ⁊ ad quē. Secunda manifestatur de assumptiōe ex ethimologia nominis.

Tertio manifestatur ex signo: scilicet q indifferenter vnum extremum dicitur vnitum alterī: non autem assumptum: vt patet in litera clare. ¶ Circa hec dubiū primo occurrit de prima differentia, ⁊ am non solum assumptio sed etiam vnio significat actionem. Quod etiam ex litera probatur: dum dicitur q vnies dicitur esse vnitum: ⁊ filius est vnies sibi naturaz humanam: ⁊ in respōsione ad secundum: q persona patris vnitit naturam humanam filio. Certum est esse q vnire est agere: ⁊ ideo cōmune est patris ⁊ filio ⁊. s. ⁊ similiter q vnies est agēs. Ruit igitur differētia prima. ¶ Dubiū scḋo occurrit de scḋa differētia: q aut intelligit quo ad rez significata: maiur quo ad modū significandi. Nō quo ad modū significādi: q tam vnire ḡ assumere significat per modum verbi: omne aūt verbum significat per modum fluxus ⁊ fieri. Nec quo ad rem significatam: q natura humana de qua verificatur q est vnita: nō predicatur de quocūq; vnite: q nec deus nec filius est natura humana. ¶ Dubium tertio occurrit de eo q in tertia differētia dicitur vnionem hanc esse relationē equiparātie: quia constat ex p̄cedēti articulo esse relationē in ⁊ ex altero tantum extremo: qđ in sola natura humana habet esse: relatio aūt equiparātie vt ipm nomen sonat: neque se habet ad vtrūq; extremū. ¶ Dubiū quarto occurrit: qualis sit differētia inter vnionē ⁊ assumptionē: an rōnis tm: an etiā realis. Et est ratio dubiū: q in litera in calce fr̄isionis ad tertiū ꝛcludit ḡ assumptio differt rōne ab vnione ⁊ incarnatione: clarūq; videt q assumptio nō differt realiter: sed rōne tantū ab incarnatiōe: cū ergo simul ponā tur assumptiōis: sola rōnis differētia apparet. In oppositū aūt est: q actio ⁊ passio distinguuntur realiter a relatione consequente coniunctum quod per actionem ⁊ passionem sit sed assumptio ⁊ vnio sic se habent: ergo.

¶ Dubium quinto est de termino assumptionis: ad quid. s. terminatur: ac quis est proprius terminus assumptionis: an absolutum aliquod vel relatiuum. Et est ratio dubiū ex parte rei: q per istā actionem nullum absolutum sit in persona diuina: ⁊ similiter nullū absolutū ponit in natura hūana: sed nec etiā in persona diuina realis relatio acquiritur: sed in sola natura hūana fit de nouo solōmodo relatio realis vnionis ad personā filij. Cōstat aūt q termin⁹ actionis, ppr⁹ est illud ens qđ sit p actionē illam: sola igitur relatio realis vnionis huius nature humane ad personaz filij: est terminus proprius actionis ⁊ passionis assumptionis nomine importāte. ¶ Ratio vero dubiū ex parte nostra, est: q doctores aliqui hoc debēt. Scot⁹ em in tertio sen. di. 1ma. q. 1. ꝛ3 hmōi assumptiones terminari ad relationē vnionis: q nullū ē ibi absolutū nouū tā i natura ḡ in psona: ponēs hāc relationē nō spectare ad genus relatiōis: ꝛ3 se de sue respectu ex trinsecus aduenientiū: q. s. nō necessario sequunt fundamētū et positio termini. Quales dicit esse vnionis respect⁹ inter aiaz ⁊ corp⁹: si p̄existētia seo: ꝛ3 hmōi vnionēs acq̄rerēt: fundās vnionis relationē ꝛ3 ad solā vnionis relationē terminaret actio vnitiua. ¶ Dura. q ꝛ3 in tertio se. di. 1. q. 2. ꝛ3 actionis ḡ assumptiōis noie significāt: p̄cise loquēdo terminū intrinsecū esse rei: m est modus realis ꝓsequēs naturā accidētis. Ad hmōi nāḡ respectus dicit posse esse motū ⁊ actionē naturalē: ḡ vnionē nature hūane in psona diuina, sola diuina actio potuerit terminari. ¶ In oppositum autem est q autor hic dicit in calce corporis articuli, q assumptio determinant p terminō ad quem personalitatem diuinam: vt. s. persona diuina in humana natura subsistat. Cōstat aūt hoc nō esse respectū, sed esse absolutuz vt patet de genere seu ordine substātie: ergo. ¶ Ad primū dubiū dr, q prima differentia optima est ḡ tū ad formale significatū. Ad cuius euidētiā cōsiderandū est fundamentū in litera positū: ꝛ3 q assumere ⁊ vnire in mysterio incarnationis quātō ad ꝓpositū ꝓportant (vt p̄dictum est) quod per se primo terminatur ad ꝓpriū terminum assumptionis, ⁊ ex consequenti ad vnionis relationē: vt nunc ne patebit. Quod vero sola rōne differat, ab humanatione ⁊ incarnatione, patet: quia eadem est actio, idem terminus diue: simode vt in litera dicitur, explicati⁹. Et hec aūt ḡ in litera dr, q vnio differt rōne ab assumptione, aut econuerso, non hr ḡ differant sola rōne sicut reliqua ḡbus cōnumerantur. Ad veritatē siḋem litere sufficit q differāt ratione: ⁊ nō exigitur q. s. ⁊. ¶ Ad q̄rtū dubiū dr, q assumptū hz ꝓ termino suo ꝓpriss me loquendo, eas absolutū sup qō fundatur relatio vnionis: est aūt illud ens absolutū ꝓ se ꝓsa filij dei sola, non hec natura humana sola ꝛ3 filiū dei esse hoiem: q̄n nec ꝓsona diuina nec hec natura humana sit ꝓ a assumptionē, cuius fuerit: si nihil facta cū assumptione. Sz filiū dei esse hoiem fit ꝓ a assumptā primo reddit: ac ſsuit. n. filiū dei ꝓ a assumptionē esse hoiem: qđ est esse in genere substātie, ⁊ nō in genere relatiōis aut cuiusuis respe. ꝛ9. Et ad hoc esse ꝓ se primo incarnationē ordinari patet ex symbolo fidei, dū dicitur de filio dei: ⁊ incarnatus est de sp̄u. sc. ex maria virgine, ⁊ homo factus est. Vnde. n. clare patet ꝙ ratio actiōis ḡ passiōis q in incarnatiōe inter uenit, ad hoc ꝓ sepat primo ordinata et terminata est, ḡ filius dei factus est homo: cuiusuis nō relatiue sed substāti literali: q nō esset vere hō qui nō est substāt aliter q hō: qui esse hoie nō fit ex se subsistētia substātia sensibile rōnale, ⁊ nō sit relatiue tm: ⁊ sē habere ad substantiam animātā sensibile rationale. Et q̄ cōstat ꝓpositō hoc esse absolutū, relationem vnionis fundari sup hoc esse: ideo dicēdū est ḡ ad relationē vnionis in hoc mysterio nulla actio aut passio, nulla mutatio se ꝓtio termināt vt autor expresse dicit in. 3. sent. dist. 1. q. 2. ar. 2. q. 3. ꝛ3 est vera relatio, nec aliarū relationū: nō ꝓducta p seipsam, iuxta doctrinā q̄rti phy. sed ꝓsurgēs ex nouo esse absoluto facto ex assumptiōe. Vñ negare relationis vnionis habere fundamētū absolutū, ita ḡ ens absolutū factū est, ⁊ cū hoc dicere q filius dei est factus hō ⁊ est vere hō q̄ deus est homo ꝓ se ꝓsa filij dei sola, non hec natura humana sola ꝛ3 filiū deus est hō accidentaliter ⁊ ꝓ se esse relatiuū. Est ⁊ amplecti ꝓ verba decretalē, damnantem dicētes christū ꝙ in q homo nō sit aliqd, ⁊ refutare eam ꝓ remiꝛ: si. s. ū esse relatiuum fit de nouo in mysterio incarnationis filius dei ꝓ q homo nō aliquid sed ad aliquid est. ¶ Ut aūt negātium vnionis relationē habeāt nūc esse absolutū factū per incarnationē pro fundamēto, ⁊ similiter assumptionē terminari ad nouū esse absolutuz ⁊ substāt. ie. filiū dei esse hominē, error conuincitur: ex fundamentis eorum in philosophia: monstratum. ¶ Manifestū siquidē est q si albedo ⁊ subiectum seorsum ꝓexisteret, ⁊ sumitur panis ⁊ quātitas, ⁊ silr materia ⁊ corp⁹, ⁊ postea vni ēntur, relatio vnionis inter ea sup nouo esse absolutō ꝙsurgeret: cui⁹ oppositū ab aduersarijs assumitur ad ꝓpositū. Nec hoc qđ dicim⁹ eget ꝓbatione, sed manifestatione: constat enim quod subiectum in primo ex̄plo acquireret de nouo esse album, ⁊ in secundo esse quātū, ⁊ in tertio esse vnum, nec potest inficiari quin quodlibet horū esse sit ⁊ esse absolutū, ⁊ de nouo p actionē vnitiuā factū. Patet igitur q relatio vnionis est vere relatio de genere relationis, cōtingēs cūctis in modo essendi ⁊ fiendi. ¶ Et ex his patet solutio omniū obiectorū. ¶ Et si cōtra predictaz sententiā afferantur due rationes sc̄ti ibidem, cōtra abs. lutum fundās relationem vnionis. primo quia illud absolutum necessario esset vtrū verbo: si est nulla enim videtur talis entitas in creatura. Secundo: quia talis entitas aut esset substantialis aut accidentalis: non accidentalis, vt patet: nec substantialis: quia esset eadem materie aut forme aut compositē substantie. Sed quicquid est idē alicui substantie, manet manēte illa natura igitur assumpta: si dimitteretur a ✳ bo: retineret illud: ac p hoc esset fundamētū vnionis absq; vni. ne. ¶ Ridendum ex dictis est q vt dicitur. 7. metaꝛ. n fit sphera non fit ex ere: sed fit sphera enea: ⁊ silr in ꝓpositō non fit filius dei ex non fit humana natura: sed fit filius dei homo. Et similiter sicut si albedo ⁊ sortes vniuntur: acquireret de nouo sortes esse albū, ⁊ ꝓ postea sepaꝛentur illam sortem ḡ albedine sortes conseruatis: amitteret sortes esse album: ita quod licet non corrumperetur albedo: eorum tamen esse album: sicut in vnione non generaretur albedo: sed esse album. Esse enim album significat esse absolutum in compositione cōsistens quod generatur ⁊ corrumpitur per vnionē ⁊ separationem. Et simiꝛ si corpus ⁊ anima separatim existētia vniꝛēturꝛ: acquireret corp⁹ esse

elevata est ad esse diuinum. Relatio autem vnionis, est nature humane ad filiū dei primo ⁊ ad naturam diuinā cōsequenter: ⁊ nō est relatio causalitatis passiue: aliquin cōmuniter esset ad totā trinitatē. Qđ vero distinguat realr ab vna re ideo dicit, ⁊ verificatur nō sm ipsas actiones, sed sm terminos: quoꝝ ꝓpri⁹ terminus eius actiōis ḡ est assumere, realr differt a ꝓprio termino actionis ḡ est facere relationē vnionis vt sic: vt in sequenti patebit, dubio. Quamuis vnū ⁊ idē sit facere ḡ assumere ⁊ vnire in mysterio incarnationis quātō ad ꝓpositū ꝓportant (vt p̄dictum est) quod per se primo terminatur ad ꝓpriū terminum assumptionis, ⁊ ex consequenti ad vnionis relationē: vt nunc ne patebit. Quod vero sola rōne differat, ab humanatione ⁊ incarnatione, patet: quia eadem est actio, idem terminus diue: simode vt in litera dicitur, explicati⁹. Et hec aūt ḡ in litera dr, q vnio differt rōne ab assumptione, aut econuerso, non hr ḡ differant sola rōne sicut reliqua ḡbus cōnumerantur. Ad veritatē siḋem litere sufficit q differāt ratione: ⁊ nō exigitur q. s. ⁊. ¶ Ad q̄rtū dubiū dr, q assumptū hz ꝓ termino suo ꝓpriss me loquendo, eas absolutū sup qō fundatur relatio vnionis: est aūt illud ens absolutū ꝓ se ꝓsa filij dei sola, non hec natura humana sola ꝛ3 filiū dei esse hoiem: q̄n nec ꝓsona diuina nec hec natura humana sit ꝓ a assumptionē, cuius fuerit: si nihil facta cū assumptione. Sz filiū dei esse hoiem fit ꝓ a assumptā primo reddit: ac ſsuit. n. filiū dei ꝓ a assumptionē esse hoiem: qđ est esse in genere substātie, ⁊ nō in genere relatiōis aut cuiusuis respe. ꝛ9. Et ad hoc esse ꝓ se primo incarnationē ordinari patet ex symbolo fidei, dū dicitur de filio dei: ⁊ incarnatus est de sp̄u. sc. ex maria virgine, ⁊ homo factus est. Vnde. n. clare patet ꝙ ratio actiōis ḡ passiōis q in incarnatiōe inter uenit, ad hoc ꝓ sepat primo ordinata et terminata est, ḡ filius dei factus est homo: cuiusuis nō relatiue sed substāti literali: q nō esset vere hō qui nō est substāt aliter q hō: qui esse hoie nō fit ex se subsistētia substātia sensibile rōnale, ⁊ nō sit relatiue tm: ⁊ sē habere ad substantiam animātā sensibile rationale. Et q̄ cōstat ꝓpositō hoc esse absolutū, relationem vnionis fundari sup hoc esse: ideo dicēdū est ḡ ad relationē vnionis in hoc mysterio nulla actio aut passio, nulla mutatio se ꝓtio terminat vt autor expresse dicit in. 3. sent. dist. 1. q. 2. ar. 2. q. 3. ꝛ3 est vera relatio, nec aliarū relationū: nō ꝓducta p seipsam, iuxta doctrinā q̄rti phy. sed ꝓsurgēs ex nouo esse absoluto facto ex assumptiōe. Vñ negare relationis vnionis habere fundamētū absolutū, ita ḡ ens absolutū factū est, ⁊ cū hoc dicere q filius dei est factus hō ⁊ est vere hō q̄ deus est homo ꝓ se ꝓsa filij dei sola, non hec natura humana sola ꝛ3 filiū deus est hō accidentaliter ⁊ ꝓ se esse relatiuū. Est ⁊ amplecti ꝓ verba decretalē, damnantem dicētes christū ꝙ in q homo nō sit aliqd, ⁊ refutare eam ꝓ remiꝛ: si. s. ū esse relatiuum fit de nouo in mysterio incarnationis filius dei ꝓ q homo nō aliquid sed ad aliquid est. ¶ Ut aūt negātium vnionis relationē habeāt nūc esse absolutū factū per incarnationē pro fundamēto, ⁊ similiter assumptionē terminari ad nouū esse absolutuz ⁊ substāt. ie. filiū dei esse hominē, error conuincitur: ex fundamentis eorum in philosophia: monstratum. ¶ Manifestū siquidē est q si albedo ⁊ subiectum seorsum ꝓexisteret, ⁊ sumitur panis ⁊ quātitas, ⁊ silr materia ⁊ corp⁹, ⁊ postea vni ēntur, relatio vnionis inter ea sup nouo esse absolutō ꝙsurgeret: cui⁹ oppositū ab aduersarijs assumitur ad ꝓpositū. Nec hoc qđ dicim⁹ eget ꝓbatione, sed manifestatione: constat enim quod subiectum in primo ex̄plo acquireret de nouo esse album, ⁊ in secundo esse quātū, ⁊ in tertio esse vnum, nec potest inficiari quin quodlibet horū esse sit ⁊ esse absolutū, ⁊ de nouo p actionē vnitiuā factū. Patet igitur q relatio vnionis est vere relatio de genere relationis, cōtingēs cūctis in modo essendi ⁊ fiendi. ¶ Et ex his patet solutio omniū obiectorū. ¶ Et si cōtra predictaz sententiā afferantur due rationes sc̄ti ibidem, cōtra abs. lutum fundās relationem vnionis. primo quia illud absolutum necessario esset vtrū verbo: si est nulla enim videtur talis entitas in creatura. Secundo: quia talis entitas aut esset substantialis aut accidentalis: non accidentalis, vt patet: nec substantialis: quia esset eadem materie aut forme aut compositē substantie. Sed quicquid est idē alicui substantie, manet manēte illa natura igitur assumpta: si dimitteretur a ✳ bo: retineret illud: ac p hoc esset fundamētū vnionis absq; vni. ne. ¶ Ridendum ex dictis est q vt dicitur. 7. metaꝛ. n fit sphera non fit ex ere: sed fit sphera enea: ⁊ silr in ꝓpositō non fit filius dei ex non fit humana natura: sed fit filius dei homo. Et similiter sicut si albedo ⁊ sortes vniuntur: acquireret de nouo sortes esse albū, ⁊ ꝓ postea sepaꝛentur illam sortem ḡ albedine sortes conseruatis: amitteret sortes esse album: ita quod licet non corrumperetur albedo: eorum tamen esse album significat esse absolutum in compositione cōsistens quod generatur ⁊ corrumpitur per vnionē ⁊ separationem. Et simiꝛ si corpus ⁊ anima separatim existētia vniꝛēturꝛ: acquireret corp⁹ esse

Universidad de Deusto Biblioteca

Utrum vnio duaꝝ naturaꝝ in christo sit maxima vnionum. Artī. 9.

AD nonū Sic procedit. Videt ꝙ vnio duaꝝ naturaꝝ in christo nō sit maxima vnionū. Unitū enī deficit in rōne vnitatis ab eo quod est vnū: eo ꝙ vnitū dicit̄ per participationem, vnū autem per essentiam. Sed in rebus creatis aliqd dicit̄ simpliciter esse nis: nō curādo ꝓ de mō quo fit vnio relatio per actionē illam: hoc enī ad num dubium spectat. Cuius enim fundamēto si supponas, ly vnio est ꝛ nomē declinatur hec vnio: est ⁊ verbum dū dicimus vnio vnū vnitū: ⁊ q̄ formaliter significat vt nomen ⁊ vt verbum sicut similitudo ⁊ assimilare. Videbī ꝙ nomē vnionis formaliter significat relationem, etiam verbum vniendi significat fieri ⁊ verum est realiter: ⁊ quandoq; affirmantur: ⁊ verū est formaliter. Sed igitur ac diuerte intelligē diuersa que contraria apparent dicta: vt nō sint contraria. ¶ Ad quartum dubium dicitur, quod assumptio differt ⁊ ratione ab vnione ⁊ ab vnire: ḡus sola ratione differat ab incarnatione ⁊ humanatione. Et quidem quod distinguatur realiter ab vnione: patet ex hoc quod tam actio quā passio significata assumptionis nomine: distinguitur realiter a relatione vnionis consequente. Et ne ambiguitas aliqua reſtet: de assumptione passiua probatur: quia assumptio passiua importat relationem causalitatis passiue: ⁊ denotat vt ita dixerim: hominem esse fieri vt ab hoc: ita ḡ relatio importata per assumptionem passiuam est ab hoc: qđ secundum rem est relatio qua natura humana a tota trinitate

Articulus. IX.

Utrum vnio sit aliquid vnū. Artī. 9.

AD nonū Sic procedit. Videt ꝙ vnio duaꝝ naturaꝝ in christo nō sit maxima vnionum. Unitū enī deficit in rōne vnitatis ab eo quod est vnū: eo ꝙ vnitū dicit̄ per participationem, vnū autem per essentiam. Sed in rebus creatis aliqd dicit̄ simpliciter esse nis: nō curādo ꝓ de mō quo fit vnio relatio per actionē illam: hoc enī ad num dubium spectat. Cuius enim fundamēto si supponas, ly vnio est ꝛ nomē declinatur hec vnio: est ⁊ verbum dū dicimus vnio vnū vnitū: ⁊ q̄ formaliter significat vt nomen ⁊ vt verbum sicut similitudo ⁊ assimilare. Videbī ꝙ nomē vnionis formaliter significat relationem, etiam verbum vniendi significat fieri ⁊ verum est realiter: ⁊ quandoq; affirmantur: ⁊ verū est formaliter. Sed igitur ac diuerte intelligē diuersa que contraria apparent dicta: vt nō sint contraria. ¶ Ad quartum dubium dicitur, quod assumptio differt ⁊ ratione ab vnione ⁊ ab vnire: ḡus sola ratione differat ab incarnatione ⁊ humanatione. Et quidem quod distinguatur realiter ab vnione: patet ex hoc quod tam actio quā passio significata assumptionis nomine: distinguitur realiter a relatione vnionis consequente. Et ne ambiguitas aliqua reſtet: de assumptione passiua probatur: quia assumptio passiua importat relationem causalitatis passiue: ⁊ denotat vt ita dixerim: hominem esse fieri vt ab hoc: ita ḡ relatio importata per assumptionem passiuam est ab hoc: qđ secundum rem est relatio qua natura humana a tota trinitate

Universidad de Deusto
Biblioteca

naturarum in ꝑsona:vtrū tamē ⁊ hoc in rōne ad vltimū tractabitur.
b ¶ In corpore articuli duo fiūt:primo ponitur distinctio bimembris: deinde videtur q̄sito cū distōne iuxta mēbra ꝓpositę distōnis.Est autē bimēbris ista.vnio incarnatiōis dupliciter cōsiderāt vel ex parte naturarū cōiunctarum:vel ex parte eius in quo cōiungūt.Probat distō:qvnio claudit in se duo vltima extrema que iunguntur.secundo vnū in quo coniunguntur:est eēm vnio cōiunctio alī
quotā in aliquo vno.
principalis cōclusio
rēspōsiua questo est.
Unio naturaꝝ i Christo ex pte eius in quo
vniūtur:est maxima.
Probatur:qt vnitas
diuine ꝑsone in qua
vniūtur est maxima.
Sed aria cōclusio est.
hmōi vnio ex parte
naturarū q̄ cōiungun
tur,non est maxima
nec aliter probatur.
¶ Circa distinctionē
in ista assignatas:du-
biū nō diffimulandum
occurrit.¶ Quia de
ficiēte:q̄ cōiunctio ali
qui alī in aliquo vno,
pōt accipi nō solū ex
parte eorū q̄ coniun-
guntur:vel ex pte eius
in quo coniungūtur:
sed ertiā ex parte con
iunctionis extremoꝝ
in illo vno.Verbi gra
tia:cōiunctio corpo-
ris et aīme in sorte:
potest accipi ex parte
aīme ⁊ corporis,vel ex parte sortis vel ex parte coniunctionis illorum
in sorte.Et in litera hoc tertiū membrū deficit:⁊ th hoc est principale mē
brum in ꝓposito cōsiderādum:qm nō dicit ꝓprie loquēdo vnio maior ex
pte extremoꝝ nec ex parte termini,sed ex parte coniunctionis extre
moꝝ in termino.Contingit siquidē in sorte cōiungi multa accētia:que
licet ex parte eius in quo cōiungūtur.s.persona sortis habeāt maximā
vnitatē:non tñ ꝓpter ea sunt maxime vnū:q̄ cōiunctio ipsa in sorte non
est maxima:sed minima.¶ Dubium secūdo oritur hinc circa cōclusionē
principalē:quoniā nō nisi habuisset saluatur ex illa vnione icarnatiōis ef
se maximā post vnionem trinitatis diuine:q̄ th ⁊ autor saluare nititur in ista:⁊ bernardus in libro de cōsideratione asserit.Et ꝓbatur sequela:qm non nisi abusiue diceretur q̄ vnio creaturaꝝ vniuersi est maxima:q̄ ex parte eius in quo vniuntur est maxima:q̄ vnitas dei in quo
vniūtur est maxima vnitas,ita esh dicitur in litera:q̄ diuine humanea
tura:e vnio in Christo est maxima ex pte eius in quo vniūtur:q̄ vnitas
diuine ꝑsone in qua vniūt est maxima.Et similiter nō solū vnitas na
turaꝝ diuine ⁊ humane esset maxima:sed ertiā vnio accidentiū Christi:
puta visus ⁊ auditus:esse albi ⁊ crispi:esset maxima ex parte eius in
quo vniūtur:q̄ vniūtur in ꝑsona diuina:cuius vnitas est maxima:hoc
esh non est saluare vnionem incarnationis esse maximā nisi abusiue:vt
patet.Et multiplicatur dubiū ex Durando in.3.di.tertij sen.q.prima.di
cēte vnionem incarnationis esse maximā,quantū ad dignitatē:⁊ nō quā
tū ad intrinsecā rōnez vnionis.Et hoc secūdū ꝓbat:q̄ illa vnio est quā
tū ad rationē vnionis maxima:cuius extrema magis ⁊ intrinsice efficiunt
vel efficiuntur vnū sed extrema multiarū vnionū et non incarnationis
sunt talia:ergo.Probatur:q̄ vnione vt sic:aliqua sunt vnitaria
autē vnius est ratio indiuisi.Minor vero:quia materia et forma consti-
tuunt vnū per essentiam:⁊ vnum est inseparabile ab alio manente consi-
stētia:non sic autē cōstat esse extrema incarnationis.Unde glossa Burē
dus Bernar.q̄ intelligitur de maxima vnione quantum ad dignitatem.
¶ Ad hāc questionē videtur:q̄ distinctio male intelligitur:natura neu
trū distinctiōis mēbrū accipiendū est ſm sentia q̄ quū distinguitur con-
iunctionē posse accipi ex parte extremoꝝ vel ex parte terminimō intelli
gitur ex parte extremoꝝ ſm se:q̄ silr nō intelligitur ex parte termini se
cundū se:sed quēadmodū primū membrū intelligitur ex parte extremo-
rum inter seritа ſm intelligitur ex parte termini vt coniunctē tis.Et sic
non deficit tertiū membrū:sed tertiū membrū est id qō distinguitur in
primū ⁊ ſm mā cōiunctio ipsa duoꝝ in aliquo vno distinguitur:q̄ acci-
pi pōt ex parte extremoꝝ inter se vel ex parte eius in quo coniūgunt
vr sic.Verbi gratia coniūctio aīme ⁊ corporis in homine:potest dupli
accipi:p̄mo ex pte aīme ⁊ corporis:nō ſm se:sic esh valde distāt:ſz inter
se:q̄ inter se iūguntur vt actꝰ substātialis ⁊ potētia.Alio modo ex parte
eiꝰ in quo iungūtur in quantū iūguntur in illo:puta inquātū sunt in vna
natura cōposita:puta humanitate vel inquātū sunt in vna ꝑsona:puta
sorte.Et hic est verus sensus distinctionis litere:obiectiones autem pro-
cedunt contra aliū sensum quo sumūtur extrema que iunguntur secun-
dum se:⁊ id in quo iungūtur ſm se.Et ideo nō est mirum si deficit:sil de
ducit ad inconueniētia:⁊ si nō saluat intētū nisi abusiue.¶ Ex his ꝑz solu
tio secūdi dubiī.Ad primū sensus litere est:q̄ nature diuine ⁊ humaneq̄ in my-
sterio incarnationis vniūtur cōiunctio dupliciter pōt accipi:vel ex parte
naturarū inter se:⁊ sic per se nota relinquitur ꝑ o negatiua:sicut vere est
per se nota:q̄ inter se nō vniuntur:ſ sicut causa ⁊ instrumentū causet

b **Rñdeo** Dōm.q̄ vnio importat cōiunctionē aliquoꝝ in aliq̄ vno.Pōt ergo vnio incarnatiōis dupliciter accipi.Uno modo,ex parte eoꝝ,qua cōiūgūtur.Alio mō ex parte eius in quo cōiungū tur.Et ex hac parte,hmōi vnio habet pce minētiā inter alias vniones:mā vnitas ꝑsone diuine,i qua vniūtur due nature,est maxima.Sed aria cōclusio est.hmōi vnio ex parte naturarū q̄ cōiungun tur,non est maxima nec aliter probatur.
¶ Circa distinctionē in ista assignatas:dubiū nō diffimulandum occurrit.¶ Quia de ficiēte:q̄ cōiunctio ali quā in aliquo vno,pōt accipi nō solū ex parte eorū q̄ coniungunt:vel ex pte eius in quo coniungūtur:sed ertiā ex parte coniunctionis extremoꝝ in illo vno.Verbi gratia cōiunctio corporis et aīme in sorte:potest accipi ex parte aīme ⁊ corporis,vel ex parte sortis vel ex parte coniunctionis illorum in sorte.Et in litera hoc tertiū membrū deficit:⁊ th hoc est principale mēbrum in ꝓposito cōsiderādum:qm nō dicit ꝓprie loquēdo vnio maior ex pte extremoꝝ nec ex parte termini,sed ex parte coniunctionis extremoꝝ in termino.Contingit siquidē in sorte cōiungi multa accētia:que licet ex parte eius in quo cōiungūtur.s.persona sortis habeāt maximā vnitatē:non tñ ꝓpter ea sunt maxime vnū:q̄ cōiunctio ipsa in sorte non est maxima:sed minima.¶ Dubium secūdo oritur hinc circa cōclusionē principalē:quoniā nō nisi habuisset saluatur ex illa vnione icarnatiōis esse maximā post vnionem trinitatis diuine:q̄ th ⁊ autor saluare nititur in ista:⁊ bernardus in libro de cōsideratione asserit.Et ꝓbatur sequela:qm non nisi abusiue diceretur q̄ vnio creaturaꝝ vniuersi est maxima:q̄ ex parte eius in quo vniuntur est maxima:q̄ vnitas dei in quo vniūtur est maxima vnitas,ita esh dicitur in litera:q̄ diuine humanea tura:e vnio in Christo est maxima ex pte eius in quo vniūtur:q̄ vnitas diuine ꝑsone in qua vniūt est maxima.Et similiter nō solū vnitas naturaꝝ diuine ⁊ humane esset maxima:sed ertiā vnio accidentiū Christi:puta visus ⁊ auditus:esse albi ⁊ crispi:esset maxima ex parte eius in quo vniūtur:q̄ vniūtur in ꝑsona diuina:cuius vnitas est maxima:hoc esh non est saluare vnionem incarnationis esse maximā nisi abusiue:vt patet.Et multiplicatur dubiū ex Durando in.3.di.tertij sen.q.prima.dicēte vnionem incarnationis esse maximā,quantū,ad dignitatē:⁊ nō quā tū ad intrinsecā rōnez vnionis.Et hoc secūdū ꝓbat:q̄ illa vnio est quā tū ad rationē vnionis maxima:cuius extrema magis ⁊ intrinsice efficiunt vel efficiuntur vnū sed extrema multiarū vnionū et non incarnationis sunt talia:ergo.Probatur:q̄ vnione vt sic:aliqua sunt vnitaria autē vnius est ratio indiuisi.Minor vero:quia materia et forma constituunt vnū per essentiam:⁊ vnum est inseparabile ab alio manente consistētia:non sic autē cōstat esse extrema incarnationis.Unde glossa Burēdus Bernar.q̄ intelligitur de maxima vnione quantum ad dignitatem.
¶ Ad hāc questionē videtur:q̄ distinctio male intelligitur:natura neutrū distinctiōis mēbrū accipiendū est ſm sentia q̄ quū distinguitur coniunctionē posse accipi ex parte extremoꝝ vel ex parte terminimō intelligitur ex parte extremoꝝ ſm se:q̄ silr nō intelligitur ex parte termini secundū se:sed quēadmodū primū membrū intelligitur ex parte extremorum inter seritа ſm intelligitur ex parte termini vt coniunctē tis.Et sic non deficit tertiū membrū:sed tertiū membrū est id qō distinguitur in primū ⁊ ſm mā cōiunctio ipsa duoꝝ in aliquo vno distinguitur:q̄ accipi pōt ex parte extremoꝝ inter se vel ex parte eius in quo coniūgunt vr sic.Verbi gratia coniūctio aīme ⁊ corporis in homine:potest dupliciter accipi:p̄mo ex pte aīme ⁊ corporis:nō ſm se:sic esh valde distāt:ſz inter se:q̄ inter se iūguntur vt actꝰ substātialis ⁊ potētia.Alio modo ex parte eiꝰ in quo iungūtur in quantū iūguntur in illo:puta inquātū sunt in vna natura cōposita:puta humanitate vel inquātū sunt in vna ꝑsona:puta sorte.Et hic est verus sensus distinctionis litere:obiectiones autem procedunt contra aliū sensum quo sumūtur extrema que iunguntur secundum se:⁊ id in quo iungūtur ſm se.Et ideo nō est mirum si deficit:sil deducit ad inconueniētia:⁊ si nō saluat intētū nisi abusiue.¶ Ex his ꝑz solutio secūdi dubiī.Ad primū sensus litere est:q̄ nature diuine ⁊ humaneq̄ in mysterio incarnationis vniūtur cōiunctio dupliciter pōt accipi:vel ex parte naturarū inter se:⁊ sic per se nota relinquitur ꝑ o negatiua:sicut vere est per se nota:q̄ inter se nō vniuntur:ſ sicut causa ⁊ instrumentū causet

Questionis II. Articulus X.

vbi consitat nō esse maximā vnionem. Uel ex parte eius in quo vniunt:hoc est ex parte personalis cōiunctionis quā obtinet in vna ꝑsona diuina:hoc enim ſdē est ac dicere ex parte ꝑsone diuine in qua cōiungun tur vt sic:hoc enim id:est ac dicere ex parte ꝑsone diuine in qua cōiungunt vt sic,hoc esh est formaliter loquendo.Quocirca q̄ vt patet ex dictis,vniūtur in ꝑsona diuina substantialiter ⁊ nō accidentaliter,vt accidētia Christi:⁊ vniūntur substātialiter non vt partes (vt man⁹ ⁊ cā pus)sed vt totū,vt natura ipsa,vt hec humānitas vniūtur forti:⁊ ex vniuntur nō solū substantialiter absq̄ partiū imperfectione,sed sic subitātialiter vniūtur in vna simplicissima ⁊ idiuisibilissima ac incōpositibili vnitate substātiali ꝑsonā li cōmuni vtriq̄ natu re,vt supereet,merito omnem aliam vnionē quotcunq̄ in alio vno sic.Ita q̄ licet anima corꝓ sortis vnitaꝝ substātialiter,⁊ vna natura humanitatis,⁊ in vna ꝑsona sortis;nō tñ magis ſz pluribus modis vniuntur ꝙ natura diuina ⁊ humana in Christo:⁊ quēdo de gratia ipsa vnio appellatur gratia medialiter:quia scilicet gratia habitualem gratiam gratia vnionis,que est ipsa vnio gratuito ꝓcessa.Nota secundo q̄ caute autor loquitur,non dixit q̄ hec modo sumendo gratiam vnio sit facta per gratiam,sicut dixit in ꝓcedentibus cōclusionibus,⁊ sicut quesitū est in titulo articuli:sed dixit q̄ ipsa vnio est gratia.Et ratio est:quia by per,denotat causalitatem gratie super vniōē:eiusdem autem ad seipsum non est causalitas.
b ¶ In rēspōsione ad primum eiusdem articuli:nota ex supra dictis in articulo.7.eiusdē.q.q̄ coniunctio humane nature cū ꝑsona filij dei (que

et XI. 12

sit actuale aliqꝰ auxiliū,siue ḡciunꝫ alia res.Unde q̄ hoc mēbrū subdiuiditur in litera ḡnius nō sub forma subdiuisiōis,ideo numerus cōclusionū ex parte ꝓsita ſcz gratuitū voluntatem dei,⁊ gratuitū donum habitualis gratie:⁊ gratuitū donum ipsius vnionis.tres sint cōclusiones.¶ Prima istiꝰ facta est ꝑ gratiā,sicut ⁊ vnio sanctorum ad deū ꝑ cognitionez ⁊ amorez.Probat:q̄ ad hoc q̄ natura humana eleuetur in deū siue ꝑ eē ꝑsonale siue ꝑ operatiōnē,eget dei volūtate gratuita:q̄ vtrumq̄ est supra facultatē nāe siue.Secunda cōclusio est sim̄edo gratiā ꝓ gratuito dei dono.hoc ē gra habituali.Unio incarnationis non est facta per gratiā vnio vero sanctorū ad deū fit ꝑ gram.Probatur:q̄ in cōloquēdo formaliter ad ꝓfectionē operatiōis requiritur ꝙ potētia sit ꝓfecta ꝑ habitū ad hoc aūt ꝙ natura sit in suo ꝓposito nō exigit habitus aliqē.Differentia autez inter has duas vniones in hoc cēsistit:q̄ vnio sanctorum ad deū est ꝓ eleuatione ad ꝓfectiones cognitionis et amoris:vnio autē christi est ꝓ eleuatione nature humane ad esse ꝑsonale filij dei:nisi ergo gratia hic mediaret,ſz ibi. Ubi nota primo ꝙ hinc habes apud autorez eod⁹ se habere mō naturā humanaz christi ad ꝑsonā filij dei, sicut se habet ad ꝑsonā ꝓpriā.⁊ sicut se habet ꝑsona sortis ad ꝑsonaz sortis:nam hinc habes ꝙ ex eo ꝙ formaliter loquendo inter naturā ⁊ ꝓsonā filij dei ꝛ nullus existit habitꝰ fundat cm hic ꝓcessus sup illa ꝓportiōnalitate,vt ptz. Nota sc cūdo ꝙ gratie habitualis in ꝓposito nomē nō restringitur ad gratiā q̄ ponit ī esse gratia aie:vt distinguit a charitate ⁊ alijs habitibus infusis:sed cōmuniter sumit vt cōprehendit sub se quēcunq̄ infusum habitum. Et hoc habes in litera ex eo ꝙ habitus ad ꝓfectionem operationis requisitus:in potentia operatiua ponitur:quod non verificatur de gratia restricta ad habitum in essentia:vt patet. ¶ Tertia cōclusio est sim̄edo gratiā ꝓ gratuito dei dono,quicquid sit illud.Unio incarnationis est gratia.Probatur:quia est donum dei concessum humanitati christi nullis precedentibus meritis.Ubi nota primo ꝙ hoc modo loquendo de gratia ipsa vnio appellatur gratia medialiter:quia scilicet gratia habitualem gratiam gratia vnionis,que est ipsa vnio gratuito ꝓcessa.Nota secundo ꝙ caute autor loquitur,non dixit ꝙ hec modo sumendo gratiam vnio sit facta per gratiam,sicut dixit in ꝓcedentibus cōclusionibus,⁊ sicut quesitū est in titulo articuli:sed dixit ꝙ ipsa vnio est gratia.Et ratio est:quia by per,denotat causalitatem gratie super vniōē:eiusdem autem ad seipsum non est causalitas.
b ¶ In rēspōsione ad primum eiusdem articuli:nota ex supra dictis in articulo.7.eiusdē.q.q̄ coniunctio humane nature cū ꝑsona filij dei (que nihil aliud est ꝙ vtriusque indiuiduo in esse ꝑsonali ipsius filij dei) potest dupliciter accipi:scilicet vel secundum illam entitatem positiuam que est illud esse ꝑsonale ipsius nature create:vel secundum mutationem ⁊ relationem,quia vnitur ⁊ vnita relatiue dicitur humana natura ꝑsone illi:nullum siquidem aliud ens reale apparet interuenisse aut inueniri in hoc mysterio vltra extrema.Et siquidem vnionis gratia ꝓ gratuito dono sumatur secundo modo,sic est donum creatum:quoniā tam mutatio passiua quā natura humana eleuata est ad esse ꝑsonale dei ꝙ relatio vnionis,inter creatas res est.Si vero vnionis gratia similiter ꝓ dono gratuito sumatur ꝓmo modo,sic quo ad rem datam in creatum donuz est,quia data est ꝑsonalitas diuina nature create:quo ad subsistentialem vero compositionem seu conjunctionem ꝑsonalitatis cū natura,donum creatum est:vt patet. Et quia vnionis gratia,hec omnia concludit,ideo,quandoque res increata ponitur:vt in hac litera dum dicitur:magnus autem est ipsa res quam ipsa similitudo eius participata:et est sermo de re diuine nature ⁊ ꝑsone:in qua vnionis gratia consistit. Quandoque autē ponitur res creata,dum ex voluntate dei gratuita facta diciꝰ in hac litera et dimisse inferius artic. 12.huiusmet.q.⁊ vnum est quantum ad communionem illius esse diuini ad naturam humanam,que ꝑ assumptionem facta est,⁊ ad quam relatio vnionis consequitur.

12ª.q.4.q.3. 98.arti. 4.c. Et.3.di. 4.q.3. arti.1. Et ro.1. i.3.col.2 fi. Et heb. 1.1.4.co. 3.

Sed cōtra

Est,ꝙ aug.dicit in lib.de ꝓdest.sanctoꝝ. Ea gratia fit ab initio fidei sue hō q̄cūq̄ christian⁹. qua gratia hō ille ab initio suo fact⁹ est christus.Sz hō ille factus est christus ꝑ vnionē ad diuinā nām.Ergo vnio illa fuit ꝑ gram.

a Rñdeo

Dicēdū,ꝙ sicut in scās ꝓtestās dicit.Uno modo volūtas dei gratis aliqd dantis.Alio mō ipsum gratuitū donuz dei. Indiget aūt hūana natura gratuita dei voluntate,ad hoc ꝙ eleuet in deū cū hoc sit supa facultatē sue nature.Eleuet aūt hūana natura in deū dupliciter.Uno modo ꝑ operationē qua.ſ.sancti cognoscunt ⁊ amant deū. Alio mō ꝑ esse ꝑsonale.Qui q̄dē modus est singularis christo:in quo hūana natura assumpta ē ad hoc ꝙ sit ꝑsona filij dei. ⁊ manifestū est aūt ꝙ ad perfectionē operationis requirit ꝙ potentia sit ꝓfecta ꝑ habitū:ſz ꝙ natura habeat esse in suppōsito suo,nō sit mediate aliquo habitu. ¶ Sic ergo dōm est,ꝙ si gratia accipiat ꝓ ista dei volūtas gratis aliqd faciēs,vl gratū seu acceptū aliquē habēs,vnio incarnatiōis facta est ꝑ gratiā: ⁊ amorē. Si vero gratia dicat ipsum gratuitum dei donū:sic ipsum qō est hūanaz naturam esse vnitaz ꝑsone diuine,pōt dici q̄dā gratia,inquantū nullis ꝓcedentib⁹ meritis hoc est factū:nō autē ita ꝙ sit aliqua gratia habitualis qua mediante talis vnio fiat.

b Ad primū

Ergo dōm, ꝙ gratia q̄ est accidēs,est quedā similitudo diuinitatis ꝓcipata in homine. Per incarnationē aūt humana natura non dicit ꝓticipasse similitudinez aliquā diuine nature:ſz dicit esse ꝑticta ipsidiuine nature in ꝑsona filij. Maius autez est ipsa res ꝙ sifilitudo eius participata. ¶ Ad scām dōz. ꝙ gra habitualis ē solū in aīa. Sz gra.i.gratuitum dei donū,ꝙ est vniri diuine ꝑsone pertinet ad totā naturā humanā:que cōponitur ex aīa ⁊ corpore. Et ꝑ hūc modū dicit

Ad vndecimū

Sic ꝓcedit. Uidetur ꝙ vnio incarnationis fuerit aliqua merita subsecuta. Quia super illud psal. Fiat misericordia tua super nos quēadmodū ⁊c. dicit glo. hic insinuat desiderii ꝓpbete de incarnatiōe:⁊ meritū impletionis. Ergo incarnatio cadit sub merito. ¶ Cp. Quicūq̄ meretur aliquid,meretur illud sine quo illud haberi nō pōt. Sed antiqui patres merebātur vitā eternā,ad quā peruenire nō poterāt nisi per incarnationē. dicit ēm gre.i li.13.mor. Hi qui aūt christi aduētū in hūc mūdū venerūt,ētā libet iustitie virtutem haberēt, ex corpoub⁹ educti,in sinū celestis patrie statiz recipi nullo modo poterāt:q̄ nōdū ille venerat qui iustoꝝ animas in ꝓpetua sede collocaret. Ergo videt ꝙ meruerit incarnationē. Cp. De beata virgine cātatur ꝙ dōm omnū meruit portare. Quod quidē factū est per incarnationem. Ergo incarnatio cadit sub merito.

a ¶ Super articulum vndecimum.

Ad primū

Ergo dōm, ꝙ gratia q̄ est accidēs,est quedā similitudo diuinitatis ꝓcipata in homine. Per incarnationē aūt humana natura non dicit ꝓticipasse similitudinez aliquā diuine nature:ſz dicit esse ꝑticta ipsidiuine nature in ꝑsona filij. Maius autez est ipsa res ꝙ sifilitudo eius participata. ¶ Ad scām dōz. ꝙ gra habitualis ē solū in aīa. Sz gra.i.gratuitum dei donū,ꝙ est vniri diuine ꝑsone pertinet ad totā naturā humanā:que cōponitur ex aīa ⁊ corpore. Et ꝑ hūc modū dicit

a Rñdeo

Dicendū,ꝙ quātū ad ipsum ꝛpm, manifestū est ex ꝑmissis,ꝙ nulla eius merita potuerunt ꝓcedere.

In titulo articuli.13. vide ꝙ in ꝓcedenti et hoc atque ſequenti articulo questio est de causa vnionis. Et quoniam tripler illius causa assignatur,scilicet gratia,merita et natura,ideo expedito.10.articulo de gratia,in hoc.11.queritur de meritis,an scilicet vnio hec ex meritis fuerit:⁊ demum in.12.queritur an sit naturalis christo ⁊c. hoc est a natura.
b ¶ In corpore articuli sunt tres conclusiones. Prima est. Nulla christi opera fuerunt meritoria vnionis. Probatur. Ille homo qui est christus. a principio siue conceptionis fuit filius dei hypostatice: ergo omnis illius hominis operatio subsequuta est vnionem: ergo nulla eius operatio potuit esse meritum vnionis. Antecedens declaratur primo ex differētia inter sententiam fidei ⁊ heresim sotini. Et ꝓbatur secundo autoritate angeli luc.primo. Consequentie autem relinquuntur vt per se note. et vere sic est:quoniam prima patet ex hoc ipso ꝙ omnis operatio cuiuscunq̄ hominis ꝓsupponit illum hominem: oppositum enim non est intelligibile. Idem autem est dicere ꝙ omnis operatio christi ꝓsupponit vnionem. et dicere ꝙ ꝓsupponit personam illius hominis:quoniā non nisi per vnionem habetur ꝑsona illius hominis:quoniam est ipsa persona filij dei. Et hoc igitur ꝙ persona illius hominis est persona filij dei per vnionem nature humane ad ꝑsonam filij dei:septime et euidenter sequitur, ꝙ

Universidad de Deusto
Biblioteca

omnis operatio illius hominis presupponit vnionem: quia presupponit illum hominem. Secunda quoq; patet ex hoc: quod meritum precedit saltem nature ordine premium: vt patet. ¶ Dubium hoc in loco nonnullum occurrit: q: licet hinc habeatur q; omnis operatio illius hominis subsequatur eſt vnionem: non tamen hinc habetur q; omnis operatio illius nature humane subſecuta eſt vnionem. Et diceret quispiam q; illa natura humana ſicut ſecundum ſe presupponitur nature ordine vnioni: (quia aſſumptio presupponit quod aſſumitur) ita ſm̃ aliq̃ opus eius pura intellegere z velle, q̃ ſunt instantanea: ꝓpponit ordine nature aſſumptiõi: z per illud velle informatũ charitate natura illa meruit aſſumi in eodẽ inſtãti ꝓis z pri⁹ natura. ¶ Ad hoc dubiũ nõ oportet: aliunde q̃ ex litere fundamento videre: ita ꝑ vt non ſit firmo de potentia diuina abſolute: quinꝫ dicitur q; non potuit aliqua operatio precedere vnionem: ſed de potentia quã ordo rẽ habet ſimpliciter, z in myſterio incarnationis. Quã ẽ natura humana in Chriſto aſſumatur ad eſſe perſonale dei idẽ eſt ordo nature humane Chriſti ad perſonã filij dei: q̃ ẽ nature humane ſortis ad perſonã ſortis. Et ideo ſicut natura ſortis pri⁹ natura ꝓſonatur per ſortem q̃ operatur: tum quia eſſe perſonale vtpote ſubſtantiale eſt prius q̃ operari: tuꝫ quia primus terminus vt quod generationis eſt ipſe ſortes. Et deinde natura ordine conſequitur operationes etiã naturali ſunt: vt ſi ſol fieret, primo fieret ſuppoſitum ſolis: z deinde luceret. Q̃uis in eodem inſtãti: ita q; non queritur vtrum gratia vnionis ſit Chriſto naturalis: ſed an ſit naturalis Chriſto homini: vt denotaretur q; difficultas huius dubij ex parte eius quod eſt eſſe hominem ſe tenet. Non enim eſt queſtio de Chriſto ſecundum q; deus: ſed ſm q; eſt homo an gratia vnionis ſit illi naturalis.

vnionẽ. Nõ enim ponimus q; ante fuerit purus homo, z poſtea per meritum bone vite obtinuerit eſſe filius dei ſicut poſuit fotti⁹. Sed ponimus q; a ꝓncipio ſue cõceptionis ille hõ vere fuerit filius dei: vtpote non hũs aliam hypoſtaſim q̃ filij dei: ſecundũ illud Luc. 1. qõ ex te naſcetur ſanctum, vocabit filius dei. Et tõ ois operatio illi⁹ hois ſubſecuta eſt vnionẽ. Ergo nulla ei⁹ operatio potuit eſſe meritũ vnionis. ¶ Sz neq; ettã opera alterius cuiuſcũq; hois potuerũt eſſe meritoria huius vnionis ex condigno. Primo quidẽ: q; opa meritoria hois ꝓprie ordinãtur ad beatitudinẽ, que eſt virtutis premiũ, z cõſiſtit in plena dei fruitione. Unio autem incarnationis cũ ſit in eſſe ꝓſonali transcendit vnionẽ beate mẽtis ad deum, que eſt per actũ fruentis. Et ideo nõ põt cadere ſub merito. ¶ Scõdo, q; gratia non põt cadere ſub merito: q; eſt meredi principiũ. Unde multo minus incarnatio cadit ſub merito, q̃ eſt principiũ gr̃e: ſm illud Jo. primo. Gr̃a z veritas p Jeſum Chriſtũ fcã ẽ. ¶ Tertio, q; incarnatio Chriſti eſt reformatiua totiꝰ hũane nãe. Et tõ nõ cadit ſub merito alicuiꝰ hois ſingularis: q; bonũ alicuius puri hois nõ põt eſſe cauſa boni totius nãe. ¶ Ex cõgruo tñ meruerũt ſancti pres incarnationẽ, deſiderando z petẽdo: z cõgruũ eſt eam erat vt deus eam diret eos qui ei obediebant. ¶ Et per hoc patet reſponſio ad primum.

Ad ſecundũ Dicendum, qõd hoc eſt falſum q; ſub merito cadit omne illud ſine quo premium eſſe non poteſt: quedã enim ſunt q̃ non ſolum requiruntur ad meritũ, ſz ẽt ſecunt ad meritum, ſicut diuina bonitas, z ei⁹ gratia, z iſta hois natura. Et ſimiliter incarnationis myſterium eſt principiũ merendi: q; de plenitudine Xꝑi oẽs acceperunt: vt dr Joan. primo.

¶ Ad tertium dõm, q; beata ẽgo dicit meruiſſe portare dãm omniũ: nõ quia meruerit ipſum incarnari. Sed q; meruit ex gr̃a ſibi data, illum puritatis z ſanctitatis gradum vt congrue poſſet eſſe mater dei.

a Utrũ gratia vnionis fuerit homini Chriſto naturalis. Arti. 12.

Ad duodecimum Sic proceditur. Uꝫ q; gr̃a vnionis non fuerit homini Chriſto naturalis. Unio enim incarnationis nõ eſt facta in natura, ſed in perſona: vt dictũ eſt. Sed vnũquodq; denoiatur a termino. Ergo gratia illa magis dz dici perſonalis q̃ naturalis. ¶ Sz gratia diuiditur cõtra naturã: ſicut gratuita, que ſunt a deo, diſtinguunt̃ ꝓtra nãlia, q̃ ſunt a ꝓncipio intrinſeco. Sed eoꝝ que ex oppoſito diuiduntur, vnũ nõ denoiatur ab alio. Ergo gr̃a Chriſti nõ eſt ei nãlis. ¶ Sz. Nãle dr qõ eſt ſm naturã. Sed gr̃a vnionis nõ eſt naturalis Chriſto ſm naturam diuinã (q; ſic oueniret alijs ꝓſonis) nec ẽt naturalis eſt ei ſm naturã humanã: q; ſic conueniret oibus hoibus, q̃ſunt eiuſdẽ nature cũ ipſo. Igit vꝫ q; nullo modo gratia vnionis ſit Chriſto naturalis.

Sed cõtra Eſt, q; Aug. dicit in enchi. In humane nature ſuſceptione, fit quodam modo ipſa gratia illi homini naturalis, qua nullum poſſit admitere peccatum.

b Rñdeo Dõz, q; ſcõz ꝓbm in quinto methaph. nãvno mõ dicitur ipſa natuitas: alio mõ ẽ ſentia rei. Uñ nãle põt aliquid dici dupl⁹. Uno mõ qõ eſt tñ ex principijs eſſentialib⁹ rei: ſicut igni naturale eſt ſurſum ferri. Allo modo dr eſſe hoi naturale, quod ab ipſa natuitate habet ſm illud ephe. 2. eramus natura filij ire. Et ſapiẽ. 12. Neq; eſt natio eoꝝ, z nãlis malitia ipſoum. ¶ Gratia igit ſiue vnionis ſiue habitualis, nõ poteſt dici nãlis quaſi cãta ex principijs humane nãe in Xꝑo: cũius poſſit dici nãlis, q̃ſi pueniẽs in nãm humanã Chri, cãnte diuina nã ipſius. ¶ Sz aũt nãlis vtraq; gr̃a in Chriſto, inquãtũ caꝫ a natiuitate habuit: q; ab initio cõceptionis fuit nã hũana dine ꝓſone vnita, z aia eius fuit munere gr̃e repleta.

Ad primũ Dõm, q; ly vnio non ſit facta in nã: eſt tñ cãta ex virtute diuine nature, q̃ eſt vere nã Chriſti. Et ẽt cõuenit Chro a ꝓncipio ſue natiuitatis. ¶ Ad ſm dõm, q; nõ ſm idẽ dr gratia et naturalis: ſz gr̃a qdẽ dr, inquãtum nõ eſt ex merito: naturalis aũt dr, inquãtũ eſt ex virtute diuine nature i humanitate Chriſti ab eius natiuitate. ¶ Ad tertiũ dõm, q; gratia vnionis nõ eſt nãlis Chro ſm humanã nãz q̃ſi ex principijs humane nãe cãta: z ideo nõ opz q; ꝓueniat oib⁹ hoib⁹. Eſt tñ nãlis ei ſm humanã naturã, ꝓp ꝓpietatez natiuitatis ipſius: put ſic ceptus eſt ex ſpũſcto vt eſſet idẽ nãlis filius dei z hois. Sed ſm vo diuinã naturã eſt ei nãlis, inquantũ diuina natura eſt ꝓncipiũ actiuũ huius gr̃e. Et hoc ꝓueniet toti trinitati. ſ. huiꝰ gr̃e eſſe actiuũ ꝓncipiũ. ¶ De modo vnionis ex parte perſone aſſumentis.

Super questionis. 3. Arti. 1.

Titulus articuli primi. q. 3. clarus eſt.

a ¶ In corpore articuli vnica eſt concluſio reſponſiua queſito. Perſone competit ꝓpriſſime aſſumere naturam. Probatur. Perſona eſt principium z terminus aſſumptionis: ergo ſibi conuenit ꝓpriſſime aſſumere. Ad⁹ quo ad primam partem probatur: quia aſſumere eſt actio diuinatum ſecundam vero: quia vnio facta eſt non in natura ſed in perſona: vt patet ex ſupra dictis. Conſequentia autem probatur: quia verbum aſſumptionis importãtur tria: ꝓncipium, actus z terminus: quoniã aſſumere dicitur quaſi ad ſe ſumere. Et hoc nanque q; aſſumere importat hec tria, z hec omnia competunt perſone, q; ipſa eſt principiũ et terminus actus talis, vt in ãte dicitur con ſequens manifeſte eſt q; aſſumere ꝓpriſſime competat perſone. Ubi nota tria: primo q; exponendo aſſumere quaſi ad ſe ſumere: q; ly ſe eſt pronomen recipiocuz: du pliciter ſeu bis denotat illud q; quo ſtat cõ currere ad actionem illam: vno modo ſeu ſemel vt principium, et ſemel ſeu alio modo vt terminum. Et ꝓptera autor et hoc, q; aſſumere dicitur quaſi ad ſe ſumere, dr mentis. Questio. 3.

Deinde Conſideranꝺum eſt de vnione ex parte ꝓſone aſſumẽtis. ¶ Et circa hoc q̃runt. 8. Primo, vtrũ aſſumere ꝓueniat ꝓſone diuine. Scõo, vtrũ conueniat nature diuine. Tertio, vtrũ natura poſſit aſſumere abſtracta ꝓſonalitate. Quarto, vtrũ vna ꝓſona poſſit aſſumere ſine alia. Quinto, vtrũ quelibet ꝓſona poſſit aſſumere. Sexto, vtrũ plures perſone poſſint aſſumere vnã numero naturam. Septimo, vtrum vna perſona poſſit aſſumere duas nãturas. Octauo, vtrum magis fuerit ꝓueniẽs de ꝓſona filij dei, q; aſſumpſe rit hũanam naturã q̃ de alia ꝓſona diuina.

¶ Utrum perſone diuine conueniat aſſumere naturam creatam. Arti. 1.

Ad primũ Sic procedi tur. Uideꝫ q; perſone diuine nõ cõuenit aſſumere nãm creatam. Perſona eiꝰ diuina ſignificat aliq̃ maxime perfectũ. Perfectum aũt eſt cui nõ põt fieri additio. Cum igit aſſumere ſit q̃ſi ad ſe ſumere, ita q; aſſumptũ addaꝰ aſſumenti, vt q; ꝓſone diuine nõ ꝓueniat aſſumere naturã creatã. ¶ Sz. Illud ad qõ aliquid aſſumitur cõicatur quodãmodo ei qõ in ipm aſſumit: ſicut dignitas cõicatur ei qui in dignitatez aſſumit. Sed de rõne perſone eſt q; ſit incõcabilis: vt in prima pte dcim eſt. Ergo ꝓſone diuine nõ conuenit aſſumere: qõ eſt ad ſe ſumere. ¶ Sz. Perſona cõſtituit ꝑ naturã. Sed inconueniens eſt q; conſtituti aſſumat cõſtituens: quia effectus non agit in ſuã cauſam. Ergo perſone non cõuenit aſſumere naturã.

Sz cõtra Eſt, q; augu. dicit de fide ad ui in ſuã accepit, deus ille, ſ. vnigenitus perſonã. Sed deus vnigenitus eſt ꝓſona. Ergo ꝓſone ꝓpetit accipe naturã, qõ eſt aſſumere.

a Rñdeo Dicẽdũ, q; in ẽbo aſſũptionis duo ipoꝛtant videlz ꝓncipiũ act⁹, z termin⁹: dr. n. aſſumere quaſi ad ſe ſumere, Huius autẽ ſumptionis perſona eſt z pn̄m z termin⁹. Principium quidem, q; perſone ꝓprie cõpetit agere: hmõi autẽ ſumptio carnis per actionẽz diuinam facta eſt. Similiter etiã perſona eſt huiꝰ ſumptionis termin⁹: q; ſicut. ſ. dictũ eſt, vnio facta eſt in perſona nõ in natura. Et ſic pz q; ꝓpriſſime competit perſone aſſumere naturam.

Ad primũ Ergo dõm, q; cuz ꝓſona diuina ſit infinita, nõ põt fieri additio. vñ cyrillus dr i epla ſynodali ephe. cõci. Nõ ſm appoſitionẽ, cõiunctionis intelligim⁹ modũ: ſicut ẽt in vnĩõe hõis ad deũ, q̃ ẽ ꝑ gr̃az adoptionis, non addit aliquid deo: ſed illud qõ diuinũ eſt, apponitur homini. Unde non deus ſed homo perficit.

c ¶ Ad 2ᵐ dõm, q; ꝓſona dr incõcabilis in quãtũ nõ põt de pluribꝰ ſuppoſitis prędicari. Uñ non contra rationẽz ꝓſone ſic cõicari vt ſene. Ubi due queſtiones determinant: prima eſt an aliqua ꝓſona creata poſſit ſubſiſtere in duabus naturis. Aſſeritur ſiquidem hic pars negatiua: dum dicitur q; ꝓpriũm eſt diuine perſone, vt fiat ſubſiſtat in pluꝰ naturis: q; ẽt in ꝓſonã creata poſſit ſubſiſtere in duabus naturis. Aſſeritur ſiquidem hic pars negatiua: dum dicitur q; ꝓpriũm eſt diuine perſone, vt fiat in ea cõcurſus naturarũ ſm ſubſiſtentiã. Scõa eſt: an hec ꝓprietas conueniat diuine ꝓſone, ꝓpter infinitatẽ ipſi⁹: aſſeritꝰ nãq; in litera pars affirmatiua. Et primã qdẽ. q. ſcotus in. 3. ſen. di. 1. prima. q. 4. diſputat dubiam reliquit. Secundam autẽ ibidẽ tractans, oppoſitũ tenet: arguitz dicens. Ista ratio non videtur cõcludere: q; verbũ nõ eſt infinitũ ſm rationẽ perſonaritur infinitas in illo ſuppoſito quod ſic ſubſtantificat naturam aſſumptam: nig itur non requiritatis ſue. ſm quam ſubſtantificat naturam aſſumptam: nig itur non requi quia tunc aliqua perfectio formaliter deeſſet patri que eſt in filio.

¶ Ad horum euidentiã primo ſoluenda eſt obiectio ſcetiꝝ exinde ſolidandum eſt antecedens: cuius poſſit diſtingui dicendo q; verbum eſſe infinitum ſcõm rationem perſonalitatis ſiue peteſt dupliciter intelligi: ſz raditer quia ex deitate: quicquid eſt in deo, infinitatem hz: ſed ẽm ſuã perſona litatem eſt formaliter infinitũ: qm̃ perſonalitas diuina non eſt conſtitutiua perſone niſi infinite. Et quemadmodum perſonalitas verbi. ſ. liliatio diuina eſt formaliter ſubſiſtens. alioquin non eſſet conſtitutiua perſona. que formaliter eſt ſubſiſtens: ita eſt formaliter infinita: quia ſubſiſtentia forma liter incluſa in perſonalitate verbi. nec eſt finita, nec abſtrahens a finito z infinito: ſicut relatio inquãtum relatio: q; ſubſiſtentia perfectionẽ ſonat logos ois natura eſt cõmunicabilis pluribus ſuppoſitis: q̃uis quidem: q; natura diuina cõis eſt per identitatem patri z filio z ſpiritui ſancto. Et hec natura creata põt eſſe cõis p aſſumptionẽ (vt infra patebit) patri z filio z ſpũi ſan. ſona quoq; cõis eſt p pluribus naturis: vt pz de perſona filij dei ſubſiſtẽte in duabꝰ naturis diuina z humana: z de perſona ſortis communi pluribus accidentalibus tamẽ naturis: vt in litera dicitur. Reſtat ergo vt propria incõmunicabilitas ꝓſone conſiſtat in hoc quod nõ poſſit eſſe communis pluribus ſuppoſitis: hoc eſt ſibi ꝓpꝛio z alteri ſuppoſito: z hoc eſt qõ in litera exꝓmitꝫ per non poſſe predicari de pluribus ſuppoſitis. Uñ doctrina eſt ſubtiliſſima: ſed obiectio errat in hoc, q; p eodem accipi non predicari de pluribus: de quo ariſto. loquitur in antepredicamentis: et non predicari de pluribus ſuppoſitis: de quo autor in litera loquitur: quum hec dicunt ſtent valde: quoniam non poſſe predicari de aliquo vel aliquibus vt ſuperius de inferiori ꝓuenit omni ſingulari: vt obiciendo bñ dicitur: ſed non poſſe predicari de pluribus ſuppoſitis. ſoli perſone conuenit: quia ſoli ꝓſone repugnat. Naz et hec humanitas, et que illi ineſt hec albedo: z hec humanitas, non poteſt de pluribus ſuppoſitis ꝓdicari: vt pz ſi a plurib⁹ diuinis perſonis aſſumeretur. termin⁹: q; ſicut. ſ. dictũ eſt, vnio facta eſt in perſona nõ in natura. Et ſic pz q; ꝓpriſſime competit perſone aſſumere naturam.

a ¶ In eadẽ reſponſione ad ſm dubium occurrit circa illud: hoc autẽ eſt ꝓpriũ diuine ꝓſone ꝓpter eius infinitatẽ vt fiat in ea cõcurſus naturarũ non accẽtaliter, ſed ſcõm ſubſiſtentiam. z de cõclusione et de ratione eius. Duo ſiquidem hic dñr: primo affirmatur hec cõclusio ſz ꝙ ſola diuina perſona põt ſubſiſtere in duabus naturis ſcõo aſſignatur ratio iſtius cõclusionis infinitas diuine perſone. Uñ non contra rationẽz ꝓſone ſic cõicari vt ſene. Ubi due queſtiones determinant: prima eſt an aliqua ꝓſona creata poſſit ſubſiſtere in duabus naturis. Aſſeritur ſiquidem hic pars negatiua: dum dicitur q; ꝓpriũm eſt diuine perſone, vt fiat in ea cõcurſus naturarũ ſm ſubſiſtentiã. Scõa eſt: an hec ꝓprietas conueniat diuine ꝓſone, ꝓpter infinitatẽ ipſi⁹: aſſeritꝰ nãq; in litera pars affirmatiua. Et primã qdẽ. q. ſcotus in. 3. ſen. di. 1. prima. q. 4. diſputat dubiam reliquit. Secundam autẽ ibidẽ tractans, oppoſitũ tenet: arguitz dicens. Ista ratio non videtur cõcludere: q; verbũ nõ eſt infinitũ ſm rationẽ perſonaritur infinitas in illo ſuppoſito quod ſic ſubſtantificat naturam aſſumptam: nig itur non requiritatis ſue. ſm quam ſubſtantificat naturam aſſumptam: nig itur non requi quia tunc aliqua perfectio formaliter deeſſet patri que eſt in filio.

¶ Ad horum euidentiã primo ſoluenda eſt obiectio ſcetiꝝ exinde ſolidandum eſt antecedens: cuius poſſit diſtingui dicendo q; verbum eſſe infinitum ſcõm rationem perſonalitatis ſiue peteſt dupliciter intelligi: ſz raditer quia ex deitate: quicquid eſt in deo, infinitatem hz: ſed ẽm ſuã perſona litatem eſt formaliter infinitũ: qm̃ perſonalitas diuina non eſt conſtitutiua perſone niſi infinite. Et quemadmodum perſonalitas verbi. ſ. liliatio diuina eſt formaliter ſubſiſtens. alioquin non eſſet conſtitutiua perſona. que formaliter eſt ſubſiſtens: ita eſt formaliter infinita: quia ſubſiſtentia forma liter incluſa in perſonalitate verbi. nec eſt finita, nec abſtrahens a finito z infinito: ſicut relatio inquãtum relatio: q; ſubſiſtentia perfectionẽ ſonat

Universidad de Deusto
Biblioteca

simpliciter: vt p3. Nec poterea sequit vt Scotus arguit, pbando añs, q aliqua pfectio formaliter deesset pri one est in filio: añ eandē pfectione quaz persona alitas verbi formaliter dicit in filio, persona alitas patris dicit in patre vt patet de perfectione subsistentie. Sed cōtingit hic errare si personalitates diuinas sic formaliter metimur, vt eas nihil aliud formaliter esse putemus quā quod relationi reali formaliter conuenit: quod alienū est a celsitudine personalitatis diuine formaliter sumpte: qm vt dictum est, conuenit illi forma liter subsistentia: alio quin non esset persona Itas: quia nō esset cōstitutiua se tota psone. Constat aūt quod filius dei quatenꝰ subsistens, naturam humanam subsistificat. Unde patet q verbū secundum illam sue personalitatis rationem qua est subsistēs: ac per hoc ifinite subsistentie, vices humane persone formaliter & eminenter in mysterio incarnationis sup pletiest enim verbum persona humane nature. Et confirmatur: quia per illud idem quo verbum subsistit in duabus naturis, diuina scilicet & humana: potest subsistere quantum est ex parte sua in infinitis naturis: quoniam vbi pluralitas non facit differentiam, nec infinitas faceret differentias si infinitas possibilis esset. Sed verbum per suam personalitatem quatenus est constitutiua persone (quod est dicere quatenꝰ est cōstitutiua subsistētis in diuina natura) habet q possit in duabus naturis subsistere: ergo per suam personalitatem vt dictum est cōuenit illi forma liter subsistentia: alioquin non esset persona Itas: quia nō esset cōstitutiua se tota psone. Constat aūt quod filius dei quatenꝰ subsistens, naturam humanam subsistificat. Unde patet q verbū secundum illam sue personalitatis rationem qua est subsistēs: ac per hoc ifinite subsistentie, vices humane persone formaliter & eminenter in mysterio incarnationis sup pletiest enim verbum persona humane nature. Et confirmatur: quia per illud idem quo verbum subsistit in duabus naturis, diuina scilicet & humana: potest subsistere quantum est ex parte sua in infinitis naturis: quoniam vbi pluralitas non facit differentiam, nec infinitas faceret differentias si infinitas possibilis esset. Sed verbum per suam personalitatem quatenus est constitutiua persone (quod est dicere quatenꝰ est cōstitutiua subsistētis in diuina natura) habet

3. dist. 5. q. 2. ă. 2.

q possit in duabus naturis subsistere: ergo per suam personalitatem vt dictum est cōuenit illi forma liter subsistentia: alioquin non esset persona Itas: quia nō esset cōstitutiua se tota psone. Constat aūt quod filius dei quatenꝰ subsistens, naturam humanam subsistificat. Unde patet q verbū secundum illam sue personalitatis rationem qua est subsistēs: ac per hoc ifinite subsistentie, vices humane persone formaliter & eminenter in mysterio incarnationis sup pletiest enim verbum persona humane nature. Et confirmatur: quia per illud idem quo verbum subsistit in duabus naturis, diuina scilicet & humana: potest subsistere quantum est ex parte sua in infinitis naturis: quoniam vbi pluralitas non facit differentiam, nec infinitas faceret differentias si infinitas possibilis esset. Sed verbum per suam personalitatem quatenus est constitutiua persone, non nāe magis significat vt principiū quo agens agit. Ergo assumere non conuenit nature.

Sed contra Est, q Augu. dicit in lib. de fide ad pe. Illa nā q semper genita manet ex pte. 1. que est per generationē eternam accepta a patre natura nostrā a matre sine peccato suscepit.

Articulus II.

animatus vel corporeus. Sed sumitur pro denominatione subali negz restringitur hic denominatiō ad denominationem in ante predicamentis diffinitam quāntz & de illa litera hec verificetur: de denominatione subali loquendo. Nam persona filij dei est vere persona humana: & inquantum est persona humana, constituitur per naturam humanam: ita q natura humana in Christo non constituit filij dei personaz quatenus est persona quatenus est persona humana. Et hoc intendit litera quoniaz ly humana denominationem subalem a natura hominis importat. Et quoniam filij dei persona sic facta est persona humana vt ipse filius deus vere sit homo: ideo dicit q denominatio ista non sic restringitur quin verificetur etiaz de substantialia vnione: persona siquidē verbi ita est humana q est etiam homo vnioce cum reliquis hominibus. Tanta est autem excellentia incarnationis, vt non possit vnica via aut ratione dici sed oporteat multis vijs ac modis mysterij illius cognitionem qualem cunqz inuestigare: ex ideo nunc per denominationem nunc per vninocationem incedimus.

b **Rñdeo** Dō m, q sicut dcm est, in verbo assumptionis duo significant. s. pncipiū actionis & terminus eī. Esse aūt assumptionis principii, conuenit nāe diune scōm seipsam: q eius virtute assumptio facta est. Sed esse terminum assumptionis non cōuenit nāe diune fm seipsam: sed rōne persone in qua considerat. Et ideo pmo qdē & propriissime persona dicitur assumere: secundario aūt potest dici q etiam natura assumpsit naturam ad sui personā. Et fm etiā hūc modū dicitur natura incarnata: nō quasi sit in carnem ꝓuersa, sed q nām carnis assumpsit. Unde dam. dicē dicimus nām dei incarnatā esse, fm beatos athanasium & cyrillum.

Ad primū Ergo dō m, q ly se, est reciprocum, & refert idem suppositum. Natura aūt diuina non differt supposito a persona verbi, & ideo inquantuz natura diuina sumit nāz humanā ad psonā verbi, dicam ad se sumere. Sed quamuis pr sumat nām humanā ad personam verbi, nō tñ propter hoc sumit eam ad se: q nō est idez suppositū patris & verbi. & tō nō pōt dici pro prie q pater assumat naturam humanam.

c **Ad fm** dō m, q illud qō conuenit nature diuine fm se, quenit tribus personis: sicut bonitas, sapientia & hmōi. Sed assumere cōuenit eī rōne persone verbi, sicut dictum est. Et ideo solū illi persone conuenit.

d **Ad tertiū** dō m, q sicut in deo idem est qō est & quo est, ita etiā in eo idez est qō agit & quo agit: quia vnumquodqz agit inquantum est ens. Unde natura diuina est illud quo deus agit: & est ipse deus agens.

hoc est vt principio quod assumere dicitur: q natura hz rōnē principij vt quo non vt quod: & author intendit q nature diuine conuenit assumere in ratione principij non solum quo, sed quod: ideo in hac responsione dicit sicut quo ad esse, idem est in deo quo & quod, ita quo ad agere. Et ideo natura diuina est quo deus agit assumptionem et quod agit illam: & quia est ipse deus agens: quod nihil aliud est quaz dicere quia deitas hec est hic deus: hec enim sunt abstracta & cōcreta nature diuine singulariter significate. Ubi clare videre potes bene expositum fuisse titulaz articuli. Habes quoq; hinc sensum dictorum in corpore articuli de termino assumptionis quum dicitur quod nature diuine non conuenit esse assumptionis terminum secundum se, sed ratione persone. Nam hunc patet et ex responsione ad 2m, q ideo soli persone verbi conuenit assumere vt terminū, quia esse terminum assumptionis conuenit deitati ratione persone verbi: quid clarius? Restat igitur indubitata apud authorem conclusio: quod per se primo terminus assumptionis in mysterio incarnationis est persona verbi vt sic vt distinguitur contra naturam & inclinuiduam nature & alias personas: hoc est: est verbum vt distinguitur a deitate hac & hec deo & patre & spiritu sancto.

¶ Questio non dissimulanda est duran. in. 3. senten. distinct. 5. q. 2. occurrit probante quod persone diuine conuenit primo ratione essentie diuine assumere terminū actiuū q ad vnionem personalem verbi cuz natura humana: nō cōsequitur sed preexigitur vnio nature diuine cum natura humana. Premittit autem suppositionem vnam: scilicet subsistere in diuinis est vnicum & absolutum, ac per hoc competit omnibus personis diuinis ratione essentie, sicut cetera essentialia. Hanc autem suppositionem, bat dupliciter. Primo ratione q persona diuina per aliud formaliter est subsistens, & per aliud formaliter est suppositum: quia per essentiam & non per proprietates. Secundo ratione relationis est subsistēs, & per proprietates relatiuas est suppositum. Et subsistere dicit esse secundum perfectissimum modum essendi: essentia autem facit formaliter in se existere, non ad aliud esse: aliud esse igitur subsistere in diuinis est per essentiam & non per proprietates. Secundo autoritate aug. in. 5. de tri. Quis res ad seipsaz subsistit: quanto magis deus? Probari quoq; potest tertio ad hominem, scilicet ad S. Tho. qz apud ipsum in. q. de po. q. 9. arg. 5. ad. 3. essentia divina non habet subsistere a proprietatibus personalibus, sed econtra proprietates personales habēt q subsistāt ab essentia diuina. Hac igitur suppositio (vt ait) primo terminat dependentiam nature assumpte: ergo ratione essentie diuine primo terminatur. Antecedens est per sententiam. Consequentia autem sic probat durandus: in eandem naturam sic. persona diuina & illud quo subsistit diuine primo terminatur. Antecedens est per sententiam. Consequentia autem ex suppositione probata pt̄z: q: per essentiam diuinam & non per proprietatem personalem subsistit. Et sic patet. q. ly terminare assumptionē & vnionē primo conuenit nature diuine. Et directe sunt hec contra doctrinam precedentis articuli vbi expresse dicitur q esse terminum assumptionis nō conuenit nature diuine secundum se, sed ratione persone. ¶ Ad hāc questionis est essentiale & personale, sicut res: ita q sicut tam essentia & persona sunt: ita tam essentia & persona quelibet est fm seipsam formaliter res, & si multa non quatuor sed tres res sunt, & simul nō sunt quatuor sed tres subsistentie. Deinde ad questiō de nie subsistentie quā iste vel ille assignat: sed ex his que ab omnibus acceptā tur. Et ppterea hinc inde hoandum est. q. infra latitudinē substantiarum quiddam dicitur quod nature diuine non conuenit esse assumptionis terminum secundum se, sed ratione persone. Nam huic

¶ Super articulum tertium.

a TItulus articuli q̄. in corp̄e articuli declarat̄ur, p̄t transeūdo. Aduſ eſt: eo tñ pacto vt poſt declarati: nē lite: e ampli⁹ declarent̄ur.

b ¶ In corpore articuli dicto ſunt. primo diſtinguitur ac declaratur vnius terminus queſtionis: ſcilicet ly abſtracta. Secundo reſpondetur queſito vnica concluſione. Diſtinctio duplex in litera ponit̄r. vna explicite de duplici modo quo ſe habere poteſt a intellectu aſd diuinā: vel cognoſcendo deū ſ. tñ eſſ, vel cognoſcendo deū p modum ipſius intellectꝰ ſcilicet multipliciter ⁊ diuiſim. Altera implicite de duplici abſtractione: ne vel ex parte rei vnde ſit abſtractio, vel ex parte intellectus tantum: primā enim abſtractionem intellectus dicimus ſine colore videri non p̄t. Ergo abſtracta perſonalitate, nā diuina nō p̄t a ſumere.

5.di.5.q 2.ar.3.

Cp̄. In prima parte dict̄ū eſt, q̄ in diuinis abſtracta perſonalitate, nihil manet. Sed a ſumens eſt aliquid. Ergo abſtracta perſonalitate, nō poteſt diuina natura aſſumere.

Sed ꝟ Eſt, q̄ in diuinis perſonalis: q̄ tripler eſt. ſ. paternitas, filiatio ⁊ p̄ceſſio: vt in p̄ma parte dict̄ū eſt. Sed re omnipotētia, p quā eſt fct̄a icarnatio: ſicut angelus dicit luce. p̄mo, nō erit impoſſibile apud deū omne verbū. Ergo videt̄ q̄ remota perſonalitate, nā diuina poſſit aſſumere.

b **Rñdeo** Dōm, q̄ intellect⁹ duplr̄ ſe hz ad diu'a. Uno mō vt eo cognoſcendo aliud: vt patet de attributis et gnoſcat deū ſicuti eſt. Et ſic impl'e eſt q̄ cr proprietatibus perſonalibus.

P̄ſnota his q̄ p̄m⁹ modus cognitiois ⁊ abſtractionis perſpicietur impoſſ'is in diuinis ſi vi debis qua'e habet locū in creaturis ⁊ in quibus. Quādo eñ in re inueniē aliud ⁊ aliud eſſe ſiue in actu ſiue in potētia, tunc inuenit̄ur abſtractio ex parte rei: nam albū ab homine ⁊ ecōtra abſtrahere poſſuꝫ ex parte rei: q̄ aliud eſt eſſe albū ⁊ aliud eſſe hominē. Formā quoq; a materia ⁊ eō abſtrahoꝫ: aliud eſt materia: aliud forma: aliud eñ eſt corp⁹: aliud anima. Aial quoq; a rōnali ⁊ ecōtra abſtrahoꝫ ex parte rei: quia illud eſt eē aial: aliud eſt eſſe rōnale: ḡnis in aliquo coincidant in vnā rē: ⁊ ſimile eſt de alijs hmōi ūdiciū. Et per oppoſitū ſi aliama q̄ dſir plura ita ſimpl' coēit vt nec actu nec potentia diſtōnē aliquam habeant. ſed vna ſimpliciſſima res ſit altiozis ordinis equīalens omnibus: nō habet ibi locū abſtractio ex parte rei: quēnia abſtractio ex parte rei diſtōnem aliquā ex parte rei p̄ fundamēto ipſius exigit: aliquin ex parte rei nō ſe tenet: q̄n abſtractio diſtōnem oñdā ita includat vt ſine diſtōne nō ſit intelligibilis. Eo māgꝫ ipſo q̄ abſtrahoꝫ diſtinguo vel diſtōnem ſuppono: ex parte rei ſ. ppterea ſi ex parte rei eſt abſtractio: ex parte rei ſupponit̄r diſtinctio. Uñ quia deus eſt ſimpliciſſima res altiſſimi ordinis, omnia prehabens in ſua vnica rei reali ex formalitate: ideo nulla ibi ex parte rei poteſt fieri abſtractio: ſalua tñ perſonarū diſtōne. ſ. ec ppterea cenſenda eſt fictitia abſtractio ex parte intellectus tantū: q̄n talis abſtractio licet non habeat in re diſtōnē ſibi ecerſidentē: hz tñ alterius rōnis fundamentū in rebus celſitudinē rei virtualiter prehibitis hmōi diſtōnem. Et vt vnico verbo dicaꝫ: abſtractio ex pte rei et abſtractis ex parte intellectꝰ tñ differūt ſicut effectus ex cā vniuoca ⁊ ex cā equiuocaꝫ: q̄n in prima diſtinctio abſtractionis eſt ex diſtinctione inuēta in re: in ſecunda vero diſtinctio abſtractionis eſt non ex diſtōne inuēta in re: ſed ex re virtualiter continente huiuſmodi diſtōnem. In nulla igitur huiuſmodi abſtractionum eſt mendacium: ſed vtraq; vere fulta ḡnis diſformiter ex parte rei. ¶ Et per hoc patet tiu⁹ articuli: ſub quaſi abſtractione vertitur in dubium quum quēritur an abſtracta perſonalitate ꝛc. pater enim ⁊ de abſtractione ex parte intellꝰ tantū eſt q̄ſtio: q̄ perſonalitas ⁊ deitas nullo mō diſtinguūtur ex natura rei: ⁊ eſt ibi vna ſimpliciſſima res: vnius in ſe ſimpliciſſime adeo excelſe rōnis formalis: vt habeat formaliter ⁊ propria deitatis ⁊ propria perſonalitatis: ⁊ propria ſubſiſtētie ⁊ p̄cptia relationis: ⁊ ppterea virtualiter dicit̄ ptinere talū diſtōnē: q̄ abuſiue ab alijs vocāt diſtinguī formaliter ex natura rei. Sz hijs omiſſis: pliciter poteſt timius articuli huius intelligi. primo vt abſtractio perſonalitatis fiat a deo. Secūdo vt abſtractio perſonalitatis nō fiat a deo: ab actu incarnationis etiam termīus ſue. Si enim perſonalitas abſtrahi intelligit̄ur a deo: ſenſus eſt: an ſit deus: quam de facto habeat: poſſet aſſumere ex precipue terminatiue. Si vero abſtractio fiat ſolum ab actu incarnationis: ſenſus eſt: an exiſte deo ſicut eſt: ſcz vno in ſubā ⁊ trino in pſonis: poſſit hic deus inquātuz hic deus ſm ſe non ratione patris aut filij aut ſpūſan. aſſumere: hoc eſt ⁊ facere, ⁊ terminare aſſumpti. mē. Et in primo ꝺ̄dem ſenſu cōiter a doctoribus tractari videntur: ⁊ ab autore hic tractatur in ſcō. aūt tñ eſt ꝺ̄ dicendū ab autore aliqt̄. ⁊ ordinate diſcurri mūine. Abſoluēdo remaneat: q̄ totū q̄ eſt i deo eſt vnū, ſalua diſtōne perſonaꝝ. Quarum tñ vna tollitur ſublata alia: q̄ diſtinguunt ſolū relatiōib⁹. ⁊ q̄ſ. Quomō ſe hz intellectus ad diuina, nō q̄ dē q̄ſi cognoſcēs deū vt eſt ſz p modū ſuū. ſ. multipliciter et diuiſim id quod in deo eſt vnū. Et per hūc modū p̄t intellect⁹ nō intelligere bonitatē ⁊ ſapiētiā diuinā ⁊ alia q. nōi q̄ dicūt eſſentialia attributa, nō intellecta paternitate vel filiatōne: de quę dicunt̄ pſonalitates. Et ſm hoc abſtracta perſonalitate, per intellectū, nā aſſumere nō p̄t. Cp̄. Aſſumptio iportat terminū vnionis, vt dictū eſt. Sed vnio nō poteſt fieri in natura, ſed ſolū in perſona. Ergo abſtracta perſonalitate, nā diuina nō p̄t a ſumere.

Ad primū Ergo dōz, q̄ q; in diuinis idē eſt quod eſt ⁊ q̄ eſt, quicq̄d eoꝝ q̄ attribuunt deo in abſtracto. ſm ſe conſideret aliſs circūſcriptis, erit aliquid ſubſiſtens, ⁊ per ꝺ̄s pſona: cū ſit in nā intellectuali. Sicut igit nūc poſitis p prietatib⁹ perſonalib⁹ in deo dicim⁹ tres pſonas: ita excluſis p intellm ꝓprietatib⁹ p ſonalib⁹, remanebit in ꝺ̄ſideratione nr̄a, nā diuina vt ſubſiſtēs ⁊ vt pſona. Et p hunc modū p̄t itelligi q̄ aſſumat natura huma nam rōne ſue ſubſiſtentie vel pſonalitatis.

¶ Ad ſm dōz: q̄ et circūſcriptis p intelle ctū pſonalitatibus trium perſonarū, remanebit in intellectu vna perſonalitas dei, vt iudei intelligunt: ad quā poterit terminari aſſumptio, ſicut nūc dicimus eaz terminari ad e personam verbi. Ad tertium dicendū, q̄ abſtracta perſonalitate p intellectū: dicit nihil remanere p modū reſolutionis: ſed remanet vna perſonalitas: ſcilicet ac per hoc pſona: ita q̄ circumſcriptio ſic accipienda eſt vt apponat incommunicabilitatem. Et hoc clarius in reſponſione ad ſecundū. Dubium ſimile precedenti occurrit circa illud circumſcriptis per intellectū perſonalitatibus trium perſonarū, remanebit intellectu vna perſonalitas dei: vt iudei intelligunt. Qm̄ videt hoc eſſe falſum: quia abſtrahentiū non eſt mendacium: conſtat aut in deo non eſſe quatuor perſonalitates: vnam ſcilicet abſolutā ⁊ tres relatiuas: vt abſtractis tribus perſonalitatibus remaneat quarta: ſed eſſe tres tñ quib⁹ abſtractis nulla remanet perſonalitas niſi chimerica. Falſū ergo eſt q̄ abſtractis per intellectū perſonalitatibus patris ⁊ ſ. ſpūſan. remaneat vna perſonalitas: ſed remanet tantū hic deus ſubſiſtens. vt p̄z.

¶ Ad hoc dicitur: q̄ dupliciter cōtingit abſtrahere ſiue mendacio. Uno modo cōſiderando id quod de facto eſt aut intelligitur in re poſt abſtractionem: ſicut abſtrahendo naturalitatē a quantitate cōſideramus quid conuenit quantitati: hoc modo abſtractis perſonalitatibus trium perſonarum a deomon remanet intelligenda in deo perſonalitas ſed ſubſiſtentia: quia ſolum remanet hic deus: vt optime argumentū concludit. Alio modo conſiderando id quod conſequenter eſſet aut intelligeretur ex abſtractione: ſicut in exemplo dato dicimus: quod ſphera tangeret ſm rem planū in punctō: quod nūc de facto nō videt populus: quia hec in re nō inueniant. ⁊ q̄ nō tūcumq; ḡnium diuideretur actualiter ſemper remaneret idē numero quod modo cōſtat eſſe impoſſibile: quia ſaltem reſolueretur in ētia. Et hoc modo abſtractis perſonalitatibus trium perſonarū a deo remaneret vna perſonalitas: quia ſcilicet ſi non eſſent in deo perſonalitates trium perſonarum: eſſentia diuina eſſet vna tantū perſona abſoluta: vt iudei ⁊ philoſophi intelligunt: et hoc intendit autor in litera. Et ad euitandum mendacium in talibus abſtractionibus nō oportet reſpicere ad veritatem eius q̄ in re eſt: ſed ad veritatē eius quod eſſet: hoc eſt ad veritatem cōditionalis ſuper abſtractione fundate: puta ſi ḡnis eſſet: nā naturalitate ꝛc. ſi diuina natura eſſet ſine trinitate pſonaꝝ, ꝛc. ⁊ ſic de ſimilibus. Ueritas eñ huiuſmodi cōditionaliū fugat mēdaciū. ab abſtractione. Et diligentius ſi contemplatus fueris verba litere in reſſione ad primum inuenies ob dictū duplicē modum remanendi poſt abſtractionem: ſcilicet de facto vel conſequenter: dictum eſſe ſub diſiūctione hic: remanere in diuinis ſubſiſtens vel perſonā abſtractis perſonalitatibus: de facto enim remanet ſubſiſtens: conſequenter autem remaneret perſona vna.

¶ In reſponſione ad tertū. Dubiū occurrit q̄d intelligit autor nomine abſtractionis per modū reſolutionis. Et eſt nō dubiū hinc inde ex hac reſſione: q̄ſn ex p̄m⁹ huius reſpōſionis apparet: q̄ abſtractio per modum reſolutionis eſt abſtractio quia aut vniuerſale a particularib⁹ aut forma a materia abſtrahitur: q̄ſn hec abſtractio eſt de qua loquitur eſt autem

Universidad de Deusto Biblioteca

p̄tinā. q. 40. ar. 3. quum dixit abſtracta perſonalitate nihil manere: quam hic arguendo explicite affert: ⁊ tñdendo exponit, q̄ verū dictum eſt loquēdo de abſtractione p modū reſolutionis. Et calce aūt huiuſmet rñſionis apparet oppoſitū dum ꝺ̄: p̄t tñ aliq̄d eoꝝ q̄ dīr de deo, intelligi ſine alio: non per modū reſolutionis. Et his enim verbis clare hr̄ q̄ abſtractio per modum reſolutionis nō habet locum in deo. Tunc ſic: abſtractio per modum reſolutionis nō habet locum in deo. Sed ḡnis eſt ḡ. hec p̄miſſa in primo ſenſu p̄ſcripte, a deo non poſſunt exponi. Et. a deo de facto tractanda eſt. ſenſu. hec de ꝺ̄mo.

2.di.1.q. 2.ar.1.

Quo ad ſecūdū cōcluſio. rñſiua quęſtionis eſt affirmatiue eſt abſtractis ſecundo modo. per. nalitate: poſſumus intelligere naturā diuinam aſſumentem. nec concłō non aliter. probatur in hac: q̄ ſolūendo obiectiones in. reſponſionibus arguentium ſufficiēter manifeſtabitur.

¶ In rñſione ad primū. Dubium non occurrit: circa id quod dictū eſt. Et cundarium terminum ſumptio duo iportat. ſ. actuz aſſumentis ⁊ terminū aſſumptionis. Actus autem aſſumentis, procedit ex diuina virtute, que cōis eſt tribus pſonis, ſed terminus aſſumptionis eſt pſona, ſicut dictum eſt. Et ideo id quod eſt actōis in aſſumptione, cōe eſt tribus pſonis, ſed id quod pertinet ad rationem termini, conuenit ita vni pſone quod non alij. Tres enim pſone fecerunt vnā hanc deus hō non vnionem ſed ex parte intellectus tantum. Undeomnia conſonāt huic dicitur: q̄ ſermo litere huius eſt formaliter intelligēdus de abſtractione reſolutiua: ⁊ nō de hac vel illa ſpē abſtractionis reſolutiue. Pro cuiꝰ intellectu conſiderandū eſt: q̄ reſolutio cōpoſitoni opponit̄r: cuius ſignū eſt q̄ vtraq; res in ea reſoluit̄r ex quibus cōpoſita eſt: ⁊ q̄ vltimū in reſolutione primum in cōpoſitione dr̄: ideo vbi nulla eſt compoſitio rerū vel intellectū: ibi nulla reſolutio formaliter ⁊ ꝓpriē loquēdo locū hz. Contra intelligentis ſimpliciſſimum: ſed ex parte rei: qualis eſt cōpoſitio ex ḡnatura ſi quidem ḡnis alia eſt a natura ꝺ̄ſtincte ⁊ ſeparate inueniūtur: huius ūz vnam rem coarctant: ⁊ ꝓpterea ex natura rei oritur diſtinctio ⁊ cōpoſitio intellectuum ḡnis ⁊ ꝺ̄ſie: cōſequēter reſolutio. ita q̄ abſtractio reſolutiua continet ſub ſe abſtractionem ḡnis a ꝺ̄ſtentijs: ⁊ vtis a particularibus: ⁊ forme a materia: q̄ſn in omnib⁹ his propie ſumptis inuenitur compoſitio ⁊ reſolutio rerū vel intellectuū ex parte rei. Et q̄ſn in deo nulla eſt cōpoſitio ſiue ſm rem ſiue ſm rationē ex parte rei: ideo optime in litera dicitur q̄ in deo nō habet locū abſtractio reſolutiua: ita q̄ hoc q̄ in calce articuli: q̄ intelligendo deū ſicuti eſt: nō habet in eo locum abſtractio. In cuius ſignū in calce huius rñſionis cōtraponit̄r id q̄ in corpore articuli ſim intelligētis q̄ ſimpler eſt. ¶ Ad id aūt q̄ obiecit ex p̄ma parte: dr̄ autor: hic loquit̄ de illa abſtractiōe de qua ibi loquit⁹ eſt: ſed alr̄: q̄ ibi loquutus eſt de ſpeciebus abſtractionis reſolutiue ſcz vtis a particularibus: ⁊ forme a materia: hic loquitur de ipſis in ſuo genere: ſcz abſtractiōe reſolutiua. Rurſus ſibi negat remanere pſonas admittēdo in illa materia abſtractionē nō reſolutiuā. ſz quaſi ad modū reſolutiuarū: q̄ſn expreſſe ibi dicitur q̄ ibi nec vlē nec ꝓticulare, nec forma nec materia inuenit ꝛc. hic negat nō ſolū in illa materia, ſed totaliter in diuinis hr̄e locū abſtractionē reſolutiuā, ꝓpriē ⁊ formaliter ſumptā. Que cōſtat nō obſtare ſi non reſolutiua abſtractio ꝓp: ie ⁊ formaliter, ſed ad modum. ad imitationem reſolutiue abſtractionis, in diuinis admittimur abſtractio et vniuerſalis a particularibus ⁊ forme a materia: vtraq; enim ſic admiſſa cōtinetur ſub abſtractione non reſolutiua ſed ex parte intellectus tantum. Undeomnia conſonāt et hec de queſtione hac in primo ſenſu. ¶ In ſecundo autem ſenſu an ſcilicet abſtractis pſonalitatib⁹ ab actu icarnatiōis poſſet natura diuina aſſumere hūanam: p̄enotāda ſunt duo. Primū eſt. q̄ iſta abſtractio intelligit quo ad hoc tantum quod eſt eſſe per ſe primo terminū aſſumptionis: ita q̄ quemadmodū in cauſando abſtrahimus de facto a perſonis, non ſimpliciter, ſed tanꝫ a per ſe primo rōne cauſandi: q̄ſn in ſimilꝫ ſunt opera trinitatis: ⁊ diuine pſone cauſant per ſe primo inquantū ſunt hic deus: q̄ cauſant p ſe primo rōne nāe. Ita ſtādo in iſta hypotheſi, abſtractio fieret a p ſe primo terminare aſſumptionē: vt ſcz pſone nō ſm ſe ſed rōne ſubſiſtentis nature hoc eſt inquātū ſunt hic deus. p ſe primo terminarēt aſſumptionē: ſicut de facto p ſe primo illā cauſant inquantū ſunt hic deus. P Sc3 eſt. q̄ diſputat̄: z decīſio queſtionis iuxta hūc ſenſum, non debet egredi ad aliā cōditionem que de facto nō remanet in deo ſtante huiuſmodi abſtractione. Et diligentius ſi contemplatus fueris verba litere in rñſione ad primum inuenies ob dictū duplicē modum remanendi poſt abſtractionem: ſcilicet de facto vel conſequenter: dictum eſſe ſub diſiūctione hic: remanere in diuinis ſubſiſtens vel perſonā abſtractis perſonalitatibus: de facto enim remanet ſubſiſtens: conſequenter autem remaneret perſona vna.

¶ In reſponſione ad tertū. Dubiū occurrit q̄d intelligit autor nomine abſtractionis per modū reſolutionis. Et eſt nō dubiū hinc inde ex hac rñſione: q̄ſn ex p̄m⁹ huius reſpōſionis apparet: q̄ abſtractio per modum reſolutionis eſt abſtractio quia aut vniuerſale a particularib⁹ aut forma a materia abſtrahitur: q̄ſn hec abſtractio eſt de qua loquitur eſt autem terminare ſicut opz modo per naturam cauſare: ideo ſm hoc p̄cedendum eſt. Et dōm eſt, q̄ deus poſſet aſſumere naturā humanā: ⁊ terminare: tunc iſta aſſumptio p ſe primo nō ad naturā diuinā vt ſic, ſed ad indiuiduuz natura diuine, hoc eſt ad hūc deū. Conſtat eñ tantū eſſe ꝺ̄ſtiam inter diuinā naturā vt naturā ⁊ ſubſiſtēs in natura diuina: vt deitas nec geniēta nec gñans ſit in myſterio trinitatis, deus aūt ſit gñans et geniētus: ⁊ a fortiozi: i mymana nā in chr̄o aſſumpta eſt a deo, ita etiā ⁊ hoies p gr̄am aſſumunt ab ipſo, ſm illud ro. 14. deus illum aſſumpſit. Sed hec aſſumptio cōiter ptinet ad oēs pſonas. q̄ ⁊ prima, ſiſtens in natura diuina vt natura. Et q̄ſn ſub perſonis dictis) ideo ſt hic deus primo termi nasſet aſſumptionem: eſſet vnio nō in natura ſed in perſona ſeu hypoſtaſi, cōplete tame quo ad per ſe primo terminū. Qđ ideo addit: quia quo ad ſe cundarium terminum eſt et vnio i pſona cōplete: nā ſicut hic deꝰ inuenit nihil niſi pater et filius ⁊ ſpūſan. ita nunc hic deus hō non inueniretur niſi pater ⁊ filius ⁊ ſpūſan. Sicut. n. nūc q̄d cōuenit huic deo ſm ſe, conuenit patri ⁊ filio ⁊ ſpūſancti. ita nūc eē hominē q̄ cōueniret cuilibet pſone diuine. Ut vtendo hac rōne habere hoc poteſt ab autore in ar. 2. huius. q. m riſtione ad ſecundum: ſic vnio terminata per ſe primo ad hūc deū, determinaret ſcōrio ad oēs ⁊ ſingulas pſonas diuinas: ac p hoc ꝺ̄ſiderato vtroq; termino ſcz primario ⁊ ſecūdario humane nāe aſſumptio pſonalitas ꝓria qua caret, ſupplereꝫ perfecte quo ad pfectā rōnem pſonalitatis: qualem ſupplet vel pſonalitatē: ⁊ ſuperi⁹ in. q. 2. vt ibi expoſitū eſt, vſus eſt hypoſtaſis ſup poſiti ⁊ pſone noie cōiter ad pſonā cplete ⁊ incōplete. Unde nullā video i hac materia diſſensionē inter autoris doctrinā ⁊ ſcotū in. 3. ſen. di. prima. q. 2. Cauendus tamen videt in re hac duriūdus ſbidē. q. 4. nō vt cōtrarius nobis: ſed vt cōtrarius veritati ⁊ ignorans ꝓpriā vocē aut abutēs vocabulis. Ueritati q̄dem ſanctus, p quanto negat ſequi ſtāte hac hypotheſi, omnes perſonas. ſ. pa. ⁊ filiū ⁊ ſpūſctū incarnatas q̄ erroneas eſt vnā personam non poſſe incarnari ſine alia. Meſcio vnde iſte ſomniauit errorē hunc ſtantе illa hypotheſi: quū euideter pateat q̄ ſtante pōne iſta oporteret perſonas diuinas ita cōcurrere ad incarnationē terminādo mediāte natura ſimplr̄: ⁊ abſolute eſſe q̄ pater cānit aſſumptionē illam, ⁊ ſilr̄ filiꝰ cānit et ſilr̄ ſpūſan. cānit: q̄ cauſante illā inquātū ſunt hic deus: ergo tūc eſſet ſilr̄ verum ſimpliciter q̄ pater ⁊ filius ⁊ ſpūſan. terminarent aſſumptionem illam: ⁊ ꝓpter q̄ cauſarēt ⁊ terminarent, vere ac neceſſario dicerentur incarnati. Quo aūt vocabulis abutar aut ꝓpriā vocē ignotet, non eſt. preſentis propoſiti oſtendere: vbi nō arqđi alios ſed exponēdi ſūū rho. prouincia aſſumpta eſt ad veritatis notitiā capeſcēdā, ſat ſit cautū reddidiſſe lectorē.

a ¶ Super articulum quartum.

TItulus intelligendus eſt vt ſonat, ſcilicet, vt de vna persona verificetur aſſumere. ⁊ de alia non.

b ¶ In corpore articuli nō ponit̄, formaliter ſed elicitiue concluſio reſponſiua: nam in corpore non habeturniſi iſta concluſio. Una persona poteſt aſſumere ſine alia, non quo ad operationem ſed quo ad terminum. Ex qua tamē habetur iſta vera ſimpliciter. Una persona poteſt aſſumere ſine alia aſſumente. Et hanc principaliter intendit autor. pro hac ergo in litera cōcluſio poſita primo manifeſtatur quare duas partes habet: quia aſſumptio importat duo ſcilicet operationem ⁊ terminuꝫ. ſecundo probatur quo ad partem negatiuam. ſ. non quo ad operationem: quia actus aſſumentis ſit virtute diuina cōmuni tribus perſonis. tertio ꝓbatur quo ad partē affirmatiuam. ſ. quo ad terminum: quia termīus aſſumptionis ſecundum ſe. Quoniam tota concluſio: ⁊ tres perſone ſecerūt naturaz vnīri vni ꝑſone. Et hac aūt cōcluſione ⁊ eius probatione manifeſte ſequit̄ principaliter intenta concluſio tacita: nam ex eo q̄ aſſumere importat vtrumq; ſcz terminū opz vtrūq; inueniri in illo de quo vere enunciānū eſt aſſumere ⁊ non alterum tantum. Et q̄ in nulla persona diuina inuenitur vtrumq; niſi in vna tantum: ideo vni persone cōuenit aſſumere ſine alia aſſumente.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ In responsione ad primum perspice doctrinam datam in precedenti articulo de questione nouiter mota, consonam esse autori hic dicenti q̄ ratio illa. s. sicut essentia est communis ꝛc. procedit ex parte operationis: ꝛ subiungenti ꝛ sequeretur conclusio. si solam illam operationem importaret assumptio abstꝛcte termino que est persona. Unde habes q̄ si assumptio nō importaret personam pro termino, q̄ assumptio esset communis tribus personis: sed in hypothesi seu abstꝛactione posita, assumptio non importaret persona pro se ptino termino (de tali enim termino sermo est) sed hunc deum: igitur in tali casu assumptio communis esset tribus personis secundum autoris doctrinam.

a ¶ Super articu. 5. Julius clarus est, nihil aliud apponendo quā timulus sonet: quod dico quia non queritur an simul potuerit alia ꝑsona eandem naturā assumere: sed simpliciter an potuerit assumere. Ad quod veri candum non requiritur simultas: sed sufficit, q̄ sicut solus filius est incarnatus, ita solus pater fuisset incarnatus aut solus spiritussanctus.

b ¶ In corpore articuli vnica est conclusio responsiua quesito affirmatiue, pater vel spiritussanctus potuit carnem humanam vnire persone patris vel spiritussancti sicut vnuit eā persone filij: ergo pater vel spiritussanctus potuit carnem assumere. Antecedēs probatur sylloꝛistice. virtus indifferenter se habens ad quodlibet eoꝝ suam actionem terminare: sed virtus diuina indifferenter se habet ad omnes personas: ergo. Maior manifestatur ex potentia rationali. Minor vero ꝛ ex parte virtutis, q̄ virtus diuina communiter et indifferenter se habet ad oēs personas: ꝛ ex parte personarum, quia cōmunis ratio personalitatis omniū personarū eadem est. hoc est vnio est rōnis: quēnā quelibet diuina persona est ꝑsona diuina hac ratione quia subsistit in communicabiliter in diuina natura: licet ꝓprietates personales quibus subsistunt sint distincte: sicut quilibet homo vna ꝛ eadem ratione est persona: quia scilicet subsistit in natura humana quamuis alia sit personalitas mea ꝛ alia illius. Consequentia autem probatur: quia

1. di. 1. q. 2. art. 5.

quum assumptio duo importet: scz actum ꝛ terminum. principiū actus est virtus diuina, terminus vero persona: ex hoc enim q̄ vtrunque concurrere posset in qualibet persona, antecedens dicit, consequens est q̄ quelibet persona potest assumere: quod cōclusio dicit. Ubi nota q̄ hoc qō pro predicatione ꝑtie ex principio corporis articuli allatum est, potest aliter introduci vt scilicet velut suppositio quedam monstrans requisita ad posse assumere, ꝛ ad que resolui o

Ad primū Ergo dōm, q̄ ratio illa procedit ex parte operationis. Et sequeret conclusio, si solā illā operationē importaret absꝛcte termino, q̄ est persona. ¶ Ad ām dōm, q̄ natura ds incarnata sicut ꝛ assumēs rōne persone, ad quā terminata est vnio (sicut dictū est) non autē ꝓout est cōis tribꝰ personis. Dicit aūt tota nā diuina incarnata, non q̄ sit incarnata in oībus personis: sed q̄ nihil deest de perfectione diuine nature, persone incarnate. ¶ Ad tertiū dicendū, q̄ assumptio que fit per gram adoptionis, terminat ad quandam participationem diuine nāe ām assimilationē ad bonitatem illius: ām illud. 2. pe. 1. vt diuine ꝓsortes nāe ꝛc. Et iō hmōi assumptio cōis est tribꝰ personis, ꝛ ex parte principij, ꝛ ex parte termini: vt dictum est.

a ¶ Utrum quelibet persona diuina potuerit humanam naturam assumere. Arti. 5.

Ad quintū Sic procedi tur. Uidetur q̄ nulla alia persona diuina potuerit humanā naturā assumere preter personam filij. Per hoc enim fit filius hominis. Sed incōueniens esset q̄ esse filium hominis cōueniret patri vel spiritussancto: hoc em vergeret in cōfusionem diuinarū personarū. Ergo ꝑ vel spūssanc. carnem assumere nō potuit. ¶ Ꝑ. Per incarnationē diuinā hoies assecuti sunt adoptionez filioꝝ: ām illud ro. 8. nō accepistis spūm seruitutis iterū in timore, sed spūm adoptionis filiorū. Sed filiatio adoptiua est ꝓticipata silitudo filiationis naturalis, q̄ nō ꝓuenit nec ꝑi nec spūssancto: vñ dicit ro. 8. quos ꝑscuit ꝓ destinauit conformes fieri imagini filij sui. Ergo vī q̄ nulla alia persona potuerit incarnari preter personam filij. ¶ Ꝑ. Filius dicit missus ꝛ genit⁹ natiuitate tpali, ām q̄ incarnatus est. Sed ꝑi non conuenit mitti, q̄ etiā est innascibilis: vt in prima ꝑte habitū est. ergo saltē persona patris nō potuit incarnari.

Sed cōtra Est, q̄ q̄cquid pōt filiꝰ pōt pater ꝛ spūssanctus alioquin non esset eadem potentia triū personarum. Sed filius potuit incarnari. Ergo similiter pater ꝛ spiritussanctus.

b **Rndeo** Dicendū, q̄ sicut dictus est, assumptio duo importat. s. ipsum actū assumētis, ꝛ terminū assumptionis: principiū aūt actꝰ, est virtus diuina: terminus autē est persona. Uirtus autē diuina cōmuniter ꝛ indifferenter se hz ad oēs personas: eadem etiā est cōmunis rō ꝑsonalitatis in tribus personis, licet ꝓprietates personales sint differentes. Quandocūq; aūt virtus aliqua indifferenter se habet ad plura, pōt ad qō libet eoꝝ suā actionez terminare: sicut ꝑz in potētijs rōnalibus q̄ se habēt ad oppositа: quoꝝ vtrūq; agere possunt. Sic ergo diuina virtꝰ potuit naturā hūanā vnire persone patris vel spiritussancti, sicut vniuit eā persone filij. Et ideo dicendū q̄ pater vel spūssan. potuit carnē assumere, sicut ꝛ filius.

Ad primū Ergo dōm, qō filiatio ꝛ poralis qua Christus dr filius hois, non cōstituit ꝑsonā ipsius, sicut filiatio eterna: sed est quiddam ꝓis naturā temporalē. Unde si per hunc modū nomen filiationis ad patrem vel spiritūsanctū transferret: nulla sequeretur confusio diuinarum personarū. ¶ Ad scām dōm, q̄ filiatio adoptiua est quedā participata similitudo filiationis naturalis. Sed fit in nobis ad proprietate a patre, q̄ est principiū naturalis filiationis: ꝛ per donū spūssancti, qui est amor patris ꝛ filij: ām illud gal. 4. misit deus spūm filij sui in corda vestra clamantē, abba pater. Et ideo sicut filio incarnato, adoptiua filiationem accipimus ad similitudinē filiationis naturalis ei⁹: ita patre incarnato adoptiuaz filiationē reciperem⁹ ab eo tanq̄ a principio naturalis filiationis, ꝛ a spūsctō tanq̄ a nexu cōmuni ꝑis ꝛ filij. ¶ Ad tertiū dōm, q̄ ꝑi quenit esse innascibilē fm natiuitatē eternā: quod non excluderet natiuitas temporalis. Dicitꝰ aūt dicitur filius dei fm incarnationem, eo quod est ab alio: sine quo incarnatio non sufficeret ad rationem missionis.

a ¶ Utrum plures persone diuine possint assumere vnam numero naturam. Arti. 6.

Ꝺ sertū Sic proceditur. Uidet q̄ due persone diuine non possint assumere vnam ꝛ eandez numero naturam. Hoc em supposito, aut essent vnꝰ homo, vel plures. Sed non plures: sicut em vna natura diuina in ꝑsonis pluribus nō patit esse plures deos, ita vna natura hūana in pluribꝰ ꝑsonis nō patit esse plures hoies. Sitr et nō possent esse vnus hō: q̄ vnus hō est iste hō, q̄ demōstrat vnā ꝑsonā: ꝛ sic tolleret distō triū personarū diuinarū, q̄ est inconueniens. Non ergo due aut tres persone ꝑsunt accipere vnā naturā humanaz. ¶ Ꝑ. Assumptio terminat ad vnitatē persone: vt dictū est. Sed nō est vna ꝑsona patris ꝛ filij ꝛ spūssancti. Ergo nō ꝑsunt tres ꝑsone assumere vnam naturā humanam. ¶ Ꝑ. Dam. dicit in. 3. lib. ꝛ aug. in. 1. de trini. q̄ ex incarnatione filij dei consequit, q̄ q̄cquid dicit de filio dei, dr de filio hois. ꝛ ecōuerso. Si ergo tres ꝑsone assumerent vnā naturā humanā, sequeretur q̄ q̄cquid dicit de q̄libet triū personarū, diceret de illo hoie, ꝛ ecōuerso, q̄ diceretur de illo hoie, possent dici de qualibet triū personarū. Sic ergo id qō est ꝓpriū patris. s. q̄ fiare filiū ab eterno, diceretur de illo hoie: ꝛ p ꝑis diceret de filio dei, qō est inconueniens. Non ergo est ꝓle q̄ tres persone diuine assumant vnam naturam humanaz.

Sed Contra. Persona incarnata subsistit in duabus naturis, diuina scz ꝛ humana. Sed tres persone possunt subsistere in vna natura diuina. Ergo etiam possunt subsistere in vna natura hūana, ita. s. q̄ sit vna nā hūana a tribus ꝑsonis assumpta.

b **Rndeo** Dicendum, q̄ sicut supra dictum est, ex vnione anime ꝛ corporis in christo, non fit neque noua persona neq; noua hypostasis: sed fit vna natura assumpta in personā vel hypostasim diuinā. Qō q̄dē nō fit p potentiā nature hūane: sed

diuinis personis vt due vel tres assumant vnam naturam humanam. Secunda est. Esset tamen impossibile vt assumerent vnam hypostasim vel ꝑsonam humanam. Probatur ꝛ ag̃ simul. Ex vnione aie ꝛ corporis in Christo, non fit noua hypostasis neq; persona: sed natura vna assumpta in diuinam hypostasim, non per potentiam nature humane, sed per potentiam diuine persone: ergo magis est hoc iudicandum secundum conditionem diuine persone assumentis q̄ secundum conditionem nature assumpte: ergo non est impossibile diuinis personis ꝛc. Antecedens est ex se euidens. Prima consequentia probatur: quia tota ratio facti in mysterio incarnationis est potentia facientis secundum aūm. Secūda vero consequentia ꝓbatur: quia cōditio diuinarum personarum talis est, q̄ vna earū non excludit aliam a cōmunione eiusdē nature: sed solū a cōmunione eiusdē ꝑsone. Ubi video q̄ ex hoc q̄ nō se excludunt a cōione eiusdē nature, tenet cōsequētia quo ad primā cōclusionē: ꝛ ex hoc q̄ se excludunt a cōione eiusdez persone, tenet cōsequentia quo ad secundā cōclusionē: q̄ autoritate anselmi cōfirmatur. ¶ Aduerte in hoc ꝓcessu q̄ autor vnico verbo excludit obiectiones arguentium ex conditione nature, dicendo: q̄ natura cōis pluribus suppositis est infinita: seu illimitata: quoniam hoc soli diuine conuenit nature: ꝛ similiter q̄ libet natura finita est terminabilis totaliter vni suppositо. Hec enim ꝛ similia in litera soluuntur dum dicitur quod non per potentiam nature assumpte, sed per potentiam persone assumentis, hoc mysterium iudicandum est. Concedatur ergo quod vna numero natura simpliciter natura communis pluribus suppositis est illimitata ac infinita: ꝛ q̄ nulla natura nisi diuina est huiusmodi. Et si assumeretur ad plures personalitates, non propterea esset simpliciter natura communis pluribus: ꝛ ex potentia facientis. Similiter omnis vna numero forma substantialis suapte natura vnica, totaliter terminatur personalitate ꝓpriissed ex hoc nō habetur quin diuina potentia possit pluribus aliis personalitatibꝰ terminari: quoniā hoc non ꝓuenit per potentiam nature, sed per potentiam assumentis ꝑsone diuine fit. Et est semper sermo de naturali potentia nature, ꝛ nō de potētia obediētiali eiusdē potētia em obediētie est que respōdet potētie ꝑsone assumentis: ꝛ secūdum illam natura potest assumi ab vna ꝛ pluribus diuinis personis. ¶ Circa primam conclusionem dubium ex sco. in. 3. sen. di. 1. q. 2. occurrit: vbi tenens oppositū fundat se super hac rōne. In omni dependentia essentiali vnū dependens non dependet precise n si ad vnum quod totaliter terminat eius dependentia: sed in ista vnione est dependentia essentialis vnius nature ad vna persona terminat totaliter eam ꝛ ergo. Maior probatur in omnibus dependentijs que non sunt causa totum ad causas ꝛ q̄ videtur in omnibus dependentijs que non sunt causa totum ad causas ꝛ q̄ quum dependentia alicuius fuerit totaliter terminata ad aliquid, ipsum nō potest dependentia eiusdem rōtis dependere ad aliud. Et confirmatur hoc de accidente respectu plurium subiectoruꝫ primoꝝ. Minor probatur: q̄ personalitas creata totaliter terminaret ipsam: ꝛ illa stante nō posset fieri simul esse in alia persona creata vel increata: non minus enim terminat naturam ꝛ dependentiam eiusdem personalitas cuiuscunq; ꝑsone diuine quam terminaretur in se: igitur ꝛc. P̄ Ad hanc scoti rationem respondendum est singula discutiendo: et sic etiam principalem materiam declarando. Maior igitur propositio assumpta a sco. non est vera. nisi tripliciter quasi glossa subintellecta: prima est supra ly dependentia, quod intelligatur de dependentia ꝓprie et hoc dico: quoniam dependentia ꝓprie non inuenitur sine causalitate: quāuis enim aliquid sit alteri sine causalitate annexum nō tamen dependentia ꝓprie inter illa est: vt patet inter correlatiua quorū neutrum vt sic ab altero dependet in quocunq; genere causē: ꝛ inter differentias diuisiuas ex opposito eiusdem generis, quarum neutra ab altera dependet: ꝛ tamen tam correlatiua q̄ huiusmodi differentias simul esse oportet. Scotus autem dependentie nomine vnitur et cum causalitate ꝛ sine causalitate vt patet. Et ꝓpterea sic extenso nomine vt dō dependentia, maior non est vera nisi apponatur altera glossa supra ly non dependet, quod intelligatur de dependentia omnino eiusdem rationis, ita quod sit dependentia eiusdem speciei specialissime: et in hoc sco tus consentit. Et altera supra ly totaliter, quod intelligatur tam intensiue quam extensiue: quoniam dato quod vnum terminaret totaliter intensiue, non propterea habetur quod illud vnum terminaret totaliter extensiue. Exemplum, albi vt quatuor similitudinem terminat totaliter intensiue aliud album vt quatuor, non tamen terminat totaliter intensiue: quia potest tertium poni simile. Oportet autem ad verificandam maiorem illam: hanc apponere glosam: aliquin non est vera de dependentia essentiali non causali. Quoniam et naturalis rationis lumine nulla apparet maior dependentia essentialis non causalis quam ea que est vnius relatiui ad ꝓpriū correlatiuum: quia diffinitur et essentialiter constituitur per esse ad aliud. Constat autem quod vnum relatiuum sic essentialiter dependet ab vno totaliter intensiue terminante illud, quod non totaliter extensiue terminat illud vt patet de duplo et dimidio: et equali et simili et aliis huiusmodi: idem enim duplum eadem numero duplicitate duplum est non solum ad. a. dimidium, sed ad. b. et. c. et vnum equale eadem numero equalitate equale est omnibus sibi equalibus. Ad si quis dicat scotum tenere quod non eadem equalitate vnum equale est equale omnibus: ꝛ ꝓpterea in sua via propositionem esse veram: facile obiicitur quod ad concludendum aliquid impossibile etiam per diuinam potentiam (vt nunc proceditur) non est ex opinatis, ꝛ refutatis ab aliis ꝛ communi scola peripateticorum procedendum: qualis est ista opinio ponens plura accidentia eiusdem rationis in eodem subiecto secundum idem: negāda est igitur ista maior non acceptanda dictam glosam. ¶ Ad probationem autem istius maioris pro quanto probat ipsam in dependentia essentiali causalium oportet respondere: quia vera ac bona videtur secundum ordinem inditum causis et causatis: et disputatio nostra extra dependentiam causalem versatur. Sed cum subiungit scotus, quod ita etiam videtur in omnibus dependentijs que non sunt causa totum ad causas: respondetur quod non est idem de vtrisque dependentijs iudicium:

ꝛ patet instantia de dependentia vnius relatiui totaliter intensiue terminati ab vno, ꝛ tamen ab altero eiusdem rationis omnino terminabili. Et suffragatur huic responsioni ratio: quoniam dependentia causalis ponit imperfectionem ꝛ indigentiam in causato: que si sublato totaliter est ab vna causa, implicat quod remaneat indigens altera causa. Sed dependentia non causalis potest sine ꝓfectione et indigentia inuenirit vt patet in relatiuis, que in diuinis sine omni ꝓfectione et indigentia inueniuntur: ac per hoc potest aliunde pura ex alterius conditione prouenire quod etiam terminet quod iam terminatum ab alio est. Et sic est in proposito: quod nō ex eo quod filius dei ꝓfecte terminet personalitatem naturam humanā, neq; ex eo quod natura humana assumpta a filio dei remaneat ꝓfecta personaliter ꝓuenit q̄ pater pōt illam ad propriā etiaz personalitatem assumere: sed ex conditione ꝑsone patris, hoc est ex infinitate sue sufficientie prouenit q̄ etiam potest illa minor personare. ¶ Ad confirmationem de accidente respectu plurium subiectoruꝫ primoꝝ: dicit primo quod nulla apparet implicatio contradictionis q̄ de accidenti alicui det vnitatē numeralem in se, ꝛ conseruando illam ponat illud accidēs in pluribus subiectis primis fm se ꝛ q̄ in tali casu neutri esset subiectuz primuz extensiue nisi fm se, hoc est quātum esteꝛ parte sui esset subiectum primuz extensiue et daret vnitatem numeralem: sed diuina potentia aliter de facto operatur. Dicitur secundo, q̄ dependentia accidentis a subiecto primo est dependentia causalis: est enim subiectuz primū causa accidētis: vt patet: ꝛ ideo non confirmat ꝓ hoc maior illa quo ad dependentiaz non causalem. Hec de maiore. ¶ Ad minorem autē dicitur, q̄ in ista vnione est dependentia essentialis non causalis: ꝛ ac per hoc non ꝓprie dependentia. Sed transeuando hoc ad bonum sensum neganda sunt duo: primo q̄ in ista vnione sit dependentia vnius ommino rationis: secundo q̄ vna persona ita puta verbum: totaliter eam terminet intensiue ꝛ extensiue. Ratio prime negationis est: q̄ persone diuine personaliter sumpte sunt quodammodo vnius ꝛ quodāmodo diuersarum rationū: ām fm cōmunē rationē personalitatis sunt vnius rationis: vt in precedēti articulo patet: fm vero ꝓprias rationes suaꝝ personalitatum sunt diuersarū rationum: paternitas enim et filiatio et processio diuersarum sunt rationum. Constat autem ex hoc q̄ humanitas christi ita iuncta est filio q̄ non patri nec spiritui. s. assumptionem terminari per se primo ad personalitatem filij fm sibi ꝓpriam rationem: alioquin terminaretur primo ad cōmune filio et patri ꝛ spiritui. s. concurrerent igitur diuine persone ad assumptionem vt etiam sunt diuersarum inter se rationum. Et consequēter naturam assumptā a verbo, vniri et posse vniri alteri patri aūt spūi. s. alteriꝰ est ratiōis ab vniri filio ꝛ posse vniri filio si aūt. verum dixit. 3. phy. q̄ posse sanari ꝛ posse infirmari sunt diuersarum rationum, alioquin sanari et infirmari essent idem. Ex hoc igitur habetur quod potentia obedientie qua natura assumpta potest vniri persone patris alterius est rationis ab illa qua vnita est filio ꝛ qua potest vni dependentia vnius rationis simpliciter et absolute: vt arguens assumit: rum per se primorum: vnius autem rationis secundum communem rationem personalitatis. Ratio secunde negationis iam patet: q̄ licet filius totaliter intensiue terminet naturam humanam et eius dependentiam ad personam non tamē totaliter extensiue, nec fm omnē obedientiam potentialitas creata totaliter terminaret ipsam, ꝛ illa stante nō posset simul esse in alia persona creata vel increata: ergo personalitas increata. Respondetur concedendo antecedens pro vtraque parte: sed negando sequelam. ¶ Et ad probationem sequele, quum dicitur quia non minus terminaret naturam ꝛ dependentiam eiusdem personalitas quecunq; diuine persone fm̄ terminaretur in se: posset negari hoc quantum ad non minus extensiue. Ueruntamen ꝓprie loquendo, respondendum est, quod non minus sed alio modo et alia ratione terminat persona diuina: et ideo negatur ex hoc vltimo assumpto sequela: quoniam peccat ratio secundum nō causam vt causam. Non enim ideo quia minus terminet persona diuina relinquit naturam adhuc assumptibilem vt argumentum ponit: sed quia alio modo et alia ratione terminat, ideo relinquit naturam assumptam adhuc assumptibilem ab alia persona diuina. ¶ Ad cuius clariorem perceptionem scito, quod hec humanitas si ꝓprium personalitatem haberet, modus habendi ꝓpriam personam esset quia ipsa humanitas esset principium constitutiuum sue persone: ex vnione enim anime et corporis constituerentur non solum vna natura singularis, sed etiam vna persona: ratio quoq; habendi ꝓpriam personam esset sua substantialis ac perfecta natura extra causas suas in rerum natura sibi dimissa. Et quia hec humanitas suapte natura non se extendere potest nisi ad constituendam vnam personam sibi ꝓpriam: et persone repugnat assumi ab alia persona in vnitate personali, interuenit siquidem hic manifesta implicatio contradictionum: ideo hec humanitas sic personatur ex ꝓpria persona in forte quod terminatur in illa intensiue et extensiue. Nec potest stante illa vniri personaliter cum quacunque alia persona creata vel increata: quia essent duo contradictoria simul vera: essent enim vna persona ꝛ non essent vna persona cum assumente: vt pater. Sed hec humanitas alio modo et alia ratione personatur per assumptionem: quoniam non constituendo personam personatur: vt patet in humanitate Christi, que personatur per personam verbi: que non constituitur per illam humanitatem, sed fuit ab eterno. Et hinc prouenit differentia inter hanc humanitatem personatam ꝓpria personalitate, ꝛ personatam personalitate verbi: quod illa remanet in se assumptibilis: ista remanet in se assumptibilis: quoniam illa non potest assumi stante sua personalitate nisi assumeretur sua personalitas, que non est assumptibilis: ista vero quia in aliena personalitate subsistit potest assumi absque hoc quod illa aliena sibi appropriata ꝑsonalitas assumatur. Ex diuersa ergo nō terminandi, ꝓpria

Universidad de Deusto
Biblioteca

vel aliena psonalitate. paret quare natura psonata ppria psonalitate nō
poteſt assumi. z quare psonata aliena pōt assumi: qz sez p ppriam terminat
constituendo illā. p aliena non constituēdo illā. Diuersa quoq; nō est. vtro-
bicq; ter minādi nā z diuina psona terminat ex sua infinitate. vtpote alie-
na persona subsistēs in alia natura (dictum est enim. 6. q. ppriū est diuine
psone ob sui infinitatē subsistere simul in diuersis naturis) z natura huma-
na nō naturali fz obe
dientie potētia psonal
p aliena psonā: psona
autem sez tis non ex
aliqua excellentia sed
ex naturali adequatio
ne terminat: persona-
liter natu ram suam et
ecōtra natura sua na-
turaliter est per illam
adequabilis person-
liter. Et hinc etiā p-
uenit. q cum quelibet
persona diuina sit infi
nita: glibet personare
pōt humanitatē hanc
non ex indigentia na-
ture (vt dictū est) sed
ex sufficientia per-
ne potentis cōmunica
re illi nature etiā suā
personalitatē. Et his
autem habes qō non
solum dependentia hu
ius humanitatis re-
spectu singularū per-
sonarum diuinarum
quo ad assumi est di-
uersarum rōnez inter
se: sed etiam q depen
dentia seu termina-
tio huius humanita-
tis respectu diuine p-
sone et respectu per-
sone proprie sunt di-
uersarū rationū: licet
ēs cōueniant in una
cōmuni rōne termini
quia sez sunt ad per-
sonā. Ruit ergo a fun-
damentis vndiq; fa-
brica scotica: z meri-
to: quoniam hanc hu
manitatem personart
simul a pluribus per-
sonis diuinis nihil a-
liud est q̄ communi-
care huic humanita-
ti plures personali-
tates alienas infini-
tas, appropriando il-
las illi. Et per hec pa
tet quare repugnat
hanc humanitatē ha-
bere simul plures pso
nalitates creatas aut
creatam z increatam:
quia scilicet vtrobiq;
esset implicatio con-
tradictionum: dum natura hec ūn propria personalitate, poneretur vna
persona cum alia persona. Et non repugnat habere simul plures persona-
litates increatas: quia per hoc non ponitur vnam personam assumi in vni
one. ¶In eodem articulo in calce corporis circa autoritatem anselmi,
Aduerte quod durandus in tertio senten. distinctio. prima questione ter-
tia: latenter arguit autorem quasi exponentem per ly vnum eundemq; ho-
minem, personam humanam: dicens contra hanc expositionem. Anſel-
mus concedit quod vna persona assumpſit hominē. et negat plures perso-
nas posse assumere vnū hominem: non intelligitur igit persona per hec.
Sed quoniam durandus ipse postmodum dicit Anselmum dicere sic. im-
possibile est plures personas diuinas esse vnam personam cum vno eo-
demq; homine: ex scip somet conuincendus est. Anselmus volebat exclu-
dere aliquid quod posſit sub apparenti questione cadere: non potest au-
tem aliter cadere sub apparenti questione, quod plures persone diuine
sint vna persona, nisi quia vniuntur in vna persona humana. Et sic ex-
ponit autor: non enim potest intelligi quod sint plures persone diuine in
vna persona diuina: quia hoc statim offert apparentem valde contradi-
centem. Exponendo igitur sententiam anselmi optime in litera dictus est:
sine preponatur ly vna persona cum vno eodemque homine: sive non
preponatur ly vna persona, et dicatur impossibile est assumere vnum
eundemque hominem: sensus enim semper est idem: scilicet quod impos
sibile est plures personas assumere vnam personam. Nec id quod obii-
cit duran. obstat: quia aliud est dicere, assumit hominem, z aliud assumit

per potentiā diuine psone. Est aūt talis diui
narū psonarū conditio, q vna earū nō exclu
dit aliā a cōione eiusdē nāe, fz solū a cōione
eiusdē psone. Qz igitur in mysterio incarna
tionis tota ratio facti, est potentia facientis
(vt aug. dicit in epla ad volusianum) magis
circa hoc est iudicādū fm cōditionē diuise p-
sone a sumptis q̄z fm cōditionē nāe humane
assumpte. Sic g̃ nō est ipoke diuinis psonis
vt due vel tres assumant vnā nām hūanaz.
Esset tñ impoke vt assumerēt vnam hypoſta
sim vel vnā psonā humanā: sicut z anſelm. di-
cit in lib. de conceptu virginali, q plures p-
sone non possunt assumere vnum eundemq;
hominem: scilicet in vnitatem persone.

Ad primū Ergo dōm, q hac posi
tiōe facta. s. q tres persone assumerēt vnā humanam nām, verū esset
dicere q tres psone essent vn' hō, pp vnam
nām humanā. Sicut esn nūc verū est dicere
q tres psone sunt vnus de' pp vnam diuinā
nām, sic verū esset dicere q essent vn' hō pp
vnā nām humanā. Nec ly vnus, importaret
vnitatē psone, fz vnitatē in nā humana. Nō
enim posset argui ex hoc q tres persone sunt
vnus hō, q essent vnus simplr: nihil esn, phi-
bet dicere q hoies q̄ sunt plures simplr, sint
vn' ōtū ad aliqd: puta vnus ppls. Et sicut
aug. dicit. 6. de trin. diuersuz est nā spūs dei
z spūs hois, sed inherēdo fit vn' spūs: fm il
lud. 1. coi. 6. Qui adheret deo, vn' spiritus est.

¶Ad fm dōm, q illa positione facta, hūana
nā esset assumpta i vnitate, nō vni' psone, fz
in vnitatē singulaz psonarū: ita. s. q sicut di
uina nā hz nālē vnitatē cū singulis psonis.
ita nā hūana hret vnitatē cū singlis p assum
ptionē. ¶Ad tertium dōm, q circa myste-
riū incarnationis fit cōcatio ppretatū per-
tinentiū ad nām: q̄ cūq; cōueniūt nāe, pōt
p̄dicari de psona subsistēte i nā illa, cuiuscū
q̄ nāe note significet. Predicta igit pōne fa-
cta: d psona pris poterūt p̄dicari, z ea q̄ sunt
humane nāe, z ea q̄ sunt diuine: z sīr de pso
na filij z spūsancti. Non aūt id qd̄ oueniret
persone pris rōne ppie psone, posset attri-
bui persone filij aut spiritui sancto, ppter di
stinctionē psonarū q̄ remaneret. Posset ergo
dici, q sicut pater est ingenit', ita homo eēt

ingenit': fm q ly homo supponeret pro per-
sona pris. ¶Sicq aūt vltius pcederet: hō
est ingenit', filij' est hō, ergo filij' est ingenit':
esset fallacia figure dictiōis vel accētis. Si-
cut z nunc dicim' deū esse ingenitū, q̄ pr̄ est
ingenitus: nec tñ possumus concludere q filius sit ingenitus, quanuis sit deus.

a ¶Utrū vna persona diuina possit assume
re duas naturas humanas. Art. 7.

Ad septimū Sic procedi
tur. Uidetur q vna psona diuina nō pos-
sit assumere duas naturas humanas. Natura esn assumpta in
mysterio icarnatiōis nō hz aliud suppositū
pter suppositū psone diuise: vt ex supradictis
pz. Sz g̃ ponat eē vna psona diuina assumēs
duas hūanas nās. eēt vnū suppositū duaruz
nāz. eiusdē spēi. Qd vr implicare ꝛdictionē:
nō esn nā vnius speciei multiplicat nisi fm
distōnem suppositoz. ¶. Hac suppone fcā
nō posset dici q psona diuina icarnata esset
vn' hō: q non hret vnā nām hūanā. Sīliter
nō posset dici q essent plures: q plures hoies
sunt suppōsito distincti, z ibi esset tātumvnū
suppositū. Ergo ꝓdicta positio est oīno im-
possis. ¶. Incarnationis mysterio tota nā
diuina est vnita toti nāe assumpte. i. cuilibet
parti eius: est esn chs pfect' deus z pfectus
hō, totus de' z totus hō: vt dam. dicit in. 3.
lib. Sed duo humane nature nō possent tota
liter sibiinuicem vniri: q oportet q anima
vnius esset vnita corpi alteri'. z q etiaz duo
corpora essent simul: qō ꝓfusionē induceret
naturarum. Nō ergo est pone q vna persona
divina duas humanas naturas assumat.

Sed ꝺtra Est, q dequid pōt pr̄ pōt
filius. Sz pr̄ post incarna
tionē filij pōt assumere nām humanā aliam
numero ab ea quam filius assumpsit: in nul-
lo esn per incarnationē filij est diminuta po-
tentia pris vel filij. Ergo videt q filius post
incarnationē possit aliaz humanā nām assu exprimeretur.

b **Rñdeo** Dicēdū, q illud qō pōt in
vnū z nō in amplius habet
potentiā limitatam ad vnū. Potentia autez
diuine psone est infinita, nec potest limitari

quia agit per modū nature q̄ est determinata ad vnum, nō argueret limi-
tationē potētie. Sed si ex ipsa potētia est q possit in vnum tñ, limitatione
in illa arguit q̄m potētia, vt potētia extēdit se ad pole: qō ꝓphēdit vni
tate: ita q excludat multitudinem. Uñ in ar. vltimo q. 41. in prima parte.
dictū est q nō ex impotentia pris est q vn' tñ filij' sit genitus z q̄habilis
in dinis. Et q b ꝓpō, pceditur pre potētie, iō simplr z absolute assumpta
est prepositio illa.

¶Circa probationem ad a. ad creatuz. Uñ nō est dōm, q persona
ex parte termini. no- diuina ita assumpserit vnā naturā humanā
ta diligentissime au- q nō potuerit assumere aliā. Uideretur esn
torem habere pro in- ex hoc sed q psonalitas diume nature esset
conuenienti ac impo- ita cōprehēsa q vnā naturā hūanā q ad eiz
sibili personā diuinaz psonalitatē alia assumi nō possit. Qō ē im-
vt terminum compe possibile: nō enim increatū a creato cōprehē
hendi a natura crea- di potest. Dz ergo q sue cōsideremus per-
ta. Nec. n. nihil aliud sonam diuinam secundum virtutem, que est
ꝺicere q docere (qō principium vnionis, siue secundum suā per-
iam pr̄elib. animus re sonalitatem, que est terminus vnionis: opor
spondēdo scoto) hoc tet dicere q persona diuina pter naturam
q persona diuina non humanam quam assumpsit, possit aliam nu
folum est infinita in mero naturam humanam assumere.
essendo et causando
ratione nature diui-
ne, sed est infinita in
terminando ratione
sue personalitatis: in
comprehensibilitas si-
quidē increate perso-
ne vt termini a natu-
ra creata vt assum-
pta nihil aliud signi-
ficat q̄ infinitatem in
terminando increate
psone. Et vt excelsa
dei balbutiēdo vt pos-
sumus reſonemus: di-
cendu z est q infinitas
diuina vt est nature
seu naturalis consti-
tuit infinitū ens z in-
finita causa: vt aūt
est persone seu perso-
nalis, constituit infini-
tam personā vt sic: q
claudit in se infinita-
te in terminando. Et
ideo pōt q̄libet dicti-
na persona subsistere
nō solū in pluribus na
turis: sez nāli z assum
pta: fz etiā in plurib
assumptis: z eadē rō-
ne in infinitis si infi-
nite inuenirentur sīl.
¶In rñsione ad pri-
mum prīcipium ar-
gumenti. Dicēdū
q̄ sicut ꝓ ad ꝓ
ꝓ ꝓ ꝓ
ꝓ ꝓ ꝓ
ꝓ ꝓ

Universidad de Deusto
Biblioteca

derunt. 2° verb. qz ppria pfectio hois vt rōnalis. q̄ ē sapia, pfistit in ptici
pādo vbū dei. Od pbāt exēplo sicut pfectio discipuli in participādo vbū
magīstri. z nutrīe. fons sapie ꝛc. probat deide applicādo: q̄ supza pticipatio
nē diuini vbi i q̄ ppria pfectio hois p̄z mēte pfistit. pueniētissime appo
tur vt idem vbū dei pſonalr vniat nature hūane: vt pſummata sit hois pfe
ctio: vt sez q̄ incheat in pticipatione ipsi⁹ vbi hūana pfectio. pſummet nō
in participatione. sed
in personali adeptio
ne ipsius verbi. Relī
que rationes clare pa
tent in litera.

a ¶ Super questiōis 4. Articulū primum.

¶ Istribus articu
lis primi q. 4. in
corpōi principio de
clarat̄. quod intelli
gitur de assumptibili
non secundum poten
tiam passiuam natu
ralem. z in respōsio
ne ad primum nec se
cundum potentiam
obiectiue ad omnipo
tentiam dei: sed secū
dum potentiam con
gruitatis ad vnionez
pſonalē. Et ratio⁹ oim
in locis suis patebit.

b ¶ In corpore arti
culi est vnica conclu
sio. Sola natura hu
mana est assumpti
bilis. probat: hec duo
silicet congruentia
dinitatis et necessi
tatis soli nature hu
mane conuenientiter
go sola natura huma
na est assumptibilis.
Antecedens quo ad
exponentem affirma
tiuam p̄. patuit: quo
ad dignitatem qui
dem: quia natura hu
mana nata est attin
gere per propriā ope
rationem cognoscen
do z amando verbum
dei quo ad necessita
tem vero, quia subia
cens peccō originali in
digebat reparatione.
Quo ad exponentem
autem negatiuam. p
bat: q̄ creature irra
nali deest dignitas
nature ād angelice de
est ꝑgruitas necessita
tis. Cōsequētia pbat:
qz assumptibile dicit
aptū natum assumi a
diuina persona non p
potētiā passiuā natu
ralē. q̄ p⁰ ꝑgruit
tatis ad vnionē pso
nalē diuinā. hoc vltī
mo assumptū. pbatur
qz potētia passiua na
turalis nō se extendit
ad id qđ trāscēdit oz
dinē naturalem.

¶ Circa hec due du
bitationes sunt. q̄ ex
dictis lr̄e in rōnibus
argumētoꝝ. solui
tur. Primū dubiū est
circa ptēm illā assum
ptibile nō extēdit se
potētiā passiuā natu
ralē. ergo sm ꝑgruē
tiā: quā possit rōnderi
ptie non valet: q̄m
potest attendi secun
dum potentiam obie
ctiuam. Ad b ex rōnione ad
primū in lra rōndet q
creature denominan
tur aliquales ex eo q
conuenit eis sm ppria, q̄ nō ex eo q̄ cōuenit eis sm pnias z vltas cās: ppo⁹
ad̄ obediēt̄ pueniēt creature i ordine ad primā cām, vt p⁹: potētia ad ꝑgrue
tis attēdit sm ppria ipsi⁹ creature: z nō creature denoiant aliq̄les b ē assū
ptibiles sm ꝑgruitatē. nō sm obediētiā. Sz hristo nō vt sc̄lidā: tū ex crea
tis sm autorē hūana natura dr assumptibil⁹ per potētiā obedientiē. Tū q̄ assume
ptibile est denoiatio pueniēs creature solū ex ordine ad deū: attendi sm̄ nō pōt ēt ex parte ꝑgruente nāe sm illi⁹ ppria, z ex pte oi
poē dei: z p⁹ oppositio mō nā aliq̄ ē denoiabilis: z nō sm ppria dr ꝑgrue
antibilis vt ia supribilis. Ad tertiā pcedit q̄ creature denoiant simplr
aliq̄les ex dei po⁹ qi ex ppria si sūt oppositi mō denoiabiles. Nec oppo
sitas reparatiōis: quā āgelica nā adhuc reparāe indigeat. Ad b dr q̄ fi
ptibile est denoiatio pueniēs creature solū ex ordine ad deū sicut ex ordine
quā iā deūm sit ppria esse dīne pſone subsistere in pūbus natu
ris. Tunc qz creature denoiant aliq̄les ex eo q̄ pueniēt illis sm cās p̄mas z vltas de
cunt cēm creare z pser uare ac conseruabiles ex pma cā: dr ēt natu
ra repata ex prima et vltima cā deo ꝛc.
Ad hec dr q̄ ppe in
rsione ad 3ūm aliter
sz creature denoiant
aliq̄les ex eo q̄ pue
nit eis sēm proprias
cās. non aūt ex eo q̄
cōuenit eis secundum
primās z vltas causas
intelligenda est cum
grano sal. s. quando
oppōr denominatio
nes cōuenīt illis sm
ppriās z primas cau
sas. Et hanc glosam
manifestat autor eius
dē intētionis in sub
iuncto exēplo de mor
bo: qui secundus pro
pria dicit incurabilis
ḡtiens tllectualis
oppositam denomina
tionem habeat z dr
curabilis. Ita
quod quando denoi
natio aliqua sic se ha
bet ad creaturas q̄ fi
cuidam pueniūt sm
matriā z sm primaz
cām negatiue aut p⁹
sm ppā negatiue z p⁹
primā cāz affirmatiue sumt
nolandē: tūc creature
denoiantē aliq̄les sim
plr sm ppā z nō p⁹
mā cāz. sz cū additiōe
vt p⁹ i exēplo lr̄e. mor
bo⁹ dicit curabilis
curabilis vel incu
rabilis attendendo
ppā sm primā aūt cā
dr curabilis et incu
rabilis q̄ curabilis
pria z sm primā aūt cā
dr

Universidad de Deusto
Biblioteca

positiuū aliqđ addit .illud ad pfectionē spectaret:cū psona significet pfectissimū qđ in gne sube. ℙSimlr aūt z ghal:rō dnđy magni ē tāta diuersitas opiniouū.z obscuritas rei. ℂ Laudimꝰ aūt in cōne ista 4ᵒ ꝓ ista:primo est an psona supta hāc nām addat in se aliqđ,an solū sm rōnē:2ᵐ an supposito qꝫ addat aliqđ i se,an illō sit positiuū vl negatiuū:3ᵐ an illō sit intrinsecū psone an extrinsecū:z 4ᵐ qđ ē illō positiuū vl negatiuū,intrinsecū vel cōnotatū. Que

Ad primū Ergo dōm,qꝫ nām hūanitas ad euitādā replicatiōnē sil tractabūr. ℙEst igit ꝑ opio,qꝫ suppositū z nā hec in oibus suis subjs sunt idē re, et dr solo mō intellectu tm qꝫ psona sit assupta. ℂ Ad 2ᵐ dōm, qđ gēdi vt qđ est z ē est: ita qꝫ idem est ē z qđ differtū aliqua rōne. qđ est vt q fortes dr hō. et ipa sua hūanitas. Et hoc ꝓpter additionē alicui qđ est supta humanā nām:qđ est vnio ad diuinā psonā.

atomo.l.in idiuiduo:qđ nō ē aliđ a suppōsito creato,qđ est psona filij dei. Vñ nō seq̄tur qꝫ psona sit assupta. ℂ Ad 2ᵐ dōm, qđ nāe assumpte nō deest ꝓpria psonalitas ꝓpria qꝫ idem est ē z qđ defectū alicui qđ ad pfectionē hūe nāe pertineat. Sz ꝓp additionē alicui qđ est supta humanā nām:qđ est vnio ad diuinā psonā.

hūs illam ab agēte. Et hui opinionis est henric de gādauo in q̄. 4.q.3. ℙ ℂ Secūda aūt opio est ꝙ suppm z nā sunt idē re q̄ ad intrinseca,sed differūt realr ex tā ad ꝙtata q ostādā. ex mō significādi:ꝙtata aūt hmōi sunt illa q silcū nā habent.sine qb nā nō ꝓt esse. Verbi gra sortes est ipa sua hūanitas in cōcreto vt significat hūs reliq̄ sine qb humanitas non hr in rerū natura. Et hui opinionis est heruens in quol.3.q.6. ℙ Tertia opio est ꝙ suppm z natura differūt realr medio modo inter extrinsece z intrinsece.ita ꝙ suppm addit supta naturā affectionē q̄ natura subest accidib. ita ꝙ sortes nō est sua hūanitas:qꝛ sortes signat hūmitatem vt affectam accidib. hūanitas vbo nō. Ab hermeo z ioanne de neap.recitat hec opinio z improbat. ℙ Quarta opinio est ꝙ suppm differt realr a natura sicut totū a ꝑte:qꝛ dicē cōpositū ex natura z esse ē. ſtic. hec ēt recitat ab vtroqꝫ dictorū z improbat. ℙ Quinta opinio est ꝙ suppm differt a natura ꝙ vnū ꝙtatū extrinsecū,sz actū eēndi:ponit.n. hec opinio actū eēndi nō claudi i supposita rōne.in q̄ differt a ꝑcedente:z hū dicit in hoc,sed ꝙtatē ꝙ suppm; qꝛ esse est ꝓprius actꝰ suppositi vt qđ est opinio capreoli in 3ª sen.dist.5. q.3. ℙ Sexta opinio est ꝙ psona addit supra naturā hanc aliqđ intrinsecū constitutiuum psone negatiuū tm. Et hec est opinio scoti in.3.sen.di.ꝓ 4. q.que ꝛbis ipsius vtendo addit duplicē negationē:scz dependētie actualis a psona diuina,z dependētie aptitudinalis respectu cuiuscūq; terminī. psone diuine:hoc est nō dependere.Et secundum aptitudinem a psona diuina vt sic:ita quod hec hūanitas est persona:ꝙ hoc ꝙ nec apta nata est terminari ad psonalitatem diuinam.nec actualiter terminat ꝙ eam. ℙ Septima opinio ꝓpinqua huic est:ꝙ ꝑna addit supra naturā hāc solam negatiōnē annexam extrinseci positui z intrinsece.vnionis ad illud.ita ꝙ suppm significat illāmet rē quā sil.ñat natura,sed significat eā vt hz hanc duplicem negationē. scz in nullo extrinseco subsistere. Et hui opinionis est ioānes de neapoli in ql.q.2. ℙ Omniū harū opinionū enumerantium in hoc,ꝙ suppositū nihil positiuū intrinsecū addit supra naturā pr̄dicte sine nāe fundamētū extra illud intrinsecū ꝑdat nō posse esse accessū nec subam, que est forma aut materia aut compositū ex ꝙtraq;.Accedit ad hoc autoritas Aristotelis in septimo metaꝑh.tractantis hanc questionem:z dicentis quod in his que sunt per se idem est quod quid est z id cuius est: constat enim substantiam esse de numero eorum que sunt z dicuntur per se. Donendi aut aliqđ superadditū negatiuū vel positiuū cooit 2ᵐ modo sigfiandi.z a sumptio singularis humanitatis a rpo sine sua personalitate.

ℙ Preter eōs aūt dictas opiniōes recitatur alia opinio a scoto ioanne de neapoli si ñ vna z eadē ab vtroqꝫ recitat:tenens suppositū addere supra naturā singularem entitatē positiuā intrinsecam suppposito cōmunicāte ipsius:sicut hec inđ scotus hūanitas addit supra humanitatē;vel sicut modus eēndi vt inđ ioānes de neapo.addit supra naturā cui ē:z reducitur entitas ista ad genꝰ sube sicut esse ẽle ad genꝰ entis. ℙ Omissis afferre opinionē dicentem suppositū differre natura,qꝛ sortes dicit cōpositum ex materia z forma hūanitas no formā:nō ē aūt ꝓpositū gōnis:q̄ supponit filiū dei assūpsisse singulare hūanitatē oppositā er hac alia z b coepe:iuxta illō:verbū hō ex alia rōne li z hū ca:ne subsistēs) z ñ nō negationē aut accessū ꝓpter hāc hūanā. ℂ Examinada ista discutiēdaqꝫ sunt b ꝛz doctrinā dñi thome z simplr. Et doctrina dñi tho.hꝫ inter n ꝛz suppositū z creaturis talē tātāqꝫ ee differētiā,vt suppositū sit primū subm actꝰ eēndi in rerum natura natura nō.sit aūt ꝙ suppositū sit subz filiationis realis,natura nō ita ꝙ si natura sine suo supposito ponerē nō esset subz actus essendi nec eēt subm filiationis. Et primū quidē dicit autor inferius in.q.17. ar.2.ꝓ totū:vbi in rōne ad primū dicit b hoc esse conseqꝫ naturā nō sicut habentē esse. Sc̄m aūt dicit inferi⁹.q.33.ar.5.ꝓ totū vbi in rōne ad primū dicit hec hoc hūanitatis tpalis cāret in rpo rēporalē filiatiōnē realē si esset ibi subz hmōi filiationis capax ꝛc.ex hoc aūt ꝙ hec hūanitas z hic hō sic dr̄nt,qꝫ illa sm rem nec actus eēndi nec filiationis realis est capax nisi rōne huius,vt ꝓ se ꝓmo subz ꝛtrinsecū,ꝙ dicere ꝙ aliqđ realiꝫ differentiā sit iter hāc hūanitatē z huc hoīem:ita q̄ aliqđ reale includat hic hō qđ nō includit hec hūanitas:qua realitate hic hō habeat qđ sit susceptiuum q̄ actꝰ essendi q̄ filiationis realis:cuiuscūq; realitatis defectu hec hūanitas deficiat ab hoc,qđ est esse susceptiuū ꝙ se primo actu essendi z filiationis temporalis. Nam hec differentia in rerum natura est:z sm cōstitutum per se ꝓmo subiecti filiationis realis siue actꝰ essendi. Et ꝓptera nō pōt reduci ad differentiā sm modos intelligēdi aut significandi nec ad differentiā sm ꝴ ꝙtata,q̄ cū sint illa:qm hec dicta buerit,ola extrinseca z modos intelligendi z signādi,nec ad differentiam penes negationes z qm negatio non

IIII.

ℂ Ad 3ᵐ dōm,qꝫ cōsumptio ibi non ꝓportat destructionem alicuius,quod puus fuerat, sed unpeditionem eius,quod aūt cē posset. Si enim humana natura nō esset assumpta a diuina ꝑsona,nā humana ꝓpriam ꝑsonalitatem hēret:z ꝓ tanto dicitur ꝑsona consumpsisse personam,ꝛz improprie:qꝛ persona diuina sua vnione impediuit,ne humana natura propriam personalitatem haberet.

ℂ Simpliciter autem z absolute loquendo monstratur positiō ni consentanea:tam secundum ea que sunt ex lumine naturali quam ex ea que sunt ex lumine fidei nota. Rationabile siquidem est dupliciter dici subā in.3.meta.ſ.de eentia z de prima subā,sicut substantia ꝑficitur in.5.meta.ſ.de eentia z de prima subā sicut substantia ꝑficitur in.7.meta.ergo natura hūana in xpo ꝑsonari ꝙ verbū qꝛ terminat ꝙ illius ꝑsonā:z econtra verbum ꝑsonare naturā illā qꝛ terminat illā.sed o.est vltimꝰ:igm duēt nisi ꝑficiet nō est vltimate terminata:vt ꝓt̄ de humanitate xp̄i,quę nata aūt ꝙ ꝑsonā verbi.Constat aūt ꝙ si terminata est ꝑsonalitate ꝓpria vel aliena,ſtāte illa nō est terminabilis vltra,nisi forte extensiue:nō ex parte sui,sed ex oꝑatiōe alterius potētis ē seipm terminā illius efficere:vt hoc nō tollit ꝙn prima ꝑsona assumens terminauerit vt vltimus terminꝰ ꝛz terminos multiplicat extensiue est igitur ꝑsonalitas terminꝰ vltimꝰ natura singularis:est enim quodāmodo idez z quodāmodo non idem:sicut terminus est terminato quasi idem z quasi nō idem:est enī aliquid eius.s. terminus,z nō est illud:vt patet de puncto z linea. ℂ Ꝓt̄ scḃo de separabilitate nā pōt natura fieri sine suo termino in acm,non aūt econuerso sicut pōt linea esse sine omni puncto in actu,vt patet de linea circulari: non aūt econuerso,qꝛ implicat puncti esse sine linea:vt pote hīs z non hīs punctis nulla est cōpositio:nō enim linea cōponitur ex punctis aut ex linea z punctoꝛ sil inter personalitatē z naturam nulla est cōpositio:sed se hñt vt terminus z terminatū. ℂ Ꝓt̄ quarto qꝫ non fingimus nouā subam vlra materiā formā z compositū:qm appellatione cōpositi intelligitur in ex materia z forma cōponitur nō solū essentia fortis;sine cōiter sumpta,vt humanitas:sine singulariter,vt hec humanitas;sed ēt ipse fortes vt ꝓt̄. Sed qm subā distincta est in nām z subam primā:z subā prima inuenitur in solis subjs cōpletis,sine sint cōposite sine simplices forme in lucem prodeant nos ad dine psonalitatis aliqlē unitatione ēt in creaturis ꝑsonalitē positiuā re esse. ℙ Amplr dicēres ꝑsonā vbi in rpo supplere personalitatē humanā:cōstat qꝫ nō dicūt q suppler nihil negatiū aūt ē nihil formaliter intedūt qđ suppler subā qua signāt ꝑsona hūana seu hic hō:nō enī ē realem. Et hoc ipm magis attestāt q̄ fuit autoriꝫ est q dicta est:qm ꝓ liquēdo ponēres ꝑsonā nō ꝙstituī intrinsece aliq̄ positiuo supra hāc nām gnēter ex negatiōe personalitatis hūane nihil reale debent auferre ab hac rpo qđ est in alijs:qꝛ nihil reale ēnenit hoibus rōne negatiōis aut homogeneis:videmus enim qꝛ ex sola diuisione res multorū ꝑdicamento rum simul actu absq; alio generante fiūt:qꝛ sola cīs ligni vel aque diuisio ne quelz pars acquirit nouū terminū in gne ẽntitatis:qm ex illa parte qua rit nouā relone,qm quelz sit actu totū:vt patet:acquirit esse in actu ꝓprio quū ꝓius esset in potentia in toto vt pote pars eius:acquirit nouā hypostasis,qm quelibet para est hypostasis seu prima subsistentia,quū ꝓius non esset prima subsistentia.sed prime subsistentie pars. Existente siquidem hypostasi vna in actu z multis in potentia:ꝙns est ꝙm doctrinam arist.in.2.de anima:vt sola diuisione fiant due sube in actu.q̄ prius erant vna in actu z due in potentia:non minus ꝙ in animalibus imperfectis exīte vna alia in actu z duab⁹ in potētia,sola diuisione fiūt due anime. Et mō igitur quo videmus multiplicari hypostases,rōni cōsentaneū apparet qđ terminatio nem nature singulari superaddat:qm terminoum talis est gño. Et confirmat hoc anēte diui tho.vbi.5.ad tertium argumētū. si verbū dei deposuisset humanitatē.dicētis,separatio dat vtriqꝫ partiū totalita tem:totalitas esse ꝛ completio idem sonāt.eo ꝙ vltimata terminatione cōtes i ei.ideo tanto rōnabilior hec pō monstrat,quāto ola consona ofidenter ꝛ soluentur difficultates. Et hec nāqꝫ realitas ꝑsonalitatis est terminꝰ vltimus nature:ꝓt primo difficultas dei de idēntitate z diuersitate eius a natura singulari:est enim quodāmodo idez z quodāmodo non idem:sicut terminus est terminato quasi idem z quasi nō idem:est enī aliquid eius.s. bilitate:nā pōt natura fieri sine suo termino in acm,non aūt econuerso sicut pōt linea esse sine omni puncto in actu,vt patet de linea circulari: non aūt econuerso,qꝛ implicat puncti esse sine linea:vt pote hīs z non hīs punctis nulla est cōpositio:nō enim linea cōponitur ex punctis aut ex linea z vt terminus z terminatū. ℂ Ꝓt̄ quarto qꝫ non fingimus nouā subam vlra materiā formā z compositū:qm appellatione cōpositi intelligitur in ex materia z forma cōponitur nō solū essentia fortis;sine cōiter sumpta,vt humanitas:sine singulariter,vt hec humanitas;sed ēt ipse fortes vt ꝓt̄. Sed qm subā distincta est in nām z subam primā:z subā prima inuenitur in solis subjs cōpletis,sine sint cōposite sine simplices forme in lucem prodeant nos ad dine psonalitatis aliqlē unitatione ēt in creaturis ꝑsonalitē positiuā re esse. ℙ Amplr dicēres ꝑsonā vbi in rpo supplere personalitatē humanā:cōstat qꝫ nō dicūt q suppler nihil negatiū aūt ē nihil formaliter intedūt qđ suppler subā qua signāt ꝑsona hūana seu hic hō:nō enī ē realem. Et hoc ipm magis attestāt q̄ fuit autoriꝫ est q dicta est:qm ꝓ liquēdo ponēres ꝑsonā nō ꝙstituī intrinsece aliq̄ positiuo supra hāc nām gnēter ex negatiōe personalitatis hūane nihil reale debent auferre ab hac rpo qđ est in alijs:qꝛ nihil reale ēnenit hoibus rōne negatiōis aut homogeneis:videmus enim qꝛ ex sola diuisione res multorū ꝑdicamento rum simul actu absq; alio generante fiūt:qꝛ sola cīs ligni vel aque diuisio ne quelz pars acquirit nouū terminū in gne ẽntitatis:qm ex illa parte qua rit nouā relone,qm quelz sit actu totū:vt patet:acquirit esse in actu ꝓprio quū ꝓius esset in potentia in toto vt pote pars eius:acquirit nouā hypostasis,qm quelibet para est hypostasis seu prima subsistentia,quū ꝓius non esset prima subsistentia.sed prime subsistentie pars. Existente siquidem hypostasi vna in actu z multis in potentia:ꝙns est ꝙm doctrinam arist.in.2.de anima:vt sola diuisione fiant due sube in actu.q̄ prius erant vna in actu z due in potentia:non minus ꝙ in animalibus imperfectis exīte vna alia in actu z duab⁹ in potētia,sola diuisione fiūt due anime. Et mō igitur quo videmus multiplicari hypostases,rōni cōsentaneū apparet qđ terminatio nem nature singulari superaddat:qm terminoum talis est gño. Et confirmat hoc anēte diui tho.vbi.5.ad tertium argumētū. si verbū dei deposuisset humanitatē.dicētis,separatio dat vtriqꝫ partiū totalitatem:totalitas esse ꝛ completio idem sonāt.eo ꝙ vltimata terminatione cōtes i ei.ideo tanto rōnabilior hec pō monstrat,quāto ola consona ofidenter ꝛ soluentur difficultates. Et hec nāqꝫ realitas ꝑsonalitatis est terminꝰ vltimus nature:ꝓt primo difficultas dei de idēntitate z diuersitate eius a natura singulari:est enim quodāmodo idez z quodāmodo non idem:sicut terminus est terminato quasi idem z quasi nō idem:est enī aliquid eius.s. terminus,z nō est illud:vt patet de puncto z linea. ℂ Ꝓt̄ scḃo de separabilitate nā pōt natura fieri sine suo termino in acm,non aūt econuerso sicut pōt linea esse sine omni puncto in actu,vt patet de linea circulari: non aūt econuerso,qꝛ implicat puncti esse sine linea:vt pote hīs z non hīs punctis nulla est cōpositio:nō enim linea cōponitur ex punctis aut ex linea z punctoꝛ sil inter personalitatē z naturam nulla est cōpositio:sed se hñt

Universidad de Deusto
Biblioteca

sequente absq; personalitate que est propium illius subiectum secundum
nature ordinem, cui diuina non est alligata potentia. Et sexto quod sicut
cum de integritate & perfectione ac non defectu hominis in christo est ser
mo, intelligitur quod ad naturalia vt distinguuntur contra personalia; te
stante etiã alia analio, perfectus homo ex anima rationali & humana carne
subsistens: vbi expresse perfectionem hominis in christo, in constare ex alia
rationali & humana carne posuit: clarum est autem perfectio nihil deesse
nihil ergo desse perfecto homini christo asseritur si ex anima rationali et
humana carne constare dicitur: cum qua perfectione liquet stare defectũ
personalitatis quicquid sit illa. Ita quando est sermo de nonitate aut ac
quisitis seu acquisibilibus per humanitatem assumptam si sibi dimitte
retur, & dicitur nihil noui acquiri aut aduenire, sed per seipsam subsistere
intelligitur de his que non ex ipsa separatione consequuntur: et quod di-
missa sit per seipsam omnissam subsisteret in quo clauditur id quod ex se
paratione datur seu cõsequitur in ipsa natura negatio enim & exclusio et
exceptio non cadunt super concomitantibus ipsam separationez que ponĩ
tur. Constat autem ex dictis ab autore, quod separatio dat totalitatem
seu complementum qua seu quo hypostasis differt a natura: & quod natu-
ra assumpta impeditra esta propria personalitate que ad ipsam consequẽ-
retur separatam: quoniam cessaret vltio que impediuit. Et si ad has duas
glosas te retulueris perspicias omnia soluta, clara & consona.

¶Ad aureoli primum respondetur primo, quod quicquid in natura pl ntatum est, assumpt et verbum: in natura dixit dama. non in persona. verũ-
tamen qz personalitas plantata est in natura, & ad quam sequeretur si non
esset impedita per assumptionẽ: dicitur secundo quod ly quicquid distri-
buit pro plantatis in natura, ita quod conueniant sibi vt distinguitur con
tra personam. Et si contra hoc applicetur instantia allata: scilicet termin⁹
humanitatis est aliquid humanitatis respondetur quod terminus vltri-
mus (de quo solo est sermo) sit aliquid humanitatis, potest dupliciter in-
telligi. primo quod ita sit aliquid humanitatis distincte contra perso-
nam, quod conueniat sibi absq; personalitate, & sic negatur, quia impli-
cat duo contradictoria simul: quoniam est constitutiuum personalitatis.
Alio modo quod sit aliquid humanitatis totaliter cõplete: & hoc est verũ
quia est terminus eius: & vltra hoc est aliquid in potentia ipsius humanit-
tatis, ꝑ ꝯm se est terminabilis termino proprio. ¶Ad secundũ negatur p-
prie loquendo prima se inclinat: quoniam huiusmodi entitates & realitates
constituẽtes non sunt ipsa entia que sunt: sed sunt quibus aliqua sunt hoc
enim modo actus essendi & vniuersaliter constitutiua entium enti dicun
tur. Unde secunda sequela nihil valet: nec habetur. 7. meta. Ad confirma-
tionem negatur illa conditionalis: si distinguuntur realiter possunt sepa-
rari & separatim assumi: quoniam nõ omnia distincta realiter sunt separa
bilia sabsis virtute. Ad tertium negatur sequela multorum inconuenie-
tium: & ad primũ inconveniens negatur sequela: probatio autẽ & assumit
falsum, & est ꝓ nobis. Assumit quidẽ falsum dicẽdo qꝫ verbũ nõ est termi
natio: qm verbũ est sua ꝑsonalitas, que est vltima terminatio nature diui
ne sicut personalitas humana est terminatio nature humane: salua semp
differẽtia que subintelligitur inter diuinã & creata. Est autem pro nobis
quia ex hoc quod verbum est terminatio subsistens, sequitur quod pores
supplere vices terminationis create, quemon est finum terminatiũ vtpote
prehabens quicquid est in huiusmodi creatis terminationibus.

¶Ad secundum inconueniens similiter negatur sequela: nec probatur per
hoc quia terminatio illa non est homo: quia non oportet quod termina-
tio illa sit homo sed quod constitutum per terminationez illam sit homo.
Quod est verum: quia persona humana que constituitur illa terminatio-
ne est homo. Et patet nullitas huiusmodi arguẽdi ex differentia: ex hoc
enim quod rationalitas non est animal, non sequitur ergo constitutum per
rationalitatem non est animal. ¶Ad tertium inconueniens negatur simili
ter sequela: quoniam in angelis esti non distinguitur natura ab hac natu
ra (quoniam seipsa est hec) & hoc intendit ꝓbs distinguitur tamen natura
a persona: de qua distinctione vel indistinctione philosophus nihil dixit:
philosophus enim indistincte vtitur nomine individui & hypostasis: & so
lum pertractat de distinctione quidditatis & cuius cuius est ꝯm phꝫ natu
re & individuationis. Nec mirũ cum etiam autor in prima par. q. 3. ita in-
distincte & tractet & declarat questionem de distinctiõe nature & suppositi
puto autem in causa fuisse quod vsq; hodie non fuissent exitata ingenia
humana ad perscrutandas subtilitates inter personam & individuam na
turam nisi mysterium trinitatis & incarnationis revelatus ad hoc inuitas
set. ¶Ad quartum dicitur exponendo sensum propositionis subsitãtia pri
ma est prima subsitantia per essentiaz: quoniam potest dupliciter intelligi:
primo per essentiã cõpletaz: & sic est verissima & sequitur ex positione no-
stra. Alio modo ꝑ essentiã absq; termino ꝓprio: & sic est falsa: nõ, sufficit
ad rõnez prime subse esse sine termino. Nec est verũ ꝙ prima subsa nõ sit
subsa inquantũ primo sicut nõ est verũ ꝙ hõ inquantũ homo non est aliã
ghis nec rationalitas sit animal, nec ꝑsonalitas sit ipsa subsa. ¶Ad 3m nega
tur sequela: tam subsa dicit subsistere per se: & per suã essentiam completã
seu terminatã subsistit. Sed verũ est quod sequitur ꝙ subsantia interminã-
ta seu incõpleta non per se subsistat: sed oportet ꝙ sit terminata ꝓprio
termino. Nec subsistere ꝓ ꝓpriũ terminũ distinguitur contra subsistere
per se, qm ꝓprius terminus aliquid sui est: sicut lũea terminari ꝓ pun-
ctũ & corꝑs ꝙ superficiẽ distinguitur ꝑ terminari ꝓ se) qm nõ sic est aliud ter-
minus ꝓprius quin sit aliqd terminatum: corpus enim de gñe quantitatis
nõ est aliter terminabile ꝑ ꝙ superficiem ꝓpriã. ¶Ad 4m negatur sequela:
& probatio assumit falsum: qm terminatũ non subsitat termino alio, est
enim subesse alicui: qm aliud terminari per illud: ma aũt terminat ꝙ ꝑsona-
litatẽ sicut linea terminatur puncto. ¶Ad septimũ negat ꝓprie loquen-
do sequela: qm terminus nõ compositum cum terminato. sed bene sequitur
quod vltra subsitãtiaz ꝙ essentia que resolvit in materiã & formã & ponit
filiam compositam etiam singulare inueniuntur aliter subsitantia ꝙ hypo-
stasi, simplex vel compositaz: que qz nihil addit supra singularem essentiam
nisi terminum, non ponit in numerum cum illa & suis partibus. Et hanc
distinctionem iam accipimus ab arist. in. 5. meta.

¶Restat nũc satisfacere obiectioni in oppositum in principio allate et ver
bis autoris in responsiona ad secundum eiusdem articuli: & dicendum est
quod si subtiliter inspiciantur, litera supponit defectum ꝓprie persona-
litatis in humanitate assumpta. Et causam reddit non defectum alicuius
quod pertinet ad perfectionem nature vt distinguitur contra personam
sed additionem alicuius quod est supra naturam, scilicet personalitatis
quoniam hoc est per se notũ: et eo ꝙ naliter quelibet humanitas inuenta
ꝓpria personalitate personata: excepta christi humanitate ex miracu-
miraculo. ¶Constat aũt ex scdo phi. ꝙ vnũqõq; sicut naturaliter a-
ita aptũ natũ est agi. Et ex hac ꝛclusiõe ꝙ sequitur: scz humanitas quelibet
ꝯm se inclinatur naturaliter in ꝓpriã personalitatem: potes arguere quo
personalitas nõ solũ negatione sed positiuum addat nature, ad qõ conce
mitatur negatio: quoniam nulla naturalis habilitas est per se primo ad
negationẽ: sed ad positiuũ cui qñq; annectit negatio: qz naturalis inclĩ
tio est per se primo ad aliquid & nõ ad nihil formaliter negatio autem
hil formaliter est. Nec est vera responsio eorum ad hoc, dicendo ꝙ cor
ra naturalis, qz naturaliter possunt nõ esse habent inclinationẽ ad non
& ꝙ aer est sua diaphaneitate est naturaliter habilis vt sit tenebrosus
corpora naturalia ideo ꝑt non esse, qz materia eorũ appetit per se p
aliud esse. cui annexa est negatio ꝑtis corpis. & simul diaphaneitas cũ
se primo ad lumẽ: cũ lumẽ sit actꝰ diaphanitatis nõ est ad negationẽ lu
nisi ꝙ accãs: qz scz deest illi propria ꝑfectio. Lumẽ. Nihil aũt horũ ꝓbat
dicit de habilitate nature ad ꝑsonalitatem. ꝓprium, si ponitur negatio
se primo ponit ad negationẽ: cũ ad nihil aliud sit ꝙ ad negationẽ ꝙ pon
tur personalitas. ¶Alio autẽ modo cõsideratur indicatur humanitas
vt est. hoc est vt de facto est vnita persone diuine: & sic indicãda est fecu
dum id quod sortita est ex vnione ad diuinam personam. Et sic dicendũ
est quod non inclinatur ad ꝓpriam personalitatem habentiam: qz rece
lare est vt potẽti naturalis ad aliquid, si perficiatur per aliud perfectiõ
sic ꝙ contineat: quicquid est in illo ad qõ naturaliter inclinatur, non mo
netur amplius in illud: vtpote iam satiato appetitu sito naturali ex per
ctori cõtinente etã illud ad quod naturaliter tendebat: nec ex mira
satiatus appetitus ex acqsitione illius ꝑfectionis ꝙ fuisset satiatus ex
sitione illi⁹ imperfectionis ad qõ tẽdebat: ꝙ si acqsiuisset illud imperfec
iaz fuisset explet⁹ appetit⁹ ne ampli⁹ appeteret. scz quiesceret in illo ab
alterius appetituergo si ponit ꝙ acqsierit id in quo continet ꝺcꝺ in
est, desicet in illo absq; alteri⁹ appetitu. Sic autẽ est in ꝓposito vtendo p
tentia & actu ꝓout locum hꝫ ꝑt inter terminabile & terminũ: qm pe
na diuina continet excellẽter in se etiã interminãdo, ꝺcꝺ hz perfectiõ
creata: quũ sit infinita & in essendo & in terminãdo. Et ꝓpterea hũana
rbi assumpta ad personalitatẽ diuinã totũ appetitũ personalitatis pla
satiatum ac ꝑfummati hz: & ꝑfr quiescit absq; appetitu quocũq; alter
ꝺcꝺ in qualibet forma gñabili esse pot: quiesceret in illa ita ꝙ nil
apparet: quamuis secundum se hoc est abstrahendo ab illa forma c

derata, naliter inclinaretur ad ꝓpriaz formã gñabilem. Et qm humanitas
christi differẽter cõsideraẽ in assumptiõe, & iã assumpta: qz in assumptione
caẽ ꝯm ꝙ est vnita ꝑsone diuine: nõ caute loquendo dicendũ est ꝙ persona
diuina impediuit nam humanã a ꝓpria personalitate, & nõ est dicẽdũ qõ
in ꝑterito denotaẽ na
turalis inclinatio hu-
manitatis ꝯm se: per
negationẽ aũt impedi
menti in ꝑti, denota
tur cõsummatio ois
appetit⁹ ꝑsonalitatis
in illa natura. Et pro
pterea ꝓs ꝙ ipeditio
ꝑterita qz annexa est
actioni cõsummatiue
excellentius illius ꝙ
perius, non inducit
violẽtia in actiõe au
passiõe aut quiete se-
quẽtẽ: quũ et passum
cõferat vim obedien-
tie hmõi actioni quaz
significat assumptio
z ppea in ꝛaõ: in pre
terito ꝙ impediuit, &
nõ dicitur ꝙ impedit.
¶Ad rones aũt alte-
rius opinionis rñden
do ꝺz ꝙ magis refert
loqui de humanitate
solummodo suspensa
per diuinã ꝑsonitatem
a sua ꝑsonalitate (vt
si deus humanitatem
aliquaz sine vlla per-
sonalitate faceret) et
loqui de humanita-
te terminata ꝙ perso-
nalitatem diuinam z carentem ꝓpria: naz de humanitate primo modo, ve
rum est ꝙ naturaliter inclinatur ad suam personalitatem: & hoc tantum
miraculum. De humanitate vero secundo modo, falsum est ꝙ inclinetur in
propriam personalitatem: quia appetitus eius quiescit in personalitate di
uina: & qz huiusmodi humanitas non est tantum carens ꝓpria personali-
tate: sed terminata ac satiata alienat: tale ideo argumentum non habet in
ea locum. ¶Ad secundum dicitur, ꝙ humanitas christi quoad naturales
potentias & habilitates humane nature secundum se, est eiusdem rationis
cum aliis: sed quo ad terminationem & satietatẽ sue personalitatis, est al-
terius rõnis ab aliis: qz terminatur & satiatur aliena diuinaqꝫ ꝑsonalitate:
¶Ad tertium ꝺz ꝙ equinocat de per se esse: quũ esse ꝙ se, dupliciter sumi-
tur: scilicet vt distinguitur contra esse in alio vt accns est in subo: & de tali
verum est qõ ita se habet ad subam sicut intesse ad accidens. Alio mõ su-
mitur vt distinguitur contra esse in alio vt in quod: & sic non distinit subsã
tia, nec convenit sube nisi rõne hypostasis cui per se primo conuenit. Et
ideo non est mirũ si humanitas christi ex vnione ad diuinã personam con-
summatum hꝫ appetitum personalitatis, nec actu nec aptitudine natu-
ali nisi cum ista adiectione ꝯm se: inclinat ad ꝓpriã ꝑsonalitatem. ꝓtz esse
iam nõ esse simile de ipsa & de accste & separato: sed esset silẽ de humanita
te suspesa ab omni personalitate. si suspẽdi intelligatur per miraculũ aut
per conditionalem. ¶Ad quartũ ꝺz sicut ad primum, ꝙ aliud est loqui de
inclinatione naturali primata vel carente actu vel termino: & aliud de eadẽ
consummata per actum vel terminuz eminenter continentẽ actũ vel termi
num ꝓpriũ, & ideo primata vel carente ꝓprio termino vel actu: quoniaz
in prima semper restat naturalis aptitudo ad ꝓprium, in secunda nõ pro-
pter rationem dictam. Et ideo si intellectus poneretur consummari actu
aliquo supernaturali eminenter continente actum ꝓprium, non inclina-
retur amplius in ꝓprium.

¶Ad ꝯm dubiũ ꝺz ꝙ vt autor superius dixit in. q. 2. ar. 5. ad scdm: ex ala
& corpe cõstituitur in vnoquoq; nrm duplex vnitas, nature scz & persone:
nature quidẽ ꝯm ꝙ ex materia & forma vt formalis illa ꝑficit, componitur
natura vna compesita: persone vero inquã tum est vnus aliquis subsistens
in carne & alia. ¶Ubi primo vide qõ qz ens & vnũ cõuertũtur, ac ꝓ hoc vbi
est duplex vnitas ibi est duplex entitas: quũ vnitas supra entitatem, solam
indiuisionem addat: & ꝓptera dicẽdo ꝙ ex anima & corpe ꝛstituit duplex
vnitas, nature & persone. dicitur esse ꝙ constituitur duplex entitas, nature
scz & persone. Ex hinc habes ꝙ opinio addicta de personalitate, consonat
doctrine autoris. ¶Uide secundo quod vnitas ac entitas persone non ex-
cludiunt a causalitate nature dum dicitur quod ex principiis nature cõsti-
tuitur ex anima & corpore. Et ideo vtendum occurrit regula communium
transferri in deum formaliter, sublato eo quod imperfectionis est in crea-
turis, ita quod licet in creaturis personare & personari non nihil causali-
tatis habeat annexum: formaliter tamen (vt superius de eo communiter
dicimus sine causalitate comparari ad naturam) sublato omni eo quod
imperfectionis est, vt in diuinis inuenitur, nullam causalitatem inclu-
dit: et sic teruenit is mysterio incarnationis: quod secundum nullã cau-

salitatem dictum est esse inter personam & naturã humanã aliquin communis esset toti trinitati. Uerũ tamen natura seu nature principia non ita
causant personalitatem vt interueniat media actio: sed per modum natu-
ralis sequele personalitas adest nature: non sicut ꝓpria passio naturali-
ter consequitur subm iam constitutum: qm non ea rõne personalitas adest
quasi quod data forma detur consequentia ad formam sed sicut perfec-
tio seu complementum effectus, natura-
liter sequitur effectuz cuius est complemen-
tum. Natura siquidẽ vt ꝓpria causalitate,
incompleta est quo ad vltimum sui com-
plementum: vt autoz dixit: & vt personatur
vltimum complemen
tum assequitur. Quo
fit vt actio qua sit hic
homo inchoata & de-
ducta vsq; ad termi-
num inclusiue, sit quã
do fit natura persona
ta, quaz significat hic
homo seu fortes: quã
do vero fit aut consi-
deratur vt inchoata &
deducta est vsque ad
naturam hanc absꝛa
hendo a personatione
incõsummata est: quo
niam est vsq; ad ter-
minum exclusiue. Mo
dus ergo quo persona
litas sequitur naturã
vel nature principia,
est quo terminus ac-
tionis & rei facte. na
turaliter adest in fine
actionis rei facte, nisi
subiis principia na
ture constituta iam na
a constitutione sui termini: vt ex litera habetur
presentis articuli ꝺ: a litere allate ex. q. 2. 2. similiter in subsantiis an-
gelicis natura ipsa que sit impediretur in suo fieri a consequitione sui ter
mini. Et ꝓpter sublato impedimento non oportet querere aliam cau-
sam donantem complementum: quoniam ipsa natura secundum se habẽt
in se sufficiens consequtiuum sui termini.

¶Super articulum tertium.

Tertius tertij articuli directe querit de homine vt distinguitur con-
tra naturam humanam.

¶In corpore articuli duo fiunt: primo respondetur quesito negative: secũ
do excluditur error contrarius. Conclusio responsiua est. non est ꝓprie
dictum quod filius dei assumpsit hominem. Probatur. Homo significat hu
manam naturam in suppoito: ergo non est ꝓprie dictum quod filius dei
assumpsit hominem. Antecedens probatur ex autoritate dama. sicut deus
significat eum qui habet deitatem, ita homo eum qui habet humanitatem.
Consequentia probatur: illud quod assumitur non est terminus assumptio
nis, sed preintelligitur illi: indiuidnum autem in quo natura humana as-
sumitur est terminus: scilicet diuina persona: ergo sic homo significat hu
manam naturam in suppoito, non assumitur. Ubi nota quod congenita
autori reuerentia ad sacros doctores effecit vt minus expresse sit in conclu
sione quã probauerit in premissis: probauit enim ꝙ filius dei non assum-
pserit hominem, expresse tantum ꝙ non est ꝓprie dictum quod filius dei
assumpsit hominem: quia hoc inuenitur quandoqz affirmatum in sacris li-
teris, cum grano salis intelligendum. Error qui excluditur in litera conce
dentium in christo plura supposita, satis patet.

¶In responsione ad primum nota duas glossas, quibus pie possunt exponi
dicta sanctorum. prima vt exponatur homo quo ad naturam: & hanc dede
rat magister sen. in litera tertij sen. dist. c. Secunda est vt exponatur assum
ptio non in fieri sed in facto esse: quia assumptio in facto esse habet homi-
nem pro termino: quia hoc effecit assumptio: & ad hoc terminata est ꝙ fi-
lius dei est homo.

¶In responsione ad scdm dubiũ nouitiorum occurrit: & videnti concedẽ-
dum ꝙ filius dei assumpsit hominẽ: qz predicata tenentur formaliter: con-
stat autem ꝙ filius dei assumpsit hominem quo ad formam seu naturam.
¶Ad hoc dicitur quod non est hic questio de propositione in qua homo est
predicatum: quoniam sub hac mer questione cadit an homo sit assumptus a
filio dei, vbi est subiectum. Sed est questio de rebus scilicet res significata
nomine hominis sit assumpta a verbo dei: & qz res significata est habens
humanitatem, & habens humanitatem non est nisi suppositum, quod non
est assumptum: ideo in litera dicitur quõ sicut non potest dici suppositum as
sumptum, ita non potest dici homo assumptus.

¶In responsione ad tertium: quum legis nouitie quod filius dei est ho-
mo cuius naturam assumpsit: caue ne fallaris puta quasi sit quidã alius
homo cuius naturam assumpsit. Sed intellige quod filius dei ideo est ho-
mo cuius naturam assumpsit, quia ipse est ille homo cuius naturam assum
pstita quod & ly homo non pro alio ꝯm filio dei supponit, indistincte, ta-
men: & ly cuius, refert non aliũ hominem quã filium dei, qui est suppositi
tum diuinum habens humanam naturam.

Tertia San. Thome.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Super articulum quartum.

In titulo ly debuit denotat debitum congruentie: vt in principio huius.q.4. vbi distinguuntur articuli eius patet. Ly abstracta in corpe articuli declaratur.

¶ In corpore articuli tria sunt: primo declaratur titulus quantum ad ly abstracta a singularibus, distinguendo, quod dupliciter potest intelligi. Primo quod habeat esse secundum rē separatum a singularibus mālib⁹: 2°. q habeat esse obiectiuū i intellectu, quūcq; sit ille in intellectus, diuin⁹ vel humanus. Scdo tractat qō i p⁹ sensu. 3°. tractatur in 2° sensu. In p⁹ autē sensu an fuerit conueniēs filiū dei assumere humanitatē p se separatam ꝼm eē, dupl'r tractat in ly: 2°. p terēptionē eius qō p̄supponit. 3°. q hūanitas posuit sic inueniri rep̄ nā: et B afferendo rōnē arti. 2°, sō conditionali, si eēt hūanitas sic separata: 3°. rndet negatiue ad qōnē, q si eēt sic, si fuisset conueniēs q assumeret a filio dei. Et B, pbat 3°: 1°. q hūanitas cōis nō ē p̄sona bilis: 2°. nō est indiuidua bilis: 3°. p̄so⁹ in. idiuiduū, qōd ē assūptio aūt ad p̄sonalē vnionem terminat. P Ubi stari occurrit dupl⁹ de ꝼritate illi⁹ ꝓpōis: ē rōnē forme cōis vt sit in p̄sona. Et rō dubij est: q si hūanitas eēt subsistēs (vt platonici dicunt sm̄ esse) nō eēt excellētior: aliis subsistētijs separatis, q̄bus sūt āgeli: ꝼs nō ē ꝼ rōnē āgelice nāe eē ab in p̄sona, vno de ferō nā angelica ē p̄sona: q non eēt ꝼ rōnez hūanitatis separate p̄sonari. Amplī⁹ aliud ē iudiciū de nā cōi in exēplari ptic̄ipatione singulari nā in eēndo (q̄lis eēt hūanitas p se) z aliud ē iudiciuz de natura communi in eēndo: qualis intelligitur natura humana vt est vlla in predicando de omnibus hominibus qualis non eēt humanitas p se: ꝼ rōuem enim natura communis in essendo est indiuiduatio, non autem nature communis in participatione exēplata humanitas autez per se nō penitur cōmunia in eēndo. Et cōfirmatur: quia humanitas subsistēs, peculdubio esset res singularis in essendo: alioqn nō subsisteret: sicut nec deitas subsisteret nisi esset res singularis. P Ad hoc dicitur quod quia ratio ista non affertur ad monstrandā impossibilitatem assumptionis, sed inconuentiam: ideo propositione eius intelligende sunt in plano sensu: quo seruata vnūocatione terminorum scilicet ly persona humanis z ly indiuiduum hominis, monstrat aperte inconuentiā humanitatis separate ad assumptionē. Est igitur sensus illius propositionis: ꝼ rōnē nature cōis est q sit in persona, s. hūana: vt sunt p̄sone hūane q̄s scīm⁹. Et B mānifestat. q: in p̄sona indiuiduā: relinquēs p p se noto q̄ contra rationem talis hūanitatis ē indiuiduari: qō ē verū vni⁻ᵉ loq̄ndo de indiuiduatione vt nā apud nos indiuiduā. Et hac nāgz ꝓpōne z rōne optime infert, qō hūanitas p se incōgrua ē assūptibilis: natura. n. repugnās p̄sonis z indiuiduis sine ꝑsē. nō ogrua ē ad b qō trahat ad aliena p̄sonā. Et p B pt̄z rnsio ad duo vltima. P Ad ꝑm aūt dr q si hūanitas eēt separata sequeretur z quod non esset persona: quia ponitur quod sit mā hūanitas: eqnitas. n. vt dicit, aui. ē mā eqnitas. Et ō ꝓpō ire ē absolute vera, q̄z rōnē nature cōis eēt p̄sonalitas: non sic autem est de naturis angelicis: que nec ponunt tantū, ihe sed ponuntur habentes naturas suas. Et sequeretur q haberet personā: p quātō per se separarim subsisteret naturaliter: nec mirum: quia ans im plicat in complia. Secunda ratio est: q nature cōi non pūt attribui nisi opōnes communes z vlēs, secundum quas homo nō mereꝛ nec ōmereꝛ: assumptio aūt ꝼa ē ad b vt ille hō mereret nob. P Sz occurrit hic dubōnes due. Altera est: q aut in prima parte ꝓpōnis maioris est vera dicere q suppositū sit assumptū, ita nō possumus dicere qō homo sit assumpt⁹. ¶ Ad tertium dōm, q filius dei non est hō quem assumpsit: sed cuius naturam assumpsit.

¶ Utrum filius dei debuerit assumere humanam naturam abstractam ab omnibus indiuiduis. Arti. 4.

Ad primū Sic procedit⁹. Ut ꝑ filius dei debuerit assumere hūanā naturā abstractam ab oīb⁹ indiuiduis. Assumptio enī hūane nature facta est ad communem omnium hominū salutē: vnde dicitur ꝑme ad timo. 4. De christo, quod est saluator omniū hominū, maxime fideliū. Sz natura ꝑt est in indiuiduis recedit a sua cōitate. Ergo filiꝰ dei debuit humanā naturā assumere, put ē ab oībus indiuiduis abstracta. Cp̄. In oībus id qō est nobilissimū, est deo attribuendum. Sz in vnoquoq; gñe illud qō est p se, potissimū est. Ergo filiꝰ dei debuit assumere hominem p se. Qui qdē ꝼm platonicos est hūana natura ab indiuiduis separata. Hāc igitur debuit filius dei assumere. Cp̄. Humana natura non est assumpta a filio dei prout gñaliter in cōcreto per hoc nomē hō, vt dcm est Sic at signiat put ē i singularib⁹ vt ex dictis patet. Ergo filius dei assumpsit naturā humanam prout est ab indiuiduis separata.

Sed ꝯ Est, q dicit dam. in 3. lib. De⁹ verbum incarnatum non eam que nuda contēplatione considerat natura assumpsit ñ. n. icarnatio hoc, ꝼz deceptio et fictio incarnationis esset. Sz hūana nā ꝑt est ab indiuiduis separata vel abstracta, i nuda contemplatione cogitatur: quia secundum seipsaz nō subsistit, vt ibidē dam. dicit. Ergo filiꝰ dei nō assumpsit hūanā naturā secūdum quod est a singularibus separata.

Rndeo Dōm, q nā hois vel cuiuscūq; alterius rei sensibilis, preter eē qō in singularib⁹ hz dupl'r pōt intelligi. Uno mō qsi p seipsaz esse hēat: siē plato posuerūt. Alio mō sicut in intellu exīs, vel hūano vel diuino. Per se q̄dez subsistere nō pōt, vt ꝓbs. pbat in. 7. meta. q: ad naturā spēi rerū sensibiliū ꝑtinet materia sensibilis q̄ ponit in eius diffōne: sicut carnes z ossa in diffōne hois. Uñ nō pōt eē qō nā hūana sit preter materiā sensibilem. ¶ Si tñ esset hoc mō subsistēs natura hūana, nō fuisset conueniēs, vt a filio dei assumeret. P Primo q̄dez: q assumpti⁹ ista terminat ad p̄sonā: hoc autem est contra rōnē forme cōis vt sit in persona: q: i p̄sona indiuiduat. P 2°: q: nature cōi nō pūt attribui nisi opatiōes cōes z vles: ex q̄s hō non mereꝛ nec demereꝛ. Cū tñ illa assumptio ad ꝑ fcā sit, vt filiꝰ dei natura assumpta nobis mereretur. P 3°: q: nā sic exīs non est sensibilis, sed intelligibilis. Filius autem dei assumpsit hūanā naturā, vt hominib⁹ in ea visibilis appareret, ꝼm illd baruch. 3. post hec in terris visus est, z cū hominib⁹ cōuersatus est. P Silr etiā non potuit assumi hūana natura a filio dei, ꝼm q ē in intellu diuino: q: sic nihil aliud est q̄ natura diuina: z p hunc modū ab eterno eēt in filio dei hūana natura. P Silr nō conuenit dicere q filiꝰ dei assūpsit hūanā naturā, put est i intellu hūano: q: hoc nihil aliud eēt q̄ q intelligereꝛ assumere naturā hūanā. Et sic si nō assumeret eā in rerū natura, eēt intellꝰ falsus. Nec eēt aliud ista nature humane assumptio quam fictio quedam incarnationis: vt dam. dicit.

Ad primū Ergo dōm, q filius dei incarnatus ē cōis omniū saluator, nō cōitate gñis vl spēi, q attribuit nāe ab indiuiduis sepate. Sz cōitate cāe, put filiꝰ dei incarnat⁹ est: vl'is cā salutis hūane.

¶ Ad 2ᵐ dōm, q per se hō nō inuenit in rerū natura: ita q sit ꝑter singularia, vt platonici posuerūt. Quāuis quidā dicāt q plato nō intellexit hoiem sepatū esse nisi in intellu diuino. Et sic nō oportuit q assumereꝛ a verbo, cū ab eterno sibi affuerit. ¶ Ad tertium dōm, q quāuis natura hūana nō sit assumpta in cōcreto, vt suppositum ꝑnitegatur assumptionis: sic tamen assumpta est in indiuiduo quia assumpta est vt sit in indiuiduo.

ctatur questio secūdum esse in duplici intellectu: primo diuino deide humano. Et quidem quod natura humana secundum quod est intellectu diuino non potuit assumi, probat dupliciter: primo, quia natura humana sic aliud est quam natura diuina: secundo quia natura humana ab eterno esset in filio dei per hunc modum. Ubi nō ꝑbē rationis euidentia quod obiectium rerum respectu intellectus diuini non est esse diminutum. Sco. in. 3. 7. di. 3°. sen. somniauit: nec est esse relatiuum rationis: quasi quidam respectium esse acquirant ex hoc quod obūcūntur diuino intellectui: quoniam deus secundum veram phiam z aristotelem theologiam nichil intelligit extra se: non quod aliquid illum lateat: sed quia intuendo ipsum tantū. in meꝝ oia: qm̄ oia z cognoscibilia z cognita a deo sunt. Ipse deus. Jurta illud io. 1. quod factum est. in ipso vita erat. Quia ergo humanitas in intellectu diuino nihil aliud est quam deitas secūdum id quod manitatem continet: ideo optime ratio litere concludit quod assumere non est assūptibilis. Et quia deitas est in filio ab eterno: sequitur q̄ humana humana per hunc modum essendi est in filio dei ab eterno. z nō est conuincitatiue 2ª ratio subiūxit. Pōt tñ alr induci hec 2ª. nō per se sed quia sumit vt sit sensus: q dcēd sit illud eē o biūū hūanitatē in intellu diuino. humanitas y huc modū. s. ꝼm q ē o biūm itellꝰ diuini ab eterno ē i filio dei. te q est ipse intellꝰ diuin⁹: nō q erat op⁹ vt assūeret hūanitatē sic: assumit aliqd illo mō q̄ habebat. Et hic sensus in rnsione ad 2ᵐ explicat. P Ob aūt nā hūana ꝼm q ē in intellu hūano nō debeat assūmi, ꝑbr dcēdo ad ipole. Assūere hūanitatē in eē o biūo itellꝰ hūani, nihil aliud est intelligi assūēre nāz hūanā: g ꝼ ē assūmeꝛ nāz hūanā in rep nā: g eēt ingalis⁹: g eēt fictio qdā incarnatiōis. Et afferē testimoniū da. ad b. P Ubi nō ꝓ dēᵃ ire q q: hūana 2ª obta itellui nro ꝼ hz sic, eē i rep nā, ꝼz hz solū

Articulus V. et VI.

ē itelligibilr rela: g̃ dr repūtata intellectui z termiᵃ actꝰ intellūdi: ꝓs pūtatū in statua aut memorializ ad ipam statuā vel mēoriam possit actio real' trālēs terminⁱ: vt ꝓz. Et q assumptio sigr actionē realē trālētē i hūanitatez autem imaginari z actiōes rea les trāseuntes pūt dupliciter sicut z ipa humanitas potest dupl'r accipi sc̄z ꝼm q̄ sunt in rerū natura, z secūdū q̄ intelligimꝰ. ver bi gra secare lignū vt est in rep natura z est vere secare, z secare lignum potuit aliquis imaginar aut intelligit secare lignū: z hoc non est vere secare lignū, sed est intelligi aut imaginari q̄ lignum secatur. primo ſiqdē mō, q̄ solo sunt vere actiones reales trāseuntes nō pūt terminari ad nām sic. P Ad 2ª dr q oponē atiōs esse meritoriā ptingit 2°. ratio ibi. Deus ex pacto tis nīs. Opōes. n. nā meritorie ex pacto, l deus ex pacto per nālis bitudie ista referentis. Opones aūt libe ac moter bone, ex suo gñe habent meritorie: ex suo gñe vt charitas. Jn ira q est semo de meritoriis ex suo genere, ita q nō ꝓ cēdit in b natura hūana in illo mō essendi ē cōgrua assūptiōi, q̄ ēnata vt ꝓueniat ex opōes meritorie ex suo gñe: q: assumpti⁹ ad b tēdit vt medio te natura assūpta in rerū nā. Et q esset intellectus falsus: q: ab eo q̄ res est vel non est, intell's dicit verum vel falsum. Et q esset actio incarnatiōis, non incarnatio ipsa vt clare iam patet: sicut fictio comestionis panis est, comedere panem in imaginatione tantum.

¶ Dubium restat hic quare quinq; hūanitas in intellectu triplici esse habeat. s. diuino angelico et humano, de duobus tantū intellectibus autez loquutus est: omittens humanitatez ꝼm esse q̄ hz i intellectu angelico. P Ad hoc dici facile prima facie potest quod quia intellectus angelicus medius est inter diuinum z humanū, per extrema dedit intelligendum mediū. Subtilius autem z verius dicitur, q̄ quia esse obiectivum in intellectu, sufficienter per hos duos essendi modos distinctum est. s. q̄ aut est idem quod esse naturale intelligētis, aut est esse relatiuum rationis quo dicitur z est repte sentatum z termin⁹ actiū. Et vtroq; modo excludit ma ita est, neutro modo humanitas vere assumeretur: sed vel natura intelligentis illam assumeretur, vel esset fictio assumptionis: ideo non oportuit lectu angelico: queniam incidit in alterum dictorum.

¶ Utrū ꝓueniēs fuerit q filius dei humanā naturam assumeret ex stirpe ade. Arti. 6.

Ad sextū Sic ꝓceditur. Uidet q nō fuerit cōueniēs vt filiꝰ dei naturā hūanaz assumeret ex stirpe ade. Dicit enī apo. ad heb. 7. Decebat vt esset nobis pontifex segregat⁹ a peccatoribꝰ. Sed magis esset a petrīb⁹ segregatus si nō assumpsisset nāz humanam ex stirpe ade petrōrum. Ergo vī q̄ nō debuerit de stirpe ad nām humanā assumere. Cp̄. In q̄libet gñe ꝑn⁹ nobilius est eo q̄ est a ꝑncipio. Si igit assumere voluit humanā nām, magis debuit eā assumere in ipso adā. Cp̄. Gentiles fuerūt magis petrōres q̄ iudei: vt dicit gl. ad gal. 2. super illud nos nā iudei, z nō ex gentibus petrōres. Si g ex petrōibus naturā humanā assumere voluit, debuit eā assumere ex gentibus q̄ ex stirpe abrahe, qui fuit iustus.

Sed cōtra Est, q luc. 3. gñatio dñi reducit vsq; ad adam.

Rndeo Dōm, q sicut aug. dicit in. 13. de tri. Poterat deus hominez aliunde suscipere, nō de gñe istius ade, q̄ sue petrō obligauit gen⁹ hūanū: sed melius iudicauit de ipso, qō victū fuerat, gñe assumere hominē deus p quē g̃ris hūani vinceret inimicū. Et hoc pp tria. P Dzio q̄dez, q: hoc vī ad iustitiā ꝑtinere, vt ille satisfaciat q̄ peccauit. z ideo de natura p petrīa corrupta debuit assumi id p qō satisfactio erat implēda pro tota nā. P Scdo, q: hoc etiā pertinet ad maiorez hois dignitatē: dñi ex illo gñe victor diaboli nasciꝰ, qō per diaboli fuerat victuz. P Tertio, q: ꝑ hoc etiā dei notētia magis ostēdit: dñi de nā corrupta z infirma assumpsit id q in tantā virtutē z dignitatē est ꝓmotum.

Ad primū Ergo dōz, q ꝑ dēbuit esse a petrōibus segregatus q̄stū ad culpā, quam venerat destruere: nō q̄stū ad nām, quā venerat saluare: ꝼz quā debuit p oīa fr̄ibus assimilari: vt idē apo. dr ad heb. 2. Et i ꝑ etiā mirabilior est ei⁹ innocētia: q de massa petrōsa natura assumpta tārā hūt puritatē. ¶ Ad ꝑm dōm, q (sicut dcm est) oportuit eū q petrā venerat tollere, esse a petrōib⁹ segregatū q̄stum ad culpā: cui adā subiacuit, z quē xp̄s a suo delicto eduxit: vt dr sap. 10. Oportebat aūt eū q mūdare oēs venerat, nō eē mūdā dū, sicut z i q̄zgñe mot⁹ ꝑm mouēs est imobile ꝼm illū motū, sic ꝑmū alterās ē inalterabile. Et ō nō fuit ꝓueniēs vt assumeret hūanā naturā in ipo adā.

¶ Ad tertiū dōz, q: xp̄s marime debebat esse a petrōibus segregat⁹ q̄stum ad culpaz, quasi summā innocētie obtinēs, conueniens fuit vt a primo petrōe vsq; ad xp̄m ꝓuentret mediātib⁹ q̄busdā iustis, in q̄b⁹ prefulgeret quedā ꝑsignia future scitatis. Et ꝓpter hoc etiaz in ꝑpō ex quo xp̄s erat nasciturus, inceperunt in abrahā: qui primus promissionez accepit de christo, z circūcisionem in signum federis consummandi: vt dicitur gene. 17. aliquē aliū holem cū sua vxore creare innocētes, z in innocētia ꝑseuerātes sicut creauit adā z euā: z ex illa innocēte stirpe humanā naturam assumere z nō ex stirpe ade poterat z vnā solā ꝑ gñe creare innocētē, ex q̄ nasceret,

Universidad de Deusto
Biblioteca

sient natus est de maria virgine filia ade. Cum igitur multis aliis modis incarnatio fieri potuisset: quæritur an conueniēter sit facta ex stirpe ade.

¶In corpore articuli vnica est conclusio responsiua quæsito affirmatiue probata triplici ratione, et autoritate augustini præposita. Et omnia clarē patent. Siste tamen paululum in secunda ratione: et intelige minimum quid de nostra dignitate explicari, per hoc quod nobis peccatoribꝰ victis collatum est vincere per caput ex nobis sumptum: longe enim dignior sum, q̄ dei filiationem per adoptionem quam spreuissem peccando, factus sum dei filius in persona, factus sum deus in persona. Multum enim mihi dignitatis collatum fateor, quod ex inimico factus sum amicus dei: quod qui ofcidio, et feudi: satisfecit: qui demerui, merui: qui victus sum, vici etiaꝫ diuolum et triumphaui de ipso: qui eram in regione longinqua, et vulneratus a latronibus &c. factus sum dominus angelorum. Sed omnes superat dignitates, quod factꝰ sum deus personaliter ꝛ3 mei generis tam primi tamq̄ corrupti ac deo inimici mei inquam generis vnus ergo verus est deus, nō participatiue sed substātialiter. Ad ma ſum im ergo peccatoris hominis dignitatem spectat, quod de stirpe peccatrice carnem assumpſit deus.

¶Super questionis. 5. Arti. 1.

¶Itulus articuli primi clarus est et propter manicheorum errorem motus: vt habes in. 4. contra gen. ca. 29.

¶In corpore articuli conclusio vnica est responsiua quæsito affirmatiua, præposita autoritate, et probata triplici ratione. Omnia clara sunt in litera.

¶Nota hoc in loco allatam August. autoritatem ex libro. 83. quæstio. quoniam in ea habetur illa conditionalis: si fefellit veritas non est, ꝛ3 non subſtantiam pſone ꝛ ſm qualitatem superioꝛis ordinis. Unde sunt dotes corporis de quibus loquit. Alia tñ expositio nō est refutanda, sed reuerenter amplectēda: ita vt etiā saluet dām corpeū ſm virtutē formatiuā. Tum q̄ adam fuit immediate a deo ſm debitū nature ordinem: ceterorum speciērū siant nō ex semine sed immediate a deo: q̄ſm vt dicit. 12. meta. per fecta fiunt naturaliter prioꝛa imperfectis: cuius autem stante tam naturali modo gñatiōis humane per commixtionez maris et femine, miraculose supra naturale leges cōceptus est dñi ſm virtute absq̄ semine humano. Tuꝫ quia adam a deo immediate factꝰ (sicut et boues ꝛ leones seum dām suæ naturæ) ꝺicitur: christꝰ vero conceptus spāliter apꝓbatur spiritui ſanc. vt intelligat ad hoc a deo immediate factus homo vt spiritualis sit. Ita quod non ex sola negatione humani seminis, sed ex hoc quod ſuꝑa nature leges ex spiritu ſancto dicitur conceptus differentia posita est inter christum et adam quantum ad corpus: q̄ christus de celo celestis, ille de terra terrestris.

¶In hoc 2o articulo dubiū occurrit de assumptione ſanguinis: quoniam ſi ex virtute spiritusan. conceperat in corpore christi, erat vnitus diuinitati. Et est ratio duplex ex pbia: quia sanguis non est pars corporis humani: ſꝫ alimentum eius quod conſtat non esse actu sed poſſe. corpus quod aliꝫr: est enim sanguis alimentum deter primum hominis et Ch:istum, in quod ille terrestris iste celestis, ad corpꝰ referendō ratione formatiue.

¶Ad hoc dicit q̄ dicta expositio ista est secundum sensum literalem, non propter aliquam argumentationem contra verba apostoli sumi. Ad literam namq̄ apostolus loquitur de primo homine scilicet ade et Christo, constat autem illum ade ex terra esse. dispoſite iuncta ꝺiuinitati: Omnia clara sunt. ſi quod in reſpōſione ad primū. circa glosam Augustini et ypolarij dubium occurrit. ſ.q. Christus ſit, homo celestis, quod ſpiritusan. conceperat in corpore christi, erat vnitus diuinitati. Et est ratio duplex ex pbia: quia sanguis non est pars corporis humani: ſꝫ alimentum eius quod conſtat non esse actu sed poſſe. corpus quod aliꝫr: est enim sanguis alimentum deter primum hominis et Ch:istum, in quod ille terrestris iste celestis, ad corpꝰ referendō ratione formatiue.

¶Super articulum secundum.

¶Itulus clarus est, et motus propter errorem valentini: vt patet in. 4. contra. gen. ca. 30.

¶In corpore articuli vnica est conclusio responsiua ſꝫro. Christus habuit corpꝰ nō celeste non celeſte. Et probatur triplici ratione et autoritate. Omnia clara sunt ſi quod in reſpōſione ad primū. circa glosam Augustini et ypolarij dubium occurrit. ſ.q. Christus ſit, homo celestis, quod ſpiritusan. conceperat in corpore christi, erat vnitus diuinitati. Et est ratio duplex ex pbia: quia sanguis non est pars corporis humani: ſꝫ alimentum eius quod conſtat non esse actu sed poſſe. corpus quod aliꝫr: est enim sanguis alimentum deter primum hominis et Ch:istum, in quod ille terrestris iste celestis, ad corpꝰ referendō ratione formatiue.

¶Ad hoc dicit q̄ dicta expositio ista est secundum sensum literalem, non propter aliquam argumentationem contra verba apostoli sumi. Ad literam namq̄ apostolus loquitur de primo homine scilicet ade et Christo, constat autem illum ade ex terra esse. dispoſite iuncta ꝺiuinitati: Omnia clara sunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

r per hoc veritati incarnationis cõtraria-
tur. Vide de his in
quarto contra gen. ca
pit. 32.

¶Super arti. 4.

8.di.2.q
1.ar.5.q
2.c.
Et.4.5.
c.33.
Et veri.
q.20.ar
1.c.
Et vnio
ar.1.c.
Et opus.
3.c.212.

AVgulus clarus propter appellinarem motus, conuenit cum ad cõsitendum in Christo animam: r cõsitentem animaz sensitiuum in Christo, sed non mentem sed loco mentis verbum: vt habes in. 4. contra gen. ca. 33. r in litera.

¶In corpore articuli duo sunt, primo ponitur error appollinistarũ: sedo excluditur tripliciter: r rationes videntur satis clare. In prima tamen aduerte q non dicit autor admirationem esse actum rationis: sed quod exigit rationem, dum absque rationeo cõitina esse eius cũ causa esse non potest.

¶In responsione ad secundum perspice, q lux maior dicitur offuscare minorem, non quo ad substantiam locis, sed quo ad effectum: quia facit non apparere effectũ minoris: quum nihil tollat a luce minore. r huius corde. Mat. xj. Et de ipso p̃pheta Quoad substantiam de dicit. Ecce intelliget puer me. Isa. 52. vero lux maior perficit minorem, augendo effectum illi: aer enim illuminatus a candela, cum super il senserũt: dicẽtes: sicut arriani deũ xp̃z carnẽ luminatur a sole, non perdit prius lumen, sed acquirit maius lumen augetur enim lumen ex presentia maioris lucis: quod in li sicut r predicta. V Primo eñ hoc aduersatera vocatur perfici. Vnde non fuit duo lumina in eodem sed idem perfectius.

¶Super qõnis. 6. Articulum 1.

TItulus primi articuli q. 6. intelligendus est vt sonat: quonoiam in corpore distinguetur: et inotus est occasione verborũ Augu. r magistri senten. in. 2. dist. 17. sent. ponentiũ ordinez in ista assumptione.

¶In corpore articuli duo sunt. primo declaratur ille termin⁹ mediãte in titulo positus. secundo respondetur quẽstio ibi, sic ergo si attendamus.

¶In responsione ad primum sciendum est, q p̃s aiaz sine mẽte habuisset, nõ habuisset veraz carnem humanam, sed bestialem: q p solã mẽtem anima nostra differt ab anima bestiali. Vñ dicit Aug. in lib. 83. q. quod ꝺm hunc errorem sequeret qõ filius dei beluã quandã cum figura humani corporis susceperit. Quod iterum repugnat veritati diui inter se. Declarat in ne: que nullam patitur fictionis falsitatem,

lidum. ¶Ad tertiũ dõm, q nõ est inconueniens, imo necessariũ dicere qõ in xp̃o fuerit natura q̃ cõstituit per animam corpori aduenientem. Damã. aũt negat in dño Jesu Christo esse cõez specie, quasi aliqd tertiũ resultans ex vnione diuinitatis r humanitatis.

¶Utrum filius dei assumere debuerit intellectum. Artic. 4.

AD quartũ Sic procedi tur. Vñ q filius dei nõ assumpserit mentez humanã siue intellm. Vbi enim est p̃tia rei, nõ requirit eius imago. Sed hõ p̃z mẽtem esse ad imaginẽ dei: vt Aug. dicit in li. de tri. Cũ ergo in xp̃o fuerit p̃tia ipsi⁹ diuini p̃bi, nõ oportuit ibi eẽ mẽte humanã. ¶Cp. Maior lux offuscat minorem. Sz p̃bũ dei qõ est lux illuminãs omnẽ hoiez veniẽtẽ in hũc mũdũ (vt dr Jo. 1.) ppa ratur ad mẽte sicut lux maior ad minorẽ: q r ipa mẽs lux q̃da est. q. lucerna illuminata a pima luce. puer. 20. lucerna dñi spiraculuz hois. Ergo in xp̃o q̃ est verbũ dei, nõ fuit necessariũ esse mẽte humanã. ¶Cp. Assumptio humane nature a dei p̃bo, dr incarnatio ei⁹. Sz intellꝰ siue mẽs hũana neq; ẽ caro neq; est actus carnis: q; nullꝰ corporis actus est: vt probatur in. 3. de anima. Ergo videt qõ filius dei humanam mẽtem nõ assumpserit.

Sed ꝺ Est. q Augu. dicit in lib. de fi. ad pe. Firmissime tene, r nulla tenus dubites xp̃m filiũ dei hr̃e verã nostri gñis carnẽ r animã rõnalẽ q̃ de carne sua dr hz sicut me videt hr̃e, luce vlt. animã quoq; se habere ostẽdit dicẽs, ego pono aiaz meã, r iterũ sumo eã. Jo. 10. Intellꝰ quoq; anime ostẽdit se hr̃e dicẽs discite a me, q; mitz sum r hũilis corde. Mat. xj. Et de ipso p̃pheta Quoad substantiam de dicit. Ecce intelliget puer meꝰ. Isa. 52. vero lux maior perficit minorem, augendo effectum illi⁹: aer enim illuminatus a candela, cum super il senserũt: dicẽtes: sicut arriani deũ xp̃z carnẽ luminatur a sole, non perdit prius lumen, sed acquirit maius lumen augetur enim lumen ex presentia maioris lucis: quod in li sicut r predicta. V Primo eñ hoc aduersatera vocatur perfici. Vnde non fuit duo lumina in eodem sed idem perfectius.

Rñdeo Dõm, qõ sicut Augu. dicit in lib. de hereſib⁹, Appollinaristẽ de anima Christi a catholica ecclesia diste cit, palpate r videte, q; spũs carnẽ r ossa nõ hz sicut me videt hr̃e, luce vlt. animã quoq; se habere ostẽdit dicẽs, ego pono aiaz meã, r iterũ sumo eã. Jo. 10. Intellꝰ quoq; anime ostẽdit se hr̃e dicẽs discite a me, q; mitz sum r hũilis corde. Mat. xj. Et de ipso p̃pheta Quoad substantiam de dicit. Ecce intelliget puer meꝰ. Isa. 52. vero lux maior perficit minorem, augendo effectum illi⁹: aer enim illuminatus a candela, cum super il senserũt: dicẽtes: sicut arriani deũ xp̃z carnẽ luminatur a sole, non perdit prius lumen, sed acquirit maius lumen augetur enim lumen ex presentia maioris lucis: quod in li sicut r predicta. V Primo eñ hoc aduersatera vocatur perfici. Vnde non fuit duo lumina in eodem sed idem perfectius.

¶Super qõnis. 6. Articulum 1.

TItulus primi articuli q. 6. intelligendus est vt sonat: quonoiam in corpore distinguetur: et inotus est occasione verborũ Augu. r magistri senten. in. 2. dist. 17. sent. ponentiũ ordinez in ista assumptione.

¶In corpore articuli duo sunt. primo declaratur ille termin⁹ mediãte in titulo positus. secundo respondetur quẽstio ibi, sic ergo si attendamus.

¶In responsione ad primum sciendum est, q p̃s aiaz sine mẽte habuisset, nõ habuisset veraz carnem humanam, sed bestialem: q; p solã mẽtem anima nostra differt ab anima bestiali. Vñ dicit Aug. in lib. 83. q. quod ꝺm hunc errorem sequeret qõ filius dei beluã quandã cum figura humani corporis susceperit. Quod iterum repugnat veritati diui inter se. Declarat in ne: que nullam patitur fictionis falsitatem,

Ad primũ Ergo dicẽdũ, qõ vbi est ipsa res per suã p̃tiã, nõ requirit ei⁹ imago ad hoc q̃ suppleat locum rei: sicut vbi est imperator, milites non veneranꝝ eius imaginẽ. Sz tñ requirit cũ p̃tia rei imago ipsi⁹, vt p̃ficiat et ipa rei p̃tia: sicut imago in cera perficit p impressionẽ sigilli: r imago hois resultat in speculo p eius p̃sentiã. Vñ ad p̃ficiẽdã mẽtem humanã, necessariũ fuit q eã sibi verbum dei vniuerit. ¶Ad scõm dõm, q̃ lux maior euacuat lucẽ minorem alterius corporis illuminãtis, nõ tñ euacuat, sed p̃ficit lucẽ corpis illuminati: ad pñtiã eñ solis, stellarum lux obscurat, sz aeris lumen p̃ficit. Intellꝰ aũt seu mens hois est q̃si lux illuminata a luce diuini verbi: r ideo p̃ssũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

hec aptitudo nō est necessitatis .sed cōgruitatis:nā ⁊ deus posset sine illa assumere carnē,⁊ caro sic apta nō necessitat ad assumptionē:ſ ex hoc ipo qō caro est humana est habilis de cōgruo vt assumat,hoc est assumptibilis est de ꝛgruo.tertia est in fieri;q; ꝑditio ista qua caro est ō ꝛgruo assumptibilis nō mediat in facto esse ſ in fieri tm̄.Et ꝓpterea cessante tali ꝑditiōe actuali (vt de facto cessauit in morte xpi,q; caro xpi i triduo nō erat aliata nec hūana nec ēt caro nisi eq̄uoce) nō ꝓpterea desinit vnio assumpte carnis ad diuinam hypostasim: quā oportuisset desinere si aliq̄ esset mediū in facto eē:sicut q; est medium in fieri. ideo in ꝓncipio assumptionis caro nō nisi aliata ac hūana assumit. Et hinc habes qō caro ipsa in se terminat assumptiuaz actionē.et nō solū vt animata et vt hūana.ſ nō attingeret eā nisi eēt aliata aut humana:sicut ali quis accipit in vroꝛē mulierem pulchram, ſm seipsam mulierē. ſ nō acciperet eā nisi esset in ꝓncipio quū eā accepit pulchrā:vt ūn litera dī.Et ꝓpter ea i morte xpi desinē te humanitate p mortē nō de nouo verbū dei assumpſit aliam ⁊ corpus:ſ q̄ ein ꝓncipio facta ē assumptio ⁊ terminata ad totū ⁊ partes etiā ſm se nō desiit termīari ad partes deficiē te toto:q; nec ſm̄ totum est medium in assumptione nisi ūn fieri ſm ordinē intentionis: vt infra patebit.

locis. ſ. ar. 1. notatis.

¶ Super arti. 2.

In titulo nota quod si termini predeclarandi sunt vt in conclusione sumuntur non restat locus argumentis primo ⁊ tertio:sed si in titulo relinquuntur indistincti (ita ramen vt notamine spiritus intelligāt mēs seu pars intellectiua) locus relinquit argumētis ⁊ rīsionibus. ¶ In corpore articuli vnica est cō clusio respōsiua questo affirmatiue. Filius dei assumpsit animā mediāte spiritu. Probatur dupliciter .primo ratione. Assumpſit ceteras partes anime mediāte intellectu ,tam ſm ordinem dignitatis q̄ ſm ordinē ad congruentiam assumptionis:ergo assumpſit animam mediante spiritu. Antecedens pro prima parte probatur:quia intellectus est dignior. Pro secunda,quia anima nō est assumptibilis nisi per illud quo est ad imaginē dei. Consequentia probatur ex precedenti articulo ex simili ratione. Secundo probatur conclusio autoritate dam. P Aduerte hic duo : primo qō hic est compar ratio partium potētialium .ſ. partis superioris ,que vocatur spiritus siue mens siue intellectus ,⁊ partis inferioris q̄ est pars sensitiua ⁊ vegetatiua:que vocatur anima. Et qm̄ omnes iste partes sunt assumpte a verbo ⁊ distinguūtur etiā genere inter se:ꝛ ordine quodā se habēt ad verbum, tum quo ad dignitatem ,tum quo ad assumptibilitatē quia pars sensitiua nō est assumptibilis,nisi q; cōiuncta est intellectiue , sicut nec caro nisi q; est pars hominis:ideo Aug. dixit ⁊ autor declarauit,q; assumpſit animaz i parte sensitiuam mediāte spiritu.i.parte intellectiua. P Et scito qō si ꝑdentur iste due partes nō ſm qō vniuñ in vna substantia anime (qz sentitiuū est in intellectiuo vt trigonū in terragono:vt dī.i scdo de anima) ſ abstrahēdo ab illo vel alio modo cōiunctis,⁊ cōsideretur ipse partes diuerse.ſ. q̄ cōiuncte sunt in homine non curando de modo quo sunt cōiūcte:simile est iudicium de illa propositione,assumpſit carnem mediāte anima,⁊ assumpſit animū mediāte spiritu. Et propterea Aug.simul vtrangz protulit,⁊ in litera similis dī vtraq; mediatio:saluandi ēt vtrobiq; ⁊ gradus dignitatis ⁊ causa ⁊ causatum ,dum pars intellectiua ex hoc qō cōiungitur parti sensitiue,perficit illā ⁊ est illi ratio qō sit assumptibilis.Quo circa nō recte hic causalitatē,sicut pars essentialis q̄ est forma,est causa

¶ Utrum dei filius assumpserit animā mediante spiritu siue mente. Arti. 2.

Adscōm Sic ꝓcedit. Ut q̄ filiꝰ dei nō assumpserit animā mediante spū. Idē eīm nō cadit mediū iter seipm ⁊ aliqd aliud.Sz spūs siue mens nō est aliud in essentia ab ipa aia:vt i ꝓma pte habitū ē.Ergo filiꝰ dei nō assūpsit aiaz mediāte spū siue mēte. ¶ Ꝑ. Illō q̄ meipsa in se terminat ad diāte facta est assumptio,vt eē magis assumptibile.Sed spiritus siue mēs nō est magis assumptibilis q̄ aia:qō ꝑz ex hoc, qō spūs angelici nō sunt assūptibiles: vt supia dictū est.Ergo videt qō filius dei nō assumpserit animā mediāte spū. ¶ Ꝑ. Posterius assumit a primo mediāte ꝓuo.Sed anima nomīat ipsaz essentiā,q̄ ē ꝓuo: naturalꝰ q̄ ipa poa ei,q̄ est mēs.Ergo vī q̄ filiꝰ dei nō assumpserit animam mediante spiritu siue mēte.

Sed ꝺ Est,q̄ Aug.dicit in lib. de ago ne chriano. Inuisibilis ⁊ incōmutabilis veritas,per spiritum animam,⁊ per animam corpus accepit.

Rñdeo Dōm,q̄ sicut dictū est, filius dei dī assumpsisse carnez aīa mediāte:tū ꝓpter ordinē dignitatis,tū etiā ꝓpter ꝛgruitatē assumptionis. Utrūq; aūt horū inuenitur si ꝏparemꝰ intellectū q̄ spūs dī ad ceteras anime ꝑtes : nō eīm anima est assumptibilis ſ ꝛgruitatē,nisi ꝓ hoc q̄ est capax dei ad imaginē eiꝰ exīstēs:qō est ſm mētē,q̄ spūs dī ſm illud ephe.4.renouami ni spū mētis vestre.Sīl etiā intellectus inter ceteras partes anime,ē supior ⁊ dignior ⁊ deo similior.Et ideo vt dam.dicit i.3.li.vnitum est carni per medium intellectum, verbum dei:intellectus eīm est quod est anime purissimum,sed ⁊ deus est intellectus.

Ad primū Ergo dōz,q̄ ⁊ si intellectꝰ nō sit aliō ab aia ſz essentiā:distinguit tū ab aliis partibus anime ſz rationē potētie. Et ſz hoc cōpetit sibi ratio medij. ¶ Ad scōz dicēdū,qō spiritui angeli co non deest cōgruitas ad assumptionē ꝓpter defectū dignitatis:sed ꝓpter irreparabilitatē casus. Qō non pōt dici de spū hūano:vt ꝑtz ex his q̄ in ꝓma parte dicta sunt. ¶ Ad tertiū dōm,q̄ aia ſter quā ⁊ dei ꝏbuz ponit mediū intellīs,non accipit ꝓ essentia aie,q̄ est oibus potentiis cōis:sed ꝓ potentijs inferioribus,que sunt omni aie cōes.

¶ Utrum anima,a dei filio ꝓius fuerit assumpta q̄ caro. Arti. 3.

Ad tertiū Sic proceditur. Uī qō aia xpi fuerit ꝓ assumpta a ꝏbo q̄ caro. Filius eīm dei assumpſit carnē mediāte aia:vt dictū est.Sed ꝓ puenitur ad mediū q̄ ad extremū.Ergo filius dei assumpsit ꝓ aiam q̄ corꝑ. ¶ Ꝑ. Aia xpi est dignior angelis:ſm illud psal.adorate eum oēs angeli eiꝰ.Sz angeli creati sunt a ꝓnō: vt in ꝓmo habitū est.Ergo et aia xpi.Que non fuit ante creata q̄ assumpta:dicit enim dam.in.3.li.q; nūc̄ neq; aia neq; corpus xpi ꝓpriā habuerit hypostasim, ꝓter ꝙbi hypostasim.Ergo vī qō aia fuerit ante assumpta q̄ caro,q̄ est cōcepta in vtero ꝟginis. ¶ Ꝑ. Jo.ꝓmo dī,vidimꝰ eū plenū grē et veritatis,⁊ postea subdit qō de plenitudine eius nos oēs accepimꝰ. i. oēs fideles quocunq; tpe:vt chrȳs.exponit.Hoc aūt nō esset nisi anima Christi habuisset plenitudinē grē et veritatis ante oēs sctōs,q̄ fuerunt ab origine mūdi:q; cā non est posterior causato.Cū igit plenitudo grē et veritatis fuerit in anima Christi ex vnione ad verbuz (scōm illud qō ibidem dī, vidimus gloriam eius quasi vnigeniti a patre,plenū gratie ⁊ veritatis) ꝯis videtur quod a ꝓncipio mundi anima Christi fuerit a verbo dei assumpta.

Sed ꝺ Est,qō dam. dicit in.3.li. Non vt quidam mentuntur , ante eam que est ex virgine incarnationem,intellectus est vnitus deo verbo,⁊ extunc vocatus est Christus.

Rñdeo Dōm, q̄ origenes posuit in suo periarchō, oēs alias a ꝓncipio fuisse creatas:inter quas etiam posuit animā Christi creatā Sed hoc quidem est incōueniens,si ponat q̄ fuerit tūc creata,ſz quia non est species,sed pars speciei.Quia enim eadem est ratio de ꝓ- nalitate ⁊ sufficientia quo ad sumi ⁊ non assumi (quia.ſ. vtrīq; ea- ratione repugnat)ideo eadem vtiur ratione autor contra subsistentia anime separate:qua vsus est superius cōtra personalitatem sine separate q̄ est angel⁹.Nā sicut implicat personā assumi in vnitatē personalē ꝓ- rius ꝓsone;q; pertineret ad esse ꝓsonale assumentis persone q; assumpte esse:⁊ nō ꝓtineret ad esse personale assumētis persone q; esset ſm se in rerum natura.Et ſic ꝓsona alia:ita implicat subsistē animā assumi ad aliud subsistēs:q; sit per se separatim existeret:⁊ nō per se ſ separatiz existeret.Et eo nāq; q; nitur subsistens ſm se ponitur per se separatim existere:naz hoc ipsum q; subsistere ſm se:⁊ ex eo q; ponit assumi ad alterius subsistentiā ꝓponit non per se sed per illud aliud subsistat:aliquo modo ad alterius subsistentiam nō esset tracta. P Nota secūdo:qō subsistentia anime ꝓexistens corrūpi pōt intelligi dupl⁹.primo quo ad actū subsistēdi:⁊ nihil aliud q̄ esse actꝰ essendi ipsius aie vt est ipsi⁹ soli⁹:hoc est vt est ei⁹ vt qō est:⁊ mō videnē thomiste (iuxta superi⁹ recitata de ꝓsonalitate,intelligere de locū.Alio modo nō solum quo ad actum subsistendi:sed quo ad qō subsistit actui subsistēdi.ita vt corrupto subo actꝰ:ex ꝓnti sequat corruptio actꝰ:⁊ hoc modo intelligendus videtur hic textus:cōformiter ad ꝓcedentia de ꝓsonalitate.Imaginandum est enim quod anima separata semiperſona ⁊ non solum seminatura:nā vnita carni est seminatura ⁊ quasi pars essentialis humane nature:sed non subsistit per seipsam vt quod scilicet immateriali ordine defert actum essendi et subsistendi : sed per hypostasim cui vt anima vt ratio subsistendi ex ꝓcipio generis tūm vt separata est a corꝑe:ex hoc ipso quo constituitur in esse separato constituitur in quadam totalitate et complectione:vt scilicet sit quod

¶ In titulo ly ꝓ- sumitur ſm ꝓ- ita q̄ qō est de ꝓtate temporis. Et oc- casio huiꝰ est positio origenis. ¶ In corꝑe articuli sunt tria. primo ponitur positio origenis . ſcdo reprobat in vno sensu, tertio reꝓbatur in alio sensu. Distinctio ꝓ- tium clara est i litera. Quo ad ꝓmū ꝓbatur ab origenis. referī q̄ ad ꝓ- ſ. ꝙ quo ad alias hoīm ⁊ quo ad ang- xpi.ſ. q̄ oēs fuerunt ꝓnō simꝫ create. De- origenis pōne vide- vis in.2. ꝙ gē.ca.5. qm̄ hic nō tractat- si quo ad aiam xpi, ordine ad assumpti- nē. Quo ad scōm, ꝓ- duplr ꝓni pōt a ia- christi ab initio mun- creatā fuisse: vl cre- nā ⁊ non simul assum- ptā a filio dei.vel ꝓ- creatā ⁊ sīl assump- a filio dei,ſz postea- tpe:vt chrȳs.exponit. vnitātiō in lra vtro- modus excludit. P- ꝓnm ponit conclu- hoc. Incōueniens ꝓ- animam xpi ab initio creatā ee et non assumptaz. ꝓ- ducenda ad incōue- niēs:qz sic fuisset ali- qō p se subsistēs ⁊ vel corrupta fuisset illius subsistentia in assum- ptiōe,qō est incōue- niens:vel remāsisset qō est impoſe:quia fuisset vnio ſm subsi- stētia. P Ubi nota ꝙ mo ꝙ autor loquit- hic de subsistētia ꝙ- ꝙ si loqueret de ꝓ- nalitate : quia anī- separata differt a ꝓ- sona solū per hoc, est incōplete speci- ſm illud ro.4.ei q̄ nō opaſ credēti aūt in eū q̄ iustificat impiuz,fides reputat ad iustitiā secundū ꝓpositū grē dei. Aīi q; hoc ꝓpositum est eternū,nihil ꝓhibet per fidem Jesu Christi aliquos iustificari, etiā antecq̄ eius anima esset plena gratia ⁊ veritate.

¶ Utrum caro Christi fuerit ꝓius a verbo assumpta q̄ anime vnita. Articu. 4.

Ad quartū Sic procedi- tur. Uideꝝ q̄ caro xpi fuerit ꝓius a verbo assumpta q̄ anime vnita. Dicit enim Aug. i lib. de fide ad ꝑ. Firmissime tene ⁊ nullatenus dubites nō carnez Christi sine diuinitate ꝰceptā in vtero virginis,ꝓiusq̄ susciperet a verbo. Sed caro xpi videt ꝓius fuisse concepta q̄ aie rōnali vnita: qm̄ vel dispositio ꝓuo: est in via gñatio- nis q̄ forma cōpletiua. Ergo ꝓius fuit caro xpi assumpta q̄ aīe vnita. ¶ Ꝑ. Sicut aīa est pars nature humane ita et corpus. Sed anima humana non habuit aliud ꝑn̄m sui esse in rō q̄ in aliis hominibus , vt patet ex aucte leonis pape supra inducta. Ergo vī dek q̄ nec corꝰ christi aliter habuerit ꝓncipium essendi q̄ in nobis , sed in nobis ante conceꝑat caro q̄ adueniat anima rationalis.ergo etiā ita fuit in rō. Et sic caro ꝓ- fuit a ꝏbo assumpta q̄ aīe vnita. ¶ Ꝑ. Sicut dī in lib. de causis,cā ꝓma ꝓ- influit in cātū: ⁊ ꝓus vnit ei q̄ cā scōa. Sz aia xpi cōparat ad verbū sicut cā scōa ad ꝓmam. Ꝓius er go verbum est vnitum carni q̄ anima.

Sed cōtra Est. qō dam. dicit in.3. lib. Simul dei verbi caro,simul caro animata rationalis ⁊ intellectualis. Non ergo vnio verbi ad carnē, ꝓcessit vnionem ad animam.

Rñdeo Dōm,q̄ caro humana est assumptibilis a verbo,scōm quem hz ad animā rationalem sicut ad ꝓpriam formam .Hunc autem ordinem

locis. ſ. art. 3. ci- tatis.

¶ Super artic. 4.

Titulus de ꝓioritate rōꝑis intelligīē. Et est rō qōnis : q; in conceptione alicui hominū inueniꝝ ꝓius tpe caro q̄ adueniat anima rationalis:quia ꝓius viuit vita plante,deinde vita sensitiua, ꝑ postremo animatur anima rationali. Et constat q̄ filius dei assumpſit carnem ab initio conceptionis sui corꝑis.

¶ In corꝑe vnica est cōclusio respōsiua questo negatiue. Caro xpi non assumpta est a verbo q̄ anime vnita. ꝓbat dupl⁹. Primo sic. Caro humana non est assumptibilis antq̄ sit ꝓpria materia anime rationalis ⁊ humana:ergo non est ꝓius assumpta q̄ anime rōnali vnita. Aīs hz duas ptes que in idē redeūt:nec dīt nisi sicut expressium in cōi ⁊ ꝓpio vocabulo:qm̄ materia ꝓpria anime rōnalis ⁊ caro hūana idē sunt:sed dīnt: qz vt specificat id qō est in ordine ad aiam rōnalem. Et vtraq; ergo pars ꝓbat- in litera ꝓhtia. Pro ex ꝓprietate materie:qz materia simul dū recipit formam sit propria illius forme. Qō ꝓbat:qm̄ materia non prius hz ordinē ad formā vt ꝓpriā formā q̄ habeat ipsam formam.tm̄ q; simul terminatur generatio ⁊ alteratio huiꝰ. Et scōa ꝙ ꝓ- caro nō est humana aīa aduētum anime rōnalis. Aīa ꝙ ꝓ- scōa ꝓ- relinquit ꝙ se notū. Pro prima ꝓ- ro parte ꝓbat:qz caro hūana nō est assumptibilis ,nisi ꝓ- ordinē quem hz ad animā rōnalem vt ꝓpriam formam. scōo ꝓbat cōclo ex portionali adītō cta huic rōnis similitudine de aīa:sicut aīa rōnalis nō ꝓtinet assumpta q̄ vnita aīe rōnali. Et vtrobiq; rō ꝓportionalitēr:qz ⁊ ſ natura anime,hoc contra naturam carnis humane.

¶ Circa hūc ꝓcessum vnū dubiū occurrit:qz vī q̄ materia ꝓpria forme sit forma materia aūt plene dispōsita est immediate ante instans introductionis forme:ꝓius igitur tempore est materia ꝓria anime rōnalis q̄ vnitur saltem forme q̄ adsit ipsa forma. Cetererea minus est materia propria animē rationalis ⁊ minus habet ordinem ad ipsam caro mortua q̄ caro immediate ante instans introductionis anime rationalis : quoniam ista naturaliter necessitat ad formam,illa naturaliter magis ac magis recedit a forma exclusa:sed caro Christi mortua habet ordinem ad animam christi, ꝓpter quem remanet assumpta vt propria materia illius : igitur et caro in vltima dispositiōe hz illū ordinē, ꝛ est ꝓpria materia anime rationalis.

Universidad de Deusto Biblioteca

PA p̄m ꝺr, ꝙ ppria nā alicui⁹ forme duplr ꝺr: sez in fieri tm̄ vel in fctō esse. Zn ꝓcedit aūt sermo est de mā ppria in facto esse: obiectio aūt ꝓcedit de mā ppria in fieri. P Ad scām cōcedit, ꝙ p̄m nāe ordinē caro vltimo dispōsita hz magis rōnē ppie māe ꝙ caro mortua, sz in ordine ad resurrectionē ꝙ sola diuina pōt poⁿ fieri, caro mortua hz magis māe ppie rōnē: qz ista tā in facto esse fuit ppria mā isti⁹ aie, z dedit huic aie indiuiduationem et reuniendo non hz anteꝙ a'a rōnalis ei adueniat: qz simul dū aliq̄ mā fit ppria alicui⁹ forme, recipit illā formā, vñ in eodē instāti terminat al teratio, in quo introducit forma substalis. Et inde est ꝙ caro non debuit ante assumi ꝙ sez set caro humana, qđ factū est aia rōnali ad veniēte. Sicut ¶ gif aia nō est pri⁹ assūpta ꝙ caro, qz ꝙ naturā anime est vt pri⁹ sit ꝙ corpori vniat. ita caro nō debuit pri⁹ assumi ꝙ anima: qz non prius est caro humana ꝙ hac beat animam rationalem.

Ad primū Ergo dōz, ꝙ caro humana non hꝫ nisi ꝑfite aia rōnal' corpi: sz ꝺr cit nō hꝫ anteꝙ aia ad veniat, cū hoc ei stat q̄ habeat etiam post mortē, ex qua iam semel aia assūit corporiq̄ ꝑ aūt dicto nō starēt, q̄ haberēt post mortem ꝑria mā.

¶ Ad rōnē ad scām cuius ꝺez articuli, vide rōnē naturalē, qua re nō arguit diuersitatem nature auferre a ꝓ̄ naturalē modum ꝓducēdi carnē, z arguēret diuersitatem nature si ala ꝓducta esset ante corp⁹: qz. s. in cartis ꝓductione varietas esset penes antecedentia tm̄, in qbꝫ ꝺo ꝓductione varietas ponit in ipsis cōstitutiuis intrinsecis. Et rō assignat: qz materia nata est esse ante formā z disponi ad illā: forma aūt nō est nata esse ante materiā. hāc tā rōnē intelligito ꝙ ratione cōueniēter quare sez cōuenies fuit carnē ꝓ̄i non nasci: hoc est aliozū hoim more fieri ꝙ dispōnes ꝓ̄ius as sed miraculose statim cōcipi ꝓfectā: anima vero cōueniēs fuit nō miraculose ante corpus sed naturaliter hoc est ꝑm alios cursum fieri. sez creādo infūm il z infundendo creari. Cūm vt ex antedictis ꝑz, diuersus modus ꝓducēdi anima ꝑz in corpore vel extra z ante corp⁹: in diuersitatē nature non redūdaret si miraculose aliqua anima fieret extra z ante corpus. sed si naturaliter fieret extra z ante corpus qđ sez naturaliter factum fuisse ꝑz ponere illos qui in cōstitutione mādi sic factum putant: vt ꝓdicti est. ¶ In rōne ad tertiū. distinguo z ordina nonitie vnā z eidem carnē ꝑm diuersa ꝓdicata subalia ꝓponendo magis cōe minus cōi: verbi gratia: ꝑm q̄ est corpus. ꝺz qđ est animatū etc. Et ꝙ species qđ caro prius natura artigit a ꝺo effective per essentiā potētiā z presentiā. ꝑm terminative per vnionē personalē: qz prius natura est quoddam ens puta corpus ꝑ animata. Sed prius natura est animata ꝑ vnita verbo personaliter: tū quia cōstituitur in esse assumptibili per esse animatum: tum ꝺr caro cōstituitur in natura rationali per esse animatum anima rationali. Constat aūt ꝙ non est assumptibilis nisi vt pars nature rationalis: non ꝺr ꝑm ex parte fui. sed etiam ex parte persone: quę significat non quam liber hypostasim. sed hypostasim nature rationalis.

¶ Super articulum. 5.

TArticulus articuli intelligendus est vt sonat.

¶ In corpore articuli duo sunt: primo declaratur quomodo intelligitur ly mediante in assumptionis. 5. Ꝺo rñdetur quesito vna conclusione. Quo ad primū dicit vnam propositionem multarū partium. 5. in mysterio assumptionis mediū intelligitur non temporis sed nature ex parte agentis z simpl'. Ubi quatuor conditiones mediū in hoc misterio ponuntur. P Prima est, qđ non est medium ꝑm tempus: qđ probatur, quia simul tempore omnia assumpta sunt. P Secūa quod est medium ꝑm ordinez nature: z hoc ex dictis supponitur. ¶ Tertia est, qđ est ibi talis ordo nature. ser parte agentis. Et hoc declarat: qz in cōi ordo nature quo aliquid est prius z aliq̄ posterius in natura, ꝺuplr inuenit: vel ex parte agentis vel ex parte materie. Et reddit ratio quare ꝑm has duas causas inueniatur, quia sunt causę ꝓcessiues res ante effectū agens em̄ z materia ꝓcessiunt: formā aūt ꝙ non ꝓcessiue: z silr finē ꝙnationis. cū coincidat cum forma. In ꝑticulari aūt hoc est in assumptionis misterio: qz tota ratio facti est potentia facientis. P Quarta conditio est, ly simplr: ad definiendum qđ medium simplr in hoc mysterio attenditur ꝑm ordinē nature ex parte agētis non ꝺz quēcūqz. qz non ꝑm qđ. sed simplr. Est siquidem duplex nature ordo ex parte agētis: vel ꝑm ordinē intētionis, vel ꝑm ordinē executionis. Et differunt hi ordines inter se in hoc qđ illud qđ est prius ꝑm intentionē est pri⁹ simplr: qđ vero est pri⁹ ꝑm executionē, est prius ꝑm qđ. Et rō est: qz intētio prior est simplr ex equutione: vt ꝓbatur. Quo ad scām ꝙ ad rñdendum obiectionem. Dicendum quod in aliis vel ab alio: qz nihil ante illud ūstās est natū assumi, qz nō prius fuit natura singularis: nec post illud instans assumitur, qz tunc esset ꝑsona in se. Minor ꝓbatur: qz in eodē instāti nature in quo partes ꝓcedūt ad tū, neutra natā est ee ꝑsona: sz tūc ꝑmo qñ est istis vnitis est tota natura: qz tūc ipa tota est persona in se si non impediatur ab assumēte. ¶ Diuran. autem in. q. quoq. 2. arguit ꝺuplr, destruēdo totaliter ordinē nature in assumptione totius z partiū primo: qz totū er partes vnite (sic esn assumpte sunt) oino sunt ide re. secōo qz assumptio vna ē vni⁹ ad vnū: sed assumptio hūane nature est vna ad vnū: qz ad ꝑsonalitatē filij ergo ē vni⁹ sez nature integre ex suis partib⁹ cōstat. n. eā esse assumptā: ergo tā natura ꝙ partes ei⁹: ergo ꝑmens non est primo hō. Et confirmatur: quia sicut in instanti assumptionis habuit ad totum z partes ita z modo: igitur z modo non est primo homo. sicut fortes est primo hō: qđ videtur inconueniens. Amplius videtur sequi qđ Christus non sit homo. Probatur: quia denominatio a parte totius primo, ꝑpter quā tertiā verbū est homo: sed ista sufficit sine alijs duabus: igitur ille due supflue. Demū, ꝑbat ostēdūt ꝙ natura tota est pri in alio primo ꝑsonā qñ assumit: ifz tota natura z nō pars vel partes, est tot: qz in eode instāti nature in quo in se ꝑsonarēt si sibi ꝺimitterent ꝑsonā simul aia z corp⁹ sunt adinuicē vnita ad cōstituēdā naturā hūanā i ꝺbo. Designat aūt ibi ordo nature, vñ p id qđ ē p⁹ i na, assumitur id qđ ē posteri⁹. Est ār aliq̄d pri⁹ i natura ꝺuplr. Unomō, ex pte agētis altiomō ex pte māe: he. n. ꝺue cāe periūt rei. Ex pte qđē agētis ē simplr primū illō, qđ prio cadit i ei⁹ intētiōe: sz ꝑm qđ prius est illō a qđ icipit ei⁹ opō. Et hꝫ tō, qz intētio ē prior opone. Ex pte vō materie est prius illud, qđ pri⁹ existit in maxie attēdere ordinē, q ē er pte agētis: qz vt aug. ꝺicit i epla ad volusianū, in talib⁹ re bus tota rō facti ē potētia faciētis. Adanise stū ār est qz hz intētione faciētis prius ē cōpletū ꝙ icōpletū: z ꝓ̄ius totū ꝙ ptes. Et tō ꝺicēdū ē ꝙ verbū dei assumpsit ptes hūane nature mediāte toto: sicut. n. assumpsit corpus ꝓpter ordinē quē hz ad aiam rōnalem: ita assumpsit corpus z animā, propter ordinem quē habent ad humanam naturam.

Ad primū Ergo dōz, ꝙ ex verbis illis nihil aliud datur itelligi, nisi ꝙ verbū assumēdo ꝓres hūane nature, assūpsit totā hūanā naturā: z sic assūptio ptiū ē prior i via opōnis, intellu, nō tpe. Assumptio aūt nature ē pri⁹ in via itētōis: qđ est ee pri⁹ simplr: vt ꝺcm ē. ¶ Ad 2ᵐ ꝺz: qz in facto esse, qz tūc erat verum ꝺicer, nūc est vnita z ūmne⁹ erat vnita: qđ ꝺeinceps falso deceret: qm assūptio remanet nō in facto esse. Et ꝓptere cōcedit ꝙ quātū ad factū esse, eodē mō se habuit tūc z hz modo: z sic tūc filius ꝺei vere fuit primo homo, sicut sortes est primo hō ex primo assumpto terminata totaliter assumptione, z similiter ex primo assumpto totali passiuo assumptionis: ita z nunc z in eternū. ¶ Ad alia duo simul ꝺz, ꝙ nec somniam⁹ ꝺbū ꝺici hoiem a ptialib⁹ assū ptę, z nō totaliter termi nata assumpt⁹: nec ee tū tot assumptiōes fz vnā tm̄, ꝑm nature ex diuē exequēdo pgre diēte pri⁹ ad ptes ꝙ ad totū: qz sum⁹ certi q. ūsi resoluēdo desūt a toto, z nō a partib⁹.

¶ Ad rōnē ār obiūa q est fundamētū opionis ſue, tñdet ex autoris doctrīa ꝺuobus z ar. ꝓrio huⁱ. q. i rñ. ſiſe ad 2ᵐ qz ſ. nō est ſiſtis ordo assumptorū ad ꝑsonā assūmētes ꝙ esset eorūde ad ꝑpria ꝑsonalitatē ⁊c⁹ oppm p fundamēto sco. assumit. Et rō autoris ibi ꝺe est, qz persona assumēs ē altior⁹ ordinis ꝙ eēt ꝑsona ꝑpria. Et ne inuoluāt intellis ꝺistinguāt, q. qz qđ. est ꝺe ordine assumptionis z nō ꝺe ordine ꝑsonationis: nō ee ꝺicoēt, ꝺicat, q ꝑē ꝑsonale z sūt ꝑ ꝑsonari, ſt intelligi pos ſe fieri vel fieri ꝑsonāvel quaſi aſti intelligāt ꝓcedat totū, abſq; ꝺeclinatiōe tñ tanq̄ impfectōs: qz nō est qđ ꝺe pri⁹ natura ꝑsonali, illo ⁹ vr ſi ꝑsa aut ꝙi aſſūmitur ꝑſo⁹: qz ꝺ ꝑ nā aſſumptibili ad vnitatē ꝑsonalē. Si aūt 2ᵒ⁰ intelligāt ꝺicti termini, ad ꝓpinquā ꝙi ſa hꝫ ꝺe ꝑ⁹ aſſūptibili ordine nature ꝺm intētionē z ꝑm executionē: nō fideāt ꝙ maior est vera de ꝓrio qz ordinē intētiōis: nō aūt ꝺ ꝑmo ꝑm ordinē executionis. Illō em̄ qđ est in sep̄ se ꝑmo ꝑsonale, illō ꝑmo ordine ꝑſo⁹ a ꝙ assūmit: ꝑs em̄ vl ꝑtes ei⁹ stat ꝙ pri⁹ ꝑm executionē fiat vl fiāt aliq̄d aliene ꝑſo⁹ ꝙ tota natura, ꝙ ē in ſe ꝙ ſe ꝑmo ꝑſonabilis ſi ſibi ꝺimitteret. Probatis aūt maioris ad hūc ſenſum applicata: nihil vz: qz ꝑm executionis ordinē illō totū nō in se toto qz in pte vel ptib⁹ ei⁹ ꝑus ꝑſonare ꝓ hoc ē fieret aliq̄d aſſumētis ꝑſo⁹ ꝙ eēt i ſeipo toto ꝑſonale ſi ſibi ꝺimitteret. Et cū z hoc afferē: qz in illo ꝓrio illō totū nō est natū assumi: qz nō est natura ſingularis: ꝺicēt q. verē ē q nō ē natū assumi ꝺ natura ſingularis: ꝺicēt q. verē ē q nō ē natū assumi in ſeipſo toto ad illō nature inſtās: ifz ē natū aſſumi ꝑm ſui pte vl ꝑtes añ illō inſtās qz ad illō tiōis ordiē: qm̄ qlz ps nata ē aſſumi vt ſit aliq̄d ꝑſo⁹ aſſumētis: ꝙuis ſolū ꝑſonabilis. ſ. vt ſit: vl ꝑſo⁹ vel ꝙi aſſūptiua ꝑſo⁹: qz ipſa ſola ē ſic biles. h. c. aſſumptibiles ad vnitatē ꝑſonalē añ ꝑm executionem aſſumi intelligāt tota. Ubi ſcito qz hꝫ re⁹ ꝑſo⁹, ꝑpe ꝑ⁹ qz executionē itelligāt ꝑſo nari tota nā ꝙ ptes: qz ptes pura aia z corp⁹ ad ꝑſonā ꝺ occurrit mediāte tota nā ꝙ aſſūmptibilitatē tñ a ꝺiuina ꝑſona pri⁹ ꝑm exequtionē occurrit ptes. ſ. aia z corp⁹, ꝙ natura integra. Qz ad exequendā aſſūptionē nō opz mediare exequtiue ſed ſz intētionē tñ tota nām: qñ cōſtat ꝺiuinā ꝑſonā poſſe incoare aſſumptionē ꝙſi aptib⁹ ꝙpreciēdo ad totū: z rōnabil⁹: ꝙſtat q ō fō ſic fecit: vt ꝑbatū ē re⁹ ꝑſo⁹, ꝑpe ꝑ⁹ aſſumptibilis ordo ptiū ad ꝑpria ꝑſonā attēdit, q ē ē exequtiue mediāte toto. Et tō nō hꝫ ſolidū fundamētū (vt ex autore allatū est) rō ſco. eodē ordie ptes nature humane z totā ordinātis ad ꝑpria z ad ꝺiuinā ꝑſonā. ¶ Ad ꝑmā aūt ꝺu. rōne negāt ꝙ natura humana ſit olo idē ꝑm rē q̄ ſue ptes etiā ſim̄ ſumpte. Et q̄m q̄ hec ſuppenēda poti⁹ ꝙ ſtinguat ꝺuplr: ſz vnius nō motor. ¶ Ad diſcurēda ꝺr ꝙ aſſumptionē eſſe vni⁹ ꝙtingit ꝺuplr: ſz vnius ſimplicis vel vnius cōpoſiti. Et rurſus vni⁹ cōpoſiti ꝑm ꝙ vnū tñ eſt vel nō ſolū ꝑm ꝙ est in ſe vnum: ſed etiā ꝑm ſuas ꝓres. Et ſubiūgit ꝙ incarnatio eſt aſſumptio vna z ad vnū: z vnius vltimo mō exp̄ſito: qz ſic filij⁹ dei pri⁹ natura ꝑm nos ordine exequtionis: vel poſteri⁹ natura ꝑm alios: aſſumpſerit aīmā z corpus in ſcipſis: z nō ſolū ꝑm ꝙ ſunt vnū in tota nā: qđ nihil aliud est ꝙ aſſumere totā naturā. Et ꝙ hoc opoꝛteat fateri: patet ex eo ꝙ aliq̄ oporteret filiū dei i morte de nouo aſſumpſiſſe corp⁹ z aiam. quod ſco. inſolutū ꝺimiſit: z duran. maie videtur poſſe euadere, ſi ſibi igitur valet illatio illa natura integra est aſſumpta: ergo ptes aſſumpte ſunt vt vnum: intelligendo cum preciſione: hoc est vt ſunt vnum preciſe: z non etiam vt ſunt in ſe diuerſe.

¶ Super Arti.

Iſtulus articul. intelligendus est vt ſonat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶In corpore ar. vnica est dcō rīsiua quesito. gīa nō potest itelligi vt me
diū, in assumptione humane nāe. Et pbāt sic. Gratia 3 dici pōt dupl'r quidem in Christo. s. gīa vnionis z gratia habitualis: z 3o ipsa voluntas dei gratis donāe. Sed nullo istoꝝ modoꝝ habet rōnē medij in assumptione hūane nāe: ergo. Probatur sigillatim: p̄mo de gratia vnionis: qz est ipm̄ esse personale gratis datū: qđ in assumptiōe se hz vt terminꝰ nō vt mediū.

2o de gīa habitualis: qz se hz vt effectus consequēs vnionē: vt p3 Jo. 1. 3o de voluntate dicta: qz se hz vt cā efficiēs non vt mediū. ¶Nota hic p1o qđ gīa pōt dupl'r itelligi. s. formaliter vel effectiue. et qz gīa p1imis duobus modis dr formaliter. 3o autem effectiue: ideo in litera, autor duplicem tantum in Christo in pn̄o corporis ar. dicit scilicet vnionis z habitus: vtraqz enim est formaliter i Christo. Diuina autem voluntas est gratia effectiue ac p hoc velut extrinseca cā: z ppterea nō est in lr̄a cōmunerata inter gīas i christo illa siquidē ꝓpositio in, denotat esse in christo formal'r, sicut forma est in subo. Nota secundo qđ cū quis gratiose dat seipsum alieni, tūc ipsemet vocatur z est gratia: ūnde cōmunē vsum loquendi quo cōcessum gratiose donum gīa vocatur dū dicimus, iste fecit mihi hāc gratiam ꝛc. Et hoc modo quia res data humane nature in mysterio assumptionis est. esse personale filij dei. ideo ipsum esse personale vt induit rationē doni gratiose concessi vocatur gratia: vnionis aūt quia per vnionem habetur a natura cui datum est. De hac tamen vnionis gratia ꝓpter varia que de ipsa dici videntur in ar. vlt. 7. q. erit latior sermo. Nota tertio qđ autor scripsō doctioꝝ opinionē quam in tertio sent, sequutus est pist. 2. q. 2. ar. 2. q. primā de gīa habituali qđ erat medium cōgruentie reꝰ assumptionis. hic confutat aūctē io. euange. Et sic tene qđ p̄mus natura humanā sic assumpta est quam gīa habituali donata vt ex personale omnia fluerent gratie in hominē illo essent pleno gratie z veritatis.

¶Super q̄onem. 7. In diuisiōe questionum de gratia christi aduerte qđ 3ꝑ gratiā i christo ponunt: scz gīa vnionis gratia singularis, et gratia capitalis. Et qz gīa vnionis est ipsa cōiunctio psonalis dei ad naturā humanā (de qua tractamus est) ideo autor dicit qđ de ipsa tractū est: eo nō sub nomine gratie, sed rei que est gratia: z ꝓpterea de alijs duabus tractandum est. ex verbo concepto interius, ꝓcedit ipus: ex quo formaꝝ vox. Et similiter ex ꝙbo eterno ꝓcedit spūs scūs, q̄ formauit corpus christi: vt infra patebit. Non autē ex hoc sequit qđ gīa. s. s. sit formale mediū in vnione predicta.

¶De gratia christi prout est quidam singularis homo. Questio. 7.

Deinde est de coassumptis a filio dei in humana natura. Et primo de his que pertinent ad perfectionē. 2o de his que pertinēt ad defectum. ¶Circa primum consideranda sunt tria. Primo de gratia christi: secundo de scientia eius: tertio de potentia ipsius. ¶De gratia autem christi cōsiderandū est dupliciter. Primo quidē de gīa eius sm̄ qđ est caput ecclie. Haz de gīa vnionis iā dictū est. ¶Circa primuz querit̄. 13. Duo vtrū in aia chr̄i sit aliq̄ gīa habitualis. sc̄do vtrū i chr̄o fuerint v̄tutes. tertio vtrū i eo fuerit fides. quarto vtrū fuerit i eo spes. quito vtrū i chr̄o fuerint dona. sexto vtrū i chr̄o fuerit timoris donū. septio vtrū in chr̄o fuerint gīe gratis date. octauo vtrū in chr̄o fuerit ꝓphetia. nono vtrū i eo fuerit plenitudo gīe. decio vtrū talis plenitudo sit ꝓpa chr̄i. vndecio vtrū chr̄i gīa sit infinita. duodecio vtrū potuerit augeri. decimotertio qualiter hec gratia se habeat ad vnionē.

Articulus I.

¶Super articulum primum.

Titulus ar. primi intelligendus est vt sonat: tria q̄ non oportet q̄ sit gratia habitualis sufficienter exprimit q̄ de pfectione aie in scipsa est gratia habitualis. sufficiens. n. est perfectio eius cui⁹ est habitualis perfectio. Et ne ide ꝓpius repetatur, hoc codē modo intelligēdi sunt tituli sequentiū articulorum.

¶Utrum in anima christi sit aliqua gratia habitualis. Arti. 1.

Ad primū Sic ꝓceditur. Uidet q̄ i aia assumpta a ẏbo non fuerit gīa habitualis. Gīa. n. est quedā participatio diuinitatis in creatura rōnali: sm̄ illd 2e pe. p1o. Per quē magna z ptiosa promissa nobis donauit, vt dine simus cōsortes nāe. Chr̄s aūt est deus, non participatiue, sz ẏz veritatē. Ergo in eo nō fuit gīa habitualis. ¶. Gīa ad h̄ est nēcia hoi, vt p eam bñ opēt sm̄ illud p̄. cor. 15. abūdātius oib⁹ laborauī, nō ego aūt, sz gīa dei mecum) z etiā ad hoc p hō cōsequat vitā eternā: sm̄ illud ro. 6. gīa dei vita eterna. Sz chr̄o ex h̄ solo q̄ erat nālis filius dei, debebat et hereditas vite eterne: ex hoc ēt q̄ erat verbū p qō facta sunt oīa, aderat ei facultas oīa bñ operandi. Non g̃ sm̄ hūanā nām indigebat alia gīa nisi vnione ad verbum. ¶. Illud quod operatur per modū instr̄i, nō indiget habitu ad ꝓpias operationes, sed habitus fundat in principali agēte. Humana autē natura in christo fuit sicut instr̄m diuinitatis: vt dict̄ dam. in. 3. lib. Ergo non debuit in christo esse aliqua gratia habitualis.

Sz ẏ Est, q̄ dr isa. 11. Requiescet sup eu⁹ spūs dñi. Qui quidez in hoie esse dr per gīam hitualē vt in prima parte dictū est. Ergo in christo fuit gratia habitualis.

Rñdeo Dicendū, q̄ nece ē ponē in chr̄o gīam hitualē, pp tria. P̄ pō quidem pp vnionē aie illi⁹ ad ẏbū dei. Quanto em aliq̄ recepti⁹ ē ppinq⁹ cause influēti tāto magis ꝑticipat de influētia ipsi⁹. Influxus aūt gīe est a deo: sm̄ illud p̄s. gīam z gl̄iā dabit dñs. Et ro marie fuit cōueniens vt aia illa reciper influxū dine gīe. ¶. Scō pp nobilitatē illi⁹ aie: cui⁹ opōnes oportebat ꝓpinq⁹ sine attingē ad deū q̄ cognitionē z amorē: ad q̄ necesse est eleuari rōnalē nām per gīam. ¶. Tertio pp habitudinē ipsius christi ad gentes humanū. Christus. n. inq̄ntū hō est mediator dei z hoiū: vt dr ꝓme ad tim. 2. tio oportebat q̄ haberet gratiā ēt in alios redūdātē: sm̄ illud Jo. p1o, De plenitudine eius omnes accepimus, z gratiam ꝓ gratia.

Ad primū Ergo dñm, q̄ chr̄s est verus deus sm̄ personam z naturā diuinā: sed q̄ cū vnitate psone remanet distō nāruz (vt ex supia dictis p3) anima christi nō est p suā essentiā diuina: vñ opz q̄ fiat diuina p ꝑticipationē, que est ẏz gratiā.

¶Ad 2m dñm, q̄ chr̄o inquantū est nālis filius dei, debet h̄ditas eterna q̄ est ipsa beatitudo increata, p increatū actū cognitionis z amoris dei, eundē. s. quo pater cognoscit z amat seipz cui⁹ act⁹ aia capax nō erat pp differentiam nature. Uñ oportebat q̄ attingeret ad deum per actum fruitionis creatum: quiquidē esse nō pōt nisi per gratiam. Similiter etiā inquātū est verbū dei, h̄uit facultatem oīa bñ operādi opōne dīna, sed q̄ preter opōnē dīnā opz poni i eo opationē humanā redūdet gīa. ¶Cōstat. n. bonitatē z dignitatē hanc magnū esse bonum singularis hypostasis vel anime: sicut si ex necessitate illuminādi alios, inferem q̄ ibid in se valde lucidū opz esse. Nulla ergo est diuersio: sed gratia singularis ex effectu concluditur.

¶Super articulum secūdū.

In titulo secūdi articuli. q. 7. aduerte. q̄ cō est de virtutib⁹, que simpliciter vocantur virtutes quales in phia z in theologia simul sunt morales: et rursus in theologia sunt theologales. he enim bonum facūnt habentem. ¶Intellectuales autez virtutes nō simplr̄ bonum: sed sm̄ intellectū facūnt hoiem bonū: non em dicit homo bonus ex hoc q̄ est doctꝰ, sz ex hoc q̄ iustus, tpat⁹, fortis, ꝛc. Uñ de illis postea erit qō, quum scilicet de sciētia aie christi tractabimr.

¶In corpe arti. vnimorat necessitas gicam, p̄ est q̄ to affirmatiue. Christus ēt h̄ditas eterna. Cetera non est hic qō de necessitate, nec buit. Probat. Gratia christi fuit perfectissima: ergo ex ipsa ꝓcesserunt virtutes ad pficiēdū singulas potētias aie, quātū ad oēs aie actus: q̄ christus habuit oēs virtutes. Alis supponitur. Consequētia prima quātū ad duo in ea cōtēta, pbatur primū est q̄ ex gratia p cedāt virtutes. sc̄dm est, q̄ ex perfectissima ꝓcedant virtutes ad perficiendum ad oēs actus aie. Primū ꝓbat. Sicut gratia est in essentia aie: ita virtus in potentia: ergo sicut ab essentia fluunt potētie, ita a gratia virtutes. sc̄dm ꝙ ro. pbat: q̄ quāto alicui⁹ est principiū eff. pfectius, tāto magis imprimit suos effectus. ¶Nota hic circa sentia differūtiā. ¶In eodē articulo rōnē 3am dm̄ occurit: sm̄ qō ista ꝓpositā est de gīa christi sm̄ q̄ est singularis homo. Uerūtamen qō aūt ista ꝓpositā est de chr̄o sm̄ q̄ est caput aliorū hoiū. ¶In corpe arti. 2m. Circa hoc aūt

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Sed occurrit statim hic dubm quō dō hēat rōnēm ie circa quā versatur hitus, q̄ pacto ex defectu māe ēē q̄s. potest inferri defectus habitus: quum cōtingat pauperē esse magnificū, ꝛ de chro hoc iā affirmatū est: ꝛ tm defectus dnitiarū seu magnoꝝ sumptuū (circa q̄s est magnificētia) iteruenit. Cur nō potest silr dici q̄ in chro fuit fidei hit⁹, cuius defuerit illius mā ēē quā, scilicet res dna nō appārēs: sicut fuit in eo magnificētia: cuius illius defuerit mā ēē quas.

¶ Ad p̄imū ergo dō q̄ quānis mā circa q̄s versatur virt⁹, ꝛ odm coincidere inueniant: alia tn est rō fokalis obti zalis rō p̄opria māe. Et tō ꝛm. ꝛ ā. si deficiat aliquid sub q.m. Et rōne māe, non ppea 12. ꝛ. q. opz deficere habitus: 65. artl. scā si deficit sub rōne fokali obiectiuopz ha 5.3m. bitus illi⁹ rōnē forma Et 22ᵉ. lem deficere. Et si in q.18. ar. poꝰ fuit ꝛ est obiectū 2.1m. aliqđ formaliter locū Et. 3. di. 26. q. 2. hr̄e respectu alicuius ā. 5. q. 1. impoꝰ q̄s est ꝛ fuit vdif. 36. i illo loco hr̄e habitū artic. 2. illū. In ppoꝰ aūt to 3m. tū oppm inuenit reu magnificētie ꝛ fidei: q̄ reu fidei, resq̄ sunt mā q̄ creātur. inuc niunt apd intellectuz chr̄i vt trinitas ꝛc. fs nō sub illa rōe formali qua creduntꝝ q̄ non vt non vīs: q̄ hmōi rō formalis ponit in perfectione in xpi alā ꝛ tō nec fuit nec esse potuit in xpo hitus fidei. Respectu aūt magnificentie. res q̄ sunt mā magnificentie, vt dnitie, desiruēt: sed rō formalis earū est quō f. q̄s, vbi, sicut, p quo ꝛc. opz, exponende essent ꝛ non deerat alia xpi q̄: hec nullā imperfectionē ponit in tus q̄ alia ei⁹, sicut nec etiā defect⁹ māe magnificētie redūdabat in aliquez imperfectionem aie. Et tō optime ex defectu odi formalis defect⁹ fidei cōcluſus est ex defectu aūt materie magnificētie, nō sequit defect⁹ magnificentie interioris.

¶ In rōne ad 2m eiusdē articuli. Nota glosam aliā: quō oēs virtutes ineludendo etiā fidē ꝛ spē fuerunt in xpo: scilicet q̄tū ad meritū.

¶ Implenit liquidem excellentius quicquid meritorū actus est, tā credendo q̄s sperando, q̄uis nō eodē modo, q̄ non credendo aut sperando: sicut quicquid cognoscit sensus, cognoscit intellectus: sed non eodem modo.

¶ Super articulum quartum.

TJtulus clarus. de spe que est virtus theologica, querens. ¶ In corpore arti. duo fiunt: primo respondetur quesito negatiue. s. in christo non fuit spes: secundo ponitur differentia inter defectum fidei ꝛ defectum speciei in christo: ibi tum ad hoc: q̄ fides nullo modo fuit in christo spes autem quantum ad secundariō separata, in christo fuit. ¶ Primus probatur sic. Spes est de deo nō habito vt obiecto: ergo in christo non fuit spes. Ab. phatur quo ad duo: sc̄z ꝛ q̄ spes sit de nō habito vt obiecto: ꝛ q̄ sit de deo nō habito vt obiecto. ¶ Primū, phat ex ppōtionalitate fidei in assentiendo: ꝛ spei in expectando. Secundū etiam probatur ex conuenientia theologicarum virtutū: q̄ omnes sunt de deo vt obiectio. Consequentia aūt pnobatur: q̄ christus ab initio cōceptionis sue: plene fruitionē dnā habuit. Differētia aūt scō loco ꝓpositā inter fidē ꝛ spē in christo declaratur: ponendo primo conuenientiā exterius fidei ꝛ spei: q̄. s. vtraq; est de solo deo vt obiecto: ꝛ extendit ad alia a deo: scōario ꝛ subiungēdo deinde differentiam cum sua rōne: q̄ fides nec q̄tū ad principale creditū nec quātum ad secundario creditū: locum habet in christo: quia hoc poneret imperfectionem cognitionis intus in anima christi. Spes autem q̄tum ad secūdario tantum sperata: in christo locum habuit: q̄ non ola sperata habebat actū a principio vt p̄z de immortalitate corporis: ꝛ eiusdē g̃ra: quib⁹ tamen carere nulli imperfectionem posuit in alia christi: sed spectat ad assumptionem defectuum corporaliū: quo dispensatiue ob immensam suam misericordiā: p nobis assumpsit. ¶ Occurrit hic statim dubiūtan spes in respectu scōdario sperati: fuerit habit⁹ aliq̄s: an sol⁹ act⁹ theologic⁹: an moral: siue act⁹ siue habit⁹ fuerit. Et est rō dubitādi: quia prohibet fuisse habitū: q̄n potī⁹ si nō fuit habit⁹, vī q̄ act⁹ ille sperādi imperfect⁹: vt pote nat⁹ elici p habitū (vt p̄z i nobis) ꝛ de fō elicit⁹ siue habitu. Ob sit ēt theologic⁹ vī ex eo: q̄ act⁹ sperādi re scōario sperato: ꝛ tu. Ob sit ēt theologic⁹ vī ex eo: q̄ act⁹ sperādi re scōario sperato: ꝛ suo gñe act⁹ theologic⁹ (vt p̄z i nob.) est ab habitu: q̄ p̄z est ab habitu q̄ sit theologica. ¶ Item aūt ē q̄z si est habitus spei: certū est. Si nō habitus spei: dimittebit: certū est. Si nō habitus spei: dimittebit (vel dimittit⁹) fi esse habitū spei: virtute theologica: igit nec in christo fuit hmōi habitus.

¶ Et quō obiect⁹ spei in christo fuerit impfect⁹ simpr tu negāt. Et ad tionē: dicit⁹ act⁹ informari habitu sine habitu imp. ¶ Rādetur. 2°. q. mō bñ. ꝓcedit. Nā obti theologicā q̄ actus theologicus cōstat hic de rōnem formalē affectus theologici (q̄ hic de⁹ non habet act⁹ sperandi q̄ 5.3 copit: mō ē act⁹ logicus. Par 1.3 ratio de actu spei obiecti: q̄ actus ex obiecto.

¶ Ad p̄imū dicendū q̄ in christo nullus habit⁹ spei re rio sparo: q̄ habit⁹ insuſus ipso q̄n fuit in via hoib⁹ fcīs nō ribus: q̄ capitaliū et hit⁹ gñe capitalis. Nec ꝛm essentiam tāt habit⁹ gñe (vt ibi tebit) certū est. mīnib⁹ si esse habitū spei: dimittebit spe virtute theologica: igit nec in christo fuit hmōi habitus.

¶ Et quō obiect⁹ spei in christo fuerit impfect⁹ simpr tu negāt. Et ad tionē: dicit⁹ act⁹ informari habitu sine habitu imp. ¶ Rādetur. 2°. q. mō bñ. ꝓcedit. Nā obti theologicā q̄ actus theologicus cōstat hic de⁹ non habet act⁹ sperandi q̄ 5.3 copit: mō ē act⁹ logicus. Par 1.3 ratio de actu spei obiecti: q̄ actus ex obiecto.

¶ Ad p̄imū dicendū q̄ in christo nullus habit⁹ spei re rio sparo: q̄ habit⁹ insuſus ipso q̄n fuit in via hoib⁹ fcīs nō ribus: q̄ capitaliū et hit⁹ gñe capitalis. Nec ꝛm essentiam tāt habit⁹ gñe (vt ibi tebit) certū est. mīnib⁹ si esse habitū spei: dimittebit spe virtute theologica: igit nec in christo fuit hmōi habitus.

¶ Non pōt dici primum. cum q̄ eminentia dei. vt sic, veneranda adorandūq; sonat nō timēdū, quū nō dicat ordinē ad malum. Tum q̄ expresse autor in artic. primo. q. 42. ꝓtinē secunde dicit q̄ tam de⁹ q̄ quilibet alius potens: est obiectum timoris vt causa mali: ꝛ ac p hoc deus obiectū timoris vt eminēs, non absolute, sed vt eminentia est causatiua mali intelligit. Qđ etiā i hac litera cōfirmatur, vbi eminentia ponitur rō q̄ timeatur, q̄ supatima est ad causandum malum. ¶ Nec potest dici secundum: quia christus nullum malum pene p̄o culpa, aut separationem a deo timebat, vt in litera dicitur. In idem autem redit timere malum aliquod, ꝛ timere potētia inflictiua mali. Nec differūt nisi sicut p se ꝛ p alia: q̄. s. malum p se timemus potētia aūt inflictiua per aliud. Hoc est, ꝓpter malū: q̄ in ordine ad possibile malū ab illa potētia, timor insurgit. Vñ si subtrahatur ab eminēti potētia ordo ad malū, nulla reddat ratio timoris. Et q̄ sic fuit in christo tanq̄ certus ac securus erat q̄ nullum poterat a deo sibi p̄o uenire malum fugiendum per donū timoris. consequēs est q̄ nec respectu diuine eminentie fuit in christo timor reuerentialis: nam timor reuerentialis quidā timor est. ¶ Ad hoc dicitur, q̄ proculdubio deus nō est obiectum timoris nisi in ordine ad malum: quia bonum non timetur nisi in ordine ad malum. quod est per se p̄mo timoris obiectum: ꝛ ideo eminentia diuina in p̄opōsito ponitur timoris obiectum, nō absolute, sed vt causa mali. ¶ Verorum duplicem habet diuina eminētia ordinez ad malū, vt causa ad effectum: p̄imo absolute. scōo vt subsłat diuine volūtati. Si cōsideretur diuina eminentia ꝛm suum posse q̄s habet ad causandum malū, sic, p̄ dubio, timēdi rationem retinet: q̄ ꝛm se habet posse causare malum. Si vero consideret diuina eminētia, vt stat sub determinatione diuine voluntatis ad non causandum exequutiue malū, sic nō habet rōnem timēdi: q̄ hec cōditio reddit creaturā securam ꝛ certam de impossibilitate mali in effectu. potest ergo diuina eminētia non solum absolute. q̄uo nō est obiectum timoris: sed vt cā mali, abstrahere a possibili exequutione mali ꝛ sic tribuit scriptura plenitudinem timoris dñi.

¶ Ad p̄imū ergo dō q̄ habit⁹ virtutū ꝛ donoꝝ, ꝓpter ꝛ p se respiciūt bonū: malū āt ex ofnti. Pertinet. n. ad rōnē ꝓtus vt op⁹ bonū reddat, vt i sc̄do ethi. dr. Et tō de rōne doni timoris nō ē illd malū q̄ respicit timor, sc̄z eminētia illi⁹ bonū. i. dium, cui⁹ pt̄ate aliq̄d malū infligi pt̄ S3 spes ꝛm q̄ ꝓt⁹ ē, respicit nō solū actoꝛes boni: fs ēt tps bonū in q̄tū est nō hitū. Et tō ꝛpo, q̄ tā hēbat pfectū britudinis bonū, non attribuit ꝓt⁹ spei: fs donū timoris. ¶ Ad 2m dō m. q̄ rō illa pcedit de timore ꝛm q̄ respicit obm, q̄d ē malū. ¶ Ad 3m dō 3, q̄ pfecta charitas foras mittit timorē seruilē: q̄ pfecta p̄icip⁹ penā. Sic āt timor ñ fuit i xpo.

¶ Utrū i xpo fuerit gr̃e gratis date. Art. 7.

Ad septimuz Sic pceditur. Videt q̄ in xpo nō fuerint gr̃atie gratis date. Et ēsi qui hz alt quid ꝛm plenitudinē, nō cōpetit illud habere fs ꝓticipationē. Sz xpo hamo, plenū gr̃e ꝛ vitatis. Gr̃e aūt gratis date, vident ee q̄dā ꝓticipatiōes diuisim ꝛ particulariter diuersis attribute: fs illd ꝑ ad cor. 12. diſiones gr̃aꝝ sunt. Ergo vī q̄ i xpo non fuerit gr̃e gratis date. ¶ Ad 1m dō bet alicui nō vī esse gratis ei datū. Sz debitū erat hoi xpo, q̄ ꝛm one sapie ꝛ scie abūdaret, ꝛ potēs esset in ꝓtutib⁹ faciēdis, ꝛ in alijs hmōi, que ptinēt ad gñas gratis datas: cui tpe sit dnā virtus ꝛ dei sapia, vt dr ꝑ ad cor. Duo. Ergo xpo nō fuit cōueniēs hr̃e gratias gratis date. ¶ Gr̃e gratis date ordinant ad vtilitatē fidelū: ꝛm illd ꝑ ad cor. 12. vnicuiq; datur manifestatio spūs ad vtilitatē. Nō aūt vī ad vtilitatē alioꝝ ptinere hit⁹: aut q̄cūq; dispositio fī hō nō vtat: fs illd eccl. 20. sapia abscōdita ꝛ thesaur⁹ inuis⁹, q̄ vtilitas i vtris q̄: Christ⁹ āt nō legit vsus oib⁹ gratis gratis datis, ꝑsertim q̄tū ad gña linguarū. Nō ergo in xpo fuerit oēs gr̃e gratis date.

Sz cōtra Est, q̄ augustin. dicit i epla ad dardanū, q̄ fidei capite fiit oēs sensus: ita in xpo fuerūt oēs gr̃e.

¶ Rādeo Dicēdum, q̄ sicut in sc̄da pte hitū est, gr̃e gratis date ordinant ad fidei ꝛ spūalis doctrine manifestationē: opz. n. eū q̄ docet hr̃e ea p q̄ sua doctrina manifestetur: alias sua doctrina esset inutilis. Spūalis aūt doctrine fidei primus respectu actoris potentis: ꝛm se malum causare. Et ra ex cōi rōne doni ꝛ virtutis: q̄; scz cōe est virtuti ꝛ dono per se primo respicere bonum: q̄ virtus primo bonum facit. Vnde. n. sequit ꝙ spes q̄ non solū inq̄tū donū: fs ꝛm, ꝓpriā rōnē spei directe respicit bonū, sed q̄ conuenire nata sunt spei retinea: ac p hoc ꝙ sit boni hñdi seu nō habiti. Timoris aūt ꝙ ꝛm ꝓpriā rōnē timoris directe respicit malū: fs quatenꝰ e cuanent ex pte mali: fs ad id q̄s se fs ex pte boni tēdit. Et tō minimū retinuit de aspectu ad malū. timoris donū in xpo: sed in se tēdebat actoꝛ se malis non vt exequutiuū: fs vt in se potēte care malū. Quo sit vt ꝓt⁹ spei in xpo nō fuerit: vt pote ponēs deū nō ꝓi ab ala ꝓpter timoris aūt donū in eo fuerit: vt pote solā reuerētiā actoris mali ponēs in christi anima.

¶ Super Artic. 7m.

TJtulus articuli septimi vt sonat intelligitur.

¶ In corpore vnica est 2° rñsiua q̄sito affirmatiue. In christo fuerunt excellentissime oēs gr̃e gratis date. Probatur. Oportet enim qui docet hr̃e ea p q̄ sua doctrina manifestetur: ergo opz in christo excellentissime

Universidad de Deusto
Biblioteca

sulisse oēs gratias gratis datas. Añs ꝓbatur: qr alias sua doctrina esset inutilis. Consequentia vero ꝓbat: qr chīs est ꝓmus ⁊ principalis doctor fidei: ⁊ grē gratis date sunt ea per que fidei spūs⁹ doctrina manifestatur.

¶ Ubnota q christus dr primus ⁊ principalis fidei doctor: vel qr per so-na illa hz etiā tpe primatū in docendo, vel qr nō obumbrate sed revelate fidei doctor primus tpe ⁊ principalis autoritate fuit chīs, ſm qd dicit de ipso est sermo hic. Et hoc autoritati apostoli ad hebreos 2. cōsonat. Ubi solus initiuz manifeste narrationis a christo in quo deus nouissime loquutus est sumpsisse dicitur. ¶ Sup hoc aūt qd chīs est primus ac principalis doctor: fundatur ꝓma, non solum gratiarum, sed et excellentissimo modo gratiarū in christo. Decet em primum ac principium doctorem, excellentius alijs se habere in doctrina ⁊ requisitis ad illā: ꝓpter qd in lra in calce corporis, huius sequele nō tangitur dicendo, sicut in prio ⁊ principali fidei doctore.

¶ In rnsione ad ꝑm eiusdē 7i art. quō legis dr im inter xpm ⁊ alios scōs: in b qd in alijs sctis gre gratis date diuidunt nō aūt in xpo, intelligendo diuersitate et vnitate: quasi in chro ⁊ oēs gre gratis date sint vna gra, ⁊ alijs vero sanctis alia sit gratia ꝓphetie, alia gra sanitatum, alia gra miraculoꝝ ⁊c. qm sicut fruites influe q spectant ad gratiam gratum facientē, multiq licanē in chro sicut in alijs sctis, et nō oēs fruites i chro sunt vna fr⁹ ita multiplicātur tam in christo q alijs sanctis gratie gratis date. Sed intellige de diuisione totius ⁊ partiū: b est qr in christo fuit tota plenitudo gratiarum gratis datarū, ⁊ alijs ꝺo sctis fuit partialis qz vni scōvna gratia, ⁊ alteri alia, iuxta do ctrinam apli. Et rursus vni sctō tal gratia (puta ꝓphetie aut miraculoꝝ ſm taleꝫ mensurā) in chro aūt tota plenitudo ⁊c. Et ratio assignatur i Ea: quia hūanitas christi erat organum cōiunctū diuinitati, alij ꝺo sancti monent a deo vt instrā separata, qō si plenius nō intelligis, vide vltra prius dicta, in 4o contra gentiles capitulum. 14m.

¶ Super Articulum. 8m.

¶ Intus octaui articuli intelligitur vt sonat.

¶ In corpore arti. vna est conclusio rnsiua quesito affirmatiue. f. in christo fuit ꝓpheritia. Probatur. Christus fuit non solum comprehensor, sed viator, ⁊ cognoscebat ac dicebat q ꝑcul ab aliorum erant notitia: ergo fuit ꝓphetia. Consequentia ꝓbatur: qz ad ꝓphetiam requiritur. q cognita sint ꝑcul ab alijs cum quibus cognoscens ⁊ annuntians est. Quod ꝓbatur ex differentia ſm locum ⁊ ſm tempus, et consequenter ex differentia inter pure comprehensores ⁊ viatores.

¶ Ubi nota primo ex libro precedenti. q. 175. articu. primo. ⁊ ex q. 174. arti. 5. cognitio ꝓphetica dupl⁹ sortitur esse procul. f. vel ex parte cognitionis: ⁊ penes hoc distinguitur cognitio ꝓphetica cōmuniter dicta, a pure comprehensore: ⁊ penes hoc distinguitur cognitio ꝓphetica simpl⁹ dicta, a cognitione beatorum: qm hī nō sunt ꝑcul: qz comprehensores tm: imo ses aūt fuit simpl⁹ viator: xps ꝺo comprehensor ⁊ viator. Et ꝓterea autor hīc in loco ꝓphetiā in chro investigat: ⁊ concludit

Universidad de Deusto
Biblioteca

er parte sui vel ex pte sui: siderata ꝛ distincta est. Unde in xpo est pleni tudo gre simplr intensiue ꝛ extensiue: iuxta ꝓdictū articulū. Et i eode solo est plenitudo gre ꝛ pte gre tā intensiue ꝙ extensiue: ꝛ in code ꝛ aliis per ipsū est plenitudo gre ex pte subi, iuxta huc articulū. Sed in xpo plenitudo ex pte subi coincidit cū plenitudine gre sm: scqm vnigenitū a pre decet plenitudo gre sm se. In aliis aūt ē plenitudo ex pte subi limitata: nā ois ē plenitudo ex pte gre sm se: qm̃ ois est ꝓpria vnigeniti a pre vt ꝓ huius articuli cōclō dicit. Et hoc 22 diligentissime ex autoritate ihēsus gre sm se, loquēs in hoc articulo dicit q̄ innenit de xto in summo data alie xpi vt ꝓ in ꝓ mādo distinctionis 17 prima scribit. Et declarat tale summū esse ex tū ad entiā distinguendo ꝙ virtute ꝛ ex tū ad excellentiā distinguendo ꝙ extensionē q̄ ad fruitem spectat: dodo q̄ ē in maiorma excellētia q̄ hēri pōt. Ubi ipsonaliter loquit: ꝛ ex pte gre, ꝛ non ex parte subi: vt clare adeo ꝓz in ifa q̄ nō pōt inficiari. Et hec ideo notanda sunt: vt vi leant thomiste sm autoris doctrinā dari summā charitatē sine summā gram: non solū ex pte subi, sm mēsurā quā vnicuiq; ꝓficit de, ꝙ ex parte ipsi charitatis ꝛ gre ꝙ scꝛpt infra amplius clarificabitur.

¶ In rone ad ꝑm. Nota sobtietate doctrine pri ee plenitudinem gre in hāc vīgine. ſ. vt sit plena gra tā intensiue ꝙ extē sine non plenitudine gre sm se (qz illa ē ꝓpria vnigeniti a pre) sed pleitudine tā in tensiue ꝙ extensiue recta ad matrē dei. Et ꝑ nota ꝙ loq̄es, ꝛ gratia bre vgunis extendentes ad oēs effect⁹ gratie: quasi nisi dei laus indigeat infi pro voluntate non rone laudib⁹ sub quadam pietatis spe. ¶ Siste igitur vir vere deote ac docte in laudibus ratione fultis: vt scꝛpt gra plenā mō ex pte gre, ꝙ sub: nec in sum mo intensiue aut extensiue ex parte gratie. Laūda in ea gratiam: sed in summo ex parte subi supra omnē purā creaturā: hec est plenitudo matrez dei decet, que super omnes est puras creaturas exaltata.

Super Artic. II.

Duiue vt nō desm gratie: par est vt ceptū opus ꝓsequamur: ꝛ quā to amplius dei sanctissimiq; domini nostri leonis decimi pontificis maximi gratia, cardinea me dignitate artollens abundauit: tanto magis debeo iesu christi mysteria, ecclesieq; sacramenta scrutari: in lucēq; proferre. ¶ Hoc igitur eodem anno salutis quidem millesimo quingentesimo decimo octauo: etatis autem prope nono supra quadragesimum: inchoatum opus die duodecima cardinalatus simul ꝛ mensis iulij prosequendo: titulum huius vndecimi articuli questionis septime intelligendum vt so nat dicimus. ¶ In corpore articuli respondetur questo, diuidendo ꝛ subdistinguendo: sic q̄ iuxta tria membra distinctionis: tribus conclusionib⁹ respondetur. Diuisio est gratia christo dupler: vel vnioīs vel habitualis. Subdistinctia est. Gratia habitualis dupliciter considerat: vel sm rōnē entis vel sm rōnē gre. Usi cōfurgūt tria membra: scz gra vnionis, gra habitualis vt eis, gra habitualis vt gra. ꝓpria cōclō iuxta primū membrū ē. Gra vnionis ē infinita. Probat. Unirī ꝓsonaliter filio dei, ē infinitū: ꝙ q̄ ipsa ꝓsona verbi ē infinita: ergo gra vnionis ē infinita. Ubi iuxta ꝓmissa expectat calcem vltimi articuli ꝓcessus gōnis. Secda cōclusio est. Gra habitualis xpi inquantū ens, est infinita. Probat. Est in alia xpi sicut in subō: ergo est ens finitum. Probat sequela: qz nō excedit suū subm: ꝙ est finite capacitatis: qz creatura quelā. ¶ Nota hic: ꝙ q̄ finiti ꝛ infiniti rō quantitati soli cō gruit (vt ꝛ in ꝓ physicorum) iuxta multiplicem quantitatem rei: multiplex finitas vel infinitas considerari potest. Uerbi gra, in linea iuxta duplicē ꝛ triplicē, ſ. molis vel perfectionis duplr potest dici finita vel infinita: nam si esset linea alīq̄ in finite longitudinis, esset finita sm ꝓfectionē (ēt enim accidens: tac ꝙ hoc imperfectius ens cꝛ subā quecūq;) ꝛ esset infinita sm rōnem linee. ¶ Et sic accidit in spūalibus tm cꝛitatē ꝓfectionis: multiplicatum tm rōnum: ꝙ sic ꝓt iuxta multiplicē ꝓfectionis cꝛitatē multiplicari dici finita vel infinita. Ita ꝙ sm quātitatē talis ꝓfectionis sunt infinite sm quātitatem alterius rationis perfectionis sunt infinitarr: ꝛ esset ad do infinita intensiue sm latitudinem albedinis: esset infinita sm rationem albedinis: esset ꝛ finita sm quātitatem perfectionis sue: quā esset accidens per hoc imperfectus qualibet subā tūcunq; finite perfectionis. ¶ In ifa autor gram confert gratiā: ꝛ sm cꝛitatem fectionis comparatis tis sibi sm ꝓportionē gre rōnē: ꝛ sm quātitatem ꝓfectionis entis sibi ꝓprie. Clarius ꝓpositū sit hic redeūdo dicimus iuxta ꝓme habitam doctrinā: gratia christi hitualē esse in xpo sm totā perfectionē quaz nata est hre gra sm scipsaz, ꝛ in nullo alio esse graz sm totā pfectionē, quam nata est hre gra sm rōnem entis, ꝛ sm rōnem gre. Et hec ideo notanda sunt: vt non possit vltra proficere eo ꝙ aliter excedit possit gratia christi. Utrum gra christi potuerit augeri. Art. 12.

Tudendum Sic ꝓcedit. Uī ꝙ gra christi potuerit augeri. Qi. in finito ꝓt ficri additio. Sz gra christi fuit finita: vt dicū est. Ergo potuit augeri. Cō. Augmētum gratie fit ꝓ virtutē dinā: ꝛ sic ilīd 2. ad cor. 9. potēs est aūt deus oēm gratiam abūdare facere i nob. Sz virtꝰ dina cū sit infinita, nullo termino coarctatur. Ergo vī ꝙ gra xpi potuerit ee maior. Cō. Luc. 2. ō ꝙ puer iesus ꝓficiebat sapia ꝛ etate ꝛ gra apd deū ꝛ hoies. Ergo gratia xpi potuit augeri.

Sed cōtra Est, ꝙ dī Joan. 1. vidimus eū (sc̄i vnigenitū a ꝓtate) plenū gre ꝛ vitatis. Sz nihil ꝓt ee aut itelligi maius cꝛ ꝙ aliqs sit vnigenitꝰ a pre. Er go etiam non potest esse vel intelligi maior gratia quam illa, qua christus fuit plenus.

Rndeo Dom, ꝙ aliqs forām nō posse augeri, ꝓtigit 2ꝛ. Uno ex parte ipsi subti. Alio mō ex pte ipsi fore. Ex pte q̄de subti, q̄ sabm attingit ad vltimū gdū i ꝓticipatione illi fore sm suū modū: sic si dicaī ꝙ aer ñ pōt crescē i calitate, qñ ꝓtigit ad vltimū gdū calous q̄ pōt saluari i nā aeris: ls possit ee maior calor in rerū nā, cꝛ est calor ignis. Ex pte aūt forme excludit ponitas augmēti, qñ aliqd subz attingit ad vltimā perfectionē quā ꝓt talis fora hre i nā: sic si dicaī ꝙ calor ignis nō pōt augeri, qz nō ꝓt ee ꝓfectior grad⁹ caloris cꝛ ille ad quē pertingit ignis. Sic aūt aliarū forārū est ex dina sapia deteriata ꝓpa mēsura, ita z gre: ſ. cꝛ ille sāz. 12. Dia in nūero ꝛ pōdere ꝛ mēsura disposuisti. Mēsura aūt vnicuiq; fore ꝓfigit ꝙ cōparationē ad suā finē: sicut nō est maior quātitas cꝛ quātitas tre, qz nō pōt ee iferior loc⁹ loco terre. Finis aūt gre est vnio creature rationalis ad dū. ñ ꝓt ee nec intelligi maior vnio creature rōnal ad dū cꝛ q̄ ē i ꝓsona, ꝛ io gra ꝓt ptingit ad summā mēsurā gratie. Sic igit manifestū est: ꝙ gra christi nō pōt augeri ex pte ipsi subti. Alio mō ex pte subti: qz nec ex pte ipsi subti, qz sm a ꝓ instāti sue ꝛceptionis fuit ver⁹ ꝛ plenꝰ cōphēsor. Uñ i eo nō potuit esse gre augmētū, sicut nec i aliis beatis: qñ gra augeri nō pōt, eo ꝙ sunt in termino. Homo vero q̄ sunt pure viatores, gra ꝓt augeri: ꝛ ex pte forme, qz nō attingūt summū gre gradū: ꝛ ex parte subiecti: qz nondū peruenerūt ad terminum.

Ad primū Ergo dicendum, ꝙ si loquamur de quantitatibus mathematicis: cuilibet finite quantitati potest fieri additio: quia ex parte quantitatis non ꝛ tm de fine ꝙ sequēdo, sed de fine ꝓcedente: qui finalizat non vt sit aut benesit, sed qz est: sic dē q̄ nec est nec cōseruāt aut q̄olz augeī per creaturas, finis earū ꝛ. Quoicirca vnio personalis finis est gratie habitualis, non assequendus per eam: sed qz ipsa eam ꝛat ab vnione personali ordinata ad vt finē earū qz est. Nec est ꝛmotū ab ordine quem in rebus generabilib⁹ videmus: quoniā in istis perspicimus ꝙ nō soli aficedētes ꝓpriis sed consequentia etiā accīria ordinantur ad substantiā ptius nā geniti, vt ad finem: esse nanq; disciplinabile, ꝙ cōsequitur ad formā hois, ordinat ad hominē vt ad finē. Stat ergo solida hre doctrina, tradens gratiā habitualem christi esse in sumpto, qz cōsonat ꝛ cōmēsurāt ꝛ summe vnioni vt fini. ¶ Secunda cōclusio est. Gratia christi non potuit augeri ex parte subiecti. Probatur rōne: qz christus ab initio fuit plene comprehensor, ac per hoc in termino. Et a similiqz nec beatorum in patria gratia potest ob dictam rationem augeri. Et a dissimili tam hec cꝛ precedens conclusio manifestatur: quia pure viatorum gratia potest augeri ꝛ ex parte gratie (qz non pertinguint ad summum sm se) ꝛ ex parte subiecti: qz adhuc sunt in via, ꝛ non pervenerunt ad vie terminum. Ubi nota ꝙ ideo absque alia probatione in litera asseritur nullum pene viatorem attingere ad summum gratie ex parte gratie: qz consequuntur se hec duo, videlicet summum gratie ex parte gratie, et gratia virtutis vniuersalis. nam gratia secundum se summa ad quicquid potest spectare ad rationem gratie. se extēdit: ꝛ si ad quidlibet perfectionis gratie se extendit summa gratia est. Et quoniam vtrunqz constat esse plenitudinis ꝓprie vnigeniti a patre, quem ipsa plenitudo gratie constituit ab initio comprehensorem, ideo absqz hesitatione aliqua asserēdum est nullam puram creaturam siue in via siue in patria ad summum gratie ex parte gratie pertingere.

¶ In responsione ad primum eiusdem. 12. articuli considera perspicaciam responsionis, non solum propositioni obiecte satisfacientis, sed ex radice oppositum monstrantis: propositionem siquidem illam, omni finito potest fieri additio quum finitum ꝛ infinitum quātitatis primo sit, distinguunt secundum posse dupliciter quantum finitum considerari, mathematice (hoc est abstrahendo a materia sensibili: vt loquimur de linea, superficie, vel corpore absolute) vel physice, hoc est vt ad specificas naturas rerum naturalium est determinatum, vt quantitas humana, vel celestis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

primomō vera est ꝓpō illa. scdo aūt falsa: vt ptz de ēstitate celi. Et q̄ rō, quare ēstitati determinate ad naturā talē repugnat additio: est forma nālis (vt ptz ex scdo de aia) iō ſfa radicē attingēs, subditq; multo magis ipsi forme nāli ēquis finite repugnat additio: qm̄ si forma nālis efficit vt ēstitas, cui sm̄ senō repugnat additio excludat additionē: multo magis efficit vt a seipsa excludat additionē. Quo fit vt quia gra eiusdē est rōnis quo ad finitatē vel infinitatē, cōformis nāli⁹ (quā sit illarū vna de qb⁹ scriptū est oīa in numero, pōdere, & mēsura disposuisti) ideo gra christi, & finita, & excludens additionez simul est. ¶ In rnsione ad scōm eiusdē. 12. articuli aduerte: q̄ in litera gra christi relata ad ꝓpriū finem excludit melius se: & tm̄ cōpatiē aliqd maius seu melius manifeste ſfa ista docet gratz xpi. 2⁹ posse cōsiderari. Prio ꝙ id q̄ in se est: h est sm̄ ꝓpriā intrinsecā entitatē: q̄ est tale ens inter ēntia vniuersa, talis pōt aliqd ee nobili⁹ eis q̄ ipa sit: uno ois suba est nobilior sm̄ sui gnis rōnē illa: quā sit essentialiter accīs. Alio mō ꝙ id ad qd ipa sua entitas tāte pfectiōis ordinat vt ad ꝓpriū finē. Et sic non pōt fieri aliqd maiꝰ aut melius illa: qm̄ sua pte nā cōmensurata est vnioni p sonali dei vt ꝓprio fini: & nihil ee pōt melius. Et vt melius pcipiatis q̄ in ſfa subiūgunt pficaciter attēdēdū est, a diuina sapia 2⁹ aliqd ordinatū ēstum est ex pte rei ordinate ad vnionez psonalem filij dei: vel p seruū pfectio gre ꝙ seipsa excludat additionē. Quo fit vt quia gra eiusdē est rōnis quo ad finitatē vel infinitatē, cōformis nāli⁹ (quā sit illarū vna de qb⁹ scriptū est oīa in numero, pōdere, & mēsura disposuisti) ideo gra christi, & finita, & excludens additionez simul est. ¶ In rnsione ad scōm eiusdē. 12. articuli aduerte: q̄ in litera gra christi relata ad ꝓpriū finem excludit melius se: & tm̄ cōpatiē aliqd maius seu melius manifeste ſfa ista docet gratz xpi. 2⁹ posse cōsiderari. Prio ꝙ id q̄ in se est: h est sm̄ ꝓpriā intrinsecā entitatē: q̄ est tale ens inter ēntia vniuersa, talis pōt aliqd ee nobili⁹ eis q̄ ipa sit: uno ois suba est nobilior sm̄ sui gnis rōnē illa: quā sit essentialiter accīs. Alio mō ꝙ id ad qd ipa sua entitas tāte pfectiōis ordinat vt ad ꝓpriū finē. Et sic non pōt fieri aliqd maiꝰ aut melius illa: qm̄ sua pte nā cōmensurata est vnioni p sonali dei vt ꝓprio fini: & nihil ee pōt melius. Et vt melius pcipiatis q̄ in ſfa subiūgunt pficaciter attēdēdū est, a diuina sapia 2⁹ aliqd ordinatū ēstum est ex pte rei ordinate ad vnionez psonalem filij dei: vel p seruū pfectio gre ꝙ seipsa excludat additionē. Quo fit vt quia gra eiusdē est rōnis quo ad finitatē vel infinitatē, cōformis nāli⁹ (quā sit illarū vna de qb⁹ scriptū est oīa in numero, pōdere, & mēsura disposuisti) ideo gra christi, & finita, & excludens additionez simul est. ¶ In rnsione ad scōm eiusdē. 12. articuli aduerte: q̄ in litera gra christi relata ad ꝓpriū finem excludit melius se: & tm̄ cōpatiē aliqd maius seu melius manifeste ſfa ista docet gratz xpi. 2⁹ posse cōsiderari. Prio ꝙ id q̄ in se est: h est sm̄ ꝓpriā intrinsecā entitatē: q̄ est tale ens inter ēntia vniuersa, talis pōt aliqd ee nobili⁹ eis q̄ ipa sit: uno ois suba est nobilior sm̄ sui gnis rōnē illa: quā sit essentialiter accīs. Alio mō ꝙ id ad qd ipa sua entitas tāte pfectiōis ordinat vt ad ꝓpriū finē.

tis finite, nō est aliq̄d qō repugnet additiōi. Si ꝏ loquamur de ēstitate naturali, sic potest esse repugnāta ex parte forme: cui debetur determinata ēstitas, sic & alia accīntia determinata. Aſi phs ō̄t in scdo de aia ꝙ oīm nā cōstantiū est terminus & rō magnitudis & augmenti. Et inde est ꝙ ēstitati totⁱ celi nō pōt fieri additio. Multo igitur magis in ipsis formis cōsiderāt aliquis terminus, vltra quē nō ogrediunt. Et ꝓp hoc nō opz ꝙ gre xpi possit fieri additio, cuius sit finita ꝙ sui essentiā. ¶ Ad sm̄ dō̄m, ꝙ virtus diuina z possit facere aliquid maius & melius cā sit hitualis gra christi: nō tm̄ posset facere ꝙ ordia reē ad aliqd maius cā sit vnio psonalis ad filiū vnigenitum a pre. Cui vnioni sufficiēter corrūdet talis mēsura gre, ꝙ diffōne diuine sapie. ¶ Ad tertiū dō̄z, ꝙ i sapia & gra aliqs ꝑt pficere dupl⁹. Vnomō ꝙ ꝑtos hit sapiez gre augmētatos, & sic rps in eis nō proficiebat. Aliomō sm̄ effect⁹: inq̄tū. s. aliqs sapiens tioza & vtuosiora opa facit. Et sic rps pficiebat sapia & gra, sicut & etate: q̄ sm̄ processuz etatis pfectioa opa faciebat: vt se verum homine demōstraret, & in his que sunt ad deum, & in his que sunt ad homines.

¶ Qualiter gratia Christi habitualis se habeat ad vnionem. Arti. 13.

3.dī. 13, q. 3, ā. 2. q. 3.

Et opu. 3. c. 221. Et opu. 6. cap. 3. co. 9.

AD tertiumdecimū sic ꝓcedit. Videt ꝙ gra habitualis in rpo nō subsequat vnionē. Ide⁹ em̄ nō sequit ad seipsuz. Sed hec gra hitualis videt eadē esse cū gra vnionis: dicit em̄ aug. in li. de predest. sctōrū. Ea gratia fit ab initio fidei sue, homo quicūq; christian⁹, qua gratia hō ille ab initio suo factus est rps. Quoꝝ duoꝝ pumū pertinet ad gratiā hitualē, sm̄ ad gratiā vniōis. Ergo vt ꝙ gratia hitualis nō subsequat vnionē. ¶ Pō. Dīsp̄ō ꝓcedit perfectionē tpe vel saltē intellectu. Sed gra hitualis videt esse sic q̄dā dispō hūane nāe ad vnionē psonalē. Ergo vt ꝙ gra hitualis nō subsequat vnionē magis ꝓcedat. ¶ Pō. Cōe ē pus ꝓpō. Sz gra hitualis est cōis rpo & aliis hoib⁹, gra autē vniōis ē ꝓpria rpō. Ergo ꝑ ē ꝑz intellectū gra hitualis q̄s ipsa vnio. Nō q̄ sequitur eā.

Sed cōtra Est ꝙ dī Isa. 42. Ecce seru⁹ me⁹, suscipiā eū, & ꝓtea seqūt. Dedi spīm meū sup eum, q̄d ꝙd pertinet ad donū gre habitualis. Aū relinq̄tur, ꝙ susceptio nāe humane in vnitatē ꝑsone, precedat gratiam habitualem in christo.

Rñdeo Dīm, ꝙ vnio humane nāe ad diuinā psonā (q̄s supra dximus ee ipam gram vniōis) ꝓcedit gram hitualē in rpo: nō ordine tpis sz nāe & intellēs. Et ꝑ hoc pluriū rōne. Dīo q̄dē ꝑz ordinē ꝓncipioꝝ vtri usq;. Principiū. n. vniōis ē psona filij, a sumēs hūanā nām: q̄ sm̄ ꝑ dī missa ee i mūdū: q̄ hu manā nāz a sūpsit. Oppositū aūt gre hitualis, q̄ cū charitate dat, est spūssctūs: q̄ ꝑz ꝑ dī mitti, ꝙ p charitatē mētē inhitat. Missio āt filij ꝑz ordinē nāe, poz ē missio spūssti sicut ordine nāe spūssctūs ꝓcedit a filio, & a sapia dilecto. Aſi & vnio psonalis, sm̄ q̄ intelligit missio filij, est ꝑor ordine nāe habituali gra, sm̄ q̄ intelligit missio spūssti. Scdo accipit rō huiꝰ ordiniꝫ ex hitudine gre ad suā cāz. Gra. n. cātur in hoie ex ꝓpria entitatis, sicut lumē in aere ex ꝓpria solis. vñ dī ezech. 43. Gla dei isr̄l ingrediebat ꝑ viā orientalē, & terra splēdebat a maiestate eius. Ꝓpria aūt dei i rpo itelligit sm̄ vnionē hūane nāe ad diuinā psonā. vñ gra habitualis rpi, intelligit vt q̄s bancvnionē, sicut splēdor solē. ¶ Tertio rō h⁹ ordis sumi pōt ex fine gre. Ordinat. n. ad bā agēdū. Actiōes āt sūt suppositoꝝ & in diuiduoꝝ. Aſi actio & p q̄s gra ad ipam ordinās ꝓsupponit hypostasim opantē. Hypostasis aūt nō ꝓsupponit hypostasim humanam: vt ex supra dictis ptz. Et tō gra vniōis scdm intellectū precedit gratiā habitualem.

Ad ꝓmū Ergo dō̄z, ꝙ Aug. ibi gram notat gratuitā dei voluntatē, gratis bñficia largiētē. Et ꝓp ꝑ eadē gra dī hoiez quēcūq; fieri christianū: q̄ gra factus est hō rps: q. vtrūq; gratuita dei voluntate absq; meritis fcm̄ ē. ¶ Ad ꝑz dō̄m, ꝙ sic dispō i via gnātiōis ꝓcedit ꝑfectionē, ad q̄s disponit i his q̄ succedūt ꝓficiāt, ita nāl⁹ pfectionē sequit, q̄s aliq̄s ia ꝓsecut⁹ ē: sic calor q̄ fuit dispō ad formā ignis, ē effectus ꝓsueꝫ forma ignis tā perfitis. Hūana aūt nā in rpo vnita ē psone ꝝbi a ꝓp⁹ absq; succēssiōe. Aū gra hitualis nō itelligit vt ꝓcedēs vnionē, ꝑz vt ꝓs eā, sic q̄dā ꝓpietas nālis. Aū & aug. dī in enchi. q. gra est q̄dāmō rpo hoi nālis. ¶ Ad tertiū dō̄z, ꝙ cōe ē pus ꝓpō: si vtrūq; sit vni⁹ gnis. Sz in his q̄ sūt diuersoꝝ gnuz nihil phibet ꝓpriū esse pus cōi. Gra aūt vnionis nō ē in gne gre hitualis: ꝑz ē sup oē gen⁹, sic & ipsa dīna psona. ¶ Aū ꝑ ꝓpriū nihil ꝙ hibet ee pus cōi: q̄ si se h⁹ ꝙ addōnē ad cōe, sed pot⁹ est principiū & origo eiⁿ q̄ō est cōe. natura humana. Et hoc est quod in litera dicitur: & super hoc ratio fundatur: intēdens ꝙ actio humana supponit hypostasim humanam &c.

¶ In responsione ad. 2. & 3. occurrit reddenda ratio tot dictoꝝ de gratia vniōis. Dicitur enim de ipsa in hoc articulo in principio corporis quod gratia vnionis est ipsa vnio: & in hac responsione: q̄d est supra omne genus & in articulo. vi. huiusmodi q̄d est infinita. secundum q̄d ipsa persona verbi est infinita: & in arti. 6. q. 5. erte in corpore dictum est: quod gratia vnionis est ipsum esse personale: quod gratis diuinitus datur humane nature in persona verbi: & in art. 12. q. 3. ad tertiū dicitur ꝙ gratia vnionis est gratia a tota trinitate data & hic replicatur in corpore articuli: dum principium appropriatum gratie vnionis ponitur persona filij. ¶ Hec siquidem dicta licet dissonare inter se videantur: facile tamen distincte perspicientibus quod gratia vnionis duo in se claudit. s. esse verbi personaliter terminatum humanitatem christi: & compositionem seu conjunctionem vtriusq; nāe. Hec quoꝝ de terminatione conjunctione. aut vnione que est relatio: sed de fundamento quod est esse deum & hominem: q̄d constat esse subsistentia: & propter dicta duo in se claudere. s. personā vniuersam & ipsam conjunctionē: de hoc enim vnione in litera dicitur: ꝙ est esse personale: ꝙ est infinita simpliciter & exemplariter. Nam ex eo quod altrior est prior secundū ordinem cause formalis: in quo quanto quid est intensiue altrius, tanto fortius ipsum participat. Et ideo aūt ꝙ ad conformitatem ipsius alijs grātia datur: est prior tanq̄ exemplar reliquarū gratiarum: & vt in litera dicitur: nō est hoc excessus: ꝑm illd ro. 8. Quos praescivit, hos & ꝓdestinauit ꝓformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse ꝓmogenit⁹ in mltis frib⁹. Scdo ꝏ ꝑfectionē hz, quantū ad plenitudinē oīm gratz: ꝑz illd Jo. 1. Vidim⁹ eū plenū gre & veritatis: vt & supra oñsuz ē. Tertio ꝓtuē hz ifluēdi gram in oia mēbra eccle: ꝑm illud Jo. 1. De plenitudine eius nos oēs accepimus. Et sic ptz ꝙ christus ꝓuenienter dī ecclesie caput.

Ad ꝓmū Ergo dō̄m, ꝙ dare gratiaz aut spūssctm conuenit cuilibet ꝑsone ꝓp dei actiue: & instrālr ꝓuenit & ei ꝑz ꝙ hō inq̄tū. & ei⁹ hūanitas instrm̄ fuit diuinitatis ei⁹. Et ita actiōes ipsi⁹ ex vtute diuinitatis fuerūt nobis salutifere: vtpote gratz i nobis cāntes, & p meritū & p efficientiā q̄ndā aug. aūt negat christū sm̄ ꝙ hō ē, dare spūssctm ꝙ auctē. Instrālr āt siue ministrialr et alij scti dīr dare spūssctm: sm̄ illud galat. 3. q̄ tribuit vobis spūs &c. ¶ Ad sm̄ dō̄m, ꝙ i metaphoricis locutiōib⁹ nō opz attēdi silitudinē ꝙd ad oia: sic em̄ nō esset silitudo, ꝙ rei veritas. Capitis igit nālis nō est caput aliud: q̄ corpus hūanū nō est ꝑs alteri⁹ corꝑis. Sz corpus silitudinarie dictū. i. aliq̄ multitudo ordinata, ē pars alteri⁹ mltitudinis: sic multitudo domestica est ꝑs mltitudinis ciuilis: & ꝓfamilias ꝙ est caput multitudis domestice, ꝙ supra se caput rectorē ciuitatis. Et ꝓp hūc modū nihil phibet caput ꝓpi esse deuz, & caput ꝙ hz manifestā eminētia respectu exteriorū mēbroꝝ: ꝙ hz ꝙādā influētiā occultā. Et tō cordi ꝓparat. s. & ꝙ inuisibiliꝫ ecclesiā viuificat & vnit: capiti cōparat ipe rps sm̄ visibilē nām: sm̄ quā hō hoib⁹ ꝓfertur. ¶ Utrū christus sit caput hoīm quantū ad corꝑa, vel solum quātū ad animas. Arti. 2.

Ad scōm Sic ꝓceditur. Videt ꝙ christ⁹ nō sit caput hoiz quo ad corꝑa. Christus em̄ dī caput ecclesiā & motum gre in eccliam. Sz hui⁹ ꝑsonalis sensus & mot⁹ capax nō est corꝑ. & ꝙ hō nō est caput hoīm sm̄ corꝑa. ¶ Pō. Scōz corꝑa cōicam⁹ cū brut⁹. Si & rps esset caput hoīm ꝑtū ad corꝑa, segret ꝙ & ee eet caput brutoꝝ & aliaſū, ꝙd ē icōuenīēs. ¶ Pō. Chs corꝑ⁹ suū caput est ꝓmū iter cetera mēbra: vt ptz mat. 1. & luc. 3. Sz rps nō est caput ecclesie quantū ad corꝑa.

Sz cōtra Est, ꝙ dicit phil. 3. Reformabit corpus humilitatis nostre, configuratum corpori claritatis sue, sed mutatio quedā aie in ordine gratuitoꝝ ad celestē patriā 3. ad hmōi mutationes extēdit se anima christi vt instrumētum coniunctum verbi. nō videtur negandū gratiā attīngi instrālr ab actione humanitatis christi. Sed dō̄m ꝙ effect⁹ iste, qui est anīa gratificari, ex illa parte qua interunit quodāmodo creatio. est immediate a deo: sed ex illa parte qua interne deo mediāte hūanitate christi instrālr. hoc est a tentiā creādi instrālr, sed immutandi instrumentaliter ad restaurandā omnia que in celis & in terris sunt.

¶ Super articulum secundum.

In titulo articuli secundi, aduerte ꝙ ly quo ad corꝑa, non refertur ad corꝑa aliorū hominum, sed etiā ad corpus ipsius christi: vt clare patet ex argumento tertio in litera (quod impugnat corpus christi non posse esse caput aliorū. q. sumptum est ex alijs) & ex conclusione responsiua in corpore articuli. Est igitur sensus tituli, an christus etiaz secundum corpus sit caput aliorum hominum etiam quo ad corꝑa.

¶ De gra xpi sm̄ ꝙ est caput ecclie.

Deinde Cōsiderādū est de gratia xpi sm̄ ꝙ est caput ecclesie. ¶ Et circa hoc quer̄tur. 8. Primo vtrū christ⁹ sit caput ecclesie. Scdo vtrū sit caput hominū quantū ad corꝑa: vel solum quantū ad animas. tertio vtrū sit caput oīm hominū. quarto vtruz sit caput angelorum. quinto vtrū gra ꝑz quā est caput ecclesie, sit eadē cū gra habituali ei⁹ sm̄ ꝙ est q̄dā hō singularis. sexto vtrū esse caput ecclie, sit ꝓprium chō. Septio, vtr diabol⁹ sit caput oīm malorū. octauo, vtrū ātichs ēt possit dici caput oīz malorū.

¶ Utrum christus sit caput ecclesie. Arti. 1.

Ad ꝓmū Sic ꝓcedit. Aū ꝙ mo, non cōpetat esse caput ecclesie. Caput em̄ influit sensum & motum in mēbra. Sensus aūt & motus spiritualis ꝙ est per gratiaz, nō influitur nobis a christo hoīe: q; sicut aug. dicit in li. de tri. nec etiā christus sm̄ ꝙ est hō dat spūssctm, ꝑz solū inquātū est de⁹. Ergo ei sm̄ ꝙ est hō non cōpetit esse caput ecclie. ¶ Pō. Capitis non vī esse aliud caput. Sz christus sm̄ ꝙ est hō, ē caput, de⁹: sm̄ illd ꝓ ad cor. xj. cap. christ deus. Ergo ipse chs non est caput. ¶ Pō. Caput in hoīe est qd dā ꝓticulare mēbrū, insuētiā reciens a corde. Sed rps est vt⁹ ꝓncipiū totius ecclesie. Ergo non est ecclesie caput.

Sz cōtra Est, ꝙ dī ephe. 1. Ipsum dedit cap sup oēm ecclā.

Rñdeo Dō̄z ꝙ sic tota ecclia dī vnū corpus mysticū p silitudinez ad nāle corꝑ⁹ hois ꝙ ꝑz diuersa mēbia hz diuersos act⁹ (vt apo. docet ro. 12. & 2ª mē ad co. 12.) ita chs dī cap ecclie ꝑz silitudinē hūani capitis. Jn q̄ tria possum⁹ ꝑsiderare. s. ordinē, ꝑfectionē & ꝓtutē. Ordinē q̄dē: q; cap est ꝓma ps hois, icipiēdo a supiori. Et ide ē q̄ oē ꝓn⁹ ꝓfluit vocari caput: ꝑz illd exe. 16. ad oē caput vie posuisti lupanar tibi. Perfectionem aūt: q; in capite vigent oēs sensus & interiores & exteriores: cui in ceteris mēbris sit sol⁹ tact⁹ & inde est ꝙ dī isa. 9. senex & honorabil⁹ tpe ē caput. Virtutē ꝏ: q; ꝓt⁹ & motū ceteroꝝ mēbroꝝ, & gubernatio eoꝝ i suis actib⁹, est a capite, ꝙ pp vim sensitiuā & motiuam ibi dñantē. vñ & rector dī caput ꝑsonis. ꝑz illud. 1. reg. 15. cū esses puul⁹ in oculis tuis, caput in tribub⁹ isr̄l fact⁹ es. ¶ Hec aūt tria cōpetūt chō spūalr. Prio em̄ sm̄ ꝓpriā tē ad deū gra ei⁹ altior est & ꝓtior, etsi nō tpe: q; oēs alij acceperūt gratiaz ꝓ rem ad gratiaz ipsius: ꝑm illd ro. 8. Quos praescivit, hos & ꝓdestinauit ꝓformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse ꝓmogenit⁹ in mltis frib⁹. Scdo ꝏ ꝑfectionē hz, quantū ad plenitudinē oīm gratz: ꝑz illd Jo. 1. Vidim⁹ eū plenū gre & veritatis: vt & supra oñsuz ē. Tertio ꝓtuē hz ifluēdi gram in oia mēbra ecclie: ꝑm illud Jo. 1. De plenitudine eius nos oēs accepimus. Et sic ptz ꝙ christus ꝓuenienter dī ecclesie caput.

Ad ꝓmū Ergo dō̄m, ꝙ dare gratiaz aut spūssctm conuenit cuilibet ꝑsone ꝓp dei actiue: & instrālr ꝓuenit & ei ꝑz ꝙ hō inq̄tū. & ei⁹ hūanitas instrm̄ fuit diuinitatis ei⁹. Et ita actiōes ipsi⁹ ex vtute diuinitatis fuerūt nobis salutifere: vtpote gratz i nobis cāntes, & p meritū & p efficientiā q̄ndā aug. aūt negat christū sm̄ ꝙ hō ē, dare spūssctm ꝙ auctē. Instrālr āt siue ministrialr et alij scti dīr dare spūssctm: sm̄ illud galat. 3. q̄ tribuit vobis spūs &c. ¶ Ad sm̄ dō̄m, ꝙ i metaphoricis locutiōib⁹ nō opz attēdi silitudinē ꝙd ad oia: sic em̄ nō esset silitudo, ꝑz rei veritas. Capitis igit nālis nō est caput aliud: q; corpus hūanū nō est ꝑs alteri⁹ corꝑis. Sz corpus silitudinarie dictū. i. aliq̄ multitudo ordinata, ē pars alteri⁹ mltitudinis: sic multitudo domestica est ꝑs mltitudinis ciuilis: & ꝓfamilias ꝙ est caput multitudis domestice, ꝙ supra se caput rectorē ciuitatis. Et ꝓp hūc modū nihil phibet caput ꝓpi esse deuz, & caput ꝙ hz manifestā eminētia respectu exteriorū mēbroꝝ: ꝙ hz ꝙādā influētiā occultā. Et tō cordi ꝓparat. s. & ꝙ inuisibiliꝫ ecclesiā viuificat & vnit: capiti cōparat ipe rps sm̄ visibilē nām: sm̄ quā hō hoib⁹ ꝓfertur. ¶ Utrū christus sit caput hoīm quantū ad corꝑa, vel solum quātū ad animas. Arti. 2.

Ad scōm Sic ꝓceditur. Videt ꝙ christ⁹ nō sit caput hoiz quo ad corꝑa. Christus em̄ dī caput ecclesiā & motum gre in eccliam. Sz hui⁹ ꝑsonalis sensus & mot⁹ capax nō est corꝑ. & ꝙ hō nō est caput hoīm sm̄ corꝑa. ¶ Pō. Scōz corꝑa cōicam⁹ cū brut⁹. Si & rps esset caput hoīm ꝑtū ad corꝑa, segret ꝙ & ee eet caput brutoꝝ & aliaſū, ꝙd ē icōuenīēs. ¶ Pō. Chs corꝑ⁹ suū caput est ꝓmū iter cetera mēbra: vt ptz mat. 1. & luc. 3. Sz rps nō est caput ecclesie quantū ad corꝑa.

Sz cōtra Est, ꝙ dicit phil. 3. Reformabit corpus humilitatis nostre, configuratum corpori claritatis sue, sed mutatio quedā aie in ordine gratuitoꝝ ad celestē patriā 3. ad hmōi mutationes extēdit se anima christi vt instrumētum coniunctum verbi. nō videtur negandū gratiā attīngi instrālr ab actione humanitatis christi. Sed dō̄m ꝙ effect⁹ iste, qui est anīa gratificari, ex illa parte qua interunit quodāmodo creatio. est immediate a deo: sed ex illa parte qua interne deo mediāte hūanitate christi instrālr. hoc est a tentiā creādi instrālr, sed immutandi instrumentaliter ad restaurandā omnia que in celis & in terris sunt.

¶ Super articulum secundum.

In titulo articuli secundi, aduerte ꝙ ly quo ad corꝑa, non refertur ad corꝑa aliorū hominum, sed etiā ad corpus ipsius christi: vt clare patet ex argumento tertio in litera (quod impugnat corpus christi non posse esse caput aliorū. q. sumptum est ex alijs) & ex conclusione responsiua in corpore articuli. Est igitur sensus tituli, an christus etiaz secundum corpus sit caput aliorum hominum etiam quo ad corꝑa.

3. dist. 15, q. 2, ā. 2. c. 3. dist. 15, q. 2, ā. 2. et 4, 1ª. 29. arti. 6. co. 7. Et opus. 6. co. 2, 3.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶In corpe articuli vnica est ꝓclusio ꝛnsiua ꝙsito affirᵃᵗᵉ. Tota hūanitas chr̄i ſm ꝙ aiam ⁊ corꝑ̄ insluit in hoies ⁊ ꝑ̄tū ad aiam ꝑ̄ticipat ⁊ ⁊ ꝑ̄tum ad corpus ſcđ̄m. to. Hec ꝓclusio primo ꝓbat̄ deinde declarat vltia eius pricula. Prob̄ sic. humanitas chr̄i hz vim influēdi in ꝑ̄tū est ꝑfecta dei ꝑbo ⁊ cui corꝑ̄ vnit ꝑ aiam ⁊ corꝑ̄ humanū hz nāle ordinē ad aiaz 2ᵃ. ſ. vt materia ad formā ⁊ et vt ſtrm ad ꝑncipale motorē: ꝙ tota hūanitas chr̄i ꝛc. ¶Ubi nō ꝙ q⁹ duo cōtinent in cōclone. ſ.

Rñdeo Dom̄, ꝙ corꝑ̄ hūanū hz nāle ordinē ad aiam rōnale, q̄ ē ꝑpria forꝛa et ⁊ motor. Et in ꝑ̄tū q̄dē ē forꝛa et recipit ab aia vitā ⁊ ceteras ꝓpietates cōuenientes hūano corꝑi ſm ſuā ſpēz: in ꝑ̄tū ꝑo aia est motor corꝑis, corꝑ̄ insta ſeruit aie. Sic ḡ dz ē, ꝙ hz vim influēdi hūanitas xꝑi, inquātū est cōiuncta dei ꝑbo: cui corpus vnit ꝑ aiaz: vt supra dcm ē. Vñ tota xꝑi hūanitas, ſm. ſ. aiam ⁊ corꝑ̄, ſluit i hoies: ⁊ quā tū ad aiaz ⁊ ꝑ̄tū ad corꝑ̄: hz ꝑncipal̄r ꝑ̄tū ad aiaz, ſcđ̄ario ꝑ̄tū ad corꝑ̄us. Unomō in ꝑ̄tū membra corꝑis erhibent arma iuſtitie in aia exiſtū ꝑ xꝑm: vt apo. dī ro. 6. Alliomō in ꝑ̄tū vitaglie, ab anima deriuat̄ ad corꝑ̄: hz illud ro. 8. Qui ſuſcitauit xꝑm Jeſum a mortuis, viuificabit ⁊ mortalia corꝑa vestra, ꝑpter inhabitantem ſpiritum eius in vobis.

Ad ꝑmū Ergo dom̄, ꝙ ſenſ' ſpūalis gre nō ꝙuent quidē ad corꝑ̄ ꝑ̄ ⁊ ꝑncipal̄r: hz ſcđ̄ario ⁊ inſtal̄r: vt dcm̄ ē. ¶Ad ſm dom̄, ꝙ corꝑ̄ aialis breui nulla hitudinē hz ad aiaz rōnale, ſicut hz corꝑ̄ humanū. Et ideo nō ē ſile. ¶Ad tertiū dz, ꝙ hz xꝑs traxerit mām corꝑis ab alijs hominib⁹: vitā tū immortalē corꝑis oēs hoies trahūt ab ipso: ſm illud. 1. ad cor. 15. Sicut in adam oēs moriunt, ita ⁊ in xꝑo oēs viuificabunt.

¶Utrū xꝑs sic caput oim hominū. Artī. 3.

Ad tertiū Sic procedit̄ur. Videt̄ ꝙ chr̄istus nō sit caput oiz hominū. Caput esſ non hz relationem nisi ad mēbra sui corꝑis. Infideles aūt nullo modo sunt mēbra ecclesie, q̄ est corꝑus chr̄isti: vt dz ephe. 1. Ergo Chr̄ist' nō est caput omniz hominū. ¶Ꝑ. Aplꝰ dī ad ephe. 5. ꝙ chr̄istus tradidit semetip̄m ꝑ ecclesia, vt ipse exhiberet sibi gl'osam ecclīam, nō habentē maculā aut rugā aut aliq̄d hmōi. Sed multi sunt ēt fideles in q̄b⁹ inuenit macula aut ruga pcti. Ergo nec etiam oīum fideliū xꝑs est caput. ¶Ꝑ. Sacra ve. le. cōparantur ad xꝑm, sicut vmbra ad corꝑus: vt dī col. 2. Sz patres ve. te. sacris illis suo tpe seruiebant: hz illud he. 10. 8. qui exemplari ⁊ vmbre deseruiūt cele ſtiū. Nō ergo pertinebāt ad corꝑus chr̄isti. ⁊ ita chr̄istus non est caput omnium hominū.

Sz cōtra Est, ꝙ dz. 1. tim. 4. Est saluator oīuz hominū ⁊ maxime fideliū. Et. 1. Jo. 2. Ipse est ꝓpitiatio ꝓ pctis nr̄is, nō ꝓ nr̄is tm̄, sed ēt ꝓ totius mūdi. Saluare aūt homines, ⁊ ꝓpitiationem esse ꝓ pctis eoꝝ, cōpetit chr̄o ſm ꝙ est caput. Ergo chr̄istus est caput oīm hominum.

Rñdeo Dom̄, ꝙ hic est dūa inter corꝑus hoīs nāle ⁊ corꝑ̄ ecclesie mysticū: ꝙ mēbra corꝑis nālis sunt oīa simł, mēbra aūt corꝑis mystici nō sunt oīa simł. Neq; ēt q̄dū ad eē nāe, q: corꝑ̄ eccl̄e cōstituit ex hoīb⁹ q̄ fuerūt a ꝑn⁹ mūdi vsq; ad finez ipsi⁹. Neq; ēt q̄dū ad eē grē: q: eoꝝ ēt q̄ sunt in vno tpe, q̄dā gr̄a carēt, postmodū hituri, alijs eā iam hūīb⁹. Sic igit̄ mēbra corꝑis mystici accipiunt, nō solū ſm ꝙ sunt in actu: sed ēt ſm ꝙ sūt i potētia. Quedā tū sunt i potētia, q̄ nūq̄ reducūt ad actū. Quedā ꝑo sūt q̄ q̄nq; reducūt ad actū. Et ꝑ hz triplicē gdū q̄rū ꝑmꝰ ē ꝑ fidē, ſcđ̄o ꝑ charitatē vie, tertio ꝙ fruitionē ꝑpie. ⁊ Sic q̄ dom̄ ē, q̄ accipit ēdo gñal̄r ſm totū tēs mūdi xꝑs est caput oīum hoīm: hz hz diuersos gd⁹, ꝑmo ēst ꝑncipal̄r ē caput eoꝝ q̄ actu vniunt̄ sibi ꝙ gloriā, ſcđ̄o eoꝝ q̄ actu vniunt̄ sibi ꝑ charitatē, tertio eoꝝ q̄ actu vniunt̄ sibi ꝑ fidē, q̄rto ꝑo eoꝝ q̄ ſi bi vniunt̄ ſolū ī potētia nōdū reducta ad actū q̄ tū est ad actū reducēda ſm dīnā ꝑdestinationē, ꝛnto ꝑo eoꝝ q̄ i potētia sunt sibi vniti q̄nq; reducēt ad actū: ſic hoies in ℔ mūdo viuētes, q̄ nō sūt ꝑdestinati: dū tū ex ℔ ſcło recedētes: totaliter desinunt esse mēbra chr̄isti: q: iam nec sunt in potētia vt xꝑo vniantur.

Ad ꝑmū Ergo dcm̄, ꝙ illi q̄ sunt infideles, ⁊si actu nō sint ō eccl̄ia sūt tū de eccl̄ia i ꝑo. Que q̄dē ꝑo in duob⁹ fundat̄. Primo quidē ꝛ principal̄r in virtute xꝑi: q̄ est sufficies ad saluē totius humani, gñis. Secđ̄ario in arbitrij libtate. ¶Ad ſm dm̄ ꝑdestinatī ⁊ ad p ifantes ꝑcta

tes: q: ſine ſacro fidei decesserūt. Vi nāq; vt sic q: ne. actu nec ꝑo mēbra chr̄isti sunt aliena o'no ponunt a capite xꝑo. Et ī ſ̄ inter ſ̄ tudo: dū q̄dā eoꝝ decidūt a ꝑo ⁊ ī vt ſuper infideles: ⁊ q̄ nūq liberi arbitrij hūerūt de q̄bus tm̄ ſit mētio in litera. Quidā aūt decidūt actu, vel fidei ꝑ mortē: vel etiā charitatis vie: vt chr̄istiani dānati: q̄ mere abscīſa a corꝑe chr̄isti ſuntq; m illius fuerūt ſm ꝑsentē institu fidei sacramēta. membra. ¶In rñsione ad ꝑmū ſm ſimplr̄ ꝑ ſimplr̄ ⁊ ſm q̄ſ ambiguitas quīn in his sit diuersitas actuū ⁊ officioꝝ in ordine ad celeſtē felicitatem. 2ª vero ꝑtia hz duas ptes. ꝑma est q: inferat caput vnū 2ª est q: illō caput sit xꝑs. Et quo ad ꝑmā ꝑbat̄ ex eo, q: vbi est vnum corpus, oꝑz esse caput vnum. Quo ad 2ª̄m ꝛo ꝑbat̄ 2ª. ꝑo ex dbꝰ 2dītionibus capitis ad̄dictis: ſcz ꝑ mitate ꝑfectione ⁊ ſufficientia ī rpo. qz ꝓpinquior est deo. ⁊ ꝑfectio hz dona dei ⁊ influit i hoies ⁊ an gelos. 2º aūte apl̄i ad eph. 4º. Deinde ꝓ quinq; ꝙ ſic ī ſ̄ ſ̄ bat̄ cōclusio principa lis ex signatis. ſ. an ge li ministrabāt christo ſimplr̄ vt ꝑ ſ̄ ſequenti ſ̄ ſ̄ ſ̄

causa vniuoca ceteroꝝ caliduꝝ. Et proportionaliter. quia in anima Christi gratia est in summo: et habetur eminentissimo modo (quia vt naturalis proprietas ꝑtis vnionē personalē: iuxta illud vidimus gloriam eius quasi vnigeniti a patre: plenum gratie &c.) ideo gratia christi ex eminentia tali est actiua in alios: et est actiua in oēs vt caput ac per hoc vt ꝑforme seu in homogeneū. Ultima pars cōclusionis: hoc est, differt tamen ratione: non aliter probat in literaꝝ clara est: constat enim scōm rōnem differre: q̄ gratia est actus habitus ex eius formaliter esse gratū: et q̄ est principiū agendi in alios: aliquin esse gratū et causare gratiam in alios essent idem.

¶In rñsione ad primū scito nouitie q̄ in adaz distinguit ꝓtin ꝑsone et nāe qz ꝓtin persone, vocat ꝓtin illud qō in actu primi peccati ade consistit. Peccatum vero nature, vocatur fomes peccati cū priuatione originalis iustitie. Et qz hoc secūdū causarum fuit in adam ex ꝑmo, ideo dicitur q̄ ꝑsona hoc est actus persona lis corrupit naturam hoc est naturale bonū ac donū. In nobis autē dr̄ q̄ natura corrūpit personam: qz ex fomite &c. quem cum natura cōtrahimus: ꝑsona et damnationi obnoxia semp est nisi per baptismuz reparetur et in ꝓtin actuale labitur. Non ꝓprietaliter aūt se hz christi gr̄a: vel. saltz sit gratia nature: saltz ꝑsone tum qz gr̄a non est data Chr̄o ex anime sue actuali operatione: tū quia gr̄a nō cōcaturnobis a Chr̄o p actionē nature: seu cōmunicando naturā: sed per actionē ꝑsonalē christi qua meruit nobis: et voluntarie influit nobis gratiam.

¶In rñsione ad tertiū vide nouitie q̄ autor primo appellat gr̄am vnionis id qō ꝓprie ē gr̄a vnionis: et de illa dicit q̄ fi est ea dē gr̄e ꝑsonali seu habituali. Deinde propter reuerentiā aliorū mittit appellari ipsaz hitualē gr̄az christi noie gr̄e vnionis non simplr̄ sed quodāmodo ꝓpio quāto scilicet ipsa habitualz gr̄a in Chr̄o facit ꝑgruitatē quādā ad vnionē. Et intelligit de cōgruitate nō actue vnionē velut disponente ad illaz: sed de congruitate ꝓxite ad vnionem: reddit etiā habitualis gratia animaz christi congruam dignitati vnionis ad quaz ꝓelenata intelligitur sicut gratuitas cōgruit terre: et sicut desponsata iam mulier principi: cōgrua redditur principi ex quanto io

3.ar. 7.c Et hi.q. 29.ā.4. c. Et.1.co. 31. co.3.

¶Ad primū Ergo dōz, q̄ ꝑtin origināle in adā, qō est ꝑtin ꝑsonale: q: in eo persona corrupit nāz: qua corruptiōe mediāte, ꝑtin primi hoīs derivatur ad posteros, fm q̄ nā corrupta corrūpit personā. Sed gr̄a non derivat a ꝓpo in nos mediāte nā humana: qz p solā ꝑsonalē actionem ipsius xp̄i. Unde non opz in xp̄o distinguere duplicē gr̄am: quarū vna rndeat nāe, alia ꝑsone: sicut in adā distinguit ꝑtin nāe et ꝑsone. ¶Ad fm dōm, q̄ diuersi act⁹, quoꝝ vn⁹ est rō et cā alteri⁹, ñ diuersificāt hītū: act⁹ aūt ꝑsonalis gr̄e, qui ē scīn facere formaliter hītē, est rō iustificationis alioꝝ: q̄ ꝑtinet ad gr̄am capitis. Et inde ē q̄ p hmōi dr̄am nō diuersificat essentia hit⁹. ¶Ad tertiū dōm, q̄ gr̄a ꝑsonalis et gr̄a capitis ordinant ad aliquē actū: gr̄a aūt vnionis nō ordinat ad actū: sed ad esse ꝑsonale. Et ideo gr̄a ꝑsonalis et gr̄a capitis cōueniūt in essentia habit⁹: nō aūt gr̄a vnionis. Quāuis ꝑsonalz gr̄a possit q̄dāmō dici gr̄a vnionis: ꝑt facit congruitatē q̄dā ad vnionē. Et ꝓ hoc intelligit de cōgruitate nō actue vnionē velut disponente ad ilaz: sed de congruitate ꝓxite ad vnionem: reddit etiā habitualis gratia animaz christi congruam dignitati vnionis ad quaz ꝓelenata intelligitur sicut gratuitas cōgruit terre: et sicut desponsata iam mulier principi: cōgrua redditur principi ex quanto io calium que ex dono sponsi accepit.

¶Super articulum. 6.

Ista titulo articuli sexti, nota q̄ in dubium ponit ecclesie sit proprium christo. primo in ordine ad deum et ꝑsonas patris et spiritussā. secundo in ordine ad creaturas angelicas et humanas. In hac tamen litera non disputatur et consequenter non queritur nisi secundo modo: ita q̄ ly proprium excludit commune christo et aliis creatis. De deo enim patre dictum est: caput ecclesie totius: hoc est totius integri corporis ecclesiastici ex capite et membris constantis) deus. De spiritussā autem, q̄ est anima ecclesie. Et ꝓpter hoc ecclesia dicitur esse caput hominum. Et ꝓpter hoc dicit augustinus. Nec ecclesia ꝑtem se putet esse christi: quasi ꝑtem ecclesie non esse membrum christi. Et videre an sit commune christo secundum naturam humanam et alteri creaturarum. Et videtur q̄ sic. quia vnica est distinctio membris cuiuscunque vnius corporis. Sed hoc videtur esse contra conclusionibus ꝓcedentibus iuxta singulas ꝓpositiones. Distinctio aūt est esse caput vel secundum influxum interiorem vel fm exteriorem gubernationem. Dicendum ꝙ caput ecclesie secundum influxum interiorem est ꝓprium christo. Probatur: quia christus est caput ecclesie secundum influxum interiorem: quem nulla creatura habet nec habere potest

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶In rñsionibus ad primum ⁊ secundum simul, dubiū occurrit: q in responsione ad primum dicitur diabolum ⁊ antichm non esse duo capita: sed vnum caput in responsione aūt ad ām, dicitur antichm esse membrū diaboli. Nec enim sibimuicem aduersantur: q si antichristus est membrū diaboli, opz diabolū esse caput antichristi: ac per hoc antichm subordinatū altiori capiti, scz diabolo: ⁊ sic antichristus ⁊ diabolus sunt duo capita. ¶Ad hoc dicitur, q diabolus potest dupliciter considerari scilicet ām se: vel vt est in antichristo. Sic ām se, sic antichristus ⁊ diabolus sunt duo capita, quorum vnum subordinatur alij. Sic antichristus diabolo: ⁊ hoc dicit responsio ad ām. Si aūt consideretur diabolus vt est in antichristo, sic ambo sunt vnum caput: ⁊ sic verificatur rñsio ad primū. ¶Uel ⁊ melius rñdetur, q diabolus ⁊ antichristus dupliciter, ꝓsiderari possunt: primo in ordine ad multitudinē malorū hominum (de quibus est sermo) ⁊ sic ambo sunt caput vnum corporis vnius. Et hoc dicit recte intendit responsio ad primum: dum duo capita vnius ⁊ eiusdem omnino corporis mystici excludit. Secundo considerantur inter se: ⁊ sic antichristus respectu diaboli est membrum, diabolus aūt caput eius sicut deus caput christi. Cum quo stat q respectu multitudinis malorum hominū antichristus est caput: ⁊ sic antichristus est caput subordinatum altiori capiti, qui diabolus est. Et hoc dicit responsio ad secundum.

¶Super questionis nonę, Articulum primum.

¶Titulus clarus est. ¶In corpore tria fiunt. Primo repetitur integritas nature assumpte pro radice conclusionis. Secundo rñr questio vni ca affirmatiua conclusione (scilicet oportet in christo esse scientiam creatam) tribus rationibus super dicto fundamento fabricatis, probando illam. Tertio confirmatur conclusio autoritate sacri concilii, red

3,di,14, ar,1,q,1, Et 3i,q, 20,ar,1, ¶In responsione ad primum eiusdem articuli: dubia duo occurrunt circa 3,c,223, ꝙ opus, illud, vnde hic actus non potuit esse anime humane Christi, quum sit alterius nature. Primum quidem circa id quod dicitur de impossibilitate actus intelligendi diuini, q sit actus intelligendi anime Christi: nam multi reputant hoc esse possibile. Secundum circa dicti rationem scilicet quū sit alterius nature: quoniam non apparet quantum valeat. ¶Circa primū igitur habes in tertio sententiarum Joannis capreoli distin. 14. q. 1. argumenta multa Joannis de ripa ⁊ aliorum que quoniam procedunt ex extraneis aut innitentem illa (puta quod visio sit species, aut differentiam inter matutinam ⁊ vespertinam cognitionem, aut cognitionem creaturam in verbo, aut differentiam inter cognitionem enygmaticam et facialem, aut intuitiuam, aut etiam magis extranea, aut illa que in litera hac solumtur) ⁊ scientia debet tradi ex propriis, non ex extraneis, resecareque debet superflua: ideo omittenda censui, allatis tantum duobus motuis. Primum est, Deus respectu beatorum se habet vt speciei intelligibilis. ergo multo magis potest se habere vt intellectum. Antecedens patet. Et consequentia probatur: quia magis repugnat ratio habitus seu habitualis forme, quam actus seu forme actualis: species habet rationem habitus seu habitualis forme: intelligere autem habet rationem actus: ergo. Secundum est ex autoritate Augu. 4. de

Questio. IX. Articulus II. 33

progrediatur, ⁊ motus eius nō sit ab ipso, ⁊ similiter q appetat aut velit, ⁊ appetitus ei⁹ nō sit ab alia, ita nō est intelligibile q viuat vita intellectiua actuali, q nihil aliud est ēē ipm intelligere, ⁊ q tale intelligere, tale viue aliq creatura. Impoſe est igit q actus intelligēdi quo deus intelligit, fiat alt⁹ intelligēdi quo creatura formaliter intelligat. Ex hac igit via, q act⁹ vitalis cuiuscq viuētis aut est ipsa substātia viuentis aut est ab ipsa, concluditur primo impossibilitas propositā. Quia tamē multi ignorantes propriam vocemmon sunt capaces dicte rationis: offert se scda via: ex hoc quod operatio est actus operantis secūdū esse naturale. Hec pro positio hz duas partes: prima est, quod operatio, est actus operantis. Et quo ad ishāc partem sobrie intelligenda, hoc est proportionaliter de operatione transeunte ⁊ immanente, per se nota est: nam operatio transiens est actus agentis, vt a quo fluit. Scda vero pars est hr scom esse naturale. Que ēt est p se nota inducendo ām gna re est a generante ām esse naturale: ⁊ sentire est in sentiente ām natural esse, ⁊ similiter desiderare in desiderante, ⁊ intelligere in intelligente. Et ex ter minis patet: quia operans inquātū operās ām suū naturalē ēē operat sicut ⁊ est. Sub hac aūt propositione subsumēdū est q diuina substētia nō potest esse actus ām esse naturale alicui⁹ creaturę, vt patet: igitur nō potest diuinū intelligere esse intelligere quo formaliter intelligat creatura. Dico aūt naturale esse, ad differētia actus secūdi esse intelligibile: vt obiectum intellectus ꝑfectior actus intellectus hz in genere entis, sed in ordine intelligibili, esse perfectionē ac per hoc actū alterius scom esse intelligibile. Hoc siquidē modo ponūt theologi diuinā essentiā esse vt speciē intelligibilē intellect⁹ creati beatifi: philosophi autor in litera afferens pro rōne alietatē nature: q ēm operatio est actus operantis inesse nature impossibile est, q operatio q̄ est substantia vnius, conueniat aliene nature, nisi substentia illa inesse nature iungatur aliene nature: qđ in proposito esse possibile clare liquet. Et per hec patet rñsio ad primā obiectionē in primo dubio. Nā patet iam non esse idē aut par ūdicium de specie intelligibili ⁊ actu intelligēdi: q illa pōt esse alteri⁹ actus in gne intelligibili, isse nō nisi in gne nature. Nec ratio allata de actu ⁊ habitu obstat: q licet species intelligibiles ām cōem viam sint forme habituales (qđ tm auicēna negauit) diuina tm substētia non supplet vicē speciei intelligibilis quatenus est forma habitualis: q habitus claudit in se imperfectionē potētie quā in sua rōne admixtā hz, sed quatenus est forma actualis tm: ⁊ hoc inesse intelligibili tm: vt dictū est. ¶Ad autoritatē primā Aug. 8. q nō intēdit Aug. eandē numero visionē esse beatre deū ⁊ nos: sed eandē obiectiue ⁊ modaliter: q idē obiectū ⁊ idē modus est vtriusq. Deinde in calce corporis articuli probatur secunda pars conclusionis. s. quod excellentissime: q̄ sem- per causam oportet esse perfectionem causato.

¶Aduerte nouitie: q̄ propositiones euidentes ac vsitate: tanq̄ statim percepte: truncate quandoq̄ dicuntur, ideo autor maiorem sic attulit: non curans limitare eā vt debet intelligi: scz si reducitur ad actum. Neq̄ enim omne qđ est in potentia: reducitur ad actum (quum multa sint in potentia que nunq̄ erunt) sed omne qđ est in potētia: si reducitur ad actum: oportet qđ reducatur ad actum per aliquod ens actu: hoc ēm intendit litera: hoc solum est ad propositū. Et ꝓterea in minore ponūtur tot cōditiones. s. qđ homo est in potētia: ⁊ q ordinat ad illā vt finē. Et hoc enim ostendit necessitatem quod potētia est reducēda ad actum licet nō in singulis hoibus: q impossibile est qđ potentia ad finez sit frustra in tota vniuersali specie. ¶Circa hunc litere processum dubium occurrit, quia propositio illa fundamentalis: reducens aliquid de potentia in actum est in actu: quāmis sit verissima in causis principalibus non tamen est vera in causis instrumentalibus: vt tex Alexand. patet. 12 metaph. Et ad sensum patet instrumentū

dici caput oīm malorū, sed aliquotū. Relinquit ergo q dicat caput oīm malorū pp malitie pfectionez. Uñ sup illud scōe ad thessa. 2. ostēdēs se tanq̄ sit deꝰ, dr gl. Sicut in chro ois plenitudo diuinitatis inhabitauit, ita in antichro ois malitie plenitudo: nō quidē ita q hūanitas eius sit assumpta a diabolo in vnitatē persone, sicut humanitas chri a filio dei: sed q diabol⁹ sua malitiā eminentius ei influet suggerendo q̄ oibus alijs. Et hz hoc oēs alij mali qui precesserūt, sunt quasi quedam figura antichristi: ām illud. 2. ad thessa. 2. mysterium iam operatur iniquitatis.

Ad primū antichrist⁹ nō sunt duo capita, hz vnū, qi antichro dr esse caput, inquātū plenissime inuenit i eo impōsa malitia diaboli. Uñ sup illud scōe ad thes. 2. ostendēs se tanq̄ sit deꝰ: dicit gl. In ipso erit caput oīm malorum. s. diabolus, q̄ est rex sup oēs filios superbie. Nō aūt dr in eo esse per vnionē personalē: nec p intrinsecā inhabitationē (q̄ sola trinitas mētī illabit, vt dicit in li. de ecclesia doc.) sed p malitie effectū. ¶Ad scām dām, q sicut caput chri est deus, ⁊ tñ ipse ē caput ecclie (vt supra dcm est) ita antichro ē membrū diaboli: ⁊ tñ est caput maloꝝ. ¶Ad 3m dz q antichro nō dr caput oīm malorū pp similitudinē influētie: sed pp similitudinē pfectiōis. In eo em diabolus, q. malitiam suam ducit ad caput: per modū quo dicit aliq̄ sad caput suum propositū ducere cum illud perfecerit.

¶De scientia christi in cōi. Questio. 9.

Deinde Considerandū est de scia Christi. Circa q̄s duo consideranda sunt. Primo q̄s sciaz chro habuerit. scdo de vnaquaq̄ sciarū ipsi⁹.

¶Circa primū grunt quatuor. Primo vtrū chro habuerit aliq̄s sciaz p ter diuinā. Scdo vtrū habuerit sciaz q̄s habēt beati vel cōprehēsores. Tertio vtrū habuerit sciam inditam vel infusam. Quarto vtrū habuerit aliquā scientiam acquisitam.

¶Utrum christus habuerit aliquam scientiam preter diuinam. Arti. 1.

Ad primū Sic procedi- tur. Uidetur, q in christo non fuerit aliq̄ scia preter diuinā. Ad hoc em nēcia ē scia, vt p eā aliqua cognoscātur. Sz chro per sciam diuinā cognoscebat oīa. Superfluū igit fuisset, q in eo eēt alia scientia. Sup. Lux minor: per maiorem offuscat. Sed ois scia creata cōparat ad sciam dei in creatā, sicut lux minor ad maiorē. Ergo i christo nō refulsit alia scientia q̄s diuina. ¶Cōtra. Unio hūane nāe ad diuinā, fctā est in psona, vt ex supra dictis pz. Ponit aūt in xpo ām q̄dam q̄dā scia vnionis: p quā. s. xps ea q̄ ad mysterium incarnationis pertinent, plenius sciuit q̄s aliqs alⁱ. Cū ergo vnio psonalis ptineat duas nās, vī q in christo nō sint due scientie, sed vna scientia pertinens ad vtrasq̄ nām.

Sz cōtra Est, q Ambro. dicit in lib. de incar. Deus in carne per fectionem nature assumpsit humane: suscepit sensum hominis non sensum carnis inflatū. Sz ad sensum hominis ptinet scientia creata. Ergo in Christo fuit scientia creata.

Rñdeo Dām, q sic ex sup dictis pz: filius dei hūanā nāz integrā assumpsit. i. nō solū coap⁹, hz et aiam, nō solū sensitiuā, sed etiā rōnalē. Et iō oportuit q hēret sciētiā creatā pp tria. Primo qđ, pter animę pfectionē. Alia em ām se ꝺsiderata est in potētia ad intelligibilia cognoscenda: est em sicut tabula i q̄ nihil est scriptū, ⁊ tñ pōt esse in ea scribi p intellām ponez, in q̄ ē oia fieri vt dr in tertio de aīa. Ad aūt est in potētia, est impfectū, nisi reducat ad actū. Non aūt fuit cōueniens q filius dei hūanā nām impfectam assumeret, hz pfectā, vt pote q mediante totū humanū genꝰ ad pfectuz erat reducendum. Et ideo oportuit q aīa xpi eēt perfecta per aliq̄s sciētiā, q̄ eēt ppria pfectio eius. Et ideo oportuit in Christo eē aliq̄s sciētiā ꝑter sciētiā diuinā: alioq̄n aīa xpi esset imperfectior aīab⁹ alioꝝ hominū. Scdo: q cū q̄libet res sit ꝓpter suā opationē, vt dr in scdo de ce. frustra hēret Christ⁹ aīam intellectiuaz si nō intelligeret hz ullā: qđ ptinet ad sciētiā creatā. Tertio: q aliq̄ scia creata ptiet ad animę hūane nām. s. illa per quā nāt cognoscim⁹ ꝑma ꝓncipia: sciētia est hic large accipim⁹ p qualibet cognitione intellꝰ hūani. Nihil aūt nāliū xpo defuit: q totā humanā nām suscepit, vt supra dcm est. Et iō in sexta synodo dānata est positio negantium in xpo esse duas sciētias vel duas sapientias.

Ad primū Ergo dām, q Christ⁹ cognouit oīa p scia: diuinā opatiōe increata, q̄ ē ipa dei essentia: dei em intelligere ē sua suba, vt ꝑbat phs. 12. meta. Uñ hic actꝰ nō potuit esse aīe humane christi: cū sit alteriꝰ nāe. Si igit non fuisset in aīa Christi aliqua alia sciētia ꝑter diuinā, nihil

¶Quod autem obijcitur quasi a simili de personalitate diuina communicatur vt actus create nature humane: facile soluitur: ex eo quod personalitas non communicatur vt actus create nature, autoris autem ratio de actu loquitur dum ex eo qđ intelligere dei est actus qui natura est diuina: infert qđ nō potest esse actus aīme: quia est alterius nature. Non est ergo similis ratio de cōmunione personalitatis vt personalitas: ⁊ actu intelligendi vt actus intelligendi: q̄ personalitas diuina potest fieri ꝑ nature: siue hoc q̄ sit actus ei⁹: actꝰ aūt intelligendi diuini⁹ non pōt fieri actꝰ intelligē di hūane aie nisi fiat actus aie humanę: qđ est impoſe. Rationabiliter igit cōclusio litere asserit. ¶Phi aūt ponentes inferiores intelligentias intelligere p subſtātias superiorū: intelligētiarū nō aduersāt doctrie huic qm ex hoc nō habēt: qđ ponāt intelligere superiorū cōicari inferiori: idem numero: sed fōlū q̄ subſtantia superiorū se hz respectu inferioris vt forma seu intelligibilis: vt nos dicimus de essentia diuina respectu beatorū. Uñ nihil obstat eoꝝ dictas: sue ꝑ sine falsa sint in se.

¶In responsione ad tertiū eiusdē articuli aduerte q autor ad rem spectans: mōstrat nō dari scientiā vnionis ꝑ ordinē ad vnitatē naturarum. Et ideo anima Christi que est pars vnius in persona: ām illud psal. beatus quez elegisti ⁊ assumpsisti. Non ergo opz ponere in ipso scientiam beatorum. ¶Cōtra. Sciētia duplex homini cōpetit, vna ām suam naturam, alia supra naturā. Sciētia aūt beatoꝝ que in diuina visione cōsisti, non est ām naturam hois, sed supra eⁱ⁹ naturā. In Christo autez fuit alia supernaturalis sciētia multo altior. s. scientia diuina. Non ergo oportuit in Christo esse scientiam beatorum.

Sz cōtra Sciētia bt̄oꝝ in dei cognitione consistit. Sz ipse plene cognouit deum, etiam ām q̄ homo: scōm illud Jo. 8. scio eum ⁊ sermonem eius seruo. Ergo in Christo fuit scientia beatorum.

Rñdeo Dicendum, qđ illud qđ est in potentia, reducitur in actum per id qđ est actu: oportet enim esse calidum id per quod alia calefiunt. Homo aūt est in potentia ad sciētiā beatoꝝ (que in dei visione cōsistit) ⁊ ad eam ordinatur sicut ad finē: est enim creatura rationalis capax illius beate cognitionis, inquantum est ad imaginem dei. Ad hunc aūt finem beatitudinis homines reducuntur per Christi humanitatez, secundum illud heb. 2. decebat eum propter quem omnia ⁊ per quē omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, autorem salutis eorum per passionem consummari. Et ideo oportuit quod cognitio beata in dei visione consistens excellentissime Christo homini conueniret: quia semper causam oportet esse potiorem causato.

Ad ām Ergo dām, quod diuinitas vnita est humanitati christi ām psonā, non ām essentiā vel naturam: sed cū vnitate persone remanet distinctio naturarum. Et ideo anima Christi que est pars

¶Appellatur aūt scientia vnionis vel vnitoꝝ subiective: que scilicet consequitur ad vnitas naturaꝝ (vt diuina ad diuinam: ⁊ humana ad humanam) ⁊ que consequeretur ad ipsam vnionem naturarum: quā autor monstrat non dari. ¶Scientia autem vnionis vel vniorum obiective: vocatur que de vnione vel vnitis est vt obiectio. Et talis scientia vnionis datur in Christo quia scitur a christo vnio: vel illi dicebantur sed non nisi scientia diuinus vel humana: vt autor in litera explanat.

¶Super arti. 2.

¶Titulus clarus est.

¶In corpore articuli vna est conclusio. In Christo est scientia beata consistens in visione dei excellentissime. Conclusio ista habet duas partes: prima est quod in Christo est scientia beata, secunda: quod excellentissime. Probatur in litera prime partis. Omne quod est in potentia: reducitur in actum per aliquod ens actu: homo est in potentia: ad scientiā beatam in dei visione consistentem: ⁊ reducitur in actum istum per Christi humanitatem: ergo in christo est sciētia beata. Maior probatur in calido. Minor quo ad primam partem probatur: q̄ homo est capax illius beatitudinis: q̄: est ad imaginem dei: ⁊ ad illam ordinatur vt ad finem. Quo ad secundam vero autoritate apostoli: decebat eum ⁊c. Deinde in calce corporis articuli probatur secunda pars conclusionis. s. quod excellentissime: q̄ semper causam oportet esse perfectionem causato.

¶Aduerte nouitie: q̄ propositiones euidentes ac vsitate: tanq̄ statim percepte: truncate quandoq̄ dicuntur, ideo autor maiorem sic attulit: non curans limitare eā vt debet intelligi: scz si reducitur ad actum. Neq̄ enim omne qđ est in potentia: reducitur ad actum (quum multa sint in potentia que nunq̄ erunt) sed omne qđ est in potētia: si reducitur ad actum: oportet qđ reducatur ad actum per aliquod ens actu: hoc ēm intendit litera: hoc solum est ad propositū. Et ꝓterea in minore ponūtur tot cōditiones. s. qđ homo est in potētia: ⁊ q ordinat ad illā vt finē. Et hoc enim ostendit necessitatem quod potētia est reducēda ad actum licet nō in singulis hoibus: q impossibile est qđ potentia ad finez sit frustra in tota vniuersali specie. ¶Circa hunc litere processum dubium occurrit, quia propositio illa fundamentalis: reducens aliquid de potentia in actum est in actu: quāmis sit verissima in causis principalibus non tamen est vera in causis instrumentalibus: vt tex Alexand. patet. 12 metaph. Et ad sensum patet instrumentū

Universidad de Deusto
Biblioteca

non esse talia in actu quilia fiunt ab ipsis: vt femina in naturalibus, z organa artificum restantur, humanitas autem christi non est efficiens principale, sed instrumentale respectu nostre beatitudinis: non igitur sequit ex sua efficientia, q̄ sit actu beata, quāuis de facto beata sit: non est ergo efficax processus litere. ¶ Ad hoc dicit, q̄ instrumentū est duplex, quoddam pure instrumentum vt organa artifex z semina, hmōi. Quoddā ita instrumentum quod est etiam causa

fm̄ sicut fernus est z ganum domini, ita tamen q̄ libero arbitrio suorum motuum causa est. Quāuis autem primum instrumentorū genus non habeat actu q̄ instrumentaliter efficit: secundū tamen instrumentorum genus quatenus sūt dominum habet admixtum actu habet q̄ in aliis efficit. Et quia christus homo sic est instrumentum dei: vt liber sit, libere cooperet, z efficias nos beatos, ideo in litera illi tum est quod ipse est actus beatus. ¶ In p

1.q.12.ā 1.cor. Et 3.di.14. 1.q.3. Et 91.q. 20.ā.2. c.si.2.ā. 3. Etop⁹ 9.c.223 Et op⁹. 1.q.81.

batione secūde partis conclusionis nota nouitle, q̄ autor plus cō cludit quam probet explicite ratio allata quia ratio nō probat explicite nisi q̄ christus est perfectiꝰ beatus ex aliis homines, z tamen concluditur, q̄ est beatus excellentissime. Licuit autē hoc gratia materie: quoniam iam declaratum est christum esse caput omnium beatoꝝ tam hominum q̄ angelorum: ac per hoc sub intelligendo nunc oō christus est causa efficiens beatitudinē nostram vt caput beatorum, optime infertur, q̄ est excellentissime beatꝰ: vt pote causa, vt caput. ¶ In responsione ad tertium eiusdem articuli nota distinctionem de supra

hūane nāe, p aliqd lumen participatū a nā diuina, pfecta est ad sciam brām, que deꝰ p eēntiam vt ℣ A2m̄ dōm, q̄ ex ipsa vnione hō ille est beatꝰ btitudine increata: sicut ex vnione est deus. Sed p̄ter btitudinē increatā oportuit in nā hūana xpi eē quandaz btitudinē creatā: per quā aīa eiꝰ in vitimo fine humane nāe constitueret. ¶ Ad 3m̄ dōm, q̄ visio seu scia btā est quodāmodo supra nām aīe rōnalis: inq̄tū. s. p̄pria virtute ad eā peruenire nō pōt. Alio vero mō est fm̄ naturaz ipsius inquātū. s. fm̄ nāz suā est capax eius, put. s. est ad imaginem dei facta: vt supra dictū est. Sed scia increata, est omnibus modis supra naturā anime humane.

¶ Utrum xp̄s habuerit scientiam inditam vel infusam. Art. 3.

AD tertiū Sic p̄ceditur. Videtur q̄ in christo nō sit alia scia indita vel infusa p̄ter scientiaz beatam. Dis enim alia scia comparatur ad scientiam beatam, sicut imperfectum ad perfectum. Sed p̄ter cognitione pfecta, excludit cognitio iperfecta: sicut manifesta visio facie includit enimagticā visionem fidei vt p̄z p̄me ad coīn. 13. Cū igitur in christo fuerit scia btā (vt dictū est) vīs̄ quod non potuerit in eo esse alia scia indita. ¶ P̄. Imperfectior modus cognitionis disponit ad pfectiorez: sicut opio q̄ est p syllm dialecticuz, disponit ad sciam, q̄ est per syllm demōstrativū. Habita aūt pfectione nō est vlterius necia dispō: sicut habito termino, non est nectus motus. Cū q̄ cognitio quecūq̄ alia creata competeret ad cognitionē btāz, sīc imperfectū ad pfectū z, sicut dispō ad terminum, vī q̄ cuz christus habuerit cognitionē beatā z, q̄ non fuerit necessaria hīc aliam cognitionē. ¶ P̄. Sicut mā corpalis ē in potā ad formam sensibilē, ita intellus possibilis est in potā ad formaz intelligibilē. Sz mā corpoalis non pōt sīl recipere duas formas sensibiles, vnam pfectiorē, z aliā minus pfectam q̄ neq; aīa pōt sīl recipere duplicem sciam: vnaz perfectiorem, z aliam minus perfectam, z sic idez q̄d p̄tius.

Sed cōtra Est q̄ dicitur col. 2. q̄ in christo sunt omnes thesauri sapientie z scientie absconditi.

Rñdeo Dōm, q̄ sicut dcm̄ ē, decebat vt nā hūana assumpta a vbo dei, ipfecta nō eēt. Dē aūt q̄d ē i poā ē imp fectū nisi reducat ad actū. Intellus āt potis hūanus est in poā ad oīa intelligibilia. Reducit aūt i actū p̄ species intelligibiles: q̄ sunt q̄dā forme cōpletiue ipsius: vt ptz ex his que dīr i tertio de aīa. Et tō opz in xp̄o pone scientiā inditā: inq̄tū p vbū dei, aie xp̄i sibi per sonaliter vnite, impresse sunt spēs intelligibles ad oīa ad que intellect⁹ potis est in poā. Sicut ēt p vbū dei, impresse sunt spēs intelligibles mēti angelice in pn̄o creationis rerum: vt p̄z p aug. 2. sup gen. ad lr̄az. Et tō sicut in angelis scm̄ eundem aug. ponitur duplex cognitio (vna. s. matutina, p q̄s cognoscūt res in vbo: z alia vespertina, p q̄a cognoscūt res in p̄pria nā p spēs sibi inditas) ita p̄ter sciam dīnā increatā, est in xp̄o fm̄ eius animā scia beata, qua cognoscit verbū z res in verbo: z scia infusa siue indita per q̄s cognoscit res in propria natura per species intelligibles humane menti proportionatas.

Ad p̄mū Ergo dō, q̄ visio ip̄fecta fidei, in sui ratione includit oppositū manifeste visionis: eo q̄ de ratione fidei est vt sit de nō visis, vt in 2a parte dcm̄ est. Sz cognitio que est per spēs indita non includit aliq̄d oppm̄ cognitioni btē. Et tō nō est eadem rō vtrobiq̄. ¶ Ad 2m̄ dōm, q̄ dispō se hz ad perfectionem dupl'r. Uno mō sicut via ducēs ad perfectionē: alio mō sicut effectus a perfectione procedens. Per ca-

clusio est. Oportet ūn christo ponē sciam inditā, probatur primo ex vtilitate nature assumpte. Decebat vt natura humana assumpta a verbo dei, imperfecta nō esset: ergo opz in xp̄o ponere sciam inditam. Probatur p̄az: alr intellectus eius potis fuisset imp fectus. Et est ūn potētia, est imperfectū, nisi reducat in actū: sed hūanus est in poā, z reducit in actū p spēs intelligibiles: ergo eēt imperfectus si nō haberet eas. Minor patet: quale est scientia demōstratiue. Unde cognitio dialectica ante demonstratiuā hīs rōnem opinionis: post demonstratiuam scientiam nō habet rōnem opinionis, sed remanet solū cognitio dialectica, cessante illa cōditione formidinis ex parte subiecti.

¶ In responsione ad tertium eiusdem articuli. Nota q̄ qualiter aūt a christo tendit. Nā sonat scientiam experimentalem acquisitam: que communiter se habet ad actualem experientiam, quam quis acquirere potest: vel ad habituālem scientiam inditam. Tendit autem ad perfecturationem huius secūdi membri: de hoc tantum est difficultas.

¶ In corpore articuli est vnica conclusio responsiua quesito. In christo est scientia acquisita. Probatur dupliciter. primo. Nihil eorum que deus in humana natura plantauit non solum intellectum possibilem. sed etiam intellectum agentem. Secunda vero: q̄ deus z natura in his q̄ p̄pter actum cōmensuratum: z similiter p̄ fectione p̄mata actus proportionati intellectui humano possibili. ue secūdū statum nāture siue secundum statum gratie. Ita quod litera, q̄ quia in intellectu humano sēm essenature est potentia ter secundū esse gratie ad sciendū omnia ecclesiastica per actus connatos sibi, z omne quod est in potentia, est imperfectū nisi reducatur ctum: ideo esset imperfectus, nisi poneatur reductus in actū omnium gibilium tam spectantiū ad ordinem nature, q̄ spectantiū ad ordinem clesie siue militantis siue triumphantis, per actus proportionatos humano intellectui. Autoritas autem arti. est allata directe ad mon q̄ intellectus humanus est in potentia ad sciendū omnia per spēs gibiles vt actus cōmensuratos sibi: vt per hoc habeat intentū. Q esse naturali esset imperfectus intellus, nisi esset reductꝰ in actū omnes sibi, sc̄z scientiā per spēs q̄ tunc̄q̄s illamet sciat in vbo, actu oīno dente oēm facultatē nature, ita in eē ecclastico eēt imperfectꝰ nisi per actus cōmensuratos sibi q̄ tunc̄q̄s eadē nouerit in verbo. Cōsimi rō cōclusioni z ꝑbat ea: siue ista scia infusa cū suis spēbus sit alterius eiusdē rōnis cū illa de qua loquit ari. q̄m vt p̄z ex dictis, nō arctat ralē sciam: z m̄lto min⁹ ad talē modū naturalitatis: qualis est in qua loquit ari. Hoc aūt diximus, q̄z aia habet duplicē scientiā nat alteraz sēm statū cōiunctionis ad corpus: de qua loquimur est. Alia rā sēm statū separationis a corpore, q̄ nō nouit ari. ꝓbs aūt tam clusio nō arctat ad actum cōmensuratum, nature intellectus possibi lis humani ad actum sibi commensuratum loquitur: quem esse ipse telligibiles ex eo quod in isto apparet statu ex autoritate ari. proba

¶ In rñsiōe ad 2m̄ dicterne verba lr̄e ex industria mutata: dū p̄ tur cognitio ex dialectico syllogismo acquisita vt via sub nōie op

et deinde resumitur eadem cognitio vt consequens, non sub nomine opinionis. sed sub nomine cognitionis. Oportuit autem sic dicere: quia cum verbo dei, imperfecta nō esset: ergo opz in xp̄o ponere scientia alicuius conclusionis non potest simul stare in eodem subiecto opinio eiusdem: sed bene potest cognitio eiusdem per medium probabile stare in eodē subiecto. Addit siquidem opinio super cognitionē per medium probabile. formidinē in subiecto respectu alteriꝰ partis: que repugnat subiecto excludenti formidinem, quale est scientia demonstratiue. Unde hīc sciam inditam. Unde hoc explanatur in supponendo conclusionē, inquantū per buz dei imperfectas spēs intelligibiles declaratur ex tercio exemplo in rñsio. Deinde probat a sili, ex autoritate gustini in angelis sunt duplices cognitiones matutina z vespertina, ita in christo. Litera clara. ¶ Aduerte hic: q̄ nāra hūana assumpta a verbo, dz aliq̄ p fectione ponit in ea: nihil ponit. et impfectione aliq̄ re in illa, in sui ꝓpio: q̄ minoratus paulo min⁹ ab angelis, ꝓpter corpus fibile: scientia et ad animam ꝓpter ¶ Circa probationem conclusionis, duo currit: q̄z ratio procedit de p intellectus possibilis que perficitur p intelligibiles (de quibus allat toritas p̄ hoc) ad actum ēpe naturali. C clusio aūt loquitur scia tā nāli q̄ tā ta: vt patet in p articulo. q. vbi de illa scientia creatur. Excedit clusio rationem nec cōsonat cō nia: quia vt in hoc habetur articulo

possent augeri ꝛc.

¶ Secundū dubiū est circa eandē ꝓpositionē. q̄ metam minoratus q̄m aut est sermo de omni ꝓpria operatione alicuius. ita q̄ sensus sit: frustra est q̄ caret oi ꝓpria operatione. Et tūc minor est falsa: sc̄z q̄ ois ꝓpria operatio intellectus agētis est facere species intelligibiles in actu: quum ꝓter hāc operationem habeat alias sibi proprias operationes. s. facere euidentiam

non acquirit nouus habit⁹ (q̄ sic due forme eiusdē spēi sīl essent in eodē sz habit⁹ q̄ ꝓt inerat, cōfirmat z augetur. Ergo cū xp̄s habuerit habitū scie indite, nō vī q̄ p ea q̄ sensu percepit aliquam aliam sciaz acquisierit.

Sed ꝓtra Est, q̄d heb. 7. dz. Cū esset filius dei didicit ex his q̄ passus est, obedientiā. Sī. 1. expertus est. Sumit ergo in Christo aliqua experimentalis scientia que est scientia acquisita.

Rñdeo Dōm, q̄d vt ex supra dictis pz, nihil eoꝝ q̄ deꝰ in nā natura plātauit, defuit humane nature assumpte a dei vbo. Manifestū est aūt q̄ in humana nā deus plātauit nō solū intellectū possibilē: sed etiā intellm agētē. Uñ necesse est dicere, q̄ in aīa xp̄i fuit nō solū intellectus possibilis, sed et intellꝰ agens. Si autē in aliis deꝰ z natura nihil frustra faciūt (v. phs dicit in. 3. de ce.) multo minus in aīa xp̄i aliq̄d fuit frustra. Frustra autē est q̄d nō hz ꝓpriā operationē: cū ois res sit ꝓpter suā opationem: vt dī in 2do de ce. Propria autē opatio intellꝰ agentis, est facere spēs intelligibiles actu, de aīa, q̄ intellectꝰ agēs est, quo est oīa facere. Sic igit necesse est dicere, q̄d in xp̄o fuerint aliq̄ spēs intelligibiles, p actionē intellectus agētis in intellectu populi eiꝰ rece pte: q̄d est esse in ipso scientiā acquisitā: quā quidā experimentalē nominār. ℣ Et ideo q̄s aliter alibi scripserim, dōm est in Christo fuisse scientiā acquisitā: q̄ ꝓpriē est scientia p̄m modū humanū: nō solū ex parte subiecti recipientis, sed etiā ex parte cause agentis. Hā talis scientia ponit in Christo fm̄ lumen desuper infusum: qui modus cognoscendi est proportionatus nature angelice. Scientia vero beata p quā ipsa dei essentia videtur, est ꝓpria z con-

lozez esū disponitur mā ad suscipiēdā formā ignis: q̄ cū aduentēte calo: non cessat, sed remanet quasi q̄dā effectꝰ talis forme. Et sīl opinio ex syllogismo dialectico causata, est tū acq̄sita, p̄ remanere cognitio q̄ est p syllogismū dialecticū q̄si q̄s sciam demōstratiuā, q̄ est p cām. Q: ille q̄ cognoscit cām, ex hoc ēt magis pōt cognoscere signa probabilia: ex q̄b⁹ p̄cedit dialecticꝰ syllogismus. Et sīl' in xp̄o, sīl' cū scia beatitudinis manet scia indita: nō q̄si via ad btitudinē, sz q̄si p britudinē pfirmata. ¶ Ad tertiū dōm, q̄ cognitio btā non fit p spēm q̄ sit filitudo diuine essentie, vel eoꝝ q̄ in diuia eēntia cognoscūt: vt p̄z ex his q̄ in pa pte dctā sunt, sz talis cognitio est ipsiꝰ diuie eēntie immediate p hoc q̄d ipsa essentia diuina vnit mēti btē, sicut intelligibile intelligenti, q̄ q̄dē essentia diuina est forma excedēs ꝓportionē cuiuslibet creature. Unde nihil phibet quin cū hac forma superexcedēte, simul insint rōnali menti spēs intelligibiles proportionare sue nature.

¶ Utrum Christus habuerit aliquam scientiam acquisitam. Artī. 4.

AD quartū Uidet q̄ in christo nō fuerit aliqua sciētia experimentalis acquisita. Quicquid enim christo cōueniens fuit, excellentissime habuit. Sed xp̄s nō habuit excellentissime scientiā acquisitā: nō cēn instituit studio li terarū, quo ꝑfectissime sciētia acquirit: dicit em Jo. 7. mirabantur iudei dicētes, q̄o hic lras scit, cū non didicerit. Ergo vī q̄ in xp̄o non fuerit aliqua sciētia acquisita. ¶ P̄. Et tentia anime xp̄i fuit impleta p spēs intelligibiles diuinitus inditas: vt dictum est. Ergo non potuerūt superuenire eius anime alique species acquisite. ¶ P̄. In eo qui iam hz habitum scientie, per ea q̄ a sensu accipit,

docet. ideo omittēdas censui.

℣ Durandus vero probat probabile esse scientiam infusam z acquisitam esse vnius rōnis: quia oculi nati z oculi restituti vel dati a deo. sunt vnius rationis. Probat eq̄s nititur indignū esse Christo quod acquisierit scientiā a sensibilibus sicut non decuit ipsum discere ab homine: quia equiualent hec duo: quum homo docens non se habeat nisi vt proponens obiectum.

¶ Ad horum euidentiam scito, q̄d scientia esse z vocari infusam contingit dupliciter: hoc est per se, vel per accidens. Sciētia est z vocatur infusa per se. cuius naturalis generatio est infusio: qualis est scientia angelorum. Scientia autē acquisita nō nisi per se inuenitur cuius. s. naturalis generatio est acquisitio: q̄si non potest scientia ex suo genere infusa acquiri, sicut econtra potest scientia ex suo genere acquisita infundi quia agens superius potest preuenire inferiorem causam, inferius autem agens non potest superioris ordinis effectum producere. Unde scientia que nata est haberi per lumen intellectus agentis siue habeatur per acquisitionem, siue per infusionem: est z vocatur per se loquendo scientia acquisita. quia ex suo genere est scientia acquisita. Et propterea scientia naturalium quam habuit adam fuit scientia acquisita ex suo genere, z per se quamuis ipse non acquisierit illam, sed fuerit sibi a deo infusa. Scientia autem infusa in Christo cōclusa. in precedenti articu. est infusa ex suo genere: z non est sī cut ade scientia. sed sicut scientia angelica: vt in hoc articulo dicitur.

℣ Intellige igitur hunc titulum de scientia tam infusa quam acquisita ex suo genere seu per se z non per accidens ab actu infusionis vel actualis acquisitionis: z tunc illucesset altimdo veritatis huius litere tam male intellecte. Noli ergo proponere ante mentis oculos. Christum velut adam plenum scientie acquisibilis ex suo genere sed infuse per accidens: quia sī sic Christū imaginatus fueris processus litere corruet: z tamen sic est imaginatus Christus a non intelligentibus hāc literam. z obiecientibus. Nec enim in adam, frustra fuit intellectus agens. sicut nec potentia augmentatiua. Sed imaginare Christum plenum scientie infuse ex suo genere, est

Universidad de Deusto
Biblioteca

sent tabulā rasā quo ad scientiam acquisitam ex suo genere: & tunc processu litere vtere: dicendo quod si in Christo non esset scientia acquisita ex suo genere (dico autem non esse oino: scilicet nec per se nec p accidēs hoc est neq; per acquisitionem: quē est per se generatio eius nec per infusionē quę est per accidens generatio eius.) Si inquam in christo non esset omnino scientia acquisita intellectus agens esset in ipso frustra: quia nihil esset impedimentum tollens quomodo operationem eius, & tamen nō posset habere operationem suā. In adā siquidem caruit operatione sua principali: quia nō erat ibi patiens dispositū ad recipiendum: quia erat iam in actu ab alio agente reductum, nec erat amplius in potētia ad recipiendum in intelligibili: ab intellectu agente, sicut potē tia augmentatiua nō poterat augere, quia corpus eius iam erat actu perfectum in quantitate naturali.

¶Ad primum igitur dubiū dicitur, quod propositio illa, frustra est quod caret proutia operationem non est arctanda ad genus, speciem, aut individuum quodlibet vel aliquod, sed absolute sumenda est. Et hanc debet intelligi. s. sibi intellectis conditionibus generalibus, que quum de operibus est sermo, sibi intelliguntur: scilicet quando, vbi & in quo &c. debet operari. Ita quod sensus est, quod frustra est quod caret operatione quando debet illam habere. Et sic propositio ista efficaciter in litera probatur, ex hoc quod vnumquodq; est propter suam operationem: frustra liquidem est quod finem suum non assequitur quando debet.

¶Et per hoc satisfit omnibus instantijs. Nā status beatus habet, vt tunc non debeat abstrahere intellectus agens: quia homo est in termino. Et adā fuit suppositū in quo intellectus agens nō debebat abstrahere species: qz intellectus potis plenus erat acquisita scientia. Et similiter potentia augmentatiua non fuit frustra: qz caruit quidem operatione, sed non quādo & in quo debuit operari: quoniam constat quod operatio eius debet esse in subiecto imperfecto secundum quantitatem, & in statu augmenti, quorum nullum locum habuit in adam creato perfecto secundum quantitatem naturalem. Sed ergo solida prima litere propositio. ¶Ad secūdum dubium dicitur, quod non refert vtro modo propositio intelligatur: quia vtrūq; potentie non est nisi vna operatio propria principalis: que se habet ad ipam vt finis cuius priuationem dicitur frustra: quia potentia naturalis determinata est ad vnum, & rationalis alterum contrarium principaliter respicit. Et rursus omnis potentia natura quedam est, & propterea vna est cuiusq; principalis operatio, fundans reliquas ordine quodam. Ad literam tamen autor loquitur de operatione principali, que est finis. Et multo minus refert quouis modo sumatur in proposito: qz si in christo non est scientia ex suo genere acquisita, intellectus agens eēt frustra: qz careret operatione principali que est finis, & hoc intendit autor vt patet in ar. 2. qō. 12. Et nihilominus sequi videtur quod esset omnino frustra in ipso: quia careret & principali operatione, que est facere species intelligibiles: & secundaria, que est facere euidentiam primarum propositionum immediate, & mediante illa facere aliorum euidentiam: qm̄ tam cognitio primorū principiorū q̄m reliquorū ex illis, ad sciam acquisitam ex suo gñe spectat, quam supponimus in christo nō eē, sed infusam ex suo gñe tm̄. Quocirca si in christo supponeretur scia ex suo gñe acquisita, per infusionē habita (sicut ponit in adam) intellectus agēs nō careret ot operatione sibi, ppria: & prima tm̄. scz abstractione spērū intelligibilū: fecisset nāq; sicut de eō in adā fecit. euidentiā primarū, ppositionū immediate & aliorū mediāte illa. Nā eodē lumine fuerūt p se nota ade prima principia & pclusiones p principia. quo sunt euidētia nobis quāuis nos acquiramus nostra actione spēs. & studio nostro cōclusiones: ille adā p infusionē habuit quicquid nos acquirimus, sub illo tamē lumine, quo acquirere nos possumus. Sed qz in christo supponit non esse quouis modo sciam ex suo gñe acquisitam, sed ex suo gñe infusam. q̄ est supra lumē intellectus agētis. ideo oino frustra poneret, vtpote absq; omni sua propria operatione intellectus agēs in christo. Et sic stat oino solida & incōcussa propositio litere iuncta ēt subsumptis. Et hec intelligito q̄tū est ex parte sui, hoc est intellectus agentis: qm̄ ex libertate aie xpi potuisset cooperari ad illustrādā phātasmata nia ministrātia scie infuse, quādo placuisset vti scia illa, conuertēdo se ad phātasmata: silr ad intellectionem multor intelligibiliū. ¶Ad obiecta scoti ꝫ cōclusionē ipsam. Itaz incipit patere: qđ in rñsione ad tertiū amplius explanabit. Nā sm autorē scia infusa ex suo gñe seu p se, & scia acquisita ex suo gñe seu p se, sunt diuersarū rōnū. Et licet differant penes origines & agentia diuersarū rōnum non tm̄ differunt tm̄ penes origines & agentia, sed penes formalia obiecta, ac per hoc per intrinseca dr̄ias: vt patebit. Et ideo ridiculū est obijcere. q̄ differunt sicut homo natus & homo creatus, aut sicut oculi ceci nati miraculose illuminati & oculi alior. hec eīm vera sunt de scia acquisita & scia per accīs infusa: vt fuit scia ade, que ex suo gñe erat ejusdē rōnis cū nostra. sed autem de sciētia ex suo gñe infusa: qm̄ hec altioris ordinis ex intrinseco est: & ideo nō potest acquiri, & exigit infusionē. Et de hac autor assuetus sermonibus formalibus & per se loquitur in hac litera. Illi autem ad per accidens declinarunt: dum ad sciam cui fieri accidit q̄ sit infusio diuerterunt. Patz durādi suppositionē: nō a pbabilitate sz a possibilitate aliena et ridiculo p se. Sed ipse loquitur de infusa p accīs: & credit se opponere p hāc literā. A qua eqūcatur: qz lra loquit de p se acqsita & p se infusa scia q̄ ea que sunt p accidēs, relinquunt ab arte. ¶Ad rōnē aūt durandi et cōfirmationē ei, q̄ nō est silis rō: quia adam creatus est vt principiū nature humane in naturalibus, tā sm corpus q̄m sm animā: & qz perfecta sunt sm nature ordinem priora imperfectis (vt. 12. meta. arist. dicit) ideo adam sicut sm corp̄ creatus est pfectus in quantitate. ita & scōz in sciētia Christus aut̄ non est pductus vt principiū hoim in esse nature, nec in natura libus, p hoc statu: sed vt doctor mysteriorū dei & regni celestis. In cui⁹ signū, pduct est sm corpus quantitatis imperfecte: et silr sm animā in pura potētia, quo ad sciē tiā nālr acquisibilez. Et sicut creuit etate, & vere augmentū corporale habuit: ita cre uit sapiētia: simul cm euangelista hec dicit. Hec docuit mathematicā aut astrologiā & huiusmodi: sed arcanum trinitatis: & vias ac secreta regni celoꝝ.

¶Ad obiectionē contra literaz dr̄z q̄ intellectus agens esset frustra: sit absolute sumatur mō concludat vtrūq; sc̄z scientiā talē ex suo gñere acquisibilem: & viā talē. s. per acquisitionē (vt instantia de adam manifestat) cōtracte tm̄ sumpta hoc est in ꝓpōne infert vtrūq; nullā eē p accidēs pductā scia, ꝫ oēm in illo sciam eē cū suo ꝓportionato naturali mō, taz in se ꝫ in sua origine: deceat essi rpm pfectionē oēm sue aie p se habere: & non per accidens. In christo igitur in quo ois siue anime queniens perfectio per se ponenda est: frustra poneretur intellectus agēs si in eo nō esset sciētia acq sita & per acqsitionē: qz careret ppria principa li operatione. s. causatione specierū intelligibilium: in illo in quo debet tale operationem habere: hoc est in christo viatore: iquem decet scientiam acquisitam habere & modo humano habere. ¶Unde in litera ad explicandam plene probationem cōclusionis: subiungitur connaturalitas cuiusq; scientie immente in Christo. s. qđ beata est deo connaturalis: infusa angelo, acquisita homini. Et est sermo non solū de ipsa scientia: sed de modo habendi ipsam: vt patet in literaz & si diceret: quod quia Christum decet habere humanam scientiam more humano: est scōm animam subiectum in quo intellectus vterq; debet habere propriam operationem more humano. Ac per hoc optime dictum est: qđ frustra vtpote carēs ppria operatione principali: qm̄ & in quo debet esse intellectus agēs nisi causaret scientiam in Christo hūanam, sec obstat instātia de ade scientia: qz illū vtpote principium nature humane decebat esse ab initio perfectū: & scientia ex suo gñe acquisita: atque absolute quidem sortitur infusionem pro gñatione

tia indita modo indite. ita debuit esse scientia acquisita modo acquisite: vt nullus modus sciendi conuenire potens Christo illi defuerit.

¶Ad obiectionem autem primam dicitur, q̄ actus melior est potentia ceteris paribus: in proposito autem cetera non sunt paria: nam esset motus ab alio, vbi nunc ponitur mouere seipsum: & carere connaturali & p se motu actualis sciētie. ¶Ad cōfirmationē ei, q̄ nō est silis rō: quia adam creatus est vt principiū nature humane in naturalibus, tā sm corpus q̄m sm animā: & qz perfecta sunt sm nature ordinem priora imperfectis (vt. 12. meta. arist. dicit) ideo adam sicut sm corp̄ creatus est pfectus in quantitate. ita & scōz in sciētia Christus au tē non est pductus vt principiū hoim in esse nature, nec in natura libus, p hoc statu: sed vt doctor mysteriorū dei & regni celestis. In cui⁹ signū, pduct est sm corpus quantitatis imperfecte: et silr sm animā in pura potētia, quo ad sciē tiā nālr acquisibilez. Et sicut creuit etate, & vere augmentū corporale habuit: ita cre uit sapiētia: simul cm euangelista hec dicit. Hec docuit mathematicā aut astrologiā & huiusmodi: sed arcanum trinitatis: & vias ac secreta regni celoꝝ.

¶Ad obiectionē contra literaz dr̄z q̄ intellectus agens esset frustra: sit absolute sumatur mō concludat vtrūq; sc̄z scientiā talē ex suo gñere acquisibilem: & viā talē. s. per acquisitionē (vt instantia de adam manifestat) cōtracte tm̄ sumpta hoc est in ꝓpōne infert vtrūq; nullā eē p accidēs pductā scia, ꝫ oēm in illo sciam eē cū suo ꝓportionato naturali mō, taz in se ꝫ in sua origine: deceat essi rpm pfectionē oēm sue aie p se habere: & non per accidens. In christo igitur in quo ois siue anime queniens perfectio per se ponenda est: frustra poneretur intellectus agēs si in eo nō esset sciētia acq sita & per acqsitionē: qz careret ppria principa li operatione. s. causatione specierū intelligibilium: in illo in quo debet tale operationem habere: hoc est in christo viatore: iquem decet scientiam acquisitam habere & modo humano habere. ¶Unde in litera ad explicandam plene probationem cōclusionis: subiungitur connaturalitas cuiusq; scientie immente in Christo. s. qđ beata est deo connaturalis: infusa angelo, acquisita homini. Et est sermo non solū de ipsa scientia: sed de modo habendi ipsam: vt patet in literaz & si diceret: quod quia Christum decet habere humanam scientiam more humano: est scōm animam subiectum in quo intellectus vterq; debet habere propriam operationem more humano. Ac per hoc optime dictum est: qđ frustra vtpote carēs ppria operatione principali: qm̄ & in quo debet esse intellectus agēs nisi causaret scientiam in Christo hūanam, sec obstat instātia de ade scientia: qz illū vtpote principium nature humane decebat esse ab initio perfectū: & scientia ex suo gñe acquisita atque absolute quidem sortitur infusionem pro gñatione

per accīs ens. In tali vero supposito. s. primo totius generis humani: sortitur infusionem pro productione quodammodo quasi per se: pro quanto principia exigunt quod sint perfecta: quoniam perfecta sunt naturaliter priora imperfectis: vt dicitur. 12. meta.

¶Super questionis decime.

Arti. 1.

TItulus clarus ex dictis in prima parte. questio. 12. vbi de scī comprehensione tractatum est. Comprehendere nam q̄ est cognoscere rem quantum cognoscibilis est: & q̄ non possit plus cognosci quā cognoscitur.

¶In corpore est vnica cōclusio: cuius rōnes ostenduntur negatiue. Alia Christi nō cōprehendit divinam essentiā. Probatur. Impossibile est q̄ aliqua creatura cōprehendat divinā essentiam: ergo impossibile est animam Christi comprehendere divinam essentiam. Antecedens probatur: quia infinitum non comprehenditur a finito. Consequentia probatur: qz vnio naturarum in persona Christi facta est sic: quod salua est vtrūq; natura: & tota proprietas &c. 4m.

¶In rōnsione ad 1m. dicendum dubiū: & secundum quod currit: quia diuersimode videtur autor a virtute operatiua non contracta, virtutem deitatis absolute siue in personam deitatis in operando. q. 2. ar. Respondendo siquidem autor dicit quod Et op⁹ tota deitas sit vnita humanitati Christi: non tota tamē deitas virtus est quasi circunscripta. Quod de virtute personatiua directe & secūdum planum litere conceditur intelligitur: qua si diceret: qđ tota quidem deitas est cōiuncta in vna ꝑsona Christi: non tamen cōprehensa: quia potest in eadem persona coniungi alijs naturis: vt ex supradictis patet: & sic virtus personalis illius non est comprehensa ab humanitate Christi. Allegando autem autoritatē Augu. ad virtutē operatiuam digrediuntur ad quam spectat cura gubernandi mundū. ¶Ad hoc dicit quod autor declarat a virtute operatiua non contracta, virtutem deitatis absolute siue in personam de qua directe erat dicendum, siue in operando: que sub deitatis virtute comprehenditur: non esse comprehensam ab humanitate Christi. Unde nulla digressio commissa est sed a notioribus doctrina tradita est.

¶Super articulum. 2.

TItulus sumendus est vt sonat in corpore nam q̄ articulum distinguitur.

¶In corpore sunt tres conclusiones: iuxta tria membra distinctionis quas distinguitur quot modis potest distribuere ly omnia, In litera igitur sit talis distinctio dimembris. Ly omnia potest sumi vel proprie: & sic distribuit pro omnibus que quandoq; actu secundum aliquod tempus sunt. Uel larger: & sic distribuit etiam pro his que sunt in potentia nunquam reducta

3.di.14. art.2.q. 3m.2

Et.di.q. 3.ca. 225. Et opu. 9.q.81.

c.2 qō. 20.arg.

4.2.3.

Et q̄l.3.

1.c.

3.ca.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad actū. Et hoc subdistinguitur in duo membra: q̄ vel in potentia diuina sola vel non in sola po^{a} diuina sed etiā in potētia creature. Ex q̄b^{o} ptz q̄ ex vniuersa distinctione ꝛ subdistinctione tria tm̄ mēbra cōstituunt: ꝛ sic iuxta mēbroꝝ hoꝝ numeꝝ tribus conclusionibus respondet questio. ꝓpria est, Aia christi nouit in v̄bo oīa. ꝓprie. hoc est que quandoq̄ in actu sunt, erunt, aut fuerūt. ꝓbatur primo absolute. Licet interintellectus beatos sit differentia, nulli intellectui beato deest cognoscere in verbo oīa que ad ipsum spectant: sed ad chr̄m et ei^{9} dignitatē spectāt oīa: ergo aia Christi cognoscit i verbo oīa. ꝓbatur minor: tuz q̄ oīa chr̄o subiecta sunt: tum q̄ est oīum iudex ꝑstitutus a deo. Probatur secūdo quo ad cogitationes hominum auctē ioan. 2. ¶ Circa hūc ꝓcessum dubium occurrit: quoniā ꝑpō dicens, cuilibet beato cōuenire q̄ videat in verbo oīa spectantia ad se, difficultatem patitur. Se queretur enī ex ipa cōclusiōe ꝓcedenti ꝓ positioni in litera posite. s. quilibet beatus tanto plura in verbo cognoscit quāto perfectius videt verbuz: q̄ aliquis sanct^{9}, minus beatus, puta sanctus antonius. eēt magis beatus altero beatiore se puta sctō petro, qō implicat cōtradictoria. Et patet sequela posito qō plura singularia spectēt ad sanctum anto. ꝙ ad sanctū petrū: quia multo plures orationes emittunt ad sctm̄ antoniū. q̄ sint singularia q̄ spectantia ad sctm̄ petrū, quem nemo interpellat. Ad hoc dz. qō ꝑpō dicēs quālibz hm̄ videre in verbo oīa spectan^{a} ad se: b^{o} intelligi. s. vl̄ofal^{r} vel causaliter. Si formaliter, sensus est quod ipa visio verbi est etiā visio spectantium ad se. Et sic humanit^{9} ꝓpositio intelligitur de spectantibus ad beatum: tunc quum primo fit beatus, et non de spectantibus postea ad ipsum, quoniam hec per reuelationem habentur vt patet de angelis, qui spectantia ad ipsos de dispositione populoꝝ sibi cōmissorum nesciebant vt testatur eoꝝ pugna vigiliꝝ ꝛ vno diebus dan. x. ca. Et sic ad obiectionem dicitur, quod impossibile est p̄ iuratos in ꝛularia spectare ad munus beatum: tunc quando primo fit beatus: quoniam ex hoc ipso q̄ ponitur minus beatus, ponitur quod visio sua in verbo ad pauciora se extendat: vt in litera dicitur. ¶ Si vero intelligatur siue formaliter siue causaliter, sic est sensus, quod quilibet beat^{9} videt vel formaliter vel causaliter in verbo omnia ad se spectātia. Et est indubie verum: quoniam vel ipsa visio verbi est illoꝝ visio. vl̄ est causa visionis illoꝝ: quoniam ex hoc ipso q̄ aliquis videt verbum, debetur sibi quod suo tempore immoteat sibi spectantia ad se: aliter visio illa non subsistanialiter cōstitueret beatū, beatitudo enim est status oīum bonoꝝ aggregatione perfectus. Et secundum hoc patet obiectionem cessare, quecunq̄ autem modo intelligatur, in proposito infert intentum litere: tum quia omnia fuerūt subiecta christo ab instanti concentōis sue, in quo fuit beatus videndo verbum: ꝛ sic in primo sensu processus inuenitur efficax. Tunc quia in christo non habet locum noua notitia per reuelationes nouas, vt in illis beatis ac per hoc quicquid alijs beatis cōuenit ex visione verbi formaliter vel causaliter, christo conuenit secundum ipaz visionem verbi formaliter: ꝛ sic habetur intentum.

¶ In eodem processu nota, quod auct: distinguendo ly omnia, in omnia quandoque in actu, vel in omnia siue in actu siue in potentia, appellauit primam distributionem ꝓprie. et secundam large: ea ratione, quia que sunt in potentia nō sunt, ꝛ sicut excluduntur a numero entiuz, ita excludū tur a numero omniū. Fecit autez hoc ob dignificandos sermones de christ^{o} vt scilicet simpliciter loquendo affirmandum doceret: quod christus inquantum homo, nouit omnia.

¶ Secunda conclusio est. Anima christi non nouit in verbo omnia q̄ sunt in sola potentia dei, probatur ducendo ad impossibile: q̄ posse omnia, que sunt in sola dei po^{a}, est cōprehendere omnia que deus potest facere: ergo est cōprehendere diuinā virtutē: ergo est cōprehendere diuinā essentiā: qō est impossibile. Prima ꝑa, ꝓbatur: q̄ virt^{9} quelibet cōprehendit per cognitionem oīm in que potest. P^{o} Ubi nota oēs has propōnes loquz de notitia seu cōprehensione oīm non in seipsis, sed in verbo seu causa. Et prehensione enim omnium effectuū in seipsis, non infertur cōprehensio eoꝝ stare nō potest: q̄ p verbū Dei facta sunt oīa vt dicit Jo. p^{o}. Et iter alia, facta sūt ēt p tpz omnia tēpora. Nihil autē p ipsum factū est, qō ab eo ignorez. P^{o} Q̄ nescire diez horā iudicij q̄ nō facit scire. Interrogatus. n. sup hoc ab apīis act. 1. hoc eis noluit reuelare. Sicut econtrario legit̄ gen. 22. Nunc cognoui q̄ timeas deum. i. nūc cōgscere feci. Dr̄ aūt p̄ scire: q̄ hmōi cōgnem tradidit filio. Ūm in hoc ipso q̄ dz nisi p̄, dat intelligi q̄ filj^{9} cōgscit ꝛ nō solū quātū ad diuinā nāz, sz ēt quātū ad humanam: q̄ vt chrysо. argumētatur: si ꝓphoi datū est vt sciat q̄z oporteat iudicare q̄ est maius, multo magis datū est ei scire qō minus est. s. tp̄s iudicij. P^{o} Quigen. tamē hoc exponit de chr̄o ꝛm corpus ei^{9} quod est eccle sia: q̄ p̄ tp̄s iḡrat. P^{o} Quidā aūt dr̄nt hoc esse intelligendum de filio dei adoptiuo: nō de filio naturali. ¶ Ad 2z dm, q̄ deus intātū p fectius cōgscit suā essentiā q̄z aia chr̄i, q̄ eā cōprehēdit. Et iō cōgscit oīa non solū q̄ sunt in actu ꝛm q̄ cūq̄z tp̄s, q̄ ēt cōgscere scientia visionis: sed ēt oīa q̄cunq̄ ipse facere pōt: quod dz cōgscere p simplicē intelligentiā: vt in primo hītū est. Scit ḡ aia xp̄i oīa q̄ de^{9} in seipso cōgscit p scientiaz visionis: nō tn̄ oīa q̄ deus in seipso cognoscit per sciam simplicis intelligentie. Et ita p̄a scit deus in seipso q̄z aia christi. ¶ Ad tertiū dm, q̄ quātitas scie nō solum attendit ꝛm numerū scibiliū: sed etiaz secundum claritatē cōgnis. Quāuis igitur scia aie xp̄i: quam hz in v̄bo, participetur scie visiōis q̄z deus hz i seipso, ꝛtū ad unīez scibiliū: scia tn̄ dei excedit in infinitū quātū ad claritatē cōgnis sciam aie xp̄i: q̄ lumē increatū diuini intellect^{9}, in infinitū excedit lumen creatū q̄cūq̄z receptū in anima xp̄i. Uz absolute loquēdo, scia diuina excedat sciaz aie xp̄i, nō solū quantū ad modū cōgscēdi, sz ēt quantum ad numerū scibiliū: vt dictum est.

Ad primū

Ergo dr̄m, q̄ illud v̄bū intellexerunt arrius ꝛ eunomius, nō quātū ad sciam aie, sz in christo non ponebāt (vt supra dctm est) sed quantuz ad diuinam cognitionē filij: quem ponebant esse minorē p̄e quātuz ad sciam. P^{o} Sz istud

Anima christi scit in verbo omnia que sunt in potentia creature. ꝓbatur. Anima christi comprehendit in verbo omnis creature essentiam virtutem ꝛ potentiam: ergo omnia in que potest. Omnia relinquitur ꝓ constantibus: ꝛ vere constant p̄supposito antecedente. Q̄ litera pro similiter affirmatur de anima christi: quia tribuendum ei est, quod potest excellentie tribui.

¶ In responsione ad secundum nota primo illud verbum, anima christi scit in verbo omnia que deus in seipso scit scientia visionis: habebit inferius questionem non paruam. Nota secundo, quod aliud est dicere anima christi scire omnia nota deo scientia visionis, ꝛ non scire omnia q̄ deo simplici intelligentia, ꝛ aliud est dicere anima christi scire tantum que sunt nota deo scientia visionis. q̄m hoc secundū dictum aufert anima christi quicquid notum est deo simplici intelligentia. Quod cōstat falsum ex 1ª, dicēte. q̄ aia christi nouit multa in potentia nunqz in numam christi nescire infinita in actu, ꝛ negat infinita in actu secundum quodcunq̄ tempus, ꝛ ex alia parte dicit animam christi scire oīa que scit deus scientia visionis, ꝛ dicit illa esse infinita in actu. si sumant omnia que sunt, erunt ꝛ fuerunt in actu: quia cogitationes ꝛ affectiones creaturarum rationalium, que perpetue sunt, in infinitum multiplicabuntur.

¶ Ad hoc dicitur, q̄ vtrūq̄z dictum est verum diuersimode intellectū. ꝑā dictum hoc in loco verificatur de simpliciter entibus in actu (que sunt tole subſtantie) que sunt actu q̄ſq̄: quę constat esse finita ꝛm fidei sententiam decernentis mundum incepisse ꝛ generationē desiturum. In prima autem parte, sermo de simpliciter vel ꝛm quid entibus in actu q̄ſq̄ est quę etiaz patet esse infinita: q̄ in infinitū actus intellectus multiplicabuntur: sed nō in repore hoc cōtingo in tempore tn̄ discreto. Et q̄ hec sit autoris mens, patet ex tribus. Primo: q̄ ab ente incipit corpus articuli: ꝛ ad ens simpliciter deuenit. distinguēdo illud contra ens ꝛm quid: q̄ dicitur de ente in potentia, ꝛ de accidētibus: sed solū ens in potētia explicauit: q̄ solū ens in potentia erat ad distinctionem modi cognoscēdi necessariū. Scōo quia ex

sibilia quiditatiue, que in infinitum minus sunt cognoscibilia.

¶ Ad hoc dicitur, q̄ añs est falsum. Et ad illius probationē dicitur q̄ im pedimentum in promptu est, ꝛ apparet ex parte cognoscis: qui non est capax totius representationis naturalis diuine essentie, sicut nec comprehensionis illius. Et ad probationem inductā. s. p̄ in longe maius ꝛc. ꝛnde do posse tali mō, hoc est posse videre quidā tares posse in verbo. Nam lz longe ē infinite maius sit videre deū, q̄m videre oīa alia longe tamē maius est videre sic deum, q̄ in ipso viso videamr oēs quiditates possibiles q̄m videre deū. Et hoc iam docuerat autor: ꝛ tn̄ iste non erubuit concludere ex tali sophistica ratione.

¶ Super arti. 3.

Tutius clarius est.

¶ In corpore articuli tria sunt: primo ponitur distinctio bimembris de modo sciendi. secundo respondetur questio iuxta primum modum sciendi vnica negatiua conclusione. tertio respondetur questio iuxta secundum modum sciendi vna conclusione affirmatiua. Quo ad primum distinctio est: q̄ duplr aliqd est cognoscibile vel ꝛm ipsum vt ens i actu vel ꝛ secundum quid vt ens in potentia: ergo ꝛ scibile dicitur dupliciter illud ꝛm se hoc ꝛm q̄ est in alio. Ad 2z. Et consequtia quo ad primā patet ex probatur: q̄ scientia nō est nisi entium. Quod probatur: quia ens ꝛ verum conuertuntur. Quo ad secūdaz vero: quia vnumq̄q̄z cognoscit ꝛz q̄ est actu, ꝛ nō ꝛm q̄ est in potētia: ex hoc ens sequit q̄ scientia primo tēdit ad ens in actu, ꝛ secūdario ad ens in potētia: hoc est tēdit ad ens in actu ꝛm se: ꝛ ad ens i po^{a}. vt est in alio: hoc. n. est scibile cognoscibiliter affirmatur de anima christi: quia tribuendum ei est, q̄ potest excellentie tribui.

¶ In responsione ad secundum nota primo illud verbum, anima christi scit in verbo omnia que deus in seipso scit scientia visionis: habebit inferius questionem non parvam. Nota secundo, quod aliud est dicere anima christi scire omnia nota deo scientia visionis, ꝛ non scire omnia q̄ deo simplici intelligentia, ꝛ aliud est dicere anima christi scire tantum que sunt nota deo scientia visionis. q̄m hoc secundū dictum aufert anima christi quicquid notum est deo simplici intelligentia. Quod cōstat falsum ex 1ª, dicēte. q̄ aia christi nouit multa in potentia nunqz in numam christi nescire infinita in actu, ꝛ negat infinita in actu secundum quodcunq̄ tempus, ꝛ ex alia parte dicit animam christi scire oīa que scit deus scientia visionis, ꝛ dicit illa esse infinita in actu. si sumant omnia que sunt, erunt ꝛ fuerunt in actu: quia cogitationes ꝛ affectiones creaturarum rationalium, que perpetue sunt, in infinitum multiplicabuntur.

¶ Ad hoc dicitur, q̄ vtrūq̄z dictum est verum diuersimode intellectū. ꝑā dictum hoc in loco verificatur de simpliciter entibus in actu (que sunt tole subſtantie) que sunt actu q̄ſq̄: quę constat esse finita ꝛm fidei sententiam decernentis mundum incepisse ꝛ generationē desiturum. In prima autem parte, sermo de simpliciter vel ꝛm quid entibus in actu q̄ſq̄ est quę etiaz patet esse infinita: q̄ in infinitū actus intellectus multiplicabuntur: sed nō in repore hoc cōtingo in tempore tn̄ discreto. Et q̄ hec sit autoris mens, patet ex tribus. Primo: q̄ ab ente incipit corpus articuli: ꝛ ad ens simpliciter deuenit. distinguēdo illud contra ens ꝛm quid: q̄ dicitur de ente in potentia, ꝛ de accidētibus: sed solū ens in potētia explicauit: q̄ solū ens in potentia erat ad distinctionem modi cognoscēdi necessariū. Scōo quia ex

III.

Utrum anima christi in verbo cognouerit sit infinita. Artī. 3.

Ad tertiū

Sic ꝓceditur. Uidetur, q̄ anima xp̄i non possit cognoscere in finita in verbo. Quod enim infinituz cognoscatur, repugnat d: finitioni infiniti prout dz in. 3. phy. q̄ infinitum est, cuius quātitatem accipiētibus, sem per est aliquid extra accipere. Impossibile autē est diffuntionez a diffinito separari: q̄ hoc esset contradictoria esse simul. Ergo impossibile est q̄ aia xp̄i sciat infinita. ¶ Preterea. Infinitoꝝ scientia est infinita. Sz scia aie xp̄i non pōt esse infinita: est enī capacitas eius finita, cū sit creatura. Non ergo aia xp̄i potest cognoscere infinita. ¶ P^{o}. Infinito non pōt esse aliquid maius. Sed plura cōtinent in scientia diuina, absolute loquendo, quā in scientia anime christi: vt dictum est. Ergo anima christi non cognoscit infinita.

Sed cōtra

Anima christi scit totam suam potentiam, ꝛ oīa que potest. P^{o} Sed autē in emendatione infinitionū p^{o} ꝓ^{o}: ꝛm illud ꝓme. Jo. 2. Ipse est propitiatio p̄ peccis nostris, non aūt pro nostris tātū sed etiaz pro totius mundi. Ergo anima christi cognoscit infinita.

Rñdeo

Dicendum, q̄ scientia non est nisi entis: eo q̄ ens ꝛ verum conuertuntur. Dupliciter autem dicitur ali quid ens. Uno modo simpliciter: qō scilicet est ens actu. Allio modo scō m quid: quod sci licet est ens in potentia. Et q̄ vt dicit in. 9. meta. vnūquodq̄z cognoscitur ꝛm q̄ est actu, non autem ꝛm q̄ est in potentia, scientia primo ꝛ principaliter respicit ens actu, secunda rio autem respicit ens in potentia. qō quidē non scō m seipsum cognoscibile est, sed ꝛz q̄ cognoscit illud in cui^{9} potētia exīstit. Quantum igit ad primū modū scientie, aia xp̄i nō scit infinita: q̄ non sunt infinita in actu etiaz si accipiant oīa quecunq̄z sunt in actu scō q̄cūq̄z tp̄s: eo q̄ status gḡonis ꝛ corruptionis non durat in infinitū. Uñ est certus nūe rus nō solum eoꝝ q̄ sunt absq̄z generatione ꝛ corruptiōe: sed etiā gḡabiliū ꝛ corruptibi lium. Quantū vero ad aliū modū sciēdi, aia xp̄i in verbo scit infinita: scit enim vt dctm est oīa q̄ sunt in potentia creature. Uñ cū in potentia creature sint infinita, per hūc modum scit infinita: quasi quadaz scientia simplicis intelligentie, non autem scientia visionis.

Ad primū

Ergo dr̄m, q̄ infinitum (sicut in prima parte dictum est) dupliciter dz. Uno mō ꝛm rationē forme. Et sic dz infinituz negatiue. s. id q̄ est forma vel actus non limitatus per materiaz vel subiectū in quo recipiat. Et hmōi infinitum quantū est de se, est maxime cognoscibile, ꝑpter perfectionē actus, licet nō sit cōprehensibile a potentia finita creature: sic enim dz deus infinitus. Et tale infinitum aia chr̄i cognoscit, licet non cōprehendat. Allo modo dz infinitū ꝛm rōnē materie. + qō quidez dz ꝓpriatiue, ex hoc scz q̄ nō habet formā quaz natum est habere: ꝛ per hunc modū dz infinitum inquantitate. Tale aūt infinitum ex sui rōne est ignotū: q̄ scz est quasi materia cum ꝓpriatione forme (vt dz. 3. phy.). oīs autem cognitio est per formam vel actum. Sic ergo hmōi infinituz cognosci debeat ꝛm modum ipsi^{9} cogniti, impossibile est quod cognoscatur: est enī modus ipsius vt accipiatur pars eius post partem, vt dz in. 3. phy. Et hoc mo do verū est q̄ eius quantitatē accipientibus scz parte accepta post partem, semper est ali quid extra accipere. Sed sicut mālia pōt ac cipi ab intellectu immateriali: ꝛ multa vni te, ita infinita pōt accipi ab intellectu nō per mo^{m} infiniti, sz quasi finite: vt sic ea que sunt in seipsis infinita, sint in intellectu cognoscē tis finita. Et hoc mō anima xp̄i scit infinita: inquantū. s. scit ea nō discurrendo p singula, sed in aliquo vno: puta in aliqua creatura in cuius potentia existūt infinita, ꝛ principa-

¶ In responsione ad secundum nota, q̄ re sponso cōsistit in hac distinctiōe. Infiniti se cundum essentiam sci entia comprehensiua est infinita: infiniti au tē alr̄ finiti tn̄ sz esse tiā. scia cōprehensiua nō est infinita: q̄ scia est finita vl̄ infinita ex finitate vel infinitate ꝓprij ob iecti, ꝛ n ex alia finitate vl̄ infinitate, ꝓpriū aūt obiectū intellect^{9} est ꝙ q̄d est ꝛ iō si q̄ ꝙ q̄d ē ē ens finitum est finita, scia cōprehensiua ē finita: ꝛ si q̄ ꝙ q̄d est seu ēntia est infinita, scia est infinita. Uñ q̄ infinita scita ab aia xp̄i sint fi nita ꝛm cēntiā, Ex infinita sz mīrtuādmēnō inferūt sciaz aie xp̄i ee infinitā. ¶ In hac rsione dubiū occurrit ex addā. in. 2. sen. probare conāte q̄ intelle ctus creatus nō potest simul videre infinita. ita q̄ distincte cognoscat q̄lī cognitionis: q̄ equipolleret infinitis cognitionibus ertiā spē distinctis que ad infinita illa terminari possent. Et q̄ non plus pōt creatura simul vide re: q̄z deus possit simul facere. Et q̄: sequeretur q̄ esset odiū infiniti demeritū: puta si q̄s vellet ex odio dei occidere infinitos holes vitos finiti. Uel charitas infiniti meriti: puta si quis ex charitate illos infinitos diligeret.

¶ Sed ex hac litera primū argumētū (qō extra ꝓpria materie nō vagaꝛ) facile soluī dicēdo q̄ visio nō est infinita nisi essentia cōprehēsa. sit infinituoco disputet: distingue q̄ si ꝙ hoc intendit q̄ sit cognitio infinita simpliꝛ ptz rñdo ex litera hac: q̄ scz ꝓña nihil valet. Nec ex eo q̄ vna cognitio ecē poller infinitis in aliquo certo gḡe: sequit q̄ sit infinita simpliꝛ: sz est q̄ sit altioris ordinis. Unū siquidē individuū superioris ordinis excedit infinita inferioris ordinis. ꝛ vna species altioris ordinis excedit pfectionē infinitarū specierū inferioris ordinis: sol ens est pfectior oībus gḡabilibus ꝛ corruptibilib^{9}: ertiā si mūdus eternus esset. Uñ visio alr̄ xp̄i qua videt verbū ē in illo infinita, nō solū edpoller: sz excedit infinitas cognitiones termi nabiles ad infinita: ꝛ tn̄ nō est infinita simpliꝛ. nec ille cognes cēnt infinite pfectiōis simpliciter: ertiā vt cognitiones: q̄ infinitas simpliꝛ cognis (vt i hac habes litera) munch hētur nisi ēntia infinita ēntialiꝛ ꝓpriēdā. q̄z constat nō inueniri in infinitis cognitiōib^{9} infinitoꝝ spē distinctoꝝ: creator. vl̄ creabi liū: q̄m ꝛ singula ꝛ oīa simul hñt ēntias finitas ēntialr̄. Ut ptz: si fingas

Universidad de Deusto
Biblioteca

infinitas species aialiū oēs esī simul ad aialis genus essentias limitatas habērent. Sūile est enīm de tota latitudine possibiliū: qm oia simul non esset actus purus sed infra latitudinem habentium potentiam admirtā. Si autem intendit q̄ sit cognitio infinita ſm quid nō repugnet creature, nihil omnino probatur. ¶Ad ſm autem ex extraneis, scilicet ex poſ dei, negāda est maior: quia modus intelligendi econtrario se habet ad modum quo res in esse

potentiam habetur per medium sylli dialectici. Sed omnes beati vident verbum immediate per ipsam diuinam essentiam, vt in prima parte dictuz est. Ergo anima christi nō perfectius videt verbum quam quelibet alia creatura.

¶Ad primum

¶Ad secm dom, q̄ nihil prohibet aliquid esse infinitum vno modo, qō est alio mō finitū: sicut si imaginemur in quātitatib' supficiē, q̄ sit ſm lōgitudinē infinita, fz latitudinē aūt finita. Sic igit si eēnt infiniti hoīes numero, haberēt quidē infinitatē fz aliqd. s. ſm multitudinē: fz tñ eēntie rōnē hrent finitatē, eo q̄ omniū eēntia esset limitata sub rōne vnius speciei. Sed id qō est simpliciter infinitum secundum essentie rationem, est deus: vt in prima parte dictuz est. Propriū autem obiectum intellectus est quod quid est (vt dicitur. 3. de anima) ad quod pertinet ratio speciei. Sic igitur anima ¶Christi propter hoc quod habet capacitatem finitum, id quod est simpliciter infinitum secundum essentiam scilicet deuz attingit quidem: sed nō comprehendit, vt dictum est. Id autem infinitū quod in creaturis est in potentia, potest comprehendi ab anima ¶Christi: q̄ comparatur ad ipsam fz essentie rōnem: ex qua parte infinitatē nō habet. Nā etiā intellect' noster itelligit vniuersale, puta naturā gēis vel spēi: qō quodāmodo hz infinitatē, inquātū pōt de infinitis ꝑdicari.

¶Ad tertiū dicendū, q̄ id quod est infinitū oībus modis, nō pōt esse nisi vnuz. Unde z phs dicit in primo de ce. q̄ q̄ corp' est ab oēm partē diuisionatū, impoſe est esse pla corpa infinita. Si tñ aliqd eēt infinitū vno mō tm, nihil phiberet eē pla talia infinita: sicut si intelligeremus ples lineas infinitas ſm lōgitudinē, ptractas in aliq̄ supficie finita fz latitudinē. ¶Quia igit infinitū nō ē, suba qdā: sed accidit rebus q̄ dicūtur infinite (vt dz. 3. phy.) sicut infinitum multiplicat fz diuersa subiecta, ita necesse ē q̄ ppietas infiniti multiplicet: ita quod conueniat vnicuiq̄ illoruz fz illd subiectū. Est āt qdā ppietas infiniti, q̄ infinito nō sit aliqd maius. Sic igit si accipiamus vnā lineā infinitā, i illa nō ē aliqd maius infinito. Et sīc si accipiam' quācūq̄ alia rīl lineaz infinitarū, manifestum est q̄ vnius cuiuslibet eaz ptes sunt infinite. oꝫ q̄ q̄ oibus illis ptibus infinitis non sit aliqd maius in illa linea: tñ in alia linea z in 3ª erūt plures ptes ēt infinite ꝑter istas. Et h ēt videm' in numeris accideremā species numeroū paruū sūt infinite: z sīt spēs numeroz iparii, z tñ numeri pares z impares sunt ples ptes.

¶Sic igit dom ē, q̄ infinito simplr q̄ ad oīa, simpliciter nihil est maius: infinito autem secundum aliqd peteriatī, nō est maius i illo ordine, pōt tñ accipi aliqd aliud maius extra illū ordinē. Per hunc igit moduz infinita sunt in potētia creature, z tamen pla sunt in poꝰ ōt q̄ in poꝰ creature: z sīt aia chri scit infinita scientia simplicis intelligētie, plura tamen scit deus ſm hunc scientie modum.

¶Ad tertū aia xpi videat verbū siue diuinam essentiam clarius qualibet alia creatura. Arti. 4.

Ad quart

Universidad de Deusto
Biblioteca

cognoscendi existens vt existens. cum q; veritates cognoscibiles cognitione intuitiua, sint veritates contingentes: que non possunt cognosci per quasdam species innatas: q; ex cognitione terminoꝝ contingentiū non potest cognosci veritas complexoꝝ cōtingentium de illis terminis: quia illarū complexionuꝫ veritas non includitur in illis terminis, quemadmodum veritas necessaria complexionis scibilis claudit̃ur in extremis.

¶Tertium dubium est, qz ex ratione litere male videtur concludi in anima christi q̃ scientiā infusam noctiā oium singulariū: qz ex plenitudine prudentie in aia christi non habetur cognitio oium singulariū, sed agibiliū tm: quū prudentia sit ratio agibiliū, extra agibilia aūt sunt z singularia factibilia (q̃ spectāt ad artē) z singularia nec agibilia nec factibilia, vt singularia speculabilia: vt sunt singularia grene, semiñ, alalium z hmōi.

¶Ad euidentiā horū sciēdū est, qđ species intelligibiles ifuse nō per accidens, sed ex suo genere, non solū per accidens a spaciebus acquisitis a sensibus, vt habent alii. 1.q.1, ā. 3. ad obiectum formale 2.2.2 di (vt contingit inter 14.ar.3. species innatas angelo. q.2.7.3. lis 2 acḋstias a nobis) c. Et vl.q. 20.arti. 3.4. sed sunt longe altiorꝰ ordinis ac altioris nature, puta leonine, q̃ representant ea in quadā diffositione accidentali subsistibili qđ per vnam speciem potest intellectus cognoscere quidditatiue leonem z omnia eius individua secundum individuales conditiones, z innumeri leones omnes actu existentes.

¶Nec hoc est mirabile ita quod sit incredibile, sed rōne fultum: q; sc3 humanoꝝ species sunt ereplite a diuina essentia: que vna existens est similitudo ita cuiusq; propria, vt nihil in quocūq; preternaturitatur irrepresentatū distinctissime. Si enim hoc de facto faterenur inueniri in diuina essentia respectu omniū: cur non possibile fatemur in multis illius participatiōibus inueniri, quod quilibet earum representat aliquā vnam naturā cum suis quotcūq; accidentib⁹? vt q̃ vnite prehabentur in essentia diuina super omnes ordines diuisim participentur in aliquibus speciebus spectantibus ad suprēmum ordinem cognoscitiuorum, quales sunt substātie separate z anime supernaturali lumine illustrate.

¶Unde ad primum dubium respondetur, negando illationem primam: z dicendo quod vna species superioris ordinis, seu infusa ex suo genere, potest sufficere ad notitiam abstractam hoc est quidditatiuam, tam speciei, quam singularis vt singulare est nec oportet multiplicare species illas iuxta numerum singularium. Reliquæ autem consequentie quia istam primam supponunt manifeste ruunt.

¶Ad secundum vero dubiū dicitur, q̃ q; christi anime attributa a est scientia infusa absq; diminutione ideo asserendum est christum notitia intuitiua infusa vidisse omnia individua: vt in hac litera dicitur.

¶Et ad primam obiectionem respondetur, q̃ falsum est speciem infusam ex suo genere, abstrahere necessario ab actuali existentia: nam talis species potest representare naturam puta leoninam sm omnia predicata quidditatiua, z secūdum intellectuales conditiones z existentias quas habet: ac cōiuncta in ea accidentaꝝ potē exemplata a diuina essentia: vt exemplari talis nature sic z sic indūiduate, ac existentis z qualificate ac quantificate. ¶Ad probationem vero z quia siue existat siue non, eodem modo representat: respondetur: q̃ presentare eodem modo contingit dupliciter. Uel ex parte representati: z sic falsum est: q̃ eodem modo representet leonem siue existat siue non: quia existente leone representat existentem non existante autem non representatur existens. Uel ex parte representatiꝰ: z sic verum est q̃ eodem modo representat: non enim mutatio fit in specie illa, per hoc q̃ representat naturam leoninā in hoc nunc de nouo existentem: sed eodem modo se habet ex parte sui: verum ipsa natura leonina in remotionem patitur. ¶Et breuiter ita respondetur de istis speciebus in anima christi: sicut de essentia diuina vt representat hec eadem: de qua cōstat q̃ representat eodem mō ex pte representatis. ¶Et per hec p3 rñsio ad secundū obiectionem: q; supponit hoc falsum: sc3 q̃ spēs iste sint spēs adequate terminis incomplexis. Nos autem dicimus q̃ species iste que in anima Christi sunt: sunt adeo altioris ordinis, vt intueant̃ diuinā essentiā, vt representantē veritatē contingentiū, q̃ nō solū vt representantē naturā qualibet sm se. Et propterea anima christi intuitiue perfecte per illas videt preterita, presentia z futura.

¶Ad tertium dubiū notandum est, q̃ sum ipsos doctores fuerit autor, hic q̃m in. 3. sen. di. 14. q. 1. ar. 3. q. 1. 2 in. q. de verī. q. 20. ar. 6. modificans infrascripta xpo scientiā, eximit ab ea non solū diuinam essentiā, sed singularia vt cognitiones conditionis quidditatiue, q; nō pertinēt hec ad perfectionem humanitatis. tam secundum naturē q̃ gre statum hic aūt perspiciens discernens intellectus practici perfectionem a pfectiōe intellectus speculatiui humani bat per hanc scientiam aiam xpi nosse etiam singularia preterita, presentia z futura, quia pertinent ad perfectionem intellect⁹ practici. Et vere sic est, nō enim de cogitationibus singularibus omnia subiecta prudentie xpi, humanitus hō⁹ pt p3 ex similitudine apti ad ipsius dñi animabus potestas in celo in terra. Et plenitudo igit prudentie, politice, imo monarchie totius vniuersi (solum monastice) pertinet ad xpm. Quo circa differentia in litera posita inter phātasmata z species intelligibiles in hoc q̃ non illa sed istas cognoscere est finis intellectus. intelligitur etiam sumendo vtraque in representādo. Phantasmata enim sunt singularium: species autem quidditatium. Finis autem intellectus nostri est: nosse quod qđ est: vt pote proprium obiectum: et non est nosse materialia singularia quorum tantum sunt phātasmata que non nisi reflexione aut extensione attinguntur ab intellectu.

¶Super articulum secundum.

¶Jtulus clarus.

¶In corpore vnica est cōclusio. Anima xpi scām scientiam infusam poterat intelligere absque conuersione ad phantasmata. Probatur. Tum ditio anime cōprehensoris est, vt nullo modo subdatur suo corpori: ut ex eo dependeat: ergo anime beate ante z post resurrectionem intelligere sine sunt absq; conuersione ad phantasmata: ergo anima christi potuit intelligere absq; cōuersione ad phantasmata. Ads manifestatur: q; post resurrectionem: er anima redundabit gloria ad corpus. Et prima pās probatur: q; indigere cōuersione ad phātasmata: est ex hoc q̃ anima est corpori data z quodāmodo ei subiecta: z ab eo dependens. Secunda vero pās probatur: q; xps ante passionem fuit simul viator z cōprehensor: cōprehensoris precipue ex parte anime intellectiue: viatoris ex parte corporis.

¶Circa efficaciā istius pcessus: dubiū statim occurrit: q; cōcessio tota infertur propositę q̃nis intēta cōclusio. qđ cōclusio inferenda est: quia christi pōt absq; cōuersione ad phātasmata intelligere sm scientiam infusam. Falsum est. Sed litera autem infertur non dicta conclusioni sed absolute, q̃ absq; conuersione ad phantasmata anima christi potuit intelligere.

¶Ad hoc dicitur: q̃ autor solicitus fuit nō circa verba sed circa illa quo consistit difficultas. Concurrentibus aūt duobus simul ad questionē sc3 potentia intellectiua: z habitu scientie infuse: z ex parte ei⁹ ex suo genere infuse: nulla habeatur ratio vinculi ad phātasmata: potius ex hac parte habetur elongatio sup̃a phātasmata. restat vt tota difficultas ex parte intellectus: qui naturali necessitudine deuinctus retinetur phantasmatibus se teneat: an sc3 naturale vinculum inter intellectum humanum z phantasmata efficiatur: non possit etiā infusa vti scientia cōuertendo se ad phātasmata. Et ideo difficultatis huius veritate aggrediēdo: q; intellectus cōprehensoꝝ: ac per hoc anime xpi: non obligatur ad phātasmata: p̃ostāti z claro dimissum est qđ dicendū sit ad questionē: q; potuit sm infusam sciētiā: xpi aia intelligere absq; cōuersione ad phantasmata.

¶In eodem processu dubium occurrit ex dicti. in. 3. sen. di. 14. q. 2. ar. 2. oppositam conclusionem: hoc est quod christus indigebat conuersione ad phantasmata in vsu sciētie infuse. Et ratio eius est: q; scientia infusa perfectio anime christi, sm quod erat viator: naturalis aūt conditio viatoris est: indigentia phātasmatū ad vsum sciētie. Sed hec nō facit ad rem. infirma ac volumtaria: quoniam sciētia infusa est perfectio animę christi: aut absolute: aut secūdum q; nata est communicare cum angelis: aut

bendo scientiā infusam: qđ pōstat conuenire anime humane nō in via sed in termino, in statu sc3 sepationis. Utro aūt modo sit t, liquet q; non est perfectio christi inquantū erat viator. Et q̃m erat simul viator z cōprehensor ex litera hac habes rationē quare magis visus huius scientie sequitur conditiones cōprehensoris q̃ viatoris: q; sc3 in christo hec inuenitur differētia: q̃ cōditiones viatoris habuit ex parte corporis: cōditiones vero cōprehensoris habuit maxime ex parte anime intellectiue: ad quam constat spectare scientiaz infusam. Falsum est ergo scientiam infusam esse perfectionem anime xpi inquantuz viator: erat quū ratio ducat ad oppositum.

¶In responsione ad primū circa illud verbum: finis potētie intellectiue est cognoscere species intelligibiles: cautus esto quoniam sumūtur hic species intelligibiles vt species intelligibiles: hoc est vt representatiue sunt hoc est secundum representata per illas: z nō secundum quod sunt secundum se res quedam: sic enim ad representatorum ordinē spectant: finis enim intellectiue potentie est intelligere res intelligibiles: que non nisi per species intelligibiles aut earum vices seu locum tenentes representant. Quo differentia in litera posita inter phātasmata z species intelligibiles in hoc q̃ non illa sed istas cognoscere est finis intellectus. intelligitur etiam sumendo vtraque in representādo. Phantasmata enim sunt singularium: species autem quidditatium. Finis autem intellectus nostri est: nosse quod qđ est: vt pote proprium obiectum: et non est nosse materialia singularia quorum tantum sunt phātasmata que non nisi reflexione aut extensione attinguntur ab intellectu.

¶Super articu. 5.

¶Jtulus vt sonat assumendus est.

¶In corpore vnica distinctio est bimembris, cum conclusionibus singulis: iuxta singula membra. Distinctio est. Scientia discursiua seu collativa dicitur dupliciter: vel quo ad acquisitionem: vel quo ad vsum. Prima conclusio est. Scientia infusa anime christi non est collativa secundum acquisitionē. Probatur z quia fuit non per inuestigationem acquisita: sed diuinitus indita. Secunda conclusio est. Scientia huiusmodi potuit esse collatiua quantum ad vsum. Probatur: quia poterat vti illa. z manifestatur de facto in christi discursu Matth. 17. Omnia clara sunt in litera.

¶Super articulum quartum.

¶Jtulus clarus.

¶In corpore articuli est vnica distinctio bimembris. cū singulis cōclusionib⁹. Distinctio est. Sciētia indita anime christi potest dupliciter considerari, primo secūdum id quod habuit ex causa influente: secundo secundum id qđ habuit ex subiecto recipiente. Prima cōclusio est. Sciētia indita aie xpi est multo excellentior sciā angeloꝝ quantum ad id qđ se tenet ex pte dei influētis, quo ad duo: hoc est multitudinem cognitorum: et certitudinem cognitionis. Probatur: quia immē spiritualis gratie inditus anime christi est multo excellentius q̃ lumen naturaliter indirū nature angelice. Secūda conclusio est. Sciētia indita anime xpi: quātū ad id qđ se tenet ex parte subiecti recipientis: est infra scientiam angelicam. Manifestatur: q; modus cognoscendi naturalis anime humane: est inferior angelico: vt paret ex collatione, et discursu, et phantasmate.

¶Postea hic q̃ formalis differētia inter has duas cōditiones scientie infuse anime christi, consistit in diuersitate eius quod se tenet ex parte subiecti. Et primus quidem effectus gratuiti influxus videtur lumen gratiose inditus anime Christi: quod extendens se, z ad tot z ad tam excelsam certitudinem parit duos effectus: hoc est quod anima christi p infusam scientiā multo plura cognoscit q̃ angeli (quia scit omnia creata, que quandoque sunt) et certius scit etiam illa quoruz cognitio cōmunis est sibi et angelis. Primum autem consequens subiectum recipiens, est modus recipiendi scientiam: quia scilicet recipit illam diuisim, per species minus vniuersales quam sint species angelice: hoc enim ex parte subiecti se tenet: vt in articulo sexto huius questionis patet, et hic effectus ex defectus est essentialis scientie infuse. Alij autem effectus scilicet offerre pterere ꝛc. sunt accidentales: quia pōt adesse et

Et. 3. di. 3. c. 3. Et. 3. di. 14. ar. 1. q. 2. 1. et art. 2. q. 2. c. 2 ar. 3. q. 2. c. 2. Et vl. q. 20. ar. 3 c. 2 ar. 4 c. 2. c. 6. c. Etopuf. 3. c. 123.

Universidad de Deusto
Biblioteca

abesse huic scse ꝛ eius vsui. Uerū quinq; manifestiones sunt isti. ꝛ ille seruabatur sexto arti. (vbi ex ꝓposito tractādus erat. tāē ꝓpria habens difficultates) iō aute horū i ꝑha hac meminit: nō tāē in his qsisteret ēntialis dsla. Sz tāē i istis sat erit manifestare defectus scie infuse ex pte subiecti. ¶Et potes hos effect' collatiōis. discursus: ꝛ phātasmatū elenare, ꝛ dicere: q actualr discursu aut phātasmate vti, sit accidētale scie infuse: artis scia infusa alie xpi ex

x.di.14. ar.1.q.2 et.3. Et di.q. 2.o.ā.2.

hoc ipso q apta nata est compati in suo vsu discursus ac phātasmata, manifest. E a posteriori essentialiter consequente, infesse scia angelica: que nec discursu nec phātasma p atitur sue ad miseri vsui. Et ꝙ auctor ab essentiali, ꝓprietate in. 2. art. iam manifestata, declarauit intētum hic, q notioribus tradens doctrinam, reseruās, ꝓprio loco essentialem differentiam de partic ularitate speciem.

¶Circa doctrinā pdictam essent duo dubia ex scoto in. 3. sent. di. 14. q. 4. Alterum de perfectione seu nobilitate spērū infusarū aie christi. Sz qm auctor ad sextum hoc differt articulum, ideo illic tractandū, reseruetur. Alterum de actualis ac intuitiue cognitionis perfectione quam aia christi habuit in ꝓprio genere: qō hic tractādum est. Tenet siquidez ꝙ aia christi impfecti' quo cūq; angelo intuitive cognouerit in ꝓprio gne quicquid intueri vtriq; datur est. Et ratio sua est: quia obiectum est idē respectu vtriusq; ꝛ intellectus aie christi est impfectior q̄ intellectus angeli. ꝓ Rep̄mendā vor., ponens os in celum, sed q; ex errore in principijs procedit, excusanda venit: puenit enim hic error ex illo falso principio, notitia intuitiua in ꝓprio gne non est per species, ꝛ rursus, ad hmōi notitiā concurrit solus intellectus cum obiecto. ꝓmuz enim iam ex dictis patet esse falsum: secundum vero ex reqsito lumine infuso ad cognitionem supernaturalem rerum in ꝓprio genere, arguitur falsitatis. Et potes in ex hoc lapsu arguere ꝓn' hec esse falsa, vtpote deducentia ad infandam de christi anima sententiam: est nāq; secundū gratuita dona anime intellectiue, nō minoratus ab angelis. sed super omnes angelos sublimatus: quim non nisi paulo minus. hoc est secundū corporis passionē (vt exponit apls ad heb. 2.) fuerit minoratus ab āgelis. Cognoscit ergo aia christi tā abstractiue q̄ intuitiue p infusas species in ꝓprio gne res lōge pfectius q̄ quicūq; angeli: ꝛ hoc ex excellentiori lumine gratuito sibi collato, q̄ sit lumē naturale angelorum, vt in litera dicitur.

Super articulum quintum.

¶Itulus clarus est.

¶In corpore articuli vnica est conclusio. Scientia indita anime christi fuit habitualis. Probatur. Modus scientie indite anime christi fuit conueniens subiecto recipienti ergo scientia indita anime christi fuit habitualis. Antecedens probatur quia receptum est in recipiente per modum recipientis. Consequentia vero probatur: quia modus connaturalis anime humane est vt recipiat scientiam per modum habitus. Probatur hoc. Modus connaturalis anime humane est, vt quandoq; sit intelligens in actu, ꝛ quādoq; in potentia: ergo modus connaturalis cuiusdem est, vt quandoq; sit in habitu: q; medium inter puras potētias ꝛ actus completus est habitus: ꝛ medium est eiusdē generis cū extremis. hoc est extrema sunt naturalia, mediū est naturale: ꝛ si extrema sunt cōnaturalia mediū est ꝙnaturale. hoc em̄ ad identitatē generis spectat: q; penes vnitem subiecti cōis extremis ꝛ medio attendit genus. Et sicut est naturale via inter extrema per mediū, ita opz esse ꝙnaturalēviā p mediū in illo cui

Et hec coḡ nō fuit simplr pfectissima: sed p fectissima in gne humane cognitionis. Uñ non oportuit ꝙ eēt sp in actu. ¶Ad ꝫm dōz ꝙ hitus reducit in actū ad iperiū volūtatis nā hitus est q̄ ds agit cū voluerit. Uolūtas aūt indeterminate se hz ad infinita. Nec tū hoc ē frustra, lz nō in oia actualr tendat, dñ mō tēdat actualiter in id qō cōuenit loco et tpi. Et tō et habitus nō est frustra lz nō oia reducant in actum q̄ hitui subiacent, dūmō reducat in actū id qō cōgruit ad debitū finē volūtatis ꝫm exigentiā negotioū ꝛ temporis. ¶Ad tertiū dōm, ꝙ bonū sicut ꝛ ens dupliciter dr. Uno mō simplr. ꝛ sic bonum ꝛ ens dicitur suba, q̄ in suo esse ꝛ sua bonitate subsistit. Alio mō dr ens ꝛ bonū fz qd, ꝛ hoc modo dicitur ens ꝛ bonum accīs, nō quia ipsum habeat esse ꝛ bonitatem, sed quia eī subm est ens et bonum. Sic igitur scientia hitualis non est simpliciter melior aut dignior q̄s anima christi, sed secundum quid: cū tota bonitas habitualis scientie cedat in bonitatem subiecti.

¶Utrum hec scietia fuerit distincta per diuersos habitus. Artī. 6.

Ad sextū Sic procedit. Uī ꝙ in aia xpi nō fuerit nisi vnus habit' scie. Quanto em̄ scia est pfectior, tāto est magis vnita: vñ ꝛ angeli superiores p formas magis vnes cōsequunt vt in prima pte dictū est. Sed scia xpi fuit pfectissima. ergo fuit marie vna. Non g fuit distincta per plures hitus. ¶S. Fides nra derivatur a scia xpi: vñ dr heb. 12. aspicientes in autorem fidei ꝛ consummatorem Jesum. Sed vnus est habitus fidei de oibus credibilibus: vt in scda parte dcm̄ est. Ergo multo magis in xpo nō fuit nisi vnus habitus scie. ¶S. Scie distinguūtur ꝫm diuersas rōnes scibilium. Sed aia christi oia scibilia ꝫm vnā rōnem. s. ꝫm lumen diuinitus infusum. Ergo in christo fuit tantum vnus habitus scientie.

Sed cōtra Est, ꝙ zac. 3. dr ꝙ super lapidem vnum. 1. ꝓm sunt. 7. oculi. Per oculū aūt scia intell'r. Ergo vī quod in xpo fuerint plures habitus scientie.

Rñdeo Dōm, ꝙ sic dcm̄ ē, scia idita aie xpi huit mō ꝓnālem aie hūane. Est aūt ꝓnālē aie hūane vt recipiat christi fuit distincta ꝫm diuersos habitus. Probat. habitus scie diuersificatur in nobis ex diuersitate gnis scibilis: sed respectu scientie indite animi xpi inuenit diuersitas generis scibilis: ergo scientia indita aie xpi distinguit in diuersos habitus. Maior ꝓbatur ex ꝓmo posteriorum. Minor litera sic. ¶Cōnaturale est anime humane vt recipiat species in minori vnitate ds angeli. s. qd diuersas naturas specificas per diuersas species intelligibiles ifusas de articulari ad nāz specificas, vt precise representent eas ꝛ non principia individuationis, vt faciunt species intelligibiles abstractas ꝛ quales fuerunt species infuse ꝓmo homini: qñ species infuse anime christi, fiunt no

species in minori vnitate ds angeli: ita. s. ꝙ diuersas naturas specificas, p diuersas spēs intelligibiles cognoscat. Ex ꝫ aūt ꝓtingit ꝙ in nobis sint diuersi habitus scientiarū, quia sunt diuersa scibilium gna: inquātū. s. ea que reducunt in vnū genus, eodē habitu scientie cognoscunt. Sicut dr in ꝓ poste. ꝙ vna scia est q̄ est vnus' gnis subti. Et ideo scia indita aie xpi, fuit distincta ꝫm diuersos habitus.

Ad primū Ergo dicēdū, ꝙ sicut suum est perfectissima, ꝛ excedens angelorum scientiam, quantū ad id quod considerat in ea ex parte dei influētis: est tū infra sciaz angelicā, quantuz ad modum recipiētis. Et ad hmōi modū ptinet, ꝙ scientia illa per multos habitus distinguat: quasi p spēs magis particulares exīs. ¶Ad secundū dicendū, ꝙ fides nostra innitit prime veritati. ꝛ ideo christus est auctor fidei nostre ꝫm diuinā scientiā, q̄ est simplr vna. ¶Ad 3m dōm, ꝙ lumen diuinitus ifusuz, est cōis rō itelligēdi q̄ diuinitr relucent: sic ꝛ lumē itell's agētis ꝙ; q̄ naliter cognoscit. Et tō oportuit eē i aia xpi ꝑpas spēs singularū rez ad cogscēdū cogne ꝓpa vnūqōq;. Et ꝫm hoc oportuit esse diuersos habitus scientie in anima christi: vt dictū est.

¶De scientia anime christi acqsita. Mō. 12.

Deinde Cōsiderandum est de scientia anime xpi acquisita vel experimētali. ¶Et circa hoc queruntur 4or. Primo vtrū ꝫm hanc scientiā cognouerit oia. Sedo vtrū in hac scientia profecerit. Tertio vtrū aliquid ab hoie didicerit. Quarto vtrū acceperit aliquid ab angelis.

¶Utrum secundum hanc scientiaz christus cognouerit omnia. Artic. 1.

Ad ꝓmū Sic proceditur. Uī ꝙ scdm̄ hāc sciam xps non oia cognouerit. Omōi. n. scia p experientiā acq ritur. Sed xpc omnia expertus est. Non igit oia ꝫm hāc scientiā sciuit. ¶S. Iō scientia p sensum acqrit. Sz nō oia sensibilia sensibus corporalib' xpi fuerūt subiecta. Nō igitur ꝫm hāc scientiā oia cognouit per accidens, sed ex suo genere infuse: ꝛ ita ad naturas substantiarum specificas arctantur, vt simul individua earum ostendant distinctē: alioquin aut non nouisset hac scientia omnia aut infinite species ponerentur: quorum vtrumq; esse falsum monstratum est.

¶Circa hanc doctrinam iunctam responsioni ad primū dubium superius referuatum ex sco. in. 3. sen. di. 14. q. vlti. volente, quod species intelligibiles infuse anime Christi fuerunt perfectissime: q; sicut ponit anime Christi collatam esse gratiam summam possibilem creature, ita probabile est ifusas esse sibi species perfectissimas et nobilissimas, per quas perfectissime nouit habitualiter res cognitione abstractiua.

¶Ad hoc dicit, ꝙ ꝓportionalis sit modus assumpte est falsa. Ad cuius euidentiā sciendum est, qd dono gratie fidet directe donum glorie: et ꝑ hoc sicut anime Christi collata ponit summa gratia, ita collata est summa gloria, ad quam spectat cognitio beata: ꝛ non cognitio infusa, de qua est qō. Unde quia cognitio infusa non rīdet gratie, ꝓs est, vt male assumpta sit similitudo ꝓportionalis: vt sicut ponitur summam habere gratiā, ita ponendum est habere summas species infusas. ¶Et si queratur: cur gratia, gloria, ꝛ visio beata non modificantur ꝛ articulantur iuxta modum naturalem animę humane, scientiam autem infusam modificari ponitur in libera ad naturalem modum anime humane: et ideo species eius intelligibiles esse minus vniuersales, ac per hoc minus perfectas quam species angelorum. ¶Respondendum est ex responsione ad primum in ar. precedentis qd visio beata ꝛ huiusmodi sunt de ordine connaturalium sola diuine natureac per hoc superexcedētium modum cuiuscūq; nature create. Et ꝓpterea non articulantur aut modificātur ex modo naturali anime vel angeli. Scientia autem infusa est de ordine connaturalium creaturis, scilicet angelis ꝛ animabus nostris in statu separationis: ac per hoc est de ordine ꝓportionatorū modo humane nature: ꝛ propterea merito ponitur ipsam modificari ꝛ dearticulari iuxta connaturalem modum humane nature: ac per hoc vt in litera dicitur, ponitur species ipsius esse minus vniuersales ꝛ imperfectiores quam sint species angelice. Cum qua tamē imperfectione speciei tria: scilicet scientia infusa anime Christi, quo ad euidentiam, certitudinez multitudinēq; ordinis sit perfectior scientia angelica ꝓpter excellentius lumē: vt ꝓdictum est.

¶In responsione ad tertium eiusdem articuli. c. ꝙta, quod sicut ari. ꝓsuit ad intellectionem nostram concurrere tria: scilicet obiectū in sua specie intelligibili, ꝛ intellectum ꝓssibilem elicientem intellectio nem, ꝛ lumen intellectus agentis. quo clarent immediate ꝓncipia, ꝛ illis mediantibus relicta (concurrere enim intellectum agentem non solum ad generationem speciei intelligibilis, sed etiam ad faciendam euidentiam cognitoris ex eo patet, quod ipse, vt inquit auerrois in ꝓhemio de anima, est causa ꝓmarium ꝓpositionum nisi procul dubio quo ad euidentiam, ꝛ consequenter relinquatur, mediantibus illis ꝓmis.) Ita ꝓportionabiliter autor ponens scientiam altioris ordinis in anima humana, ꝓsuit species altioris ordinis et lumen altioris ordinis, sub quo clare cognoscantur ea que per species infusas representantur. Et ꝓpterea vt in litera dicitur illud lumen cōmune est omnibus relatis sicut lumen intellectus agentis ꝛ et est medium sub quo species autez intelligibilis est medium in quo res representatur.

¶Super questio. 12. Artic. 1.

¶Itulus clarus est.

¶In corpore articuli vnica est conclusio responsiua questo. Anima christi per scientiā acquisitā, sciuit omnia illa q̄ possunt per actionē intellectus agētis sciri. Probat ex ꝓportionali similitudine inter scientiā infusam respectu intellectus possibilis, ꝛ acquisitā respectu intellectus agentis: nam sicut illa ponitur ꝓpter perfectionē potentie intellectus possibilis, ita ista ꝓpter conuenientiam potentie actiue intellectus agentis. Et ideo sicut illa se extendit ad omnia ad que se extendit possibilis intellectus potentia, ita ista ad omnia que potest intellectus agens facere.

¶In rñsiōe ad ꝑm ꝛ ꝫm sim, dubiū ex dictis ꝑdō. 1. s. sen. di. 14. q. 3. occurrit, arguēte directe cō vtrāq; rñsionē. Primo cō 2am dicēs, ꝙ ex visiōe corporum celestiū nullo ꝓ cōprehendere ꝓtutes eorū, cz pori' expietia effectuū. Deinde cō 3am dicēs, qd experientia nō ꝓsit sciētia nisi rerū experta rū ꝛ consimiliū ꝫm speciē: qm sic ex multis sensib' fit memoria. 3. ꝛ inde experimētū. ergo ex quibuscūq; expertis xpc venit in notitiā omnium: vt in litera dicit. ¶Ad ꝑmū horū dicitur, quod durādus voluit esse secus: mā in litera nō dicit, qd ex sola visiōe corpali corporū celestiū ꝓt cōprehendere celestia, sed expresse ꝓmittitur in hac ipsa responsione ad ꝫm ibi, per modum prędictū, scilicet per experientia: ꝛ subdit statim exēplariter sicut videdo. 2c. Est ergo sermo litere de visione experimentali, et non de visione absolute. ¶Ad secundum autem dicitur quod connexio specierum, causarum effectuum, et huiusmodi, manifestat quod experientia in quibusdam,

Universidad de Deusto
Biblioteca

8.q.7.ẋ. 12.3.a.1.ſ gr.3.3.1.2 q.15.ar. 8. Et.3.di. 14.lit.in fi.et dis. 3.4.3ti.3. q.5. Et 8ti.q. 20.arti. 6.3. Et opu. 2.c. 223 Et Jo.1. li.15.co. 1.ſi. Et heb. 5.c.6.

puta in calidis,gene- rat non ſolum ſcien- tiam calidoꝝ ſed ex cellenti exiſtente inge nio,ex ſcientia calido rum generatur ſcien- tia frigidorum , ẋ ex his mediorum , ẋ ex his omnibus elemen torum ẋ mixtorum ẋ ex his ad cauſas aſcẽ ditur ſuperiores.Quo circa experientiam parere ſcientiam ſimi lium tantum . poteſ intelligi dupliciter: ſcilicet vel ũmediate,ẋ ſic eſt verum:vel quoniã modo,ẋ ſic eſt falſum : vt in litera hac dicitur.Scientia tiquit autor , rerum, non ſolum acquiri po teſt ex experientia ipſarum,ſed ex expe- rientia quarundam aliarum.Et ratio aſ ſignatur:quia ex vir- tute luminis poteſt homo procedere ꝛc.

¶Et ſcito quod to ta difficultas noſtra conſiſtit in comprehẽ dendo ſubſtantiam vnam inferiorẽ,quo niam illa comprehen ſa facile reliqua com- prehenderentur.Et ſi mliter in comprehen dendo vnum corpus celeſte:vno enim com prehenſo facile om nia comprehenderen tur ab excellentiſſi mo ingenio quale fuit illud animeChriſti. Non eſt autem im poſſibile tali ingenio comprehendere vnuꝝ corpus celeſte,ẋ vnũ mixtum perfectum puta hominem:non eſt igitur impoſſibile , ẋ omnia que poſ ſunt virtute intellec tiua agentis cogno ſci , cognouerit per inuentionem.

¶Ar ſiquis dixerit. ſenſibus chriſti omnia ſingularia opportuna ad perfectam per in- uentionem ſcientiam omnium naturali ra tione cognoſcibilium oblata eſſe angelo- rum miniſterio ſup- plente , non aberra- ret:quoniam ſi (enan geliſta teſtante) eſti- rienti chriſto angeli cibum corporalem mi niſtrauerunt.m.atthe. 4.multo magis ra- tionabile eſt,vt indi genti chriſto ſpiritua li cibo ſcientie acquiſi te miniſtrauerint an geli ſingularia opor tuna,ex quibus ipſe ſuo ingenio acquiri- ret ſcientiam . Hoc enim nullum inconue niens haber annexũ nec eſt miraculum voluntarie fictum ſed ſuper ſimili ẋ minus neceſſario expreſſo in euangelio fundamen

¶Utrũ xps in hac ſcia profecerit. Art.2.

Ad ſcõm Sic procedaſ. Videt q̃ xs hãc ſciam xps non ꝓfecerit. Sicut n.ſm ſciam btitudis ẋ ſm ſcia infuſam xps cognouit oĩa,ita ẋ ſm hãc ſciam acquiſitã:vt ex dictis pz.Sed ſm illas ſcias nõ ꝓfecit:ergo nec ſm iſtam. Cõ. Proficere eſt impfect:q̃ pfectũ additionẽ nõ recipit Sed in xpo non eſt ponere ſciam impfectã.Ergo ſm hãc ſciam chriſt nõ profecit. Cp. Damſ. dicit . Qui proficere dicit xpm ſapia ẋ gra,vt additam mẽtuꝝ ſenſus ſuſcipiẽtem nõ veneranꝰ vnionẽ,que eſt ſm hypoſtaſim. Sed impiũ eſt illam vnionem nõ venerari.Ergo impium eſt dicere quod ſcientia eius additamentum acceperit.

Sed ꝺ̃ Eſt,q̃ dicit luc.2.q̃ ieſus proficiebat ſapia ẋ etate ẋ gra,apud deũ ẋ hoies.Et amb.dicit q̃ proficiebat ſm ſapiam hũanã.Hũana aũt ſapia eſt q̃ hũano mõ acq̃rit.ſ.per lumen intellectus agẽtis.Ergo xps ſm hanc ſciam profecit.

Rñdeo Dõz,q̃ duplex ẽ pfect⁹ ſcie. Unꝰ q̃dẽ ꝓz eẽntiã:put.ſ.ipe hitus ſcie augeẽ.Alius aũt ſm effectũ:puta ſi aliquis ꝓz eũdẽ ẋ eq̃lẽ ſcie hitũ,puo mino ra alijs demõſtret,ẋ poſtea maiora ẋ ſubtilioꝛa.Hoc aũt ſcdo mõ,manifeſtũ eſt, q̃ xps in ſcia ẋ gra profecit,ſiẽ ẋ in etate:q̃,ſ.ꝓz augmẽtũ etatis opa maiora faciebat,q̃.ſ.maiorem ſciam ẋ gram demoſtrabant.Sed q̃tum ad ipm hitũ ſcie,manifeſtũ eſt q̃ hitus ſcie i fuſe in eo non eſt augmẽtaꝰ:cũ a principio plenarie fuerit ſibi oĩm ſcia infuſa.Et multo minꝰ ſcia btã,in eo augeri potuit.De ſcia n.diuina q̃ nõ poſſit augeri,ſupra in prima parte dcm ẽ Si igit ꝑter hitũ ſcie ifuſuz,nõ ſit in aĩa xp̃i aliq̃s hitꝰ ſcie acq̃ſite,(vt q̃uſ dã vꝺ ẋ mihi aliq̃ visuz ẽ)nulla ſcia in xpo augmẽtata fuit ſm eẽntiã,ſz ſolũ p expiẽtiã. Querionẽ ſpẽrũ intelligibiliũ inditaꝝ ad phãtaſmata.Et ꝓz hoc dñt q̃ ſcia xp̃i pfecit ſcdm expientiã:querẽdo.ſ.ſpẽs intelligibiles inditas,ad ea q̃ de nouo p ſenſum accepit.Sz q̃ ic ẽuentes vꝺ q̃ aliq̃ nãlis actio in telligibilis xpo deeſſet,cũ extrahere ſpẽs in telligibiles a phãtaſmatibꝰ,ſit q̃dam nãlis actio hois ꝓz intellm agentẽ,cõueniens vꝺ hãc ẽt actionẽ in xpo ponere.Et ex hoc ſeq̃tur q̃ in aĩa xp̃i aliq̃s hitus ſcie fuerit,q̃ per hmõi abſtractionẽ ſpẽrũ potuerit augmẽtari:ex hoc.ſ.q̃ intells agẽs,poſt primas ſpẽs intelligibiles abſtractas a phãtaſmatibus poterat etiam alias ẋ alias abſtrahere.

Ad primũ Ergo dõz,q̃ tã ſcia ifuſa aie xp̃i,ꝙ ſcia btã,fuit effect⁹ agẽtꝭ infinite ẋtutis,q̃ põt ſil totũ operari.ẋ ita in neutra ſcia xps ꝓfecit:ſed a principio eã pfectã hũit.Sz ſcia acquiſita cãtur ab intellcu agẽte,q̃ nõ ſil totũ opa,ſz ſucceſſiue.Et tõ ꝓz hãc ſcia ẋ xps nõ a principio ſcibilia:ſz paulati,ẋ poſt aliq̃ tps.ſ.i pfecta etate.Dõ pz ex ꝺ̃,q̃ euãgeliſta ſil dicit eum profeciſſe ſcia ẋ etate.¶Ad ſm dõm , q̃ hec ẽt ſcia ſp fuit pfecta ꝓz tps:ſz ũ ſp fuerit pfecta ſimplr ẋ ſm nãm.Et ſi potuit hñe augmentũ.¶Ad tertiũ dõz,q̃ xbũ dam . itellr q̃tũ ad illos q̃ dñt ſimplr fuiſſe factã additionẽ ſcie xp̃i.ſ.ſm quãcũq; eius ſciam:ẋ p̃cipue ꝓz ifuſaz q̃ cãtur in aĩa xp̃i ex vnione ad verbũ.Non autem intelligit de augmento ſcientie,que ex naturali agente cauſatur.

¶Utrũ xps aliq̃d ab hoie didicerit.Arti.3.

Ad tertiũ Sic procedit. Uꝺ q̃ chriſtꝰ aliq̃s ab hoibꝰ didicerit. Dñ.n. luc.2.q̃ iuenerũt eũ in tẽplo in medio doctorũ interrogantẽ ẽ illos ẋ rñdẽtẽ.Interrogare vero ẋ rñdere eſt addiſcentis.Ergo xps aliq̃d didicit ab hoibus.Cp.Acq̃rere ſciam ab hoie docẽte,vꝺ eſſe nobiliꝰ q̃z acq̃rere rebꝰ ſenſibilibꝰ:q̃ in aĩa hois docẽtis ſ̃t ſpẽs itelligibiles ĩ actu, in rebꝰ aũt ſenſibilibꝰ ſũt ſpẽs intelligibiles ſolũ in potẽtia.Sz xps accipiebat ſciam ex pimẽtalẽ ex rebus ſenſibilibꝰ,vt dcm ẽſt.Er go multo magis poterat accipere ſciam addicẽdo ab oibꝰ. Cp.Chriſti ſm ſcientiã expt mẽtalẽ nõ aĩa a pncipio ſciuit,ſed in ea pfecit,vt dcm ẽ.Sz q̃z audiẽs ſermonẽ ſigni ficatiuũ alicuiꝰ,põt addiſcere q̃ neſcit. Er go xps potuit ab hoibus aliqua addicere,q̃ ſcõm hanc ſcientiam neſciebatur.

Sed cõtra Eſt,q̃ ꝺ̃ iſa.55.Ecce te ſtẽ ppls dedi eũ , ducẽ ac ꝑceptorẽ gentibꝰ.Preceptoꝛus aũt non eſt docẽti,ſed docere.Ergo xps non accipit ali quã ſciẽtiam per doctrinam alicuius hois.

Rñdeo Dõm,q̃ in q̃z gñe id q̃ eſt primũ mouẽs, non mouetur ſm illã ſpẽm morꝭ:ſicut ꝑmũ alterãs nõ alteraꝛ.Xps aũt ꝓſtitut ẽ a deo caput eccle, q̃nimo oĩm hoiũm(vt ſupra dcm eſt)vt non ſolũ oẽs p ipſuz graz acciperẽt:ſz ẽt vt oẽs ab eo doctrinam veritatis recipent.Uñ ipſe dicit io.18.In hoc natus ſum,ẋ ad hoc veni in mũdum,vt teſtimoniũ perhibeã veritati. Et ideo non fuit conueniens eius dignitati, vt a quocunq; homine doceretur.

Ad primũ Ergo dõm , q̃ ſicut origen.dicit ſuper luc . dns interrogabat,non vt aliq̃d addiceret:ſed vt interrogatus erudiret.Et vno qppe doctrine fonte manat ẋ interrogare ẋ rñdere ſapiẽter.Uñ ẋ ibidẽ i euãgelio ſequit,q̃ ſtupebãt oẽs q̃ eũ audiebãt,ſup ꝓudẽtia ẋ rñſis eiꝰ.

¶Ad ſm dõm,q̃ ille q̃ addiſcit ab hoie,nõ accipit ĩmediate ſciam a ſpẽbꝰ intelligibilibus q̃ſunt in mẽte ipſiꝰ:ſz mediãtibꝰ vocibꝰ ſenſibilibus,tãq; ſignis intelligibiliũ conceptionum.Sicut aũt voces ab hoie formate ſunt ſigna intellectualis ſcie ipſius:ita creature a deo ꝺdite ſunt ſigna ſapie eiꝰ.Uñ ꝺ̃ ecclı.1.q̃ deus effudit ſapiaz ſup oĩa opa ſua. Sicut igit dignꝰ eſt docere a deo q̃z ab homine:ita dignꝰ eſt accipe ſciam p ſenſibiles creaturas,q̃z per hois doctrinã.¶Ad.3.dicendũ, q̃ ieſus ꝓficiebat in ſcia expimẽtali, ſicut ẋ in etate:vt dictũ eſt.Sicut aũt etas opportuna req̃rit,ad hoc q̃ hõ accipiebat ſciaz per inuentionẽ:ita etiam ad hoc q̃ accipiat ſciam p diſciplinã.Dãs aũt nihil fecit q̃ nõ ogꝛueret eius etati.ẋ ideo audiẽdis doctrine ſm oĩbus,nõ accõmodauit auditũ niſi illo tpe,quo poterat ẽt pvia expiẽtie talẽ ſcie gradũ attigiſſe.Uñ greg.dicit ſuper ezech. duodecimo anno etatis ſue interrogare dignatus ẽ hoies in terra:q̃ iuxta rõnis vſuz doctrine ſmo nõ ſuppetit niſi i etate pfecta.

¶Utrũ xps aliq̃d accepit ab ãgelis.Ar.4.

Ad quartũ Sic procedi tur : Uideꝺ q̃ xps ab angelis ſciam accepe rit.Dñ eſt luc.22.q̃ apparuit xpo angelus de celo , cõfortans eum.Sed confortatio fit per verba confortatoria docentis:ſecũdũ illud iob.4.ecce do

¶In corpore articuli primo ponitur diſtinctio de duplici modo , quo anima nata eſt ſcientia perfici: ſecũdo reſpondetur queſtio. Quo ad primum dicitur , quod anima dupliciter nata eſt ſciẽtia perfici: vel ex ſenſibilibus, vel ex ſubſtantijs immaterialibus. Et manifeſtatur diſtinctio: quia eſt media inter ſubſtantias ſeparatas ẋ corporales. Quo ad ſecũdum reſpondetur duabus concluſionibus iuxta dictos duos modos. Prima eſt. Alia chriſti perfecta eſt ſciẽtia experimentali ex ſenſibilibus, abſque angelico lumine. Probatur: quia ſufficit ad hanc lumen intellectus agentis. Secunda eſt. Anima chriſti perfecta eſt ex impfectione ſuperioꝛi quo ad ſcientiam infuſam a deo immediate. Probatur . Sicut anima illa ſupra communem creature modum vnita eſt vbo in vnitate perſone,ita ſupra cõmunem hominũ modũ immediate a deo replera eſt ſcientia. Et ſcito q̃ hec ratio non ſolum eſt ſimilitudinis proportionalis,ſed etiam eſt reditiua ꝛe cauſe;quare anima chriſti ĩmediate repleta eſt ſcientia infuſa a deo. Indignũ quippe fuiſſet, vt aſſumpta anima in fontem ſapientie, vnde angeli ſapiunt, non ex ipſo fonte,ſed ex medijs riuulis derivatis ad angelos perfunderetur. Conſonat autem valde vt,ſicut in vnione creature limites ſunt exceſſi , ita in perfectione non creatre, ſed humane nature limes exceꝺatur.

¶In reſponſione ad primum , nota quod confortationem chriſti ab angelo fuiſſe teſtificatiõis nature humane , non aufert ꝺm fuerit indigentie,non vt egeret inſtrui ab angelo,ſed quia egebat exteriori ac ſenſibili propoſitione obiecti ſeruatiui inferioris partis , ne plus cruciatus propaſſionis procederet.

¶Ad cuius euidentiam oportet nũc ſuppoñere ex damaſceno , quod in Chriſto non fuit redundantia inferiorum virium in ſuperiores , aut econuerſo : ſed vnicuique permiſſum eſt agere quod ſuum erat : propter quod cruciatus propaſſionis Chriſti fuit valde magnus: vt ſanguis decurrens in terram teſtatur.Et quia pars ſuperior non redundabat in inferiorem , proceſſiſſet ſiquidem natura in tantum cruciatus ille , vt motum ex ſenſum abſtuliſſet a corpore Chriſti , aut valde impediſſet: ſed propter identia diuina ſuppleuit . Et per exterius confortatum : ac ſi homo aliquis confortaſſet eum. Ita quod : ſtatim tentatus fuit a diabolo exterius proponendo obiecta inuitantia ad malum , ita confortatus eſt ab angelo exterius proponente obiecta conſolatoria : que naturaliter nata ſunt propoſita , confortare vires ac corpus . Ut ſic quaſi frenum ex ſenſibiliter propoſitis, cruciatui propaſſionis apposítum ſit ab extra : vt ſic inferior pars haburit etiam in cõfortatione quod ſuum erat ab extra. Et hoc maxime monſtrat veritatem ac proprietatẽ humane nature in Chriſto.

¶Super queſtio.13. Articulo.1.

Utrum anima Chriſti habuerit omnipotentiam ſimpliciter. Arti.1.

Ad primũ Sic procediꝺ. Uideꝺ q̃ anima chriſti habuerit omnipotentiã. Dicit enim amb.ſup luc. Potẽtiã quã deꝰ filius naturalr̃ hz, hõ erat ex tpe accepturus. Sed hoc ꝓpue videtur eſſe ſm animam,que eſt portiõz pars hois.Cũ ergo filius deꝰ ab eterno omnipotentiam habuerit,videt q̃ anima xp̃i ex tpe omnipotentiã acceperit. Cp. Sicut potentia deꝰ eſt infinita,ita etiã ẋ eius ſciẽtia. Sed anima xp̃i hz omniũ ſciẽtiã q̃ ſcit deus,quodãmodo:vt ſupra dictũ eſt. Ergo etiã habet omniũ potentiam,ẋ ita eſt opõs. Cp. Anima Chriſti habet omnem ſcientiã. Sed ſciẽtiarum quedam eſt practica, quedam ſpeculatiua. Ergo habet eoũ que ſcit ſcientiam practicam,vt.ſ.ſciat facere ea que ſcit. Et ſic videtur quod omnia facere poſſit.

Sed cõtra Illud q̃ eſt propꝛium dei non põt alicui creature cõuenire. Sed ꝓpriũ eſt deꝰ eſſe, omnipotentem:ſm illud exo.15.iſte deus meus,et glorificabo eũ.Et poſtea ſubditur, omnipotens nomẽ eius.Ergo anima chriſti cum ſit creatura,non habet omnipotentiam.

Rñdeo Dicendũ:q̃ ſicut ſupra dictuz eſt in myſterio incarnationis ita facta eſt vnio in perſona,q̃ tñ remãſit diſtinctio naturarũ:vtraq; ſ.natura retinente q̃ ſibi eſt ꝓpriũ. Potentia aũt actiua cuiuſz rei,ſequitur formã ipſiꝰ,q̃ eſt ꝓncipium agendi. Forma aũt vel eſt ipſa natura rei, ſicut in ſimplicibus:vel eſt ꝑfectiuus ipſarum rei, nãz,in his.ſ.q̃ ſunt cõpoſita ex materia ẋ forma. Uñ manifeſtum eſt q̃ potẽtia actiua cuiuſz rei,conſequit nãm ipſi. Et p hũc modũ, oĩpotẽtia ꝓpr ſe hz ad diuinã nãm. Quia.n. nã diuina eſt ipſm eſſ dei icircũſcriptũ (vt pz ꝺ dio.5.c.de di.no.)inde eſt q̃ hz potentiam actiuã reſpectu omniũ q̃ põt hñe rõnẽ entis: hz potentiam actiuã reſpectu eoꝝ ad que ſe extendit pfectio ſue nature: ſicut calꝝ ad calefactibile.Cuz igit aĩa xp̃i ſit pars humane nature,impoſſibile eſt q̃ oĩpotẽtiaz habeat.

Ad primũ Ergo dõm, q̃ homo accepit ex tpe oĩpotentiã quã filius dei habuit ab eterno, per ipſam vnionem perſone:ex qua factũ eſt, vt ſicut homo dicitur deus,ita dicatur omnipotens. Non quaſi ſit alia omnipotẽtia hois q̃ filij dei,ſicut nec alia deitas : ſed eo q̃ eſt vna pſona dei ẋ hois. ¶Ad ſm dõm, q̃ alia rõ eſt de ſcia ẋ de potentia actiua:ſicut quidã dicunt. Nam potẽtia actiua conſequitur ipſaz nãm agente. Scia aũt nõ ſemp hñ q̃ ipſam eſſentiam ſcientis:ſed põt hñi per aſſimilationem ptas. Sed hec ratio nõ videtur ſufficere: q̃ ſicut aliquis põt cognoſcere p ſilitudinẽ ſuſceptam ab alio,ita ẽt põt agere p formã ab alio ſuſceptam:ſicut aqua vel ferꝝ calefacit per calorem ſuſceptũ ab igne. Nõ ergo p hoc phibet,q̃n ſicut aĩa xp̃i per ſilitudines omnium rerum ſibi a deo inditas, poteſt oĩa cognoſcere,ita p eaſdẽ ſilitudines poſſit ea facere. ¶Eſt igitur vlterius conſiderandũ, q̃d q̃ ſup oꝛi natura in inferiori recipit,hꝰ per inferioꝛẽ modũ : nõ enim calor in eadem

Deinde Conſiderandum eſt de potentia anime Chriſti. Et circa hoc quẽ untur quatuor. Primo , vtrum habuerit omnipotentiam ſimpliciter. Secundo, vtrũ habuerit omnipotentiam reſpectu immutationis creaturarum. Tertio,vtrum habuerit omnipotentiam reſpectu propriũ corporis. Quarto , vtrum ha-

cuiſti plurimos,ẋ manus laſſas roboraſti,vacillãtes cõfirmauerunt ſermones tui. Ergo chriſtus ab angelis edoctꝰ eſt. Cp. Dio. dicẽ 4.cel.hier. Uideo.n. quod ẋ ipſe ieſus,ſupercelestiũ ſubſtãtiarũ : ſup ſubalis ſuba,ad nraz ſtrãſmutabilr̃ venies:obediẽter ſubiicit patris ẋ dei p angelos formationibus. Uideꝛ igitur q̃ ipſe chriſtus ordinationi legis diuine ſubiici voluerit,per quã hoies mediantibus angelis eruditur. Cp. Sicut corpus humanũ naturali ordine ſubiicitur corpib⁹ celeſtib⁹ ita ẽt hũana mens angelicis mẽtibus.Sed corp⁹ chriſti fuit impaſſibile ſm ſtis eſt,ita pp nos confortat,vt.ſ.in nobis fides incarnationis ipſius cõfirmetur. ¶Ad ſcõm dõm,q̃ diony.dicit rõm fuiſſe formationibus angelicis ſuõm:nõ rõne ſuipſius, ſed rõne eoꝝ q̃ circa eius incarnationẽ agebãtur,ẋ circa miniſtrationẽ eius,in infantili etate conſtituti. Uñ ibidẽ ſubdit,q̃ per meſata Jeſu ad egyptum receſſio,et rurſum ad iudeam de egypto traductio. ¶Ad tertium dicendũ, q̃ filius dei aſſumpſit corpus paſſibile (vt infra dicetur) ſed animam perfectam ſciẽtia et gratia. Et ideo corpus eius conuenienter fuit ſubiectuz impreſſioni celeſtium corpoꝝ : anima vero eius nõ fuit ſubiecta impreſſioni celeſtium ſpirituum.

¶De potentia anime Chriſti. Queſtio.13.

Utrum anima Chriſti habuerit omnipotentiam ſimpliciter. Arti.1.

Ad primũ Sic procediꝺ. Uideꝺ q̃ anima chriſti habuerit omnipotentiã. Dicit enim amb.ſup luc. Potẽtiã quã deꝰ filius naturalr̃ hz, hõ erat ex tpe accepturus. Sed hoc ꝓpue videtur eſſe ſm animam,que eſt portiõz pars hois.Cũ ergo filius deꝰ ab eterno omnipotentiam habuerit,videt q̃ anima xp̃i ex tpe omnipotentiã acceperit. Cp. Sicut potentia deꝰ eſt infinita,ita etiã ẋ eius ſciẽtia. Sed anima xp̃i hz omniũ ſciẽtiã q̃ ſcit deus,quodãmodo:vt ſupra dictũ eſt. Ergo etiã habet omniũ potentiam,ẋ ita eſt opõs. Cp. Anima Chriſti habet omnem ſcientiã. Sed ſciẽtiarum quedam eſt practica, quedam ſpeculatiua. Ergo habet eoũ que ſcit ſcientiam practicam,vt.ſ.ſciat facere ea que ſcit. Et ſic videtur quod omnia facere poſſit.

Sed cõtra Illud q̃ eſt ꝓpriũ dei non põt alicui creature cõuenire. Sed ꝓpriũ eſt deꝰ eſſe, omnipotentem:ſm illud exo.15.iſte deus meus,et glorificabo eũ.Et poſtea ſubditur, omnipotens nomẽ eius.Ergo anima chriſti cum ſit creatura,non habet omnipotentiam.

Rñdeo Dicendũ:q̃ ſicut ſupra dictuz eſt in myſterio incarnationis ita facta eſt vnio in perſona,q̃ tñ remãſit diſtinctio naturarũ:vtraq; ſ.natura retinente q̃ ſibi eſt ꝓpriũ. Potentia aũt actiua cuiuſz rei,ſequitur formã ipſiꝰ,q̃ eſt ꝓncipium agendi. Forma aũt vel eſt ipſa natura rei, ſicut in ſimplicibus:vel eſt ꝑfectiuus ipſarum rei, nãz,in his.ſ.q̃ ſunt cõpoſita ex materia ẋ forma. Uñ manifeſtum eſt q̃ potẽtia actiua cuiuſz rei,ſequitur nãm ipſi. Et p hũc modũ, oĩpotẽtia ꝓpr ſe hz ad diuinã nãm. Quia.n. nã diuina eſt ipſm eſſ dei icircũſcriptũ (vt pz ꝺ dio.5.c.de di.no.)inde eſt q̃ hz potentiam actiuã reſpectu omniũ q̃ põt hñe rõnẽ entis: hz potentiam actiuã reſpectu eoꝝ ad que ſe extendit pfectio ſue nature: ſicut calꝝ ad calefactibile.Cuz igit aĩa xp̃i ſit pars humane nature,impoſſibile eſt q̃ oĩpotẽtiaz habeat.

Ad primũ Ergo dõm, q̃ homo accepit ex tpe oĩpotentiã quã filius dei habuit ab eterno, per ipſam vnionem perſone:ex qua factũ eſt, vt ſicut homo dicitur deus,ita dicatur omnipotens. Non quaſi ſit alia omnipotẽtia hois q̃ filij dei,ſicut nec alia deitas : ſed eo q̃ eſt vna pſona dei ẋ hois. ¶Ad ſm dõm, q̃ alia rõ eſt de ſcia ẋ de potentia actiua:ſicut quidã dicunt. Nam potẽtia actiua conſequitur ipſaz nãm agente. Scia aũt nõ ſemp hñ q̃ ipſam eſſentiam ſcientis:ſed põt hñi per aſſimilationem ptas. Sed hec ratio nõ videtur ſufficere: q̃ ſicut aliquis põt cognoſcere p ſilitudinẽ ſuſceptam ab alio,ita ẽt põt agere p formã ab alio ſuſceptam:ſicut aqua vel ferꝝ calefacit per calorem ſuſceptũ ab igne. Nõ ergo p hoc phibet,q̃n ſicut aĩa xp̃i per ſilitudines omnium rerum ſibi a deo inditas, poteſt oĩa cognoſcere,ita p eaſdẽ ſilitudines poſſit ea facere. ¶Eſt igitur vlterius conſiderandũ, q̃d q̃ ſup oꝛi natura in inferiori recipit,hꝰ per inferioꝛẽ modũ : nõ enim calor in eadem

I.tribus articlis huiꝰ.q. Et.q.2ꝯ. 1.i. Et.2.di. 43.q.1. 2.2. Et.3.di. 14.arti. 4.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vero ꝑtia: q̃ natura aut est ipsa forma. aut ꝑ̃ticip̃ ꝑ formã. Scõa autem ꝛ probãt ex hoc: q̃ nã diuina est ifin incircũscripti. ꝛ a similibus: q̃ libet alia res hz potentiã actiuã respectu eorũ ad que se extendit perfectio sue nãe: sicut caliditas ad calefaciendũ. Tertia deinde ꝓtia. per se nota ex terminis est. Scõa autem. ꝓtia principalis ꝓbatur: q̃ aia xp̃i est ops humane nature, nõ diuine. Aduerte hic, q̃ quato obpotentia sequãt esse ipm in se subsistens: tanto per hoc illimitatum ꝛ finitum: supponim⁹ ex doctrina primi libri nostri. Illa aũt ꝓpositio q̃ libet res hz potentiam actiuã respectu eorũ ad que se extendit sue nãe ꝑfectio. cum grano salis sumenda est: hoc est vt intelligatur in genere rerum actiuarũ. Quod dico ꝓp formas, quarum quedam sunt ex suo genere actiue vt quãtitas ꝛ relatio.

¶ In fine ad tertium. Aduerte q̃ auctor hic corrigit loquendi modũ de scia anime christi respectu omnium q̃ a deo fiũt. In tertio nanq; sent. dist. 14. ar. vlti. ad secundũ vocauerat practicam scientiam: quã hic ꝓbat nõ esse practicã: q̃ non est factiua. Et tu doctrinam hanc sequeris.

¶ Super Arti. 2.

Thomas, vt sonat, intelligendus est. ¶ In corpore tria sunt. Primo ponuntur due distinctiones. Secundo ponuntur tres conclusiones. tertio ex dictis conclusionibus respondetur questio negatiue. ꝓ Quo ad primum ponitur distinctio trimembris. Transmutationes sunt triplices: quedam naturales, quedam miraculose, quedam ꝑm vertibilitatem in nihil. Altera distinctio est bimembris. Anima christi sumitur dupliciter vel ꝑm propriã virtutem siue naturalẽ siue gratuitam: vel secundum ꝙ est instrumentum verbi dei. ꝓ Quo ad ꝑm primã conclusio est. Aia xp̃i ꝑm propriam virtutem hũt potentiã ad illos effectus faciendũ, q̃ sunt nullo modo conuenientes. hec conclusio nõ probatur: sed manifestatur ex hoc q̃ ad effect⁹ tres: hoc est gubernationẽ corporis, dispõne humanorũ actuũ, ⁊ illuminationẽ omnium per gram ⁊ sciam. Scõa conclusio est. Anima christi vt est instrumentum verbi sibi personaliter vniti, habuit instrumentaliter virtutẽ ad oẽs immutationes miraculosas ordinabiles ad incarnationis finẽ. Et hec quoq; conclusio nõ aliter probatur: sed manifestat declarãdo incarnationis finẽ esse instaurare oia, siue que in celis siue que in terris sunt. tq̃ cõsummabit. quũ noua fiet oia, ⁊ deus erit omnia in omnibus. Tertia conclusio est. Sol⁹ deus põt creaturas in nihilũ redigere. ꝓbatur: q̃ solus potest creare ⁊ conseruare immutatio autẽ in nihil ꝛ fit creationi ex nihilo. ꝓncipalis cõclusio est. Alia christi nõ habet oipotẽtiã respectu immutationis creaturarũ. Et relinquitur clara, tanq̃ consequẽs ex perfectione ⁊ virtute recipiũt ab aqua, qua est in igne. Quia igitur aia xp̃i inferiorius nãe ẽ q̃ natura diuina: similitudines rerum nõ recipiunt in ipsa aia xp̃i ꝑm eandẽ perfectionez ⁊ virtutẽ, ꝑm quã sunt in natura diuina. Et inde est ꝙ scia aie xp̃i est inferior: scia diuina quantum ad modum cognoscẽdi, q̃ de⁹ ꝑfectius cognoscit res q̃ anima xp̃i: ⁊ quantuz et tam ad numerũ scitoriũ: q̃ aia xp̃i non cognoscit oia que de⁹ potest facere, que tamen deus cognoscit scia simplicis intelligentie licet cognoscat oia ꝓtia, preterita ⁊ futura, que deus cognoscit scia visionis. Et similiter similitudines rerum, aie xp̃i indite, non adequant virtutem diuinã in agendo, vt ꝑ possint oia agere que deus põt, vel etiam eo modo agere sicut deus agit: q̃ agit infinita virtute, cuius creatura non est capax. Nulla autem res est ad cuius cogitationem aliqualiter habẽdam reꝙratur virtꝰ infinita, licet aliquis modus cognoscendi sit virtutis infinite: quedaz tã sunt que nõ pñt fieri nisi a virtute infinita: sicut creatio ⁊ alia hmõi: vt ꝑz ex his q̃ in prima parte dicta sunt. Et iõ aia xp̃i que cũ sit creatura est virtutis finite põt q̃dẽ oia cognoscere, sed nõ ꝑ oẽm modũ: nõ aũt põt oia facere, q̃ ꝑtinet ad rõnẽ omnipo⁹. Et inter cetera manifestũ est, ꝙ nõ põt creare seipsam. ¶ Ad tertiũ dom, ꝙ aia xp̃i hũit ⁊ sciam ꝓacticaz ⁊ speculatiuã: nõ tamẽ opz ꝙ oiuz illoꝝ hẽat scia ꝓacticã, q̃ rũ habuit sciam speculatiuam. Ad scia aũt speculatiuã habẽdã, sufficit sola cõfomitas vel assimilatio scientis ad rẽ scitã: ad sciam autẽ practicã requirit, ꝙ forme rerũ q̃ sunt in intellectu, sint factiue. Plus aũt est hẽ formã ⁊ unimimere forma habitã in alterũ, q̃ solum hẽ formã: sicut plus est lucere ⁊ illuminare q̃ solũ lucere. Et inde est ꝙ aia xp̃i hz quidẽ speculatiuam sciam creandi (scit enim qualiter deus creat) sed non hz huius rei sciam practicã: q̃ nõ hz sciam, creationis factiuã.

¶ Ad tertiũ aia xp̃i habuerit oipotẽtiam respectu immutationis creaturam. Arti. 2.

Ad scõm Sic ꝓceditur. Aĩ q̃ anima xp̃i hẽat oipotẽtiã respectu immutatiõis creaturaꝝ. Dicit enim ipse mat. vlti. Data est mihi oia ꝓtas in celo ⁊ in terra. Sed noie celi ⁊ terre intelligitur oĩs creatura: vt. ꝑz cũ dz gen. ꝑmo. In ꝓncipio creauit deus celũ ⁊ terrã. Ergo vt ꝙ aia xp̃i habeat oipotentiã respectu immutatiõis creaturarũ. ¶ Ꝑ. Alia xp̃i ẽ ꝑfectior q̃z creatura: ꝛz q̃z creatura ꝓt mouere ab aliq̃ creatura: vt ẽm aug. in. 3. de trini. ꝙ sicut corpa crassiora ⁊ inferiora, ꝓ subtiliora ⁊ potẽtiora quodaz ordine reguntur, ita oia corpora per spiritum vite rationalez: ⁊ spũs vite rationalis deserti a deo peccatoꝝ, ꝓ spiritũ vite rationalẽ, puz ⁊ iustũ. Anima aũt christi etiam ipsos supremos spũs mouet illuminando eos: vt dicit dion. 7. c. cel. hier. Ergo videtur qd aia xp̃i habeat omnipotẽtiam respectu immutationis creaturarum.

¶ Ꝑ. Alia xp̃i habuit plenissime gratiam miraculorũ seu virtutum, sicut ⁊ ceteras gr̃as. Sed oĩs immutatio creature potest ad gratiam miraculorum pertinere: cũ etiã miraculose celestia corpora a suo ordine immutata fuerint: sicut dionysi. probat in epla ad policarpũ. Ergo anima christi habuit omnipotentiam respectu immutationis creaturarũ.

Sed cõtra Est: q̃ eiusdẽ est trãsmutare creaturas, cuius est eas cõseruare. Sed hoc est solius dei ꝑm illud heb. ꝓmo, portans oia verbo virtutis sue. Ergo solius dei est habere oipotentiam respectu immutationis creaturarum. Non ergo hoc conuenit anime christi.

Rñdeo Dicendum, q̃ hic duplici distinctione est opus. Quarum ꝓma ex parte transmutationis creaturarum: que triplex est. Una quidem est naturalis: que. ꝛ. fit a ꝓprio agente secundum ordinem nature. Alia vero est miraculosa: que fit ab agente supernaturali, supra consuetum ordinem ⁊ cursum nature: sicut resuscitatio mortuorum. Tertia autem est secunduz ꝙ omnis creatura vertibilis est in nihil.

Secũda aũt distõ est accipienda ex parte anime christi: q̃ dupliciter cõsiderari põt. Uno modo ꝑ ꝓpriã naturã ⁊ virtutẽ, siue naturalẽ siue gratuitã, potẽtiã hũit ad illos effectus faciẽdos q̃ sunt anime ꝓuenientes: puta ad gubernãdũ corp⁹, ⁊ ad disponẽdos humanos actus: ⁊ etiã ad illuminãdũ ꝓ gratie ⁊ sciẽtie plenitudinẽ, oẽs creaturas rõnales ad eius perfectione deficientes, per moduz quo hoc est cõueniens creature rõnali. Si aũt loquamur de anima christi ꝑm ꝙ habuit naturã ⁊ virtutẽ, siue naturalẽ siue gratuitã, potẽtiã hũit ad illos effectus facieẽdos q̃ sunt anime ꝓuenientes: puta ad gubernãdũ corp⁹, ⁊ ad disponẽdos humanos actus: ⁊ etiã ad illuminãdũ ꝓ gratie ⁊ sciẽtie plenitudinẽ, oẽs creaturas rõnales ad eius perfectione deficientes, per moduz quo hoc est cõueniens creature rõnali. Si aũt loquamur de anima christi ꝑm ꝙ est instrumẽtũ verbi dei, sibi personaliter vniti. Si ergo loquamur de anima christi ꝑm ꝙ habuit naturã ⁊ virtutẽ, siue naturalẽ siue gratuitã, potẽtiã hũit ad illos effectus faciẽdos q̃ sunt anime ꝓuenientes: puta ad gubernãdũ corp⁹, ⁊ ad disponẽdos humanos actus: ⁊ etiã ad illuminãdũ ꝓ gratie ⁊ sciẽtie plenitudinẽ, oẽs creaturas rõnales ad eius perfectione deficientes, per moduz quo hoc est cõueniens creature rõnali. Si aũt loquamur de anima christi ꝑm ꝙ est instrumẽtũ ꝑsonaliter vniti, sic habuit instrumẽtalẽ virtutẽ ad oẽs immutationes miraculosas ordinabiles ad incarnationis finẽ: q̃ est instaurare omnia, siue que in celis siue q̃ in terris sunt. Immutationes vero creaturarum, secundum quod sunt vertibiles in nihil, cor respondẽt creationi rerum: ꝓout scilicet ꝓducuntur ex nihilo. Et ideo sicut solus deus potest creare ita solus potest creaturas in nihilum redigere: qui etiam solus eas in esse conseruat, ne in nihilum decidãt. Sic ergo dicendum est, quod anima christi non habet omnipotentiam respectu immutationis, creaturarum.

Ad ꝓmũ Ergo dõm, ꝙ sicut hierotheo aĩ crucifix⁹, qui sepultus in tumulo, q̃ postea resurrexit. i. christo ꝑm q̃ hõ. Dicit tatione creationis. Quod ex eo patet, quod creatio est ex nihilo, transmutatio aũt est ex pane: creatio facit totũ nouũ, trãsmutatio aũt non facit totum nouum, sed manet quoddam eius quod erat in aliud preexistens. Unde ⁊ sancti patres: ⁊ specialiter beatus Augustinus arguit transmutationẽ possibilẽ ex creatione, tanq̃ magis facilem: dicẽs, sermo christi q̃ potuit ex nihilo facere q̃ nõ erat, multo magis facere potest vt sit quod erat in aliud trãsmutatum. Et patet de ꝑfectione panis ⁊ calefactione. Et hec nota sunt vt aduertat lector hec posse fieri mediãtibus instrumẽtis, ⁊ non solũ immediate: sicut etiam fieri

resurrectio mortuoꝝ, ⁊ ponit duo corpora in eodẽ loco, ⁊ quicqd eiusmodi estiquãuis requirat infinitam virtutem in agẽte principali.

¶ Circa doctrinã ꝓtis articuli dubiũ occurrit, ꝑ quãto ponit in anima christi virtutẽ instrãlẽ ad oia miracula. Est aũt ratio dubitãdi quia vel autor stat tũc ⁊ doctrina autoris, ⁊ durandus. Nam autor superius in prima parte. q. 45. ar. 3. docet in strumentũ oportere scz id qõ sibi ꝓprii, aliq̃d opari dispositiue ad effectuz principalis agẽtis: constat aũt ꝙ aia christi nihil opat faciẽs ad effectus miraculosos puta vt lazare veni foras, intellectio, volitio, imaginatio, vox cum clamore nullum effectũ ex ꝓprijs habuerũt circa cadauer, aut aiam lazari resti deitatis virtute alia reunita est corpori cõcurrentibus illis actibus humanis

christi vt medio, seu cã sine qua nõrr sic de aliis. Et confirmatur: qz in. 3. sen. di. 16. q. 1. arti. 3. autor dicit, ꝙ nec angelo nec aie christi impressa est aliqua virtus spũalis ad faciẽda miracula, nisi per modũ orationis aut intercessionis. ꝓ Durãdus quoq; in. 3. sen. di. 14. q. vlti. ꝓbabre nititr ꝙ hũanitas xp̃i faciebat miracula nulla ꝓtute supernaturali inherẽte aie aut corpori xp̃i: ꝛ sola diuina virtute assistẽte sibi. Quia miracula faciebat chr̃s ad testificandã suã deitatẽ, sicut defectus subijt ad testificãdã suã humanitatẽ: ⁊ propterea sicut defect⁹ oĩs sunt hũanitatis ita miracula omnia sunt diuinitatis. ¶ Si vero large sumit instrũm, nunc obuiat litera ꝓbatis, naturaliũ q̃s miraculosarũ, ⁊ reseruãdo foli deo mutationes annihilatione nis ⁊ creationis. Nã large de instrõ loquẽdo, põt oratione aut intercessione rit ad miracula. ¶ Obuiat quoq; doctrina autoris in. q. de po. q. 6. ꝛ. 4. dicente: iuxta doctrinã gregorii. Et declarat potestatem illam esse per modũ intentionis seu motus in ipsis angelis seu hominibus sanctis.

¶ Ad euidentiã horũ, sciendũ est scõm autoris doctrinã indubitatum esse, q̃ aia christi instrãlẽ nõ abusiue sed ꝓprie loquẽdo de instrõ, concurrit ad miracula faciẽdũ. Hoc aũt quid sit, ꝛ qualiter fiat: accipi põt ex ipsa rõne agendi instrumẽti. Instrũm siquidẽ hz duplicẽ actionẽ. s. ꝓpriã ⁊ instrãlẽ operatio instrumentalis: ⁊ calefacere est ꝓpria opatio caloris, iugere vero animal, est instrãlis illius operatio. Et sicut instrũ est opatio duplex, ita etiam est duplex quo operat. Alterũ sibi ꝓpriũ: vt dentatura ferrea, et acuta serra qua scinditur: ⁊ ipsa natura calotis, qua calidã calefacit. Alterũ a principali agente participatũ quo extenditur, ꝛ facere dicitur principaliter effectũ. Et hoc est motus ipse quo instrumentũ mouetur a principali agẽte: vt testatur autor inferius. q. 62. ar. 1. dicẽs, Causa instrumentalis non agit per virtutẽ sue forme: sed solũ ꝑ modũ quo mouet a principali agente. Quiquidẽ mot⁹ vocat⁹ virt⁹ instrumẽtalis q̃s ꝛ q̃z virtus intentionalis: ⁊ virtus spiritualis q̃z: eo q̃ est ⁊ mot⁹ rei que assimilatur in instrumentũ: ⁊ ideo motus: ⁊ constituit ipsum inesse factiuo, ⁊ ideo vis seu virtuo: eo fit ⁊ est motor effectiue lapidis. Et quia diminuta quedam media fectum, ideo intentionalis: ⁊ quia insensibilis est ⁊ ad spũalẽ q̃nque effectum: ideo spiritualis. Et est sermo de illo instrumẽti motu: quo mouetur ab agente principali vt sic. Quod vt clarius intelligas: considera in instrumentis artium duplicẽ potentiã alteram ad motũ localem: alterum ad coperandum arti: exequendo operationem ipsius artis. Verbi gratia. Instrumenta artis musice sunt in potentia: vt moueantur contractu digitorum: ⁊ sunt in potentia vt musicã fonent. Et constat ꝙ de prima potentia: reduci possunt ad actum a quocunq; sine arte potente illa commouere: sed de secunda potentia: non nisi ab arte reduci possunt ad actum. Quum autem mouere nihil aliud sit quã educere de potentia ad actũ: ⁊ moueri sit educi de potentia ad actum: clare cõstat ꝙ instrumentum tunc mouetur a principali agente: quũ educitur de secunda potentia ad actũ, quum sit cooperans ipsi principali agenti: quũ fit exequẽs operationẽ principalis agentis. Quod fit per hoc ꝙ principale agens vt instrumentum illo ad opus ipsius principalis agentis: puta quum ars musica vtitur instrumento musico ad sonum musicum. Ipse enim vsus est quidã ingressus artis in instrumenta: est quedam actuatio instrumẽtorũ. Et propterea opz certe artis certa esse instrumenta nunquaz enim musica ingrediẽt instrumenta artis sutoris, aut econuerso. Et propterea hz rationem vis et virtutis ⁊ intẽtionis artis: ⁊ ad genus eius reducitur. Ex quibus ad propositũ ascendendo dicimus: ꝙ deus omnipotens qui potest sine causis secundis cooperãtibus effectiue, miracula facere: designatur quandoq; illa efficere per causas secundas: non dando illis virtutes aliquas nãles: aut gratuitas permanentes: sed vtendo illis instrumentaliter ad opera miraculosa. Ita ꝙ ex hoc ipso quod deus vtitur aliqua re vel instrumẽto ad opus miraculosum: eleuat res illa ad hoc opus, est motus quo a principali agente instrumentum mouetur.

per aiam chr̃i ꝑm ꝙ est instrũm verbi: nõ aũt ꝑm ꝓpriã nãm ⁊ virtutẽ: q̃ q̃dã hmõi ummutationũ nõ ptinẽt ad aiaz, neq; quantum ad ordinẽ nãe, neq; quãtũ ad ordinem gratie.

¶ Ad tertiũ dz, ꝙ (sicut dictũ est in scõa ꝑte) gr̃a ꝓtutũ seu miraculoꝝ dat aie alicui⁹ sci, nõ vt ꝓpria ꝓtute ei cõueniat miracula facere, sed vt ꝙ ꝓtute diuinã hmõi miracula fiãt. Et hec q̃dẽ gr̃a excellẽtissime data ẽ aie christi, vt. s. nõ solũ ipse miracula faceret: sed etiã vt hãc gratiam in alios transfunderet. Unde dicit math. 10. ꝙ ꝓuocatis duodecim discipulis, dedit eis potestatem spirituũ immutandoꝝ, vt eiicerent eos, ⁊ curarẽt omnẽ langorem ⁊ omnem infirmitatem.

potest sine instrumento opus illud. perficere: ita põt non solũ efficere per instrumentum: sed per qbcunq; ⁊ vbicunq; existat ⁊ quantuncũq; distet. Neq; enim minuitur aut arctatur omni potentia diuina ad limites instrumẽti: q̃ assumit. sed instrũm eleuatur ad omnipotentie exequtionem in tali miraculo: ad quod efficiendum ordinatur ad ipsa. Et propterea autor in secunda secunde. q. 178. arti. 1. ad primum de his loquẽs dicit, quod deus vtitur instrumentaliter interiori actu hominis, vel eius logutione, vel actu exteriori, vel contractu alicuius corporis etiam mortui. Quãuis ergo tunc minus perspicaciter tertũ illum exposuerim: mõ enim elucerat mihi q̃ modo trado. Et quoniam homo christus Jesus plenitudinẽ gr̃e et gratiarum habuit: cõsequens est vt aia sua quatenus diuini verbi instrumentum, nõ aliecunq; sed conjunctum: tum somnia possit miraculosa opera efficere. Hec opus est querere alium modũ: aut quid: ⁊ qualiter: nisi ꝙ vertat miraculosa. Applicãdo enim dicta ad verbum ⁊ humanitatem christi:

¶ Dicendum est ergo ad questionem, ꝙ de instrumento ꝓprie loquẽ tertz hic ⁊ in secunda secunde loco allegato ⁊ in prima parre. Et ad obiectionem ex doctrina prime partis respondetur ꝙ ad instrumentum exigit ꝙ habeat ꝓpriam operationem vltra illam quam participat a principali agente: ⁊ ꝙ operatio ꝓpria sit presupposita operationi participate ꝙ ꝓtius intelligatur ꝓpria operatio terminari ad illud in quod tẽ ditur: q̃ operatio participata: sicut presuppositum ꝓtius intelligitur quã iunctum illi. Et huiusmodi ꝓpriam operationem appellauit autor operari dispositiuem ꝙ oporteat illam operationem ꝓprie disponere. Hanc ego fingo glosam ex ipso autore inferius in. q. 62. accepi. Ubi baptisinum instrumentalem causam ponẽs: expresse docet sufficere: vt aqua ta operatione animam obliuat. Et hoc sufficit propositio ⁊ intento in prima parte: quia per hoc concluditur efficaciter ꝙ nulla creatura potest instrumentaliter creare: ⁊ quia nulla potest ꝓpriam operationem ꝓpriam creationi circa creandum, ponere quum nihil sit vt ibi dicitur. In propositio autem quum deus vtitur creatura aliqua instrumentaliter ad opus miraculosum: opus ꝓpriũm illius creature se habet vt ꝓpriũm operi miraculoso: quia se habet vt presentans seu deferens diuinum imperium ad creaturam in qua fit opus miraculosum: vt autor docuit in loco allegato in. q. de potẽtia. Et hoc esse verũ et eo cõstat ꝓtes: ⁊ hinc vtiusq; difficultatis solutio habetur: hoc est quare operari miracula per meriti seu intercessionis: ⁊ ex potestate seu instrumentaliter distinguũtur: etiam si solus actus interior instrumẽtum ponatur: ⁊ quare opus creationis inter miracula non computatur. Prima siquidem questio soluitur ex hoc ꝙ tam meritum q̃m oratio vt sic precedit actionem diuinam ad miraculum: actus vero quicunq; etiam interior etiam ipsa oratio: non vt oratio: sed vt instrumentum dei: sequitur diuinam actionem vt illius exequtio: ita ꝙ ex hoc ipso ꝙ deus eleuat illum in suum instrumentum ad opus miraculosum: fit exequtio totius diuini imperij: tanq̃ deferens (vt dictum est) illud creature in qua miraculum fit. ¶ Quando igitur sanctorum act⁹ aut opera solum meritorie aut intercessorie se habent ad miracula. tũc dicuntur facere miracula impetrando: que deus per seipsum facit. Quando vero actus aliquis se habet vt exequẽs diuinum imperium (cui omnia obediunt) tunc dicuntur operari miracula ex potestate: instrumentali tamen: vt autor declarauit. ¶ Secunde autem questionis solutio est: hoc habetur: quia delatio imperij non potest fieri ad nihil: oportet enim ens esse ad quod exequutiue delatio imperij fit, ad nihil nanq; : nihil potest deportari. ¶ Ad id vero quod ex. 3. senten. affertur, dici potest: vel ꝙ autor doctor seipso correxit illud: vel ꝙ sub modo intercessionis vel orationis comprehendit etiam modum instrumentalem: quia conueniunt in hoc generali modo ꝙ non sunt de genere permanentium, sed constituum in motu. Et per hec patet intellectus infinitorum dictorum de instrumentali efficientia attributa humanitati christi: vel passioni: vel sacramentis ecclesie: ⁊ aliis huiusmodi. ¶ In responsione ad secundum eiusdem secundi articuli. 3. q. aduerte ꝙ hic autor asserit dicit animam christi vt instrumentum verbi. posse in oẽs mutationes quas ꝛ cunq;

Tertia San. Thome. f

Universidad de Deusto
Biblioteca

creature possint facere quod in.3.sen.non nisi credendo dixit.

¶In rñsione ad tertium memento gratiam christi esse non solum singularem sed capitalem:ita quod homini illi vt vniuersali capiti conuenit. Ac per hoc gratia miraculorum,vt vniuersali instrumento conseruetur duplici vniuersalitate:hoc est vniuersalitate miraculoum:quia poterat omnia miracula instrumentaliter afficere:z vniuersalitate generationis sibi similium participantie

¶Utrñ anima christi habuerit omnipotentiam respectu propij corpus. Artic.3.

tamen non poterat instrumentaliter efficere alios homines cooperatores miraculorum ex potestate instrumentali quoq participata:vt cuilibet testimonio in litera allato pbatur. Nã sicut verbum potest vti humanitate sibi iuncta,ad faciendum miracula,ita z eadez ratione potest illa vti ad communicandum alijs potestatem faciendi miracula. Est siquidē huiusmodi cōmunicatio miraculoz quoddam, comprehensum sub vniuersalitate miraculoz.

¶Super articulum tertium.

Tertius clarus est.

¶In corpe vnica distinctio bimembris repetit:z duabus conclusionib' iuxta duo distinctionis membra respondentur. Distinctio est de anima christi.secundum propriā virtutem:vel secundum quod est instrumentum verbi.Prima cōclusio est. Anima christi secundum propriam virtutem non habuit omnipotentiam respectu propij corporis. Probatur ex similitudine proportionali:quia sicut non poterat exteriora corpora immutare propria virtute,ita nec propium. Et probatur ratione:qz anima christi habebat determinatam proportionē ad suum corpus. Alio mō pōt considerari aia christi fm quod est instrm vnitū verbo dei in persona. Et sic subdebat eius prāti totalr omnis dispositio ppij corpis. Quia tamē virtus actiōis nō propie attribuit instrumēto,iz pncipali agēti:tal'oipotētia magis attribuit ipsi verbo dei q̄s anime chri.

¶Ad primū Dōm,q̄ sicut dcm est,aia rpi pōt dupl'r cōsiderari. Uno modo fm ppriaz nām z virtutē. Et hoc mō sicut nō poterat imutare exteriora corpora a cursu z ordine nature,ita ēt non poterat immutare propriū corpus a nāli dispositione: qz aia fm ppriam nām,hz determinatā proportionē ad suum corpus. Alio mō pōt considerari aia christi fm q̄ est instrm vnitū verbo dei in persona. Et sic subdebat eius prāti totalr,omnis dispositio ppij corpis. Quia tamē virtus actiōis nō propie attribuit instrumēto,iz pncipali agēti:tal'oipotētia magis attribuit ipsi verbo dei q̄s anime chri.

¶Ad primū Ergo dōm, q̄ verbum dam.est intelligēdū q̄tū ad voluntatē rpi diuinā:qz sicut ipse in pcedēti ca.dicit,beneplacito dine voluntatis p̄mittebat carni pati z opari q̄ ppria.

¶Ad scām dōm,q̄ nō ptinebat hoc ad originalē iustitiam quā adā habuit in statu innocētie q̄ anima hois haberet virtutē trāsmutandi proprium corpus in quācunq; formā:sed q̄ posset ipsum conseruare absque omni nocumento. Et hanc etiam virtutem rps assumere potuisset,si voluisset. Sed cū sint tres status hominū.s.innocētie,culpe z gloriesicut de statu glie assumpsit comprehēsiones, z de statu innocētie immunitatē a peccato, ita z de statu culpe assumpsit necessitatem subiacēdi penalitatibus huius vite:vt infra dicetur.

¶Ad tertium dōm,q̄ imaginationi si fuerit fortis,naturaliter obedit corpus quantū ad aliqua:puta quantum ad casum de trabe in alto posita:quia imaginatio nata est esse principium motus localis:vt dicitur.3.de anima.Similiter etiam quantū ad alterationem,que est scām calorem z frigus z alia cōsequentia:eo q̄ ex imaginatione consequenter nate sunt cōsequi anime passiones secundum quas mouetur cor,z sic per cōmotionem spirituum, totum corpus alteratur. Alie vero dispositiones corporales,que non habent naturalem ordinem ad imaginationem,non transmutantur ab imaginatione. quantucunq; sit fortis:puta figura manus vel pedis:vel aliquid simile.

¶Utrum anima christi habuerit omnipotentiam respectu exequtionis sue voluntatis. Artic.4.

¶Ad quartū Sic procedit. Uidetur q̄ aia christi non habuerit oipotentiam respectu exequtionis propie voluntatis. Dicitur enim marci.7.q̄ ingressus domum,neminē voluit scire,z non potuit latere. Non ergo potuit in omnibus exequi propositum sue voluntatis.

¶Ꝫ.Preceptum est signuz voluntatis:vt in prima parte dictū est. Sed dñs quedam facienda precepit,quoruz cōtraria acciderunt: dicit enim matth.9.q̄ cecis illuminatis cōminatus est iesus dicens,videte ne quis sciat, illi aūt exeuntes diffamauerunt illuz per totam terram illam. Non ergo in omnibus potuit exequi propositum sue voluntatis.

¶Ꝫ. Ad quod potest aliquis facere,non potest ab alio. Sed dominus petuit a patre,orando illud quod fieri volebat:dicitur enim luc.6.q̄ exijt in montem orare, z erat pernoctans in oratione dei. Ergo nō potuit exequi in omnibus propositum sue voluntatis.

¶Sed cōtra Est,q̄ dicit aug. in lib. de questionibus vete. z no.test. Impossibile est vt saluatoris voluntas non impleatur:nec potest velle quod scit fieri non debere.

¶Rñdeo Dōm,q̄ anima christi dupl'r aliquid voluit. Uno mō quasi per se implēdum. Et sic dōm est,q̄ quicquid voluit,potuit:non enim cōueniret sapientie eius,vt aliquid vellet p se facere,qō sue virtuti nō subiaceret. Alio modo voluit aliqd vt implendum virtute diuina:sicut resuscitationē propij corporis,z alia huiusmodi miraculosa opera. Que quidem non poterat p pria virtute,sed secundum quod erat instrumentum diuinitatis:vt dictum est.

¶Ad primū Ergo dōm,q̄ sicut Aug. dicit in lib.de questionib' ve. z no.test. Nō fcm est,hoc voluisse dicendus est chr's. Aduertendum est cm qō illud in finibus gestū est gentiliuz,quibus adhuc tempus predicandi nō erat:vltro tū venientes ad fidē,nō suscipere inuidie erat. A suis ergo noluit pdicari,requiri autē se voluit: z ita factū est. ¶Vel pōt dici, q̄ hec voluntas christi non fuit de eo qō per euz fiendū erat: sed de eo quod erat fiendum per alios:quod non subiacebat humane voluntati ipsius. Unde in epistola agathonis pape,que est recepta in sexta synodo,legitur. ¶Ergone ille omnium conditor ac redemptor, in tertis omnipotentia attribuitur magis verbo dei quam anime christi:tantum,vt inuenias fore negatam ab anima christi z attributam verbo:quia virtus actionis factiua, principali agenti attribuitur simpliciter:instrumento autem ignoto presertim, aut non attribuitur, aut etiam aufertur.

¶Super articulum.4.

Tertius clarus est.

¶In corpe vnica est distinctio bimembris repetit:z duabus conclusionib' iuxta duo distinctionis membra respondentur. Distinctio est de anima christi.secundum propriā virtutem:vel secundum quod est instrumentum verbi.Prima cōclusio est. Anima christi secundum propriam virtutem non habuit omnipotentiam respectu propij corporis. Probatur ex similitudine proportionali:quia sicut non poterat exteriora corpora immutare propria virtute,ita nec propium. Et probatur ratione:qz anima christi habebat determinatam proportionē ad suum corpus. Alio mō pōt considerari aia christi fm q̄ est instrm vnitū verbo dei in persona. Et sic subdebat eius prāti totalr,omnis dispositio ppij corpis. Quia tamē virtus actiōis nō propie attribuit instrumēto,iz pncipali agēti:tal'oipotētia magis attribuit ipsi verbo dei q̄s anime chri.

¶Ad primū Dōm,q̄ sicut dcm est,aia rpi pōt dupl'r cōsiderari. Uno modo fm ppriaz nām z virtutē. Et hoc mō sicut nō poterat imutare exteriora corpora a cursu z ordine nature,ita ēt non poterat immutare propriū corpus a nāli dispositione: qz aia fm ppriam nām,hz determinatā proportionē ad suum corpus. Alio mō pōt considerari aia christi fm q̄ est instrm vnitū verbo dei in persona. Et sic subdebat eius prāti totalr,omnis dispositio ppij corpis. Quia tamē virtus actiōis nō propie attribuit instrumēto,iz pncipali agēti:tal'oipotētia magis attribuit ipsi verbo dei q̄s anime chri.

¶Ad primū Ergo dōm, q̄ verbum dam.est intelligēdū q̄tū ad voluntatē rpi diuinā:qz sicut ipse in pcedēti ca.dicit,beneplacito dine voluntatis p̄mittebat carni pati z opari q̄ ppria.

¶Ad scām dōm,q̄ nō ptinebat hoc ad originalē iustitiam quā adā habuit in statu innocētie q̄ anima hois haberet virtutē trāsmutandi proprium corpus in quācunq; formā:sed q̄ posset ipsum conseruare absque omni nocumento. Et hanc etiam virtutem rps assumere potuisset,si voluisset. Sed cū sint tres status hominū.s.innocētie,culpe z gloriesicut de statu glie assumpsit comprehēsiones, z de statu innocētie immunitatē a peccato, ita z de statu culpe assumpsit necessitatem subiacēdi penalitatibus huius vite:vt infra dicetur.

¶Ad tertium dōm,q̄ imaginationi si fuerit fortis,naturaliter obedit corpus quantū ad aliqua:puta quantum ad casum

¶Utrum anima christi habuerit omnipotentiam respectu exequtionis sue voluntatis. Artic.4.

¶Ad quartū Sic procedit. Uidetur q̄ aia christi non habuerit oipotentiam respectu exequtionis propie voluntatis. Dicitur enim marci.7.q̄ ingressus domum,neminē voluit scire,z non potuit latere. Non ergo potuit in omnibus exequi propositum sue voluntatis.

¶Ꝫ.Preceptum est signuz voluntatis:vt in prima parte dictū est. Sed dñs quedam facienda precepit,quoruz cōtraria acciderunt: dicit enim matth.9.q̄ cecis illuminatis cōminatus est iesus dicens,videte ne quis sciat, illi aūt exeuntes diffamauerunt illuz per totam terram illam. Non ergo in omnibus potuit exequi propositum sue voluntatis.

¶Ꝫ. Ad quod potest aliquis facere,non potest ab alio. Sed dominus petuit a patre,orando illud quod fieri volebat:dicitur enim luc.6.q̄ exijt in montem orare, z erat pernoctans in oratione dei. Ergo nō potuit exequi in omnibus propositum sue voluntatis.

¶Sed cōtra Est,q̄ dicit aug. in lib. de questionibus vete. z no.test. Impossibile est vt saluatoris voluntas non impleatur:nec potest velle quod scit fieri non debere.

¶Rñdeo Dōm,q̄ anima christi dupl'r aliquid voluit. Uno mō quasi per se implēdum. Et sic dōm est,q̄ quicquid voluit,potuit:non enim cōueniret sapientie eius,vt aliquid vellet p se facere,qō sue virtuti nō subiaceret. Alio modo voluit aliqd vt implendum virtute diuina:sicut resuscitationē propij corporis,z alia huiusmodi miraculosa opera. Que quidem non poterat p pria virtute,sed secundum quod erat instrumentum diuinitatis:vt dictum est.

¶Ad primū Ergo dōm,q̄ sicut Aug. dicit in lib.de questionib' ve. z no.test. Nō fcm est,hoc voluisse dicendus est chr's. Aduertendum est cm qō illud in finibus gestū est gentiliuz,quibus adhuc tempus predicandi nō erat:vltro tū venientes ad fidē,nō suscipere inuidie erat. A suis ergo noluit pdicari,requiri autē se voluit: z ita factū est. ¶Vel pōt dici, q̄ hec voluntas christi non fuit de eo qō per euz fiendū erat: sed de eo quod erat fiendum per alios:quod non subiacebat humane voluntati ipsius. Unde in epistola agathonis pape,que est recepta in sexta synodo,legitur. ¶Ergone ille omnium conditor ac redemptor, in tertis

potest dici oipotens. respectu exequtiōis propie voluntatis scilicet respectu exequēdorum per ipsum, et exequendorū instrumentaliter tantū per ipsum,deo principaliter operante. Respectu siquidem reliquorum non potuit omnipotens:iuxta hanc secundam responsionez autoritate agathonis firmatam. ¶Sed dubio non caret hec secunda responsio quomodo verificet quod christus voluerit humana voluntate aliquid fieri per alios homines,z non potuerit facere q̄ sic fieret:quum minus pie sonare hoc videatur. Posset dici q̄ verificatur de voluntate antecedente, non consequēte. Sed hec responsio non consonat agathoni: quia hoc commune est voluntati tam diuine quam humane,vt cōtra voluntatem antecedentem agatur. Sententia autem agathonis, secundum differentiā inter diuinam et humanam voluntatē in hoc q̄ diuina quecunque voluit fecit, humana autē aliqdvult z non potest, procedit vt patet in litera.

¶Dicendum est ergo, q̄ non incommodo articulo sumpta est per proprietatem virtutem: prudenter contra virtutem instrumentalem distinctio fit,vt patet in litera. Prima ergo conclusio est. Anima christi quicquid voluit,potuit. Probatur. Desiderando q̄ ille nō offenderet deum.z rame ille peccabat christo nō permittente secundum humanā voluntatem z quia non erat in potestate virtutis eius cohibere peccatum contra peccantis voluntatem. Est sermo de christo homine secundum propriam virtutem. Et hoc modo agathon dicit, q̄ voluit latere z nō potuit scilicet secundum propriam virtutē.potuisset tamen secundum instrumentalem virtutem. Sed hec minus pie sonant apud discernentes inter subiacentia z non subiacentia christo homini secundum propriam virtutem, quā quod decuerint humanam christi voluntatem re etā desideria etiam sine opere.

¶In rñsione ad secundū,optime vteris distinctione inter voluntatem antecedē

larere volens,non potuit,nisi hoc ad humanā eius voluntatē,quā tēporaliter est digna tus assumere redigatur. ¶Ad secundū dicendū,q̄ sicut grego.dicit.19.moral.per hoc q̄ dom'n' precepit facere virtutes suas:seruatis suis sequentibus exemplū dedit, vt ipsi quidem virtutes suas occultari desiderent: z tamen vt alij eoz exēplo proficiant, pdāt inuiti. Sic ergo pceptū illud designabat voluntatē ipsius,qua humanā gloriam refugiebat:fm illud Jo.8.ego gloriam meā nō quero. Uolebat tñ absolute pfertim fz diuinā voluntatem,vt publicaretur miraculum factum, propter aliorum vtilitatē. ¶Ad tertium dicendum,q̄ christus oiabat z pro his que virtute diuina fienda erant, z pro his etiam que humana voluntate erat facturꝰ: quia virtus z operatio anime christi dependebant a deo:qui operatur in nobis velle et perficere:vt dicitur ph'p.2.

¶De defectibus quos christus in humana natura assumpsit quātū ad corpus. Qō.14.

¶Deinde Considerandum est de defectibus quos christus in humana natura assūpsit. Et primo de defectib' corporis, secundo de defectibus anime. ¶Circa primum queruntur quatuor. Primo, vtrum filius dei assumere debuerit in humana natura,corporis defectus. Secundo, vtrum assumpserit necessitatem his defectibus subiacendi. Tertio,vtrum hoc defectus cōtraxerit. Quarto,vtrum omnes huiusmodi defectus assumpserit.

¶Utrum filius dei in humana natura assumere debuerit corporis defectus. Artic.1.

¶Ad primū Sic procedit. Uidetur q̄ filius dei non debuerit assumere humanā naturā cum corporis defectibus. Sicut enim anima vnita est personaliter verbo dei,ita z corpus. Sed anima christi habuit omnimodaz pfectionē,z quātū ad graz,z quantū ad scientiā:vt supra dictū est. Ergo etiā corpus eius debuit esse oibus modis perfectū, nullū in se habens defectū. ¶Preterea. Anima christi videbat verbū dei ea visione qua beati vident (vt supra dictum est) z sic aia christi erat beata. Sed ex beatitudine anime glorificatur corpus:dicit enim aug. in epistola ad dioscorū,tam potenti natura deus fecit animā,vt ex eius plenissime beatitudine, redundet ēt in inferiorē natura,qō est corpus, nō beatitudo,que fruentis z intelligētis est pria,sed plenitudo sanitatis.i.icorruptionis v'gor. Corpus igitur christi fuit incorruptibile,z absq; oi defectu. ¶Preterea. Pena cōsequitur culpā. Sed i christo nō fuit aliqua culpa:fm illud prime pe.2.qui peccatū non fecit. Ergo nec defectus corporales qui sunt penales, in eo esse debuerunt. ¶Preterea. Nullus sapiens assumit id quod impedit ipsum a ppio fine. Sed per hmōi defect' corporales,multipl'r videtur impediri finis incarnationis.primo qdē,qz ppter hmōi infirmitates,homines ab eius cognitione impediebant:fm illud isa.53.cōsideravimus eum despectū z nouissimū virorū,virū dolorum, z scientē infirmitatē,z q̄si absconditus vultus eius z despect': vnde nec reputauimus eum. secundo,qz sanctorū patrū desiderium non videtur implere:ex quorū persona dicitur isa.

¶Sed cōtra Est,q̄ dicitur hebr.2. In eo in quo passus est z tentatus potens est z eis qui tentatur auxiliari. Sed ad hoc venit vt nos adiuuaret: vnde z dauid dicebat,leuaui oculos meos in mōtes,vndeveniet auxiliū mihi. Ergo cōueniens fuit vt filius dei carnē assumpserit, infirmitatibus humanis subiacentē,vt in ea posset peti z tētari,z sic auxiliū nobis ferre.

¶Rñdeo Dicendum,conueniēs fuisse, corpus assumptuz a filio dei humanis infirmitatibus z defectibus subiacere z precipue ppter tria. Primo qdē,quia ad hoc filius dei carne assumpta venit i mūdū,vt pro peccato humani generis satisfaceret. Unus aūt pro peccato alteri' satisfacit, dum penā pro peccato alterius debitā,in se suscipit. Hmōi aūt defect' corpales scilicet mors,fames,sitis z hmōi,sunt pena peccati, qō est in mūdū per adā introductū:fz illud ro.5.per vnū hoiem peccatū intrauit in mūdū,z per peccatū mors. Unde quentes fuit quātū ad finē incarnationis,qz hmōi penalitates i nostra natura susciperet vice nostra secundū illud isa.53.vere languores nostros ipse tulit. Sco propter fidez incarnationis astruendā. Cū enim natura humana nō alter esset nota hoib',nisi put hmōi corpalib' defectibus subiacet:si sine his defectibus filius dei humanā naturā assumpsisset, videretur nō fuisse verus homo,nec verā carnez habuisse,sed phātasticā:vt manichei posuerūt. Et ideo vt dicitur phil.2.exinaniuit semetipsum,formā serui accipiens,in similitudinē hoium factus,z habitu inuētus vt hō. Unde z beatus tho.per aspectū vulnerū est ad fidē reuocatus:vt dicitur Jo.20. Tertio propter exēplū patiētie,qō nobz exhibet.passiones z defectus humanos fortiter toleranda.vnde dicitur hebr.12.sustinuit a peccatoribus aduersus semetipsum ctradictionē, vt nō fatigemini,animis vestris deficiētes.

¶Ad primū Ergo dicendum, q̄ satisfactio pro peccatis alterius, habet quidem q̄si materiā penas q̄s aliq̄s pro peccato alterius sustinet:sed pro principio hz habitū aie,ex quo inclinat ad volēdū satisfacere p alio,z ex quo satisfactio efficacia hz. Nō enim esset efficax satisfactio,nisi ex charitate procederet:vt infra dicet. Et ideo oportuit animā christi z perfectā esse quātū ad habit'sciaz z virtutū,vt haberet facultatē satisfaciendi:z q̄ corp' eius esset subiectū infirmitatibus,vt ei satisfactiōis mā nō deesset. ¶Ad scām dōm,q̄ fm nāle habitudinē q̄ est inter aiam,z corpus,ex gloria aie redūdat gloria ad corpus. Sed hec naturalis habitudo in christo subiacebat volūtati diuinitatis ipsi' ex q̄ factū est,q̄ beatitudo remaneret in aia,z nō derivaret ad corpus,iz caro pateretur q̄ conueniunt nature passibili:fz illud qō dām.dicit,q̄ bñ placito diuine voluntatis,permitteba tur caro pati z operari que ppria. ¶Ad tertium dicēdum, qō pena sequit culpā actualē vt originalē:qāq; quidē eius q̄ ponitur:q̄q; aūt alterius,pro quo ille q̄ penas patiatur,satisfacit. Et ita accidit in christo, secunduz illud isa.53.ipse

¶Super articulum.4.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Super articulum secundum.

¶ Innitur duo fiunt. Primo ponitur vna distinctio bimembris cum conditionibus membrorum ꝛ multiplicitate vtriusq; Secūdo ꝓcedit̄ur ꝗsto tribus conclusionibus distinctio est. Necessitas est duplex actionis vel naturalis. Conditio necessitatis coactionis est quō est ab extrinseco multiplicitas eius est q cō

f.q.15.ā pēs carnis ꝛ ergo. 3.m. et Secunda ꝓclusio est, 2m. Et Corpus christi secun 3.di.3.q dum conditionē ꝓ 1.art. 2. pie nature, subiacuit q.1.c. fi. necessitati coactionis repugnantis nature corporali: vt patet de christo ꝓfectus ꝛ flagello genti. Tertia conclusio est. In christo non fuit necessitas coactionis repugnantis volūtati diuine aut humane absolute: sed solū secundū naturales motum voluntatis. hec conclusio non aliter probatur: sed ex declaratione terminorū relinquitur euidens apud theologos. Declaratur siquidem voluntas absolute, hoc est consequens ratione deliberante ꝛ naturalis: ꝓout natura liter refugit mortem, corporis nocumēta.

¶ Vbi nota primo, q apud autorem hic: de liberatio est actus rationis. Et voluntas dicitur deliberata denominatiue a ratione deliberante, ꝛ causaliter: quia cōsequitur rationem deliberantē (que scilicet rō oibus cōsideratis concludit aliquid esse malū vel bonum: fugiendū vel prosequendum) ꝛ sequitur motus voluntatis cō formis tali ratioi appetens vel fugiens: qui vocatur voluntas deliberata. Naturalis autem voluntas vocat motus illa voluntatis: qui cōsequitur rationem apprehendentem bonū vel malum non cōsideratis oibus circūstantijs. sed ipsum nudum obiectum bonū ꝛ vulneratus est ꝓpter iniq̄tates nr̄as, attritus est ꝓpter scelera nr̄a. ¶ Ad 4.m dōm, q infirmitas assumpta a xp̄o non impediuit fi nē incarnationis: sed maxime ꝓmouit: vt dictum est. Et ꝗuis per hmōi infirmitates ab scōderet eius diuinitas: manifestabat tamē humanitas, que est via ad diuinitatē perue niendi: ſm illud ro.5. accessuz habemus per iesum christū ad deū. Desiderabāt autē antiqui patres in christo, nō quidē fortitudinē corporalem, sed spirituales, ꝑ quā ꝛ diabolū vicit, ꝛ humanam infirmitatem sanauit.

¶ Utrum christus necessitatem his defectibus subiacendi assumpserit. Arti. 2.

Ad scōm Sic ꝓceditur. Videtur q xp̄s non ex necessitate his defectib⁹ subiacuerit. Dicitur enim Isa. 53. oblatus est, q; ipse voluit. et loquitur de oblatione ad passionē. Sed voluntas opponit̄ necessitati. Ergo xp̄s nō ex necessitate subiacuit corporalib⁹ defectib⁹. ¶ Ꝑ. Dīn. dicit in 3. libro. Nihil coactum in christo cōsiderat, sed aia volūtaria. Sed q est volūtarium, nō est necessariū. Ergo huiusmodi defectus nō fuerūt ex necessitate in christo. ¶ Ꝑ. Necessitas infert ab aliquo potētiou. Sed nulla creatura est potētior quā aia christi, ad quā pertinebat propium corpus cōseruare. Ergo huiusmodi defect⁹ seu infirmitates nō fuerūt in xp̄o ex necessitate.

Sed cōtra Est, q apo. dicit ro.8. Misit deus filium suū in similitudinem carnis peccati. Sed conditio carnis peccati est q habeat necessitatem moriendi ꝛ sustinendi alias huiusmodi passiones. Ergo talis necessitas substinēdi hos defectus fuit in carne christi.

Rñdeo Dō, q duplex est necessitas. Una quidem coactionis: que fit ab agente extrinseco. Et hec quidem necessitas cōtrariat̄ nature ꝛ volūtati: quoꝝ vtrunq; est ꝓpriꝰ intrinsecū. Alia aūt est necessitas naturalis, que consequit̄ ꝓpriꝰ naturalia: puta formā, sicut necessariū est ignē calefacere, vel māz, sic̄ necessariū est corpus ex necessarijs cōpositū, diſſolui. ¶ Sciz igitur hanc necessitatē, q cōsequit̄ mām, corp⁹ xp̄i subm fuit necessitati mortiz ꝛ aliorū hmōi defectuū, q; sicut dcm est, ꝑplacito dīne volūtatis, carut xp̄i permutebat agere ꝛ pati que ꝓpria. Hec aūt necessitas cātur ex ꝓncipijs carnis hūane: vt dictū est. ¶ Si autē loquamur de necessitate coactionis: ſm quidē qō repugnat nāe corporali, sic iterū corpus xp̄i ſm oditionē ꝓprie nāe, necessitati subiacuit ꝛ claui ꝓfoditis ꝛ flagelli ꝑcutiētis. Sciz vero q necessitas tal repugnat volūtati, manifestum est ꝙ in xp̄o nō fuit necessitas hoꝝ defectuum: neq; p respectū ad diuinā voluntatem: neq; p respectū ad volūtatem humanam christi absolute, put sequit̄ rationē deliberatē: sed solum secundū naturales motum voluntatis, ꝓout. s. naturaliter refugit mortem, ꝛ etiam corporis nocumenta.

Ad ꝓmū Ergo dōm, q xp̄s dicit obligatus, q; voluit ꝛ volūtate diuina, ꝛ volūtate hūana deliberata: li mors esset cōtra naturalē motum volūtatis (puta vitam, ſanitatē) vel malū: puta mortē, infirmitatē, flagellari, ꝛ huiusmodi: ad hmōi em̄ apprehensionē, sequitur naliter motus voluntarius bonū, vel nolēs malū. Et tamē vt dcm est, superaddita rōni cōsideratione circūstātiarū (puta mori ꝓpter bonū ꝛ utris) sequitur in voluntate motus volitiōis re⁹ mali: puta mortis ꝓpter iustitiā; ꝛ nolitiōis re⁹ boni: puta vite cū detrimēto virtutis. Remit siquidez ꝛ negatiuo talis actus virtutis: pura recusationis humane. ¶ In rñsione ad 2m vide q autor nec tatem coactionis contrarie corpori (que in corpe ar⁹ ꝛ re⁹ potis christi poterit hic extēdit etiam ad anīmā christi ſm ꝙ ꝓpriā naturā ꝛ quia supius dixit q anima xp̄i fuit priam naturam ꝛ tem non potuit. tare naturales rerum: ſm quas contrariat clauis esse potest. carnē humanā: q sit potēs seruare. pus illesum a putione: q̄m hoc miraculo fieret. est q litera docet. ¶ Super articu. ¶ Innitur duo fiunt. Primo ponitur vna distinctio bimembris cum conditionibus membrorum ꝛ multiplicitate vtriusq; Secūdo ꝓcedit̄ur ꝗsto tribus conclusionibus, distinctio est. Necessitas est duplex actionis vel naturalis. Conditio necessitatis coactionis est quō est ab extrinseco multiplicitas eius est q cō

vulneratus est ꝓpter iniq̄tates nr̄as, attritus est ꝓpter scelera nr̄a. ¶ Ad 4.m dōm, q infirmitas assumpta a xp̄o non impediuit fi nē incarnationis: sed maxime ꝓmouit: vt dictum est. Et ꝗuis per hmōi infirmitates ab scōderet eius diuinitas: manifestabat tamē humanitas, que est via ad diuinitatē perue niendi: ſm illud ro.5. accessuz habemus per iesum christū ad deū. Desiderabāt autē antiqui patres in christo, nō quidē fortitudinē corporalem, sed spirituales, ꝑ quā ꝛ diabolū vicit, ꝛ humanam infirmitatem sanauit.

¶ Utrum christus necessitatem his defectibus subiacendi assumpserit. Arti. 2.

Ad scōm Sic ꝓceditur. Videtur q xp̄s non ex necessitate his defectib⁹ subiacuerit. Dicitur enim Isa. 53. oblatus est, q; ipse voluit. et loquitur de oblatione ad passionē. Sed voluntas opponit̄ necessitati. Ergo xp̄s nō ex necessitate subiacuit corporalib⁹ defectib⁹. ¶ Ꝑ. Dīn. dicit in 3. libro. Nihil coactum in christo cōsiderat, sed aia volūtaria. Sed q est volūtarium, nō est necessariū. Ergo huiusmodi defectus nō fuerūt ex necessitate in christo. ¶ Ꝑ. Necessitas infert ab aliquo potētiou. Sed nulla creatura est potētior quā aia christi, ad quā pertinebat propium corpus cōseruare. Ergo huiusmodi defect⁹ seu infirmitates nō fuerūt in xp̄o ex necessitate.

Sed cōtra Est, q apo. dicit ro.8. Misit deus filium suū in similitudinem carnis peccati. Sed conditio carnis peccati est q habeat necessitatem moriendi ꝛ sustinendi alias huiusmodi passiones. Ergo talis necessitas substinēdi hos defectus fuit in carne christi.

Rñdeo Dō, q duplex est necessitas. Una quidem coactionis: que fit ab agente extrinseco. Et hec quidem necessitas cōtrariat̄ nature ꝛ volūtati: quoꝝ vtrunq; est ꝓpriꝰ intrinsecū. Alia aūt est necessitas naturalis, que consequit̄ ꝓpriꝰ naturalia: puta formā, sicut necessariū est ignē calefacere, vel māz, sic̄ necessariū est corpus ex necessarijs cōpositū, diſſolui. ¶ Sciz igitur hanc necessitatē, q cōsequit̄ mām, corp⁹ xp̄i subm fuit necessitati mortiz ꝛ aliorū hmōi defectuū, q; sicut dcm est, ꝑplacito dīne volūtatis, carut xp̄i permutebat agere ꝛ pati que ꝓpria. Hec aūt necessitas cātur ex ꝓncipijs carnis hūane: vt dictū est. ¶ Si autē loquamur de necessitate coactionis: ſm quidē qō repugnat nāe corporali, sic iterū corpus xp̄i ſm oditionē ꝓprie nāe, necessitati subiacuit ꝛ claui ꝓfoditis ꝛ flagelli ꝑcutiētis. Sciz vero q necessitas tal repugnat volūtati, manifestum est ꝙ in xp̄o nō fuit necessitas hoꝝ defectuum: neq; p respectū ad diuinā voluntatem: neq; p respectū ad volūtatem humanam christi absolute, put sequit̄ rationē deliberatē: sed solum secundū naturales motum voluntatis, ꝓout. s. naturaliter refugit mortem, ꝛ etiam corporis nocumenta.

Ad ꝓmū Ergo dōm, q xp̄s dicit obligatus, q; voluit ꝛ volūtate diuina, ꝛ volūtate hūana deliberata: li mors esset cōtra naturalē motum volūtatis

siquidem loquitur, vbi omnino theologica est materia: qualis est ista.

¶ Super articulum quartum.

Titulus consistit in vniuersalitate defectuū humanorum corporaliū: an scilicet omnes assumi a christo fuerit conueniens. ¶ In corpore vna est conclusio responsiua questo. Non fuit conueniens vt christus assumeret omnes defectus seu infirmitates humanas. Probatur. Christus assumsit defectus humanos ad satisfaciēdum pro peccato humane nature: ergo illos tantum defectus assumere debuit, qui consequuntur ex peto communi totius hūane nāe, nec ñ repugnāt pfectioni scie ꝛ gre: q̄ non fuit conueniēs vt oēs defect⁹ seu infirmitates hūanas assumeret. Alias p3. Et prima ꝓtia ꝗad primā ptē, relinquit clara. Quo ad secūdam verū probatur: q ad satisfaciendū ꝓ peccato humane nāe, req̄rit satisfactor perfect⁹ in aia scia et gra. Scōa autē: q defectus sunt trifariā quidam repugnātes pfectioni scie tie, vt ignorantia: vel gre, vt pnitas ad malū, ꝛ difficultas ad bonū. qdā ꝓticulares vt varij morbi. qdam cōes toti humane nature, vt fames, sitis, fatigatio, mors ꝛc. ¶ Vbi nota tria. Primo, q q; rationis ordo poscit, vt satisfactio q penalis est rideat culpe (vt culpe cōi rideat pena cōis) iō hꝰa ex eo q̄ christus defect⁹ penales assūpsit ad satisfaciēdum ꝓ peto nāe humane, optime vt clarū intlit cōsequēs, q̄ solos cōmunes humane nature defectus penales assumere debuit. Secō, q; q; negatio ꝓticulariū defectuum in xp̄o illata, non erat probata (cuius fuerit ꝓbata affirmatio vniuersaliū defectuz in eodez ex proportione pene ad culpā) ideo litera subiungit rationē eximētē corp⁹ xp̄i a ꝓpalibus defectibus ex negōe causarum eorundē ad negationē eoū procedētē: ex eo q defectus ꝓpriꝰ principij vel principiorū, aut ex defectu ꝓgressus vite, quoꝝ neutrū in christo locum habere potuit. ¶ Et siquis obiecerit q; posſit esse aliquis horū defectuū ex tertia causa puta ex celo vel concursu elementi alicuius sciat oēs hmōi cōcursus causatiuos morbi ꝓpalis, nihil aliud esse q̄ defectū principij: cōcurrēs. n. causa ympedit principia ad defectū ꝓfectus formatiue, cām ꝓpriā in litera. ¶ Tertio q autor do cet. ¶ Sed restat hic dubiū, quo pacto licuerit vbi de defectib⁹ corporis agitur, ignorātiā inter defectus cōes cōputare: quā cōstet ignorātiā esse defectum anime. ¶ Ad hoc dicitur, q autor ꝛ tractet de defectibus corporis: inserit tamē vniuersalē doctrinam de defectibus humanis, qui nō debuerunt assumi a christo: vt ex vniuersali regula habeat̄ descriptio inter defectus humane: vt dam. dicit. ¶ Ad scōm patet responsio ex dictis. ¶ Ad tertium dōm: q nihil fuit potēt⁹ q̄ anima xp̄i absolute: nihil tū ꝓhibet aliquid fuisse potentius quantuz ad hunc effectum: sicut clauus ad ꝓfoſandū. Et hoc dico ſm q anima christi cōsideratur secundum propriam naturam ꝛ virtutem.

¶ Utrum Christus defectus corporales contraxerit. Arti. 3.

Ad tertiū Sic ꝓceditur. Videtur, quod xp̄s defectus corporales ꝛcerit. Illud em̄ contrahere dicimur, qō simul cum natura ex origine trahimus. Sed xp̄s simul cū natura humana defectus ꝛ infirmitates corporales per suam originē traxit a matre, cuius caro huiusmodi defectibus subiacebat. Ergo videt q hos defectus contraxerit. ¶ Ꝑ. Id qō ex ꝓncipijs nature causat simul cum natura trahitur, ꝛ ita cōtrahit. Sed huiusmodi penalitates causant ex ꝓncipijs nature humane. Ergo eas xp̄s contraxit. ¶ Ꝑ. Scōm huiusmodi defectus xp̄s aliꝭ hoibus simulat: vt dr heb. 2. Sz aliꝭ hoies hmōi defectus cō trahūt. q vī q ēt xp̄s hmōi defectus ꝛcerit.

Sed cōtra Est, q hmōi defectus contrahunt ex peccato: ſm illud ro. 5. q vnū hoiem peccatū intrauit in hunc mundū, ꝛ per peccatū mors intrauit in hunc mūdū: vt dr ro. 5. Et iō illi ꝓprie dīr hos defectus cōtrahere, qui ex debito peccati hos defect⁹ incurrūt. Christ⁹ aūt hos defect⁹ non habuit ex debito peccati: q; vt aug. dicit exponēs illud Joāz. qui de sursuz venit sup oēs est: de sursuz venit xp̄s. a. de altitudine nāe hūane, quā hūt aī peccatū primi hois. Accepit. nām humanā absq; peccato, in illa puritate, in qua erat in statu innocētie. ꝛ sic̄ modo potuisset assumere humanā nām absq; defectibus. Sic igit patet q christus non contraxit hos defectus, quasi ex debito peccati eos suscipiens: sed ex ꝓpria voluntate.

Ad ꝓmū Ergo dōm, q caro virginalis peccatum: ꝛ iō hos defect⁹ contraxit. Sed christus nām ex virgine assumpsit absq; culpa. ✝ Et sic̄ potuisset nāz assumere absq; pena: sed voluit suscipere penā ꝓ opus ire redemptionis implendū: vt dictū est. Et iō habuit hmōi defectus nō ex debito, sed voluntarie assumendo. ¶ Ad scōm dōm, q cā mortis ꝛ aliorū corpaliū defectuuz in humana nā, est dupler. Una quidē remota, q̄ accipitur ex parte ꝓnciploū nālium humani corpis, in quantū est ex cōtrarijs compositum, sed hec cā impediebat ꝓ originalē iustitiā. Et iō ꝓpria cā mortis ꝛ aliorū defectuū, est peccatū: per q̄ subtracta est originaliz iustitia. Et ꝓp hoc q; xp̄s fuit sine peccato, ꝛ non cōtraxit se huiusmodi defectus: sed volūtarie assumpsit. ¶ In responsione ad secundū, nota q; secundū theologos ꝓprie loqui, mortis esse ꝓpriꝰ mortē aūt cōtrahere ex ꝛitis. Fomes, ꝛ

ctus etiā corporis qui debuerūt vel non debuerunt assumi. Et hoc ꝓpter ꝓnitatē ad malū ꝛ difficultatē bonī: q̄m alia est lex in membris humanis volumus bonum hoc agimus. id aūt q̄ de ignorātia admiscetur, exempli gratia posſit esse. ¶ Sed q; hec rñsio, dicta ſm cūdē cōtrariū separat, dum ignorātiā vt ex̄plus, ꝓnitatē vero ad malū, ꝛ difficultatē ad bonū vere interpretatur. Alr dicit, q ꝓ ignorātiā hic intelligit copiū corpalis cārūa ignorantie. Nascunt siquidē alīq inepti ad scientiā, sicut alij inclinati ad irā et hmōi. ¶ Sed hoc mīus cōsonat litere, dicit̄ ꝛ defect⁹ repugnātes pfectioīs scie vl̄ gre: defect⁹ corpis spāles: cōstat aūt has coplones ex obstitates a temperantia humane medicinalis iter species cialis computari defectus. ¶ Ūñ dōm est, q ignorātia duplr sumi pōt. Uno modo sc̄ ꝛ sic est defectus non corporis, sed aie, sicut scia. cōtraria. n. circa idem nata sunt fieri. Uel sc̄ cūdū suā cām occasionalem cōem toti nature hūane: et sic est defectus tenēs se ex parte corporis: q̄m ex hoc ipso q aia fit in corpore, non recipit influxū scie a superioribus ꝛ manet ignorās. In cuius signuz statim q a corpe sepat aia perficitur scia infusa a suo ꝓtore. Christ aūt lz susceperit animā i corpore, non susceꝑit tñ defectū scie cōmitā arti. 7. ex hoc q fit i corpore q̄m ab initio eius aia replecta est ꝛ ītā ꝛ ifusa scia: vt p3 ex antedictis. Et ideo inter defectus corporis, hoc est se tenentes ex parte corporis, computata est hoc in loco ignorātia. ¶ In respone ad 2m perspicaciter vide, quod anime christi ſm se debebat plenio omnis gratie ꝛ scientie, ex hoc ipso q erat assumpta a verbo: est em̄ hoc sum ptum ex ioan. 1. vidimus eū plenuz gratie ꝛ veritatis quasi vnigenitū a patre. Et do cemur ex hoc non solum differētiam intentā in litera inter scientiam ac gratiaz ꝛ defectus q̄ille debebat ac christi ſm se, hoc est ob ꝓpriā perfectionem, isti vero solum ꝓpter aliud, hoc est satisfactionē ꝛ exēplariatē ꝛc. sed etiaz q̄ nō sunt duo miraculosa generās dat vnā gratione formā, ꝛ cōsequētia ad formam, ita in materia assumptionem. Et propterea sicut debentur genito concomitantia formam, debito naturalitas debetur assumpte anime plenitudo gratie ꝛ scientie, debito quasi naturali, seu connaturalis ordinis. Connaturalis quippe est assumpte anime plenitudo gratie ꝛ scientie.

Etqual. 4. q. 11. arti. 1.

¶ Super questionis. 15. Artic. 1.

Titulus clarus est.

¶ In corpore est vnica conclusio ꝛ ſm a. Chr̄s nullo mō assumpsit

defectum pcti. Probatur. Defect⁹ assumpti a xpo sunt assumpti ad tria ꝫ est ad satisfaciendū. p natura humana: ad cōprobandā suā hūanitatem: et ad exēplū fruris: sed defect⁹ pcti ad nihil horuꝫ vꝫ. ergo maior ꝫ er ꝑ⁹ ar⁹ ꝓcedentis qōnis. Minor. Sigillatim quo ad singulas ptes clare probat in lra: ita vt non sit opus exponere.

¶ Super arti. 2m.

In titulo fomes peti importat inclinationem appetit⁹ sensitivi in id quod contrariatur recte rationi: puta in superfluam delectationem, in excessiuam cupiditatem: & similia.

¶ In corpore vnica est conclusio responsiua quesito. In xpo nō fuit fomes peti. Probatur 2ª ꝓ sic. Virtus moralis facit rationalē ptē aie in qua est rōni esse subditā: & tāto magis ꝙto pfectior fuerit: ꝫ quanto virt⁹ in aliquo fuerit magis perfecta: tanto magis in eo debilitatur vis fomitis: ergo in xpo nō fuit fomes peccati. Añs declar. in temperātia: & mansuetudine. Ratio consequētia patet: q: ad rōnem fomitis primet inclinatio appetitus sensualis in id qđ est ꝛ rōnē. Sed a vero q: in xpo fuit vꝫ scōm pfectissimū gradum. Quod probat: q: xps perfectissime habuit grām, & omnes virtutes morales. Secundo probatur cōclusio principalis: quia iste defectus nō est ordinabilis ad satisfaciendum: sed potius inclinat ad contrarium satisfactionis: ergo nō debuit assumi a christo. Et patet sequela ex ꝓcedentibus.

¶ Occurrit hic dubiū quia ꝑm ꝓmam rōnez in lra allatam: sup qđ nō solū in xpo: sed & in puris hoibus, puta ioanne baptista, non fuerit fomes peccati: q: in ipso a ꝓ⁹ fuerunt virtutes perfectenon soluꝫ in habitu (vt sunt i pueris baptizatis) ꝫ in exercitio: quū fuerit tante pfectionis: vt iustitia appellatus sit vt dicit gl. inverbo iustitia: vbi scripturꝫ est: Justitia ante eum ambulabit.

¶ Ad hoc dicitur q differentia inter aiam xpi & aliorū est: q aia christi est ꝑm ꝙ erant aie in statu innocētie ꝑpi pati & opari ꝙ ꝓpria, ꝛ ꝙuū est carni bis satisfaceret, & vt ꝓtutē hūane nāe ꝓpro baret, & vt nob fieret ex⁹ ꝓtutꝫ. Sedꝫ q tria manifestū ex ꝙ dfectū pcti assumere ꝛ debuit. ꝓio qđē q: pcm nihil opat ad satisfactionē. quimo ꝓtutē satisfactionis impedit: q: vt ꝺ⁹ eccle. 34. dona iniquoꝝ nō ꝓbat altissim⁹. Silr & ex pctō nō demōstrat veritas hūane nāe: q: pcm nō ptinet ad hūanā nām (cuius deus est cā) ꝛ magis ē ꝺ nām ꝑ seminationē diaboli introductū: vt dam. dic. tertio peccādo ex⁹ virtutꝫ ꝓbere nō potuit: cū pctm ꝺtur virtuti. Et tō xps nullomō assumpsit defectū pcti, nec originale nec actuale: ꝫ illud qđ dicitur. 1. pe. 2. qui peccatum non fecit.

Ad primū Ergo dōm, ꝙ sic dam. in 3. li. duplr ꝺ⁹ aliquit de xpo. Unomō ꝫ ꝓpetatē nālē & hipostaticā sic ꝺ⁹ deꝰ fct⁹ ē hō, & ꝙ passus est ꝑ nob. Alio mō ꝫ ꝓpetatē psonalē & hitualē: put scz aliq ꝺr de ipso in psona nr̄a, ꝙ sibi ꝺm se nullo mō ꝙuenit. Un & iter. 7. rl'as ticonij ꝗs aug. ponit i. 3. de do. xp̄iana, ꝓia ponit ꝺ dño & eius corpe: cū. f. xp̄i & eccle vna psona estimat. Et ꝫ hoc xps ex psona mēbrorum suoꝝ loquēs dicit, ꝙba delictoꝝ meoꝝ: non ꝙ i ipo capite delicta fuerit. ¶ Ad 2m dōm, ꝙ sic dicit aug. 10. sup gen. ad lram, nō oīmō xps fuit i adā & i alijs patrib⁹, ꝙ nos ibi fuimus. Nos em fuim⁹ in adā ꝑm scialē rōnem & ꝫ corpulētā subam: q: f. vt ipe ibidē ꝺ⁹ cū sit in scie & visibil' corpulētia & iustibilis rō, vtrūq currit ex adā. Sz xps visibilē carnis substātiā ex carne ꝙmis sūpsit, rō ꝺo ꝙce ptiōis ei⁹ non a scie virili sed longe aliter, ac desup venit. Un nō fuit in adā ꝫ seminalez rōnē, ꝛ solū ꝑm corpulētā ꝥam. Et tō xps nō accepit actiue ab adā hūanā nām, sed solū mātr: actiue & o a spūsctō. Sicut & ipe adā mātr sumpsit corp⁹ ex limo terre, actiue aūt a deo. Et ꝓp ꝫ xps nō peccauit in adam: ꝙ fuit solū ꝑm materiā. ¶ Ad tertiū dōm, qđ xps ex sua tētatiōe & passiōe nos auxiliat⁹ ē, ꝓ nobis satisfaciēdo: ꝫ pcm nō coopat ad satisfactionē, ꝫ magis ipaz impedit: vt dcm ē. Et tō nō oportuit ꝙ pcm in se �something, sed oīno esset pur⁹ a pcō: alioquin pena quā sustinuit fuisset sibi debita ꝓ ꝓpio pcō. ¶ Ad quartū dōm, ꝙ deꝰ fecit xp̄m pctm: non qđē vt in se pctm �something, ꝫ qr fecit eū hostiā ꝓ pcō. Sicut & osee. 4. ꝺ⁹, pcā ppli mei comedēt. f. sacerdo tes: qui ꝑm legē comedebāt hostias ꝓ pctō oblatas. Et ꝑm hunc modū ꝺ⁹ isa. 53. ꝙ dōs posuit in eo iniquitatez omnium: qr. f. eū tradidit vt esset hostia ꝓ pctis omniū hominū.

¶ Vel fecit eū pcm. i. hitez sikitudinē carnis peccati: vt ꝺ⁹ ro. 8. ꝫ ꝓp corpus passibile & mortale qđ assumpsit. ¶ Ad quintū dōz, ꝙ penites laudabile exemplū dare pōt, non ex eo ꝙ peccauit: sed in ꝫ ꝙ voluntarie penam sustinet ꝓ pctō. Un xps dedit maximū exemplum penitentiæ⁹ dū nō ꝓ⁹ peccato ꝓpio, sed ꝓ peccatis aliorū voluit penaz subire.

¶ Utrū in xpo fuerit fomes pcti. Artī. 2.

Ad scōm Sic ꝓceditur. Videt ꝙ in xpo fuerit fomes pcti. Ab eodez enī ꝓncipio deriuat fomes pcti et passibilitas corpis siue mortalitas. s. ex subtractiōe originalis iustitie: ꝙ simul inferiores vires aie, sudebant rōni, et corpus aie. Sed in xpo fuit passibilitas corꝑis & mortalitas. Ergo ē & ei⁹ fuit fomes pcti. ¶ Ꝓ. Sicut dam. dicit in. 3. lib. Benepla cito diuine voluntatis permittebatur caro xp̄i pati & opari ꝙ ꝓpria, ꝫ ꝓpriū est carni ꝙtū ad elōgatiōnē a peccato, animę vero religiosorum quā cunq; sanctificatorum in vtero, in via sunt sicut animę hominis qui incidit in latrones: & non fuit spoliatus est gratis, sed vulneratus naturalibus. Et ita naturalis inclinatio partis sensitiue ad bonum sibi conueniens erat per virtutem ꝓuidentiæ ꝓfectam ordinata secunda ꝓfectione: vt nulla ignorantia vel inordinatio eorum alijs annexa esset. Et solum est naturalis inclinatio ꝑtis sensitiue in bonum sibi conueniens: sed talis inclinatio est virtuosa. Et ꝓpterea non fuit fomes in xpo. Secunda, quia fomes ꝓcedit ex ignorantia & inordinatione ꝓtis sensitiue. Sed in xpo non fuit ignorantia. Primū ꝓbatur. Quia ignorantia ꝓcedit ex plenitudine. Secunda, quia fomes ꝓcedit ex defectu ꝓfectionis. ¶ In rōne autē fuit plenitudo ꝓfectionis & sciē. Ergo in xpo non fuit fomes peccati, ita non fuit in eo ignorantia.

Ad primū Ergo dicendū, ꝙ natura pliciter cōsiderari. Uno mō scōm rōnez sue speī. & ꝑm hoc dicit dam. eā esse ignorātem & seruilē. Unde subdit, nā serua ꝙdē est hois natura ei⁹ q fecit ipaz, dei. f. & nō ꝫ futurox cognitionē. ¶ Aliomodo pōt ꝓsideraꝛi ꝑm ꝫ plenitudinē scie & gre: ꝑm illud Jo. ꝓio, vidim⁹ eū ꝙsi vnigenitū a ꝑre, plenū gre & ve rit⁹. Et ꝫ mō nā humana i xpo ignorātiā nō �something. ¶ Ad 2m dōm, ꝙ xps ex simplicē notitiā. ¶ Ad 3m dōm, ꝙ loquitur ibi ꝓpha de scia humana xp̄i. Dicit ꝙ anteq sciat puer. f. ꝫ hūanitatē, vocare ꝑez suū. f. ioseph (q ꝑ ei⁹ fuit putatiu⁹) & mr̄ez suam. f. mariā, auferet fortitudo damasci. Quod nō est sic intelligēdū. q. aliqū fuerit hō, & ꝫ nesciuerit: sed a nō ꝫ sciat. i. anteq̄ fiat hō sciam ꝫ hūanā, auferet, vt ad lram, fortitudo damasci & spolia samarie, ꝙ regē assyrioꝝ. vt ꝓpha luter, qui nōdū nat⁹, ꝓ ꝑm suū solā inuocatione saluabit, vt glo. hiero. ibi exponit. Augustin⁹ in ꝑmo. de epi. ꝺ⁹ ꝫ ē ꝓplētū in adoratione magoꝝ. Aut em anteq̄ ꝙ humanā carnez hūana ꝙba ꝓferret, accepit ꝓtutē damasci, sc. ꝺuitias, in qb⁹ damascus ꝑsumebat: in vero samarie ꝺē ipsi erāt: samaria nāq; ꝓ idolatria ponit: illic cū ꝓpul⁹ ad idola colēda ꝙuersus est. Hec igit ꝓma spolia puer idolatrie detraxit. Et sc ꝫ hoc intelligitur anteq̄ sciat. i. anteq̄ ostendat se scire.

¶ Utrū aia christi fuerit passibilis. Art. 4.

Ad quartū Sic ꝓcedi tur. Videt ꝙ aia christi non fuerit passibilis. Ubi em patit nisi a fortiori: q: agēs ꝑfatⁱ⁹ est patiente, vt ꝫ p aug. 12. sup gen. ad lram, & ꝓ ꝑm. 3. de aia. Sz nulla creatura fuit ꝑfatior ꝙ aia christi. & ita nō fuit passibilis: frustra em i ea fuisset potētia patiēdi, si a nullo pati potuisset. ¶ Ꝓ. Tull⁹ in li. de tusculanis qōnibus dicit, ꝙ passiōes aie sunt qđā egritudines. Sz in aia xp̄i nō fuit ali ꝙ egritudo: nā egritudo aie seqt̄ pctm: vt patet ꝑ ysak. sana animā meā, q: peccaui tibi. Ergo in xpo nō fuerūt aie passiones. ¶ Ꝓ. Passiones aie, videntur ide esse cū fomite peccati, vnde & aposto lus ro. 7. vocat eas passiones peccatoꝝ. Sz in christo non fuit fomes peccati: vt supra dictū est. ergo videtur ꝙ non fuerint in eo aie passiones & ita aia christi nō fuit passibilis.

Sed ꝫ Est, ꝙ in ꝑsalm. dicit ex ꝑsona christi. Repleta est malis anima mea. Non quidē peccatis, sed humanis malis. i. doloribus: vt glos. ibi exponit. Sic ergo anima christi fuit passibilis.

¶ Utrū in christo fuerit aliqua ignorantia.

Sed ꝫ Ignorātia per ignorantiā non tollit. Christus aūt ad hoc venit vt illuminaret hīs qui i tenebris & in vmbra mortis sedēt, & in xpo ignorantia nō fuit.

Ꝛ ndeo Dicēdum, ꝙ sicut in xpo fuit plenitudo gre & virtutis, ita in ipso fuit plenitudo oīs scientie: vt ex ꝑmis gratie & virtutis excludit fomitē peccati, ita plenitudo scientie excludit ignorātiā, ꝙ sciē tie opponit. Añ sicut in xpo non fuit fomes peccati, ita non fuit in eo ignorantia.

Ad primū Ergo dicendū, ꝙ natura pliciter cōsiderari. Uno mō scōm rōnez sue speī. & ꝑm hoc dicit dam. eā esse ignorātem & seruilē. Unde subdit, nā serua ꝙdē est hois natura ei⁹ q fecit ipaz, dei. f. & nō ꝫ futurox cognitionē. ¶ Aliomodo pōt ꝓsideraꝛi ꝑm ꝫ plenitudinē scie & gre: ꝑm illud Jo. ꝓio, vidim⁹ eū ꝙsi vnigenitū a ꝑre, plenū gre & ve rit⁹. Et ꝫ mō nā humana i xpo ignorātiā nō ꝑfuit. ¶ Ad 2m dōm, ꝙ xps ex simplicē notitiā. ¶ Ad 3m dōm, ꝙ loquitur ibi ꝓpha de scia humana xp̄i. Dicit ꝙ anteq̄ sciat puer. f. ꝫ hūanitatē, vocare ꝑez suū. f. ioseph (q ꝑ ei⁹ fuit putatiu⁹) & mr̄ez suam. f. mariā, auferet fortitudo damasci. Quod nō est sic intelligēdū. q. aliqū fuerit hō, & ꝫ nesciuerit: sed a nō ꝫ sciat. i. anteq̄ fiat hō sciam ꝫ hūanā, auferet, vt ad lram, fortitudo damasci & spolia samarie, ꝙ regē assyrioꝝ. vt ꝓpha luter, qui nōdū nat⁹, ꝓ ꝑm suū solā inuocatione saluabit, vt glo. hiero. ibi exponit. Augustin⁹ in ꝑmo. de epi. ꝺ⁹ ꝫ ē ꝓplētū in adoratione magoꝝ. Aut em anteq̄ ꝙ humanā carnez hūana ꝙba ꝓferret, accepit ꝓtutē damasci, sc. ꝺuitias, in qb⁹ damascus ꝑsumebat: in vero samarie ꝺē ipsi erāt: samaria nāq; ꝓ idolatria ponit: illic cū ꝓpul⁹ ad idola colēda ꝙuersus est. Hec igit ꝓma spolia puer idolatrie detraxit. Et sc ꝫ hoc intelligitur anteq̄ sciat. i. anteq̄ ostendat se scire.

¶ Utrū aia christi fuerit passibilis. Art. 4.

Ad quartū Sic ꝓceditur. Videt ꝙ aia christi non fuerit passibilis. Ubi em patit nisi a fortiori: q: agēs ꝑfatⁱ⁹ est patiente, vt ꝫ p aug. 12. sup gen. ad lram, & ꝓ ꝑm. 3. de aia. Sz nulla creatura fuit ꝑfatior ꝙ aia christi. & ita nō fuit passibilis: frustra em i ea fuisset potētia patiēdi, si a nullo pati potuisset. ¶ Ꝓ. Tull⁹ in li. de tusculanis qōnibus dicit, ꝙ passiōes aie sunt qđā egritudines. Sz in aia xp̄i nō fuit ali ꝙ egritudo: nā egritudo aie seqt̄ pctm: vt patet ꝑ ysak. sana animā meā, q: peccaui tibi. Ergo in xpo nō fuerūt aie passiones. ¶ Ꝓ. Passiones aie, videntur ide esse cū fomite peccati, vnde & aposto lus ro. 7. vocat eas passiones peccatoꝝ. Sz in christo non fuit fomes peccati: vt supra dictū est. ergo videtur ꝙ non fuerint in eo aie passiones & ita aia christi nō fuit passibilis.

Sed ꝫ Est, ꝙ in ꝑsalm. dicit ex ꝑsona christi. Repleta est malis anima mea. Non quidē peccatis, sed humanis malis. i. doloribus: vt glos. ibi exponit. Sic ergo anima christi fuit passibilis.

Ꝛ ndeo Dōm, ꝙ aiam in corpore constitutā duplr contingit pati. Uno mō passione corporali: alio mō passiōe aiali. Passione qđē corpali patit ꝑ corpis lesionē. Cū em aia sit forma corpis, ꝫ is est ꝙ vnū sit esse aie & corpis: & tō corpe pturbato p aliquē corporeā passionē, necesse ē ꝙ aia p accidēs pturbet. s. ꝺtū ad eē, ꝙ hz i corpe. Quia igit corp⁹ xp̄i fuit passibile & mortale (vt supra hītū ē) necesse fuit vt etiā ei⁹ aia ꝫ mō passibilis eēt. Passione aūt aiali pati ꝺ⁹ aia ꝑm opationē, ꝙ vel est ꝓpria aie, vel ꝓncipalius est aie ꝙ corporis. Et ꝙuis ēt scōz intelligere & sentire dicat ꝫ mō aia aliq̄d pati: ꝛ ꝫ sicut i scōa ꝑte dcm est, ꝓpriissime dr passiones aie, affectiones appⁱ⁹ sensitiui: que in xpo fuerūt, sicut & cetera q̄ ad nām hois pertinēt. Añ aug. dicit in. 14. de ci. dei. Ipse dōs i forma serui vitā agere dignat⁹, hūanitas adhuc eas vbi adhibēdas esse iudicauit: nec em i quo verū erat hois corp⁹, & verus hois aīus, falsus erat hūanus affectus.

¶ Sciēdū tn est, ꝙ hmōi passiōes alr fuerūt in xpo ꝙ i nobis, qtū ad tria. ꝓio qđē qtū ad ōm: q: in nobis plerūq; hmōi passiones ferunt ad illicita: qđ i xpo nō fuit. Scōo qtū ad ꝓm⁹: q: hmōi passiones frequēter in nobis ꝙuiunt iudiciū ratiōis: ꝫ in xpo omnes mot⁹ sensitiui appetit⁹ otiebant ꝫ dispōne ratiōi. Unde aug. dicit. 14. de ci. dei. ꝙ hos motus certissime dispēsatiōis gratia, ita cū voluit xps succepit animo hūano, sicut cuz voluit factus est hō, tertio quātū ad effectū: quia in nobis quādoq; hmōi mot⁹ nō sistūt in appetitu sensitiuo, sed trahūt rationē, qđ in christo nō fuit: q: motus naturaliter hūane carni cōuenientes, sic ex eius dispōne in appetitu sensitiuo manebāt, ꝙ ratio ex his nullo modo impediebantur facere ꝙ ꝙuenie bāt. Unde hiero. dicit super math. ꝙ dns nr̄ vt veritatē assumpti probaret hois, vere qui dem contristatus est: sed ne passio in aio illius dñaret per ꝓpassionem ꝺ⁹ ꝙ cepit cō tristari: vt passio perfecta intelligatur, quādo aio. i. rationi dñatur: ꝓpassio autem qñ est inchoata in appetitu sensitiuo, sed vltra⁹ non se extendit.

Ad ꝑmū Ergo dōm, ꝙ aia xp̄i potuit ei non supuenire, ꝑsterī ꝺtute dīna: sed ꝓpa volūtate se passiōib⁹ subiiciebat rā cōpatib⁹ ꝗs aīalib⁹. ¶ Ad 2m dōm, ꝙ tullⁱ⁹ ibi locꝫ ꝫ opionē stoicoꝝ: q nō vocabāt passiōes ꝺsciūs mot⁹ appe⁹ sēsitiui, ꝫ solū inordinatos. tales aūt passiōes manifestū est in xpo nō fuisse. ¶ Ad 3m dōm, ꝙ passiōes pec catoꝝ, sunt mot⁹ appetit⁹ sensitiui in illicita tēdētes: ꝙ ñ fuit i xpo, sicut nec fomes peccati.

¶ Utrū in xpo fuerit dolor sensibilis. Art. 5.

Ad ꝗntū Sic ꝓceditur. Uidetur ꝙ i xpo nō fuerit verus dolor sensibilis. Dicit em hilarius in. 10. de trī. Cū ꝓ⁹ christo mori, sit vita, qđ ipe in mortis sacramēto voluisse estimādus est, q̄ ꝓ se mouentib⁹ vitā repēdit. Et infra dicit. Unigenitus deꝰ hominē verū, nō deficiens a se deo, sumpsit: i quo ꝙuis aut ict⁹ incideret, aut vuln⁹ descēderet, aut nodi cōcurrerēt, aut suspensio eleuaret, afferrēt qui dē hec impetū passionis, nō tn dolorē passionis inferrēt. Nō igit in xpo fuit verus dolor. ¶ Ꝓ. Hoc ꝓpriū videt esse carni i peccato ꝓ⁹ lesionis. est dolor sensibilis: sed in christo fuit virtuꝫ, ergo. ¶ Probatur mīor quo ad ꝓmum: quia corp⁹ christi erat passibile & mortale. Quo ad secundum vero: q: anima christi perfecte habuit omnes potentias naturales.

¶ Nota hic vitie, q: il la duo in litera ꝓsita reꝑsita ad dolorem non sunt dolorīs partes: ꝫ causē sufficientes. Dolor nāq; nec est lesio nec ꝑceptio lesionis: sed est passio apetitus sensitiui cōsurgens ex corpis lesione ꝑcepta sensitiue nā quātūcūq; corpus lederet & fla, ello clauo vel gladio, si non ꝑciperetur non consurgeret dolor & ꝑ tet quum ledūtur hi qui patiūt extasim. Et rursus quantūcūq; corpus ledat: & lesio ꝓcipiat intellectu vel imaginatione: si non sentit non sequit dolor: vt ꝑz in ꝺs q calē dis adhuc plagis sit perlediturus. Hi enim magnā lesionem patientes vix dolent: quia fere illā non sentiunt ꝓbato organo tactus: quam cū cognoscunt esse magnā cor ꝑis lesionē. Ex hoc cñ q: quātitas dolorꝭ iuxta quātitatem sensatiōis ꝙsequitur: hī q dolor absolute sensationem absolute lesionis corꝑis cōsequitur: ita q si nullus esset lesionis sensus: nullꝰ esset dolor.

¶ In rñsione ad ꝓmū: dubium occurrit ad hominem: quia autor ꝑ⁹ius in qōne. 14. artī. 3. ad secundū dicit cōpositionem ex cōtrarijs esse causam remotā: peccatum ꝙ vero causam ꝓximam mortis: et alicui defectum nature hu manemūc vero dicit peccatum esse causam ꝓximā: ex cōpositione ex cōtrarijs est causam propinquā hoīs defectuum ꝙomodo stant hec simul:

¶ Ad hoc ꝺr̄ ꝙ ꝓdicta verificant referendo eās defectuꝫ ad nām hūanam: hic aūt dicta verificantur referendo eaſdez ad singulares filios ade. Nā si ad naturā ꝑpetes humanam: inuenies cōpositionem ex ꝫ: his cām esse mortis et defectuum remotam: q: impediebatur a ꝑuenientia oꝛ ginali iustitia: vt in suum non posset esse cuum: ac per hoc pec catum tollens origi-

ſ. q. 27 ar. 3, c. 2m. Et. 3. di. 17, ar. 1. q. 2. 4m Et opꝰ. 3, c. 231.

ſ. q. 46. ar. 6. c. Et. 3. di. 15. q. 1. ar. 3. q. 1 Et vi. q. 26. ā. 8. cor. fi. et octauū. Et opu. 3. c. 239.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nalē iustitiā phibē-
tē defectus sit mortis
z defectum prorima
cām̄ ponitue (vt cō
positio ex Trijs) sed re
mouendo phibens:
z ꝺ superi⁹ autor do-
cuit. Si vo ad singl-
los filios Ade spe-
ctes: inuenies peccatū
esse cām̄ prīm̄am (vt
pote vniuersalē cām̄
in filo vt dictuz est ordine: sed vt remouen-
tē prohibens) cōpositionem aūt ex contra-
rijs in hoc hoie esse
propinquam cauſam
mortis z defectum:
quia hec sola sufficit
ad cauſandū mortem
et defectus corporales. ¶Sed quoniam
tam cōpositio ex ctra
rijs ẽ peccatum, est
cauſa vniuerſalis ab-
ſolute, et particularis
in hoc ideo aliter dici
tur, q̄ prius dictum,
verum est quo ad ſp
ſas cauſas: nunc vero
dictum verum est quo
ad exequutiones ip ſa
rum cauſarum. Nam
ſi ad cōponem er cō-
trarijs z petiñ. ſpecte
mus: inuenīt compoſi
tio prior z peccatum
tollens ſuperuenien-
tem iuſtitiam: inuenī
tur poſterior cauſa. et
hoc ſupis docuit au
tor dicēs cōpoſitionez
remotā petiñ vero p
mā cauſam. Si aūt
ſpectem⁹ ad exequū-
tiones cauſalitatum
vtriuſq; : innenimus
petiñ eſſe priorē cām̄:
q̄ prius petiñ ſuſtu-
lit iuſtitiā: phibētem
mortem z defectū, z
deinde compoſitio ex
Trijs intulit defectus
z mortē. Et ideo au-
tor hic dicit peccatū
eſſe primā cām̄ mor-
tis z defectus, z
deinde cōpoſitio ex
Trijs intulit defectus
z mortē. Et ideo au-
tor hic dicit peccatū
eſſe primā cām̄ mo-
tis z defectuum: quia
ab ipſo incipit mors
z defectus oīnis: com
poſitio autem dicitur
cauſa propinqua: q̄
compoſitio ex contra-
rijs poſt peccatum ere
quito eſt operationez
ſuam qua mortem de
fectuſque intulit. Et
hec eſt vera expō ho-
rum dictorum.

¶Super Art. 6m.

Tulius clarus.

¶In corpore
Et opu. vnica eſt concluſio re-
ſponſiua queſito. Sic
cut in chriſto potuit
eſſe verus doctor: ita
potuit in eo eſſe ve-
ra triſtitia, probatur.
Anima chriſti potuit aliquid ap-
prehendere interius
vt nocium: ergo po
tuit in eo eſſe vera
triſtitia: ſicut et ve-
rus dolor. Hoc mani
feſtatur q̄ z quantuz
ad ſe, z quantum ad
alios potuit apprehē-
dere aliquid vt noci-

f.q. 46. ar. 8. Et. 3. di. 15. q̄. 2. ar. 3. q̄. 3. c. 1. 5.

ccepte, q̄ neceſſitati dolor ſubiaceat. Sz ca
ro xpi nō eſt cū pctō ccepta, ſz ex ſpū. ſ. i. vte
ro virginali. Nō g̃ ſubiacuit neceſſitati patiē
di dolorē. ¶ Delectatio cōtemplationis
diuinoz diminuit ſenſum doloris: vñ z mar
tyres in paſſionibus ſuis tolerabilius ſuſti-
nuerūt ex conſideratiōe diuini amoris. Sz aīa
xpi ſumme delectabat in ꝺe templatione dei,
quē per eſſentiaz videbat: vt ſupra dictū eſt.
Non ergo poterat ſentire aliquem dolorez.

Sed ꝺ Eſt, q̄ ita: ſz dicitur. Vere do-
lores noſtros ipſe tulit.

Rñdeo Dicēdū, q̄ ſicut ꝓz ex his q̄ in
ſcōa ꝓte dcā ſūt) ad vitatē do
lois ſenſibilis, requirit leſio corpis z ſenſus
leſionis. Corp⁹ aūt xpi leđ poterat: q̄ erat
paſſibile z mortale: vt ſupra habitū eſt. Nec
defuit et ſenſus leſionis: cum aīa xpi pfecte
habuerit oēs potētias naturales. Unde nul
li dubiū ꝺz eſſe, quin i xpo fuerit ver⁹ dolor.

Ad primū Ergo dōm, q̄ in oīb⁹ ſi
tibus z vbis z ſitibus, hila-
rius a carne xpi nō vitatē doloris, ſz neceſſi
tatem excludere intēdit. Uñ poſt ꝑmiſſa ver
ba ſubdit. Neq; n. cū ſituit aut eſurruit aut
ſieuit, bibiſſe dōs aut māducaſſe aut doluiſ-
ſe mōſtrat⁹ eſt. Sz ad demōſtrandā corpis
veritatē, corpis conſuetudo ſuſcepta eſt: ita vt
nāe nre cōſuetudine, cōſuetudini ſit corpis
ſatisfactū, vt cū potū z cibū accepit, nō ſe ne
ceſſitati corpis, ſz conſuetudini tribuit. Et ac
cepit neceſſitatē p comparationem ad cām
primā honi defectuū, que eſt pctm: vt ſupra
dictū ē vt. ſ. ea rōne dicat caro xpi nō ſubia
cuiſſe neceſſitati honi defectuū, qi nō fuit in
ea pctm. Uñ ſubdit. Huīt em̄. ſ. xps corp⁹: ſz
oīginis ſue ꝓpriū, neq; ex vitijs hūane cō
ceptionis exitis, ſed in forma corpis nſi, vir
tutis ſue ꝑtē ſubſiſtēs. Quantū tñ ad cauſaz
ꝓpinquā hoz defectuū, q̄ eſt ꝓpoſitio Trio
rum, caro xpi ſubiacuit neceſſitati horz defe
ctuū: vt ſupra dctm̄ eſt. ¶Ad ſcōz dōm, q̄
caro in pctō cōcepta ſubiacet dolori, nō ſolū
ex neceſſitate nāliū principioꝝ, ſed et ex ne-
ceſſitate reat⁹ pcti. Que q̄dē neceſſitas i xpo
nō fuit: ſz ſolū neceſſitas nāliū principioꝝ.

¶Ad tertiū dōm, q̄ (ſic ſupra dictū ē) virtu
te diuinitatis xpi, diſpēſatiue ſic beatitudo
in anima continebatur, q̄ nō deriuabat ad
corpus, vt eius paſſibilitas z mortalitas tol
leretur. Et eadem ratione delectatio cōtem
plationis, ſic retinebatur in mente, q̄ nō de-
riuabatur ad vires ſenſibiles, vt per hoc do
lor ſenſibilis excluderetur.

¶Utrum in chriſto fuerit triſtitia. Arti. 6.

Ad ſextū Sic proceditur.
Uideť, q̄ in xpo
non fuerit triſtitia. Dicitur em̄
de chriſto iſa. 42. Non erit tri-
ſtis nec turbulētus. ¶ Ꝓ. Pro-
uer. 12. ꝺz. Nō ꝺtriſtabit iuſtū, quicūq; ei acci
ꝺerit. Et huius rōnē ſtoici aſſignabāt: q̄ nul
lus triſtat niſi de amiſſione ſuoꝝ bonoꝝ: iu
ſtus aūt nō reputat bona ſua niſi iuſtitiā et
virtutē q̄s nō ꝑt amittere: alioquin ſubſice-
ret iuſt⁹ fortune: ſi ꝑ amiſſiōe bonoꝝ fortune
triſtaret, Sz xps fuit maxime iuſt⁹: ſm illō
hiere. 23. hoc eſt nomen q̄ vocabūt eum dōs
iuſtus noſter. Ergo in eo non fuit triſtitia.

¶Ꝓ, Phs dicit in. 7. eth. q̄ oīnis triſtitia eſt
malū z fugiēdū. Sed nullū malū fugiendū
fuit in xpo. Ergo in chriſto non fuit triſtitia.

¶Ꝓ. Sicut augu. dicit. 14. ꝺe ci. ꝺei. triſtitia
eſt ꝺe his q̄ nobis nolentib⁹ accidūt. Sed ni
hil ꝓcſſ⁹ eſt xps ꝛ ſuā voluntatē: ꝺz em̄ iſa. 53.

oblatus eſt, quia voluit. Non ergo in chriſto
fuit triſtitia.

Sed ꝺ Eſt, q̄ dicit dōs matth. 26. Tri
ſtis eſt aīa mea vſq; ad mortez.
Et amb. ꝺicit in. 3. ꝺe tri. vt homo triſtitiam
habuit: ſuſcepit enim triſtitiam meā conſiꝺe
ter: triſtitiam nomino, qui crucem predico.

Rñdeo Dōm, q̄ ſicut dctm̄ eſt, ꝺele-
ctatio diuine cōtemplatiōis,
ita ꝓ diſpēſatiōne diuine vtutz retinebat in
mente xpi, q̄ non ꝺerinabat ad vires ſenſitt-
uas, vt ꝓ hz ꝺolor ſenſibilis excluderet. Sicut
aūt ꝺolor ſenſibilis eſt i appetitu ſenſitiuo, ita
triſtitia. Sz eſt ꝺifferētia ꝺz motiuū ſiue ob
iectiū: nam obiectū z motiuū ꝺoloris, eſt leſio
ſenſu tactus percepta: ſicut cū aliquis vulne
ratur. Obiectū aūt z motiuū triſtitie, eſt no-
ciuum ſeu malū interius apphenſum ſm p
rōnem ſiue p imaginationem (vt in ſcōa pre
habitū eſt) ſicut cū aliquis triſtat ꝺe amiſſio
ne grē vel pecunie. Poruit autē aīa xpi inte-
rius apprehendere aliq̄ꝺ, vt nociuū: z ꝺctum
ad ſe, ſicut paſſio z mors eius fuit: z ꝺctū ad
alios, ſicut pctū diſcipuloꝝ vel etiā iudeoꝝ
occidentiuz ipſum. Et ꝛō ſicut in xpo potuit
eſſe verus ꝺolor, ita potuit in eo eſſe vera tri-
ſtitia. Alio tamen modo ꝺz in nobis: ſm illa
tria que ſupra aſſignata ſunt, cum cōiter de
paſſionibus anime chriſti loquerem⁹.

Ad primū Ergo dōm, q̄ triſtitia re-
mouetur a chriſto ſm paſ
ſionem perfectā: fuit tñ in eo inchoata ſm ꝓo
paſſionē. Uñ ꝺr matth. 26. cepit cōtriſtari z
meſtus eſſe. Aliud em̄ eſt cōtriſtari, aliud inci-
pere cōtriſtari: vt hier. ibiꝺē ꝺicit. ¶Ad 2m̄
dōm, q̄ ſicut Augu. ꝺicit in. 14. ꝺe ci. ꝺei, ꝓo
tribus pturbatiōibus. ſ. cupiꝺitate, letitia z
timore, ſtoici tres eupatias. i. bonas paſſio
nes, in aio ſapientis poſuerūt. ſ. ꝓo cupiꝺita
te voluntatez, ꝓo letitia gauꝺium, ꝓo metu
cautionē. Sed ꝓo triſtitia negauerūt aliq̄ꝺ
poſſe eſſe in aio ſapiētis: q̄ triſtitia ꝺe malo
eſt, q̄ꝺ iam acciꝺit. nullū aūt malū exiſtimāt
poſſe accidere ſapienti. Et hoc ideo eſt: q̄ nō
credebāt aliq̄ꝺ eſſe bonū niſi honeſtū, q̄ꝺ ho
mines bonos facit: nec aliquid eſſe malū niſi
inhoneſtū, ꝓ q̄ꝺ hoies mali fiunt. Quāuis
aūt honeſtū ſit principale hois bonū, z inho-
neſtum principale hois malū (q̄ hec ꝓtinent
ad ipſam rōnē, q̄ eſt principalis in hoie) ſunt
tñ quedā ſcōaria hois bona, que ꝓtinent ad
ipſum corpus, vel ad exteriores res corpori deſeruientes.
hoc poteſt in animo ſapiētis eſſe triſtitia quantum ad appr.
ſenſitiuum, ſm apprehēſionem huiuſmoꝺi maloꝝ. non tñ
iſta triſtitia perturbet rationē. ¶Et ꝺz hoc intelligitur q̄
triſtabit iuſtū quicquiꝺ ei acciꝺerit: q̄. ſ. ex nullo acciꝺēs
ratio perturbatur. Et ꝺz hoc triſtitia fuit in chriſto ſm ꝓ
nem: non autem ſm paſſionez. ¶Ad 3m̄ ꝺicendū, q̄ꝺ omn
ſtitia eſt malū pene: non autem eſt ſemper malum culpe,
quādo ex inordinato affectu procedit. Unde aug. ꝺicit. 14.
ꝺei. Cū rectā rationē ſequunt iſte affectiones, z q̄n z vbi op
ꝺictis) erat habitualis: nec oportebat eſſe actualem: quoniam habitus eſt
quo quis operatur quum vult: z propterea poterat chriſtus nō vrēdo ſcien
tia euentus, quam habebat, apprehendere malum futurum quaſi incertuz:
z ſic habere in ſuo appetitu timoris motuz quo ad omnia (ſicut z triſtitiā)
non quo ad aliquid tantum. ¶Et augetur ꝺubium: quia ex eo q̄ꝺ in Chri-
ſto non erat redundantia ſuperiorum ad inferiores partes, aut ecōtra: ſed
vna quaq; pars ſibi propria exercebat: conſentaneum eſt: vt eſtimatiua ſeu
cogitatiua Chriſti cum ratione non vtente ſcientia infuſa de certitudine
euentus mortis, quamuis vtente ſcientia future mortis, apprehenderit ma
lum futurum vt incertum ipſi cogitatiue quo ad euentum: et ex tali ap-
prehenſione fuerit timor: quo ad omnia: quum imaginatiua ſeu cogita-
tiua ſit mouens immediatum appetitus ſenſitiui. ¶Ad horum euiden-
tiam ſciendum eſt, quod ſermo litere eſt de Chriſto homine ſimpliciter et
abſolute: z non eſt de Chriſto ſecundum quid: z ita quod vtraque conclu-
ſio verificatur de Chriſto ſecundum id quod conuenit Chriſto ſimplici-
ter. Conſtat autem de Chriſto non ꝺici ſimpliciter: quod incertus erat

et

¶In corpore duo ſiunt. prime ꝺeclarantur cōꝺitiones requiſite ad cauſan
ꝺum timorem: 2o reſpꝺetur queſito cum ꝺiſtinctione hūmodi: z concluſio
nibus ꝺuabus. Quo ad 1m̄. Conꝺitiones ſunt 4or: apprehenſio mali futu-
ri. Sed hec ꝺifferentia nō ſufficit: q̄ nō eſt vſq; quaq; ꝺifferentia: quo-
niam futurū poteſt ha
bere rationem preſen-
tis: z tunc non timor:
ſed triſtitia cauſatur.
Apprehenditur autez
malum futurum ſub
ratione preſentis, qñ
vt certū apprehenꝺi-
tur: z ꝺeo incertū ſeu
poſſe vitari eſſe ꝺz ma
lū futurū, q̄ timorem
ingerit. Et hec ꝺia in
litera ex conuenientia
z ꝺifferētia inter triſti
tiā z timorē claręꝺiꝛ.
¶Sed bene nota ver
ba litere: ſi omnimo-
ꝺā certituꝺinez hēat:
qñ etſi eſt certuz quo
ad ſubſtantiā: z incer
tū quo ad tps (vt con
tingit cōiter ꝺe moꝛ-
te) aut quo ad gḟs
mortis (vt cōtingit ꝺā
natis ad mortē hmōi)
ḟtum admiſcet ꝺe in
certituꝺine: tñ poteſt
immiſceri ſpei euaꝺē
ꝺi: z conſequenter ti-
moris. Nec putes p-
terea enumeratas ee
omnes timoris cau-
las: quoniam ſat fuit
propoſito eas condi-
tiones afferre, ſecun-
ꝺum quas ꝺifferen-
ꝺum eſt qualiter fuit
z qualiter non fuit in
chriſto timoꝛ: ꝺe timo
re enim ꝺiffuſe in pa
ſſione tractatū eſt.
¶Quo ad 2m̄ diſtin-
ctio eſt. Timoꝛ poteſt
conſiꝺerari ḟtum ad
ꝺuoꝛ: ḟtū ad motū
appetitus ſenſitiui ex
quibus: ſicut ſupra
ꝺictum eſt in ar. 4. huius
queſtionis.

¶In riſione ad
mento notifie
mero principalis
ſionum. ſ. ſpei
piditatis. ꝺeſpe
nis timoris z tri
z intelliges qua
bas quatuor ſto
bant ſtoici.

¶Super arti

Tulius
7m.

mortis timoꝛē expellēs, ad gḷiaz eos ſit mar
tyrij exhortat⁹. Nō g̃ in chriſto rōabile eſt fuiſ-
ſe timoꝛē. ¶Ꝓ. Timoꝛ nō vꝛ eſſe niſi ꝺe ma-
lo q̄ꝺ nō pōt hō vitare. Sz chs poterat vita
re, z malū pene, q̄ꝺ paſſus eſt, z malū culpe
q̄ꝺ alios accit. Ergo i xpo nō fuit aliq̄s timoꝛ.

Sed ctra Eſt, q̄ ꝺr marci. 14. Le-
pit Jeſus pauẽ z tẽdere.

Rñdeo Dicendū, q̄ ſicut triſtitia cāt
ex apphēſione mali pñtis, ita
timoꝛ cātur ex apphēſione mali futuri. Upp
henſio aūt mali futuri ſi oīmoꝺā certituꝺinē
habeat, non inducit timoꝛē. vñ phs ꝺicit i. 2.
rhecto. q̄ timoꝛ nō eſt niſi vbi eſt aliqua ſpes
euaꝺēꝺi. Nā qñ nulla ſpēs eſt euaꝺendi, ap-
prehenꝺitur malū vt pñs: z ſic magis cauſat
triſtitiā ḟ timoꝛē. ¶Sic ergo timoꝛ poteſt
cōſiꝺerari ḟtū ad ꝺuo. Unomō quātū ad ẖ
q̄ appetitus ſenſitiuus, naturaliꝛ refugit coꝛ
pis leſionē: z triſtitiā ſi ſit pñs, z ꝓ timoꝛē,
ſi ſit futura. Et hoc mō timoꝛ fuit in chriſto,
ſicut z triſtitia. ¶Alio mō pōt cōſiꝺerari ẖz
incertitudinē futuri aꝺuētus: ſicut qñ nocte
timemus ex aliquo ſonitu, quaſi ignoꝛantes
quid hoc ſit. Et quantum ad hoc timoꝛ non
fuit in chriſto: vt ꝺama. ꝺicit in tertio libꝛo.

Ad primū Ergo dōm, q̄ iuſtus ꝺr
eſſe abſq; terroꝛe, ſm q̄
terroꝛ importat pfectā paſſionē, auerſētē ho
minē ab eo q̄ꝺ eſt rōnis. Et ſic timoꝛ nō fuit
in xpo: ẖz ſolū ſm ꝓpaſſionē. Et ideo ꝺicitur
q̄ Jeſus cepit pauere. q. ſm ꝓpaſſionem vt
hiero. exponit. ¶Ad ſm ꝺicendū, q̄ hilariꝰ
eo modo a chriſto excluꝺit timoꝛē, quo exclu
ꝺit triſtitiā. ſ. quo ad neceſſitatē timēꝺi. Sed
tñ ad compꝛobandā veritatē humane nature,
volūtarie timoꝛem aſſumpſit: ſicut etiā et
triſtitiā. ¶Ad tertiū dōm, q̄ lz xps potue-
rit vitare mala futura ſm virtutē ꝺiuinita-
tis: erant tñ ineuitabilia vel non ꝺe facili vi-
tabilia ſm infirmitatem carnis.

¶Utrū in xpo fuerit admiratio. Arti. 8.

Ad octauū Sic procedi
tur. Uideť
q̄ in xpo non fuerit admiratio.
Dicit em̄ phs in primo meta.
q̄ admiratio cauſatur ex hoc q̄
aliquis videt effectū: z ignoꝛat cauſam. Et
ſic admirari nō eſt niſi ignoꝛātis. Sz in chri-

de euentu mali futuri: ſed ex poſitum, ſcilicet q̄ certus erat de euentu
mortis et reliquoꝝ malorum futuroꝝm: non ſolum inquantum ꝺeus:
ſed etiam inquantum homo: nec ſolum vt comprehenſor: ſed etiam vt
viator. quamuis ſecundum quid, hoc eſt ſecundum aliquam eius par-
tem, poſſit euentus incertitudo, non primarie: ſed negatiue intellecte,
illi attribui. Sed non propterea poteſt ratione partis attribui ipſi Chri-
ſto non fuit ignoꝛantia: vt dictum eſt. Ergo
in chriſto non fuit admiratio. ¶Ꝓ. Daſi. di-
cit in. 2. lib. q̄ admiratio eſt timoꝛ ex magna
imaginatione, z ideo phs ꝺicit in. 4. ethi. q̄ꝺ
magnanimus non eſt admirativus. Sz xps
fuit maxime magnanimus. Ergo in chriſto
non fuit admiratio. ¶Ꝓ. Nullus admiratur
de eo quod ipſe facere poteſt. Sed chriſtus
facere poterat quicquiꝺ magnum erat in re-
bus. Ergo viꝺetur q̄ ꝺe nullo admirabatur.

Sed ctra Eſt, q̄ ꝺicitur Matth. 8.
Audiens Jeſus (. ſ. verba
centurionis) miratus eſt.

Rñdeo Dicendum, quod admiratio
propue eſt ꝺe aliquo nouo et
inſolito. In chriſto autem non poterat eſſe
aliquid nouū z inſolitū, quantum ad ſcien-
tiam ꝺiuinā, neq; etiam quantū ad ſcientiaz
humanam, qua cognoſcit res in verbo, vel
qua cognoſcit res ꝑ ſpecies inditas, potuit
tñ aliq̄ꝺ eſſe ſibi nouū z inſolitū ſm ſcientiā
experimentalē: ſm quam ſibi poterāt quoti
ꝺie aliqua noua occurrere. ¶Et ideo ſi lo-
quamur ꝺe ipſo, quantū ad ſcientiā ꝺiuinā,
z ſcientiā beatam, vel etiā infuſam nō fuit in
chriſto admiratio. Si autez loquamur ꝺe eo
quantū ad ſcientiā experimētalem, ſic admi
ratio in eo eſſe potuit. Et aſſumpſit hūc ꝺe-
fectum + ad noſtram inſtructionem: vt ſcz
ꝺoceat eſſe mirādum, q̄ etiam ipſe mirabat.
Unde ꝺicit aug. in primo ſuper gen. contra
manicheos. Quod mirabatur ꝺominus, no
bis mirandum eſſe ſignificat: quibus aꝺhuc
opus eſt ſic moueri. Omnes ergo tales mo-
tus eius nō perturbati animi ſigna ſunt, ſed
ꝺocentis magiſterium.

Ad primum Ergo ꝺicendum, q̄
licet ¶Chriſtus nihil
ignoꝛaret poterat tamen aliquiꝺ ꝺe nouo
occurrere experimentali eius ſcientie ex quo
admiratio cauſaretur. ¶Ad ſecundum ꝺi-
cendum, q̄ chriſtus non admirabatur ꝺe fi-
ꝺe centurionis, ea ratione quod eſſet magna
quantum ad ipſum: ſed q̄: erat magna quan
tum ad alios. ¶Ad tertium ꝺicendū, quod
ipſe poterat facere omnia ſecundum virtutē
ꝺiuinam: ſecundum quam in eo admiratio
non erat, ſed ſolum ſecundum humanā ſcien
tiam experimentalem: vt dictum eſt.

¶Super articulum octauum.

Tulius clarus eſt.

¶In corpore vnica eſt concluſio. In chriſto ſolum quantum ad ſcien
tiam experimentalem potuit eſſe admiratio. Hec cōcluſio primo probatur
ꝺeinde redꝺitur ratio, quare iſta potentia poſita eſt in actu. Probatio eſt.
Admiratio eſt ꝺe nouo et inſolito: ſed chriſto nec ſecundum ſcientiam ꝺiui
nam, nec humanam in verbo: nec inditam: ſed tantum experimentalem: po
tuit occurrere aliquid nouum z inſolitum: ergo. Ratio actus eſt inſtructio
noſtra. Confirmatur autoritate Auguſtini.

f. 5.

ſtus ex malo futuro apprehenſo, non eſt timoꝛ niſi ſit cum ſpe euaſionis (vt
in litera ꝺicitur ex ariſtotele) ergo talis motus non eſt timoꝛ niſi equino-
cemur ſaluatur igitur per hoc ſufficienter in chriſto timoꝛ. ¶Ꝺubiū quo-
ꝺ alterum occurrit circa ſecundam concluſionem: quoniam ex hoc q̄ chri-
ſtus omnia futura certo cognouit: non ſufficienter excluꝺitur timoꝛ quo ad
incertitudinem euentus: quoniaz ſcientia anime chriſti (vt patet ex ſupra-
ꝺictis) erat habitualis: nec oportebat eſſe actualem: quoniam habitus eſt
quo quis operatur quum vult: z propterea poterat chriſtus nō vrēdo ſcien
tia euentus, quam habebat, apprehendere malum futurum quaſi incertuz:
z ſic habere in ſuo appetitu timoris motuz quo ad omnia (ſicut z triſtitiā)
non quo ad aliquid tantum. ¶Et augetur ꝺubium: quia ex eo q̄ꝺ in Chri-
ſto non erat redundantia ſuperiorum ad inferiores partes, aut ecōtra: ſed
vna quaq; pars ſibi propria exercebat: conſentaneum eſt: vt eſtimatiua ſeu
cogitatiua Chriſti cum ratione non vtente ſcientia infuſa de certitudine
euentus mortis, quamuis vtente ſcientia future mortis, apprehenderit ma
lum futurum vt incertum ipſi cogitatiue quo ad euentum: et ex tali ap-
prehenſione fuerit timoꝛ: quo ad omnia: quum imaginatiua ſeu cogita-
tiua ſit mouens immediatum appetitus ſenſitiui. ¶Ad horum euiden-
tiam ſciendum eſt, quod ſermo litere eſt de Chriſto homine ſimpliciter et
abſolute: z non eſt de Chriſto ſecundum quid: z ita quod vtraque conclu-
ſio verificatur de Chriſto ſecundum id quod conuenit Chriſto ſimplici-
ter. Conſtat autem de Chriſto non ꝺici ſimpliciter: quod incertus erat

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Super articulum nonum.

TItulus clarus.

¶ In corpore articuli sunt due cōclusiones responsiue questo. Prima est. Ira per vitium non potuit esse in xpo. Secunda est. Ira per zelum fuit in christo. Probatur conclusio vtraqs simul monstrando primo ex quibus constat ira (scz tristitia z appetitu vindicte) z distinguendo duplicez appetitum vindicte: vel non secundum ordinem rationis: vel secundum ordinem rationis. Ille ira per vitium ¶ Utrum in christo fuerit ira. Articu. 9.

s.dist.15 q.2.art 3.q.2.

AD nonū Videt q in xpo nō fuerit ira. Dicitur enim Ja.1. Ira viri, iustitiā dei nō operat. Sz q̄cūq fuit i christo, ad iustitiā dei ptinuit: ipse em̄ fact⁹ est nobis iustitia a deo: vt dī.1. ad cor.1. Ergo vī q i xpo nō fuerit ira. ¶ Cō. Ira mansuetudini opponit: vt pz in.4.ethi. Sz xpo fuit mānsuet⁹. Ergo in eo nō fuit ira. ¶ Cō. Greg. dicit in.5.moral. q ira p vitium, etcecat oculū mentis, ira vero p zelū, ipsum turbat. Sed in xpo mentis oculus non fuit excecatus nec turbatus. Ergo in christo non fuit nec ira per vitium, nec ira per zelum.

Sed cōtra Est, q Jo.2. de eo dicit esse impletū, q in psal. legitur, zelus domus tue comedit me.

Rñdeo dōz q sic i scōa pte dcm̄ ē, ira ē effect⁹ tristitie. Ex tristitia em̄ alicui ullata, ꝓsequit i eo cui ea sensitiuā p tē, appe⁹ pelledi illata iuria vt sibi vlc aliqs. Et sic ira ē passio cōpo[a] ex tristi[a] z appetu vindicte. Dictū ē at q i xpo tristi[a] eē potuit. Appetit⁹ ēt vindicte qnq; ē cū pcō. qñ. s. aliqs vidi ctā grit absqs ordine rōnis: z sic ira i xpo esse nō potuit: hmōi em̄ ē ira p vitiū. Qnq; vero talis appe⁹ ē sine pcō, imo ē laudabil: puta cū aliqs appetit vindictā em̄ ordinē iustitie, z hoc vocat ira p zelū. Dicē em̄ aug. sup Jo. q zelo domus dei comedit, qui oia puersa q videt cupit emendare, z si emendare non potest, tolerat z gemit. Et talis ira fuit in xpo.

12ae, qō. 46, arti. 3.5m. Et 22e, qō. 158, ira non per vitiū sed per zelum fuit. arti. 1, 2, 2, 3.

¶ Sup articulū. 10.

Et maj. q.12.ar. 3.ꝑ.2,

TItulus his duo terminis declaratur, scilicet vitoz et comprehensoz.

¶ In corpore vna est conclusio christus fuit simul comprehensor z viator: probatur. Christus ante passionem em̄ mentē plene videbat deum: et cum hoc anima eius erat passibilis. z corpus passibile z mortale: ergo habebat beatitudinem: ḡtū ad id q̄ est p̄ncipale in anime: z decrat ei beatitudo quātū ad aliā: ergo erat simul cōprehensor z viator. Alīs patet ex antedictis.

3.dist.14. q.1.art.2.z di.18.ar tic.2.

¶ Prima ꝑs ꝑbat: q beatitudo hominis q fect⁹ cōsistit in anima z corpore etc. Secūda autem: quia viator est qui tendit in beatitudinem: comprehensor qui obtinet. probatur auctē duplici ap.

Et vi.q. 26, arti. 10, 7, q. 29.a. 6. Et quo. li.11.q.2 artic, 1. Et opu. 3.c.238. Et opu. 38.c.3.7.

¶ Super.q.16.

HIc incipit 2a pars primi tractat de christo i qua expeditus his que de vnionis mysterio erāt dicēda, tractantur illa que ad vnionē consequuntur: vt pz in littera, i qua tota ista pars durans vsque ad questionem.26. distinguitur satis clare.

¶ Super arti. primū.

TItulus clar⁹ est.

¶ In corpore articuli tria sunt. Primo in cōmuni recitatur in quo conueniunt et differunt christiani circa propositum. z dicitur q conueniunt omnes in affirmatione istius propositionis: differūt autem in ratione affirmandi. ¶ Secūdo referuntur tria genera errorū circa rationem affirmandi illam. Primum est circa veritatem predicati: scilicet ly homo: z diuiditur in duos errores. Secundum est circa veritatem subiecti: scilicet ly deus: z continet vnum errorem. ¶ Tertiū est circa veritatem propositionis: hoc est circa esse significatum per ly est copulam verbalem dicte ꝓpositionis. z diuiditur in duos errores: computando illos quatuor modos: scilicet dignitatis, auctoritatis, affectionis vel inhabitationis pro vnico: et reliquum duarum hypostasium pro altero. Ita q̄ vniuersi errores hi sunt quinq; tani satis clare parent in litera ex prius dictis. ¶ Tertio respondetur questo vnica conclusione. Hec propositio, scilicet: deus est homo: est vera et propria suppositio incarnationis mysterio cium fide catholica. probatur. hoc nomen deus ex modo sue significationis potest supponere pro persona filij dei: ergo potest supponere pro supposito humane nature: ergo de deo potest predicari homo. Antecedens probatur: quia nomen significans naturam communem in concreto, potest supponere pro quolibet contento sub natura communi: vt patet inductiue in homine etc. Consequentia autem prima probatur: quia persona filij dei est vere z ꝓprie suppositū humane nature. Secūda aūt ꝓbatur: q de quolibet suppositō alicuius nature, potest vere z ꝓprie predicari nomē significans illam naturā in concreto. ¶ Ubi nota diligentissime: q in ista propositione, deus est homo: deus supponit pro persona humana: quia supponit pro persona filij dei quatenus est persona humana. Hinc enim infert q homo vere z ꝓprie predicatur de deo: quia nomen nature humane in concreto vere z propie predicat de quolibet suo supposito: z oportet essi subsumere, sed deus pro persona verbi, est vere z ꝓprie suppositum nature humane: ergo. ¶ Et scito q ista propositio, deus est homo, est quasi vna indefinita: z ideo ad veritatem eius sufficit q vna persona diuina sit homo et ad proprietatem ipsius sufficit predicatum esse equale aut maius subiecto (vt porphirius dixit) et se habere ad subiectum quasi per modum informantis: vt cuitentur implicita subiecta que oportet subintel ligi in propositionibus indirectis: puta risibile est homo, hoc est: ille qui est risibilis est homo. ¶ Unde sicut ista est vera et propria, homo est crispus: quia fortes est crispus: ita ista est vera et propria, deus est homo, quia vna persona diuina est homo habet enim se homo ad verbum vt est persona humana, tanq̄ formale vt autor docuit in.4. contra gen. cap. 49. in solutione sexte obiectionis.

¶ In responsione ad primum, collige copias doctrine ibi contente. Duo sī quidem ad metaphysicam, et tria ad logicam spectantia ibi docemur. primum metaphysicum mixtum logice est, q̄ non formarum diuersitas: sed incompossibilitas coeundi, est que fundat materiam remotam.

¶ Alterum mixtum fidei est, q̄ suppositio diuino neutra natura: diuina scilicet z humana in uest per accidens: sed per se. ¶ Primū logicum suppositio incarnationis mysterio est: hec propositio deus est homo, non est in materia remota neq; in contingentibus: sed naturali. Secundum est: homo predicatur de deo non per accidens sed per se. ¶ Tertium est, q̄ homo ꝑdicat de deo sicut species de sua hypostasi. Et declaratur qua ratione: subiungendo, non ratione forme sīgnificate per hoc nomen deus, quod est subiectum propositionis: sed ratione suppositi quod est hypostasis humane nature. Et prima quidem duo ab omnibus: acceptari videntur: quoniam sine his incarnationis mysterium saluari nequit: et de his superius multa dicta sunt. Sed tria vltima non carent questione: z singula discutienda sunt.

¶ Circa primum igitur horum scilicet hec propositio, deus est homo, est in materia naturali: dubium occurrit: quia omnis propositio in materia naturali est necessaria: alioquin non distingueretur contra propositionem in materia contingentibus: sed ista non est necessaria (non enim deus necessario est homo) ergo non est in materia naturali.

¶ Circa secundum, scilicet q̄ dicta propositio est per se. ex scoto z durando in. 3. di. tertii sent. dubiū occurrit. Scotus quidē probat tripliciter hāc propositionē esse veram non per se, sed per accidens logice loquēdo. Tum quia predicatum non est de intellectu subiecti. Tum quia si sic, predicaretur de quolibet contento sub subiecto: et sic spiritussanct⁹ z pater esset homo. Tum quia in propositionibus per se, subiectum supponit determinate: quia si indeterminate tantum supponeret, hec esset per se, animal est homo: quia potest verificari pro petro vel paulo: sed hoc subiectum deus non includit determinate plus filium quam patrem.

¶ Durandus vero inquit, puto q̄ magis propie potest dici vera per accidens quam per se: quia omnis propositio vera per se, est vera cum reduplicatione termini supra se: homo enim secundum q̄ homo est animal: z est risibilis. In proposito autem, deus secundum q̄ deus est homo, est falsa quia non forma significata per subiectum est ratio inherentie predicati ad subiectum: sed sola vnitas suppositi: que etiam in propositionibus per accidens, est tota causa verificationis earum. Et ideo hec propositio magis est dicenda per accidens quam per se. ¶ Circa tertium, scilicet homo predicatur de deo sicut species de sua hypostasi. Scotus vbi supra occurrit dicens, q̄ quia ista vnio non habet similem nullum est predicatus sicut in propositō: sed hec predicatio ex parte predicati est species: ex parte vero modi se habendi predicati respectu subiecti. est sicut accidens quintum predicabile: quia non est de ratione subiecti: et aduenit temporaliter subiecto existenti in actu completo eternaliter: et per hoc adueniet ita vt possit abesse. ¶ Ad horum euidentiam oportet tria premittere. Primum est q̄ ly deus potest quantum ad propositum spectat: dupliciter considerari: primo absolute. secundo vt contractum vel determinatum per predicatum: scilicet esse hominem: potest enim supponere ly deus secundum suam naturalem suppositionem: pro habente deitatem, absq; determinatiōe huius vel illius habentis deitatem, sicut homo pro habente humanitatem: et sic consideratur absolute: sicut quum dicitur deus clemens est. Potest quoque supponere pro certis suppositis diuine nature: quū talia sunt quo ad suppo

sed plenitudo sanitatis. i. incorruptiōis vigor. Sed xpo fuit passibile, tū fm mentē plene deo fruebat. Nō igit xpo fuit viator, sed pur⁹ cōprehensor. ¶ Scti q̄tū ad ie sunt in celo et in sepulchris, fruūt q̄dē britudine fz aīam, q̄tus corpa resurgent, ti subiaceāt: z tū nō dīr viatores, sed solū ꝓprehēsores. Ergo ri rōne licet corp⁹ christi fuerit mortale, qz tū mens eius deo fruebatur, videt q fuerit purus comprehēsor, z nullo modo viator.

Sed ꝛ Est, q̄ dī hier. 14. Mī colonus futurus es in terra, z quasi viator declinans ad manendum.

Rñdeo q aliqs dī viator, ex eo q tendit in britudinē: z prehensor aūt dī, ex hoc q iam britudinē obtinet fm illud. 1. cor. 9. sic currite vt cōprehēdatis. z phil. 3. sed aūt mō ꝓprehēdā. Hoīs aūt britudo pfecta ꝑsistit in aīa z corpore in sēda pte hitus est. In aīa q̄dē q̄tū ad id q̄ est et ꝓpriū fruitur mēs videt z fruit deo. In corpe vero, fz q corp⁹ resurgit ꝓpriū z in virtute, z in glia, z in incorruptiōe: vt dī. 1. cor. 15. xpo aūt passionē fm mentē plene videbat deū: z sic habebat beatitudinē quantū ad id q̄ est ꝓpriū aie. Sed ēt q̄tū ad alia deerat ei: quantū ad id q̄ est passibilis: z corpus passibile z mortale habebat: ergo erat et passibilis: z corpus passibile z mortale. Ergo supra dictus pz. Et iō simul erat comprehensor: et viator. Ad beatitudinē britudinē, fz mētē: scōario tū z q̄si instārale recrunt ad britudinē, corpa bōa. Sicut et ꝑbs dī ꝓmo eth. q exteriora bōa organice ꝓsunt britudini. ¶ Ad tertiū dōz, q̄ nō ē eadē rō de aīa b⁹ scōa de xpo: pp duo primo q̄d: q aie scōe nō sūt passibiles, sic fuit xpi, scōo q: corpa nō agūt aliqd p q̄d in britudinē tēdāt: sic fz corpis passiōes, in britudinē tēdebat, ēt tū ad gloriā corpis secundum esse z fieri.

¶ De his q̄ cōsequunt vnionē, ēt tū ad ea que ꝓuentunt christo. Questio. 16.

DEinde tur vnionē, Et primo. ēt tum ad ea que conueniunt xpo fm se. scōo de his que conueniunt xpo per ꝓparationē ad deū patrē. tertio de his que conueniunt xpo per comparationē ad nos. ¶ Circa primū considerandū occurrit prima quidē de his que conueniunt xpo fm esse z fieri. scōa de his que conueniunt xpo fm rationem vnitatis. ¶ Circa primū queruntur. 12. primo vtrū hec sit vera: deus est homo. scōo vtrū hec sit vera: homo est deus. tertio vtrū xps possit dici hō dūc⁹. quarto vtrū ea que cōueniūt filio hoīs possint ꝑdicari de filio dei z ecōtrario. quinto vtrū ea que conueniunt filio hoīs possint predicari de diuina nā: z de hūana que ꝓueniunt filio dei. sexto vtrū hec sit vera, filī⁹ dei factus est creatura. septio vtrū hec sit ꝑa, hō fact⁹ ē de⁹. octauo vtrū hec sit ꝑa: est creatura. nono vtrū hec sit ꝑa: iste hō: dem fato xpo: vel fuerit semp. decio mō vtrū ꝛ sit ꝑa: xps fz q̄ hō ē creatura. undecimo vtrū ꝛ sit ꝑa, xps fz q̄ hō est de⁹. 12. mō vtrū hec sit christus scōm q̄ homo est hypostasis vel persona.

¶ Utrum hec sit vera, deus est homo.

AD ꝓmū Uf q̄ hec sit falsa, de⁹ est hō. Ppō affirmatiua in mā remota est falsa. Sz hec ppō: de⁹ est hō: ē in mā remota: q: for[e] signite p ꝓpositum: sunt marie distātes. Luz q̄ ppō ꝑdicta sit affirmatiua q̄ sit falsa. ¶ Cō. Magis ꝓueniūt tres ꝓsone dīne adinuicē q̄ na nā z dīna. Sz i mysterio trinitat⁹ vna ꝓsona nō ꝓtur de nō ens dicimus q̄ ꝑ est filī⁹ vel eius. Ergo vī q̄ nec hūana possit ꝑdicari de deo: vt dicat q̄ de⁹ ē hō. ¶ Cō. Athanas⁹ dicit q̄ sicut aīa z corp⁹ vn⁹ est hō: ita deus z hō vn⁹ est xps. Sed est fla: aīa est corp⁹. Ergo ēt hec est fla: de⁹ est hō. ¶ Cō. Sicut ꝓprima parte habitū est, q̄ ꝑdicat de deo nō relative, sed absolute: ꝓuenit toti trinitati z singulis personis. Sz hoc nomē homo non est relatiuū: sed absolutū. Si g̃ vere ꝑdicat de deo: sequitur q̄ tota trinitas z quelibet ꝓsona sit hō. q̄ patet esse falsum.

Sed ꝛ Est, q̄ dicit phil. 2. Qui cū in forma dei eēt exinaniuit semetipsum etc. Et sic ille que est in forma dei eēt est hō. Sz ille qui est in forma dei: est de⁹. Ergo deus est homo.

Rñdeo q̄ ista ꝓpō, de⁹ est hō, ab oībus xpianis cōcedit: nō tū ab oībus fm eandē rationē. Multi em̄ hāc ꝓpōnem cōcedunt: nō fz ꝓpriā acceptionē hoīs. Nā manichei verū deū dicūt esse hoīem: non quidē vere sed simulitudinarīe: inquātū dicūt filiū dei corpus phantasticum

sitionem subiecta: qualia permittunt predicata: sicut quum in symbolo dicitur, deum de deo, ly deum supponit pro filio: z ly deo, pro patre. Et si in hac propositione deus est homo, accipiatur ly deus absolute: constat propositionem istam esse veram per accidens: sicut constat hanc esse per accidens, animal est homo. Accidit enim logice loquendo (vt nunc loquimur) animali esse hominem: ratione alicuius animalis hypostasis diuine que est homo. Si autem accipiatur ly deus vt subsistat determinationi predicati sic supponit pro persona filij que sola est homo: sicut quum dicitur q̄ homo peccando spoliauit genus humanum stola innocentie: supponi pro vno singulari scilicet adam. z sic sumi in hac propositione clare autor affirmat in litera in calce corporis articuli.

¶ Sed quia hoc non sufficit, sciendum est secundo: q̄ ly deus supponendo pro persona filij: dupliciter potest considerari. vel quo ad formam significatam, que est deitas: vel quo ad ipsam personam suppositam. Et quia extrema insimunant medium: hic subintelligas vel quo ad vtrumque. Et si quidem in hac propositione sumeretur deus supponens pro filio quo ad formam significatam: similiter clare constat. q̄ propositio esset per accidēs: accidit enim deitati ratione hypostasis verbi esse hominem. Et idem est in dicum si sumeretur quo ad vtrunque. Et propterea in proposito sumitur ly deus: vt supponit pro persona filij quo ad hypostasim: z hoc habes etiam clare in litera in calce responsionis ad primum.

¶ Uerum quia persona filij dei habet hoc singularissimum, quod est persona subsistens in duabus naturis: diuina scilicet et humana. ideo tertio recolendum quod est hypostasis pro qua fuit supponit in hac propositione ly deus: habet conditiones eternas: et habet conditiones ex tempore: est enim persona diuina ab eterno: et est persona humana ex tempore. Et si supponeret pro persona filij vt est hypostasis diuina precise: tunc etiam propositio esset per accidens: quoniam filius dei non inquantum hypostasis diuine nature: sed inquantum hypostasis humane nature, hominis predicationem recipit: sed ponendo quod supponat pro persona filij quo ad hypostasim secundum quod de facto est postquam verbum caro factum est vere habebimus quod homo predicatur de sua hypostasi, quum dicitur deus est homo. Et hoc esse intentum ab autore, euidenter patet, et eo quod tractatus iste intitulatur de his que consequuntur vnionem. supposito ergo incarnationis mysterio, de persona filij est sermo presentis litere, quum dicitur quod deus hic supponit pro persona filij: imo et clare in litera dicitur: quod in dicta propositione homo predicatur de deo vt species de sua hypostasi. Supponit ergo deus pro hypostasi humana, si mane nulla hypostasis est sua, nisi humana: que in christo est ab eterno diuina. Clarissime autem hoc supponi explicatur in principio corporis secunde articuli: quum dicitur suppositā veritate vtriusque nature diuine et humane, z vnione in persona z hypostasi, hec est vera et propria, homo est deus: sicut z ista, deus est homo. ¶ Hic enim explicatur q̄ vtraque proprelibatis ad singula dicendum est.

¶ Ad primum igitur dubium dicitur quod hec propositio est necessaria: et quamuis deus absolute non sit necessario homo, deus tamen pro persona verbi incarnati est necessario homo: constat enim euidenter, quod persona humana quelibet est necessario homo: deus autem in hac propositione determinatur ad supponendum pro persona humana. Et propterea ista propositio, etsi non quo ad significatum, tamen quo ad suppositum per nomen subiecti, est necessaria.

¶ Ad secundum vero dubium respondendo, ad primum scoti dicitur q̄ ista propositio est per se respectu suppositi, z quod predicatum est de intellectu subiecti quo ad suppositum per illud quamuis non sit de intellectu eius quo ad formam significatam per idem: est enim homo de intellectu hypostasis humane, ita quod oppositum nequit intelligi.

¶ Ad secundum negatur sequela, loquendo de deo quo ad suppositum: et illud enim quod per se predicatur de deo ratione forme significate per ly deus predicatur de quolibet contento sub deo. Sed illud quod per se predicatur de deo ratione suppositi talis, pro quo supponit exigente predicato huiusmodi suppositionem, non predicatur de quolibet contento sub hoc nomine deus. ¶ Ad tertium dicitur per eandem distinctionem quod in predicationibus per se ratione forme significate per subiectum, subiectum ipsum supponit indeterminate quo ad suppositum, et determinate quo ad naturam. Sed in predicatione per se ratione certi suppositi pro quo predicatum facit supponere subiectum, secus oportet esse: quia necesse est subiectum supponere pro determinato suppositō et sic est in propositō vt patet ex dictis.

¶ Ad durandum autem ex eadem distinctione respondetur dicendo quod illa maior, omnis propositio per se vera, est vera cum reduplicatione termini subiecti supra se, licet admittatur in propositionibus per se vere de subiecto ratione forme significate: negatur tamen in propositione per se vera de subiecto ratione certi suppositi tantum. Et ratio diuersitatis est: quia reduplicatio transfert terminum subiectum in naturam predicati, quod constat teneri formaliter: quum enim dico homo inquantum homo est animal vel risibilis perinde est ac si dicerem: homo inquantum est homo, est animal vel etc.

¶ Ubi patet q̄ ly homo repetitur vt predicatum: et propterea denotat humanitatem esse rationem conjunctionis predicati cum subiecto. Et ideo ista est falsa: deus inquantum deus est homo: significat enim deitatem esse rationem necessariam conjunctionis predicati cum subiecto. Sic solum ipsa est falsa, sed etiam ista verbum inquantum verbum est homo: quia ly inquantum reduplicative sumptum, denotat formam significatam hoc est proprietatem hypostaticam verbi constitutiuam, esse rationem necessariam connexionis predicati cum subiecto. Secus autem dicendum esset, si ly inquantum teneretur specificative: z quoniam

Universidad de Deusto Biblioteca

sic ista est vera, verbū inquantū verbum est homo tq̄n esse hoiem conuenit verbo secundū propriā personalitatem. Sed q̄ hoc nō spectat ad perfectā ꝑē logicā, de qua est sermo. ideo reuertentes ad subiuncta per durandum: dicentē q̄ q̄si sola vnitas suppositi est ratio cōiunctionis extremoꝝ, propositio est vera per accidens. respondemus q̄ sola vnitas suppositi extrinseci, ab altero saltem extremorum verificās propositionem, constituit illam verā per accidens: sed vnitas suppositi intrinseci vtriq; extremo, constituit propositionem directā, & formalem, veram per se de altero extremo nō respectu forme significate: sz respectu suppositi. Sic autem est in proposito: nam in vtroq; termino scilicet deus & homo, claudit intrinsece q̄uis indeterminate hypostasis verbi incarnati: vtpote verissime & ꝑfectissime persona diuina & humana, non sic aūt est in propositionibus per accidēs: puta, homo est albus: q̄n in istis suppositus per hominez copulatur tantū, z extrinsece importatur per album: quod purā qualitatem significat. Et hec iam docuerat autor in. 3. senten. distin. 7. q. 1. articu. 1.

¶Ad tertiū dubium dicitur, q̄ scotꝰ videt accepisse ꝓ subiecto deum seu hypostasim verbi absolute: z ideo non inuenit quale sit hoc predicatū cuz sua predicatione. Sed autor intuens talia esse subiecta quo ad suppositionē, qualia exigunt predicata, supponendo incarnationis mysteriū: supponit cuz fide catholica deum esse quādā hypostasim humanam: & ꝓ illa in hac propositione supponere ly deꝰ. Et propterea statiz inuenit, nō solū q̄ predicatū est species sed etiā q̄ predicatur vt species de propria hypostasi. Nec hoc aliquam habet difficultatem: nisi illā quā ex fide supponimus: sc3 personā filij esse vere & ꝓprie personam humanam: & hac nāz suppositiōe facta, clare liquet q̄ sicut species predicatur de sua hypostasi quum dicitur. a. est homo: si ly. a. supponit ꝓ certa persona humana: ita in proposito ex quo ly deꝰ supponit ꝓ quadā certa persona humana. Et hinc patet quod ista ꝓpositio, deus est homo: dū ly deꝰ supponit ꝓ illa persona humana que est verbū incarnatū, est per se in ꝓncipio dicēdi per se respectu suppositi (vt toties dictum est) & nō respectu forme significate per ly deus. Et est predicatio essentialis & vniuoca: vt patet ex diffinitione vniuocoꝝ: & autor in aliquotiens locis explanat. Et tu potes ex notionibus monstrare explicatam doctrinaz esse veram mutando nomen subiectum: ita ꝙ loco ly deus: ponatur nomē ꝓprium illius persone, quatenus est persona humana: & dicendo Jesus est homo. Constat enim quod ly Jesus supponit ꝓ persona filij dei vt est hypostasis humana: ꝓ qua dictum est etiam supponere ly deus in hac propositione deus est homo. Nec est differentia inter has propositiones, deus est homo. Jesus est homo quo ad suppositum: sed quo ad significatum per nomina subiecta. Quocirca sicut ista Jesus est homo, est per se in primo modo: & essentialis & predicat speciem de ꝓpria persona ita ista, deus est homo restringendo ly deus ad Jesum vt vnico verbo dicatur. Et sicut nō vertitur in opiniones, an ista sit per se & essentialis vocā &c. Jesus est homo: ita non debet in diuersas trahi opiniones ista, est homo, intellecta quo ad suppositum: ex quo supponit ꝓ Jesu. Et patere potest. quod etiam ista ꝓpositio, Christus est homo respectu suppositi est per se in primo modo. ¶Nec obstat quod scotus vbi supra dicit dicens: quod quia Christus damasceno retulit significat hypostasim humanam naturalem: & ꝓ illa in hac propositione supponere ly deꝰ. Et propter hoc ꝓpositio est vera: & ꝓpter hoc nō per se vnum predicatur de illo per se, potē de nō per se vnum, sicut enim ꝓbatur aristo. primo ꝓdicamentorum in se falsa, nullo est vera: ita ratio in se falsa, nullo est vera: ita ratio per se non vnius, nihil per se vnum verificat. Et similiter de ista. christus est homo, & ista, homo est color: & quam non est quo ad rem significat hypostasim per accidens: & nis esse homo econtra. Quo ad positionem quam dicunt est, quod propositiones per se respectu suppositi: & nō respectu naturarum: & ꝓpter hoc dicitur, quod in se per se vnum est nisi hypostasis: & nō respectu deitatis sicut homo. Sed dicitur ꝙ

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ In corpore articuli tria sunt. primo refertur dria inter nestorium z catholicos in hac questione. Scdo reddit rō catholice doctrine. Tertio subjungitur opportunum documentum circa hanc catholicam doctrinam.

¶ Quo ad primum, nestoriani duabus distōnibus utebantur in proposito. Altera binembri: er parte predicatorū: quedam enim sunt predicta propria divine nature: vt esse omnipotentē eternū z similia, quedaz sunt predicata propria humane natu
rē vt esse mortalem, corporeum filium hominis, z hmōi. Altera ex parte subiectoꝝ. trimembri: pōt esse de dictis predicatis subjici pnūtiatione vel nomen proprium dei: vt deus: vel nomen proprium hois: vt homo: vel nomen commune vtriuz nature divine scz z hūane: vt christus. Et subiūgebant duas cōclusiones. Primā de subiectis propijs: dō, q nec de nomine proprio dei dicū tur predicata propria hominis. nec de nomine proprio hominis dicuntur predicata propria dei. Et propterea negabant deū esse natū ex virgine aut mortuum: aut aliquid passum: z filiū hoiem esse creatorem celi z terre z hmōi. Secunda de subiecto communi, vbo de nomine cōmuni deo z homini predicari vere tam ea que sunt propria deo: q̄ ea que sunt propria homini. Et propterea christus vere dr omnipotens, eternꝰ, creator. z natus ex virgine, crucifixus, mortuus z sepultus, hoc fuit dogma nestorij.

¶ Catholici aūt affirmant vniuoce vtraz predicata vere enūtiari de quocunq; nomine, subiecto siue proprio siue communi: vt patet ex cyrilli autoritate. ¶ Quo ad scām ratio catholice assertionis est, idētitas hypostasis vtriusz nature in christo. vnde est vt vna eadēq; hypostasis supponatur vtriusz nominibus z q̄ppria deo inuenīa tur p̄dicari de hypostasi divina z propria homini de hypostasi humana. Sic ergo potest hic im mutari: quia ex supradictis patet nomina cōmunia cōcreta posse pro qualibet sua hypostasi supponere. ¶ Quo ad tertium, documentū catholicū est, q̄ licz nō distinguendū sit cū nestorio subiectum de quo divina z humana predicant: distinguendū tamē est ratio subiectiua diuersa de ipso dicuntur. a ratione qua humana de eodem enuntiantur humana vna eademq; est hypostasis in diuersis naturis subsistens. Et propterea differendum caute est non id de quo dicuntur sed id secundum quod dicuntur. Et hoc confirmatur autoritate augustini.

¶ Super articulum quintum.

In titulo vide diligēter sitatem huius a precedenti titulo: mā hic questio refertur ad divinā naturam: ubi vero ad deum: nam hic queritur an humana predicentur de natura divina: ibi an humana predicentur de deo. Unde quum inter deum z divinam naturam sola sit differentia secundum modum significandi: omnis illa questio ad rem divinam spectat non vt res est absolute: sed vt res est significata nomine abstracto: puta deitas aut divinitas vel equipalente: puta natura divina: essentia divina: z huiusmodi.

¶ In corpore articuli due sunt conclusiones simul probate. Altera est. Christo ea que sunt vnius nature, non possunt predicari de alia in abstracto significata. Altera est. In Christo ea que sunt vtriusz nature, predicari. Probatur indifferenter de nominibus concretis vtriusz nature predicari. Probatur simul. Ea que sunt propria vnius, non possunt vere predicari de alio nisi de eo quod est idem illiergo ea que sunt vnius nature z
propter quid, z quid secundū quid dicatur prudens z diligēs z pius lector: intelliget.

Ad pmū Ergo dō m, q̄ opposita predicari de eodē fm idem est impōse: sed fm diuersa nihil phibet. Et hoc modo opposita predicanr de christo, non fm idem, sed fm diuersas naturas. ¶ Ad scām dicendum, q̄ si ea q̄ ad defectum pertinent, deo attribuerent fm divinā naturā, esset blasphemia. q. pertinens ad diminutionem honoris ipsius: non autem pertinet ad dei iniuriam, si attribuantur ei fz naturā assumptā. Unde in quodā sermone ephesini cōcilij dr. Nihil putat deus iniuriam q̄ō est occasio salutis hominibus: nihil eīn abiectoū que elegit propter nos, iniuriam facit illi nature q̄ non potest esse subiecta iniurijs, propria vero facit inferiora, vt saluet nām nostram. Ām ergo abiecta z vilia sunt, divinā nām non iniuriant: sed saluti hoibus operātur. Ām dicis ea que cā nostre salutis sunt, iniurie occasionem deo fuisse? ¶ Ad tertiū dō m, q̄ assumi conuenit humane nature, non rōne suppositi, sed rōne suppositi, z ideo non quenit deo. ¶ Utrū ea que cōuenīunt filio hois, possint predicari de divina natura, z de humana ea que conueniunt filio dei. Artī. 5.

Ad quintū Sic procedi
tur. Uidetur q̄ ea q̄ sunt humane nature, possint dici de natura dina. Ea enī q̄ sunt hūane nāe, p̄dicantur de filio dei z de deo. Sed deus est sua nā. Ergo ea q̄ sūt nāe hūane pōt p̄dicari de divina nā. Cp̄. Caro pertinet ad nām humanam. Sed sicut dicit damn. in 3. lib. dicim⁹ nām verbi incarnatā esse, fm beatos athanasiū et cyrillū. Ergo vī q̄ pari rōne ea q̄ sunt humane nāe, possint dici de divina nā. Cp̄. Ea q̄ sunt divine nāe quenīūt hūane nāe in rpō: sicut cognoscere futura, z habere salutiferā virtutē. Ergo videt q̄ pari rōne ea que sunt humane nature, possint dici de divina natura.

Sed contra Est, q̄ dam. dicit in 3. li. Deitatem q̄ō dicentes non nolamus de ea que hūanitatis idiomata. i. q̄prietates: nō enim dicimus deitatē passibilē vel creabilem. Deitas autem est divina natura. Ergo ea que sunt humane nature, non possunt dici de divina natura.

Rñdeo Dō m, q̄ ea q̄ sunt q̄pria vnī⁹, n̄ pōt p̄dicari de alio p̄dicari, nisi ē eo q̄ ē idē illi: sicut risibile nō quenit nisi ei q̄ ē hō. In mysterio aūt icarnatiōis n̄ est ea dem nā divina z humana, fz eadē est hypostasis vtriusz nāe, z ideo ea que sunt vnius nature, nō pōt de alia p̄dicari, fm q̄ in abstracto significatur. Nota vero concreta supponūt hypostasim nāe: z ideo indifferenter predicari pōt ea que ad vtramq; naturā pertinent, de nominibus cōcretis. Siue illud nomen de quo dīr, dr intelligere vtriusz naturam: sicut hoc nomen christus: in quo intelligitur et divinitas vnigēs, z humanitas vncta. Siue solū divinā naturā: sicut hoc nomē deus vel filius dei. Siue solū naturā hūanā sicut hoc nomē hō vel iesus. Ūn leo papa dicit in epistola ad palestinos. Non interest, ex qua chr̄s substantia noīetur: cū inseparabilr manēte vnitate psone, idem sit z totus homi nis filius, pter carnem, z totus dei filius, propter vnam cum patre deitatem.

Ad pmū Ergo dō m, q̄ in divinis
reālr est idē persona cum natura p̄dicata de filio dei. Non tū est idem modus significandi, z iō quedā dīr de filio dei, que nō dicūtur de divina nā: sicut dicim⁹ q̄ filius dei est genitus, nō tū dicimus q̄ nā divina sit genita: vt in prima pte habitū est. Et similiter in mysterio incarnationis dicimus q̄ filius dei passus est: nō aūt dicimus q̄ divina natura sit passa. ¶ Ad scām dō z, q̄ incarnatio magis importat vnionē ad carnē, q̄ carnis q̄prietatē. Utraq; aūt nā ī christo, est vnita alteri in psona: rōne cuius vnionis z divina nā dr inearnata, z humana nā deifi cata: vt supra dictū est. ¶ Ad tertiū dō m, q̄ ea que sunt divine nāe, dīr de hūana nā, non fm q̄ essentialiter cōpetūt divine nāe: fz fm q̄ partic̄patiue deriuant ad humanā nām. Ūn ea que participari nō pōt a natura hūana: sicut esse increatū, aut oīpotentem) nullo mō de hūana natura dīr. Divina aūt natura nihil participatiue recipit ab hūana natura: z ideo ea que sunt humane nature, nullo modo possunt dici de divina natura.

¶ Utrum hec sit vera, filius dei factus est homo. Artic. 6.

Ad sertū Sic procedit
tur. Videt q̄ hec sit falsa, deus fact⁹ est homo. Cum eīn hō significet substantiā, fieri hoiem, est fieri simplr. Sed hec est falsa, deus factus est simplr. Ergo hec est falsa, deus fact⁹ est homo. Cp̄. Fieri hoiem est mutari. Sz deus nō pōt esse subiectū mutationis: fm illud malach. 3. ego dīs et non muto:. Ergo vī q̄ hec sit falsa, deus fact⁹ est hō. Cp̄. Hō fm q̄ de christo dr, supponit psonā filij dei. Sz hec ē falsa, de' fact⁹ est psona filij dei. Ergo hec est falsa, deus fact⁹ est hō.

Sz ctra Est, q̄ dr Jo:. verbum caro factum est. Et sicut athanasius dicit in epistola ad epitectum, quod dixit verbum caro factum est: simile est ac si diceretur, quod homo factus est.

Rñdeo Dicēdum, q̄ vnīq̄dq; dr esse
factum illud q̄ de nouo incipit predicari de ipso. Esse aūt hominē, vere conuenit deo esse hominem ab eterno, sed ex parte per assumptionē humane nature. Et ideo hec est vera, deus factus est homo. Dicut z hec deus est homo: vt supra dictus est.

Ad pmū Ergo dicendum, q̄ fieri hominem, est fieri simpliciter in omnibus his in quibus humana natura incipit esse in supposito de nouo creato. Deꝰ autē dicitur fact⁹ homo: eo q̄ humana natura incepit esse in supposito diuine nature, ab eterno preexīte. Et ideo deū fieri hominem, q̄ sicut dictū est, fieri importat q̄ aliq̄d p̄dicatur de nouo de altero. Unde q̄cūq; aliquid de nouo p̄dicatur de altero cū mutatiōe et de quo dicitur, tunc fieri est mutari. Et hoc contingit in omnib⁹ que absolute dicunt: nō esse potest albedo aut magnitudo de nouo aduenire alicui, nisi per hoc q̄ de nouo mutatur ad albedinē vel magnitudinē. Ea vo que relatiue dicunt, pōt de nouo p̄dicari de aliquo absq; eius mutatione: sicut hō de nouo fit dexter absq; sua mutatione, per motuz illius qui fit ei sinister. Ūn in talibus nō opz omne q̄ dicitur fieri, esse mutatū, quia hoc pōt accidere per mutationē alterius. Et per hunc modū deū dicim⁹, q̄ de refugū factus es nobis. Esse aūt hominē, cōuenit deo rōne vnionis, que est relatio quedā. z ideo esse hominē p̄dicat de nouo de deo absq; eius mutatione per mutationē humane nature que assumitur in diuinā personā. Et ideo cū dicitur, deus factus est hō, non intelligit aliqua mutatio ex parte dei: fz solū ex parte hūane nature. ¶ Ad tertium dicēdū, q̄ homo supponit personam filij dei, nō nudam, sed put subsistit in humana natura. Et ideo quanuis hec sit falsa, deus factus est persona filij dei: est tamē hec vera, deus factus est homo, ex eo q̄ est vnitus humane nature.

¶ Utrū hec sit vera, hō fact⁹ est de⁹. Artī. 7.

D septimū Sic proce-
ditur. Uidetur q̄ hec sit vera, homo factus est deus. Dicitur enim ro. primo. Qui ante promiserat per pphetas suos in scripturis scis, de filio suo qui factus est ei ex semine dauid fm carnez. Sed christus fm q̄ homo, est ex semine dauid fm carnem. Ergo homo factus est filiꝰ dei. Cp̄. Augu. dicit in primo de tri. Talis erat illa susceptio, que deū hominē faceret, z hominē deum. Sed ratione illius susceptionis hec est vera, deus factus est homo. Ergo sīr hec est vera, homo factus est deus.

Cp̄. Gre. nazan. dicit in epi. ad elidonium. Deus quod humanatus est: homo aūt deificatus, vel quolibet alr noīauerit. Sed deus ea ratiōe dicitur humanatus, qua est homo factus. Ergo homo ea ratione dicit deificatus, q̄ est factus deus. Et ita hec est vera: homo factus est deus. Cp̄. Cū dicitur deus factus est homo, subiectū factionis vel mutationis nō est deus: sed humana natura, quā significat hoc nomen homo. Sed illud videtur esse subiectum factionis, cui facto attribuitur. Ergo hec magis est vera, homo factus est deus, q̄ ista, deus factus est homo.

Sed cōtra Est, q̄ dam. dicit in. 3.
li. Non hominē deificatum dicimus, sed deum humanatum. Idem autem est fieri deum quod deificari. Ergo hec est falsa, homo factus est deus.

Rñdeo Dicendū, q̄ ista, ppō, hō factus est deus: triplr potest intelligi. Uno mō ita q̄ hoc p̄dicipiū fact⁹, determinet absolute vel subiectū vel p̄dicatū. Et i hoc sensu est falsa: q; neq; hō ille de quo vt infra dicetur. Et sub eodem sensu, hec est falsa, deus factus est hō. Sed sub hoc sensu non ḡritur hic de istis ppositionib⁹. Alio modo potest intelligi, vt ly factus determinet cōpositionē: vt sit sensus, hō factꝰ est deꝰ ra incepit esse in supposito diuine nature, ab eterno preexīte. Et ideo deū fieri hominem, q̄ sicut dictū est, fieri importat q̄ aliq̄d p̄dicatur de nouo de altero. Unde q̄cūq; aliquid de nouo p̄dicatur de altero cū mutatiōe et de quo dicitur, tunc fieri est mutari. Et hoc contingit in omnib⁹ que absolute dicunt: nō esse potest albedo aut magnitudo de nouo aduenire alicui, nisi per hoc q̄ de nouo mutatur ad albedinē vel magnitudinē. Ea vo que relatiue dicunt, pōt de nouo p̄dicari de aliquo absq; eius mutatione: sicut hō de nouo fit dexter absq; sua mutatione, per motuz illius qui fit ei sinister. Ūn in talibus nō opz omne q̄ dicitur fieri, esse mutatū, quia hoc pōt accidere per mutationē alterius. Et per hunc modū deū dicim⁹, q̄ de refugū factus es nobis. Esse aūt hominē, cōuenit deo rōne vnionis, que est relatio quedā. z ideo esse hominē p̄dicat de nouo de deo absq; eius mutatione per mutationē humane nature que assumitur in diuinā personā. Et ideo cū dicitur, deus factus est hō, non intelligit aliqua mutatio ex parte dei: fz solū ex parte hūane nature. ¶ Ad tertium dicēdū, q̄ homo supponit personam filij dei, nō nudam, sed put subsistit in humana natura. Et ideo quanuis hec sit falsa, deus factus est persona filij dei: est tamē hec vera, deus factus est homo, ex eo q̄ est vnitus humane nature.

¶ Utrū hec sit vera, hō fact⁹ est de⁹. Artī. 7.

D septimū Sic proce-
ditur. Uidetur q̄ hec sit vera, homo factus est deus. Dicitur enim ro. primo. Qui ante promiserat per pphetas suos in scripturis scis, de filio suo qui factus est ei ex semine dauid fm carnez. Sed christus fm q̄ homo, est ex semine dauid fm carnem. Ergo homo factus est filiꝰ dei. Cp̄. Augu. dicit in primo de tri. Talis erat illa susceptio, que deū hominē faceret, z hominē deum. Sed ratione illius susceptionis hec est vera, deus factus est homo. Ergo sīr hec est vera, homo factus est deus.

Cp̄. Gre. nazan. dicit in epi. ad elidonium. Deus quod humanatus est: homo aūt deificatus, vel quolibet alr noīauerit. Sed deus ea ratiōe dicitur humanatus, qua est homo factus. Ergo homo ea ratione dicit deificatus, q̄ est factus deus. Et ita hec est vera: homo factus est deus. Cp̄. Cū dicitur deus factus est homo, subiectū factionis vel mutationis nō est deus: sed humana natura, quā significat hoc nomen homo. Sed illud videtur esse subiectum factionis, cui facto attribuitur. Ergo hec magis est vera, homo factus est deus, q̄ ista, deus factus est homo.

Sed cōtra Est, q̄ dam. dicit in. 3.
li. Non hominē deificatum dicimus, sed deum humanatum. Idem autem est fieri deum quod deificari. Ergo hec est falsa, homo factus est deus.

Rñdeo Dicendū, q̄ ista, ppō, hō factus est deus: triplr potest intelligi. Uno mō ita q̄ hoc p̄dicipiū fact⁹, determinet absolute vel subiectū vel p̄dicatū. Et i hoc sensu est falsa: q; neq; hō ille de quo vt infra dicetur. Et sub eodem sensu, hec est falsa, deus factus est hō. Sed sub hoc sensu non ḡritur hic de istis ppositionib⁹. Alio modo potest intelligi, vt ly factus determinet cōpositionē: vt sit sensus, hō factꝰ est deꝰ

¶ Et si tibi appareat mirabile: memento quia nihil est mirabilius quam verbum caro factum est: post. rīnitatis arcanum.

¶ In responsione ad tertium, si formalem responsionem noni tius eprat z dictio q̄ est: quia ista est vera, deus factus est subsi stens in humana natura: hoc enim formaliter supponit ly homo. Et si ad materialiter subsistentem instet descendi, dicito quod hec etiam est vera, deus factus est persona filij dei subsistens in humana natura. Sicut etiam quum paries fit albus: vere dicitur, quod paries factus est paries albus: vt patet in septimo Meta. et ad propositum in tertio senten. distin. 7.

¶ Super articulū septimum.

Titulus clarus est.

¶ In corpore duo sunt. Primo ponitur dupler propositionis sensus impropr̄ie: et ar. 6. cli. virtus virginis rūdetur. tatis.

Scdo ponitur tertius sensus q̄ sol⁹ est propius z rūdetur q̄stio.

¶ Quo ad primum vide nouitie q̄ in primo sensu copula verbalis est, ly est. Et ly factus ponitur vel ad factus ponitur vel ad iectiuum subiecti. puta homo factus: sicut si diceret homo creatus. Uel adiectiuum predicati, puta deus factus: ita quod sensus esset, vel q̄ factus homo est deus, vel q̄ homo est deus fact⁹. Et vtroque modo iudicatur falsa: et de secunda quidem non est dubium. Prima autem falsa iudicatur quia ly homo in subiecto stat pro hypostasi: ac per hoc dicendo homo factus, enuntiatur de persona humana facta q̄ est deus: constat autem nullam esse personam siue humanam siue diuinam factam: que sit deus: naz persona humana que est deus est nō facta, sed genita ab eterno, deus de deo.

¶ In secundo autem q̄stionis impropr̄ie sensus dicuntur cuinque. Primo ponitur modus quo sumit ly factus: z ostenditur q̄ sumit vt modus determinās compositionē, sicut in propositionibus modalib⁹ ly possibile aut ne

Universidad de Deusto
Biblioteca

cessariū determinare ꝺ: cōpōnē:ita ꝙ ꝓpositio ista,homo factus est deus, ſonat iſtā homine eſſe deū, factum eſt. Et ꝓpterea ſcḋo in litera explicatur dictus ſenſus eiuſdē:ſcz factum eſt vt homo ſit deus:z ſiſt deus factus eſt homo,factum eſt vt deus ſit homo. Tertio dicit ꝙ ꝓpoſitio vtraq; eſt vera ſi hoc ſenſu. Quarto ꝙ hic ſenſus non eſt ꝓpius harum ꝓpoñ. Et ratio quidem logica eſt:qz ly factus,nō eſt modus determinatiuus cōpoſitionis, ſicut ly poſſibile aut neceſſarium. Ratio vero realis ad ſenſum reſpiciens, que in litera reddit:quū quinto ſubūngitur,quo ſenſus iſte pōt propietatem forte habere eſt:quia hic homo ꝺe quo enuntiat factū eſſe deum : non eſt factus deus:ita ꝙ negz ab eterno nec et tempore factū eſt:vt homo,hoc eſt hic homo eſſet deus. Coſtat enim ꝙ ly hō ſupponit in hac enūtiatione pro hoc homine:qz ſupponit pſonaliter z determinate:z ꝙ hic homo eſt deus ab eterno genitus non factus : eſt hypoſtaſis filij dei. Non eſt igitur propius ſenſus harū loquutionum dicere,factū eſt vt homo eſſet deus. Poſſet tamen vt quinto dicit in litera ſaluari vt ꝓprius ſenſus,ſuſtinēḋo ꝙ homo habeat ſuppoſitionē ſimplicē:hoc eſt ſupponat ꝓ natura humana in concreto cōmuniter:nā factū eſt ꝙ homo ſit deus:ſiḡtuis non ſit factum. ꝙ aliquis ſingularis homo ſit deus:qz ille ſingularis homo qui eſt deus:eſt naturaliter z ab eterno deus. ¶ Occurrit hic autē circa duo qō. Primo circa ſuppoſitionē ſimplicē,z ꝓpietatē ꝓpoſitionis ſic ſumpte. Secūḋo circa pſonalē,an iſte homo ſit factus deus. Eſt aūt ḋubitandi ratio circa primū: quia ḋicendo,homo eſt factus deus ly homo ſupponit pro habente naturam humanā indeterminate:aliud enim eſt ḋicere,hic homo eſt fact⁹ de⁹: z aliud eſt ḋicere,homo eſt factus deus : qm homo ſupponit confuſe pro habente naturā humanā:hic homo autem determinate. ¶ Et hinc ſit primo,vt ratio litere nihil valeat,reprobando illam,homo factus eſt deus,qz iſta eſt falſa,iſte homo factus eſt deus. ¶ Fit ſecundo,vt nō logice ḋicatur in litera ꝙ ſupponat ſimpliciter ly homo,ſtāḋo pro homine cōmuniter:qm ſupponit pſonaliter confuſe tamen:imo naturalis ſuppoſitio termini cōis concreti,eſt ſupponere pro habente naturam indeterminate. ¶ Fit tertio, vt quia ista propoſitio , homo factus eſt deus, in perſonali ſuppoſitione ꝓprijſſime ſumpta eſt vera:quia in veritate homo eſt deus, z nō ſemper fuit deus,ſed per vnionis gratiam eſt deus:male in litera arguitur falſitatis. ¶ Fit quarto , vt ſcotus in tertio ſententiarum diſtinctione ſeptima:queſtione ſecunda:rectius ḋixerit, ꝙ iſta propoſitio , homo factus eſt deus,eſt ſimpliciter vera et ꝓpria:tum quia homo per actionem agentis eſt deus ,et non ſemper fuit deus : tum quia eſt conuertens illam, deus factus eſt homo. ¶ Ad euidentiam horum ſcito , quod inter perſonalem z ſimplicem ſuppoſitionem hec eſt differentia:qꝺ ſi ly homo ſupponit perſonaliter,oportet predicatum conuenire alicui perſone humane:qꝺ enim de nulla perſona humana nec de omnibus ſimul verificatur . de homine perſonaliter ſumpto non verificatur vt patet diſcurrenti . tam in propoſitionibus per ſe quam per accidens. Si vero ſupponit ſimpliciter , predicatum conuenit homini abſtrahenti a ſuis ſuppoſitis:ita quod verificatur de homine communiter:z de nullo homine,nec de omnibus ſimul verificatur. ¶ Ad propoſitum autem deſcendendo conſiderandum eſt : ꝙ in iſta propoſitione,homo factus eſt deus,ly homo ſupponit perſonaliter ꝓprie loquendo : quia ly factus eſt,non permittit hominem ſupponere niſi perſonaliter:ſicut quum ḋicitur homo factus eſt albus:quoniam fieri reale,non eſt hominis communiter:ſed hominis ſingularis. Et propterea ad veritatem iſtius,homo factus eſt deus,oportet veram eſſe iſtam. aliquis homo factus eſt deus : ſicut ad veritatem iſtius , homo factus eſt albus, oportet quod aliquis homo ſit factus albus. Sed ſi ly homo ſupponat ſimpliciter:veritas eius non exigit , quod aliquis homo ſit factus deus: ſed ſufficit quod per actionem alicuius agentis factum ſit , vt de homine abſolute verificetur de nouo eſſe deus. Et quia poteſt ḋici quod iſte ſenſus eſt ꝓprius ſenſus iſtius propoſitionis a doctoribus poſite (ita quod de homine abſolute ḋixerunt quod factus eſt deus) nec hec ꝓprietas eſt vſq; quaq; clara. ideo autor ḋixit niſi forte ꝛc. ¶ Ad obiecta igitur reſpondendo ḋicitur , concedendo quod homo ꝓprie loquendo ſupponit pro habente naturam humanam indeterminate : et quod alia eſt propoſitio, homo factus eſt deus:et alia,hic homo factus eſt deus. Sed quum infertur primo:ergo ratio litere nihil valet:reſpondetur quod efficax eſt : quia licet ſint ḋiuerſe ꝓpoſitiones : negatio tamen illius ſingularis : ſcilicet hic homo eſt factus deus,infert negationem illius indefinite : homo factus eſt deus:quoniam gratia materie vnum ſingulare in propoſito equivalet omnibus ſingularibus : conſtat enim vnum tantum hominem eſſe deum. Et propterea ſicut a negatione omnium ſingularium infertur negatio indefinite : ita in propoſito a negatione vnius ſingularis deſtruitur indefinit⁹. ¶ Ad ſecundum ḋicitur,quod quia talia ſunt ſubiecta, quia permittuntur a predicatis:ut predicatum intergrum ſcilicet factum eſſe deum , verificandum eſt: et non poteſt verificari de homine perſonaliter , ſiue confuſe , ſiue determinate. ideo ad ſuppoſitionem ſimplicem recurſum eſt. Logicum quippe eſt , vt homo ſupponat ſingulariter pro habente naturam abſtrahendo a ſingularibus : non ſolum quo ad ſignificationem:ſed quo ad id quod predicato ſupponat.et hec non eſt eius naturalis ſuppoſitio : ſed quum perſonaliter ſupponit pro habente naturam indeterminate. ¶ Ad tertium ḋicitur , quod iam patet falſum eſſe quod perſonaliter ſumpta alia propoſitio:homo factus eſt deus:ſit vera: nec eſt verum de homine perſonaliter ſumpto , quod per gratiam vnionis eſt deus. ¶ Unde ad quartum ex ſcoto ḋicitur,quod ſi ſcotus vtitur ſuppoſitione ſimplici:z verum ḋicit:et affirmat ꝓprietatem ſenſus quam autor in litera ſub ḋubio reliquit. Sed in veritate ly factus eſt , tranſit in impersonale:hoc eſt , factum eſt vt homo eſſet deus. Quod non videtur de intentione ſcoti,volentis iſtam , homo factus eſt deus , ſequi per conuerſionem ad illam : deus factus eſt homo : oportet enim perſonaliter ſupponere hominem , ſi per conuerſionem ſequitur ad illam . Et propterea ſi (vt apparet) vtitur ſuppoſitione perſonali : directe ḋicit contra autorem, ſed falſum ḋicit:quoniam perſonaliter ſumpta propoſitio illa, homo factus eſt deus eſt falſa. Et quum probatur:quia iſte ſunt vere, homo factus eſt deus. eſt falſa. Et quum probatur:quia iſte ſunt vere, homo factionez agentis eſt deus:z homo non prius erat deus,reſpondetur ma eſt falſa:quia veritas eius exigit veritatem alicuius ſue ſingulare quod aliquis homo per actionem agentis eſt deus,qui prius nō fuit deus Conſtat autem ꝙ nullus homo per actionem cuiuſcunq; agentis eſt nouo deus:quia ille homo ſcilicet Ieſus nazarenus:qui ſolus inter homi eſt deus,non eſt de nouo deus:ſed ab eternomec per actionem agentis:ſed eterna natiuitate a patre eſt deus. Nec eſt verum quod deus factus eſt homo:conuertens ſit homo factus eſt deus:ſed illa eſt cius eſt homo eſt deus:ſicut iſta paries factus eſt albus:non conuertitur iſtam,album factum eſt paries:ſed in iſtam,quod factum eſt album ries. ¶ Secundum dubium occurrens eſt:quia videtur ꝙ eriam facte iſte homo ſit deus:nam ly iſte homo,ſtat pro ſuppoſito eterno,non tenuis eſt eternum,ſeu hypoſtaſis diuine nature:ſed quatenus eſt re re hypoſtaſis humane nature. Conſtat autem ꝙ factum eſt per gratiam unam,vt hypoſtaſis diuine nature:eſſet ſuppoſitum humane natu hypoſtaſis humane nature eſſet ipſa verbi hypoſtaſis. Et ſic propoſitio ſet vera:z ſenſum ꝓprium habet ſecundum perſonalem ſuppoſitio ¶ Ad hoc ḋicitur,ꝙ in hac vltima particula litere non eſt ſermo de te:ſed de ꝓprietate ſenſus. Et propterea licet aſſignatus ſenſus ſit do ſit verus:non tamen eſt ꝓprius ḋicte propoſitionis: quia ſecundum parte ſubiecti perſonaliter ac determinate ſupponens. debet ſumi hypoſtaſi abſolute:z nō pro illa vt abſtrahit a ſeipſa (vt obiectio ſubiecta tenentur materialiter:conſtat autem ꝙ abſolute ſumpta hy ſi illa falſum eſt ꝙ factum ſit illum eſſe deum. Ubi tamen huiuſmodi enūtiuntur,pie interpretanda ſunt,nec erretendenda. ¶ Quo ad ſecundum tertius ſenſus ponit,ꝙ hoc totum factus eſt p tur pro copula verbali:ſic enim ly factus eſt ponit circa hominem ctum fieri:non abſolute:ſed in ordine ad deum.vt terminum factu ꝙ ſenſus ꝓprius eſt:ꝙ homo effectus eſt deus. Et in hoc ſenſu pon ſpondetur queſto,ꝙ propoſitio eſt falſa z manifeſtatur z probatur niſeſtatur quidem,z ex ſuppoſita ſententia fidei fallificante dictam ſitionem,z ex contraria hereſi neſtorianoum verificante eandem. do enim vnam tantum in chriſto hypoſtaſim:quum illa ſit genita a eterno:z ſuppoſitum ly ly homo non poteſt ḋici ꝙ factus eſt deus do autem cum hereticis duas in chriſto hypoſtaſes:optime verum homo factus eſt deus:quia ille homo coniunctus eſt deo:ſicut cecus factus eſt homo,ideſt coniunctus eſt illi homini ſecundum hoc ſed ſuppoſitū:ergo fieri deum de ſuppoſito quoꝝ verificatur ḋebet ſi ſitio eſt vera. Sed de ſuppoſito non poteſt verificari fieri deum. quia ab eterno eſt deus nec vnqua cepit eſſe deus,aut fieri deus cius ſit deus.ergo. Antecedens patet. Conſequentia vero probat eiuſdem eſt fieri z eſſe,ſi ſit:quum fieri terminetur ad eſſe. ¶ Aduerte circa hec:ꝙ quū in omni factione qua vnum fit aliud concurrat terminus ſed ſubiectum ſeu quaſi ſubiectum in litera ḋicitur:deus ſignificetur vt terminus per hanc propoſitio mo factus eſt deus:reſtat vt homo ſignificetur vt ſubiectum. z ide litera ḋicitur:eſt falſa propoſitio iſta:homo factus eſt deus. Et latine inḋicetur iſta factio:veriſſimum eſt ꝙ deus eſt terminus maliter eſt ſubiectum:qz ſecundum rem mutatio ponitur in homine liter:z in deo non niſi vt in termino. Quo fit vt ad rem ſpectando iſta propoſitio:homo factus eſt deus:ḋici vera:z magis vera factus eſt homo:qz in illa ſubiectuz factionis ponitur ſubiectū:z ponitur terminus:in iſta autem econtra. Et ſi totū oppoſitū affirmatur:z ḋicitur,ꝙ ḋici poteſt humanitas facta eſt non autem ꝙ homo factus eſt deus.

¶ Super articu. 8.

Dubius de propoſitione eſt,an enuntiatio iſta chriſtus eſt creatura , ſit vera.

¶ In corpore ḋue ſūt concluſiones. Prima eſt directe reſponſiua queſito. Non eſt ab ſolute ḋicendū,chriſtus eſt creatura, ſed cum determinatione,ſcilicet ſecundum humanā naturā. Probatur. Tuz hereticis nec nomina debemus habere cōia:ergo cuz arrianis nō debemus conuenire in ḋicēdo rpm creaturā. Iſtis probatur z ex hieronymo: qz ex verbis inordinatis incurritur hereſis:z ne hereticorum errori fauere videamur. Conſequentia probatur:quia arriani ḋicebant chriſtum creaturam ſimpliciter z quia ſecundum vtranq; naturaz erat creatura:quod eſt damnata hereſis. P nota hic monitiū,qꝺ ex verbis inordinate prolatis incurritur hereſis:nō formaliter que exigit pertinaciam in voluntate:ſed vel materialiter,in ſignificato ver horum inordinatorū errorem cōtrariū fidei importādū:vel apparēter,duz in ordinata verba ſpēz hereſis proferunt. Sicut ēt in aliis vitiis incurrit ex aliq; loquutiōe ſpes mali:a q vl⁹ abſtinēdū eſt iuber apls. P nota ſcḋo, qꝺ qz iſtio iſta eſt de noiā q ḋiuerſimode a ḋiuerſis intelligi pōt,ideo ſiſti cios nō abſtinēḋi ab aliq loquutiōe eſt fuga apparētie:ne videamur fauere eis in vocabulis,phiḋitū eſt quo ad ꝓpria,nō aūt quo ad cōiamaz in his q bñ cū eccl'a ḋicunt, nos nō cōicam⁹ cū illis:ſz ipſi cōicant nobiſcū. Sz i ijs vocib⁹ q⁹ z eccleſiaz leuiant, vtpote ipſis ꝓpriis, cōicare nō debemus. Talis autem eſt vox iſta , rpꝰ eſt creatura. Uſurparunt ſiquidez arriani vocem hanc de chriſto ſm id totū qꝺ eſt.nō ſm partē: quū ſm veritatē non niſi rōne ꝓtis, hoc eſt humane nāe creatus ſit. Et ꝓpterea in hac enuntiatione , rpꝰ eſt creatura,vtpote here ticis ꝓpria , contra eccleſie z vocem z ve ritatē,non eſt cōicanḋum cū arrianis:z iō eſt ſimplr negāda.

¶ Occurrit hic ḋubium:qz vox iſta non arriana, ſz euangelica. Et videt ꝙ ea eſtnec p hoc nō pro pria hereticis. Probat aſſumpmz Joā.14.ex verbis dñi ḋicētis ſi cis eſt,non coniuncte. Ergo hec non eſt concedenda, chriſtus eſt creatura.

¶ Rñdeo Dōm, ꝙ ſicut hiero. ḋicit, ex verbis inordinate prolatis incurritur hereſis:nō formaliter debemus hꝰe cōia:ne eoꝝ errori fauere videamur. Arriani aūt heretici rpm ḋixerunt eſſe creaturā,z minorē pꝛe,nō ſolū rōne hūane nāe,ſz ēt rōne diuine pſone. Et iō nō ē ab ſolute dōm ꝙ rpꝰ ſit creatura vel minor pa tre,ſed cū determinatione.ſ.ſm humanā naturam. Ea vero qꝺ quiḋ ſuſpicari nō pōt ꝙ diuine pſone cōueniant ſm ſeipſam,poſſunt ſimplr ḋici de rpo ratiōe humane nāe: ſicut ſimplr ḋicimus rpm eſſe paſſum, mortuuz z ſepultū. Sicut etiā in rebus corporalibus z hūanis,ea q̄ in ḋubitatiōe ventre pōſt an cō ueniāt toti vel parti,ſi inſunt alicui parti,nō attribuimus toti ſimplr.i. ſine determinatio ne: non enim ḋicimus ꝙ ethiops eſt albus, ſed ꝙ eſt albus ſm dentes. Ḋicimus autem abſq; determinatiōe quod eſt criſpus:qz hoc nō poteſt ei conuenire niſi ſecūduz capillos.

Ad primū Ergo ḋicendum,quod aliquando ſancti doctores cauſa breuitatis determinatione omiſſa,nomine creature vtuntur circa chriſtum:eſt tamen in eoꝝ ḋictis ſubintelligenda.

¶ Ad ſecundum ḋicendum , quod omnes ꝓpietates humane nature,ſicut z diuine poſſunt aliqualiter ḋici de chriſto. Unde z dama. ḋicit in.3.lib.quod chriſtus qui deus eſt z homo, ḋicitur z creabilis z increabilis partibilis z impartibilis. Sed tamē illa que ḋubitatiōe habent circa alterutram naturam,non ſunt ḋicenda abſq; determinatiōe. Unde ipſe poſtea alibi ſubḋit. Ipſa vna hypoſtaſis ſubſiſtens in duabus naturis,ſimul ſumptis dicitur homo. Non autem ſic ſeparatim ſumpta humanitas a ſeipſa. Et ſic patet ſolutio ad obiecta.

Utrum hec ſit vera, chriſtus eſt creatura. Articu. 8.

A Doctauū ſic procedit. Uidet ꝙ hec ſit vera chriſtus eſt creatura. Ḋicit enim leo papa. Noua z inaudita cōuentio:deus qui eſt z erat,fit creatura. Sed illud poteſt predicari de chriſto,qō filius dei factus eſt p incarnatiōē. Ergo hec eſt vera,rpꝰ eſt creatura.

¶ Ꝓpietates vtriuſz nāe,poſſunt predicari de hypoſtaſi cōmuni vtriuſz nature qcūqz noie ſignificet,vt ſupra ḋictū eſt. Sed ꝓpietas humane nature eſt eſſe creaturam: ſicut z ꝓpietas diuine nature eſt eſſe creatoꝛ. Ergo vtriuꝫ pt ḋici de rpo.ſ.ꝙ ſit creatura,z ꝙ ſit increatus z creator. ¶ Ꝓnci palior pars hoīs eſt alia ꝙ corpus. Sed rpꝰ ratione corporis,qō de virgine traxit, ḋicit eſſe ſimplr natus de virgine. Ergo ratione anime,que creata eſt a deo,debet ſimpliciter ḋici quod chriſtus ſit creatura.

Sed cōtra Eſt,ꝙ ambro. ḋicit in li. de tri. Nūquid ḋicto factus eſt rpꝰ:nunquid mandato creatus eſt rpꝰ:q.ḋ.nō. Uā ſubḋit. Uīo autez creatura in deo eſſe poteſt:retenum deus nature ſimplicis eſt,non coniuncte. Ergo hec non eſt concedenda, chriſtus eſt creatura.

Ad primū Ergo ḋōm,qō ſicut hiero. ḋicit, ex verbis inordinate prolatis incurritur hereſis:nō formaliter debemus hꝰe cōia:ne eoꝝ errori fauere videamur. Arriani aūt heretici rpm ḋixerunt eſſe creaturā,z minorē pꝛe,nō ſolū rōne hūane nāe,ſz ēt rōne diuine pſone. Et iō nō ē ab ſolute ḋōm ꝙ rpꝰ ſit creatura vel minor patre,ſed cū determinatione.ſ.ſm humanā naturam. Ea vero qꝺ quiḋ ſuſpicari nō pōt ꝙ diuine pſone cōueniant ſm ſeipſam,poſſunt ſimplr ḋici de rpo ratiōe humane nāe: ſicut ſimplr ḋicimus rpm eſſe paſſum, mortuuz z ſepultū. Sicut etiā in rebus corporalibus z hūanis,ea q̄ in ḋubitatiōe ventre pōſt an cō ueniāt toti vel parti,ſi inſunt alicui parti,nō attribuimus toti ſimplr.i. ſine determinatione: non enim ḋicimus ꝙ ethiops eſt albus, ſed ꝙ eſt albus ſm dentes. Ḋicimus autem abſq; determinatiōe quod eſt criſpus:qz hoc nō poteſt ei conuenire niſi ſecūduz capillos.

Ad primū Ergo ḋicendum,quod aliquando ſancti doctores cauſa breuitatis determinatione omiſſa,nomine creature vtuntur circa chriſtum:eſt tamen in eoꝝ ḋictis ſubintelligenda.

¶ Ad ſecundum ḋicendum , quod omnes ꝓpietates humane nature,ſicut z diuine poſſunt aliqualiter ḋici de chriſto. Unde z dama. ḋicit in.3.lib.quod chriſtus qui deus eſt z homo, ḋicitur z creabilis z increabilis partibilis z impartibilis. Sed tamē illa que ḋubitatiōe habent circa alterutram naturam,non ſunt ḋicenda abſq; determinatiōe. Unde ipſe poſtea alibi ſubḋit. Ipſa vna hypoſtaſis ſubſiſtens in duabus naturis,ſimul ſumptis ḋicitur homo. Non autem ſic ſeparatim ſumpta humanitas a ſeipſa. Et ſic patet ſolutio ad obiecta.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ne chri. fm se absolute affirmanꝫ de chro. Quis soluz rone nãe hũane illi cõueniãt. ℣ Ubi nota nouitie autoꝛez in hac lra distinguere ea q̃ conueniũt xpo rone humane nãe in duo ghanã q̃dã sunt q̃ in dubiõe venire pñt an gueniant psone fz sensũ fo q̃ clare puenire intelligunt solum rone nãe. Et de secũdo gne habet rlã, q̃ simplr z absolute affirmant de christo vt est secundum, mortuũ ꝛc. De pmo ẽt gne traditũ esse regulam Iuam. s. q̃ nõ simplr. fz cũ determinatione affirmanda sunt de xpo testaꝫ cõtoꝛr. Ide quã ponẽdo secũdi gnis regulã dicit, ea fo de quibus. per hãc siddem aduersarie cõtumatione terr. fr̃ inuenit q̃ in illis duobus, sez minoꝛ pte, et creatura, ola silis gnis intellexit ac p hoc vtez regulã. probãt autez in lra vtraq̃ regula ex cõi vsu loquẽdi in corporibus hũanis, ex eo q̃ in illis dicta hmõi semaꝫ distinguunt sicdẽ z in illis cõia toti z partia propꝛia oti. Et cõia si fz pte tñ insint, nõ sim pr̃ enũtiant de toto: nõ em dicim⁹ q̃ ethiops est albꝰ, fz q̃ est albꝰ dẽtes, fz bñ dicimus q̃ est crispus, fz uis solos capillos habeat crispos. Et sic to hic neutram dicti onis durandi in. 3. sen. dis. 5. militare fz pñtẽ doctrinaz: q̃ ad rẽ ipsam spectant am de z autoꝛ autem ad dubiõẽ, z errorẽ vitãdum tendit, z super hoc fundat doctrinã hanc: vt ptz in litera. Et ypea nec obstat, q̃ xps dicitur absolute genitꝰ ex maria virgine: nec obstat quod humana z diuina natura aut suppositum non se habẽt vt partes, sicut capilli z dentes: nec predicantur de christo: sicut crispum aut albũm esse. Assumendum enim a simplicioꝛ optime seruit ad modum loquendi comprobãdum: quicquid sit de rerum disparitate.

5. di. 12. q. 1. nã. vnico.

¶ In responsione ad primum: aduerte responsionem non voluntariam: sed sumptam ex textu magistri sen. in. 3. di. 5. vbi hec tractatur materia.

¶ Super Artic. 9m.

TIulus vt iacet sumẽdus est de hac propõne: iste hõ incepit esse.

¶ In corpore vnica est conclusio responsiua quesito. Iste homo nõ incepit esse. Probatur dupliciter, primo: quia propositio est simpliciter falsa quia demonstrat suppositũ eternum. Nec obstat q̃ ly homo significat naturam: quia terminus in sibo positus tenetur non formaliter pro natura, sed materialiter pro subiecto. ¶ Circa hunc processum occurrit primo dubitandus in. 12. di. tertij sen. q. prima reprehendens concludentem ex eo q̃ subm stat materialiter pro supposito istam esse falsam: iste homo. i. christus incepit esse. Et hoc enim inquit q̃ subm tenetur materialiter: licet habeatur q̃ aliquid possit sibi vere attribui, nõ non attribuitur illi ratione forme sicut quã dicim⁹ album currit, nõ tñ hr̃ quin etiaz attribui sibi vere possit quod conuenit illi rõne formeꝛ: vt patet. dicẽdo. hoc albũ discregat. Ac per hoc, quum incipere esse cõueniat christo ratione humane nature: sicut illa est vera: hic homo (demonstrato christo) est risibilis: sic ita ista: hic homo incepit esse: si nihil aliud obstat nisi q̃ subm teneꝫ materialiter. Utrobiq; enim suppositum attribuitur quod ratione forme conuenit.

¶ Occurrit deinde scotus in. 3. sen. dist. 21. q. 3. obiciens: quod stare p supposito contingit dupliciter, scilicet secundum se: vel vt habeat aliud aliud sicut fortez albus stat pro supposito cuius subest non secundum se: sed vt habet albedinem: similiter hic homo. i. christus stat pro supposito diuino: non fz se: sed vt est suppositum humane nature. Deficit ergo pcessus ille non distinguendo modos: quibus potest pro supposito accipi hic hõ seu christus.

¶ Circa eundem processum pro quanto fundat se super hoc: quod ista propositio: christus incepit esse: significat in supposito eterno aliqd repugnãs illius eternitati scilicet incipere esse. Durandus quoq; ibidẽ occurrit: arguens quod nec istud videtur valere: quia licet ponendo in christo vnum esse tantum: valeret non tamen ponẽdo in ipso plura esse: sicut oportet ali quo modo ponere. Quoniam non sequitur quod non semper fuerit nullus esse habendo: sed quod non semper fuerit secundum esse illud: sed secũdũ quod incepit esse: cum quo stat quod semper fuerit fm aliud esse.

¶ Circa pcham scotus fo. vbi supra occurrit: volẽs q̃ ista possit pceda: xps fm iste hõ incepit esse. Et rõ ei⁹ est: q̃ ly esse importat cẽ simplr: hoc est de genere subeꝫ stat aũt xpm incepisse esse hoiez, q̃ est esse de gne subi. Tuetur q̃ hanc suã ponẽ ex pallegato dicto. s. q̃ iste hõ sen christus stat p vo vt est suppositũ hũane nãe. Fouetq; se, tũ q̃ q̃ ghat incipit esse. tum q̃ verbũ incepit esse hõ: ergo christus incepit esse. Probat pmã. Quia de aliq̃ dr̃ incipe determinatũ p aliqd predicatũ de illo toto dr̃ incipere. accidẽtaliter nõ tamen est esse simplr. vt distinguit cõtra esse determinatũ. Esse autez fm adiacens est esse simplr,

catio est determinatio extremi ad extremum, sequitur quod nō minuat predicto modo: quoniam constat quod potest esse determinatio vnius extremi secundum suum formale, ad alterum, z non secundum suum materiale: vt contingit in proposito. Ad id vero quod subditur quod specificatiue sumendo ly inquātum. propositio est vera, sed impropria dicitur et quod est vera z propria: quoniam specificatio non denotat specificatum terminum esse rationem inherentie predicati ad subm, z propterea specificatiua potest esse vera in materia cōtingēti: vt est ista, sortes inquantum ca pillatus est crispus. z ens inquantum ens est subm metaphysice. Sed denotat illud secundum quod, seu mediante quo predicatum inest subiecto, siue per se siue per accidēs predicatum insit siue subito, siue cōditioni specificate. Si autem quod hu iusmodi enuntiationes sunt non solum vere sed propie, dicit frequens vsus eorum: quia de his que conueniunt christo, discrete ac caute loquimur, dicentes christum secundum quod erat homo passum, natum sepultum, resurrexisse. Cum his tamen omnibus quia in litera comparatiue dicitur magis concedendum quam negandum vel econtrario: disce declinare quidē in alteram partem, sed non pertinaciter contendere.

¶In responsione ad tertium vide nouitie quod subtrahendo propositionem reduplicatam proprie esse respondet autor: ad maiorem distinguendo illam: quod verum est predicari de quocunque homine qui solummodo est suppositum humane nature: secus autem est de illo homine qui est suppositum diuine prius et post humane nature.

¶Super Arti. 11m.

Titulus vt sonat clarus.

¶In corpore duo. primo distinguendo, vtramq; partem dicit posse teneri: quia terminus reduplicatus potest vel ratione

¶Utrum hec sit vera, christus secundum quod homo est deus. Arti. 11.

Ad vndecimum

Sic proceditur. Uidetur quod christus secundum quod homo sit deus. Christus enim est deus per gratiam vnionis. Sed Christus secundum quod homo habet gratiā vnionis. Ergo christus secundū quod homo est deus.

¶Ps. Dimittere peccata, est proprium dei, secundum illud isa. 43. ego sum ipse, qui deleo iniquitates tuas propter me. Sed christus secundum quod homo, dimittit peccata, secundum illud matth. 9. vt autem sciatis: quia filius hominis habet potestatez in terra dimittendi peccata ꝛc. Ergo christus secundum q̄ homo est deus. ¶Ps. Christus non est homo communis, sed est hō iste particularis. Sed christus secundum quod est iste homo est deus: quia in isto homine designatur suppositum eternum, quod naturaliter est deus. Ergo christus secundum qō homo est deus.

Sed contra

Illud quod conuenit christo secundum q̄ homo conuenit cuilibet homini. Si ergo christus, secundum q̄ homo est deus, sequitur q̄ omnis homo sit deus quod patet esse falsum.

Rñdeo

Dōm, q̄ iste terminus, homo, in reduplicatione positꝰ, potest dupliciter accepi. Uno modo quantū ad naturaz, z sic non est verum q̄ xps fm q̄ homo sit deus: quia humana natura est distincta a diuina secūdum differentiam nature. ℣ Alio modo potest accipi ratione suppositi. z sic cum suppositum nature humane in christo, sit persona filij dei, cui per se cōuenit esse deum, verum est q̄ xps fm q̄ homo sit deus. Quāmen terminus i reduplicatione positus magis ꝓprie tenetur pro natura q̄s pro supposito (vt supra dictū est) ideo magis est ista negāda, xps fm q̄ hō est deꝰ, quā sit affirmanda.

Ad primū

Ergo dicendum, quod non secundum idem conuenit alicui moueri ad aliq̄d z esse illud: nā moueri conuenit alicui ratione materie vel subiecti, esse autez in actu, ratione forme. Et similiter non secundum idem conuenit xpo ordinari ad hoc quod sit deus per gratiam vnionis, z esse deum. Sed primum conuenit sibi secundum humanam naturam, secundū vero secundum diuinam. Et ideo hec est vera, xps secundum quod homo, habet gratiā vnionis: non tñ ista, xps fm q̄ hō, est deus.

¶Ad secundum dicendum, quod filius hominis habet in terra potestatez dimittendi peccata, non virtute humane nature, sed virtute nature diuine. In qua quidem natura consistit potestas dimittendi peccata per autoritatem: in humana autem natura consistit instrumentaliter z per ministerium. Unde christo, super mat. hoc exponēs dicit. Signanter dixit, in terra dimittēdi peccata: vt ostenderet quod humane nature, potestatez diuinitatis vnitut indiuisibili vnione: q̄ etsi factus est homo: tamē dei verbuz permānsit.

¶Ad tertium dicendum, quod cum dicitur iste homo, pronomen demonstratiuum, hoc nomen homo trahit ad suppositum. Et ideo magis est hec vera, christus secundus quod iste hō est deꝰ: q̄s ista, xps fm q̄ hō est deus.

¶Utrum hec sit vera, xps fm q̄ homo est hypostasis vel persona. Arti. 12.

Ad duodecimum

Sic proceditur. Uidetur quod xps secundum quod homo sit persona. Illud enim quod conuenit cuilibet homini, conuenit christo secundum quod est homo: est enim alius hominibus similis: secundum illud phil. 2. in similitudinem hominum factus. Sed omnis homo est persona. Ergo christus secūduz quod homo est persona. ¶Ps. Christus secundum quod homo, est substātia rationalis nature, non autem substantia vniuersalis: ergo substantia individua. Sed nihil aliud est persona q̄ rōnalis nāe individua suba. vt boetius dicit in lib. de dua. na. Ergo xps scōm q̄ homo est persona. ¶Ps. Xps fm q̄ hō, est res hūane nature, z suppositū z hypostasis eiusdem nāe. Sed omnis hypostasis z suppositū z res humane nature, est persona. Ergo christus secundum q̄ homo est persona.

Sed contra

Christus secundū q̄ homo non est persona eterna. Si ergo christus secundū q̄ homo sit persona, sequeretur quod in christo sint due persone, vna temporalis z alia eterna. Quod est erroneum, vt supra dictum est.

Rñdeo

Dōm, q̄ sicut supra dictuz est iste terminus homo in reduplicatione positus potest accipi vel ratione suppositi, vel ratione nature. Cum ergo dicitur, xps scōm quod homo est persona: si accipiatur ratione suppositi, manifestū est q̄ xps secundum q̄ homo est persona, quia suppositum humane nature nihil est aliud quam persona filij dei. ℣ Si autez accipiatur ratione nature, sic potest intelligi dupliciter. Uno modo vt intelligatur quod nature humane competat esse in aliqua persona. Et hoc etiā modo verū est: omne enim q̄ subsistit in humana natura, est persona. Allio modo potest intelligi vt nature humane in christo propria personalitas debeatur, causata ex principijs humane nature. Et sic christus secundum q̄ homo non est persona: quia humana natura non est per se seorsum subsistens a diuina natura: quod requirit ratio persone.

Ad primū

Ergo dicendum, quod omni homini conuenit esse personam secundum quod omne subsistens in humana natura est persona. Sed hoc est proprium homini christo, quod persona subsistens in humana natura eius, non sit causata ex principijs humane nature, sed sit eterna. Et ideo vno modo est persona secundum q̄ homo, alio modo non, sicut dictum est.

¶Ad secundum dōm, q̄ substantia individua quę ponitur in diffinitione persone, importat substantiā completam per se subsistentē separatim ab alijs, alioquin manus hominis posset dici persona: cum sit substātia quedam individua: q̄ tñ est substātia individua sicut in alio existens, nō pōt dici persona. Et eadē ratione nec humana natura in xpo: quę tñ pōt dici individuū vel singulare quoddā.

¶Ad tertiū dōm, q̄ sic̄ ꝑsona significat qd cōpletū, z p se subsistēs in natura rōnali, ita hypostasis, suppositū z res nature i gñe subē significāt quiddam per se subsistēs. Uñ sicut humana natura nō est per se ꝑsona seorsuz a ꝑsona filij dei, ita etiā nō est p se hypostasis vel supposituz vel res nature. Et iō in sensu in quo negatur ista, xps fm q̄ homo est persona, oportet etiam negari omnes alias,

¶Super questionis 17. articulum. 1.

Ista titulo sige oculos mentis in neutrum genus quum legis an christus sit vnum vel duo. ita q̄ ly duo, in neutro etiam genere sumitur. Et meritō vt directe opponatur ad ly vnum. Hec addendus est aliquis alius terminus, pura ens: an. s. sit vnum ens vel duo entia. Sed absolute missus rectusq; ordo de ꝑtibus incarnationis mysterium, fertur: dum discussis his que ad veritatem esse vel fieri spectant in precedenti qōne, in hac veritas indaganda est eorū q̄ spectant ad vnitatē: inter que cōstat primum locum tenere vnitatem aut dualitatez simpliciter z absolute, et deinde vnitatem vel dualitatem talem. Est igitur questio in hoc articulo, an xps sit vnū vel duo simp̄ z absolute sine determinatione aliqua. in corpore duo sunt. primo videtur fm quid ardēdā esse vnū vel duo in xpo. secundo videt determinate q̄sito vnica ꝓlone. Quo ad primū cōclo est illa. Christꝰ est vnū vel duo, non fm dualitatē naturaz. fm vnitatē vel dualitatē suppositi seu persone. Probāt cōclusio hec quo ad primā partē: q̄ de xpo nō predicant ambe nature in abstracto fs altera tñ fscz diuina. Offn ꝓbāt ex dfia iter deū z alia in hoc, q̄ in solo deo fm se ꝑdicatur de suppositoꝝ hinc efficit quit q̄ hūana nā non predicāt de xpo. Quo ad scdam ꝙ partē: q̄ ambe nāe vt in suppo sito, ꝑdicantur de xpo sine q̄ significenꝫ in supposito indeterminate sine determinate. Conclusio secunda secundum partem. Ubi nota. q̄ licet dicamus hec ꝓma ꝓpositio est falsa, tamen hec ꝓma ꝓpositio est vera: christus secundum quod homo est persona: quia humana natura non est per se seorsum subsistens a diuina natura: quod requirit ratio persone. ¶Ubi nota. q̄ licet dicamus hec ꝓma ꝓpositio est falsa, tamen hec ꝓma ꝓpositio est vera: christus secundum quod homo est persona: quia humana natura non est per se seorsum subsistens a diuina natura: quod requirit ratio persone. ¶In corpore duo. primo distinguendo, vtramq; partem dicit posse teneri: quia terminus reduplicatus potest vel ratione nature, vel suppositi reduplicari. Secundo docet, quod in ꝓpria negatiuam dictam est: quia nullo modo tenentur formaliter. Minus reduplicatiue. Et omnia clara ex precedentibus. ¶In responsione ad tertium, patet ex responsione quarti. ¶In responsione ad secundum, patet ex responsione ad primum. ¶In responsione ad tertium, patet ex responsione ad secundum. ¶Super Arti. 12m.

Titulus vt sonat.

¶In corpore duo. primo distinguendo, vtramq; partem dicit posse teneri: quia terminus reduplicatus potest vel ratione nature, vel suppositi reduplicari. Secundo docet, quod in ꝓpria negatiuam dictam est: quia nullo modo tenentur formaliter. Minus reduplicatiue. Et omnia clara ex precedentibus. ¶In responsione ad tertium, patet ex responsione quarti. ¶In responsione ad secundum, patet ex responsione ad primum. ¶In responsione ad tertium, patet ex responsione ad secundum.

¶De his que pertinent ad vnitatem in christo quantum ad esse. Questio. 17.

Deinde

Consideranduꝫ est de his que pertinent ad vnitatez in christo in cōmuni. Naz de his que pertinent ad vnitatem vel pluralitatez in speciali, suis locis determinandum est: sicut ꝓa determinatum est q̄ in christo non est vna tantum scientia, et infra determinabitur quod in christo non est vna tantū natuitas. ¶Considerandum est ergo primo de vnitate xpi quātū ad esse. scdo quātū ad velle. tertio quātū ad operari. ¶Circa primū querū tur duo. Primo vtrū xps sit vnum vel duo. Secundo vtrum in xpo sit tantum vnū esse. ¶Utrum christus sit vnum, vel duo. Arti. 1.

Ad primū

Sic proceditur. Uidet quod xps nō sit vnū, sz duo. Dicit enim aug. in primo de tri. q̄ forma dei accepit formā serui, vtrūq; autem ꝓpter accipientē deum vtrūq; autem homo propter acceptum hominem. Sed vtrūq; dici nō potest nisi vbi sunt duo. Ergo christus est duo. ¶Ps. Ubicunq; est aliud z aliud: ibi sunt duo. Sed xps est aliud z aliud: dicit enim aug. in ench. cum in forma dei esset, formam serui accepit, vtrunq; vnus, sed aliud ꝓpter verbum, aliud propter hominem. Ergo xps est duo. ¶Ps. Xps non est tñ homo: q̄ sic purus homo esset. Ergo est aliquid aliud q̄s homo, z ita in xpo est aliud et aliud. Ergo xps est duo. ¶Ps. Xps est aliquid qō est pater, et est aliquid qō nō est pater. Ergo xps est aliquid z aliqd. Ergo xps est duo. ¶Ps. Sicut in mysterio trinitatis sunt tres persone in vna natura: ita i mysterio incarnatiōis sunt due nature in vna persona. Sed ꝓpter vnitatem nature, nō obstāte distinctione persone, pater z filius sunt vnuz: fm illud Jo. 10. ego z pater vnum sumus. Ergo non obstāte vnitate persone, ꝓpter dualitatē naturarū, xps est duo. ¶Ps. Dicit in tertio phy. q̄ vnū z duo denominatiue dīr. Sed xps dz dualitatē naturarū. Ergo xps est duo. ¶Ps. Sicut forma accīntalis facit alterū in forma sbalis aliud: vt porphyꝰ dicit. Sz in xpo sunt due nature sbales, humana. s. z diuina. Ergo xps est aliud z aliud. Ergo christus est duo.

Sed cōtra

Est, q̄ boe. dicit in li. de dua. na. Sē quod est, in quantum est, vnū est. Sed christū esse confitemur. Ergo christus est vnum.

Rñdeo

Dōm, q̄ nā fm se cōsiderata prout in abstracto significat: nō vere pōt predicari de supposito seu ꝓsona nisi in deo: in quo nō differt qō est z quo est: vt in prima parte habitū est. In xpo autē cū sint due nature, diuina scilicet z humana, altera earum scilicet diuina potest de eo predicari, z in abstracto z in cōcreto: dicimus enim q̄ filiꝰ dei, qui supponit in hoc nomine christus, z est diuina natura, z est deꝰ. Sz humana natura non potest predicari de christo secundum se in abstracto: sed solum in cōcreto ꝓut. s. significatur in supposito. Nō em vere

merum: nō enim sunt duo habentia deitatē z humanitatē, sed vnū z idem numero est hūs humanitatē z hūs diuinitatē: z sic filius dei z hic hō sen iesus non ponūt in numerū: vt pater. Jn hoc cōsistit tota vis huius articuli. Et in hac quidē prima parte corporis detinentur vsq; ad hoc, q̄ si nā vtrūq; predicaret de xpo esset duo ꝙs: q̄ nāe ponūt in numerū: sed q̄ nō predicatur, nō cōstituit xpm duo: z q̄ predicat vt in supposito, ideo fm rationem

Ad primū

Ergo dōm, q̄ verbum illud Aug. non est sic intelligendum q̄ ly vtrūq; teneat ex parte predicati. q. d. qō xps sit vtrūq; sed tenet ex parte subti. Et tūc ly vtrūq; ponit, nō. q. d. duobus suppositis: sz ꝓ duob' nobus significatibus duas naturas in cōcreto. Possum esse dicere qō vtrūq; s. deus z homo, est deus ꝓpter accipientē deū: z vtrūq; s. deus z homo est homo pp acceptū hominē. ¶Ad fm dicē dum q̄ cū dicitur xps est aliud z aliud, locutio est exponēda, vt sit sensus, hūs alia z alia nām. Et hoc mō exponit Aug. in li. 3 felicianum. Ubi cū dixisset, in mediatore dei z hominū, aliud dei filiꝰ, aliud hois filius: subdit aliud inq̄s ꝓ discretione subē, nō alius ꝓ vnitate ꝑsone. Uñ greg. nazanzenus in epka ad elidonū dr. Si opz ꝓpōsitose dicere, aliō qdē z aliō, ea ex qb' saluator ē: siqdē nō idez nō aīt aliꝰ z aliꝰ, absit: h̄ em ābo vnū. ¶Ad tertiū dōm, q̄ h̄ est falsa, xps est tñ hō: q̄ nō mini in predicato positi, formaliter tenētur. Si vo adderet aliqd per q̄ traheret ad suppositū. eēt vera locutio: puta xps est tñ id qō est hō. Nō tñ sequit q̄ sit aliqd aliud q̄s hō: q̄ ly aliud cū sit relatiuum diuersitatis subē, ꝓprie referꝫ ad suppositū (sicut z oia relatiua facientia ꝑsonalē relationē) sequit aūt, ergo hz aliā nām. ¶Ad quartū dōm, q̄ cū dicit,

Universidad de Deusto Biblioteca
Biblioteca Facult. Philosophiae Provinciae Loyolensis S.I.

Universidad de Deusto
Biblioteca

natiuā esse falsam, sc̄z xp̄s est tm̄ hō: p̄dicata tenent̄ formaliter. Et interponit ad bonitatem doctrine, qualr̄ posset fieri affirmatiua vera. s. xp̄s est p̄n id qđ est hō. Deinde redit ad rñdendū argumen. Et qz cōcessit ans assumptū. s. xp̄s nō est tm̄ hō. rñdet ad p̄mtiā. Est aliq̄d aliud q̄z hō: dicens: nō tm̄ seqūt q̄ sit aliq̄d aliud q̄z hō &c. q̄si diceret. Iz ans sit vera. sequela tn̄ n̄ vz.

¶ In rñsione ad 4m. vide notitie, q̄ quū in hac cōcedit, q̄ xp̄s ē aliq̄d, q̄ nō est p̄ &c. sensus est q̄ xp̄s est homo, hoc est suppositū humane nāe: qđ est esse aliq̄d qđ nō est p̄: qz est esse subiectū vt subā. hypostasis nō substātia. p̄m rē in xp̄o est hypostasis filij, que nō est p̄. Quāuis nō significetur nobis hoc ipsa hypostasis filij distincte, sed indistincte. Quia igit̄ ex his duobus dictis xp̄s est aliquid. q̄ est pater, xp̄s est aliquid quod non est p̄: nihil aliud h̄z, nisi q̄ christus est deitas et suppm̄ humane nāe in xp̄o nō ponūt in numerū (qz suppositū humane nāe in xp̄o est filius dei, qui non ponit in numerū cū deitate) io non sequit̄ q̄ christus sit deus.

¶ Attende vir docte, ex B articulo collato cum articulo. 3. in questionibus disputatis de vnione verbi incarnati, quantum seipso doctior fuerit hic autor: quantum distent fundamenta doctrine huius ab illis: vt scias omnem autoritatem huic operi deferre.

¶ Super Art. 2m.

Triplex vt sumendus est de esse simpliciter et absolute. Vertitur enim in questionem, an sic dicimus in xp̄o simpliciter et absolute duas naturas, ita dicere possumus in christo duo esse simpliciter et absolute: an vero sicut in christo nō est nisi vnū suppositū, vna p̄sona, ita non est nisi vnū esse. ¶ Et notandum est, quod nō queritur de propositione, sed de rei: nō enim queritur, an illa propositio sit vera, christus habet duo esse: sed an xp̄o sint duo esse. Et licet ista questio videatur prima facie locanda inter questiones subales de incarnatione, et non inter consequentes (vt ab autore locata est) si quis tm̄ profundius consideret, sine loco posita est: quoniam vnum sequitur ens: ista autē latitudo tractatorum antelliam q̄nem, spectat ad esse vel fieri in carnationis in se, vel enuntiatum. Unde merito modo de vno vel multis tractatur, nec propterea a suis alibus recedit: qz vnū vel multa non addit naturam aliquam supra ens, hoc est illud quod vnum vel multa dicitur secundum veram metaphysicam. Una enim albedinis natura: nullam entitatem addit supra albedinis naturam: et sic de aliis.

¶ In corpore duo principaliter fiunt. primo premittuntur tria manuductia ad veritatē. secundo procedit ex dualibus cōditionalibus: et infertur conclusio responsiua questo, quod in christo est vnum esse tantum.

¶ Quo ad primum. premittuntur tria. Unum ex parte subiecti: qđ est xp̄s et duo ex parte predicati, quod est habere, esse vnum vel plura. Ex parte si quidē subiecti premittitur generalis regula: quod que sunt nature multiplicantur in xp̄o, que sunt hypostasis non multiplicantur. Et ratio reddit: quia in christo sunt due nature et vna persona.

Ex patre vero predicati premittitur primo, quod esse est de numero spectantium et ad naturam et ad personam: diuersimode tamen, quia persone vt habentis seu quod est nature autem vt principium, seu quo aliquid est. Et hoc probatur a signo: quia natura significatur per modum forme qua aliquid est, ens vel tale: vt patet de albedine et humanitate. Deinde premittitur aliud ex parte predicati: scilicet quod esse est duplex. quoddam a forma vel natura a pertinente adesse personale: quoddam a forma vel natura non pertinente ad esse personale. Exemplum primi in homine, est esse quod homo habet ab anima. Exemplum secundi est esse quod habet ab albedine. et vniuersaliter ab accidentali forma: nam anima spectat ad personalitatem sortis, albedo non. Ponitur autem in litera duplex inter hec duo esse, differētia, prima est penes simpliciter vel p̄m qđ: qz primū est esse sortis simplr̄ et absolute: p̄m aūt est esse sortis non simplr̄, sed talis, puta inquantū albus. Secūda est penes vnitatē vel pluralitatē. potēt in vna et eadē p̄sona multiplicari (vt p̄z) primū aūt impoſle est. et eadem persona multiplicari: qz impoſle est q̄ vnius rei non sit vnum.

¶ Quo ad scōm. prima ꝺditionalis est. Si nā humana nō hypostatice, sz̄ accidentaliter, oporteret in xp̄o ponere duo esse, et duo esse, et duo esse. Sic proceditur. Videt q̄ in christo non sit tantuz vnū esse, sed duo. Dicit enim dam̄. in. 3. lib. quod ea que consequunt nām, in christo duplicantur. Sed esse consequitur naturaz: esse eīm est a forma. Ergo in christo sunt duo esse. ¶ Esse filij dei est ipsa natura diuina, et est eternum. Esse autez hominis xp̄i nō est diuina nā, sz̄ est esse tpale. Ergo in xp̄o nō ē tm̄ vnū esse. ¶ In trinitate ꝑsus sint tres persone, est tamen vnū esse ꝓpter vnitatem nāe. Sed in christo sunt due nature, ꝙrum sit vna persona. Ergo in xp̄o nō est tantū vnuz esse, sz̄ duo. ¶ In xp̄o anima dat aliquod esse corpori, cum sit forma eius. Sed non dat sibi esse diuinū, cū sit increatū. Ergo in christo est aliud esse preter esse diuinum, et sic in christo non est tantum vnum esse.

Sed cōtra Unū quodq̄ ꝑm hoc dicitur ens ꝑm q̄ dicitur vnum: qz vnū et ens conuertuntur. Si ergo in christo essent duo esse, et non tantum vnum, christus esset duo, et non vnum.

Rñdeo Dām, q̄ quia in xp̄o sunt due nāe et vna hypostasis: necesse est q̄ ea que ad naturā pertinent in xp̄o sint duo, que aūt pertinent ad hypostasiz in xp̄o sint vnū tantum. Esse aūt pertinet et ad naturam et ad hypostasim. Ad hypostasim quidē sicut ad id quod habet esse: ad naturaz autē sicut ad id quo aliquid habet esse. Natura enim significatur per modum forme: que dicitur ens ex eo q̄ ea aliquid est, sicut albedine est aliquid albū, et humanitate est aliquis homo. Est aūt considerandum, q̄ si est aliqua forma vel natura que non pertineat ad esse ꝑsonale hypostasis subsistentis, illud esse nō est esse sortis simplr̄, sed quid secundarū, nō nisi ꝑm quid affirmādū. ¶ In rñsione quoq̄ ad tertiū dupler esse insinuat, qñ soluit argumentū ex identitate nature et ꝑsone in diuinis: et affirmatur cōditionalis, q̄ si ibi esset aliud esse nāe, et aliud esse xp̄o. persona nō est idem cū natura assumpta, aliud est esse persone, et aliud esse nature, ac per hoc duo sunt in xp̄o esse. ¶ In oppositum autem est processus dicitur esse illius persone simplr̄, sz̄ ꝑm quid sicut esse albū, est esse sortis, non inquantum est sortes, sed in quātum est albus. Et huius esse nihil prohibet multiplicari in vna hypostasi vel persona: aliud eīm est esse quo sortes est albus, et quo sortes est musicus. Sed illud esse qđ pertinet ad ipsaz hypostasim vel personam secundum se, impoſle est in vna hypostasi vel persona multiplicari, qz impossibile est q̄ vnius rei nō sit vnuz esse. Si igitur humana natura aduentiret filio dei non hypostatice vel personaliter, sed accidentaliter (sicut quidam posuerunt) oporteret ponere in christo duo esse: vnū quidē scōm q̄ est deus, aliud aūt ꝑm q̄ est homo. Sicut in sorte ponitur alius esse ꝑm q̄ est albus, et aliud sz̄ q̄ est homo, qz esse albū, non pertinet ad ipsum corporeū, et esse animatum, totuz pertinet ad vnā personā sortis: et ideo ex oībus his non fit nisi vnum esse in sorte. Et si cōtingeret q̄ post cōstitutionē persone sortis, aduenirent sorti manus vel pedes vel oculi (sicut accidit in ceco nato) ex his nō accresceret sorti, aliud esse, sed soli relatio quedā ad huiusmodi qz ꝺiceretur esse non soli ꝑm ea que ꝑtius habebat, sed etiā ꝑm ea que sibi postmodū aduenerunt. ¶ Sic igitur cū humana nā coniuncta filio dei hypostatice vel personaliter (vt supra dictū est) et non accidentaliter, oēs ad personalitatem ali

quid secundarū, nō nisi ꝑm quid affirmādū. ¶ In rñsione quoq̄ ad tertiū dupler esse insinuat, qñ soluit argumentū ex identitate nature et ꝑsone in diuinis: et affirmatur cōditionalis, q̄ si ibi esset aliud esse nāe, et aliud esse xp̄o. persona nō est idem cū natura assumpta, aliud est esse persone, et aliud esse nature, ac per hoc duo sunt in xp̄o esse. ¶ In oppositum autem est processus dicitur esse illius persone simplr̄, sz̄ ꝑm quid sicut esse albū, est esse sortis, non inquantum est sortes, sed in quātum est albus. Et huius esse nihil prohibet multiplicari in vna hypostasi vel persona: aliud eīm est esse quo sortes est albus, et quo sortes est musicus. Sed illud esse qđ pertinet ad ipsaz hypostasim vel personam secundum se, impoſle est in vna hypostasi vel persona multiplicari, qz impossibile est q̄ vnius rei nō sit vnuz esse. Si igitur humana natura aduentiret filio dei non hypostatice vel personaliter, sed accidentaliter (sicut quidam posuerunt) oporteret ponere in christo duo esse: vnū quidē scōm q̄ est deus, aliud aūt ꝑm q̄ est homo. Sicut in sorte ponitur alius esse ꝑm q̄ est albus, et aliud sz̄ q̄ est homo, qz esse albū, non pertinet ad ipsum corporeū, et esse animatum, totuz pertinet ad vnā personā sortis. Esse aūt capitatū, et esse ꝑsonale sortis. Esse aūt capitatū, et esse corporeū, et esse animatum, totuz pertinet ad vnā personā sortis: et ideo ex oībus his non fit nisi vnum esse in sorte. Et si cōtingeret q̄ post cōstitutionē persone sortis, aduenirent sorti manus vel pedes vel oculi (sicut accidit in ceco nato) ex his nō accresceret sorti, aliud esse, sed soli relatio quedā ad huiusmodi qz ꝺiceretur esse non soli ꝑm ea que ꝑtius habebat, sed etiā ꝑm ea que sibi postmodū aduenerunt. ¶ Sic igitur cū humana nā coniuncta filio dei hypostatice vel personaliter (vt supra dictū est) et non accidentaliter, oēs ad personalitatem ali

quo, ad personā vero si habet vt ad ꝓpriū subiectuz qđ. ideo magis vrget vnitas ꝑsone ad vnitatē esse, q̄ dualitas nāe ad duo esse: ac per hoc qz cū efficatiorē effectū habere debet. ponēda est vnitas et nō dualitas cē in xp̄o. ¶ Hic est verus et istentue sensus lre: et rñsio sufficit argumento, vt p̄z: et cōsonat corpori articuli: nec vllaz hz dissonātiā. Et si vis etiā grāmaticę literam cōstruere, dispone construendo ly magis supra ly ꝑm vnitatem hypostasis: et sic ly q̄ā, vt ita diximus. Ad primū Ergo dām, q̄ esse ꝑsequitur nām: non sicut habentem esse, sed sicut qua aliquid est: personam aūt siue hypostasim consequitur sicut habentem esse. Et ideo magis retinet vnitatem ꝑm vnitatē hypostasis, q̄ habeat dualitatez ꝑm dualitatē nature. ¶ Ad 2m dām, q̄ illud esse eternū filij dei qđ est diuina natura, sit esse hois, inquātū humana natura assumitur a filio dei in vnitatem persone. ¶ Ad 3m dām q̄ sicut in prima parte dictū est: q: persona dicit aliquid esse personale sortis. Esse aūt capitatū, et esse ꝑsonale sortis: et ideo ex oībus his non fit nisi vnum esse in sorte. Et si cōtingeret q̄ post cōstitutionē persone sortis, aduenirent sorti manus vel pedes vel oculi (sicut accidit in ceco nato) ex his nō accresceret sorti, aliud esse, sed soli relatio quedā ad huiusmodi qz ꝺiceretur esse non soli ꝑm ea que ꝑtius habebat, sed etiā ꝑm ea que sibi postmodū aduenerunt. ¶ Sic igitur cū humana nā coniuncta filio dei hypostatice vel personaliter (vt supra dictū est) et non accidentaliter, oēs ad personalitatem ali

cuius ꝑtinentia est q̄ ꝑm humanaz naturā non aduenit sibi aliquid esse personale, sed soli noua habitudo ꝑtinentie ad vnitatē esse, q̄ dualitas nāe ad duo esse: ac per hoc qz cū efficatiorē effectū habere debet. ponēda est vnitas et nō dualitas cē in xp̄o. ¶ Hic est verus et istentue sensus lre: et rñsio sufficit argumento, vt p̄z: et cōsonat corpori articuli: nec vllaz hz dissonātiā. Et si vis etiā grāmaticę literam cōstruere, dispone construendo ly magis supra ly ꝑm vnitatem hypostasis: et sic ly q̄ā, vt ita diximus. Ad primū Ergo dām, q̄ esse ꝑsequitur nām: non sicut habentem esse, sed sicut qua aliquid est: personam aūt siue hypostasim consequitur sicut habentem esse. Et ideo magis retinet vnitatem ꝑm vnitatē hypostasis, q̄ habeat dualitatez ꝑm dualitatē nature. ¶ Ad 2m dām, q̄ illud esse eternū filij dei qđ est diuina natura, sit esse hois, inquātū humana natura assumitur a filio dei in vnitatem persone. ¶ Ad 3m dām q̄ sicut in prima parte dictū est: q: persona dicit aliquid esse personale sortis. Esse aūt capitatū, et esse ꝑsonale sortis. Esse aūt capitatū, et esse corporeū, et esse animatum, totuz pertinet ad vnā personā

Universidad de Deusto
Biblioteca

non est ergo idē iudicium de natura in proprio vel alieno suppposito, quo ad vnum vel plura esse. ℙ Et confirmatur q; sicut persona assumens non supplet identitatē persone humane cum natura humanā: ita essent persone assumentis non supplet identitatē, ipsius esse psone humane ꝛ nāe humane. ℙ Contra 2m bo de priuus persone, arguit. Pars aduenies toti non dat esse toti, ꝫ recipit in quia perficitur a forma totius. Quod probatur quia si remaneret distincta sicut prius, non reciperet esse totius: sed vel haberet proprium esse, vel nullum: sed natura humana vnita verbo non habet rationem partis, nec istam rationem partis: quia nō informatura verbi: sed remanet simpliciter distincta: igitur vel nullum esse habet, vel aliquod esse proprium.

¶ Contra modum quo ponitur ꝛpz̄ habere esse secundum naturam humanam (scilicet quod verbum nouo modo relatiue se habet secundum illam) arguit. Si verbū tm̄ habeat respectū nouū ad naturā: ille est respect⁹ rationis tantum: quum per respectum rationis nō dicatur subm formaliter esse aliquid: ergo verbum, inquantum homo non erit formaliter aliquid consequens est contra illud: terra de hereti. quum ꝛps. ergo ꝛc.

¶ Contra cōclusionem ipsam (scilicet in ꝛpo nullum est esse exitie subsale creatum) arguit septem vel octo mediis. ℙ primo. Terminus per se generationis habet esse acquisitum per generationem: filius dei homo, est per se terminus generationis ex matre: ergo. ℙ Si dicatur inquit durādus q generatio terminatur ad esse diuinum non secundum se: ꝛ relatum ad humanam naturam, contra. Illud est per generationem acceptum: quod est per corruptionem mortis perditum: sed per mortē ꝛpi non est amissa relatio verbi ad naturam assumptam: sed esse vitale secundum naturam humanam: ergo illud non est per generationem acquisitum: sed hoc.

ℙ Scō. In ꝛpo fuit duplex viuere vt ptz ex hoc qō vnū per mortē perditū: ꝫ in ipso fuit duplex esse. Et tenet sequela ex secundo de ala viuere viuentibus est esse. ℙ Tertio. Alia ꝛpi creabatur: ergo habuit creatā exitiaz. Probatur sequela: quia creatio terminatur ad exitiam. Quarto. Humanitas ꝛpi est effecta ꝛ conseruata a tota trinitate: ergo secundū existere creatum. Probat consequentia: q; non fecūdum existere increatum. Probat: q; nihil efficit se. ℙ Quinto. Si natura assumpta verbo dimitteret: non oportet aquirisibi nouum esse per generationem nec per creationem: ꝛ tamen ipsa ex hoc quod dimissa non esset annihilata: nec esset ens in potentia (vt anima antichristi ante creationem) ergo haberet aliquod esse in actu: ꝛ non nouum: quia per nullam mutationem positiuam: ergo idem quod modo habet: igitur ꝛc. ℙ Et si dicatur: inquit durandus: quod habet esse nouum: ergo est corrupta. Probatur duplicter sequela. Tum quia per diditesse simpliciter, ꝛ acquisiuit aliud esse simpliciter. Tum quia nisi hoc sufficiat ad corruptionem simpliciter nature: sed requiritur quod nullum aliud esse recipiat: sequeretur quod nunquam poterit esse corruptio sine annihilatione ℙ 6°. Natura angeli posset assumi a verbo: ꝛ illa non posset manere eadem misi maneat sua exitia eadē sōn istos: ergo nec nā humana modo posset manere eadē in ꝛpo misi maneret sua exitia. Consequentia est manifesta: q; ita est intrinseca sua exitia vni sicut alteri. ℙ 7°. Fundamentū relationis naturaliter ꝑcedit relationē: ꝛ ꝑm esse actuale: ꝑcedit rōnē relationis actualis, vnio ista fuit relō actualis: ergo cius fundamentum ꝑcesit naturaliꝫ ꝑm esse actuale fundamentum illud erat ipsa natura totalis: igitur ꝛc. Cōfirmatur. Prius nāt aliq perficit corpus cui tota natura cēt nata assumi, In illa priori forma fuit actus materiei: ꝛ per ois debat esse viuiq; nō corrūpebatur ꝑ assumptionē. ℙ Octauo arguitur ex doctrina autoris in prima parte. q. 5. ar. 5. ex ꝓposito, phantis esse nō posse separari a forma: sicut nec rotūditas pōt separari a circulo: q; ex cōuenit forme ꝑm scilicet rotūditas circulo. Et hoc. n. arguit sic. Esse non pōt separari a forma: ergo nec ab anima ꝛpi igitur anima ꝛpi hz proprium esse. ℙ A duran do q; in. 3. sen. di. 6. q. 2. vltra prallegata arguit: q; agere est etiam suppositi sicut ꝛ esse: ꝛ presupponit esse: ꝛ multiplicatur in ꝛpo: ergo.

¶ Aureolus ēt ꝛ Io. de neapoli apud capreolū in. 2. di. tertij sen. argumunt. Ille quidem q; esse exitie est actus quo formaliter essentia est ex diuinis nō actiue sentiā humanam: ergo humanitas ꝛpi vel est actuata sito esse vel adhuc ꝑueniat potētialis ad eēnam ex diuinis non supplet vicē cāe formalis inhetis. ℙ Ide aūt tū quia secundū damascenum q̄ō ē inassumptibile ē incurabile. Tum q; ꝛps hō ꝑfect⁹ ē nihil minus habens tam in diuinitate ꝫ in humanitate. Et qui oppositū dicerit plenius diaboli spiritu sapiam gehēne filium demonstrabit vt damascus dixit in epla recitata in lib. 3. titu. 15. h sterie tripartite.

¶ Demū pro contradictoria cōclusionis arguit scotus, tenēs illā. Tū quia hūanitas ꝛpi est extra cām sui: ergo hz necessario, ꝓpriā exitētiā actualē sicut hz proprium eē quidditatiuum: iz non habeat ꝓpriaz subsistentiā q nihil postriui addit. Tū q; ꝛpo hō subsistit in nā humana, sicut suppositū in nā, ꝓpter q̄ ꝓprie dicit hō: ꝛ ideo est exitēs exitētia huj⁹ nature. Sicut ℙ. 3. c. 14. oppositū: ergo non fuit pes mea nec subsisto respectu pedis sicut rei, nāe. ideo exitia pedis mei nō est exitētia mei. Cuius sit in me sed cōuerso magis pes exitit ꝙ exitētiā mei. ℙ Nec est (inquit scotus) exitētia humanitatis ꝛpi exitia hz q̄d: sed simpliciter tam in se (quia est exitētia de eēnē subē, ꝛ est ens simpliciꝫ (ꝫ respectu ꝛpiz: quales exitia in se, tale existere dit cuiꝰ ꝫ exitia ꝙ ipsam: sed ꝛpo exitit exitia ista humane humanet ergo exitit simpliciter ꝙ exitia nāe humanē: ꝛ sic tunc due exitie simpliciter nō solū in ꝛpo, ℙ Tū q; in ch̄o due sunt volūtates ꝛ duo velle secūdū damas. c. 22. sed ē inimis seu immediatius se hz ad essentiā ꝫ ꝙ velle ad volūtatē: ꝫ magis necesse ē plurificari esse. ꝑm pluralitatē nāum. ℙ Vel formet sic. Nā vt distinguit ꝫ suppositū. est ꝑm. opandi: ergo ē etiā ꝑm essendi in actuq; e. Te im mediatius se habet ꝛc.

¶ Ad ea dentiam horū nō sunt alia fundamēta tacēda: sed supra posituz in ista fundamētū. Solue fabricandū: ꝫ nis enim diuinis curam de distōne inter psonā ꝛ nām dicamus eē actualis exitie de q̄ ē sermo eē actualitatē nature cuiuꝫ create: quū tm̄ exacte discernit psona a natura dicim⁹ (vt in hac ista habet) ꝙ eē est actus nāe, vt ꝓncipū q̄, psone autē vt subiecti, seu quod habet ipsum esse. Ita quod natura est principium quo immediatum ipsius esse, sed non est receptiuum immediatum ipsius esse, sed mediante persona: ita quod oportet naturam personari ad hoc vt ab ea principium actualiter ipsum esse. Non ex defectu nature principiantis vt quod sed deficeret susceptiuum primum ipsius esse si non esset persona: ꝛ per eam est cui primo conuenit esse vt subiecto, seu ꝙ habet esse: seu ꝙ est. ℙ Et si his adiungeris, q̄ natura nunquam est quod est, sed semper est quis (inuenitur siquidem natura existens, non vt que existit: sed vt quis existit) perspicies duo. Primum q̄ ad hoc quod natura existat, exigitur q̄ ipsa actuetur per existentiam, vt subm actuatur per ens in eo, sed sufficit q̄ ipsa sit quā aliquis existit. Nec mirum est scientem quod non ola vno eodemq; modo sint, sed sat est vnicuiq; entium esse sibi conuenienti: sunt enim multi essendi modi. Et naturis quidē misi consonus essendi modus est, non vt sint tanquam q̄ est, sed vt sint quā quo est: nec plus eis debetur sicut apud peripatheticos. primum dubitatum, q̄ forme sint ꝛ non sint absq; sui generatione ꝛ corruptione. ℙ Aliud est, quod q; prius natura personatur quam existentiam ꝓpriam constituat. ut inimo: est persona nature quā existentia: nec per hoc sibi conueniri ne constituat propriam personam, multomagis potest ꝓpriam constituat existentiam: ordine siquidem quodam, personalitas ꝓsistentia deinde a natura constituitur ꝓpter antecitatam rationē. ℙ Et ex his sequitur tertiz, quod natura carens ꝓpria persona ꝓueniat ab aliena: oportet cōsequēter q̄ō careat ꝓpria existentia. Non enim ipsum quod est natura aliquam esse naturā alicuius ꝑdicat: ideo humanitas ꝛpi non ꝓuenit ab ipsa actualiter nisi in ꝓpria persona. Hoc ipso quod ad alienā trahitur persona, sequitur quod ad alienā existentiam trahitur existentia nature scilicet vt sit persona ꝛpi persona illius humanitatis ꝛpi, sed vt sit persona ꝛpi persona illius humanitatis. ℙ Et nisi fiat in verbis: assumitur non causa vt causa: non enim idem quinq; quod sufficienter consequuta est existentiam: q; consequuta est existentiam illius persone, modo conuenienti ipsi nature scilicet vt quis. ℙ Sicut igit in ꝛpo (vt inferius patebit, vnā tm̄ filiationē relationis ponimus ex defectu subiecti, ita in ꝛpo ex defectu subiecti primi ponim⁹ primū esse substātialis existētie subiectū est psona. Repugnat ꝛpo existēs ꝫ relata ad verbum. Sed negatur sequela ista fuit existens: ꝛ manet distincta ꝛ omnino diuersa a toto: cum tamē esset totū ꝛ ꝓsona ꝛ ꝓsonaliter non afferret nouum esse: sed existeret per esse sui totius ꝛ ꝓsone natura dicit de illa in quid. Habet enim ex hoc suum esse scilicet esse vt quo matura enim persone est vt quo, nec plus sibi ꝓpriū ℙ Ad prima ergo obiecta cōtra fundamentū processus (q; idem est nature ꝛ persone) respondetur ꝓmittendo tamē: quod fundamentum ris est quidē idētitas ipsius esse respectu nature ꝛ ꝓsone, sed nō tas: sed adiuncta modi diuersitate respectu vtriusq; ꝛ: scilicet illa esse est nature vt quo: ꝓsone vt quod. Et idētitate enim esse cum diuersitate, ꝓcedit litera: vt patet. Sed scotus contra, solam idem affert pro cā, ꝛ hoc est primum in quo argumentum deficit. Vtra quia idētitas quoq; causa est: respondetur quod falsa ratio reddita re esse est vnū vtriusq; q; scilicet non differunt re aliqua: quoniā ex superius dictis persona addit rem aliquā supra naturā: scilicet terminationē ipsius. Unde argumentum sco. assumit ꝛ nō causam. ℙ Et per idez ꝛsio ad confirmationē non opz enim personam idētitatē cuz nā, sed sufficit quod suppleat personalitatē illius hoc enim quod verbum suppleat humanitatis personā: ꝫ ꝓpter esseq; nis sit ipsum quod est humanitatis: ac per hoc humanitas quo est persone que est humanitatis quod est.

¶ Ad obiecta ꝛo eiusdē contra vnum esse partis ꝛ persone respondetur negando maiorem ad sensum argumentis: generationis enim terminus habet esse nouiter acquisitum, vel antiquum nouo modo se habens.

ℙ Unde ad obiectionem diuandi contra hanc respōnsionem dicitur, quod si maior intelligatur cum precisione, falsa est, nam licet illud per generationem sit acceptuz quod est per corruptionē mortis amissiuum non tñ illud precise. Sed si ad terminū formalem generationis ꝓpositio restringatur, concedatur: sed terminus formalis est natura, vel anima in corpore: et per mortē humanitas ipsa corrupta est p separationē anime a corpore. Quamuis etiā dici possit falsam esse minorē: q; desinēte ꝙ mortē humanitate ꝛpi ipsa natura humana resultās ex partib⁹ vnitis oportuit quoq; desinere viuere verbi ad illā ꝫm sequāuis remāserit ad illā ꝫm vtrāq; suiꝑtēnit mam ꝛz ꝛ corpus. ¶ Ad 2m scoti ōt, ꝙ verbū ꝓhi verū est de viuere essentiali ꝛ de esse essentialiter viuere enim est esse essentiale. Et hoc in ꝛpo duplex fuit: ꝛ vnū eorū q̄ō in cōiunctione aie ꝛ corpis fuisti, corruptum est ꝙ mortē. Et nō intelligit de esse actualis existētie. ℙ Ad 3m ōt. negādo sequelam: ꝛ ad ꝓbationē, ꝙ creatio terminatur ad rē que creat sub existētia nouā simpliciter vel illi rei q̄ creat. Et sic anima ꝛpi creata est vt existat existia nouā sibi nō nouā simplr. ℙ Ad 4m ōt. ꝙ humanitas christi effectiue ꝓseuat ꝛ facta est a tota trinitate ꝫm esse existie increatū cōcretum sibi. nec sequit ꝙd deus efficiat iō se aut suū esse: sed ꝙ effecerit ꝛ cōseruet se ꝛ suū esse cōcretū humane nature personalr. ℙ Ad 5m ōt. ꝙ si humanitas ꝛpi dimitteretur a verbo fortiret nouā personalitatem ꝛ nouā exitiā: non per aliquam nouaz actionē: sed per antiquam actionem qua a principio effecta fuit. Illa enim actio tanꝫ impedit a cōpletione ꝓpriꝫ effectus: ob ꝙ euentē personalitatem ꝛ ꝓpriā exitiā: ꝫ grauē ad morum deorsum ferre. In cuius signum illa per solam omnipotentiam diuinam potest impediri: hoc autem a naturalibus ꝛ voluntarijs impeditur passim.

¶ Ad obiectionē aūt durādi, ōt ꝙ talis diuisio esset nonnulla corruptio: qm̄ corrūperet humanitas, nō in se, sed ꝫm esse coniunctum verbo ꝛ perderet duo ꝛ personalitatē diuinā sibi, ꝛ existētiam diuinā sibiet acquireret personalitatem ꝓpriā, nō tolū sibi, sed simplr: ꝛ sibi existentiā ꝓpriaz ꝛ sibi et simplr. Sic esset ꝫm rē. ℙ Ad rones aūt terminorū spectādo, ōt ꝙ corruptenes esse actualis existētie: sed penes esse essentie. Od ex eo clare patet, q̄ō humanitas christi per mortem corrupta est: ex hoc ꝙ anima separata est a corpore. Et in hoc oēs conueniunt: ꝫ nis sōm autorem ꝛ multos, nullum esse actualis existētie fuerit per christi mortē corruptū. ℙ Quum igitur ex perditione esse, corruptio simplr infertur, nisi sit fermo de esse essentie, aut de esse vt includit esse essentie, ne detur sequela. Et ꝙ hoc patet ꝙ subiecta ꝓbationi nihil valet dicēdo. Si nō sufficit perdere vnū esse existētie ꝛ acquirere aliud, sed opz etiā nullū aliud acquirere, ergo annihilatio. Stat enim ꝙd perdat vnū, ꝛ nullū aliud acquirat, ꝛ non annihiletur, sed corrumpatur per exploliationē materie ab illa forma. Si enim in ipsa dimissione humanitatis a christo, anima illa separaretur a corpore, nunc humanitas Christi perderet vnum esse, ꝛ nullum aliud acquireret quia non esset: ꝛ tñ non annihilata esset: quia remaneret, ꝛ materia cum forma cadaueris, et anima intellectiua cum noua existentia modo preexposito. ℙ Ad septimum scoti, negatur, ꝙ apud nos natura angeli nō esset eadem nisi sit eadem existentia. ¶ Ad septimum, conceditur ꝙ fundamentum est prius ꝫm actualem existentiaz relationē: ꝛ in proposito dicimus enim ꝙ humanitas Christi fuit prius existens ꝫ relata ad verbum. Sed negatur sequela ista fuit existens: ꝛ manet distincta ꝛ omnino diuersa a toto: cum tamē esset totū ꝛ personaliter non afferret nouum esse: sed existeret per esse sui totius ergo propria existentia: sit enim ꝙ fuerit existens existētia verbi. Et hec responsio satisfacit omnibus argumentis, que fiunt de a gere: quod suppositum existere: et de accidentibus: quod suppenūt subiectum existere: et similibus: concedatur enim semper ꝙ hec omnia in Christo suppenunt humanitatem existere: sed ab existentia ad existentiam proprianmō valere consequentiam: sit enim ꝙ preexistat existentia communicata sibi ex persona illiate verbi sibi communicata. ℙ Ad confirmationem: dicitur quod anima Christi informabat corpus: et dabat ei esse animatum: esse dico essentie essentialiter siquidem constituebat animatum corpus. Non autem esse existentie proprie: sed anteꝫ daret hoc precisa fuit ex assumptione ad personam verbi. ℙ Ad octauum ex doctrina autoris dicitur quod doctrina autoris intelligitur de separabilitate naturali quod scilicet impossibile est naturaliter formam separari a suo esse. Et ex hoc concludit efficaciter formas subsistentes per se absq; matria: esse incorruptibiles: anima autem christi absq; proprio esse est: ꝺiuine omnipotentie ꝓcuentione. Nec obstat exemplū de circulo ꝛ rotunditate: quia exempla ꝛ similia non currunt in omnibus. Et si exigat pars exactam responsionem ad singula dicito quod hec propositio: forme conuenit per se proprium esse: potest intelligi dupliciter. Primo quod per se conueniat forme vt principio, ꝛ sic est ve ra: sed quia perfectus principij est impedibilis per superiorem causaz, ideo cum huius propositionis veritate: stat ꝙ in christo anima ꝓuenitur a proprio esse: cuius per se esset principium. Alio modo intelligitur ꝙ per se cōueniat forme vt principio ꝛ subito: sicut ꝓpria passio conuenit subito proprio. Et sic hec propositio non est veramisi de forma, ꝓpria personalitate seu subsistantia terminata qualis non est anima christi: que non nisi per verbum subsistit. Unde autor ibi ex prima propositione: forma inquantum forma, subsumpta secunda de forma per se subsistente concludi: ꝛ angelos incorruptibiles. Et vere sic est: quia implicat formam per se subsistere absque proprio esse nō minus ꝫ circulum absq; rotunditate inueniri. ℙ Ad duran dum dicitur ꝙ licet esse ꝛ agere conueniant in hoc ꝙ vtrunq; est suppositi: quia vnitatē vel pluralitatē. Esse enī est suppositi immediate vt subiecti: agere aūt nō suscipitur in supposito: nisi mediante natura potētia eius: ꝛ idcirco agere multiplicatur cū pluralitate nature: esse vero vnū est cū ꝓsona vna. ¶ Ad aureolū: dicitur ꝙ esse existentie nō actuat essentiā nisi terminata: hoc est personaram seu per se subsistentem: ꝛ ꝙ humanitas ꝛpi non est terminata ꝓpria ꝓsonalitate: sed ꝓsonalitate verbi ideo nō cōuenit sibi actuari per existentiam. ℙ Et hec intellige loquendo de actuare et actuari per modum inhesionis. Nam si de actuare ꝛ actuari infra totam latitudinem suorum modorum sermo sit, nō est remotū a ꝓhia diuina deū posse actuare rem creatam. In cuius signum diuinam essentiā esse actum cuiuꝰ ꝫ intellectus videtis ipsam: ꝛ theologi ꝛ ꝓhi fatentur. Quum er go natura humana in christo ex diuina personalitate ꝛ esse diuino perfici fateamur, non est absonuz fateri etiam ꝙ actuatur aliquo etiam modo per personalitatē diuinā. ¶ Quocirca quū dicitur, aut est actuata proprio esse: aut peruenit potentialis ad proprium esse dicitur ꝙ ꝓprie loquendo, vtraque pars disiunctiue est falsa: quoniam ex assumptione ad diuinum esse: perfecta est potentialitas ad existentiam longe excellentius ꝫ fuisset perfecta per propriam existentiam: sicut posse personari in propria persona: longe excellentius perfectū est per personam verbi: ꝫ fuisset perfectum per proprium personalitatem. Et ꝙ potentie perfectio actuatio vocatur: ideo dicere potest: quod potentia ad propriam existentiam est actuata non per ꝓpria per proprium esse. Et ideo non remanet humanitas christi potentialis, hoc est in statu potentiali ad propriam existentiam ad quam actuata non per ꝓpriam existentiam, sed per existentiam verbi ideo non remanet humanitas christi potentialis, ret si diuitteretur a verbo cessante tam excellenti actuatione: prohibente naturam ab imperfectionibus sibi ꝓprijs ꝛ connaturalibus: personalitate scilicet ꝛ existentia propria.

¶ Ad ioannem de neapoli, dicitur ꝙ vtraq; autoritas cum sibi similib⁹ loquitur de naturalibus vt distinguitur contra personalia: ita ꝙ ꝛps habuit omnia homini naturalia: non personalia: et quod de naturalibus est inassumptibile: est incurabile. secus est de personalibus. Probatur hec glossa ex fidei catholice sententia dicentis in ꝛpo non esse personam nisi diuinam, nō est ergo in ꝛpo personalitas humana: quā tamen cōstat in reliquis hominibus inueniri. Idem est autem iudicium de personalitate ꝛ ꝓprijs personis: vt distinguitur contra naturam. ℙ Aut igitur dicant isti personas nostras esse incurabiles: q; persona est inassumptibilis: ꝛ similiter christū nō perfectum hominem: quia caret personalitate humana: quoniam vtrunque alienum esse a veritate constat. Aut vniuersaliter sic fateantur ꝙ non de personalibus hominis: sed de naturalibus est sermo: quum christus personis homo dicitur: ꝛ assumpsisse omnia humana: ꝛ similia. Attestāte hoc symbolo athanasij explicante naturalia sufficere ad hoc quod christus sit perfectus homo: dum dicit de christo, perfectus homo ex anima ꝛ humana carne subsistens.

¶ Ad obiecta demū scoti pro cōtraria positione: ꝛ ridendo ōt ad primū: q̄ō consequentia nihil valet: q; esse actualis existentie realiter distinguitur ab essentie seu quidditatiuo. Et diuina preuentione factum est: vt humanitas christi extra causam suam actu sit per existentiam verbi: et non per ꝓpriam. Ubi aduerte pro clariori intellectu: quod non est imaginandum (vt isti putant) quod additio partis ad personam: sit velut additio quantitati ad quantum (siue per modum continuationis: puta quum aqua continuatur. vbi per duabus quantitatibus partialibus fit vna totalis quantitas. partialiter inherens partibus totius aque. Siue per medium aggregationis puta quum alimentum auget hominem qui alitur ex illo: vbi non remanet quantitas cibi potusque alentis: sed sic adūngitur alio: vt subinduat quantitatem ipsius qui alitur, extendente illa anima, ꝛ vt in secundo de anima dicitur), sed am si oculus aduenire de nouo sortiti neque existenti im proprijam partialem adūngeret existētie sortis: quū existentia sortis sit indiuisibilis: non extensa per se aut per accidens: q; de genere est im materialitv pote ꝓpria anime intellectiue: que inextensa est omnino in corpore. Nec aduenies oculus subinduret existentiam sortis: tanꝫ formam ad se extensam per inhesionem subinire quod existentia sortis incipiet inherere oculo nouo: quoniam huiusmodi inhesio nō debetur parti: sed sufficienter prouisum est parti de existentia in hoc ipso quod est pars persone existentis. Nec videtur etiā intelligibile q; secus possit esse quomodo nāq; existentia indiuisibilis propria alicui: intelligitur actuare quātum aliquod seu etiam nō quantum adūnetum, nisi mediante illo cui est propria: Et q;

Universidad de Deusto
Biblioteca

idem est iudiciū de oculo aduenīente de nouo, z oculo cōgenito, z de hac z reliquis ptib⁹, ideo hūanitas xpi q̄ quasi ps q̄dā est psone verbi (q̄ ad psonalitatē proprīā vbi assumpta est) inuenitur sufficiēter posita extra cām suā exīs absqꝫ pa existētia, z absqꝫ ꝺ q̄ actuet p informationē inhesiuā ꝺ existētia vbi sibi em nō deberet existētia nisi p persona cuius est.

¶Ad scām ꝺz, q̄ ex ꝺ q̄ verbū subsistit in nā hūana sicut suppm in nā, nō sequit q̄ existat p existīa illius nāe: sz ꝺ hoc sequit eꝫ, q̄ nā illa subsistat per existīa vbi.

¶Ad pbationē autez ex opposito de pedis existētia, ꝺz q̄ peccat fm nō causam vt cāz. Neqꝫ em q̄ xps ē hō cā est q̄ existat humana exīstīa, neqꝫ q̄ non est pes cā ē q̄ non existat existīa pedis, sed rō ꝓpria est, q̄: persone oli debetur esse vt suꝫ ꝺ q̄ est. ¶Ad id vo q̄ subdit de ālīta te exīstie hūane in xpo, scilicet q̄ ē existīa simplr z in se et xpo. non opz aliter rndere quonīa negata in xpo existīa hūana, vana ē disputatio de ālitate existentie humane in ipso. ¶Ad tertiū dicit negādo sequlā, esse est intrinsecū seu immediati⁹, q̄ magis multiplicatur, ꝑ Melius tamen ꝺicit q̄ intrinsecus seu immediati⁹ alicui dicitur ꝺ subiecto, et subdit q̄ esse est intimius nāe vt ꝑno, q̄ velle volumtati: z velle est immediati⁹ alicui ꝺicti. Et pterea non sequit, q̄ si velle pluralificatur ad pluralitatē volūtarū q̄ esse pluralificetur ad pluralitatē naturarū. ¶Ad vltimā formationem argumēti, cōcedi pōt rō tū, z ꝺici q̄ nō er defectu nāe immediate pncipātis ee, sz er defectu susceptiui sz psone, ꝓpter qꝺ vt nā non pncipiet actualr actum essendi, z pncipiat actualiter actum operādi: q̄ non deest prorsum susceptiuū opationis. Cōcede ergo, q̄ natura vt distinguitur z suppositū, est pncipiū z operandi z existe ꝺi. Sed negetur sequela implicita. ergo actualiter pncipiat existere in Christo, sicut actualiter pncipiat operari: q̄ natura vt distinguit z suppositū, est nō solū ꝑnm, sed etiā susceptiuū primū operādi: sed existētie est solū ꝑnm, z nō est susceptiuū, ꝓpriū. natura enim humana est ꝑnm existēdi psone ꝓprie vt ꝓprio subiecto: z in xpo nō ē: z ideo nō pncipiat existētiā in xpo: sed operandi est ꝑnm subiūcti vt ꝓprio subiecto distinguendo naturam cōtra suppositū, vt dictū est. Et ideo in xpo pncipiat ꝓpriū operari: z propterea opari multiplicat fm naturas. esse aūt nō. ¶Attēde diligēter z caute nouitie, q̄ ista decisio pēdet ex duab⁹ q̄onibus cōibus. Altera est. an existētia z essentia distinguantur realiter. Altera. An existētia subsistātialis sit psone vt ꝓpriū susceptiui, an cōiter sit psone vl nature. ꝓesupponit em doctrina ista, z esse aliam rem esse ab essentia z esse deberi persone vt proprio subiecto. Et qm̄ varie sunt opiniones circa hec. quum de Christi existentia humana q̄ō est, nolī hec intelligere quasi sint fidei. Noli pertinax esse in conclusione. nisi euidentiam prius habeas de communibus questionibus: sed vt rationabilia ac consona hec amplectere.

¶In eodem ar. 2. q. 1. 7. in rone ad scām intellige perspicatius, quod q̄ vnio ꝺiuinoꝝ humanoꝝq̄ in Christo est in persona z non in natura (quemadmodū nāq̄ ꝺiuina z humana in vnā personā non in vnā naturā) ideo quū audis q̄ esse ꝺiuinū factum est esse hois, quia natura humana assumpta est in vnitatem pſne distinctionem de ipso esse in cōpenetra. quum ipsum esse est vel persone vel nature. Quamuis em vnum ideꝫ sit ture ac persone, alia tamen ratione est nature, z alia persone: nam natura est vt principiū: persone vt susceptiuū: vt dictum est. Quocirca conuenire esse quatenus est nature: est conuenire ad integritatem principii ipsius. hoc est ficeri partes nature que est ꝑnm essendi: z sic materia z forma conueniūt in vno esse est nature. Et nūre antez in vno quatenus est persone: est conuenire ad integritatem suppti ꝑsonalium: z ꝓpter z pedes z reliqui partes. z natura cum suis partibus conueniūt in esse psone. Unde ꝓpter ꝺiuinum, humanum est natura. xpi: q̄n̄ conuenit currere cū ꝺicim integrādum ꝺ ipsius esse. Sic ꝺ inuniscati vt ꝺicit ne: q̄n̄ hūanitas assumpta est alitatem verbi. q̄ est de numero ꝺ cantium ad personalitatem filij ꝺei nostrā intelligentiā excedēre. Et ꝑ non sequit q̄ nā fcā in nāmē q̄ fuit facta cū patre filio: cōiacula humane nāe quinz mon vt ꝺicit nec vt est cum patre filio: sed vt est ꝑsone filij. Et ꝑ ne ad quartū q̄ ꝺicit: habes ꝺ rsione de effectu mali in trinsecō formā op⁹, ꝓpter suā materiā: q̄ essentie. Ita q̄ substantialis ꝺ terie substantialis essentie: conclusio. su be natura fo tiā cōplexā: z ꝺicta dat esse ama se vnum) co ꝺ essentia vel ꝺ aiatam: z sic ꝺ In hoc em cō ext⁹ formalis nō pōt separari p intellectus fo materia. ¶Et ꝺ

telligis forme vlteriorem processum, non habes adhuc (vt in litera) illud quod est, sed solummodo naturam: qua aliquid est: que sez est principium: non subiectum. Et ideo ex hoc qꝺ forma seu anima natural dat esse corpori, nō habemur qꝺ esse sit nature z subiecti qꝺ, sed constituit nām que est quo: relinquit subsequuturū illud quod est qꝺ: esse se est persone in ordine ad naturam etc. vt predeclaratum fuit. Super quoꝝ quum tractatum fuit: an corpus mediante anima assumptez. declaratum est quod in calce huius respōsionis subditur: scilicet q̄ formando corpus: sicqꝫ in esse perfecto constituendo naturam humanam est causa habitudinis vnionis humane nature ad verbum.

¶Super q. 18. articulum primum.

TItulus clarus est.

¶In corpore duo fiunt. ꝓmo recitat erronea positio tenentiū p negatiuā: scdo rndetur scām veritati. ꝑQuo ad primū referuntur hanc communem conclusionem multi errantes contenerūt. sez in Christo non sunt due voluntates. Quadrifariam autem hi ꝺiuisi sunt. Apollinaris enim er negatione anime intellectiue in Christo necnon vnitatem naturam. Eutiches ex vnitate nature cōpositerum quoꝝ voluntatem p Nestoriū solā creatam naturā in xpo ponens: vnitam ꝺeo fm consensum affectus, negat ꝺiuinā voluntatē in christo. Macharius aūt ex negatione ꝓpriū motꝰ in humanitate christi voluntatem humanā in christo negauit.

Ubi vides quod omnes conueniūnt in negatione duarū in christo voluntatum: z dum aliqui ꝺicunt, aliqui humanā a christo tollunt: aut vtrangꝫ tollere cogūtur, z ponere vnam tertiam naturē compositē.

¶Sz ꝺe macharij pōne non satis liquet, de volūtate q̄ est natura lis po⁹: sed de voluntate, hoc est actu voluntatis: quoniā nō negat po⁹ᵐ. Sz motū ꝓpriū humane nature i xpo. Uez qꝫ frustra fuisset volūtas sine vllo velle semper, ideo ꝺicitur qꝺ negauit humanaz in christo voluntatez.

¶Quo ad 2ᵐ respondetur affirmative. In christo sunt due voluntates, ꝺiuina z humana. ꝓbabat ꝺupliciter. ꝓmo autoritate synodi itque ꝓpter huius modi errores extirpādos hoc ꝺeterminauit. Secōdratione tali. Filius ꝺei assumpsit naturā humanā ꝑfectā: z nihil illi ꝓpterea defuit de perfectione nature ꝺiuine: ergo hz duas voluntates, ꝺiuinam sez z humanam. ꝓbatur consequentia, ꝓ ps⁹ quidē pertinet ad perfectionem humane nature pertinet volūtas, q̄ est naturalis illi⁹ po⁹, sicut z intellꝰ. ꝓ 2ª vero parte: q̄ ad ꝺiuinam naturā spectat volūtatē habere: vt ex ꝺictis in prima parte hec ambo patent.

¶Rñsiones argumētoꝝ non exponē, sed annotatione egent. Et scda spāliter rñsio applicanda est ad ꝺiuersas et valde multas gōnes, in quibus est sermo de instrumentis: z specialiter quūz volūtas hominis, ꝺei instrumentum ꝺicitur ad aliquid operandum sue miraculum, sive non. ¶Et tertia autē rēsponsione habes collectam quadruplicem voluntatez in christo ponī: ꝺuplicem quasi potentiam ꝺiuinā sez z humanā: z duo gña actuum: in humana, scilicet voluntatē naturalem, et voluntatem rationalem. De quibus superius ꝺictum est. Cause sunt difficultatis: et inferius in hac questione, clarior erit sermo in litera.

¶Super articulū. 2.

Articulus I.

Questionis XVIII.

De his que pertinent ad vnitatem Christi quantum ad voluntatem. Questio. 18.

DEinde cōsiderādū ē de vnitate xpi tū ad volūtatē. ¶Et circa hoc q̄runt. 6. Duo, vtrū in xpo sit alia voluntas ꝺiuina, z alia hūana. Secūdo, vtrum in hūana nā xpi, sit alia volūtas sensualitat⁹, z alia rōnis. Tertio, vtrū ex parte rōnis fuerint in xpo plures volūtates. Quarto, vtrū in xpo fuerit liberū arbitriū. Quinto, vtrum voluntas humana xpi, fuerit omnino conformis ꝺiuine voluntati in volito. Sexto, vtrum in Christo fuerit aliqua contrarietas voluntatum.

¶Utrū in xpo sint due voluntates. Art. 1.

AD primū Sic procedit. Uidetur q̄ in xpo nō sint due voluntates, vna ꝺiuina, z alia humana. Uolūtas enim est primus motus z imperans in vnoquoꝝ volente. Sed in Christo primū motū es z imperās fuit volūtas ꝺiuina: q̄ oīa humana in xpo mouebant fm voluntatē ꝺiuinā. Ergo vī q̄ in xpo non fuerit nisi vna volūtas. s. ꝺiuina. ¶Ꝑ. Insꝰm non mouetur ꝓpria voluntate, sed voluntate motus ꝺ nostri. Sed nā humana fuit in xpo sicut instrumentū ꝺiuinitatis eius. Ergo nā humana in xpo non mouebat ꝓpria volūtate, sz ꝺiuina. ¶Ꝑ. Illud soluz multiplicat in xpo qꝺ pertinet ad naturā. Uolūtas aūt non vr ad naturā ꝓtinere: q̄ ea q̄ sunt nālia, sunt ex necessitate. Nō aūt est volūtarū, non est necessariū. Ergo voluntas est vna tm in xpo. ¶Ꝑ. Dam. ꝺicit in. 3. li. q̄ aliquaꝫ velle non est nature, sed nře intelligentie. s. personalis. Sed ois vo lūtas est aliqualis voluntas: q̄ nihil est in gñe qꝺ nō sit in aliqua ei⁹ specie. Ergo ois volūtas ad personā pertinet, sed in Christo fuit z est vna tm persona. Ergo in Christo est vna tantum voluntas.

SEd ꝺ Est, qꝺ ꝺns ꝺicit luc. 22. ꝑ si vis transfer calicē istū a me, verūtamen nō mea voluntas sed tua fiat. Nō inducens Amb. ad gratianū imperatoꝛē ꝺicit. Sicut susceperat volūtatē meā, suscepit tristitiam meā. Et super luc. ꝺicit. Uoluntatem suam ad hoiem retulit, partis ad ꝺiuinitatē: voluntas enim hominis est temporalis, voluntas ꝺiuinitatis eterna.

RNdeo Ꝺm, q̄ quidā posuerunt in xpo esse vnā solā volūtatem: sed ad hoc poneꝺuz ꝺiuersimode moti esse vidētur. Apollinarius enim nō posuit aiam intellectualem in xpo: sed qꝺ verbū esset loco anime, vel etiaz loco intellectus. Ad cum volūtas sit in rōne (vt phs ꝺicit in. 3. ꝺe anima) sequebaꝫ q̄ in xpo nō esset volūtas humana: z ita in eo nō esset nisi vna voluntas. Et silr eutyches, z oēs qui posuerūt vnā naturā cōpositā in Christo, cogebanꝫ ponere vnā voluntatē in eo. Nestoriꝰ us etiam q̄ posuit vnionē ꝺei z hois esse factā solū fm affectū z voluntatē, posuit vnā volūtatē in xpo. Postmodū ꝺo macharius antiochenus patriarcha, z cyrus + Alexādrianus, z sergi⁹ cōstantinopolitanus, z quidam eoꝝ sequaces, posuerūt in christo vnā volūtatē, cuius ponerent duas naturas in Christo fm hypostasim unitas: q̄ opinabātur q̄ humana natura in Christo nūq̄ mouebatur proprio motu, sed solū fm q̄ erat mota a ꝺiuinitate: vt ptz ex epla synodica agathonis pape.

¶Et ideo in sexta synodo apud cōstantinopolim celebrata, ꝺeterminatum est oportere ꝺici, qꝺ in xpo sint due volūtates. Ubi sic eligitur. Juxta q̄ olim prophete ꝺe xpo, z ipse nos eruꝺiuit, z sanctoruz patrum nobis tradidit symbolū, ꝺuas naturales voluntates in eo, z duas naturales operatiōes predicamus. ¶Et hoc necessariū fuit ꝺici. Manifestum est em qꝺ filius ꝺei assumpsit hūanam naturā perfectā: sicut supra ostēsum est. Ad perfectionē aūt humane nature pertinet voluntas: que est naturalis eius potētia, sicut et intellectus: vt patet ex his que in prima parte ꝺicta sunt. Unde necesse est ꝺicere, q̄ filius ꝺei humanam voluntatem assumpserit in humana natura. Per assumptionē autem humane nature, nullam ꝺiminutionem passus est filius ꝺei in his que pertinent ad ꝺiuinam naturam: cui competit voluntatem habere, vt in prima parte habituz est. Unde necesse est ꝺicere quod i Christo sint due voluntates: vna scilicet ꝺiuina z alia humana.

Ad primum Ergo ꝺicendum, quod quicquid fuit in humana natura Christi, mouebatur nutu volūtatis ꝺiuine. nō tñ sequit q̄ in xpo nō fuerit motꝰ volūtatis, ꝓpius nāe humane: q: etiā altoū scrōū pie volūtates mouentur secūꝺū voluntatē ꝺei q̄ operat in eis velle z ꝑficere: vt ꝺi phil. 2. Uz. n. volūtas non posit interius moueri ab alīq̄ creatura: intra tū mouet a ꝺeo: vt i ꝓma pte ꝺictū est. Et sic etiā christus secundum voluntatē humanā, sequebaꝫ volūtatē ꝺiuinā: fm illud psal. vt facerem voluntatem tuaz: ꝺeus meus z vo lui. Unde aug. ꝺicit cōtra maximinū. Ubi ꝺixit filius patri non quod ego volo, sed quod tu vis, quid te aduuat, quod tua verba subiungis, z ꝺicis, ostendit vere suaz voluntatē subiectā suo genitori: quasi nos negem⁹ hominis volūtatē, volūtati ꝺei ꝺebere eē subiectā. ¶Ad 2ᵐ dōm, q̄ ꝓpriū est instīs q̄ moueat a principali agente: ꝺ uersimode tñ fm ꝓpriatē nature ipsi⁹. Nā instrumētū inanimatū, sicut securis aut serra, mouet ab artifice solū motū corꝑalē. Insꝰm vo aiatū aīa sensibili, mouet p appetitū sensitiuum: sicut equus a sessore. Insꝰm vo aiatū aīa rōnali, mouet p volūtatē ei⁹: sicut p imperium ꝺñi, mouet seruꝰ ad aliqꝺ agēꝺū, q̄ qꝺē seruꝰ est sic instīs aiatū: vt phs ꝺicit in. 1. politice. Sic g̃ hūana nā in xpo fuit instīs ꝺiuinitatis, vt moueret p ꝓpriā volūtatē. ¶Ad 3ᵐ dōm, q̄ ipsa poⁿ voluntatis est naturalis, z ꝑsequitur nām ex nēcitate. Sz motꝰ vel actus huiꝰ poⁿ (q̄ ēt voluntis ꝺz) qnqꝫ quidē est nālis z nēcius: puta re⁹ felicitatis. qnqꝫ aūt ex libero arbi. rōnis puenies, z nō nēcius neqꝫ nālis (sicē ꝑz er his q̄ in 2ª parte ꝺicta sunt) z tñ etiā ipa rō q̄ est ꝑnm huiꝰ motꝰ, est nālis. Et iō ꝑter voluntatē ꝺiuinā opz in xpo ponere volūtatē humanā: nō solū ꝓut est potentia nālis, aut ꝓut est motꝰ nālis, sz etiā ꝓut est motꝰ rōnal. ¶Ad 4ᵐ dōz, q̄ ꝑ hoc ꝺr aliqualr velle, ꝺesignat ꝺeterminatus modus volēꝺi: ꝺetermiat⁹ āt modꝰ pontꝰ circa ipaz rē cui⁹ est modꝰ. Uñ cū voluntas ptineat ad naturā ipaz ēt qꝺ est aliqualr velle, ptinet ad nām: nō fm q̄ est absolutē ꝑsiderata, sz fm q̄ ē i talt hypostasi. Uñ etiā volūtas humana xpi habuit quendā determinatū modū, ex eo q̄ fuit in hypostasi ꝺiuina vt scilicet moueretur semper scōm nutum ꝺiuine voluntatis.

¶Utruz in chro fuerit aliqua voluntas sensualitatis, preter rōnis voluntatē. Artic. 2.

AD scām Uī qꝺ in xpo non fuerit aliqua volūtas sensualitatis ꝓter rōnis voluntatē. Ꝺicit em phs in. 3. ꝺe aīa, q̄ volūtas in rōne est, i sensitiuo aūt appetitu est irascibilis z concupiscibilis. Sz sensualitas sigñat appetitū sensitiuū. Ergo non fuit in xpo volūtas sensualitatis. ¶Ꝑ. Scōz Aug. 12. ꝺe tri. sensualitas sigñat ꝓ serpentē. Sed nihil serpētinū fuit in xpo: habuit em sīlitudinē aīalis venenosi sine veneno: vt Aug. ꝺicit sup illud Jo. 3. sicut exaltauit moyses serpentē i ꝺeserto. Ergo i xpo nō fuit volūtas sensualitatis. ¶Ꝑ. Volūtas sequit nāz: vt ꝺictū est. Sz i xpo, nō fuit nisi vna nā ꝓter ꝺiuinā. Ergo in xpo nō fuit nisi vna volūtas humana.

SEd ꝺ Est, q̄ Amb. ꝺicit in. 2. ad gfanū, mea est voluntas quā suā ꝺixit, q̄ vt hō suscepit tristitiā meā. Et q̄ ꝺat intelligi q̄ tristitia ptinet ad humanā volūtatē in xpo. Sz tristitia ptinet ad sensualitatē: vt in scōa pte habitū est. Ergo vī q̄ in xpo sit voluntas sensualitatis, ꝓter volūtatē rationis.

RNdeo Ꝺm, q̄ sicut ꝓdictū est, filius ꝺei hūanā nāz assumpsit cū oī b⁹ q̄ ptinent ad ꝑfectionē ipsi⁹ nāe. In hūana aūt nā includit etiā nā alar, sicē i spē includit gen⁹. Uñ opz q̄ filiꝰ ꝺei assumpserit cū humana nā, et ea q̄ ptinēt ad ꝑfectionē nature alīs, inter q̄ est appetit⁹ sensitiu⁹, q̄ sensualitas ꝺicit. z ideo opz ꝺicere qꝺ i xpo fuit sensualitas. Sciendū est etiā, q̄ sensualitas sīue sensualis appetit⁹ inqntū est nat⁹ obedire rōni, ꝺr rōnale p participationē, vt ꝑz per phm in. 1. ethi. Et q: voluntas est in rōne (vt ꝺictum est) pari ratione potest ꝺici quod sensualitas sit voluntas per participationem.

Ad ꝓmū Ergo ꝺōm, q̄ rō illa ꝑcedit de volūtate essentialr ꝺicta, q̄ nō est nisi i ꝑte intellectiua. Sz volūtas ꝑticipatiue ꝺicta, ꝺr esse in ꝑte sensitiua, inqntū obedit rōni. ¶Ad 5m ꝺz, q̄ sensualitas signāt p ꝑfectē: nō quātū ad nām sensualitatis, quā xps assumpsit: sed qntū ad corruptionem comitis, q̄ in xpo nō fuit. ¶Ad tertium ꝺōm, qꝺ vbi est vnū ꝓpter altez, ibi vnū tm esse videt: sicut superficies q̄ est visibilis ꝙ colorē, est vnū visibile cū colore. Et silr q: sensualitas nō ꝺi volūtas, nisi q: participat volūtatē rōnis: sicut est vna nā humana in Christo, ita etiā ponit vna volūtas hūana i xpo.

¶Utrum in christo fuerint due voluntates quantum ad rationem. Art. 3.

AD tertiū Sic ꝑcedit. Uī, q̄ in xpo fuerint due volūtates quātū ad rōnē. Ꝺicit. n. ꝺam. in. 2. li. q̄ ꝺupler est hominis volūtas. s. naturalis, q̄ vocat thelisis: z volūtas rōnal, q̄ vocat bulisis. Sed xps in hūana natura habuit qcqꝺ ad ꝑfectionē humane nature ptinet. Ergo vtraqꝫ ꝑdictarū volūtatū fuit in xpo. ¶Ꝑ. Uis appetitiua ꝺiuersificat in homine fm ꝺiuersitatē virtutis apphēsiue: z iō fm ꝺiam sensus z intellect⁹ ꝺiuersificat in hoie appetit⁹ sensitiu⁹ z intellectu⁹. Sz silr ꝙtū ad apphēsionē hois ponit ꝺ ꝺia rōnis z intellꝰ, quoꝝ vtrūqꝫ fuit in xpo. Ergo fuit in eo ꝺupler volūtas, vna intellectualis, z alia rōnalis. ¶Ꝑ. Al quibuscūq̄ ponitur in xpo voluntas ꝓpriatis. Que non potest poni nisi ex parte rōnis. Ergo in xpo ex parte rationis sunt plures voluntates.

SEd ꝺ Est, q̄ in qlz ordine est vnū primū moues. Sed volūtas est ꝓmū moues in gñe humanoꝝ actuū. Ergo in vno homine nō est nisi vna voluntas, ꝓpriꝰ ꝺicta, q̄ est volūtas rōnis. xps aūt est vn⁹ hō. Ergo in christo est vna tantuz voluntas humana.

RNdeo Ꝺōm, q̄ sicut ꝺcm est, voluntas qnqꝫ accipit ꝓ potētia: z qnqꝫ ꝓ actu. Si ergo volūtas accipiatur ꝓ actu, sic opz in xpo ex parte rationis ponere duas volūtates. i. ꝺuas ꝑtes actuū volūtatis. Uolūtas. n. vt i scōa parte ꝺcm est, z est finis: z est eoꝝ q̄ sunt ad finē: z alioꝝ ferē in vtrūqꝫ. Nā in finē ferē simplr z absolute: sicē in id qꝺ est fm se bonū. Jn id aūt qꝺ est ad finē, ferē cū ꝺā cōpone: fm q̄ hz bonitatem ex ordine ad aliud. Et iō a tertius ratiōis est actus voluntatis fm qꝺ ferē in aliqꝺ qꝺ est finis: z est ꝺictū: vt sanitas (qꝺ a ꝺam. vocat thelisis. i. simpler volūtas: z a magistris vocat volūtas vt natura z alteri⁹ rōnis est actꝰ volūtatis fm qꝺ ferē i aliqꝺ qꝺ ē volitū solū ex ordine ad alterū: sicut est sumptio medicine. Que quidē voluntatis actū ꝺam. vocat bulisim. i. consiliatiuam voluntatem a magistris autem vocatur voluntas vt ratio. Hec aūt ꝺiuersitas actus nō ꝺiuersificat potentiā: q: vterqꝫ actus attendit ad vnā cōmunē ratio-

TItulus singularis est non quere. ꝺe appetitu sensitiuo vt hic sed ꝺe appetitu sensitiuo vt hz rationem volūtatis: non simpliciter z absolute, sz talis, hoc est sensualis. Puto aūt rationē tituli huius fuisse quia euangelica verba, quib⁹ motꝰ appetitus sensitiui velle vocat: quum ꝺr. Uerūtū non sicut ego volo. ¶In corpore ar. vnica est conclusio. Jn xpo fuit voluntas sensualitatis, sci sensualitas ꝺicta volūtas participatiue. Probat ꝓmo q̄ in xpo fuit sensualis appetitus scōz q̄ iste sit volūtas per participationē. ꝓmū ꝓbatur. Filius ꝺei assumpsit naturā humanā integrā: ergo assumpsit cuz ea omnia q̄ pertinent ad perfectionē nature animalis: ergo assumpsit sensualitatē. ꝓbatur ꝓma ꝓntia ꝓbat: q: in natura humana inclusa est natura animalis, sicut in spē includitur gen⁹. Scōa aūt ꝓbatur: q: appetitꝰ sensitiuus qui sensualitas ꝺicit, est vnū de pertinentibus ad perfectionē nature animalis. ¶Scōm ꝓbatur. Appetitus sensitiuus seu sensualitas, vt natus obedire rationi, vocat z est rōnalis participatiue scōo ethi. ergo pari rōne vocari pōt z est volūtas participatiue. Probatur: q: volūtas in ratione est nā sicut a ratione precipiente rationalis appetitus, ita a volūtate quoꝝ precipiēte vocē voluntarius appetitus q̄ est volūtas vocat, ꝺicit pōr. Imo ex hoc ipso q̄ rationalis appetitus, appetitus ꝺr, volūtas ꝺr: q: rationalis appetitꝰ nomē est ꝓpriū volūtatis, z participatiue solū cōmunicatum sensualitati. ¶Aduerte hic, qꝺ qz omnis motus appetitus sensitiui in christo fuit voluntarius (qm etiam motus ꝓprij sensualitatis in ꝓpria obiecta, volūtarij erant: nam voluntarie efluiūt et vnāquāq; virium propria exercere ꝺisposuit) iō in xpo appetitus sensitiuus semper rationalr, z semp participatiue voluntas in quolibet suo actu fuit.

¶Super articulū. 3.

TItulus clarus est.

Oꝛūqꝫ habuit ex ꝺistinctiōe volūtatiorū a

Universidad de Deusto
Biblioteca

dam. ℣ alia facta.

℣ In corpore articuli respondetur cum distinctione ad questū. Distinctio est. Voluntas accipi potest vel pro potentia, vel pro actu. Prima conclusio iuxta primum membrum. In Christo est vna tantum voluntas humana essentialiter et non participative dicta. Secunda conclusio iuxta secundum membrum est. In Christo sunt due volūtates, scilicet voluntas vt natura, et voluntas vt ratio. Probatur primo

s.di.14. ar.1.q.1. cor.2 di. 17.ar.1. q.3.5. 2 di. 18. ar.2.5.

secunda conclusio, voluntas est finis et eorum que sunt ad finē alio et alio modo: ergo alterius rationis est actus voluntatis in finem: et alterius rationis, actus volūtatis in id quod est ad finem: ergo in Christo sunt due voluntates. i. due species actuum volūtatis. Antecedens pro prima parte et superioribus supponitur. Pro secunda probatur: quia in finem fertur simpliciter et absolute: quia fertur vt in id quod est secundum se bonum. vt in sanitatem. In id vero quod est ad finem fertur cum quadam comparatione: quia fertur in id ℣m q̄ habet bonitatē ex ordine ad aliud, scilicet finem: vt patet de sumptione medicine propter sanitatem. Consequentia relinquitur pro euidenti, gratia materie: nam talis modorum diuersitas, qualis scilicet consurgit ex propriis rationibus finis et eius quod est ad finem, diuersam habet rationē in appetitibus propriis. Probatur deinde prima conclusio: quia talis diuersitas actuum non diuersificat potentiam. Probatur. Stat cum vna cōmuni ratione boni que est obiectū voluntatis stante enim vnitate obiecti propriuo limitatis, quod est bonum in communi non diuersificatur potentia voluntatis: quamuis diuersificentur generatim actuum eius ex diuersa ratione generali actuum eius: cuiusmodi sunt motus ad bonum in se, et motus ad bonum propter aliud.

℣ Super Arti. 4.

Tulius vt sonat clarus est.

nem obtī, qđ est bonū Et tō dō est: q̄ si loquamur de po[a] volūtatis, i. rpo est vna sola voluntas hūana, assentialr et nō ptcipatiue dicta. Si vō loq̄mur de volūtate q̄ est act', sic distinguit in rpo volūtas, q̄ē vt nā, q̄ dr thelusis: et volūtas q̄ est vt rō, q̄ dicit bulisis.

Ad primū Ergo dō, q̄ ille due voluntates non diuersificatur fz potētiā: fz solū ℣m dfaz act': vt dictū est. ℣ Ad 2[m] dō, q̄ ēt intellēs et rō nō sunt diuerse pot': vt in ℣ma parte dictū est. ℣ Ad 3[m] dōz, q̄ volūtas pietatis non vt ē aliud ꝛ volūtas q̄ ꝯsiderat vt nature inquantū. s. refugit alienum malū absolute ꝯsideratum.

℣ Utrū in chō fuerit libex arbitriū. Ar. 4.

Ad quartū Sic procedit q̄ in rpo non fuerit liberū arbitrium. Dicit ēn Dama. in. 3. lib. Gnomm aūt (. i. sniam vt mentē vel excogitationē) et phæresim. i. electionē, in dño dicere ipossibile est, si proprie loq̄ volum'. Maxime aūt in his que sunt fidei, est ꝓprie loquēdū. Ergo in rpo nō fuit electio, et ꝓ ꝓns nec liberū arbit. cui' actus est electio. ℣ Pbs dicit i. 3. ethi. q̄ electio est appetitus præconsiliati. Sed cōsiliū nō vt fuisse in christo: q̄ non ꝓsiliamur, de quib' certi sumus (chs aūt de oib' certitudinē habuit. Ergo in rpo nō fuit electio, et sic nec liberum arbitriū. ℣ Liberū arbitrium se habet ad vtrūq̄. Sz volūtas xpi fuit determinata ad bonū: q̄ nō potuit peccare, sicut supra dictū est. Ergo in rpo nō fuit liberum arbitrium.

Sz cōtra Est, q̄ dr Isa. 7. butyrum et mel comedet: vt sciat reprobare malū, et eligere bonū. Quod est act' liberi arbi. Ergo in rpo fuit liberū arbit.

Rñdeo Dicēdū, qđ sicut dictū est, in rpo fuit dupler actus voluntatis. Unus ꝺdē quo ei' volūtas ferebat in aliquid sicut ℣m se volitū, qđ ptinet ad rōnē finis. Alī' aūt ℣m quē eius voluntas ferebat in aliq̄d per ordinē ad aliud qđ pertinet ad rationē ei' qđ est ad finē. Differt aūt, vt ph̄s dicit in. 3. ethi. electio a volūtate in hoc, qđ volūtas per se loquendo est ipsius finis: electio aūt eorū que sunt ad finē. Et sic simpliciter volūtas est idē qđ volūtas vt natura. Electio aūt est idē qđ volūtas vt ratio: et est propriꝰ actus liberi arbitrij: vt in prima parte dictū est. Et ideo cū in rpo ponat volūtas vt natura, nece ̄ē est etiā ponere electionem, et per ꝑns liberū arbi. cuius actus est electio: vt in prima parte habitum est.

Ad primū Ergo dō̄m, qđ dama. excludit a rpo electionem, ℣m quod intelligit in noie electionis importari dubitationem. Hec tñ dubitatio non est de necessitate electionis: q̄ etiā deo cōuenit eligere: fz illud ephe. 1. elegit nos in ipso ꝛc. cū tamē in deo nulla sit dubitatio. Accidit tñ dubitatio electioni, inquantum est in natura ignorante. ℣ Et idē dicendū est de alijs de quibus fit mentio in autoritate predicta.

℣ Ad secundū, dōz qđ electio ꝓsupponit cōsiliū: nō tñ sequitur ex ꝓsilio nisi tā determinato per iudicium. Illud em qđ iudicamus agendū post inquisitionē cōsilij, eligimus: vt in. 3. ethi. dr. Et ideo si aliq̄d iudicet vt agendum absq̄ dubitatione et inquisitione precedente: hoc sufficit ad electionē. Et sic ptz q̄ dubitatio siue inquisitio non per se pertinet ad electionē: sed solum ℣m qđ est in nā ignorante. ℣ Ad tertiū dō̄m, qđ voluntas Christi licet sit determinata ad bonuz: non tñ est determinata ad hoc vel ad illud bonum. Et ideo ptinet ad rp̄m eligere per liberū arbitrium ꝓfirmatum in bono, sicut ad beatos.

℣ Utrum voluntas hūana xpi, fuerit oīno cōformis diuine volūtati in volito. Arti. 5.

Ad quintū Sic procedit. Videtur qđ volūtas hūana in rpo nō voluerit aliud q̄ deus vult. Dicit ēn in psal. ex persona Christi. Ut facerē volūtatē tuam deus meus volui. Sed ille q̄ vult volūtatē alicui' facere, vult qđ ille vult. Ergo videt qđ volūtas humana xpi nihil aliud voluerit q̄ volūtas diuina ipsius. ℣ Anima xpi habuit ꝑfectissimā charitatē, q̄ ēt ꝓpheēsionē nr̄e scientie excedit: fz illud eph. 3. supueniente scientie charitatem xpi. Sz charitatis est facere qđ hō idez velit qđ deus. vñ et phs in. 9. ethi. dicit q̄ vnū de amicabilib' est eadē velle et eligere. Ergo voluntas humana in rpo nihil aliud voluit q̄ d. uina. ℣ Christi' fuit verus ꝓphēsor. Sed sancti, q̄ sunt cōprehensores in ꝑria, nihil aliud volūt q̄ quod deus vult: alioq̄n nō ēssent bti, qui nō hēnt ḋcđ vellent: btūs em est q̄ hz quecūq̄ vult, et nihil mali vult: vt Aug. dicit in li. de tri. Ergo rp̄s nihil aliud volunt secūdum voluntatem humanam, quam voluerit volūtas diuina.

Sed ℣ Est, q̄ Aug. dicit contra maximum. In hoc q̄ rp̄s ait, non quod volo, sed qđ tu, aliud se ostēdit voluisse quā pater: q̄ nisi humano corde nō posset: cum infirmitatē nr̄am in suum, non diuinū, sed humanum transfiguraret affectum.

Rñdeo Dicendum, quod sicut dictū est, in christo secundus humanꝰ naturam ponitur multiplex voluntas. s. volūtas sensualitatis, que ꝓcipatiue voluntas dicitur: et volūtas rationalis: siue cōsideretur per modum nature, siue per modū rationis. Dictū est autē supra, quod ex qua dam dispēsatione filius dei ante suā passionem ꝓmittebat carni agere et pati que sunt ei ꝓpria. Et similiter etiā permittebat oīb' viribus anime agere q̄ propria. Manifestuz est aūt, qđ volūtas sensualitatis, refugit naturaliter dolores sensibiles et corporis lesionem. Similiter etiā volūtas vt natura, repudiat ea que sunt nature contraria, que sunt ℣m se mala: puta mortē et alia hm̄oi. Sz hec tñ voluntas, q̄nq̄ per modum rōnis eligere pōt ex ordine ad finē. Sicut ettam in aliquo hoie sensualitas eius, et etiā volūtas absoluta ꝯsiderata refugit vnionē: quam tamē voluntas ℣m rationē eligitꝰ ꝑpter finē sanitatis. Uolūtas autē dei erat vt christus dolores et passiones et mortem pateretur: non qđ ista essent a deo volita sc̄ō se, sed ex ordine ad finem humane salutis. Unde patet quod Christus ℣m voluntatē sensualitatis, et ℣m voluntatem rationis que consideratur per modum nature, aliud poterat velle q̄ deus. Sed ℣m voluntatem que est per modum rationis, semper idē volebat qđ deus. Quod patet ex hoc ipso quod dicit: nō sicut ego volo, sed sicut tu. Uolebat enim secundum rationem, voluntatem diuinaz impleri: quamuis aliud dicat se velle secundum quandam aliam eius voluntatem.

Ad primum Ergo dicendum, qđ Christus per voluntatem rationalem voluit vt diuina voluntas impleretur: non autem per voluntatem

et VI. 55

est ista. Uoluntas sensualitatis nāt refugit et lesionē corpis, et dolores sensibiles: et volūtas vt nā repudiat, et ḋiūnāe et fz se malā: et volūtas ꝓ mortē et mala pateret: nō q̄ ista vellet ℣m se. fz in ordine ad finē. ergo rp̄s ℣m volūtatē sensualitatis, et ℣m volūtatē ꝓ modū nāe. poterat aliud velle fz quatuor partes quo ad primas tres partes probatur. et hoc qđ videmus sensualitatem et voluntatem vt naturam refugere adustionē: quam tamen voluntas per modū rationis quandoq̄ eligit ꝑpter sanitatem acquirendā. Consequentia autem ꝓbatur, Filius dei ex quadam dispensatione ante passionē suam permittebat omnibus viribus anime agere que propria sunt eis: ergo permittebat in christo voluntatē sensualitatis refutare lesionem absolute et volūtatez vt naturā repudiare mortē absolutez vt ratio. Secundo consequentia ꝓbatur: quia electio ꝓpriꝰ actus arbitrij, hoc est liberi arbitrij: vt in prima parte dictum est.

℣ Super Arti. 5.

Tulius clarus est de communi ratione volūtatis humane ad primum. Ad secundum dicendum, quod sicut dictum est ℣ma conclusio. In Christo fuit liberuz arbitrium. Antecedens ꝓbatur. In Christo voluntas ponitur vt ratio: ergo liberum arbitrium. Antecedens probatur. quia Christo ponitur ꝓpria voluntas secundum rationem, scilicet respectu finis et respectu eius quod est ad finem. vt ꝓpria dictum est. Consequentia autem ꝓbatur, quia electio ꝓpriꝰ actus liberi arbitrij, hoc est idem quod voluntas vt ratio. Quod ꝓbatur ex differentia inter voluntatem et electionem ex parte obiectorum quia electio ꝓpriꝰ est horum que ad finem sunt: et ꝓpria illa voluntas ꝓpriꝰ est ipsius finis. Secundo ex parte actus. quia electio ꝓpriꝰ est consilium de propriis actus humani. Sed liberum arbitrium, ꝓpriꝰ est iudicium de ꝓpriis actus humanis. Ergo liberum arbitrium, hoc est idem quod electio. Et sic patet ꝓpositum.

℣ Utrum in rpo fuerit ℣ietas volūtatis. ar. 6.

Ad sextū Sic procedit. Uidetur q̄ in rpo ℣tas voluntatis non fuerit. Nō enim ℣tas voluntatis est nisi ℣tas nātis volūtatis attēditur ℣m ℣tatē obiectorum: sicut etiā ℣tas morum attenditur ℣m contrarietatē terminorū: vt ℣z p ℣hm in. 5. phy. Sz rp̄s ℣m diuersas volūtates ℣ta volebat mortē, quā refugiebat ℣m volūtatē hūanā. Uñ athana. dicit i li. aduersus appollinarū. Uñ rp̄s dicit ℣z si possibile ē trāseat a me calix iste: et tñ nō mea, fz tua volūtas fiat, et iterū spūs ꝓmptus est, caro autem infirma, duas voluntates hic oñdit. humana, que ꝑpter infirmitatē carnis refugiebat passionē: et dīnā ei', ꝓptā ad passionē. Ergo in rpo fuit ℣tas volūtatis. ℣ Ad gal. 5. dr q̄ caro cōcupiscit aduersus spiritū: et spūs aduersus carnē. Est igit ℣tas volūtatū, q̄ spiritus vnū concupiscit et caro aliud. Sz ℣ fuit in rpo: nā ꝑ voluntatē charitatis quā spūsctūs in ei' mēte faciebat, volebat passionē: ℣m illud isa. 53. oblatus est, q̄ volut. ℣m autez carnē, passionē refugiebat. Ergo erat in eo cōtrarietas volūtatū. ℣ Luc. 22. dr, q̄ fact' in agonia, pliꝰ' orabat. Sz agonia vt impotrare quādā cōpugnationem animi in cōtraria tendētis. Ergo videt qđ in chō fuerit contrarietas voluntatuz.

Sed cōtra Est, quod in determinatione sexte synodi dicit, Predicamus duas naturales volūtates, nō contrarias (iuxta qđ impij asserūt hereticī) sed sequentē eius humanā voluntatem, et nō resistentē vel reluctantem, sed potius subiectam diuine eius atq̄ omnipotēti volūtati.

Rñdeo Dō̄m, q̄ ℣tas non pōt esse nisi oppō attēdat in eodem, et ℣m idē. Si aūt fz diuersa et i diuersis existat diuersitas, nō sufficit hoc ad rōnē ꝓtrarietatis, sicut nec ad rōnē ꝺdictionis: puta q̄ hō sit pulcher aut san' ℣m manū et nō ℣m pedē. ℣ Ad hoc ergo q̄ sit ꝓtrarietas volūtatū in aliquo: requrit primo quidē, q̄ fz idē attēdat diuersitas volūtatū. Si em vnꝰ volūtas sit de aliquo fiēdo ℣m quādā rōnē vl ℣m: et alterius volūtas sit de eodē nō fiēdo ℣m quādā rōnē particularē: nō est oīno contrarietas volūtatū. Puta si rex vult suspendi latronē ꝑpter bonū publicū, et aliqs eius cōsanguineꝰ nolit eū suspēdi ꝑpter amorē ꝓpriatum: non erit ℣tas volūtatis. Nisi forte intūl se extēdat volūtas hois ḋuati, vt bonū publicū velit impedire, vt cōferuet bonū priuatū. Tūc enim circa idē attēditur repugnātia volūtatum. ℣ Sc̄o aūt requiritur ad cōtrarietatē volūtatis: q̄ sit circa eandē volūtatē. Si. n. homo vult vnū ℣m appetitū rationis, et vult aliud fz appetitū sensitiuū, nō est hic aliqua ꝓtrarietas. Nisi forte appetitus sensitiuꝰ intūm ḋualeat, q̄ vel immuter vl retardet appetitus rōnis: sic. n. iā ad ipsam volūtatē rōnis ꝑuenīret aliq̄d de motu ℣o appetit' sensitiui. ℣ Sic igit dō̄m est, q̄ fz volūtas nālis et volūtas sensualitatis i rpo aliq̄d aliū volurit, q̄ volūtas diuina et volūtas rōnis ipsi': nō tñ fuit aliq̄ ℣tas volūtatū. Primo qđē q̄ neq̄ volūtas nālis neq̄ volūtas sensualitatis repudiabat illā rōnē. s. q̄ diuina voluntaz, et volūtas rōnis hūane in rpo passionez volebat. Uolebat. n. ēt voluntas absoluta in rpo salutē humani gñis: fz eis nō erat velle hoc in ordine ad aliud. Mōt' aūt sensualitas ad hoc se extendere nō valebat. ℣ Sc̄o: q̄ neq̄ volūtas dīna neq̄ volūtas rōnis in rpo impediebat aut retardabat ꝑ voluntatē naturalē aut ꝑ appetitū sensualitatis. Sīr ēt nec ecōtrario volūtas diuina vel volūtas rōnis in rpo, refugiebat aut retardabat motuz volūtatis naturalis humane, et motū sensualitatis in rpo. Placebat em ista ratio ℣m volūtatez diuinā, et etiā ℣m voluntatē rationis, vt volūtas naturalis in ipso et volūtas sensualitatis, ℣m ordinem sue nature mouerentur. Unde patet quod in rpo nulla fuit repugnātia vel contrarietas voluntatum.

Ad primū Ergo dō̄m, q̄ ℣ ipz q̄ aliq̄ voluntas hūana in rpo

litum quam quod deus vult. In Christo autem electio omnis conformis deo fuit in volito: fuit enim christus velleitatem non patiendi crucem: quam tamen elegit, quia deus sic volebat. Et simile est in nobis. quim dolemus de morte iuste patientium: et plagis iuste a deo nobis inflictis, et aliis huiusmodi. Uellemus enim hec non esse: verumtamen fiat voluntas dei dicimus, et volumus si non exorbitamus.

℣ Super articulum sextum.

Tulius clarus quo ad quid no nūnis: in corpore autez manifestatur quid sit contrarietas voluntatum: et secundum que attendatur nempe secundum contrarietatem obiectorum: vt volentis, nolentis, et simi lium.

℣ In corpore articuli duo fiunt. primo monstratur in communi in quo consistit contrarietas voluntatum. secundo respondetur questo. ℣ Quo ad primum conclusio est. Ad contrarietatem voluntatum in aliquo requritur q̄ oppositio voluntatum sit et circa idem et in eadem voluntate. Probatur primo conclusio hec ex communi ratione contrarietatis, quā addit supra diuersitatem: contrarietas enim ꝺspecies est diuersitatis. Sed inter contrarietatem et diuersitatem hoc interest: quod cōtrarietas addit supra diuersitatem oppositionem, secundum idem et in eodem. Procedit ergo litera sic. Contrarietas exigit oppositionem in eodem secundum idem: et in eadem voluntate. Antecedens probatur: quia si diuersitas sit in diuersis aut secundum diuersa, non est contradictionem in se claudit. ℣ Deinde declaratur eadem conclusio quo ad illam ꝑticulam secundum idem ex diuersis rationibus volendi vnum et idem (puta mortem sortis propter commune vel priuatum bonum) dupliciter se habentibus: vel vt diuersis tantum vel non solum vt diuersis, sed oppositis: vt patet in exemplo litere, de voluntate principis circa mortem sortis latronis propter bonum publicum, et voluntate parentis vt non moriatur propter bonum priuatum. Quando enim hic sistunt ambe voluntates, diuerse quidem sunt: sed non contraria: quia licet contraria velint (scilicet mori illum et non mori illum) diuersa tamen est ratio volendi mortem et volendi non mortem: ac per hoc non est oppositio secundum eandem rationem volendi. Sed si non sistitur hic, sed voluntas parentis circa non mori propter bonum priuatum, opponit bonum priuatum bono communi, iam non sola est diuersitas rationuz volendi scilicet communis et priuati: sed est oppositio eadem. quia commune bonum tollitur per priuatum in ratione volendi. Unde volendi aut vult filium non mori etiam contra commune bonum ob nimium amorem priuati boni. ℣ Demum declaratur eadem conclusio quo

contrarietas. Probatur: quia non est contradictio: contrarietas nanque contradictionem in se claudit. ℣ Deinde declaratur eadem conclusio quo ad illam ꝑticulam secundum idem ex diuersis rationibus volendi vnum et idem (puta mortem sortis propter commune vel priuatum bonum) dupliciter se habentibus: vel vt diuersis tantum vel non solum vt diuersis, sed oppositis: vt patet in exemplo litere, de voluntate principis circa mortem sortis latronis propter bonum publicum, et voluntate parentis vt non moriatur propter bonum priuatum. Quando enim hic sistunt ambe voluntates, diuerse quidem sunt: sed non contraria: quia licet contraria velint (scilicet mori illum et non mori illum) diuersa tamen est ratio volendi mortem et volendi non mortem: ac per hoc non est oppositio secundum eandem rationem volendi. Sed si non sistitur hic, sed voluntas parentis circa non mori propter bonum priuatum, opponit bonum priuatum bono communi, iam non sola est diuersitas rationuz volendi scilicet communis et priuati: sed est oppositio eadem. quia commune bonum tollitur per priuatum in ratione volendi. Unde volendi aut vult filium non mori etiam contra commune bonum ob nimium amorem priuati boni. ℣ Demum declaratur eadem conclusio quo

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad illã particulã ũ eadẽ voluntate ex diuersis appetitib⁹ ,duplr ẽt diſpoſitis:vel cũ ſola diuerſitate,vel cũ diuerſitate hꝰitib⁹ ẽt oppoñ.Verbi gra appetitus rõnalis vult bonũ rõnis,appetit⁹ ſenſualis vult bonũ delectabile ſm ſenſum. Si hic ſiſtik diuerſitas appetitiuũ eſt ſola:ſz ſi vltra ꝓcedik ex pte ſubiecti appetitus boni delectabilis,vt vnuſet appetẽtẽ vel ad tardandã vel mutãdum appetitũ boni rõnis,iã nõ ſola diuerſitas eſt appetitum,ſed oppoſito:qz opponit ſe appetitus delectabilis ℨ appetitum rõnis,ꝛ vincit illum,duz immutat illũ vel annullando , vel debilitãdo illũ ex parte appetentis:vt.ſ.vel non velit bonũ rõnis tũc,vel debilr velit illud.Hoc autẽ qñ dicimus de oppoñe appetitus ſenſituũ ad rõnalem,intelligẽdum ℨ eſt locũ hꝰe inter actũ voluntatis per modũ nãe, ꝛ actũ electiõis, nã quũ in diuerſa tendũt ſi voluntas nãlis ptendik, vt opponat ſe electioni et vincat illam, ſ.ict.is volũtatum eſt:vt ſi dꝫ electur⁹ diſpẽdiũ honoris , fame , ac vite: ob bonuz hꝰtis,a nãli volũtate vite:honoris gloriez vincatur.

¶Circa hꝰc cõcluſionẽ nota. q in cõclone nõ dr ad ſ.ictate volũtatum requiri hec duo:ſed dr hec duo re quiri ad ſ.ictate volũtatũ in aliquo. Appoſuit ſiquidem autor ly in aliquo, ad monſtrãdũ qꝺ de ſ.ictate voluntatum in vno et eodez hoie loquik. Et dixit hoc : q: ſciebat, imo ẽt in hac lꝰa docet,q⁹ ad ſ.ictatẽ volũtatum ſumꝑt ꝛ ab ſolute nõ requirun tur hec duo:ſed alterũ tm ſufficit:vt ꝓz in exemplo litere de volũtate principis,ꝛ voluntate parẽtis nimis vitã ſilũ amantis. Sunt em vere tũc ſ.ict voluntatis ſui duoꝝ rum hoim. Et hec mõ volũtas perõũ eſt ℨ ria volũtati ꝺiuine:et ℨ dei voluntatẽ agere dicunk.Et ſiddem hec ℨ ſ.ictas volũtatũ obſ.ictue , non ſubiecti. Et opus. rg loquitur de volũtatũ cõtrarietate ꝛ obiectiua ꝛ ſubiectiua:ꝛ ideo adũrit ly in aliquo:ꝛ dixit ad cõtrarietatẽ volũtatum in aliquo,hoc eſt obiectiue ꝛ ſubiectiue,exigi duo ſcz oppoſitionem ſm idem, ꝛ oppoſitionẽ in eadem voluntate. ¶Quo ad ſm,concluſio tñ ſua queſtõ eſt. In chriſto nulla fuit cõtrarietas volũtatũ. Probatur.primo ex parte prime cõditionis redſtite ad ſ.ictatẽ volũtatũ:hoc eſt oppõnis ſm idẽ ſeu eadẽ rõnẽ.Probat aũt ſic. In xꝓo nec volũtas naturalis nec voluntas ſenſualitatis repudiabat rõnẽ volitã a diuina ꝛ hũana electione: ergo in Chriſto nõ habuit locũ repugnãtia volũtatũ ſm idẽ. Añs ꝓbat quo ad volũtatẽ nãlẽ:q: etiã volũtate abſoluta rꝑs volebat ſalutẽ hũani gñis,ſm ius nõ vellet hoc in ordine ad alios:hoc eſt ꝙuis nõ veller eã vt rõnẽ volẽdi mortẽ ꝓziã:qz ad volũtatẽ vt nãm ,nõ ſpectat velle aliquid in ordine ad aliud,ſi ſolũ velle vel nolle aliꝺ ab ſolute. Deinde ꝓbat añs quo ad volũtatẽ ſenſualitatis:qz eiꝰ motꝰ nec ad acceptãdũmec ad repudiandũ tã excellsum bonum (qꝺ eſt bonũ cõe terne ſalutis generis humani) ſe extẽdit. ℣ Scõ ꝓbat cõcluſio ex pte ſcõe ꝺditiõis requiſite ad ſ.ictatẽ volũtatũ in aliquo:hoc eſt oppoſitiõis in eadẽ volũtate. Probat aũt ſic. Neutra voluntatũ cõtingit ex altera impediꝺi aut retardabatur:ergo in Chriſto non habuit locũ repugnãtia volũtatũ in eadẽ volũtate. Añs manifeſtik ꝛ quo ad volũtatẽ ꝺiuinã humanãs electiuã:qz nec ipediebat nec retardabatur ex volũtate naturali aut ſenſualitatis:ꝛ ecõuerſo qz nec volũtas nãlis nec ſenſualitatis impediebatur a diuina aut humana electiua. Placebat dem chriſto ſecundũ ꝺiuinam voluntatẽ ꝛ rationalẽ volũtatem ꝛ ſuas humana per modum nature moueretur:hoc eſt habens naturales vellcitates reſpectu vite reſpectu int egritatis corporis:reſpectu honoris:reſpectu fame:reſpectu gloriz ꝛc.ꝛ appetitus ſenſitiuus ret futurum,triſtaretur ꝙz de preſenti malo corporis ꝛc.

¶Super.q.xix.

¶Iulius ꝓſentes queſtiõis:accurata annotatione ſig:nã qui vna ꝛ tipl⁹ dicãr:ſilis opatio vna modi dicãr. In ꝓpoſito vt autor ipſe ꝓdixit culo iſinuare ꝛ ti apte reſtabilire de opatione ſm ꝓm actiꝰ q ſcõgr:ſi ſm ſuã ꝓpriã ꝓpriã ſm ꝓpriã ſm ꝓpriã ſm

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Quo ad ꝓmū qꝫ titul⁹ ducs terminos claudit. ſ. opationē hūanā ⁊ vnitatē vl pluralitatē: ideo autor ꝓmo opationē elucidat hūanā: ⁊ deinde illi⁹ vnitatē vel multitudinē in cōi. ¶ Dicit ꝫ tria. Primū. Operatio hūana ſim plr̄ eſt ꝫ a rōne ꝓcedit ſm volūtatē. qz hō eſt hō p rōnē: ⁊ p oppoſitū reliquę opatiões attribute ho⁹. nō hūane niſi ſm ptē ſūt. Et ſunt triplicis ordinis ſ. ex nā elementi. et ala vegetatiua, et ala ſenſitiua. Scōz. Dcia iter opationes hois ſm ptē nāe

humane eſt: q̄ quedā ſunt pticipatiue qñs hūane, vt ꝫ ſunt ptis ſenſitiue: ⁊ qdā non: vt ꝫ ſunt ptis vegetabilis ⁊ elementaris. Tertiū, ſubdit̄ diuiſo⁹ agētiū ꝓpt̄is ⁊ mutib⁹ opationes. ſūt multe, agētium vero vna ⁊ rute vna eſt opatio. ¶ Nota hic duo. ꝓmo ꝙ qz rō (vt dr. 9. meta.) eſt ad oppoſita. ⁊ ab electiōe ꝫ eſt act⁹ volūtatis determinat. ſō rō ⁊ volūtas ꝑ vnī co ꝓ⁹ opatiōis hūane cōputat: ⁊ idem eſt opationē oīs a rōne. et a volūtate, ꝫ eſt appetit⁹ rōnis determinatus⁹. Scdo. ꝙ quū in lra dr opationē hois nō ꝓcedit a volūtate ꝓnitre hoi ſm ali quā ptē hūane nāe. ⁊ ſubdiſtinguit ꝓs humane nāe in elementē ⁊ rē. neglt ſibilem. Dubiū ſurgit de ꝓmo actu intellꝰ ꝙ eſt hois, ⁊ nō a volūtate, et nec ab aliqua harū partiū. ¶ Ad du plr̄ poſt intelligi lra ſenſus. ꝓmo vt ſit ſermo de ꝗne opationis: ita ꝙ ſenſus ē. ſi qs̄ gen⁹ opatiōis eſt cōueniēs hoi ꝛc. Et nunc caret ſcrupulo lra: qz ly inueniat̄ in hoīe aliq opatio nō a volūtate, nec ſm illas ptes numeratas ī lra. (vt ptim⁹ act⁹ intellect⁹: quę opz eſſe nāle. vtpote ante eēm actū volūtatis ꝓnō inueniē aliq̄ gen⁹ opationis in hoīe. q̄ nō ſit a volūtate aut ab aliqua nominatarū partiū. Intelligere eīm hois ſm ſuū gen⁹ eſt a volūtate: cuius prima intellectio ſit excepta.

¶ Alio modo pōt intelligi. vt lra intelligatur vt ſonat. ſ. quod operatio hois non a volūtate nō eſt ſimplr̄ humana: ſed cōuenit homini ſm aliquā partē humane nature. ⁊ hic terminetur ſolutio q̄ ſequēs diſtinctio nō apponat̄ vt euacuatiua partis humane nature. ſed vt narratiua partiū hūane nature oportunarū ad ꝓpoſitū. ¶ Dico aūt hoc: qz inter partes hūane nature eſt cōputāda intellectiua pars vt natura ſicut ſenſitiua, vegetatiua, ⁊ elementaris. Et ſic multo magis ſine vlla glo ſſa litera caret ſcrupulo: q̄ primus actus intellect⁹ nō eſt ꝓprie hūanus: ⁊ cōuenit homini ꝑ partē intellectiuā hūane nature: ſequit eīm actus ille ad partē intellectiuā vt natura, que dā eſt ſicut ad graue ſequit moueri deorſum: vterq; eīm motus eſt a generāte, deductis impedimētis, ⁊ pars intellectiua vt natura ſumpta, optime diſtinguitur contra rationē appetit⁹ determinatā ad operādū: ſicut agens naturale contra agens a ꝓpoſitū: vt patet. ¶ Quo ad ſcēm concluſio eſt. In quolibet puro homine eſt tantū vna operatio humana, nulle autez nō humane. Declaratur diſcurrēdo ſigillatim per quatuor enumeratas partes humane nature: ſcz elementarem, vegetabilem, ſenſitiuā ⁊ rationalē. Nam ex elementari ⁊ vegetabili patet ſcda pars concluſionis: quia alia ⁊ alia eſt operatio harum partium ⁊ volūtatis. Et ſenſitiua vero diſtinguēdo ꝓpriā a participata, patet q̄ ſm ꝓpriā habet etiaz aliam operationem: participatiue aūt vnamet eſt ipſi⁹ ⁊ volūtatis operatio. Et rōnali autem diſtinguēdo ſeu replicando de quali vnitate operationis eſt ſermo

ſimplr̄ hūana q̄ a rōne ꝓcedit ꝓ volūtatē, q̄ eſt rōnis appetit⁹. Si q̄ aūt opatio ē in hoīe q̄ nō ꝓcedit a rōne ⁊ volūtate, nō eſt ſimplr̄ opatio hūana: ſz ꝗuenit hoi ſm aliquā ptem hūane nāe. ¶ Q̄ꝰ q̄dē ꝫ ipſam nām elementi corporalis ſicut ferri deorſum. Q̄ꝰ vero ſm ꝓtutē aīe vegetabilis: ſicut nutriri ⁊ augeri. Q̄ꝰ vero ꝫz ptē ſenſitiuā: ſicut videre ⁊ audire, imaginari ⁊ memorari, ocupiſcere ⁊ iraſci. ¶ Iter q̄s opationes eſt dr̄ia. Nā opatiões aīe ſenſitiue ſunt aliqualr̄ obedientes rōni, ⁊ iō ſunt aliqualr̄ rōnales ⁊ hūane in ꝑticulari. ſ. obediūt rōni: vt ptz ꝑ ꝓhm i. i. eth. Opatiões vo q̄ ſequunt aiam vegetabilez. vel ēt nāz elemētaris corpis, nō ſubiiciunt rōni, vnde nullo mō ſunt rōnales nec hūane ſimplr̄: ſed ſolū ſm partē humane nāe. Dictū eſt aūt ſupra, q̄ qñ agēs inferi⁹ agit p ꝓpriā formā, tūc ē alia opatio inferioris agētis ⁊ ſuperioris. ¶ Qñ vo agēs iferi⁹ nō agit niſi ſm q̄ eſt motū a ſuperiori agēte, tūc eſt eadē opatio ſuperioris agētis ⁊ iferioris. ¶ Sic igit in q̄cūq; hoīe puro alia ē opatio elementaris ⁊ aie, vegetabilis ab opatiōe volūtatis, q̄ eſt ꝓprie hūana. Et ſil̄r ēt opatio aie ſenſitiue ꝓtūd ad id qđ nō mouet a rōne, ſz ꝓtūd ad id qđ mouet a rōne, eſt eadē opatio ptis ſenſitiue ⁊ rōnalis. Ipi⁹ aūt aie rōnalis ē vna opatio ſi attēdam⁹ ad ipm ꝓn⁹ opatiōis: qđ ē rō vl volūtas. Diuerſificāt aūt ſm reſpectū ad diuerſa obia, quā qđē diuerſitatē aliq̄ appellauerūt diuerſitatē operatoū magis q̄ opationū: iudicātes de vnitate opatiōis ſolū ex ꝑte opatiuā ꝓncipiū. Sic eīm nūc q̄ritur de vnitate vl plitate opationū in rpo. ¶ Sic igit in q̄libet puro hoīe eſt tm̄ vna opatio q̄ ꝓprie hūana dr̄: ꝓpter q̄s tū ſunt i hoīe puro q̄dā alie opationes q̄ nō ſunt ꝓprie hūane, ſicut dictū eſt. Sz i hoīe Jeſu rpo null⁹ erat motus ſenſitiue partis, que non eſſet ordinatus a ratione. Ipſe etiā operationes naturales ⁊ corporales aliqualiter ad eiꝰ voluntatem pertinebant: inquātuz voluntatis eius erat vt caro eius ageret et pateretur q̄ ſunt ſibi propria: vt dictuz eſt ſupra. Et ideo multo magis eſt vna operatio in Chriſto, q̄s in quocunq; alio homine.

Ad ꝓmū Ergo dōz, ꝙ opatio ptis ſenſitiue ⁊ ēt nutritiue nō eſt ꝓprie hūana: ſicut dictū eſt. Et tm̄ in rpo hmōi opationes fuerunt magis humane q̄s in aliꝭs. ¶ Ad ſcm̄ dōm, qđ potētie ⁊ habitus diuerſificant̄ p operationē ad obiecta. Et iō diuerſitas opationū hoc mō rñdet diuerſis potētiꝭ ⁊ habitibus, ſicut etiā rñdet diuerſis obiectis. Talē aūt diuerſitatē opationū non intēdimus excludere ab humanitate Chriſti, ſicut nec etiam q̄ eſt ſm aliud ⁊ aliud inſtrm̄, ſed ſolū illā q̄ ē ſm ꝓmū ꝓn⁹ actiuū: vt dcm̄ ē. ¶ Ad ꝓ ēt rñſio ad tertiū.

¶ Utrū actio humana Chriſti potuerit eſſe ſibi meritoria.

Art. 3.

Ad tertiū Sic procedit. Videtur quod actio hūana rpi non potuerit eſſe meritoria. Chriſtus eīm aūt mortē fuit cōprehenſor, ſicut et modo eſt. Sed comprehēſoris non eſt mereri. charitas eīm comprehenſoris pertinet ad premiū britudinis, cuz ſm eam attendatur fruitio, vnde non videt eſſe ꝓpr̄m merendi, cū non ſit idē meritū ⁊ premium. Ergo rpo ante paſſionem nō merebatur, ſicut nec mō meretur. ¶ Ꝑ. Nullus meretur id qđ eſt ſibi debitū. Sed ex hoc q̄ Chriſtus eſt filius dei per naturā, debetur ſibi hereditas eterna: cui alij hoies p bona opa merentur. Non ergo rpo aliquid ſibi mereri potuit: quia a puncto fuit filius dei. ¶ Ꝑ. Quicunq; hz id qđ eſt principale, non ꝓprie mereꝫ id qđ ex illo habito ſequit. Sed Chriſtus habuit gloriā anime, ex qua ſm cōem ordinē ſequit gloria corporis: vt Aug. dicit in epla ad dioſcouz: in chriſto tū diſpenſatiue factū eſt. qđ gloria anime nō deriuareꝫ ad corpus. Nō ꝙ Chriſtus meruit gloriā corporis. ¶ Ꝑ. Manifeſtatio excellentie Chriſti non eſt bonum ipſi⁹ Chriſti, ſed eorum qui eum cognoſcūt: vnde ⁊ ꝓ premio promittitur dilectoribus Chriſti, vt eis manifeſtetur: ſcdz illud Joan. 14. Si quis diligit me, diligetur a patre meo, ⁊ ego diligam eum, et manifeſtabo ei meipſum. Ergo Chriſtus non meruit manifeſtationem ſue altitudinis.

Sed cōtra Eſt, q apls dicit ꝓhil. 2. factꝰ eſt obediēs vſq; ad mortē, propter quod ⁊ deus exaltauit illum. Meruit ergo obediendo ſuam exaltationem, ⁊ ita aliquid ſibi meruit.

Rñdeo Dōm, qđ hſe aliq̄ bonū per ſe, eſt nobilius quā hſe illud p aliud: ſemper enim cā que eſt p ſe, potior ē

que ad tales terminos, ⁊ nō amplius.

¶ Aduerte ſcdo: q motus naturales partis vegetatiue ⁊ clemen cuntur in Chriſto volūtarij volūtate humana, ⁊ approbatiue (vt ſaliter ſeu impatiue: pro quāto ſubditi erant volūtati humane ſue tas eius erat inſtrumentum diuinitatis. His enim duobus modis catur de voluntate humana Chriſti: quod eſtruit: ſtituit: ⁊c. volu

¶ Aduerte tertio, q autor nō cōcludit in rpo eſſe vnā tm̄ opation ne nāe: ſed quū monſtraſſet in quolibet puro hoie inueniri opatio dem humanā vnā tm̄: operationes aūt nāe humane ſm diuerſas multas intulit in Chriſto nō ſolū eſſe operatiōe humanā vna ſi teris holbus) ſed reliquas partium nature humane operationes ſto ad illud vnū principium operationis humane reduxit: oſtendens eſſe voluntarias: ac per hoc ad vnitatē redꝛit non ſimpliciter: ꝓpriis actiuis principiꝭ emanant vegetatiue ⁊ elementares: ſed quo modo: quatenus. ſ. ſunt voluntarie: ⁊ ideo comparatiuam concluſit magis eſt vna operatio in chriſto quam in quocunq; alio homine.

¶ Super articulum tertium.

¶ Jtulus clarus eſt.

¶ In corpore due ſunt concluſiones. Prima eſt. Chriſtus habuit meritum quicquid alij habent per meritum: niſi ſit tale cuius meritum roget dignitatē chriſti. Secunda eſt directe reſpōſiua queſito. Chriſtus potuit aliquid ſibi mereri. Prima concluſio habet duas partes. Et quo ad primam probatur. ¶ habere aliquod bonum per ſe. eſt nobilius q̄ habere illud per aliū: ſed habere per ꝓpriū meritum, eſt habere illud per ſe: ergo habere per meritum eſt nobilius quam ſine merito: ergo chriſtus habuit per meritum quicquid alij habent per meritū. Maior probatur: quia causa eſt per aliud. Minor probatur, ſane tamen exponendo: q̄ intelligitur p ſe tāq̄ cauſam non primā: quia illa eſt deus, vt patet ex apoſtolo. ſed ſecundario: q̄ eſt eſſe deicooperatorem. Conſequentia aūt vltima probatur: q̄ ois perfectio nobilitas eſt chriſto attribuenda. ¶ Quo ad ſecūdam vero partem probatur concluſio, diſtinguendo bona i duo genera. quedam quorum quādoque abſentia maiorez admixit perfectionem q̄ dignitas merendi ponat: vt gloria anime. ſcientia, gra, vnio perſonalis verbique dam quorū coena presentia, melior eſt dignitas merēdi: vt glo ria corporis, aſcenſio, veneratio. Stante ſiquidē diſtinctione pa tet, ꝙ probata reſtat conclusionis ſecunda pars ex illa radice: omnis perfectio ⁊ nobilitas attribuenda eſt chriſto. Hinc ſiquidez ſequitur, ⁊ q̄ dignitas meriti attribuenda eſt ſibi reſpectu bonorum tunc minorum dignitate merendi: et reſpectu maiorum tūc dignitas merendi, nō habuit meritum. Specificantur autez in litera bona ⁊ probatur q̄ quedam chriſtus meruerit: q̄ mi nora ſunt q̄ dignitas merendi, que pertinet ad virtutē charitatis. Secunda aūt concluſio reſpondet directe queſito, non aliter probat: ſed ex prima probata et explanata in ſpecialib⁹ bonis que chriſtus meruit, relinquitur euidens.

¶ Aduerte hic. q̄ licet autor potuiſſet vni uerſo dicere expeditius hanc queſtionem, dicendo

q̄ ſuppoſita abſentia quorundam bonorum que de facto fuit in chriſto (vt patet) ad dignitatem ipſius ſpectat, q̄ habuerit illa per meritum: q̄ quod eſt per ſe nobilius eſt. q̄ quod per aliud. Altius tamen autor ortus, monſtrare voluit quare quedam potuit mereri chriſtus, et quedam non. Et ad hoc monſtrandum accepit hunc modum habendi (ſcilicet per meritum vel ſine merito) et inde bonum quod haberi debet: et appendit vtrumque in altera cum oppoſito alterius. poſuit enim in vna parte modum habendi per meritum cum abſentia quandoque boni, et in altera parte coeam preſentiam boni cum non merito. Et libzando cuncta, quia inuenit modum habendi per meritum cum abſentia exteriorum bonorum, meritum reſpectu exteriorum bonorum. Et quia inuenit preſentiam exteriorum bonorum cum non merito eorum. meliorem fore q̄s meritum eorundem, quod eorundem oporteat habere abſentiam, concluſit in chriſto interiora bona fuiſſe ſine merito. Hic proceſſus eſt litere: vt patet.

¶ Sed rem̄ aret hic dubium circa rationem in litera redditam, quare chriſtus meruit exteriora bona: quia ſcilicet dignitas merendi, ſe-

Ad primū Ergo dōm, q̄ fruitio que eſt actus charitatis, ꝓtinet ad gloriā aie, quā rpo non meruit. ⁊ ideo ſi per charitatē aliq̄d meruit, nō ſeqꝫ q̄ idez ſit meritū ⁊ ꝓmiū. Nec tū p charitatem meruit inquātū erat charitas cōprehēſoa: ſed inquātū erat viatoris: nā ipſe fuit ſimul viator ⁊ cōprehēſor: vt ſupra habitū eſt. Et iō q̄ nunc nō eſt viator, non eſt in ſtatu merendi.

¶ Ad ſcōz dōm, q̄ rpo ſm q̄ eſt deus et dei filius p nām debeꝫ gloria diuina, ⁊ dominiū oīum, ſicut ꝓio ⁊ ſuꝑmo dño. Nihilomin⁹ tū debeꝫ ei gloria ſicut hoi beato: quā quantum ad aliq̄d debuit habere ſine merito, ⁊ quātū ad aliq̄d cū merito: vt ex ſupra dictis patet.

¶ Ad tertiū dicēdū, q̄ redundātia gloie ex aīa ad corpus, eſt ex dina ordinatione ꝫz cōgruentiā humanoꝝ meritoꝝ +, vt. ſ. ſicut hō mereꝫ p actū aie quē exerceret in corpe, ita etiā remuneret̄ p glīaz aīe redūdāte ad corpus. Et pp hoc nō ſolū glia aie, ſz et gloria corporis cadit ſub merito: ſm illud ro. 8. viuificabit mortalia corpora noſtra, propter inhabitantem ſpiritum eius in nobis. Et ita potuit cadere ſub merito chriſti. ¶ Ad 4ᵐ dicendum, q̄ manifeſtatio excellentie chriſti, pertinet ad bonum eius ſecundum eſſe quod hz in notitia aliorū: quāuis ꝓncipalius ptineat ad bonū eoꝝ qui eū cognoſcūt, ſm eſſe quod hūt in ſeipſis. Sed ēt hoc ipm̄ refertur ad chriſtum inquantum ſunt membra eius.

¶ Utrū rpo aliꝭ mereri potuerit. Arti. 4.

Ad quartū Sic procedit. Videtur q̄ rpo aliꝭ mereri nō potuerit. Dr. n. ezech. 18. Alia q̄ peccauerit ipſa morietꝫ. Ergo pari rōne aīa que meretur, ipſa remunerabitur. Non ergo eſt ꝓprie q̄ chriſtus aliꝭ meruerit. ¶ Ꝑ. De plenitudine gre chri oēs accipiunt: vt dr̄ ioā. primo. Sed aliꝭ hoies hūtes gratiā rpi, nō pūt aliꝭ mereri: dr. n. eze. 14. q̄ ſi fuerint in ciuitate noe, daniel ⁊ iob, filiū ⁊ filiā nō liberabūt: ſz ipi iuſtitia ſua liberabūt animas ſuas. Ergo nec chriſtus potuit aliq̄d nobis mereri. ¶ Ꝑ. Merces quā ds mereꝫ, debeꝫ ſm iuſtitiā, ⁊ nō ſz gratiā: vt patet ro. 4. Si ergo chriſtus meruit ſalutē noſtrā, ſequit q̄ ſalus noſtra nō ſit ex gratia dei, ſz ex iuſtitia ⁊ q̄ iniuſte agat cū eis quos nō ſaluat, cum meritum rpi ad omnes ſe extendat.

Sed ꝫ Eſt, q̄ dicitur ro. 5. Sicut per vnius delictū in oēs hoies in cōdēnationem, ſic ⁊ ꝙ vni⁹ iuſtitiā in omnes hoies i iuſtificationē vite. Sz demeritū ade deriuaꝫ ad ꝑdēnationē aliorꝫ. Ergo multo magis meritū chriſti ad alios deriuatur.

Rñdeo Dicēdū, q̄ ſicut ſupra dictū eſt, in chro nō ſolū fuit gra ſi cut i q̄dā hoie ſingulari, ſz ſicut in capite totius eccleſie: cui oēs vnuntꝫ, ſicut capiti mē bra: ex q̄bus conſtituit myſtice vna ꝓſona. Et exinde ē q̄ meritū chriſti ſe extēdit ad alios in ꝗtū ſunt mēbra eiꝰ: ſic ēt i vno hoie actio capitis aliqualr̄ ꝓtinet ad oīa mēbra eiꝰ: q̄ non ſolū ſibi ſentit: ſed omnibus membris.

Ad ꝓmū Ergo dōm, q̄ ꝑtm̄ ſingularis ꝓſone nō nocet niſi ſibi: ſed ꝑtm̄ ade qui conſtitutus eſt a deo ꝓncipium totius nāe, ad alios per carnis propagine deriuatur. Et ſil̄r meritum chriſti q̄ eſt adeo cōſtitut⁹ caput oīum hoium quantum ad gratiam, ſe extendit ad oīa eius mēbra. ¶ Ad ſm dicendum, q̄ aliꝭ de plenitudine chriſti accipiūt, nō quidem fontē gratie, ſed quādā particulare gratiā. ⁊ ideo nō opz q̄ aliꝭ homines poſſint aliꝭ mereri, ſicut chriſtus. ¶ Ad tertium dicendum, q̄ ſicut peccatum ade nō deriuatur ad alios niſi per carnalē gnationē, ita meritum chriſti nō deꝫ

¶ Ad hoc dicitur, q̄ ſcientia tam beata q̄m infuſa, que in chriſto excluditur a merito, clauditur infra latitudinem gratie: et de beata patet. De infuſa autem perſuadetur: ex eo quod comprehendit in ſe dona ſpiritus ſancti, intellectum ſapientiā ſcientiā ⁊ conſimiliter: vt patet ex ſuperiori tractatu de ſcientia infuſa chriſti. Scdo autem plenitudinis dona ſecundū in chriſto, ma iorem tolleret a chriſto perfectionem, q̄ poneret modum habendi ex merito. Et ꝓpterea ratio litere ſtat ſolida reſpectu eiꝰ exteriorum bonorum: ⁊ nec habet locum reſpectu ſcientie. ¶ Ad 3ᵐ dicendum, q̄ ſicut ſcientia tam beata q̄m infuſa, que in chriſto excluditur a merito, clauditur infra latitudinem gratie: et de beata patet. De infuſa autem perſuadetur: ex eo quod comprehendit in ſe dona ſpiritus ſancti, intellectum ſapientiā ſcientiā ⁊ conſimiliter: vt patet ex ſuperiori tractatu de ſcientia infuſa chriſti. Scdo autem plenitudinis dona ſecundū in chriſto, ma iorem tolleret a chriſto perfectionem, q̄ poneret modum habendi ex merito. Et ꝓpterea ratio litere ſtat ſolida reſpectu eiꝰ exteriorum bonorum: ⁊ nec habet locum reſpectu ſcientie. ¶ Ad 3ᵐ dicendum, q̄ ſicut peccatum ade nō deriuatur ad alios niſi per carnalē gnationē, ita meritum chriſti nō deꝫ

¶ In reſponſione ad arti. 7. tertium eiuſdem articuli, aduerte reſponſionem cōſtere in diſtinctione maioris argumenti aſſumpti ſcilicet habito principali, acceſſorium non ꝓprie cadit ſub merito. Diſtinguitur eīm acceſſorium dupliciter: vel abſolute vel ſecundum congruentiam humanorum meritorum. De primo tranſeat maior, ſed de ſecundo negatur, gloria autem corporis eſt ad gloriam anime acceſſoria, ſecundum congruentiam humanorum meritorum ex diuina ordinatione: et ideo ſub merito cadere poteſt.

¶ In reſponſione ad quartum, collige debitum noſtrum erga chriſtum. Nam ſi parentibus ⁊ benefactoribus debemus ſecundum eſſe quod habet in nobis, et opinionem bonam, et affectum bonuolum ⁊ actus reuerentes. ⁊ verba honorabilia: quāto magis creatori ac redemptori noſtro debemus, vt in nobis eſſe habeat (tam in intellectu quam in affectu quam in verbis et actibus) conſone ad excellentiam ſuam, ad recepta beneficia ⁊c. Hoc enim eſt id ſolum qđ retribuere illi poſſimus: quoniam ſecundum eſſe quod habet in ſeipſo nihil poſſimus ei dare aut tollere. In hoc namq; eſſe quod in nobis habet, omnis cultus diuinus conſiſtit, ⁊ ad hoc ordinatur: in quo tota dei gloria extra ſeipſum conſiſtit.

¶ Super articulum quartum.

Jtulus de merito condigni intelligitur ⁊ clarus eſt ex terminis ſuperius declaratis.

¶ In corpore eſt vnica concluſio reſponſiua. Meritum chriſti extendit ſe ad alios vt membra ipſius. Probatur et declaratur. Primo probatur. In Chriſto fuit gratia, non ſolum vt in homine ſingulari, ſed vt in capite totius eccleſie: ergo meritum ipſius, Antecedens patet ex ſupradictis. Conſequentia patet: quia ex omnibus membris conſtituitur vna perſona myſtica: cuius caput hoc eſt principale eſt chriſtus. Declaratur ex ſimilitudine in homine: quia caput ſentit ſibi et omnibus membris.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Aduerte hic q̄ pt̄ ulegium christi est mereri alijs ex condigno: ita q̄ sicut solus est caput ecclesie: ita solus potest mereri ex condigno pro alijs: sanctorū autem merita alijs, pdesse possunt de congruo. Autor vero in responsione ad tertium, dixit quod sufficiebat ad solutionem argumēti: q̄ non oportet sanctos mereri pro alijs: cum quo verū quoq; est q̄ non potest sanctorum meritum esse pro alio ex condigno.

¶ Sup. q. 20. Arti. 1.

¶ Iulius clarus. ¶ In corpore vna est conclusio responsiua questio. Christus est subiectus patri tripliciter. s. fm̄ bonitatem seruitutez obedientiā. probat primo. natura humana ex hui⁹ditione habet triplicē hanc subiectionem ad deum. 3. q. 42. artic. 4. ergo christ⁹ est tripliciter subiectus patri. 43. ar. 7 Antecedens manifestatur in singulis tribus subiectionibus. Et. 3. di. 11. art. 1. Consequentia probat 2m̄. 7di. 9 cuilibet hūi nām conueniunt q̄ propria q. 1. co. 2. sunt illi nāe. Declaratur secundo cōclusio 15. dec. 3 auctoritate⁹, singulas subiectiones attribuitas esse christo.

¶ In rōne ad p̄m̄ z 3m̄. habes rōnem huius articuli: propter arrū scz errorē motus videt. Ex cū ista cautela loquendum est: z si sermoni cautela deest non desit intellectui sanus sensus.

¶ Super Arti. 2m̄.

¶ Iulius clarus est in sensu sua causa ex articulo colligitur q̄ est diuersus loquendi modus grecorum z latinorū. Cyrillus enim z dama. cum ephesina synodo negant christū subiectum sibi: augustinus vero christū sibi subiz fm̄ humanitatē affirmat. Et quia vtraque sententia est vera: z ad diuersos sensus relata rationabiliter dicāly vtriusq; ideo nota est questio hec.

¶ In corpe duo sunt primo rndet quesito fm̄ veritatē. 2o doceim̄ qualiter q̄ modum in hac mā.

¶ Circa ad p̄m̄ cū distinctione duplicis sensus hui⁹ loquutionum respondetur: q. s. possunt seruitus z dominium referri vel ad diuersitatē suppositorū, vel ad solā diuersitatē nāt̄. 3 i vna

riuatur ad alios nisi per gr̄az̄ionē spiritualē que fit in baptismo per q̄ homines xp̄o incorporantur: fm illud ad gal. 3. omnes quotquot in christo baptizati estis, christum induistis. Et hoc ipsum est gratie q̄ homini cōceditur regnāri in christo, z sic salus hominis est ex gratia.

¶ De his que conueniunt christo secundum subiectionem eius ad patrem. Questio. 20.

Deinde Considerandum est de his que conueniunt xp̄o per comparationem ad patrē. Quorum quedā dicuntur de ipso fm̄ habitudinem ipsius ad patrem: puta q̄ est ei subiectus, q̄ ipsum orauit, q̄ ei in sacerdotio ministrauit. Quedam vero dicuntur vel dici possent fm̄ habitudinem patris ad ipsum: puta si pater eum adoptasset, z q̄ eum predestinauit. ¶ Primo igitur cōsiderandū est de subiectione xp̄i ad patrē. Secundo de eius oratione. Tertio de ipsi⁹ sacerdotio. Quarto de adoptione, an ei conueniat. Quinto de eius predestinatione.

¶ Circa primū queruntur duo. Primo vtrū christus sit subiectus patri. Secundo vtrum sit subiectus sibiipsi.

¶ Utrū dōm sit xp̄m esse subm̄ p̄ri. Arti. 1.

Ad primū Sic procedit⁹. Aī q̄ non sit dōm, christū esse subm̄ patri. Omne. n. q̄ subiicit deo p̄ri, eē creatura: q̄vt 1 Cor. 15. de ecclesia stic⁹ dogmatib⁹, in trinitate nihil est seruitēs neq; subm̄. Sz nō est simplr dōm q̄ christus sit creatura: vt supra dictū est. Ergo etiā nō est simplr dōm, q̄ xp̄s sit deo p̄ri subiectus.

¶ Ex hoc 2o arguit deo subiectū. q̄est eius dicto seruiēs. Sz hūane nāe in christo nō potest attribui seruit⁹. Dicit. n. dam. in. 3. li. sciēdum est, q̄ neq; seruā ipsam. s. humanā nām christi dicere possumus: futuris. n. z dīatiōis nota, non nāe sunt nota cognitionis: sq̄z signa, sed eorū q̄ ad aliq̄d, qui⁹admodū p̄nitatis z filiationis nota. Ergo christ⁹ fm̄ hūanā nāz nō est subiectus deo patri. ¶ 1. ad cor. 15. 8z Cum aūt subiecta illi fuerint omnia, tūc ipse filius subiect⁹ erit illi q̄ sibi subiecit omnia. Sed sicut dicitur hebre. 2. nunc necdū videmus omnia subiecta ei. Ergo nondum ipse est subiectus patri qui ei subiecit omnia.

Sed cōtra Est, q̄ dōs dicit Jo. 14. pater maior me est. Et aug. dicit in primo de trī. Non immerito scriptura vtrūq; dicit, equalē patri filiū, z patrē filio maiorem: illud esū, ppter formā dei, hoc aūt pp formā serui sine vlla cōfusione intelligitur. Sz minor est subiectus maiori. Ergo christus fm̄ formā z serui est patri subiectus.

Rndeo Dōm, q̄ cuiuber hūi aliquaz nām, q̄uenit⁹ ea q̄ sunt ppria illi nature. Natura aūt humana ex sui conditione hz triplicē subiectionē ad deum. Una q̄dē fm̄ gradū bonitatis: put. s. diuina natura est ipsa essentia bonitatis: vt ptz p. diony. 4mo. c. de di. no. nā aūt creata hz q̄dā partī cipationē diuine bonitatis, q. radijs illi⁹ bonitat⁹ fubta, scīo hūana nā subiect deo q̄tū ad dei ptātē, put. s. nā hūana sīe z q̄lz creatura subiacet opōni diuine dispōnis. Tertio spāliter hūana nā deo subiicit q̄tū ad ppriū suum actū: inquātū. s. ppria volūtate obedit mādatis eius. ¶ Et hāc tripliciē subiectionē ad patrē xp̄s de seipso cōfitet. Prima quidez matth. 19. Quid me interrogas de bono? vn⁹ est bon⁹ deus. Ubi hiero. dicit, q̄ qui eū magistrum vocauerat bonū, z nō deū vel dei filiū cōfessus erat hoiem q̄us scīm in cōpōne dei nō esse bonū. Per q̄ volens ligere, q̄ ipse fz humanā nām nō pertinebat ad gradū bonitatis diuine. Et q̄ in his q̄ nō mole magna sunt, idē ē esse q̄ melī⁹: vt aug. dicit in vti. de tri. ex hac rōne p̄r dī maiorem hūanā nām. ¶ Scda etiā subiectio christo attribuit, inquātū q̄ circa hūanitatē xp̄i acta sunt, diuina dispō gesta credit. dion. dicit. 4. ca. cel. hierar. q̄ xp̄s subiicit de patris oracionib⁹. Et hec est subiectio seruitutis. fm̄ q̄ ois creatura deseruit, eius ordinatōi subiecta: fz illō sap. 16. creatura tibi conditori deseruiēs. Et fm̄ h̄ etiā filius dei phil. 2. dī, formā serui accipisse. ¶ Tertiā et subtionē attribuit sibiipsi tō. 8. dicens. Ego placita sunt ei facio semp. Et hec ē subtio obedientie. Phil. 2. q̄ factus est obediens patri vsque ad mortem.

Ad primū Ergo dōz, q̄ sic nō est simplr intelligēdū q̄ xp̄s sit creatura: fz solū fm̄ hūanā nāz, apponaī et determinatio siue ñ (vt. s. dcm̄ ē) tia ētnōs intelligēdū q̄ xp̄s sit subs p̄ri, fz solū fz hūanā nāz, determinatio nō apponaī: quā tñ cōueniētius est apponi. dū errorē arrij, q̄ posuit filiū minorē p̄re. ¶ Ad 2m̄ dcm̄ seruitutis z dñij fundaī sup actiōe z passione: inquantum est moueri a dño fm̄ imperiū. Agere aūt nō attribuit nāe, sed p̄sone: act⁹. n. suppositor⁹ sunt z singlarū, fz p̄ma dominus sit. p̄sidet sibi ꝛc. Autor in litera loq̄tur de relationibus excellentie simpliciter et absolute: quum dicit q̄ de christo sunt absolute enūciāda. Et p oppositū ea q̄ sunt minoratōnis, nō sunt simpliciter et absolute enūciāda: puta q̄ ē creatura: q̄ est seruus: q̄ subiectus. Et nō loq̄tur de relationibus excellentie respectu sui nā tam relones excellentie q̄ relones subiectionis respectu sui cū determinatione dicende sunt: sīl ut. n. dicendā est christū fm̄ deitatē: dñm sui fm̄ hūanitatem. Et hec manifeste phanī ex rōnibus ad primū z fm̄ in litera. vbi habetur q̄ ista relatiua non simplr z absolute dicuntur respectu sui: quia quidē existūt diuersitatē suppositorum simplr loquendo: sed cum determinatione aliqua p̄t respectu sui verificari: vt etiam ex aristo. autoritate in responsione ad tertium confirmatur.

¶ Sup. q. 21. ar. p̄m̄.

¶ Iulius clarus. ¶ In corpore vnica conclusio. Christo secūdum q̄ est homo, conuenit orare. Probatur. Oratio est explicatio propīe voluntatis apud deum vt eam impleat: ergo ¶ in christo esset tantum volūtas diuinas non cōpeteret ei orare: ergo christo fm̄ q̄ habet volūtatem humanā conuenit orare. Aūo p̄z ex antedictis. Consequentia p̄ma probatur: nulla voluntas est per seipsam efficax iuxta p̄sal. Secundo vero p̄batur: q̄ in xp̄o p̄ter diuinam est humana voluntas: que non per seipsam efficax: sed ope diuine virtutis eget. christo ratione humane nature assumpte: et dicit necessitatem orandi: non omnipotentiaz nature sue humane. Deinde loquitur de toto christo: z assignat plures rationes orandi: scilicet fidei sue deitatis z exēpli nostri.

¶ In responsione ad primum: videnduz est q̄ responsio stat in hoc: q̄ christus nescīuit lazarum resuscitā dum absolute: sed scīuit lazarum resuscitā dū medio sito clamore ꝛc. z simile est de alijs. Et ideo vana est q̄stio ad quid opz tot media apponere: cadem enim est q̄stio termini z mediorum: z eadem est q̄stio z de lucio emmaum.

¶ In responsione ad tertium vide nouitie q̄ assensus est nomē motus. ppriē dicti. Trāslatum autem ad mentem p̄t dupliciter conuenire mentī fm̄ gradum actus, cui vere z propīe est actus perfecti pura intelligere. mā p̄t mētī conuenire ascēsus vel per modū motus: q̄ actus est imperfecti. z sic cōuenit nobis: q̄ non simul mens cōiuncti est p̄sentialiter. Iuxta primum membrum conclusio est. Christus nō orauit secundum sensualitatē. Iuxta scōm conclusio est. Christus orauit secūdum sensualitatem. Probant ambe conclusiones in

persona. Probatur hec diuisio: q̄ ee dīm vel seruū attribuit psone secūdum aliquā naturā: p̄t igit referri diuersitas requisita inter dīz z seruū: vl ad psonas z naturas simul diuersitatē: vel ad diuersitatē naturaz tñ stante vnitate psone. Et p̄a 2o iuxta primū sensum est. Christus nō est subiect⁹ sibiipsi aut dīs sui. Manifestatur: q̄ sic est heresis nestorij dānata in synodo negata a cyrillo z dama. Secūda vero 2o iuxta 2m̄ sensum est. Christ⁹ est subiect⁹ sibiipsi z sui domini⁹. Hec probat per diuersitatem naturarum, z autoritate aug.

¶ Quo ad 2m̄ modū loquendi cōzruus est vt de christo ea q̄ sunt excellētie absolute dicantur ea vero q̄ sunt subiectionis: seu determinatione aliqua dicantur. s. fm̄ humanam naturā. Et ratio est: q̄ christus est nomen persone, que in christo est eterna, et deus verus.

¶ Nō hic, quia q̄ sunt vl sine determinatione seu limitatione: vt est dīz dñs, q̄ seruitutis z dñij fundaī sup actiōe z passione: inquantum est moueri a dño fm̄ imperiū. Agere aūt nō attribuit nāe, sed p̄sone: act⁹. n. suppositor⁹ sunt z singlarū, fz p̄ma dominus sit. p̄sidet sibi ꝛc. Autor in litera loq̄tur de relationibus excellentie simpliciter et absolute: quum dicit q̄ de christo sunt absolute enūciāda. Et p oppositū ea q̄ sunt minoratōnis, nō sunt simpliciter et absolute enūciāda: puta q̄ ē creatura: q̄ est seruus: q̄ subiectus. Et nō loq̄tur de relationibus excellentie respectu sui nā tam relones excellentie q̄ relones subiectionis respectu sui cū determinatione dicende sunt: sīl ut. n. dicendā est christū fm̄ deitatem: dñm sui fm̄ hūanitatem. Et hec manifeste phanī ex rōnibus ad primū z fm̄ in litera. vbi habetur q̄ ista relatiua non simplr z absolute dicuntur respectu sui: quia quidē existūt diuersitatē suppositorum simplr loquendo: sed cum determinatione aliqua p̄t respectu sui verificari: vt etiam ex aristo. autoritate in responsione ad tertium confirmatur.

¶ Sup. q. 21. ar. p̄m̄.

¶ Iulius clarus. ¶ In corpore vnica conclusio. Christo secūdum q̄ est homo, conuenit orare: z erat pernoctans in oratione dei.

Rndeo Dicēdū, q̄ sicut dictū est in sēa pte, oratio est q̄dā explicatio pprie volūtatis apd deū vt eā impleat. Si igit i xp̄o eēt vna tñ volūtas. s. diuina, nullo modo apeteret sibi orare q̄ volūtas diuina per seipsam est effectiua eor⁹ q̄ vult: fz illō psal. Omnia q̄cūq; voluit dōs fecit. Sz q̄ i christo est alia volūtas diuina, z alia hūana, z volūtas humana non est per seipsam efficax ad implendum que vult, nisi per virtutē diuinaz: inde est q̄ xp̄o fm̄ q̄ est homo: z humanam voluntatem habens, competit orare.

Ad primū Ergo dōz, q̄ xp̄s poterat q̄ de⁹ nō aī fm̄ q̄ hō, q̄ fm̄ q̄ hō nō habuit oīpotentiam: vt. s. hitū est. Nihilominus tñ ipse idē deus exīs z hō, voluit ad patrē orationē portigere, ñ q̄ ipse eēt impotēs: fz pp nostrā instructionē. Dnio ḡdē vt ostēderet se esse a patre. Unī ipse dicit ioā. xi. pp populū q̄ circunstat dixi. s. verba orationis, vt credāt q̄ tu me misisti. Unī hil. i. 10. de tri. dicit, non ppe ergit, p nobis orauit, ne filius ignorare tur. Scīo vt nobis exēplū oādi daret. Unī amb. dicit sup lu. Noli insidiatrices aperire aures, vt pures filiū dei q̄si infirmū rogare, vt impetret q̄ implere nō possit, ptātis. n. actor, obedientie magr̄, ad p̄cepta virtutz̄ tuos informat exēplo. Unī z aug. dicit sup. 10. Poterat dōs i forā serui si h̄ op⁹ eēt, orare si lētio: fz ita se p̄i exhibere voluit p̄catorē, vt memīnisset nostrū se eē doctorē. ¶ Ad scōm dōm, q̄ inter alia q̄ xp̄s scīuit futura, scīuit q̄dā eē fienda pp suā orationē, z hmōi nō in cōueniēter a deo petīt. ¶ Ad tertiū dōm, q̄ ascēsio nihil ē aliud q̄ mot⁹ in id q̄ est sursum. mot⁹ aūt, vt h̄ i. 3. de aīa dupl⁹ dī. Uno modo ppter fm̄ q̄ ipsorum exitū de po⁹ in actū: put ē act⁹ ipfecti, z sic ascēdere cōpetit ei q̄ est po⁹ sursuz, z nō actu. Et h̄ modo dam. dicit. i, 3. li. i celler⁹ hūan⁹ xp̄i nō eget ascēsiōe i deitatis: sīl ē p̄sens vbiq; Jn nobis aūt ñ p̄t sensualitas orare dupliciter. Primo q̄dē: q̄ mot⁹ sensualitatis nō p̄t esse sine motu rationis: q̄ est actus ascēsus mētis in deū quia sūcti deo conteplantur ipsum vt super se. perfecti contemplatione illius: sicut nos quum cōtemplamur aliquid dicimur moueri secūdum intellectum in illud.

¶ Super articulū secundum.

¶ Iulius vt sonat: sumatur z quoniam in articulo distinguitur.

¶ In corpe vnica est distinctio bimembris cum duabus cōclusionibus responsiuis simul⁹ ad singula membra. Distinctio. Orare secundum sensualitatem dupliciter contingit: primo elicitiue: secundo materialiter. Iuxta primum membrum conclusio est. Christus nō orauit secundum sensualitatē. Iuxta scōm conclusio est. Christus orauit secūdum sensualitatem. Probant ambe conclusiones in

3. ar. 4. co. 2 4m̄ Et. 3. di. 17. ar. 3. q. 3. Et opu. 3. c. 240 Et opu. 7.

Universidad de Deusto
Biblioteca

litera satis clare: vt p3. Et tota mā est clara: qñ z cōstat q oratio nō pōt esse sensualitatis actus: z q sensualitatis affect⁹ pōt esse mā quam oratio deo offert.

¶ Super Arti. 3m.

¶Ad tertiū Sic proceditur

¶In corpore arti culi est vna conclusio responsiua quesito. Omnis oratio christi fuit exaudita. probatur. Omnis voluntas simpliciter christi fuit adimpleta: ergo omnis oratio eius fuit exaudita. Antecedens z declaratur z probatur. Declaratur quidem distinguendo de volūtate simpliciter vel secundum quid: vt in rationis deliberatiua, ista nature z velleitas. probatur vero quia omnis voluntas simpliciter christi fuit deo conformis: quia nihil sic voluit nisi qđ fuit deus vel le. Consequētia vero probatur dupliciter. primo. Tunc aliquis oratio exauditur, quando eius voluntas implet̄ quia ratio est interpretativa voluntatis. Sed quia conformitas voluntatis ad diuinā voluntatem: est tria exauditionis aliqua ex auditorum pte ex autoritate apostoli ad ro. 8.

¶Aduerte hic magnā differentiā inter orationem christi z nostras orationes. Nostre enim orationes sunt ex caritate voluntatis. Christi autem orationes fuerunt ex voluntate deliberatiua. Et ideo nostre orationes non semper transeunt in effectum. Christi autem semper. Et hec de hac materia sufficiant.

¶Super arti. 2m.

¶Ad secundū Sic proceditur

¶In corpore vnica est conclusio responsiua quesito. Christus nō solum sacerdos, sed simul fuit hostia perfecta. s. p peccato pacifica z holocaustum. hec conclusio quo ad primā partez suppositur ex precedente articulo. Quo ad secundam vero, q fuerit simul hostia probatur. Omne qđ deo exhibetur ad hoc vt spiritus hominum ferantur in deū ergo. Maior ppo dictū probatur. sacrificium visibile est sacramentū inuisibilis, inuisibile autez est oblatio spiritus: ergo.

¶Aduerte hic q duplex est sacrificium. Quoddam enim est sacrificium spirituale. Et tale sacrificium fuit in christo. Quoddam autem est sacrificium corporale. Et tale sacrificium non fuit in christo. Et hec de hac materia sufficiant.

¶Super arti. 4m.

¶Ad primū Dicendum

¶Iulius clarus. ¶In corpore vnica est conclusio responsiua quesito. Christus nō solum sacerdos, sed simul fuit hostia perfecta. s. p peccato pacifica z holocaustum. hec conclusio quo ad primā partez suppositur ex precedente articulo. Quo ad secundam vero, q fuerit simul hostia probatur. Omne qđ deo exhibetur ad hoc vt spiritus hominum ferantur in deū ergo. Maior ppo dictū probatur. sacrificium visibile est sacramentū inuisibilis, inuisibile autez est oblatio spiritus: ergo. Minor declarat quo ad vtrāq; partem officij. Dicitur similiter. Et omnia clara sunt.

¶In responsione ad primum considera notitie. quod tota vita christi in terra fuit oblatio pro humano genere: z propterea angeli christo post ieiunium et tentationē ministrantes in his que ad refectionem corporis spectabant, ministri sacerdotij xpi dicuntur.

¶Super arti. 2m.

¶Ad secundū Dicendum

¶Iulius clarus. ¶In corpore vnica est conclusio responsiua. Christus nō solum sacerdos, sed simul fuit ostia perfecta. s. p peccato pacifica z holocaustum. hec conclusio quo ad primā partez suppositur ex precedente articulo. Quo ad secundam vero, q fuerit simul hostia probatur. Omne qđ deo exhibetur ad hoc vt spiritus hominum ferantur in deū ergo. Maior ppo dictū probatur. sacrificium visibile est sacramentū inuisibilis, inuisibile autez est oblatio spiritus: ergo.

¶Aduerte hic q duplex est sacrificium. Quoddam enim est sacrificium spirituale. Et tale sacrificium fuit in christo. Quoddam autem est sacrificium corporale. Et tale sacrificium non fuit in christo. Et hec de hac materia sufficiant.

¶Super arti. 3m.

¶Ad tertiū Dicendum

¶Iulius clarus. ¶In corpore vnica est conclusio responsiua quesito. Christus nō solum sacerdos, sed simul fuit hostia perfecta. s. p peccato pacifica z holocaustum. hec conclusio quo ad primā partez suppositur ex precedente articulo. Quo ad secundam vero, q fuerit simul hostia probatur. Omne qđ deo exhibetur ad hoc vt spiritus hominum ferantur in deū ergo. Maior ppo dictū probatur. sacrificium visibile est sacramentū inuisibilis, inuisibile autez est oblatio spiritus: ergo.

¶Aduerte hic q duplex est sacrificium. Quoddam enim est sacrificium spirituale. Et tale sacrificium fuit in christo. Quoddam autem est sacrificium corporale. Et tale sacrificium non fuit in christo. Et hec de hac materia sufficiant.

¶Super arti. 4m.

¶Ad quartū Dicendum

¶Iulius clarus. ¶In corpore vnica est conclusio responsiua quesito. Christus nō solum sacerdos, sed simul fuit hostia perfecta. s. p peccato pacifica z holocaustum. hec conclusio quo ad primā partez suppositur ex precedente articulo. Quo ad secundam vero, q fuerit simul hostia probatur. Omne qđ deo exhibetur ad hoc vt spiritus hominum ferantur in deū ergo. Maior ppo dictū probatur. sacrificium visibile est sacramentū inuisibilis, inuisibile autez est oblatio spiritus: ergo.

¶Aduerte hic q duplex est sacrificium. Quoddam enim est sacrificium spirituale. Et tale sacrificium fuit in christo. Quoddam autem est sacrificium corporale. Et tale sacrificium non fuit in christo. Et hec de hac materia sufficiant.

¶Sup. q. 22. arti. 1.

¶Iulius clarus. ¶In corpore articuli est vnica conclusio responsiua quesito. Christo maxime conuenit esse sacerdotem. Probatur. Proprie officium sacerdotis est esse mediatorem inter deum z populum xpianum: sed hoc maxime conuenit christo ergo. Maior declarat quo ad vtrāq; partem officij. Dicitur similiter. Et omnia clara sunt.

¶In responsione ad primum considera notitie. quod tota vita christi in terra fuit oblatio pro humano genere: z propterea angeli christo post ieiunium et tentationē ministrantes in his que ad refectionem corporis spectabant, ministri sacerdotij xpi dicuntur.

¶Super arti. 2m.

¶Ad secundū Dicendum

¶Iulius clarus. ¶In corpore vnica est conclusio responsiua quesito. Christus nō solum sacerdos, sed simul fuit hostia perfecta. s. p peccato pacifica z holocaustum. hec conclusio quo ad primā partez suppositur ex precedente articulo. Quo ad secundam vero, q fuerit simul hostia probatur. Omne qđ deo exhibetur ad hoc vt spiritus hominum ferantur in deū ergo. Maior ppo dictū probatur. sacrificium visibile est sacramentū inuisibilis, inuisibile autez est oblatio spiritus: ergo.

¶Aduerte hic q duplex est sacrificium. Quoddam enim est sacrificium spirituale. Et tale sacrificium fuit in christo. Quoddam autem est sacrificium corporale. Et tale sacrificium non fuit in christo. Et hec de hac materia sufficiant.

¶Super arti. 3m.

¶Ad tertiū Dicendum

¶Iulius clarus. ¶In corpore vnica est conclusio responsiua quesito. Christus nō solum sacerdos, sed simul fuit hostia perfecta. s. p peccato pacifica z holocaustum. hec conclusio quo ad primā partez suppositur ex precedente articulo. Quo ad secundam vero, q fuerit simul hostia probatur. Omne qđ deo exhibetur ad hoc vt spiritus hominum ferantur in deū ergo. Maior ppo dictū probatur. sacrificium visibile est sacramentū inuisibilis, inuisibile autez est oblatio spiritus: ergo.

¶Aduerte hic q duplex est sacrificium. Quoddam enim est sacrificium spirituale. Et tale sacrificium fuit in christo. Quoddam autem est sacrificium corporale. Et tale sacrificium non fuit in christo. Et hec de hac materia sufficiant.

¶Super arti. 4m.

¶Ad quartū Dicendum

¶Iulius clarus. ¶In corpore vnica est conclusio responsiua quesito. Christus nō solum sacerdos, sed simul fuit hostia perfecta. s. p peccato pacifica z holocaustum. hec conclusio quo ad primā partez suppositur ex precedente articulo. Quo ad secundam vero, q fuerit simul hostia probatur. Omne qđ deo exhibetur ad hoc vt spiritus hominum ferantur in deū ergo. Maior ppo dictū probatur. sacrificium visibile est sacramentū inuisibilis, inuisibile autez est oblatio spiritus: ergo.

¶Aduerte hic q duplex est sacrificium. Quoddam enim est sacrificium spirituale. Et tale sacrificium fuit in christo. Quoddam autem est sacrificium corporale. Et tale sacrificium non fuit in christo. Et hec de hac materia sufficiant.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tionē ſz hec tria p hūanitatē chriſti habuimus ḡ. Maior in ſſa ⁊ inferē ex priori ſyll⁹. q̄ probata eſt altera pars ꝓ ſcōtiꝫ. ꝙ ſi ſacrificiū exterius dr ex ſſ. ne ad oblationē ſpūs: ⁊ ad oblationē ſpūs nr̄i. concurrunt iſta tria. ſ. remiſſio peccati. conſeruatio vite gr̄e: ⁊ cōſummatio illius: ꝙ ſis eſt vt ad hec tria homo indigeat ſacrificio. Et declarat̄ q̄ ad ſingula ſingulis autoritati bus ſcripture. Minor vero probat̄ autoritatib⁹ ſacre ſcripture etiā ſingul⁹ ad ſingula. ¶ Receli-

+ Riſio ſupplez. 3.

to hic ex p³. 2.q.102. arti.3.ad 8ᵐ. ſz fuiſſe ſacrificij ḡſis in veteri teſtamento holeauſtū, hoſtiā pro peccato, ⁊ hoſtiaz pacificam. Et holocauſtum quidez yſſectionis ſtrui ꝙ ſonare qz tetum cōburebatur in honorem dei, hoſtiam vero pacificā ad profectus ſtatū pertinentes: qui ex deo per miniſtros nobis cooperātibus eſt. In tres eñ partes diuidebatur: vnā deo in cēſam: aliam in vſum ſacerdotum, 3ᵃᵐ in vſum offerentiuz ſiue ꝓ bñficijs receptis ſiue recipiendis eſſet, ꝙ hoſtia vero ꝓ peto, ſtatū penitentiū mon ſtrat. Et in duas ſecabāt ꝑtes: vnaz deo in cēſam, alterā in vſum ſacerdotū: q̄ remiſſio peccatorū nō a ꝑte noſtra, ſed a deo p̄ miniſtros eſt niſi ꝓ ꝓpriꝰ ſacerdotis vel ꝓpr̄i peccat⁹ offerret. qz tūc nulla erat pars ſacerdotū. Vñ qz humanitas xp̄i ꝓ oībus fuit oblata fuit ab ipſo mict: nō dicitur in ſſa q̄ fuit hoſtia perfecta vtpote ex⁹ ſimul ⁊ hoſtia pro peccato. ⁊ hoſtia pacifica, ⁊ holocauſtum.

¶ Super Arti.3ᵐ, In titu. attende ꝙ. nō queritur an ſola expiatio peccati ſit effectus ſacerdotij chriſti. ſed queritur, an expiatio peccatū ſit a ſolo ſacerdotio chriſti ſz an ſacerdotium chriſti habeat hūc effectū q̄ eſt expiare peccata.

¶ Attende 2º. q̄ non eſt hic q̄ de modo habendi hūc effectū, an ſ. effective an meritorie, an alio⁹. ſed in cōfuſo illo. ſimodo, quo ſacerdotij actibus ſacrificādo afferēdo ⁊c. effectus attribuuntur ⁊ illo rurſus modo, quo ſacrificio chriſti natum eſt conuenire q̄ ſit efficax.

¶ 3º. q̄ expiatio ſ. ꝛz noſ. ꝓprietatē: emundationē ſeu purgationem culpaꝝ ſignificare videt: ſic ſimile in propoſito. ¶ In corpore vnica eſt concluſio. Chriſti ſacerdotium hz plenā vim expiandi peccā. probat. Ad perfectā emundationem petit. duo requiruntur. dare q̄ſm ⁊ ſatisfacere: ſed chriſti

nos ſaluantē per ipſum accepimus: ſz illud heb.⁷, factus eſt oībus obtemperātibus ſibi, cā ſalutis eterne. Tertio per ipſuz perfectionem gloie adepti ſumus. hebr.10. habemus fiduciā per ſanguinē eius in introitū ſanctoꝝ in gloriā celeſtē. Et ideo ipſe chriſtus inquantum homo, non ſolum fuit ſacerdos, ſed etiā hoſtia perfecta, ſimul exiſtēs hoſtia pro peccato, ⁊ hoſtia pacifica, ⁊ holocauſtuz.

Ad primū Ergo dōm, q̄ xp̄s occidit, ſz ſeipſuz volūtarie morti expoſuit: ſm illud iſa. 53. oblat⁹ eſt, qr ipſe voluit, ⁊ideo dicitur ſeipſuz obtuliſſe.

¶ Ad ſm dōm, q̄ hois xp̄i occiſio poteſt ad duplicē volūtatē ꝓparari. Uno mō ad volūtatem occidentiū. Et ſic nō hz rōnem hoſtie: non.n. dicunt occidores xp̄i, hoſtiā deo obtuliſſe, ſz grauiter deliquiſſe. Et huius pctī ſiliī tudinē gerebāt impia gentiliū ſacrificia, q̄b⁹ hoies idolis immolabāt. Alio mō pōt conſiderari occiſio chriſti ꝓ ꝓparationē advolūtatem patiētis, qui volūtarie ſe obtulit paſſioni. Et ex hac pte hz rōnem hoſtie, in quo nō cōuenit cū ſacrificijs gentilium. ¶ Ad 3ᵐ dicitur, q̄ ſcitas humanitatis chriſti a principio nō impedit, quin ipſamet hūana nā quā in paſſione oblata eſt deo, ſctificata nouo mō fuerit, ſcz vt hoſtia actualiter tunc exhibita. Acquiſiuit eiā actualē hoſtie ſanctificationē tunc ex antiqua charitate ⁊ gratia vnionis ſanctificante eandem abſolute.

¶ Utrum effectus ſacerdotij chriſti ſit expiatio peccatorum. Arti.3.

Ad tertiū Sic procedit. Uī q̄ effectus ſacerdotij chriſti nō ſit expiatio peccatoꝝ. Solus.n. dei eſt pctā delere, ſm illud iſa.43. ego ſum qui deleo iniqtates tuas pp me. Sz xp̄s nō eſt ſacerdos ſm q̄ deus, ſed ſm q̄ hō. Ergo ſacerdotiū xp̄i nō eſt expiatiuū peccatorum.

¶ Ꝑ. Apls dicit heb.10. q̄ hoſtie ve. teſtamēti nō poterant perfectos facere, alioquin ceſſaſſent offerri, eo q̄ nullā haberēt cōſciaz pfi cultores ſufficiēter ſemel mūdati, ſed in ipſis ꝓmemoratio peccatoꝝ per ſingulos annos fit. Sz iſti ſub ſacerdotio chriſti fit cōmemoratio peccatoruz cū dr, dimitte nobis debita noſtra. matth.6. offertur etiā continue ſacrificium in eccleſia. vnde ⁊ ibidē dicitur, panez noſtrū quotidianum da nobis hodie. Ergo per ſacerdotiū chriſti nō expiantur peccata.

¶ Ꝑ. In veteri le. maxime immolabatur hircus pro peccato principis vel capra pro peccato alicuius de populo, vel vitulus pro peccato ſacerdotis vt patet leui.4. Sed xp̄s nulli horum cōparatur, ſed agno ſm illud hiere.11. ego quaſi agnus manſuetus, qui portatur ad victimā. Ergo videtur q̄ eius ſacerdotium non ſit expiatiuum peccatoꝝ.

Sed cōtra Eſt, q̄ apls dicit hebr. 9. Sanguis chriſti, qui per ſpiritū ſanctū ſeipſum obtulit immaculatū deo, emūdauit ſcientiā nr̄am ab operib⁹ mortuis, ad ſeruiendum deo viuenti. Opera aūt mortua dicuntur peccata. Ergo ſacerdotium chriſti hz virtutez emundandi peccata.

Rñdeo Dōm, q̄ ad perfectaz emūdationem duo requiruntur, ſm

ſacerdotium habet vtrumq; ergo. Maior probatur ex duobus inuolutis. Minor vero autoritate ioānis 1 iſaie. ¶ In reſponſione ad quem dicitur quod ſinguantum chriſti humanitas operabatur virtute diuinitatis: ſacrificium chriſti erat efficaciſſimū ad delenda peccata. Et ſic patet ſolutio ad primum. Non tñ intelligas humanitatem chriſti concurrere inſtrumentaliter ad creandam gratiam in anima. Sed ſicut quantum ad primam receptionem ſpecialis gratie currere infirmum ſuper diſpoſitionem liter diſpoſitiue ſe habet ritorie. ſic ora ꝑ ſe gratia ſecundum ſuam rationem ſuam viam creationis habet ſe ſuper patiente diſpoſitiue ad cut anima rationalis. Et propterea creatio abſolute ſumpta futet inſtrumentalis. creatio tamen ſecundum patiente ſuppoſito refutat inſtrumentum. Et ſacrificium chriſti inuenitur diſpoſitiue mum ad causandum gratiam ſicut ſacramentum ſuam rationem habet ad cauſandum gratiam ducendi homines in gloriam. Uerūm tamen ſm antecedens ſuam rationem habet cauſandi gratiam, humanitas chriſti operatur ad cauſandum gratiam ſicut diuinitatis inſtrumentum per creaturam ſibi coniunctam. non creatione ſed quadam fuſione proprie loquendo. ſed ſuperius me dictum eſt autoritatibus ſanctorum ⁊ ratione.

¶ In reſponſione ad tertium, vide q̄ chriſtus ex q̄ aſſimilat ſe nobis continue bonis ſpiritualibus ratus dicitur ꝓ ra ſacrificia ꝓ cium omnium matium. Ita negatur chriſtus parari aliquis quidam ſimilationem tur agno. per mationem ꝙ tur aliquis ex q̄ agno aſſi referatur ad conſummatio ni ſiquidem vt momentum tur: et quod eſt conſummatum ſ. ſacrificium chriſti. Sed docet loqui cauſe, q̄ ſecundum quid inquantuz ſcilicet erat paſſibilis participauit ſacerdotij ſui effectum ſimpliciter autem non ⁊ tum quia non habuit peccatuz: tum quia non indiguit (vt primo ratio in corpore articuli alibi probat) tum quia non conſequebatur ſibi vt ſecunda ratio ibidem habetur.

¶ In reſponſione ad ſecundum perſpice q̄ dicitur ſacrificium offerri per modum ſa-

¶ In corpore articuli vnica eſt concluſio. Non conuenit chriſto effectus ſacerdotij ſui recipere. probatur duplicit. primo ex conditione recipientis ſa cerdotij effectum. ſecūdo ex excellentia ſacerdotij chriſti. primo ergo ratio eſt. Suſcipiens ſacerdotij effectum, non poteſt per ſeipſum accedere ad deum: ſed chriſtus per ſeipſum accedit ad deū. ergo. Maior probatur ⁊ quia ſacerdos eſt medius, ac per hoc ſuſcipere effectum ſacerdotij eſt ſuſcipere effectum medij: hoc autē eſt ſolutis impoſſibile. ſecundo per ſeipſum accedere ad deum: qui eñ poteſt per ſeipſum, non eget medio. Minor probatur autoritate apoſtoli. Secunda ratio eſt. primum agens in quolibet genere. eſt ita influēs ꝙ non eſt recipiens in illo genere. Probatur inductiue in primo illuminante, in primo calefaciente. et poſſet aſſerri in primo alterante, ſcilicet celor⁹ in primo mouente localiter, ſcz duo ſeu intelligētia. Sz chriſt⁹ eſt fons totiꝰ ſacerdotij. ꝓbatur inductiue ⁊ reſpectu ſacerdotij legis veteris ⁊ noue.

¶ Occurrit autem ſtatim dubium, quare omiſſum fuerit in hac inductione ſacerdotiū ante vtranq; legem: ſcilicet melchiſedech ⁊ patrum.

¶ Ad hoc dicit, q̄ q̄ erat eadē ratio de ſacerdote legali: ⁊ ante legem quo ad propoſitum (qz vterq; erat figura chriſti) ideo exprimendo legalē cum eius ratione: ſcilicet quia figura erat ſacerdotij chriſti, etiā predeceſſores comprehendit.

¶ In reſponſionibus argumētorum. vide q̄ quelibet non totaliter excludit chriſtum ab effectu ſui ſacerdotij. Sed docet loqui cauſe, q̄ ſecundum quid inquantuz ſcilicet erat paſſibilis participauit ſacerdotij ſui effectum ſimpliciter autem non ⁊ tum quia non habuit peccatuz: tum quia non indiguit (vt primo ratio in corpore articuli alibi probat) tum quia non conſequebatur ſibi vt ſecunda ratio ibidem habetur.

¶ In reſponſione ad ſecundum perſpice q̄ dicitur ſacrificium offerri per modum ſatisfactionis, et effectum ipſius propium eſſe quod ex vi ipſius quatenus ſatisfactorium eſt. Ratio ſiquidem huius eſt: quia ſacrificium ex ſua eſſentiali et primaria inſtitutione, nihil aliud eſt quam quedam recognitio reuerentialis ipſius dei: que quia deitas eſt deo, quia deus eſt, quia creator, conſeruator, largitorque eſt omnium, ſatiſfactionis cuiuſdam rationem habet. Offertur ergo ſacrificium per modum tantum pene debite peccato, offenſe contra deum: ſed etiam beneficiorum, ⁊ (quod primum eſt) debiti deo cultus, quia deus eſt.

¶ Unde habes quod effectus conſequens ex vi ſacrificij vt ſatiſfactorij, eſt abſolutio a pena, aut reconciliatio ad deum. Nam libertas a gratiarum actione, aut debito cultu, non eſt effectus aliquis conſequens ſacrificium propzie loquendo: ſed communis eſt negatio omnem actum debitum quando ſolutus eſt comitās. Ipſum enim ſacrificium eſt gratiarum actio, ⁊ cultus dei: et non eſt exolutio pene, ſed ſolutionis cauſa, niſi ſit penale, pene propria nec eſt reconciliatio ſed gratie reconciliantis prouocatio.

¶ Super articulum quintum.

¶ Iulus clarus.

¶ In corpore vnica eſt concluſio. Sacerdotium chriſti eſt eternum quo ad conſummationem. Declarat̄ primo rem mini diſtinguendo in ſacerdotis officio duo ſcilicet oblationem et conſummationē. Pro batur deinde, quia conſummatio ſacerdotij chriſti conſiſtit in bonis eternis. Probatur autoritate apoſtoli. chriſtus pontifex futurorum bonorum. Manifeſtatur demum ipſa concluſio ex figura legalis ſacerdotis, ita quod introitus pontificis legalis ſemel in anno in ſanctaſanctorum ✝ Eſt ſanguine immolatorum extra ✝. quia ſummapontifex in ſanctaſm tionis ſanctorum ſignificat chri cerdotij totum, hoc eſt in chriſti.

dotiū chriſti effectū habuit non ſolū in alijs, ſz et in ſeipſo. ¶ Chriſtus ſacrificiū obtulit ſeipſum in ſua paſſione. Sed per paſſionem ſuā nō ſolū alijs meruit, ſed etiā ſibi: vt ſupra habitū eſt. Ergo ſacerdotiū chriſti nō ſolū habuit effectum in alijs, ſz etiā i ſeipſo. ¶ Sacerdotium veteris legis fuit figura ſacerdotij chriſti. Sed ſacerdos veteris legis nō ſolū ꝓ alijs: ſz etiā ꝓ ſeipſo ſacrificiuz offerebat. Dicitur eñ leui.16. q̄ pontifex ingreditur ſanctuarium, vt roget pro ſe, et pro domo ſua, ⁊ pro vniuerſo cetu filioruz iſrael. Ergo etiam ſacerdotium chriſti non ſolum in alijs, ſed in ſeipſo effectum habuit.

Sz ō Si quis dicit xp̄m pro ſe obtuliſſe oblationē, ⁊ non magis ꝓ nobis ſolis (nō eſt thema ſit. Sed in ſacrificio offer⁹ do, potiſſime ſacerdotis conſiſtit officiū. Ergo ſacrificium xp̄i nō habuit effectum in ipſo chriſto.

Rñdeo Dicēdū, q̄ ſicut dictū eſt, ſacerdos conſtituitur medius inter deū ⁊ populuz. Ille aūt indiget medio ad deū, q̄ per ſeipſum accedere ad deū non pōt. et talis ſacerdotio ſubijcitur, effectuz ſapetit: dicit eñ apoſtolus ad heb.7. accedens per ſemetipſum ad deū ſemper viuēs, ad interpellādū ꝓ nobis. Et ideo chriſto nō conuenit effectū ſacerdotij in ſe ſuſcipere: ſed potius ipſum alijs cōicare. Primū eñ agēs in quolibet genere, ita eſt influens q̄ nō eſt recipiens in genere illo: ſicut ſol illuminat: ſed nō illuminat: et ignis calefacit: ſed non calefacit. Chriſtus aute eſt fons totius ſacerdotij: dos autē noue legis in perſona ipſius. ſacer ſm illō. 2. ad cor. 2. nā z ego qō donaui, ſiqd donaui pp vos in perſona chriſti. Et iō non cōpetit chriſto effectū ſacerdotij recipere.

Ad primū Ergo dicēdum, q̄ oratio etſi conueniat ſacerdotiem cōuenit ⁊ ꝓ ſe ⁊ ꝓ alijs orare: ſecunduz illud Jac. vlti. orate ꝓ inuicē, vt ſaluemini. Et ſic poſſet dici, q̄ oratio qua chriſtus ꝓ ſe oauit, nō erat actus ſacerdotij eius. Sed hec rñſio videtur excludi per hoc qō apoſtolus heb.5. cū dixiſſet, tu es ſacerdos in eternum ſm ordinem melchiſedech ſubdit, q̄ in diebus carnis ſue preces ⁊c. vt ſupra. Et ita videtur q̄ oratio qua chriſtus orauit ad eius ſacerdotiū pertineat. ¶ Et ideo oportet dicere, q̄ alij ſacerdotes effectū ſacerdotij ſui participant: non inquantum ſacerdotes, ſed inquantuz peccatores: vt infra dicetur. Chriſtus autem ſimpliciter loquendo peccatum non habuit. ¶ habuit tamen ſimilitudinez peccati in carne: vt dicitur ro.8. Et ideo non ſimpl⁹ dicēdū eſt, q̄ ipſe effectū ſacerdotij participauerit, ſz ſm qd. ſ. ſm paſſibilitatē carnis. Uñ ſignanter dicit. Qui poſſit illi ſaluū facere a morte. Ad ſm dicēdū, q̄ in oblatione cōſiderari. ſ. ipſum ſacrificiū oblati, et deuotij eſt id qd ſequit ex ipſo ſacrificio. Chriſtus autē cōſecutus eſt per ſuā paſſionē, nō q̄ſi ex vi ſacrificij, qō offertur per modum ſatisfactionis: ſz ex ipſa deuotione, q̄ ſm charitatem humiliter paſſionem ſuſtinuit. ¶ Ad tertium dicendū, q̄ figura nō pōt adequare veritatem. Uñ ſacerdos figuralis veteris legis non poterat ad hanc perfectionem pertingere, vt ſacrificio ſatisfactorio non indigeret: ſed chriſtus non indiguit. Unde nō eſt ſimilis ratio de vtroq;. Et hoc eſt qō apoc. dicit. Lex homines cōſtituit ſacerdotes, infirmitatē habentes: ſermo autem iurisiurādi, qui poſt legē eſt, filium in eternū perfectum.

¶ Utrum ſacerdotium chriſti permaneat in eternum. Articulus. 5.

Ad quintū Sic procedit. Uidet q̄ ſacerdotium chriſti non permaneat in eternum. Quia (vt dictum eſt) illi ſolī effectu ſacerdotij indigent, qui habent infirmitatem peccati: que per ſacerdotis ſacrificium expiari poteſt. Sed hoc non erit in eternum: quia in ſanctis nulla erit infirmitas: ſecundum illud iſa. 60. populus tuus omnes iuſti. Peccatorum autem infirmitas inexpiabilis erit: quia in inferno nulla eſt redemptio. Ergo ſacerdotium chriſti fruſtra remaneret in eternum. ¶ Preterea. Sacerdotium chriſti precipue manifeſtatus eſt in eius paſſione ⁊ morte: qñ per ꝓprium ſanguinē introiuit in ſancta: vt dicitur heb. 9. Sed paſſio ⁊ mors chriſti non erit in eternum: ſecunduz illud ro.6. chriſtus reſurgēs a mortuis, iam non moritur. Ergo ſacerdotium chriſti non eſt in eternum. ¶ Preterea. Chriſtus eſt ſacerdos non ſecundū q̄ deus, ſed ſecundum q̄ homo. Sed chriſtus quantū ad ſacrificium chriſti non eſt in eternum.

Sz cōtra Eſt, q̄ dicit in pſal. Tu es ſacerdos in eternum.

Rñdeo Dicendum, q̄ non officio ſacerdotis duo poſſunt conſiderari. Primo quidem ipſa oblatio ſacrificij. Secundo ipſa ſacrificij conſummatio. Que quidem conſiſtit in hoc q̄ illi ꝓ quibus ſacrificium offertur, finem ſacrificij conſequūtur. Finis autem ſacrificij quod chriſtus obtulit, non fuerunt bona temporalia, ſed eterna, que per eius mortem adipiſcimur (vnde dicitur heb.9. q̄ chriſtus eſt aſſiſtens pontifex futuroꝝ bonoꝝ) ratione cuius chriſti ſacerdotium dicitur eſſe eternum.

¶ Et hec quidem cōſummatio ſacrificij chriſti, prefigurabatur in hoc ipſo q̄ pontifex legalis ſemel in anno cum ſanguine hirci et vituli intrabat in ſancta ſanctoꝝ (vt dicitur leui.16. cum tamen hircum ⁊ vitulum non immolaret in ſanctis ſanctoruz: ſed extra. Et ſimiliter chriſtus in ſancta ſanctoꝝ. i. in ipſum celum intrauit: et nobis viam parauit intrandi, per virtutez ſanguinis ſui, qñ ꝓ nobis in terra effudit.

Ad primū Ergo dicendum, quod ſancti qui erāt in patria, non indigebant vlterius expiari per ſacerdotium chriſti: ſed expiati iam indigebant conſummari per ipſum chriſtum, a quo gloria eorum dependet. Unde dicitur apoc. 21. q̄ claritas dei illuminat illam ſcilicet ciuitatē ſanctoꝝ, et lucerna eius eſt agnus.

¶ Ad ſcōz dōm, q̄ licet paſſio ⁊ mors chriſti de cetero non ſit iterāda: tñ virtus illius hoſtie ſemel oblate, permanet in eternum.

¶ Et per hoc patet reſponſio ad tertium: q̄ vt dicitur ad heb.10. vna oblatione conſummauit in eternum ſanctificatos. Unitas autem huius oblationis figurabatur in lege, per hoc quod ſemel in anno legalis pontifex cum ſolenni oblatione ſanguinis, intrabat in ſancta: vt dicitur leui.16. Sed deficiebat figura a vitate in ꝟ, q̄ illa hoſtia nō

Ar. ſecūm ſi cor. et. q. 83. ā. 3. cor. Et 12. q. 106. ar. 4. Et. 3. di. 22. q. 1. ā. 1. 4ᵐ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

se z membris intrantem in celum secretum eternoum bonorum, quia cum sanguine immolatorum extra significat modum quo christus totus celos intrauit.sci licet per sanguinem suum quem effudit extra celos immolando seipsum in terra,quia semel in anno,hoc est integro cursu solis,significat vnitatem sacrificij christi imperfecto cursu solis iusticie:hoc est in eternum vt in responsione ad tertium dicitur.

¶Super articulum sextum.

¶Iulius clarus. In corpore articuli, vnica est conclusio. Sacerdotium christi est secundum ordinem melchisedech.Probatur. Sacerdotium christi fuit prefiguratum per legale sacerdotium z per sacerdotium melchisedech.sed per illud defectiue:per hoc quantum ad excellentiam ipsius supra legale:ergo est secundum ordinem melchisedech.

¶Antecedens habet tres partes. Prima supponitur, q̃ sacerdotium christi prefiguratū fuerit in vtroque. Secunda, quod defectiue in legali, probatur, tum quia non mundabat peccatum z tum quia non eternum, 3ª q̃ excellentia figurata esset per melchisedech probatur, quia excellentia istius per excellentiam illius representata fuit.Quod autez illud fuerit excellentius legali probatur, quia sacerdos legalis decimatus fuit in lumbis abrahe decimas soluentis melchisedech: constat enim excellere illum cui decime dantur.

¶Hanc materiam diffuse tractat apostolus ad hebre. 7. vnde sumpta est hec ratio.

¶Aduerte hic, q̃ sacrificium christi sumitur dupliciter. Primo secundum seipsum vt ab ipso Christo oblatum est in ara crucis. Et sic consideratur duppliciter. Uel formaliter secunduz id quod in se est, z hoc modo christus quum dicitur sacerdos secundum ordinez melchisedech:intelligitur secundum ordinem dignitatis z excellentie respectu sacerdotij legalis. Uel consideratur secundum suum effectum: virtutem enim membrorum christi in charitate et hoc modo christus dicitur sacerdos secundum ordinem melchisedech inter ellisitur secundum ordinem propter similitudinem terre oblate z libere humane z diuinam adoptionem: quia diuina significat. idoneum faciendo heredem terre humane autem idoneum presupponit:quem hereditem facit.

¶Et nota hic responsiones ad singula argumenta: quia necessarie valde sunt ad intellectum materie huius.

¶Unum tamen restat hic dubium circa illud. Beatitudo est quia deus est dues: quoniam beatitudo spectat ad mentem, diuitie vero ad potentiam:constituit enim diuitie potentem vt affluenter rebus ad possessionem pertinentibus.

¶Sed hoc facile soluitur:dicendo, vel q̃ beatitudo facit causaliter diuitem. Unde beato promissum est super omnia bona sua constituet eum. Uel q̃ beatitudo simil collectiue seu integraliter vt ex suis omnibus partibus constat. Ad felicitatē enim requiritur potentia plenaz aliquin non esset ds simpliciter felix.

¶Super articulum sextum.

¶Iulius clarus est.

¶In corpore vnica est conclusio. Adoptare homines in filios dei,conuenit toti trinitati.Probat. Facere quemcunque effectum in creaturis,cōmune est toti trinitati:sed filius adoptiuus est factus non genitus naturali generatione a deo, ergo adoptare est commune toti trinitati. Maior tripliciter probatur. Primo ex opposito: quia generare naturaliter in diuinis, proprium est patri. Secundo:quia est substantia trinitatis: vbi autem est vna substantia, est vnius virtus et operatio. Tertio auctoritate, quecunque facit pater. Minor declaratur ex differentia inter filium dei naturaliter et adoptiuum: quia ille genitus, non factus est; quia generatio est duplex. naturalis et gratuita. illa propria est filio. Hec conuenit adoptiuis:z ad facere spectat:est enim faciendi quedam species.

¶In responsionibus argumentorum memento differentie inter proprium z appropriatum: z videbis adoptionez nostram: non propriam alicui persone diuine: sed communem tribus: appropriatam autem patri, vt actori (et ideo peculiariter dicitur ipse pater noster) filio, vt exemplari (et ideo frater noster: quasi similis communicans in parte) spiritui sancto, vt quasi executori in filio appropriator: quod est charitas, qua sumus filij dei: z ideo spiritus sanctus dicitur spiritus adoptionis filiozum.

¶Super Articu.3. ¶Iulius clarus vt sonat.

¶In corpore vnica est conclusio. Adoptari conuenit creature rationali solū: non omni. Probatur. Filius dei naturaliter pce sit a patre: vt verbuz intellectuale vnū cum ipso patre existens z filiatio adoptionis, est similitudo filiationis naturalis:non tamen secundum formā aut gradum intelligibilitatis.sed secundum vnitatem: ergo adoptari cōuenit creature rationali solū nō omni. Antecedēs cuo ad primam propositionem includit tres conditiones ad propositum filij dei. prima est quod verbum. secunda q̃ intellectuale, tertia quod vnum cū patre.

¶Et ideo ex ipsa prepositiōe deducitur triplex modus ac gradus assimilationis ad filium dei, seu ad verbum. Primus per ymitationem forme que habet in verbo, quod est omnium eminentissima similitudo. et hic communis omnibus est que per verbum facta sunt. Secundus per ymitationem etiam gradus in materialitate. et hoc solū rationali q̃ sunt immaterialia. Tertius per ymitationē etiā vnitatis ad deuz. z hic est proprius gratiā charitatis hūane. Sed a fortiori antecedentis, ex premissis clarificata quo ad terminos est. Et quo ad vltimam partem dupl probatur. Primo ex assimilatione filij hūani ad vnitatem, fit per gratiam charitatis, vt patet

habebat sempiternam virtutē:z ideo annuatim ille hostie reiterabantur.

¶Utrum sacerdotium christi fuerit secundum ordinem melchisedech.

Articulus sextus.

Ad sextū Sic proceditur. Uidetur quod sacerdotium christi non fuerit secundum ordinē melchisedech. Christus enim est fons totius sacerdotij,tanquaz principalis sacerdos.Sed illud quod est principale,non sequitur ordinem alterius, sed alia sequuntur ordinem ipsius.Ergo Christus non debet dici sacerdos secundum ordinem melchisedech. ¶Ps. Sacerdotium ve.legis,propinquius fuit sacerdotio christi,q̃ sacerdotium quod fuit ante legem.Sed sacramenta tanto expressius significabant christum, quanto propinquiora fuerunt christo:vt patet ex his que in secunda parte dicta sunt. Ergo sacerdotium christi magis debet denominari secundum sacerdotium legale, quam secundum sacerdotium melchisedech,quod fuit ante legem.

¶Preterea. Hebre. 7. dicitur, quod est rex pacis,sine patre,sine matre,sine genealogia, neque numer̃ um dierum,neq̃ finem vite habens.Que quidem conueniunt soli filio dei. Ergo non debet dici christus secundum ordinem melchisedech,tanquam cuiusdam alterius, sed secundum ordinem suppsius.

Sed contra Est, quod dicitur in psalmo. Tu es sacerdos in eternum,secundum ordinem melchisedech.

Rñdeo Dicendum, quod sicut supra dictum est legale sacerdotiuz fuit figura sacerdotij christi:nō quidem quasi adequans veritatem, sed multum ab ea deficiens Tum quia sacerdotium legale non mundabat peccata:tum etiaz quia non erat eternum,sicut sacerdotium christi.

¶Ipsa autem excellentia sacerdotij christi ad sacerdotium leuiticum fuit figura in sacerdotio melchisedech,qui ab abraham decimas sumpsit:in cuius lumbis decimatus est quodāmodo ipse sacerdos legalis.Et ideo sacerdotium christi dicitur esse secundum ordinem melchisedech, propter excellentiam veri sacerdotij ad figurale sacerdotiū legis.

Ad primum Ergo dicenduz, quod christus non dicitur esse secundum ordinem melchisedech,quasi principaliozis sacerdotis,sed quasi prefigurantis excellentiam sacerdotij christi ad sacerdotium leuiticuz.¶Ad secundum dicendum,quod in sacerdotio christi,duo possunt considerari:scilicet ipsa oblatio christi,z participatio eius.Quantum ad ipsam oblationem,expressius figurabat sacerdotium christi sacerdotium legale per sanguinis effusionem,quam sacerdotiuz melchisedech,in quo sanguis non effundebatur. Sed quantum ad participationem huius sacrificij z eius effectum,in quo precipue attenditur excellentia sacerdotij christi ad sacerdotium legale) expressius prefigurabatur, per sacerdotium melchisedech,qui offerebat panem z vinum significantia (vt Auguſt. dicit) ecclesiasticam vnitatem:quam constituit participatio sacrificij christi.Unde etiam in noua lege verum Christi sacrificium communicatur fidelibus sub specie panis z vini.

¶Ad tertium dicendū,quod melchisedech, dictus est sine patre,z sine matre,z sine genealogia,z quod non habet initium dierum neque finem: non quia ista non habuerit, sed quia in scriptura sacra ista de eo non leguntur.Et per hoc ipsum (vt apostolus ibidem dicit)assimilatus est filio dei:qui in terris est sine patre et in celis sine matre, et sine genealogia: secundum illud Isa.53. generationem eius quis enarrabit?et secundum diuinitatem neque principium neque finem dierum habet.

¶An adoptio christo conueniat. Quest. 23.

Deinde Consideranduz est an adoptio christo conueniat.

¶Et circa hoc queritur quatuor.primo vtrum deo cōueniat adoptare filios. secundo vtrum hoc conueniat soli deo patri.tertio vtrum sit proprium hominuz adoptari in filios dei.quarto vtrū christus possit dici filius adoptiuus.

¶Utrum deo conueniat filios adoptare.

Articulus primus.

Ad primū Sic procedit. Uidetur q̃ deo non conueniat filios adoptare. Nullus enim adoptat nisi extraneam personam in filiuz: secundum quod iuriste dicunt. Sed nulla persona est extranea a deo,qui est omniuz creator.Ergo videtur q̃ deo non conueniat adoptare. ¶Ps. Adoptatio videt esse introducta in defectum filiationis naturalis.Sz in deo inuenitur naturalis filiatio:vt in prima parte habitū est.Ergo nō cōuenit deo filios adoptare. ¶Preterea. Ad hoc aliquis adoptatur,vt in hereditate adoptātis succedat.Sed in hereditate dei nō videt aliquis posse succedere:q̃ ipse nunq̃ decedit. Ergo deo non conuenit adoptare.

Sed contra Est, q̃ dicitur Ephe. primo. Predestinauit non in adoptionem filiozum dei.Sed predestinatio dei non est irrita.Ergo de? aliquos sibi adoptat in filios.

Rñdeo Dicendum, q̃ aliquis homo adoptat alium sibi in filium, inquantum ex sua bonitate admittit euz ad participationem sue hereditatis. Deus autē est infinite bonitatis:ex qua contingit q̃ ad participationem bonoruz suoruz suas creaturas admittit. Et precipue rationales creaturas:que inquantū sunt ad imaginem dei facte sunt capaces beatitudinis diuine. Que quidē cōsistit in fruitione dei:per quam etiā ipse deus beatus est:z per seipsum:dues in quantam sez seipso fruitur. Hoc autem dicitur hereditas alicui?,ex quo ipse est dues. Et ideo inquantum de? ex sua bonitate admittit homines ad beatitudinis hereditatē dicitur eos adoptare. Hoc autē plus habet adoptatio diuina,quaz humana:quia deus hominez quem adoptat,idoneum facit per gratie minus ad hereditatem celestem petendam. Homo autem non facit idoneum eum quez adoptat:sed potius eum iam idoneum elegit adoptando.

Ad primū Ergo dicenduz, quod homo inquantum ex sua natura consideratus,non est extraneus a deo quantum ad bona naturalia que precipit:est tamē extraneus quantum ad bona gratie z glorie et secundum hoc adoptatur.

¶Ad secundum dicēdum, q̃ hois est operari ad supplendam indigentiam:non autez dei,cui conuenit operari ad communicandum bonitatem suam creaturis. Unde sicut admittit eōs creaturas ad sue bonitatis participationem:z precipue rationales. Quo ad terminum:eas creature rationales sunt capaces diuine beatitudinis:q̃ sunt ad imaginem dei facte. Quo ad formam hereditatis: q̃ diuina beatitudo est qua deus est beatus:ac per hoc per seipsum dues: ac per hoc hereditas. Prima sequela in litera non probatur. Secunda autem probatur:quia illud est alicuius hereditas,quo est dues. Consequentia vero principalis probatur. Humana adoptio ad cuius similitudinez diuina dicitur est qua aliquis ex sua bonitate constituit aliuz in successione sue hereditatis. Declaratur autem ex differentia inter humanam z diuinam adoptionem: quia diuina significat. idoneum faciendo heredem:ex humana autem idoneum presupponit:quem heredem facit.

¶Et nota hic responsiones ad singula argumenta: quia necessarie valde sunt ad intellectum materie huius.

¶Unum tamen restat hic dubium circa illud. Beatitudo est quia deus est dues: quoniam beatitudo spectat ad mentem, diuitie vero ad potentiam:constituit enim diuitie potentem vt affluenter rebus ad possessionem pertinentibus.

¶Sed hoc facile soluitur:dicendo, vel q̃ beatitudo facit causaliter diuitem. Unde beato promissum est super omnia bona sua constituet eum. Uel q̃ beatitudo simil collectiue seu integraliter vt ex suis omnibus partibus constat. Ad felicitatē enim requiritur potentia plenaz aliquin non esset ds simpliciter felix.

¶Super articulum secundum.

¶Iulius clarus est.

¶In corpore vnica est conclusio. Adoptare homines in filios dei,conuenit toti trinitati.Probat. Facere quemcunque effectum in creaturis,cōmune est toti trinitati:sed filius adoptiuus est factus non genitus naturali generatione a deo, ergo adoptare est commune toti trinitati. Maior tripliciter probatur. Primo ex opposito: quia generare naturaliter in diuinis, proprium est patri. Secundo:quia vna est substantia trinitatis: vbi autem est vna substantia, est vnius virtus et operatio. Tertio auctoritate, quecunque facit pater. Minor declaratur ex differentia inter filium dei naturaliter et adoptiuum: quia ille genitus, non factus est; quia generatio est duplex. naturalis et gratuita. illa propria est filio. Hec conuenit adoptiuis:z ad facere spectat:est enim faciendi quedam species.

¶In responsionibus argumentorum memento differentie inter proprium z appropriatum: z videbis adoptionez nostram: non propriam alicui persone diuine: sed communem tribus: appropriatam autem patri, vt actori (et ideo peculiariter dicitur ipse pater noster) filio, vt exemplari (et ideo frater noster: quasi similis communicans in parte) spiritui sancto, vt quasi executori in filio appropriator: quod est charitas, qua sumus filij dei: z ideo spiritus sanctus dicitur spiritus adoptionis filiozum.

¶Super Articu.3. ¶Iulius clarus vt sonat.

¶In corpore vnica est conclusio. Adoptari conuenit creature rationali solū: non omni. Probatur. Filius dei naturaliter pce sit a patre: vt verbuz intellectuale vnū cum ipso patre existens z filiatio adoptionis, est similitudo filiationis naturalis:non tamen secundum formā aut gradum intelligibilitatis.sed secundum vnitatem: ergo adoptari cōuenit creature rationali solū nō omni. Antecedēs cuo ad primam propositionem includit tres conditiones ad propositum filij dei. prima est quod verbum. secunda q̃ intellectuale, tertia quod vnum cū patre.

¶Et ideo ex ipsa propositiōe deducitur triplex modus ac gradus assimilationis ad filium dei, seu ad verbum. Primus per ymitationem forme que habet in verbo, quod est omnium eminentissima similitudo. et hic communis omnibus est que per verbum facta sunt. Secundus per ymitationem etiam gradus in materialitate. et hoc solū rationali q̃ sunt immaterialia. Tertius per ymitationē etiā vnitatis ad deuz. z hic est proprius gratiā charitatis hūane. Sed a fortiori antecedentis, ex premissis clarificata quo ad terminos est. Et quo ad vltimam partem dupl probatur. Primo ex assimilatione filij hūani ad vnitatem, fit per gratiam charitatis, vt patet

nitati propter vnitatē nature: q̃ vbi est vna natura,oportet q̃ sit vna virtus et vna operatio.vnde dominus dicit Joā.quinto quecuq̃ pater facit,hec z filius similiter facit. Et ideo adoptare homines in filio dei, conuenit toti trinitati.

Ad primū Ergo dicēdum, q̃ omnes persone humane nō sunt vnius nature sm numeruz,vt oporteat vnā e se omnium operationem z vnum effectuz: sicut accidit in diuinis. Et ideo quantū ad hoc non potuit attendi similitudo vtrobiq̃.

¶Ad secundum dicendum, q̃ nos per adoptionem efficimur fratres christi. q.eundem patrem habentes cum ipso: qui tamen alio modo est pater christi, z alio modo est pater noster.Unde signanter dominus Jo.20. sez:sum dixit patrē meū, z deoz:sum dixit patrē vestrum:est enī pater christi naturaliter generando:quod est ppriū sibi.Est autem pater noster, voluntarie aliquid faciēdo, quod est commune sibi z filio z spiritui sancto. Et ideo Christus non est filius totius trinitatis,sicut nos. ¶Ad tertiū dicendū, q̃ sicut dictū est,filiatio adoptiua est quedam similitudo filiationis eterne:sicut omnia que in tempore facta fuit,similitudines quedā sunt eoꝝ que ab eterno fuerūt. Assimilatur autem homo splēdori eterni filij,per gratie claritatē:que attribuit spiritui sancto. Et ideo adoptatio licet sit communis toti trinitati: appropriatur tamen patri vt actori, filio vt exemplari,spiritui sancto vt impumenti in nobis huius similitudinem exemplaris.

¶Utrum adoptari sit proprium rationalis creature.

Artic.3.

Ad tertiū Sic procedit. Uidetur quod adoptari non sit proprium rationalis creature. Non enim dicitur deus pater creature,nisi per adoptionem. Dicitur autez pater creature etiam irrationalis:secūdum illud Job. 38.quis est pluuie pater, z stillas rons quis genuit:Ergo adoptari nō est proprium rationalis creature.

¶Preterea. Per adoptionem dicuntur aliqui filij dei. Sed esse filios dei, in scriptura ppie videtur attribui angelis,secundum illud Job. primo,quadam alias die cum assisterent filij dei coram domino. Ergo non est proprium creature rationalis adoptari.

¶Preterea. Quod est proprium alicui nature,conuenit omnibus habentibus naturam illam:sicut risibile conuenit omnibus hominibus. Sed adoptari non conuenit omni rationali nature. Ergo adoptari nō est proprium rationalis creature.

Sed contra Est, quod filij adoptati sunt heredes dei vt pater Romanorum octauo. Sed hereditas conuenit soli rationali creature. Ergo proprium est creature rationalis adoptari.

Respondeo Dicendum, q̃ sicut dictum est, filiatio adoptionis est quedam similitudo filiationis naturalis. Filius autem dei naturaliter procedit a patre, vt verbum intellectuale,

Universidad de Deusto
Biblioteca

ex auctoritate domini Joan. 17. Secundo, quia talis assimilatio perficit rationem adoptionis. sicut rationale perficit rationem hominis. Probatur, quia sic similibus filio dei debetur hereditas eterna.

¶Consequentia vero quo ad ly soli, cuidens ex se est quia talis similitudo in solis rationali natura inuenitur potest. Quo ad ly vero, sed non omni, probatur, quia non omnium rationalium est charitas per spiritum sanctum.

¶Super Articulum quartum.

TItulus clarus est.

¶In corpore articuli vnica est conclusio. Christus nullo modo potest dici filius dei adoptiuus. Probatur hec conclusio dupliciter, primo. Christus est naturalis filius dei ergo non potest dici filius dei adoptiuus. Antecedens probatur quia filiatio conuenit non nature sed persone: vt patet ex antedictis: persona autez christi vnica z increata est. Consequentia probatur presupposita ratione terminorum scilicet quod filiatio adoptiua est quedam participatio filiationis naturalis: quod ex dictis patet. Probatur ergo, quia quod dicitur per semon dicitur participative.

¶Aduerte hic. quod J. q. 32. arti. 3. z 4. 3ª tia fidei. ponendo in c. 4. christo plures personas vel hypostases. Et vi. q. 29. ar. 1. Et hoc autor tangit ibi. vnum cum ipso patre existens. ¶Hinc ergo verbo tripliciter potest aliquid assimilari. Uno quidem modo fm rationem forme, non aūt fm intellectualitatem ipsius: sicut forma domus exterius constituta, assimilatur verbo mentali artificis secundum speciem forme, non autem secundū intelligibilitatez: qz forma domus in materia nō est intelligibilis, sicut erat in mente artificis. Et hoc modo verbo eterno assimilatur quelibet creatura, cum sit facta per verbum. ¶Secundo modo assimilatur creatura verbo non solum fm tum ad rationem forme, sed etiam quantum ad intellectualitatem ipsius sicut etiam scientia que fit in mente discipuli, assimilatur verbo qō est in mente magistri. Et hoc mō creatura rationalis etiam fm suā naturam assimilatur verbo dei. ¶Tertio mō assimilatur creatura verbo dei eterno, fz vnitatem ꝫz habet ad patrem, qō quidē fit per gratiā z charitatez, vñ dñs orat Jo. 17. sint vnū in nobis, sicut z nos vnū sumus. Et talis assimilatio perficit rationē adoptionis. qz sic assimilatus debetur hereditas eterna. Unde manifestum est, qō adoptari conuenit soli creature rationali, nō tñ omni, fz solū habenti charitatē, que est diffusa in cordibus nostris per spiritum sanctū, vt dicit ro. 5. Et ideo ro. 8. spiritus sanctus dicitur spiritus adoptionis filiorum.

Ad primū Ergo dōm, q deus dicitur pater creature irrationalis, non propie per adoptionem: sed per creationem, fm primam participationem similitudinis. ¶Ad secundum dicendum, q angeli dicūtur filij dei filiatiōe adoptionis: non quia ipsis primo cōueniat, sed quia ipsi primo adoptionem filiorum receperunt.

¶Ad tertium dicendum, q adoptio non est propriū consequens naturam sed cōsequens gratiam, cuius natura rationalis est capax. Et ideo non oportet q omni rationali creature conueniat, sed q omnis rationalis creatura sit capax adoptionis.

¶Utrum christus secunduz quod homo, sit filius dei adoptiuus. Arti. 4.

Ad quartū Sic procedi-

tur. Uidetur q christus fm q homo, sit filius dei adoptiuus. Dicit enim hylarius de christo loquens. Potestatis dignitas non amittitur, duz carnis humanitas adoptatur. Ergo christus fm q homo, est filius adoptiuus. ¶Preterea. Aug. dicit in lib. de predesti. sanc. qō eadem gratia ille homo est christus qua gratia ab initio fidei quicunq; homo est christianus. Sed alij homines sunt christiani per gratiaz adoptionis. Ergo z ille homo est christus per adoptionem, z ita videtur esse filius adoptiuus. ¶Preterea, Christus scōm q homo, est seruus, Sed dignius est esse filium adoptiuum quam seruum. Ergo multo magis christus secundum quod homo, est filius adoptiuus.

Sed cōtra Est, q ambo, dicit in li. de incar. Adoptiuum filium, non dicimus filum esse natura, sed cuz dicimus nature esse filium, qui verus est filius. Christus autem est verus z naturalis dei filius, fm illud. 1. Jo. vlt. vt simus in vero filio eius Jesu Christo. Ergo Christus secundum q homo, non est filius adoptiuus.

Rñdeo Dōm, q filiatio proprie cōuenit hypostasi vel persone, non autem nature, vnde z in puma parte dictum est, q filiatio est proprietas personalis. In christo autem non est alia persona vel hypostasis quam increata, cui conuenit esse filiuz per naturam. Dictum est autem supra, q filiatio adoptionis est participata similitudo filiationis naturalis. Non autem recipitur, aliquid dici participatiue, qō per se dicitur. Et ideo Christus qui est filius dei naturalis nullo modo potest dici filius adoptiuus. Secundum autem illos qui ponunt in christo duas personas, vt duas hypostases, seu duo supposita, nihil rationabiliter prohiberet christum hominem dici filium adoptiuum.

Ad primū Ergo dōm, q sicut filiatio non propie conuenit nature, ita nec adoptio. Et ideo cum dicitur quod carnis humanitas adoptatur, improprie est locutio. Et accipitur ibi adoptatio pro vnione humane nature ad personaz filij.

¶Ad secundum dicendum, q similitudo illa Aug. est intelligenda quantum ad principium quia scilicet sicut sine meritis quilibet homo habet vt sit christianus, ita ille homo sine meritis habuit vt esset christus. Est tamen differentia quantuz ad terminum: quia scilicet Christus per gratiam vnionis est filius naturalis: alius autem per gratiā habitualem est filius adoptiuus. Gratia autem habitualis in Christo non facit de non filio, filium adoptiuum, sed est quidam effectus filiationis in anima christi, secundū illud Jo. 1. vidimus gloriam eius quasi vnigeniti a patre, plenum gratie z veritatis.

¶Ad tertium dicendum, q esse creaturaz, z etiam seruitus vel subiectio ad deum, non solum respicit personam, sed etiam naturam, qō non potest dici de filiatione. Et ideo non est similis ratio.

¶De predestinatione christi. Questio. 24.

Deinde Considerandum est de predestinatione Christi. ¶Et circa hoc querūtur quatuor. primo vtrum christus sit predestinatus. secundo vtrum sit predestinatus secundum quod homo. tertio vtrum eius predestinatio sit exemplar nostre predestinationis. quarto vtrum sit causa predestinationis nostre.

¶Utrum christo conueniat predestinatum esse. Artic. 1.

Ad primū Sic procedi-

tur. Uidetur quod Christo non conueniat predestinatum esse. Terminus enim predestinationis videtur esse adoptio filiorum, secundum illud ephe. primo, predestinauit nos in adoptionem filiorum. Sed Christo non conuenit esse filium adoptiuum: vt dictum est. Ergo Christo nō conuenit predestinatum esse. ¶Ꝑ. In christo duo est considerare: scilicet naturam humanam z personam. Sed non potest dici quod Christus sit predestinatus ratione humane nature, quia hec est falsa, humana natura est filius dei. Similiter etiam nec ratione persone, quia illa persona non habet ex gratia quod sit filius dei, sed ex natura. predestinatio autem est eorum que sunt ex gratia: vt in puma parte dictum est. Ergo Christus non est predestinatus filius dei. ¶Ꝑ. Sicut illud quod est factum non semper fuit, ita z illud quod est predestinatum, eo quod predestinatio antecessionem quandam importat. Sed quia Christus semper fuit deus z filius dei non propie dicitur quod homo ille sit factus filius dei. Ergo pari ratione non debet dici q christus sit predestinatus filius dei.

¶In corpore vnā est conclō. Christus est ꝑdestinatus. Probatur. predestinatio, ppie est diuina ab eterno preordinatio, eorum que per gr̄az sunt fiē da in tempore: sed deū esse hominē, z ecōuerso, est quoddam factum in tempore: ergo vnio est illa ꝑdestinata: ergo christus est predestinatus. ¶Aduerte sensum ꝛe intentum ab autore. et vt discernas doctrinam autoris ab aliorum sententijs, re colito q predestinationis nomē in sacris literis dupliciter venit in vsum. Uel simpliciter: hoc est sine additione alicuius: vt quum dicimus, sanctus petrus fuit predestinatus. Uel cum determinatione alicuius: vt quum dicimus, q magdalena fuit predestinata ad tenendum christi pedes lachrymis: z latro ad confitendum regnum christi pendentis in cruce: z similia.

Et qm̄ cōi vsu predestinatio absolute respicit eternam felicitatez vt termi nam (est em̄ ratio ordinis electorum in vitam eternam: vt in prima parte habitum est) ideo durandus in. 3. sen. distinc. 7. dicit, q predestinatio absolute est respectu beatitudinis: distinguens predestinationem christi, qua predestinatus est filius dei, a predestinatione absolute: et dicens eam esse predestinationem ad hoc scilicet esse filium dei. Scotus quoq; ibidem predestinationem christi ponit in ordine ad beatitudinem: quasi gratia vnionis fuerit medium in christo ad gratiam summe beatitudinis anime sue. Dūmus autem autoritatem intuens gratiam vnionis esse excellentius quid gratia summe beatitudinis create: quanto maius est esse deum, ꝫz frui deo: et gratiam summe beatitudinis consequi ad gratiam vnionis (non vt finis requirit ad medium: sed vt proprietas ad substantiam: vt calor ad ignem) vite eterne vt terminum: singulariter autē in christo respicere gratiam vnionis: vt in responsione ad primum litera monstrat. ¶Et si perspicacius consideraueris, videbis tria: scilicet gratiam vite eterne, gratiam vnionis: et gratiam in cōmuni. Et quia gratia eterne felicitatis, communis est omnibus electis in dei filios adoptiuos: penes illam diffinita fuit predestinatio filiorum adoptionis: de qua in prima parte tractatum est. Quia vero gratia vnionis propria est naturali dei filio: z longe eminentior prima: ideo per tiā gratia: termini simpliciter rationem habens, magis terminet predestinationem simpliciter, si minor illam terminat. ¶Quia autē gratia beatitudinis patrie, includit in se rationem gratie, z rationē gratie q̄ septimo summi z vltimi termini, vt spēs claudit in se rationē generis: z tam gratia eterne vite, ꝫz gratia vnionis conuenit in ratione per se primo termini sumpti et vltimi. quantum est ex propriis generationibus (quod ideo appo tuerim: quia si beatitudo alicuius non propria generatione fieret, sed consequitur habere: eum non haberet rationem per se primo terminii: sed consequētis ad terminum: vt in christo dictum est contigisse) quia inquā hoc respicere gratiam ter hoc habet ex antedictis in prima parte. Uerissimum liquidem est hoc, non solum vt sonat: sed vt inducit ad excellentius genus gratie, z termini gratuiti. Si em̄ gratia consummata sufficit ad terminuz predestinationis simpliciter (vt dictum est) multo magis gratia vnionis que parit gratiam consummatam vt proprietatem, sufficiens est vt termi net predestinationem etiam absolute. Et propterea litera dicit q ratione gratie vnionis christus dicitur esse predestinatus: non ad hoc vel illud: sed predestinatus.

¶In responsionibus ad secūdum z tertiū. attēde primo, q fm rem nulla est inter catholicos questio de predestinatione christi ad filiationē dei per gratiam vnionis nature humane ad filiū dei: sed questio est de verificatione sermonis pauli apostoli proprie vel improprietim hoc vel illo sensu. Autor supponens loquutionem apostoli esse propriam, et intelligi non de aliquo consequente ad filium dei (puta manifestatione) difficilem fuit prouinciam verificandi illam de persona christi. Ultra expositionem ambo: sq referentem ad manifestationem christi: referri quoque potest predestinatio christi ad filium dei in virtute actuali: vt quod filius dei ex semine david secundum carnem, predestinatus est filius dei in virtute actualis operationis sanctificatiue et reparatiue mundi: vt a q totum coniunctum, scilicet filius dei in virtute actuali, est terminus predestinationis.

¶Et licet hec expositio satis consonet litere apostoli, subiungentis operā sanctificationis z resurrectionis mortuorum: quia tamen exponitur etiam de filio dei absolute sit terminus predestinationis (vt autor cum glosa ibidem fatetur) ideo hanc prosequendo. Aduerte secundo, q autor ponit christum predestinatum ratione naturei: ita q ipsa persona christi ratione assumpte nature, denominatur predestinata ad dei filiationem. Constat quippe eternam christi personam dupliciter. Uel secundum se seu absolute. Et sic negat ipsam predestinatā ad filiationem dei: quia est ipsa dei filiatio per essentiam. Uel secundum q̄ induta est humanitatem. Et sic affirmat ipsam predestinatam ad filiationem dei: quia vt sic per gratiam

vnionis assequitur est filiationem dei. ¶Quod vt clarius percipias, vtere positionibus hereticorum: z ex differentia illarum ad sententiam fidei, videbis veritatem, necessitatem, proprietatemq; huius sensus. Si enim verum indutum esset carnem (vt heretici fingunt) vel per inhabitationem, aut affectionem, aut quouis modo non personaliter falsum esset q̄ verbuz secundum carnem predestinatum est vt sit filius dei per gratiam vnionis huius, christus dicitur esse predestinatus.

Ad primū Ergo dōm, q apo. ibi loquitur de predestinatione, qua nos predestinamur vt sim̄ filij adoptiui. Sicut autem rps singulari modo predestinatus est dei filius naturalis: ita quodam singulari modo est predestinatus. ¶Ad secundum dōm: q sicut dz in glo. ro. primo, qdā dixerunt predestinationē intelligendaz esse de natura, non de persona: qz. i. humane nāe facta ē hec gr̄a, vt vniret filio dei in vnitate persone. Sed fm hoc locutio apta est impropria propter duo, primo quidem ratione cōmuni. Nō em̄ dicimus naturā alicuius ꝑdestinari, sed ipm̄ suppm̄: qz ꝑdestinari est dirigi in finem quoniam secundum carnem non esset personaliter vnitum sibi dei filio. Sed si propter quia verbum secundum carnem est personaliter vnitum filio, dicit christus, ideo verum est dicere de filio dei qui est de semine David secundum carnem q predestinatus est filius dei. Significat enim hic sermo quod ab eterno predestinatum est de filio dei naturali vt secundum carnē sit per gratiam vnionis filius dei: quod est carnem esse personaliter vnitam filio dei.

¶Occurrit hic dubium ex durando in. 3. senten. distin. 7. q. 3. dicente hanc loquutionem esse impropriam propter defectum duarum conditionum requisitarum ad predestinationem. ¶Predestinatio enim primo est ad ea que excedunt virtutem predestinatis: nihil autem est quod excedat virtutē verbi incarnati.

¶Predestinatio rursus est ad id quod est posterius natura saltem, predestinatio: quia est ad gratuitum aliquod: gratia autem supponit naturam. Constat autem quod esse filium dei per gratiam vnionis, nō est posterius natura aut intellectu verbo incarnato. Nō est igitur propria hec loquutio, Christus predestinatus est filius dei.

¶Ad hec dicitur, quod satis saluatur prima predestinationis conditio: scilicet per vnionem personalem. Manifestatur autem talis prioritas ex convenientia z differentia inter nos et hereticos. Nam verbum incarnatum intelligitur vt commune quid apprehensum a nobis et illis. et differentia est circa speciales vnionis modos: dum illi per modum rempli vel habitus ꝛc. nos autem per personalem vnionem verbum incarnatum dicimus. Quocirca licet secundum rem nullus sit ibi ordo: secundum apprehensionem tamen intellectus (qui natus est non solum conūncta dividere: sed etiam vnum et idem a seipso abstrahere) inter verbum vt habens carnem, et seipsum vt habens carnem personaliter iunctam: ordo est naturalis: sicut inter commune et proprium. Et propterea predestinatio que actus est mentis, et ad rem sub certa apprehensione tendit: ex hoc ipso quo ad verbum cum carne terminatur, determinat ad vnionem personalem: excludendo ceteros alios modos, quibus verbuz cum carne procedinari potuisset. Et ob hoc filius dei naturalis, factus ex semine david filius hominis, predestinatus dicitur z est filius dei.

¶In responsione ad tertium, respice primo literam apostoli apud origenem esse punctuatam sic, quod ly predestinatus, est adiectiuum subiectum z non est pars copule seu ꝑdicati. Ita quod dixit, qui predestinatus: tanquam si dixisset, qui omnipotens, vel quodlibet aliud apposuisset subiectō: z subdit copulam cum predicato, est filius dei in virtute. Et sic litera nihil habet difficultatis: quoniam verum est, quod Christus est predestinatus, z quod est filius dei in virtute.

¶Secunda secundo, quod autor comparatiue de harum propositionum (scilicet Christus predestinatus est filius dei: Christus factus est filius dei) veritate loquitur, dicendo quod prima est magis vera: ac per hoc vtranque fatetur esse veram. Christus enim significat suppositum duarum naturarum: et ratione humane nature, vtranque suscepit predicationem: et quod predestinatus est, et quod factus est filius dei: quoniam vtrunque ei secundum humanam naturam conuenit per gratiaz vnionis. Magis tamen prima conceditur: quia abstractio christi secundum naturā humanam, a seipso secundum vnionem personalem: magis intelligitur supponere ipsum predestinationi, que est mentis actus quam factioni realiquum ibi sufficiat: ordo nature secundum intellectum: qui nimis sufficit ad factionem.

¶Cum his tamen retine, quod ista est impropria, christus factus est filius dei: multo plus ꝫz illa homo ꝫz deus factus est filius dei: quia homo potest habere suppositionem simplicem (vt superius patuit) christus autem pro persona supponit. Et propterea sequutiones iste non sunt extendende: sed pie exponende. Et quo ad sensum, quod christus factus est filius simplicis suppositionis pro humana natura in concreto: iuxta hoc quod in litera dicitur: aliquando incepit esse, q existens in natura

Universidad de Deusto
Biblioteca

humana, esset filius dei, hoc enim verissimum est de existente in natura humana, cõmuniter loquendo. Quãuis hic existens in natura hũana mũdi inceperit esse deus: propter falsitatem exponentis negatũe, hic exĩs in natura humana immediate ante nõ fuit deus: hic enim est deus heri hodie z in secula.

¶ Super Arti. 2.

Tulus vt iacet sumatur.

¶ In corpore articuli vna est cõclusio respõsiua quesito. Christus ẽm q homo, est predestinatus esse filius dei. Probatur. Hoc cõuenit alicui ẽm q homo, quod conuenit ei ratione hũmane nature, sed predestinatio conuenit christo ratione solius humane nature: ergo. Probatur mino2, distinguendo duo importata in predestinatione, scilicet ordinem z effectũ gratuitum scilicet domũ manifestãdo vtrũq; conuenire humanitati christi, adũncta autoritate augustini.

¶ In responsione ad primum. Vide z perspice cautelam autoris: nam quia ista proposition. Christus fcz q homo est filius dei simpliciter ẽ falsa (vt ex.q.16. supersus patet) z sic simpliciter z absolute sequeretur ex ista: christus ẽm q homo predestinatus est esse filius dei, si quo ad materiale predestinationis ponere tur hec vera, ideo autor sustinens antecedens, exponit illud li mitando.

¶ Desset tamen dici ubi ex antecedentis limitatione quod in cõsequente apponenda secundũ intellectũ est gratia vnionis: ita q ex isto antecedente, christus secundum q homo predestinatus est filius dei, sequitur ergo christus secũdus qõ homo est filius dei subintelligendo vel exprimendo per gratiam vnionis. Ita q licet ista sit falsa christus secundum q homo est filius dei (qr significat christum secundum naturam humanam esse naturalem filium dei: ista tamen est vera christus secundum q homo est per gratiam vnionis filius dei z qz in antecedente illo christus secundum q homo est predestinatus filius dei subintelligi

3.di.10. q.1.ar.1. q.3. Et. 4.3 q.1. ad 2.

tur per gratiam vnionis, ideo in consequente potest intelligi. Et sic patet quod quidam dicunt quod quicquid predestinatus esse z christus homo predestinatus est esse filius dei naturalis. Vel ex parte actus: vel ex parte termini. Prima cõclusio est. predestinatio est ex parte actus ideo christus secundum q homo est predestinatus per gratiam. Vnde gratia increata dicitur predestinatio. Secunda cõclusio. predestinatio rpi est nostre exemplar ex parte termini, quo ad duo: hoc est q ad bonũ terminatur: z quantum ad modum ẽndi illud bonum. Probatur ẽm qs rõa ad filiationẽ naturalem, nos ad adoptiuã. Probatur ẽm qs rpis per gram, excludentẽ omne meritum nos per gratiam, includentez meritum rpi qz de plenitudine eius oẽs accepimus.

¶ Vemento nolitiet q rpis dr predestinatus, vt sit filius dei naturalis modo exposito. Rõne humane nature per gratiaz vnionis personalis. Reliqua sunt plana.

¶ Super Artic. 4m.

Tulus clarus.

¶ In corpore est vnica distinctio, cum duplici conclusione: sicut in precedenti articulo. z qz similiter clara sunt, pertranseamus.

¶ Sup. q. 25. Arti. 1.

Tulus non de qualitate, sz de identitate vel diuersitate adorationis queritur. s. vna eademq; adoratio (qualiscunq; sit illa) terminetur ad rpi humanitatez: que ad illius terminat diuinitatez. Et est ratio dubij huius: vsus ecclesie z decretum dicte synodi qõ ilta asserf. Tractatur q; hec materia in. 3. sen. dist. 9.

¶ In corpore articuli duo sũt. primo distinguuntur termini. Deinde rñdet qõ. Distinguitur ergo primo id qõ honorat. 2o vnitas vel pluralitas honoris. Distinguitur igitur honorans res honorata z causa honoris. 7 dicitur q; res honorata est tantũ vna, seu totum subsistens. z probatur excludendo partes: q; vtr lo-

¶ Utrum predestinatio christi sit nostre predestinationis exemplar. Artic. 3.

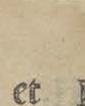

D tertiũ Sic pceditur. Videtur q; predestinatio rpi non sit exemplar nre predestinationis. Exẽplar. n. peristit exẽplato. Nihil aũt preexistit eterno. Cũ igit predestinatio nra sit eterna, vt q; predestinatio rpi nõ sit exẽplar nre predestinationis. Cõ. Exemplar ducit in cognitionẽ exemplati. Sz nõ oportuit q; de2 duceret i cognitionẽ nre predestinatiõis ex aliquo alio: cũ dicat ro. 8. ds pscuit, hos predestinauit. Ergo predestinatio rpi nõ est exẽplar nre predestinatiõis. Cõ. Exẽplar est forme exẽplato. Sz aliter hõs vr esse predestinatio rpi q; predestinatio nra: qr nos predestinamur i filios adoptionis, rps aũt est predestinat9 filius dei in virtute, vt dr ro. primo. Ergo ei9 predestinatio nõ est exẽplar nre predestinatiõis.

Sz cõ. Est, q; Aug. dicit in li. de predest. san. Est preclarissimum lumẽ predestinationis z gre ipse saluator, ipse mediator dei z hominũ, homo rps iesus. Dicit aũt lumẽ predestinationis z gratie, inquantum q; eius predestinationẽ z gratiã manifestat nostra predestinatio, qõ vf ad rationẽ exemplaris pertinere. Ergo predestinatio christi est exemplar nostre predestinationis.

¶ Rñdeo Dõm, q; predestinatio dupl9 põt cõsiderari. Uno modo ẽm ipsum actum predestinantis z sic predestinatio rpi nõ põt dici exemplar nre predestinationis: vno essi modo, z eodẽ actu eterno predestinat deus nos z rpm. Alio mõ põt predestinatio cõsiderari ẽm illud ad qõ aliqs predestinatur qõ est predestinationis terminꝰ z effect9. Et ẽm hoc predestinatio rpi est exẽplar nostre predestinatiõis, z hoc dupl9. Primo qde ẽtũ ad bom ad qõ predestinamur. Ipse em est predestinat9 ad hoc q; esset dei filius naturalis: nos aũt predestinamur ad filiationẽ adoptionis: q; est quedã participata similitudo filiationis naturalis. Unde dr ro. 8. quos pscuit, hos predestinauit. z formes fieri imaginis filij sui. Alio modo ẽtũ ad modũ ẽndi istud bonũ: qõ est per gratiã, qõ quidẽ in rpo est maxime, sz nos per gratiã, qõ quidẽ in rpo est manifestissime quia natura humana in rpo nullis suis precedentibus meritis est vnita filio dei. Et de plenitudine gratie eius nos omnes accepimus: vt dicitur Jo. primo.

¶ Ad primũ Ergo dõm, q; illa rõ procedit ex parte illius act9 predestinatis. ¶ Et sit dõm ad 2m. ¶ Ad tertiũ dõm qd nõ ẽ necessariũ qõ exẽplatũ exẽplari quãtũ ad oĩa cõformeꝫ, sz sufficit q; exẽplatum aliqualiter imitetur suũ exemplar.

¶ Utrum predestinatio rpi sit causa nostre predestinationis. Artic. 4.

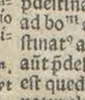

D quartũ Sic pceditur. Videtur q; predestinatio rpi non sit causa nostre predestinationis. Eternuz em nõ hz causam. Sed predestinatio nostra est eterna. Ergo predestinatio rpi nõ est causa nostre predestinationis. Cõ. Illud qõ dependet ex simplici dei voluntate, nõ habet aliã causaz nisi dei voluntatẽ. Sed predestinatio nostra ex simplici volũtate dei dependet: dr em eph. 1. predestinati ẽm ppositũ ei9 q; oĩa operatur ẽm cõsiliũ voluntatis sue. Ergo predestinatio rpi nõ ẽ cã nre predestinationis. Cõ. Remota cã, remouet effect9. Sz remota predestinatiõe rpi, nõ remouet nra predestinat9: qr ẽt si filiꝰ dei nõ incarnaret, erat aliꝰ mod9 possibilis quẽdiqz nõ dicim9 natũ honorari. Et qr hoc vr pari calũnia: rñdet obliquẽ: q; partes qñqz dr honorarime ẽm se: sed vt totũ honoretur. Et declara tur a simili, in veste, nũtio etc. ¶ Ubi habes aliqd diffinẽ honorati. s. ẽm se: vel ẽm aliud in se. Totũ. honorat ẽm se: ps aũt, imago, z nũtius? Sz aliud hoc est totũ in se pte: repẽtatũ in se imagine: mittẽte in se nũtio. Cã aũt honoris est id vñ hz honorarius excellentia. Probat. qz honor est reuerentia exhibita alicui ppter sui excellentiam. Unitas vero et pluralitas honoris distinguit: q; pt attendi: vel ẽm cãm honoris: vel hz terminum p se. q; pprius adorationis. Et ppterea si tingit in vno eodẽ hoie inueniri diuersas cãs honoris: scil illius honor vnus et multiplex. Unus ex parte persone que terminus est: multiplex ex parte cause multiplicis: vt patet de vno homine honorato z propter scientiã, z propter virtutẽ moralem seu theologalem.

¶ Cõclo risiua questio ẽ. Adoratio christi est vna ex pte persone adorate: et est plures ex pte cause ad ipsius esse vel humane. Probat pmo. qz ad primã pertinet in rpo vna tantũ est hypostasis. Quo ad secundam qz alia rõ honoris est sapietia diuina, alia sapietia humana. Deinde phat ex oppositor quia. s. si essent plures hypostases in christo, adoratio eius nõ esset vna: et sic ex pte adorati sed totaliter adoratio rpi non esset vna: sed diuersa. s. hoc ẽ dãnatum in synodis etc.

¶ Circa pam distinẽ nota cantissimez quod honorari vt cãm honoris: non est honori simpliciter: sz cuz tali determinatione. q; ly z. 1m. vt cã honoris, est eõdi rio diminues honorabilis. Et. 3. di. 9. q. 1. ã. 3. gumentũ. Sapia hono rat vt cã honoris: ẽ honorat. Et b ppe loquẽdo: qz honorari nõ est nisi terminatis 29. arti. passiue actũ honoran 4. 4m. dino terminat autem honoris actũ: nisi persona cui exhibetur honor. Et hinc oritur, q; christo debetur simplr vna adoratio. 2o q; humanitas ei9 vt abstracta habet ab hypostasi, est adorabilis, sic cetere cãe adorabi. inadorabiles sunt ppter logãdo. Quia ifi inuenitur gnãs dicẽs de hmõi q; honorãr vl adorant. iõ nõ fr cẽdo vim in vocabulis: logre vt plres loquunt. Et intelligẽ, q; ideo ecclesia christ unica adoratiue adorat: dicendo ei misserere nobis, z non dicẽdo ei: misserere z intercede: quia ad vnitatẽ persone respicit. Et hic synodi anathema sit.

¶ Rñdeo Dõm, q; in eo qui honoratur duo possumus considerare, s.

Universidad de Deusto
Biblioteca

processit contra adorantes chm duabus adorationibus: ppie em loquuti sunt de honorato seu adorato. ¶ Rursus circa eandē distōnē nota, q causa honoris ē id quo persona excellit. Hoc aūt inuenit 2us. Uel per modū fortis vt sapia, fortis, statꝰ. Uel p modū opatiōis: vt creare, gubernare, vincere. docere, misereri ꝛc. Utrūq; em est vñ dō excellit: excellunt em homines non solū sapia, potia, virtute, dignitate: sed etiā qz viuerunt: qz docuerunt: qz ordinarunt ꝛc. Et vtrūq; habet pm in lra hac habeat pm in corpore: pm i rōne ad pm. ¶ Circa distōnē alterā ex litera sumptā de mō duplici quo res adorata adoratur (vel pm se vel p aliud in se) aduerte primo ex litera illam hristorum ō: de pribus q nō pm se honorāt: sz totū in illis honoratur. Et subdit q quem modū pōt alīa honorari in exteriori: puta veste, imagine vel nūtio. Exhīa enim clara habet dicta distictio, dū totū pm se honorat ur: qz pres honorat ur: totum honoratur in partib⁹. Hoc est est partē honorari pm q totū est in pte. Et subter vestis honorat pm q psona est sub illa. Imago quoq; venerat ur pm qz repsentat p sona est in illa. Et subnuntius honorat pm q princeps est in illo. ¶ Aduerte scdo q qz ista quodammodo hoc notanter. z quodām nō (qz pm se non honorant) pm vero aliud in ipsis honorāt) id circo dcis et affirmatiua z negā negatiua. Dicitur em q ptes et hmōi nō honorant. f. ppie: qz nō pm se: et q honorāt. f. pm alīs in ipsis. Et qm clarius est vna istā tractat⁹: sutia hec diuidenda ap̄lꝰ dicuti dō illā.

¶ Scito igit tertio: duplicem esse opinionem circa honorationem persone in suis extrinsecis puta imagine ꝛc. Altera est q persona honoratur in istiusmō: hz ādā esse illis. Altera est: q psona honoratur in illis, nō qz habet ea ī illis: sz qz p illa excitat ī nō. uertitur honor ad p senā illā honorandā. Ita q inter has opiones tāta ē distātia. q prima ponit extrinseca hec terminare honorationē, non pm se: sed pm q psona est in illis. scda aūt ponit extrinseca hec nō terminare honorationes quouismodo. Et hinc dist. 9, q. 1, ā. 2, sz qz p illa excitāt ī nō. uertitur honor ad p senā illā honorandā. Ita q inter has opiones tāta ē distātia. q prima ponit extrinseca hec terminare honorationē, non pm se: sed pm q psona est in illis. scda aūt ponit extrinseca hec nō terminare honorationes quouismodo. Et hinc distinguit scdo. q pm primā extrinseca dīr honorari: vnde scda aūt extrinseca non nisi abusiue ꝛ cōcando in nominibus cū vulgo dicunt honorari. Quod aūt horū verū sit: inferius patebit. Sed hinc quamuis non habeat ab autore prima

eum cui honor exhibet, z cām honoris. Hoc pie autem honor exhibetur toti rei subsistenti: non enim dicimus q manus hominis honoretur, sed q homo honoret. Et si q̄ contingat q dicatur honorari manꝰ vel spes alicuius: hoc nō dicitur ea ratione, quod hmōi partes pm se honorentur: sed qz in istis partibus honoratur totum, per quem etiā modū aliquis homo potest honorari in aliquo exterior: puta in veste, aut in imagine, aut in nūtio. ¶ Causa aūt honoris est id ex quo ille d honoratur, habet aliquā excellentiam. Nam honor est reuerentia alicui exhibita propter sui excellentiā, vt in scōa parte dictū est. Et ideo si in vno homine sunt plures cause honoris: puta prelatio, scientia z virtus) erit dem illius hominis vnus honor ex parte eiꝰ qui honoratur, plures tñ scōm causas honoris: homo enim est qui honoratur: z propter scientiā z ppter virtutē. ¶ Sic ergo cum in xpo sit in vna persona diuine z humane nature, z etiā vna hypostasis z vnū suppositū: est quidē eius vna adoratio z vnus honor ex parte eius qui adoratur. Sed ex parte cause qua honoratur, possunt dici esse plures adorationes, vt sez alio honore honoret propter sapientiam increatam, z alio ppter sapientiā creatam. Si autem ponerētur in xpo plures psone seu hypostases sequeretur q simpliter essent plures adorationes. Et hoc est quod in synodis reprobatur. Dicitur enim in capitulis cyrilli. Si quis audet dicere assumptū hominē coadorari oportere deo verbo quasi alterum alteri, z non potius vna adoratione honorificat emanuelem, secundum q factus est caro verbum: anathema sit.

Ad pmū Ergo dicēdū, q in trinitate sunt tres qui honorātur: sed est vna causa honoris. In mysterio autez incarnationis est econuerso. Et ideo alio modo est vnus honor trinitatis: z alio modo est vnus honor christi. ¶ Ad 3m dō, q operatio non est q̄ honoratur: sz est ratio honoris. Et ideo per hoc q in xpo sunt due operationes, non ostenditur q sint due adorationes, sed q sint due adorationis cause. ¶ Ad tertiū dō, q anima christi si nō esset vnita deo verbo, esset id quod est principalissimum in homine illo: z ideo sibi pcipue deberetur honor: quia homo est id quod est potissimum in eo. Sed quia anima christi est vnita persone digniori, illi pcipue persone debetur honor, cui anima christi vnitur. Nec per hoc tamen diminuitur dignitas anime christi, sed augetur, vt etiam supra dictum est.

¶ Utrum humanitas Christi adoranda sit adoratione latrie. Arti. 2.

Ad scōm Sic proceditur. Uideꝛ qō humanitas christi non sit adoranda adoratiō latrie. Quia sup̄ psal. Adorate scabellū pedū eius, qm̄ sanctū est. dicit glo. Caro a verbo dei assumpta, sine impietate adoratur a nobis: quia nemo carnez eius spiritualiter manducat, nisi prius adoret in ea dicto adoratione que latria est: que soli creatori debetur. Caro aūt christi est pars humanitatis. Ergo humanitas christi non est adoranda adoratione latrie.

¶ Super Articu. 3m. Tertio in huius clarꝰ est ¶ In corpore articuli duo fiūt. Primo in communi determinatur de duplici motu in imagine. 2o. in spāli rīdet q̄sto vna conclone. ¶ Quo ad pmm. ex aristotelis autoritate distinguit motꝰ aīe in imaginem dupler: vnus vt in rē: alter vt in imaginez. Primus est aliꝰ a motu in rem repsentatā: scōs est vnꝰ z idē cū motu in rem repsentata. Quo ad 2m concludo rōsiua est. Imago xpi est adorāda adoratione latrie. Proba tur, imagini xpi exhibetur reuerentia: z nō vt est res quedā: ergo vt imaginis: ergo eadē reuerētia q̄ xpo exhibetur: ergo est adoranda adoratione latrie. Assūpta pte expītia teste ap̄lo. pro scōa pbat hr: qz reuerentia nō nisi rōnali nāe debetur. Prima pba pbatur ex sufficienti distinctione motus anime in imagine destructo em altero mō dto, reliquū optime infert. Scōa aūt pbatur ex eodē aristotelis dicto dem̄ phria. pbat: qz xpo adoratur adoratione latrie. ¶ Circa radicē proximo. Tertia cessus. ppositionē. f. illā ex arist. Motus in imaginatione inquantū imago, est idē cū motu in rē: dubiū ex multiplici capite occurrit. Primo em obijcit motꝰ dr. q. ppō ē ña de motu apphēsiuo in q illa vtik aristoteles, vt ē motus intellꝰ z memorie. Nō est aūt ña de motu appetitiuo, in q vtik illa hic autor. Adoratio em actꝰ est moralis virtutis: ac p hoc appetitiue ptis. Eadē nit reliquū. Et sic q̄s diffinite nouit vnā correlatiuā: diffinite nouit reliquaz dr. in pdicatis. Quicūq; aūt amat pfectiuo ppterea amat filiū. ¶ Ex pte aut rōnis ad adorāda ē adoratiōe latrie. ¶ Ex pte aūt vnitatis: qz vel intelligit de motu vno simplr, vt pm pte seu aliqd. Non de motu vno simplr: qz imaginem ē olno idē vt p3. Si pm aliqd tūc ex hac ppone nō infert ppositū: qz ex motꝰ vnitate pm q̄mō sequ vnitas specifica adorationis imaginis z exēplaris: sic tū in lra infert: qz latria adorāda imago xpi dr. qua xpo q. 2. occurrit. Nā primo impugnat pcessum eundez ex durando in. 3. sen. dist. 9. in imagine z rem esse vnum: z aliud imaginem z rem esse vnum. Primum enim est verū: pm falsum: nam sunt correlatiua: que licet simul appehendantur, dicuntur tamē z sunt diuersa rel atiui enim esse est ad aliud se habere. Ad pmū positū aūt oporteret imaginē z rē esse vnū seu vnius rationis, ad adoratiō rei dr exhiberi imagini. ¶ Deinde dicit. q. imago christi nec vt res nec vt imago proprie loquendo adoranda est latria z qz latria soli deo debetur per se, z coniunctis sibi (vt humanitati christi) per accidens: imaginem aūt, dicuntur tamē z sunt diuersa rel at

Universidad de Deusto
Biblioteca

licite. Et est ratio dubitq; auctas dam̃ asceni in ifa dam̃ illas inspien tie ꝛ impietatis. Et eadez est ratio nunc de deitate que erat in veteri lege quo ad rem figurabilem vel non ſm sciconsitat autē in vteri lege imagines dei esse prohibitas occasio quoꝝ falsę opinionis de deo ex imaginibus eadem verobiꝝ est. Unde non desunt doctores reprehẽdentes imagines sancte trinitatis. ¶ In oppositum autem est ecclesie vsus: admittens trinitatis imagines, repte sentantes non solum filium incarnatuꝫ. sed patrem ac spiritū sanctū. Ad sunt ꝛ litere huius ỹba sonantia q̃ postq̃ deus est incarnatus: potest adorari in ima gine.

¶ Ad hui⁹ rei euidẽtiã aduertendū est. 3°. posse fomari imagines dei seclusa incarnationis mysterio.

Primo vt res diuina figuret̃ per imagines. Et sic inspientie quo ad partē apprehensiuam ꝛ impietatis ꝟz partē appetitiuaz. est figurare qđ diuinum est: vt dam. dicit. Et hac rõne dam̃nat̃ imagines dei vt deꝰ est: ꝛ ingerunt erroneā de deo opinionē. Et hoc modo in ecclesia dei pstat non haberi imagines dei.

¶ Secõ vt species dꝰ in scripturis tradite figurent̃ sicut cum de pingit spūs̃anct⁹ in forma columbe: vt spūs̃an. figuratus lineamentis columbe mõstret: ꝟz vt spes in qua appuit spūs̃an. figurata monstrauit. Et hoc frequenti vsu ecclia passim efficit: ꝛ de deo. ꝛ de christo. ꝛ de angelis. ꝛ de sanctis: vt ꝟz quũ deus depingitur imaginibus specierum in quibus visus ẽt in testõ veteri: vt in forma senis antiqui. s. dierum: dni. 7. ꝛ christus in forma agni: ꝛ angeli. cum sex alis: ꝛ euangeliste in forma quatuor animalium. Et hec non solum pinguntur: vt ostendantur (sicut cherubin olim in tẽplo) sed vt adoentur: vt frequens vsus ecclesie testatur. ¶ Tertio, vt ex similitudinibus apud nos etiaz fictis: ad inuisibilia afferdamus: sicut angelorum imaginem: facimus iuuenem pulchrum, alatum, cum diademate: q̃ talis sit angelus: ꝟz vt ꝛ lex similiori sibi natura. s. humana (apposita sanctitate per diadema: ꝛ iuuentute pro perfectione, ꝛ alis confictis pro celeritate) vel sic ex sensibilib⁹ ad insensibilia venerando ascendamus. Et hoc modo aliquibi spiritussan. in forma senis, orbem pugillo concludentis ꝛc. figuratur. Hic autem tertius modus satis propinquus est rituī paganoꝝ, figurantium deū diuersimode prout causa est diuersorum effectuum: vt in forma minertie ratione sapientie: ꝛ huiusmodi.

¶ His premissis sciendū est: q̃ figurare diuinum primo modo est actus exfio genere malus mora liter: qđ cadit super repugnante materia: repugnat sibi quidẽ deitati, figurabilẽ esse. Figurare autē deum secundo vel tertio modo ad actum instructionis: est actus ex suo genere bonus: qm̃ naturale est hoi per sensibilia discere insensibilia. Unde picture codices sunt populoum: sicut libri in quibus per hec sensibilia docemur intelligibilia contemplari, ꝑpter eruditos sunt: ꝛ sic moyses statuas constituit angelorum in templo. Sed ad actum cultus figurare hec: actus est solitarie sumptus, non bonus nec eligibilis: sed de inabilis: sicut occidere hominem si solitarie propoz natur: non est actus eligibilis aut laudabilis: sed si nihil adderet, malus ꝛ vituperabilis. Sed si figure deum ad actum cultus, vestiatur quibusdam circunstantijs (puta auctę ecclesiastice consuetudinis: securitate ab errorꝝ occasione: pietateq; colentiū) redditur actus iste honestus. sicut si quis homine, induat circũstãtias: publice ptãtis, actũ precipitẽtis ꝑpter ac cõe bonũ: erit occidere holem, act⁹ honest⁹. ¶ Cauere ergo opz, ne falsa aliqua opinione de deo aut angelis ꝛc. aliqua pcessit aut perlis sit sniaꝫ quãcũq; partẽ: hida siquidẽ in primis est rõ erroris. imago tertij modi, vel secũdi imsitata: abolenda esset ꝛ instruendus vel ligniũ in quo fuisset suspensus: sed magis illud abhorreret. Christus autẽ in ligno crucis opprobriosissimam mortem passus est ꝟz illud sap̃. 2. morte turpissima condemnemus eum. Ergo non debemus crucem venerari, sed magis abhorrere. ¶ Preterea humanitas christi adoratione latrie adoratur, inquãtum est vnita filio dei in persona. Quod de cruce dici non potest. Ergo crux Christi non est adoranda adoratione latrie. ¶ Preterea. Sicut crux christi fuit instrumentum passionis eius ꝛ mortis, ita etiam ꝛ multa alia (puta claui, corona ꝛ lancea) quibus tamen non exhibemus latrie cultum. Ergo videtur q̃ crux christi nõ sit adoratione latrie adoranda.

Sed cõtra Est, q̃ illi exhibemus latrie cultũ, in quo ponimus spem salutis. Sed in cruce christi ponimus spem salutis, cantat enim ecclesia O crux aue spes vnica, hoc passionis tempore, auge pijs iustitiam reisq; dona venią. Ergo crux christi est adoranda adoratione latrie.

Rñdeo Dicendum q̃ sicut supra dictũ est, honor seu reuerentia non debetur nisi rationali nature: creature autẽ insensibili non debetur honor vel reuerentia nisi ratione rationalis nature. Et hoc dupliciter. Unomodo inquantum repꝛesentat rõnalem nãm. aliomodo inquãtum ei quocũq; modo coniungitur. Primo mõ cõsueuerunt homines venerari regis imaginem: scdo modo eius vestimentũ. Utrunq; autem venerãtur hoies eadẽ veneratione qua venerantur ꝛ regem. ¶ Si ergo loquamur de ipsa cruce, in qua christus crucifixus est, vtroq; modo est a nobis veneranda. Uno. s. modo inquantum repꝛesentat nobis figuram christi extensi in ea, aliomodo ex ꝓtactu ad mẽbra xp̃i: ꝛ ex hoc q̃ eius sanguine est ꝑfusa. Unde vtro q̃ modo adoratur eadẽ adoratione cum christo. s. adoratione latrie. Et ꝑpter hoc etiam crucem alloquimur ꝛ deprecamur quasi ipm crucifixum. Si vero loquamur de effigie crucis christi in quacunq; alia mã (puta lapidis vel ligni argenti vel auri) sic veneramur crucem tantum vt imaginem christi, q̃z veneramur adoratione latrie: vt supra dictum est.

Ad primũ Ergo dicendum, quod in cruce christi quantuz ad intentionem vel opinionem infidelium consideratur opprobrium christi: sed quantum ad effectũ nr̃e salutis ꝓsideraꝫ virtus diuina ipsi⁹, q̃ de hostib⁹ triũphauit: ꝟz illud colo. 2. Ihz tulit de medio, affligẽs illo cruci, ꝛ spolia ꝓncipat⁹ ꝛ ꝓtates, traduxit ꝓfidẽter, pa ꝑme ad cor. s. Uerbũ crucis pereũtib⁹ quidẽ stultitia ẽ, his aũt q̃ salui fiũt. s. nobis ꝟtus dei ẽ. ¶ Ad scõm dõm, q̃ crux xp̃i ly nõ fuerit vnita ꝑsone dei ꝓ psona: fuit tñ ei vnita aliq̃ alio mõ. s. ꝓ rep itatione ꝛ ꝓtractũ. Et hac dõm, q̃ ẽ tũ ad rõnẽ ꝓtractus mẽbꝛoꝝ xp̃i, adoram⁹ nõ solũ crucẽ: sed et ola q̃ sunt xp̃i. Ut dam. dicit. 4. li. ꝓtiosuz ligniũ vt scificatũ tactu sci corꝑis ꝛ sanguis, decenter adoramus clauos, idumẽta, lãceã, ꝛ sacra ei⁹ tabernacula, q̃ sunt ꝑsepe, spelũca ꝛ hmõi. Ista tñ nõ repũtant imaginẽ xp̃i, sicut crux: q̃ dr signũ filij hois qđ appebit i celo: vt dr Mat. 24. Idcoꝝ mulierib⁹ dixit angelus, Jesum q̃ritis nazarenũ crucifixũ, nõ dixit lãceatũ: ꝟz crucifixũ. Et inde est qđ crucẽ Christi veneramur in quacũq; mãnõ autẽ imaginem clauorum, vel quorumcunq; huiusmodi.

¶ Utrum mater Christi sit adoranda adoratione latrie.

Articulus. 5.

Adcntũ Uꝰ q̃ mr dei sit adoranda adoratione latrie. Uꝰ eñ idẽ honor ẽ exhibẽdus matri regis ꝛ regi: vñ dr. 2. reg. 2. ꝙ positus est thron⁹ mr̃i regis. q̃ sedet ad dexterã ei⁹. Et Aug. dicit in sermone de assumptiõe. thronũ dei, ꝛ thalamus dñi celi, atq; tabernaculũ xp̃i dignum est ibi esse vbi est ipse. Sz xp̃s adoratur adoratione latrie, ergo ꝛ mater eius. Cõ. Dam. dicit in. 4. lib. adoꝛat adoratiõe latrie, ergo ꝛ mater. ¶ Cõ. Cõiunctio est xp̃o mater eius q̃ crux. Sed crux adoratur adoratione latrie, ergo ꝛ mater Christi est adoratione latrie adoranda.

Szẽ Est, q̃ mr dei est pura creatura. Nõ ergo ei debet adoratio latrie.

Rñdeo Dõm, q̃ q̃ latria soli deo debet, nulli creature debetur latria, put creatura ſm se veneramur. Uz añt creature insensibiles non sint capaces vene rationis ſm seipsas: creatura tñ rõnalis est capax veneratiõis ſm seipsam, ꝛ iõ nulli pure creature rõnali debet cultus latrie. Cum igit̃ brã virgo sit pura creatura rõnalis, non debetur ei adoratio latrie: sed solum veneratio dulie, eminentis tñ q̃ ceteris creaturis, inquãtũ ipsa est mater dei. Et ideo dr quod debet ei nõ qualiscunq; dulia: sed hypdulia.

Ad pmũ Ergo dõm, q̃ matri regis nõ debet equalis honor honoꝛi q̃ debet regi: debet tñ ei q̃dã honoꝛ consimilis rõne cuiusdã excellẽtie. Et ꝟz signũ autoritatis inducte. ¶ Ad scõz dõm, q̃ honor matris refert̃ ad filiũ, q̃ ipsa mr̃ est ꝓpter filiũ adorãda. Non tñ eo mõ q̃ honoꝛ imagi nis refert̃ ad exẽplar: q̃ ipsa imago ꝓout in se cõsideraꝫ vt res q̃dã, nullo mõ est venerãda. ¶ Ad tertiũ dõm, q̃ crux non est capax veneratiõnis ꝓout in se cõsideratur, vt dictum est: ꝟz beata virgo ſm seipsam est veneratiõnis capax. Et ideo nõ est similis ratio.

¶ Utrũ reliqe sctõrũ sint adorande. Arti. 6.

Ambo eñ adoraũt latriaꝫ vt ꝟz ex añdictis, ꝛ iõ in ifa apponit ly pure, cũ dr noꝛ. scda aũt, q̃z bta ꝟgo est pura creatura rõnalis est capax. ꝟz se honerãda est eminentius creaturis ceteris: q̃z est mr dei. ¶ In h articulo ꝛ nerãda ſm se ꝛ ſm aliud, q̃s si cẽt solũ venerãda ſm aliud: ẽt venerabilis ſm se, nõ est cõdõ diminues rõnẽ venerabilitatis: sed beata virgo si non esset venerabilis ſm se, ꝟz solum rõne xp̃i vt crux, adoraret latria nõ minus ꝙ crux xp̃i: intrinsece fuit illi cõiuncta: ꝛ ideo nũc vt res cõ iuncta xp̃o, adoranda est latria: ꝛ ꝟz seipsaz hy perdulia. Et ꝛ firmat̃ q̃z ia dcm est: q̃ nõ in cõuenit vnã ꝛ eãdẽ p sonã adorari duplici adoratiõe. ¶ Ad hoc dr: q̃ ly venerabilitas ſm semõ distrahat rõnem venerabilitatis. imo est ꝑfectior dꝰia eius: distrahit tñ rõnẽ venerabilitatis rõne alteri⁹: ita q̃ venerabile rõne alterius: distrahit ꝑ venerabile ꝟz se. Exemplũ ꝑ se subsistere nõ distrahit rõnẽ entis: sed est ꝑfectior illi⁹ mod⁹: ꝟz distrahit rõnem entis in alio: puta accñtis. Et iõ quũ latria ꝛ ter creaturas deãt soli venerabili rõne alti⁹: ꝓpõ ẽ q̃ ꝛdcũq; creatũ est ſm se venerabile: nõ sit rõne alti⁹ venerabile latria. ¶ Et ꝟz ꝛ ꝟz ſtect: q̃ distractio ista ẽ ꝛa ꝛ essentialib⁹ nõ ãt in accñtalꝫ ꝓiũctis ꝗr ũguñ due rõnes adorabilitat̃ ſ inuna ꝓ sona. Rñdeaꝫ q̃ nos ñ dicim⁹ oppm: ꝟz rñde m⁹ argumẽto de ꝑdõ ne distrahente. ¶ Ad mãm ãt dicim⁹ cũ au tore i art. 3. ad 3m q̃ occasio erroꝛis vitranda: facit vt rõnal' creatura ñ adoret vt imago dei: ꝛ pari rõne vt res cõiuncta xp̃o, ne. s. mor⁹ adoratiõnis sistat in rõnali nã ꝟz se. Quocirca sicut ꝓsonã xp̃i non nisi latria veneramur. ad euitãdũ errorẽ recurrentiũ ad xp̃s vt puraꝫ creaturaꝫ ita ꝓsonaz bte ꝟginis sola hyperdulia honoramus: ad euitãdũ errorẽ eoꝝ q̃ latria terminarẽt ad btam ꝟginẽ ſm se. ꝙ. n. plebs tñ penetraret vt ado raret latria xp̃m i bta ꝟgine: ꝛ scorsum ado raret hyperdulia ipsaz ſm se btam ꝟginẽ, sine qua discretione erroꝛ accideret: ꝛ ideo simpliciter dicitur q̃ non est adoranda latria: sed hyperdulia.

¶ Super Articulum sextum.

Tulius hic claꝛissimus est.

Alias † mortuũ.

Alias † phtia.

22.q. 96. arti. 4.

22ę. qõ 103. ar. 4 3m. Et. 3. di. 9. q. 1. ã. 2. q. 4.

¶ Super articulum quartum.

Tulius de cruce christi loquitur: siue illa in qua passus est christus siue quacunq; alia vt est crux christi.

¶ In corpore articuli due sunt partes. Primo determinatur in ce

citur de filio, q̃ peruenit ad antiquum dierum: hoc est deum patrem vt dictum est, vbi multa est occasio erroꝛie. ¶ Non laudo tamen multiplicationem imaginũ trinitatis, aut deitatis, aut dei patris, nisi in spẽ colũbe ꝛ ignee lingue super discipulos: ſꝛ potius rationabilis. tanq̃ supra nubem aliquam auream latens. ꝓtendens aliquid de effectus creationis prouenire. Ut vel sic erudiretur plebs. quia est spiritus inſigurabilis. sicut moyses absq; sedente angelis, statuens deum intelligi ꝛ coli super omnia quiescentem, tem. prospicientem ac iudicantem ordinauit sapientissime. Imagines codices sunt populoum: ꝛ propterea a multis repꝛehendunt occasionem errandi ꝓbentes quantum est ex se. Et verum dicunt conditiones predicte excusarent actum, vt dictum est.

¶ Et per hec patet responsio ad obiecta: quoniam aliqualiter omnia concludunt, dum dei imagines: solitarie proposite dissonant: ꝛ fulte ecclesiastice consuetudinis, securitatez ab errore concurrente gine a sacra scriptura in toto vel parte, honestantur.

¶ Super articulum quartum.

Tulius de cruce christi loquitur: siue illa in qua passus est christus siue quacunq; alia vt est crux christi.

¶ In corpore articuli due sunt partes. Primo determinatur in ce

Universidad de Deusto
Biblioteca

ca est conclusio duplr̃ ꝓbata. Cons̃ est. Reliquias sanctorũ qualescũq congruo honore venerari debemus ꝛ precipue eorũ corpora. ꝓbatur ꝓmo. Affectus alicui, venerat etiã illa que de ipso post mortẽ relinquuntur, sed sanctos dei veneramur: ergo eorũ reliquias venerari debemus, ꝛ precipue eorũ corpora. Maior probatur autoritate Aug. Minor ꝓbatur ex quatuor: quia scti sunt christi membra, quia dei filij, quia amici, quia nostri intercessores. Pars autẽ specificata in cõclusione, sc̃z precipue eorũ corpora, manifestatur ex trib⁹: quia templa spiritussancti inhabitantis: quia organa spiritus. s. operantis per ea fuerũt, qz sunt corpori christi cõfiguranda. Secundo ꝓbatur conclusio, quia deus sanctorum reliquias honorat miraculis: ergo ꝛ nos debemus honorare.

3.di.13. ñ.5.q.3. Et opu. 3.ca.22. Et opu. 60.c.18 Et gal. 3.lec. 7. sin.

¶ Super.q.26.art.1.

Tulius clarus est.

¶ In corpore articuli sunt due cõclusiones. Prima est. Esse mediatorẽ inter deum ꝛ homines simpliciter ꝑ fectitur. est proprium christo. Secunda est. Nihil prohibet alios dici mediatores secundum quid: scilicet dispositiue vel ministerialiter. Prima cõclusio probatur. Unire homines deo perfecte, convenit soli christo: ergo solus christus est pfectus mediator dei ꝛ hominũ. Antecedens ꝓbatur: qz per mortẽ suã mundum deo reconciliauit. ꝛ apostolus dicit, deus erat in christo mundũ sibi reconcilians. Consequentia vero probatur ꝛ ratione qz mediatoris officium est mediare inter eos inter quos est mediator: ꝓbatur: qz in medio vniuntur extrema. Et autoritate apo. qz cuz dixisset mediator ꝛc. subiunxit qui dedit ꝛc. Secunda cõclusio vt clara relinquitur: qz cooperantur aliqui ad vnionem.

¶ Super Arti. 2m.

Tulius clarus. In corpore duo sunt primo ponuntur due conditiones mediatoris. secundo applicantur ad christum dupliciter. ꝛ ꝑ q deo negatiue. ꝛ secundum quod homo affirmatiue. Et circa hoc queruntur duo. Primo vtrum esse mediatorem dei ꝛ hominum, sit proprium christo. Secundo vtruz hoc conueniat ei ſm humanam naturam.

¶ Utrum esse mediatorem dei ꝛ hominum, sit proprium christi. Arti.1.

Ad primũ Sic procedit. Videtur qđ esse mediatorẽ dei ꝛ hominũ, ñ sit proprium xpo. Sicut.n. sacerdos, ita ꝛ ꝓpheta videtur esse mediator inter deũ ꝛ homines: ſm illud deu.5. ego ille tpe sequester fui ꝛ medius inter deuz ꝛ vos. Sz esse prophetã ꝛ sacerdotẽ, nõ est proprium xpo. Ergo nec etiam esse mediatorẽ. ¶ Ꝑ. Illud qđ cõuenit angelis bonis ꝛ malis, nõ proꝓ test dici esse, proprium xpo. Sed esse mediuz inter deũ ꝛ homines, cõuenit angelis bonis: vt dio. dicit. 4. c. de di. no. conuenit etiã angelis malis. i. demonibus: hñt em̃ quedã cõta cuz deo. s. immortalitatẽ, quedam cũ hominibus s. q sunt aio passiui, ꝛ per cõsequens miseri: vt patet per aug. in. 9. de ciuit. dei. Ergo esse mediatorez dei ꝛ hominũ non est ꝓprium xpo.

¶ Ad officiũ mediatoris pertinet interpellare ad vnum eorũz inter quos est mediator pro altero. Sz. s. sicut dicitur ro. 8. interpellat pro nobis ad deum gemitibus inenarrabilibus. Ergo. s. est mediator inter deum ꝛ homines. Non ergo est proprium christo.

Sed cõtra Est, quod dicitur ꝑ ad tim. 2. Unus est mediator dei ꝛ hominum, homo iesus christus.

Rñdeo Dõm, qđ ad mediatoris offiñ ꝓprie ꝑtinet, ꝓiungere ꝛ unire eos inter quos ẽ mediator. Hã extrema vniũtur in medio. Unire ãt homes deo, ꝑfectiue q cõuenit xpo, per quẽ homes sunt reconciliati deo, ſm illud. 2. ad cor. 5. deus erat i xpo mũdũ reconcilãs sibi. Et iõ solus xps est perfectus dei ꝛ hominũ mediator, inq̃tũ per suaz mortẽ humanuz gen⁹ deo recõciliauit, vñ cũ alꝫs dixisset, mediator dei ꝛ hominuz homo xps iesus, subiũxit, qđ dedit semetipsum redẽptionẽ ꝓ oibus. Nihil tñ ꝓhibet aliquos alios ſm quid, dici mediatores inter deũ ꝛ homines: ꝓout. s. cooperanꝫ ad vnionem hominum cum deo dispositiui vel ministerialiter.

Ad primũ Ergo dõm, q ꝓphe ꝛ sacerdotes ve. te. dicti sunt mediatores inter deũ ꝛ homes dispositie, ꝛ ministerialr̃ inquantũ. s. prenuntiabant ꝛ prefigurabãt verũ ꝛ perfectum dei ꝛ hominũ mediatorẽ. Sacerdotes vero no. te. pñt dici mediatores dei ꝛ hominũ, inq̃tũ sunt ministri x̃i mediatoris: vice ipsius salutaria sacra hominibus exhibentes. ¶ Ad secundũ dõm, q angeli boni, vt aug. dicit in. 9. de ci. dei, nõ recte pñt dici mediatores inter deũ ꝛ homes. ¶ Ñ. ꝛ vtrũq; habeãt cõe deo ꝛ beatitudinẽ ꝛ imortalitatẽ, nihil ãit hoz cũ hoĩb⁹ miser ꝛ mortalib⁹, qñ o nõ poti⁹ remoti sunt ab hoĩbus, deoq; cõiuncti, q̃s inter vtrosq; medij cõstituti: Dio. tñ dicit eos esse medios, qz ꝑ gradũ nature sunt infra deũ ꝛ supra homes ꝓstituti: ꝛ mediatoris offiñ exercẽt, nõ qđ ꝓncipaliter ꝛ ꝑfectiue, sz ministerialr̃ ꝛ dispositiue. Unde the. 4. dr, q accesserũt angeli: ꝛ ministrabant ei. s. christo. Demones ãit hñt cõem cuz deo immortalitatẽ, cũ hominibus ãit miseriaz: ad hoc em̃ se interponit me^m^ deꝰ immortal ꝛ miſ, vt ad imortalitatẽ btãz trãsire ñ sinat ſz ꝓducat ad miseriã imortalẽ. Uñ ẽ sic mal⁹ medi⁹, q sepat amicos. Chr̃s ãt hñit cõem cũ deo beatitudinẽ, cũ hoĩb⁹ ãit mortalitatẽ. ꝛ iõ ad hoc se interposuit me^m^ vt mortalitate trãsacta ꝛ ex mortuis facẽt imortales (qđ i se reꝛgẽdo mõstrauit) ꝛ ex miſis btõs, vñ nñq̃ ipse decessit. Et tõ ipse ẽ bonus mediator, q recõsiliat inimicos. ¶ Ad tertium dõz, q spũsctus cñ sit p oĩa deo eq̃lis nõ ꝑt dici medi⁹ vl mediator inter deũ ꝛ hoies, ſz sol⁹ xps, qz ꝑ diuinitatẽ eq̃lis sit ꝑr, tñ ꝑ hũanitatẽ mior ẽ ꝑfect supia deũ ẽ. Uñ ꝑ illud ad gal. 3. xps ẽ mediator. dicit glos. non ꝑ nec spũsctus. Dr ãt spũsctus interpellare ꝓ nobis, qua ipse interpellare nos facit.

¶ Utrum christus ſm q homo, sit mediator dei ꝛ hominum. Arti.2.

Ad scõm Sic pcedit. Ur q xps nõ sit mediator dei ꝛ hoim ꝑ qđ hõ. Dicit. n. aug. i li. 3 felicianũ. Una ẽ xpi ꝑsona, ne sit nõ vn⁹ xps: nõ vna substantia, ne mediatoris dispẽsatiõe submota, aut dei tñ dicat aut hoĩs fill⁹. Sed nõ est dei et hoĩs fili⁹ ſm q hõ, ſz sil⁹ ꝑ q deꝰ ꝛ hõ. Ergo neq; dõm est q sit mediator dei ꝛ hominuz, solũ ꝑ q hõ. ¶ Ꝑ. Sicut xps inq̃tũ est deꝰ, conuenit cũ ꝑre ꝛ spũsctõ, ita inq̃tũ est hõ, cõuenit cũ hoibus. Sz ꝓpter hoc q inq̃tũ est deꝰ conuenit cũ ꝑre ꝛ spũsctõ, nõ ꝑt dici mediator inq̃tũ est deꝰ, q sup illud ꝓme ad tim. 2. mediator dei ꝛ hoim ꝛc. dicit glos. inq̃tũ est xp̃ũ, nõ medi⁹ ẽ: q eq̃lis est deo, ꝛ deus apud deũ, ꝛ sil⁹ vn⁹ deꝰ. Ergo nec ẽt inq̃tũ est hõ, ꝑt dici mediator ꝓpꝑ conuenientiã quã cũ hominib⁹ hz. ¶ Ꝑ. Chr̃s dr mediator inquãtũ reconciliauit nos deo: quod quidẽ fecit auferendo peccatũ, quod nos separabat a deo. Sed auferre peccatũ, conuenit xpo non inquantum est homo, sed inquãtum est deus. Ergo christus inquantum est homo non est mediator, sed inquantum est deus.

Sed ꝺ Est, q aug. dic in li. 9. de ciuit. dei. Non ob hoc mediator est christus q est x̃ps: maxime quippe immortale ꝛ maxime btũ x̃ps, lõge a mortalibus miseris: sed mediator est secundũ q homo.

Rñdeo Dõm, q i mediatore duo ꝓsumus cõsiderare. Prio qdez rõnez medij. secundo offiñ cõtinentẽdi. Est aũt de rõne medij q distet ab vtroq; extremoz̃: ꝓiungit aũt mediator ꝓ hoc q ea que vnius sunt, defert ad alterũ. Neutrũ aũt horum ꝑt conuenire xpo ſm q deus: sed solũ ſm quod hõ. Naz ſm q deus, nõ differt a ꝑre ꝛ spiritusancto in natura ꝛ ptãte dñi. Nec ẽt pater ꝛ. s. aliquid habent quod non sit filij: vt sic possit id quod est patris vel. s. quasi q est alioz̃ ad alios deferre. Sed vtrumq; conuenit ei inquantum est homo: quia secundum quod est homo, distat et a deo in natura ꝛ ab hominibus in dignitate et gratie ꝛ glorie. Inquantum etiam est homo, conuenit ei ꝓiungere homines deo, ꝓcepta ꝛ dona dei, hominibus exhibendo, ꝛ ꝓ hominib⁹ deo satisfaciendo, et interpellando. Et ideo verissime dicitur mediator ꝺ homo quod homo.

Ad primũ Ergo dõm, q si subtrahat deꝰ q ãs ab eo singularis plenitudo gratiarum: que conuenit ei inquãtũ est vnigenitus a ꝑre: vt dr ioan. ꝓ. Ex qua quidaz plenitudine hz vt sit sup oẽs hoies ꝓstitut⁹ ꝛ ꝓpinquius ad deũ accedens. ¶ Ad scõm dõm, q xps ſm qđ deꝰ, est ꝓ oia eq̃lis ꝑri, ſz qđ hõ põt eẽ mediator, nõ aũt ſm qđ deus. ¶ Ad tertium dõm, qđ ly autoritatiue pctm auferre ꝓuenit xpo ſm qđ est deꝰ, tñ satisfacere ꝓ pctõ hũani gẽris conuenit ei ſm qđ est hõ. Et ſm hoc dr ꝺ ꝛ hoim mediator.

¶ De sctificatione beate virginis. Qõ.27.

Post predicta, in quibus de vnione dei ꝛ hois, ꝛ de his que vnionẽ cõsequunt, tractati est: restat considerandũ de his, que filius dei incarnatus, in natura humana sibi vnita gessit vel passus est. Que quidẽ cõsideratio q̃dripartita erit. Hã primo ꝓsiderabim⁹ de his q ꝑtinẽt ad ingressum ei⁹ in mũdũ. scõo de his q ꝑtinent ad ꝓgressuz vite ipsius in h̃ mũdo. tertio de exitu ipsi⁹ ab h̃ mũdo. q̃rto de his q ꝑtinent ad exaltationẽ ipsius post hmõi vitã. ¶ Circa primũ q̃tuor ꝓsiderãda occurrũt. ꝓmo qđẽ de cõceptione xp̃i. scõo de ei⁹ natiuitate. tertio de eius circũcisiõe. quarto de ei⁹ baptismo. ¶ Circa ꝺceptionẽ aũt ei⁹ opz ꝓio aliq̃tũ ꝓsiderare q̃tũ ad matrẽ ꝺcipientẽ. scõo q̃tũ ad modũ ꝺceptiõis. tertio q̃tuz ad pfectionẽ ꝓlis ꝺcepte. ¶ Ex parte aũt mr̃is occurrit ꝓsiderandũ. ꝓ qđẽ de sctificatiõe ei⁹. scõo de ꝛginitate ei⁹. tertio de despõsatiõe eiusdẽ. quarto de annũtiatiõe ipsi⁹. q̃nto de ꝓparatiõe ipsi⁹ ad cõcipiẽdũ. ¶ Circa primũ q̃runt sex. Primo vtrũ btã ꝛgo mr̃ dei, fuerit sanctificata añ natiuitatẽ ex vtero. scõo vtrũ fuerit sctificata ante aiationẽ. Tertio vtruz per hmõi sctificationẽ fuerit sibi totalr̃ sublatus fomes pcti. Quarto vtrũ per hmõi sctificationem fuerit cõsecuta, vt nunq̃ peccaret. Quinto vtrũ per hmõi sanctificationem adepta fuerit plenitudinem gratiarum. Sexto vtrum sic sanctificari, fuerit ꝓpꝑtum sibi.

¶ Utrũ beata virgo mr̃ dei, fuerit sanctificata ante natiuitatem ex vtero. Arti.1.

Ad primũ Ur qđ btã virgo nõ fuerit sctificata añ natiuitatẽ ex vtero. Dicit em̃ apls. ꝓ. ad cor. 15. Nõ ꝓus qđ spũale. Sz ꝑ gr̃am sctificantẽ nascit hõ spũalr̃ in filiũ dei, ſm illud Jo. 1. ex deo nati sunt. Patuit aũt ex vtero, est natiuitas aialis. Nõ q btã ꝛgo fuit prius sctificata q̃ ex vtero nasceret. ¶ Aug. dicit in epla ad dardanum. Sctificatio qua efficimur rẽplitꝫ dei, nõ nisi renatoz̃ est. Nemo aũt renascit nisi ꝓ⁹ nascatur. Ergo btã virgo nõ fuit pu⁹ sctificata q̃ ex vtero nasceret. ¶ Quicunq; est sctificatus per gr̃am, est mũdatus a pctõ originali actuali. Si q̃ btã ꝛgo fuit sctificata ex vtero, ꝓũs est quod tunc fuerit emundata ab originali pctõ. Sz solũ originale pctm̃ poterat eã ipedire ab introitu regni celestis. Si q̃ tunc mortua fuisset, vt qđ tamẽ regni celestis introisset. Nõ tñ fieri nõ potuit ante passionez xp̃i: habem⁹ em̃ fiduciã in introitu sctõz̃ per sanguinẽ eius: vt dr heb. 10. Uidetur ergo q beata virgo nõ fuerit sctificata anteq̃ ex vtero nasceret. ¶ Ꝑ. Pctm̃ originale cõtrahitur ex origine, sicut pctm̃ actuale ex actu. Sed quandiu aliquis est in actu peccandi, non potest a pctõ actuali mundari. Ergo etiã nec beata virgo a peccato originali mundari potuit, dum esset adhuc in ipso actu originis, in materno vtero existens.

Sed ꝺ Est, q ecclia celebrat festum in ecclesia nisi ꝓ aliquo sctõ. Ergo beata ꝛgo i ipsa sua natiuitate fuit sctã. Fuit ꝺ i vtero sctificata.

Rñdeo Dõm, q de sctificatione btẽ marie, q. s. fuerit sctificata in vtero, nihil i scriptura canonica tradit: q ẽt nec de ej⁹ natiuitate mẽtionẽ facit. Sicẽ tñ aug. in ſmone de assũptiõe ipsi⁹ ꝛgis, rõnabilr̃ argumẽtat, q cũ corꝑe sit assũpta i celũ (qđ tñ scriptura ñ tradit) ita ẽt rõnabilr̃ argumẽtari posſum⁹ q fuerit sctificata in vtero. Rõnabilr̃ em̃ credit, q illa que genuit vnigenitũ a pfe, plenũ gr̃e ꝛ veritat̃, ꝑ oib⁹ alijs maioꝛa ꝓuilegia gr̃e acceperit. Uñ vt legit luc. s. angel⁹ ei dixit, ave maria gr̃a plena. Inuenim⁹ aũt qđusdã alios h̃ ꝓuilegiat̃ esse cõcessuz, vt in vtero sctificarent̃, sicut hiere. cui dcm̃ est hiere. i. añ̃ ꝛ exires de vulua sctificaui te. ꝛ sicut Jo. bap. de q̃ dcm̃ est luc. ꝓio, spũsctõ replebit adhuc ex vtero mr̃is sue. Uñ rõnabilr̃ credit q beata virgo sanctificata fuerit anteq̃ ex vtero nasceretur.

Ad ꝓmũ Ergo dõm, qđ ẽt i btã virgine pu⁹ fuit fz carnẽ ꝺcepta ꝛ postea ſm spm̃ sctificata. ¶ Ad ſm dõm, q aug. loquitur fz legẽ cõem: ſm q̃ p sacrã nõ regñant aliq̃ nisi ꝓius nati. Sz deus huic legi sacroꝛ, potẽtiã suã nõ alligauit, qñ aliq̃d ꝑ ꝓuilegio gr̃az suã ꝓferre possit, anteq̃ nascat ex vtero. ¶ Ad tertiũ dõm, q btã ꝛgo sctificata fuit i vtero a pctõ originali q̃tuz ad maculã pſonalẽ: in tñ fuit liberata a reatu, q̃ tota nã tenebat obnoxia, vt. s. nõ intraret in paradisuz nisi p ostiũ ✝ xp̃i, sic ꝛ de alijs hoĩbus dr qui fuerũt añ xp̃m. ¶ Ad quartũ dõm, q pctm̃ originale trahit ex origine, inquãtũ p q ꝑ coicat hũana nã q̃ ꝓpue respicit pctm̃ originale: qđ qđẽ fit qñ ꝑ les cõcepta aiatur. Uñ post aiationẽ nihil ꝓhibet ꝑlem ꝺceptã sanctificari: posſea eñ non manet in materno vtero ad accipiendã humanã naturam, sed ad aliqualem perfectionem eius quod iam accepit.

¶ Utrũ beata virgo fuerit sanctificata añ aiationem. Art.2.

Ad scõm Ur q btã virgo sctificata fuerit ante aiationẽ, q. (vt dcm̃ est) plus gr̃e est. 1. arti. 1. collatũ virgini mr̃i dei q̃ alicui sctoꝝ. Sz qđusdã vr cẽ ꝺceſſuz q sctificarẽt añ aiationẽ: qz vt dr hiere. j. ꝑ. 1. usq; te formarẽ in vtero, noui te. Nõ aũt infundit aia añ corꝑis formationẽ. Sil⁹ ẽt de Jo. bap. dr amb. sup luc. q nondũ inerat ei spũs vite, ꝛ tã inerat ei spũs gr̃e. Ergo multo magis btã virgo añ aiationẽ sctificari potuit. ¶ Ꝑ. Louentes fuit (sicẽ ansel. dr in li. de ꝺceptu virginali) vt illa virgo ea puritate nteret q̃ maior sub deo nequit intelligi. Uñ. cant. 4. dr, tota pulchra es amica mea, ꝛ macula nõ est in te. Sz maioꝛ puritas fuisset inꝺnata ꝓtagio originali pcti. Ergo ꝺ ei ꝓstitũ fuit, vt añ̃ aiarek caro ei⁹ sctificaret. ¶ Ꝑ. Sicut dcm̃ est, nõ celebrat festũ nisi de aliq̃ sctõ. Sz qđã celebrãt festũ cõceptionis btẽ virginis. Ergo vr q in ipsa sua ꝺceptiõe fuerit sctã, ꝛ rami. Radix aũt filioꝝ sunt parẽtes coꝝ. Potuit ꝺ beata virgo sanctificari etiam in suis parentibus ante animationem.

Sed ꝺ Est, q ea q fuerũt i ve. te. sunt figura noui, fz illud j. ad cor. 10. oia i figura ꝓtingebãt illis. Sz ꝑ scriptũ est, fz ꝓ⁹ q̃d est aiale, deinde q̃d est spũale. Sz ꝑ gr̃am sctificantẽ nascit hõ spũalr̃ in filiũ dei, ſm illud Jo. 1. ex deo nati sunt. Patuit aũt ex vtero, est natiuitas aialis. Nõ q btã ꝛgo fuit prius sctificata q̃ ex vtero nasceret. ¶ Aug. dicit in epla ad dardanum. Sctificatio qua efficimur rẽplitꝫ dei, nõ nisi renatoz̃ est. Nemo aũt renascit nisi ꝓ⁹ nascatur. Ergo btã virgo nõ fuit pu⁹ sctificata q̃ ex vtero nasceret. ¶ Quicunq; est sctificatus per gr̃am, est mũdatus a pctõ originali actuali. Si q̃ btã ꝛgo fuit sctificata ex vtero, ꝓũs est quod tunc fuerit emundata ab originali pctõ. Sz solũ originale pctm̃ poterat eã ipedire ab introitu regni celestis. Si q̃ tunc mortua fuisset, vt qđ tamẽ regni celestis introisset. Nõ tñ fieri nõ potuit ante passionez xp̃i: habem⁹ em̃ fiduciã in introitu sctõz̃ per sanguinẽ eius: vt dr heb. 10. Uidetur ergo q beata virgo nõ fuerit sctificata anteq̃ ex vtero nasceret. ¶ Ꝑ. Pctm̃ originale cõtrahitur

Universidad de Deusto
Biblioteca

grariū.ō hmōdicta ad mūdiciā.z sic cōstat q̄ est ō pcō i gr̄a3. Sc̄ō vt ē ō negato i assumptō.ō ñ sō i scīm ſcīfica i gr̄a3. Et sic nō supponit: pcīm.z inuenīt ihc̄m z āgel'āgeli.n. scīficari fūt a ō.ō.q̄ nūq̄ peccauerunt: z ō scīpo dic̄ rp̄s.quē p̄ scīficauit rc. In p̄a aūt rōne h̄ allata sumit scīfica° p̄ gr̄a mās: qm̄ sermo ē de scīficatiōe hois ō scēdētis ex p̄mixtiōe maris z femine: supponim°.n.oēs hmōi hoies pcm originale ẖbēt: imꝫ supi° ōteriata ō pcō originali. Et ppea in

Circa 2am rōnē du

biū occurrit ō illa ꝓsequentia. ergo nō indiguisset redemptiōe chr̄i. s. amv̄ non valere: ex eo q̄ multi quū sint modi quibus redemptio z salus p̄ xp̄m fit etiam a peccato, ratio ista vnum tantum modum excludens, quasi omnes excluserit insert negatiuā totaliter, q̄ nō indiguisset redemptione christi. Cō aūt non sit vnicus tantum modus q̄ redēptio a pcō fit p̄ xp̄m: ex eo ptz q̄ vltra illū cōmunem modū quo saluat delendo imētā pcī maculam in alīs, dāt alius, quo tollendo cōtagionis labem a carne susceptura animā, p̄seruat a peccato animam ne incurrat in illud. Ac per hoc lr̄a beata virgo non indiguisse illo modo scz̄ p deletionē macle incurse, redimi z saluari per xp̄m: indiguit tñ redimi z salu°, y eundē alio mō. s. per emūdationē infe^rn° fetus, vt sic p̄seruꝫ̄ a culpa. Ad hui° euidentiā aduertendū est. q̄ aliud est p̄sona beate v̄ginis indiguisse redimi a peccato p̄ xp̄m. z aliud est eam illā ante animē infusionē indiguisse scīficari per xp̄m. s. ꝫ personam ipsam indigere saluari a pctō. est liberari a pctō quod hz vel habereꝫ: ops. n. aut q̄ habeat peccatum, vel quod sit in proximitu seu piculo hñdi peccatū. q̄ sic eget saluari a pctō: sic enim pcm non hz. nec est in piculo hñdi peccatū. saluatorē a peccato nō indiget: vt p̄z. Fetū aūt egere sanctificatiōe. est q̄ nisi sanctificetur, immūdus erit. Si bt̄e igit virgis fct̄ sanctificatus fuisset ex infusionē anīme rationalis: quū fetus nō sit hō nisi per animā rōnalem. non ipsa bt̄a v̄go. quemadmodū ex eadē massa sanctificata fuisset. Et ppea autor in 2a rōe hic allata ex tenso scīficatiōis nōie vtit: dicēs. q̄cunq; mō ante animationē bt̄a v̄go sanctificata fuisset. Ea aūt necessitas 2e rōnis fuit q̄ exclusō per veritatē rōnē q̄ aī infusionē rōnalis anie scīfica fuit p̄pe (q̄ non erat capax gr̄e) superat excludē q̄ tunc ēt. s. aī animationē non fuit scīficata illo mō q̄ ille fetus erat scīficationis capax: puta q̄ munda reꝫ ab infectiōe seu contagiōe. q̄ erat in fectura aliaꝫ rōnalis sibi infundēdā. Et ō p 2am rationem directe excluditur: vt patet.

Circa 2am rōnē du

biū occurrit ō illa ꝓsequentia. ergo nō indiguisset redemptiōe chr̄i. s. amv̄ non valere: ex eo q̄ multi quū sint modi quibus redemptio z salus per xp̄m fit etiam a peccato, ratio ista vnum tantum modum excludens, quasi omnes excluserit insert negatiuā totaliter, q̄ nō indiguisset redemptione christi. Cō aūt non sit vnicus tantum modus q̄ redēptio a pcō fit p̄ xp̄m: ex eo ptz q̄ vltra illū cōmunem modū quo saluat delendo imētā pcī maculam in alīs, dāt alius, quo tollendo cōtagionis labem a carne susceptura animā, p̄seruat a peccato animam ne incurrat in illud. Ac per hoc lr̄a beata virgo non indiguisse illo modo scz̄ p deletionē macle incurse, redimi z saluari per xp̄m: indiguit tñ redimi z salu°, y eundē alio mō. s. per emūdationē infe^rn° fetus, vt sic p̄seruꝫ̄ a culpa. Ad hui° euidentiā aduertendū est. q̄ aliud est p̄sona beate v̄ginis indiguisse redimi a peccato p̄ xp̄m. z aliud est eam illā ante animē infusionē indiguisse scīficari per xp̄m. s. ꝫ personam ipsam indigere saluari a pctō. est liberari a pctō quod hz vel haberet: ops. n. aut q̄ habeat peccatum, vel quod sit in proximitu seu piculo hñdi peccatū. q̄ sic eget saluari a pctō: sic enim pcm non hz. nec est in piculo hñdi peccatū. saluatorē a peccato nō indiget: vt p̄z. Fetū aūt egere sanctificatiōe. est q̄ nisi sanctificetur, immūdus erit. Si bt̄e igit virgis fct̄ sanctificatus fuisset ex infusionē anīme rationalis: quū fetus nō sit hō nisi per animā rōnalem. non ipsa bt̄a v̄go. quemadmodū ex eadē massa sanctificata fuisset. Et ppea autor in 2a rōe hic allata ex tenso scīficatiōis nōie vtit: dicēs. q̄cunq; mō ante animationē bt̄a v̄go sanctificata fuisset. Ea aūt necessitas 2e rōnis fuit q̄ exclusō per veritatē rōnē q̄ aī infusionē rōnalis anie scīfica fuit p̄pe (q̄ non erat capax gr̄e) superat excludē q̄ tunc ēt. s. aī animationē non fuit scīficata illo mō q̄ ille fetus erat scīficationis capax: puta q̄ munda reꝫ ab infectiōe seu contagiōe. q̄ erat in fectura aliaꝫ rōnalis sibi infundēdā. Et ō p 2am rationem directe excluditur: vt patet.

Circa 2am rōnē du

biū occurrit ō illa ꝓsequentia. ergo nō indiguisset redemptiōe chr̄i. s. amv̄ non valere: ex eo q̄ multi quū sint modi quibus redemptio z salus per xp̄m fit etiam a peccato, ratio ista vnum tantum modum excludens, quasi omnes excluserit insert negatiuā totaliter, q̄ nō indiguisset redemptione christi. Cō aūt non sit vnicus tantum modus q̄ redēptio a pcō fit p̄ xp̄m: ex eo ptz q̄ vltra illū cōmunem modū quo saluat delendo imētā pcī maculam in alīs, dāt alius, quo tollendo cōtagionis labem a carne susceptura animā, p̄seruat a peccato animam ne incurrat in illud. Ac per hoc lr̄a beata virgo non indiguisse illo modo scz̄ p deletionē macle incurse, redimi z saluari per xp̄m: indiguit tñ redimi z salu°, y eundē alio mō. s. per emūdationē infe^rn° fetus, vt sic p̄seruꝫ̄ a culpa. Ad hui° euidentiā aduertendū est. q̄ aliud est p̄sona beate v̄ginis indiguisse redimi a peccato p̄ xp̄m. z aliud est eam illā ante animē infusionē indiguisse scīficari per xp̄m. s. ꝫ personam ipsam indigere saluari a pctō. est liberari a pctō quod hz vel haberet: ops. n. aut q̄ habeat peccatum, vel quod sit in proximitu seu piculo hñdi peccatū. q̄ sic eget saluari a pctō: sic enim pcm non hz. nec est in piculo hñdi peccatū. saluatorē a peccato nō indiget: vt p̄z. Fetū aūt egere sanctificatiōe. est q̄ nisi sanctificetur, immūdus erit. Si bt̄e igit virgis fct̄ sanctificatus fuisset ex infusionē anīme rationalis: quū fetus nō sit hō nisi per animā rōnalem. non ipsa bt̄a v̄go. quemadmodū ex eadē massa sanctificata fuisset. Et ppea autor in 2a rōe hic allata ex tenso scīficatiōis nōie vtit: dicēs. q̄cunq; mō ante animationē bt̄a v̄go sanctificata fuisset. Ea aūt necessitas 2e rōnis fuit q̄ exclusō per veritatē rōnē q̄ aī infusionē rōnalis anie scīfica fuit p̄pe (q̄ non erat capax gr̄e) superat excludē q̄ tunc ēt. s. aī animationē non fuit scīficata illo mō q̄ ille fetus erat scīficationis capax: puta q̄ munda reꝫ ab infectiōe seu contagiōe. q̄ erat in fectura aliaꝫ rōnalis sibi infundēdā. Et ō p 2am rationem directe excluditur: vt patet.

relinquitur quod sanctificatio beate virginis fuerit post eius animationem.

Ad primū fo rationē ī vtero, se hiet. nouisse not^a. s. d̄ bestiatiōis: ꝫ scīficasse dicit eū ñ aī fo rationē, ꝫ añ̄ extret de ventre. Ad ät ābr. dic̄ q̄ ióī ba. nōdū erat spūs vite, cū tā hēbat spm̄ gr̄e. n. ē ītellen^m. ꝫ q̄ spūs vite d̄r aia vnificās: sed ꝫ q̄ spūs vite d̄r acer exterī° respirat°. Vl̄ pōt dici q̄ nondū erat ei spūs vite. i. aīa q̄tū ad manifestas z completas opōnes ipius. Ad 2^m dō ꝫ, q̄ si nūq̄ aīa btē virginꝭ fuisset ꝓtagio originalis pcī in ānata, hoc derogaret dignitati xp̄i, ꝩm q̄s est vnicus o^m saluator. Et tō sub xp̄o qui saluari nō indiguit, tāq̄ vnicus saluator, maria fuit btē v̄gis puritas. Nā rps n'lo° contrarit originale pctm̄, ꝫ i ipsa sui ꝯcep^nē fuit sctūs ꝫ illō lu. pmo q̄ ex te nascēt scīm, vocabit fi lius dei. Sz btā v̄go fuit subta hi° penalitatib°. Ergo ēt fomes ab ea totalr̄ rēot° non fuit. Cō. 2° ad cof. 12. d̄r. Uert° in infirmitate p. ficit: z lo° ibi de infirmitate fomitis: scd̄m q̄s pariebat stimulū carnis. Sz nihil, q̄d̄ ptinet ad pfectionē virtut̄, fuit btē v̄gini subtra. h^m. Ergo nō fuit btē v̄gini totalr̄ sbtrahē. dus fomes. Cō. Dam. dic̄ q̄ in btām v̄gīe supuenit. s. s. purgans eā aī ꝯceptionem filij dei. Q̄d nō pōt itelligi nisi de purgatione a fomite: nam peccatū nō fecit, vt aug. dicit in lib. de natura z gr̄a. Ergo ꝑ sanctificationez in vtero non fuit libere mundata a fomite.

Sed ꝯ Est, q̄ d. cant. 4. Tota pl'cha es amica mea, z macla nō ē in te. Fomes ät ad maculā ptinet saltē carnis. ergo in btā virgine fomes non fuit.

Rndeo Dom, q̄ circa ẖ sunt diuerse opiones. Quidā. n. dixerūt q̄ i ipa scīfi^ne btē v̄ginis, q̄ fuit scīficata i vtero talr̄ fuit ei fomes sbtract°. Quidā vero dix̄t, q̄ remāsit fomes q̄ntū ad ẖ q̄ facit difficultatē ad bo^m, subtract° tñ fuit q̄tū ad ẖ q̄ facit nē. Et clare ꝑz q̄ sequela hec est efficax: quoniā im possibile est q̄ deinceps instanti ẖere pcm originale z sanctificari ab illo. Sed q̄ ista nō sollicitat ō illa media opinione, tūc iopinabili. Quia lieri^b vulgo affectuq; nōnullos pio. m'roz. ät idustria ac ista cautela p̄aluit, vt doctrine scōz. estimat. z pietas pferat, z q̄ i cōi ab ī. s. q̄ credēda fr̄. sectādos magis eē antiqs doctores q̄s modernos. Et clari p° hr̄. dū moderni antiqs z q̄ sci scis pferūt. Testat ät ceſſ°, siles eē istos peccātib° er ig^tātia electiōis: ꝺ i vl̄ scīendo ad q̄ticulare, abvl̄ō clinār. Uerū opinio ista media q̄nus aliena a doctrina ātiq; doctor, z a doctrīa sc̄ōz. cōiter: q̄ tra ista fidē sustinet, z apostolica sedes decreuit donec fuerit decisa, hꝑlis crisiq; labe vtraq; dictionis partem teneri posse, vnaq; in suo sensu abūdermō p̄ompta sit ecclie sancte diffinitioni. Ad. pstmus de hac materia tractatulū quendam ad leonem. z. p̄. mus ut z reḡt. z iō sat sit hic monuisse oēs de rebꝰ hac differēt̄es aut p̄ vt meminerint se nō ō fidei necessarijs ꝑz ꝺ, ꝑhabilibus tractantes, q̄dē ps fidei documētis aduertāt. Nā si teneāt btām v̄g. Ihesse concatū, vt sci z ātiq doctores tenēt, stat oia ꝓsa inemiri. Si ät teneāt btām v̄g. ī ōnata ab originali pcō. q̄d tūc icurriſſ nisi i^a gr̄a affuiſſet mūdus

Universidad de Deusto
Biblioteca

hūit ab initio ⁊ deinceps ꝙ ꝟ est xp̄i pulegiū. Sed̄o ꝓtinuit ex spūali gra ad aliqđ actū ⁊ de ioāne baptista ꝓ credi quū exultauit i gaudio ifans i vtero: gaudē.n. motꝰ ē appetitiue ptis ⁊ gaudē de spūalib⁹. motꝰ ē appetitus superioris. q̄ocaꝫ volūtas. Cōstat aūt ioānis gaudiū fuisse xp̄i aduētu fuisse. ⁊ exultasse in gaudio. ver. pⁿ actū illū ioānes scūs pseuerauit. ꝫ nō cū vsu libi arbitrij. Sic ⁊ miraculose q̄cq̄ ligit̄ fūctus vsus loquēdi. ad aliqđ ac

5. di. 3. q 2. a. 3. ⁊ dis. 13. q 1. a. 2. q. 1. co.

tū aliquib⁹ infantib⁹ q̄ th neseiebant ppea postea loq̄. ꝫ erāt sic aliꝫ ifantes: vt pz i ge stis apostolor⁹ imen⁹ ⁊ inde. ⁊ faustini simplicij ⁊ dextera.

Et 4. di. 6. q. 1. ā. 1. q. 2. co

¶ Circa magnificatiōnē tertij modi quo fomes ligatus ꝓfectus ponit ꝓ pūna. pulcē tā. Aduerte ꝙ ōnpli citer exponi ꝑt illō cō patiuū ꝓfectus. ꝓtimo vt denotet solam additionem maioris ꝓfectionis. ita ꝙ ꝓfectiōi interiori superad dāt perfectio ab exteriori. phībēte. k̄ si dicerem⁹ ꝙ fōs aq̄ ē frigid⁹ ab extrinseca q̄lita te. ⁊ ꝓfectus ab extrinseco cōcauo mōte. phibēte solē calefaciēte. Et hic sens⁹ caret fructu: qm cōstat fomitem ꝓfectus ligari ex gra extrinseca. ⁊ pueritia extrinseca phibēte inordinationē fieri ex ꝟa intrinseca tm.

Et opu. 7. ca. 6. pn. co. 2

Et opu. 6 9. ca. 3

¶ Alio⁹ ꝑt exponi. vt cōpationem faciat ad 2ᵐ modū vinculi: vt sit sensus. q̄ fomes ꝓfectius liberabat ꝙ diu nā pueritia ēt ꝓ interiorem scīficationē. Et hic sens⁹ non caret ambiguitate: qm̄ efficacius ac nobilius refrenat̄ inclinatio interior ab intus ēt ab ex. fomes aūt interior q̄dā est inclinatio aduers⁹ rationem. Sed si diligentius perspererim⁹ huiusmodi opp⁹. aliꝫ ōppe est loq̄ de fomite in scipo. ⁊ aliꝫ de actibus ei⁹. Fomes ipse. quū inclinatio hūmal⁹ sit oppme ꝓ hitū curat̄ ac tollitur: sed actus ipse cū ꝑter ac ꝫ ifusus hitū exerceri possit ex ipsa habituali inclinatiōe ipellēte. redrit ad hoc vt inobliabilis sit mā nēte interiori inclinatiōe, exteriorē curā q̄ ad ea que intus ⁊ ad ea que extra sunt. se efficacissime extendat.

Et ꝓpea manente in hīa ꝟgine fomite (vt supponitur) efficacius retentiuū actuū ipsi⁹ ponit dna pueritia. ad interiora ⁊ exterio raſe extēdes ifallibiliter. ſſ. gra interioris scīficatis nō tollentis fomitē. q. hmōi gra

Ad ꝓmū

relict locū actuali vsui ꝑter gram: vt pz i ioāne baptista. hieremia ⁊ aplis ꝟ firmatis ꝟ te ex alto. Et ꝙnis nobil⁹ cēt simplr. ab instinctu sco ꝙ posse ex orbitare ꝙ ab exteriori nō ē th nobil⁹ iter pcla. i tali statu. f. manēte fomitis. Et loḡ. ꝙ pol⁹ pz dnā sapiaꝫ. suauit ois disponēte. q̄ vocaꝫ pa. 9. et 2 ligat⁹ ē ꝙ. b. ꝙnis fōes vsq̄ ad ꝓceptionē filij: ⁊ ꝙ ꝫ scificatiō ꝙ reliquit fomitē. ꝙ nitꝫ pēnā ⁊ dñanē exercitio (vt hitual⁹ gra viator⁹ ꝓdere ꝙuenit ꝟbo-

Utrum per hmōi sanctificationem fuerit consecuta vt nunquam peccaret. Arti. 4.

Ad quartū tur. Videt ꝙ p scificationē in vtero non fuerit bta ꝟgo ꝑseruata ab oi pctō actuali. Quia vt dictuꝫ est, post pumā scīficationem fomes pcti remansit in virgine. Idor⁹ āt fomitis ēt si rōnem ꝙuenat. ē pctm venale. ꝫ leuissimuꝫ: vt aug. dicit in li. de tri. Ergo in bta virgine fuit aliquod pctm̄ venale. Cp̄. Super illud luc. 2. tuam ipsi⁹ animā ptrāsibit gladi⁹. dicit aug. in li. vet. ⁊ no. te. ꝙ bta virgo in morte dñi. stupore quodam dubitauit. Sed dubitare de fide, pctiē ē. Ergo bta ꝟgo nō fuit ꝑseruata immunis ab oi pctō. Cp̄. Chrys. super matth. expo nēs illud ecce mr tua ⁊ frēs tui fouis stant. ꝙ rentes te, dicit. Manifestum est ꝙ solum ex vana gla ꝫ factebāt. Et Jo. 2. sup illō, vinū non hīt, dicit idē chrys. ꝙ volebat illis ponere gratiaꝫ. ⁊ seipam clarioꝛē facere ꝙ filiū: ⁊ fortassis q̄d humanuꝫ patiebat, quēadmodum ⁊ fratres ei⁹ dicētes, manifesta teipm̄ mundo. Et post pauca subdit, nōdū. n. q̄ oportebat, de eo opinionē habebat. Quod totū constat esse peccatum. Ergo beata virgo nō fuit ꝑseruata immunis ab omni peccato.

Sed cōtra

Rñdeo

Ad ꝓmū

Sed cōtra

Rñdeo

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 5.

Ad quintū

Ad ꝓmū

Utrum per hmōi scīficationē fuerit plenitudinē gr̄aꝝ. Ar. 6.

Ad quintū

Ad ꝓmū

Utrum sic sanctificari fuerit ꝓpriū beate virgini. Arti. 6.

Ad ꝟtū

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 7.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 8.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 9.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 10.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 11.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 12.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 13.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 14.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 15.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 16.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 17.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 18.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 19.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 20.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 21.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 22.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 23.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 24.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 25.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 26.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 27.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 28.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 29.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 30.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 31.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 32.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 33.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 34.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 35.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 36.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 37.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 38.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 39.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 40.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 41.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 42.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 43.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 44.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 45.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 46.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 47.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 48.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 49.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 50.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 51.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 52.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 53.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 54.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 55.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 56.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 57.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 58.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 59.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 60.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 61.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 62.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 63.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 64.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 65.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 66.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 67.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 68.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 69.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 70.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 71.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 72.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 73.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 74.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 75.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 76.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 77.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 78.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 79.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 80.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 81.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 82.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 83.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 84.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 85.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 86.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 87.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 88.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 89.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 90.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 91.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 92.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 93.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 94.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 95.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 96.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 97.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 98.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 99.

Ad ꝓmū

Utrum bta virgo ꝙ hmōi scīficationē, ade pta fuerit plenitudinē ojum gratiaꝝ. Ar. 100.

Ad ꝓmū

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Quo ad 2m tria antor: fac: 1o rndet qnone negatiue, affirmando duos alios sctificatos: de de dicit neminē aliū ee sctificatū; 3o rōnē reddit ēre illi duo sctificati sint. Circa rnsionē ē distinguēdū hic due gones: altera q̄ nota ē de sctificatiōe: altera de tali sctificatiōe, scz cūsu liberi arbitrij. Mōstrat diuersitas magna inter istas gones: er eo q̄ sctificatio pōt fieri z esse sine usu liberi arbitrij: vt ptz in sctificatiōe puloz p baptismi gratā. Et ppea nihil obstat gōni ppositē in 1o ar. si ps negati 2a gōis 2e q̄ ab aug. tract. 3a est reuocanda. Propter hec igit ista rndet q̄sto. q̄ duo vltra b. virginē inuenīt sctificati in vtero, scz hieremias z ioannes. Probatur ex scpture, z excludit obiectio de usu liberi arbitrij: cuius illū non habuerit 2c. ¶ Vbi nota q̄ hinc nō pōt asseri ue dici de mente autoris hos nō habuisse liberi arbitrij vsum ca. 23. in vtero: q̄m aduersatur opi. 3. tine loquitur ad mon 60. ca. strādū cōclusionē suā nō depēdere ex usu liberi arbitrij, de ide ne gat quēcūq; aliū sanctificatū in vtero. rōne probās q̄ inutilis esset. ¶ Vbi occurrit tri dubia. 1m est circa applicationē autoritatis apli ad ppositū, dissonare ḡppe vr: nā sermo est de sctificatiōe in vtero: apls āt nō de ipsa sctificatione seu scritate sz de manifestatione ei⁹ loquī: nō esse vt vnicuiq; datur spūs, sz manifestatio spūs 2c. Ita g̃ loquēs de ipso spū, non bñ affert autoritatē de manifestatione spūs: hec est auctas nō. pbat illud assumptū vr patet. ¶ 2m 2m est q̄ ista rō ē gladi⁹ gladi⁹. Nā si verū assimit sequit q̄ beata virgo nō fuit sanctificata i vtero: q̄ illius sanctificatio in scriptura non bñ: ac p hoc ecc̄ nō innouit: ac per hoc sine vtilita te fuisset sanctificata secūdū litere pcessū.

¶ Tertiū dicit esse q̄m hāc rationem sequeretur q̄ nō esset creādū aliq̄s miraculū nisi qō in sacra scriptura cōtineretur: q̄ ad vtilitatem ecclesie miracula ordinantur: cui non nisi per scripturam sacram innotescunt secundum hanc literam.

¶ Ad 1m dm dr. q̄ assumptā rnsi ad q̄ prob mātū inducit apls auctas, nō est. sctificationis g̃a ordinat ad vtilitatē: sed ē hmōi priuilegia ḡre q̄ dant alicui⁹ preter cōem legē, ordinant ad vtilitatē. Et quib⁹ verbis duplicit respōderi pōt. primo q̄ sicut priuilegia mālia alieni a pncipe pcessa, sub spē manifestatiōis cōtinent, ita priuilegiū ḡre est manifestatio spūtus, z cōcessi in ipsa gratia infusa, z concedentis spiritus sancti specialiter diligentis illū cui gratiam dedit: ac per hoc litera probans priuilegia gratie per manifestationē spūtus, nō diuertit ab extraneo. ¶ Et si obsciatur, q̄ nec ratio ista supponit sanctificationē in vtero semper fieri cū priuilegio: concedit q̄ sic est ḡm hāc rnsionē. Et supposito est satis rationabilis: q̄m sicut ḡm rem sanctificatio in vtero est actus priuilegialis, ita etiā debet esse ḡm cognitionē. ¶ Sedo, q̄ quia tam singulares gratie superexcedūt omnē legē diuine prouidētie, ac per hoc harum concessio spectat ad diuina miracula. Cōstat āt miraculū ordinari ad alioū vtilitatē, ideo nō solum priuilegia, sed ipsa sctificatio i vtero, ex b ipso q̄ pter legē cōes fit, pōnet sub gra q̄ dat ad alioū vtilitatē: z pter sub spū mālestādo, mā ex b ipo q̄ ad eccl̄e vtilitatē ordinat, ad eccl̄e q̄z notitia necesse est ordinet: alioq; diuina sapia nō disponeret omnia suauiter: dū rationalibus creaturis ex quibus ecclesia constat: non per rationis actum de suo bono pronideret: sed velut animalibus brutis incognitas vtilitates ingereret. Et confirmatur ex dictis in primo libro, scilicet q̄ deus in ecclesia triūphāte nūq̄ preter cōem ibi legē opat q̄ nulla vtilitas esset, quā igit in militāti ecclā pter cōes legē opat ad ecclesie vtilitatē opat: ob cuius vtilitatē cōes leḡ pter mutat. Qui igit assūptū in 1a b gra ptā fō spū mālestādo log̃t, io pbādū merito fuit p auctē apls ma

De virginitate beate marie. Dō. 28.

DEinde de virginitate mris dei. ¶ Et circa hoc queruntur 4or. Primo vtrū fuerit virgo in cōcipiendo. Secūdo vtrum fuerit virgo in partu. Tertio vtrum permanserit virgo post partum. Quarto vtruz votum virginitatis emiserit.

¶ Utrum beata maria fuerit virgo in concipiendo. Artī. 1.

4. 3. c. 45. Et opus. 3. ca. 232. in vtero: q̄m aduersatur opi. tine loquitur ad mon 60. ca. 4.

ADprimū Sic procedit. Videtur quod mater dei nō fuerit virgo in cōcipiendo xp̄m. Nulla.n. ples q̄ hz pfez z mrem, ex ḡne mre cōcipit. Sz xp̄s nō solum dr hre matrē, sz et patrē. Dr.n. luc. 2. erāt p̄r eius z mr mirātes sup his q̄ dicebāt de illo, z infra, eadē mr dicit, ecce.n. p̄r tu⁹ z ego dolentes, q̄rebamus te. Ergo xp̄s nō est cōceptus ex virgine mre. ¶ Ps. Mat. 1o pbat q̄ xp̄s fuerit fili⁹ abrahe z dauid, p hoc q̄ ioseph ex dauid descēdit. Que quidē pbatio nulla esset si ioseph p̄r xp̄i non fuisset. Ergo vr q̄ mater xp̄i eum ex semine ioseph cōceperit, z ita nō vr fuisse ygo in concipiendo. ¶ p. Bal. 4. dr, misit de⁹ filiū suū factū ex muliere. Mulier aūt z ouleto mō loquēdi dr q̄ que est viro cognita, q̄ xp̄s nō fuit cōceptus ex ḡne mre. ¶ p. eoz q̄ sunt eiusdē spēi est idē modus gnōis, q̄ gno recipit speciez a termino, sic z ceteri mot⁹. Sed xp̄s est eiusdē speciei cū aliis hominib⁹, ḡm illō phil. 2. in similitudinē hominū factus, z habitu inuentus vt hō. Cū g̃ alij homines gnent ex cōmixtione maris z femine, vr q̄ etiā xp̄s sic mō fuerit gnat⁹, z ita nō vr fuisse ycept⁹ ex virgine mre. ¶ p. Quelz fo⁹ nāl⁹ hz mām sibi determinatā, t q̄ esse nō pt. Nā āt foume hūane vr esse semē maris z femie. Si ergo corp⁹ xp̄i nō fuerit ycept⁹ ex semine marz z femine nō vr fuit corp⁹ hūanū, qō est incōuentens. vr igit nō fuisse conceptus ex virgine matre.

Sed cōtra Est, quod dicitur isa. 7. Ecce virgo concipiet, ḡm hāc rationem sequeretur q̄ nō esset creādū aliq̄s miraculū nisi qō in sacra scriptura cōtineretur: q̄ ad vtilitatem ecclesie miracula ordinantur: cui non nisi per scripturam sacram innotescunt secundum hanc literam.

¶ Ad 1m dm dr. q̄ assumptā rnsi ad q̄ prob mātū inducit apls auctas, nō est. sctificationis g̃a ordinat ad vtilitatē: sed ē hmōi priuilegia ḡre q̄ dant alicui⁹ preter cōem legē, ordinant ad vtilitatē. Et quib⁹ verbis duplicit respōderi pōt. primo q̄ sicut priuilegia mālia alieni a pncipe pcessa, sub spē manifestatiōis cōtinent, ita priuilegiū ḡre est manifestatio spūtus, z cōcessi in ipsa gratia infusa, z concedentis spiritus sancti specialiter diligentis illū cui gratiam dedit: ac per hoc litera probans priuilegia gratie per manifestationē spūtus, nō diuertit ab extraneo. ¶ Et si obsciatur, q̄ nec ratio ista supponit sanctificationē in vtero semper fieri cū priuilegio: concedit q̄ sic est ḡm hāc rnsionē. Et supposito est satis rationabilis: q̄m sicut ḡm rem sanctificatio in vtero est actus priuilegialis, ita etiā debet esse ḡm cognitionē. ¶ Sedo, q̄ quia tam singulares gratie superexcedūt omnē legē diuine prouidētie, ac per hoc harum concessio spectat ad diuina miracula. Cōstat āt miraculū ordinari ad alioū vtilitatē, ideo nō solum priuilegia, sed ipsa sctificatio i vtero, ex b ipso q̄ pter legē cōes fit, pōnet sub gra q̄ dat ad alioū vtilitatē: z pter sub spū mālestādo, mā ex b ipo q̄ ad eccl̄e vtilitatē ordinat, ad eccl̄e q̄z notitia necesse est ordinet: alioq; diuina sapia nō disponeret omnia suauiter: dū rationalibus creaturis ex quibus ecclesia constat: non per rationis actum de suo bono pronideret: sed velut animalibus brutis incognitas vtilitates ingereret. Et confirmatur ex dictis in primo libro, scilicet q̄ deus in ecclesia triūphāte nūq̄ preter cōem ibi legē opat q̄ nulla vtilitas esset, quā igit in militāti ecclā pter cōes legē opat ad ecclesie vtilitatē opat: ob cuius vtilitatē cōes leḡ pter mutat. Qui igit assūptū in 1a b gra ptā fō spū mālestādo log̃t, io pbādū merito fuit p auctē apls ma

Articulus I.

Rndeo dō, q̄ simplr p̄ncēdū ē matrē xp̄i virginē pcepisse: sūt esse ptinet ad heresim hebionitaz, z cherinti: q̄ xp̄m purū hominē arbitrabāt, z de vtroq; seruāt natū putauerūt. Mō.n. xp̄s sit cōceptus ex virgine quenies ē pp 4or. ¶ Primo pp mittētis p̄tis dignitatē ostendāda: cū esse xp̄s sit ver⁹ z nālis dei fili⁹, nō fuit quenies q̄ aliū p̄rem hr̄et q̄m deū: ne dignitas dei patris trāferat ad aliū. ¶ Secdo b fuit quenies ppuetur ipse⁹ filij q̄ mittit: i q̄dē ē vbū dei. Verbū aūt absq; oi corruptiōe cordis concipit: q̄nimo cordis corruptio pfecti vbi conceptionē nō patit. Mergo caro sic fuit assumpta, vt eēt caro vbi dei, quoniens fuit q̄ et ipa sine corruptiōe mris ociperet. ¶ Tertio hoc fuit quenies dignitati hūanitatis xp̄i, in qua locū potm hre nō debuit p quā potm mūdi tollebat: hz illō ioā. 8. ecce agn⁹ dei. s. innocēs, q̄ tollit pcm mūdi, nō poterat āt esse, q̄ in nā tā corrupta, ex pcubitu caro nasceret sine infectiōe originalis peccati. Vñ aug. dicit in li. de nuptiis z cōcupiscētia. Solus nuptialis pcubit⁹ ibi nō fuit. s. in mrimonio marie z ioseph: q̄ i carne peccati fieri nō poterat sine vlla carnis cōcupiscētia, q̄ accidit ex pctō: sine q̄ ociri voluit, q̄ fuit⁹ erat sine pcō. ¶ Quarto pp ipm fine incarnationis xp̄i: q̄ ad hoc fuit vt homes renascerent in filios dei, non ex volūtate carnis, neq; ex volūtate viri, sz ex deo. i. dei virtute, Vñ⁹ rei exēplar appere debuit i ipsa conceptiōe xp̄i. Vñ aug. dicit in li. de scīa virginitate. Oportebat caput nām insigni miraculo fm corp⁹ nasci de virgine: vt signāret membra sua de virgine ecclia fm spūz nascitura.

Ad primū Ergo dō, q̄ sic beda dicē sup lucā, p̄r saluator, appellatur ioseph, non q̄vere iurta formulanos p̄r fuerit er: sz q̄ ad fam̄ marie cōseruādam pater sit ab oib⁹ estimat⁹. Vñ z lu. 3. dr vt putabat fili⁹ ioseph. ¶ Vel sic aug. dicit in li. de bono cōiugali eo mō p̄r chr̄i dr ioseph, quo z vir marie intelligit, sine cōmixtiōe carnis, ipsa copulatione coniugij: multo valet conpleta de ecclesie fide z ia approbatione est ad tale mirac vt ecclesia credat tale mir traderet tale mi fides ne mirac cra scripturā nent. Sed rndet b ad 1m q̄ sicut ex rōne supra dictā solet z mures videmus ge nitos p semen et sine femine. Et q̄ hec oia sint eiusdem spēi ex b p3 q̄ hec rā genera ḡm alr: producta ḡm ntsi di silia i spē: eiusdē ḡ spēi ē pduct⁹ mus per ppagationez cū mure p̄re suo ḡ sine ppagatiōe pduct⁹ est vna ḡ nā plūs⁹ pōt ḡnonib⁹ acqri. In mortib⁹ q̄z idē app3 mā idē scḡm ypem vbi i circūfer⁹ a signatū p̄r diuersis p3 ypem motū sup cordā z motū sup arcū, semi circuli. z sīr in nālib⁹ idē loc⁹ pōt acqri q̄ vo latū z p ambulatione. Propter q̄ forte autor nō pp illā, pbōnē sed pp pbōnē scḡam quā rndendo apposuit acceptauit illā rōnē: dicēs cū redditione cāe eo q̄ nā 2c. Sedā igr pbō in se q̄dē ya ēmā nālz nāle agēs sīē ad vnū terminū ita q̄ nō ad oppositos nec disparates ē determinatū ex vnitate sue nāe ita et ad vnū modū determinat. In c⁹ signū semen plante non gnat plātā si transferat z oculus plāte fi gnat plātā si scīat: neutrū em videmus exercitari. Sed rndō pbō in se ha fit efficax ad pbandū illā pclōnē nō apparet nisi ḡm̄ supposita vnitate nālis agentis ad vnū effectū. Et q̄m a talib⁹ effectis (q̄le ē hō, leo, bos et hmōi) nō pponit vnitas agētis nālis nō p efficaciā admittit. Si q̄s aūt negaret cū auicē. sup pōnē illā in cāpū magnū dispūtādi opz ingredīat ad quē nunc egrediendi nō est tps q̄ de trinitate magistr. Nat fuerit nosse autoris intentionē z litere discussiones. ¶ In rnsione ad 2m ,adūge ad gloſā, (scz: ḡnis nō fuerit ex q̄ nē ḡz latle ligne, ppriētatē mlier ē nomē corruptiōis. Hz nālis feminē hūane: dicta est. n. mulier q̄si mollier a mollicie z animi b gra ptā fō spū mālestādo log̃t, io pbādū merito fuit p auctē apls ma

¶ In rnsione ad 4m, dum magnū ipōia occurreret si p̄a nāe pra

Rndeo dō, q̄ simplr p̄ncēdū ē matrē xp̄i virginē pcepisse: sūt esse ptinet ad heresim hebionitaz, z cherinti: q̄ xp̄m purū hominē arbitrabāt, z de vtroq; seruāt natū putauerūt. Mō.n. xp̄s sit cōceptus ex virgine quenies ē pp 4or. ¶ Primo pp mittētis p̄tis dignitatē ostendāda: cū esse xp̄s sit ver⁹ z nālis dei fili⁹, nō fuit quenies q̄ aliū p̄rem hr̄et q̄m deū: ne dignitas dei patris trāferat ad aliū. ¶ Secdo b fuit quenies ppuetur ipse⁹ filij q̄ mittit: i q̄dē ē vbū dei. Verbū aūt absq; oi corruptiōe cordis concipit: q̄nimo cordis corruptio pfecti vbi conceptionē nō patit. Mergo caro sic fuit assumpta, vt eēt caro vbi dei, quoniens fuit q̄ et ipa sine corruptiōe mris ociperet. ¶ Tertio hoc fuit quenies dignitati hūanitatis xp̄i, in qua locū potm hre nō debuit p quā potm mūdi tollebat: hz illō ioā. 8. ecce agn⁹ dei. s. innocēs, q̄ tollit pcm mūdi, nō poterat āt esse, q̄ in nā tā corrupta, ex pcubitu caro nasceret sine infectiōe originalis peccati. Vñ aug. dicit in li. de nuptiis z cōcupiscētia. Solus nuptialis pcubit⁹ ibi nō fuit. s. in mrimonio marie z ioseph: q̄ i carne peccati fieri nō poterat sine vlla carnis cōcupiscētia, q̄ accidit ex pctō: sine q̄ ociri voluit, q̄ fuit⁹ erat sine pcō. ¶ Quarto pp ipm fine incarnationis xp̄i: q̄ ad hoc fuit vt homes renascerent in filios dei, non ex volūtate carnis, neq; ex volūtate viri, sz ex deo. i. dei virtute, Vñ⁹ rei exēplar appere debuit i ipsa conceptiōe xp̄i. Vñ aug. dicit in li. de scīa virginitate. Oportebat caput nām insigni miraculo fm corp⁹ nasci de virgine: vt signāret membra sua de virgine ecclia fm spūz nascitura.

Ad primū Ergo dō, q̄ sic beda dicē sup lucā, p̄r saluator, appellatur ioseph, non q̄vere iurta formulanos p̄r fuerit er: sz q̄ ad fam̄ marie cōseruādam pater sit ab oib⁹ estimat⁹. Vñ z lu. 3. dr vt putabat fili⁹ ioseph. ¶ Vel sic aug. dicit in li. de bono cōiugali eo mō p̄r chr̄i dr ioseph, quo z vir marie intelligit, sine cōmixtiōe carnis, ipsa copulatione coniugij: multo valet conpleta de ecclesie fide z ia approbatione est ad tale mirac vt ecclesia credat tale mir traderet tale mi fides ne mirac cra scripturā nent. Sed rndet b ad 1m q̄ sicut ex rōne supra dictā solet z mures videmus ge nitos p semen et sine femine. Et q̄ hec oia sint eiusdem spēi ex b p3 q̄ hec rā genera ḡm alr: producta ḡm ntsi di silia i spē: eiusdē ḡ spēi ē pduct⁹ mus per ppagationez cū mure p̄re suo ḡ sine ppagatiōe pduct⁹ est vna ḡ nā plūs⁹ pōt ḡnonib⁹ acqri. In mortib⁹ q̄z idē app3 mā idē scḡm ypem vbi i circūfer⁹ a signatū p̄r diuersis p3 ypem motū sup arcū, semi circuli. z sīr in nālib⁹ idē loc⁹ pōt acqri q̄ vo latū z p ambulatione. Propter q̄ forte autor nō pp illā, pbōnē sed pp pbōnē scḡam quā rndendo apposuit acceptauit illā rōnē: dicēs cū redditione cāe eo q̄ nā 2c. Sedā igr pbō in se q̄dē ya ēmā nālz nāle agēs sīē ad vnū terminū ita q̄ nō ad oppositos nec disparates ē determinatū ex vnitate sue nāe ita et ad vnū modū determinat. In c⁹ signū semen plante non gnat plātā si transferat z oculus plāte fi gnat plātā si scīat: neutrū em videmus exercitari. Sed rndō pbō in se ha fit efficax ad pbandū illā pclōnē nō apparet nisi ḡm̄ supposita vnitate nālis agentis ad vnū effectū. Et q̄m a talib⁹ effectis (q̄le ē hō, leo, bos et hmōi) nō pponit vnitas agētis nālis nō p efficaciā admittit. Si q̄s aūt negaret cū auicē. sup pōnē illā in cāpū magnū dispūtādi opz ingredīat ad quē nunc egrediendi nō est tps q̄ de trinitate magistr. Nat fuerit nosse autoris intentionē z litere discussiones. ¶ In rnsione ad 2m ,adūge ad gloſā, (scz: ḡnis nō fuerit ex q̄ nē ḡz latle ligne, ppriētatē mlier ē nomē corruptiōis. Hz nālis feminē hūane: dicta est. n. mulier q̄si mollier a mollicie z animi b gra ptā fō spū mālestādo log̃t, io pbādū merito fuit p auctē apls ma

¶ In rnsione ad 4m, dum magnū ipōia occurreret si p̄a nāe pra

tunctius q̄s si esset aliunde adoptatus. Neq; cūm ppea nō erat appellandus ioseph pater xp̄i: q̄ nō cū genuerat ocubēdo: q̄ndem p̄r eēt et ei, quē nō ex sua iuuge pcreatū aliunde adoptasset. ¶ Ad 2m dōm, q̄ sicut hiero. dicit sup matth. cū ioseph nō sit p̄r dñi salua tois, ordo gnonis eius vsq; ad ioseph deducit. Nō ordo q̄dē q̄ nō est p̄suetudinis scriptura rū, vt mulier in gnonib⁹ ordo terat. Deinde ex vna tribu fuit ioseph z maria: vnde z lege eā accipe cogebāt vt ppinquā. Et vr augustes rsq; ad ioseph pducēda: ne illo connubio virili seruit vtique potiori fieret iniuria, ioseph erat z maria. ¶ Ad 3m dōm, q̄ sicut gl. dicit ibidē: mulier ē pro femina posuit, more locutiōis hebreoz: vsus.n. hebree locutionis mulieres dicit nō ygnitate corruptas, sz femias. ¶ Ad 4m dōz, q̄ rō illa hz locū in his q̄ pcedit ē p via nāe: eo q̄ nā sicut ē determo ū pducēdi illū. Sz p̄t supnālis dīna cā determ ab modū pducēdi quēcūq; effectu, ita sī ē determ ab vnū effectū, ita et ē determ ab vnū sit infinita: sīē sī ē determ ab vnū effectū, ita sī ē determ ab modū pducēdi quēcūq; effectu. Et iō sīē vtute dīna fieri potuit, vt pm̄ho ō limo terre fo fareť: ita ēt fieri potuit, vt dīna vtute corp⁹ xp̄i fo fareť de ygine absq; viri sele. ¶ Ad 5m dōm, q̄ sm̄ phm in li. de gnione alal. semē maris nō ē sicut mā i acceptione alal, sz solū sīē agens: sola ār feia māz submisa nisi trat acceptui. Vñ p b q̄ semē maris defuit in acceptiōe corpis xp̄i, nō seqtur q̄ defuerit ei debita mā. Si tū semē maris nō fuit acceptui ad plasmandū ē eadē fo, sz mā trāsmut. Et q̄uis phēta, hic est q̄ aperuit matris sue vuluā, vt immaculat⁹ exigeret. Sed aptio vulue ygnitatē excludit. ergo mater xp̄i nō fuit virgo i partu. ¶ p. Nihil in mysterio christi esse debuit, ver gō corp⁹ eius fantasticū appareret. Sed b nō vr b o corpori, sz fantastico conuenire, vt possit p clausa trāsire: eo q̄ duo corpora sīē nō pñt. Nō igit debuit ex matris vtero clauso corp⁹ xp̄i pdire, z ita nō decuit q̄ eēt ygo in partu. ¶ p. Sicut greg. dicit in homi. octauarū pasche, p hoc q̄ ianuis clausis ad discipulos post resurrectionē intrauit dñs, ostēdit corp⁹ suū eē eiusdē nature z alteri⁹ glie. Et sic o clausa trāsire, vr ad glām corpis ptinere. Sz corp⁹ xp̄i in sua cōceptione nō fuit gl̄iosum, sed passibile, b̄ns sīlitudinē carnis pcti: vt apls dicit ro. 8. Non ergo exiuit per virginis vterum clausum.

Sz Est, qō in q̄dā sermone ephesini cōcilij dr. Natura post partum nescit vteri⁹ ygnitē: gra vo z parientē ostēdit: z matrem fecit, z virginitatī nocuit. Fuit ergo mater Christi virgo in partu.

Rndeo Dōm, q̄ absq; oi dubio assēdū est mrem xp̄i ēt in partu ygnitē fuisse. Nā ppha nō solū dr, ecce ygo cōcipiet: sz ēt addit, z pariet filiū. Et b q̄dez cōueniēs fuit pp tria. ¶ Dico q̄dē, q̄ b cōpetebat pptetati ei⁹ q̄ nascebat: q̄ est vbū dei. Nā vbū nō solū i corde absq; corrupt̄e cōcipit: sz ēt absq; corrupt̄e ex corde pcedit. Vñ vt oñderet q̄ illō eēt corp⁹ xp̄i, vbi dei, quenies fuit vt de icorrupto ygis vtero nasceretur. Vñ in sermone q̄dā ephesini cōcilij legit, Que parit carnē purā, a virgitate cessat: sed q: natū est carne vbū, de⁹ custodit virginitatē, scḡm oñdēs q̄ b vbū. Neq;.n. nr̄s vbū cū pte eligēs, p̄mit virgitatē. ¶ Secdo b ē que nies quātū ad effectū i carnatiōis xp̄i. Nam ñ fuit quenies vt ygitatē mris, nascēdo corrumperet. Vñ aug. dr i q̄dā sermōe d natiuitate dñi, Fas nō erat, vt p ei⁹ aduētū violaret integritas, qui venerat sanare corrupta.

¶ 3o fuit quenies, ne mris honorē nascendo diminueret: q̄ parētes pcepat honorandos.

Ad primū Ergo dōz, q̄d amb. dr hoc exponēs illud q̄d euāgelista de lege idurit, omne masculinū ad apiēs vuluā, scḡm dño vocabit. Nō q̄dē dr beda dr q̄suete natiuitatis more log̃t: nō q̄ dñs sacri vēteris hospitiū, q̄ ingress⁹ sctificaverat, egressus deuirginasse credēd⁹ sit. Vñ illa adaperis virginei: sed solū eritū, plis de vtero matrē sui corpis ōmirare, q̄ ēt ei⁹ dīnitatis ō declarāret: z io pmisit mira hūillbus. Vñ vt corpus ei⁹ verū oñderet, nascit ex femina. sed vt oñderet ei⁹ dītas, pcessit ex ygine: tal.n. ptus decet deū: vt amb. dr in hymno natiuitatis.

¶ Ad tertiū dōm, q̄ q̄dā dixerūt xp̄m in sua natiuitate dotē subtilitatis assūpsisse, sicut q̄ ābulauit siccis ped⁹ sup mare, dicit eum assūpsisse dotē agilitatis: sz b nō pōnit his q̄ supra ō termiata sunt. hmōi. n. dotes corpis glōsi, puenīt ex redūdā glie aie ad corp⁹ vt infra dicēt, cū tractabit de corpib⁹ gl̄iosis. Dcīm est āt supra, q̄ xp̄s ad passionē pmittebat carni sue agere z pati q̄ ppria: nec fiebat talis redūdātia glie ab aia ad corpus. Et iō dōm est q̄ omnia ista facta sunt miraculose per virtutē diuinā. Vñ aug. dicit super Ioā. Moli corporis vbi diuinitas erat ostia clausa non obstiterunt: nille quippe non eis apertis intrare potuit, quo nascente virginitas matris inuiolata permansit. Et dionysius

et duo corpa esse simul in eodē locorū nec corpora posse penetrare poterūt simul esse in eodē loco. ¶ Et ex hoc q̄ in corpore alali non inuenīt anime glorioſe redundātia simpliciter ad Cor redundantia secundum quid, Waluit tamen autor ex ipsa dotis ratione

Universidad de Deusto
Biblioteca

hūc procedere ꝯs in illam dispntationem aliam introire.

¶ Super Arti. 3.

Opn. 3. 5. 232.

¶ In corpore vnica cōclō ꝟtra errorē eluidij, quatuor rōnib⁹ firmata. Omnia clara sunt.

¶ In rñsione ad tertiū, nota ꝓ sensu Hali rñsionem hiero. quia verissima est et ad lr̄am ꝛ fulta auctoritatibus scripture, ex allata in ka ꝛ alibi, sede a dextris meis, donec ponā inimicos tuos ꝛc. Non enim denotatur q̄ post suppositos inimicos desinet sedere a dextris Hq̄ ꝓsset dubitari an iterum q̄ ponātur suppedanei inimici sedeat, hoc est regnet quiete a dextris deuictos ad tollēdam dubitatiōnē dictum ē, sede a dextris meis donec ponā ꝛc. vt per hoc sapiens quisq; intelligeret q̄ tanto magis post sedebit a dextris dei.

¶ In rñsiōe ad tertū, vide q̄ ēt diuersiue in euāgelio situs describitur mr̄is iesu ꝛ matrie iacobi, distinguit illas mā ista a longe: ꝑma iuxta crucem describitur.

¶ Super Arti. 4.

Titul⁹ clar⁹ est. Et rō dubij est: quia nihil legitur de voto btē virginis, et ipsa eius desponsatio Hiari videtur voto virginitatis.

¶ In corpe duo sunt. primo tractat de ipso voto, secundo de rōpore voti. Quo ad ꝑmū vnica est cōclusio. Cōuenies fuit btē virginis virginitatem esse deo consecratam voto, probatur: q̄ laudabilior ē virginitas voto dicata, sic reliq; perfectionis opera. Quo ad secundum distinguuntur duo tempora ān annuntiationem. ꝑmum ān despon sationē ꝫ. Hm inter desponsationem ꝛ annūtiationem. ꝛ Hm singula tempora sic illatum rñr. Ad ꝑmū cōclō est, btā virgo ān desponsatiōnē Hsim⁹ Hz sub cōdōne virginitatē vouit. Probat: q̄ tunc virginitas erat prohibita a lege ꝛ desiderata a ꝑsona btē virginis. ꝛ q̄ ꝓhibita nō Hsim⁹ vouit, nō desideratā vouit; sub cōdōne Hdeo placēt: vt i rñsiōe ad ꝑmū explicat. Iurta Hz cōclō est. Beata virgo votū ꝛ virginitatis cū viro suo simul emisit simpliciter. ℣ Ubi sciēdū q̄ cōclō non aliter intelligit Hz ꝓbat: sed ex ijs dictis ꝓbat ꝓcedere ꝯs in illam dispntationem aliam. ¶ Super Arti. 4. Titul⁹ clar⁹ est. Et rō dubij est: quia nihil legitur de voto btē virginis, et ipsa eius desponsatio Hiari videtur voto virginitatis. ¶ In corpe duo sunt. primo tractat de ipso voto, secundo de rōpore voti. Quo ad ꝑmū vnica est cōclusio. Cōuenies fuit btē virginis virginitatem esse deo consecratam voto, probatur: q̄ laudabilior ē virginitas voto dicata, sic reliq; perfectionis opera. Quo ad secundum distinguuntur duo tempora ān annuntiationem. ꝑmum ān despon sationē ꝫ. Hm inter desponsationem ꝛ annūtiationem. ꝛ Hm singula tempora sic illatum rñr. Ad ꝑmū cōclō est, btā virgo ān desponsatiōnē Hsim⁹ Hz sub cōdōne virginitatē vouit. Probat: q̄ tunc virginitas erat prohibita a lege ꝛ desiderata a ꝑsona btē virginis. ꝛ q̄ ꝓhibita nō Hsim⁹ vouit, nō desideratā vouit; sub cōdōne Hdeo placēt: vt i rñsiōe ad ꝑmū explicat. Iurta Hz cōclō est. Beata virgo votū ꝛ virginitatis cū viro suo simul emisit simpliciter. ℣ Ubi sciēdū q̄ cōclō non aliter intelligit Hz ꝓbat: sed ex ijs

dicit in q̄dā epla, q̄ rps sup hominē operabatur ea que sunt hois: ꝛ hoc monstrat ꝙgo supernaturaliter cōcipiens, ꝛ aqua instabilis, terrenoꝝ pedum sustinēs grauitatem.

¶ Utrum mater dei permanserit virgo post partum.

Articu. 3.

Ad tertiū Sic ꝓceditur. Videt q̄ mater xpi nō permānserit ꝙgo post partū. Dr enī matth. j. Anteq̄ ꝓuenirēt ioseph ꝛ maria, inuēta est in vtero hīs de spūsctō. Nō āt eu āgelista diceret añq̄ ꝓuenirēt, nisi de ꝓuenturis: q̄ nemo dicit de nō ꝓsturo añq̄ ꝓderet. Ergo vī q̄ btā ꝙgo q̄nq; cōuenerit carnali copula cū ioseph, ꝛ ita nō ꝑmānserit ꝙgo post ptū.

¶ Ꝑ. Ibidē subditur ex hīs āgeli loquētis ad ioseph, Ne timeas mariā accipe cōiugē tuā. Cōiugiū āut ꝓsūmāt per carnalē copulā. Ergo vī q̄ q̄nq; carnalis copula interuenerit inter mariā ꝛ ioseph, ꝛ ita vī q̄ nō permānserit ꝙgo post partū.

¶ Ꝑ. Ibidem post pauca subdit. Et accepit cōiugē suā, ꝛ non cognoscebat eā, dōec pepit filiū suū ꝓmogenitū. Hoc āt aduerbiū dōec, ꝓsuevit dē terminatiū tps signare, q̄ ipleto fiat id q̄ vsq; ad illud tps nō fiebat. Verbū āut cognoscendi ibi ad coitū refert: sicut ꝛ gen. 4. dr ꝙ adam cognouit vxorē suā. Ergo vī q̄ post partū ꝛ btā ꝙgo fuerit carnaliter a ioseph cognita. q̄ vī q̄ nō ꝑmānserit ꝙgo post ptū.

¶ Ꝑ. Ꝓiogenit⁹ nō ꝓr dici nisi ā hēat frēs subsequentes: vñ ꝛ ro. 8. dr q̄s ꝓscuit ꝓformes fieri imaginis filij sui, vt sit ipse ꝓgenit⁹ i multꝫ fratri b⁹. Sz euāgelista nosīat rp̄m ꝓiogenitū matris ei⁹. Ergo hūit alios filios post xp̄m. et ita vī q̄ mr̄ xpi nō mānserit ꝙgo post partū.

¶ Ꝑ. Jo. 2. dr, post hec descēdit cap harnaū. tpe. ſ. rps ꝛ mr̄ eius ꝛ frēs eius. Sz frēs dīr q̄ ex eodē parēte geniti sunt. Ergo vī q̄ btā virgo habuerit alios filios post xp̄m.

¶ Ꝑ. Matth. 27. dr, Erant ibi. ſ. iurta crucē xpi, mulieres multe a lōge, q̄ secute erant iesum a galilea, ministrātes ei: inter quas erat maria magdalene, ꝛ maria iacobi ꝛ ioseph mr̄, ꝛ mater filioꝝ zebedei. Ur āt hec maria q̄ dr iacobi ꝛ ioseph mr̄, eē etiā mr̄ xpi: dr enī Joā. 19. q̄ stabat iurta crucē iesu maria mr̄ ei⁹. q̄ vī q̄ mr̄ xpi nō ꝑmānserit ꝙgo post ptū.

Sed ꝯ Est, q̄ dicit ezech. 44. Porta hec clausa erit, ꝛ nō aperietur, ꝛ vir nō trānsibit per eam, q̄m dīs de⁹ israel ingressus est ꝑ ea. Qđ exponēs Aug. i quodā sermone dr, Quid est porta in domo dī claula, nisi qđ maria semp erit intacta? Et qđ est homo nō trānsibit ꝑ eam, nisi q̄ ioseph nō cōgnouit eā. Et qđ est, dīs solus intrat et egredit ꝑ eā, nisi q̄. ſ. ſ. ipregnabit eā, ꝛ angelorū dīs nascet ꝑ eā? Et qđē clausa erit in eternum, nisi q̄ maria virgo est ante partū ꝛ ꝛ virgo in partu, ꝛ virgo post partum?

¶ Rñdeo Dōm: qđ absq; oī dubio detestād⁹ est error eluidij: d dicere ꝙsumpsit matrē xpi post partū a ioseph eē carnaliter cognitam, ꝛ alios filios genuisse. Hoc enī ꝓio derogat xpi ꝓfectioni: qui sicut ꝙm diuinā nām vnigenit⁹ est ꝓis, tanq; ꝑfectus ꝑ oīa filī⁹ eius: ita decuit vt esset vnigenitus matris tāq; ꝓfectissimū germē ei⁹.

℣ Scdo hic error: inuriā facit. ſ. ſ. cui⁹ sacrarium fuit vterus virginalis: in quo carnem christi formauit, vnde nō decebat q̄ de cetero violaretur ꝑ cōmixtionē virilē. ℣ Tertio derogat dignitati ꝛ sanctitati matris dei: q̄ ingratissima videret, si tāto filio ꝓrēta nō esset: ꝛ si ꝙgnitatis in ea miraculose ꝓseruata fuerat ꝙte ꝓdere vellet ꝑ carnis cubitū. ℣ Quarto ēt ipsi ioseph eēt ad maximā ꝙfusionē incōtādū: si eā quā reuelāte āgelo de. ſ. ſ. deū cōcepisse cognouit, polluere attēderet. Et tō simplr ē asserēdū, q̄ mr̄ dei sicut ꝓcepit ꝛ ꝙgo peperit, ita ēt ꝛ ꝙgo post ptū ifem piternū ꝑmansit.

Ad ꝑmū Ergo dōz, q̄ sicut hiero. dr i li. 2 eluidiū, nūq; ea tm q̄ ꝑ cogitabāt ostēdit: nec necesse ēt cogitata cū tō aliō ꝛterueneriꝫ, ne ea q̄ cogitata sūt fierēt. Sicut ſ. audeat. Añq; i portu ꝓdere nauigauit: nō intellr q̄ in portu deat postq̄ nauigauerit: sz q̄ cogitabāt i portu ꝓdere. Et eu āgelista dr. Añq; ꝓuenirēt, sueta ē ſ. ꝛto hīs de ſpūsctō. postea ꝓuenerunt: sz dū viderent ꝓuēturi, ꝓuenit ꝓceptio er q̄ fcm ē, vt vlteri⁹ nō ꝓuenirēt. ¶ Ad ſm dōz, q̄ sicut in li. de nup. ꝛ ꝓcupia. Cōiūx ioseph, vocat mr̄ dei ex ꝓpria satiōis fide, quā ꝑ ꝓcubitū nō cōgerat nec fuerat cognita. Ut. n. amb. dr sup lucā: nō ꝙgnitatis ereptio, sz cōiugii cōmixtio ꝛ nuptiaꝝ celebratio declarat. ¶ Ad tertiū dōz, q̄ rūt ꝫ nō ē ite⁹ hndū de cogne coit⁹, sz de cogne nottie. dr ch⁹. q̄ ñ cōgnit eā ioseph: añq; pareret cui⁹ fuerit dignitas ꝑ tot⁹ mūdus: q̄ quē tot⁹ mūd⁹ cape nō poterat, in angusto virginalis vteri sui sola suscepit. ℣ Quidā vō ꝫ referūt ad visus: sicut. n. moyſi cū deo colloquētis gl̄ificata ē facies, ꝛ ꝓssent ītēdere i eū filij israel, sic maria claritate ꝙtur, ꝛ obūbiata, cognosci nō poterat a ioseph donec parereꝛ ꝓpt. aūt a ioseph agnita ꝛuenit ꝙpē factei, ñ tactu ubidinis. ꝙcedit ꝫ eē ite⁹ cōfitēdū de cogne coit⁹: sz dr ꝙ vsq; vī scripturis dupl⁹ ꝓt ite⁹. ¶ Añq; n. designat certū tps. gat. 3. ꝓ tragressionē lex posita ē, donec ꝛueniret semē cui ꝓmissa erat. Añq; vero signat ifinitū tps: scd⁹ illo ꝓs. oculi nr̄i deū nr̄z donec misereat nr̄i. ex q̄ nō ē ite⁹ deū, q̄ ꝓst ipsum, oculi auertāt a deo. Et sz hūc modū loquēdi ſ. db⁹ posset dubitari, ſi scripta ñ fuissent: cetera ꝫ nō ire derelinquūt. Et ſm ꝫ euāgelista dr matrē dei nō esse cognitā ꝛ vīro vsq; ad ꝓtū: vt multo magꝫ ite⁹ ligam⁹ cognitā ñ fuisse ꝓtū. ¶ Ad quartū dōz, q̄ mos diuinarū scripturarū ꝛ ꝑ genitū vocēt nō solū eū quē fratres sequūt, sz eū q̄ ꝓmo. Alioquin si nō ē ꝓiogenit⁹ nisi quē sequūt frātres ꝛ ꝑdē gē. ꝓiogenita nō debēt q̄diu ꝛ alia fuerit ꝓcreata. falsū: cū itra vnū mēsē ꝓiogenita redimi mādent sed ¶ Ad dntū dōz, q̄ ēdā sic hiero. dr sup matth. frēs dīr vroꝛ ioseph filios suspicāt. Nos aūt frēs dīr nō filios Quatuor eīm modis i scripturꝫ frēs dīr. ſ. nā, gēte, affectu. Añ frēs dīr dicti sūt, ñ ꝫ nāz, ſſi ab eadē matre fm cognitionē ſſi cōsanguinei eius exīstes. Joseph aut hiero. dr ꝫ eluidiū, magis credēd⁹ ē ꝙgo pmā fuisse: q̄ rē hūisse ñ scribit, ꝛ fornicatio in sctm virū ñ cadit. ¶ dōm, q̄ maria q̄ dr iacobi ꝛ ioseph mr̄, ñ intelligit eē euāgelio nō ꝓfecit notari, nisi cū cognommatiōe hui⁹ cuius filī⁹ est iacob⁹ minor, qui dictus est frater dom

¶ Utrum mater dei virginitatem vouerit.

Ad quartū Sic ꝓcedit. Ur q̄ mr̄ dei erit apud te sterilꝫ vtriusq; ser⁹. Sterilitas ꝙgnitatē. Ergo ꝙuatio ꝙgnitatis erat ꝫ ꝓcepta. Sz ad huc lex vet⁹ hebat statū añq; rps nascer nō potuit licite btā virgo vouere ꝓ tpe illo. ¶ Ꝑ. Apls dr ad cor. 7. dr. De ꝙgib⁹ aūt ꝓceptū dīi nō habeo, ꝓsilij a rpo debuit ichoari, q̄ ē finꝫ legis: ꝛ ꝓ cit ro. 10. Nō ꝙ ꝙueniēs fuit q̄ btā virgo votū virginitat teret. ¶ Ꝑ. Apls dr ꝓme ad tim. ſ. q̄ vouētib⁹ cā lū nubere, sz ēt velle nubere dānabile est. Sz mater ꝓctm dānabile ꝓmisit: vt supra habitū ē. Cū ꝙ despōsat

Sed ꝯ Est, q̄ aug. dr i li. de scta ꝙgitate. Annūtia maria rñdit, q̄nō fiet istd, q̄m virū nō cog

Ad ꝓfecto nō diceret, nisi ꝓius se virginem deo vouis

¶ Rñdeo dōz, q̄ſſ ita ꝓte hītū ē, ꝓfectiōꝫ opa mag dalia si ex voto celebrēt. ꝙgitas āt i m

dictis ꝓs relinquit: ex eo enim quod ante desponsationem non vouit simpliciter, da ꝓhibitum erat: ꝛ vir ginitatē quandoq; vouit simpliciter, q̄ laudabilior ꝙgnitas est matri dei tribuenda: ꝛ ante annuntiationē vouit simpliciter: q̄ aliter nō dirisset, quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco nec actu nec potentia, propter votum (vt aug. hinc accipit) ꝛ coniugata nō potest vouere ꝙginitatem sine consensu viri sui, nisi post christum dissoluendo matrimonium nō ēs ꝓmissum: ꝛ religionis professionē, qđ tunc locum non habuit sequit qđ ꝓba ta virgo ante annuntiationem ꝛ cognouit deo placere q̄ virginitatem vouereꝛ simpliciter, ꝛ de ꝓsensu ioseph ꝙginitatē vouerit. Valde aūt rationi ꝓsentaneū est vt sctūs ꝓponsus ꝓcedēs sponsę q̄ manente virginitatem vouereꝛ, ipse quoq; virginitatem simul vouerit: pensata ꝓpter ea, q̄ hoc inspirare ꝓpsi ioseph quasi debebat. Ut virgo virginum, virginem quoq; comitem scrutatoꝛq; fuisset plena gratia: cui hec gr̄a in filio ꝓmittebat. Ur virgo virginum maxime scōm rectam ōnē desideꝛare debebat. Et ꝓpter in litera ꝙ cum ioseph ante annuntiationē ꝙginitatē vouit simpliciter vouit.

¶ Sup. q. 29. Arti. 1.

Ad ꝓmū Ergo dōm, q̄ qꝛ (emuit. videbat esse lege ꝓhibitum q̄ dare operā ad relinquendū semen super terrā, ꝛō non simpliciter ꝙginitatē vouit deo genitrix: sed sub conditione si deo placeret. Postq̄ aūt ei inotuit ꝫ esse deo acceptū, absolute vouit anteqū ab angelo annuntiaret.

¶ Ad 2ᵐ dōz, q̄ sicut gr̄e plenitudo ꝓfecte quidē fuit in xpo, ꝛ tñ aliqua ei⁹ inchoatio ꝓ cessit in matre: ita ēt obseruatio ꝓsiliorū, que per gr̄am dei sit, ꝓfecte qdē incepit in xpo, sz aliquo mō fuit inchoata in ꝙgine mr̄e eius.

¶ Ad 3ᵐ dōm, q̄ verbum illud apls est intelligendum de illis que absolute ꝓstituerez vouent. Quod quidem mater dei non fecit antequā ioseph desponsaretur: sed post desponsationem ex commun voluntate simul cum sponso suo votum virginitatis emisit.

¶ De desponsatione matris dei. Mō. 29.

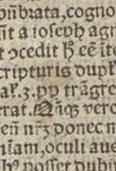

Deinde Cōsiderandū est de despōsatione matris dei. ¶ Et circa ꝫ ꝙruntur duo. Primo vtrū xpc ō debuerit de despōsata nasci. Scdo vtrū fuerit verū matrimoniū ꝛter mariā matrē dīi ꝛ ioseph.

¶ Utrum christus nasci debuerit de virgine desponsata.

Articu. 1.

Ad ꝓmū Sic ꝓceditur. Ur debuerit de ꝙgine despōsata nasci. Despōsatio. n. ad carnalez copulā ordinat. Sed mr̄ dīi nūquā voluit carnali copula viri vt: q̄ hoc derogaret virginitati mentis ipsius. Ergo non debuit esse de sponsata. ¶ Ꝑ. Ad xpc ex virgine nasceret. miraculum fuit. vñ aug. dicit in epla ad volusianū. Ipsa dei virtꝰ q̄ inuiolata mr̄is virginea viscera, mēbra infantis eduxit: q̄ post ea ꝙ clausa ostia, mēbra iuuenis introduxit. hic ſ. rō drīt, nō erit mirabile: si exemplū ꝓfirmationem fidei, vñ debēt esse manifesta. Cū igit per despōsationē ꝫ miraculū fuerit obumbratū, vt non fuisse ꝓueniēs qđ xpc de despōsata nasceretur. ¶ Ꝑ. Ignati⁹ martyr, vt hiero. dicit sup Mat. hanc cām assignauit despōsatiōis mr̄is dei: vt partus ei⁹ diabolo celaret, dīi eū putat nō de ꝙgine, sed de vxore natum. Que qdē causa nulla esse videt: tū q̄ diabolus ea q̄ cotidiane fiūt, ꝓspicacitate sui sensus cognoscit: tū etiaz q̄ postmodū ꝓ multa euidētia signa ō mones aliāliter xpm cognouerunt. vñ dr mar. 1. q̄ hō in spū imūdo exclamauit dicēs, qđ nobis ꝛ tibi Jesu nazarene, venisti añ tps ꝓdere nos: scio q̄ sis sctūs dei. Nō ergo videt conueniēs fuisse qđ mater dei esset despōsata. ¶ Ꝑ. Aliam rationē assignat hiero. ne lapidaretur mr̄ dei a iudeis, sicut adultera. Hec aūt ratio nulla esse videt: si enī non esset despōsata, non posset de adulterio condemnari. Et ita non videtur rationabile fuisse, quod Christus ō despōsata virgine nasceretur.

Ad ꝓmū Sic ꝓceditur. Ur debuerit de virgine despōsata nasci. Ꝓphetia. n. ad carnalez copulā ordinat. Sed mr̄ dīi nūquā voluit carnali copula viri vt: q̄ hoc derogaret virginitati mentis ipsius. Ergo non debuit esse de sponsata. ¶ Ꝑ. Ad xpc ex virgine nasceret. miraculum fuit. vñ aug. dicit in epla ad volusianū. Ipsa dei virtꝰ q̄ inuiolata mr̄is virginea viscera, mēbra infantis eduxit: q̄ post ea ꝙ clausa ostia, mēbra iuuenis introduxit. hic ſ. rō drīt, nō erit mirabile: si exemplū ꝓfirmationem fidei, vñ debēt esse manifesta. Cū igit per despōsationē ꝫ miraculū fuerit obumbratū, vt non fuisse ꝓueniēs qđ xpc de despōsata nasceretur. ¶ Ꝑ. Ignati⁹ martyr, vt hiero. dicit sup Mat. hanc cām assignauit despōsatiōis mr̄is dei: vt partus ei⁹ diabolo celaret, dīi eū putat nō de ꝙgine, sed de vxore natum. Que qdē causa nulla esse videt: tū q̄ diabolus ea q̄ cotidiane fiūt, ꝓspicacitate sui sensus cognoscit: tū etiaz q̄ postmodū ꝓ multa euidētia signa ō mones aliāliter xpm cognouerunt. vñ dr mar. 1. q̄ hō in spū imūdo exclamauit dicēs, qđ nobis ꝛ tibi Jesu nazarene, venisti añ tps ꝓdere nos: scio q̄ sis sctūs dei. Nō ergo videt conueniēs fuisse qđ mater dei esset despōsata. ¶ Ꝑ. Aliam rationē assignat hiero. ne lapidaretur mr̄ dei a iudeis, sicut adultera. Hec aūt ratio nulla esse videt: si enī non esset despōsata, non posset de adulterio condemnari. Et ita non videtur rationabile fuisse, quod Christus ō despōsata virgine nasceretur.

Sed ꝯ Est, q̄ dicit Mat. ſ. Cū esset despōsata mr̄ ei⁹ maria ioseph. ꝛ luc. 1. Missus est gabriel angelus ad mariam virginē despōsatam viro, cui nomen erat Joseph.

Rñdeo Dōm, q̄ ꝓueniēs fuit xpm de despōsata ꝙgine nasci: tū ꝓpter xpm ipm, tū ꝓpter mr̄em, tū ēt ꝓpter nos. Propter ipm qdē xpm ꝙdruplici rōne. Primo qdē, ne ab infidelib⁹ tāq; illegitime nat⁹ abhorreret. vñ amb. dr sup luc. Quid iudeis, qđ hereditem mr̄is pudore dubitare. Sciebat. n. tenerā eē ꝙginis verecundiā, ꝛ lubricā famā pudoris: nec putauit ori⁹ sui fidē, mr̄is intuitu ꝓfruendā. Sciēdū tñ, q̄ miraculoꝝ dei qđā sunt de qb⁹ est fides: sicut miraculū virginei pr⁹, ꝛ resurrectiōis dīi, ꝛ ēt sacramenti altaris. Et tō dīs voluit ista occultiora eē, vt fides eoꝝ magis meritoria eēt. Quedā vō miracula sunt ad fidei ꝓbationē ꝛ ista dīt eē manifesta. ℣ Aldz^m dōz, q̄ sicut aug. dr i. 3. de tri. dia bol⁹ multa ꝓt dici q̄ virtute sue nāe, a qbus tū ꝓhibet virtute diuina, mr̄em dei nō fuisse corruptā ſz ꝙginē: ꝓhibebat tū a deo cognoscere modū ꝓtus dīni. Nō āt post modū eū aliāliter cognouit diabol⁹ eē filiū dei, nō obstat: q̄ tā tps erat vt xps suā virtutē ꝛ infantia ꝓtebat ꝑ ire ꝛ ꝑsecutionē ab eo concitatā, q̄ pateret. Sed in q̄ xps nec pati disposuerat, nec virtutē suā ostenderet, ꝛ infantib⁹ se simulē exhibebat. Unde leo papa in sermone de epipha nia dr, q̄ magi inuenerūt puerū iesum quātitate paruū aliene te discretū. amb. tū sup luc. vī hoc magis referre ad mēbra diaboli. Dimissa. n. hac rōe. ſ. ō fallēdo principē mūdi, subdit. Sz tū ta deheditat ꝓ q̄ sclarib⁹ vanitatib⁹ occupant, scire diuina ñ ꝑt. ¶ Ad 4ᵐ dōm. q̄ iudicio adulterarū lapidabat fm legem nō solū illa q̄ iā erat despōsata vl nupta: sz ēt illa q̄ i domo ꝑtis custodiebat vt ꝙgo q̄nq; nuptura. Unde dicit deute. 22. Si nō est i puella inuēta ꝙginitas, lapidib⁹ obruent eā viri ciuitatis illi⁹, ꝛ moriet ur: q̄ fecit nefas in israel, vt fornicaret in domo ꝑtis sui. ℣ Uel ꝓt dici fm quosdā, q̄ btā virgo erat ō sturpe aaron: vnde cerat cognata helisabeth, vt dr luc. ſ. Virgo āt ō gñe sacerdotali, ꝓhēsa fuerit i stupro, ꝛ violauerit nomē ꝑtis sui, flammis eraretur. ℣ Quidā referunt verbū hiero. ad lapidationem infamie.

Universidad de Deusto
Biblioteca

in potẽtia: q; potẽtia aũt est cõditio diminues (cõiũctio. n. in potẽtia nõ est cõiũctio: sicut nec rex in potẽtia é rex) sed ẽ ꝑsentia ꝛ copulã ꝓiungalẽ, nõ sit cõsensus i copulã carnalẽ. Nõ vero ẽ cõsensus sic ꝺdonar⁹ in copulaz carnalẽ non ꝓdicat metali virginitati, est; cõsensꝰ iste tã formaliter ꝺ materialiter ẽ ad obediẽdũ deo ꝛ copulã carnalẽ nõ nisi ꝑ materia remota ꝛ tali cõdone vallatã h3 vt opp⁹ nõ liceat hre i ꝓposito. ꝑ Ad cui⁹ evidẽtiã sciẽ opz, q; 2ꝝ intelligi potest illa cõditio si deo placuerit. primo secũdũ cõem locũdi vsum: et sic fola negõne bene placuit deꝰ expectat ꝺ, q; deus sinat illũ fieri. ꝛ sic loq̃tur apl's iacob⁹ in suacano. c. 4. vt dicatis si ꝺus voluerit. Et talis ꝺdo est cõissima est. ꝺ ꝑ nõ adiecta, ꝙginitatẽ ꝙ metalẽ aufert ꝓculdubio a se consentiẽte in copulã carnalẽ. ꝛ ꝓpea nõ fit itelligit i ꝓposito btẽ ꝝgis si deo placuerit. 2º sumiꝑ placere ꝙ iubere acsi dictũ eẽt si deꝰ iusserit. ꝛ sic sumiꝑ in ꝓposito. Rõnabile ꝓcedẽt: vt q̃ cõcepat ꝝginitatẽ votũ diuinũ inspiratiõe aĩ despõsationẽ. ſi nisi diuo iussu cõceperit quoqz soluẽdũ. Et pte ſqdẽ in tota vita aĩriore tam familiarẽ spũsancti curã ac solicitudinẽ de vita ac operib⁹ eiꝰ, vt potẽ q̃ nũqꝫ ẽt venialiter peccabat: certe si ꝺ hũpsl polliceri poterat perficiẽdã inspiratiõnẽ de ꝝginitate ꝛ legẽ moysi, nisi deus illud inspirãdo vl nunciãdo iuberet. Talis aũt cõditio subdens ꝓpositi sui opꝰ ꝺuit nõ ꝓcepto, trãsferꝛt cõsensum i opꝰ sui ꝓpositi: vt pateꝛ exemplariter. Quicunqꝫ. n. ꝑf cõsentit in occisionẽ ꝓpũ filij si deꝰ iusserit, nõ ꝓpea cõsentit in mortem filij: ꝛ si sin crimonialis virgo cõsentit i nuptias si deꝰ iusserit, nõ ꝓpter hoc consentit in nuptias.

Sic aũt btã ꝝgo consensit ꝺditionaliꝛ i carnalem copulam si deo placuerit beneplacito ꝓcepti. Credendũ quoqz nihilominꝰ est, q; etiã hic sic cõditionatus cõsensus in carnalem copulam, nõ actu sed habitu tñ fuerit in beata ꝝgine. Et ratio est: q; nullus actus superfluus fuit in ea: hinc aũt ꝓsensus in actu superfluus fuisset, vtpote carens necessitate ꝛ pietate. Nam ad mentis sue rectitudinẽ fat erat habere hunc actũ in habitu, hoc est in ꝓparatiõe animi. ꝛ fm animi ꝓparationẽ intelligendum est quicquid a sacris doctoribꝰ dicitur de beate virginis cõsensu cõditionato in copulam carnalem: cõmittendo suã causam diuino arbitrio. Proceꝛ enim ꝓ virginitatis perseuerãtia actualiter fundebatꝛ sed ad oppositum ꝓparatio sola animi conditionata (vt dictum est) erat absque actuali consensu quantũcunqꝫ conditionato.

¶ Super articulum secundum.

Ista corpe duo fuit, primo declarat in cõi vñ ꝛ quotuplꝰ matrimoniũ dicatur verũ. secõ rñdet in particulari de hoc cõiugio. Quo ad primuz, dicit cõiugiũ verũ ex sua perfectione: ꝛ q; ꝑfectio est duplex, prima ꝛ secũdaz. Diꝛa qdẽ rei ꝑfectio ꝓsistit in ipa forma, ex q̃ spẽs sortit. Scda vo ꝑfectio cõsistit in operatione rei, ꝑ quã res aliquaꝝ suũ finẽ attingit. Forma aũt mrimonij ꝓsistit in quadã indiuisibili cõiũctiõe animoꝝ, ꝑ quã vn⁹ ꝙiugũ idiuisibiliter alteri fidẽ seruare tenet. Finis aũt mrimonii est ꝓles gñanda ꝛ educãda. Ad q̃m primũ puenit ꝑ concubitũ cõiugalẽ, ad fm ꝑ alia opa viri ꝛ vxoris, ꝺbus sibiꝫ nicẽ obsequunt ad ꝓlem nutriendam.

¶ Sic igit dõm est, q; ista ꝺ gestata perfectionẽ, omnino ver fuit mrimoniũ virginis matris dei ꝛ ioseph: q; vterqꝫ cõsensit in copulã legalẽ: nõ aũt exꝑsse in copulã carnalẽ, nisi sub cõditiõe si deo placeret. Aũ et angel⁹ vocat mariã cõiugẽ ioseph, dicẽs ad ioseph matth. j. noli timere accipe mariã cõiugez tuã. Nõ exponẽs aug. i lib. de nuptijs ꝛ ꝓcupia ꝺ. Nam vocat ex prima desponsatiõis fide: quã cõcubitu nec cognouerat, nec fuerat cognitur⁹. Quãtũ vo ad secũdã ꝑfectionẽ, q̃ ẽ ꝑ actũ mrimonij: si h referatur ad carnalẽ ꝓcubitũ, ꝙ quẽ ples gñat, nũ fuit illo mrimoniũ ꝓsũmatũ. Aũ amb. dicit sup luc. Nõ te moueat q; frequẽter mariã scriptura vocat cõiugẽ: nõ eñ ꝝginitatis ereptio, sed cõiugij testificatio, ꝛ nuptiarũ celebratio declarat. Habuit tñ illo mrimoniũ et sedaz ꝑfectionẽ q̃tũ ad ꝓlẽ educationẽ. Aũ aug. ꝺ li. de nuptijs ꝛ ꝓcupia. Dñe nuptiaꝝ bonũ impletũ est i illis parẽtib⁹ xꝑi, ꝑles, fides ꝛ sacrm, ꝓlẽ cognoscim⁹ ipm dñm iesum: fidẽ: q; nullũ adulteriũ: sacramẽtũ, q; nullum diuortiũ sol⁹ ibi nuptialis ꝙcubitus nõ fuit.

Ad ꝓmũ Ergo ꝺ dõm, q; ꝓpitio maritũ ab actu matrimonij ꝓsũmati. Ad 2z ꝺ dõm, q; nuptias hiero. vocat nuptialẽ ꝙcubitũ. Ad tertiuz dõm, q; sicut chry. ꝺ sup matth. beata ꝝgo sic fuit desꝑsata ioseph, q; ẽt eẽt domi habita. Nã sicut i ea q̃ in domo viri ꝙcipit, intelligit ꝙceptio nãlis, sic i ea q̃ extra domũ concipit, est suspecta ꝓiũctio. Et ita nõ eẽt sufficienter ꝓuisum fame btẽ ꝝgis, ꝑ hoc q; fuit desꝑsata, nisi ẽt fuisset ꝺ habita. Aũ qõ ꝺ, ꝛ nollet eã traducere, melius intelligitur i. nollet eã diffamare in publicũ: q̃ ꝑ itelligatur de traductiõe in domũ. Aũ ꝛ euãgelista ꝰubdit: q; voluit occulte dimittere eam. Quãuis tũ eẽt domi hita ꝓp ꝓmã desꝑsata tiõis fidẽ: nõ ꝺ tũ interuenerat solẽnis celebratio nuptiarũ ꝓp qõ ẽt nõ ꝺ carnaliter ꝙuenerãt. Aũ sicut chry. dicit nõ dicit euangelista anteq̃ ꝺduceret in domũ sꝑsi: eteñ intus erat. Consuetudo enim fuit veteriꝫ, multoties in domo desponsatas hre. Et io etiam ãgelus dicit ioseph, ne timeas accipere mariam cõiugem tuã. i. non timeas nuptias ei⁹ solẽniter celebrare. Licet alij dicant q̃ non dũ erat in domũ inducta, sed solũ desponsata. Primum tñ magis consonat euangelio.

In titulo se me est de necessario ad finẽ sine q̃ nõ bñ ꝓcedit ad finem: sicut equus necessarius est homini debili ituro ex germania romaz: nõ de necessario simpliciter vel necessario sine quo nõ ꝓt perueniri ad finem. Mã cõstat q; neq; simpliciter necessaria est annuntiatio: neq; ꝓpter ꝺfectoria, neq; sicut nauis ad transeundum mare: neq; poterat incarnari verbum dei absq; ꝓuia annũtiatione. Sed an fuerit necessaria annũtiatio, ita q̃ sine illa ꝓuia nõ bene fuisset facta incarnatio, queritur. ¶ In corpe vnica est cõclusio. Cor⁹ gruũ fuit beate virgini annuntiari q̃ esset christum concepturа. Ubi nõ quod necessitas cõgruitatis rñdet quẽsio. ꝓbatur cõclusio quadrupliciter. Et omnia in litera clara sunt, duobus notatis. Primum est in prima ratione: quod quia diuina ꝓuidẽtia disponit omnia suauiter, quemadmodum conceptio naturalis hominũ ꝓuenitur a mentis opere quo homines ad ꝙcipiendũ per generationis actũ cõueniunt: ita btã virgo in vtero cõceptura debuit ꝰpplere ꝺ, q; ꝓ ꝓpm ad ꝓpheticã cõmunicationis ꝺ ꝓphetia communia nõ ꝺ tãm q; cõueniat nisi ꝓphetie cõmunicãti. Secundum est in ratione ꝓpter quam ꝺ virgo debuit annuntiari, scilicet ꝓpter reuerentiam matris dei. Et ita ꝺ ꝛ vtero ꝓceptura de ꝰpsto, in mente erat ꝓpus mouẽda, vt ꝓpius cõciperet in mente q̃m ex vtero, sicut etiã aliemes ꝓius cõcipiunt in affectu q̃m in vtero. Alterum est in scda ratione: q; maior certitudo huius mysterij in btã ꝝgine cãta est ex ꝓuia annuntiatione q̃m si non aut post fuisset de hoc instructa: quia ꝓioritas annũtiationis artentã illã reddebat ad actum primuz huius mysterij, ad qõ non aduertisset, aut non ita aduertisset si non fuisset ꝓius sibi nuntiatum. Attentio autem ꝛ eleuatio mentis maioz certioꝛẽ reddit. ¶ In responsione ad ꝓmum: cũ audis ꝓpheticã ꝓdestinationis cõpleri sine nõ arbitrio causante: non intelligas q̃m ab arbitrio nõ excludi cãlitatẽ circa q̃ ꝓdestinatio. Iq̃m ꝺ falsum esset: cũ⁹ fidẽ nõ arbitrio multa ꝓdestinata opa. Sz excludi cãlitatẽ ꝓuiã rem cõpleuit ꝑ opꝰ ad ꝓpheticã cõmunicationis nõ ꝺ tãm q; cõpleat, sed relinqꝛ nõ arbitrio virtus ꝓtẽ ve ꝛ. q; em cõmunicat non ꝺ: Iq̃ si nos ꝓseueramus in malo, nosipsi decerſim⁹ cõmunicare nõ arbitrio ꝓpheticationis cõpleri ꝺ. Sz q̃ predestinatũ perducit ad destinatũ terminũ: ꝛ io ꝓphetia ꝓdestinationis cũm in se importat cõplemẽtũ ꝛ nõ relinqt

¶ Utrum annũtiatio beate virgini fieri deburerit per angelum. Artic. 2.

Ad scõm Uꝺ q; beate ꝝgini nõ debuerit annũtiatio fieri ꝑ angelum. Supremus est angelis fit releuatio immediate a deo: vt ꝺ dion. ꝺ. 7. c. cel. hiera. Sz mater dei est super oẽs angelos exaltata. Ergo vꝺ q; immediate a deo debuerit sibi annuntiari incarnatiõis mysterium, ꝛ nõ per angelum.

¶ Si in h̃ opoꝛebat fuari cõem ordinez, fm quẽ diuina hoib⁹ ꝑ ãgelos reuelanꝫ, sic; diuina ad mulierẽ ꝑ virũ deferũtur. vnde et apl's ꝺcit. 1. ad cor. 14. Mulieres i ecclesijs taceãt: si qd aũt volunt discere, domi viros suos interrogẽt. Ergo vꝺ q̃ ꝺ btẽ virgini debuerit annũtiari mysteriũ incarnatiõis per aliquem virũ: ꝑsertiz q; ioseph vir ei⁹ sup h̃ fuit ab angelo instructus: vt legit Matth. 1.

¶ Nullus põt ꝙgrue annũtiare q̃ ignorat. Sed ettam supremi angeli non plene cognouerunt incarnationis mysterium. vñ dicit ꝺion. 7. c. cel. hierar. ex cuiꝰ persona esse intelligendam questionez, que ponitur Isa. 63. quis est iste qui venit de edom? Ergo vꝺ q; p nullũ ãgelũ potuit cõuenienter annũtiatio incarnatiõis fieri. ¶ Maiora sunt per maiores nũtios annũtiãda. Sz mysteriũ incarnatiõis ẽ maximũ iter oĩa q̃ p ãgelos fiũt hoib⁹ annũtiata. Ergo vꝺ q; si aliquẽ angelũ debuit annuntiari, q̃ ille debuerit esse de supremo ordine. Sz gabriel nõ est ꝺ supremo ordine: cũ sit ꝺ ordine archangelorꝫ, qui est penultimus, vnde ecclesia cantat, gabrielem archãgelũ scimus diuinitus te esse affatuz. Nõ ergo hmõi annuntiatio ꝑ gabrielem archangelum conuenienter facta est.

Sed ꝛ Est, q; ꝺcitur luc. j. Missus est gabriel angelus a deo ꝛc.

Rñdeo Dõm, q; conueniens fuit matri dei annũtiari q̃ esset rp̃m cõcepturа. ꝛ io qdẽ, vt seruaret cõgruũ ordo conuenientiꝰ filij dei ad virginẽ: vt ꝺ. s. pius mens ꝺ ipo instrueret q̃ carne eũ cõciperet. Aũ Aug. ꝺcit in li. de ꝝginitate, beatior est maria ꝙcipiẽdo fidẽ rp̃i, q̃ concipiẽdo carnem rp̃i. Et postea subdit, mirũa ꝙiunctas nihil ne gesset. ꝛ 2º vt posset esse certior testis huiꝰ sacramẽti, qui sup h̃ diuinit⁹ erat instructa. ꝛ 3º vt voluntaria sui obsequij munera deo offerret: ad qõ se ꝓptã obtulit dicens, ecce ancilla dñi. ¶ 4º vt ostẽderetur esse q̃d natura, ꝛ io ꝑ annũtiationẽ expectabat ꝺsensus virginis, loco totius humane nature.

Ad ꝓmũ Ergo dõm, q; prophetia predestinatiõis cõpletur sine nostro arbitrio causante: non tñ sine nostro arbitrio ꝺsentiente. ¶ Ad scõm dicẽdũ, q; beata virgo exꝑssam fidẽ habebat incarnationis future: sed cũ esset humilis, nõ tã altam de se sapiebat, ꝛ ideo sup hoc erat instructa.

¶ Ad tertiũ dicendũ, q̃d spiritualem conceptionẽ rp̃i q̃ est per fidẽ, precedit annũtiatio que est per fidei ꝓdicationẽ; fm q; fides est ex auditu: vt ꝺ ro. 10. Nec tñ propter hoc aliqs ꝓ certo scit se gratiam habere: sed scit veram fidem esse quam accepit.

illud optimi nostri arbitrij. Et ꝓpterea nostrũ arbitriũ ꝛ libere cõcurrat ad predestinationis cõplementũ: quia tñ non est causa huius cõplementi, sicut in cõmixtionib⁹ ꝛ est ꝙcausa ꝛ subcausa respectu predestinationis: ideo sine nostro arbitrio causante cõpleri dicitur ꝓphetia predestinationis. 5. dist. 5. q. 3. ar. 2. q. 1. ꝛ. 2.

¶ In rñsione ad secũdũ, distingue inter fidem incarnationis future absolute, et ex marie. Et vide q; beata virgo habebat expressam fidem future incarnationis: sed non habebat fidem explicite quod ex se futura esset incarnatio: sicut modo credimus explicite quod incarnatus est ex maria. Communis aũt rario ex parte rei credite, quare tunc nõ erat fides huius conditionis explicita est: quia nondum erat aperte ꝓmulgatum, q; ex ipsa maria futura esset incarnatio. Singularis autez ratio ex parte ipsius beate virginis fuit: q; ipsa erat humillimaz nec tam celsa de se cogitabat: vt in litera dicitur.

¶ Super arti. 2m.

Ista corpe vnica conclusio. Conueniens fuit annuntiari p angelũ ꝛc. Probatur tripliciter. Omnia clara sunt in litera.

¶ In responsionibus ad primum ꝛ secundũ aduerte discretionem: dum quo ad ordinem ꝰtructionis humane mediantibus angelis, beata virgo lege cõi subijcitur: quo ad ordinẽ vo instructionis mulierum a viris, beata ꝝgo a cõi lege excipitur. Opz ergo prudentem esse doctorem ad occurrentium rationes discernẽdas: vt sciat in quo cõicat cũ aliqe, et in quo eximitur ab his q̃ oibus aliqs communia sunt.

¶ In rñsione ad quartum aduerte q̃ quãtus sit ad magnitudinẽ annuntiande persone filij dei incarnati de speciẽ, sup; omnes seraphinos debuisse ãnũtiare: q; tñ annuntiare dr vbũ infra in titulatione officij annũtiatis claudit, non debuit aliqs ex ꝺputoe ad annũtiãdũ mitti ad annũtiãdũ vt ꝓia suanit a dina puidentia disponeret, ꝛ ppea nõ debuit ꝓmo seraphin⁹ annũtiare ꝛ sup in⁹ inter archãgelos.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Super arti. 3m. Iulius simul querit quia et proprie quid de corporali apparitione, an scilicet fuerit et quare fuerit apparitio visibilis: vtrumq; essi importat ritualis quæres an debuerit apparere corporaliter.

¶ In corpore ad vtrū ḡ sit responderi. Angelus apparuit corporaliter et hoc conuenienter. Probatur tripliciter. Omnia clara sunt in litera. Quia tamen moderno tempore, audita est noua quædam presumptio, dicens apparitionē istā non esse visibilem, sed intelligibilem tantū fuisse: aduertendum quod vltra ambrosij dugu. chry, autoritatem autoritatem (vt in litera dicitur) euangelij text⁹ pre se fert corporalem visionez fuisse. Tum ex descriptio de angelo: quoniā de scribit primo ipm zacharie apparuisse stātem a dextris altaris: 2stat aūt ḡ stare a dextris altaris, corp⁹ alez sitū ōt. Et ꝑinter subdit ḡ missus est in ciuitatē galilee, z ingref sus ē ad ḡnē. exercitati aūt in sacris literis sciunt ḡ hmōi verba ingressus ē ad regē, ad talez ꝛc. corporalē motū significare consueuerunt. Et subdit de sermone eiꝰ z colloquio cū brā virgine: z tādē ḡ discessit ab ea: ḡ ēt corpalē motū figit. Tuz ex descriptis de brā ḡne: qm describit turbata turbatione timoris: vt ꝑz ex eo ḡ angelus dixit ei post, ne timeas maria: turbatio autē timoris ad ptem spectat sensitiuam z rursus turbatio prima timoris in sermone angeli describit accidisse. Etem si intelligibilis tm fuisset sermo qui audiēs mēte tm intellegibilez spūalis fuit de sermone eleuata supra se sit, nō timuisset in pre inferiori. Tū ex ꝓgressu in ipsa descriptione describit enim prio audisse, deinde turbari, tertio cogitare, z quarto fanari ab ꝛgelo notari cōsortare, ne timeas maria. hic est ordo hic progressus ad corpales actus audituꝰ, affectꝰ sensitiui, et cogitatiue ptis simul cū intellectu, z nāle remediū mālium nr̄z passionū clarissime spectat. Sunt ēt ad hoc rōnes in lr̄a allate multum ꝛgentes ꝑm subiectā

3.di.3.q 3.ar.1.q 3.

a ssūptione, btā ḡgo maria vera estimatione a dubsdaz gñalib⁹ excipit: qz nec conceptus mlkiplicauit nec sub viri.i. marti ptāte fuit, q̄ integerrim⁹ s viscerib⁹ de spūsctō rōm suscepit. Et iō nō debuit mediāte viro instrui de mysterio incarnatiōis: sed mediāte angelo. Propter qō ēt ipsa ꝑnus est instructa q̄ toseph: nā ipsa istructa ē aī ꝛceptū, toseph āt post eiꝰ cōceptū. ¶ Ad tertiuz dōm, ḡ sicut ꝑz ex auctē dionis. iducta, angeli icarnatiōis mysteriū cognouerūt: s tū iterrogabāt: ꝑfecti⁹ scire cupiētes a ꝛpo huius mysterij rōnes, q̄ sunt incōprehēsibiles oi creato itellectui. Aūn maxim⁹ dicit, ḡ angeli nouerint futurā incarnationē, ābigere nō oz. Latuit āt eos inuestigabilis dīi ꝛceptio atq; mod⁹: q̄liter tot⁹ in genitore, tot⁹ manebat in oibus necnō z in virginea cellula. ¶ Ad quartum dōm, ḡ qdā dicūt gabrielē fuisse de supmo ordie ãgelox: pp qō greg. dicit sūmū ãgelū venire dignū fuerat, q̄ sūmū oium nūtiabat. Sz ex hoc nō hr̄ ḡ fuerit sūm⁹ inter oēs ordines, s respectu angelox: fuit em de ordine archãgelox. Aūn z ecclesia cū archãgelū nominat: z gre. ipse dicit in hom. de centū ouibus, ḡ archãgeli dr̄, q̄ sūma annūtiāt. Satis est ḡ credibile, ḡ sit sūm⁹ i ordine archãgeloū. Et sicut gre. dicit, hoc nomē officio suo cōgruit: gabriel em dei fortitudo nolat. Per dei ergo fortitudinē nunciādus erat, q̄ virtutū dōs z potens in prelio, ad debellandas potestates aereas venebat.

¶ Utrū angelus annuntiās debuerit beate virgini visione corporali apparere. Ar. 3.

D tertiū Sic ꝓceditur. Videt ḡ angelus annūcians nō debuerit virgini apparere visione corporali. Dignior⁹ em̄ est itellectual⁹ visio q̄ corpalis: vt aug. dicit. 12. sup gen. ad lr̄az. Et ꝑcipue ipsi angelo est magis ꝓueniens: nā visiõe itellectuali vr̄ angel⁹ in sui ꝑba, visiõe aūt corpali vr̄ in assūpta figura corpea. Sz sicut ad annūtiādū cōceptū diuinū decebat venire sūmū nūtiū, ita ēt vr̄ ḡ decuerit eē sūmū gen⁹ visiōis. Ergo vr̄ ḡ ãgelus annūtiās apparerit ḡni visione intellectuali. ¶ Ō. Uisio imaginaria vr̄ ēt eē nobilior q̄ visio corpalis: sicut imaginatio ē altior potētia q̄ sensus. Sz ãgel⁹ appuit toseph in somnis ꝑm imaginariā visionem: vt ꝑz matth. 1. c. ij. Ergo vr̄ ḡ ēt apparere ꝺbuerit brē ḡni imaginaria visiõe, z nō corpali. ¶ Ō. Corpalis visio spūalis ꝺbe, videntes stupefacit: vñ ꝛde ipsa ḡgine cantat, expauescit virgo de lumine. Sz meli⁹ fuisset ḡ a tali turbatiõe mens ei⁹ eēt ꝑseruata. Nō ḡ fuit ꝓuenies ḡ hmōi annūtiatio fieret per visionē corporalem.

Sed ꝛ Est, ḡ aug. i qdā ꝛmone inducit me gabriel archãgel⁹, facie rutilās, veste coruscās, icessu mirabilis. Sz hec nō ꝑnt ꝓtinere nisi ad corpoream visionem. ergo corporea visione angelus annuntians beate virgini apparuit.

Rñdeo Dōm, ḡ ãgelus ānūtiās apparuit mr̄i dei corpea visione: z hr̄ ꝓueniēs fuit. ¶ Primo qdē quātū ad id qō ānūtiabat: venerat em̄ angelus annūtiare incarnationē suisibilis dei. Aūn ēt cōueniēs fuit vt ad hui⁹ rei declarationē, suisibil' creatura formā assumeret, in q̄ visibiliter appareret: cum ēt oēs apparitiões ve, te. ad hanc apparitionē ꝓordinent, q̄ filj⁹ dei i carne appuit. Ꝛo fuit ꝓgruū dignitati mr̄is dei: q̄ n solū i mẽte sz in corpeo vētre erat dei filiū receptura. z iō nō solū mẽs ei⁹, sz ēt sensus corpei erāt visiõe ãgelica refouēdi. Ꝛ Tertio ꝓgruit certitudini ei⁹ q̄ ānūciabat: ea em̄ q̄ sūt oculis suba, certi⁹ apphendimus q̄s ea q̄ imaginamur. Aūn chry. dr̄ sup mat. q̄ angelus non in somnis, imo visibiliter virgini astitit: nā q: ma gnā valde ⊥ reuelationē accipiebat ab ãgelo, egebat aī tāte rei euētū visione solenni.

Ad ꝑmū Ergo dōm, q̄ itellectualis visio ē potior q̄s visio imaginaria vr̄ corpal, si sit sola. Sed ipe aug. dr̄ q̄ excellētior ē pphetia, q̄ hz sīl' intellectualem z imaginariā visionē, q̄s illa q̄ hz alterā tm. Et ēt intellectualē illuminationē, vñ tal⁹ apprehensio nobilior fuit. Fuisset tñ nobilior si hz angelū itelligibili visiõe i sua ꝑba vidisset: s hz nō patiebat stat⁹ hoīs viatoris, q̄ angelū p essentiā videret. ¶ Ad 2m dōz, q̄ imaginatio ē qdē altior potētia q̄s sensus exterior: q: tñ ꝓncipiū hūane cognitionis ē sensus, in eo ꝙsistit maria certitudo: q: sēp opz q̄ ꝓncipia cognitiõis sint certiora. Et iō ioseph cui angel' in sōnis appuit: nō ita excellēter apprehensionē hūit sicut btā virgo. ¶ Ad 3m dōm, q̄ sicut amb. dr̄ sup luc. ꝓturbamur z a nr̄o alienamur affectu, q̄n rest̄igimur alicui⁹ superioris ptātis occursu. Et hr̄ ꝓtingit nō solū i visiõe corpali: s ēt i visiõe imaginaria. Aūn gen. 15. dicit q̄ cū sol occubui set, sopor irruit sup abrahā, z horror magn⁹ z tenebrosus mua sit eū. Ꝛ Talis tñ ꝓturbatio hois, nō tm̄ hoi no cet, vt ꝓ eā debeat angelica apparitio ꝓtermitti. Dño dē: qer hr̄ ipso q̄ supra setz eleuat (q̄ ad ei⁹ ꝓtinet dignitatē) ps eius inferior debilitat, ex quo ꝓuenit ꝓturbatio ꝓdicta: sicut ēt calore nāli ad interiora reducto, exteriora tremūt. Sc̄o q: sicut oꝛige. dr̄ sup luc. ãgel⁹ appens, sciēs hāc esse hūanaz nām, ꝓmū ꝓturbatiōi humane medet, vñ tā zacharie q̄s maria post ꝓturbationez, dixit, ne timeas. Et ꝓ hr̄ vt legitur i vita antonij, nō difficile ē brōz spūz maloz q̄s discretio. Si esset post timorē succesferit gaudiū, a dño venisse sciam⁹ auriliū: q: securitas a⁹o, ꝓtis maiestatis ꝺicit ē. Si aūt icussa formido p māserit hostis est q̄ vr̄. Ipsa ēt turbatio ḡni⁹, ꝓuenies fuit verecūd'e ḡnali: quia vt amb. dr̄ sup luc. trepidare ḡnē, z ad oēs vri ingressus pauere, oēs viri affatus veteri.

¶ Quidā tñ dr̄ q̄ cū brā ḡgo assueta eēt visionib⁹ angelox, nō turbata fuit i visiõe angeli: s i admiratiõe eox q̄ et ab angelo dicebatur: q: de se tā magnifica non cogitabat. Aūn z euangelista non dicit qō turbata fuerit in visiõe angeli: sed in sermone eius.

¶ Utrū annuntiatio conuenienti fuerit ordine perfecta. Arti. 4.

Ad quartū Sic ꝓcedit. Videt q̄ annuntiatio ei⁹ nō fuerit ꝓuenienti ordine ꝑfecta. Dignitas enim matris dei dependet ex ꝓole cōcepta. Sed eā prius dz manifestari quā effet⁹, q̄ prio debuit ãgel⁹ ḡni ānūtiare ꝛceptū ꝓlis, q̄s ei⁹ dignitatē exponere ēt salutādo. ¶ Ꝓbō aut ꝑtermitti dz i his q̄ dubia n̄ sunt, aut ꝑtermitti in his q̄ dubia esse ꝑnt, sed angelus ꝓ⁹ videt annuntiasse id de quo virgo dubitaret, z dubitādo quereret dicēs qō fiet istud: z postea ꝓbationē adiūrit, tñ ex ero⁹ helisabeth, tñ ex dei oipo⁹. ergo in cō uenienti ordine annūtiatio ꝓ angelū est effecta. ¶ Maius nō ꝓt, ꝓbari sufficienter per

¶ In corpe vna ꝙlo. Annūtiatio ḡrno ordine ꝓ angelū ē ꝑfecta. ꝓbat⁹ qz tria intēta. s. attētio, istructio z ꝓfect⁹. ꝓuenierē ordinata, fctā ꝓcuratagr. ¶ In rñsiõe ad 3m, ꝓspice naturā humilitatis reddere. s. sūr. Oia clare ꝑa ctiões suas ꝓdigna⁹ illis mercedē ꝛsat: q̄ sit vt mag⁹m ō se andire, vt nosipsos cognoscere:

int⁹ possim⁹ si he humiles sumus: natura ad nr̄as laudes sī multis admiratiōis motō surgit, ꝓcipere possum⁹ quantū ad hūili animo longe sumus.

¶ Super q. 31. Art. 1. Iulius clarus.

¶ In corpore vna conclusio. Conueniens fuit vt christus carnē sumeret ex maria ex adam deriuata. ꝓbat. Xp̄o assūpsit natūrā humanā vt eā p̄a reipsius purgaret ergo assumpsit eā ḡm ꝙ erat ex origine vitiata ex adam: ergo ꝓueniens fuit vt assumeret carnē ex maria ex adā deriuata. Prima ꝓna, ꝓbat ꝙ natura humana non aliter in⁹igebat purgatiõe. 2ª ꝓ, ꝓbat vt sic per assumptionez curaret natura hūana. ꝛ Nota hic, ꝙ assumptio q̄ ꝓbū dei incarnatū est, ꝓt referri ad tria. s. ad naturā humanam vel ad naturā humanā infectā, vel ad humanitatez q̄ vnita est ꝓbo. Et si qdē referat ad naturā humanam, nulla est qō. z sīl' si referat ad hanc humani tatē mā filij⁹ est z hō z hic homo. Sed si refert ad humanā naturā infectā, alr ꝙz dicere: q̄m rps non est nec vnq̄ fuit hō infect⁹. Et ꝓpea non possit m⁹ dicere ꝙ ꝓbū assūpsit naturā infectā: s z dicimus ꝙ assumpsit nām humanā ex virtute ex origine descēdētem ita ꝙ effectio nō determinat naturam assumptā, s originem eius. Et hoc em̄ rps effectualiter reliquo humano gñe natūrā curauit, ḡ naturā ex infecta illa originē descēdentē nō tñ infectaz assumpsit: vt sic sanaret xp̄i natura esset expers oīs mozbi, sicut ꝑmū alterās est in alterabile etc.

¶ Nota scdo, qō qz⁹ est modꝰ nature, alⁱ ꝓsone (ꝓsona em actualiꝫ ꝑcis inficitur natura antes solo originali per se loquēdo) ideo autor de natura reparatione loquens per se, dixit qō natura humana non indigebat reparatiõe nisi q̄ infecta erat per originem vitiatā.

¶ Super articu. 3m Iulius clar⁹ est.

¶ In corpore vna cōclusio. Christus

mām z indūtus ꝓpe mentis in ſiſb⁹ certitudo mathematicas pbs docuit. em que z nos rōnib⁹ z plano rr⁹ hr̄. sufficiest in hoc z fidelis certitudo ad dispositas ma

¶ In rñsione ad tūm, adducere p autor. vult ꝙ in corporalibus imaginarijs fuit visionib⁹ angelox ducit i me Appellat. hmōi elevatas ꝓa scipsum ꝓpter hatio ab ꝓpria mota ꝓdictis ces admirationis supra scripta fuit ꝙ ei⁹ fuit ꝙ ei⁹ hemēs alter ra trahēs dere rat oz ipsum motaz. ꝛt ille desertiõe mē est, sīl' carnē re forti. Et ꝓ dicta accipe re hūane nā qua autor ꝓ insmodi mo nō esse rōnē admiratiõ vitanda ad peritiosis. pies ꝓtermit nē operan malā emen necessitatem

pz in argumē nālib⁹. ꝓ

Ad primū Ergo dōm, q̄ alo humi li nihil est mirabilius q̄s auditus sue excellentie, admiratio autē maxime attentionē animi facit. Et iō angel⁹ volēs mētē virginis attētam reddere ad auditū tāti mysterij, ab eius laude incepit. ¶ Ad scdm dicendū, q̄ amb. exꝑsse dicit sup luc. qō btā virgo de ꝺbis angeli non dubitauit. Dicit em̄, tēperātio: est marie nō suis, q̄s ꝺba sacerdotis. Hec ait, qño fiet istud: ille nūdit, vñ hoc sciā: Negat ille se credere, qui negat se scire. ista non dubitat esse faciēdum, quod qño fieri possit inquirit. augu. tū vr̄ dicere q̄ dubitauerit. Dicit enim in li. questionum ve te. z no. te. ambigēti marie de ꝛceptu, pōtra tem angelus ꝓdicat. Sz talis dubitatio magis est admirationis q̄s incredulitatis. Et ideo ꝓbationem angelus inducit nō ad ausferendā infidelitatē: sed magis ad remouendā eius admirationē. ¶ Ad tertū dicenduz, q̄ sicut Amb. dicit in heramerō. ob hoc multe steriles preuenerūt, vt part⁹ credatur virginis. Et ideo cōcep⁹ helisabeth sterilis induitur: non quasi sufficiens argumentum, sed quasi quoddā figurale exēplum. Et ideo ad confirmationem huius exempli subditur argumentum efficax ex omnipotentia diuina.

¶ De conceptione saluatoris quātū ad materiā de qua corpus xp̄i conceptū est. Dō. 31.

De inde Considerandum est de ipsa conceptione saluatoris. ꝓ⁰ q̄tū ad materiam de q̄ ei⁹ corpus ꝛceptū est. Sc̄o ꝛtum ad cōceptionis autorem. Tertio q̄tū ad modū z ordinē cōceptionis.

¶ Circa ꝑmū ārunt. 8. 1º vtrū caro xp̄i fuerit sūpta de adā. 2º vtrū fuerit sumpta de vgine. 3º de genealogia xp̄i, q̄ ⁊ eu ãgelis pontur. 4º vtruz decuerit rēm nasci de femina. 5º vtrū fuerit de purissimis sanguinib⁹ vir-

ginis corp⁹ ei⁹ formatū. 6º vtrū caro xp̄i fuerit in antiqs patribus fm aliquid signatū. 7º vtrū caro Christi in patribus fuerit peccato obnoxia. 8º vtrum fuerit decimata in lūbis abrahe.

¶ Utrū caro xp̄i fuerit sumpta de adam. Arti. 1.

Ad ꝑmū Ergo dōm, q̄ scds hō. 1. xp̄s dr̄ ⁊ de celo, nō ꝓtutē formatiuā corpis ei⁹, vl ēt q̄tū ad ānā corporis: s vl quātū ad ciuīdi ār māz corp⁹ xp̄i fuit terrenū, sicut ⁊ corp⁹ ade. ¶ Ad scdz dōz, q̄ sicut. s. dictū ē, mysteriū icarnatiōis xp̄i ē qddā miraculosū: nō sicut ordinatū ad ꝙfirmationē fidei, s sicut articul⁹ fidei. Et iō i mysterio icarnatiōis fi redr̄it qd sit mai⁹ miraculi, sicut i miraculis q̄ fiūt ad ꝙfirmationē fidei: s z qd sit diuine sapie cōsunt. Uel pōt dici, q̄ i mysterio incarnatiōis nō solū attendit miraculū ex materia ꝛcep⁹: s magis ex mō ꝛceptiōis ꝓtus: q: corp⁹ xp̄i fuit in adā fm corpulentam ꝑdaz: q:. s. ipa materia corp⁹ ꝑ pōtus xp̄i deriuata est ab adā. Nō aūt fuit ibi ꝑz seminalē rōnē: q: nō est ꝛcepta ex virili semine. Et iō nō ꝛrit originale peccatū: sicut ceteri, qui ab adā per viam virilis seminis deriuantur. ¶ Utrum caro christi fuerit sumpta de Dauid. Arti. 2.

Ad scdm Sic ꝓcedit. Uā ꝙ xp̄s non sūpserit carnē de sede dauid. Matthe⁹ em̄ genealogiā xp̄i texēs, eā ad ioseph ꝓducit. Ioseph aūt nō fuit ꝑ xp̄i: vt. s. dictū est. Nō ḡ vr̄ ꝙ xp̄s de ḡne dauid descēderit. ¶ Ō. Aarō fuit de tribu leui: vt patet exo. 6. Maria autē mater xp̄i cognata dicit helisabeth q̄ est filia aaron: vt ꝑz luc. 1. ¶ Cū ergo dauid fuerit de tribu iuda (vt ꝑz mat. 1.) vr̄ ꝙ xp̄s de semine dauid nō descēderit. ¶ Ō. Hie re. 22. dicit de iechonia. Scribe istū virū sterilem, nec enim erit de semine eius vir, qui sedeat super solū dauid. Sed de christo dicitur Isa. 9. super solium dauid sedebit. Ergo Christus non fuit de semine iechonie, z per ꝺns nec de genere dauid: q: matth. a dauid per iechoniam seriem generationum perducit.

Sed contra Est, q̄ dicitur rom. 1. Qui factus est ei ex semine dauid secundum carnem.

Rñdeo Dōm, q̄ xp̄s spāliter duox antiquox patrū filiꝰ dicit esse abrahe. s. z dauid: vt ꝑz matth. 1. Cui⁹ est multiplex rō. i. qdē: q: ad hos spāliter de xp̄o ꝓmissio facta est: dictū est em̄ abrahe gen. 22. b̄idicent i scie tuo oēs gētes terre. Qd aꝑs de xp̄o exponit, dicēs gal. 3. abrahe dicte sunt ꝓmissiones, z semini ei⁹ nō dicit z seminib⁹, quasi i multis, s q̄sī in vno, ꝓnā super sedē tuā. Aūn z ꝓpter hoc dictū est de fructu vētris tui piētes, dicebāt matth. 21. osanna filio dauid. ¶ Scdo rō ē q̄ xp̄s futur⁹ erat rex, pphā. 2 sacerdos: Abrahā aūt sacerdos fuit: vt ꝑz ex hoc q̄ dñs dixit ad eū gen. 15. sume tibi vaccā triēnē etc. Fuit etiā pphā: scdz illud qō dicitur gen. 20. pphā est, z orabit ꝓ te, Dauid aūt rex fuit z pphēta. ¶ Tertia rō est: q: in abrahā ꝓncepit circuncisio: i dauid aūt maxime manifestata est dei electio: ꝑm illud qō dicitur. 1. reg. 13. quesiuit dñs sibi virū iuxta cor suum. Et ideo vtriusq; filius christus sp̄aliſſime dicitur: vt ostēdatur esse in salutem z circuncisioni, z electioni gentilium.

Universidad de Deusto
Biblioteca

specialiter dr̃. Ē filius abrahe z dauid. ꝓbatur triplici ratione cōueniētie quare specialiter. Omnia clara sunt: et plus respondetur quā fuerit quesitum vt patet.

¶ Super arti. 3m.

¶ In corpore vna conclusio. Genealogia christi est conuenienti ordine ab euangelistis scripta. ꝓbatur ex communissimis. Que diuinitus fiant, ordinatissime fiunt: euangelium est diuinitus factum: ergo. Maior ad ro. 13. Minor. 2. ad thi. 3.

¶ In rōsione ad 3m, vide autoris conatus tendere ad duo: z p̄ ioseph ꝙ salomonē descendit a dauid: et ꝙ beata virgo similiter p salomonē descendit a David. Et rōne 3mi refutat expositionē dicentem binomios: qm̃ cōstat nathā non illū ꝙ hērā., sed alīū per quē lucas heli patrem ioseph reducit in dauid. fratre fuisse salomonis: per quem matheus iacob patrem ioseph reducit in dauid. Rōne vero secūdi ad occultā aliquas origines, vel ipsius melchi, vel alicui⁹ mulieris ex q̄ carnalit̄ genita est btā v̄go, recurrit, vt btā virgo inueniatur carnaliter genita ex aliquo descēdēte ex ieconia: vt sic et damascenus et Ambrosius ſaluetur.

Ad ꝑmū Ergo dō m, ꝙ hec obiectio fuit fausti manichei, volentis ꝓbare xp̃m nō eē filium dauid, quia non est cōceptus ex ioseph, vsq; ad quem seriem gn̄ionis matth. pducit. Contra quē augu. rn̄ det. 23. li. 3 faustū, ꝙ cū idē euangelista dicat z virū marie eē ioseph, z xp̃i mr̃em v̄ginem esse, z xp̃s esse ex semine dauid, cū restat nisi credere mariā nō fuisse extraneam a cognatiōe dauid: z eā ioseph ꝺiuge nō frustra appellatā, ꝓp aiox cōfederationē ꝙ̃ius et non fuerit carne ꝺmixtus, z ꝙ potiꝰ ꝓp dignitatem virtl̄e ordo gn̄ionū vsq; ad ioseph pducatur: Sic ergo nos credim⁹ ēt mariā fuisse de cognatione dauid: q; scripturis creditis, que vtrūq; dicūt, z xp̃m ex semine dauid sm carnē, z ei⁹ mr̃em mariā, nō cū viro ꝙcubendo, ꝛ virgine. Ut em̄ dicit hiero. sup matth. Ex vna tribu fuit ioseph z maria: z sm legez eam accipere cogebat vt ꝓpinquā. ꝓp qđ et simul cēsent in berhleem quasi de vna stirpe gn̄ati. ¶ Ad secūdū dō m, ꝙ huic obiectioni greg. nazā. rn̄det dicēs: ꝙ hoc nutu superno cōtigit, vt regiū gen⁹ sacerdotali stirpi iungeret, vt xp̃s ꝙ rex est z sacerdos, ab vtrisq; nasceret sm carnē. Vñ z aarō ꝙ fuit ꝑm⁹ sacerdos sm legē, duxit ex tribu iuda cōiugē helisabeth filiā aminadab. Sic ergo potuit fieri, vt p̄ helisabeth aliquā vxorē hñerit de stirpe dauid: rōne cui⁹ brā v̄go maria q̄ fuit de stirpe dauid, eēt helisabeth cognata. Vel potius econuerso, ꝙ p̄ btē marie de stirpe dauid exīs, vxorē hñerit de stirpe aarō. Vel sicut aug. dicit. 2. 6. ℨ faustuz. Si ioachim p̄ marie de stirpe aarō fuit (vt fauſt⁹ hereticus per quasdaz scripturas apocryphas asserebat) credēdū est ꝙ m̄r ioachim fuerit de stirpe dauid vel ēt vxor ei⁹: ita vt ꝙ aliquē modum mariā dicamus fuisse de stirpe dauid. ¶ Ad tertiū dō m, ꝙ per illā autoritatē prophetica (sicut amb. dicit sup lucā) nō negat ex semine iechonie posteros nascituros. z iō de semine ei⁹ xp̃s est. Et ꝙ regnauit xp̃s, nō ℨ prophetiam est: non enim seculari honore regnauit. Ipse em̄ dixit regnū meū nō est de hoc mundo.

¶ Tertiū quenīēter genealogia xp̃i ab euāgelistis terat. Art. 3.

matth. 1. luc. 1. 2. 3. 4.

Ad tertiū Sic ꝓceditur. Uidetur ꝙ genealogia xp̃i inconuenienter ab euangelistis taratur. Dicitur enim Isa. 53. de xp̃o, Generationem ei⁹ quis enarrabit? Ergo nō fuit generatio xp̃i enarranda. ¶ p̄. Impossibile est vnum hominem duos patres habere. Sed matth. dicit qđ iacob genuit ioseph virum marie. Luc. autē dicit ioseph fuisse filium heli. ergo contraria sibi inuicem scribunt. ¶ p̄. Uidentur in quibusdam a seinuicē diuersificari. Matth. enim in principio ly incipiēs ab abraam descēdendo vsq; ad ioseph, quadraginta duas generationes enumerat. Luc. aūt post baptismū christi, generationem xp̃i ponit, incipiēs a xp̃o z pducēs generationū numer⁹ vsq; ad deū, ponēs generatiōes. 77. vtroq; extremo ꝓpurato. Uidetur igitur ꝙ incōuenienter generationē xp̃i describant. ¶ p̄. 4. reg. 8. legitur ꝙ ioram genuit ochoziā: cui successit ioas filiꝰ eius †: huic aūt successit filius eius amasias †, postea regnauit filius eius azarias, qui appellatur ozias †, cui successit ioatham filiꝰ eius †. Matth. aūt dicit ꝙ ioā genuit ociaz. ergo vī inconuenienter generationē xp̃i describere, tres reges in medio pretermittēs. ¶ p̄. Oēs qui in xp̃i generatiōe describunt, ꝑres habuerūt z m̄res, z plurimi etiā ex eis fratres habuerūt. Matth. aūt in gn̄atione xp̃i tres tm̄ enumerat m̄res. s. thamar, ruth, z vxorē vrie, fratres aūt noīat iude z iechonie, z iterū phares z zaraz. Quoꝝ nihil posuit luc. Ergo videnꝫ euāgeliste incōuenienter

† 4. reg. ca. xj. ibi. ℨ. ca. 12. ibi. ℨ c. 14. ibi ℨ. c. 15.

Sed ℨ Est autoritas scripture.

Rñdeo Dō ℨ, ꝙ sicut dī. 2. ad tim. 3. Oīs scriptura sacra est diuinit⁹ inspirata. Que aūt diuinit⁹ fiunt, ordinatissime fiūt: ℨ illud ro. 13. quę a deo sunt, ordinata sunt. conueniēti ordine genealogia xp̃i est ab euangelistis scripta.

Ad ꝑmū Ergo dō ℨ, ꝙ sicut hiero. dicit super matth. aūt enarrat generationē xp̃i sm humanitatē. Non dem explicās modū incarnationis, qz hoc etiā est inefabile enumerās patres, ex quib⁹ xp̃s sm carnē ꝓcessit. ¶ Ad secundū, qđ ad hāc obiection⁹ quā mouit iulian⁹ apostata, similiter ab aliquib⁹ rn̄det. Quidam enim (vt gre. nazā. dicit) eosdē esse, quos vterq; euangelista enumerat: sed sub diuersis nominibus, quasi binomios. Sed hoc stare non pōt: qz matth. ponit vnū filiorum dauid. s. salomonē, luc. autē ponit alīū: quos sm historiā libri regum cōstat fratres fuisse. Et alij dixerūt ꝙ matth. verā genealogiam xp̃i tradit: luc. autē putatiuam. vñ incipit, vt putabatur filius ioseph. Erat enim qui ex iudeis, q̄ pp̄ petā regū credebāt xp̃m ex dauid nasci, sed per aliā eius stirpē hoīum ꝓpiatorum, esse natum. Alij vō dixerūt ꝙ matth. posuit patres carnales luc. autē patres quos fuit pīes spūales. s. iustos viros, q̄ dīr pīes pp̄ sīctitatem. ¶ In li. vo de qōnib⁹ veteris z no. te. rn̄det, ꝙ non intelligēdū, ꝙ ioseph a luca dicat esse filiꝰ heli: sz ꝙ heli fuerunt pīes + xp̃i diuersimode a dauid descendentes. Et eorū q̄ ex stirpe dauid descēderūt: sicut apo. dicit ro. 9. s. iudeis xp̃s est sm carnē. ¶ Aug. vo in li. de cōsensu euā. matt. regiā i xp̃o īstituerat ī sinuare pīsonā, Iudeis xp̃s est sm carnē. Et ō gn̄atiōes matth. descēdentes a dauid, lucas āt ascēdēs. ℨ Inde ēt ē ꝙ mat. ab ipō dō ꝙ nathā, lucas āt ascēdēs, ī cui⁹ mīse ille peccauit: lucas vo ad ipz dō ꝙ nathā, ō scēdit, ī cui⁹ mīse ille peccauit: lucas vo ad ipz dō ꝙ nathā, dit, ꝙ c⁹ nois ꝓphaz ō s pctm illi⁹ expiauit. Et ide ē ē q̄ ad mortalitatē nr̄az xp̃s descēdēte voluit sīgre, ipsius q̄ ab abraham vsq; ad ioseph, z vsq; ad ipsū xp̃i narratiōe dēdo ꝓmemorauit ab initio cui⁹ geliī sui. Lucas āt nr̄ō ℨ a baptismo, xp̃i gn̄atiōē narrat, nec descēdēdo, ℨ ad tās sacerdotē i expiādis pctis magis assignās. vbi refutat illos qui dicēs, ecce ō tollit pctm mūdi⁹. Ascēdēdo ioānes phibuit dicēs, ecce ō tollit pctm mūdi⁹. Ascēdēdo sit ab abraā: z puenit ad deū: cui mādati z expiati rectius ꝓpiatoꝝ, q̄ p xp̃m tollit. ¶ Ad quartū dicēdū, ꝙ sicut ꝺ. Adherito ēt adoptiōis origīnē ipse suscepit †: qz p adoptionē ꝺcirco vsq; ad tertiā gn̄ationē, ei⁹ memoria tollit, ne in scē natiuitat̄ ordine poneret. Et ita vt christ⁹ dicit ēta ꝺductio sancti ꝓpter peccatū ipsius, q̄ fuit adulterij z homicidij cōscia: tū ēt vt noīato viro peccatū dauid ad memoriā reuocetur. Et qz lucas xp̃m designare intēdit vt peccatoꝝ expiatorē, taliū mulierū mētionē nō facit. ¶ Pīes aūt iude cōmemoriat, vt ostendat eos ad iacob a populo dei fuerunt separati, ꝓpter qđ ī gn̄atione xp̃i nō ꝓmemorant z etiā vt supbiā de nob⁹ litate excludat. Multi em̄ fratrū iude ex ancillis nati fuerūt: sz oēs simul erāt patriarche z tribuū ꝓncipes. ¶ Phares aūt z zarā simul nominā (vt ambo. dicit sup lucā) qz per eos gemina describitur vita populoꝝ, vna sm legē, que significatur per zarā: altera sm fidē q̄ significatur p phares. Fratres aūt iechonie ponit: qz oēs regnauerāt diuersis temporibus, qđ in alijs regib⁹ non accideret vel quia eorum similis fuit z iniquitas z miseria.

¶ Utrum decuerit christum nasci de femina. Art. 4.

Ad quartū Sic proceditur. Uidetur ꝙ māsumpta de femina. Sexus enim masculin⁹ est nobilior ꝙ̃s femineus. Sed maxime decuit vt xp̃s assumeret id ꝙ est perfectū in humana natura. Ergo videtur ꝙ non debuerit de femina carnem assumere, sed magis de viro: sicut z eua de costa viri formata est. ¶ Dicterea. Quicunq; ex femina concipitur, vterq; femine includitur. Sed deo qui celū z terrā implet (vt dicitur hiere. 23.) non cōpetit ꝙ paruo femineo vtero includat. Ergo videtur ꝙ nō debuerit concipi de femina. ¶ Preterea. Illi q̄ cōcipiuntur ex femina, quādā immūditia patiūtur. Unde dicitur iob. 25. Nunquid iustificari potest homo ꝓparatus deo, aut apparere mūdus natus de mulieribus: de qua dicitur sap. 7. nihil inquinarī in illam incurrit. Ergo nō videtur ꝙ debuerit carnem assumere de femina.

Sed contra Est, ꝙ dicit Gala. 4. Misit deus filium suum factum ex muliere.

Rñdeo Dō m, ꝙ ly filiꝰ dei carnē humanā assumere potuerit de quacūq; materia voluisset: conueniētius tm̄ fuit vt de femina carnem acciperet. ¶ Primo quidē: qz per hoc tota humana natura nobilitata est. Unde aug. dicit in lib. 83. q. ¶ Hominis liberatio in vtroq; sexu debuit apparere. Ergo qz virū oportebat suscipere, qui sexus honorabilior est: cōuenientius erat vt femine sexus liberatio hinc appareret, qđ ille virde femina nat⁹ est. ¶ Scdo, qz ꝓ hoc veritas icarnatiōis astruitur. Unde amb. dicit in lib. de incar. Multa in xp̃o sm̄ naturā inuenies, z vltra naturā, sm̄ cōditionē etem̄ nature in vtero feminei. s. corpous fuit, sed sup: a cōditionē virgo concepit, virgo generauit: vt crederes: qz deus erat qui innouabat naturam, z homo erat q̄ sm̄ nām nascebat ex hoie. Et aug. dicit in epistola ad volusia. Si oꝑs de⁹ hominē vbicūq; formatū, nō ex materno vtero crearet, sed repētinū inferret aspectib⁹, nōne opinionē cō firmaret erroris, nec hominē verū suscepisse vllo mō crederet, z dū oīa mirabiliter facit, auferret qđ misericorditer fecit: Nūc vero ita inter deū z hominē mediator apparuit, vt in vnitate ꝑsone copulans vtranq; naturam, z solita sublimaret insolitis, z insolita solitis tēperaret. ¶ Tertio qz ꝓ hoc modū cōplet ois diuersitas gn̄ationis hūane. Nā primus hō ꝓductus est ex limo terre sine viro et femina: eua vero ꝓducta est ex viro sine femina: alij hoies nascunt ex viro z femina. Uñ ℨ ārtū quasi xp̃o ꝓpriū, relinq̄bat, vt ꝓduceretur ex femina sine viro,

Ad ꝑmū Ergo dicēdū, qz qz sexus masculinus est nobilior q̄ femineus, ideo humanā naturā in masculino sexu assumpsit: ne tū sexus femineus cōtēneretur, congruū fuit vt carnē assumeret de femina. Uñ aug. dicit in lib. de agone christiano. Nolite vosipsos ptēnere virī, filiꝰ dei virum suscepit: nolite vosipsas contēnere femine, filiꝰ dei nat⁹ ex femina est. ¶ Ad scm dō ℨ, ꝙ sicut aug. dicit. 23. lib. cōtra faustum (qui hac obiectione vtebat) nō plane incōpt catholica fides q̄ xp̃s dei filiū, natū sm carnē credit ex virgine: vllo modo eūdē dei filiū sicut in vtero mulieris icludit q̄si extra nō sit, q̄si celi z terre administrationē deseruerit quasi a patre recesserit, sz vos manichei corde illo: quo nihil potestatis nisi corporalia phātasmata cogitare, ista oīno nō capitis. Ut em̄ dicit i epistola ad volusia. hominū iste sensus est, nihil nisi corpora valētiū cogitare: quoꝝ nullū pōt esse vbiq; totū: q̄m̄ per innumerabiles partes aliud alibi habeat necesse est. Longe alia est aie nā q̄ corporis: quāto magis dei, q̄ creator est aie z corporis: z nouit vbiq; totꝰ esse, et nō deserēdo quo venerat. ¶ Ad tertiū dicēdū, ꝙ in ꝓceptione virī ex femina nō est aliqđ immūdū, inquantū est opus dei: vnde dicitur act. 10. qđ de⁹ creauit, tu ne cōe dixeris. i. immūdū. Est ibi tm̄ aliqua immūditia ex peccato ꝓueniēs: ꝓut cū libidine ꝺs cōcipitur ex cōmixtione marīo z femine, qđ tm̄ in xp̃o nō fuit, vt supra ostēsum est. ¶ Si tm̄ aliqua esset ibi immundicia, ea nō ingnaretur dei verbū, qđ nullo modo est immutabile vel alterabile. Uñ aug. dicit in lib. ℨ q̄nqs here. Dicit deus creator hominis: qđ est qđ te ꝓmouet in mea natiuitate: nō sunt libidinis conceptus cupiditate: ergo matrem de qua nasceror feci. Si solus radi⁹ cloacarū sordes siccare nouit, eis inquinari non nouit: quāto magis splendor lucis eterne, quocunqs radiauerit mundare pōt, z ipse pollui non potest:

¶ Utrum corpus xp̃i de purissimis sanguinibus virginis formatum fuerit. Art. 5.

Ad quintū Sic ꝓcedit. Uidet ꝙ caro xp̃i non fuerit concepta ex purissimis sanguinibus virginis. Dicit em̄ in collecta ꝙ deus verbū suuz de virgine carnem sumere voluit. Sed caro differt a sanguine virginis. Ergo corpus xp̃i non est sumptum de sanguine virginis. ¶ Preterea. Sicut mulier formata est miraculose de viro, sic corpus xp̃i miraculose formatum est de virgine. Sed mulier non dicitur esse formata

3. di. 3. q 2. art. 3.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ In corpore articuli unica est ꝓcło. Corpus xp̃i fuit cõceptũ ex purissimo sanguine, bt̃ę ẽginis ad ampliorẽ digestionẽ perducto per virtutẽ eius generatiuã probatur. Sño xp̃i habuit naturaliꝫ modus gñationis quo ad hoc q̃ ex femina est z supernaturalẽ quo ad hoc q̃ est ex virgine: ergo hz matertium ex matre similẽ alijs. ꝓm vero actiuũ diuersimodo hz ꝓ materia sanguinẽ mẽs nõ quẽcũq; sed perductum nãli mẽs virtute ad hoc q̃ mã sit apta cõceptui.

Ad primũ Ergo dõz, q̃ cũ btãvirgo fuerit eiusdẽ nãe cũ aliis feminis, ꝓñs est q̃ hũerit carnẽ z ossa eiusdẽ nãe. Carnes aũt z ossa in alijs feminis sunt actuales corpis ptes, ex q̃bus ꝓstruĩ integritas corpis, z ideo subtrahi nõ ꝓt sine corruptione corpis vel diminutiõe. Chr̃s aũt q̃ venerat corrupta reparare, nullã corruptionez aut diminutionẽ integritati mẽs eius inferre debuit, vt supra dictũ est. Et iõ nõ debuit corpus xp̃i formari de carne vel ossib⁹ ẽginis fz de sanguine, q̃ nõdũ ẽ actu ps, fz ẽ po⁹ tõtũ, vt dz̃ li. de gñatiõe aialiũ. Et iõ dz carnẽ de virgine sumpsisse nõ q̃ mã corpis eius fuerit actu caro, sed sanguis, q̃ est po⁹ caro. ¶ Ad 2ᵐ dõm, q̃ sic in ꝓia ꝓte dictũ ẽ, ad q̃ infitutus erat ot dñs quãdã hũane nãe, hẽbat in suo corpe aliq̃d carnis z ossis, q̃ nõ ꝓtinebat ad integritatẽ ꝓsonalẽ ipsius, fz solũ ingẽtũ erat nãe hũane ꝓm: de tali fœtata ẽ mulier absq; viri detrimento. Sed nihil tale fuit in corpe ẽginis: ex q̃ corp⁹ xp̃i posset fœtari sine corruptione mẽs corpis. ¶ Ad tertiũ dõm, q̃ femẽ femine nõ est gñationi aptũ, fz est ad dã imperfectũ in gñe scis, qõ nõ potuit pducti ad pfectũ seminiꝫ cõplemẽtũ, pp impfectionem virtutis feminee. Et iõ tale femẽ nõ est

matum si eiusdẽ est speciei nobiscũ. Rñdet autor: sic llatum ad singula de femine quidẽ mulieris quatuor dicit: ꝓm q̃ nõ est aptũ gñationi: 2m q̃ nõ est in gñe seminis impfectũ q̃dꝫm q̃ nõ est mã necessaria ad cõceptũ: 3m quartũ q̃cũ q̃dã ꝓcipia resoluit. Et ifert autor: 3m ex ꝓio z 2do illud auẽre arist. In spãli aũt dicit corpus xp̃i nõ fuisse ex tali mãsto tertiũ dictũ: ꝓ q̃rtũ. z ꝓbat illud auẽte dam. Habes hinc aute mã q̃ de necessitate redrat ad cõceptũ: sicut ꝓbs dicit in lib. de gñatione aialiũ. Et iõ in cõceptiõe corpis xp̃i nõ fuit: ꝑtim qꝛ hz fit impfectũ in gñe semiꝫ, tũ cũ q̃dã ꝓcipia resoluit, sic z semẽ maris. In illo aũt cõceptu ẏginali, ꝓcipia locũ hr̃e ñ potuit, z iõ dam. dicit q̃ corp⁹ xp̃i nõ semialr ꝓceptũ est. San guis aũt mẽstruus quẽ femie per singulos mẽses emittũt, impuritatẽ q̃dã nãlẽ hz corruptiõis: sic z cetere superfluitates, q̃b⁹ nã ñ indiget, fz eas expellit. Ex tali aũt mẽstruo corruptionẽ hñte, qõ nã repudiat, nõ foꝛ̃ concꝑt⁹: fz hoc ẽ purgamẽtũ qõdã illi⁹ puri sanguis: q̃ digõne q̃dã ẽ ꝓpat⁹ ad cõceptũ: quasi purior z ꝑfectior alio sanguie, hz tñ impuritatẽ libidis i cõceptiõe aliox hoim: inqtuz ex ipsa cõmixtione maris z femine, talis sanguis ad locũ gñationi ẏgniũ attrahit. Sed hoc i cõceptiõe xp̃i nõ fuit: q: opõne spũscti talis sanguis in vtero ẏgis adunar⁹ ẽ z formar⁹ i plẽ. Et iõ dz corp⁹ xp̃i ex castissimis z purissimis sanguinib⁹ virginis formatus.

¶ Utrũ corpus xp̃i in antiquis partib⁹ fuerit ꝼm aliquid signatum. Art. 6.

Sic procedit. Videt q̃ corpus xp̃i fuerit ꝼm aliq̃d signatum in adã z in alijs ꝑtibus. Dicit enĩ aug. 10. sup gen. ad lꝛam, q̃ caro xp̃i fuit in adã z abraam ꝼm copulẽta substantiã. Sed substãtia copulẽta est quiddã signatũ. Ergo caro xp̃i fuit in adã z abraam z alijs ꝑtib⁹ ꝛz aliq̃d signatũ. ¶ Ꝓ. Ro. 1. dz q̃ xp̃s fact⁹ est ex semine dauid ꝼm carnem. Sed semẽ dauid fuit aliq̃d signatũ in ipso. Ergo xp̃s fuit in dauid ꝼm aliq̃d signatũ, et eadẽ rõne in alijs ꝑtib⁹. ¶ Chr̃s ad hũanum gẽs affinitatẽ hz, inquãtũ ex humano gñe carnẽ assumpsit. Sed si caro illa nõ fuit ꝛz aliq̃d signatũ in adã, nulla vr̃ hr̃e affinitatẽ ad hũanũ gẽs, q̃b ex adã deriuatur: fz magis ad alias res, vñ mã carnis ei⁹ assumpta est. Videt ergo q̃ caro xp̃i fuerit in adã z in alijs partibus ꝼm aliquid signatum.

Sed ꝯ Est, q̃ aug. dicit. 10. sup gen. ad lꝛam. Quocũq; mõ xp̃s fuit in adã z abraã z alijs patrib⁹, alij hoies ẽt ibi fuerũt, fz nõ cõuertit. Alij aũt hoies nõ fuerũt in adã z abraã ꝼm aliq̃s mãm signatã, fz solũ fz originẽ, vt in ꝓia ꝓte habitũ ẽ. ergo neq; xp̃s fuit i adã z abraã fz aliq̃d signatũ, z eadẽ ratione nec in alijs ꝑtibus.

Rñdeo Dõm, q̃ sic supra dictũ ẽ, mã corpis xp̃i non fuit caro z os btẽ ẏginis, nec aliquid qõ fuerit actu pars corpis eius sed sanguis, qui est potentia caro. Quicquid aũt fuit in btã virgine a parẽtibus acceptũ, fuit actu pars corpis btẽ virginis. Unde illud qõ fuit in beata virgine a parentib⁹ acceptũ, nõ fuit mã corpis xp̃i. Et ideo dõm est q̃ corpus christi nõ fuit in

omnib⁹ holbus: siue ꝛpõ ꝓpũ. ¶ In corpore arl̃i vna est ꝙcłio. Corpus christi nõ fuit in adam z alijs patribus ꝼm aliquid signatum. Dicit enĩ aug. 10. sup gen. ad lꝛam, q̃ caro xp̃i fuit in adã z abraam ꝼm copulẽta substantiã. Sed substãtia copulẽta est quiddã signatũ. Ergo caro xp̃i fuit in adã z abraam z alijs ꝑtib⁹ ꝛz aliq̃d signatũ. ¶ Ꝓ. Ro. 1. dz q̃ xp̃s fact⁹ est ex semine dauid ꝼm carnem. Sed semẽ dauid fuit aliq̃d signatũ in ipso. Ergo xp̃s fuit in dauid ꝼm aliq̃d signatũ, et eadẽ rõne in alijs ꝑtib⁹. ¶ Chr̃s ad hũanum gẽs affinitatẽ hz, inquãtũ ex humano gñe carnẽ assumpsit. Sed si caro illa nõ fuit ꝛz aliq̃d signatũ in adã, nulla vr̃ hr̃e affinitatẽ ad hũanũ gẽs, q̃b ex adã deriuatur: fz magis ad alias res, vñ mã carnis ei⁹ assumpta est. Videt ergo q̃ caro xp̃i fuerit in adã z in alijs partibus ꝼm aliquid signatum.

Sed ꝯ Est, q̃ aug. dicit. 10. sup gen. ad lꝛam. Quocũq; mõ xp̃s fuit in adã z abraã z alijs patrib⁹, alij hoies ẽt ibi fuerũt, fz nõ cõuertit. Alij aũt hoies nõ fuerũt in adã z abraã ꝼm aliq̃s mãm signatã, fz solũ fz originẽ, vt in ꝓia ꝓte habitũ ẽ. ergo neq; xp̃s fuit i adã z abraã fz aliq̃d signatũ, z eadẽ ratione nec in alijs ꝑtibus.

Rñdeo Dõm, q̃ sic supra dictũ ẽ, mã corpis xp̃i non fuit caro z os btẽ ẏginis, nec aliquid qõ fuerit actu pars corpis eius sed sanguis, qui est potentia caro. Quicquid aũt fuit in btã virgine a parẽtibus acceptũ, fuit actu pars corpis btẽ virginis. Unde illud qõ fuit in beata virgine a parentib⁹ acceptũ, nõ fuit mã corpis xp̃i. Et ideo dõm est q̃ corpus christi nõ fuit in

interrosãdo quio fiet ꝙ illud qđ virũ nõ cognoscꝛ? Secũda ꝙ per subsequẽs anl̃ rñsionẽ de ẏginitate nõ solũ seruãda ꝛ diuina, ꝓle manifestanda: nullũ mẽtale ẏginitati fiat mihi ꝼm b. r. etã si semen fluxum miraculose ad concepti cursurum nouisset.

¶ Iulius occasionem hz ex errore putantium corpus certa determinata portione translata successiue de pri mo ad vltimum ab adam vsq; ad beatam virginẽ: siue hoc sit opinandum

adam z alijs ꝑtib⁹ ꝼm aliq̃d signatũ, ita. s. q̃ alĩ q̃ ps corpis ade vel alicui⁹ alteri⁹ posset designari determinate, vt diceretur q̃ ex hac fuit ibi fꝛ originẽ, sicut z caro alior hominũ. Corp⁹. n. christi hz rełonẽ ad adã z alios patres mẽs eius. Cũ nullo alio qõ nõ fuit in ꝑtib⁹ corp⁹ chr̃i q̃ corp⁹ mẽs ei⁹. corpora aliorũ hoim: vt in ꝓima ꝓte dictũ ẽ.

Ad primũ Ergo dõm, q̃ cũ dz chr̃s fuisse in adã ꝼm copulen tam subam nõ est intellectũ q̃ mõ, q̃ corpus christi in adã fuerit q̃dã copulẽta sba: sed q̃ ẏgine fuit i adã sicut ꝓncipio actiuo, nõ aũt sic in mãli ꝓncipio: q:. s. ꝓ vtutẽ gñatiuã ade z aliorũ ab adã descẽdẽtiũ vsq; ad btãm ẏgi nẽ, factũ ẽ vt illa mã ꝓpararet ad cõceptũ corꝑis christi. Nõ aũt fuit mã illa fœtata i corp⁹ christi, ꝓ virtutẽ scis ab adã deriuatã. Et iõ tã subam, nõ aũt ꝼm seminalẽ rõnem. ¶ Ad ꝼm dõm, q̃ ẽginis corpus christi nõ fuerit in adã z in alijs ꝑtib⁹ ꝼm seminalẽ rõnẽ: corp⁹ tũ btẽ ẏginis, q̃ ex semine marisest cõceptũ fuit in adã z in alijs ꝑtib⁹ fꝛ rõnẽ seminalẽ. Et iõ mediãte btã virgine, chr̃s hz affinitatẽ ad humanũ gen⁹ fꝛ silitudinẽ ꝑfẽi. Silitudo aũt speciei attendit, nõ fꝛ mãm remotã: fꝛ ꝼm mãm ꝓximã, z ꝼm ꝓncipiũ actiuũ, q̃ ẽgat sibi silẽ ꝛ spẽ. Sic igit affinitas christi ad hũanũ gen⁹ sufficiẽter cõseruat: per hoc q̃ corpus christi formatũ est ex sanguinib⁹ ẏginis: deriuatis ad hãc affinitatẽ yndecẽq; mã illoꝛũ sanguinũ sumpta fuerit: sicut nec hoc refert in gñationẽ aliorũ hoim: sicut ĩ ꝓima ꝓte dictũ est.

¶ Utrum caro christi in patribus fuerit peccato obnoxia. Art. 7.

Sic procedit. Videt q̃ caro christi in antiq̃s ꝑtibus peccato infecta nõ fuerit. Dicit enĩ n. sap. 7. q̃ in diuinã sapiaz nihil inq̃natũ incurrit. christus aũt est dei sapia vt dz. 1. ad cor. ꝓmo. Ergo caro ei⁹ nunq̃ ꝓctõ inq̃nata fuit. ¶ Ꝓ. Dam. dicit in tertio lib. q̃ chr̃s ꝓmitias nr̃e nãe assumpsit. Sz in ꝓmo fuit caro hũana nõ erat ꝓctõ infecta. Ergo caro christi nõ fuit infecta, nec i adã nec i alijs ꝑtib⁹. ¶ Ꝓ. Aug. dicit. 10. sup gen. ad literã, q̃ natura hũana semp hũit cũ vulnere vulneris medicinã. Sz id qõ est infectiũ, non põt esse vulneris medicina, fz magis ipm in diget medicia. Ergo sp i nã hũana fuit aliq̃d nõ infectũ, ex q̃ postmodũ ẽ corp⁹ xp̃i foꝛ̃atũ.

Sz ꝯ Est, q̃ corp⁹ xp̃i nõ referr̃ ad adã z ad alios patres nisi mediãte corpore btẽ virginis, de q̃ carnẽ assumpsit. Sz corp⁹ btẽ virginis totũ fuit in originali pctõ cõceptũ: vt supra dictũ est. z tta ẽt ꝼm q̃ fuit in patrib⁹ fuit pctõ obnoxiũ. Ergo caro christi ꝼm q̃ fuit i patrib⁹, fuit peccato obnoxia.

Rñdeo Dicendũ, q̃ cũ dicim⁹ christũ ꝼm carnẽ ei⁹ fuisse i adã z in alijs ꝑtib⁹: cõparam⁹ ipm vel carnẽ eius ad adã z ad alios ꝑres. Manifestũ aũt ẽ q̃ alia fuit cõditio patrũ, z alia rõi: nã ꝑres fuerũt subiecti pctõ. xp̃s aũt fuit oĩno a pctõ imunis. Dupl⁹ ergo in hac cõparatione errare cõtingit. Unomõ vt attribuam⁹ christo vel carni eius cõditionẽ que fuit in patrib⁹: pura si di

camus q̃ xp̃s in adã z peccauit: q: in eo aliq̃ mõ fuit q̃ est falsum: q: nõ eo mõ in eo fuit vt ad ꝼm peccatũ ade ꝓueniret: q: nõ derivabat ab eo ꝼm ꝛcupie legẽ, siue ꝼm rõnẽ seiale, vt supra dictũ est. Alio mõ cõtingit errare si attribuamus ei q̃ actu fuit in patrib⁹ corpis q̃ nõ fuit in ꝑtib⁹ corp⁹ chr̃i q̃ corp⁹ mẽs ei⁹. corpora aliorũ hoim: vt in ꝓima ꝓte dictũ ẽ.

Ad primũ Ergo dõm, q̃ cũ dz chr̃s fuisse in adã ꝼm copulen tam subam nõ est intellectũ q̃ mõ, q̃ corpus christi in adã fuerit q̃dã copulẽta sba: sed q̃ ẏgine fuit i adã sicut ꝓncipio actiuo, nõ aũt sic in mãli ꝓncipio: q:. s. ꝓ vtutẽ gñatiuã ade z aliorũ ab adã descẽdẽtiũ vsq; ad btãm ẏgi nẽ, factũ ẽ vt illa mã ꝓpararet ad cõceptũ corꝑis christi. Nõ aũt fuit mã illa fœtata i corp⁹ christi, ꝓ virtutẽ scis ab adã deriuatã. Et iõ tã subam, nõ aũt ꝼm seminalẽ rõnem. ¶ Ad ꝼm dõm, q̃ ẽginis corpus christi nõ fuerit in adã z in alijs ꝑtib⁹ ꝼm seminalẽ rõnẽ: corp⁹ tũ btẽ ẏginis, q̃ ex semine marisest cõceptũ fuit in adã z in alijs ꝑtib⁹ fꝛ rõnẽ seminalẽ. Et iõ mediãte btã virgine, chr̃s fꝛ rõnẽ seminalẽ. esse ex semine dauid q̃ modũ ẽginis. ¶ Ad tertiũ dõm, q̃ chr̃s hz affinitatẽ ad humanũ gen⁹ fꝛ silitudinẽ ꝑfẽi. Silitudo aũt speciei attendit, nõ fꝛ mãm remotã: fꝛ ꝼm mãm ꝓximã, z ꝼm ꝓncipiũ actiuũ, q̃ ẽgat sibi silẽ ꝛ spẽ. Sic igit affinitas christi ad hũanũ gen⁹ sufficiẽter cõseruat: per hoc q̃ corpus christi formatũ est ex sanguinib⁹ ẏginis: deriuatis ad hãc affinitatẽ yndecẽq; mã illoꝛũ sanguinũ sumpta fuerit: sicut nec hoc refert in gñationẽ aliorũ hoim: sicut ĩ ꝓima ꝓte dictũ est.

¶ Utrum caro christi in patribus fuerit peccato obnoxia. Art. 7.

Sic procedit. Videt q̃ caro christi in antiq̃s ꝑtibus peccato infecta nõ fuerit. Dicit enĩ n. sap. 7. q̃ in diuinã sapiaz nihil inq̃natũ incurrit. christus aũt est dei sapia vt dz. 1. ad cor. ꝓmo. Ergo caro ei⁹ nunq̃ ꝓctõ inq̃nata fuit. ¶ Ꝓ. Dam. dicit in tertio lib. q̃ chr̃s ꝓmitias nr̃e nãe assumpsit. Sz in ꝓmo fuit caro hũana nõ erat ꝓctõ infecta. Ergo caro christi nõ fuit infecta, nec i adã nec i alijs ꝑtib⁹. ¶ Ꝓ. Aug. dicit. 10. sup gen. ad literã, q̃ natura hũana semp hũit cũ vulnere vulneris medicinã. Sz id qõ est infectiũ, non põt esse vulneris medicina, fz magis ipm in diget medicia. Ergo sp i nã hũana fuit aliq̃d nõ infectũ, ex q̃ postmodũ ẽ corp⁹ xp̃i foꝛ̃atũ.

Sz ꝯ Est, q̃ corp⁹ xp̃i nõ referr̃ ad adã z ad alios patres nisi mediãte corpore btẽ virginis, de q̃ carnẽ assumpsit. Sz corp⁹ btẽ virginis totũ fuit in originali pctõ cõceptũ: vt supra dictũ est. z tta ẽt ꝼm q̃ fuit in patrib⁹ fuit pctõ obnoxiũ. Ergo caro christi ꝼm q̃ fuit i patrib⁹, fuit peccato obnoxia.

Rñdeo Dicendũ, q̃ cũ dicim⁹ christũ ꝼm carnẽ ei⁹ fuisse i adã z in alijs ꝑtib⁹: cõparam⁹ ipm vel carnẽ eius ad adã z ad alios ꝑres. Manifestũ aũt ẽ q̃ alia fuit cõditio patrũ, z alia rõi: nã ꝑres fuerũt subiecti pctõ. xp̃s aũt fuit oĩno a pctõ imunis. Dupl⁹ ergo in hac cõparatione errare cõtingit. Unomõ vt attribuam⁹ christo vel carni eius cõditionẽ que fuit in patrib⁹: pura si di

tis z ꝺer hoc erat q̃ in patribus aliq̃d exẽ ꝑtũ a pctõ purgãdum ex quo caro xp̃i in paradiso ãmunis a peccato dicebatur. ¶ Posset nihilominus vere dici q̃ caro christi in patribus vt in patribus erat subiecta peccato: et cãm hoc etiam vere dici q̃ caro christi in patribus vt ad christũ deducẽda, non erat peccato obnoxia: q: nunquã ad christum q̃ spiritũ. s. z non ex virili semine educẽda erat. Similiter autem affirmatiua est vera. s. caro christi in patribus fuit obnoxia peccato quonã non de carne christi in fe. fed in ꝑtibus illo deriuatoꝛ̃s debuit esse simplici sacerdote. Licet ergo dicatur christus in fe. fed in ꝑtibus ꝺecimatus, abraã decimauit ꝑtim: z inde ꝺ̃ hoc excluꝺitur, quin christus sit maioꝛ q̃ melchisedech, non tñ propter hoc ꝺecimatoꝛes debemus esse maiores q̃ abraã.

Sed ꝯ Est, q̃ aug. dicit. 10. sup gen. ad literã, q̃ xp̃s ibi. s. in abraã decimatus non est: cuius caro inde nõ fuit notẽ vulneris, sed materiam medicamentis tractt.

Rñdeo Dicendũ, q̃ ꝼm intentionẽ apostoli opz dicere q̃ xp̃s in lumbis abraę non fuerit decimatus. Propter hoc enim apostolus maius esse sacerdotiũ q̃ est ꝼm ordinem melchisedech sacerdotio leuitico, p hoc q̃ abraã decimas dedit melchisedech, adhuc leui existẽte in lumbis eius: ad quem pertinet legale sacerdotium. Si autem xp̃s etiã in abraam decimatus esset, ei⁹ sacerdotium nõ esset ꝼm ordinem melchisedech, fꝛ minus sacerdotio melchisedech. Et ideo dicendum est, q̃ christus nõ est decimatus in lumbis abraę, sicut leui. Quia enim ille qui decimas dat, nouẽ sibi retinet, z decimam alij trꝺuit, quod est perfectionis signũ (inq̃tũ est quoꝺãmoꝺo terminus omnium numeroꝝ, qui procedit vsq; ad 10.) inde est q̃ ille qui decimas dat, ꝓtestat se impfectũ, z ꝑfectionẽ alij triꝺuere. Impfecto aũt humani generis ẽ ꝓpter peccatũ. q̃ indiget ꝑfectione eius qui a pctõ curat. Curare aũt a pcto, est solius xp̃i qui est agnus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶In corpore est vna cõclusio. Chꝰs nõ fuit in lũbis abrahe decimatus. Probatur dupliciter: primo auẽte apl̃m scõ ratione. Et ex auẽte quidez apl̃i arguitur dicendo ad impossibile sic. Si Chꝰs fuisset decimatus in lumbis abrahe eius sacerdotium non esset ſm ordinem melchisedech, sed minus ipo sicut leui. Probatur sequela, quia per hoc q̃ leui erisẽte in lumbis abrahe, abraham dedit decimas melchisedech. Et ratione aũt mystica probat. Dans decimas protestatur, se imperfectũ & perfectionẽ alij tribuere: ergo abrahã dando decimas protestatus est se & suos cõtracturos originale peccãtũ: ratiõe indigere a christo: ergo oẽs qui fuerunt in lumbis abrahe, non solum ſm corpulentã substantiam sed etiam ſm rationẽ seminalẽ, fuerunt decimati: ergo xp̃s non fuit decimatus. Antecedens probatur: q̃ dans decimas nouem sibi retinet: & decimã perfectionis signum alij tribuit. probatur signũ perfectionis: quia decimus est quodammodo terminꝰ numerorũ: nam numerãdo vsq; ad decem procedimus: & inde replicamus vnũ supra decez vndecim &c. prosequendo: prima cõsequẽtia probatur quo ad primã partem: q̃ imperfectio humani generis est propter peccatũ in digens curatione: & solus xp̃s curator est peccati: ipse enim illũ, ecce qui tollit peccatum mundi: & ipsum prefigurabat Melchisedech: vt patet ex apostolo. Et hec quoad secundam partem. Secunda vero consequẽtia probatur q̃ per rationem seminalẽ originale peccãtũ contrahitur. Tertia autem consequentia probatur q̃ solus xp̃s non fuit secundum rationem seminalẽ in patribus.

2. dist. 2. artic. 2. q. 2. Et. 4. 5 c. 45. et 46. Et opu. 1. c. 226 Et Joã. 12. l. 4. col. 2. ſi.

¶Super. q. 32. Ar. 1.

TItulus clarus est: sumens occasionem ex symbolo: qui conceptus est de spiritu sancto.

¶In corpore vnica cõclusio. Cõceptio corporis christi fꝫ a tota trinitate, debet precipue patri attribui. ℣. Preuerb. 9. dicitur. Sapia edificauit sibi domũ. Est aũtẽ sapientia dei ipse xp̃s: fꝫ illud. 1. ad coꝛin. 1. xp̃m dei virtutẽ & dei sapiẽtiam. Dicimus autem huius sapientie est corpus xp̃i, q̃ etiam dꝛ templũ eius, ſm illud 10. 2. hoc autem dicebat de templo corporis sui. Ergo videtur q̃ efficere cõceptionem corporis christi, debet precipue attribui filio, non ergo spiritui sancto.

Quamuis tamen spiritus sanctus sit quedam spiritualis creatura, non tamen est ei inferior, qua est q̃ ad naturam rationis clare patet.

¶Duo ſ̃p occurrunt, quibus aliter attribuitur ficere carnem & aliter filio assumptam, eandem tamen attribuit sancto attribuitur cepcionis gratia vt appropriatum cui bonitas filio autẽ assumere carnem, propriũ, quia filius christus est de proprietate cepcionis q̃ filio (inquantum opa trinitatis) sicut ita & amor. te, q̃ tas est etiam plariter quum filius dei de patre genitus dicitur. Declaratio est q̃ consubstantialitas ad personam Christi efficientia ad corpus christi referenda est.

Sed contra

Est, q̃ dicitur luce. 1. Spũssanctus superueniet in te &c.

Rñdeo

Dõm, q̃ cõceptionẽ corporis xp̃i tota trinitas est operata. Attribuit tñ hoc spiritui sancto triplici rõne. Primo, quidẽ: q̃ hoc cõgruit cause incarnationis, que ꝓsideratur ex parte dei. Spũs. n. sanctꝰ est amoꝛ patris & filij, vt in prima ꝑte habitum est. Hoc aũt ex maximo dei amore prouenit, vt filius dei carnẽ sibi assumeret in vtero virginali. Vñ dꝛ 1oã. 3. sic deus dilexit mundũ, vt filium suum vnigenitum daret.

¶Scõ o: q̃ hoc ꝯgruit cause incarnationis ex parte nãe assumpte. Per hoc em̃ datur intelligi, q̃ hũana natura assumpta est a filio dei in vnitatẽ ꝑsone, nõ ex aliquibus meritis, fꝫ ex sola gratia: que spiritui sancto attribuitur, ſm illud. 1. ad coun. 12. diuisiões gratiarum sunt: idem aũt spũs. Unde aug. dicit in encht. Iste modus quo est natus xp̃s de spũssancto, insinuat nobis gratiã dei, qua homo nullis precedentibus meritis, in ipso primo exordio nature sue quo esse cepit, verbo dei copularetur in tantam persone vnitatẽ, vt idem ipse esset filius dei. ℣ Tertio: q̃ hoc ꝯgruit termino incarnationis. Ad hoc enim terminata est incarnatio, vt homo ille qui cõcipiebatur, esset sanctus & filius dei. Utrũq; autem horum attribuit spiritui sancto. Naꝫ per ipsum efficiuntur homines filij dei: ſm illud gala. 4. qm̃ istis filij dei, misit deꝰ spiritum filij sui in coꝛda vestra clamantem abba pater. Ipse est etiaꝫ spiritus sanctificatiõis: vt dicitur ro. 1. Sicut ergo alij ꝑ spiritũsanctũ sanctificãtur spiritualiter, vt sint filij dei adoptiui: ita christus per spiritum sanctum est in sanctitate conceptus, vt esset filius dei naturalis. Unde ro. primo, secundum vnam glos. quod ꝑmittitur. s. qui predestinatus est filius dei in virtute, manifestatur per id q̃ immediate sequitur, ſm spiritũ sanctificationis. i. per hoc q̃ est conceptus de spiritu sancto. & angelus annuncians ex hoc quod premiserat, spiritus sanctus superueniet in te, cõcludit. ideoq; & q̃ nascetur ex te sanctus, vocabitur filius dei.

Ad ꝑmũ

Ergo dicendũ: q̃ opus conceptionis cõe quidem est to ti trinitati, ſm tñ modũ aliquẽ attribuit singulis ꝑsonis. Nã ꝑti attribuit autoritas respectu ꝑsone filij, q̃ ꝑ huiusmodi cõceptionẽ sibi assumpsit hũanã naturã. Filio aũt attribuit ipsa carnis assumptio. Sed spũssancto attribuit formatio corꝑis, q̃ assumit a filio. Nã ipse spũssanctus est spũs filij: fꝫ illud gala. 4. misit deus spiritũ filij sui. Sicut autem virtus aie, q̃ est in semine, per spm̃ q̃ in semine includit, format corꝑ in gnatiõe aliorum hominũ, ita virtꝰ dei q̃ est ipse filius (ſm illud 1. ad coꝛin. 1. xp̃m dei virtutẽ) ꝑ spiritũsanctũ corpus formauit, q̃ assumpsit. Et hoc etiaꝫ verba angeli demõstrãt, dicẽtis, spũssanctꝰ superueniet in te, quasi ad ꝓparandã & formãdam materiã corꝑis christi, & virtꝰ altissimi. i. xp̃s obumbrabit tibi. i. corpus in te humanitatis, accipiet incorꝑeiẽ lumẽ diuinitatis. Umbra em̃ a lumine formatur & corpore: vt greg, dicit. 18. moꝛa. Altissimꝰ autez intelligitur pater, cuius virtus est filiꝰ. ¶Ad secundũ dõm, q̃ missio refert ad personam assumentẽ que a patre mittitur: sed cõceptio refertur ad corpus assumptũ, q̃ operatione spũssancti fo mat. Et ideo fꝫ missio & cõceptio tributur patri, efficere aũt cõceptionẽ spiritui sancto: sed carnez assumere attribuitur filio. ¶Ad tertiũ dicẽdũ, q̃ sicut aug. dicit in lib. de qõnibus veteris & noui testamenti, q̃ ista gemina rõne potest intelligi. Primũ em̃ domus christi ecclesia est, quã edificauit sibi sanguine suo. Deinde potest & corpus eiꝰ dici domus ipsius: sicut dicit templuz eiꝰ. Factum aũt spiritussancti factum filij dei est ꝑ pter nature & voluntatis vnitatem.

Utrum christus debeat dici conceptꝰ de spiritu sancto. Art. 2.

Ad scõm

Sic ꝓceditur. Uidetur q̃ xp̃s nõ debeat dici conceptus de spiritussancto. Quia super illud ro. 2. ex ipso & per ipsum & in ipso sum oia. dicit gl. aug. Attẽdẽdũ, q̃ nõ aut de ipso, sed ex ipso: ex ipso enim celum sunt et terra, quia facit ea, nõ aut̃ de ipso, q̃ nõ de substantia sua. Sed spũssanctꝰ nõ formauit corpus christi de substantia sua. Ergo chꝰs nõ dꝛ dici ꝓceptus de spũssancto. ℣. Principiũ actiuũ de quo aliqd cõcipit, se hꝫ sicut semen in gnatione. Sꝫ spiritussanctus nõ se habuit sicut semẽ in conceptione christi. Dicit enim hiero. in exp̃one catholice fidei, non sicut quidã sceleratissimi opinãtur, spiritũsanctum dicimus fuisse pro semine, sed potẽtia ac virtute creatoꝛis dicimus esse operatum. i. formatum corpus christi. Nõ ergo debet dici q̃ christus sit cõceptꝰ de spũssancto. ℣. Nihil vnũ de duobus formatur, nisi aliquo modo cõmixtis. Sed corpus christi formatum est de virgine maria. Si ergo christꝰ dicatur conceptus de spiritussancto, videtur q̃ facta sit commixtio quedaꝫ spiritussancti & materie, quam virgo ministrauit: quod patet esse falsum. Non ergo xp̃s debet dici conceptus de spiritusancto.

Sꝫ cõtra

Est, q̃ dꝛ matth. ꝓto Ante quez conuenirẽt, inuẽta est in vtero habens de spiritusancto.

Rñdeo

Dõm, q̃ ꝓceptio nõ attribuit solũ corꝑi xp̃i: fꝫ ex ipsi xp̃o rõne ipsius corꝑis. In spũ aũt sctõ duplex habitudo ꝓsideratur respectu xp̃i. Nam ad ipsum filiũ dei q̃ dicitur esse ꝓceptꝰ, hꝫ habitudinẽ ꝓsubstãtialitatis: ad corpus aũt eius habet habitudinẽ cause efficiẽs. Hec aũt prepositio de, vtrãq; habitudinẽ designat sicut cũ dicim' hoiez aliquẽ esse de suo pfe. Et tõ cõuenienter dicere possum' xp̃m esse ꝓceptuz de spiritusancto, hoc modo, q̃ efficiẽtia spiritussancti referatur ad corpus assumptum: cõsubalitas vero ad personã assumentem.

Ad primũ

Ergo dicendum, q̃ corꝑ christi q: non est consubstantiale spiritui sancto, non ꝓpriẽ potest dici de spiritusancto conceptũ, sed magis ex spiritusancto. Sicut ambr. dicit in lib. de spiritusancto, quod ex aliquo est aut ex substãtia, aut ex potestate eius est. Ex substãtia, sicut filiꝰ qui a patre est, ex potestate, sicut ex deo oia: qño & in vtero habuit maria ex spiritusancto. ¶Ad scõm dicendũ, q̃ sup hoc videtur eẽ quedã diuersitas hiero. ad quoscã alios doctoꝛes, q̃ asseruit spũsctm̃ in ceptione xp̃i fuisse, ꝓ semine. Dicit enim chry. super matt. vnigenito dei in virgine ingressuro processisse spũssanctꝰ, vt ꝓcedẽte spiritusancto in sanctificationẽ, nascatur. s. xp̃s ex corpus, di unitate ingrediẽte ꝓ semine. Et dam̃. dicit in. 3. lib. obumbrauit sup ipsaz dei sapiẽtia & virtus, velut diuinũ semẽ. ¶Sed hoc de facili solui: q̃ ſm q̃ in semine intelligat virtꝰ actiua, sic chry. & dam̃. ꝓpareat semini spũsctm: vel etiã filiũ q̃ est virtꝰ altissimi. Sciõm aũt q̃ in semine intelligit substãtia corporalis, q̃ in conceptione trã smutat negat hiero. spũsanctũ fuisse ꝓ semine. ¶Ad tertiũ dicẽdũ, q̃ sicut aug. dicit in encht. non eodẽ modo dicitur xp̃s cõcepꝰ aut natus de spiritu sancto & de maria virgine, sed ꝺ maria virgine materialiter, de spũsancto vero effectiue. Et ideo non habuit hic locum commutio.

Utrum spiritussanctus dici debeat pater christi ſm carnem. Arti. 3.

Ad tertiũ

Sic procedit. Uidetur q̃ spiritussanctus debeat dici pater christi ſm hñanitatem. Quia ꝛ ꝑhm in lib. de generatione animalium, pater dat principiũ actiuũ in generatione, mater vero ministrat materiã. Sed beata virgo dicitur mater christi propter materiaz quã in conceptione eius ministrauit. Ergo videtur q̃ etiã spiritussanctus possit dici pater eius, ꝓpter hoc q̃ fuit principiuz actiuum in cõceptione ipsius. ¶Preterea. Sicut mentes aliorũ sanctoruz fomãtur per spiritũsanctũ, ita etiam corpus christi est ꝑ spiritũ sanctũ formatũ. Sꝫ alij sancti ꝓpter predictam formationem dicũtur filij totius trinitatis, & ꝓ cõsequẽs spiritus sancti. Uidetur ergo q̃ christꝰ debeat dici filius spiritussancti, inquantum corpus eius est spiritu sancto formatum. ¶Ꝑ. Deus dicitur pater noster ſm hoc q̃ nos fecit: hꝫ illꝺ deuter. 32. nõne ipse est pater tuus qui possedit & fecit & creauit te? Sꝫ spiritussanctus, fecit corpus christi, vt dictũ est. Ergo spiritussanctus debet dici pater christi secũduz corpus ab ipso formatum.

Sed contra

Est, q̃ aug. dicit in encht. Natus est xp̃s de spiritussancto non sicut filius: & de maria virgine sicut filius.

Rñdeo

Dicendũ, q̃ nomina paternitatis & maternitatis & filiationis generationem consequuntur, non tamen qualibet, sed ꝓpriẽ generationẽ viuẽtium, & precipue animalium. Nõ enim dicimus q̃ ignis generatus sit filius ignis generantis, nisi forte ſm metaphoꝛã, sed hoc dicimus in animalibus: quoꝝ generatio est magis ꝓfecta. Nec tamẽ omne qõ in aĩalibus generatur, filiationis accipit nomen, sed solum illud quod generatur in similitudinem generantis. Unde sicut aug. dicit, nõ dicimus qõ capillꝰ qui nascitur ex homine, sit filiꝰ hois nec etiã dicimus qõ hõ qui nascitur, sit filiꝰ seminis: q: nec capillus habet similitudinez hominis, nec homo qui nascit, habet similitudinẽ seminis, fꝫ hominis generãtis. Et ſ quidẽ ꝓfecta sit similitudo, erit ꝓfecta filiatio: tã in diuinis cõ in humanis. Si aũtez sit similitudo imꝑfecta, erit etiã filiatio imperfecta. Sicut in homine est quedã similitudo

rationem, non dicitur de eodem ſm imperfectam rationem. De claratur exẽplo de homine ſm rationem ver ri, & ſm rationem peccati hominis respectu sortis: & patet littera.

¶Ubi aduerte, q̃ regula intelligiẽ de pdicatione simpliciter & absolute, hoc est sine additione aliqua. Et in promptu eiꝰ ratio est: q̃ nomẽ quod cõgs simpliciter enũtiatum de aliquo perfecta ratione illud hãbẽte nõ significatur diminute illi conuenire ac per hoc non ſm imperfectam sed ſm ꝑfectam rationem.

¶Et scito q̃ sup ista regula fundatur intellectus sacre scripture quum de Jesu christo loquẽs affirmat ipm esse dei filium: ex hoc enim q̃ esse filiũ dei, christo conuenit ſm perfectam filiationis dei rationem, quia est naturalis filius dei) consequens est vt nõs ꝯ christo ministrat materiã. Sed beata virgo dicitur mater christi propter materiaz quã in conceptione eius ministrauit. Ergo videtur q̃ etiã spiritussanctus possit dici pater eius, ꝓpter hoc q̃ fuit principiuz actiuum in cõceptione ipsius. ¶Preterea. Sicut mentes aliorũ sanctoruz fomãtur per spiritũsanctũ, ita etiam corpus christi est ꝑ spiritũ sanctũ formatũ. Sꝫ alij sancti ꝓpter predictam formationem dicũtur filij totius trinitatis, & ꝓ cõsequẽs spiritus sancti. Uidetur ergo q̃ christꝰ debeat dici filius spiritussancti, inquantum corpus eius est spiritu sancto formatum. ¶Ꝑ. Deus dicitur pater noster ſm hoc q̃ nos fecit: hꝫ illꝺ deuter. 32. nõne ipse est pater tuus qui possedit & fecit & creauit te? Sꝫ spiritussanctus, fecit corpus christi, vt dictũ est. Ergo spiritussanctus debet dici pater christi secũduz corpus ab ipso formatum.

Sed contra

Est, q̃ aug. dicit in encht. Natus est xp̃s de spiritussancto non sicut filius: & de maria virgine sicut filius.

Rñdeo

Dicendũ, q̃ nomina paternitatis & maternitatis & filiationis generationem consequuntur, non tamen qualibet, sed ꝓpriẽ generationẽ viuẽtium, & precipue animalium. Nõ enim dicimus q̃ ignis generatus sit filius ignis generantis, nisi forte ſm metaphoꝛã, sed hoc dicimus in animalibus: quoꝝ generatio est magis ꝓfecta. Nec tamẽ omne qõ in aĩalibus generatur, filiationis accipit nomen, sed solum illud quod generatur in similitudinem generantis. Unde sicut aug. dicit, nõ dicimus qõ capillꝰ qui nascitur ex homine, sit filiꝰ hois nec etiã dicimus qõ hõ qui nascitur, sit filiꝰ seminis: q: nec capillus habet similitudinez hominis, nec homo qui nascit, habet similitudinẽ seminis, fꝫ hominis generãtis. Et ſ quidẽ ꝓfecta sit similitudo, erit ꝓfecta filiatio: tã in diuinis cõ in humanis. Si aũtez sit similitudo imꝑfecta, erit etiã filiatio imperfecta. Sicut in homine est quedã similitudo

rationem, non dicitur de eodem ſm imperfectam rationem. De claratur exẽplo de homine ſm rationem ver ri, & ſm rationem peccati hominis respectu sortis: & patet littera.

¶Ubi aduerte, q̃ regula intelligiẽ de pdicatione simpliciter & absolute, hoc est sine additione aliqua. Et in promptu eiꝰ ratio est: q̃ nomẽ quod cõgs simpliciter enũtiatum de aliquo perfecta ratione illud hãbẽte nõ significatur diminute illi conuenire ac per hoc non ſm imperfectam sed ſm ꝑfectam rationem.

¶Et scito q̃ sup ista regula fundatur intellectus sacre scripture quum de Jesu christo loquẽs affirmat ipm esse dei filium: ex hoc enim q̃ esse filiũ dei, christo conuenit ſm perfectam filiationis dei rationem, quia est naturalis filius dei) consequens est vt nõs ꝯ christo ministrat materiã. Sed beata virgo dicitur mater christi propter materiaz quã in conceptione eius ministrauit. Ergo videtur q̃ etiã spiritussanctus possit dici pater eius, ꝓpter hoc q̃ fuit principiuz actiuum in cõceptione ipsius. ¶Preterea. Sicut mentes aliorũ sanctoruz fomãtur per spiritũsanctũ, ita etiam corpus christi est ꝑ spiritũ sanctũ formatũ. Sꝫ alij sancti ꝓpter predictam formationem dicũtur filij totius trinitatis, & ꝓ cõsequẽs spiritus sancti. Uidetur ergo q̃ christꝰ debeat dici filius spiritussancti, inquantum corpus eius est spiritu sancto formatum. ¶Ꝑ. Deus dicitur pater noster ſm hoc q̃ nos fecit: hꝫ illꝺ deuter. 32. nõne ipse est pater tuus qui possedit & fecit & creauit te? Sꝫ spiritussanctus, fecit corpus christi, vt dictũ est. Ergo spiritussanctus debet dici pater christi secũduz corpus ab ipso formatum.

Sed contra

Est, q̃ aug. dicit in encht. Natus est xp̃s de spiritussancto non sicut filius: & de maria virgine sicut filius.

Rñdeo

Dicendũ, q̃ nomina paternitatis & maternitatis & filiationis generationem consequuntur, non tamen qualibet, sed ꝓpriẽ generationẽ viuẽtium, & precipue animalium. Nõ enim dicimus q̃ ignis generatus sit filius ignis generantis, nisi forte ſm metaphoꝛã, sed hoc dicimus in animalibus: quoꝝ generatio est magis ꝓfecta. Nec tamẽ omne qõ in aĩalibus generatur, filiationis accipit nomen, sed solum illud quod generatur in similitudinem generantis. Unde sicut aug. dicit, nõ dicimus qõ capillꝰ qui nascitur ex homine, sit filiꝰ hois nec etiã dicimus qõ hõ qui nascitur, sit filiꝰ seminis: q: nec capillus habet similitudinez hominis, nec homo qui nascit, habet similitudinẽ seminis, fꝫ hominis generãtis. Et ſ quidẽ ꝓfecta sit similitudo, erit ꝓfecta filiatio: tã in diuinis cõ in humanis. Si aũtez sit similitudo imꝑfecta, erit etiã filiatio imperfecta. Sicut in homine est quedã similitudo

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Super Artic. 4.

TArtulus ¦ Iarus mo tando q̄ nō est quēstio an actiue egerit: sed an actiue egerit in ipso actu conceptionis corporis christi: de actione enim circa illum actum est questio. ¶ In corpore articuli quatuor fiunt: primo referuntur opinio quedam habens duas partes. secundo improbatur prima pars illius: tertio secunda: quarto respondetur quesito. ¶ Quo ad primum opinio dicit beatam virginē op̄tā in conceptiōe christi actiue supplēsse nāli & stipnāli virtute. Et primē partis rō est cōmunis de inchoatione formarum in mā p aliquod cooperatiuū principiū in materiam. hoc est ponē dō ia inter transmutationē nālē & artificialem: q̄ nālis hz tale principiū in mā, & nō nālis: artificialis vero hz solam māteriā: pure passiuam.

¶ Quo ad scōm tripliciter arguit ꝑs B autor. Primo interimendo fundamentū q̄ ad mutationem naturalē sufficit principiū male esse passiuum. et male aristo. Secundo quia impossibile est q̄ agat ad sui formationem: q̄ non est actu agere enim est actū nō potētie. semp enim estimabile ꝑfectū monere vt 8. 3. phy. Tertio q̄ impossibile est aliquid non diuisum in duas partes (vt animata) monere seipsum: ter. 8. phy.

¶ Aduerte hic quod oporteret digredi ad questiones multas si examināde essent rationes. ipsam & de motu gravitū & leuium & de maxima & q̄ velocissima omniū & vtrū aliquid seipsum movere possit, tractare oporteret & non theologiam sed phiam purā tradere opere longo: ꝓpterea extra libros hūc tractāda hec relinquā. ¶ Quo ad tertiū ponit primo rō secunde partis. Et assumit rō hec duo. Alterū naturale: scz q̄ mater cōcurrit ad generationē p̄ ꝓpriū semē actiue cōcurrēdo ad gñationē. Alterum supernaturale: scz q̄ beate virginis data est miraculose virtus illa actiua quam alie matres hñt p semen vt. s. sine semine posset q̄s per semen potuisset. Et huius miraculi rō est integerrima virginitas: cui repugnat seminis resolutio. Deinde ponitur improbatio illius opinionis quo ad radicem eius: & ipsam bipartitā. Et est ratio ista. Distinctio seruus est a natura ꝓpter diuersam operationē ad gñationem: oportnum: ergo est penes diuersitatem agentis & patientis: ergo tota virtus actiua est ex pte matris: passio vero ex parte femine. Añs p̄hā ex scō cel. sic. Seruus est ꝓpter opōnē oportunā ad gñationē: ergo diuersitas seruus est ꝓpter diuersam opationē oportunam ad gñationē. Cōsequētia hec est ꝑ se nota. & assumptum est ex primo cel. vnūq̄q̄ est ꝓpter suā opationē Cōsequentia principalis p̄hā in ifra q̄ distinctio operationis in gñatione est ex parte agēs & patiēs. Deinde ad hanc rōnis cōclonē firmādā offert signū in ifra ex plātis: q̄ ideo in illis non est distinctio seruus: q̄ actiua & passiua virtꝰ sunt mixte. hoc est signum est q̄ distinctio seruus est penes actiū & passiū. hec quo ad radicem pertinentis. ¶ Contra ipsum ꝙ ponē dicēdū ifra subsumēdo, bta virgo non accepit a ꝑā. & vt esset pater christi. sed mater: ergo nō accepit potētiā actuam in conceptione. Demum due vie ex hac opinione excludūtur. altera dicentium q̄ virtute illa supernaturali beata virgo vsa est ad cōceptionē xp̄i & sic fuisset pater rōi. Altera dicentium, q̄ virtute illa beata virgo non est vsa: & sic frustra collata esset virtus actiua illa. ¶ Circa processum istius dicti occurrūt dubia. Primū est circa consequentiā principalē aliate rōnis, non esse apparet illius efficaciā: quā fundatur super illa vē. omnis diuersitas operationū ad gñationem que est ex diuersitate actiui & passiui: que non videt vera: nec in ifra habet. Et quidē q̄ oporteat illā vē esse verā ad ꝓbandā dictam consequentiā: patz clarissime: q̄ nisi sit vē vera, facile negabitur cōsequētia. concedendo ois assumpta: scz q̄ distinctio seruum est ꝓpter diuersam operationem: & q̄ distinctio operationis aliqua est penes actiū & passiū. Tūc esti patz debilitas cōsequētie: q̄ ex hoc q̄ aliqua distinctio operis ad gñationem est penes actiuum & passiuum, non sequitur determinate: ergo distinctio seruus est penes actiuum & passiuum. Secundum sequitur: ergo distinctio seruum est penes actiū & passiuum. Sed est manifeste ad diuersa opera ad generationem requisita. Consequentia ꝓbatur. quia

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Distinctio est. Tria in conceptione considerantur ꝛc. que clare patent in litera.

¶ Tractando autem tertiā membrū, scz de augmento. Aduerte q̄ quum dr augmentum non esse sine motu locali, intellige de motu locali formaliter vel virtualiter, i est vel q̄ motui augmentationis iungitur vere localis motꝰ corporis quanti ad maiorem locum: vel ipse motus augmenti affertur intrinsece quantitatem maiorem esse collatiuus per viam sequele maioris loci: ac si motus ibi interueniret localis. Uero autem modo sit, ratio litere currit: quia vtroq̄ modo: tempore mensurāt acquisitio maioris loci. Non est autez locus ibe cōsonus discutiēde huic questioni.

¶ Tractando scdm membrum, in quo tinuli questio consistit: concluso responsiua ponit. Formatio corporis christi fuit in instanti. probatur dupliciter, primo ex infinitate virtutis actiue secundo ex parte persone filij.

¶ Clara sunt i litera: si aduerteris, q̄ prima ratio cōcludit de possibili, secūda vero de facto. Nam ex infinite virtutis actiue agentis tamen scdm liberum arbitriū non infertur efficaciter q̄ fecit: sed q̄ facere potuit in instanti: z hoc expresse sonant verba litere. Et necessitate autem cōsitendi q̄ filius dei conceptus est iuxta decentia: q̄ nō nisi formatum corpus assumendum erat, infertur q̄ de facto ide fuit instās ꝛceptionis formationis z assumptionis: vt patet.

¶ In responsione ad primum, aduerte q̄ magister senten. in. 4. dist. 3. exponit auguꝰ autoritate non de formatione in se: sed in sua manifestatiōe. Et in idem redit responsio autoris obscurioꝛ one de augmento illius formationis ex-
3.di.3.q ponit: augmentatio
3.art.2. enim formationis ma-
3m. nifestauit formationē
Et. 4. 5. tunc primo ob par-
c. 44. z uitatem. Consonat au
45. 2m. tem expositio hec au-
Et opu. gmentum verbis equi
3.c. 223. de perfectione domi-
z. 224. nici corporis loquitur
Et io. 1. quamuis enim ipsa
li. 15. co. formatio dominici cor-
2. 7. c. 2. poris in primo instan-
li. 3. co. 3 ti fuerit perfecta essen-

citur ad quantitatem perfectam. In quoꝝ medio ratio conceptionis consistit, nā primū est conceptioni preambulū, tertium aūt conceptionem cōsequitur. Primum aūt non potuit esse in instanti: q̄ hoc est cōtra ipsam rationem motus localis corporis cuiuscunq̄, cuius partes successiue subintrant locū. Similiter z tertiū opz esse successiuum: tum q̄ augmentum non est sine motu locali, cū etiā q̄ procedit ex virtute alcuius in corpore formato operantis, que nō operatur nisi in tpe. ¶ Sed ipsa formatio corporis, in qua principaliter rō ꝛceptionis cōsistit, fuit in instanti, duplici rōne. Primo quidē pp virtutē agentis infinitā. i. spūssancti: per quez corpus xpi est formatū, vt supra dictū est. Tanto em aliqd agens cuius pōt materiā disponere, quāto maioꝛs virtutis est. Unde agens infinite virtutis pōt in instāti materiā disponere ad debitā formā. ¶ Secundo ex parte persone filij, cuius corpus formabat: non em erat congruū vt corpus humanū assumeret nisi formatū. Si aūt ante formationez perfectā aliqd tempus conceptionis precessisset, nō poss set tota conceptio attribui filio dei, que non attribuitur ei nisi ratione assumptionis. Et ideo in primo instanti quo materia adunata peruenit ad locum generationis, fuit perfecte formatum corpus christi z assumptum. Et per hoc dicitur ipse fil⁹ dei conceptus: quod aliter dici non posset.

Ad primū Ergo dōm, q̄ verbum au gu. vtrobiq̄ non refertur ad solam formationem corporis xpi, scz ad formationem simul cū determinato augmento vsq̄ ad tps partus. Unde sm rationez illius numeri dicit perfici tps nouem mensiū quo xps fuit in vtero virginis. ¶ Ad secundum dicendum, q̄ motus ille localis nō cōprehenditur infra ipsam conceptionem, sed est cōceptioni preambulus. ¶ Ad tertium dicendū, q̄ non est assignare vltimum instans, in quo materia illa fuit sanguis: sed est assignare vltimum tps, q̄ stimuat nullo interueniēte medio ad primum instans in quo fuit caro xpi formata. Et hoc instans fuit terminus tēporis motus localis materie ad locū generationis. ¶ Ad quartum dōm, q̄ augmentum fit per potentiam augmentatiuaz ipsius q̄ augetur. Sed formatio corpus fit per potentiam generatiuā, non eius qui generatur, sed ipsius generātis ex semine, in quo operatur vis formatiua ab aīa pris derivata. Corpus aūt christi non fuit formatum ex semine viri (sicut supra dictū est), sed ex operatione spiritus sancti, z ideo talis debuit esse formatio, vt spiritus sanctus deceret. Sed augmentum corporis christi fuit factū sm potentiam augmentatiuam anime xpi, que cum sit specie cōformis anime nostre, eodē modo debuit corpus illud augmentari, sicut z alia hominum corpora augmentantur, vt ex hoc ostenderetur veritas humane nature.

¶ Utrum corpus xpi fuerit animatū in primo instanti sue conceptionis. Arti. 2.

Ad secundū Sic pcedi tur. Uidet q̄ corpus xpi nō fuerit animatū in primo instāti sue ꝛceptionis. Dicit em leo papa in epistola ad iulianum. Non alterius nature erat caro xpi q̄s nostre, nec alio illi q̄s ceteris hominibus anima est inspirata principio. Sed alijs hominibus non infundit anima in primo instāti sue conceptionis, ergo nec corpoꝛi xpi anima debuit infundi in primo instanti sue conceptionis.

¶ Dcterea. Anima sicut quelibet forma naturalis requirit determinatā q̄titatē in sua materia. Sed in primo instāti conceptionis corpus xpi nō habuit tātā quātitatem, quātam habēt corpoꝛa aliorum hominū q̄ animātur: alioquin si continuc fuisset postmodum augmētatū, vel citius fuisset natū: vel in sua natiuitate fuisset maioris q̄titatis q̄ alij infantes. Quoꝝ primū est cōtra aug. 4. de tri. vbi pbat eū spatio noue mēsiū in vtero virginis fuisse. scdm aūt est cōtra leonem papaz, q̄ in sermone epiphanie dicit, q̄ magi inuenerunt puerū iesum in nullo ab hūana infantie gnalitate discretum. Nō ergo corpus xpi fuit animatū in primo instāti sue cōceptionis. ¶ Dcterea. Ubicūq̄ est prius et posterius, opz esse plura instantia. Sed sm phm in lib. de gnatione animaliū in gnatiōe hominis requiritur prius z posterius: prius em est viuū, z postea animal, z postea homo. Ergo nō potuit animato xpi perfici in primo instanti sue conceptionis.

Sed contra Est q̄ dam, dicit. l. 3. li. Simul caro, simul caro animata anima rationali z intellectuali.

Rñdeo Dōm, q̄ ad hoc q̄ conceptio ipsi filio dei attribuat (vt in symbolo cōfitemur, dicentes, q̄ ceptus est de spiritu sancto) necesse est dicere, quod corpus christi dum conciperetur, esset a verbo dei assumptum. Ostēsum est autez supra q̄ verbum dei assumpsit corpus mediante anima, z animam mediante spiritu, id est intellectu. Unde oportuit q̄ in primo instanti conceptionis corpus christi esset animatum anima rationali.

Ad primū Ergo dicendum, q̄ principium inspirationis anime potest considerari dupliciter. Uno modo secundum dispositionem corpoꝛis, z sic non ab alio principio inspirata est anima corpoꝛis christi, et corporibus aliorum hominum, sicut enim statim formato corpoꝛe alterius hominis, infunditur anima ita fuit in christo. Alio modo potest considerari dictum principium solum secundum tempus. z sic quia prius tempore formatum fuit perfecte corpus christi, quā tempore fuit etiam animatum. ¶ Ad secundum dōm, q̄ anima rec rit debitam quantitatem in materia, cui infunditur, sed ista quantitas quādam latitudinē habet: quia z in maioꝛi z in minoꝛi quātitate saluatur. Quātitas autem corporis, quam habet cum primo sibi infunditur anima, ꝓportionatur ēstitati perfecte, ad quaz per augmentū peruenet: ita. s. q̄ maioꝛ hominū maioꝛem quātitatē corpoꝛis habent in prima animatione. Christus aūt in perfecta etate habuit decentē z mediocrē quātitatē, cui proportionabatur quātitas quā corpus eius habuit in tempoꝛe, quo aliorum hominum corpoꝛa animantur: minoꝛem tamē habuit in principio sue cōceptionis. Sed tamē illa parua quātitas non erat tam parua, vt in ea non posset ratio animati corporis conseruari: cum in tali quātitate quotidiē paruorum hominum corpoꝛa animentur.

¶ Ad tertium dicendum, q̄ in generatione aliorum hominum locum habet quod dicit ꝑs propter hoc quod successiue corpus formatur et disponitur ad animam. Unde primo tanquam imperfecte dispositum, recipit animam imperfectam: z postmodum quando perfecte est dispositum, recipit animam perfectam. Sed corpus christi propter infinitatem virtutis agentis fuit perfecte dispositum in instanti. vnde statim in primo instanti recepit formam perfectam, id est animam rationalem.

¶ Utrum corpus christi in primo instanti sue conceptionis fuerit a verbo assumptum.

¶ Articulus tertius.

Ad tertium Sic procedi tur. Uidet q̄ caro christi prius fuerit concepta, z postmoduz assumpta. Nō enim non est, non potest assumi. Sed caro christi per conceptionem esse incepit. ergo videtur q̄ fuerit assumpta a verbo dei, postq̄z fuit concepta.

¶ Dcterea. Caro christi fuit assumpta a ꝝbo dei mediāte anima rationali. Sed in termino conceptionis accepit animam rationalem. ergo in termino cōceptionis fuit assumpta sed in termino conceptionis dicitur iam concepta: ergo prius fuit concepta z postmodum assumpta.

¶ Dcterea. In omni generato prius tempore est id quod est imperfectū eo quod est perfectum: vt patet per philosophum in. 9. meta phys. Sed corpus christi est quiddam generatum. Ergo ad vltimam perfectionem, que consistit in vnione ad verbum dei, non statim in primo instanti conceptionis peruenit, sed primo fuit caro concepta, z postmodum assumpta.

Sed contra Est, q̄ august. dicit in lib. de fide ad petrus. Firmissime tene z nullatenus dubites, carnē christi non fuisse conceptam in vtero virginis, puncq̄z susciperetur a verbo.

Rñdeo Dicendum, q̄ (sicut supra dictum est) proprie dicimus deum factum esse hominem, non autem proprie dicimus quod homo factus sit deus: quia scilicet deus assumpsit sibi id quod est hominis: non autem preexistit id quod est hominis, quasi per se subsistens antequam susciperetur a verbo. Si autem caro christi fuisset concepta antequam susciperetur a verbo, habuisset aliquando aliquam hypostasim preter hypostasim verbi dei, quod est contra rationem incarnationis: secundum quam ponimus verbum dei esse vnitum humane nature, et omnibus partibus eius in vnitate hypostasis. Nec fuit conueniens quod hypostasim preexistēte verbum dei sua assumptione destrueret. Et ideo contra fidem est dicere, q̄ caro christi prius fuerit concepta z postmodum assumpta a verbo dei.

Ad primum Ergo dicendum, q̄ si caro christi non fuisset in instanti formata seu concepta, sed per temporis successionem: oporteret alterum duorum sequi, vel quod assumptum nonduz esset caro, vel quod prius esset conceptio carnis quā eius assumptio. Sed quia ponitur conceptionem in instanti esse perfectum fuit concipi et conceptum esse. Et sicut aug. dicit in lib. de fide ad petrum, dicimus ceptum, ipsamq̄z carnem verbi incarnatione conceptam.

¶ Et per hoc patet etiam respōsio ad secundum. Nam simul dum caro illa concipitur, concepta est, z animatur.

¶ Ad tertium dicendum, quod in mysterio incarnationis, non consideratur ascensus quasi alicuius precristentis proficientis vsque ad vnionis dignitatem: sicut posuit fotinus hereticus, sed potius consideratur ibi descensus secundum quod perfectum dei verbum imperfectionem nature nostre sibi assumpsit: secundum illud Joan. 6. descendit de celo.

¶ Utrum conceptio christi fuerit naturalis vel miraculosa.

¶ Articulus. 4.

Ad quartum Sic procedi tur. Uidetur quod conceptio christi fuerit naturalis. Secunduz enim cōceptionem carnis, christus dicitur filius hominis. Est autem verus et naturalis filius hominis sicut verus et naturalis dei filius: ergo eius conceptio fuit naturalis.

¶ Dcterea. Nulla creatura producit operationem miraculosam. Sed conceptio christi attribuitur beate virgini, que est pura creatura: dicitur enim quod virgo christū concepit. Ergo videtur quod non sit miraculosa conceptio, sed naturalis.

¶ Dcterea. Ad hoc quod aliqua transmutatio sit naturalis, sufficit quod principium passiuum sit naturale: vt supra habitum est. Sed principium passiuum ex parte matris in cōceptione christi fuit naturale: vt ex dictis patet. Ergo cōceptio christi fuit naturalis.

Sed contra Est quod Dionysius dicit in epistola ad Gaium monachum. Super hominem operabatur christus ea que sunt hominis: et hoc monstrat virgo supernaturaliter concipiens.

Rñdeo Dicendum, quod sicut dicit Ambro. dicit in li bro de incarnatione: multa in hoc mysterio et secundum naturam inuenies, et vltra naturam. Si enim consideremus id quod ex parte materie conceptus: quam mater ministrauit, totum est naturale. Si vero consideremus id quod est ex parte virtutis actiue totum est miraculosum. Sed quia vnumquodq̄z magis iudicatur secundum formaz: quam secundum materiam, z similiter secūdum agēs quam secundum patiēs: inde est quod conceptio christi debet dici simpliciter miraculosa et supernaturalis: sed secundum aliquid naturalis.

Ad primum Ergo dicendum, q̄ christus dicitur naturalis filius hominis, inquantum habet naturam humanam veram, per quam est filius hominis: licet eam miraculose habuerit. Sicut cecus illuminatus, videt naturaliter per potēriam visiuaz, quam miraculose accepit.

¶ Ad secundum dicendum, quod conceptio attribuitur virgini beate, non tanquam principio actiuo: sed quia ministrauit materiam conceptui, et in eius vtero est concepta celebrata.

¶ Ad tertium dicendum, quod principium passiuum naturale sufficit ad transmutationem naturalem, quando naturali et consueto modo mouetur a principio actiuo proprio. Sed hoc in proposito non habet locum. Et ideo conceptio illa non potest dici simpliciter naturalis.

lius dei est in. sepulchro: quia hypostasis corporis non fuit hypostasis filij dei.

¶ Super articulum quartum.

¶ Utrum simpliciter z absolute cōceptio christi fuerit naturalis vel miraculosa. Constat enim quod in conceptione aliquid fuerit naturale, et aliquid miraculosuz: sed queritur an fuerit simpliciter z absolute miraculosa.

¶ In corpore vna est cōclusio habens duas partes. Conceptio est simpliciter miraculosa, secundum aliquid naturalis. Declaratur z probatur. Declaratio est ex auctoritate ambrosij que exponi tur quidem ex parte materie: ministrate a matre est naturalitas: ex parte virtutis actiue est supernaturalitas. Probatio est: vnumquodq̄z magis iudicatur secundum formam et agens ēs materiam et patiens: ergo conceptio christi est simpliciter miraculosa z secundum quid naturalis.

¶ Aduerte hic, q̄ quia in secundo traditur phy. et forma partis agētis se tenet ideo autor formam agenti comunicat in probatione: licet in declinatione solius actiue virtutis meminerit. Ruffus aduerte q̄ autor ad rem spectans, non errauit discutere tertium membrum: scilicet q̄ illa conceptio nec naturalis nec miraculosa simpliciter est. sed secundum aliquid miraculosa z secundum aliquid naturalis. Rationem enim allata in litera non solum concludit q̄ magis est miraculosa ꝙ naturalis: sed sufficiens est ad concludendum q̄ est simpliciter miraculosa: actionem iudicium simpliciter z absolute habendum de re. secundum formale sumitur. Et ideo in litera fit. Et ideo ad rez hoc est ad vim medij spectando: autor intulit q̄ simpliciter est miraculosa. Licet se vndum verba assumpserit eō cludendum q̄ est magis miraculosa ꝙ naturalis: dum assumpsit. vnumquodq̄z magis iudicatur secundum formā ꝛc. vnde patet efficacia processus litere.

3.di.3.q 2.art.2. Et. 4.5. Et 4.c. 43. Et 4.c 9.10. Et opu. 3.c.225. vsque 225. Et iii.7 1.2.co.2 pncipio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Super.q.34.Arti.1.

TIulus clarus est intellectus vt sonat. ¶ In corpore vnica est conclusio. Christus fuit sanctificatus in primo siue conceptionis instanti. Probatur. Abundantia gratie sanctificantis animam Christi derivatur ex ipsa verbi vnione: ergo in primo instanti conceptionis Christus habuit plenitudinem gratie sanctificantis animam & corpus eius. Antecedens probatur Joan.1. Consequentia probatur ex supradictis: q; corpus Christi, a tanto & assumptum in primo siue conceptionis instanti fuit.

¶ Aduerte hic & in ipsius originis ordinem sic inuearis, vt per species esse non sibum originis sed calitatis ordinem inter gratam vnionis & gratas habituales ii. christo: hec est autor: hic docet ex doctrina euangelica: vidimus enim 3.di.3.q plenum gratia christi vnigenitum a pre. Nota 3. art.3. aut hoc qd proles ordine generationis ca tu, sunt imperfectiora: vtpote ordinata ad posteriora vt ad finem vt artificialia ordo in exequintione testatur. Sed prius ordine generationis & calitatis simul no im perfectiora sed perfectiora sunt. & fines posteriores: vt pz de fabro & aedifice. pp hoc ens fuistis prius gratiam christi quam accipiat pprium qd ipsius concomitat, perfectius ens hoc est: qz non solum origine pz causalitate precedit suos accidentes: est enim illius ca effectiua & finalis. Et similiter accidit in mysterio xpi: prius enim exequutionis ordine est gratia vnionis: & posterius comitatur gratia habitualis sanctificans & tam xpi: sed no ppea est imperfectior vt sco. in. 3. sen. di. 7. q. 3. dubio. 2. somniauit vel finxit. ponens prius ordine intentionis esse summam gratiam seu gloriam, & ppea vnionem intentam pp dictam rone defectuam. & prius in exequitione est. posterius in intentione. Debebat apponere ly tamen: & dicere prius ordine exequitionis tamen est posterius ordine intentionis: & alio quin pps no est vir ve ra. & tunc subsumendo sed vnio psonalis est ex ordine exequitionis tantum: & aduertisset miser hec ee falsa: & deposuisset illa inopinabile phantasia confutata ab euangelica & ab vniuersis patribus circa excellentia mysterii vnionis personalis. Et si quide non solum prior exequutione, sed calitate ol pol: est enim finis & efficiens reliquorum donorum in xpo.

De perfectione prolis cōcepte. Dō.34.

DEinde Considerandum est de perfectione prolis concepte. ¶ Et circa hoc quaeruntur quatuor. Primo vtrum in primo instanti conceptionis christus fuerit sanctificatus per gratiam. Secundo vtrum in eodem instanti habuerit vsum liberi arbitrij. Tertio vtrum in eodem instanti potuerit mereri. Quarto vtrum in eodem instanti fuerit plene comprehensor.

¶ Circa primū xps in primo instanti sue conceptionis fuerit sanctificatus per gratiam. Arti.1.

AD primū Sic procedi tur. Videtur quod Christus non fuerit sanctificatus in primo instanti sue conceptionis. Dicitur enim prime ad corin.15. Non prius spirituale, sed quod animale, deinde quod spirituale est. Sz sanctificatio gratie pertinet ad spiritualitatem. Non ergo statim a principio sue conceptionis Christus percepit gratiam sanctificationis, sed post aliquod spatium temporis.

¶ Ꝑ. Sanctificatio videtur esse a peccato, secundum illud prime ad corin. 6. & hoc quidē fuistis aliquando, s. peccatores sed abluti estis, sed sanctificati estis sed in Christo nunqd fuit peccatum. ergo non conuenit sibi sanctificari per gratiam. ¶ Ꝑ. Sicut per verbum dei omnia facta sunt, ita per verbū incarnatū sunt omnes homines sanctificati qui sanctificantur. heb.2. qui sanctificat, & qui sanctificantur ex vno omnes. Sed verbū dei per qd facta sunt ola, non est factū: vt aug. dicit in primo de tri. ergo Christus per quem sanctificantur omnes, non est sanctificatus.

Sed contra Est, q dicit luc.1. Dō vocabitur filius dei. Et Joan.10. Quem pater sanctificauit, & misit in mundum.

Rndeo Dōm, q (sicut supra dctm est) abūdantia gre sanctificantis animā Chri, deriuatur ex ipsa verbi vnione: scm illud Jo.1. vidimus gloriā eius quasi vnigeniti a patre, plenum gratie & veritatis. Ostensum est aūt supra, quod in primo instanti sue conceptionis corpus Christi animatū fuit & a verbo dei assumptum, vnde consequens est q in primo instanti conceptionis Christus habuerit plenitudinem gratie sanctificantis animam & corpus eius.

Ad primū Ergo dō, quod ille ordo quē ponit ibi ap's, pertinet ad eos qui per profectum ad spiritualem statum perueniunt. In mysterio aūt incarnationis magis consideratur descensus diuine plenitudinis in naturam humanam, quā profectus humane nature quasi preexistentis in deitate & ideo in homine Christo a principio fuit perfecta spūalitas. ¶ Ad scm dōm, q sanctificari est aliquid fieri sanctū. Fit aūt aliquid non solū ex contrario, sed etiā ex negatiue vel priuatiue opposito, sicut albus fit ex nigro, & etiā ex non albo. nos aūt ex peccatoribus sancti efficimur, & ita sanctificatio nostra est ex peccato. Sed Christus quidē fuit homem factus est sctūs, q hanc gre sanctitatē nō semper habuit: nō tm factus est sanctus

Et ideo ex ipsa vnione cōcludimus & gratiā & gloriam summā dei vnigeniti. describens plenitudinem gloriae in eo mesciens quomodo mediante humanitate, scm demones & angeli super de mysterio vnionis ignorabant. ad ipsam ola a principio mūdi ordinata cōspicim⁹: tanqm mirabile factibilis sitū & est cōi maximum fieri scm homem. Et ite homo non est proprie & personaliter deus. Et ite homo non est proprie & personaliter deus. Et ite homo non est proprie & personaliter deus

Universidad de Deusto
Biblioteca

In corpore vna est scā. Chr̃s in ꝓmo instāti sue ꝯceptionis fuit actu comprehensor: videndo deū p ēentiā claritē ceteris creaturis. Probat̄ 2 primo q̃ huerit gr̃am maiorem oib⁹ cōphēsorib⁹: sc̃do q̃ actu viderit plus ceteris. Primū ꝓbat̄. Chr̃s accepit tūc gratiā nō ad mēsurā: ꝙ accepit gratiaz 2 quantū hīt cōphensores 2 maior oib⁹. Alis ex enāgelio. Cōsequēter ꝓbatur: qr̃a viatoris minorē hz mensuratū rōne gr̃e ꝓphēsoris. ꝓbat̄: qr deficit ab illa. ex hoc em̄ sequitur q̃ habeat gr̃am quantam cōprehēsores 2 rursus sequitur q̃ maior est oib⁹: qr alr̃ fuisset mēsurata ad aliā maiorē vel equalē. sc̃da vero pars ꝓbat̄: qr̃a non fuit sine actu. ꝓbat̄ qr incōueniēs esse iā dictū est. 1 rp̃o ponere gr̃am habitualem sine actu.

¶ Aduerte hic, q̃ ex hoc loco appet q̃d videatur sensisse autor de illa q̃ne ū pceden te libro tacta: an gr̃a viatoris sit minor gr̃a ꝓphēsoris ꝑm suā ēntiā: an solū rōne modi. q. cōprehēsor videt 2 viator non. Extīsse sīc̃dē hoc in loco est ꝙ q̃ viatoris gr̃a deficit a gr̃a ꝓphensoris: iferē q̃ minorē hz mensurā. Et ne dubites. q̃ de q̃ntitate loquit: subdit tāta 2 ꝯ. Et vt accipias hec de ipsa ēentia gr̃e: 2 no de modo act⁹: subdit q̃ gr̃a illa non fuit sine actu. vbi monstrat se de ipsa ēntia habitualis gr̃e loquutū: er hoc ipso q̃ postea ad illius actū descendit. Et si sic est: cōis est vt minimus comprehensor habuerit actualiter maiorem gr̃am q̃ Joan. bap. et fanctus petr⁹: 2 quicūq; alius viator: dū in hac fuerunt vita. Et poterea gr̃a hic est sicut semētia q̃ quāto maior est hic gr̃a: tāto i patria erit maior gl̃ia ꝓportionaliter. sm̄ q̃ th gr̃a est in vīa quanta est gr̃a consummata: q̃ est gl̃ia sicut nec semen est quanta est arbor sua quantuncunq; minima: seu animal suum quantuncunq; paruum.

3. dist. 6 gr. 2.

¶ Super. q. 35. Artic. primum.

PRo hac questione in ti. primi arti. notandi sunt termini omnes. 2 primum q̃ natiuitas sumitur propꝛie 2 formaliter: vt continet natiuitatem in vtero 2 natiuitatem ex vtero. ita q̃ non tractabitur solum de natiuitate ex vtero: sed etiam de natiuitate in vtero: vt testantur quinq; primi ar. huius questionis. Est autem differentia inter conceptionem 2 natiuitatem in vtero formalis 2q̃ conceptio attenditur penes captionem rei ad concipientem ex hoc enim dicitur mulier concipere q̃ simul apud se capit q̃d generandum est, sc̃ natiuitas autem attenditur penes egressum a parente: hoc enim res nasci dr̃ q̃ ad nām per git: est enim via in naturaz. Unde natiuitas tūc perfecte consummata est q̃n ex vtero proles erit: quia tunc primo adipiscitur ꝓpriam nām: vt res olim separata a matre: quandiu em̄ est in vtero ꝓles. est aliquid matris: 2 propterea tunc simplr̃ 2 absolute dicimus q̃ homo natus est. ¶ Tractauit ergo autor prius de Christi conceptione: nunc de natiuitate: et dū quia prius considerāda fuit ratio cōceptionis 2 postea natiuitatis in vtro et eodem tpe quo conceptus et natus est in vtero. Tum quia natiuitas simplr̃ 2 absolute nuncupat̄a: que. 1. est ex vtero (vnde tractatus iste denominat̄) posterior est omnino ꝯceptione: 2 fas fuit vt in principio tractatus de natiuitate inchoaretur ratione natiuitatis etiā in vtero. ¶ Notandū est deinde, q̃ cōpō distinctionem: comparatoum est: 2 propterea nā 2 persona inter quas sit hic compō in ordine ad natiuitatem: sumūtur in hoc articulo vt abinuicem distinguit: hoc est natura ꝑm rōnes nāe vt. 1. actū nature seu forme exercentiqui exprimitur per ly vt quo 2 similiter persona ꝑm rationem hypostasis: vt. 1. actum persone exercentiqui significatur per ly vt qō. Distinguuntur siquidem nā 2 persona vt quo 2 quod: est em̄ nā q̃ hypostalis est id qō est. ¶ Notandum demum est quod

DEinde Sic proceditur. Uidetur q̃ natiuitas nāe conueniat magis q̃ne persone. Dicit em̄ aug. in lib. de fide ad petrum, Nā eterna atq; diuina, nō posset cōcipi 2 nasci ex hūana nā nisi ꝑm veritatē humane nāe. Si igit̄ diuine nāe conuenit concipi 2 nasci rōne hūane nāe, multo magis conuenit hūane nature. ¶ Scd̄m ꝓbm in. 5. meta. nomē nāe a nascendo sumptū est. Sed denotationes fiūt ꝑm similitudinis conuenientiā, ergo videt̄, q̃ natiuitas magis pertineat ad naturā q̃m ad personam.

¶ Illud ꝓprie nascit̄, qd̄ p natiuitatē incipit eē. Sz p natiuitatē xp̃i nō incepit esse p sona xp̃i, sed eius hūana nā. ergo vr̃ q̃ natiuitas ꝓprie pertineat ad nām, nō ad ꝓsonā.

Sed cōtra Est, q̃ dam̄. dicit in. 3. li. Natiuitas hypostasis est, non nature.

Rñdeo Dd̄z, q̃ natiuitas ꝑt attribui alicui 2r. vn̄o sic subo. alio⁹ sicut termino. Sicut subo q̃dē attribuit̄ ei q̃ nascit. h̄ autē ꝓpe ē hypostasis, nō nā. Cū. n. nasci sit q̃dam gr̃ari, sic g̃ iat aliq̃d ad h̄ q̃ sit, ita nasci aliq̃d ad h̄ q̃ sit. Esse autē ꝓprie est rei subsistētis: nā fors q̃ nō subsistit. dr̃ eē solū, q̃ ea aliq̃d ē. Persona autē vel hypostasis signāt p modū subsistentis: nā autē signāt p modū forme, in q̃ aliq̃d subsistit. Et iō natiuitas tāq̃s ꝯo nascēti, ꝓprie attribuit̄ ꝓsone vel hypostasi, nō nāe. Sz sicut termino attribuit̄ natiuitas nāe: termin⁹ em̄ g̃nationis 2 cuuslibet natiuitat̄ est fors: nā autē p modū forme signāt. Ad̄ natiuitas dr̃ esse via in nā vt ꝑz p ꝓbm. 2. physi. terminat̄ em̄ nature intentio ad formam seu naturam speciei.

Ad ꝓmū Ergo dd̄z q̃ pp idētitatem q̃ in diuinis est inter nām 2 hypostasim, q̃nq; nā ponit̄ p persona vel hypostasi. Et ꝑz ꝯ dicit aug. nām diuina esse ꝯceptā 2 natā: q. 1. ꝓsona filij est cōcepta 2 nata ꝑm humanā nām. ¶ Ad ꝑm dām, q̃d nullus motus seu mutatio denotat̄ a subo q̃ mouet: sed a termino motus, a quo speciē hz. Et pp hoc natuitas nō denotat̄ a ꝓsona que nascit, ꝑz a nā, ad quā natuitas terminatur. ¶ Ad tertiū dām, q̃ nā ꝓpe loquēdo, nō incipit esse, ꝑz magis ꝓsona incipit eē in aliq̃ nā: q. (sicut dcm̄ est) nā signāt, vt quoaliq̃d ē: ꝓsona aut̄ signāt, vt que habet eē, subsistēs.

¶ Utrum attribuenda sit christo aliqua natiuitas temporalis. Artic. 2.

ADscd̄m Sic ꝓceditur. Uidetur q̃ christo nō sit attribuēda aliqua natiuitas temporalis. Nasci enim est velut quidam motus rei nō extantis, anteq̃ nascatur, id agens beneficio natiuitatis vt sit. Sed christ⁹ ab eterno fuit ergo nō potuit tēporaliter nasci. ¶ Illud quod in se perfectum, natiuitate nō indiget. Sed persona filij dei ab eterno fuit perfecta. Non ergo indiget temporali natiuitate. Et ita videtur q̃ non sit temporaliter natus. ¶ Natiuitas propꝛie persone conuenit. Sed in christo est vna tantum persona. ergo in christo est tantum vna natiuitas. ¶ Quod duabus natiuitatibus nascitur, bis nascitur. Sed hec videtur esse falsa: christus est bis natus quia natiuitas eius qua de patre est natus, interruptionez non pattitur cū sit eterna: quod tamen requiritur ad hoc adueruibū bis. alle em̄ dicitur bis currere, qui cū interruptione currit. Ergo videtur q̃ in christo non sit ponenda duplex natiuitas.

Sed contra Est, q̃ dam̄. dicit in 3. libro. Confitemur duas christi natiuitates: vnam que est ex patre eternam, 2 vnam que est in vltimis temporibus propter nos.

Rñdeo Dicendū, q̃ (sicut dictum est) natura cōparatur ad natiuitatem, sicut terminus ad motum vel mutationem. Motus aūt diuersificatur ꝑm diuersitatez terminoꝝ: vt ꝑz per ꝓbm in. 5. physi. In christo autez sunt due nature, diuina. 5. 2 humana: quarum vnam accepit ab eterno a patre, alteraz accepit tempoꝛaliter a matre. Et ideo necesse est attribuere christo duas natuitates: vnam qua eternaliter natus est a patre: aliā qua tpaliter natus est a matre.

Ad ꝓmū Ergo dām, q̃ hec fuit hereticꝰ: quam aug. in lib. contra felicianum sic soluit fingamus inquit (sicut plerīq; volunt) esse in mundo animam generalem: que sic ineffabili motu sem̄ na cuncta viuificet, vt non sit cōcreta cum gentis, sed vitā ꝓsetet ipsa gignendis. Nempe cum hec in vterum, passibilem materiā ad vsus suos formatura peruenerit, vnam facit secum esse personam eius rei, quam non eandem constat habere substantiam: 2 fit operante anima, 2 patiēte materia, ex duabus substantijs vnus homo. Sicq; anima nasci fatemur ex vtero nō q̃ an teq̃ nasceretur, quantū ad se attinet, ipsa penitus nō fuisset. Sic ergo imo sublimis⁹ nat⁹ est de matre filiꝰ dei ꝑm holez, eo pacto quo vtriusq; sit vna substantia: sed quia ex vtraq; incepit se dicimus dei filium, ne temꝑoralem credat aliquis deitatez nō ab eterno filij dei nouimus carnem, ne non veritatem humani corꝑis, sed quandam eum suscepisse puteꝝ mus imaginem. ¶ Ad secundum dicendum q̃ hec fuit ratio nestoꝛij, quam soluit cyrillꝰ in quadam epistola dicens, Non dicimus q̃ filius dei indigucrit necessario ꝓpter se, secunda natiuitate post eaz que ex patre est. est enim fatuum 2 indoctum, existentem ante omnia secula 2 consempiternum patri indigere dicere initio, vt sit secundo. Quoniaz autem ꝓpter nos 2 ꝓpter nostram salutem veniēs sibi secundū subsistētiā quod est humanum processit ex muliere, ob hoc dicitur nasci carnaliter. ¶ Ad tertium dicēdum quod natiuitas est ꝓsone vt subiecti: nature autem vt termini. Possibile est autem vni subjecto plures trāsmutatiōes in esse: quas tamen necesse est secundum terminos variari. Quod tamen non dicimus, quasi eterna natiuitas sit trāsmutatio aut motus: sed q̃ significatur per modum mutationis aut motus. ¶ Ad quartum dicendum, q̃ christus potest dici bis natus ꝑm duas natiuitates. Sicut em̄ dicitur bis currere, qui currit duobus temꝑoꝛib⁹, ita potest dici bis nasci, qui semel nascitur in etern̄ tate, 2 semel in tēpore: quia eternitas 2 temꝑ⁹ multo magis differunt ꝙm duo tempoꝛa, cū tamen vtriq; designet mensuram durationis.

¶ Utrū ꝑm tēporalē christi natiuitatē, beata virgo possit dici mater eius. Artī. 3.

ADtertiū Sic ꝓceditur. Uidetur q̃ cūdū tēporalē natiuitatē christi beata virgo nō possit dici mater eius. Ut enim supra dictum est, beata virgo maria nihil actiue in generatione christi operata est, sed solā materiā ministrauit. Sed hoc nō videt̄ sufficere ad rōnez matris: alioquin lignuz diceretur esse mater lecti aūt scāni. Ergo vr̃ q̃ beata virgo nō possit dici mr̃ xp̃i. ¶ Christus ex beata virgine, miraculose natus est. Sz miraculosa gnō nō sufficit ad rōnē maternitat̄ vel filiationis: non enim dicimus eam fuisse filiā ade. Ergo videtur q̃ nec christus debeat dici filius beate virginis. ¶ Ad martem pertinere videtur decisio seminis. Sed sicut dām. dicit in. 3. lib. corꝑ⁹ christi nō seminaliter, sed cōditue a spiritusancto formatū est. ergo videt̄ q̃ beata virgo non debeat dici mater christi.

Sed cōtra Est, q̃ dr̃ ma. 1. Christi desponsata mater Jesu maria, ioseph ꝛc.

Rñdeo Dicendum, q̃ beata virgo est ꝛa 2 naturalis mater christi. Sicut enim supra dictum est, corꝑus christi nō est de celo allatum, sicut valentinus hereticus posuit: sed de virgine matre sumptuz, 2 ex purissimis sanguinibus eius formatuz. Et hoc solum requiritur ad rationē matris: vt ex supra dictis patet. Unde beata ꝙgo vere est mater ¶ christi.

Ad ꝓmū Ergo dicendum, q̃ (sicut supra dictum est) paternitas siue maternitas 2 filiatio, non competit in quacunq; generatione, sed in sola generatione viuentium. Et ideo si aliqua inanimata ex aliqua materia fiant: non propter hoc consequitur in eis relatio maternitatis 2 filiationis: sed solum in generatione viuentiū, que ꝓpꝛie natiuitas dicitur. ¶ Ad ꝑm dicendum, q̃ sicut dām. dicit in. 3. li. natiuitas tēꝑoꝛalis, qua christus est natus ꝓpter nostram salutem, est quodammodo scd̄m nos: quoniam natus est homo ex muliere: 2 temꝑore conceptionis debito. Super nos autez: quoniam nō ex semine, sed ex spiritusancto 2 sancta virgine, supra legē conceptionis. Sic igitur ex parte matris natiuitas illa fuit naturalis, sed ex parte operationis spiritussancti fuit miraculosa. vnde beata virgo est vera 2 naturalis mater christi. ¶ Ad tertium dicendum, q̃ (sicut supra dictum est) resolutio seminis ex semine, non pertinet ad necessitatē conceptus. 2 ideo resolutio seminis non ex necessitate requiritur ad matrem.

interrupta eternitate nasci q̃ bis in eternitate diceret nat⁹. Sz diuersarū rōnū existibus mēsuris act⁹ (puta intellectionis voluntionis natiuitatis duz vna intellectio alicui⁹ ē i eternitate 2 altera in tpe 2 sic de alijs) ꝑt dici q̃ ille bis intellexit lapidē semel i eternitate 2 semel in tpe absq; eterꝛis interruptiōe 2 rō i ꝑa assignat̄ qr ꝙ⁹ differunt ēt vt mensure durationis eternitatis 2 tēpus q̃m duo tpa interrupta: puta hodie 2 ꝙ⁹ cras. Nō opz igit̄ natiuitate christi diuinā interruptionē hr̃e rōn. natiuitatis chr̃i hūane 2 ad h̄ vt xp̃s ꝛespicat bis nat⁹: qz ꝙ⁹ distat mēsura diuine natiuitatis a mēsura humane natiuitatis quā si vna fuisset ante mille annos 2 alia hodie.

¶ Super arti. 3.

TItulus aūtē h̄ ꝛo de possit dici mater christi. ¶ In corpe vna conclo hūā 3. dī. 3. q̃ virgo est de mr̃ xp̃i. ꝑ 2. arti. 1. bak. corꝑ⁹ xp̃i nō est de et. 2. celo allatū: sz de virgi Et di. 4 ne mr̃e sumptum: 2 ex q. 2. ā. 2. purissimis sanguinibus eiꝰ formatū: ꝛo ca. 32. 5. beata virgo est vere 4. 2 cap. mr̃ christi. Ad̄s quo ad 34. et primā ptē ex oppositā hr̃esi volentini ꝑz quo 44. Et opn. ad reliqs ꝑtz ex ad̄is 3. c. 229 ctis. cōsequētia ꝓbat̄: 7. 230. q̃ hoc solū requiritur ad rationem matris. 60. ca. 3 ¶ Circa ꝓbm̄ hanc dum nonnichil occurrit q̃ ꝓpz virtū petitōis principali i ea: dū assumit̄ q̃ corꝑus xp̃i sumptū est ex virgine mr̃e: nā ꝓbandū erat q̃ illa mulier esset mater. Nec valet dr̃e q̃ assūt corꝑus xp̃i sumptum ex matre: 2 ꝛclū dit̄ xp̃i esse matr̃e: q̃m tota q̃ de ꝛo est ꝛōne corꝑis: an sit tā h̄ q̃ mr̃ cius: et in vna vertit̄ q̃ne an ratiōe corꝑis an christi beata ꝙgo sit mater. ¶ Ad hoc dr̃. q̃ ly ex in mr̃e in ꝑmissis assumptū breuitatis cā assumptū est: vt vno vocalo cr̃emerck med⁹ q̃ corꝑ⁹ xp̃i sumptū ē ex tā virgine. ac si dixisset: corꝑ⁹ xp̃i sumptū ē ex beata virgine. ac si dixisset: corꝑ⁹ xp̃i sumptū ē ex tā virgine i lo co nāli g̃nonis: 2 per opōne nāles multiris ad cōceptionem: et ex mā nāli: ꝛō explicatū fuit subdendo. 2 ex puriſſimis sanguinib⁹ ꝛc. vbi ꝙz nullaz incidere suspicionē peritionis principij. ¶ In rōne ad tertiuz: aduerte ad credam repetitionez non necessariū concur-

Universidad de Deusto
Biblioteca

sue seminis muliebris ad generationem, ⁊ intellige autorem non sensisse q̄ semen muliebre sit excrescentia uteri (vt ari. putauit) sed q̄ concurrat ad generationē non necessario tamen. Et propterea apud autorem ex hoc ipso q̄ semen muliebre ordinatum est ad generationem, licet non necessario, habetur ratio peccati molliciei in muliere, voluntarie seminante sola: habuit. n. semine ad generationem ordinato.

3.dis. 4. q. 2. ā. 2. Et. 4. 3. cap. 34. 45. 7. 43. fin. Et opu. 3. c. 229

¶ Super Artic. 4.

TJtulus clarus vt sonat.

¶ In corpore due fūt conclusiones. Prima est. Beata virgo vere ðz mater dei. Secunda est hereticū est negare beatam virginē esse matrem dei. Prima conclusio probat̄. omne nomen signifiās in cōcreto aliq̄s hām, pōt supponere pro qualibet hypostasi illius nāe ⁊ ergo ly deus pōt supponere pro hypostasi diuine ⁊ humane nāe ⁊ ergo persone illi supposite vel noie dei vel hois pōt attribui quicquid rōne diuine vel humane nāe conuenit: ergo vere pōt dici deū conceptū ⁊ natum de virgine ⁊ ergo beata virgo vere pōt dici mater dei. Ad̄s p3. prima ꝑ tria probatur: q̄ vnio incarnationis facta est in hypostasi. secunda ex eisdē est euidēs. tertia ꝓbatur: q̄ concipi ⁊ nasci attribuitur hypostasi secūdū naturaz illam in qua concipitur ⁊ nascitur: iam autē ex dictis p3 hypostasim ꝟbi a principio cōceptionis vnitā nature hūane. quarta probatur: q̄ ex hoc aliqua mulier dicitur alicuius mater q̄ eius concepit ⁊ genuit.

¶ Secunda conclusio probatur. Solis duobus modis hereticis posset negari beatam virginem esse matrem dei. ergo hereticū est ⁊c. Ad̄s probatur ⁊ quo ad modos ⁊ quo ad hereſiz, quo ad modos quidem: quia alter est quo poneretur homo ille pōt poni conceptus q̄ fuerit filius dei. alter vero est, quo ille hō poneretur non esse filius dei persona liter. Quo ad hereſim vero: q̄ primum fuit fotini, secundū nestorij. Omnia clara sunt.

¶ Utrū btā virgo debeat dici mr̄ dei. Ar. 4.

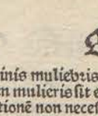

Ad quartū Sic procedi-tur. Videtur q̄ beata virgo non debeat dici mater dei. Non em̄ dōm est circa diuina mysteria, nisi q̄ ex sacra scriptura hr̄. Sz nunq̄s in sacra scriptura legitur, q̄ sit mater aut genitrix dei, sed q̄ sit mater christi vel mr̄ pueri: vt p3 mat. 1. Ergo non est dicendū q̄ beata virgo sit mater dei. ¶ Ꝑ. Christus dicit̄ de⁹ ꝑm diuinā nām. Sz diuina nā nō accepit initiū essēdi ex virgine. ergo btā ⁊go nō est dd̄a mater dei. ¶ Ꝑ. Hoc nomen deus, cōiter predicat̄ de ꝑsē ⁊ filio ⁊ spūsctō. Si ergo btā ⁊go est mr̄ dei, vr̄ seq̄ q̄ btā ⁊go sit mr̄ ꝑris ⁊ filij ⁊ spūsancti, q̄d ē inconueniens. Non ergo btā virgo ðz dici mr̄ dei.

Sed cōtra Est, q̄ in capīs cyrilli approbatis in ephesina synodo, legit̄. Si q̄s nō cōfitet deū eē ꝑm ꝟitatem emanuel, ⁊ ꝓpter hoc dei genitricem, sanctam virginem (genui enim carnal⁹ carnem factam ex deo verbum) anathema sit.

Rñdeo Dōm, q̄ (sicut supra dctm est) omne nomen signians in concreto nāz aliq̄s, pōt supponere ꝓ qualibet hypostasi illius nāe. Cū aūt vnio incarnationis sit facta in hypostasi (sicut supra dictum est) manifestū est q̄ hoc nomen deus, pōt supponere ꝓ hypostasi hūite hūanā nām ⁊ diuinā. Et ideo q̄d̄ cōuenit diuine nāe vel hūane, pōt attribui illi psone: siue ꝑm q̄ ꝓ eo ea supponit nomē significās humanā naturaz. Concipi aūt ⁊ nasci, psone attribuit ⁊ hypostasi, ꝑm nām illā in qua cōcipit ⁊ nascitur. Cū igit̄ in ipso ꝓncipio ꝓceptōis, fuerit hūana nā assumpta a diuina psona (sicut predictū est) ꝓnis est q̄ vere possit dici deum esse cōceptū ⁊ natū de virgine, ex hoc aūt ðz aliqua mulier alicuius mr̄, q̄ eū concepit ⁊ genuit: vñ ꝓnis est q̄ beata virgo vere dicat mr̄ dei. solū em̄ sic negari posset beatā virginem esse matrē dei, si vel hūanitas ꝑ⁹ fuisset subiecta ꝓceptiōi ⁊ natiuitati, q̄s hō ille fuisset filius dei (sicut fotin⁹ posuit) vel hūanitas nō fuisset assumpta in vnitatē psone vl̄ hypostasis verbi dei, sicut posuit nestorius. Utrunq̄ aūt horū est erroneū, vnde hereticū est negare beatam virginem esse matrem dei.

Ad ꝓmū Ergo dōm, q̄ ꝟ fuit obiectio nestorij. Que q̄dē fuit ex hoc, q̄ ly nō inueniat̄ exꝑsse in scriptura dctm, q̄ btā virgo sit mr̄ dei: inuenit̄ tñ exꝑsse in scriptura q̄ Jesus Xꝑs est ⁊⁹ deus vt patet. 1. Jo. vl, ⁊ q̄ btā ⁊go ē mr̄ Jesu xꝑi vt patet mat. 1. vñ sequit ex necessitate ex verbis scripture, q̄ sit mr̄ dei. Dr̄ etiā ro. 9. q̄ ex iudeis est ꝑm carnē xꝑs, q̄ est sup oīa de⁹ bñdictus in secula. Nō aūt est ex iudeis nisi mediāte beata virgine. Uñ ille q̄ est sup oīa de⁹ bñdict⁹ in secula, est vere natus ex beata virgine, sicut ex sua matre. ¶ Ad ꝑm dōm, q̄ ilia est obiectio nestorij sed cyrillus in quadaz epistola contra nestorij, eā soluit, sic dicens, Sicut hois aīa cū ꝓpto corpore nascit̄, ⁊ tā quaz vnū reputat̄, ⁊ sic voluerit quispiā dicere q̄ est genitrix carnis, non tñ ⁊ anime genitrix, nimis superflue loquitur. Tale aliquid gestum percipimus in ꝟgine christi: natum est eīs ex dei patris suba, dei verbuz: quia vero carnem assumpsit, necessarium est confiteri, quia natum est scm carnez ex muliere. Dicendū est ergo q̄ beata virgo dicitur mater dei, non quia sit mater diuinitatis, sed q̄ persone habentis diuinitatez ⁊ humanitatē est mater ꝑz humanitatē. ¶ Ad tertiū dōm, q̄ hoc nomen deus: quāuis sit cōmune tribus personis: tñ supponit q̄nq̄s ꝓ sola persona patris, q̄doqs ꝓ sola persona filij vel spiritussancti: vt supra habitū est. Et ita cum dicitur, beata virgo est mater dei, hoc nomē deus supponit ꝓ sola ꝑsona filij incarnata.

¶ Utrū in xꝑo sint due filiationes. Art. 5.

Ad quintuz Sic ꝓcedi-tur. Videtur q̄ in xꝑo sint due filiatiões. Natiuitas enim est causa filiationis. Sed in xꝑo sunt due natiuitates, ergo etiam in christo sunt due filiationes. ¶ Ꝑ. Filiatio qua quis dicit filius alicuius, vt matris vel patris, dependet aliqualiter ab ipso, quia esse relatiōis est ad aliud aliqualiter se habere: vnde ⁊ interēpto vno relatiuoꝝ, interimitur aliud. Sed filiatio eterna qua christus est filius dei patris, non dependet a matre: quia nullum eternuz dependet a temporali, ergo christus non est filius matris filiatione eterna. Aut ergo nullo mō est filius eius (q̄d̄ est contra predicta) aut opz q̄ sit filius eius quadā alia filiatiōe temporali. Sunt ergo in christo due filiationes. ¶ Ꝑ. Unū relatiuoꝝ ponitur in diffinitiōe alterius, ex quo ꝑz q̄ vñ relatiuoꝝ specificat̄ ex alio. Sed vnū ⁊ idē non pōt esse in diuersis ꝑsōbus. ergo impoſe vr̄ q̄ vna ⁊ eadem relō terminet̄ ad extrema oīno diuersa. Sed christus dicitur filius⁹ patris eterni, ⁊ matris temporalis, qui sunt termini omnino diuersi, ergo videtur q̄ non possit eadem relatione Christus dici filius patris ⁊ matris. Sunt ergo in Christo due filiationes.

Sed contra Est, q̄ sicut dam. dicit in li. 3. Ea que sunt nature multiplicant̄ in christo, ⁊ nō ea que sunt persone. Sed filiatio maxime ꝓtinet ad personam: est enim ꝓpꝛietas personalis: vt patet ex his que in prima parte dicta sunt. Ergo in Christo est vna tantum filiatio.

Rñdeo Dōz, q̄ circa hoc sunt diuerse opiniones. Quidam enim attendentes ad cām filiationis, que est natiuitas, ponunt in christo duas filiationes, sicut ⁊ duas natiuitates. Alij vero attendētes ad subm filiationis, q̄d̄ est persona vel hypostasis, ponunt in christo vnā tantū filiationē, sicut ⁊ vnā hypostasim vel psonā. Unitas em̄ relationis vel eius pluralitas, non attendit ꝑm terminos, sed ꝑm cām vel subm. Si enim ꝑm terminos attenderet̄, oporteret q̄ quilz homo in se duas filiationes haberet: vnam qua refertur ad patrez, ⁊ aliam qua refertur ad matrem. Sed recte consideranti apparet eadem relatione referri vnumq̄dq; ad suum patrem ⁊ matrem, ꝓpter vnitatem cause, eadez enim natiuitate homo nascitur ex patre ⁊ mr̄e, vñ eadē relatione ad vtrūq; refert̄. Et eadē rō est de magro, q̄ docet multos discipulos eadē doctrina: ⁊ de dño, q̄ gubernat diuersos subtoseq̄dē ptāte. Si vo sint cause spē differre, vñ nihil ꝓhibet ꝑles tales relōnes eidē inesse: sicut si aliq̄s est aliquoꝝ magister in grāmatica, ⁊ aliorꝝ logica, alia est rō magisterij vtriusq;. ⁊ iō relonb⁹ diuersis vnus ⁊ idē hoc pōt esse magr̄, vel diuersoꝝ, vel eorūdē ꝑm diuersas doctrinas. Contingit aūt q̄nq; q̄ aliq̄s hz relonem ad ꝑles ꝑm diuersas cās eiusdē tñ spēi: sicut cū aliq̄s ē pr̄ diuersoꝝ filioꝝ ꝑm diuersos gñonis act⁹: vñ ꝑnitas nō pōt spē differre, cū actus gñoni sint ḥdē spē. Et q̄ ꝑles fore eiusdē spēi non pōt sil⁹ esse eidē subo: nō est pole q̄ sint ꝑles ꝑnitates ⁊ eo q̄ est pr̄ pluz filioꝝ, gñone nāli, ⁊ alteri⁹ p adoptionē. Manifestū ātē ē q̄ ñ vna ⁊ eadē natiuitate xꝑs ē nat⁹ ex pr̄e ab eterno ⁊ ex mr̄e ex tpe, nec natiuitas est vnius spēi. vñ ḥtū ad ḥ oporteret dicere ī xꝑo eē diuersas filiatiões, vnā tpalē, ⁊ aliam eternā. Sz q̄ subm ſ. iationis nō ē nā aut ps nāe, ſz solū ꝑsona vel hypostasis, ī xꝑo ātē ñ ē hypostasis nisi eterna: nō pōt ī xꝑo esse aliq̄d filiatio nūq̄ ſ. sit ī hypostasi eterna. Dis aūt relō q̄ ex tpe de deo ðr, nō ponit ī xꝑo deo eterno aliq̄d ꝑz rr̄, ſz ꝑm rōnē tm̄: sic ī ꝓma ꝓte hītū est. Et iō filiatio q̄ xꝑs refert ad mr̄ ex: nō pōt esse realr̄ relo: ſz solū ꝑm rōnē. Et sic ḥtū ad aliq̄d vtraq; opinio vera dicēda ſ. ar ad ꝓfectas rōnes filiatiōis, opz dicere duas filiatiões ꝑz dualitatē natiuitatū. Si ātē admitt̄as q̄d subm filiatiōis q̄d nō pōt eē nisi suppo⁹ etiñ, ñ ꝓt ī xꝑo eē realr̄ nisi filiatio eterna. Dr̄ tñ relatiue fili⁹ ad mr̄ ex: relone q̄ cōtelligit̄ relonī mr̄ nat⁹ ad ꝑz ex. Sic ēt ð ðr dños relone, q̄ cōtelligit̄ reali relōi, q̄ creatura subiicit̄ deo. Et ḥtū relo dñi ñ sit realis ī deo: ex tñ realr̄ dños ex reali subione creature ad ipm. Et silr̄ xꝑs ðr realr̄ filius ꝟginis mr̄is, ex relone reali mr̄nitatis ad ꝟpm.

Ad ꝟmū Ergo ðz, q̄ natiuitas tpalr̄ causaret̄ in christo tēporalē filiationē realē, si esset ibi subz hmōi filiatio nis capax. Nō ḍē eē nō pōt ipz. n. suppom eternū nō ḍt esse susceptiuū relonis tpalr̄: vt dcm est. Nec ꝑt dici q̄ sit susceptiuū filiationis tpalr̄ rōne hūane nāe, sic ēt ⁊ tpalis natiuitat⁹: q̄ oportet̄ nāz hūanā aliq̄n eē subaz filiatiōi: sicut ē ali ꝑs suba natiuitati. cū em̄ ethiops sit albedinꝝ subm. Nā aūt hūana nullo pōt eē subm filiatiōis: q̄ ſz rlo directe respicit psonā. ¶ Ad ꝑm dōm, q̄ filiatio eterna nō dependet a mr̄e tpali: ſz huic filiationi eterne cointelligit̄ q̄dē respect⁹ tpalis dependens a tiū dōz, q̄ vnū ⁊ ens se ꝓsequunt̄: vt ðr in 4. met. Et iō sicut cōtingit q̄ ī vno extremoꝝ tm̄ (sicut ð scibili ⁊ scientia ꝑz dicit ī. 5. met.) est vna relatio, ex parte aūt alterius extremi filiatiões ꝑz dualitatē natiuitatū. Si ātē attē damus ad subm filiatiōis q̄d nō pōt eē nisi suppom etiñ, ñ ꝓt ī xꝑo eē realr̄ nisi filiatio eterna. Dr̄ tñ relatiue fili⁹ ad mr̄ ex: relone q̄ cōtelligit̄ relonī mr̄nitat⁹ ad ꝑz ex. Sic ēt ð ðr dños relone, q̄ cōtelligit̄ reali relōi, q̄ creatura subiicit̄ deo. Et ḥtū relo dñi ñ sit realis ī deo: ex tñ realr̄ dños ex reali subione creature ad ipm. Et silr̄ xꝑs ðr realr̄ filius ꝟginis mr̄is, ex relone reali mr̄nitatis ad ꝟpm.

¶ Utrū in xꝑo sint due filiationes. Art. 5.

Ad quintuz Sic ꝓcedi-tur. Videtur q̄ in xꝑo sint due filiatiões. Natiuitas enim est causa filiationis. Sed in xꝑo sunt due natiuitates, ergo etiam in christo sunt due filiationes. ¶ Ꝑ. Filiatio qua quis dicit filius alicuius, vt matris vel patris, dependet aliqualiter ab ipso, quia esse relatiōis est ad aliud aliqualiter se habere: vnde ⁊ interēpto vno relatiuoꝝ, interimitur aliud. Sed filiatio eterna qua christus est filius dei patris, non dependet a matre: quia nullum eternuz dependet a temporali, ergo christus non est filius matris filiatione eterna. Aut ergo nullo mō est filius eius (q̄d̄ est contra predicta) aut opz q̄ sit filius eius quadā alia filiatiōe temporali. Sunt ergo in christo due filiationes. ¶ Ꝑ. Unū relatiuoꝝ ponitur in diffinitiōe alterius, ex quo ꝑz q̄ vñ relatiuoꝝ specificat̄ ex alio. Sed vnū ⁊ idē non pōt esse in diuersis ꝑsōbus. ergo impoſe vr̄ q̄ vna ⁊ eadem relō terminet̄ ad extrema oīno diuersa. Sed christus dicitur filius⁹ patris eterni, ⁊ matris temporalis, qui sunt termini omnino diuersi, ergo videtur q̄ non possit eadem relatione Christus dici filius patris ⁊ matris. Sunt ergo in Christo due filiationes.

Sed contra Est, q̄ sicut dam. dicit in li. 3. Ea que sunt nature multiplicant̄ in christo, ⁊ nō ea que sunt persone. Sed filiatio maxime ꝓtinet ad personam: est enim ꝓpꝛietas personalis: vt patet ex his que in prima parte dicta sunt. Ergo in Christo est vna tantum filiatio.

Rñdeo Dōz, q̄ circa hoc sunt diuerse opiniones. Quidam enim attendentes ad cām filiationis, que est natiuitas, ponunt in christo duas filiationes, sicut ⁊ duas natiuitates. Alij vero attendētes ad subm filiationis, q̄d̄ est persona vel hypostasis, ponunt in christo vnā tantū filiationē, sicut ⁊ vnā hypostasim vel psonā. Unitas em̄ relationis vel eius pluralitas, non attendit ꝑm terminos, sed ꝑm cām vel subm. Si enim ꝑm terminos attenderet̄, oporteret q̄ quilz homo in se duas filiationes haberet: vnam qua refertur ad patrez, ⁊ aliam qua refertur ad matrem. Sed recte consideranti apparet eadem relatione referri vnumq̄dq; ad suum patrem ⁊ matrem, ꝓpter vnitatem cause, eadez enim natiuitate homo nascitur ex patre ⁊ mr̄e, vñ eadē relatione ad vtrūq; refert̄. Et eadē rō est de magro, q̄ docet multos discipulos eadē doctrina: ⁊ de dño, q̄ gubernat diuersos subtoseq̄dē ptāte. Si vo sint cause spē differre, vñ nihil ꝓhibet ꝑles tales relōnes eidē inesse: sicut si aliq̄s est aliquoꝝ magister in grāmatica, ⁊ aliorꝝ logica, alia est rō magisterij vtriusq;. ⁊ iō relonb⁹ diuersis vnus ⁊ idē hoc pōt esse magr̄, vel diuersoꝝ, vel eorūdē ꝑm diuersas doctrinas. Contingit aūt q̄nq; q̄ aliq̄s hz relonem ad ꝑles ꝑm diuersas cās eiusdē tñ spēi: sicut cū aliq̄s ē pr̄ diuersoꝝ filioꝝ ꝑm diuersos gñonis act⁹: vñ ꝑnitas nō pōt spē differre, cū actus gñoni sint ḥdē spē. Et q̄ ꝑles fore eiusdē spēi non pōt sil⁹ esse eidē subo: nō est pole q̄ sint ꝑles ꝑnitates ī eo q̄ est pr̄ pluz filioꝝ, gñone nāli, ⁊ alteri⁹ p adoptionē. Manifestū ātē ē q̄ ñ vna ⁊ eadē natiuitate xꝑs ē nat⁹ ex pr̄e ab eterno ⁊ ex mr̄e ex tpe, nec natiuitas est vnius spēi. vñ ḥtū ad ḥ oporteret dicere ī xꝑo eē diuersas filiatiões, vnā tpalē, ⁊ aliam eternā. Sz q̄ subm ſ. iationis nō ē nā aut ps nāe, ſz solū ꝑsona vel hypostasis, ī xꝑo ātē ñ ē hypostasis nisi eterna: nō pōt ī xꝑo esse aliq̄d filiatio nūq̄ ſ. sit ī hypostasi eterna. Dis aūt relō q̄ ex tpe de deo ðr, nō ponit ī xꝑo deo eterno aliq̄d ꝑz rr̄, ſz ꝑm rōnē tm̄: sic ī ꝓma ꝓte hītū est. Et iō filiatio q̄ xꝑs refert ad mr̄ ex: nō pōt esse realr̄ relo: ſz solū ꝑm rōnē. Et sic ḥtū ad aliq̄d vtraq; opinio vera dicēda ſ. ar ad ꝓfectas rōnes filiatiōis, opz dicere duas

filiatiões ꝑz dualitatē natiuitatū. Si ātē attē damus ad subm filiatiōis q̄d nō pōt eē nisi suppom etiñ, ñ ꝓt ī xꝑo eē realr̄ nisi filiatio eterna. Dr̄ tñ relatiue fili⁹ ad mr̄ ex: relone q̄ cōtelligit̄ relonī mr̄nitat⁹ ad ꝑz ex. Sic ēt ð ðr dños relone, q̄ cōtelligit̄ reali relōi, q̄ creatura subiicit̄ deo. Et ḥtū relo dñi ñ sit realis ī deo: ex tñ realr̄ dños ex reali subione creature ad ipm. Et silr̄ xꝑs ðr realr̄ filius ꝟginis mr̄is, ex relone reali mr̄nitatis ad ꝟpm.

Ad ꝟmū Ergo ðz, q̄ natiuitas tpalr̄ causaret̄ in christo tēporalē filiationē realē, si esset ibi subz hmōi filiatio nis capax. Nō ḍē eē nō pōt ipz. n. suppom eternū nō ḍt esse susceptiuū relonis tpalr̄: vt dcm est. Nec ꝑt dici q̄ sit susceptiuū filiationis tpalr̄ rōne hūane nāe, sic ēt ⁊ tpalis natiuitat⁹: q̄ oportet̄ nāz hūanā aliq̄n eē subaz filiatiōi: sicut ē ali ꝑs suba natiuitati. cū em̄ ethiops sit albedinꝝ subm. Nā aūt hūana nullo pōt eē subm filiatiōis: q̄ ſz rlo directe respicit psonā. ¶ Ad ꝑm dōm, q̄ filiatio eterna nō dependet a mr̄e tpali: ſz huic filiationi eterne cointelligit̄ q̄dē respect⁹ tpalis dependens a tiū dōz, q̄ vnū ⁊ ens se ꝓsequunt̄: vt ðr in 4. met. Et iō sicut cōtingit q̄ ī vno extremoꝝ tm̄ (sicut ð scibili ⁊ scientia ꝑz dicit ī. 5. met.) est vna relatio, ex parte aūt alterius extremi filiatiões ꝑz dualitatē natiuitatū. Si ātē attē damus ad subm filiatiōis q̄d nō pōt eē nisi suppom etiñ, ñ ꝓt ī xꝑo eē realr̄ nisi filiatio eterna. Dr̄ tñ relatiue fili⁹ ad mr̄ ex: relone q̄ cōtelligit̄ relonī mr̄nitat⁹ ad ꝑz ex. Sic ēt ð ðr dños relone, q̄ cōtelligit̄ reali relōi, q̄ creatura subiicit̄ deo. Et ḥtū relo dñi ñ sit realis ī deo: ex tñ realr̄ dños ex reali subione creature ad ipm. Et silr̄ xꝑs ðr realr̄ filius ꝟginis mr̄is, ex relone reali mr̄nitatis ad ꝟpm.

Ad ꝟmū Ergo ðz, q̄ natiuitas tpalr̄ causaret̄ in christo tēporalē filiationē realē, si esset ibi subz hmōi filiatio nis capax. Nō ḍē eē nō pōt ipz. n. suppom eternū nō ḍt esse susceptiuū relonis tpalr̄: vt dcm est. Nec ꝑt dici q̄ sit susceptiuū filiationis tpalr̄ rōne hūane nāe, sic ēt ⁊ tpalis natiuitat⁹: q̄ oportet̄ nāz hūanā aliq̄n eē subaz filiatiōi: sicut ē ali ꝑs suba natiuitati. cū em̄ ethiops sit albedinꝝ subm. Nā aūt hūana nullo pōt eē subm filiatiōis: q̄ ſz rlo directe respicit psonā. ¶ Ad ꝑm dōm, q̄ filiatio eterna nō dependet a mr̄e tpali: ſz huic filiationi eterne cointelligit̄ q̄dē respect⁹ tpalis dependens a tiū dōz, q̄ vnū ⁊ ens se ꝓsequunt̄: vt ðr in 4. met. Et iō sicut cōtingit q̄ ī vno extremoꝝ tm̄ (sicut ð scibili ⁊ scientia ꝑz dicit ī. 5. met.) est vna relatio, ex parte aūt alterius extremi dissē dcm ē. hinc. n. oēs q̄ implicat dicere fo⁹ as vni⁹ spēi duas ⁊ apponet ī eod̄ subo q̄: si ī eodē ꝑso ſt, ꝑ nō distin guunt ꝑm ḡnitatē ac ꝑ q̄nū nō distin guant ēt fo⁹ale nō sunt due. ¶ Ad ꝓmā ꝑ oīonē ꝟndēdo ðz q̄ maior est vl̄ falsa ⁊ distinḡ ꝓpter ḡnitatē solemis. Dr̄ sic̄dē itelligi de vnitate fo⁹ali vel de vnitate numerali. si de vnitate fo⁹ali trā seat tanḡ imptinēs sī de vnitate nūerali falla est vl̄. Nō est: q̄ vt aliis a ḡnit⁹ vnitas nūeralis posterioris inhereti⁹ dependet per se ab vnitate nūerali prioris: hoc est ſ. subi. ita q̄ ſz albedo p accidēs se habeat ad hoc ḡnitū: hec tñ albedo inḡrū hec ꝑ se dependet ad hoc ḡnitū q̄ est subiectū. vnde cū vnitate numerali subiecti prioris nō stat pluralitas numeralis accidētis posterioris: q̄ ꝑm suā specie nō per se inhereat: q̄ ꝑm vnitatē numeralē vēdicat sibi per se ⁊ adequate hoc subiectū per se quidē: q̄ hoc subm ponerct in diffone accidētis inquantū hoc. adequate aūt q̄ vnitas numeralis huius accidētis subi: tolł hnic subo cōq̄n vnitas numeralis effect⁹ nō ꝑdet ab vnitate numerali cause vt illi⁹ diff⁹ sicut vnitas nūeralis accidētis diffiniēda est p hoc ſ. dm. ¶ Ad secūdā obionē de ſpēb⁹ in phātasiarr̄idēt tripl̄r. p⁹ q̄ nō, pb⁹ ab argumēte ad ēt eiusdē specici spēs sil⁹ in vna phātasia: q̄ nō possūt esse in diuersis organis ꝓpb⁹. ꝑserim quū hmōi intēṫionalia entia videañt quasi in ꝑncto fantasia non per ꝑtias spēi: sed p ꝑticulas aliq̄s totorū quorū illa occurreret vt partes. ¶ Scdo ðr negando in eadē phantasia inueniri plures species eiusdē rōnis. ⁊ ad ꝓbationē ꝟdita sunt eiusdē rōnis: q̄ species eorū: q̄ ob iecta sumunt duplr̄. sī esse nāe. ⁊ sic duo alba sunt eiusdē rōnis: q̄ species eorū: q̄ ob sensibiliz. sic duo alba sunt diuersarū rōnum. Ob sic manifestā ab ipsis re presentatibus mā sicut inesse nāe illa tñ ðr vni⁹ spēi: quorū quilibet hz essentiale vnū: hz essentiale accidēs in repñādo illa tñ ðr vnius speciei, quoū quilibet repñat vnū⁹, o tñ illud, idē repñtat reliquum. Sunt ſ. vnum albū videat a duobus vel ꝑdiuis⁹ oēs ille species sunt vnius speciei. nō em̄ differūt in repñtando: q̄ idem repñtant: sed solo numero differūt: q̄ hec in isto ⁊ illa in illo est. Sed diuorū albedo ꝑdicibilis q̄ hec in vnius nō repñtat aliud: vt ꝑz. Uñ cū in vna phātasia neq; plures ꝑtes eiusdē obiect⁹ inḡr neq; plures species eiusdē rōnis: quoniā ꝑ vt dictū est: diuersa sunt diuersoꝝ individuoꝝ sunt diuersarū ꝑticularū: q̄ ipsa individua diuersa sunt diuersarū rationū in esse sensato. ¶ Tertio dicit̄ q̄ sicut in lumine genito a prima: sed coincidit in idem dependens a duobus vt̄ paritalibus agentibus. Ita q̄ uñ in phantasie organū ꝑm eandē partez occurrit duob⁹ partialibus: quorū ēt ea ꝑm illā ad nouū o bmōi ita q̄ ꝑdēs spēs ꝑficitur ⁊ firmitatē ⁊ extēsione. hec rōsio sustinēda est ab illis, qui diuersoꝝ individuoꝝ nō admittēt diuersarū rationū esse spēs: ī eadē parte

Universidad de Deusto
Biblioteca

organi recipi. Ergo magis trahor in scḋam rñsionē. Que pōt confirmari q̄ alia ꝛ maiori rōne dr̄imt spēs inadequate sortis ꝛ platonis q̄ differāt due species imaginate sortis. Sed due spēs sortis differunt rōne dr̄ie numerate: ergo ipse sortis ꝛ platonis dr̄nt dr̄ia maioritas cōstat cē specificam. ¶Ad primū dr̄m ē: q̄ ex hoc q̄ relō vna est ad plures terminos inadequatos sequit eā simulcē ꝛ nō esse, q̄uis sequerēt si esset ad plures adequatos terminos qō non est intelligibile. sunt enim duo inadequati termini. ſ. et pro ꝑteres vno sublato ſr remanere eadem relō ad alīū q̄l ꝓtialez terminum. ¶Ad ſm dm huīc de vnica ꝑnitate ad plures filios rñdēdo dicit, q̄ maior sen añs illū, ꝑ hac ꝑnitate pō respicit hūc filiatiōe distin guēdū est. mā si ly p̄mo sumit, p adequate negat si vo sumit p̄mo ꝓncipal. cōce dit. Sz tūc negat sequela Nec añs in p̄mo sensu, ꝑ hac ꝑ allata probatione q̄m nihil aliud, ꝑ hec nisi q̄ hec paternitas hz pro ꝑpria cā hoc genuisse. sed ex hoc negatur ergo adequate respicit hunc filiū. ¶Ubi pro claritate doctrine scito, q̄ hec paternitas si ſm ꝓpias cās iudicaret esse perfectibilis ad solū hūc filiū. ſ. si ſm merita subiti iudicat q̄ ſr ad hūc alīū filiū pp hoc ſz q̄ ſ. da p̄nitas cedit in idētitatē p̄me rōne subiecti: ex non hz vñ differat ſ. lo numero ab illa. Sicut lumen genitū a ſōa cādela in eode diaphano: perse ꝑ est ab hoc agente vt pater. 12. anet, sed ꝓpter subi identitatē coincidit i idez mnte ro lumen primo geni-

sunt multe relones. Sicut in hoibus ex pte parentū inuenit dupler relo, vna p̄nitatis. ꝛ alia mñitatis, que sunt spē differētes, pp hoc q̄ alia rōne pater, ꝛ alia mater est generationis ꝓncipiū. Si vero essent plures eadem rōne p̄m vnus actionis puta cū multi simul trahunt nauem) in oibus esset vna ꝛ eadē relo. Ex parte aūt prolis est vna sola filiatio ſm rē. sed dupler ſm rōnem, inquantū cōrñdet vtriq; relationi parentuz, ſm duos respectus intellectus. Et sic etiā q̄tū ad alt quid in xp̄o est vna tantū filiatio realis, que respicit patrem eternum: ꝛ tm ibi alius respectus temporalis, qui respicit matrē tpalem.

¶Utrum Christus fuerit natus sine dolore matris. Arti. 6.

AD sertuz Sic procedit. Uidet, q̄ xp̄s nō fuerit nat⁹ sine dolore mris. Sicut em moris hoim subsecuta est ex pctō primoū parētuz (ſm illud gen. 2, quacunq; die comederitis ex eo, morte morieminī) ita etiā dolor partus, ſm illud gen. 3, in dolore paries filios. Sed christ⁹ mortē subire voluit, ergo videt q̄ pari rōne eius partus esse debuerit cū dolore. Cp̄. Finis ꝓportionatur ꝓncipio. Sz finis vite xp̄i fuit cū dolore, ꝛz illud Isa. 53. de dolores no. ipse tulit. Ergo videt q̄ ēt in sua natiuitate fuerit dolor partus. ¶Cp̄. in lib. de ortu salua toris narratur, q̄ ad christi natiuitatē obstetrices occurrerūt, que videntur esse necessarie parienti ꝓpter dolorem, ergo videtur q̄ beata virgo peperit cum dolore.

Sed cōtra Est, qđ aug. dicit in sermone de natiuitate, allo quens virginem matrem. Nec in conceptione inquit inuēta es sine pudore: nec in partu inuenta es cum dolore.

Rñdeo Dōm, q̄ dolor parientis causatur ex aptiōe meatuuz p q̄s ꝓles egredit. Dictum est autē supra q̄ xp̄s est egressus ex clauso vtero matris, ꝛ sic nulla violentia apertionis meatuū ibi fuit, ꝛ pp hoc in illo partu nullus fuit dolor, sicut nec aliqua corruptio. Sed fuit ibi maxima tuciditas. ex hoc q̄ homo deus est natus in mūdum, secundum illud isa. 35. germinans germinabit ꝛ exultabit lerabunda ꝛ laudans.

Ad primū Ergo dōm, q̄ dolor parientis consequit in mulere cōmixtionē virilē. Unde gen. 3. postq̄ dictus est. In dolore paries subdītur, ꝛ sub viri potestate eris. Sed sicut dicit Aug. in sermone de assumptiōe beate virginis ab hac sniā excipitur xp̄o mater dei: que q̄ sine pctī collusione ꝛ sine virilis admixtionis detrimento christuz fuscepit, sine dolore genuit: ꝛ sine integritatis violatione, pudore virginitatis in tegra permansit. Christus aūt mortem suscepit sponanea volūtate, vt ꝓ nobis satisfaceret nō quasi ex necessitate illius sententie: q̄ ipse mortis debitor non erat. ¶Ad ſm dm q̄ sicut christus mouendo destruxit mortem nostrā, ita suo dolore nos a doloribus liberauit: ꝛ ideo mori voluit cuz dolore. Sed dolor parientis matris non pertinebat ad christū, qui ꝓ peccatis nostris satisfacere venebat ꝛ ideo non oportuit q̄ mater eius pareret cū dolore. ¶Ad tertium dicendum, q̄ luc. 2. dicitur, q̄ beata virgo ipsum puerum quem pepererat pannis inuoluit, ꝛ posuit in ꝓsepio. Et ex hoc ostenditur narratio illius ly. qui est apocryphus, esse falsa. Unde hiero. dicit contra eludium. Nulla ibi obstetrix, nulla mulierularum sedulitas intercessit: ꝛ mater ꝛ obstetrix fuit. Pannis inquit inuoluit infantem, ꝛ posuit in ꝓsepio, que sententia a ꝓcryphorum deliramenta conuincit.

¶Utrum Christus debuerit in bethleem nasci. Arti. 7.

AD septimuz Sic ꝓcedit. Uidetur q̄ Christus non debuerit in bethleē nasci. Dicitur em Isa. 2. De syon exibit lex, ꝛ verbum dñi de hierlm. Sed christus est vere verbum dei. ergo de hierlm debuit ꝓdire in mundū. Cp̄. Matt. 2. dr̄ scriptum esse de Christo, q̄ nazarenꝰ vocabit, q̄ sumitur ex eo q̄ scribit Isa. xi. flos de radice ei⁹ ascēdet. Nazareth em flos interpretatur. Sed maxime alīqs denominatur a loco sue natiuitatis, q̄ vr q̄ in nazareth nasci debuerit, vbi etiam fuit cōceptus ꝛ nutritus. Cp̄. Ad hoc dñs nat⁹ est in mūdo, vt veritatis fidem annūtiaret: ꝛz illud Jo. 18. In hoc natus suz ꝛ ad hoc venit in mundū, vt testimoniū ꝓhibeam veritati. Sed hoc facilius fieri potuisset si nat⁹ fuisset in ciuitate romana, q̄ tunc dominatū orbis habebat. Unde ꝛ paul⁹ romanis scribens dicit ro. primo. fides vestra annuntiatur in vniuerso mundo. Ergo videtur quod non debuerit in bethleem nasci.

Sed cō Est, q̄ dicitur michee. 5. Et tu bethleem effrata, ex te mihi egreditur qui sit dominator in israel.

Rñdeo Dōm, q̄ xp̄s in bethleem nasci voluit duplici ratione. Primo quidē, q̄ factus est ex semine Dauid scdm carnē: vt dr̄ ro. 1. Qui ētā facta fuerat repromissio spālis de Christo: scdz illud. 2. reg. 23. dixit vir cui cōstitutū de xp̄o dei Jacob. Et ideo in bethleē de qua natus fuit dauid nasci voluit, vt ex ipso loco natiuitatis, promissio ei facta impleta ostenderetur, ꝛ hoc desiderabat familia dauid. ſ Secūdo q̄ (vt greg. dicit in homē.) bethleem domus panis interpretatur. Ipse aūtē Christus est qui ait, ego sum panis viuus qui de celo descendi.

Ad primū Ergo dōm, q̄ sicut dauid etiam hierusalem elegit vt in ea sedem regni constitueret, ꝛ templū dei ibi edificaret, ꝛ sic hierusalem elegit vt esset ciuitas simul regalis ꝛ sacerdotalis. Sacerdotium aūt Christi ꝛ eius regnū, ꝓcipue consummatum est in eius passione, ꝛ tō cōuenīēter bethleez elegit natiuitati, hierusalē vero passioni. ſ Sīc ēt per hoc hoim gloriā cōfutauit, q̄ gloriantur de hoc q̄ ex ciuitatibus nobilib⁹ originē ducunt, in quib⁹ etiā ꝓcipue volunt honorari. Christus aūt econuerso, in ciuitate ignobili nasci voluit: ꝛ in ciuitate nobili pati oppriobrium. ¶Ad secundū dicendum, q̄ Christus in bethleem nasci voluit. probatur ex duplī. primo ad literaz, secūdo mystice. ſ Aduerte hic, q̄ autor reddit rōnem ex ꝓte loci voliti, quare xp̄s voluerit nasci ibi & nō est ēt rō ex ꝓte ꝓphetari fecerit se ibi nasciturum. ꝛ ꝓpter ea non afferitur in literra ratio ex parte ꝓphetie implende. ¶In rñsione ad scdm, nota q̄ ad ſam ō in

dr̄ duplī. primo rōne: q̄ hō deus natus est in mūdo. scdo autoritate Isa. 35. Ota clara sunt. ¶In rñsione ad tertiū aduerte, q̄ euāgelista tres accipit ꝛginis in parte dicit. ſ. q̄ peperit, inuoluit pannis, reclinauit in ꝓsepio. Et ex primo q̄de docet Jesum infantez per genitalia membra ꝛ non per os aut ꝛceptū aliā partē corꝓis mni egressuz: ꝛ parere nā q̄ est per nālia ꝛgnatiōis membra ꝓle edere. Ex scdo ho, q̄ ipsa mr̄ suscepit nascentē ex se infantē. ex ꝛ q̄ ipsa ex extremo actu ſ. parere ꝛ inuchere exercuisse dr̄ sicut excludit obstetricis obsequiū ad mr̄is solatiū, ita excludit ad ꝓlis susceptionē ꝛ reliquos actus inter medios: vt sunt ablutio, ꝛ alia que solent fieri. ſ Rōnabile aūt est, vt mirabilē partū angelica ministeria fouerint, ita vt angelorum ministerio tā nascens filiꝰ q̄ parens mr̄ ola ꝛ ēt in statu innocentie opportuna fuissent que nō ex peccato sed ex natura sunt habuerit. Huius alio mō, puta ablutiōe mūdicitiā ꝛc. Huius a rōne remotum nō stit: vt mr̄ ipsa edocta ab angelis ola ꝓfecerit. Primū tñ rōnabiliꝰ vr̄ ꝛ man⁹ ꝛginee ab hmōi obscuris seruarent immunes. ꝛ mens ipsi⁹ ad tanti gaudij fructus magis vnita esset. ꝛ ciꝰ ola expedirent, ꝛ Joseph fides tā cito tā mūde tam expedite cernētis venētē euacuatū ꝛ infantē editū, ipletū eē experirēt: q̄ ꝛ ea natum est de. ſ. est: ꝛ cū expedita mr̄e adoraret natū mundi dñm. ſ Et hz publica mira cula ab infante fieri nō debuerūt ne fantasma puta eē illius humanitas secreta th que ab hac fuspitiōe aliena sunt. nō dedecet ipsum effecisse ad ꝛginis mr̄is obsequia: vt sanctis sit semper olim dispositio a diuina ꝓcedēs sapientia.

¶Super Arti. 7.

¶Iulius clarus. ¶In corpore vna conclusio. Christus in bethleem nasci voluit. probatur ex duplī. primo ad literaz, secūdo mystice. ſ Aduerte hic, q̄ autor reddit rōnem ex ꝓte loci voliti, quare xp̄s voluerit nasci ibi & nō est ēt rō ex ꝓte ꝓphetari fecerit se ibi nasciturum. ꝛ ꝓpter ea non afferitur in literra ratio ex parte ꝓphetie implende. ¶In rñsione ad scdm, nota q̄ ad ſam ō in

diuersorio nasci elegit xp̄s: vt sacrum ꝛginei partus occultū absq; mr̄is cōfricē vocare ꝛ cōsanguinea: ꝛ sic aut virginitas mr̄is fuisset manifestata, aut reprehēsa mr̄ fuisset q̄ nō vocasset, imo sorores ei⁹ obstetricē ēt ad inuitā mr̄em cō uocassent. ſ Nec obstat q̄ ibethleē natus ꝛz q̄m bethleē appellatiōe venūt etiā suburbane domus. In cuius signuz herodes audito q̄ in bethleez nasceretur, iussit occidi in bethleem ꝛ in oibus finibus eius infantes, intelligēs per locuz natiuitatis xp̄i, totū infra fines bethleem. Sinauiter q̄ ola ꝺjuina dispositio fapientia dñi nasci in diuersorio elegit: vbi nulli⁹ cura vel incuria censeoꝛ hñerr̄di ꝛ a magis adorādi ꝛ erat absq; arbitris cuiusꝰ. admirantibus eoꝝ ingressum absq; indice in domū Joseph. ꝓpter q̄s diuersoriū hoc nō intra ciuitatē fuit sed extra videtur fuisse: vt ipsum diuersoriū nomen sonat, nam si intus fuisset, potuissent herodi testificari multi quo magi in bethleem ingressi essent ꝛc. ꝛz vbi per viā in diuersoria domo ce lebrata est adoratio, latuit ipsa adoratio. ¶In rñsione ad 3m nota q̄ ipse xp̄s rome caput ecclesie sue statuit non solū ratione cōi, q̄ ꝛtā apostolorum sunt ꝛtā xp̄i (iuxta illud sine me nihil potestis facere) sed q̄ volēti petro ex roma recedere, sicut olim ex antiochia recesserat: ipse xp̄s obuiauit ībēs vt reuertatur. ꝛ rome sedes aplica stabiliatur dum dicit venio romā iterū crucifigi. si enim petrus alibi sedē elegisset, non rome. Iz in loco illo vbi postremo sedisset, caput ecclesie fuisset. Et sicut nec nō antiochena sed romana ecclesia caput est, quia romanus pontifex successio est petri: sīlr in illo casu nō romanus sed illius Alias † alterius loci pontifex censius. successio fuisset petri ac christi vicarius. Ipse ergo xp̄s precipiendo regressum ꝛ cru cem rome statuit causa ecclesie, quocirca nō p̄t humana autoritate mutari ꝛ fieri vt alius quam successor petri Romanus pontifex sit caput ecclesie.

¶Super Arti. 8.

¶Iulius clarus. ¶In corpore vnica est conclusio. xp̄s conuenientissi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

mo tpe est nat⁹, pbat. Ops tās dns z ꝺditor oim tpm, elegit sibi ps q̄ nasceret, ꝑ quē ꝺuenīentissimo tpe nat⁹ est. Alīs manifestat duplr: p⁹ ex ꝺcīa inter xp̄m z alios holes. Scḋo ex silr: q̄ elegit sibi z locū z mrem. Cōsequētia p̄ bat: q̄ a deo sunt ordinata sunt, z ꝺuenīter dispōsita. Ubi nota q̄ plꝰ inferē ꝺ pbat. p mām z eiꝰ claritē; pbat em q̄ ꝺuenīter inferat. Et q̄ ꝺuenientissimo tpe: q̄ si oīa adeo sunt ꝺuenīter dispōsita, ea q̄ sunt circa ppriā ipsiꝰ dei pson̄a

1. q. 39. art. 8. 3.

opꝫ ꝺuenīrissime ee dispōsita. Et hoc clarū erat q̄ de ipso tpo est sermo in cōclō. &c.

¶ Sup. q. 30. Arti. 1.

Ista corporalis vnica conclusio. Natiuitas christi non debuit esse cōiter omnibus manifesta. probatur tripliciter: primo ex mysterio passionis implendo: 2° ex fidei meritoꝝ: 3° ex humanitatis assumpte testificanda veritate. Clarꝫ sunt rōia nisi q̄ secunda ratio nō caret scrupulo: q̄ aut est simo de xp̄i natiuitatis manifestatione p visionē, aut p attestationem. Si em est sermo de manifestatione per visionē tolleret pendulo meritū fidei: q̄ tollere ipsa fides respectu visi: nemo. n. credit q̄ videt. Sed huic sensui obstat: q̄ manifestatio negatiua oibus est fca christi pastoribꝰ z magis: q̄ nō p visionez sed p attestationē angelorū z stelle manifestata ē xp̄i natiuitas. Si ꝺo ē simo de manifestatione p attestationē, nō sequit q̄ tollant merita fidei: z falso i lra ꝺicerē: si manifestis indicijs. Christo nascēte ei⁹ natiuitas oibꝰ apperet. tā tolleret rō fidei. Ubi z magis manifestis indicijs natiuitas christi appareret tñ non est rō fidei ablata respectu natiuitatis Christi.

¶ Ad ō ꝺ. q̄ simo ifē de mānifestatiōe tali ālis fca est pastoribꝰ, magꝰ simeoni z āne. Et pastoribꝰ quidē z magꝰ nulla ꝑstat mā nifestatione facta nisi attestationem angeli eīs testificati sunt ad pastores, z stella ad magos. Simeoni aūt z anne ālis fuerit reuelatio facta (an. f. testificatiua tñ an illumi natiua ad videndū, licet in euāgelio non scribat: ex ipso tñ insinuari vīꝫ testiꝫ tñ fuerit. Qñ vltra promissionē xp̄i dñi, ifirmatio describit ipsiꝰ ad videndū corpalibꝰ oculis xp̄m dñ ꝺ. cō simeō in spū venit in templū z mīꝰ de anna ꝺ. vt ptz in ter. euangelū. Et ppea in oblatione istius articuli simo est de manifestatione per attestationem talem qualis facta credenti ne tempore nasci voluit: vt impleretur prophetia Jacob, dicentis gen. penultō. Non auferetur sceptrum de Juda, z dux de femore eius, donec veniat qui mittendus est. Quia vt chrysō. dicit super Matth. quandiu iudaica gens sub iudaicis regibus quamuis peccatoribus tenebatur, prophete mittebantur ad remedium eius. Nunc aūt quādo lex dei, sub potestate regis iniqui tenebatur nascitur Christus: q̄ magna desperabilis infirmitas, medicum artificiosiorem querebat.

¶ Ad tertium dicendum, q̄ sicut dicitur in lib. de. q. vet. z no. test. tunc Christus nasci voluit, quando lux diei crementum incipit accipere: vt ostenderetur q̄ ipse venerat vt homines illuminare: sm illud ro. 13. Iustitia dei, p̄ fidem Jesu christi. Si enim manifestis indicijs christo nascente ei⁹ natiuitas oibus appareret, iā tolleret rō fidei: que est argumentum nō apparentiū: vt ꝺr heb. xj. ¶ Tertio, q̄ p hoc venisset in dubiū veritas humanitatis ipsius: vnde Augu. dicit in epistola ad volusianum. Si nullas ei parvulo in uuētutē mutaret etates nullos cibos nullos caperet somnos, nomine opinionem confirmaret erroris, nec hominem verum nullo modo susceptisse crederetur: z duo oīa mirabiliter facit, auferret quod misericorditer fecit.

Ad primū Ergo dōm, q̄ auctoritas illa intelligit̄ de aduētu xp̄i ad iudiciū: sm q̄ glo. ibidē exponit. ¶ Ad secūdū ꝺr dōm, q̄ de gratia dei saluatoris erudiendi erāt oēs holes ad salutē, non in p̄no natiuitatis eius: sz postea tpe. p̄cedēte, post̄ operatꝰ est salutem in medio terre. Uñ post passionē z resurrectionē suā dicit discipulis suis, Matth. vlti. Euntes docete omnes gentes. ¶ Ad tertiū dicendum, q̄ ad iudicium requiritur q̄ autoritas iudicis cognoscat: et propter hoc opꝫ q̄ aduētus xp̄i ad iudicium sit manifestus. Sed primus aduēt⁹ fuit ad omnium salutem, que est per fidem: que quidem est de non apparentibus: z ideo primꝰ xp̄i aduentus debuit esse occultus.

¶ Utrum natiuitas Christi debuerit esse omnibus manifesta. Artic. 1.

Ad primū Sic procedi-

tur. Uidet̄ q̄ō Christi natiuitas debuerit esse omnibꝰ manifesta. Impletio em promissioni ꝺr rīdere. Sed de promissione aduētus Christi ꝺicitur in psal. deus manifeste veniet. Uenit aūt per carnis natiuitatem. ergo videtur q̄ eius natiuitas debuerit esse toti mūdo manifesta. ¶ P. Prime ad tim. p⁹ ꝺicitur. Christus in hunc mundū venit peccatores saluos facere. Sed hoc non fit, nisi in quantū eis gratia Christi manifestatur, sm illud tit. 2. Apparuit gra ꝺei z saluatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos: vt abnegantes impietatem z secularia desideria, sobrie, z pie, z iuste viuamus in hoc seculo. Ergo videtur q̄ xp̄i natiuitas debuerit esse omnibus manifesta. ¶ P. Deus super omnia promouet est ad miserendū secūdū illud psal. Miserationes eius super omnia opera eius. Sed in secundo aduentu quo iustitias iudicabit: veniet omnibus manifestus, sm illud Mat. 24. sicut fulgur exit ab oriente: z paret vsq; in occidentem, ita erit aduentus filij hominis. Ergo multo magis primus quo natus est in mundo secundum carnem, debuit esse omnibus manifestus.

Sed cōtra Est, q̄ ꝺr Isa. 45. Uere tu es deus absconditus, sanctus Israel saluator. Et Isa. 53. Quasi absconditus est vultus eius z despectus, unde non reputauimus eum. Ergo videtur q̄ xp̄i natiuitas debuerit esse occulta.

Rñdeo Dicendū, q̄ sicut dicit Aug. in sermone de epiphania: vt dei dona z secreta sapientie eius, nō equaliter ad omnes, sed immediate ad quosdam perueniant, z per eos ad alios deriuent. Unde z quantū ad resurrectionis mysteriū, dicitur act. 10. q̄ deus dedit Christum resurgentē manifestū fieri nō omni populo, sed testibꝰ preordinatis a deo. Unde z deo etiā debuit circa ipsius natiuitatē obseruari, vt nō omnibꝰ Xps manifestaretur, sed quibusdam per quos posset ad alios deuenire.

Ad primū Ergo dōz, q̄ sicut fuisset in diuditiū salutis humane si oībus hoībus dei natiuitas innotuisset, ita etiā esset nulli nota fuisset. Utroq; em mō tollit fides: tam. s. p hoc q̄ aliq̄d est totaliter manifestū, q̄ etiā per hoc q̄ō a nullo cognoscit, a quo possit testimonium audiri, fides enim est ex auditu: vt ꝺicitur ro. 10. ¶ Ad scm ꝺm, q̄ maria z Joseph instruēdi erāt de xp̄i natiuitate anteq̄ nascer̄: q̄ ad eos pertinebat reuerētiam exhibere proli cōcepte in vtero, z etiā obsequia nascituro. Eoꝝ aūt testimonium, ꝑpter hoc q̄ō erat domestici, fuisset habitū suspectū circa magnificētiā Christi, z tō oportuit vt alijs manifestaret extraneis, quoꝝ testimoniū suspectuꝫ esse nō posset. ¶ Ad tertiū dicendum, q̄ō ipsa turbatio subsecuta ex natiuitate Christi manifestata, ogruebat Christi natiuitati. primo q̄ꝺez q̄ p hoc manifestat celestis christi dignitas. Uñ ꝺr Homer. Celi rege nato, rex terre turbatus est: q̄ nimirū q̄ per hoc figurabat iudiciaria christi ptās. Unde Aug. ꝺicit in quodā sermone epipha. Quid erit tribunal iudicantis, qñ suppositio regni diaboli: q̄ vt leo papa ꝺicit in sermone epipha. de: herodes esset terrenꝰ hoīem estimabat, sed diabolus deum, z vter q̄ regni sui successorē timebat, diabolus celestē, fz herodes terrenū. Superflue tñ: q̄ christus nō venerat regnū in terra habere. Uñ leo papa ꝺicit herodi iquēs. Non capit christū regia tua: nec mūdi dñs, ptātis tue sceptri est ꝺtent⁹ angustus. ¶ Q̄ aūt iudei turbarent, qui tñ magis gaudere debuerunt: aut hoc est, q̄ vt Chry. ꝺicit, de aduētu iusti nō poterāt gaudere iniqui, aut volētes fauere herodi, quē timebāt: populus em plus iusto fauet eis quos crudeles sustinet. ¶ Q̄ō autem pueri ab herode interfecti, nō cessit in eoꝝ detrimētum, sed in eoꝝ p̄fectuꝫ. Dicit em Augu. in sermone quodā de epiphania. Absit vt ad liberandos homines christus veniens de illorum premio qui pro eo interficiuntur, nihil egerit, qui pendens in ligno, p eis a quibus interficiebatur, orauit.

¶ Utrum natiuitas Christi debuerit aliquibus manifestari. Artic. 2.

Ad scm Sic proceditur. Uidet̄, q̄ natiuitas Christi nulli debuerit manifestari. Quia vt dictum est, hoc erat ꝓgruum humane saluti, vt primus xp̄i aduēt⁹ esset occultus. Sz Christus venerat, vt oēs saluaret, sm illud prime ad tim. 4. qui est saluator omniū, maxime fideliū. Ergo natiuitas Christi nulli debuit manifestari. ¶ P. Ante natiuitatem Christi, manifestata erat beate Uirgini z Joseph futura Chri natiuitas. Non ergo erat necessarium Christo nato, eandem alijs manifestari. ¶ P. Nullus sapiens manifestat, id ex quo turbatio nascitur z detrimētū alioꝝ. Sz manifestata christi natiuitate subsecuta est turbatio, ꝺr em Matth. 2. q̄ audiens iherodes Christi natiuitatē, turbatꝰ est, z oēs hierosolyma cū illo. Cessit etiā hoc in detrimentum aliorū: q̄ ex hac occasione iherodes occidit pueros in bethleez, z in oībus finibus eius, a bimatu z infra. Ergo videt̄ q̄ nō fuerit cōuenienter electis illi quibus est manifestata christi natiuitas.

Rñdeo Dicendum, q̄ō salus que erat futura per christum, ad omnē diuersitatem hominum pertinebat: q̄ sicut ꝺicitur col. 3. in christo Jesu non est masculus z femina, gentilis z iudeus, seruus z liber, z sic de alijs huiusmodi. Et vt hoc in ipsa christi natiuitate prefiguraretur, omnibꝰ conditionibus hoīm est manifestatus, quia vt Aug. ꝺicit in sermo. de epipha. Pastores fuerūt israelite, magi gentiles, illi prope, isti longe: vtriq; tamen ad angularem lapidem concurrerunt. Fuit etiaz inter eos alia diuersitas, nam magi fuerunt sapientes z potentes: pastores autem simplices z viles. Adan: festatus etiam est iustis, symeoni z anne, z peccatoribus. s. magis. Manifestatus est etiam z viris z mulieribus: ✝ vt per hoc ostenderetur nullam conditionem hominum excludi a christi salute.

Alīs † z tilium testimonium, mulieri. macrobius enim in sa turnalibus narrat augustum audita talia nece, dixisse mallem porcus eē filius fuisse herodis: fuit enim etiā vnus infans herodis filius cum alijs interfectus: porcos autem iudei non interficiunt qz non vescuntur carne suilla. Est enim hoc velut testimonium ab hostibus de aduentu magorum ad querendum Christi natum.

Ad primū Ergo ꝺcendum, q̄ illa manifestatio nati uitatis christi fuit quedam prelibatio plene manifestationis que erat futura. Et sicut in secunda manifestatione primo annuntiata est gratia christi per christum z eius apostolos iudeis z postea gentilibus: ita ad christū primo peruenerunt pastores, qui erant primi tie iudeorum, tanquam prope existentes: z postea venerunt magi a remotis, qui fuerunt primitie gentium: vt Augu. ꝺicit.

¶ Ad secundum ꝺcendum, q̄ sicut Aug. ꝺicit in sermo. de epipha. sicut prevalet imperitia in rusticitate pastorum, ita prevalet impietas in sacrilegijs magorum: vtroq; tamē sibi lapis ille angularꝫ attribuit, quippe qui vent stulta eligere vt confunderet sapientes: z non vocare iustos, sed peccatores: vt nullus magnus superbiret, nullus infimus desperaret. ¶ Quidam tamen ꝺcunt, quod isti magi non fuerunt malefici, sed sapientes astrologi: qui apud persas vel chaldeos magi vocantur. ¶ Ad tertium ꝺcendum, quod sicut chry. ꝺicit, ab oriente venerunt magi, q̄ vnde dies nascitur, inde initium fidei proceſſit: quia fides lumen est animarum. Uel quia omnes qui ad christuꝫ veniunt, ab ipso z per ipsum veniunt, de quo ꝺicitur zacha. 6. Ecce vir oriens nomen eius. ¶ Dicuntur autem ab oriente ad literam venisse: vel quia de vltimis orientis partibus venerunt, secundum quosdam, vel quia de aliquibus vicinis partibus iudee venerunt, que tamen sunt regioni iudeorum ad orientez. ¶ Credibile tamen est, etiam in alijs partibus mundi aliqua indicia natuitatis christi apparuisse, sicut Rome fluxit oleum: z in hispania apparuerunt tres soles, paulatim in vnum coeuntes.

¶ Ad quartum ꝺcendum, quod sicut chryso. ꝺicit, angelus manifestans christi natiuitatem, non uit hierosolymam, non requisiuit scribas z pharisees: erant enim corrupti z pre inuidia crucigabantur. Sed pastores et triarcharum z Adorsi colentes. ¶ Per hos etiam pastores significabantur doctores ecclesie: quibus christi mysteria reuelārtur, que latebant iudeos. ¶ Ad quintum ꝺcendum, quod sicut Ambro. ꝺicit, generatio domini non solum a iuuenibus, sed etiam a senioribus z iustis accipere debuit testimonium quorum etiam testimonio propter iustitiam magis credebatur.

¶ In corpore vna cōclusio. Natiuitas christi debuit quibuſdam manifestari. Probat. Ad diuine sapiētie ordinem pertinet vt dei dona z secreta non equaliter ad oēs fz immediate ad quosdam z p eos ad alios deriueniant. Unde in mysterio natiuitatis hoc debuit obseruari. Alīs declaratur ex autoritate. Act. 10. de mysterio resurrectionis Christi. Consequētia probatur ex autoritate ad Ro. 13. Omnia ex ser antedictis sunt clara. ¶ In responsione ad tertium. de morte innocentum ab herode, habes etiam qđ

¶ Super Artic. 3.

Utulus clarus. ¶ In corpore vnica est cōclusio. Natiuitas christi debuit quibuſdam manifestari. Probatur. Ad diuine sapiētie ordinem pertinet vt dei dona z secreta non equaliter ad oēs fz immediate ad quosdam z p eos ad alios deriuentur. ergo in mysterio natiuitatis hoc debuit obseruari. Alīs declaratur ex autoritate. Act. 10. de mysterio resurrectionis Christi. Consequētia probatur ex autoritate ad Ro. 13. Omnia ex ser antedictis sunt clara. ¶ In responsione ad tertium. de morte innocentum ab herode, habes etiam qđ

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Super Arti. 4.

TZtulus clarus.

¶ In corpore vnica conclusio Christus nõ per seipsum ꝛ per alias creaturas suã natiuitatẽ manifestare debuit, ꝓbat. Natiuitas xpi ordinata est ad humanã salutẽ ꝛ per fidẽ: ergo oportebat ita manifestari, vt fides deitatis fidei humanitatis nõ preiudicaret. ergo nõ per seipsum ꝛ p alias creaturas debuit manifestari. prima ꝓba p hoc, quia fides humanitatis fit dum xps in seipso humanitatẽ infirmaꝝ sicut alij exhibuit: fides vero deitatis dum p creaturas, angelos ſ. ꝛ stellaꝝ pastoribus magis symeoni anne q̃ virtus deitatis manifestatur.

¶ In rñsione ad 3m, collige q̃ miraculũ vini fuit initiũ signoꝝ xpi simplr, ꝛ si limitate in illo loco. Et hoc optima rõne ſa. ꝓbat ex verbis Joã. baptiste miraculũ quippe vini fecũ est post baptismũ xpi q̃ annũ. ꝛ ecclie traditionẽ: tria misteria vno die diuersis annis cõtigisse attestantem ſcz magoꝝ adoratione baptismũ xpi ꝛ conuersionem aque in vinum.

¶ Super Arti. 5.

TZtulus minus explicat. Intentio querit. nã vt ꝓ in distõne articulo⁹ in principio huius qõnis facta in littera, quintus articul⁹ inquirit per que alia debuerit manifestari: vbi ꝓ nõ solũ de angelis (vt hoc explicatur) sed vlr de oibus creaturis ꝓ quas debuerit manifestari xpi natiuitas inqrit. Idez quoq; euidẽter apparet in ꝓcessu articuli, vbi non solũ quare p angelos pastoribus, sed diffuse quoq; ãre per stellam magis, ꝛ per inspirationẽ interiorẽ symeoni ꝛ anne manifestata est christi natiuitas rõ reddit.

¶ In responsione ad articuli vna est 9a responsiua questo. Christi natiuitas cõuenienter manifestari est per angelos, stellam ꝛ inspirationem pastoribus iudeis, magis ꝛ iustis symeoni ꝛ anne. ꝓbatur primo manifestatio per fidẽ debet fieri per familiaria illis quibus manifestatur.

¶ Utrum christus per seipsum natiuitatem suam manifestare debuerit. Arti. 4.

AD quartum Sic proceditur. Videtur q̃ christus per seipsum natiuitatem suam manifestare debuerit. Causa enim que est per se, semper est potior ea que est per aliud: vt dicitur in. 8. phy. Sed christus suam natiuitatem manifestauit per latos: puta pastoribus per angelos, ꝛ magis per stellam. Ergo multo magis per seipsum debuit suam natiuitatem manifestare. ¶ Ecclesiastici. 20. dicitur. Sapientia abscõdita ꝛ thesaurus in usus, que vtilitas in vtrisq;? Sed christus a principio sue conceptionis, plene habuit sapientiã ꝛ gratie thesaurum. Nisi ergo hanc plenitudinem manifesta ſet per opera ꝛ verba, fuisset frustra ei data sapientia ꝛ gratia quod est inconueniens, quia deus ꝛ natura nihil frustra facit: vt dicitur in primo de celo. ¶ In lib. de infantia saluatoris legitur, q̃ christus in sua puericia multa miracula fecit. Et ita videtur q̃ suam natiuitatem per seipsum manifestauerit.

Sed cõtra Est, q̃ Leo papa dicit q̃ magi inuenerunt puerum iesum nulla ab humane infantie generalitate discretum. Sed alij infantes nõ seipsos manifestãt. Ergo neq; decuit q̃ christus per seipsum suam natiuitatem manifestaret.

Rñdeo Dõm, q̃ natiuitas christi ad humanam salutem ordinabatur, que quidem est per fidem. Fides autem salutaris diuinitatem ꝛ humanitatẽ christi confitetur. Oportebat igitur ita manifestari natiuitatem xpi, vt demonstratio diuinitatis eius, fidei humanitatis ipsius nõ preiudicaret. Hoc autem factum est, dum christus in seipso natiuitatem similes infirmitati humane exhibuit, ꝛ tamen per dei creaturas diuinitatis virtutẽ in se monstrauit. Et ideo xps non per seipsum suam natiuitatem manifestauit: sed per quasdam alias creaturas.

Ad primũ Ergo dõm, q̃ in via generationis ꝛ motus oportet per imperfecta ad perfectum peruenire. Et ideo christus puus manifestatus est p alias creaturas: ꝛ postea manifestauit se per seipz manifestatione perfecta. ¶ Ad secõm dicendũ, q̃ licet sapientia abscondita sit inutilis: non tamen ad sapientez pertinet, vt quolibet tempore manifestet seipsum, sed tempore congruo. Dicit enim eccl. 20. Est tacẽs nõ habẽs sensum loquele, ꝛ est tacẽs sciens tẽpus aptum temporis. Sic ergo sapiẽtia christo data nõ fuit inutilis, quia seipsum tempore congruo manifestauit: ꝛ hoc ipsum q̃ tẽpore congruo abscondebatur, est sapientie indicium. ¶ Ad tertium dicendũ, q̃ liber ille de infantia saluatoris est apocryphus. Et chry. dicit super Joan. q̃ christus non fecit miracula anteq̃ aquam conuertit in vinum: ꝓbat illud quod dicitur Jo. 2. hoc fecit initium signoꝝ Jesus. Si enim secundum primaꝝ etatem miracula fecisset, non indiguissent Israelite alio manifestante eum: cum tamen Joannes baptista dicat Joan. primo. vt manifestetur in Israel, propterea veni in aqua baptizans. Decenter autem non incepit facere signa in prima etate: existimassent enim phantasma esse incarnationem, ꝛ ante opportunum tempus crucem tradidisset liuore liquefacti.

¶ Utrum natiuitas christi debuerit per angelos ꝛ stellam manifestari. Arti. 5.

AD quintũ Sic proceditur. Videtur q̃ non debuerit manifestari per angelos christi natiuitas. Angeli enim sunt spiritualis substantie secundum illud psal. Qui facit angelos suos spiritus. Sed christi natiuitas erat ſm carnem non autem ſm spiritualem eius substantiam. Ergo non debuit per angelos manifestari. ¶ Amator est affinitas iustorum ad angelos q̃s ad quoscunq; alios ſm illud psal. Immittet angelus dñi in circuitu timentiũ eũ ꝛ eripiet eos. Sz iustus. ſ. symeon anne non est manifestata xpi natiuitas per angelos. Ergo pastoribus per angeleos manifestari debuit. ¶ Uidetur q̃ magis debuerit manifestari per stellam. Hoc enim videtur esse errois occasio, q̃tum ad illos qui estimant sydera natiuitates hominum dominari. Sed occasiones peccandi sunt hominibus auferende. Non ergo fuit conueniens, q̃ p stellam christi natiuitas manifestaretur. ¶ Signum oportet esse certum ad id quod per ipsum aliquid manifestetur. Sed stella non videt signum certum natiuitatis christi. Ergo incõuenienter fuit xpi natiuitas per stellam manifestata.

Sed contra Est, q̃ dicit deu. 32. Dei ꝓfecta sunt opera. Sed talis manifestatio fuit opus diuinum, ergo per conuenientia signa fuit effecta.

Rñdeo Dõm, q̃ sicut manifestatio syllogistica fit per ea que sunt magis nota ei cui est aliquid manifestandum: ita manifestatio que fit p signa, debet fieri per ea que sunt familiaria illis quibus manifestatur. Manifestum est autẽ q̃ ris iustis est familiare ꝛ consuetũ interiorẽ spũs. ſ. instinctu certi, absq; signoꝝ sensibilium demõstratione. ſ. p spiritũ prophetie. Alij vero corporibus reb⁹ dediti, per sensibilia ad intelligibilia adducunt. Judei autem consueti erant diuina reuelari per angelos accipere, ꝓ quos etiam legem acceperãt: ſm illud act. 7. Accepistis legem in dispositione angelorũ. Gentiles vero ꝛ maxime astrologi cõsueti sunt stellaꝝ cursus inspicere. Et ideo iustis. ſ. symeoni ꝛ anne manifestata est christi natiuitas interiorẽ instinctum spiritus sancti: ſm illud Luc. 2. Responsum accepit a spiritu sancto nõ visurum se mortez, nisi prius vidisset christum dominum. Pastoribus autez ꝛ magis tãq; rebus corporalibus deditis manifestata est christi natiuitas ꝓ visibiles apparitiones. Et quia natiuitas nõ erat pure terrena, sed quodammodo celestis, ideo per signa celestia vtrisq; christi natiuitas reuelat. Ut enim Aug. dicit in sermo. de epipha. celos angelos habitant ꝛ sydera ornant, vtrisq; ergo celi enarrãt gloriaꝝ dei. Rationabiliter autẽ pastoribus tanq; iudeis, apud quos frequenter facte sunt apparitiones angelorũ, reuelata est natiuitas per angelos. Magis aũt assuetis in consideratione celestium corporũ, manifestata est ꝓ signũ stelle: q; vt Chry. dicit ꝓ eis facta, eos dñs vocare voluit, eis q̃descendẽs. ¶ Est aũt alia ratio quia vt greg. dicit, Judeis tãq; rõne vtentib⁹ rõnale animal angelus predicare debuit. gẽtiles vero q; vti rõne nescientes cognoscendum dõm, nõ ꝓ vocem sed per signa perducitur. Et sicut dñs iam loquentẽ annunt⁹ auertit gentilib⁹ predicatores loquentes, ita eñ nõdum loquentem ebria muta predicauerũt. ¶ Est etiã ꝛ alia ratio: q; vt Aug. dicit in sermo. epipha. Dyabolus innumerabilis fuerat ꝓmissa successio non carnis semine, sed dei fecunditate generanda. Et ideo stellarũ multitudini est parata, vt celestis progenies sperareture. Et ideo gentiles in derib⁹ designati: ortu noui syderis excitãtur, vt perueniant ad christum per quem efficiuntur semen Abrahe.

Ad primũ Ergo dicendum, q̃ illud manifestationem habet, quod de se est manifestum. Caro autem eius qui nascebat erat manifesta, sed diuinitas erat occulta. Et ideo conuenienter manifestatio que fit p signa, debet fieri per ea que sunt familiaria illis quibus manifestatur. Manifestum est aũt q̃ de deum claritate angelus apparuit: vt ostenderetur q̃ ille qui nascebatur: erat splendor paterne glie. ¶ Ad 2m dicendum, q̃ iusti non indigebant visibili apparitione angelorum: sed eis sufficiebat interior instinct⁹ spiritus sancti pp eoꝝ pfectionẽ. Ad 3um dõ, q̃ stella natiuitatẽ xpi manifestãs, oẽm occasionẽ erroris subtraxit. Ut enim Augu. dicit ꝓ fausto, nulli astrologi ita cito fuerũt nascẽtiũ hoim facta sub stellis, vt alicũ stellarũ hoiem quo nato circuitus sui ordinẽ reliquisse, ꝛ ad eũ q̃ nat⁹ est peruenisse asserẽt: sicut accidit circa stellã que demonstrauit natiuitatem christi. Et ideo per hoc nõ cõfirmatus error eoꝝ: qui soleni nascentiũ hoim astroꝝ ordini colligari arbitrãtur, nõ aũt credit astroꝝ ordinẽ ad hois natiuitatẽ posse mutari. Similiter ẽ

Chry. dicit, non est hoc astronomie opus, a stellis scire eos qui nascuntur: sed ab hora natiuitatis futura predicere. Magi autẽ tempus natiuitatis nõ cognouerunt: vt hinc sumentes initiũ, a stellarum motu futura cognoscerent, ſz potius ecõuerso. Ad quartum dõm, q̃ sicut chry. refert, in quibusdã scripturis apocryphis legit, q̃ quedã gens in extremo oriẽtis iuxta oceanum, scripturã q̃dã habebat ex noie seth de hac stella, ꝛ muneribus huiusmodi offerẽdis, que gẽs diligenter obseruabat huius stelle eroriũ, positis exploratoribus. 12. qui certis tpib⁹ deuote ascẽdebãt in montẽ, in quo postmodũ eã viderũt, habentẽ in se quasi paruuli formã, ꝛ sup se similitudinẽ crucis. ¶ Uel dõm, q̃ si cut ꝺ̃r in li. de q̃nibus vete. ꝛ no. testa. magi illi traditionẽ balaã sequebant qui dixit orietur stella ex Jacob. Uñ videntes stellã extra ordinẽ mũdi, hãc esse intellexerunt, q̃s balaã futurã indicẽ regis iudeoꝝ ꝓphetauerat. ¶ Uel dõm sicut Aug. dicit in sermo. de epipha. q̃ ab angelis, aliqua admonitiõe relationis audierũt magi, q̃ stella christũ natũ significaret, ꝛ ꝓbabile videtur q̃ a bonis, q̃s in christo adorando solus eoꝝ iã querebat. ¶ Uel sicut leo papa dicit in sermone de epiphania: ꝓter illã speciem que corporeã incitauit obtutũ fulgentioꝝ veritatis radius eoꝝ corda perdocuit, quod ad illuminationez fidei pertinebat.

¶ Utrũ natiuitas xpi ordine conuenẽti fuerit manifestata. ar. 6.

AD sextũ Sic procedit. Uñ q̃ inconuenienti ordine xpi natiuitas fuerit manifestata. Illi sem debuit primo manifestari xpi natiuitas, qui xpo ꝓpinquiores fuerũt, ꝛq̃ magis christũ desiderabãt: ꝛ ſm illud Sap. 6. preoccupat eos qui se concupiscit, vt se prior eis ostẽdat. Sz iusti ꝓpinquissimi erant xpo per fidẽ, ꝛ maxime ei⁹ aduentũ desiderabãt: vnde ꝺ̃r Luc. 2. de symeone, q̃ erat hõ iustus ꝛ timorat⁹ expectãs redẽptionez israel. Ergo prius debuit manifestari xpi natiuitas symeoni, q̃s pastoribus vel magis. ¶ Scõm Aug. magi fuerunt primitie gentiũ xpo crediturarũ. Sed primo plenitudo gentiũ intrat ad fidẽ, ꝛ postmodum ois israel saluus fiet: vt ꝺ̃r Ro. 11. Ergo primo debuit manifestari christi natiuitas magis q̃s pastoribus. ¶ Ad 4m dicendum, q̃ herodes occidit oẽs pueros qui erãt in bethleem ꝛ in oibus finibus eius, a bimatu ꝛ infra, ſm tps q̃ exquisierat a magis. Et sic vt q̃ per duos annos post xpi natiuitatem magi ad xpm peruenerint. Inconuenienter igitur post tantuz tempus fuit gentilibus Christi natiuitas manifestata.

Sed ꝰ Est, q̃ dicitur dan. 2. Ipse mutat tempora ꝛ etates. Et ita tempus manifestatiõis natiuitatis christi, videtur congruo ordine esse dispositum.

Rñdeo Dõm, q̃ xpi natiuitas primo quidẽ manifestata est pastoribus ipso die natiuitatis xpi, vt ewn ꝺ̃r luc. 2. erant in regione eadẽ vigilantes ꝛ custodientes vigilias noctis super gregẽ suũ: ꝛ vt discesserũt ab eis angeli in celuz, loquebantur adinuicẽ, trãscamus vsq; bethleem, ꝛ venerunt festinãtes. Scõo aũt magi puenerũt ad xpm, 13. die natiuitatis ei⁹: quo die festũ epiphanie celebrat. Si ewn reuoluto anno, vel etiã duob⁹ annꝰ venissent, nõ inuenissent eũ in bethleẽ: cũ scriptũ sit luc. 2. ꝙ postq̃ ꝓfecerũt oia ſm legẽ dñi (offerẽtes. ſ. puerum Jesum in templũ) reuersi sunt in galileã in ciuitatẽ suã nazareth. Tertio manifestata est iustis in tẽplo. 40. die a natiuitate xpi: vt hꝰ luc. 2. ¶ Et huius ordinis rõ est: q̃ ꝓ pastores significãtur xpi: inter quos nõ fuerunt multi potentes nec multi nobiles: vt ꝺ̃r 1. ad cor. 1. Scõo aũt fides christi peruenit ad plenitudinem gentiũ, que est prefigurata per magos. Tertio autem peruenit ad plenitudinem iudeoꝝ, que est prefigurata per iustos: vnde ꝛ in templo iudeoꝝ est eis christus manifestatus.

Ad primũ Ergo dõm, q̃ sic apostol⁹ dicit ro. 9. Israel secrando legẽ iustitie in legẽ iustitie non peruenit, sed gentiles qui nõ querebant iustitiam, iudeos cõiter in iustitia fidei preuenerunt. Et in huius figurã symeon q̃ expectabat cõsolationem israel, vltimo christũ natũ cognouit, ꝛ precesserunt eũ magi: ꝛ pastores, q̃ christi natiuitatẽ nõ ita sollicite expectabãt. ¶ Ad 5m dõm, q̃ licet plenitudo gentiũ prius intrauerit ad fidem q̃s plenitudo iudeoꝝ: tñ primitie iudeorum preuenerunt in fide primitias gentiũ, ꝛ ideo pastorib⁹ primo manifestata est christi natiuitas q̃s magis. ¶ Ad tertiũ dõm, q̃ de apparitione stelle q̃ apparuit magis, est duplex opinio. Chry. enim super Matt. ꝛ Aug. in sermo. epipha. dicunt q̃ stella magis apparuit per bienniũ ante christi natiuitatem: ꝛ tũc premeditantes ꝛ se ad iter preparãtes, a remotissimis partibus orientis peruenerunt ad christũ. 13. die a sua natiuitate. Unde ꝛ herodes statim post recessum magoꝝ, videns se ab eis illusum, mãdauit occidi pueros a bimatu ꝛ infra: dubitans ne tunc christus natus esset quãdo stella apparuit, scd̃z q̃ a magis audierat. ¶ Alij vero dicũt stellam apparuisse primo cũ christus natus est: ꝛ statim magi visa stella iter arripiẽtes, longissimũ iter in. 13. diebus peregerũt, partim quidez adiuti diuina virtute, partim autem dromedariorũ velocitate. Et hoc dico si venerũt ex extremis partibus orientis. ¶ Quidam tñ dicũt eos venisse de regione propinqua, vnde fuerat balaã: cuius doctrine secatores fuerũt. Dicũtur aũt ab oriente venisse: q; terra illa est ad oriẽtalẽ partẽ terre Judeorum. Et scõm hoc herodes non statim recedentibus magis, sed post biennũ pueros interfecit. Uel q; dicitur interiz accusatus Romam iuisse: vel aliquoꝝ periculoꝝ terroribus agitatus, a cura interficiendi puerũ interim destitisse. Uel q; potuit credere magos fallacis stelle visione deceptos, postquã non inuenerunt quẽ natũ putauerunt, erubuisse ad se redire: vt Aug. dicit in li. b. de consensu Euangelistaruz. Ideo aũt nõ solum binos pueros interfecit, sed etiaz infra: q; vt Aug. dicit in quodã sermone innocentiuz timebat ne puer cui sidera famulantur, speciem suaz paulo supra etatem vel infra tranſformaret.

¶ Utrum stella que magis apparuit, fuerit vna de celestibus stellis. Arti. 7.

AD septimuz Sic proceditur. Uidet q̃ stella q̃ magis apparuit, fuerit vna de celestibus stellis. Dicit enim Aug. in quodã sermone epiphanie. Dum pendet ad vbera ꝛ vilium patitur deus inuolumenta pannoum, repente nouuz de celo sidus effulsit. Fuit igitur stella celestis, que magis apparuit.

¶ Ꝑ. Aug. dicit in sermone quodam Epiphanie. Dastoribus angeli, magis stella christuz demonstrat, vtrisq; loquitur lingua celoruz: q; lingua cessauit prophetarum. Sed Angeli pastoribus apparentes, fuerunt vere de celestibus Angelis. Ergo ꝛ stella magis apparens, fuit vere de celestibus stellis. ¶ Ꝑ. Stelle que non sunt in celo sed in aere, dicuntur stelle comate, que non apparent in natiuitatibus regum, sed magis sunt indicia mortis eorum. Sed illa stella designabat regis nati uitatem: vnde magi dicunt Matth. 2. vbi est qui natus est Rex Judeorum? vidimus enim stellam eius in oriente. Ergo videtur quod fuerit de celestibus stellis.

Sed contra Est, q̃ Aug. dicit in li. contra faustũ. Non ex illis erat stellis que ab initio creature itinerum suorum ordinez sub creatoris lege cucurrerunt, sed nouo virginis partu nouum fidus apparuit.

Rñdeo Dicendũ, q̃ sicut Chrysost. dicit sup Matt. q̃ illa stella q̃ magis apparuit, non fuerit vna celestiũ stellarum, multipliciter manifestum est. ¶ Primo quidem, quia nulla alia stellarum hac via incedit. hec enim stella ferebatur a Septentrione in meridiem: ita enim iudea iacet ad persidem, vnde magi venerunt.

¶ Sed o apparet hoc ex tempore: non enim fuit illa stella: primo ſm Chry. sub cuius opinione afferunt duo modi dicendi ſm propriam opinionem autoritate leonis firmatam. Omnia patent in litera. ¶ In responsione ad tertium perspice autorem commune

tio fit. ꝙ symeõter ꝛc. Alis probat ex silogistica. Cõsequentia ãt ꝓbat: q; iustis. ſ. perfectis familiare est p inspirationẽ, aliis corporalibus deditis p visibilia. ꝛ rursus inter ipsos alios iudeos per angelorũ visionẽ, gentilibus ꝑ astroruz sigi 2o quo ad ꝺ̃ q̃ ois sis fuerint celestia, ꝛ b̃ celestẽ natiuitatẽ enarrabãt. Et firmat 3o quo ad differentiã inter angelos ꝛ stellã re⁹ pastorũ ꝛ magorũ ꝛ hoc triplici rõne vt ꝓ in litera. Cõfirmat quarto quo ad stellã, ex spũali genere abra he sicut stellarum numerus.

¶ Super Arti. 6.

TZtulus de ordine tẽporis queritur quo primo pastoribus: deinde magis, demum symeoni ꝛ anne manifestata est christi natiuitas. ¶ In corpore autor duo facit: ꝓ ordinez manifestatiõ nũ ex euangelij autoritate aperit. ſ. q̃ ipso die natalis pastoribꝰ, 13ª die magis, 40ª symeoni ꝛ anne. Secũdo rationẽ reddit o 60. ca. 7 primã ex signis. Ob Et mat. clara sunt in litera. 2. co. 4.

¶ In rñsione ad 3m, de tpe occisiõis innocentiũ non multũ constat. Ex euãgelio signidem ꝺ̃r q̃ non statim occisi sunt. nã post adoratiõnẽ magoꝝ in domo diuersoria intra bethleẽ (in qua natus est xps) oblatꝰ est ds̃ in tẽplo, ꝛ postea portat⁹ a parentibus in nazareth. vbi angelus dixit ad ioseph fuge in egyptũ: futurus est eñ vt herodes querat puerũ ad perdendum eũ. Hoc eñ opoꝛter fuisse postq̃ ex hierusalem venerũt parẽtes ei⁹ in nazareth vt lucas narrat: si eñ aũ fuisset, non veniret in nazareth. Uñ certum relinquit q̃ nõ statiz herodes seuijt in pueros, sed incertum est q̃to tpe post seniorit in eos. Satis rõnabile est illud ipedimẽtũ ex romano itinere: q; ꝓ historia hꝰ q̃ romã fuerit a filijs accusat⁹.

¶ Super Arti. 7.

In corpore duo sunt. Primo ex Chry. rideturque questio vna ꝙ one. Stella nõ fuit ex celestib⁹. Et affert quinq; rõnes ex eodez scõo tractat qd dicendũ ſm propriam opinionem autoritate leonis firmatam. Omnia patent in litera.

Universidad de Deusto
Biblioteca

verbum de significatione cometarum admittendo respõdere non quod propterea sit ipsum sensisse putandum sit: sed esto q sic respondisse intelligendum est. Comeres enim non magis regis quã pauperis mystici mortem significat: sed quia mores principum norantur, pauperum autem ratio non habetur. ideo vulgarium est, q significat mortem principum, si magno credimus alberto.

¶ Super Arti. 8.

¶ Iudis de conuenientia seu rationabilitate actus querit.

¶ In corpore vnica conclusio. Credendus est magos a spũsancto inspiratos sapienter Christum adorasse. probatur. Magi sunt primitie gentiũ in Christum credentium: ergo credendus est &c. Antecedens manifestatur: quia in ipsis sicut in quodam prefagio fides deuotioq; gentium a remotis ad Christum venientiũ monstrabatur. Consequentia probatur: quia sicut fides deuotioq; gentium est ablq; errore per inspirationem spiritussancti, ita &c.

¶ Super. questionis. 57. articulum primũ.

¶ Iudis clarus.

solum apparebat in nocte, sed etiam in media die, quod non est virtutis stelle, sed nec etiam lune. ℣ Tertio, quia quandoq; apparebat, & quandoq; occultabatur. Cum enim intrauerunt Ierosolymam, occultauit seipsam: deinde vbi Herodem reliquerunt, seipsam monstrauit. ℣ Quarto, quia non habebat continuum motum, sed cuz oportebat ire Magos, ibat: cuz oportebat stare, stabat sicut & de columna nubis erat in deserto.

¶ Quinto, quia non sursum manens, partum virginis demonstrabat, sed deorsum descendens, hoc faciebat. Dicitur enim Matth. 2. q̃ stella quam viderant Magi in oriente, antecedebat eos, vsq; dum veniens staret supra vbi erat puer. Et quo patet quod verbũ magorum dicentium, vidimus stellam eius in oriente: non est sic intelligendum, quasi ipsis in oriente positis stella apparuerit existens in terra Iuda, sed quia viderunt eam in oriente existentem, & precessit eos vsq; in Iudeam quãuis hoc a quibusdam sub dubio relinquatur. Non aũt potuisset distincte domum demonstrare, nisi esset terre vicina. Et sicut ipse dicit: hoc non videtur propriuz stelle, sed virtutis rationalis cuiusdam. Unde videtur hec stella virtutis inuisibilis fuisse in talem apparentiam transformata.

℣ Unde quidam dicunt, q̃ sicut spiritussanctus descendit super baptizatũ dominum in specie colũbe ita apparuit Magis in specie stelle. ℣ Alii vero dicunt, q̃ angelus qui apparuit pastoribus in humana specie, apparuit magis in specie stelle. ℣ Probabilius tamen videtur q̃ fuerit stella de nouo creata, nõ in celo sed in aere vicino terre, que fm diuinam voluntatẽ mouebatur. Unde leo papa dicit in sermone epiphanie. Tribus magis in regione orientis, stella noue claritatis apparuit: que illustrior ceteris pulchriorq; syderibus, in se intuentiz oculos animosq; conuerteret, vt confestim aduerteretur, non esse otiosum q̃d tam insolidum videbatur.

Ad primũ

Ergo dicendum, q̃ celuz in sacra scriptura quandoq; dicitur aer: secundum illud, volucres celi, & pisces maris. ¶ Ad secundum dicendum, q̃ ipsi angeli celestes, ex suo officio habent, vt ad nos descendant in ministeriũ missi: sed stelle celestes suum situm non mutant. Unde non est simulis ratio.

¶ Ad tertium dicendum, q̃ sicut stella illa non est sequuta modum stellarum celestium, ita nec etiam stellarum cometarum: que nec de die apparent, nec cursum ordinatum mutant. Et tamen non omnino aberat significatio cometaruz, quia celeste regnum christi cõminuit & consumit vniuersa regna terre, & ipsuz stabit in eternum: vt dicitur Danielis. 2.

¶ Utrum Magi conuenienter ad christum adorandum venerint. Artic. 3.

xMatth. 2. primo.

Ad octauũ

Sic proceditur. Uidetur q̃ Magi non conuenienter ad christuz venerandum venerint. Unicuq; enim regi, reuerentia debetur a suis subiectis. ¶ Magi autem non erant de regno iudeorum. Ergo cum ex visione stelle cognouerunt natum esse regem iudeorum, videtur q̃ inconuenienter venerint ad eum adorandum. ℣ Ps. Stultum est viuente rege aliquo, extraneum regem annuntiare. Sed in regno iudee regnabat herodes. Ergo stulte fecerunt magi, alterius regis natiuitatez annuntiantes. ℣ Tertius est celeste iudicium q̃ iudicium humanum. Sed magi ducatu celestis indicij ab oriente venerant in iudeam. Stulte ergo egerunt, preter ducatuz stelle, humanum indicium requirendo, dicentes, vbi est qui natus est rex iudeorum? ℣ Munerum oblatio, & adorationis reuerẽtia, non debetur nisi regibus tam regnantibus. Sed magi non inuenerunt christum regia dignitate fulgentem. Ergo inconuenienter et munera & reuerentiam regiam exhibuerunt.

Sz cõtra

Est, q̃ dicitur Isa. 60. ambulabunt gentes in lumine tuo, & reges in splẽdore ortus tui. Sed qui diuino lumine ducuntur, nõ errãt. Ergo magis absq; errore, ipso reuerentiam exhibuerunt.

Rñdeo

Dicendum, q̃ sicut dictum est, Magi sunt primitie gentium in xpm credentium: in quibus apparuit sicut in quodam prefagio fides deuotio gentium remotis a remotis ad xpm. Et ideo sicut deuotio & fides gentium est absq; erroze per inspirationem spiritussancti: ita etiã credendum est, Magos a spiritusancto inspiratos, sapienter xpo reverentiam exhibuisse.

Ad primũ

Ergo dicendum, q̃ sicut Augu. dicit in sermone epiphanie, cum multi reges iudeorum nati fuissent atq; defuncti, nullum eorum magi adorandus ꝙsierunt. Non itaq; regi iudeorum, quales illic esse solebant, tam magnum honorem longinqui alienigene, & ab eodez regno prorsus extranei, a se deberi arbitrabantur: sed totalem natum esse didicerunt, in quo adorando, se salutem que secundum deum est, consecuturos minime dubitauerunt. ¶ Ad secundum dicendum, q̃ per illam annuntiationem magorum presignabatur stantia gentium, christum vsq; ad mortem confitentium. Unde chry. dicit super Matth. q̃ dum considerabant regem futurum non timebant regem presentem adhuc non viderant christum. Et ita ipsi annunciant iudeis christi natiuitatem & interrogant locum: credunt & querunt, tanq; significantes eos qui amant per fidẽ, & desiderant spẽm: vt aug. dicit in sermo. epiphanie. Dei autem indicantes eis locuz natiuitatis christi, similes sunt fabris arche Noe: qui alijs vbi euaderent prestiterunt, ipsi diluuio perierunt. Audierunt & abierunt inquisitores, nec reuerentiam & remãserunt doctores similes lapidibꝰ miliarijs, qui vbi ostendunt nec ambulant. Diuino etiã natu factũ est, vt aspectu subracto magi humano sensu in Hierusalẽ irent, quez ꝓpter nouitate regis regẽ natũ: vt in Hierusalẽ primo xpi natiuitatem publice annũtiaret (fz illo Isa. 2. de syon exibit lex & verbum dei de hierusalẽ) & vt etiã studio magoꝝ de lõge veniẽtiũ, dãnatorũ ꝓpter incredulitatẽ, ꝓpe existentiũ. ¶ Ad 4m̃ dõz, q̃ sicut chry. super matt. Si magi terrenũ regẽ q̃rẽtes venissent, fuissent q̃ tãti trineris laboriẽ sine cã suscepissent, vñ nec adorare nec munera obtulissent. Nũc aũt q̃ celestẽ regẽ q̃rebãt: etiã regalis excellentie in eo viderẽt: tũ solꝫ stelle testimonio ꝙ adorauerũt: videlicet eũ hoiez & agnoscũt deũ. Et offerũt ꝓ dignitati xpi cõgruentia. Auriũ q̃dẽ, quasi regi magno. Thymiama quod in dei sacrificio ponitur, immolatur vt deo. Myrrha vero mortuoꝝ corpora cõduntur, prebetur tanq; ꝓ salute oĩm moriturο. In quo etiã vt Gre. dicit instruimur: vt nato regi aurum (alias † quod significatur sapiẽtia) offeramus, in ꝓspectu eius, sapiẽs esse studeamus. Thus aũt p q̃d exprimitur oĩonis deuotio, offerimus deo: si per orationum studia deo redolere valeamus. Myrrham autem, que significat mortificationem carnis, offerimus: si carnis vitia per abstinentiam mortificemus. † Augusti.

¶ De legalibus circa puerum Iesum obseruatis. Questio.

Deinde

Considerandum est de circumcisione christi. Et quia circumcisio est quedam professio legis obseruande (fm illud Gal. 5. recircumcidimini omnem homini circumcidenti se: quoniam debitor est vniuerse legis faciende) simul cum hoc queretur de alijs legalibus circa puerum iesum obseruatis. ¶ Circa quez quaruntur quatuor. Primo de eius circumcisione. Secundo de nominis impositiõe. Tertio de eius oblatione. Quarto de matris purgatione.

¶ Utrum christus debuerit circumcidi. Artic. 4.

Ad primũ

Sic proceditur. Ut q̃ xps non debuerit circumcidi. Ueritate, cessat figura. Sed circumcisio fuit figura quedam, in signum federis quod erat de semine futuro: vt patet Genes. 17. Hoc autem fedus impletum est in Christi natiuitate completum. Ergo circumcisio statim

Articulus I. et II. 84

¶ In corpe vnica pclo, xps debuit circũcidi, ꝓbat. 7. rõnib⁹ q̃ clare patent in Isa. ¶ In xpi lone ad scõm (vbi de imitatione xpi q̃ ad circũcisionẽ corpo vt ꝓfozmẽt xpo, an sit licita. Ut esũ q̃ nõ. ℣ Prio ex auctre apli, si circũcidimini, xps nihil vobis ꝓderit. ad gal. 5. ex autoritate eccle, q̃ in cõcilio flozẽ. sub eugenio. 4. determinauit circũcisionẽ & alia legalia, post publicatiõẽ euãgelij esse nõ solũ mortua, fz mortifera. ℣ Secõ: q̃ circũcisio fcã ad imitatiõẽ xpi, non effugit q̃n fiat ẽt ad imitationez abrae & iudeoꝝz: oĩs deq̃d fit ad imitatiõẽ imitãris tertiũ. fit ad imitationez illius tertij. & p̃ circũcisio facta ad imitationem xpi est circũcisio legalis. Et ꝓfirmat̃ q̃: fieri ad imitationem alicuius mediate vel immediate, nõ variat nãm actꝰ: fz circũcisio fcã ad sñtudinẽ xpi immediate, fit mediate ad sñtudinẽ legalis circũcisionis: qa xps legalẽ circumcisionẽ fuscepit: & circũcisio ad sñtudinẽ xpi fcã. est legalis. ℣ Tertio: q̃ fm aplm, ab oi specie mali abstinẽdũ. ergo cũ circũcisio ista habeat spẽm malorũ constat q̃ hz spẽm iudaismi: igitur illicita est. ℣ In oppm aũt est: dãnare totã illaz patriam xpiana, & mozẽ antiquũ tot ecclesiarũ, & sim putuosum videtur.

¶ Ad euidẽtiã huius qõnis sciendũ est, q̃ nõ ẽtit in dubium an circumcisio legalis sit aliquibi licita. Determinata sicut & dicto ꝓcilio basileen: & diffinitũ est circũcisionem legalez, sine in ea ponãt spes siue non esse illicitã. ℣ Sed q̃ ista circũcisio negat̃ q̃ sit legalis (dz. n. q̃ nõ sit ad obseruãdã legem Moysi vel ꝓceptũ de tum abrae de circũcisiõe) ꝓpterea dubiũ ẽtit, an sit licita vel illicita. Uia aũt resolutionis incedẽdo circũcisio facta ẽt fuisse ad ꝓmãdũ hoiez xpo, duo in se continet, fez ipsaz corporalẽ circũcisionẽ volũtariam, & conformitatẽ ad xpm circũcisum. Ex primo aũt cõstat actũ nõ esse de se malum: qm actꝰ malꝰ ex suo gne, nõ potest recte fieri ex adiuncto bono finetq; nõ sunt facienda mala vt veniant bona: circũcidere aũt licite põt se hõ ob sanitatẽ non igitur est ex suo gne mala corporalis circũcisio volũraria. Ex scõo aũt, inquantũ continet cõformitatem ad Christũ cõstat q̃ malus nõ redditur. Cõformitas siquidem ad christũ de gne bonoũ est fm se: bonum aũt adiunctum non malo actui, nõ hz vnde reddat actum illũ malũ: sed potius hz vñ bonificet actũ illum. Inquantũ vero cõtinet ly circũcisum (nõ enim additur cõformitas ad christũ absolute, sed ad christum circumcisum) potest reddere actum malum. Quia christus vt circũcisus, significat & circũcisionẽ corporalem & legalem: qm circũcisio eius fuit & corporalis & legalis: imo ideo ad literam cor. fi cõformitas ad christũ circũcisum, intelligat̃ ad circũcisum materialiter & formaliter, actus circũcisionis redditur malus ꝓpe euãgelij publicati: qz talis circumcisio nihil aliud est q̃ circumcisio legalis: est enim imitatio eiꝰ vt patet, & rõnes fcõz & tertio loco arguẽdo probãt. Si vo cõformitas referatur ad xpm circũcisum corporaliter. tm̃ rõne sñtudinis in patiendo (qz. s. vult sequi xpm in dolore circũcisionis) nõ malꝰ sed laudabilis redderetur actꝰ circũcisiõis. Rõne vo sñtudinis in b̃ q̃ est esse circũcisum corporaliter qz xps fuit corporaliter circũcisus (quã in corpalib⁹ fm se nõ sit virtꝰ nec vicium) nec vñ malꝰ nec vñ bonꝰ reddat actꝰ circũcisiõis ꝓpter hmõi corporalem sñtudinẽ facte video nisi q̃ ꝓ tanto malꝰ esset: q̃ quãto vanꝰ & ẽt irrationabilis. Et sicut ꝓpter hoc non est necesse dicere q̃ circũcisio nũc sit mortifera, ita nec dicere q̃ sit vana. Et sicut ꝓpter hoc non est necesse dicere q̃ circũcisio nũc sit mortifera, ita nec dicere q̃ sit vana. Et sicut ꝓpter hoc non est necesse dicere q̃ circũcisio nũc sit mortifera, ita nec dicere q̃ sit vana.

¶ Utrum conuenienter fuerit Christo nomen impositum. Artic. 2.

Ad scõm

Sic proceditur. Uidetur q̃ inconuenienter fuerit Christo nomẽ impositũ. Ueritas enim euangelica dz prenuntiationi ꝓphetice rñdere. Sed ꝓphete aliud nomẽ de Christo prenuntiauerunt: dz esa Isa. 7. Ecce virgo cõcipiet, & pariet filiũ, & vocabit nomẽ eius emanuel. Et. 8. Uocabis nomen eius accelera, spolia detrahe, festina predari. Et. 9. Uocabitur nomẽ eius admirabilis consiliarius, deus fortis, pater futuri seculi, princeps pacis, & zacha. 6. dz, Ecce vir oriens nomẽ eius. Ergo inconuenienter vocatum est nomen eius Iesus. ℣ Ps. Isa. 62. dz, Uocabit tibi nomen nouũ, q̃ os dñi noiauit. Sed hoc nomen Jesus nõ est nomẽ nouum, sed plurib⁹ fuit in veteri testamẽto impositũ: vt ptz ẽt ex ipsa genealogia christi luc. 3. ergo videtur q̃ inconuenienter vocatus est nomen eius Iesus. ℣ Ps. Hoc nomen Iesus saluti significat: vt ptz ꝓ id q̃ dz Matt. 1. Pariet filium & vocabis nomẽ eius Iesum, ipse enim saluum faciet populũ suum a peccatis eorum. Sed salus per christum non est facta solum in circumcisione, sed etiã in ꝓpulsione: vt patet per apostolum Ro. 4. Inconuenienter ergo hoc nomen fuit christo impositum in sua circumcisione.

Sed ctra

Est autoritas scripture: in qua dicitur luc. 2. q̃ postq; cõsummati sunt dies octo vt circumcideretur puer, vocatum est nomẽ eius Iesus.

Rñdeo

Dicendũ, q̃ nomina debẽt ꝓportionari rebus quarum sunt nomina. Et hoc patet in nominibꝰ generum & specierum: qz vt dz. 4. meta. ratio quam significat nomen est diffinitio, que designat propriam rei naturam. Nomina aũt singulariũ hominũ semp imponũtur ab aliqua ꝓprietate eius cui nomen imponitur. Uel a tempore sicut imponũtur nomina aliquoꝝ sanctoꝝ, qui fuerunt ꝓphetie spũsancti, sicut Johannes baptista, qui interpretatur gratia dei, quia ꝓphetauit de gratia christi. Uel a ꝓphetia,

Universidad de Deusto
Biblioteca

ffito, nola debēt ipo
ni a ꝓpetarib⁹ rez, vt
imponunt a circūstan
tib⁹ gdoz, vt signiant
aliq̄ gratuitū donuz
diuinit⁹ illis datum.
primū declarat in no
minib⁹ generū z spe
cierum: 2m in singu
rium nominib⁹. 3m in
nominibus diuinitus
impositis.

¶Concor risina est. Conueniēter vocatum est nomen xpi iesus. i. saluator: q̄ fuit impo sitū diuinitus angelo nūtiāte ꝛ xpo hoc mu nus gre collatū est vt esset saluator omniū.

¶Super arti. 3.

¶Iulius clarus. ¶In corpore vnica ꝙ⁰ resp̄siua ḡli to, christus conuenien ter in templo oblatus est. cū oblatione. ꝓ⁹ batur. Xp̄s voluit sub lege fieri, z ex mulie re nat⁹ primogenitus est: ergo conuenīeter ꝛc. Ioseph, qui erat futurus eius nutricius.

Ad primū Ergo dōm, q̄ in oibus illis noib⁹ quodāmodo signāt hoc nomen Jesus, qđ est significatiuū salutis. Nā in hoc qđ dr, emanuel, qđ inter pretat nobiscū deus, designatur cā salutis, que est vnio dīuine z humane nature in ꝑsona filij dei per q̄s factū est vt deus esset nobiscū, quasi particeps nostre natūre. ℣ Per hoc autem qđ dr, voca nomē eius accelera, spo lia detrahe ꝛc. designat a quo nos saluauit, quia a diabolo, cuius spolia abstulit, secūdū illud col. 2. Expolians principatus z potesta tes, traduxit cōfidenter. ℣ In hoc aūt quod dr, vocabitur nomen eius admirabilis ꝛc. de signatur via z terminus nostre salutis in q̄n tum. s. admirabili diuinitatis consilio z vir tute, ad hereditatē futuri seculi perducimur in quo erit pax perfecta filiorum dei sub ipo principe deo. ¶Ad vero dr. Ecce vr oriens nomen eius, ad idem refertur ad quod ꝓmū scilicet ad incarnationis mysteriū, scm quod exortum est in tenebris lumen rectis corde.

¶Ad 3m dōm, q̄ his qui fuerunt ante chri stum, potuit conuenire hoc nomen Jesus. ℔ aliquā aliā rōnem, puta quia aliq̄s particula rem z ꝑtialē salutē attulerūt. Sed ℔ ratione spūalis z vlis salutis hoc nomē ꝓpriū est chr̄o: z scm hoc dr esse nomē nouū. ¶Ad 3m dōm, q̄ sicut gen. 17. legit, simul abraā fuscepit nois impōnē a deo, z circūcisionis mādatuz. Et ideo apud iudeos ꝙsuetū erat vt ipo die circuncisionis noīa pueris imponerent: quasi añ circūcisionē pfectū eē nō habuerint. Sicut etiā nūc pueris i baptismo noīa impo nunt. Vñ sup illud puer. 4. ego filī⁹ fui ꝓ⁹ mei, fenellus z vnigenitus coīa matre mea, dicit gl. Quare salomon se vnigenitū coram me noīat, quē frater eius vtermū ꝑcessisse scriptu ra testat: nisi q̄ ille mor nat⁹, sine noīe quasi nunq̄ esset, de vita decessit. Et ideo xp̄s simul cuz fuit circuncisus, noīs impōnem accepit.

¶Utrum christus conuenienter fuerit in tē plo oblatus.

Artic. 3.

D tertiū Sic ꝓceditur. Videtur q̄ in conuenienter fuerit christus in templo oblatus. Dicitur enim Exode. 13. Sāctifica mihi omne

Opus 69. 3. 8.

¶Alio mō ly ꝓ filio aut filia, referūr ad purgationis terminationem z scm hunc sen sum ab aliis exponitur z remanet indecisum

his qui in eorum festis nascūtur. Uel cogna tione: sicut cuz filio imponitur nomē patris. Uel alicuius de cognatione eius: sicut ꝓ⁹ pinquit Joannis baptiste, volebant eum vo care nomine patris sui zacharīā: nō aūt Jo annē: q̄ nullus erat in cognatione eius, qui vocaretur hoc nomine, vt dr. Luc. 1. Uel etiā ab euentu: sicut ioseph vocauit primogeni tum suū Manasses, dicēs obliuisci fecit me deus omniū laborum meorum. Gen. 41. Uel etiam ex aliqua qualitate eius cui nomen im ponitur: sicut Gen. 25. dr ꝙ quia qui primus egressus est de vtero matris ruffus erat, z to tus in morē pellis hispidus, vocatum est no men eius Esau, qđ interpretatur rubeus.

℣ Nomina aūt que imponunt aliquibus di uinit⁹, semper signant aliq̄ gratuitū donū eis diuinitus datū: sicut Gen. 17. dictum est abrae, appellaberis abraā, q̄ patrē multarū gēnū ostituite. Et matth. 16. dictū ē petro, Tu es petrus, z super hanc petrā edificabo ecclesiā meā. Quia igitur christo hoc nuncꝑ gratie collatum erat, vt per ipsuz omnes sal uarentur: ideo conuenienter vocatum est no men eius Jesus. i. saluator angelo hoc nomē prenuntiante, non solum matri, sed etiaz Jo seph, qui erat futurus eius nutricius.

Ad primū Ergo dōm, q̄ in oibus illis noib⁹ quodāmodo signāt hoc nomen Jesus, qđ est significatiuū salutis. Nā in hoc qđ dr, emanuel, qđ inter pretat nobiscū deus, designatur cā salutis, que est vnio dīuine z humane nature in ꝑsona filij dei per q̄s factū est vt deus esset nobis cū, quasi particeps nostre natūre. ℣ Per hoc autem qđ dr, voca nomē eius accelera, spo lia detrahe ꝛc. designat a quo nos saluauit, quia a diabolo, cuius spolia abstulit, secūdū illud col. 2. Expolians principatus z potesta tes, traduxit cōfidenter. ℣ In hoc aūt quod dr, vocabitur nomen eius admirabilis ꝛc. de signatur via z terminus nostre salutis in q̄n tum. s. admirabili diuinitatis consilio z vir tute, ad hereditatē futuri seculi perducimur in quo erit pax perfecta filiorum dei sub ipo principe deo. ¶Ad vero dr. Ecce vr oriens nomen eius, ad idem refertur ad quod ꝓmū scilicet ad incarnationis mysteriū, scm quod exortum est in tenebris lumen rectis corde.

¶Ad 3m dōm, q̄ his qui fuerunt ante chri stum, potuit conuenire hoc nomen Jesus. ℔ aliquā aliā rōnem, puta quia aliq̄s particula rem z ꝑtialē salutē attulerūt. Sed ℔ ratione spūalis z vlis salutis hoc nomē ꝓpriū est chr̄o: z scm hoc dr esse nomē nouū. ¶Ad 3m dōm, q̄ sicut gen. 17. legit, simul abraā fuscepit nois impōnē a deo, z circūcisionis mādatuz. Et ideo apud iudeos ꝙsuetū erat vt ipo die circuncisionis noīa pueris imponerent: quasi añ circūcisionē pfectū eē nō habuerint. Sicut etiā nūc pueris i baptismo noīa impo nunt. Vñ sup illud puer. 4. ego filī⁹ fui ꝓ⁹ mei, fenellus z vnigenitus coīa matre mea, dicit gl. Quare salomon se vnigenitū coram me noīat, quē frater eius vtermū ꝑcessisse scriptu ra testat: nisi q̄ ille mor nat⁹, sine noīe quasi nunq̄ esset, de vita decessit. Et ideo xp̄s simul cuz fuit circuncisus, noīs impōnem accepit.

¶Utrum christus conuenienter fuerit in tē plo oblatus.

Artic. 3.

D tertiū Sic ꝓceditur. Videtur q̄ in conuenienter fuerit christus in templo oblatus. Dicitur enim Exode. 13. Sāctifica mihi omne primogenitum quod aperit vuluam in filijs Israel. Sz christus exiuit de clausovirginis vtero, z ita matris vuluam non aperuit. Er go christus ex hac lege nō debuit in templo offerri. ¶Illud qđ est semper ꝑsens alicui nō potest ei ꝓsentari. Sed christi huma nitas semper fuit deo maxime ꝑsens: vtpo te eis coniuncta in vnitate ꝑsone. Ergo nō oportuit ꝙcoā domino sisteretur. ¶Ꝑ. Chri stus est hostia principalis, ad quam omnes hostie veteris legis referūtur sicut figura ad veritatem. Sed hostie non debet esse alia ho stia. Ergo non fuit conueniens vt ꝓ christo alia hostia offerretur. ¶Ꝑ. Inter legales ho stias ꝑcipua fuit agnus, qui erat inge sacri ficiū: vt habetur numeri. 28. vnde etiaz Chri stus dicitur agnus. Joan. 1. Ecce agnus dei. Magis ergo fuit conueniens ꝙ ꝓ christo offerretur agnus, quā par turturuz, vel duo pulli columbarum.

Sed in cōtrarium Est auctoritas scripture: que hoc factum esse testatur. Luc. 2.

Rñdeo Dicendum, ꝙ sicut dictuz est. Christus voluit sub lege fieri, vt eos qui sub lege erant redimeret: z vt iusti ficatio legis in suis mēbris spiritualiter im pleretur. De ꝓle autem nata dupler ꝓceptum in lege traditur. Unum quidem gene rale quo ad omnes: vt. s. completis dieb⁹ pu rificationis matris offerretur sacrificiū ꝓ fi lio siue ꝓ filia: vt habetur Leui. 12. Et hoc q̄ dez sacrificiū erat z ad expiationē peccati, in quo ꝓoles erat concepta z nata, z ad conse crationem quandam ipsius: quia tunc primo ꝑsentabatur in templo, z aliquid ꝓ pecca to. ℣ Aliud aūt ꝓceptum erat speciale in le ge de primogenitis tam in hominibus q̄m in iumentis. Sibi enim dominus depurauerat omne primogenitum filiorum Jsrael: ꝓ eo qđ ad liberationem populi Jsrael percusse rat primogenita Egypti, ab homine vsq̄ ad pecus: primogenitus filiorum Jsrael reserua tis. Et hoc mandatū ponitur Exo. 13. in quo etiam prefigurabatur christus, qui est primo genitus in multis fratrib⁹, vt dr Ro. 8. ℣ Qui igitur christus ex muliere natus, erat quasi primogenitus, z voluit fieri sub lege hec duo euangelista Lucas circa eum fuisse obserua ta ostēdit, primo quidez id quod pertinet ad primogenitos, cum dicit tuleruē illū in Hie rusalem, vt sisterent eū domino: sicut scriptū est in lege domini: quia omne masculinum a daperiens vulnam, sanctum domino vocabi tur. secundo illud quod pertinet communi ter ad omnes, cum dicit: vt darent hostiaz se cundum q̄ dictum erat in lege domini, par turturum aut duos pullos columbarum.

Ad primum Ergo dicendum, ꝙ si cut Grego. nice. dicit, Illud legis ꝓceptum in solo incarnato deo singulariter z ab aliis differenter imple ri videtur. Ipse nanq̄ solus ineffabiliter con ceptus ac incomꝑhensibiliter editus, virgi nalem vterum aperuit, non antea connubio reseratum, seruans post partum inuiolabili ter signacutum castitatis. Unde ꝙ dicit, ada periens vuluam designat ꝙ nihil antea inde intrauerat vel exuerat. Et ꝑ hoc etiam specialiter dicitur masculinus, quia nihil de femineitate culpe portauit. Singulariter etiam sanctus, quia terrene contagia corru ꝑtele, immaculati partus nouitate non sen sit. ¶Ad secundum dicendum, ꝙ sicut filius

incōuenit ꝓpetō originali remisso q̄ ad maculā. cū reatu eter ne pene. dāni. offerre vt expiet. aliter. ē ad femine: vt. s. ples anin⁹ ꝓua sit ad ma. Et tanto magis ꝙ erat tūc necessarium. Sic ꝙ circuncisionem minor⁹ gra cōferebat q̄ nūc ꝙ baptismū: vt sic adiuncto hoc sacri ficium circūcisioni. ac cederet ad gratiaz ba ptismalē vel. ꝓpiū ad illam. nō ex opere ali quo sacrali sed ex de uotione z fide oblati sacrificij, patre miseri cordiarū largiente.

¶Super Arti. 4.

In corpore vna cōclusio. Mater xp̄i conuenienter pur ganda accessit. ꝓ⁹ batur. Sicut gratia a xp̄o in matrē ita z hu militas: ergo sicut xp̄s sub lege ita z mater. Añs probatur: q̄ hu militi⁹ datur gratia. Consequentia est evi dens: q̄ ad humilitatem matris ꝓspectare constat purgationem matris.

¶Super. q. 38. Ar. 1.

In corpore vna conclusio. Con ueniens fuit Joannes baptizare. ꝓbatur quadrupliciter. Lite ra ordinata est ꝛ cla ra.

¶Super Arti. 2.

Iulius questionem a domino phariseis propositam mouet.

Opus 26 ca. 3. co.

D quartū Sic procedit. Videtur quod inconueniēter mī dei purgāda ad ditia. Sed in beata virgine nulla fuit immunditia, vt ex supra di ctis patet. Ergo nō debuit vt purganda ad templum accedere. ¶Ꝑ. Leui. 12. dr. Mulier q̄ suscepto semine peperit masculum, immūda erit septē dieb⁹, z ideo ꝓcipitur qđ nō ingrediatur san ctuariū, donec impleatur dies purgationis eī. Sed beata vir go peperit masculū sine viuli semine. Nō ergo debuit ad rēpluz venire purganda. ¶Ꝑ. Purgatio ab immūditia nō fit nisi per gratiam. Sed sacramenta veteris legis gratiam nō cōferebāt, sed ipsa potius secum gratie actorem habebat. Non ergo cōue niens fuit, vt ad templum purganda veniret.

Sed ꝑ Est autoritas scripture: qua dr Luc. 2. qđ impleti sunt dies purgationis marie, scm legem Moysi.

Rñdeo Dicz, qđ sicut plenitudo gratie a christo deriua tur in matrē, ita decuit vt mater humilitati filij cōformaret: humilibus enim deus dat gratiam, vt dr Jacobi 4. Et ideo sicut christus licet nō esset legi obnoxius, voluit ta men circūcisionem z alias legis onera subire, ad demonstrādū humilitatis z obedientie exemplum, z vt approbaret legem, z vt calumnie occasionem iudeis tolleret: propter eandem ratio nem voluit et matrem suam implere legis obseruantias, quib⁹ tamen non erat obnoxia.

Ad primū Ergo dicendum, quod licet beata virgo nul lam haberet immunditiam, voluit tamē pur gationis obseruantiam implere: non ꝓpter indigentiam, sed ꝓpter legis ꝓceptum. Et ideo signanter euangelista dicit, quod completi sunt dies purgationis eius secundum legem: ipsa enim secundum se purgatione non indigebat. ¶Ad secun dum dicendum, quod signanter Moyses videtur fuisse locut⁹ ad excipiendam ab immoditia matrem dei, que non peperit fuscepto semine. Et ideo patet qđ non obligatur ad impletio-

nem illius ꝓcepti, sed voluntarie purgationis obseruantiam adimplenit, vt dictum est. ¶Ad tertium dicendum, quod lega lia sacramēta nō purgabāt ab immunditia culpe, que fit ꝑ gra tiam, sed hanc purgationē ꝓfigurabant. Purgabant aūt pur gatione quadam carnali, ab immunditia irregularitatis cuiusdam: sicut in secunda parte dictum est. Neutram tamen immū ditiam beata virgo contraxerat, z ideo non indigebat purgari.

¶De baptismo Joannis. ¶Questio. 38.

D Einde Considerandum est de baptismo quo christus baptizatus est. Et qr xp̄s baptizatus est baptismo Joannis ꝓ mo considerandū est de baptismo Joānis in cōmuni. scdo de baptizato xp̄o. ¶Circa ꝓ mum queruntur ser. ꝓmo vtrū christus cōuenies fue rit qđ Joānes baptizaret. scdo vtrū ille baptis mus fuerit a deo. tertio vtrū cōtulerit gratiā. quarto vtruz alij ꝑeter christum illo baptismo debuerint baptizari. octo vtruz baptismus ille cessare debuerit xp̄o baptizato. sexto vtrū bapti zati baptismo Joā. essent postea baptizādi baptismo christi.

¶Utrum fuerit conueniēs Joannem baptizare. Artī. 1. 4. dis. 2. q. 2. art. 2. 4.

Ad ꝓmū Sic ꝓcedit. Videt, qđ nō fuerit cō uenies Joānem baptizare. Dis est ritus sacramētalis ad aliq̄s ꝑtinet legē. Sz Joā nes nō introduxit nouā legez. Ergo inconueniens fuit qđ nouā ritū baptizādi introduceret. ¶Ꝑ. Joā nes fuit missus a deo in testimonium tanquā ꝓpha: scm illud luc. ꝓmo, tu puer ꝓpha altissimi vocaberis. Sz ꝓpbe qui fuerunt añ xp̄m, nō introduxerūt nouū ritū, sz ad obseruātiam legalū rituū inducebāt, vt patet malach. vlti. Ideo tote legis moysi serui mei. ergo nec Joānes nouū ritū baptizādi introduce re debuit. ¶Ꝑ. Ubi est alicui⁹ rei supfluitas, nō est ad illud ali qđ addēduz. Sed iudei excedebāt in supfluitate baptismatum. dr. n. ma. 3. ꝙ pharisei z oēs iudei nisi crebro lauēt manꝰ nō mā ducāt, z a foro nisi baptizentur nō comedunt. z alia multa sunt mentorū z lectorū. Ergo incōueniens fuit ꝙ Joā. baptizaret.

Sed contra Est autoritas scripture mat. 3. vbi ꝑmissa sanctitate Joānis, subdit, qđ exibāt ad eum omnes Jerosolimite z omnes iudee regio et baptizabantur in iordane.

Rñdeo Dicendum, ꝙ cōueniens fuit Joānez baptizare ꝑpter quatuor. ¶Primo qdē: qr oportebat xp̄m a Joan ne baptizari vt bap⁹ ostenderet, vt aug. dicit sup Joānē. ¶Secō vt xp̄s manifestaret. Unde ipse Joānes baptista dicit Joā. 1. vt manifestetur. s. xp̄s in Israel, ꝑterea venit ego in aqua bapti zans, ꝙ cui nō tu bis ad baptismū annūciabat xp̄z qđ qđē facilius sic factum est, si ꝑ singulos discurrisset, vt chrys. dicit super Joā. ¶Tertio, vt sub baptismo assuefaceret homines ad ba ptismū christi. Unde gre. dicit in quadā homē. q⁹ ideo Joānes baptizauit, vt precursionis sue ordinē seruās, q̄ nasciturū dñm nascendo ꝓcederet. Baptizādo quoqz baptizaturū ꝓcederet. ¶Quarto, vt ad penitentiam homines inducens, homines ꝑparet ad digne suscipiendum baptismum christi. Unde ibidem beda dicit quod quantum catechuminis nondum baptizatis ꝓdest doctrina fidei. tantum ꝓfuit baptisma Joannis ante baptisma christi. Quia sicut ille ꝓdicabat penitētiā, z baptismū xp̄i ꝓ nūntiabat, z in cognitione veritatis que mūdo apparuit attra dare gestiebat, demū in baptismo xp̄i remissionem ꝓmittebat.

Ad primū Ergo dicendum, ꝙ baptismus Joannis non erat per se sacramentū: sed quasi quodam sa crale disponens ad baptismū xp̄i. Et ideo aliqualiter ꝑtine bat ad legem xp̄i, non autem ad legem moysi. ¶Ad secundum dicendū, ꝙ Joannes non solū fuit ꝓpha, sed plusqz ꝓpheta, vt dicitur matt. xi. fuit enim terminus legis z initium euange lij. Et ideo magis ꝑtinebat ad eum, verbo z ore inducere ho mines ad legē xp̄i, q̄s ad obseruantiā veteris legis. ¶Ad tertiū dōm, q̄ baptismata illa phariseoꝝ erāt inania, vtpote ad solaz mundiciā carnis ordinata. Sed baptismus Joannis ordinabat ad mūditiam spūalez: inducebat enim homines ad penitentiā: vt dictum est.

¶Utrū baptismus Joānis fuerit a deo. Articu. 2. 4. dis. 2. q. 2. a. 1.

D secundum Sic ꝓceditur. Videtur q̄ baptismus Joānis non fuerit a deo. Nihil enim sacramentale quod est a deo, denominatur ab homine puro: sicut baptis-

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ In corpore vnica est distinctio bimembris cū conclusione bimembri. Distinctio est. Baptismus ioannis vel quo ad eius ritū, vel quo ad eius effectum. Conclusio est. Baptismus ioannis quo ad ritum erat a deo, quo ad ꝓtium effectum fuit ab homine. Probatur quo ad primā partem: qz ex instinctu spiritussancti baptizabat dicente ipso ioan. primo, qui me misit baptizare in aqua. Quo ad secundam partez: quia nihil efficiebat qđ homo efficere non potuisset: hoc est quia non conferebat aliqđ spirituale.

¶ Super Artic. 3.

¶ Imulus clarus. ¶ In corpore vnica conclusio trimembris. Baptismus ioannis non ꝓferebat gratiam, sed ꝓparabat ad eā tripliciter. Probatur conclusio primo quo ad primas partes simul. Tota doctrina et operatio ioannis, erat ꝓparatoria ad christum, per quem conferenda erat gratia: ergo baptismus ioannis non conferebat gratiam: sed ꝓparabat ab illam. Antecedens quo ad primam eius partem ex dictis patet. quo ad secundam vero ioan. primo, gratia per iesum christum facta est. Consequentia vero probatur: quia ministri ac inferioris artificis, non est indicere formam principalis artificis, sed ꝓparare ad illam. Deinde conclusio declaratur quo ad vltimam partem tripliciter: scilicet per doctrinaz ad fidem, per baptizationem ad ritum baptismi, per penitentiā ad gratiam effectus baptismi.

¶ In responsione ad primum, differētia inter expositionem primam er beda et ertiam er hierony. est: qr in prima ad duo baptismata referuntur illa duo verba baptizare et predicare: primum ad baptismum ioannis, secundum ad baptismum Christi. In tertia vo ad idem baptisma, scz ioannis referuntur ambo: et verificatur qđ dispositiue in remissionem peccatorum baptizabat, et predicabat ad perfectionem gratie per Christum. ¶ Et si mus none legis non dicitur petri vel pauli, sed xpi. Sed ille baptismus denominat a ioanne: sm illud matth. 21. baptismus ioānis vnde erat, e celo an ex hominibus? Ergo baptismus ioannis nō fuit a deo. ¶ Omnis doctrina de nouo a deo procedens, aliquibus signis confirmatur. vnde et dominus ero. 4. dedit moysi potestatem signa faciendi. Et heb. 2. dicitur, cum fides nostra principium accepisset enarrari a deo, p eos qui audierunt, in nos confirmata est, contestante deo signis et prodigijs. Sed de ioanne baptista dicitur ioan. 10. ioannes signum fecit nullum. Ergo videtur quod baptismus quo baptizauit, non esset a deo.

¶ Sacramenta que sunt diuinitus instituta, aliquibus sacre scripture preceptis cōtinentur. Sed baptismus ioannis non precipitur aliquo precepto sacre scripture. Ergo videtur quod non fuerit a deo.

Sed contra Est, quod dicitur Joan. primo, Qui me misit baptizare in aqua, ille mihi dixit super quem videris spiritum ꝛc.

Respondeo Dicendum, quod in baptismo ioānis duo possunt considerari, scilicet ipse ritus baptizandi, et effectus baptismi. Ritus quidem baptizandi non fuit ex hominibus, sed a deo: qui familiari spiritussancti reuelatione ioannem ad baptizandum misit. Effectus autem illius baptismi fuit ab homine: quia nihil in illo baptismo efficiebatur, quod homo facere non posset. Unde non fuit a solo deo, nisi inquantum deus in homine operatur.

Ad primum Ergo dicendū, quod per baptismum noue legis homines interius per spiritumsanctum baptizantur: quod facit solus deus. Per baptismum autem ioannis, solum corpus mūdabatur aqua. Unde dicit matth. 3. ego baptizo vos in aqua, ille vos baptizabit in spiritusancto. Et ideo baptismus ioannis denominatur ab ipso: quia scilicet nihil in eo agebatur quod ipse non ageret. Baptismus autem noue legis non denominatur a ministro: qui principalem baptismi effectum non agit: scilicet interiorem emundationem.

¶ Ad secundum dicendum, q tota doctrina et operatio ioannis ordinabatur ad Christum qui multitudine, signoꝝ, et suam et ioannis doctrinam confirmauit. Si autem Joannes signa fecisset, homines ex equo Joāni et Christo attendissent. Et ideo vt homines principaliter Christo intēderent, nō est datum ioanni vt faceret signum. Judeis tamen querentibus quare baptizaret, confirmauit suum officium autoritate scripture, dicens, ego vox clamantis in deserto ꝛc. vt dicitur ioan. 2. Ipsa etiam austeritas vite, eius officium commendabat: qr vt chry. dicit super matth. mirabile erat, in humano corpore tantam patientiam videre.

¶ Ad tertium dicendum, quod baptismus ioannis non fuit ordinatus a deo, nisi vt modo tempore duraret, ꝓpter causas predictas. Et ideo non fuit commendatus alicuo precepto cōmuniter edito in sacra scriptura, sed familiari quadam reuelatione spiritussancti, vt dictum est.

¶ Utrum in baptismo ioannis, gratia daretur.

Articu. 3.

Ad tertiū Sic procedit. Videt qr in baptismo ioānis gratia daretur. Dicitur. n. mar. primo, Fuit ioānes in deserto baptizans, z ꝓdicans baptismum penitētie in remissionē peccatorum. Sed penitētia z remissio peccatorum est per gratiam. Ergo baptismus ioannis gratiam conferebat. ¶ Baptizandi a ioāne, confitebantur peccata sua vt habetur mat. 3. z mar. primo. Sed confessio peccatorum ordinatur ad peccatorū remissionem, que fit per gratiā. Ergo in baptismo ioānis, gra conferebatur. ¶ Baptismus ioannis propinquior erat baptismo xpi, q circūcisio. Sed per circuncisionez remittebatur peccatum originale: qr vt beda dicit, idē salutifere curationis auriliuz, circuncisio in lege contra originalis peccati vulnus agebat quod nūc baptismus agere reuelate gre tempore cōsueuit. Ergo multo magis baptismus ioannis remissionem peccatorum operabatur, quod sine gratia fieri non potest.

Sed contra Est, q matt. 3. dī. ego quidē baptizo vos in aqua in penitētiam. Quod exponens greg. in quadaz homel. dicit, Joānes non in spiritu, sed in aqua baptizat: qr peccata soluere non valebat. Sz gratia est a spūsancto, z per eam peccata tolluntur. Ergo baptismus ioānis gratiam non conferebat.

Rñdeo Dom q sicut dictum est, tota doctrina z operatio ioannis preparatoria erat ad xpz: sicut ministri z inferioris artificis est preparare materiaz ad formam quā inducit principalis artifex. Gratia autem conferenda erat hominibus per christum: sm illud ioā. primo, gratia z veritas p iesum xpm facta est. Et ideo baptism' ioannis gratiam non cōferebat, sed soluz ad gratiam ꝓparabat tripliciter. Uno quidē mō per doctrinaz ioan. inducentez homines ad fidē xpi. Alio modo assuefaciendo homines ad ritum baptismi christi. tertio mō per penitentiam ꝓparādo homines ad suscipiendum effectum baptismi xpi.

Ad ꝑmū Ergo dōz, q in illis verbis (vt beda dicit) potest intelligi dupler baptismus. Unus quidem quē ioannes baptizando cōferebat, qui dicitur baptismus penitentie: qr. s. ille baptismus erat quoddā inductiuum ad penitentiam: z qua si quedā protestatio, qua profitebantur homines se penitētiam acturos. Alius autem est baptism' xpi, per quē peccata remittuntur: quē ioānes dare nō poterat: sz solū ꝓdicabat, dicens, ille vos baptizabit in spūsancto. Vel pōt dici, q ꝓdicabat baptismū penitentie, i. inducentem ad penitentiam: que quidem penitentia ducit homines in remissionem peccatorum. Vel potest dici, q per baptismum christi (vt hiero. dicit) gratia datur, qua peccata gratis dimittuntur: quod autem consummatur per sponsum, mittatur per paranymphū. s. per ioannē. Unde dī, q baptizabat z ꝓdicabat baptismū penitētie in remissionē pctōrū: nō qr hoc ipse ꝓficeret, sed qr ꝓparando ad hoc homines disponebat.

¶ Ad scām dom, q illa confessio peccatoꝝ, non fiebat ad remissionem peccatoꝝ statim per baptismū ioānis exhibēdam: sed consequēdam q penitentiā consequentem, et per baptismum Christi, ad quem penitentia illa ꝓparabat. ¶ Ad tertium dicendū, quod circuncisio instituta erat ad remediuz origi

querat nouiter in quo ergo differt tertia a secunda expositione respondeatur q ter tia ordinem ioannes ad Christum respexit. et eodem illud idem q christus perfectum erat. ioānes inchoans ne facere dicitur. Secunda autem ordinabat baptismi dati a ioāne ad penitentiam, inquantum scilicet z ideo dicitur quod z baptizabat z predicabat baptismum penitentie, quia est inducentem ad penitentiam, per quam fit remissio peccatorum.

4. dī. 2. q. 2. ar. 1 q. 3. 1. et 3. 4. p totum.

Ad qntū Sic procedit. Videt qđ baptismus ioānis cessare debuerit postquam christus fuit baptizatus. Dicit enī Jo. 1. Ut manifestetur in israel, ꝓterea veni in aqua baptizans. Sed christo baptizato sufficiēter fuit manifestatus: tum per testimoniū Joannis, tum per descensum columbe: tum etiā testimonio patris durare. ¶ Aug. dicit super ioan. baptizatus est christus, et cessauit ioannis baptismus. Ergo videtur q ioannes post christum baptizatum, nō debuerit baptizare. ¶ Baptismus ioannis erat ꝓparatorius ad baptismū christi. Sed baptism' christi incepit statim xpo baptizato: qr tactu sue mūdissime carnis vim regenerativam contulit aquis, vt beda dicit. Ergo vī quod baptismus ioannis cessauerit christo baptizato.

Sz cōtra Est, q dī Luc. 3. Factū est cū baptizaret ois populus, z iesu baptizato z orante, aperti sunt celi.

Rñdeo Dom, q duplici de causa oportuit alios a christo baptizari baptismo ioannis. Primo quidem (vt Auguſt. dicit super ioan.) qr si solus christus baptismo ioannis baptizatus esset, non defuissent qui dicerent baptismum ioānis quo christus est baptizatus, dignioꝛē esse baptismo christi quo alij baptizantur. ¶ Secō: q oportebat per baptismum ioānis alios ad baptismum christi ꝓparari: sicut dictum est.

Ad primū Ergo dom, qđ nō ꝓpter hoc solum fuit ioānis baptism' institut', vt xps baptizaretur, sed etiā ꝓpter alias cās, vt dictū est. Et tñ si ad hoc solū cēt institutus alius hoc baptismo baptizatis. ¶ Ad scām dom, q alij q ad baptismū ioannis accedebāt nō poterāt ꝺdē baptismo aliquid cōferre, nec tñ a baptismo gratiā accipiebāt, sed solū pnīe signū.

¶ Ad tertiū dom, qđ qr ille baptism' erat pnīe, q̄ pueris nō cōuenit, tō baptismo illo pueri nō baptizabantur. Cōferre autē gētibus vtā salutē, solū xpo reseruabat: q est expectatio gentiū, vt dī gen. penul. Sed z ipse christus apls inhibuit gentilb' euangeliū ꝓdicare, ante passionem z resurrectionē, vñ multo mīs conueniebat per ioannem gentiles ad baptismum admitti.

¶ Utrū baptism' Joānis debuerit cessare xpo baptizato. Ar. 4.

Ad qntū Sic procedit. Videt qđ baptismus ioānis fuit baptizatus. Dicit enī Jo. 1. Ut manifestetur israel, ꝓterea veni in aqua baptizans. Sed christo baptizato sufficiēter fuit manifestatus: tum per testimoniū Joannis, tum per descensum columbe: tum etiā testimonio patris durare. ¶ Aug. dicit super ioan. baptizatus est christus, et cessauit ioannis baptismus. Ergo videtur q ioannes post christum baptizatum, nō debuerit baptizare. ¶ Baptismus ioannis erat ꝓparatorius ad baptismū christi. Sed baptism' christi incepit statim xpo baptizato: qr tactu sue mūdissime carnis vim regenerativam contulit aquis, vt beda dicit. Ergo vī quod baptismus ioannis cessauerit christo baptizato.

Sz cōtra Est, q dī Joā. 3. q venit Jesus in iudeam terrā z baptizabat, erat autē z ioannes baptizās. Sed xps nō baptizauit nisi postq fuit baptizatus. Ergo videt q post q xps fuit baptizatus, adhuc ioannes baptizabat.

Rñdeo Dom, q baptism' ioannis cessare nō debuit xpo baptizato. Primo quidē: qr (vt Chry. dicit) si cessasset ioannes baptizare xpo baptizato, existimaret qđ zelo vel ira ꝺ faceret. Secō: qr si cessasset a baptizādo xpo baptizāte, discipulos suos in maiorē zelū immisisset. Tertio: qr ꝓfectes i baptizando, suos auditores mittebat ad xpm. Quarto: qr (vt beda dicit) adhuc permanebat vmbra veteris legis: nec debuit precursor cessare, donec veritas manifestaretur.

Ad primū Ergo dom, q nondū xps erat plene manifestatus eo baptizato: z ideo adhuc necessariū erat q ioannes baptizaret. ¶ Ad secundum dicendum, qđ baptizato xpo cessauit baptismus ioannis: nō tñ statim, sed eo incarcerato. Usi chrys. dicit super ioannē. Estimo ꝓpter hoc permissam esse mortem ioannis, z eo sublato de medio, xpm maxime pdicare cepisse vt ois multitudinis affectio ad xpm transiret, z non vltra his q de vtroq erant sentētijs scinderetur.

¶ Ad tertiū dom, q baptismus ioānis preparatorius erat, non solū ad hoc q xps baptizaretur, sed etiā ad hoc q aliq ad xpi baptismum accederent. Quod nondū fuit impletum christo baptizato.

¶ Utrū baptizati baptismo Joannis, essent postea baptismo christi baptizandi. Arti. 6.

Ad sertū Sic pcedit. Uidet qđ baptizati baptismo ioannis, non fuerunt baptizādi baptismo christi. Joannes enim non fuit minor apls cū de eo scriptū sit. Matth. 11. inter natos mulierum nō surrexit maior ioanne baptista. Sed illi qui baptizabant ab apls nō iterū baptizabant, sed solūm ꝺ addebat eis impositio manuū: dī esn act. 8. qđ aliqui baptizati tantum erant a philippo in noīe dñi Jesu: tunc apli. s. petrus z ioannes imponebāt manus sup illos, z accipiebāt spūsctm. Ergo vī qđ baptizati a ioanne, non debuerint baptizari baptismo Christi. ¶ Apli fuerūt baptizati baptismo ioannis: fuerunt esn ꝺdā eorū discipuli Joannis. vt ptz Joā. 1. Sed apli nō vident esse baptizati baptismo xpi: dī enim Jo. 4. qđ iesus nō baptizabat, sed discipuli eius. Ergo videt qđ baptizati baptismo ioannis, nō erant baptizandi baptismo xpi. ¶ Minor est qui baptizat ꝺ qui baptizat. Sed ipse ioannes non legit baptizatus baptismo xpi. Ergo multo mīs illi qui a ioanne baptizabantur, indigebant baptismo christi. ¶ Act. 19. dī, q paulus inuenit quosdam de discipulis, dixitque ad eos. Si spiritumsanctum accepistis credentes. At illi dixerunt ad ei, Sed neqz si spūssanctus est, audiuim'. Ille vero ait. In quo ergo baptizati estis? qui dixerunt in ioannis baptismate. Et sequtur qđ baptizati sunt iterū in noīe dñi nostri iesu christi. Sic ergo videtur qđ qr spiritumsanctum nesciebant, oportuit eos iterū baptizari: sicut hieronymus dicit super toelem, et in epistola de viro vnius vroris. z Ambro. in lib. de spiritusancto. Sed quidam fuerunt baptizati baptismo ioannis, qui habebāt plenā notitiaz trinitatis. Ergo non erant baptizandi iterū baptismo christi. ¶ Ro. 10. super illud: hoc est verbum fidei, q predicam': dicit gl. Auguſt. Unde est ista tanta virtus aque, vt corpus tangat et cor abluat, nisi fiēte verbo, non quia dicitur, sed quia creditur? Ex quo patet quod virtus baptismi dependet ex fide. Sed forma baptismi ioannis significauit fidem christi in qua nos baptizamur: dicit enim Paulus Actuum. 19. Joannes baptizabat baptismo penitentie populum: dicens, in eum qui venturus est post ipsum vt crederent, hoc est in iesum. Ergo videtur quod nō oportebat baptizatos baptismo ioannis, iterum baptizari baptismo Christi.

Sed cōtra Est, quod Auguſt. dicit super Joan. Qui baptizati sunt baptismate ioannis, oportebat vt baptizarentur baptismate Christi.

Rñdeo Dom, q fm opi. magistri in 2. dis. 4. sen. illi qui baptiza-

¶ Super Artic. 4.

¶ Imulus clarus. ¶ In corpore vna conclusio. Baptismus Joannis non debuit cessare Christo baptizato. Probatur quadripliciter.

¶ In prima ratiōe ex Chry. adue re nouitie, q si Christo baptizato Joannes cessasset, putari potuisset, q tante Christi excellentie in baptismo mō strare inuidisset Joannes: et cessando a baptismo vel dedignaretur submīnistrare christo amplius per baptismum preparando ad ipsum. vel ipsa cessatio vindicaret sibi minoritatem apparentem ex tanta manifestata Christi excellētia in baptismo. Uterqz siquidem motus, inuidie scilicet et ire poterat consurgere, et ad cessationem inducere. Reliqua sunt clara.

¶ Super Artic. 5.

¶ Imulus clarus. ¶ In corpore duo sunt, primo recitatur opinio magistri sen. secundo respondetur ꝗsito. Opinio magistri distinguit duplicem dispositionem baptizatorum a Joanne (vt patet in litera) et quosdaz rebaptizandos baptismo xpi, et quosdam non, dicit.

¶ Quo ad secundum autez simpliciter dicit quod omnes baptizati a Joanne baptizandi erāt baptismo christi: z propterea ꝓna parte consentit magistro pro alia contradicit z probat vniuersaliter dupliciter. primo ex parte effectus inseparabilis per fidem, spem z charitatez, scilicet caracteris cui p Christi bapt. sinū imprimitur. Secundo ex parte essentialis partis ipsius baptismi, deficientis scilicet spiritus. Omnia patent in litera.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ In responsione ad secundum & tertium aduerte q de baptismo christi materiali passiue accepto & ioanne & apostolis nō habetur clare in scriptura pars affirmatiua. Sed rationabile est q baptizati a Christo fuerint: vt ioānes impleret debitum suum, ego a te debeo baptizari: & apostoli baptizantes Christi baptismo primo fuerint baptizati: vt augu. arguit & bñ. Nec aliqđ apparet obstare nisi forte verbum christi act. primo. ioannes baptizauit aqua vos autem baptizabimini spiritu sancto. Sed remota hac nouu obstat. tum quia per hoc nouu excludit̄ eos baptizatos esse baptismo xpi licet de ioannis baptismo tantum mentio fiat. Tum quia in promptu ratio est quare ioānis baptismi solius meminit Christus: quia scilicet donum spiritus sancti non distinguitur contra baptismum christi quātū ad aquā & spiritum ioan. 3. sed contra baptismū ioannis. qui fiebat solum in aqua: ipso ioanne teste distinguente baptismum suum contra baptismum in spiritu sancto. matth. 3.

¶ In responsione ad quintum dubium occurrit regula aliud est loqui de gratia fumra, & aliud de christo vēturo: potuit enim gratia presens eē ex fide Christi venturi: vt patet in sanctis illis qui precesserunt Christi aduentum: litera autem pro eodē habet Christum venturum & gratiam futuram: incompacta ergo videtur.

¶ Ad hoc dicitur, qđ littera est intelligenda iuxta subiectam materiam de qua est sermo, scz de sacramentis. Ex illa siquidē differentia ab augu. posita inter sacramenta noue & ve. legis quod nostra presentis, vetera future gratie sint signa manifeste sequitur quod nostra presentis Christi per quem gratia facta est ioan. primo, illa venturi christi signa erant. Et propterea ioannis baptisma sapiebat in hoc sacramenta ve. legis, q in nomine venturi christi dabatur, vnde et paulus iussit in nomine domini nostri Jesu Christi simpliciter & absolute, & non venturi illos baptizari qui ioānis baptismum susceperant actuum. 19.

¶ Super. q. 39. art. 2.

¶ Itulus clarus.

¶ In corpore vnica conclusio. Conueniens fuit Christum baptizari. Probatur tripliciter. Omnia sunt clara.

¶ De baptizatione Christi. Questio. 39.

Deinde considerandum est de baptizatione Christi. ¶ Et circa hoc queruntur. 8. Primo, vtrum christus debuerit baptizari. Secundo, vtrum debuerit baptizari baptismo Joannis. Tertio de tempore baptismi. Quarto de loco. Quinto de ℔ qđ et sunt celi aperti. Sexto de spiritusancto apparente in specie columbe. Septimo, vtrum illa columba fuerit verum animal. Octano de voce paterna: testimonij.

¶ Utrum fuerit conueniens Christum baptizari. Arti. 1.

Ad primum sic proceditur. Videtur, q nō fuerit conueniēs Christum baptizari. Baptizari enim est ablui. Sed christo non conuenit ablui: in quo nulla fuit impuritas. Ergo videtur quod Christum nō decuerit baptizari.

¶ Preterea. Christus circuncisionem suscepit vt impleret legem. Sed baptismus non pertinebat ad legem. Ergo non debebat baptizari. ¶ Preterea primum mouens in quolibet genere, est immobile secundum illum motum: sicut celum quod est primum alterans non est alterabile. Sed Christus est primum baptizans secundum illud Joan. 1. super quem videris spiritum descendentem & manentē: hic est qui baptizat. Ergo ipsuz non decuit baptizari.

Sed contra est, q dicitur matt. 3. quod venit Jesus a galilea in iordanem ad ioannem, vt baptizaretur ab eo.

Respondeo dicendum, q conueniens fuit christum baptizari. Primo quidem: quia vt ambr. dicit sup luc. baptizatus est dominus, nō missi dari volens, sed mundare aquas: vt ablute p carnem christi, qui peccatum nō cognouit, baptismatis vim haberēt. & vt sanctificatas aquas relinqueret postmodum baptizandis: sicut chry. dicit super matth. ¶ Secūdo qr sicut chry. dicit super matth. quānis ipse nō eēt peccator, tamē naturā suscepit peccatricē & similitudinē carnis peccati: ppterea & si pro se baptismate nō indigebat, tamen in alijs carnalis natura opⁿ habebat. Et sicut greg. nazā. dicit, baptizatus est christ⁹, vt totum veteranū adam immergat aque. ¶ Tertio baptizari voluit, sicut aug. dicit in sermone de epiphania: quia voluit facere qō facīē dum omnibus imperauit. Et hoc est qō ipe dicit, sic decet nos implere omnem iustitiā. Ut enim ambr. dixit sup luc. hec est iustitia, vt quod alterum facere velis, prior ipse incipias, et tuo alios hortaris exemplo.

Ad primum ergo dicendum, qō christus non fuit baptizatus vt ablueretur, sed ablueret: sicut dictum est.

¶ Ad secundum dicendum; quod christus non solum debebat implere ea que erant vetera. sed etiā inchoare ea que sunt noue legis. Et ideo non solū voluit circuncidi, sed etiā baptizari.

¶ Ad tertium dicendum, quod christus est primum baptizans spiritualiter: & sic nō est baptizatus, sed solum in aqua.

¶ Utrū christus baptismo Joānis debuerit baptizari. Arti. 2.

Ad scōm videt q christus nō debuerit baptizari baptismo Joannis. Baptismⁿ em ioānis fuit baptismⁿ penitētie. Sz pnia xpo nō conuenit: qr nullū habuit pctū. Ergo vī q nō debuerit baptizari baptismo Joānis. ¶ Ꝑ. Baptismⁿ Joannis sic ōr Chry. mediū fuit iter baptismū iudeoꝝ & xpi baptismū. Sz medīū sapit nāz extremoꝝ. Cū ḡ xps nō fuerit baptizatⁿ baptismate legali, nec ēt baptismate suoꝝ q pari rōe baptisma te Joānis baptizari nō ōuerit. ¶ Ꝑ. Oē qō i reb⁹ hūanis ē optimū, dz attribuit xpo. Sz baptismⁿ Joānis nō tz suprēmū locū inter baptismata. Ergo nō conuenit xpm baptizari baptismo ioannis.

Sed cōtra est, quod dicitur Mat. 3. qō venit in iordanem, vt baptizaretur a ioanne.

Rñdeo dōm, q sicut ōr August. sup io. baptizatus dñs baptizabat, nō eo baptismate q baptizatⁿ est. Uñ cū ipse baptizaret baptismo ꝓpo, ꝓis est q nō fuerit baptizatⁿ suo baptismate, sz baptismate ioānis. Et ℔ fuit cōueniēs. ꝓmo qđē pp odōnē baptismi ioānis q nō baptizauit in spū, sz solū in aq, xps aūt spūali baptismate nō indigebat, q a pnō sue ꝓceptionis gra spūscti repletⁿ fuit, vt ps ex dictis, & ℔ ē rō chry. Scōo vt beda ōr, baptizatⁿ est baptismo ioannis, vt baptismo suo baptismū ioannis cōprobaret. Tertio sicut greg. nazā. dicit, accedit christus ad baptismum ioannis, sanctificatus baptismum.

Ad primū ergo dōm, q sicut supra dictū est, xps baptismū. Et ic ad ℔ q esset efficacior eⁿ inductio, voluit baptizari baptismo q manifeste nō idigebat, vt hoies ad baptismū ac cederēt q idigebāt. Uñ ābr. ōr sup luc. Nemo refugiat lauacrū gre, qñ xps lauacrū pnie nō refugit. ¶ Ad scōm dōz, q baptismus iudeoꝝ in lege ꝓceptⁿ, erat solū figuralis: baptismus aūt ioānis aliq̄ēr erat realis, inq̄tū inducebat hoies ad abstinēdū a pctis: baptismⁿ aūt xpi hz efficaciā mūdādi a pctō, z gram cō ferēdi. Christⁿ aūt neq; indigebat ꝓcipere remissionē pctoꝝ, q in eo nō erāt. neq; recipere gratiā, q plen⁹ erat. sīlr etiā cū ipe sit veritas, nō cōperebat ei id qō in sola figura gerebat. Et tō magis cōgruū fuit q baptizaret baptismo medio ℔ aliq extremoꝝ. ¶ Ad tertiū dōm, qō baptismⁿ est quoddā spūale remediū. Quāto aūt aliqđ est magis perfectū, tāto minoꝝ remedio indiget. Unde ex hoc ipso qō christus est maxime perfectus, conueniens fuit quod non baptizaretur perfectissimo baptismo: sicut qui est sanus, non indiget efficaci medicina.

¶ Utrum christus cōuenienti tēpore fuerit baptizatus. Arti. 3.

Ad tertiū videt q nō conueniēti tpe xps fuerit baptizatⁿ. Ad hoc em xps baptizatus est, vt suo exēplo alios ad baptismū ꝓuocaret. Sz fideles xpi laudabilⁿ baptizant, nō solū aūt trigesimuz annū, sed in infantili etate. Ergo videt q xps non debuerit baptizari in etate. 30. annoꝝ. ¶ Ꝑ. Christus non legit docuisse vel ꝓpe docuisse, inciptēs a. 20. anno, vel ēt ꝓius. Ergo vī qō xps q ꝓ vtilitate hoim venerat, aūt trigesimū annū debuerit baptizari. ¶ Ꝑ. Iudicii sapie diuinit⁹ infuse, marie debuit manifestari in xpo. Est aūt manifestatiū in daniele tpe sue pueritie: sm illō dan. 13. suscitauit dūs spūm pueri iuniorīs, cui nomē daniel. ergo multo magis christⁿ in sua pueritia debuit baptizari & docere. ¶ Ꝑ. ¶ Baptismⁿ ioānis ordinat ad baptismū xpi sicut ad finē. Sed finis est ꝓior in intentione, & posterior in executione. ergo vel christus debuit primus a ioanne baptizari vel vltimus.

Sz cōtra est, qō ōr Luc. 3. Factum est cum baptizaretur omis populus, & iesu baptizato et oāte, et infra. Et ipse Jesus erat incipiens quasi annoꝝ triginta.

Rñdeo dōm, q xps conuenienter fuit in trigesimo anno tūc incipies docere & ꝓdicare. Ad qō reqrit ꝓfecta eras: ꝙlis est regime egypti. Silr ēt. 2. reg. 5. legit de dauid, q. 30. annoꝝ erat ioseph qñ accepit cum regnare cepisset. Ezechiel etiā in trigesimo anno cepit ꝓphetizare, vt hī Ezech. 1. Secdo, qr sic chry. dicit sup Mat. futurū erat vt post baptismū xpi, lex ceāsare inciperet. Et iō hac etate xps ad baptismū venit, q pōt oia pctā suscipere, vt lege seruata, nullus dicat q iō eā soluit: qr iplere nō potuit. Tertio: qr p hoc qō xps i etate ꝓfecta baptizat, dat itelligi qō baptismⁿ parit virros ꝓfectos; sz ill ō ephe. 4. donec occurram⁹ oēs in vnitatē fidei, & agnitionis filij dei, in vir ꝓfectū in mēsurā etatis plenitudinis xpi. Uñ & ipsa ꝓprietas numeri ad ℔ ptinere vī, cōsurgit em trigenarⁱ⁹ numerus ex ductu ternarij in denarium. Per ternariū aūt intelligitur fides trinitatis, q denarium aūt impletio mādatoꝝ legis, & in his duobus perfectio vite christiane consistit.

Ad primū ergo dōz, q sicut gre, nazēnus zānenus dicit, xps nō est baptizatⁿ q ēēt indigeret purgatiōe, nec q alicui illi immineret periculū differēdo baptismū, sed cuius alij nō in paruū redūdat pericul̄, si ereat ex hac vita, nō inductⁿ veste incorruptiōis. & gra. Et lz bonum sit baptismi mūditiā + custodire, potⁱ tñ ē (vt ipse dicit) interdū paulisper maculari, q̄ gra oīno carere. ¶ Ad scōm dōm, q vtilitas q a xpo prouenit hoibⁿ, ꝓcipue est q fidē & humilitatē ad quoꝝ vtrunq; valet, qō xps in pueritia vel adolescētia nō cepit docere sed in ꝓfecta etate. Ad fidē qđē: qr q hoc apparet in eo ye ra nā hūanitatis, qō p tēpoꝝ incremēta coꝑaliter ꝓfecit, & ne hmōi ꝓfectⁿ putaret eē fantasticⁿ, noluit sapiētia suā vel virtutē manifestare ante ꝓfectā corpis etatē. Ad humilitatē vero, ne ante ꝓfectā etatē aliquis ꝓsumptuose plationis gradū, & docendi offiū assumat. ¶ Ad tertiū dōm, q xps ꝓponebat hominib⁹ in exemplū oīm. Et iō oportuit in eo oīdi id qō cōpetit oībus �sm legē cōem: vt. s. in etate ꝓfecta doceret. Sed sicut greg. nazā. dicit nō est lex cōis qō raro contingit, sicut nec vna hirūdo ver facit. Aliqbus enim ex quadā spāli dispēsatione, �sm diuine sapiētie ordinē + cōcessum est ꝑter legē cōem, vt aūi ꝓfectā etatē, offiū vel ꝓsidendi vel docendi hꝑent: sicut salomō, dañ. & hieremias. ¶ Ad quartū dōz, q xps nec pum⁹ nec vltimus debuit a ioāne baptizari: qr vt chry. dicit sup matth. xps ad hoc baptizabat, vt confirmaret ꝓdicationē & bapm ioannis: & vt testimoniū acciperet a ioāne. Nō aūt creditⁱ⁹ fuisset testimonio ioānis, nisi posteꝝ fuerunt multi baptizati ab ipso. Et iō nō debuit primus a ioāne baptizari. Silr etiā nec vltim⁹ (sicut ipse ibidē subdit) sicut lux solis non expectat occasum lucifer, sed eo ꝓcedente egreditur, & suo lumine obscurat illius candorem: sic et xps non expectauit vt cursum suum ioannes impleret, sed adhuc eo docente & baptizante apparuit.

¶ Utrum christus debuerit in iordane baptizari. Arti. 4.

Ad quartum sic proceditur. Uidetur qō christus non debuerit baptizari in iordane. Ueritas enim debet respōdere figure. Sed figura baptismi ꝓcessit in transitu maris rubri: vbi egyptij sunt submersi, sicut peccata delentur in baptismo. Ergo videtur quod christus magis debuerit baptizari in mari q̄ in flumine iordanis.

¶ Ꝑ. Jordanis interpretatur descensus. Sed per baptismum aliquis ascendit magis q descendat: vnde etiam matth. 3. dicitur quod baptizatus Jesus confestim ascendit de aqua. Ergo videtur inconueniens fuisse, quod christus in iordane baptizaretur.

¶ Preterea. Transeuntibus filijs israel, aque iordanis conuerse sunt retrorsum, vt legitur iosue. 4. et sicut etiam in psal. dicitur. Non ergo fuit conueniens quod christus in iordane baptizaretur.

Sed contra est, qō dicitur marci. 1. quod baptizatus est Jesus a Joanne in iordane.

Respondeo dicendum, quod fluuius iordanis fuit per quem filij israel in terram promissionis intrauerūt. Hoc aūt hz baptismus xpi spāle ꝓe omnib⁹ baptismatib⁹, q introducit in regnū dei: qō per terrā ꝓmissionis

¶ Super Arti. 2.

In corpore duo ponit. primo declaratur q supponitur xpm baptizatum baptismo Joannis ex auctoritate Aug. Secundo probatur triplici conclusio. s. conueniens fuit xpm baptizari baptismo Joannis. Et in tertia ratione aduerte qō ratio tendit ad hoc q Joannis non baptizauit accedit: vt sanctificet baptismum non Joannis sed noue legis, instituendo sanctificatione aquaruz per carnis sue lauacrum baptismum in sanctitatem animarum: tunc enim institutus est baptismus noue legis.

¶ Super Arti. 3.

Ad primum de tempore Christi etatis: scilicet anni trigesimi querit.

¶ In corpore vna conclusio. Christus conuenienter anno trigesimo fuit baptizatus. Probatur triplicit er. Omnia clara sunt.

¶ Super Artic. 4.

In corpore vna conclusio. Conueniens fuit vt christus in iordane baptizaretur, qz per hoc significatur ingressus p baptismum in regnum dei. Declaratur qz hoc duplici figura: scilicet transitum filiorum israel in terrā promissionis & helie in celū. Et scito, q rō ista mystica est: nec alia pōt reddi magis literalis: nisi qz deus elegit magis iordanem ꝙ alias aquas.

Alias † post baptizatus mundicitiā, custodire.

Alias † ronem.

matt. 3. co. 4. fi.

4. di. 4. q. 3. ar. 1 q. 2. 1. 2 di. 44 l. pno ex positio. his lre.

Venturi

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Super Articulum quintum.

TItulus clarus ex euangelio historia ortus.

¶ In corpore respondetur questio vnica conclusiue. Christo baptizato & orante conuenienter aperti sunt celi. Et duo sunt quia declaratur conuenientia respectu ly baptizato & 2° respectu ly et orante. Quo ad primum probatio est Christus baptizatus est, vt nostrum baptisma consecraret: ergo in illius baptismo illa monstrari debuerunt que ad nostri efficaciam baptismi spectant: ergo virtus celestis, fides celestiū introitusq celi monstrari debuerunt p celos apertos. Prima consequentia est clarat. Secūda declaratur extribus. s.că. & fide. & effectu, suientis in efficacia baptismi. ¶ Quo ad secundum declaratur quia oratio vel ad exemplū vel ad causam aperitionis celi nobis reuenientes. ¶ In responsione ad secundum, vide duo declarari, primum, q celi aperti dicūtur non in seipsis, sed secundum visiones christi. Secundum est, qualis fuerit ista visio, coporalis, imaginaria vel intellectualis. Et licet quelibet possis dicatur: intellectualis tamē conuenientior videtur, vtpote excellentior.

¶ Super Artic. 6.

TItulus clarus, ex euangelio etiam ortus.

¶ In corpore vna conclusio. Conueniens fuit vt super baptizatum Christum spūs. s. descenderet. probatur quod in christi baptismo factum est: pertinet ad mysterium nostri baptismi: ergo. Alias ex Christi. Consequentia probatur: quia omnes baptizati non ficti, accipiunt spiritum sanctum matthe. 3.

¶ Aduerte hic, q minus respondendo determinatur & fuerit questitum: mam questitū est de descensu spiritussancti in specie columbe, & respondetur de descensu spūs. s. solū. nihil dño de spē columbe. Et hoc ideo quia referuanit hoc secundum responsioni ad argumenta.

significatur. Uñ dr Joanis. 3. nisi q̄s renat⁹ fuerit ex aqua & spūssancto, non pōt introire in regnū dei. Ad q̄ dr et ptinet q̄ helias diuisit a q̄s ioīdanis: qui erat in curru igneo rapiēdus in celū, vt dr. 4. re. 2. q. s. transeuntibus p aquā baptismi, p ignē spiritussancti patet aditus in celum. Et ideo conuenies fuit, vt xp̄s in ioīdane baptizaretur.

Ad pmū Ergo dñm, q̄ transitus maris rubri p̄figurauit baptismū, ḡtū ad hoc q̄ baptismus delet peccata. Sed trāsitus ioīdanis ḡtum ad hoc, q̄ aperit ianuam regni celestis, q̄ est principalior effect⁹ baptismi, & p solū xp̄m impler⁹. Ed ideo conuenīēt⁹ fuit q̄ xp̄s in ioīdane ḡ in mari baptizaret. ¶ Ad scd̄m dr, quod in baptismo est ascensus p̄fectū gr̄e qui recipit descensum humilitatis: sm illud iaco. 4. humiliḍ⁹ autem dat gr̄am. Et ad talem descensum referendum est nomen ioīdanis.

¶ Ad tertium dr, q̄ sicut aug. dicit in ser. de epiph. Sicut antea aque ioīdanis retrorsum q̄uerse fuerant, ita mō xp̄o baptizato retrorsum peccata conuersa sunt. & Uel etiā p hoc significat q̄ ꝫ descensuz aquarū, benedictionem fluuius sursum ferebatur.

¶ Utrum christo baptizato, celi debuerint aperiri. Arti. 5.

Ad quintū Sic pceditur. Uidet quod xp̄o baptizato nō debuerint celi aperiri. Illi em̄ aperiēdi sunt celi, q̄ indiget intrare in celum. quasi extra celū exīs. Sed xp̄s semper erat in celo: sm illud ioan. 3. filius hominis q̄ est in celo. Ergo vī q̄ nō debuerint ei celi aperiri. ¶ Ꝫ. Apertio celoū aut intelligitur spualiter aut corpalr. Sz nō pōt intelligi corporaliter: q: corpa celestia sunt impassibilia & īfrā gibilia: sm illud iob. 37. tu forsitam cuz eo fabricat⁹ es celos, qui solidissimi, quasi ere fusi sunt. Sīlr etiā nec potest intelligi spiritualiter: quia ante oculos filij dei celi antea clausi nō fuerunt. Ergo vī inconuenienter dici, q̄ baptizato christo aperti fuerint ei celi.

¶ Ꝫ. Fidelib⁹ celum apertum est p xp̄i passionē sm illud hebreorum. 10. habemus fiduciam in introitu sanctoruz in sanguine xp̄i. Unde etiā nec xp̄i baptismo baptizati, si qui añ ei⁹ passionē decesserint, celos intrare potuerunt. Ergo magis debuerunt aperiri celi xp̄o patiente, ḡ eo baptizato.

Sed contra Est, q̄ dicitur luce. 3. Jesu baptizato & orāte, apertum est celum.

Rñdeo Dñm, q̄ sicut dictū est, christus baptizari voluit, vt suo baptismo ꝓsecraret baptismū quo nos baptizaremur. Et ideo in baptismo xp̄i ea demonstrari debuerunt, q̄ ptinēt ad efficaciaz nr̄i baptismi. & Circa quā tria sunt cōsiderāda. Primo quidem principalis virt⁹, ex qua baptismus hz efficaciā. Que q̄dē est virt⁹ celestis. Et tō baptizato xp̄o, aptū est celuz, vt oīderet q̄ de cetero celestis virt⁹ baptismuz sctificaret. & Sedo opāt ad efficaciā baptismi fides ecclesie, & ei⁹ q̄ baptizat, vnde & baptizati fidē pfitent, & baptism⁹ fidei dicit sacramentū. Der fidē añt inspicimus celestia, q̄ sensum & rationē humanā excedūt. Et ad hoc significandū xp̄o baptizato aperti sunt celi. & Tertio, q: per baptismum xp̄i spāliter ✝aperitur nobis introitus regni celestis: q̄ primo homine precluſus fuerat p peccatuz. Unde baptizato Christo aperti sunt celi: vt ostenderetur q̄ baptizatis patet via in celū. & Post baptismus autem necessaria est homini iugis oratio, ad hoc q̄ celum introeat. Licet em̄ per baptismum remittantur peccata: remanet tamen fomes peccati, nos impugnās interius: & mundus, & demones, qui impugnant exterius. Et ideo signanter dicit luc. q̄ Jesu baptizato & orante apertū est celum: q. s. fidelibus necessaria est oratio post baptismū. Uel vt detur intelligi q̄ ꝫ ḡ q̄ per baptismum celum aperitur credentibus: est ex virtute orationis xp̄i. Añ signāter matth. 3. dr, q̄ apertū est ei celum: idest omnibus ꝓpter eū: sicut si imperator alicui ꝓ alio petenti dicat, ecce hoc beneficium non illi do, sed tibi. i. ꝓpter te illi. vt chry. dicit super matth.

Ad pmū Ergo dicendū, q̄ sicut chry. dicit sup matth. sicut xp̄s em̄ dispensatione humanā baptizatus est, quamuis ipse propter se baptismo non indigeret: etiam sm humanā dispensationē aperti sunt ei celi, sm añt nr̄a diuinā semper erat in celis. ¶ Ad scd̄m dr, q̄ sicut hiero. dicit super matth. celi aperti sunt xp̄o baptizato, non referatione eius mentoū, se spiritualibus oculis: sicut & ezechiel in principio luminis sui celos apertos esse cōmemorat. Et hoc probat chry. super matth. dicens, q̄ si ipsa creatura ✝. s. celorum rupta fuisset, non diuisset, aperti sunt ei: q: quod corporaliter operatur, omnibus est apertū. Unde etiam marci primo exprimitur de q̄, q̄ sus⁹ statim ascendēs de aqua, vidit apertos celos: quasi ipse ad tio celorum ad visionem xp̄i referatur. & Quod quidem alter referunt ad visionem corporalem: dicētes, quod circa xp̄m baptizatum tantus splendor fulsit in baptismo, vt viderentur celi aperti. & Potest etiā referri ad imaginariam visionē: per modū ezechiel vidit celos apertos. Fomabat enim ex virtute divina & voluntate rōnis, talis visio in imaginatione xp̄i. signādū, q̄ per baptismū, celi aditus hoibus aperitur. & Dicitur etiā & ad visionē intellectualem referri, put. s. xp̄s vidit sibi baptismo sanctificato, apertū esse celū hominib⁹: q̄ tū etiā videret fiendū. ¶ Ad tertium dñm, q̄ per passionem xp̄i aperitur celū oībus sicut per cām cōem apertionis celoruz. Per hanc causam cōem apertionis celoū, singulis applicari dr q̄ celum introeāt. Quod quidē fit per baptismū: sm illud quicunq̄ baptizati sumus in xp̄o iesu, in morte ipsius baptizati sumus. Et ideo potius fit mētio de apertione celoū in passione christi. & Uel sicut Chry. dicit super matthe. baptizato christo celi tantum sunt aperti: postq̄ vero tyrannus vicit per lucem, quia non erant necessarie porte celo nundendo: non dicunt angeli, aperite portas, iam enim erant aperte, sed tollite portas. Per quod dat intelligere Chry. q̄ obstantibus quibus prius obsistentibus anime defunctorum introire poterant celos, sunt totaliter per passionem christi ablata: & per baptismo xp̄i sunt aperta, quasi manifestata iam via, per quam homines erant in celum intraturi.

¶ Utrum conuenienter spiritussanctus super christū baptizatum descenderit in specie columbe.

Ad sextū Sic proceditur. Uidetur quod christum baptizatum dicatur descendisse in specie columbe. Spiritus enim sanctus habitat in mente gratiam. Sed in homine christo fuit plenitudo gratie a principio sue cōceptionis, quo fuit vnigenitus a patre: vt ex supradictis patet. Non ergo debuit spiritussanctus in eum mitti in baptismo.

¶ Ꝫ. Christus dicitur in mundum descendisse per mysterium incarnationis, qua exinanuit semetipsum formam serui accipiens. Sed spiritussanctus non est incarnatus. Ergo inconuenienter dicitur, q̄ spiritussanctus descenderit super eum. In baptismo christi ostendi debuit sicut in quodam exemplari quod fit in nostro baptismo. Sed in nostro baptismo non fit visibilis missio spiritussancti. Ergo nec in baptismo christi debuit fieri visibilis missio spūssancti. ¶ Preterea spiritussanctus a christo in omnes alios derivatur: secundum illud primo. de plenitudine eius nos omnes accepimus. Sed ipse apostolos spiritussanctus descendit, non in specie columbe, sed in specie ignis. Ergo nec super christuz debuisset descendere in specie columbe, sed in specie ignis.

Sz cōtra Est, quod dicitur luc. 2. Descendit spiritussanctus corporali specie, sicut columba in ipsum.

Rñdeo Dñm, q̄ hoc q̄dē circa christū factum est in baptismo (sicut chry. dicit super matthe.

ad mysterium omnium qui postmodū fuerāt baptizādi. Omnes aūt q̄ baptismo Christi baptizant, spūssctū recipiūt, nisi ficti accedāt, sm illud Mat. 3. ipse vos baptizauit spūsctō. Et tō cōue niens fuit, vt sup Christum baptizati spūssanctus descēderet.

Ad primū Ergo dicēdū, q̄ sicut Augu. dicit. 15. de tri. absurdissimum est dicere, q̄ Christus cum iam 30. esset annoꝝ. acceperit spūssanctū, ḥz venit ad baptismū, sicut sine pcō, ita nō sine spūsancto. Si enim de Joāne scriptū est, q̄ spūsancto replebitur ab vtero matris sue: q̄d de homine Christo dicendum est, cuius carnis ipsa conceptio nō carnalis, sed spūalis fuit? Unde ergo. 1. in baptismo corpus suū. i. ecclesiaz p̄figurare dignatus est, in qua baptizati spūsancto accipiunt spiritumsanctum. ¶ Ad scd̄m dicendū, q̄ sicut Aug. dicit in. 2. de trin. spūssanctus descēdisse dr super Christum corporali specie sicut columba: nō q: ipsa substātia spūssancti videretur, que est, inuisibilis, neq; ita q̄ illa visibilis creatura in vnitatē persone diuine assumeretur: neq; esse dr. q̄ spūssanctus sit columba, sicut dr. q̄ filius dei est homo rōne vnionis. Neq; etiaz hoc modo spiritussanctus visus est in specie colūbe, sicut Joānes vidit agnum occisum in apocalypsi: vt habetur apoc. 2. Illa enim visio facta fuit in spiritu per spirituales imagines corporū: de illa vero columba nullus vnq̄ dubitauit, quin oculis visa sit. Nec etiā hoc homo in specie columbe spiritussanct⁹ apparuit, sicut dicitur p̄sine ad corin. 10. petra autem erat Christus. Illa em̄ petra tam erat in creatura, & per actionis modū nuncupata est nomine Christi, quem significabat: illa añt columba ad hoc tm̄ significandum repente exiit, & postea cessauit, sicut flamma q̄ in rubo apparuit Moysi. & Dicitur ergo spiritussanctus descendisse super Christum, nō ratione vnionis ad columbam: sed vel ratione ipsius columbe significantis spm̄sanctum, que descēdebat super Christum venit. Uel etiā ratione spiritualis gratie, q̄ a deo per modū cuiusdā descensus in creaturam derivatur: sm illud Jacobi primo. Omne datū optimum, & omne donuz perfectum, desursum est descendēs a patre luminum. ¶ Ad tertiū dicendū, q̄d sicut Chry. dicit sup Mat. in principiis spiritualiū rerū semper sensibiles apparēt visiones ꝓpter eos qui nulla intelligētia incorporalis nature suscipere possunt: vt si postea nō accedat: q: sicut dr sap. primo, spiritussanct⁹ discipline effugiet fictum. Columba autē est animal simplex, astuta & dolo carēs: vnde dicitur Matth. 10. estote simplices sicut columbe. & Secūdo ad designandum septez dona spiritussancti: que colūba suis propietatibus significat. Columba enim secus fluenta habitat, vt inde viso accipitre mergat se & euadat quod pertinet ad donum sapientie, per quam sancti secus scripture diuine fluēta residentes vt incursum diaboli euadāt. Item columba melioza grana eligit, q̄d pertinet ad donum scientie, qua sancti sentētias sanas quibus pascātur eligunt. Itē columba alienos pullos nutrit, quod pertinet ad donum cōsilij: quo sancti homines q̄ fuerunt pulli. i. imitatores diaboli, doctrina nutriūt & exēplo. Itē columba non lacerat rostro, quod pertinet ad donū intellect⁹, quo sancti bonas scientias lacerando non peruertunt, heretico rum more. Item columba felle caret, quod pertinet ad donum pietatis: per quam sancti ira irrationabili carent. Item colūba in cauernis petre nidificat, quod pertinet ad donū fortitudinis: qua sancti in plagis mortis Christi, qui est petra firma, nidū ponunt. i. suum refugium & spem. Item columba gemitum p cantu habet, quod pertinet ad donum timoris, quo sancti delectantur in gemitu pro peccatis. & Tertio apparuit spiritussanct⁹ in specie columbe propter effectum proprium baptismi: qui est remissio peccatorum & reconciliatio ad deum. columba enim est animal mansuetum. Et ideo sicut Chrysо. dicit super Matthe. in diluuio apparuit hoc animal, ramum ferens oliue, et communem orbis terrarum tranquillitatem annuntians, et nunc etiam columba apparet in baptismo, liberationem nobis demonstrans. & Quarto apparuit spiritussanc. in specie columbe super dominum baptizatum, ad designandum communē effectum baptismi: qui est constructio ecclesiastice vnitatis. vnde dicitur ephe. 5. quod Christus tradidit semetipsum, vt exhiberet sibi gloriosam ecclesiam non habentem maculam aut rugam, aut aliquid huiusmodi: lauans eam lauacro aque in verbo vite. Et ideo conuenienter spiritussanctus in baptismo demonstratus est in specie columbe: que est animal amicabile & gregale vnde & cant. 5. dicitur de ecclesia, vna est columba mea. & Super apostolos autem in specie ignis spiritussanctus descendit propter duo. Primo quidem ad ostendendum seruorum, quo corda eorum erant commouenda, ad hoc quod Christum vbiq; iter pressuras pōtarēt: & ideo etiā in igneis linguis apparuit. Unde Augusti. dicit super Joan. Duobus modis ostēdit visibiliter dominus spiritumsanctum, per columbam super dominum baptizatum, & per ignē super discipulos congregatos, ibi simplicitas, hic feruor ostēditur. Ergo ne spiritu sanctificati dolum habeant, in columba demonstratus est: & ne simplicitas frigida remaneat, i igne demōstratus est. Nec te moueat quia lingue diuise sunt, vnitatem in columba cognosce. & Secundo: quia sicut Chrysо. dicit cum oportebat delictis ignoscere, quod fit in baptismo, mansuetudo necessaria erat, que demonstratur in columba, sed vbi adepti sumus gratiam: restat iudicij tempus, quod significatur per ignem.

¶ Utrum illa columba in qua apparuit spiritussanctus, fuerit verū animal. Arti. 7.

Ad septimum Sic proceditur. Uidetur q̄ illa columba in qua spiritussanctus apparuit, non fuerit verum animal. Illud enim videtur spiritualiter apparere, quod secundum similitudinem apparet. Sed luc. 3. dicitur quod descendit spiritussanctus corporali specie sicut columba in ipsum. Nō ergo fuit vera columba, sed quedam similitudo columbe.

¶ Ꝫ. Sicut natura nihil facit frustra: ita nec deus: vt dicitur in primo de celo. Sed cum columba illa non aduenerit nisi vt aliquid significaret atq; preteriret (vt augu. dicit in. 2. de trini.) frustra fuisset vera colūba: quia hoc ipsum fieri poterat q̄ columbe similitudinem. Non ergo illa columba fuit verū animal. ¶ Ꝫ. Proprietates cuiuslibet rei ducunt in cognitionem nature illius rei. Si ergo fuisset illa columba verum animal, proprietates columbe significarent naturam veri animalis, nō autez effectus spiritussancti. Non ergo videtur q̄ illa columba fuerit verum animal.

Sed contra Est, q̄ aug. dicit in lib. de agōe Christia. no, Neq; hoc ita dicimus, vt dominū Jesum Christum dicamus solū, verum corpus habuisse, spiritum autem sanctū fallaciter apparuisse oculis hominum, sed ambo illa corpora vera esse credimus.

Rñdeo Dicendum, q̄ (sicut supra dictum est) non decebat vt filius dei, qui est veritas patris, aliqua fictione vteretur: et ideo non phantasticum sed verum corpus accepit. Et quia spiritussanctus dicitur spiritus veritatis, vt patet Joā. 16. ideo etiam ipse veram columbam formauit in qua appareret: ḥz non assumeret ipsam in vnitatem persone. Unde predicta verba Augu. subdit. Sicut nō oportebat vt homines falleret filius dei, sic etiam non oportebat vt falleret spiritussanctus: sed omnipotenti deo qui vniuersam creaturam ex nihilo fabricauit, non erat difficile, verum corpus columbe sine aliorum co-

¶ Super Arti. 7.

TItulus clar⁹ est.

¶ In corpore vna conclusio. Columba illa fuit verum animal. Probatur. Sicut veritas verum hominem ita spiritus veritatis verā columbam in qua appareret &c. & confirmatur hoc auctoritate augustini.

¶ Aduerte hic ꝫ tam habuit autor reuerentiam ad Augu. vt absq; trepidatione aliqua affirmauerit columbam illam verū fuisse animal. propter augustini auctoritatez posīus & illius rationem: qua autez vtr̄ contra suam in primo sen. dis. 16. ar. 2. ad tertiū, opinionem qua tenuit columbam illam non fuisse verum animal. Et certe ratio allata non cogitur: qm̄ i nullo spiritui veritatis preiudicium fit si per speciē columbe non ipsam columbam apparuerit: sicut i apostolis apparuit non in vero igne sed similitudine ignis & sicut ibi dicitur, tanquam ignis ita hic dr: sicut columba. Nec est similitudine columbe & nullus dicit colūbaz (matheus siquidez & lucas dicūt sicut colūba marcus dicit quasi columba) quia columba, ioannes dicit quasi columba) ideo rationabilius in genesio meo videtur ad literam sequi tertiū quia dicere q̄ fuerit verum animal: cum scripture adsit auctoritas de spiritussancto in igne misso q̄ nō verus ignis sed tanquam ignis fuerit: sicut non fuerunt vere lingue sed similitudines linguarum. Quo circa sicut ablq; fallacia spiritussanctus in igneis linguis apparuit non vere sed speciereum (& de hoc nullus dubitat) ita in specie colūbe & non columba ipsa apparuit: eisdem enim vocabuli scriptura vtitur vtrobiq̄.

Jo. 1. 1. 20. co. 2 Etopus. 60. ca. 9

1. q. 49. ar. 3. 3. dum declaratur quia oratio vel ad exemplū Et 3. di. vel ad causam aperti 18. ar. 6. tionis celi nobis re q. 3. 2. Et fertur: & verunq; est di. 22. q. conueniens.

3. ă. 1. 4. Et opu. 60. ca. 9

Alias ✝ spūalit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Super Artic. 8.
Titulus clarus. Textus etiã ex euãgelio. In corpore vna conclusio. Conuenies fuit vt in illo baptismo pater declararet i voce phã. In baptismo xpi demõstrari debuit qõ in nostro baptismo perficit: ergo in baptismo xpi, mysterij trinitatis demõstrari debuit: ergo conueniens fuit, vt pater declararetur in voce. Alia probatur: q baptismus xpi fuit exemplar nostri. Prima pars phã: q noster baptism⁹ ꝓfecrat i inuocatiõe z virtute trinitatis, mat. vltimo. Scõa vero pars phã: q persona filij baptizatur, spusscus in columba, restabatur ergo persona patris manifestanda, z apponitur hic auctoritas hiero.

¶ Tractatus quartus.
Hic incipit quarta pars huius libri: in qua agitur de progressu dñi nostri ihesu christi in hoc mundo: vnde ad questionem 45am inclusiue.

¶ Aduerte hic: q quelibet ratio phi post ioannis baptismũ tractat ab autore: cõuenit ratio agit xpi ab illud tpis tacet. Et qñ a miris xpm quis fecerit illa etate xps, respondendus est q exercuit artẽ fabrilem in ciuitate nazareth. Qã nõ solum erat euangelio matth. 13. hẽ, q fuit filius fabri: sed et euãgelio mar. 6. habetur q ipse christus fuit faber. Et nisi exercuisset ipsam artẽ in nazareth, nõ admirati ibi fuissent de doctrina eius. Qã si alibi xps habitasset, aut in nazareth vacasset literis, nõ fuissent admirati cõpatriote, vñ huic sapientia? imo tã notoria erat xpi quertatio in nazareth vt ertia hieronolimis iudei dicerent, vñ hic literas scit, quũ nõ didicerit? Joan. 7.

¶ Quo circa oportet dicere aut christum ibi artem fabrilẽ continue exercuisse, z propterea cõstare q ipse nõ didicit ꝛc. aut inertem ociosissimq; vacasse per nazareth. Qõ decebat xpm filium paupertis adeo vt non potuisset agnum p eo offerre: vt habek luc. 2. z pauperem intantũ vt non haberet vbi reclinaret caput suum matthe. 8.

¶ Et ꝑ firmatiõe mar. 3. dr, z quis audisset sui exierũt tenere eũ: dicebãt enim q mẽ in furore lumboꝝ ministerio figurare, sicut nõ fuit ei difficile verũ corpus in vtero matre sine viri semine fabricare, cum creatura corpoꝛea z in visceribus femine ad formãdum hominẽ, z in ipso mundo ad formandum columbam, imperio domini voluntatiq; seruiret.

Ad pmũ Ergo dõm, q spusscus dr descẽdisse in spẽ vel similitudine colũbe: non ad excludendam veritatem colũbe, sed ad ostẽdẽdũ q ipse nõ apparuit in spẽ sue subẽ. ¶ Ad 2m dicendũ, q nõ fuit supfluũ formare verã columbaz, vt in ea spusscus appareret: q ꝓ ipsam veritatẽ columbe significat veritas spusscti, z effectuũ eius. ¶ Ad tertiũ dõz, q ꝓpietates colũbe eodẽ mõ ducũt ad significandũ nãz colũbe, z ad significãdos effect⁹ spusscti. Per hoc enim q columba hz tales ꝓpietates, cõtingit ✣ q columba significat spiritumsanctũ.

¶ Utrum cõueniens xpo baptizato fuerit vox patris audita, filium ptestantis. Art. 8.

A Doctauũ Sic procedit. Uidetur q inconuenienter xpo baptizato fuerit vox patris audita, filiũ ptestantis. Filius esm z spusscts ẽm hoc qõ sensibiliter apparuerunt, dicuntur visibiliter esse missi. Sed patri non cõuenit mitti, vt ꝑz ꝑ Aug. in 5cõ de trini. Ergo etiam nec apparere. ¶ ꝑ. Uox est significatiua verbi in corde concepti. Sed pater nõ est verbũ. ergo incõuenienter manifestat i voce. ¶ ꝑ. hõ xps nõ incepit esse filius dei in baptismo, sicut qdã heretici putauerunt, sed a principio sue ꝛceptionis fuit filius dei. Ada gis ergo in natiuitate debuit vox ꝑris ptestari xpi diumitatem q̃s in eius baptismo.

Sed cõtra Est, q matthe. 3. dr Ecce vox de celis dicens, Hic est filius⁹ me⁹ dilect⁹, i quo mihi cõplacui.

Rñdeo Dõm, q (sicut supra dictũ ẽ) in baptismo xpi, qui fuit exemplar nostri baptismi, demõstrari debuit qõ i nro baptismo ꝑficit. Baptismus aũt quo baptizantur fideles, cõsecrat in inuocatione z virtute trinitatis, ꝛm illud mat. vltimo. euntes docete oes gẽtes baptizãtes eos in nomine ꝑris z filij z spusscti. Et tõ in baptismo xpi (vt hieron. dicit) mysteriũ trinitatis demõstrat: dõs enim in natura humana baptizat, spusscts descẽdit in habitu colũbe, patris vox testimonium filio phibẽtis audiri. Et ideo conueniens fuit, vt in illo baptismo pater declaretur in voce.

Ad pmũ Ergo dõm, q missio visibilis addit aliquid super apparitionem. s. auctem mittẽtis. Et tõ filius z spusscts, q sunt ab alio, dicunt mitti visibiliter, z nõ solũ apparere: qñ aũt q nõ est ab alio, apparere q̃dẽ ꝑt: visibiliter ãt mitti nõ ꝑt.

Ad scõm dõm, q ꝑ nõ demonstrat in voce nisi sicut actor vocis vel loquens ꝑ vocẽ. Et q ꝓpriũ est ꝑri, producere ẏbũ, qõ est dicere vel loq: ideo cõuenientissime pater ꝑ vocem manifestatus est, que significat verbuz. Unde z ipsa vox a patre emissa, filiationem verbi protestatur. Et sicut species columbe, in qua demonstratus est spiritussanctus, nõ est ipsa natura spiritussancti, nec species hominis, in qua demonstratus est ipse filius, est ipsa natura filij dei: ita etiam ipsa vox non pertinet ad naturam verbi vel patris loquentis. Unde Joan. 5. dominus dicit, neque vocem eius, id est patris vnquam audistis, neque speciem eius vidistis. Per quod (sicut chry. dicit sup Joan. paulatim eos in philosophicum dogma inducens, ostendit, quoniam neq; vox circa deum est, neq; species supior est et figuris et loquelis talibus. Et sicut columbam, z etiam humanam naturam a christo assumptam tota trinitas operata est, ita etiam z formationem vocis. Sed tamen vox declaratur solus pater vt loquẽs, sicut naturam humanam solus filius assumpsit, z sicut in colũba solus spiritussanctus monstratus est vt patet per aug. in lib. de fide ad petrũ. ¶ Ad tertium dicendum, q diuinitas xpi nõ debuit omnibus innatiuitate manifestari: sed magis occultari in defectib⁹ infantie etatis. Sed quãdo iam peruenit ad ꝓfectam etatem, in qua oportebat eum docere, z miracula facere, z homines ad se conuertere, tunc testimonio patris erat eius diuinitas manifestanda: vt eius doctrina credibilior fieret (vnde z ipse dicit Joan. 5. qui misit me pater, ipse testimoniũ phibet de me). Et ꝑ hoc in baptismo, q quem homines regnascũtur in filios dei adoptiuos. Filij autem dei adoptiui: instituuntur ad similitudinem naturalis: secundum illud ro. 8. quos ꝓdestinauit, hos z ꝓdestinauit cõformes fieri imaginis filij sui. Unde hil. dicit sup matth. q sup Jesum baptizatum descẽdit spiritussanctus, z vox audita est, dicentis, hic est filius meus dilect⁹: vt ex his que summanabantur in xpo, cognosceremus post aque lauachrum de celestibus portis sanctũ in nos spirituz inuolare, z patris vocis adoptione, dei filios fieri.

¶ De modo conuersationis Christi. Quest. 40.

C Onsequenter Postea que pertinent ad ingressum eius in mundum, vel ad eius principium considerandum restat de his que pertinent ad progressum ipsius. ¶ Et primo considerandum est de modo conuersationis ipsius. Secundo de tentatione eius. tertio de doctrina eius. quarto de miraculis. ¶ Circa primum quidem quatuor. Primo vtrum Christus debuerit solitariam vitam ducere, an inter homines conuersari. secundo vtrum debuerit austeram vitam ducere in cibo z potu et vestitu, an aliter. Tertio vtrum debuerit abiecte viuere in hac mundi, an in diuitijs et honore. Quarto vtrum debuerit secundum gem viuere.

¶ Utrũ quenies fuerit xpm inter homes quersari.

A D primũ Sic procedit. Uidetur q Christus non debuerit inter homines quersari, sed solitariam vitam agere. Dicit enim Joã. 2. exceptis dijs, quoꝝ nõ est cũ hominibus conuersatio, ps dicit in ps̃o politice, quod ille qui solitarię viuit a turba et tempestatibus, si scilicet ꝓpter scutriã hoc faciat, aut est deus, si homo ꝓpter contemplandam veritatem. Ergo videtur quod decuerit conueniens Christũ inter homines conuersari. ¶ Preterea dum in carne mortali vixit, debuit perfectissimam vitã ducere. Perfectissima autem vita est contemplatiua: vl in secunda te habitũ est. Ad vitam autem contemplatiuam maxime petit solitudo: secundũ illud osee. 2. dicam eam in solitudine z loquar ad cor eius. ergo videtur q Christus debuerit solitariam vitam ducere. ¶ ꝑ. Conuersatio Christi debuit esse modus: q semp in eo debuit apparere id quod optimum est. Sed quãdoq; Christ⁹ solitaria loca querebat, turbas declinando, de remigius dicit sup matth. tria refugia legitur dominus habuisse, nauim, montem, z desertum: ad quorum alterum cunctis a turbis cõprimebatur, conscendebat. Ergo z semper debuit solitariam vitam agere.

Sed contra Est, quod dicitur baruch. 3. Post hec in terris visus est, z cum hominibus conuersatus est.

Rñdeo Dicẽdũ, q conuersatio Christi talis debuit vt conueniret fini incarnationi, ꝛm quã venit mundũ. ¶ Uenit aũtẽ in mundũ, primo quidẽ ad manifestandam veritatẽ: sicut ipe dicit Joã. 18. in hoc nat⁹ sum, z ad hoc veni in mundũ, vt testimoniũ perhibeã veritati. Et tõ nõ debebat solitarie cultari, vitã solitariã agẽs: sz in publicũ ꝓcedere, publice docendo. Unde luc. 4. dicit illis q volebãt eũ detinere: q z aliis euangelizare regnũ dei, q̃ ideo missus est. ¶ Secundo venit ad hoc, vt homes a peccato liberarent: ꝛm quod

prime ad tim. 1. christus Jesus venit in hũc mundũ, peccatores saluos facere. Et ideo vt chry. dicit, licet in eodem loco manendo posset christus ad se oes attrahere, vt eius predicationez audirent: non tamen hoc fecit, prebens nobis exemplũ, vt perambulemus z requiramus per euntem: sicut pastor ouez perditã, z medicus accedit ad infirmum. ¶ Tertio venit, vt per ipsum habeamus accessum ad deũ: vt dicitur ro. 5. z ideo familiariter cũ hominibus cõuersando, cõueniens fuit, vt hominibus fiduciaz daret ad se accedendi. Unde dicitur mat. 9. factum est discubente eo in domo, ecce multi publicani z peccatores discumbebant cum Jesu z discipulis eius. Quod exponens hiero. dicit, videbant publicani, a peccatis ad meliora conuersum, locum inuenisse penitentie: z ob id etiam ipsi non desperant salutem.

Ad pmũ Ergo dõm, q christus per humanitatẽ suaz, quam voluit manifestare diuinitatem. Et ideo conuersando cũ hominibus (qõ est ꝓpriũ hominis manifestauit omnibus suã diuinitatẽ: ꝓdicãdo, z miracula faciẽdo, z innocenter z iuste inter homines cõuersando. ¶ Ad secm dicẽdũ, q sicut in secũda parte dictum est, vita cõtẽplatiua simpliciter est melior q̃s actiua, q̃ occupatur circa corporales actus. Sed vita actiua q̃s q̃s ꝓdicando z docendo, cõtẽplata aliis tradit, est perfectior q̃s vita q̃ solũ ꝓtẽplatur: qr talis vita ꝓsupponit abũdãtiaz ꝓtẽplationis. Et ideo christus talem vitã elegit. ¶ Ad tertiũ dicendum, q actio xpi fuit nostra instructio. Et ideo vt daret exemplũ ꝓdicatoribus q̃ non semper se darent in publicuz, ideo q̃q; dns se a turbis retraxit. ¶ Qõ q̃dez legit fecisse ꝓpter tria. Aliq; quidẽ ꝓp corporalẽ quietẽ. Unde marci. 6. dicitur, q dns dixit discipulis, venite seorsum in desertũ locũ, z requiescite pusillũ: erant em q veniebãt z redibãt multi, z nec spatium manducãdi habebant. ¶ Aliq; vero cã orationis. Unde dicit luc. 6. Factuz est in illis diebus, exijt in montẽ orare, z erat pernoctãs in oratione dei. Unde ait Ambro. q ad ꝓcepta virtutis suo nos informat exemplo. ¶ Aliq; vero, vt docereret fauorẽ humanũ vitare, vñ super illud matth. 5. videns Jesus turbas, ascẽdit in montẽ. dicit chry. Per hoc q non in ciuitate z foro, sed in monte z solitudine sedit z erudiuit nos nihil ad ostentationez facere, z a tumultibus abscedere, z maxime, cum de necessarijs disputare oporteat.

¶ Utrũ xps austerã vitã in hoc mũdo ducere debuerit. Art. 2.

A D secm Sic procedit. Uidet q christus debuerit austerã vitam ducere in hoc mũdo. Christus enim multo magis ꝓdicauit perfectionem vite q̃s ioannes. Sed ioannes austerã vitam ducebat, vt suo exẽplo homines ad perfectionem vite ꝓuocaret: dicitur enim mat. 3. q ipse ioanes habebat vestimentũ de pilis camelorũ, z zonã pelliceã circa lũbos suos, esca aũt eius erat locuste z mel syluestre. Quod exponẽs chry. dicit, erat mirabile in humano corpore tantã patientiã videre, qõ z iudeos magis attrahebat. Ergo videtur q multo magis christuz decuerit austeritas vite. ¶ Preterea. Abstinentia ad ieiunium ordinatur: dicitur enim osee. 4. comedent z nõ saturabuntur, fornicari sunt z non cessauerunt. Sed christus cõtinentiaz in se seruauit, z aliis seruandã propoꝛuit: eũ dixit matt. 19. sunt eunuchi q̃ se castrauerunt ꝓp regnũ celoꝝ, qui põt capere capiat. Ergo videtur q christus in se z in suis discipulis austeritatẽ vite seruare debuerit. ¶ Preterea. Ridiculũ videt, vt aliquis districta z iuste inter homines cõuersando. ¶ Ad secm dicẽdũ, q sicut in secũda parte dictum est, vita cõtẽplatiua simpliciter est melior q̃s actiua, q̃ occupatur circa corporales actus. Sed vita actiua q̃s q̃s ꝓdicando z docendo, cõtẽplata aliis tradit, est perfectior q̃s vita q̃ solũ ꝓtẽplatur: qr talis vita ꝓsupponit abũdãtiaz ꝓtẽplationis. Et ideo christus talem vitã elegit. ¶ Ad tertiũ dicendum, q actio xpi fuit nostra instructio. Et ideo vt daret exemplũ ꝓdicatoribus q̃ non semper se darent in publicuz, ideo q̃q; dns se a turbis retraxit. ¶ Qõ q̃dez legit fecisse ꝓpter tria. Aliq; quidẽ ꝓp corporalẽ quietẽ. Unde marci. 6. dicitur, q dns dixit discipulis, venite seorsum in desertũ locũ, z requiescite pusillũ: erant em q veniebãt z redibãt multi, z nec spatium manducãdi habebant. ¶ Aliq; vero cã orationis. Unde luc. 6. Factuz est in illis diebus, exijt in montẽ orare, z erat pernoctãs in oratione dei. Unde ait Ambro. q ad ꝓcepta virtutis suo nos informat exemplo. ¶ Aliq; vero, vt docereret fauorẽ humanũ vitare, vñ super illud matth. 5. videns Jesus turbas, ascẽdit in montẽ. dicit chry. Per hoc q non in ciuitate z foro, sed in monte z solitudine sedit z erudiuit nos nihil ad ostentationez facere, z a tumultibus abscedere, z maxime, cum de necessarijs disputare oporteat.

Sed contra Est, q dicitur mat. 11. Uenit filius hominis manducans z bibens.

Rñdeo Dicendum, q (sicut dictum est) cõgruum erat incarnationis fini, vt xps non ageret solitariam vitam, sed cũ hominibus conuersaretur. Qui aũt cum aliquibus conuersatur, cõuenientissimuz est, vt se eis in conuersatione cõformet, secundum illud apostoli ꝓme ad coim. 9. omnibus omnia factus sum. Et tõ conuenientissimũ fuit, vt xps in cibo z potu cõiter se sicut alij haberet. Unde aug. dicit ꝛ faustũ, qõ ioannes dictus est non manducans neq; bibens, quia illo victu quo iudei vtebantur, non vtebatur. Hoc ergo mũ dominus vteretur non in eius comparatione, manducans bibensq; diceretur.

Ad pmũ Ergo dõm, q dns in sua conuersatione, exemplum perfectiõis dedit oibus que per se ptinẽt ad salutem. Ipsa autem abstinẽtia cibi z potus, non per se pertinet ad salutem: secundũ illud ro. 14. non est regnũ dei esca z potus. Et aug. dicit in lib. de qõnibus euãg. exponens illud mat. q̃ iustificata est sapientia a filijs suis: quia scilicet sancti apostoli intellexerunt regnũ dei nõ esse in esca z potu, sed in equanimitate tolerandi: quos nec copia sublimat nec deprimit egestas. Et in tertio de doctrina xpiana dicit, q in omnibus talibus non vsus rerũ, sed libido vtẽtis in culpa est. ¶ Utraq; aũt vita est laudabilis: vt. s. aliquis a cõsortio hoium segregatus abstinentiam seruet, z vt in societate aliorũ positus, communi vita vtatur. Et ideo dns voluit vtrusq; vite exemplum dare hominibus. Joannes autem (sicut chry. dicit super mat.) nihil plus ostendit preter virtutem z iustitiam: christus aũtẽ z a miraculis testimonium habebat: dimittens ergo ioannem teuimonio fulgere, ipse cõtraria incessit via, ad mensam intrans publicanoꝝ, z manducans z bibens. ¶ Ad secũdũ dicendũ, q sicut alij homines per abstinentiã cõsequuntur virtutẽ cõtemdi, ita etiã christus in se z in suis discipulis per virtutẽ sue diuinitatis carnẽ cõfligebat. Unde sicut mat. 9. dicitur, pharisei z discipuli ioãnis ieunabãt, nõ aũt discipuli christi. Quod exponens beda dicit, q ioannes vinũ z sicerã non bibit: qr illi abstinẽtia meritũ auget, cui porentia nulla inerat nature. Dns aũt cui naturaliter suppetebat delicta donare, cur eos declinaret, quos abstinentibus poterat reddere puriores? ¶ Ad tertiũ dicẽdũ, q sicut chry. dicit super mat. vt discas q̃s magnũ boni est ieiunare, z quasi scutũ est aduersus diabolũ, z qñ post baptismũ nõ lasciue, sed ieiunio intẽdere oportet: z ipse ieiunauit, non eo indigens, sed nos instruens. Non aũt vltra processit ieiunãdo q̃s moyses z helias, ne incredibilis videret carnis assumptio. ¶ Secundum mysteriũ autem, vt greg. dicit, quadragenarius numerus exemplo christi in ieiunio custoditur: quia vir⁹ decalogi per libros quatuor sancti euangelij implet⁹: denarius enim quater ductus in quadragenarium surgit. Uel quia in hoc mortali corpore ex quatuor elementis subsistimus: per cuius voluntatem, preceptis dñicis contrahimus, que per decalogũ sunt accepta. ¶ Uel secundũ aug. in li. 83. questionũ, ois sapiẽtie disciplina est creatoꝛẽ creaturamq; cognoscere. Creator est trinitas, pater z filius z spiritussanct⁹. Creatura vero partim est inuisibilis sicut a⁹a, cui ternarius numerus attribuitur: diligere enim deũ tripliciter iubemur, ex toto corde, z ex tota anima, z ex tota mente. Partim visibilis, sicut corpus: cui quaternarius debetur, propter calidum, humidũ, frigidũ, z siccũ. Denarius ergo numerus, qui totã infinuat disciplinã, quater ductus. i. numero qui corpori tribuitur multiplicatus, quadragenariũ conficit numerũ. z ideo tempus quo ingemiscimus z dolemus quadragenario numero celebratur. ¶ Nec tñ incongruũ fuit, vt christus post ieiunii z desertũ, ad cõmunem vitam rediret: hoc em cõuenit vite, ꝛm quam aliquis cõtemplata aliis tradit, quã christ⁹ dicitur assumpsisse, vt primo cõtemplationi vacet, z postea ad publicum actionis descendat, aliis cõuertendo. Unde z beda dicit super mat. ieiunauit christus ne preceptum declinaret. manducauit cum peccatoribus, vt gratiam cernens, agnoscerẽt potestatem.

¶ Super Artic. 2.
Titulus clarus. ¶ In corpore vnica conclusio. Conueniens fuit vt christus in cibo z potu sicut alisse haberet, pro tanto primo. Cõgruũ erat incarnationis fini, vt christus socialẽ vitam duceret: ergo conuenientissimũ fuit ꝛc. Probatur sequela: quia qui cum aliis conuersatur, conuenientissimũ est vt conformet se aliis. Quod probatur etiam primo ad cor. 9. factus sum omnibus omnibus. Probatur secundo auctoritate aug. imo dominus matt. 11.

¶ In responsione ad primum nota z fige animo doctrinam hanc scilicet ꝛ exemplum fuit perfectiõis in oibus q per se pertinent ad salutem. hinc enim habes q in his q̃ non p se pertinent ad salutẽ. (q̃ tez nõ sunt. ꝛm se bona sed solum relata ad aliquem finẽ. vt abstinentia paupertas et alia huiusmodi) non oportet inquirere in christo assertiones tangẽ ꝓfectionẽ z ea q magis cõsonãt icarnatiõi fini. si ue sint austera siue s.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Super Articulum tertium.

¶ Titulus clarus.

¶ In corpore vna conclusio. Decuit christum in hoc mundo pauperem vitam ducere. Probat quatuor rationibus: que clare patent in litera. ¶ Circa quarum primam 2 tertiam notare domini predicatores 2 q oportet predicatores a curis temporalium rerum absolutos esse: 2 nec apparere q lucri causa prædicent. Et hoc quidem contra multos milites 2 qui stipendio prædicant: qui locum prædicandi, non vbi maior animarum fructus, sed vbi maius stipendium prebetur: aut maiorem elemosynam speratur pro se vel comentu suo eligut. Primum autem quantum noceat: experientia restatur: paulatim enim predicatio deferitur a religiosis habentibus possessiões. que iaz ab episcopis, abbatibus, aliisq; dignitatibus clericis ac religiosis deserta videtur. Secundum autem ieſu christi ac ecclesie precipuum officium: ad mercedem atque questum abducit.

¶ In responsione ad primū: vbi habes differentiam inter voluntariam et necessariaz paupertatem. quo ad occasiones peccandi. Aduerte q non vocatur paupertas voluntaria, q solo voto firmata est: sed que habet perseuerantiā voluntarium: parum esſe prodest voluisse pauperratem 2 egreferre illam: reuicidit enim paupertas ista in necessariam: paupertatem 2 tranſit de voluntaria in inuitam. Hec sufficit voluntas perseuerans ad paupertatem: ita tamen vt non desinat oportune commoditates: est esſe voluntas hec ad paupertatis nomen 2 non ad paupertatis rem. Velle siquidem pauperratem 2 nihil sibi deesse q; nolit velle pauperratem, ex eo patet: q salomon tria apponit: diuitias: paupertatem 2 victui necessaria 2 inter vtro extrema medium petit: quod appetit secundum rem ille qui nihil vult sibi deesse sub paupertatis nomine. Oportet enim pauperem voluntarie velle et nomen 2 rem paupertatis pro loco 2 tē

¶ Utrum christus in hoc mundo debuerit pauperem vitam ducere. Artz.

Ad tertium Sic procedit. Videtur qđ christus in hoc mūdo nō deberit pauperē vitam ducere. Christus enim debuit eligibilissimam vitam assumere. Sed eligibilissima vita est que est mediocris inter diuitias 2 paupertatez: dicitur eñ puer. 30. mendicitatē 2 diuitias ne dederis mihi, tribue tantū victui meo necessarie. Ergo xps nō debuit pauperem vitā ducere, sed moderatā. ¶ Ꝑ. Exteriores diuitie ad vsum corporis ordinant quantū ad victum 2 vestitum. Sed xps in victu 2 vestitu cōmunē vitam duxit, ꝑm modū aliorū quibus conuiuebat. Ergo videt q in diuitijs 2 paupertate cōem modum seruare debuerit, 2 nō vt maxima paupertate. ¶ Ꝑ. Christus maxime homines inuitauit ad exemplū humilitatis: ꝑz illud mat. xi. discite a me, q; mitis sum 2 humilis corde. Sed humilitas maxime cōmendatur in diuitibus. vñ dicit psalmo 48. vlti. diuitib' huius seculi precipe nō altum sapere. Ergo videtur q christus non debuerit ducere pauperem vitam.

Sed ꝺ Est, q dicitur matth. 8. Filius hominis non hz vbi caput reclinet. q. d. ꝑm hiero. cur me pp diuitias 2 seculi lucra cupis sequi, cum tante sim paupertatis vt nec hospitiolū quidem habeam, 2 tecto vtar nō meo. Et sup illud mat. 17. vt non scandalizemus eos vade ad mare. dicit hier. Hoc simpliciter intellectum edificat auditorem, dum audit tante dominum fuisse paupertatis, vt vnde tributa pro se et apostolo redderet non haberet.

Rñdeo Dōm, q christū decuit in hoc mundo pauperē vitā ducere. Duo quidē: q hoc erat cōgruū ꝓdicationis officio. pp qđ venisse se dicit mar. 1. eamus in proximos vicos 2 ciuitates, vt 2 ibi predicē: ad hoc eñ vent. Opz autē ꝓdicatores verbi dei, vt olio vacēt ꝓdicationi, olio a seculariū rerum cura esse absolutos: qđ facere nō pñt q diuitias possidēt. Vñ 2 ipse, dñs aplos ad predicādum mittens, dicit eis mat. 10. nolite possidere aurū, neq; argentū. Et ipse apostolū dicit act. 6. nō est equū nos relinquere v̄bum dei, 2 ministrare mēsis. ¶ Scōo, q; sicut mortē corporalē assumpsit, vt nobis vitā largiretur; specialē: ita corporalē paupertatē sustinuit, vt nobis diuitias spñales largiret. ꝑm illud secūde ad cor. 8. scitis grātā dñi nr̄i ihesu xpi, q̄m ꝓpter vos egenus factꝰ est, vt illius inopia diuites essetis. ¶ Tertio, ne si diuitias haberet, cupiditati eius predicatio ascriberet. Unde hiero. dicit sup mat. q; si discipuli eius diuitias habuissent, videret nō causa salutis hominū, sed cā lucri predicasse. 2 eadē rō est de xpo. ¶ Quarto, vt tāto maior virtus diuinitatis eius ondaret, quāto per paupertatē videbat abiectior. Unde ꝺi quodā sermone ephesini cōcilij. Omnia pauperia 2 vilia elegit, omnia mediocria 2 plurimis obscura: vt diuinitas cognoscerēt orbē transformasse terrarū ꝓpterea pauperculā elegit matrem, pauperiorē patriā, egēs sit pecuniis: 2 hoc tibi exponat prelepe.

Ad ꝑmz Ergo dōm, q superabundātia diuitiaꝝ 2 mendicitas, vitāda videtur ab his qui volūt viuere ꝑm virtutē, inquātū sunt occasiones peccandi. Abūdantia nāq; diuitiarū est superbiēdi occasio: mendicitas aūt est occasio furādi et mētiendi, aut etiā pjurādi. Quia vero xps peccati capax nō erat, pp hāc causā 3, ex qua salomon hoc videbat, xpo vitāda non erant. Neq; tñ quelz mēdicitas est furādi 2 periurandi occasio, vt ibidē salomon subdere videtur sed sola illa que est cōtraria volūtati, ad quā vitandā homo furat 2 periurat. Sed paupertas volūtaria hoc periculū nō habet 2 talem paupertatē xps elegit. ¶ Ad secundum dōm, q cōi vita vti quātum ad victū 2 vestitū pōt aliquis nō solū diuitias possidē: sed etiā a mulieribus 2 diuitib⁹ necessaria accipiendo. Quod etiā circa xpm factuz est: ꝺz eñ luce. 8. q mulieres quedā sequebāt xpm, que ministrabant ei de facultatib⁹ suis. Ut eñ hiero. dicit cōtra vigilantiū, cōsuetudinis iudaice fuit, nec ducebāt in culpam more gentis antiquo: vt mulieres de suba sua victū atq; vestitū preceptoribꝰ suis ministrarēt. Sed q; hoc scandalū facere poterat in nationib', paulus se abiecisse cōmorat. Sic ergo cōi victus poterat esse sine solicitudine impediente ꝓdicationis officiū: non aūt diuitiarū possessio. ¶ Ad 3m dōm, q in eo qui ex necessitate pauper est, humilitas nō multum cōmendat: sed in eo qui voluntarie pauper est (sicut fuit xps) ipsa paupertas est maxime humilitatis indicium.

¶ Utrum xps in hac vita secundū legē conuersatus fuerit. Art. 4.

Ad quartū Sic procedit. Videtur q christus non fuerit conuersatus ꝑm legem. Lex eñ precipiebat vt nihil operis in sabbato fieret: sicut deus die septimo requieuit ab omni opere qđ fecerat. Sed ipse in sabbato curauit hoiez, et ei mādauit vt lectū suū, ergo videtur q nō fuerit sc̄m legem cōuersatus. ¶ Ꝑ. Eadē xps fecit 2 docuit, ꝑm illud act. primo, cepit facere 2 docere. Sed ipse matt. 15. docuit q omne qđ intrans nō conquinat hoiez, qđ est cōtra ꝓceptū legis que p cibꝰ tactum quorūdā aialium dicebat hominez immundum. patet leui. 11. Ergo videt q ipse nō fuerit sc̄z legē cōuersatus. ¶ Ꝑ. Idē iudicuz videt esse facientis 2 cōsentientis: sed illud ro. 1. nō solū illi qui faciūt, sed 2 qui cōsentiunt faciētibus dignī sunt morte. Sed xps ꝓsensit discipulis suis soluentib⁹ legē, in hoc q spicas vellebāt, excusando eos: vt habet matth. 12. Ergo videtur q xps non cōuersatus fuerit ꝑm legem.

Sed ꝺ Est, q ꝺz mar. 5. nolite putare qm̄ veni solue legē, aut ꝓphetas. Quod expones chry. 2 alii, impleuit, primo quidē, nihil transgrediēdo legalia. 2 iustificando per fidem, qđ lex per literam facere non valebat.

Rñdeo Dōm, q xps in omnib' ꝑm legis ꝓcepta conversatus est. In cuius signū etiam voluit circūcisio eñ est quedā ꝓtestatio legis implēde: ꝑm illud ad galath. 5. testificor omni homini circūcidēti se, q̄m debitor est vniuersē legis faciēde. ¶ Voluit aūt xps ꝑm legē cōuersari, primo 2 principaliter, vt legem veterē approbaret. ¶ Scōo, vt eā obseruādo, in se euacuaret 2 terminaret: ostendens q ad ipsum erat ordinata. ¶ Tertio vt iudeis occasionē calūniādi subtraheret. ¶ Quarto vt hoies a seruitute legis liberaret: ꝑm illud gal. 4. misit deus filium suum factū sub lege, vt eos qui sub lege erant redimeret.

Ad ꝑmū Ergo dōm, q dñs sup hoc se excusat a transgressione legis tripliciter. Uno quidē modo, quia ipse erat dominus illius preceptum de sanctificatione sabbati non interdicitur quantum ad hoc quod humanum: q; huius erat ipse dominus qui sanctificauit sabbatum. Unde ipse dicit in. 6. pater meus usque modo operatur, 2 ego operor. ¶ Secundo excusat se per hoc quod illo precepto nō ꝓhibentur opa que sunt de necessitate saluti: sicut etiā corporalis. Uñ ipe dicit luc. 13. Unusquisq; vestrū sabbato nō soluit bouē suū aut asinū a ꝓsepio, 2 ducit adaquare? Et ex fra. 14. Cuius vestrū asinus aut bos in puteū cadet, 2 non continuo extrahet illū die sabbati? Manifestū est autem q opera

¶ Super. q. 41. arti. 1.

¶ Titulus clarus.

¶ In corpore vna conclusio. Christus tentari voluit. Probatur quatuor. Ubi in prima ratione conspicere libet. q virtuosa contra nostras tentationes tentatio christi fuit: sic q non solum exemplo (quod ad tertiam rationem) sed efficacia auxilium nobis contra tentationes tentaculorum que christus faciebat, ad salutez corporis 2 anime pertinebant. ¶ Tertio, q; illo precepto non prohibētur opera que pertinent ad dei cultū. Unde dicitur matth. 12. An non legistis in lege: quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatū violant: 2 sine crimine sunt? Et Jo. 7. dicitur, q circumcisionē accipit homo in sabbato. ¶ Quod autē christus paralytico mādauit vt lectum suū sabbato portaret, ad cultū dei pertinebat. i. ad laudem virtutis diuine. Et sic ꝑz q sabbatū nō soluebat: quāuis hoc ei iudei falso obiceret, dicentes Joan. 9. Non est hic homo a deo qui sabbatum non custodit. ¶ Ad secūdum dicendum, q christus voluit ostendere per illa verba, q homo non redditur immūdus secūdum animam ex vsu ciborum quoruncunque secundū suam naturam: sed solū secundū quandā significationē. Quod autē in lege ꝺdā cibi dicūtur immūdi: hoc est per quādā significationē. Unde aug. dicit cōtra faustū. Si de porco 2 agno requiratur vtrū natura mūdus est, dicimus q omnis creatura dei bona est: quadam vero significatione agnus mundus, porcus immundus est.

¶ Ad tertiū dicendum, q etiā discipuli qui esuriētes, spicas sabbato vellebant, a transgressione legis excusantur propter necessitatē famis. Sicut 2 dauid nō fuit transgressor legis: quando propter famis necessitatē comedit panes quos ei edere non licebat.

¶ De tentatione christi. Questio. 41.

Deinde Considerandū est de tentatione christi. ¶ Et circa hoc queruntur quatuor. Primo vtrum fuerit conueniens christum tentari. Secundo de loco tentationis. tertio de tempore. Quarto de modo 2 ordine tētationis.

¶ Utrum conueniens fuerit christum tentari. Articulus primus.

Ad ꝑmū Sic procedit. Uidet q christo tentari non cōueniebat. Tētare enim est experimentum sumere, quod quidem non fit nisi de re ignota. Sed virtus christi erat nota ēt demonibus: dicitur enim luc. 4. q; non sinebat demones loqui, quia sciebāt eū esse xpm. Ergo videtur q nō decuerit christū tentari. ¶ Ꝑ. Christus ad hoc venerat vt opera diaboli dissolueret: ꝑm illud Jo. 3. in hoc apparuit filius dei, vt dissoluat opera diaboli. Sz nō est euisdē dissoluere opa alicuꝰ, 2 ea patī. Et ita videtur inconueniens fuisse q xps pateret se tētari a diabolo. ¶ Ꝑ. Triplex est tentatio. s. a carne, a mundo, 2 a diabolo. Sz xps non fuit tentatus nec a carne, nec a mundo. Ergo nec etiā debuit tentari a diabolo.

Sed contra Est, q ꝺz matth. 4. Ductus est Jesus a spiritu in desertum, vt tentaretur a diabolo.

Rñdeo Dicēdū, q christus tētari voluit. Primo quidē, vt nobis cōtra tentationes auxiliū ferret. Unde greg. dicit in homil. Non erat indignum redēptori nostro, q tentari voluit, qui venerat occidi: vt sic tentationes nostras suis tētationibus vinceret, sicut mortem nostram sua morte superauit. ¶ Secundo ꝓpter nostram cautelam: vt nullus quantūcunque sanctus se estimet securum 2 immunem a tentatione. Unde 2 post baptismum tentari voluit: quia sicut hilarius dicit super matth. in sanctificatis maxime diaboli tentamenta crassantur: quia victoria magis est ei exoptata de sanctis. Unde 2 ecc. 2. dicitur. Fili accedens ad seruitutem dei, sta in iustitia 2 timore, 2 ꝓpara animam tuam ad tentationem. ¶ Tertio ꝓpter exemplū vt sciz nos iuste rueret qualiter diaboli tētationes vincam', Uñ augu. dicit in quarto de tri. q christus diabolo se tentandum prebuit: vt ad superandas tentationes eius mediator esset, nō solum per autoritatem, verum etiam per exemplum.

¶ Quartovt nobis fiduciā de sua misericordia largiretur. Uñ dicitur heb. 4. Nō habemus pontificem qui nō possit compati infirmitatibus nostris, tentatum autem per omnia per similitudinem absque peccato.

Ad ꝑmum Ergo dicendum, q; sicut aug. dicit in. 9. de ciui dei. christus tantū innotuit demonibus ꝓtum voluit: non per id quod est vita eterna, sed per quedam temporalia sue virtutis effecta: ex quibus quandam conjecturā habebant christum esse filium dei. Sed quia rursus in eo quedā signa humane infirmitatis videbat: non pro certo cognoscebat cum esse filium dei: 2 ideo cum tentare voluit. Et hoc signatur matth. 4. vbi dicit, quod post ꝙ esuriit: accessit tētator ad eū: quia vt hic dicit, tentare christum diabolus non fuisset ausus, nisi in eo per esuriei infirmitatez, que sunt hominis recognosceret. Et hoc etiā patet ex ipso modo tentandi cum dixit, si filius dei es. Quod exponens gre. dicit. Quid sibi vult talis sermonis exordius: nisi quia cognouerat dei filium esse venturū, sed venisse per infirmitatem corporis non putabat.

¶ Ad secundum dicendum, q christus venerat dissoluere opera diaboli, nō potestatiue agendo: sed magis ab eo 2 eius membris patiendo: vt sic diabolum vinceret iustitia, non potestate. sicut aug. dicit. 13. de tri. quod diabolus non potentia dei, sed iustitia superandus fuit. Et ideo circa tentationem christi consideranda est, quid ꝓpria voluntate fecit, 2 quid a diabolo passus fuit. Quod eñ tentatori se offerret, fuit ꝓprie voluntatis. Unde dicitur matth. 4. Ductus est Jesus in desertum a spiritu, vt tentaretur a diabolo. Quod greg. intelligendum dicit de spiritu sancto: vt. s. illuc eum spiritus suus duceret, vbi eum ad tentandū spiritus malignus inuenirent. Sed a diabolo passus est vt assumeretur, vel supra pinaculū templi, vel etiā in montem excelsum valde. Hec est mirum (vt grego. dicit) si se ab illo permisit in montē duci, qui se permisit a membris ipsius crucifigi. Intelligitur autem a diabolo assumpsisse (dicit super luc.) se quebatur eum ad tentationem, quasi athleta sponte procedens.

¶ Ad tertium dicendū, quod sicut apostolus dicit, christus in omnibus tentari voluit absq; peccato. Tētatio autem qđ est ab hoste pōt esse sine peccato: q; fit per solam exte-

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Super Arti. 2.

¶ Iulius clarus.

¶ In corpore vnica conclusio. Christus conuenienter tentatus est in deserto. Probatur triplicit. primo ratione solitudinis. Secundo ratione mysterij: vt scilicet hominem de mundo deserto liberaret. tertio ratione instructionis, vt scilicet docerem ad meliora tendentibus diabolū inuidere. Omnia clara sunt.

¶ In responsione ad tertium perspice diligenter euangelistas & inuenies manifeste figmenta esse hec que in litera recitantur de imaginario monte & templo. Dicitur autē ad literā christus tentatus in deserto quia ibi incepit tētari: vbi & prima tentatio consummata est.

¶ Super Arti. 3.

¶ Iulius clarus.

¶ In corpore vna conclusio. Conuenienter post ieiunium christus tētari voluit. Probatur triplicit. Omnia clara sunt.

¶ In responsione ad secundū noli despicere expositionem bede de tentationib⁹ alijs ante illas tres nominatas: quoniā potuit fepe diabolus varias corporeas similitudines formare ad tentandum christum. sicut legimus, q ad tēptandū antonium tot formauit.

¶ In responsione ad tertium. habes duas responsiones. Alter⁹ ergo ambro. q diabolus recessit vsq; ad tēpus passionis per sua membra aperte pugnantes. Alteram q per suā membra pugnando: reddit etiam tentans de tristitia & odio proximorum: dum tentatio quippe tot aduersantium & querentium eius mortem tentatio erat christi ad odio habendum illos & contristandum de illis prosequentibus.

riorem suggestionem. Tentatio autem que est a carne, non potest esse sine peccato: q; hu iusmodi tentatio sit per delectationē & concupiscentiam. Et sicut augu. dicit, nonnullum peccatuz est quando caro concupiscit aduersus spiritum. Et ideo christus tentari voluit ab hoste, sed non a carne.

¶ Utrum christus in deserto tentari debuerit. Articu. 2.

ADscōm Videtur q christus nō debuerit tētari in deserto. Christus enim tentari voluit propter exemplum nostrū: vt dictum est. Sed exemplum debet manifeste poni illis qui sunt per exemplum informandi. Non ergo debuit in deserto tentari.

¶ Cp̄. Chry. dicit super matt. q tunc maxime insidiat diabolus ad tentandū, cū viderit solitarios, vnde & in principio mulierē tentauit, sine viro eam inueniens. Et sic videtur per hoc q in desertū iuit vt tentaret, q tentationi se exposuit. Cuz ergo eius tentatio sit nostrum exemplū, videtur q etiā alij debeant se ingerere ad tentationes suscipiendas, qō tamen videtur esse periculosuz: cū magis tētationum occasiones vitare debeamus.

¶ Cp̄. Matth. 4. ponitur secūda xp̄i tētatio, qua diabolus christū assumpsit in sanctā ciuitatem, & statuit eum super pinaculuz templi. Quod quidem non erat in deserto. Non ergo tentatus est solum in deserto.

Sed ⁊ Est, q dicitur Mar. 1. q erat ie sus in deserto. 40. dieb⁹ & 40. noctibus, & tentabatur a sathana.

Rñdeo Dōm, q (sicut dictuz est) xp̄s propria voluntate se diabolo exhibuit ad tētandū, sicut etiā propria voluntate membris eius se exhibuit ad occidendū alioquin diabolus venire ad eū nō auderet. Diabolus aūt magis attentat aliquem cum est solitarius: q; vt dicitur ecclesiastes. 4. si quispiā prevaluerit contra vnū duo resistūt ei. Et inde est q xp̄s in desertū exiuit, quasi ad campum certaminis, vt ibi a diabolo tentaretur. Vñ amb. dicit sup lucā, q xp̄s agebatur in desertū cōsilio vt diabolū prouocaret: nam nisi ille cerrasset. s. diabolus, non iste vicisset. i. xp̄s. Addit aūt & alias rōnes, dicens hoc xp̄m fecisse mysterio, vt adam de exilio liberaret, qui. s. de paradiso in desertū electus est, & exemplo: vt ostenderet nobis diabolum ad meliora tendentibus inuidere.

Ad primū Ergo dōm, q xp̄s propo-nitur omnibus in exemplū per fidez: sm illud heb. 12. aspicientes in auctorem fidei & cōsummatorez iesum. Fides aūt (vt ro. 10.) est ex auditu: nō aūt ex visu. Nunimo Jo. 20. dicit, beati qui nō viderūt & crediderunt. Et ideo ad hoc q tentatio xp̄i esset nobis in exemplū nō oportuit q ab hominibus videret: sed sufficiēs fuit q hoibus narraretur. ¶ Ad scm dōz, q duplex est tētationis occasio. Una quidem ex parte hois puta cum aliquis se peccato propinquum facit, occasiones peccādi nō euitans. Et talis occasio tentationis est vitanda, sicut dictum est loth. gen. 19. ne steteris in omni regione circa sodomā. Alia vero tentationis occasio est ex parte diaboli: qui semp inuidet ad meliora tendentibus: vt ambro. dicit. Et talis tentationis occasio non est vitanda. Unde dicit chry. super matt. q non solum christus ductus est in desertum a spiritu, sed omnes filij dei habentes spiritum sanctum. Non enī sunt ꝑtenti sedere ociosi, ſ spiritus. s. riget eos aliquod magnū apprehendere opus. Quod est esse in deserto ista ad diabolū q; nō est ibi inimicitia, in qua diabolus delectat. Omne enī bonum opus est desertum ētum ad carnē & mundum: q; non fm voluntatē carnis & mundi. Talem aūt occasionē tentandi dare diabolo, nō est periculosum: quia magis est auditus spiritui sancti, qui est ꝑfecti operis actor, ꝙm impugnatio diaboli inuidentis. ¶ Ad tertium dicendum, q quidam dicūt omnes tentationes factas fuisse in deserto. Quorum quidam dicunt, q christus ductus est in sanctam ciuitatez, nō realiter, ſz secundum imaginariam visionem. Quidam autem dicunt, q etiam in ciuitate sancta. i. hierusalem desertum dicitur: quia erat derelicta a deo. Sed hoc non est necessarium: quia marcus dicit, q in deserto tentabatur a diabolo: non autem dicit q solum in deserto.

¶ Utrum christi tentatio debuerit esse post ieiunium. Articu. 3.

ADtertiū Sic proceditur. Videtur q non fuerit tentatio non debuerit esse post ieiunium. Dictū est enim supra q christū non habuit cōuersationis austeritas. Sed max ime austeritatis fuisse videtur, q 40. diebus & 40. noctibus nihil comederit: quia. s. in illis diebus nullum omnino cibum sumpsit: vt gre. dicit. Ergo non videtur q debuerit huiusmodi ieiunium tentationi premittere.

¶ Cp̄. Mar. primo dicit, q erat in deserto. 40. dieb⁹ & 40. noctibus, & tentabat a sathana. Sed 40. diebus & 40. noctibus ieiunauit. ergo videt q non post ieiunium, sed simul dum ieiunaret sit tentat⁹ a diabolo. ¶ Cp̄. Christus nō legitur nisi semel ieiunasse. Sed nō solum semel fuit tentatus a diabolo. dicitur enim luc. 4. q consummata omni tentatione, diabolus recessit ab illo vsq; ad tempus. Sicut ergo secunde tentationi non precessit ieiunium, ita nec prime premittere debuit.

Sed contra Est, q dicit matth. 4. Cū ieiunasset 40. diebus & 40. noctibus, postea esuriuit: tunc accessit ad eum tentator.

Rñdeo Dicendum, q conuenienter christus post ieiunium tentari voluit. Primo quidem propter exercitium virtutum, per hoc q ipse ante tētationem futurā ieiunauit q per ieiunium nos oportet cōtra tentationes armari. Unde & apostolus ieiunia connumerat ad cōmendandum nos inter arma iustitie apostolus ieiunia connumerat. ad cō

¶ Secundo, vt ostenderet, q etiā ieiunantes diabolus aggreditur ad tentandū, sicut alios qui bona operibus vacant. Unde sicut post baptismum, ita post ieiunium christus tētatus est. Unde chry. dicit super matt. Ut discas ꝙm magnum bonū est ieiunium & qualiter scutum est aduersus diabolum, & quomodo pugnare nos nō lasciuie, sed ieiunio intendere oportet: ideo christus ieiunauit nō ieiunio indigens, sed nos instruens. ¶ Tertio post ieiunium secuta est esuries: que dedit diabolo aditum aggrediendi: sicut dictum est. Cum autem esurijt dominus (vt hyl. dicit super matt.) non fuit ex surreptione inedie, sicut sue hominem dereliquit: non enim erat a deo diabolus, ne vincendus. Unde etiam vt chry. dicit, non vltra procedit ieiunando ꝙm moyses & helias: ne incredibilis videretur assumptio.

Ad primū Ergo dōm, q christū nō decuit austeritatis vite, vt se cōmunē exhibere quibus predicauit. Nullius aūt debet assumere ꝓfectum, nisi purus fuerit purgatus & in virtutute perfectus. & de xp̄o dicit act. primo, q cepit iesus facere & docere. Et christus statim post baptismū austeritatez vite assumere ceret post carnē edomatā oportere alios ad predicationis transire: sm illud apostoli, castigo corpus meū, & in seruitutem redigo, ne forte cū aliis predicauero, ipse reprobus efficiar.

¶ Ad scōz dōm, q verbū illud marci, pōt sic intelligi, q in deserto. 40. dieb⁹ & 40. noctibus, quib⁹. s. ieiunauit, dicitur, & tētabatur a sathana intelligēdū est nō in illis diebus & 40. noctib⁹, qb⁹ ieiunauit, sed post illos: eo q manducauit, q cū ieiunasset. 40. dieb⁹ & 40. noctib⁹, postea esurijt, sumpsit tentator occasionē accedēdi ad ipsum. Unde & dicitur & angeli ministrabāt ei, cōsecutiue intelligendū est de tētationem, & ecce angeli accesserunt & ministrabant ei. Marcus vero interponit mar. eratq; cū bestijs, inducitur secundum autem nō fieret, inconuisset christum ad peccatū, quo attentasset facere mi-

¶ Super articulum quartum.

Tulius de modo & ordine. Ordo ad ipsas tētationes inter se respicit, que prima, que secunda, que tertia. Modus & ordo simul, ad singulas respicunt tentationes, quo ad modum proponendi, ordinemq; deducendi ad intentum.

¶ In corpe fiunt quatuor. primo in cōi modus ac ordo tētationis ab hoste ponit & modus est.

per viā suggestionis eoz ad q̄ homo ē esse etus ordo est vt alcuiorib⁹ incipiat spūa les tentare, & inde ad grauiora, ide ad gra uissima. Probatur q̄ autoritate gre. Sedo declarat hec fuisse tentationes primi hois. Tertio applicat hec ad tētationem xp̄i: et redditur inde rō ārē in primis dicit. si filiꝰ dei es, & in tertia nō. Quarto modo resistēdi ponitur, & laudatur, & ex honore humani generis, et ex hostis maiore pena.

¶ Circa hasxp̄i tentationes aduertendū est: q tētationes erāt ꝓpter xp̄m & in litera exponitur. et explorationes deitatis in christo, vt ve⁹ tentationis monstrant, si filius dei es. ita q̄ in ordine ad filium dei sunt explorationes, in ordine ad purū hoiem inductiones sunt ad peccatū. Utroq; aūt modo sunt tētationes vt deitatis cognoscende vel peccato polluendi. Unde glo. matt. 4. dicit, sic tentat vt exploret q̄d vereā: sic explorat vt tētando decipiat. Et rursus suadet esurie pane de lapidibus facto relenare, vt ex mutatione cognoscat virtutem: & si purus homo esset, panis obiectam & to illudere tesurie patienti.

¶ Et q̄vt sunt suggestiones ad peccandum in litera tractatū est: et pedit de eis loqui vt sint explorationes dei tatis. Memoratus siquidē diabolus trinitatis sibi cetenisq; angelis reuelate per fidē ante casum: & inde coacte credēs patrē & filium et ꝙm. s. vnum esse deū (sicut & xp̄ianū diuinati nūc credūt) quū audisset a gabriele archāgelo, filiꝰ altissimi vocabitur: & in baptismo christi, hic est filius meus dilect⁹: videsq; christum post ieiunium esurire, quod de desperatione audierat ex superbia ei in dubiū venit vt glo. ibidē dicit. & etiam quia filius dei non solū consubstantialiter. sed alio modo dici potuisset. Explorauit aūt deitatem xp̄i ab actu deitatis proprio, scilicet dirit & facta sunt. inchoauit. dic vt dapides isti panes fiant. Ita q̄ nō solū ex substantia facti, scilicet lapidis in panē mutatione, ſz ex modo faciendi proprio soli deo, deitatē explorauerat: nec ex opere hoc modo tantum, sed ex ipso apposito in testificationem q̄ filius dei esset. Cogitabat enim q̄ si pro testimonio q̄ esset filius dei diceret xp̄s vt lapis fieret panis: aut fieret panis aut non. Et si quidem fieret iam explorata esset christi deitas apud demonēt qui perficiebat suo intellectu an lapis fuisset cōuersus in panem, vere an apparenter, ex solo imperio, an applicādo actiua passiuis (vt magis coram pharaone serpentē fecerūt) quum deus nō possit esse testis mendacij. Si

mintibus, & bestijs plenū. ¶ Tamē fm expositionez bede dns tentabatur. 40. diebus, & 40. noctibus. Sed hoc intelligēdū est nō de illis tētationibus visibilibus, quas narrant mat. & luc. que manifeste facte sunt post ieiunium: sed de quibusdā alijs impugnationib⁹, quas forte illo ieiunij tpe christus est a diabolo passus. ¶ Ad tertiū dōm, q sicut amb. dicit super luc. recessit diabol⁹ a xp̄o vsq; ad tps, q̄ postea non tentatur us, sed aperte pugnaturus aduenit: tpe. s. passionis. Et tñ per illā impugnationē videbatur christum tētare de tristitia & odio proximorum: sicut in de serto de declaratione gule & contemptu dei per idolatriam.

¶ Utrum fuerit conueniens ordo & modus tentationis christi. Articu. 4.

ADquartū Sic procedi tur. Videtur q nō fuerit cōueniens tentationis modus & ordo. Tētatio eñ diaboli ad peccandum inducit. Sed si christus subueniisset corporali fami cōuertendo lapides in panem, non peccasset: si cut non peccauit cum panes multiplicauit (qō non fuit minus miraculū) vt turbe esuriēti subueniret. Ergo videt q nulla fuerit ista tētatio. Cp̄. Nullus persuasor cōueniens suadet ꝓtarij eius qō intēdit. Sed tentans christū supra pinaculū templi intendebat eū de superbia seu vana gloria tētare. Ergo inconuenienter persuadet ei vt se mittat deorsum: qō est cōtrarij superbie vel vane gloie, q̄ semp ꝓfit ascēdere. Cp̄. Una tētatio cōueniēs est, vt sit de vno peccato. Sz in tētatione q̄ fuit in mōte, duo peccata persuasit. s. cupiditatē & idolatriā. Nō ergo conueniens vt fuisse tētatiōis mod⁹. Cp̄. Tentationes ad pcā ordinant. Sz septē sunt vitia capitalia: vt in sca parte habitū est. Nō aūt tētauit nisi de tribus. s. gula, vana gla & cupiditate. nō ergo videt sufficies tētatio.

Cp̄. Post victoriā omniū vitioꝝ, remanet hoi tētatio superbie vel vane glorie: q; superbia ēt bonis opibus insidiat vt pereat: sicut dicit aug. Inconuenēter ergo matth. vltimā ponit tētationē cupiditatis in mōte, meditā aūt mantis glorie in tēplo: ꝑsertim cū luc. ordinet cōuerso. Cp̄. Hiero. dicit sup matth. q ꝓpositū xp̄i fuit diabolū humilitate vincere, nō ptate. Ergo nō mperiose & obiurgando, eū repellere debuit, dicens, vade retro satanas. Cp̄. Narratio euāgelij vt falsuz cōculū tēpli statui potuerit ḋn ab alijs videre tur: neq; altiqs mōs tā altus inuenit, vt inde

racitum sine necessitate, & non potuisset. ¶ Et qm̄ deluſa est ei⁹ exploratio & defecta suggestio inopinata via p autoritatē scripture: ideo secundo tentat explorādo sīl & suggerēdo. si filius dei es, mitte te deorsum: apposita autoritate scripture, ex quo videbat q christus scripture autoritate vtebatur. Similiter cogitans si id efficeret illesius ad tētādū se filiū dei, explorata fore illius deitatē: vtpote absq; vlla necessitate

totus mūdus ispici possit, vt sic ex eo potuerint christo oia regna mūdi ostēdi. Inconuenienter ergo videt descripta christi tētatio.

Sed contra Est scripture sacre autoritas.

Rñdeo Dicēdū, q tētatio q̄ est ab hoste, fit p modū suggestionis: vt gre. dicit. Nō aūt eodē mō pōt aliq̄d oib⁹ suggeri: ſz vnicuiq; suggerit aliq̄d ex his circa q̄ est affectus. Et ideo diabol⁹ hoiez ſpūa lē nō statim tentat de grauibus peccatis: ſz paulatim a leuioribus incipit, vt postmodū ad grauiora pducat. Uñ gre. 31. moral. exponēs illud iob. 39. pcul odorat bellū, exhortationez ducū & vlulatū exercitus, dicit. Bene duces exhortari dicti sunt exercitus vlulare: qua prima vitia, decepte mēti q̄si sub q̄daz rōne se ingerūt: ſz innumera q̄ sequunt, duz hāc ad oēm infamiā pertrahunt, q̄si bestialiter clamore ꝓfundūt. Et hoc idē diabol⁹ obseruauit in tentatione primi hois. nā primo sollicitauit mentē primi hois de lignivetiti esu, dicēs ḡen. 3. cur ꝓcepit vobis de⁹, vt non comederetis de oi ligno paradisi: sc̄ō de inani gl̄ia, cū dixit, apienē oculi vestri. tertio pdurit tētationē ad extremā supiā, cū dixit, eritis sīē dij, scientes bonū & malū. ¶ Et hūc etiā tēptandi ordinē seruauit in christo. Nam cūq; spūales viri. s. de sustētatione corpalis nāe p cibū, sc̄ō ꝓcessit ad id in quo spiritualis viri q̄sq; deficūt: vt. s. aliq̄ ad ostētatiōez operē, q̄ ptinet ad inanē gloriā. tertio pdurit tētationē ad id q̄ tam nō est spūalitū vtroꝝ, sed carnaliū. s. vt diuitias & gloriā mundi cōcupiscant vsq; ad cōtēptum dei. Et tō in primis duab⁹ tētationibus dixit, si filius dei es: nō aūt in tertia: q̄ nō pōt cōuenire spiritualib⁹ viris (q̄ sunt p adoptionē filij dei) sicut due prime. His aūt tētationibus christus resistit testimonijs legis, nō ptāte virtutis: vt hoc ipso & plus hominē honorāret et aduersarium plus puniret: cum hostis generis humani non quasi a deo, sed quasi ab homine vinceretur: sicut dicit leo papa.

Ad pmū Ergo dōz, q vti necessarijs ad sustentationem, non est peccatum gule: sed quod ex desiderio huius sustentationis homo aliquid inordinatum faciat, ad vitium gule pertinere potest. Est autem inordinatum quod aliquis vbi potest recursus haberi ad humana subsidia, ꝓ solo corpore sustentando, miraculose sibi cibum querere velit. Unde et dominus filijs israel miraculose manna prebuit in deserto, vbi alunde cibus haberi

nateq; verbis omissis ab euāgelistis, substantialia tantum naturalibus.

¶ Circa rationē ordinis harum tentationum in litera ex gregorio assigna tam, dubium occurrit: q; ratio illius ordinis scilicet vt a leuioribus ad grauiora ascendat tentatio spiritualiū. locus habet quando paulatim hostis vincit spiritualem virum. Et quo enim vicit in minoribus, tētat ad grauiora. & quia demon fuit in prima tētatione separatus a christo, non videtur ad alias processisse ex ratione assignata. ¶ Ad hoc dicitur. q; ratio illius ordinis ad tentandū spūales viros, non est solum presupposito casu in prima tētatione. sed simpliciter & absolutē si casus interuenit, clare patet dem ratione progredi debet tētatio: quia multi sunt qui in his q̄ minoris in peccatis spūalibus vt vana gloria debiles inueniuntur. Et rursus qui

Universidad de Deusto
Biblioteca

gliam non affectanti ad oblatū regnū mo-
dū tur iuxta illud iulij
celsus, si iusiurandū
violādū est regnādi
gra violendū est. nō
dissonat ergo reddita
ratio ordinis tenta
tionum: ab ipsa christi victoria.

¶In responsione ad
2m dubium occurrit:
qñ nō recte vſ opina
tū q si rps miracula
fecisset quertēdo lapi
dem in panē edēdum
a seipso: q peccasset.
Nā scriptum est q de
facto miraculose com
pleta tentatione pastus
est angelis ministrā-
tibus: et h em. appa-
ret q sicut absq; petō
miraculū fecit de mi-
nisterio angelorū: ita
potuisset de conuersio
ne lapidis in panem.

¶Ad hoc dicit, quod
aliud est loqui de rpo
z aliud loqui de puro
homine. Nā de puro
hoie loquendo, veri-
ficat q in ifa 61. in
ordinarū esse vt aliqs
miraculose cibus hre
velit: vbi ad humana
subsidia recursus pōt
hri. Et er hoc cōi rō-
ne putauit diabolus,
q rps si pur9 hō esset
petrū incurreret ad mi
raculū recurrendo de
cōuersione lapidis in
pan. Sed loquendo
de rpo qui est vnus
filiorum dei, absq; oīi
petō poterat z cōuer-
tendo lapidē in panē
z ministerio angelorū
z quis alio sibi grato
modo, cibū habere.

¶In responsione ad
3m mirot cur aug. di-
xerit icertū est ordine
istaꝝ tentationū: quū
lucas licet 3am apud
matheum 2o recitet,
z 2am vltimo referat:
nō dicit th que illarum
prior fuerit: z ppter ea
er luca nulli istarum
tētationum ordo rpis
habet. matheus autē
expſſe seruat ordinem
filiorum rps explicat: vbi
dicit iteruz assumpſit
eū diabol9 in montem
excelsum. Quū enim
semel dixisset tūc. scō
summata pōs tentatio
ne assūpſit eū diabo-
lus i sctam ciuitatē: z
postea subdidit: iterū
assumpſit in montē: a-
perte monstrauit q ly
iterū q 2o assumpſit
i montē q pō assumpſe
rat in sctam ciuitatē.
Ac p hoc pt3, q ordo
rei gestę fuit q pō tē
tatus fuit in deserto:
ad qđ nō est assūpt9 a
diabolo: fz ducē est a
spū. s. vt tētaret a dia-
bolo. 2o tentat9 supra
rēplū: fz assūptus est a
diabolo. Et 3o i mō-
te excelso: fz iterū as-
sumpt9 est a diabolo:

beri nō poterat, z sic rps in deserto turbas
pauit miraculose, vbi a kr cibi haberi nō po-
terāt. Sz rps ad subueniēdū z fami, poterat
aliter sibi prouidere q miracula faciendo:
sicut z 1o. baptista fecit (vt legitur matth. 3.)
vel etiā ad loca prima properando. Et ideo
reputabat diabol9 q rps peccaret, si ad sub-
uenīendū fami miracula facere attentaret,
si esset purus homo. ¶Ad scm dicendum,
q per hum liationē exteriorē, frequēter que
rit aliquis gliaz, quaeraltaret circa spūalia
bona. Unde aug. dicit in l. de sermone dñi i
mōte. Animaduertēdū est, nō in solo rerum
corporearū nitore atq; pōpa, sed etiā in ipsis
sanctis lucturosis esse posse iactātiā. Et ad
hoc significādū diabolus rpo suasit, vt ad
quertēdaz gliam spūalem, corpaliter mitte-
ret se de celsum. ¶Ad tertiū dom, q diuitias
z honores mundi appetere peccatum est, qñ
huiusmodi inordinate appetunt. Hoc autez
precipue manifestat ex hoc, q pro huiusmo-
di adipiscēdis homo aliquid inhonestū fa-
cit. Et ideo nō fuit cōtentus diabolus per-
suadere cupiditatē diuitiarū z honoruz: sed
induxit ad hoc q pp huiusmodi adipiscēda
rps eum adoraret, qđ est maximū scelus, et
cōtra deum. Nec solū dixit, si adoraueris me
sed addidit si cadens, qz vt dicit amb. habet
ambitio domestici periculum: vt cū dñetur
alijs, pu9 seruit: z curuaꝝ obsequio, vt hono
re dñetur: z dum vult esse sublimior, fit remis
sior. Et sm̄iliter etiā in precedentibus tenta
tiōib9, ex appetitu vnius pcti in aliud pctū
inducere est conatus: sicut ex desiderio cibi,
conatus est inducere in vanitatē, sine cā mi
racula faciendi: z ex cupiditate gle, conat9
est ducere ad tentandū deū, p precipitium.

¶Ad quartū dom, q (sicut dicit amb. super
luc.) nō dixisset scriptura q summata oi tē
tatione diabol9 recessit ab illo, nisi intribus
premissis esset o iuz mā delictoriū: q cāe tēta
tionū, cāe fūt cupiditatū. s. carnis oblectatio
spes gle, z auiditas potētie. ¶Ad 5m dom
q sicut aug. dicit in li. de cōsensu euāg. incer
tum est quid prius factū fit, vtrū regna terre
prius dem5strata sint ei, z postea in pinacu
lum templi locut9 fit, an hoc pri9, z illud post
ea. nihil tū ad rē, dū oīa facta esse manifestū
sit. Vident aūt eu ageliste diuersum ordinez
tenuisse: q qñq; ex mani gloua venit ad cupi
ditatem, qñq; e conuerso. ¶Ad sextū dom,
q christus cū passus fuisset tentationis iniu
riam, dicente sibi diabolo, si filius dei es mit
te te deorsum, nō est turbatus, nec diabolu
increpauit. Quando vero diabolus, dei sibi
vsurpauit honorē dicens, hec omnia tibi da
bo si cadēs adoraueris me. exasperatus est,
z repulit eum dicens, vade sathana. Ut nos
ullius discamus exemplo, nostras quidē in-
iurias magnanimiter substinere, dei autem
iniurias nec vsqz ad auditum sufficere. ¶Ad
septimum dicendum, q sicut chry. dicit, dia-
bolus sic christum assumebat in pinaculum
templi vt ab omibus videretur, ipse autem
necessitate diabolo sic agebat vt a nemine vi
deretur. Quod autem dicit z ostendit ei om
nia regna mundi z gloriam eorum. non est
intelligendum, q videret ipsa regna, vel ci-
uitates eorum, vel populos, vel aurum vel
argentum. Sed partes terre in quibus vnu-
quodq; regnum vel ciuitas posita est, diabo
lus rpo digito demōstrabat: z vniuscuiusq;
regni honores z statum verbis exponebat.
¶Vel scm origenē ostēdit ei quomodo ipe
per diuersa vitia regnabat in mundo,

¶De doctrina christi. Mō. 42.

Deinde de doctria rpi. Et
circa hoc querunt quatuor. Pri
mo vtrū rps debuerit pdicare
solū iudeis, an etiā gentilibus.
secundo vtrū in sua pdicatione debuerit tur
bationē iudeorū vitare. tertio vtrū debuerit
predicare publice, vel occulte. quarto vtrum
deberit docere solū vbo. vel etiam scripto.

¶De tpe autē quo docere incepit, supra di-
ctum est, cū de baptismo eius ageretur.

¶Utrum conueniens fuerit rpm iudeis et
non gentibus predicare. Arti. 1.

Ad primū Sic procedit. Videt q rps
non solum iudeis, sed etiam gen
tilibus debuerit pdicare. Dicit
em isa. 49. Parū est vt sis mihi
seruus ad suscitandas trib9 israel, z feces ia
cob quertēdas, dedi te in lucē gentiū vt sis
salus mea vsqz ad extremū terre. Sed lumē
z salutē rpi pbuit p suā doctrinā, q vt parū
fuisse si solū iudeis z nō gentilib9 pdicauit.

¶p. Sicut dr matt. 7. erat docēs eos sicut ptātē hns. Sz ma
ptās doctrine ostēdit in instructiōe illoz q penit9 nihil a
rūt quales erāt gētiles. vñ apls dicit ro. 15. sic pdicauit eu
liū, nō vbi noīat est rps, ne sup alienū fundamētū edificet
Ergo multo magis rps pdicare debuit gētib9 q iudeis.

Utilior est instructio multoz q vni9. Sz rps aliqs gētiles
struxit: sicut mulierē samaritanā Jo. 4. z chananeā matt. 15
go vſ q multo forti9 rps debuerit multitudini gētiuz pdi

Sed ō Est, q dominus dicit matth. 15. Non sum
nisi ad oues que perierūt domus israel. Et
10. dicitur, quomodo predicabunt nisi mittantur: ergo chr
non debuit predicare nisi iudeis.

Rndeo Dom, q cōueniēs fuit pdicationē rpi tā p
q p apl̄os a pncipio solis iudeis exhiberē
quidē: vt ostēderet p suum aduentū implert pmissiones
tus factas iudeis, nō aūt gētilib9. Unde apls dicit ro. 15
rpm iesum ministrū fuisse circuncisionis (. i. aplm z pred
iudeoz) pp veritatē dei, ad confirmādas pmissiones p
Scdo, vt eius aduētus ostenderet esse a deo. Que er
sunt, ordinata sunt: vt dr ro. 13. hoc aūt debuit9 ordo exigeb
iudeis cui deo erāt pmiquiores p fidē z cultū vnius dei
doctrina rpi pponeret, z p eos trāsmitteret ad gētes. Sz
in celesti hierarchia, p superiores angelos, ad inferiores p
illuminatiōes deueniūt. Uñ sup illud matt. 15. non sum
nisi ad oues q perierūt dom9 israel, dicit hier. Nō hoc p
dicitur. Mittā ex eis qui saluati fuerint (. s. ex iudeis) ad
z annūtiabūt gliaz meā gētib9. Tertio, vt iudeis auth
lūnādi mām. vñ sup illud matt. 10. in viā gētiuz ne abier
cit hiero. Oportebat primū aduentū rpi nuntiari iudeis
stam haberēt executionē, dicētes ideo se dñm reiecisse, q
tes z samaritanos, z aplos miserit. Quarto, q rps p cru
ciōis, meruit potestatē z dñiū sup gētes. Unde dicit apo
Qui vicerit dabo illi potestatē sup gētes, sicut z ego acce
pre meo. z phil. 2. dicit, q q. fact9 est obediēs vsqz ad mo
cis, deus exaltauit illuz, vt in nole iesu omne genu flectat
lingua ei cōfiteat. Et ideo ante passionez suā noluit genti
dicari suaz doctrinā: sed post passionē dixit discipulis ma
euntes docete oēs gētes. Propter qđ vt legit Jo. 12. cū imm
te passione quidā gētiles vellēt iesum videre, rīdit, nisi gra
frumenti cadens in terram mortuum fuerit ipsuz solū ma
autem mortuū fuerit multū fructū affert. Et sicut aug. dic
dem se dicebat granum mortificandū in infidelitate iudeo
multiplicandum in fide populorum.

Ad primū Ergo dom, q christus fuit in lumen
tem gentium per discipulos suos, quos
predicandum gentibus misit. ¶Ad 2um dicendū, q nō est m
ris ptātis sed maioris facere aliquid per alios q per scipm
ideo in h maxime ptās diuina in rpo monstrata est, q dū
suis tantā virtutē cōtulit in docendo, vt gētes q nihil
audierāt, cōuerterent ad tpm. Ptās aūt rpi in docendo a

¶In rnsione ad 4m, extēde illa quatuor penes q ptās rpi in docēdo atten
ditur. s. 5m miracula. 3z efficaciā in pmuādēdo. 5m auctoritatē in mō loquē
tis, 4m recti tudinē vite. z adde 6tū. 5m excellētiā doctrine: z 2m. 3z irre
tando trinitatis imperiū (pater manifestauit nomē suū hoib9) z in aperie-
do celestia de felicitate celesti, de resurrectione 7o. pater. Moralis aūt vita
matt. 5. de actibus ex
cellentissimis virtutū
(qui beatitudines vo
cantur) z de desidera
bilib9 ab hoie in ora-
tiōe dnica z de modo
vitandi, talis tantaqz
hr. z deinde p para-
bolas aliosq; euange
listas 2c. vt experien-
tia teste videam9 christi
anā vitā plenam o-
nimis boni moris, ini-
micam omni vitiomec
in aliq; culpabilem, in
nullo stipitio fam. in
nullo phārisaicā. si fe
cundū christi doctri-
nam instituta fuerit.

¶Super Arti. 2.

Tertius motus
est propter pu-
blicas reprehensiones
exhibitas a rpo scri-
bis z phariseis, cum
eorum scādalozyt pa-
tet in euangelio.

¶In corpore vnica est
cōclusio. Dūs non ob-
stante iudeorū offen-
sione, publice docebat
z vitia eorum redar-
guebat. Probatur z.
Primo rōne. Quando
aliqui sua peruersita-
te multitudinis salu-
tem impediunt, non
est a predicatore vel
doctore eorū timenda
offensio, vt multitudi
nis salutis promideat:
sed scribe, pharisei z
principes iudeorū. sua
malitia plurimum im
pediebāt populi salu
temergo. Ad aior pro-
batur: q: salus multi
tudinis preponenda
est paci quozuncunqz
singulariū hominum.
Minor probatur. sīc ex
cōtra doctrina rpi per
q̄ solā salus esse pōt:
tum ex pmissis motib9
populi vitā corrumpe
bant. 2o probatur an
toritate ipsius christi
matth. 15. sinite illos
2c. Aduerte diligē
tissime z cautissime
qđ tota ratio pdicatoris
reprehensionis maio-
rum assignatur salus
multitudinis z ppea
vbi maiores essent per
simi. z ex eorū repre-
hensione publica non
separatur populi salu
locū nō habet imita-
tio christiana. ñ. esset
hmōi pua correctio.

¶Et hoc bene aduer
tant pdicatores, añqz
ponāt os in celum: nec
omittant distinguere
inter maiores corrup-
tores multitudinis (vi
tā malis moribus vel
exēplariter cū, vel ici
tatiue, nam maiores
q palā vt sub alia co-
lore adulterantes vel
fornicantes) multitu-

pediuit, fz magis ymouit effectū sue doctri-
ne, qr cuz eoz vitia populo innotescebāt, mi
nus audirebanf a rpo. ppter verba scribarū
z phariseoz: q semp doctrine rpi obsistebāt.

¶Ad 3m dom, q illud verbū appostoli ē in
telligēdum de illis senioribus q nō solū eta-
te vel autoritate, fz etiā honestate sunt senes
sm illud numeri. 11. congrega mihi septuagin-
ta viros de seniorib9 israel, qs tu nosti, q se-
nes populi sint. Si aūt autoritatē senectutis
in instm multitudie vertāt, publice peccādo, sūt
manifeste z acriter arguēdi: sicut z daniel di
xit dan. 13. inueterate dierum malorum 2c.

¶Utrum rps omnia publice docere debue
rit. Articu. 3.

Ad tertiū Sic procedit. Videtur q rps
nō omia publice docere debuerit.
Legitur. n. multa seorsuz discipu
lis dixisse: sicut pater in sermone cene, vnde z
matth. 10. dixit, qđ in aure audistis in cubili
bus, predicabitur in tectis. Nō ergo oīa pu-
blice docuit. Ps. Profunda sapiētie nō sunt
nisi perfectis exponēda: sm illud. 1. ad corin.
2. sapiam loquimur inter perfectos. Sed do
ctrina rpi continebat profundissimam sapiē
tiam. Nō ergo erat imperfecte multitudini
communicāda. Ps. Idē est veritatē aliquā
occultare silētio, z obscuritate verboū. Sz
christus veritatē q̄ predicabat, occultabat
turbis obscuritate verboū: qr sine parabo-
lis non loqđbat ad eos: vt dicitur matt. 13. er
go pari ratione potērat occultare silentio.

Sed ō Est, q ipse dicit ioā. 18. In oc-
culto locutus sum nihil.

Rndeo Dom, q doctrina alicui9 pōt
esse i occulto tripliciter. Uno
modo quantum ad intētionē docētis: q intē
dit suā doctrinā nō manifestare multis, sed
magis occultare. Nō qđē pertingit dupliciter qñ
q̄ ex inuidia docēt: q vult p suā sciam excel
lere, z tō sciam suā nōvult aliis cōicare. Nō
in christo locū non habuit: ex cui9 psona dr
sap. 7. quā sine fictione didici, z sine inuidia
cōico, z honestatē illi9 nō abscōdo. Añqz ve
ro hoc cōtingit pp inhonestatē eoz q̄ docen-
tur: sicut aug. dicit sup ioā. q qđā sunt mala
q portare nō pōt q̄lūcūqz pudor human9. vn
de de doctrina hereticoz dr puer. 9. aq fur-
neqz de errore neqz de immunditia. z ideo dñs
dicit mar. 4. nūqđ venit lucerna. i. vera z ho
nesta doctrina, vt sub modio ponat? ¶Alio
mō altā doctrina est in occulto, qr paucis p-
ponit. z sic rps etiam nihil docuit in occul-
to: qr rps oēm doctrinā suā vel turbe roti p
posuit, vl omnibus suis discipulis in cōi. Añ
cozā tot hoib9 loqt: pśertim si hoc loquitur
paucis, qđ per eos velit innotescere multis.

¶Tertio mō aliqua doctrina est in occulto
quātū ad modū docendi. Et sic rps qđā tur
bis loquebat in occulto, parabolis vtēs ad
annūtiāda spūalia mysteria: ad q̄ capienda
nō erant idonei vel digni. Et tū melius erat
eis, vel sic sub regumento parabolarū spūa-
liū doctrinā audire, q̄ oīo ea pituari. Haruz
dūs discipulis exponebat, per quos deueni-
ret ad alios q essent idonei: secundū illud. 2.
ad timot. 2. que audisti a me per multos te-
stes, hec cōmēda fidelibus hoibus q idonei
erūt z alios docere. Et hoc signatum est nu
meri. 4. vbi mādat q filij aaron inuoluerēt
vasa sancturarij, q leuite inuoluta portarent.

dinē ad hec patranda solicitarēt, sīnd dī-
cto ꝓpehēdunt cano
ne vi. 5. si sit spes sa-
lutis ipsi9 multitudi-
nis publice arguank.
Hi. n. sūt de qb9 in rñ
sione ad 3m dr, q au-
toritatē senectutis in
malitia vertunt pu
peccādo. ¶Alii vero
maiores q filios conte-
ti sunt pctis publicis
vt concubinarij z h9i
(q renera non simplr
sed ex fide ē ex suo exē-
plo aliosq; mores cor-
rumpūt) an sint pn
arguēdi cōsiderandū Opus.
est. Nā si ex eorū exē- 60.c2.
plo multitudo similia 14.
facit, cēnt publice arguēdi si spes est emē-
dationis ipsoz. vel p le
bis. postq; moniti ad
pre nollent cessare. qđ
dico: q: isti nō ex ma-
litia sed ex infirmita-
te peccāt. Sz si moni-
ti. cognita ruina po-
puli ex suo exēplo nō
cessārent, arguēdi eum
populo essent publi-
ce: cum tali modestia
vt salua veritate q̄ pre-
li, sed possit. Ita tamē
vt si predicationis of
ficiū sibi incūbit ex p̄
lationis debito sup. il
los nō timeat illoruz
scandalū: qm̄ si pa-
ria sunt corrūpere po
puli mores sic z ex
malitia. Si aūt plu-
res eoz non est: super-
rioꝛē illorum deberet
pul9 cōsulere. Et hec
dico si in spē deberet
maiores rephendere
publice, ex infirmita-
te publice cōcubinas
tenētes. Et eorum rō
estqz hic non agit ex
ꝓposito ad malū mul
titudinis: z multudi
nē plerunqz sufficien-
ter prouidet si in gñe
peccm illud rephendit
z q nō excusant seqn
tes mala exempla et
hmōi. Si aūt ex eorū
publico peccato sal9
nō pīcitat multitudi-
nis: relinquendi sunt
superioribus suis si
bi: vel subditis cor-
rigendi in spāli: cessat
em rō publice correc-
tionis agende ex of-
fensione maiorum.

¶Super Arti. 3.

In corpore
est distinctio trimem-
bris quoad principa-
lia membra: tamen
primū subdistinguit
confirgunt quatuor
membra ac p hoc qua-
tuor conclusiones sin-
gule iuxta singula
membra. Distinctio
est. Doctrina potest
esse in occulto triplr
et quo ad intentionem
(q hoc 1o: aut rō
ne inuidie aut rōne in
mūdititie) vel q ad di

Universidad de Deusto
Biblioteca

cipulos, vel quo ad modū. Prima cōclo est. Doctrina xpi non fuit occulta scom intentionē rōne inuidie. Secunda non fuit occulta rōne immunditie. 2ª. nō fuit occulta q̄ ad paucitatē discipulorū. 4ª. Fuit occulta q̄ ad modū in christā rē quoriūdā scilicet plebis immediate: q̄ mediantib⁹ apostolis reuelenda. Q̄a clara sunt in scā. Pt aduerte, q̄ ad literam xps palam docuit, et in occulto nihil (vt ipse testat⁹ est) tū q̄ quēcq̄ docuit, voluit palā fieri. tū q̄ nihil alienū ab his que publice docuit: ad ptem tradidit. Et sic omnia ad literā cōsona inueniunt scz sermo cene, et domi pluries, et in monte trāsfiguratione: et qō in aure auditis, et Nicodemo, et samaritane, et hmōi. Sic est. sm cōem hominū intem verificantur ꝟba dñi ad pōtificem interrogātē de doctrina ei⁹, et sic cognita doctrina eius publice tradita: nihil restabat examinandum: quia nihil alienum a publice tradita doctrina docuit.

¶ Super Arti. 4.

Tulius clarus. ¶ In corpore duo. Primo respōdetur quēsito vnica conclusione. 2º refertur quedā ex aug. Conclusio est. Conuenienter fuit Christum doctrinam suam non scripsisse. Probatur tripliciter. ¶ Vbi aduerte in prima ratione ex dignitate doctoris dignissimum modum docendi concludente duo. Primum est, q̄ modus docendi distinguitur in duo, s. verbo vel scripto. Et excellentior ponitur modus docēdi solo verbo: ea ratione quia immediatius p̄dirit ad finem: cū finis doctoris sit imprimere doctrinā suā in mentibus auditorum: et solo ꝟbo id facit, excellētiori modo efficit q̄ ꝟbo in scripto redacto idē efficeret. Scdm est, q̄ socrates nihil scripsisse. sub p̄xio nolle intelligendū est: q̄m tradit ipsum sub eſopi noie. eſopi fabulas scripsisse: coactus (vt ipse aiebat) ad hoc a suo demonio. In cuius signū plato in phedone socratē introducit mori turum, nō se cōtinuisse ab eſopo construcuro fabulam.

¶ Sz occurrit hic dubium: quia 3ª rō aduersat p̄ mā 3ª fundatur sup ordine quo xpi doctrina peruenire debz ad oēs: scz mediantibus quibusdā: prima aūt fundat sup immediatione inter doctorem et discipulū. Nec enim sibi inuicem aduersari patet: mā si immed^{te}: ergo non ordine quodā: et si ordine quodam: ergo non immed^{te}.

¶ Ad hoc dicit, q̄ vtraq̄ ratio vera et efficax est ad diuersos relata. Ad p̄ma rō respicit doctrinā xpi re⁹ discipulorū, qui ex ꝓpio xpi ore tenuerunt. 2ª autem respicit doctrinā xpi re⁹ vniuersorū, quocunq̄ tempore a christo discunt. Et re⁹ illorū immediatio excellentior est vt p̄ma fuit. re⁹ autem vniuersorū ordo excellētior est, vt ad alios mediantibus quibusdā peruenit doctrina: vt tertia assumit ratio. Nulla ergo est contrarietas inter rationes.

¶ In hac conclusione aduerte, q̄ non ꝓbatur xps ēe in doctrina cōclusionis mō monstraret ꝟbum. Sed quippe ex dei experientia constat, docē sum orbem ea que religionis atq̄ morū totiusq̄ vite cultus corpis mortem fugit absque scriptura. Ꝓpria: reuelando addēdo q̄ ab aliis benda sunt. Sic videm⁹ deū et p̄ lia per lumē infl docere (iuxta illud multi dicunt q̄ dāt nebis bonā spondeant, ligna est super nos vultus tui dne lumine sunt sig q̄ bene de natura moribus et ḃ di scripserunt naturalia nō dere per lumen sum: vt credā prophetis qui runt. Similiter lis sensum vt gerent scripturas spiritussancti mentes cor strauit: vt dñs verbo et scripto quos. Deum christū nihil scr vtex hoc sua na dei doctrina strauerit. ex eodem dō pite alia rara licet compo deum ex mōd dis: scribendo i tabulis mar hominum q̄ ecce dies veniant et scribam in eoꝝ corda eorum) et compleā rer doctrinam esse dominam tus et vitet nō mortis. Reuelando fidi quippe dñs iesus docendi per internum gratie tangē dō quasi scriptura dita doctrina risset: quam ꝟbo turat⁹ per interi lumen vltis in ei Deinde ex cam opinionem de scriptis a Socrate

Opu. 2. ca. 7. Et opu. 3. ca. 135 Et opu. 21. ar. 17 Et opu. 60. cap. 23. pn⁹

Ad hēb 8. lec. 2. in fi.

di. 23. arti. 2. 1. q. 1. 3. cor. ad. 4m 4. di 5. q. 1. miracula virtute diuina. 17. ri. Jo. xi. 2 in multiplicatiōe panū: vt p̄z matth. 14. ergo vt qō

hoc scribendū illis tangēs suis manib⁹ imperauit. ¶ Ad scōz dicendum, q̄ lex vetus in sensibilib⁹ figuris dabat, ideo etiā cōuenienter sensibilibus signis scripta fuit. Sed doctrina xpi q̄ est lex spūs vite, scribi debuit nō attramēto, sed spū dei viui: nō in tabulis lapideis, sz in tabulis cordis carnalib⁹: vt apo. dicit. 2. ad cozin. 3. ¶ Ad tertiuz dōm, q̄ illi qui scripture apostolorū de xpo credere noluerunt, nec ipsi christo scribenti credidissent: de quo opinabantur q̄ magicis artibus fecisset miracula.

¶ De miraculis a christo factis in generali. Questio. 43.

Deinde Considerandus est de miraculis a christo factis: et primo in generali. scdo in speciali de singulis miraculorū generib⁹. tertio in particulari de transfiguratione ipsius. ¶ Circa primuz querunt quatuor. primo vtruz christus debuerit miracula facere. secundo vtrū fecerit ea virtute diuina. tertio in quo tempore inceperit miracula facere. quarto vtruz per miracula fuerit sufficienter ostensa eius diuinitas.

¶ Utrum christus debuerit facere miracula. Arti. 1.

Ad primū Sic procedit. Videtur q̄ xps miracula facere non debuerit. Factum est xpi, verbo ipsius debuit concordare. Sed ipse dicit matth. 16. gñatio mala et adultera signum querit, et signū non dabit ei, nisi signū ione pphete. Non ergo debuit miracula facere. Ꝑ. Sicut xps in scdo aduentu vētur⁹ est in virtute magna et maiestate (vt dr matt. 25.) ita in primo aduentu venit in infirmitate: sm illud Isa. 53. virū dolor et sciētē infirmitate. Sed operatio miraculoruz magis pertinet ad virtutē q̄m ad infirmitatē. Ergo nō fuit cōueniēs q̄ in primo aduētu miracula faceret. Ꝑ. Christ⁹ venit ad hoc vt homines saluaret: sm illud heb. 12. aspiciētes in autorē fidei et consummatorem iesum. Sed miracula diminuunt meritū fidei. vnde dñs ioā. 4. dicit, nisi signa et pdigia videritis, nō creditis. Ergo non videtur q̄ christus debuerit miracula facere.

Sed cōtra Est, q̄ ex persona aduersarioꝝ dr Joā. xi. Quid facim⁹, q̄ hic hō multa signa facit:

Rñdeo Dicendū, q̄ diuinitus cōcedit hominī miracula facere pp duo. Primo quidē et principalr ad cōfirmādā veritatē quā aliquis docet: q̄ cm ea que sunt fidei hūanā rationē excedūt, nō pñt p rōnes hūanas pbari: sz opz q̄ pbent per argumētū diuine virtutis: vt dū aliquis facit opera q̄ solus deus facere pōt, credant ea q̄ dicunt esse a deo, sicut cū aliquis defert ꝟbas anulo regis signatas, creditur ex volūtate regis p̄cessisse qō in illis cōtinet. ¶ Scdo ad ostēdendā pītiam dei in homine p gr̄am spūssanctī: vt dū. s. hō facit opera dei, credat deus habitare in eo p gr̄am. Unde 1 gal. 3. q̄ tribuit nobis spūsanctū, operat virtutes in nobis. Ꝟ Utrunq̄ aūt circa xpm erat hoibus manifestandū. s. q̄ deus esset in eo per gr̄am, nō adoptionis, sed vnionis: et q̄ eius supernaturalis doctrina esset a deo. Et io cōuenientissimū fuit vt miracula faceret. Unde ipse dicit Jo. 10. si mihi nō vultis credere, operib⁹ credite. Et Jo. 5. opera q̄ dedit mihi pater vt faciam, ipsa sunt que testimoniū perhibēt de me.

Ad primū Ergo dicēdū, q̄ hoc qō dicit, signū non dabi tur ei, nisi signū ione ꝓphe: intelligendū est vt chrys. dicit, q̄ tūc nō acceperit tale signū quale petebāt. s. de celo: nō q̄ nullū signū eis dederit: vel q̄ signa faciebat, non propter eos, quos sciebat lapideos esse, sz vt alios emēdaret. et ideo nō eis, sed alijs illa signa dabātur. ¶ Ad 5m dicendū, q̄ sz christus venerit in infirmitate carnis, qō manifestat⁹ per passiones: venit tū in virtute dei, qō erat manifestandū p miracula. ¶ Ad tertiū dicendū, q̄ miracula in tātū diminuūt meritū fidei, inquātum per hoc ostendūtur duritia eoꝝ qui nolunt credere ea que scripturis diuinis ꝓbātur, nisi per miracula. Et tamē melius est eis, vt vel per miracula conuertantur ad fidez, qs q̄ omnino in infidelitate permaneant: dicitur em. 1. ad corinth. 14. q̄ signa data sunt infidelibus vt. s. conuertantur ad fidem.

¶ Utrum christus fecerit miracula diuina virtute. Art. 2.

Ad scōm Sic ꝓcedit. Uī q̄ christ⁹ nō fecerit miracula diuina virtute. Uirt⁹ em diuina est opꝰ. Sed vt q̄ xps nō fuerit opꝰ i miraculis faciēdis: dr. n. mar. 6. q̄ nō poterat ibi. s. i patria sua ꝏtutē vllā facere. Ergo videt q̄ nō fecerit miracula virtute diuina. ¶ Preterea. Dei non est oare. Sz christus aliqn in miraculis faciēdis orabat: vt p̄z in suscitatiōe lazari

non fecerit miracula virtute diuina. ¶ Preterea. Ea que virtute diuina fiunt, nō possunt virtute alicuius creature fieri. Sed ea que christus faciebat, poterant fieri in virtute alicuius creature: vnde et pharisei dicebāt, q̄ in beelzebub principe demoniozz ejiciebat demonia. Ergo videtur q̄ christus nō fecerit miracula virtute diuina.

Sed contra Est, q̄ dominus dicit Joā. 14. Pater in me manens, ipse facit opera.

Rñdeo Dicendus, q̄ sicut in prima q̄ te habitum est, vera miracula sola virtute diuina fieri possunt: quia solus deus pōt mutare nature ordinē: qd pertinet ad rōnem miraculi. Unde leo papa dicit in epistola ad flavianū, q̄m christo sunt due nature: vna. s. diuina, q̄ fulget miraculis: altera sz hūana, q̄ succūbit iniurijs. Et tū vna eaq̄ agit cum cōicatione alterius, inquantuz sz humana natura est instrumentum diuine actionis, et actio humana virtutem accipit a natura diuina, sicut supia habitum est.

Ad primū Ergo dicēdū, q̄ ꝟ qō dicit, non poterat tibi vllam virtutem facere: non est referendum ad potentiam absolutam: sed ad id quod potest fieri congruenter: non enim congruum erat vt inter incredulos operaretur miracula. Unde subditur: et mirabatur propter incredulitatem eoꝝ: secundum quem modum dicitur gen. 18. num celare potero abraam que gestturus sum? et. 19. non potero facere quicquā donec ingrediaris illuc. ¶ Ad scōm dicendum, q̄ (sicut chrys. dicit super illud matth. 14. Accepit quinq̄ panibus et duobus piscibus: aspiciens in celum benedixit et fregit) oportebat credi de christo quoniam a patre est, et q̄ ei equalis est. Et ideo vt vtrunq̄ ostendat, nunc quidem cū potestate, nunc autem oās miracula facit: et in minoribus quidem respicit in celum, puta in multiplicatione panuz, in maioribus autem, que sunt solius dei cuz potestate agit: puta quando peccata dimisit, mortuos suscitauit. Quod aūt dicitur Jo. xi. quod in suscitatione lazari oculos sursuz leuauit: non propter necessitatem suffragij sz propter exemplum hoc fecit. Unde dicit, propter populū qui circūstat dixi, vt credant q̄ tu me misisti. ¶ Ad tertiū dicendū, q̄ christ⁹ aliomodo expellat demones quā virtute demonū expellant. Nā virtute superioꝝ demonū ita demones a corporibus hominū expellunt, q̄ tñ remanet dñium eoꝝ quantum ad animam: nō enim cōtra regnū suū diabolus agit. Sed xps demones expellebat nō solum a corpore, sz multo magis ab anima. Et ideo dñs blasphemiā pharisecoꝝ dicentiū eum in virtute demoniorū demonia ejicere, reprobauit. primo q̄dē p hoc, q̄ sathanas cōtra seipz nō diuidit. scdo exēplo alioꝝ q̄ demonia ejiciebāt p spm̄ dei. tertio q̄ demonū expellere non posset, nisi ipsum vicisset virtute diuina. quarto q̄: nulla cōuenientia in opib⁹ nec in effectu erat sibi a sathane: cū sathanas dispergere cuperet quos christus colligebat.

¶ Utrum christus inceperit facere miracula in nuptijs. Arti. 3.

Ad tertium Sic procedit. Uidetur q̄ christus non inceperit miracula facere in nuptijs: mutando aquam in vinum. Legitur enim in lib. de infantia saluatoris, quod christ⁹ in sua puericia multa miracula fecit,

tribus adūnctis opinionibus. Prima est ex contraria sumpta in libro: q̄ cōtraria sunt christiane discipline. scda est ex vtentibus ipsis libris: quia nō illa que christ⁹ fecit facere possunt. tertia est ex titulo: q̄ ad paulum: qui non erat discipulus.

¶ Super. qo. 45. articulum primum.

Titulus clarus. ¶ In corpore vna conclusio. Conuenientissimū fuit christum miracula facere. Probatur. Miracula fiunt et ad cōfirmationem doctrine supernaturalis et ad testificandum deum in faciente miracula: sed hec precipue habent locus in christo: ergo. Et confirmatur autoritate Joan. 5. et. 10. Omnia clara sunt.

¶ Super Art. 2.

Titulus clarus. ¶ In corpore duo sunt. primo respōdetur quēsito: christ⁹ fecit miracula virtute diuina. Probatur q̄ vera miracula sola virtute diuina fieri possunt, et confirmatur autoritate leonis. Secundo respondet tacite questioni, quid de humanitate christi nunquid faciebat miracula: et dicit q̄ vtra q̄ natura agebat miracula et communione tamen alterius scilicet diuine. Et declarat modum et quo ad naturas: q̄ humanitas erat instrumentū diuinitatis: et quo ad actionem: q̄ humana actio virtutem accepit a natura diuina. Que ex superius explanatis clara sunt.

¶ Rēsponsione quoq̄ ad tertium: ex lucc. xi. ca. habes.

¶ Super Arti. 3.

Titulus clarus. Occasionem ex euangelij verbis habens.

4. dist. 44. in expositione lit. Et opu. xi. a. 18. Et io. 1. c. 21. co. 1. et c. 2. l. 1. fin. Et c. 15. le. 5. fin.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶In corpoie vna con clusio. Christus incepit miracula facere in nuptijs. Probat. Miracula christi sunt vel ad confirmandam doctrinam eius: vel ad monstrandam ei⁹ deitatem facta: sed propter vtrūq; debuit incepisse perfecta. incipere miracula: ergo. Assumptum ex primo articulo ptz. Minor quo ad vtrāq; partē probatur clare ex sigillatim in litera. ¶Ubi scito, quod ex huiusmodi ratione licet nō habeatur nisi qō miracula christi incepe runt in etate perfecta quando incepit docere: hoc est post baptismum Joannis: iuxta verbum petri act. primo incipiēs a baptismo Joānis. Quia tamen nullum legitur miraculum ante nuptias factum: & Joannes baptista toto illo primo anno monstrauit eum: & Joannes euangelista in amiuersario die quo nuptias celebratas credit ecclesia, dicit, hoc initium signorum fecit Jesus &c. satis rationabiliter affirmatur, qō illud fuit primum miraculum simpliciter quod Christ⁹ fecit. ¶Quod etiam confirmatur ex eo oō Joannes euangelista non fert prosequutus secundum ex tertium miraculum in cana galilee: quod prosequendum erat, si primum non simpliciter sed in cana galilee scribere se proposuisset. et non potius initium signorum ab omnibus circunstantijs describere se monstrasset.

¶Et hoc idem patet, ex eo quod subūngit euangelista. et manifestauit gloriam suā non dicit in cana galilee: sed simpliciter et absolute, & manifestauit gloriam suam. procul dubio prius latentem: quia miraculis adhuc non claruerat illius natura diuinaque tunc cepit miraculis coruscare.

¶Super articulum 3. di. 15. quartum. q. 1. ar. 1. 2 dis. 16. q. 1. ar. 3. co. 2. 1. ꝯ vnica conclusio. Mirac. 6. Et li. 4. cit. 55. ad manifestandā deitatem ipsius secundum. Et ql. 2. dum tria substantia. 3. c. 4m. modum et doctrinam: Et Joā. probatur sigillatim 15. le. 5. clare. co. 2. ¶Ubi aduerte, quod

Sed miraculū de cōuersione aque in vinum fecit in nuptijs. 30. vel. 31. anno sue etatis. Ergo videt q̄ nō inceperit tūc miracula facere.

¶Ad. Christ⁹ faciebat miracula ꝑm virtutem diuinam. Sz virtus diuina in eo a principio siue conceptionis erat: ex tunc essi fuit deus & hō. Ergo videt q̄ a principio miracula facere it. ¶Cō. Christus post baptismū & tētationem cepit discipulos congregare: vt legitur Matth. 4. & Joan. 1. Sed discipuli precipue congregati sunt ad ipsum propter miracula sicut dicitur Luc. 5. q̄ petrum vocauit obstupescentem propter miraculum qō fecerat in captura piscium. Ergo videt q̄ ante miraculū quod fecit in nuptijs: fecerit alia miracula.

Sed contra Est, q̄ dicitur Joā. 2. hoc fecit initium signorum Jesus in cana galilee.

Rñdeo Dicendum. q̄ miracula facta sunt a christo propter confirmationem doctrine eius, & ad ostendendam virtutē diuinā in ipso. Et ideo quātū ad primū incipiēs a baptismo Joānis. Quia tamen nullum legitur miraculum ante nuptias factum: & Joannes baptista toto illo primo anno monstrauit eum: & Joannes euangelista in amiuersario die quo nuptias celebratas credit ecclesia, dicit, hoc initium signorum fecit Jesus &c. satis rationabiliter affirmatur, qō illud fuit primum miraculum simpliciter quod Christ⁹ fecit. ¶Quod etiam confirmatur ex eo oō Joannes euangelista non fert prosequutus secundum ex tertium miraculum in cana galilee: quod prosequendum erat, si primum non simpliciter sed in cana galilee scribere se proposuisset. et non potius initium signorum ab omnibus circunstantijs describere se monstrasset.

¶Et hoc idem patet, ex eo quod subūngit euangelista. et manifestauit gloriam suā non dicit in cana galilee: sed simpliciter et absolute, & manifestauit gloriam suam. procul dubio prius latentem: quia miraculis adhuc non claruerat illius natura diuinaque tunc cepit miraculis coruscare.

¶Utrū miracula facta per christū sufficienter eius diuinitatem ostenderint. Artic. 4.

Ad quartū Sic procedi tur. Videtur. q̄ miracula que christus fecit, non fuerint sufficientia ad ostendendam diuinitatem ipsius. Esse enim deum & hominem, proprium est christo. Sed miracula que christ⁹ fecit: etiā ab aliis sunt facta. Ergo videtur q̄ non fuerint sufficientia ad ostendendam diuinitatem ipsius. ¶Cō. Virtute diuina nihil est magis. Sz aliqui fecerunt maiora miracula ꝯ christus. dicitur enim Jo. 14. qui credit in me, opera q̄ ego facio, & ipse faciet, et maiora horū faciet,

Ergo videtur q̄ miracula que christ⁹ fecit, non fuerint sufficientia ad ostendendam diuinitatem ipsius. ¶Cō. Ex particulari non sufficienter ostenditur vle. Sed qōlibet miraculoū christi fuit quoddā particulare opus. Ergo ex nullo eorum potuit manifestari sufficienter diuinitas christi, ad quam pertinet vniuersalem virtutem habere de omnibus.

Sed ꝯtra Est, q̄ dns dicit Joan. 5. Opera q̄ dedit mihi pater vt faciā, ipsa testimoniū perhibēt de me.

Rñdeo Dōm. q̄ miracula que ꝑpse fecit, sufficientia erant ad manifestandam diuinitatem ipsius ꝑm tria. Primo quidem ꝑm ipsam speciē operū: que trāscendebant oēm potestatē create virtutis: et ideo non poterāt fieri nisi virtute diuina. Et propter hoc cecus illuminatus dicebat Jo. 9. A seculo non est auditum, q̄ aperuit quis oculos ceci nati: nisi esset hic a deo, non poterat facere quicq̄. ¶Secundo ꝑpter modum miracula faciendi: quia. 1. quasi ex ꝑpria potestate miracula faciebat: non autem oando, sicut alij. Unde dicitur Luc. 6. q̄ virtus de illo exibat, & sanabat omnes. Per qō ostenditur (sicut ex illus dicit) q̄ non accipiebat alienam virtutem: sed cum esset naturaliter deus, propriam virtutē super infirmos ostendebat, & propter hoc innumerabilia miracula faciebat. Unde super illud matth. 8. ejiciebat spūs verbo, & omnes male habentes: curauit: dicit Chry. Intende quātam multitudinem curatam transcurrunt euāgeliste, nō vnumq̄ōq; curatū enarrāres: sed vno verbo pelagus ineffabile miraculoū inducentes. Et ex hoc ostendebatur, q̄ haberet virtutez coequalez deo patri: ꝑm illud Jo. 5. quecūq; pater facit, hoc & filius similiter facit. Et ibidē. Sicut pater suscitat mortuos & viuificat, sic & filius quos vult viuificat. ¶Tertio ex ipsa doctrina, qua se deū dicebat, que nisi vera esset, non confirmaretur miraculis diuina virtute factis. Et ideo dicitur Matt. 1. Que nā doctrina hec noua: q̄ in potestate spiritibus immundis imperat, & obediunt ei?

Ad ꝑmū Ergo dōm. q̄ hec erat obiectio gentilium. Unde augustin. in epistola ad volusianū. Nulla inquit competentibus signis tante maiestatis indicia claruerunt: quia carnalis illa turba, qua. 1. demones effugabat, debil ū cura, reddita vita defunctis, si et alia considerentur, deo parua sunt. Et ad hoc rñdet Aug. Fatemur & nos talia quidem fecisse ꝓphetas: sz & ipse moyses & ceteri prophete dominū Jesum prophetizauerunt, & ei gloriam magnā dederunt. Qui propterea talia & ipse facere voluit, ne esset absurdū, quod per illos fecerat, si ipse etiam nō faceret. Sed tamen & aliquid proprium facere debuit: nasci de virgine, resurgere a mortuis, celum ascēdere, hoc deo qui parū putat, quid plus expectet ignoro. Non homine assumpto aliū mundum facere debuit, vt eum esse crederemus per quē factus est mundus. Sed nec maior mundus nec isti equalis in hoc fieri posset. Si aūt minorē faceret infra istū, similiter hoc quoq; parum putaret. ¶Que tñ alij fecerunt, ꝯps excellentius fecit. Unde super illud Joā. 15. Si opera non fecissem in eis, que nemo alius fecit &c. dicit Aug. Nulla in operib⁹ christi videntur esse maiora quam suscitatio mortuorum: quod scimus etiā antiquos fecisse prophetas. Fecit tamen aliqua christus q̄ nemo ali⁹ fecit. Sed rñdet nobis, & alios fecisse q̄

¶Super. q. 44. Arti. 1.

¶In corpore vna conclusio. Cōueniens fuit christum a demones ab obsessis ejicere. Probat. Miracula ꝑpi sunt argumenta fidei: ergo conuenienter sunt arguēta demonis expellendi a genere humano: ergo conueniens fuit &c. Probatur consequentia primaq; futuriū erat vt demones a credentibus, spūaliter pellerentur. Jo. 12. Secunda cōsequentia est clara: q̄ sens⁹ est artium spūalis. Unde hic nouitiis q̄ antiqui figurali rōne contentum: nō curauit fallē p̄ principali ponere, vipote manifestiorem vt. s. potestatē suā super a cōtra demones mōstraret. ¶In filio ne ad 2ⁿᵐ, tractāt an ꝑps fuerit cognitus a demōib⁹ & ne ꝓgnum cognouerit eum ipm esse ꝑps messiā i lege, pn̄ssim, & an cognouerit ipz eē verū deū. Et de p̄a qōne tenet pars affirmāta ante hec euā te dicentis ex ꝑpria persona q̄ demones faciebat ipm esse ꝑpm. De 2ª aūt qōne certū⁹ nō hꝫ: et ꝓna demonū ꝺz ibidem. Luc. 4. tu es filius dei. demon aūt & mendax, & exploza & loquit⁹ vt. Ad p̄ māt ex doctoris. ¶Sede autē autoritas caute legenda est: q. s. ord. trūcata affert. integra aūt in cathena aurea. Sua q̄ ex Beda vnū tāz affirmatū hēmus. s. q̄ verbū apli. ꝑ ad cor. 2. si cognouissent. nō referūt ad ꝑpm nec dei filium: sz ad misterium efficacie passiōis & resurrectionis ꝛpi. s. q̄ ejectādus ipse diabolus erit. & breuiter q̄ ꝑpo dāda erat oib⁹ potestas in celo & terra Et reuera tertius apl̄s apar ē ist⁹ sentt⁹: vt ꝑz intuenti cōtextū.

¶Sed occurrit tunc dubiū, quo pacto diabolus aut scienz aut multū dubitans ꝛpm esse verū deū potuit rōnabile incitare. ut. Uacat videre, quoniam deus.

nec ipse nec alius fecit. Sed qui tā multa vitia & malas valetudines verationesq; mortalium tanta ptāte sanaret, nullus omnino legitur antiquorū. Ut enim taceam quos iubēdo sicut occurrebant, saluos singulos fecit. mar. dicit q̄ quocunq; loco introibat in vicos, aut in villas, aut in ciuitates, in plateis ponebant infirmos, & deprecabantur eum vt vel fimbriā vestimēti eius tangerent, & quotquot tangebant eū, salui fiebant. Nec nemo adhuc fecit in eis. Sic eñ intelligendū est qō aut in eis, nō inter eos aut coā eis: sed ꝑius in eis, q̄ sanauit eos. Nec tamen alius quicq̄ in eis talia opera fecit quoniā quisquis alius homo aliquid eorum fecit, ipso faciente fecit: hoc autem ipse non illis facientibus fecit. ¶Ad secundum dicendum, & augu. exponens illud verbum Joā. inquirit que sint ista opera maiora que credentes in eū erant facturi: an forte q̄ egros ipsis transeuntibus etiam eorum vmbra sanabat: maius est enz q̄ sanet vmbra quam fimbria. Ueruntamen quando ista christus dicebat, verborum suorum facta & opera commendabat. Cuz enim dixit pater in me manens ipse facit opera. que opera tunc dicebat nisi verba que loquebatur: & eorundem verborum fructus erat fides illoz. Ueruntamen euangelizantibus discipulis non tam pauci quā illi erant: sed dues ille tristis abscessit: & tamen postea qō ab illo auditū non fecit vnus, fecerunt multi cum per discipulos loqueretur: Ecce maiora fecit predicatus a credentibus, quam locutus est audientibus. ¶Uerum hoc adhuc mouet, q̄ hec maiora per apostolos fecit: nō autem ipsos tantum significans ait, qui credit in me, opera que ego facio & ipse faciet. Audi ergo & intellige: qui credit in me, opera que ego facio & ipse faciet. Duus ego facio, deinde & ipse faciet: quia facio vt faciat. Que opera nisi vt ex impio iustus fiat, quod vtiq; in illo, sed non sine illo christus operatur. Dioysius maius hoc esse dixerim quam creare celum & terram, celum enim & terra transeunt, predestinatoꝝ autem salus & iustificatio permanebit. ¶Sed & in celis angeli sunt opera christi, nunquid etiam his operibus maiora facit, qui cooperatur christo ad suam iustificationem? Judicet qui potest vtrum maius sit iustos creare quaz impios iustificare. Certe si equalis est vtrunq; potētie, hoc maioris est misericordie. Sed omnia opera christi intelligere vbi ait, maiora horū faciet, nulla nos necessitas cogit: horum. n. forsitan dicit que illa hora faciebat. Tūc auteꝝ verba fidei faciebat: & vtiq; munus est verba iustitie predicare (quod fecit preter nos) quaz impios iustificare, quod ita facit in nobis, vt faciamus & nos. ¶Ad tertium dicendum, quod quando aliquod particulare opus proprium est alicuius agentis, tunc per agentis, sicut cum ratiocinari sit proprium hominis, ostenditur aliquis esse homo ex hoc ipso quod ratiocinatur circa quodcunque particulare propositum. Et similiter cū propria virtute miracula facere sit solius dei sufficienter ostensum est christum esse deum,

tia sequēdaq; experientia testabat mitra valde vilia illi deitati adiūngi, si ille hō vere erat deꝰ. Uā rōnabiliꝰ ꝑm supbiā suā agēs demō cogitauit pr gnare ꝑ ipm: auferēdo illi vitā: honorē: famā: discipulos &c. Cogitans q̄ si nō est deꝰ ꝛ messias pmꝰ hō: ita. ꝛstrauit eū. & si est verꝰ deꝰ nō pz. Secūda pte se putauit eligere hſido primā victoriā vincere deū in hoc mundo: nescies, qd postea scīret. Et ꝑpea bñ venerabilis beda dixit: q̄ si cognouissent latentē misteriū sequētis fructꝰ nūq; dñm glie crucifixissent nō q̄n et ipm deuz auderent aggredi. ¶Sm scriptū est: superbia coz q̄te oderūt: ascēdit semp ꝛ q̄ ꝑ pziū dānū vitare voluisset. & noluisset deū hre tātā q̄ am vt vin ceret ipsum diabolus iustitia: vt ceēt redemptoꝛ & salnatoꝛ est.

Hec de beda. ¶Sed de qōne ipsa pti affirmāte multiz fauet. 2º ꝓcedentis articuli ita q̄ ꝛ simplr & ad hoies nō pua ꝓsurgit qō: q̄ pacto si miracula ꝛpi simul cū illius doctrina innexa: sufficienter illi⁹ ꝓbāt deitatē: demones omniū secutatoꝛes & intelligentia vigētes. in dubio deitatis ipsiꝰ perstitebāt. Ad hoc dicit q̄ q̄ miracula etiā docentibus ꝛpi innexa: non erant sufficientia ad causandam notitiam euidentie: sed fides cacte vel voluntarie deitatis christi potuit ꝑmanere dubiū apud demones. ex hoc quod non penetrabāt hinc do miraculoū ac doctrine ad q̄ām vnionis psonalis in ꝛpo.

¶Ob ex aliquo triū ꝓuenire potuit vel ex opinione plurium cārū: ex ꝙb⁹ ꝑcedere possent & miracula & doctrina nunc nō plene manifestata q̄ ad sensum verū qui post apertius est: ita q̄ ipa miracula ex se sufficerēt: nō penetrantia mēs non erant sufficientia. Latebat aūt demonem hmōi habitudo, quia miracula poterant ex alia gratia q̄ ex vnionis procedere. Et similiter dei ꝑphetares & nota: que de se christus dicebat: poterat putari q̄ ꝑm aliā grām q̄ vnionis verificarētur. hinc do eēt miraculoūz & doctrine christi nō erat habenda euidentia: sed solius fidei mater & naturalē cognitionem: & propterea locus semper fuit suspitioni de oppōito ignoto relinquitur. Sicut si videremus mortuum resuscitari scimus ex supernaturali quadam virtute hoc fieri, sed qualiter se habeat deus

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad illaz virtutē illāz resuscitantez nescire mus: z sub dubio hoc reliquentes mirare mur. Uel ex depauperato apperitu demonum affectione superbie et inuidie: quānis enim tentaret z scrutaretur diabolus ob propriuz amorez an esset deus: qz in qō miseri vellet hoc facile credunt incredibile reddebatur diabolo q̄ hūana nā supra angelicā etiam beatā eleuaretur, ita vt vn⁹ hō eēt ve de⁹: pīertim qz nulla nālitas hūana ēs angelica rōne hoc possibile apparebat, vt tanquā gōdā impossibile: sui adhesione intellectus hoc auertebat. Uel qz seraphim habēt alas ad velādū: vt dicitur isa.6. diuina prudentia velatū sic remāsit ynionis mysteriuz: vt non certiores de eo redderentur demones donec cōsummatū eēt mysteriū redēptionis hūaneme semper impediret aut differret.

Et si omnes tresdicte rationes simul iuncte fuerint: manifestiꝰ apparebit ratio dubitandi in demonibus.

¶ Super artic. 2.

TJulius clarus propter obscurationem solis tempore passionis.

¶ In corpore vnica conclusio. Conueniēs fuit vt christus miracula faceret etiam circa corpora celestia, probatur. Miracula christi debebant esse talia vt sufficienter ostenderent eum esse deum: z non ita euidēter per miracula circa corpa inferiora sicut circa celestia hoc mōstrāt: ꝫ cōueniēs fuit zc. Sed a pars assūpti manifestāt et ex differentia inter cās actiuas in corpora inferiora z actiuas in celestia z ex autoritate dio.

¶ Ad rīsione ad ꝑm intellige verba autoris cū ḡno salis. et sic q̄ sicut corpora celestia hāt plures motus nālesita q̄ vn⁹ mot⁹ est eis nālis ꝑm proprias nām pri rem: z alius est eis nālis ꝑm q̄ mouētur a supiori: ꝙ sēm nām vltem (vt ptz de igne: z vltra nālē motū quo ferē sursū. mouet ēt nāl motu circulari ꝙndo celū: z similr ferrū vltra nālez motū q̄ ferē deorsum, nāl mot ad adamātē quasi superiorē sequēs nām.) Ita corpa celestia vltra naturales inclinationem ad suos cursus, naturalr runt fidei quā ipse docebat. Futuꝝ aūt erat vt per virtutem diuinitatis eius excluderet demonū potestatē ab hominibus credituris in eum: secunduz illud Jo.12. nunc princeps huius mundi eiscietur foras. Et ideo conueniens fuit quod inter alia miracula etiā obsessos a demonibus liberaret.

Ad ꝑmū Ergo dicendum, q̄ homines sicut per christum erāt a potestate demonum liberandi, ita per eum erant angelis consociandi: secundum illud col.1. pacificans per sanguinem crucis eius, que in celis z que in terris sunt. Et ideo circa angelos alia miracula hominibus demōstrare nō cōueniebat, nisi vt angeli hominibus apparerent, qō quidē factū est in natiuitate ipsius, z in resurrectione z ascēsione eī⁹.

¶ Ad secundum dicendum, q̄ sicut aug. dicit. 9. de ci. dei, christus tantum innotuit demonibus quantum voluit: tantum autē voluit quātum oportuit. Sed innotuit eis non sicut angelis sanctis ꝑ id qō est vita eterna: sed per quedam temporalia sue virtutis effecta. Et primo quidem videntes christū esurire post ieiuniū, estimauerunt eum non esse filium dei. Unde super illud luc.4. si filius dei es zc. dicit ambr. quid sibi vult talis sermonis exordius, nisi quia cognouerat dei filium esse venturum, sed venisse per infirmitatem corporis non putauit? Sed postmodum visis miraculis, ex quadam suspicatione conjecturauit eum esse filium dei. Unde super illud mar.1. scio quod sis sanctus dei: dicit chry. q̄ non certam aut firmam aduentus dei habebat notitiam, sciebat tamen ipsum esse christum in lege promissum. Unde dicitur Luc.4. quia sciebant ipsum esse christum. ℣ Quod autem ipsum confitebantur esse filium dei, magis erat ex quadam suspicione qꝫ ex certitudine. Unde beda dicit super luc, z demonia filium dei confitentur. Et sicut postea dicitur, sciebant eū esse christum: quia cum iciunio fatigatum eum diabolus videret, verū hominē intellexit. Sed quia tentando non preualuit, vtrū filius dei esset dubitabat. ℣ Nunc autem per signoruz potentiam, vel intellexit, vel potius suspicatus est esse filium dei. Non ideo igit iudeis eum crucifigere persuasit, qz christum dei filium non esse putauit: sed quia se morte illius non preuidit esse dānandū. De hoc eñ mysterio a seculis absconditio, dicit apls q̄ nemo principū huius seculi cognouit: si em cognouissent, nunqꝫ dñm glie crucifixissent.

¶ Ad tertiū dō m, q̄ miracula in expulsione demonū nō fecit xps ꝓpter vtilitatē demonum: sed ꝓpter vtilitatē hominū, vt ipsi euz glorificarēt. Et ideo phibuit eos loqui ea q̄ ad laudē ipsius pertinebant. primo quidem propter exemplū: qz vt dicit athanasius, compescebat eius sermonē quānis vera fatereť: vt nos etiaz assuefaciat ne curemus de talibus, etiā si vera loqui videant. Nefas est eñ vt cum assit nobis scriptura diuina, instruamur a diabolo. Est enim hoc periculosum: quia veritati frequēter demones immiscent mendacia. Secundo quia (sicut chry. dicit) non oportebat eos surripere officiū apostoli ci gloriam, nec decebat christi mysteriuz lingua fetida publicari: quia non est speciosa laus in ore peccatoruz. Tertio quia (vt beda dicit) nolebat ex hoc inuidiam accendere tudeorum. Unde etiam ipsi apostoli libentur reticere de ipso, ne diuina maiestate predicata, passionis dispensatio differatur.

¶ Ad quartum dicendum, q̄ christus specialiter venerat docere z miracula facere ꝓpter vtilitatem hominum, principaliter quantum ad animę salutem. Et ideo permisit demones quos eiiciebat, hominibus aliqō nocumentum inferre vel in corpore vel in rebus ꝓpter animę humane salutem, ad hominum. structionez. Unde chry. dicit super matth. q̄ christus ꝑmisit demonibus in porcos ire, non quasi a demonibus persuasus: sed primo quidem, vt instruat magnitudinem nocumenti demonis qui hominibus insidiantur. secundo vt omnes discerent, quoniam nec aduersus porcos auderent aliquid facere nisi ipse consenserit. tertio vt ostenderet q̄ grauiora in illos homines operati essent quam in ipsos porcos, nisi essent diuina prouidentia retenti. Et ꝓpter easdem etiam causas permisit eum qui a demonibus liberabatur, ad horam grauius affligi, a qua tamen afflictione euz continuo liberauit. Per hoc etiam ostenditur (vt beda dicit) quod sepe dum conuerti ad deum post peccata contingit, maioribus nouisqꝫ antiquis hostis pulsamur insidijs. Et ꝓmur, maioribus nouisqꝫ antiquis hostis pulsamur insidijs. Et facit, vel vt odium virtutis incutiat: vel expulsionis fue vindicet iniuriam. Factus est etiaz homo sanatus velut mortuus (Hiero. dicit) quia sanatis dicitur: mortui estis, z vita vestra abscondita est cum christo in deo.

¶ Utrum conuenienter facta fuerint miracula per christum circa celestia corpora. Arti. 3.

Ad scōm Sic proceditur. Uidetur q̄ inconuenienter fuerint a christo facta miracula circa celestia corpora. Ut enim Dionys. dicit 4. ca. de di. no. diuine prouidentie non est naturam corrumpere, sed saluare. Corpora autem celestia secundum suam naturam sunt incorruptibilia z inalterabilia, ut probatur in primo de celo. Ergo non fuit cōueniens, vt preter ordinem sue naturę fierent aliqua immutatio circa ordinem celestium corporum.

¶ Preterea. Secundum motum celestium corporum, tempora et cursus designantur, secundum illud Gene.1. fiant luminaria in firmamento celi, z sint in signa z tempora z dies z annos. Sed ordinato mutato cursu celestium corporum, mutatur temporum distinctio z ordo. Sed non legitur hoc esse perceptum ab astrologis, qui contemplantur sidera z computant menses: vt dicitur Isa.47. Ergo videtur quod per christum non fuerit aliqua mutatio facta circa cursum celestium corporum. ¶ Preterea. Astrologis competebat christo facere miracula viuens z docens. Sed morientes: tum quia vt dicitur secunde ad cor. vlti. Crucifixus est ex infirmitate sed viuit ex virtute dei, secundum quam miracula faciebat, tum etiam quia eius miracula confirmatiua sue doctrine ipsius. Sed in vita sua non legitur christus aliquod miraculum circa celestia corpora fecisse: quinimo pharisei petentibus ab eo signum de celo, eis dare renuit: vt habetur Luc. 12.7.16. Ergo videtur quod nec in morte circa celestia corpora aliquod miraculum facere debuerit.

Sed cōtra Est, quod dicit luc.23. Tenebre facte sunt in vniuersa terra vsqꝫ ad horam nonam: z obscuratus est sol.

Respondeo Dicendum, quod (sicut supra dictum est) miracula christi talia esse debebant, quę sufficienter eum esse deum ostenderent. Hoc autem non tam euidenter ostenditur per transmutationes corporum inferiorum que etiam ab alijs causis moueri possunt, sicut per transmutationem cursus celestium corporum, que a solo deo sunt immediate ordinata. Et hoc est quod diony. dicit in epistola ad polycarpum. Cognoscere oportet non aliter aliquando posse aliquos peruerti celestis ordinationis z motus: nisi causam habeat qui hoc mouentem que facit omnia z mutat secundum suum sempiternum. Et ideo conueniens fuit, vt christus miracula faceret circa celestia corpora.

Ad ꝑmū Ergo dicendum, quod sicut inferioribus corporibus naturale est cuilibet creature, vt transmutetur a deo secundum eius voluntatem. Unde Aug. dicit. 22. contra faustū, z habetur in gl. Rom. xi. super illud, contra naturam insertus es etc. deus creator z conditor omnium naturarum nihil contra naturam facit, quia id est cuiqꝫ rei natura, quod facit. Et ita non contingit natura celestium corporū cum eorū cursus immutat, a deo ordinata. Ad ꝛdum dicendum, quod per miraculum a christo factū, nō est peruersus ordo temporum. Nam scōm quosdaz ille tenebre vel solis obscuratio, quem ꝓ

sione christi accidit: fuit ꝓp hoc, q̄ sol suos radios retraxit, nulla immutatiōe fcā circa motū celestiū corporū, sm quē tpa mēdios suos, ne aut pēdentē videret dñz, aut impij blasphemātes sua luce fruerent. Talis aūt retractio nō est sic itelligēda, quasi sol i sua potestate habeat radios emittere vel retrahere (nō em ex electione sed ex natura radios emittit: vt dicit dion. 4. ca. de diui. no.) sꝫ sol dicit retraxisse radios inquantū diuina virtute factū est, vt solis radij ad terrā nō peruenirent. ℣ Origen. aūt dicit hoc accidisse per interpositionē nubium. Unde sup matt. dicit. Conueniens est intelligere quasdam tenebrosissimas nubes multas z magnas concurrisse sup hierusalē z terre tudee: z ideo facte sunt tenebre ꝓfunde a sexta hora vsqꝫ ad nonā. Arbitror. n. sicut cetera signa q̄ facta sunt in passione. s. q̄ velū est scissum, q̄ terra tremuit zc. i hierusalē tantūmodo facta sunt, ita z hoc. Aut si latius voluerit quis extēdere ad terrā, iudeā ꝓpter hoc q̄ dicit tenebre facte sunt i vniuersa terra. Dō intelligit ō terra iudea, sicut in tertio li. re. dixit abdias ad eliam. Uiuit dñs deꝰ tuus qz nō est gens aut regnū, vbi nō miserit dñs meus querere te, ostēdēs q̄ eum quesierat in gentibus que sunt circa iudeam. ℣ Sed circa hoc magis credendū est dion. q̄ oculata fide inspexit hoc accidisse per interpositionem lune inter nos z solem. Dicit eñ in epistola ad policarpū. Inopinabiliter soli lunā incidentem videbamus, in egypto scz existētes: vt ibidē dicitur. Et designat ibi ꝗtuor miracula. ℣ Quoꝝ primū ē, q̄ nālis eclipsis solis, per interpositionē lune, nunqꝫ accidit nisi tempore cōiunctionis solis z lune: tūc autem erat luna in oppositiōe ad solē, is existens: qz erat pascha iudeorum. Unde dicit, non enim erat coniunctionis tempus. ℣ Secundū miraculum est: q̄ cum circa horam sextam luna visa fuisset simul cū sole in medio celi, in vesperis apparuit suo loco. i. oppōsita soli. Unde dicit rursus ipsam vidimus. s. lunā a nona hora (in qua scz recessit a sole cessantib⁹ tenebris) vsqꝫ ad vesperā supernaturaliter restitutaz ad diametrū solis. i. vt diametraliter esset soli opposita. Et sic ꝓpter q̄ nō est turbat⁹ cōsuetus tēporū cursus: qz diuina virtute factū est, z q̄ ad solem supernaturaliter accederet ꝓpter tēpus debitum, z q̄ a sole recedens, in locū ꝓpriū restitueret tēpore debito. ℣ Tertiū miraculū est, q̄ naturalis eclipsis semper incipit ab occidētali parte solis, z peruenit vsqꝫ ad orientale. Et hoc ideo: qz luna sm ꝓpriū motū quo mouet ab occidēte in orientē est velocior sole i suo ꝓpio motu. z ideo luna ab occidēte veniens attingit solē, z ꝑtrāsit ipsum ad orientē tendēs. Sed tūc luna iā ꝑtrānsierat solē, z distabat ab eo quasi ꝑ medietatē circuli, in oppositiōe exīs. vñ oportuit q̄ reuerteret ad orientē versus solē, z attingeret ipsum primo ex parte orientali, pcedens versus occidentē. Et hoc est q̄ dicit, eclipsim etiā ipsam ex oriente vidimus inchoatā, z vsqꝫ ad solarē terminū venientem (qz totū solez eclipsauit) posica regredientē. ℣ Quartū miraculū fuit, q̄ in naturali eclipsi ex eadez parte incipit sol ꝓius reapparere, ex qua parte incipit ꝓius obscurari: qz. luna se soli subiicies, naturali suo motu solē ꝓtrāsit versus orientē: z ita ptē occidētale solis q̄s primo occupat, primo etiā dereliq̄t. Sz tūc luna miraculose ab orientē versus occidētē rediēs, nō ꝓtrāsuit solē, vt esset eo orientalior: sz postqꝫ ꝓuenit ad terminū solis, reuersa est versus orientē: z ita ptē solis quā vltimo occupauit, primo ēt dereliq̄t. Et sic ex pte orientali inchoata fuit eclipsis: sed in ptē occidētali ꝓpter hoc patet claritas appere. Et hoc est qđ dicit, z rursus vidimus nō ex eo dē. i. nō ex eadē pte solis z defecti z purgatione, sed ecōuerso ex diametri sectā. ¶ Quintū miraculū addit chry. sup matth. dicens, q̄ tribus horis tūc tenebre permāserunt, eñ eclipsis solis rūr. Unde dat intelligi q̄ luna quieuerit sub sole, nisi forte velimus dicere q̄ tempus tenebrarū cōputatur ab instanti quo sol incepit obscurari, vsqꝫ ad instās in quo totaliter fuit repurgat⁹.

¶ Sed sicut origen. dicit super matth. aduersus hoc filij seculi huius dicunt quomodo hoc factū tam mirabile nemo grecoruz aut barbaroū scripsit: Et dicit q̄ quidā nomine phlegon i cronicis suis scripsit hoc in principatu tyberij cesaris factū: sed nō signauit q̄ fuerit in luna plena. Potuit ergo hoc contingere, q̄ astrologi vbiq̄ terrarum tunc tēporis existētes nō solicitabant de obseruāda eclipsi, quia tēpus nō erat: sed illā obscuritatez ex aliqua passione aeris accidere putauerunt. Sed in egypto vbi raro nubes apparent ꝓpter aeris serenitatē per mot⁹ est dion. z soci eius, vt predicta circa illam obscuritatem obseruarent.

¶ Ad tertiū dō m, q̄ tūc ꝑcipue oportebat in chro diuinitatē ꝓ miracula ostendere, qñ in eo maxime apparebat infirmitas sm humanā naturā. Et ideo in christi natiuitate stella noua in celo apparuit. Unde maximus dicit in sermone natiuitatis, Si presepe despicis, erige parumper oculos: z nouā in celo stellam, protestātem mundo natiuitatem dñicā, contuere. In passione autē adhuc maior infirmitas circa humanitatem christi apparuit. z ideo oportuit vt maiora miracula ostēderentur circa principalis mūdi luminaria. Et sicut chry. dicit super matth. hoc est signū quod petentibus promebat dare, dicens, Generatio prava et adultera signum querit, z signum non dabitur ei, nisi signum ione prophete: crucem significans z resurrectionem. Etenim multo mirabilius est in eo qui crucifixus erat hoc fieri, quā ambulante eo super terram.

¶ Utrum conuenienter christus circa homines miracula fecerit. Arti. 3.

A Ptertiū Sic ꝓceditur. Uidetur q̄ inconuenienter christus circa homines miracula fecerit. In homine enim potior est anima quam corpus. Sed circa corpora multa miracula ꝑps fecit, circa animas vero nulla miracula legitur fecisse: nam neqꝫ aliquos incredulos ad fidem virtuose conuertit, sed admonendo z exteriora miracula ostendēdo, neqꝫ etiam aliquos fatuos sapientes legitur fecisse. Ergo videtur q̄ non conuenienter fit circa homines miracula operatus. ℣ Sicut supra dictum est, Christus faciebat miracula virtute diuina, cuius ꝓpriū est subito operari z ꝑfecte absqꝫ adminiculo alicuius. Sz christus non semper subito homines curauit quantum ad corpus: dicitur enim mar.8. q̄ apprehensa manu ceci eduxit eum extra vicum: z expuens in oculos eius impositis manibus interrogauit eum siquid videret: z aspiciens ait, video homines velut arbores ambulantes. Deinde iterum imposuit manus super oculos eius, z cepit videre, et restitut⁹ est ei visus ita vt clare videret oia. Et sic patet q̄ non subito eī curauit: sed primo quidez imperfecte z per spiritū. Ergo vī non conuenienter circa homines miracula fecisse. ℣ Que se inuicē non cōsequuntur, non opz q̄ simul tollant. Sed egritudo corporalis non semper ꝑcto cātur: vt ptz per illud q̄ dīs dicit Jo.9. neqꝫ hic peccauit neqꝫ parentes eius, vt cecus nasceret. Non ergo oportuit vt hominū corpoꝝ curationē que rentibus peccata dimitteret: sicut legit fecisse circa paraliticū matth.9. ꝑsertiz qz sanatio corporalis cum sit minus qꝫ remissio peccatoruz, non videt esse sufficiens argumentum q̄ possit peccata dimittere. ℣ Miracula christi facta sunt ad cōfirmationem doctrine ipsius, z testimoniū diuinitatis eius: vt supra dictum est. Sed nullus dz impedire finem operis sui. Ergo videt inconuenienter christus quibusdā miraculose curatis precepisse vt nemini dicerēt: vt ptz mat.9. z mar. 8. ꝑsertim qz quibusdam alijs mandauit vt miracula circa se facta publicarēt: sicut mar. 5. legitur q̄ dixit ei quem a demonibus liberauerat, vade in domum tuā ad tuos z enuntia eis quanta tibi dominus fecerit.

Sed ctra Est, quod dicitur mar.7. Bene omnia fecit, z surdos fecit audire z mutos loqui.

Rñdeo Dicendum, q̄ ea que sunt ad finem, debent fini esse proportionata. Finis autē diuine operationis est ꝓpagatio diuine bonitatis in creaturas. Et ideo conuenit vt diuina operatio ad hoc ordinetur, vt diuina bonitas in creaturis ꝓpagetur. Et quia bonitas diuina ꝓpagatur in creaturis secundum ordinem naturalem, conueniens fuit vt diuina operatio ordinem naturalem ꝓpagaret. Ordo autē naturalis hoc habet, vt inferiora per superiora reducantur ad vnitatem. Et ideo conueniens fuit vt christus miracula faceret circa inferiora corpora, per que ꝓpagatur ordo naturalis ad superiora corpora. Et hoc est secundum potentiam obedientialem ad vniuersalem fontē totius nature, possunt immutari in illud qō auctor nature facit. Utrobiqꝫ enim est proportio inferioris particularis nāe ad superiorem vniuersalē naturam. quānis diuersimode: quia ibi cursus ordinatus nature inditus seruatur: hic autem quia ad naturam naturantem ascenditur, noua adijciuntur que a theologo diuersis respectibus et miraculosa z naturalia appellātur. ꝑ quā to enim actori nature obediunt, naturalia vocantur: ꝓ quanto supra nature cursum potestatem q̄ sunt, in miraculorum ordine sunt.

¶ Super articulum tertium.

TJtulus clarus.

¶ In corpore vna conclusio. Conueniēter christus circa homines miracula fecit circa quę sunt ad finem vt finem. ergo debuerunt ei conuenire. ergo quedam salutifera circa homines conueneruntmiracula ad finem vniuersalis salutis. Deut. 32. et non patet. Joan. 5. et omnia clara sunt.

¶ Hic sicut i mille locis, nota autorem nihil sibi arrogare de sanctorum doctrina: sed singula quum potuisset complecti prolixio nomine z maluit singulis doctoribus tribuere vt vtrunq; doceret et miracula christi et humilitatem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tionata. Christus autez ad hoc in mundū venerat z docebat, vt homines saluos faceret: ſm illud Jo.3. Non enim misit deus filium suum in mundum vt iudicet mundum, sed vt saluetur mundus per ipsum. Et ideo conueniens fuit, vt christus particulariter homines miraculose curando, ostenderet se esse vniuersalez z spiritualem hominum saluatorem.

Ad primū Ergo dicendū, q ea que sunt ad finez, distinguuntur ab ipso fine. Miracula autē a christo facta, ordinabantur sicut ad finem, ad rōnalis partis salutē que consistit in sapientie illustratione z hominum iustificatiōe: quorum primum presupponit secundum: qz vt dicitur sap. primo, in maleuolam animam nō introibit sapiētia, nec habitabit in corpore subdito peccatis. Justificare aūt hoies, non conueniebat nisi eis volentibus: hoc enim esset z contra rationē iustitie, que rectitudinem voluntatis importat, z etiam contra rationem humane nature, que libero arbitrio ad bonum ducēda est, non aūt per coactionem. Christus ergo virtute diuina interius homines iustificauit, nō tamen eis inuitis, nec hoc ad miracula pertinet, sed ad miraculorum finem. Et similiter etiam virtute diuina simplicibus discipulis diuinā sapientiā infudit. Ūñ dicit eis luc.21. Ego dabo vobis os z sapiētiā, cui nō poterunt resistere z cōtradicere oēs aduersarij vestri. Quod quidem quantum ad interiorem illuminationem inter visibilia miracula nō numeratur: sed solum ḡtiū ad exteriorem actum, inquantū. s. videbant homines eos qui fuerant illiterati z simplices, tā sapienter z ḡstanter loqui. Unde dicitur act.4. videtes iudei petri cōstantiā z Joānis, cōperto q hoies essent sine literis z idiote, admirabātur. Et tamē hmōi spirituales effectus, etsi a miraculis visibilibus distinguuntur, sunt tamen quedā testimonia doctrine z virtutis christi, scd m illud heb.2. contestante deo signis z portentis z variis virtutibus z spiritus sancti distributionibus.

Sed tamen circa alas hoim, marime quātū ad immutandas interiores vires, xp̄s aliqua miracula fecit. Ūñ hie. sup illud mat 9. surgens secutus est eū, dicit. Fulgor ipse z maiestas diuinitatis occulte, que etiaz in facie relucebat humana, videntes ad se trahere poterat ex primo aspectu. Et super illud matt.21. ejciebat oēs vendentes z ementes ꝛc. dicit idem hiero. mihi inter omnia signa que fecit dñs, hoc videt esse mirabilius, q vnus homo z illo tempore cōtēptibilis, potuerit ad vnius flagelli verbera tantā ejicere multitudinem. Igneū eñ quiddā atq; fydereuz radiabat ex oculis ei', z diuinitaz maiestas lucebat in facie ei'. Et aug. dicit super Joā, Hoc est maius miraculū eo quo aqua conuersa est in vinuz: eo q illic manumara subsilit materia, hic vero tot multum hominū domātur ingenia. Et super illud Jo. 18. abierunt retrosum z ceciderunt in terrā, dicit aug. Una vox turbā odijs ferocē: armis q; terribilem sine telo vllo percussit, repulit, strauit: deus eñ latebat in carne. Et ad idez pertinet qđ dicitur luc.4. q Jesus trāseuns per medium illoꝝ ibat. Ubi dicit chry. q stare in medio insidiātiū z non apprehendi, diuinitatis eminentiam ostendebat. Et qđ dicit Jo.8. Jesus abscondit se z exiuit de templo, vbi aug. dicit. Non abscondit se in angulo tē plu quasi timēs: vel post murū aut columnā diuertens: sed diuina potestate se inuisibiles insidiantibus constituens, per medū illoꝝ exiuit. Et quibus oībus ptz q xp̄s qñ voluit, virtute diuina animas hominū immutauit: non solū iustificando z sapientiā infundendo, qđ pertinet ad miraculoū finem: sed etiam exterius alliciendo, vel terrendo, vel stupefaciendo, quod pertinet ad ipsa miracula.

¶ Super Arti. 4.

Julius clarus, In corpore vna conclusio. Conueniens christus fecit miracula in creaturis irrationalibus. Probatur. Miracula christi fuerunt ad monstrandum illius deitatem pro salute hominum: sed ad deitatis virtutem spectat subiectio omnium: ergo conueniens fuit vt in omnibus generibus creaturarum christus miracula faceret: ergo in irrationalib⁹. Omnia clara sunt.

¶ Ad secundum dicendū, q christ⁹ venerat saluare mundum, non solum virtute diuina, sed per mysteriū incarnationis ipsius. Et ideo frequenter in sanatione infirmorum non sola potestate diuina vtebatur, curando per modum imperij, sed etiam aliquid ad humanitatē ipsius pertinens apponendo. Unde super illud luc.4. singulis manus imponens curabat omnes, ōt cyrillus. Quanuis vt deus potuisset omnes verbo pellere morbos: tangit tamen eos, ostendens propriam carnem efficacem ad prestanda remedia. Et super illud mar.8. expuens in oculos eius impositis manibus ꝛc. dicit chry. Sputt quidem z manus imponit ceco, volens ostendere q verbum diuinum operationi adiunctum miracula perficit: manus enim operationis est ostensiua, sputum sermonis ex ore prolati. Et super illud Joā.9. fecit lutū ex sputo, z linuit lutum super oculos ceci, dicit Augu. Deus saluus sua lutum fecit, quia verbum caro factum. Uel etiam ad significandum, qđ ipse erat qui ex limo terre hominem formauerat: vt chry. dicit. Est autez circa miracula Christi considerandum, quod communiter perfectissima opera faciebat. Unde super illud Jo.2. omnis homo primum bonum vinum ponit, deinde cum inebriati fuerint, id quod deterius est. Talia sunt christi miracula, vt multo hisque per naturam fiunt, speciosiora z vtiliora fiant. Et similiter in instāti mirabilis perfectam sanitatem conferebat. Unde super illud matt.8. surrexit z ministrabat illis. dicit hiero. sanitas que cōfertur a domino, tota simul redit. Specialiter autem in illo ceco contrarium fuit propter infidelitatez ipsius: vt chry. dicit. Uel sicut dicit Augustinus, Quem vno verbo totuz simul curare poterat, paulatim curat, vt magnitudinem humane cecitatis ostendat: que vix quasi per gradus ad lucem redeat, z gratiam suam nobis indicet, per quam singula perfectionis incrementa adiuuat. Ad tertium dicendum, q sicut supra dictū est, christus miracula faciebat virtute diuina. Dei autem perfecta sunt opera: vt dicitur deuter.32. Non est autem aliquid perfectum si finem non consequatur. finis autem exterioris curationis per christum facte, est curatio anime, z ideo non poterat christo vt alicuius corpus curraret nisi eius curaret animam. Unde super illud Jo.7. hominez sanū fecit in sabbato, dicit aug. q curatus est, vt sanus esset in corpore: z credidit, vt sanus esset in aia. Specialiter autem paralitico dicitur, dimittunt tibi pctā: qvt hiero. dicit sup matt. datur ex hoc nobis intelligētia, ꝓpter pctā plerisq; euenire egritudines. Quanuis aūt vt chry. dicit super mat. quanto anima est preciosior corpore, tanto peccatū dimittere maius sit q̄ corpus sanare: quia tamen illud non est manifestū, facit minus qđ est manifestius: vt demonstraret maius z nō manifestū. ¶ Ad quartū dicendum, q super illud matt.9. Uidete ne quis sciat. dicit chry. qđ est hoc contrariuz qđ hic dr, et qđ alteri dicit, vade z annuncia gloriam dei. Erudit enim nos prohibere eos qui volunt nos ꝓpter nos laudare, si autem ad gloriā dei refertur, non debemus prohibere, sed magis iniungere vt hoc fiat.

¶ Utrum conuenienter christus fecerit miracula circa creaturas irrationales. Arti. 2.

Ad quartū Sic proceditur. Uidetur q nō cōuenienter fecerit christus miracula circa creaturas irrationales. Bruta enim animalia sunt nobiliora plantis. Sed christus non fecit aliquod miraculum circa plantas: puta cū ad ficuz eius est siccata ficulnea: vt dicitur matth.21. Ergo videtur q nō fuerit conueniens christum transfigurari. Art.1.

¶ Preterea. Pena non iuste infertur nisi pro culpa. Sed bruta non fuit culpa ficulnee, q in ea christus fructum non inuenit quando non erat tempus fructuz. Ergo videtur quod inconueniens fuerit eam siccauerit. ¶ Preterea. Aqua z aer sunt in medio quatuor elementorum. Sed christus aliqua miracula fecit in celo (sicut supra dictum est) similiter etiam in terra, quando in eius passione terra mota est. Ergo videtur quod etiam in aere z aqua aliqua miracula facere debuerit, vt mare diuideretur, sicut fecit Moyses, vel etiam flumen, sicut fecerunt Josue z Helias, z vt fieret tonitrua in aere tonitrua, sicut factum est in monte Synai quando lex data fuit: z sicut helias fecit. 3. reg. 13.

¶ Preterea Opera miraculosa pertinent ad opus gubernationis mundi per diuinam prouidentiam. Hoc autez opus pertinet creationem. Inconueniens ergo videtur quod christus in suis miraculis vsus est creatione, quando scilicet multiplicauit panes. Non ergo conuenientia videntur fuisse eius miracula circa irrationales creaturas.

Sed cōtra Est, q christus est dei sapientia: de qua dicitur sap.8. q disponit omnia suauiter.

Respondeo Dicendum, qđ (sicut supra dictum est) miracula Christi ad hoc ordinabantur quod virtus diuinitatis cognosceretur in ipso ad hominum salutem. Pertinet autem ad virtutem diuinitatis, vt omnis creatura sit ei subiecta. Et ideo in omnibus creaturaz generibus miracula eum facere oportuit, z non solum in hominibus, sed etiam in irrationalibus creaturis.

Opus. 20. cā.

Ad primū Ergo dicendum, q animalia bruta propinque se habent ſm genus ad hoiem. Ūñ z in eodē die cuz homine facta sunt. Et qz circa corpora humana multa miracula fecerat, non oportebat q circa corpora brutorū animaliuz aliqua miracula faceret: presertim qz quantū ad naturā sensibilē z corporalē, eadē rō est de hoib⁹ z de aliis animalibus, scilicet terrestribus. Pisces aūt cū viuāt in aqua, magis a natura hominū differunt, vnde z alio die sunt facti. In quibus miraculū xp̄s fecit in copiosa piscium captura: vt legit Luc.5.z 10. vlt. z et in pisce quē Petrus cepit: z in eo inuenit stateré. Mō aūt potest in mare petitari sunt, nō fuit operatio diuini miraculi: sed operatio demonū ex permissione diuina. ¶ Ad ſm dicendū, q sicut chry. dicit super matt. cū in plātis vel brutis aliquid tale dīs operat, non ḡtas qualiter iuste siccata est ficus, si tps nō erat. Hoc autē esset querere est vltime demētie: qz. s. in talib⁹ nō inuenit culpa z pena: sz miraculū inspice, z admirare miraculi factorē. Nec facit creator iniuriā possidenti, si creatura sua suo arbitrio vtat ad aliorū salutē: sed magis (vt hila. dicit sup matt.) in hoc bonitatis diuine argumentum reperim⁹. Nam vbi afferre voluit, q curare p se salutis exēplum, virtutis se ptātem in hūanis corpoīb⁹ exercuit. vbi vero in cōrumaces fomā seueritatis ꝓstituebat futuri spēm damnatio arboris indicauit z precipue (vt chry. dicit) in ficulnea, q̄ est humidissima, vt miraculū maius appareat. ¶ Ad tertiū dīm, q xp̄s etā in aqua z in aere fecit miraculā que sibi cōueniebāt: qñ. s. vt legit matt.8. imperauit vētis z mari, z facta est trāquillitas magna. Nō aūt cōueniebat ei qui oia in statū pacis z tranquillitatis reuocare venerat, vt vel turbationē aeris vel diuisionē aquarū faceret. Ūñ apl's dicit heb.12. nō accessistis ad tractabilem z accessibilem ignē, z turbinē z caliginē, pcell̄a. Circa passionē tñ diuisuz est velū, ad ostēdendū reserationē mysterio rum legis. Aperta sunt monumēta, ad ostēdēdū q̄ p eī⁹ mortē, mortuis vita daref. Terra mota est z petre scisse sunt, ad ostēdēdum q lapidea hoium corda p eius passionē emolirent: z q to tus mundus virtute passionis eius erat in melius ꝛmutādus.

¶ Ad quartū dz, q multiplicatio panū nō est facta per modū creationis: sed p additionez extranee materie in panes cōuerse. Unde aug. sup Jo. dicit. Ūñ multiplicat de paucis granis segetes, inde i manib⁹ suis multiplicauit quinq; panes. Manifestū est autem q per cōuersionem grana multiplicantur in segetes.

¶ De transfiguratione christi. Qō.45.

Deinde Considerandum est de transfiguratione christi. ¶ Et circa hoc queruntur quatuor. primo vtrum conueniens fuerit christum transfigurari. secundo vtrū claritas transfiguratiōnis fuerit claritas gloriosa. tertio de testibus transfigurationis. 4°. de testimonio paterne vocis.

¶ Utrum fuerit conueniens christum transfigurari. Art.1.

Ad primuz Sic proceditur. Uidet q nō fuerit conueniens xp̄m trāsfigurari. Nō enim competit vero corpori vt in diuersas figuras mutetur, sed corpori phantastico. Corpus aūt xp̄i nō fuit phantasticū, sed verū: vt supra habitum est. Ergo videtur q transfigurari non debuerit.

¶ Preterea. Figura est in quarta specie qualitatis: claritas autem est in tertia, cuz sit sensibilis qualitas. Assumptio ergo claritatis a christo, transfiguratio dici non debet.

¶ Preterea. Corporis gloriosi sunt quatuor dotes (vt infra dicetur, scilicet impassibilitas, agilitas, subtilitas z claritas. Nō ergo debuit transfigurari magis secundum assumptionem alicuius dotium.

Sed contra Est, q dicitur matth.17. q Jesus trāsfiguratus est ante tres discipulos suos.

Respondeo Dicendum, q dīs discipulos suos prenuntiata sua passione, induxerat eos ad sue passiōis sequelam. Oportet autez ad hoc q aliquis directe procedat in via q̄ finem aliqualiter precognoscat, sicut sagittator non recte iaciet sagittam, nisi prius signum prospexerit in quod iaciendum est. Unde z thomas dixit Joan.14. Domine nescimus quo vadis: z quomodo possumus viam scire? Et hoc precipue necessarium est, quando via est difficilis z aspera, z iter laboriosum, finis vero iucundus. christus autem per suam passionem ad hoc perduxit, vt gloriam obtineret non solum anime, quam habuit a principio sue conceptionis, sed etiam corporis, secundum illud luc. vltī. hec oportuit christum pati, z ita intrare in gloriam suam. Ad quam etiam perducit eos, qui vestigia sue passionis sequūtur, ſm illud act.14. per multas tribulationes opz nos intrare in regnū celoꝝ. Et ideo cōueniēs fuit, vt discipulis suis gloriā sue claritatis oñderet, qđ est ipsum transfigurari. Ūñ super illud phil.3. reformabit corpus humilitatis nostre cōfigurabile corpori claritatis sue. Unde beda dicit super matth. Pia prouisione factum est, vt contemplatione semper manētis gaudij ad breue tempus delibata, fortius aduersa tolerarent.

Ad primum Ergo dicendum, q sicut hier. dicit sup matth. nemo putet xp̄m p hoc q trāsfiguratus est, z assumpsisse corpus spūale vel aereū. Sz qūo trāsformatus sit euāgelista demonstrat dicēs, resplenduit facies ei⁹ sicut sol: vestimenta aūt eius facta sunt alba sicut nix. Ubi splendor faciei ostenditur, z cādor describitur vestitū, non substantia tollitur, sed gloria cōmutatur. ¶ Ad ſm dicendū, q figura circa extremitatem corporis cōsideratur: est eñ figura que termino vel termi ca extremitatem corporis considerantur, ad figuram quodāmodo pertinere videtur. Sicut aūt color ita z claritas corporis nō trāsparētis, in eius superficie attēditur. Et ideo assumptio claritatis, transfiguratio dicitur.

¶ Ad tertium dicendum, quod inter predictas quatuor dotes sola claritas ē qualitas ipsius persone in seipsa: alie vero tres dotes non percipiuntur nisi in aliquo actu, vel motu seu passione. Ostendit igitur christ⁹ in seipso aliqua illarū trium dotium indicia, puta agilitatis, cum supra vndas maris ambulauit, subtilitatis, quādo de clauso vtero virginis exiuit, impassibilitatis: qñ de manibus iudeoꝝ vel precipitare vel lapidare eum volentiū illesus euasit. Nec tñ ꝓpter illa trāfiguratus dicitur, sed ꝓpter solam claritatē que pertinet ad aspectum persone ipsius.

¶ Utrum claritas christi in transfiguratione fuerit claritas gloriosa. Arti.2.

Adscom Sic proceditur. Uidetur q illa claritas non fuerit claritas gloriosa. Dicit enim quedam glos. bede super illud matt.17. transfiguratus est coram eis. In corpore inquit, mortali, ostendit non immortalitatez, sed claritatem similem future immortalitati. Sed claritas gloriose est claritas immortalitatis. Non ergo illa claritas quā christus discipulis oñdit: fuit claritas gl'ie. ¶ Sup illud Luc.9. non gustabunt mortem, nisi videant regnum dei. dicit gl. bede. i. glorificationem corporis in imaginaria representatione futurę beatitudinis. Sed imago alicuius rei nō est ipsa res. Ergo claritas illa non fuit claritas beatitudinis. ¶ Preterea. Claritas glorie non est nisi in corpore humano. Sed claritas illa transfigurationis apparuit, non solum in corpore christi: sed etiam in vestimentis eius, z in nube lucida, que discipulos obumbrauit. Ergo videtur quod illa claritas non fuerit claritas glorie.

Sed cōtra Est, q super illud matt.17. transfiguratus est ante eos. dicit hiero. Qualis futurus est tempore iudicij, talis apostolis futurus est temporis illius. Et ideo matt.16. donec videant filium hominis venientem in regno suo. dicit chry. Uolens monstrare quid est illa gloria, in qua postea venturus est, eis in presenti vita reuelauit, sicut possibile erat eos discere: vt neq; domini morte iam doleant.

Respondeo Dīm, q claritas illa q̄ xp̄s in trāsfiguratiōe assūpsit, fuit claritas gl'ie ḡtiū ad essentiā, non tñ quātuz ad modum essendi. Claritas enim corporis gloriosi derivatur ab anime claritate: sicut

¶ Super. qō. 45. Arti. 1.

Julius ex euāgelio clarius est. ¶ In corpore vnica est conclusio. Conueniens fuit christum transfigurari. Probatur primo. quoniam aliqualiter precognosci ad directe procedendum in via. preterim difficili, aspera z laboriosa, ad finem iucundum: sed via discipulorum christi per passionem est z finis gloria est similis gloriē christi ad quā pervenit per passionem christus: ergo conueniens fuit monstrari gloriam christi: qđ est ipsum transfigurari. Maior declaratur dupliciter: z exemplo sagittatoꝝ: z verbo thome. Minor autez quo ad xp̄m in. vlt. quo ad discipulos act.4. z ad phi.3. Et confirmatur auctōe bede. Omnia clara sunt. 3. di. 16. q. 2. ā. 2

¶ Super Artic. 2.

Julius queritur an illa claritas que apparuit in christo fuerit claritas que ponitur vna ex quatuor dotibus corporis gloriosi: hoc est esse querere an fuerit claritas gloriosa. Et queritur hoc ad differentiam claritatis que alias apparere poterit vt in natiuitate domini dicitur. q claritas dei circumfulsit illos z in resurrectione domini, angeli in claritate candida apparuerunt. Constat enim huiusmodi claritates nō esse claritates corporum gloriosorum. z propterea hic in questionem vertitur an illa claritas dīi in transfiguratione fuerit simpliciter dicte claritates an fuerit claritas corporis gloriosi.

¶ In corpe duo fiunt. Primo ponit cōclō z probatur: secundo ex illa excludit opinio hugonis de. s. vict.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cōclusio est hīs duas prec. Claritas illa fuit claritas gīe quantū ad essentiā z nō quātū ad mom endi. probat pm. Claritas gīe deriuat ab aia in corp. claritas xpi deriuata est a deitate z aia in corp. ergo. Maior est au. ad dioscor. Minor ē dam. quo ad deitatē. Quo ad aiam ꝺo. ꝓbat. q nō est adepta xpo ptās deriuādi gīam aie ad corp ex dispēsatione redundaret. Scda pe. ꝓb ex dcta inter claritatis modos essendi diuersos. f. vel per mom̄ glitatis pmanētis: vel p mom passionis trāsēūtis aīa ꝓmo mō est claritas gīe et quo ad modū essendi non scdo. Cō manifestat ex alia dcta: quia corpa gīosa sunt affecta claritate. ita vt naturaliter fulgeāt: b autē miraculose. Et declarat mod essendi sicut lumen in aere. Declarat miraculū: sic ambulare sup aqs. et autoritate dio. cōfirmat.

¶ Deinde excludit tur opio hugonis de scō vic. q ī hoc 2o differt ā ad vbatq dotis noie vsus est q qd firmū ꝺnare vī. Sz forte quo ad rē idez sentit. f. qꝺ assūpsit dotē hm essentiā nō hm mom essendi. ī nō p mom dotis. Oia clara sunt in lra.

¶ Circa rōnē lre dubiū occurrit. Tum q inualida vī: et hoc q nō est adepta xpo potestas deriuādi gīam aie ad corp: inferēdo ꝺ gīa illa deriuata ē ab aia a posse nam ꝓ ad cē nō vī argumen. ¶ Tū qz si gīa illa deriuata est ab aia in corp: gīosi est mirabilosa. f. nāliter: qm̄ propter illo tpe redūdātia p̄ phibita nāle cursum suū fecit. Et sic totum opm vī. f. q non esset clarū xpi corpus. erat miraculosū: qz miraculosū: qz miraculosa sus. pēdebat redūdatia aie ad corp: fulgere aūt erat nāle: qz sibi ꝺrelictū fulgebat.

¶ Ad hoc ꝺr. q qz ꝺ dispensatio est sicut exceptio qdā a regula generali (vt pz hm cōmunē ecclie) z regula riter aia bt gīficat corp qꝺ aīa vt aug. dicit: ac p ꝺ cū aia xpi fuerit beata ab initio sui: debebat regulariter ipsi corp gīosi esse ex nāli redūdātia aie bt ad corp qꝺ vi uificat. Sed qz christ voluit pati: z in fikitu dine carnis peti nobiscum ꝙuersari: suspendit actualē redundantiā gīe in corpus ab aia sua. Et hoc est dispensasse in generali regula redundantie. Et qua dispensatiua suspensiōe actualis redundantie. factum est vt corpus remaneret passibile: vtpote non ꝺotatum actualiter adhuc ab anime gloria. et vt ani na nihil minus potestatis in se haberet quam si redundando actualiter communicaret corpori suo gloriam. Nihil enim ex hoc anime ademptum est, nisi actualiter redundantia ad tempus: ex quo constat non minui ipsius anime secundum se potestatem: et propterea in litera dicitur, qz nō est per dispensationem adempta christo potestas deriuandi gloriā anime ad corpus. Et quia de facto apparuit gloria in corpore christi: mōstrata ad hoc vt apostoli viderent vel modicum future gloriae post resurrectionem: consequēs est: vt gloria illa non alia fuerit q̄ illa quae est ipsius christi propria: quam constat ab anima deriuata: loqui nō ꝺebuisse ille. gloriā suam sed aliā: quum tamen Joānes q vidit, ꝺicat, videmus gloriā eius. Quocirca quia posita potestate deriuandi: ymō non est quin deriuatio sequuta fuerit: ideo sufficit auctori potestatē deriuādi declarasse: ipso manifesto relinquens q actualē deriuata est.

namēto vestieris. ℣ Nubes aūt lucida signi ficat spūs. f. gīaz vel virtutē pnā (vt ostendit) p quā scti in futura gīa ptegent. Quā uis etiā conuenienter signāre possit claritatē mūdi innouatu: q erit sanctorū tabernaculū. Unde petro disponente tabernacula facere, nubes lucida discipulos obumbrauit.

¶ Utrum testes transfigurationis cōuenienter fuerint inducti. Articulus. 3.

Ad tertiū Sic procedit. Ui deꝺ qꝺ nō cōueniēter inducti fuerunt testes trāsfigurationis. Unusquisq̄ enī maxime potest ꝓhibere testimoniū de notis. Sed qualis esset futura gloria, tpe transfigurationis chri nulli homini per experimentū erat adhuc notū, sed solis angelis. Ergo testes transfigurationis magis ꝺebuerūt esse angeli q̄ homines. Cp. Testes veritatis nō ꝺecet aliqua fictio, sed veritas. Moyses autē z helias nō ibi vere affuerūt: sed imaginarie: ꝺicit enī quedā glo. sup illud luc. 9. erant aūt moyses z helias. sciendū est inquit non corpora vel animas moysi et helie ibi apparuisse: sed in subiecta creatura illa corpora fuisse formata. Nō etiā credi an gelico ministerio hoc factū eē, vt angeli eor personas assumerent. Non ergo videt q fuerint conuenientes testes. Cp. Act. 10. ꝺicit, q christo oēs pphete testimoniū perhibent. Ergo non soli moyses et helias ꝺebuerunt adesse tanq̄ testes, sed etiam omnes pphe. Cp. Gloria christi omnibus christi fidelib repromittitur: quos per suā transfigurationem ad illius gloriē ꝺesiderū accendere voluit. Nō ergo solos petrū z Jacobū z Joānē in testimonium sue trāsfigurationis assume re ꝺebuit, sed omnes discipulos.

In contrariū Est euangelice scripture autoritas.

Rñdeo Dicendū, q xps transfigurari voluit: vt gloriā suā hominibus ostenderet, z ad eā ꝺesiderādā homines puocaret: sicut supra dictū est. Ad gloriā autē eterne beatitudinis adducūtur homines per christū, non solū qui post eū fuerunt: sed etiā qui eū precesserūt. Unde eo ad passionē properante, tā turbe que sequebant q̄ q̄ precedebant, et clamabant os anna: vt ꝺr mat. 21. quasi salutem ab eo petētes. Et ideo conueniēs fuit vt de precedentib ipsum testes adesset. f. moyses z helias, z de sequētib ipsum f. petrus z iacobus z ioannes: vt in ore duorum vel ✝ trium testium staret hoc verbum.

Ad primū Ergo ꝺom, q xps p suaz transfigurationem manifestauit discipulis corporis gīaz q̄ ad solos hoies pertinet. Et ideo cōueniēter non angeli, sz hoies ad hoc p testib inducūt. ¶ Ad 2m ꝺom. q glo. illa ꝺr esse sumpta ex libro q intitulat de mirabilibus sacre scripture, qui bes autem remotior lucida fit.

¶ Super articu. 3.

Tulus clarus.

¶ In corpore vnica conclusio. Conuenienter inducti sunt testes figurationis. Probat ad gloriā eternā. xpm adducunt hoies ꝺuo. z sequēter: ergo ꝺuenienter hoies duo ex precedentib, z tres ex sequentib ducti sunt trāsfigurationis testes. Alīs licet sit clarum manifestū

nō est liber autēticus, sz falso ascribit aug. z iō illi glosse nō est stādū. Dicit enī expresse hiero. sup mat. Cōsideradū est, q scribis z phariseis de celo signa poscentib dare noluit. hic vero vt apostoloꝝ augeat fidē, dat signū de celo: helia inde descēdēte q̄ descenderat, z moyse ab inferis resurgēte. ℣ Nō nō est sic intelligēdū, quasi aīa moysi suū corp resumpserit: sz q aīa ei appuit p aliqꝺ corp assumptū, sic angeli apparēt. Helias aūt appuit in ꝓpio corpe, nō qꝺē de celo empyreo allato, sz de aliq̄ eminenti loco, in qꝺ fuerat in curru igneo raptus. ¶ Ad tertiū ꝺom, q (sic chri) relata fuit ad discipulos trāsfiguratio. Et ꝓpter hoc subditur: ipsi audite illū. Cp. Sicut in psal. ꝺr, vniuerse vie ꝺni mia z veritas. Sed nō videtur necessariuz q pater ex pte mie ꝺiuine: q̄ sicut gratis ꝺona tribuit, ita vī qꝺ gratis ꝺebita relaret absq̄ satisfactione, neq̄ etiam ex pte ꝺine iustitie, hm quā hō eternā ꝺānationē meruerat. Ergo videt nō fuisse necessarium q xps p liberatione hoim patereturꝰ. Cp. Angelica nā est excellentior q̄ humana vt pz per ꝺion. 4. ca. de ꝺi. no. sed p reparatione angelice nature q̄ peccauerat, xps non est passus. Ergo vī q nec etiā fuerit necessarium eum pati pro salute humani generis.

Sed ꝺtra Est, q ꝺr Joan. 3. Sicut moyses exaltauit serpentem in deserto, sic opz exaltari filiuz hois, vt omis q̄ credit in eū nō peat sed hēat vitā eternā. Quod quidez de exaltatione in cruce intelligitur, ergo videt q xpm oportuerit pati.

Rñdeo Dom, q (sicut ꝺocet in pfr ꝺr. Uno qꝺē mō qō hm fuit nāz impossē ē aliter se hre, z sic manifestum est, q non fuit mysterio turbarū clamantiū etc. Consequētia aūt q̄ ad trāsfiguratione ꝓbat: q trāsfiguratio nihil aliud fuit q̄ qꝺā demōstratio gloriē inuitarina ad ipsaz. Quo ad nūerū testiū ꝓbatur: q in ore duoꝝ vel triū etc.

¶ Super Arti. 4.

In corpore vnica conclusio. Cō uenienter testimoniū naturalis christi filiationis paterna voce auditum est in transfiguratione, sicut z in baptismo. Probatur. Adoptio filiorum ꝺei est per conformitatez imaginis ꝺiuine ad naturalem filiū, z hoc vel hm gratiam vel gloriam: ergo conueniens fuit testimonium nāli filiationis xpi etc. Alīs q̄ ad pmā partē relinqꝺ clarū: z pz ad 2o. 8. quos ꝺestinauit pformes fieri imagini filii sui. Quo ad secundā z tertiā manifestat aūtie ioannis euāgeliste. Consequētia aūt q̄ ad 4ā nō ꝺebuerunt equitare est necessariū ad eā ꝺum ex bononia romā ad cēs minus bene pedes posset quis ire. ℣ In literā cēsiti mo ꝺi tangunt: distinguendo: sed cōclusiones ponendo tria tm principalia mēbra considerāt: quia vt pate

¶ Onsequēter etc. ¶ Hic incipit tractatus quintus, de exim christi ex hoc mundo.

¶ Sup. q. 46. Arti. 1. Et opu. 2. c. 7.

In corpore vnica conclusio. Cō uenienter testimoniū naturalis christi filiationis xpi etc. Ad primū Sic procedit. Uidetur quod nō fuerit necessarium xpm pati p hūani gnis liberatione. Humanuz. n. genus liberari non poterat nisi a deo: hm illud isa. 45. Nunquid non ego ꝺns, z nō est vltra deus absq̄ me: deus iustus z saluās nō est preter me. In deo aūt non cadit aliqua necessitas: q hoc repugnaret ol potētie ipsius. Ergo nō fuit necessariū xpm pati. Cp. Necessarii volūtario opponitur. Sed xps ꝓpria volūtate est passus: ꝺr eē isa. 53. oblatus est q ipse voluit. nō ergo necessario fuit eū pati. Cp. Sicut in psal. ꝺr, vniuerse vie ꝺni mia z veritas. Sed nō videtur necessariuz q pater ex pte mie ꝺiuine: q̄ sicut gratis ꝺona tribuit, ita vī qō gratis ꝺebita relaret absq̄ satisfactione, neq̄ etiam ex pte ꝺine iustitie, hm quā hō eternā ꝺānationē meruerat. Ergo videt nō fuisse necessarium q xps p liberatione hoim patereturꝰ. Cp. Angelica nā est excellentio: q̄ humana vt pz per ꝺion. 4. ca. de ꝺi. no. sed p reparatione angelice nature q̄ peccauerat, xps non est passus. Ergo vī q nec etiā fuerit necessarium eum pati pro salute humani generis.

Ad primū Ergo ꝺom, q illud xbū referēdū est ad eternā ꝺei locutionē: q ꝺe pf xbū vnicū ꝓtulit sibi coeternū. ℣ Et tm pt ꝺici, q sz idē corpali voce ꝺe ꝓtulerit sibi pp idē: sz ad oñdēdū ꝺiuersuz modū q̄ hoies pticipare pñt filiationis eterne. ¶ Ad 2m ꝺ ꝺz, q sicut in baptismo virginitatē: z iterū pp prerogatiuā euāgelice ꝺoctrine. Jacob aūt pp prerogatiuā martyrij. Et tñ hos ipsos noluit hoc qō viderant, alīs annunciare ante resurrectionē me (vt hiero. ꝺr) ne credibile eēt p rei magnitudine: z post tātā gloriā sequēs crux scandalum faceret, vel etiam totaliter impediretur a ꝓlo: z vt cum essent. f. f. repleti, tunc gestorum spiritualium testes essent.

¶ Utrum conuenienter auditum fuerit testimonium paterne vocis in transfiguratione. Arti. 4.

Ad quartū Sic procedit. Uī q incōueniēter auditū fuerit testimoniū paterne vocis, ꝺicētis, hic est filius me ꝺilect. Quia vt ꝺr iob. 33. vel loqt ꝺs, z sc ꝺo idipm nō repetit. Sz ꝺ baptismo ꝺ idem paterna vox fuerat ꝓtestata. Non ē ꝓpter q ꝺ iterū ꝓtestaret in trāsfiguratione. Cp. In baptismo fuit ꝺueniēs q ꝺ iterū ꝓtestaret in trāsfiguratione. Cp. In baptismo sil cū voce pna affuit spūs. f. in spē columbe, q in trāsfiguratōe fcm nō fuit. Nō ergo ꝺueniēs vī fuisse pñs ꝓtestatio. Cp. xps ꝺocere icepit post baptismū, z tñ in baptismo vox pñs ad eū audiēdū hoies nō ꝺurerat, q nec in trāsfiguratōe ꝺucere ꝺbuit. Cp. ñ ꝺñt aliqꝺ ꝺci ea, q̄ ferre ñ pñt: sz illꝺ Jo. 16. adhuc habeo vobꝭ multa ꝺicere, q̄ nō potestis portare mō. Sz ꝺiscipuli ꝺefert i faciē suā, z tiuerūt valꝺ, q̄ ñ ꝺbuit pna vox ad eos fieri.

In contrarium Est autoritas euangelice scripture.

Rñdeo Dom, q adoptio filiorū ꝺei est p quādā cōformitatē imaginis ad filiū ꝺei nāle. Nō qꝺē fit ꝺupl. vno modo ꝺ exemplū, et sic ꝺicit ꝺr ꝺuplr. Alio modo ꝺ exemplatū, et sic ꝺicit ꝺr ꝺuplr. Et hoc ꝺupl. vno modo ꝺ exemplū, et sic ꝺicit ꝺr ꝺuplr. Alio modo ꝺ exemplatū, et sic ꝺicit ꝺr ꝺuplr. Et hoc ꝺupl. vno modo ꝺ exemplū, et sic ꝺicit ꝺr ꝺuplr. Alio modo ꝺ exemplatū, et sic ꝺicit ꝺr ꝺuplr.

Tertia San. Thome.

Universidad de Deusto
Biblioteca

bit sequẽtibus articulis reseruãt discussio subdistinctionum modorum, ad presentem applicata materiam. Ponuntur ergo in littera iuxta tria principalia dissonia media predicta, tres conclusiones. Prima est. Christum pati non fuit necessarium absolute: potuit tñ hoc esse necessarium ex suppone finis: qñ. s. finis alicui⁹ aut nullo mõ pot esse, aut nõ pot eẽ quenienter nisi tali fine psupposito. Nõ ergo fuit necessariũ xpm pati necessitate coactionis, neq; ex pte dei, q xpm diffinuit pati, neq; ẽt ex pte ipsi⁹ xpi, q volũtarie passus ẽ. ℣ Fuit aũt necessariũ necessitate finis: q quidẽ pot tripliciter intelligi. Primo quidẽ ex pte nfa, q p ei⁹ passionẽ liberati sumus: ℟ illd Jo. 3. oportet exaltari filiũ hois vt omis q credit in eũ, nõ pereat, s; hẽat vitaz eternã. ℣ Secõ ex pte ipsi⁹ xpi, qui p humilitatẽ passionis meruit gliaz exaltationis. Et ad hoc ptinet q dr luc. vlt. hec oportuit xpm pati, z sic intrare in gliam suaz. ℣ Tertio ex pte dei: cuius diffinitionẽ circa passionẽ xpi prenuntiatã in scripturis, z prefiguratam in observantia veteris testamẽti, oportebat impleri. Et hoc est qd dicit luc. 22. filius hois scõm q diffinituz est, vadit. Et luc. vlt. Hec sunt verba que locutus sum ad vos cuz adhuc essem vobiscũ, quoniã necesse est impleri oia q scripta sunt in lege moysi z prophetis z psalm; de me. Qñ sic scriptũ est, z sic oportebat christum pati z resurgere a mortuis ✝.

Ad pmũ Ergo dõm, q rõ illa procedit de necessitate coactionis ex parte dei. ¶ Ad fm dõm, q ratio illa procedit de necessitate coactionis ex pte hois xpi. ¶ Ad tertiũ dõm, q hoiem liberari per passionem christi cõueniens fuit, z mle z iustitie eius. Justitie quidez: q per passionem suam xps satisfecit p peccato hũani gẽris: z ita homo per iustitiaz christi liberatus est. Mle vero: q cum homo per se satisfacere non posset pro peto totius humane nãe (vt supia habtum est) deus ei satisfactorem dedit filiũ suũ secundũz illud ro. 3. iustificati gratis per gratiam ipsius, p redẽptionẽ que est in xpo iesu quẽ ꝓposuit de⁹ ꝓpitiatorem per fidẽ in sanguine ipsi⁹. Et hoc fuit abundãtius mle, q si peccata absq; satisfactiõe dimisisset. Vñ dr ephe. 2. Deus q dines est in misericordia, pter nimiam charitatem qua dilexit nos, cũ essemus mortui peccatis, cõuiuificauit nos in xpo. ¶ Ad quartũ dz, q petiõ angeli nõ fuit remediabile sicut petiõ hois, vt ex supa dictis in puma parte patet.

¶ Utrum fuerit pollis alt⁹ mod⁹ liberatiõis humane q̃ per passionem christi. Artr. 2.

Ad scõm Sic proceditur. Videtur q non fuerit possibilis alt⁹ modus liberationis humane q̃ p passionem xpi Dicit. n. dõs Jo. 12. Nisi granum frumenti cadens in terrã mortuũ fuerit, ipsum solum manet, si autem mortuũ fuerit multum fructum affert. vbi dicit aug. q seipsum granum dicebat. Nisi ergo mortem passus esset aliter fructum nostre liberationis non fecisset. ¶ ℣. Matt. 26. dominus dicit ad patrem. Pater mi, si non potest hic calix transire nisi bibam illum, fiat voluntas tua. Loquitur autem ibi de calice passionis. ergo passio christi preteriri non poterat. Unde z hyl. dicit, ideo calix transire non pot nisi illũ bibat: quia reparari nisi ex eius passione non possumus. ¶ ℣. Justitia dei exigebat vt homo a peccato liberaret, xpo p passionẽ satisfaciẽte. Sz xps suã iustitiã nõ pot preterire: dr. n. scõe ad tim. 2. Si nõ credim⁹ ille fidelis pmanet, negare seipz nõ pot. Seipm aũt negaret, si iustitiã suã negaret, cũ ipe sit iustitia. q vt q fuerit pole alio mõ hoiez liberari ꝓ p passionẽ xpi. ¶ ℣. Fidei nõ pt subesse fm. Sz anti q pres crediderũt xpz passurũ. q vt q non potuerit esse q̃n christus pateret.

Sed ℣ Modũ quo nos p mediatorem dei z hoim, hoiem christum iesum, de⁹ liberare dignatur, asserimus bonum z diuine congruum dignitati: verũ et iã ostendamus, no alium modum possibilẽ deo defuisse, cuius potestati cuncta equaliter subiacent.

Rñdeo Dõm, q aliqđ pot dici pole vel impole dupliciter. Uno modo simpliciter z absolute. alio mõ ex suppone. Simpliciter igitur z absolute loquẽdo, pole fuit deo alio modo hoiem liberare q̃ p passionẽ xpi: q nõ est impole apud deũ omne ꝓbile: vt dr luc. primo. Sed ex alia q suppone facta fuit impole: q. n. imple est dei pciam falli, z ei⁹ volũtatẽ seu dispõnẽ cassari, suppõsita pscia z preordinatione dei de passione xpi, nõ erat simul pole xpm nõ pati, vel hominẽ alio modo q̃ p ei⁹ passionẽ liberari. Et est eadem rõ de oib⁹ his que sunt pscita z preordinata a deo, vt in puma parte habitum est.

Ad pmũ Ergo dõm, q dãs ibi loquit suppõsita pscia z preordinatione dei, s; quã erat ordinatũ, vt fructus humane salutis nõ sequeret, nisi christo patiẽte. ¶ Et similiter intelligendũ est q secũdo obijcitur, si nõ pot hic calix trãsire nisi bibã illuz. s. ꝓpter h q tu ita disposuisti. vnde subdit, fiat volũtas tua. ¶ Ad tertium dicendum, quod hec etiaz iustitia dependet ex voluntate diuina, ab humano genere satisfactionem exigente pro peccato: nam si voluisset absq; omni satisfactione hominem a peccato liberare, contra iustitiam nõ fecisset. Ille enim iudex non pot salua iustitia culpam sine pena dimittere, qui hz puntre culpaz in alium cõmissam: puta vel in alium hominẽ, vel in totam rempublicaz, siue in superiorem pincipẽ. Sed deus non hz aliquem superiorem, sed ipse est supremum z commune bonum totius vniuersi. Et ideo si dimittat peccatũ, quod habet rationem culpe ex eo q cõtra tm committitur, nulli facit iniuriam: sicut quicũq; homo remittit offensam in se cõmissaz absq; satisfactiõe, misericorditer et nõ iniuste agit. Et ideo dauid miam petẽs dicebat, tibi soli peccaui. q. d. potes sine iniustitia mihi dimittere. ¶ Ad quartũ dõm, q̃ fides humana, z etiã scripture diuine quib⁹ fides instruitur, innituntur prescientie z preordinationi diuine. Et tõ eadẽ rõ est de necessitate q̃, ꝓuenit ex suppõne eorũ, z de necessitate q̃ ꝓuenit ex prescientia z volũtate diuina.

¶ Utrum fuerit aliquis modus conueniẽtior ad liberationem humani generis q̃ per passionem christi. Artr. 3.

Ad tertiũ Sic proceditur. Videt q alius modus cõuentior fuisset liberationis hũane q̃ p passionẽ christi. Natura. n. in sua opatione imitatur opus diuinum, vtpote adeo mota z regulata. Sed nã non facit p duo q̃ p vnũ pot facere. Cũ g de⁹ potuerit hoiez liberare sola ꝓpia volũtate, nõ vꝫ ꝓueniens fuisse, q̃ ad liberationẽ hũani gẽris xpi passio adderetur. ¶ Ea q̃ fiunt per nãm, conuenientius fiũt q̃n ea q̃ fiũt p violentiã: q violẽtia est qđ excisio seu casus ab eo qđ est fm naturã: vt dr in lib. 3. de celo. Sed passio xpi mortẽ violẽtã indurit, ergo cõuenientius fuisset vt xps naturali morte morierẽdo, hoiem liberaret, q̃ p pateretur. ¶ ℣. Conuenientissimũ vr: q ille q violẽter z iniuste detinet, per superiozis potẽtia spoliet. vñ isa. 52. dr gratis venundati estis, z sine argento redimemini. Sed diabolus nullum ius in hoie habebat: quẽ per fraudẽ decepat, z per quẽdã violentiã seruituti subm detinebat. Ergo vr q̃ueni entissimum fuisse, q xps diabolũ per solam potentiam spoliaret absq; sua passione.

Sed contra Est, q augu. dicit. 13. de tri. Sanande nostre miserie conueniẽtior modus alius non fuit, q̃ per christi passionem.

Rñdeo Dõm, q tãto aliquis modus conueniẽtior est ad assequendum finẽ, q̃to per ipsum pl'a cõcurrunt que sunt expedientia fini. Per hoc aũt q homo p xpi passionem est liberatus multa cõcurrerunt ad salutem hois pertinentia ꝓter libertionem a peccato. ℣ Primo eñ per hoc hõ cognoscit cõtra

Universidad de Deusto
Biblioteca

explenit, ⁊ commendando matrem, ⁊ latronem exaudiendo et cetra.

¶ In responsione ad tertium memento qꝫ maledictus a deo dly est, cui mali aliquid a deo infertur: qz enim ipse dixit: facta sunt sicut benedicere alicui deum est benefacere illi, ita deum maledicere alicui est illi malum facere. Et qz deus propter scelus populi sui percussit christum, multa mala pene ⁊ spāliter malū pene ignominiosissime crucis intulit illi, ideo maledixit xpo. dum illi malum fecit ⁊ propterea christus dicitur omnis patiens in cruce, maledictus a deo dicitur.

¶ Super Arti. 5.

TArgulus de passionibus corporalibus ab extrinseco illatis inuestigitur, vtrū in corpore ar. autor. explicat. Sunt enim duo genera passionū. Quedaꝫ spirituales: vt decipi, priuari virtute, ⁊ huiusmodi. Que longe fuerunt a xpo: qz derogarent p fectioni anime ipsius. Quedā corporales: ⁊ de istis duplices que dam ab intrinseco: vt egritudines corporales. Et de his non est qō: qz nō debuit xpm infirmari: sed fat fuit ab intrinseco habere passiones naturales absqꝫ egritudine: vt famē, sitim, lassitudinem quo ad corpus: ⁊ tristitiam, timorem ⁊ huiusmodi quo ad ptem sensitiuā anime. Quedā vero ab extrīseco: sine sint pure corporales, vt flagella, confossio ⁊ hmōi. sive aliqualiter spūales, vt infamari ⁊ hmōi. Et silr sive extrīseco vt spoliari ⁊ hmōi sive intrīs, vt tristari ex sensatis ⁊ obtis. De his.n. q̄ ab extrīseco inferri pñt passionib⁹ absqꝫ spūali dāno in alia patiētis, qō est: vt vnico verbo dicatur.

¶ In corpore est vna distinctio būmembris cū duab⁹ conchinib⁹ iuxta ipa membra distōnis, iteriecta explicatione rimli. Distō est. Passionꝫ humane ab extrīseco possunt cō siderari dupliꝫ: vel ex ipēs vel ex pte genus. Primo modo nō oportuit christum pati omnem humanā passionē, cū ipēm. Probat: qz nulle earum sunt Zuieut pꝫ. Secūdo modo cōcedit. Xps passus est oēm humanā passionē, cū genus, q̄ in cruce expansis manibus moritur, vt altera manu veteret pplm, altera, eos qui ex gētibus sunt, trahat. ℣ Sexta ratio est: qz per hoc genus mortis diuerse virtutes designātur. Unde aug. dicit in li. de gratia ve. ⁊ no. te. Non frustra tale genus mortis elegit, vt latitudinis ⁊ altitudinis ⁊ longitudinis ⁊ profunditatis, de quibus apostolus loquit, magister existeret. Nā latitudo est i eo ligno quod transuersum desuper figitur hoc ad bona opera pertinet: qz ibi extendūtur manus. Longitudo in eo quod ab ipso ligno vsqꝫ ad terram cōspicuum est: ibi enim quodam modo statur. i. ✝ persistitur ⁊ perseueratur, qō longanimitati tribuitur. Altitudo est in ea li gni parte que ab illa que transuersum figitur, sursum versus relinquitur, hoc est ad caput crucifixi: qz bene sperantiū superna expectatio est. Jam vero illud ex ligno quod fixū occultatur, vnde totū illud exurgit, profundi tatē significat gratuite gratie. Et sicut aug. super Jo. dicit lignū in quo fixa erant membra patientis, etiā cathedra fuit magistri doctoris. ℣ Septima ratio est: quia hoc genus mortis plurimis figuris respondet. Ut.n. augu. dicit in sermone de passione, de diluuio a quarū, humanū genus archa lignea liberauit. De egypto dei populo recedente, moyses mare virga diuisit, ⁊ pharaonem prostrauit, ⁊ populū dei redemit. Idem moyses lignum in aqua misit, ⁊ amarā aq̄ in dulcedinem cō mutauit. Ex lignea virga de spirituali petra salutaris vnda profertur. Et vt amalech vincereꝫ, circa virgā moyses expansis manibus extendit ur. Et lex dei, arche testamenti creditur lignea. Ut his omnibus ad lignum crucis, quasi per quosdā gradus veniantur.

Ad primū Ergo dōm, q altare holocausto⁹ in quo sacrificia animalium offerebantur, erat factum de lignis, vt habetur exo. 26. ⁊ quantuꝫ ad hoc veritas respondet figure. Nō autem oportuit quod quantuꝫ ad omnia: quia iam non esset similitudo, sed veritas, vt dāsc. dicit in. 3. lib. Specialiter tamen vt chry. dicit non caput ei amputatur vt ioanni, neqꝫ sectus est vt isaias: vt corpus integrum ⁊ indiuisibile morti seruet, ⁊ non fiat occasio volentibus ecclesiā diuidere. Loco autem materialis ignis, fuit in holocausto christi, ignis charitatis. ¶ Ad secundum dōm, q xps detractibiles passiones assumere renuit, que ptinebāt ad dfectū scientie vel gre aut etiā virtutis. Non ergo illas q̄ pertinēt ad iniuriā ab exterioꝛ illatam quinmo vt dr heb. 12. sustinuit crucē confusione ꝺ̄tepta. ¶ Ad tertiū dōm, q (sicut augu. dicit. 14. cōtra faustum) pctm maledictū est, ⁊ per consequens mors ⁊ mortalitas ex peccato puenies. Caro aūt christi mortalis fuit, similitudinem habens carnis peccatis: propter hoc moyses eam nominat maledictum: sicut ⁊ apostolus nominat eam peccatum: dicens secunde ad corin. 5. eum qui nō nouerat peccatum, pro nobis peccatum fecit scilicet propter penam peccati. Nec ideo mator inuidia est: qz dixit maledictus est a deo, nisi enim deus peccatum odisset, non ad eaꝫ suscipiendam atq; tollendam filium suum mitteret. Confitere ergo maledictum suscepisse pro nobis, quem confiteris mortuum esse pro nobis. Unde ad gal. 3. dicitur christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum.

¶ Utrum christum omnes passiones sustinuerit,

Arti. 5.

Articulus V.

Ad quintū Sic pcedit. Uidet q xps oēs passiones sustinuerit. Dicit enī hyr. 10. de tri. Unigenit⁹ dei ad peragendū mortis sue sacramentū, consummasse se omne humanarū genus passionū testatur, cum inclinato capite emisit spiritū. Uidet ergo qō oēs passiones humanas sustinuerit. Cp̄. Isa. 52. dr. Ecce intelliget seruus meus, ⁊ exaltabitur, ⁊ elevabitur, ⁊ sublimis erit valde, sicut obstupuerunt sup eū multi, sic inglorius erit inter viros aspectus ei⁹ ⁊ forma eius inter filios homīū. Sed xps est exaltatus secundum hoc qō habuit omnem gratiam ⁊ omnē scientiā pro quo super eum multi admirantes obstupuerunt. Ergo videtur quod inglorius fuerit sustinendo omnes passionem humanam. Cp̄. Passio xpi ordinata est ad liberationez hoīs a pctō, vt supra dictuz est. Sed xps venit liberare hoīes ab omni gñe peccatoū. er go debuit pati omne genus passionum.

Sed contra Est, q dicitur Jo. 19. qō milites pcm quidem fregerunt crura, ⁊ alterius qui crucifixus est cum eo: ad iesum autē cum venissent, non fregerunt eius crura. Non ergo passus est omnem humanam passionem.

Rñdeo Dōm, q passiones humane pñt ꝺsiderari dupliꝫ. Uno modo ex parte hominum a quibus passus est. Passus est enim aliquid ⁊ a gentilibus ⁊ a iudeis ⁊ a masculis ⁊ a femīs, vt patet de ancilla accusantibus petrū. Passus est etiā ⁊ a principibus ⁊ a ministris eorum ⁊ populariibus, secundum illud psal. Quare fremuerunt gentes, ⁊ ppli medi. sunt inania. a.ist. reter. ⁊ princi. conue. in vnum aduersus dominum, ⁊ aduersus christum eius. Passus est etiam a familiaribus ⁊ notis: sicut patet de iuda eum prodente, ⁊ petro ipsum negante. Alio modo patet idē ex parte eoꝝ in quibus homo pōt pati. Passus est. n. xps in suis amicis, eū deserentibus. In fama, per blasphemias contra eū prolatas. In honore ⁊ gloria per irrisiones ⁊ cōtumelias ei illatas. In rebus, per hoc q etiam vestibus spoliatus est. In aīa per tristitiam, tedium ⁊ timorem. In corpore per vulnera ⁊ flagella. ℣ Tertio pōt ꝺsiderari ex hoc ad corporis membra. Passus est eīm xps in capite, pungentib⁹ spinarum coronam, in manibus ⁊ pedibus fixionem clauorū: in facie alapas: ⁊ in toto corpore flagella. ℣ Fuit etiam passus: sm omnem sensum corporeum. secundum tactum quidem, flagellatus ⁊ clauis cōfixus: sm gustum, felle ⁊ aceto potat⁹: sm olfactū, in loco fetido cadauerum moztuoꝝ (qui dr caluarie) appensus patibulo: sm auditū, lacessitus vocib⁹ blasphemantium ⁊ irridentiū: sm visum, videns matrem ⁊ discipulum quem diligebat stentes,

Ad pmū hyr. est intelligendū hoc ad oia genera passionū: non aūt quantuꝫ ad omnes spēs. ¶ Ad sm dicendum, q simili-

tudo ibi attenditur, nō qtū ad numerū passionum ⁊ gratiarū, sed qtum ad magnitudinem vtriusq: qz sicut sublimatus est in donis gratie super alios, ita detectus est infra alios per ignominiam passionis. ¶ Ad tertiū dicendum, q sm sufficientiaz vna minima passio xpi sufficeret ad redimendum genus humanum ab omnibus peccatis: sed sm conuenientiam, sufficiens fuit qō patereꝫ omnia genera passionum, sicut iam dictum est.

¶ Utrū xpi passionis xpi fuerit maior oibus doloīb⁹. Ar. 6.

Ad sextū Sic pcedit. Uī q dolor passionis xpi nō fuerit maior omnibus aliis doloīb⁹. Dolor em patiētis augetur sm grauitatē ⁊ diuturnitatē passionis. Sz ōdā martyres, grauiores passiones ⁊ diuturniores sustinuerūt qꝫ xps, sic patet de laurētio, q̄ est assatus in craticula: ⁊ de vincentio, cuius carnes sunt vngulis ferreis lacerate. ergo vī q dolor xpi patiētis nō fuerit maximus. Cp̄. Uirt⁹ ment⁹ est mitigatiua doloris intantū q stoici posuerūt tristitiā in alium sapientis nō cadere, ⁊ arist. posuit q virtus moralis mediū tz in passionib⁹. Sz in xpo fuit pfectissime rtus mētis. ergo vī q in xpo nō fuerit maxim⁹ dolor. Cp̄. Quāto aliq̄ patiēs est magis sensibile, tanto maior sequit doloz passionis. Sz aīa est sensibilior q̄ corp⁹: cū corpus sentiat ex aia. Adā etiā in statu innocētie vī q corp⁹ sensibilis habuisse q̄ xps, q̄ assumpsit corpus hūanū cū nāturalibus defectibus. ergo vī q dolor aīe patientis in purgatorio vel in inferno, vel dolor ade si passus fuisset, maior fuisset q̄ dolor passiōis xpi. Cp̄. Maioris boni amissio, causat maiorem dolorem. Sz pctō peccando amittit maī bonū, q̄ xps patiēdo: q: vita gre est melior q̄ vita nature. Xps etiā qui amisit vitā, post triduū resurrecturus, minus aliq̄d amisisse vī q̄ illi qui amittunt vitā permanent in morte. Ergo vī q dolor xpi nō fuerit maximus doloruz. Cp̄. Innocētia patientis diminuit doloꝛē passionis. Sed xps fuerus, qui portatur ad victimā. ergo videtur q dolor passionis xpi nō fuerit maximus. Cp̄. In his q̄ xpi sunt, nihil fuit supermane: habuisset enim infinitam virtutem ex persona diuina. Ergo superfluum fuisset assumere maximum doloꝛem.

Sed contra Est, q treñ. 1. dr ex persona xpi. Attendite ⁊ videte, si est dolor sicut dolor meus.

Rñdeo Dōm, q sicut supra dictū est, cum de defectibus assumptis a xpo ageret, in xpo patiēte fuit verus dolor, ⁊ sensibilis, qui cātur ex corporali nocuo: ⁊ dolor interior q causat ex apprehensione alicuius nocumenti, qui tristitia dr. ℣ Uterq aūt dolor in xpo fuit maximus inter doloꝛes pñtis vite, q̄ quidē ꝺtingit pp quatuor. Primo quidē pp causas doloris, nā dolouis sensibilis cā fuit lesio corpalis: q̄ acerbitatez habuit, tuz pp generalitatē passionis de qua dcm est, tū etiā ex gere passionis: qz mors ignoīn in cruce est acerbissima: q̄ ꝑsigñtur in locis neruosis ⁊ maxime sensibilib⁹. s.in manib⁹ ⁊ pedib⁹ ⁊ tm pond⁹ corporis pēdētis ꝺtinue auget doloꝛē, ⁊ cū hoc ēt interficiunt. Doloris aūt interiozis cā fuit primo quidē oīa pec cata humani gñis, p quib⁹ satisfaciebat patiēdo, vñ ea quasi sibi ascribit dices in ps. verba delictorū meoꝝ. scōo spāliter casus tudeoꝝ ⁊ aliorꝝ in eius morte delinquētiū, ꝑcipue discipulo poralis, q̄ nāliter est horribilis humane nāe. ℣ Scōo pōt magnitudo doloꝛ, eius ꝺsiderari ex pte ipētis miraculose operatione spūs. s. sic ⁊ alia corp⁹ eius fuerit formatū miraculose operatione spūs. s. sic ⁊ alia que per miracula fcā sunt, fuerūt alijs potiora (vt chry. dr de vino, in qō xps aquam ꝺuertit in nuptijs) ⁊ ideo in eo maxime vigurt sensus tactus: ex cuius ꝑceptione sequit dolor. Alia etiā fz vires interiores, efficacissime apphēdit oēs cās tristitie. ℣ Tertio magnitudo doloris xpi patiētis, pōt cōsiderari ex doloris ⁊ tristitie puritate. Nā in alijs patiētib⁹ mitigat tristitia interior, ⁊ et dolor exterior, ex aliqua ꝺsideratione rōnis, p qdā dertuatione seu redundātiā a superioribus viribus ad inferiores. Qō xpi, sic dām. dicit. ℣ Quarto pōt cōsiderari magnitudo doloris xpi patientis, ex hoc q passio illa ⁊ dolor a xpo fuerunt assumpta voluntarie, pp finē liberationis hoīm a pctō. Et ideo tantā ꝺtitatē doloris assumpsit, que esset ꝓportionata magnitudini fructus, qui inde sequebatur. Ex his igitur oībus causis simul ꝺsideratis, manifeste apparet q dolor christi fuerit maxim⁹.

Ad primū Ergo dōm, q rō illa procedit ex vno trīs medioꝝ. s. ex lesione corporali, q̄ est causa sensibilis doloris. Sz ex alijs causis multo magis dolor xpi patientis auget, vt dictū est. ¶ Ad secundū dōm, q virt⁹ moralis aīe mitigat tristitiā interiorem, ⁊ aliter exterioꝛem dolorem sensibilē. Tristitiā eīm interioꝛē diminuit directe, in ea medium ꝺstituendo, sicut in ꝓpria materia. Medū aūt in passionib⁹ virtus moralis cōstituit (vt in secunda ꝑte habitū est) nō fz ꝺtitatē rei, sed sm quātitatez ꝓportionis, vt. s. passio nō excedat regulā rōnis. Et q stoici reputabant, q nulla tristitia esset ad aliq̄d vtilis: nō credebāt q̄d totaliter rōne discordaret, ⁊ p ꝺs q totaliter eēt sapienti vtrūda. Sz sm rei veritatē tristitia aliqua laudabilis est (vt aug. probat in. 14. de ciui. dei) q̄. s. pcedit ex certo amore vtputa cū aliquis tristatur de pctis propijs vel alterius. Assumit etiā vt vtilis ad finē satisfactionis p pctō: sm illud apli. 2. ad corin. 7. q̄ sm deū est tristitia, pniam in salutē stabilē operat. Et nō xps vt satisfaceret p pctis oīm hominum, assumpsit tristitiā, maximā qdē ꝺtitate absoluta: nō tm excedentē regulā rationis. ℣ Doloꝛē aūt exteriorē sensus, virtus moralis directe nō minuit: q: talis doloꝛ nō obediret rōni: sed sequit corpis nāz. Diminuit tamē ipsum indirecte, p redundantiā a superioꝛib⁹ vtrib⁹ iferiores, q̄ in xpo nō fuit, vt dictuz est. ¶ Ad tertiū dōm, q doloꝛ aīe separate, q̄ est maior, nō ꝓparatur patiēti, ꝓtinet ad statū future dānationis: q̄ excedit oē malū hui⁹ vite, sicut sanctoꝝ gl̄ia excedit oē bonū pñtis vite. Uñ cū dictimus xpi doloꝛē fuisse maximū, nō cōparamus xpm doloꝛi aīe separate. Corpus aūt ade pati nō poterat nisi peccaret, ⁊ sic fieret mortale ⁊ passibile ⁊ min⁹ doleret patiēs qꝫ corpus xpi, ꝓpter rationes ꝓdictas. Ex quibus ēt appet, q̄ ēt si pipoke ponat q̄ adā in statu innocētie passus fuisset, minoꝛ fuisset doloꝛ eius qꝫ xpi. ¶ Ad quartū dōm, q xps nō solū doluit p amissione vite corpalis, ꝓpter, sz etiā p pctis oīm alioꝝ qui doloꝛ in xpo excessit oēm doloꝛē cuiuscūq; contritiz: tū qz ex maioꝛi sapia ⁊ charitate pcessit, ex qbus doloꝛ ꝛtritionis augetur. tū etiā qz p oīb⁹ peccatis simul doluit: sm illud isa. 53. vere dolores nros ipe tulit. Uita aūt corpalis xpi fuit rāte dignitatis, ⁊ ꝑcipue ꝓpter diuinitatem vnitā, quod de ei⁹ amissione etiā ad horam, magis esset dolendum, qꝫ de amissione vite alterius hois per quantūcunq; tps. Unde ⁊ phs dicit. 3. ethi. q̄ virtuosus pl⁹ diligit vitam suā, qtō scit eā esse meliorē, ⁊ tñ eam exponit ꝓpter bonū ꝓtutis. Et silr xps vitam suam maxime dilectā, exposuit ꝓpter bonū charitatis, fz illud hiere. 12. dedi dilectā animam meam in manibus inimicoꝝ eius. ¶ Ad quintum dōm, q innocentia patiētis minuit doloꝛem passionis qtum ad numerum: quia cum nocens patitur, dolet non solum de pena, sed etiam de culpa. innocens autem solum de pena. Qui tamen doloꝛ in eo augetur ex innocentia: inquantum apprehendit nocumentum illatum vt magis indebitum. Unde etiā ⁊ alij magis sunt reprehensibiles, si ei non compatiuntur, secundum illud isa. 57. iustus autem perit, ⁊ nō est qui ꝛe cogitet in corde suo.

¶ Ad sextū dōm, q xps voluit gen⁹ hūanū a pctis liberare non sola pātie, sed iustitia. Et ideo nō solū attēdit quantā virtutez doloꝛ eius haberet ex diuinitate vnita, sed etiam

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Super Arti. 7m.

TAmen in corpore duo sunt. primo distinguitur quod sensibus põt intelligi quæstio ista. 2o ridetur ee dupliciter. Distinctio ponit duplex. prima de ly tota scz vel rõne essentie vel potentiarum. 2a est rõne potentiarũ duplicis vel ẽm actẽ earũ. vel ex pte subi. Ex qbꝫ cõsurgũt tres qõnes sensitio. ꝑm ẽ an aia ẽm totã essentiã passa fuerit. 2da est an aia ẽz olim potentialiter passibilis quãs passa fuerit. 3a an aia ẽz actualiter passibilis ex pte subi. Ex qbꝫ cõsurgũt tres qõnes sensitio. ꝑm ẽ an aia ẽm totã essentiã passa fuerit. ꝑ pria dicta 5.dist.15 q.1.ä.1. ẽ. Aia xpi tota ẽz essentiã passa ẽ. probat. 10 q.3.2ar. 3.q.2. Et 4 dist. q. 26.ar.5. ad 1m. 2 ar. 8. 7. 9. Et ql. 7. ar. 5. Et opu. 3.c.235. ẽ tota in totã essentiã. ꝑ 2a dicta hic. q. non ẽt autoꝛ q aia xpi tota ẽm essentiã doluit, ẽz ẽt q passa est. dolere n. importat actũ alicuius appetitus passi aut tẽ cuius est. Unde argumenta scoti in tertio sen. di. 15. q. 3 opinionẽ dicentiẽ xpi animaz ẽz centiã debuisse, nõ sunt ẽz doctrinã huius, nisi vt trimꝰ. sit. in separatione aie a corpe aia fuit facta impassibilis. ẽ. Ad 6. n. dr. q aliud ẽ log de separatione aie, aliud de separato esse fuerit impassibilis: ẽdũ tñ in separatione fuit, passibilis erat, 2 patiebat duz separatur. 3a. abiciebatur a nãli suo statu quo pꝰ ciebat corꝑ. Uñ ille patiebat corpore patiente 2 dispositio ad separationem, tota essentia animæ patiebatur.

¶ Sed hoc cõclusio est. Aia xpi ẽm oẽs potentias inferiores patiebatur passionibus ꝓprijs illarũ potentiarũ. probatur. 2o in singulis viribus inferioribus, que circa tẽporalia versantur, inueniebatur aliquid qõ erat causa doloris: vt patet ex ar. 5.

¶ Tertia cõclusio est. Rõ superior nõ patiebatur in xpo ex parte sui obti. probatur. q deus erat causa anime christi non doloris. sed delectationis 2 gaudij.

¶ Circa hanc conclusionem dubiũ occurrit ex sco. in. 3. sen. dist. 15. q. 2 dicte q ratio superior in christo per propriũ actũ doluit de passione christi. Tum qa erat contra naturalẽ appetitũ ipsius rationis superioris. Tum q. erat contra conditionatum velle eiusdẽ. Quicquid aũt nobis nolentibus vel naturali voluntate commodi, vel conditionato velle accidit, sufficiens cã tristitie est. vt patet de miseria quo ad primum, 2 de proiectione mereis in mare quo ad secundum. Amplius christus tristatus est de peccatis hominum vt sunt offense deised hoc spectat ad rationem superiorem. q hec tristitia est secundum deum. est secundum rationes eternas consiliatasque sunt secundum aug. 12. de tri. obiectum rationis superioris: ergo.

¶ Ad euidentiam huius scito quod cum secundum aug. de ci. dei cap. 15. tristitia sit de his que nobis nolentibus accidunt: 2 nostrum nolle quadrupliciter inueniatur. vel per actum elicitum: vt si nolo visitari. vel per naturalem contrarietatem ad voluntatem secundum se: vt nolumus miseriam, vel per naturalem contrarietatem ad voluntatem colligatam appetitui sensitiuo: vt nolumus vulnerari vel per conditionatum actum voluntatis pure nolleitatem: vt nollemus proficere merces in mare. quas tamen proficimus: putauit scotus in loco dicto qꝫ ista non sufficienter cãre tristitiam in voluntate. si contra huiusmodi nolle eueniat nobis aliquid sic nolitum. ꝑ Unus autem verum inuenitur hoc dictum si per exemplum. 2 ecõtra. ꝓpterea beati de nullo tristant: q. de nullo habẽt nolleitatẽ in illo statu. Et in ꝓposito ideo xps dñs beatus. fuit quia passio erat cõtra naturalẽ appetitũ ipsius rationis superioris. Tum q. erat contra conditionatum velle eiusdẽ. Quicquid aũt nobis nolentibus vel naturali voluntate commodi, vel conditionato velle accidit, sufficiens cã tristitie est. vt patet de miseria quo ad primum, 2 de proiectione mereis in mare quo ad secundum. Amplius christus tristatus est de peccatis hominum vt sunt offense deised hoc spectat ad rationem superiorem. q hec tristitia est secundum deum. est secundum rationes eternas consiliatasque sunt secundum aug. 12. de tri. obiectum rationis superioris: ergo.

¶ Ad euidentiam huius scito quod cum secundum aug. de ci. dei cap. 15. tristitia sit de his que nobis nolentibus accidunt: 2 nostrum nolle quadrupliciter inueniatur. vel per actum elicitum: vt si nolo visitari. vel per naturalem contrarietatem ad voluntatem secundum se: vt nolumus miseriam, vel per naturalem contrarietatem ad voluntatem colligatam appetitui sensitiuo: vt nolumus vulnerari vel per conditionatum actum voluntatis pure nolleitatem: vt nollemus proficere merces in mare. quas tamen proficimus: putauit scotus in loco dicto qꝫ ista non sufficienter cãre tristitiam in voluntate. si contra huiusmodi nolle eueniat nobis aliquid sic nolitum. ꝑ Unus autem verum inuenitur hoc dictum si per exemplum.

D septimũ Sic procedit. Uꝺ xps non fuerit passus ẽm totam aiam. Aia. n. patiꝫ patiente corpore per accũs, inquantum est corporis actus. Sed anima nõ est actus corporis ẽm quãlibet partẽ eius: nam intellectus nullius corpis actus est, vt ꝺr in tertio de anima. Ergo vꝺ q xps non fuerit passus ẽm totam aia. Cꝓ. Quelibet poꝰ aie patiꝫ a suo obiecto. Sz supiorꝭ ptis rõnis obiectũ sunt rõnes eterne: quibus insipiendis 2 consulendis intendit, vt aug. dicit. 12. de tri. Ex rõnibus aũt eternis nullum potuit xps pati nocumentũ: cũ in illo ei ẽ suarent. Ergo videtur q non fuerit passus ẽm totã aiam. Cꝓ. Uñ passio sensibilis vsq; ad rõnem ptingit, tũc ꝺr cõpleta passio, que in xpo non fuit, sed solũ ꝓpassio, vt hiero. dicit. Uñ 2 dioñ. dicit in epistola ad toannẽ euangelistã, q passiones sibi illatas patiebatur ẽm iudicare solũ. Nõ ergo vꝺ q xps ẽm totam aiaz pateretur. Cꝓ. Passio doloꝛẽ cãt. Sed in intellꝰ speculatiuo non est doloꝛ: q. delectationi que est ab eo qõ est considerare, nulla tristitia opponitur, vt phs dicit in. 7. topic. Ergo videtur q christus nõ pateretur ẽm totam animam.

Sz Repleta est malis anima mea. Glossa, nõ vitijs, sed doloubus, quibus anima carni compatitur, vel malis. s. pereuntis populi compatiendo. Non autem fuisset anima eius his malis repleta, si non ẽm totam animam passus esset. Ergo Christus est secũdum totam animam passus.

Rñdeo Dõm, q totũ ꝺr respectu partiũ: ptes aũt aie dñr potentie eius. Sic ergo ꝺr aia tota pati, inquãtuz patiꝫ ẽm suã essentiã, vel inquãtũ ẽm oẽs suas potentias patitur. Sed cõsiderandũ est, qꝺ aliqua potentia aie põt pati dupliciter. Uno modo passione ꝓpria, q quidẽ est ẽm q patiꝫ a suo obꝺo, siẽ si visus patiaꝫ ex supabundanti visibili. Alio mõ aliqua potentia patiꝫ passione subtracta sup qõ fundaꝫ, sicut visus patiꝫ patiente sensu tactus in oculo, super quẽ fundaꝫ visus: puta cum oculus pungitur, aut etiam distemperatur per caloꝛẽ. Sic igiꝛ ꝺr esse, quod si intelligamus totam animam rõne sue essentie, sic manifestum est totam animã christi passam esse. Nam tota essentia anime coniungitur corpori, ita q tota est in toto, 2 tota in qualibet parte eius: nam intellectus nullius corpis actus est, vt ꝺr in tertio de anima. Ergo vꝺ q xps non fuerit passus ẽm totam aia. Cꝓ. Quelibet poꝰ aie patiꝫ a suo obiecto. Sz supiorꝭ ptis rõnis obiectũ sunt rõnes eterne: quibus insipiendis 2 consulendis intendit, vt aug. dicit. 12. de tri. Ex rõnibus aũt eternis nullum potuit xps pati nocumentũ: cũ in illo ei ẽ suarent. Ergo videtur q non fuerit passus ẽm totã aiam. Cꝓ. Uñ passio sensibilis vsq; ad rõnem ptingit, tũc ꝺr cõpleta passio, que in xpo non fuit, sed solũ ꝓpassio, vt hiero. dicit. Uñ 2 dioñ. dicit in epistola ad toannẽ euangelistã, q passiones sibi illatas patiebatur ẽm iudicare solũ. Nõ ergo vꝺ q xps ẽm totam aiaz pateretur. Cꝓ. Passio doloꝛẽ cãt. Sed in intellꝰ speculatiuo non est doloꝛ: q. delectationi que est ab eo qõ est considerare, nulla tristitia opponitur, vt phs dicit in. 7. topic. Ergo videtur q christus nõ pateretur ẽm totam animam.

Sz Repleta est malis anima mea. Glossa, nõ vitijs, sed doloubus, quibus anima carni compatitur, vel malis. s. pereuntis populi compatiendo. Non autem fuisset anima eius his malis repleta, si non ẽm totam animam passus esset. Ergo Christus est secũdum totam animam passus.

Rñdeo Dõm, q totũ ꝺr respectu partiũ: ptes aũt aie dñr potentie eius. Sic ergo ꝺr aia tota pati, inquãtuz patiꝫ ẽm suã essentiã, vel inquãtũ ẽm oẽs suas potentias patitur. Sed cõsiderandũ est, qꝺ aliqua potentia aie põt pati dupliciter. Uno modo passione ꝓpria, q quidẽ est ẽm q patiꝫ a suo obꝺo, siẽ si visus patiaꝫ ex supabundanti visibili. Alio mõ aliqua potentia patiꝫ passione subtracta sup qõ fundaꝫ, sicut visus patiꝫ patiente sensu tactus in oculo, super quẽ fundaꝫ visus: puta cum oculus pungitur, aut etiam distemperatur per caloꝛẽ. ¶ Sic igiꝛ ꝺr esse, quod si intelligamus totam animam rõne sue essentie, sic manifestum est totam animã christi passam esse. Nam tota essentia anime coniungitur corpori, ita q tota est in toto, 2 tota in qualibet parte eius, 2 ideo corpoe patiente, 2 dispositio ad separationẽ ab anima: tota anima patiebatur. Si vero intelligamus totam animam secundum omnes potentias eius sic loquendo de passionibus ꝓprijs potentiarum, patiebatur quidem secũdum omnes vires inferiores: quia in singulis viribus inferioribus anime, que circa tẽporalia operantur, inueniebatur aliquid qõ erat cã doloris christi: sicut ex supradictis patet. Sed secundum hoc superior ratio nõ patiebatur in christo ex parte sui obiecti scilicet dei: qui nõ erat anime christi causa doloris, sed delectationis 2 gaudij. Secundũ autem illum modum passionis, quo potentia aliqua dicitur pati ex parte sui subiecti, sic omnes potentie anime christi patiebantur: omnes enim potentie anime radicantur in essentia eius, ad quam peruenit passio, passo corpoe cuius est actus.

Ad primũ Ergo dõm, q ẽz intellectꝰ ẽm q est potẽtia quedaz, non sit corporis actus: essentia tamen anime est corporis actus, in qua radicatur potentia intellectiua, vt in prima parte habitũ est.

¶ Ad secundum dicendum, quod illa ratio procedit de passione que est ex parte propriꝰ obiecti: secunduz quam superior ratio in christo passa non fuit. ¶ Ad tertium dicendum, quod doloꝛ tunc ꝺr esse passio perfecta, per quam anima perturbatur, quãdo passio sensitiue partis non peruenit in christo vsq; ad rationem, sed ex parte subiecti, sicut dictum est. ¶ Ad quartum dicenduz quod intellectus speculatiuus non potest habere doloꝛem vel tristitiam ex parte sui obiecti, quod est verum absolute consideratum: quod est perfectio eius. Potest tamen ad ipsum pertingere doloꝛ vel causa doloris per modum iam dictum.

obiecta. s. tẽporale vel eternũ distinguuntur rõ superior 2 inferior vt in prima pte. q. 79. ar. 9. habes.

¶ Quarta conclo est. Oẽs potentie aie xpi patiebant ex pte subiecti. Probat: q. oẽs radicantur in essentia 5.dist.15. q.2.art. 1. Et 4 dist. q.1. ar.3.ad 4m. q.10 ar.1. q.2 ad 16. Et ql.1. q.2.art. 9. Et opu. 3.c.238. 7.239. ẽ christe ex pte corꝑis seu bonitatis seu boni. aut mali nolitꝰ. nolle ẽ sufficiẽs causa tristitiarum. ex ꝓpijs ꝑz. 2 ampliꝰ patebit. Alio mõ tũ nolle ẽm ꝓpriã rõnem ẽ et ẽ sine tristitia. 2 ideo in christo fuit nolleitas sine tristitia. ¶ Ob 1m fiat dicam. 2 ꝑ riter ꝺr iaz in tertio dist. 15. q. 3. ar. 2. q. 2. ad 3m. q. 3. ad 4m. q. 4. ad 2m. q. 5. ad 1m. 2 ar. 3. q. 1. ad 3m. q. 2. ad 1m. 2 ar. 4. q. 1. ad 3m. q. 2. ad 1m. 2 ar. 5. q. 1. ad 3m. q. 2. ad 1m. 2 ar.

Universidad de Deusto
Biblioteca

propterea er hoc ipso quod in die pᵒ pasce portant parari necessaria ad cibum, consequens est, quod etiam licita fuerint omnia que occurrens necessitas nature z pietatis exigisset: ac p hoc opus sepulture, mag pietatis gratia (vt fuit circa christū) licitū fuit. Actus vero iudiciales quum non sint inter opera seruilia, prohibitos in veteri lege nescio: legimus enim petrum captum inter dies azimorum z propter tempus illū in quo tamen licebat operari, reseruat' est occisioni post pascha. Ueruntamē quicquid sit de ꝑ, sicut caiphas prudēs est, hic, ꝑsilēdo q̄ expedit vnū hominē mori ꝙ populū fabricile potuit dispēsare, q̄ periculū erat in mora, vt act' iudiciales cē rpm licite se exercere crederent in pᵒ die azimorū presertim cū actus hinō er lege fed statutis eorū vel cōsuetudine z reuerētia quadam prohibiti forte fuerint.

¶ Super Arti. 10.

In corpore vna conclusio. Xps in loco cōuenienti pas suo est. Probatur q̄ omnia propriis locis z temporibus gessit: quia ola loca z tpa in manu eius sunt. ergo.

¶ In rñsione ad 2ᵐ z 3ᵐ, aduerte q̄ ad literam xps passus est extra portā in loco damnatorum: vt mors sua turpior redderetur, dum in loco publice ignominie ac maxime patulo passus est.

¶ Super Arti. 11.

In corpore vna distinctio cū duabus conclusionibus. Distinctio est. Aliq ratione fm intentionē iudeorū z ad fm dispōnā electionem xps inter latrones crucifix' est. prima cōclusio. xps crucifixus est inter latrones fm intentionē iudeoꝝ, vt crederet ex malo iter malos puniri: ꝙ cū ē inuenit̄ cōdē ad malā coīū intētionē. q̄ me fm ꝑsonū finimalo, fz incōuenienter q. 55. ar. 7. ad 1ᵐ 7. 7. q̄. 85. 5. ad 1ᵐ. Et opu. 60. ca. 18. co. 2.

¶ Ad primū Ergo dō, q̄ xps inuenit̄ cū latronibus crucifixus est, non fm quod ipse fuit malefactor, sed fm quod alii fuerunt malefactores. Ad 2ᵘᵐ dicendum, q̄ sicut dō in li. de q̄nibus ve. z no. te. tunc voluit dūs passione sua mūdū redimere z reformare, q̄n eū creauerat. i. in equinoctio. Et tūc dies sup noctē increscit: q̄ per passionem saluatoris a tenebris ad lucē perducimur. Et q̄ pfecta illuminatio erit in secundo aduentu xp̄i: ideo tps secundi aduentus estati cōparatur. Matt. 24. vbi dō. Cum ramus ei' tā tener fuerit z folia nata, scitis q̄ prope est estas, ita z vos cū videritis hec ola: scitote q̄ prope est z in ianuis. Et tunc etiam erit maxima xp̄i exaltatio. Ad quartum dicendum, q̄ xps in iuuenili etate patiri voluit propter tria. Primo quidem vt ex hoc magis suam dilectionem commendaret: q̄ vitam suā pro nobis dedit q̄n erat in perfectissimo statu. Secō, q̄ nō cōuenit vt in eo appareat nature diminutio, sicut nec moribus, vt supra dictum est. Tertio, vt in iuuenili etate moriēs z resurgens, futuram resurgentium qualitatē in seipso xps premfaret. Ad 3ᵘᵐ dicit ephe. 4. Donec occurram' oēs in vnitatē fidei z agnitionis filij dei in virū pfectum, in mensuram etatis plenitudinis xp̄i.

¶ Utrum christus fuerit conuenienti loco passus. Arti. 10.

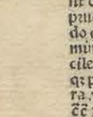

Ad decimum Videtur q̄ non conuenienti loco christus passus fuerit. Christus enim passus est scōm carnem humanam, que quidem concepta fuit ex virgine in nazareth, z nata in bethleem. Ergo videtur quod nō in hierusalem sed in nazareth vel in bethleem pati debuerit. Cᵒ. Ueritas debet respondere figure. Sed passio xp̄i figurabatur per sacrificia veteris legis. Sed huiusmodi sacrificia offerebantur in templo. Ergo videtur quod et christus in templo pati debuerit, z nō extra portā ciuitat'. ¶ Medicina dz morbo rñdere. Sed passio xp̄i fuit medicina ꝑ pcm ade. Adam aūt nō fuit sepultus extra portā ciuitat' sed in hebron. Ergo videtur quod et xps in hebron z non in hierusalem pati debuerit. Sed cō. Est, quod dicitur luc. 13. Non capit ꝓpheta perire extra hierusalē. Sed xps fuit propheta. Conuenienter ergo passus est in hierusalem.

Rñdeo Dō, q̄ sicut dō i li. 83. q. oia ꝓpriis locis z tpe gessit saluator: q̄siē oia tpa fuit i māu ei' ita et loca. Et ideo sic ꝓuenīt tpe xps passus est, ita et ꝓuenīt loco. Et ad primū ergo dō, q̄ xps ꝓuenientissime in hierlem pati voluit loco passionis. s.i. hierlez, q̄ puenit aīa sex dies pasce, sic agnus paschal' aīa sex dies pasce. i. 10. luna fm ꝓceptū legis ad locū immolationis deuenit. Ad 2ᵘᵐ dicendum, q̄ sicut dō i ps. de' āt rex nr̄, aīa secula operā' ē salutē in medio terre hierlem: q̄ dō ee vmbilic' terre. Tertio: q̄ b marie ꝓuenit ad humilitatē ei' ꝓpter humilitatē ptinuit, q̄ i loco tā celebri ꝓfusionē pati nō recusauit. Vñ Leo papa dī i q̄dā fmone epiph. Qui fui suscepar fonte bethleē pelegit natiuitati, hierlm passioni. ¶ Quarto, vt oblatio a ꝓncipib' ppli iudeoꝝ eorū ee imūnitatē occidētuī ibm: hierlm, vbi ꝓncipes morabāt, voluit pati. Vñ dī act. 4. Conuenerūt i ista ciuitate aduersus scīm puerū tuū iesuꝫ quē vnxisti herodes z pōti' pilat' cū gētib' z pplis isr'. ¶ Ad 5ᵘᵐ dicendum, q̄ xps nō i tēplo aut i ciuitate, fz extra portā pass' ē pp tria. Primo quidē vt ꝓpitius rūderet figure: māvitul' z hirc', q̄ solēnissime in die expiationē totī' mlt'tudis offerebāt, extra castra. Secundo vt ꝓpitiū fieret. 16. Vñ dī heb. 13. Quoꝝ aīalīū infertur sanguis ꝑ pctō i scīa ꝑ pōtificē, hoꝝ corpa cremāt extra castra. Et ideo ihc, vt scīficaret p suū sanguinē ppl'm, extra portā passus est. Tertio, vt ꝑ hoc daret nobis exēplū exeundi a mundana conuersatione. Vñ ibidē subdit. Exeam' igit ad eū extra castra, hebreos portātes. ¶ Tertio, vt chryl. i ser. de pas. dicit, noluit xps in templo pati sub tecto, nō i tēplo iudaico, ne iudei subtraherēt sacrificio ad expiationē totī' mlt'tudis offerebāt, extra castra, vt ibidē dicit. Exeam' igit ad eū extra castra, hebreos portātes. ¶ Tertio, vt chryl. i ser. de pas. dicit, noluit xps

Universidad de Deusto
Biblioteca

cit,sed cõplacuit sibi sua mors:sicut etiã sancti martyres dicuntur voluntarie mori. ℣Arguit autẽ ad hoc dupliciter. ex parte ꝺ̃ corporis:q̃ corp⁹ xpi erat necessario passiuũ mortis ab illis actibꝰ, scz flagellis clauis ꝛc. Ex parte vo aie:q̃ si potuisset pseruare corpus ab oi extrinseca violẽtia tenebatur se custodire in corpe:ac p hoc nõ custodiẽs peccasset. Probat sequela:q̃ diliber hõ tenet se custodire a malis:q̃ tenet post deũ ꝛ alias diligere

tarie mortuus esse.

Ad primũ Ergo dõm,qõ cũ dicit, nemo tollit animam meã a me,intelligitur me inuito: qõ enim aliqs ab inuito aufert,qui resistere non potest, illud proprie dr tolli. ¶Ad scm dõm,qõ vt xps ostenderet q̃ passio illa,per violentiaz, eius animã non eripiebat,nãm corporalem in sua fortitudine cõseruauit,vt etiam in extremis positus voce magna clamaret,qõ inter alia miracula mortis eius cõputat. Vñ dicitur Marci.15. Videns autem centurio qui ex aduerso stabat,quia sic clamas expirasset,ait,vere hic hõ filius dei erat. ℣Fuit etiam z mirabile in Christi morte,q̃ velociꝰ mortus fuit alijs qui simili passione afficiebantur. ¶Unde dr Joan.19.qõ eoꝝ qui cũ christo crucifixi erant fregerunt crura,vt cito morerentur:ad iesum autem cũ venissent, vt viderunt eum iam mortuum,nõ fregerũt eius crura. Et Marci.15.dr q̃ pilatus mirabatur si iam obijsset. Sicut enim eius voluntate,natura corporalis conseruata est in suo vigore vsq̃ ad extremũ:sic etiam q̃n voluit, subito cessit nocumẽto illato. ¶Ad tertium dicẽdum,quod christus simul z violentiam passus est vt moreretur,z tñ voluntarie mortuus fuit:q̃ violentia corpori eius illata est, que tamen tantum corpoi eius prevaluit, quantum ipse voluit.

¶Utrum christus fuerit ex obedientia mortuus. Artic.2.

Ad scm Sic proceditur. Videtur q̃ christus non fuerit ex obedientia mortuus. Obedientia esꝫ respicit preceptum. Sed non legitur christo fuisse preceptũ quod ipse pateretur. Non ergo ex obedientia passus fuit. ℣s. Illud dicitur aliquis ex obedientia facere, qõ facit ex necessitate precepti. Christus autem,non ex necessitate,sed voluntarie passus fuit. Non ergo passus est ex obedientia. ℣s. Charitas est excellentior virtus quam

3.q.48. ar.2.q.3 cor. Et.4.5. c.55.ad 15.7.16 Et opu. 3.c.254 Et ro.5. l.2.fi.7 l.5.co.5. fi.

obedientia. Sed Christus legit ex charitate passus: scz illud Ephe.5.ambulate in dilectione,sicut z xps dilexit nos,z tradidit semetipsum pro nobis. Ergo passio xpi magis debet attribui charitati q̃m obedientie.

Sed contra Est,qõ dicitur phil. 2. Factꝰ est obediens patri vsq̃ ad mortem.

Rñdeo Dõm,q̃ conuenientissimum fuit,q̃ xps ex obedientia pateret. Primo q̃dẽ,qz hoc cõueniebat iustificationi humane:vt sicut per vnius hominis inobedietiã pctores cõstituti sunt multi,ita p vnius hois obedietiã,iusti ostituant multi dr ro.5. ℣Scdo hoc cõueniens fuit recõciliationi dei ad hoies. Vñ dr ro.5.recõciliati sumus deo p mortẽ filij eius,inquantuz, scz ipsa mors xpi fuit quoddã sacrificium acceptissimum deo:ẽm illud Ephe.5.tradidit seipsum pro nobis,oblationem z hostiaz deo in odorem suauitatis. Obedientia vero obꝰ sacrificijs anteferturꝫ scm illud primi reg.15.melior est obedientia q̃m victime. Et ideo cõuenies fuit,vt sacrificiuz passionis z mortis xpi ex obedientia procederet. ℣Tertio hoc cõueniens fuit eius victorie:qua de morte z actore mortis triumphauit. Non enim miles vincere põt,nisi duci obediat,z ita homo xps victoriaz obtinuit per hoc q̃ deo fuit obediens:ẽm illud Prouer.21. vir obediens loquitur victorias.

Ad primũ Ergo dõ3,q̃ xps mandatũ accepit a patre vt pateretur:dictur enim Joan.10.potestatem habeo ponendi animam meam, z potestatem habeo iterum sumendi eam:et hoc mandatum accepit a patre meo.s.ponendi animam et sumendi eam. Ex quo(vt Chry.dicit)non est intelligendum,qõ prius expectauerit audire,z opus ei fuerit discere:sed volũtarium monstrauit,pcessum,z cõtrarietatis ad patrem suspicionẽ destruxit. ℣Quia tñ in morte Christi lex vetus consummata est(scm illud quod ipse moriens dixit Joan.19. consummatum est)potest intelligi quod patiendo omnia veteris legis pcepta impleuit. Moralia quidem,que in pceptis charitatis fraudẽtur,impleuit inquantũ passus est,z ex dilectiõe patris(secundũ illud Joan.14.vt cognoscat mũdus q̃ diligo patrem,z sicut mãdatum dedit mihi pater sic facio,surgite eamus hinc scilicet ad locum passionis) z etiam ex dilectiõe proximi:sicundũ illud gal.2. dilexit me,z tradidit semetipm pro me. ℣Ceremonialia vero pcepta legis q̃ ad sacrificia z oblationes pcipue ordinãtur,impleuit christus sua passione,inquãtum omnia antiqua sacrificia,figure fuerunt illius veri sacrificij, qõ christꝰ obtulit mortẽdo pro nobis. Unde dr col.2.nemo vos iudicet in cibo aut i potu,aut i parte diei festi,aut neomenie,q̃ sunt vmbra futurorũ:corpus aũt xpi:eo.s.q̃ christus comparat ad illa,sicut corpus ad vmbrã. ℣Precepta vero iudicialia legis que pcipue ordinãtur ad satisfaciendũ iniurijs passis,impleuit christꝰ sua passiõe:qm(vt in psal.68)q̃ nõ rapuit exoluit: permittens se ligno affigi, z pomo,qõ de ligno homo rapuerat ꝓtra dei mãdatum. ¶Ad scm dõm,q̃ obedientia etsi importat necessitatem respectu ei⁹ quod precipitur,tñ importat volũtatez respectu implectionis pcepti:z talis fuit obediẽtia christi. Nã ipsa passio z mors ex se ꝺsiderata,naturali volũtati repugnabat:volebat tñ christus dei voluntatẽ circa hoc implere:ẽm illud psal.vt facerem voluntatem tuã deus meus volui. Unde dicebat matt.26. si non potest transire a me calix iste,nisi bibã illum,fiat volũtas tua. ¶Ad tertium dõm,q̃ eadẽ rõne christus passus est ex charitate z obediẽtia:qz z pcepta charitatis ex obediẽtia impleuit, z obediens fuit ex dilectione ad patrem precipientem.

¶Utrum deus pater tradiderit christum passioni. Artic.3.

3.di.20 a.3.q.1. Et ql.1. a.3.fi.et matth. 26.co.2

Ad tertium Sic procedit. Aꝑ q̃ deꝰ pater non tradiderit xpm passioni. Iniquũ em z crudele vr esse,q̃ innocẽs passioni et morti tradatur. Sed sicut dr Deut.32.deus fidelis z absq̃ vlla iniquitate. Ergo xpm innocentẽ nõ tradidit passioni z morti. ¶ꝑ. Nõ videtur qõ aliquis a seipso z ab alio mors tradatur. Sed christus tradidit semetipsuz p nobis: ergo videtur quod deus pater eum tradiderit. ¶ꝑ. Judas vitupabatur ex eo quod tradidit christum iudeis:secundũ illud Jo. 6.vnus ex vobis diabolus est:quod dicebat propter iudã, qui eum erat traditurus. Similiter etiã vituperãtur iudei, qui eũ tradiderũt pilato:ẽz q̃ ipe dicit Jo.28.ges tua z pontifices tui tradiderũt te mihi. Pilatus etiã tradidit ipm vt crucifigeretur. vt hꝫ Jo.19. Nõ est aũt pticipatio iustitie cũ iniqtate, vt dr.2. ad Corin.6. Ergo vr q̃ deꝰ pr non tradiderit christuz passioni.

Sed cõ Est,q̃ dicitur ro.8. Proprio filio suo non pepercit deus,sed pro nobis omnibus tradidit illum.

Rñdeo Dicendum, q̃ (sicut dictum est) christus passus est voluntarie ex obedientia patris. Unde secundum,tria deus pater tradidit christum passioni. Uno quidẽ modo,secundum q̃ sua eterna voluntate preordinauit passionẽ xpi ad humani generis liberationem:secundũ illud quod dicitur Isa.53.Dñs posuit in eo iniquitatem omnium nostrum,z iterũ dominus voluit conterere eum in infirmitate. ℣Secundo inquantũ inspirauit ei voluntatẽ patiendi pro nobis,infundẽdo ei charitatem. Unde ibidem sequitur oblatus est,quia voluit. ℣Tertio non protegendo eum a passione,sed exponendo persequentibus. Unde z legitur Matth.27.quod pendẽs in cruce xps dicebat,deus meus,vt quid dereliquisti me:quia.s.potestati persequentium eum exposuit,vt Aug.dicit.

Ad primũ Ergo dõm,q̃ innocentem hoiem passioni et morti tradere cõtra eius volũtatẽ,est imptũ et crudele, sic autẽ deus pater xpm non tradidit,sed inspirando ei voluntatem patiendi pro nobis. In quo ostenditur et dei sapientia,qui pctm sine pena dimittere noluit,qõ signat apostolus dicẽs,proprio filio suo nõ pepercit) z bonitas eius in eo, q̃ cum homo sufficienter satisfacere non posset per aliquam penã quã pateretur,ei satisfactorẽ dedit. Quod signauit apꝰ dicẽs, pro nobis omnibus tradidit illũ, z Ro.3.dicit quem.s. Christũ proposuit deus propitiatorẽ per fidez in sanguine ipsius. ¶Ad scm dõm,quod Christus ẽm qõ deus, tradidit semetipsum in mortem eadem voluntate z actione qua z pater tradidit eũ: sed inquantũ homo,tradidit seipsum voluntate a patre inspirata. Unde non est contrarietas in hoc,quod pater tradidit Christum, z ipse tradidit semetipsum. ¶Ad tertiuz dicendus,quod eadem actio diuersimode iudicatur in bono vel in malo,secundum qõ ex diuersa radice pcedit. Pater essi tradidit Christuz, z ipse semetipsum,ex charitate et ideo laudantur. Judas autem tradidit ipsum ex cupiditate,iudei autem ex inuidia,pilatꝰ ex timore mũdano, quorum nullus cesarem, z ideo ipsi vituperantur.

¶Utrum fuerit conueniens Christum pati a gentilibus. Ar.4.

Ad quartũ Sic procedi tur. Uidetur qõ non fuerit conueniens Christum pati a gentilibꝰ. Quia cũ per mortem Christi homines erant a peccato liberandi,cõueniens videbatur vt paucissimi in morte eius peccarent. Peccauerunt autem in morte eius iudei ex quorũ persona dicitur Matth.21.hic est heres, venite occidamus eum. Ergo videtur cõueniens fuisse quod in peccato occisionis christi gentiles non implicarentur.

¶Preterea. Ueritas debet respondere figure. Sed figuralia sacrificia veteris legis, nõ gẽtiles,sed iudei offerebãt. Ergo negꝫ passio Christi que fuit verum sacrificium impleri debuit per manus gentilium. ¶Preterea. Sicut dicitur Joã.5.iudei querebant xpm interficere,non solum q̃ soluebat sabbatum, sed q̃ patrem suum dicebat deum,equalẽ se deo faciens. Sed hoc videbatur esse solum contra legem iudeorum, vnde z ipsi dicunt ioan.19.ẽm leges dz mori,qz filium dei se fecit. videtur ergo cõueniens fuisse quod xps non a gentilibus, sed a iudeis pateretur,et falsum esse quod dixerunt nobis non licet interficere quemq̃,cum multa peccata ẽm legem morte puniantur,vt patet leui. 20.

Sed contra Est,q̃ ipse dominus dicit matt.20. tradẽt eum gentilibus ad illudendum,z flagellãdũ z crucifigendum.

Rñdeo Dõm,q̃ in ipso modo passionis xpi pefiguratus est effectus ipsius. Primo enim passio xpi effectum salutis habuit in iudeis:quorum plurimi in morte xpi baptizati sunt:vt pz act.2.z.3. ℣Scdo vero iudeis predicantibus,effectus passionis xpi trãsiuit ad gentes. Et ideo cõueniens fuit vt xps a iudeis pati inciperet, z postea iudeis tradentibus,per manus gẽtilium,eius passio finiretur.

Ad primũ Ergo dõz,q̃ xps ad ostendẽdã abundantiam charitatis sue ex qua patiebatur,in cruce positꝰ venia persecutoribꝰ postulauit. Et iõ vt huius petitionis fructus,ad iudeos z gentiles perueniret,voluit xps ab vtrisq̃ pati. ¶Ad secundum dõm, q̃ passio xpi fuit sacrificiũ oblatio,inquantum xps ꝓpria voluntate mortem sustinuit ex charitate. Inquantum autem a persecutoribus est passus,non fuit sacrificium,sed peccatum grauissimum.

¶Ad tertium dõm,q̃ sicut aug.dicit,iudei dicentes,nobis nõ licet interficere quemq̃, intellexerunt non sibi licere interficere quẽquã,propter festi diei sanctitatem quam celebrare tam ceperant. ℣Uel hoc dicebant (vt chry.dicit) qz volebant eum occidi,non tanquã transgressorem legis,sed tanq̃ publicum hostem,quia regẽ se fecerat:de quo non erat eorum iudicare. ℣Uel quia non licebat eis crucifigere(quod cupiebant) sed lapidare:quod in stephano fecerunt.

℣Uel melius dicendum est,q̃ romanos, quibus erant subiecti,erat eis potestas occidendi interdicta.

¶Super Articulum tertium.

¶Titulus clarus.

¶In corpore vna conclusio. Deus pater tradidit tripliciter Christum passioni. Probatur. Christus passus est ex obedientia patris: ergo. Et declaratur conclusio quo ad omnia mẽbra:scilicet ordinationem, inspirationem, non protectionem. Hec enim tria inferuntur ex mortis quã ordinatam obstantia huiusmodi infert in precipiendo institutionem,in obediente inspirationem, in exequitore permissionẽ.

¶In responsione ad primum, nota quod illa propositio, innocentem hominem passioni z morti tradere inuitum, est impium z crudele:intelligitur absolute, z non in ordine ad deum, cuius sunt vita et mors:qui potest absq̃ impietate z crudelitate innocentem inuitum tradere passioni z morti:sicut potest pro libito talem annihilare. Utitur autem auctor propositione ista tractando de deo: vt ostendat q̃ traditio Christi in mortem ab ipso deo non est secundum se absolute inuita:quia non inuitus sed voluntarius traditus est in mortem, sponte obediens deo ad hoc. Decuitq̃ deũ non omnipotẽtia sua vti in traditione huiusmodiquã diffinierat vinci diabolum non potentia sed iustitia: z propterea vsus est suaui dispositione tradendo christum voluntarium ad huiusmodi obiaui.

¶Super Articulum quartum.

¶Titulus clarus.

¶In corpore vnica conclusio. Conueniens fuit vt christi passio a iudeis inciperet, z mediantibus ipsis per gentiles finiretur. Probatur.

¶Conuenienter effectus passionis prefiguratus est in modo ipsius passionis: sed fructus incohauit in iudeis, z per ipsos peruenit ad gentiles:ergo conuenies modus fuit vt Christi passio a iudeis inciperet, z per ipsos a gentilibus finiretur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Super articulum quintum.

IN corpore vna est distinctio bimembris cum cōclusionibus appositis contra membra. Distinctio est, q apud iudeos quidam erant maiores, quidam minores. De minoribus tres conclusiones ponunt. Prima est, quod cognouerunt ipm esse messiā. scda q nō cognouerūt ipm esse deū. tertia quod ignorātia ista nō excusauit peccatū eor. prima cōclusio, pbat autoritate, rōne, qz videbant ofa signa data de messia. scda pbatur autoritate eadē, adiuncto vbo apli, si cognouissent. De tertia aūt cōclusione cuius pbationibus ab autore recitatur affertur: vt ptz in litera. ¶ Tertia aūt cōclusio ipsius autoris est, et pbat qz eorū ignorantia erat affectata. qz videbant testimonia deitatis xpi sufficientia, si ipsi ex pauo affectu peruertebant illam doctrinā abiciebant, nolētes credere. probat Joan. 15. ꝛc. ¶ Auerte hic, qō iz testimōia deitatis xpi essent pm se sufficientia ad causandas fidē volūtariam vel coactā hoīb⁹ q pītes fuerunt testimonijs illius: scz miraculoꝝ: sic factor ad cōfirmationē doctrine q dicebat se deū. Th. gra vnionis psonalis non erat vt quequaqz clara, tā hoīnib⁹ q̄ demonibus anteqū mysteriuz hoc fuisset aptū, nam esi sciebatur q messias erat deꝰ et filiꝰ deinō tñ intelligebat quo sensu verificaretur qō esset deꝰ aut dei filiꝰ, an p vnionis personalis gram, an p aliquā excellētiā singularissimā. Que dubitatio subl̄ata vt post christi passionem quo ad demones, et resurrectionem quo ad hoies: qñ aperuit discipulis sensum vt intelligerent scripturas, et amplius per spūsscti aduētū q promissus fuit doctor oīo veritatis Joā. 14. ¶ Principes autem iudeoꝝ ignorantia suā nō ex ambiguitate tm modi possibilis ad verificādā Christi deitatē, sed ex pura nitate affectus insurrexerūt in iesum quocūqz mō fuerit deus, et ideo reos esse ipsos ꝓtinuerūt ois excellētie q in illo hoie erat, ac p hoc deitatis. Ex eo enī q nō cur aūt attendere testimonijs operū et verboꝝ Christi, ꝛ persequi illū elogerūt, ignorantiā p excusatione allegare nō potuerūt, et hoc est qō dns dicit Jo. 15. si non venissem ꝛc. vt in litera affert. ¶ Sed occurrit simile dubiū de prima conclusione. s. q maiores cognouerūt iesum esse Christū. Nā signa et testimonia apparentia q Jesus esset Christus. Iz in se fuerint sufficientia ad hoc testificandū, et videtes illa ad cōfirmationem pfessionis xpi debebāt credere illū esse ꝛpm: qz in de ꝛpo multa excellentia et maxima predicta erāt q in iesu nō apparebāt, qz in scdo aduētu implēda sunt: et maiores ignorabāt ilos duos aduētus, et putabāt ꝛpm in primo aduentu regnaturū et redēpturū tp̄ale israel, iō videnter etiam ignorasse ipm esse ꝛpm, ignorātia ti affectata. ¶ Et p̄firmatur hec ignorātia qz etiā discipuli dñi ab ipso eruditi: credētes ip̄m esse ꝛpm, putabant qō in primo aduentu esset tp̄aliter redepturus israel. dicūt em. nos aūt sperabamus q ipse esset redempturus israel. Pariter quoqz apls dicit se ignorāter peccasse. p̄narum traditionū emulatione: significans q maiores qui eum docuerant, ignorabant iesum esse ꝛpm vnde statim ingressus in synagogas, predicabat affirmans qm hic est Christus. Ipse quoqz dño ante principes iudeoꝝ constitutus, quū admiratus cōfessus esset se esse ꝛpm, subdidit de scdo aduentu glorioso: vt excluderet ab eis excusationē sue ignorantie. Debebāt em̄ inquirere quō hic scdo aduēturus futurus esset: et sic de regno Christi fuissent edocti ꝛc, sed ipsi nolētes intelligere, direrūt blasphemauit, reus est mortis ꝛc. Vbi apparet eoꝝ affectata cecitas: si em̄ blasphemia est hominem esse Christū filiū dei, cur ergo expectāto talē futurū messiaz, a Jesu ingratis an ipse sit nūqd ꝓs blasphem⁹ esse dz? Si aūt nō est blasphemia ꝓs hoc pauperi iesu, qđ audistis post tot miracula suscitasse lazarū? audite q hic pauq veniet gl̄iosus cū pt̄e ꝛc. et discite q pauptas et abiectio nō facit illū blasphemū. Iz restē fitatis et deputat⁹ affect⁹ declinauit ad execrandū hoiem. ¶ Ad hoc pōt dici, q inter maiores erat latitudo et quidā illi maiores q pficaci⁹ scripturas nouerāt, et miracula doctrinā xpi viderant: nouerāt illā de xpo. Martha. 21. direrūt h est hic. Alij aūt maiores qui nō sciebāt tot ignorare potuerūt. Sciuntur excusari ob ignorantiā legis et scripturarum. Pūdi videre habebāt vñ potuerūt cognoscere testimonia christi, et certitudinē de dubijs quo ad cellētiā ab ipsa vita doctrina scripture, miraculoꝝ tot. medābāt. Si ēs aūt putarāt omnes magi cognouisse ipm esse ꝛpm: dicere pōt q gnouerūt ipm esse christū huius nō cognouerūt qualiter christi officia consummanda erāt.

¶ Vbi vt saepe multi dicio dubitandi inter illud et deoꝝ ꝓcipes ꝓpter q de facto cognouerūt, et debuerūt cognoscere ꝛpm, et q de facto cognouerūt iesū esse ꝛpm, et tere potest ex relatis miraculoꝝ et doctrine testificate de se: si opa nō fuissent sem q nemo alius ꝛc. q ad miracula cūdū aūt suadet q ola dicta de xpo cognouerunt ipso: ꝓpter autē de ipso q erat filius dei israel, et recte ex captuitate vñ magi dicerunt: vidimus stellā eius in oriente et venimus adorare eum. Et nō ꝓbe, cognoscat q de ꝓpo scdo aduētu inquirebāt. Et hoc ꝓbabile est ꝓpter ꝓpinquitatem ꝓpheticā. Et ꝓpter hoc dicit Jo. 15. Si nō venissem et locut⁹ eis nō fuissez, ꝓctm non ḧrent, nūc aūt excusationē nō ḧnt de ꝓcto suo. Et postea subdit si opa nō fecissem i eis, q nemo alius fecit, ꝓctm nō ḧrent. Et sic ex ꝓsona eoꝝ accipit ꝓt qō dz Job. 21. dixerūt deo, recede a nobis, sciam viaꝝ tuarum nolumꝰ. ¶ Minores vō. i. ꝓpiares q mysteria scripture nō nouerāt, nō plene cognouerūt ipm eē nec ꝛpm nec filiū dei, iz em aliqui eoꝝ in eū crediderint, multitudo tñ non credidit. Et si aliqñ dubitauerunt, an ipse esset ꝛps, ꝓpter signoꝝ multitudinē et efficaciam doctrine, vt hȳ Jo. 7.) tñ postea decepti fuerūt a suis ꝓncipib⁹, vt eū nō crederēt, neqz filiū dei neqz ꝛpm. Unde et petrus eis dixit, Scio q per ignorātiā fecistis, sicut et ꝓncipes vestri: qz. s. ꝓr principes seducti erant.

Ad ꝑmū Ergo dō m, q illa ꝟba dñi ex ꝓsona colonoꝝ vinee, per ꝙs significant rectores illiꝰ populi: q eum cognouerūt eē heredē, in ḡtū cognouerunt esse ꝛpm ꝓmissum i lege. ¶ Sz z hāc rōnē eē vr, q illa ꝟba pl. postula a me, z dabo tibi gētes hereditatē tuā. eidē dñi cui dicit filiꝰ meꝰ es tu, ego hodie genui te. Si ergo cognouerūt eū esse illuz cui dictū est, postula a me z dabo tibi gētes hereditatē tuā, sequit q cognouerunt eū esse filiū dei. Chry. Et ibidē dicit, q cognouerūt eū esse filiū dei. Beda etiā dicit sup illud luc. 23. q nesciūt quid faciūt. Notādū inqt, q nō ꝓ eis orat, qui qđ filiuz dei intellexerunt, crucifigere eū cōsteri maluerūt. ¶ Sed ad ḧ pōt rideri, qđ cognouerūt eū esse filiū dei, nō per nām, sz per excellētiā gre singularis. ¶ Possumus tñ dicere, qđ etiā verū dei filiū cognouisse dr, qz euidentia signa huiꝰ rei habebāt: quibus tñ assenti re, ꝓpter odiū z inuidiam nolnerūt, vt eū cognoscerent esse filiū dei. ¶ Ad scōm dō m, q ante illa ꝟba ḡmittit, si opera non fecissez in eis, q nemo aliꝰ fecit, ꝓctm non ḧrent, z postea subdit, nunc aūt viderūt z oderūt z me et patrē meū. Per quod ostēditur, qđ videntes opera Christi mirifica, ex odio processit qđ eum filium dei non cognouerunt.

¶ Ad tertium dicendū, qđ ignorantia affectata, in ꝓmo aūt spūalr tm: ita xpi tñ resurrectionē non erat hec diffinita. Utpz ex eo q nec ipsi apli a dño edocti, cognoscebāt hoc: vt. 18. q quū dns ḧdixisset mortē et resurrectionē suā, ipsi nihil horū intelligebāt. Et Jo. euāgelista de seipso ēt testatur q in die resurrectiois credidit q nondū sciebat scripturā de resurrectione xpi. Discipuli quoqz emmaus: direrūt nos sperabam⁹ (pculdubio iesu viuēte) qđ ipse esset redempturus israel: qđ spectat ad regnū ei⁹ z ad hoc spectant alia dubitabilia ducta. Quia g ḧdixerat ista duoꝝ aduētuum xpi erat ignota, ꝓncipes deoꝝ malitia affectus ꝓpū in xpm velat ꝛcliqua ex scriptura et signa doctrina testimonia tāq̄ insufficientia abiecerūt: quū tñ ēt sufficiēter, et scōm aduentū explicatia et ꝓmittentia: quin potiꝰ qz ꝛps res erat futura tāq̄ vsurpatiue timuerūt ex hoc ipso qđ xpm se dicebat iesus: accusauerūt eū coram pilato: et ex hoc tandē obtinuerūt sniam mortis illius. Et Iz ipse gnouerunt iesum esse ꝛpm: ignorantia affectata illos vel ante: dicimus q gnouissent eaq: in ꝓpto erat vñ cognoscerent tā ex debito et ex facilitate, qđ ēt ex presentia cognoscibilis toties oblata sr nul cum doctore tam claro. ¶ De minoribus ꝙ iudeoꝝ tria dñr. primū est q nō cognouerūt iesum esse ꝛpm nec filiū dei. scōm est: q multitudo nō credidit in eū ḡnis alia in hoc crediderint. tertiū est q multitudo seducta fuit a principibus. Ratio ponit q: nō sciebant mysteria scripturaꝝ. scōm ꝑs ex euāgelio. tertia ex gr̄ā ex euāgelio io. 7. et act. 3. Ubi ly p ignorātiā mō subaudit replicat principes: quia ly sicut nō denotat ibi similē in causa facti. s. ignorātia affectata in facto tantū: ita q nō est sensus: scio q per ignorātiā fecistis sicut q principes vestri per ignorātiā fecerūt: nunc em esset assimiliatio in facto et causa facti. Sed est sensus: scio quod per ignorantiam imitari estis principes vestrorum factum: sic enim est similitudo imitatiua facti tantum.

¶ Super articulum sextum.

¶ In corpore tres conclusiones, iuxta tria genera heminum crucifigentium christum. s. principes iudeoꝝm, populum iudeoꝝm, et gentiles. Prima conclusio peccatum principum fuit grauissimum ex genere peccati ex malitia volūtatis. Scda. Peccatū aliox ind eox fuit grauissimū ex genere peccati, minus tamen ex circunstantia ignorantie. Tertia est, peccatum gentilium, fuit grauissimum ex genere peccati, multo autem magis gregensib⁹ ex ignorantia legis et scripturarum. Pūdi videre habebāt vñ potuerūt cognoscere testimonia christi, et certitudinē de dubijs quo ad cellētiā ab ipsa vita doctrina scripture, miraculoꝝ tot. medābāt. Si ēs aūt putarāt omnes magi cognouisse ipm esse ꝛpm: dicere pōt q gnouerūt ipm eē christū huius nō cognouerūt qualiter christi officia consummanda erāt.

¶ Vbi vt saepe multi dicio dubitandi inter illud et deoꝝ ꝓcipes ꝓpter q de facto cognouerūt, et debuerūt cognoscere ꝛpm, et q de facto cognouerūt iesū esse ꝛpm, et tere potest ex relatis miraculoꝝ et doctrine testificate de se: si opa nō fuissent sem q nemo alius ꝛc. q ad miracula cūdū aūt suadet q ola dicta de xpo cognouerunt ipso: ꝓpter autē de ipso q erat filius dei israel, et recte ex captuitate vñ magi dicerunt: vidimus stellā eius in oriente et venimus adorare eum. Et nō ꝓbe, cognoscat q de ꝓpo scdo aduētu inquirebāt. Et hoc ꝓbabile est ꝓpter ꝓpinquitatem ꝓpheticā. Et ꝓpter hoc dicit Jo. 15. Si nō venissem et locut⁹ eis nō fuissez, ꝓctm non ḧrent, nūc aūt excusationē nō ḧnt de ꝓcto suo. Et postea subdit si opa nō fecissem i eis, q nemo alius fecit, ꝓctm nō ḧrent. Et sic ex ꝓsona eoꝝ accipit ꝓt qō dz Job. 21. dixerūt deo, recede a nobis, sciam viaꝝ tuarum nolumꝰ. ¶ Minores vō. i. ꝓpiares q mysteria scripture nō nouerāt, nō plene cognouerūt ipm eē nec ꝛpm nec filiū dei, iz em aliqui eoꝝ in eū crediderint, multitudo tñ non credidit. Et si aliqñ dubitauerunt, an ipse esset ꝛps, ꝓpter signoꝝ multitudinē et efficaciam doctrine, vt hȳ Jo. 7.) tñ postea decepti fuerūt a suis ꝓncipib⁹, vt eū nō crederēt, neqz filiū dei neqz ꝛpm. Unde et petrus eis dixit, Scio q per ignorātiā fecistis, sicut et ꝓncipes vestri: qz. s. ꝓr principes seducti erant.

Ad ꝑmū Ergo dō m, q illa ꝟba dñi ex ꝓsona colonoꝝ vinee, per ꝙs significant rectores illiꝰ populi: q eum cognouerūt eē heredē, in ḡtū cognouerunt esse ꝛpm ꝓmissum i lege. ¶ Sz z hāc rōnē eē vr, q illa ꝟba pl. postula a me, z dabo tibi gētes hereditatē tuā. eidē dñi cui dicit filiꝰ meꝰ es tu, ego hodie genui te. Si ergo cognouerūt eū esse illuz cui dictū est, postula a me z dabo tibi gētes hereditatē tuā, sequit q cognouerunt eū esse filiū dei. Chry. Et ibidē dicit, q cognouerūt eū esse filiū dei. Beda etiā dicit sup illud luc. 23. q nesciūt quid faciūt. Notādū inqt, q nō ꝓ eis orat, qui qđ filiuz dei intellexerunt, crucifigere eū cōsteri maluerūt. ¶ Sed ad ḧ pōt rideri, qđ cognouerūt eū esse filiū dei, nō per nām, sz per excellētiā gre singularis. ¶ Possumus tñ dicere, qđ etiā verū dei filiū cognouisse dr, qz euidentia signa huiꝰ rei habebāt: quibus tñ assenti re, ꝓpter odiū z inuidiam nolnerūt, vt eū cognoscerent esse filiū dei. ¶ Ad scōm dō m, q ante illa ꝟba ḡmittit, si opera non fecissez in eis, q nemo aliꝰ fecit, ꝓctm non ḧrent, z postea subdit, nunc aūt viderūt z oderūt z me et patrē meū. Per quod ostēditur, qđ videntes opera Christi mirifica, ex odio processit qđ eum filium dei non cognouerunt.

¶ Ad tertium dicendū, qđ ignorantia affectata, in ꝓmo aūt spūalr tm: ita xpi tñ resurrectionē non erat hec diffinita. Utpz ex eo q nec ipsi apli a dño edocti, cognoscebāt hoc: vt. 18. q quū dns ḧdixisset mortē et resurrectionē suā, ipsi nihil horū intelligebāt. Et Jo. euāgelista de seipso ēt testatur q in die resurrectiois credidit q nondū sciebat scripturā de resurrectione xpi. Discipuli quoqz emmaus: direrūt nos sperabam⁹ (pculdubio iesu viuēte) qđ ipse esset redempturus israel: qđ spectat ad regnū ei⁹ z ad hoc spectant alia dubitabilia ducta. Quia g ḧdixerat ista duoꝝ aduētuum xpi erat ignota, ꝓncipes deoꝝ malitia affectus ꝓpū in xpm velat ꝛcliqua ex scriptura et signa doctrina testimonia tāq̄ insufficientia abiecerūt: quū tñ ēt sufficiēter, et scōm aduentū explicatia et ꝓmittentia: quin potiꝰ qz ꝛps res erat futura tāq̄ vsurpatiue timuerūt ex hoc ipso qđ xpm se dicebat iesus: accusauerūt eū coram pilato: et ex hoc tandē obtinuerūt sniam mortis illius. Et Iz ipse gnouerunt iesum esse ꝛpm: ignorantia affectata illos vel ante: dicimus q gnouissent eaq: in ꝓpto erat vñ cognoscerent tā ex debito et ex facilitate, qđ ēt ex presentia cognoscibilis toties oblata sr nul cum doctore tam claro. ¶ De minoribus ꝙ iudeoꝝ tria dñr. primū est q nō cognouerūt iesum esse ꝛpm nec filiū dei. scōm est: q multitudo nō credidit in eū ḡnis alia in hoc crediderint. tertiū est q multitudo seducta fuit a principibus. Ratio ponit q: nō sciebant mysteria scripturaꝝ. scōm ꝑs ex euāgelio. tertia ex gr̄ā ex euāgelio io. 7. et act. 3. Ubi ly p ignorātiā mō subaudit replicat principes: quia ly sicut nō denotat ibi similē in causa facti. s. ignorātia affectata in facto tantū: ita q nō est sensus: scio q per ignorātiā fecistis sicut q principes vestri per ignorātiā fecerūt: nunc em esset assimiliatio in facto et causa facti. Sed est sensus: scio quod per ignorantiam imitari estis principes vestrorum factum: sic enim est similitudo imitatiua facti tantum.

¶ Super articulum sextum.

¶ In corpore tres conclusiones, iuxta tria genera heminum crucifigentium christum. s. principes iudeoꝝm, populum iudeoꝝm, et gentiles. Prima conclusio peccatum principum fuit grauissimum ex genere peccati ex malitia volūtatis. Scda. Peccatū aliox ind eox fuit grauissimū ex genere peccati, minus tamen ex circunstantia ignorantie. Tertia est, peccatum gentilium, fuit grauissimum ex genere peccati, multo autem magis gregensib⁹ ex ignorantia legis et scripturarum. Pūdi videre habebāt vñ potuerūt cognoscere testimonia christi, et certitudinē de dubijs quo ad cellētiā ab ipsa vita doctrina scripture, miraculoꝝ tot. medābāt. Si ēs aūt putarāt omnes magi cognouisse ipm esse ꝛpm: dicere pōt q gnouerūt ipm eē christū huius nō cognouerūt qualiter christi officia consummanda erāt.

¶ Vbi vt saepe multi dicio dubitandi inter illud et deoꝝ ꝓcipes ꝓpter q de facto cognouerūt, et debuerūt cognoscere ꝛpm, et q de facto cognouerūt iesū esse ꝛpm, et tere potest ex relatis miraculoꝝ et doctrine testificate de se: si opa nō fuissent sem q nemo alius ꝛc. q ad miracula cūdū aūt suadet q ola dicta de xpo cognouerunt ipso: ꝓpter autē de ipso q erat filius dei israel, et recte ex captuitate vñ magi dicerunt: vidimus stellā eius in oriente et venimus adorare eum. Et nō ꝓbe, cognoscat q de ꝓpo scdo aduētu inquirebāt. Et hoc ꝓbabile est ꝓpter ꝓpinquitatem ꝓpheticā. Et ꝓpter hoc dicit Jo. 15. Si nō venissem et locut⁹ eis nō fuissez, ꝓctm non ḧrent, nūc aūt excusationē nō ḧnt de ꝓcto suo. Et postea subdit si opa nō fecissem i eis, q nemo alius fecit, ꝓctm nō ḧrent. Et sic ex ꝓsona eoꝝ accipit ꝓt qō dz Job. 21. dixerūt deo, recede a nobis, sciam viaꝝ tuarum nolumꝰ. ¶ Minores vō. i. ꝓpiares q mysteria scripture nō nouerāt, nō plene cognouerūt ipm eē nec ꝛpm nec filiū dei, iz em aliqui eoꝝ in eū crediderint, multitudo tñ non credidit. Et si aliqñ dubitauerunt, an ipse esset ꝛps, ꝓpter signoꝝ multitudinē et efficaciam doctrine, vt hȳ Jo. 7.) tñ postea decepti fuerūt a suis ꝓncipib⁹, vt eū nō crederēt, neqz filiū dei neqz ꝛpm. Unde et petrus eis dixit, Scio q per ignorātiā fecistis, sicut et ꝓncipes vestri: qz. s. ꝓr principes seducti erant.

Ad ꝑmū Ergo dō m, q illa ꝟba dñi ex ꝓsona colonoꝝ vinee, per ꝙs significant rectores illiꝰ populi: q eum cognouerūt eē heredē, in ḡtū cognouerunt esse ꝛpm ꝓmissum i lege. ¶ Sz z hāc rōnē eē vr, q illa ꝟba pl. postula a me, z dabo tibi gētes hereditatē tuā, sequit q cognouerunt eū esse filiū dei. Chry. Et ibidē dicit, q cognouerūt eū esse filiū dei. Beda etiā dicit sup illud luc. 23. q nesciūt quid faciūt. Notādū inqt, q nō ꝓ eis orat, qui qđ filiuz dei intellexerunt, crucifigere eū cōsteri maluerūt. ¶ Sed ad ḧ pōt rideri, qđ cognouerūt eū esse filiū dei, nō per nām, sz per excellētiā gre singularis. ¶ Possumus tñ dicere, qđ etiā verū dei filiū cognouisse dr, qz euidentia signa huiꝰ rei habebāt: quibus tñ assenti re, ꝓpter odiū z inuidiam nolnerūt, vt eū cognoscerent esse filiū dei. ¶ Ad scōm dō m, q ante illa ꝟba ḡmittit, si opera non fecissez in eis, q nemo aliꝰ fecit, ꝓctm non ḧrent, z postea subdit, nunc aūt viderūt z oderūt z me et patrē meū. Per quod ostēditur, qđ videntes opera Christi mirifica, ex odio processit qđ eum filium dei non cognouerunt.

¶ Ad tertium dicendū, qđ ignorantia affectata, in ꝓmo aūt spūalr tm: ita xpi tñ resurrectionē non erat hec diffinita. Utpz ex eo q nec ipsi apli a dño edocti, cognoscebāt hoc: vt. 18. q quū dns ḧdixisset mortē et resurrectionē suā, ipsi nihil horū intelligebāt. Et Jo. euāgelista de seipso ēt testatur q in die resurrectiois credidit q nondū sciebat scripturā de resurrectione xpi. Discipuli quoqz emmaus: direrūt nos sperabam⁹ (pculdubio iesu viuēte) qđ ipse esset redempturus israel: qđ spectat ad regnū ei⁹ z ad hoc spectant alia dubitabilia ducta. Quia g ḧdixerat ista duoꝝ aduētuum xpi erat ignota, ꝓncipes deoꝝ malitia affectus ꝓpū in xpm velat ꝛcliqua ex scriptura et signa doctrina testimonia tāq̄ insufficientia abiecerūt: quū tñ ēt sufficiēter, et scōm aduentū explicatia et ꝓmittentia: quin potiꝰ qz ꝛps res erat futura tāq̄ vsurpatiue timuerūt ex hoc ipso qđ xpm se dicebat iesus: accusauerūt eū coram pilato: et ex hoc tandē obtinuerūt sniam mortis illius. Et Iz ipse gnouerunt iesum esse ꝛpm: ignorantia affectata illos vel ante: dicimus q gnouissent eaq: in ꝓpto erat vñ cognoscerent tā ex debito et ex facilitate, qđ ēt ex presentia cognoscibilis toties oblata sr nul cum doctore tam claro. ¶ De minoribus ꝙ iudeoꝝ tria dñr. primū est q nō cognouerūt iesum esse ꝛpm nec filiū dei. scōm est: q multitudo nō credidit in eū ḡnis alia in hoc crediderint. tertiū est q multitudo seducta fuit a principibus. Ratio ponit q: nō sciebant mysteria scripturaꝝ. scōm ꝑs ex euāgelio. tertia ex gr̄ā ex euāgelio io. 7. et act. 3. Ubi ly p ignorātiā mō subaudit replicat principes: quia ly sicut nō denotat ibi similē in causa facti. s. ignorātia affectata in facto tantū: ita q nō est sensus: scio q per ignorātiā fecistis sicut q principes vestri per ignorātiā fecerūt: nunc em esset assimiliatio in facto et causa facti. Sed est sensus: scio quod per ignorantiam imitari estis principes vestrorum factum: sic enim est similitudo imitatiua facti tantum.

¶ Sup. q. 48. artic. 1.

TIulus vt sonat.

¶ In corpore tres conclusiones, iuxta tria genera heminum crucifigentium christum. s. principes iudeoꝝm, populum iudeoꝝm, et gentiles. Prima conclusio peccatum principum fuit grauissimum ex genere peccati ex malitia volūtatis. Scda. Peccatū aliox ind eox fuit grauissimū ex genere peccati, minus tamen ex circunstantia ignorantie. Tertia est, peccatum gentilium, fuit grauissimum ex genere peccati, multo autem magis gregensib⁹ ex ignorantia legis et scripturarum. Pūdi videre habebāt vñ potuerūt cognoscere testimonia christi, et certitudinē de dubijs quo ad cellētiā ab ipsa vita doctrina scripture, miraculoꝝ tot. medābāt. Si ēs aūt putarāt omnes magi cognouisse ipm esse ꝛpm: dicere pōt q gnouerūt ipm eē christū huius nō cognouerūt qualiter christi officia consummanda erāt.

¶ Vbi vt saepe multi dicio dubitandi inter illud et deoꝝ ꝓcipes ꝓpter q de facto cognouerūt, et debuerūt cognoscere ꝛpm, et q de facto cognouerūt iesū esse ꝛpm, et tere potest ex relatis miraculoꝝ et doctrine testificate de se: si opa nō fuissent sem q nemo alius ꝛc. q ad miracula cūdū aūt suadet q ola dicta de xpo cognouerunt ipso: ꝓpter autē de ipso q erat filius dei israel, et recte ex captuitate vñ magi dicerunt: vidimus stellā eius in oriente et venimus adorare eum. Et nō ꝓbe, cognoscat q de ꝓpo scdo aduētu inquirebāt. Et hoc ꝓbabile est ꝓpter ꝓpinquitatem ꝓpheticā. Et ꝓpter hoc dicit Jo. 15. Si nō venissem et locut⁹ eis nō fuissez, ꝓctm non ḧrent, nūc aūt excusationē nō ḧnt de ꝓcto suo. Et postea subdit si opa nō fecissem i eis, q nemo alius fecit, ꝓctm nō ḧrent. Et sic ex ꝓsona eoꝝ accipit ꝓt qō dz Job. 21. dixerūt deo, recede a nobis, sciam viaꝝ tuarum nolumꝰ. ¶ Minores vō. i. ꝓpiares q mysteria scripture nō nouerāt, nō plene cognouerūt ipm eē nec ꝛpm nec filiū dei, iz em aliqui eoꝝ in eū crediderint, multitudo tñ non credidit. Et si aliqñ dubitauerunt, an ipse esset ꝛps, ꝓpter signoꝝ multitudinē et efficaciam doctrine, vt hȳ Jo. 7.) tñ postea decepti fuerūt a suis ꝓncipib⁹, vt eū nō crederēt, neqz filiū dei neqz ꝛpm. Unde et petrus eis dixit, Scio q per ignorātiā fecistis, sicut et ꝓncipes vestri: qz. s. ꝓr principes seducti erant.

Ad ꝑmū Ergo dō m, q illa ꝟba dñi ex ꝓsona colonoꝝ vinee, per ꝙs significant rectores illiꝰ populi: q eum cognouerūt eē heredē, in ḡtū cognouerunt esse ꝛpm ꝓmissum i lege. ¶ Sz z hāc rōnē eē vr, q illa ꝟba pl. postula a me, z dabo tibi gētes hereditatē tuā, sequit q cognouerunt eū esse filiū dei. Chry. Et ibidē dicit, q cognouerūt eū esse filiū dei. Beda etiā dicit sup illud luc. 23. q nesciūt quid faciūt. Notādū inqt, q nō ꝓ eis orat, qui qđ filiuz dei intellexerunt, crucifigere eū cōsteri maluerūt. ¶ Sed ad ḧ pōt rideri, qđ cognouerūt eū esse filiū dei, nō per nām, sz per excellētiā gre singularis. ¶ Possumus tñ dicere, qđ etiā verū dei filiū cognouisse dr, qz euidentia signa huiꝰ rei habebāt: quibus tñ assenti re, ꝓpter odiū z inuidiam nolnerūt, vt eū cognoscerent esse filiū dei. ¶ Ad scōm dō m, q ante illa ꝟba ḡmittit, si opera non fecissez in eis, q nemo aliꝰ fecit, ꝓctm non ḧrent, z postea subdit, nunc aūt viderūt z oderūt z me et patrē meū. Per quod ostēditur, qđ videntes opera Christi mirifica, ex odio processit qđ eum filium dei non cognouerunt.

¶ Ad tertium dicendū, qđ ignorantia affectata, in ꝓmo aūt spūalr tm: ita xpi tñ resurrectionē non erat hec diffinita. Utpz ex eo q nec ipsi apli a dño edocti, cognoscebāt hoc: vt. 18. q quū dns ḧdixisset mortē et resurrectionē suā, ipsi nihil horū intelligebāt. Et Jo. euāgelista de seipso ēt testatur q in die resurrectiois credidit q nondū sciebat scripturā de resurrectione xpi. Discipuli quoqz emmaus: direrūt nos sperabam⁹ (pculdubio iesu viuēte) qđ ipse esset redempturus israel: qđ spectat ad regnū ei⁹ z ad hoc spectant alia dubitabilia ducta. Quia g ḧdixerat ista duoꝝ aduētuum xpi erat ignota, ꝓncipes deoꝝ malitia affectus ꝓpū in xpm velat ꝛcliqua ex scriptura et signa doctrina testimonia tāq̄ insufficientia abiecerūt: quū tñ ēt sufficiēter, et scōm aduentū explicatia et ꝓmittentia: quin potiꝰ qz ꝛps res erat futura tāq̄ vsurpatiue timuerūt ex hoc ipso qđ xpm se dicebat iesus: accusauerūt eū coram pilato: et ex hoc tandē obtinuerūt sniam mortis illius. Et Iz ipse gnouerunt iesum esse ꝛpm: ignorantia affectata illos vel ante: dicimus q gnouissent eaq: in ꝓpto erat vñ cognoscerent tā ex debito et ex facilitate, qđ ēt ex presentia cognoscibilis toties oblata sr nul cum doctore tam claro. ¶ De minoribus ꝙ iudeoꝝ tria dñr. primū est q nō cognouerūt iesum esse ꝛpm nec filiū dei. scōm est: q multitudo nō credidit in eū ḡnis alia in hoc crediderint. tertiū est q multitudo seducta fuit a principibus. Ratio ponit q: nō sciebant mysteria scripturaꝝ. scōm ꝑs ex euāgelio. tertia ex gr̄ā ex euāgelio io. 7. et act. 3. Ubi ly p ignorātiā mō subaudit replicat principes: quia ly sicut nō denotat ibi similē in causa facti. s. ignorātia affectata in facto tantū: ita q nō est sensus: scio q per ignorātiā fecistis sicut q principes vestri per ignorātiā fecerūt: nunc em esset assimiliatio in facto et causa facti. Sed est sensus: scio quod per ignorantiam imitari estis principes vestrorum factum: sic enim est similitudo imitatiua facti tantum.

Sed cōtra Est, q sup illud matth. 23. Et vos implete mensurā patrū vestroꝝ. dicit chry. Quārū ad ꝑt tatē excesserūt mēsurā patrū suoꝝ: illi. n. occiderunt homines, isti deum crucifixerunt.

Rñdeo Dōm, q sic dcm est ꝓncipes iudeoꝝ cognouerūt chr̄m: et si aliqua ignorantia fuit in eis, fuit ignorantia effectata, q̄ eos non poterat excusare. Et ideo peccatum eoꝝ fuit grauissimuz: tum ex genere peccati: tum ex malitia volūtatis. Minores autem iudei, grauissime peccauerunt quantum ad genus peccati: in aliquo tamen diminuebatur eoꝝ peccatum ꝓpter eoꝝ ignorantiā. Unde sup illud luc. 23. nesciūt qđ faciūt: dicit beda. ꝓro illis rogat qui nescierunt quid facer ēt: zelum dei habēt es, sz nō ꝑm sciētiā. Multo aūt magis fuit excusabile pctm gētiliū, p quoꝝ manus crucifixus est, qui legis scientiam nō habebant.

Ad ꝑmū Ergo dōm, q excusatio illa dñi non refertur ad ꝓncipes iudeoꝝm, sed ad minores de populo: sicut dictum est. ¶ Ad secundum dicendum, quod iudas tradidit ipsum, non pilato, sed ꝓncipibus sacerdotum qui tradiderunt eum pilato: secundum illud ioā. 18. gēs tua z pontifices tui tradiderūt te mihi. Horum tamen omnium peccatum fuit maius quam pilati: qui timore cesaris, christum occidit. Et etiam quam peccatum militu, qui mandato ꝓsidis, christum crucifixerunt: nō ex cupiditate, sicut iudas: nec ex inuidia z odio, sicut ꝓncipes sacerdotuz. ¶ Ad 3m dicendū, q ꝛps voluit quidē suā ꝓssionem, sicut z deus eā voluit. Iniquā tñ actionē iudeoꝝ nō voluit, z ideo occisores xpi ab iniquitia non excusantur. ¶ Et tñ ille qui occidit hoīem, iniuriā facit, nō solū hoi occiso: sed ēt deo z reipublice. Sicut etiā z ille qui occidit seipsum vt phs dicit in. 5. ethic. Uñ z dauid dānauit illū ad mortē, qui nō timuerat mittere manum vt occideret christum domini, huius eo petente: vt legitur. 2. reg. 1.

¶ De modo passionis christi quantum ad effectum. Questio. 48.

Deinde Considerandum est de effectu passionis christi. Et primo de modo efficiendi. secundo de ipso effectu.

¶ Circa primum queruntur sex. Primo vtrum passio Christi causauerit nostram salutem per modum meriti. Secundo, vtrum per modum satisfactionis. Tertio, vtrum per modum sacrificij. Quarto, vtrum per modum redemptionis. Quinto, vtrum esse redemptorem, sit proprium Christi. Sexto, vtrum causauerit effectum nostre salutis per modum efficientie.

¶ Utrum passio christi causauerit nostram salutem per modum meriti. Articu. 1.

Ad primū Sic procedit tur. Uidetur quod passio xpi non causauerit nr̄az salutē per modum meriti. Passionī em̄ ꝓncipia nō sunt in nobis. Nullꝰ aūt meret vel laudab, nisi p id cuius principiuz est in ipso. Ergo passio xpi nihil eis operata per modum meriti.

Cp. Xps ab initio sue cōceptionis meruit z sibi z nobis: vt supra dictum est. Sed super fluū est aliquē iterum mereri id qđ ante me ruerat. Ergo xps p suā passionē non meruit nostram salutem. Cp. Badtr merendi est charitas. Sz charitas christi nō fuit magis augmentata in passione ꝙ ante. Ergo non magis meruit salutem nostram patiendo ꝙ ante fecerat.

Sed z Est, q super illud phil. 2. propter quod z deus exaltauit illum ꝛc. dicit aug. Nomen ilitas passionis, claritatis est meritū, claritas, hūilitatis est premium. Sed ipe, clarificatus est, nō solum in seipso, sed etiā in suis fidelibus: vt ipse dicit ioā. 17. Ergo videtur qđ ipse meruerit salutem suoꝝm fidelium.

Rñdeo Dōm, q (sicut supra dictū ē) xpo data est gra, non solū secundum singulare psone, sz inquātū est caput ecclesie: vt. s. ab ipso redūdaret ad mēbra. Et iō opera xpi hoc mō se habent tam ad se ꝙ ad sua mēbra sicut se hñt opera alterī⁹ hois in gra ꝓstituti ad ipm. Manifestū est aūt q q̄ cūq; in gratia cōstituꝰ, pp iustitiā patit, ex hoc ipo meretur sibi salutē ēm illud matth. 5. beati q persecutionē patiunt pp iustitiam. Uñ xps per suā passionē nō solū sibi sz etiā omnibus mēbris suis meruit salutem.

Ad ꝑmū Ergo dōm, q passio inquātū hūiusmodi non est meritoria: q hz ꝓncipiū ab exterior. Sed ēm qđ ea z aliquis volūtarie sustinet, sic hz ꝓncipiū ab interiori: z hoc mō est meritoria. ¶ Ad secundū dōm, q xps a ꝓncipio sue ꝛceptiōis meruit nobis salutē eternā: sz ex parte nr̄a erāt quedā impedimēta, quib⁹ impediebamur ꝛsequi effectum precedentiū meritoriū. Uñ ad remouēdū illa impedimēta oportuit xpm pati: vt supra dictum est. ¶ Ad tertium dōm, q passio xpi habuit aliquē effectū, quē nō habuerūt precedentia merita: non

¶Super arti. 2.

Iulus clarus ex ipsa satisfactionis ratione: facere quidem satis est facere equale seu sufficies debito, presupponit hanc satisfactio debitum pro quo satisfaciendum est: et debito presupposito tunc satisfit quando aliqd exhibetur equivalens debito vel excedens illud. In proposito q de debito humani generis cōstat (quia et offendit deū, et obnoxius erat eterne pene) ḡrie an passio xpi saluauerit nos p modū satisfactionis, p est p modū recōpēsationis cēsle ad inīn debito humanī gnis. ¶In corpe vna est cōclusio rōnium ḡtio affirmative. Passio xpi non solū sufficies fz sufficientes passio fuit p pctis humani gnis. Probat. Ille proprie satisfacit offenso, q illi exhibet qd eq vel magis diligit cui offendit: sed xps patiendo deo magz exhibuit cui exigeret offensa toti humani gnis: ḡ. Probatur minor triplr, et cōfirmat et minor et pcō auctoritate Joā. euangeliste. ¶Auerte q aliqd exhibitū offenso dupl pōt satisfacere. p̄mo ex gra offensi accipientis illud exhibitū p sufficienti, cuius illd in se nō est sufficies, p satisfactio ne: sicut si rex p iniuria sibi fctā acceptet solā petitionez venie. Alio mō ex sufficientia ipsi rei exhibite: qz fz illud exhibitū est p se tāte bonitatis, amabilitatis, dignitatis et excellētie, vt adequet offensam vel excedat sicut si p offensa deberet libra argenti, z daret libra auri. In ppōsito ē sermo de satisfactione secūdo mō, hoc est fm se: itaq; fensus maioris est, q̄ ille proprie satisfacit, q exhibet offenso qd fm se est magis ab offēso delectū quam exosa offēsa. Et hunc sensum manifestat minor, dicens q Christus plus exhibuit patiēdo ḡ offense recōpensatio, exigebat hmanitas in se fsa. hic cōparantur fm se offensa et passio christi. Arti. 4. q. 4. 9. 73 christi passio fz se est ū, 4. cor. Unde concluditur q Et. q. 73 christi passio fz se est ū, 4. cor. satisfactio superabundat ad. 5. dās p peccatis humanis et. q. 85 ni generis, z iō accedat. 1. cor. ptra a deo, z nō ecō. Et opu. tra quia acceptata iō 60. c. 18 sufficiens. Et hoc pro co. 6. bant rationes litere.

¶Utrū passio Christi causauerit nostrā salutem per modum satisfactionis. Ar. 2.

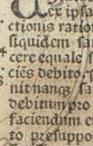

Dscōm Sic proceditur. Videt qd passio Christi nō causauerit nram salutem per modū satisfactionis. Eiusdē em̄ est videt esse satisfacere cuius est peccare: sicut pz in alijs penitentie partib: eiusdē em̄ est cōteri z cōfiteri, cuius est peccare. Sed Christus nō peccauit: fm illud. 1. pe. 2. qui pctm̄ nō fecit. Ergo ipe nō satisfecit ppria passione. Cp̄. Nulli satisfit per maiorē offensam. Sz maxima offensa fuit perpetrata in Christi passione: qz grauissime peccauerūt q eū occiderūt: vt supra dictū est. Ergo videt q per passionē xpi nō potuerit deo satisfieri. Cp̄. Satisfactio importa equalitatē quādā ad culpā: cui sit act? iustitie. Sed passio Christi nō videt esse equalis omnibus peccatis humani generis: quia Christus non est passus fm diuinitatē, fz fz carnem: fm illud. 1. pe. 4. Christo igitur passo in carne. Anuma autem in qua est peccatum potior est ḡ caro. Non ergo Christus sua passione satisfecit pro peccatis nostris.

Sed contra Est, q in psona eius dī in psal. q nō rapui tunc exoluebam. Non aūt exolui, qui perfecte nō satisfacit. Ergo videt q christ? patiēdo, perfecte satisfecit pro peccatis nostris.

Rñdeo Dōm, q ille ppie satisfacit pro offensa, q exhibet offenso id qō eque vel magis diligit ḡ oderit offensam. Christus aūt ex charitate z obediētia patiendo, magis deo aliquid exhibuit, ḡ exigeret recōpensatio toti? offense humani gnis: ḡ. Probatur minor triplr, et cōfirmat et minor et pcō auctoritate Joā. euangeliste. ¶Auerte q, q aliqd exhibitū offenso dupl pōt satisfacere. p̄mo ex gra offensi accipientis illud exhibitū p sufficienti, ḡhuis illō in se nō est sufficies, p satisfactio ne: sicut si rex p iniuria sibi fctā acceptet solā petitionez venie. Alio mō ex sufficientia ipsi rei exhibite: qz fz illud exhibitū est fm se tāte bonitatis, amabilitatis, dignitatis et excellētie. vt adequet offensam vel excedat sicut si p offensa deberet libra argenti, z daret libra auri. In ppōsito ē sermo de satisfactione secūdo mō, hoc est fm se: itaq; fensus maioris est, q̄ ille proprie satisfacit, q exhibet offenso qd fm se est magis ab offēso delectū quam exosa offēsa. Et hunc sensum manifestat minor, dicens q Christus plus exhibuit patiēdo ḡ offense recōpensatio, exigebat hmanitas in se fsa. hic cōparantur fm se offensa et passio christi. Arti. 4. q. 4. 9. 73 christi passio fz se est ū, 4. cor. satisfactio superabundat ad. 5. dās p peccatis humanis et. q. 85 ni generis, z iō accedat. 1. cor. ptra a deo, z nō ecō. Et opu. tra quia acceptata iō 60. c. 18 sufficiens. Et hoc pro co. 6. bant rationes litere.

Ad tertiū Sic proceditur. Videtur qd passio Christi nō sit operata per modum sacrificij. Arti. 3.

Ad tertiū Sic proceditur. Videtur qd passio Christi nō sit operata per modum sacrificij. Veritas enim debet respondere figure. Sed in sacrificijs veritatis legis, que erant figure Christi, nunquā offerebat caro humana, quinimo hec sacrificia nefanda habebantur: fm illud psal. Effuderunt sanguinem innocentem, sanguinem filiorum suorum, z filiarum suarum, quas sacrificauerunt sculptilibus chanaam. Ergo videtur qd passio Christi sacrificium dici non possit.

Cp̄. Augu. dt in. 10. de ci. dei, q sacrificium visibile, inuisibilis sacrificij sacrm. i. sacrum signum est. Sed passio Christi non est signū sed magis signatum per alia signa. Ergo vi detur qd passio Christi non sit sacrificium.

Cp̄. Quicunque offert sacrificium, aliqō sacrum facit, vt ipsum nomen sacrificij demonstrat. Illi aūt qui rpm occiderunt, non fecerunt aliquod sacrum, sed magnā malitiam perpetrauerunt. Ergo passio xpi magis fuit maleficium ḡ sacrificium.

Sed contra Est, qd apls dicit eph. 5. Tradidit semetipsum pro nobis, oblationē z hostiā deo in odorem suauitatis.

Rñdeo Dicendum, q sacrificiū proprie dī aliquid factum in honorem proprie deo debitū ad eū placandum. Et inde est quod Aug. dicit in. 10. de ci. dei. Uerū sacrificium est omne opus qd agit, vt charitate inhereamus deo: relatū. s. ad illum finem boni, quo veraciter boni esse possum?. Christus aūt (vt ibidem subditur) seipsum obtulit in passione p nobis, z hoc fm opus qd voluntarie passionē sustinuit, deo maxime acceptus fuit, vtpote ex charitate puenies. Unde manifestū est qd passio Christi fuerit verus sacrificius. Et sicut ipse postea subdit in eodez lib. Huius veri sacrificij, multiplicia variaq; signa erant sacrificia pisca sanctorum: cuz hoc vnū per multa figuraretur, tanq; verbis multis res vna diceret, vt sine fastidio multum cōmēdaret. Et cum qua tuor considerentur, in omni sacrificio (vt Augu. dicit in. 4. de trin.) scz cui offeratur, a quo offeratur, quid offeratur, p quib? offeratur idem ipse vnus verusq; mediator per sacrificium pacis recōcilians nos deo, vnū cū illo maneret, cui offerebat vnū in se faceret pro quibus offerebat, vnus ipse esset qui offerebat, z quod offerebat.

Ad primū Ergo dōm, qd licet veritas rideat figure quātum ad aliquid: non tū quantum ad omnia: quia oportet qd veritas figuraz excedat. Et ideo conuenienter figura hui? sacrificij, quo caro christi offertur pro nobis, fuit caro non hominum, sed aliorū animalium significantium carnem Christi, que est perfectissimum sacrificium. Primo quidem: quia ex eo qd est humane nature caro, congrue pro hominibus offertur, et ab eis sumitur sub sacramento. Secūdo quia ex eo quod erat passibilis z mortalis, apta erat immolationi. Tertio, quia per hoc quod erat sine peccato, efficax erat ad emūdanda pcta. Quarto, quia ex eo quod erat caro ipsius offerentis, erat deo accepta propter charitatem, suam carnem offerentis. Unde Augusti. dicit in. 4. de trinita. Quid tam congruenter ab hominibus sumeret quod pro eis offerretur quā quis satisfacit, siue pro se siue p alio, preter quoddā dī, qui seipm̄ vel aliū redimit a pctō z a pena: fz illud dan. 4. pcta tua eleemosynis redime. Xps aūt satisfecit non qdē pecuniā dādo aut aliqd hmōi: fz dādo id qō fuit maximū, seipsum scilicet p nobis. Et iō passio christi dicitur esse nostra redemptio.

Ad primū Ergo dōm, q hō dī esse dei dupl. Unomodo in quantū subijcit potestati eius. Et hoc modo nūq hō desijt dei esse: fz illud dan. 4. dominatur excelsus in regno hoim, z cuicūq; voluerit dabit illud. Alio modo p vnionē charitatis ad eum: fm qō dī ro. 8. si quis spiritū Christi nō hz, hoc non est eius. Primo ergo modo nunq hō desijt esse dei. sed o vero modo desijt esse dei per peccatū. Et iō in tantum fuit a pctō liberatus Christo passo satisfaciente, dicitur per passionem Christi esse redemptus. ¶Ad secundū dicendū, qd homo peccando obligatus erat z deo z diabolo: quantum enim ad culpaz deum offenderat, z diabolo se subdiderat, ei psentiens. Unde ratione culpe nō erat factus seruus dei: sed potius a dei seruitute recedēs, diaboli seruitute incurrerat deo iuste hoc permittente, propter offensam in se commissam. Sed quantuz ad penam, principaliter homo erat deo obligatus sicut summo iudici: diabolo aūt tanq; tortori: fm illud mat. 5. ne forte tradat te aduersari? tuus iudici, z iudex tradat te ministro. i. angelo penaruz crudeli: vt chry. dicit. Quāuis igitur diabolus iniuste ḡtiū in ipso erar, hominē sua fraude decepti sub seruitute teneret, z ḡtum ad culpam, z quantum ad penam: iustum tamen erat hoc hominem pati. deo permittente ḡtum ad culpaz, z ordinante ḡtum ad penam. Et ideo per respectum ad deū, iustitia exigebat q homo redimeretur, non aūt per respectū ad diabolum.

¶Ad tertiū dōm, q q redēptio redēbatur ad hois liberationē, p respectū ad deū, nō ātp respectū ad diabolū, nō erat pretiū soluendum diabolo, fz deo. et iō christus sanguinez suum (qui est pretium nostre redemptionis) non dicitur obtulisse diabolo, sed deo.

¶Utrū esse redēptorē, sit ppriū xpi. Arti. 5.

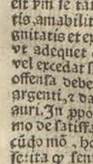

D quintū Sic proceditur. Videt qd esse redemptorē, nō sit ppriū xpi. Dī em̄ in psal. redemisti me dne deus veritatis. Sed esse deo vane vīe puersatione pne traditionis, fz pciosō sanguine quasi agni immaculati z incontaminati Christi, Et gal. 3. dī. Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum. dicitur autez pro nobis factus maledictū, inquantū pro nobis passus est in ligno: vt supra dictū est. Ergo per passionem suam nos redemit.

Rñdeo Dōm, q per pctm̄ dupl? hō obligat? erat. Prio qdē seruitute pcti, qui q facit pctm̄, seru? est pcti: vt dī Jo. 8. Et. 2. pe. 2. a quo q̄s superat? est, hui? z seruus est. Qz igit diabolus hoiem superauerat inducēdo eū ad peccatū, homo seruituti diaboli addict? erat. Scōo quātū ad reatū pene quo homo erat obligatus fm dei iustitiā. Et hic etiā est seruitus quedā, ad seruitutē em̄ ptinet q alicui patiat qd nō vult: cui liberi hois sit vti seipso vt vult. Qz igit passio xpi fuit sufficies z supabūdās satisfactio p pctō z reatu pene gnis humani: eius passio fuit q̄si q̄dā ptiū, p qd liberati sum? ab vtraq; obligatione. Nam ipsa satisfactio

sfcia. Tertio mōstrat ūmma huius sacrificij excellētia, ex pcursu oīm requisitoriū ad sacrificiū in vnū iq. s. xps est q offert, z est de? cui offertur, z est qui offertur, z est pro quo hoc est pro cuius corpore mystico offertur.

¶In rōne ad 3m̄ attēde q: iuxta diuersam sacrificij naturā, diuersimode inuenitur facere sacrū. In sacrificijs. n. plisētib? in agere, inuenit facere sacrum ad extra vt pz in sacrificijs animaliū, z altaris. Sed in sacrificijs ḡ consistunt in patiūne

ḡ hūana caro: z qd tā aptū huic immolationi ḡ caro mortalis: z qd tā mūdū p mūdan dis vitijs mortaliū, ḡ sine ptagione carnal? ocupiscētie caro nata ī vtero z ex vtero ḡnali: z qd tā grate offerri z suscipi posset ḡ caro sacrificij nr̄i, corp? effectū sacerdot? nr̄i.

¶Ad 2m̄ dōm, q aug. ibi loq̄t de sacrificijs visibilib? figuralib?. Et etiā ipsa passio xpi fuit a pctō liberatus Christo passo satisfaciente, dicitur per passionem Christi esse redemptus. ¶Ad secundū dicendū, qd homo peccando obligatus erat z deo z diabolo: quantum enim ad culpaz deum offenderat, z diabolo se subdiderat, ei psentiens. Unde ratione culpe nō erat factus seruus dei: sed potius a dei seruitute recedēs, diaboli seruitute incurrerat deo iuste hoc permittente, propter offensam in se commissam. Sed quantuz ad penam, principaliter homo erat deo obligatus sicut summo iudici: diabolo aūt tanq; tortori: fm illud mat. 5. ne forte tradat te aduersari? tuus iudici, z iudex tradat te ministro. i. angelo penaruz crudeli: vt chry. dicit. Quāuis igitur diabolus iniuste ḡtiū in ipso erar, hominē sua fraude decepti sub seruitute teneret, z ḡtum ad culpam, z quantum ad penam: iustum tamen erat hoc hominem pati. deo permittente ḡtum ad culpaz, z ordinante ḡtum ad penam. Et ideo per respectum ad deū, iustitia exigebat q homo redimeretur, non aūt per respectū ad diabolum.

¶Ad tertiū dōm, q q redēptio redēbatur ad hois liberationē, p respectū ad deū, nō ātp respectū ad diabolū, nō erat pretiū soluendum diabolo, fz deo. et iō christus sanguinez suum (qui est pretium nostre redemptionis) non dicitur obtulisse diabolo, sed deo.

¶Utrū esse redēptorē, sit ppriū xpi. Arti. 5.

D quintū Sic proceditur. Videt qd esse redemptorē, nō sit ppriū xpi. Dī em̄ in psal. redemisti me dne deus veritatis. Sed esse deo vane vīe puersatione pne traditionis, fz pciosō sanguine quasi agni immaculati z incontaminati Christi, Et gal. 3. dī. Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum. dicitur autez pro nobis factus maledictū, inquantū pro nobis passus est in ligno: vt supra dictū est. Ergo per passionem suam nos redemit.

Rñdeo Dōm, q per pctm̄ dupl? hō obligat? erat. Prio qdē seruitute pcti, qui q facit pctm̄, seru? est pcti: vt dī Jo. 8. Et. 2. pe. 2. a quo q̄s superat? est, hui? z seruus est. Qz igit diabolus hoiem superauerat inducēdo eū ad peccatū, homo seruituti diaboli addict? erat. Scōo quātū ad reatū pene quo homo erat obligatus fm dei iustitiā. Et hic etiā est seruitus quedā, ad seruitutē em̄ ptinet q alicui patiat qd nō vult: cui liberi hois sit vti seipso vt vult. Qz igit passio xpi fuit sufficies z supabūdās satisfactio p pctō z reatu pene gnis humani: eius passio fuit q̄si q̄dā ptiū, p qd liberati sum? ab vtraq; obligatione. Nam ipsa satisfactio

pretium nostre redemptionis est vita corporalis christi, qui ipse xps exoluit. pro secūda vero: quia vita corporalis xpi erat trinitatis vt prime causē, z ipsa trinitas inspirauit alc xpi, vt poneret vitā suā p nobis. Cōsequētia aūt pbatur: ad b qd aliquis redimat, duo requirūtur et q ipse soluat. z qd soluat de suo. Et primū quidē pz: quia aliquī nō redimeret. secūdū aūt pbatur: qz si de alieno redimeret, magis redimeret dns pctī ḡ ille soluens: vt patet in his qui de eleemosyna redimunt captiuos.

¶Aduerte hic, q cōuenientius Christo mediante humanāna tura, duplex est differentia. Quedam enim sunt dispositiones essendi aut patiendi, vt esse calidum, manifestum, flagellatum, crucifixum, triste et huiusmodi, z b oīno sunt propria xpo vt distinguit a pse z spiritu. s. Quedā vo sunt actiones: vt docere sanare, redimere, saluare etc. et de his aliter est dōm fm rez. z aliter fm nominum appellationē. Nā fm rem, dōm est q actio dupl? fm̄ tur: fz causalr vel psonaliter. Et hoc est dicu, actionem Christi fumi posse vel secundum quod est actio a suis efficiētibus exiēs z sic quelz talis christi actio est effectiua a tota trinitate mediante, et ab humanitate Christi immediate. Tota siquidem trinitas saluauit genus humanum, et sanauit infirmos, suscitauit mortuos etc. ita q infra limites causalitatis standa, non magis verbū ḡ pater z spiritus sanct? saluauit, sanauit, docuit etc. quia indiuisa sunt opa trinitatis ad extra. Alio autem modo scilicet personaliter sumpte huiusmodi actiones (hoc est vt terminant? ad hypostasim cuius sunt, non dico vt cause: sed vt hypostasis fen psone) sic sunt proprie filio, ita quod nec patri nec spiritui sancto cōueniunt. Ita enim personaliter filius dicit docebat, sanabat, redimebat, saluabat per assumptam humanam naturam, quod nec pater nec spiritus sanctus personaliter hec operabantur nam ille homo docens, sanans, 3. dist. 19 art. 4. q. 2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

luuans, redimens &c. erat filius dei: & non pr̃, nec spūs sc̃us, nec trinitas. P Scōm vo nom denotatione cōsiderādū est, an nomē de quo ḡrīk̄ importet principāl actionē vt exercitē a cā, an actionē vt respicit hypostasiz cui? & an vtrūq. Jll. enī cū principāl respiciūt cās inter cōia toti trinitati cōputā da videnti: et mortuos suscitare miracula facere: & reliq̄ actiones q̄s vpo iz mediāte humana nā exercuit: principāl' tñ rōne deitatis. Jlla vero q̄ determinat hypostasim principāl', iter, ppa cōputā da sunt vt predicare, ābulare, admirari, videre et hmōi. Que āt medio mō: & ad cām & psonā referri indifferenter aut sūl indifferēter se pmittūt: dīsto ne dīcna sūt: & in hoc numero locasse vī autor redēptionem: motus, vt puto anēte gl. allegate i ista sup illō redemisti me dne de veritatis. Posset tñ dici q̄ redēptio de ḡest sermone: Fmāe determinat sibi psonā xpi: q̄m mā ei? & sanguis seu vita corporea xpi: nō ḡrēcūq; iz passioni mortiq; exposita. Constat sīqdē hec ola propria esse rōnis: ac p hoc dōz est absolutus: q̄ est redemptoz ez humani ḡnis est ppium rōnis q̄m ipse psonā rīta q̄ nec pr̃ nec spūs. sanctus: nec de filio psonā rīta q̄ nec pr̃is nec spūs sc̄i ritus sc̄ri psonal'. Et ar. 1. 92. glo. & sīla intelligēda sunt cā: & nec discrepat ḃ a lr̃e doctrina. q̄ ad cālitatem attēdit. Et potes si vis distinguer: dōo q̄ redimere cālt. & ppriū rōnis imediate (vt i fr̃e) q̄ vt a pma ea mediate: est cōe trinitati. redimere a ip̄sonale est ppriū rhoriq; psonal' loquēdo sola xpi persona et de soli? sue psone pretio redemit gen? hūanum: vt pz ex dictis.

1. 3. 43. Et opū. 5. c. 238. fi. et adro. 4. fi. Et. 1. 3. 1. le. 2. 60. 4.

¶ In rñsione ad 3m, dubium occurrit circa illō: passiões sc̄ōz p. ficiūt eccl̃ie non p modū redēptionis. Tum q: hoc est 3 ihm autorē in. 4. sen. di. 20. vbi thesaurū ecclesie: ex q̄ indulgentie efficaciaz hīt: passiones sc̄ōz ptinere dicit. Tum q: ꝫ idē clemēs sexto in extrauag. ītī dei ubileo ḡnqua genario exp̄esse dicit: ꝫ stat aūt passiões p indulgentiā applicatas p modū satisfactionis ac per hoc redēptiōis proficere ecclesie: igitur.

¶ Ad hoc dz: qd̄ sententia huius litere nō est cōtra doctrinā de efficacia indulgētiarum ex thesauro meritorū Christi & sanctorū. Quam esse romane ecclesie doctrinam z ab olbus amplectendam nuperrime sanctissimus dñs noster leo decimus per suam decretalem ad me nunc in germania legatum, significauit in hec verba (adhibitis censuris ꝫ predicentes, oppositum: vt quidam iam ceperant), per presentes tibi significandum duximus romanam ecclesiā quam reliqui tanq̄s matrē sequi tenēntur: tr adidisse romanum pontificem petri clauigeri successōrē: & Jesu Christi in terris vicarium: & ptāte clauium: quarū est aperire regnū celoꝝ: & tollēdo illius in Christi fidelibus impedimēta (culpas ſc̄z & penā p̄o actualibus peccatis debitā culpā quidē mediāte sacro penitētie: penam vero tēporalem p̄o actualibus peccatis ꝫm diuinā iustitiā debitam mediante ecclesiastica indulgentia) posse p̄o rōnabilibus causis cōcedere eiusdē Christi fidelibus qui charitate iūcte membra sunt Christi sine in hac vita sint siue in purgatorio indulgentias ex superabūdantia meritorū Christi & sanctorū: ac eam p̄o viuis & p̄o defunctis apostolica autoritate indulgentiam cōcēdēdo: de thesauro meritorum Jesu Christi & sanctorū dispensare: & per modū absolutionis indulgere etiam ipsam conferre, vel per modum suffragii illam trāsferre cōsueuisse. Ac propterea oēs tam vīuos ḡ defunctos q̄ veraciter oēs indulgentias hmōi

Quest. XLVIII. Artic. VI.

Ad primū

¶ Tu dīe de? veritatis, redemisti me in rho, clamantē, in man? tuas dne cōmendo spm meū. Et sic redēptio imediate pertinet ad hoiez xpm: principāl' aūt ad deū.

¶ Ad scōm dōm, q̄ ptiū redēptiōis nr̃e hō xps soluit imediate: ꝫz de mādato p̄tis, sicut primordialis actoris. ¶ Ad tertiū dōm, q̄ passiones sc̄ōz pficiūt eccl̃iem: nō qdē p modum redēptionis, sed per modū exēpli & exhortatione: ꝫm illud. 2. ad cor. 1. Siue tribulamur p̄o vestra exhortatione & salute.

Artrum passio Christi operata sit nostram salutem per modum efficiente. Artī. 6.

Ad primū

Ad primū ḡ dōm, q̄d gl. h̄ sic exponit. Ergo dōz, q̄ passio xpi ita ad xpi carnē. ogruit infirmitati assumpte. Relata vo ad diuinitatē, cōsequit ex ea ifinitā vtutē: ꝫz illud. 1. ad cor. 1. q̄d ifirmū e dei fortī? est hoīb?: q. ſ. ipa infirmitas xpi, in q̄ntū ē dei, hz vtutē excedentez oēm vtutē hūanā. ¶ Ad scōm dōm, q̄ passio xpi iz sit corpalis, hz tñ spūalem vtutē ex diuinitate vnita. Et tō p spūalē ptractū efficacia sortit. ſ. p fidem & fidei sacr̃a: ꝫm illud ap̄li, quē pposuit de? ppitiatorē p fidē i sanguine ipsi?. ¶ Ad tertium dōm, q̄ passio xpi ꝫm q̄ oparat ad mutuatē ei?, agit per modū efficiētie: in q̄ntū vo cōparat ad voluntatē acie xpi, agit p modū meritī. Scōm vo q̄d ꝫsiderat in ipsa carne xpi, agit per modū satisfactionis, in q̄ntū per ea liberamur a seruitute culpe: per modum aūt sacrificij, inquātum per eam reconciliamur deo: vt infra dicetur.

¶ De effectibus passionis Christi. Qō. 49.

Deinde

Deinde cōsideranduz est de ipis effectibus passionis xpi. ¶ Et circa hoc q̄runt? ser. Primo, vtrū per passionez Christi simus liberati a peccato. Secundo, vtrum per eam simus liberati a potestate diaboli. Tertio, vtrum per eaz simus liberati a reatu pene. Quarto, vtrū p eam simus deo reconciliati. Quinto, vtrum per eam sit nobis aperta ianua celi. Sexto, vtrū per eā xps adeptus sit exaltationem.

Artrum per passionē Christi simus liberati a peccato. Artī. 1.

Ad primū

Ad primū Sic procedit. Videtur q̄ p passionem Christi non simus liberati a peccato. Liberare enī a pctō, ē ppriū dei: scōz illō isa. 43. ego sum q̄ deleo iniquitates tuas. Christ? aūt non est passus scōm q̄ deus, ꝫz secundū ea q̄ hō. Ergo p passionē christi non sum? liberati a pctō. ¶ Ps. Corpale nō agit in spūale. Sed passio christi est corpalis, pctm aūt nō est nisi in aīa, q̄ est spūalis creatura. Ergo passio xpi nō potuit nos emundare a pctō. ¶ Ps. Nullus p̄t liberari a pctō q̄ nondū cōmisit, ꝫz q̄ō in posterū est cōmissurus. Cū igit̄ multa peccata post christi passionē sint cōmissa, & tota die cōmittant, videtur q̄ p passionem christi nō simus liberati a peccato. ¶ Ps. Posita cā sufficiēti, nihil aliud requirit ad effectū inducēdū. Redrunk aūt adhuc alia ad remissionē pctōz. ſ. baptismus & pnia. Ergo videt q̄ passio christi nō sit sufficiēs cā remissiōis pctōz. ¶ Ps. Prouer. 10. dicit. vniuersa delicta operit charitas. 1. Pet. 4. dicit p miaz & fidē purgant pctā. Sz multa sunt alia de q̄b? hēm? fidē, & q̄ sunt ꝑuocatiua charitatis. ḡ passio xpi nō est ppria cā remissionis pctōz.

Sz ꝫ

Sz ꝫ Est, q̄ dī apoc. 1. Dilexit nos, & lauit nos a pctis nr̃is i sanguine suo.

Rñdeo

Rñdeo Dicendū, q̄ passio xpi est proprie cā remissionis pctōz tripliciter. Primo qdē p modū ꝑuocātis ad charitatē: q̄ vt apo. dicit ro. 5. cōmēdat de? suā charitatē in nobis, q̄m cū adhuc inimici essemus, christ? p nobis mortuus est. Per charitatē aūt ꝫsequimur veniā peccatoꝝ: ꝫz illud luc. 7. dimissa sunt ei pcā multa, q̄m dilexit multū. ¶ Scōo passio xpi causat remissionē peccatoꝝ per modū redēptionis: q̄ ens ipse est caput nr̃ū p passionē suaz, quā ex charitate & obediēna sustinuit, liberauit nos rāc̄ mēbra sua a peccatis: q̄si p pretiū sue passionis. Sicut si hō p aliq̄d opus meritoriuz q̄ manu exerceret, redimeret se a peccato q̄ pedibus cōmisisset. Sicut enī nāle corp? est vnū, ex mēbroꝝ diuersitate ꝫsistēs, ita totā ecclesia, q̄ est mysticum corpus christi, cōputat quasi vna ꝑsona cuz suo capite q̄ est christus. ¶ Tertio per modū efficientie, inquātū caro secundū quā christus passionem sustinuit, est instrumētū diuinitatis, ex quo eius passiones & actiones, operantur in virtute diuina ad expellendum peccatum.

Ad primū

Ad primū Ergo dicēdū, q̄ ꝫz christus nō sit passus scōm q̄ deus, tñ caro eī? est diuinitatis instrumētū. Et ex hac passio eī? hz quādā diuinā vtutē diminuendi pctā: vt dictū est. ¶ Ad scōm dicēdū, q̄ passio xpi ꝫz sit corpalis: sortit tñ quādā spiritualē virtutē ex diuinitate, cui? caro ei vni tata est instrumētū. Scōm quā qdē vtutē, passio xpi est cā remissionis pctōz. ¶ Ad tertiū dicendū, q̄ xps sua passiōe nos a peccato liberauit caliter. i. instituēs cām nr̃e liberatiōnis, ex q̄ possent q̄cūq; pctā q̄cūq; remitti, vel ꝑterita, vel ꝓtita, vel futura. Sicut si medic? faciat medicinā, ex q̄ possint q̄cūq; mori sanari, ēt in futurū. ¶ Ad q̄rtū dōm, q̄ q̄ passio xpi ꝓcessit, vt cā qdā vlis remissionis pctōz, (sicut dictū est) necesse est q̄ singulis adhibeat ad delectionē ꝓpriōz pctōz. Hoc aūt fit per baptismū & pniam & alia sacr̃a, q̄ hīt virtutē ex passione xpi: vt infra patebit.

¶ Ad q̄ntū dōm, q̄ ēt p fidē applicat nobis passio xpi ad pcipiēdū fructū ipsius: ꝫz illud ro. 3. quē ꝓposuit deus ꝓpiatorē p fidez in sanguine eī?. Fides aūt p quā a pctō mundamur, nō est fides informis: q̄ pōt esse etiā cuz pctō, sed est fides formata per charitatez: vt sic passio christi nobis applicetur: nō solum quantum ad intellectum, sed etiā quātū ad affectū. Et per hunc etiam modū peccata dimittuntur ex virtute passionis christi.

¶ Utrū per passione christi simus liberati a potestate diaboli. Tar. 2.

Ad scōm

Ad scōm Sic ꝓcedit. Videtur q̄ per passionez xpi non simus liberati a ptāte diaboli. Jlle enī nō habet ptātez sup aliquos, in q̄b? nihil sine permissione alterius facere pōt. Sz diabolus nūq̄ potuit aliq̄d in nocumētū hoīm facere, nisi ex pmissiōe diuina: sic patet iob. 1. 2. 42. p ptāte diuinitus accepta eū primo in reb?, & postea i corpe lesit. Et sīr matt. 8. dī q̄ demones nisi xpo cōcedēte nō potuerunt i porcos intrare. Ergo diabol? nūq̄ habuit in hoīb? ptātē. Et ita p passionē xpi non sumus liberati a ptāte diaboli. ¶ Ps. Diabolus ptātē suā in hoīes exercet tēptādo & corpaliter vexādo. Sed hec adhuc in hoīb? opat? est xpi passionē. Ergo nō sum? p passionem xpi ab eius ptāte liberati. ¶ Ps. Ultus passiōis xpi in perpetuū durat (ꝫm illud heb. 10. vna oblatiōe cōsummauit sanctificatos in sempiternū) sīr etiā vbiq̄ exercēdit. Sz liberatio a potestate diaboli, nec est vbiq̄ (q̄ in multis ptib? mūdi adhuc sunt idolatre) nec etiā erit semp: q̄ tpe antichristi maxime suā potestatē exercebit diabol? in hoīm nocumētū: de quo dicit. 2. ad thes. 2. q̄ ei? aduentus erit ꝫz opationē sathane i oi virtute, & signiz & pdigiis mēdacib?, & in oi seductione iniquitatis. Ergo videt q̄ passio christi non sit cā liberationis humani generis a potestate diaboli.

Sed ꝫ

Sed ꝫ Est, q̄ dns dicit Jo. 12. imminente passione. Nunc princeps huius mūdi ejiciet foras, & ego si exaltatus fuero a terra, oia trahā ad meipz. Est aūt exaltat' a terra p crucis passionē. Ergo p eā diabol? est a ptāte hominū electus.

Rñdeo

Rñdeo Dōm, q̄ circa ptātē q̄ diabol? in homines exercebat aī christi passionez, tria sunt cōsideranda. Primū quidē ex pte hoīs, q̄ suo pctō meruit, vt i ptātē traderet diaboli, p cui? tēptationē fuerat supat?. Aliud aūt est ex pte dei, quē homo peccādo offenderat, q̄ per suā iustitiā hoīem reliquerat ptāti diaboli. Tertiū ē ex pte ipi? diaboli: q̄ sua nequissima voluntate hoīem a ꝑsecutiōe salutis ipediebat. Quātū ergo ad primū, hō ē a ptāte diaboli liberat' p passionē xpi: inquātū passio xpi est cā remissiōis pctōz. Quātū āt ad scm dōm, q̄ passio xpi nos a ptāte diaboli liberauit, inquantū nos deo reconciliauit vt infra dicet. Quātū vero ad tertiū, passio xpi nos a diabolo liberauit, in q̄ntū in passione xpi excessit modū ptātis sibi tradite a deo, machinādo in morte xpi, q̄ nō habebat meritū mortis, cum esset absq; peccato. Unde aug. dicit in. 13. de trini. Justitia xpi victus est diabolus, q: cū in eo nihil morte dignum inuenīret, occidit eū, tū z vtiq; iuste est vt debitores quos tenebat, liberi dimittantur, in eum credentes, quez sine vllo debito occidit.

Ad primū

Ad primū Ergo dōm, q̄ nō dicit sic diabol? in hoīes ptātem habuisse, quasi posset eis nocere deo nō permittēte. Sz q: iuste pmittebat nocere hoībus, quos tēptando, ad suū ꝑsensum pducerat. ¶ Ad scōm dōm, q̄ diabolus etiā nunc ꝑ q̄dē deo pmittēte hoīes tērare cōtū ad alaz, z vexare cōtū ad corpus. Sed tñ ꝓparatū est hominī remediū ex passiōe xpi: quo se pōt tueri ꝫ hostis impugnationes, ne deducāt in ēternū mortis eterne. Et quicūq; aī passionē xpi diabolo resistēbat, q̄ fidē passionis xpi hoc facere poterant, ꝫz passione xpi nondū peracta. Quantū aūt ad aliquid nullus poterat diaboli manus euadere: vt. ſ. nō descēderet in infernū: a quo post passionem xpi, se pōt hoies eius virtute tueri. Ad tertiū dōm, q̄ deus permittit diabolo posse decipere hoies in certis ꝑsonis, tpib? & locis ꝫm occultam rationē iudiciī suoꝝ. Sēper tñ per passionē xpi, est paratum hominibus remedium se tuendi contra nequitias demonum, etiam tpe antichristi. Sed si aliqui hoc remedio vti nec eligant, nil deperit efficacie passionis christi.

Artrum per passionem christi, homines sint liberati a pena peccati. Artī. 3.

Ad tertiū

Ad tertiū Sic ꝓcedit. Videtur q̄ per passionem christi nō sint hoīes liberati a pena pcti. Precipua em̄ pena peccati est eterna dānatiō, tā corporeā, singularē (q̄ez inigna voluntate exequit iustitiā, nō vt iustitiam exequat ꝫz vt suā ipleat malā voluntatē) incitādo thi et pcurādo ꝫ christi vitā corporeā, singularimo exēplū iustitiq; contra alios diuine iustitie opus iustū ex deme-ito patiētiū originali saltē peccato, exercebat. Fuis inique ꝫ christum nulla erat rō sciendisim quo nullum omnino erat de meritum.

¶ In rñsione ad tertiū, no. materiā argumenti tertij & solutionē cū dictis in ea pro curiosis & admirantibus de tanta liberatate ac ptāte diaboli in mundo apārēte: regnat em̄ in terra plus q̄ xpo: intanti creuit fecta machomeri, et xpianoꝝ iniquitas.

¶ Super Articulum tertium.

Jtulus clarus.

¶ Utrū per passionem christi simus liberati a pena ꝑterita, siue absolute sit vt minister iustitie (q̄ez iniqua voluntate exequit iustitiā, nō vt iustitiam exequat ꝫz vt suā ipleat malā voluntatē) incitādo thi et pcurādo ꝫ christi vitā corporeā, singularimo exēplū iustitiq; contra alios diuine iustitie opus iustū ex deme-ito patiētiū originali saltē peccato, exercebat. Fuis inique ꝫ christum nulla erat rō sciendisim quo nullum omnino erat de meritum.

¶ In rñsione ad tertiū, no. materiā argumenti tertij & solutionē cū dictis in ea pro curiosis & admirantibus de tanta liberatate ac ptāte diaboli in mundo apārēte: regnat em̄ in terra plus q̄ xpo: intanti creuit fecta machomeri, et xpianoꝝ iniquitas.

¶ Super Articulum tertium.

Jtulus clarus.

2. dī. 19. arti. 2. Et. 5. di. 19. ar. 2. Et hi. q. 2. 9. fi. 7. ad 5m. Et opū. 60. c. 18 co. 8. Et he. 2 lec. 4. c. 1

1. q. 52. ar. 5. cor Et. 86. ar. 4. ad tertium Et. 3. di. 19. ar. 3. Et hi. q. 22. ā. 7. ad 5m.

¶In corpore vna conclusio. Per passionem christi liberati sumus a reatu pene dupliciter. f. directe z indirecte. Probatur quo ad primam partem: quia passio christi est satisfactio superabundās pro pena totius mundi. Quo ad secundam quia passio christi liberauit a peccato quo homo meretur penā.

¶Aduerte hic q̄ liberatio primo modo respicit penam temporalem. siue hic siue in alia vita debitam. liberatio 2o respicit penam eternam a qua per passionē xpi liberamur: dum a seruitute peccati originalis z mortalis redimimur. Utriq; siquidem peccato debetur pena eterna: sed ablato tm originali quaz mortali peccato: tollitur ex consequenti reatus eterne pene peccatum concomitans.

¶In responsione ad 2m. no. calcem responsionis: z percipe quanta sit vis penitētie sacramentalis: que scz a sacerdote imponitur in sacramēto penitētie. Operatur siquidem vltra vires suas dum parua inmixa satisfactioni christi (si ficiens inuenitur ac si esset maior.

¶Super articulum quartum.

Tertius clarus. ¶In corpore vna conclusio. Passio xpi est causa nostre reconciliationis ad deū 2m. f. redimēdo a peccato z vt sacrificiū. Omnia clara sunt in litera.

¶In rñsione ad 2m declaratur quomodo intelligitur deū placa tum esse parte. f. nostri: imitatio est in nobis nō in deo inuenta est: per quā deus placatus dicitur.

¶Super arti. 5.

Tertius clarus. Per consuetudinē ecclesie, ytētis ista parabolica loquutione. Vocat enim celi tanuaz per similitudinem fructū (qui est impedire vel expeditam reddere penetrationem interiorum) fruitionis diuine consequutionē. ita q̄ aperire celi tanuaz est expeditā facere cō sequutionē eterne beatitudinis q̄ nulli ante xpi passionē pcessa est.

¶In corpore ar. vna est cōclo. per passionē christi apta est tanua regni celestis. probatur 1m. primo tollere peccata humana quo ad culpam z penam tm. Sed illi q̄ dānati erant in inferno, p suis pctis, nō sunt p xpi passionē liberati: quia in inferno nulla est redēptio. Ergo videt q̄ passio christi nō liberauit hoies a pena peccati.

¶2m. Illis qui sunt liberati a reatu pene, nō est aliqua pena imūgēda. Sed penitentibus imungitur pena satisfactoria. Non ergo per passionez christi sunt homines liberati a reatu pene.

¶3m. Mors est pena peccati: fm illd ro. 6. stipendia peccati mors. Sz adhuc post passionē christi hoies morūtur. ḡ p passionē xpi nō sunt hoies liberati a reatu pene.

Sed cōtra Est, q̄ dicit isa. 53. Uere languores nostros ipse tulit z dolores nostros ipse portauit.

Rñdeo Dicendū, q̄ per passionē xpi liberati sumus a reatu pene dupliciter. Uno mō directe inq̄ntū. f. passio christi fuit sufficiēs z superabundās satisfactio pro peccatis totius hūani generis. Exhibita autez satisfactione sufficienti, tollitur reatus pene. Alio modo indirecte: inquantum. f. passio xpi est causa remissionis peccati, in quo fundatur reatus pene.

Ad primū Ergo dōm, q̄ passio xpi formit effectū suū in illis qui applicat p fidē z charitatē, z per fidei sacramēta. Et ideo damnati in inferno, qui predicto modo passioni xpi non cōiunguntur, effectū eius percipere non pūt. ¶Ad scām dōm, q̄ (sicut supra dictū est) ad hoc q̄ cōsequamur effectū passiōis xpi, opz nos ei cōformari. Cōformamur aūt ei in baptismo sacramētaliter: fm illud ro. 6. cōsepulti sum⁹ et per baptismū i mortē. Uñ baptizatis nulla pena satisfactoria imponit: q̄ sunt totaliter liberati p satisfactionē xpi. Quia vero christus semel tm pro peccatis nostris mortuus est (vt 2i. 1. pe. 3.) ideo nō pōt homo scōdario configurari morti christi p sacrm baptismi. Uñ opz q̄ illi qui post baptismū peccāt, cōformentur xpo patiēti p aliquid penalitatis vel passion

Universidad de Deusto
Biblioteca

Omnia clara sunt in litera.

¶ Super questio. 50. Articulum. 1.

Ist corpore vna conclusio. Conueniens fuit christum mori. probatur quinq; rationib⁹. Omnia clara sunt.

¶ Super articulum secundum.

Julius clarus.

¶ In corpore vna conclusio. Caro christi remansit vnita verbo dei post mortem. Probatur ratione z auctoritate. Ratio est. Donum quod per gratiam dei conceditur nunquam reuocatur siue culpa: sz gratia vnionis est maius donum et permanentius et firmius quam gratia adoptionis quę nunquam perdit sine culpa z ergo. Maior probatur auctoritate apostoli. Minor quo ad primam partem comparationis: q; maius est esse deum personaliter q̃ esse sanctum. Quo ad secundam vero: quia vnio psonalis est permanentior q̃ vnio affectualis. Auctoritas est damas.

¶ Aduerte hic. quod q; illa maior. nullum donum diuine gratie perditur sine culpa: locum habet in donis permanentibus: non autem in his donio que solum consistunt in quodam fieri (vt donum prophetię) vel assistentię: vt gratia miraculorum quę altero dictum modorum conceditur. Hec enim quia non sunt dona permanentia perduntur. hoc est non semper habentur absq; culpa (vt patet) et absq; dei penitentia. Et propterea autor vtęs illa ratione ex auctoritate apostoli: subsumpsit non positiua (vt subsumpsit dñs expectabat) sed cõparatiua respectu doni gratie adoptionis quam constat non cessare sine culpa. et comparauit illam et quo ad maioritatem simpliciter. et quo ad maioritatem secundã illud quod requiritur ad propositum: hoc est secundum permanentium. Ex hinc scires. quod maior habet locum in hac materia: quia gratia vnionis est de genere donorum permanentium. et q; multo magis habet locum in

1.q̃. 52 ar. 1. cor. Et. 4. 3 c. 55. ad 1um. Et. 3. 2. art. 2. cor. Et opu. 2. c. 7. Et opu. 3. c. 234 et. 238. fi. Et opu. 60. c. 19

¶ De morte christi. Quest. 50.

DEinde cõsiderandũ est de morte christi. ¶ Et circa hoc q̃runtur ser. ṗmo vtrũ conueniens fuerit christũ mori. scõdo vtrũ p mortez fuerit separata diuinitas a carne. tertio vtrũ fuerit separata diuinitas ab aĩa. quarto vtrũ xp̃s in triduo mortis fuerit homo. quinto vtrũ corpus eius fuerit idẽ numero vnuum z mortuum. sexto vtrum mors eius sit aliquid operata ad nostram salutẽ. ¶ Circa q̃ cõsequenter fuerit xp̃m mori. Artr. 1.

Ad primũ Sic procedit. Ur q; nõ fuerit cõueniens xp̃m mori. Illud enim q̃ est primũ p̃m in aliquo gñe nõ dispon̄it p illũ q̃ est cõtrarũ illi gñi: sicut ignis q̃ est primũ caloris, nunq̃ pot esse frigidus. Sed filius dei est fons z p̃ncipiũ oĩs vite: ṡm illud psal. apud te est fons vite. Ergo vt q; nõ fuerit quantũ ad mortẽ. Sed non fuit cõueniens xp̃m aliquo modo languescere: vt chrysost. dicit. Ergo etiã nõ fuit cõueniẽs xp̃m mori. ¶ Dñs dicit Jo. 10. ego veni, vt vitam habeant, z abundantius habeant. Sed oppositum nõ perducit ad oppositũ. Ergo vt q; nõ fuerit conueniẽs xp̃z mori.

Sed ẏra Est, q; dicitur Joan. xi. expedit vt vnus moriatur homo pro populo, z nõ tota gẽs pereat. Quod quidem cayphas prophetice dixit: vt euangelista testatur.

Rñdeo Dõm, q; cõueniens fuit xp̃m mori. primo quidẽ ad satisfaciendũ p humano gñe, qđ erat morte aduducatũ pp peccatũ: sz illud genꝰ. 2. quacũq; die comederitis morte morieminí. Est aũt cõueniens satisfaciendi p alio modus, cũ aliquis se subiicit pene quã z alius meruit. Et tõ xp̃s mori voluit vt mortẽdo, p nob satisfaceret: sz illd. n. pe. tertio xp̃s semel p peccatis nr̃is mortuꝰ est. ¶ Scdo ad ostendũ veritatẽ nãe assumpte: sicut. s. euseb⁹ dicit si alr post conuersationẽ cũ holꝫ, euanescẽs subito euolaret fugiẽs mortẽ, ab oĩb⁹ cõpareꝫ phãtasma ti. ¶ Tertio vt mortẽdo, nos a timore mortis liberaret: vñ dr ad he. 2. q̃ cõicauit carni z sanguini, vt p mortẽ destrueret eũ q̃ hẽbat mortis ip̃eriũ, z liberaret eos q̃ timore mortz p totã vitã obnoxij erãt seruituti. ¶ Quarto, vt corpaliter mortẽdo sibi tutidinẽ peccati. i. penalitati daret nobis exẽplũ mortẽdi spiritr pctõ. vñ dr ro. 6. Mortuꝰ n. mortu⁹ ẽ pctõ, mortuꝰ est sel, qđ ãt viuit, viuit deo: ita z vos existimate mortuos quidẽ eẽ pctõ, viuẽtes aũt deo. ¶ Quinto, vt a mortuis resurgẽdo, z vitutẽ suã ostenderet qua mortẽ superauit, z nobis spem resurgẽdi a mortuis daret. Vñ apostol⁹ dr. 1. ad cor. 15. Si xp̃s predicatur q; resurrexit a mortuis, qño quidã ĩ vobis dicũt, q; resurrectio mortuorum non est?

Ad ṗmũ Ergo dõm, q; xp̃s est fons vite ṡm q; deꝰ, nõ aũt ṡm q; hõ: mortuus est aũt ṡm q; hõ, nõ ṡm q; deus. Vñ aug. dicit ꝫ felicia. Absit q; xp̃s sic senserit mortẽ, vt quantũ in se est vita, vitã pderet: si enim hoc ita esset vite fons aruisset. Sensit ergo mortẽ participatione humani affectus quẽ spõte susceperat: nõ nãe sue perdidit potẽtiã, q; quã cũcta viuificat. ¶ Ad ṡm dõm, q; xp̃s non sustinuit mortem ex morbo

ppes sequit̃ q; effectiue rẽ vnificaret carnem xp̃i: q; nõ vnificat naturali necessitate. sed voluntarie: aĩa aũt pñs carni, z vnit ficat formaliter et ex necessitate nãe.

¶ Super Art. 3m.

Julius clarus.

¶ In corpe vna conclusio. In morte xp̃i non fuit separata deitas ab aĩa. probatur sequela: quia aĩa vnita est ẏbo immediatius q̃ corpus. Deinde auctoritate sẽ mboli: q; descendit ad inferos. Omnia clara sunt ex dictis. ¶ In rñsione ad primũ, aduerte q; rñsio ṡm exponẽ aug. intelligit nolle animę ipsz ab eĩ ṡam secũdũ sesp̃am: z ideo vere sit inter ãgustias distinctio num. Planior aũt sensus euangelici textus est intelligere aĩe nomine ipsum qđẽ animam. nõ vt in se quedam ꝑticulare sit. ꝫ vt subsistentialiter. aĩat. Sic enim aĩa formaliter sustinuit: z absq; ol questione liquet quod ipe dei filiꝰ q̃ loquitur discens. ego pono aĩam meam. posuit animaz suã. tollẽdo animatio nem illius. tollitur simquidem animare per hoc ipsum q; anima separatur a corpore. z iterum sumpsit eã, dum iterũ iunxit animã corpi: ponere eẽ aĩam formalẽ (hoc est vt animã) nihil aliud est q̃ mori. Et in hoc sensu plies imutatur nolãta aĩa vt est illud pastor bonus animaz suam ponit. p ouibus suis. z illud. qui odit aĩam suã in hoc mundo. in vitã eternã custodit eã. ¶ Tu autez q̃ sermonis formalis non es capax, aut ad plebem loquentis: posteã ẽdẽ hiaz seruãdo glosare aĩam hoc est vitã corpalẽ: sic enim filius dei posuit aĩam suã. hoc est vitã suã, z iterũ sumpsit eã z sibi pastor bonus ponit vitã suã pro ꝛc. z sic de aliis. vnde in idem redit: quia ipsa aĩatione qua aĩa dr corpi consistit vita corporea cuiusq; hominis.

¶ Super Arti. 4m.

Ist titulo xp̃o significat psonaz diuini verbi ṡm eã di spositionẽ q̃ de fect̃o non hz vim vniuificãdi formaliter, sed effectiue: nõ em potest eẽ corpus forma. Et ideo nõ est necesse q; manẽte vnione diuinitatis ad carnẽ, caro sit viua: q; deus nõ ex necessitate agit, sed ex voluntate.

¶ Utrũ in morte xp̃i fuerit facta separatio diuinitatis ab anima. Artr. 3.

3.di. 21. q.1.ã.1. Et. 4. 3. 1. cor. Et opu. 3. c. 234 et. 238. fi.

¶ Super Art. 5m.

Julius clarus.

¶ In corpe vna conclusio. In morte xp̃i non fuit separata deitas ab aĩa. probatur sequela: quia aĩa vnita est ẏbo immediatius q̃ corpus. Deinde auctoritate sẽ mboli: q; descendit ad inferos. Omnia clara sunt ex dictis. ¶ In rñsione ad primũ, aduerte q; rñsio ṡm exponẽ aug. intelligit nolle animę ipsz ab aĩa. ꝫ vt subsistentialiter. aĩat. Sic enim aĩa formaliter sustinuit: z absq; ol questione liquet quod ipe dei filiꝰ q̃ loquitur discens. ego pono aĩam meam. posuit animaz suã. tollẽdo animationem illius. tollitur simquidem animare per hoc ipsum q; anima separatur a corpore. z iterum sumpsit eã, dum iterũ iunxit animã corpi: ponere eẽ aĩam formalẽ (hoc est vt animã) nihil aliud est q̃ mori. Et in hoc sensu plies imutatur nolãta aĩa vt est illud pastor bonus animaz suam ponit. p ouibus suis. z illud. qui odit aĩam suã in hoc mundo. in vitã eternã custodit eã. ¶ Tu autez q̃ sermonis formalis non es capax, aut ad plebem loquentis: posteã ẽdẽ hiaz seruãdo glosare aĩam hoc est vitã corpalẽ: sic enim filius dei posuit aĩam suã. hoc est vitã suã, z iterũ sumpsit eã z sibi pastor bonus ponit vitã suã pro ꝛc. z sic de aliis. vnde in idem redit: quia ipsa aĩatione qua aĩa dr corpi consistit vita corporea cuiusq; hominis.

¶ Super Arti. 5m.

Ist titulo xp̃o significat psonaz diuini verbi ṡm eã di spositionẽ q̃ de fect̃o non hz vim vniuificãdi formaliter, sed effectiue: nõ em potest eẽ corpus forma. Et ideo nõ est necesse q; manẽte vnione diuinitatis ad carnẽ, caro sit viua: q; deus nõ ex necessitate agit, sed ex voluntate.

¶ Utrũ in morte xp̃i fuerit facta separatio diuinitatis ab anima. Artr. 3.

3.di. 21. q.1.ã.1. Et. 4. 3. 1. cor. Et opu. 3. c. 234 et. 238. fi.

Ad tertium Sic procedi tur. Ur q; in morte xp̃i fuerit fctã sepatio diuinitatis ab aĩa. Dicit em dñs Jo. 10. Nemo tollit aĩam meam a me, ꝫ ego pono eã, z iterũ sumo eam. Non aũt videt q; corpꝰ aĩam ponere possit eam a se separãdo: q; aĩa nõ subiicit ptãti corpous, sed potiꝰ ecõuerso. Et sic videt q; xp̃o ṡm, q; est verbũ dei, quenitat aĩaz suã ponere. Hoc aũt est caz a se separare. Ergo per mortẽ aĩa eius fuit a diuinitate separata. ¶ Ꝑ. Athanasius dicit, male dicit̃, qui tertiũ diem quẽ assumpsit dei filius, denuo assũptiũ vl liberatiũ, tertia die a mortuis resurrexisse nõ confitetur. Sz nõ potuit tot⁹ hõ denuo assumi, nisi aliq̃ fuerit tot⁹ hõ a ẏbo dei sepat⁹. Totus aũt hõ ponit ex aĩa z corpore. Ergo aliq̃n fuit facta separatio diuinitat̃ z a corpe z a aĩa. ¶ Ꝑ. Propter vnionẽ ad totũ hoiem, filius dei, vere dr hõ. Si ergo soluta vnione anime z corpis p mortẽ ẏbũ dei remãsit vnitũ aĩe, seq̃ret q; vere dici potuisset filiũ dei eẽ aĩaz. Hoc aũt est falsum: q; cũ aĩa sit forma corpis sequeret q; verbũ dei fuerit corpis forma, q; est impossibile. ergo in morte xp̃i aĩa fuit a verbo dei separata. ¶ Ꝑ. Aĩa z corpꝰ abinuicem sepata, nõ sunt vna hypostasis, sed due. Si igit ẏbũ dei remãsit vnitũ tã corpi q̃ aĩe xp̃i, separat̃ eis abinuicẽ p mortẽ xp̃i, videt sequi q; verbuz dei durãte morte xp̃i fuerit due hypostases qđ est inconuenies. Nõ ergo post mortem xp̃i remansit aĩa verbo vnita.

Sed contra Est, Dicit dam. in. 3. li. etsi xp̃s mortuꝰ est vt hõ, z sancta eius aĩa ab incõtaminato diuisa est corpore: diuinitas tñ iseparabilis ab vtrisq; permansit, ab anima dico z corpore.

Rñdeo Dicendũ, q; aĩa vnita est verbo dei immediatius z p priꝰ q̃ corpus: cũ corpꝰ vnitũ sit ẏbo dei mediante aĩa: vt. s. dictũ est. Cũ ergo ẏbũ dei nõ sit separatũ a corpore, multo minus separatũ ẽ ab aĩa. Vñ sicut de filio dei ꝑdicat̃ qđ conuenit corpori ab aĩa sepato. s. esse sepultuz, ita de eo in symbolo dicit̃ q; descendit ad inferos, q; anima eius a corpore separata, descendit ad inferos.

Ad ṗmũ Ergo dõm, q; aug. exponẽs illud verbũ Jo. inquirit cũ xp̃s sit verbum, aĩa z caro, verbũ ex eo q; est verbum ponat aĩam, ex eo q; est aĩa, an iterũ ex eo q; est caro. Et dicit q; si diremus, q; verbum dei animã posuit, sequit̃ q; aliquando aĩa illa separata est a ẏbo, qđ est falsum: mortis em corpꝰ ab aĩa separauit, a verbo aũt aĩam separatã non dico. Si vero diremus q; ipsa caro aĩam suã ponit, z iterũ eã sumit, nõ ꝑtate sua, sed ꝑtate verbi inhabitãtis caro nẽ: q; sicut. s. dictũ est, p mortẽ nõ est separata diuinitas verbi a carne. ¶ Ad 2m dõz, q; in verbis illis athanasius nõ intellexit q; totꝰ homo denuo sit assumptus. i. odẽs ptes eius q̃si verbũ dei ptes hũane nãe deposuerit p mortẽ. Sz q; iterato totalitas nãe assumpte sit in resurrectione redintegrata per iteratã vnionẽ aĩe z corpis. ¶ Ad tertiũ dõz, q; verbũ dei pp vnionẽ humane nature, nõ dr humana nãz dr hõ, qđ ẽ hic hũana nãz. Aĩa aũt z corpꝰ sunt ptes essentiales hũane nãe. Vñ pp vnionẽ verbi ad vtrũq; corꝑ, nõ sequit̃ q; verbũ dei sit aĩa vl corpꝰ: sz q; sit hãs aĩaz vel corpus. ¶ Ad quartũ dõm, q; sic dam. dicit. in. 3. li. q; in morte xp̃i est separata aĩa a carne, nõ est vna hypostasis in duas hypostases diuisa. nam z corpus z aĩa christi ṡm rũ p̃ncipio in verbi hypostasi habuerũt exẽtiã: z in morte inuicẽ diuisa, singuluz eorꝝ mãsit, vnã hypostasim verbi habens.

Quare vna verbi hypostasis, verbi z aĩe et corporis extitit hypostasis: nun ꝫ enim neq; aĩa neq; corpus ꝑpriam habuerũt hypostasim, ꝑeter verbi hypostasim. Una enim sem per verbi hypostasis, z nunq̃ due.

¶ Utrũ xp̃s i triduo mortẽ fuerit hõ. Ar. 4.

Ad quartũ Sic procedi tur. Uidetur q; christus in triduo mortis fuerit hõ. Dicit. n. aug. in primo de tri. talis erat illa susceptio, que deũ hoiem faceret z hoẽ ex deũ. Sz illa susceptio nõ cessauit q; mortẽ. Ergo vt q; p mortẽ nõ desierit esse hõ. ¶ Ꝑ. Phs dicit in. 9. ethi. q; vnusq̃sq; hõ est suꝰ intellꝰ. vñ z post mortẽ, aĩaz petri alloquẽs dicimus, sancte petre ora p nob. Sz post mortẽ filius dei nõ fuit separatus ab aĩa intellectuali. Ergo in illo triduo filius dei fuit hõ. ¶ Ꝑ. Qđ is sacerdos est homo. Sed in illo triduo mortis xp̃s fuit sacerdos: aliter enim non verum esset qđ dicitur in psal. tu es sacerdos in eternũ. Er go xp̃s in illo triduo fuit homo.

Rñdeo Dõm, q; xp̃m vere fuisse mortuũ, est articulus fidei. Unde asserere oẽ illud q; qđ tollitur veritas mortis xp̃i, est error cõtra fidẽ. Propter qđ in epla synodali cyrilli dicitur. Siqs nõ cõfiteẽ dei verbum passum carne, z crucifixũ carne, z q; mortẽ gustauit carne, anathema sit. Pertinet ãt ad veritatẽ mortis hominis vel animalis, q; p mortem desinat esse homo vl aĩal: mors em̃ hoiis vel animalis puenit ex separatione aĩe, q̃ pplet rõnẽ aĩalis vel hois. Et tõ dicere xp̃m in triduo mortis hoiem fuisse, simplr z absolute loquẽdo erroneum est. Dõt tñ dici q; christus in triduo fuit homo mortuus. ¶ Quidã tñ ꝑfessi sunt xp̃m in triduo hoiem fuisse: dicentes quidẽ verba erronea, sed sensum erroneum non hñtes in fide. Sicut hugo de s. vict. q̃ ea ratione dixit̃ in triduo mortis fuisse hoiez quia dicebat aĩam esse hominẽ, qđ tñ ẽ falsuz: vt in puma pte ostẽsum est. Magister etiã sniaꝝ in. 23. dist. tertiũ lib. posuit, q; xp̃s in triduo mortis fuit homo alia rõne: q; credidit q; vnio aĩe z corpis non esset de ratione hoiis, ꝫ sufficit ad hoc q; aliq̃d sit homo qđ habeat aĩam humanã z corpus, siue ꝓuncta siue nõ cõiuncta. Quod etiã patet esse falsum ex his q̃ dicta sunt in puma parte: et ex his que supra dicta sunt circa modũ vnionis.

Ad primũ Ergo dõz, q; verbũ dei suscepit animã z carnẽ vnita z ideo illa susceptio fecit deũ hoiez, z hoiem deũ. Non aũt cessauit illa susceptio per separationem verbi ab aĩa vel a carne: cessauit tñ vnio carnis z aĩe. ¶ Ad secũdũ dõm, q; homo dicit esse suus intellꝰ sui tot⁹ hõis: q; intellꝰ est ꝓncipalior pars hois, in quo virtualr ꝑsistit tota dispo hois. Sicut si rector ciuitatis dicat̃ tota ciuitas, qr in eo ꝑsistit tota dispo ciuitatis. ¶ Ad tertiũ dõm, q; esse sacerdotẽ, ꝓuenit hoi rõne aĩe: in qua est ordinis caracter. Unde per mortẽ homo non perdit ordinẽ sacerdotalẽ z multo minus

Quol. 2. ar. 1. Et ql. 5. ar. 4. ad primũ. Et quol. 4. q. 5.

Atrum fuerit idẽ numero corpꝰ christi viuẽtis z mortui. Artr. 5.

Ad quintũ Sic procedit. Uidet q; non fuerit idẽ numero corpus xp̃i vi

¶ In corpore ponit vna distinctio binębris cũ cõclonib⁹ duab⁹ iuxta numerũ membrorũ. Distinctio est simplr sumit duabus significationibus: vel vt significat nullo additore: vel vt significat totalr. Prima cõclusio est sumendo simplr primo modo. Corpus xpi viuũ z mortuũ fuit idẽ nũero simpliciter. Probat qr fuit idẽ suppositalr, z sic loquitur athanasi⁹ in autoritate inducta. ¶ Secundo modo simplr. Probat primo qr vita est de essentia corporis viuentis: quia est primũ essentiale, z nõ accidẽtale. Probatur 2° ex opposito: qr si diceret remãsisse totaliter idẽ: sequeret q nõ esset corruptum corruptione mortis: quod est hęresis gaianitarum. Et ad hoc afferuntur autoritates.

¶ Aduerte hic, q autoris doctrina procedit ex supposita vnitate forme substãtialis in homine, tenẽtes enim plures formas in homine (puta formam corporeitatis aut mixti cui superadditur alia) euaderent pñtia in ista factaz dicendo q in morte xpi facta est separatio anime a corpore: z sic fuit ibi corruptio mortis: sed corpus remansit cum illamet corporeitatis forma quaz prius habebat: z ppea corpus xpi inquantũ corpus remansit totaliter idẽ nũero, z dicere ꝑ nulla est hęresis. ¶ Sed ad pñam declinandum esset, si hoc esset discutiendũ. Hãc sĩãẽ vĩã tenet sco. qui addit aliud manifeste alienũ a pñia scilicet q fuit corruptio tũc sine generatione: corruptus quippe fuit homo separatione aie a corpore: z nihil genitum est. Contra hos non loquitur litera: z ꝙ de vnitate numerali corporis xpi viui z mortui tractat: z veritatẽ per se notam tradit. Naz si corpus xpi remansisset omnino idẽ quod prius oporteret q remansisset viuum eadem vita: aliquin aut vita nihil aliud fuisset nisi accidens: aut nõ realiter remãsisset idem, deficiente aliqua eius substantia: scz vita. Quocirca scotus corpus christi tenet omnino idẽ quatenus est corpus: z nõ quatenus erat viuũs. Autor autem aliam formam genitam in christi corpore tenet: scilicet formam eadẽmeris per ꝙ erat corpus: qz naturalr ordo habet, vt semper corruptio vnius sit generatio alterius: imo pri⁹ natura intenditur generatio ꝙ corruptio. Et vnã tm in composito formã, iuxta peripateticã doctrinã bñ perspectaz nouimus.

uentis z mortui. christus enim vere mortuus fuit, sicut z alĩ homines moriũtur. Sed corpus cuiuscunq; alterius hominis, non est simplr idem numero mortuum z viuũ: qr differunt essentiali differentia. Ergo neq; corpus xpi, est simpliciter idẽ numero mortuũ z viuum. ¶ Scõm phlr. in. 5. meta. quecũq; sunt diuersa specie, sunt et diuersa numero. Sz corpus christi viuũ z mortuũ fuit diuersum specie, qr nõ dicitur oculus aut caro mortui nisi equiuoce: vt ꝓz ꝑ hm in. 2. de aĩa. t. 7. met. Ergo corpus christi nõ fuit simpliciter idem numero viuum z mortuũ. ¶ Ꝑ. Motus est corruptio quedaz. Sed illud qđ corrũpitur corruptione substãtiali, postq; corruptũ est, iam non est: qr corruptio est mutatio de esse in nõ esse. Corpus ergo christi postq; mortuũ fuit, non remansit idem numero: cũ mors sit substantialis corruptio.

Sed contra Est, q athanasius dicit in epistola ad epitectum. Circunciso corpore, z potato, z manducante, z laborãte, z in ligno affixo, erat impassibile z incorporeum dei verbum, hoc erat in sepulchro positũ. Sed corpus christi viuũ fuit circuncisum z in ligno affixum. Corpus autem christi mortuum fuit positum in sepulchro. Ergo hoc idem corpus quod fuit viuũ fuit etiam mortuum.

Rñdeo Dõm, q hoc qđ dico simplr, põt accipi dupliciter. Uno modo ꝙ simplr idẽ est qđ absolute: sicut simplr dicitur qđ nullo addito dicit ꝓhẽdicit. Et hoc modo corpus christi mortuum z viuũ simplr fuit idem numero: dicit ẽm aliquid esse idem numero simpliciter, quia est supposito idem. Corpus aũt christi viuum z mortuũ, fuit supposito idem qr nõ habuit aliam hypostasim viuum z mortuum pter hypostasim verbi dei: vt supra dictũ est. Et hoc modo loquitur athanasi⁹ in autoritate inducta. ¶ Alio mõ simplr idẽ est qđ oino vel totaliter, z sic corpus xpi mortuũ z viuum nõ fuit simplr idez numero: qr non fuit totalr idẽ, cũ vita sit aliquid de essentia corporis viuentis: est ẽm ꝺdicatum essentiale, nõ accidẽtale. Unde consequẽs est, q corpus qđ desinit esse viuum, nõ totalr idem remaneat. Si aũt diceret q corpus xpi mortuũ totalr idẽ remaneret sequeretur q non esset corruptũ, corruptione dico mortis: qđ est hęresis gaianitarũ: vt isidorus dicit: z habẽt in decret. 24. q. 3. Et damdicit in. 3. lib. q corruptionis nomẽ duo significat. Uno modo separationẽ aĩe a corpore, z alia huiusmodi, alio modo perfectã dissolutionẽ in essenta. Ergo incorruptibile dicere corpus dñi ẽm militanũ z gaianũ ẽm primũ corruptionis modũ ante resurrectionem, est impium, q corpus xpi non esset cõsubstantiale nobis, nec in veritate mortuum esset, nec ẽm veritatem saluati essemus. Secundo autem modo corpus christi fuit incorruptum.

Ad primũ Ergo dicendũ, q corpus mortuum cuiuscunq; alterius hois, non remanet vnitũ alicui hypostasi permanẽti, sicut corpus xpi mortuũ. Et ideo corpus mortuũ cuiuscunq; alterius hominis, nõ est idem simplr, sed ẽm quid: qr est idem ẽm materiã, nõ aũt idẽ ẽm formã. Corpus aũt christi remanet idez simplr propter identitatẽ suppositi: vt dictũ est. ¶ Ad scõz dõz, q qr idẽ numero dr aliquid ꝑz suppositum, idẽ aũt specie est idẽ ꝑz formã, vbicũq; suppositus subsistit in vna sola natura, oportet q sublata vnitate speciei, auferat vnitas numeralis. Sed hypostasis verbi dei subsistit in duab⁹ naturis, z ideo ꝙuis in xpo nõ remaneat corp⁹ idẽ ꝑz spẽm hũane nature, remanet tñ idẽ numero ẽm suppositũ verbi dei. ¶ Ad tertiũ dõm, q corruptio z mors non competit christo rõne suppositi, ẽm qđ attenditur vnitas, sed rõne nature, ẽm quaz inuenitur differentia mortis z vite.

¶ Utruz mors christi aliquid operata sit ad nostram salutem. Arti. 6.

Ad sertũ Sic procedit. Uidetur q mors xpi nihil operata sit ad nostram salutem. Mors enim est quedam priuatio: est enim priuatio vite. Sed priuatio, cum non sit res aliqua, non habet aliquam virtutẽ agẽdi. Ergo nõ potuit aliqđ operari ad nostrã salutẽ. ¶ Ꝑ. Passio christi operata est ad nostrã salutẽ per modũ meriti. Si aũt nõ potuit operari mors christi: nam in morte separat aĩa a corpore, que est merendi principium. Ergo mors xpi nõ est operata aliquid ad nostrã salutẽ. ¶ Ꝑ. Corporale non est causa spiritualis. Sed mors Christi fuit corporalis, non ergo potuit esse causa spiritualis nostre salutis.

Sed cõtra Est, q aug. dicit in. 4. de tri. vna mors nostri saluatoris. s. corporalis, duabus mortib⁹ nostris, idest anime z corporis, saluti fuit.

Rñdeo Dõm, q de morte christi dupliciter loqui possum⁹. Uno modo ẽm q est in fieri, alio modo ẽm q est in facto esse. Dicit aũt mors esse i fieri, qñ aliquis p aliquã passiõez vel naturalẽ vl violẽtam rẽdit in morte. Et hoc modo idez est loqui de morte xpi z de passione ipsius. Et ita ẽm hũc modũ mors xpi causa est salutis nre ẽm id qđ de passione supra dictũ est. Sed in facto esse mors xpi cõsideratur, ẽm q iaz facta est separatio corporis z aĩe: z sic nũc loqmur de morte xpi. Hoc aũt modo mors xpi nõ põt esse cã salutis nostre per modũ meriti, sed solũ per modũ efficiẽtie: inquantũ scz nec per mortez diuinitas separata fuit a xpi carne, z ideo ꝺcđ ꝙtigit circa carnẽ xpi etiã aĩa separata, fuit nobis salutifer ꝙ virtute diuinitatis vnite. Cõsideraẽ aũt ꝙtie alicuius cause effectus ẽm similitudinem cause, vnde q mors est qđã priuatio vite, ꝙtie effectus mortis xpi attẽdit circa remotionẽ eoz q cõtrariantur nostre saluti, que quidẽ sunt mors anime z mors corporis. z ideo per mortem christi dicitur esse destructa in nobis et mors anime, que est per peccatũ nostrũ (ẽm illud Ro. 4. traditus est. s. in mortez) propter delicta nostra) z mors corporis: que consistit in separatione anime: ẽm illud prime ad corin. 15. Absorpta est mors in victoria.

Ad primũ Ergo dõm, q mors xpi est opata salutẽ nr̃am ex virtute diuinitat⁹ vnite: z nõ ex sola rõne mort⁹.

¶ Ad scõm dõm, q mors xpi ẽm q ꝙsiderat Et qr corpus christi mortuum erat inanimatũ, z meritũ principaliter consistit in actu anime. ideo autor in litera ꝓ constanti, ꝓ per se noto, reliquit primã partem secunde cõclusionis. s. q mors christi in facto esse non ꝓfuit meritorie: z erat enim in corpore mortuo in quo nullum erat principium merendi. Et quia erat in illo corpore mortuo ꝑ efficiendi scz deitas ideo asserit q efficere potuit ex eo nam deitas corpore xpi vt instrumento vtebatur, consecutum est in corpe illo affecto quatione vite vsa est organo ad causandam in nobis destructionem vtriusq; mortis, iuxta illud q mors nostram moriendo destruxit.

¶ Sed occurrunt hic duo dubia. Primum est, an mors xpi in facto esse, fuerit meritoria ex parte anime. z an est quomodo saluat⁹ multitudo inter effectũ z causam in 3ª conclusione: quã postmodo videatur oppositum.

¶ Ad ẽm 6z. q mors in fõ esse sumi pt 2°. ẽm se solũ: alio vt terminat fieri. Et mors quidẽ vt termi-

in facto esse, etsi nõ est ad nostrã salutẽ operata ꝙ modũ meriti: est tñ opata p modũ efficiẽtie: vt dictũ est. ¶ Ad tertiũ dõm, q mors xpi fuit ꝺdẽ corporalis: ꝑz corpus illud fuit instrumentuz diuinitatis sibi vnite, operans in virtute eius etiam mortuum.

¶ De sepultura christi. Qõ. 51.

1.q.52. 2.a.con. Et q9. 3.c.2.a1. 2. 24.2. Et q99. 6.a.2. principio. Et.1.co. 15.1.1.c. 5.

Deinde Cõsiderandũ est de sepultura christi.

¶ Et circa hoc ꝙrunt ꝙtuor. Primo, vtrũ cõuenięs fuerit xpi sepeliri. 2°, de mõ sepultura eius. 3°, vtrũ corpus eius fuerit in sepulchro resolutum. 4°, de tempore quo iacuit in sepulchro.

¶ Utrum fuerit conueniens xpm sepeliri. Arti. 1.

Ad primũ Sic ꝓcedit. Uꝺ nõ fuerit conuenięs christũ sepeliri. De christo ẽm dr in psal. Fact⁹ est sicut homo sine adiutorio, inter mortuos liber. Sed in sepulchro includuntur corpora mortuoz, qđ videt esse ꝺtra libertati. Ergo nõ videt fuisse conuenięs, q corpus xpi sepeliretur. ¶ Ꝑ. Nihil circa xpm fieri debuit, qđ nõ esset salutiferũ nobis. Sed in nullo videt ad salutẽ hominũ ptinere, q xps fuit sepult⁹. Ergo nõ fuit ꝙueniens christũ sepeliri. ¶ Ꝑ. Inconueniẽs esse videtur q deus qui est sup celos excelsus, z terra sepeluret. Sz illud qđ cõuenit corpori xpi mortuo, attribuitur deo ratione vnionis. Ergo inconueniens videtur christum fuisse sepultum.

Sed contra Est, q dñs dicit matth. 26. de muliere que cũ inũxerat. Opus bonum operata est in me. z postea subdit. Mittens. n. hoc vnguentuz in corpus meum ad sepeliendum me fecit.

Rñdeo Dõm, q cõuenięs fuit xpm sepeliri. Primo qđẽ ad ꝓbandũ veritatẽ mortis: non esset in sepulchro aliqs ponit, nisi qñtã de veritate mortis pstat. Uñ z mar. 15. legit, q pilat⁹ anteq; cõcederet xpm sepeliri, diligẽti inquisitione cognouit eũ mortuũ esse. ¶ Secõ, qr ꝑ hoc qđ xps de sepulchro resurrexit, dat spes resurgẽdi ꝑ ipm, his q sunt in sepulchro: ẽm illud Jo. 5. oẽs q in monumẽtis sunt, audiẽt vocẽ filij dei. z q audierint viuent. ¶ Tertio ad exemplũ eoz q ꝑ mortẽ xpi: spñaliter mouunt peccatis: q. s. absc̃onduntur a conturbatione hoium. Unde dicit col. 3. mortui estis, z vita vestra absc̃ondita est cũ christo in deo. Uñ z baptizati, q per mortem xpi morimur peccatis, ꝙsi ꝙsepeliuntur xpo per immersionẽ, ẽm illud rom. 6. ꝙsepulti sumus cũ xpo, per baptismũ in mortem.

Ad primũ Ergo dõm, q xps sepult⁹, se inter mortuos liberũ fuisse fatetur, in hoc q per inclusionẽ sepulchri, nõ potuit impediri qn ab eo resurgẽdo exiuerit. ¶ Ad ẽm dõm, q sicut mors xpi efficienter opata est nostrã salutem, ita etiã z eius sepultura. Unde hier. dicit sup mar. Sepultura xpi resurgimus. Et Isa. 53. super illud, dabit impios ꝓ sepultura, dicit glo. idest gentes, que sine pietate erãt, deo patriq; dabit: q; mortuus z sepultus eos acq̃siuit. ¶ Ad tertiũ dõz, q (sic dicit in qđã sermone ꝓcili⁹ ephesini) nihil horũ q saluãt homines, iniuriã deo facit, q ostẽdit eũ nõ passibilẽ, sed clementẽ. Et in alio sermone eiusdẽ cõsilij legit. Nihil putat iniuriã de⁹, qđ est occasio salutis hominibus. tu qđẽ nõ ita vilẽ dei naturam arbitraberis, tanꝺ que aliquando subiecta possit esse iniurijs.

¶ Utrũ ꝙuenięs nti modo xps fuerit sepultus. Arti. 2.

Ad scõm Sic ꝓceditur. Uidetur nõ conueniẽti modo christũ fuisse sepultuz. Sepultura enim eius rñdet morti ipsius. Sed christus fuit passus morte abiectissimã: ꝑz illud sap. 2. morte turpissima ꝺdẽnemus eũ. Ergo inconueniẽs videtur fuisse, q xps exhibita fuit honorabilis sepultura: inquãtum a magnatibus fuit tumulat⁹. s. a Joseph ab arimathia, qui erat nobilis decurio (vt habẽt matth. 27.) z a nicodemo, qui erat princeps iudeoꝝ: vt habẽt Jo. 3. ¶ Preterea. Liberalitas christi non debuit aliquid fieri, qđ eẽt superfluitatis exẽplũ. Uideẽt aũt superfluitatis fuisse, qđ ad sepeliendũ christũ nicodemus venit ferẽs mixturã myrrhe z aloes quasi libras cẽtũ (vt dicit Jo. 19.) ꝓcum cũ mulier ꝓuenerit corpus eius vngere in sepulturam, vt dicitur mar. 14. Nõ ergo hoc ꝙueniẽter circa xpm factum. ¶ Preterea. Nõ est conueniens vt aliquod factum sibi ꝓpũ sit dissonum. Sed sepultura xpi fuit simplex ex vna parte: qr. s. Joseph involuit corpus eius in sindone munda (vt dicitur matth. 27.) non autẽ auro aut gẽmis, aut serico: vt hiero. ibidem dicit, ex alia vero parte videt fuisse ambitiosa, inquãtum eum cũ aromatibus sepeliẽrũt. Ergo videtur non fuisse conueniens modus sepulture christi.

¶ Preterea. Quecunq; scripta sunt, precipue de christo, ad nostram doctrinam scripta sunt, vt dicit rom. 15. Sed quedam scribũtur in euangeliis circa sepulchrum christi, que in nullo videntur ad nostram doctrinam pertinere: sicut q fuit sepultus in horto, q; in monumento alieno, z nouo, z exciso in petra. Inconueniens ergo fuit modus sepulture christi.

Sed ꝺ Est, q dicitur isa. 11. Et erit sepulchrum eius gloriosum.

Rñdeo Dõm, q modus sepulture xpi ostenditur esse ꝙueniens quãtum ad tria. Primo qđẽ quantum ad confirmandã fidẽ mortis z resurrectionis ipsius.

¶ Secundo ad cõmendandã pietatẽ eorum qui eum sepeliuerunt. Unde aug. dicit in primo de ci. dei. Laudabiliter commemoratur in euangelio, qui corpus eius de cruce acceptum, diligenter atq; honorifice tegendum sepeliendumq; curarunt. ¶ Tertio quantũ ad mysterium, per quod informãtur illi qui christo consepeliuntur in mortem.

Ad primũ Ergo dicendum, q circa mortem christi commendantur patientia z cõstantia ipsius qui mortẽ est passus: z tanto magis quãto mors fuit abiectior. Sed in sepultura honorifica ꝺsideratur virtꝰ morientis, qđ ꝺ intẽtionẽ occidẽtiũ etiã mortuꝰ honorifice sepelit, z prefiguraẽ deuotio fideliũ, qui erant christo mortuo seruituri. ¶ Ad scõm dõm, qđ in hoc quod euangelista dicit, q sepelierũt eũ sic mos est iudeis sepelire (sicut aug. dicit sup Joã.) admonuit in hmõi, officijs q mortuis exhibẽtur, morẽ cuiuslibet gẽtis ꝙsuetudo, vt mortuoꝝ corpora variis aromatibus ꝺrẽtur: vt diutius seruarent illesa. Uñ z in tertio de doctrina christiana ꝺr, qđ in oib⁹ talibus, non vsus rerũ, sz libido vtẽtis culpa est. Et postea subdit. qđ in aliꝭ ꝙsonis plerũq; fiagitium est: in diuina vl ꝓphetica persona, maxime cuiusdã rei signũ est. Myrrha. n. z aloes pp suã amaritudinẽ significãt pniam: per quã aliqs in seipso christũ ꝙseruat absq; corruptione peccati. Odor aũt aromatũ significat bonam famã. ¶ Ad tertiũ dicẽdũ, qđ myrrha z aloes adhibebant corpori christi, vt immune a corruptione seruaret, q videbat ad quãdã necessitatẽ ptinere. Unde dat nob⁹ exẽplũ, qđ licite possumus aliqub⁹ ꝓfuturis vti medicinalr. p necessitate nostri corporis conseruandi. Sed inuolutio corpus pertinebat ad solã quãdã decentiã honestatis: z in talib⁹ simplicibus debemus esse ꝑtenti. Per hoc tñ significabatur (vt hie. dicit) qđ ille in sindone mũda ꝺvoluit iesuz, q mẽte pura eũ susceperit. Et hinc vt beda dicit sup Mar. ecclesie mos obtinuit, vt sacrificiũ altaris nõ in seri co neq; in pãno tuncto: sz in lino terreno celebretur: sicut corpus dñi est in sindone mũda sepultũ. ¶ Ad quartũ dõm, qđ christ⁹ sepelitur in horto, ad significandũ qđ per mortẽ z sepulturã ipsius, liberamur a morte, quã in currum⁹ p pen ade in horto paradisi cõmissum. ¶ Ideo aũt saluator in alĩena ponitur sepultura (vt aug. dicit in qđã sermone) qr ꝑ alios monebat salute: sepulchriũ aũt monis est habitaculũ. Per hoc etiã considerari põt paupertatis abnẽdantia ꝓ nobis susceptẽ nã q domũ in vita non habuit, post mortem quoq; in alieno sepulchro reconditur, z nudus exĩs, a ioseph coopertur. ¶ In nouo autez ponitur monumẽto (vt hiero. dicit) ne post resurrectionẽ, ceteris corporibus remanentibus, surrexisse alius fingeret. Põt aũt

nat fieri, cadit sub merito vno z eodem sub quo cadit suum fieri: vno eiꝰ z eodem actu martyrꝫ vult se occidi z occisum esse. Et sic preciosa est in conspectu dñi mors sanctorum eius, et sic mors christi fuit meritoria. Sz litera nõ loquitur sic de morte christi: sed primo modo. scz ẽm se solã, put est separata aĩa a corpe. z sic ex nulla parte inuenit rõ meritiꝰ: quã nec actus elicitus nec actus imperatus aie sit mors in facto esse simpta ẽm se solã, ꝙuis ipsa vt terminat volũtarium motꝰ, cadat sub actu imperato extendendo actum imperatũ ad pati volũtarie: et ideo vt dictum est, sit meritoria.

¶ Ad ẽm dubiũ dicitur, q nõ est hic ꝙtenda omnimoda similitudo quam nec etiã gatur effectum assimilari cause instrumentalis sed sufficit iuxta subiectã mãm intelligere effectum approꝑtiatuz mortis christi (que consistit in ꝑtione vite propie propter vniuficandũ nos) esse ꝑtionẽ non vite, sed ẽmum vite nostre: vt per hmõi destructionem ad finem sz ad vitam nostram nos perducat.

¶ Super. questio. 51. Articu. 1.

¶ Titulus clarus.

¶ In corpe vna conclusio. Conueniẽs fuit xpm sepeliri. ꝓbatur tripliciter. Ois sunt clara.

¶ Super Articulum secundum.

¶ Tres⁹ modi nominẽ vtr̃ ꝑ conditiõibus observatis in sepeliendo corpus christi.

¶ In corpe vna conclo. Modus sepulture christi fuit conueniens quantũ ad tria. Omnia clara sunt.

¶ In ẽsione ad vltimum. adde q ereslio sepulchri in petra, im mobile sepulchrum reddens, ad perpetuitatez restimonij de morte xpi apud terrigenas spectat. Nec soluz restari illud videmus mortem christi. sed vitam: et quia ipsum sepulchrum inter hostes fidei q̃ hostium seruaturi fuit ẽm z est tot seculis in manibus infidelium.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Super Arti.3. In corpore vna conclusio. Non fuit conueniens corpus christi putrefieri aut incinerari. Probatur dupliciter. Primo. putrefactio prouenit ex infirmitate nature illius corporis non potentis corpus simplicis in vnum continere: ergo xps ne mors eius infirmitati nature ascribere turmoluit corpus suum solui. Antecedens patet. Consequentia probatur: quia mors Christi non debuit esse ex infirmitate nature: sed voluntaria. In cuius signum non morbo sed passione voluntarie suscepta mortuus est. Secūdo probatur: ad ostentionem diuine virtutis voluit corpus suū incorruptum permanere. Et ad hoc affertur auctoritas ysay. 50. ¶ Circa primam rationem dubium occurrit: quia impertinens videtur. Nam sine in corpore christi fuerit aliqua putrefactio sine nō: cōstabat quod ex violenta passione non ex nature infirmitate mortuus erat: qz passus est in cruce iuuenis. ¶ Ad hoc dicitur, q̄ quum factio cadaueris attestatur infirmitati nature presentis: z preterite. sīa corpora ita compacta vt natura alis cont̄ loco vigorosa sit: z vna: z mors: z putrefactio resistunt magis alijs: z pprea si putrefactio cadaueris accidisset in christi corpore testimoniū infirmitatis nāe in christo monstraretur: z tāq̄ impotētis priꝰ ampliꝰ tenere corpus vnum: z postea incorruptū: consequenter q̄ mors christi accidisset etiam si noluisset. Et sic imputrefactio corporis mortui non est impertinens: sed idoneum testimoniū voluntarie mortis: z putrefactio fuisset testia mortis non volūt: z ideo necessarie ex debilitate nature. Ex supradictis nāq̄ patet, quod christus licet crucifixus, mortuus tamen est: q̄ voluit. in cuiꝰ signuz clamans expirauit.

¶ Super artic. 4. In corpore vna conclusio. Conueniens fuit q̄ christus diabus noctibus et vna die esset in sepulchro. Probatur. z nouum sepulchū, marie virginale vterum demōstrare. Per ꝑ etiā dat intelligi, q̄ p xpi sepulturā oēs inouamur, morte z corruptione destructa. ¶ In monumēto aūt excīso in petra ꝺditus est (vt hiero. dicit) ne si ex multis lapidib⁹ edificatū fuisset, tumuli fundamēntis suffossis, ablatus furto diceret. Unde z sarum magnū q̄ appositū fuit, ostēdit qđ non absq; auxilio plurimorum sepultura potuisset reserari. Si etā sepulc⁹ fuisset in terra, dicere poterāt, suffoderūt terrā, z furati sunt eū: sicut aug. dicit. ¶ Signāt aūt mystice per hoc (vt hyl. dicit) q̄ p aplos doctrinā in pect⁹ duritie gentilis quodam doctrine opere excisum, xps inferꝛ: rude. s. ac nouum, z nullo antea ingressu timoris dei peruiū. Et q̄ nihil ꝑter eū opz in pectora nra penetrare lapis ostio aduoluit. ¶ Et sic̄ aug. dicit, non fortuitu scriptū est, q̄ ioseph ꝺuoluit corpus christi sindone munda, z posuit in monumēto nouo, z q̄ aduoluit lapidem magnum: q̄ omnia que sunt circa corp⁹ iesu, munda sunt z noua, z valde magna.

¶ Utrum corpus christi in sepulchro fuerit incineratum. Arti.3.

¶ Ad tertiū Sic procedit. Uideꝛ q̄ corpus christi in sepulchro fuerit incineratum. Sicut enim mors est pena pcti primi parentis, ita etiā z incarnatio: dictū est eīm pmo hoi post peccatū, pulvis es z in pulverem reuerteris vt dī geñ. 3. Sed xps morte sustinuit, vt nos a morte liberaret. Ergo etiam incinerari debuit corpus eius, vt nos ab incineratione liberaret. ¶ Ꝑ. Corpus xpi fuit eusdē nature cum corporib⁹ nostris. Sed corpora nostra, statim post mortē resolui incipiunt, z ad putredinē ꝺisponunt: q̄ exhalāte calido naturali superuenit calor extraneus, qui putrefactionē causat. Ergo vī q̄ sīr in corpore xpi accideꝛit. ¶ Ꝑ. Sicut dictū est, xps sepeliri voluit, vt daret hoibus spem resurgēdi etiā de sepulchris. Ergo etiā incinerationē pati debuit, vt spem resurgēdi incineratis post incinerationem, daret.

Sed contra Est. q̄ in psal. dī. Nō dabꝭ sanctū tuū videre corruptionē. Quod dañ. exponit in. 3. lib. de corruptione q̄ est p resolutionē i eñta.

¶ Rñdeo Dōm, q̄ nō fuit conueniens quocunq; mō incineratū: q̄ putrefactio cuiuscunq; corporis ꝓuenit ex infirmitate nāe illius, corpis q̄ nō pōt ampliꝰ corp⁹ cōtinere in vnū. Modus aūt xpi (sicut supra dictū est) non debuit esse ex nature infirmitate, ne crederetur nō esse voluntaria. z ideo nō ex morbo, sꝫ ex passione illata voluit mori, cui se obtulit spōte. Et ideo christus, ne mors eī, nature infirmitati ascriberet, noluit corp⁹ suuz qualitercūq; putrefieri, aut qualitercūq; resolui: sed ad ostēsionē virtutis ꝺiuine voluit corpus illud incorruptū permanere. Unde chr⁹ ꝺicit, q̄ vnuentib⁹ alijs hominibus, his ſ. qui egerūt strenue, arridēt ꝓpria gesta, his aūtez pereuntibus pereunt. Sed in xpo est totum contrariuzmā ante crucē omnia sunt mesta z infirma, vt aūt crucifixus est, omnia clarioꝛa sunt facta, vt noscas non puruz hominem crucifixum.

Ad primū Ergo dōm, q̄ xps cum non esset subiectus pcō, neq; morti erat obnoxius, neq; incinerationi: voluntarie tñ, morte sustinuit ꝓpter nraz salutem, sm rōnes supradictas. Si aūt corpus eī⁹ fuisset putrefactū vel resolutū, magis ꝫ fuisset in detrimētū salutis hūane: dū nō crederetur in eo esse virt⁹ ꝺiuina. Uñ er ꝑsona eius in psal. ꝺicitur, que vtilitas in sanguine meo, dū descēdo in corruptionē? q. ꝺ. si corp⁹ meū putrescat, ꝺdit effusi sanguis vtilitas.

¶ Ad scđm ꝺm, q̄ corpus christi quātū ad conditionez nature passibilis putrefactibile fuit: ꝛz nō quantū ad meritū putrefactionis, qđ est peccatū. Sed virtus ꝺiuina corp⁹ xpi a putrefactione ꝓeseruauit, sicut z resuscitauit a morte. ¶ Ad tertiū ꝺm, q̄ xps de sepulchro resurrexit ꝛtute ꝺiua que nullis terminis coactat. Et nō hoc q̄ a sepulchro surrexit sufficies argumentū fuit, q̄ hoies erāt resuscitādi virtute ꝺiuina non solū de sepulchris, sed etiam de quibuscunq; cineribus.

¶ Utrum xps fuerit in sepulchro soluz vna die z ꝺuabus noctibus. Art.4.

¶ Ad quartū Sic procedi tur. Uideꝛ q̄ christus non fuerit in sepulchro solū vna die z ꝺuab⁹ noctibus. Dicit eīm ipse mat. 12. sicut fuit ionas in ventre ceti trib⁹ ꝺiebus z trib⁹ noctibus, ita filius hois erit in corde terre tribus ꝺiebus z trib⁹ noctib⁹. Sed in corde terre fuit in sepulchro existēs. Nō igit fuit i sepulchro solū vna die z ꝺuabus noctibus. ¶ Ꝑ. Greg. ꝺicit in hom. paschali, q̄ sic Sā so abstulit media nocte portas gaze, ita christus media nocte auferēs portas inferni, resurrexit. Sed postq̄ resurrexit, non fuit in sepulchro. Ergo nō fuit in sepulchro ꝺuabus noctibus integris. ¶ Ꝑ. Per mortem christi lux preualuit tenebris. Sꝫ nox ad tenebras pertinet, ꝺies aūt ad lucē. Ergo conueniētius fuit, qđ corp⁹ christi fuerit in sepulchro ꝺuobus ꝺiebus z vna nocte, ꝫs econuerso.

Sed ꝺ Est, q̄ sicut aug. ꝺicit in. 4. ꝺe tri. a vespere sepulture vsq; ad diluculum resurrectionis. 36. hore sunt. i. nox tota cū ꝺie tota z nocte tota.

¶ Rñdeo Dicēdum, q̄ ipsum tempus quo christ⁹ in sepulchro mansit, effectum mortis eius repꝛesentat. Dictuz est aūt supra, q̄ per mortē christi liberati sum⁹ a ꝺuplici morte. s. a morte anime z a morte corporis. z hoc significatur ꝓ ꝺuas noctes quibus christus in sepulchro pmāsit. Modus aūt eius: q̄ non fuit ex peccato proueniens, sed ex charitate suscepta, non habuit rōnem nocti, sed ꝺiei, z ideo significatur per ꝺiem integrum, quo christus fuit in sepulchro. Et sic conueniēs fuit, q̄ christus vna ꝺie z ꝺuabus noctibus esset in sepulchro.

Ad ꝑmū Ergo ꝺicēdū, q̄ sicut augu. ꝺicit in li. ꝺe cōsensu euangelistarū, quādā modū loquutionis scripture nescientes, noctem voluerūt annumerare tres illas horas a sexta vsq; ad nonā, quib⁹ sol obscuratus est, z ꝺiem tres horas alias quibus iterum terris est redditus. ꝛ. a nona vsq; ad occasum: sequit eīm nox futuri sabbati, qua cū suo ꝺie pputata erūt iā ꝺue noctes z ꝺuo ꝺies. Post sabbatū aūt sequit nox pmi sabbati. i. illucescētis ꝺiei ꝺnici, i qua tūc ꝺns resurrexit. z ita adhuc nō cōstabit ratio trium ꝺierū z trium noctiuz. Restat ergo, vt hoc inueniat illo scripturarū vsitato loquēꝺi modo, quo a parte torū intelligit, ita. s. qđ vnam noctem, z vnam ꝺiem accipiam⁹ ꝓ vno ꝺie naturali. Et sic primus ꝺies computat ab extrema parte sui, qua xps in sexta fe-

¶ Super. q. 52. Ar. 1. In corpore vna conclusio. Conueniens fuit christū ꝺiu esse in sepulchro. Probatur tripliciter. Prima ratio completur ex respōsione ad primum. Secunda ratio completur ex respōsione ad secundū. Responsio ad tertium ꝺe morte angelorum satis in cōmentarijs pri me partis tractata ē.

¶ Super Arti. 2. Primus ꝓ̄ quesitum eam exprimat querit enim in quem inferni locū xps ꝺescendit: vt patet in ꝺiuisione articulorum. explicat autem specialiter ꝺe inferno dānatorum, tanquam de magis ꝺifficili.

¶ In corpore ꝺistinctionem ꝺnimenta facit ꝺe esse alicuius ꝺn ꝑt vel ꝺm effectum vel ꝺm subsistentiam. z circa singula membra singulis conclusionibus respondet q̄sito. Prima conclusio. Christus ꝺm effectum ꝺescendit in quemliber inferno: um locū. z ꝺeclaratur in tribus.

¶ Occurrit autem ꝺubium hic ꝺubium: quia non est sufficiēter pportionata conclusio ex tribus locis inferni. Nā ꝺatur quartus locus: scilicet limbus puerorum. Et qui sine aliquo fi gno ꝺecesserunt: ergo christus ꝺescendit ꝺm effectū in quēlibet: oportet z q̄ in limbum puerorū alique effectum habuerit z q̄ autor ꝺescenꝺit re linquendo hūc quartū locū. ¶ Ad hoc ꝺr. q̄ sub ordine ꝺamnatorū cō prehenꝺitur eoꝛta positiua xpi ꝺicentis: ideo ēt autor sub inferno dānatorū comprehēꝺit etiā infernū puerorū: vnusq; effectus fuit cōis oib⁹ ꝺm suis ꝺiuersimode. Contingit eīm fieri q̄ aliq̄ ꝺe malitia z incredulitate sed infantes ꝺe fe la malitia originali pcti, z incredulitate: q̄ nec propria nec parentū fide incredulitatem euasernnt. Secunda conclusio est. Ala christi ꝺescendit ꝺm suam ad solūz infernū ꝑnum. Manifestatur ꝺupliꝛ. primo ex conuenientia cū effectu ibi: ꝛ. s. visitaret loco ꝺm animam quos visitabat interius sanctitate ꝺeitate. Secundo ex similitudine ad pas er similitudinē ad passionē, vt sicut in vna parte terre ꝛc.

¶ Occurrit hic vnum ꝺubium: q̄ effectus christi patientis oēs sunt conueniens fuit eum ꝺescendere ad inferos, vt nos a ꝺescēsu ad inferos liberaret. Unde ꝺicitur osee. 13. ero mors tua o mors, ero morsus tuus inferne. ¶ Secundo: q̄ cōueniēs erat, vt victo ꝺiabolo per passionē, vinctos eius erueret qui detinebātur in inferno, ꝺm illud zach. 9. tu quoq; in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu. Et col. 2. ꝺicitur. expolians principatus z potestates, traduxit confidenter. ¶ Tertio, vt sicut potestatē suā ostēdit i terra viuēdo z morieꝺo, ita etiā potestatē suā ostēderet in inferno, ipsum visitādo z illuminando. Unde ꝺi in psal. attollite portas pncipes vras. gl. i. pncipes inferni auferte ptātē vestrā, q̄ vsq; nūc hoies i ferno ꝺetinebaīz: z sic̄ noie iesu oē genu flectat, non solū celestiū, sed etiā infernoꝝ, vt ꝺi ꝑhil. 2.

Ad primū Ergo ꝺōm, q̄ nomē inferoꝝ sonat in malum pene, nō aūt in malū culpe. Uñ decuit xpm i infernū ꝺescēdere, nō tāq̄ ipse esset ꝺignus pene, ꝫ vt eos q̄ erāt pene obnoxij, liberaret. ¶ Ad scđm ꝺm, q̄ passio xpi fuit quasi qđā cā vniuersalis hūane salutis, tā viuoꝝ q̄z mortuoꝝ. Uā aūt vtis applicat ad singulares effect⁹ p aliqđ spāle. Uñ sicut virt⁹ passiōis xpi applicat viuētib⁹ p sacra sīgurantia nos passioni christi, ita etiā applicata est mortuis p ꝺescēsum xpi ad inferos. Propter qđ signāter ꝺr zacha. 9. q̄ eduxit victos de lacu in sanguine testi sui. i. p virtutē passionis sue. ¶ Ad tertiū ꝺm, q̄ aia christi nō ꝺescēꝺit ad inferos eo gñe mor⁹ q̄ corpora mouēntur, sed eo gñe mor⁹ quo angeli mouenī, sicut in prima pte habitū est.

¶ Utrum xps ꝺescenꝺerit ad infernū ꝺānatorum. Artic.2.

¶ Ad scōm Sic proceditur. Uꝺ q̄ xps ꝺescēꝺerit etiā ad infernū ꝺānatoꝝ. Dicitur ei ex ore ꝺiuine sapie ecclī. 24. penetrabo oēs inferiores ptes terre. Sed inter ptes inferiores terre cōputat etiā infernū ꝺānatoꝝ. Ergo christus q̄ est ꝺei sapia etiā vsq; ad infernū ꝺānatoꝝ ꝺescēꝺit. ¶ Ꝑ. Act. 2. ꝺicit petr⁹, q̄ ꝺeus xpm suscitauit solutis ꝺoloubus inferni: iuxta q̄ impoſe erat teneri illi ab eo. Sed ꝺolores non sunt in inferno pātrū, nec etiam in inferno pueroꝝ: qui nō puniuīt pena sensus pp pctū actuale, sed solum pena ꝺamni pp peccatū originale. Ergo xps ꝺescēꝺit in infernū ꝺānatoꝝ: vel etiā in purgatoriū, vbi hoīnes puniuīt pena sensus ꝓ peccatis actualibus. ¶ Ꝑ. Prime pet. 3. ꝺr q̄ Christus his qui in carcere cōclusi erant, spū veniēs predicauit, qui increduli fuerāt aliq̄n. Nō sicut arbanasius ꝺicit in epistola ad epictetū, intelligit ꝺe ꝺescēsu christi ad ifēros: ꝺicit eīm q̄ corpus christi fuit in sepulchro positū, qñ ipse perrexit ꝺdicare hīs q̄ in custoꝺia erant spiritibus, sicut ꝺixit petrus. Constat aūt q̄ increduli erant in inferno ꝺānatoꝝ. Ergo christus ad infernum ꝺānatoꝝ ꝺescēꝺit. ¶ Ꝑ. Aug. ꝺicit in ep̄la ad enodium. Si in illum abrae sinum, christum mortuū venisse sacra scriptura ꝺixisset, non nominato inferno eiusq; ꝺoloubus, miroꝝ si ꝺsce ad inferos cum ꝺescendisse asserere auderet, sed q̄ evidentia testimonia z infernū cōmemoꝛant z ꝺolores, nulla cā occurrit cur illo credaī venisse saluatoꝝ, nisi vt ab eisdē ꝺoloubus saluos faceret. Sed locus ꝺoloū est infernus ꝺamnatoruz. Ergo xps in infernū ꝺānatoꝝ ꝺescenꝺit. ¶ Ꝑ. Sicut aug. ꝺicit in quoꝺā sermone ꝺe passione, xps ad infernū ꝺescendens, oēs sanctos q̄ originali pctō astrictī tenebanī: absoluit. Sed inter illos erat etiaz iob. qui ꝺe seipso ꝺicit iob. 17. in pfundissimū infernū ꝺescēꝺent oīa mea. Ergo xps etiā vsq; ad pfundissimū infernū ꝺescendit.

Sed cōtra Est, q̄ ꝺe inferno ꝺamnatoruz ꝺicit iob. 10. Anteq̄ vadam, z non reuertar ad terram tenebrosam z opertā mortis caligine: vbi nullus ordo, sed sempiternus horoꝛ inhabitat. Nulla autem est conuentio lucis ad tenebras, vt ꝺicitur secunde ad corin. 6. Ergo christus qui est lux: ad illum infernum ꝺamnatoꝝ non ꝺescendit.

¶ Rñdeo Dicendū, q̄ ꝺupliꝛ ꝺr esse aliꝺ alicubi. Uno mō per suum effectū: z hoc mō christus in quemlibet infernoꝝ ꝺescēꝺit: aliter tñ z aliter. Nā in infernū ꝺānatoꝝ hūit hunc effectum, q̄ ꝺescendens ad inferos: eos ꝺe sua incredulitate z malitia confutauit. Illis vero qui detinebātur in purgatorio, spem gloie consequende ꝺedit. Sanctis aūt patribus: qui p solo pctō originali detinebanī in iferno, lumē eterne gl̄ie infudit. ¶ Alio mō ꝺr aliꝺ esse alicubi q̄ suā essentiā: z hoc mō anima xpi ꝺescēꝺit solū ad locū infernī, in quo iusti detinebanī, vt quos ipse per gratiā interius visitabat ꝺm ꝺiuinitatē: eos etiaz ꝺm animaz visitaret z loco. Sic aūt in vna parte infernī existēs effectum suū aliqualiter ad oēs inferni partes ꝺerivauit, sicut z in vno loco terre passus, totuz mundū sua passione liberauit.

effect⁹ nō solius deitatis ſ3 hūanit⁹ aīe xp̄i: ſitr effectus xp̄i descendentis ad īferos, debēt esse nō solus deitatis. In lra aūt ponit effectus vnus infusus luminis eterne glie: cōstat cm deū immediate infundere lumē glorie aīabꝰ: ergo. ¶ Ad hoc dr q etiā ipm lumē glie cōsequimur ex virtute passionis christi: ꝛ hoc ipso ꝛ nobis ꝛ illis apparuit celū. q. vtrisq; impedime ta illius luminis abstulit. Et q. vt in pcedentis ar. rñsione ad ſm dr, virtꝰ passionis xp̄i applicatꝫ est ad ſctos mediāte descēsu xp̄i ad īferos: ſicut ad nos mediāte resurrectione xp̄i ad influxū luminis glie in ſanctis patribꝰ operat⁹ est descensus aīe xp̄i: ſed ē applicādo ad eos virtutē sue mortis: ꝛ ꝺ est requisitū ſ3 ali p̄tia oblationē pene q̄ priuabant lumine glie. ſic dr ibi as immediate eos beniuit: quibus ſ3 aīam xp̄i influxit ipm glie lumē cōtulissenō est impole. Ad primū dr ergo dm, q. christꝰ q̄ est dei sapia, penetrauit oēs inferiores ptes terre, nō local⁹ ſm aīam oēs circūcīdo, ſed effectū sue poꝰ altiꝰ ad oēs extēdēdo. Ita ēn q. solos iustos illumia uit: ſed ē ēn ꝛ illumiabo oēs ſperātes i dño. ¶ Ad ſm dm, q. duplex est dolor: vnus de passione pene, quem patiunt hoīes pro pctō actuali: ſm illud ſal. dolores īferni circundederūt me. Alius aūt dolor est de dilatiōe sperate glorie: ſm illud prouer. 13. spes q̄ differt: affligit aīam. Que q̄dē dolorē patiebātur scti p̄res i īferno ad q̄ sigñandū aug. in sermone de passione, dicit, q. lachrymabili obseruatione xp̄m orabāt. Utroq; aūt dolores xp̄s soluit ad īferos descēdēs: alr tñ et alr. Natura dolores penarū soluit, ꝑseuando ab eis: ſicut medicꝰ dr soluere morbū, a q̄ ꝑseruat p medicinā, dolores aūt cāros ex dilatione glorie, actualr soluit, gloriā ꝑbēdo: ¶ Ad tertiū dm, q. illud q̄ ibi dicit petr⁹, a q̄busdā refert ad descēsum xp̄i ad īferos sic exponētes verbū illud: his q̄ in carcere in clusi erant. i. inferno, ſpū. i. ſm aīam, xp̄s venēs predicauit, q̄ increduli fuerāt aliq̄n. Uñ ꝛ dam. dicit l. 3. li. q. sicut his q̄ i terra sunt: euangelizauit, ita ꝛ his q̄ in inferno. Nō qui dē vt icredulos ad fidē cōuerteret, ſ3 vt eoꝝ infidelitatē ꝓfutaret. Quia ipsa ꝓdicatio, ni hil aliud intelligi pōt, quā manifestatio diui nitatis eiꝰ: q̄ manifestata est infernalibꝰ p vir tuosum descensum xp̄i ad īferos. ¶ Aug. tñ melius exponit in epla ad enodiū: vt referat nō ad descensum xp̄i ad īferos: ſed ad oppōnē diuinitatis eiꝰ, q̄s exercuit a puncto⁹ mūdi. Ut sit sensus, q. his qui in carcere cōclusi erāt viuentes. ſ. in corpe mortali, q̄ est quasi ādā carcer aīe, ſpū sue diuinitatis venīēs p̄dicauit, p̄ internas inspirationes: ꝛ ēt exterio res admonitiones p oīa iusto⁹. Istis inq̄ps predicauit, q̄ increduli fuerāt aliq̄n, noe. ſ. pdicā tt, q̄n expectabant dei patiētiā, per q̄s differebatur pena diluuij, vñ subdit, in diebꝰ noe, cū fabricaret archa. ¶ Ad quartū dm, q. ſinꝰ abiae ꝓ ſm duo p̄sideraī, vnom⁹ ſ3 quietē q̄ ibi erat a pena ſensibili: ex q̄tū ad hoc nō cōpetit ei nec nomē īferni, nec sunt ibi aliq̄ dolores. Alio mō pōt cōsiderari ex tū ad priuationē glie ſpate: ꝛ ſm ſ3 hz rōnē īferni ꝛ dolo⁹is. Et ſ3 nūc dr ſin⁹ abiae illa recles dr, nō tñ dr īfern⁹, nec dñr nūc in ſinu abiae esse dolores. ¶ Ad quintū dm, q. sicut greg. ibidē dic ipsa ſuptora loca inferni, pfundissimū īfernū vocat. Si em ex tū ad celsitudinē celi, aer iste caliginosus infern⁹ est, ex tum ad eiusdē aeris altitudinē, terra q̄ inferi⁹ iacet: ꝛ infernus intelligi ꝛ pfundus pōt. Quantū vero ad eiusdē terre altitudinē, ꝛ loca illa inferni ex ſuptora sunt alijs receptacul⁹ inferni. H mō inferni, pfundissimi appellatiōe signiant xp̄s ab inferis resurrexit. hec em nō pōt de ſpuali inferno intelligi: quoniaꝫ ſpūalis infernus abiectus est in p̄n⁹ effectus q̄n ad aīa xp̄i fec in aiabus pa trū mā statim ab ea est carētia diuine visionis. Ac p hoc dato q. possit colligi quod xp̄s descēdit in inferos: ſ3 ēt q. ascēdit in celū: ꝛ q. ad multa a⁹ loca iuerit ſicabo latrone ꝛ alios ad hierusalē, ut patet ex tritione ꝛ spē discipulis dando: ꝛ q. opinionē ſ3 ꝓ errore habēda est. Hec de 2o. ¶ Quo ad tertiū rñdēdo ob iectis dr, ad ꝑm q. ſ3 in cōi loquēdo de animab⁹ separatis nō pōt separata nem diuine pdestinatiōis ꝛ puidētie ptinētis ad iā gen⁹ descēdendo ꝓ aīe spate agere ꝛ pati in corpib⁹ ꝛ locis ſm idē gen⁹ motꝰ quo moueri dī cēs angeli. Et ad ꝑm⁹ descēdēdo ei aīa xp̄i fuerit a p̄ncꝰ sue creatiōis sug peri⁹ patuit; vñe obijcīt in pōtia aīaꝝ separataꝝ respectu alieni corpo ris. Et ſi hec oīa ad christi est sermo. ¶ Ad primū aūt scōs loco adductū, dr q. motus effect⁹ migret aut quasi migret de loco ad locū: ex inuita huc sensum pcedit argumentū: sed falsum assumitur. nō em solus effectus ipse migrat de loco ad locū. Alio modo intelligit̄ q. in angelo nō est subiectiue motꝰ localis de q̄ in physicis tractat: ſ3 rōne effect⁹. i. virtualis cōtractus moueturꝛc. verū dr: sed non infert, ergo p solū effectū est in loco, nisi tāq̄ rōne essendi in loco. Ita q. sicut corpus rōne q̄titatis est in loco, circunscriptiue; ꝛ tamē ipsum corpus circunscribitur locoꝛ ita anima rōne cōtractus virtualis ē in loco diffinitiue; ꝛ tñ ipsa ſ3 ba aīe seu angeli diffinit locorita q. est ibi ꝛ nō alibi. Et ſic aīa christi Is rōne cōtractus vbi erant ꝛ anime ſanctorū patrū; q. nō alibi. ¶ Ad ſchm dr falsum esse q. nō ſ3 incōuenit. q. in toto tēpore precedenti instans mortis ſ3 ēt primū ne. ꝛ in illo instanti fuisse in inferno. Ita q. terminus a quo. ſ. esse in corpore seu recessus a corpe nō mēsurat instātis ſed tēpore immediate precedē tis. Et de his diffuse dictū est in primo li. 2o⁹ de motu angelorū tractando ꝑ ppriē ſignat hortū seu deliciasꝫ hrū neutrū ꝛ bt ibi ꝑpriē intellig̃. Infern⁹ aūt ꝑpriē sumit̄ ſm ꝓsuet⁹ scripture ſ3 ꝓ ſubterraneo. descendam ad filium meum lugens in infernum: ad ephe. 4. descēdit primum ad inferiores partes terre: gloss. ad īferos. Hec de tertio.

Opal. 5. q. 226.

¶ Super Artic. 3.

TIulus sicut fornat ſtellig̃itur.

¶ In corpore vna est conclusio habens multas partes: ſcilicet in illo triduo christꝰ fuit totus in sepulchro, in inferno ꝛ vbiq;. Probatur. In morte christi licet anima fuerit separata a corpore: neutrū tamen fuit separatum a persona filij: deinde ꝛ go christꝰ totus ꝛc. Probatur consequentia: q̄s masculinum genus refert ad personam: neutrū aūt ad natūrā. Clara sunt omnia in litera.

¶ Super Artic. 4.

TIulus clarus.

¶ In corpore vnica conclusio. Credendum est animam christi fuisse in inferno ſ3 ēn corpus eius fuit in sepulchro. Probatur ex proportione ſimilitudine: quia veritas effect⁹. ſ. descensum ad inferos ex pōnem corporis in sepulchro: vt nostras in fe penas susciperet: ex hoc enim conueniētissime sequitur: vt ambe simul terminentur pene.

¶ Aduerte hic. q. penalitates christi vsq; ad resurrectionē eius durauerunt: vt manifeste patet de pena separationis aīme a corpore: hanc enim constat fuisse vsq; ad resurrectionem suam. Unde conuenientissime autor. ex durationē penalitatis ꝛ in corpore suscepit sepultor. arguit equalem durationem penalitatis susceptę in anima. ex vilitate loci inferni.

¶ Quo aūt audis penalitates xp̄i in resurrectione sua terminatas: intellige de penis intrinsecis: hoc ipsum xp̄m afficiētibꝰ: ꝛ non penis externis. vbi. n. nō sunt in illi⁹ rectione terminatemā vſq; ad cōſummationez ſeculi, infamie penā i hoim⁹ hoim nō pauꝝ dū a magna orbis ter Et opu. rarū pte hꝰ pur⁹ hō: 5.di. 22. q. 2. ā. 1. cours signat̄ ſufferret: q. 3. ꝛ. 21 quū tñ sibi debeat vt ctat̄ celestiū terrestriū circa ſi. in ei⁹ noie oē genu ſle ꝛ infernoꝝ. Et ſic ala christi Is rōne cōtractus teras penas ſuſcepit ſpōte pp nr̄az ſalutē: ita ꝛ hāc mira dispēſa tione ſuſtinet. nō ſolū vt ſuauiter disponat vesinę ac ſal⁹ hoim ſ3 vt ꝛ quissimo exem plo abſtrahantur a tā cōi appetu future nre memorie ſen immorta litatis fame. Nam ex eo q. christꝰ ſuſtꝫ vſq; latroni, hodie mecū eris in paradiſo. Ex quo ꝑt q. eodē die chr̄s fuit in paradiſo. Nō aūt ſm corpus, q̄ positū fuit in ſepulchro. ergo ſm aīmā, q̄ ad infernū descēderat. Et ita vi detur q. non traxerit motum in inferno.

Sed cōtra Est, quod petrus dicit act. 2. Quem deus ſuſcitauit ſolutis dolorib⁹ inferni, iuxta q. impoſe erat teneri illū ab eo. Ergo vī q. vſq; ad hoiam resurrectionis mansērit in inferno.

Rñdeo Dicendu, q. ſicut christus vt nostras penas in ſe ſuſciperet, voluit corpus ſuū in ſepulchro poni, ita etiā voluit animam ſuā ad infernuz descendere. Corpus autem eius mansit in ſepulchro per diem integrum ꝛ duas noctes, ad compro bandum veritatem mortis sue. Unde etiam tantūdem credendum est animā eius fuisse in inferno: vt simul anima ei⁹ educeretur de inferno, ꝛ corpus de ſepulchro.

Ad ꝑmū Ergo dm, q. christus statim ad infernū descendens, ſanctos ibi exiſtētes liberauit, nō quidē eduendo eos de loco inferni, ſed in ipso inferno eos luce glorie illuſtrādo. Et tñ conueniens fuit vt tandiu aīa eius remaneret in inferno, quandiu corpus manebat in ſepulchro.

¶ Ad ſcm dm, q. vectes inferni dicuntur impedimenta, quibus ſancti patres de inferno exire prohibebātur, reatu culpe primi parentis: quos Chriſtus, ſtatim deſcēdens ad inferos: virtute ſue paſſionis ꝛ mortis cōfregit. Et tñ volut in inferno aliquādiu remanere propter rationem predictam. ¶ Ad tertium dicendum, q. illud verbum domini, est intelligendum non de paradiſo terreſtri corporeo, ſed de paradiſo ſpirituali: in quo eſſe dicuntur quicunq; diuina gloria perfruunt. Uñ latro, loco quidem cum Chriſto ad infernum deſcendit, vt cum chriſto eſſet: q. dictū est ei, mecum eris in paradiſo. Sed primo in paradiſo fuit: quia ibi diuinitate chri frue batur, ſicut ꝛ alij ſancti.

¶ Utrum xp̄s deſcēdēs ad inferos: ſanctos patres inde liberauit. Artic. 5.

Ad quintuz Sic procedi tur. Uidet q. Chriſtus deſcendens ad inferos, ſanctos patres inde non liberauerit. Dicit enim aug. in epiſtola ad enodium, Illis iuſtis qui in ſinu erant Abrae, cuz xp̄s in inferna deſcenderet, nondum quid contuliſſet inuentis a quibus eum ſecundum beatificam ✝ preſentiam ſue diuinitatis: nunquaz video receſſiſſe. Multum autem eis contuliſſet: ſi eos ab inferis liberaſſet. Non ergo videtur q. chriſtus ſanctos patres ab inferis liberauerit. ¶ Pſs. Nullus in inferno detinetur, niſi propter peccatum. Sed ſancti patres dū adhuc viuerent, per fidem Chriſti iuſtificati fuerant a peccato. Ergo non indigebant liberari ab inferno, Chriſto ad inferos deſcendente. ¶ Remota cauſa remouetur effectus. Sed cauſa deſcendendi ad inferos eſt peccatum, quod fuit remotum per paſſionem Chriſti, vt ſupra dictum est. Non ergo per deſcenſum Chriſti ad inferos, ſancti patres ſunt de inferno educti.

Sed contra Est, ꝙaug. dicit in ſermone de paſſione: q. Chriſtus qñ ad inferos deſcendit, portam inferni ꝛ vectes confregit, ꝛ oēs iuſtos qui originali peccato aſtricti tenebantur, abſoluit.

Rñdeo Dicendū, q. (ſicut ſupra dictū est) Chriſtus deſcendens ad ad cōſummationē ſeculi vult ſuſtinere ſta miam ꝛ haberi ſeductor. ꝛ exemplū dedit nobis deſpiciendi huiuſmodi immortalita tē fame: ꝛ debem⁹ caput nr̄m in bīs ꝛ in ceteris imitatorib⁹ membra eſſe illius corpis.

¶ Super Artic. 5.

TIulꝰ vt ſonat.

¶ In corpore vna est concluſio. Chr̄s deſcendens ad inferos ſanctos patres inde liberauit. Probatur, per paſſionem chriſti liberatiuꝫ est genus humanum non ſolum a pctō ſ3 ab omni rea tu vtriuſq; pene: ſcilicet q. pro peccato actuali: ꝛ pro peccato originali: ergo xp̄s deſcendens ad inferos abſoluit ſanctos a reatu quo erant a vita gloriē excluſi: ergo deſcēdens ad inferos ſanctos patres inde liberauit. Prima ꝓbatꝫ per partē ipſius deſcenſus: q. xp̄s deſcendens ad inferos operatus eſt in virtute ſue paſſionis et parte vere pene: quia pena originalis peccati erat mors corporalis ꝛ excluſio a vita gloriē: vt patet ex his que habē tur geñ. 2. ꝛ 3. Conſequentia autē ſecunda ꝓbatꝫ: perhoc ſancti patres retinebanꝫ in t ferno q. eis ad vitam glie actiuus non patebat ꝓpter pctm primi parentis. Et cōfirmatur cōcl⁹ auto: ir. ath⁹ zacha. ꝛ apoſtoli.

¶ Aduerte hic q. au- 3.di. 22. tor myſtica vtitur ex- q. 2. art. poſitiōe circa excluſo 2. q. 1. nem hois a paradiſo: Et opu. dum electionem ade 5. c. 242 a terreſtri paradiſo ſignificare intelligit et cluſionē hois a ſpirituali paradiſo celeſtis patrie. ¶ In riſione ad primū aduerte: q. cū ꝙ qñ ſcti patres in limbo immunes eſſent a pena ſenſus ſtat dolor ſeu afflictio ex ſpe dilatatiqnis hu iuſmodi dolor ſpectat ad penam damni contra quam diuidit̄ pe na ſenſus: ita q. cum negat ab eis pena ſenſus ſue: intelligit de pena ſenſus diſtincta ꝓ penam dāni: ꝛ p ſe cō comitātia illā. Nec est mirū dcte ſcrōum pa trū inquietudine hāc habuiſſe admixtā: cū ſctōū aīe in pfia cele ſti nōndū inquietudi inquietudi nis hēant: ſi ſuſpirant ad corporum reſurrectionē: ita vt dictū ſit illis ſuſtinere adhuc modicū temp⁹ donec adimpleatur numer⁹ fratrū vocatum. apo. 6.

Al'as † bñficaz.

Utrum aliquis dicitur iperfectionis cuiuslibet iperfectionis cuiuslibet in eo existentis tekis est.

¶ Super Arti. 6.

In corpore vna conclusio. Christus descendens ad infernos nullum damnatum ab inferno liberauit. Probatur. Christus descendens ad infernos, operatus est in virtute sue passionis: ergo liberationis fructum illis solis contulit, qui passioni christi fuerunt coniuncti per fidē caritatē formatam: ergo dānatis nō contulit liberationis fructū. Prima consequentia probatur: qr per illam tantum peccata tolluntur. Secunda aūt: qr damnati aut erant infideles aut sine conformitate ad charitatem christi patientis: ac per hoc in peccatis suis.

¶ Super Arti. 7.

In corpore vna est conclusio distincte probata. Concluso est. Christus descendens ad inferos, non liberauit pueros qui cum peccato originali decesserant. Prima probatio est. Descensus christi ad inferos in solis illis effectum liberationis habuit: qui per fidem & charitatem coniuncti erant passioni christi sed pueri habētes peccatum originale: non erant sic cōiuncti christo nec per propriā fidē & charitatē: & nec in fide parentum, aut per alios fideī facīm puraīti erant: ergo. Scā pbatio est. Liberatio ab inferno est admissio ad gloriam: sed pueri cum originali non potuerunt admitti ad gloriam. ergo. Maior manifestatur in liberatione sanctorum patrum. Minor pbatur: qnia nullus admittitur ad gloriam, nisi prius iustificatus. Sed pueri talem non habebant gratiam ergo.

Alias the nefica3.

¶ In responsione ad tertium perspicue quod auctor semper firmat doctrinam suam super suam dispositionem: qua christus eternā sapientia disponens omnia suauiter mutabilibus de malo in bonum hoīes in hac vita, baptismum oim liberatorum instituit: immutabilibus autem hominibus in alia vita descensum suum ad inferos non oim liberatorum: sed eorū tm qui prius hoc meruerant applicauit

inferos, opatus est in virtute sue passionis. Per passionem aūt christi liberatus est genus humanū, non solū a pctō, sed etiā a reatu pene, vt supra dictū est. Dupl'r aūt homines reatu pene erant astricti. Uno modo pro peccato actuali: qō quilibet in sua persona cōmiserat. Alio modo p peccato totius hūane nature, qō a primo parēte in oēs originaliter deuenit: vt dicit ro.5. Cuius quidē peccati pena, est mors corporalis, & exclusio a vita gloie (vt patet ex his que dicunt gen. 2. & 3.) nā deus hominē de paradiso post pctm eiecit, cui aī pctm morte fuerat communatus si peccaret. Et ideo xps descendens ad inferos, virtute sue passionis ab hoc reatu sanctos absoluit, quo erant a vita gloie exclusi, vt possent deī per essentiam videre, in quo consistit perfecta hominis beatitudo, vt in secunda parte dictum est. Per hoc aūt sancti patres detinebātur in inferno, q eis ad vitam gloie, ppter peccatū primi parentis, aditus non patebat. Et sic Christus descendens ad inferos, sanctos patres ab inferis liberauit. Et hoc est qō zach. 9. tu vero in sanguine testamēti tui, eduxisti vinctos & lacu, in quo nō erat aqua. Et col. 2. dicitur, q expolians principatus & potestates scilicet infernales, auferēdo eis Isaac & Jacob & ceteros iustos, traduxit eos, id est longe ab hoc regno tenebrarum, ad celum duxit, vt gl. ibidem dicit.

Ad primū Ergo dicendum, q augustinus ibi loquitur contra quosdam qui estimabant antiquos iustos aī aduentū christi, in inferno doloribus penarum fuisse subiectos. Ūn paruo ante vba inducta premittit dicens. Addunt quidā hoc beneficium antiquis etiā sanctis fuisse concessum, vt dominus cū in infernū venisset, a doloribus solueretur. Sed quonā modo intelligatur abraam, in cuius sinū etiam pauper ille susceptus est, in illis fuisse doloīb': ego quidem non video. Et ideo cū postea subdit, se nondū inuenisse quid descensus christi ad inferos, antiquis iustis cōtulerit, intelligendū est ēt ad absolutionem a doloribus penarum: cōtulit tum eis qtum ad adeptionem gloie: & per cōsequens soluit eoū dolorem, quē patiebātur ex dilatione gloie. Ex cuius tamen spe magnū gaudium habebant: sm illud Jo. 8. Abraam pater vester exultauit, vt videret diē meū. Et ro subdit. Ad quibus eum ēs beatificā + presentiā sue diuinitatis, nunqm̄ video recessisse: in qō tū. k. aī aduentum xpi erāt beati in spe, ēs nondū essent pfecte beati in re. ¶ Ad sm dō, q sancti pres dū adhuc viuerēt, liberati fuerūt per fidē xpi, ab omni peccato tam originali quā actuali, & a reatu pene actualiū peccatorum: non tū a reatu pene originalis peccati, per quē excludebantur a gloria, nondū soluto pretio redemptionis humane. Sicut etiam nunc fideles xpi liberantur per baptismū a reatu actualium peccatorū, & a reatu originalis qtum ad exclusionem a gloria: remanent tū adhuc obligati reatu originalis peccati, qtum ad necessitatem corporaliter moriendi: qr renouantur sm spīm, sed nondum sm carnē: sm illud ro. 8. corpus quidē morturū est propter peccatū, spūs vero viuit propter iustificationē. Ad tertiū dōm, q statim christo morte patiente, aīa eī9 ad infernum descendit, & sue passionis fructum exhibuit sanctis in inferno detentis, quāuis ex loco illo non exierint christo apud inferos commorante: qr ipsa christi presentia pertinebat ad cumulum gloie.

¶ Utrū xps aliquos damnatos ab inferno liberauerit. Art. 6.

Adsertus Sic proceditur. Uidetur q christus aliquos damnatos ab inferno liberauerit. Dicitur enim Isa. 24. Congregabuntur cōgregatione vnius facis in lacum, & claudentur ibi in carcere, & post multos dies visitabuntur. Loquitur aūt ibi de damnatis, qui militia celi a dominauerāt. Ergo videtur q etiam damnati christo descendente ad inferos, sint visitati, quod ad eorum liberationem videtur pertinere. 3.di.22. q.2. art. 2.ad.3. Et opi. 3.capite 242.

¶ Super illud zach. 9. tu autem in sanguine testamenti tui, eduxisti vinctos de lacu, in quo non erat aqua. dicit gl. Tu eos liberasti qui tenebantur vincti carceribus, vbi nulla misericordia eos refrigerabat, quam diues ille petebat. Sed soli damnati includuntur carceribus absq; misericordia: ergo xps liberauit aliquos de inferno damnatorum. ¶ Preterea. Potentia xpi non fuit minor in inferno quam in hoc mundo: vtrobiq; enim operatus est per potentiam sue diuinitatis. Sed in hoc mundo quolibet statu aliquos liberauit. ergo etiam in inferno liberauit aliquos etiam de statu damnatorum.

Sed ctra Est, q dicitur osee. 13. Ero mors tua o mors, morsus tuus ero inferne. gl. Electos educendo, reprobos ibidem relinquendo. Sed soli reprobi sunt in inferno damnati. Ergo per descensum christi ad inferos, non sunt aliqui de inferno damnatorum liberati.

Rñdeo Dicendū, q (sicut supra dictū est) xps descendēs ad inferos, operatus est in virtute sue passionis. Et ideo eius descensus ad infernos, illis solis liberationis cōtulit fructum, qui fuerunt passioni xpi coniuncti per fidē charitate formatā, per q̄s peccata tolluntur. Illi aūt qui erant in inferno damnatorū, aut penitus fidei passionis xpi non habuerant sicut infideles: aut si fidem habuerant, nullam conformitatē habebant ad charitatē christi patientis. Unde nec a peccatis suis erant mundati. Et propter hoc descensus christi ad inferos: nō contulit eis liberationez a reatu pene infernalis.

Ad primū Ergo dōm, q christo descendēte ad inferos, omnes qui erāt in quacūq; parte inferni sunt aliqualiter visitati: ēs quidā ad suā cōsolationē & liberationem, quidam aūt ad suā cōfutationē & cōfusionē, sicut dānati. Unde ibidem subditur, & erubescet luna, & cōfundetur sol &c. ¶ Potest etiā hoc referri ad visitationem qua visitabuntur in die iudicij: non vt liberentur, sed vt amplius condemnentur: secundum illud sophonie primo, visitabo super viros defixos in fecib' suis. ¶ Ad tertiū dicendū, q cū dicitur in glo. vbi nulla misericordia eos refrigerabat: intelligendū est quantū ad refrigerū perfectē liberationis: qr sancti patres ab illis inferni carceribus ante christi aduentum nō poterant liberari. ¶ Ad tertiū dicendū, q non fuit propter xpi impotentiam, q nō sunt aliqui liberati de quolibet statu infernalū, sicut de quolibet statu mundanorum: ēs propter diuersam vtroumq; conditionē. Nam homines quādiu viuunt, possunt ad fidē & charitatem duci: qa in hac vita nō sunt homines cōfirmati in bono vel malo, fiē post exitū ab hac vita.

¶ Utrū q cū originali decesserāt, fuerint a xpo liberati. Art. 7.

Adseptimū Sic procedit. Uidet q pueri qui cū originali decesserāt fuerint per descensum xpi, liberati ab inferno. Non enī a. 2. art. 1. tenebant in inferno, nisi pro peccato originali, sicut & actuales & sancti patres, sed sancti patres sunt ab inferno liberati per xpm: vt supra dictū est. Ergo & pueri similiter q christum sunt ab inferno liberati. ¶ Preterea. Apostolus dicit Ro. 5. si vnius delicto multi mortui sunt, multo magis gratia dei & donū, in gratia vnius hominis Jesu christi, in plures abundauit. Sed propter peccatum primi parentis: pueri cum originali peccato decedentes, in inferno detinentur. Ergo multo magis per gratiam christi sunt ab inferno liberati. ¶ Preterea. Sicut baptismus operatur in virtute passionis christi, ita & descensus eius ad inferos: vt ex dictis patet. Sed pueri per baptismum liberantur a peccato originali & ab inferno. Ergo similiter liberati sunt per descensum christi ad inferos.

Sed cōtra Est, q apls dicit Ro. 3. q̄ deꝰ ppoſuit christum propitiatorē per fidē in sanguine eius. Sed pueri qui cū solo peccato originali decesserant, nullo modo fuerant participes fidei xpi. Ergo nō perceperunt fructum propitiationis christi, vt per ipsum ab inferno liberarentur.

Rñdeo Dōm, q (sicut supra dictū est) descēsus xpi ad inferos: in illis solis effectū liberationis habuit quig fidem & charitatem passioni xpi cōiungebantur: in cuius virtute descēsus xpi ad inferos liberationis erat. Pueri aūt qui cū originali decesserant, nullo modo fuerāt cōuncti passioni xpi p fidē & dilectionē. Neque eīm fidem propriam habere potuerant: qnō habebant vsum liberi arbitrij: neq; p fidē parētum, aut per aliquod fidei sacramentū fuerāt a peccato originali mundati. Et ideo descensus xpi ad inferos, huiusmodi pueros non liberauit ab inferno. ¶ Et preterea sancti patres ab inferno sunt liberati, p hoc q sunt ad gloriā dimensionis visionis admissi, ad quā nullus pōt peruenire nisi per gratiā, sm illud rom. 6. gratia dei vita eterna. Cū igitur pueri cū originali decedentes, gratiam nō habuerint, nō fuerunt ad inferno liberati.

Ad primus Ergo dōm, q sancti patres etsi adhuc tenerentur astricti reatu originalis peccati, inquantum respicit humanā naturā, tū liberati erāt per fidē xpi ab omni macula peccati, & ideo capaces erāt illius liberationis, quā xps attulit descendens ad inferos. Sed hoc de pueris dici nō pōt, vt ex supra dictis pt̄z. ¶ Ad scōm dōm, q cum aplus dicit, q gratia dei in plures abundauit, ly plures, nō est accipendum cōparatiue: quasi plures numero sint saluati p gram xpi, q̄s dānati p peccatū ade, sed absolute: acsi diceret, q gra vnius christi abundauit in multos, sicut & peccatū vnius ade peruenit ad multos. Sed sicut peccatum ade ad eos tm peruenit, qui p seminalē rōnē carnaliter ab eo descenderūt, ita gra xpi ad illos tm puenit, qui spūali regeneratione, et membra sunt facti, qō cōpetit pueris decedētib' cū originali peccato. ¶ Ad tertium dicendum, q baptismus adhibet hoībus in hac vita, in qua homo pōt trāsmutari de culpa in gram, sed descensus xpi ad inferos, exhibitus fuit aīabus post hanc vitā, vbi non sunt capaces transmutationis predicte. Et ideo per baptismū pueri liberantur a peccato originali & ab inferno: non autem per descensum christi ad inferos.

¶ Utrum christus suo descensu liberauerit animas a purgatorio. Arti. 8.

Ad octauū Sic proceditur. Uidet q xps suo descensu ad inferos, liberauerit aīas a purgatorio. Dicit enim aug. in epla ad enodium: quidentia testimonia & infernum commemorant & dolores, nulla causa occurrit, cur illo credatur venisse saluatos, nisi vt ab eisdē doloribus saluos faceret. Sed vtruz oēs quos in eis fuerit, an quosdam quos illo beneficio dignos iudicauit, adhuc requiro, fuisse tamē christum apud inferos, & in eoz doloribus cōstitutis, hoc beneficiū p̄stitisse nō dubito. Non aūt p̄stitit beneficiū liberationis dānatis: sicut supra dictum est. Preter eos autem nulli sunt in doloribus penalibus cōstituti, nisi illi qui sunt in purgatorio. ergo xps animas de purgatorio liberauit. ¶ Ps. Ipsa xpi presentia non minorem effectum habuit quā sacramenta ipsius. Sed per sacramenta xpi liberantur aīe a purgatorio, & precipue per eucharistie sacramentum, vt infra dicet. Ergo multo magis per presentiam christi ad inferos descendentis, sunt aīe a purgatorio liberate. ¶ Ps. Christus quoscunq; curauit in hac vita, totaliter curauit, vt aug. dicit in li. de penitentia. & Jo. 7. dīs dicit, totum hominē saluū fecit in sabbato. Sz xps eos qui in purgatorio erant, liberauit a reatu pene damni, quo excludebantur a gloria. Ergo etiam liberauit eos a reatu pene purgatorij.

Sed cōtra Est, q grego. dicit in. 13. moralium. Dum conditor ac redemptor noster claustra inferni penetrans, electorum exinde animas eduxit, nos illo ire non patitur, vnde iam alios descendendo liberauit. Patitur autem nos ire ad purgatorium: ergo descendens ad inferos, animas a purgatorio non liberauit.

Rñdeo Dicendum, q sicut supra dictū est, descensus christi ad inferos, liberationis fuit in virtute passionis ipsius. Passio aūt eius nō hz rpalem virtutē & transitoriaz, sed sempiternam, sm illud heb. 10. vna oblatione p̄summauit in sempiternū sanctificatos. Et sic patet, q nō habuit tunc maiorē efficaciā passio xpi, q̄s habeat nūc. Et ideo illi qui fuerunt tales quales nunc sunt q in purgatorio detinent, nō fuerūt a purgatorio liberati p descēsum xpi ad inferos. Si q aūt mueti sunt tales q̄les ēt nūc virtute passionis xpi a purgatorio liberant, nihil phibet p descensum xpi ad inferos, a purgatorio esse liberatos.

Ad primus Ergo dicendū, q ex illa auctoritate aug. nō pt̄ concludi q oēs illi qui in purgatorio erant, fuerint a purgatorio liberati, sed q aliquibus eoz fuerit hoc beneficiū collatū: illis. s. qui iā sufficiēter pugati erāt, vel etiā q duz adhuc viuerent, meruerunt per fidez & deuotionem ad mortem xpi, vt eo descendente, liberarentur a tēporali purgatorij pena.

¶ Ad secundus dicendū, q virtus xpi operatur in sacramentis per modum sanationis & expiationis cuiusdam, vnde sacramētum eucharistie liberat hominē a purgatorio, inq̄ est sacrificium quoddā satisfactorium p peccato. Descensus aūt xpi ad inferos, nō fuit satisfactorius, operabat tū in virtute passionis, q̄ fuit satisfactoria: vt supra habitū est. Sz erat satisfactoria in generali: cuius virtutē oportebat applicari ad vnūquēq; p aliqd specialiter ad ipsum pertinēs. Et ideo non oportet q p descensum xpi ad inferos, oēs fuerint a purgatorio liberati. ¶ Ad tertiū dōm, q illi defect9 a qb' xps in hoc mūdo simul hoies liberabat, erant personales: ppne ad vnūquēq; pertinētes, ēs exclusio a gloria dei, erat quidam defectus generalis: pertinēs ad totā humanā naturā. Et ideo nihil phibet eos q erāt in purgatorio: per xpm esse liberatos ab exclusione a gloria: nō aūt a reatu pene purgatorij: qui pertinet ad ppriū defectum. Sicut cōtra rio sancti patres ante christi aduentuz, liberati sunt a ppriis defectibus: non autem a defectu communi, sicut supra dictum est.

¶ De resurrectione christi. Questio. 53.

Consequenter de his que pertinēt ad exaltationē xpi. Et primo de eius resurrectione. secūdo de eius ascensione. tertio de eī9 sessione ad dexterā patris. quarto de iudiciaria potestate ipsius. ¶ Circa primuz occurrit quadruplex cōsideratio. Quarum prima est de ipsa xpi resurrectione. scōa de qualitate resurgētis. tertia de manifestatiōe resurrectionis. quarta de eius causalitate. ¶ Circa primū querunt quatuor. Primo de necessitate resurrectionis eius. Secundo de tempore. Tertio de ordine. Quarto de causa.

¶ Utrum fuerit necessarium christum resurgere. Arti. 1.

Ad primū Sic procedit. Uidetur q non fuerit necessariū xpm resurgere. Dicit enim aug. in quarto lib. resurrectio est secunda eius qō dissolutū est & cecidit animalis, resurrectio. Sz xps non cecidit p peccatū, nec corpus eius est dissolutū vt ex supra dictis patet. Nō ergo ppriē conuenit sibi resurgere. 2.di.21. q.2.ā.1. Et opus. 60.c.22 pncipio

¶ Quicūq; resurgit, ad aliquid altius promouetur: qz surgere est sursum moueri. Sed corpus xpi remansit post mortem diuinitati vnitum, & ita non potuit in aliquid altius promoueri. Ergo non oportebat sibi resurgere. ¶ Ps. Ea que circa humanitatez xpi sunt acta, ad nostram salutez ordinātur. Sed sufficiebat ad salutem nostram passio xpi: per q̄s sumus liberati a pena & culpa, vt ex supra dictis patet. Non ergo fuit necessarium q̄ christus a mortuis resurgeret.

Sed contra Est, q dicitur luc. vlti. oportebat christū pati & resurgere a mortuis.

Respondeo Dicendum, q necessariū fuit xpm resurgere propter quinq;. Primo quidem ad

¶ Super Arti. 8.

In corpore due fiunt conclusiones. Prima est. Anime in purgatorio tūc tales quales sunt ille que nunc ibi detinentur non fuerunt per xpi descensum liberate. Secunda est. Anime in purgatorio tales nunc quales sunt que nunc liberantur: fuerunt per christi descensum liberate. Probat' vtraq; simul. Passio christi non habet transitorium sed sempiternam virtutem: ergo non habuit tunc maiorem efficaciā q̄ nunc. ergo &c. Alis probatur ad hec. 10. Secunda vero consequētia probatur: qr descēsus christi ad inferos fuit in virtute passionis sue liberationis.

¶ Aduerte hic. q aut tor certa secta9 quid efficacie christi descensus ad inferos in purgatorio tradit addēs in responsione ad primum alterum genus tunc purgatorij. Ita q̄ dno ponit genera liberatorum a purgatorio in descensum christi. s. e illos qui tunc purgationem suā impleuerant exoluendo debitas penas, & illos qui licet absolute adhuc fuissent in purgatorio permansuri: tamen fuit eorum gaudio ad christi mortem seu redemptionē vt meruerint in hac vita positi, q christo descendente ad inferos plene liberationis fructū reciperent. Et secundum hoc rationabiliter dicitur, q christus descendēs ad inferos multos in purgatorio existentes qui non tam cito fuissent liberati ex speciali gratia descēsus sui liberauit. Consentaneum siquidem est, vt multe persone propinque tempori mortis christi ante ipsius mortem, preparare sint a deo cum simili deuotione vt sicut nascens Nimeonem & annā perfectos inuenit, & pastores & magos preparatos, vt digni essent consolatione natiuitatis sue ita moriens nō solum patres sanctos perfectos, sed etiam in purgatorio speciali deuotione preparatos inuenit qui digni essent consolari ex descensu ad inferos liberatorio.

Quesuq;ter 7c. Hic incipit vltimus tractatus de christo de pertinentibus. s. ad eius exaltationem.

Alias the nefica3.

¶ In responsione ad tertium perspicue quod auctor semper firmat doctrinam suam super suam dispositionem: qua christus eternā sapientia disponens omnia suauiter mutabilibus de malo in bonum hoīes in hac vita, baptismum oim liberatorum instituit: immutabilibus autem hominibus in alia vita descensum suum ad inferos non oim liberatorum: sm̄ sed eorū tm qui prius hoc meruerant applicauit

¶ Super. qō. 53. Articulus. 1.

Tanus clarus.

¶ In corpore vna conclusio. Necessarium fuit christum resurgere. Probatur quinq; rationibus. Omnia clara sunt vlfa.

Rñdeo Dicendum, q sicut supra dictū est, descensus christi ad inferos, liberationis fuit in virtute passionis ipsius. Passio aūt eius nō hz rpalem virtutē & transitoriaz, sed sempiternam, sm illud heb. 10. vna oblatione p̄summauit in sempiternū sanctificatos. Et sic patet, q nō habuit tunc maiorē efficaciā passio xpi, q̄s habeat nūc. Et ideo illi qui fuerunt tales quales nunc sunt q in purgatorio detinent, nō fuerūt a purgatorio liberati p descēsum xpi ad inferos. Si q aūt mueti sunt tales q̄les ēt nūc virtute passionis xpi a purgatorio liberant, nihil phibet p descensum xpi ad inferos, a purgatorio esse liberatos.

Ad primus Ergo dicendū, q ex illa auctoritate aug. nō pt̄ concludi q oēs illi qui in purgatorio erant, fuerint a purgatorio liberati, sed q aliquibus eoz fuerit hoc beneficiū collatū: illis. s. qui iā sufficiēter pugati erāt, vel etiā q duz adhuc viuerent, meruerunt per fidez & deuotionem ad mortem xpi, vt eo descendente, liberarentur a tēporali purgatorij pena.

¶ Ad secundus dicendū, q virtus xpi operatur in sacramentis per modum sanationis & expiationis cuiusdam, vnde sacramētum eucharistie liberat hominē a purgatorio, inq̄ est sacrificium quoddā satisfactorium p peccato. Descensus aūt xpi ad inferos, nō fuit satisfactorius, operabat tū in virtute passionis, q̄ fuit satisfactoria: vt supra habitū est. Sz erat satisfactoria in generali: cuius virtutē oportebat applicari ad vnūquēq; p aliqd specialiter ad ipsum pertinēs. Et ideo non oportet q p descensum xpi ad inferos, oēs fuerint a purgatorio liberati. ¶ Ad tertiū dōm, q illi defect9 a qb' xps in hoc mūdo simul hoies liberabat, erant personales: ppne ad vnūquēq; pertinētes, ēs exclusio a gloria dei, erat quidam defectus generalis: pertinēs ad totā humanā naturā. Et ideo nihil phibet eos q erāt in purgatorio: per xpm esse liberatos ab exclusione a gloria: nō aūt a reatu pene purgatorij: qui pertinet ad ppriū defectum. Sicut cōtra rio sancti patres ante christi aduentuz, liberati sunt a ppriis defectibus: non autem a defectu communi, sicut supra dictum est.

¶ De resurrectione christi. Questio. 53.

Consequenter de his que pertinēt ad exaltationē xpi. Et primo de eius resurrectione. secūdo de eius ascensione. tertio de eī9 sessione ad dexterā patris. quarto de iudiciaria potestate ipsius. ¶ Circa primuz occurrit quadruplex cōsideratio. Quarum prima est de ipsa xpi resurrectione. scōa de qualitate resurgētis. tertia de manifestatiōe resurrectionis. quarta de eius causalitate. ¶ Circa primū querunt quatuor. Primo de necessitate resurrectionis eius. Secundo de tempore. Tertio de ordine. Quarto de causa.

¶ Utrum fuerit necessarium christum resurgere. Arti. 1.

Ad primū Sic procedit. Uidetur q non fuerit necessariū xpm resurgere. Dicit enim aug. in quarto lib. resurrectio est secunda eius qō dissolutū est & cecidit animalis, resurrectio. Sz xps non cecidit p peccatū, nec corpus eius est dissolutū vt ex supra dictis patet. Nō ergo ppriē conuenit sibi resurgere. 2.di.21. q.2.ā.1. Et opus. 60.c.22 pncipio

¶ Quicūq; resurgit, ad aliquid altius promouetur: qz surgere est sursum moueri. Sed corpus xpi remansit post mortem diuinitati vnitum, & ita non potuit in aliquid altius promoueri. Ergo non oportebat sibi resurgere. ¶ Ps. Ea que circa humanitatez xpi sunt acta, ad nostram salutez ordinātur. Sed sufficiebat ad salutem nostram passio xpi: per q̄s sumus liberati a pena & culpa, vt ex supra dictis patet. Non ergo fuit necessarium q̄ christus a mortuis resurgeret.

Sed contra Est, q dicitur luc. vlti. oportebat christū pati & resurgere a mortuis.

Respondeo Dicendum, q necessariū fuit xpm resurgere propter quinq;. Primo quidem ad

cōmēdationē diuine iustitie:ad quā ptinet exaltare illos qui se ꝓpter deū humiliāt:ſm illud luc.1.deposuit potētes de sede: z exaltauit humiles.Quia igit̄ xp̄s ꝓpter charitatē z obedientiā dei,se humiliauit vsq; ad mortē crucis,oportebat q; exaltaret a deo vsq; ad gl̄iosam resurrectionē. Unde ex eius persona dr̄ in psalmo.tu cognouisti.i.approbasti sessionem meā.i. humilitatē z passionem,z resurrectionem meā.i.glorificationem in resurrectione:sicut glo.exponit. ℣ Secundo ad fidei nostre instructionem:quia per eius resurrectionē ꝑfirmata est fides nr̄a circa diuinitatem xp̄i:q; vt dr̄.2.ad cor.vlt.etsi crucifixus est ex infirmitate,sed viuit ex virtute dei.Et ideo.1.ad cor.15.dr̄:si xp̄s nō resurrexit,inanis est ꝓdicatio nostra:inanis est z fides nr̄a. Et in psalm̄.dicitur,que utilitas in sanguine meo.i.in effusiōe sanguinis mei:dū descendo:quasi p quosdā gradus maloꝝ, in corruptionem.q.d.nulla.Si em̄ statim nō resurgo: corruptiōs fuerit corpus meū,nemini annuntiabo:nullū lucrabor, vt gl.exponit. ℣ Tertio ad subleuationē nr̄e spei:q; dū videm⁹ xp̄m resurgere, q̄ est caput nr̄m,speram⁹ vt nos resurrecturos. Un dr̄.1.ad cor.15.si xp̄s ꝓdicat q; resurrexit a mortuis:quō q̄dā dicūt ī vobis: qm̄ resurrectio mortuoꝝ nō ē? Et iob.19.dr̄:scio,s.p certitudinē fidei,q; redemptor meus.i.xp̄s viuit a mortuis resurgēs:z tō in nouissimo die de terra surrecturꝰ sum:reposita est hec spes mea in sinu meo. ℣ Quarto ad informationē vite fidelium:ps illud ro.6.quō xp̄s resurrexit a mortuis p gloriā patris,ita z nos in nouitate vite ambulem⁹.Et infra.xp̄s resurgēs ex mortuis,iam non moritur:ita z vos existimate mortuos quidem esse peccato: viuentes autem deo. ℣ Quinto ad cōplementuꝫ nostre salutis: quia sicut per hoc q̄ mala sustinuit:humiliatꝰ est moriēdo, vt nos liberaret a malis,ita glorificatꝰ est resurgēdo,vt nos ꝓmoueret ad bona:secūdum illud Ro.traditus est ꝓpter delicta nostra:z resurrexit propter iustificationem nostram.

Ad ꝓmū Ergo dō,q; licet xp̄s non ceciderit p pctm̄, cecidit tn̄ p mortē:q; sicut pctm̄ ē casus a iustitia, ita mors est casus a vita. Un̄ ex ꝑsona xp̄i pōt intelligi q̄d dicit̄ mich,7.ne leteris inimica mea sup me:q; cecidi,surgā. Similr etiā licet corp̄ xp̄i nō fuerit dissolutū p incinerationē:ipsa tn̄ separatio aīe a corpore:dissolutio quedā fuit. Ad secundū dō q; diuinitas erat carni xp̄i post mortē vnita vnione ꝑsonali: nō aūt vnione nature,sicut aīa vnit̄ corpori vt forma ad cōstituēdā hūanā naturā. Et ideo p hoc q; corp̄ eius vnitū est aīe,ꝓmotū est in altiorē statū nature,non aūt in altiorē statū ꝑsone. Ad tertium dō m,q; passio xp̄i operata est nostram salutē: ppue loquendo quantum ad remotionem malorum:resurrectio autem quantum ad inchoationem z exemplar bonorum.

Utrum fuerit conueniens Christum tertia die resurgere.

Articulus. 2.

ꝑ.qō, 51, artic. 4. Et.3.di. 21.q.2. artic.2. Et dicti. 22.q.2. ꝑ.2.q.2. ad.1. Et opuſ. 3. cā.243. Et opu. 60.c.20 circa fi. Et psal. 15.co.6. Et io.2. ℣.5.col.2 fin.

¶ Super Arti.2.

¶ Itulus clarus. ¶ In corpore vnica conclusio. Consueniens fuit Christus resurgere tertio die, probatur vna ratiōe literali z quatuor mysticis.Et omnia clara patent in litera.

Ad secūdū Sic procedit̄ tur. Uidet̄ q; nō fuerit cōueniens xp̄m tertia die resurgere. Membra em̄ debent capiti cōformari. Sed nos qui sumus membra christi, non resurgimus a morte tertia die,sed nostra resurrectio differtur vsq; ad finem mūdi. Ergo videtur q; christus qui est caput nr̄m non debuerit tertia die resurgere: sed debuerit eius resurrectio differri vsq; ad finē mūdi. ¶ Ps.Act.2.dicit pe.q; impossibile erat christū detineri ab inferno z morte. Sz quādiu aliqs est mortuꝰ,detinetur a morte.Ergo videtur q; Christi resurrectio non debuerit differri vsq; ad tertiam diem,sed statim eadez die resurgere,precipue cum glo.supra inducta,dicat nullā esse vtilitatem in effusione sanguinis christi,si non statim resurgeret.

¶ Dies incipere videtur ab ortu solis,qui sua ꝑsentia diez causat.Sed ante ortū solis Christus resurrexit:dicitur em̄ Jo. 20.quod vna sabbati maria magdalene venit mane,cum adhuc tenebre essent,ad monumētum:z tamen christus iam resurrexerat:quia sequitur:z vidit lapidem sublatum a monumento.Nō ergo resurrexit christus tertia die.

Sed contra Est,q; dicitur matth.20. Tradent eum gentibus ad illudēdum, z flagellandum, z crucifigendum,z tertia die resurget.

Rñdeo Dō m,q; (sicut dictū est) resurrectio xp̄i necessaria fuit ad instructionē fidei nr̄e.Est aūt fides nr̄a z de diuinitate z hūanitate xp̄i:nō em̄ sufficit altera sine altero credere,vt ex predictis patet.Et ideo ad hoc q; ꝓfirmaret fides de veritate diuinitatis ipsius oportuit q; cito resurgeret:z eius resurrectio nō differret vsq; ad finē mūdi.Ad ℍ aūt q; cōfirmaret fides de vitate hūanitatis z mortis ei⁹,oportuit morā esse inter mortē z resurrectionē,si em̄ statim post mortē resurrexisset, videri posset q; ei⁹ mors ℣a nō fuerit,z p ꝫ nec resurrectio ℣a.Ad veritatē aūt mortis xp̄i manifestādā,sufficiebat q; vsq;ad tertiā diē ei⁹ resurrectio differret:q; nō ꝓtinxit,quin infra hoc tp̄s,in hoc q; mortuus vr̄ cēt viuat appeant aliqua indicia vite. ℣ Per hoc etiā q; tertia die resurrexit:commēdat̄ ꝓfectio ternarij: qui est numer⁹ ois rei,vtpote hās ꝓncipiū,medium z finē:vt dr̄ in pn̄o de celo. ¶ Ostendit etiā ſm mysteriū,q; xp̄s vna morte sua q̄ fuit lux,ꝓpter iustitiā,scz corporalē,duas nr̄as mortes destruxit.s.corporis z aīe:q̄ sunt tenebrose ꝓpter pctm̄. Et tō vna die integra z duab⁹ noctib⁹ pmāsit i morte vt Aug.dicit in quarto de tri. ℣ Per hoc etiā signatur q; p resurrectionē xp̄i: tertiū tp̄s incipiebat:nā primū fuit ante legē,ſm sub lege, tertiū sub gra. ℣ Incepit em̄ in xp̄i resurrectione tertius status sanctoꝝ: nā primus fuit sub figuris legis: secundus sub veritate fidei:tertius erit in eternitate glorie, quam christus inchoauit resurgendo.

Ad primū Ergo dō m,q; caput z membra cōformātur in nā,ſz nō i ꝟtute:excellētior est em̄ virt⁹ capitis quā membroꝝ.Et tō ad demōstrādā excellētiā ꝟtutis xp̄i,cōueniēs fuit ipsum tertia die resurgere,alioꝝ resurrectiōe dilata vsq; ad finē mūdi. ¶ Ad ſm dō m,q; detētio coactionē quādam importat:christus aūt nulla necessitate mortis tenebat astrict⁹, sed erat inter mortuos liber.Et tō aliquādiu in morte māsit:nō structionē fidei nr̄e.Dicit̄ ät statiz fieri:q̄ fit breui interposito tpe. ¶ Ad tertiū dō z,q; (sicut supra dictū est) xp̄s resurrexit circa diluculū illucescēte iā die,ad signandū q; p suā resurrectionē nos ad lucē gl̄ie inducebat:sicut mortu⁹ est aduesperascēte iaz die:z recedēte in tenebrias:ad ostēdendū q; p suā mortē destrueret tenebrias cl̄pe z pene.Et tū dr̄ tertia die resurrexisse,accipiēdo diē p die nāli:q; ꝓtinet spatiū.24.horaꝝ.Et sicut dicit aug. in.4.de tri.nox vsq; ad diluculū quo dñi resurrectio declarata est:ad tertiū ꝓtinet diē:q; deꝰ q; dixit de tenebris lucē clarescere,vt p gr̄am noui testamēti,z ꝓticipatione resurrectionis xp̄i, audirem⁹:fuisti⁹ aliqñ tenebre,nūc aūt lux in dño, insinuat nobis quodāmō,q; a nocte dies sumat initiū.Sic em̄ ꝓmi dies pertinet ad futurū,hois lapsuz a luce in noctē:ita isti pp hois repatioñe a tenebris ad lucē cōputāt. ℣ Et ita pz q; et si media nocte surrexit: posset dici eum die tertia surrexisse,intelligendo de die nāli. Nūc aūt cū in diluculo surrexerit:pōt dici q; tertia die surrexit: et accipiēdo diē artificialē,q̄ causatur ex pn̄cia solis:q; iā sol incipiebat aerē illustrare. Un̄ z mar.vlt.dr̄,q; mlieres venerūt ad monumētū orto iam sole. Nō nō est Zuñ ei qō Jo.dicit: cū adhuc tenebre essent:vt aug.dicit in lib.de cōsensu euāgelistaꝝ: qn̄to magis outur lux.Quod aute dicit Marcus, orto iam sole, non sic accipiendum est,tanquā iam sol ipse videretur super terram:sed tanquam de proximo aduentante in has partes.

Utrum Christus primo resurrexerit. Artic.3.

Ad tertium Sic ꝓceditur. Uidetur q; christus non primo resurrexerit. Nā in veteri testamēto per helīā z heliseū aliqui resuscitati leguntur:ſm illud hebr.xj.acceperūt mulieres de resurrectione mortuos suos. Similiter z xp̄s ante passionē suam tres mortuos suscitauit. non ergo christus fuit primus resurgentiū. ¶ Matth.27.inter alia miracula q; fuerunt in passione christi accidisse dr̄,narratur q̄ monumenta aperta sunt:z multa corpora sanctorum qui dormierāt, surrexerūt. Nō ergo christus fuit primus resurgentiū. ¶ Sicut christus per suam resurrectionem est causa nostre resurrectionis:ita per suā gratiā est causa nostre gratie:ſm illud Jo.1. de plenitudine eius nos omnes accepimus. Sed alij primo tempore gratiā habuerūt q̄m christ⁹:sicut omnes patres veteris testamenti.Ergo etiaz aliqui primo ad resurrectionē corporalem peruenerunt quam Christus.

¶ Super arti.3.

In titulo Lr̄ primo significat ordinem temporis: z ita christus ante omnes alios resurrexerit: non quod nullus ante eum resurrexerit.

Sed cōtra Est,q; dicit.1.ad cor.15. Christus resurrexit a mortuis:primitie dormientiū.gl. quia primo tempore z dignitate surrexit.

Rñdeo Dō m,q; resurrectio est reparatio a morte in vitaz. Duplr̄ autem aliquis eripitur a morte. Uno modo solū a morte in actu, vt scilicet aliqs viuere incipiat qualitercūq; postq̄m mortuꝰ fuerat. Alio mō vt aliqs liberet̄ non solū a morte,ſz etiā a necessitate,z q̄ō plusest a possibilitate moriēdi.Et hec est ꝑa z ꝑfecta resurrectio: q; q̄diu aliqs viuit subiect⁹ necessitati moriēdi quodāmodo mors ei dñatur: ſm illud ro.6.corp⁹ quidē mortuū est pp pctm̄. Illud etiā q̄ possibile est esse,ſm q̄d dr̄ esse.1.potētiā r. Et sic ptz q; illa resurrectio q̄ qs eripit solū ab actuali morte,est resurrectio ipfecta. ℣ Loquēdo igit̄ de resurrectiōe ꝑfecta xp̄s ē prim⁹ resurgētiū:q; ipse resurgēdo,ꝓpone nit ad vitā penit⁹ immortalē:ſz illud ro.6.xp̄s resurgēs ex mortuis,iā nō morit̄. Sed resurrectione imperfecta quidam alij surrexerunt ante christum,ad premonstrandum quasi in quodam signo resurrectionem ipsius.

Et sic Patet rñsio ad primū: q; illi qui suscitati in veteri testō sunt, z illi q̄ suscitati sunt a xp̄o,sic redierunt ad vitaz, vt iterꝫ morerent. ¶ Ad ſm dō m,q̄ de illis q̄ resurrexerunt cū xp̄o,dupler est opinio.q̄dā em̄ asserūt q; redierūt ad vitā tanq̄m non iterꝫ morituri:qm̄ magis illis esset tormētū si iterꝫ morerent q̄m si nō resurgerent. Et ſm hoc intelligēdū erit, sicut h;ero. dicit super matth.q; nō ante surrexerunt q̄m resurgeret dñs.vñ z euāgelista dicit q; ereūtes de monumētis.post resurrectionem ei⁹ venerūt in sanctā ciuitatē,z apparuerūt multis. ¶ Sz aug.in epistola ad enodū hāc opinionē cōmemorās dicit.scio q̄busdā videri morte dñi xp̄i, iā talē resurrectionē ꝑstitā iustis, q̄lis nobis in fine ꝓmittit. Qui si nō iterū reposit⁹ corpib⁹ dormierūt videdū est qñ intelligatur xp̄s primo genitus a mortuis: si eū in illam resurrectionē tot precesserūt. Quod si rñdetur hoc esse dictū per anticipationē, vt monumēta illo terremotu aperta intelligantur,cū xp̄s in cruce pēderet, resurrexisse aūt iustoꝝ corpora nō tūc,ſz cū ille ꝓtoꝝ resurrexisset.Adhuc restat q̄ moueat qño petrus nō de dauid sed de xp̄o asseruit fuisse predictū,carnē ei⁹ nō vidisse corruptionē,per hoc q̄ apud eos erat monumentū dauid. z sic illos nō cōuincebat,ſi corpus dauid ibi iā nō erat:q; etsi ante in recenti sua morte resurrexisset,nec caro eius vidisset corruptionez, posset illud monumentū manere. Duru aūt vr̄ vt dauid nō fuerit in illa resurrectione in ſtoriꝫ,si eis iā eterna donata est, cui⁹ xp̄s ex semine cōmendat.Periclitabit z illud q̄d ad heb.de iustis antiquis dicitur,ne sine nobis perficer̄tur,si iam in illa resurrectionis incorruptione constituti sunt,quo nobis perficiendis in fine ꝓmittitur.Sic ergo aug.sentire videtur,q̄d resurrexerunt iterꝫ morituri. Ad q̄d etiā videt pertinere q̄d hiero.dicit super matth.q̄d sicut lazarus resurrexit, sic et multa corpora sanctorum resurrexerunt, vt dñm ostenderēt resurgentē.cuius hoc in sermone de assumptione sub dubio relinquat. Rationes tamen aug.multo efficaciores videnf. ¶ Ad tertiū dicendū,q; sicut ea q̄ ꝓcesserunt christi aduētū,fuerūt preparatoria ad christum,ita gratia est dispositio ad gloriaz. Et ideo ea q̄ sunt gl̄ie siue ęternā ad animam (sicut ꝑfecta dei fruitio) siue ęternā ad corpus (sicut resurrectio gloriosa) primo tēpore debuerunt esse in christo sicut in autore glorie. gratiam vero conuenientiabat primo esse in his que ordinabantur ad christum.

Utrū xp̄s fuerit cā sue rsurrectiōis.ar.4.

tur vna distinctio bimembris de resurrectione ꝑfecta vel imperfectaret ponit̄ singula membra singuleconclusiones. Alterastimulti ante christum surrexerunt resurrectione imperfectaret patet de Lazaro z aliis resuscitatis ante xp̄m. Altera est. Christus primo resurrexit resurrectione perfecta: quia primo venit ad vitaz penitus immortalem. Omnia clara sunt in litera.

¶ In responsione ad secundum circa diuersam opinionem de resurrectione illoꝝ qui cum xp̄o surrexerunt ꝛ nabile vr̄ q; surrexerint perfecte ad vitaz ſcz penitus immortalem,vt beati modo corporis in christo habent socios. Omnis em̄ corporalis felicitas aliquid habere videtur de corporalis felicitas.Sed enim hō ſm vitam corpoream alal socialem solū pp indigentiā necessariorū ad vitā (vt in hoc mō conuingit) ſz ēt pp nālē delectationes in ipsa corporali conuersatione consistentem. Rōnes aūt in ipsa ex beato aug. disputate ad oppositum: facile soluuntur ex recipiunt. nā verbū petri apli ēt a hiero. contra fertur, q; ſcz petrus dixit cuius sepulchrum apud nos est,quasi non aliꝰ fuerit dicere cuius corpus apud nos est. efficax inuenitur testimonium petri quia ex hoc q; sepulchrum dauid tanto tpe apud eos perseuerauit: vt continens ipsum dauid (hoc enim significat sepulchrum eius) ita q; nulla fuit vnq; in tāto tempore ambiguitas quin dauid p feuerarer in suo sepulchro: consequens est q; non de ipso dauid dictum fuerit. non dabis sanctū tuum videre corruptionem. Consistit ergo testimonium petri in hoc,q; sepulchrum dauid inquantum sepulchrum dauid,tāto tēpore apud nos pseuerauit: licet forte nunc christo resurgente corpus eius amplius ibi nō esset. Uerbum autem apostoli pauli, vt non sinet nobis consummari: z potest referri ad cōsummationē beatitudinis substantialis,qua modo cōsummati sunt omnes sancti in patria. Et hoc litere videtur sufficere:quia loquitur de electi patria vt distinguit psalmo. tur contra viceperegri nationē, z potest nihi lominus dici,q; verbū apostoli est generale ad ꝑtres veteris testamenti:veritati aūt regule generalis non ꝓdueruntur paucorum exceptio ex spāli gra. Ps̄t z tertio dici q̄d ili qui ꝑfecte surrexerunt cum xp̄o, non sunt sine nobis consummati:qz nostro tē pore sunt consummandi.scilicet tempore resuelate gratie z ichoate gloriē. 40.co.2 7.3.c.2.

¶ Super Arti.4.

Itulus de causa effectiua queritur. ¶ In corpore ponitur vna distinctio bimembris cum duabus conclusionibus secundum membra. Distinctio est. Tam anima quā caro Christi mortui potest cōsiderari dupliciter:vel ratione ſue nature, vel ratione deitatis coniuncte.Prima conclusio est. Tam anima quaz caro Christi ratione deitatis causauit ipaz resurrectionem,z probatur ex auctoritate apostoli.Secunda conclusio est.Nec anima nec caro christi virtute ſue nature causauit resurrectionē, sed sic oportuit christū resuscitari a deo. z ꝓbatur ex auctoritate petri z meruit resurrectionem z.Omnia clara sunt in litera.

¶ Super questio.54. Arti.1.

In titulo verum sumitur vt distinguitur contra apparens:ita quod apparentia excluditur non solum a corpore sed a natura tali. scilicet humana. Idēꝫ est querere an habuerit verum corpus:z an habuerit in veritate corpus humanum.

Ad quartū Sic procedit̄ tur. Uidetur q; xp̄s non fuerit cā sue resurrectionis. Quicunq; n. suscitatur ab alio,nō est sue resurrectionis causa. Sed xp̄s suscitatus est ab alio, ſm illud act.2.quē deus suscitauit soluti dolo bus inferni.z ro.8.qui suscitauit Jesuz christum a mortuis,viuificabit z mortalia corpora nostra z. Ergo xp̄s non est causa sue resurrectionis. ¶ Ps. Nullus dicitur mereri,vel ab alio petit aliquid,cuius ipse est causa. Sz xp̄s sua passione meruit resurrectionez (sicut aug.dicit super Joā.q; humilitas passionis meritum est gloie resurrectionis ipse etiam petijt a patre se resuscitari:ſm illud ps.tu autem domine miserere mei,z resuscita me. Ergo nō fuit causa sue resurrectionis. ¶ Ps. Sicut dam.ybat in quarto lib.resurrectio non est aīe,sed corporis,qd̄ per mortē cadit. Corpus aute non potest sibi animam vnire,que est eo nobilior.ergo id qō resurrexit in christo,non potuit esse causa sue resurrectionis.

Sed cōtra Jo.10. Est, q; dominus dicit Nemo tollit animam meam a me,sed ego pono eam z iterum sumo eam. Sed mihil est aliud resurgere quā iterato animaz sumere. Ergo videtur q; xp̄s propria virtute resurrexerit.

Rñdeo Dō m,q; (sicut supra dictū est) per mortem non fuit separata diuinitas,nec ab aīa xp̄i nec ab eius carne. Pōt igitur tam aīa xp̄i mortui ꝙ eius caro considerari dupliciter. Uno modo rōne diuinitatis. Alio modo rōne ipsius nāe create. Scō igit̄ vnite diuinitatis virtutē,z corpus resumpsit aīam q̄s deposuerat,z aīa corpus resumpsit q̄d dimiserat,z sic xp̄s ꝓpria virtute resurrexit. Et hoc est q̄d dr̄ xp̄o dicitur.2.ad cor.vlti.q; etsi crucifixus est ex infirmitate nostra,ſz viuit ex virtute dei. Si aūt cōsideremus corpus z aīam xp̄i mortui ſm virtutē nāe create,sic nō potuerunt sibinuicē reuniri,sed opotuit xp̄s resuscitari a deo.

Ad primū Ergo dō m,q; eadez est diuina virtus z opatio ꝑris z filij. Un̄ hec duo sese ꝓsequunt̄,q; xp̄s sit suscitat⁹ diuina virtute patris,z suꝰ ꝑ. ¶ Ad ſm dō m,q; xp̄s oād̄o petijt z meruit suam resurrectionē inquantū homo:non aūt inquantū deus. Ad tertium dō m,q; corpus ſz naturā creatā nō est potēs⁹ aīa xp̄i,est tn̄ ea potētius ſm virtutē diuinā:que etiā rursus ſm diuinitatē vnitā est potētior corpore ſm nām creatā. Et ideo ſm virtutē diuinam corpus z anima mutuo se resumpserunt:non autem secundum virtutem nature create.

¶ De qualitate xp̄i resurgentis. Mō.54.

Deinde Considerandum est de qualitate christi resurgentis. ¶ Et circa hoc quer̄untur quatuor. Primo,vtrum post resurrectionez christus habuerit verum corpus. Scō,vtrū resurrexerit cum corporis integritate. tertio,vtrū corpus eius fuerit gloriosuz. quarto de cicatricibus in corpore eius apparentibus.

Utrum christus post resurrectionem habuerit verum corpus. Arti.1.

Ad primū Sic procedit̄ tur. Uidetur q; xp̄s post resurrectionem nō habuerit verū corpus. Uerū em̄ corpus nō pōt simul esse cū alio corpore in eodem loco. Sed corpus xp̄i post

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ In corpore est vna conclusio. Corpus xpi post resurrectionē fuit verum corpus eiusdē nature cuius fuerat prius. Probat dupliciter primo. Illud resurgere dicitur: qđ ceciderit: q oportuit vt idem corpus christi ei dem anime vniret in resurrectionem: ergo corpus christi post resurrectionem fuit verum eiusdem nāe cū corpus. Antecedens ex damasce autoritate. Prima consequentia pbatur ex rōne resurrectionis. secunda aūt ex hoc qđ veritas nature corpis est ex forma. Secundo probat xclusio er oppōito. si corpus xpi fuisset phāsticū, non fuisset vera sed apparēs illius resurrectio, Reliqua in responsionibus argumentorum tacta in ferius in propriis locis tractanda sunt.

¶ Super Arti. 2.

¶ Primus clarus. ¶ In corpore vnica conclusio. Corpus christi in resurrectione fuit gloriosum. Probatur tripliciter, & rationes clare patēt in litera. ¶ In responsione ad secundum, ad uerte q autor loquit de raro & denso vniuocatione seruata. Quod dico propterea quia densitas ponitur etiā in corporibus celestibus non tamē eiusdem rationis cū densitas eius: sed tantū ta ctui resisteret pars dē sa quantum pars minus densa. Et ppterea in litera dicitur q corpus ratione suę spissitudinis palpabile, est naturaliter corruptibile.

resurrectionē fuit simul cū alio corpore in eodem loco: intrauit enim ad discipulos suos ianuis clausis, vt dī Jo. 20. Ergo videtur q christus post resurrectionē non habuerit verum corpus. ¶ Sed. Verū corpus non euanescit ab aspectu intuentiū, nisi forte corrumpatur. Sed corpus xpi euanuit ab oculis discipulorum eū inuentū, vt dicitur luc. vlt. Ergo videtur q xps post resurrectionē non habuerit verū corpus. ¶ Cōtra. Cuiuslibet veri corporis est determinata figura. Sed corpus xpi apparuit discipulis in alia effigie, vt patet mar. vlt. Ergo valet q xps post resurrectionem non habuerit verum corpus humanuz.

Sed cōtra Est, q dī luc. vltī. q xps discipulis apparente, cōturbati & cōterriti existimabant se spm videre, acū nō haberet verū corpus sed phantasticum. Ad qđ remouendū ipse postea subdit, palpate & videte: q spiritus carnē & ossa non habet sicut me videtis habere. Non ergo habuit corpus phantasticum, sed verum.

Rñdeo Dicendum, q sicut dam. dicit in. 4. lib. illud resurgere dicitur qđ cecidit. Corpus autez christi per mortem cecidit: in quantum. s. fuit ab eo aīa separata que erat eius formalis perfectio. Unde oportuit ad hoc q esset vera christi resurrectio, vt idem corpus xpi iterato eidez anime vniretur. Et q: veritas nature corporis est ex forma, consequens est q corpus xpi post resurrectionem & verū corpus fuerit, & eiusdem nature cuius fuerat prius. Si aūt eius corpus fuisset phantasticum, non fuisset vera resurrectio, sed apparens.

Ad pmū Ergo dicendum, q corpus xpi post resurrectionem, nō ex miraculo, sed ex additione gloie (sicut quidam dicunt) clausis ianuis ad discipulos introiuit: simul cuz alio corpore in eodem loco exīs. Sed vtrum hoc habere possit corpus gloriosum ex aliqua ppietate sibi indita, vt simul cum alio corpore in eodez loco existat, inferius discutiet, vbi ageť de resurrectione cōi. Nunc aūt quātū ad propositū, sufficit dicere q non ex nāturalibus corpis, sed potī ex virtute diuinitatis vnite, illud corpus ad discipulos (licet verū esset) ianuis clausis introiuit. Unde aug. di. i quodā sermone paschali, q qdā sic disputant. Si corp⁹ erat, si hoc surrexit de sepulchro qđ pepēdit ligno, quō p ostia clausa intrare potuit? Et rīdet, si comprehendis modū, non est miraculū, vbi deficit rō, ibi est fidei edificatio. Et super Jo. dicit: moli corpois vbi diuinitas erat, ostia clausa non obstiterunt: ille quippe nō eis aptis intrare potuit, quo nascente virginitas mātis inuiolata permānsit. Et idē dicit gre. in quadaz homeť. de octaua pasce. ¶ Ad scōm dīm, q sicut dictum est, Chīs resurrexit ad immortalē glie vitā. Hec ē ār dispō corpis gliosi, vt sit spūale. i. subiectū spūi, vt apls dī. 1. ad cor. 15. Ad hoc aūt q sit oīno corp⁹ subm spūi, requrit q ois actio corpis, subdať spūs voluntati. Qđ aūt aliqđ videať, fit p actionē visibilis in visum, vt ptz p phz in. 2. de anima. Et iō q̄cūq; hz corpus glificatū, i ptāte sua hz, videri q̄n vult: & q̄n non vult nō videri. Hoc tñ habuit xps non solū ex additione corporis gliosi: sed etiā ex virtute diuinitatis, per q̄s fieri pōt vt etiā corpora nō gliosa miraculose nō videantur: sicut pīstitū fuit beato bartholomeo miraculose, vt si vellet videret: non aūt videret si nō vellet. Dicitur ergo q xps ab oculis discipulorum euanuit, nō quia corrumperetur aut resolueretur in aliqua inuisibilia: sed q: sua voluntate desijt ab eis videri, vel eo presente, vel etiā eo abscedente velociter per dorem agilitatis. ¶ Ad tertiū dicendū, q sicut seueriano visum est in sermone paschali: nemo puteť xpm sua resurrectiōe, sui vultus effigiē mutasse. Qđ est intelligendū q̄tū ad lineamenta membroū: q: nihil inordinatū & deforme fuerat in corpore xpi p spūs sctū assumptū, qđ in resurrectione corrigēdū eēt. Accepit tñ in resurrectione gloiā claritatis. Unde ibidez subdit fz mutauit effigies dū efficit ex mortali immortalis: vt hoc sit acquisisse vultus gloiā non vultus substantiā ostendisse. Nec tñ illis discipulis in specie gloriosa apparuit: fz sicut in potestate eius erat, vt corp⁹ suū videretur vel nō videret, ita in ptāte eius erat vt ex ei⁹ aspectu formaret in oculis intuentiū, vel forma gloriosa vel nō gloriosa, aut etiā ymmuta, vel qualitercūq; se habēs. Modica tñ differētia sufficit ad hoc q alios videat in aliena effigie apparere.

¶ Utrum christi corpus resurrexerit gloriosum. Arti. 2.

Ad scōm Sic proceditur. Uidetur q corpus xpi non resurrexerit integrū. Sum. 3. q. 55. ar. 1. ad corp. ptinet ad integritatē humane nāe pertinētib⁹. Sāguis aūt & caro & sanguis regnū dei non possidebūt. Ergo xps non videtur habuisse: dī enim. 1. ad cor. 15. Et 1. qđ. 5. ar. 1. ad 3m. Et opti. crit 1 palpabile: vētis aereq; subtilis⁹. Alterū est xps post confirmata corda discipulorum palpantiū oē qđ erat in eo palpabile, in subtilitatē aliquaz redegit. ¶ Contra qđ 2m dictū nōnē gregorij autor affert primo: & ipse euthicij renouationē deinde, & demum arguit ex errore valētini. Clara sunt i hac ola, intelligētib⁹ qđ ois mutatio fiēs quēdam mortis est.

¶ In rñsionib⁹ argumētor. & in corpe due magne gōnes restant. Prīa est (q indecissyr apter varias opiniones) an tot⁹ sanguis xpi in passiōe effusus resurrexerit cū eo. Secunda est nona, an christo resurgente oportuerit sanguinem secum reassumere.

¶ Prīe gōnis autor fz ptē affirmatiua in hac in rñsiōe ad 3m, q ad sanguinem in passiōe effusum, ea rōne q: erat de ptate hūane nāe: & in corpe ar. adūgit, q: si nō fuisset integratū ḡcēd p mortē ceciderat. Et pīrmat auctē dñi: capill⁹ de capite vestro non peribit &c. Sēd pbať. 6. lo ab oppositoq; dicere corpus xpi caruisse partibus nālibus humano 4. Et 81. 5. tis. Primo est corpus n. 3. ar. 1 nām in resurrectione &c. crit ipal

Universidad de Deusto
Biblioteca

nutrimentalis, q̄ nō est
surgētis assūret. Et pp hoc nō sequit q̄ fue
rit in resurrectiōe assūm-
ptus: q̄m nō est maior
ratio quare tūc nō fue
rit in xp̄o sanguis nu
trimētalis, z alis fue-
rit. z rursus quare in
ipso tūc non, z in alijs
hominibus existēte eta
tis sic. z rursus quare
tunc patiendo non, et
si non fuisset tunc pas
sus, fateremur in co
sanguinem nutrimen
talem. Si autē in chri
sto tunc fuit nutrimē-
talis sanguis, constat
quod tunc effusus fu-
it: quem natura me-
liorem quantum po-
tuerit, in finem refer-
uauerit. P̄ro cogere
autē argumenta hec.
sanguine? fudor chri
sti in cruciatu propas-
sionis effusus, quum
ante passionem post
cenam oraret, signifi-
cat: mā fudor ille san-
guineus, quum non
ex egritudinali dispo
sitione processerit (vt
ari. in tertio de histo-
rijs animalium pro-
uenire ponit ex mala
dispositione sanguis-
nis, z in tertio depar
tibus animal. contri-
gisse narrat quibusdā
propter laxus fluxusq̄
corpis) tum quia chri
stum non decuit egri-
tudo aliqua: tū quia
operatiōes ipsi? chri-
sti statim subsequute
attestantur sanitati, z
non egritudini: nam
statim surgēs ab ora-
tione (vt lucas ait) ve
nit ad discipulos vt
prius: et alloquutus
eos de vigilia &c. mō-
strauit se non mutatū
a tanto decursu fudo-
ris sanguinei, vt im-
mutari debuisse si e-
gritudinalis fudor fuis
set. Ille inquā fudor
sanguineus fuit hu-
mor sanguine? adhuc
crudus, hoc est non
redactus adhuc per-
fecte in sanguinē qui
pars est hominis, et
huiusmodi crudus hu
mor vocatur sanguis
nutrimētalis. Et quo-
niam vt euāgelista te
statur, tanta fuit eius
quātitas vt decurre-
ret in terrā, videt qō
totus sanguis nutri-
mentalis qui inuenie-
dus fuisset in Christo
tempore passiōis pre-
effusus fuerit in pro-
passionis fudore. Di-
co autem qui inueniē
dus fuisset rēpore pas
sionis, et non qui in-
uentus est tunc scili-
cet tempore oratiōis:
quoniam non oportet
fateri totum nutrimē
talem sanguinem per
fudorē emissum: quo-
niam aliquid illius re
manens potuit, nocte
et mane decoqui per-

3.dis. 21. q. 2. ā. 4 q. 3. Et opu. 3.c. 245 Et opu. 60.c. 22 co. 4.

63.5.

fecte: ita vt nihil nu-
trimētalis sanguinis
inueniretur in christo
rēpore passionis quis
effusus sanguis est.
¶ Sed q̄ hec magis
diuinare quam affir-
mare possumus, ideo
nullus pertinax in p̄-
pria opinione inuenia
tur, nullus dubiā pro
certis affirmet: sed pie
dubitando deuotionē
suā prosequatur. Cer-
tum tamen z absq̄ de
statione qualz, costat
christi sanguinē nutri
mentalem qui dicitur
in terra inueniri, etiā
si in passione effusus
sit, non esse vnius ver-
bo dei personaliter
quoniam nunq̄s fuit
actu pars sanguinis
qui est de veritate hu
mane nature.

¶ Super Artic. 4.

¶ Iulius pronūciat cō
muniter in eccle
sia cicatrices xp̄i intelli
guntur, scilicet vt cuq̄
foraminibus simmun-
tur. ¶ In corpore vni
ca est cōclusio. Conue
nit animam xp̄i reas-
sumere corpus cū cica
tricibus. Probatur
quinq̄ rōnibus: q̄ ne
patēt in lra. P̄. Vbi ad
uerte, q̄ autor aug. se
quens, rōnē cicatricis
xp̄i nō ex parte corpo
ris sed anime reddit:
q̄i nō ad pulchritu-
dinē corporis sed ali
one ad sēm dicitur
apertura illa vulneris
recōpensatur per ma
iorem decorez: in quo
monstratur: q̄ ex par-
te corporis recōpensa
tione eget. Reliqua
clara sunt in litera.

¶ Super. q. 55. art. 1.

¶ Iulius de mani
festatione facta
xp̄i discipulis querēs
scilicet sicut passio
publice manifestari
debeat omnibus.

¶ In corpe p̄mo po
nit vnā distō dimēn
bris: scz corp. q̄ cogno
scunt. quedā scilicet lepro
quedā solo gr̄e imme
re sunt cognoscibilia. Vn
inde ponit 3o rōnem.
Christi resurrectio nō
debuit omni populo
manifestari. Iz quibus
dam p quos ab alijs
crederet. Probat: q̄
xp̄s resurrexit ad vitā
gloriosam: ergo &c. Cō
sequētia probatur: ex
dīa inter dicta duo
genera cognoscibilia
cōsistēte in hoc: q̄ p̄i
mū genus exponitur
cognoscendum omni-
bus: p̄m aūt legem di
uinam gradatim per
quosdā ad alios dere-
uatur, constat autem
vitam gloriosam sub
secundo genere cons
neri. z clare patent ce
tera in litera.

Vide di
scipu-
lus.

Quest. LIIII. Art. IIII. Quest. LV. Artic. I.

rem decorem glorie, vt corpus non sit minus integrū, sed magis perfectum. Thomas aūt non solū vidit sed etiā vulnera tetigit: q̄ (vt dicit leo papa) sufficit sibi ad fidē propuam, vidisse q̄d viderat, sed nobis operatus est, vt tangeret quem videbat. ¶ Ad tertiū dicendum, q̄ xp̄s in suo corpore voluit cicatrices vulnerū remanere, non solū ad certificandū discipulorum fidem, sed etiā propter alias rationes. Ex quibus apparet, q̄ semper in eius corpore cicatrices ille remanebūt: q̄ (vt aug. dicit ad consentiū, de resurrectione carnis) dū corpus in celo esse credo, vt erat quādo ascendit in celū. Et gre. 24. moral. dicē. Nō si quid in corpore xp̄i post resurrectionē potuit immutari, cōtra veridicam pauli sniam post resurrectionem dōs redūt in mortē: q̄d quis dicere vel stultus p̄sumat, nisi qui vera carnis resurrectionē denegat? Vñ patet q̄d cicatrices quas xp̄s post resurrectionem in suo corpore ostendit, nunquam postmodum ab illo corpore sunt remote.

¶ De manifestatione resurrectionis. Nō. 55.

Deinde

Considerandum est de manifestatiōe resurrectionis christi. ¶ Et circa hoc queruntur ser. Primo vtrum christi resurrectio omnibus manifestari debuerit, an solum quibusdam specialiter personis. Secundo vtrum fuisset conueniens, q̄d eis videntibus resurgeret. Tertio vtrum post resurrectionem deberit cuz suis discipulis conuersari. Quarto vtrum fuerit conueniens, q̄ suis discipulis in alicna effigie appareret. Quinto vtrum resurrectionem suam argumentis manifestare debuerit. Sexto de sufficientia illorum argumentorum.

Artic. I.

¶ Utrum resurrectio christi debuerit omnibus manifestari.

Ad primuz

Sic procedi-tur. Videt q̄ resurrectio xp̄i debuerit omnibus manifestari. Sicut. n. publico pctō debet pena publica (fm illud. 1. ad tim. 5. peccātes coram oībus argue) ita merito publico debetur premiū publicū. Sz claritas resurrectiōis est premiū humilitatis passionis: vt aug. dicit super Jo. Cū ergo passio xp̄i fuerit omnib⁹ manifestata, eo publice patiente, vt q̄ glia resurrectionis ipsi⁹ omnibus manifestari debuerit. ¶ Ꝑ. Sicut passio xp̄i ordinatur ad nostram salutem, ita z eius resurrectio: secundum illud ro. 4. resurrexerit propter iustificationem nostram. Sed illud quod ad communem vtilitatem pertinet, omnibus dz manifestari. Ergo resurrectio christi omnibus debuit manifestari, z non spāliter quibusdam. ¶ Ꝑ. Illi quibus manifestata est resurrectio christi, fuerunt resurrectionis testes: vnde dicitur act. 4. quem deus suscitauit a mortuis, cuius nos testes sumus. Hoc autem testimonium ferebant publice predicando. Q̄d quidē non cōcauit mulieribus: fm illd. 1. ad corin. 14. mulieres in ecclesijs taceant: z. 1. ad timo. 2. docere, mulieri nō permitto. Ergo videt q̄d inconuenienter resurrectio xp̄i manifestata fuerit primo mulieribus ꝯ omnibus cōter.

Sed cōtra

Est, q̄ dicit act. 10. Quē deus suscitauit tertia die, z dedit eum manifestum fieri, non omni populo, sed testibus preordinatis a deo.

Rñdeo

Dōm, q̄ eoz̄ q̄ cognoscunt, q̄dā cognoscuntur cōi lege nāe quedā aūt cognoscunt ex spāli munere gr̄e: sicut ea q̄ diuinitus reuelant. Quoz̄ q̄dē vt dīo. dicit in li. cele. hier. hec est lex diuinitus instituta, vt a deo imediate suptorib⁹ reuelent, q̄b⁹ mediātib⁹ deferant ad inferiores, sicut ptz in ordinatione celestiū spirituū. Ea aūt q̄ pertinēt ad futurā gloriā, cōem hoīm cognitionez excedūt: Iz illud Isa. 64. oculus nō vidit deus absq̄ te, q̄ preparasti expectātib⁹ te. Et ideo hmōi ab hoīe nō cognoscūtur nisi diuinit⁹ reuelata, sicut aplūs dī. 1. ad cor. 2. nobis reuelauit de⁹ per spm̄ suum. Quia igitur xp̄s resurrexit gloriosa resurrectiōe, ideo eius resurrectio non omni populo manifestata est: sed quibusdam quorum testimonio deferretur in aliorum notitiam.

Ad pmuz

Ergo dōm, q̄ passio xp̄i peracta est in corpore adhuc hūte nām passibilez que cōi lege nota est oībus. z ideo passio xp̄i omni ppl̄o imediate manifestari potuit. Resurrectio aūt xp̄i facta est p gloriā p̄ris: vt aplūs dī ro. 6. z ideo immediate manifestata est, nō oīb⁹, Iz q̄busdā. Q̄d aūt publice peccātib⁹ pena publica sponit, intelligendū est de pena p̄ntis vite: z sīc publica merita publice p̄miari opz, vt alij prouocent. Sz pene z premia future vite, p̄ publice oīb⁹ manifestant: Iz spāliter illis, q̄ ad hoc preordinati sunt a deo. ¶ Ad 2m dōm, q̄ resurrectio xp̄i sicut est ad cōez oīm salutē, ita in notitiā oīm pertinet. Nō q̄dē sic q̄ imediate oīb⁹ manifestaret, Iz q̄busdā. p quos tamen alijs testimoniū deferret ad oēs. ¶ Ad tertiū dōm, q̄ mulieri nō p̄mittit publice docere i ecclia: p̄mittit aūt ei priuatim aliquos domestica admonitiōe instruere. Et ideo sicut ambr. dicit sup luc. ad eos femina mittit qui domestici sunt: nō aūt mittit ad ꝑ q̄ resurrectiōis testimoniū ferat ad pplm. Ideo aūt p̄mo mulieri⁹ apparuit: vt mulier q̄ p̄mo nūtiū mortis ad hoīem detulit, p̄mo et vitā resurgētis xp̄i in gliā nūtiaret. Vñ cyrillus dī. Femina q̄ quōdā mortis fuit ministra, venerādū resurrectiōis mysteriū p̄ma p̄cepit, z nūtiat: adepti est igit femineū gen⁹, z ignominie absolutionē, z maledictiōis repudiū. Sīc̄ ēt p hoc ostendit, q̄d ētū ad statū gr̄e p̄tinet, nullū detrimentū patiet femineus sexus, Iz si maiori charitate feruebūt, maiori etiā gloria ex viso ne diuina potient: eo q̄d mulieres ō dōm arctius amauerūt, in tantū vt ab eius sepulchro discipulis etiā recedentibus non recederent, primo viderunt dominum in gloria resurgentem.

¶ Utrum fuisset conueniens, quod discipuli viderent christum resurgere.

Artic. 2.

Ad scōm

Sic p̄cedit. Vr cōueniēs fuisse, q̄ discipuli viderent xp̄m resurgere. Ad discipulos em̄ ptinebat resurrectionē xp̄i testificari: Iz illud act. 4. virtute magna reddebāt aplī testimoniū resurrectiōis Jesu xp̄i dñi nr̄i. Sz certū est testimoniū de visu. Ergo conueniēs fuisset, vt ipse resurrectionē xp̄i videret. ¶ Ꝑ. Ad certitudinē fidei habendam, discipuli ascēsionē xp̄i viderūt: Iz illud act. 1. videntib⁹ illis eleuatus est. Sz sīc opz de resurrectione xp̄i certam fidē hē. Ergo vide tur q̄d discipulis videntibus debuerit xp̄s resurgere. ¶ Ꝑ. Resurrectio lazari q̄doādā indiciū fuit future resurrectionis xp̄i. Sed discipulis videntibus dōs lazarū suscitauit, ergo videtur quod etiam christus resurgere debuerit, discipulis videntibus.

Sz ō

Est, q̄d dī Mar. vlt. Resurgēs dōs mane p̄ma sabba ti, appuit p̄mo marie magdalene. Sed maria magdalena non vidit eū resurgere: Iz eū ēt ēgreret in sepulchro audiuit ab angelo, surrexit, non est hic. Ergo nullus vidit eū resurgere.

Rñdeo

Dōm, q̄d sicut dicit aplūs ro. 13. q̄ a deo sunt, ordinata sunt. Est aūt hic ordo diuinitus instituz, vt ea q̄ supra hoies sunt, hoib⁹ p angelos reuelent: vt ptz p dio. 4. c. ce. hier. xp̄s aūt resurgēs nō rediit ad vitā cōiter hoib⁹ notaz, sed ad vitā q̄dā immortalē z deo p̄formē: fm illud ro. 6. q̄d em̄ viuit, viuit deo. Et ideo ipsa xp̄i resurrectio nō debuit immediate ab hoibus videri: sed eis ab angelis nūtiari. Vñ hyla. dicit sup Mat. quod ideo angelus puoz resurrectionis est inder, vt quodam famulatu paterne voluntatis, resurrectio nuntiaretur.

Ad primū

Ergo dōm, q̄d aplī potuerunt testificari xp̄i resurrectionē ettiā de visu: q̄ xp̄m post resurrectionē viuentem, oculata fide viderunt, quē mortuū sciuerāt. Sz sicut ad visionē beatā peruenit per auditū fidei: ita ad visionem xp̄i resurgētis, peruenerūt hoīes per ea, q̄ prius ab angelis audierunt. ¶ Ad 3m dōm, q̄d ascēsio xp̄i quātū ad terminū a quo, nō trāscendebat hoīm cōem notitiā: sed solū quantū ad terminū ad quē. Et ideo discipuli potuerūt videre ascensionez xp̄i quātum ad terminū a quo. 1. fm q̄d eleuabat a terra: nō aūt vide runt ipsam quantū ad terminū ad quem, q̄ non viderunt q̄o reciperetur in celo. Sed resurrectio Christi trāscendebat cōem notitiā, z quantū ad terminū a quo fm q̄d anima redijt ab inferis, z corpus de sepulchro clauso exiuit) z quantum ad terminuz ad quē: fm q̄d est adeptus vitam gloriosam. Et ideo nō debuit resurrectio xp̄i non gloriosam. Et ideo nō debuit resurrectio fieri sic q̄d ab hoīe videretur. ¶ Ad tertium dōm, q̄ lazarus resuscitatus est, vt rediret ad vitam quam prius habuerat: que ad communem notitiam hominum nō trascendit. Et ideo non est simplis ratio.

¶ Utrum xp̄s post resurrectionem deberit continue cum discipulis conuersari. Artic. 3.

Ad tertiū

Sic p̄ceditur. Videtur quod christus post resurrectionem deberit continue cum discipulis conuersari. Ad hoc enim discipulis post resurrectionem apparuit, vt eos de fide resurrectionis certificaret, z consolationem perturbatis afferret: fm illud Joan. 20. gauisi sunt discipuli viso dño. Sz magis fuissent certificati z consolati, si eis continue suam p̄sentiam exhibuisset, ergo videtur quod continue cum eis debuerit conuersari.

¶ Preterea. Christus resurgens a mortuis, non statim ascendit in celum, sed post dies. 40. vt habetur act. 1. Illo autem tempore intermedio, in nullo alio loco potuit conuenientius esse quā vbi discipuli eius erant parati congregati. ergo videtur quod communiter cum eis conuersari debuerit. ¶ Ꝑ. Ipso die resurrectionis dominice, quinquies christus apparuisse legitur: vt Aug. dicit in li. de consensu euangelistarum. Primo quidē mulieribus ad monumentum. Secundo eisdem regredientibus a monumēto in ytinere. Tertio petro. Quarto duobus discipulis euntibus in castellum. Quinto pluribus in hierusalem, vbi non erat thomas. Ergo etiam videtur quod z alijs diebus ante suam ascensionē, ad minus pluries debuerit apparere.

¶ Preterea. Dominus ante passionem eis dixerat Matth. 26. postq̄ resurrexero p̄cedam vos in galileam, quod etiam angelus z ipsemet dominus post resurrectionem mulieribus dixit. Et tamen antea in hierusalez ab eis visus est, z ipso die resurrectionis (vt dictum est) z etiam die. 8. vt legitur Joan. 20. Non ergo videtur quod conuenienti modo post resurrectionem cum discipulis fuerit conuersatus.

Sed contra

Est, quod Jo. 20. dicitur, quod post dies octo, christus discipulis apparuit. Nō ergo continue conuersebatur cum eis.

Respondeo

Dicendum, quod circa resurrectionem christi duo erant discipulis declaranda, scilicet ipsa veritas resurrectionis: z gloria resurgentis. Ad veritatem autem resurrectionis manifestandaz, sufficit quod plures eis apparuit, z cum eis familiariter est locutus z comedit z bibit, z se eis palpandum p̄buit. Ad gloriam autem resurgētis manifestandam, noluit continue conuersari cum eis. sicut prius fecerat: ne videretur ad talem vitam resurrexisse qualem prius habuerat. Unde luc. vlt. dicit eis. Hec sunt verba, que locutus sum ad vos, cum adhuc essem vobiscum. Tunc quidem erat cum eis presentia corporali: sed ante cum eis fuerat non solum corporali presentia, sed etiam per similitudinem mortalitatis. Unde beda predicta verba exponens dicit, cum adhuc essez vobiscum. i. cū adhuc essem in carne mortali: in qua estis z vos. tunc quidem in eadem carne resuscitatus erat, sed cum illis in eadem mortalitate non erat.

Ad primum

Ergo dicendum, quod frequens christi apparitio sufficiebat ad certificandus discipulos de veritate resurrectionis. Conuersatio autem continua eos potuisset ducere in errorem, vt ad similem vitam eum

¶ Super Artic. 2.

¶ Iulius clarus est.

¶ In corpore vnica est conclusio. Resurrectio xp̄i non debuit ab omnibus immediate videri, sed eis ab angelis nuntiari. Probatur. Ordo diuinit⁹ institutus exigit, vt ea que sunt supra homines cognoscibilia, hominibus per angelos reuelentur: vt patet ex dicto sed resurrectio xp̄i est huiusmodi. ergo. Et confirmatur autoritate hylarij.

¶ In responsione ad scōm addē q̄d ascensio xp̄i quātum ad terminum ad quem erat de intentione cognitionem humanam, manifestata est discipulis ab angelis, dicentibus. hic xp̄s qui assumptus est a vobis in celum.

¶ Super Artic. 3.

¶ Iulius clarus. ¶ In corpore vna conclusio christus post resurrectionē nō debuit continue cum discipulis conuersari. Probatur. Duo erant discipulis declaranda circa resurrectionis gloriā resurgentis: sed primum non exigebat continuam conuersationem. Secundo autem nocere potuit continua conuersatio: ergo. Minor declaratur in litera quo ad singulas partes. Et cōfirmatur autoritate verborum christi in euangelio, z expositio nis bede que ad hoc tendunt, vt monstrent q̄ continua conuersatio cū discipulis erat de pertinentibus ad vitam mortalem: hoc enim significat. christus dicens cū adhuc essem vobiscum.

3.dis. 21 q. 2. ar. 3 3. 2 dis. 22. q. 3. ar. 2. q. 3 co. Et ioā. 20. l. 6. pn°. 2. c. 21. prin°.

¶ Super Arti. 4.

Titulus clarus

¶ In corpore vnica cōclusio. Christus quousq; ad credendum dispositis,cōuenienter apparuit in alia effigie.quibusdaz autem minus dispositis, conuenienter apparuit in alia effigie. Probatur. Resurrectio christi reuelanda erat hominibus secundum modum quo eis diuina reuelantur, sz diuina diuersimode affectis,diuersimode reuelantur, quia bene dispositi percipiūt secundū veritatē, z non bene dispoti percipiunt sm quandā cōfusionez dubietatis seu erroris:ergo . Minor probatur:qz aīal homo non percipit ea que dei sunt. Indispō quorundā discipulorū probatur ex euāgelio,nos aūt sperabamus ꝛc. Et cōfirmatur rō aūcte grego.

¶ In rōne hui⁹ 2^m aduerte q due rōnes hactenus allate, sunt in hac circa erroneam visionē q xpi corpali visu non cognoscebat in ppria fa retinebantur effigie. Altera affertur hic ex parte videntis: que tangitur ab euangelista, oculi aūt eorū tenebant ne eū agnoscerent. z hec attribuitur opōi diaboli ab augu. Altera est posita in questione precedēte ar.pi⁹ ad 3^m, z tz se ex parte actionis obi.qz.s.corpus gloriosum eo q spūale est, in prāte sua hz agē in visum sm aliquid sui z hz aliquid nō:puta immutare vi sum sm ōdā lineamēta sua z sm quedam nō, z similiter hz quēdam colorē z sm quēdam nō, ex hoc facile q paret visui alia effigies corporis in se tamē immutati. Et hāc ea rōnabile est fuisse in errore magdalene, existimantis hortulanū: de qua non est scripta cā ex parte oculorū.

¶ Super Arti.5.

Tulus in pn⁹ corporis ab ipo autore declaratur.

¶ In corpore, primo declaratur dupler acceptio ar⁹, scilicet prout est ratio rei dubie faciens fidem: vel prout est sensibile signum ad manifestandam veritatem. Secū do respondetur quēsto, sumendo argumentum primo mō, duplr resurrexisse crederēt, quam prius habuerat. Consolationem aūt de continua fuit presentia eis in alia vita repromisit:sm illud Joā. 16. Iterū videbo vos z gaudebit cor vestrū, z gaudiū vestrū nemo tollet a vobis. ¶ Ad 2^m dicendū, q christus non ideo nō cōtinue cōuersabatur cum discipulis, qz reputaret se alibi cōuenientius esse: sed quia hoc discipulis instruendis cōuenientius iudicabat, si nō cōtinue cōuersaret cū eis rōne predicta. Incognitū aūt est quib⁹ in locis intermedio tpe corporaliter esset:cū hoc scriptura nō tradat, z in oī loco sit dīatio eius. ¶ Ad 3^m dō m, q ideo prima die frequētius apparuit: qz plura indicia erāt admonēdi, vt a principio fidē resurrectionis reciperēt. Postea aūt iā eā recepant, nō oportebat eos tā certificatos, tā freqntib⁹ apparitionib⁹ instrui. Vel in euāgelio nō legit qō post p^m dicit eis apparuerit nisi quinquies:vt em aug. dicit i li. de cōsensu euangelistarū, post p^mas quinqz apparitiones, sexto eis apparuit, vbi vidit eū thomas. Septimo ad mare tyberiadis in captione piscīū. Octauo in monte galilee, sz matt. Nouo, qō dicit mar. nouissime recumbentib⁹: qz iā nō erāt in terra cū illo pmutati. Decimo in tpo die ascēsionis, nō iā in terra:sz eleuat⁹ in nube, cū in celū ascēderet. ✓ Sed non ois scriptura sunt:sicut Jo. fatet. Crebia enim erat eius cū eis conuersatio, priusquā ascenderet in celū z hoc ad cōsolationē ipsorū. Vel 2. ad cor. 15. dī, p visus est plusqz quingentis fratrib⁹ sil, deinde visus est Iacobo, de q̄bus apparitionib⁹ in euāgelio nō hr mētio.

¶ Ad 4^m dō m, p sicut chry. dicit exponēs illud qō dī mat. 26. postqz resurrexero, precedā vos in galileā. Nō mat in longinqō qz dam regionē vt eis apparet vadit: sz in ipsa gēte z in ipsis fere regionibus in q̄bus cū eo p^m fuerāt quersati: vt z hinc crederēt, qm q crucifix⁹ est ipse est z q resurrexit. ✓ Propter hoc et i galileā se tre dicit: vt a timore iudeorū liberarent. Sic ergo vt amb. dicit sup luc. dns mādauerat discipulis vt in galilea eum viderent: sed illis ob metū intra cōclaue residentib⁹, ipe p^m se obtulit (nec hoc est pmissi trāsgressio, sz portus festinata ex benignitate impletio) postea ho cōfirmatis ais illi galileam petierūt. ✓ Vel nihil obstat si dicamus paciones intra oclaue, z cōplures in monte fuisse. Ut em eusebius dicit, duo euangeliste, lucas, z Jo. solis. xj. hūc scribūt apparuisse in hierl'm: ceteri vero duo in galilea properare, nō sol. xj. sed vnuersis discipulis z fratribus diuersū angelū z saluatoē tussisse. De q̄ bus z paulus meminit dicens, deinde apparuit plusqz quingentis fratrib⁹ simul. ✓ Est autem verisoko, q prius in hierl'm latitantibus semel aut bis visus est, ad eorum consolationem: in galileam vero non clam aut semel aut bis, sed cum multa potestate ostensionem sui fecit, prebens se eis viuentez, post passionez in signis multis: vt luc. testatur in actib⁹. ✓ Vel sicut dicit aug. in li. de cōsensu euangelistarū, q ab angelo z dño dictū est, q p̄cederet eos in galileā, pphetice accipiendum est in galilea. n. secundū transmigrationis significationem intelligendum occurrit, qō xpi gra de populo israel trāsmigratura erat ad gētes, q̄b⁹ apli p̄dicantes nō crederētur nisi eis ipse dns viā in cordibus hoim prepararet, z hoc intelligit p̄cedet vos in galileaz. Sed sz illud aūt q galilea iterp̄tat reuelatio: non iam in forma serui intelligēdus est, sz in illa in qua equalis est patri, quā promisit discipulis suis quo non precedens non deseruit.

¶ Utr xps debuerit discipulis in alia effigie apparere. Arr. 4.

Ad quartū Sic p̄cedit. Vr q xps non debuerit discipulis in alia effigie apparere. Nō em p̄t apparere sz veritatē nisi qō est. Sz i xpo nō fuit nisi vna effigies. Si g xps i alia effigie appuit, nō fuit appitio vra, sz ficta qō est mēdacium. Sed contra est qd dī aug. Sic decuerat xps, vt ostenderet se discipulis i alia effigie quā erat antequā pateret. Cō. Nihil p̄t in alia effigie apparere q̄ habeat, nisi oculi intuentiū aliq⁹ p̄stigijs detineant. Hmōi aūt p̄stigia cū fiāt magicis artib⁹, nō q̄uenit xpo em illud. 2. ad cor. 6. q̄ q̄uentio xpi ad belial? Ergo vr q nō debuerit in alia effigie apparere. Cō. Sicut p sacrā scripturā nra fides certificat, ita discipuli certificati sunt de fide resurrectionis, p xpi apparitiones. Sz sic aug. dicit in epla ad hiero. si vel vnū mēdatiū in sacra scriptura recipiat, infirmabit tota sacre scripture autoritas. Ergo si vr in vna apparitione xps discipulis apparuit alr q̄ erat, infirmabit q̄cūq discipuli post resurrectionē viderūt in xpo, quod est inconueniens. Non ergo debuit in alia effigie apparere.

Sed ō Est, q dī mar. vl. Postea hec duob⁹ ex eis ambulantib⁹, ostēsus est in alia effigie, cuntib⁹ in villam.

Rndeo Dīz, q (sicut dcm ē) resurrectio xpi manifestāda fuit hoīb⁹ p modū, quo eis diuina reuelant. Innotescūt aūt diuina hoīb⁹ diuersimode, sm q diuersimode sunt affecti. Nā illi q̄ hnt mētē bn dispositā sz veritatē diuina p̄cipiūt. Illi aūt q nō hnt mentē bn dispositā, diuina p̄cipiūt cū quadā confusione dubietatis vl erroris: aīalis em hō nō p̄cipit ea q sunt spūs dei: vt dī. 1. ad cor. 2. Et tō xps q̄busdā ad credēdū dispositis, post resurrectionē apparuit i sua effigie. Illis aūt i alia effigie apparuit, qui iā videbātur circa fidē tepescere. Unde dicebant, nos aūt sperabam⁹, q ipse est redēpturus israel. Un̄ grego. dicit in hom. q talē se exhibuit eis in corpore, qualis apud illos erat in mēte: q em adhuc in eoz cordibus peregrinus erat a fide, tre se longius finxit, scilicet ac si esset peregrinus.

Ad p̄mū Ergo dīz, q sicut aug. dicit in lib. de q̄nibus euāgeliū. Nō oē q̄ fingimus, mēdaciū est: sed sz i xpo nō fuit nisi vna effigies. Si g xps i alia effigie appuit, nō fuit appitio vra, sz ficta qō est mēdaciū. Cō ār ficto nō refert i aliquā significationē, nō ē mēdaciū, sz aliqua figura vitatis. Alioqn oia q̄ a sapientib⁹ z scīis viris, vel ēt ab ipso dño figurate dcā sunt mēdacia deputabūt: q sz vsitatū intellectū nō cōsistit veritas in talib⁹ dcis. Sicut ār dcā, ita ēt fingūt fcā sine mēdacio ad aliquā rē signandā, z tta factum est hic: vt dictum est, qz xps. Ergo vr q xps nō debuerit discipulis i alia effigie apparere. ¶ Ad 2^m dō z, q sic aug. dicit in li. de consensu euāg. dns potuerat trāsformare carnē suā, vt alia revera eēt effigies ab illa q̄ habebāt intueri: q̄q̄dē z ante passionē suā trāsformat⁹ est in mōte vt facies ei⁹ clarefieret sicut sol: sz ñ ita nūc fcm est. Nō ār incogruēter accipim⁹ hoc impedimētū in oculs eoz a sathana fcm, fuisse, ne agnoscerēt Jesū. Un luc. vlt. dī, q oculi eoz tenebant, ne eū agnoscerēt. ¶ Ad 3^m dō z, q rō illa seqret, si ab aliene effigie aspectu nō fuissent reducti ad vere videndū xpi effigiē. Sicut em aug. dicit ibidē. ñ + a xpo fcā ē p̄missio, vt. s. p̄dctō mō oculi eoz tenerent vsz ad sacrm panis, vt vnitate corpis ei⁹ p̄ticipata, eos ad moueri intelligat impedimētū inimici, vt xps possit agnosci. Unde ibidē subdit, q apti sunt oculi eoz, z cognouerūt eū: nō q̄ antea clausi oculi, ambularēt: sz inerat aliqd quo nō sinerent agnoscere q̄ videbāt, q̄. s. caligno z aliquis humor efficere soler.

¶ Utr xps vitatē rsurrectiōis debuerit argumēt̄ declare. Ar. 5

Ad quintū Sic p̄cedit. Ur q xps vitatē resurrectiōis nō debuerit argumentis declare. Dicit em amb. Tolle argumēta vbi fides q̄rit, sed circa resurrectionē xpi q̄rit fides. Non ergo hnt ibi locū argumēta. Cō. Gre. dicit. Fides ē q̄ nō habet meritū cui humana ratio prebet experimentū. Sed ad xpm nō p̄tinebat meritū fidei eūare. Ergo ad eū nō p̄tinebat re surrectionē p argumēta p̄firmare. Cō. Christus in mundū venit, vt p eū hoies bitudinē adipiscantur: sm illud Joā. 10. ego veni vt vitā hēant, z abūdanti⁹ hēant. Sed p huiusmodi ostensiones argumentoū vr humane bitudini impedimētum prestari: dī em Jo. 20. bri q nō viderūt z crediderūt. Ergo vr q xps nō debuerit p aliqua argumēta resurrectionē suā manifestare.

Sed ō Est, q dī ac. 1. q appuit discipul⁹ xps p dies q̄draginta in multis argumētis, loquēs de regno dei.

Rndeo Dīm, q argumentū dī dupl'r. Quādoq; dī argumētū quecūq; ratio, rei dubie faciens fidē. Quāq aūt dī argumētū aliqd sensibile signū, qd inducit ad alicui⁹ veritatis manifestationē: sicut ēt artis. in libris suis aliqū vtit nolē argumēti. Primo igit mō accipiēdo argm, xps nō, p̄bauit discipulis suā resurrectionē, p argumēta, qz talis, p̄batio argumēta tua, p̄cessisset ex aliquib⁹ principijs, q̄ si nō essent nota discipulis, nihil p ea eis manifestaret: qz ex ignotis nō p̄t aliqd fieri notū. Si aūt essent eis nota, nō trāsēderent rōnē humanā, z ita fi essent efficacia ad fidē resurrectiōis astruēda, q̄ rōnē humana excedit. Opz em p̄in⁹ ex eodē gñe assumi: vt dī in primo posteriorū. Probauit aūt eis resurrectionē suā per autoritatem sacre scripture (q̄ est fidei fundamētū) cū dixit, opz impleri oia q̄ scripta sunt in lege z psalmis z pphetis de me: vt habetur luce vlt. ✓ Si aūt accipiat sc̄do mō argumētū, sic dī xps suā resurrectionē argumētis declarasse in quātū per q̄das cuidētia signa, se vere resurrexisse ostēdit. Un in greco vbi nos habem⁹ in multis argumētis, loco argumēti ponitur recamuriū, qd est signū cuidēs ad p̄bādū. ¶ Que quidē signa resurrectionis xps ostēdit discipulis, ppter duo. primo quidē, qz nō erant corda eoū dispositā, ad hoc quod de facili fidē resurrectionis acciperent, vñ ipse dī eis luce vlt. o stulti z tardi corde ad credendū. z Mar. vlt. exprobauit illis incredulitatem eorum z duritiaz cordis. ✓ Secundo, vt per huiusmodi signa eis ostensa, efficacius eorum testimonium redderetur: secundum illud. 1. Joā. 1. Quod vidimus, z audiuimus, z manus nostre contrectauerunt, hoc testamur.

Ad p̄mū Ergo dīz, q̄d Amb. ibi loquitur de argumētis sm rōnem humanā, p̄cedentib⁹ que inuisibilia sunt ad ea que sunt fidei ostēdēda: sicut ostēsum est. ¶ Ad 2^m dicendū dō m, q meritū fidei est ex hoīb⁹, q hō ex mandato dei credit q̄d nō videt. Un illa sola rō meritū excludit, q̄ facit videri p scientiā id q̄d credēdo proponit, z talis est rō demonstratiua. Hmōi aūt rationes xps nō induxit ad resurrectionē suā declarandā. ¶ Ad tertiū dō m, q (sicut dictū est) meritū bitudinis, q causat fides, nō totaliter excludit, nisi hō noller credere nisi ea q̄ videt, sed q̄ aliqs ea que nō videt, credat per aliqua signa visa, non tamen taliter fidē euacuat nec meritū eius. Sicut z thomas cui dictū est, q: vidisti me, credidisti: aliud vidit z aliō credidit: vidit vulnera, z credidit deū. Est aūt p̄fectionis fidei, q̄ nō reḡit hmōi auxilia ad credendū. Unde ad arguendum defectū fidei in quibusdam, dominus dicit Jo. 4. nisi signa z p̄digia videritis, nō creditis. Et secundū hoc potest intelligi, q illi qui sunt tā p̄pri animi, vt credant deo etiam signis nō visis: sint beati per cōparationem ad illos, qui non credunt nisi talia videant.

Lociste pta ar. 5 notatis.

¶ Utrum argumenta que Christus induxit, sufficiēter manifestarint resurrectionem eius. Arti. 6.

Ad sextū Sic p̄cedit. Videt q argumēta que xps induxit, nō sufficiēter manifestauerint veritatē resurrectiōis eius. Nihil em ostēdit xps discipulis post resurrectionē, qd etiā angeli hominib⁹ apparētes, vel nō ostēderint vel ostēdere nō potuerint. Sed angeli frequēter i hūana effigie se hoīb⁹ ostēderūt: z cū eis loquebant, z quersabant, z comedebāt, ac si esset hoies veri: sicut patet gen. 18. de āgelis quos abrahā suscepit hospitio. z in libro thobie, de angelo q ei duxit z reduxit. Et tamē āgeli nō habēt vera corpora naturaliter sibi vnita, qō req̄rit ad resurrectionē. Nō ergo signa que xps discipulis exhibuit, fuerūt sufficiētia ad resurrectionē eius manifestandam. Cō. Christus resurrexit resurrectiōe gloriosa. i. hōs simul hūanā naturā cū gloria. Sed q̄d xps ostēdit discipulis q̄ vident esse ptraria naturē hūane (sicut q̄ ab oculis eoū euanuit, z quod ad eos ianuis clausis intrauit) q̄d aūt vident esse ptraria gloriē: puta q manducauit z bibit, z q habuit vulnerū cicatrices. Ergo videt q illa argumēta nō fuerint sufficiētia neq; conuenientia ad fidē resurrectionis ostēdēdā. Cō. Corpus xpi non erat tale post resurrectionē, vt tāgi deberet ab homine mortali, vñ z ipse dixit magdalene Jo. 20. noli me tāgere, nōdum em ascendi ad patrē meum. Nō ergo fuit conueniens, qō ad manifestandā veritatem resurrectionis sue, seipsum discipulis palpandū exhibere. Cō. Inter dotes gloificati corporis, p̄cipua videt esse claritas, quā tñ resurrectione nullo argumento ostendit. Ergo videt q insufficientia fuerint illa argumēta ad manifestādam qualitatē resurrectionis Christi. ✝ Cō. Angeli in testes resurrectionis inducti apud Mat. Angelus sup lapidem reoluti, apud marcū vero, intus angelus rescribit visa a mulieribus ingressis monumentum. Et rursus ab istis vnus, a Joāne duo sedentes, a luca vero duo stātes describuntur. Inconuenientia ergo videntur testimonia resurrectionis.

argm ✝ supple = ci conclusione. Prima est, xps nō probauit discipulis resurrectionē suam per argumenta. Sc̄da est, christus probauit eis resurrectionem suā per argumētum tale (hoc est sc̄ūdum quid) scilicet per sacrā scripturam. Prima cōclusio probatur qz deerant pn⁹ argumēti nota discipulis. Sc̄da probatur ex euāgelio luc. vlti. Ubi scito, qō pluries post resurrectionem visus est dns hoc argumento. s. cū discipulis eum tribus in emaus z cum apostolis aperiendo illis sensum, vt intelligerent scripturas, z in verbis allatis in litera. ✓ Tertio respondetur quēsito, accipiēdo argumentū. sc̄do modo, vna conclusione. Christus suā resurrectionem multis argumentis conuenienter declarauit. Probatur duplicīter quare hoc fecerit, z ex parte eorum, z ex parte officij predicandi.

¶ Super Arti. 6.

Titulus clarus.

¶ In corpore ē vna conclusio responsiua quēsito. Utraq; manifestatio resurrectionis scilicet per testimonium, z per argumentum. i. signum sensibile. fuit sufficiens in suo genere: hoc est altera in genere testimonij, altera in genere signi sensibilis. ✓ Et intellige sufficiēter ad causandam certitudinem fidei, nō certitudines scientie. Manifestatur conclusio quo ad primā partez, primo de testimonio angelorum. Sc̄do de testimonio scripturarū. ✓ Ubi quo ad testimonium angelorum, potes addere, qō in die ascensionis angeli testimonium perhibuēr resurrectioni christi, annumerādo illius locum z secundus ad uentum. ita quod testimonium angelorum non solum habemus non solum per mulieres, sed ad ipsos discipulos immediate. Secūda aūt pars conclusionis declaratur quo ad duo ostensa: primo quo ad veram resurrectionē. secundo quo ad gloriam illius satis ordinate in litera. In qua clara sunt omnia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Super.q.56.arti.1.

¶Julius clarus. In corpore vna est conclusio. Resurrectio christi est causa nostre resurrectionis. Probatur tripliciter. primo ratione discipli in quolibet gñe ꝛc. secundo auctoritate apostoli. tertio ex consonantia verbi incarnati. Omnia clara et distincta sunt in litera.

¶In responsione ad tertium, aduerte qđ humanitas christi qui est organum coniunctum personaliter verbo dei est velut vniuersale instrumẽtum dei ad miracula facienda: vt ex superius dictis habetur. Determinatur autem ad esse instrumentum ad hoc vel illud opus mirabilosum per aliquam ipsius conditionem: ita quod ex hoc quod passa est intellectualis communicata sibi per quandam appropriationem virtutem remissiuam peccatoꝝ. ex hoc quod resurrexit, communicata similiter est sibi virtus resuscitatiua mortuorum, et sic de aliis similibus instrumentalibus actionibus que humanitati christi tribuuntur instrumentaliter. deo autem principaliter. Sic enim resurrectio christi dicitur causa nostre resurrectionis: quoniã per ipsam vt dictum est, christus homo instrumentum efficax constitutus est ad resuscitandos homines in vitam eternam.

vera cibi contritio, et traiectio in interiorem partem corporis assumpti. Unde et angelus dixit thobie.10. cum essem vobiscum, videbar quidem vobiscum manducare et bibere, sed ego cibo inuisibili vtor. Sed quia corpus christi vere fuit animatum, vera fuit eius comestio. Ut enim aug. dicit.13.de ciui.dei. non potestas, sed egestas edendi, corporibus resurgentium auffertur. Unde sicut beda dicit, christus manducauit potestate, non egestate. ¶Ad secundum dicendum, quod sicut dictum est, argumenta quedam inducebantur a christo ad probandam veritatem humane nature, quedam vero ad probãdam gloriam resurgentis. Condicio autem nature humane secundum quod in se consideratur (quantum scilicet ad statum presentem) contrariatur conditioni gloue: secundum illud.ad corin.15. seminatur in infirmitate, surget in virtute. Et ideo ea que inducuntur ad ostendendam conditionem gloue, videntur habere contrarietatem ad naturam, non simpliciter, sed secundum statum presentem: et econuerso. Unde grego. dicit in homel. quod duo mira et iuxta humanam rationem sibi valde contraria, dominus ostendit: dum post resurrectionem corpus suum, et ineorruptibile et tamen palpabile demonstrauit. ¶Ad tertium dicendum, quod (sicut aug. dicit super Joan.) hoc quod dominus dixit, noli me tangere: nondum enim ascendi ad patrem meũ: sic dictum est, vt in illa femina figuraretur ecclesia de gentibus, que in christum non credidit, nisi cum ascendisset ad patrem, aut sic in se credi voluit Jesus, hoc est sic se spiritualiter tangi, quod ipse et pater vnum sunt. Eius quippe intimis sensibus quodam modo ascendit ad patrem, qui sic in eo profecerit, vt patri agnoscat equalem. hec autẽ carnaliter adhuc in eum credebat, quem sicut hominem flebat. Quod autem maria alibi legitur christum tetigisse, quando simul cum aliis mulieribꝫ accessit, et tenuit pedes eius, questionem non facit: vt seuerianus dicit. Siquidem illud de figura est, hoc de sexu: illud de diuina gratia, hoc de humana natura. ℣ Uel sicut chry. dicit volebat hec mulier adhuc eum christo conuersari, sicut et ante passionem, et pre gaudio nihil magnuꝫ cogitabat: quamuis caro christi multo melior facta fuerit resurgẽdo. Et ideo dixit, nõdum ascendi ad patrem meum. q.d. non estimes me iam terrenam vitam agere, quod enim in terris me vides, hoc est quia nondum ascendi ad patrem meum, sed in promptu est quod astrum. ¶Ad quartum dicendum, quod sicut aug. dicit in dial. ea clarificatione discipulis suis apparere, quia non possent oculis suis talem claritatem prospicere. Si enim antequam moreretur pro nobis et resurgeret, quando transfiguratus est in monte. discipuli sui eum videre non potuerunt, quanto magis glorificata carne domini, eum videre non potuerunt: Est etiã considerandum, quod post resurrectionem dominus hoc precipue volebat ostendere, quod idem ipse esset, qui mortuus fuerat. quod multum poterat impedire, si eis sui corporis claritatem ostenderet. Nam immutatio que fit secundum aspectum, maxime ostendit diuersitatem eius quod videtur: quia sensibilia cõmunia (inter que est vnum et multa, vel idem et diuersum) maxime diiudicat visus. Sed ante passionem, ne infirmitatem passionis eius discipuli desiscerent, intendebat christus eis gloriam materialis sue ostendere: quam maxime demonstrat claritas corporis. Et ideo ante passionem, gloriam suam demonstrauit discipulis per claritatem: post resurrectionem autem per alia indicia. ¶Ad quintum dicendum, quod sicut Aug. dicit in libro de consensu euange. possumus intelligere vnum angelum pro duobus a mulieribus, secundum matth. et mar. vt eas ingressas in monumentum accipiamus. in aliquod scilicet spatium, quod erat aliqua maceria communitum, atq; ibi vidisse angelum sedentem ✝ a dextris: quod dicit Marcus. Deinde cum introspicerent locum in quo iacuerat corpus domini visos ab eis alios duos angelos, primo quidem sedentes (vt dicit Joan.) et postea eos surrexisse, vt stantes viderentur: vt dicit lucas.

¶De causalitate resurrectionis christi. Qđ. 56.

DEinde Considerandum est de causalitate resurrectionis christi. ¶Et circa hoc quatuor duo. Primo vtrum resurrectio christi sit causa nostre resurrectionis. Secundo vtrum resurrectio christi sit causa nostre iustificationis.

¶Utrum resurrectio Christi sit causa resurrectionis corporum. Artic. 1.

AD primũ Sic proceditur. Uidetur quod resurrectio christi non sit causa resurrectionis corporum. Posita enim causa sufficienti, necesse est effectum poni. Si ergo resurrectio christi est causa sufficiens resurrectionis corporũ, statim eo resurgente omnes mortui resurgere deberẽt. ¶Ꝑ. Causa resurrectionis mortuoꝝ est diuina iustitia, vt scilicet corpora mul premientꝫ vel puniãtur cũ animabus, sicut cõmunicauerũt merito vel peccato: vt dicit dio. vlt. c. cele. hierar. et etiã dam. in 3.lib. Sed iustitiã dei necesse esset impleri, etiã si christus nõ resurrexisset. Ergo etiã christo nõ resurgente mortui resurgerent. ¶Ꝑ. Non ergo resurrectio christi est causa resurrectionis corporum. ¶Ꝑ. Si resurrectio christi sit causa resurrectionis corporũ aut esset causa exẽplaris, aut causa effectiua, aut meritoria. Sed nõ est causa exẽplaris: qi resurrectionẽ corporũ deus operabatur: sm illud Joan.5. sicut pater suscitat mortuos, deus autẽ nõ indiget, vt sicere ad aliquod exẽplar extra se. Similiter etiã nõ est causa effectiua: qi causa efficiẽs nõ agit nisi per cõtactũ vel spiritualẽ vel corporalẽ. manifestũ est aũt qđ resurrectio xpi nõ habet contactũ corporalẽ ad mortuos qui resurgẽt, propter distãtiã tpis et loci, silr etiã nec contactũ spiritualẽ, qui est per fidẽ et charitatẽ: qi etiã infideles et peccatores resurgẽt. Neq; etiam est cã meritoria: qi xps resurgẽs iã nõ erat viator, et ita nõ erat sibi tu merẽdi. Et ita nullo modo resurrectio xpi videtur esse causa nostre resurrectionis. ¶Ꝑ. Cũ mors sit priuatio vite nihil videtur esse aliud destruere mortẽ qm reducere vitã, quod pertinet ad resurrectionẽ. Sed xps mortẽdo mortẽ nostram destruxit. Ergo mors xpi est causa nre resurrectionis, nõ ergo eius resurrectio.

Sed ℞ Est, quod super illud.1.ad corin.15. si christus predicatur, quod resurrexit a mortuis ꝛc. dicit gl. Quia est causa sufficiens resurrectionis nostre.

Rñdeo Dõm, qđ illud qđ est primũ in quolibet genere, est cã oim que sunt post: vt dr in.2.meta. Primũ autẽ in genere nostre resurrectionis fuit resurrectio christi sicut et predictus patet. Unde oportet, quod resurrectio christi: sit causa nostre resurrectionis. Et hoc est quod apostolus dicit.1.ad corin.15. Christus resurrexit a mortuis primitie dormientiũ, quoniam quidẽ per hominẽ mors: et per hominem resurrectio mortuoꝝ. ℣ Et hoc rationabiliter, nam principiũ humane viuificationis est verbũ dei, de quo dicitur in psal. apud te est fons vite. Unde et ipse dicit Joan.5. sicut pater suscitat mortuos et viuificat, sic et filius quos vult viuificat. Habet autẽ hoc naturalis ordo rerũ diuinitus institutus, vt quelibet causa primo operetur in id quod est sibi propinquius, et per illud operet in alia magis remota: sicut ignis primo calefacit aerẽ sibi ꝓpinquũ, per quem calefacit corpora distãtia. et ipse deus primo illuminat substãtias sibi ꝓpinquas, et quas illũinat magis remotas: vt dio. dicit.13.c. cele. hierar. Et ita xp̃us dei primo tribuit vitã immortalẽ corpi sibi naturaliter vnito, et per ipsum operat resurrectionẽ in omnibus aliis.

Ad primũ Ergo dõm, qđ (sicut dictũ est) resurrectio xpi est causa nostre resurrectionis per virtutem verbi vniti, qđ quidẽ operat sm voluntatẽ. Et ideo non opꝰ qđ sit tim sequatur effectus: sed sm dispositionẽ verbi dei: vt. s. primo conformemur xp̃o patienti et mouenti in hac vita passibili et mortali, deinde perueniamus ad percipiendũ ✝ sibi similitudinẽ resurrectionis ipsius. ¶Ad 2m dõm, qđ iustitia dei est causa primaria resurrectionis nre: resurrectio aũt xpi est cã secũdaria et ẽfficiens instrumentalis. Ad 3um aũt dr us principalis agẽtis nõ determinetur ad hoc nisi sm determinatiõnẽ ex quo ꝓ hoc instrumentũ operat, instrumentum illud est causa efficiens. Sic ergo diuina iustitia, qñtũ est de se nõ est obligata ad resurrectionẽ nostrã causandũ per resurrectionẽ

nẽ xpi: potuit eñ alio mõ nos deus liberare, qñ ꝓ xpi passionẽ et resurrectionẽ, vt supra dictũ est. Ex quo tñ decreuit hoc mõ nos liberare, manifestũ est, qđ resurrectio xpi est cã nre resurrectionis. ¶Ad tertiũ dõm, qđ resurrectio xpi nõ est ꝓprie loquẽdo causa meritoria nre resurrectionis: sed est cã efficiẽs et exẽplaris. Efficiẽs qđẽ, in qñtũ humanitas sm quã resurrexit, est quodãmodo instrm diuinitatis ipsi⁹, et operat in ꝓtute ei⁹: vt supra dictũ est. Et ideo sicut alia que xp̃s in sua hũanitate fecit, vel passus est, ex virtute diuinitatis eius sunt nobis salutaria (vt supra dictũ est) ita et resurrectio xpi est cã efficiẽs nre resurrectionis virtute diuina: cui⁹ ꝓpriũ est mortuos viuificare. Que qđẽ virtꝰ ꝓsentialiter attingit oĩa loca et tpa, et talis cõtactus virtualis ✝ sufficit ad rõnẽ huiꝰ efficiẽtie. Et qi (vt dictũ est) primordialis cã resurrectionis hũane est diuina iustitia: ex qua xp̃s hz ꝓtẽ iudicii facere, inquãtũ filꝰ hoĩs est, virtus effectiua resurrectionis ei⁹ se extẽdit, nõ solũ ad bonos, sed etiã ad malos, qui sunt ei⁹ iudicio subiecti. ℣ Sicut aũt resurrectio corporis xpi, ex eo qđ corpus illud est ꝓsonale ꝟbo vnitũ, est prima tpe, ita etiã est prima dignitate et pfectiõe: vt dicit gl.1.ad cor.15. Semp aũt id qđ est pfectissimũ, est exẽplar eiꝰ qđ est minus pfectũ sm suã modũ, et ideo resurrectio xpi est cã exẽplaris nre resurrectionis. Qđ qđẽ necessariũ est, nõ ex parte resuscitãtis, qđ nõ indiget exẽplari: sed ex parte resuscitatoris quos opꝰ illi resurrectioni confirmari: sm illud phil.3. reformabit corpꝰ humilitatis nre, cõfiguratũ corpori claritatis sue. ℣ Lz aũt efficiẽtia resurrectionis xpi se extẽdat ad resurrectionẽ tã bonoꝝ qñ malorꝫ: exẽplaritas tñ ei⁹ se extendit ꝓprie solũ ad bonos, qui sunt facti ꝓformes filiationi xp̃i: vt dr ro.8. ¶Ad quartũ dõm, qđ sm rõnẽ efficiẽtie, qđ dependet ex virtute diuina, cõiter tã motis christi, qñ etiã resurrectio, est causa tã destructionis mortis qñ reparationis vite. Sed sm rõnem exẽplaritatis, motis xpi per quã recessit a vita mortali, est cã destructionis mortis nostre: resurrectio vero eius per quã inchoauit vitam immortalẽ, est causa reparationis vite nostre. Passio tamen Christi est insuper causa meritoria: vt supra dictum est.

locis signata.

¶Utrum resurrectio xpi sit cã resurrectionis animarũ. Artic. 2.

AD scõm Sic procedit. Ur qđ resurrectio xpi non sit cã resurrectionis animarũ. Dicit eñ Aug. sup Jo. qđ corpora resurgũt ꝓ dispẽsationẽ humanã, qz aĩe resurgũt ꝓ subam dei. Sed resurrectio xpi nõ ꝓtinet ad subam dei, qz ad dispẽsationẽ humanã. Ergo resurrectio xpi, etsi sit cã resurrectionis corporum, nõ tamẽ videt esse causa resurrectionis animarum. ¶Ꝑ. Corpa nõ agit in spiritũ. Sed resurrectio xpi ꝓtinet ad corpus eius, qđ cecidit ꝓ mortẽ. Ergo resurrectio xpi nõ ẽ cã resurrectiõis aiarũ. ¶Ꝑ. Quia resurrectio xpi est cã resurrectiõis corporũ, oĩm corpa resurgẽt: sm illud.1.ad corin.15. oẽs qđẽ resurgemus. Sed nõ oĩm anime resurgẽt: qi qđã ibũt in supplicium eternũ: vt dr Mat.25. Ergo resurrectio xpi nõ est cã resurrectionis aiarũ. ¶Ꝑ. Resurrectio animarũ fit ꝓ remissionẽ peccatoꝝ. Sed hoc factũ est per Christi passionem: sm illud apoc.1. lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. Ergo resurrectionis animarum, magis est causa Christi passio qñ eius resurrectio.

Szđ Est, qđ apls dicit ro.4. Resurrexit ꝓpter iustificationẽ nostrã. Que nihil aliud est qñ resurrectio aiarum. ℣ Et sup illud psal. ad vesperũ demorabit flet⁹, dr gl. qđ resurrectio xpi est cã resurrectiõis nre, et aĩe in ꝓtii, et corporis in futuro.

Rñdeo Dõm, qđ (sicut dictũ est) resurrectio xpi agit i virtute diuinitatis, qđ quidẽ se extẽdit, nõ solũ ad resurrectionẽ corporũ, qz etiã ad resurrectionẽ animarũ: a deo em est, et qđ aĩa viuat ꝓ gram, et qđ corpus viuat per animã. Et ita resurrectio xpi hz instrãliter virtutẽ effectiuã, non solũ respectu resurrectionis corporũ: sed etiã respectu resurrectionis animarum: quia Christo resurgenti debemus etiam scđm animam cõformari: vt sicut qz apo. Ro.6. Christus resurrexit a mortuis per gloriã patris, ita et nos in nouitate vite ambulemus, et sicut ipse resurgens ex mortuis, iã nõ moritur, ita et nos existimemus nos mortuos esse peccato, vt iterum viuamus in illo.

Ad primũ Ergo dõm, qđ Aug. dicit resurrectionẽ animarũ fieri ꝓ dei subam: quãtũ ad participationem: qi. s. participãdo diuinã bonitatẽ, anime fiũt bone et tu ste, non aũt participãdo quãtũcũqꝫ creaturã. Unde cũ dicitur, anime resurgũt ꝓ subam dei, subdit. participatione enim dei fit anima beata, nõ participatiõe anime sctẽ. Sz participãdo gloriam corporis xpi, efficiunt corpora nra gliosa. ¶Ad sm dõm, qđ efficiẽtia resurrectionis christi ptingit ad animas, non ꝓ ꝓpriã virtutẽ ipsi⁹ corporis resurgenti: qz ꝑ virtutẽ diuinitatis, qui personaliter vnitur. ¶Ad tertiũ dõm, qđ resurrectio xpi est cã iustificationis animarum: sed resurrectio corporis ordinat ad penã vel premiũ, qđ sunt effectus iudicãtis. Ad christũ aũt nõ pertinet iustificare oẽs, qz ideo oẽs resuscitat sm corpus, sed nõ oẽs sm aĩam. ¶Ad quartũ dicẽdũ, qđ in iustificatiõe animarũ duo occurrũt. s. remissio culpe, et nouitas vite per gratiam. Quantũ ergo ad efficiẽtiã q est ꝑ virtutẽ diuinã, tã passio christi qñ resurrectio est cã iustificationis quoad virtutẽ. Sed quãtũ ad exẽplaritatẽ ꝓprie passio et mors Christi est causa remissionis culpe, ꝓ qñ morimur pctõ: resurrectio aũt christi, est causa nouitatis vite, q est per gratiã siue iustitiã. Et ideo apostolus dicit Ro.4. qđ tradit⁹ est. s. m mortẽ ꝓpter delicta nostra. s. rollẽda, et resurrexit ꝓpter sanctificationem nostrã. Sed passio Christi est etiã causa meritoria: vt dictũ est.

¶De ascensione Christi. Qđ. 57.

DEinde Considerãdũ est de ascensione Christi. ¶Et circa hoc quẽruntur ser. Primo, vtrum fuerit conueniens Christũ ascendere. Secõdo, secundũ quã naturã conueniat ei ascensio. Tertio, vtrũ ꝓpria virtute ascenderit. Quarto, vtrum ascenderit super omnes celos corporeos. Quinto, vtrum ascenderit super omnes spirituales creaturas. Sexto, de effectu ascensionis.

¶Utrum fuerit cõueniens Christum ascendere. Artic. 1.

AD primum Sic procedit. Uidetur qđ nõ fuerit cõueniẽs christũ ascendere. Dicit eñ philosophus in.2. de cel. qđ illa que optimo modo se habẽt, possident suũ bonum sine motu. Sed christus optime se habuit: qi et sm diuinã naturã est summũ bonũ: et sm humanam naturã, est summe glorificatꝰ, ergo suũ bonũ habet sine motu. Sed ascensio est quidã motus. Ergo nõ fuit conueniẽs, quod Christus ascenderet. ¶Ꝑ. Omne qđ mouetur, mouetur ꝓpter aliquid melius. Sed christo nõ fuit melius esse in celo quã in terra: nihil eñ accreuit sibi ꝓ hoc qđ fuit i celo: neq; quatũ ad animã neq; quantũ ad corpus. Ergo videtur qđ christus nõ debuerit in celũ ascendere. ¶Ꝑ. Filius dei humanã naturã assumpsit ad nostrã salutẽ. Sed magis fuisset saluare hominẽs, qđ semper ꝑmanere tur nobiscũ interris, vnde ipse dixit discipulis suis luc.17. veniẽt dies qñ desideretis videre vnũ dieꝝ filij hominis: et nõ videbitis. Uꝰ ergo qđ non fuerit conueniẽs christum ascẽdere in celũ. ¶Ꝑ. Sicut grego. dicit.14. moral. corpus christi in nullo mutatũ fuit post resurrectionẽ. Sed nõ immediate post resurrectionẽ ascẽdit in celum: quia ipse dicit post resurrectionẽ Joan.20. nondũ ascẽdi ad patrem meum. Ergo videtur quod nec post quadraginta dies ascendere debuerit.

Sed contra Est, quod dominus dicit Joã.20. ascendo ad patrem meum: et patrem vestrum.

Rñdeo Dõm: qđ locus debet esse ꝓportionatꝰ locato, Christꝰ aũt post ✝ resurrectionẽ, vitã immortalẽ et incorruptibilẽ inchoauit. Locꝰ aũt in quo nos habitamꝰ, est locus gñationis et corruptionis, sed locꝰ celestis est locus incorruptiõis. Et ideo nõ fuit conueniens, qđ xp̃s post resurrectionem remaneret in terris, sed conueniens fuit qđ ascẽderet in celum.

Ad primũ Ergo dicẽdũ, qđ illud optime se hñs qđ sine motu possidet suum bonum, est ipse deus: quia est oino immutabilis: sm illud malach.3. ego deus et non mutor.

¶Super Arti.2. ¶Julius clarus. In corpore vna conclusio. Conueniens fuit Christũ non remanere in terris, sed ascendere in celum. Probatur. Locus debet esse proportionatus, locato ꝛc. clare patent in litera.

Alias ✝ iustificationis.

5.di.22. q.3.ar.1. Et opu.3.c.247 Et opu.60.c.25 ꝓpo.

Alias ✝ p

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Super articu. 2.

Tulus vt sonat manifestus est.

¶ In corpore ponitur via distinctio bimembris cum suis conclusionib⁹. Distinctio est circa ly fm quod et conclusiones sunt clare. Vbi nota in hac materia, quod sicut suppositum diuinum passum est secundum naturam hūanam, vt ly secundum, dicit cōditionem patientis, ita persona filij dei est ille qui ascendit in celum secundum naturam humanam vt naturam ascendentem, z secundum naturam diuinam vt causam ascensionis.

¶ Super Articu. 3.

Tulus clarus.

¶ In corpore articuli. conclusio est. Christus ascendit in celum proprijs virtute: primo quidem diuina: secundo autem anime glorificate, mouentis corpus prout vult. Declaratur conclusio, distinguendo in christo naturam diuinam scilicet z humanā. z subdistinguēdo virtutem humanam in virtutē nature, z virtutē glorie, z excellēs virtute naturali afferēdo duas opiniones de radice virtutis glorie scilicet vel ex parte lucis celestis, vel ex parte beatitudinis anime. Et pretermissa prima opinione q⁹ beatitudo anime in dei participatione consistit, inferetur conclusio quo ad omnes suas partes clarissima: ita q⁹ expositione nō egeat. ¶ Aduerte hic, quod cum dicitur christum propria virtute glorificate anime ascendisse in celum⁹ intelligitur nisi de ipso locali motu ascensionis. vtrum enim virtute glorificate anime penetrauerit motu illo penetrare celos. alia questio est inferius tractanda.

Quelibet ait creatura est mutabilis aliquo modo: vt patet p aug. 8. sup gen. ad literam. Et quia natura assumpta a filio dei, remanserit creata: vt patet ex his q̄ supra dicta sunt) non est inconueniens, si aliquis motus attribuat. ¶ Ad scm dom, q⁹ per hoc q⁹ christus ascendit in celū, nil ei accreuit quantū ad ea que sunt de essentia glorie, siue secundū corpus, siue fm animam, tamen accreuit ei aliquid quantū ad loci decentiā: quod est ad bene esse glorie. Nō q⁹ corpus eius aliquid aut perfectionis aut cōseruationis acquireret ex corpore celesti: sed solummodo propter quādam decētiam, hoc aliquo modo pertinebat ad eius gloriam. Et de hac decentia gaudiū quoddam habuit, non quidem quod tunc de nouo de hoc gaudere meiperet, quando in celū ascendit: sed quia nouo modo de hoc gaudium est, sicut de re impleta. Unde sup illud psal. delectatiōes in dextera tua vsq; in finē. dicit glo. Delectatio z letitia erit mihi in cōfessu tuo, humanis obtutibus subtracto.

¶ Ad tertiū dicendū, q⁹ ly presentia corporalis christi fuerit subtracta fidelibus p ascensionē: presentia tñ diuinitatis ipsius semper adest fidelibus: fm q⁹ ipse dicit mat. vlti. ecce ego vobiscū sum vsq; ad cōsummationem seculi. Qui cū ascendit in celos, non deserit adoptatos: vt leo papa dicit. ℣ Sz ipsa ascensio christi in celū: qua corporalē suam presentiaz nobis subtraxit, magis fuit vtilis nobis q̄ presentia corporalis fuisset. Primo quidē propter fidei augmentū, que est de non visis. Unde ipse dns dicit discipulis suis Joā. 16. quod spūs. s. aduenies arguet mundum de iustitia. s. eorum qui credunt: vt aug. dicit super Joā. Ipsa quippe fidelium cōparatio, in fidelū est vituperatio. Unde subdit quia ad patrē vado, z iam nō videbitis me: beati cū qui nō vident z crediū. Erit igitur vestra iustitia de qua mundus arguetur: quoniam in me quem non videbitis credetis. ℣ Scdo ad spei subleuationem. Unde ipse dicit Joa. 14. Si abiero z preparauero vobis locū, iterum veniam z accipiam vos ad meipsum, vt vbi ego sum, z vos sitis. Per hoc enim q⁹ christ⁹ humanā naturā assumptā, i celo collocauit, dedit nobis spē illuc pueniendi: quia vbi fuerit corpus, illuc congregabuntur z aquile: vt dicit matt. 24. Unde z mich. 2. dicit, ascēdit pandens iter ante eos. ℣ Tertio ad erigendum charitatis affectū in celestia. Unde dicit apostolus col. 3. Que sursum sunt querite, vbi chs⁹ est in dextera dei sedens: que sursum sunt sapite, nō que sup terrā: vt enim dicitur mat. 6. vbi est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum. Et quia spiritussanctus est amor, nos in celestia rapiens, ideo dns dicit discipulis Jo. 16. Expedit vobis vt ego vadam: si enim non abiero paracletus non veniet ad vos, si autem abiero mittam eum ad vos. Quod exponens aug. super Joā. dicit. Non potestis capere spiritum, q̄diu secūdū carnem nosce persistitis christum, christo autem discedente corporaliter, non solum spiritussanctus, sz z pater z filius ullis affuit spiritualiter.

¶ Ad quartum dicendum, quod licet christo resurgenti in vitā immortalē congrueret locus celestis: tamen ascensionem distulit vt veritas resurrectionis cōprobaretur. Unde dicitur actu. 1. q⁹ post passionem suam prebuit seipsum viuum discipulis, in multis argumentis per dies. 40. Vbi dicit quedam glo. quod quia per. 40. horas mortuus fuerat. 40. diebus se viuere cōfirmat. ℣ Uel per. 40. dies tēpus p̄sentis seculi quo christ⁹ in ecclesia conuersatur potest intelligi: quia homo constat ex quatuor elementis, z eruditur contra transgressionem decalogi.

Alb⁹ tp⁹ pius.

¶ Utrum conueniat christo ascendere in celum secundum diuinam naturam. Articulus. 2.

Ad scōm Sic pceditur. Uī qō ascendere in celū, cōuenit⁹ xpo fm diuinam naturā. Dicit⁹ em i psal. Ascēdit de⁹ i iubilatiōe. z deus in. 33. Ascēsor celi auxiliator tuus. Sed ista dicunt⁹ de deo ēt ante Chri incarnationē. Ergo Christo conuenit ascendere in celū fm qō deus. ¶ p. Eiusdē est ascendere in celū, cui⁹ est descendere de celo: fm illud Jo. 3. nemo ascendit in celū, nisi qui de celo descēdit. z ephe. 4. qui descendit, ipse est z qui ascendit. Sed christus descendit de celo, non secūdum qō homo: sed fm quod deus: nō em humana eius natura ante in celo fuerat, sz diuina. ergo vī q⁹ xps ascēderit in celū fm q⁹ deus. ¶ p. Christus sua ascēsione ascēdit ad patrē. Sz ad p̄fis equalitatē nō peruenit fm q⁹ hō. sic em dicit, p̄r maior me est: vt habetur Joan. 14. Ergo videtur q⁹ Christus ascenderit fm q⁹ deus.

Sed contra Est, q⁹ ephe. 4. sup illud, quod aūt ascendit, quid est nisi quia z descēdit: dicit gl. constat quod fm humanitatem christus descendit z ascendit.

Rñdeo Dicendum, q⁹ ly secundū q⁹ duo pōt notare. s. cōditionē ascēdētis, z eām ascēsionis. Et siquidem designet cōditionem ascēdētis, tūc ascēdere nō pōt puenire xpo fm qditionē diuine nature: tū q⁹ nihil est diuinitate altī⁹ q̄ pōssit ascēdere: tū ēt q⁹ ascēsio est mot⁹ localis, q̄ diuine nāe nō competit, q̄ est immobilis z inlocalis. Sed q⁹ hūc modū ascēsio ppetit xpo fm humanā naturā: que vtiq; corpus est, mortui subiecta potest. Uī sub hoc sensu poterim⁹ dicere, q⁹ xps ascēdit in celū fm qō hō, nō fm qō deus. ℣ Si vero ly fm q⁹ designet eām ascensionis, cū xps ex virtute diuinitatis i celū ascēderit, nō aūt ex virtute hūane nature: dō m est q⁹ xps ascēdit in celū, nō fm q⁹ hō, sz fm q⁹ deus. Uñ aug. dicit in sermone de ascensiōe. De nostro fuit, q⁹ filius dei penderit in cruce, sed de suo, quod ascendit.

Ad primū Ergo dō m, q⁹ autoritates ille pphetice dūt de deo fm q⁹ erat incarnandus. Potest tamē dici, q⁹ ascēdere etsi nō, ppie pueniat diuine nature, pōt tñ ei metaphorice puenire, put. s. dī i cor hois ascēdere, q̄ cor hois se subiicit z humiliat deo. Et eodē metaphorice dī ascēdere respectu eius: si uber creature, ex eo q̄ ea subiicit sibi. ¶ Ad sz dō m, q⁹ ipse idē est qui ascēdit z qui descēdit: dicit em aug. in li. de symbolo. Quis est qui descendit: deus hō. quis est qui ascendit: idē ipse deus homo.) Descēsus tñ duplex attribuit xpo. vn⁹ quidē quo dicitur descēdisse de celo, qui quidē attribuit deo homini fm q⁹ deus. Non em est iste descēsus intelligēdus fm motum localē, sed fm exinanitionē, qua cū in forma dei esset, serui formā suscepit. Sicut em dī exinanit⁹ nō ex eo q⁹ suā plenitudinē amiserit, sz ex eo q⁹ nostrā paruitatē suscepit, ita dī descēdisse de celo, no quod celū deseruerit, sed q⁹ naturā terrenā assumpsit in vnitate persone. Alius aūt est descēsus quo descendit in inferio: eosprestere: vt dī ephe. 4. Qui quidē est descensus localis, vñ cōpetit christo fm cōditionem humane nature. ¶ Ad tertiuz dō m, q⁹ xps dicitur ad patrem ascendere, in q̄tum ascēdit ad cōsessum paterne dextere. Quod quidez conuenit christo aliqualiter secundum diuinā nām, aliqualiter aūt sz humanā: fm q⁹ infra dicet.

¶ Utrum christus ascenderit p⁹pria virtute. Artī. 3.

Ad tertiū Sic pceditur. Uī q⁹ xps non ascenderit p⁹pria virtute. Dī em mar. vlt. q⁹ dns iesus postq̄z locut⁹ est discipulis, assumptus est in celū. Et act. 1. dī. Videntib⁹ illis eleuat⁹ est z nubes suscepit eum ab oculis eor⁹. Sz illō q̄ assumit z eleuat, ab alio vī moueri. Ergo christus nō p⁹pria virtute, sed aliena ferebat in celū. ¶ p. Corpus xpi fuit terrenum sicut z corpora nostra. Corpori autem terreno, cōtra naturā est ferri sursum. Nullus autē motus est ex p⁹pria virtute eius q̄ contra naturam mouetur. Ergo christus non ascendit p⁹pria virtute in celuz. ¶ Preterea. Ea p⁹pria virtus christi est virtus diuina. Sed motus ille non videtur fuisse ex virtute diuina: q̄ cū virtus diuina sit infinita, mot⁹ ille fuisset in instanti, z sic nō potuisset videntibus discipulis eleuari in celum: vt dicitur act. 1. Ergo videtur quod christus non ascenderit p⁹pria virtute.

Sed cō Est, q⁹ dī Isa. 63. Iste formosus in stola sua gradiens in multitudine fortitudinis sue. ℣ Et greg. dicit in homel. ascēsionis. Notandū est, q⁹ helias in curru legitur ascendisse: vt ex q⁹ aperte demōstrare⁹, q⁹ hō pur⁹ adiutorio indigebat alieno. Redēpto⁹ aūt nr non curru, nō angelis subleuat⁹ legitur, q⁹ qui fecerat omnia, super omnia suavirtute ferebatur.

Rñdeo Dō m, q⁹ in xpo ē duplex nā diuina. s. z humana, vñ sz vtrāq; nāz p̄t accipi p⁹pria ōr⁹ ei⁹. Sz sz hūana

natura pōt accipi duplex virtus xpi. Una quidē naturalis, que pceditur ex p̄ncipijs nature: z tali virtute manifestū ē q⁹ xps in celū nō ascendit. Alia aūt virtus in hūana natura xpi, est virtus glorie, fm quā xps in celū ascēdit. Cuius quidē virtutis rōnem quidā accipiūt ex natura ānte essentie, q̄ est lux, vt dicūt, quam ponunt esse de ypositione hūani corpis, z p eam ei⁹ contraria celitari i vnū. Ita q⁹ in statu huius mortalitatis natura ei⁹ntarz in corpib⁹ hūanis dūatur: z ī cō fm naturam ei⁹ntia pdominantis, corpus hūanū naturali ⁊tute deorsum fert. In statu autem glie pdominabit natura celestis: p cuius inclinationē z virtutē corpus xpi z alia sctā p⁹ corpora ferunt in celū. Sed de hac opinione z in prima pte habitū ē, z infra magis agek in tractatu de resurrectione cōi. ℣ Hac aūt opinione ⁊termissa, alij assignāt rationē pdicte ⁊tutis ex pte aie glificate, ex cuius redūdātia glorificabit corpus: vt aug. dicit ad dioscor. Erit em tāta obedientia corpis gl̄iosi ad aiam beatā, (vt sicut aug. dicit. 22. de ci. dei) vbi volet spūs, ibi protin⁹ erit corpus, nec volet aliqd spūs, q⁹ nec spūs possit decere, nec corp⁹. Decet aūt corp⁹ gloriosuz z immortale ee in loco celesti, sicut dictū est. Et ī cō ex virtute anime volētis, corp⁹ xpi ascēdit in celū. Sicut aūt corp⁹ efficit gl̄iosum pticipatione aie: ita vt aug. dicit sup Jo. pticipatione dei fit aia beata. Uñ p⁹ia origo ascēsionis in celū est ⁊tus diuina. Sic igit xps ascendit in celū p⁹pria ⁊tute, primo quidez virtute diuina, secundo virtute aie glorificate, mouentis corp⁹ prout vult.

Ad primū Ergo dō m, q⁹ sicut xps dī p⁹pria virtute surrexisse, z tñ est suscitatus a pse, eo q⁹ eadē est virtus patris z filij: ita ēt xps ex p⁹pria ⁊tute ascēdit in celū, z tñ a patre est eleuatus z assumptus. ¶ Ad scm dō m, q⁹ ratio illa pbat q⁹ xps non ascēdit in celū propria virtute, que est nature hūane naturalis: ascendit tñ in celū propria virtute, que est virtus diuina, z p⁹pria ⁊tute, q̄ est aie beate. Et licet ascendere sursum, sit p̄tra naturam hūani corpis fm statum p̄sentē, in quo corp⁹ non est oīno subm spiritui: tñ non erit cōtra naturaz neq; violētuz corpori gl̄ioso, cui⁹ tota natura est oīno subta spiritui. ¶ Ad tertiū dō m, q⁹ etsi ⁊tus diuina sit infinita, z infinite operetur quantū est ex parte operātis: tñ effect⁹ virtutis eius recipitur in reb⁹ fm eaz capacitatē, z fm dei dispositionē. Corpus aūt nō est capax vt in instāti localiter moueat: q⁹ oportet q⁹ cōmetak se spacio, sz cuius diuisionē diuiditur tēpus: vt dicit. 6. phy. Et ideo non oportet quod corpus motum a deo, moueatur in instanti: sed monetur ea velocitate qua deus disponit.

¶ Utrum xps ascenderit super omnes celos. Artī. 4.

3. di. 22. q. 3. a. 3. q. 1. ar. 4. ℣. 87. Et opu. 6. ca. 9.

Ad quartū Sic pceditur. Uidet⁹ q⁹ xps non ascenderit super omnes celos. Dicitur enim in psal. Dns in tēplo sctō suo, dns in celo sedes ei⁹. Quod aūt est in celo, nō est supra celū. ergo xps nō ascēdit sup celos. ¶ p. Super omnes celos nō est alius loc⁹: vt pbat in p̄mo de celo. Sed oē corpus opz ee in loco. Ergo corpus xpi nō ascendit sup oēs celos. ¶ p. Duo corpora nō possunt ee in eodē loco. Cū igitur non sit trānsitus de extremo in extremū nisi p medium, vī q̄ xps nō potuisset ascēdere sup oēs celos, nisi celū diuideret, q̄ est impossibile. ¶ p. Act. 1. dī, q⁹ nubes suscepit eū ab oculis eor⁹. Sed nubes nō pōt eleuari supra celum, q̄ xps non ascēdit super oēs celos. ¶ p. Ibi creditmus xpm in perpetuū permānsurū, quo ascendit. Sed q̄ō nāturā est, nō potest esse sempiternum: q⁹ id q̄ō est fm nām. est vt in pluribus, z vt frequentius. Cum ergo contra naturā sit corpori terreno, esse supra celuz, videtur quod corpus christi supra celum non ascenderit.

Sed contra Est, q⁹ dicitur ephe. 3. Ascendit super omnes celos, vt adimpleret omnia.

Rñdeo Dō m, q̄ō quāto aliqua corpora p̄fectius participant bonitatē diuinā, tanto sunt superiora corporali ordine: qui est ordo localis. Unde videmus q̄ō corpora que sunt magis formalia, sunt naturaliter superiora (vt patet p phz in quarto phy. z in scō de celo) per formam em vniquodq; corpus participat diuinum esse: vt ptz in. 1. phy. Dius autem participat de diuina bonitate corpus per gloriā, cui⁹ quodcūq; corp⁹ naturale per formam sue nature. Et inter cetera corpora gloriosa, manifestum est quod corpus christi maiori refulget gloria. vnde conueniētissimum est sibi, quod sit supra omnia corpora constitutum in alto. Et ideo super illud ephe. 4. ascendens in altum. dicit glo. Loco z dignitate.

Ad primū Ergo dicendum, q⁹ sedes dei dicitur esse in celo, non sicut in continente, sed magis sicut in contento. Unde non oportet aliquam partem celi eo superiorem esse: sed ipsum esse super omnes celos. sicut z in psal. dicitur, eleuata est magnificētia tua, super celos deus.

¶ Ad secundum dō m, quod locus habet rationem cōtinentis. vnde primum continens habet rationem primi locantis, quod est primum celum. Intantum igitur corpora indigent esse in loco per se, in quantum indigent contineri a corpore celesti. Corpora aūt gloriosa, z maxime corpus christi non indiget tali cōtinentia: quia nihil recipit a corporibus celestibus, sed a deo mediante anima. Unde nihil prohibet corp⁹ christi esse extra totam continentiam celestium corporum, et nō esse in loco continente.

¶ Nec tamen oportet, quod extra celum sit vacuum: quia nō est ibi locus. Nec est ibi alia potentia susceptiua alicuius corpis: sed potentia illuc perueniendi, est in christo. Quod autem ar. probat. 2. de celo, quod extra celum non est corpus: intelligendum est de corporibus in solis naturalibus constitutis: vt per probationes apparet.

¶ Ad tertium dicendum, q⁹ quamuis de natura corporis nō sit quod possit esse in eodē loco cum alio corpore: tamen potest hoc de⁹ facere per miraculum, quod in eodem loco possit esse cum alio corpore: sicut et fecit vt corpus christi de clauso vtero beate virginis exiret: z quod intrauit ianuis clausis ad discipulos: sicut dicit beatus greg. Corpus ergo christi simul potest esse cum alio corpore in eodem loco, non ex p⁹prietate corporis: sed per virtutem diuinam assistentem, z hoc operantem.

¶ Ad quartum dicendum, quod nubes illa non prebuit adminiculum Christo ascendenti per modum vehiculi: sed apparuit in signum diuinitatis, secundum quod gloria dei israel, apparebat super tabernaculum in nube.

¶ Ad quintum dōm, q⁹ corpus gloriosum non habet ex principijs sue nature, q⁹ possit in celo aut supra celum esse: sed habet hoc ex anima beata, ex qua recipit gloriam. Et sicut motus gloriosi corporis sursum, non est violentus: ita nec quies violenta, vnde nihil p̄hiber eam esse sempiternam.

¶ Utrum corpus christi ascenderit super omnem creaturam spiritualem. Artic. 5.

Ad quintum Sic pceditur. Uidetur quod corpus christi nō ascenderit super omnem creaturam spiritualem. Eorum enim que non dicuntur secundum vnam rationē non potest conuenienter fieri comparatio. Sed locus non eadem ratione attribuit corporibus z spūalibus creaturis: vt patet ex his quedicta sunt in prima parte. Ergo videtur q⁹ non possit dici corpus christi ascēdisse super omnem creaturam spiritualem.

¶ Preterea. Augu. dicit in lib. de vera religione, quod omni corpori spiritus p̄fertur. Sed nobilior rei sublimior debetur locus. Ergo videtur, quod christus non ascenderit super omnem spiritualem creaturam.

¶ p. In omni loco est aliquod corpus: cum nihil sit vacuum in natura. Si ergo nullum corpus obtinet altiorem locum q̄ spiritus in ordine naturalium corporum, nullus locus erit super omnē spiritualem creaturam. Nō ergo corpus christi potuit ascendere super omnem spiritualem creaturam.

¶ Super Arti. 4.

Tulus vt sonat intelligēdo est.

¶ In corpore vna est conclusio. Conueniētissimum est christo. q⁹ sit super omnia corpora constitutus in alto. p̄batur. Quanto aliqua corpora perfectius participant bonitatem diuinam tanto sunt superiora localiter: sed corp⁹ christi glorios⁹ p̄fectissime participat. ℣.

¶ Aduerte hic, autorem opinari christum fm corpus esse supra celos omnes, sic q⁹ plāta pedis eius est supra superficiem conuexam sup. emi. celi. hoc em concludit ex ratione in corpore allata q̄ō ⁊to corp⁹ ē p̄fectissimū ⁊to est sup⁹ fm locū, z ē ex pse explicat i rñsiō. ad 2ᵐ. ōdo nihil p̄hibet corpus xpi ee ex tota creatura intelligendo corporeorū, z nō ee in loco cōtinēte. Et ō ī dictū sit, vt sciat dicēs corpus xpi sic esse supra oēs celos q⁹ ē in supma pte supmi celi q⁹ nō sequūtur doctri nā autoris: ter hoc em sequit manifeste, q⁹ nō ē super⁹ supmo celo. et q⁹ nō est ex tota creatura celoz corporeoz. q̄ō p⁹ima ⁊tate corpi articuli, fm aute rñsioni ad fm. ¶ Sz occurrit h̄ durāḍ⁹ i ter tio sen. di. 22. art. vlt. obiciēs ō hāc pōnē. q⁹ seqret q⁹ xps nec se nec alia videret corporali visione: q⁹ visio fit per diaphanū medium: q̄. ē. quēlibet supremi celi nō inuenitur.

¶ Ad p⁹mū dī. q⁹ sicut supra nāe ordinē corp⁹ xpi locat supra omne celi supremitatē: ita supra nāe ordinē, exercetur ibi visio corpali: absq; diaphaneo medio. ℣ Ad 2ᵘᵐ dī. q⁹ sicut supra nāe ordinē corp⁹ xpi locat supra omne celi supremitatē: ita supra nāe ordinē, exercetur ibi visio corpali: absq; diaphaneo medio. ℣ Ad 3ᵘᵐ dī. q⁹ sicut supra nāe ordinē corp⁹ xpi locat supra omne celi supremitatē: ita supra nāe ordinē, exercetur ibi visio corpali: absq; diaphaneo medio.

¶ Super Arti. 5.

In hoc intelligendus est cuz grano salis (prout a

1. q. 58. ℣ Mirū ēāt ō sic obij 3. cor. ciēs⁹ ad cōclud⁹. Et ps. 8. Dicāt ēsō quō tā xps fi. ēs alij scti post resurrectionē si supra dictū. Et eph. celi ponēt, auditione fi. corpalē exercebūt: cū Et. c. 4. audit⁹ fiat p me⁹ aelec. 3. fi. rē q̄ ibi nō ē nec celū supplevicē aeris: qm non ingrit⁹ diaphan⁹ aer medi⁹ ut audiat vt p⁹ ex hoc q⁹ absq; diaphano in acm audim⁹, i tenebris p̄stimus nob⁹ z sonāte z sono. z rursū celi quasi ere fusi sunt, vt non possūt penuti ꝛc. Mittamus hec supernaturalia futuri sc̄li, scientie futuri seculi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rsideudo apparet; hoc est, q̃ ponit ibi locari p loco ita q̃ per ly o mnẽ creaturã spũalez intelligim⁹ locuz ois creature spũalis. Sequit⁹ ẽ tñ, autor vsitatũ modũ loquendi, quo ꝓsueimus dicere aliquẽ ẽpm vel princi pem ascendisse sup ta les ⁊ tales, q̃ ascendit ad locũ superiorem lo cis talib⁹ ⁊ talium. Vñ sensus tituli est, an locus q̃ ascendit xps sit superior locis in q̃bus sunt quecunq; spiritu ales creature.

¶In corpore vna cõclusio. Corporis christi debetur loc⁹ altior, vltra oẽm creaturã ẽt spiritualem, ꝓbatur. Tãto altior locus rei debetur quanto est nobilior: sed corpus christi ẽ ꝑm dignitatẽ ꝓpriam excellit omnes subas spũales; ⁊c.

¶Circa hanc compa rationem dubium occurrit: quoniam vana videtur. Nam supra cõuexum ẽ u in superficie conuexa celi empyrei nõ datur locus altior aut minus alt⁹, cum sit perfecte sphericum; cõstat autem il lic esse angelos beatos, et corpus xpi illic esse, conclusum est ex articulo precedenti.

¶Ad hoc dr, q̃ ly ꝑ long itudinem diameteri a centro ad circumferentiam nulla pars cõuexe superficiei corporis perfecte spheri cĩ sit altior: alia: vt ꝑ ex eo q̃ oẽs lineę ducte a centro ad circumferentiam sunt equales: ⁊ ꝑm hunc sensum procedit dubium. Si tñ eadẽ ratione superficies conuexa considereretur, vt ordinata ad aliquid vnum in ea agendum (vbi ꝑ ad exercendum actuz iudicij) sic vnus locus seu vna pars ei⁹ inuenitur altior: altera, iuxta approximationem ad ꝺ̃m principis: ⁊ sumitur enim pars illa solũ vt altior, et reliquę vt inferiores sunt. Et sic diuina sapientia fit perficiez celi empyrei quãuis ꝑm se fecerit equalem: secundũ tamen ꝙ venit in vsum habitationis creaturarũ beatarum, dicho sunt vnam partẽ quasi solũm, et reliquias in ordine ad illam superiores vel inferiores. Et sic christus secundum corpus in parte illa solũ stans, in suprema parte supremo⁹ loco residere dicitur: ⁊ reliquę creaturę bene hinc ⁊ inde inferiores partes tenẽt.

Sed cõtra Est, q̃ ꝺr ephe. j. Constituit illũ supra omnẽ principatũ ⁊ ptãte, ⁊ supra oẽ nomen q̃ nominatur, siue in hoc seculo siue in futuro.

Rñdeo Dõm, q̃ tãto alicui rei debet altior loc⁹, q̃to est nobilior, si ue debeat ei loc⁹ ꝓ modũ ꝓtact⁹ corpalis, sicut corpib⁹: siue ꝓ modũ contact⁹ spũalis, sicut spũalib⁹ substãtijs. Exinde. n. spũalibus substãtijs debet ẽm quãdã ꝛgruẽtiã loc⁹ celestis, q̃ ẽ supm⁹ locoꝝ, q̃: ille sube sũt supme in ordines subaꝝ. Corp⁹ ãt xpi ly siderãdo ꝺditiones nãe corpee, sit infra spũales subas: cõsiderãdo tñ dignitatẽ vnionis, q̃ ẽ psonal⁹ deo cõiuncti, excellit dignitatẽ oĩm spũaluz subaꝝ. Et tõ ẽm ꝺdicte ꝛgruẽtie rõne debetur sibi loc⁹ altior: vltra oẽz creaturã ẽt spiritualẽ. Vñ ⁊ gre. ꝺr in homel. ascensiõis, q̃ fecerat oĩa, sup omnia sua virtute ferebatur.

Ad ꝑmũ Ergo dõm, q̃ ly alia ratiõe attribuat loc⁹ corpali ⁊ spirituali sube: tñ ℔ ẽ ł vtraqz rõe cõe, q̃ dignior rei attribuit supior loc⁹.

¶Ad 2ᵐ dõz, q̃ rõ illa ꝓcedit de corpe xpi ꝑm ꝺditionẽ nature corpee: nõ ãnt ẽm rõnẽ vnionis.

¶Ad 3ᵐ dõm, q̃ cõpatio ista ꝑt attẽdi vel ly rõne loco⁹, ⁊ sic null⁹ loc⁹ est tam altus q̃ excedat dignitatẽ spũalis sube: ẽm q̃ ꝓcedit obiectio. Vel secundũ dignitatẽ eoꝝ quibus attribuitur locus. et sic corpori christi debetur vt sit supra spirituales creaturas.

¶Utrũ ascẽsio xpi sit cã nr̃e saluris. Ar. 6.

Ad sertũ Sic procedit ur. Videtur q̃ ascẽsio xpi nõ sit cã nr̃e saluris. Xps ñ fuit cã nr̃e salutis, inquantũ salutẽ nr̃am meruit. Sz ꝑ ascensione nihil nobis meruit: quia ascẽsio ptinet ad ẽm: ẽ enim terminus alteratiõis ei⁹. Nõ est ergo ãnt idẽ meritũ ⁊ ẽmtũ, sicut nec via ⁊ termin⁹. ergo vł q̃ ascẽsio xpi nõ sit cã nr̃e saluti. ¶ℙ. Si ascensio xpi ẽ cã nr̃e salutis, maxie ℔ vł ẽntũ ad ℔ q̃ ascẽsio ei⁹ sit cã nr̃e ascẽsiõis. Sz ℔ collatũ est nobis ꝑ ei⁹ passionẽ: q̃ vt ꝺr heb. 10. habemus fiduciã ł introitu sctoꝝ ꝑ sanguinẽ xpi⁹.

Ergo vł q̃ ascensio xpi nõ fuerit cã nr̃e salutis. ¶ℙ. Salus nobis ꝑ xpm collata, est sempiterna: ẽm illꝺ isa. 51. salus ãut mea i sempiternũ erit. Sed xps nõ ascendit i celũ, vt ibi in empiterniũ eẽt: ꝺr. n. act. j. quẽ admodũ vidistis eũ ascẽdẽtẽ in celũ, ita veniet. Legit ẽt multis ẽtis se demõstrasse i terris post suã ascẽsionẽ: sicut de patulo legit act. 9. Ergo vł q̃ eius ascensio non sit causa nostre salutis.

Sed cõtra Est, q̃ ipse dicit Jo. 16. Expedit vobis, vt ego vadã. i. vt recedã a vobis per ascensionem.

Rñdeo Dõm, q̃ ascẽsio xpi est causa nostre salutis duplr. Uno modo ex ꝑte nr̃a: aliomõ ex ꝑte ipsius. Ex ꝑte q̃dẽ nr̃a, inquãtũ ꝑ xpi ascẽsionẽ mẽs nr̃a mouet in ꝑm: q̃ ꝑ eius ascẽsionẽ (sicut supra ditũ ẽ) primo q̃dẽ dat locus fidei, sc̃do spei, tertio charitati. ℣ Quarto ẽt ꝑ hꝰ reuerẽtia nr̃a augẽt ad ipsum: dum iam non existimamus eũ sicut hominẽ terrenũ, sed sicut deum celestem: sicut ⁊ apł's dicit. 2. ad coꝛin. 5. Et si cognouimus sc̃m carnẽ christi (i. mortalẽ, q̃ putauim⁹ eũ tm̃ hominẽ: vt glo. exponit) sz nũc iam nõ nouimus. ¶Ex parte ãut sua quãtũ ad ea q̃ ipse fecit, ascendẽs ꝓpter nr̃ã salutẽ, primo q̃dẽ viã nobis preparauit ascendendi in celum: ẽm q̃ ipse dicit Jo. 14. vado parare vobis locuz, ⁊ mich. 2. ascendit pandens iter ãt eos. Q̃n. ipse est caput nostrum, oportet illuc sequi membra quo caput precessit. vnde ꝺr Joan. 14. vt vbi ego sum, ⁊ vos sitis. Et in huꝰ signũ, alias sc̃ũ quas de inferno eduxerat, in celũ traduxit: sc̃m illud ps. ascendens xps in altum, captiuã duxit captiuitatẽ. q. ł. eos q̃ fuerant a diabolo captiuati, secum duxit in celũ, quasi in locuz peregrinũ hũane nature. bona captione captiuos, vtpote ꝑ victoriã acq̃sitos. ¶Secũdo, q̃: sicut pũtifex in veteri testamẽto, intrabat sctũariuz vt assideret deo ꝓ ꝓpło, ita ⁊ xps intrauit celũ ad interpellandũ ꝓ nobis: vt ꝺr heb. 7. Ipsa ẽm repũtatio sui ex nã humana quã in celũ intulit, est q̃daz interpellatio ꝓ nobis: vt ex quo deꝰ humanã nãm sic exaltauit in xpo, ẽt eoꝝ miserẽat ꝑ q̃bꝰ filiꝰ dei humanã nãm assũpsit. ¶Tertio, vt in celorum sede quasi deus ⁊ dñs ꝓstitut⁹: exinde diuina dona hominib⁹ mitteret: sc̃m illud ephe. 4. ascẽdit super oẽs celos vt adimpleret omnia, sc̃z donis suis, secundũ glossam.

Ad ꝑmũ Ergo dõm, q̃d ascensio xpi est cã nr̃e salutis, non ꝓ modũ meriti, ł ꝓ modũ efficiẽtie: sicut supra dictum ẽt. ¶Ad 2ᵐ dõm, q̃ passio xpi est cã nr̃e ascẽsionis in celũ, ꝓut loquẽdo, ꝓ remotionẽ ꝓti phibẽtis, ⁊ ꝓ modũ meriti. ascẽsio ãt xpi est directe cã ascẽsiõis nr̃e, quasi inchoãdo ipsam in capite nr̃o, cui oꝛ membra iungi. ¶Ad 3ᵐ dõm, q̃ xps semel ascẽdens in celũ, adeꝑt⁹ est sibi ⁊ nobis m perpetuũ, ius ⁊ dignitatẽ mansionis celestis. Cui tñ dignitati nõ derogat, si ex aliqua ꝺfectiõe xps q̃ndo corpaliter ad terrã descẽdat vel vt oĩdat se omnib⁹, sicut i tyditio: vel vt ostẽdat se alicui spũaliter, sic̃ paulo: vt hꝰ act. 9. Et ne quis credat ℔ factũ futisse, nõ xpo ibi corpaliter pũte, ſz aliꝫliter apparẽte: ẽm apparet ꝑ ℔ q̃ ipse apł's ꝺr prie ad coꝛ. 15. ad ꝑfirmãdã resurrectiõis fidẽ, nouissime oĩum tãq̃s abortiuo visus est ⁊ mihi. Que q̃dẽ visio veritatẽ resurrectionis nõ ꝓbaret, nisi verum christi corpus visuz fuisset ab eo.

¶De sessiõe xpi ad dexterã patris. Q̃. 58.

Deinde Considerandum est de sessione christi ad dexteraz patris. ¶Et circa hoc querunt quatuor. Primo: vtrum xps sedeat ad dexteram dei patris. Sc̃do: vtrum hoc cõueniat sibi ꝑm diuinam naturã. Tertio: vtrũ conueniat sibi secundum humanã naturam. Quarto: vtrum hoc sit ꝓpium Christi.

¶Utrum Christo conueniat sedere ad dexteram dei patris. Arti. 1.

Ad ꝑmũ Uł ex xpo nõ cõueniat sedere ad dexteram dei patris. Dextera eẽ ⁊ sinistra sunt differẽtie põnũ corporaliũ. Sed nihil corporale ꝓuenit deo: q̃ deꝰ spũs est: vt habet Jo. 4. Ergo vł q̃ xps non sedeat ad dexterã ꝑtis. ¶ℙ. si aliquis sedet ad dexterã alicuius: ille sedet ad sinistrã eiꝰ. Si ergo xps sedet ad dexterã patris: sequit q̃ ꝑ sedeat ad sinistrã filij: q̃ ẽt inconueniẽs. ¶ℙ. Sedere ⁊ stare vir oppositionẽ habere. Sed stephanus dixit act. 7. ecce video celos apertos: ⁊ filiũ hominis stantez a dextris virtutis dei. Ergo videtur q̃ Christus non sedeat ad dexteram patris.

Sed ꝺ̃ Est, q̃ ꝺr Mar. vlt. Dñs ꝺdem Jesus postq̃ locutus est eis: ascendit in celum: ⁊ sedet a dextris dei.

Rñdeo Dõm: q̃ nole sessionis possumus duo ẽtelligere, videlicet

¶Super Artic. 2.

In corpore vna conclusio. Ascensio christi est causa nostre salutis, ⁊ ex parte nr̃a ⁊ ex parte ipsius, probatur quo ad primam partem quadrupliciter. ⁊ deinde quo ad secundam tripliciter. Omnia clara ex dictis. Et in litera. Sed in responsione ad tertium, aduerte propter importunos, q̃ christum corpoꝛaliter vbiq̃ fuisse a paulo, non est vertendum in dubium: quoniam verba ipsius pauli, nouissime autem tangẽs abortiuo ꝛc. hoc conuincunt ad literam. Sed an ista visio fuerit tũc cum dicit, saule saule quid me persequeris? dubitari ab aliquibus videtur nec vlla dubium ratio foret, nisi quia voluit dubitare. Autor: aute quia nulla alia corpoꝛalis apparitio christi ad paulum in sacra scriptura inuenitur, nisi illa que fuit in sua conuersione, illam dicit esse quas xps in proprio corpoꝛe sibi apparuit. Constat autem ex scriptura illam fuisse corporalem: et rationabile est scripturam scripturam exponere, irrationabile autem apparationes ꝓ voluntate multiplicare. Indiscretum quoq; est quenquam demonstrare vt philosophi etiam tradiderũt, iurta subiectam materiam certitudo amplecteda est.

¶Super questionis 58. Articulum. 1.

Unl⁹ vt sonat. ar. distinguit autor duos sensus questiõis, et respondet vnica conclusione. f. Utroqz modo christo conuenit sedere ad dexteram patris. Distinctio est euidens. Et significat vel quietez, vel regiam seu iudiciariam dignitatem. Immittitur quoque ꝺdistinctio de ly dextera: q̃ significat vel habitudinem patris, vel iudiciariam seu regiam potestatez. Declaraturq; conclusio. Et confirmatur autoritatibꝰ augustini.

¶Aduerte ꝓ tota hac materia duo. Primum est, quod tam sedere quam dexteram simitur non ꝓprie, ſz metaphoꝛice: vt clare patet in litera. Sz tamen de ꝑ ne christi in quantum homo queratur an stet vł sedeat in celo, dicendum est quod stat. Et ratio est: quoniam pones corpoꝛa duplr̃ aliter assumi possunt: vel in ordine ad officia humana, vel in ordine ad naturam. Et licet secundum officia diuersi conueniant homini situs: quoniã pugnantia ei est stare, iudicãtis sedere ꝛc. Sed tm̃ naturã vnus est naturalis situs, sc̃z stare: sedere. n. cubare ⁊ huiusmodi, infirmitatis seu imbecillitatis nature sunt. Unde quum xps ad vitã impassibilem resurrexerit, naturalissimu ꝓprie naturę i sua fortitudine q̃ est stare vtiq̃. ℣ Et est. q̃ sedere metaphoice sumptum, ẽt ꝓpłto importat vel quiescere seu habitare, vel regiam seu iudiciariam non ꝓtarẽ sed dignitatẽ. Et in hoc differt a ꝛ̃ significatione dextere metaphoice sumpte: dextera. n. ꝓpłs sumit ꝛ̃ ꝓpria seu indiciaria ꝓtãre, sedere ãt ꝺ dignitatem: ꝓpter quẽdam ordinem. Et hoc ãut ꝓpter hoc q̃ sessio ꝛ̃ ꝺicit ꝓtãre: ꝓpter hoc ãut ꝓpter hoc q̃ ꝓprium est sedere ad iudicandum. Et hoc ãut ꝓpter hoc q̃ ꝓprium est regis ad distincta, vł ꝑ ℔ ꝓtãis nõie put ꝑfundit i se dignitatẽ explicatiuus in sequẽti. Et ꝓpłs distincte dignitatẽ seorsum a ꝓtãre. et illam sessionẽ hanc dextere attribuimus.

¶Super Artí. 2.

Tinlus clarus.

¶In corpore vna conclusio. Christus secundum ꝙ deus sedet ad dexteraz patris. Probatur. Sedere ad dexterã patris, nihil aliud est ꝛ̃ simul cũ patre gloriã deitatis ⁊ beatitudinem et iudiciariã potestatem immutabiliter ⁊ regaliter habere: ergo. Antecedens declaratur ꝑ duas rationes. Consequentia probatur quia christo ꝛ̃ deus. Et qz ꝓponitur in conclusione, illa ꝓpłs adducẽdo ad dexterã. ꝛ̃ autoꝛ ꝛ̃ ꝺicit quod in hac conclusione ly ad, duo denotat: distinctionẽ personalem scilam, ⁊ solũ ordinẽ: ⁊ ly origĩis, ex eo cñ q̃ ly ad, ꝓpłs tio trãsitiua est: ⁊ ꝓ hoc accessum quẽdam vni⁹ ad alterũ in hac materia designat, et hmõi accessus ẽm rẽ sine distinctiõe ⁊ ordine nequit intelligi, ⁊ eum inter personas diuinas milla sit distinctio nisi personalis ⁊ nulla sit ordo nisi originis, consequens nẽcio fuit vt ly ad, solam personalem distinctionẽ significare: sed ꝓpter hoc q̃ in lumẽ originis ordinem importarer.

Super Artícu. 3.

Tinlus clarus.

¶In corpore tria fiunt. Primo resumitur quid ꝓponitur sedere ad dexteram patris ꝓdendo maxime id quod insinuat ly ad, secundo fit vna distinctio trimembris, iuxta triplicem modum conueniẽtie et distinctionis. tertio distinctionem bimembrem, s. nature vel ꝓpłs et suppłs determinabilis per ly secundum ꝙ, ponentes tres conclusiones declarat.

¶Circa ẽm aduerte, q̃ autoꝛ non resumit ea, sed facientia ad suũ ꝓpłtũ: ꝓpter ductis. mittit enim ordinem, quẽ in rẽsione ad tertiũ ꝓcedentis articuli tãti fecit, vt ꝓpterea negandũ omnino dixerit patrẽ sedere ad dexteram filij.

¶Circa ẽm aduerte q̃ in scõo mẽbro autoꝛ vtitur illa ꝓpone, q̃ tñ magis est negãda q̃ affirmanda, iuxta doctrinã superius habitã. vtpe est. ꝓponẽte illa xps secundũ q̃ hõ est filius dei: quã tñ vellauit ãt et post ita vt nulli errãdi occasio ꝓbeꝛetur: vt patet in litera.

¶Circa tertiũ aduerte. q̃ ẽma cõclo (xps ẽm q̃ hõ. sedet ad dexterã ꝑtis.) rñdet ꝓto dictis in scõa ꝓte huiꝰ corpis. scõa autẽ cõclo (xps ẽm q̃ hõ. sedet ad dexterã ꝑtis, ꝑ natura) rñdet tertio loco dictis in secũda parte corpis. tertia vero cõclusio (christus ẽm q̃ homo sedet ad dexteram patris, vt ly homo denotat vnitatem suppłti) respondet secundo dictis in secunda parte corpoꝛis. Coactus est autem autoꝛ ad has distinctiones, vt dictis ꝓpłtes christi hominis ⁊ autoritates sane intellectas saluaret.

¶Uerum ẽt sit q̃ christus ꝛ̃ deus sedet ad dexteram patris, non cõuenit xpo ẽm q̃ hõ. Ergo vł q̃ xps ẽm q̃ homo, non sedeat ad dexteram patris.

¶ℙ. Sedere ad dexteram regnantis, subiectionẽ excludere videt: q̃ qui sedet ad dexterã regnantis, quodãmodo illi cõregnat. christus ãut ꝛ̃ q̃ homo, est subiectus patri: vt dicitur prime ad corin. 15. Ergo videtur q̃ christus ẽm q̃ homo, non sit ad dexteram patris. ¶ℙ. Ro. 8. super illud, qui est ad dexteram dei. exponit glosa. i. equalis ꝑ ti in hoc quo deus pater est, vel ad dexteram patris. i. in potioribus bonis dei. Et sup illud heb. j. sedet ad dexteram dei in excelsis. glo. i. ad equalitatem patris, sup omnia, ⁊ loco ⁊ dignitate. Sed esse equalẽ deo, nõ conuenit xpo ẽm q̃ homo: nam ſz hoc, ipse dicit Jo. 14. pater maioꝛ me est. Ergo videtur quod sedere ad dexteram patris, non conueniat christo secundum q̃ homo.

Sed contra Est, q̃ aug. dicit in sermone de symbolo. Ipsam dexteram, intelligite potestatem quam accepit ille homo susceptus a deo, vt veniat iudicaturus, qui pius venerat iudicandus.

Rñdeo Dicendum, quod (sicut dictũ est) nomine dextere patris, intelligitur vel ipsa gloria deitatis ipsius, vel beatitudo eterna eius, vel potestas iudiciaria ⁊ regalis. Hec autem ꝓpłtio ad, quẽdam accessum ad dexteram designat: in quo designatur conuenientia cum quadam distinctione: vt supra dictum est.

¶Q̃ dẽ põt esse tripl̃r. Uno⁰ vt sit cõuenientia in natura: ⁊ distinctio in ꝑsona, et sic

¶ Super Articulum quartum.

¶ Iste⁹ clarus. ¶ In corpore vna conclusio. Sedere ad dexteram patris est propriu⁹ christi. ꝓbatur. Sedere ad dexteram patris secundum diuinam quidem naturam, est esse in equalitate patris, secundum autem humanam est esse in excellentissima possessione paterne hereditatis: sed vtrunq; soli christo conuenit ergo. Reliqua clara sunt in litera.

¶ Super questionis 59. Articu. 1.

¶ Iste⁹ clarus. ¶ In corpore vna conclusio, Iudiciaria potestas propie attribuitur christo, ꝓbatur. trium requisitorum ad iudicium (scilicet potestatis, rectitudinis zeli, & sapientie) ter⁹ sum est ꝑm quod accipitur forma iudicij: sed filius est sapia genita & veritas a patre procedens: ergo iudiciaria potestas propie attribuitur filio dei. Videt declaratur diffinendo q illa tria. Et probatur: quia ista ratio iudicij est lex sapientie et veritatis. Et confirmatur auctoritate aug.

Alias † adoratꝫ est cum sua carne ab omni creatura.

¶ Utrum sedere ad dexterā patri, sit proprium Xpi. Arti. 4.

5, di. 22. q. 3. a. 3. q. 3.

AD quartū Sic proceditur. Videtur quod sedere ad dexteram patris, non sit proprium christi. Dicit enim apostolus ephe. 2. quod deus conresuscitauit nos, & concedere fecit in celestibus in christo iesu. Sed resuscitari non est proprium christi. Ergo etiam pari ratione nec sedere ad dexteram dei in excelsis. ℣. Sicut augu. dicit in lib. de symbolo. christum sedere ad dexteram patris, hoc est habitare in eius beatitudine. Sed hoc multis aliis cōuenit. Ergo videtur quod sedere ad dexteram patris, non sit proprium christi.

℣. Ipse dicit apo. tertio. Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo, sicut et ego vici, & sedi cum patre meo in throno eius. Sed per hoc sedet christus ad dexteram patris, quod sedet in throno eius. ergo etiam & alij qui vincunt, sedēt ad dexteram patris.

℣. Matth. 20. dñs dicit, Sedere ad dexteram meam vel sinistram⁊ nō est meū dare vobis, sed quibus paratū est a patre meo. Hoc autem frustra diceretur, nisi esset aliquibus paratum. Nō ergo sedere ad dexteram, conuenit soli christo.

Sed cōtra Est, q̄ dicitur ad heb. 1. Ad quem angelorum dixit aliquādo, sede a dextris meis. i. ad nullum. Sz angeli sunt superiores alijs creaturis. ergo multo magis nulli alij conuenit sedere ad dexterā patris, q̄ christo.

Rñdeo Dicendum, q̄ (sicut dictū est) xp̄s dr̄ sedere ad dexterā patris inquātū ꝑm diuinā naturā est in equalitate patris, ꝑm autē humanā naturam in excellenti possessione diuinorū bonorū prae ceteris alijs creaturis. Utrūq; aūt soli xp̄o conuenit. Unde nulli alij, nec angelo nec homini cōuenit sedere ad dexteram patris, nisi soli Christo.

Ad ꝓmū Ergo dicendum, q̄ quicquid xp̄s est caput nostrū, illud q̄ collatum est xp̄o, est etiā nobis in ipso collatū. Et ꝓpter hoc quia ipse iam resuscitatus est, dicit apls, q̄ deꝰ nos quodāmodo ei conresuscitauit, qui tamen in nobilioribus nō dum sumus resuscitati, sed resuscitādi: ꝓ illud ro. 8. qui suscitauit iesum a mortuis, vuiificabit & mortalia corpora nra. Et ꝑm eundē modū loquendi subdit apls, quod cognoscere nos fecit in celestibus. i. in hoc ipso q̄ caput nr̄m q̄ est xp̄s, ibi sedet.

¶ Ad secūm dicendum, q̄ quicquid dexterae est diuina beatitudo sedere in dextera, nō signat simpliciter esse in beatitudine, sed hoc beatitudinē cum quadā diuatiua ptāte, & quasi ꝓpriam & naturalem, quod soli xp̄o cōuenit, nulli autē alij creature. ℣. Potest tamē dici, q̄ ois sctūs q̄ est in beatitudine, est ad dexteram dei constitutus. vnde & dicitur matth. 25. q̄ statuet oues a dextris. ¶ Ad tertiū dicendum, q̄ per thronū significatur iudiciaria ptās, quā xp̄s habet a patre: & ꝑm hoc dr̄ sedere in throno p̄ris. Alij aūt sancti habēt eam a xp̄o: & ꝑm ℏ dicunt in throno xp̄i sedere: ꝑm illud mat. 19. sedebitis & vos sup sedes duodecim, iudicātes duodecim tribꝰ israel. ¶ Ad quartū dicendum, q̄ (sicut chrys. dicit sup matt.) locus ille. i. ꝓsessus dextere, inuius est omnibus, non solum hoibus, sed etiā angelis. sicut eñ ꝑcipuū vnigenti, ponit paulꝰ dicēs, ad quē aūt angelorū dixit vnq̄, sede a dextris meis. Dñs ergo non quasi existētibus quibusdam qui sessuri sint, sed condescēdens interrogantiū supplicationi-ꝓ rñdit: hoc enim vnū solū querebant prae alijs, stare apud ipsum. ℣. Dōt tamē dici q̄ petebāt filij zebedei, excellentiā habere prae alijs in participādo iudiciariā ptātem eius. Uñ nō petebāt quod sederēt ad dexteram vel sinistram patris: sed ad dexteram vel sinistram christi.

¶ De iudiciaria potestate Christi. Questio. 59.

DEinde Considerandum est de iudiciaria ptāte xp̄i. ¶ Et circa hoc quer⁹ tur ser. Primo vtrum iudiciaria potestas sit attribuenda xp̄o. secundo vtrum conueniat sibi ꝑm q̄ est homo. tertio vtrum eam fuerit ex meritis adeptus. quarto vtrūz eius potestas iudiciaria, sit vniuersalis respectu omniū hominum. quinto vtrum ꝑter iudicium quod agit in hoc tempore, sit expectandum aliud vniuersale iudicium futurum per ipsum. sexto vtrum eius iudiciaria potestas etiam ad angelos se extendat. ¶ De executione autem finalis iudicij conuenientius agetur, cum considerabimus de his que pertinent ad finem mundi, nunc autem sufficit ea sola tāgere, que pertinent ad christi dignitatem.

¶ Utrū iudiciaria ptās sit specialiter xp̄o attribuenda. Arti. 1.

Ad ꝓmū Sic proceditur. Uidetur quod iudiciaria potestas non sit specialiter attribuenda christo. Judicium enim aliquorum videtur pertinere ad dominum. vnde dicitur ro. 14. tu qui es qui iudicas alienum seruum? Sed esse dominū creaturarum, est commune toti trinitati. Nō ergo specialiter debet attribui christo iudiciaria potestas.

℣. Dañ. septimo dicitur. Antiquus deierū sedit, & postea subditur. Judicium sedit, & libri aperti sunt. Sed antiquus dierum intelligit pater: q̄ vt hyl. dicit, in patre est eternitas. Ergo iudiciaria potestas magis est attribuenda patri q̄ christo.

℣. Etiā sdē videtur esse iudicare, cuius est arguere. Sz arguere, pertinet ad spiritum sanctum, dicit enim dominus Joan. 16. cum autem venerit ille (scilicet spiritus sanctus) arguet mūdum de peccato, & de iustitia, & de iudicio. Ergo iudiciaria potestas magis debet attribui spiritui sancto q̄ christo.

Sed contra Est, quod dicitur actuum. 10. de christo. Hic est, qui constitutus est a deo, iudex viuorum & mortuorum.

Rñdeo Dicendum, q̄ ad iudicium faciendum tria requiruntur. Primo quidem potestas subditos coercēdi, vnde dicitur eccles. 7. noli querere fieri iudex, nisi valeas virtute irrumpere iniquitates. Sed o requiritur rectitudinis zelus: vt. s. aliquis nō ex odio vel liuore, sed ex amore iustitie iudicium proferat: ꝑm illud ꝓuer. 3. quem enim diligit dominus corripit, & q̄si pr̄ in filio cōplacet sibi. ℣. 3º requirit sapientia, ꝑz quā formal iudicium. vñ dr̄ eccl. 10. iudex sapiēs iudicabit ꝑplm suū. ℣. Ptia aūt duo ꝑtinguñt ad iudicium, ꝑz ꝓpe 3m est ꝑz q̄ accipit forma iudicij: q̄ ipsa rō iudicij, & lex sapie vl veritatis, ꝑm quā iudicat. ℣. Et q̄ filius & sapia genita, & vitas a pre procedēs, & ipz pfecte repitās, iō ꝓpe iudiciaria ptās attribuit filio dei. Uñ aug. dicit in li. de vera religiōe. Hec & incōmutabilis illa vitas, q̄ lex oim artiū recte dr̄, & ars oipotentis artificis. Ut aute nos & oes aie rōnales, ꝑz veritatē de feriorib⁹ recte iudicam⁹, sic de nobis q̄si eidē coherem⁹, sola ipa vitas iudicat. De ipsa nō nec pñsnō em⁹ & q̄ hoc. Et iō q̄ pr̄ iudicat, ꝓ ipsam iudicat. Et postea ꝑcludit, pr̄ q̄ non iudicat quēq̄: sed omne iudicium dedit filio.

Ad ꝓmū Ergo dicendum, q̄ ex illa rōne probat⁹ q̄ iudiciaria ptās sit cōis toti trinitati: qō verū est. Sed tñ q̄ quādā appropriationē, iudiciaria ptās attribuit filio: vt dictū est. ¶ Ad ꝑm dicendum, q̄ sicut aug. dicit in sexto de tri. Patri attribuit eternitas ꝓ commēdationē ꝑncipij: qō importat in rōne eternitatis. Ibidē & aug. dicit q̄ filius est ars ꝑris. Sic igit auctoritas iudicādi attribuit ꝑri, inquātū est ꝑnᵐ filij. Sz ipsa rō iudicij attribuit filio, q̄ est ars & sapia ꝑris: vt. s. sicut pr̄ facit oia ꝑ filiū, inquātū ē ars et⁹, ita & iudicet oia ꝑ filiū, inquātū ē sapia & vitas et⁹. Et hoc significat in dantele: vbi p⁹ dr̄. q̄ antiquꝰ dierū sedit: & postea subdit, q̄ filius hois puenit vsq; ad antiquū dierū & dedit ei ꝑtātē & honorē & regnū. Per qō dat intelligi, q̄ autoritas iudicādi est apud ꝑm, a q̄ filio accepit ptātē iudicandi. ¶ Ad 3ᵐ dicendum, q̄ (sicē aug. dr̄ sup Jo.) ita dixit xp̄s q̄ spūs sctūs arguet mūdū de pctō: tanq; diceret, ille diffundet in cordib⁹ ve stris charitatē, sic eñ timore depulso, arguēdi habebitis libertatē. Sic ergo spūs sctō attribuit iudiciū, nō quantū ad iudicij rationem: sed q̄tū ad affectum iudicādi quem homines habent.

¶ Utrum iudiciaria ptās conueniat xp̄o ꝑm q̄ est homo. Arti. 2.

Ad scōm Sic ꝓcedit. Uñ q̄ iudiciaria ptās nō cōueniat xp̄o ꝑm q̄ est hō. Dicit. n. aug. in de vera religione, q̄ iudicij attribuit filio inquātū ē ipsa lex pⁱ veritatis. Sz hoc ptinet ad xp̄m ꝑm q̄ est deꝰ. Ergo iudiciaria ptās nō conuenit xp̄o ꝑm q̄ est hō, sed ꝑm q̄ est deꝰ. ℣. Ad iudiciariā potestatē ptinet ꝑmiare bñ agētes, sicut & punire malos. Sed premium bonorū operū est beatitudo eterna, q̄ nō dat nisi a deo: dicit. n. aug. super ioā. q̄ participatiōe dei fit anima btā, nō aūt participatiōe alterius. Ergo vī q̄ iudiciaria ptās nō conueniat xp̄o ꝑm q̄ ē hō, sed ꝑm q̄ ē deꝰ. ℣. Ad iudiciariā xp̄i ptātē ptinet iudicare occulta cordium: secundum illud pⁱ ad corin. 4. nolite aūt xp̄s iudicare, q̄ dominꝰ veniat de dōs, qui & illuminabit abscōdita tenebrarū, & manifestabit cōsilia cordiū. Sz hoc pertinet ad solam ptātē diuinā: ꝑm illud hiere. 17. prauū est cor hois & inscrutabile, q̄s cognoscet illud? ego dñs scrutans corda, & ꝓbans renes: & do vnicuiq; iurta viam suā. Ergo iudiciaria potestas nō conuenit xp̄o secundum q̄ est homo, sed secundum q̄ est deus.

Sed cōtra Est, quod dicitur Jo. 5. Potestatem dedit ei iudicium facere, q̄ filius hominis est.

Rñdeo Dicendum, q̄ Chrys. super Jo. senture vī, q̄ iudiciaria ptās nō cōueniat xp̄o ꝑm q̄ est hō, sed solum ꝑm q̄ est deꝰ. Unde auctoritatē Jo. inductā, sic exponit. Potestatē dedit ei iudicii facere, & postea subdit: q̄ filius hominis est, nolite mirari hoc, nō em ꝓpterea suscepit iudicii, q̄n homo est: sed q̄ ineffabilis dei filius est, ꝓpterea iudex est: q̄ vero ea q̄ dicebant, erant mala: a q̄ ꝑm hominē: ideo hāc opinionē soluens dixit, ne miremini q̄ filius hominis est: eteñ ipse est etiā filius dei. Q̄d q̄dē, ꝑbat p resurrectionis effectū. Uñ subdit: q̄ venit hora in qua oēs qui in monumentis sunt, audiēt vocē filium dei, & procedent. Scendū tñ, q̄ cūis apud deū remaneat primeua autoritas iudicādi: hominib⁹ tñ cōmittit a deo, iudiciaria ptās respectu eorū q̄ eorum iurisdictioni subiecti sunt. Uñ dr̄ deut. 1. q̄d iustū est iudicate, & postea subdit, q̄ dei est iudicium, cuius. s. autoritate vos iudicatis. dictū est aūt supra q̄ xp̄s ē in natura humana ad esse ptinet, etiā ꝑm naturā humanā, habere iudiciariā ptātē. & propter q̄d Aug. autoritatē p̄dictā euangelij sic dicit esse intelligēdam. Ptātē dedit ei iudiciū facere, q̄ filius hois est, nō q̄ dem ꝓpter additionē nāe: q̄ oēs hoies hmōi ptātē haberent (vt chrys. obiicit) sz hoc ptinet ad ꝑam capitis, quā xp̄s in humana natura accepit. ℣. Cōpetit aūt xp̄o hoc mō ꝑm humanā naturaz & affinitatē ipsi⁹ ad hoies: sicut esse deꝰ per causas medias, tāq; ꝓpinquiores effectibus operat, ita iudicat per hominē xp̄m hoies, vt sit suaui⁹ iudiciū hoib⁹. Uñ apls dicit heb. 4. nō habem⁹ pontificē, q̄ nō possit cōpati infirmitatib⁹ nr̄is, tēptatū p oia p silitudinē absq; pctō, adeamus ergo cū fiducia ad thronū gratie eius. ℣. Scōo, q̄ in finali iudicio (vt Aug. dicit super Jo.) erit resurrectio corporū mortuorum que suscitat deus per filiū hois, sicut p eundem xp̄m suscitat animas inquātū est filius dei. ℣. Tertio, q̄ vt Augu. dicit in lib. de vera domini. rectum erat vt iudicandi viderent iudicem, iudicandi autem erant boni et mali: restabat vt in iudicio, forma serui & bonis & malis ostenderetur, forma dei solis bonis seruaretur.

Ad ꝓmū Ergo dicendum, q̄ iudicij pertinet ad veritatē, sicut ad regulā iudicij: sed ad hoiem q̄ est veritate ibutus, ꝑtinet pr̄ q̄ est vnū quodāmodo cū ipsa vitate, quasi q̄dā lex & quidam iustitia aiata. Uñ & ibidē Augu. introducit q̄ dr̄. 1. col. 2. spūalis iudicat oia. Anima aūt xp̄i prae ceteris creaturis magis fuit vnita veritati, & magis ea repleta: ꝑm illud Jo. 1. vidim⁹ eū plenū gratie & veritatis. Et ꝑm hoc ad animam christi, maxime pertinet omnia iudicare.

¶ Ad ꝑm dicendum, q̄ solꝰ dei est, sui participatione alias btās facere. Sed adducere hoies ad beatitudinē, cōuenit xp̄o, inquātū est caput & autor salutis eorū: ꝑm illud heb. 2. qui multos filios in gloriā adduxerat, autorem salutis eorum per passionem consummari. ¶ Ad tertiū dicendum, q̄ cognoscere occulta cordiū & ꝺ̄iudicare, ꝓ se q̄dē ꝓtinet ad solū deū. Sed ex refluētia diuinitatis ad animā xp̄i, conuenit & ei cognoscere & iudicare occulta cordiū: vt. s. dictū est, cū de scia xp̄i ageret. Et ideo dicit ro. 2. In die cū iudicabit deus occulta hominum per Jesum christum.

¶ Utrum Christus ex meritis adeptus fuerit iudiciariam potestatem. Arti. 3.

Ad tertiū Sic ꝓceditur. Uñ q̄ christꝰ non ex meritis fuerit adeptus iudiciariam ptātē. Judiciaria est ptās assequit regiā dignitatem ꝑm illud ꝓuerb. 20. rex qui sedet in solio iudicij, dissipat oē malū intuitu suo. Sed regiam dignitatē xp̄s obtinuit absq; meritis: cōpetit enim ei ex hoc ipso q̄ est vnigenitus dei. dicit enim luc. 1. dabit ei dñs deus sedē dauid patris eius, & regnabit in domo iacob in eternū. Ergo xp̄s iudiciariam potestatez nō obtinuerit ex meritis. ℣. Sicut dictum est, iudiciaria ptās cōpetit xp̄o inq̄tū est caput nr̄m. Sed gra capitis non competit xp̄o ex meritis, sed cōsequitur pfonalē vnionem diuine & humane nature: ꝑm illud, vidimus gratā eius quasi vnigeniti a pre, plenū gre et veritatis, & de plenitudine eius nos oēs accepim⁹, qō pertinet ad rationē capitis. Ergo videtur q̄ xp̄s non habuerit ex meritis iudiciariā ptātē. ℣. Apostolus dicit ꝓme ad corin. 2. spūalis iudicat oia. Sed hō efficitur spiritualis per gram q̄ nō est ex meritis: alioquin tā nō esset gra, vt dicitur ro. xi. Ergo vī qō iudiciaria ptās non conueniat nec christo nec alijs ex meritis, sed ex sola gratia.

Sed contra Est, qō dicit iob. 36. Causa tua quasi impij iudicata est, iudicium causamq; recipies. Et august. dicit in lib. de verbis dñi. Sedebit iudex, qui stetit sub iudice, damnabit vero reos, qui falso factus est reus.

¶ Super Arti. 2.

In corpore tria sunt. Primo recitatur opinio chrysostomi: qui aliter punctuat textum euangelij q̄m nos, ipse enim il la verba q̄ filius hominis est, nō cōiungit cū ꝓcedētib⁹. & potestā p similitudinem dedit ei iudicium facere: sed iungit ea cū sequentibus. s. nolite mirari hoc. Itaq; apud chrys. cōcludit prima sententia ibi potestatem dedit ei iudicium facere: & inchoat scda sententia ibi: q̄ filius hominis est, & concludit ibi, nolite mirari hoc. Et est sensꝰ, qō propterea q̄ filius hois est, nō accipiant admirationē de adducta fuit, ꝓtinet dedit ei iudiciū facere: vt cetera ꝓpter ea q̄ ꝓpter diuinā personā & ꝓpter capitis dignitatē, & ꝓpter gre habitualis plenitudinē, & cumulū ex merito eam obtinuit. Secūdo rñdet quesito vna cū one. Ad ꝑm, q̄ et ꝑm humanā naturā ꝑtinet hāc iudiciariā ptātē. ꝓbatur. Judiciaria ptās committit a deo hoibus respectu eoꝝ q̄ illoꝝ iurisdictioni subdunt remanēte apud deum primeua ptāte iudicādi: sed xp̄s vt homo est caput ecclie, et oia hꝫ subiecta sub pedibus suis: ꝺ̄. Maior ꝓbāt autoritate deut. et minor hr̄ ex supradictis. ℣. Tertio rñdetur ad chrys. ex auctē aug. soluit obtionem eius. Et solutio consistit in hoc q̄ cuꝫ dr̄, q̄ filius hois est, non signatur filij hois ēs cūis gra qua plen⁹ erat filius hois: sic ꝑ q̄ filius hois est, cōcipio. chdit ꝓcedēte sententia. Et vere sic clarior apparet litera euāgelij. ℣. Quarto reddit triplicē rōnē quare cōueniēter xp̄o ꝑm humanā naturā ꝓpetit iudiciaria ptās. Et clare patent in litera.

4. distī. 48. q. 1. ar. 1. Et. 4. 5. c. 96. ꝑm ly q. filius hois est, cōcipio. Et opu. 3. capi. 249.

¶ Super Arti. 3.

In corpore vna conclusio. Judiciaria potestas hominis xp̄o competit & ꝓpter diuinā personā & ꝓpter capitis dignitatē, & ꝓpter gre habitualis plenitudinē, & cumulū ex merito eam obtinuit. ꝓbatur. ꝓmo quo ad simultatez tot modoꝝ: q̄ vnum pōt deberi alicui ex causis diuersis, q̄ declaratur ex exēplo glorie corporis Christi. Deinde quo ad vltimam partem: quia qui pro dei iustitia iudicatus pugnauit & vicit debet esse iudex ꝛc. Et confirmatur autoritate scripture.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Super articulum quartum.

Tulus clarus.

¶ In corpore due sunt conclusiones. Prima est Christo fm diuinam naturā cōuenit omnium iudiciū. Probāt: q sicut pater omnia facit p filiū, ita oia iudicat p filiū. Secūda ibi, Et potestatem dedit ei pōtās fm humanā naturam. Probāt tripliciter. & omnia clara sunt in hac.

¶ Super Arti. 5.

¶ Iulius clarus.

¶ In corpore vna est conclusio. Ultra iudicium quod in cuiuslibet hois morte fit, oportet esse finale iudiciū in nouissimo die. Probāt sic. Iudiciū de aliq re mutabili, dari pfecte non pt ad ei⁹ glificationē: sed vita hois ista sit per mortē terminata scōz se, remanet tñ fm ad mutabilitatē subiecta vtiq ad finē mūdi. dependens ex futuris: & nō pōt vita hois scōm se dici quōdlz ad vnum quēq; ptinet perfecte iudicari nisi finē mūdi: q opz esse finale iudicium in nouissimo die vltra periculare, q fit in cuiusq; morte. Maior ppō manifestatur dupliciter: primo i actiōi b⁹ scdo i hoib⁹. & ad h assertur auctas apli. Minor aūt ppō manifestat in quēq; effectibus reliquiaz vite humane. In memoriis in filiis in effectoribus operū. in corpib⁹. & in amatis. Et qm dixisset fortasse aliq; q reliquie esse sūt quātūcūq ad pōt iudicādū: q ad oia humana pertinēt, cēsq; humanas penas se extēdit. patet aūt discurrēdo p singula enumerata, q nōnulla pena & nōnulla pmiū est hois fm predicta reliquias suppositā imortalitatē aie et corporis post resurrectionem. vt hic supponim⁹. ¶ Aduerte hic, q maior ppō est p se nota, loqndo de iudicio alicui⁹ rei ex p̄ncipijs ipsi⁹. vt p3. Et dico ne fallaris a captiosis, obijciēt⁹ de eterno dei iudicio q singula pfectissime indicat ānē fiāt. pōt aūt fm q hō ab instanti cōceptiōis sue pfectissime cognouit oēs has reliquas ānē fiāt. Sz hec sunt ex pte cognoscētis: pōs aūt ex pte rei cognite se tenet: et p senotā ppositionem assumit q rei mutabilis pfectū iudiciū dari nō pōt ante illi⁹ cōsummationē. Et si ipse tūcas q̄ diuina sapia disponit oia finaliter: ac p hoc quia suauis dispositio iudicij rei mutabilis, exigit vt discutiat secundum modū nature sue, videbis q̄ sapientissime processit autor ad concludēdū finale iudiciū: ex eo q̄ pfectū iudiciū rei mutabilis non pōt suauiter dari ante illius cōsummationē. ¶ Et hec dicta sint de iudicio quarenus infra cognitiōis sue speculationis limites cōsistit: vt autem extentione sit practicum ad punitē dum vel premiandū, absq; distinctione aliqua patet ppositionem maiorē esse vlr verissimam: qm reddere premium vel penā pfecte, presupponit consummationem operis pmiēdi vel premiandi. Et inuita huc fensum clarete patet processus ille absq; obiectione aliq; quia nec deus pmo punit q̄ sit q punitē dum est &c.

¶ Circa relicas spectantes ad penam vel premium. fm autoris sententiā, aduerte q licet apud nos a iudicio hec videant p accīs & pter aliena ab ea minatione iudicij apud tñ diuinum iudiciū ola estimāda esse ex sacris potest colligi fis. Legimus enim nabuchodonosor: premiatū a deo ob seruitium sibi exhibitū fatis p accīs in oppugnatiōe tyri: vt patet ezech. 28. Dauid q̄q punitum legimus ob effectū satis p accīs. q̄ inquit nathan propheta, inimicos fecisti blasphemare nomē dñi filius q natus est tibi, morietē. 2. reg. 12. Vn p3 ad ea etiā q accīs sunt. diuina se extendere indicia.

¶ In rñsione ad primū & tertium, aduertendum q aliud ē hoiem post mortem sortiri statum immutabilem fm aiam & aliud est sortiri statum tñ nō impedibilē: fm aiam & tñ nō impedibilē: fm corp⁹ vt patet ex dictis. Et ideo licet fm aiam & corp⁹ remaneat mutabilitati subm vsq; ad finē tpis. & ideo oportet quod tūc recipiat suū premiū vel penā in finali iudicio.

¶ Utrū iudiciaria ptās christi se extēdat ad angelos. Arti. 6.

¶ Sic pcedit. Uī q ptās xpi iudiciaria nō se extēdat ad angelos. Angeli eni tā boni q̄ mali iudicati sunt a pn⁹ mundi: qñ dbusā cadētib⁹ p pctīm, alij sūt i dbitudine cōfirmati. Sz illi q̄ iudicati sunt, nō indigēt iterū iudicari. Ergo ptās iudiciaria xpi nō se extēdit ad angelos. Cp̄. Nō est eiusdē iudicare & iudicari. Sz angeli veniēt cū xpo iudicaturi: fm illd Mdat. 25. cū venerit filius hois i maiestate sua, & oēs āgeli cū eo. Ergo vī q̄ angeli nō sint iudicādi a xpo. Cp̄. Angeli sūt superiores alijs creaturis. Si g xps est iudex nō solū hoim, sed ēt āgelor, pari rōne erit iudex oīm creaturar. Sed vī esse falsū, cū b sit, ppriū putidētie dei. vñ 32 iob. 34. quē posuit aut quē posuit sup orbē quē fabricat? ē. si g xps ē iudex āgelor. aut quē posuit sup orbē quē fabricat⁹ ē: si g xps ē iudex āgelor.

Sed ꝯ Est, q apls 1. cor. 6. An nescitis qm āgelos iudicabimus? Sed scti non iudicabūt nisi autoritate xpi, ergo multo magis xps hz iudiciariam ptātem sup angelos.

Rñdeo Dōm, q angeli subsunt iudiciarie ptāti xpi, non solū q ētū ad diuinā nām. put est vbū dei, sz ēt rōne hūane nāe. Nō p3 ex trib⁹. Primo qdē, ex ppinquitate nāe assumpte ad deū: q̄ vt 2 heb. 2. nusq; angelos apphēdit, sz semē abrahe apprehendit. Et 10 aīa xpi magis est repleta vtute verbi dei, q̄ aliq̄s angelor, vñ & angelos illuminat: sicut dio. dicit. 7. ca. cele. hier. ar. Uñ de eis hz iudicare. ¶ Scdo, q p humilitatē passiōis, hūana nā in xpo, meruit exaltari sup angelos, ita sicut 2 phil. 2. vt i nōe iesu oē genu flectat, celestiū, terrestriū & infernor. Et 10 xps hz iudiciariā ptātē ēt sup oēs angelos, & bonos & malos. An cui⁹ signū 2 apoc. 7. q oēs angeli stabāt i circuitu throni. ¶ Tertio rōne eor. q circa hoies operāt: quor xps spāli 2dā mō est caput. Uñ 2 heb. 1. oēs sunt administratorij spūs, in ministerium missi, propter eos qui hereditatem capiūt salutis.

¶ Subsunt autem iudicio Christi, vno quidem modo quantum ad dispensationem eorum que per ipsos agūtur, que quidem dispensatio fit etiā per hominem Christum: cui angeli ministrabant, vt dicitur Matt. 4. & a quo demones pellebant vt in porcos mitterentur: vt dicitur Mat. 8. ¶ Secundo ēt rum ad alia accidentalia premia bonorum angelorum, que sunt gaudia que habent de salute hominum: fm illud Luc. 15. gaudium erit angelis dei, super vno peccatore penitētiam agēte: & etiā quantū ad penas accidentales demoniū: quib⁹ to: quentur, vel hic, vel recludunt in inferno. Et hoc etiā ptinet ad hoiem Christū. vñ Mar. 1. 82, qō demon clamauit, quid nobis & tibi Jesu nazarene: venisti ante tēpus perdere nos. ¶ Tertio quātum ad premiū essentiale bonor angelor, qō est beatitudo eterna: & quātum ad penā essentialē angelorum malorū, que est dānatio eterna. Sed hoc factū est per Christum in quantum est verbum dei, a principio mundi.

Ad pmū Ergo dōm, quod ratio illa pcedit de iudicio quantum ad premiū essentiale, & penam principalem.

¶ Ad scōm dōm, q sicut dr Augu. in lib. de vera religione, lz spūalis iudicet oia: tū iudicat ab ipsa veritate. Et 10 li angeli ex eo qō sunt spūales, iudicent: iudicant tñ a xpo, in quantū est veritas. ¶ Ad tertiū dōm, q xps hz iudiciū nō solū super angelos: sed ēt sup administrationem totius creature. Si enim vt aug. dicit in. 3. de tri. inferiora quodam ordine reguntur a deo per superiora, oportet dicere quod oia regantur per animam xpi, q̄ est supra oēm creaturam. Uñ & apls dicit heb. 2. nō em angelis subiecit deus orbē terre, futurū (. s. subm) ei, de q̄ loquimur. i. xpo. Nec tamē pp hoc aliū constituit deus super terrā: q̄ vnus & idē est & deus & homo, dñs iesus xps. ¶ De cuius incarnatiōis misterio ad psens dicta sufficiant.

¶ De sacramentis. Questio. 60.

Post Considerationem eorū que pertinent ad mysteria verbi incarnati: considerandum est de ecclesie sacramentis, que ab ipso verbo incarnato efficaciam habent. Et prima consideratio erit de sacramentis in cōmuni. secunda de vnoquoq; sacramētorū in spāli. ¶ Circa primū quinq; considerāda sunt. Primo quid sit sacramentum. scōo de necessitate sacramentorum. tertio de effectib⁹ sacramentor. quarto de causa eorum. quinto de numero.

¶ Circa primū queruntur octo. Primo vtrū sacramentum sit in genere signi. scōo vtrum omne signum rei sacre sit sacramentum. tertio vtrum sacrāmentum sit signum vnius rei tantum, vel pluriū. Quarto vtrū sacramentum sit signum q̄ est res sensibilis. Quinto vtrum ad sacramentum requiratur determinata res sensibilis. Sexto vtrū ad sacramentum requiratur significatio que est per verba. Septimo vtrum requirantur determinata verba. Octauo vtrum illis verbis possit aliquid addi vel subtrahi.

¶ Utrum sacrm sit in genere signi. Arti. 1.

Ad primum Sic procedit. Uidetur quod sacramentum non sit in genere signi. Uidetur enim sacramētum dici a sacrādo, sicut medicamentum a medicando. Sed hoc magis videtur pertinere ad rationem

¶ Super questionem 60. Arti. 1.

Post Considerationem eorū que pertinent ad mysteria verbi incarnati: considerandum est de ecclesie sacramentis, que ab ipso verbo incarnato efficaciam habent. Et prima consideratio erit de sacramentis in cōmuni. secunda de vnoquoq; sacramētorū in spāli. ¶ Circa primū quinq; considerāda sunt. Primo quid sit sacramentum. scōo de necessitate sacramentorum. tertio de effectib⁹ sacramentor. quarto de causa eorum. quinto de numero.

¶ Circa primū queruntur octo. Primo vtrū sacramentum sit in genere signi. scōo vtrum omne signum rei sacre sit sacramentum. tertio vtrum sacrāmentum sit signum vnius rei tantum, vel pluriū. Quarto vtrū sacramentum sit signum q̄ est res sensibilis. Quinto vtrum ad sacramentum requiratur determinata res sensibilis. Sexto vtrū ad sacramentum requiratur significatio que est per verba. Septimo vtrum requirantur determinata verba. Octauo vtrum illis verbis possit aliquid addi vel subtrahi.

¶ Utrum sacrm sit in genere signi. Arti. 1.

Ad primum Sic procedit. Uidetur quod sacramentum non sit in genere signi. Uidetur enim sacramētum dici a sacrādo, sicut medicamentum a medicando. Sed

4. dist. 1. q. 1. a. 1. q. 1. 2 ar. 3. ad 1. 2 ar. 4. q. 1. ad 1.

de sacramentis in cōmuni, de reliqua sequenti sacramenta. primo igitur hec para duximus ad questionem septuagesimam tertiam, inchoat a sacramēti genere in primo articulo hui⁹ questionis, s. o. vtclare ri tibus monstratrita q̄ in titulo huius articuli, sacramenti nomē sumitur secundum eam significationē qua prēdicatur de septem ecclesie sacramentis. Et est intentio inquirendi, an secundum illam significationem sit in genere signi: quātus abs⁹ additōe aliqua questio proponatur: propterea arguimenta absoluite de sacramento arguant.

¶In corpore articuli vna est conclusio. Sacramentum de quo est sermo, est in genere signi, probatur. Hunc loquimur de sacramētis ecclēsiū quod importat habitudinem signi: ergo. Antecedens manifestatur ex hoc, quod sacramenti nomen est multipliter: q dicitur tam habens ēē causa ēē signum, et respectu sanctitatis hoc culte. Et rursus hoc manifestatur ex cōmuni regula, quia omnia habentia ordinem ad vnum possunt diuersimode ab illo nominari: vt patet in sanitate et sanis. Hec satis clara sunt ex communibus regulis nominum multiplicium ad vnum vel in vno, vel ab vno, que abūsiue vocant analoga. Unde etiam autor in calce responsionis ad tertium hanc abusionem corrigendo, quum diuisset, scilicet analogice, statim declarauit quid intendit subdēs scilicet secundum diuersam habitudinem ad vnum etc.

¶Super artic. 2.

Tulius clarus, ¶In corpe autor accommodat diffinitionem hanc scilicet signum rei sacre, ad hoc vt sit conuertibilis cum sacramento vt vt quod ex proprietate significationis nō habet ex accommodatione intelligatur habere. hinc enim duas subintelligit vult conditiones rei sacre: scilicet quod nō alium deducitur, ēē ex hoc, quod signum p̄fim. i. q. prie datur hominī: cui est per notum ad ignotum discurrere.

Alias † per.

j. q. 64. arti. 2. Et. 125. q. 161. ā. 4. col. 1. et quō. 102. ar. 5. co. Et. 4. di hoc. fim. 1. q. 1. arti. 1. q. 1.

cause ēē ad rationem signi. Ergo sacrm magis est in gne cause, q̄m in genere signi. ¶Sacrm vt aliqd occultum significare: sm illud Dhobie. 12. sacramētū regis abscondere bonum est. et ephe. 3°. que sit dispēsatio sacri absconditi a seculis in deo. Sed illud q̄d est absconditū, vt esse ꝺ rationē signi. nā signus est q̄d preter + spēm quā ingerit sensibus, facit aliquid aliud in cognitionē venire: vt ptz per aug. i. 2. de doctrina christiana. Ergo vt q̄ sacrm non sit in gne signi. ¶Ꝺ. Juramentum q̄ꝫ sacramētū nominat: di. n. in decr. 22. ca. q. 5. paruuli qui sine erate rationabili sunt, nō cogantur iurare: et qui semel peruturus fuerit: nec testis sit post hoc, nec ad sacramentum. i. iuramentum accedat. Sed iuramentū nō pertinet ad rationē signi. ergo videtur q̄ sacramentum nō sit in genere signi.

Sed cōtra Est, q̄ augu. dicit in. 10. de ciui. dei. Sacrificium visibile, inuisibilis sacrificij sacramentum. i. sacrum signum est.

Rñdeo Dōm, q̄ oīa q̄ hāt ordinez ad vnū aliquid, ꝫ diuersimode ab illo denoiari possunt: sicut a sanitate q̄ est in aīali, denoiatur sanū, nō solū aīal, q̄ est sanitatis subm, sed ꝺ medicina sana, inquātum est sanitatis effectiua, dieta vero inquātum est cōseruatiua eiusdē, et vrina inquātū est significatiua ipsius. Sic igit sacrm potest aliquid dici, vel q̄ in se ꝫ aliquā sanctitatē occultā: et sm hoc sacramētum idē est q̄d sacrum secretū) vel q̄ ꝫ aliquē ordinē ad hāc sanctitatem, vel causē, vel signi, vel sm quācūq; aliam habitudinem. Specialiter autez nunc loquimur de sacramētis, sm q̄ important habitudinem signi, et secundum hoc sacramentum ponitur in genere signi.

Ad p̄mū Ergo dōm, q̄ q̄ medicina se habet vt causa effectiua sanitatis, inde est q̄ oīa denominata a medicina, ꝺ̄r per ordinem ad vnū primum agēs: et propter hoc medicamentum importat causalitatē quādam. Sed sanctitas a qua denominatur sacrm, nō significatur p modū causē efficientis, sed magis per modū causē formalis vel finalis. et ideo nō oportet q̄ sacrm semper importet cālitatē. ¶Ad sm dōm, q̄ rō illa procedit sm q̄ sacrm idem est q̄d sacrū secretū. Dē aūt nō solū dei secretū, sed etiam regis, esse sacrū et sacrm: q̄ sm antiquos sancta vel sacrosancta dicebant, quecūq; violari non licebat: sicut et muri ciuitatis, et plone in dignitatib⁹ constituite. Et ideo illa secreta, siue diuina siue humana, q̄ nō ꝫ violari, quibuslibet publicando, dr̄ sacra vel sacra. ¶Ad tertiū dōm, q̄ et turamētū ꝫ quandā habitudinē ad res sacras: inquantum scz est q̄dā cōtestatio facta per aliqd sacrū. Et sm hoc ꝺ̄r turamentū esse sacrm, nō eadem rōne qua nunc loquimur de sacramētis. nō tamē equiuoce sumpto nomine sacramēti, sed analogice. s. secundum diuersam habitudinez ad aliquid vnum, quod est res sacra.

¶Utrum omne signum rei sacre, sit sacramentum. Articulus. 2.

Ad scōm Sic procedit. Videt q̄ nō oē signum rei sacre, sit sacramentum. Omnes enim creature sensibiles sunt signa rerum sacrarum, secūdū illud ro. primo, inuisibilia dei, per ea que facta sunt intellecta cōspiciūtur. Nec tamen omnes res sensibiles pōssunt dici sacramenta. Nō ergo omne signum rei sacre, est sacramētū. ¶Ꝺ. Dia que in veteri lege fiebant, xp̄m figurabant: qui est sanct⁹ sanctorum: secundum illud prime ad corin. 10. omnia in figura contingebant illis. et col. 2. que sunt vmbra futurorum, corpus aūt christi. Nec tamen omnia gesta patrum veteris testamenti, vel etiā omnes cerimonie legis sunt sacramenta, sed quedam specialiter: sicut in secunda parte habitum est. Ergo videtur quod non omne signum rei sacre, sit sacramentum. ¶Ꝺ. Etiam in nouo testamento multa geruntur in signum alicuius rei sacre, que tamen non dicūtur sacramēta: sicut aspersio aque benedicte, consecratio altaris, et similia. Non ergo omne signum rei sacre, est sacramentum.

Sed contra Est, q̄ diffinitio conuertitur cū diffinito. Sed quidā diffinīūt sacramētū, per hoc q̄ ꝺ est sacre rei signum. et hoc etiā videtur ex autoritate augu. supra inducta. Ergo videt q̄ omne signum rei sacre, sit sacramentum.

Rēspōdeo Dōm, q̄ ꝺ signa propriē dātur hominibus, quorū est per nota, ad ignota peruenire. Et ideo propriē dicitur sacramētum, quod est signus alicuius rei sacre ad homines pertinētis: vt s., p̄prie dicatur sacramentū, sm q̄ nūc de sacramentis loquimur, quod est signus rei sacre inquantum est sanctificans homines.

Ad primum Ergo dicendum, q̄ creature sensibiles significant aliquid sacrum. s. sapientiam et bonitatem diuinam, inquantum sunt in seipsis sacra: non autem inquantum nos per ea sanctificamur. Et ideo nō possunt dici sacramēta, sm quod nunc loquimur de sacramētis.

¶Ad secundum dicendum, quod quedam ad vetus testamentum pertinentia, significabant sanctitatem christi, secundum q̄ ꝺ in se sanctus est. Quedam vero significabant sanctitatem eius, inquantum per ea nos sanctificamur: sicut imolatio agni paschalis significabat immolationem christi qua sanctificati sumus. Et talia dicuntur p̄prie veteris legis sacramenta. ¶Ad tertium dicendum, quod res denominatur a fine et complemento: dispositio autem nō est finis, sed perfectio. Et ideo que significant dispositionem ad sanctitatem, nō dicuntur sacramēta (de quibus procedit obiectio) sed solum ea que significant perfectionem sanctitatis humane.

¶Utrum sacramentum sit signum vnius rei tantum. Arti. 3.

Ad tertiū Sic procedit. Videtur q̄ sacramentum non sit signus nisi vnius rei. Id. n. quo multa significantur, est signum ambiguum, et per ꝺ̄s fallendi occasio: sicut patet de nominibus equiuocis. Sed omnis fallacia debet removeri a christiana religione: sm illud col. 2. videte, ne ꝺ̄s vos seducat per philosophiam, et inanem fallaciam. Ergo videtur q̄ sacramentum non sit signum plurium rerum. ¶Ꝺ. Sicut dictum est: sacramentum significare rem sacrā, inquantum est humane sanctificationis causa. Sed vna sola est causa humane sanctificationis. s. sanguis xp̄i. sm illud heb. vlt. Iesus vt sanctificaret p̄ suū sanguinē populum, extra portam passus est. Ergo videt q̄ sacramentū nō significet plura. ¶Ꝺ. Dictum est, q̄d sacramentū p̄prie significat ipsum finē sanctificationis. Sed finis sanctificationis est vita eterna: sm illud ro. 6. habetis fructū vestrū in sanctificatione, finē vero vitā eternā. Ergo videtur q̄ sacramentum non significet nisi vnam rem. s. vitam eternam.

Sed cōtra Est, q̄ in sacramēto altaris est dupler res cum: vt aug. dicit in li. sententiarum prosperi.

Rñdeo Dōm, q̄ (sicut dictū est) sacramētū p̄prie ꝺ̄r ordinatur ad significādā nostrā sanctificationē. In qua tria pñt cōsiderari, vez ipsa causa sanctificationis nostre, q̄ est passio christi: et forma nostre sanctificationis, que cōsistit in gratia

gratia et virtutibus: et vltimus finis sanctificationis nostre, qui est vita eterna. Et hec oīa p̄ sacra significāt. Vñ sacramentū est et signū rememoratiuū eius q̄ precessit. s. passionis christi, et demonstratiuū eius q̄ in nobis efficitur per christi passionez, scz gratie, et pronosticum, idest prenuntiatiuum future glorie.

Ad p̄mū Ergo dōm, q̄ tunc est signū ambiguū, prebens occasionē fallendi quādo significat multa, quorum vnū nō ordinatur ad aliud. Sz q̄n significat multa sm q̄ ex eis quodā ordine efficit vnū, tūc nō est signū ambiguū, sz certū: sicut hoc nomē homo significat aīam et corpus, put ex eis cōstituit hūana nā. Et hoc modo sacrm significat tria p̄dicta, sm q̄ quodā ordine sunt vnū. ¶Ad ꝺz dōz, q̄ sacrm in hoc q̄ signi ficat rē sanctificatē, opz q̄ significet effectū, q̄ intelligit in ipsa cā sanctificāte, put est sanctificās. ¶Ad tertiū dicendū, q̄ sufficit ad rationem sacramenti, q̄ significet perfectionē que est forma: nec oportet q̄ solum significet perfectionem que est finis.

4. dist. 1. q. 1. ar. 3. 2. q. 1. et 3. 3. col. 4. 5. Et 10. 3. co. 4.

¶Utrū sacramentū sit semper aliqua res sensibilis. Ar. 4.

Ad quartū Sic, semp sit aliq̄ res sensibilis. Qm p̄m p̄z in lib. priox. ois effect⁹, sue cāe signū est. Sz sicut sunt q̄dā effect⁹ sensibiles, ita etiā sunt q̄dā effect⁹ intelligibiles, sicut scia est effect⁹ demōstratio. Ergo nō ē signū est sensibile. Sufficit aūt ad rōnez sacramēti, q̄ sit signū alicui⁹ rei sacre, inquantū p ea hō sanctificat: vt dictū est. Nō ergo requiritur ad sacrm, q̄ sit aliq̄ res sensibilis.

¶Ꝺ. Sacra ptinēt ad cultū vel regnū dei. Sz res sensibiles non videnf ptinere ad cultū dei: di. n. io. 4. spūs est de⁹, et eos q̄ adorāt ēē, in spiritu et veritate oportet adorare. et ro. 14. non est regnum dei, esca et pot⁹. Ergo res sensibiles nō requiruntur ad sacramentuz. ¶Ꝺ. Aug. dicit in libro de libero arbitrio, q̄ res sensibiles sunt minima bona, sine quib⁹ homo recte viuere potest. Sed sacramenta sunt de necessitate salutis humane (vt infra patebit) et ita sine eis homo recte viuere non pōt. Non ergo res sensibiles requiruntur ad sacramenta.

Sed ꝺ Est, q̄ aug. dicit sup ioā. Accedit verbū ad elemētum: et fit sacrm. Et loquit ibi de elemēto sensibili, q̄d est aqua. Ergo res sensibiles requirunt ad sacramenta.

Rñdeo Dōm, q̄ sapia diuina vniuersi rei, puidet ꝺz suū modū: et ꝑpter hoc dicit sap. 8. q̄ suauiter disponit oīa. vñ et matt. 25. dicit q̄ dedit vnicuiq; sm propriā virtutē. Est aūt hoi cōnāle, vt per sensibilia perueniat in cognitionē intelligibiliū. Signū āt est p q̄d aliq̄s deuenit in cognitionē alteri⁹. Añ cū res sacre, q̄ per sacramēta significanf, sint q̄dā spūalia et intelligibillia bona, quib⁹ homo sanctificat. p̄ñs est vt pauquas res sensibles significatio sacramēti impleatur: sicut etiā per similitudinē sensibiliū rerū in diuina scriptura res spūales nobis describunf. Et inde est q̄ ad sacramenta requirūtur res sensibiles: vt etiam dion. probat in primo. c. cele. hierar.

Ad p̄mū Ergo dicendū, q̄ vnūq̄ꝺq; p̄cipue denoiaf ꝺ finitur sm id q̄d cōuenit ei primo et per se, non aūt sm id q̄d cōuenit et per aliud. Effect⁹ aūt sensibilis, p se hz q̄ ducat in cognitionē alteri⁹, quasi p̄mo et p se hoi innotescēs: q̄ois nostra cognitio a sensu oritur: effectus aūt intelligibiles, nō habēt q̄ possint ducere in cognitionem alteri⁹, nisi inquantū sunt per aliud manifestati. i. per aliqua sensibila. Et inde est q̄ primo et principaliter dicunf signa, q̄ sensib⁹ offerunf: sicut aug. dicit in. 2. de doctrina christiana. vbi dicit q̄ signum est, q̄d ꝑter spēm quā ingerit sensibus facit aliq̄d aliud in cognitionē venire. Effectus aūt intelligibiles nō habēt rōnem signi, nisi sm q̄ sunt manifestati p aliqua signa. Et per hūc etiā modū, quedam que nō sunt sensibilia, dicunf quodāmodo sacramēta, inquātū sunt significata p aliqua sensibilia: de quibus infra agēt. ¶Ad secundū dicendū, q̄ res sensibiles vt in sua natura ꝯsiderātur, non pertinent ad cultū vel ad regnū dei: sed solū sm q̄ sunt signa spiritualiū rerū, in q̄b⁹ regnū dei ꝯsistit. ¶Ad tertiū dōm, sm q̄ assumunt ad sigandū spūalia, que sunt maxima bona.

j. ā. 7. ca

¶Utrū requirantur determinate res ad sacramenta. Art. 5.

Ad quintū Sic procedit. Videt q̄ non requirantur determinate res ad sacramenta. Res enim sensibiles assumūtur in sacramētis ad significandū: vt dictū est. Sed nihil prohibet diuersis rebus sensibilib⁹ idē significari: sicut in sacra scriptura de⁹ aliq̄s metaphorice significatur per lapidē quādoq; per leonē, quādoq; per solem, aut aliquid aliud hmōi

¶Super Articulum quartum.

Tulius clarus res sensibiles puta aqua oleum vinum panis.

¶In corpore vna cōclusio. Ad sacramenta requiruntur res sensibiles. Probat dupliciter. primo ratione. Res sacre que per sacramēta significantur sunt quedam bona intelligibilia, quib⁹ homo sanctificatur: ergo per aliquas res sensibiles significatio sacramenti implēda est: ergo ad sacramenta requirunt res sensibiles. Prima pñtia probatur ratione. ex pte quidē nostri: quia modus naturalis cognitionis humane est. vt per sensibilia ad intelligibilia deueniat; signum aūt est. p q̄d in alterius cognitionem deuenimus. Et patre vero deiquia secūdū modū nostrū deus pnuider nobis. q̄d in litera tripliciter manifestatur. Consequēs est igitur q̄ significatio talis signi a deo hominī dati, scilicet sacramenti, per sensibilia impleatur. Et similitudinem quia spiritualia in sacra scriptura per sensibiles similitudines innotescunt. Secundo probatur conclusio autoritate dionysij.

¶Super Arti. 5.

Tulius clarus.

¶In corpore vna est conclusio respōsiua quesito. In sacramentis nouē legis opz vti rebus ex diuina institutione determinatis. Probatur. Non pertinet ad aliquem determinare quod in alterius, sed q̄d est in sua potestate: Hz sanctificatio est in potestate dei, non hois: ergo non pertinet ad hoiem institue re sanctificatiua hominis. Hz sacramēta sunt sanctificatiua hominis. ergo. Ultimo subsumpt⁹ propō, et pbatur auctē apli, et declaratur distinguendo duo quo in sacramentoz vsu inueniunf: scilicet cultus diuinus et sanctificatio hois. et declarando horum differentiā: q̄z primum est hois ad deum. sm est ecōtra dei ad hoiem.

¶Ubi videre potes q̄ autor duo hec cōsiderauit in sacramentis: vt q̄z primo pertinet rō determinandi res, ad hominem spectare cuius est colere deum, hoc vel il-

Alias † sanctificandum.

lo modo) ex fedo ne-
cessitate mõstraret di
uine iustitie curatio: eius
est sanctificare ho
mines per hoc vel il-
la signa: z sine his z
illis vt placet. Et q
nullum sacramentum
est q̃ non sanctificet
homines: ideo omnia
oportet a deo determi
nata esse quo ad sibi
subiacentia.

¶In rñsione ad pri-
mum, aduerte q̃ pre-
sumptuosa, iniuriosa
ac sacrilega sit eorum
solertia: qui propria
aut poetarum simili-
tudines tãs spiritua
lium simulachra inter
ponere, preferre, scribunt aut
predicant: cum pat esse
officium spiritussanc-
ti, cuius iudicio res
alique iustitute sunt
in figuram aliorum:
dicente apostolo, o-
mnia in figuram con-
tingebant illis. Utili-
catiq; sacram scrip-
turam: dum ex tali
fictione occasiõs dãt
credendi, q̃ similiter
humano spiritu sunt
in figurã ea que sunt
in sacris literis: que-
admodum hec que
audiunt homines de
teritate igenũ coapta
ta. Et sic multum au-
toritatis detrahitur
sacre scripture figuris.

¶Super Arti. 6.

¶Julius clarus.

¶In corpore
vna conclusio. Sacra
menta tripliciter con
siderabunt: z quelibet
modo congruunt eis
verba. probatur quo
ad primam partem:
q̃ sacramenta adhi-
benur vt signa que-
dam ad hominũ san
ctificationem. Quo ad
secundam sigillatim
declarando singula
membra cum suis ra-
tionibus: vt clare z
ordinate pateat in li-
tera.

¶Aduerte, q̃ prima
pars conclusionis ex
assumpto facile decla
citur: nam quia sacra
menta ad sanctifica-
tionem adhibentur:
oportet primam eorũ
considerationem fieri
dum sanctificationis
causam fieri. Et quia
ad sanctificandos ho
mines sunt secunda
eorum consideratio ex
parte hominis est. Et
quia vt signa adhibẽ
tur: consequens est vt
certia eorum conside-
ratio secundum signi
ficationem fiat.

¶In rñsione ad
secundum, perspice,
q̃ in sacramentis res
z verba coeunt in

gem dari: tum propter obscurationem legis
nature, ex peccatis hoĩm, tum etiã ad expres
siorem significationem gratie christi, per quã
humanum genus sanctificatur. Et ideo etiã
necesse fuit res determinari, quibus homi-
nes verentur in sacramentis. Nec propter
hoc arctatur via saluti: q̃ res quarũ vsus
est necessarius in sacramentis, vel communi
ter habentur, vel paruo studio adhibito ha-
beri possunt.

¶Utrum in significatione sacramentorum
requirantur verba. Artic. 6.

Ad sextũ Sic proceditur. Videtur q̃ in si-
gnificatione sacramentorum nõ
requirantur verba. dicit enim
aug. cõtra faustum. Quid sunt
aliud quecq̃ corporalia sacramẽta, nisi quasi
quedam verba visibilia? Et sic videtur q̃ ad
dere verba rebus sensibilibus in sacramen-
tis, sit addere verba verbis. Sed hoc est su-
perfluum. Non ergo requiruntur verba cum
rebus sensibilibus in sacramentis. ℂ Sa-
cramentum est aliquid vnum. Ex his autem
que sunt diuersorum generum non videtur
posse aliquid vnũ fieri. Cum igitur res sensi-
biles: z verba sint diuersi generum (q̃ res
sensibiles sunt a natura, verba aũt a rõne) vi
detur q̃ in sacramentis nõ requirantur ver-
ba cũ rebus sensibilibus. ℂ Sacramenta
noue le. successerunt sacramentis ve. le. quia
illis ablatis, ista sunt instituta, vt aug. dicit.
19. contra faustum. Sed in sacramentis ve.
le. non requirebatur aliqua forma verboũ.
Ergo nec in sacramentis noue legis.

Sed cõtra Est, q̃ aplꝰ dicit eph. 5.
Christus dilexit eccle-
siam, z tradidit semetipsum pro ea, vt illam
sanctificaret, mundans eaz lauacro aque in
verbo vite. Et aug. dicit super ioan. Accedit
verbum ad elementum, z fit sacramentum.

Rñdeo Dõm, q̃ sacramenta, sicut di-
ctũ est, adhibent ad hominuz
sanctificationem sicut quedaz signa. Triplr
ergo cõsiderari pũt: z quolibet mõ congruit
eis q̃ verba rebus sensibilibus adiungant.
℣ Primo em pũt cõsiderari ex parte cause
sanctificãtis, que est verbũ incarnatũ, cui sa
cramentũ quodãmodo cõformat, in hoc qõ
rei sensibili verbũ adhibet, sicut in mysterio
incarnatiõis carni sensibili est verbũ dei vni
tum. ℣ Secõ pũt cõsiderari sacramẽta ex pte
hoĩs qui sanctificãt, qui cõponit ex aĩa z cor-
pore cui pportionat sacr̃alis medicina: q̃ per
rem visibilẽ corpus tãgit, z per verbũ ab aĩa
credit. Unde aug. dicit sup illud Jo. 15. iam
vos mundi estis pp sermonẽ etc. vnde est ista
tãta virtus aque vt corp⁹ tãgat z cor abluat
nisi faciente verbo, non q̃ dicit, sed q̃ creditur.
℣ Tertio pũt cõsiderari ex parte ipsius signi-
ficationis sacramẽtalis. Dicit aũt aug. in. 2.
de doctrina christiana, q̃ verba inter homi-
nes obtinuerunt puncipatuz significandi: q̃
verba diuersimode formari pũt ad significan
dos diuersos conceptus mentis: z propter
hoc per verba, magis distincte possumus ex-
primere qd̃ mẽte cõcipimus. Et ideo ad per-
fectionẽ significationis sacramẽtalis, neces-
se fuit vt significatio rerum sensibiliũ, per ali
qua verba determinaret. Aqua enim significa
re potest z ablutionem propter suam hu-
miditatem: z refrigerium propter suam frigi
ditatem. Sed cũ dicitur, ego te baptizo, ma-
nifestatur q̃ aqua vtimur in baptismo ad si-
gnificandam emundationem spiritualem.

Ad primũ Ergo dõm, q̃ res visibiles
sacramentorum dicuntur
verba per quandam similitudinem, inquan-
tum. s. participant quandam vim significan
di, que principaliter est in ipsis verbis, vt di
ctum est. Et ideo nõ est superflua ingemina-
tio verborũ, cum in sacramẽtis, reb⁹ visibili-
bus verba addunt: q̃ vnũ eoũ determina-
tur per aliud, vt dictũ est. ℂ Ad scõm dõm,
q̃ quãuis verba z alie res sensibiles sint in
diuerso genere, quantũ pertinet ad naturaz
rei: conueniunt tñ in ratione significandi, que
perfectius est in verbis q̃ in aliis rebus. Et
ideo ex verbis z rebus fit quodãmodo vnuz
in sacramentis, sicut ex forma z materia: un-
quantum. s. per verba perficit significatio re
rum: vt dictũ est. Sub rebus aũt comprehẽ-
dunt etiã ipsi actus sensibiles: puta ablutio,
inunctio z alia huiusmodi: q̃ in his est eadẽ
ratio significandi z in rebus. ℂ Ad tertium
dõm, q̃ (sicut aug. dicit cõtra faustũ) alia de
bent esse sacramenta rei pñtis, z alia rei futu
re. Sacramenta aũt veteris legis prenũtia
erant xpi venturi, z ideo nõ ita expresse signi
ficabant xpm, sicut sacramenta noue legis: q̃
ab ipso xpo effluunt, z quandã similitudinẽ
ipsius in se hñt: vt dictũ est. ℣ Uidebant tamẽ
in veteri lege aliquib⁹ verbis, in his q̃ad cul
tum dei pertinẽt, tã sacerdotes, q̃ erãt sacra-
mentorũ illoũ ministri (secũdũ illud nume-
ri. 6. sic benedicetis filijs israel, z dicetis eis,
benedicat tibi dñs etc.) q̃ etiã illi qui illis sa-
cramentis vtebant: sm illud deuterono. 26.
profiteor coram domino deo tuo etc.

¶Utrum requirantur determinata verba
in sacramentis. Artic. 7.

Ad septimũ Sic proceditur. Uidetur q̃ nõ requirãtur determi-
nata verba in sacramentis. Ut
enim vbs dicit, voces non sunt
eedem apud oẽs. Sed salus que per sacra-
menta querit, est eadẽ apud oẽs. Ergo non
requrunt aliqua determinata verba in sacra-
mentis. ℂ Uerba requiruntur in sacramẽ
tis inquãtum sunt principaliter significati-
ua: sicut dictum est. Sed cõtingit per diver-
sa verba idem significari. Ergo non requirũ
tur determinata verba in sacramentis.

ℂ Sed corruptio cuiuslibet rei variat eiꝰ spe-
ciem. Sed quidã corrupte verba proferunt,
nec tñ propter hoc credit sacramentorum effe
ctus impediri: alioquin illiteratus z balbꝰ qui
ista sacramenta conferunt, frequenter defe-
ctum in sacramentis inducerent. Ergo vide
tur q̃ non requirantur in sacramentis determ
inata verba.

Sed contra Est, q̃ dõs determi-
nata verba ptulit in
consecratione sacramenti eucharistie, dicẽs
matth. 26. hoc est corpus meum. Similiter
etiam mãdauit discipulis, vt sub determina
ta forma verboũ baptizarent, dicẽs matth.
vlti. Euntes docete oẽs gentes baptizantes
eos in nomine patris z filij z spiritussancti.

Rñdeo Dõm, q̃ (sicut dictũ est) in sa-
cramentis verba se hñt p mo
dum forme, res autem sensibiles per modum
materie. In omnibus autem compositis ex
materia z forma, puncipium determinatio-
nis est ex parte forme, que est quodammo-
do finis z terminus materie. z ideo puncipa
lius requiritur ad esse rei determinata for
ma quam determinata materia: materia esti
determinata requiritur, vt sit proportionata

vnum signum: quia
constituunt vnum sa-
cramentum: quod
non nisi signum vnius
est. Unde proprie lo
quendo ablutio in a-
qua in baptismo non
est vnum signum, z
verba sunt aliud si-
gnum: vt tanquam
ex duobus partialiꝫ
bus signis fiat vnum
totale signum: sed
ipsa applicatio a-
que, que indetermi-
nata est ad signifi-
candam spiritualem
ablutionem: vel spi-
ritualem claritatem,
aut aliquid huiusmodi: ex coniunctione
ad verba ablutio-
nis, determinatur ad
significandum spiri-
tualem ablutionem.
Ita quod non sint
due relationes signi
in aqua et verbis: sed
vna tantuz relatio si-
gni est in hoc compo-
sito ex rebus z verbis.
vt sunt determinabi-
le et determinatio in
ratione significandi
vnum spiritualem et
secnum. sunt enim hec
(vt in litera subtiliter
traditur, et declara-
tur in tertia ratione
in corpore articuli) ve
lut materia et forma
in genere signi, non
quod relatio talis sig
ni sit compesita ex
materia et forma: sed
quia relatio talis sig
ni non adest nisi
composito ex talibus
determinabilibus et de
terminante: eque sunt
velut materia et for-
ma.

¶Super Articu. 7.

¶Julius vt so-
nat.

¶In corpore vna con
clusio. In sacramen-
tis requirunt determ
minata forma verbo-
rum. Probatur. In
sacramentis requiri-
tur determinate res
sensibiles, que sic ha-
bent vt materia: ergo
multo magis requiri-
tur determinatio ver-
boz que se habet vt
forma. Antecedens
quo ad primam par-
tez pz ex articulo. 5.
quo ad secundam pa-
te. z hic reperit. Con-
sequentia probatur:
q̃ principalius requi
ritur ad esse rei deter
minata forma quam
determinata materia.
Probatur: q̃ in omni
bus cõpositis ex ma-
teria et forma princi-
piũ determinationis
est ex pte formeꝫ: est
finis z terminꝰ mate-
rie z materia determi
nata requrit, vt sit pro-

portionata determinate forme. ¶In rñsione ad 5m, aduerte q̃ doctrina
pñtis litere (sez q̃ in qualiber lingua: vor illa qua principalius z commu-
nius homines illius lingue vtuntur ad illũ actũ significãdum, assumi de-
bet in sacramẽtis, vera est. quã tñ est ex parte debiti vsus verboum: qñ ad
tantum mysteriũ non nisi principialia cõmuniora assumẽda sunt verba.
Cum hac tñ doctrina stat, q̃ oppositum fiat, vel ex accommodatione vsus,
vel q̃ sacramenti for-
ma nõ vreget ad hoc.
Quantum autem va-
leat contra cõtarẽ et
ppietatẽ lingue, ac-
commodatio, vsus re-
tatur forma baptismi
apud latinos: dum di
citur, ego te baptizo
te. baptizare em lati-
na lingua neqs prin-
cipaliter neqs cõiter
significat abluere: vt
patet, intñ q̃ si ds di-
ceret alteri, baptiza
hoc fudariolum, aut
non aut vix aũt illigetur. Et procul dubio
dicere deberem⁹, ego
te ablio in nomine pa
tris etc. quia tñ accom
modauit ecclesie lati-
ne vsus vocabulum
hoc ad significandum
actum ablũẽdi, qui in
sacramẽto fit, illo vre
dũ est. Unde etiã mu-
lieres in vulgari ba-
ptizantes dicũt, io te
baptizo. ¶Et audeo
dicere minozis cure
fuisse introducere hec
verba ad latinos: qm
hinc fit, vt non perci-
piat populus sed nec
sacerdos aut leuita,
dũ impostat baptiza-
re: quod optime intel-
ligerent omnes si di-
ceretur, ego te ablio
aut lauo. Et simile ac
cidit in sacramẽto cõ-
firmationis in verbo
chrismatis. Dicuidẽ
tia tamen diuina hinc
ecclesiam suã doctam
esse voluit, q̃ quocum
q̃ verbo accõmodato
ab vsu ad significan-
dum illud, vtantur
etiam si alterius sit
idiomatis (sacramen-
tum perficitur: ita q̃
nec mutatio idiomatũ
in eodem numero for-
ma sacramenti. tollit
perfectionem sacra-
menti. ¶Habes quo-
q̃ hinc, q̃ quia vsus
accõmodatione per-
sonas dignas alloqui-
tur in numero plura-
li (Dicẽdo vni vos etc.
ita q̃ si diceretur illi
tu videretur inferri
sibi iniuria) ideo si quis in forma sacramẽti penitentie, absoluendo episco-
pum vel principem honoris confiteri gratia dicat, absoluo vos a peccatis
vestris etc. perfectum est sacramentum non minus q̃ si in vulgari diceret,
Jo ve absoluo dalli vostri peccatiq̃: perfecta est significatio orationis ad
illam personam solam, ex accommodatione vsus nõminus q̃ perfecte sint
oẽs similes orationes: puta. Do vobis hoc munus, venite vos ad prandium
meum, z si nulla. ¶Et eadẽ ratione perfecta essent sacramenta si persona
recipiens sacramentum exprimeretur in nomine honorabili abstracto: pu-
ta si quis diceret ego absoluo dominationem vestrã a peccatis suis. ¶Pro
regula enim generali habendum est, quod quando oratio habet perfectam
significationem ex accommodatione vsus in ceteris loquutionibus, sufficit
ad sacramenti perfectionem similis oratio applicata ad materiam sa-
cramenti. Et ratio est, q̃: operatio spũalis in sacramentis sequitur signifi-
cationem perfectam orationis sacramentalis: ac per hoc vbi oratio habet
suam significationem perfectam sacramentum perficitur. Constat autem,
q̃ oratio que in qualibet materia communiter habet suam significationem
perfectam, nõ perdit perfectionem suę significationis ex hoc q̃ applicatur
ad materiã sacramentalem. igitur sicut sufficit oratio illa perfecta in aliis,

ita z in sacramentis. ¶Quia aũt sacramenti forma non vreget ad principa
liter z communiter cõsueta verba, siquis ex hmõi libertate vteretur aliis
verbis (puta dicendo, ego te abluo in nomine patris etc. Aut in sacramẽto
eucharistie, istud est etc.) perfecta essent sacramenta: non em de necessitate
sacramenti fuit ille voces, quibus cõiter ecclesia vtitur: sed ille vel alie lo
co illarum, idem significantes qs ille. Sic em intelligendũ est determina-
tam exigiꝫ formã dbo
rũ ad sacramẽta. Sed
sunt voces ille dbus
ecclesia vtitur de ne-
cessitate ꝑcepti eccle-
sie, ideo peccaret quis
quis aduertenter vre-
retur aliis vocibus ab
illis qbꝫ ecclesia sua
consuetudo vti in sacra
mentis. ¶Unde hec
nõ dicimus, vt liceat
cuiqꝫ mutare voces i
sacramentis: sed vt si
acciderit, nouerint nõ
esse iteranda sacrame
ta ꝓpter hmõi muta
tiones. ¶Et cõfirma-
tur qõ dicim⁹. ex for-
ma conserationis san
guinis christi, qua vti
tur ecclesia latina, di-
cit em hic est calix san
guis. Ubi aut meta-
phorice sumit calix,
aut ponit cõtinens ꝓ
cõtento: racy hoc exvi
verboum sectando ꝓ
priam significationez
nõ sequit cõuersio vi-
ni i sanguinẽ q̃ i cali
cem: qõ est ridiculum.
Attestat em per hoc
supplemẽtũ, q̃ sufficiũt
ad sacramentorũ perfe
ctionem ꝺba, vel ex
ꝓprietate vel accom-
modatione vsus signi-
ficãtis veritatẽ facti,
quecũq; sint illa: nec
ee de necessitate sacra
mẽti cõiota in aliqua
lingua verba.

¶In rñsione ad ter-
tiũ, aduerte q̃ (vt pa-
tet de cõse. d. 4. ca. re-
tulerũt) zacharias pa
pa determinauit fuisse baptizatum illum
q̃ ob ignorantiam ba-
ptizantis baptizatus
est. in nõe patris z fi-
lia z spiritus sancta.
¶Dbi videꝫ q̃ corru
ptio fuit tãta q̃ varia
ta est significatio no-
minis: nã patria non
patrẽ, sz locũ nativita
tis significat. Sed iz
ꝑia absolute aliud si
gnificet q̃m ꝑtrẽ tñ est
pars corrupte plata
huius orationis, ego
te baptizo in nomine
patria z filia etc. signi

4. dist. 5. art. 2. q. 2. 3. 4.

VIII.

¶Utrum liceat aliqd addere verbis in qbꝫ
consistit forma sacramentorum. Artic. 8.

Ad octauũ Sic proceditur. Uidetur
q̃ nihil liceat addere verbis in
quibus cõsistit forma sacramen
torũ. Nõ enim minoris sunt ne-
cessitatis hmõi verba sacramẽtalia, q̃m verba
sacre scripture. Sz verbis sacre scripture ni-
hil lz addere vel minuere: dicẽ deute. 4. nõ
addetis ad verbũ qđ vobis loquor, nec aufe
retis ab eo. Et apo. vlti. cõtestor omni audie
ti verba ꝓphetie libri hui⁹: si quis apposuerit
ad hec, apponet super eum deus plagas scri
ptas in li. isto: z si qs diminuerit, auferet deꝰ
partẽ eius de libro vite. Ergo videt q̃ neqs
in formis sacrorũ liceat aliqd addere vel mi
nuere. ℂ Verba se hñt in sacris ꝓ modum
forme, vt dictũ est. Sed in formis qlibet ad-
ditio vel subtractio variat spẽz, sicut z in nu
meris, vt dicit. 8. meta. Ergo vel q̃ si aliqd ad
datur vel subtrahaꝫ a forma sacri, nõ erit idẽ
sacrm. ℂ Sicut ad formã sacramẽti reqr
tur determinatus numerus dictionũ, ita et
requiritur determinat⁹ ordo verborũ, z etiã
orationis continuitas. Si ergo additio vel
subtractio non aufert sacramenti veritatez,
videt q̃ pari ratione nec trãspositio verbo-
rum, aut etiã interpellatio pronuntiationis.

Sed ɔ Qdam apponũtur a quibusdã,
que ab aliis non opponuntur, sicut latini ba
ptizant sub hac forma. ego te baptizo, in no
mine patris z filij z spiritussancti. greci aũt
sub ista. baptizetur seruꝰ christi. N. in nomi-
ne patris etc. Et tñ vtriqz verum conferũt sa
cramentum. Ergo in formis sacramẽtorum
licet aliquid addere vel minuere.

Rñdeo Dõm, q̃ circa oẽs istas muta
tiones que possunt in formis
sacramentorz cõtingere, duo videnꝫ esse con
sideranda. Unũ qdẽ ex pte eius q̃ ꝓfert ver-
ba, cuius intẽtio reqrit ad sacrm, vt infra di-
cetur. Et ideo si intẽdat per hmõi additionẽ
vel diminutionẽ aliuz ritum inducere, q̃ nõ
sit ab ecclesia receptus, nõ videt ꝓfici sacrm:
q̃ nõvit q̃ intẽdat facere id qđ facit ecclesia.
¶Aliud aũt est considerandum ex parte si-
gnificationis verboz. Cũ enim verba operẽ
tur in sacris quãtum ad sensum quẽ faciunt
(vt supra dictũ est) op3 ꝑsiderare vtrũ per ta

ficasse patrem iudicatum est. z sic oratio tota non mutauit significationez.
Et hoc valde notandum est pro casibus occurrentibus incorupte prolatis
verbis, circa alia sacramenta: vel ex festinatione, vel ex balbutiẽte lingua,
vel aliquo alio accidente. ¶Super Arti. 8.

¶Julius clarus.

¶In corpore tria fiunt. primo ponuntur due cõsimme regule circa
huiusmodi varietates. secundo descenditur specialiter ad diminutionem
z additionem. tertio mouetur quedam difficultas circa additionem. et
soluitur. Prima regula se tz ex pte intentionis ministrantis sacramentuz.
Seda vero se tz ex pte significationis ꝺboũ, qõ intelligenõ fm se fz in or-
dine ad totam orationẽ top3. n. mutari sensum ipsius orationis qui est forꝰ
ma sacramenti. ad hoc vt sacramentũ sit nullus: vt ꝺdictũ est. De dimi-
tione aũt aut additione in spũli in singulis sacrs: sermo erit in proprijs
locis. hic in cõmuni est sermo. ¶Ubi nota ꝓ solutiõe difficultatis mote,
q̃ additio ad formã vltra duos mõs. q̃ in ifa ponunt (sez vel tãs extrinsecum tertius inuenitur omnino q̃
intrinsecum ad formã, vel tãs extrinsecum) tertius inuenitur omnino q̃
accidẽs qñ. s. interponit aliꝰ verbũ, nõ vt sit. aliqd intrinsecũ vel adiacens
forme, sz ꝓpinẽs oio interpo ad aliꝰ ꝓpoꝰ. vt ꝺbũ vt si inter baptizandũ

postꝫ dixit, ego te baptizo dicat aliqui recedẽ hinc: fin aliquid cũ hoc: ꝛ prosequatur in nomine patris ꝛ filij ꝛc. Hoc enim non est proprie addere ad verba formę: sz interponere verba in terrumpendo formã. potest ꝙquidem interruptio de qua in responsione ad tertium est sermo, dupliciter fieri: vel sine interpositione verboꝝ. Utraq; aũt interruptio nõ debet esse tanta, quod iuxta communem morem hominum, continuitas soluatur orationis. si enim postꝫ minister dixit, ego te baptizo in nõe ꝑris maioris ꝛ filij mioris: sic̃ arriani baptizabãt: ꝛ iõ talꝭ additio tollit rõi tatẽ sacri. Si vo sit talꝭ additio, ꝙ nõ auferat debitũ sensuz, ñ tollit sacri ꝛitas. Nec refert vtꝝ talꝭ additio fiat ꝑ nõm, meꝰ, vl in fine: vt si aliꝯ dicat, ego te baptizo, in nõe dei ꝑris oipotẽtis, ꝛ filij ei⁹ vnigeniti, ꝛ ſ.ſ. paracleti, erit verũ baptisma. Et sic si ꝺs dicat, ego te baptizo, i nõe ꝑris ꝛ filij ꝛ ſ.ſ. ꝛ dtã virgo re adiuuet, erit vez baptisma. ℣ Forte aũt si diceret, ego te baptizo i nõe ꝑris ꝛ filij ꝛ ſ.ſ. et btẽ ꝟginꝭ marie, nõ eẽt baptismꝰ: qꝺ ꝛ. ad cor. 1. mũqd paul⁹ ꝓ vob̃ crucifixus est, aut in nõe pauli baptizati estis: Sed ℔ vez est, si sic itelligaꝭ in nõe. b. ꝟg. baptizari, sicut i nõe trinitatꝭ, ꝙ baptisꝰ ꝓsecrat: talꝭ em sensus eẽt Jesus vere fidei, ꝛ ꝓ vob̃ tolleret veritatẽ sacri. Si vero sic itelligaꝭ qõ addit, ꝛ in nõe btẽ ꝟginis: nõ ꝙ̃ nomẽ btẽ ꝟginis aliꝯ ꝙd operet in baptismo, ſz vt eius intercessio ꝑsit baptizato ad ꝑseuãdã gratiã baptismalem. nõ tollitur perfectio sacramenti.

¶ Super qõ. 61. Arti. 1.

Ad ꝓmũ Ergo dõm, ꝙ ad ꝛba sacre scripture nõ ꝛ aliꝯ apponere: ꝯtũ ad sensuz, ſz ꝯtũ ad exp̃onẽ sacre scripture, nulla eis ꝛba a doctoribꝰ apponũ tur. ℣ Nõ tñ ꝛ ẽt ꝛba sacre scripture apponere, ita ꝙ vicaꝝ esse de integritate sacre scripture: ꝙ hoc eẽt vitiũ falsitatꝭ. Et sic̃ sicꝺs diceret aliꝯ eẽ de necessitate foꝝ, ꝙ nõ est. ¶ Ad scm dõm, ꝙ ꝛba ptinẽt ad formã sacri rõne sensus signifi. Et ideo ꝙcũq; fiat ad ditio vel subtractio ꝛboꝝ, ꝙ nõ adiat aliꝯ aut subtrahat debito sensui, nõ tollit spẽs sacramenti. ¶ Ad tertium dõm, ꝙ si sit rãta interruptio verboꝝ, ꝙ intercipiaꝭ intẽtio ꝓnũtiantꝭ, itelligit sensus sacramẽti, ꝛ ꝓ ꝯs veritas ei⁹: nõ aũt tollit ꝙ̃ est parua interruptio, ꝙ intẽtionẽ ꝓferẽtis ꝛ intellectũ verboꝝ nõ aufert. ℣ Et idẽ est etiã dõm de trãspositione verboꝝ: qꝛ si tollit sensuz locutionis: nõ ꝑsicit sacramẽtũ: sicut pater de negatione ꝓposita vel postpositꝰ signo. Si aũt sit talis trãspositio ꝙ̃ sensum locutionis nõ variet, nõ tollitur ꝛitas sacri: qꝛ ſz ꝙ ꝑbs dicit noĩa ꝛ verba transposita idem significant.

¶ De necessitate sacramentoꝝ. Qõ. 61.

Deinde Cõsiderãdũ ẽ de necessitate sacramentoꝝ. ¶ Et circa ꝟ ꝯũ quatuor. Primo, vtꝝ sacra sint necessaria ad salutẽ humanã. Scõo vtrũ fuerint necessaria in statu ãi peccatũ. Tertio, vtrum fuerint necessaria in statu ꝛia ĩ statu post peccatũ ante xp̃m. Quarto, vtrũ fuerint necessaria postꝫ xp̃i aduentum

¶ Utrum sacramenta sint necessaria ad humanã salutẽ. Ar. 1.

Ad primũ Sic procedit. Uꝺ ꝙ sacra nõ sint necessaria ad hũanã salutẽ. Dicit em apls. 1. ad tim. 4. Corpalis exercitatio ad modũ vtilis est. Sed vsus sacroꝝ ptinet ad corporalem exercitationẽ: eo ꝙ sacra ꝑficiũt in significatiõe sensibiliũ rerũ ꝛ ꝛboꝝ, vt dictũ ẽ. Ergo sacra nõ sunt necessaria ad hũanã salutẽ. ¶ ℔. 2. ad corin. 12. ac̃o 61. Sufficit tibi gra mea. Nõ aũt sufficeret si sacra eẽnt necessaria ad salutẽ. Nõ sunt ergo sacra saluti hũane necessaria. ¶ ℔. Posita cã sufficiẽti nihil aliꝯ vꝺ esse necessariũ ad effectũ. Sz passio xp̃i ẽ sufficies cã nr̃e salutis, dicit em apo. ad ro. 5. si cũ inimici essem⁹ reconciliati sumus deo ꝑ mortẽ filij ei⁹, multo magis reconciliati salui erim⁹ in vita ipsius. Nõ ergo requiruntur sacra ad salutem humanam.

Sed ℘ Est, ꝙ aug. ꝺr. 19. ℨ faustũ. In nullũ nomẽ religionis seu veruz seu falsum, coadunari hoies ꝑsit, nisi aliquo signaculoꝝ seu sacroꝝ visibiliũ ꝺcorũ colligenꝫ. Sed necessariũ est ad hũanã salutẽ hoies aduari in vnũ vere religiõs nomẽ. Ergo sacra sunt necessaria ad hũanã salutem.

Rñdeo Dõm, ꝙ sacra sunt necessaria ad hũanã salutẽ triplici rõne. Quarũ ꝓma sumẽda ẽ ex cõditiõe hũane nãe: cuꝰ ꝓpriũ est, vt ꝑ corpalia ꝛ sensibilia, in spũalia ꝛ intelligibilia deducaꝫ. Pertinet aũt ad diuinã ꝓuidẽtiã, vt vnicuiqꝫ rei ꝓuideat ꝺm modũ sue ꝙditionis. Et iõ ꝙemẽter diuina sapiẽtia hoi aurtlia salutis ꝛfert sub quibusdã corpalibꝰ et sensibilibus signis, ꝙ sacra dicunt. ℣ Scõa rõ sumẽda ẽ ex statu medicinale remediũ hoi adhiberi, vbi patiꝫ morbũ. Et ideo cõuenienter fuit vt deꝰ ꝑ quedã corpalia signa, hoi spũalẽ medicinã adhiberet: nã si spũalia nuda ei ꝓponerentur: ei⁹ aius applicari nõ posset, corpalibꝰ dedicꝰ. ℣ Tertia aũt rõ sumẽda est ex statu actiõis hũane: ꝙ ꝓpter circa corpalia versaꝫ. Ne ergo eẽt hoi durũ, si totaliꝫ a corpalibꝰ actibꝰ abstraheretur, ꝓpterea sunt ei corpoalia exercitia in sacramẽtis, quibꝰ salubriter exerceaꝫ ad euitãda superstitiosa exercitia, que cõsistũt in cultu demoniũ, vel ꝑ sacramẽtoꝝ institutionẽ, homo cõuenienter sue nature eruditur per sensibilia: humiliaꝫ, se corpalibꝰ subiectum cognoscẽs, dum sibi per corpoalia subueniꝛtur: ꝺseruatur etiam a noxijs actionibus ✣ per salubria exercitia sacramentoꝝ.

Ad ꝓmũ Ergo dõm, ꝙ corpoalis exercitatio, inquantũ est corpalis, nõ multũ vtilis est. Sz exercitatio ꝑ vsuz sacroꝝ, nõ ẽ pure corpalis, sed quodammodo est spũalis ꝑ significationẽ ꝛ causalitatẽ. ¶ Ad scm dõm, ꝙ gra dei est sufficies cã hũane salutis, ſz deus dat hoibus gram ꝺm modũ dam. ¶ Ad tertiũ dõm, ꝙ passio xp̃i est sufficies causa hũane salutis. Nec ꝓpter hoc sequiꝫ ꝙ sacra nõ sunt necessaria ad hũanam salutẽ: qꝛ operanꝫ in virtute passionis xp̃i: ꝛ passio xp̃i quodãmodo applicaꝫ hoib⁹ ꝑ sacra, ꝺm illud rom. 6. quicũq; baptizati sumus in xp̃o iesu, in morte ipsius baptizati sumus.

¶ Utrũ etiam ante peccatuz fuerint homini necia sacra. Ar. 2.

Ad scm Sic ꝓcedit. Uꝺ ꝙ etiã ãi pctm fuerint hoi necia sacra. Quia sic dicit 4. dist. 1. artic. 2. q. 2. est, sacra sunt necessaria hoi ad gram ℨequẽdã. Sz ẽt in statu innocẽtie hõ indigebat gra: sic ĩ ꝓria habitũ est. Ergo etiã in statu illo erãt necessaria sacra. ℘. Sacra sunt necessaria hoi ꝺm cõditionẽ hũane nãe: sicut dictũ est. Sz eadez est nã hois ãi pctm ꝛ post peccatũ. Ergo vꝺ ꝙ etiã ante pctm hõ indiguerit sacris. ¶ Matrimonium ãit dico ĩ xp̃o ꝛ ecclesia. Sed matrimoniũ fuit institutũ ãi pctm, vt ꝺ: gen. 2. Ergo sacra erant necia homini ante peccatum.

Sed ℘ Est, ꝙ medicina nõ ẽ necessaria nisi egroto. ℨm illud matth. 9. nõ est opus sanis medicus. Sed sacra sunt quedã spũales medicine, que adhibentur cõtra vulnera peccati. Ergo nõ fuerunt necessaria ante peccatũ.

Rñdeo Dõz, ꝙ in statu innocẽtie ãi pctm sacra necia nõ fuerũt. Cuiꝰ rõ accipi põt ex rectitudine status. Sic̃. n. mẽs suberat ꝺo, ita mẽti suberãt inferiores aĩes, ꝛ ipsi sciaz, vel ꝯtũ ad gram, ꝙ aliꝯ corpale: qõ fit ĩ sacris. Et iõ ista tu innocẽtie hõ sacris nõ indigebat: nõ solũ iquãtũ sacra ordinantur ad remediũ pcti, ſz ẽt inꝟtũ ipsa ordinãt ad aĩe ꝑfectiones, bus sacramentis perficeretur: siue quo ad scientiam siue quo ad gratiam: ergo. Maioz declaratur: quia sicut mens sub deo ita ꝛ.

¶ Circa hãc doctrinã simul cũ ea que eximitur in rñsione ad secundum dubium occurrit. an hec dicta sez ꝙ in statu innocentie superiora nullo modo dependebant ab inferioribus: ꝛ similiter, ꝙ anima quantum ad superiorem partem non indiguisset accipere aliquid a corpoalibus rebus ad sui ꝑfectionẽ: intelligẽda sint de ipso statu innocentie eõi ꝓtimo homini ꝛ filijs qui fuissent innocẽtes: an de ꝓtimo homine solum qui solus fuit ãi peccatum. Et est ratio ꝺ bijsez in statu innocẽtie filij ade acquisiuꝫ sent sciam ex sensibilibus (vt autor dicit in ꝓma parte. q. 101.) ac per hoc superiora aliquo modo dependebant ab inferioribus: ꝛ superiores pares aĩe indigebat ad sui ꝑfectionẽ accipere a corpoalibus rebus cuius oppositum hic dicitur. ¶ Ad hoc dicitur: ꝙ ꝑsens doctrina intelligenda est de statu innocentie vt fuit in ꝛa, tũ qz in ipso solo fuit sine dependentia superioꝝ ab inferioribus quo ad scientiã tum, qz autoꝛ nõ querit absolute de statu innocentie: sed de homine ante peccatum: vt ꝑ hoc ꝙ dicit ꝙ homine ꝓ tempus illud quo fuit ante peccaret quer ita: non simpliciter de homine si ꝑseuerasset cũ posteritate in innocentia. ¶ Ad obiectionem autem in oppositum dicitur ꝙ intellectio ãe de quia ex speciebus non acquisitis ex sensibus: sed infusis a deo, procedebat: non dependebat a fantasmatibus: sed vtebatur fantasmatibus vt inferioribꝰ sicut anima vtebatur corpore subdito.

¶ Et si queratur ꝺ respondendum secundum autoris doctrinam sit querenda: an filij innocentes indiguissent sacramẽtis: dicitur ꝙ non fuissent eis necessaria sacramenta: quia principalis perfectio hominis per sacramenta est per gratiam. homines autem fuissent geniti cum gratia (vt in prima parte. q. 101. artic. 1. autoꝛ dixit) non indiguissent igitur ex conditione sui status sacramẽtis perfectiuis hominis quantum ad gratiam. Et quia gratiam comitantur, dona intellectus et cetera perfectiua consequens est vt nec quo ad perfectionem scientie de substantia ꝑtis accessoriorꝝ pateret ex opposito nostro statu in quo perfectio nem scientie superna turalis ex sacramentis acceꝑimus: quia ꝙ illa tantum gratiam a deo habemus.

¶ Super Arti. 3.

Ad primũ Ergo dicendum, ꝙ hõ in statu innocẽtie gratia indigebat, nõ tamen vt eã consequeret per aliqua sensibilia signa, ſz spũaliter ꝛ inuisibiliter. ¶ Ad ꝛm dõm, ꝙ eadez est natura hominis ante pctm ꝛ post peccatũ, nõ tamen est idem nature status. Nã post peccatũ, alia etiam cõ ꝑ tum ad superiorem partem indiget accipere aliquid a corpoalibus rebꝰ ad sui perfectionem, qõ in illo statu homini necesse nõ erat. ¶ Ad tertiũ dicẽdũ, ꝙ matrimoniũ fuit institutũ in statu innocẽtie, nõ ꝺm ꝙ est sacrm: ſz ꝺm ꝙ est in officiũ nature. Et ꝓ̃ter hoc aliquid significabat futurũ circa christum ꝛ ecclesiã: sicut ꝛ omnia alia in figura christi ꝓcesserũt.

¶ Utrum post peccatum ante christum, sacramenta debuerint esse. Arti. 3.

Ad tertiũ Sic ꝓcedit. Uideꝺ quod post peccatum ante christum sacramenta nõ debuerint esse. Dicti est. n. ꝙ per sacra passio xp̃i hoibus applicatur, ꝛ sic passio christi comparatur ad sacra sicut cã ad effectũ. Sz effectꝰ nõ ꝓcedit cãm. Ergo sacra nõ debuerũt esse ante christi aduentũ. ¶ ℘. Sacra debent esse cõueniẽtia statui humani generis: vt patet ꝑ aug. 19. cõtra faustũ. Sed status humani generis nõ fuit mutatus post peccatũ, vsqz ad reparationẽ factã per xp̃m. Ergo neqz sacra debuerũt immutari, vt ꝑter sacra legis naturalia, alia statuerẽtur in lege moysi. ¶ ℘. Quanto aliquid est magis ꝓpinquũ perfecto, tanto magis ꝺz ei assimilari. Sed perfectio salutis humane ꝙ christũ facta est, cui ꝓpinquiora fuerũt sacra ve. le. ꝺ ea ꝙ fuerũt ante legẽ. Ergo debuerũt eẽ similiora sacris xp̃i. Cuiꝰ tñ cõtrariũ apparet, ex eo ꝙ sacerdotiũ christi ꝓdicetur esse futurum ꝺm ordinẽ melchisedech, ꝛ non ꝺm ordinem aaron: vt habetur heb. 7. Non ergo conuenienter fuerunt dispositа ante christum sacramenta.

Sed cõtra Est, ꝙ augu. dicit. 19. ℨ faustũ, ꝙ prima sacra ꝙ celebrabantur ꝛ obseruabant ex lege, ꝓmissa erãt xp̃i ventura. Sz necessariũ erat ad hũanã salutẽ vt aduẽtus xp̃i prenũtiaret. Ergo necessariũ erat ante xp̃m sacra quedã disponi.

Rñdeo Dicẽdũ, ꝙ sacramenta necessaria sunt ad humanã salutẽ, inquãtũ sunt ꝺdã sensibilia signa inuisibiliũ rerũ, quibꝰ homo sanctificatur. Nullus aũt sanctificari põt post peccatũ: nisi ꝑ christũ qui ꝓpposuit deus ꝓpitiatorẽ per fidẽ in sanguine ipsius, ad oblationem iustitie sue, vt sit ipse tustꝰ ꝛ iustificãs eũ ꝙ ex fide est Jesu xp̃i. Et ideo oportebat ante christi aduentuz esse ꝺdã signa visibilia, quibus homo fidem suaz protestaret de futuro saluatoris aduentu. Et hmõi signa dicuntur sacra. Et sic ꝓ̃z ante christi aduẽtũ, necesse fuit ꝺdã sacra instrui, quibus ꝓtestaret de futuro saluatoris aduentu. Et hmõi signa dicuntur sacra. Et sic ꝓ̃z ante christi aduẽtũ, necesse fuit ꝺdã sacra instrui, ꝑ quorum similitudinem ꝓfigurabatur christus futurus. Et hmõi sacra dicuntur figuralia. Et sic ꝓ̃z ante christi aduẽtũ, necesse fuit ꝺdã sacra instrui, ꝑ quorum similitudinem ꝓfigurabatur christus futurus. Et hmõi sacra dicuntur figuralia.

Ad primũ Ergo dõm, ꝙ passio xp̃i est causa finalis veterum sacramẽtoꝝ: q. ſ. ad ipsam significandã sunt instituta. Cã aũt finalis nõ ꝓcedit tempore, ſz solũ in intẽtione agẽtis. Et ideo nõ est inconueniens aliqua sacra ante christi passionẽ fuisse. ¶ Ad scm dicẽdũ, ꝙ status hũani generis ꝓst pctm ꝛ ante xp̃m, duplr ꝓt ꝓsi

derari. Uno mõ ꝺm fidei rõnẽ: ꝛ sic semꝑ vnꝰ ꝛ idẽ pmãsit: qꝛ. ſ. iustificabãtur hoies ꝑ fidẽ futuri xp̃i aduentus. Alio mõ ꝓt cõsiderari ꝑ cognitionis de xp̃o. Nã per instrumẽta tẽpoꝝ ꝛ peccatũ cepit in hoie magis ꝺsciri: intãtũ ꝙ rõne hois ꝑ peccatũ obtenebrãta, non sufficeret hoi ad recte viuẽdũ ꝓcepta legis nature, ſz necesse fuit determinari ꝓcepta in lege scripta, ꝛ cũ his q̃dam fidei sacramẽta.

¶ Sponebat etiã ꝙ per incremẽta tẽpoꝝ magis explicaret cognitio fidei: qꝛ vt gre. dicit. ꝓ incremẽta tẽpoꝝ, creuit diuine cognitionis augm̃. Et iõ etiã necesse fuit, ꝙ in veteri le. q̃dã sacra fidei quã hẽbãt de xp̃o vẽturo, determinarent. Que q̃dẽ cõparantur ad sacra ꝙ fuerũt ãi legẽ sicut determinatũ ad indeterminatũ: qꝛ. ſ. ãi legẽ nõ fuit determinare ꝑsrũ hoi quibꝰ sacramentis vteret, ſi ẽ fuit ꝑ legẽ, qõ erat necessariũ, ꝛ ꝓpter obtenebrationẽ legis nãlis, ꝛ vt esset determinatio fidei significatio. ¶ Ad tertium dõm, ꝙ sacrs melchisedech, qõ fuit ante legẽ, magis assimilat sacro no. le. m mã: iquãtũ. ſ. obtulit panẽ ꝛ vinũ (vt habet gen. 14.) sicut etiã sacrificium noue le. oblatiõe panis ꝛ vini perficitur. Sacramenta tñ legis mosayce magis assimilant rei significate per sacrm. ſ. passiõi xp̃i, vt patet de agno paschali, ꝛ aliꝯ hmõi. Et hoc ideo, ne ꝓpter ꝓximitatẽ tẽporis, si permaneret eadem sacramẽtoꝝ ꝺes, videretur sacramenti eiusdem esse continuatio.

¶ Utrũ post christum debuerint esse aliqua sacramenta. Arti. 4.

Ad quartũ Sic ꝓcedit. Uideꝺ ꝙ post christum non debuerint esse aliqua sacramẽta. Veniente eĩm veritate, debet cessare figura. Sed gratia ꝛ veritas per Jesum christũ facta est, vt dicitur Joã. 1. Cum igitur sacramenta sint veritatis signa siue figure, videꝺ ꝙ post xp̃i passionẽ, sacramẽta esse nõ debuerint. ¶ ℘. Sacramenta in quibusdam elemẽtis consistunt, vt ex supradictis patet. Sed apostol⁹ dicit gal. 4. ꝙ cũ essemus paruuli, sub elemẽtis mundi eramus seruiẽtes, nunc aũt tempora plenitudine veniente, iam non sumus paruuli. Ergo videtur quod non debeamus deo seruitute sub elementis huius mundi, corpoalibus sacramentis vtendo. ¶ ℘. Apud deum non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio, vt dicitur Jac. 1. Sed hoc videtur ad quandam mutationem ꝛ ex ipsis verbis ꝓpter diuine voluntatis pertinere, ꝙ alia sacramẽta nunc hominibus exhibeat ad sanctificationem tempore gratie, ꝛ alia ante christum. Ergo vide ꝙ post christum non debuerint alia sacramenta institui.

Sed contra Est, ꝙ aug. dicit contra faustum. 19. ꝙ sacramenta ve. le sunt ablata: quia impleta: et alia sunt instituta, virtute maiora, vtil itate meliora, actu faciliora, numero pauciora.

Rñdeo Dicendum, ꝙ sicut antiqui patres saluati sunt ꝙ fidẽ xp̃i venturi, ita ꝛ nos saluamur ꝙ fidẽ christi iã nati ꝛ passi. Sunt aũt sacra, quedam signa ꝓtestantia fidem qua hõ iustificat. Oportet

4. dist. 1. artic. 2. q. 1. ꝛ 2. ꝛ 3. di 2. art. 4. q. 1. Et. 4. 3. ca. 57.

¶ Super Artic. 4.

¶ Iulius clarus.

¶ In corpe vna conclusio. Oportet in nova lege esse quedã alia sacra. ꝓbatur. Sacramenta sunt signa protestantia fidẽ qua homo iustificat: ergo oportet esse alia sacramenta quib⁹ ꝓterita credita significentur. Consequentia quo ad id qõ ꝛppõnit scilicet diuersitatẽ significabiliũ, ꝓbatur quia antiqui saluabãtur per fidem christi venturi. Christi aũt saluandi per fidem christi nati. Et quo ad ipsa signa ꝓbatur: qꝛ aliꝯ signis oportet si gnificari ꝓterita et futura. ꝓbatur hoc auctoritate augustini: ꝛ ex ipsis verbis ꝓpter diuine voluntatis pertinere, ꝙ alia sacramẽta nunc hominibus exhibeat ad sanctificationem tempore gratie, ꝛ alia ante christum. Ergo vide ꝙ post christum non debuerint alia sacramenta institui.

Sed contra Est, ꝙ aug. dicit contra faustum. 19. ꝙ sacramenta ve. le sunt ablata: quia impleta: et alia sunt instituta, virtute maiora, vtil itate meliora, actu faciliora, numero pauciora.

Rñdeo Dicendum, ꝙ sicut antiqui patres saluati sunt ꝙ fidẽ xp̃i venturi, ita ꝛ nos saluamur ꝙ fidẽ christi iã nati ꝛ passi. Sunt aũt sacra, quedam signa ꝓtestantia fidem qua hõ iustificat. Oportet

¶ Super quest. 62. Artic. 1.

In titulo nota terminos. Non enim queritur an sacramenta dicantur causa: sed an sint causa. Et hoc ideo: q; non fatisfit questioni vocando causam id quod vera non est causa. De gratia autem in presenti timlo fermo est indistincte: reseruatur enim sequēti articulo, que sit illa gratia que per sacramenta confertur. Unde non spectat ad presentem questionem discutere in speciali de gratia que causatur. Rursus si principium nō articuli huius sed introductę questionis huiꝰ per speueris (vbi hec questio. 62. a questione sexagesima tertia distinguitur. dicēdo: q primo de effectu eius principaliqui est gratia: secundo de effectu secundario qui est character) videbis q sub gratie nomine hoc in loco non comprehēditur character, quum distinguatur cōtra characterem. sed communiter sumitur: prout a sanctis dicitur, q sacramenta cōferunt gratiam.

¶ Et hoc manda memorie: et reminiscere, quum postea dicetur sacramēta causare instrumentaliter gratiam: vt non recurras ad characterem. volens fugere q baptizamus non causet gratiam gratum faciētem, quia creator et creatura non potest etiam instrumentaliter creare. hic enim de effectu principali sacramentoꝝ, qui est gratia distincta contra characterem, tractando querit an sacramentuz sit cā gre. et in sequenti articulo dd addat hec gratia supra gratiā gratum facientem, discutiatur.

¶ In corpore articuli tria sunt. Primo ponitur id in quo oportet omnes conuenire. Secundo recitat quorundam opinio. Tertio respōdetur questito ꝺm ppriā opinionem.

¶ Quo ad primū con clusio est. Necesse est dicere sacramenta no 3. dist. 1. q. 1. ar. 1. 2 ue legis aliquomodo q. 1. 4. ā. causare gratiam. Probatur. 1. Et patet. per sacramen. 3. di. 40 ta homo christo incorporatur: ergo acquirit 4. dist. 1. gratiam. Antecedens ar. 3. Et probatur ergo q. art. 1. est Apostoli. Consequentia patet: quia nō 4. q. 1. et fit homo membrum ar. 3. q. 1. christi nisi per gratiā. Et. 4. 3. ¶ Quo ad secundum, primo ponitur opinio, q sacramenta causant non ca. 27. et operando ad gratiā: sed quia deus assistit: cum exemplis 7 autoritate ber- 74. ꝺm nardi. Secundo exponitur quid importet hec opinio: scz q nō ponit sacra- et col. 2. menta supra genera signoruz. 7 declaratur exēplis. Tertio improbatur hec ꝺm. opinio autoritate sanctorum, addentium signo causam. ¶ Quo ad tertium Et veri. ponitur primo distinctio ꝺm membris de causa agente: scilicet principali et q. 27. a. instrumentali. ¶ Secundo ponitur causę principalis conditio: quia dicti. 4. Et ītū sequitur ab instrumentali: scilicet principalis causa est, que agit virtute dist. 12. sue forme cui assimilatur effectus. Et ītūm hoc membrum ponitur vna cō arti. 15. clusio. Solus deus est causa principalis gratie. Probatur. solus deus est, cuius est participata similitudo gratie: 2 ergo solus deus est gratie causa principalis. Antecedens est petri apostoli. Consequentia patet ex conditione cause principalis. ¶ Tertio ponitur conditio cause instrumentalis. Et ītūm hoc membrum ponitur alia conclusio: scilicet, Sacramenta sunt cause agentes instrumentaliter ad gratiam. Probatur. Causa instrumentalis est, que non agit virtute sue forme: sed per solum motuz quo ab agente principali mouetur: sed sacramenta deus adhibet, vt per ea causet gratiam: 7 ergo sunt cause instrumentales. Maior patet ex dicto: quia effectus non assimilatur instrumento. et ex exemplo de lecto respectu ferre 7 artis. Minor probatur autoritate augustini, et apostoli, 7 modi loquendi: quia hoc vocatur instrumentum: per quod principale agens operari dicitur.

¶ Hoc in loco aduertendum est, q sctus li. 4. sen. distinc. 1. qō. 4. 7. 5. essi videatur tertiam ponere opinionem: ꝺm tamen rō positio sua incidit in opinionem prerecitatam ac improbatam in litera: solis enim verbis ab illa differt. Ponit enim tria in sacramento. Primo effectum quem sensibile signum habet 3 deo puta quod adhibetur ex institutione diuina, tale vt a nullis suscipiatur vt sacramentum. Secundus est necessitans necessitate infallibilitatis respectu effectus significati per sacramentum. Tertium, q habet rationem dispositionis: pro quanto suscipiens sacramentum: ex ipsa susceptione disponitur ad suscipiendum effectum significatum per sacramentum, a deo immediate causante illum.

¶ Ex quorum trium concursu, infert quod sit ꝺm rem causa gratie: potest tamen apellari causa instrumentalis gratie: vt sic soluentur autoritates sanctorum.

¶ Declarat autē hoc scilicet quod sine vera causalitate possit dici causa instrumentalis. tum quia meritum dicitur causa premiū: et tamen non efficit illud. tum quia motus dicitur causa termini: 7 tamen non est vere instrumentalis. 7 hoc directe militat contra rationē litere sumpta ex modo loquendi cū illa prepositione per.

¶ Arguit preterea cō tra conclusionem principalem huius litere: scilicet sacramentum est vera causa instrumentalis agendo ad gratiam. Et argumentum sumit ex parte effectus. Aut sacramentum attingit instrumentaliter agendo, ipsius gratiam gratum facientem, aut aliquam dispositionem preuiam non potest dici primum: quia gratia creatur, 7 nulla creatura potest eriam instrumentaliter creare. Nec potest dici secundum. tum quia dispositio illa quum sit forma supernaturalis, est eque creabilis sicut gratia. tum quia subiectum est eque in potentia obedientiali ad illam dispositionem: tum quia dispositio illa producitur in instanti sacramenta autem non possunt agere in instanti. Et si ponatur produci in tempore: deum agere in tempore inconuenit. ¶ Arguit preterea contra idem, descendendo specialiter ad sacramentum eucharistie. Quia transubstantiato sit sola substantia virtute non minus quam creatione: potest fingi in pane dispositio necessitans ad transubstantiationem: quoniam dispositio necessitans est in eodem instanti cum termino.

¶ Preterea. In aliis sacramentis opporteret assignare q sit ista dispositio que instrumentaliter causatur a sacramentis.

¶ Demū arguit, q superflue ponitur ista causalitas in sacramētis: q; sine ipsa ex assistentia diuina ecclesie reuelata, in operationibus sacramentalibus omnia salutantur ad sacramenta 7 eorum effectus requisita.

¶ Ad primo obiecta sc̄oti, breuiter rndendo, dicit q quum ipse non saluet facrm causam esse, scz causam dici, 7 in veritate non nisi signum infallibile preceptum suscepit ponatur ad effectū sacramenti. nō satisfit autoritatibus sanctoꝝ, dicentibus sacrm esse signum, et cām efficiētem signatum vt ptz in. 4. sent.

¶ Cuū ergo obijcit primo, q sacramentū habet rōnem dispositionis respondentur q nō esset dispositio nisi ratione obediētie qua preceptum suscipitur signum. et propterea falsum est, q ipm sacramentum seu illius susceptio sēdm se esset dispositio in esse reali, nisi ponat realiter cā. ¶ Ad sēdm vero de merito, dicitur q licet meritum sit causa vt ratio qua operati et debitum ꝑmiuz. et propterea dicit cā premū, cōstat tamen meritū nō efficere premiū: q̄n alūnde est mereri, 7 alūnde premiare. Et propterea non obstat hoc ꝓpositorybi de causa efficiente ꝺm rem est que stio. ¶ Ad tertium de motu, dicitur q quia motus pōt sumi actiue, vel passiue, vel absolute: 7 per motionē actiuam proculdubio effectiue fit terminus, per motum autē simpliciter vel passiue, nō effective sed tantū per viam acquiritur terminus. ideo argumentum non obstat propositioni, qua vtitur autor in hoc proposito: scilicet illud ꝓprie dicitur instrumentum per quod agens effectiue operatur. ¶ Et per hoc pz rnsio ad vltimū cōtra rōnē de modo loquendi, q̄n non sumit argumentū autor. ex ly per absolute. sed applicato ad id, per quod efficiens operatur.

¶ Ad argumenta secundo loco inducta contra cōclusionē principalē dicitur q sacramentū instrumentaliter attingit gratiam sacramentalē, 7 non opportet recurrere ad dispositionē preuiā ad gratiam. Quicquid enim ꝺm aliorum opinionem vt probabiliorem dixerit autor in. 4. sent. hoc in loco secundum propriam sententiā longe altius sensit: expresse ponens gratiaz gratum facientem (qua scilicet homo fit membrū christi, 7 qua sumus diuine nature consortes) a deo principaliter, 7 a sacramento instrumētaliter effici. ¶ Et confirmatur clare hanc esse suam intentionem ex titulo questionis. Ubi distinguit hanc questionem a sequenti. per hoc q nunc queritur de sacramenti effectu principali, qui est gratia. Tunc autem queretur de effectu secundario, qui est character. de quo et ornatu simile dicitur esse in dicium in. 4. senten. quo ad presentem questionem. Et confirmatur hoc idem ex sequenti articulo huius questionis. Ubi gratia sacramentalis nō ponitur dispositio: sed vt patebit nullum habituale donū addit supra gratiam gratum faciētē. ¶ Et licet hoc sufficiat argumentoꝝ pro reuerentia tamen communis dicti, sane intelligendi de creatione gratia, distinguere potest, q causa gratie dupliciter sumi potest. Uel quatenus est mutatio anime de non grata in gratam deo. et sic attingimur instrumentaliter a sacramento. Uel quatenus creatio ibi aliquo modo immiscetur. et sic fit gratia immediate a deo. Probatur autem conuenienter sic dicisquia Christus caput ecclesie vt homo (alioqui non esset eiusdem nature cum membris) influit vitam proculdubio gratie gratum facientem membris suis: constat autem humanitatem christi infra latitudinem Christi, vt instrumentum coniunctum. et per sacramentum vt instrumentum separatum, gratiam gratum facientē in homine causare. vt clare habes hic in responsione ad tertiū bene perspecta, ac collata cum argumento 7 corpore articuli, ad quod se remittit. ¶ Et per hoc patet responsio ad obiecta reliqua contra dispositiones prenias causabiles per sacramenta in speciali. De singulorum enim propriis effectibus, in tractatu singulorum patere poterit: nunc enim sat est propositō de effectu qui est gratia sacramentalis, tractare: quam diximus 7 manifestabimus

Art. 2.

virtute diuine: nā ex aīa 7 corpe vnū fit. Et ꝫ est qō aug. dicit, q corp⁹ tāgit, 7 coꝛ abluit.

¶ Ad tertiū dōm, q rō illa ꝓcedit de eo qō est cā gratie per modū principalis agentis. Hoc enim est propnum dei, vt dictum est.

¶ Ad tertiū gratia sacramentalis, aliqd addat super gratiam virtutū 7 donoꝝ.

Sic ꝓcedi tur. Uā q gra sacralis nō addat aliqd sup gratiā virtutū 7 donoꝝ. Per gratiā em̄ virtutū 7 donoꝝ ꝓficitur aīa sufficiēter, et quātū ad essentiā aie, 7 quātū ad potētias ei⁹, vt patet ex his que in secūda parte dicta sunt. Sed gratia ordinatur ad aie perfectionē. Ergo gratia sacramētalis nō pōt aliquid addere super gratiā virtutū 7 donoꝝ. ¶ Defectus aie ex peccatis causantur. Sed oīa peccata sufficiēter excludunt ꝑ gratiā virtutū 7 donoꝝ: q nullum est peccatū qō nō ꝫsuetur alicui virtuti. Gratia ergo sacralis cū ordinet ad defectus quos tollēdos, nō pōt aliqd addere super gratiā virtutū 7 donoꝝ. ¶ Dis additio vel subtractio in formis, variat spēm: vt dicit. 8. meta. Si ergo gra sacralis addat aliquid su per gratiā virtutū 7 donoꝝ, sequitur q eq uoce dicat gra. Et sic nihil certū nobis ostēditur, ex hoc q sacra dicunt gratiā causare.

Sed ꝺ Est, q si gratia sacramētalz nō addit aliqd sup gratiam donorum 7 virtutum, frustra sacramēta hūtib⁹ 7 dona 7 virtutes ꝛferrētur. In opib⁹ aūt dei nihil est frustra. Ergo vt q gra sacralis aliquid addat sup gratiam virtutū 7 donoꝝ.

Ad ꝑmū Ergo dicendū, q cā puncipalis nō ꝓprie potest dici signū effect⁹, scz occulti, etiā si ipsa sit sensibilis 7 manifesta. Sz cā instrumētalz si sit manifesta, pōt dici signū effect⁹ occulti: eo q nō solū est cā, scz quodāmodo effectus, inquātū mouet a principali agente. Et ꝺm hoc sacra no. le. simul sunt cāe 7 signa: 2 ide est q sicut cōiter dicit, efficiūt qō figurāt. Er quo ēt pz, q hūt perfecte rōnē sacri: inquātū ordinatur ad aliqd sacrū, nō solū per modū signi, sed etiā per modū cause. ¶ Ad secūdū dicendū, q instm hz duas actiones. Una instrumētalē: ꝺm quā opatur nō in virtute ꝓpria, scz in virtute principalis agētis. Aliam aūt hz actionē ꝓpriā, q̄ cōpetit sibi ꝺm ꝓpriā formaz: sicut securi competit scindere rōne sue acuitatis, facere aūt lectū, inquātū est instrumentū artis. Non aūt perficit instrumētalē actionem, nisi exercendo actionem propriā: scindendo enim facit lectum. Et similiter sacramenta corporalia, per ꝓpriā operationē quā exercet, circa corpus qō tāgunt, efficiūt operationē instalem ex virtute diuina circa alam: sicut a q̄ baptismi abluēdo corp⁹ ꝫ ꝑ priā virtutē abluit animā inquātū est instrz luz per motū quo mouet a principali agēte. vñ effect⁹ non assimilat instro, sed principali agenti: sicut lectus nō assimilatur securi, sed arti, q̄ est in mēte artificis. Et hoc mō sacra no. le. gratiā cānt: ad hibent. n. ex diuina ordinatione hoib⁹, ad gram in eis cāndā. Unde aug. ō. 19. ō faustū. Hec oīa. s. sacralia fiunt 7 transeunt: virtus tñ. s. dei, que ꝑ ista operatur, iugiter manet. Hoc aūt ꝓprie dicitur instrumentū, per qō aliquis operat. Uñ 7 tit. 3. ō. 2 saluos nos fecit per lauacrū regnonis.

Ad ꝑmū Dicēdū, q (sicut in 2ª ꝑte dictū ē) gra ꝫz sit ꝛsiderata, ꝑfecit quoūcūqz altero in extraneū sensum, querendum est, quibus verbis, aut quibus articulis, aut quo sermone sancti aut q̄cūqz alij debuissent aut potuissent explicare hoc. s. q̄ sacra sint causa effectiua gratie, si nō explicatur ꝑ ista. efficiūt qō figurāt, 7 rursus per ista. ita vt imaginē gerat 2 causa existat. Que omnia explicanda in. 4. sen. ¶ Docēdi nos ēt̄ qbus vocabulis explicandum fuerat 2 sic cognoscant se vel nō sequi doctrinā sanctorū in hac parte: collectā a magro sententiarum. ¶ Et scito q hodie minus libera apparet opinio hec q̄n in cōcilio florentino sub eugenio. 4. legimus differentia inter sacra veteris 2 no. le. in hoc q illa nō causabat gratiā: ista vero continent gratiā 2 conferunt eā. Hec ibi. ¶ In rnsione ad secundum aduerte sc̄oti vbi. 3. nec exempla ꝓterire. Uñ ꝫ exēplū de efficientia instrumentorum artificū arguit, ꝓbando ferrā non esse effectiuam cām instrālē. Tum q: nec figura, nec ēntitas, nec motus localis est forma actiua. Tū q: sicut albedo expellit ab eodē nigredinē nō effectiue, sed formaliter, ita corp⁹ expellit corpus ab eodē loco non effectiue, sed quasi formaliter. ¶ Ad hec facile est 2 rndere, 2 monstrare inopinabilem hanc scoti nouam ꝓbabilitatem esse falsam: quū em̄ movens, primū 2 motū oporteat esse simul, et constet ligni partes q̄ fecādo movent localr, nō esse simul cum artifice (nō em̄ ꝑ se tāgit artificē 2 lignū qō fecat) ꝫis est, q movens, primū ꝓtes illas, opz q sit ferra q̄ est corpus mouēs motū. Et cōfirmatur autoritate ari. sc̄bo de aīa, ponētis naturā movere nauez 2 manu 2 temone, altera vt instrō coniuncto, altero vt instrō separato. Constat aūt effectiue esse hmōi movere. Ad primam ergo obiectionem ōz q ꝫ motus localis absolute nō sit forma actiua aut actio: movere tñ localiter est agere: vt patet. Et fic sicut artifex movēdo ferrā agit: ita ferra movēdo partes ligni agit. ¶ Ad sc̄bā dicit q aliud est loqui de mō q̄ corpus expellit corpus ab eodem loco 2 aliud est loqui de modo quo corpus movēs motum expellit aliud corpus a suo loco. Sicut aliud est loqui qō calor expellit frigus: 2 aliud qō corpus calefaciens calefactū expellit frigus. Ad ꝓpositū sicdē q̄nis huiꝰ nō ꝓcedit primū, sed ꝺm: q̄n instrm artificis est movēs motū. Et quo ꝓz, q exēplū autoritis deseruit, ꝓpositō: dūm sacrm ponit instrm ꝺmine misericordie, motum a deo ad movendam animaz in sanctitatem sui.

Super Artic. 2.

In titulo q gratam virtutū 2 donoꝝ intelligē hitus gre gratū faciētis, 2 virtutū tam theologialiū q̄ moralū 2 donoum spūssancti.

¶ In corpore vnica est conclusio. Gratia sacralis addit sup gratiā virtutū 2

Universidad de Deusto
Biblioteca

donorum. Et probatur conclusio hec ex diuersitate effectuum: q. s. alius est effectus gre sacralis, z alius est effectus gre virtutum z donorum. Et quia ex cõclusione z titulo, nõ ee sola distõne sed de distõne per modũ addentis sit mentio: ideo probatio vtrũq; includit: scilicet distinctionez z additionẽ. Ad tertiũ dicendũ, q; ratio sacramẽtalis gratie se habet ad gratiã sacralis ex altera pte: sed etiã proportionẽ virtutũ z donorũ ad gram: sic per hoc implicite

4. dist. 1. art. 4. q. 4. Et veri. gõ. 27. arti. 7.

proportionem gratie sacramẽtalis seu ipsi9 effectus ad gratiam. Et ergo patio ista: gratia absolute perficit essentiam aie: et sicut ab essentia fluunt potentie: ita a gratia fluunt perfectiões potentiarum, dona. s. z virtutes. Facta autem ordinantur ad quoslibã speciales effectus necessarios in vita christiana preter actus potentiarum aie. ergo sicut virtutes z dona addũt sup gram cõiter dictam, perfectionem ordinatam ad actus potentiarũ: ita gratia sacralis addit sup gratiã cõiter dictã z super virtutes z dona, quoddã diuinũ auxilium ad consequendũ finem. Ergo gra sacralis addit super gram donorũ z virtutum. Alius quo ad primam partez declaratur, gratia est similitudo diuini esse: seu quia anima inquantum participat quandam similitudinẽ diuini esse, perficitur a gratia. Quantum vero ad secundã partẽ declaratur quo ad hoc, q; potẽtie psi cuntur per dona z virtutes in ordine ad actus ipsarum potentiarum. Quo ad tertiam vero partem declaratur ex effectu baptismali qui est spiritualis regeneratio nõ qualitercunq: sed ita vt homo moriatur vitijs membrumq; christi fiat. Vbi scito, q; effectus baptismi proprius non est gratia gratum faciens absolute: sed sic renasci secundum gratiam in membrũ xpi, acsi ipse passus fuisset patiente christo. z hoc importat remissionem omnis culpe. z omnis pene. Constat enim hoc effectũ quẽdam esse necessariũm in vita christiana vltra bonam dispositionez actuum potentiarum anime. Et qõ dicitur de baptismo idem intelligi vult autor de effectibus aliorum sacramentorum. Quod si preuenienda intelligere ex pis: vide inferius articulũ primum questionis sexte. q. 6. sime quinte. Ibi enim inuenies propriũm cuiusq; sacramenti effectum: tam quo ad bonum datum, q; quo ad defectum expulsum. Consequentia autem vt consona rationi re linquitur: quoniam vtrez, scilicet perfectiones potentiarum z gratie sacramentalis, de genere spiritualium sunt: z dependentium a gratia, z necessariorum in vita christiana z c.

Circa hanc doctrinam aduerte, dupliciter posse intelligi gratiam sacramentalem addere super gratiam donorum z virtutum. primo vt addat donum aliquod habituale. Et hic sensus licet forte multis placeat inter gratias sacramentales z gratiam donorum z virtutum: tam hic in responsione ad vltimum quam in questionibus de veri. qõ. 27. articu. 5. ad. 12m. Mihi tamen etiam si alibi (hoc est in libris sententiarum aut questionibus disputatis) autor expressisset oppositum: aliter sentiendum videtur ex hoc loco. Et est secundus sensus: vt gratia sacramentalis addat supra gratiam donum z virtutum: non habituale aliquod donum: sed actuale diuinum auxilium extensiuum gratie virtutum z donorum ad effectum proprium sacramenti.

Moneor autem ad hoc z quoniam in prima secunde autor diuidendo gratiam distinxit contra habitualẽ donum gratie, gratuitum diuinum auxilium: ac per hoc sub genere gratie communiter dicte, locauit duo genera seu species gratiarum. scilicet gratiam habitualis doni, z gratiam diuini auxilii. Et propterea quum hoc in loco exprese dicat gratiam sacramentalem addere diuinum auxilium z non est ad aliud genus gratie e regione positum, scilicet donum habituale distendum: sed plamm litere sensum secundo: sentiendum est quod gratia sacramẽtalis distinguitur specie a gratia virtutum z donorum: z non sicut habitus ab habitu: sed sicut gratuitum diuinum auxilium a gratuito habituali dono: et per hoc esse speciem gratie communiter dicte (vt in responsione ad tertiuz dicitur) et diuidi in plures species iuxta specificam pluralitatem effectuũ vt inferius. q. 72. articu. 7. ad tertium dicitur. Et confirmãt hoc ex ñcẽde allegato loco vbi autor gratiam in sacramento confirmationis collatam, ad hic dicta se referens, non dicit diuersam esse gratiam gratum facientem et sacramentalem baptismi z confirmationis: sed dicit gratiam vtrobiq; collatam, habere aliquid commune z aliquid proprium. Et quo ad commune (quod est gratia gratum faciens) esse vnius speciei. Si vero consideretur quo ad ppria superaddita: sic diuersorum sunt rationum collata in baptismo et confirmatione. Et hoc enim q; ad diuersum modum conferendi gratiam se resolvit: insinuat non esse ibi diuersos habitus: sed (vt dicimus) esse vnum habitum relatum seu extensum ex nouo diuino auxilio per sacramentum exhibito, ad diuersos effectus.

Ad primũ

Ergo dicendum, q; gra non dicitur esse in sacro sicut in subto: neq; sicut in vase, prout vas est locus quidam. Sed prout vas dr instrm alicuius operis faciendi: sm q; dr ezech. 9. vnusquisq; vas interfectionis hz in manu sua. Ad secundũ dm, q; ẽ quis accidens nõ transeat a subiecto in subiectũ: trãsit tñ a cã p instrz aliqualr in suõm: nõ vt eodẽ mõ sit in eis, sz in vnoquoq; sm ppriam rõnem. Ad tertium dm, q; spiale existens pfecte in aliquo, continet ipsum, z non cõtinetur ab eo. Sed gratia est in sacramento sm esse fluens z incompletum. Et ideo non inconuenienter sacramentum dicitur continere gratiam.

Ad tertiuz

Sic procedi-tur. Videtur quod sacramenta noue legis nõ contineant gratiam. Contentum enim videtur esse in contenente. Sed gratia non est in sacramento, neq; sicut in subiecto (q; subiectũ gratie non est corpus, sed spiritus) neq; sicut in vase: q; vas est locus mobilis: vt dicitur in. 4. physi. Esse aũt in loco, non cõuenit accidenti. Ergo videtur q; sacramenta noue le. non contineant gratiam. Cõ. Sacramenta ordinantur ad hoc, q; homines per ea gratiam consequantur. Sed gratia cum sit accidens, nõ potest transire de subiecto in subiectum. Ergo pio nihilo esset gratia in sacramentis.

Preterea. Spirituale nõ continetur a corporali, etiam si in eo sit: non enim anima cõtinetur a corpore, sed potius cõtinet corpus. Ergo videtur: q; gratia cum sit quiddam spirituale, non contineatur in sacramento corporali.

Sed contra

Est, q; hug. de sancto vict. dicit, q; sacramẽtũ, est sanctificatione inuisibilẽ gram ptinet.

Respõdeo

Dicendum, q; multipliciter aliquid dicit esse in alio: iter quos duplici modo gra est in sacramentis. Uno modo sicut in signo: nam sacramentum est signum gratie. Alio modo sicut in causa: nam sicut dictũ est, sacramentũ noue leg. est instrumẽtalis, gratie causa. Usi gratia est in sacramento no. le. non quidẽ ex similitudinẽ speciei, sicut effectus est in causa vniuoca. neq; etiã sm aliquã formã propriã z permanentẽ, ppotionatã ad talẽ effectum: sicut sunt effectus in causis nõ vniuocis: puta res generate in sole. Sed sm quandã instrumentalem virtutem, que est fluens z incompleta in esse nature, vt infra dicetur.

Ad primũ

Ergo dõm, q; gra non dicitur esse in sacro sicut in subto: neq; sicut in vase, prout vas est locus quidam. Sed prout vas dr instrm alicuius operis faciendi: sm q; dr ezech. 9. vnusquisq; vas interfectionis hz in manu sua. Ad secundũ dm, q; ẽ quis accidens nõ transeat a subiecto in subiectũ: trãsit tñ a cã p instrz aliqualr in suõm: nõ vt eodẽ mõ sit in eis, sz in vnoquoq; sm ppriam rõnem. Ad tertium dm, q; spiale existens pfecte in aliquo, continet ipsum, z non cõtinetur ab eo. Sed gratia est in sacramento sm esse fluens z incompletum. Et ideo non inconuenienter sacramentum dicitur continere gratiam.

Ad primũ

Ergo dicendum, q; gratia virtutum z donorum, sufficienter perficit essentiaz z potentias anime quantum ad generalem ordinationem actuum anime. Sed quantum ad quosdam effectus speciales, qui requruntur in vita christiana, requritur sacramentalis gratia.

Ad secundum dicendum, q; per virtutes z dona excluduntur sufficienter vitia z peccata quantum ad presens z futurum: inquantum scilicet impeditur homo per virtutes z dona a peccando. Sed quantum ad preterita peccata, que transeunt actu z permanent reatu, adhiberur homini remedium specialiter per sacramenta. Ad tertium dicendũ, q; ratio sacramẽtalis gratie se habet ad gratiam communiter dictam, sicut ratio speciei ad genus. Unde sicut non equiuoce dicitur animal communiter dictum, z pro homine sumptũ: ita non equiuoce dicitur gratia cõmuniter sumpta, z gratia sacramentalis.

Utrum sacramenta no. legis contineant gratiam.

Articu. 3.

Ad tertiuz

Sic procedi-tur. Videtur quod sacramenta noue legis nõ contineant gratiam. Contentum enim videtur esse in contenente. Sed gratia non est in sacramento, neq; sicut in subiecto (q; subiectũ gratie non est corpus, sed spiritus) neq; sicut in vase: q; vas est locus mobilis: vt dicitur in. 4. physi. Esse aũt in loco, non cõuenit accidenti. Ergo videtur q; sacramenta noue le. non contineant gratiam. Cõ. Sacramenta ordinantur ad hoc, q; homines per ea gratiam consequantur. Sed gratia cum sit accidens, nõ potest transire de subiecto in subiectum. Ergo pio nihilo esset gratia in sacramentis.

Preterea. Spirituale nõ continetur a corporali, etiam si in eo sit: non enim anima cõtinetur a corpore, sed potius cõtinet corpus. Ergo videtur: q; gratia cum sit quiddam spirituale, non contineatur in sacramento corporali.

Sed contra

Est, q; hug. de sancto vict. dicit, q; sacramẽtũ, est sanctificatione inuisibilẽ gram ptinet.

Respõdeo

Dicendum, q; multipliciter aliquid dicit esse in alio: iter quos duplici modo gra est in sacramentis. Uno modo sicut in signo: nam sacramentum est signum gratie. Alio modo sicut in causa: nam sicut dictũ est, sacramentũ noue leg. est instrumẽtalis, gratie causa. Usi gratia est in sacramento no. le. non quidẽ ex similitudinẽ speciei, sicut effectus est in causa vniuoca. neq; etiã sm aliquã formã propriã z permanentẽ, ppotionatã ad talẽ effectum: sicut sunt effectus in causis nõ vniuocis: puta res generate in sole. Sed sm quandã instrumentalem virtutem, que est fluens z incompleta in esse nature, vt infra dicetur.

Ad primũ

Ergo dõm, q; gra non dicitur esse in sacro sicut in subto: neq; sicut in vase, prout vas est locus quidam. Sed prout vas dr instrm alicuius operis faciendi: sm q; dr ezech. 9. vnusquisq; vas interfectionis hz in manu sua. Ad secundũ dm, q; ẽ quis accidens nõ transeat a subiecto in subiectũ: trãsit tñ a cã p instrz aliqualr in suõm: nõ vt eodẽ mõ sit in eis, sz in vnoquoq; sm ppriam rõnem. Ad tertium dm, q; spiale existens pfecte in aliquo, continet ipsum, z non cõtinetur ab eo. Sed gratia est in sacramento sm esse fluens z incompletum. Et ideo non inconuenienter sacramentum dicitur continere gratiam.

Ad primũ

Ergo dicendum, q; gratia virtutum z donorum, sufficienter perficit essentiaz z potentias anime quantum ad generalem ordinationem actuum anime. Sed quantum ad quosdam effectus speciales, qui requruntur in vita christiana, requritur sacramentalis gratia.

Ad secundum dicendum, q; per virtutes z dona excluduntur sufficienter vitia z peccata quantum ad presens z futurum: inquantum scilicet impeditur homo per virtutes z dona a peccando. Sed quantum ad preterita peccata, que transeunt actu z permanent reatu, adhiberur homini remedium specialiter per sacramenta. Ad tertium dicendũ, q; ratio sacramẽtalis gratie se habet ad gratiam communiter dictam, sicut ratio speciei ad genus. Unde sicut non equiuoce dicitur animal communiter dictum, z pro homine sumptũ: ita non equiuoce dicitur gratia cõmuniter sumpta, z gratia sacramentalis.

Utrum sacramenta no. legis contineant gratiam.

Articu. 3.

Ad tertiuz

Sic procedi-tur. Videtur quod sacramenta noue legis nõ contineant gratiam. Contentum enim videtur esse in contenente. Sed gratia non est in sacramento,

Ist corpore referuntur due vie. Altera penentium sacramenta nõ causare gratiam nisi concomitanter. Et secundum hanc respõdetur questioni negatiue: quia sola virtus diuina assistens est que causat gratiam.

Altera (quam sequitur autor) ponentium, q; sacramẽtum est instrumen talis causa gratie. Et secundum hanc respondetur quelito dicendo duo.

1.q. 78. arti. 4. Et 4. di stin. 1. q. 1. art. 4. q. 2. Et dist. 8. qõ. 2. arti. 5. Et 4. lib. 12. ar. 1.

Primo. Necesse est simul poniere, quod in sacramento sit quedam virtus instrumentalis ad inducendum sacramentalẽ effectũ. Secundo qualis est ista virtus. et dicitur hec virtus proportionatur instrumento. Et probatur. Uirtus hec se habet ad aliquius rei perfectionem z virtutem absolute, sicut instrumentum se habet ad agẽdum principale: ergo sicut instrumentum non operatur nisi inquantum est motum a principali agente: principale aũt agens operatur per sez proprieta virtus principalis habet completum z permanẽs esse in natura: virtus autem instrumentalis in complemtum et transiens: ergo virtus hec ppotionatur instrumento. Et probatur hoc vltimum: quia motus est actus imperfectus ab agente in patiens.

Aduerte hic, maximam hoc in loco difficultatem inuenire quod vno sensu intellecta communiter videntur tam a se quacibus quaz ab aduersarijs verba autoris: quum tamen dupliciter possint intelligi. Primo vt sit sensus, q; in sacramentis none legis est aliqua virtus superaddita: non solum proprie operationi sensibilis elemẽtis sed etiã superaddita motui quo mouetur a principali agente. z hec virtus est quedam qualitas habens esse fluẽs per modum motus, z est spiritualis. imo est ipa gratia secundum esse fluens z incompletuz. vt in calce precedẽtis articuli, hoc vltimum autor expressit. Et hic est sensus communis: contra quem scotus vbi supra z durandus z aureolus arguunt.

Sed quoniam hic sensus non est intentus ab autore nec verus (vt nunc nunc collabor ostendere) ideo argumentationibus illorum omissis ad secundum venis sensum: vt scilicet virtus ista nihil aliud sit q; motus quo instrumentum a principali agente mouetur ad propriũm principalis agentis effectum inducendum.

Moueor autem ad hoc ex communibus z ex propriis. Apertissime enim autor in hac litera ex communibus omni instrumentali cause procedit: dicens. sed ponendo quod sacramentum est instrumentalis causa gratie: necesse est simul poniere: quod in sacramento sit quedam virtus z c. Ubi p ter quod secundum eum simile est in dicium de sacramento et de aliis causis instrumentalibus: quantum ad virtutem instrumentalem: per modum transeuntis z c. Sed de causa instrumentali expresse autor in primo huius questionis articulo hec verba. causa vero instrumentalis non agit per virtutem sue forme: sed solum per motum quo mouetur a principali agente. Ubi dicto exclusiua manifestat: quod ab instrumento excludit autor omnem agendi rationem superadditam motui quo mouetur a principali agente. Et hoc ipsum in speciali de sacramentis loquendo in calce responsionis ad primum huius articuli replicat dicens. Et hoc modo vis spiritualis est in sacramentis, inquantum ordinantur a deo ad effectum spiritualem. Ubi vides vim spiritualem consistere in hoc q; sacramenta ordinantur a deo ad effectum spiritualem. Et confirmatur hic sensus ex eo q; secundum autorem sacramentum baptismi virtutem hanc inchoatiue accepit in sui institutione (scilicet quando christus est baptizatus) tic enim aqua sanctificata est, accipiendo inchoatiue vim regenerationis: sed constat nihil tunc aquam accepisse, nisi habilitatem vt sit materia baptismi: factum est ens tunc, vt non oleum, non vinũ z c. sed aqua idonea esset ad regenerandum.

Et sibi adiungas q; vis quelibet cuiusdez rationis est in sui inchoatione et perfectione, opinaberis q; vis regenerativa que aqua inchoatiue po sita: contenta est sola idoneitate in abluti one sacramentali, consummate posita contenta est solo vsu quo deus actualiter ablutione illa vtitur ad regenerandum. Usus siquidem seu motus ille quo deus mouet illam, seu vitur actione nostra sensibili: sacramentum constituit in esse effectivo gratie sacramentalis: quia est quo est mouẽs motum a principali agente: z est vis spiritualis: quia est quo respectu effectus spiritualis: z est ipsa gratia secundum esse incompletum z transiens: quia est mediatio z motio quedam ad gratiam. Et multa alia possent hic dici: nisi diffuse de hac virtute instrumentali scripsissem superius in articulo secundo questionis tertiedecime. Et confirmatur hec omnia: quia sic absque multiplicatione entiũ salvatur causalitates effective instrumentorum, et dicta autoris. Ait enim in responsione ad primum, quod in ipsa voce sensibili est vis quedam spiritualis ad excitandum intellectum hominis inquantum procedit a conceptione mentis. Nihil est enim in voce sensibili inquantuz procedit a mente, nisi significationem: nisi

Universidad de Deusto
Biblioteca

tandam mentem audientis. Et propterea nõ mouetur grecus latino: quia significativa vox qua loquẽs vtitur nõ pervenit ad intellectũ greci. Et hoc subdit modo autoritatis spiritualis est in sacramẽtis. Nec te moueat q; autor iungit motui instrumẽti virtutẽ seu vim: ex ipsa additionẽ inferimus differentiã inter instrumenti motum z virtutẽ de qua est questio: quoniam sermo autoris est formalis tam de virtute q; de motu. Quod vt melius intelligas: distingue motum, quo potest instrumentum moueri in motum simplicem et motum virtuosum. Est siquidem instrumẽti simplex motus ille: ad quem ex parte mouentis sufficit potentia motiua: ex parte vero termini z materialis effectus instrumenti. Motus autem virtuosus: est ille qui ex parte mouentis vltra potentiam motiuam exigit artem seu aliquid proportionale artifici: ex parte vero termini ducit ad effectum principalis agentis: puta artificium alicuius proportionaliter se habentis. sicut ars se habet ad instrumenta sua. Exemplum vtriusq; motus perspice in cythara: cuius fides si moueantur a non musico, sonabũt tantum. si vero moveantur a musico efficiem non solum sonum: sed sonum musicum. qui est effectus proprius artis musice. Ubi patet q; simplex motus fidiũ cythare, non ducit nisi ad naturalem effectũ percussionis illarũ motus vero qui ab arte procedit, ad effectum artis ducit: vtpote vim artis in se habens. Et propterea motus virtuosus appellatur. Tria ergo quum hic cõsiderentur (scilicet motus z vis

seu virtus: z motus virtuosus) ratione diuersitatis que est inter motum z vim seu virtutem: dispares valde conditiones assignantur vtriusq; puta q vis seu virtus est de genere qualitatis: reductiue tamen: q habet esse in rentionali: z q est spiritualis z. que non conueniunt motui. Ratione vero coincidentie seu identitatis motus, z virtutis in tertio (hoc est in motu virtuoso instrumenti) dictū est: q instrm agit p solū motū quo mouet a principali agente. Rone aūt

1.q.64. tic. 2. Et. 4. di 1. art. 4. q.3. Et di 7. q.2. art. 2.q.1.

solius formalis distinctionis inuente inter motum z virtutē in motu virtuoso instrī. apposītum, i. q. nitur motui instrī vis seu virtus. Et non ad obiectādū q sint due res: sed q hec duo concurrūt in instrō, inuenitur cōstituentia illius motā virtuosū. Et hic est quē sacrālia signa a deo sortūtur: quū sacra cōferūtur. Nā siquis aliquē ablueret aqua z. non animo faciēdi qđ facit ecclesia: tūc sacrālia signa: z verba moueretur simplici motu tātū (vtpote a solo homine) z nihil aliud efficerent, nisi corporalē ablutionē. Quūz vero quis hominem abluit seruatis seruādis, iuxta institutionē Christi: mouent tunc sacramentalia signa motu virtuoso (vtpote a Jesu Christo: ipse est enī qui baptizat) z corpus tangendo, abluunt cor: vt augu. dicit. ¶ Ex quibus omnib⁹ habere potes diligens lector, vnde z quomodo vana seu dissona (vt apparet) dicta de instrumentorum motu z virtute, fane itelligere potes.

¶ In responsione ad vltimum perspice q bene diffinita sit vis sacramentalis: z vniuersaliter instrumentalis. Nam sicut diuersa instrumenta nihil aliud habent ab arte vna nisi suos motus virtuosos ad effectum artis: z omnes illi motus quia sunt motus partiales, sunt vnus motus totalis ac per hoc vna vis principalis agentis, inuēta instrumentaliter in diuersis instrumētis, ita in ministro, verbis z elemento sunt passiui motus virtuosi partiales multi: nam z ministri operatione (puta ablutione) ex verbis z aqua vtitur christus mouendo simulatve agens principale. Et sicut ex omnibus nem consurgit vnum sacramentum: ita ex omnibus partialibus motib⁹ virtuosis (hoc est passione z actione sumptis) non constat nisi vna numero vis sacramentalis: quemadmodum omnes motus singulorum trahentium nauez, non nisi vnus numero tractus, vna numero totalis actio vnam inferens passionem, vnumque effectum. Hec oportet laborare ad inuiendum, quomodo ex diuersis formis intentionalibus sit vna forma simplex aut composita, vel per aggregationem: vt contra tenentes huiusmodi virtutes intentionales arguitur.

¶ Super Artic. 5.

Ist corpore vna conclusio. Sacra ecclesie spāliter hīt virtutē ex passione xpi. Probatur tripliciter. Primo ex cōiunctione q habet esse in instrumentum coniunctū deitatis: sacrm aūt instrm separatū. Et formatur ratio. Agens principale per coniunctū instrumentū mouet separatum: sed deus est agēs principale gre: z humanitas Christi instrm ꝯiunctū: z sacrm instrumentuz separatum: ergo. ¶ Et quia hec rō non concludit de passiōe christi: sed de humanitate christi (in qua xps mysteria multa consummauit: puta natiuitatez: predicationem passionē, resurrectionem, ascensionem z.c.) ideo secūda subiungitur ratio: per quam probatur specialiter qđ a passione christi virtus sit sacramentorū. Et procedit ratio ex effectu proprio gratie sacramentalis: q est virtus talis, ppriūs effectus appropriatur passioni xpi. Et formā ratio. Tā liberatio a pctis quā initium ritus xpiane religionis est precipue a passione xpi: sed vtrūq; fit precipue p grām sacrālēs ergo grā sacrālis seu (qđ in idē redit) ergo sacrāmētalis gratia est a passione xpi.

12.qu. 102.a. 5. 2.q.64.a. 1. ad 3m. Phil. 1.d. 18.q. 1.a. 1. ad 4m.

Maior declarat ex dictis. Quo ad primam pte quidē q xps libe rauit nos p passionez a peccatis: non solum efficienter z meritorie (qđ cōuenit aliis eius mysteriis) sed etiam satisfactorie: quod appropriatur passioni. Quo ad secundā vero quia per passionem offerēdo seipsum, initiauit ritum christiane religionis. Minor autē clara ex hoc tractatu. ¶ Tertio probatur conclusio ex signo fluxus sanguinis z aque de latere christi: per quod precipua sacramenta monstrantur: q copulāria sunt nobis virtutem passionis christi.

¶ Super Artic. 6.

In corpore sunt due cōclusiones negatiue. Prima est. Sacramenta vete. legis non conferebant gratiam virtute propria. Probatur autoritate apostoli. Altera est. Sacramēta veteris leg. non conferebant gratiaz virtute in eis habita a passione christi. Probatur ex cōmuni differentia coniunctionis alicuius causē ad causandū: vel per vsum exteriorū rerū, z alia sacramēta ve. le. erat solum signū fidei iustificantis. vnde apostolus dicit ro. 4. q abraam accepit signum circumcisionis, signaculum iustitie fidei. Et ideo in circumcisione conferebatur gratia, inquantum erat signuz

Ad primū

Ergo dicendū, q verbuz prout erat in principio apud deum, vinificat alias sicut agens principale: caro tamen eius, z mysteria in ea perpetrata, operantur instrumentaliter ad alie vitam. Ad vitā aūt corporis non solum instrumentaliter: sed etiā per quādam exemplaritatē: vt supra dictū est. ¶ Ad 3m dōm, q per fidem xps habitat in nobis (vt dicitur ephe. 3.) z ideo virtus christi copulatur nobis per fidem. Virtus aūt remissiua peccatorū: spiritualī quodammodo pertinet ad passionem ipsius xpi: z ideo per fidē passionis eius, specialiter hoies liberantur a pctis: ꝯ illud ro. 3. quē proposuit deus ppitiatorē per fidē in sanguine ipsius. Et ideo virtus sacramento rū, que ordinatur ad tollenda peccata, precipue est ex fide passionis christi. ¶ Ad tertiū dicendus, quod iustificatio attribuitur resurrectioni ratione termini ad quem, qui est nouitas vite per gratiam. Attribuitur tamen passioni ratione termini a quo scilicet quantum ad dimissionem culpe.

¶ Utrum sacramenta ve. le. gratiam causarent. Artī. 6.

Ad sextū

Sic proceditur. Uidetur q etiaz sacramenta ve. le. gratiā causarent. Quia (sicut dictū est) sacramenta no. le. habent efficaciam ex fide passionis xpi. Sed fides passionis xpi fuit in vet. le. sicut z in nova: habemus enim eundem spūm fidei: vt habetur. 2. ad cor. 4. Sicut ergo sacramenta no. le. cōferunt gratiā, ita etiā sacramenta ve. le. gratiā conferebant. ¶ Ꝑ. Sanctificatio non fit nisi per gratiā. Sed per sacramēta ve. le. hoies sanctificabant: dicitur enī leuitici. 8. cūqz sanctificasset moyses aaron z filios eius in vestitu suo z.c. Ergo videtur q sacra ve. le. grām conferebant. ¶ Ꝑ. Sicut beda dicit in homilia circūcisionis: idem salutifere curationis auxiliū, circuncisio in lege contra originalis peccati vulnus agebat, qđ baptismus agere reuelate tempore gratie consueuit. Sed baptismus nunc cōfert gratiā. Ergo circuncisio gratiaz cōferebat. Et pari ratione alia sacra legalia: quia sicut baptismus est ianua sacrorum noleg, ita z circuncisio erat ianua sacrorum ve. le. Propter quod z apo. dicit gal. 5. testificoz omni homini circuncidenti se: quoniam debitor est vniuerse legis faciende.

Sed ꝺ

Est, q gal. 4. 2. Conuertimini iterum ad infirma z egena elementa. Gl. i. ad legem: que dicitur infirma: q perfecte non iustificat. Sed gratia perfecte iustificat. Ergo sacramenta veteris legis gratiam non conferebant.

Rñdeo

Dōm, q non pōt dici, q sacra veteris legis cōferrent grām iustificantem per seipsa. i. ppria virtute: q: sic non fuisset necessaria passio christi, 3m illud

sacris veteris legis. Ac p hoc nris qđē sacris passio christi cōiungi potest, vt cā actiua operās p illa: puncti aūt nō pōt cōiungi vt cā actiua operans per illa, qđ est intentiuz cōclusionis. Et q passio christi vt finalis cā cōiungitur per fidē. tā nobis q antiquis: z ꝓterea vtrūq; saluamur per fidem passionis christi: sed nō vtrūq; p sacra virtuosa ex passione xpi. Non autez superstitiosius erat vsus illoz sacrorū: q adhibebant essi nō vt virtuosa: tamen vt signa fidei

virtuose. ¶ Sta igit lector in formali dria inter cōiunctionē p fidē seu actū aie vt sic, z per sacra seu vsum exteriorū rerū vt sic: z videbis differentiā in litera subtiliter posita inferre sacramē ta nostra esse virtuosa z antiqua non. ¶ Et memento nouitie, q de cōiunctione causalitate (sic) est fermo: vt non fallaris ab importunitate digredientiū ad ea que sunt per accidens.

Aliàs ✝ sequenter. ¶ Sup. qō. 6 3. arm. 1.

Tulus vt sonat de sacramēto in genere, non vniuersaliter aut particulariter explicite. Quere tur enim explicite de particulari in art. 6 o.

¶ In corpore vna cōclusio. Fideles per sacramenta aliqđ spirituali charactere insigniuntur. Probatur. Quicūqz ad aliquod certum deputantur, cōsueuit consignari: sed homines per sacramēta deputantur ad spirituale aliquod spectans ad dei cultum: ergo fideles per sacramēta aliqđ spirituale insignium characterē insignitur. Probatur maior exemplo militum. Minor vero: q: sacramen ta ad duo ordinantur, hoc est ad remedium contra peccatum, z ad perficiendum hominē in his que ad cultum diuinum sunt. Et confirmatur tota ratio cū conclusione auctoritatez augustini, vnde auctor sumpsit.

¶ Aduerte hic duo. Primum: q sacramēta imprimere characterem: ex sacra scriptura non habetur, sed ex ecclesie autoritate z non multum antiqua, vt patet ex sacris canonibus z ꝓfuis questionibus patrum de reiteratione baptismi, que locē nō habuissent si ecclesia iam determinasset imprimi in animā character in baptismum: quod innocentius tertius extra de bap. ca. maiores. cauetur determinauit. Secundum est, q autez verisimilem hanc veritatem ecclesiastica reddere studuit: ex ratione proportionalis similitudinis inter homines deputatos ab homine ad militandum corporaliter: z deputatos a deo ad cultum christiane religionis (que vtiqz militia est illius qui est dominus fortis z potens: dominus potēs in prelio ad debellendas aereas potestates vincendumqz mundū sectatus augustini ve stigia. Rationabile si quidem est vt homines qui a principibus mundi huius consueuerunt ad corporalia corporali nota insigniri: quum a deo ad perennem spiritualē cultum secundum animā deputantur: spiritualī signo signentur in anima. Sic enim diuinam prouidentiam disponere homines sua uiter inueniturz vt scilicet proportionaliter insignianture spiritualibus animaz a deo: sicut secundum corpus censuerunt a principe humano.

4.di. 4. q.1. art. 4.q.1.c.

¶ In responsione ad secundum, vide nouitie, q iuxta primam ibidem responsionez: character non secundum se: sed secundum suam causam (hoc est nō solitarie sumptus: sed vt ex sua causa sensibili, que est sacramentum) habet rationes signi. Et quia hec responsio multis non facit satis: apposita est ab autore altera responsio de ipso charactere in seipso: ita qđ prima de charactere causaliter: secunda de eodem formaliter est.

Ad primū

Ergo dōm, q antiq pres habebāt fidē de passione xpi futura, que 3m qđ erat in apprehensione aie, poterat iustificare. Sed nos habemus fidez de passione xpi pcedēti, qui pōt iustificare etiā 3m realē vsum sacrālium rerum: vt dictū est. ¶ Ad 2z dicendū, q illa sanctificatio erat figuralis: per hoc enim sanctificari dicebantur q applicabanꝫ cultui diuino 3m ritū ve. le. qui totus ordinabat ad figurandū passionem xpi. ¶ Ad tertiū dicendū, q de circūcisione multiplex fuit opinio, quidā enim dixerunt q per circuncisionē non ꝓferebat gratia, sed solū auferebat peccatū. Sed hoc non pōt esse: q: homo nō iustificat a peccato nisi per gratiam: 3m illud Ro. 3. iustificati gratis p gratiā ipsius. ✝ Et ideo alī dixerūt, q per circuncisionē conferebat gratia q̄tū ad effectus remotiuos culpe, sed non quātum ad effectus positiuos gratie. Sed hoc etiam videtur esse falsum: quia per circuncisionem dabatur pueris facultas perueniendi ad gloriam: que est vltimus effectus positiuus gratie. Et preterea 3m ordinem cause formalis, ꝓiores sunt naturaliter effectus positiui q̄ priuatiui, licet 3m ordinem cause materialis sit econuerso: forma eīm nō excludit priuationem, nisi informando subiectum. ¶ Et ideo alī dicunt, q circuncisio conferebat gratiaz etiam quantum ad aliquem effectum positiuum, qui est facere dignum vita eterna: non tamen quantum ad hoc quod est reprimere concupiscentiam impellentē ad peccandum. Quod z aliqñ mihi visum est: sed diligētius cōsiderāti apparet hoc etiā non esse verū: q minima gratia potest resistere cuilibet cōcupiscentie, z mereri vitam eternaz. ¶ Et ideo melius dicendus videtur, q circuncisio sicut z alia sacramēta ve. le. erat solum signū fidei iustificantis. vnde apostolus dicit ro. 4. q abraam accepit signum circuncisionis, signaculum iustitie fidei. Et ideo in circuncisione conferebatur gratia, inquantum erat signuz

Deinde

Considerādū est de alio effectu sacramentoruz, qui est character. ¶ Et circa hoc quer̄itur sex. Primo, vtrū ex sacramentis causetur character aliquis in anima. Secūdo, quid sit ille character. Tertio, cuius sit character. Quarto, in quo sit sicut in subiecto. Quinto, vtrum insit indelebiliter. Sexto, vtrum omnia sacramenta imprimant characterem.

¶ Utrum sacramentum imprimat aliquem characterem in anima. Artī. 1.

Ad primuz

Sic procedit tur. Uidetur q sacramentū nō imprimat aliquem characterez in anima. Character enim significare videtur quoddam signum distinctiuum. Sed distinctio membroum christi ab alijs, fit per eternā predestinationē, que nō ponit aliquid in predestinato, sed solum in deo predestinante: vt in prima parte habitū est. dicitur enim 2. timo. 2. firmum fundamentum dei stat habens signaculū hoc nouit dominus qui sunt eius. Ergo sacramenta non imprimunt characterem in anima. ¶ Preterea, Character signum est distinctiuuz. Signum aūt, vt aug. dicit in. 2. de doc. christia. est qđ preter speZ quam ingerit sensibus: facit aliquid aliud in cognitionem venire. Nihil autem est in anima qđ aliquā speciē sensibus ingerat. Ergo videtur q in anima nō imprimat aliqs character per sacramenta. ¶ Ꝑ. Sicut per sacra no. le. distinguitur fidelis ab infidelitate etā per sacra ve. le. Sed sacra ve. le. nō imprimebant aliquem characterem in anima: vnde z dicuntur iustitie carnis, Hz apl̄s ad hebr. 9. Ergo videtur q neqz sacramenta no. le.

Sed cōtra

Est, q apl̄s dicit. 2. ad corin. 1. Qui vnxit nos deus est, z qui signauit nos, z dedit pignus spiritus in cordibus nostris. Sz nihil aliud importat character quaz quandam signationem. Ergo videtur q deus per sacramenta nobis suum characterem imprimat.

Rñdeo

Dōm, q sicut ex predictis pz sacramenta no. le. ad duo ordinantur: vcz ad remedium cōtra peccata: z ad perficiendū animam in his que pertinent ad cultū dei, 3m ritum christiane vite. Uticūqz autem ad aliquid certum deputatur, consueuit ad illud consignari: sicut milites a ascribebantur ad militiam antiquitus, solebant quibusdam characteribus corporalibus insigniri: eo q deputabātur ad aliquid corpale. Et ideo cū homines per sacra deputent ad aliquid spirituale pertinens ad cultuz dei, hoc est q per ea fideles aliquo spūali charactere insigniantur. Unde aug. dicit in. 2. cōtra parmenianum. Si militie characterē in corpore suo non militans pauidas exhorruerit: z ad clementiam imperatoris confugerit ac prece fusa, z venia impetrata militare iam ceperit, nunquid homine liberato atqz correcto, character ille repetitur: ac non potius agnitus appropiatur: an forte minus herent sacramenta christiana, quam corporalis hec nota?

Ad ꝑmū

Ergo dōm, q fideles christi ad primum quidem future gloriе deputantur signaculo predestinatiōis

¶ Super articulum. 2.

TAulus de quiditate characteris manifeste queritin quo scilicet gerere sit, an potestatis, an relationis &c. ¶ In corpore sunt tres cōclusiones. Prima est. Character sacramentalis est spiritualis potestas ad ea que sm rationem cultus. Probatur. Character imprimitur a sacramentis inquantum per illa homo deputatur ad ea que sunt christiani cultus, consistētis in recipiēdo ali

qua, vl tradēdo alijs: ergo character sacramentalis est hmōi spūalis ptās ad ea q sunt diuini cultus. Alijs quo ad primā partē patet auctoritate dio. in illis verbis: perficiens eum diuinum, & cōsequenter diuinorū. Consequentia vero probat: qz ad vtrumq; horū requirit potentia aliqua, ad recipiendū quidē passiua ad tradēdum vero actiua. ¶ Circa deductionē cōclusionis huius dubiū occurrit mā inualida apparet ptās: character sacrālis est deputatiuus hoīs ad cultū cōsistentē in recipiendo & tradēdo: ergo est potētia: tū q si nullis consequentia ni hil valet: character militaris est deputatiuus hoīs ad militias, assistēdi in pcutiēdo: ad pcutiendū requirit potentia pcussiua: ergo character militaris est pot ad pcutiendū. ¶ Et si insteritur: nō est sile: qz pot pcussiua supponit & pot percussiua supponit & pot potenālis: pot autem ad cultū, nō est nālis: Alijs dī sz supaddita. hec in nulla bri quā instāria nihil obstat argumentoz: ad suz actū militarē pcussionē vl saltē requiritur potētia nālis: sicut ad sapiēdū & nasādū requirit in me dico potētia medicatiua: stat ergo obiectio &c. ¶ Et eleuāt instā tia ad vniuersalē rōsi tradit, nēvnde sz licet a cōmunissimis inferre de

terminate specialeq; hoc est a deputatione ad cultū christiane religionis, ad potentiam respectu ejusdem cultus destruendere. Deputatio siquidem ad cultum multipliciter fieri potest: scilicet signo, professione, officio, scientia, voluntate, potentia: vt patet inductiue in militia, & aliis cultibus et artibus. Unde inferre characterem esse potentiam, quia est deputatiuus hoīs ad cultum christiane religionis: fallacia consequentis videtur.

¶ Ad hoc dicitur, q autor procedit ex determinatis in precedenti articulo. Et propterea non procedit ex hoc solo quod character est deputatiuus ad cultum &c. sed ex hoc, quod character sacramentalis est spiritualis perfectio anime ad cultū diuinū sm ritū christianum: ita q non ex quacunq; deputatiōe: sed ex tali deputatiōe: scz vt pfectiuo aie ad talem cultum in presso a deo: procedit litera: vt ipsamet litera de scripta restimonium perhibet, auctoritatem afferens dionysij hoc testantem. Et huiusmodi autem assumpto concludi licuit intentum: sit per spicaciter intuiti fiterimus cultum christiane religionis formaliter: vt autor contemplatus est. Et hoc enim q character est perfectiuus anime ad cultum christiane religionis, & cultus christiane religionis formaliter consistit in recipere vel dare: formaliter sequitur: ergo character perficit animam ad recipiendum vel dandum. Sed constat liquido, quod pcipium & per se primo perfectiuum ad recipere seu dare est posse recipere aut dare: ergo character spiritualis potentia, qua homo secundum animam potest recipere vel tradere ea que sunt christiane religioni propria. ¶ Et confirmatur hec ratio: quia potentia sola est: qua subtracta actus nullus redditur apud deum: & similiter qua posita, actus efficax est, quantuncunq; ab homine prohibitus, nam subtracta charitate, aut scientia, aut fide: si potentia remanet actus non est nullus, sed econtra sola potentia sciente, alia non sunt efficacia. Sic autem constat esse in proposito: quod subtracto characterē, vane omnia recipiuntur. Et similiter subtracto characterē ordinis vane omnia tradūntur que propria ordinis sunt: est ergo character in genere potentie.

¶ Ad instantiam autem de militari characterē, patet responsio: qz nō speciat ad animā. ¶ Ad obiectionem aūt vnūersalē patet etiam rīsio, q fal sum assumit scilicet literam ex sola deputatione procedere: quum procedat ex tali deputatione scilicet vt profectiuo hominis spiritualiter secundum animam ad cultum spiritualem consistentem in recipere & tradere eum manifestarum quippe est: q formaliter procedendo: optime abs q sophismatis alī

cause & principij: vt pz. 5. meta. Sed signum, q̄ ponit in diffinitione characteris, magis pertinet ad rationem effectus. Character ergo non est spiritualis potestas.

Sed ꝓtra Est, q phs dicit 1.2. ethi. Tria sunt in anima, potētia, habitus, & passio. Sed character non est passio: quia passio cito transit, character autem indelebilis est vt infra dicē. Similiter etiam non est habitus: q nullus habitus est qui se possit ad bñ & male habere: character autem ad vtrūq; se habet: vtunq enim eo qui dam bene: alij vero male. Ad in habitibus nō contingit: nā habitu virtutis, nullus vtitur male, & habitu malicie, null bene. Ergo relinquitur quod character sit potentia.

¶ Rñdeo Dom, q sicut dictū est, sacramento. le. characterē imprimunt: inquātū p ea deputant hoīes ad cultus dei, secundū ritū rpiane religionis. Un̄ dion. in 2. ca. cele. hier. cū dixisset, q deus in quodam signo tradit sui participationem accedēti ad baptismū. subiungit: pficiēs eum diuinum, & cōicatorē diuinor. Diuinus aūt cultus cōsistit vel in recipiēdo aliqua diuina, vel in tradēdo alijs. Ad vtrūq; aūt horū requirit quedā potētia actiua: ad recipiēdū aūt, requirit potētia passiua. Et ideo character ipositat quādā potētiam spūalez, ordinatā ad ea que sunt diuini cultus. ¶ Sciēdū tū, q hec spūalis potētia est instrālis: sicut & supra dcm est de ꝑtute que est in sacris. Habere enim sacri characterē, cōpetit ministris dei. minister autem habet se p modum instri: vt phs dicit in primo poltic. Et ideo sicut virtus que est in sacris, non est in genere p se, sed per reductionē, eo q est quiddam fluens & incōpletū: ita etiā character nō ꝑprie est in genere vel specie, sed reducitur ad secundam speciem qualitatis.

Ad primū Ergo dicēdū, q figura est quedā terminatio ꝗtita-

oppositum. Propter connexionem tamen materie tractabitur tertium dubium simul cum primo: & secundum simul cum quarto.

¶ Circa primum dubium in quo genere sit character sacramentalis: scito primo, q durandus in. 4. sen. distin. 4. q. 1. putauit characterem esse relationem rationis: per quam aliquis ex institutione diuino deputatur ad sacras operationes: sicut numus sortitur rationem pretij. Et cuius ratio est: quia ea que sunt fidei, clarificanda sunt: & non ob scuriora reddenda: per characterem autem si ponitur relatio rationis, omnia clara sunt. Si vero ponitur res realis, obscuriora introducuntur.

¶ Sed positio hec seipsam leuem monstrat: dum ex cōibus tātum & extraneis procedit. Cuius facilitas patet ex autoritate ecclesie, extra de baptismo & eius effectu, in ca. maiores: in fine. Ubi dicit, q sacrālis operatio imprimit characterē: certū est enim, q relatio rōnis nō imprimitur. Et confirmāt ex concilio florentino sub eugenio quarto. Ubi dicitur: tria sacramēta scz cterem, id est spūale quoddam signū a ceteris distinctum: imprimunt in anima indelebile: vnde in eadem persona non reiterantur. Hec ibi.

¶ Scito ſedo, q scotus in. 4. dist. 4. q. 10. ad vtrāq; partem disputat concludens vtrumq; posse probabiliter sustineri: & q character sacramentalis sit res absoluta in genere qualitatis: & q sit relatio extrinseca adueniens. Et hanc vltimam opinionem ipse tenet. Minus tamen probabilis monstratur ista via, discriendo tertium dubium.

¶ Ubi scito consequentiam factam in litera destrui ex scoticis opinionibus stinguente de relatione, vel intrinsece adueniente vel intrinsece. Et vocat relationem intrinsecus adueniente, illam q̄ consequitur fundamentum posito termino. Illam autē que ponitis fundamento & termino non necessario ponit: vocat relationem extrinsecus adueniente. Exēplū primi: vt duplū, similē, equale. Exēplum secundi: vt relatio agentis ad patiēs, relatio locati ad locum, & hmōi. Ad primū genus dicit non esse motum: sed ad sēm. ac per hoc posse a deo de nouo imprimi in animam relationem characteristicam absq; aliquo absoluto nouo fundante illam. Et propterea non sequitur ratio

relatio characteris ponerek immediate in aīa, cōueniret nāliter omni aie. ¶ Tu aūt patiēter sustineto ptrā scuntē me de respectibus his in cōmunit: qz theologica practica tracto: nō metaphysica. Nec vr digrediēdū hoc in loco, quicquid sit de respectibus istis extrinsecis: qui forte nō sunt intelligibiles: sm ois respectus formaliter sumptus: hoc ipsum q̄ est, est ad aliud se habere: & si est ad aliud se habere, est in gñe ad aliq̄d: q̄ est quartū p̄dicamentū. Et rursus si est ad aliud se habere, esse necesse est vt consequatur fundamentum ex sola nona positione alterius: alioquin non esset ad aliud. & ppea si est ad aliud se habere, ad illud nō est motus: vt ex hac rōne probat 5. phy. ab arist. Et sup hoc. 5. super ipsa relatione formaliter sumpta, quia hoc ipsum quod est, est ad aliud: si realis est nascitur cū fundamento nō simpliciter in actu: ꝛ sic q ex sola apposītione termini fit actu. silimdo enim nascitur cum albo, sic q posito coalbo statim similitudo in primo albo consequitur. & sic de aliis. Ac per hoc si rel. characteris immediate fundaret immediate in aīa, consequeretur simul cū aīa: sic q posito illius termino statim in aīa pfurgeret rel. characteris. & si sic connasceretur cū aīa: clare pz q nāliter queniret omni aie. Quocirca aut character non est in gñe ad aliq̄d nisi equinoce. & tūc querā illius genus. Nec erit facile singere aliud genus: quū ponāt res spūalis: & non sit formale passio. Aut si est in gñe ad aliquid: diffinitio posita ab arist. non est cōmunis suo generi & exclusio motus ad aliquid cum illius ratione. 5. phy. nō est vtis de ipso gñe ad aliquid: sed particularis, hoc est de aliqua specie relonis scz intrinsece. q̄m arist. probando ad relationē non esse motū, attribuit relationē, que sm scotū vocatur extrinsecus adueniens. 5. dextri & similiter. Nam relatio dextri inter me & columnam non sequitur fundamentum posito termino, loquendo vt sco. loquitur. Nam posito animali habēte dextrum: & posita columna non sequit relatio dextri inter ipsa: potest enim columna poni neutra. Et accidit hmōi phantasia, q̄ non consideratur fundamentum vt fundamentum, & terminus vt terminus: sed remote. Uerbi gratia relatio agentis ad patiens, nō habet pro extremis ignem & aquam sed ignem calefacientem, & aquā patientem a calefaciente. & sic de aliis. Unde non remote. sed propinque sumendo fundamētum & terminum (hoc est sm eas dispositiones sm quas hoc fundat & illud terminat) nulla est relatio realis que non consurgat in fundamento posito termino. Sed hec pertrāseundo sint dicta pro claritate litere: que de relatione loquitur formaliter, sicut & phs. 5. phy. ¶ Circa secūdū dubium, scito scotum in quarto distin. 6. q. 10. disputare ad omnem partem: & renendo q̄ character est essentialiter respectus, sustinet ipsum habere rationem potentie & actiue & passiue pro quanto deus ordinauit assistendo agere habenti talem respectum, puta sacerdotio: & similiter imprimere in patiens habens talem respectū, puta characterē baptismi: ita q̄ respectus reddit baptizatum capacem passionis a deo sic statuente: & similiter operationem sacerdotis efficacē. Et concurrunt hi respectus tanq̄ dispositiones in ordine ad agens volūtarium. ¶ Tenendo autem q̄ character est forma absolut: & sustinet & potest poni in prima specie qualitatis: & q̄ potest poni in secunda respondetq; ad rationē litere que in quarto dubio proposita est: primo q̄ non oportet cēm habitum esse bonum vel malum: sed potest aliquis habitus esse indifferēs. Quod probat dupliciter. tum quia ex actibus indifferentibus frequentatis causatur habitus indifferens. tum quia frequentans considerationem alicuius conclusionis geometrice: habet habitum indifferentē. Secundo quia character potest poni habitus supernaturalis bonus remoteita q̄ nō proxime seu sufficiēter potest esse principiū actus boni: sed remote: sicut fides, spes, charitas infusa nō est sufficiens principiū boni actus: sed inclinat ad bonum actum concurrentibus aliis requisitis: multo autem remotius character potest disponere ad bonū actū. ¶ Ad horum clarioē notitiā aduertendum est: q̄ nisi formaliter consideremus: locemusq; res in suis generibus: vagari multipliciter cōingret. Quocirca quū character sacramentalis, sit formaliter potētia: est enim baptismalis character quo, per se primo homo potest recipe. & sacramenta reliqua: vt patet, & similiter character ordinis quo primo minister ecclesie, puta sacerdos, potest conficere eucharistiaz &c.) & sit supernaturale accidens impressum anime. consequens est, vt sub illo genere accidentiū formaliter locetur, quod potentias actiuas vel passiuas continet: q̄ constat solum qualitatis genus esse, & ynam illius speciem secundā scilicet. Nec obstat q̄ nō sit naturalis: potētia: quoniam sicut sub habitus specie continentur non solum naturales, sed supernaturales habitus, ita sub potentie accidētalis specie continentur non solum naturales, sed supernaturales potentie, & in hoc debet qui ēsere intellectus benē dispositus. ¶ Ad distractionem autem scoticam, trahentem relationem ad rationem potentie. ptz responsio ex hoc ipso q̄ distractio abusiua rerū ac rōnum formaliū est. ¶ Ad id vero q̄ primo dicit de habitu indifferenter, dicendum est q̄ nullus est actus humanus singularis indifferens moraliter: q̄ sit vel quādo, vbi sicut. pp &c. dz & sic est bonus moraliter: vel non quando aut vbi aut sicut aut propter, aut &c. debet & sic est malus moraliter. Nec est inter ista duo medium in actu excercito quia distinguuntur penes affirmationem & negationem: ac per hoc nullus potest esse habitus indifferēs ex hoc capite. ¶ Ad id vero quod de consideratione frequenti conclusionis geometrice subditur, dicitur q̄ si consideratio est scientifica, generabitur habitus opinatiuus: quia etiā nō est indifferens: sed declinat ad bonum vel malum: prout declinat ad verū vel falsum. Et q̄ character est forma supernaturalis, q̄ deo pro munere impressa: ac per hoc si esset habitus non posset poni indifferēs: video scotus ad vltimā responsionē cōfugit, que falsum in primis affert: dum charitatē fidē, ac spem infusam a sufficientibus primisq; principijs elicitiuis bonorū actuum aufert. Est enim infusa charitas & sufficientissimum & proximū elicitiuum principium dilectionis dei super omnia: & q̄ iste puer baptizatus non actu diligat: prouenit ex conditione ipsius habentis charitatem: q̄: scz hz organa impedientia &c. & non ex insufficientia aut elongatione habitus. Et simile est de dormiente, aut ebrioi non enim ex parte habitus infusi aut acquisiti prouenit, q̄ dormiens aut ebrius nō considerat geometricas demonstrationes aut non credit seu sperat: sed ex impedimento hītis habitum. ¶ Male deinde locat characterem in specie: dum ex his ad que remote se habet: locat ipsum. Debet siquidem indicari res fm ea que sibi, prime cōueniunt: & nō sm remota: ac per hoc nō debet character poni sub specie habitus boni: quia valde remote disponit ad actum bonum. Sed hec accidunt scoto: & difficile est operire falsum. Quo circa vide to primā ꝑsonare vero & absq; difficultate vlla character ponit non habitum. sed potentiam: que ex propria rōne indifferens est ad bonum & malum (character enim est potentia: qua potest quis dare vel recipere: & non est quo potest bene vel male dare vel recipere) vt sic perspicias diuinam sapientiam disponentem omnia suauiter: donando nobis suprenaturales potentias, dare eas fruiter: hoc est seruata conditione potentiarum: vt sz sint quibus possumus: & non quibus bene vel male possumus.

¶ Argumenta perri aureoli apud capreolum in. 4. dist. quarti contra hoc q̄ character sit potentia: quia ad specialia descendunt de potestate effectiua transsubstantiationis in eucharistia &c. omittenda censuit quoniam suo loco quelibet seruanda est questio.

¶ Super Articulum tertium.

TAulus de christo loquitur vt est verbum incarnatum: vt distinguitur a patre & spiritu sancto ac ipsa trinitate. Denotat aūt obliquus casus autoritatē in ipso christo: ita q̄ sensus est an character sacramentalis sit character: christo vt principi configurans seu consignans characterem ipsum suscipientes: sicut character romanus consignat milites cesari: & gallicus regi francorum &c. ¶ In corpore tria fiunt. Primo distinguitur character fidelium in duo genera, secundo respondetur questio, tertio ponitur vnum corollarium. ¶ Quo ad primum, distinguitur character fidelium, in characterē ad celestes beatitudinem: & characterem ad militantis

Universidad de Deusto Biblioteca

ecclesie cultum. Ille est charitas seu gr̃a: hic est sacr̃alis: de quo est sermo. Cũ vtrum er cõi rõne characteris declarat. Diuersitas aũt ex diuersita te fiũm ac actuũ manifestat in scr̃a. prelibauit aũt auct̃or distinctionẽ hãc vt clarius fieret doctrina sacre scripture que in argumẽtis discutit: z ne nouitiũ ambiguũ relinqueret aut suspensum. ¶ Quo ad 3m, scilo vtrũa questio est. Character sacr̃alis est character xp̃i. prob⁹. Character sacramentalis ẽ ad recipiendum z

tur. Scio q̃dẽ z principal̃r ad fruitionẽ gl̃ie. Et ad h̃ ysignificandũ signaculo gr̃e: 9m illd ezech. 9. signa thau, sup frontes virorũ gemẽtium z dolentium. z apoc. 7. nolite nocere terre z mari, neq; arboribus, quoadusq; signemus seruos dei nr̃i in frõtib⁹ eorũ. ℣ Scdo aũt de putat̃ q̃ sic fidelis ad recipiendum vel tradẽ dũ alijs ea q̃ ptinẽt ad cultũ dei: z ad h̃ propie deputat̃ character sacr̃alis. Totus autẽ ritus chr̃iane religionis, deriuat̃ a sacerdotio xp̃i. Et ideo manifestum est, q̃ character sacr̃alis sp̃aliter est character xp̃i: cuius sacerdotio cõfiguranr fideles 9m sacr̃ales characteres. Qui nihil aliud sunt, q̃s q̃dã participatiões sacerdotij xp̃i, ab ipso xpo deriuate.

Ad primũ Ergo dõz, q̃ aplis ibi loq̃ tur de ysignatione, 9m q̃s aliquis deputat̃ ad futurã gloriã, que fit per gr̃am. Que sp̃aliter attribuit, inquantuz ex amore procedit, q̃deus nobis aliquid gr̃atis largiatur: q̃d ad rõnẽ gr̃e ptinet. Sp̃us aũt sc̃us amor est: vñ 1. ad cor. 12. 8z, diuisiones gr̃arũ sunt, idem aũt spũs. ¶ Ad 9m dõm, q̃ character sacr̃alis est res respectu sacri exterioris, z est sac̃m respectu vltimi effectus.

¶ Et ideo dr̃ põt aliq̃d character attribui. Uno modo 9m rõnem sacr̃i: z hoc mõ est signuz inuisibilis gr̃e, que in sacro cõfert. ℣ Alio modo 9m proprium rõnem characteris: z hoc mõ est signũ cõfigurativũ alicui ẽcipali, apud quẽ residet auctas eius ad q̃d alijs deputatur: sicut milites qui deputãtur ad pugnam, insigniuntur signo ducis: quo quodãmodo ei ꝓfigurant̃. Et hoc mõ illi qui deputant̃ ad cultũ chr̃ianũ, cuius auct⁹ est xp̃s, characterez accipiunt, quo xp̃o configurantur. Unde ꝓprie est character xp̃i. ¶ Ad tertiũ dõm, q̃ character distinguit̃ aliquis ab alio, per cõparationẽ ad aliquẽ finem, in quẽ ordinatur qui characterẽ accipit: sicut dctũ est de characterem militari, quo in ordine ad pugnam, distinguitur miles regis a milite hostis. Et sic̃ character fideltum, est quo distinguũtur fideles xp̃i a seruis diaboli: vel in ordine ad vitã eternã, vel in ordine ad cultuz presentis ecclesie. Quoũ 9mũ fit p charitatẽ z gratiã vt obiectio procedit, 9m autem sit per characterẽ sacramentalẽ. Uñ z character bestie in telligi potest per oppositiũ, vel obstinata malitia, qua aliqui deputantur ad penam eternam, vel professio illiciti cultus.

¶ Utrum character sit in potentijs anime sicut in subiecto. Artı. 4.

Ad quartuz Sic procedit ur. Uidet q̃ character non sit in potentijs aie sicut i subto. Character enĩ, dicit esse dispositio ad gratiam. Sed gr̃a est in essentia anime, sicut in subto, vt in secũda parte dictũ est. Ergo videtur q̃ character sit in essentia aie, non aũt in potẽtijs. ℂ Ꝑ. Potẽtia aie nõ videt esse subm alicuius, nisi habitus vel dispõnis. Sed character (vt dictum est) nõ est habitus vel dispositio, sed magis potẽtia, cui⁹ sbm non est nisi essentia aie. Ergo vr̃ q̃ character nõ sit sicut in subiecto in potentia anime, sed magis in essentia ipsius. ℂ Ꝑ. Potentie anime rõnalis distinguũtur per cognitiuas z appetitiuas. Sed non põt dici q̃ character sit tantum in potentia cognitiua, neq; etiã tantum in potentia appetitiua (q̃ non ordinat̃ neq; ad cognoscendũ tantũ, neq; ad appetendum) sl̃r etiam non põt dici q̃ sit in vtraq;, quia idem accidẽs nõ potest esse in diuersis subiectis. Ergo videtur q̃ character nõ sit in potentia anime sicut in subiecto. sz magis in essentia.

Sed cõtra Est, q̃ (sicut in premissa diffinitione characteris continetur) character imprimit anime rationali secundo imaginem. Sed imago trinitatis in anima, attenditur secundũ potentias. Ergo character in potentijs anime existit.

Rñdeo Dõm, q̃ (sicut dctũ est) character est quoddam signaculuz quo alia insignitur ad suscipiendum: vel alijs q̃ cũ vitate aĩtis stat q̃ character sit in illa potẽtia: cui⁹ sunt ꝓ actꝰ opationes ad q̃s character obligat: z nõ in po⁹ q̃ est ꝓmo obligat. Dicit ẽcho. Et q̃ character p se z prime, nõ est quid obligatiuũ: sed ꝓssiuũ xp̃iani cult⁹ z fidei, z pp hmõi, ꝓessionem obligat: q̃ est ex 9mũ obligares: character em in alia, monstrat aliam xp̃iane religiõis: ac p hoc obligatam xp̃o scri. Argumentũ aũt vtr̃ aĩtre in 9mo sensu: in q̃ etiã vt prima testat̃ nõ fallam 9stituit cõditionalẽ. ¶ Circa eandẽ rñsionem dubiũ aliud occurrit, de rõne assignata in scr̃a. q̃: diuinus cult⁹ est q̃dã fides ꝓtestatio per exteriori assignandũ est subm ex cultu diuino, ad quẽ prorime disponit: 9ns est vt subm eius sit illud met q̃ est subm ꝓprii z primi ꝑncipũ ipsius cultus, magis ẽ illud q̃ est subm principij cõis z remoti eiusdem cultus. Sed ꝓ prorimum q̃ cultus dei p̃n⁹, est religionis vir tus. est in volũtate: ergo character, qui potẽtia est ad recipiendũ vel tradendũ ea que sunt ciꝑum cultus: q̃ mediante religiõe: z cõmune quia fides operatur mediante ea que sunt multarum vir tutum: puta spei charitatis, religionis ꝛc.

¶ Ad hoc dicit, q̃ characterẽ 3uenire in subiecto cũ fide magis ẽ cũ religione, ex duob⁹ fiumi põt. Primo ex eo. q̃ tã fides ẽ character inter potentias ordinatur religioni cõput: z vniuersa nãq; religio filia est fidei, z quedã fidei protestatio: potentia sit actiua vel passiua: actuũ religiõis, principũ rõnem habet. Secundo ex eo, q̃ tã fides ẽ character respicit diuinũ cultũ 9mcundum id q̃ virtus nõ; alis: cuius est reddere hominẽ bonũ: z eius opus bonum efficere: fide enim z characterẽ homo potest in actus religionis: religione autem homo bene se hz ad illos. Et hinc fit, vt character respiciat christianũ cultũ vt professio quedã fidei est: z nõ vt bene vel male fit: z ꝓpterea ad fidei subiectũ accedit: z nõ spectat ad 9m religiõis. ℣ Ad obiectionẽ aũt in oppositum, dz q̃ ꝓpositio illa. si character debet sbm rõne cultus, debet potius poni in subo principij, primi ipsius cultus. ẽ principij remoti eiusdem vera forte est ceteris paribus. Sed hic nõ sunt cetera paria: q̃ cultꝰ respicit a primo, primo, aut bñ vel male fit: a qua rõne longe est character: a primo vero remoto respicit

secunduz id quod est. in qua ratione conuenit character cum fide: quia est principium remotum et communis. Et propterea non sequitur characterem esse in voluntate, in qua est religio: sed cõcluditur oppositũ sc̃licet esse in intellectu: in quo est fides.

¶ Circa eandem rẽsponsionem dubiũ ex durando in. 4. sen. distin. 4. q. 1. occurrit, de subiecto characteris quod sit potentia exequtiua q̃: virtus perficiens non ad cognoscendum nec ad appetendum, sed ad exequendum: dz poni nõ in intellectu, nec i voluntate, sed in potentia exequtiua: character aũt est huiusmodi vt patet. ergo.

¶ Ad hoc dr̃, q̃ character em esse in alia potẽtia ẽ intellectus vel voluntatis, est im possibile: quia quelibet alia potentia est in composito: character aũt est in anima intellectiua. Quod ex eo patet, q̃ est perpetuus, remanẽs in anima separata. In cuius signũ si baptizatus aut ordinat̃ resurgerem nõ rebaptizare-tur aut reordinarẽ.

¶ Ad obiectionẽ 2 an dicit, q̃ licet maior sit vera de virtute speculatiua habitum nõ ti est vera de potentia: character aũt nõ est virtus aut habitus: sed potentia. licet enim habitus in parte intellectiua sit ad cognoscendum vel appetendum: potentia tamen apposita ad neutrum esse poterit, imo debet: q̃m intellectus ipse sufficit pro potentia ad intelligendum, z voluntas pro potentia ad appetendum. Quocirca quum character sit potentia in parte superiori anime ad reciendum vel tradendum cultum protestãtem fidem, rationabiliter ponitur in subiectis fidei, vt in litera dicitur.

¶ Super articulum omnium.

4. d. 4. q. 1. ar. 3. q. 4. Et ro. 7 co. 2.

Ist titulo aduerte, q̃ ly indelebiliter potest dupliciter accipi, vel per negationem omnis potentie etiam logice, ad delectionem. Et sic esset sensus an character insit indelebiliter, ita q̃ implicet contradictionem ipsum deleri. Et hic sensus procul est ab intento: potest enim a deo deleri, desinendo conseruare ipsum. Uel per negationem proprie seu proxime naturalis potentie ad delectionem. z hic sensus est intentus: non enim querimus quid possit deus facere, sed quid suapte natura conueniat character.

tradendum ea que sunt diuini cultus. Diuinus aũt cultus in quibusdã actibus ꝓsistit. Ad actus aũt ꝓprie ordinant̃ potẽtie anime sicut essentia ordinat̃ ad eã. Et tõ character nõ est sicut in subo in eẽntia aie, sz in eã ꝓpo.

Ad primũ Ergo dõm, q̃ subiectum alicui accidenti attribuit 9m rõnem eius ad q̃d ꝓpinque disponit: nõ aũt 9m rõnẽ eius ad quod dispõnit remote vel indirecte. Character aũt directe quidẽ z propinque dispõnt animam ad ea que sunt diuini cultus exequenda. z q̃ hec idonee nõ fiũt sine auxilio gratie (q̃ vt dz 10 3. 4. eos q̃ adorant deum, in spiritu z veritate adorare oportet) ex consequenti diuina largitas recipientibus characterẽ, largitur gratiam, per quam digne impleant ad que deputant̃. Et ideo characteri magis est attribuendũ subiectum 9m rationẽ actuum ad diuinũ cultũ pertinẽtium, q̃s 9m rationẽ gratie. ¶ Ad 2m dõm, q̃ essentia anime est subiectũ potentie naturalis, que ex principijs essentie pcedit. Talis aũt potentia non est character: sz est quedam sp̃ualis potẽtia, ab extrinseco aduenies. Unde sicut essentia anime, per quã est naturalis vita hois, perficit̃ per gratiã, qua anima sp̃ualr viuit: ita potẽtia nãlis anime perficit̃ p sp̃ualẽ potentiã, que est character. Habit⁹ esn z dispositio pertinet ad potẽtiaz aie: eo q̃ ordinant̃ ad actus, quoũ potentie sunt ꝓncipia. Et eadẽ rõne oẽ q̃ ad actum ordinat̃, est potẽtie tribuendũ. ¶ Ad tertiũ dõm, q̃ (sicut dictũ est) character ordinatur ad ea que sunt diuini cultus. Quiquidez est quedaz fidei protestatio per exteriora signa. Et ideo oportet q̃ character sit in cognitiua potentia anime, in qua est fides.

¶ An character insit aie indebiliter. Artı. 5.

Ad quintũ Sic procedi tur. Uidetur q̃ character non insit aie indelebiliter. Quãto esn aliquod accidẽs est perfectius, tãto firmius inheret. Sed gratia est perfectior q̃s character: q̃ character ordinat̃ ad gratiaz sicut ad vltiorem finẽ. Gratia aũt amittit̃ per peccatum. Ergo multo magis character. ℂ Ꝑ. Per characterẽ aliq̃s deputat̃ diuino cultui sicut dictũ est. Sed aliquis a cultu diuino trãseunt ad contrarium cultum, per apostasiaz a fide. Ergo videt̃ q̃ tales amittant characteres sacramentalẽ. ℂ Ꝑ. Cessante fine cessare debet z id q̃ est ad finẽ: alioq̃n frustra remaneret: sicut post resurrectionẽ non erit matrimoniũ, q̃: cessabit gr̃atio, ad quam ordinatur matrimoniuz. Cultus aũt exteriori, ad quem character ordinatur, non remanebit in patria, in qua nihil agetur in figura, sz totum in nuda veritate. Ergo character sacramentalis non manet in perpetuũ in anima: z ita non inest indelebiliter.

¶ In corpore est vna conclusio. Character indelebiliter manet in anima. Probatur. Omnis sanctificatio que fit per sacerdotium xp̃i, est perpetua re consecrata manente: sed character sacramentalis est quedam participatio sacerdotij christi, eterni, in eius fidelibus 9m anime partem incorruptibilez ergo character indelebiliter manet in anima. Maior z, pbatur z declaratur. Probat̃ qdẽ: q̃ sacerdotiũ xp̃i est eternũ: vt patet auctoritate scripture. Declaratur vero ex eo q̃ res inanimate cõsecrate a ministris sacerdotij christi, retinent consecrationem q̃diu sunt vt patet in ecclesijs caliciibus ꝛc. Minor vero quo ad primam partem declaratur ex duobus. Primo ex proportionalitate christi secũdũ plenam sacerdotij potestatẽ. z fidelũz eius 9m aliquã ptãtem respectu sacramẽtorum z cultus 2ẽ. Secundo ex hoc q̃ Christo non conuenit habere characterẽ. Quo ad secũdã aũt partẽ. scilt eterni non opz aliter ꝓbari. Quo ad tertiam vero probatur ex eo q̃ anima est subiectũ characteris 9m intellectuz. ¶ Aduerte hic: q̃ in minori ꝓpositione apposuimus ly eterni: propterea quia character habet rationem vis instrumentalis. Cõstat enim q̃ nisi ꝑncipale agẽs sit eternũ impossibile est ponere instrumentalem eius virtutem perpetuam.

¶ Aduerte scdo ly remanente: q̃m inde apparet rẽsp̃sio ad 3co. in quarto sent. dist. 6. q. 2. obij cientẽ ex indelebilitate characteris negõnez virtutis 9pernaturalis in sacr̃is: quia virtus illa nunquam posset cõrũpi: eodem modo quo characterẽ indelebilem thomas ponit. Rñdemus siquidẽ: q̃ virtus in sacramentis eorũ manet: sicut et character durat, quandiu anima durat. Durante siquidem sacramento durat z virtus illa. Et sicut si cessaret esse anime desineret z character: z ita cessante sacramẽto cessat h tus in illo. Et q̃m constat sacr̃a ola paululũ durare (vtpote habentia verba p formis) ideo mirũ nõ est si spirituales virtutes eoꝝ crebro esse desinunt.

¶ In rñsione ad primũ: aduerte rationem antoris: ex pbia non solum principia sed testimonium ad sensum habere. Uidemus enim motum celestem durationem ex parte motus sortiri. tantiq; sit huiusmodi rerum (quarum esse consistit in fieri) duratio ex parte agentis: vt negantes conseruari permanentes res manu creatoris: concedant huiusmodi res imperfectas posse perpetuari ab agẽte perpetuo: vt auerroys in. 12. met. testatur. ¶ Et habes in hac litera aliã rationem radicalem huius differentie: inter formã habentẽ esse completũ z formam q̃ est vis instrumẽtalis q̃. illa quasi fixa in subiecto: sequit̃ additionẽ subiectiua vero quasi defluxus quidã agẽtis illius sequitur additionem.

¶ Super arti. 6.

1. q. 72. artic. 5. Et. 4. di sti. 4. q. 1. art. 4. q. 2. 2. 3. 7. q. 5. 3. 2. q. 3. Et di. 7 q. 2. 1. 1. q. 2. 3. q. 5. 7 di stin. 23. q. 1. 3. 2. q. 3.

TArtulus clarus. ¶ In corpore vna est conclusio. Per tria sacramenta tantum imprimitur character. Hec conclusio quo ad exponentē negatiuam: implicite ponitur in litera. Et secundum se totam in litera implicite probatur: presupponendo fi predicta de character: scilicet q̄ est potentia ad recipiendū vel tradendum ea q̄ sunt diuini cultus. Ex hoc enim suppositō principio procedit auto: quasi subsumēdo quedam sacramenta non spectare directe ad nouum cultum diuinum: aut non ordinare ad recipiendum vel tradendum: ac per hoc in his non imprimi characterem. Unde distinguit in primis auto: duos sacramentorum fines. s. remedium peccati: et diuinum cultum. Et in primo omnia dicit conuenire. In secundo autē non: quod probat de sacramento penitētie. Sub distinguit deinde in tria membra sacramenta ordinata ad secundum finem et exclusō vno eorum scilicet eucharistie, concludit reliqua duo genera imprimere characterem. Et clare patet processus in litera.

¶ Aduerte hic q̄ circa eucharistie sacramentum possunt duo considerari: scilicet tripliciter: vno modo per modū ipsi⁹ actionis: alio modo per modū agētis: tertio modo p modū recipiētis. ¶ Per modū quidē ipsius actionis pertinet ad diuinū cultum eucharistia: in qua principaliter diuinus cultus consistit, inquantum est ecclesie sacrificiū. Et per hoc idē sacrm non imprimit hoc character: q̄ per hoc sacrm non ordinat hō ad aliquid aliud vlterī⁹ agendū vel recipiēdū in sacris: cum potī⁹ sit finis et cōsummatio oīm sacroꝝ: vt dio. dicit. 3. c. cele. hier. Cōtinet tn in seipsum xp̄m: in quo non est character: sed tota sacerdotij plenitudo. ¶ Sed ad gentes in sacris, p̄tinet sacramentuz ordinis: q̄ per hoc sacramentū deputantur hoies ad sacramenta alijs tradenda. ℣ Sed ad recipiētes pertinet sacrm baptismi: q̄ per ipsum homo accipit p̄tārem recipiendi alia ecclesie sacramēta. vñ baptismus dicit esse ianua oīum sacramētoꝝ. Ad idē etiam ordinat quodāmodo confirmatio: vt infra suo loco dicet. Et ideo per hec tria sacramēta character imprimit. s. per baptismum, confirmationem et ordinem.

Ad primū Ergo dom, q̄ per oīa sacramēta fit hō particeps sacerdotij Christi, vtpote percipiens aliquē effectum eius. Non tamen per oīa sacra aliquis deputatur ad agendum aliquid vel recipiendum, q̄ pertineat ad cultum sacerdotij Christi. Ad quidē exigit ad hoc q̄ sacramētū characterē imprimat. ¶ Ad 2m dom, q̄ per eā exhibet aliqd remediū cōtra peccm, per hoc q̄ gratiā conferunt. Non aūt oīa sacramēta ordinātur directe ad diuinū cultū: sicut patet de pnīa, p quā hō liberat a pctō: non aūt per hoc sacrm exhibetur homini aliquid de nouo, pertinens ad diuinū cultū, sz restituitur in statum pristinū. ¶ Pertinet autem aliquod sacramētū ad diuinū cultū tripliciter: vno modo per modū ipsi⁹ actionis: alio modo per modū agētis: tertio modo p modū recipiētis. ¶ Ad 3m dom, q̄ ea q̄ circa eucharistie sacramentum fiunt, sz ex institutione saluatoris, ordinātur directe ad diuinū cultū: non autē per modū agētis: sed magis per modū recipiētis. Et ideo non imprimit character.

¶ Utrum per omnia sacramenta noue legis imprimatur character. Arti. 6.

Ad sextū Uidetur q̄ per omnia sacra noue legis imprimatur character. Per oīa enim sacra noue le. fit aliquis particeps sacerdotij Chri. Sed character sacramentalis nihil est aliud quam participatio sacerdotij Christi: vt dictum est. Ergo vī q̄ per omnia sacra noue legis imprimatur character. ¶ Character se habet ad animā in qua est, sicut consecratio ad res cōsecratas. Sed per quodlibet sacramētum noue legis homo recipit gratiā sanctificantem: vt supra dictum est. Ergo videt q̄ per q̄libet sacramentum noue legis imprimatur character. ¶ Character est res et sacrm. In quolibet aūt sacro noue legis est aliqd q̄ est res tm, z aliqd q̄ est sacrm tantū, z aliqd q̄ est res z sacramētuz. Ergo per quodlibet sacramentum noue legis imprimitur character.

Sed contra Est, q̄ sacra in quibus imprimitur character, non reiteratur: eo q̄ character est indelebilis: vt dictū est. Quedā aūt sacramēta iterāt: sicut patet de penitentia z matrimonio. Ergo nō omnia sacramenta imprimunt characterez.

Rñdeo Dicēdū, q̄ (sicut supra dictuz est) sacra noue legis ad duo ordinātur. s. in remediū pctī, z ad cultū diuinum. Est aūt omnibus sacramētis cōmune: q̄ per ea exhibet aliqd remediū cōtra pctm, per hoc q̄ gratiā conferunt. Non aūt oīa sacramēta ordinātur directe ad diuinū cultū: sicut patet de pnīa, p quā hō liberat a pctō: non aūt per hoc sacrm exhibetur homini aliquid de nouo, pertinens ad diuinū cultū, sz restituitur in statum pristinū. ¶ Pertinet autem aliquod sacramētū ad diuinū cultū tripliciter: vno modo per modū ipsi⁹ actionis: alio modo per modū agētis: tertio modo p modū recipiētis. ¶ Per modū quidē ipsius actionis pertinet ad diuinū cultum eucharistia: in qua principaliter diuinus cultus consistit, inquantum est ecclesie sacrificiū. Et per hoc idē sacrm non imprimit hoc character: q̄ per hoc sacrm non ordinat hō ad aliquid aliud vlterī⁹ agendū vel recipiēdū in sacris: cum potī⁹ sit finis et cōsummatio oīm sacroꝝ: vt dio. dicit. 3. c. cele. hier. Cōtinet tn in seipsum xp̄m: in quo non est character: sed tota sacerdotij plenitudo. ¶ Sed ad gentes in sacris, p̄tinet sacramentuz ordinis: q̄ per hoc sacramentū deputantur hoies ad sacramenta alijs tradenda. ℣ Sed ad recipiētes pertinet sacrm baptismi: q̄ per ipsum homo accipit p̄tārem recipiendi alia ecclesie sacramēta. vñ baptismus dicit esse ianua oīum sacramētoꝝ. Ad idē etiam ordinat quodāmodo confirmatio: vt infra suo loco dicet. Et ideo per hec tria sacramēta character imprimit. s. per baptismum, confirmationem et ordinem.

Ad primū Ergo dom, q̄ per oīa sacramēta fit hō particeps sacerdotij Christi, vtpote percipiens aliquē effectum eius. Non tamen per oīa sacra aliquis deputatur ad agendum aliquid vel recipiendum, q̄ pertineat ad cultum sacerdotij Christi. Ad quidē exigit ad hoc q̄ sacramētū characterē imprimat. ¶ Ad 2m dom, q̄ per oīa sacra sanctificat homo: sm q̄ sctitas importat munditiam a pctō: que fit per gratiā. Sed specialiter per quedā sacra: que characterē imprimūt: homo sanctificat quadam cōsecratione, vtpote deputatus ad diuinū cultū. Sicut etiā res inanīate scrificari dicunt, inquantū diuino cultui deputantur. ¶ Ad tertiū dom, q̄ iz character sit res z sacramentū: nō tn opz oē id q̄ est res z sacrm esse characterem. Quid autē sit res z sacrm, in alijs sacramentis infra dicetur.

¶ De causa sacramentoꝝ. Qō. 64.

Deinde Considerādū est de cā sacramētoꝝ: siue p autoritatē: siue p ministeriū. Et circa hoc queruntur decē. Primo, vtrū solus deus, interius opet in sacris. Scdo: vtrū institutio sacroꝝ sit solum a deo. Tertio, de p̄tate quā Xp̄s habuit in sacris. Quarto, vtrū illi p̄tārem potuerit alijs cōicare. Quinto, vtrum p̄tās ministerij in sacramentis, cōueniat malis. Sexto, vtrū mali peccent dispensando sacra. Septimo, vtrum angeli possint esse ministri sacramentoꝝ. Octauo, vtrum intentio ministri requiratur in sacramentis. Nono, vtrum requiratur ibi recta fides: ita. s. q̄ infidelis nō possit tradere sacramenta. Decimo, vtrū requiratur ibi recta intentio.

¶ Utrum solus deus operetur interius ad effectum sacramenti. Arti. 1.

Ad primū Sic procedit. Uidetur quod non solus deus: sed etiam minister interius operetur ad effectum sacramēti. Interior enim sacramenti effectus, est vt homo purgetur a peccatis, z illuminet per gratiam. Sed ad ministros ecclesie pertinet purgare, illuminare et perficere: vt patet per dio. in. 5. c. cele. hiera. Ergo videtur quod non solus deus: sed etiā ministri ecclesie interius operētur ad sacramenti effectum. ¶ In collatione sacramentoꝝ quedam oratiōnū suffragia proponuntur. Sed orationes iustorum sunt magis apud deū exaudibiles quā quorūcunq; sm illud Joan. 9. Si quis dei cultor est, z voluntatem eius facit: hunc deus exaudit. Ergo videt q̄ maiorē effectuz sacri consequat ille, qui recipit tm a bono ministro. Sic ergo et minister aliquid operatur ad interiorem effectū, z non solus deus. ¶ Dignior est homo cs res inanimata. Sed res inanimata aliquid operatur ad interiorē effectū: nā aqua corpus tangit z corabluit: vt aug. dicit super Joā. Ergo homo aliquid operatur ad interiorē effectum sacramenti: z non solus deus.

Sz contra Est, q̄ dicit rom. 8. Deus est qui iustificat. Cum ergo interior effectus omnium sacramētoꝝ sit iustificatio, videtur q̄ solus deus operetur interiorem effectum sacramenti.

Rñdeo Dicēdum, q̄ operari aliquem effectum cōtingit dupliciter. Uno modo per modum principalis agentis. Alio modo per modū instrumēti. Primo igitur modo, solus deus operatur interiorem effectum sacri: tum q: solus deus illabitur aīe, in qua sacramenti effectus existit: nō aūt pōt aliqd immediate operari vbi non est. Tum q: gra que est interior sacri effectus: est a solo deo: vt in secunda parte dictū est. Character etiā qui est interior quoundam sacramentoꝝ

¶ Super questionis Arti. 1.

TJnus q̄r est. ¶ In corpore vna ponitur distinctio bimembris cum duabus conclusionibus, singulis istra singula membra. Distinctio est: operari effectum cōtingit vel per modum principalis agentis vel per modum instrumenti. Prima conclusio est. Solus deus primo modo operatur effectum interiorem sacramenti. Et probatur dupliciter: vt patet clare in litera. Secunda vero conclusio est. Homo potest operari ad interiorem effectū sacramenti secundo modo. Et probatur: quia ministeriū habet rationem instrumenti ꝛc.

¶ Aduerte hic. quod cum in litera dicitur: solus deus est causa gratie: intelligas de causa principali: quoniam de illa est sermo in prima conclusione z pro qua hoc dicitur: et superius determinatum est. Sacramenta causare instrumentaliter gratiam. Et hic in secunda conclusione dicitur, hominem ministrialiter causare interiorem effectum sacramenti eadem ratione, qua sacramentum est causa gratie: quoniaz ministro vtitur deus sicut et sacramentali locutione vt instrumento ad causandum interiorem effectū sacramenti. Imo vna eademq; vis instrumentalis perfecta est in sacramento et ministro: sicut in vtensibus et rebus, ea ratione: quia minister non nisi vt necessario requisitus ad perfectionem sacramenti concurrit. Omnibus autem requisitis ad perfectionem sacramenti, vtitur principale agens (quod est deus) vt partialibus concurrentibus ad perficiendum sacramentum vnum: quod est vti eis vt partialibus concurrentibus ad effectionem instrumenti vnius. in vno instrumento quotcunq; requirat partialia: vna eademque perfecta virtus instrumentalis ponenda est.

¶ In responsione ad secundum, dubium occurrit an gratie intensior gradus comprehendantur sub annexis, que per dispositionem

4. di. 3. pient. q. 1. ā. 2. q. 2. cor. z dist. 5. q. 1. ar. 1

¶ Super questionis Arti. 2.

TJnus q̄r est. ¶ In corpore vna conclusio. Solus deus est sacramentorum institutor. Probatur. Uirtus sacramenti est ab institutore sacramenti: sed virtus sacramenti est a solo deo: ergo solus deus est sacramentorum institutor. Maior probatur. Instrumentū habet virtutem a principali agente: sacramentum est instrumentum ad spirituales effectus: z principale agens respectu sacramenti, nō est vtens tantum sacramento, sed institutore ipso. Processus totus est clar⁹. Et secunda pars minoris istius prosyllogismi declaratur in litera, distinguendo. Duplex agens respectu sacramenti, z ex ea ratione vnius membri, scilicet agentis per quod modum vtentis infertur reliquum scilicet agens instituendo esse agens principaliter ac per hoc a quo est virtus sacramenti.

7. art. 4. cor. Et. 4. di stin. 5. q. 1. a. 1. z q. 2. a. 2. z q. 2.

¶ Utrum xp̄s sm q̄ homo, habuerit potestatē operandi interiorē effectū sacroꝝ. Art. 3.

Ad tertiū Sic peceditur. Uidetur quod xp̄s sm q̄ homo habuerit potestatem operandi interiorem effectū sacroꝝ. Dicit enim Jo. bap. vt habetur Jo. 1. qui me misit baptizare in aqua ille mihi dixit, super quez videris spūm descendentem z manentē sup eū, hic est q̄ baptizauit in spūsco. Sz baptizare i spūsancto est interius gram spūsci conferre. Spūsanctus aūt descēdit xp̄s sm q̄ homo, inquātū homo nō inquantū deus: q: sic ipse dat spūsanctū. Ergo videtur q̄ xp̄s sm q̄ homo, habuerit potestatem, interiorē effectum sc̄oꝝ causandi. Cs. Mat. 9. dns dicit, Sciatis quia filius hois habet p̄tātem in terra dimittendi pcta. Sed remissio peccatoꝝ est interior effectus sacri. Ergo vī q̄ xp̄s sm q̄ homo, interiorē effectum sacroꝝ operet. Cs. Justitutio sacramentoꝝ pertinet ad eū, qui tanq̄ principale agens operatur ad interiorem sacramenti effectum. Manifestū est autem q̄ christus sacramenta instituit. Ergo ipse est qui interius operatur sacramentoꝝ effectū. Cs. Nullus pōt sine sacramento effectū sacramenti conferre, nisi propria virtute sacramenti effectum operetur. Sed xp̄s sine sacro contulit sacramenti effectuz: vt patet in mag dalena, cui dixit dimittuntur tibi peccata. Ergo videtur q̄ xp̄s secunduz quod homo operetur interiorem sacramenti effectum.

¶ Preterea. Illud in cuius virtute sacramētum operatur, est principale agens ad inte-

notionem ministri impetrari possunt recipienti sacramentum. Et est ratio dubij: q: si comprehēditur sub annexis, sequitur precedentia verba litere (scilicet effectus sacramenti non datur melior per meliorem ministrum) esse falsa: quoniam si ex deuotione ministri, intensior gratia darek baptizato, vel absoluto, constat q̄ melior effectus daretur per melioꝛē ministrum: quia gratia ipa sit effectus sacramenti. Jn oppositum autem est, quod nulla ratio apparet, quare alia dona dei possint habere rationem annexi impetrabilis ex ministri deuotione. Nec propterea sequitur, q̄ maior seu melior effectus sacramenti detur per meliorem ministrum: quoniam maioritas illa impetrata non haberet rationem effectus sacramenti, sed rationem annexi effectui sacramenti, z esset effectus a solo deo concomitanter ad sacramentum, impetratus ex deuotione ministri.

Ad primū Ergo dom, q̄ purgatio sm q̄ attribuitur ministris eccl'ie, nō est a peccato. Sed dicunt diaconi purgare, inquātū vel inūdos ejiciūt a cetu fidelium: vel eos sacris admonitionibus disponūt ad sacroꝝ receptionem. Similiter etiā sacerdotes illuminare dicūtur sacrū populum: non quidem gratiā infundendo, sed sacra gratie tradēdo: vt p̄z per dion. ibidem.

¶ Ad 2m dicendū, q̄ orationes que dicūtur in sacramentoꝝ collatione, proponunt deo, nō ex parte singularis persone: sed ex parte totiꝰ ecclesie. cuius preces sunt apud deum exaudibiles: sm illud matth. 18. si duo ex vobis cōsenserint super terrā, de omni re quācūq; petierint, fiet illis a patre meo. Nihil tn phibet, quin deuotio viri iusti, ad hoc aliqd operek. Illud tn q̄ est sacramēti effect⁹, nō impetratur oratione ecclesie vel ministri: sed ex merito passionis xp̄i, cuius virtus operatur in sacramentis: vt dictum est. Unde effectus sacramēti nō dat melioꝛ per melioꝛem ministrū. Aliqd tn annexū impetrari pōt recipienti sacrm, per deuotionē ministri. Nec tn minister illud operatur, sed impetrat operandum a deo. ¶ Ad 3m dom, quod res inanimate non operantur aliqd ad interiorē effectū, nisi instrumentaliter: vt dictū est. Et similiter homines nō operantur ad sacramētoꝝ effectū, nisi per modū ministerij: vt dictum est.

¶ Utrum sacramenta sint solum ex institutione diuina. Articu. 2.

4. di. 3. pienti q. 1. ā. 2. q. 2. cor. z dist. 5. q. 1. ar. 1

Ad secūm Sic proceditur. Uidet q̄ sacramēta non sint solū ex institutione diuina. Ea enim que sunt diuinitus instituta, traduntur nobis in sacra scriptura. Sed quedam agūtur in sacris, de quibus nulla fit mentio in sacra scriptura: puta de chrismate, quo homines confirmātur: z de oleo, quo sacerdotes inūgunt: z de multis alijs tam verbis q̄ factis, quibus vtimur in sacramētis. Non ergo sacramenta sunt solum ex institutione diuina. Cs. Sacra sunt quedam signa. Res autem sensibiles naturaliter q̄dā significāt, nec pōt dici q̄ deus q̄busdā significationibus delectetur z nō alijs: q: ipse oīa que fecit appropriat. Hoc aūt proprium vī esse demonū, vt quibusdam signis ad aliqd alliciantur: dicit esp aug. 21. de ci. dei. Illiciunt demones p creaturas, quas nō ipsi, sed deus odidit, delectabilib⁹ pro sua diuersitate diuersis, nō vt alia cubis, sed vt ipsis signis. Non ergo vī q̄ sacra indigeant esse ex institutione diuina. Cs. Apli vicem dei gesserūt in terris: vnde apostolus dicit sc̄d e ad cor. 2, nā z ego quod donaui, siquid donaui propter vos in psona christi. t. ac si ipse christus donasset. Sic ergo videtur quod apostoli et eorum successores possint noua sacramenta instituere.

Sed contra Est, q̄ ille instituit aliquid, qui dat ei robur et virtutem: sicut pater de institutionibus legum. Sed virtus sacramenti est a solo deo: vt patet ex predictis. Ergo solus deꝰ potest instituere sacramentum.

Rñdeo Dom, q̄ (sicut ex supradictis patet) sacramenta instrumentaliter operantur ad spūales effectus. Instrumentum aūt habet virtutez a principali agente. Agens aūt respectu sacramēti est duplex. s. instituens sacrm: z vtens sacramento instituto, applicando. s. ipsum ad inducendū effectū. Uirtus aūt sacramenti non potest esse ab eo qui vtitur sacro: q: non operatur nisi per modum ministerij. Unde relinquitur q̄ virtus sacramenti sit ab eo qui instituit sacramentum. Cum igitur virt⁹ sacri sit a solo deo, p̄ns est q̄ sol⁹ deꝰ sit sacroꝝ institutor.

Ad primū Ergo dds, q̄ illa q̄ aguntur in sacris p homes instituta, non sunt de necessitate sacri: sed ad quandam solēnitatē, que adhibetur sacris, ad excitandā deuotionē z reuerentiam in his qui sacra suscipiunt. Ea vero que sunt de necessitate sacri, ab ipso xp̄o instituta sunt, q̄ est deꝰ z hō. Et iz non sint oīa tradita in scripturis, hz tn ea ecclesia ex familiari apl'oꝝ traditione: sicut apls dicit p̄me ad cor. xi, cetera cū venero disponam. ¶ Ad 4m dom, q̄ res sensibiles aptitudinē quandā hūt ad significandū spūales effectus ex sui natura: sed ista aptitudo determinatur ad spirituālē significationem ex institutione diuina. Et hoc est q̄d hug. de sancto vic. dicit, q̄d sacrm ex institōne signāt. Dicelegit tn deus quasdam res alijs ad significationes sacrales, nō q: ad eas conuenientioꝛ significatio. ¶ Ad tertiū dom, q̄ apli z eorum successores, sunt vicarij dei quantuz ad regimen ecclesie, cōstitute per fidē z fidei sacra. Aīs sicut nō licet eis constituere aliaz ecclesiam, ita nō licet eis tradere aliā fidem, ne que instituere alia sacra: sed per sacramenta, que de latere christi pendentis in cruce fluxerunt, dicitur esse fabricata ecclesia christi.

¶ Utrū xp̄s sm q̄ homo habuerit potestatē operandi interiorē effectū sacroꝝ. Art. 3.

Ad tertiū Sic peceditur. Uidetur quod xp̄s sm q̄ homo habuerit potestatem operandi interiorem effectū sacroꝝ. Dicit enim Jo. bap. vt habetur Jo. 1. qui me misit baptizare in aqua ille mihi dixit, super quez videris spūm descendentem z manentē sup eū, hic est q̄ baptizauit in spūsco. Sz baptizare i spūsancto est interius gram spūsci conferre. Spūsanctus aūt descēdit xp̄s sm q̄ homo, inquātū homo nō inquantū deus: q: sic ipse dat spūsanctū. Ergo videtur q̄ xp̄s sm q̄ homo, habuerit potestatem, interiorē effectum sc̄oꝝ causandi. Cs. Mat. 9. dns dicit, Sciatis quia filius hois habet p̄tātem in terra dimittendi pcta. Sed remissio peccatoꝝ est interior effectus sacri. Ergo vī q̄ xp̄s sm q̄ homo, interiorē effectum sacroꝝ operet. Cs. Justitutio sacramentoꝝ pertinet ad eū, qui tanq̄ principale agens operatur ad interiorem sacramenti effectum. Manifestū est autem q̄ christus sacramenta instituit. Ergo ipse est qui interius operatur sacramentoꝝ effectū. Cs. Nullus pōt sine sacramento effectū sacramenti conferre, nisi propria virtute sacramenti effectum operetur. Sed xp̄s sine sacro contulit sacramenti effectuz: vt patet in magdalena, cui dixit dimittuntur tibi peccata. Ergo videtur q̄ xp̄s secunduz quod homo operetur interiorem sacramenti effectum.

¶ Preterea. Illud in cuius virtute sacramētum operatur, est principale agens ad inte-

¶ Super Artic. 3.

TJnus clarus est. ¶ In corpore est vna cōclusio, habens tres partes. Christus inquantum deus habet potestatem auto-

ritatis in sacramentis, vtpiantum vero homo habet potestatem ministerij principalis, siue potestatem excellentie, consistentem in quatuor. Conclusio hec, qz de potestate loquitur (de qua quesitum est in titulo) z potentia per actum cognoscitur, iō ab operatione in lra manifestatur. Et quo ad primam quidem partem: quia deus autoritatiue operatur. Quo ad secundā vero: quia christus secūdum quod homo operatur in sacramentis meritorie z efficienter. Quod probatur, quia passio christi est causa iustificationis nostre meritorie z effective. Et hoc vltimum declaratur, quod non effective principaliter sed per modū instrumenti, non cuiuscūqz sed coniuncti diuinitati in persona: z propterea principalitatem z causalitatem obtinētis respectu extrinsecorum puta ministrorum ecclesie z sacramentorum. Tertia autem pars conclusionis probatur manifestando illa quatuor (que sunt meritum, nomen, institutio, z dependentia) z probādo singula propriis rationibus excepto primo qō tractatum fuit in quinto articulo questionis. c 2.

¶ Super articulum quartum.

¶ Iuxta dictis in precedentibus articulis clarus est.

¶ In corpore vne dicendum. Circa huius articuli 4. dist. 5. q. 1. arti. 2. q. 1. 2. art. distinctio bimembris de duplici potestate, autoritatis scilicet z excellentie est, cum duabus conclusionibus. Quarū prima est negatiua: scilicet christi potestatem autoritatis nulli potuit cōmunicare. Probatur: qz est in communicabilis vt diuina essentia. Secunda est. Christi potestatem excellētie potuit communicare.

Alias † ministr. Declaratur z probatur. Declaratur quidem numerando singula in quibus consistit potestas excellentie. Probatur autem qz instrumentū cōiunctum quanto virtuosius est: tanto plus potest imprimere in instrumentū separatum. Quod manifestatur in manu z baculo.

¶ Aduerte hic primo, quod autor hoc in loco soluit questionem motam a magistro senten. in. 5. dist. 4. ad 1. ab codex minus ſ. Iuxta meliorisqz iudicio referuetam.

¶ Aduerte secundo, autorem formaliter de ch̄isto, habente potestatem excellentie loquit: z propterea nō ex potestate diuina, sed ex potestate instrumenti coniuncti potētiam communicandi probauit.

¶ Aduerte tertio, autorem expresse hic dicere quod christus potuit communicare homini puro vt sacramentorum conferret solo imperio. Habes enim hic, quod potestas conferendi gratiam communicabilis est homini. principalis enim z communis sacramentorum effectus est gratia vt supra patet, z idem apparet hic in responsione ad tertiū, si recte conferatur cū argumento.

¶ Super articu. 3m.

¶ In corpore vna est conclusio. Militant ecclesie possunt sacramenta conferre, etiam si sint mali. Probatur, ministri ecclesie instrumentaliter operantur in sacramentis: ergo possunt sacramenta conferre etiam si sint mali. Antecedens probatur, ex eo quod eadem est ratio de ministri z instrumenti. Consequentia vero probatur, ex eo quod instrumentum nō propria virtute sed virtute principalis agentis operatur. Quod probatur ab effectu quia hinc est, quod instrumento accidit omnis forma preter id quod exigitur ad instrumentū rationem, quod duplici exemplo in litera manifestatur.

¶ Circa hanc conclusionem seu rationē dubium occurrit: quo niam implicite petit principium. Oportet enim ad integrandum processum hunc subiungere quod bonitas z malitia ministri efficiat: z non accidens. Et non est cum ad rationem instrumenti ministrantis sacramenta. Hoc autem supponere per inde est ac si supponeretur conclusio: cuius ratio ipsa a sacris doctoribus posita fuerat (vt patet in. 4. di. 4. sen.) vacauit probationi ipsius rationis: scilicet vniuersali rationi instrumenti, vt antiq; traditionis ratio haberetur.

4. dist. 5. q. 2. ā. 2. q. 4. cor. 2 di. 19. q. 2. ā. 2. cor. Et dist. 24. q. 1. ar. 2. qō. 1. 2 ar. 3. q. 1. 2. 3.

¶ Super Articu. 4.

¶ Iuxta vt sonat rubricam est.

¶ In corpore dne conclusiones sunt. Prima est. Mali exhibentes se ministros dei z ecclesie in dispensatione sacramentorum, peccant. Secundam est quod hoc peccatum est ex suo genere mortale. Prima probatur. Quicunqz operatur non ſm qz oportet, peccat in operādo: sed minister malus sacramenti operatur non ſz qō oportet. Probāt: qz ministri sacramentorū debēt esse iusti: qz ministri debent conformari dñorū vt testantur autoritates scripture. Scōa vero conclō probatur iq: hoc peccatū pertinet ad irreuerentiā dei, z contaminationē sacrorum. Que particula declarat, quod intelligitur nō ex parte ipsorū sacrorū (qm̄ ipsa sunt incontaminabilia) sed ex parte ipsius ptōris, sacrilegiū amittentis. ¶ Circa fundamentum huius ꝓcessus, quandā decētia z cōuenientiā: vt in pcedēti articulo ad tertiū z hic dicit. Nō est aūt rōn̄abile, qō negatio cōdōnis requisite scōm decentiā, cōstituat peccatū mortale: cū videam⁹ additōes requisitas ad bene esse actuū moralium ꝑ bia adducta in lra de circūstantijs actionū humanarū. Non enim dicit petm esse, siquis operat nō ſm qz melius, aut qm melius, aut sicut melius ꝛc. sed nō ſm qz opz, aut qm opz, aut sicut opz ꝛc. Mā ly opz, necessitatem denotat: vt per hoc intelligamus petm tunc intervenire, qm necessarie ꝓtrarie immiscentur. P. Et si dicatur, qd bonitas nō est additio ad bene esse additiones omittuntur: z non si additiones ad bene esse omittant, aut earum ministri sacramēti. sed est cōdō debita (vt in precedenti articulo lra explicauit) debitum aūt extra necessaria nō est, z ꝑpea cuiuscūqz debiti omissio peccatū ꝓstituit. Adhuc militat ratio, qz non sit petm mortale: cōm debitum actui humano nō ſz necessitate sed ſm rōnē decentiā, z si possit sua absentia rōne. qz sola indecētia nō ſz rōne petī mortalis. P. Hec obstat, qm indecentia hmōi ad irreuerentiā dei z cōtaminationē sacrorum spectat, cum qz nō qlibet spectans ad hec est petm mortale: vt patet de multis irreuerentijs

mentum: quoniam accidentia siue adsint siue absint, non variant potestatem.

¶ Ad hoc dr. qz studiū autoris fuit ad reddendū rōnē conclusionis, potius qm ad ipsam cōclusionē. Dis esm qō est medūvt dr in scōo posse. z precipue qm conclusionis veritas habetur pro euidenter: vt est in proposito. Et propterea in lra neglexit autor subsumere de bonitate vel malitia, z ascēdit ad vltm rōnē instrumētis: vt hac habita summaria notitia, pp qd mali ministri possunt cōferre sacramēta haberet. Et est in promptu consequētie ratio ad presentem materiā: quoniā bonitas vel malitia moralis hac rōne ad ministrū sacramentorum necessaria creditur, si necessaria esset, qz nemo dat quod nō habet. Que rō in lra in ꝓtio argumento affert: z dr fuisse expressa ni martyria. Ex hoc enim qz minister instrumentaliter operatur, z instrumentū nō ꝓpria sed principalis agentis virtute efficit, cōsequēs est manifeste, qz ad efficaces collationem sacrā non exigit in ministro bonitas, qua sacrm efficax conferat: idem est enim malitia ministri impedire sacri effectus, z ministrū agere ꝓtia vtute que p malitiā tollereturr. Nulla est ergo petitio ꝓncipij: sed claritas materie bene tocem effecit processum, litere in qua autor, quia ratio ipsa a sacris doctoribus posita fuerat (vt patet in. 4. di. 4. sen.) vacauit probationi ipsius rationis: scilicet vniuersali rationi instrumenti, vt antiq; traditionis ratio haberetur.

¶ Super Articu. 6.

¶ Iuxta vt sonat rubricam est.

¶ In corpore dne conclusiones sunt. Prima est. Mali exhibentes se ministros dei z ecclesie in dispensatione sacramentorum, peccant. Secundam est quod hoc peccatum est ex suo genere mortale. Prima probatur. Quicunqz operatur non ſm qz oportet, peccat in operādo: sed minister malus sacramenti operatur non ſz qō oportet. Probāt: qz ministri sacramentorū debēt esse iusti: qz ministri debent conformari dñorū vt testantur autoritates scripture. Scōa vero conclō probatur iq: hoc peccatū pertinet ad irreuerentiā dei, z contaminationē sacrorum. Que particula declarat, quod intelligitur nō ex parte ipsorū sacrorū (qm̄ ipsa sunt incontaminabilia) sed ex parte ipsius ptōris, sacrilegiū amittentis. ¶ Circa fundamentum huius ꝓcessus, quandā decētia z cōuenientiā: vt in pcedēti articulo ad tertiū z hic dicit. Nō est aūt rōn̄abile, qō negatio cōdōnis requisite scōm decentiā, cōstituat peccatū mortale: cū videam⁹ additōes requisitas ad bene esse actuū moralium ꝑ bia adducta in lra de circūstantijs actionū humanarū. Non enim dicit petm esse, siquis operat nō ſm qz melius, aut qm melius, aut sicut melius ꝛc. sed nō ſm qz opz, aut qm opz, aut sicut opz ꝛc. Mā ly opz, necessitatem denotat: vt per hoc intelligamus petm tunc intervenire, qm necessarie ꝓtrarie immiscentur. P. Et si dicatur, qd bonitas nō est additio ad bene esse additiones omittuntur: z non si additiones ad bene esse omittant, aut earum ministri sacramēti. sed est cōdō debita (vt in precedenti articulo lra explicauit) debitum aūt extra necessaria nō est, z ꝑpea cuiuscūqz debiti omissio peccatū ꝓstituit. Adhuc militat ratio, qz non sit petm mortale: cōm debitum actui humano nō ſz necessitate sed ſm qd decentiā, z si possit sua absentia rōne. qz sola indecētia nō ſz rōne petī mortalis. P. Hec obstat, qm indecentia hmōi ad irreuerentiā dei z cōtaminationē sacrorum spectat, cum qz nō qlibet spectans ad hec est petm mortale: vt patet de multis irreuerentijs erga deum z sacra. quae nequamus esse petā mortalia: vt ꝑz de comedentibus in ecclesia aut iocosum aliquid dicentibus audiendo missam z hmōi. tum quia huiusmodi indecentia non nisi reductiue ad irreuerentiā dei. z ptaminationē sacrorū spectat: directe n. ipsius hominis malam dispōnem ponere vr. Est em dispositio quedā ipsius operā tis magis qz operationis: videntur qz magis peccatum constituere presumptionis qz sacrilegij.

¶ Ad hoc dr. qz actio sacramentalis potest simi, dupliciter. Uel ſm rationem operis operati. Et sic nō crizgit bonitatem vel malitiam ministri, nisi ſm quandam decentiam: et propterea siue bonus siue malus sit minister, sacramentum verum et efficax est. Uel ſm rationem operi operantis. Et sic exigit necessario bonitatem in ministro ad hoc vt recta sit. et ratio assignata est in litera, z magis assignabitur cogens ratio in litera in responsione ad primū. Oportet enim sacramētalem sm non solum in se recta esse ꝛz, sed etiā ſm qz exit a ministro, vt sit consona ſm rectā rōnem, et deo cuius est minister, et sacris que ministrat. Et ex parte quidem cōformitatis ad deum, posita est cōtaminare sacra ex parte ipsius ministrantis, seu recipientis. z presumptio ministri mali non est qualiscunqz, sed sacrilega presumptio, sicut z presumptio audientis indigne recipere sacramenta sacrilega est. ¶ Circa vtrangz oclusionē, aduerte diligēter z caute cōdōnes in eis appositas in litera. Quarū ꝓtia est, qz ministras exhibeat se ministrū dei z ecclie. secunda est, qz minister sacrm, tertia est, quod tale peccatum est mortale, nō qlibet. sed ex suo genere. Docet enim per hec autor requiri ad hoc qz huiusmodi peccatum sit mortale. duo. primo qz exhibeat se ministrum, secūdo qz

Sed ptra Est, qz aug. dicit, qō in sacramentis diuina virtus secretius operat salutē. Diuina aūt virtus est xpi ſm qz est deus, non aūt ſm qz est hō. Ergo christus nō operatur interiorem sacramenti effectū ſm qz est homo, sed ſm qz est deus.

Rñdeo Dō, qz iteriorē sacrorū effectū operat xps, z ſz qz ē de⁹, z ſm qz est hō: alr tñ z alr. Nā ſm qz est de⁹, operatur in sacris per autoritatē: ſm aūt qz est hō operat ad interiores effect⁹ sacramētorū meritorie z efficiēter, sz instrumētaliter. Dcm est em qz passio xpi q cōpetit ei ſm hūanā nām, cā est nr̄e iustificationis, z meritorie effective nō qdē p modū principalis agētis, siue p autoritatē: ſz p modū instrumēti, inq̄tū huiusmodi est instrz diuinitatis ei⁹: vt supra dcm ē. Sed tñ qz est ins̄trm cōiuncti diuinitati in p sona, hz qdā principalitatē z cālitatē respectu instrorū extrinsecorū, q̄ sunt ministri ecclie vt ex supra dictis pz. Et iō sic xps inq̄tū de⁹ hz ptātē autoritatz i sacris: ita inq̄tū hō hz ptātē ministeriū ꝓncipalz, siue ptātē excellētie. ¶ Que qdē ꝓsistit in 4.or. Primo qdē i ℞, qō meritū z virtus passiōis ei⁹ operat in sacris vt supra dcm ē. Et qz virt⁹ passiōis copulat nobis p fidē (ſm illud ro. 3. quē ꝓposuit de⁹ ꝓpitatorē p fidē in sanguine ipsius) quā fidē p invocationē nois xpi ꝓtestamur, iō 2o ad ptātē excellētie q̄ xps hz in sacris, ꝓtuet q in ei⁹ noie sacra sctificant. Et qz ex eius institōne sacra virtutē obtinēt, inde ē q 3o ad excellentiā ptātis xpi ꝓtinet, qō ipse q dedit virtutez sacris, potuit instruere sacra. Et qz cā nō dependet ab effectu, sed pot⁹ econuerso. 4o. ad excellētiā ptātis xpi ꝓtinet, qō ipe potuit effectuz sacrorū sine exteriori sacro conferre.

¶ Et p hz rñsio ad obiecta, vtraqz em ps obiectionū, ſm aliquid vera est: vt dictuz est.

¶ Utrū xps ptātem suā q̄ habuit in sacris, potuerit ministris communicare. Art. 4.

Ad quartū Sic procedit tur. Uidet qz xps ptātē suā q̄ hūit in sacris potēit ministris cōicare. Ut. n. argumētat aug. ꝯ max. si potuit z nō voluit, muid⁹ fuit. Sz inuidia longe fuit a christo: in quo fuit summa plenitudo charitatis. Ergo cū christus non communicauerit suam potestatē ministris, videtur quod non potuerit communicare. Cp̄. Super illud 10. 14. maiora horū faciet: dicit aug. prorsus maius hoc esse dirit z. ſ. vt ex impio iust⁹ fiat, q̄ creare celū z terrā. Sz xps nō potuit cōicare discipulis 4. quod crearent celum z terram. Ergo neq; q̄ iustificarēt impiū. Cū igit iustificatio impij, fiat per potestatem christi, q̄ habet in sacramentis, videtur quod potestatem suam quam in sacramētis habuit, nō potuerit ministris cōicare. Cp̄. Christo in quātū est caput ecclesie, cōperit vt ab ipso gratia deriuet ad alios: ſm illud Jo. 1. de plenitudine eius nos omnes accepimus. Sed hoc nō fuit aliis cōicabile: qz sic ecclesia etiam monstruosa, multa capita habēs. Ergo vr q xps ptātem suam nō potuerit ministris cōicare.

¶ Aduerte hic primo, quod autor hoc in loco soluit questionem hiturū z sibi retēturū. Illoc āt ſi ignoraſ set Jo. ſi talis ptās cōcabilis nō eēt. Potuit ergo suam potestatez xps ministris cōicare.

Rñdeo Dcm, qz sic dcm ē, xps i sacramātis hūit duplicē potestatē. Una autoritatz, q̄ cōpetit ei ſm qz deus: z talis potestas nulli creature potuit cōicari sic nec diuina essētia. Alia ptātē habuit excellētie: q̄ cōpetit ei ſm qz hō. Et talē ptātē potuit ministris communicare: dando. ſ. eis tantam gſe plenitudinē, vt eorū meritoz operaretur ad sacrorū effectus, vt ad invocationem nominum ipsorū, sanctificarētur sacramenta, z vt ipsi possent sacramenta instituere, z sine ritu sacramentorum effectū sacrorū cōferre solo imperio. Potest. n. ins̄trm cōiūctū quanto fuerit fortius tanto magis virtutē suā instrumēto separato tribuere, sicut manus baculo.

Ad pmū Ergo dcm, qz xps non ex india pretermisit, ptātem excellentie, ecclesie ministris cōicare: ſz pp fidelium vtilitatem, ne in homine spem ponerēt, z ne essent diuersa sacramēta. Ex quib⁹ diuisio in ecclia ozirez: sicut apud illos q dicebat ego sum pauli, ego autem apolo, ego vero cephe: vt dicitur prime ad corin. 1. ¶ Ad scōm dcm, qz obiectio illa ꝓcedit de ptāte autoritatis, q̄ ꝓuenit xpo ſm qz est dō. ℣. Uz z ptās excellēte, possit autoritas noīari per cōparationē ad alios mīstros. Uñ sup illd dcm ad cor. 1. diuisus est xps, dicit gl. qz potuit eis dare aūctē baptismi, quibus ꝓtulit ministertiū.

¶ Ad 3m dcz, qz ad ℞ incōueniēs euitandū, ne. ſ. multa capita in eccl̄ia essent, xps noluit ptātem sue excellēt. ministris cōicare. Si tñ cōicasset, tpe esset caput pn⁹, alij ꝯo scdario.

¶ Utrum per malos ministros sacramenta conferri possint. Arti. 5.

Ad quintū Sic procedi tur. Uidet qz per malos ministros sacra ꝓferri nō possint. Sacra. n. no. le. ordinantur ad emundationem culpe z collationem gratie. Sed mali cum sint immundi, non possunt alios a peccato mundare (secundum illud eccl. 34. ab immūdo quis mundabitur?) z etiaz cum gratiā nō habeāt non videtur quod gratiam conferre possint: quia nullus dat quod non habet. Non ergo videtur quod per malos sacramenta conferri possint. Cp̄. Tota virtus sacramentorum deriuatur a christo: vt dictum est. Sed mali sunt precisi a christo: quia nō habent charitatem, per quam membra capiti vniuntur: ſm illud ꝓme Jo. 4. qui manet in charitate, in deo manet, z deus in eo. Ergo vr q p malos sacramenta cōferri nō possint. Cp̄. Si desit aliqd hoīs q̄ debitū est esse in sacris, nō ꝓficit sacrm: ſic ſi desit debita fōa, vel debita mā. Sz debitus minister sacri est ille q caret macula pcti: ſm illud levi. 21. hō de semie tuo p familias q̄ hūerit maculā non offerer panes deo suo, nec accedet aū ministertiū eius. Ergo vr q̄ minister sit malus, nihil efficiat in sacro.

Sed cōtra Est, qz aug. dicit sup illud Jo. 1. super quem videris spiritū ꝛc. Quid non nouerat Jo. potestatem baptismi, ipsum dominum habituri z sibi retenturum, sed ministerium plane trāsiturum in bonos z malos: quid tibi facit malus minister, vbi bonus est dominus?

Rñdeo Dicendum, quod sicut dictuz est, ministri ecclesie instrumentaliter operantur in sacramentis: eo quod quodammodo eadem ratio est ministri z instrumenti motam a magistro senten. in. 5. dist. 4. ad codex minus ſ. Iuxta meliorisqz iudicio referuetam.

¶ Aduerte secundo, autorem formaliter de ch̄isto, habente potestatem excellentie loquit: z propterea nō ex potestate diuina, sed ex potestate instrumenti coniuncti potētiam communicandi probauit.

¶ Aduerte tertio, autorem expresse hic dicere quod christus potuit communicare homini puro vt sacramentorum conferret solo imperio. Habes enim hic, quod potestas conferendi gratiam communicabilis est homini. principalis enim z communis sacramentorum effectus est gratia vt supra patet, z idem apparet hic in responsione ad tertiū, si recte conferatur cū argumento.

¶ Super articu. 3m.

¶ In corpore vna est conclusio. Militant ecclesie possunt sacramenta conferre, etiam si sint mali. Probatur, ministri ecclesie instrumentaliter operantur in sacramentis: ergo possunt sacramenta conferre etiam si sint mali. Antecedens probatur, ex eo quod eadem est ratio de ministri z instrumenti. Consequentia vero probatur, ex eo quod instrumentum nō propria virtute sed virtute principalis agentis operatur. Quod probatur ab effectu quia hinc est, quod instrumento accidit omnis forma preter id quod exigitur ad instrumentū rationem, quod duplici exemplo in litera manifestatur.

¶ Circa hanc conclusionem seu rationē dubium occurrit: quoniam implicite petit principium. Oportet enim ad integrandum processum hunc subiungere quod bonitas z malitia ministri efficiat: z non accidens. Et non est cum ad rationem instrumenti ministrantis sacramenta. Hoc autem supponere per inde est ac si supponeretur conclusio: cuius ratio ipsa a sacris doctoribus posita fuerat (vt patet in. 4. di. 4. sen.) vacauit probationi ipsius rationis: scilicet vniuersali rationi instrumenti, vt antiq; traditionis ratio haberetur.

4. dist. 5. q. 2. ā. 2. q. 4. cor. 2 di. 19. q. 2. ā. 2. cor. Et dist. 24. q. 1. ar. 2. qō. 1. 2 ar. 3. q. 1. 2. 3.

¶ Super Articu. 4.

¶ Iuxta vt sonat rubricam est.

¶ In corpore dne conclusiones sunt. Prima est. Mali exhibentes se ministros dei z ecclesie in dispensatione sacramentorum, peccant. Secundam est quod hoc peccatum est ex suo genere mortale. Prima probatur. Quicunqz operatur non ſm qz oportet, peccat in operādo: sed minister malus sacramenti operatur non ſz qō oportet. Probāt: qz ministri sacramentorū debēt esse iusti: qz ministri debent conformari dñorū vt testantur autoritates scripture. Scōa vero conclō probatur iq: hoc peccatū pertinet ad irreuerentiā dei, z contaminationē sacrorum. Que particula declarat, quod intelligitur nō ex parte ipsorū sacrorū (qm̄ ipsa sunt incontaminabilia) sed ex parte ipsius ptōris, sacrilegiū amittentis. ¶ Circa fundamentum huius ꝓcessus, quandā decētia z cōuenientiā: vt in pcedēti articulo ad tertiū z hic dicit. Nō est aūt rōn̄abile, qō negatio cōdōnis requisite scōm decentiā, cōstituat peccatū mortale: cū videam⁹ additōes requisitas ad bene esse actuū moralium ꝑ bia adducta in lra de circūstantijs actionū humanarū. Non enim dicit petm esse, siquis operat nō ſm qz melius, aut qm melius, aut sicut melius ꝛc. sed nō ſm qz opz, aut qm opz, aut sicut opz ꝛc. Mā ly opz, necessitatem denotat: vt per hoc intelligamus petm tunc intervenire, qm necessarie ꝓtrarie immiscentur. P. Et si dicatur, qd bonitas nō est additio ad bene esse additiones omittuntur: z non si additiones ad bene esse omittant, aut earum ministri sacramēti. sed est cōdō debita (vt in precedenti articulo lra explicauit) debitum aūt extra necessaria nō est, z ꝑpea cuiuscūqz debiti omissio peccatū ꝓstituit. Adhuc militat ratio, qz non sit petm mortale: cōm debitum actui humano nō ſz necessitate sed ſm qd decentiā, z si possit sua absentia rōne. qz sola indecētia nō ſz rōne petī mortalis. P. Hec obstat, qm indecentia hmōi ad irreuerentiā dei z cōtaminationē sacrorum spectat, cum qz nō qlibet spectans ad hec est petm mortale: vt patet de multis irreuerentijs erga deum z sacra. quae nequamus esse petā mortalia: vt ꝑz de comedentibus in ecclesia aut iocosum aliquid dicentibus audiendo missam z hmōi. tum quia huiusmodi indecentia non nisi reductiue ad irreuerentiā dei. z ptaminationē sacrorū spectat: directe n. ipsius hominis malam dispōnem ponere vr. Est em dispositio quedā ipsius operā tis magis qz operationis: videntur qz magis peccatum constituere presumptionis qz sacrilegij.

¶ Ad hoc dr. qz actio sacramentalis potest simi, dupliciter. Uel ſm rationem operis operati. Et sic nō crizgit bonitatem vel malitiam ministri, nisi ſm quandam decentiam: et propterea siue bonus siue malus sit minister, sacramentum verum et efficax est. Uel ſm rationem operi operantis. Et sic exigit necessario bonitatem in ministro ad hoc vt recta sit. et ratio assignata est in litera, z magis assignabitur cogens ratio in litera in responsione ad primū. Oportet enim sacramētalem sm non solum in se recta esse ꝛz, sed etiā ſm qz exit a ministro, vt sit consona ſm rectā rōnem, et deo cuius est minister, et sacris que ministrat. Et ex parte quidem cōformitatis ad deum, posita est cōtaminare sacra ex parte ipsius ministrantis, seu recipientis. z presumptio ministri mali non est qualiscunqz, sed sacrilega presumptio, sicut z presumptio audientis indigne recipere sacramenta sacrilega est. ¶ Circa vtrangz oclusionē, aduerte diligēter z caute cōdōnes in eis appositas in litera. Quarū ꝓtia est, qz ministras exhibeat se ministrū dei z ecclie. secunda est, qz minister sacrm, tertia est, quod tale peccatum est mortale, nō qlibet. sed ex suo genere. Docet enim per hec autor requiri ad hoc qz huiusmodi peccatum sit mortale. duo. primo qz exhibeat se ministrum, secūdo qz

Universidad de Deusto Biblioteca

rale ministeriū sit actio sacramētalis. Ita q̄ō si alterum horū defuerit: non habes hinc mortale peccatum in ministeriis sacris. ℙ Docet rursus, q̄ si aliq̄a ḡ administratio sacramēti a malo ministro exercitata imperfectionē actus compatitur, non erit peccatum mortale: licet mali ministri administratio sacramentalis habeat ex suo genere q̄ peccatum mortale.

¶ Aduerte 2°, q̄ duabus exhibitus rōnibus peccati in hmōi ministerio (scz ex parte diffōmitatis ministri ad deū cuius est minister, z ex parte cōtamiatiōis sacrorum q̄ administrant) autor in hoc corpore articuli ex pma ratione probauit ministeriū mali ministri esse peccatum: ex secūda aūt rōne, phauit illud esse pēm mortale. Tā tam aūt ex vtraq; has rōnes instituunt, q̄ scōa vlis est in responsione ad pmū vt causa propria: primaz aūt rationem nō tāti fecit. De vtraq; autez diffusior erit sermo, et ambarū efficacie magis patebunt.

Alts † iz ipsa pti nent ad iustitie ℣ itatē si cut q̄dā iustitie partes

¶ In rsione ad 3m, aduerte z percipe autorem vtī regula illa posteriolistica, si affirmatio est causa affirmationis negatio est causa negationis dum ex hoc quod sacramenta fiunt opera consecrationis sanctificata, infert in ministro preexigi sanctitatem iustitie, z ex hoc quod opera charitatis non sunt aliqua cōsecratione sanctificata, infert in dei ministro respectu eorum non exigi sanctitatem iustitie, manifeste enim, ex hoc significat hanc esse propriam causam mortalis peccati, vel non mortalis peccati administrationibus sacris quonia regula illa in solis ppijs causis tenet. Ita q̄ō quō questio aliqua de peccato mortali in operationibus sacris contingit ex parte malitie ministri, intuendum est an illa operatio ad quā quis malus exhibet se ministrum, sit aliqua consecratione sanctificata (quales sunt omnes actus sacrorū ordinū) an nō sit cōsecrata. Et si est de numero consecrataru, concluditur hinc mortale peccatum in malo ministro, z si nō est de numero consecrataru, excusatur hinc minister malus a mortali peccato. Et est semp fermo de ministro malo malitia peccati mortalis in se existētis. ℙ Hanc doctrinā quia diffuse tractaui in quolibetis, ne eadē repertātur modo pertransseo. Unum tantū adijciens, q̄ videtur mihi modo actuz predicādi esse de numero actuum conseeratoriū: q̄ est actus ad quē minister cōsecratur nam eius minister ex officio est episcopus primo, z secūdario sacerdos. ℙ Nec obstat actū istū ex institutione ecclesie appropriatum esse sacro ordini: quoniam institutio ecclesie vel diuina ad differentiam originis spectat, z non ad differentiam formalem. Extrahe: e siquidem hominem ab ecclesia, sacrilegium formaliter est: licet ex institutione ecclesie actus iste subtractus sit sacrilegio. Et similiter comedere semel in die (vt sit in quadragesima) abstinentia formaliter est: quamuis ex ecclesie statuto sub abstinentie specie positū sit. Et similiter in proposito licet predicatio autoritate ecclesie facta sit: actus ordinis, sub specie tamen actuum ordinis formaliter comprehenditur: ac per hoc inter opera consecrata computanda est, ea ratione, quia ad ipsum sicut et ad alios actus ordinis confecrari oportet ministrum. Et propterea secundum doctrinā hinc habitam minister malus predicās, mortaliter peccat sicut qui indigne administrat alios actus sacrorum ordinum.

¶ In responsione ad secundum, aduerte quod non loquitur litera de inducente indignum ministrum ad sacramenti exhibitionem: sed de accipiente sacramentum ab indigno ministro. ℙ Quod ideo dixerim: quia alia questio est an liceat accipere sacramentum ab indigno ministro: et alia questio est, an liceat inducere ad administrationem sacramenti ministrum indignum. Prima questio hic soluitur, de secūda nihil dicit. Sed facile soluī pōt secūda, dicendo q̄ licet numq̄ liceat inducere hominem ad peccandum, vti tamen licet iniquitate alterius. Et propterea in duobus casibus licet inducere indignum ministrum ad exhibitionem sacramenti. Primus est, si minister tenetur ad huiusmodi exhibitionem: quia nemo peccat petendo acetum sibi debitum a suo debitore. Et hac ratione excusantur, qui a suo curato tenente ꝯdubinā, sacramēta petunt. Secūs est articulus necessitatis ex parte petentis cum dispositione preparationis ex parte ministri: hoc est q̄ minister sit paratus ministrare sacramētū, z homo egeat ille. Eadē siquidem ratione qua licitum est indigenti petere mutuum ab vsurario, licitum quoq; est indigenti petere sacramentum ab indigno parato ad ministrandum.

¶ In eadem responsione circa acceptionem sacramenti a ministro excommunicato ꝛc. ℙ Nota primo quod hec doctrina intelligitur cessante extrema necessitate baptismi. Excipit. n. ipse autor in. 4. sen. dist. 4. casum necessitatis, quo scilicet posset quis a iudeo vel pagano baptismum recipere.

ℙ Secōo q̄ hodie ex indulto cōcilij cōstātiensis sub martino quinto, licitus est ab excōicatis ministris recipere sacra nisi in duobus casibus, hoc est si nolatim denuntiatus fuerit excōicatus aut suspēsus ꝛc. Vel si pp iniectionē manus violēte in clericū notorie p̄sisterit in excōicatione incidisse: vt refert dñs antoninus archiepūs florētī. in sue summe pte tertia tit. 22. ca. 3.

¶ In rsione ad tertiū, circa illud in articulo tñ necessitatis non peccaret baptizando ꝛc. dubium primo occurrit ꝑpter relatas a durando rōnes ad oppositum in. 4. sent. dist. 5. artic. 2. Et p̄ima est contra excusationē ex articulo necessitatis: q̄ casus cuitabilis solo voluntatis ꝓprie arbitrio nō constituit articulū necessitatis. Sed sic est in ꝓposito: q̄ minister potest statim conteri si vult z trāsire de malo in bonum: ac per hoc non est casus necessitans ministrum cum indignitate ad baptizandum. Scōa vero ratio ℨ excusationem ex persona non ministri tendit: q̄ quicunq; baptizat siue vetula siue paganus baptizat vt minister principalis agentis, qui est Christus: est enim minister de necessitate sacramenti baptismi, si cut z forma z materia. Falsum est ergo, q̄ baptizans in necessitate non exhibeat se per hoc non inde excusatur si indignus baptizat.

¶ Dubium secundo est, an autor in litera intendat excusare sacerdotem indignum in articulo necessitatis baptizantem. taz si baptizet cum solennitate quam si sine solennitate: vel inēdat solum excusare baptizantem sine solennitate. ℙ Et est ratio dubitandi quia in litera hac nulla fit mentio de solennitate: z cōsequenter videtur excusari vtrobiq; modo baptizans, dummodo baptizet vt subueniat necessitatem patienti in casu in quo laicus posset: sic. n. in litera dicitur. In oppositum autez est quod ab autore dicitur in. 4. sen. de baptizante cum solennitate.

¶ Dubium tertio occurrit, quo pacto potest stare doctrina hec cum superius dicta: scilicet ministratio sacramenti est ex suo genere peccatum mortale si minister sit indignus. Naz si sic est, siue ministrans illud ministret ex officio, siue ex casu necessitatis, siue quauis alia ratione, semper sequitur quod actum exercet qui ex suo genere est peccatum mortale: puta contaminare sacramenta: quantum ex ipso est. Constat enim quod in ceteris actibus qui de suo genere sunt peccata mortalia, variata conditio agentis nō excusat a mortali: vt patet de adulterio, furto, z aliis. Aut igitur hoc non est mortale ex genere: aut quilibet indigne ministrans, peccat mortaliter.

¶ Ad euidentiam horum, sciendum est quod pre sentis doctrine sensus est, in articulo necessitatis, quo laico licet baptizare, si sacerdos baptizet (proculdubio sine solennitate) non peccat: quamuis in peccato mortali sit. Et ratio assignatur: quia tunc non gerit personam ministri ex officio, quem proprie loquendo non habet, sed gerit personam ministri ecclesie, quod ipse arbitrio nō constituit articulū necessitatis. Sed sic est in ꝓposito: q̄ minister potest statim conteri si vult z trāsire de malo in bonum: ac per hoc non est casus necessitans ministrum cum indignitate ad baptizandum. Scōa vero ratio ℨ excusationem ex persona non ministri tendit: q̄ quicunq; baptizat siue vetula siue paganus baptizat vt minister principalis agentis, qui est Christus: est enim minister de necessitate sacramenti baptismi, si cut z forma z materia. Falsum est ergo, q̄ baptizans in necessitate non exhibeat se per hoc non inde excusatur si indignus baptizat.

¶ Dubium secundo est, an autor in litera intendat excusare sacerdotem indignum in articulo necessitatis baptizantem. taz si baptizet cum solennitate quam si sine solennitate: vel inēdat solum excusare baptizantem sine solennitate. ℙ Et est ratio dubitandi quia in litera hac nulla fit mentio de solennitate: z cōsequenter videtur excusari vtrobiq; modo baptizans, dummodo baptizet vt subueniat necessitatem patienti in casu in quo laicus posset: sic. n. in litera dicitur. In oppositum autez est quod ab autore dicitur in. 4. sen. de baptizante cum solennitate.

¶ Dubium tertio occurrit, quo pacto potest stare doctrina hec cum superius dicta: scilicet ministratio sacramenti est ex suo genere peccatum mortale si minister sit indignus. Naz si sic est, siue ministrans illud ministret ex officio, siue ex casu necessitatis, siue quauis alia ratione, semper sequitur quod actum exercet qui ex suo genere est peccatum mortale: puta contaminare sacramenta: quantum ex ipso est. Constat enim quod in ceteris actibus qui de suo genere sunt peccata mortalia, variata conditio agentis nō excusat a mortali: vt patet de adulterio, furto, z aliis. Aut igitur hoc non est mortale ex genere: aut quilibet indigne ministrans, peccat mortaliter.

¶ Ad euidentiam horum, sciendum est quod pre sentis doctrine sensus est, in articulo necessitatis, quo laico licet baptizare, si sacerdos baptizet (proculdubio sine solennitate) non peccat: quamuis in peccato mortali sit. Et ratio assignatur: quia tunc non gerit personam ministri ex officio, quem proprie loquendo non habet, sed gerit personam ministri ecclesie, quod ipse arbitrio nō constituit articulū necessitatis. Sed sic est in ꝓposito: q̄ minister potest statim conteri si vult z trāsire de malo in bonum: ac per hoc non est casus necessitans ministrum cum indignitate ad baptizandum. Scōa vero ratio ℨ excusationem ex persona non ministri tendit: q̄ quicunq; baptizat siue vetula siue paganus baptizat vt minister principalis agentis, qui est Christus: est enim minister de necessitate sacramenti baptismi, si cut z forma z materia. Falsum est ergo, q̄ baptizans in necessitate non exhibeat se per hoc non inde excusatur si indignus baptizat.

¶ Dubium secundo est, an autor in litera intendat excusare sacerdotem indignum in articulo necessitatis baptizantem. taz si baptizet cum solennitate quam si sine solennitate: vel inēdat solum excusare baptizantem sine solennitate. ℙ Et est ratio dubitandi quia in litera hac nulla fit mentio de solennitate: z cōsequenter videtur excusari vtrobiq; modo baptizans, dummodo baptizet vt subueniat necessitatem patienti in casu in quo laicus posset: sic. n. in litera dicitur. In oppositum autez est quod ab autore dicitur in. 4. sen. de baptizante cum solennitate.

¶ Dubium tertio occurrit, quo pacto potest stare doctrina hec cum superius dicta: scilicet ministratio sacramenti est ex suo genere peccatum mortale si minister sit indignus. Naz si sic est, siue ministrans illud ministret ex officio, siue ex casu necessitatis, siue quauis alia ratione, semper sequitur quod actum exercet qui ex suo genere est peccatum mortale: puta contaminare sacramenta: quantum ex ipso est. Constat enim quod in ceteris actibus qui de suo genere sunt peccata mortalia, variata conditio agentis nō excusat a mortali: vt patet de adulterio, furto, z aliis. Aut igitur hoc non est mortale ex genere: aut quilibet indigne ministrans, peccat mortaliter.

¶ Ad euidentiam horum, sciendum est quod pre sentis doctrine sensus est, in articulo necessitatis, quo laico licet baptizare, si sacerdos baptizet (proculdubio sine solennitate) non peccat: quamuis in peccato mortali sit. Et ratio assignatur: quia tunc non gerit personam ministri ex officio, quem proprie loquendo non habet, sed gerit personam ministri ecclesie, quod ipse arbitrio nō constituit articulū necessitatis. Sed sic est in ꝓposito: q̄ minister potest statim conteri si vult z trāsire de malo in bonum: ac per hoc non est casus necessitans ministrum cum indignitate ad baptizandum. Scōa vero ratio ℨ excusationem ex persona non ministri tendit: q̄ quicunq; baptizat siue vetula siue paganus baptizat vt minister principalis agentis, qui est Christus: est enim minister de necessitate sacramenti baptismi, si cut z forma z materia. Falsum est ergo, q̄ baptizans in necessitate non exhibeat se per hoc non inde excusatur si indignus baptizat.

¶ Dubium secundo est, an autor in litera intendat excusare sacerdotem indignum in articulo necessitatis baptizantem. taz si baptizet cum solennitate quam si sine solennitate: vel inēdat solum excusare baptizantem sine solennitate. ℙ Et est ratio dubitandi quia in litera hac nulla fit mentio de solennitate: z cōsequenter videtur excusari vtrobiq; modo baptizans, dummodo baptizet vt subueniat necessitatem patienti in casu in quo laicus posset: sic. n. in litera dicitur. In oppositum autez est quod ab autore dicitur in. 4. sen. de baptizante cum solennitate.

¶ Dubium tertio occurrit, quo pacto potest stare doctrina hec cum superius dicta: scilicet ministratio sacramenti est ex suo genere peccatum mortale si minister sit indignus. Naz si sic est, siue ministrans illud ministret ex officio, siue ex casu necessitatis, siue quauis alia ratione, semper sequitur quod actum exercet qui ex suo genere est peccatum mortale: puta contaminare sacramenta: quantum ex ipso est. Constat enim quod in ceteris actibus qui de suo genere sunt peccata mortalia, variata conditio agentis nō excusat a mortali: vt patet de adulterio, furto, z aliis. Aut igitur hoc non est mortale ex genere: aut quilibet indigne ministrans, peccat mortaliter.

¶ Super Arti. septimum.

In titulo est fermo de angelis quo ad naturam, siue boni siue mali sint. Et rursus est fermo de potestate ordinaria: hoc est an secundum communem cursum ordinis instituti a deo, angeli possint ministrare sacramenta.

¶ In corpore articuli quatuor fiūt. Primo respondetur quesito. Deinde ad bonitatem doctrine, tractatur de potestate delegabili ipsis angelis, vbi tria dicun-
4. Nl. 5. q. 2. 3. tur vt patebit.

¶ Quo ad primum, conclusio est. Angeli non possunt ministrare sacramenta. Probatur. Tota virtus sacramentorum deriuatur a christo patiente: ergo ad homines z non ad angelos pertinet ministrare sacramenta. Consequentia probatur ex duobus. Primo ex dissimilitudine nature: quia scz christo homines non angeli assimilātur in natura. Secūdo quia christus patiens influit mior angelis: minister autem non debet esse maior principali agente: vt contingeret in proposito, si sancti angeli essent ordinarie ministri christi patientis. ℙ Secunda conclusio est, q̄ potest conferri angelis quod administrēt sacramēta. Probatur: q̄ deus non alligauit virtutem suā ministris ecclesie, sicut nec sacramenta. ℙ Tertia conclusio est de exercitio administrationis sacramētorum a bonis angelis. Si administrarēt sancti angeli sacramentū aliquod, deberet haberi pro vero sacramēto. Probatur: q̄ sancti angeli sunt nuntij veritatis. ℙ Quarta est. Si demones aliquid huiusmodi facerent, habendum esset pro falso: quia sunt spiritus mendacij. ¶ Aduerte hoc in loco, quod circa primā conclusionem sequitur opinatur oppositum tenens quod oē suppositum intellectualis nature potest sacramentum aliquod conferre, saltem baptismum. Et ratio sua est: q̄ potest abluere aqua hominem profe rendo verba debita, z habere intentionez faciendi quod facit ecclesia: hec enim tria requiruntur z sufficiūt ad ministrum, z hec omnia potest angelus in assumpto corpore exercere.

¶ Rationabiliōr aūt autoris positio ex allatis in litera inuenitur: fundata est super autoritate apli ad hebreos. 5. vbi pontificem omnē hoiem declarat. Unde magnū argumentū assumitur ad propositū, q̄ō si maximus ministerium ecclesie soli homini conuenit: ita q̄ angelis denegatur (quale est pontificatus) multo magis minima ministeria ecclesie, angelis denegantur. Fundat z super rōne, qua ministri debent assimilari principali agenti.

Utrū angeli possint sacra ministrare. Art. 7.

Ad septimuz Sic procedit. Videt q̄ angeli possint sacra ministrare. Quicquid enim pōt minister inferior, potest z superior (sicut quicquid potest diaconus, potest sacerdos) sed nō cōuertitur. Sz angeli sunt superiores ministri in ordine hierarchico q̄ etiaz quicūq; homines: vt patet per dionī. in li. ce. hie. Ergo cuz homines possint ministrare in sacris vt q̄ multo magis angeli. ℙ Homines sancti assimilantur angelis in celo: vt dicit matth. 22. Sed aliqui sancti in celo exītes, possent ministrare in sacris: q̄ character sacralis est indelebilis, vt dictū est. Ergo videtur, quod etiā angeli possint in sacramētis ministrare. ℙ Sicut supra dictum est, diabolus est caput malorum, z mali sunt membra eius. Sed per malos pōt ministrari sacramenta. Ergo videtur quod etiam per demones.

Sed ℨ Est, q̄ dicit heb. 5. ois pontifex ex hominib⁹ assumptus pro hominibus cōstituitur in his q̄ sunt ad deum. Sed angeli boni vel mali, nō sunt ex hominibus. Ergo ipsi non constituuntur ministri in his que sunt ad deum. i. in sacramentis.

Rndeo Dōm, q̄ (sicut supra dictum est) tota virtus sacrouz a passione xpi derivat: que est christi sm q̄ est hō: cui in natura cōformant homines: nō aūt angeli, sed potius sm passionem dī modico ab angelis minoratus: vt p3 heb. 2. Et iō ad homines pertinet dispēsare sacra, z in eis ministrare: non autem ad angelos. ℙ Sciendū tñ, q̄ō sicut deus virtutē suā nō alligauit sacris, q̄n possit sine sacris effectū sacrouz conferre, ita et virtutem suam nō alligauit ecclesie ministris, quin et angelis possit virtutē tribuere ministrandi in sacris. Et q̄ bonī angeli sunt nuntij veritatis, si aliq̄ō sacrale ministeriū a bonis angelis perficeretur, esset ratū hīdiz: q̄ deberet ostare hoc fieri voluntate diuina sicut q̄dā tēpla dōr angelico ministerio consecrata. Si vero demones q̄ sunt spūs mendacij, aliq̄ō sacramentale ministerium exhiberent, non esset ratum habendum.

Ad primū Ergo dicēdū, quod illud qō faciunt homines inferiori modo. s. per sensibilia sacra, que sunt proportionata nature ipsoūm, faciūt angeli tāq̄ superiores ministri superiori modo. s. invisibili liter purgando, illuminando, z perficiendo.

¶ Ad 2m dōz, q̄ sancti qui sunt in celo sunt similes angelis ōtum ad participationē gloriē: non aūt ōtū ad conditionē nature, z per ꝯsequēs nec ōtū ad sacramenta. ¶ Ad 3m dōm, q̄ mali homines non hīt q̄ possint ministriam sunt membra diaboli. Et ideo non sequitur quod diabolus qui est eorum caput, magis hoc possit.

℣ Ratio aute scoti deficit in hoc manifeste, q̄ equinoce vtitur loquutione. Loquutio enim requisita ad ministrum sacramenti, est actus vitalis loquentis. loquutio autem angeli in corpore assumpta, est motus corporis nō vitētis vt patet. ℙ Potest quoq; dici, q̄ deficit in alio: scilicet q̄ applicatio sacramēti debet fieri ꝑ instrumentū cōiunctū primo, z mediāte illo per instrumentū separatū q̄ hic nō haberet locū. Et quāuis hec nō multum vigeat, primus tñ defectus inuenitur in omni ꝓposito rationali extra humanam ꝑfectionem, ideo opz hominē esse qui ministret sacramēta. Et sic ꝓbatur minor. Scoti est falsa, vnūquodq; simendo rationē verborum aut maior est falsa, si ꝓtolerionem verboū sumat quouis modo ꝑter principale defectum ꝓtius dictum: scilicet q̄ opz baptizantem esse christi ministrum, ac per hoc christo hoie non maiorem sed conformem in natura.

3. q. 60. ā. 8. cor. Et. 4. di. 6. q. 1 ar. 2. q. 1 z di. 7. q 1. ad. 3. z di. 8. q 2. art. 4. q. 3. ad. 1 z di. 50 q. 1. ar. 5 ad. 3.

¶ Super Art. 8.

In corpore vnica conclusio. In tertio minister exigitur ad perfectionem sacramēti. Probatur. Quando aliquid se habet ad multa, oportet q̄ determinetur ad vnum vt illud fiat: sed ea que aguntur in sacramentis se hīt ad multa nisi per intētionem ministri determinentur ad vnuz ꝛc. ꝓcessus totus clare patet in litera. Et confirmatur: quia verba sacramentaliaz exprimunt ministri intentionem.

¶ In rsione ad 4m, nota ꝓmo nouitie protulerionem verboū sumat quouis modo ꝑter principale defectum ꝓtius dictum: scilicet q̄ opz baptizantem esse christi ministrum, ac per hoc christo hoie non maiorem sed conformem in natura.

¶ Super Art. 8.

In corpore vnica conclusio. In tertio ministri exigitur ad perfectionem sacramēti. Probatur. Quando aliquid se habet ad multa, oportet q̄ determinetur ad vnum vt illud fiat: sed ea que aguntur in sacramentis se hīt ad multa nisi per intētionem ministri determinentur ad vnuz ꝛc. ꝓcessus totus clare patet in litera. Et confirmatur: quia verba sacramentaliaz exprimunt ministri intentionem.

¶ In rsione ad 4m, nota ꝓmo nouitie protulerionem verboū sumat quouis modo ꝑter principale defectum ꝓtius dictum: scilicet q̄ opz baptizantem esse christi ministrum, ac per hoc christo hoie non maiorem sed conformem in natura.

¶ Utrū intentio ministri requiratur ad perfectionem sacramenti. Artic. 8.

Ad octauuz Sic procedit. Videt q̄ intentio ministri non requiratur ad perfectionem sacri. Minister enī in sacro instaliter operatur. Sed actio non perficitur sm intentionē instri, sed sm intentionē ꝓncipalis agētis. Ergo intentio ministri nō requiritur ad perfectionem sacri. ℙ Non potest hominī esse nota intentio alterius. Si igitur intentio ministri requirat ad perfectionē sacri, non posset homini ad sacrm accedenti esse notuz, q̄ō sacrm susceptisset. Et ita nō posset habere certitudinem salutis, precipue cum quedam sacra sint de necessitate salutis, vt infra dicetur. ℙ Intentio hominis non potest esse ad id circa q̄ō nō est attētus. Sed aliquādo illi qui in sacramentis ministrant, non attendunt ad ea que dicunt vel faciunt, alia cogitantes. Ergo sm hoc non perficeretur sacramentum, ꝓpter intentionis defectum.

Sed ℨ Est, q̄ ea q̄ sunt ꝑter intentionem, sunt casualia. Quod nō est dicendum de operatione sacramentoū. Ergo sacramēta requirunt intentionē ministri.

Rndeo Dōm, q̄ qñ aliquid se hz ad multa, opz q̄ ꝑ aliquid determinetur ad vnū, si illud effici debeat. Ea vero q̄ in sacris agūtur, ꝓnt diuersimode agi: sicut ablutio aque q̄ fit in baptismo, potest ordinari z ad munditiā corporalem, z ad sanitatem corporalem, z ad ludum, z ad multa alia hmōi. Et ideo oportet q̄ determinetur ad vnum. i. ad sacramentalem effectū per intentionem abluentis. Et hec intētio exprimitur per verba que in sacris dicuntur: puta cum dicit, ergo te baptizo in nomine patris ꝛc.

Ad primuz Ergo dōm, q̄ instrm in actu nō hz aliquā intētionez respectu effectus: sed loco intentionis est motus, quo mouet a principali agēte. Sz instrumentū actu (sicut est minister) nō solū mouetur: sed et quōdāmodo mouet seipsuz, inquantū sua voluntate mouet mēbra ad operandum. Et ideo requiritur eius intētio, qua se subiiciat principali agenti: vt scilicet intendat facere q̄ō facit xps z ecclesia. ¶ Ad 1m dicendū, q̄ circa hoc est duplex opinio. Quidam enim dicunt q̄ requiritur mentalis intentio in ministro: quasi desit, non perficitur sacramentū, sed hunc defectū in pueris (qui non habent intentionem accedendi ad sacramentum) supplet xps, qui interius baptizat: in adultis aūt (qui intendunt sacramētū suscipere) supplet illū defectū fides z deuotio. ℙ Sz hoc satis posset dici ōtum ad vltimuz effectū, qui est iustificatio a pctis: sed ōtū ad effectū qui est res z sacrm. s. ōtum ad charactērem, non vī q̄ per deuotionē accedentis possit suppleri: q̄ character nunq̄ imprimit

nota q̄ stat dicit utrum ē tale Baptisma
si non ēst nisi de pte gregato. ꝛ ꝓpter quā
ꝛō ita malus q̄ bonus simpliciter potest saltem
Bapt̄ sm ꝓpria. — sent. d. 6. q. 1. in 4.

q̄ hec oia dicūtur hic ꝓ solutiōe difficultat̄ motor̄ arg. 5. s. si meral̄ terio m̄ restringeret, nullꝰ eēt certꝰ se eēse baptizatū: ad hāc. n. certitudinē nostrā de suscept̄ sacr̄is intelligēdū ē sufficē intēti onē eccl̄ie ꝑ ꝙ a minister expressam, nisi pient̄. Hūc exprimatur. Ita q̄ nō iūdicāt autor. q̄ b sufficiant ad perfectionem sacr̄i simplr̄. sed ad pfectionē eiꝰ 3 hūanā certitudinē: ꝙ ē em cuitare incōueniēs. q̄ dl̄bet incert⁹ posset dici de susceptis sacr̄is.

¶ In rsione ad 3m. aduerte q̄ autor. communiceās (vt puto) in vocabulis cōi illi⁹ rē potis vsui (q̄ intēdebat dē. 3 nō actualē habitualē vocabat) dixit hic intentionē hīmalem. z statim subiūxit sensuz intēdit: putra quū sacerdos accedit. ꝛc.

4 dist. 6. q. 1. ar. 3 q. 2.

¶ Et hec ꝙ ea dicerūt vt sctas fi latiusse autoꝛ dr̄iaz liter habere aliq̄d i actu, vel habitu, vl̄ i verite, z q̄ intentio recta ad sacr̄amēta fi sufficit q̄d sit 3 hītū, sed op3 q sit 3 verite. Q̄d vt me li⁹ intelligas, accipe exēplū hō hns hītū ꝑ stitie. tūc actualiter intēdit iustū. q̄s actualiter intēdit iustū. Q̄d vero habitualiter intēdit iustū, quum retinet habitū iustitie. etiā si dormiat: tūc nō vtr actualiter intēdit iustū. Q̄d vacat quidē reddendo iuri (puta q̄ sedet ad tribunal vt faciat sicut sueuit seu iudicis of ficiū) z nihil ō iure cogitat 3 mēs eiꝰ enagrāt ad impertinētia. Ita q̄ etiā si fi hēret habitū iustitie, ex solo b q̄ accedit ad iudicis officiū faciendū in omnibus que exercet iudicijs, quāmcunq; euageꝝ, semper intendit iustū virtualiter, ea rōne. q̄ semp perseuerat vis prime intentionis, qua ꝑmo ꝓposuit facere iudicis offiū. Et hmōi intentio nō irrationabiliter vocatur habitualis q̄ ꝑ modū habitus perseuerat. nam z dormiēte, z distracto homine perseverat.

¶ Et hec est q̄ sufficere ad sacr̄a. z de sic est: sufficit. s. ad cōfectiones eucharistie. q̄ sacerdos vadat ad altare. vt dicat missam. etiā si ꝑ tota missaz euagetur mens eius.

¶ Aduerte 2º. documentum autoris. s. q̄s nisi per sacramentum. ¶ Et ideo alij melius dicunt, quod minister sacramenti agit in persona totius ecclesie cuius est minister. Ju ꝓbis aūt que ꝓfert, exprimitur intētio ecclesie que sufficit ad perfectionē sacr̄amēti, nisi contrariū exterius exprimatur ex parte ministri vel recipientis sacramentū. ¶ Ad tertiū dicēdū, q̄ licet ille qui aliud cogitat, nō habeat actualez intentionē, hz tamen intentionem habitualē, z q̄ sufficit ad perfectionē sacramenti: puta cum sacerdos accedens ad baptizandū, intendit facere circa baptizandum q̄ facit ecclesia. Unde ſ postea in ipso exercitio actus, cogitatio eius ad alia rapiatur, ex virtute prime intentionis perficitur sacramentum. Quamuis studiose curare debeat sacramenti minister, vt etiam actualem intentionem adhibeat. Sed hoc non est totaliter positum in hominis potestate: qu'a preter intentionem, cum homo vult multum intendere, incipit alia cogitare secundū illud psal. cor meum dereliquit me.

¶ Utrum fides ministri sit de necessitate sacramenti. Art. 9.

Ad nonuz Sic procedi tur. Videtur quod fides ministri sit de necessitate sacramenti. Sicut enim dicit̄um est, intentio ministri est necessaria ad sacramenti perfectionem. Sed fides intentionem dirigit: vt aug. dicit contra iulianū. Ergo si desit vera fides in ministro, nō perficitur sacramentuz. ¶ Ꝫ. Si minister ecclesie veraz fidem non habeat, videtur esse hereticus. Sed heretici vt videt, nō possunt sacramenta cōferre: dicit enim cyprianus in epistola cōtra hereticos. Omnia quecunq; faciunt heretici, carnalia sunt, z manta, z falsa: vt nihil eoꝝ que illi gesserint, a nobis probari debeat. Et leo papa dicit in epistola ad leonem augustū. Manifestum est, per cruentissimam vesaniam, in alexandrina sede omnium celestium sacramentoꝝ lumen extinctum: intercepta est sacrificij oblatio, defecit chrismatis sanctificatio: z paricidialibus manibus impiorum, omnia sese subtrahere mysteria. Ergo vera fides ministri est de necessitate sacramenti. ¶ Ꝫ. Illi qui nō habent veram fidem, videtur esse per excommunicationem ab ecclesia separati: dicitur enim in secunda canonica Jo. siquis venit ad vos, z hanc doctrinam non affert, nolite eum recipere in domum, nec aue diteritis ei, z ad tridicis officiū faciendū in omnibus que exercet iudicijs, quāmcunq; euageꝝ, semper intendit iustū virtualiter, ea rōne. q̄ semp perseuerat vis prime intentionis, qua ꝑmo ꝓposuit facere iudicis offiū. Et hmōi intentio nō irrationabiliter vocatur habitualis q̄ ꝑ modū habitus perseuerat. nam z dormiēte, z distracto homine perseverat.

¶ Et hec est q̄ sufficere ad sacr̄a. z de sic est: sufficit. s. ad cōfectiones eucharistie. q̄ sacerdos vadat ad altare. vt dicat missam. etiā si ꝑ tota missaz euagetur mens eius.

¶ Aduerte 2º. documentum autoris. s. q̄s nisi per sacramentum. ¶ Et ideo alij melius dicunt, quod minister sacramenti agit in persona totius ecclesie cuius est minister. Ju ꝓbis aūt que ꝓfert, exprimitur intētio ecclesie que sufficit ad perfectionē sacr̄amēti, nisi contrariū exterius exprimatur ex parte ministri vel recipientis sacramentū. ¶ Ad tertiū dicēdū, q̄ licet ille qui aliud cogitat, nō habeat actualez intentionē, hz tamen intentionem habitualē, z q̄ sufficit ad perfectionē sacramenti: puta cum sacerdos accedens ad baptizandū, intendit facere circa baptizandum q̄ facit ecclesia. Unde ſ postea in ipso exercitio actus, cogitatio eius ad alia rapiatur, ex virtute prime intentionis perficitur sacramentum. Quamuis studiose curare debeat sacramenti minister, vt etiam actualem intentionem adhibeat. Sed hoc non est totaliter positum in hominis potestate: qu'a preter intentionem, cum homo vult multum intendere, incipit alia cogitare secundū illud psal. cor meum dereliquit me.

¶ Utrum fides ministri sit de necessitate sacramenti. Art. 9.

Ad nonuz Sic procedi tur. Videtur quod fides ministri sit de necessitate sacramenti. Sicut enim dicit̄um est, intentio ministri est necessaria ad sacramenti perfectionem. Sed fides intentionem dirigit: vt aug. dicit contra iulianū. Ergo si desit vera fides in ministro, nō perficitur sacramentuz. ¶ Ꝫ. Si minister ecclesie veraz fidem non habeat, videtur esse hereticus. Sed heretici vt videt, nō possunt sacramenta cōferre: dicit enim cyprianus in epistola cōtra hereticos. Omnia quecunq; faciunt heretici, carnalia sunt, z manta, z falsa: vt nihil eoꝝ que illi gesserint, a nobis probari debeat. Et leo papa dicit in epistola ad leonem augustū. Manifestum est, per cruentissimam vesaniam, in alexandrina sede omnium celestium sacramentoꝝ lumen extinctum: intercepta est sacrificij oblatio, defecit chrismatis sanctificatio: z paricidialibus manibus impiorum, omnia sese subtrahere mysteria. Ergo vera fides ministri est de necessitate sacramenti. ¶ Ꝫ. Illi qui nō habent veram fidem, videtur esse per excommunicationem ab ecclesia separati: dicitur enim in secunda canonica Jo. siquis venit ad vos, z hanc doctrinam non affert, nolite eum recipere in domum, nec aue diteritis ei, z ad tridicis officiū faciendū in omnibus que exercet iudicijs, quāmcunq; euageꝝ, semper intendit iustū virtualiter, ea rōne. q̄ semp perseuerat vis prime intentionis, qua ꝑmo ꝓposuit facere iudicis offiū. Et hmōi intentio nō irrationabiliter vocatur habitualis q̄ ꝑ modū habitus perseuerat. nam z dormiēte, z distracto homine perseverat.

¶ Et hec est q̄ sufficere ad sacr̄a. z de sic est: sufficit. s. ad cōfectiones eucharistie. q̄ sacerdos vadat ad altare. vt dicat missam. etiā si ꝑ tota missaz euagetur mens eius.

¶ Aduerte 2º. documentum autoris. s. q̄s

¶ In corpore articuli est distinctio hūemodi in singulis cōclusionibus. Distinctio est. Intentio ministri potest peruerti dupliciter, vel respectu sacramenti vel respectu alicuius alterius. Prima cōclusio iuxta primum membum est. Peruersa intentio respectu sacramenti tollit veritatem sacramenti. Hanc conclusionem autor non probat in litera: sed vt manifestā reliquit ex premissis. Secunda conclusio iuxta secundū membum est. Peruersa intentio ministri circa consequentia, non tollit veritatē sacramenti. Probatur: q̄ ꝑmo non dependet a posterioti. ¶ In rsione ad ꝑm. aduerte q̄ intentio ludicra seu iocosa in collatione sacramenti, pōt innitere dupliciter. vel relata ad ipsum sacramentum: vel relata ad finem aut motiuum q̄ administrat sacramentum. Exemplum primi, si quis non intendendo facere quod facit ecclesia, sed facere actuz exteriozem simile actui quem facit ecclesia: vel deridendo vel delectationis causa. Secundum est. Infidelis q̄ dicit ꝑm in ar. 2. de suscipientibus sacra, ab indignis, q̄s peccāt. Et iuxta illa intelligi q̄ hic dr̄ actadens do q̄ hēāt manifeste ab eccl̄a, si in ar⁹ necessitatis sacrm baptismi cōferret, non peccarent: imo tenent in tali casu bapm̄ ferre, absq; solemnitate ministri. Nec propterea sacerdotes efficerent irregulares rone hmōi dictaz: non ministrarent ex officio personā suscipientis necessitatem patientis.

¶ In rsione ad 2m. aduerte incidenter q̄ ad purgatio cyp̄ianus ꝑmittit ryus. de ꝙ aug. ꝓcedit non nisi venialis peccati fuit. Cum quia q̄s cum charitate habeat ri. q. 3. error: ille z vt augustin ni verba sonāt. Tū ꝛc ad tempore illo non erat per ecclesiam sacra mūnera efficacia: sacramentorum per ministros extra ecclesiam.

¶ Super articulum

Tꝛ Iulius clarus.

¶ In corpore vna cōclusio. Contenientur pomnitur sacramenta ecclesiastica septem. Manifestatur hec cōclusio dupliciter. primodū eū occideret. Ꝫ. Peruersa intentio facit totū opus vitiosum: sm illud luc. 12. si oculus tuus fuerit neꝛs, totū corpus tuum tenebrosum erit. Sed sacr̄a xp̄i nō p̄t inquinari per malos hoīes: sicut aug. dicit contra petilianū. Ergo videt q̄ si sit peruersa intentio ministri, non sit ibi verum sacramentum.

Sed contra Est, q̄ peruersa intentio pertinet ad malitiam ministri. Sed malitia ministri non tollit sacramentū. Ergo nec peruersa intentio.

Rñdeo Dōm, q̄ intētio ministri pōt peruerti dupl̄r. Unomō respectu ipsius sacr̄i: puta cū aliquis nō intēdit sacramētū pferre, sed derisorie aliq̄d agere. Et talis puer stras tollit veritatē sacr̄i: precipue q̄n suā intētionē exterius manifestat. ¶ Alio mō pōt peruerti intētio ministri q̄tuz ad id q̄ sequit sacrm: puta si sacerdos intēdat aliquā feminā baptizare, vt abutat ea: vel si intendat cōficere corpus xp̄i, vt eo ad veneficia vtatur. Et q̄ puus nō dependet a posteriou, inde est q̄ talis intentionis peruersitas veritatem sacramenti non tollit: sed ipse minister ex tali intentione grauiter peccat.

Ad primū Ergo dōm, q̄ ecclesie intentio, recta est z q̄tuz ad sacramenti perfectionē, z q̄tū ad sacr̄i vsuz: sed puma rectitudo perficit sacrm, sc̄da operatur ad meritū. Et ideo minister qui cōformat intentionē suā ecclesie quātū ad primā rectitudinē, non aūt quātū ad secundā, perficit quidem sacrm, sed nō est sibi ad meritum. ¶ Ad 3m dōm, q̄ intentio ludicra vel iocosa excludit primā rectitudinem intentionis: per q̄s perficitur sacrm. Et ideo non est silis ratio.

¶ Ad tertiū dōm, q̄ peruersa intentio puertit opus intendentis, nō aūt opus alterius. Et ideo ex peruersa intētione ministri, puertitur id q̄d agit in sacr̄is inquantū est opus eius, non inq̄tū est opus xp̄i: cuius est minister. Et est silē, si minister alicui⁹ hois, p̄taua intētione deferret pauperibus eleemosynaz, quam dominus recta intentione mandaret.

¶ De numero sacramentoꝝ. Quest. 65.

Deinde Considerandum est de numero sacramētorum. ¶ Et circa hoc querūtur quatuor. Primo, vtrū sint septez sacramenta. Sc̄do, de ordine eorum ad inuicē. Tertio, de cōparatione eoꝝ. Quarto, vtrū oia sint de necessitate salutis.

¶ Utrū debeāt eē septē sacra eccl̄ie. Art. 1.

Ad primuz Sic procedi tur. Uf q̄d non debeant esse septē sacramenta. Sacramenta enim efficaciaz hūt ex virtute diuina z ex virtute passionis xp̄i. Sed vna est virtus diuina, z vna xp̄i passio: vna eſ oblatione cōsummauit, in sempiternum sanctificatos: vt dr̄ heb. 10. Ergo nō debuit esse nisi vnū sacramentū. Ꝫ. Sacrm ordinat cōtra defectū peri. Hoc aūt est duplex. s. pena z culpa. Ergo sufficeret esse duo sacra. Ꝫ. Sacra pertinēt ad actiones eccl̄iasticē hierarchie: vt per dio. patet. Sed sicut ipse dicit, tres sum actiones hierarchice. s. purgatio, illuminatio, z perfectio. Ergo nō debet esse nisi tria sacramēta. Ꝫ. Augu. dicit. 19. contra faustum. Sacra no. le. sunt numero pauciora quā sacra ve. le. Sed in ve. le. non erat aliq̄s sacrm, q̄d rūderet confirmationi z extreme vnctioni. Ergo nec̄z hec debent numerari inter sacra no. le. Ꝫ. Luxuria non est grauius inter cetera peccata: vt patet ex his que in sc̄a ꝑte dicta sunt. Sed contra alia peccata nō instituitur aliquod sacramentum. Ergo nec̄z contra luxuriā debuit ī stitui sacramētū matrimoni⁹.

Sed cōtra Econuerso videt, quod sint ꝑ la sacramēta. Sacramēta em dicunt quasi quedā sacra signa. Sed multe alie sanctificationes fiunt in ecclesia sm sensibilia signa, sicut aqua benedicta, consecratio altaris, z alia huiusmodi. Ergo sunt plura sacramenta q̄z septem. ¶ Preterea. Hug. de sancto vic. dicit, q̄d sacramenta ve. le. fuerunt oblationes, decime z sacrificia. Sed sacrificiū ecclesie est vnū sacramentum, q̄d dicitur eucharistia. Ergo etiā oblationes z decime debent dici sacra. ¶ Preterea. Tria sunt genera peccatoꝝ, originale, mortale, z veniale. Sed contra originale peccatum ordinatur baptismus contra mortale autez penitentia. Ergo deberet esse aliud preter septem, quod ordinetur contra veniale.

Rñdeo Dōm, q̄d (sicut supra dictum est) sacra ecclesie ordinantur ad duo. s. ad perficiendū homem, in his q̄ pertinent ad cultum dei fm religionē xp̄iane vite, z etiaz in remediū contra defectū peccati. Utroq; autē modo cōueniēter ponuntur 7. sacra. Uita em spūalis cōsortatē aliquā hz advitā corporalē: sicut z cetera corporalia conformitatem quandā spūaliū hūt. In vita autē corporali dupl̄r aliquis pficit. Unomō q̄tū ad personā propriā. Alliomō per respectū ad totā cōitatem societatis in qua viuit: q̄ homo nāl̄r est aial sociale. Respectu autē suī ꝑsius perficit homo in vita corpali dupliciter. Unomō per acq̄sitionē. s. remouendo impedimenta vite: puta egritudines, vel aliquid huiusmodi. ¶ Per se aūt pficit corpalis vita tripliciter. Dno q̄dē p generationem: per q̄s hō incipit esse z viuere. Et loco hui⁹ in spūali vita est baptismus, q̄ est spūalis regnō: sm illud ad titum. 3. per lauacrum regenerationis ꝛc. Sc̄do p augmētū: quo aliq̄s ꝓducit ad pfectā q̄titatē z virtutē. Et loco hui⁹ in spūali vita, est confirmatio in q̄ dat spūs sc̄tus ad robur. Unde dr̄ discipulis iam baptizatis luc. vl. sedete i ciuitate, q̄dusq; iduamini virtute ex alto. Tertio p nutritionē: qua ꝑseruat in homine vita z virtus. Et loco hui⁹ in vita spūali est eucharistia, vñ dr̄ Jo. 6. nisi māducaueritis carnē filij hoīs z biberitis eiꝰ sanguinē nō hēbitis vitā in vobis. ¶ Et hoc quidē fuit ficeret hoī si haberet z corporalē z spūalē in passibilē vitā. Sed q̄ hō incurrit interdum z corpalē infirmitatē z spūalē. s. peccm: iō necessaria est hoī curatio ab infirmitate. Que qui dē est dupler, vna q̄dē est sanatio, q̄ sanitatē restituit. Et loco hui⁹ in spūali vita est pnia sm illud ps. sana aiam meā, q̄ peccaui tibi. Alia aūt est restitutio valetudinis ꝑstine per cōuenientem dictā z exercitium. Et loco huius in spūali vita est extrema vnctio: que remouet peccatoꝝ reliquias, z hominē paratum reddit ad finalem gl̄oziam, vnde dicitur Jaco. 5. z si in peccatis sit, dimittentur ei. ¶ Perficitur autē homo in ordine ad totam cōmunitatem dupliciter. Unomodo per hoc quod accipit potestatem regendi multitudinem, z exercēdi actus publicos. Et loco huius in spūali vita est sacramētū ordinis: sc̄m illud heb. 7. q̄ sacerdotes hoīes assumti offerunt non solum ꝓ se, sed etiam ꝓ populo, ¶ Sc̄do quantū ad naturalem ꝓpagationē: q̄ fit per matrimonium tam in corporali q̄m in

¶ Super Art. 2.

Ite titulo intelligit se per ordinem (secundum modum predictum) ordinem, quo numerata sunt sacramenta in precedenti articulo: videlicet baptismus, confirmatio eucharistia, penitentia, extrema vnctio, ordo, & matrimonium. Queritur enim an sic conuenienter ordinentur. ¶ In corpore prima conclusio est. Inter sacramenta vltimo ponuntur ordo & matrimonium, matrimonium tamen post ordinem. Probatur & eliso quo ad primam partem: qz sicut vnus est primus multitudine ita sacramenta que ordinantur ad perfectionem vnius persone, sunt naturaliter priora his que ordinantur ad perfectiones multitudinis: sed reliqua sacramenta sunt vnius persone, hec autem duo respiciunt multitudinem ergo. Quo ad secundam autem partē probatur: quia matrimonium minus participat de spirituali vita quam ordo.

¶ Secunda conclusio est. Penitentia & extrema vnctio posteriora sunt baptismo, confirmatione & eucharistia, posteriora tamen eis extrema vnctio penitentia. Probatur hec conclusio quo ad primam partem: quia prius sunt que per se ordinantur ad spiritualem perfectionem vnius quam illa que ordinantur per accessum: sed &c.

¶ Quo ad secundam autem partem: quia prior naturaliter est inchoatio sanationis (que fit per penitentiam) consummatione illius quam facit extrema vnctio.

¶ Tertia cōclusio est. Inter tria prima sacramenta, baptismus primum, confirmatio secundus, eucharistia tertium obtinet locū. Probatur: quia prius est spiritualis generatio, deinde formale robur, demum consequtio finis.

¶ In responsione ad quartum dubium occurrit an iustus (id est sine peccato mortali existens) teneatur semel in anno confiteri. ¶ Et est ratio dubitandi: quia hinc apparet quod non, quum dicitur quod talis non indigeret penitentia ad sacramentum eucharistie. ¶ Ad primum dicendum, q̄ in actionibus hierachicis considerantur & agentes & recipientes & actiones. Agentes autē sunt ministri ecclesie: ad q̄s ptinet ordinis sacrm. Recipientes aūt sunt illi qui ad sacrm accedunt: q̄ pducuntur p mīmoniuz. Actiones aūt sunt purgatio, illuminatio & pfectio. Sz sola purgatio nō pōt esse sacrm no. le. qō gratiā ofert: sed ptinet ad q̄dā sacrālia, que sunt cathecismus & exorcism⁹. Purgatio aūt & illuminatio sit, sm dio. ptinēt ad baptismū: & pp reciduū, scōario ptinēt ad vniam & extremā vnctionē. Perfectio aūt quantū ad virtutem q̄dē (q̄ est q̄si pfectio formalis) ptinet ad confirmationē: q̄stū aūt ad cōsecutionem finis, pertinet ad eucharistiā. ¶ Ad quartū dōm, qō in sacrō ofirmatiōis dat plenitudo spūs, scilicet ad robur: in extrema autem vnctione preparatur hō, vt recipiat immediate gloriā. Quoū neutrū ꝓpter ve. te. & hō nihil potuit his sacrīs in ve. le. pla fuerūt numero, ꝓpter diuersitatē sacrificiorū & cerimontarum. ¶ Ad quintū dōm, q̄ cōtra concupiscentiam venereaz, oportuit spāle remediū adhiberi per aliqō sacrm. Primo quidē, qz per hmōi cōcupiscentia nō foliū vitiat̄ psona, sz etiā natura. Scōo pp vehementiā eius, & rōnē absorbet.

Ad primū

Ergo dicendum, qō idem agens principale vtitur diuersis instrumentis ad diuersos effectus secundum congruentiam operum. Et similiter virtus diuina & passio xp̄i operātur in nobis per diuersa sacramēta, quasi per diuersa instrā. ¶ Ad secundum dōm, q̄ culpa & pena diuersitatem h̄it, & sm spēm, inquantum sunt diuerse spēs culparū & penarū, & sm diuersos hominū status & habitudines. Et ꝺz hoc, oportuit multiplicari sacramenta: vt ex dictis patet. ¶ Ad tertium dōm, q̄ in actionibus hierachicis consideruntur & agentes & recipientes & actiones. Agentes aūt sunt ministri ecclesie: ad q̄s ptinet ordinis sacrm. Recipientes aūt sunt illi qui ad sacrm accedunt, q̄ pducuntur p mīmoniuz. Actiones aūt sunt purgatio, illuminatio & pfectio. Sz sola purgatio nō pōt esse sacrm no. le. qō gratiā ofert: sed ptinet ad q̄dā sacrālia, que sunt cathecismus & exorcism⁹. Purgatio aūt & illuminatio sit, sm dio. ptinēt ad baptismū: & pp reciduū, scōario ptinēt ad vniam & extremā vnctionē. Perfectio aūt quantū ad virtutem q̄dē (q̄ est q̄si pfectio formalis) ptinet ad confirmationē: q̄stū aūt ad cōsecutionem finis, pertinet ad eucharistiā. ¶ Ad quartū dōm, qō in sacrō ofirmatiōis dat plenitudo spūs, scilicet ad robur: in extrema autem vnctione preparatur hō, vt recipiat immediate gloriā. Quoū neutrū ꝓpter ve. te. & hō nihil potuit his sacrīs in ve. le. pla fuerūt numero, ꝓpter diuersitatē sacrificiorū & cerimontarum. ¶ Ad quintū dōm, q̄ cōtra concupiscentiam venereaz, oportuit spāle remediū adhiberi per aliqō sacrm. Primo quidē, qz per hmōi cōcupiscentia nō foliū vitiat̄ psona, sz etiā natura. Scōo pp vehementiā eius, & rōnē absorbet.

Ad tertiū

Dōm, q̄ a q̄ benedicta & alie consecratiōes nō dicunt̄ sacramenta: qz nō pducūt ad sacrī effectū, qui est gr̄a ꝓsecutio. Sed sunt dispōnes quedam ad sacrā, vel remouendo prohibentes: sicut aq̄ benedicta ordinat̄ ꝓ insidias demonū, & extra petā venialia, vel etiā idoneitatē q̄dā faciēdo ad sacrī perfectionez & perceptionē sicut osecrant altare & vasa, pp reuerētiā eucharistie. ¶ Ad septimum dōm, q̄ oblationes & decime erant tam in le. nature, quam in le. moysi ordinate non soluz in subsidiū ministrorū & pauperū, sed etiā in figuram, & ideo erāt sacra. Nūc aūt nō remāserunt inquantum sunt figurāa. & ideo non sunt sacramēta. ¶ Ad octauum dōm, q̄ ad delectionē venialis peccati nō requrit infusio gr̄e. Unde cum in quolibet sacramento no. le. gratia infundatur, nullum sacramentū no. le. instituitur directe cōtra venialia, qō tollit per q̄dā sacramētalia: puta p aquā benedictā & alia huiusmodi. ¶ Quidam tamen dicunt extremam vnctionem contra venialia peccatuz ordinari: sed de hoc, suo loco dicetur.

Artū. 2.

Ad scōm

Sic proceditur. Videt̄ q̄ inconueniēter sacra ordinent̄ secūdū mō⁹ p̄dictum. Ut. n. aplūs dicit 1ª cor. 15. prius est qō est anima le, deinde qō spūale. Sed per matrimonium generatur homo prima generatione, que est alialis, p baptismū aūt regnat hō scōa gnatione, q̄ est spūalis. Ergo mīmoniū ɔz pcedere baptismuz. ¶ Ꝑ. Per sacrm ordinis aliquis accipit potestatē agēdi actiōes sacrales. Sz agens est prius actiōe. Ergo ordo debet precedere & baptismū, & alia sacra. ¶ Ꝑ. Eucharistia est spirituale nutrimentū, cōfirmatio aūt comparat augmento. Nutrimentum autez est causa augmenti, & per consequens prius eo. Ergo eucharistia est prior cōfirmatione. ¶ Ꝑ. Penitentia ꝓparat hoiem ad eucharistiaz. Sed dispositio precedit perfectionē. Ergo penitētia debet precedere eucharistiam. ¶ Ꝑ. Quod est ꝓpinquiꝰ fini vltimo, est posteriꝰ. Sz extrema vnctio inter oia sacramēta ꝓpinqor est vltimo fini beatitudinis. ergo debet habere vltimū locū inter sacra.

In cōtrariū

Est, q̄ communiter ordinantur ab omnibus sacramenta, sicut prius dictum est.

Rñdeo

Dōm, q̄ rō ordinis sacramentoū apparet ex his que supra dicta sunt. Nam sicut vnum est prius quam multitudo: ita sacramenta que ordinātur ad perfectionez vnius persone naturaliter precedunt ea que ordinantur ad perfectionem multitudinis. Et ideo vltimo inter sacramēta ponuntur ordo & matrimoniū, que ordinātur ad multitudinis perfectionē. Matrimonium tñ post ordinē: eo q̄ minus participat de ratione spiritualis vite, ad quam ordinātur sacra. ¶ Inter ea vero que ordinātur ad perfectionē vnius persone, naturaliter sunt prioria illa que per se ordinātur ad perfectionem spiritualis vite, quam illa que ordinantur per accidens, scilicet ad remouendum ac cidens nociuum superueniens: cuiusmodi sunt penitentia et extrema vnctio. Posteriora tamē est naturaliter extrema vnctio, que cōseruat sanationem: penitentia, que inchoat. Inter alia vero tria manifestuz est, quod baptismꝰ qui est spiritualis regnatio, est priꝰ: & deinde ofirmatio, que ordinatur ad formales perfectionē virtutis: & postmodum eucharistia, que ordinantur ad perfectionē finis.

Ad p̄mum

Ergo dicendum qō matrimoniū sm q̄ ordinat ad animalem vitam, est nature officium: sed secūdum q̄ habet aliquid spiritualitatis, est sacramētū. Et q̄ minimū ɔz de spiritualitate, vltimo ponit inter sacramēta. ¶ Ad 2m dicendum, q̄ ad hoc q̄ aliquid sit agēs, presupponitur quod sit in se perfectum. Et ideo charistie. In appositum autem est q̄ precepta ecclesie est ad oēs vtriusq; sexus in annis discretionis cōstitutos.

¶ Ad hoc est dōm, q̄ hō sine peccato mortali existens non tenetur ad confitendum semel in anno: q̄ non comprehenditur sub his quos precepta illud ecclie astringit: quoniam preceptum ecclesie de confessione semel in anno, non est nisi determinatio precepti diuini de confessione, ita q̄ deinceps precepit confessionez. ecclesia aūt determinat preceptum illud ad tale tempꝰ, ad quod tenens &c. puta semel in anno &c. Sed preceptum diuinum non obligat ad cōfessionē hominē sine mortali peccato: ergo determinatio illiꝰ ꝓcepti per ecclesiam nō obligat talem hominem. ¶ Et stat vis rationis in hoc, q̄ nullus comprehendit̄ sub precepto ecclesie, qui non comprehendit̄ sub precepto diuino, qō per se notum est esse verissimum ex eo qō preceptum ecclesie se habet ad diuinum ꝓceptum, vt contritio et limitatio quedam. ¶ Quod autem diuinum preceptum de cōfessione, obliget solos homines in peccato mortali, probatur ex hac litera fulta autoritate sacre scripture: ex cake precedentis articuli, vbi dictū est nullum sacramentum directe ordinari contra peccatum venniale (& quicquid sit de extrema vnctione, cōstat hoc verum esse de sacramento penitentie) & ex communi theologorum doctrina inter conditiones confessionis ponente, quod sit integra, qō non nisi de mortalibus intelligi potest. ¶ Et confirmatur: qz canon ipse expresse dicit quod quilibet confiteatur peccata sua omnia: quod est impossibile intelligi nisi de mortalibus. Ergo verba canonis restantur, quod de solis existētes in peccato mortali dirigātur. Alias ꝓ cōsequtione.

4. dist. 7. q. 1. ā. 1. q. 3. co. Et di. 8. q. 1. ā. 1. q. 1. Et 4. ꝓ. c. 74. col. 2. Et ꝓ. q. 27. ā. 4. co. fi.

4. dist. 7. q. 1. ā. 1. & di. 7. q. 1. ar. 1. & q. 2. q. 7. 3. Et 5. dist. 6. q. 1.

¶ Super articulum tertium.

Titulus clarus.

¶ In corpore duo fiunt. primo rñdetur q̄sito vna cōclusione. Sacramentū eucharistie est potissimū inter omnia sacrā. probat triplr: vt ꝓ in litera. Scdo cōparantur reliqua sacra inter se: & multa dicuntur satis clare. ¶ Dubiū th vnū restat in hac lra, cir ea id qō dr, q̄ extrema vnctio ꝓparat ad eucharistiā: cpp̄m enim apper, ex eo qō extrema vnctio datur post viaticū. ¶ Ad hoc dr, qō autor loquitur de effectu extreme vnctionis sm se, quū sit enim sanatio quedā, sm se ordinat ad pfectā cum ipso cōiunctionem aie, q̄ & eucharistiā fit. Usus aūt post ponendi extremā vnctionē, aliunde sumitur de quo infra.

¶ In rñsione ad scōm dubiū quoq; occurrit, qūo fideles ꝓfirmatione deputentur ad spāle officiū spectans ad officiuz principis: quum dictū sit ꝓfirmatione conferre robur, qō cōstat non esse officium spectās ad principes. ¶ Ad hoc dicit q̄ confirmatio dat in robur cōstendi fidē & vbi crucifixi, qui est q̄dā⁹ stultitia, & indeis scandalū, confirmatio est velut cōstitutio militis. Nam militares actus pugillū fidei in robustā cōfessione cōsistunt. vñ q̄ officium militare est offm spectans ad principē (ei⁹ est enim condere milites. atq; ipso ducere) ideo in hac dr. q̄ cōfirmatio est in officium spectans ad principē.

¶ Super Artic. 4.

In corpore ponitur vna distinctio bimembris de necessario ad finem cum singulis conclusionibus. Distinctio est. Necessarium ad finez est, vel simpliciter, vel vt commodius. Prima cōclusio est primo modo necessitatis. Tria sacramenta sunt necessaria ad salutem. s. baptismus absolute, penitentia supposito peccato mortali post baptismum, & ordo respectu ecclesie. Secunda conclusio est reliqua sacramenta sunt necessaria secundo modo.

¶ Aduerte hic, quod quum ordo ponitur necessarius simpliciter ad salutem ecclesie. est sermo de ecclesia simpliciter & absolute: & nō de parte aliqua ecclesie, que ecclesie nomen & rationem nō nisi defectiue haberet: puta de collegio monialium aut monachorū seu heremitarū sine clericis: hec enim sui defectū manifestāt coipso quod sine sacramētoz ministro sunt.

Universidad de Deusto Biblioteca

Ad primū

Dicendum, quod simpliciter loquendo, sacramentum eucharistie est potissimum inter alia sacramenta. Quod quidem tripliciter apparet. primo quidē ex eo qō continetur in sacramentis: nam in sacramento eucharistie cōtinetur ipse xp̄s substātialiter, in alijs aūt sacramētis continetur quedā virtus instrālis participata a xp̄o, vt ex supradictis ptz. Semper autem qō est per essentiā, potius est eo qō est p participationē. ¶ Scōo hoc apparet ex ordine sacramētoū adinuicē: nā oia alia sacra ordinari vident̄ ad hoc sacrm ad finē. Manifestū est enī, q̄ sacramentū ordinis ordinat̄ ad eucharistie consecrationē. Sacramētū vero baptismi ordinat̄ ad eucharistie ceptionē. In quo etiā pficit̄ alios per confirmationē, vt nō vereat se subtrahere a tali sacramēto. Per penitentiā etiā & extremā vnctionē preparat̄ homo ad digne sumēdū corpus Christi. Matrimonium etiā saltē sua significatione attingit hoc sacramētum, inquantū significat cōiunctionē Christi & ecclesie. Cuius vnitas p sacrm eucharistie figurat̄: vñ & apostolus dicit ephe. 5. sacrm hoc magnū est, ego aūt dico in xp̄o & in ecclesia. ¶ Tertio hoc apparet ex ritu sacrouz. Nam fere omnia sacra in eucharistia consummantur: vt dion. dicit. 3. c. cel. hier. sicut ptz q̄ ordinati cōcāt, & etiā baptizati, si sint adulti. ¶ Alioꝛ aūt sacroꝝ cōparatio adinuicē, potest esse multipler. Nā in via necessitatis, baptismus est potissimum sacrorum. In via aūt perfectōis sacrm ordinis. Medio aūt modo se hz sacrm cōfirmatiōis. Sacramētū vero penitērie & extreme vnctionis sunt inferiora gradus a p̄dictis sacris: q̄ sicut dictū est, ordinat̄ ad vitā Christiānā, non p se, sed quasi per accīs. s. in remediū supeuenientis defectus. Que tñ extrema vnctio cōparatur ad penitentiā, sicut cōfirmatio ad baptismū: nā. s. quod penitentia est maioris necessitatis, sed extrema vnctio est maioris perfectionis.

Ad p̄mum

Ergo dōm, q̄ matrimoniū ordinat̄ ad cōe bonū corporaliter. Sed bonū cōe spūale toti ecclesie, cōtinetur spāliter in ipso eucharistie sacro. ¶ Ad scōm dōm, q̄ per ordinem & confirmationem deputātur fideles Christi ad aliqua specialia ꝓ officia, que pertinent ad officium totius episcopū, qui est quasi princeps in ecclesia. Per sacramētū vero eucharistie non deputatur homo ad aliquod officium, sed magis hoc sacramentum est finis omnium officioꝝ, vt dictum est. ¶ Ad tertium dicendum, qō character sacramentalis (sicut supradictum est) est quedam participatio sacerdotij Christi. Unde sacramentum quod ipsum Christum cōiungit homini, est dignꝰ sacramento quod impōit: & Christi characterem. ¶ Ad quartum dicendum, quod ratio illa procedit ex parte necessitatis: sic enim baptismus cum sit maxime necessitatis, est potissimum sacramentorum. Sicut ordo est confirmatio habent quandam excellentiam ratione ministerij, & matrimonium ratione significationis. Nihil enim prohibet aliquid esse sc̄m quid dignius, quod tamen non est dignius simpliciter.

Artū. 4.

Ad quartum

Sic peditur. Uidetur quod omnia sacramenta sint de necessitate salutis. Illud enim quod non est necessarium, videtur esse superfluum. Sed nullum sacramentū est superfluum: quia deus nihil facit frustra. Ergo omnia sacramenta sunt de necessitate salutis. ¶ Ꝑ. Sicut de baptismo dicitur, nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, non potest introire in regnū dei, ita de eucharistia dicitur Joan. 6. nisi manducaueritis carnem filij hominis, et bibertis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Ergo sicut baptismus est sacramentum necessitatis, ita & eucharistia.

¶ Ꝑ. Sine sacramento baptismi potest aliquis saluus fieri, dummodo non contēptus religionis, sed necessitas sacramētum excludat: vt infra dicetur. Sed in quolibet sacramento contemptus religionis impedit hominis salutem. Ergo pari ratione omnia sacramenta sunt de necessitate salutis.

Sed contra

Est, quod pueri saluantur per solum baptismum, sine aliis sacramentis.

Rñdeo

Dōm, q̄ necessariuz respectu finis (de quo nūc loquimur) dicit aliquid dupliciter. Uno modo sine quo non potest haberi finis: sicut cibus est necessarius vite humane. Et hoc est simpliciter necessarium ad finem. Alio modo dicitur esse necessarium id sine quo non habetur finis ita cōuenienter: sicut equus necessarius est ad iter. Hoc autem non est simpliciter necessarium ad finem.

¶ Primo igitur modo necessitatis, sunt tria sacramenta necessaria. duo quidem persone singulari: baptismus quidem simpliciter et absolute. penitentia autem supposito peccato mortali post baptismum. Sacramentum autem ordinis est necessarium ecclesie: quia vbi non est gubernator, populus corruet: vt dicitur prouer. xj. Sed secūdo modo sunt necessaria alia sacramenta: nam confirmatio quodammodo perficit baptismum, extrema vnctio penitentiam: matrimonium vero, ecclesie multitudinem per propagationez conseruat.

Ad p̄mum

Ergo dōm, q̄ ad hoc q̄ aliquid nō sit ſuꝑfluuz,

¶ Super questionis hu⁹ Arti.1.

Articulus vt sonat sumendus est. ¶ In corpore duo sunt, primo distinguuntur tria considerabilia in baptismo, deinde singula sigillatim manifestantur aperiendo eorum quodlibet.

Et primum quidem clare patet in litera. De secundo autem duo vltima (scilicet res ⁊ sacramentum, ⁊ res tamen) in calce corporis articuli patent. Primum vero, scilicet sacramentum tantum, habet aliquid manifestum: scilicet quod est exteri⁹ quod dam sensibile signum interioris effectus.

Quod etiam probatur: quia hec est ratio sacramenti. Habet autem aliquid amphigum: an scilicet hoc et tertium sensibile sit ipsa aqua an ablutio? Et est ratio dubij: quia ambobus sensibilia inueniuntur materialiter concurrere et necessario exigi ad baptismum: nam neq; aqua sine ablutione, neq; ablutio sine aqua ad baptismum sufficeret ex parte materie. Et propterea refert autor primo opinionem que videtur hugonis, q̃ est aqua, ⁊ reprehendit ipsam, taliratione. Vbi perficitur sanctificatio, ibi perficitur sacramentum (sed in aqua non perficitur sanctificatio) ergo in aqua non perficitur sacramẽtum. Maior probatur: quia sacramenta nouę legis sanctificationem operantur. Deinde approbat opinionem magistri sententiarum: scilicet quod baptismus est ablutio. Cuius sic probat. In aqua baptismali est quedam sanctificationis virtus instrumentalis, non permanens, sed fluens in hominem, qui est vere sanctificationis subiectum: ergo sacramentum perficitur in applicatione aque ad hominem, que est ablutio.

¶ Circa hanc partem dubium occurrit de vi ⁊ veritate huius processus seu rationis: quia si maior illa est vera (scilicet, ibi perficitur sacramentum, vbi perficitur sanctificatio) et propterea infertur, in aqua non perficitur sacramẽtum: igitur in illa non perficitur sanctificatio (nõ enim a qua per baptismum sanctificatur) eadem ratione potest inferri, quod ablutio non est sacramentum, quia in ea non perficitur sanctificatio: ablutio enim non sanctificatur per baptismum, sed homo qui ablu-itur.

4.dist.3. q.1.i. Et dist.7.q. 3.ii.4.q. 3.Et.4. 3.c.3. Et ql.1. ii.10.co. Et 30.3 co.4.

4. dist. 3 q.1.i. Et 4.3. 6.10.

Dinde dum est de singulis sacris i spãli. Et primo de baptismo. Secõdo de confirmatione. Tertio de eucharistia. Quarto de pnĩa. Quinto de extrema vnctione. Sexto de ordine. Septio de matrimonio. ¶ Circa pmũ occurrit duplex ꝟsideratio. Prima de ipso baptismo. secda de pparatoriis ad baptismũ. ¶ Circa pmũ quatuor ꝟsideranda occurrũt. Primo de his q̃ pertinent ad sacrũ baptismi. Secõdo de ministro hui⁹ sacri. Tertio de recipiẽti⁹ hoc sacrm. Quarto de effectu hui⁹ sacri. ¶ Circa pmũ querunt.12. Primo q̃d sit baptism⁹, vtrũ sit ablutio. Secõdo de instõe hui⁹ sacri. Tertio, vtrũ aqua sit ppria mã hui⁹ sacri. Quarto, vtrũ regrat aqua simpler. Quinto, vtruz hec sit conueniens forma huius sacri: ego te baptizo in noĩe patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti. Sexto, vtrum sub hac forma possit aliquis baptizari, ego te baptizo in noĩe xpi. Septimo, vtrum immersio sit de necessitate baptismi. Octauo, vtruz requirat trina immersio. Nono, vtrum baptismus possit iterari. Decimo, de ritu baptismi. Undecimo de distinctione baptismatum. Duodecimo, de comparatione baptismatum.

¶ Vtrũ baptismus sit ipsa ablutio. Arti.1.

Ad pmũ Sic procedit. Videt q̃ baptismus nõ sit ipsa ablutio. Ablutio enĩ corpalis trãsit. Baptismus aũt pmanet. Ergo baptismus nõ est ipsa ablutio, ꝟ potiꝰ regeneratio, ⁊ sigillũ, ⁊ custodia, ⁊ illuminatio, vt dama. dicit in.4.lib. ¶ Hug. de sctõ vict. dicit, q̃ baptismus est aqua diluẽdis criminib⁹ sanctificata per verbum dei. Aqua aũt nõ est ipsa ablutio. sed ablutio est quidã vsus aque. Ergo. ꝛc. ¶ Ps. Auguſt. dicit super Joan, accedit verbum ad elementum, et fit sacramentum. Elementum autem est ipsa aqua in sacramẽto baptismi. Ergo baptismus est ipsa aqua, non autem ablutio.

Sed contra Est, q̃ dicit ecc.34. Qui baptizat a mortuo, ⁊ iterũ tãgit mortuũ, q̃d pficit lauatio eius? Videtur ergo q̃ baptismus sit ipsa ablutio siue lauatio.

Rñdeo Dõm, q̃d in sacro baptismi ẽ tria cõsiderare: aliq̃d. s. quod est sacrm tantũ, aliq̃d aũt q̃d est res ⁊ sacrm, aliq̃d vero q̃d est res tm. Sacrm tm, est aliq̃d visibile exterius existens, q̃d. s. est signum interioris effectus: hoc enim pertinet ad rationem sacri. Exterius autem suppositum sensui, est ipsa aqua, et eius vsus qui est ablutio. ¶ Quidam ergo existimauerunt q̃ ipsa aqua sit sacrm, q̃d quidẽ sonare vident verba hug. de san. vict. Nam ipse in ꝟmuni dicit sufficit q̃ sit necessariuz primo vel scõo mõ. Et sic sunt necessaria oĩa sacra: sicut dictum est. ¶ Ad scõm dõm, q̃ illud verbum dñi est intelligẽdũ de spũali mãducatiõe, ⁊ nõ de sola sacrali: vt aug. exponit super Joan. ¶ Ad tertiũ dicẽdum, q̃ ly oĩm sacrum cõtẽpt⁹ sit saluti ꝟnus. Nõ tñ est contẽptus sacri, ex hoc q̃d aliq̃s nõ curat accipere sacrm q̃d nõ est de necessitate salutis: aliq̃n omnes q̃ nõ accipiunt ordinez, ⁊ q̃ non contrahunt matrimonium, contẽnerent huiusmodi sacramenta.

¶ De sacramento baptismi quantum ad ea que ad ipsum pertinent. Qõ. 66.

Considerandum est de singulis sacris i spãli. Et primo de baptismo. Secõdo de confirmatione. Tertio de eucharistia. Quarto de pnĩa. Quinto de extrema vnctione. Sexto de ordine. Septio de matrimonio. ¶ Circa pmũ occurrit duplex ꝟsideratio. Prima de ipso baptismo. secda de pparatoriis ad baptismũ. ¶ Circa pmũ quatuor ꝟsideranda occurrũt. Primo de his q̃ pertinent ad sacrũ baptismi. Secõdo de ministro hui⁹ sacri. Tertio de recipiẽti⁹ hoc sacrm. Quarto de effectu hui⁹ sacri. ¶ Circa pmũ querunt.12. Primo q̃d sit baptism⁹, vtrũ sit ablutio. Secõdo de instõe hui⁹ sacri. Tertio, vtrũ aqua sit ppria mã hui⁹ sacri. Quarto, vtrũ regrat aqua simpler. Quinto, vtruz hec sit conueniens forma huius sacri: ego te baptizo in noĩe patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti. Sexto, vtrum sub hac forma possit aliquis baptizari, ego te baptizo in noĩe xpi. Septimo, vtrum immersio sit de necessitate baptismi. Octauo, vtruz requirat trina immersio. Nono, vtrum baptismus possit iterari. Decimo, de ritu baptismi. Undecimo de distinctione baptismatum. Duodecimo, de comparatione baptismatum.

¶ Vtrũ baptismus sit ipsa ablutio. Arti.1.

Ad pmũ Sic procedit. Videt q̃ baptismus nõ sit ipsa ablutio. Ablutio enĩ corpalis trãsit. Baptismus aũt pmanet. Ergo baptismus nõ est ipsa ablutio, ꝟ potiꝰ regeneratio, ⁊ sigillũ, ⁊ custodia, ⁊ illuminatio, vt dama. dicit in.4.lib. ¶ Hug. de sctõ vict. dicit, q̃ baptismus est aqua diluẽdis criminib⁹ sanctificata per verbum dei. Aqua aũt nõ est ipsa ablutio. sed ablutio est quidã vsus aque. Ergo. ꝛc. ¶ Ps. Auguſt. dicit super Joan, accedit verbum ad elementum, et fit sacramentum. Elementum autem est ipsa aqua in sacramẽto baptismi. Ergo baptismus est ipsa aqua, non autem ablutio.

Sed contra Est, q̃ dicit ecc.34. Qui baptizat a mortuo, ⁊ iterũ tãgit mortuũ, q̃d pficit lauatio eius? Videtur ergo q̃ baptismus sit ipsa ablutio siue lauatio.

Rñdeo Dõm, q̃d in sacro baptismi ẽ tria cõsiderare: aliq̃d. s. quod est sacrm tantũ, aliq̃d aũt q̃d est res ⁊ sacrm, aliq̃d vero q̃d est res tm. Sacrm tm, est aliq̃d visibile exterius existens, q̃d. s. est signum interioris effectus: hoc enim pertinet ad rationem sacri. Exterius autem suppositum sensui, est ipsa aqua, et eius vsus qui est ablutio. ¶ Quidam ergo existimauerunt q̃ ipsa aqua sit sacrm, q̃d quidẽ sonare vident verba hug. de san. vict. Nam ipse in ꝟmuni dicit discipulis post passionem ⁊ resurrectionem suã, dicẽs, euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine patris ꝛc. vt habetur matth. vlti. Ergo videtur quod post passionem christi, baptismus fuerit institutus. ¶ Ps. Baptismus est sacramentum necessitatis (vt supra dictum est) ⁊ ita videtur, quod ex quo baptismus institutus fuit, hoies obligarẽtur ad baptismũ. Sed ante passionem xpi, homines nõ obligabant ad baptismũ: q̃ adhuc circũcisio suã virtutẽ habebat, in cuius locũ successit baptismus. Ergo vt q̃ baptism⁹ nõ fuerit institut⁹ ante passionem xpi.

Sed cõtra Est, q̃ august. dicit in quodam sermone de epiphania. Ex quo christ⁹ in aqua mergit, ex eo oĩa pctã abluit aqua. Sed hoc fuit ante xpi passionẽ. Ergo videtur q̃ baptismus ante christi passionẽ fuerit institutus.

Rñdeo Dõm, q̃ sicut dictũ est supra, sacra ex sui institutione hñt q̃ cõferãt gr̃am. Ex tũc vr aliq̃d sacrm institui, q̃ accipit vtutẽ ꝑducẽdi suũ effectũ. Hãc aũt vtutẽ accepit baptism⁹, q̃n xps est baptizat⁹. Ex tũc vere baptism⁹ institut⁹ fuit ex tũ ad hoc sacrm. ¶ Sz necessitas vtẽdi hoc sacro, indicta fuit hoĩb⁹ post passionẽ ⁊ resurrectionẽ. tũ q̃ in passiõe xpi terminata sunt figuralia sacra, quib⁹ succedit baptism⁹ ⁊ alia sacra no. le. tum etiã q̃ p baptismũ cõfigurat hõ passiõi ⁊ resurrectioni xpi, inquãtum mortur pctõ, ⁊ incipit nouam iustitie vitã. Et ideo oportuit xpm pati ⁊ resurgere, q̃ hominib⁹ indicerẽtur necessitas se configurandi morti ⁊ resurrectioni eius.

Ad pmũ Ergo dicendũ, q̃d etiã ante passionẽ xpi baptismus habebat efficaciã a xpi passione, inquantũ eã pfigurabãt. Aliter tñ quam sacramenta ve. le. nã illa erãt figure tm: baptism⁹ aũtẽ ab ipso xpo virtutẽ habebat iustificãdi, per cui⁹ virtutẽ ipsa etiã passio salutifera fuit. ¶ Ad secũduz dõm, q̃ homines nõ debebãt multiplicib⁹ figuris arctari per xpm, q̃ venerat sua veritate figuras impletas auferre. Et tõ Alias† aggrauari. ad ipsam rõnem baptismũ institutũ nõ potuit sub pcepto, sed voluit ad ei⁹ exercitiũ homines assuefieri, ⁊ pcipue in populo in deoz: apud quẽ oĩa facta figuralia erãt: vt aug. dicit cõtra faustũ. Post passionẽ vo ⁊ resurrectionẽ, nõ solũ indeis, ꝟ et gentilib⁹ sub pcepto necessitatẽ baptismi imposuit, dicẽs. euntes docete oẽs gẽtes. ¶ Ad tertiũ dõm, q̃ sacra nõ sunt obligatoria, nisi q̃ sub pcepto ponunt. Qõ ddẽ nõ fuit aũ passionẽ, vt dictũ est. Qõ. n. oõs aũ passionẽ nicodemo dicit Jo. 3. nisi q̃s renat⁹ fuerit ex aqua ⁊ spiritu sancto, non põt introire in regnum dei: magis videtur ad futurum respicere quam ad presens tempus.

4.dist.3.i 3.q.1.Et dist.7.q. 3.ii.4.q. 3.Et.4. 3.c.3. Et ql.1. ii.10.co. Et 30.3 co.4.

¶ Vtrum aqua sit propria materia baptismi. Artic.2.

Ad tertiũ Sic procedit. Videt q̃ aqua nõ sit propria materia baptismi. Baptismus enĩ fm dio. ⁊ dam. hz vim illuminatiuã. Sed illuminatio maxime cõpetit igni. Ergo baptismus magis dz fieri in igne q̃m in aqua: pser tim cũ Joan. baptista ꝓnũtians xpi baptismũ, dicat, ille vos baptizabit in spiritu sancto ⁊ igni. ¶ Ps. In baptismo significat ablutio peccatorũ. Sed multa alia sunt ablutiua q̃m aqua: sicut vinũ, ⁊ oleuz, et hmõi alia. Ergo ẽt in his põt fieri baptism⁹. Non ergo aqua est ppria materia baptismi. ¶ Ps. Sacra ecclesie fluxerũt de latere xpi, pẽdẽtis in cruce: vt supra dictũ est. Sed inde fluxit nõ soluz aqua, sed etiã sanguis, ergo vr q̃ ẽt in sanguine possit fieri baptismus. Qui ẽt videt magis ꝟuenire cũ causa ⁊ effectu baptismi: q̃ dz apoc.1. lauit nos a peccatis nr̃is in sanguine suo. ¶ Ps. Sicut Aug. ⁊ beda dicit, Christus tactu sue mũdissime carnis vim regeneratiuã ⁊ purgatiuã cõtulit aquis. Sed nõ oĩs aqua videt q̃ nõ in omni aqua possit fieri baptism⁹, ⁊ ita aqua inquã tũ hmõi, nõ est ppria materia baptismi. ¶ Sz si aqua fm se eet ppria baptismi materia, nõ oporteret aliquid aliud fieri circa aquã, ad hoc q̃ in ea baptismus fieret. Sed in solenni baptismo aqua in qua dz celebrari baptismus, exorcizatur ⁊ benedicitur. ergo videtur q̃ aqua fm se non sit ppria baptismi materia.

Sz Rñdeo Est, q̃ dñs dicit Joan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spũsancto, non potest introire in regnum dei. Dõm, q̃ ex instõe divina, aqua est ppria mã baptismi. Et hoc cõuenienter. Primo quidẽ quãtũ ad ipsam rõnem baptismi, q̃ est regeneratio i spũalẽ vitã: q̃d manifestatur ex aque. Ex semina ex quib⁹ gnãntur oĩa viuẽtia. s. plãte ⁊ animalia, humida sunt: ⁊ ad aquã pertinẽt. Propter q̃d ꝺ pbi posuerũt aquã oĩm rerũ pncipiũ. ¶ Secõ quãtuz ad effectũ baptismi, q̃b⁹ opetũr aque ppietates, q̃ sua humiditate lauat: ex quo conueniens est ad significandã ⁊ causandaz ablutionẽ pctõr. Sua frigiditate etiã tẽperat superfluitatẽ calouris: ⁊ ex hoc cõpetit ad mitigandã cõcupiscẽtiam fomitis. Sua diaphanitate est luminis susceptiua: vñ cõpetit baptismo inquãtũ est fidei sacrm. ¶ Tertio, q̃ conuenit ad repiesentãdũ mysteria Christi, quib⁹ iustificamur. Aũ em̃ dicit Chrys. super illud Joã. nisi q̃s renatus fuerit ꝛc. sicut in quodã sepulchro in aqua submergentib⁹ nobis capita, verus hõ sepelitur, ⁊ submersus deorsum occultatur, ⁊ deinde nouus rursus ascendit. ¶ Quarto, q̃ ratione sue cõtactis ⁊ abundantie est cõueniens materia necessitati huius sacramenti. Potest enim vbiq; de facili haberi.

Ad pmũ Ergo dõm, q̃d illuminatio pertinet ad ignẽ actiue. Ille aũt qui baptizat, non efficit illuminãs, sed illuminatus per fidẽ: q̃ est ex auditu, vt dicit ro. 10. Et ideo magis cõpetit aqua baptismo, q̃m ignis. ¶ Quod autez dicit, baptizabit vos in spũ sancto ⁊ igni: põt per igne (vt hiero. dicit) intelligi spũs sanctus, qui super discipulos in igneis linguis apparuit: vt dicit act. 2. Vel per igne põt intelligi tribulatio: vt Chrys. dicit super Matth. q̃ tribulatio peccata purgat, ⁊ concupiscentiã diminuit. Vel q̃ vt hil. dicit super Matth. baptizatis in spũsctõ, reliquũ est consummari igne iudicij. ¶ Ad scõm dicendũ, q̃ vinũ ⁊ oleũ nõ cõmuniter a ꝟsumunt ad vsum ablutionis, sicut aqua. Nec etiã ita perfecte abluũt: q̃ ex eoruz ablutione remanet aliqua infectio quantũ ad odorẽ: q̃d nõ contingit de aqua. Illa etiã nõ ita cõmuniter ⁊ abũdãter habent, sicut aqua. ¶ Ad tertiũ dõz q̃d ex latere Christi fluxit aqua ad abluendũ: sanguis aũt ad redimendũ. Et ideo sanguis cõpetit sacramẽto eucharistie: aqua aũt sacramẽto baptismi, qui tñ hz vim ablutiuã ex virtute sanguinis xpi. ¶ Ad quartũ dicendũ, q̃d vtr⁹ xpi deriuata est ad oẽm aquã, nõ propter cõmixtionẽ loci, sed propter similitudinẽ speciei. Unde dicit aug. in quodã sermone epiphanie, Que de saluatoris baptismate benedictio fluxit tanq̃ fluuius spiritalis, omnũ gurgitũ tractus, vniuersorum fontiũ venas impleuit. ¶ Ad quintum dicendũ, q̃ illa benedictio q̃ adhibetur aque, nõ est de necessitate baptismi. Sed pertinet ad quandã solẽnitatẽ: p quã excitatur deuotio fidelitatis, ⁊ impeditur astutia demonis, ne impediat baptismi effectum.

¶ Utrum ad baptismum requiratur aqua simpliciter. Arti.4.

Ad quartũ Sic procedi- tur. Videtur q̃ ad baptismũ non requiratur aqua simpler. Aqua enim que apud nos est, non est aqua pura, quod precipue apparet de aqua maris, in qua pluriũ admiscẽt de terrestri, vt pz per phm in lib. meteo. Et tñ in tali aqua potest fieri baptismus. Ergo non requirit aqua simplex et pura ad baptismũ. ¶ Ps. In solẽni celebratione baptismi, aque infundit chrisma. Sz hoc vr impedire puritatẽ ⁊ simplicitatem aque. Ergo aqua pura ⁊ simplex nõ requiritur ad baptismum. ¶ Ps. Aqua fluens de latere xpi pendentis in cruce, fuit signum baptismi: vt dictum est. Sed aqua illa non videtur fuisse aqua pura: eo q̃ i corpore mixto (cuiusmodi fuit corpus xpi) non sunt elementa in actu. Ergo vr q̃ nõ requiratur aqua pura vel simplex ad baptismuz. ¶ Ps. Lixiuium nõ videt esse aqua pura: habet enim cõtrarias ppietates aque. s. calefaciendi ⁊ desiccandi. et tñ in lixiuio videtur posse fieri baptism⁹: sicut ⁊ in aquis balneoꝝ, que transeunt per venas sulphureas, sicut ⁊ lixiuium colatur per cineres. Ergo videtur q̃d aqua simplex non requiratur ad baptismum. ¶ Ps. Aqua rosacea fit per sublimationem a rosis, sicut etiaz aque alchimice generantur per sublimationem ab aliquibus corporibus. Sed in his aquis, vt videtur, potest fieri baptism⁹: sicut ⁊ in aquis pluuialibus, que per sublimationem vaporum generantur. Cum igitur huiusmodi aque non sint pure ⁊ simplices, videtur q̃ aqua pura ⁊ simplex non requiratur ad baptismum.

Sed cõtra Est, q̃ propria materia baptismi ẽ aq̃, vt dictuz

¶ Super questionis hu⁹ Arti.1.

Articulus vt sonat sumendus est. ¶ In corpore duo sunt, primo distinguuntur tria considerabilia in baptismo, deinde singula sigillatim manifestantur aperiendo eorum quodlibet.

Et primum quidem clare patet in litera. De secundo autem duo vltima (scilicet res ⁊ sacramentum, ⁊ res tamen) in calce corporis articuli patent. Primum vero, scilicet sacramentum tantuz, habet aliquid manifestum: scilicet quod est exteri⁹ quod dam sensibile signum interioris effectus.

Quod etiam probatur: quia hec est ratio sacramenti. Habet autem aliquid amphigum: an scilicet hoc et tertium sensibile sit ipsa aqua an ablutio? Et est ratio dubij: quia ambobus sensibilia inueniuntur materialiter concurrere et necessario exigi ad baptismum: nam neq; aqua sine ablutione, neq; ablutio sine aqua ad baptismum sufficeret ex parte materie. Et propterea refert autor primo opinionem que videtur hugonis, q̃ est aqua, ⁊ reprehendit ipsam, taliratione. Vbi perficitur sanctificatio, ibi perficitur sacramentum (sed in aqua non perficitur sanctificatio) ergo in aqua non perficitur sacramẽtum. Maior probatur: quia sacramenta nouę legis sanctificationem operantur. Deinde approbat opinionem magistri sententiarum: scilicet quod baptismus est ablutio. Cuius sic probat. In aqua baptismali est quedam sanctificationis virtus instrumentalis, non permanens, sed fluens in hominem, qui est vere sanctificationis subiectum: ergo sacramentum perficitur in applicatione aque ad hominem, que est ablutio.

¶ Circa hanc partem dubium occurrit de vi ⁊ veritate huius processus seu rationis: quia si maior illa est vera (scilicet, ibi perficitur sacramentum, vbi perficitur sanctificatio) et propterea infertur, in aqua non perficitur sacramẽtum: igitur in illa non perficitur sanctificatio (nõ enim a qua per baptismum sanctificatur) eadem ratione potest inferri, quod ablutio non est sacramentum, quia in ea non perficitur sanctificatio: ablutio enim non sanctificatur per baptismum, sed homo qui ablu-itur.

4.dist.3. q.1.i. Et dist.7.q. 3.ii.4.q. 3.Et.4. 3.c.3. Et ql.1. ii.10.co. Et 30.3 co.4.

4. dist. 3 q.1.i. Et 4.3. 6.10.

Dinde dum est de singulis sacris i spãli. Et primo de baptismo. Secõdo de confirmatione. Tertio de eucharistia. Quarto de pnĩa. Quinto de extrema vnctione. Sexto de ordine. Septio de matrimonio. ¶ Circa pmũ occurrit duplex ꝟsideratio. Prima de ipso baptismo. secda de pparatoriis ad baptismũ. ¶ Circa pmũ quatuor ꝟsideranda occurrũt. Primo de his q̃ pertinent ad sacrũ baptismi. Secõdo de ministro hui⁹ sacri. Tertio de recipiẽti⁹ hoc sacrm. Quarto de effectu hui⁹ sacri. ¶ Circa pmũ querunt.12. Primo q̃d sit baptism⁹, vtrũ sit ablutio. Secõdo de instõe hui⁹ sacri. Tertio, vtrũ aqua sit ppria mã hui⁹ sacri. Quarto, vtrũ regrat aqua simpler. Quinto, vtruz hec sit conueniens forma huius sacri: ego te baptizo in noĩe patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti. Sexto, vtrum sub hac forma possit aliquis baptizari, ego te baptizo in noĩe xpi. Septimo, vtrum immersio sit de necessitate baptismi. Octauo, vtruz requirat trina immersio. Nono, vtrum baptismus possit iterari. Decimo, de ritu baptismi. Undecimo de distinctione baptismatum. Duodecimo, de comparatione baptismatum.

¶ Vtrũ baptismus sit ipsa ablutio. Arti.1.

Ad pmũ Sic procedit. Videt q̃ baptismus nõ sit ipsa ablutio. Ablutio enĩ corpalis trãsit. Baptismus aũt pmanet. Ergo baptismus nõ est ipsa ablutio, ꝟ potiꝰ regeneratio, ⁊ sigillũ, ⁊ custodia, ⁊ illuminatio, vt dama. dicit in.4.lib. ¶ Hug. de sctõ vict. dicit, q̃ baptismus est aqua diluẽdis criminib⁹ sanctificata per verbum dei. Aqua aũt nõ est ipsa ablutio. sed ablutio est quidã vsus aque. Ergo. ꝛc. ¶ Ps. Auguſt. dicit super Joan, accedit verbum ad elementum, et fit sacramentum. Elementum autem est ipsa aqua in sacramẽto baptismi. Ergo baptismus est ipsa aqua, non autem ablutio.

Sed contra Est, q̃ dicit ecc.34. Qui baptizat a mortuo, ⁊ iterũ tãgit mortuũ, q̃d pficit lauatio eius? Videtur ergo q̃ baptismus sit ipsa ablutio siue lauatio.

Rñdeo Dõm, q̃d in sacro baptismi ẽ tria cõsiderare: aliq̃d. s. quod est sacrm tantũ, aliq̃d aũt q̃d est res ⁊ sacrm, aliq̃d vero q̃d est res tm. Sacrm tm, est aliq̃d visibile exterius existens, q̃d. s. est signum interioris effectus: hoc enim pertinet ad rationem sacri. Exterius autem suppositum sensui, est ipsa aqua, et eius vsus qui est ablutio. ¶ Quidam ergo existimauerunt q̃ ipsa aqua sit sacrm, q̃d quidẽ sonare vident verba hug. de san. vict. Nam ipse in ꝟmuni dicit discipulis post passionem ⁊ resurrectionem suã, dicẽs, euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine patris ꝛc. vt habetur matth. vlti. Ergo videtur quod post passionem christi, baptismus fuerit institutus. ¶ Ps. Baptismus est sacramentum necessitatis (vt supra dictum est) ⁊ ita videtur, quod ex quo baptismus institutus fuit, hoies obligarẽtur ad baptismũ. Sed ante passionem xpi, homines nõ obligabant ad baptismũ: q̃ adhuc circũcisio suã virtutẽ habebat, in cuius locũ successit baptismus. Ergo vr q̃ baptism⁹ nõ fuerit institut⁹ ante passionem xpi.

Sed cõtra Est, q̃ august. dicit in quodam sermone de epiphania. Ex quo christ⁹ in aqua mergit, ex eo oĩa pctã abluit aqua. Sed hoc fuit ante xpi passionẽ. Ergo videtur q̃ baptismus ante christi passionẽ fuerit institutus.

Rñdeo Dõm, q̃ sicut dictũ est supra, sacra ex sui institutione hñt q̃ cõferãt gr̃am. Ex tũc vr aliq̃d sacrm institui, q̃ accipit vtutẽ ꝑducẽdi suũ effectũ. Hãc aũt vtutẽ accepit baptism⁹, q̃n xps est baptizat⁹. Ex tũc vere baptism⁹ institut⁹ fuit ex tũ ad hoc sacrm. ¶ Sz necessitas vtẽdi hoc sacro, indicta fuit hoĩb⁹ post passionẽ ⁊ resurrectionẽ. tũ q̃ in passiõe xpi terminata sunt figuralia sacra, quib⁹ succedit baptism⁹ ⁊ alia sacra no. le. tum etiã q̃ p baptismũ cõfigurat hõ passiõi ⁊ resurrectioni xpi, inquãtum mortur pctõ, ⁊ incipit nouam iustitie vitã. Et ideo oportuit xpm pati ⁊ resurgere, q̃ hominib⁹ indicerẽtur necessitas se configurandi morti ⁊ resurrectioni eius.

Ad pmũ Ergo dicendũ, q̃d etiã ante passionẽ xpi baptismus habebat efficaciã a xpi passione, inquantũ eã pfigurabãt. Aliter tñ quam sacramenta ve. le. nã illa erãt figure tm: baptism⁹ aũtẽ ab ipso xpo virtutẽ habebat iustificãdi, per cui⁹ virtutẽ ipsa etiã passio salutifera fuit. ¶ Ad secũduz dõm, q̃ homines nõ debebãt multiplicib⁹ figuris arctari per xpm, q̃ venerat sua veritate figuras impletas auferre. Et tõ Alias† aggrauari. ad ipsam rõnem baptismũ institutũ nõ potuit sub pcepto, sed voluit ad ei⁹ exercitiũ homines assuefieri, ⁊ pcipue in populo in deoz: apud quẽ oĩa facta figuralia erãt: vt aug. dicit cõtra faustũ. Post passionẽ vo ⁊ resurrectionẽ, nõ solũ indeis, ꝟ et gentilib⁹ sub pcepto necessitatẽ baptismi imposuit, dicẽs. euntes docete oẽs gẽtes. ¶ Ad tertiũ dõm, q̃ sacra nõ sunt obligatoria, nisi q̃ sub pcepto ponunt. Qõ ddẽ nõ fuit aũ passionẽ, vt dictũ est. Qõ. n. oõs aũ passionẽ nicodemo dicit Jo. 3. nisi q̃s renat⁹ fuerit ex aqua ⁊ spiritu sancto, non põt introire in regnum dei: magis videtur ad futurum respicere quam ad presens tempus.

4.dist.3.i 3.q.1.Et dist.7.q. 3.ii.4.q. 3.Et.4. 3.c.3. Et ql.1. ii.10.co. Et 30.3 co.4.

¶ Vtrum aqua sit propria materia baptismi. Artic.2.

Ad tertiũ Sic procedit. Videt q̃ aqua nõ sit propria materia baptismi. Baptismus enĩ fm dio. ⁊ dam. hz vim illuminatiuã. Sed illuminatio maxime cõpetit igni. Ergo baptismus magis dz fieri in igne q̃m in aqua: pser tim cũ Joan. baptista ꝓnũtians xpi baptismũ, dicat, ille vos baptizabit in spiritu sancto ⁊ igni. ¶ Ps. In baptismo significat ablutio peccatorũ. Sed multa alia sunt ablutiua q̃m aqua: sicut vinũ, ⁊ oleuz, et hmõi alia. Ergo ẽt in his põt fieri baptism⁹. Non ergo aqua est ppria materia baptismi. ¶ Ps. Sacra ecclesie fluxerũt de latere xpi, pẽdẽtis in cruce: vt supra dictũ est. Sed inde fluxit nõ soluz aqua, sed etiã sanguis, ergo vr q̃ ẽt in sanguine possit fieri baptismus. Qui ẽt videt magis ꝟuenire cũ causa ⁊ effectu baptismi: q̃ dz apoc.1. lauit nos a peccatis nr̃is in sanguine suo. ¶ Ps. Sicut Aug. ⁊ beda dicit, Christus tactu sue mũdissime carnis vim regeneratiuã ⁊ purgatiuã cõtulit aquis. Sed nõ oĩs aqua videt q̃ nõ in omni aqua possit fieri baptism⁹, ⁊ ita aqua inquã tũ hmõi, nõ est ppria materia baptismi. ¶ Sz si aqua fm se eet ppria baptismi materia, nõ oporteret aliquid aliud fieri circa aquã, ad hoc q̃ in ea baptismus fieret. Sed in solenni baptismo aqua in qua dz celebrari baptismus, exorcizatur ⁊ benedicitur. ergo videtur q̃ aqua fm se non sit ppria baptismi materia.

Sz Rñdeo Est, q̃ dñs dicit Joan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spũsancto, non potest introire in regnum dei. Dõm, q̃ ex instõe divina, aqua est ppria mã baptismi. Et hoc cõuenienter. Primo quidẽ quãtũ ad ipsam rõnem baptismi, q̃ est regeneratio i spũalẽ vitã: q̃d manifestatur ex aque. Ex semina ex quib⁹ gnãntur oĩa viuẽtia. s. plãte ⁊ animalia, humida sunt: ⁊ ad aquã pertinẽt. Propter q̃d ꝺ pbi posuerũt aquã oĩm rerũ pncipiũ. ¶ Secõ quãtuz ad effectũ baptismi, q̃b⁹ opetũr aque ppietates, q̃ sua humiditate lauat: ex quo conueniens est ad significandã ⁊ causandaz ablutionẽ pctõr. Sua frigiditate etiã tẽperat superfluitatẽ calouris: ⁊ ex hoc cõpetit ad mitigandã cõcupiscẽtiam fomitis. Sua diaphanitate est luminis susceptiua: vñ cõpetit baptismo inquãtũ est fidei sacrm. ¶ Tertio, q̃ conuenit ad repiesentãdũ mysteria Christi, quib⁹ iustificamur. Aũ em̃ dicit Chrys. super illud Joã. nisi q̃s renatus fuerit ꝛc. sicut in quodã sepulchro in aqua submergentib⁹ nobis capita, verus hõ sepelitur, ⁊ submersus deorsum occultatur, ⁊ deinde nouus rursus ascendit. ¶ Quarto, q̃ ratione sue cõtactis ⁊ abundantie est cõueniens materia necessitati huius sacramenti. Potest enim vbiq; de facili haberi.

Ad pmũ Ergo dõm, q̃d illuminatio pertinet ad ignẽ actiue. Ille aũt qui baptizat, non efficit illuminãs, sed illuminatus per fidẽ: q̃ est ex auditu, vt dicit ro. 10. Et ideo magis cõpetit aqua baptismo, q̃m ignis. ¶ Quod autez dicit, baptizabit vos in spũ sancto ⁊ igni: põt per igne (vt hiero. dicit) intelligi spũs sanctus, qui super discipulos in igneis linguis apparuit: vt dicit act. 2. Vel per igne põt intelligi tribulatio: vt Chrys. dicit super Matth. q̃ tribulatio peccata purgat, ⁊ concupiscentiã diminuit. Vel q̃ vt hil. dicit super Matth. baptizatis in spũsctõ, reliquũ est consummari igne iudicij. ¶ Ad scõm dicendũ, q̃ vinũ ⁊ oleũ nõ cõmuniter a ꝟsumunt ad vsum ablutionis, sicut aqua. Nec etiã ita perfecte abluũt: q̃ ex eoruz ablutione remanet aliqua infectio quantũ ad odorẽ: q̃d nõ contingit de aqua. Illa etiã nõ ita cõmuniter ⁊ abũdãter habent, sicut aqua. ¶ Ad tertiũ dõz q̃d ex latere Christi fluxit aqua ad abluendũ: sanguis aũt ad redimendũ. Et ideo sanguis cõpetit sacramẽto eucharistie: aqua aũt sacramẽto baptismi, qui tñ hz vim ablutiuã ex virtute sanguinis xpi. ¶ Ad quartũ dicendũ, q̃d vtr⁹ xpi deriuata est ad oẽm aquã, nõ propter cõmixtionẽ loci, sed propter similitudinẽ speciei. Unde dicit aug. in quodã sermone epiphanie, Que de saluatoris baptismate benedictio fluxit tanq̃ fluuius spiritalis, omnũ gurgitũ tractus, vniuersorum fontiũ venas impleuit. ¶ Ad quintum dicendũ, q̃ illa benedictio q̃ adhibetur aque, nõ est de necessitate baptismi. Sed pertinet ad quandã solẽnitatẽ: p quã excitatur deuotio fidelitatis, ⁊ impeditur astutia demonis, ne impediat baptismi effectum.

¶ Utrum ad baptismum requiratur aqua simpliciter. Arti.4.

Ad quartũ Sic procedi- tur. Videtur q̃ ad baptismũ non requiratur aqua simpler. Aqua enim que apud nos est, non est aqua pura, quod precipue apparet de aqua maris, in qua pluriũ admiscẽt de terrestri, vt pz per phm in lib. meteo. Et tñ in tali aqua potest fieri baptismus. Ergo non requirit aqua simplex et pura ad baptismũ. ¶ Ps. In solẽni celebratione baptismi, aque infundit chrisma. Sz hoc vr impedire puritatẽ ⁊ simplicitatem aque. Ergo aqua pura ⁊ simplex nõ requiritur ad baptismum. ¶ Ps. Aqua fluens de latere xpi pendentis in cruce, fuit signum baptismi: vt dictum est. Sed aqua illa non videtur fuisse aqua pura: eo q̃ i corpore mixto (cuiusmodi fuit corpus xpi) non sunt elementa in actu. Ergo vr q̃ nõ requiratur aqua pura vel simplex ad baptismuz. ¶ Ps. Lixiuium nõ videt esse aqua pura: habet enim cõtrarias ppietates aque. s. calefaciendi ⁊ desiccandi. et tñ in lixiuio videtur posse fieri baptism⁹: sicut ⁊ in aquis balneoꝝ, que transeunt per venas sulphureas, sicut ⁊ lixiuium colatur per cineres. Ergo videtur q̃d aqua simplex non requiratur ad baptismum. ¶ Ps. Aqua rosacea fit per sublimationem a rosis, sicut etiaz aque alchimice generantur per sublimationem ab aliquibus corporibus. Sed in his aquis, vt videtur

¶ In corpe tria fiũt. Primo distinguunt quomodi ꝺb⁹ aqua amittere pȯt simpliciter. Secȯ rndet questo de aqua trãsmutata per artem. Et tertio respondetur questo de aqua trãsmutata per naturam. Et clare patent omnia in litera.

¶ Super Artic. 5.

¶ Iulius clarus.

¶ In corpore vna conclusio. Hec est conueniens forma baptismi, ego te baptizo etc. Probatur. Baptismus per suam formam consecratur: ergo oportet quod in forma baptismi exprimatur illius causa: ergo oportet in forma baptismi de duplici scilicet principali et instrumentali causa fieri mẽtionem: ergo hec est conueniens forma, ego te baptizo etc. Antecedens ꝓbatur auctoritatibus apostoli z augustini, presumendo supradictas scilicet q verba sunt forme sacramentorum. Prima consequẽtia nõ aliter probatur in litera: ea forte ratione: quia cõsecratio per formam hoc est verba, manifestie dependet a causa efficaciam sanctificatiuam dante verbis. Secunda vero ꝓba ꝓbatur quia baptism⁹ duplicem habet cãm. ℙ Et nota, q hec ꝓbatum sua probatione quo ad causaz instrumentalem, nõ nisi de congruo tenetiqm efficacia verborum non est a ministro, sed a sancta trinitate, q̃ est causa principalis, vnde z greci i forma baptismi non exprimunt causam instrumentalem: hoc est ministrum. ¶ In responsione ad quarꝝ tractãda est questio de pluralitate baptizantiuz nisi ad sextum articulum sequentis questionis reseruaretur. Vbi ex proposito autor articulum hunc monebit: hic enim incidẽter tractatur ꝓpter illa verba forme, ego te.

¶ In responsione ad septimũ, dubium magnum occurrit circa vltima verba, nec in aliꝭ nominibus perficitur sacramentuz, an vera sint vt sonant. Et est ratio dubij: quoniam superius in artic. 7. q. 60. diximus oppositum. Et autor met dixit, quod licet verba corrupte prolata nihil significent ex virtute impositionis, accipiuntur tamen significantia ex

Quideo Dõm, q aqua suã puritatem z simplicitatem pȯt amittere dupl⁹. Ano mõ p mixtionẽ alteri⁹ corporis. alio mõ p alterationẽ. Utrũq; aũt horũ ptingit fieri dupl⁹. ſ. p artẽ z p nãm. Ars aũt deficit ab opatione nãe: q nã dat formã subalez, qõ ars facere non potest. Sed oẽs forme artificiales sunt accidẽtales, nisi forte apponẽdo ꝓpium agẽs ad ꝓpriã mãm: sicut ignem cõbustibili p quẽ modũ a ꝗbusdã q̃dã alia per putrefactionem gnant. Quecũq; igitur trãsmutatio circa aquã facta est p artez, siue cõmiscendo, siue alterãdo, nõ trãsmutatur spẽs aq̃. Ãn in tali aqua pȯt fieri baptism⁹, nisi forte aqua admisceat per artẽ in tã parua quãtitate alicui corpori, q̃ cõpositus magis sit aliud q̃ aqua: sicut lutum magis est terra q̃ aqua: z vinũ limphatũ magis est vi nũ q̃ aq̃. ℙ Sed trãsmutatio q̃ fit a nã, q̃uis q̃dẽ speciẽ aque soluat, z hoc fit q̃n aqua efficit p nãz de suba alicuius corpis mixti: sicut aqua conuersa in liquorẽ vue, est vinũ, vñ nõ hz speciẽ aq̃. Aliq̃n aũt fit p nãm transmutatio aque sine solutione spẽi, z hoc tã p alterationẽ, sicut ꝓz de aq̃ calefacta a sole) q̃s etiã p mixtionẽ: sicut ꝓz de aqua fluminis, turbida ex permixtiõe terrestriũ partiũ. ℙ Sic ergo dȯz esse, q̃ i qualibet aqua qualitercũq; transmutata, dummodo nõ soluatur species aque, potest fieri baptismus: si vero soluatur species aque, non potest fieri baptismus.

Ad primũ Ergo dõm, q transmutatio facta in aqua maris, z etiã in aliꝭ aquis, q̃ penes nos sunt, nõ est tanta, q̃ soluat speciẽ aque. Et ideo in hmõi aquis pȯt fieri baptism⁹. ¶ Ad scõm dõm, q admixtio chrismatis, non soluit speciẽ aq̃: sicut nec etiã aqua decoctiõis carnium, aut altoꝝ hmõi. Nisi forte sit facta tanta resolutio corporꝝ lixatorꝝ in aqua, qõ liquor plus habeat de aliena suba q̃s de aq̃, qõ ex ꝓsiitudine ꝓspici pȯt. Si tñ ex liquore sic inspissato exprimat aqua subtilis, pȯt in ea fieri baptism⁹: sicut z i aqua q̃ exprimit ex luto, lz in luto baptism⁹ fieri non possit. ¶ Ad tertium dõm, q aqua fluẽs de latere xpi pendẽtis in cruce, nõ fuit humor fiegmatic⁹, vt q̃dã dicrũt. In tali eñ humore nõ posset fieri baptism⁹: sicut nec in sanguine a lalis, aut i vino, aut quocũq; liquore alicui⁹ plãte. Fuit autẽ aqua pura, miraculose egrediens a corpore mortuo sicut z sanguis, ad cõprobandã veritatẽ dñici corporis, ꝯra manicheoꝝ errorẽ, vt. ſ. p aquaz (q̃ est vnũ quatuor elementorꝝ) ostẽderet corp⁹ xpi vere fuisse ꝓpositũ ex quatuor elemẽtis: p sanguinẽ vero ostẽderet esse cõpositũ ex quatuor humoribꝰ. ¶ Ad quartũ dõm, q in lixiuio, z in aquis sulphureoꝝ balneoꝝ, pȯt fieri baptismus: q̃ tales aque nõ incorporant per artẽ vel naturã aliquid⁹ corporib⁹ mixtis, sed solum alterationẽ quãdã recipiunt, ex hoc q trãseũt per aliqua corpora. ¶ Ad quintũ dicendũ, q aqua rosacea est liquor roseresolutus. Vnde in ea non potest fieri baptism⁹, z eadem ratiõe nec in aqis alchimicis, sicut nec in vino. Nec est eadem ratio de aquis pluuialibus: que generantur ex maiori parte ex sublimatione vaporũ resolutorum ex aquis. Minimum autem est ibi de liquoribus corporũ mixtorũ: qui tamen p hmõi sublimationẽ virtute nature, q̃ est fortior arte, resoluũtur in veram aquaz: qõ ars

facere non potest. Unde aqua pluuialis nullam ꝓpietatem retinet alicuius corporis mixti quod de aliquis rosaceis z aquis alchimicis dici non potest.

¶ Utrũ hec sit ꝓueniẽs forma baptismi, ego te baptizo in nõe ꝑris z filij z. ſ. ſ. Art. 5.

Ad quintũ Sic procedit. Videtur quod hec non sit conueniens forma baptismi. ego te baptizo in nomine patris z filij z spiritussancti. Actus eñ magis debet attribui puncipali agenti q̃ ministro. Sed in sacro minister agit vt instrm (vt supradictũ est) principale aũt agẽs in baptismo est ꝙs: ꝑm illud Jo. 1. super quẽ videris spm descendẽtẽ z manentẽ, hic est qui baptizat. Inconueniẽter ergo minister dicit, ego te baptizo: ꝑsertim q̃ in hoc qõ dȯbaptizo, itel ligitur ego: z sic videtur superflue apponi.

¶ ꝑ. Nõ opz q̃ ille q̃ aliquẽ actũ exercet, de actu exercito faciat mẽtionem: sicut ille qui docet, non opz q̃ dicat, ego vos doceo. Dñs aũt simul tradidit ꝓceptũ baptizãdi z docẽdi, dicẽs. Matt. vlti. eũtes docete oẽs gẽtes etc. Ergo nõ opz qõ in forma baptismi fiat mẽtio de actu baptismi. ¶ ꝑ. Ille qui baptizatur q̃ncq; nõ intelligit verba: puta si sit sur dus aut puer. Frustra ãt ad talẽ sermo virgit: ꝑm illud eccl. 32. vbi nõ est auditus, non effundas sermonẽ. Ergo incõuenienter dȯ, ego te baptizo, sermone directo ad eum qui baptizatur. ¶ ꝑ. Contingit, simul plures baptizari a pluribus: sicut apostoli baptizauerunt vna die tria milia, z alia die quinq; milia: vt dȯ act. 2. z. 4. Nõ ergo dȯ forma baptismi determinari in singulari numero vt dicatur, ego te baptizo: sed pȯt dici, nos vos baptizamus. ¶ ꝑ. Baptismus virtutẽ hz a passione christi. Sed per formã baptismus sanctificatur. Ergo videt qõ in forma baptismi debeat fieri mẽtio de passione Christi. ¶ ꝑ. Nomẽ designat ꝓpietatẽ rei. Sz tres sunt ꝓpietates personales diuinarũ personarũ vt in prima parte dictũ est. Non ergo debet dici in nomine ꝑris z filij z spũssci, sed in nominibus. ¶ ꝑ. Persona ꝑris nõ solũ significatur nomine ꝑris, sed etiaz nomine innascibilis z genitoris. Filij aũt significatur nõe verbi z imaginis z geniti. Spiritus etiã sanctus potest significari nomine doni z amoꝝ procedẽtis. ergo videtur quod etiam his nominibus vtendo, perficiatur baptismus.

Sed ꝯ Est, quod dominus dicit matt. vlti. Euntes docete omnes gẽtes, baptizantes eos in nomine patris z filij z spiritussancti.

Rndeo Dõm, q baptismus p suã formã cõsecrat: ꝑm illud eph. 5. mundans eam lauacro aque in verbo vite, z Aug. dicit in li. de vnico baptismo, quod baptismus verbis euangelicis cõsecratur. Et ideo oportet, qõ in forma baptismi exprimat causa baptismi. Est aũt ei⁹ duplex cã. Una quidez principalis, a qua virtutez hz: que est sancta trinitas. Alia aũt est instrmalis. ſ. ministet, qui tradidit exteri⁹ sacrm. Et ideo opz in forma baptismi, de vtroq; fieri mẽtionem. Minister aũt tãgitur cuz dȯ, ego te baptizo. Causa autez principalis cũ dȯ in nomine patris z filij z spũssancti. Vñ hec est conueniens forma baptismi: ego te baptizo in nomine patris z filij z spiritussancti.

Ad ꝑmũ Ergo dȯz, q actio attribuitur instrmẽto sicut immediate a genti: attribuit aũt hmõi actio ꝓncipali agẽ accommodatione vsus. z ideo non tollitur veritas sacramenti.

¶ Ad hoc dicitur, q licet hec verba autoris sonent non esse verum baptisma, si dicatur, ego te baptizo in nomine genitoris et geniti et procedentis ab vtroq; z hoc idem sentiant scotus z durandus in tertia distin. 4. sen. quia tamen hoc ex sacre scripture autoritate dependet, z ideo rationes eorũ discutiẽde sunt. ¶ Maxima igitur ratio eorum est: quia Christus sic instituit Matth. vltimo. baptizantes eos in nomine patris et filij z spũssancti, ex hoc enim ũferturvt in qualibet lingua nominibus significantibus patrem filium et spiritumsanctum. Et nõ tanter dicitur significantibus, et non connotantibus, aut implicite insinuantibus.

¶ Et ratio ꝑcialis horum nominum assignatur: quia significant ipsas ꝑsonas diuinas, alia vero nomina significant ꝓprietates aut actus aliquos earum.

¶ Reliqua vero obiecta, quia vt probabilia videntur, afferre omittimus, vbi necessaria ꝑ scrutamur.

¶ Ad euidentiam difficultatis huius sciendum est, quod propositio illa maxima. Mutatio nominum quo ad significatum tollit veritatem sacramenti, potest (quantum ad propositum spectat) intelligi dupliciter. Uel quo ad significatum ex vi nominis vel quo ad significatum ex accommodatione vsus. ¶ Et si primo modo fiat mutatio, potest fieri vel quo ad significatum formale, vel quo ad significatum materiale, vel quo ad vtrumque. Uerbi gratia pater puram paternitatem significat formaliter (vt docet aristot.) materialiter vero significat subiectum habens paternitatem, quod tamen secundum anicennam ꝓpriealiter dicitur significari patris nomine: cõprehendendo vtrũq; pater significatem. Unde si loco patris ponatur genitor, erit mutatio quo ad formale significatum quia ꝙ genitor significat actũ generãdi, pater aũt relationẽ, sed nõ erit mutatio q̃ ad significatũ mãle: q̃ vnus atq; idẽ est gñans z ꝑ. Si vero loco ꝑris ponerez ꝑnitas, nõ mutarez significatũ formale: z abstraherez a mãli. Si aũt loco ꝑris ponerez mr esset mutatio q̃ ad vtrũq; significatũ. ℙ Dicit itaq; ꝑm dictorũ opinionẽ doctor, q mutatio nom q̃ ad significatũ ex vi nois (siue formale tñ, siue mãle tñ, siue virũq;) tollit vitatẽ baptismi. ℙ Ego aũt consideraõ

f. q. 84. art. 5. q. 10. et. 4. di. 3. arti. 2. q. 1. ſt. 1. col. 2. col. 3.

ꝑiscorũ patrũ dicta ab his dissentiẽtes motus ea ratione, quod identitatis nominum quo ad significatum secundo modo accipienda est in proposito: vt scilicet nunc solum sit varietio nominum quo ad significatum, quando vsus variatur significatũ ad quod ex accommodatione vsus in forma facramenti applicatur. Exempli causa. quum dicitur in forma baptismi, in nõe patris z filij z spũssancti, ꝑ accommodatione vsus applicatur significatũ ad ꝑsonã. ñ fcõa ẽ trinitate, z sic ẽ de nõe spũssancti. Nã ex vi nois, nec ola sil⁹ significãt illas tres ꝑsonas diuinas nec aliquod eorũ significat aliquã ꝑsonam diuinã, qõ liber enim eorũ ex vi nois cõe est multis: vnde se patet. ℙ Ex b itaq; z in b ꝑ dct tota qõ penes qd attẽdaz vnitas vel diuersitas significati p nomen facẽtis. Attendentes enim ad cõem rõnẽ, eiusdẽ, vl diuerse significationis nominũ, opz cõsequẽter dicere, diuersum esse significatũ q̃n forma: sic seu principale significatum ex vi nois est diuersum. Perspicientes vero ad specialem vsuz nominũ facẽtiũ cõsequenter dicimus tñc solũ variari significatũ, q̃n non significaz illud ad qd ex accõmodatione vsus significatũ applicatuz est. Et ꝓptera si loco ꝑris ponaz genitor, et loco filij ponatur genitus (qz eedẽ ꝑsone significanẽ) nõ variaz significatio. quantuncũq; sub alia et alia rõne significenẽ ꝑsonã. nec hec et illa noia. ℙ Probatur aũt sic de

f. q. 84. art. 5. q. 10. et. 4. di. 3. arti. 2. q. 1. ſt. 1. col. 2. col. 3.

bere accipi in propositio idem vel diuersum significatum. Primo auctoritate sedis apostolice de consc. dist. 4. ca. 2. quedam. Ubi nicolaus papa reddens rationem, quare baptismus ꝓcepit in nõe patris z filij z spiritussancti, valet in nõe Christi, dicit, quia vnum z idem est ꝓculdubio significatum. Et quo loco manifeste patet et identitatem significati per formã baptismi, non attẽdi ꝑm omnem nominũ significationẽ sed ꝑm id ad qõ significandũ accommodata sunt noia. Ad hoc enim aſpiciẽdo, idem significatur per Christũ ꝓpriealiter dicitur significari patris nomine: cõprehendendo vtrũq;, pater significatem. Unde si loco patris ponatur genitor, erit mutatio quo ad formale significatum quia ꝙ genitor significat actũ generãdi, pater aũt relationẽ, sed nõ erit mutatio q̃ ad significatũ mãle: q̃ vnus atq; idẽ est gñans z ꝑ. Si vero loco ꝑris ponerez ꝑnitas, nõ mutarez significatũ formale: z ꝑ abstraherez a mãli. Si aũt loco ꝑris ponerez mr esset mutatio q̃ ad vtrũq; significatũ. ℙ Dicit itaq; ꝑm dictorũ opinionẽ doctor, q mutatio nom q̃ ad significatũ ex vi nois (siue formale tñ, siue mãle tñ, siue virũq;) tollit vitatẽ baptismi. ℙ Ego aũt consideraõ

ti, sicut in cuius virtute instrm agit. Et ideo in forma baptismi cõuenienter significatur mínister vt exercẽs actũ baptismi, p hoc qõ dȯz, ego te baptizo: sicut z ipse dñs baptizãdi actum attribuit ministris, dicens, baptizantes eos etc. Causa aũt principalis significat vt in cui⁹ virtute sacrm agit. p hoc qõ dȯ in nõe patris z filij z spũssci: nõ eñ ꝙs baptizat sine patre z spũssctõ. Hec aũt non attribuunt actum baptismi ministris: ad euitandum antiquoz errorẽ, q̃ virtutẽ baptismi baptizantibus attribuebãt: dicentes, ego sum pauli, z ego cephe. Et ꝺ dicunt, baptizeẽ seruus xpi, talis, in nõe ꝑris etc. Et quia expz mitur actus exercitus p ministrũ cũ inuocatiõe trinitatis, veruz ꝑficit sacrm. ℙ Quod autẽ addit, ego in forma nãa, non est de suba forme, sed ponitur ad maiorẽ expressionẽ intentionis. ¶ Ad secundum dõm, q q: ablutio hominis in aqua, ꝓp multa fieri pȯt, ꝓz quod determinet in verbis forme ad qd fiat. Quod quidẽ nõ fit p hoc qõ dȯz, in nõe ꝑris z filij z spiritussancti: q̃ oia in tali nõe facere debem⁹: vt hr col. 3. Et ꝺ si nõ exprimatur act⁹ baptismi, vel p modum nostruz, vel per modũ grecoũ, non perficitur sacramentum: ꝑm illã dec. alex. 3. Siqs puerum ter in aq̃ imerserit i nõe ꝑris z filij z spũssci amẽ: z nõ dixerit, ego te baptizo in nõe ꝑris z filij z spũssci amen, non est puer baptizatus.

¶ Ad tertium dõm, q ꝟba q̃ ꝓferũtur in formis sacramentorum, non pronunciantur solum cã significandi, sed ẽt cã efficiendi: unquantũ habent efficaciã ab illo verbo, p qõ facta sunt omnia. Et ꝺ cõueniẽter diriguñ nõ solum ad hoies nõ intelligẽtes, sed etiaz ad creaturas insensibiles, vt cũ dȯ, exorcizo te creatura salis. ¶ Ad quartuz dõm, quod plures simul non possunt vnum baptizare: q̃ actus multiplicatur secũdum multiplicationem agentium, si perfecte ab vnoquoq; agatur. Et sic si conuenirent duo, quorum vnus esset mutus, qui non posset ꝓferre verba, z alius carens manibus, q̃ nõ posset exercere actũ: nõ possent ambo simul baptizare, vno dicente verba, z alio exercente actum. Pñt autẽ (si necessitas exigit) plures simul baptizari: q̃ nullus eoꝝ recipẽret nisi vnum baptismum. Sed tunc oportebit dicere, ego baptizo vos. Nec erit mutatio forme: q̃ vos nil aliud est, q̃s te, z te. ¶ Quod aũt dȯ, nos, nõ est idem dicere, qõ ego z ego, sed ego et tu, z sic iam mutaretur forma. Sit autem mutatus ꝑ si diceretur, ego baptizo me. Et ideo nullus pȯt baptizare seipsuz: ꝓpter qõ z ꝙs a

Joãne voluit baptizari: vt dȯz extra de baptismo z eius effectu. c. debituz. ¶ Ad quintuz dȯz, q passio xpi, etsi sit puncipalis causa z spectu ministri: ẽ tñ causa instrmalis respectu sancte trinitatis. Et ideo potius commemoratur trinitas q̃s passio christi. ¶ Ad sextuz dõm, qõ etsi sint tria noia personalia trium ꝑsonarũ: est tñ nomẽ vnũ essentiale. Uerius autem diuina que operatur in baptismo ad essentiã ꝓtinet: z ideo dȯ, in nomine z non in noibus. ¶ Ad septimũ dõm, qõ sicut aqua sumitur ad baptismũ: q̃ eius vsus est cõtor ad abluẽdum: ita ad significandũ tres ꝑsonas, in forma baptismi assumuntur illa nomina, quibus cõmuni⁹ z vsueurunt nomina ri persone in illa lingua. Nec in aliꝭ nominibus perficitur sacramentum.

¶ Utrum in nomine Christi possit dari baptismus. Articu. 6.

Ad sextũ Sic procedit. Ur qõ in nõe xpi possit dari baptism⁹. Sicut enim vna est fides, ita est vnum baptisma, vt dicit ephe. 4. Sed act. 8. dȯ, q̃ i nõe xpi baptizabant viri z mulieres. Ergo etiã nũc pȯt dari baptism⁹ in nõe patrem a quo vnctus est, z ipsum qui vnctus est filium, z spiritũsctũ quo vnctus est, desgnasti. Sed in nomine trinitatis pȯt fieri baptismus. Ergo z in nõe xpi. ¶ ꝑ. Nicolaus papa ad cõsulta bulgarorum rndens dicit, Qui in nõe sancte trinitatis, vel tantũ in nomine xpi (sicut in actibus apl̃orum legit) baptizati sunt (vnũ quippe idemq; est, vt sctus ait Ambro.) rebaptizari non debent. Rebaptizarenẽ autem, si in hac forma baptizati, sacramentũ baptismi nõ reciperent. Ergo pȯt conferri baptismus in nõe xpi, sub hac forma, ego te baptizo in nomine christi.

4. dist. 5. ar. 2. qõ. 2. ad. 3. ſt. 1. cet 1. lect. 2. col. 4.

Sed contra Est, q pelagi⁹ papa scribit Gaudẽtio xpo. Si hi qui in locis dilectionis tue vicinis cõmorari dñr, se solũmodo in nõe dñi baptizatos fuisse ꝓfitentur, sine cuiusꝯq; dubitatiõnis ambiguo, eos ad fidẽ catholicam venientes, in sancte trinitatis nõe baptizabis.

¶ Didymus etiã dicit i libro de spũssancto. Licet q̃s possit existere mẽtẽ aliene, q̃ ita baptizare conetur, vt vnũ de predictis nõibus (scz tria ꝙ sonaruz) ꝓtermittat, tñ sine ꝓfectione baptizabit.

Rndeo Dõm, q (sicut supra dictũ ẽ) facta hñt efficaciã ab institutione xpi. Et tõ si ꝓtermittat aliq̃d eoruz q̃

significare: vt patet, ex eo quod tam spiritus q̃s sanctus q̃s totum cõuinctum. ex vi nominis dicitur de essentia diuina: spiritus enim est deus etc. ¶ Autoris ergo verba (vt ad literam redeamus) quantum ex ratione litere apparet: intelligenda sunt quo ad perfectionem ꝓcepti. z non quo ad perfectionem sacramenti absolute. Ut sit sensus: quod in solis nominibus que sunt in communioꝝ vsu perficere tenemur sacramentum: ita quod in aliꝭ sacramentum est imperfectum, non per defectum alicuius necessarii ad sacramentum: sed necessarij ad ꝓceptum sacramenti. Hoc enim insinuat ratio litere de communioꝝ vsu: cõioz enim z minus cõmunis vsus non variat significationem nominis: vt de se patet. ℙ Si quis autem putat intelligenda hec verba vt sonant: dicat vt sibi placet.

¶ Super Articulum. 6.

¶ Iulius clarus.

¶ In corpore vnica est ꝟba, q̃dã deest ad inuocationẽ plene trini-

tatis, tollit integritatē baptismi. Probatur. Sacrm hz efficaciā ab institutione xpi: ergo si ptermittat aliqđ eorū q̄ xps instituit circa sacrm, tollit efficaciā: ergo si ptermittat plena inuocatio trinitatis in baptismo, tollit integritas baptismi. Et pbat hec vltima ptiatz: xps instituit baptismum in nole pris ⁊ filij ⁊ spūsci. P Deinde excludit autor: rnsionem, dicentē q̄ sufficit inuocare trinitatē implicite, vel qz in inuocatione vnius persone includitur alia: vel quia recta fide interioi invocātur oēs persone, cuius votaliter nō explicentur oēs. Contra hanc rnsionem arguit autor: quia sacrz sicut ex materia sensibili, ita dz cōstare ex forma sensibili: ac per hoc nec intellectus cognoscens in vna persona aliam, nec fides recta de omnib⁹ psonis supplet defectum forme sensibilis. Et cōsimiliter ex baptismo Christi: quoniā ibi tres persone in forma sensibili apparuerūt. P Aduerte hic, hec autoris verba directe excludere respōsiones sumptas ex tertio capitulo libri primi ambrosij de spū sancto, relata etiā a magistro sent. in. 3. dist. 4. P Aduerte scō, tractari hic duas qōnes rāōe vnā, altera siquidē qō est, an baptismus in quo omittitur inuocatio alicuius persone trinitatis sit veritas. Altera vero questio est, an baptismus celebratus in nole Christi, sit verus. Et magister quidez sententiarum separatim eas tractat, autor vero coniunctim: vt hic patet. Ille non idem de vtraq; qōne iudicii hz, iste idem sentit de vtraq; eadem ratione: puta quia Christus nomen vnius persone est. Et pptera nemo dicere in litera rndit questioni: puta baptismus in nole Christi non potest dari, sed vniuersaliter negatiuam pro rnsione dedit. s. non potest baptismus dari omisso quocunq; ad plenam inuocationem trinitatis requisito.

¶ Circa has qōnes dubia adhuc sita pendere videtur, si rationem sequimur: sit autē autoritati inuitur altera pro determinata ab ecclesia habetur, altera autem tangz dubia teneturr. Questio siquidem illa, an omissio alterius nominis triū personaz tollat veritatē baptismi, determinata inuenitur a Zacharia papa (de pse. di. 4. ca. in synodo) pro parte affirmatiua: sez q̄ omissio talis tollit veritatem baptismi. Quāuis forte glossari posset a defensoribus doctrine, quam videtur insinuare ambrosius, ppter rōnem subiunctā ibidē ab ipso papa. Altera autē qō de baptismo in nole xpi, an valeat determinata inuentur a nicolao papa (in ca. a quodam. de cōse. dis. 4.) pro parte affirmatiua, sez qđ valet. Verum non obstante hac determinatione doctores multi tenent partem negatiuam. De quoz numero sunt autor. durandus, ⁊ petrus de palude. Multi aūt dubiam questionem reliquunt, de quorum numero sunt Scotus ⁊ Richardus.

¶ Videtur autem non inconueniens fore, si fundamēta partium discutiantur, vt veritas elucescat. Quod enim baptismus in nomine Christi non valeat: probatur, primo ratione in litera posita: scilicet qz forma debet esse sensibilis. Probatur deinde. Prima, pfessio fidei dz esse integra sicut actu interioi, ita actu exterioi. Et hec ratio sumpta videtur ex zacharia papa vbi supra. Probatur demum autoritatibus. Quaruz prima est pelagij pape (de cōsec. di. 4. ca. si reuera) dicentis vt habes in litera. Altera est eiusdem pelagij (in eadem dist. in ca. multi) dicentis. Multi sunt qui in nomine solummodo Christi se asserunt baptizare: euangelicum vero preceptum ipso deo ⁊ domino saluatore nostro Jesu Christo dicente ⁊ tradente nos admoneri, in nomine trinitatis baptisma vnicuiqz tribuere. Tertia demū est omniuz dicentium, nomen vnius persone tantum non sufficere ad baptisma. Christus enim filij tantum personam significat.

¶ Apparet autē nec autoritates nec rōnes has conuincere intellectū. Insticiatio siquidem Christi, in nole patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti, non intelligitur quo ad has voces: sed quo ad significata illarū. Et quum dupl⁹ possit earū significatū inueniri (sez implicite vel explicite) ⁊ Christus neutruz refutauerit modum, satis institutio eius saluatoris: si omnes persone diuine inuocantur p nomē seu nomina implicite vel explicite. P Et si fideatur, q̄ Christus determinauit formā baptismi ad vnū modum, sez ad explicite diuinas personas significātia nomina dicēdo in nomine pris ⁊ filij ⁊ spiritussancti: qm hec illas personas explicite significant. R Isto hec falsum dicit: qm manifeste constat, q̄ nec pater significat diuinum patrem, sed patrem absolute: nec filius significat diuinum filiū, sed filium absolute. Unde nisi ad implicitum significatum recurratur, forma ipsa instituta a Christo, non significat ex vi nominū diuinas personas. P Propter qō potest hinc sumi confirmatio opositi, assumendo qđ intra saluatoris institutionem forma baptismi significat personas diuinas implicite, ⁊ in confuso, ⁊ in potentia: sicut animal significat hominem ⁊ in confuso, implicite, ⁊ in potentia. ergo non minus saluatur integra baptismi forma, si per vnum q̄s per multa nomina significentur implicite diuine persone: per accidens enim est vnitas vel pluralitas vocum. Quod ex eo patet, quod si vnum nomen significaret explicite omnes diuinas personas, omnes faterentur illud sufficere ad formam baptismi. Et quo enim saluator non alliguauit formam baptismi ad determinatas voces, sed ad determinata significata per voces, et modum significandi implicite, sufficere docuit exprimendo nomina, que non nisi implicite diuinas significant personas, satis nobis persuasum esse debet non exigi ad formam baptismi quod diuine persone explicite significentur. P Atsi quis diceret nomina hec (scilicet pater, ⁊ filius, ⁊ spiritussanctus) ex vi nominum non nisi implicite significare diuinas personas, vt arguendo dictum est: ex accommodatione tamen christiani vsus explicite et actu significant diuinas personas. Aduertat diligenter sic dicens, Christum dominum instituisse baptismi formam sub dictis nominibus ante huiusmodi christiani vsus accōmodationē: perspiciat hinc, quod stando in autoritate forme instituteꝫ a Christo, put ab ipso instituta est, persone diuine non significantur per formam baptismi, nisi implicite, ⁊ in potentia, ⁊ in cōfuso, quod est intantum. Apparet enim saluatorem reliquisse applicationem horum nominum ad diuinas personas, fidei et intentioni ecclesie: que in quolibet ministro saluatur, dum intendit dicere et facere, quod credit et facit ecclesia. par autem ratio est de intentione ⁊ fide ecclesie, si per equipollentia nomina, aut per equipollens nomen diuine persone implicite significentur: vt accidit in proposito in hoc nomine christus: significat enim implicite totam trinitatem: vt Ambrosius declarauit.

voce, filij⁹ in humana nā, spūsctūs in colūba. **Ad pmū** Ergo dōm, q̄ ex spāli xpi reuelatione apli, in primitiua ecclesia in nole xpi baptizabant: vt nomē xpi (qđ erat odiosum iudeis et gentilibus) honorabile redderetur, per hoc quod ad ei⁹ inuocationē spūsctūs dabatur i baptismo.

¶ Ad scām dōm, q̄ Ambr. assignat rationē quare cōuenienter talis dispensatio fieri potuit in primitiua ecclesia: qz scz in nole xpi tota trinitas intelligitur. Et ideo seruabat ad minus integritate intelligibili, forma, quam xps tradidit in euāgelio. ¶ Ad tertū dicendum, quod nicolaus papa dictū suum cōfirmat ex duobus premissis. Et ideo eius responsio patet ex primis duabus solutionib⁹.

¶ Ad secundam vero rationē sumptam ex zacharia, dicitur cōcedendo consequentiam quidem esse, vt in prima professione fidei explicite fiat trinitatis professio intus ⁊ extra: sed nulla apparet ratio cogens ad huiusmodi explicitam professionem vocalem. Quod ex eo cognosci potest, quod si in prima professione fidei exigeretur vocalis professio principalitᵉ ⁊ creditorū explicite exigeretur quoqz vltra professionē trinitatis professio incarnationis quoniam christianus non est qui mysterium incarnationis non profitetur nec hoc est de secundario, sed de principalissimis creditis, quamobrem ex huiusmodi protestationibus seu professionibus non trahitur necessarium argumentum. Et propterea verba zacharie pape de non confitente integre trinitatem, intelligenda sunt absolute (hoc est implicite vel explicite) quo ad voces vt ex eo patet quod vacuum a diuina gratia talem dicit.

¶ Ad autoritatem autem pelagij, dicitur quod non est contra baptismum in nomine Christi, sed contra baptismum in nomine domini. Aliud enim est baptizare in nomine Christi, ⁊ aliud baptizare in nomine domini. Nam in nomine Christi significantur omnes persone diuine: in nomine autem domini nequaquā. P Ad secundam eiusdem autoritatem, dicitur (vt etiam glossa ibidem notat) quod pelagius irritauit baptismum in nomine domini, ⁊ non irritauit baptismum in nomine Christi: quamuis baptismum in nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti, illi preferenda euangelica autoritate, respondetur, quod non est eadem ratio de nomine Christi: quoniam in Christi nomine omnes persone importantur, nullaqz omittitur.

¶ Hec diximus pro discussione opinionis dicentis, baptismum in nomine Christi dati verum non esse.

¶ Nunc oppositę opinionis fundamēta discutiamus. Fundatur itaqz opinio hec in primis super gestis apostolorum: quoniā ipsi baptizabāt in nomine Jesu Christi: vt patet in actibus apostolorum. Deinde super vsu alicuius partis ecclesie: multi enim tempore pelagij pape baptizabant in nomine christi, vt patet in allegato capitulo, ⁊ tamen non fuit irritatus talis baptismus, sicut baptismus in nomine domini.

¶ Ita quod bene hic est notandum, quod pelagius scribens ad gaudentium episcopum, meminit duorum baptismatum: scilicet in nomine domini, ⁊ in nomine Christi: ⁊ primum irritum dicit. sēm non. Necesse incurrit hoc processisse: quoniam tam cautus pontifex fuit circa hoc, vt primum irritauerit, etiam incertus de facto. secundum autem affirmat fieri a multis: ⁊ propterea illum irritare magis debuit, si verus non fuisset.

¶ Tertio autoritate nicolai pape, hoc expresse docentis in prius allegato capitulo. ¶ Quarto super autoritate beati ambrosij in loco allegato.

¶ Nec obstat glossa que datur ad actus apostolorum, de speciali dispensatione spiritussanctiquoniam glossa hec, nec ex sacra scriptura, nec ab apostolica sede autoritatem habet. Imo contra determinationem factam a nicolao papa tendit: dum nicolaus baptizatus tempore sno in nomine Christi vere baptizatos iudicauit, autoritate vsus apostolorum, et beati ambrosij. Quum. n. nicolaus primus fuerit plusqz octingentis annis post xpm, dispensatio facta ab apls iam cessasset, ⁊ pontifex, pinde errasset. Intellexit ergo sctus pontifex apstos nō ex dispensatione sz ex anēte ordinaria baptizasse in nole xpi. Un ⁊ rōnē assignat ex identitate significati p xpi nomen, ⁊ p formā euāgelicā. P Quā eandē rōnē: qz sctus pontifex dixerit ambrosius, manifeste excludunt glose q̄ dant ad ambrosium. Nā ambrosius absolute loquitur: vt patet intuenti capm illud.

¶ Concludendo igitur, ⁊ cum magistro sen. apostolica gesta autoritatemque ambrosij ac apostolice sedis, cum visu predicto multorum preferendo posteriozibus doctoribus (qui contra torrentem fuit tem potis non ausi sunt se opponere) dicimus quod baptismus in nomine christi si fiat, verus est baptismus. Suffragaturque ad hoc superius deducta ratio de sufficientia implicite significationis. P Et confirmare hoc credo nona autoritate sedis apostolice si casus accideret: queniam predecessorum suorum vestigiis inherendo, roma nus pontifex indicaret de ecclesiasticis sacramentis. Et ea ampliꝰ quod nicolaus primus, magne extitit sanctitatis.

¶ Et qu̇niam ratio de implicita significatione ad similia ducit video nullam ego videor ambiguitatis rationem, si quis aliquem baptizaret in hac forma. videlicet, ego te baptizo in nomine sancte trinitatis: per eum enim esset baptisma, nō minus quam in nomine christi: significatoꝫ implicite omnes diuinas personas, quāuis earum numerum sollemniter explicet: numerus enim ibi est idem quod res numerate.

¶ Super Arti. 7ᵐ.

In titulo sumitur immersio, vt distinguit contra aspersionem ⁊ effusionem.

¶ In corpore vna cōclusio est. Immersio non est de necessitate baptismi. probatur. Ablutio corporis fieri potest per aquam, non solum per modū immersionis, sed etiam per modum aspersionis vel effusionis: ergo immersio non est de necessitate baptismi. Probatur cōsequentia: quia in baptismo assumitur aqua ad abluendum corpus. Quod probatur: quia significat sic ablutionem interiorem a peccatis. Processus cum multis autoritatibus

4.Ni.3.⁊ 5.4.q.1.

¶ Utrum immersio in aqua, sit de necessitate baptismi. Artic. 7.

Ad septimū Sic procedetur quod immersio in qua, sit de necessitate baptismi. Ut cm dicitur ephe. 4. vna fides, vnus baptisma. Sed apud multos cōis modus baptizādi est p immersionē. Ergo videt qđ non possit esse baptismus sine immersione.

¶ Cp̄. Apostolus dicit ro. 6. Quicunqz baptizati sumus in xpo iesu, in morte ipsius baptizati sumus, consepulti enim sumus cuz illo per baptismum in mortem. Sed hoc fit per immersionem: dicit enim chryso. super illud Jo. 3. nisi quis renatᵘ fuerit ex aqua ⁊ spiritusancto ꝛc. Sicut in quodam sepulchro in aqua sumergentib⁹ nobis capita vetus homo sepelitur, ⁊ submersus deorsum occulta tur, deinde nou⁹ rursus ascēdit. Ergo videt qđ immersio sit de necessitate baptismi.

¶ Cp̄. Si sine immersione totⁱ corporis posset fieri baptismus, sequeretur qđ partiratio sufficeret qualibet partē aqua perfundi. Sz hoc videtur inconueniens: qz ouginale peccatum, contra quod precipue datur baptismus, non est in vna tantum corporis parte. Ergo videtur quod requiratur immersio ad baptismū, ⁊ non sufficiat sola aspersio.

Sed ꝫ Est, qđ heb. 10. dicitur. Acceda mus cum vero corde in plenitudine fidei, aspersi corda a conscientia mala, ⁊ abluti corpus aqua munda.

Rñdeo Dicendum quod aqua assumitur in sacramento baptismi, ad vsum ablutionis corporalis: per quā significatur interioꝛ ablutio peccatoꝝ. Ablutio autem fieri potest per aquam, non solum per modum immersionis, sed etiam per modum aspersionis vel effusionis. Et ideo quamuis tutius sit baptizare per modum immersiōis (quia hoc habet cōmuniꝛ vsus) potest tamen fieri baptismus per modum aspersionis, vel etiam per moduz effusionis secundum illud ezech. 36. effundam super vos aquam mūdam, sicut beatus laurentiꝰ legitur baptizasse. Et hoc precipue propter necessitatē: vbi qz est magna multitudo baptizandoꝝ: vt patet act. 2. 2. 4. vbi dī, q̄ crediderūt vna die tria milia, ⁊ alia, 5. milia. Quādoqz autē potest imminere necessitas propter paucitatem aque: vel propter debilitatē ministri, qui non potest substentare et baptizā dum: vel propter debilitatem baptizādi, cui posset imminere periculū mortis ex immersione. Et ideo dicenduz est, qđ immersio nō est de necessitate baptismi.

Ad pmū Ergo dicendū, qđ ea que riant substantiam rei. Per se autem requiritur ad baptismum corporalis ablutio per aquam. Unde ⁊ baptismus lauagrum nominatur: sm illud ephe. 5. mundans etiam lauacro aque in verbo vite. Sed qđ fiat ablutio hoc vel illo modo, accedit baptismo. Et ideo talis diuersitas non tollit vnitatem baptismi. ¶ Ad secundum dicendum, qđ in immersione expressius representatur figura sepulture Christi, et ideo hic modus baptizandi est communior et laudabliꝛ. Sed in aliis modis baptizandi representatur aliquo modo: licet nō ita expresse. Nam quocunqz modo fiat ablutio, corpus hois, vel aliqua pars eius, aque supponitur, sicut corpus Christi sub terra fuit positum. ¶ Ad tertū dōm, q̄ principalis pars corporis, precipue quātum ad exteriora mēbra, est caput, in quo vigent omnes sensus, ⁊ interiores ⁊ exteriores. Et ideo si totū corpus a qua non possit perfundi, ppter aque paucitatem, vel propter aliquam aliam causam, opz caput perfundere: in quo manifestat̄ puncipiū animalis vite. P Et licet p membra q̄ gnationi deseruunt pctm originale traducatur, non tamen sunt membra illa potius aspergenda q̄ caput: qz per baptismū non tollitur transmissio originalis in prolem per actum gnationis, sed liberatur anima a macula ⁊ reatu peti qđ incurrit. Et ideo debet ꝓcipue lauari illa pars corporis, in qua manifestantur opa anime.

¶ In veteri autem lege remedium cōtra, oū ginale peccatum, institutum erat in mēbio gnationis: quia adhuc ille per quem origina le erat amouendum, nasciturus erat ex semine abrae. Cuius fidem circuncisio significabat: vt dicitur rom. 4.

¶ Utrum trina immersio sit de necessitate baptismi. Arti. 8.

Ad octauū Sic procedetur. Uidetur q̄ trina immersio sit de necessitate baptismi. Dicit enim aug. in quodā sermone de symbolo ad baptizatos. Recte tertio mersi estis: quia accepistis baptismuz in nomine sancte trinitatis. recte tertio mersi estis: quia accepistis baptismum in nomine iesu christi, qui tertia die resurrexit a mortuis: illa enim tertio repetita immersio, typum dominice exprimit sepulture, per quam christo consepulti estis in baptismo. Sed vtrunqz videtur ad necessitatem baptismi pertinere. s. q quod significetur in baptismo trinitas personaruz, ⁊ q̄ fiat configuratio ad sepulturam christi. Ergo vi detur q̄ trina immersio sit de necessitate baptismi. Cp̄. Sacramenta ex mandato christi efficaciam habent. Sed trina immersio est ex mandato christi. scribit enim pelagius papa gaudentio epo. Euangelicum preceptū ipso domino deo ⁊ saluatore nro iesu xpo tradente, nos admonet in nole trinitatis trina immersione sanctum baptismum vnicuiqz tribuere. Ergo sicut baptizare in nole trinitatis, est de necessitate baptismi, ita etiam baptizare trina immersione, videtur esse de necessitate baptismi. Cp̄. Si trina immersio nō sit de necessitate baptismi, ergo ad primā immersionem aliquis baptismi consequitur sacramentum. Si ergo addatur secunda vel tertia, videtur q̄ sc̄dō vel tertio baptizetur: quod est inconueniens. Non ergo vna immersio sufficit ad sacramentum baptismi, sed trina immersio videtur esse de necessitate tpisius.

Sed contra Est, qđ greg. dicit scribens leandro ✝ episcopo. Reprehensibile esse nullatenᵘ potest, infantem in baptismate vel tertio, vel semel immergere: quoniam et in tribus immersionibus personarum trinitas, et vna potest diuinitatis singularitas designari.

Rñdeo Dōm, q̄ sicut pu⁹ dictū est ad baptismū per se requirit ⁊ adiunctis ad bonitatem doctrine quia satis patet in litera, pertransco.

¶ Super Arti. 8.

Titulus clarus.

¶ In corpe arti culi duo fiūt. ꝓio rñdet questio quantum ad necessitatem sacri. sco rñdet ōsto q̄tū ad necessitatē māda ti ecclesiastici. P Quo ad primū vnica conclusio est. Utrūqz licite fieri pōt sez ⁊ semel ⁊ ter immergere. probatur tripliciter. ꝓio rōne. Ad baptismā p serequiritur ablutio, p accās aūt modꝰ ablutionis: ergo. Sc̄o autoritate gre. Tertio ex signi ficatiōe, tā vnice q̄ trine immersionis. P Quo ad 5m, variata ponit ⁊ muta ta ecclesie institutio diuersis tpibus diuersis ex causis: ⁊ tandē infert gr̄auius peccare qui nūc nō seruant trinam immersionē. 4.di.3.

¶ Ubi scito, qđ iz ho- art. 4.q. die qui baptizatur ⁊ et. 3. in fontibus immeꝛsꝰ Et di. 23 tur, ꝛ forte ter: hi tñ q.1.ar.1. qui baptizātur in do q.2.col. minibus, per medium effusionis baptizantur. Et propterea nul luz pctm committere videntur: quia ter nō immergūt: quum nec semel immergāt absq; peccato.

¶ In rñsione ad tertium, dubiū occurrit, an trina immersiōe in rēta a ministro si aliqua emittatur, sit verus baptismus. Et est ratio dubij: qm si trina immersio intenda tur, baptismus nō perficit in prima immersione: vt articulo explicat in art. 4. tertie di. quarti sen. Iuuāt autem oppositū videtur ex eo, q̄ huiusmodi intētio ministri non addit necessitatē noue immersionis post primā.

P Ad hoc dicitur, qđ quia intentio ministri fundatur super ritu ecclesie, eadem est in tentio ministri intendentis exercere trinam immersionem, et ecclesie institutentis ille quia: ꝓtat aūt q̄ ecclia instituit trinā immersionem, nō vt substantiā sacri ꝫ vt cerimoniā ecclesiasticam: ꝓtat nō iti si ad significandum vel trinitatem personarum, vel triduum sepulture, illam instituit. intentio ergo ministri ad trinam immersionem fertur non vt ad rem necessariam sacramento, sed vt ad cerimoniam eiusdem.

Alias ✝ le enar-

Universidad de Deusto
Biblioteca

emissio autez cerimonie non tollit veritatem baptismi. Et propterea si ex iniuria aut casu alio minister intendens trinam immersionem: perficiat proferre verba forme ante secundam aut tertiam immersionem baptismus perfectus est, z que non est facta immersio durantibus verbis, superflue post verba adderetur: quoniam non esset amplius baptismi pars.

¶Ad obiectionem autem inductam, dicitur q intelliguntur verba autoris de vnica immersione sub ratione patris. In casu autem nostro, s. quo verba preuenirent secundam immersionem, vnica immersio ex ipsa separatione ab aliis immersionibus, haberet rationem totius.

¶Quod vr melius intelligas, aduerte ablutionem esse quoddam totum successiuum, ex integrari ex partibus successiuis et continuis, successiuis quidem omnibus: continuis vero qlibz omnibus, qlibz quibuslibz. Nã quelibet ablutio per immersionem in tempore fit: z per partes successiuas ac continuas immersiones, z rursus glibet trium immersionum inter se diferetarum pars est vnius ablutionis, quã baptismus vocamus. Quo fit, vt quia totũ successiuum ex qualibet sui parte infertur (est enim dies, quecunqz hora diei sit: z similiter mouetur alique quis, in quacunqz motus parte inueniat) ex quacunqz immersione, imo ex quacunqz immersionis parte sufficiente, ad ablutendum, ablutio infertur, ac per hoc baptismus, si in totius rationem transeat, habent enim vnius immersionis partes, et singule immersiones partium rationem dũ in suo toto sumuntur: z sola separatio ab aliis partibus, illi vel illis rationem totius largitur: z vt accidit in diuisione continui permanentis. Minig. 2. ar. 1 stro ergo intendente trinam immersionem: Et. 4. 3. quãdiu immersiones c. 5 9. si. 2 seu earum partes haca. 70. 2 bent rationem partium baptismi ex par 71. Et Jo. 3 te materie (hoc est acco. 4. blutionis) non perfi- Et eph. citur baptismus. Sed 4. lec. 2. si pars aliqua sortico. 1. si. retur rationez totius ablutio aque que est de necessitate sacri: modus aũt ablutionis per accũs se hz ad sacramentũ. Et ideo sicut ex predicta autoritate greg. ptz, quantũ est, de se, vtrũq licite fieri põt. s. z semel z ter immergere: quia vnica immersione significat vnitas mortis xpi z vnitas deitatis: p trinã aũt immersionez significat triduũ sepulture xpi, z etiã trinitas psonarũ.

¶Sed diuersis ex causis ꝑm ordinationem ecclesie, qñqz institutus est vn⁹ modus, qñqz alius. Quia em̃ a ꝑncꝑ nascẽtis ecclesie, qdã de trinitate male sentiebãt, xpm purũ hoiez esse estimãtes, nec dici filiũ dei z deũ nisi ꝓpter meritũ ei⁹, qõ precipue fuit in morte: nõ non baptizabant in noie trinitatis, sed in cãmemoratione mortis xpi, z vna immersione. Qõ reprobatũ fuit in primitiua ecclesia. Vñ in canonib⁹ apłoꝝ legit. Si qs ꝑsbyter aut epꝰ nõ trinã immersionẽ vn⁹ ministerij, sed semel mergat in baptismate qõ dari a dñs dñm nr̃m, s. quo verba preuenirent secundam immersionem, vnica immersio ex ipsa separatione ab aliis immersionibus, haberet rationem totius.

¶Quod vr melius intelligas, aduerte ablutionem esse quoddam totum successiuum, ex integrari ex partibus successiuis et continuis, successiuis quidem omnibus: continuis vero qlibz omnibus, qlibz quibuslibz. Nã quelibet ablutio per immersionem in tempore fit: z per partes successiuas ac continuas immersiones, z rursus glibet trium immersionum inter se diferetarum pars est vnius ablutionis, quã baptismus vocamus. Quo fit, vt quia totũ successiuum ex qualibet sui parte infertur (est enim dies, quecunqz hora diei sit: z similiter mouetur alique quis, in quacunqz motus parte inueniat) ex quacunqz immersione, imo ex quacunqz immersionis parte sufficiente, ad ablutendum, ablutio infertur, ac per hoc baptismus, si in totius rationem transeat, habent enim vnius immersionis partes, et singule immersiones partium rationem dũ in suo toto sumuntur: z sola separatio ab aliis partibus, illi vel illis rationem totius largitur: z vt accidit in diuisione continui permanentis. Minig. 2. ar. 1 stro ergo intendente trinam immersionem: Et. 4. 3. quãdiu immersiones c. 5 9. si. 2 seu earum partes haca. 70. 2 bent rationem partium baptismi ex par 71. Et Jo. 3 te materie (hoc est acco. 4. blutionis) non perfi- Et eph. citur baptismus. Sed 4. lec. 2. si pars aliqua sortico. 1. si. retur rationez totius ablutionis, quã baptismus vocamus.

Ad pmũ Ergo dõm, q trinitas est sicut agens principale in baptismo. Similiter autem agentis peruenit ad effectum ꝑm formam, z nõ ꝑz materiã. Et ideo significatio trinitatis fit in baptismo p verba forme: nec est de necessitate, qõ significetur trinitas per vsum materie, sed hoc fit ad maiorem expressionem. ¶Sil'r etiã mors xpi figurat sufficienter in vnica immersione. Triduũ aũt sepulture nõ ẽ de necessitate salutis nr̃e: q etiã si vna die fuisse sepult⁹ vel mortuus, sufficisset ad perficiendam nostrã redemptionẽ, sed triduũ illud ordinatur ad manifestandam virtutẽ mortis: vt supra dictũ est. Et ideo ptz q trina immersio, nec ex parte trinitatis: nec ex parte passiõis christi, est de necessitate sacri. ¶Ad scõm dicendũ, q pelagius papa intelligit trinaz immersionẽ esse de mandato Christi in suo stil: in hoc s, qõ Christus precepit baptizari in nomine patris z filij z spũsancti. Nõ tñ est sitis rõ de forma z de vsu materie, vt dictum est.

¶Ad tertiũ dõm, q (sicut supra dictum est) intentio requirit ad baptismũ: z ideo ex intentione ministri ecclesie, qui intẽdit vnũ baptismũ dare trina immersione, efficitur vnũ baptisma. Unde hiero. dicit super epłam ad phil. Licet ter baptizetur, i. immergatur, ꝓpter misterium trinitatis: tñ vnuz baptisma reputatur. Si vero intenderet et ad vnamquamqz immersionem vnum baptisma dare, ad singulas immersiones repetens verba forme, peccaret, quantum in se est, pluries baptizans.

Utrum baptismus possit iterari. Arti. 9.

Ad nonũ Sic procediturꝰ. Uidetur qõ baptism⁹ possit iterari. Baptism⁹ eñ videtur institutus ad ablutionem peccatorum. Sed pecca ta iterantur. Ergo multo magis baptismus debet iterari: quia misericordia Christi transcendit hominis culpam.

¶Ꝯ. Joanes baptista precipue fuit a christo commendatus, cum de eo dictum sit matth. xi. inter natos mulierum non surrexit maior Joanne baptista. Sed baptizati a Jo. iterũ baptizabantur: vt habetur act. 19. vbi dicitur, q paulus baptizabat eos qui erant baptizati baptismo Joan. ergo multo fortius illi qui sunt baptizati ab hereticis vel peccatoribus, sunt rebaptizandi.

¶Ꝯ. In niceno concilio statutum est, si quis confugerit ad ecclesiam catholicam de paulianistis et cataphrygis, rebaptizari eos omnino debere. Uidetur autem esse eadem ratio de aliis hereticis. Ergo baptizati ab hereticis, debent rebaptizari.

¶Ꝯ. Baptismus est necessarius ad salutez. Sed de quibusdam baptizatis aliquando dubitatur an sint baptizati. Ergo videtur quod debeant iterum baptizari.

¶Ꝯ. Eucharistia est perfectius sacramentũ ꝙm baptismus: vt supra dictum est. Sz sacramentũ eucharistie iteratur. Ergo videt qõ multo magis baptismus possit iterari.

Sed contra Est, qõ dicitur eph. 4. vna fides, vnum baptisma.

Rñdeo Dicendũ, qõ baptismus iterari nõ potest. primo quidem, quia baptism⁹ est quedã spiritualis regeneratio: prout. s. aliquis mortuꝰ veteri vite, et incipit nouaz vitã agere. Unde dicitur Jo. 2, nisi quis renatus fuerit ex aqua z spiritu sancto, non potest introire in regnum dei. Unius aũt non est nisi vna regeneratio. Et ideo non potest baptismus iterari, sicut nec carnalis gñatio. Unde augu. dicit super lud Joã. 3. nũquid potest in ventrez matris sue iterato introire, z renasci: Sic tu inquit intellige nat uitatem spũs, qũo intellexit nicodemus natuitatem carnis: quomodo eñ vterus non potest repeti, sic nec baptismus.

¶Sed o, quia in morte Christi baptizamur: per quam morimur pctõ, z resurgim⁹ in nouitatẽ vite. Christus aũt semel tantum mortuus est. Et ideo baptism⁹ iterari nõ debet. Propter qõ heb. 6. contra quosdam rebaptizari volẽtes dicit rursus crucifigẽtes sibimet ipsis filiũ dei. vbi gl. dicit. Una christi mors vnum baptisma consecrauit.

¶Tertio, quia baptism⁹ imprimit characterẽ, qui est indelebilis, z cuz quadam consecratione datur. vnde sicut alie cõsecrationes non iterantur in ecclesia, ita nec baptismus. Et hoc est qõ Augu. dicit in. 2. cõtra epistolam parmiani, qõ character militaris non repetit, z qõ nõ minus heret sacramentum xpi quam coꝛ poralis hec nota: cum videamus nec aposta tas carere baptismate, quibꝰ vtiqz per penitentiã redeuntibus, nõ restituitur.

¶Quarto, quia baptismus principaliter datur contra originale peccatũ. Et ideo sicut originale peccatũ non iteraꝛ, ita etiã nec baptismus iteratur: quia vt dicitur romã. 5. sicut per vnius delictuz, in omnes homines in condẽnationem, sic per vnius iustitiam, in omnes homines in iustificationem vite.

Ad pmũ Ergo dicendum, quod baptismus operatur in virtute passionis Christi: sicut supra dictum est. Et ideo sicut pctã sequentia virtutem passionis christi non auferunt, ita etiã nõ auferunt baptismuz, vt necesse sit ipsum iterari. Sed

penitentia ex hoc qõ in ea finitur ꝓlatio forme, vndecunqz hoc accidat, ablutio baptismalis ꝑfecta est. Peccat tamen minister, preueniẽs secundam aut tertiam immersionem ꝓlationẽ verbo rum integra: tanquã omittens aliquam immersionem.

¶Super articulũ. 9.

In titulo tã huius quaz trium sequentium articulorum, et similiter in omnibus his que in illis continẽtur, nihil aliud scribendum occurrit. Nisi q Scotus. in. 4. sent. dist. 6. duas rationes in littera noni articuli: sez scõam et tertiam assignat. ¶Scõam quidẽ (quia in morte Christi baptizati sumus) dicit non concludere: quia penitentia virtutem quoqz habet a passione Christi, z tamen est iterabilis.

¶Tertiam vero (quia imprimit characterez indelebilem) dicit ꝓbare per immanifestius: quoniam a principio institutionis baptismi manifestũ fuit quod non licuit iterare ꝓpriam, et character erat occultus.

¶Ad primum horum dicitur, q vis ratiõis consistit in representatione (quia scilicet in baptismo representatur mors Christi) ei non in efficacia virtutis a passione Christi vt arguens refert. Unde argumentum nihil obstat: quoniam penitentia non assumit hominem Christo mortuo: sed baptismus cõsepelit̃ christo mortuo hominem qui baptizatur.

¶Ad secundum: dicitur, quod si autoꝛ reprehendendus est, oportet quoqz hẽdere synodum florentinum sub eugenio quarto discernẽtia. Tria sunt baptismo, confirmatio, et ordo, que characterem imprimunt in anima indelebile: vnde in eadem persona non reiterantur. Licet ergo ex posteriꝰ manifestis rationem reddere eoꝝ quare ꝓius tẽpore nota fuerint, de multis enim conclusionib⁹ noꝛis apud priscos, posteriores adinuenerũt propter quid.

pnia su peruenitẽte, tollit pctũ, qõ impediebat effectũ baptismi.

¶Ad ꝑm dõz, q sicut aug. dicit sup illud Jo. primo, sz ego nesciebã eũ. Ecce post toãnẽ baptizatũ ẽ, post homicidã nõ est baptizatũ: q Jo. dedit baptismũ suũ, homicida dedit baptismum xpi, qõ sacrz tã sctm est, vt nec homicida ministrante polluatur.

¶Ad tertiũ dicẽdũ, q pauliani z cataphrygę nõ baptizabãt in noie trinitatis. Uñ gre. dicit scribẽs grino ꝓpho. Illi heretici q in trinitatis noie, minime baptizãt: sicut fuit bonosiani z cataphrygę. d. s. idẽ sentiebãt cũ paulianis: q z illi christũ deũ nõ credũt, existimãtes ipsum. s. esse purũ hoiem: z isti. s. cataphrygę spiritũ scz puerso sensu esse purũ hoiem montanũ. s. credũt) tales cũ ad sanctã ecclesiã veniũt, baptizentur: q baptisma nõ fuit, qõ i errore positi, sctẽ trinitatis noie minime peceperũt. Sz (sicut in regulis ecclesiasticis dicit) si q apud illos hereticos baptizati sunt, q in sctẽ trinitatis ꝓfessiõe baptizãt, z venũt ad catholicã fidẽ, recipiant vt baptizati. ¶Ad 4m dõm, q sicut dicit decre. alexandri tertii. De qb⁹ dubiũ est an baptizati fuerint, baptizẽtur his verbis ꝑmissis. Si baptizatus es, ego nõ te baptizo, sz si nondũ baptizat⁹ es, ego te baptizo ꝛc. Nõ em̃ videt iterari qõ nesciturꝰ esse factũ. ¶Ad qntũ dõz, q vtrũq sacrm̃. s. baptismi z eucharistie est repñtatiuũ dñice mortis z passiõis: aliter tñ z aliter. Haz in baptismo cõmemoratꝛ mors xpi, inquãtũ hõ christo cõmoꝛit, z in nouã vitã regenerat. Sz in sacro eucharistie cõmemoratur mors christi, inquãtuz ipse christus passus exhibet nobis, quasi paschale cõuiuiũ: ꝑm illud ꝑme cor. 5. pasca nr̃m immolat⁹ est xps, itaqz epulemur. Et q: hõ semel nascit, multoties autem cibat: semel tñ datur baptismus, multotiens autem eucharistia.

¶Utrũ rit⁹ quo ecclesia in baptizãdo vtit, sit ꝓueniẽs. Art. 10.

Ad decimũ Sic ꝓcedit. Uidet q nõ sit cõueniẽs ritus quo ecclia vtit in baptizando. Ut em̃ dicit chrys. nũqz aq baptismi purgare ꝓcta credẽtiũ possent, nisi actu dñici corꝑis sanctificate fuissent. Hoc aũt factũ fuit in baptismo xpi, q celebrat in festo epiphanie. Ergo magis deberet celebrari solennis baptismus in festo epiphanie, qm in vigilia pasce, z in vigilia pentecostes. ¶Ad idẽ sacrm̃ non videt ptinere diuersarũ materiarũ vsus. Sz ad baptismũ ptinet ablutio aque. Inconuenienter igit ille qui baptizat, bis inungit oleo sancto. primũ in pectore, deinde inter scapulas, z tertio christmate in vertice. ¶Ꝯ. In christo Jesu nõ est masculus z femina, barbarus z scytha, z eadẽ rõne nec aliq̃ alie hmõi differẽtie. Multo igit min⁹ diuersitas vestiũ aliqd opat in fide xpi. Incõuenienter igit, baptizatis tradit cãdã vestis. Ꝯ. Sine hmõi obseruatiis põt baptismus celebrari. Hec igit que dicta sunt, vident esse superflua, z ita inconuenienter ab ecclesia instituta esse in ritu baptismi.

Sed ꝯ Est, q eccl'a regit spũsctõ: q nihil inordinatũ opat.

Rñdeo Dicẽdũ, q in sacrmẽto baptismi aliquid agitur qõ est de necessitate sacramenti, z aliqd est qõ ad quandã solennitatẽ sacramẽti pertinet. De necessitate quidẽ sacramẽti est forma q designat principalẽ causaz sacramẽti: z minister, q est cã instrumẽtalis: z vsus materie. s. ablutio in aqua, q designat principalẽ sacramẽti effectũ. Cetera vero oia, q in ritu baptizãdi obseruat ecclia, magis ptinẽt ad quãdã solẽnitatẽ sacramẽti. ¶Que qdẽ adhibent sacro ꝓpter tria. primo quidẽ ad excitãdã deuotionẽ fideliũ, z reuerẽtiã ad sacramẽtũ. Si em̃ simpliciter fieret ablutio in aqua, absqz solennitate, de facili ab aliquibus estimaretur, quasi quedam communis ablutio.

¶Secũdo ad fidelium instructionẽ. Simplices em̃ q literis non eruditi̇ũtur, z opz erudire p aliqua sensibilia signa: puta p pictuꝛas aguntur, vel instruunt, vel solicitant ad q̃rendũ de his q per sensibilia signa significant. Et ideo q: ꝓpter principalez sacri effectũ, opz qdã alia scire circa baptismũ, queniẽs fuit, vt et ꝺbusdã exteriorib⁹ signis repñtarẽt. ¶Tertio, q: p oratiões z bũdictiones z alia hmõi, cohibẽt vis demonis ab ipedimẽto sacramẽta

Ad primũ Ergo dõm, q xps in epiphania (vis effect⁹) baptizatus est baptismo ioãnis: vt. s. dictũ est. Quo qdẽ baptismo nõ baptizant fideles: sz potiꝰ baptismo xpi. Qui qdẽ habet efficaciã ex passione christi (ꝑm illud ro. 6. quicuqz baptizati sum⁹ in christo Jesu: in morte ipsius baptizati sumus) z ex spiritusancto: ꝑm illud Jo. 3. nisi quis renat⁹ fuerit ex aqua z spũsancto ꝛc. z ideo solẽnis baptism⁹ agit in ecclesia, ctionis eiusdẽ (ꝓpter qõ z dñs post resurrectionẽ, ꝙceptum de baptismo discipulis dedit: vt habetur mat. vlt.) z in vigilia pẽte costes qñ incipit celebrari solẽnitas spũsancti. Uñ z apostoli le guntur ipso die pẽtecostes, quo spũsanctũ receperẽt, tria milia hominũ baptizasse. ¶Ad ꝑm dõm, q vsus aq adhibẽt in baptismo qñ ptinẽs ad sbaz sacramẽti: sz vsus olei vel chrismatis adhibẽt ad quãdã solẽnitatẽ. Nã ꝓpo baptizãdus inungitur oleo sancto, z i pectore z in scapulis, qñ athleta dei: vt Ambr. dicit in li. de sacris: sicut pugiles inungi ꝙsueuerunt. ¶Uel sicut inno, dicit in qdã decre. de sacra vnctiõe, Baptizãd⁹ in pectore inungit, vt per spũsancti donũ erroꝛẽ abiciat z ignorãtiã: z fidez recta z suscipiat, q: iust⁹ ex fide viuit. Inter scapulas aũt inungitur, vt per spũsancti gratiã excutiat negligẽtiã, z torpoꝛẽ, z bona operationẽ exerceeat, q: fides sine operib⁹ mortua est: vt p fidei sacramẽtũ, sit mũditia cogitationem in pectore z fortitudo laboꝛ in scapulis. Post baptismũ vero (vt raban⁹ dicit) statim signat in celebꝛo a ꝑsbytero cũ sacro chrismate, sequẽte simul z oratiõe, vt xpi regni ptices fiat, z a xpo christian⁹ possit vocari. ¶Uel sicut amb. dicit, vnguẽtũ sup caput effundit, q: sapiẽtis sensus in capite eꝰ: vt. s. sit paratꝰ omni petẽti, de fide reddere rõnẽ. ¶Ad tertiũ dõm, q vestis illa cãdida tradit baptizato, nõ qdẽ ea rõne q nõ liceat ei alijs vestib⁹ vti: sz in signũ gl'e + Alias + resurrectiõis, ad quã hoies p baptismũ regñant. z ad signandã gloriose puritatẽ vite, qꝫ debet post baptismũ obseruare: ꝑm illud ro. 6. In nouitate vite ambulem⁹. ¶Ad q̃rtũ dõm, q ea q̃ pertinent ad solẽnitatẽ sacramẽti, etsi nõ sint de necessitate sacramẽti: nõ tñ sunt superflua, q: sunt ad bene esse sacramenti: vt dictum est.

¶Utrũ ꝓueniẽter describãtur tria baptismata. Arti. 11.

Ad undecimũ Sic ꝓcedit. Uidet q incoueniẽter describãtur tria baptismata. s. aque, sanguinis, z flaminis. s. spũscti. Qz apłs dicit eph. 4. vna fides vnũ baptisma. Sed nõ est nisi vna fides. Ergo nõ debẽt poni tria baptismata. Ꝯ. Baptismus est qõdã sacramẽtũ: vt ex. s. dictis ꝓz. Sz solus baptismus aque, est sacramẽtum. Ergo non debẽt poni alia duo baptismata. Ꝯ. Dam. in. 4. li. determinat plura alia genera baptismatũ. Nõ ergo debent ꝓni solum tria baptismata.

Sed ꝯ Est, q sup illũ heb. 6. baptismatũ doctrine dẽ. gl. Plurale dicit: q: ẽ baptism⁹ aq, pn'e, z sanguinis.

Rñdeo Dõm, q (sicut. s. dictũ est) baptism⁹ aq efficaciã hz a passiõe xpi (cui alios ꝙfigurat p baptismũ) z vlterius sicut a prima cã a spũsancto. Licet aũt effectus dependeat a prima cã: cã tñ sup excedit effectũ, nec dependẽt ab effectu. Et iõ ꝓter baptismũ aq, põt aliquis cõsequi sacramẽti effectuz ex passione xpi, inquãtum quis ei cõfirmatur ꝓ christo patiendo. Unde dicit apoc. 7. Hi sunt qui venerũt ex magna tribulatiõe z lauerũt stolas suas, z dealbauerũt eas in sanguine agni. Eadem etiã rõne aliquis ꝓper virtutẽ spũscti ꝙsequit effectũ baptismi: nõ solũ sine baptismo aq, sz et sine baptismo sanguinis: inquãtuz. s. alicuius cor ꝓr spiritũsanctũ mouet ad credendũ, z diligendũ deũ, z penitendũ de peccatis. unde etiã dicitur baptismus pnie. Et de hoc dicitur isa. 4. si abluerit dñs sordes filiarum syon, z sanguinem hierm lauerit de medio eius, in spũ iudicij, z spũ ardoris. ¶Sic igitur vtrũq aliorum baptismatũ notatur baptismus: inquãtum supplet vicẽ baptismi aque. Unde dicit aug. in. 4. li. b. de vnico baptismo paruulorũ. Baptismi vicẽ aliq̃ implere passionẽ, de latrone illo, cui nõ baptizato dictũ est, hodie mecũ eris in paradiso. beatus cyprianus nõ leue documentũ assumit. Qõ etiã arqz etiã ꝑ sideras, inueniꝛ nõ tñ passionẽ ꝓ noie christi, id qõ baptismo deerat, posse supplere: sed etiã fidẽ, ꝓfessionẽqz cordis, si forte ad celebrandũ mysteriuz baptismi, in angustijs temporiuz succurri non potest.

Ad ꝑmũ Ergo dõm, q alia duo baptismata includũt in baptismo aq: q efficaciã hz z ex passiõe xpi: ex spũsancto. Et ideo per hoc non tollitur vnitas baptismatis.

¶Ad 2m dõz est, q (sicut supra dictũ ẽ) sacramẽtũ habet rõnẽ signi. Alia vero duo queniũt cũ baptismo aq, nõ qdẽ quãtũ ad rationẽ signi, sz quãtũ ad effectũ baptismatis. Et ideo nõ sunt sacramẽta. ¶Ad 3m dõz, q dam. ponit quedã baptismata figuralia: sicut diluuiũ, qõ fuit signũ nostri baptismi, squãtũ ad salutionẽ fidelium in ecclesia, sicut tñc vauce aie salue facte sunt in archa: vt ꝺz. 1. pe. 3. ¶Ponit etiã trãsitũ maris rubri: qui significat nr̃m baptisma, quãtũ ad liberationẽ a seruitute peccati. Uñ z apostol⁹ dicit. 1. cor. 10. q: oẽs baptizati sunt in nube z in mari.

¶Ponit et absolutiones diuersas, q fiebãt in ve. le. f figuraꝛtes nostrũ baptisma, ꝙtũ ad purgationẽ peccatoꝝ. ¶Ponit etiã baptismum ioãnis: qui fuit preparatorius ad nostrũ baptisma.

Universidad de Deusto Biblioteca

¶ Sup.q.67.Arti.1. In corpore ola clara sunt. Dubium tamen vnum re 4.di.4. q.3.a.3. q.4. Et heb. c.col.3. fitur, quo pacto verum sit diaconis non conuenire predicandi z baptizandi officium, quum in diaconorum ordinatione expresse dicatur. Diaconum oportet ministrare ad altare baptizare z predicare. ex quo loco habetur argumentum, z contra rationem autoris, z contra conclusionem. Contra rationem quidem: quia dum hic exponitur ministerium diaconi respicere altare, apparet diaconos non nisi vt ministros se habere ad altare: sed respectu sacrorum actuum (puta predicandi z baptizandi) non potest inferri q ministerialiter tantum deseruiant. Contra conclusionem autem quia expresse attribuitur sibi z baptizare z predicare.

¶ Ad hoc dicitur q vtrūq; verum est, diuersimode intelligendo. Nam ad diaconos spectat z baptizare z predicare ex impositione, hoc est si ab episcopo seu presbytero sibi imponatur: vt pelagius dicit de consecrdistin. 4. c. diaconos. Non spectat autem ad diaconos predicare aut baptizare ex officio: vt in ca. constat. de consec. dist. 4. dicitur. Nec ratio quoq; litere solida consistit, sin data super officio diaconi ab soluto: ex quo enim officium eius est ministrare, infertur rationabiliter: q si actibus superiorum se immiscet, non nisi ministerialiter ad eos se habet z propterea recte infertur, non competere sibi ex officio predicare aut baptizare. Cum quo tamen stat (vt dictum est) quod vtrunq; potest ei competere ex impositione: hoc enim ostendit ministrum ipsum esse officialium eorū qui ex officio hec possunt.

¶ Super Arti. 2. 3. 3. In articulis 2o z 3o hoc solum pro nouitijs notandū est, quod quum in calce secundi articuli dicitur effectus baptismi per nihil aliud suppleri potest, intelligendum est de integro effectu baptismi. Integer siquidem effectus baptismi claudit in se characterem. Et propterea licet gratia cum remissione

¶ Utrum baptismus sanguinis, sit potissimus inter alia baptismata. Arti. 12.

Ad duodecimum Sic proceditur. Uidetur q baptismus sanguinis nō sit potissimus inter tria predicta baptismata. Baptismus enim aque, imprimit character em. ¶ Quod quidem baptismus sanguinis non facit. Ergo baptismus sanguinis nō est potior quā baptismus aque. ¶ Ꝑ. Baptismus sanguinis nō valet sine baptismo flaminis, qui est per charitatem: ꝺ enim. 1. ad cor. 13. si tradidero corpus meū ita vt ardeā, charitatem aūt nō habuero, nthil mihi prodest. Sed baptismus flaminis valet sine baptismo sanguinis: nō enim soli martyres saluantur. Ergo baptismus sanguinis non est potissimus. ¶ Ꝑ. Sicut baptismus aque, hz efficaciam a passione xpi (cui ꝑm predicta rnder baptismus sanguinis) ita passio xpi efficaciā habet a spūsancto: ꝑm illud heb. 9. sanguis xpi, qui per spm̄ sctm̄ obtulit semetipm̄ pro nobis, emūdabit conscientiā nostram ab operibus mortuis ꝛc. Ergo baptismus flaminis potior est, cū baptismus sanguinis. Non ergo baptismus sanguinis est potissimus.

Sed ⁊ Est, qd aug. ad Fortunatuz, loquens de cōparatiōe baptismatū, dicit. Baptizatus ꝓ fitetur fidem suā coram sacerdote: martyr coā persecutore: ille post cōfessionē aspergitur aqua, hic sanguine: ille p impositionē manus pontificis, recipit spm̄ sanctuz, hic templū efficitur spiritus sancti.

Rndeo Dom̄, q (sicut dictuz est) effusio sanguinis pro christo, z operatio interior spūs sancti, dicuntur baptismata, inquantuz efficiunt effectū baptismi aque. Baptismus autē aque, efficacia habet a passione christi, z a spū sancto: vt dictū est. Que quidem due cause operant in quolibet horū trū baptismatū: excellētissime tri in baptismo sanguinis. Nam passio christi, operat quidē in baptismo aque, per ꝯdam figuralē repūtationem: in baptismo aūt flaminis vel penitētie, per ꝯdā affectionem: sed in baptismo sanguinis, per imitationē operis. Similiter etiā virtus spūs sancti operat in baptismo aque, per ꝯdā virtutem latentez: in baptismo aūt penitētie, per eordis cōmotionē, sed in baptismo sanguinis, per potissimum dilectionis effectum: ꝑm illud Jo. 15. Maiorem hac dilectionem nemo habet, quam vt animam suam ponat quis pro amicis suis.

Ad primuz Ergo dōz, q character est res z sacramētū. Nō aūt dicimus q baptismus sanguinis, femininam habeat ꝑm rōnem sacri: sed ꝙtum ad sacramēti effectū. ¶ Ad 2m dom̄, q effusio sanguinis, nō hz rationem baptismi, si sit sine charitate. Ex quo pz, q baptismus sanguinis includit baptismum flaminis, z non econuerso. Unde ex hoc ipso probatur perfectior. ¶ Ad tertium dicendum, q baptismus sanguinis preeminentiam habet, non solum ex parte passionis christi, sed etiam ex parte spiritussancti: vt dictum est.

¶ De ministris, per quos traditur sacramentum baptismi. Qō. 67.

Deinde Considerandum est de ministris p quos traditur sacramentum baptismi. ¶ Et circa hoc queruntur. 8. Primo, vtrum ad diaconum pertineat baptizare. Secundo, vtrum pertineat ad p̄sbyterū, vel solū ad ep̄m. Tertio vtrū laicus possit sacramentū baptismi cōferre. Quarto, vtrū hoc possit facere mulier. Quinto, vtrū nō baptizar' possit baptizare. Sexto, vtr̄ plures possint simul baptizare vnū z eūdē. Septio, vtrū necesse sit aliquē esse q̄ baptizatū de sacro fonte recipiat. Octauo, vtrū suscipiēs aliquē de sacro fonte, obligeat ad eius instructionez.

¶ Utrū ad officium diaconi, pertineat baptizare. Arti. 1.

Ad primū Sic pceditur. Uidet q ad officiū diaconi pertineat baptizare. Sicut enim iniungit a dño officiū p̄dicādi euāgelium z baptizādi: ꝑm illud matt. vlti. euntes docete oēs gentes baptizātes eos ꝛc. Sed ad officium diaconi pertinet euāgelizare. Ergo videtur q etiā ad officium diaconi ptineat baptizare. ¶ Ꝑ. Scōm dion. 5. c. cele. hier. purgare ptinet ad offm̄ diaconi. Sz purgatio a pctis maxime fit per baptismū: ꝑm illud ephe. 5. mundās eā lauacro aque in vbo vite. Ergo videtur q baptizare ptineat ad diaconum. ¶ Ꝑ. De beato Laurētio legitur, q cū ipse esset diaconus, plurimos baptizabat. Ergo videtur q ad diaconos pertineat baptizare.

Sed ⁊ Est, q gela. papa dicit, q habetur in decre. 93. dist. Diacones propriā constituimus obseruare mensuram. z infra. Absq; episcopo vel presbytero baptizare non audeant: nisi predictis ordinibus longius constitutis, necessitas extrema compellat.

Rndeo Dom̄, q sicut celestinū ordinuz, ꝓpietates z officia ex eoz nominibus accipiunt (vt dion. dicit. 7. c. cel. hier.) ita etiā ex nominib' ecclesiasticoū ordinum accipi pōt, quid ad vnūquēq; pertineat ordinē. Dicuntur aūt diaconos, quasi ministri: q; vez ad diaconos non ptinet aliquod sacramentū p̄incipaliter, z quasi ex ꝓpio officio ꝺbere: sed adhibere ministeriū alijs maioribus, in sacramētoruū exhibitione. Et sic ad diaconē nō ptinet quasi ex ꝓpio officio tradere sacramentum baptismi: hz in collatione huius sacri z aliorū, assistere z ministrare maioribus. Unde isido. dicit, ad diaconū ptinet assistere z ministrare sacerdotib', in omnibus que aguntur in sacramentis christi: in baptismo. s. in chrismate, in patena z calice.

Ad ꝑmū Ergo dom̄, q ad diaconū ptinet recitare euāgelium in ecclesia, z p̄dicare ipsum per modum cathechizātis. ✣ Unde z dion. dicit, q diaconi hūt officiuz super immūdos: inter quos ponit cathecuminos. Sz docere. i. exponere euāgelū, pertinet proprie ad ep̄m cuius actus est p̄ficere scōm dion. 5. c. cele. hier. Perficere aūt idē est qō docere. Tm non sequit q ad diacones pertineat officiū baptizādi. ¶ Ad 2m dom̄: q sicut dion. dicit. 2. c. cele. hie. baptismus nō solū habet purgatiuā, sed etiam illuminatiuā virtutē. Et ideo ex cedit officiū diaconi: ad quē ptinet solū purgare. s. vel repellere immundos, vel disponēdo eos ad sacramenti susceptionem. ¶ Ad tertiuz dom̄, q q; baptismus est sacramentū necessitatis permittit diaconib' necessitate vigente in absentia maioruz baptizare: sicut patet ex autoritate gelasij supra inducta. Et hoc modo beatus Laurentius diaconus existens baptizauit.

¶ Utrū baptizare pertineat ad officiū presbyteroū. Arti. 2.

Ad secundū Sic procedit. Uf q baptizare nō ptineat ad offm̄ p̄sbyteroz. Sicut enim dictū est sup. q. 64. ar. 3. ad 3m. Et. 4. di. 6. q. 1. ar. 1. q. 2. ar. 1. q. 2. ar. 2. q. 1. ar. 2. q. 2. ar. 1. q. 3. ar. 3. q. 1. ar. 3. sed solū eoruū. ¶ Sed contra est quod dicit. Aug. Quia (sicut dictū est) sub eodē pcepto iniungit matth. vlti. offm̄ docēdi z baptizādi. Sed docere qō est ꝑficere, ptinet ad offm̄ epi. Ergo z baptizare. ¶ Ꝑ. Per baptismū annumeratur ali q. 3. quis populo christiano, qō quidē videtur ad officiū solius pm̄ cipis pertinere. Sed principatum in ecclesia tenent epi: qui, vt ar. dicitur in glo. luce. 10. tenent locum apostoloruz: de quibus dicitur in psal. constitues eos p̄incipes super omnem terrā. Ergo videtur q baptizare pertineat solū ad officiū epi. ¶ Ꝑ. Isid. dicit, q ad ep̄m pertinet basilicarum consecratio, vnctio altaris z confectio chrismatis, ipse ordines ecclesiasticos distribuit, et sacras virgines benedicit. Sed his omnibus maius est sacramentum baptismi. Ergo videtur quod multo magis ad officium solius episcopi pertineat baptizare.

Sed ⁊ Est, q isido. dicit in lib. de officiis. Constat baptisma solis sacerdotibus esse traditum.

Rndeo Dom̄, q sacerdotes ad hoc consecrant, vt sacrificium ecclesiastice vnitatis: hz illud apl̄i. 1. cor. 10. vn' pa nis z vnū corpus multi sum', oēs q̄ de vno pane z de vno calice

participamus. Per baptismū aūt aliqs fit pticeps ecclesiastice vnitatis, vnde z accipit ius ad mensam domini accedendi. Et ideo sicut ad sacerdotem pertinet consecrare eucharistiam (ad quod principaliter sacerdotium ordinatur) ita ad proprium officium sacerdotis pertinet baptizare. Eiusdem enim videtur esse operari totum, z partem in toto disponere.

Ad primū Ergo dom̄, q vtrūq; officiū. s. docendi z baptizandi, dūs apostolis iniunxit, quorum vicem gerūt ep̄i: aliter tn̄ et aliter. Nā officiū docendi cōmisit eis christ', vt ipsi per se illū exercerēt, tāq; principalissimū. vnde et ipsi apostoli dicer ūt act. 6. nō est equū nos relinquere verbum dei, z ministrare mensis. Officiū aūt baptizādi cōmisit apostolis, vt per alios exercerēt. Unde z apl's dicit. 1. cor. primo. nō misit me christus baptizare, sz euāgelizare. Et hoc to: q; i baptizādo nihil opatur meritū z sapiētia ministri, sicut in dicēdo: vt pz ex supradictis. Jn cui' etiā signū nec ipse dūs baptizauit, sz discipuli eius: vt dicit Jo. 4. Nec tn̄ p hoc excludit, qn̄ epi possint baptizare: quia qō pōt potestas inferior, pōt z superior. Aūt z apostolus ibidē dicit se quosdā baptizasse. ¶ Ad 3m dom̄, q in qualiber republica, ea que sunt minora ptinent ad minora officia, maiora vero maioribus reseruātur: ꝑm illud exodi. 18. q̄cūq; maius fuerit referāt ad te, z ipsi tm̄modo minora iudicent. Et ideo ad minores ciuitatis principes ptinet disponere de infimo populo: ad summos aūt principes ptinet disponere ea q̄ ptinent ad maiores ciuitatis. Per baptismū ār nō adipiscit aliqs, nisi infimū gradū in populo xpiano. Et ideo baptizare ptinet ad minores principes eccle. i. ad p̄sbyteros: q tenēt locū septuaginta duorū discipuloz xpi: vt dicit glo. luc. 10. ¶ Ad tertiū dicendū, q (sicut supra dictū est) sacrm̄ baptismi est potissimū necessitate: sed ētū ad perfectionē, sunt q̄dā alia potiora, que epis reseruātur.

¶ Utrum laicus possit baptizare. Arti. 3.

Ad tertiū Sic pceditur. Uidetur q laicus baptizare non possit. Baptizare enim (sicut dictū est) ꝑprie ptinet ad ordinem sacerdotalē. Sed ea que sunt ordinis, nō possunt ꝛmitti nō habēti ordinē. Ergo videtur q laicus q nō habet ordinē: baptizare nō possit. ¶ Ꝑ. Mai' est baptizare, qm̄ alia sacramētalia baptismi ꝑficere: sicut cathechizare, z exorcizare, et aquā baptismalē benedicere. Sed hec nō possunt fieri a laicis, sed solum a sacerdotibus. Ergo videtur, q multo minus laici possint baptizare. ¶ Ꝑ. Sicut baptismus est sacramentuz necessitatis, ita z penitentia. Sed laicus nō potest absoluere in foro penitentiali. Ergo neq; potest baptizare.

Sz ⁊ Est, q gelasi' papa z isido. dicunt, q baptizare necessitate imminēte, laicis xpianis plerūq; conceditur.

Rndeo Dom̄, q ad misericordiā eius q̄ vult oēs hoīes saluos fieri ptinet, vt in his que sunt de necessitate salutis, homo de facili remediū inueniat. Inter oia autez sacramēta marime necessitatis est baptism', qui est regnatio hois in vitā spūalem: q; puer⁹ aliter oīno subueniri nō pōt: z adulti nō possunt aliter q̄ p baptismū plenā remissionē cōseq, z quantū ad culpam z ꝙtū ad penā. Et ideo vt homo circa remedium necessariū defectū pati nō possit, istitutum est, vt z mā baptismi sit cōis ✣. s. aqua (que a quolibet de facili haberi pōt) z minister baptismi etiā sit quicūq; non ordinatus: ne propter defectū baptismi, homo salutis sue dispendium patiatur.

Alias ✣ communis aqua.

Ad ꝑmum Ergo dōz, q baptizare ptinet ad ordinem sacerdotalē ꝑm quandā conuenientiā z solēnitatē: nō aūt hoc est de necessitate sacramenti. Unde etiā si extra necessitatis articulū laicus baptizet, peccat q̄dē: tn̄ sacramētum baptismi ꝑfert: nec est rebaptizandus ille qui sic est baptizatus. ¶ Ad secūdū dom̄, q illa sacramēralia baptismi pertinent ad solēnitatē: nō aūt ad necessitatē baptismi. Et ideo fieri nō debēt nec pōt a laico, sed solū a sacerdote: cuius est solēniter baptizare. ¶ Ad tertiū dicendū, q (sicut supra dictū est) penitētia nō est tante necessitatis sicut baptismus. Pōt em̄ p cōtritionē supleri defect' sacerdotalis absolutionis, que non liberat a tota pena: nec etiā pueris adhibet. Et ideo nō est simile de baptismo cuius effectus per nihil aliud suppleri potest.

¶ Utrum mulier possit baptizare. Arti. 4.

Ad quartū Sic pceditur. Uidet q mulier nō possit baptizare. Legitur enim in carthaginensi consilio, q mulier ꝙuis docta et sancta, viros in cōuentu docere vel aliquos baptizare nō p̄sumat. Sed nullomodo licet mulieri docere in conuentu: hz illud. 1. cor. 14. turpe est mulieri, in ecclesia loqui. ergo videtur q nec etiā aliquo modo mulieri liceat baptizare. ¶ Ꝑ. Baptizare ptinet ad officium prelationis: vnde a sacerdotibus hūtib' curāt aiaz, debet accipi baptism'. Sed hoc nō pōt competere mulieri: ꝑm illud. 1. tim. 2. docere mulieri nō ꝑmitto: nec dñari in virū, hz subditā esse. Ergo mulier baptizare non potest.

¶ Ꝑ. In spūali regeneratione vr aq̄ habere locū materni uteri (vt aug. dicit sup illō Jo. 3. nunq̄d homo pōt in vētrē matris sue tertio introire, z renasci?) ille aūt q̄ baptizat, vr magis hz patris offm̄. Sz hoc non ꝓpetit mulieri. Ergo mulier baptizare non potest.

Sed contra Est, q vbanus papa dicit, z habet in decretis. 30. q. 3. Super quibus cōsuluit nos tua dilectio, hoc videtur nobis hac sententia re spondendum: vt baptismus sit si instante necessitate, femina puerum in nomine sancte trinitatis baptizauerit.

Et de cō si. de. 4. ca. mu lier.

Rndeo Dom̄, q christus est q̄ principaliter baptizat: hz illud Jo. 1. super quem videris spm̄ descendentem et manētē, hic est qui baptizat. Dicitur autē coloss. 3. q in christo non est masculus z femina. Et ideo sicut masculus laicus potest baptizare quasi minister christi, ita etiā z femina. Quia tn̄ caput mulieris est vir, z caput viri est christus (vt dicitur. 1. cor. 11.) nō debet mulier baptizare si assit copia viri: sicut nec laicus presente clerico, nec clericus pōte sacerdote, q̄ tamen pōt baptizare pōte episcopo: eo quod hoc pertinet ad officiuz sacerdotis.

Ad ꝑmum Ergo dom̄, q sicut mulieri nō permittit publice docere, potest tamē priuata doctrina vel monitione, aliquē instruere, ita nō permittit et publice z solēniter baptizare: sed tn̄ potest baptizare in necessitatis articulo. ¶ Ad 2m dicendū, q q̄n baptismus solēniter z ordinarie celebratur, debet aliquis sacramētum baptismi suscipere a presbytero curā animarū habente, vel ab aliquo vice eius. Hoc tn̄ nō requiritur in articulo necessitatis: in quo potest mulier baptizare. ¶ Ad 3m dicendū, q in generatione carnali masculus z femina operantur ꝑm virtutem ꝓprie nature: z ideo femina nō pōt esse principium generationis actiuū, sed passiuum tm̄. Sed in generatione spūali nauter operatur in virtute ꝓpria, sed instrumentaliter tm̄ p virtutē christi z ideo eodē modo pōt vir z mulier in casu necessitatis baptizare. Si tn̄ mulier etiā extra casum necessitatis baptizaret, non esset rebaptizandus: sicut z de laico dictum est. Peccaret tn̄ ipa baptizans, z alij qui ad hoc cooparent: vel baptismum ab ea suscipiendo, vel ei baptizandum aliquem offerendo.

¶ Utrū non baptizatus, possit sacramentū baptismi conferre. Arti. 5.

Ad quintū Sic pceditur. Uidetur quod ille qui non est baptizatus, non possit sacramentū baptismi cōferre. Nullus enim dat quod non habet. Sed nō baptizatus non habet sacramentum baptismi. Ergo non potest ipsum conferre.

¶ Ꝑ. Sacramentū baptismi cōfert aliquis, inquantū est minister ecclesie. Sed ille q nō est baptizat', nullomodo pertinet ad ecclesiaz, s. nec re nec sacramēto. Ergo nō pōt sacramētū baptismi cōferre. ¶ Ꝑ. Maius est sacramentum ꝓferre q̄ suscipere. Sed non

Et de cō si. de. 4. ca. mulier. ar. 3. z locis ibi dē indu ctis.

Super Articulum quartum z quintum.

In articul' quartum z quintum dubium occurrit cōmune multis articulis. An baptizare extra necessitatis casuz co modo quo in necessitatis casu hz, sit peccatuz mortale. Uerbi ca. mugratia. si laicus extra casum necessitatis baptizaret z aut si, vnus baptizaret duo simul, dicendo, ego baptizo vos (quod in casu necessitatis licitum dicitur) z sic de aliis similibus ecclesie ordinationibus erga baptismum nō seruatis. Et est ratio dubij: q; autor hoc tractans in calce corporis artic. 3. dicit, q grauiter peccaret vterq; z scilicet baptizans z baptizatus: z per hoc impediretur baptismi effectus, licet non tolleretur sacramentum. Ubi apparet ipsum sentire, q sit peccatū mortale leiquoniam baptismi effectus nō impeditur nisi per peccatum mortale.

¶ Ad huius euidentiam, scito scotum in 4. sen. dist. 6. sonare, q baptizans plures simul extra articulum necessitatis, dicendo, ego baptizo vos, peccat mortaliter: quia non seruat formam impositam sibi ab ecclesia.

¶ Si tamen diligenter perspectum fuerit, z distinctum peccatum mortale dupliciter hic inueniri possit: aut scōm se (hoc est ex suo genere) aut ex ecclesie precepto cum limitationes aut emissiones huiusmodi nō constituāt actū sacrilegium ꝑm se (qō ex eo patet, q si actus esset secundum se sacrilegus. in nulla necessitatis casu licitus esset licit' restaret dem notorius culpe et pene, possit sine baptismo suppleri (vt patet in latrone) character tamen suppleri non potest. et hoc loquendo de potentia ordinata sub diuine dispositionis prouidentia.

Et de cō si. de. 4. ca. mulier. ar. 3. z locis ibi dē indu ctis.

Universidad de Deusto Biblioteca

puta quis ritus talis seruatur vt quasi necessarius: sicut facere vestes exigun tur in consecratione eucharistie.

¶ Ex quibus apparet q̄ solenniter baptizans tenetur sub peccato mortali seruare ritum ecclesie. Quod non ita intelligas. vt cuilibet cerimonie omissio sit peccatum mortale. Similiter si laicus solenniter baptizare presumeret ea mortali non existente: sed vbi absq̄ solennitate baptizaret, & contemptus alt̄ presumptio deesset, extra necessitatis articulum (puta quia crediunt se bene facere) mortale peccatum nō video. Imo Innocentius. 5. a venali etiaz peccato excusat eum, qui credens se bene facere baptizauit sine ꝓ. Dicit enim (in ca. debitum extra de bapti smo & eius effectu) de iudeo in mortis articulo baptizante seipsum si talis continuo decessisset: ad patriaz protinus euolasset.

Alias † consilij.

¶ Ex quo loco argumentum sumitur magnum, q̄ si error omnissus circa baptismum tantus ac talis vt tollat baptismum (qualis est error baptizantis seipsum) excusatur non solum a mortali: sed etiam a venali ꝓpter conditionem persone: alioquin non esset verum, q̄ statim ad patriam euolasset: multo magis opinio ignorantis se bene facere, excusabit a mortali baptizantem seruatis substantialibus: & errantem solum in hoc q̄ necessitatis articulo non arctatur.

¶ Hec verba autoris hic docent oppositum: quoniam baptismi effectus plenius impeditur ex peccato veniali. Peccatum enim venialiter dum baptizatur, nec omnis pene, nec omnis culpe remissionem adipiscitur: quāuis gratiam consequatur.

Posset quoq̄ dici, q̄ autor de presumptionibus, & non de simpliciter facientibus intelligitur.

¶ Super Artic. 6.

IAmulus vt sonat.

¶ In corpore articuli est vna distinctio de forma qua plures simul baptizantes peccant vti. Altera est. Nos te baptizamus. Altera est, vt vterq̄ diceret, ego te baptizo. Et primo examinatur, & respōdetur que sit recta primum formam: secundum.

¶ Quo ad primum refertur opinio vna, dicentis non valere baptismum, si plures dicant, nos te baptizamus: q̄ non seruatur

putā quis ritus talis seruatur vt quasi necessarius: sicut facere vestes exigun tur in consecratione eucharistie.

¶ Ex quibus apparet q̄ solenniter baptizans tenetur sub peccato mortali seruare ritum ecclesie. Quod non ita intelligas. vt cuilibet cerimonie omissio sit peccatum mortale. Similiter si laicus solenniter baptizare presumeret ea mortali non existente: sed vbi absq̄ solennitate baptizaret, & contemptus alt̄ presumptio deesset, extra necessitatis articulum (puta quia crediunt se bene facere) mortale peccatum nō video. Imo Innocentius. 5. a venali etiaz peccato excusat eum, qui credens se bene facere baptizauit sine ꝓ. Dicit enim (in ca. debitum extra de baptismo & eius effectu) de iudeo in mortis articulo baptizante seipsum si talis continuo decessisset: ad patriaz protinus euolasset.

¶ Ex quo loco argumentum sumitur magnum, q̄ si error omnissus circa baptismum tantus ac talis vt tollat baptismum (qualis est error baptizantis seipsum) excusatur non solum a mortali: sed etiam a venali ꝓpter conditionem persone: alioquin non esset verum, q̄ statim ad patriam euolasset: multo magis opinio ignorantis se bene facere, excusabit a mortali baptizantem seruatis substantialibus: & errantem solum in hoc q̄ necessitatis articulo non arctatur.

¶ Hec verba autoris hic docent oppositum: quoniam baptismi effectus plenius impeditur ex peccato veniali. Peccatum enim venialiter dum baptizatur, nec omnis pene, nec omnis culpe remissionem adipiscitur: quāuis gratiam consequatur.

Posset quoq̄ dici, q̄ autor de presumptionibus, & non de simpliciter facientibus intelligitur.

¶ Super Artic. 6.

IAmulus vt sonat.

¶ In corpore articuli est vna distinctio de forma qua plures simul baptizantes peccant vti. Altera est. Nos te baptizamus. Altera est, vt vterq̄ diceret, ego te baptizo. Et primo examinatur, & respōdetur que sit recta primum formam: secundum.

¶ Quo ad primum refertur opinio vna, dicentis non valere baptismum, si plures dicant, nos te baptizamus: q̄ non seruatur

baptizatus non posset alia sacramenta suscipere. Ergo multo minus potest aliquod sacramentum conferre.

Sed cōtra Est, q̄ isido. dicit. Romanus pontifex non homine iudicat qui baptizat, sed spiritum dei subministrare gratiam baptismi, & paganus sit qui baptizat. Sed ille qui est baptizatus, non dicitur paganus. Ergo etiā nō baptizatus potest conferre sacramentum baptismi.

Rñdeo Dōm q̄ hanc questionē aug. indeterminatā reliquit. Dicit em in. 2. otra epistolā parmeniani. Hec quidem alia questio est: vtrū & ab his qui nunq̄ fuerunt christiani, possit baptismus dari: nec aliquid temere inde affirmandū est, sine autoritate tanti concilij † quantū tante rei sufficit. ¶ Postmodū vero per ecclesiam determinatum est, q̄ nō baptizati, siue sint iudei siue pagani, possunt sacramētū baptismi ꝓferre: dummodo in forma ecclesie baptizent. Unde Nicolaus papa rūdet, de cōse. di. 4. ad consulta bulgarorū. c. 3. A quodam, iudeo nescitis, vtrū christiano an pagano, multos in patria vestra assertis baptizatos: & quid inde sit agendū consultitis. Hi ꝓfecto si in nomine trinitatis baptizati sunt, rebaptizari nō dēt: si aūt forma ecclesie non fuerit obseruata, sacramentū baptismi nō cōfertur. Et sic intelligendū est q̄ gregorius scōs scribit bonifacio episcopo. Quos a paganis baptizatos esse asseruisti. s. ecclesie forma non seruata, vt de nouo baptizes in nomine trinitatis, mandamus. ¶ Et huius ratio est: q̄ sicut ex parte materie quantū ad necessitatez sacri, sufficit sōlis aqua. ita etiā sufficit ex parte ministri quicūq̄ homo. Et ideo etiā non baptizatus, in articulo necessitatis baptizare pōt: vt sic duo nō baptizati semuicem baptizent: dum puus vnus baptizaret alium, & postea baptizaret ab eodem, & consequeret vterq̄ non solum sacramentū, sed etiā rem sacramenti. Si vero extra articulum necessitatis hoc fieret, vterq̄ grauiter peccaret, scz baptizans & baptizatus: & per hoc impediretur baptismi effectus, & non tolleretur ispum sacramentū.

Ad primū Ergo dōm, q̄ homo baptizans adhibet tantum modo ministerium exterius: sed xp̄s est qui interius baptizat: qui pōt vti omnib⁹ hominibus ad quodcunq̄ voluerit. Et ideo non baptizati possunt baptizare: q̄ vt Nicolaus papa dicit: baptismus non est illorum scilicet baptizantium, sed eius. s. christi. ¶ Ad 2ᵐ dicendum, q̄ ille qui non est baptizatus, q̄uis non pertineat ad ecclesiam re vel sacramento: potest tamen ad eam pertinere intentione & similitudine actus: inquantum, scilicet intendit facere quod facit ecclesia, & formam ecclesie seruat in baptizando. Et sic operatur vt minister christi: qui virtutem suā non alligauit baptizatis, sicut nec etiam sacramentis. ¶ Ad 3ᵐ dicendum, q̄ alia sacramenta non sunt tante necessitatis, sicut baptismus. Et ideo magis conceditur q̄ non baptizatus possit baptizare, quā q̄ possit alia sacramenta suscipere.

¶ Utrum plures possint simul vnum baptizare.

Artic. 6.

ADsertū Sic proceditur. Uidetur q̄ plures possint simul vnū baptizare. In multitudine enim continetur vnum, sed non cōuertitur. Unde videtur q̄ quicquid potest facere vnus, possint facere multi, & non econuerso: sicut multi trahunt nauem quam vnus trahere non posset. Sed vnus homo potest baptizare. Ergo & plures possunt simul baptizare. ¶ Ꝓ. Difficilꝰ est quod vnum agens agat in plura, q̄ plures agentes agāt simul in vnum. Sed vnus homo potest simul plures baptizare. Ergo multo magis plures possunt simul vnum baptizare. ¶ Ꝓ. Baptismus est sacramentum maxime necessitatis. Sed in aliquo casu videtur esse necessarium quod plures simul vnum baptizent: puta si aliquis paruulus esset in articulo mortis, et adessent duo, quorum alter esset mutus, & alter manibus & brachijs careret: tunc enim oporteret quod mutilatus verba ꝓferret, & mutus actus baptismi exerceret. Ergo videtur quod plures possint simul vnum baptizare.

Sed ꝫ Est, quod vnꝰ agentis est vna actio. Si ergo plures vnum baptizarent, videretur sequi quod essent plures baptismi: quod est contra id quod dicitur ephe. 4. vna fides, vnum baptisma.

Rñdeo Dōm, q̄ sacramentū baptismi ꝑcipue habet vim ex forma, quam apls nominat verbis virtutē ephe. 5. Et ideo cōsiderare oportet, si plures simul vnū baptizarent, qua forma viderent. Si enim dicerēt, nos te baptizam⁹ in nomine patris & filij & spiritussancti: dicit quidā q̄ non ꝓferret sacramentū baptismi, eo q̄ nō seruaretur forma ecclesie: quia sic ꝫ: ego te baptizo, in nomine patris & filij & spiritussancti. Sed hoc excludit per formam baptizandi, qua vtitur ecclesia grecorū: possent enim dicere baptizetur seruus Christi. N. in nomine patris & filij & spiritussancti &c. Sub qua forma greci baptismū suscipiūt: q̄ tū forma, multo magis dissimilis est forme qua nos vtimur, q̄ si dicat, nos te baptizamus. ¶ Sed considerandum est, q̄ ex tali forma, nos te baptizamus: exprimit tatis intentio q̄ plures conueniant ad vnum baptismū ꝓferendū. Quod quidam videt esse cōtra rationē ministerij: homo enim nō baptizat, nisi vt minister christi, & vicē eius gerens. Unde sicut vnus est christus, ita oportet esse vnū ministrū, qui xp̄m representet: propter q̄ signanter apostolus dicit ephe. 4. vnꝰ dominus, vna fides, vnum baptisma. Et ideo ꝓtraria intentio videtur excludere baptismi sacramentū. ¶ Si vero vterq̄ diceret, ego te baptizo, in nomine patris & filij & spiritussancti: vterq̄ exprimeret suā intentionē quasi ipse singulariter baptismum cōferret. Quod posset ꝓtingere in eo casu, in quo cōtentiose vterq̄ aliquem baptizare cognoraretur. Et tunc manifestū est, q̄ ille qui ꝓius verba ꝓferret, ꝓaret baptismi sacrm: alius vero quantūcunq̄ ius † baptizandi haberet, nihil faceret: etsi verba ꝓnuntiare ꝓesumeret, cū ambo verba ꝓferrent, & hominem immergerēt aut aspergerēt, essent puniendi de modinato modo baptizandi, & non de iteratione baptismi: quia vterq̄ intēderet nō baptizatum baptizare. Et vterq̄ quantum est in se, baptizaret. Nec traderent aliud et aliud sacramentū, sed christus qui est vnus, interi⁹ baptizans, vnum sacramentum per vtrūq̄ conferret.

Ad ꝓmū Ergo dōm, q̄ ratio illa locuz habet in his que agūt ꝓpria virtute. Sed homines non baptizant ꝓpria virtute sed virtute christi: qui cum sit vnus, ꝓ vnum ministrū ꝑficit suum opus. ¶ Ad 2ᵐ dōm, q̄ in casu necessitatis, vnus posset simul plures baptizare, sub hac forma: ego vos baptizo: puta si imminerer ruina, aut gladi⁹, aut aliqd huiusmodi, q̄ō omnino moꝛā nō pateret, vt sigillatim omnes baptizarētur. Nec ꝓ hoc diuersificaret forma ecclesie: q̄ plurale non est nisi singulare geminatū: ꝑsertim cū pluraliter dicatur matt. vlti. baptizantes eos &c. Nec est simile de baptizāte & baptizato: q̄ xp̄s qui principaliter baptizat, est vnus, sed multi ꝓ baptismum efficiunt vnū in xp̄o. ¶ Ad 3ᵐ dōm, q̄ (sicut supra dictū est) integritas baptismi ꝑsistit in forma verboꝝ & in vsu materie. Et ideo neq̄ ille qui tm̄ verba ꝓfert baptizat, neq̄ ille qui immergit. Et ideo si vnꝰ verba ꝓferat & alius immergat, nulla forma verborum poterit esse cōuenies: neq̄ enim poterit dici, ego te baptizo/ cum ipse non immergat, & ꝓ consequens nō baptizet) neq̄ etiā poterit dici, nos te baptizamus: cum neuter baptizet. Si enim duo sint, quorum vnus vnā partē libri scribat, & alius altam, non erit ꝓpria locutio, nos scripsimus librum istum sed synechdochica, inquantum totum ponitur ꝓ parte.

forma ecclesie: que habet q̄ in singulari ꝓforma ministri exprimatur, dicendo, ego te baptizo. ¶ Deinde contra hanc rationem autoꝛ arguit timo eam excludit ex multo maioꝛi recessu forme greconum a forma nostra. Et stat ratio in hoc q̄ ad tollendam veritatē baptismi non sufficit recessus ab ipsa forma ego te baptizo: quia si recessus sufficeret: apud grecos non esset baptismus, quoniam forma eorum, multomagis recedit ab hac nostra, q̄ recedat ipsa, nos te baptizamus: quum hic non mutetur nisi singulare in plurale. ibi vero omnino omittitur persona ministri, & in tertia persona exprimitur a quo, dicendo, baptizetur &c.

¶ Demum aliam rationem reddit autoꝛ ex parte intentionis explicite: scilicet quia hac forma, nos te baptizamus explicat intentio ministroꝝ quo ad hoc q̄ plures conueniunt ad vnum baptismum conferendū. Ex quo formatur talis ratio. Homo non baptizat nisi vt minister christi: ergo oportet minister christi esse vnū, vt christi vnitatem repsentet: sed in dicta forma explicatur contrarium, quia explicatur pluralitas ministroꝝ: ergo dicta forma videtur tollere baptismū. ¶ Et confirmatur huiusmodi vnitas autoritate apostoli pauli.

¶ Quo ad secundum, ponuntur duo medi quibus hoc contingere posset, scilicet vel altero preueniente reliquum. & sic dicimur q̄ solus preueniens baptizaret. Uel vtrōq̄ simul concurrente & sic dicitur, q̄ christꝰ per vtrunq̄ vnum baptismum conferret.

¶ Circa ea que hic dicuntur, aduerte primo dupliciter contingere duos simul baptizare. vel vtrōq̄ totum faciente: vel altero dicente & altero faciente. Autoꝛ secundum modum reseruat exactam dum hic in responsione, ad vltimum. De primo autem modo tantum loquitur in hoc corpore articuli.

¶ Aduerte secundo rationem literę ad concludendum irritam esse formam illaz, nos te baptizamus nō af-

¶ Utrū in baptismo requiratur aliquis qui baptizatum leuet de sacro fonte. Artᵗ. 7.

Ad septimū Sic procedit. Uidetur q̄ in baptismo nō requirat aliquis, qui baptizatum de sacro fonte leuet. Baptismus em̄ nō ꝓfert per baptismum christi consecratur, & ei cōfirmatur. Sed christus baptizatus nō est ab aliquo de fonte susceptus: ꝫ sicut dicitur matth. 3. baptizatus Jesus confestim ascendit de aqua. Ergo videtur q̄ nec in aliozuz baptismo requiratur aliquis, qui baptizatū de sacro fonte suscipiat. ¶ Ꝓ. Baptismus est spiritualis regeneratio: vt dictū est. Sed in carnali generatione non requiritur nisi principium actiuum quod est pater, et ꝓncipium passiuum qō est mater. Igitur cuz in baptismo locum patris obtineat ille qui baptizat, locum autē matris, ipa aqua baptismi (vt aug. dicit in quodam sermone epiphanie) videtur q̄ non requiratur aliquis alius qui baptizatum de sacro fonte leuet. ¶ Ꝓ. In sacramentis ecclesie nihil derisorium fieri debet. Sed hoc derisorium videtur, q̄ adulti baptizati, qui seipos substentare possunt, et de sacro fonte exire, ab alio suscipiantur. Ergo videtur q̄ non requiratur aliquis alius qui baptizatum de sacro fonte leuet.

Sed ꝫ Est, q̄ dio. dicit. 2. c. cele. hier. quod sacerdotes assumētes baptizatum, tradunt eum adductionis susceptoꝛi & duci.

Rñdeo Dicendum, q̄ spiritualis regeneratio que fit per baptismum, assimilatur quodammodo generationi carnali. vnde dicit. 1. pe. 2. sicut modo geniti infantes rationabiles & sine dolo, lac cō cupiscite. In generatione autem carnali puulus nup natus, indiget nutrice & pedagogo. Unde & in spirituali generatione baptismi, requiritur aliquis, qui fungatur vice nutricis & pedagogi, informando & instruendo eū, quasi nouitium in fide, de his que ꝓtinēt ad fidem & vitā christianam. Ad quod ꝓlati ecclesie vocare non possunt, circa communem curam populi occupati: puuli enim & nouiti indigēt speciali cura ꝓter ꝛmunē. Et ideo requiritur q̄ aliqs suscipiat baptizatū de sacro fonte, quasi in suā instructionē & tutelam. Et hoc est quod dio. dicit vlti. cap. cele. hier. Diuinis nostris ducib⁹ (.i. apostolis) ad mentem venit, & visum est suscipe infantes fm̄ istum sanctum modum: q̄ naturales pueri parentes, traderent puerum cuidam docto in diuinis pedagogo, & reliquum sub tpo puer ageret, sicut sub diuino patre & saluatoris sancte susceptore.

Ad ꝓmū Ergo dōm, q̄ xp̄s non est baptizatus vt ipse regenerareꝛ, sed vt alios regeneraret. Et ideo post baptismū non indiguit pedagogo tanquam puulus. ¶ Ad 2ᵐ dōm, q̄ in generatiōe carnali nō requiritur ex necessitate nisi pater & mater. Sed ad facilem ptum, & educationez pueri conuenientem, requiritur obstetrix et nutrix et pedagogus, quoꝝm vicem implet in baptismo ille qui puerū de sacro fonte leuat. Ālī nō est de necessitate sacramenti: sed vnus solus potest in aqua baptizare, necessitate imminēte. ¶ Ad 3ᵐ dōm, q̄ baptizatꝰ non suscipitur a patrino de sacro fonte ꝓpter imbecillitatez corporalem: sed ꝓpter imbecillitatem spiritualem, vt dictum est.

¶ Utrū ille qui aliquē leuat de sacro fonte teneatur ad eius instructionem. Artᵗ. 8.

Ad octauū Sic procedit. Uidetur quod ille qui suscipit aliquem de sacro fonte, nō obligetur ad eius instructionem. Quia nullus potest instruere nisi instructꝰ. Sed etiā quidam non instructi, sed simplices admittuntur leuare aliquem de sacro fonte. Ergo ille qui suscipit baptizatum, non obligatur ad eius instructionem.

¶ Ꝓ. Filius magis potest a patre instrui q̄ ab alio extraneo: nam filius habet a patre esse, nutrimentū & disciplinam: vt philosophꝰ dicit in. 8. ethꝫ. Si ergo ille qui suscipit baptizatū, teneret eum instruere, magis esset conueniens q̄ pater carnalis filiū suum de baptismo susciperet q̄ aliquis alius. Quod tamen videtur esse prohibitum: vt habetur in decre. 30. q. 1. peruenit. & dictum est.

¶ Ꝓ. Plures magis possunt instruere quam vnus solus. Si ergo ille qui suscipit aliquez baptizatum, teneretur eum instruere, magis deberent plures suscipere q̄ vnus solus, cuius contrarium habetur ex decre. leonis papę. Non plures, inquit, ad suscipiendum de baptismo infantem, q̄ vnus accedant, siue vir siue mulier.

Sed contra Est, quod augu. dicit in quodam sermone pascali. Uos ante omnia tem viros q̄ mulieres qui filios in baptismate suscepistis, moneo, vt vos cognoscatis fideiussoꝛes apd deum extitisse pro illis, quos visi estis de sacro fonte suscipere.

Rñdeo Dicendum, q̄ vnusquisq̄ obligatur ad exequendum officiū quod accepit. Dictum est aūt, q̄ ille qui suscipit aliquē de sacro fonte, assumit sibi officiū pedagogi. Et ideo obligatur ad habendam curam de ipso si necessitas immineret: sicut eo tpe & loco, in quo baptizati inter infideles nutriūtur. Sed vbi nutriunt inter catholicos christianos, satis possunt ab hac cura excusari, ꝑsumēdo q̄ a suis parētibus diligēter instruant. Si tñ quocūq̄ modo sentirent cōtrariū, tenerenť fm̄ suū modū, saluti spiritualium filiorum curam impedire.

Ad primū Ergo dōm, q̄ vbi imminet periculum, oportet esse aliquē doctū in diuinis: sicut dio. dicit, qui baptizatus de sacre fonte susciperet. Sed vbi hoc periculū non imminet, propter hoc q̄ pueri nutriuntur inter catholicos, admittuntur ꝑcūq̄ ad hoc officium: q̄ ea q̄ pertinēt ad christianā vitā & fidē, publice oībus nota sunt. ¶ Et tñ ille q̄ nō est baptizatꝰ, nō potest suscipere baptizatū (vt est declaratuz in. 2cilio maguntino) licet nō baptizatꝰ possit baptizare, quia persona baptizantis est de necessitate sacramenti, non autem persona suscipientis: sicut dictum est.

¶ Ad secundū dōm, q̄ sicut est alia generatio spiritualis a carnali, ita etiā debet eē alia disciplina: fm̄ illud heb. 12. Patres quidem carnis nostre habuimus eruditoꝛes, & reuerebamur eos. non multo magis obtemperabimus patri spirituum, & viuemus: Et ideo alīt⁹ dz esse pater spūalis a patre carnali: nisi necessitas contrarium erigat.

¶ Ad tertium dicendum, q̄ cōfusio esset discipline, nisi esset vnꝰ principalis instructoꝛ. Et iō in baptismo vnꝰ dz esse principalis susceptoꝛ. Alij tñ ꝑt admitti, q̄si coadiutoꝛes. ferri ab autoꝛe assertiue, sed opinatiue: vt sua monstrant verba etiam replicata dum dicit quod quidem vi detur esse contra rationē ministri: & postea subdit, ideo contraria intentio videtur excludere sacramentum.

¶ Aduerte tertio autoꝛem superius, qō. 66. ar. 5. ad quartum afferre duas alias rationes ad excludendam eādem formam, scilicet nos te baptizamus. Prima ratio est: quia actus multiplicatur secundum multiplicationē agentium. si ꝑfecte ab vnoquoq̄ agatur: & baptismus est actus ab vnoquoq̄ baptizante ꝑfectus: ergo vnus baptismus non est a duobus. Secunda ratio est: q̄ mutatur forma baptismi, dicendo nos baptizamus: quia dicere nos, non est idē dicere quod ego: & ego sed ego & iste.

¶ Que ideo repetita hic sunt a me: quia superius ꝑtes in baptismate suscepistis, moneo, vt vos cognoscatis fideiussoꝛes apd deum extitisse pro illis, quos visi estis de sacro fonte suscipere.

Rñdeo Dicendum, q̄ vnusquisq̄ obligatur ad exequendum officiū quod accepit. Dictum est aūt, q̄ ille qui suscipit aliquē de sacro fonte, assumit sibi officiū pedagogi. Et ideo obligatur ad habendam curam de ipso si necessitas immineret: sicut eo tpe & loco, in quo baptizati inter infideles nutriūtur. Sed vbi nutriunt inter catholicos christianos, satis possunt ab hac cura excusari, ꝑsumēdo q̄ a suis parētibus diligēter instruant. Si tñ quocūq̄ modo sentirent cōtrariū, tenerenť fm̄ suū modū, saluti spiritualium filiorum curam impedire.

Ad primū Ergo dōm, q̄ vbi imminet periculum, oportet esse aliquē doctū in diuinis: sicut dio. dicit, qui baptizatus de sacre fonte susciperet. Sed vbi hoc periculū non imminet, propter hoc q̄ pueri nutriuntur inter catholicos, admittuntur ꝑcūq̄ ad hoc officium: q̄ ea q̄ pertinēt ad christianā vitā & fidē, publice oībus nota sunt. ¶ Et tñ ille q̄ nō est baptizatꝰ, nō potest suscipere baptizatū (vt est declaratuz in. 2cilio maguntino) licet nō baptizatꝰ possit baptizare, quia persona baptizantis est de necessitate sacramenti, non autem persona suscipientis: sicut dictum est.

¶ Ad secundū dōm, q̄ sicut est alia generatio spiritualis a carnali, ita etiā debet eē alia disciplina: fm̄ illud heb. 12. Patres quidem carnis nostre habuimus eruditoꝛes, & reuerebamur eos. non multo magis obtemperabimus patri spirituum, & viuemus: Et ideo alīt⁹ dz esse pater spūalis a patre carnali: nisi necessitas contrarium erigat.

¶ Ad tertium dicendum, q̄ cōfusio esset discipline, nisi esset vnꝰ principalis instructoꝛ. Et iō in baptismo vnꝰ dz esse principalis susceptoꝛ. Alij tñ ꝑt admitti, q̄si coadiutoꝛes.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ar.3. approbās hec durādi, adūngit: q sicut founa illa vt p̄fertur ab isto
fo̅luitur in hac, ego te baptizo, z hic baptizat: sic econuerso vt p̄ferēt ab
altero resoluitur in hāc, ego baptizo z hic baptizat: ac per hoc seruat fo̅z
mā ecclesie romane, quo ad fe̅sum: q; vterq; dicit fe̅m sensum, ego bapti-
zo te &c. ¶Contra 3m aūt rōnem de expressione plurium ministroū, ar-
guit durādus tripliciter. Primo vnitas ministri vel exigit ad baptismum
p̄m remixt secundum expressionez puta q quilibet minister exprimat se
vt vnum. sion p̄t dici p̄m q; tumet dicis q duo simul possunt baptizare
eundē si vterq; dicat, ego te baptizo. Sc̄m autem non est rōnabile. tum q;
expressio ministrinō est de necessitate sacri, tum q; si oporteт ministrum ex-
primi p̄m congruentiam ad principale agens (vt in assumto) quum princi-
pale agens sit trinitas: congruentius exprimi deberet minister in numero
plurali. tū q; modus exprimendi ministriū nihil videtur facere ad sacramen
tum: sufficit enim principale agens z actum exprimere.

¶Cōtra conclusionem dictā, s. baptismus a pluribus datur, dicentibus,
nos te baptizamus. nō valet baptismus, arguit petrus de palude ibidem.
¶Tum quia q̄b plures vrores proferant simul nubere vni viro non refere
bat an quelibet diceret, accipio te in virū, z tan nos accipimus te in virum:
sc̄m illud ifaie. 4. inuocetur nomen tuū super nos &c. ¶Tum q; dicendo,
baptizamus te, magis exprimitur vnitas baptismi quā vtroq; dicente vni
ego te baptizo. Apparet eñ singulos seorsum baptizare: ac per hoc distin-
ctos duos baptismos cōferre: dicendo aūt baptizamus, apparet conuenire
in vnum baptismū. Et confirmatur q; sicut de essentia est expressio actus;
ita saltem de congruentia est expressio vnitatis vel pluralitatis actus.

¶Tum q; duobus existētib⁹ efficialibus in solidū, z ambob⁹ volentibus
idem facere simul: cōgruēter est vt dicāt mādamus aut p̄nuntiamus quā
vt quilibet per se dicat, mādo aut p̄nuntio. ¶Tum, q; plurale nō est nisi
geminatū singulare. Idē eñ sensus est dicere, fortes z plato currunt: z di-
cere, fortes currit z plato currit. Et pari rōne idem est in p̄s persona. Et q;
ꝺba sacramentalia efficiunt q̄b significāt: q; equipollent in significando,
equipollent etiam in efficiēdo. ¶Tenentes propterea durandus z petrus
oppositam conclusionem: q̄uis timor reuerentialis petrum cohibeat.

¶Circa autoris, p̄cessum, dubiū occurrit de sufficiētia. Videtur eñ insuffi
cienter tractare questionē hanc: dū discutiendo formas quibus vti possent
plures simul baptizātes vnū, non discurrit nisi p formas seu formam fēm
ritū romane ecclesie. Debuisset, n. discutere eandē q̄stionē sc̄m formā qua
vtitur ecclesia greca: z determinare, an secundū illam formā possent multi
simul baptizare vnū. ¶Circa sc̄m modum concessum cōmuniter quo plu
res p̄nt simul baptizare vnū (s. quolibet baptizāte dicēte, ego te baptizo)
dubium restat quō fieri aut intelligi potest duo agētia totalia q̄uis instru
mentalia eiusdē rationis, p̄ducere efficaciter simul vnū effectū non inten-
sum aut p̄fectū magis q̄ si ab vno eorū tm̄ produceretur: z hoc in subiecto
capaci p̄fectionis seu intensionis effect⁹ (quale est aīa nīa) z de effectu, susci
piente magis z minus: qualis est gratia. Videtur enim non intelligibile.

¶Circa principale q̄ritū, dubiū adhuc restat. an baptismus de necessitate
sacramēti exigat vnitatē ministri. Et hac eñ ꝛa nō habetur rōsio simpliciter z absolute: sed tm̄ habetur. p̄ p̄m vnam formā possunt plures cōferre
vnū baptisma. z p̄m aliam formā nō. Scot⁹ aūt dicit in. 4. di. 4. sen. q; vni
tas ministri est ab institutione xp̄i. Durandus vero asserit oppositū. Petr⁹
autem dicit. q; vnitas ministri nō est de substātia sacramenti. vt dicunt cō
ter omnes. Et quibus apparere potest, questionem hanc remanere dubiam.

¶Ad hec dubitationes sic rādendum est, vt primo dicatur ad vltimam:
tanq̄ eā ex cuius claritate reliquarū solutio facilius peripitur. ¶Ad eu
dentiam aūt q̄stionis vltime dēm primo est: quid est hic manifestū, z quid
occultū. ¶Duobus igit̄ modis intelligi potest vnitas ministri. Uel q; vni
tas ministri nō ponit integrari ex pluribus personis: ita q; nō possit p̄ti-
gere in ministro. q; vnus totalis minister consurgat ex multis partialibus
personis cōministrantib⁹, puta sicut perfectus tractor: nauis integratur ex
multis simul trahentib⁹: vel sicut p̄fectus fabricator integratur ex multis
partialib⁹ ministeriis. Et sic in hoc cōiter doctores cōueniunt, tenēdo par-
tem negatiuā: scilicet q; vnitas ministri baptismi nō p̄t consurgere ex plu
ribus p̄sonis p̄tialiter cōcurrentibus: ꝓpterea enim dicūt, q; si vn⁹ ablu
at, z alter, p̄fert verba baptismus nullus est: oppositū em effet si minister ba-
ptismi ex duabus personis partialiter concurrentibus integraret posset.

¶Alio aūt modo vnitas ministri p̄t intelligi per exclusionē plurium to-
talium ministroūsputa an baptismus, ita exigat vnū totalem ministriū q;
duo totales ministri simul cōcurrant: baptism⁹ nullus fit. Et hoc quoq;
sensui cōueniunt cōmuniter doctores tenētes partem negatiuam, scilicet q;
nō requirit baptismus talē vnitatem ministri. ꝓpterea enim dicūt q; si duo
simul, p̄ferant singuli verba, z ablu ant eundem: baptismus verus est: quia
neuter alterius factum irritat. Hec duo sunt que pro manifestis habentur.

¶Caret aūt an absolute loquendo, vnitas z pluralitas ministri per acci-
dens se habeant vel p se ad sacramentū baptismi. Durandus eñ tenet q;
per accidēs. Autor aūt tenet q; p se. Et hoc est verū. Quod er eo euidenter
patet, q; manifeste per accidens etiā extraneum contingit vnum baptismū
esse a duobus ministris: nulla enim ratio id requirit q̄uis permittat.

¶Amplius quando baptism⁹ est a pluribus ministris nō est omnino vnus,
q̄m sunt tāe due forme numero due materie z actiones numerose: ac per hoc
duo baptismi sacramenta actiue: z sobie interior baptismus ale vnus est.
Patet autem hoc ex: sacrm baptismi integratur ex rebus z verbis a mini-
stro &c. sed in casu, quo sto sunt duo numero integrata ex reb⁹ z verbis &c.
ergo sunt duo sacramenta actiue. vnū ergo numero baptismi sacramentū
vnum ministrum exigit. Et hoc est q̄d autoris prima rō concludit: q; scilicet
actus multiplicatur a multiplicatione agētiū totaliū: seu (quod idē est)
si perfecte ab vnoquoq; fiat. ¶Unde cobibēda est lingua dicentiū accidere
sacramento vnitatē vel pluralitatem ministroū: quoniā pluralitas minis-
trorum partialiū cōmuniter excludit: pluralitas vero ministroū totaliū,
pluralitatem numeralē exteriorū sacramēti infert: z om̄ino per accidens
inueniūtur ad vnū numero effectum sacramēti. ¶Mirabile aūt est, non ad-

uertisse ad propriā vocem. Nam si subtiliter perspectū fuerit: apparebit. q;
impossibile est vnū z idē sacramentū baptismi esse a duob⁹ totalib⁹ mini
stris q̄uis ponatur vnū z eundem effectū esse ab vtrisq;. Quanta eñ dif-
ferentia est inter baptismū z eius effectū tanta differētia est inter affirma
tionem vni⁹ vel plurium baptismatū z vnius vel plurium effectuū baptis
mi. Et propterea quum baptismi sacramentū nō sit nisi exterius integratū
ex rebus, z verbis (puta ex ablutione in aqua z forma verborum a ministro cū
debita intentione) z hic sint oia exteriora actiue z passiue duplicata (sunt
eñ duo perfecti ministri cū duabus intentionib⁹ baptizandi, sunt due for-
me, sunt due ablutiones actiue z due passiue: vt patet si aspergāt qui ba-
ptizatur p̄m diuersas sui partes) breuiter nihil deest ad pluralitatē tota-
lez: nisi pluralitas baptizati. Cuius vnitas vnitatē effectui baptismi dare
p̄t: pluralitatē autem exteriorū sacramēti non tollit. Notanter autez di-
xi pluralitatez totalē quia qui baptizatur, licet secundū partē abluatur:
ipsum tamē suppositū est q̄ primo abluitur: baptizat eñ hic homo z nō
caput eius. Ac per hoc licet secundū exteriores partes sint due ablutiones
passiue: p̄m tamen subiectū q̄b abluitur nō est nisi vna ablutio passiua: z
nō est nisi vnus ablutus. Et propterea dicitur: q; nō est nisi vnus baptism⁹
passiue in eo qui baptizatur a duob⁹ modo dicto. Et quibus omnibus ha
betur q; vnitas per se baptismi vnitatem exigit ministri perfecti.

¶Sed qua rōne aut autoritate cogentur vnitas ministri excludit pluralī
tatem partialiū cōministratiū: videndū restat. Autor siquidem ex duobus
capitibus conatur hoc monstrare: scilicet ex parte forme (vt patet in sc̄a
ratione) z ex parte vnitatis principalis agētis: scz christi: vt patet in tertia
ratione. Autoritas vero duplex inducitur: altera ex decretis di. 23. ca. quo
rundam. Ubi ordo facer datus ꝑo operante z p̄ebytero legente: irritas
tur. Altera ex euangelioꝑo q; dns baptizanti cōmisit inuocationem trini-
tatis. In opposita aūt parte afferrātur. quia omnes sumus vnus corpus
in christo: singuli aūt alter alterius mēbra: ac p hoc multi partialiter cō-
currentes: cōcurrūt vt vnūmo cōcurrāt vt multa instrumēta vni⁹. s. p̄i.
Et hoc peipue habet locū in proposito: vbi costat q; xp̄s est qui baptizat: z
homo nō nisi ministraliter vt christi instrumentum concurrit.

¶Et cōfirmat: q; christus vitur totalibus ministriis ad vnum baptisma
cōtra omnem rōnem: multo magis credendū est q; vtitur plurib⁹ ministris
partialibus ad vnum baptismum necessitatis: aut ratione ita exigente.

¶Suffragatur z euāgelij autoritas: q̄m dns dixit pluraliter baptizantes
eos. insinuās per pluralem numerū plures posse simul baptizare.

¶Nec deest autoritas apl̄oꝝ: quoniam de petro z ioanne legitur: q; im-
ponebant manꝰ super illos: z accipiebāt spm̄ sc̄m. eadem est ratio causa
plures simul cōferēdi sacrm cōfirmationis: partialiter. q; cū dubio concur
rentes (q; nihil inordinati faciebant) p̄t z nunc a plurib⁹ simul partiali
ter baptism⁹ dari. ¶Inhac difficultate neutrā audeo partē assumere. In
tellectui aūt meo magis apparet verū esse, q; p̄fect⁹ minister baptismi p̄t
ex duabus personis p̄tialiter p̄currentibus integrari, ea ratione: quia ad
christum p̄incipaliter baptizantē nō refert pluribus p̄tialib⁹ instrumētis
simul vti ad vnū baptisma: dūmodo forma, materia z intētio debite ser-
ventur. Et ad obiecta ex rationibus autoris patebit in ipsarū discutione ac
declaratione. Ad autoritatē aūt ex decretis dicitur primo, q; ibi nō irri
tatur ordo suscept⁹. Imo potius insinuatur oppositū: dū dicitur, gradū sa-
cerdotū vel leuitici ordinis quē peruerse adepti sunt, amittant.

¶Dicit 2º, dato q; irritet: q; duob⁹ cōmissis in illa ordinatione errorib⁹
ibi recitatis (scz q; eps imponebat manꝰ z alius benedictionē dabat seu
legebat: z q; istoꝝ duorum vn⁹ erat eps z alter p̄sbyter) litera nō expli
cat ꝓ causa dānationis magis p̄m errorem q; 2m. Deberet eñ minister
ordinis sacris si ex duob⁹ integraret p̄sonis, p̄sut gere ex duob⁹ episcopis
z non ex eps z p̄sbytero: q̄m soli eps conuenit sacrū ordinem conferre.

¶Ad auctoritatē vero ex euāgelio, dr. q; ex dñi verbis nō habetur tuo-
cationē trinitatis, p̄ferri debere ab abluente: sed z abluens abluat in nole
p̄sis z filij z spūssancti, platis a se vel a socio. ꝓpter quod signāter dixit
in plurali baptizāte in nole patris z filij z spūssancti: z eo essi q; nō expri
matur, plata a se, sufficit q; p̄ferātur sup ablutionem modo saltez veritas
formę vt irrīsione ad vtrumq; explicabitur. ¶Scito tñ. q; ad supta allata
dubitationes rādebitur tenendo cōmunem viam de vnitate ministri.

¶Ad primū ergo dubiū ex durādo, dicitur q; ratio autoris p̄a (act⁹ mul-
tiplicē a multiplicatione agētis perfecti) est vera z solida per se loquēdo.
Impossibile est. n. a pluribus p̄fectis agētibus eiusdez rōnis nō prouenire
diuersos act⁹: tantū q; infra limites naturalis rōnis loquēdo, si duo fa-
cia agētia eque approximārentur eidē oīno patiēti mulla omnino inferret
ei passio: q; multiplicarent duo simul 3dictoria. ¶Instantia aūt durā-
di de agentib⁹ volūtariis, scilicet hominibus, tenet: nō tamē cogit. Pos-
sunt eñ homines ex diuersis motiuis, z forte interūrit, ponēdo neutrū eorum cōcur
rere vt agens perfectū. Puta eñ sint quo ad ꝓpositū, esse agentia imper
fecta seu partialiter cōcurrere vt agētia partialia. ¶Ad obiectionē vero
contra idē ex eo q; duo sacerdotes eandē possunt hostiā p̄secrare, dr. q; in
casu illo essent due cōsecrationes. Istū in se est. sicut etiam q̄n duo perfecte
per accidēs (scilicet vnitatē hostie seu holo qui baptizat) vnum fit sacra-
mētum, ꝓpter excellentiam principalis agentis, scilicet christi: qui solꝰ po
test duobus totalib⁹ instrumentis eiusdē rationis simul vti vt vno. Pha-
bes ergo ex prima autoris rōne, plures vt totales ministros nō posse simul
vnū omnino baptismum conferre. ¶Ad obiecta cōtra secundam rōnem de
mutatione forme rādetur, q; esset ibi mutatio formę p̄tra substantialia.

¶Et ad impugnationē huius, dicitur q; ly expressio ministri nō sit de ne-
cessitate forme: est tñ de necessitate foune, q; sl exprimitur minister expri-
matur sine contrarietate ad veritatē sacramēti. Et hoc per illā vniuersalē
regulā in formis sacramentoū nihil debet poni 3rium. Pluralitas autem
ministriū iam vnitati requisite ad vnitatē ministri: ꝓpterea si exprima-
tur talis pluralitas ex̄sse in forma, tollit veritatē sacramēti. Falsa est er-
go illa additionalis: si expressio ministri nō est de necessitate, pluralitas minis-
tri explicata q accēs se habet ēm se 3uie. ¶Et quū sit subiūgitur: q; ita,

nos te baptizam⁹, resoluit in istas, ego baptizo, z iste baptizat, rīdetur, q;
hoc p̄t dupliciter accipi. Primo, vt sc̄ba exponēs accidētaliter intrēdat: ac
si diceret: ego baptizo, z iste currit. Aliomodo vt p̄ se intrēdat, tanq̄ dicens
q; ambo simul ministram⁹ sacramētū baptismi. Et si in p̄mo sensu accipe-
retur, idē vī iudiciū de hac forma, z de forma in qua ponit alia q̄ impertī-
nēs: puta si quis diceret: ego te baptizo, z oēs astantes ad hoc cōsentiunt,
in nole patris z filij et
spūssancti. ¶Et sens⁹
iste licet videat extra-
neus in ꝓposito tñ pot
accidere, duobus
ex̄cidito volentibus
simul vnū baptizare z
vtroq; alterū volente
reuereri, p̄hoc quod
vterq; alterius memi-
nit: ad hmōi enim re-
uerētiā exprimendam
videretur eis q; debe-
ret vterq; vti numero
plurali. Sed infra p-
primum sensum stando
exprimitur per has
duas exponentes plu
ralitas cōtraria vnita
ti ministrit z ppea am
be simul destruūt veritatē prime. Significāt eñ, q; duo simul, z nō q; vn⁹
baptizet: duos aūt simul esse vnū sacri ministrū, supponitur impossibile, et
cōtrariari veritati ministri. ¶Ad argumēta durandi 3 tertiā rationē (scz
q; minister exprimit vt plures) rīdendo, dicitur ad vtrāq; partē distinctī-
ue, q; vtrāq; hanc ītellecta est vera. Ad baptismū enim vnū oīno (seu vnum
fm formā) exigitur vnitas ministri fm rē. sec oppositum dixit autor: q̄m
duob⁹ simul baptizātibus, vterq; totū dicente z faciente nō est baptismus
sed duo baptismata. Quē ēt nō haberet, nisi potestas xp̄i supple-
ret, vtens duob⁹ totalib⁹ instrūs vt vnoquēadmodū p̄i⁹ dictū est. ¶Alte
ra quoq; pars dilūctius vera est negatiue: oportet eñ exprimi ministrū vt
vnū ad hūc sensum, hoc est nō exprimi vt plures: q; pluralitas ministri ex-
pressa, p̄trariat veritati ministri. ¶Uñ ad primā obionem de nō necessaria
expressione ministri, ia p̄s rūsio. ¶Ad 2dam autem de cōgruentia ad princi-
pale agēs, rīdet, q; rō de vnitate ministri, ꝓpter vnitatē christi in ifa alla-
ta, nō vt necessaria sz vt p̄babilis inducta est: vt habile fonant. Rōnabi-
lis aūt est cōgruētia ministri ad xp̄m magis q̄ ad trinitatē personarū q;
in euāgelio inueniimus attributū baptismatis tāq̄ baptizanti, nō trinitati, sz
xp̄o de quo scriptū est 3o. 1. hic est q̄ baptizat in spūsancto. Minister autem
baptizātis personā induere se fatet: dicendo, ego te baptizo. ¶Ad tertiaz
aūt de impertīētia modi exprimendi ministri ꝓcedit: vt verū esse, si modus
exprimēdi nō implicat aliq̄d cōtrariū veritati alicui⁹ requisiti ad sacramētū:
tunc eñ sufficit exprimere causam principalē z actū ministriq̄ nihil 3uit
veritati sacramēti exprimit. ¶Ad dubiū 3 cōclusionē, ꝓpter obta a petro
de palude) rīdendo ꝺd ad primā obiectionē, q; nō est simile de sacramento
matrimonij z sacro baptismo: q; sacramētū matrimonij fundat sup matri-
monio vt est offm nature: z ꝓpterea q̄cūq; sufficiunt ad efficiēdum 2ūgiū
verū vt est offm nature, sufficiēter ēt se habent ad suscipiendā sacramen
talitatē coniugij. Et q̄n nō refert ad cōiugium vt est nature offm, pluraliter
vel singulariter dicere (imo siue verbis siue solis nutibus cōsensum ex-
primere) ideo sacrm matrimonij vere suscipereť, si pluraliter dicerent: ac-
cipimus te in virū nostrum, suppositā pluralitate vroꝝ: sicut etiā vere 3hi
tur sine verbis. Secus aūt esse de baptismo ratio cogit: q; baptismus non
p̄t distinguī in offm nature z in sacrm, sed est tm̄odo sacrm. Et hinc est
etiā, q; non p̄t nominatio trinitatis suppleri p nutus baptizando. Et eo
est, q; purum sacrm est, oportet seruare ea que ꝓ sacramento sunt institu
ta ab ipso christo: scz aquam z voces significatiuas trinitatis. ¶Ad secun
dam vero obiectionē, cōcedit, q; magis explicaret vnitas baptismi dicen-
do, nos te baptizam⁹, nisi implicaret pluralitas cōtraria veritati ministri.
¶Et ad cōfirmationē, dicitur q; a duob⁹ dicentib⁹, ego te baptizo, expri-
mitur vnitas actus vniuscuiusq; eoꝝ, ex hoc ipso, q; quilibet dicens singu
lariter, baptizo: hoc enim vnitatē actus importat. ¶Ad tertiaz dicitur, q;
duo officiales insolidū, in potestate sua habet q; possunt ad vnū actum con-
currere: z ideo possunt dicere, nos facim⁹ vno ꝓ vtroq; loquentes ex̄ ministri
baptismi cōcurrere. Ob ex eo cōuincitur (q; nō possunt ad vnā z eādem nu
mero formā cōcurrere) esse ops vtrūq; suā formā exprimere siue dicēdo nos
te baptizam⁹, siue ego te baptizo vt ipsi adnerfarij fatent. ¶Ad quartam
obiectionem dicitur q; ex hoc q; plurale nō est nisi singulare gemi
natum, nō euadituri q̄n dicendo, nos, significetur pluralitas personaꝝ: que
(vt dictū est) cōtrariatur veritati ministri. Nā dicēdomos baptizamus: sen
sus est nō q; bis eo: sed q; duo ego: hoc est persona mea: z p̄sona college
mei tambo enim demonstramur in prima persona p̄ly nos. Et vera exposi-
tio exercens ly nos: est demonstratio vtrūsq; in prima persona: puta ego z
alter ego: mō strato collega. Uel ad amussim sin dicēdo ego: z collega subiun-
gereť: ego: sic enim exerceremus fi significatū per ly nos. Sicut dicendo in
nominatiuo pluralit: vos mon significamur bis tu: scz significatur bis tu. Et
significatur enim demonstratis duobus: tu z tu. Et hoc est plurale esse sin-
gulare geminatū. ¶Et quibus omnibus apparet manifeste: q̄d huiusmo-
di geminatio singularis in plurali ponit multitudinem personarū: que ex-
cluditur per vnitatē singularis. Et ꝓpterea in nullo adūmat argumentem
sed autoem dicentem: q; per hoc variat formam: z exprimit pluralitas con-
traria veritati z vnitati ministri. ¶Cū his omnib⁹ ēt scito: q; si quis pro-
prie deferēs dignitati etiā in sacramentis volēs numero plurali se suoꝝ

actus significare: dixerit nos te baptizamus: in nole patris z filij z spiri-
tussancti: perfectū esset sacramentū baptismi: q̄m ex accōmodatione vsus
p̄sone excellentes vnūtur plurali ꝓ singulari: ac per hoc ex hmōi vsus
accōmodatione hmōi nomina z verba in plurali numero significant singu
lares personas: z singulares actus excellentium personarū: cuius hoc non
significent ex ꝓprie significationis impositione. ¶Ad dubium de insuffi-
cientia ꝓcessus literet: respondentur non esse
autorē dūminutū: sed
in suo ꝓcessu compre
hendisse etiam q̄d di
cendū sit sc̄dm formā
grecoꝝ. Et ꝺ in suo
libi: declarādo em: q̄d
nō mutata forma plu
res simul totū dicen-
do z faciendo possunt
vnū baptizare: sufficī-
enter declarauit q̄d
cientiā fm formā grece-
rū hoc fieri p̄t vtroq;
ministro adhūte: z di
cente: baptizetur ser-
uus christi. &c.

¶Ad penultimā de-
mū q̄nē magis p̄hi-

cam ꝺ theologicā: dicitur q; vnitas effectus sequitur vnitatē virtutis a qua
causat. Et propterea distinguendū est de causis eiusdē rōnis simul cōcurrē
tibus: aut agunt virtutibus ꝓpriis: aut agunt virtute tertij. ¶Et dicen-
dum: q; si sunt cause agentes virtutibus ꝓpriis: impossibile est a duabus
eiusdē rōnis totalibus causis omnino vnum z eundē per se ꝓuenire effe-
ctum: q̄m effectus ille esset p se ab vtraq; z a natura. Si vero agunt virtu
te tertij: p̄t vn⁹ z idē omnino effectus ab vtraq; ꝓuenire: vel rectius lo-
quēdo p vtrāq; a tertio ꝓuenire. Et q; sacra nō agunt virtutibus ꝓpriis:
sed virtute christi q; per illa operatur: nō quotcūq; instrumētales cause eius
dem rationis perfecte seu totales cōcurrere inueniant simul in vnū opera
tum: vnica virtus christi p illa vnū operatur effectū q̄uis ille instrumen
tales cause quātū in se est: duos fortiter effectus. Et ꝓptercā dixim⁹ z dicimus
q; xp̄s ex tue potestatis excellentia p̄t simul vti duobus instrumētis tota
libus vt vnoꝝ de facto sic vteretur in casu ꝓposito. ¶Nec obstat huic re-
sponsioni doctrina superius habita de virtute existente in sacramētis: ex
eñ esse memoratem virtutē illā nihil aliud esse q̄ vsum verboꝝ z rerum sa-
cramentaliū ad p̄ducendum sacri effectū. Usum aūt dico, nō cuiuscūq; vte
tis sed christi vt superius declaratum est. Quo aūt soluēda esset questio
hec a ponētibus in sacro supadditam qualitatis vtrutē: ipsi viderint. imo
hinc ꝑpendāt se a veritate p̄cul esse: si nō poterūt intellectui fatifaccere in
hanc q̄stionē absq; miraculis. ¶In rūsione ad 5m: aduerte q; si baptizan-
do plures nō intercederet alia mutatio q̄ dicere: baptizo vos non videre-
tur magna ad hoc necessitas exigi: quoniā ex solo cōcursu multorum vide-
mus romanā ecclesiam mutare formā de singulari in pluralem z q̄si ordi-
nātur diaconi plures simul: dicit eñ tunc eps: accipite potestatem &c. Sed
q̄n baptizatio simul plurium nō fit cōiter ꝑ immersionē: sed ꝑ asperso-
nem: ideo ad tot mutationes faciendas magna exigitur necessitas. ¶In
rūsione ad tertium: aduerte tria hic ad sensum litere. Primū est, q; bapti-
zare sumit fm formas significationes: q̄nq; eñ sumitur sc̄dm ꝓpriam si-
gnificationē, z tunc significat abluere. Quīq; vero sumit extensa significa-
tione ꝓ integro sacro: quasi idē sit baptizare: q; sacramētum conferre. Et
iuxta hunc sensum: dicit in hac litera q; neuter baptizaret. ¶Secundū est
q; autor: loquit hic de baptismi forma apud latinā ecclesiam: quorum dicit
nulla founa verborum &c. ¶Tertiū est: q; loquitur ꝑ plurales in ꝓsona per-
sona: p̄t dupliciter exponi per duas singulares, vel per modū copulatiue
vel copulati. Et q̄ si exponit per modum copulatiue: tunc vtrāq; singularem
feor sum verā. verbi. g. dicēdomos trahūnus nauē: habet ex ore cuiuslibet
demonstrati per ly nos, fiā singulare verā: ꝓ ita ego trahō nauem: z ego
trahō nauē: z sic de alijs trahentibus. Et iuxta hunc sensum, ꝓcedit litera
dicēdo q; neuter baptizaret: hoc est neuter posset vere dicere: ego te bapti
zo: z similiter neuter scribētiū ptē libri: posset vere dicere ego scripsi hūc
libum. ¶Qñ vero copularīn exponit⁹ non erigit ꝑ aliqua singularis sit
verā: imo stat vtrāq; singularē fore falsam. verbi. g. si iudices delegati si-
mul (ita q; ambo simul: z neuter sine altero posset iudicare), ꝓferendo sen-
tentiam: vere dicerēt: nos iudicamus. Et verum esset: q; ego z alter ego cō
iunctim iudicam⁹. falsa tamē esset vtrāq; singularis: puta ego iudico quia
in veritate ego iudicādi potestate careo. ¶Et iuxta hūc sensum: posset di-
cimos te baptizamus: in casu posito: q; de vtroq; simul cōiunctim verifica
retur q; conferunt sacrm baptismi: q̄uis neuter conferret illud. ¶Et certe
quantū est ex veritate forme: posset⁹ vn⁹ in articulo necessitatis baptizari
a duob⁹: quoꝝ alter esset mut⁹: z alter esset mā⁹ muto abluente: z mā⁹
ꝓferēte verba (ad euitādos oēs scrupulos) fm formā grecoꝝ: et dicente
baptizet seruus xp̄i &c. tunc n. nullum penitus apparet inconueniens ex p̄te
forme in ministroꝝ pluralitate. Autor autem q; tenet plures ꝑonas non
posse integrare ministrū baptismi vnius: iō dicto trāseūrsus fuit cōtentus.

¶Uidetur aūt: q; in tali casu posito, ꝓ baptismo iudicandum esset. q̄uis
difficile sit q̄n māgus posset etiā abluere. posset. n. sup caput habere modi
cum aque: q̄ inclinādo caput effunderet sup baptizādo: z simul ꝓferret
verba. Et in hoc posset mutus adūnare sustinendo vas in capite mācine
caderet quiz ille inclinaret caput. Imo z man⁹ muti plene aqua posite si-
per caput māci, supplere vicē valsiitis ita q; motus capitis mācinis esset effu
sionis aque. ¶Et hec sufficiant etiā ꝓ duobus sequentibus articulis.

¶Super questionis. 68. Articulum primum z 2m.

Universidad de Deusto
Biblioteca

QIrca duos primos articulos: hoc solum non irrationabiliter occurrit dicendum, quod in casu necessitatis ad salutem pueroꝝ sufficere videtur baptismus in voto parentū: precipue cum aliquo exteriori signo.

¶ Moueor autem ad hoc, primo ex auctoritate gregorii dicentis apud magistrum sen. in prima dis. 4. 2 de consecra. dist. 4. Quod apud nos valet aqua baptismi: hoc egit apud veteres vel pro paruulis sola fides, vel pro maioribus virtus sacrificij: vel pro his qui ex abrahe stirpe prodierunt, mysterium circumcisionis.

¶ Hinc enim arguo. Fides sola veterum non fuit maioris virtutis apud veteres q̄ apud nos: ac per hoc non plus potuit necessitatis vigente articulo subuenire tunc quā nunc, sed nunc deficiente paruulis proprio salutis auxilio: parentum fides pro paruulo sola sufficiebat. ergo nunc quando paruulo deest proprium salutis remedium quod est baptisma: sola parentis fides paruulum deo offerens sufficit ad salutez paruuli. ¶ Nec obstat si dicatur, q̄ apud veteres fides parentis erat propium remediū paruulorum: nunc autē adueniente christo in carnem. instrumentum est sensibile factum in proprium paruulorum remedium hoc tinquā non obstante quo nia duobus existentibus (scilz fide z fidei sacramento) operanti apud veteres videtur nostro tempore fidei sacrum sub rōne possibilis intelligi mus: non vt fidei virtutem voluat: sed adimpleat: z propterea q̄si impossibilitas sacramentum fidei excludit: virtuti fidei locus relinquitur. Et sic paruulus ex baptismo fluminis, voto parentis susceptor. saluabitur. 3. ad tur si impossibile est. Et. 4. d. aqua. Debet autem 4. q̄o. 5. in tali casu parens sibi. 3. q. 2 quo crucis infantem cor. z ad cum invocatione trinitatis munus fesiq̄z deo Et. 4. 5. offerre morientem in c. 72. co. nomine patris, z filij 2. z spiritussancti. Et quo. ¶ Et cōfirmatur hoc 3. art. 4. ex salute paruulorum Et Joā. tempore circumcisionis. 6. lec. 7. nis ante octauum diem 60. 1. morientium. Nam ta

habeat originale peccatū, non videt q̄ possit illud transfundere in prolem. Ergo filij baptizatorum non videntur esse baptizandi.

¶ Preterea. Baptismus datur ad hoc, quod aliquis per gratiam a peccato mundet. Sed hoc consequuntur illi qui sunt sanctificati in vtero, sine baptismo. Ergo non tenentur ad suscipiendum baptismum.

Sed ⁊ Est, q̄ dicit Jo. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua z spiritussancto, non pōt introire in regnum dei. ℣ Et in li. de ecclesiasticis dogmatibus dicit. Baptizatus tantum, iter salutis esse credimus.

Rñdeo Dōm, q̄ ad illud hoies tenentur sine quo salutem cōsequi non possunt. Manifestū est autem, q̄ nullus potest salutē cōsequi, nisi per christū. vnde z apostolus dicit ro. 5. sicut per vnius delictuz in omnes hoies in condemnationez, sic z per vnius iustitiā, in oēs hoies in iustificationez vite. Ad hoc aūt datur baptism', vt aliquis p ipsum regnatus, incorporet xpo, factus membrum ipsius, vñ 3i gal. 3. quicunqꝫ in xpo baptizati estis, xpm induistis. Aū manifestum est, q̄ omnes ad baptismū tenentur, z sine eo non potest esse salus hominibus.

Ad primū Ergo dōm, q̄ nunqꝫ homines potuerunt saluari etiam ante xpi aduentū, nisi fierent membra xpi: q; vt dicitur act. 4. non est aliud nomen datum hoibus, in quo oporteat nos saluos fieri. Sed ante aduentum xpi, hoies xpo incorporabantur per fidē futuri aduentus: cuius fidei signaculū erat circumcisio: vt apostolus dicit ro. 4. Ante vero q̄ circūcisio instituretur sola fide (vt gre. dicit) cū sacrificiorum oblatione quibus suam fidē antiqui patres p̄testebantur, hoies xpo incorporabant. ℣ Post aduentū etiam xpi, hoies per fidem xpo incorporantur: sm illud ephe. 3. habitare xpm per fidē in cordibus vestris. Sed alio signo manifestatur fides rei tam p̄tis q̄ demonstraretur q̄si erat futura: sicut etiā aliis verbis significatur pās, preteritū, z futurum. Et ideo licet ipsum sacramentū baptismi, nō semper fuerit necessariū ad salutem: fides tñ cuius baptismus sacramentū est, semper necessaria fuit. ¶ Ad 3m dōm, q̄ (sicut in scōa parte dictū est) illi qui baptizantur, renouantur per baptismū sm spm, corpus tamen remanet subm vetustati peccati: sm illud ro. 8. corpus quidē mortuū est pp peccatum, spiritus vero viuit pp iustificationē. Unde z augu. probat in li. cōtra iulianū, q̄ nō baptizat in hoie, quicquid in eo est. Manifestū est autem, q̄ homo nō generat gñatione carnali fz spiritū, sed sm carnem. Et iō filij baptizatorum, cū peccato originali nascuntur, vñ indigent baptizari. ¶ Ad tertiū dōm, q̄ illi qui sunt sanctificati in vtero, cōsequunt quidem grattā emūdantē a peccato originali: non tñ ex hoc ipso consequuntur characterem, quo christo configurentur. Et p̄opter hoc si aliqui nūc sanctificarētur in vtero, necesse esset eos baptizari: vt per susceptionem characteris, alijs membris christi conformarentur.

¶ Utrum sine baptismo aliquis possit saluari. Arti. 2.

D scōm Sic proceditur. Uidetur q̄ sine baptismo nullus possit saluari. Dicit. n. dōs Jo. 3. Nisi quis renat' fuerit ex aqua z spūsancto nō pōt introire in regnū dei. Sed illi soli saluantur, qui regnū dei intrant. Ergo nullus pōt saluari sine baptismo, quo aliqs regnatur ex aqua z spūsancto. ¶ p. In li. de ecclesiasticis dogmatibus dicit. Nullū catheculminū, quis in bonis operib⁹ defunctum, vitam eternā habere credimus, excepto martyrio, vbi totum sacramētū baptismi ꝓplet. Sed si aliquis sine baptismo posset saluari, maxime hoc haberet locuz in catheccuminis bona opera habēb⁹ qui videtur habere fidem p dilectionē operantē. Uidet ergo q̄ sine baptismo nullus possit saluari. ¶ p. Sicut supra dictū est, sacramentuz baptismi est de necessitate salutis. Necessariū aūt est, sine quo nō pōt aliq̄d eē: vt 21. 5. met. Ergo vī q̄ sine baptismo null⁹ possit consequi salutem.

Sed ⁊ Est, q̄ Aug. dicit super leuit. cum, inuisibilem sanctificationem, quibusdam affuisse z profuisse sine visibilibus sacramentis, visibilem vero sanctificationem (que fit sacramento visibili) sine inuisibili posse adesse, sed non posse prodesse. Cum igitur sacramentū baptismi ad visibilem sanctificationē ptineat, videt q̄ sine sacramēto baptismi, aliquis possit salutē cōsequi per inuisibilem sanctificationem.

Rñdeo Dōm, q̄ sacm baptismi duplr potest aliqui deesse. Uno modo z re z voto, qō ptingit illis, qui nec baptizantur, nec baptizari volūt: qō manifeste ad ꝫtemptū sacri ptinet, cōtum ad illos qui hūt vsuz libert arbitrij. Et ideo hi quib⁹ hoc modo deest baptismus, salutē consequi non pūt: q; nec sacraliter nec mētaliter xpo incorporātur, p quē solū est salus. ℣ Alio mō pōt sacm baptismi alicui deesse re, sz nō voto: sicut cū aliquis baptizari desiderat, sz aliquo casu ꝓuenitur morte, anteq̄z baptismū suscipiat. Et talis sine baptismo actuali, salutem ꝓsequi pōt, ꝓpter desiderium baptismi, qō p̄cedit ex fide p dilectionē operantē: p quam deus interius hoiez sanctificat: cui⁹ potēcia sacris visibilib⁹ nō alligatur. Unā amb. dicit de valētiniano, q̄ catheccumin⁹ mortu⁹ fuit, quem regeneraturus erā amisi, verūtamen illo gratiam quam poposcit, non amisit.

Ad ꝑmū Ergo dōm, q̄ sicut dicit. 1. reg. 16. hoies vident que patent, dns aūt intuet cor. Ille aūt qui desiderat per baptismū regenerari ex aqua z spūsancto, corde quidē regenerat⁹ est, lz nō corpore: sicut z apls dicit ro. 2. q̄ circūcisio cordis est in spiritu, non in litera, cuius laus non ex hominibus, sed ex deo est. ¶ Ad scōm dōm q̄ nullus ꝓuenit ad vitā eternā, nisi absolutus ab omni culpa z reatu pene. Que quidē vniuersalis absolutio fit in perceptione baptismi z martyrio: ꝓpter qō dicit q̄ in martyrio, omnia sacra baptismi complent. s. cōtū ad plenā liberationē a culpa z pena. Si qs ergo catheccuminus sit habēs desideriū baptismi (q; aliter in bonis operibus non moreretur, que nō possunt esse sine fide per dilectionem operante) talis decedens nō statim peruenit ad vitā eternā, sed patietur penam pro peccatis preteritis: ipse tamē salvus erit sic quasi per ignē: vt dicit. 1. ad cor. 3. ¶ Ad tertium dōm, q̄ pro tanto dicit sacm baptismi esse de necessitate salutis, quia nō potest esse hominis salus, nisi salutem in voluntate habeat: que apud deum reputat pro facto.

¶ Utrū baptismus sit differendus. Arti. 3.

D tertium Sic procedit. Uidet q̄ baptismus sit differēdus. Dicit enim leo papa. Duo tpa. i. pascha z pentecoste ad baptizādū a romano pontifice legitime prefixa sunt: vnde dilectionem vestram monemus, vt nullos alios dies huic obseruationi misceatis. Uidetur ergo q̄ oporteat non statim aliquem baptizari sed vsq; ad predicta tēpora baptismū differri. ¶ Preterea. In cōcilio agathensi legit. Judei quorū perfidia frequēter ad vomituz redit, si ad leges catholicas venire voluerint octo menses inter cathecumenos ecclesie limē introeāt: z si pura fide venire noscātur, tunc demū baptismi gratiam mereant. Nō ergo statim sunt homines baptizandi, sed vsq; ad certū tempus est differēdū baptisma. ¶ Preterea. Sicut dicitur Isa. 27. iste est omnis fructus vt auferatur peccatū. Sed magis videtur auferri peccatum vel etiam diminui, si baptismus diu differat. primo quidē, q; peccates post baptismū, grauius peccant: secundū illud heb. 10. quāto magis putatis deteriora mereri supplicia, q̄ sanguinē testamenti polluta duxerit, in quo sanctificatus est. s. per baptismū. secundo quia baptismus tollit peccata preterita, nō aūt futura: vnde quanto magis baptismus differtur, tanto plura peccata tollit. Uidetur ergo q̄ baptismus debeat diu differri.

Sed ꝓtra Est, q̄ dicit eccle. 5. non tardes conuerti ad dōm, z ne differas de die in diem. Sed perfecta conuersio ad deū est eoꝝ qui regenerantur in christo per baptismum. Non ergo debet baptismus differri de die in diem.

Rñdeo Dicendū, q̄ circa hoc distinguendū est, vtrū sint baptizādi pueri vl adulti. Si eī pueri sint baptizandi, nō est differendū baptisma. primo quidē, q; nō expectat in eis maior instructio, aut etiam plenior puersio. secūdo ꝓpter periculum mortis: q; non potest eis alio remedio subueniri, nisi per sacramentū baptismi. Adultis vero subueniri pōt p solū baptismi desiderium: vt supra dictū est. ¶ Et ideo adultis nō statim cū conuertunt, est sacramētū baptismi conferendum: sed oportet differre vsq; ad aliquod certū tēpus. ℣ Primo quidē ꝓpter cautelam ecclesie: ne decipiat, sacramentū ficte accedentibus conferens: sm illud. 1. Jo. 4. nolite omni spiritui credere: sed probate spiritus si ex deo sint. Que quidē probatio sumitur de accedentibus ad baptismū, q̄s per aliquod spatium, eoꝝ fides z mores examinātur. ℣ Secōo hoc est necessariū, ad vtilitatē eoū qui baptizantur: q; aliquo temporis spatio indigēt, ad hoc q̄ plene instruantur de fide, z exerciteńt in his que pertinēt ad vitā christianam. ℣ Tertio hoc est necessariū ad quandā reuerētiā sacramēti: puta in solēnitatibus ꝑcipuis. s. pasche z pētecostes, hominēs ad baptismū admittunt: z ita deuoti⁹ sacramētū suscipiūt. ¶ Hec tñ dilatio est pretermittēda dupliciter. ℣ Primo q̄dez q̄n illi qui sunt baptizādi apparēt perfecte instructi in fide, z ad baptismum idonei: sicut philippus statim baptizauit eunuchū (vt habet act. 8.) z petrus cornelium, z eos qui cū eo erāt: vt habetur act. 10. ℣ Secōo ꝓpter infirmitatē aut aliq̄ periculū mortis. Unde leo papa dicit. Ibi qui necessitate mortis egritudinis, obsidionis, persecutionis, z naufragij vrgentur, omni tēpore debent baptizari. Si tamen aliquis morte ꝓueniatur, articulo necessitatis sacramentū excludente, dum expectat tēpus ab ecclesia institutū, saluatur licet per ignem: vt supra dictū est. Peccat autem si vltra tempus institutum ab ecclesia, differat accipere baptismum: nisi ex causa necessaria z licentia prelatoꝝ ecclesie. Sed tamen z hoc peccatum cum alijs deleri potest per succedētem contritionem: que supplet vicē baptismi: vt supra dictū est.

Ad primū Ergo dōm, q̄ illud mādatū leonis pape de obseruādis duob⁹ tpibus in baptismo, intelligendū est de adultis, exceptis tū periculo mortis, qō semper in pueris est timēdū: vt dictū est. ¶ Ad secūdū dicēdus, q̄ illud de iudeis, est institutū ad ecclesie cautelā: ne simplicium fidē corrumpāt, si nō fuerint plene cōuersi. Et tñ vt ibidē subdit: si infra tēpus ꝓscriptū, aliqs periculum infirmitatis incurrerint, debēt baptizari. ¶ Ad tertiū dicēdū, q̄ baptismus per gratiā quā cōfert, nō solū remouet peccata ptērita: sz etiā impedit peccata futura ne fiāt. Hoc aūt precipue desiderandū est, vt hoies nō peccent. scōario aūt, vt leuius peccēt, vel etiā vt eoꝝ pcā mūdent. Scōm illud. 1. Jo. 2. filioli mei hec scribo vobis, vt nō peccetis: sz si qs peccauerit, aduocatū habem⁹ apud pfez Jesum christum iustū, z ipse est ppitiatio pro peccatis nostris.

¶ Utrum peccatores sint baptizandi. Artic. 4.

D quartū Sic proceditur. Uī q̄ peccatores sint baptizādi. Dicitur enī zach. 13. in die illa erit fons patēs domui dauid, z habitātibus hierusalē, in ablutionem peccatoris z menstruate. Quod

quidem intelligit de fonte baptismali. Ergo videt q̄ sacramentū baptismi sit etiā peccatoꝝ exhibēdū. ¶ p. Dns dicit matth. 9. nō est opus valētibus medicus, sed male habētibus. Male aūt hītes, sunt peccatores. Cū igit spiritualis medici. s. christi, medicina sit baptismus, videt q̄ peccatorib⁹ sit sacramentum baptismi exhibendū. ¶ p. Nullus subiūdium debet peccatoribus subtrahi. Sed peccatores baptizati, ex ipso charactere baptismali spiritualiter aduuuant, cū sit quedā dispositio ad gratiā. Ergo videtur q̄ sacramentum baptismi sit peccatoribus exhibendum.

Sed contra Est, q̄ aug. dicit, qui creauit te sine te, non iustificabit te sine te. Sed peccator cum habeat voluntatem non dispositam non coopatur deo. Ergo frustra adhiberetur sibi baptismus ad iustificationem ⁊.

Rñdeo Dicendum, quod aliquis potest dici peccator dupliciter. Uno modo propter maculam z reatum preteritum. Et sic peccatoribus est sacramentum baptismi conferendus: q; est ad hoc spāliter institutū, vt per ipsum peccatorum sordes mundentur: secundum illud ephe. 5. mundans eam sc̄z ecclesiam: lauacro aque in verbo vite. ℣ Alio modo potest dici aliquis peccator ex voluntate peccādi z proposito persistendi in peccato. Et sic peccatoribus non est sacramentum baptismi conferendum: primo quidez, quia per baptismum homines christo incorporantur: secundum illud gal. 3. quicunqꝫ in christo baptizati estis, christum induistis. Quandiu autem aliquis habet voluntatem peccandi, non potest esse christo cōiunctus: sm illud 2. cor. 6. que participatio iustitie cū iniquitate? Unde z aug. dicit in lib. de penitentia, q̄ nullus sue voluntatis arbiter cōstitutus, potest nouam vitam inchoare, nisi eum veteris vite peniteat. ℣ Secundo, quia in operibus christi et ecclesie nihil debet fieri frustra. Frustra autem est, quod non pertingit ad finem ad quem est ordinatum. Nullus autem habens voluntatem peccandi, simul potest a peccato mundari, ad quod ordinatur baptismus: quia hoc esset ponere contradictoria esse simul. ℣ Tertio, quia in sacramentalibus signis non debet esse aliqua falsitas. Est autem signum falsum: cui res significata non respondet. Ex hoc autem, q̄ aliquis lauandum se ꝓbet per baptismum: significatur q̄ se disponat ad interiorez ablutionē. Quod non contingit de eo: qui habet ꝓpositum persistendi in pecto. Unde manifestuz est, q̄ talibus sacramentum baptismi non est conferendum.

Ad primum Ergo dicendum, q̄ illud verbum est intelligendum de peccatoribus qui habent voluntatem recedendi a peccato. Ad secundum dicēdum, q̄ spiritualis medicus scilicet Christus: operatur dupliciter. Uno mō interius per seipsum: z sic preparat voluntatē hominis: vt bonum velit, z malum odiat. Alio modo operatur per ministros, exterius adhibendo sacramenta: z sic operatur perficiendo exterius, id quod est interius inchoatuz. Et ideo sacramentum baptismi non est exhibendum, nisi ei in quo interioris conuersionis aliquod signum appareat: sicut nec medicina corporalis adhibetur infirmo, nisi in eo aliquis motus vitalis nature appareat.

¶ Ad tertium dōm, quod baptismus est fi-

J. art. 2. ad quartum.

¶ Super articu. 4. huiusmodi

In quarto articulo hoc solum peccatoribus est tenendum occurrit, q̄ non est fermo litere de peccatoribus baptizato mortali intelligi- dus: z q̄ tur: existentibus enim frustra cum voluntate peccandi venialiter, poretur. test baptismus dari: menendo ipsos q̄ nisi voluntatem murent, gratiam quidez filiorum dei recipient, sed non secundum plenitudinem baptismalē: z suo eos deinde arbitrio relinquere vtpsi viderint.

Ergo

fen. di. 17. q. 3. ā. 1. q. 1.) dixit ex parte tñ motiui ad differendū: ratione requirunt: nisi si sine recte rationis arbitrio dilatio voluntaria sit, peccatum incurritur. Potest ergo tandiu differre quis propriam baptismum quandiu rationabiliter ad differendū mouetur. Quod diuersis hominibus diuersimode accidere potest: et propterea diuersa inuenitur diuersoꝝ dilatio baptismi habere: dilatio tamen vsque ad mortis articulum: licita non est (vt patet de consecra. distinc. 4. q̄. aug. cap. quando quis) ar- ad hoc guimur enim negligentie huiusmodi dilatores. Nec constanti- ptismo num credimus dilatiquis lisse ex proposito vsq; mortem ad mortem baptisma: christi sed quum differret il- ficitur. lud vsque ad tempus Sz. nil optatum: interiz in vi lius pectoris constitutus differatur ꝓferendū non censuit. sisses in ¶ Ex iure autē positi- voluntano scripto: si tempus te peccā aliquod prefixum est: di pōt si (quod fateor me non eri mem inuenire: z gesta dicto brū xpi rū sanctoꝝ testantur) qō est in nō esset differēdus vl. corpari tra tempus prefixum. christor.

Universidad de Deusto Biblioteca

dei sacr̃m. Fides aũt informis nõ sufficit ad salutem, nec ipsa est fundamentũ: sed sola fides formata, que per dilectionem operatur: vt aug. dicit in lib. de fide ⁊ operibus. Unde nec sacr̃m baptismi saluꝝ cõferre põt cũ voluntate peccandi: que fidei formaꝫ excludit. Non est autem per impressionem characteris baptismalis aliquis disponẽdus ad gratiam, quandiu in eo apparet voluntas peccandi: quia deus neminem ad virtutem compellit, sicut dama. dicit.

¶ Utrum peccatoribus baptizatis sint imponenda opera satisfactoria. Arti. 5.

Ad quintuz Sic procedit. Videt q̃ peccatoribus baptizatis sint opera satisfactoria imponenda. Hoc enim ad iustitiam dei pertinere videtur: vt pro quolibet peccato aliquis puniatur: secundum illud eccle. vlti. cuncta que fiunt: adducet deus in iudicium. Sꝫ opera satiffactoria imponuntur peccatoribꝫ in penam preteritorum peccatorũ. Ergo videtur q̃ peccatoribus baptizatis sint opera satiffactoria imponenda. ¶ Ꝑ. Per opera satisfactoria exercitantur peccatores de nouo conuersi ad iustitiam: ⁊ subtrahuntur occasiones peccandi: nam satisfacere est peccatorum causas excidere, ⁊ peccatis aditum non indulgere. Sed hoc maxime est necessarium nuper baptizatis. Ergo videtur q̃ baptizatis sint opera satisfactoria iniungenda. ¶ Ꝑ. Non minus debitum est: vt homo deo satisfaciat q̃ proximo. Sed nuper baptizatis iniungendum est: vt satisfaciant proximis si eos le serint. Ergo etiam est eis iniungendum vt deo satisfaciant per opera penitentie.

Sed contra Est, q̃ ambo. super illud ro. 13. sine penitentia sunt dona ⁊ vocatio dei, dicit. Gratia dei in baptismo non requirit gemitũ neq; planctum, vel etiam opus aliquod: sed solam fidem, ⁊ omnia gratia condonat.

Rñdeo Dicendum, q̃ sicut apostolus dicit rom. 6. quicunque baptizati sumus in nomine Jesu: in morte ipsius baptizati sumus: consepulti enim sumus ei per baptismum in mortem ita scilicet q̃ homo per baptismum incorporatur ipsi morti christi. Manifestum est autem ex supradictis, quod mors christi satisfactoria fuit sufficienter pro peccatis: non solum nostris, sed etiam totius mundi: vt dicitur p̃me Joan. 2. Et ideo ei qui baptizatur: pro quibuscũq; peccatis non est aliqua satisfactio iniungenda: hoc enim esset iniuriam facere passioni ⁊ morti Christi: quasi ipsa non esset sufficiens ad plenariam satisfactionem pro peccatis baptizatorum.

¶ Super Arti. 5.

Is articulo quinto ⁊ sexto hoc solum occurrit suggerendum: vt ex deuotione sua peccata contritentes ante baptismum absoluantur. 2. ad. 2. ⁊. 2. ar. ti. 6. c. Et. 2. di. 6. q. 1. ũ. Et. 5. di. 19. ũ. 3. q. 2. ad. 1. Et. 4. di stin. 6. q. 3. ũ. 1. q. 1. cor. Et. 4. q. 3. ad. 1. Et rom. 21. lec. 4 col. 4. ⁊ 5.

¶ Super Arti. 7.

Tzulus vt sonat sumendus est.

Ad primũ Ergo dõm, q̃ sicut augu. dicit in lib. de baptismo paruulorum, ad hoc baptismus valet: vt baptizati christo incorporentur: vt mẽbra eius. Unde ipsa pena Christi fuit satisfactoria p peccatis baptizatorum: sicut ⁊ pena vnius membri potest esse satisfactoria pro peccato alterius membri. Unde Isa. 53. dicit, vere languores nostros ipse portauit. ¶ Ad secundum dicendum, q̃ nuper baptizati: exercitandi sunt ad iustitiam, non per opera penalia, sed p opera facilia: vt quasi quodam lacte facilis exercitij, promoueantur ad perfectiora: vt gloss. dicit super illud psal. sicut ablactatus sup matre sua. Unde ⁊ dominus discipulos suos de nouo uerso: a ieiunio excusauit: vt patet matth. 9. Et hoc est q̃ dicitur prime pe. 2. sicut mõ geniti infantes, lac concupiscite, vt in eo crescatis in salutem. ¶ Ad tertium dicendum, quod restituere male ablata proximis ⁊ satisfacere eis de iniurijs illatis est cessare a peccando: quia hoc ipsum quod est detinere aliena, ⁊ proximum Iesum non placare, est peccatum. Et ideo peccatoribus baptizatis iniungendum est q̃ satisfaciant proximis: sicut ⁊ q̃ desistant a peccato: non est aũt eis iniungendum q̃ pro peccatis preteritis aliquam penam patiantur.

¶ Utrum peccatores ad baptismum accedentes, teneantur sua peccata confiteri. Arti. 6.

Ad sextuz Sic proceditur. Uidetur q̃ peccatores ab baptismum accedentes, non teneantur sua peccata confiteri. Dicitur enim mat. 3. q̃ baptizabant multi a Joanne in iordane, confitentes peccata sua. Sed baptismus christi est perfectior quam baptismus Joãnis. Ergo videtur q̃ multomagis illi qui sunt baptizandi baptismo Christi: debeant sua peccata confiteri. ¶ Preterea. Prouer. 28. dicitur, qui abscondit scelera sua, non dirigetur: qui autez confessus fuerit: ⁊ reliquerit ea, misericordiam consequetur. Ergo baptizandi debent sua peccata confiteri. ¶ Preterea. Penitentia requiritur ante baptismum: secundum illud act. 2. agite penitentiam: ⁊ baptizetur vnusquisq; vestrum. Sed confessio est pars penitentie. Ergo videtur quod confessio peccatorum requiratur ante baptismum.

Sed cõtra Est, quod confessio peccatorum debet esse cum fletu: dicit enim aug. in lib. de penitentia: omnis ista varietas consideranda est ⁊ defienda. Sed sicut Ambro. dicit, gratia dei in baptismo: non requirit gemitum neq; planctum. Ergo a baptizandis non est requirenda confessio peccatorum.

Rñdeo Dicendum, q̃ dupler est peccatorum confessio. Una quidem interior, que fit deo. Et talis confessio peccatorum requiritur ante baptismum: vt scilicet homo sua peccata recogitans, de eis doleat. Non enim potest inchoare nouam vitam nisi peniteat eum veteris vite: vt dicit aug. in lib. de cerdoti. ✓ Et talis confessio non requiritur ante baptismum. Primo quidem: quia talis confessio cum respiciat personam ministri: pertinet ad penitentie sacramentum, quod non requiritur ante baptismum: quia est ianua omnium sacramentorum. ✓ Secundo quia cõfessio exterior, que fit sacerdoti: ordinatur ad hoc q̃ sacerdos confitentem absoluat a peccatis, ⁊ liget ad opera satisfactoria: que baptizatis non sunt imponenda: vt supra dictus est. Nec etiam baptizati indigent remissione peccatorum: per claues ecclesie: quibus omnia remittuntur per baptismum. ✓ Tertio quia ipsa particularis confessio homini facta, est penosa pro pena imponitur. Et ideo a baptizatis non requiritur specialis confessio peccatorum: sed sufficit generalis quã faciunt, cum secundum ritum ecclesie: absoluuntur sathane ⁊ omnibus pompis eius. Et hoc modo dicit quedam glo. mat. 3. q̃ in baptismo Joannis, exemplum dabatur baptizandis confitendi peccata, ⁊ promittendi meliora. Si qui tamẽ baptizandi, ex deuotione sua peccata confiteri vellent, esset eorum confessio audienda, non ad hoc q̃ eis satisfactio imponeretur: sed ad hoc q̃ contra peccata consueta: eis spiritualis informatio vite traderetur.

Ad primũ Ergo dicendum, qõ in baptismo Joannis non remittebantur peccata: sed erat baptismus penitentie. Et ideo conuenienter accedentes ad illud baptisma, confitebantur peccata: vt secunduz qualitatem peccatorum: eis penitentia determinaretur. Sed baptismus christi est sine exteriori penitentia: vt Ambro. dicit. Unde nõ est similis ratio. ¶ Ad secundũ dicendum, q̃ baptizatis sufficit confessio interior: deo facta, ⁊ etiam exterior generalis, ad hoc q̃ dirigantur ⁊ misericordia consequantur. Nec requiritur confessio specialis exterior: sicut dictum est. ¶ Ad tertium dicendũ, q̃ confessio est pars penitentie sacramentalis, que non requiritur ante baptismum: vt dictũ est. Sed requiritur interioris penitentie virtus.

¶ Utrum ex parte baptizati requiratur intentio suscipiendi sacramentum baptismi. Arti. 7.

Ad septimum Sic proceditur. Uidetur quod ex parte baptizati non requiratur intentio suscipiendi sacramentum baptismi. Baptizatus enim se habet sicut patiens in corpore iuncto rñsioni ad 2ᵐ, vbi dz. Si in adulto deesset intẽtio suscipiendi sacr̃m, esset rebaptizandus. Dubiũ occurrit magnũ, an ex parte baptizati ita necessaria sit intẽtio suscipiẽdi sacr̃m baptismi: vt si illa desit, baptismꝰ nullus sit. ¶ Et ẽ rõ dubij varietas opinionũ: quidã est (de quorum numero est durã. in. 4. sen. di. 4. q. 2.) tenentes vltra hoc est tã in adultis q̃s in paruulis requiri cõsensum ex parte baptizati. Alij vero (de quorũ numero est auctor in. 4. sen. distin. 6. q. 1. arti. 2. q. 3.) tenent totaliter oppositum: scilicet q̃ nec in paruulis, nec in adulto, per se loquendo exigit voluntas propria. Dico autẽ p se loquendo: quia in adultis exigitur voluntas propria p accessus hoc est vt remouens pohibens: puta potus vel cõraria volũtatẽ. Quidã autẽ (de quorũ numero est scotus in. 4. sen. di. 4. q. 2.) distinguendum putant inter adultũ et puerum tenentes q̃ in adulto requiritur volũtas: in paruulo autem, non. ¶ Et qm̃ qõ est difficilis: videndũ est quid robotis habeãt rõnes opinionum: et deinde rõnabilior: dicẽdi modus eligendus est.

¶ Prima igit opinio teneꝫ vltra requiri cõsensum ex parte baptizati: fundãtẽ sup hoc qõ baptizari est passio voluntaria.

¶ Tertio pcedit dubitãdus sic. Quicũq; est de necessitate sacr̃i in vno: est de necessitate sacr̃i in oĩb⁹: sed baptismus quidẽ sit ⁊ in paruulis, ꝓportionaliterꝫ ꝓportionalib⁹ ꝓportionaliter sed volũtas recipiẽdi baptismũ est de necessitate sacr̃i in adultis: ergo est ẽt de necessitate sacr̃i i paruulis. ꝓportionaliter tñ: hoc est volũtate interpretatiua quo ad paruulos, sicut ꝓpria quo ad adultos. Probatur minor. Adult⁹ sine mõ dz se hr̃e ad fidẽ ⁊ ad fidei sacr̃m: sed credere non põt nisi volẽs: ergo nec baptizari nõ põt nisi volẽs. ¶ Et cõfirmatur ex mãdato dñi. docete oĩs gẽtes: baptizãtes eos ꝛc. vbi hic. dicit non potest suscipi sacramentũ nisi aĩa fidei susceperit vtitatẽ. ¶ Afferr. 4. rõ ex lr̃a huius ar. q. 2 ꝓpe inchoãte nouã vitã, velle illãtac p hoc ei⁹ ẽm⁹: qõ est baptisma. ¶ Oppositũ autẽ opinionis. 1. q̃ non p se requirit velle ex parte bapt⁹: fundãtã est, q̃ tota efficacia sacr̃i baptismi est ex parte ipsi⁹ sacr̃mẽc requirit ex parte patientis nisi capacitatẽ absq; ficte. pbatur q̃ hoc ex eo q̃ de sacro videmus paruulũ oĩm baptizatũ nõ esse rebaptizãdum. Et hinc sumitur ratio. Quicquid nõ est de necessitate sacramẽti in vno, nõ est de necessitate sacramenti in reliquis: sed cõsensus nõ est de necessitate sacr̃i in paruulis: ergo nec in adultis. ¶ Tertie aũt opinionis rõ est: q̃ si adultus caret cõsensu, vt cõtemnere ipsum falte interpretatiue. ¶ Et vt ab hac vltima incipiam⁹, rñsio seu rõ ista fuit gõnem: quasi impossibile sit inueniri adultum neutrũ respectu baptismi. ni. sed oportere in altera pte declinare: hoc est velle aut nolle baptizari. Queritur aũt est de veritate cõdonalis, nõ curãdo de politate actus: vtrũ ẽm in gõne: si z adult⁹ neuter ẽm volũtatẽ ad baptismũ baptizari dormiẽs. an ẽt possibe baptizãdus: hoc est an suscipiens characterẽ vel nõ. ¶ Dicẽdũ aũt opinionis fundamẽtũ primũ de ritu eccl̃ie non cogit: quia eo de ecclesie ritu petit ẽt a baptizãdo si credit in deũ patrẽ et potentẽ ꝛc. ⁊ hoc nõ exigi ad necessitatẽ sacr̃i fidem sine qua nõ ẽt ex parte baptizati. Secundũ quoq; fundamentũ petit principiũ. Tertiũ vero ambiguum assumit. Scz adultũ requiri ꝓ se ꝓpria volũtatẽ: hoc est ẽm de q̃ est qõ. ¶ Et ad pbõnẽ dici facile põt. Similiter nõ tenere. 1. q̃ adult⁹ ita se debeat hr̃e ad sacr̃m fidei sicut se hz ad credere. qm̃ credere cõsistit manifeste in actione volutaria. sacr̃m aũt fidei manifeste cõsistit in pati seu suscipere: ⁊ ꝓpterea q̃s est. Auctitas aũt hier. nõ est ad ꝓpositũ: de fide loquit. qõ autẽ bãdum. hoc ẽm est qõ vtik in dubiũ. an patiens in baptismo. exigat velle vt necessariũ diffinẽ ad receptionẽ sacr̃i. hoc ẽm est tota in quo cõsistit qõ. ¶ Qõ aũt addit qõ nullꝰ puer baptizatus est rebaptizãdus. 1z negat a rebus primã opinionẽ: ma gnã tamẽ ẽm rone vim hr̃e vr̃. ¶ Quis excursus, dom mihi vr̃ est. 2ª opinione. q̃ p se loquẽdo nõ exigit intẽtio seu volũtas ex parte baptizãdi de necessitate sacr̃i: 1z sufficit in ipo nõ inueniri obicem volũtatis Iesu. ¶ Probaturq; ꝺ 2ª. Prio aucte innocentij. 3. extra de baptismo. Adulti siqui mõ dz se hr̃e ad fidẽ ⁊ ad fidei sacr̃m: sed credere non põt nisi volens: ergo nec baptizari nõ põt nisi volẽs. ¶ Et cõfirmatur ex mãdato dñi. docete oĩs gẽtes: baptizãtes eos ꝛc. vbi hic. dicit non potest suscipi sacramentũ nisi aĩa fidei susceperit vtitatẽ. ¶ Afferr. 4. rõ ex lr̃a huius ar. q. 2 ꝓpe inchoãte nouã vitã, velle illãtac p hoc ei⁹ ẽm⁹: qõ est baptisma. ¶ Oppositũ autẽ opinionis. 1. q̃ non p se requirit velle ex parte bapt⁹: fundãtã est, q̃ tota efficacia sacr̃i baptismi est ex parte ipsi⁹ sacr̃mẽc requirit ex parte patientis nisi capacitatẽ absq; ficte. pbatur q̃ hoc ex eo q̃ de sacro videmus paruulũ oĩm baptizatũ nõ esse rebaptizãdum. Et hinc sumitur ratio. Quicquid nõ est de necessitate sacramẽti in vno, nõ est de necessitate sacramenti in reliquis: sed cõsensus nõ est de necessitate sacr̃i in paruulis: ergo nec in adultis. ¶ Tertie aũt opinionis rõ est: q̃ si adultus caret cõsensu, vt cõtemnere ipsum falte interpretatiue. ¶ Et vt ab hac vltima incipiam⁹, rñsio seu rõ ista fuit gõnem: quasi impossibile sit inueniri adultum neutrũ respectu baptismi. ni. sed oportere in altera pte declinare: hoc est velle aut nolle baptizari. Queritur aũt est de veritate cõdonalis, nõ curãdo de politate actus: vtrũ ẽm in gõne: si z adult⁹ neuter ẽm volũtatẽ ad baptismũ baptizari dormiẽs. an ẽt possibe baptizãdus: hoc est an suscipiens characterẽ vel nõ. ¶ Dicẽdũ aũt opinionis fundamẽtũ primũ de ritu eccl̃ie non cogit: quia eo de ecclesie ritu petit ẽt a baptizãdo si credit in deũ patrẽ et potentẽ ꝛc. ⁊ hoc nõ exigi ad necessitatẽ sacr̃i fidem sine qua nõ ẽt ex parte baptizati. Secundũ quoq; fundamentũ petit principiũ. Tertiũ vero ambiguum assumit. Scz adultũ requiri ꝓ se ꝓpria volũtatẽ: hoc est ẽm de q̃ est qõ. ¶ Et ad pbõnẽ dici facile põt. Similiter nõ tenere. 1. q̃ adult⁹ ita se debeat hr̃e ad sacr̃m fidei sicut se hz ad credere. qm̃ credere cõsistit manifeste in actione volutaria. sacr̃m aũt fidei manifeste cõsistit in pati seu suscipere: ⁊ ꝓpterea q̃s est. Auctitas aũt hier. nõ est ad ꝓpositũ: de fide loquit. qõ autẽ bãdum. hoc ẽm est qõ vtik in dubiũ. an patiens in baptismo. exigat velle vt necessariũ diffinẽ ad receptionẽ sacr̃i. hoc ẽm est tota in quo cõsistit qõ. ¶ Qõ aũt addit qõ nullꝰ puer baptizatus est rebaptizãdus. 1z negat a rebus primã opinionẽ: ma gnã tamẽ ẽm rone vim hr̃e vr̃. ¶ Quis excursus, dom mihi vr̃ est. 2ª opinione. q̃ p se loquẽdo nõ exigit intẽtio seu volũtas ex parte baptizãdi de necessitate sacr̃i: 1z sufficit in ipo nõ inueniri obicem volũtatis Iesu. ¶ Probaturq; ꝺ 2ª. Prio aucte innocentij. 3. extra de baptismo. Adulti siqui mõ dz se hr̃e ad fidẽ ⁊ ad fidei sacr̃m: sed credere non põt nisi volens: ergo nec baptizari nõ põt nisi volẽs. ¶ Et cõfirmatur ex mãdato dñi. docete oĩs gẽtes: baptizãtes eos ꝛc. vbi hic. dicit non potest suscipi sacramentũ nisi aĩa fidei susceperit vtitatẽ. ¶ Afferr. 4. rõ ex lr̃a huius ar. q. 2 ꝓpe inchoãte nouã vitã, velle illãtac p hoc ei⁹ ẽm⁹: qõ est baptisma. ¶ Oppositũ autẽ opinionis. 1. q̃ non p se requirit velle ex parte bapt⁹: fundãtã est, q̃ tota efficacia sacr̃i baptismi est ex parte ipsi⁹ sacr̃mẽc requirit ex parte patientis nisi capacitatẽ absq; ficte. pbatur q̃ hoc ex eo q̃ de sacro videmus paruulũ oĩm baptizatũ nõ esse rebaptizãdum. Et hinc sumitur ratio. Quicquid nõ est de necessitate sacramẽti in vno, nõ est de necessitate sacramenti in reliquis: sed cõsensus nõ est de necessitate sacr̃i in paruulis: ergo nec in adultis. ¶ Tertie aũt opinionis rõ est: q̃ si adultus caret cõsensu, vt cõtemnere ipsum falte interpretatiue. ¶ Et vt ab hac vltima incipiam⁹, rñsio seu rõ ista fuit gõnem: quasi impossibile sit inueniri adultum neutrũ respectu baptismi. ni. sed oportere in altera pte declinare: hoc est velle aut nolle baptizari. Queritur aũt est de veritate cõdonalis, nõ curãdo de politate actus: vtrũ ẽm in gõne: si z adult⁹ neuter ẽm volũtatẽ ad baptismũ baptizari dormiẽs. an ẽt possibe baptizãdus: hoc est an suscipiens characterẽ vel nõ.

Sed ꝓtra Est, q̃ ẽm ritum ecclesie baptizãdi ꝓfitentur se pertere ab ecclia baptismũ. Per qõ ꝓfitentur suam intẽtionem de susceptione sacramenti.

Rñdeo Dõm, q̃ p baptismũz aliquis monẽt veteri vite pcti, z icipit quãdã vite nouitatẽ: ẽm illud ro. 6. ꝛsepulti sumus xp̃o p bapᵐ in mortẽ: vt qũo xp̃s surrexit a mortuis p gloriã ꝓis, ita ⁊ nos in nouitate vite ambulem⁹. Et iõ sicut ad hoc q̃ homo mouat veteri vite, requirit ẽm aug. in habẽte vsum lib. arb. volũtas, qua eum vetere vite peniteat, ita requirit volũtas qua in tendat vite nouitatẽ: cuius principiũ est ipa susceptio sacr̃i. Et iõ ex pte baptizati requirit volũtas siue intẽtio suscipiẽdi sacramenti.

Ad primũ Ergo dõm, q̃ in iustificatiõe q̃ fit per baptismum, nõ ẽ passio coacta: 1z volũtaria. Et iõ requirit intẽtio recipiẽdi id qõ el dat. ¶ Ad ẽm dicẽdũ, q̃ si in adulto deesset intentio suscipiendi sacramẽtũ, esset rebaptizãdus. Si tñ hoc nõ cõstaret, esset dõm si non es baptizatus, ego te baptizo. ¶ Ad tertiũ dõm, q̃ baptismꝰ ordinat nõ solũ ꝛ originale pctm, 1z ẽt ꝛ actuale: quæ per voluntatẽ z intentionẽ causant.

¶ Utrum fides requiratur ex parte baptizati. Articulus. 8.

Ad octauũ Sic procedit. Videt q̃ fides requiratur ex parte baptizati. Sacramentum enim baptismi a rpo est institutũ. Sed christus formã baptismi tradens, fidẽ baptismo ꝓmittit, dicẽs mar. vlt. q̃ crediderit ⁊ baptizatus fuerit saluus erit. Ergo videt q̃ ni si fit fides, nõ possit eẽ sacramẽtũ baptismi. ¶ Ꝑ. Nihil frustra in sacris ecclesie agitur. Sed ẽm ritũ ecclesie, ille q̃ accedit ad baptismũ, de fide interrogat, cui dz, credis in deum ꝛc. Ergo vt q̃ fides ad baptismũ requiratur. ¶ Ꝑ. Ad baptismũ requirit intẽtio suscipiendi sacr̃m. Sz hoc nõ põt esse sine recta fide: cũ baptismus sit recte fidei sacr̃m. p eum enim incorporant homines xp̃o (vt aug. dicit in lib. de baptismo paruulorũ) hoc aũt non põt esse sine recta fide: ẽm illud ephe. 3. habitare christũ p fidẽ in cordib⁹ vestris. Ergo videt q̃ ille qui nõ hz rectã fidẽ, non possit suscipere sacr̃m baptismi. ¶ Ꝑ. Infidelitas est grauissimũ peccatũ: vt m scda parte habitũ est. Sed permanentes in pctõ, nõ sunt baptizandi. Ergo etiã nec ꝑmanentes in infidelitate.

Sed contra Sic procedit. Uidetur q̃ fides requiratur ex parte baptizati. Sacramentum enim baptismi a rpo est institutũ. Sed christus formã baptismi tradens, fidẽ baptismo ꝓmittit, dicẽs mar. vlt. q̃ crediderit ⁊ baptizatus fuerit saluus erit. Ergo videt q̃ ni si fit fides, nõ possit eẽ sacramẽtũ baptismi. ¶ Ꝑ. Nihil frustra in sacris ecclesie agitur. Sed ẽm ritũ ecclesie, ille q̃ accedit ad baptismũ, de fide interrogat, cui dz, credis in deum ꝛc. Ergo vt q̃ fides ad baptismũ requiratur. ¶ Ꝑ. Ad baptismũ requirit intẽtio suscipiendi sacr̃m. Sz hoc nõ põt esse sine recta fide: cũ baptismus sit recte fidei sacr̃m. p eum enim incorporant homines xp̃o (vt aug. dicit in lib. de baptismo paruulorũ) hoc aũt non põt esse sine recta fide: ẽm illud ephe. 3. habitare christũ p fidẽ in cordib⁹ vestris. Ergo videt q̃ ille qui nõ hz rectã fidẽ, non possit suscipere sacr̃m baptismi. ¶ Ꝑ. Infidelitas est grauissimũ peccatũ: vt m scda parte habitũ est. Sed permanentes in pctõ, nõ sunt baptizandi. Ergo etiã nec ꝑmanentes in infidelitate.

Rñdeo Dicendum, q̃ sicut apostolus dicit rom. 6. quicunque baptizati sumus in nomine Jesu: in morte ipsius baptizati sumus: consepulti enim sumus ei per baptismum in mortem ita scilicet q̃ homo per baptismum incorporatur ipsi morti christi. Manifestum est autem ex supradictis, quod mors christi satisfactoria fuit sufficienter pro peccatis: non solum nostris, sed etiam totius mundi: vt dicitur p̃me Joan. 2. Et ideo ei qui baptizatur: pro quibuscũq; peccatis non est aliqua satisfactio iniungenda: hoc enim esset iniuriam facere passioni ⁊ morti Christi: quasi ipsa non esset sufficiens ad plenariam satisfactionem pro peccatis baptizatorum.

Ad primũ Ergo dõm, q̃ sicut augu. dicit in lib. de baptismo paruulorum, ad hoc baptismus valet: vt baptizati christo incorporentur: vt mẽbra eius. Unde ipsa pena Christi fuit satisfactoria p peccatis baptizatorum: sicut ⁊ pena vnius membri potest esse satisfactoria pro peccato alterius membri. Unde Isa. 53. dicit, vere languores nostros ipse portauit. ¶ Ad secundum dicendum, q̃ nuper baptizati: exercitandi sunt ad iustitiam, non per opera penalia, sed p opera facilia: vt quasi quodam lacte facilis exercitij, promoueantur ad perfectiora: vt gloss. dicit super illud psal. sicut ablactatus sup matre sua. Unde ⁊ dominus discipulos suos de nouo uerso: a ieiunio excusauit: vt patet matth. 9. Et hoc est q̃ dicitur prime pe. 2. sicut mõ geniti infantes, lac concupiscite, vt in eo crescatis in salutem. ¶ Ad tertium dicendum, quod restituere male ablata proximis ⁊ satisfacere eis de iniurijs illatis est cessare a peccando: quia hoc ipsum quod est detinere aliena, ⁊ proximum Iesum non placare, est peccatum. Et ideo peccatoribus baptizatis iniungendum est q̃ satisfaciant proximis: sicut ⁊ q̃ desistant a peccato: non est aũt eis iniungendum q̃ pro peccatis preteritis aliquam penam patiantur.

¶ Utrum peccatores ad baptismum accedentes, teneantur sua peccata confiteri. Arti. 6.

Ad sextuz Sic proceditur. Uidetur q̃ peccatores ab baptismum accedentes, non teneantur sua peccata confiteri. Dicitur enim mat. 3. q̃ baptizabant multi a Joanne in iordane, confitentes peccata sua. Sed baptismus christi est perfectior quam baptismus Joãnis. Ergo videtur q̃ multomagis illi qui sunt baptizandi baptismo Christi: debeant sua peccata confiteri. ¶ Preterea. Prouer. 28. dicitur, qui abscondit scelera sua, non dirigetur: qui autez confessus fuerit: ⁊ reliquerit ea, misericordiam consequetur. Ergo baptizandi debent sua peccata confiteri. ¶ Preterea. Penitentia requiritur ante baptismum: secundum illud act. 2. agite penitentiam: ⁊ baptizetur vnusquisq; vestrum. Sed confessio est pars penitentie. Ergo videtur quod confessio peccatorum requiratur ante baptismum.

Sed cõtra Est, quod confessio peccatorum debet esse cum fletu: dicit enim aug. in lib. de penitentia: omnis ista varietas consideranda est ⁊ defienda. Sed sicut Ambro. dicit, gratia dei in baptismo: non requirit gemitum neq; planctum. Ergo a baptizandis non est requirenda confessio peccatorum.

Rñdeo Dicendum, q̃ dupler est peccatorum confessio. Una quidem interior, que fit deo. Et talis confessio peccatorum requiritur ante baptismum: vt scilicet homo sua peccata recogitans, de eis doleat. Non enim potest inchoare nouam vitam nisi peniteat eum veteris vite: vt dicit aug. in lib. de cerdoti. ✓ Et talis confessio non requiritur ante baptismum. Primo quidem: quia talis confessio cum respiciat personam ministri: pertinet ad penitentie sacramentum, quod non requiritur ante baptismum: quia est ianua omnium sacramentorum. ✓ Secundo quia cõfessio exterior, que fit sacerdoti: ordinatur ad hoc q̃ sacerdos confitentem absoluat a peccatis, ⁊ liget ad opera satisfactoria: que baptizatis non sunt imponenda: vt supra dictus est. Nec etiam baptizati indigent remissione peccatorum: per claues ecclesie: quibus omnia remittuntur per baptismum. ✓ Tertio quia ipsa particularis confessio homini facta, est penosa pro pena imponitur. Et ideo a baptizatis non requiritur specialis confessio peccatorum: sed sufficit generalis quã faciunt, cum secundum ritum ecclesie: absoluuntur sathane ⁊ omnibus pompis eius. Et hoc modo dicit quedam glo. mat. 3. q̃ in baptismo Joannis, exemplum dabatur baptizandis confitendi peccata, ⁊ promittendi meliora. Si qui tamẽ baptizandi, ex deuotione sua peccata confiteri vellent, esset eorum confessio audienda, non ad hoc q̃ eis satisfactio imponeretur: sed ad hoc q̃ contra peccata consueta: eis spiritualis informatio vite traderetur.

Ad primũ Ergo dicendum, qõ in baptismo Joannis non remittebantur peccata: sed erat baptismus penitentie. Et ideo conuenienter accedentes ad illud baptisma, confitebantur peccata: vt secunduz qualitatem peccatorum: eis penitentia determinaretur. Sed baptismus christi est sine exteriori penitentia: vt Ambro. dicit. Unde nõ est similis ratio. ¶ Ad secundũ dicendum, q̃ baptizatis sufficit confessio interior: deo facta, ⁊ etiam exterior generalis, ad hoc q̃ dirigantur ⁊ misericordia consequantur. Nec requiritur confessio specialis exterior: sicut dictum est. ¶ Ad tertium dicendũ, q̃ confessio est pars penitentie sacramentalis, que non requiritur ante baptismum: vt dictũ est. Sed requiritur interioris penitentie virtus.

¶ Utrum ex parte baptizati requiratur intentio suscipiendi sacramentum baptismi. Arti. 7.

Ad septimum Sic proceditur. Uidetur quod ex parte baptizati non requiratur intentio suscipiendi sacramentum baptismi. Baptizatus enim se habet sicut patiens in corpore iuncto rñsioni ad 2ᵐ, vbi dz. Si in adulto deesset intẽtio suscipiendi sacr̃m, esset rebaptizandus. Dubiũ occurrit magnũ, an ex parte baptizati ita necessaria sit intẽtio suscipiẽdi sacr̃i baptismi: vt si illa desit, baptismꝰ nullus sit. ¶ Et ẽ rõ dubij varietas opinionũ: quidã est (de quorum numero est durã. in. 4. sen. di. 4. q. 2.) tenentes vltra hoc est tã in adultis q̃s in paruulis requiri cõsensum ex parte baptizati. Alij vero (de quorũ numero est auctor in. 4. sen. distin. 6. q. 1. arti. 2. q. 3.) tenent totaliter oppositum: scilicet q̃ nec in paruulis, nec in adulto, per se loquendo exigit voluntas propria. Dico autẽ p se loquendo: quia in adultis exigitur voluntas propria p accessus hoc est vt remouens pohibens: puta potus vel cõraria volũtatẽ. Quidã autẽ (de quorũ numero est scotus in. 4. sen. di. 4. q. 2.) distinguendum putant inter adultũ et puerum tenentes q̃ in adulto requiritur volũtas: in paruulo autem, non. ¶ Et qm̃ qõ est difficilis: videndũ est quid robotis habeãt rõnes opinionum: et deinde rõnabilior: dicẽdi modus eligendus est.

¶ Prima igit opinio teneꝫ vltra requiri cõsensum ex parte baptizati: fundãtẽ sup hoc qõ baptizari est passio voluntaria.

¶ Tertio pcedit dubitãdus sic. Quicũq; est de necessitate sacr̃i in vno: est de necessitate sacr̃i in oĩb⁹: sed baptismus quidẽ sit ⁊ in paruulis, ꝓportionaliterꝫ ꝓportionalib⁹ ꝓportionaliter sed volũtas recipiẽdi baptismũ est de necessitate sacr̃i in adultis: ergo est ẽt de necessitate sacr̃i i paruulis. ꝓportionaliter tñ: hoc est volũtate interpretatiua quo ad paruulos, sicut ꝓpria quo ad adultos. Probatur minor. Adult⁹ sine mõ dz se hr̃e ad fidẽ ⁊ ad fidei sacr̃m: sed credere non põt nisi volens: ergo nec baptizari nõ põt nisi volẽs. ¶ Et cõfirmatur ex mãdato dñi. docete oĩs gẽtes: baptizãtes eos ꝛc. vbi hic. dicit non potest suscipi sacramentũ nisi aĩa fidei susceperit vtitatẽ. ¶ Afferr. 4. rõ ex lr̃a huius ar. q. 2 ꝓpe inchoãte nouã vitã, velle illãtac p hoc ei⁹ ẽm⁹: qõ est baptisma. ¶ Oppositũ autẽ opinionis. 1. q̃ non p se requirit velle ex parte bapt⁹: fundãtã est, q̃ tota efficacia sacr̃i baptismi est ex parte ipsi⁹ sacr̃mẽc requirit ex parte patientis nisi capacitatẽ absq; ficte. pbatur q̃ hoc ex eo q̃ de sacro videmus paruulũ oĩm baptizatũ nõ esse rebaptizãdum. Et hinc sumitur ratio. Quicquid nõ est de necessitate sacramẽti in vno, nõ est de necessitate sacramenti in reliquis: sed cõsensus nõ est de necessitate sacr̃i in paruulis: ergo nec in adultis. ¶ Tertie aũt opinionis rõ est: q̃ si adultus caret cõsensu, vt cõtemnere ipsum falte interpretatiue. ¶ Et vt ab hac vltima incipiam⁹, rñsio seu rõ ista fuit gõnem: quasi impossibile sit inueniri adultum neutrũ respectu baptismi. ni. sed oportere in altera pte declinare: hoc est velle aut nolle baptizari. Queritur aũt est de veritate cõdonalis, nõ curãdo de politate actus: vtrũ ẽm in gõne: si z adult⁹ neuter ẽm volũtatẽ ad baptismũ baptizari dormiẽs. an ẽt possibe baptizãdus: hoc est an suscipiens characterẽ vel nõ. ¶ Dicẽdũ aũt opinionis fundamẽtũ primũ de ritu eccl̃ie non cogit: quia eo de ecclesie ritu petit ẽt a baptizãdo si credit in deũ patrẽ et potentẽ ꝛc. ⁊ hoc nõ exigi ad necessitatẽ sacr̃i fidem sine qua nõ ẽt ex parte baptizati. Secundũ quoq; fundamentũ petit principiũ. Tertiũ vero ambiguum assumit. Scz adultũ requiri ꝓ se ꝓpria volũtatẽ: hoc est ẽm de q̃ est qõ. ¶ Et ad pbõnẽ dici facile põt. Similiter nõ tenere. 1. q̃ adult⁹ ita se debeat hr̃e ad sacr̃m fidei sicut se hz ad credere. qm̃ credere cõsistit manifeste in actione volutaria. sacr̃m aũt fidei manifeste cõsistit in pati seu suscipere: ⁊ ꝓpterea q̃s est. Auctitas aũt hier. nõ est ad ꝓpositũ: de fide loquit. qõ autẽ bãdum. hoc ẽm est qõ vtik in dubiũ. an patiens in baptismo. exigat velle vt necessariũ diffinẽ ad receptionẽ sacr̃i. hoc ẽm est tota in quo cõsistit qõ. ¶ Qõ aũt addit qõ nullꝰ puer baptizatus est rebaptizãdus. 1z negat a rebus primã opinionẽ: ma gnã tamẽ ẽm rone vim hr̃e vr̃. ¶ Quis excursus, dom mihi vr̃ est. 2ª opinione. q̃ p se loquẽdo nõ exigit intẽtio seu volũtas ex parte baptizãdi de necessitate sacr̃i: 1z sufficit in ipo nõ inueniri obicem volũtatis Iesu. ¶ Probaturq; ꝺ 2ª. Prio aucte innocentij. 3. extra de baptismo. Adulti siqui mõ dz se hr̃e ad fidẽ ⁊ ad fidei sacr̃m: sed credere non põt nisi volens: ergo nec baptizari nõ põt nisi volẽs. ¶ Et cõfirmatur ex mãdato dñi. docete oĩs gẽtes: baptizãtes eos ꝛc. vbi hic. dicit non potest suscipi sacramentũ nisi aĩa fidei susceperit vtitatẽ. ¶ Afferr. 4. rõ ex lr̃a huius ar. q. 2 ꝓpe inchoãte nouã vitã, velle illãtac p hoc ei⁹ ẽm⁹: qõ est baptisma. ¶ Oppositũ autẽ opinionis. 1. q̃ non p se requirit velle ex parte bapt⁹: fundãtã est, q̃ tota efficacia sacr̃i baptismi est ex parte ipsi⁹ sacr̃mẽc requirit ex parte patientis nisi capacitatẽ absq; ficte. pbatur q̃ hoc ex eo q

Alias ✝ quirito.

¶ Super Articu. 9.

In articulo nono in responsione ad primum ⁊ secundum intelligē accommodationem esse quādam, in hoc q̄ ecclesia pro paruulis credit, intendit, renuntiat ⁊c. Ad literam enim quia similitudo ex proprio derūatur: quum instituus esset ritus baptismi pro adultis: accommodatus est idem ritus ad paruulos: vt quod proprie fit ab adultis: secundum quandam similitudinem fieret a paruulo: non proprio ḟz ecclesie ore. Et quoniam ad solemnitatez baptismi hec spectāt: ideo sine his baptismus factus valet.

¶ In responsione ad secundum: non sic intelligas ecclesie fidez prodesse infanti qui baptizatur quasi meritum fidei existens in ecclesia, saluet infantem; quoniam infans non per fidem sed per fidei sacramentum regulariter saluat. Sed intellige ecclesie merita prodesse infanti, ⁊ iuxta articulum communionis sanctorum ⁊ particulariter tum orando pro infante: tum applicando eundem sacramento ex corde puro ⁊ charitate plena.

¶ Super artic. 10.

In articulo decimo in corpore articu. aduerte autorem sentire imo supponere filios infidelium fore vere baptizatos si inuitis parentibus baptizaretur. Hoc enim supponit ratio dicens esse periculosum taliter filios infideliū baptizare: quia de facili ad infidelitatem redirent propter naturalem affectum ad parentes.

4. di. 4. q. 3. 3. 1. q. 1. Et mal. q. 4. ar. 1 co. ꝑn°. Et ql. 4 ar. 1. col. Et ql. 9. ā. 22. co rin.

¶ Nec opus esse arbitror, disputare hic cū duran. ⁊ petro de pal. quoniam ex supradictis in articu. 7. satis apparet irrationabilem esse opinionem, dicentium voluntatē extrinsecaz requiri ex parte baptizati infantis de necessitate sacramenti.

¶ In eodem aduerte autorem, non facere differentiam quo ad propositum, inter filios iudeorū vel aliorum infideliū: difficultas tamen specialis de iudeis ratione seruandi ritus sue gentis.

Sz̄ Est, q̄ gre. scribēs ḡtico ✝ epo: dicit. Ab antiqua patrum institone dicimus: vt qui apud heresim, i trinitatis noie baptizant, cū ad sctām eccl̄iaz redeūt: aut vn cttōe christmatis, aut ipōne manꝰ, aut sola p fessione fidei, ad sinū mr̄is ecclie reuocentur. Illoc aūt nō eēt, si recta fides eēt de necessitate baptismi. Nō ergo recta fides ex necessitate requiritur ad susceptionem baptismi.

Ꝛ̄ndeo Dōm, q̄ sic ex dictis pz, duo efficiunt in aīa p baptismū. s. character ⁊ gr̄a. Dupl̄r ḡ aliq̄d ex necessitate req̄rit ad baptismū. Unomō sine quo gr̄a ꝛ̄pi nō pōt, ḡ est vltimꝰ effectꝰ sacr̄i. Et hoc mō recta fides ex necessitate req̄rit ad baptismum: qr̄ sic dr̄ ro. 3. iustitia dei est p fidē Jesu ꝛ̄pi. ✝ Alio mō req̄rit aliq̄d ex necessitate ad baptismū, sine quo character baptismalꝫ imprimi nō pōt. Et sic recta fides baptizati non requirit ex necessitate ad baptismum, sicut nec recta fides baptizantis: dūmō assint cetera que sunt de necessitate sacr̄i. Non enim sacr̄z perficitur per iustitiā hominis dantis vel suscipientis baptismum: sed per virtutem dei.

Ad primū Ergo dōm, q̄ dr̄is loquitur ibi de baptismo sc̄ōm q̄ perducit hoies ad salutē p gr̄am iustificatem. Mō quidē sine recta fide eē nō pōt, z tō signāter dicit: q̄ crediderit, z baptizatus fuerit, saluus erit. ¶ Ad ām dōm, q̄ eccl̄ia intēdit hoies baptizare: vt emundent a pctō: ām illud ysa. 27. hic ē oīs fructꝰ vt auferat pctm. Et ideo ḡtūs est de se, nō intēdit dare baptismū nisi h̄ntib⁹ rectā fidē: sine qua nō est remissio pctōrū. Et pp hoc interrogat accedētes ad baptismū, an credant. Si tñ sine recta fide aliq̄s baptismū suscipiat extra eccl̄iam: non pcipit illud ad suā salutē. Unde aug. dicit. Ecclia padiso cōparata, indicat nobis, posse ādē baptismū etⁱ, hoies etiā fouis accipere ḟz salutē b̄itudis extra eā neminē pciperevl tenere. ¶ Ad tertiū dōm, q̄ ēt nō h̄ns rectā fidē circa alios articulos, pōt h̄re rectā fidez circa sacr̄z baptismi, ⁊ ita nō ipedit quin possit h̄re intentionē suscipiēdi sacr̄m baptismi. Si tñ etiam circa hoc sacr̄m nō recte sentiat, sufficit ad pfectionē sacr̄i ḡualis intētio, qua intendit suscipere baptismū, sicut ꝛ̄ps instituit: ⁊ sicut eccl̄ia tradit. ¶ Ad quartū dōz, q̄ sicut sacr̄m baptismi nō est cōferendū ei q̄ nō vult ab aliis pctis recedere: ita ēt nec ei q̄ nō vult infidelitatem deserere. Alioq̄n tale suscipit sacr̄m, si ei cōferatur: lz nō ad salutē.

¶ Utrum pueri sint baptizandi. Artī. 9.

Ad nonuz Sic pceditur. Uī q̄ pueri non sint baptizandi. In eo enim qui baptizat, requiritur intētio suscipiēdi sacr̄m: vt. s. dictuz est. Sed aūt intentionē nō pōt pueri h̄re, cum non h̄eant vsum liberi ar. Ergo vī q̄ nō possint suscipere sacr̄m baptismi. ¶ Ꝑ. Baptismꝰ est fidei sacr̄m: vt supra dictū est. Sz̄ pueri nō h̄nt fidē: q̄ ꝛ̄sistit in credētiū voluntate: vt aug. dicit sup Joan. Nec etiam pōt dici q̄ saluent in fide parentū: q̄ q̄nq̄ parētes sunt infideles: ⁊ sic magis p eorū infidelitatē dānarent. Ergo videt q̄ pueri non possunt baptizari. ¶ Ꝑ. Dume pet. 3. dicitur q̄ homines saluos facit baptisma, nō carnis depō sordiū sed cōscientie bone interrogatio in deū. Sed pueri neq̄ conscientiam habent bonam vel malam (cum non habeant vsum rōnis) neq̄ etiā conuenienter ipsi interrogantur, cū non intelligant. Nō ergo pueri debent baptizari.

Sed ꝑtra Est, q̄ dico. dicit vl. c. cel. hie. dimi nr̄i duces scz apl̄i, pbauerūt ifantes recipi ad baptismū.

Ꝛ̄ndeo Dōm, q̄ sicut apl̄s dicit ro. 5. si vnꝰ delicto, mors regnauit p vnū. s. p. adā: multo magis abūdātia gratie ⁊ donationis ⁊ iustitie accipiētes: i vita regnabūt per vnū Jesum christū. Pueri aūt ex pctō ade pctm originale contrahūt. Nō ptz ex hoc q̄ sunt mortalitati subiti: que per pctm ꝑmi hois in oēs pertrāsiit: vt apl̄s ibidē dicit. Uñ multomagis pueri pōt per xp̄m gr̄am accipe: vt regnent in vita eterna. Ipse aūt dōs dicit Jo. 3. q̄ nisi q̄s renatus fuerit ex aqua ⁊ spū. s. nō pōt introire in regnū dei. Uñ necessariū fuit pueros baptizari: vt sicut per adā dānationē incurrerūt nascēdo, ita p xp̄z salutē consequant renascendo. ✝ Fuit etiā ꝓuentes pueros baptizari: vt a puericia nutriti in his q̄ sunt christiane vite, firmiꝰ in ea pseuerēt, ḟz illud prouer. 22. adolescens iuxta viam suam, etiam cū senuerit non recedet ab ea. Et hanc rationez assignat dionys. vlt. c. cel. hierar.

Ad ꝑmū Ergo dōm, q̄ regno spūalis q̄ fit p baptismum est quodāmodo filiis natiuitati carnali, quātuz ad hoc, q̄ sicut pueri in mr̄is ꝑteris ꝓstituti, nō p seipsos nutrimentū accipiunt: sed ex nutrimēto mr̄is sustētant: ita etiā pueri nondū h̄ntes vsum rōnis: quasi in vtero mr̄is ecclie ꝓstituti, nō p seipsos: sed p actū eccl̄e salutē suscipiunt. Uñ aug. dicit in li. de pctis ⁊ meritz ⁊ remissione. ✝ Mr̄ ecclia os mīnū paruulis ꝓbet: vt sacris mysteriis imbuant: qi nōdū pōt corde ꝓuo credere ad iustitiā: nec ore ꝓuo ꝑfiteri ad salutē. Si aūt ꝑpterea recte fideles vocant: qm̄ fidē p verba gestantiū quodāmō ꝑfitentur: cur etiā nō penitētes h̄eant, cū p eosdē verba gestātiū, diabolo z huic seculo abrenūtiare monstrent? Et eadē rōne pōt dici intendētes, nō p actū ꝓprie intentionis, cū ipsi q̄nq̄ cōtrahant ⁊ ploreant: sed p actū eorū q̄b⁹ offerunt. ¶ Ad ām dōz, q̄ sicut aug. scribēs bonifacio dicit: in eccl̄ia saluatoris: puuli per alios credūt, sicut ex aliis q̄ in baptismo remittunt, pctā trahere. Nec ipedit eoꝝ salus si parētes sint infideles: q̄ sic aug. dicit: eidē bonifacio scribēs: offerunt puuli ad capiendā spūalem gratiā: non tā ab eis quorū gestant manib⁹ (q̄uis ⁊ ab ipsis si ⁊ ipsi boni fideles sunt) q̄s ab vniuersa societate scr̄oꝝ atq̄ fidelium. Ab oībus namq̄ offerri recte intelligunt, quibus placet qd offerunt, ⁊ quorū charitate ad cōionē scr̄i ꝑpis adiunguntur. Infidelitas aūt ꝓuoꝝ parētum: etiā si eos post baptismū: demonioꝝ sacrificiis imbuere conent, pueris nō nocet: qr̄ vt aug. ibidem dicit: puer semel g̃iatus per alioꝝ voluntatē: deincepsnō pōt vinculo alterne iniquitatis obstringi: vbi nulla sua volūtate cōsentit: sc̄ōm illud ezech. 18. Sicut aīa patris mea est: ita ⁊ aīa filij: aīa q̄ peccauerit, ipsa morief. Sz̄ ideo ex adā trahit, q̄ sacramenti illius gr̄a soluere ef: q: nondū erat aīa separatim viuens. Fides aūt vnius: imo totius ecclesie paruulo ꝓdest per operationem spūs. s. qui vnit ecclesiā: ⁊ bona vnⁱ⁹ alteri cōicat. ¶ Ad tertiū dōm, q̄ sic puer cū baptizatur nō per seipsum: sed p alios ꝓfitent fidē ecclesie in persona pueri, qui hanc fidei aggregatur per fidei sacr̄m. Conscientiā aūt bonam consequitur puer etiaz in seipso: non quidem actu: sed habitu per gratiam iustificantē.

¶ Utrum pueri iudeorum vel aliorum infidelium sint inuitis parentibus baptizandi. Artī. 10.

Ad decimuz Sic ꝓceditur. Uī q̄ pueri iudeoꝝ vel aliorū infideliū sint baptizandi etiā inuitis parentibus. Magis enim dr̄ homini subuenit rōni ꝑiculū mortis eterne: quā corporis tpalis. Sz̄ puero in ꝑiculo mortis tpalis exūti est subueniendū etiā si parentes per malitiā contraniterentur. Ergo multo magis est subueniēdū pueris infidelium filiis: per baptismū cōtra ꝑiculū mortis eterne: etiā inuitis parentibꝰ. Ꝑ. Filij seruoꝝ sunt serui, ⁊ in ꝑtate dñoꝝ. Sz̄ go absq̄ omni iniuria pōt principes filios iudeoꝝ vel aliorū infideles. Et eorū infideliū facere baptizari. Ꝑ. Quilibet homo est magis deus quo hz animā, quaz patris carnalis, a quo habet corpus. Non est ergo iniustum si pueri infideliuz filij parentibus carnalibus auferantur: ⁊ deo per baptismum consecrentur.

Sed cōtra Est, q̄ in decre. dist. 45. ex cōcilio toletano sic dicit de iudeis, precepit scta synodus, ne saluandi sunt: sed volentes: vt integra sit forma iustitie.

Ꝛ̄ndeo Dōz, q̄ pueri infideliū filij, aut h̄nt vsuz rōnis aut nō h̄nt. Si aūt h̄nt: ita ēt in eis ad ea q̄ sunt iuris diuini vel naturalis, inciptit sue potestatis eē. Et ideo ꝓpria voluntate inuitis parentib⁹ possunt baptismū suscipere, sicut ⁊ matrimoniū ꝓtrahere. Et ideo tales licite moneri pōt et induci ad suscipiendū baptismū. ✝ Si vero nondum habent vsum liberi arbitrii, ām ius naturale sunt sub cura parentum, quandiu ipsi sibi ꝓuidere non pōt. vnde etiā ex de pueris aut quorum dicitur, q̄ saluabūtur in fide patrum. Et ideo cōtra iustitiā naturalē esset, si tales pueri inuitis parentibus baptizarent: sicut etiā si aliquis hīs vsum rōnis baptizaret inuitus. ✝ Esset etiā periculosum taliter filios infideliū baptizare: qr̄ de facili ad infidelitatē redirēt, ꝓpter naturalē effectū ad parētes. Et tō nō ḃz hoc eccl̄ie cōsuetudo, q̄ filij infideliū inuitis parentib⁹ baptizent.

Ad primū Ergo dōz, q̄ a morte corporali non est aliquis eripiendus cōtra ordinem iuris ciuilis: puta si aliquis a suo iudice condēnetur ad mortez, nullus dz ei violēter a morte eripere. Unde nec aliquis dz irrumpere ordinē iuris nature, quo filius est sub cura patris, vt eum liberet a periculo mortis eterne. ¶ Ad scōm dicendū, q̄ iudei sunt serui ꝑncipū seruitute ciuili: que nō excludit ordinē iuris naturalis vel diuini. ¶ Ad tertium dicēdum, q̄ homo ordinatur ad deum ꝓ rationē, per quā deum cognoscere potest. Unde puer antequā vsuz rationis habeat, naturali ordine ordinatur in deum per rationem parentum: quoū cure naturaliter subiacet: ⁊ secundum eoꝝ dispositionem sunt circa ipsuz diuina agenda.

¶ Uerum pueri in maternis vteris positi, sint baptizandi. Artīcu. 11.

4. dist. c. 1. q. 1. ar. 1. q. 1. ⁊ 2. di. clese 23. q. 2. det ar. 2. q. 1 ad 1m. ⁊ 2m.

Decimum vndecimum Sic procedit. Uidet q̄ pueri in mr̄is vteris existentes, possint baptizari. Efficacius em est donum xp̄i ad salutē, q̄z peccatū ade ad dānationem, vt apl̄s dicit ro. 5. sed pueri in matris vteris dānantur ꝓpter pctm ade. Ergo multomagis saluari possunt p donū xp̄i, qđ quidem fit per baptismū. Ergo pueri in maternis vteris exūtes pōt baptizari. ¶ Preterea. Puer in vtero matris existens, aliquid matris esse videt. Sed baptizata matre baptizatur quicquid est eius intra ipsam existēs. Ergo videtur q̄ baptizata matre baptizet puer in vtero eius existens. ¶ Ꝑ. Mors eterna petit ab ea q̄ mors corporalis. Sz̄ de duobus malis minus malum est eligendum. Si ergo puer in vtero matris existens baptizari non potest, melius esset q̄ mater aperiretur, ⁊ puer vt educt⁹ baptizaretur, q̄z q̄ puer eternaliter damnaretur, absq̄ baptismo decedens. ¶ Preterea. Cōtingit quandoq̄ aliqua pars pueri ꝓtrahi, in ipsa effusione infantis, vnus protulit manum, in qua obstetrix ligauit coccinum dicens, iste egredietur ꝓtor, illo vero manū retrahente egressus est alter. Quandoq̄ autem in tali casu imminet periculū mortis. Ergo videtur qđ illa pars debeat baptizari, puero adhuc in materno vtero existente.

Sed cōtra Est, q̄ aug. dicit in epistola ad dardanuz. Nemo renascitur nisi primo nascatur. Sed baptismⁱ⁹ est q̄da spūalis regio. Nō q̄ debet aliquis baptizari priusquā ex vtero nascatur.

Ꝛ̄ndeo Dicendū, q̄ de necessitate baptismi est, q̄ corpus baptizandi aliquo modo aqua abluatur: cū baptismꝰ sit q̄da ablutio: vt supra dictum est. Corpus aūt infantis anteq̄ nascatur ex vtero, nō potest aliquo modo ablui aqua, nisi forte dicatur, q̄ ablutio baptismalis qua corpus matris lauatur, ad filiū in ventre existentē perueniat. Sed hoc esse nō pōt: tū q̄ aīa pueri, ad cuius sanctificationē ordinat baptismꝰ, distincta est ab aīa matris: tū q̄ corpꝰ puerꝑ alati, iam est formatū, z per consequēs a corpore matris distinctum. Et ideo baptismꝰ quo mater baptizatur, nō redūdat in pl̄e, in vtero mr̄is existēte. Uñ aug. dicit ꝺ iulianū. Si ad matris corpus id qđ in ea cōciptur pertinet, ita vt eius pars imputetur, non baptizaretur infans, cuius mater baptizata est, aliquo mortis vigente periculo, cuz cū gestaret in vtero. Nunc vero cū ipse etiaz infans baptizetur, nō vtiq̄ ad maternuz corpꝰ, cū esset in vtero, pertinebat. Et ita relinquitur q̄ nullo modo infantes in maternis vteris existentes, baptizari possunt.

Ad primū Ergo dicendum, q̄ pueri in maternis vteris existentes, nōdū ꝓdierūt in lucē, vt cū alijs hoibus vitā ducant. Unde nō possunt subiici actioni humane: vt per eoꝝ ministeriū sacra recipiant ad salutē. Pōt tamen subiici operationi dei apud quem viuunt, vt quodā ꝓuilegio gratie sanctificationē cōsequantur: sicut ptz de sanctificatis in vtero. ¶ Ad ām dōm, q̄d membrum interius matris est aliquid eius per continuationē z vnionē naturalē partis ad totū. Puer aūt in vtero matris existens, est aliquid eius per quādā colligationē corporum distinctoꝝ. Unde non est similis rō. ¶ Ad tertiū dicendum, q̄ non sunt facienda mala, vt veniant bona: vt dicitur ro. 3. z ideo non debet homo occidere matrem, vt baptizet puerum. Si tamen mater mortua fuerit viuente prole in vtero, debet aperiri, vt puer baptizetur. ¶ Ad quartum dicendū, q̄ expectanda est totalis egressio pueri ex vtero ad baptismuz, nisi mors immineat. Si tñ primo caput egrediatur, in quo fundantur omnes sensus, debet baptizari periculo imminēte: ⁊ non est postea rebaptizandus si eū perfecte nasci contigerit. Et videt idē faciendum quecunq̄ alia pars egrediatur, periculo imminente. Quia tñ in nulla exteriorꝭ partium integritas vite ita consistit sicut in capite: vt dicitur quibusdā q̄ ꝓpter dubium, quacunq̄ alia parte corporis abluta, puer post pfectaz natiuitatem sit baptizandus sub hac forma: si non es baptizatus, ego te baptizo.

¶ Utrum furiosi et amentes debeant baptizari. Articulus. 12.

Ad duodecimum Sic proceditur. Uidetur q̄ furiosi ⁊ amentes non debeant baptizari. Ad susceptionem enim baptismi requiritur intentio in eo qui baptizatur: vt supra dictum est. Sed furiosi ⁊ amentes cum careant vsu rationis, non possunt habere ordinatā intentionē. Ergo non debēt baptizari. ¶ Ꝑ. Homo bruta animalia superexcedit in hoc q̄ habet rationem. Sed furiosi et amentes non habent vsum rationis: et quandoq̄ etiam in eis non expectatur: sicut expectatur in pueris. Ergo videt quod sicut bruta animalia non baptizantur, ita nec tales furiosi et amentes debeant baptizari. ¶ Preterea. Magis est ligatus vsus rationis in furiosis vel amentibus q̄z in dormientibus,

4. di. 4. q. 3. ā. 1. q. 3. Et dist. 18. qō. 1. arti. 3. q. 1. co. Et 30. q. 2. 8. ar. 3. ad 2m.

Universidad de Deusto Biblioteca

Super questio. 69. Artic. 7.

Lā questionis. 69. primis septē articulis nihil occurrit scribendum: nisi p septimo articulo notandum, q̄ aperire ianuam regni celestis: per se primo est effectus mortis Christi. Attribuitur autē baptismo: eo quod in sui institutione celi aperti leguntur: z quia sacramentū est inchoās quo ad vim obligationem a morte christi. z quia sufficienter causat apertionē celi cuilibet baptizato: dum tollit omnem culpam z penam tam personē q̄ nature, non statim assequendo totū suū effectum: sed tempore congruo: ita q̄ (vt in arti. 5. patet) sicut vir tute baptismi auferentur a justis in resurrectione omnes penalitates: ita virtute baptismi aperitur ianua celestis, tempore congruo exhibitura ingressum: z propterea baptizari ante mortem Christi, non nisi post christi mortē ingressi sunt regnum celorum. Et hoc vocat autor habere certam spem de introitu celesti: z in hoc preeminebat baptizatus circumciso: circumcisio enim habebat virtutem tollendi omnem penalitatem quam habet baptismus. Quamuis etiā dici possit, quod baptismus ante mortem Christi dat quia imperfecte configurabat mortī Christi (vtpote configurans Christo mortuo, non in re, sed in fide) ita etiam imperfecte aperiebat celum: vt litera responsionis ad secundum sonat.

Alias † ritu.

¶Et hec sunt dicta p dignitate baptismi: quātum enim spectat ad euētū: christo mortuo potuit ianua celestis tam baptizato q̄ circumciso.

Sed baptismus non consueuit dari dormiētibus. Ergo nō dz dari amentib⁹ z furiosis.

Sz cōtra Est, q̄ augu. dicit. 4. confes. de amico suo, qui cum desperaret de salute baptizatus est nesciens. Et tū baptismus in eo efficaciam habuit. Ergo carentibus vsu rōnis, aliq̄ baptism⁹ dari debet.

Rñdeo Dicendū, q̄ circa amentes et furiosos est distinguendum. Quidam enim sunt a natiuitate tales, nulla habentes lucida interualla: in quibus etiam nullus vsus rationis apparet. Et de talibus quantum ad baptismi susceptionem, videtur esse idem iudicium z de pueris, qui baptizantur in fide ecclesie: vt supra dictū est. ¶ Alij vero sunt amentes: qui ex sana mente quam habuerunt prius, in amentiam inciderunt. Et tales sunt iudicandi fm voluntatē quaz habuerunt: dum sane mentis existerent. Et ideo si tunc apparuit in eis volūtas suscipiēdi baptismum: debet eis exhiberi in furia et amentia cōstitutis: etiam si tunc actu cōtradicant. Alioquin si nulla voluntas suscipiendi baptismū in eis apparuit dum sane mentis essent: nō sunt baptizandi. ¶ Quidā vero sunt, qui et si a natiuitate fuerint furiosi vel amentes, habent tamen aliqua lucida interualla, in quibus recta ratiōe vti possunt. Unde si tūc baptizari voluerint: baptizari possunt etiam in amentia cōstituti. Et debet eis tunc sacramentū conferri si periculū timeat: alioquin melius est vt tēpus expectetur in quo sint sane mētis, ad hoc q̄ deuotius suscipiāt sacrām. Si aūt tempore lucidi interualli non appareat in eis volūtas suscipiendi baptismum, baptizari nō debent in amentia cōstituti. ¶ Quidā vero sunt, qui z si nō omnino sane mentis existant, intantū tñ rōne vtūtur, q̄ possunt de sua salute cogitare: z intelligere sacramenti virtutē. Et de talibus idem est iudicium, sicut de his qui sane mentis existunt: qui baptizātur volētes, nō aūt inuiti.

Ad pmū Ergo dōm, q̄ amentes qui nunq̄ habuerūt nec habent vsum rōnis: baptizantur ex intentione ecclesie: sicut z ex actu ecclesie creditur z penitēt: sicut supra de pueris dictū est. ¶ Illi vero qui aliquo tempore habuerunt vel habent vsum rōnis: fm ppuam intentionē baptizantur: quam habent vel habuerūt tēpore sane mentis. ¶ Ad fm dicēdū, q̄ furiosi vel amentes carent vsu rationis per accidens. s. ppter aliquod impedimētum organi corporalis: non autem propter defectum anime rationalis: sicut biuta animalia. Unde nō est de his similis ratio. ¶ Ad tertiū dicēdū, q̄ dormientes non sunt baptizādi nisi periculū mortis immineat: in quo casu baptizari debēt: si prius in eis voluntas apparuit suscipiendi baptismum: sicut z de amentibus dictū est. Sicut aug. narrat in. 4. li. confes. de amico suo: qui baptizat⁹ est nesciens, ppter piculū mortis.

¶De effectibus baptismi. Questio 69.

Deinde cōsiderandū est de effectibus baptismi. ¶ Et circa hoc queruntur decē. Primo, vtrū p baptismū auferātur omnia peccata. Secūdo, vtruz per baptismū liberetur homo ab omni pena. Tertio, vtruz baptismus auferat penalitates huius vite. Quarto, vtrum per baptismum cōferantur homini gratie z virtutes. Quinto, de effectibus virtutum, qui per baptismum conferuntur. Sexto, vtrū etiā paruuli in baptismo gratias z virtutes accipiant. Septimo, vtrū per baptismū aperiaf baptizatis ianua regni celestis. Octauo, vtrū baptismus equalem effectū habeat in oīb⁹ baptizatis. Nono, vtrū fictio impediat effectū baptismi. Decimo, vtrū recedēte fictiōe, baptismus obtineat suū effectuz.

¶ Utrū per baptismum tollantur omnia peccata. Artī. 1.

Ad primuz Sic procēditur. Videt. q̄ p baptismus nō tollat oīa peccata. Baptismus est quedaz spiritualis regeneratio, quedam ponit generationi carnali. Sed p generationē carnalē hō trahit solū originale pctm. Ergo p baptismū soluit solū originale peccatū. ¶ Ps. Penitētia ē sufficiēs cā remissionis actualiū pctōuz. Sed ante baptismū in adultis requirit penitētia: fz illud act. 2. penitētiā agite, z baptizet vnusquisq̄ vestrū. Ergo baptismus nihil operatur circa remissionez actualiū pctōum. ¶ Ps. Diuersoꝝ morboꝝ diuerse sunt medicine: quia sicut hiero. dicit: non sanat oculum: q̄ sanat calcaneū. Sed pctm originale, q̄ p baptismū tollit: est aliud genꝰ peccati a pctō actuali. Ergo non oīa pcta remittuntur p baptismum.

Sed cōtra Est, q̄ dicitur ezech. 36. effundam sup vos, aquam mundam: z mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris.

Rñdeo Dōm, q̄ sicut apls dicit ro. 6. quicūq̄ baptizati sumus in christo Jesu: in morte ipsius baptizati sumus. Et postea cōcludit: ita z vos existimate mortuos quidē esse peccato: viuentes autē deo in xpo Jesu dño nostro. Ex quo patet q̄ p baptismū homo mortē vetustati peccati: z incipit viue re nouitate gratie. Omne aūt peccatū ad pristinā vetustatem pertinet. Unde cōsequēs est, q̄ omne peccatū p baptismū tollatur.

Ad primū Ergo dōm, q̄ sicut apls dicit ro. 5. peccatum ade non tantū potest: q̄tum pōt donuz christi, quod in baptismo pcipitur. Nā indiciū ex vno in cōdēnationem: gratia aūt ex multis delictis in iustificationē. Unde z aug. dicit in lib. de baptismo paruulorū: q̄ generante carne tantūmō trahitur peccatum originale: regenerante aūt spiritu: non soluz originalium: sed etiam voluntariorum fit remissio peccatorum.

¶ Ad fm dicēdū, q̄ nullius peccati remissio fieri potest nisi per virtutem passionis christi: vnde z apostolus dicit heb. 9. q̄ sine sanguinis effusione, non fit remissio. Uñ motus humane voluntatis qui est in penitente, non sufficeret ad remissionē culpe, nisi adesset fides passionis christi: z ppositum participandi ipsam vel suscipiendo baptismum: vel subiciendo se claibus ecclesie. Et ideo quando aliquis adultus penitens ad baptismum accedit: consequitur quidē remissionem omnium peccatoruz ex proposito baptismi: perfectius autez ex reali susceptione baptismi.

¶ Ad tertium dicendū, q̄ ratio illa procedit de particularibus medicinis. Baptismus autē operatur in virtute passionis christi: que est vniuersalis medicina omnium peccatorum. Et ideo per baptismum omnia peccata tolluntur.

¶ Utrū per baptismū liberet hō ab omni reatu peccati. Artī. 2.

Ad scōm Sic procēditur. Uidetur q̄ per baptismum nō liberet homo ab omni reatu peccati. Dicit em apostolus Ro. 13. que a deo sunt: ordinata sunt. Sed culpa nō ordinatur nisi ppter penam: vt aug. dicit. Ergo p baptismum non tollitur reatus pene precedentis peccatorum. ¶ Preterea. Effectus sacramenti aliquam similitudinez habet cum ipso sacramento: q̄ sacramenta no. le. efficiūt qō figurant: vt supra dictū est. Sed in ablutio baptismalis: habet quidem aliquam similitudinem cuz ablutione macule: nullam autem similitudinem habere videtur cum subtractione reatus pene. Non ergo per baptismū tollitur reatus pene. ¶ Preterea. Sublato reatu pene, aliquis nō remanet dignus pena: z ita iniustum esset eum puniri. Si igitur per baptismum tollitur reatus pene: iniustuz esset post baptismum suspendere latronem qui ante homicidium commisit: z ita per baptismum tolleretur rigor humane discipline: quod est inconueniens. Non ergo per baptismum tollitur reatus pene.

Sed cōtra Est, q̄ ambr. dicit super illud Rom. xi. sine penitentia sunt dona z vocatio dei gratia: et hebraice inquit dei in baptismo, gratis omnia condonat.

Rñdeo Dōm, q̄ (sicut supra dictū est) per baptismum aliquis incorporatur passioni z morti christi fz illud ro. 6. si mortui sumus cum christo credimus quia simul etiā viuemus cū eo. Et quo patet q̄ omni baptizato cōmunicatur passio Christi ad remedium: acsi ipse passus z mortuus esset. Passio autem christi (sicut dictum est) est sufficiens satisfactio pro omnibus peccatis omnium hominum. Et ideo ille qui baptizat, liberatur a reatu totius pene, sibi debite pro peccatis, acsi ipse sufficienter satisfecisset pro omnibus peccatis suis.

Ad primū Ergo dicendum, q̄ quia pena passionis christi communicatur baptizato, inquantum fit membrum christi, acsi ipse penā illam sustinuisset, ideo eius peccata remanent ordinata per penā passionis christi. ¶ Ad secundum dicendum, q̄ aqua non solum ablut, sed etiam refrigerat. Et ita suo refrigerio significat subtractionem reatus pene, sicut sua ablutione, significat emundationē a culpa. ¶ Ad tertiū dicendum, q̄ in penis que iudicio humano inferuntur, non solum attendit qua pena sit homo dignus quo ad deū: sed etiā in quo sit obligat⁹ quo ad homines, qui licet z scādalizati sint per peccatum alicuius. Et ideo iz homicida per baptismū liberetur a reatu pene quo ad deū, remanet tamen obligatus adhuc quo ad homines, quos iustum est edificari de pena, sicut sunt scādalizati de culpa. Die tū talibus pinceps posset penā indulgere.

¶ Utrum per baptismum debeant auferri penalitates presentis vite. Artic. 3.

Ad tertium Sic pceditur. Uidetur q̄ per baptismū debeant auferri penalitates pñtis vite. Ut em apls dicit ro. 5. donum xpi potentius est q̄ peccatū ade. Sed per peccatum ade (vt ibidem apostolus dicit) mors in hunc mundum intrauit, z per cōsequens oēs alie penalitates presentis vite. Ergo multo magis per donū christi qō in baptismo pcipit, homo a penalitatibus pñtis vite debet liberari. ¶ Ps. Baptismus aufert z culpā originalē z actualem: sicut supra dictū est. Sic autem aufert actualem culpā: quod liberat ab omni reatu pene consequente actualem culpaz. Ergo etiam liberat a penalitatibus presentis vite, q̄ sunt pena originalis peccati. ¶ Preterea. Remota causa, remouetur effectus. Sed causa harum penalitatum est peccatum originale, quod tollitur per baptismū. Ergo non debent huiusmodi penalitates remanere.

Sed cōtra Est, q̄ super illud ro. 6. destruatur corpus peccati. dicit glo. Per baptismū, id agitur, vt vetus homo crucifigaf, z corpꝰ peccati destruaf: non ita vt in ipso viuēte, carnis † cōcupiscētia resperſa z innata, repente absumatur z non sit: sed ne obsit mortuo, que inerat nato. Ergo pari ratione nec alie penalitates per baptismum tolluntur.

Alias † carne.

Rñdeo Dōm, q̄ baptismus hz virtutē auferendi penalitates pñtis vite, non tñ eas aufert in pñsenti vita: sed eius virtute auferentur a iustis in resurrectione, quādo mortale hoc indnet immortalitatem: vt dicit prime cor. 15. ¶ Et hoc rationabiliter. primo quidē: q̄ per baptismū homo incorporat christo, z efficitur membrū eius: vt supra dictū est. Et ideo cōueniens est, vt id agatur in membro incorporato, qō est actum in capite. Christus autē a principio sue ꝯceptiōis fuit plenus gratia z veritate: habuit tamē corpus passibile, qō post passionē z mortem est ad vitam gloriosam resuscitatum. Unde z christianus in baptismo gratiā cōsequitur quātum ad animā: hz tñ corpꝰ passibile, in quo p christo possit pati, sed tandem resuscitabitur ad impassibilem vitā. Unde apostolus dicit ro. 8. qui suscitauit iesum xpm a mortuis, vivificabit z mortalia corpora vestra ppter inhabitātē spm eius in vobis. z infra eodē. Heredes quidē dei, coheredes aūt xpi: si tñ compatimur, vt z simul glorificemur.

¶ Sco hoc est cōueniens propter spirituale exercitiuz: vt vez contra cōcupiscentiā z alias passibilitates pugnans homo, victoriā coronā acciperet. Unde super illud ro. 6. vt destruaf corpus peccati. dicit glo. Si post baptismū viveret homo in carne, habet concupiscentiam cum qua pugnet, eamq̄ adiuuante deo superet. In cuius figuram dicitur iudicum. 3. Hec sunt gentes, quas dominus dereliquit, vt eruditet in eis israelē, z postea discerent filij eorum certare cum hostibus, z habere cōsuetudinez prelianti. ¶ Tertio hoc fuit conueniens, ne homines ad baptismum accederent propter impassibilitatem presentis vite: z non propter gloriā vite eterne. Unde z apostolus dicit prime corin. 15. Si in hac vita tantum sperantes sumus in christo, miserabiliores sumus omnibus hominibus.

Ad primum Ergo dicendum q̄, (sicut glo. dicit ro. 6. super illud. vt vltra non seruiamus peccato) sicut aliquis capiens hostem atrocissimum non statim interficit eum, sed patitur eum cum decore z dolore aliquantulum viuere: ita z christus penā pmus allegauit, in futuro aūt primet.

¶ Ad secundum dicendum, q̄ sicut ibidem dicit glo. duplex est pena peccati. gehennalis z temporalis. Gehennalem pmus deleuit christus, vt eam non sentiant baptizati z vere penitentes. Temporalem vero nōdum penitus tulit: manet enim fames, sitis z mors et huiusmodi. Sed regnum z dominiū eius deiecit: vt scilicet hoc homo nō timeat. Et tandem in nouissimo eandē penitus exterminabit. ¶ Ad tertium dicendum, q̄ (sicut in secunda parte dictum est) peccatū originale hoc modo pcessit, q̄ primo persona infecit natura z, postmodū vero natura infecit personam. Christus vero quer so ordine prius reparat id quod persone est, z postmodum simul in omnibus reparabit id quod nature est. Et ideo culpam originalis peccati, z etiam penam carentie visionis diuine, que respiciunt personam, statim per baptismum tollit ab homine: sed penalitates presentis vite (sicut morte, fames, sitis z alia huiusmodi) respiciunt naturam, ex cuius principijs causantur, prout est destituta originali iustitia. Et ideo isti defectus non tollentur, nisi in vltima reparatione nature, per resurrectionem gloriosam.

¶ Utrū per baptismū cōferatur homini gra z virtutes. Art. 4.

Ad quartū Sic proceditur. Uidetur q̄ per baptismum nō conferantur homini gratia et virtutes. Quia sicut supra dictū est, sacramenta no. le. efficiunt quod figurant. Sed per ablutionem baptismi significatur emūdatio anime a culpa, nō autem informatio anime per gratiam z virtutes. Ut detur igitur q̄ per baptismum non cōferantur homini gratia et virtutes. ¶ Ps. Illud quod iam aliquis adeptus est non indiget iterum suscipere. Sed aliqui accedunt ad baptismum, iam habentes gratiam z virtutes: sicut act. 10. legitur: vir quidam erat in cesarea, nomine cornelius, centurio cohortis que dicitur itali ca, religiosus z timens deum: qui tamen postea a petro baptizatus est. Non ergo per baptismum, cōferuntur gratie z virtutes. ¶ Preterea. Uirtus est habitus, ad cuius rationē pertinet q̄ sit qualitas difficile mobilis, per quā aliquis faciliter z delectabiliter operetur. Sed post baptismum remanet in hominib⁹ pronitas ad malum: per quod tollitur virtus, z cōsequitur difficultatem quis ad bonum, quod est actus virtutis. Ergo per baptismum non consequitur homo gratiam z virtutes.

Sed cōtra Est, q̄ ad titū. 3. dicit apostolus: saluos nos fecit per lauacrū regeneratiōis (.i. per baptismum) et renouationis spiritus. s. quem effudit in nos abunde. i. ad remissionem peccatorum z copiam virtutum: vt gl. ibi exponit. Sic ergo in baptismo datur gra spiritus. s. z copia virtutuz.

Rñdeo Dōz, q̄ (sicut aug. dicit in lib. de baptismo paruulorum) ad hoc baptismus valet, vt baptizati christo incorporentur vt membra eius. A capite autē xpo: in omnia membra eius, gra z virtutis plenitudo derivatur: secundū illud. Jo. 1. de plenitudine eius nos omnes accepimus. Unde manifestuz est, quod per baptismum aliquis cōsequitur gratiā z virtutes.

Ad primū Ergo dicendum, q̄ sicut aqua baptismi per suam ablutionem significat emundationem culpe: z per suum refrigerium significat liberationez a pena: ita per naturalem claritatem significat splendorē gratie z virtutū.

¶ Ad secundum dicendum, q̄ sicut dictum est, q̄ remissionem peccatorum aliquis consequitur ante baptismuz, scdm q̄ habet baptismum in voto vel explicite vel implicite: z tñ cū realiter suscipit baptismū: fit plenior remissio quātū ad liberationē a tota pena. Ita etiā ante baptismū, cornelius z alij similes, cōsequuntur gratiam z virtutes, per fidem xpi z desiderium baptismi implicite vel explicite. postmodū tamen in baptismo maiorē copiā gratie z virtutū cōsequuntur. Unde super illud psal. sup aquas refectionis educauit me. dicit glo. Per augmentū virtutis z bone operationis educauit in baptismo. ¶ Ad tertiū dicendus, q̄ difficultas ad bonum, z pronitas ad malum, inueniuntur in baptizatis, non propter defectum habitus virtutuz: sed ppter concupiscentiam: que non tollitur in baptismo. Si tamen per baptismum diminuit concupiscentia, vt non dominetur: ita etiā diminuitur virtutū dictorum, ne homo ab his superetur.

¶ Utrum conuenienter attribuantur baptismo quidam actus virtutum. Articulus. 5.

Ad quintum Sic proceditur. Uidetur q̄ inconuenienter attribuatur baptismo pro effectibus quidam actus virtutum. s. incorporatio ad christum, illuminatio, z fecūdatio. Nō enim baptismus datur adulto, nisi fideli, fm illud mar. vlti.

Universidad de Deusto Biblioteca

qui crediderit ⁊ baptizatus fuerit, saluus erit. Sed per fidez aliquis incorporatur christo: secundu3 illud ephe.3. habitare christum per fidez in cordibus vestris. Ergo nullus baptizatur nisi iam christo incorporatus. Nō ergo est effectus baptismi incorporari christo. ℭ Illuminatio fit per doctrinā: sm illud ephe. 3. mihi omniu3 sanctoru3 minimo data est gratia hec, illuminare omnes ꝛc. Sed doctrina precedit baptismū in catheciſmo. Nō ergo est effectus baptismi. ℭ Secunditas pertinet ad generationem actuam. Sed per baptismum aliquis regeneratur spiritualiter. Ergo fecunditas non est effectus baptismi.

Sed cōtra Est, ꝙ aug. dicit in li. de baptismo paruulorum ꝙ ad hoc valet baptism⁹: vt baptizati, xpo incorporent. ℣ Dio. ca. 2. c. cel. hier. illuminationē attribuit baptismo. ℣ Et sup illud psal. sup aquā refectionis, dicit gl. qō anima, peccatorum ariditate sterilis, fecundatur per baptismū.

Rñdeo Dicendū, ꝙ per baptismū aliqs regenerat in spiritualē vitā, q̄ est ꝓpria fideliū xpi: sicut apls dicit gal. 2. ꝙ autem nunc viuo in carne, in fide viuo filij dei. Vita autem non est nisi membrorum captui vnitoꝝ, a quo sensu3 ⁊ motum suscipiunt: ⁊ ideo necesse est ꝙ per baptismū aliqs incorporetur xpo quasi membrū ipsius. Sicut aūt a capite nāli dertiuatur ad membra sensus⁊ motus: ita a capite spīali, qō est christus, dertiuatur ad mēbra eius, sensus spiritualis, qui cōsistit in cognitione veritatis: ⁊ mor⁹ spīalis, qui est per gratie instinctū. Unde Joā. 1. dicitur, vidimus eum plenum gratie ⁊ veritatis, ⁊ de plenitudine eius nos omnes accepimus. Et ideo ꝯs est, ꝙ baptizati, illuminent a xpo circa cognitionem veritatis, ⁊ fecundentur ab eo fecunditate bonoꝝ operū per gratie infusionez.

Ad ꝑmū Ergo dom, ꝙ adulti ꝓfus credētes in christū, sunt incorporati mētal⁹: sed postmodū cum baptizant, incorporant ei quodāmō corpal⁹. s. p visibile sacramētū sine cuius ꝓposito nec mētaliter incorpari potuissent. ℭ Ad 3z dom, ꝙ doctor illuminat exterius per misterū, cathecizādo: sed deus illuminat interius baptizatos: ꝑparans corda eoꝝ ad recipiendā doctrinā veritatis, sm illud Jo. 6. est scriptū in prophetis, erūt oēs docibiles dei. ℭ Ad tertiū dom, ꝙ effect⁹ baptismi ponitur fecunditas, qua aliquis producit bona opa: non autem fecunditas, qua aliquis generat alios in christo: sicut apostolus dicit⁹ prime cor. 4. in Christo Jesu per euāgeliū ego vos genui.

ℭ Utrū pueri in baptismo ꝙsequant gratiā ⁊ virtutes. Art. 6.

22, qō. 47. art. 14. ad. 3 Et. 4. di stī. 4. q. 2. ar. 2. q. 1. Et dist. 17. qō. 1.

Ad sertū Sic ꝓceditur. Uidetur ꝙ pueri in baptismo non cōsequantur gratiaz ⁊ virtutes. Gratia enim ⁊ virtutes non habentur sine fide ⁊ charitate. Sed fides vt Augu. dicit, consistit in credentium voluntate, similiter etiam charitas consistit in diligentium voluntate: cuius vsum pueri nō habent, ⁊ sic non habent fidem ⁊ charitatem. Ergo pueri in baptismo non recipiunt gratiam ⁊ virtutes. ℭ Super illud Joan. 2, cor. 7 ad. 3. Et di stī. 18 q. 1. ar. 3 q. 4, cor. art. 3. q. 14., maiora horum faciet. dicit aug. ꝙ ex impio iustus fiat in illo sed non sine illo Christus operatur. Sed puer cum non habeat vsum liberi ar. non cooperatur christo ad suam iustificationem: imo quandoq; ꝓpo posse remittitur. Ergo non iustificat per gratiā ⁊ virtutes. ℭ Ro. 4. dicitur. Ei qui nō operatur, credenti autem in eum qui iustificat impium, reputatur fides eius ad iustitiam secundū ꝓpositū gratie dei. Sed puer non est credens in eum, qui iustificat impium. Ergo non consequitur gram iusti ficantem neq; virtutes. ℭ Quod ex carnali intētione agitur, smuz deferuntur carnali intentione, vt sez corpoaliter sanētur. Non ergo consequuntur spiritualem effectum gratie ⁊ virtutū.

Sed cōtra Est, ꝙ aug. dicit in ench. paruuli renascendo, moriuntur illi pcto quod nascendo contraxerūt. Ac per hoc ad illos etiā pertinet qō dicit: ꝓsepulti sumus cuz illo per baptismū in morte (subdit aūt) vt qūo xps surrexit a mortuis, per gloriam patris, ita ⁊ nos in nouitate vite ambulemus. Sed nouitas vite est per gratiā ⁊ virtutes. Ergo pueri in baptismo gratiam ⁊ virtutes consequuntur.

Rñdeo Dicendū: ꝙ quidā antiqui posuerūt, ꝙ pueris in baptismo nō dantur gratia ⁊ virtutes: sed imprimitur eis character christi, cuius virtute cū ad perfectam etatē venerint cōsequunt gratiā ⁊ virtutes. ℣ Sed hoc ptz esse falsuz dupliciter. Primo quidem: q; pueri sicut ⁊ adulti, in baptismo efficiunt membra christi: vnde necesse est ꝙ a capite recipiant influxum gratie ⁊ virtutis. Secūdo quia secundum hoc pueri decedentes post baptismum, non peruenirent ad vitam eternam; quia vt dicitur ro. 6. gratia dei est vita eterna. Et ita nō proficeret eis ad salutem, baptizatos fuisse. ℣ Causa autez erroris fuit quia nescierunt distinguere inter habitū ⁊ actum. Et sic videntes pueros inhabiles ad actus virtutū, crediderunt eos post baptismū nullatenus virtutez habere. Sed ista impotentia operādi, non accidit pueris ex defectu habituum, sed ex impedimento corporali: sicut etiam dormientes quamuis habeant habitus virtutum, impediuntur tamen ab actibus ꝓpter somnum.

Ad ꝑmū Ergo dicendū, ꝙ fides ⁊ charitas consistunt in voluntate hominū, ita tamen qō habitus harum ⁊ aliarum virtutum requirunt potentiā voluntatis, que est in pueris: sed actus virtutuz requirunt actū voluntatis: qui non est in pueris. Et hoc modo augu. dicit in libz. de baptismo paruuloꝝ, ꝙ paruulus etsi nondū illa fides que in credentium voluntate consistit, iam tamē ipsius fidei sacrm (qō. s. causat habitū fidei) fidelem facit. ℭ Ad sm dom, ꝙ (sicut aug. dicit in libz de charitate) nemo ex aqua ⁊ spīritusancto renascit nisi volens. Nō non de paruulis: sz de adultis intelligendū est. Et simiſiter de adultis intelligendum est, ꝙ homo a christo sine ipso nō iustificat. ℣ Quod aūt paruuli baptizandi ꝓut viribus possunt reluctantur, non eis imputatur: qz intantū nescitunt qō faciunt: vt nec facere videant: vt aug. dicit in libro de presentia dei ad dardanum. ℭ Ad tertium dicendū, ꝙ (sicut aug. dicit) paruulis mater ecclesia, aliorum pedes accommodat vt veniant, aliorum cor: vt credant: aliorum linguaz vt fateant. Et ita pueri credunt, non per actum ꝓprium: sed per fidē ecclesie: q̄ eis cōicatur. Et huius fidei virtute conferuntur eis gratia ⁊ virtutes. ℭ Ad quartum dicendū, ꝙ carnalis intentio deferentium pueros ad baptismum, nihil eis nocet: sicut nec culpa vnius nocet alteri, nisi consentiat. Unde aug. dicit in epistola ad bonifaciū. Nō illud te moueat, ꝙ quidam non ea fide ad baptismum perciendum paruulos ferunt, vt gratia spiritualis ad vitaz regenerentur eternam: sed hoc eos putant remedio corpoalem retinere vel recuperare sanitatem. Non enim ꝓpterea illi non regenerantur, quia non ab istis hac intentione offeruntur.

ℭ Utrū effect⁹ baptismi sit apertio ianue regni celestis. Art. 7.

Ad septimū Sic ꝓcedit. Uī ꝙ effectus baptismi non sit apertio ianue regni celestis. Illud enim qō est apertum, non indiget apertione. Sed ianua regni celestis est aperta per passionez christi. vnde apoc. 4. dicitur, post hec vidi ostium magnum apertum in celo. Non est ergo effectus baptismi, apertio ianue regni celestis. ℭ Baptism⁹ omni tempore ex quo institutus fuit, habet suum effectū. Sed quidam baptizati sunt baptismo christi ante eius passionem (vt habet Jo. 3.) quibus si tunc decessissent, introitus regni celestis nondū pārebatur: qō nullus ante christum introiuit: secundū illud mich. 2. ascendit pandens iter ante eos. Non est ergo effectus baptismi apertio regni celest⁹. ℭ Preterea. Baptizati, adhuc sunt obnoxii morti ⁊ aliis penalitatibus vite presentis: vt supra dictum est. Sed nulli est apertus aditus regni celestis: quandiu obnoxius est pene: sicut patet de his qui sunt in purgatorio. Non ergo effectus baptismi est apertio ianue regni celestis.

Sed contra Est, quod super illud luc. 3. apertum est celum: dicit gloss. Bede. Uirtus hic baptismatis ostenditur, de quo quisq; cuz egreditur, regni celestis ianua aperitur.

Rñdeo Dicendum, ꝙ apertio ianuam regni celestis: est amouere impedimentum, quo quis impeditur regnum celeste introire. Illoc autem impedimentum est culpa ⁊ reatus pene. Ostensum est autem supra, quod per baptismum omnis culpa ⁊ omnis reatus pene tollitur. Unde consequens est: quod effectus baptismi sit apertio ianue regni celestis.

Ad ꝑmū Ergo dicendum, ꝙ baptismus intantū aperit ianuam regni celestis: inquantū incorporat eū passioni xpi: virtutē eius homini applicando. Ad sm dicendum, ꝙ quādo passio christi nondū erat realiter perfecta, sed solum in fide credentiū, baptismus proportionaliter causabat ianue apertionem: non quidem in re sed in spe. Baptizati enim tunc decedentes: ex certa spe introitum regni celestis expectabant. ℭ Ad tertiū dicendum, ꝙ baptizatus non est obnoxius morti, ⁊ penalitatib⁹ vite presentis: ꝓpter reatū peccatoꝝ, sed ꝓpter statū nature: Et ideo ꝓpter hoc non impeditur ab introitu regni celestis, quando anima separatur a corpore per mortem quasi, iam persoluto eo quod nature debebatur.

ℭ Utrum

Ubi. 4. dist. 3 ar. 3 q. 1. 2. Mat. 18. Mar. 3 Luc. 10.

ℭ Utrum baptismus habuerit in oibus equalē effectū. Artī. 8.

Ad octauū Sic ꝓceditur. Uī ꝙ baptismus, nō habeat in oibus equalē effectū. Effectus cūs baptismi est remotio culpe. Sz in qbusdā plura pctā tollit q̄ in aliis. nā in pueris tollit solū peccatū originale: in adultis aūt et peccata actualia, in qbusdā plura, in quibusdā vero pauciora. Nō ergo equalē effectū hz baptism⁹ in oibus. ℭ Per baptismū ꝓfunditur homini gra ⁊ ꝑtutes. Sz qdā post baptismū videnť hoc ma toꝝ gram ⁊ ꝑfectioꝝ ꝑtutē q̄ alij baptizati. Nō ergo baptism⁹ hz equalē effectū in omnib⁹. ℭ Natura perficit ꝓ gratiā, sicut materia ꝓ formā. Sed forma recipit in materia sm ei⁹ capacitatem. Cū ergo in quibusdam baptizatis etiā pueris, sit maior capacitas naturalīū q̄ in aliis, videtur ꝙ quidā maioꝝ gratiā cōsequantur q̄ alij. ℭ Quidā in baptismo cōsequuntur non solum spiritualem salutem, sed etiā corpoalem: sicut patet de Cōstantino, qui in baptismo mundatus est a lepra. Non autem omnes infirmi corpoalem salutem consequuntur in baptismo. Baptismus ergo non habet equalem effectum in omnibus.

Sz cōtra Est, qō d: ephe. 4. Una fides, vnum baptisma. Unitformis autem cause est vniformis effectus. Ergo baptismus habet equalem effectum in omnibus.

Rñdeo Dō z, ꝙ duplex est effectus baptismi, vnus ꝓ se, ⁊ alij ꝓ accīs. Per se qdē effectuī baptismi, est id ad qō baptismus est institutus. s. ad regnandū hoies in spīalez vitā. Et hūc effectū equal⁹ facit in oib⁹, q̄ equal⁹ se hñt ad baptismū. Uī qi oēs pueri equal⁹ se hñt ad baptismū (qz nō in fide ꝓpria, sed in fide ecclē baptizātur) oēs equalē effectū pcipiūt in baptismo. Adulti ꝯo qui ꝓpriā fidē ad baptismū accedūt, nō equal⁹ se hñt ad baptismū: quidā esn cū maiori, qdā cuz minori deuotione ad baptismū accedūt. ⁊ iō qdā plus, qdā min⁹ de gra nouitatis accipiūt. Sicut etiā ab eodē igne accipit plus calorīs qui plus ei appropinquat: ⁊ ignis quantū est de se, equal⁹ ad oēs suū calorē effundat. ℣ Effect⁹ aūt baptismi per accīdēs est ad quē baptism⁹ nō est ordinat⁹: sed diuina virtus hoc in baptismo miraculose operat. Sicut super illud ro. 6. vt vltra nō seruiamus peccato. dicit gl. Nō hoc ꝓstatur in baptismo, nisi forte miraculo ineffabili creatoris vt lex peccati, q̄ est in mēbris, prorsus extinguat. Et tales effect⁹ nō equaliter suscipiūtur ab omnibus baptizatis, etiam si cum equali deuotione accedant: sed dispēsantur huiusmodi effectus sm ordinem prouidentie diuine.

4. dist. 4. q. 2. ar. 1 q. 1. ad. 3 ⁊ qō. 3. ar. 2. q. 2 per to. Et di. 12 q. 2. ar. 1 q. 3. ad. 3

Ad ꝑmū Ergo dom, ꝙ minima gra baptismalis sufficiens est ad delendū cūcta peccata. Uñ hoc nō est ꝓpter maiorē efficaciā baptismi, ꝙ in quibusdaz plura, in qbusdā aūt pauciora pctā soluit: sed ꝓpter additionē subiecti, qz in quolibet soluit quotcūq; inuenerit. ℭ Ad sm dom, qō hoc ꝙ baptizatis maior vel minor gra apparet, pōt dupl⁹ ꝛingere. Uno modo, qz vn⁹ in baptismo ꝑcipit maiorē gram q̄ aliꝰ, ꝓp deuotionē maiorē: vt dictū est. Alio mō, qz ēt si equalē graz ꝑcipiāt, nō equaliter ea vtunť: sed vnus studiosius in ea ꝓficit, alij negligētia gre dei deest. ℭ Ad 3m dom, ꝙ diuersa capacitas naturaliū in hoibus, nō est ex diuersitate mētis, q̄ p baptismuz renouatur: cū oēs holes eiusdē speciei existētes, in forma connīāt, sed est ex diuersa dispositione corporū. Sec⁹ aūt est in angelis qui differūt specie. Et ideo angelis dātur dona gratuita sm diuersam capacitatem naturalium: non autem omnibus. ℭ Ad quartū dicendum: quod sanitas corpoalis nō est per se effectus baptismi: sed est quoddam miraculosuz opus puidētie diuine.

4. dist. 4. q. 2. ar. 1 q. 1. ad. 3 ⁊ qō. 3. ar. 2. q. 2 per to. Et di. 12 q. 2. ar. 1 q. 3. ad. 3

ℭ Utrum fictio impediat effectum baptismi. Artic. 9.

Ad nonū Sic ꝓcedit. Uī ꝙ fictio non impediat effectum baptismi. Dicit enim ap⁹ gal. 3. Quicunq; in xpo baptizati estis, xpm induistis. Sed oēs qui baptismum Christi suscipiūt, baptizantur in xpo. Ergo oēs induunt xpm, qō est ꝑcipere baptismi effectū. Et ita fictio nō impedit baptismi effectum. ℭ In baptismo operatur virtus diuina que potest vo luntatem hominis mutare in bonū. Sed effectus cause agentis non potest impediri per id qō ab illa causa potest auferri. Ergo fictio non impedit baptismi effectū. ℭ Effectus baptismi est gratia, cui peccatum opponitur. Sed multa sunt alia peccata grauiora q̄ fictio, de quibus non dicitur, quod effectum baptismi impediant. Ergo neq; fictio impedit effectum baptismi.

Sed cōtra Est, quod dicitur sap. 1. Spiritus sanct⁹, discipline effugiet fictum. Sed effectus baptismi est a spiritusancto. Ergo fictio impedit effectū baptismi.

Rñdeo Dom, qō (sicut dam. dicit) de⁹ nō cogit hominē ad iustitiaz. Et iō ad hoc ꝙ aliqs iustificet ꝑ baptismū, requirit ꝙ voluntas hois amplectat baptismū, ⁊ baptismi effectū. Uī aūt aliquis fictus, per qō volūtas eius ꝯdicit, vel baptismo, vl eius effectui. ℣ Nā sm Aug. ꝙtuor modis dī aliqs fictus. Uno mō ille qui nō credit: cū tñ baptismus sit fidei sacrm. Alio mō ꝑ hoc ꝙ ptemnit ipsum sacrm. Tertio modo per hoc qō aliter celebrat sacrm, non seruans ritum ecclesie. Quarto modo per hoc qō aliquis in deuote accedit. Unde manifestum est, qō fictio impedit effectum baptismi.

Ad ꝑmū Ergo dom, ꝙ baptizari in xpo, potest intelligi dupliciter. Uno modo in xpo. i. in xpi conformitate. Et sic quicūq; baptizantur in xpo, conformati ei per fidē ⁊ charitatē, induunt xpm per gratiā. ℣ Alio mō dicunť aliqui baptizari in xpo, inquātū accipiunt sacrm xpi. Et sic oēs induunt xpm per ꝓfigurationē characteris, non aūt per cōformitatem gratie. ℭ Ad sm dom, ꝙ qñ deus voluntatē hois de malo in bonū mutat, tūc homo nō accedit fictus: sed nō semper hoc deus facit. Nec ad hoc sacramentuz ordinatur, vt de ficto fiat aliquis nō fictus, sed vt nō fictus aliquis accedens, iustificetur. ℭ Ad tertiū dom, ꝙ fictus dicit aliquis ex eo, qō demonstrat se aliquid velle qō nō vult. Quicunq; aūt accedit ad baptismum, ex hoc ipso ostendit se rectā fidem xpi habere, ⁊ sacrm venerari, ⁊ velle se xpo + conformare, ⁊ velle a pcto recedere. Unde cui cunq; peccato vult hō inherere, si ad baptismuz accedit, fictus accedit: qō est indeuote accedere. Sed hoc intelligendum est de peccato mortali, qō gratie contrariatur: non autem de peccato veniali. Unde fictio hic quodammodo includit omne peccatum.

ℭ Utrū fictione recedente, baptismus suum effectum consequatur. Artī. 10.

Ad decimum Sic ꝓceditur. Uideť ꝙ fictione recedente baptismus suū effectū nō ꝙsequatur. Opus em mortuū, qō est sine charitate, nō pōt vnq; viuificari. Sed ille q̄ fictus accedit ad baptismū, recepit sacrm sine charitate. Ergo nunq; pōt viuificari hoc mō vt gratiam ꝙferat. ℭ Fictio videť esse fortior q̄ baptismus, cū impediat eiꝰ effectū. Sed fortius non tollitur a debiliori. Ergo pctm fictionis non pōt tolli per baptismū fictione impeditū. Et sic baptismus nō consequetur suū effectū, qui est remissio omniuz pctoꝝ. ℭ Contingit qō aliquis ficte accedat ad baptismū, ⁊ post baptismum multa pcta ꝓmittat. Que tñ ꝑ baptismū nō tollūť: qz baptismus tollit pcta ꝑterita, nō futura. Ergo baptismus talis nunq; cōsequet sum effectū, qui est remissio omniū peccatorum.

Sed cōtra Est, qō Augu. dicit in lib. de baptismo. Tunc valere incipit ad salutē baptismus cū illa fictio, veraci cōfessione recesserit: que corde in malitia vel sacrilegio perseuerante, peccatorum ablutionem ✝ non sinebat fieri.

Rñdeo Dom, qō (sicut supra dictum est) baptismus est quedā spiritualis regeneratio. Cuz aūt aliquid gnatur, simul cum forma recepit effectum forme, nisi sit aliquid impediens, quo remoto forma rei generate perficit suum effectum: sicut simul cum corpus graue generatur, mouetur de-

ℭ Super Artic. 8.

Ist. arti. 8. aduerte autorem in articulo. 3. recitatis que loqui de lepra constantini. Dico aūt hoc q; nullius autoritate constat constantinum mundatum a lepra in baptismo. Tum q: gesta siluestri (ex quib⁹ hoc videtur hñi) incertus hñt autorē: vt patet in ca. scētā roma. di stin. 15. Tū q: nullus sue rpianus sue gentilis historicus inuenitur hoc scripsisse: vt refertur platina in vita marci pape. Tum precipue, qz ambrosij autoritas obstat: dum in oratiōe de obitu theodosij expresse dicit, cōstantinū in vltimis constitutū baptizatū fuisse, qō longe distat ab hoc. ꝙd in principio sue conuersionis fuerit baptizatus. Et propterea narratio de lepra cōstantini, nō est affertiue probanda.

ℭ Super Ar. 9. 7. 10.

Ist artic. 9. 7. 10. multa dicenda sunt spiritualiter ꝓ doctrina decimi. Et primo de sensu conclusionis. scdo de necessitate. tertio de modo apud autorez. quarto de rone illius modi. ⁊ demū cōparabit aliis modis. ℣ Sensus in primis ꝯclusionis est, nō de eiꝰ sed de effectu baptismi recedente fictione. Quod ideo notandū est: qm non tractatur hic an recedente fictione baptizatus fiat filius regni, consequatur remissionem: nullus em de hoc enentu. Sed tractatur an in tali casu ex vi baptismi cōsequatur baptizatus remissionem pctoꝝ. ⁊ hic est sensus cōclusionis. ℣ Necessitas autem talis esse rationis est duplex. Prima est autoritas August. in libro de baptismo, relata ⁊ a magistro senten. in. 4. dist. 4. 2 a gratiano de con sec. distin. 4. ca. tunc valere: ⁊ habetur in hac litera. Tunc valere incipit ad salutem baptismus ꝛc. Ubi expresse Augusti. dicit baptismum ipsum valere ad salutem recedente fictione: ⁊ licet gloss. ibidem contra dicat oppositum. Secunda est ratio ex peccato originali sumpta: quia si peccatū originale nec ꝑ baptismi neque postea virtute baptismi

Alias † ecclē cō formari

Alias † abolitio nem.

4. di. 4. ideo notandū est: qm q. 3. ar. 2 non tractatur hic an recedente fictione baptizatus fiat filius regni, consequatur remissionem: nullus em de hoc enentu. Sed tractatur an in tali casu ex vi baptismi cōsequatur baptizatus remissionem pctoꝝ. ⁊ hic est sensus cōclusionis. ℣ Necessitas autem talis esse rationis est duplex. Prima est autoritas August. in libro de baptismo, relata ⁊ a magistro senten. in. 4. dist. 4. 2 a gratiano de con sec. distin. 4. ca. tunc valere: ⁊ habetur in hac litera. Tunc valere incipit ad salutem baptismus ꝛc. Ubi expresse Augusti. dicit baptismum ipsum valere ad salutem recedente fictione: ⁊ licet gloss. ibidem contra dicat oppositum. Secunda est ratio ex peccato originali sumpta: quia si peccatū originale nec ꝑ baptismi neque postea virtute baptismi

remittitur, sequitur q̄ nūq̄ pcūr: originale huic hoī remissum fuerit. Et p hāc ſōlūz: nō aliud a xp̄o institutū ē remediū ad remissionē pcti originalis: nisi baptiſm⁹, vt ḡ nulli baptizato (q̄ tūc vl'postea inter filios adoptionis ē) baptismalis gr̄a desit. Dicunt aut̄ baptiſmū recedēte fictione valere ad salutē. Pⁿ Quā doctrinā doctores posteriores adeo ſunt venerati: z cōple ti, vt ſi horruerint mitas ide pñtes difficultates: z ide fateamur baptizatū ficte nō opoꝛtere pñte re recedēte fictione de peccatis cōmiſſis ante baptiſmū. Augm ḡ tā ſuſcepta auctas nec̄ tat. Pⁿ Modus q̄ hoc fieri autoꝛ tener in hac lr̄a: nō eſt ille qui ſibi attribuitur: quem ipſe olim in. 4. ſen. di. 4. q. 3. artic. 2. q. 3. tenuit. Ibi ſiquidē opinatus eſt fieri hoc: q̄ character manebat diſpoñs ad gr̄am: ħ aūt opinaꝛ ħ fieri, q̄ character vt forma ſubalis manet: z gr̄a ſublato ipedimēto ḡ. ſi pꝛius effectus cōſequit: vt pt̄z i litera. ¶ Ubi ſunt due difficultates vna ad homi nem, z altera ad rem. Ad hominem quidē: q̄ autoꝛ ſuperius tra crans de characterе, poſuit ipſum cē diſpoñz remote ad gr̄am, z non formā: ex q̄ ſi nit gr̄a. vñ z poſuit illuz in errꝛ ex quo nō eſt nata ſtiē gr̄a: i centia aie. Pⁿ Ad rem vero: q̄m character non ſe hz ad gr̄am vt forma ad pñs propriū: ſz po tiꝰ gr̄a eſt forꝛa ad ḡ comitat mediāte ſa cro character, z emi nētioris ordinis con ſtat eſſe gr̄am: q̄ diui ne ſumus nāe conſoꝛ tes: ḡ character com munis bonis z malꝰ. ¶ Ad euidētia horū, ſciēdū eſt. coactū ſuiſſe autoꝛem ad hunc modum ſe faluare aut̄ doctrinam eam cōi doctrina de caracter. ſ. q. 6 te ſacroꝝ. Non videt ſ. 1. ad 2 poſſe ſpelliri: ſi gm aliquam ponā ſ. Et. 12. ē hic q. 102. ā aliquā 5. cor. ad ſerit, videmus enim 1m. z 3m in his q̄ Et 4. di. rādū dura 1. q. 2. ā. proiectoruz. q. 1. q. 1. co. proſcientis ni 1. ā. 2. ad ue 3m. manet ſine in ac to. nihil enim referi Et ro. 2. nitos mortuo patre aliis. Unde quum bapti 1. 2 le. 4. pter fictionem in baptiſ 60. 4. recedente fictione valeat ſi quidem baptiſmus ad ſalutem (quod nihil aliud eſt, quam conferre ſi am remiſſionem gratiæ fictio impediuit tunc fieri hoc enim ſignificat baptiſmum valere ad ſalutem) conſequens eſt, quod baptiſmus aliquo modo remaneat, ſeu aliquid habeat aut relinquat manens, ratione cuius valoꝛem ſeu effectum conſequatur poſt biennium. Hac neceſſitate ſatiſfacient hominibus more humano, compulſus autoꝛ accommodationem hanc ſimilitudinarium quam ſi litera habes adinuenit. ¶ Unde non oporter laboꝛare ad ſalutandum hunc proceſſum vt propꝛium ſeu ex propꝛio: ſed intelligendus eſt vt accommodatio quedam ſimilitudinaria ad manuducendum intellectum nostrum, vt percipiant quo modo baptiſmus recedente fictione incipit valere ad ſalutem. Sciuit enim autoꝛ gratiam propꝛiam bonis non conferri communem bonis z malis, z propꝛius effectus ſequitur ſolum hoc tam manifeſtum ſit, vt minimi theologi ſciant. Unde proprie voluit intelligi,

orſum, niſi ſit aliquid prohibēs, quo remoto ſtatim incipit mouerī deoꝛſum. Et ſiḿ q̄ñ ali quis baptizaſ, accipit characterem quaſi for mā, z ꝛſequit propꝛium effectū, qui eſt gratia remittens oīa pcta. Impedit aūt quādoq̄ p fictionē vñ opꝰ q̄ remota ea p pñiam, baptiſmus ſtatim conſequatur ſuum effectum.

Ad pmū Ergo dōm, q̄ ſacr̄m baptiſmi eſt opus dei, z nō hominis. Et ideo non eſt mouꝛtuū in ficto, qui ſine charitate baptizaſ. ¶ Ad ſm dōm, q̄ ficto nō remouetur per baptiſmuz, ſed per pñiam ſubſequentē: qua remota, baptiſmus aufert culpā z reatū oīm peccatoꝝ precedentiū baptiſmum, z etiā ſiḿ exiſtentiū cuz baptiſmo. Uñ aug. dicit in li. de baptiſmo. Soluitur he ſternus dies, z quicquid ſupeſt, ſoluit z ipſa hoꝛa momentūq̄ ante baptiſmū z in bapti ſmo: deinceps aūt continuo reus eſſe incipit. Et ſic ad baptiſmi effectū conſequēdū cōcurrit baptiſmus z pñia, ſed baptiſmus ſicut cā per ſe agens: pñia ſic cā p accīs. i. remouens phibens. ¶ Ad tertium dōm, q̄ effectus baptiſmi nō eſt tollere pcta futura, ſz pñita vel preterita. Et iō recedēte fictiōe, pcta ſequentia remittuntur quidē, ſed per pñiam, nō per baptiſmū. Uñ nō remittunt quantū ad totū reatū, ſicut peccata precedentia baptiſmum.

¶ De circuciſione, q̄ eſt baptiſmū. q̄ō. 70.

Deinde Conſiderandum eſt de preparatoꝛiis ad baptiſmum. Et primo de preparatoꝛio q̄ō preceſſit baptiſmum i. de circumciſione. ſc̄o de prepa ratoꝛijs, que concurrunt ſimul cū baptiſmo ſ. de cathecismo z exoꝛciſmo. ¶ Circa primū queruntur quatuoꝛ. Primo, vtrum circumciſio fuerit preparatoꝛia z figuratiua baptiſmi. ſecundo de inſtitutione ipſius. tertio de ritu eius. Quarto de effectu ipſius.

¶ Utrum circumciſio fuerit preparatoꝛia z figuratiua baptiſmi. Arti. 1.

Ad primuz Sic pceditur. Uſ q̄ circumciſio nō fuerit preparatoꝛia z figuratiua baptiſmi. Dis em̄ figura hz aliquā ſilitudinē cum ſuo ſi gnato. Sed circumciſio nullam habet ſimili tudinē cum baptiſmo. Ergo videtur q̄ non fuerit preparatoꝛia z figuratiua baptiſmi.

¶ Sᵖˢ dicit pme cor. 10. de antiqꝫ pꝛibꝰ loquens, q̄ oēs in nube z in mari baptizati ſunt. Nō aūt dicit, q̄ in circūciſione baptizati ſint. Ergo pꝛecio coluīne nubis, z trāſitus maris rubri, fuerūt figuratiua ipſius ſm q̄ antiqꝫ patrꝫ omnia ſacramenta z figuratiua baptiſmi.

¶ Sed cōtra Circūciſi eſtis circūciſione nō manu facta, in exploſiatione corpis carnis ſed circūciſione Jeſu xp̄i, conſepulti ei in baptiſmo.

Rñdeo Dōm, q̄ baptiſmꝰ dꝛ ſacr̄m fi dei: inquantū. ſ. i. baptiſmo fit quedā fidei pꝛeſſio, z p baptiſmū aggregaꝛ hō cōgregationi fidelīū. Eadē aūt eſt fides nr̄a z antiquoꝝ patrūː ſz illō apli. 2ª. cor. 4. hñtes eūdē ſpm fidei, credimus. Circūciſio aūt erat q̄dā pꝛeſtatio fidei. vñ dicit ro. 4. q̄ abrahā accepit circūciſionē tāq̄z ſignaculuz fidei, qñ z p circūciſionē antiquoꝝ aggregabā tur collegio fidelīū. Uñ manifeſtū eſt, q̄ circumciſio fuit p̄paratoꝛia ad baptiſmū, z p̄figuratiua ipſius ſm q̄ antiqꝫ patrꝫ omnia in figurā futuꝝ contingebant (vt dicit pme coꝛin. 10.) ſicut et fides eoꝝ erat de futuro.

Ad primū Ergo dōm, q̄ circūciſio hebat ſilitudinē cum baptiſmo q̄tū ad ſpūalē effectū baptiſmi. Nā ſicut p circūciſionē auferebaꝛ q̄dā carnalis pellicula, ita p baptiſmū hō expoliaꝛ a carnali ꝙuerſatiōe. ¶ Ad ſcm dōm, q̄ pꝛeceptio coluīne nubis, z trāſitus maris rubꝛi, fuerūt figure noſtri baptiſmi: quo renaſcimur ex aq̄ ſignificata p mare rubꝛum, z ſpūſcto ſignificato p coluīnā nub. Nō tū p hec fiebat aliq̄ pfeſſio fidei, ſicut p circūciſionē. Et iō ꝓdicta duo erāt tm̄ figure, z nō ſacra. Circūciſio aūt erat etiā ſacr̄ ꝓparatoriū ad baptiſmū: min⁹ tm̄ expreſſe figurās baptiſmū quātum ad extenſionē, q̄m ꝓdicta. Et iō apoſtolus poꝛtius fecit mētionem de pꝛedictis q̄m de circūciſione. ¶ Ad tertiū dōm, q̄ baptiſmus Joannis fuit pꝛeparatoꝛius ad baptiſmum chriſti quantum ad excercitium actus. Sed circumciſio quantum ad pꝛofeſſionem fidei: queritur in baptiſmo, ſicut dictum eſt.

¶ In reſponſione ad ſecundum z tertium aduertendum eſt in ſicte baptizato inueniri diuerſorum temporum peccata: ſcilicet peccata, preſentia z futura, z preſentia inueniri ſupliciter intelligi: vel pꝛopter perſeuerantiam macule aut actualis commiſſionis ſeu omiſſionis ſimul cum baptiſmo vel pꝛopter ipſum impedītre ſacramenti effectum. Inter que tanti refert, quod ſola fictio (que nihil aliud videtur quam impeditio gratie) per penitentiam delenda eſt cum peccatis commiſſis poſt baptiſmum, reſtigna autem per baptiſmi valoꝛem recedente fictione delentur. Ad hoc enim videtur deſeruire litera, dicens et etiam ſimul exiſtentium cuz baptiſmo ſuſcipitur autem ſola fictio: quoniam ipſa eſt que contrariatur ſacramento. Pⁿ Hec puto fictionis peccato intelligendum in pꝛoposito crimen illud q̄ fundat fictionem (pura incredulitatem) ſed ipſam malam ſuſceptionem ſacramenti: que facileaū ſpecies eſt. Hic enim actus eſt pꝛopꝛie fictio quoniam ſto actu monſtrat qui baptizatur ſe velle quod nō vult. Et confirmatur hoc ex verbis aug. dicentis quum illa fictio veraci confeſſione ceſſeret, que corde in malitia vel ſacrilegio perſeuerante peccatorum ablutionem non ſinebat fieri: ex hoc enim q̄ nullam ſpeciē peccati fictioni tribuit niſi ſacrilegium, inſinuaſſe videt quid ſit illa fictio. Et hinc ſequitur, q̄ talis fictus ſufficiēter cōſtituerē ꝺño ſe in ſimilitudinē. vt ſicut in naturalib⁹ ceſſante cā, remanēte ei forma, ſtatim hñtur hītia niſi adſit ipedimētū, z ſi ipedim⁹ adfuerit, hītia illa ſtatim quā remotū fuerit hñt pp remiſſionē foꝛ ad q̄ñ nata erāt ſeq̄ita ſupnālib⁹ ſacri bapm⁹, quū gr̄a xp̄iana, q̄ adeo de familia xp̄i (ſeu q̄ idē ē q̄ ad eē membꝝ xp̄iane religiōis) ſuſcepit p baptiſmū characterē, vt formā q̄ cōſtituit in tali oēm̄ characterе foꝛali: hō ē chriſtiane religiōis membꝝ, eſt de familia xp̄i, er ad hmōi formā, natū eſt ex diuine largitatis ordine ꝙſequi infuſionem gratie, remiſſione oīs culpe z oīs pene, nisi obſtiterit z ꝓpterea eſt ſante fictione, ſequet infuſio gr̄e remiſſive culpe z pene, ꝓpter h ſentē formā characteris. ad que ſm ordinē diuine largitatis nata eſt ſequi infuſio gr̄e baptiſmalis. Pⁿ Tenet itaq̄ character vtrūq̄ locū z diſpoſitionis z forme, diuerſimode conſiderato baptiſmate. nam baptiſmꝰ inquantum gr̄atiuus eſt filioꝝ adoptionis, gr̄am hz p pñi⁹ effectum vt foꝛa inquantū vo gr̄atiuꝰ eſt rpiane (hoc eſt membꝝ xp̄iane religiōis ſeu familie, hz pro pñi⁹ effectum characterem. Qui ꝓ eo quod infallibili ordine annexa hz gr̄am ſi fictio nō impedit, ex recedēte fictione annexi ſibi vendicat gratiā, foꝛe ſubali aſſiſtatur. Pro eo ho q̄ annexio gratie nouā entis principalis ꝙſitio ſione recedēte fictiōe, diſpoſni magis affimi lr̄ē q̄ hz infallibilem cāruz ordiné ceſſante impedimento. ad reminuēducit. Uñ vana videt ſolicitudo ſtru tiū, q̄d aut q̄o opeꝛ character recedente fictione ad gratiā baptiſmalem.

¶ Et ex his pt̄z ſolo difficultatū motaruz, tam ad hoiem q̄ ad rem. Et ꝛto loco pro poſiti. expeditum ſit eſt. Pⁿ De quinto aute mēradū vſq̄ in ſolis verbis diſſentio foꝛte eſt inter doctoꝛes. nullum enim puto ſane mentis apꝰ ſe creditūre, gr̄am ceſſante fictione comitari characterem ſine nouo dei actione gratie baptiſmalis infuſiua.

¶ Utrū circumciſio fuerit conuenienter inſtituta. Arti. 2.

Adſcm Sic proceditur. Uſ q̄ circumciſio fuerit inconuenienter inſtituta. Sicut enī dōm eſt, in circūciſione fiebat quedā fidei pꝛeſſio. Sz a pctō ōmi hoīs nullꝰ vnq̄ ſaluari potuit niſi p fidē paſſionꝫ xp̄i: ſz illud ro. 3. quē pꝛoſuit deꝰ ppitiatoꝛē p fidē in ſanguine ipſi⁹. Ergo ſtatim poſt pctī pꝛimi hoīs, circūciſio inſtitui debuit, z nō tpe abrahe. ¶ Ꝑ. In circūciſione hō pfitebaꝛ obſeruātiā ve. le. ſiē in baptiſmo pfitetur obſeruantiam no. le. vñ apl's dꝛ gal. 5. teſtificoꝛ oī hoī circūcidēti ſe, qñ debitoꝛ ē vniuerſe legis faciēde. Sz legalis obſeruātia nō eſt tradita tpe abrahe, ſed magis tpe moyſi. Ergo inconuenienter inſtituta eſt circūciſio tpe abrahe. ¶ Ꝑ. Circūciſio fuit figuratiua z pꝛeparatiua baptiſmi. Sed baptiſmo exhibetur oībus pꝛīs: ſm illud matt. vlt. euntes docete oēs gentes, baptizātes eos. Ergo circūciſio nō debuit inſtitui, vt obſeruanda tm̄ ab vno pꝛo iudeoꝝ, ſed ab oīb⁹ pꝛīs. ¶ Ꝑ. Carnalis circumciſioꝛz rndere ſpūali, ſicut figura figurato. Sz ſpūalis circūciſio q̄ fit p xp̄m, indifferenter conuenit vtriq̄ ſexui: q̄ in xp̄o Jeſu nō eſt maſculus z femina: vt dꝛ gal. 3. Ergo inconuenienter eſt circumciſionis inſtituta, que competit ſolius maribus.

¶ Sed cōtra Eſt, q̄ ſicut legit̄ gen. 17. circumciſio eſt inſtituta a deo. Cuius perfecta ſunt opera.

Rñdeo Dōm, q̄ (ſicut dictū eſt) circūciſio erat ꝓparatoꝛia ad baptiſmū. inq̄tum erat q̄dā pꝛofeſſio fidei xp̄i, q̄s etiā nos in baptiſmo pfitemur. Inter antiqꝫ aūt patres primus abrahā pmiſſionē accepit de chriſto naſcituro, cū dictū eſt ei geſi. 22. in ſemine tuo benedicētur omnes gētes terre. Ipſe etiam primus ſe a ſocietate infidelīū ſegregauit: ſm mandatum dei dicentis ſibi, egredere de terra tua z de cognatione tua. Et ideo conuenienter circumciſio fuit inſtituta in abraham.

Ad primū Ergo dōm, q̄ immediate poſt pctī pꝛimi paꝛētis, ꝓpter doctrinā ipſi⁹ ade (q̄ plene inſtructus fuerat de diuinꝫ adhuc fides z rō nālis intm̄ vigebat in homine, q̄ nō oportebat determinari hoīb⁹ aliq̄ ſigna fidei z ſaluti: ſed vnuſq̄ſq̄ ꝙ ſuo libito fidē ſuā aliq̄b⁹ + ſignis pteſtabaꝛ. Sz circa tp̄s abrahe, diminuta erat fides, plurimis ad idolatriaz declinātibus: obſcurata etiā erat rō nālis ꝙ augmētū carnalꝫ ꝙcupiſcētie vſq̄ ad pctm̄ ꝺ nām. Et iō cōueniēter tūc z nō ante fuit inſtituta circūciſio ad ꝓfitēdū fidē, z ad minuēdū carnalē ꝙcupiſcentiam. ¶ Ad ſm dōm, q̄ legalis obſeruātia tradi nō debuit niſi pꝛo iā ꝙgregato: q̄ lex ordinaꝛ ad bonū publicū: vt in ſcda parte dictū eſt. Pꝛo aūt fideliū ꝙgregandus erat aliquo ſigno ſenſibili, q̄ eſt neceſſariū ad hoc q̄ hoīes in quacunq̄ religione adunent: ſic Aug. dicit ꝺ fauſtū. Et iō oportuit puꝰ inſtitui circūciſionē q̄m lex daret. Uſ Illi aūt pꝛes, q̄ fuerūt ante legē, familias ſuas inſtruxerūt de diuinis, p modū paterne admonitionis. Uñ z ꝺns dicit de abrahā. Scio q̄ pꝛeceptuꝰ ſit filijs ſuis z domui ſue poſt ſe, vt cuſtodiāt viā dñi. ¶ Ad tertiū dōm, q̄ baptiſmꝰ in ſe cōtinet pfectionē ſalutis, ad q̄s deus oēs hoīes vocat ſcm illud. 1. tim. 2. q̄ vult oēs hoīes ſaluos fieri. Et iō baptiſmꝰ omni bus populis pponit. Circūciſio aūt nō ꝓtinebat pfectionē ſalutis, ſed figurabat ipſam vt fiendā p xp̄m, q̄ erat ex iudeoꝝ populo naſcitur⁹. Et ideo illi ſoli populo data eſt circūciſio. ¶ Ad quartum dōm, q̄ circūciſio inſtituta eſt vt ſignū fidei abrahe, q̄ credidit ſe patrē futurum chriſti ſibi repꝛomiſſi, z ideo cōuenienter ſolis maribꝰ competebat. Pctm̄ etiā originale, ꝺ q̄ ſpecialiter circumciſio ordinabatur, a patre trahitur, nō a matre: vt in ſcda parte dictū eſt. Sed baptiſmus continet virtutē xp̄i: qui eſt vniuerſalis cā ſalutis omnium, z remiſſionis omnium peccatoꝝ.

¶ Utrū ritus circumciſionis fuerit conuenies. Arti. 3.

Ad tertiuz Sic pceditur. Uſ q̄ ritus circumciſionis nō fuerit cōueniens. Circūciſio em̄ (ſicut dictū eſt) fidei quedā pꝛofeſſio eſt. Sed fides in vi apꝛehenſiua exiſtit, cuꝰ opationes maxime apparent in capite. Ergo magis debuit ſignuz circumciſionis dari in capite, q̄m in membꝝ ḡnationis. ¶ Ꝑ. Ad vſum ſacꝝoꝝ aſſumim⁹ ea quoꝝ eſt cōioꝛ vſus: ſicut aquā ad abluendū, z panē ad refici⁹dū. Sed ad incidendū cōius vtimur cultello ferreo q̄s lapideo. Ergo circumciſio nō debuit fieri cultello lapideo. ¶ Ꝑ. Sicut baptiſmus inſtituit in remediū ouginalis pcti, ita etiā circūciſio: ſicut beda dicit. Sz baptiſmꝰ nō differt vſq̄ ad octauū diē, ne pueris pꝛiculū dānationis immineat pp originale pctm̄, ſi nondū baptizati decedāt; q̄nq̄ etiā tradit baptiſmꝰ poſt octauū diē. Ergo circūciſioni ſi debuit dꝛ determinari octauꝰ dies, ſz debebat q̄nq̄ ꝓuenire, ſic etiā q̄nq̄ tardabatur.

Sz ꝺ Eſt, q̄ ro. 4. ſup illud. z ſignū accepit circumciſionis, determinatur in gl. predictus circumciſionis ritus.

Rñdeo Dōm, q̄ō (ſicut dictum eſt) circūciſio q̄ō dā ſignū fidei eſt, inſtitutū a deo, cuiꝰ ſapiēte nō eſt numerus. Determinare aūt cōuenientia ſigna eſt ſapiente opus. Et ideo concedendum eſt, q̄ ritus circumciſionis fuit conueniens.

Ad primū Ergo dōm, q̄ circumciſio cōueniēter fiebat in membꝝ ḡnationis. Primo q̄dē: q̄ ſignuz erat fidei, qua abraham credidit xp̄m ex ſuo ſemine naſciturū. Scō, q̄ erat in remediū pcti originalis, q̄ō p actuz ḡnationis traducit. Tertio, q̄ ordinabaꝛ ad diminutionē carnalis cōcupiſcētie: q̄ pꝛecipue in mēbris illis viget, pp abundātiā delectationis venereoꝝ. ¶ Ad ſm dōm, q̄ cultellus lapideus nō erat de neceſſitate circumciſionis, vñ nō inueniꝫ tale inſtm̄ pꝛecepto diuino determinatū. Neq̄ etiā cōiter tali inſtro iudei vtebanꝫ ad circūcidēdū, ſicut neq̄ mō vtunꝫ. Legunꝫ tñ alīq̄ circūciſiones famoſe, cultello lapideo facte: ſic legit exo. 4. q̄ tulit ſephoꝛa acutiſſimā petrā, z circūcidit ꝓputiū filij ſui. z Joſue. 5. ꝺ. fac tibi cultellos lapideos, z circūcide ſcō ſ filios iſrael. Per q̄ō figuraba ꝓ circumciſionem ſpūalē eſſe fiendā p xp̄m: de quo ꝺ. 1. cor. 10. petra aūt erat xp̄s. ¶ Ad tertiū dōm, q̄ō octauꝰ dies determinabatur circumciſioni, tum pp miſteriū: q̄ in octaua etate (que erit etas reſurgentiū) quaſi in octauo die, pficitur p xp̄m ſpūalis circumciſio, qñ auferet ab electis non ſolū culpā, ſz ēt oēm penalitatē, tum etiā pp tenerit̄udinē infantis ante octauuz diē. Uñ etiā de alijs alialꝫ Leui. 22. pcipit. Bos, ouis z capra cū genita fuerint. 7. dieb⁹ erūt ſub vbere mr̄is ſue, die aūt octauo z deinceps offerri poterunt dño. Erat aūt octauꝰ dies de neceſſitate pceptis: ita. ſ. q̄ octauū diē ꝑtermittētes, peccabāt. ēt ſi eſſet ſabbatū ſm illud Jo. 7. circumciſionē accipit hō in ſabbato, vt nō ſoluat̄ lex moyſi. Non tñ erat de neceſſitate ſacr̄: q̄ ſi aliq̄ omittebāt octauū diē: poſtea poterant circumcidi. Uſ Quidā etiam dicunt, q̄ pp periculum imminentis mortis, poterat octauus dies pꝛeuenirī. Sed hoc nec ex autoꝛitate ſcripture, nec ex conſuetudine iudeoꝝ haberi pōt. Uñ melius dōm eſt, ſicut etiaz hug. de ſan. vic. dicit, q̄ octauꝰ dies nulla neceſſitate pꝛeuenie̅batur. Uñ ſup illud Pꝛouer. 4. ꝺnigenitus eram coꝛā matre mea, dicit glo. q̄ō alius berſabee paruulus non ꝙputatur: q̄ ante octauum diem mortuus, nominatus non fuit, z per conſequens nec circumciſus.

¶ Utrū circumciſio conferret gratiā iuſtificantem. Arti. 4.

Ad quartū Sic pceditur. Uidetur q̄ō circūciſio nō ꝙferret gratiam iuſtificātem, dicit enim apl's gal. 2. Si ex lege eſt iuſtitia. Chriſtus gratis mortuus eſt. i. ſine cā. Sed circūciſio erat quedā obligatio legis implende: ſm illud gal. 6. teſtificoꝛ omni hominꝰ circumcidenti ſe, q̄ñ debitoꝛ eſt vniuerſe legis faciende. Ergo ſi ex circumciſione eſt iuſtitia. Chriſtꝰ gratis. i. ſine cā mortuus eſt. Sed hoc eſt inconueniens. nō ergo ex circumciſione erat gratia iuſtificās a pctō. ¶ Ꝑ. Ante inſtitutionē circumciſionis, ſola fides ad iuſtificationez ſufficiebat: dicit em̄ greg. in moꝛa. q̄ō apud nos valet aqua baptiſmatis, hoc egit apud veteres p fidem ſola fides. Sed virtus fidei nō eſt imminuta per mādatū circumciſionis. ergo ſola fides paruulos iuſtificabat, z non circumciſio. ¶ Ꝑ. Joſue. 5. legitur, quod populus qui natus eſt in deſerto per. 40. annos, incircumciſus fuit. Si ergo per circumciſionē auferebatur peccatū originale, videtur q̄ō oēs qui in deſerto moꝛtui ſunt, tā paruuli q̄s adulti, fuerunt damnati. Uſ Et eadem obiectio eſt de pueris, qui moꝛiebant ante octauum diem circumciſionis: qui pꝛeueniri nō debebat, vt dictum eſt. ¶ Ꝑ. Nihil impedit introitum regni celeſtis niſi peccatum. Sed circumciſi ante paſſionez Chriſti impediebantur ab introitu regni celeſtis. Non ergo per circumciſionem hoies iuſtificabantur a peccato. ¶ Ꝑ. Peccatum originale non dimittitur ſine actuali: quia impium eſt a deo dimidiam ſperare venia, vt Augu. dicit. Sed nuſquam legit̄ q̄ō per circumciſionem remitteretur actuale pctm̄. Ergo etiā neq̄ originale p eā dimittebatur

Universidad de Deusto
Biblioteca

C Sup.q.70.2.q.71.

QIrca questiões. 70.et 71. nihil ferendum videtur nisi in his que dicuntur in artic.5. de cãlitate exorcismoꝝ. Nõ carent siquidem scrupulo duo iudicta. primum est circa apertionem sensuum per exorcismos baptismales. Secundum est circa unctionem que fit in vertice baptizati q̃ operatur conuersationem gratie baptismalis. Primum enim intelligo nõ sic quod exorcismus mundat interiorem infectionem sensuum anime quia hoc sine gratia nõ video posse fieri in paruulis quicquid fit in adultis sed intelligo sic q̃ potestas demonis ad precludendum sensus interiores anime concessa demoni propter interiorem infectionem ate p exorcismum impeditur. Ne.s.ob infectas interiores alę partes precludat alias ad sentiẽdum spiritualia que ch̃i sunt ita q̃ ptãs demonis per exorcismos baptismales impedit ne possit extrinseca obstacula sacro & intrinseca sacramenti effectui prędare.

C Scõm dictũ quum de actiua conseruatione intelligi nequeat de passiua opz intelligi sic q̃ vnctio illa operat quoddã actuale auritũ faciens ex parte baptizati ad cõseruationẽ gr̃e suscepte. Cõsistit aũt auritũ hoc in actu scõr̃ q̃ in adultis tũc excidat circunci aut admittat, in pueris aũt cõ lis aũr non nisi tpe ferebat tensionis gratie ad ogr̃am ũperationem locum habẽtũ habere potest.

Als † q erat signaculũ iustitie fidei ad puritatẽ valebat magnus & punctis. &c.

Als † in adultis tũc excidat

Sed contra Est, q̃ augu. dicit ad valeriũ ꝓtra iulianũ. Ex quo instituta est circuncisio in pplo dei († q̃ erat signaculũ fidei iustitie dei) ad sanctificationem purgationis valebat paruulis originalis veteris q̃ pcti: sicut & baptismus ex illo cepit valere tempore ad innouationẽ hominis, ex quo institutus est.

Rñdeo Dõm, q̃ ab oibus cõiter ponitur q̃ in circũcisione petiõ originale remittebat. Quidã tñ dixerunt q̃ non cõferebatur gr̃a, sed solũ auferebat pctm, qõ magr̃ ponit in prima di.4.sen. & 10.4. in gl. Sed hoc nõ põt eẽ: q̃ culpa nõ remittit nisi p gr̃am: ꝫ illud ro.3. iustificati gratis p gratiã &c. ℣ Et tõ alii dixerũt, q̃ p circuncisionẽ ꝰferebat gr̃a quãtũ ad effectus remissionis: culpe, sed nõ quantũ ad effect⁹ positiuos: ne cogerent dicere. q̃ gr̃a in circuncisione collata sufficiebat ad implendũ mandata legis, & ita supfluus fuerit aduent⁹ xp̃i. Sed hec etiã positio stare nõ põt, ꝓ̃o ꝺ̃de: q̃ p circũcisionẽ dabat̃ pueris facultas suo tpe pueniendi ad gloriã q̃ ẽ vltim⁹ effect⁹ positiu⁹ gr̃e. scꝺo q̃ priores sunt nãr̃ ſm ordinẽ cãe formal⁹ effectus positiui q̃s priuatiui, ꝫ ſm ordinẽ cãe mãlis sit ecõuerso. fora em nõ excludit ꝓuationẽ, nisi in fomãdo subm. ℣ Et tõ alii dixerunt, q̃ in circuncisione cõferebat gr̃a etiam q̃ntũ ad aliquẽ effectũ positiuũ, qui est facere dignũ vita eterna, sed non q̃ntum ad oẽs effectus: q̃ nõ sufficiebat reprimere cõcupiz̃ fomitis, nec ad implẽdũ mãdata legis. Nõ ẽt aliq̃n mihi visum est. Sed diligẽter ꝓsideranti apparet ꝫ nõ eẽ verũ: q̃ minima gr̃a ꝑ re sistere cuilibet ꝛcuple, & vitare oẽ pctm̃ mortale, qõ cõmittit in trãsgressione mãdatorũ legis: m⁹ nima em̃ charitas plus diligit deũ, q̃ cupiditas milia auri & argẽti. ℣ Et tõ dicẽdũ est, q̃ in circũcisione ꝓferebat gr̃a quantũ ad oẽs gr̃e effect⁹: aĺr tñ q̃ in baptismo. Hã i baptismo ꝓferebat gr̃a ex virtute ipsius baptismi, quã hz inquãtũ est instrm passiõis xp̃i tã perfecte. In circũcisione aũt conferebat gr̃a, non ex virtute circuncisionis: sed ex virtute fidei passionis christi, cuius signũ erat circũcisio. Ita. s. q̃ hõ qui accipiebat circuncisionẽ ꝓfitebat se suscipere talẽ fidẽ: vel adultus ꝑ se, vel alius ꝑ paruulis. Vñ & apls dicit ro.4. q̃ abrahã accepit signũ circuncisionis, signaculũ iustitie fidei: q̃.s. iustitia erat ex fide signãta, non ex circuncisione signifi-

gnumfi- cante. Et q̃ baptismus operat instrumentaliter in virtute passiõis xp̃i, non autem circuncisio, ideo baptismus imprimit character ẽ incorporantem hoiem xp̃o, & copiosiorẽ gratiã confert q̃s circuncisio: maior em̃ est effectus rei ĩa presentis q̃s spei.

Ad primũ Ergo dõm, q̃ rõ illa pcederet, si ex circuncisione esset iustitia aĺr q̃s p fidẽ passiõis xp̃i.

C Ad secundũ dõm. q̃ sicut ante institutionẽ circũcisionis, fola fides xp̃i futuri iustificabat tã pueros, q̃s adultos: ita etiã & circuncisione data. Sed antea nõ reqrebat aliq̃ signũ ꝓtestatiuũ hui⁹ fidei: q̃ nõdũ hoies fideles, seorsum ab infidelibus ceperãt adunari ad cultũ vn⁹ dei. Probabile tñ est, q̃ parẽtes fideles ꝑ paruulis natis, & maxime in periculo existẽtib⁹, aliq̃s ꝑces deo funderẽt, vel aliq̃s bñdictionẽ eis adhiberẽt (qõ erat qõdã signaculũ fidei) sicut adulti ꝑ seipsis ꝑces & sacrificia offerebãt.

C Ad tertiũ dõm, q̃ ppls in deserto ꝓtermittẽs mãdatũ circũcisionis, excusabat: tum q̃ nesciebãt q̃n castra mouẽda erant: tum q̃ (vt dasi. dicit) non necesse erat eos aliq̃ signũ distõis hr̃e, cum seorsum ab alijs pplis habitabãt. Et tñ vt aug. dicit, inobedientiã incurrebãt, qui ex ꝓtẽtu ꝓtermittebãt. Vñ tñ q̃ nulli incircũcisi mortui fuerit in deserto: q̃ vt in psal. dr. nõ erat in tribub⁹ eorũ infirm⁹, sed illi soli videnꝫ mortui in deserto, qui fuerãt in egypto circũcisi. Si tamen aliqui incircũcisi mortui sunt, eadẽ ratio est de his, & de his qui moriebant ante circũsionis institutionẽ,

Articulus I. II.

℣ Quod etiam intelligendum est de pueris, qui moriebãtur ante octauum diem tẽpore legis. C Ad quartum dicendum, quod in circuncisione auferebatur originale peccatum ex parte persone remanebat tamen impedimentum intrandi in regnum celorum ex parte totius nature: quod fuit sublatũ per passionẽ xp̃i. Et ideo etiam baptismus ante passionem christi non introducebat in regnum. Sed & circuncisio si haberet locũ post passionem xp̃i, introduceret in regnum. C Ad quintum dicẽdũ, quod adulti quando circuncidebantur, consequebantur remissionem, nõ solum originalis peccati, sed etiam actualium peccatorum. Nõ tñ ita quod liberarentur ab omni reatu pene, sicut fit in baptismo: in quo confertur copiosior gratia.

C De preparatoriis q̃ simul concurrũt cũ baptismo. Nõ. 71.

Deinde Considerandum est de preparatoriis, que simul concurrunt cum baptismo.

C Et circa hoc queruntur quatuor. Primo vtrum cathecismus debeat precedere baptismum. Secundo, vtrũ baptismũ debeat precedere exorcismus. Tertio vtrum ea q̃ aguntur in cathecismo & exorcismo, aliq̃d efficiant vel solum significẽt. Quarto, vtrum baptizandi debeant cathecizari vel exorcizari per sacerdotes.

C Utrum cathecismus debeat precedere baptismum. Artı.1.

Als † ablatio nem.

Ad primũ Sic proceditur. Videt q̃ cathecismus nõ debeat precedere baptismum. Per baptismũ enim regenerant homines in vitam spiritualem. Sed ꝓius homo accepit vitam quã doctrinã. Non ergo ꝓius debet homo cathecizari. i. doceri, quã baptizari. Cp̃. Baptismus exhibetur non solum adultis, sed etiã pueris, qui nõ sunt doctrine perceptibiles: eo q̃ nõ habent vsum rationis. Ergo ridiculũ est eos cathecizare. Cp̃. In cathecismo confitetur cathecizatus suam fidem. Sed pueri nõ possunt suam fidẽ confiteri, neq; per seipsos, neq; etiã aliquis alius pro eis: tum quia nullus potest alium ad aliquid obligare: tum etiam quia non potest aliquis scire, vtrum pueri cum ad legitimam etatem peruenerint, assentiant fidei. Non ergo debet cathecismus precedere baptismum.

Sed contra Est, q̃ rabanus de instit. cle. dicit. Antequam officium, vt fidei primũ cathecumin⁹ accipiat rudimenta.

Rñdeo Dicendum, quod (sicut supra dictum est) baptismus est fidei sacramentum: cum sit quedam professio fidei christiane. Ad hoc aũt quod aliquis fidem accipiat, requiritur quod de fide instruatur: secundum illud rõ.10. Quomodo credent ei, quem non audierunt: quomodo autem audient sine predicante? Et ideo ante baptismum conuenienter precedit cathecismus. Unde & dominus precepto baptizandi discipulis tradens, premittit doctrinam baptismo, dicens. Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos &c.

Ad primũ Ergo dicendum, quod vita gratie in qua renouatevobis nouale & nolitte serere sup spinas. Diabol⁹ aũt hostis est humane salutis, q̃ hoĩ p baptismũ exhibet + & hz pr̃atez aliq̃s in hoiez, ex hoc ipso q̃ subdit originali pctõ, vel & actuali. Uñ quenienter aũ baptismũ expellunt demones p exorcismos, ne salutẽ hois impediãt, q̃s quidẽ expulsionẽ signãt exsufflatio. ℣ Bndictio aũt cũ manus impõne, p̃cludit expulso vitã, ne redire possit. Sal ãt in os missus, & narib⁹ & aurib⁹ sputo linitio, signãt receptionẽ doctrine fidei quantũ ad aures, & approbationẽ quãtum ad nares, & cõfessionẽ quantũ ad os. Olei vero inunctio significat aptitudinem hois ad pugnandum contra demones.

Als † acqr̃it.

Ad primũ Ergo dõm, q̃ energumini dicunt, quasi interius laborãtes ex intrinseca operatione diaboli. Et q̃uis nõ oẽs accedẽtes ad baptismũ, corporaliter ab eo exeuntur: oẽs tñ nõ baptizati ptãt̃ demonũ subiciuntur, saltẽ pp originalis pcti reatũ. C Ad ꝫm dõm, q̃ in baptismo per ablationẽ + pcti, excluditur ptãs demonis ab hoĩe, quãtũ ad hoc q̃ impedit eã a perceptione gloriae. Sed exorcismi excludunt potestatem demonis, inquantũ impedit hoiem a perceptione sacr̃i.

C Ad tertiũ dõ, q̃ aqua benedicta datur ꝫ impugnationes demonũ que sunt ab exterioribus: & exorcismus ordinatur ꝓtra impugnationes demonũ que sunt ab interioribus. Uñ & energumini dicũtur (quasi interius laborãtes) illi qui exorcizant. Uel dõ, q̃d sic in remediũ ꝫ pctm̃, sed o dat pnia, q̃ baptismus nõ iteratur: ita in remediũ cõtra impugnationes demonũ, secundo datur aqua benedicta, quia exorcismi baptismales non iterantur.

C Utrũ ea que aguntur in exorcismo, aliquid efficiant. Art.2.

4.dis.6. q.2.ar.3 q.3.

Ad tertiuz Sic ꝓcedit. Uñ q̃d ea q̃ aguntur in exorcismo, nõ efficiãt aliq̃d, ꝫ solũ significẽt. Si em̃ puer post exorcismos moriat ante baptismũ, saluẽ nõ ꝓsequit. Sed ad hoc ordinat effect⁹ eorũ q̃ in sacr̃is agunt, vt hõ ꝓsequat saluteꝫ. vñ & Mar. vlt. dr. qui crediderit & baptizat⁹ fuerit, saluꝰ erit. Ergo ea q̃ aguntur in exorcismo, nihil efficiũt, sed solũ significant. Cp̃. Hoc solũ requirit ad sacr̃m no. le. vt sit signũ & cã: vt supra dictũ est. Si ergo ea que aguntur in exorcismo aliquid efficiant, vt q̃ singula sint q̃dam sacr̃a. Cp̃. Sicut exorcismus ordinatur ad baptismũ, ita etiã si aliquid in exorcismo efficitur, ordinatur ad effectum baptismi. Sed dispositio ex necessitate ꝓcedit formã perfectã: q̃ forma nõ recipit nisi in materia dispositã. Sequeretur ergo, q̃d nullus posset ꝓsequi effectũ baptismi, nisi puꝰ exorcizetur. Quod patet esse falsum. Nõ ergo ea que aguntur in exorcismis, aliquid efficiũt habent. Cp̃. Sicut quedã aguntur in exorcismo ante baptismum, ita etiam quedam aguntur post baptismũ: sicut quod sacerdos baptizatum chrismate vngit in vertice. Sed ea que post baptismum aguntur, non videntur aliquid efficere: q̃ secũdum hoc effectus baptismi esset imperfectus. Ergo nec ea que ante baptismum aguntur in exorcismo.

Sed cõtra Est, q̃d Aug. dicit in lib. de symbolo. Parauli exsufflantur & exorcizãtur, vt pellatur ab eis diaboli potestas inimica, que decipit hominẽ. Nihil aũt agitur frustra per ecclesiaꝫ. Ergo per huiusmodi exsufflationes hoc agitur, vt demonum potestas expellatur.

Rñdeo Dõm, q̃d quidã dixerũt ea que in exorcismo agũtur, nihil efficere, ꝫ solũ significare. Sed hoc ptz esse falsum, per hoc q̃d ecclesia exorcismis, imperatiuis verbis vtitur ad expellẽdã demonis potestatẽ: puta cũ dicit. ergo maledicte diabole exi ab eo &c. ℣ Et ideo dõm est, q̃d aliq̃e effectũ habent: differẽter tñ ab ipso baptismo. Hã per baptismũ datur homini gratia ad plenã remissionẽ culparũ. Per ea vero q̃ in exorcismo agunt excludit duplex impedimentũ salutaris gr̃e percipiendę. Quorũ vnũ est impedimentũ extrinsecũ: puta demones hominis saluteꝫ impedire conant. Et hoc impedimentũ excludit ꝑ exsufflationes: q̃b⁹ potestas demonis pellitur (vt ptz ex inducta autoritate Aug.) quantũ. s. ad hoc q̃d nõ prestet impedimentuꝫ sacro suscipiendo. Manet tñ ptãs demonis in hoĩe, quantũ ad maculam pcti & reatum pene, quousq; pctm̃ ꝑ baptismũ tollat. Et ſm hoc cyprianus dicit. Sicas diaboli nequitiã posse remanere usq; ad aquã salutarẽ: in baptismo aũt oẽm neglẽtã admittere. ℣ Aliud impedimẽtũ est intrinsecum: put. s. hõ ex infectione originalis pcti hz sensus cõclusos ad precipienda salutis mysteria. Uñ rabanus de institutione clericoꝝ dicit, q̃ per saliuã typicam & sacerdotis tactũ, sapiẽtia & virtꝰ diuina salutẽ catechumini operat: vt aperiantur ei nares, ad pcipiẽdũ odorem notitie dei, vt aperiantur et aures ad audiendũ mãdata dei, vt aperiantur illi sensus in intimo corde, ad respondendum.

Ad ꝓmũ Ergo dõm, q̃ per ea q̃ aguntur in exorcismo, non tollitur culpa, propter quã hõ punit⁹ post mortem: sed tollit tollunturq; impedimẽta recipiendi remissionẽ culpe per sacr̃m, vñ post mortem exorcismus non valet sine baptismo.

℣ Prepositinus tñ dicit, q̃ pueri exorcizati, si moriantur ante baptismũ minores tenebras patiuntur. Sed hoc nõ videt verũ: q̃ tenebre ille sunt carẽtia diuine visionis: q̃ nõ recipit magis & minus. C Ad scõm dõm, q̃d de rõne sacr̃i est, q̃ pficiat principalem effectũ: qui est gr̃a remittẽs culpã, vel supplẽs aliquẽ hois defectum. Quod quidẽ non fit per ea q̃ aguntur in exorcismo: sed solũ hmõi impedimẽta tolluntur. Et ideo non sunt sacr̃a, sed sacr̃alia q̃dã. C Ad tertiũ dõm, q̃ dispõ sufficiens ad suscipiẽdã gratiaꝫ baptismalẽ, est fides & intẽtio, vel ꝓpria eius qui baptizat, si sit adultus, vel ipsius ecclesie, si sit paruulus. Ea vero q̃ aguntur in exorcismo, ordinant̃ ad removendũ impedimenta: & ideo sine eo põt aliqs cõsequi effectũ baptismi. Nõ tñ sunt hmõi ꝓtermittenda, nisi in necessitatis articulo. Et tunc cessante periculo, debent suppleri, vt seruetur vniformitas in baptismo. Hec frustra supplent post baptismũ: q̃ sicut impedit effect⁹ baptismi anteq̃s pcipiatur, ita põt impediri postq̃s fuerit percept⁹. C Ad quartuz dõm, q̃ eoũ que agunt post baptismũ circa baptizatũ, aliquid est q̃d non solũ significat sed efficit: puta munctio que fit in vertice: que operatur ꝓseruationem + gratie baptismalis. Aliquid aũt est q̃d nihil efficit, sed solum significat: sicut q̃d datur ei vestis candida, ad significandum nouitatem vite.

Als † ad cõseruationẽ.

C Utrum sit officiuz sacerdotis, cathecizare & exorcizare baptizandum. Artı.4.

4.dis.6. q.2.ar.3 q.3.

Ad quartũ Sic ꝓcedit. Uidetur q̃ nõ sit sacerdotis, cathecizare & exorcizare baptizandum. Ad officium em̃ ministrorum pertinet habere operationẽ super immũdos: vt dionysius dicit. 5.c.cel.hie. Sed cathecumini qui instruuntur in cathecismo, & energumini qui purgantur in exorcismo, cõputantur inter immundos: vt ibidẽ dionysius dicit. Ergo cathecizare & exorcizare nõ pertinet ad officiũ sacerdotis, sed portꝰ ministrorum. Cp̃. Cathecumini instruunt̃ de fide per sacrã scripturam, que in ecclesia per ministros recitatur: sicut enim per lectores in ecclesia legitur ver⁹ testũ, ita etiã per diacones & subdiacones legit nouũ. Et sic ad ministros ptinet cathecizare. ℣ Similr ẽt & exorcizare, vt videtur, ad ministros pertinet: dicit em̃ Isidorus in quadã epla, ad exorcistam pertinet exorcismos memoriter rettinere, manusq; sup energuminos & cathecuminos in exorcismo imponere. Non ergo pertinet ad officiũ sacerdotis, cathecizare & exorcizare. Cp̃. Cathecizare idem est q̃d docere, & hoc idez est q̃d perficere. Quod ad officium eoꝝ pertinet, vt dicit dionysius. 5.c.cel.hier. Non ergo pertinet ad officium sacerdotis.

Sz ꝰ Est, q̃d nico. papa dicit. Cathecismi baptizandorum a sacerdotibus vniuscuiusq; ecclesie fieri possunt.

℣ Unde greg. etiaz super ezech. dicit. Sacerdotes cum per exorcismi gratiã, manum credentibus imponunt, quid aliud faciũt, nisi quod demonia eiciunt.

Rñdeo Dõm, quod minister cõparatur ad sacerdotem, sicut secundarium & instrumentale agẽs ad principale, vt indicat ipsum nomen ministri. Agens aũt secundariũ nõ agit sine principali agente, sed cooperatur principali agenti in operando. ℣ Quanto aũt potior est operatio, tanto principale agens potioribus indiget instrumentis seu ministris. Potior aũt est operatio sacerdotis inquantũ confert ipsum sacramẽtũ, q̃s in preparatoriis ad sacr̃m. Et ideo supremi ministri, qui dicuntur diacones, cooperantur sacerdoti in ipsa collatione sacramẽtoꝝ. dicit enim Isido. qõ ad diaconem pertinet assistere sacerdotibus, & ministrare in oibus que aguntur sacr̃is christi, in baptismo. s. in chrismate, patena, & calice. Inferiores autem ministri cooperantur sacerdotibus in his que sunt preparatoria ad sacr̃m: sicut lectores in cathecismo, & exorciste in exorcismo.

¶ Super.q. 72. articulum primum z secundum.

In articulis primo 7.2.q. 72.ad tertiū vnum: scilicet quod chrisma (hoc est compositum ex oleo z balsamo) non ita est materia sacramenti confirmationis sicut aqua est materia baptismi quoniam sine balsamo confirmatio tradita valet, sine aqua autem baptismus nō valet. Et de hoc extat textus clarus ꝛ de sacramentis non reiterandis ca. pastoralis. Ubi queritur si confirmationis sacramentū in eo debeat reiterari, qui per errorem fuit non chrismate sed oleo delinitus, z respondetur quod non est aliquid iterandū, sed caute supplendus quod incaute fuerat preter missum. Ex hoc enim apparet sacramentum confirmationis quo ad substantia lia fuisse complenum sine balsamo, fuisset siquidem alioquin rei terandum sine balsamo collatū. Unde intelligimus mixtum ex oleo z balsamo (quod chrisma consueuimus vocare) esse regularez materiam confirmationis de necessitate precepti, z non de necessitate sacramenti.

Et videtur hoc ab ecclesia precedenti rē pore institutum, in primitiua siquidem ecclesia nō videtur multorum credibile paruisse episcopos habuisse balsamum, quo forte etiā hodie multi carent. Accedit ad hec, q̄ chrismatis nomen (quod secundum dio. apostoli imposuerunt huic sacramento, non significat balsamum. sed vnctionem: eni oleum sufficit.

extra. De sacramento cōfirmationis. Mō. 72.

Sed cōtra Est q̄ melchiades papa scribit hispaniarū episcopis. De his super quibus rogastis nos, vos informari: vt trū maius sit sacramentū, manus impositio episcopoū, an baptismus: scitote vtrūq; magnū esse sacrm.

Alias ✝ ipūales. **Rñdeo** Dicendum, quod sacramenta ad speciales ✝ gratie effectus, z ideo vbi occurrit aliquis specialis effectus gratie, ibi ordinatur speciale sacramentum. Quia vero sensibilia z corporalia gerunt spiritualiuz z intelligibilium similitudinez, ex his que in vita corporali speciali ter agunt, percipere possumus quid in spirituali vita gratie, speciale exstat. Manifestum autem est, quod in vita corporali specialis quedam perfectio est, quod homo ad perfectam etatem perueniat, z perfectas actiones hominis agere possit. Unde z apostolus dicit. 1. coin. 13. cum autem factus sum vir, euacuaui que erant paruuli. Et inde est etiam, quod preter motum generationis, quo aliquis accipit vitam corporalem, est motus augmenti, quo aliquis perducitur ad perfectam etatem. Sic igit tur z vitam spiritualem homo accipit per baptismū, qui est spiritualis regeneratio. In confirmatione autem homo accipit, quasi quādam perfectam etatez spiritualis vite. Unde melchiades papa dicit. Spiritussanctus qui sup aquas baptismi salutifero descendit lapsu, in fonte plenitudinem tribuit ad innocentiā, in confirmatione augmentum prestat ad gratiam, in baptismo regeneramur ad vitam, post baptismum confirmamur ad pugnā in baptismo abluimur, post baptismum roboramur. Et ideo manifestum est, quod confirmatio est speciale sacramentum.

Ad p̄mū Ergo dicendum, quod circa institutionem huius sacramenti est tripler opinio. Quidam enim dicerunt, quod hoc sacramentum non fuit institutū nec a christo nec ab apostolis, sed postea, processu temporis in quodā ocilio. Alij vero dixerunt, q̄ fuit institutū ab apostolis. Sed hoc non p̄ otest esse quia instituere nouum sacramētum, ptinet ad potestatem excellētie, que competit soli christo. Et ideo dicendum est quod christus instituit hoc sacramentum, non exhibendo, sed promittendo: secundum illud Joā. 16. si non abiero, paracletus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam euz ad vos. Et hoc ideo: quia in hoc sacramento datur plenitudo spiritussancti, que non erat danda ante christi resurrectionē z ascensionem: secundum illud Joan. 7. nondū erat spiritus datus: q̄ Jesus nondum erat glorificatus. Ad secundum dicendum, quod quia confirmatio est sacramentū plenitudinis gratie, non potuit habere aliquid respondēs in veteri testamēto: quia nihil ad perfectum adduxit lex, vt dicitur hebr. 7. Ad tertium dicendum, quod (sicut supra dictum est) omnia sacramenta sunt aliqualiter necessaria ad salutem, sed quedam sine quibus non est salus: quedam vero, sicut que operantur ad perfectionē salutis. Et hoc mō cōfirmatio est de necessitate salutis, cuius sine ea possit esse salus, dum tū nō p̄etermittat ex p̄cepto sacramēti.

Ad quartū dicendum, q̄ illi q̄ cōfirmationem accipiūt, q̄ est sacrm plenitudinis gr̄e x̄po cōfirmanz, inquātū ipse a primo instāti fuepceptionis fuit plen⁹ gr̄e z veritatis, vt dr̄ Jo. 1. Que q̄dē plenitudo declarata est in baptismo, q̄ spūssctūs descēdit corporali specie sup eū. vñ 7 luc. 4. dr̄, q̄ Jesus plen⁹ spūsctō, regressus est a iordane. Nō autē queniebat dignitati x̄pi (q̄ est sacramentorū autor) vt a sacramento plenitudinem gratie acciperet.

Utrum chrisma sit queniens mā huius sacri. Arti. 2.

Ad secundum Sic p̄cedit. Uidetur q̄ chrisma non sit conueniens materia huius sacramēti. Hoc enim sacramentum vt dictum est) institutū est a christo promittente discipulis spiritumsanctum. Sed ipse mittit eis spūsctm absq; omni chrismatis inunctione. ipsi etiā apli hoc sacrm p̄cepbant per solā manus impōnē absq; chrismate: dicitur enim act. 8. q̄ apostoli imponebāt manus sup baptizatos, z accipiebāt spūsctm. Ergo chrisma nō est mā huius sacramēti: q̄ mā ē de necessitate sacri. Cp̄. Cōfirmatio quodāmō p̄ficit sacrm baptismi (sicut supra dictū est) z ita dr̄ et p̄fici sicut p̄fectio p̄fectibili. Sz in baptismo est mā, simpler elemētū. s. aqua. Ergo huius sacramēti nō est queniēs mā chrisma, q̄ō p̄ficit ex oleo z balsamo. Cp̄. Oleū assumit in mā huius sacri ad inungēdū. Sz quolibet oleo p̄t fieri inunctio, puta oleo q̄ō fit ex nucib⁹ vl ex q̄buscūq; aliis reb⁹. Nō ergo solū oleū oliuaz dz assumi ad hmōi sacrm.

Cp̄. Supra dictū ē, q̄ a q̄ assumit vt mā ad baptizādū: q̄ vbiq; de facili inuenit. Sz oleū oliuarū nō vbiq; inuenit, z mlto min⁹ balsamū. Nō ḡ chrisma q̄ ex his p̄ficit, ē queniēs mā h⁹ sacri.

Sed cōtra Est, q̄ greg. dicit in registro. Presbyteri baptizatos infantes signare in frontib⁹ sacro chrismate, nō p̄sumant. Ergo chrisma est materia huius sacri.

Rñdeo Dōm, q̄ō chrisma est conueniēs materia huius sacramēti. Sicut enim dictū est, in hoc sacramento datur plenitudo spiritussancti ad robur spirituale, q̄ō p̄petit perfecte etati. Uhomo autē cū ad p̄fectā etatē puenerit, incipit ea cōicare actiōes suas ad alios, antea vo q̄si singulr sibip̄sis viuit. Gr̄a vo spūsctī in oleo designat. vñ x̄ps dr̄ ee vncꝰ oleo letitie, p̄pter plenitudinē spūsctī quā habuit. Et iō oleū p̄petit māeh⁹ sacri. Admiscet ar balsamū, p̄pter fragrātiā odoris, q̄ redūdat ad alios. vñ apls dicit. 2. coin. 2. x̄pi bon⁹ odo sumus deo tc. Et hz multa alia sint odorifera: nō p̄cipue accipitur balsamū p̄pter hoc q̄ hz p̄cipuū odorē, z q̄ etiā incorruptionē p̄stat.

Ad p̄mū vñ ec. 24. dr̄, q̄d balsamū si mixtū odori me⁹. Ergo dōm, q̄ x̄ps ex ptāte excellentie q̄ hz in sacrīs, potulit aplis rē huiꝰ sacri. i. plenitudinē spūscti sine sacro: eo q̄ ipsi p̄mittas spiritussan. acceperūt: sicut dr̄o. S. Nihilominꝰ tū aliqd cōforme māe huiꝰ sacri, exhibitum fuit aplis sensibiliter in collatione. s. s. Ad eūs sensibiliter. s. s. sup eos descēdit in specie ignis ad eandē significationē referrī, ad quā referrī oleū nisi q̄ ignis hz vi actiuā, oleū aūt hz vi passiuā, inq̄tū est mā z fomētū ignis. Et p̄ satis p̄petebat: nā p aplos gr̄a spūscti erat ad alios deriuāda. Super aplos etiā spiritussan. descēdit in figura lingue, q̄ō ad idē significādū referrī q̄ō signāt balsamū: nūsq; lingua p locutionē est cōicatiua ad alteꝝ, balsamū vo p odorē: q. s. aplī replebant spū. s. vt fidei doctores, alij aūt fideles, vt operatores eoꝝ, q̄ pertinēt ad edificationē fidelium.

Sikr etiā ad impōnē manus aplorꝝ, z etiā ad eorū p̄dicationē, descēdebat plenitudo. s. s. sup fideles sub visibilib⁹ signis, sicut z a p̄n descēderat sup aplos. Uñ petr⁹ dicit act. 11. cum cepissem loqui, cecidit spūssan. sup eos, sicut z in nos in initio. Et ideo nō erat necessaria sensibilis mā sacrālis, vbi sensibilia signa miraculose exhibebāt diuinitus. Utebātur tñ aplī cōter chrismate in exhibitione sacri, q̄ hmōi visibilia signa nō exhibebant dicit em̄ diony. 4. c. cele. hier. est quedā pfectiua opatio, quā duces nr̄i (i. aplī) chrismatis hostiā noiant. Ad sm dōm, q̄ baptismus dat ad spūalē vitā simplr. Sequendā, z ideo ppetit illi sacro mā simpler. Sed hoc sacrz datur ad plenitudinē p̄dā spūssan. cuius est mīltiformis opatio: sm illud sap. 7. est em̄ in illa spūs. s. vr⁹ multiplex, z. i. ad cor. 12. dr̄ diuisiones gr̄az sunt, idē aūt spūs. Et ideo queniēter huius sacri est mā p̄posita. Ad tertiū dōm, q̄ō pp̄ietates olei quib⁹ significatur spūs. s. magis inueniunt in oleo oliuarū, q̄z in quoscūq; alio oleo. Uñ et ipsa oliua semper frōdib⁹ virēs, viroꝝ z misericordiaz spūssan. signat. Hoc et oleū pp̄ie dr̄: oleuz z maxime hr̄ in vsu vbi hr̄i p̄t. Quilibet aūt ali⁹ liquor, ex similitudine huiꝰ oleū nominat: nec est in vsu cōi, nisi i supplemētū apud eos quib⁹ deest oleū oliuaz. Et ideo hoc oleū sola assumit in vsum huius z quorūdā aliorūz sacroz. Ad quartū dōm, q̄ baptismus est sacz absolute necessitatis: z ideo eī mā debet inueniri vbiq;. Sufficit autē q̄ō materia huius sacri, q̄ō nō est tante necessitatis, posse de facili ad omnia loca terrarum deferri.

Utrū sit de necessitate huiꝰ sacri, q̄ chrisma fuerit p̄pius p̄ eūm cōsecratū. Arti. 3.

Ad tertiū Sic p̄cedit. Uf q̄ō non sit de necessitate huius sacri, quod chrisma q̄ō est materia huiꝰ sacramēti, fuerit p̄ꝰ p̄ eūm consecratū. Baptismus em̄ in quo fit plena remissio peccatorū, nō est minoris efficacie q̄z hoc sacramentū. Sed licet quedam sanctificatio adhibeatur a que baptismali ante baptismū, nō tamē est de necessitate sacramēti: q. i. ar ticulo necessitatis preteriri potest. Ergo nō est de necessitate huius sacramenti: q̄ō chrisma fuerit p̄pius p̄ eūm sacratū. Cp̄. Idem nō debet bis consecrari. Sed materia sacramenti sanctificat in ipsa collatione sacramē ti, p̄ formā verboꝝ qua ofertur sacrm. vnde Aug. dicit sup Jo. accedit verbū ad elemē tū, z fit sacrm. Nō ergo debet p̄pius chrisma consecrari, q̄z hoc sacrm tradatur. Cp̄. Dis consecratio que fit in sacris, ad cōsecutionez sanctificandi materiā gratie ordinatur. Sed materia sensibilis ofe cta ex oleo z balsamo, non est capax gratie. Ergo non dz ei aliqua consecratio adhiberi.

Sed contra Est, q̄ Anno. papa dicit. Diesbyteris baptizant, chrismate baptizatos vngere liceat, q̄ō ab eo fuerat cōsecratum: non tū frontem ex eodē oleo signare, q̄ō solū deberut epī, cum tradunt paracletū. Quod quidē fit in hoc sacramento. Ergo ad hoc sacramentū requiritur chrisma per episcopum consecratum.

Rñdeo Dōm, q̄ tota sacroꝝ sanctificatio a x̄po deriuaꝝ, vt supra dictū est. Est aūt cōsiderandū, q̄ō quibusdā sacris habētibus māz corporeā, x̄ps est vsus sacz baptismo z etiā eucharistia. Et iō ex ipso vsu x̄pi, materie horū sacramentoꝝ, aptitudinē acceperunt ad perfectionē sacri. Unde Dyz. dicit, q̄ nunq̄s aque baptismi purgate pctā credentium possent, nisi tactu dominici corporis sanctificate fuissent. Et sikr ipse dominus accipiens panem benedixit, sikr aūt z calicem: vt hr̄ Matt. 26. z luc. 22. Et pp hoc nō est de necessitate horū sacramentoꝝ, q̄ō mā p̄ius benedicatur: q. i sufficit benedictio x̄pi. Si qua vero benedictio adhibeat, p̄tinet ad solennitatē sacri: non aūt ad necessitatem. Unctionibus aūt visibilibus x̄ps non est vsus: ne fieret iniuria inuisibili vnctioni, qua est vnctus p̄ cōsortibus suis. Et ideo tam chrisma q̄z oleū sctm infirmoꝝ, p̄ius benedicuntur quā adhibeantur ad vsum sacri.

Ad p̄mū Ergo p̄z rūsio ex dictis.

Ad 2m dōm, q̄ vtraq; cōsecratio chrismatis non refertur ad idem. Sicut em̄ instrm̄ virtutē instrālem acquirit dupl̄r. s. q̄ō accipit formam instri, z q̄ō mouetur a principali agēte ad effectū: ita etiā mā sacri duplici sanctificatione indiger: p quaz vnā fit p̄pia mā sacri, per aliā vero applicatur ad effectū. Ad tertiū dōz, q̄ō materia corporalis nō est capax gr̄e, quasi gr̄e subm, sed solum sicut gratie instrm, vt supra dictuz est. Et ad hoc materia sacri consecratur: vel ab ipso christo, vel ab episcopo, qui gerit in ecclesia personam christi.

Utrū hec sit cōueniens forma huius sacri consigno te signo crucis tc. Arti. 4.

Ad quartuz Sic procedit. Uf q̄ hec nō sit cōueniens forma huiꝰ sacri, consigno te signo crucis, z cōfirmo te chrismate salutis. in nōe p̄tis z filij z spiritussancti amen. Usus em̄ sacroꝝ, a x̄po z ab aplis deriuaꝝ. Sed neqz x̄ps hanc formā instituit, ne aplī ea vsi leguntur. Ergo hec non est conueniens forma huius sacri. Cp̄. Sicut sacrm est idem apud oēs, ita z forma dz esse eadem: q. i. queli bet res hz vnitatem sicut z esse a sua forma. Sed hac forma non oēs vtuntur: quidā enī dicunt, confirmo te chrismate sanctificationis. Ergo hec nō est conueniens forma huius sacramenti. Cp̄. Sacrm hoc dz conformari baptismo, sicut perfectio perfectibili: vt supra dictū est. Sed in forma baptismi, non fit mentio de consignatione characteris, nec etiā de cruce christi, cum tamen per baptismū homo christo commoriatur, vt apls dicit Rom. 6. nec etiam fit mentio de effectu salutis, cum tamen baptismus sit de necessitate salutis. In forma etiā baptismi ponitur vnus actus tantuz, z expumitur persona baptizantis, cū dicitur, ego te baptizo. Cuius contrarium apparet in forma predicta. Non ergo est conueniens forma huius sacramenti.

(puta aquā z panez) vel fieret iniuria sanctificationi prime ex superaddita sanctificatione ab ecclesia, si sunt eūsdē rationis, vel prima esset insufficiens, si sēda est alterius rōnis. Tum quia Christus vsus est visibilibus vnctionibus: in vita a magdalena pluries. z in morte a nicodemo: ac per hoc sanctificauit vnctiones si cōtactu eius sanctificatiuus est. Et sic sanctificata esset etiā materia huius sacramenti. nec egeret consecratione: cuius oppositum dicis.

Ad hoc dicitur, rationem autoris in sua probabilitate solidaz stare: z q̄ō prima sanctificatio cōstituit materiam sacramenti. z propterea alterius est rationis a benedictione eiusdez materie q̄z ecclesia adhibet: q̄m hec secūda non ordinatur ad cōstituendā materiā, sed ad solennitatem quandā z deuotionem, fugationez demonum. z huiusmodi. Unde nō arguit secunda insufficientiam prime: nec illi iniuria tur. Nec dicit autor quēcunq; christi cōtactum sanctificare materiam sacramenti, sz contactū invsu sacramentiqualicontactu non tetigit vnctiones, Nec obstat quod ex vsu sacri christus nihil accepit: ac per hoc per accidens vsus cōcurrit, z solus contactus per se et q̄ō ipso cōtactu sanctificauit. Hoc inquam non obstante de vsu constituto sacri est fermo ita q̄ō sensus z contra eius Christi in consigno te signo crucis, z idem est sensus.

¶ Super Arti. 4.

In arti. 4. aduerte pro hoc z ceteris sacramentis: q̄ō licet in antiquis iuribus non inueniantur expresse omnes sacramentorum forme: posteriorib⁹ tamē temporibus scilicet sub eugenio. 4. in concilio. in quo etiam fuit ecclesia orientalis, explicare sunt omnium sacramentoruz forme cum reliquis omnib⁹ requisitis ad omnia z singula sacramenta. Ubi z ponitur ista forma sacramenti confirmationis: nisi quod hic dicitur consigno, z ibi legitur signo te signo crucis, z idem est sensus.

¶ Super Arti.5.

In articulo quinto dubium occurrit ad hominem quoniam autor superius in.q.63.articulo sexto posuit characterem confirmationis pertinere ad recipientes, hic autem ponit ipsum ex parte potentie actiue vt patet in litera. Unde videtur autoris doctrina sibiipsi dissona.

¶ Ad hoc dicitur, qđ hec sibiinuicem non aduersantur: quoniã character confirmationis (vt ipsius sacramenti nomẽ testatur) est characteris baptismalis confirmatio: per baptismum enim fit christianus infirmus tamen (quia est sicut modo genitus infans) per confirmationem aũt firmatur: ac per hoc ex eadem parte virtutis se tenet sacramenti character, z per cõsequens character cõfirmationis est vt perficiens characterem baptismalem: qui se teneat ex parte recipientis, trahit secũ siue cõfirmationis characterem. Uñ de condist.5.ca.de his vero. melchiades papa in qt. Jta cõiuncta sunt hec duo sacra, qr vnũ sine altero rite perfici nõ potest.i.glo.i. christiano facere nõ pot simple pfectũ. Apparetqz ꝫ idẽ ex actib⁹ virtutũ qz characteris: mã baptismi est confiteri fidẽ: cõfirmationis aũt libere seu intrepide pfiteri eãdẽ, vbi ptz fm, pficere z firmare ꝑm. ¶ ptz ẽt nõ fic esse in telligendũ: characterem ee pass̃m passiuã, tãqꝫ si ponerẽ pure passiuaꝫ pr.n. aliqđ actũ hre cũ ꝫ qr constituit sacrorũ receptiuũ per fectũ seu firmum: baptismalis fidẽz cha racter receptiuũ abt cõfirmationes aũt receptiuũ perfecte z libere constituit.

¶ Super Articu.6.

In arti.6. aduerte, qr character cõfirmationis ita presupponit characterẽz baptismi, vt si confirmaretur non baptizatus, esset post baptizatus. Unde ratione qua pre
4.di.7. q.2.ã.1. q.1.2.q.5 fert nõ baptizatus 3.ã.3.4. est post baptismũ iterũ ordinãdus: vt ptz in.c.veniẽs, z i.c. sicḃ de ḃ fert nõ baptizato. Magis.n. annexum est cõfirmis sacrz bam⁹ cꝫ sacrm ordis quũ pfic⁹ firmitas perfectioqꝫ sit bapm⁹.

Sed cõtra Est auctas ecclie, que hac forma cõter vtitur.

Rñdeo Dicendum, quod predicta forma est conueniens huic sacramento. Sicut enim forma rei naturalis dat ei speciem: ita forma sacramenti continere dz quicquid pertinet ad spẽm sacramẽti. Sicut aũt ex supradictis ptz, in hoc sacro datur spiritus.s.ad robur spũale pugne. ¶ Et ideo in hoc sacro tria sunt necessaria, que ꝓtinent in forã predicta. Quoꝝ pm⁹.est, cã ꝓferens plenitudinẽ roboris spũalis que est sancta trinitas, qꝫ exprimit cũ dz, in nõe patris ꝛc. ¶ Secundũ est ipsum robur spũale, qđ homini cõferꝛ per sacrm mãe visibilis, ad salutem. Uñ quidẽ tãgit cũ dz, cõfirmo te chrismate salutis. ¶ Tertiũ est signũ qđ pugnatoꝛ dak: sicut z in pugna corpali, milites ꝟsignis ducũ insigniunt. Et qntũ ad ḃ dz, cõsigno te signo crucꝭ, in quo.s.rex nr̃ triũphauit: vt dz cor.2.

Ad pmũ Ergo dicendum quod (sicut supra dictum est) per ministerium apostolorum quandoqz dabatur effectus huius sacramenti, scilicet plenitudo spũsscti, dbusdã visibilib⁹ signis miraculose a deo effectis: qui pot effectum sacri sine sacramẽto cõferre. Et tũc nõ erat necessaria nec materia nec forma hui⁹ sacramẽti. ¶ Qñqz aũt tanꝭ ministri sacroꝝ, hoc sacrꝭ ꝓbebãt, z tũc sicut mãta z fosa ex manda:o xpi vtebant. Multa eñ seruabãt apli i sacrorũ collatione q̃ in scripturis cõter ꝓpositis non sunt tradita. Uñ dion. dt in fine cel. hier. ꝓsummatiuas inuocatiões.i. ẏba quib⁹ pficiunt sacra, nõ est iustũ scripturas interptan tib⁹ neqz mysticũ earũ, aut i ipsis opatas ex deo virtutes, ex occulto ad cõe adducere: sed nfa sacra traditio, siue pompa.i. occulte eas edocet. Uñ z apls dicit, loqđs de celebratione eucharistie.1.cor.xi. Cetera cuz venero disponã. ¶ Ad ꝟz dom, qr sanctitas est salutis cã. Et to in idẽ redit qđ dz chrismate saluti z sctificationꝭ. ¶ Ad tertiũ dz, qr baptism⁹ est regũo in spũalẽ vitã, q̃ hõ viuit in seipso, z to nõ ponit in forma baptismi nisi vn⁹ act⁹ ad tm̃ hoiem sanctificãdũ ꝓtinẽs. Sed hoc sacrm nõ solũ ordinat ad hoc qđ hõ sctificet seipso, fz exponit cuidã pugne exteriꝰ. Et to nõ solũ fit mentio de interiore sctificatiõe cũ dz, cõfirmo te chrismate salutis: fz etiã consignatur homo exterius quasi verillo crucis ad pugnã spũalẽ, qr significat cum dz, signo te signo crucis. ¶ In ipso aũt verbo baptizãdi, qđ ablutionẽ significat, pot intelligiz materia, que est aqua abluẽs, z effect⁹ salutis, q̃ nõ intelligunt in verbo cõfirmãdi, z to oportuit hec ponere. ¶ Dictũ est supꝛaqꝫ ḃ qđ dz, ego, nõ est de necessitate forme baptismalis: qr intelligiꝫ in verbo prime pſone: apponitur ẽ ad expriměda intentionẽ. Quod nõ est ita necessarium in cõfirmatione: que nõ exhibet nisi ab excellenti ministro, vt infra dicetur.

¶ Utrum sacramentum confirmationis imprimat characterem. Arti.5.

Ad qntũ Sic proceditur. Uidetur, quod sacramentũ cõfirmationis nõ imprimat characterem. Character enim importat quoddã signum distinctiuũ. Sed per sacramentũ ꝓfirmationis nõ distinguit homo ab infidelib⁹, hoc est fit p baptismũ: neqz etiã ab aliis fidelibus: qr hoc sacrm ordinat ad pugnã spũalẽ, q̃ oibus fidelibus indicit. Nõ ergo in hoc sacro imprimit aliquis character. ¶ Supra dictũ est, quod character est quedam potentia spiritualis. Potentia aũt nõ est nisi actiua vel passiua. Potẽtia aũt actiua in sacramẽtis, ꝓfertur p sacramentum ordinis: potentia aũt passiua siue receptiua p sacrm baptismi. Ergo p sacrm ꝓfirmatiõis nullus character imprimit. ¶ ꝓ. In circumcisione q̃ est character corporalis, nõ imprimit aliqs spũalis character. Sz in hoc sacro imprimit qđã character corpalis: dũ.s.hõ chrismate signat signo crucis in fronte. Nõ g̃ imprimit in hoc sacro character spiritualis.

Sed contra In omni sacro qr nõ iterat, imprimit character. Sed hoc sacrm nõ iterat. dicit enim greg. de hoie qui a pontifice ꝓfirmatus fuerit denuo, talis iteratio ꝓhibenda est. Ergo in ꝓfirmatione imprimitur character.

Respõdeo Dom, qr (sicut supra dictũ est) character est quedam spiritualis potestas ad aliquas sacras actiones ordinata. Dictũ est aũt supra, qđ sicut baptismus est quedam spiritualis regio in vitam christianam: ita etiam cõfirmatio est quoddã spirituale aug⁹ promouens hominem in spiritualem etatẽ perfectã. Manifestum est autem ex similitudine corpalis vite, qr alia est actio hois statim nati: z alia actio que ꝓpetit ei cũ ad pfectã etatẽ puenerit. Et io p sacrꝫ ꝓfirmatiõis datur hoi ptas spũalis ad qsdã alias actiões sacras, ꝓter illas ad quas dak ei ptas in baptismo. Nã i baptismo accepit hõ ptatẽ ad ea agẽda q̃ ad ꝓpriã ptinẽt salutẽ: put scꝫ ꝟz seipm vtuti. Sed in ꝓfirmatione accipit hõ ptatẽ ad agẽdũ ea que ꝓtinent ad pugnã spũalẽ ꝓtra hostes fidei. Sicut ptz ex exẽplo apl̃oꝝ: qui anteq̃s plenitudinẽ spũssti acciperẽt, erãt in cenaculo pseuerãtes in oone: postmodũ vero egressi, non verebant publice fidẽ fateri etiam coã inimicis fidei xpiane. Et ideo manifestum est, quod in sacramento ꝓfirmationis imprimitur character.

Ad pmũ Ergo dom, quod pugna spiritualis contra hostes mustibiles, omnibus ꝓpetit. Sed ꝓtra hostes visibles.i. ꝓtra persecutores fidei pugnare, nomen xpi publice ꝓfitendo, est ꝓfirmatorum: qui iam sunt perducti specialiter ad virilem etatem: fm quod dicitur prime Joan. 2°. Scribo vobis iuuenes: quoniam fortes estis, z verbum dei in vobis manet, z vicistis malignum. Et ideo character ꝓfirmationis est signum distinctiuũ, nõ infidelitã a fidelib⁹, sed spũali⁹ puectorum ab his qbus dz: sicut mõ geniti infantes. ¶ Ad fm dom, qr ois sacra sunt qđã fidei ꝓtestationes. Sicut igit baptizatus accipit ptatem spũalẽ ad ꝓtestãdã fidẽ p susceptionẽ aliorũ sacrorum: ita ꝓfirmatus accipit ptatẽ publice fidẽ xpi verbis ꝓfitendi q̃s ex officio. ¶ Ad tertiũ dom, qr sacra ve.le. dnr iustitie carnꝭ (vt ptz heb.9.) qr.s.interi⁹ nihil efficiebãt. Et to i circũcisiõe imputebatur character solũ in corpore, nõ autem in anima. Sed in ꝓfirmatione cũ character corpali, imprimitur simul character spiritualis: eo quod est sacramentum no. legis.

¶ Utrum character confirmationis presupponat characterem baptismi. Arti. 6.

Ad sextũ Sic proceditur. Uidetur quod character ꝓfirmationis non presupponat ex necessitate, characterẽ baptismalem. Sacramentum enim ꝓfirmationis ordinatur ad ꝓfitendũ publice fidem christi. Sed multi etiam ante baptismum sunt fidem Christi publice ꝓfessi, sanguinem fundentes pro fide. Ergo character confirmationis non presupponit characterem baptismalem. ¶ ꝓ. De apostolis nõ legitur quod fuerint baptizati (presertim cum dicatur Joan.4. quod ipse non baptizabat, sed discipuli eius) z tamen postea fuerunt confirmati per aduentum spũs. s. Ergo sibi alii pñt ꝓfirmari antequã baptizent. ¶ ꝓ. Actu.10. dz, qr adhuc loquẽte petro cecidit spũs s. super eos qui audiebãt verbũ, z audiebãt eos loquentes linguis. Et postea petrus iussit eos baptizari. Ergo pari rõne pñt alii pius ꝓfirmari quam baptizentur.

Sed contra Est, qr rabanus dicit in lib. de instit. clericorum. Nouissime a summo sacerdote, per impositionem manus, paracletus traditur baptizato, vt roboretur p spiritum sanctum ad predicandum.

Rñdeo Dom, qr character ꝓfirmationis ex necessitate supponit characterem baptismalem: ita.s.qr si aliquis nõ baptizat⁹ ꝓfirmaret: nihil reciperet, sed oporteret iterato tm̃ ꝓfirmari post baptismũ. ¶ Cuius ratio est: qr sicut se hz ꝓfirmatio ad baptismũ, ita augmẽtũ ad gñationẽ: vt ex supradictis patet. Manifestũ est aũt, qr null⁹ pot ꝓmoueri in etatẽ pfectam, nisi primo fuerit natꝰ. Et similiter nisi primo aliquis fuerit baptizatus, nõ potest sacramentum ꝓfirmationis accipere.

Ad primũ Ergo dom, qđ virtus diuina nõ est alligata sacramẽtis. Unde potest cõferre homini spirituale robur ad confitendũ publice fidẽ xpi absqꝫ sacramẽto cõfirmationis, sicut etiã potest ꝓsequi remissionẽ peccatoꝝ sine baptismo. Sicut tñ null⁹ ꝓsequit effectũ bap̃m⁹ sine baptismi voto, ita nullus ꝓsequit effectũ ꝓfirmationis sine voto ipsius. Nõ pot hñ et añ susceptionẽ baptismi. ¶ Ad 2m dz, qr sicut aug. dicit ex hoc qr dns dic Jo.13. q̃ lot⁹ est, nõ indiget nisi vt pedes lauet, intelligim⁹ petrũ z alios xpi discipulos fuisse baptizatos siue baptismo ioãnis (sicut nõnulli arbitrant) siue quod magis credibile ẽ, baptismo xpi: neqz.n. renuit ministeriũ baptizãdi, vt habeẽt z baptizatos seruos, p q̃s ceteros baptizaret. ¶ Ad 3m dom, qr audiẽtes ꝑdicationẽ petri acceperũt effectũ ꝓfirmationis miraculose: nõ tñ ꝓfirmatiõis sacrm. Dcñ est aũt, qr effect⁹ confirmationis potest alicui cõferri ante baptismũ: non aũt sacramentũ confirmationis. Sicut.n. effect⁹ confirmationis, qui est robur spũale ꝓsupponit effectũ baptismi, q̃ est iustificatio: ita sacramentũ confirmationis ꝓsupponit sacramentũ baptismi.

4.dist.7. q.2.ã.2. ¶ Utrũ p sacrm ꝓfirmationis ꝓferat gña gratũ facies. Arti.7.

Ad septimũ Sic procedit. Uidet quod per hoc sacramentum gratia gratum faciens, non conferatur. Gratia enim gratũ faciens, ordinatur contra culpam. Sed hoc sacramentũ (sicut dcñ est) nõ exhibet nisi baptizatis, q̃ sunt a culpa mandati. Ergo per hoc sacramentum, gratia gratuz faciens nõ confertur. ¶ ꝓ. Octões maxime indigent gratia gratum faciẽte p quã solã iustificari pñt. Si g̃ p hoc sacrm, gña gratũ faciẽs ꝓferꝛ, vt qr deberet dari hoib⁹ i petõ exñtib⁹. Uñ tñ nõ est ver. ¶ ꝓ. Gña gratũ faciẽs, spẽ nõ dñt, cũ ad vnũ effectũ ordinet. Sed due fore eiusdẽ spẽi nõ pñt esse in eodẽ subo. Cũ g̃ gña gratũ faciens ꝓferaꝛ hoi p bap̃m, vt qr per sacrm ꝓfirmationis, quod nõ exhibet nisi baptizato, gña gratũ faciens nõ cõferatur.

Sed cõtra Est, qr melchiades papa dicit. Spũssctũs in fonte baptismi, plenitudinem tribuit ad innocentiam in confirmatione augmentum prestat ad gratiam.

Rñdeo Dom, qr ḃ sacro (sic dcñ ẽ) dak baptizato spũs s.ad robur, sic apl̃is dat⁹ ẽ i die pẽt. (vt legit act. 2.) z sicut dabak baptizatis p impõnẽ man⁹ apl̃oꝝ: vt dz act.8. Ostẽtũz est aũt i ꝑ pte, qr missio seu datio spũssctĩ nõ est nisi cũ gña gratũ faciẽte. Uñ mãl̃m ẽ, qr gña gtũ faciẽs ꝓferꝛ i ḃ sacro.

Ad primũ Ergo dicendũ, qđ gratie gratũ facientis primus effectus est remissio culpe. Habet tamẽ z alios effectus: qr sufficit ad hoc qđ promoueat hominẽ p oẽs grad⁹ vsqꝫ in vitã eternã: fm illud ro.6. gña dei vita eterna. Uñ z paulo dictũ est.2.cor.12. sufficit tibi gña mea. Et ipe dicit.1.co. 15. gña dei sum id qđ sum. Et ideo gratia gratũ faciẽs, nõ soluz dak ad remissionẽ culpe, fz ẽt ad augmẽtũ z firmitatẽ iustitie. Et sic ꝓferꝛ in hoc sacro. ¶ Ad 2m dz, qr sicut ex ipso noie apparet, ḃ sacrm dak ad ꝓfirmãdũ qđ pñ⁹ inuenerit, z io nõ dz dari his q̃ nõ hñt gratiã. Et pp hoc sic nõ dak non baptizatis, ita nõ dz dari adultis pctõib⁹, nisi p pniaz reparatis. Uñ dr laurelianẽsi ꝑcilio, vt ieiuni ad cõfirmationẽ veniãt, vt moneank confessionẽ facere ꝓius, vt mũdi donũ spũssctĩ valeãt accipere. Et tñc p hoc sacrm ꝑficiũt pne effect⁹, sicut z baptismi: qr p gratiam collatã in hoc sacro, ꝓsequit penites plenionẽ remissionẽ peccati. Et si aliqs adultus in pcto exñs, cuius ꝓscientiã nõ hz, vel si etiã nõ perfecte cõtritus accedat dñmodo nõ fictus accedat, p gratiã collatã i hoc sacro, ꝓsequet remissionẽ pctõrũ. ¶ Ad 3m dom, qđ (sicut dictũ est) gña sacrãlis addit sup gratiã gratũ faciẽte cõiter sumptã, aliquid effectuũ spãlis ⸗ effect⁹, ad qđ ordinat sacrm. Si ergo ꝓsideret gña in hoc sacrm collata quantuz ad id qđ est cõe, sic p hoc sacrm nõ cõferꝛ a iqua alia gña q̃s per baptismũ: fz q̃ ꝓius inerat, augetur. Si aũt cõsideretur quãtũ ad illud spãle qđ superadditur, sic nõ est eiusdẽ speciei cũ ipsa.

Alias ⸗ spũalis.

4.dist.7. q.3.ar.2 q.2.q.3. z di.25. q.2.ar.1 q.2. cor. ¶ Utrum hoc sacramentum sit omnibus exhibendum. Arti.8.

Ad octauũ Sic pceditur. Uñ qđ hoc sacrm nõ sit oib⁹ exhibendũ. Hoc em sacrꝭ ad quãdã excellẽtiã dak: vt dictũ ẽ. Sz id qđ ad excellẽtiã ptinet nõ ꝓpetit oib⁹. Ergo hoc sacramẽtũ nõ dz oib⁹ dari. ¶ ꝓ. Per hoc sacrm augetur aliqs spũalis in pfecta etatẽ. Sz pfecta etas repugnat etati pueritli. Ergo ad mtm⁹ pueris dari non dz. ¶ ꝓ. Sicut melchiades papa dicit, post baptismũ cõfirmamur ad pugnã. Sed pugnare nõ cõpetit mulieribus, ꝓpter fragilitatẽ sexus. Ergo nec mulieribus hoc sacramentũ dari dz. ¶ ꝑ. Melchiades papa dicit, qđ q̃uis continuo trãsituris, sufficiãt regenerationis beneficia, victuris tñ ꝓfirmationis bñficia necessaria sunt: qr confirmatio armat et instruit ad agones mũdi huius z ꝑlia, referẽdos. Qui aũt post baptismũ, cũ acquisita innocẽtia immaculatus pueneꝛit ad mortẽ, cõfirmatur morte: qr iam non potest peccare post mortẽ. Ergo statim morturis nõ debet hoc sacrm cõferri: z sic nõ dz omnibus dari.

Sz cõtra Est qđ dr act.2. qđ spũs sanctus aduenies replebit totam domũ (p quã significatur ecclesia) z postea subdit, qđ repleti sunt oẽs spũsancto. Sed ad illam plenitudinem consequendam hoc sacramentũ datur. Ergo est omnibus qui sunt in ecclesia exhibendum.

Rñdeo Dom, qđ (sicut dictũ est) per hoc sacrm pmouetur hõ spiritualiter in etatẽ pfectã. Hoc aũt est de intentione nature, vt ois q̃ corporaliꝛ nascitur, ad perfectã etatẽ perueniat: sed hoc q̃ndqz impeditur ꝓpter corruptibilitatẽ corporis, qđ morte preuenitur. Multo aũt magis de intẽtione dei est omnia ad perfectionẽ perducere: ex cui⁹ imitatione hoc natura participat. Unde z deut.32. dicit, dei perfecta sunt opera. Anima aũt ad quam pertinet z spiritualis natiuitas, z spiritualis etatis pfectio, immortalis est: z potest sicut tempoze senectutis spiritualem natiuitatem cõsequi, ita tempoze iuuentutis vel pueritie ꝓsequi perfectã etatem: qr huiusmodi corpoales etates, animẽ non preiudicant. Et ideo hoc sacramentum debet omnibus exhiberi.

Ad primũ Ergo dicendum, qđ hoc sacrm datur ad quandaz excellentiam: non quidez vnius hominis ad aliũ (sicut sacramẽtum ordinis) sed hominis ad seipsum: sicut idez perfectus vir exñs, hz excellentiam ad se puerum. ¶ Ad fm dom qr sicut dictũ est, etas corpoalis nõ pueritli cat animẽ. Unde etiaz in pueritli etate homo potest ꝓsequi perfectionẽ spiritualis etatis: de qua dicitur sap.4. senect⁹ venerabilis est non diuturna, neqz numero annoꝝ cõputata. Et inde est, qđ multi i pueritli etate ꝓpter robur spiritus.s. perceptuz, vsqꝫ ad sanguinẽ fortiter certauerunt pro christo. ¶ Ad tertiũ dicendũ, qđ sicut chrys. dicit in homelia de machabeis. In mundanis agonibus, etatis, ac forme, generisqꝫ dignitas requirit: z ideo feruis ac mulieribus, z senibus ac pueris ad eos aditus denegatur. in celestibus autem, omni pſone z etati ac sexui, indiscreta facultate stadium patet. Et in homel. de militia spirituali dicit. Apud deum femineus etiaz militat sexus. Multe nãqz femine animo virili spirituale militiã gesserunt: quedam em interioris hominis ꝟtute, viros equauerunt in agonibus martyrum: quedam etiam fortiores viris extiterunt. Et ideo etiam mulieribus hoc sacramentum conferendum est.

¶ Ad quartũ dicendũ, qđ (sicut dictum est) anima ad quã pertinet spũalis etas, immortalis est. Et ideo ẽt mouturis hoc sacramentum dandum est, vt in resurrectione perfecti appareant: fm illud ephe.4. donec occurramus in virum perfectum, in mensuram etatis plenitudinis xpi. Et io hug. de san. vict. dicit oio periculosuz esset, si ab hac vita sine cõfirmatione migrare cõtingeret. Non quia damnaretur, nisi forte propter contemptum, sed quia detrimentum perfectionis pateretur. Unde etiam pueri confirmari decedentes, maiorem gloriam consequuntur, sicut et

¶ Super artic.7.

In arti.7. in responsione ad secundum, nota hic dictum in litera pro omnibus sacramentis, qr accedens ac sacramentũ cũ peccato, vel qr ei⁹ ꝓscientia nõ hz, vel qr nõ pfecte cõtritus, gratiam ex sacro ꝓsequit in remissionez petrõũ. ¶ Et intelligo ḃ de peto mortali qm de venialib⁹ non opz hre ꝓscientia particulare, hoc est em qđ cõsueuit dici virtute sacramẽti fieri de attrito ptritũ: hoc est paratum fm propriã conscientiã charitate informari. Dñ tunc tñ fit, quum ex sacro motu eius mens suscipientis sacrm in actualem operationẽ in deuõi qm peccatũ, nõ em regulariter infunditur aut augẽt gratia in adulto nisi cõcurrẽte actu nouo liberi arbitrij qm sic exigit suauis dispõ diuine gubernatiõis: vt ex his que in pma scõe de iustificatione impij autor dicit hre potes: et inferius qđ de sacro pnie tractabit. ¶ In eodẽ ar. in rñsione ad tertium, memento superius dictorũ de gña sacrali, z intelliges q̃ hic dicitur. Sña sicḃ gratium faciẽs ertẽa ad firmãdũ ꝛpiañ vt libere ꝛpm crucifixum cõfiteꝛ, fm essentiam gñe est eiusdẽ spẽi cuz gña collata in baptismo: sz fm auxiliũ firmitatis procedentis a gratia (qđ gña sacramẽtalis vocatur) spẽ dñt a gña baptismali.

¶ Super articu.8.9.10.

In artic.8.9.10. tantummodo occurrit de ministro cõfirmationis, ob cuius reuerentiam, ꝓ factum greg. dicit nota re: q̃ epe est regula: p pñs minister confirmationis, z ꝓ ea fere iura clamãt. ¶ Sz vbi tra hoc credim⁹ etiam ꝑ ea que in ecclesia ꝓ pñs minister confirmat. Uñ ad hoc dicendum, qđ si ꝓ simplicẽ sacerdotẽ dek firmari est z inane. z hoc tenetur autoritate melchiadis papa, in ca. de his. z eusebij pa. in.c. manꝰ. de consecra. dist.5. ¶ Et cuz hoc credimus etiã ex apostolica dispensatione ꝑ simplicem sacerdotem dari posse hoc sacramentum. z hoc tenem⁹ autoritate beati greg. in.c. peruenit. 95. dist. Jta qđ hoc est mirabile circa ministrũ huius sacrãti, qr episcopus est ita minister ꝓprius confir-

mationis q̄ a nō ep̄o
facta nulla est, r in
dispensatione aposto-
lica non episcopus po
test illam conferre.

1.art.1.
ad.5.
Ext.4.dis.
7.q.3.
ar.5.q.2
Et.4.di.
c.60.
Et gli.
ti.3.7.
cor.Et
rom.1.
lect.5.fi.
7.c.10.
li.2.cor.
2.

¶Et is multi multa
in hoc scripserunt so-
li tñ illi verum f ripse
rūt qui noluerunt f i-
pere plusq̄s oportuit istis
Et.4.di.
cū scōr auctras pre-
ponenda est rōni. Un
et lex̄mus in cōcilio
vli florentie sub eugē
nio.4.vtrunq̄ argu-
mentis authentice er
positū quō de hoc si-
cro fuerūt instructi vt
ptz in ifis eugenij. Un
et autor rōnē conat⁹
est reddere ex dñia in
ter papā et alios epi-
scopos, quo ad eminē
tiā ptātis: q̄ papa in
plenitudinem assum-
ptus est ptātis. reli-
qui aūt in parte soli-
citudinis. in dicta aūt
synodo nulla reddit
ratio, nisi dispensatio
aplice sedis ex rōna-
li cuzgētes eā. ¶Quod
ideo dixerim, vt rō ab
autore reddita non
paruipendat: sed cū vene
ratione suscipiat, tanq̄
amplexa a sacro cōci-
lio, attribuēte hoc dis-
pensationi aplice se-
dis: constat enim dis-
pensare in hmōi ad
maximā spectare po-
testatem.

Articulus IX.

Ad nonū Sic proceditur. Uidet q̄ hoc sa-
cramentū nō sit ofer̄dū hoi in
fronte. Hoc em̄ sacr̄m est perfe-
ctiuz baptismi: vt supia dictum
est. Sed sacr̄z baptismi ofertur homini in to
to corpore. Ergo hoc sacr̄m non dz ofer̄i so
lum in fronte. ¶Ꝑ. Hoc sacr̄m dat̄ ad robur
spūale: vt. 8. dictū est. Sed spūale robur ma
xime ofistit in corde. Ergo hoc sacr̄m magis
debet ofer̄i supia cor q̄s in fronte. ¶Ꝑ. Hoc
sacramentū datur hoi ad hoc q̄ libere fidē
xp̄i ofiteatur. Sed ore fit pfessio ad salutez:
vt dicitur ro.x. Ergo hoc sacramentum ma-
gis debet ofer̄i circa os quā in fronte.

Sed ꝫ Est, quod rabanus dicit in lib.
de institutiōe clericoū. Signa
tur baptizatus chrismate in summitate capi
tis per sacerdotē: p pontificē vero in fronte.

Rñdeo Dōm, q̄ (sicut supra dictum
est) in hoc sacro homo accipit
spūsctū ad robur spūalis pugne: vt fortiter
etiam inter aduersarios fidei, christi fidem
ofiteatur. Unde q̄uenienter signatur chri-
smate signo crucis in frōte pp duo. p̄mo qui
dem, quia in signitur signo crucis, sicut mi-
les signo ducis. Ad quidē dz esse euidens r
manifestum. Inter oia autē loca corpis hu-
mani, maxime frōs manifesta est: que quasi
nunq̄s obtegit. Et ideo imit̄ ofirmatus chri-
smate in frōte, vt in manifesto demonstraret
se esse xp̄ianū: sicut r ap̄l̄s post acceptū spiri-
tūsctū se manifestauerūt, qui put⁹ in cenacu
lo latebant. Ad ꝫ. Sco, quia aliquis impedit̄ a libera ofessiōe nois
xp̄i, pp̄ter duo. s. pp̄ter timorē r pp̄ter verecūdiā. Utriusq̄ aūt
horum signum, maxime manifestatur in fronte pp̄ter duo. s. pro
pter propinquitatem imaginationis: r pp̄ter hoc q̄ spūs a cor
de directe ad frontem ascendunt. Unde verecundati erubescūt,
timentes autem pellescunt: vt dicitur. 4. ethi. Et ideo in frōte si
gnātur chrismate, vt neq̄s propter timorem, neq̄s propter erube-
scentiam, nomen christi confiteri pretermittant.

Ad ꝑmū Ergo dōm, q̄ p baptismū regn̄amur ad vitam
spūalē: q̄ ad totum hoiem pertinet. Sed in ofir
matiōe roborāmur ad pugnā: cuius signū ferendū est in fronte,
quasi in euidenti loco. Ad ſm dōm, q̄ principium fortitudinis
est in corde: ꝫ signū appet in fronte, vñ dr ezech. 3. ecce dedi fi ō
tem tuā duriorē frontib⁹ eorum. Et ideo sacr̄m eucharistie, quo
hō in seipso ofirmat̄, pertinet ad cor: ſm illud ps. panis cor hois
nis ad alios, r ideo exhibetur in fronte. ¶Ad tertium dōm, q̄
pliciter: q̄ hoc fit ēt in baptismo. Et tō nō dz dari i ore: ꝫ in frō
te, vbi apparent signa passionū, q̄bus libera ofessio impeditur.

et in pre
sentis.

4.di.7.
q.3.ā.3.
q.1.

Ad decimuz Sic ꝓcedit. Uf q̄ ille q̄ ofirma
tur, non debeat ab alio teneri
ad ofirmationē. Hec enim non solum pueris, sed etiā
adultis exhibetur. Adulti autem per seipsos stare
pūt. Ergo rediculū est q̄ ab alio teneantur. ¶Ꝑ. Ille qui ta⁊ est
de ecclesia, liberum habet accessum ad ecclesie principē, q̄ est epi
scopus. Sz hoc sacr̄z (sicut dctū est) nō exhibet nisi baptizato, q̄
tam est mēbrū ecclie. Uf ergo q̄ nō debeat p aliū exhiberi epo,
ad hoc sacramentū recipiendū. ¶Ꝑ. Hoc sacramētū dat̄ ad ro-
bur spirituale: q̄ magis viget in viris q̄s in mulieribus: ſm il-
lud prouer. 31. mulierem fortem quis inueniet? Ergo ad mīm
multer non debet tenere virum ad confirmationem.

Sed contra Est, q̄ inno. papa dicit, r habet in decre.
30.q.4. Si quis ex gentio filium aut fi-
liā alterius, de sacro fonte susceperit, aut a chrisma tenuerit ꝛc.
Ergo sicut requiritur q̄ aliquis baptizatū de sacro fonte leuet,
ita debet aliquis teneri ad sacramentū ofirmatiōis accipiēdū,

Articulus IX. X. XI.

Rñdeo Dōm, q̄ (sicut dictū est) hoc sacr̄m exhibet homi
ni ad robur pugne spūalis. Sicut āt aliqs de no
uo natus, indiget instructore i his q̄ ptinēt ad ꝓseruationē vite
(scōm illō Heb. 12. patres q̄dē carnis nr̄e habuim⁹ eruditores,
r reuerebamur eos) ita illi q̄ assumunt̄ ad pugnā, indigent eru-
ditoib⁹, a q̄bus instruantur de his q̄ pertinent ad modū certa-
minis. Et tō in bellis materialibus ꝓstituuntur duces r centu-
riones, p quos alij gubernent̄. Et ꝓpter hoc etiā ille q̄ accepit
hoc sacr̄m, ab alio tenet̄, quasi per aliū in pugna spūali erudien-
dus. ¶Similiter ēt, q̄ p hoc sacr̄m ofertur homini pfectio spiri
tualis etatis (sicut dictū est) tō ille qui ad hoc sacramentū acce-
dit, substentatur: quasi adhuc spūaliter imbecillis r puer.

Ad ꝑmū Ergo dōm, q̄ ꝛ ille q̄ ofirmat̄, sit adultus cō-
ꝓxaliter: nondū tñ est adultus spūaliter. ¶Ad
ſm dōm, q̄ ꝛ baptizat⁹ sit effect⁹ mēbrū ecclie: nōdū tñ ē ascrip-
tus militie xp̄iane. Et tō epo tāq̄s duci exercit⁹, p aliū exhibet
tā militie xp̄iane ascriptū. Hō em̄ dz aliū ad ofirmationē tenere
q̄ nōdū est ofirmatus. ¶Ad tertiū dōm, q̄ sicut dr col. 3. in xpo
iesu nō est masculus r femina. Et ideo non differt vtrū mascu-
lus vel femina teneat aliquem in confirmatione.

¶Utrum solus epūs hoc sacr̄m conferre possit. Arti. II.

Ad vndecimū Sic procedit. Uf q̄ nō so-
lum epūs hoc sacr̄m ofer̄e
possit. Greg. n. scribēs ianuario epo dicit. Peruenit
ad nos, quosdam scandalizatos fuisse, q̄ presbyte-
ros chrismate tangere eos q̄ baptizati sunt, p̄hibu
mus: r nos quidē ſm veterē vsum nr̄e ecclesie fecimus, sed si o-
mnino hac de re aliqui ꝛritant, vbi epi deſunt, vt presbyteri ēt
in frontibus baptizatos chrismate tangere debeant, decernimus.
Sed illud q̄ ptinet ad necessitatē sacramētoz, nō est ꝓpter vt
tandū scādalū immutandū. Ergo vf q̄ nō sit de necessitate hui⁹
sacr̄i, q̄ ab epo ofer̄atur. ¶Ꝑ. Sacr̄m baptismi videt maioris
efficacie q̄s sacr̄m ofirmationis: q̄ per baptismū fit plena remis
sio peccatoz, r quantū ad culpaz r quantū ad penā, q̄ nō fit in
hoc sacro. Sz simplex sacerdos ex suo officio pōt tradere sacr̄m
baptismi, r in necessitate q̄libet etiā nō ordinat⁹ potest baptiza-
re. Ergo nō est de necessitate huius sacr̄i, q̄ ab epo conferatur.
¶Ꝑ. Summitas capitis, vbi ſm medicos est loc⁹ rōnis. s. partī-
cularis (que dicitur virt⁹ cogitatiua) est nobilior frōte, vbi est
loc⁹ imaginatiue virtutis. Sz simplex sacerdos potest baptiza-
tos vngere chrismate in vertice. Ergo multo magis potest eos
chrismate signare in fronte, q̄ ptinet ad hoc sacramentum.

Sz ꝫ Est, quod euse. papa dicit. Manus impositionis sa-
cramentum, magna veneratione tenendum est: quod
ab alijs perfici nō potest nisi a summis sacerdotibus, nec rēpore
apostolorū ab alijs q̄s ab ipsis apīs legitur aut scitur pactum
esse: nec ab alijs q̄s qui eoꝝ locū tenēt vnq̄s perfici pōt, aut fieri
debet. nā si aliter ꝓsumptū fuerit, irritū habeat̄ r vacuum, nec
inter ecclesiastica vnq̄s reputabitur sacramēta. Est igitur de ne
cessitate huius sacramenti, q̄ dicitur sacramentum manus im
positionis, quod ab episcopo tradatur.

Rñdeo Dōm, q̄ in quolibet ope, vltima ꝓsummatio, su
pereminet arti aut virtuti reseruatur: sicut ꝓparatio
materie, pertinet ad inferiores artifices, sup̄ior autē dat formā,
supremus aūt est ad quē ptinet vsus, q̄ est finis artificiatoruz, r
epistola que a notario scribit̄, a dño papa signat̄. Fideles autē
estis) sunt ētiā quasi quedā epla, spūs dei scripta sicut dr. 2. cor. 3.
Hoc aūt ofirmationis sacr̄m, est quasi vltima ꝓsummatio sacri
ofcribitur q̄si quedā spūalis epla: sed per sacramentū ofirma-
tionis quasi domus edificata dedicatur in tēplum spūssanctī: r
quasi epla ꝓscripta signatur signo crucis. Et ideo collatio hui⁹
sacr̄i epis reseruatur, qui obtinēt summā potestatez in ecclesia:
sicut r in primitiua ecclesia, p impōnem manus apostolorum,
quorum vicem gerunt epi, plenitudo spūssanctī dabat̄: vt habe
tur act. 8. vnde vrban⁹ papa dicit. Omnes fideles, per manus
impositionem eporum spīritum sanctum post baptismum acci-
pere debent, vt pleni xp̄ianī inueniantur.

Ad ꝑmū Ergo dōm, q̄ papa in ecclesia hz plenitudi-
nē potestatis: ex qua pōt quedā q̄ sunt supe-
rioꝝ ordinū, omittere q̄busdam inferioribus: sicut quibusdam
presbyteris ꝓcedit ofer̄e minores ordines: q̄d pertinet ad pote
statem epalē. Et ex hac plenitudine potestatis concessit beatus
greg. papa, q̄ simplices sacerdotes hoc sacramētum ofer̄ent,

4.dis.4.
q.3.ar.3.
q.2.ad
3m.q.in
expo.lit.

alis ꝑ ei.

quandiu scandalum tolleretur. ¶Ad secundū dicendum q̄ sa-
cramentū baptismi est efficacius quam hoc sacramentum quā-
tum ad remotionez mali: eo quod est spiritualis generatio, que
est mutatio de nō esse in esse. Hoc aūt sacr̄m est efficaci⁹ ad per-
ficiēdū in bono: q̄ est quoddā spīrituale augmētū de esse impfe
cto ad esse perfectū. Et tō hoc sacr̄m dignior⁹ ministro q̄mittit.
¶Ad tertiū dōm, q̄ sicut rabanus dicit in lib. de institutiōe cle
ricoꝝ, Signat baptizat⁹ chrismate in summitate capitis p sacer
dotem, q̄ pontificē vō in fronte: vt in priori vnctiōe, significetur
sup̄ ipsum spūssancti descētio, ad habitationē deo cōsecrādā: in
scōa quoq̄z, vt eiusdē spūssctī septiformis gr̄a, cū ol plenitudine
sctitatis r scie r ꝛtutis venire in hominē declaret. Nō ergo pp
dignioꝛē partē, ſ pp potioꝛē effectum, hec vnctio epis reseruat.

¶Utrum ritus huius sacramenti sit conueniens. Arti. 12.

Ad duodecimū Sic ꝓceditur. Uidet q̄ō
non sit conueniens. Sacramētum. n. baptismi est ma
teris necessitatis quam hoc sacramentum: vt supra
dictum est. Sed baptismo deputātur certa tempora. s. pascha et
pētecoste. Ergo etiā huic sacramēto aliquod certū tempus de-
bet p̄figi. ¶Ꝑ. Sicut hoc sacramentū requirit deuotionem et
dātis r recipientis, ita etiā r sacr̄m baptismi. Sed in sacramento
baptismi non requiritur q̄ a ieiunis sumatur vel cōferat. Ergo
videtur inconuenienter statutū in ꝓdicto aurelianēn. vt ieiuni ad
ofirmationē veniāt, r in concilio meldensi, vt epi nō nisi ieiuni,
q̄ impositionē manuū, spūssanctū tradāt. ¶Ꝑ. Chrisma est q̄-
dā signū plenitudinis spūssctī: vt supra dictū est. Sz plenitudo
s. s. data est fidelib⁹ xp̄i in die pētecostes: vt hī act. 2. Magis er
go dz chrisma ofici r benedici i festo pētecostes quā in cena dñi.

Sed cōtra Est vsus ecclesie: que a spiritusancto gu-
bernatur.

Rñdeo Dōm, q̄ dns matth. 18. fidelibus suis p̄misit, di-
cens. vbi fuerint duo vel tres cōgregati in nomi-
ne meo, ibi sum in medio eorum. Et ideo firmiter tenendum est,
q̄ ordinationes ecclesie dirigātur ſm sapientiā christi. Et ꝓ-
pter hoc certum esse debet, ritus quos ecclesia obseruat in hoc r
in alijs sacramentis, esse conuenientes.

Ad ꝑmū Ergo dicendū, quod sicut melchiades papa
dicit, ita coniuncta sunt hec duo sacramen-
ta (scilicet baptismi r cōfirmationis) vt ab inuicē nisi morte pue
nēte nullatenus possint segregari, r vnum sine altero rite perfi
ci non possit. Et ideo eadem tempora sunt p̄fixa baptismo solē
niter celebrādo, r huic sacro. Sz q̄ hoc sacr̄m a solis episcopis
datur, qui non sunt semper ꝓsentes vbi p̄sbyteri baptizāt, opor-
tuit ꝛritū ad eōem vsum sacr̄m ofirmationis etiā in alia tpa dif-
ferri. ¶Ad ſm dōm, q̄ ab illa p̄hibitione excipiunt infirmi, et
more periclitantes: sicut in statuto meldēsis cōcilij legit. Et tō
ꝓpter multitudinē fidelitū, r pp̄ pericula imminētia, sustinet vt ħ
sacr̄m (q̄d nō nisi ab epis dari pōt) etiā a nō ieiunis det̄ vel acci
piat: q̄ vn⁹ epūs hēpue in magna dioceſi, nō sufficeret ad tot ho
mines ofirmādos, si eis ꝛ tps arctaret. Ubi tñ ogrue obseruari
pōt, q̄uenīerius est vt a ieiunis det̄ r accipiat. ¶Ad tertiū dōz,
q̄ sicut ex ocilo martini pape hī, oī tpe licebat chrisma ofic̄re.
Sed q̄ solēnis baptism⁹ ad quē requiritur vsus chrismatis, in
vigilia pasce celebrat̄: cōgrue ordinatum est, vt per biduuz ante
ab episcopo chrisma benedicat̄, vt possit per dioceſim destinari.
Dies etiā ille satis ogruit ad materias sacroꝝ benedicēdas, in
quo fuit eucharistie sacramentū institutū, ad q̄ omnia alia sa-
cramenta quodammodo ordinantur: sicut supia dictum est.

¶De sacramento eucharistie secundum se. Quest. 73.

Onsequēter Considerandum est de
sacro eucharistie. Et
primo de ipso sacramento. scōo de mā. tertio
de forma. quarto de effectib⁹. quinto de recipiē-
tib⁹ hoc sacr̄m. sexto de ministro. septimo de
ritu. ¶Circa primū querunt̄ ser. Primo vtrū
eucharistia sit sacz. Scōo vtrū sit vnum vel
plura. Tertio vtrū sit de necessitate salutis. Quarto, de nomi-
nibus ei⁹. Quinto de institutiōe ipsius. Sexto, de figuris eius.

¶Utrum eucharistia sit sacramentum. Arti. 1.

Ad primū Sic ꝓceditur. Uf q̄ō eucharistia
nō sit sacr̄m. Ad idē em̄ nō debent
ordinari duo sacra q̄ vnūq̄d q̄ sacr̄m efficax est ad
suum effectū p̄ducendū. Cū ergo ad perfectionem
ordinetur r ofirmatio r eucharistia (vt dicit diony,

Super Artic. 12.

In articu. 12. hoc
solum videt dī-
cendum, quod circa ie
iunium tam confirma
tionis q̄s confirmandi
seruanda videtur cu-
iusq̄ ecclesie consue-
tudo: hoc enim est de
iure positiuo, r i pau-
cis forte ecclesijs ser-
uatur propter causas
in ꝛa allegatas: multi
tudinem scilicet con
firmādorum, quos si-
mul oportet confirma
ri, r separatim quan-
doq̄z propter conti-
nuum periculum incer
te mortis, adiūcta ma
xima incommoditate
habendi episcopum ad
votum.

Super questio. 75.
Articu. 1.

In articu. primo
notādum occurri
rit in responsione ad
tertium, q̄ duarum
differētiarum que ibi
enarrātur inter eucha
ristiā r alia sacramen
ta habētia materiam
sensibilem (quod pre-
pter peniteriam r ma
trimonium dicitur) se
cunda differentia su-
mit gratiam non so-
lum secundū seipsam,
sed secundum suum
effectum, qui est vni-
tas corpis christi my-
stici. Ita q̄ quum au-
dis sacramenti eucha
ristie rem tantum esse
gratiam, susceptionum
autem vnitatem eccle
sie aut corpus christi
mysticum. non diuer-
sa intelligas: quoniaz
hec omnia nihil aliud
sunt quam gratia dei
in suis fidelibus.

¶ Super articulum secundum.

Ista ꝺo arti. aduerte ſacꝝ euchariſtie dici multa materialiter, nō eſt ꝛone q̄ multitudo in eo ſit pure materialis (ſi ꝓtes ei⁹ ꝺhīt ſuas ꝓpꝛias formas ꝛ ſuas ꝓpꝛias materias: vt ꝓz ꝺe hoſtia ꝛ calice: ſunt eīm vel partes ethereogenee) ſed q̄ hmōi multa ſe hīt vt integrātia vnū. q̄ eſt reſpectu ſpūalis: a cui⁹ formali vnitate vnū ſacꝝ ꝺr euchariſtia, ſignificans ꝛ corpus ꝛ ſanguines

1.q. 78. ar. 6. ad 2. Et. 4. di. 8. q. 1. a. 1. q. 2.

¶ Utrū hoc ſacꝝm ſit vnū vel plura. Arti. 2

Ꝺ ſcōm Sic proceditur. Uī q̄ euchariſtia nō ſit vnū ſacꝝm, ſꝫ pl̄a. Ꝺr eīm in collecta. Purificent nos ꝺne ſacramenta q̄ ſumpſimus. Quod quidē ꝺr ꝓpter euchariſtie ſuſceptionem. Ergo euchariſtia nō eſt vnū ſacꝝm, ſed plura. ¶ Ꝓ. Impoſſibile eſt multiplicato genere non multiplicari ſpēm ſicut q̄ vnus hō ſit pl̄a aialia. Sed ſignū eſt gen⁹ ſacꝝ: vt ſupra ꝺcm eſt. ¶ igit̄ euchariſtia ſint pl̄a ſigna. ſ. panis ꝛ vinū, vꝫ ꝺis eſſe q̄ ſint pl̄a ſacꝛa. ¶ Ꝓ. Hoc ſacꝝm cōſiciꝫ in conſecratione materie: ſicut ꝺcm eſt. Sꝫ in hoc ſacꝛo eſt ꝺu plex m̄ꝛ consecratio. ergo eſt ꝺuplex ſacꝝm.

Sꝫ cōtra Unus panis ꝛ vnum corpus multi ſum⁹, oēs q̄ ꝺe vno pane ꝛ ꝺe vno calice participam⁹. Ex quo ꝓz q̄ euchariſtia eſt ſacꝝm eccleſiaſtice vnitatis. Sed ſacꝝm ſimilitudinem gerit rei cuius eſt ſacramētū. Ergo euchariſtia eſt vnum ſacramentum.

Rñdeo Ꝺm, q̄ ſicut ꝺr. 5. met. vnū ꝺr nō ſolū q̄ eſt indiuiſibile vel q̄ eſt ꝓtuum, ſed ēt q̄ eſt pfectū: ſicut ꝺr vna ꝺomus, ꝛ vn⁹ hō. Eſt aūt vnū in pfectione, ad cui⁹ integritatē ocurrunt oīa q̄ requiruntur ad finē eiuſꝺē: ſicut hō integrat̄ ex oīb⁹ ptib⁹ q̄ ſunt neceſſarie ad in habitādū. Et ſic hoc ſacꝝm ꝺr vnū. Ordinat eīm ad ſpūalē refectionē, q̄ corꝑali ꝓformatur. Ad corꝑalē aūt refectionē duo req̄runt ſcz cib⁹: q̄ eſt alimētū ſiccū: ꝛ potus, q̄ eſt alimētum humidū. Et ideo etiā ad integritatē huius ſacꝛi duo ocurrūt. ſ. ſpūalis cibus et ſpiritualis por⁹: ſꝫ illud Jo. 6. caro mea vere eſt cib⁹, ꝛ ſanguis me⁹ ṽe eſt por⁹. ſꝫ hoc ſacꝝm multa q̄ꝺē mā̄r, ſꝫ vnū formaliꝛ ꝛ pfectiue.

Ad primū Ergo ꝺm, q̄ in eadem collecta et pluraliter ꝺr primo purificēt nos ſacꝛa que ſum⁹ſim⁹, et poſtea ſinguli⁹ ſubꝺit, ꝫ tuū ſacꝝm nō ſit nobis reat⁹ ad penā: ad oſtēꝺēꝺū, q̄ hoc ſacꝝm quoꝺām⁹ eſt multa: ſimpliꝛ autē vnū. ¶ Ad ſm ꝺm, q̄ panis ꝛ vinū materialiter q̄ꝺem ſunt plura ſigna: formaliꝛ vero et perfectiue vnū, inquantū ex eis perficitur vna refectio.

¶ Ad tertiū ꝺm, q̄ ex hoc q̄ eſt ꝺuplex conſecratio materie huius ſacramenti, non poteſt plus haberi, niſi q̄ hoc ſacramentū materialiter eſt multa: vt ꝺictum eſt.

¶ Utrū euchariſtia ſit ꝺe necꝛitate ſalut̄. Ar. 3.

Ꝺ tertiū Sic proceditur. Uī q̄ hoc ſacramentū ſit ꝺe neceſſitate ſalutis. Ꝺicit eīm ꝺns Jo. 6. niſi mā ducaueritis eius ſanguinē, nō habebitis vitam in vobis. Sed in hoc ſacꝛo manducatur caro xp̄i, ꝛ b. ꝺrīſ ſanguis ei⁹. Ergo ſine hoc ſacramento nō pōt hō hꝛe ſalutē ſpūalis vite. ¶ Ꝓ. Hoc ſacꝝm eſt q̄ ꝺā ſpūale alimentuz. Sed alimētū corꝑale eſt ꝺe neceſſitate corꝑalis ſalutis. Ergo ēt hoc ſacꝝm eſt ꝺe neceſſitate ſpūalis ſalutis. ¶ Ꝓ. Sicut baptiſmus eſt ſacꝝm ꝺ̄nice paſſionis, ſine qua nō eſt ſal⁹, ita ꝛ euchariſtia: ꝺicit. n. apl⁹. 1. cor. xi. quotieſcūq̄ manducauerit⁹ panē hūc, ꝛ calicez ꝺibetis, mortē ꝺ̄ii annūtiabitis ꝺonec ṽenat. Ergo ſicut baptiſmus eſt ꝺe neceſſitate ſalutis, ita et iam hoc ſacramentum.

Sed ꝓ Est, q̄ aug. ſcribit ꝺonatio ꝓ pelagianos: nec illud cogitetis, paruulos vitā habere nō poſſe, qui ſunt expertes corꝑis ꝛ ſanguinis chriſti.

Rñdeo Ꝺm, q̄ in hoc ſacꝛo ꝺuo eſt conſiderare. ſ. ipm ſacꝝm ꝛ rem ſacri. ꝺictū eſt aūt, q̄ res hui⁹ ſacri ē vnitas corꝑis myſtici, ſine qua nō ꝓt eſſe ſalus: nulli eīm pater aꝺit⁹ ſalutis extra eccleſiā, ſicut nec i ꝺiluuio abſq̄ archa noe, q̄ ſīḡt eccl̄am: vt hꝛ. 1. pe. 3. ꝺictū eſt aūt ſupra q̄ res aliqua⁹ ſacri habeat ꝓt aī ꝓceptionē ſacri, ex ipo vo to ſacri ꝓcipiēꝺi. Uīa aī ꝓceptionē h⁹ ſacri, ꝓt hō hꝛe ſalutē ex voto ꝓcipiēꝺi ꝫ ſacꝝm: ſicut ꝛ aī baptiſmū ex voto baptiſmi, vt. ſ. ꝺictū eſt. ¶ Eſt tū ꝺīa q̄ntū ad ꝺuo. ꝺmo q̄ꝺez, q̄ baptiſm⁹ ē ꝓncipiū ſpūalis vite, ꝛ ianua ſacꝛoꝝ: euchariſtia vo eſt quaſi ꝓſummatio ſpūalis vite, ꝛ oīum ſacꝛoꝝ finis: vt. ſ. ꝺictū ē; ꝓ ſctificatiões. n. oīuz ſacꝛoꝝ, fit ꝓparatio ad ſuſcipiēꝺā vl̄ oſecrādam euchariſtiā. Et ſō ꝓceptio baptiſmi ē neceſſaria ad ſchoāꝺa ſpūalē vitā: ꝓceptio aūt euchariſtie ē neceſſaria ad oſūmāꝺā ipam: nō aꝺ ꝫ q̄ ſimpliciter hēaī, ꝫ ſufficit eā hꝛe i voto: ſicut ꝛ finis hꝛe in ꝺeſiderio ꝛ itētiõe. ¶ Alia ꝺīa ē: q̄ ꝓ baptiſmū ordinaī h⁹ aꝺ euchariſtiā, ꝛ iō ex ꝫ iſto q̄ pueri baptizanī, ordinanī ꝓ eccl̄iam aꝺ euchariſtiā. ꝛ ſic ſtē ex fide eccl̄ie credūt, ſic ex itētiõe eccl̄ie ꝺeſiderāt euchariſtiā, ꝛ p ões recipiūt rē ipſi⁹. Sed aꝺ baptiſmū non ordinaī ꝓ aliō ꝓcedēs ſacꝝm. Et iō aī ſuſce ptionē bap⁹ⁱ, ñ hīt pueri aliq⁹ bapt⁹ⁱ i voto, ſꝫ ſolꝫ aꝺulti, vñ rē ſacri ñ pūt ꝓcipe ſine ꝓceptiõe ſacri. Et iō ꝫ ſacꝝm nō hoc mō eſt ꝺe neceſſitate ſalutis, ſicut baptiſmus.

Ad primū Ergo ꝺōz, q̄ ſicut augu. ꝺr, exponēs illud verbuz ioan. hunc cibū ꝛ potū. ſ. carnis ſue ꝛ ſanguinis ſocietatē vult itelligi corꝑis ꝛ membroꝝ ſuoꝝ q̄ eſt eccl̄ia in ꝓdeſtinatis: ꝛ vocatis, ꝛ iuſtificatis, ꝛ glificatis ſctis ꝛ fidelib⁹ ei⁹. Uī ſicut ipe ꝺr i epla aꝺ bonifaciū: nulli eſt aliquaten⁹ ambigēꝺū, tūc vnūq̄q̄z fideliū corꝑis ſanguinisq̄ ꝺñi ꝓticipē fieri, q̄n in baptiſmate mēbra corꝑis xp̄i efficiī: nec alienari ab illius panis caliciſq̄ ꝓſortio, etiaz ſi anteq̄ panez illū comedat ꝛ calicē bibat, de hoc ſeculo in vnitate corꝑis chriſti ꝛſtituꝰ abſcedat. ¶ Ad ſm ꝺōz, q̄ hec eſt ꝺ̄ia inter alimentū corꝑale ꝛ ſpūale, q̄ alimentū corꝑale ꝓuertiī in ſubam ei⁹ ꝺ nutritur, et iō nō pōt hoi valere ad vite ꝓſeruationem alimētū corꝑale, niſi realiꝛ ſumaī. Sꝫ alimētū ſpūale, ꝓuertit hoiez i ſetipz: ꝫ illō ꝺ aug. ꝺr ius eterna. in li. ꝓſeſ. q̄ quaſi auꝺiuit voce xp̄i ꝺicētis ſi bi, nec tu me mutab⁹ i te, ſīḡ cibū cānis tue, ſꝫ tu mutaberis in me. Potest aūt aliquis in chriſtum mutari ꝛ ei incoꝛporari voto mentis, etiam ſine huius ſacramēti perceptione. Et ideo nō eſt ſimile. ¶ Ad tertiū ꝺōm, q̄ ꝺ baptiſmus eſt ſacramentū mortis ꝛ paſſiõis chriſti, ꝓut homo regenerat in xp̄o virtute paſſiõis eius: ſed euchariſtia eſt ſacramētū paſſiõis xp̄i ꝓut homo ꝓficitur in vnione aꝺ xp̄m paſſum. Unde ſicut baptiſm⁹ ꝺr ſacꝝm fidei q̄ eſt fundamētū ſpūalis vite, ita euchariſtia ꝺr ſacꝝm charitatis, que eſt vinculū perfectionis: vt ꝺicit col. 3.

Utrum cõueniēter ꝫ ſacꝝm plurib⁹ nolbus nominet. Art. 4.

1.q. 79. art. 2. ad 1m. Et 4. ꝺi. 8. q. 1. ar. 1. q. 3.

Ꝺ quartū Sic proceditur. Uiꝺetur quod inconueniēter hoc ſacramentum pluribus nominibus nominetur. Nomina eīm ꝺebent reſpondere rebus. Sed hoc ſacramentū eſt vnum: vt ꝺictum eſt. Ergo nō ꝺebet plurib⁹ nominibus nominari. ¶ Ꝓ. Species non notificatur cõuenienter per id quod eſt commune toti generi. Sꝫ euchariſtia eſt ſacramētū no. le. ¶ Omnib⁹ aūt ſacꝝm cõe eſt, q̄ in eis ꝓfertur gr̄a: q̄ ſignificat nomen euchariſtie, q̄ eſt iꝺē q̄ bona gr̄a. ¶ Ia etiā ſacꝛa, remeꝺiū nobis afferūt in via p̄tis vite: q̄ ꝓtinet aꝺ rōnē viati ci. In oīb⁹ ēt ſacꝛis fit aliq̄ ſacrū: q̄ ꝓtinet aꝺ rationē ſacrificij. Et p oīa ſacꝛa ſibi inuicē cõiūgāt fideles: q̄ ſignificat hoc nomē ſynaxis in greco, vel cõio in latino. Ergo hec nomina nō cõuenienter aꝺaptantur huic ſacꝛo. ¶ Ꝓ. Hoſtia ꝺicit eſſe iꝺē q̄ ſacrificium. Sicut ergo non ꝓpꝛie ꝺicitur ſacrificium, ita nec

Sed cõtra (ꝓpꝛie ꝺicitur hoſtia.

Rñdeo Ꝺm, q̄ ꝫ ſacꝝm hz triplicē ſignificationē. Unaz quidē reſpectu ꝓteriti: inquātū. ſ. eſt cõmemoratiuum ꝺñice paſſionis, q̄ fuit verū ſacrificiū, vt ſupra ꝺictū eſt. Et ſm hoc nominaī ſacrificiū. ¶ Alia aūt ſignificationē hz reſpectu rei p̄tis. ſ. eccleſiaſtice vnitatis: cui hoies aggregant̄ p hoc ſacramentū. Et ſm hoc noīaī cõio vel ſynaxis. ꝺicit eīm ꝺam. 4. lib. q̄ ꝺicitur cõio, q̄ cõicamus per ipſam xp̄o, ꝛ q̄ participam⁹ eius carne ꝛ ꝺeitate, ꝛ q̄ cõicamus ꝛ vnimur aꝺinuicē p ipſam. ¶ Tertiam ſignificationem hz reſpectu futuri: inquantū. ſ. hoc ſacꝝm eſt preſiguratiuū fruitionis ꝺei, que erit in patria. Et ſm hoc ꝺi viaticū: q̄ hic ꝓbet nobis viā illuc peruenienꝺi. Et ſcōm hoc etiā ꝺicit euchariſtia, i. bona gratia: q̄ gratia ꝺei vita eterna (vt ꝺicitur rom. 6.) vel q̄ realiter cõtinet chriſtum, qui eſt ple nus gratia. Ꝺicitur etiaz in greco metalepſis. i. aſſumptio: q̄ vt ꝺama. ꝺicit per hoc filiꝰ ꝺei tatem aſſumimus.

Ad primū Ergo ꝺōm, q̄ nihil ꝓhibet iꝺē plurib⁹ nominibus noīari, ſm ꝺiuerſas ꝓpꝛietates vel effectus. ¶ Ad ſm ꝺicendū, q̄ id q̄ eſt cõe omnib⁹ ſacꝛis attribuitur anthonomaſtice ei ꝓpter eius excellentiā. ¶ Ad tertiū ꝺōm, q̄ hoc ſacꝝm ꝺicitur ſacrificiū, inquātum repꝛeſentat ipaz paſſionem chriſti. Ꝺicitur aūt hoſtia, inquantum cõtinet ipſum chriſtum, qui eſt hoſtia ſalutaris: vt ꝺicitur ephe. 5.

Utrū inſtitutio huius ſacramēti fuerit conueniens. Arti. 5.

Ꝺ quintū Sic ꝓceꝺit. Uī q̄ nō fuerit cõueniens inſtitutio iſti⁹ ſacri. Et eīm ꝓbs ꝺicit in. 2. ꝺe generatione, ex eiſꝺē nutrimur ex quibus ſumus. Sed per baptiſmū q̄ eſt ſpiritualis regnātio, accipimus eſſe ſpūale: vt ꝺio. ꝺicit. 2. c. ce le. hierar. Ergo ꝓ baptiſmū etiā nutrimur. Non ergo fuit neceſſariū inſtituere hoc ſacꝝm, quaſi ſpūale nutrimentum. ¶ Ꝓ. Per hoc ſacꝝm hoīes ¶ chriſto vniuntur ſicut mēbra capiti. Sꝫ chriſtus eſt caput omniū hominū, etiā qui fuerunt aꝺ initio mundi vt ſupra ꝺictū eſt. Ergo nō ꝺebuit inſtitutio huius ſacri ꝺifferri uſq̄ aꝺ cenam ꝺñi. ¶ Ꝓ. Hoc ſacꝝm ꝺr eſſe memoriale ꝺñice paſſionis, ſm illud Luc. 22. hoc facite in meam commemorationē. Sed memoria eſt preteritoꝝ. Ergo hoc ſacꝛ⁹ nō ꝺebuit inſtitui ante xp̄i paſſionē. ¶ Ꝓ. Per baptiſmū aliꝺs ordinatur aꝺ euchariſtiā, que nō niſi baptizatis ꝺari ꝺebet. Sed baptiſm⁹ inſtituꝰ fuit poſt xp̄i paſſionē ꝛ reſurrectionē: vt ꝓz Matt. vlt. Ergo inconueniēter hoc ſacꝝm fuit ante paſſionem ¶ Chriſti inſtitutum.

Sꝫ cõtra Est, quod hoc ſacꝝm eſt inſtitutum a ¶ Chriſto. De quo ꝺicitur Mar. 7. bene omnia fecit.

Rñdeo Ꝺm, q̄ cõueniēter hoc ſacꝝm inſtituꝛ⁹ fuit in cõuerſatus. ¶ Primo quiꝺē rōne ꝓtinētie huius ſacri. Cõtinet enim ipſe ¶ chriſtus in euchariſtia ſicut in ſacꝛo. Et ideo q̄n ipſe ¶ chriſtus in ꝓpꝛia ſpecie a ꝺiſcipulis ꝺiſceſſurus erat, in ſacꝛali ſpecie ſeipſum eis reliquit: ſicut in abſentia imperatoꝛis exhibetur veneranꝺa eius imago. Unde euſe. emiſſemus ꝺicit, q̄ corꝑis aſſumptū ablaturus erat ab oculis, ꝛ illaturus ſideribꝰ: ne ceſſe erat vt ꝺie cene ſacꝝm corꝑis ꝛ ſanguinis ſui cõſecraret nobis vt coleretur ingiter per myſterium, q̄ ſemel offerebat in pretium. ¶ Scōo, q̄ ſine fide paſſionis chriſti nūq̄ potuit eſſe ſalus: ſm illud ro. 3. quem ꝓpoſuit ꝺeus ꝓpitiatoꝛem per fidē in ſanguine ipſi⁹. Et ideo oportuit omni tēpoꝛe apud homines eſſe aliq̄s repꝛeſentatiuū ꝺñice paſſionis. Cuius in veteri q̄ꝺē teſtō p̄cipuū ſacꝛ⁹ erat agn⁹ paſchalis, vñ ꝛ apl⁹ ꝺicit. 1. cor. 5. paſcha nr̄m immolatus eſt Chriſtus. Succeſſit aūt ei in nouo teſtō euchariſtie ſacramētū: q̄ eſt rememoꝛatiuū p̄teritе paſſiõis, ſicut ꝛ illud fuit preſiguratiuū future. Et ideo cõueniens fuit, vt imminente paſſione, celebrato priꝰ ſacꝛo, nouum ſacramētū inſtitueret. Uñ leo papa ꝺicit, q̄ vt vmbre cederēt corꝑi, antiqua obſeruantia nouo excluꝺit ſacꝛo, hoſtia in hoſtiā transit, ſanguine ſanguis aufertur, ꝛ legalis feſtiuitas ꝺum mutatur, implet.

¶ Tertio, quia ea que vltimo ꝺicūtur maxime aꝺ amicis recꝺē tibus, magis memorie cõmeꝺantur: p̄eſertim quia tūc magis inflammatur effect⁹ aꝺ amicos. Ea vero aꝺ q̄ magis afficimur pfunꝺius animo imp̄imuntur. Qua igitur) vt ꝺtūs Alex. papa ꝺicit) nihil in ſacrificijs maius eſſe poteſt q̄z corꝑ ꝛ ſanguis Chriſti, nec vlla oblatio hac potioꝛ eſt: iō vt in maioꝛi veneratione haberet, ꝺominus in vltimo ꝺiſceſſu ſuo a ꝺiſcipulis, hoc ſacramentum inſtituit. Et hoc eſt quod Aug. ꝺicit in lib. reſpõſionum aꝺ ianuarium. Saluatoꝛ, quo vehementius cõmẽꝺaret myſteriꝰ huius altitudinē, vltimū hoc voluit infigere coꝺib⁹ aꝺ memoꝛie ꝺiſcipuloꝝ, a quibus aꝺ paſſionem ꝺigreſſurus erat.

Ad p̄imū Ergo ꝺōm, q̄ ex eiſꝺē nutrimur ex quib⁹ ſumus: nō tñ eoꝺem mō nobis aꝺuenientibus. Nā ea ex quibus ſum⁹, nobis aꝺueniūt per gñone: eaꝺez aūt inquātū ex eis nutrimur, nobis aꝺueniūt p manducatiõnē. Unde ꝛ ſicut per baptiſmū regnāmur in chriſto, ita p euchariſtiam mãducamus xp̄m. ¶ Aꝺ ſecunꝺū ꝺōm, q̄ euchariſtia eſt ſacramētū pfectū ꝺñice paſſionis, tā q̄ ꝓtinēs ipm xp̄z paſſum. Et iō non potuit inſtitui ante paſſionis, tā q̄ ꝓtinēs ipm xp̄z paſſum. Et iō non potuit inſtitui ante incarnatiõnē: ſꝫ tūc habebāt ꝺoctores ſacꝛa, que erant tñ preſiguratiua ꝺñice paſſionis. ¶ Aꝺ tertiū ꝺōz, q̄ ſacꝝz iſtuꝺ fuit inſtitutū in cena, vt i futuꝛ eſſet memoriale ꝺñice paſſionis, ea pfecta. Unde ſignanter ꝺicit, hoc quotieſcūq̄ feceritis, ꝺe futuro loquens. ¶ Aꝺ quartū ꝺicendū, q̄ inſtituto reſpondet oꝛꝺini meꝛionis. Sacꝝz aūt euchariſtie ẽꝺus ſit poſterius baptiſmo in perceptione, eſt tñ priꝰ in intētione. Et ideo debuit priꝰ inſtitui. ¶ Uel poteſt ꝺici quod baptiſm⁹ iam erat aliqualiter inſtitutus in ipſo xp̄i baptiſmo. Unde ꝛ iam aliqui ipſo chriſti baptiſmo erant baptizati, vt legitur Joan. 3.

¶ Utrū agn⁹ paſchalis fuerit p̄cipua figura huiꝰ ſacri. Arti. 6.

Ꝺ ſertuz Sic ꝓceꝺitur. Uiꝺet̄ q̄ agnus paſcalis nō fuerit p̄cipua figura huius ſacri. Chriſtⁱ eīm ꝺi ſacerꝺos ſm oꝛꝺinē melchiſeꝺech, ꝓpter hoc q̄ melchiſeꝺech geſſit figuram ſacrificij chriſti, offerens panem ꝛ vinum. Sed expreſſio ſimilitudinis, facit q̄ vnū aꝺ alio ꝺenominetur. Ergo viꝺetur q̄ oblatio melchiſeꝺech, fuerit potiſſima figura huiꝰ ſacri. ¶ Ꝓ. Trãſitus maris rubri fuit figura baptiſmi: ſm illud ꝓme co. 10. oēs baptizati ſunt in nube ꝛ in mari. Sꝫ immolatio agni paſchalis ꝓceſſit trãſitū maris rubri, q̄ⁿ ſubſecutū eſt mãna, ſicut euchariſtia ſequitur baptiſmū. Ergo mãna eſt expreſſio: figura huius ſacramēti ꝺñi agnus paſchalis. ¶ Ꝓ. Potiſſima virt⁹ huiꝰ ſacramēti eſt, q̄ introꝺucit nos in regnū celoꝝ, ſicut quoꝺdā viaticū. Sed hoc maxime ꝓfiguratū fuit in ſacramento expiationis, q̄n pontifex intrabat ſemel in anno cū ſanguine in ſancta ſanctoꝝ: ſicut apoſtolus probat heb. 9. Ergo viꝺetur, q̄ illud ſacrificiuz fuerit expreſſio: figura huius ſacramenti ꝺñi agnus paſchalis.

1.q. 80. ar. 10. Et 4. ꝺi. 8. q. 1. a. 2. q. 2. ar. 1. q. 5 ad 1m.

Sed cõtra Est, quod apoſtolus ꝺicit ꝓme co. 5. paſca noſtrum immolatus eſt chriſtus: itaq⁹ epulemur in azimis ſyncerit atis ꝛ veritatis.

Rñdeo Ꝺōm, q̄ in hoc ſacꝛo tria cõſiꝺerare poſſum⁹, ſcz id q̄ eſt ſacꝝz tñ, q̄ⁿ eſt panis ꝛ vinū: ꝛ id q̄ eſt res ꝛ ſacꝝm. ſ. corꝑus chriſti vez: ꝛ q̄ eſt res tñ, ſcz effectus huius ſacri. Quãtum igit̄ aꝺ id q̄ eſt ſacꝝm tñ, potiſſima figura fuit huius ſacramenti oblatio melchiſeꝺech, q̄ obtulit panē ꝛ vinum. Quantū aūt aꝺ id q̄ eſt ſacꝝm chriſtⁱ paſſum, q̄ cõtinet in hoc ſacramẽto, figure eius fuerūt omnia ſacrificia veteris teſtamẽti: p̄ecipue ſacrificiū expiationis, q̄ erat ſolẽniſſimū. Quãtū aūt aꝺ effectum, fuit p̄cipua eius figura manna: quod habebat in ſe omnis ſapoꝛis ſuauitatē (vt ꝺicitur ſap. 16.) ſicut ꝛ gratia huiꝰ ſacramenti quantū aꝺ omnia reficit mentez. ¶ Sed agnus pa-

¶ Super.q.47.art.1. In arti.primo in responsione ad 3m, habes quid sentiat autor de casu illoso si alicubi non inueniretur vinū, an esset solus panis consecrandus. Tenet enim partem negatiuam: eo p perfectio sacramenti preponenda est religionis necessitatibus. Unde z inferius ēt dicetur, q perfectio sacramenti tante est necessitatis, vt ēt bis in eadem missa quādoq; oporteat sumere corpus christi.

¶ Super arti.2. In secundo arti. aduerte, q alūd est loqui de determinata quantitate materie, et alūd de presentia eiusdem. in litera siquidem dicitur non esse determinatā quātitatem. sed non dicit similiter de presentia. Et hoc pro tāto dicit, quia vt non putetur idē aut simile iudicium de presentia et de quantitate: nam in vtraq; forma euchyristie mētio fit de presentia per 4.di.xi. pronomē hoc seu hic q.2.art.2 propterea oportet 1.q.1.ēt presentem esse materiam. Et.4. iam consecrandam. 3.c.61.2 De quantitate vero 68. non fit mentio, quam. Et.1. corruis locus sit dubitationi loci. 3tioni quo ad quantitatem 50.2.q.3 tem vini: quia de quātitate eius fit mentio in forma consecrationis, dum dicitur, hic est calix: oportet enim vinum contineri in calice: ac per hoc quantitatem eius calicem nō excedere. Sed hoc non cogit: quoniā potest sacerdos habere coram se multos calices plenos, z simul omnes cōsecrare, sicut simul consecrat multas hostias. Unde ex quantitate calicis nō habetur determinata quantitas.

Deinde Considerandū est de mā huius sacramenti. Et primo de specie materie. secundo de conuersione panis z vini in corpus christi. tertio de modo exīdi corpus christi in hoc sacramento. quarto de accidentibus panis et vini, que in hoc sacramento remanent.

¶ Circa primum queruntur. 8. Primo, vtrū panis z vinū sint materia huius sacramēti. Secundo, vtrum ad materiā huius sacramēti, requiratur determinata ēqtas. Tertio, vtrum materia huius sacramenti sit panis triticeus. quarto, vtrū sit panis azimus, vel fermentatus. Quinto, vtrū mā hui⁹ sacri sit vinū de vite. sexto, vtz sit admiscēda aqua. Septimo, vtz aq̄ sit de necitari huius sacri. Octauo, de ēqtate aque que apponitur.

¶ Utz mā h⁹ sacri sit panis z vinū. Art.1.

Ad primū Sic proceditur. Uidetur quod materia huius sacramenti nō sit panis z vinum. Hoc enim sacramentum perfectius debet repiesentare passionem christi ēs sacramenta ve.le. Sed carnes azalū, q erant materie sacroū ve.le. expressius repiesentāt passionē xpi ēs panis et vinū. Ergo materia hui⁹ sacramenti magis debet esse carnes azalū ēs panis z vinum.

Cō. Hoc sacrm est vbiqz celebrandum. Sed in multis terris nō inuenitur panis, et in aliquibus nō inuenit vinū. Ergo panis et vinū non sunt cōuenies materia hui⁹ sacramenti.

Cō. Hoc sacrm competit sanis et infirmis. Sed vinū nocet q̄busdā infirmis. Ergo videtur, q vinū nō debeat eē materia hui⁹ sacri.

Sed ō Est, q alexā. papa dicit. In sacramentorum oblationibus, panis tantum et vinum aqua permixtum, in sacrificium offeratur.

Rñdeo Dicēdū, q circa mām huius sacri aliqui multipliter errauerūt. Quidā em q dñr arrotyute (vt aug. dic in li. de heresib⁹) offerūt panē z caseū in hoc sacro: dicētes a primis hoibus, oblatiōes de fructibus terre et ouium fuisse celebratas.

¶ Alij vero, s. cataphryge z pepuziani, de infantis sanguine, quē de toto eius corpore minutis pūctionum vulneribꝰ extorquēt, quasi eucharistiam suā ēficere perhibentur, miscētes eū farine, panēq; inde facientes. ¶ Quidā vero, qui dicunt aquarij, aquā solam sub specie sobrietatis in hoc sacramento offerūt. ¶ Oēs aūt hi errores z similes excludunt, p hoc q̄ christus hoc sacrm sub specie panis z vini instituit: vt ptz matt. 26. Unde panis z vinū sunt materia conuenies hmōi sacramenti. ¶ Et hoc rōnabiliter. Primo q̄dē q̄tū ad assumi in sacro baptismi ad vsum spūalis ablutionis, q̄ corpalis ablutio cōiter fit in aqua: scalis quantū ad hec tria, prefigurabat hoc sacramētū. Quātū em ad primū, q̄ māducabatur cum panibus azimis: 3m illud exo. 12. edent carnes, z azimos panes. Quātū vero ad 3m, q̄ immolabat ab oi multitudine filiorū israel. 4ª luna q̄ fuit figura passiōis xpi qui propter innocentiā dicit agnus. Quantū vero ad effectū, q̄ per sanguinē agni pascalis, protecti sunt filij israel a deuastāte angelo, z educti de egyptiaca seruitute. Et quātū ad hoc ponitur precipua figura huius sacramenti agnus pascalis: q̄ 3m omnia iōm repiesentat. ¶ Et p hoc pz rōsio ad obiecta.

¶ De mā eucharistie ēqtū ad spēs. Q. 74.

Ad primū Ergo dōm, q̄ lz carnes animaliū occisoruz, expressius repiesentent christi passionem: tamen minus ꝓpetunt ad cōmunē vsuz huius sacri, z ad ecclesiasticaz vnitatem significandā. ¶ Ad 2m dōm, q̄ licet nō in omnibus terris nascatur triticū vel vinū: tamē de facili ad omnes terras deferri potest: quantum sufficit ad vsum huius sacramenti.

¶ Nec propter defectum alterius est vnuz tm sine altero conse crandum: quia non esset perfectum sacramentum.

¶ Ad 3m dōm, quod vinū in modica quantitate sumptum, nō potest multum egrotanti nocere. ¶ Et tamen si nocumentum timeatur, nō est necesse quod omnes accipientes corpus christi, etiam accipiant sanguinem: vt infra dicetur.

¶ Utrum requiratur determinata quantitas panis z vini ad materiam huius sacramenti. Artic. secundus.

Ad scom Sic procedit. Uidet q̄ requiratur determinata qūtitas panis et vini ad materiā huius sacri. Effectus em gratie, non sunt minus ordinati, q̄s effectus nature. Sed sicut dicit in. 2. de aīa. ōm natura cōstantiū, positus est terminus z ratio magnitudinis z augmēti. Ergo multo magis in hoc sacramento (quod dicitur eucharistia. i. bona gratia) reqritur determinata quantitas panis z vini. ¶ Ministris ecclesie non est a christo data potestas ad ea que pertinent ad irrisionem fidei z sacramentoū eius: 3m illud prime cor. 10. scōm potestatem quam dedit nobis deus in edificationem, z non in destructionem. Sed hoc esset ad irrisionez sacramenti, si sacerdos vellet consecrare totum panem qui venditur in foro z totum vinum quod est in cellario. Ergo hoc facere non potest.

¶ Si aliquis baptizetur in mari, non tota aqua maris sanctificatur per formam baptismi, sed soluz aqua illa qua corpus baptizati abluitur. Ergo nec in hoc sacramento, superflua quantitas panis z vini consecrari potest.

Sz ō Est, q multū opponitur pauco, z magnū paruo. Sed nulla est ita parua qūtitas panis aut vini, que non possit consecrari. Ergo etiam nulla est ita magna, que consecrari non possit.

Rñdeo Dōm, q q̄dā dixerūt q̄ sacerdos nō posset consecrare īmēsaz qūtitatē panis aut vini: puta totū panē q̄ vendit in foro, aut totū vinū q̄ est in dolio. ¶ Sz hoc nō vī esse verū: q̄ in oib⁹ hūtibus materiā, rō determinatiōis mām huius sacri determinet per cōparationē ad vsum fidelium. Non aūt pōt esse q̄ determinet ad vsum fideliū qui nūc occurrūt: alioqn sacerdos paucos parochianos hūs, non posset consecrare multas hostias. Uñ relinquitur, q̄ materia huius sacramenti determinet per comparationem ad vsuz fideliū absolute. Numerus aūt fideliū est indeterminatus. Unde non potest determinata.

Ad pmū Ergo dōm, q̄ cuiuslibet rei nāliter mā accipit determinatam qūtitatem 3m cōparationem ad formā determinatā. Sed numer⁹ fideliū, ad quoū vsuz ordinatur hoc sacramētū, non est determinatus. Unde non est simile.

¶ Ad 2m dōm, q̄ potestas ministroruz ecclesie ad duo ordinat. Primo q̄dem ad effectū proprium, 2º ad finem effectus, 2m autez non tollit ꝓm. Unde si sacerdos intēdat ꝓsecrare corpus xpi propter aliquē malū finē (puta vt irrideat vel beneficia faciat) propter intēdionē mali finis peccat: nihilominꝰ tñ, ꝓpter potestatez sibi datam, perficit sacrm. ¶ Ad 3m dōm, q̄ baptismi sacramentum perficit in vsu materie: z ideo p formā baptismi nō plus de aqua sanctificat, q̄s quantū venit in vsum. Sed hoc sacramentū perficitur in consecratione materie. Et ideo non est simile.

¶ Super articulum tertium.

Titulus vt fonat.

¶ In hoc artic. magna est questio, z satis obscura de materia eucharistie quo ad panem: habet. 4. multas difficultates, z varias opiniones.

Et siquidē difficultas prima (ēs tractat autor in litera) propter diuersitatem frumentorum, est z alia difficultas comparando panem ad pastam. Et

4.di.xi. albertus quidem ma- gnus in. 4. sen. distinc. 4.art.2.12.3 panem ex spelta dicit. esse materiā eucharistie. q.1. scie (quez sequitur petrus de pal.) silr 13 ex amydo panē cōfectum 4.di.xi. posse cōsecrari. Autor 3.q.3. et vero tā circa amydum 4.art.xi. quā circa speltā opinatur cōrariū sed ap 6.7.8. ponit siligineū panē, quem albertus negare videtur. De pasta quoqꝫ scotꝰ tenet partem negatiuā ponendo tamen pastum esse eiusdem speciei cum pane. ¶ Quid autem inter tot varia tenendum sit, ad rationes oportet deducere.

¶ Tria sunt fundamēta ex dictis ꝓcedit. Primū est vnius specifica materie. Creditur. n. eiusdem speciei debere esse mām in ēs facto, sicut z i ceteris inuenit, z hinc infert q̄ ex solis illis frumētis que sunt eiusdē speciei cū tritico, pōt confici panis pro hoc sacramēto. Et p hanc viā pcessisse videntur autorin lra, scotꝰ, durand. z petrus de palu. Alia via hec difficultatē annexā ei in alia positione, q̄at sibi similem s. in speciem: q̄n hac vtēr ad discernendum distincta specie a tritico. ¶ Aliud fundamentum est contra riū huius. p quāto ponit sufficere genus ꝓximum ad triticū: ita q̄ frumentū quod est genus sufficit ad conficiendum panem pro sacramēto. Et hac via processit albertus. ponens tamē solū duas frumēti species. scilicet triticum z spelta.

Ex abetaz fundamentum aliaz in eaz gelij verbis: quibus dominus se comparat grano frumenti. ¶ Tertium demum fundamentum (quod magnifacit petrus de pal.) est autoritas quarundam ecclesiarum, que consecrāt panem cōfectū ex spelta, q̄s etiam tangit autor in litera: dum in secūdo argumēto obiicēdo affert, q̄s de spelta in quibusdam locis panis conficitur ad vsum huius sacramenti. ¶ Ad que quidem fundamenta si libere respexerimus, nullū cogentem inueniemus hīe rōnē, nisi vltimum, ppter autoritatem ꝓfectorum sanctorum gubernātis ecclesiā, nā ob sites ꝓticulares cōsuetudines, venerabiliter sustinent theologi plures sacerdotes cōsecrare eandem hostiam: vt inferius patebit. ¶ Quocirca ex his que fiūt colligēdo vniuersale, quinto ꝓcedo, alia via incedendum esse reor: ficz ex parte ꝓprie materie eucharistie. Materia em ēs prima (quī ex euangelio indubitanter habemus) est panis nō determinatus ad talē vel talē materiam remotam, qualis est triticū, spelta, far ꝛc. sed panis absolute. hoc est sine determinatione aliquata qūtate vel quibuscūz tangs ex materia transeūte panis conficiatur. Quamvis ita q̄ ex quibuscūz tangs ex materia transeūte panis conficiatur. Quamvis vere panis absq; determinatione aliqua pōt consecrari. ¶ Dico autē absq; determinatione aliqua: q̄m ex vsu verborū hoc discerni videt, alterius quidē rōnis est panis qui frequenti vsu sine additione aliqua vocatur panis: z alterius rationis sunt qui appellantur panes cū additione (ſcz panis ordeaceus, panis milliaceus panis castaneaceus z hmōi) isti enim sunt panes. sed panes tales: sicut etiā vinum ex pomis granatis, eadem rōne non dicit vinū, sed vinū de malogranatis. Isti inquā panes tales non possunt cōsecrari: q̄ non sunt vere panes: sed a similitudine veri panis, panis nomen acceperūt, sed illi q̄ absolute sunt panes (quos sine additione aliqua vocamus panes) nō hīt vñ eoz aliquis, facto sit inhabilis. ¶ Et si his adiungeris, q̄ vna eadē res homogenea pōt nāliter ex diuersis speciebus reb⁹ vt mā trāseūte ghari (vt testat sanguis: q̄ ghatur ex nutrimētis tot specierū, carne, vino, pane, pisce reliqsq; cibis) appebit, q̄ silr panis cuiscē hīt ghari ex multis diuersis speciebus granis, tangs ex mā trāseūte: grana siquidē sunt mā trāsiēs respectu panis, multo magis ēs farine. ¶ Et ſm hoc triticū ponitur ꝓprie mā panis sacrificiosmō q̄: solū sit illius materia. Sz q̄ est principalis z apōs oēs certa et indubitata mā. Et sic saluant cōsuetudines omnium ecclesiarum.

¶ Nec opz igredi difficultates inextricabiles de siliginine spe cifica inter genera et genitū: quū ꝓdie videam⁹ tā equū ēs alicui gnare multum nouiri silem in spe, sed in gne. ¶ Nec negāt ꝼm hoc, vinū spei ee mām primā in hoc sacro: nā panis vnius ponit spei. Nec opz etiā ad frumētigen⁹ recurre- reqm frumentū. cōtinet sub se etiā ordeū: quū significet oia specialia habēria aristas. ¶ Unde ex similitudine ex ybis dñi cōparantis se grano frumenti Alias † argumētū efficax: sumi nō pōt vltra hoc q̄ ꝓcoemata symbolica nō est argumētatiua vt dio. dixit. ¶ Apparet q̄s vita hec rōnabilit exinde cōfici panis, q̄ est mā hui⁹ sacramēti. Si vero sit magna permixtio (puta ex equo vel quasi) talis pmixtio speciē mutat. vñ panis exinde ꝓfect⁹, nō erit debita materia hui⁹ sacri. ¶ Ad quartū dō m. q̄ aliquando est tāta corruptio panis, q̄ soluit species panis: sicut cū ītinuitas soluit, z sapoꝛ, z color, z alia accītia mutātur, vñ ex tali mā non potest confici corpus christi. Aliquādo vero non est tanta corruptio que spēm soluat, sed est aliqua dispositio ad corruptionem: quod declarat aliqualis imutatio saporis. Et ex tali pane potest cōfici corpus christi: sed peccat conficiens ꝓpter irreuerentiam sacramenti. ¶ Et q̄ amydū est ex tritico corrupto nō videtur q̄ panis ex eo cōfectus, possit fieri corpus xpi: cuius quidā contrariū dicant, te seu diuersitate inter panem et paſtam. Secunda est ex diuersitate modoꝝ coquendi paſtam. ¶ Obscura siquidem videtur differentia inter panē z paſtam crudam. reputat em scotus probabile esse, q̄ nō differāt specie: q̄ decoctio non facit nisi exhalationē humoris aquei, z mixtio nō est ibi nisi iuxta positionē ex pane fit pasta. si mica digitis cōpimāt. ¶ Oppositū aūt rationabilius videtur: q̄m decoctio applicando actiua passiuis, specie panis facit sicut maturatio de agresta faciendo vuā, facit de agresta vinū. Ars em in cōfectione panis, nō concurrit nisi applicādo actiua passiuis: vt patet ex hoc quod forma patris est forma substātialis. Quod cōuincitur apud fideles, ex hoc q̄ panis trāsubstantiatur in corpus xpi, z accidentib⁹ remanentibus nō remanet panis: qui remaneret cū reliquis accidentibus si accidens significaret. ¶ Unde z falsus est, quod dum pasta decoquitur in clibano, fiat sola euaporatio humidi: decoctio enim digerit et generat panem. Mixtione autem aut iuxta positione nulla opus est noua: sed prima mixtio farine cum aqua (ex quibus confecta est pasta tanqꝫ ex elementis ac materia transeunte) decoctione digeritur, z ad terminum deducitur, panem scilicet. ¶ Sic admitto ex pane fieri paſtam: sed inter molle similem paſte. ¶ Acceptabilior aūt apparet hec positio, contemplanti diuersitatē specificam inter agrestam, vinum z acetū ex eisdem vuis, ob diuersam caloris cum salitate. Item, agresta enim est succus crudus, vinum vero succus digestus: acetū autem addit excessiuam caloris actionem. Ut testatur experientia: dum vinum exposit⁹ calori acescit: z cupientes acetum bonum habere, ad loca calida solūt transferunt. Ex his enim apparet ex sola caloris differentia ex parte actiui, specificum ꝓgressum posse fieri ex parte materie, licet non semper fiat: non enim differt specie pirum coctum a piro crudo.

¶ Diuersi vero coquendi modi (scilicet vel assando vel elixando) speciem

variare nō vīr: panis siquidē elixus, vt lapis, aut frixus (quo (et mō Lagana in vere-cundie offerebantur) aut assus, vt panis in clibano, z subcinericijs z hostia eiusdem vīr specie quo ad substantiam, solaq accidentali forma differre videntur. ¶Utrum in p posito mō videat vtrūq parui pēdentiā nec ex diuersitate specifica, nec ex identitate specifica sufficiens rō habeat. Sed credēdo q nec pasta nec panis nisi assus est consecrabilis: ratione aliunde sumēdes, dicim q sicut in sacramento baptismi aqua a christo est instituta, ita in eucharistia panis. z quemadmodū ibi aqua intelligitur nō solū substantia aq sed etiaz q sit sub forma aque (z propterea aqua sub forma grandinis aut nimis nō est materia baptismi) ita per panem intelligēdus est panis z sm subā z sm formā panis. Et p hoc excludit̄ q cunq constāt ex pasta cruda: z similiter quecunq constant ex pasta cocta. hec enī non habent formam panis (dato q panes sint) vsus testatur humanus, quo his non vtimur vt pane. sed potius hec comedimus cū pane: ex hoc ipso profitentes distinctionem horum a pane. ¶Assato autē pane, solo vtimur vt pane: z propterea credimus ipsum solū esse consecrabilem. materia enim hec paucas habet assertiones: vnde et autor in litera opinatiue loquitur, quum excludit spelta et amydum. De quo adhuc sub iudice lis est. z mihi videt dom vt supra: scilicet quod si panis confectus ex eo est absolute panis, potest cōsecrari. ¶Nec obstat corruptio tritici, dicentibus aliis triticū nō corrumpi tūc, sed ablui et depurari et alterari. aliis autē q corruptio nihil officit: quoniaz nō est corruptio simpliciter sed corruptio q est via ad generationem panis. Quam oportere intervenire probatur ex eo quod triticum est materia transiens respectu paste z panis.

¶Utrum hoc sacramentum debeat confici ex pane azimo. Artic. 4.

Ad quartū Sic procedi tur. Videtur q hoc sacrm non debeat confici ex pane azimo. Debemus enim in hoc sacro imitari institōnē xp̄i. Sed xp̄s vī hoc sacramentum instituisse in pane fermētato: quia sicut legitur exo. 12. in dei secundum legem incipiebant vti azimi in die pasce (quod celebratur 14.ª luna) christus autem instituit hoc sacramentum in cena, quam celebrauit ante diem festum pasce: vt habetur Joan. 13. Ergo z nos debemus hoc sacramentum celebrare in pane fermentato. ¶Ꝑ. Legalia non sunt obseruanda tēpore gratie. Sed vti azimis, fuit quedā legalis cerimonia: vt pz exo. 12. Ergo i hoc sacramento gratie, non debemus azimis vti.

¶Ꝑ. Sicut supra dictum est, eucharistia est sacrm charitatis, sicut baptismus fidei: vt supra dictum est. Sed fauor charitatis significatur per fermentum: vt pz in gl. super illud matth. 13. sile est regnum celoz fermento ꝛc. Ergo hoc sacrm dz cōfici de pane fermentato. ¶Ꝑ. Azimū z fermētutū, sūt accētia panis, nō varietia eius speciē. Sed in materia baptismi nulla discretio adhibet circa dras accītiū aque, puta si sit falsa vel dulcis, calida vel frigida. Ergo in hoc sacro aliqua discretio adhiberi non debet, vtrum panis sit azimus vel fermentatus.

Sed contra Est, q extra de celebratione missarum. c. literas. punitur sacerdos qui in pane fermētato z scypho ligneo missarum solennia celebrare presumpsit.

Rñdeo Dom, q circa materiam hui⁹ sacramenti duo possunt considerari. s. quid sit necessarium, z quid cōuentēs. Necessariū q̄dē est, vt sit panis triticeus (sicut dictū est) sine quo non perficitur sacrm. Non est aūt de necessitate sacri, q̄d sit azimus vel fermentatus: q in vnoquoq cōfici potest. ¶Conuentens aūt est, vt vnusq̄sq̄ seruet ritū sue ecclesie in sacri celebratione. Super hoc autē sunt diuerse eccl'arum consuetudines. Dicit enī dtūs greg. in registro. Romana ecclesia offert azimos panes, propterea q dñs sine vlla cōmixtione suscepit carnem: sed certe ecclie offerunt fermentatū, pro eo q verbum p̄fis indutū est carne (sicut fermentū miscet farine. Aūt sicut peccat p̄sbyter in ecclia latinoz, celebrās de pane fermentato, ita peccaret p̄sbyter grecus in ecclesia grecoū celebrās de pane azimo: quasi per uertēs ecclie sue ritū. ¶Et tamē p̄suetudo de pane azimo celebrandi, rōnabilis est, ¶Primo q̄dē ꝓpter institutionē xp̄i: q hoc sacramentum instituit prima die azimoꝝ (vt hr̄ matt. 26. z mar. 14. z luc. 22.) qua die nihil fermentatū in domibus iudeoꝝ esse debebat: vt hr̄ exo. 12. ¶Secundo, quia panis est propie sacramentum corporis christi (quod sine corruptione conceptum est) magis quā diuinitatis ipsius: vt infra patebit. ¶Tertio, quia hoc magis competit syncerati fidelium, que requiritur ad vsum huius sacramenti: secundum illud p̄me cor. 5. pasca nostrū immolatus est christus, itaq epulemur in azimis synceritatis et veritatis. ¶Habet tamen hec cōsuetudo grecoū aliquam rationē: z propter significationez quā tangit gre. z in determinationem hereſis nazareoū: qui legalia euangelio miscebant.

Ad primū Ergo dicendum, q sicut legitur exo. 12. solēnitas paschalis incipiebat in 4ª vesperis 14.ª lune: z tunc xp̄s post immolationem agni paschalis, hoc sacramentū instituit. Unde hec dies a Jo. dicitur precedere sequentē diē pasce, z a tribus aliis euangelistis dicit prima dies azimoꝝ: q̄n fermentatū in domibus iudeoꝝ non inueniebat: vt dictū est. Et de hoc supra notatū est plenius in tractatu dominice passionis. ¶Ad scm dom, q cōficiētes ex azimo, nō intendūt cerimonias legis seruare sed cōfirmare se institutioni christi. Et ideo nō iudaizant. alioquin z celebrātes in pane fermentato iudaizarēt: q̄ iudei panes primiciarū, fermentatos offerebant. ¶Ad tertiuz dom, q fermentū significat charitatē ꝓpter aliquē effectū: quia. s. panē facit sapidiorez z maiorē, Sed corruptionē signat ex ipsa ratione sue spēi. ¶Ad quartum dom, q q̄ fermentū hz aliq̄d corruptionis, z ex pane corrupto nō pōt confici hoc sacrm (vt dictum est) ō magis attendit circa panez, dōia azimi z fermentati, q̄m circa a q̄ baptismi, dōia calidi z frigidi. Posset enim tanta esse corruptio fermenti, q ex eo nō posset confici sacrm.

¶Utrum vinum vitis sit propria materia huius sacramenti. Arti. 5.

Ad quintū Sic procedi tur. Videtur quod nō sit propria materia huius sacr̄ vinū vitis. Sicut enim aqua est materia baptismi, ita vinum est materia huius sacri. Sed in qualibet aqua pōt fieri baptismus. Ergo in quolibet vino (puta malouī granatoz vel moroꝝ, aut huiusmodi) pōt confici hoc sacrm, presertim cū in q̄buscūq̄ terris vites non crescant. ¶Ꝑ. Acetū est quedam spēs vini q̄ de vite sumit̄ vnū depuratū, ita et agresta z mustum. Sed de his nō vī posse cōfici hoc sacrm: sm illud q̄ in sexta synodo legitur. Didicim⁹, q in quibusdā ecclesijs sacerdotes sacrificio oblatiōis cōiungunt vuas, z sic simul vtrūq populo dispensant: precepimus igitur, vt nullus sacerdos hoc vlterius faciat. Et iulius papa reprehēdit quosdā, q expressum vinū, in sacramento dominici calicis offerunt. Ergo videtur q vinū vitis nō sit propria materia huius sacramēti.

Sed contra Est, q sicut dñs se cō parauit grano frumēti, ita etiam se cōparauit viti. dicens Joā. 15. ego sum vitis vera. Sed solus panis de frumento, est materia huius sacramenti: vt dictum est. Ergo solū vinum de vite, est ꝓpria materia huius sacramenti.

Rñdeo Dom, q̄d de solo vino vitis, potest confici hoc sacrm. Primo quidem ꝓpter institōnem christi: qui in vino vitis hoc sacrm instituit: vt patet ex eo q ipse dicit Matth. 26. circa institutionez huius sacri. nō dibā ammodo de hoc genimine vitis. ¶Scō, quia sicut dictū est, ad materiam sacroum assumitur id q̄d ꝓpriē z cōiter hz talem speciem. Propriē autē vinū dicitur q̄d de vite sumitur: alij vero liquores, vinum dicuntur scm quādam similitudinem ad vinū vitis. ¶Tertio, q vinum vitis magis competit ad effectum huius sacramēti: qui est spiritualis letitia: quia scriptuz est, q vinum letificat cor hominis.

¶Ad primum

¶Super Arti. 4.

In arti. quarto circa illud quod dicitur, scilicet quod de presbytero greco debet seruare ritum grecuz in ecclesia greca. Dubium occurrit ex petro de pal. in. 4. di. xj. oppositum concludente, ex hoc quod greci sunt scismatici, nulluscz etiā ipsorum debet eis adhibere. ac per hoc potest sicut in toto sic et in parte ab eis discordare. nō ergo peccaret non seruando ritum eorum.

¶Ad hoc dicitur, q̄d autor loquitur de grecis ecclesijs z presbyteris absolute. et non de ijsdem scismaticis. et propterea optime dicit q peccaret pertinerens ecclesie scismatice. Et hinc sequit, quod etiam tempore scismatis peccaret rectus ecclesiarū qualis est iste, qui non ex scismate, sed ex rō. ne ecclesiastica in cis z vt grego. in litera allegata testat. Quocirca ¶Si p̄sbyter grecus z in ecclesia greca ecclesia celebrat. peccaret nō seruādo ritum grece ecclesie, non a scismaticis preceptum sed velut ab ecclesia statutū q ibi seruetur. Unde in concil. florent. sub eugenio. 4. legimus sic, Item in azimo sive fermētato pane tritico corpus christi veraciter confici, sacerdotes in altero ipsum domini corpus conficere debere, vnūquemq̄ scilicet iuxta sue ecclesie sive occidentalis sive orientalis consuetudinem.

¶Et quum obiciatur, quod nemo debet eis adherere z verum eb quantum ad ea que sunt scismatis: z similiter potest discordare ab eis in toto et in parte in his que sunt scismatis.

¶Super Arti. 5.

In arti. quinto memoro supradictorum: z applico ad propositū z vide vnū non esse conferabile: quia non continet vinum sub forma potabili, sed māducabili.

q.3.85. a.1.c. ad 2m. 8 sc. trum. Et. 4. di. xj. q. 2. ar. 4. q. 2. z. 3. Et. 1. c. Et. l. 6. c. 3.

Ad primū Ergo dom, q illi liquores non dicunt propie vinū, sed sm similitudinē. Dōr aūt verū vinū ad terras illas deferri, in q̄bus vites nō crescūt, q̄tū sufficit ad hoc sacrm. ¶Ad 8m dom, q vinū fit acetū p corruptionez: vīnō fit reditus de aceto in vinum: vt dī. 8. meta. Et ideo sicut de pane totalr corrupto nō pōt cōfici hoc sacrz, ita nec de aceto. Pōt tamē cōfici de vino acescēti, sicut z de pane qui est in via ad corruptionē: iz peccet cōficiēs, vt p̄ius dictū est. ¶Ad tertiū dicēdū, q agresta est in via gnationis: z tō nondū hz spēm vini. et pp hoc de ea nō pōt cōfici hoc sacramentū. ¶Mustuz aūt tā hz spēm vini: nā ei⁹ dulcedo attestat digestioni, q̄ est cōpletio a naturali calore: vt dī in. 4. meteo. z ideo de musto pōt cōfici hoc sacramētū. Nō tū debēt vue integre huic sacramēto miscer: q̄ tā esset ibi aliq̄d preter vinū. ¶Prohibetur etiā ne mustū statiz presſum de vua in calice offeratur: quia hoc est incidens ꝓpter impuritatē musti. Pōt tū in necessitate fieri. dicitur enī ab eodē iulio papa, si necesse fuerit, botrus in calicem premātur.

¶Utrum aqua sit vino permiscenda. Artic. 6.

4. di. xj. q. 2. ar. 4. Et. 1. c. Et. l. 6. c. 3.

Ad sextuz Sic pcedit. Videt q aqua nō sit vino permiscēda. Sacrificiū enim xp̄i figuratum fuit per oblationē melchisedech. qui gen. 14. nō legit obtulisse nisi panē z vinū. Ergo videtur q in hoc sacramento nō debeat adiungi aqua.

¶Ꝑ. Diuersoꝝ sacramētoz diuerse sunt materie. Sed aqua est mā baptismi. Ergo nō debet assumi ad materiā huius sacri.

¶Ꝑ. Panis z vinum sunt materia huius sacramenti. Sed panī nihil adiungitur. Ergo nec vino debet aliquid adiungi.

Sed cōtra Est, q alex. papa scribit. In sacroīz oblationibus, q̄ inter missaz solēnia dño offerūtur, panis tātū z vinū aqua permixtū, in sacrificiū offerantur.

Rñdeo Dicēdū, q vino q̄d offertur in hoc sacramēto, dz aq̄ misceri. Primo q̄dē pp institōnē: pbabilr. n. creditur, q dñs hoc sacrm instituerit in vino aqua pmixto, sm more illius terre. Unde z prouer. 9. dicitur, bibite vinū q̄ miscui vobis. ¶Sed o q hoc quenit repesentationi dñice passionis. Unde dicit alex. papa. Nō dz in calice dñi, aut vinū solū, aut aq̄ sola offerri, iz vtrūq permixtū: q vtrūq ex latere eius in passione sua p̄fluisse legitur. ¶Tertio, q hoc quenit ad significādū effectū huius sacramēti, q̄ est vnio populi christiani ad xp̄m: q vt iulius papa dicit. videmus in aqua populū intelligi, in vino vero ostēdi sanguinē xp̄i: ergo cum in calice vino aqua miscet, xp̄o populus aduuat. ¶Quarto, q hoc ꝓpetit ad vltimū effectū huiº sacri, q̄ est introitus ad vitā eternā, vnde amb. dicit in li. de sacramētis, redūdat aqua in calicē, z salit in vitaz eternā.

Ad primū Ergo dom, q sicut amb. dicit ibidē, sicut sacrificium xp̄i significatum est per oblationez melchisedech, ita etiā significatuz est per aquā que in heremo fluxit de petra: sm illud p̄me cor. 10. bibebāt aūt de spūali ꝑsequente eos petra. ¶Ad 8m dom, q aqua assumitur in baptismo ad vsum ablutionis. In hoc autem sacramento assumit ad vsum refectionis: sm illud psal. super aquā refectiōis educauit me. ¶Ad tertiū dom, q panis ex aqua z farina ꝓficitur. Et tō cum vino aqua miscetur, neutrum sine aqua existit.

q. 85. a. 6. ad 2m. 8 sc. trum. Et. 4. di. xj. q. 2. ar. 4. q. 2. z. 3. Et. 1. c. Et. l. 6. c. 3.

¶Utrū permixtio aque, sit de necessitate huius sacri. Arti. 7.

Ad septimū Sic proceditur. Videt q per mixtio aque, sit de necessitate huiº sacramēti. Dicit enī cyprianus ad cecilium. Sic calix dñi nō est aq̄ sola z vinū solū, nisi vtrūq̄ misceatur, q̄o nec corpus dñi potest esse farina sola, nisi vtrūq̄ sc̄z farina z aqua fuerit adunatū. Sed admixtio aque ad farinam, est de necessitate huius sacramēti. Ergo pari ratione admixtio aque ad vinum. ¶Ꝑ. In passione dñi cuius hoc sacramentum est memoratiue, sicut de latere eius exiuit sanguis, ita z aqua. Sed vinū q̄d est sacramentū sanguinis, est de necessitate huius sacramenti. Ergo pari ratione z aqua.

¶Ꝑ. Si aqua nō esset de necessitate huius sacramēti, nō referret quecūq̄ aqua huic sacramēto apponeret. z ita posset apponi aqua rosacea, vel quecūq̄ alia hmōi aqua. Nō nō hz vsus ecclesie. Aqua ergo est de necessitate huius sacramenti.

Sed ꝫ Est, q cyprianus dicit, si aliqs de antecessoribus nostris, vel ignoranter, vel simplr nō obseruauit, vt. s. aquā vino misceret in sacro, pōt simplicitati eius venia ꝓcedi. Nō nō est si aq̄ esset de necessitate sacri, sicut est vinū vel panis.

Rñdeo Nō ergo aque admixtio, est de necessitate sacri. Dom, q iudiciū de signo, sumendum est ex eo q̄ significatur. Appositio aūt aque ad vinū refertur ad significandā participationē huiº sacramenti a fidelibus, quātū ad hoc, q p aquā mixtā vino, significat populus aduna tus christo: vt dicit cyp. Sz z hoc ipz q de latere christi pēdētis in cruce aqua p̄fluxit, ad idē refert: q̄ per aquam significatur ablutio peccatoꝝ, q̄ fiebat per passionē christi. Dicit̄ est aūt supra, q hoc sacramentū perficit in ꝓsecratione materie, vsus autem fidelium nō est de necessitate sacramēti, sz est aliquid ꝓsequens ad sacramentū. Et ideo ꝓfis est, q̄d appositio aque, non sit de necessitate sacri.

Ad p̄mū Ex cypriani est intelligendā: sz cyprianus dom, q verbum illud esse non posse, quod ꝓuenienter esse non potest. Et sic similitudo illa attenditur quantum ad id q̄d debet fieri: non autē quātū ad necessitatē: nā aqua est de essentia panis, nō aūt de essentia vini. ¶Ad secūdū dom, q effusio sanguinis directe pertinebat ad ipsam christi passionem: est enī naturale corpori humano vulnerato, q ex eo pro fluat sanguis. Sed effusio aque non fuit de necessitate passionis: sed ad demonstrādum effectum passiōis, qui est ablutio a peccatis, z refrigerium cōtra ardoꝛ cōcupiscentie. Et ideo aqua non seorsum effertur a vino in sacramēto, sicut vinū offertur seorsuz a pane. Sed aqua offert vino permixta: vt ostendat q vinū per se pertinet ad hoc sacramentū, tā q̄ de eius necessitate existens, aqua autē sz q̄ adiungit vino. ¶Ad tertiū dicendū, q q̄ admixtio aque ad vinū nō est de necessitate sacramenti, non refert quātū ad sacramenti necessitatem, quecūq̄ aqua misceatur vino, siue naturalis, siue artificialis: vt rosacea. Quāuis quantum ad cōuenientiā sacramenti, peccet, qui aliā aquā miscet nisi naturalē z veram: q̄ de latere christi pēdētis in cruce aqua vera p̄fluxit (nō humor flegmaticus vt quidam dixerunt) ad ostendēdum q corpus xp̄i erat vere ꝓpositū ex quatuoꝛ elemētis, sicut per sanguinē fluētē ostēdebatur q erat cōpositū ex quatuoꝛ humoribus, vt inno. 2. dicit in quadam decre. Quia vero admixtio aque ad farinā, est de necessitate huius sacri, vtpote ꝓstituens substātiā panis, si farine admisceretur aqua rosacea, vel quicūq̄ alius liquoꝛ q̄ vera aqua, non posset ex eo ꝑfici sacramēt̄: q nō esset verus panis.

¶Utrum aqua debeat in magna quantitate apponi. Art. 8.

4. di. xj. q. 2. ar. 4. Et. l. c.

Ad octauuz Sic procedit. Videt q oporteat aquā in magna quātitate apponi. Sicut enī sanguis de latere christi sensibiliter fluxit, ita et aqua. vnde dicitur Jo. 19. qui vidit, testimoniū perhibuit. Sed aqua nō posset sensibiliter esse in hoc sacramento, nisi in magna quantitate poneretur. Ergo videtur q aqua debeat apponi in magna quātitate.

¶Preterea. Parua aqua multo vino admixta, corrumpitur. Quod autē corruptuz est, tam non est. Ergo idē est apponere parū de aqua in hoc sacramento, et nihil apponere. Sed non licet nihil apponere. Ergo non licet parum apponere. ¶Preterea. Si sufficeret parū apponere, per consequens esset sufficiens, q gutta aque in totum dolium ꝓiecta retur. Sed hoc videtur ridiculum. Ergo nō sufficit, q parua quantitas opponatur.

Sed contra Est, quod extra de celebratione missarum

¶Super arti. 7ᵐ.

In arti. 7. septimo circa aquam ex qua fit panis pro sacramēto, vide rōnē litere i calce articuli, ad probandū q oportet esse aquam verā z naturalem: et suscipe illam vt rationabile. An aūt sit necessaria, cogitatione opus est. z ratio est eadem cum superius dicta de diuersis speciebus granoum componentiū panem: quia enim ad sacramentum sufficit, q sit verus panis, si panis verus pōt fieri ex quocunq̄ artificiali (puta rosacea) consequēs est q non est de necessitate sacramēti aqua naturalis. An autem panis confectus ex farina et aqua rosacea, esset verus panis, experientia comprobādum esset, videdo, in quo differret ab aliis panibus. nam si solo odore rosarum differre appareret, crederē ipsum eiusdē esse speciei cum aliis: quum aqua non sit paru essentialis panis. Is materia transiēs eiusdē. Non enim permanet aqua secundum scipsaz in panē: sed panis est tertia res resultans ex commixtione farine z aque per passe decoctionem. Non est autem remotuz a veritatum specierum res posse esse materia transeuntem respectu alicuius vnius earum homogenei: vt patet de his ex quibus generantur sanguis.

4. di. xj. q. 2. a. 4 et 5. Et. 1. c. Et. l. 6. c. 3.

¶Et hec etiam sufficiant pro octauo artículo.

¶ Super questionis .75. arti. 1.

IN corpore cōclusio clara est. Et de ipsa tria dicuntur. primo q̄ sola fi de tenetur. scdo q̄ est cōueniens: z affertur triplex cōuenientia. tertio recitatur error quorundā dicentium oppositū: z ex verbis christi z confessione berengarij de conse. dist. 2. ego berengarius confitetur. ¶ Circa primū sciendum est sequentium articulorum doctrinam ac materiam p̄cipue claritatē z amplioꝝ intellectu difficultatum: sciendum est ex autoritate sacre scripture de existentia corporis xp̄i in sacramento eucharistie nihil aliud haberi expresse nisi verbum saluatoris, dicentis, hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur. Alias † corpus christi. Extra de cele. miss. c. cū marthe. Et quia verba sacre scripture exponuntur dupliciter (vel p̄prie vel metaphorice) primo error circa hoc fuit interpretantium hec domini verba metaphorice, quez magister sen. in dist. 2. li. 4. tractat: 1 qui z in hoc articulo reprobatur. Et consistit vis reprobationis in hoc q̄ verba domini intellecta sunt ab ecclesia p̄ priez: p̄terea opz illa verificari proprie. Dico aūt ab ecclesia: quia nō appet ex enangelio coactiuus aliqđ ad intelligendum hec verba proprie. Et sub iunctis siquidem verbis a domino: scilicet qđ pro vobis tradet in remissionē pctoꝝ nō pōt cōcludi euidenter p̄missa verba esse intelligenda proprie: quia ly qđ, non refert cōnunctionē predicati cū subiecto: sed refert predicatū scz corpus meum. Cū cuius relationis veritate stat p̄dicentem esse veram solum in sensu metaphorico: vt p̄tz in exēplo. petra autem erat christus: si enim adiū fisset apostolus, q̄ crucifixus est, resurrexit z ascēdit ad celos (dicendo petra aūt erat christ⁹, qui crucifixus est: z resurrexit a mortuis z ascendit in celum) nihilomin⁹ p̄tenderet aliis illa propositio, petra autem erat christus, non proprie sed metaphorice intelligēda esset. ¶ Et similiter in p̄positor: verba dñi hoc est corpus meum qđ pro vobis tradet ex illa additione, qđ pro vobis tradetur, non arceatur prima p̄positio ad sensum proprium sed esset etiā vera si in solo metaphorico sensu esset prolata. Et propterea diri ex verbis domini proprie intellectis ab ecclesia, excludi errorem dicentium corpus christi metaphorice seu significatiue tantum esse in eucharistia. Habemus igitur ex veritate verborum dñi in sensu p̄prio corpus Christi veraciter esse in eucharistia, z hoc est primum quod ex enāgelio habemus circa hoc sacramentū. ¶ Alterum autem (qđ euangelium non explicauit) expresse ab ecclesia accepimus scilicet conuersionem panis in corpus Christi. Hanc enim non sclm a p̄fatis doctoribus ecclesie habuimus (queꝝ habes de consecra. dist. 2. copiose). z a magistro sen. in tractatu de eucharistia diffuse: sed a concilio lateranensi sub innocent. 3. vt patet extra de summa trinita. z fid. cath. similiter credimus. Ubi vtrumq; simul dicitur sub his verbis. Christi corpus z sanguis in sacramento altaris sub speciebus panis z vini veraciter continentur, z hec dicitur. Perniciosus: in tuis partib⁹ inoleuit abusus, vez q̄ in maiori quātitate de aqua in sacrificio ponitur quam de vino: cum fm rōnabilē consuetudinē ecclesie generalis, plus in ipso sit de vino q̄m de aqua ponendum.

Ad p̄mū Dōm, q̄ circa aquā adiūctam vino sicut innoc. 3. dicit in quadā decre. triplex est opinio. ¶ Quidā enī dicūt, q̄ aqua adiūcta vino p̄ se manet vino cōuerso in sanguinē. Sed hec opinio stare non pōt: q̄ in sacro altaris post consecratione nihil est nisi corp⁹ z sanguis xp̄i (sic. n. ambr. dicē in li. de officijs, añ bñdictionē illa spēs noīat: post bñdictionē corp⁹ ✝ signāt) alioqn nō totū adoraret veneratione latrie. ¶ Et tō alij dicunt, q̄ sic vinū cōuertit in sanguine, tta aq̄ quertit in aqā q̄ de latere xp̄i fluxit. Sz nec hō rōnabiliter dicit pōt: q̄ fm hoc aq̄ seorsum ipse craretur a vino, sicut vinū a pane. ¶ Et tō si cut ipse dicit, alioīn opinio p̄babilior est: qui dicūt aquā cōuerti in vinū, z vinū in sanguinē. Hoc aūt fieri nō posset, nisi adeo modicū apponeret de aqua, q̄ cōuerteret in vinū. Et ideo semp tutius est parū de aqua apponere z p̄cipue si vinū sit debile: q̄ si tāta fieret apposito aque, vt solueret spēs vini non posset perfici sacrm. Unde Julius papa reprehēdit quosdam, qui pannū lineum musto intinctū, per totū annū seruant, z in tempore sacrificij aqua partem eius lauant z sic offerunt.

Ad p̄mū Ergo dicēdum, q̄ sufficit ad sacri huius signātionez, q̄ sentiat aqua cū apponit vino. Nō aūt opz q̄ sit sensibilis post mixtionē. ¶ Ad 2m dōm, q̄ si aqua olno nō apponeret, totaliter ex cluderetur significatio. Sed cū aqua in vinū conuertit, signat q̄ populus xp̄o incorporat. ¶ Ad 3m dōm, q̄ si aq̄ apponeret doliō, non sufficeret ad signāttonē hⁱ sacri. Sz opz aq̄z vino apponi circa ipsam celebrationez sacri. ¶ De conuersione panis z vini, in corpus et sanguinem christi. Questio. 75.

Deinde Considerandū est de conuersione panis z vini, in corpus z sanguinē xp̄i. Et circa hoc grunt. 3. primo, vtruz in hoc sacro sit corpus xp̄i fm veritatē, an solū fm figurā vel sicut in signo. Scdo, vtrū in hoc sacro remaneat substātia panis z vini post cōsecrationē. Tertio, vtrū substātia panis vel vini post cōsecrationē huius sacri annihiletur, aut in pristinā mām resoluat. Quarto, vtruz panis possit cōuerti in corpus christi. Quinto, vtrū in hoc sacro remaneant accidentia panis z vini.

Articulus I.

Ad primū Sic procedit. Uī q̄ in hoc sacro nō sit corpus xp̄i fm veritatē, sed solū ꝑz figurā, vel sicut in signo. Dicitur enī Jo. 6. q̄ cū dns dixisset, nisi māducaueritis carnem filij hois z biberitis eius sang. etc. multi ex discipulis eius audientes, dixerūt: durus est hic sermo, quib⁹ ipse dixit, spūs est qui vivificat, caro nō p̄dest quicq̄. q. d. fm expōnem aug. sup psal. 98m, spūaliter intelligiet que locutus sum: nō hoc corpus qđ videtis māducaturi estis, z bibituri illū sanguinē, quē futuri sūt qui me crucifigent: sacrm aliqđ vob⁹ p̄medauit, spūaliter intelligite fm. vivificabit vos, caro aūt nō p̄dest quicq̄. ¶ Dns dicit matth. vlti. ecce ego vobiscū sum oībus diebus vsq; ad cōsummationē seculi. Ad exponēs augu. dicit donec seculū finiat, sursuz est dns, sed tū nō discēdit est veritas dūi: corp⁹. n. in q̄ resurrexit in vno loco opz esse, veritas aūt eius vbiq; diffusa est. Nō q̄ fm p̄tatē est corpus xp̄i in hoc sacro sed solū sicut in signo. ¶ Rullū corpus pōt esse sil'in plurib⁹ locis, cū nec angelo hoc ꝓueniat: tali. n. rōne posset esse vbiq;. Sed corpus xp̄i est vere corp⁹, z est in celo. Ergo vī q̄ nō sit ꝑz veritatē in sacro altaris sed solum sicut in signo. ¶ Sacra ecclesie ad vtilitatē fideliū ordinant. Sed fm Greg. in q̄da homel. cēturio reph̄dit q̄ querebat corpalē xp̄i p̄tiā. apostoli etiā impediebant recipere spūsctm, pp hoc q̄ affecti erant ad eius p̄tiā corporalē: vt aug. dicit sup illud io. 16. si nō abiero, paracler⁹ nō veniet ad vos. Nō q̄ xp̄s fm p̄tiā corpalē ē i sacro altaris.

Sed ꝛ Est, quod hila. dicit in. 8. de tri. de veritate carnis z sanguinis xp̄i nō est relictus ambigēdi locus: nūc em z ipsi⁹ dñi p̄fectione z fide nra caro eī vere est cib⁹, z sanguis eius vere est potus. ¶ Et amb. dicit. 8. de sacris: sicut verus dei filius est dns iesus xp̄s, ita vera xp̄i caro est q̄ accipimus, z verus sanguis eius est potus.

Rndeo Dōm, q̄ verum corpus xp̄i z sanguinē esse in hoc sacro, sensu dephendi nō pōt: ꝑ sola fide, que aūcti dine innitit. Un sup illō Luc. 22. hoc est corpus meū, quod pro vobis tradet. dicit cyrillus, nō dubites an hoc verum sit, sed potius suscipe verba saluatoris in fide. cum enim sit veritas, nō mentitur. ¶ Hoc aūt cōueniens est. Primo q̄dē p̄fectioni no. le. Sacra enim ve. le. illud verū sacrificium passionis xp̄i continebant solū in figura: fm illud heb. 10. vmbrā hūs lex futurorū bonorū, nō ipsam rerum imaginē. Et tō oportuit vt aliqđ plus hret sum xp̄m passū, nō solū in signatione vel figura, ꝑz ēt in rei veritate. Et tō hoc sacrā, qō tpm xp̄m realiter ptinet (vt dio. dicit. 4. c. ec. hier ar.) est p̄fectiuū oīm alioꝝ sacrorū, in q̄bus virtus xp̄i tpicab. ¶ Sedo hoc cōpetit charitati christi, ex q̄ pro salute nostra corpus vez nr̄e nāe assumpsit. Et q̄ maxime p̄ priū amicitie, ē quiuere amicis (vt phs dt. 9. ethicoꝝ) sui p̄tiā corpalē nobis reprimittit in p̄miū, dicēs mat. 24. vbi fuerit corp⁹ illic congregabunt z aq̄le. Interiz tū nec sua p̄tia corpali nos in hac pegrinatione destituit, ꝑz p veritatē corporis z sanguinis sui, nos sibi ꝛiūgit in h̄ sacro. vñ ipse dicit Jo. 6. q̄ mādu cat meā carnē, z bibit meuz sanguinē, in me manet, z ego i eo. Añ hoc sacrm est maxime charitatis signū, z nr̄e spei subleuamētū, ex tā familiari ꝛiunctiōe xp̄i ad nos. ¶ Tertio ꝑ petit p̄fectioi fidei, q̄ sicut ē de diuinitate xp̄i, ita ē de ei⁹ hūanitate: fm illud Joā. 14. creditis in deuz, z in me credite. Et q̄ fides est inuisibilū, sicut diuinitatē sua nobis exhibet christ⁹ inuisibiliter, ita z in hoc sacramento carnē suā nobis exhibet inuisibili modo. ¶ Que quidā nō attendētes, posuerunt corpus z sanguinē xp̄i non esse in hoc sacro, nisi sicut i signo, qđ est tanq̄ hereticū adḥciēdū vtpote ꝑbis xp̄i ꝛuū. Añ z berengari⁹ q̄ primus h⁹ errouis auto: fuerat, postea coactus est suū errorē reuocare, z ꝑtatē fidei ꝓfiteri.

Ad p̄mū Ergo dōm, q̄ ex hac auctē p̄dicti hr̄etici occasionē errā di sumpserūt, male ꝑba aug. itelligētes. Cū em aug. dicit, nō h̄ corp⁹ qđ videt⁹ māducaturi estis: ñ intēdit ercludere ꝑtatē corpis xp̄i. Et hoc est qđ doctores dicti sez sco. etc. sonauerunt, dicentes nouitatē conuersionis posse esse sine nouitate p̄tie christi ad hostiā: hoc em verū est si cēt sermo de cōuersione simplr ex absolute. Sz si sermo ē de conuersione sacrali, secus dicēdū est. z de tali cōuersiōe loquūtur doctores p̄fati, sacri canones, z nos sic de ea nūc loquim. ¶ Et si queras qđ addit ly sacralis supra conuersionē, rndeo q̄ addit aliquid nobis scōm se ignotū: cognitū autē vtrūq; ꝑ hoc q̄ est illatiuū huⁱ veritatis, ꝑ est corp⁹ meū. ¶ Et cāue ne dixeris, q̄ ad dit solum respectū ad actiuā cōsecrationē ꝑ spūali. Alias † ꝑba sacerdotis in ꝑso xp̄i. ¶ Probat igit ꝑ cōuersio sacralis (ꝑ ē q̄ feu q̄lis in ꝑ sacro fit) est factiua ꝑsentie corpis xp̄i sub hostia. ꝓbat aūt 3m. primo, ex ꝑ q̄ nulla alia rōne ecclesia doctores lauerūt cōuersionē i hoc sacro declare. ni si ad verificandū hoc est corp⁹ meū. Qđ ptz tum ex eo q̄ conuersio nō explicite hr̄ in enāgelio, ac per hoc nisi ad verificandū verba dñi cōuersio esset, nō apparet vbi fundarē ꝓuersionē credēdaz ab omnib⁹ fore. Tū ex eo, q̄ amb. tanto labore insudās ad verificandū hoc est corp⁹ meū: nihil aliud facit, nisi q̄ conatur mōstrare hoc qō erat panis mō ex corpus xp̄i. z hoc idē facit aug. z hr̄ de ꝑse. di. scba plena est istis laboribus. ¶ Scdo ꝑz ex ꝑtate inducta decretalis lateranēsis concilij: qđ ꝑ xp̄i corpus z sanguis in sacramēto altaris sub ꝑbꝝ panis z vini veraciter cōtinetur, trāslibatis pane in corpus z vino i sanguinē. Ubi ex ipso modo lotinetur, trāslibatis pane in corpus z vino i sanguinē. Ubi ex ipso modo lotinetur, trāslibatis pane in corpus z vino i sanguinē. Ubi ex ipso modo lotinetur, trāslibatis pane in corpus z vino i sanguinē. Ubi ex ipso modo lotinetur, trāslibationis rei⁹ continentie. ¶ Sed quendi apparet p̄rioritas z cālitas

disciplina vti necio & cotingenti, poli & impoli fm ppriu ordine sui gnis. Et ppterea q nouitas conersionis fm sacrale ordine a deo institutu & ab ecclia explicati, est necia ad nouitate cotinetie: dom est simpliciter & absolute, q conersio sacralis est necia ad cotinetia corpis xpi sub specie panis. Probat aut necitas fm ordine sacrale er. S. dictie. er dhus appet ele, q conersio per se cocurrit ad veificadu, hoc est corp⁹ meu: seu ad effectione h⁹ sacrii: s. n. cocurrere per accia, non oportuisset doct. pisos tm pro ipsa labore. J. art. 6. co. 2. q. 4. ad 3. Et. 4. di. 77. ar. 1. q. 3. Et. 4. di. 11. q. 1. a. 1. q. 1. Et dist. 12. q. 1. a. 3. Et quo. 1. q. 1. a. 3. Et quo. 7. art. 9. Et quo. 9. art. 3. Et. 1. cor. 11. l. 4. co. 6. 2 Et. 1. cor. 11. l. 4. co. 5. rone cofectionis sacri 77. ar. 1 accis (vt dictu est) a doctrina repelluntur. Cotat aut, q si quer. 1. a. 1. q. 1. sio p se cocurrit necio currit: vt nr aut exercitati in posteriorib⁹ analeticis. Hec de Io. Quo ad. 5. Uf mihi conersione hre se ad sacrs sic fieri ad factu e: ita th vt non regras h oim⁹ dam si ueor: qz sacra no. leg. efficiut q significant: ac per h vba xpi. h est corp⁹ meu qz efficiut corz. 6. 2 vtrang nouitate: scz lectu. 5. quer. 1 ois & ptinetie (vt exprsse dicta sacri cotilij autoritas testatur) pns est vt eadem xpi verba significent vtrag nouitate alioquin pas efficerent h figurarent: imo efficerent q no significarent. Intelligendo aut conersione hre se ad h esse corp⁹ xpi sic fieri ad fcm esse optime in telligimus vba xpi si gnare vtrag nouitate: explicado posteri & vt in termino. Sic en in nalibus vdo h ne. No aut aliqd pt esse alicubi vbi prius no e lume nouu: significatur illuminatio & illuminatu esse vt in termino: ita in saluatoris verbis virtute habetibus factuq conersionez panis in corpus xpi (conersionis inquq vnientis corpus xpi & accidentia panis ad vnu sacrm) significatur & conuersio panis in corpus xpi: & corpus xpi contineri sub accidentibus panis vt in termino. & sic verba xpi vtrag significant & vtrag efficiunt. Q Sudetur aut ronabiliter hoc dici: ex eo q huic dicto oia cosonat dicta scroz & sacroz. q. 1. Et hinc facile soluuntur obonez: manifestioq fit doctrina cois: vt patere pot applicando. hec de 3⁰. Q Uso ad quartu circa alioz opiniones duo sunt aduerteda. Primu est, q oes videntur fugisse vera trasubstantionez panis in corpus xpi: non videtur intelligibilis absq aliqua nouitate in suba xpi. Scom est, q duplicit excessus appet in eis. Alter recurrendi ad pot fm diuina potentia: quu debuissent suam tractatu discurrere fm potentia sacramentoz: ordine, & ex hoc excessu orta est illa repulsa opinio ios. parisiesis de assumptione paneitatis ad vnitatem hypostasis xpi: quu a pluribus docto ribus recitatur: videre potes si vis. Alter excessus est nimis metiendo res fidei fm lumen humani ingenij sibi prestitu: ex hoc enim transubstantionem euitarunt: quu multo melius ac pspicacius sensissent si magis fm sen. sequti mus quo conclusim she corpus xpi veraciter esse in hoc sacro: dicente ipso hoc est corpus meu: & vt iam diximus in h oes fideles conueniu: sed modus quo est in dispuratione vertitur. Scotus putauit corp⁹ xpi absq deperditione proprij loci acquirere quada ptia ad spes panis: q ptia est quidam respectus: quasi de gne. vbi Durā. putauit corp⁹ xpi absq recessu a ppio loco esse presens accitibus dictis: sicut angelus est pns corpori prius nā fs mouerat ipsum: & ante deo xpi corpori fm subam immem ordine ad accidetia panis connersi in ipsum. Q nimus minus q fs absq ntitate pura subā esse. Sed neutra harū opinionū sufficiens apparet, ad verificandum id quod cōiter tenemur, fl. fumendo hostiam consecratam, sumere nos verum christi corpus: sed solū esse verū nos sumere accitia ptia corpori Christi. Patet eum hec sequela primo rone: qz sumens vnum presens alteri, non oportet sumere alteri. Deinde propto exemplo secunde opionis. qz sumens panem cui est pns angelus nō ptterea sumit angelū, & sibi quo ad primam opionem: qz sumēs panem locali etiā si inde nō moueretur non ptterea sumeret locū eius: & th inter panē & eius locū est mutua ptia. Nō videntur ergo sufficiter fabricati veritas huj⁹, ex hoc solū q ponit simpler xpi corporis hsentia ad accidētia panis: cuius verū sit corpus xpi esse illic presens. Q Unde conuenientius cum aug. & gre. recitatio a magistro sente. dicimus ex corpe xpi & accitib⁹ panis cōstare vnū sacrm unionis & signato. sed quodā ineffabili modo: quia sacro cōi. latera. vocatus est ex trinēte & preto. quo etiā nole appellauit eū magr sen. quē modū anto in hac Itaia rnsione ad arg⁴ appellauit spūale & modū ppriū huic sacro

Q Monstrat aut hmōi conuenientia ex ipsis dni verbis: nam & forma sacri, hoc est corpus meū. i. contentū sub hac specie est corpus meum & materia nō hz locū maior. dicens q p̄ quersionē corp⁹ xpi est vbi erat panis.

Q Tertio ab eode & dura: q aliud & log de quersione absolute: & aliud de quersione in ptes. Nā q cōuertit in ptes: trahit ad cōditiones peritentis, & nō es. ergo sequtur q panis est vbi est corp⁹ xpi: & nō econuerso.

Q Cōtra pseitatem. h est necessitate quersionis ad exitia corpis xpi in hoc sacro (q fs impolsit corp⁹ xpi nō motū local: incipere ee i h sacro absq quersione alicui⁹ puta panis) multiplr arguit. Q Primo a scoto. per nullā mutatione h p se illud qd est aliud & posteri⁹ sio p se termino: fs ptentia corporis xpi hic. i. in hoc sacro est qd aliud & posteri⁹ corpe xpi: q̄ est prouinus terminus trāsubstantionis: q p quersionē panis in corp⁹ xpi nō habeā p se hmōi ptia. Q Scō. 2 supponit deū posse facere corpus xpi pns hostie manēte suba panis, qō pbat: qz nouitas posteriozis nō infert nouitatē prioris ex. 8. phy. vbi ponit mor⁹ localis in celo sine mutatione secundū formaz absolutā. Arguitur & sic. Sine mutatione subali pōt esse noua ptentia corpis xpi ad panē: & p̄ potest dare aliquā mutationē ad hmōi ptentiā: & hmōi ptia nō habeā p quersionē. Et pbat sequela: qz termin⁹ vni⁹ rōnis cuiuslmodi est ptia. nō propie p se est terminus duaz mutationū distinctaz. fm genus. Et si dicat inqt sco: corpus xpi posse esse pns cum suba panis sine mutatione subali: hmōi de facto fit pns p subalē mutationē panis in corpus xpi, & nō per aliā. 3. In corp⁹ xpi prius factū pns panis: posset deus quertere panē: qz nō esset magis q̄dictio tūc & nunc: ergo talis conuersio vel non faceret corpus xpi presens, vel fieret presens postq̄ fuit presens: & sic eadē presentia terminaret duas dictas mutatiōes. Q Deide extendunt argumētationes, ad h & quersio nihil facit ad vbi corpis xpi in sacramēto. Q Et arguit primo sic. Deus posset quertere panē in corpus xpi vt habes esse in celo: qz nō est ibi maior q̄dictio & in cōuersione q nūc ponit: fs tūc nō haberet corp⁹ xpi sub spē panis ex ipsa cōuersione: ergo nec nūc. Q Scō. Si panis quantus cōuerteret in corpus xpi quātū: ita q suba in suba & quātitas in quātitate vteret: tūc corp⁹ xpi quātus nō haberet vbi circūscriptiue, qō fuit circūscriptiue panis quāti: & nūc nō habet vbi diffinitiue sub spē panis. Et pbat sequela: qz ita se habēt sube que subsunt quātitatibus ad loca diffinitiue, sicut sube quāte ad loca circūscriptiue: ac per hoc qō facit quersio sube in suba ad vbi diffinitiue, hoc facit ad vbi circūscriptiue quersio sube quātē in suba quātā. Q Tertio. Si per quersionē fit terminus ad quē vbi fuit termin⁹ a q̄, ergo mod⁹ essendi vtriusq; erit similis, elle saltē mod⁹ q̄ pōt esse cōis vtriusq; fs panis erat hic quātitatiue: & corp⁹ xpi erit hic q̄titatiue q̄ est incōueniēs. Q Quarto arguit dura. Sicut se habet suba ad suba, sic se habet quātitas ad q̄titatē, fs si q̄titas panis querteret in q̄titatē corpis xpi, nō ꝓpter hoc q̄titas corporis xpi fieret vbi fuit q̄titas panis: & nō ꝓpter quersionē corpus xpi fit vbi erat panis. Q Reliqua argumēta q̄ fs hāc eandem autoris rōnē ex alio capite militāt (hoc est ex suppositiōe, q vnū corp⁹ pōt esse simul locali⁹ in diuersis locis, cū rōnib⁹ pbātibus ipsam suppositionē) iō ꝓ nunc omitto: qz status corpus xpi nō esse in sacro local: trahunc. n. hmōi q̄stio a ꝓposito remota apparet. fiet aūt de hoc q̄stio spālis. hec igit sunt q̄ fs primam litere rationē objciūtur. Q Adeuidētia hor. ꝓmitrēdū est, q nō est hic q̄stio de diuina potētia mō. n. ad hūc tractatū hec spectat q̄stio: fs q̄rim⁹ q̄d instim⁹ ordo cauſaz habeat. Q Ad quū 2: t fra impossibile est 2c. nō est sermo de impoli fm diuinā potētia absolute: fs fm potētia ordinata: fm quā attēdit pole vel impole in ecclesijs mysterijs. Q Ad 2 obta fs antoris prepositionem meritō absolute & vt intellectā, fndendo 2: q duo prima argumēta qz equiuocāt de poli, dū de diuina po. absolute loquunt, nō militāt contra autē. Prima th obta de vltima sphera preter hoc, 2⁰ deficit. primo qz maior litere manifeste loqtur de locis penitibus: dō aute creat de nouo locum penitū locabili. Q Scō deficit: qz si crearet alia sphera, ista que nūc est supema, propie loquēdo esset in eodē loco in quo nūc est: varietas aute esset de loco imaginario in locū realem, & de loco potentiali in locum actualē. Ad ꝓpie loquēdo nō acquireret nouū locū fs nouū ptinēs: termino aūt litere est de loco nouo totaliter. & nō fs quid. Q Ad tertium dō dicēt q respōsio recitata nō est mala. Q Adhuc th diceretur. nihil immotū potest esse vbi ptio nō fuit, nisi ꝓ quersionē in ipm aut aliqd sibi realiter ꝓjunctum. Et per h excluditur prima instātia scoti, dō & quersio est ꝓpria mutatio affirens ptiā ꝓpriā termini primo, & ꝓjunctoū illi ꝓcomittanter: sic. n. nulla fit exceptio ab illa maiore: fs declarat vim quersionis et tēdere se: ad ptēn tiam nō solū ꝓpriā termini. fs ꝓcomitātiā illā. Q Ad 3cō am aūt instātiam, negat alia esse ptentiā ale, & alia corpis in h sacramento: eadē. n. numero ptia qua corpus xpi pns est sacro, ala eius corp⁹ ꝓcomitās. denominatiue h: pns. Uā falsum est esse aliud & aliud fundamētū ptentie in aia & corpo in loco denominat aia mea pns: nec oportet ponere aliā propriā in aia mea ptentiam ad locū hunc. Q Ad quartū 2: 2: maior est diminuta: 3. n. addi nec necessario ꝓnerū. Et vltra hoc minor est etiā diminuta q̄tū ad quersionem: ꝓ neq; est vrad ptentē, nec vt ad preteritā, sed vt ad viā in ipsam: h 3. n. se vt factū esse in termino ad fieri. Illud ꝓ q̄ addit de speciebus, diminutū est: dat. n. tertiū. & ꝓ sub illis corpus xpi habet ptiā, ꝓ sine illis hīi nō est. Intelligibile: qz implicat ꝓdictionē. formalis essendi: nec vt pns: qz preterijt corpore xpi: & ite hic. nec vt preteriat: qz tunc deus non posset sub trahere hūc corpus xpi: sicut nec facere q̄ non preterijt quersio. Similiter nec sacrales species: qz nō sunt in corpore Christi nec p eas aliquid inest formaliter corpori christi. Quinto arguitur et alio capite: ex hoc scilicet, q corpus Christi immotum potest simul esse in diuersis locis localiter. Sed de hoc alias. Q Circa applicationem vero. maioris ad hanc materiam, tripliciter arguitur. Primo a duran. Corpus xpi esse in sacro: nō est esse alicubi, qz non est esse in loco: male ergo applicat illa maior. de vbi & alicubi, ad esse in sacro. & falsa & minor dicens q corp⁹ xpi incipit ee vbi prius nō erat, essendo i sacro. Q Scō a sco. Sentiū esse in loco corrupti, est vera. ꝓ quā cōem vtrag: ppea. n. ignis incipit ee vbi erat aer quersus in ignē: qz ex mā q̄ fuit aeris remanente ibidē & tota ignis fit ꝓpm ibidē. Jn ꝓposito aūt qz non remanet mā panis nō hz locū maior. dicens q p̄ quersionē corp⁹ xpi est vbi erat panis.

Q Tertio ab eodē & dura: qz aliud & log de quersione absolute: & aliud de quersione in ptes. Nā q̄ cōuertit in ptes: trahit ad cōditiones peritentis, & nō es. ergo sequtur q panis est vbi est corp⁹ xpi: & nō econuerso.

Q Cōtra pseitatem. h est necessitate quersionis ad exitia corpis xpi in hoc sacro (q fs impolsit corp⁹ xpi nō motū local: incipere ee i h sacro absq quersione alicui⁹ puta panis) multiplr arguit. Q Primo a scoto. per nullā mutationē h p se illud qd est aliud & posteri⁹ sio p se termino: fs ptentia corporis xpi hic. i. in hoc sacro est qd aliud & posteri⁹ corpe xpi: q̄ est prouinus terminus trāsubstantionis: q p quersionē panis in corp⁹ xpi nō habeā p se hmōi ptia. Q Scō. 2 supponit deū posse facere corpus xpi pns hostie manēte suba panis, qō pbat: qz nouitas posteriozis nō infert nouitatē prioris ex. 8. phy. vbi ponit mor⁹ localis in celo sine mutatione secundū formaz absolutā. Arguitur & sic. Sine mutatione subali pōt esse noua ptentia corpis xpi ad panē: & p̄ potest dare aliquā mutationē ad hmōi ptentiā: & hmōi ptia nō habeā p quersionē. Et pbat sequela: qz termin⁹ vni⁹ rōnis cuiuslmodi est ptia. nō propie p se est terminus duaz mutationū distinctaz. fm genus. Et si dicat inqt sco: corpus xpi posse esse pns cum suba panis sine mutatione subali: hmōi de facto fit pns p subalē mutationē panis in corpus xpi, & nō per aliā. 3. In corp⁹ xpi prius factū pns panis: posset deus quertere panē: qz nō esset magis q̄dictio tūc & nunc: ergo talis conuersio vel non faceret corpus xpi presens, vel fieret presens postq̄ fuit presens: & sic eadē presentia terminaret duas dictas mutatiōes. Q Deide extendunt argumētationes, ad h & quersio nihil facit ad vbi corpis xpi in sacramēto. Q Et arguit primo sic. Deus posset quertere panē in corpus xpi vt habes esse in celo: qz nō est ibi maior q̄dictio & in cōuersione q nūc ponit: fs tūc nō haberet corp⁹ xpi sub spē panis ex ipsa cōuersione: ergo nec nūc. Q Scō. Si panis quantus cōuerteret in corpus xpi quātū: ita q suba in suba & quātitas in quātitate vteret: tūc corp⁹ xpi quātus nō haberet vbi circūscriptiue, qō fuit circūscriptiue panis quāti: & nūc nō habet vbi diffinitiue sub spē panis. Et pbat sequela: qz ita se habēt sube que subsunt quātitatibus ad loca diffinitiue, sicut sube quāte ad loca circūscriptiue: ac per hoc qō facit quersio sube in suba ad vbi diffinitiue, hoc facit ad vbi circūscriptiue quersio sube quātē in suba quātā. Q Tertio. Si per quersionē fit terminus ad quē vbi fuit termin⁹ a q̄, ergo mod⁹ essendi vtriusq; erit similis, elle saltē mod⁹ q̄ pōt esse cōis vtriusq; fs panis erat hic quātitatiue: & corp⁹ xpi erit hic q̄titatiue q̄ est incōueniēs. Q Quarto arguit dura. Sicut se habet suba ad suba, sic se habet quātitas ad q̄titatē, fs si q̄titas panis querteret in q̄titatē corpis xpi, nō ꝓpter hoc q̄titas corporis xpi fieret vbi fuit q̄titas panis: & nō ꝓpter quersionē corpus xpi fit vbi erat panis. Q Reliqua argumēta q̄ fs hāc eandem autoris rōnē ex alio capite militāt (hoc est ex suppositiōe, q vnū corp⁹ pōt esse simul locali⁹ in diuersis locis, cū rōnib⁹ pbātibus ipsam suppositionē) iō ꝓ nunc omitto: qz status corpus xpi nō esse in sacro local: trahunc. n. hmōi q̄stio a ꝓposito remota apparet. fiet aūt de hoc q̄stio spālis. hec igit sunt q̄ fs primam litere rationē objciūtur. Q Adeuidētia hor. ꝓmitrēdū est, q nō est hic q̄stio de diuina potētia absolute. nō. n. ad hūc tractatū hec spectat q̄stio: fs q̄rim⁹ q̄d instim⁹ ordo cauſaz habeat. Q Ad quū 2: t fra impossibile est 2c. nō est sermo de impoli fm diuinā potētia absolute: fs fm potētia ordinata: fm quā attēdit pole vel impole in ecclesijs mysterijs. Q Ad 2 obta fs antoris prepositionem meritō absolute & vt intellectā, fndendo 2: q duo prima argumēta qz equiuocāt de poli, dū de diuina po. absolute loquunt, nō militāt contra autē. Prima th obta de vltima sphera preter hoc, 2⁰ deficit. primo qz maior litere manifeste loqtur de locis penitibus: dō aute creat de nouo locum penitū locabili. Q Scō deficit: qz si crearet alia sphera, ista que nūc est supema, propie loquēdo esset in eodē loco in quo nūc est: varietas aute esset de loco imaginario in locū realem, & de loco potentiali in locum actualē. Ad ꝓpie loquēdo nō acquireret nouū locū fs nouū ptinēs: termino aūt litere est de loco nouo totaliter. & nō fs quid. Q Ad tertium dō dicēt q respōsio recitata nō est mala. Q Adhuc th diceretur. nihil immotū potest esse vbi ptio nō fuit, nisi ꝓ quersionē in ipm aut aliqd sibi realiter ꝓjunctum. Et per h excluditur prima instātia scoti, dō & quersio est ꝓpria mutatio affirens ptiā ꝓpriā termini primo, & ꝓjunctoū illi ꝓcomittanter: sic. n. nulla fit exceptio ab illa maiore: fs declarat vim quersionis et tēdere se: ad ptēn tiam nō solū ꝓpriā termini. fs ꝓcomitātiā illā. Q Ad 3cō am aūt instātiam, negat alia esse ptentiā ale, & alia corpis in h sacramento: eadē. n. numero ptia qua corpus xpi pns est sacro, ala eius corp⁹ ꝓcomitās. denominatiue h: pns. Uā falsum est esse aliud & aliud fundamētū ptentie in aia & corpo in loco denominat aia mea pns: nec oportet ponere aliā propriā in aia mea ptentiam ad locū hunc. Q Ad quartū 2: 2: maior est diminuta: 3. n. addi nec necessario ꝓnerū. Et vltra hoc minor est etiā diminuta q̄tū ad quersionem: ꝓ neq; est vrad ptentē, nec vt ad preteritā, sed vt ad viā in ipsam: h 3. n. se vt factū esse in termino ad fieri. Illud ꝓ q̄ addit de speciebus, diminutū est: dat. n. tertiū. & ꝓ sub illis corpus xpi habet ptiā, ꝓ sine illis hīi nō est. Intelligibile: qz implicat ꝓdictionē. formalis essendi: nec vt pns: qz preterijt corpore xpi: & ite hic. nec vt preteriat: qz tunc deus non posset sub trahere hūc corpus xpi: sicut nec facere q̄ non preterijt quersio. Similiter nec sacrales species: qz nō sunt in corpore Christi nec p eas aliquid inest formaliter corpori christi. Quinto arguitur et alio capite: ex hoc scilicet, q corpus Christi immotum potest simul esse in diuersis locis localiter. Sed de hoc alias. Q Circa applicationem vero. maioris ad hanc materiam, tripliciter arguitur. Primo a du

ergo applicat illa maior de vbi & alicubi, ad esse in sacro. & falsa & minor dicens q corp⁹ xpi incipit ee vbi prius nō erat, essendo i sacro. Q Scō a sco. Sentiū esse in loco corrupti, est vera. ꝓ quā cōem vtrag: ppea. n. ignis incipit ee vbi erat aer quersus in ignē: qz ex mā q̄ fuit aeris remanente ibidē & tota ignis fit ꝓpm ibidē. Jn ꝓposito aūt qz non remanet mā panis nō hz locū maior. dicens q p̄ quersionē corp⁹ xpi est vbi erat panis.

Q Tertio ab eodē & dura: qz aliud & log de quersione absolute: & aliud de quersione in ptes. Nā q̄ cōuertit in ptes: trahit ad cōditiones peritentis, & nō es. ergo sequtur q panis est vbi est corp⁹ xpi: & nō econuerso.

Q Cōtra pseitatem. h est necessitate quersionis ad exitia corpis xpi in hoc sacro (q fs impolsit corp⁹ xpi nō motū local: incipere ee i h sacro absq quersione alicui⁹ puta panis) multiplr arguit. Q Primo a scoto. per nullā mutationē h p se illud qd est aliud & posteri⁹ sio p se termino: fs ptentia corporis xpi hic. i. in hoc sacro est qd aliud & posteri⁹ corpe xpi: q̄ est prouinus terminus trāsubstantionis: q p quersionē panis in corp⁹ xpi nō habeā p se hmōi ptia. Q Scō. 2 supponit deū posse facere corpus xpi pns hostie manēte suba panis, qō pbat: qz nouitas posteriozis nō infert nouitatē prioris ex. 8. phy. vbi ponit mor⁹ localis in celo sine mutatione secundū formaz absolutā. Arguitur & sic. Sine mutatione subali pōt esse noua ptentia corpis xpi ad panē: & p̄ potest dare aliquā mutationē ad hmōi ptentiā: & hmōi ptia nō habeā p quersionē. Et pbat sequela: qz termin⁹ vni⁹ rōnis cuiuslmodi est ptia. nō propie p se est terminus duaz mutationū distinctaz. fm genus. Et si dicat inqt sco: corpus xpi posse esse pns cum suba panis sine mutatione subali: hmōi de facto fit pns p subalē mutationē panis in corpus xpi, & nō per aliā. 3. In corp⁹ xpi prius factū pns panis: posset deus quertere panē: qz nō esset magis q̄dictio tūc & nunc: ergo talis conuersio vel non faceret corpus xpi presens, vel fieret presens postq̄ fuit presens: & sic eadē presentia terminaret duas dictas mutatiōes. Q Deide extendunt argumētationes, ad h & quersio nihil facit ad vbi corpis xpi in sacramēto. Q Et arguit primo sic. Deus posset quertere panē in corpus xpi vt habes esse in celo: qz nō est ibi maior q̄dictio & in cōuersione q nūc ponit: fs tūc nō haberet corp⁹ xpi sub spē panis ex ipsa cōuersione: ergo nec nūc. Q Scō. Si panis quantus cōuerteret in corpus xpi quātū: ita q suba in suba & quātitas in quātitate vteret: tūc corp⁹ xpi quātus nō haberet vbi circūscriptiue, qō fuit circūscriptiue panis quāti: & nūc nō habet vbi diffinitiue sub spē panis. Et pbat sequela: qz ita se habēt sube que subsunt quātitatibus ad loca diffinitiue, sicut sube quāte ad loca circūscriptiue: ac per hoc qō facit quersio sube in suba ad vbi diffinitiue, hoc facit ad vbi circūscriptiue quersio sube quātē in suba quātā. Q Tertio. Si per quersionē fit terminus ad quē vbi fuit termin⁹ a q̄, ergo mod⁹ essendi vtriusq; erit similis, elle saltē mod⁹ q̄ pōt esse cōis vtriusq; fs panis erat hic quātitatiue: & corp⁹ xpi erit hic q̄titatiue q̄ est incōueniēs. Q Quarto arguit dura. Sicut se habet suba ad suba, sic se habet quātitas ad q̄titatē, fs si q̄titas panis querteret in q̄titatē corpis xpi, nō ꝓpter hoc q̄titas corporis xpi fieret vbi fuit q̄titas panis: & nō ꝓpter quersionē corpus xpi fit vbi erat panis. Q Reliqua argumēta q̄ fs hāc eandem autoris rōnē ex alio capite militāt (hoc est ex suppositiōe, q vnū corp⁹ pōt esse simul locali⁹ in diuersis locis, cū rōnib⁹ pbātibus ipsam suppositionē) iō ꝓ nunc omitto: qz status corpus xpi nō esse in sacro local: trahunc. n. hmōi q̄stio a ꝓposito remota apparet. fiet aūt de hoc q̄stio spālis. hec igit sunt q̄ fs primam litere rationē objciūtur. Q Adeuidētia hor. ꝓmitrēdū est, q nō est hic q̄stio de diuina potētia absolute. nō. n. ad hūc tractatū hec spectat q̄stio: fs q̄rim⁹ q̄d instim⁹ ordo cauſaz habeat. Q Ad quū 2: t fra impossibile est 2c. nō est sermo de impoli fm diuinā potētia absolute: fs fm potētia ordinata: fm quā attēdit pole vel impole in ecclesijs mysterijs. Q Ad 2 obta fs antoris prepositionem meritō absolute & vt intellectā, fndendo 2: q duo prima argumēta qz equiuocāt de poli, dū de diuina po. absolute loquunt, nō militāt contra autē. Prima th obta de vltima sphera preter hoc, 2⁰ deficit. primo qz maior litere manifeste loqtur de locis penitibus: dō aute creat de nouo locum penitū locabili. Q Scō deficit: qz si crearet alia sphera, ista que nūc est supema, propie loquēdo esset in eodē loco in quo nūc est: varietas aute esset de loco imaginario in locū realem, & de loco potentiali in locum actualē. Ad ꝓpie loquēdo nō acquireret nouū locū fs nouū ptinēs: termino aūt litere est de loco nouo totaliter. & nō fs quid. Q Ad tertium dō dicēt q respōsio recitata nō est mala. Q Adhuc th diceretur. nihil immotū potest esse vbi ptio nō fuit, nisi ꝓ quersionē in ipm aut aliqd sibi realiter ꝓjunctum. Et per h excluditur prima instātia scoti, dō & quersio est ꝓpria mutatio affirens ptiā ꝓpriā termini primo, & ꝓjunctoū illi ꝓcomittanter: sic. n. nulla fit exceptio ab illa maiore: fs declarat vim quersionis et tēdere se: ad ptēn tiam nō solū ꝓpriā termini. fs ꝓcomitātiā illā. Q Ad 3cō am aūt instātiam, negat alia esse ptentiā ale, & alia corpis in h sacramento: eadē. n. numero ptia qua corpus xpi pns est sacro, ala eius corp⁹ ꝓcomitās. denominatiue h: pns. Uā falsum est esse aliud & aliud fundamētū ptentie in aia & corpo in loco denominat aia mea pns: nec oportet ponere aliā propriā in aia mea ptentiam ad locū hunc. Q Ad quartū 2: 2: maior est diminuta: 3. n. addi nec necessario ꝓnerū. Et vltra hoc minor est etiā diminuta q̄tū ad quersionem: ꝓ neq; est vrad ptentē, nec vt ad preteritā, sed vt ad viā in ipsam: h 3. n. se vt factū esse in termino ad fieri. Illud ꝓ q̄ addit de speciebus, diminutū est: dat. n. tertiū. & ꝓ sub illis corpus xpi habet ptiā, ꝓ sine illis hīi nō est. Intelligibile: qz implicat ꝓdictionē. formalis essendi: nec vt pns: qz preterijt corpore xpi: & ite hic. nec vt preteriat: qz tunc deus non posset sub trahere hūc corpus xpi: sicut nec facere q̄ non preterijt quersio. Similiter nec sacrales species: qz nō sunt in corpore Christi nec p eas aliquid inest formaliter corpori christi. Quinto arguitur et alio capite: ex hoc scilicet, q corpus Christi immotum potest simul esse in diuersis locis localiter. Sed de hoc alias. Q Circa applicationem vero. maioris ad hanc materiam, tripliciter arguitur. Primo a du

Universidad de Deusto
Biblioteca

4. dist. 11. q. 1. ar. 1. Et. 4. 5. 6. 3. p. Et quod 3. ar. 11. 2 quo. 9. ar. 5. ad 3m. Et. 1. co. 11. lec. 3. col. 5.

ras hȳ opiniones sīl cū destructione alteri⁹ quū ex hoc ꝙ plures nō est ponenda sine necessitate: et ac ꝙ hoc quū vna mutatio hic sufficiat: nō sunt ponende due. Tū qz ꝑm pbām doctrinā relones sunt ꝑsequitiue ad mutationes absolutas: z nō palis mutationes. Tū qz tā ecclie ꝙ priscoꝝ doctorum doctrina tradit cōuersionis mutatione pro rōne verificāte corpus xpi contineri sub spē panis. Que doctrina nō verificaret, nisi forte per accīs si interuenirent hic due mutationes: quū si due mutationes sunt: prima p accīs: hēret, qđ etiā aduersarii fatentur. Sz tunc sē⁹ mam introduceries, ꝙ tā eccle sta ꝙ priscoꝝ doc. laborauerunt ad reddendam rōuem ꝙ accīs sī ab arte z doctrina recepta est. Dicamus igit, ꝙ vna sola hic interuenit mutatio inferēs nouitatē continētie. ¶ An aūt facialis conuersionis mutatio inferat vtroqz ex: mo relones reales cōtinētie actiue z passiue: vel solū ex parte corporis xpi sit relo realis ad spēs q̄ntuē sub spē cieb⁹: z p hoc denominantur spēs cōtinē corpus xpi qz corpus xpi continetur sub illis: vel in hēb⁹ ipsis realis otientie relo ad corpus xpi: sūrgit ex ꝙ corpus xpi cointelligitur referri ad spēs vt cōtentū ad cōtinēs: non qz ipm referat ad spēs: sed qz spēs referuntur ad ipsum: sicut de⁹ realiter b: dns creature: nō qz ipse referatur ad creaturā seruā sed qz creatura refert ad ipsum: nō facile dijrimi: quia ignotus est mod⁹ ꝙ corpus xpi cōtinet sub spē panis. ¶ Cū his tñ oīb⁹ scīm de, ita esse hic vna sola mutatione: vt affirmādo vnicā, perspicias ita interuenire in hoc sacro vnicā mutatione in actu, vt nō negēt esse plēs in potz nō nāli aut sacrali: Sz dūma absol⁹: hoc est ꝙ id qđ de facto fit ꝑ vnicā mutationē: posset dē facere per plures mutationes: posset.n. mutare panez in corpus xpi vna mutatione: z facere corp⁹ xpi cōtētū sub specie panis alia mutatione. Sed qm hoc ad po⁹m absol⁹ nā dei respicit: simplr z absolute loquēdo vnicā dicito interuenire mutationē. ¶ Et hec dicta de his mutationibus actu vel potentia in ordine ad relones: non alr dicta intellige. ꝙ considerādo esse facī ale corporis xpi relatiue ꝑm relones cōtenti z cōtinētiam ꝑm rē longe altius est ꝙ hmōi relatia significent z magis reuerēter ac eminētius de illo sentiēdū: z breuiā de illo b⁹ se sentimus, z dicim⁹ ꝙ se hz ad conuersionē vt factū esse in termino ad fieri: vt supius explicauimus. ¶ Cōcando tñ in consideratione respectiua eum aduersarijs (ne fugere diff.ᵗᵉ⁹ videamur) his premissis ad secundum scoti dr admisso presupposito, ꝙ ꝑa prima nihil valet: vtpote inferens a possibili logico necessariū dum dicit potest esse: ergo oportet. Et per hoc patet, ꝙ ꝑa ꝑa dicēs, ergo hmōi ꝓpitia nō habeꝝ p cōuersionē mō infertur ex primo antecedente. Et ad probationē, dr, ꝙ terminus vnius rōnis (cuiuscūmodi est ꝓpitia) non est terminus p se duarū mutationū: nō interuenit nisi vna mutatio cuius p potentiā diuinā possit esse terminus duarū mutationū: substātialis quidez cōsequitiue accīalis aūt ꝑm se. ¶ Ad 3ᵐ aūt 3 bona responsionē de frō vel po⁸, dr, ꝙ si panis cōuerteret in xpi corp⁹ prius ꝑns scm: corp⁹ xpi esset duplici vinculo ꝓpis: hoc est ex vi cōuersionis sacrāl: z ex vi ꝓtionis actionis diuine omnipo⁸. Ais nihil aliud sequit, nisi ꝙ hmōi ꝓpitia pōt per diuinam potentiā terminare duas mutationes: nō gratis cōcessum fuit. ¶ Ad obiecta demū cōtra efficaciā cōuersionis ad ꝓpitia corpis xpi in sacro, rndēdo per cōditionales (vt in precedēti fecim⁹ rnsione.) dr, ꝙ si de⁹ querteret panē in corpus xpi vt hīs esse in celo: nō esset cōuersio cuiscūe rōnis cui ista sacrālitas p hoc nō est ad ꝓpositū de quo sermo fit. ¶ Et per idē rndeꝝ ad ꝝm. in quo sunt multi alij defectus: puta qz corpus xpi nūc de facto acꝑit vbi diffinitiuū sūbe panis: z qz sūba substa ꝙtitas: hz suū ibi diffinitiue preter vbi circūscriptiue, nā sūba secluſa ꝙtitate virtualiter cōtinuit se⁹ est: z esse corpus xpi sub sacro, nō est esse alicubi. ¶ Ad tertiū negāt sequlatē volūtarie affert. ¶ Ad quartū, qđ est dūra, dr, ꝙ argumētū a sicut, sepe elaudicatt z in proposito nihil vz. Et rō est: qz non esset cōuersio cuiscūe rōnis cui ista sacrāli si ꝙtitas quereteꝝ in ꝙtitatē: z propterea nō est mirū si aliud inde sequeretur, z aliud sequit hinc. ¶ Contra scam rōnē litere. I. si sūba panis remaneret non esset verū qz rps dixit: hoc est corpus meū etc. sed fuisset potius dōm. hic est corpus meū. Contra hanc inqua rōnē scotus z duran. arguit. ¶ Scotus quidem: qz tunc ly hoc nō demōstraret substantiā panis: sed cōtentū sub pane: sicut modo demōstrat nō accītalis: ꝙtenti sub accidentibus, z vtrūqz esset verū, hoc est corp⁹ meū. z hic est corp⁹ meū. ¶ Unradus vero: qz indefinita verificatur ꝙ vno solo: ac per hoc si esset ibi panis z corpus xpi: posset reddi loquutio vera pro solo corpore christi. ¶ Ad hec dicitur, qz veritas enuntiationū ꝓprie sigfiant tūmodo cōsensu ꝓprie intellectentiū, z terminis vtentiū ꝓprie, pendet: z nō est attendenda ad dd iste vel ille posset eandē enuntiationē applicare. Cōstat aūt, ꝙ ꝓprie loquendo z intelligēdo quū dr a ꝗcūqz dicaꝝ siue sacrāli siue nō sacrāli: z hoc est corpus meū: ly hoc demōstrat hanc substantiā. qđ ꝑz ex hoc, ꝙ si aliqs demonstrando seipsum dicat: hoc est corpus meū: signāt apud oēs intelligentes, qz hec substātia est corpus meū. ¶ Et ad hoc suffragat rō ꝑm quā talia sunt sūba enūtiationū, alia ꝓmittūt ꝑdicata: z ꝓterea ꝙ ꝑdicatū ē sūba (nā corp⁹ meū signat sūbam) idētitas ꝑdicati cū subo signata ꝑ ly ē: cogit ly hoc ad demfandā hanc subam vt ꝓpō sit ꝓprie vera. Et hic excludit ꝙ in hac ꝓpone ly hoc non demfat accīa: nā sūbam sīc accītibꝰ. z ad b suffragat, ꝙ ly b ꝑmonem demfatiuū sube apud grāmaticos. ¶ Rursus ly hoc qz demfat nō vage aut indefinite sz singulr, opz absolute ꝑ ylatum super certo sen.ᵗᵘ⁹ bmfato, demfat re nō vage hāc vl illā sz singlāre sūbaz sub illis accītibus exīte. Et si dđēna sola sub stātia subsistit, sola de mfat ista ꝓpō mthe: sūnt oēs ꝓmoēs vnius singulis demfant: nūm cōem intellm, ꝓpāz signātionem nom ac ꝓnoim: vt ptz in exē allato. nā me dicente, b est corp⁹ meū signanter. sico hāc sūbaz ꝓpter dentē carnes, nervos z ossa esse corp⁹ meū. ex qb⁹ ser⁹ qz si rema neret sūba panis cum corpe xpi: ly b demfat sūbam esse corpus xpi: nō vnius singularis

†Alias alia.

†Vel ꝙ nis nūc ñ mouet z im mediate post b moue dīm. Et qz motus nō fit i istanti. sz priꝰ motus relinqt vnā ptem ꝙ alia, sequet vltero ꝑter simult: te istātaneā ꝑdictam simultas tpalē: sic sūb aliqua ꝑte hostie esse sīl⁹ tpe corp⁹ xpi cū sba panꝭ. z ad vim hāc reſpondet se vr autor: i sra explicans partē hostie. Sic ꝺo hmōi motꝰ icipi at ān terminū ꝑsecrationis, fūc quū inter q libet istātia sit ꝑs in termediū, i q fiet ste motꝰ, z i q molē relinquet successiue partes hostie: sequtur q̄ in illo ꝑpe ꝙ aliq hostie pars relicta z ineqz erit sba panis ꝙ tā ꝓticulā illā relict, neqz corpus xpi qđ an instans qđ terīat totū b ꝑs medīū nō est sub hostia.

¶ Et vide nouitie, ex ꝑtextu lre hāc argumētatione induci excludendo rnsionē: dicē fieri resolonis vel egressīs motum, paulatim deferendo partes hostie. At si ponerentur resolutiōis motū fieri successiue q̄dez z ꝑ ptes inter quas titita ꝙ i termino tota simul hostia deserta eēt (cōtingit enim indi. totū sīl coagulari) tūc militat precedēs argumētū ꝙ preiacēs mā nūq eēt sub hostia. Et si b affirmā: succurrit postremo dus rōnes. f. q tollit cōuersio z ꝙ ponit effectus sine causa. ¶ Quo ad 3ᵐ, de altero disjunctionis membro (. f. annihilatione) imꝓbat: qz tollit verā ꝙuertionē sūbe panis in corp⁹ christi. ac ꝙ b tollit modū q corp⁹ ꝑsit in b sacro. z in hoc ꝙuenit cū sba panis, qđ ē ꝓdicta. Si ꝺo b inciꝑat fieri añ ꝓsecrationē, erit dare aliq̄ tps i q sub aliq̄ ꝑte hostie neq; erit sba panis, neq; erit corp⁹ xpi. Ad ē cōuenies. z b ꝗmet ꝓpōsse vīr. ✓ Añ posuerūt aliud sub disiūctione. f. q ānihilet. + Sz nec b ꝑt eē: qz in est dare aliquē modū q̄ corp⁹ xpi vez eē icipiat in b sacro, nisi ꝑ ꝙuersionē sube pāis i ipm q̄ de ꝙersio tollit ꝓsa vel ānihilatiōe sūbe panis, vel resolone i ꝑlacētē māz. Sīl⁹ ēt nō ē dare, vñ talis resolō, vl ānihilatio i b sacro causet: cū effectus sacrī signēt ꝙ formā: neutrū āt hoz signāt ꝙ hec ꝺba forme, b ē corp⁹ meū. Unde patet ꝓdicta pōnem esse falsam.

Ad ꝑmū

Ergo dōm, qz sba panis vel vini facta cōsecratione neqz sub specieb⁹ sacrī manet, neqz alibi. Non tñ sequit ꝙ ānihilet: quertīt. n. i corp⁹ xpi. Sicut ñ seqt, si aer ex q̄ gnar⁹ ē ignis, nō sit ibi vel alibi, qz sit annihilat⁹. ¶ Ad ꝑm dōm, qz forma q̄ ē t min⁹ a q̄, nō quertīt in aliā formā. Sz vna forma succedit alti i ſbo. z ió ꝓma forma ñ remanet nisi i potētia māe. Sz hic sba pāis quertīt i corp⁹ xpi: vt supra dictū ē. Añ rō nō seqt. ¶ Ad tertiū dōm, qz lz post cōsecrationē b sit falsa, sba panis est aliq̄d: id tñ in qđ substātia panis est quersa, est aliquid. Et ió substātia panis non est annihilata.

¶ Et ꝺ hoc patet ꝓ tertiū lre hāc argumētationē induci excludendo rnsionē dicē fieri resolonis vel egressīs motum, paulatim deferendo partes hostie. At si ponerentur resolutiōis motū fieri successiue q̄dez z ꝑ ptes inter quas titita ꝙ i termino tota simul hostia deserta eēt (cōtingit enim indi. totū sīl coagulari) tūc militat precedēs argumētū ꝙ preiacēs mā nūq eēt sub hostia. Et si b affirmā: succurrit postremo dus rōnes. f. q tollit cōuersio z ꝙ ponit effectus sine causa. ¶ Quo ad 3ᵐ, de altero disjunctionis membro (. f. annihilatione) imꝓbat: qz tollit verā ꝙuertionē sūbe panis in corp⁹ christi. ac ꝙ b tollit modū q corp⁹ ꝑsit in b sacro. z in hoc ꝙuenit cū sba panis, qđ ē ꝓdicta. Si ꝺo b inciꝑat fieri añ ꝓsecrationē, erit dare aliq̄ tps i q sub aliq̄ ꝑte hostie neq; erit sba panis, neq; erit corp⁹ xpi. Ad ē cōuenies. z b ꝗmet ꝓpōsse vīr. ✓ Añ posuerūt aliud sub disiūctione. f. q ānihilet. + Sz nec b ꝑt eē: qz in est dare aliquē modū q̄ corp⁹ xpi vez eē icipiat in b sacro, nisi ꝑ ꝙuersionē sube pāis i ipm q̄ de ꝙersio tollit ꝓsa vel ānihilatiōe sūbe panis, vel resolone i ꝑlacētē māz. Sīl⁹ ēt nō ē dare, vñ talis resolō, vl ānihilatio i b sacro causet: cū effectus sacrī signēt ꝙ formā: neutrū āt hoz signāt ꝙ hec ꝺba forme, b ē corp⁹ meū. Unde patet ꝓdicta pōnem esse falsam.

Ad ꝑmū

Ergo dōm, qz sba panis vel vini facta cōsecratione neqz sub specieb⁹ sacrī manet, neqz alibi. Non tñ sequit ꝙ ānihilet: quertīt. n. i corp⁹ xpi. Sicut ñ seqt, si aer ex q̄ gnar⁹ ē ignis, nō sit ibi vel alibi, qz sit annihilat⁹. ¶ Ad ꝑm dōm, qz forma q̄ ē t min⁹ a q̄, nō quertīt in aliā formā. Sz vna forma succedit alti i ſbo. z ió ꝓma forma ñ remanet nisi i potētia māe. Sz hic sba pāis quertīt i corp⁹ xpi: vt supra dictū ē. Añ rō nō seqt. ¶ Ad tertiū dōm, qz lz post cōsecrationē b sit falsa, sba panis est aliq̄d: id tñ in qđ substātia panis est quersa, est aliquid. Et ió substātia panis non est annihilata.

corporis xpi (est em̄ quersio ista inter terminos positiuos p se ꝓmo, hoc est ab esse panis ad corp⁹ xpi) z ad illū p se ꝓmo terminū ad quē nō sequit so la negatio eē panis. Sz sequit affirmatio seu pō ei⁹ qđ fuit panis. Sīt em̄ post ꝓsecrationē ꝓpōnes iste ambe ꝺe. f. panis nō est. z id qđ fuit panis est qz est corp⁹ xpi. ¶ Ad argumentū ergo dr, ꝙ falsum assūmit seu ſsupponit. f. inueniri hic mutationē seu trālitū p se ab esse panis ad nō esse illius.

¶ Ad scām aūt dr, qđ condōnalis assūmpta est falsa. Et ad ꝓbationē illius. f. qz nunc nec remanet materia panis nec forma: z si militer eēt si ānihilatrex. Rndet negando q̄ sīl⁹ eē si ānihilare tur: qm̄ plus requirit ad ānihilationē sue ꝙ se sine pcessu: exigit em̄ qz id qđ erat illud sit mo nihil, seu nō sit aliq̄d: cuius Sūb in ꝙ posito inuenīt⁹ ma ꝑm ābro. id qđ erat pāis est corpus xpi. ¶ Ubi ad claritatē doctrine, obserua cautē varietā exēplariter dicaī, q̄ aer nāl⁹ quertitur in ignē, lz vere sint iste tres enūtiatiões post cōuersionem aeris in ignē. f. aer non est aer nō e aliq̄d aerē nihil: q: ñ mā q̄ fuit aeris est nō mā ignis. falsa est ista q̄rta. aer ē āni hilat⁹. Et sīl⁹ in ꝓpō sito q̄uis alia rōe re sint post conuersionē iste tres. f. panis non est: aliq̄d xpi substātia: est nihil: falsa autē est q̄rta. Sz id qđ erat pāis nō est nihil: sed est aliq̄d seu est nihil: quia sūa Scīcet⁹ est verissima scilicet id q̄ erat panis est corpus xpi: et ideo falsissimum est panē siue ꝙ se siue per accīs redigi in nihil. Añ si panis annihilaret in hoc sacramento, nō oī eodē modo se haberet quo nūc se hz: quia nūc sic se hz ad esse z nō esse, q̄ ita nō est q̄ id quod erat panis est res realissima. f. corpus xpi: si aūt esset redactus in nihilum, ita panis non esset, q̄ id qđ erat panis nulla res esset. Procul sint ergo a patrum doctrina huiusmodi figmenta. ¶ Circa verba autoris in hac rnsione ad tertium caue ne fallaris: puras autorem ambo. contrarium, vel me exposuisse inepto vocabulo ambrosij verbum: dum in hac litera dr, ꝙ post consecrationē hec est falsa: sūba panis est aliquid: z ꝙd erat panis est aliquid. f. corp⁹ christi. ego exposui, q̄ ly id qđ, demōstrat z refert sūbam: qm̄ sūba que erat panis est corpus xpi: qz mutata est in corpus xpi. Diuersimo de signidem sūbe nomine autor z nos vsi sumus: nā autor sūbe noie vsus est loco nois specifici panis, supponendo panem esse sūbaz. Et fecit hoc autor, vt preseruaret se ab accidentibus panis: rita q̄ panē ponit in obliquo, z distinguit sūbam panis contra accīdētia panis: zsacī vtrisset, post consecrationem hec est falsa, panis est aliquid. Nos aūt sūbe nomine abſolute vtimur: abstrahendo a qualitate differentiarum: z ꝓterea vtimur pane in recto: dicentes: sūba que erat panis. Quam sūbam ambrosius per relatiuū sūbe significauit dicens. z sic quod erat panis ibi est corp⁹ christi: qz sermo christi creaturā mutat: z sic ex pane fit corpus xpi. nō em̄ pōt dici q̄ ly q̄ erat panis: referat accidentia panis remanentia: quia illa non sunt corpus christi nec sunt mutata in corpus christi. quorum vtrūqz ambo. dicit de eo quod erat panis. f. quod erat panis est corpus christi: quia mutatum est in corpus xpi virtute sermonis christi. hanc eodē modo sumptā substantiam saluator significauit ac demonstrauit per ly hoc, dicens hoc est corp⁹ meū, est enim propriissimus sensus, hec substantia est corpus meum: vt inferius amplius patebit. ¶ Super artic. quartum.

Tulus intelligitur de conuersione sūbali qua panis sūbaliter sum: ꝓtus transubstantiatur in corpus christi.

¶ In corpore tractantur duo quo ad conuersionem.

¶ Quo ad primum: ex repetitione supradictorum ac discussorum concluditur conuersio. Quo ad secundum, duo de hac conuersione dicuntur, primū est: qđ nō est similis cōuersionibus naturalibus: sed est omnino supernaturalis. ſm est ꝙ sola dei virtute fit. z primum quidem autoritatibus amb. z chrys. probat. Sz aute simul cū primo rōne probat. ¶ Ubi scīto, distingui cōuersionem in formalem z substātialē. z nāles appellari formales non ea rōne qz forma cōuertit in formā: sed qz ꝑm deperditionē vnī⁹ fore z acqsitionē alterius dr: totū cathegorice cōuerti in totū: vt qū dicim⁹ q̄ aer conuertit in ignē. Cōuersio aūt substalis appellat: qua totū ēt ſencathegorice quertīt in totū: puta si aer sic cōuerteret in ignem: q̄ ēt ꝑes essentiales

Universidad de Deusto Biblioteca

aeris puerteren̄ in ptes essen̄tiales ignis. Et tale esse hāc quersionē autor ponēs iuxta manifestat̄ dr̄iam iter quersionē ista ⁊ nales, ⁊ ex dr̄ia iter actū tm̄ⁿ ⁊ actū fin̄ⁿ. pcedit ad. phm̄ q agēs creatū q ex finito agit actu ad lās forales quersiones se extēdit: nec aūt q ex infinito agit actu, ad totum ēs se extēdit: ac p ꝟ ad quersionē sufficiēt. Et inde infert: q b quersio nec continet sub ghe nāl' motū seu mutatiōis, nec nomē aliarū suscipit, propter quod nomine ppō vocari pōt trāsubstantiatiōe. n. a sacro ꝑcilio late. sub Inno. 3. appellatas legimus. ¶ Circa hanc mām aduerte, q sco. l. 3. d. 4. q. 3 reputās ipolem quer̄ⁿ panis ⁊ corp̄ xp̄i perfis ⁊ manēs ꝑm suū ee essentiū. 1. triplicē imaginat trāsubstantiōnē. p ma ē q ia dcā ē. 2. q to ta suba quertit ⁊ totā suā ꝑ totā suba quertit ⁊ totā suā ꝑ totā suba panis in ꝑpm. Vnde supponit clara. Maior vero ꝑbr 2ª. primo q. 5 nul lum esse accipit per illā mō videt̄ intelligibile quō sit ibi aliquid terminās realē actionē sub alē ⁊c. 2. q. 5 etiāsi dei terminās eternā gnationē. p illā accipit esse, ⁊ persona esse, ⁊ deū esse. ¶ Tertiā aūt trāsubstantiationē ꝑbabilē est in. ꝑposito. ꝑbat: q. eo mō termin⁹ prior quertit̄ in terminū posteriorē quo termin⁹ posterior succedit termino priori: sed termin⁹ posterior. d. xp̄i corp⁹ nō succedit ꝑm esse simplr̄, ꝛꝫ ꝑm esse ꝑns hic termino priori. i. pani perfecti: ergo nec panis cōuertit̄ nec transit in corp⁹ xp̄i nisi ꝑm esse hic ꝑns pani ꝑfecti. ¶ Pro solone hanc obiectionē, q amplior notitia tam occulti mysterij, duo prelibanda sunt. alterū est philosophia: alterū ex ambr. ¶ Ex physicis liquidē habemus, q quū de. 1. bali mutaⁿ inter pōsitiuos terminos ē ꝑm: ipm instās mutationis in quo suba. l. mutatio sistit ⁊ facta est: est ꝑmū esse termi. ad quē ⁊ ꝑmo nō esse ⁊ minī a q. Uer. gr. quū aer quertit in ignē instās illud in q ignis sistit ⁊ fact⁹ est: est ꝑm esse ignis: q ignis tunc est ⁊ imeᶜᵉ aūt illud tunc nō erat. ¶ Ex hijs n. sit' iunctꝫ ꝛ pspicaciter consideratis, habem⁹ actionē transeuntiū circa panē ꝛsari ⁊ in panē terminari: hoc mō ꝛez. q in instāti quersionis panis in corp⁹ xp̄i q erat panis vt sic. i. ꝑm esse panis nō rōnē terminī a quo: ꝛ rursus q̄ erat panis q̄ ia est corp⁹ xp̄i vt incipiens esse corp⁹ xp̄i: hz rōnē terminī ad quē: ita q corpus xp̄i ad quē, nō est corpus xp̄i absolute: hz hoc q erat panis esse corp⁹ xp̄i: vt ptz exponēdo pro illo instanti q ista eranᵗ bāria sistit ⁊ facta est. Ex falsitate fidē istius corpus xp̄i tunc est ⁊ immediate aī hō erat: hꝫ q corp⁹ xp̄i absolute nō est termin⁹ huius trāsubstantiōnis: eo aūt q ista elꝛꝫa b q̄ erat panis nūc est corp⁹ xp̄i, ⁊ immediate ante b q̄ erat panis non erat corpus xp̄i manifeste hꝫ. q terminus ad quē actionis ⁊ mutationis huius est b q̄ erat panis esse de nouo corpus xp̄i: sicut ex veritate illi⁹ alteri⁹. s. hoc q̄ erat panis nunc nō esse panis ⁊ immediate aī erat panis: hꝫ terminū a q̄ esse hoc q̄ erat panis sub esse panis. ¶ Vbi videre potes, in eo q̄ est panis ante consecrationem efficacia hr̄e cōsecrationē seu dūrā actionē q̄tū ad vim vtriusꝫ termini. i. a q̄ ⁊ ad quē: qm actio quersiua acgrit ei q̄ erat panis esse corp⁹ xp̄i. quertēdo id in corp⁹ xp̄i: ex ad hoc cōcomitat̄ depditio termini a q̄. dū q̄ sit' quertitur ꝛ quersum est in corp⁹ xp̄i, desinit esse panis. Et hinc suspiciēdo cōsecrare potes, q nō opꝫ pp nouā hanc actionē mutationē aliquā effici in suba corpis xp̄i: q̄ erat panis de nouo est corpus xp̄i: non p mutationē corpis xp̄i. sed p mutationē panis in corpus xp̄i. ¶ Et ad amplioꝛē fidelium intellectuum consolationem, habemus non solū dictas enuntiationes noniter verās quāli ſerentes ex parte panis: sed habemus redundantem securesultāre aliā ꝓpositionē noniter verā quasi ex pte corpis xp̄i. est enim de nouo vera hec. s. corpus xp̄i est id q̄ erat panis. Nec hanc ego somniaui: sed ex propositione diui ambr. per conuersionē simplicē illam habemus. dicente eiᵐ ambr. q erat panis est corpus xp̄i: inferr optime p quersionē simplicē, ꝗ corpus xp̄i est q erat panis: ⁊ sicr sequēter loquēdo, q corp⁹ xp̄i est q erat iste panis. ¶ Quosit vt admirabile veritatē nouā in xp̄i corpore ex b. ꝛ. fateamur. Nā aī instōnē h⁹ sacri ista erat falsa corp⁹ xp̄i est q erat panis: q ista erat falsa, q erat panis est corp⁹ xp̄i: post ꝓsecrationē vero corpis xp̄i fuerūt ambe vere. Et sicr in quali q quotidie fit cōsecratio ne hostie in missa cōsecratione facta ambe iste nouit sunt ꝛ eadē erat iste panis est corpus xp̄i, ⁊ corp⁹ xp̄i est q̄ erat iste pānis. Nec queras a me vlteriorē modū quō fiat istud: sed satis sit supposita vere transubstantiōnis fide (q panis in corp⁹ xp̄i immutatā mutat) videre nos veritatem dictarū enūtiationū. ¶ Et his aūt ad scōti rationē cōtra possibilitatem huius cōuersionis, 6ᵗ argumentū supponere fr̄m: sicz corpus xp̄i absolute esse terminū actionis seu mutationis huius. ner minatur. n. tāmutationē ꝛ actiōnē ad terminū ad quem ⁊ quifit, ad hoc q̄ erat panis esse corpus xp̄i. hoc. n. de nem istam conuersionem panis in corpus xp̄i. ¶ Unde concessis modis aūt simpositis, ⁊ est, q̄ portet actio entis id q̄ est entitatis in vna re cōuertere in id quod est entitatis in alteratsublato eo per quod ab illa distīguebat̄. ¶ Vbi circa rationem conuertibilitatis: docilis esto intellectus: plures vitando errores ex ullo verbo communis natura entis. Errores primo, si per communē naturam entis intelligeres ens cōsūme tum ptum cōdeo ⁊ creaturis. ⁊ manifesta esset errotis ratio: quia hinc sequeretur conuertibilitatē etiam posse esse inter rem creatā ⁊ ingrat̄am: ⁊ cō sis est eis huiusmodi natura entis. q̄ constat nō solum esse falsū: sed ꝓrsus simile dicitur ⁊ reperitur infinities. q. hec conuersio hz panē pro termino a quo ⁊ corpus xp̄i pro termino ad quē: q̄m breuitatis causa hos terminos absolute pro ferimus: cum grano tamen salis ab eruditis intelligendos. vt exposuimus. ¶ Ad rationē scoti pro transubstantiatione adducti a. facile respondetur negando minorem: q̄m corpus xp̄i succedit panī: ⁊ ꝑm esse simplr̄. sibale: ⁊ ꝑm esse hic id est sub accidentibus panis. ¶ Nec obstat dictis q̄ m toz in. 4. sen. dist. xj. q. 1. ar. 4. videtur locare huiusmodi ꝓnones quib⁹ vis sumus inter impropriata. Nam dupliciter potest iudicari ⁊ examinari ꝓpō ista, q erat panis est corpus xp̄i primo ad exprimendā quersionem ista, secundo ad exprimendū conuersionis huius ꝓpōis terminos. Et si quis ad exprimendā mutationem q est conuersio assumatur infra latitudinem generis mutationis intelligenda est: ꝛ ꝓpterea ly q̄ sonat sub̄m vnum ex ide sub duob⁹ successiue terminis, scz panē ⁊ corpore xp̄i manere: q in ꝓposito nō nisi metaphoᶜᵉ aut rōne accitū remanentiū verificatur. ⁊ sic ab auctore inter impropriata computatur ibidē. vbi de cōuersione loquitur. Si vero hec propositio ad exprimēdos terminos conuersionis huius assumatur, tunc ꝓpositio est ⁊ vera ⁊ ꝓpria. Et q sit vera, ꝓz ex ipsa eius expōne qua autor: eam ibi in rōnione ad pm. exponit de ipis terminis dictos: verum amb. est exponendū. q̄ erat panis est corp⁹ xp̄i. q̄ est sub speciebus panis primo fuit panis ⁊ postea corpus xp̄i. Dubi vides autorē exponēdo, asserere de ly q̄ est sub specie panis, ꝓtius fuisse panem ⁊ postea corpus xp̄i: nihil em̄ aliud ſignificat ambrosij ꝓpōsito de terminis cōuersionis intellecta: dicendo q erat panis est corpus xp̄i: vt ptz intuēti. Q̄ aūt sit ꝓpria, ⁊ hinc ꝓz: q. expō ab autore data est ꝓpria. ⁊ rōne ꝓbatꝫ: q̄ ly q̄ est relationem identitatis sub: ⁊ ꝓficiēter refert eandē subam referendo subam eandē sine qualitatesiſc em̄ cōrūgit in ꝓposito: illud em̄ idē ly q, dicendo q̄ erat panis est corpus xp̄i: q demonstratur per ly hoc: dicendo hoc est corpus meū. Stant ergo solida ⁊ ꝓprie dicta q̄ ex amb. obiectus: q̄m ad terminos conuersionis exprimendos vsi sumus autoritate dicta. ⁊ ad hoc idem amb. ad literā loquutus est: vt patet eius tertū intentū.

¶ In responsione ad tertium aduerte dici in illa duo. s. rationē conuertibilitatis totalis (de qua est sermo) vnius rei in aliam: ⁊ modum quo fit huiusmodi conuersio. Et q̄m eximia ac latentia sint hec. nec ab omnibus cōcessa primo declarandi sunt ambo: deinde conferendū est ꝓm cum aliorum opinionibus. Rō igit̄ quertibilitatis assignat̄ in. 4ᵒ cōcitio in materia entis: modus aūt subdit̄, ⁊ est, q̄ portet actor entis id q̄ est entitatis in vna re cōuertere in id quod est entitatis in alteratsublato eo per quod ab illa distīguebatur. Quia ergo ens quertere in id q̄ est entitatis in altera, sublato eo ꝑ q̄d ab illa distīguebat̄, non aliū. Sed hoc meta⁰ relinquētes negotio (q̄m ad ꝓpm non refert vtro modo dixeris) dicim⁹: q ꝓpriā entis intelligit autor: ens cōe soliꝫ crea⁹ⁱ⁰, q̄d noie nāe in. 4ᵒ appellati est: q hmōi ens ꝑm autoris doctrinā fm nās generū ⁊ ꝑēdi diffinit. Et per hoc differt ab ente increato: in quo esse non diffinit nā aliq, ꝛꝫ ipm esse i seipso sublistēs vocat nā dei et deitas ⁊ de⁹. Est igit̄ rō quertibil⁰ totī vni⁹ rei i totā alterā rē, ⁊ cōicatio earū in nā entis cōis omnib⁹ creaturis tm̄. ⁊ hinc hēs ꝑm autorē. q ꝑm totalez cōuersionē q̄z creatura ꝑt q diuinā oipotētiā querti in q̄cunq; aliā creaturā: q creaturis omnib⁹ cōis est hmōi entis natura. ¶ Circa modū quoq; cōuersionis cautū opꝫ esse lectorē. Errarēt siq̄dē primo: si intelligeret ꝑ modū abstractionalitate dū fit aīal sine rōne. Et sicr errarēt si intelligeret per modū abstractionis: sicut res vna ⁊ eadē ꝑm priorem rōnē abstrahit a seipsa ꝑm rōnē posteriorē: sicut color alb⁹ inꝑtū color: abstrahit a seipso inꝑtū albus. Et ptz rō errotis ꝓpriꝫ ex hoc q neutro mō panis conuerteret in corpus xp̄i: sed fola nā entis inuēta in pane quertēret in corp⁹ xp̄i formaliter loquēdo. ¶ Contrariaꝫ etiā directe intēto hic sensu: sq̄m directe intētū ab autore ēt q totum conuertat in totū: ⁊ nō q vna res aut vna nā sub vna rōne im cō uertatur in aliā. Nec em̄ interpretatio ad hoc tādē tēdit. q cōuertibilitas rerū est ꝑm id in quo cōicant: ⁊ nō ꝑm ea in q̄b⁹ dr̄nt. q̄b. ꝛtiā nō solū auto rtis ſ fidei doctrinā asserēti panē conuerti in corp⁹ xp̄i, ⁊ nō solū entitatis panis in entitatē corpis xp̄i couertī: sed panē couerti in corp⁹ xp̄i. Un̄ litera verba q̄ ſupficie ten⁹ fauere videnſ dicto reprobato sensui: duz sonāt: id q̄d est entitatis in vna re pōt acroz entis cōuertere in id q̄ est entitatis in altera, sublato eo per q̄d ab illa distīguebat̄: intellīda sunt sic vt tota res puta panis conuertat in totā rē puta corp⁹ xp̄i. hoc em̄ impoꝛtāt illa ꝛa id q̄ est entitatis in vna in id q̄ est entitatis in altera. Ob aūt subdit̄, sublato eo ꝑ q̄d ab illa distīguebat̄: ꝑnludubio ad dr̄iam ꝓpriꝫ distinctiui a cōi nā entis subiunctū est. Sed hmōi dr̄ia nō cōsistit in ꝑ, q entitas rei puta panis quertatur in entitatē alteri⁹ rei puta corpis xp̄i, panis ꝛo ꝓpriꝫ constitutiuū per q̄d ſpē distīguit ab altera re (puta corpe xp̄i) nō cōuertat in alterā rē puta corp⁹ xp̄i, sed tollat nō cōseruando ipm in esse. Sed ꝓsistit hmōi dr̄ia in b: q dū tota res q̄ est panis quertit corp⁹ xp̄i, formalis rō ipe entis fallat, formalis rō ꝛo ꝓpriꝫ constituiui ⁊ distinctiui panis nō soluat: ꝓst cō uersionē. n. panis in corpus xp̄i, panis entitas puerta entitas quedā est: panis ꝛo conuersus panis non est. Nec. n. fr̄icat. q. si couersio entitatis in entitatē sublato eo ꝑ q̄d distīguebat̄. Perinde est. n. acsi dictū fuisset: q cōuert

¶ Super Arti. 5.

In hoc arti. 4 re liquis eiusdem. 3. art. 2. ad. 3. 4 7 9. q. 76. art. 1. ad 3. Et 4. di. 11. qõ. 1. ar. 1. q. 2 Et di. 12 q. 1. ar. 1 q. 2. 7. 1. cor. 11. ad. 3 co. 2. q. 2 co. 6.

¶ Utrum in hoc sacramento remaneant accidentia panis ⁊ vini. Arti. 5.

Ad quintuz Uꝛ ꝙ in hoc sacramento nõ remaneant accidẽtia panis ⁊ vini. Remoto enim ꝑtiori: remouetur ⁊ posterius. Sed substantia est naturaliter ꝑtior accite: vt probat. 7. meta. Cũ igitur facta cõsecratione nõ remaneat suba panis in hoc sacro, videtur, qõd nõ possint remanere accĩtia eius. ℂ Ꝑ. In sacro ueritatis nõ dz esse aliqua deceptio. Sed ꝙ accĩtia iudicam⁹ de suba. Uꝛ ergo ꝙ decipiat⁹ humanũ iudiciũ: si remanẽt⁹ accũtib⁹, suba panis nõ remaneat. Non ergo hoc est cõueniẽs huic sacro. ℂ Ꝑ. Quãuis fides nr̃a non sit subiecta rationi non tamen est contra rationẽ: sed supra ipsam, vt in principio huius operis dictũ est. Sed rõ nostra habet ortum a sensu. Ergo fides nostra nõ dz esse cõtra sensum. Est aũt ꝓtra sensum dum sensus iudicat esse panez, ⁊ fides credit esse subam corꝓis xꝑi. Nõ ergo hoc est conueniens huic sacro, ꝙ accidẽtia panis subta sensibus maneant, ⁊ suba panis nõ maneat. ℂ Ꝑ. Illud qõ manet cõuersione fcã: vꝝ esse subm mutatiõis. Si ergo accĩtia panis manent cõuersione facta: vꝝ ꝙ ipsa accĩtia sint conuersionis subm. Nõ est impoſe: nã accĩtis non est accidens. Non ergo in hoc sacro debent remanere accidentia panis ⁊ vini.

Sed cõtra Est, ꝙ aug. dicit in lib. senten. prosperi. nos in specie panis ⁊ vini quam videmus, res inuisibiles id est carnẽ ⁊ sanguinez honoramus.

Rñdeo Dicendu, ꝙ sensu apꝑt: fcã consecratione, oĩa accĩtia panis ⁊ vini remanere. Ꝟ Mõ q̃dez rõnabiliter per diuinã ꝓuidentiã fit. Primo quidez: qr non est cõsuetũ hominib⁹, sed horibile carnem hominis comedere: ⁊ sanguinez bibere. Et ideo ꝓponuntur nobis caro ⁊ sanguis xꝑi sumenda: sub speciebus illorum, que frequentius in vsum hominis veniunt, sc̃z panis ⁊ vini. Ꝟ Secundo, ne hoc sacr̃m ab infidelibus irrideatur: si sub spẽ ꝓpria dominũ nostrũ manducemus. Ꝟ Tertio, vt dum inuisibiliter corpus ⁊ sanguinẽ domini nostri sumimus, hoc ꝓficiat ad meritum fidei.

Ad primũ Ergo dicendũ, ꝙ sicut dicitur in lib. de causis: esse ctus plus dependet a causa ꝓxima q̃ a cã secunda. Et ideo virtute dei qui est cã ꝓxima, fieri põt vt remaneant posteriora ꝓtioribus sublatis. ℂ Ad secundũ dicendu, ꝙ in hoc sacro nulla est deceptio: sunt enim ibi secundu, rei veritatẽ accidentia que sensibus ꝺ̃judicantur: intellectus aũt cui⁹ est ꝓprius obm suba (vt dicit in tertio de aĩa) per fidẽ a deceptione preseruatur. ℂ Et sic ꝑ rñsio ad tertiũ. Nam fides nõ est cõtra sensum, sed est de eo ad qõ sensus nõ attingit. ℂ Ad quartũ dicendũ, ꝙ hec cõuersio non ꝓprie hz subm: vt dictũ est. Sed tñ accidentia que remanẽt, habent aliquam similitudinem subiecti.

¶ Utrum facta consecratione remaneat in hoc sacro forma substantialis panis. Ar. 6.

Ad sextuz Sic ꝓceditur. Uidet ꝙ facta consecratione remaneat in hoc sacro forma subalis panis. Dictum est enim, ꝙ facta cõsecratione remanẽt accĩtia. Sed cũ panis sit qõdaz artificiale: eriam forma eius est accĩs. Ergo remanet fcã consecratione, ℂ Ꝑ. Forma corꝓoris xꝑisti est alia: dicit enim in sco de ala, ꝙ anima est actus corꝓoris physici: potentia vitam habentis. Sed non potest dici ꝙ forma substãtialis panis ꝙuertat in aiam. Ergo vꝝ ꝙ remaneat facta consecratione. ℂ Ꝑ. Dꝛopia operatio rei seq̃t formaz subst̃ialẽ ei⁹. Sed illud qõ remanet in hoc sacro, nutrit, ⁊ omnẽ operationez facit quam faceret panis existens. Ergo forma substantialis panis remanet in hoc sacramento facta ꝺsecratione.

Sed contra Forma substantialis panis est de substantia panis. Sed substantia panis conuertitur in corpus christi: sicut dictum est. Ergo forma substantialis panis non manet.

Rñdeo Dm̃, ꝙ quidã posuerunt, ꝙ facta ꝺsecratione non solũ remanẽt accĩtia panis: sed etiã forma substantialis eius. Sed hoc esse nõ põt. Primo quidem: qr si forma substantialis panis remaneret, nihil de pane cõuerteretur in corpus xꝑi: nisi sola materia. Et ita sequeretur ꝙ nõ conuerteretur in corpus xꝑi totum: sed in eius mãm. Quod repugnat forme sacr̃i, qua dicit hoc est corpus meũ. Ꝟ Sc̃do, qr si forma substãtialis panis remaneret: aut remaneret in mã: aut a mã separata. Primũ aũt esse nõ põt, qr si remaneret i mã panz, tñc tota substãtia panis remaneret, qõ est ꝓ ꝓdicta. In alia ãt mã remanere nõ posset: qr ꝓpria forꝺ non est nisi in ꝓpria mã. Si aũt remaneret a mãe separata, tãesset forꝺ intelligibilis actu: zẽt intelligẽs: nã oẽs forme a mã separate, sũt tales. Ꝟ Tertio esset incõueniẽs huic sacro. Nã accĩtia panis in hoc sacro remanent: vt sub eis videat corpus xꝑi: nõ aũt sub ꝓpria specie: sicut supra dictũ est. Et ideo dicendus est, ꝙ forma substantialis panis non remanet.

Ad primũ Ergo dm̃, ꝙ nihil prohibet arte fieri aliquid cuius forma nõ est accĩs, ſz forma substãtialis: sicut arte pũt ꝓduci rane ⁊ serpẽtes. Talem em̃ formã nõ ꝓducit ars virtute ꝓpria, ſz virtute naturaliũ principiorũ. Et hoc modo ꝓducit formã substãtialẽ panis virtute ignis: deq̃ q̃ẽtis mãm ex farina ⁊ aq̃ ꝺfectã. ℂ Ad ſm dm̃, ꝙ aĩa est forma corꝓis, dansei totũ ordinẽ esse perfecti. ſ. esse ⁊ esse corꝓorei, ⁊ eẽ aiatũ: ⁊ sic de aliis. Cõuertit igit forma panz in formã corꝓoris christi: secundũ ꝙ dat esse corꝓoreum: non autem secundum qõ dat esse aiatũ talu aĩa. ℂ Ad tertiũ dm̃, ꝙ operatio nũ panis, quedã ꝺsequunt ipsum rõne accidentiũ: sicut immutare sensum. Et tales operationes inueniunt in specieb⁹ panis post cõsecrationem: propter ipsa accidentia: que remanent. Ꝟ Quedã aũt operationes cõsequũtur panem, vel rõne mãe, sicut ꝙ cõuertatur in aliquid vel ratiõe forme substãtialis: sicut est operatio ꝺ̃is spẽm eius: puta ꝙ cõfirmat cor hominis. Et tales operationes inueniuntur in hoc sacro: non ꝓpter formaz vel mãm que remaneat: sed quia miraculose conferũtur ipsis accidentibus: vt infra dicetur.

¶ Utrũ ista cõuersio fiat in instanti. Art. 7.

Ad septimuz Sic ꝓceditur. Uꝛ ꝙ ista cõuersio nõ fiat in instanti: sed sit successiua. Ꝺ̃ hec em̃ cõuersione pu⁹ est substãtia panis, ⁊ postea substãtia corꝓis xꝑi. Nõ ẽ vtrũ eꝝ est in eodẽ instãti: sed in duob⁹ instãtibus. Sed inter quelibet duo instantia est tempus medium. Ergo oportet ꝙ hec conuersio fiat ſm successionẽ temporis, qõ est inter vltimũ instans quo est ibi panis, ⁊ ꝓmũ instans quo est ibi corꝓ⁹ xꝑi. ℂ Ꝑ. In omni cõuersione est fieri ⁊ factum esse. Sed hec duo nõ sunt simul: qr qõ fit nõ est, qõ aũt factũ est, tã est. Ergo hec cõuersiõe est ꝓius ⁊ posterius. Et ita oportet ꝙ nõ sit instãtanea sed successiua. ℂ Ambro. dicit in lib. de sac. ꝙ istud sacramentum, xꝑi sermone cõficitur. Sed sermo xꝑi successiue ꝓfertur. Ergo hec conuersio fit successiue.

Sed cõtra Est, ꝙ hec conuersio perficitur virtute infinita: cuius est subito operari.

Rñdeo Dm̃, ꝙ aliqua mutatio est instantanea triplici ratione. Uno quidẽ mõ ex ꝑte forme, q̃ est terminus mutatiõis. Si em̃ sit aliq̃ fourma, q̃ reciꝑat magis ⁊ minus, successiue acq̃rit subito: sicut sanitas. Et tõ qr fo̊a subalis nõ recipit magis ⁊ min⁹, inde est ꝙ subito fit eius introductio in mã. ℂ Alio mõ ex ꝑte subti ꝙ q̃ẽs successiue ꝑparat ad susceptionẽ formez: ⁊ tõ aqua successiue calefit. Cũ vero ipm subm est i vltia dispõne ad formẽ, subito recipit ipaz: sicut diaphanũ subito illuminat. Ꝟ Tertio mõ ex ꝑte agẽtis, ꝙ est infinite ꝺtutis. Cũ statiz põt mãz ad formã disponere: siẽ ꝺ̃ mar. 7. ꝙ cũ xꝑs diuisset, effecta, qõ est adaperire, statiz apte sunt aures hois, ⁊ solutũ est vinculũ lingue ei⁹. Ꝟ Ex his trib⁹ rõnib⁹ hec ꝙerstio est instãtanea. Puo qõd, qr suba corꝓis xꝑi ad quã terminat ista cõuersio, nõ suscipit magis neq; min⁹. Sc̃do qr in hac cõuersione nõ est aliq̃ subz qõ successiue ꝓparetur. tertio qr agit⁹ dei vtute finita.

Ad primũ Ergo dm̃, ꝙ quidã nõ simplr cõcedunt, qõd inter q̃libet duo instãtia sit tꝑs medium. Dicũt enim ꝙ hoc hz locũ in duob⁹ instãtib⁹ q̃ referunt ad eũdẽ motũ, nõ aũt i duob⁹ instãtib⁹ q̃ referunt ad diuersa. vñ iter instãs qõ mẽsurat finẽ quietis, ⁊ aliud instãs qõ mẽsurat ꝓncipiũ motus nõ est tꝑs mediũ. Sed in ꝝ decipiunt: qr vnitas tꝑs ⁊ instãtis, vel etiã pluralitas eoꝝ, nõ accipit ſm quosc̃ motus, sed ſm primũ motũ celi, q̃ est mẽsura oĩs mot⁹ ⁊ quietis. Ꝟ Et ideo alij hoc ꝺcẽdũt i tꝑe qõ mẽsurat motũ depẽdẽte ex motu celi. Sũt aũt quidã mot⁹, er motu celi nõ depẽdẽtes, nec ab eo mẽsurati: sicut in ꝑma parte dictũ est de motib⁹ angelo̊. vñ inter duo instãtia illis motib⁹ rñdẽtia, nõ est tꝑs mediũ. Sed hoc nõ hz locum in ꝓposito: qr q̃uis ista cõuersio ſm se nõ habeat ordinem ad motũ celi: ꝓsequit tñ ꝑlationẽ verbo̊, qua necesse est motu celi mẽsurari. ⁊ tõ necesse est inter q̃libet duo instãtia circa ista conuersionẽ signata, esse tꝑs mediũ. Ꝟ Quidã ergo dicũt, ꝙ instans in quo vltimo est panis, ⁊ instãs in quo ꝓmo est corpus xꝑi, sunt quidẽ duo ꝙ cõparationẽ ad mẽsurata, ſz sunt vnuz ꝙ cõparationẽ ad tꝑs mẽsurãs: sicut cũ due linee se ꝓtingũt, sunt duo ꝑncta ex ꝑte duaꝝ linearũ, vnũ aũt ꝑnctũ ex ꝑte loci cõtinẽtis. Sz hoc nõ est sic̃: qr instãs ⁊ tꝑs, particularib⁹ motib⁹ nõ est mẽsura intrinseca, sicut linea ⁊ punct⁹ corꝓoreb⁹, ſz solum extrinseca, sicut corꝓoreb⁹ loc⁹. Ꝟ Uñ alij ꝺ̃nt, ꝙ est idẽ instãs re, ſz aliud rõne. Sz ſm hoc sequeret, ꝙ realr opposita essent sil: nã diuersitas rõnis nõ variat aliq̃d ex ꝑte rei. Ꝟ Et tõ dz est, ꝙ hec ꝙersio (siẽ dcm est) ꝑficit ꝙ ꝺba xꝑi, q̃ a facerdote ꝓferuntur: ita ꝙ vltimũ instãs ꝓlationis verboꝝ, est ꝓmũ instãs in quo est in sacro corꝓ⁹ xꝑi, in toto aũt tꝑe ꝓcedẽte est ibi substãtia panis, cui⁹ tꝑis nõ est accipe aliq̃ instãs, ꝓmo ꝓcedẽs vltimus: qr tꝑs, nõ cõponit ex instãtib⁹ ꝙnr se hñtib⁹, vt ꝓbatur. 6. physi. Et ideo est q̃dẽ dare ꝓmũ instãs in quo est corꝓ⁹ xꝑi: nõ est aũt dare vltimũ instãs, i quo sit suba panis, ſz est dare vltimũ tꝑs. Et idẽ est in mutatiõib⁹ nãlib⁹, vt ꝑtz ꝑ ꝑhm in octauo phy. ℂ Ad ſm dicendũ, ꝙ in mutatiõib⁹ instãtaneis simul est fieri ⁊ factũ esse: sicut simul est illuminari ⁊ illuminatũ esse. Ꝺ̃. n. in talibus factũ esse ſm ꝙ iam est: fieri aũt ſm ꝙ ante nõ fuit. ℂ Ad tertiũ dicendũ, ꝙ ista cõuersio (sicut dictũ est) fit in vltimo instãti ꝓlationis verboꝝ: tñc. n. cõplet verboũ significatio, q̃ est efficax in sacramento̊ formis. Et tõ nõ seq̃t ꝙ ista ꝙersio sit successiua.

¶ Utrum hec sit falsa, ex pane fit corꝓus christi. Art. 8.

4. di. xf. q. 1. ā. 4.

Ad octauũ Sic ꝓcedit. Uꝛ ꝙ hec sit falsa, id ex q̃ fit aliq̃d, est id qõ fit ĩstud, sed nõ ꝙuertit: dicimus em̃ ex ꝙ albo fit nigrũ, ⁊ ꝙ albũ fit nigrũ: ⁊ hz dicamus ꝙ hõ fiat niger, nõ tñ dicim⁹ ꝙ ex homine fiat nigrũ, vt ꝑtz in ꝑmo physi. Si ergo verũ est ꝙ ex pane fiat corpus xꝑi, veruz erit dicere ꝙ panis fiat corpus christi. Quod vꝝ esse falsuz: qr panis nõ est subm factionis, ſz magis est terminus. Ergo nõ vere ꝺ̃, ꝙ ex pane fiat corꝓ⁹ xꝑi. ℂ Ꝑ. Fieri terminaꝝ ad esse vel ad factũ esse. Sz hec nõ̃ ẽ vera, panis est corꝓ⁹ xꝑi, vel panis est factꝰ corꝓ⁹ xꝑi, vl̃ ẽt panis erit corꝓ⁹ xꝑi. Ergo

vꝝ q; nec ẽt hec sit vera, ex pane fit corꝓ⁹ xꝑi. ℂ Ꝑ. Dẽ id ex quo fit aliq̃d, conuertit in id qõ fit ex eo. Sed hec vꝝ esse falsa, panis conuertit in corꝓ⁹ xꝑi: qr hec ꝙersio vꝝ eẽ miraculosior q̃s creatio mũdi, in q̃ tñ nõ ꝺ̃, ꝙ nõ ens ꝙertit in ens. Ergo vꝝ ꝙ ẽt hec sit falsa: ex pane fit corpus xꝑi. ℂ Ꝑ. Illud ex quo fit aliquid, põt esse illud. Sed hec est falsa, panis potest esse corpus christi. Ergo ⁊ hec est falsa, ex pane fit corpus christi.

Sed contra Est, ꝙ ambro. dicit in lib. de sacramentis, Ubi accedit ꝺsecratio, de pane fit corꝓ⁹ xꝑi.

Rñdeo Dm̃, ꝙ hec ꝙersio panis in corꝓ⁹ xꝑi, quãtũ ad aliq̃d conuenit cũ creatione ⁊ cũ trãsmutatione nãli, ⁊ q̃tũ ad aliq̃d differt ab vtroq;. Est. n. cõe his trib⁹ ordo terminoꝝ. ſ. vt post hoc sit hoc (in creatiõe. n. est esse post nõ ee: i hoc sacro, corpus xꝑi post subam panis: i trãsmutatione nãli albũ post nigrũ vel ignis post acrẽ) ⁊ ꝓdicti termini nõ sũt simul. ℂ Conuenit aũt ꝙersio de ꝙ nunc loqmur, cũ creatione: qr in neutra eaꝝ est aliq̃d cõe subz vtriq; extremoꝝ, cuius ꝺ̃ũ apparet in omni trãsmutatione nãli. Ꝟ Conuenit ꝺ̃o hec conuersio cũ trãsmutatiõe nãli in duob⁹, ſz nõ sĩr. ꝓmo q̃ dẽ, qr in vtraq; vnũ extremoꝝ trãsit in aliud (sicut panis in corꝓ⁹ xꝑi: ⁊ aer i ignẽ) nõ aũt non ens ꝙertit in ens. Aliter tñ hoc accidit vtrobiq;: nã in ꝺ̃ sacro tota suba panis trãsit in totũ corꝓ⁹ xꝑi, sed in transmutatiõe nãli: mã vnius suscipit formã alteri⁹, ꝓtioꝝ forma disposita. Sc̃do cõuenit̃ in hoc, qr vtrobiq; remanet aliq̃d idẽ, qõ nõ accidit in creatione. Differẽter tñ: nã in trãsmutatione nãli re manent eadẽ mã vel subm, in hoc aũt sacro remanent eadẽ accĩtia. Ꝟ Et ex his põt accipi qualr differẽter in talibus loqui debeam⁹. ¶ Quia em̃ i nullo ꝺdictoꝝ triũ, extrema sunt simul, tõ in nullo eoꝝ põt vnũ extremum de alio ꝺdicari per verbũ substãtiuũ ꝑsentis tẽporis: nõ em̃ ꝺcim⁹, nõ est ens: vel panis est corpus xꝑi: vel aer est ignis, vel album est nigrum. Propter ordinẽ vero extremoꝝ possumus vti in omnib⁹ hac ꝓpositione ex, q̃ ordinẽ designat: possumus em̃ vere ⁊ ꝓprie dicere, ꝙ ex nõ ente fit ens, ⁊ ex pane corꝓ⁹ xꝑi, ⁊ ex aere ignis: vel ex albo nigrum. Quia vero in creatione vnũ extremoꝝ non trahit in alterum, non possumus in creatione vti verbo conuersionis: vt dicamus ꝙ non ens cõuertitur in ens. Quo tamen verbo vti possumus in hoc sacramento, sicut ⁊ in transmutatione naturali. Sed quia in hoc sacramento tota substãtia in totã substantiã mutatur: ꝓpter hoc hec cõuersio ꝓprie transubstãtiatio vocatur. ℂ Rursus qr huius cõuersionis nõ est accipere aliq̃d subiectũ, ea que verificãtur in cõuersione naturali rationе substituti, nõ sunt cõcedenda in hac cõuersione. Et primo quidem manifestũ est, ꝙ potentia ad oppositus, consequitur substitutum: ratione cuius dicimus, ꝙ albũ põt esse nigrum, et aer põt esse ignis, licet hec nõ sit ita ꝓpria sicut prima. Nã subz albi (in quo est potẽtia ad nigredinẽ) est tota substãtia albi, non enim albedo est pars eius: subiectũ autem forme aeris est pars eius: vnde cum dicitur: aer põt esse ignis: verificatur ratiõe partis per synecdochẽ. Sed in hac cõuersione, ⁊ similiter in creatione: quia nullum est subiectum, nõ dicitur ꝙ vnũ extremũ possit esse aliud: sicut ꝙ nõ ens possit esse ens: vel ꝙ panis possit eẽ corpus christi, Et eadem ratione non potest ꝓprie ꝺci, ꝙ de non ente fiat ens: vel ꝙ de pane fiat corpus christi: quia hec ꝓpositio de, designat causam consubstantialem: que quidẽ cõsubstantialitas extremoꝝ, in transmutationibus naturalib⁹ attenditur penes conuenientiam in subiecto. Et simili ratione nõ cõceditur ꝙ panis erit corpus christi, vel ꝙ fiat corꝓ⁹ Christi: sicut nec̃ conceditur in creatione ꝙ non ens erit ens: vel quod non ens fiat ens: quia hic modus loquendi verificatur in transmu-

esse, sicut nec cõstituit ionem hypostasin.

¶ Et ista ꝛz sint mirabilia, sunt tñ vera sin gulariter in christo. Et ꝓterea corꝓ⁹ xꝑi in triduo ꝓpter diuersitatem formẽ non nisi ſm qd efficitur alind: simpliciter. n. absolute loquendo remanet et est semꝑ idẽ numero. Uidet tamen ꝙ noua illa forma sicut aduẽtitie ꝓinet ad corpus christi, in supplementũ ſparate ad tꝑs ꝓprie aĩe, ita potiꝰ cõmitanter ꝺ̃ er vi sa cramẽti noua illa forma cõtenta fuisse sub seruata nunc hostia.

¶ Ad ſm dm̃, ꝓcedẽdo ꝙ terminus cõuersionis est qd reale vt reale: ⁊ ꝓpea negatur animã dantez esse corporeũ vt sic esse rõnem aut minimã aliquam dimẽsionẽ realitatis sonat. Licet enim distinctio ipsius dãtis esse corꝓoreũ a ꝺ̃ sata dante esse sit ꝓlatum. ſit rõ sen rõnis eno: ipsa tamẽ ꝛz dans esse corꝓoreũ vt sic, cui dans esse alatũ vt sic: nõ minus est realis vt realis: ſ̃s distinguerẽtur a ꝺ̃ sata realiter distinctio esset vel indistinctio hmõi ꝙ accidentia hñt ad realitatem ipsius dãtis ꝑ ꝙ dãtis illud. ¶ Et ꝙ nonitie scito, non referre ad fidei doctrinam: sed ad ꝓbicas opiniones sic vl̃ aliter sentire de idẽtitate formali corꝓoris xꝑi in triduo: tenentes enim vnaz tñ formã subalẽ in ꝺ̃ sata to (de quoũ numero est autor) cõsequenter dicunt sic: opinantes aũt ex plures formas subales in composito, aliter dicerent.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Super.q.76.Artic.1.

Ista titulo primi arti. ly totus christus importat eius diuinitatem ⁊ humanitatem i anima ⁊ corpus: partesq; corporis oēs. ¶ In corpore eiusdem arti. dubiū occurrit ex pura. in. 4. sen. di. 10. q. 2. 2tra hāc ꝓpositionem communē arguēte. s. Si aliqua duo sunt realr cōiuncta: vbicunq; est vnum realr, oportet ⁊ reliquū esse. Soluit ergo ꝑmo eā: dicēs esse verā de entitia in loco locatr; nō autē de entitationib⁹ nālib⁹ rōne subtī: puta cū dicim⁹ q̄ album fit nigrū, vel albū erit nigrū. ¶ Quia tū in hoc sacro, fctā querstione aliq̄d idē manet. s. accītia panis (vt supra dictū ē) ꝛz quada sīlitudinē alique harū locutionū pñt ꝺce di. s. q̄ panis fit corp⁹ Christi: vel panis erit corpus xpi, vel de pane fit corpus xpi. Ut nomine panis nō intelligat suba panis, ꝛz i vli hoc q̄d sub spēb⁹ panis ꝓtinet: sub q̄b⁹ pus cōtinet suba panis, ⁊ postea corpus christi.

Ad primū Ergo dōz, q̄ illud ex quo aliq̄d fit, q̄nq; q̄dem importat simul subm cū vno extremoū trāsmutationis: sicut cū dr: ex albo fit nigrū: ⁊ sic ēt dici pōt: hoc fit illud. t. albū fit nigrū. Quāq; ño importat solū oppositū vel extremū: sicut cū dr: ex mane fit dies: ⁊ sic nō ꝓcedit q̄ hoc fiat illud. t. q̄ mane fiat dies. Et ita etiā in ꝓposito, ly ꝓpne dicat, q̄ ex pane fit corpus xpi: non tñ ꝓpne dr, q̄ panis fiat corpus xpi nisi ꝑm q̄dā sīlitudinē, vt dictū est. ¶ Ad ꝑm dōm, q̄ illud ex quo fit aliq̄d, q̄nq; erit illō pp subz q̄ iportat. Et ideō cū hui⁹ querstionis nō sit aliq̄d subz nō ē sīlis rō. ¶ Ad tertiū dōm q̄ in hac querstione sunt plura difficilia ex i creatione: i q̄ ꝑ solū difficile ē, q̄ aliq̄d fit ex nihilo: q̄ tñ ꝓtinet ad ꝓpriū modū ꝓductiōis ꝓme cāe, q̄ nihil aliū ꝓsupponit. Sed in hac querstione nō solū est difficile q̄ ꝑ totū quertr in illō totū, ita q̄ nihil ꝓnus remaneat (q̄ nō ꝓtinet ad cōem modū ꝓductionis alicui⁹ cāe: ꝛz ēt hz hoc difficile, q̄ ac cidēs remaneāt corrupta suba: ⁊ multa alia de q̄b⁹ in sequētib⁹ agēt. Tñ verbū quersionis recipit in hoc sacro, nō aūt in creatione: sicut dictū est. ¶ Ad quartū dōz, q̄ sicut dictū est, potēs ꝓtinet ad subm: q̄ nō est accipe i hac querstōe. Et tō ñ ꝓcedit q̄ panis fit corp⁹ xpi. nō. n. ꝑ quersio fit ꝑ potam passiuā creatr, ꝛz ꝑ solā potam actiuā creatoris.

¶ De mō q̄ xps existit in hoc sacro. Dō. 76.

Deinde Consideranduz est de modo quo christus existit in hoc sacramento. ¶ Et circa hoc quertur. 8. Primo, vtrū totus xps sit sub hoc sacramēto. sco, vtrū totus xps sit sub vtraq; specie sacramēti. tertio, vtrū totus xps sit sub qualibet parte specierū. quarto, vtrū diuersiones corporis xpi tote, sint in hoc sacramento. quinto, vtrum corpus xpi sit in hoc sacramēto loca ter. sexto, vtrū corp⁹ xpi moueatur ad motū hostie vel calicis post ꝓsecratione, septimo, vtruz corpus xpi, put est in hoc sacramento, possit videri ab aliquo oculo sal tez glificato. octauo, vtrū verū corp⁹ Christi integritas ꝑte⁹ substantie pōt cōtineri in magna ⁊ in parua ēntitate (vt patet in homogeneis ⁊ eterogeneis in ra) tomz aūt ēntitatiū vt sic non nisi sub equali primo ꝓtinet: nop; em locū ⁊ locatū equari. Et sīl sensus ē hōc ēt tertie dñe est. q̄ integritas ꝑte⁹ ē suba est tota. i. hz suā integritatē in toto ēntitatiuo ⁊ in qualibet ēntitat; parte. Sz est hic dubōnis loc⁹ aptus quidē cōstat in subīs eterogeneis nō esse has cōditiones veras: sed in homogeneis tantums licet enim integritas nature ignis, aeris, panis ⁊ cuiuslibet alterius hōgenei sit tota i. ꝑm suā integritatez specifica sub tota ēntitate sua ⁊ sīl: sub qualibet eius parte (quelibet enim pars ignis est ignis: ⁊ quelibet pars panis est panis ⁊c.) integritas tñ nāe humane est ita ꝑm suā integritatē in toto q̄ nō est ꝑm suā integritatem in qualz parte: vñ q̄ suba est sub dimensionib⁹: ex hac. n. declarr hō q̄ modus ēntitatiuus relationis q̄ includitur in eucharistia sub mō nālitatis sub mō dispārato. Quod probatur. Eo modo est res contenta in eucharistia quo modo est ꝓmū signatū huius signi, sed ēntitia sub modo naturali nō continetur hic realiter, sed sub modo alio disparato scilicet sacramēlatiter ergo. ¶ Multa alia affert ꝛco. que etiā referre pudet me tanto tēpore in chimeris verser. ¶ Ad aliqualē claritatē hoz, scito dignū admiratiōe esse q̄ cū scotus supra corpus christi verū q̄d est in celo, nihil addere ponat esse in hoc sacro, nisi terminū extrinsecus aduenientē (puta rem ꝑtie ad spēs panis) quo posterit etiaz fingere, si auferretur corpus xpi per annihilationem, remanere aliud etiam per diuinam omnipotentiā ēt illā respectū ꝑsentie. deo illū cō seruāte. Nam si nihil aliud remaneret nisi dictus respectus, quo sit ꝙ nō remaneant ꝑtes ⁊ ꝓpriates corpis christi: ⁊ si aliq̄d aliud ēt ille respectus remanet, op⁹ q̄ esse sub sacro plus addat supra corpus christi ēt illius respectum. ¶ Quocirca si cōseruaretur a deo respectus ille nō conseruato xpi corpe in rerū natura, nō esset corpus xpi sub sacro: queadmodū si conseruaretur respectus localis quo corpus xpi est in celo nō conseruato corpore christiano esset corpus christi in celo: aliud quippe est ꝑseruari respectus ad affici dimensionibus illis: nō ēt tēdit ad exercitionē dimēlonū: sicut exten debatur per illas suba panis ex hoc q̄ afficiebatur illis vt subm ipsarum.

¶ Concludo ergo ⁊ tene, q̄ sub ꝑm q̄ modū sube existere in aliq̄: est sub ꝑm indiuisibilē esse in illo. Et non dico sub ꝑm esse indiuisibile. sed subst antiam esse indiuisibilr in illo: hoc est sub ꝑm se ꝑhe ad illud indiuisibiliter. ⁊ nō quātitatiue seu diuisibiliter: hoc est coexten sesiciut quantitas locati coextenditur quantitati loci.

¶ Super Artic. 2. q. 2. artic. circa quod in calce corporis dicitur: sicut erat ī rei veritate chimera potius quam dubitatio ex ꝛco. i. dō. 10. q. 4. 4. sen. occurrit. tenente q̄ non sequitur simpliciter necessariō: si corpus xpi hz partes ⁊ ꝓpriates suas sub modo sacramentalitr; habeat eas sub existentia naturali.

¶ Et inantū ꝓcedit, q̄ ponit q̄ ante incarnationē verbi deipotuit ita ee eucharistia fuisse sicut ⁊ nūc: ⁊ ꝑ tā ēntū ad ēntitatem ēt quātū ad rē signatam ⁊ contentam.

¶ Et rursus si corpus xpi annihilaretur ꝑm suū esse nāle: eucharistia ēntitatiue posset manere ēntū ad rē ꝓtē tās: si ēt corp⁹ xpi corruperenir corruptione nāli (puta q: forma corporeitatis separaret a materia ꝓma) nō remaneret eucharistia quo ad rem contentā.

¶ Et fundamentum scoti est q̄ nō ꝛdet quod ens ēntitatiue ema alteri ꝑt ēntitatiue. ¶ Nec ex rōne cōpositi ex mā ⁊ forma aliq̄s inuenit obstare ad ꝑ q̄ integrū cōpositū sit in qualibz parte: aliq̄n ñ nō saluaret in subīs hōgeneis: quas ꝓstat ꝓpr ꝛco ee ex mā ⁊ forā. Ūñ accīt ēt ex hoc q̄ eterogenea est q̄ nō sit tota in q̄lz parte: ⁊ accī hoc ex pte mātē: ēt opz dīsormē esse in talibus subīs.

¶ Dubiuz alterū sup est nan per mom subē intelligat autor id q̄ cōiter dr esse indiuisibiliter. Et est nō dubiū: in ar. 3. autor declarat do mom sube dupl. i. per mom ēntitatem ⁊ per mom ēntitatem q̄ ēntitas nō est ꝑ se subz sed ꝑ alia subz. Et ita ēntitas ⁊ mom ēntitatis ⁊ mom ēntitatis ⁊ mom ēntitatis

¶ Super Artic. 3.

In arti. 3. duo occurrunt dubia. Primum circa rem ipsam ex qua. 3m circa rōnem in ea reddita ex sco. q. 4 duran. diu randus ⁊ eōrum opinionē tenētes non solū subam corporis xpi, sed etiā ēntitatē eius nāli cōcomitātia contineri indiuisibiliter th in hoc sacro. Secundū dubiū. Primo. Nihil potest comparari ad aliud mō incōpolle sue nāe sed indiuisibilitas est incōpolla nāe ēntitatis: qz ipsa de nā sua intrinseca est diuisibilis: ergo ēntitas corporis xpi nō potest cōparari ad quātitatem. Tertio hoc ēstat hostie indiuisibiliter, sub toto ⁊ tota sub qualibet parte.

Alias † os non pmittere in hoc sacro. ⁊ obiicitur dupl'.

4.di. 10 q. 3. q. 3. Et di. 12 q. 1. ar. 3 tertio 3. Et. 4. 5. 6. 7. Et q. 1. ar. 4. 5. 6. 7. Et q. 4. ar. 8. 5. 6. 7. 8. fi.

¶ Sco. Ubicūq; est subā i se realiter: ibi est substātialiter: ista modus est ab ea ⁊ sepabilis: ergo sīl' vbicūq; est ēntitas ⁊ se realiter: ibi est quātitatiue: qz iste modus est ⁊ sepabilis a ēntitate: ergo est ēntitas pr modū subsātie in ꝟ sacro.

¶ Circa rōnez ꝟo ūn. Ista reddita: qz sez ex vi sacri sola corporis xpi subā continet sub hostia: ēntitas aūt cō comitāter: sc. tota i. 4. sen. di. 10. q. 1. inꝓpo bando occurrit: sic argues. Unūqdq; siue sit prim' terminus cō uersionis siue scō: sī tñ est ibi: habet pprie tates suas q̄ sibi necessario ⁊ nāl' pueniūt: ergo ēntitas corporis christi siue per conuersionē sit sub sacro vel primo vel scōario: sī ē ibi: hz suū modū nāliq; ē esse mō quātitatiuo. Consequentia clarat: ab⁹ pbat dupl': sez exēplo ⁊ rōne. Exēplū est: qz si deus vel nā cā ⁊ subam ēntitatē ⁊ cōmitet subam: nihilominus quātitas hē bit suum modū nāle: vsi apparet ꝙ concomitātia nō mutat modum nālem quātitatis cōcomitantis. Rō vero est: qz diuersa hitudo ad aēs (sez primaria vel scōariamediata vel immediata) non variat nām rei dum tñ producatur: ergo nec carebit ēntitas suo modo nāli: pter hoc tñ qz nō est primus terminus conuersionis: sed tñ est ibi: habet pprietates suas q̄ sibi necessario ⁊ nāl' pueniūt

cōuersione panis in sūam corpis xpi: de habitudine xpi ad ꝫ facꝫ: vt supra dictꝫ est. ¶ Nec ppea pties explicatū esse modū quo xps ē in ꝫ sacro: nā explanatio hmōi est p cōia valde. s. p relationē seu habitudinē: nesciturq; aūt res aliq; nisi per propria cognoscatur. ¶ Circa conclusionez illā corpus xpi ad motū hostie mo' p accidens dupliciter occurrit obio. Prima ex duran. opinante oppm in li. 4. sen. dist. 10. q. 3. Scba ex sco. eadē dist. q. 6. opinante nō ꝫ motū sed contra

motorem. ¶ Arguit ꝫ durā. corpus xpi nullomō moueri ad motū hostie: nec p se nec p accidēs: q; corpus christi ⁊ hostia si sunt vnū ꝼm sūam: nec se hnt vt ptinēs ⁊ cōtenti: nec hnt colligationem: vel contactum. Et q; corpꝰ xpi exists celo localiter: ꝫ de nouo existens in hoc sacramento absq; motu locali, tam per se q̄ p accēs: ergo a fortiori existens in hoc sacro non mouet ad motū hostie. ¶ Scotus aūt putās corpus xpi ad motum hostie moueri quidē per accidēs: sed non nisi immediate a deo: probat hoc vltimum hac ratione. Quāliqua coniungūtur per se: p actū volūtatis contingenter se hntis ad illā cōiunctionē: si vnū illorum ꝼm se sit mobile oīno impropportionatum ⁊ reliquum proportionatū illud moues non eadē motione potest mouere vtrūq; cōiunctorū. Probatur ista rōne ⁊ exemplo. Rō est: q; si mouet vnū qd est sibi proportionatum: non ppea mouet ꝑ accēs reliquum: q; reliquū nō est pns illi moto sicut actus potētie aut econuerso: nec simpliꝫ ex aliqua alia necessitate nāli: sicut graue est pns naui vel currui cui imittitur: ⁊ pp hoc simul mouētur cū illo. Sed est pns sola volūtate: q̄ pōt nō velle cōiunctionē illā stante: ⁊ tñ motione alteri⁹. Exemplum est. Si angelus voluntarie faceret se esse pntē lapidi: si moueo lapidem non propterea moueo angelum: qui non est per

se mobilis a virtute mea: nec per accidens in ꝓpositor: quia nec forma nec pars est lapidis mobilis per se a me: vnde angelus in termino motus lapidis per propriam sūam actionem esset ibi vbi est lapis: ⁊ non per actum meū. Et tunc subsumitur minor. Sed corpus Chri est pns ꝑ sacrali ꝼm per actus volūtatis aiez go ⁊c. ¶ Ad euidentiam hoꝝ: vr mihi q; cū duran. nulla sit q̄ ꝼm rē: ꝫ forte in solis verbis. Si enim percipiatur ex vna parte distinctio facta in litera de duplici esse corporis christi: vel in seve in sacramento: ⁊ dictū esse q; corpus xpi in seno moueatur neq; p se neq; per accidens: ⁊ q; ꝼm esse in sacro moueꝫ nō ꝑ se sed ꝑ accēs: ⁊ si cum his simul perspecta fuerit vis rōnū duran. manifestū erit. q; nulla est diuersitas in sententia: q̄m ad hoc tendunt argumenta. q; corpus xpi ꝼm se nō mouetur per accēs ad motū hostie: q̄d aut̄ non fatꝫ. ¶ Verū si quis contendat his argumentis christi corpus ꝼm nullō esse moueri per accēs ad motū hostie facile inueniet rñsionem: dco ad primū: q; inter corpus xpi ⁊ hostiā est colligatio ꝼm esse sacrale: ⁊ ita q; se hnt vt veraciter cōtentus ⁊ cōtinens: vt patet extra de sum. trī. ca. fi. cath. ca. firmiter. ¶ Ad secūdū negat sequela: q; ad rem aūtis nec est opus motu nec concomitantur motus: sed ad motum sacri cōcomitatur motus rei que est sacrū, ꝼm esse sacrale: per accidens ramen. ¶ Ad sco. autem directe loquentē de xpi corpe vt est in sacro: dicitur q; rō aut implicat cōtradictoria aut subsumit falsum. ¶ Ad cuius intellectum aduerte duo assumta sco. s. conjunctionem inter aliqua duo ⁊ rationem conjunctionis: scilicet actum voluntatis contingenter se habentem.

Et oportet alterū duoꝝ sequētiū scotū dicere: vel cōiunctionē illā nullū ne rum ponere inter coniuncta vltra actū voluntatis contingenter se hntem: aut aliquem nexum inter illa ponere cārum a tali actu voluntatis. non potest dici primum: q; ipsemet sco. ponit cōiunctionem illam actu voluntatis contingenter: ⁊ minor etiaz esset falsa: vt patet. Et similiter exemplū de angelo: quia presentia angeli ad lapidē ⁊ corpus Christi ad sacrm non est formaliter ꝑ actuꝫ voluntatis. Oportet ergo intelligi: q; conjunctio addit nexum quēdā inter cōiuncta: ⁊ tunc apparet aut̄ im plicari contradictoria (puta q; sit nexus ali quis inter duo creata ⁊ q; ille nexus nullo mō coniungat illa) nisi precise per actū voluntatis: qō nō est intelligibile) aut minorem esse falsaz: q; inter corpus xpi ⁊ hostiā ē cōjunctio sacralis: q̄ ꝫ effectiue sit a solo deo in se ꝼm est cōiuncta corporis xpi cū hostia nāli necessitate sacri. Saz ex vi sacri per se hꝫ esse sacrale corpis christi in hostia: ⁊ esse sacrale ꝓungit corpꝰ christi ⁊ hostiā: nō q; volitā: sed q; in se est tale. ¶ Ad exēplū aūt de angelo: dō q; ꝫ angelus posset subtrahere pntiā suā a lapide si tamē illā nō sub trahit, mouēte me lapidem ⁊ transferente illū in domū angelus mo' ⁊ non a sessed ad motum lapidis: quia angelus nunc est vbi est lapis: ⁊ nō est vbi erat lapis.

¶ Et ad excludendas fugas, pone casum q; angelus fecerit se pn tem lapidi voluntate illius presentie contrauande per vnam horam tm. ⁊ stante casu forma conditionalez. Si angelus factus ꝑ sens lapidi dormiret per tres horas, ⁊ ego mouerem lapidem ille lum per duas horas, in fine motus angelus esset vbi est lapis ⁊ non per actuz angeli: ergo per motū lapidis a me. ¶ Et quam vis hec sufficerent ad dicta scoti: facilius tamen potest̄ respondeꝝ, dicendo maiorem posse forte habere locum quando vtrumq; coniunctoꝝ est per se mobile: puta q; ambo sint corpora: sed quoniam diuorum cōcidens mobile est: maioꝝ nullum habet locum: q̄m non potest de eis dici q; vnum est mobile impropportionatum ⁊ alterum mobile proportionatum. Sic autem inuenitur in proposito: quoniam hostia est mobilis secundum se: esse autem sacramentale: seu christi corpus secundū esse sacramentale in hostia, non est mobile per se: sed solū per accidens: vt in litera hac dicit auctor: communiter omnes fatentur: dū dicunt esse quoddā esse relationis: spectus enim nō nisi per accidens possunt moueri localiter. ¶ Et hinc apparet quid dō est ad exemplū de angelo: q̄m dum moueo lapidem: moueo per accidens pntiā inter lapidem ⁊ angelū. ⁊ similiter dum moueo hostiam consecratam: moueo presentiam inter hostiam ⁊ corpus christi ita q; translata hostia de altari in plateam: transfertur etiam presentia: quia corpus christi de presente in altari fit presens in platea: absq; hoc q; corpus christi in se moueatur. Et similiter angelus fieret presens in domo ad quam translatus est lapis: non q; ipse angelus sit motus a se vel a me: sed quia transferendo lapidem transtuli presentiam eius in lapide.

¶ Super articulum septimum.

In corpore arti. multa occurrūt notanda ⁊ dubitāda. In ꝓmis circa rōnes cōclonis ꝓmi: scz corpus xpi ꝼm esse q̄d hꝫ in sacro, nō est visibile oculo

oculo corpali aduertendū est, q; hꝫ sco. in vlti. q. di. r. 4. sen. impugnet multas rōnes q̄ afferunt̄ ꝓ hac ꝓclone: q; tñ neutra istaꝝ q̄ in ea afferunt̄ probat, imo potiꝰ vtraq; quodāmō vtit, (⁊ scba quidē se tenēte ex pte visibil' vt termin⁹ est visibis, exposse vtit. pria ꝫ cōsideāte visibile inquātū ca est visionis q̄dāmō vtit). Jō exneua phtis opis ꝓpolito duri defendere rōnes alias q̄ hnō ponūt. ¶ Jn scba rōe aduerte diligēter terios, vt nō fluctues, quasi ꝫtia in autoris doctrina inueniēs, dū alibi dicit cum auer. ꝺam pticulare peipa cognitatiua: hic vero dicit a solo intellectu subtātia cognosci. Nec loḡt de ꝺba in cōi sed de ꝺba singulari: q; loquit de corpore xpi vt est in hoc sacro cōstat aūt corpꝰ xpi ex qdā singlare, ⁊ modum essendi in hoc sacramēto ee rē singulare. ¶ Utrūq; siquidem est verū, illud qdē de suba indiuiduali ꝼm mām signatā ꝺntitatē: aūt de ꝺba indiuiduali ⁊ hꝫ modum essendi pure ꝺbe. i. ꝺbe inquātū ꝺbe vt hꝫ modum supi⁹ declatis de mō ꝺbe. Et ppea hic dicit ꝺba aūt inquātuz hꝫ iusmodi, subiacet solum intellectui ⁊c. ¶ Circa scbam ptē huiꝰ ar. in qua agit de visiõe intellectuali, aduerte dici quatuor primū q; corpꝰ xpi ꝼm ee in hoc sacro non vt ab intellectu viatoris hois, ꝼm q; nec etiā ab intellectu angelico naturali ter. tertiū q; vt ab intellectu beato angeli vel hois ꝑ visionē diuine essentie. quartū (q; est oim predictoꝝ rō) q; iste modus essendi est penitus supernaturalis: ⁊ q; hoc ꝼm se intelligibilis est a supnaturali intellectu scz diuino. ¶ Contra tria aūt horū sco. arguit in. 4. sen. di. 10. q. 8. ⁊ primo ꝫ ꝼm intendens q; tā intellectꝰ angelicus q̄ aie separate q̄ ē hois dri, pōt naturaliter videre existentiā corpis xpi eucharistia. Pꝰ primo: q; intellectꝰ se hñs ad intelligibilia sicut ipsa sunt in se intelligibilia, intelligit prius ꝺbam q̄ que cunq; modū eius q̄ nullus modꝰ sub quo est ꝺba, pōt impedire intellectionē ꝺbe a tali intellectu, q̄ nō dependet in intellendo a sensibilib⁹. Pꝰ Scō. totū ens creatū est oīm ꝓportionabi tali intellectui q̄tū ad cognitionem tā abstractiuā q̄ intuitiuā: si ergo q̄cūq; ens pōt abstractiue cognosci a tali intellectu q̄ nō est sibi pns, sequit̄ q; pōt intuitiue intelligi ab eodē q̄ñ est sibi perfecte pns in ꝓpria exīstia actuali. Pꝰ Tertio. virtus potēs cognoscere oīm immitiue dū est pns, pōt cognoscere ei⁹ absentiā dum est absens: sed talis intellectꝰ pōt cognoscere pntiā panis q̄ñ est pns: ergo pōt cognoscere absentiā ei⁹ q̄ñ est absens. ergo eadē rōne pōt cognoscere pntiā ꝺbe corpis xpi: q; corpus xpi in se, est oīm ꝓportionabi tali intellectui tali vt intuendo mō⁹ accēntalis ipsi⁹ corpis nō impedit quin sit oīm intuibile eidē intellectui. Pꝰ Quarto. Alia xpi nouit nāli ꝫ ee vbiq̄ ē, ꝫ pōs nouit naturaliter se ee in eucharistia ⁊ ita nāli ꝫ nosse exīstia corpis sui ibi, q̄ est sibi rō q; sit in sacro. Pꝰ Quinto. Existētia taliꝰ ē excellētiꝰ cognoscibile q̄ entis cuiꝰ est exīstia: ꝫ xps ē nāli cognoscibil' a tali intellectu creato: q̄ ꝫ q̄liz eiꝰ exīstia. Probat maioꝝ: q; nō pōt aliq⁹ mod⁹ ꝓportionabi excedere illud cuiꝰ est mod⁹. Pꝰ Sexto. btūs nāli videt in alio btō actū btificū: ⁊ ita illa bti tudo nō ē mīa supnaturalis q̄ exīstia corpis xpi in eucharistia. Ad⁹ ꝓbat q; ꝺba ipsi⁹ btē excellētiꝰ cognoscibile q̄ ei⁹ btitudo. ¶ Contra tertiū vero idē arguit intendēs q; intellectus btūs nullomō ꝑ actū btificū videt corpꝰ xpi in eucharistia. Btūs nō distinguit̄ a non btō nisi videndo oīm btificū vt sic, ⁊ ea q̄ ꝺcludūt in eo vt sic: ꝫ corpꝰ xpi ee in eucharistia nō est oīm btificū (vt ps) nec ꝺclusum i obto btifico. Qđ ꝓbat: q; cētialr ꝓtinet ad obz btificū ꝺcludere in ente obti vnā rē vl veritatē vni⁹ sacri sicut alteri⁹: sicut eque ꝓtinet ad veritatē fidei credere vitatē vni⁹ articuli sicut alteri⁹: ꝫ in obo btifico non, claudit̄ gr̄am infundi tali baptizato aut suscipienti sacrm pnie: ergo ⁊c. ¶ Cōtra quartū arguit ibidē sco. q; nāle ⁊ supnaturale non distinguūtur in se, sed tñ in cōparatiõe ad agēs: ⁊ ppea ꝫ res aliqua sit pernāle siat, posq; fca est, nāli cognoscit. Pꝰ Et ꝑ hoc assumptū: q; supernaturale ꝓt se ꝺbe sicut ipfectū ꝺ pfectius, puta accēs ⁊ ꝺba. Pꝰ Et cōfirmat rursus subiunctū: q; fides, spes ⁊ charitas sunt habitus supnāles: ⁊ tñ angeli naturaliꝫ cognoscūt eos, ꝼm illos q̄ ponūt angelo nāli rōnes cognoscēdi oēs spes entiū. ¶ Ad euidentiā hoꝝ, ꝓlibādū est, q; ꝓpia distātia in ꝓncipio, magna valde appet i ꝓncipiatis. Et hinc est, q; ex diuersa opinione circa modū intelligēdi. tot ꝗstiones emanāt. Opinātes ꝗdē intellectū nō quēter opinaꝫ intellect⁹ abstractos intuerī res ꝓntes sicut videm⁹ corpaliꝫ colores ꝓntes. Tenentes aūt cū ꝓpatetricis ⁊ ꝓhis, ꝺtellect⁹ abstractos non ueri tñ a seipsis seu suis ꝺbus, vel ēt a supiozib⁹ eoꝝ. ⁊ nō ab aliq̄ inferiori ꝓfiter ponūt intellect⁹ abstractos cognoscere ꝺcquid cognoscunt naturaliter: aut per ꝺbam ꝓpriā solā (qđ nos credim⁹ in solo deo verificari) aut per ꝺbam ꝓfectā spēbus intelligibilib⁹ inditis. aut etiā vt ꝺbus dā placuit. per ꝺbam superiorē, ⁊ per ꝺbs intellectus abstracti cognitio naturalis. nō se ꝓtendere. nisi ad ea que natura ꝺrelucent in his que sunt apud intellectus abstractū. Et q̄m hec nō sunt nisi ꝓintia ad nāle ordinez vniuersi (q̄m sic res pertinentes ad opa sex dierū fuerunt. ꝓducte a deo in mentibus an-

gelicis ⁊ in rerū natura, quādo vidit deus cuncta que fecerat, ⁊ erāt valde bona) quecunq; nō ad nature sed gratie ordinem per se spectant existimātur a naturali cognitione angelorū ꝼm hāc viā. Scōm q̄m etiā nāle ⁊ supnaturale sunt ꝺbs entis ⁊ ꝺbe modi faciēdi. nā oculi dati ceco nato, ⁊ vinum factū i nuptijs, differebāt ab aliis oculi ⁊ vinis ꝼm nāle ⁊ supnaturale quo ad modū fiendi tm. ꝫ charitas, ⁊ incarnatio xpi, ⁊ q̄m esse sub sacro ⁊ lumen glie, ⁊ silia dñnt a virtutibus naturalib⁹ ⁊ aliis q; ue entia nālia vocamus: penes supernaturale ⁊ naturale quantū ad ipsa entia. sunt em hec ex suo genere supernaturalia ētia: q; nulli ꝑfit enti esse aut fieri cōnāliter vt alibi declaramus.

¶ Ḋis prelibatis ad primū sco. dz falsum esse minorē. s. intellectū abstractum ꝺbe se ad oē intelligibile: ꝫ ordinē intelligibilitatis, ꝺ 4. d. 10. n. ps ee falsū, tū q; ꝫ ri sic scz hꝫ ad ꝓmū in rel 2. ad. 3. ar. 2. qō. 2. ⁊ art. 4. q; qlz intellect⁹ abstra ctus ꝺ q. 2. r. 3. cius intelligit, ⁊ q̄ ē su ꝑpa se, ⁊ q̄ est infra se ꝺ 58. c. 11. Et opus p modū sui. Ḋ nihilominꝰ q; hꝫ intellect⁹ abstract⁹ videat corpus xpi, nō ꝓpea fcāt, ergo videt eius modū essendi in sacro. Et hoc non q; iste modus essendi est excellentioris cognoscibilitatis in se: ꝫ q; est cognoscibile alterius ordinis ꝼm. s. supnaturalis: ⁊ ꝓp hoc est extra totū ordinē rerū ꝓtium cognitionibus naturalibus. Pꝰ Et hinc patet rñsio ad ꝼm: q; falsum est totū ens creatū esse oīm proportionatum tali intellectui. Et intuitiue quidē: q; quedā. s. supernaturalia sunt de ordine nō ꝓtū cognitioni naturali. Abstractiue vero q; incarnationis mysteriū latet quo ad perfectam quiditatiuā cognitionem: ois intellectus cognoscibilitate naturaleza: q; illius nulla indita spēs est re ꝑfectiua perfecte. Et idem vꝰ de esse corpis xpi in sacro. Supponit igitur argumentū hoc falsum. s. modū essendi in sacro, ꝑfectu q̄ñs esse naturali cognitioni intellectus abstracti. Pꝰ Ad tertiū dz, negando eadē vel silr rōne posse cognosci pntiā corpis xpi. Et ad ꝺbiunctā ꝓbantē iteruz dz, q; modus accēntalꝫ nō quatenꝰ accidētalis. sed quatenꝰ est alterius ordinꝫ ipedit se intuerī ab intellectu cui ordo ille nō est ꝓportionabilis est intellectus angelicus nāliter. Pꝰ Ad quartū de alia xpi. dz negando aiam xpi cognitione naturali intuerī modū quo corpus xpi est in hoc sacro: sicut cognitione nāli non intuemur mysteriū incarnationis. Ut̄ aut̄ dicit hic, q; q; modus essendi in hoc sacro est penitus supnālis, nō nisi supernāli intellectu vel ipsius ꝑticipatione est in se intelligibilis. Et hec rñsio solidior videt. Pꝰ Ad quintum iam ꝓ ex dictis, q; nō rōne excellentie ꝫ rōne absentie seu nō ꝑntie exīstia in sacro latet, ⁊ tñ corpus xpi ꝑz. Pꝰ Ad sextū negatur assumptū. ꝫ. scūm beatificaz vnius beati videri naturali cognitione ab altero. Et rō est sepe dicta: nō ꝑ excellētia cognoscibilis. sed ꝓp absentiā: q; nālis cognitio cōtenta est spectatibus ad ordinem naturalē: actus aut̄ beatificus spectat ad ordinē supernaturalem. ¶ Ad obra ꝫ visionē hui⁹ sacri ꝑ actū beatificū possum⁹ dupliciter loq. Vel ꝺcise ꝼm rñdēdo distinguit̄, q; de actu btifico possum⁹ dupliciter loq. Vel ꝺcise ꝼm necessaria ad btitudinē, ⁊ sic ꝓcludubio verū est, q; actū btificū non videri xpi corpꝰ in sacro, nec mysteriū incarnatiōis imo nec aliqd q̄ scit de ꝫ sua visionis: vt ꝑz ex eo q; si vnū tm intellectū de⁹ creasset, ⁊ ille videret deū, esset ꝓcludubio btus, ⁊ nihil hoꝝ sciret. qđ ꝺclam visionis spectantiqz nihil hoꝝ fuisset, esset aut futurū esset. Vel de actu btifico loqmur ꝫ q; de facto diuina largitas illū ditauit seu extēdit, ⁊ sic visio btā extēdit se ad multa alia que nō sunt simpliciter necessaria cognitu ad btitudinem. Inter que opinamur esse mysteriū incarnatiōis ⁊ eucharistie. ea rōne q; sunt difficili limā inter oia creata credēda: ac p hoc a mētib⁹ fideliū valde desiderata: vt videant: btitudo aūt satiatiua est fideliū vt fideliū desideriorū tā arduorū. Pꝰ Et sco. quidē in ꝓio sensu loq̄ꝰ, ⁊ nō in scōo: q̄m rō sua in ꝓio tā sū sensu militat: ⁊ pluries repetit necessitate ad btitudinem. Ut̄ nō opz aliter rñdere. ¶ Ad obiecta demū de supnaturalitate, rñdeꝫ ꝺbo, q; nāle ⁊ supernaturale sunt ꝺbe q̄dā solū ꝼm remediū ad agēs, q̄dā vo sunt ꝺbe entis. Et ppea falsum est, q̄cūq; ens positiue fctum est esse nāle, de aliquo ens ē vrū ⁊ de aliquo nō: vt supra dixim⁹. Pꝰ Et ad cōfirmationē de ꝺbia ipfecti ⁊ pfectionis. dz q; est impertinēs: q̄m nō est q̄ de ꝑfectioe vel ipfectioe. ꝫ de natāte vel supnaturalitate. Pꝰ Ad vltimā cōfirmationē. dz: q; angeli non sunt indite spēs olum spērūt̄ sed earū tm q̄ ad nālem ordinez vniuersi ꝑtant. Et ppea fidem, spem ⁊ charitatem nō ꝑ naturalem cognitionem in ꝓpio genere nouerunt. nisi habentes illas in seipsis, vtpote ad eos spectantes.

¶ In responsione ad ꝼm. intellige dꝺiam inter oculuz corporalem christi ⁊ corporalem oculum aliorum sanctorū. nō respectu visibili per se (q̄m in corpore ar. iam dictū erat modū essendi xpi corporis in hoc sacro esse invisibilem soloq; intellectu intuibilē) sed respectu visibile p accīs. Jta q; xps dz corporali. oculo videre seipm sub hoc sacro. q; sic seipm videt, vt ſt: tm intellectu videat suū essendi modū in sacro: sicut post resurrectionez dicemur videre deū corporibus oculis, vt in. q. 12. prime par. autor declarauit.

¶ Super Arti. 8.

Ista artic. 8. aduerte circa veras apparentias ex miraculo in hoc sacro

quod distinguendum videtur quod de magnitudine speciei apparentia. Nam si res apparens fuerit tam magnarum dimensionum, vt sunt incorporeae (puta si consecratio modico vino in fundo calicis, vt fieri contingit, appareat, et permaneat totus calix magnus plenus specie sanguinis): tunc non videtur remanere verus xpi sanguis sub illis speciebus: quoniam non manent dimensiones vini coniuncti. Et in hoc casu species sanguinis significat christi sanguinem verum contineri sub sacramento, et non contineri sub specie. Si vero dimensiones non sint ita in veritate exterise quin afficerent conuersam substantiam si subesset, sentiendus est vt ipsa tradit: quoniam tali dimensione manet veritas sacramenti, quandiu manet panis aut vinum si subesset: secus autem si dimensiones illae sine subiecto, manet corpus aut sanguis xpi. Unde quum tam extensiue dimensiones immutantur, immutatio nō est solum accidentalis, sed substantialis: autor autem autez loquitur, quando mutatio est solum in accidentibus. Et si quaeras, qua adoratione veneranda esset huiusmodi sanguis miraculosus? dicendus videtur idem esse iudicium de ipso et de veste christi.

¶ Super. q. 77.

In q. ista, de accidentibus eucharistie omissa tanta opinionum varietate: (vt solidior rationabiliorq; via appareat) notandum duplicē esse opinionem de modo essendi istorū accidentium sine subo. Prima opinio est, accētia ista esse sine subo, et p̄ solā cōseruationē a deo sine subiecto: ita q; cū pus habebat duo. s. cē in subo et vtrūq; conseruabat a deo: postea desinēte deo seruare hoc in subo et seruāte esse qd habebant, ipsa sint sine subo. Et hāc opinionem tenēt scot. in. 12. dist. 4. Altera ait opinio tz vltra cōseruationē additā nouā actionē diuinaz operantē accidētibus hoc nouū modū essendi. s. per modum subi. et hanc opinionē sequit duns. Et ho. in hac cōclusiones collatū ē dimensionib⁹ here sube pro tempore est, de christo sentire fm propriā speciem. ℣ Et ideo dicendū est, qd manentibus dimensionib⁹ que pus fuerāt, fit miraculose qdā immutatio circa alia accētia (puta figura et color et alia hmōi) vt videat carovel sanguis aut etiā puer. Et sicut pus dcm ē, hoc nō est deceptio: q; fit in figurā cuiusdā veritatis scilicet ad oñendū per hāc miraculosam apitionē, q̄ i sacro ē ve corp⁹ et sanguis christi. Et sic pz q; remanentib⁹ dimensionib⁹, q̄ sunt fundamēta aliorū accētiū, vt infra dicetur) remanet ve corp⁹ christi in hoc sacro.

Ad primū Ergo dicēdum, quod facta tali apparitione species sacramētales qnqz qdē totaliter manēt in seipsis, quādoqz autē fm id qd est principale in eis: vt dcm est. ¶ Ad fm dm, q; i hmōi apparitionib⁹ (sicut dcm est) nōve ppria spēs xpi: sz spēs miraculose formata vel in oculis intuentiuz, vel ēt in ipsis sacramentalib⁹ dimensionibus: vt dcm est. ¶ Ad tertiū dz, q; dimensiones panis et vini cōsecrati manēt, immutatiōe circa eas miraculose facta quātum ad alia accētia: vt dictum est.

¶ De accidentibus remanentibus in hoc sacramento. Questio. 77.

Deinde cōsiderandū est de accidētibus remanentib⁹ in hoc sacro. Et circa hoc quer. 8. Primo vtrū accidētia q̄ remanēt, sint sine subto. 2. vtrū cētitas dimēsiua sit subiectū alioz accidētium. Tertio vtrū huiusmodi accētia possint immutare aliqd corpus extrinsecū. Quarto vtrū possint corrūpi. Quinto vtrū ex eis possit aliquid generari. Sexto vtrū possint nutrire. Septimo de fractione panis consecrati. Octauo vtrū vino consecrato possit aliquid permisceri.

¶ Utrum accidentia remaneant sine subiecto in hoc sacramento. Articu. 1.

Ad primū Sic proceditur. Videtur q; accidētia nō remaneāt in hoc sacro sine subiecto. Nihil em inordinatū aut fallax dz esse in hoc sacro veritatis. Sz accētia esse sine subiecto, est ordinem quē deus nature indidit, videtur etiam ad quandā fallaciā ptinere: cū accētia nāliter sint signa nāe subiecti. Ergo in hoc sacramēto nō sunt accētia sine subiecto. ¶ Fieri non pt etiā miraculose q; diffō rei ad ea separatur, vel qō vni rei conueniat diffinitio alterius rei (puta q; hō manēs homo, sit animal irrationale) ad hoc enim sequeretur cōtradictoria esse simul: hoc enim quod significat nomē rei, est diffinitio vt dicit in 4. meta. Sed ad diffōnem accētis ptinet q; sit in subiecto, ad diffōnē vo substātie: qō p se subsistat non in subiecto. Non ergo potest miraculose fieri q; in hoc sacro sint accidentia sine subiecto. ¶ Accīs induiduaē ex subiecto. Si ergo accidētia remanent in hoc sacramento sine subiecto, non erunt induidua, sz vniuersalia. Quod patet esse falsum, quia sic nō essent sensibilia, sed intelligibilia tantum. ¶ Preterea. Accidentia per consecrationem huius sacramenti, non adipiscuntur aliquam compositionem. Sed ante consecrationē non erant cōposita, neq; ex materia et forma, neq; ex quo est. Ergo ēt post consecrationem nō sunt composita altero horū modorū. Quod est incōueniēs: qr sic essent simplicioria q̄ angeli: cum tamē hec accidentia sint sensibilia. Non ergo accidentia remanent in hoc sacramento sine subto. q; virtute. ℣ Et vr pl nūs qō ō: intelligatur, manifestemus ex differentia seu differētijs inter has opiniones. primo quo ad essentiā, quū accidens in subto non fit quod est, sed quo est: ex sola cōseruatione accētis in suo esse nō conseruato subo, nō acqrit accīs nouū modū essendi: sz perdit priorē modū significati p ly in: de quo dictum est. Secōo apparet: qr nō ē hic affirmādū miraculū qō nō sequatur ex conseratione et paucitas miraculoz̄ praeligēda est potius quā multitudo: sed sic ponēdo vnum solū miraculū ponit q; ēt consecrationi est annexū. Nā ad sensuz communem q; ex speb⁹ illis educibilis est de potētia ad actū per agens naturale raritatē nō est educibilis de potentia dimensionū et reliquorum accētiū ibi existiū nisi sicut medio: q̄m constat raritatē educi de potētia māe penuficabilis sub ampliori dimēsionibus. Et eo essi q; ibi nō est materia nisi ponat aliqd vice materie opz dicere aut hmōi species nō esse rarefactibiles aut perageōs naturale educi raritatē de potētia ad actū absq; alio ex quo fit educibilis raritas de potētia ad actū q; nō est intelligibile absq; nouo miraculo. Et hic quoq; apparet soliditas hō opinionis: cū vnico miraculo saluat omnia apparētia et naturalitatē omniū actionū et passionū. Nec immediata cōseruatio hoiū a deo prohibet corruptionē naturalē cōpōsitoz̄ nō plus ex immediata cōseruatione manurenent quā vnū mediāte ista cōseruatione. Et em cōseruatio de quolibet alio ens reb⁹ cōseruatis: et io nō cōseruatio dina fz res creata succūbit agēti nāli corrūpenti. Nec opz solicitū esse circa entitatē ꝓdictoz̄. s. modi essendi, ppietatis vis virtutisq; ipsa fiūdē res de q̄ie accētiū (puta quantitas cum sua ēe) fit a deo vsq; q; ipsa. virtutisq; ipsa hūs actū modisq; ipse. ¶ Manifestat aūt h esse nō solum posse fieri q; ipsa accētia remanent in hoc sacro sine subto, pp hoc q; ipsa accētia nō sunt vbi est aer: q; nō ad motū harū spēz, aer depellit. ℣ Tertio, q; accētia nō trāseūt de subto in sbm: vt. s. idē accīs nūero qō prio fuit i vno subto, post modū fiat i alio. acīs. n. nūero sūm accipit a subiecto: vñ nō pt ee, q; idē nūero manēs, sit q̄ doqz in hoc, qnqz in illo subto. ℣ Quarto, q; cū aer nō spoliet accētib⁹ ꝓpriis, simul hr et accētia ppa et aliena. Hec pt dici q; hoc fiat miraculose ꝑtute cōsecratiōis: q; verba cōsecratiōis hoc nō signt: q; tm nō efficiūt nisi suū significatū. ℣ Et io relinquit, q; accidētia i h sacro, manēt sine subto. Qō qdē ꝑtute diuina fieri pt. Cū em effect⁹ magis dependeat a cā pria q̄ a cā scda, de q; ē pria ca substātie et accidētis, p suā infinitā virtutē cōseruare pōt in esse accīs, subtracta sba per quā cōseruabat in esse sicut ꝓpriā cām. sicut etiā altos effectus naturaliū cāruz pōt producere sine naturalibus causis: sicut humanū cop⁹ formauit in vtero virginis sine virili semine.

Ad primū Ergo dicendū, q; nihil p hibet aliquid esse ordinatū fm cōem legē nāe, cuius tm cōtrariū est ordinatū fm spāle ꝓuilegiū gre: vt pz in resuscitatione mortuoz̄: et in illuminatiōe ceco rum: put etiā in rebus humanis quedā aliqbus secundū ex spāli huilegio pter legē cōez. Et ita ēt sz sit fm cōem nāe ordinē qd accidēs sit in subiecto, ex spāli tm rōne fz ordinē gre, accētia sunt in hoc sacro sine subto, pp rōnes supra inductas. ¶ Ad fm dicendū, q; cū ens nō sit gen⁹, hoc ipm q; est esse, nō pōt esse essentia sube vel accētis. Nō est ergo diffinitio she, ens per se sine subiecto, nec diffinitio accētis, ens in subiecto: sed ōditati seu essentie sbe cōpetit hre esse nō in subto, ōditati aūt sine essentie accētis cōpetit hre esse in subiecto. In h autē sacro nō dak accētib⁹, q; ex vi sue essentie nō sint i subto, sz ex diuina virtute sustētate. Et io nō desinūt esse accītia: q; nec separat ab eis diffinitio accētis, nec cōpetit eis diffinitio substātie. ¶ Ad tertiū dm, q; huiusmodi accētia acqsierūt esse indiuiduū in substātia panis et vini: que cōuersa i corp⁹ et sanguinē xpi, remanēt virtute diuina accidētia in illo esse indiuiduato q; pri⁹ habebāt. Unde sunt singularia et sensibilia.

Sed cōtra Est, q; gre. ōt in homel. pascali, q; spēs sacrales sunt illarū rerū vocabula que ante fuerūt. s. panis et vini. Et ita cū non remaneat substātia panis et vini: videtur qō huiusmodi species remaneant sine subiecto.

Rñdeo Dicēdū, q; accidētia panis et vini q̄ sensu deprehenduntur in hoc sacro remanere post cōsecrationem, non sunt sicut i subiecto in sba panis et vini, q̄ nō manet (vt supra habitū ē) neq; ēt i forma sbali, q̄ nō manet: et si remaneret, sbm esse nō poset: vt pz p boetiū i li. de tri. ¶ Manifestū ē ēt, q; huiusmodi accētia nō sunt in sba corpouis et sanguinis xpi sicut in subto: qr sba hūani corpis nullomō pōt his accītib⁹ affici. neq; ēt est pole, q; corp⁹ xpi gliosus et ipassibile exīs alteret ad susciptendas huiusmodi ꝗlitates.

¶ Dīt aūt ādam, q; sunt sicut i subto in aere circūstāte. Sz nec h ee pt. prio qdē, qi aer nō est huiusmodi accidētiū susceptiu⁹. ℣ Secōo q; huiusmodi accīta nō sunt vbi est aer: qm imo ad motū harū spērū, aer depellit. ℣ Tertio, qr accētia nō trāseūt de subto in sbm: vt. s. idē accīs nūero qō prio fuit i vno subto, post modū fiat i alio. acīs. n. nūero sūm accipit a subiecto: vñ nō pt ee, q; idē nūero manēs, sit q̄ doqz in hoc, qnqz in illo subto. ℣ Quarto, q; cū aer nō spoliet accētib⁹ ꝓpriis, simul hr et accētia ppa et aliena. Hec pt dici q; hoc fiat miraculose ꝑtute cōsecratiōis: q; verba cōsecratiōis hoc nō signt: q; tm nō efficiūt nisi suū significatū. ℣ Et io relinquit, q; accidētia i h sacro, manēt sine subto. Qō qdē ꝑtute diuina fieri pt. Cū em effect⁹ magis dependeat a cā pria q̄ a cā scda, de q; ē pria ca substātie et accidētis, p suā infinitā virtutē cōseruare pōt in esse accīs, subtracta sba per quā cōseruabat in esse sicut ꝓpriā cām. sicut etiā altos effectus naturaliū cāruz pōt producere sine naturalibus causis: sicut humanū cop⁹ formauit in vtero virginis sine virili semine.

Ad primū Ergo dicendū, q; nihil p hibet aliquid esse ordinatū fm cōem legē nāe, cuius tm cōtrariū est ordinatū fm spāle ꝓuilegiū gre: vt pz in resuscitatione mortuoz̄: et in illuminatiōe ceco rum: put etiā in rebus humanis quedā aliqbus secundū ex spāli huilegio pter legē cōez. Et ita ēt sz sit fm cōem nāe ordinē qd accidēs sit in subiecto, ex spāli tm rōne fz ordinē gre, accētia sunt in hoc sacro sine subto, pp rōnes supra inductas. ¶ Ad fm dicendū, q; cū ens nō sit gen⁹, hoc ipm q; est esse, nō pōt esse essentia sube vel accētis. Nō est ergo diffinitio she, ens per se sine subiecto, nec diffinitio accētis, ens in subiecto: sed ōditati seu essentie sbe cōpetit hre esse nō in subto, ōditati aūt sine essentie accētis cōpetit hre esse in subiecto. In h autē sacro nō dak accētib⁹, q; ex vi sue essentie nō sint i subto, sz ex diuina virtute sustētate. Et io nō desinūt esse accītia: q; nec separat ab eis diffinitio accētis, nec cōpetit eis diffinitio substātie. ¶ Ad tertiū dm, q; huiusmodi accētia acqsierūt esse indiuiduū in substātia panis et vini: que cōuersa i corp⁹ et sanguinē xpi, remanēt virtute diuina accidētia in illo esse indiuiduato q; pri⁹ habebāt. Unde sunt singularia et sensibilia.

¶ Ad quartum dm, q; accītia huiusmodi manente substātia panis et vini, nō habeānt ipsa esse nec alia accidentia, sed subiecta cop⁹ habebant huiusmodi esse per ea: sicut nix est alba per albedinē. Sed post cōsecrationem ipsa accītia que remanēt, hūt esse, vñ sunt cōposita ex esse et qō est (sicut in puma parte de angelis dictum est) et cum hoc habent compositionem partium quantitatiuarum.

¶ Utrū in hoc sacro quātitas dimensiua panis vel vini, sit aliorū accītiū sbm. Ar. 2.

Ad scōm Sic proceditur. Uř q; in hoc sacramento cētitas dimensiua panis vel vini, nō sit aliorū accidētium sbm. Subiectum em accītium non est accīs: nulla enim forma pōt esse subiectū, cū subīci pertineat ad propietatē māe. Sed cētitas dimensiua est quoddā accīs. Ergo cētitas dimensiua nō pōt esse subiectū aliorum accidentiū. ¶ Sicut cētitas induiduatur ex substātia, ita etiā et alia accītia. Si ergo cētitas dimēsiua panis aut vini remanet induiduata fm esse pius habitū in quo cōseruatur, pari rōne et alia accītia remanent indiuiduata fm esse q; prius habebant in substātia. Nō ergo sunt in cētitate dimensiua sicut in subiecto: cū omne accidens induiduet per suū subiectū. ¶ Inter alia accītia panis et vini que remanēt, deprehenduntur ēt sensu rerū et dēsum, q̄ nō pōt ee in cētitate dimēsiua pter mām existēte, qi rarū est qō hz parū de materia sub magnis dimēsionibus: densum aūt q; hz multū de mā sub paruis dimēsionib⁹: vt dr. 4. phy. Nō ergo vř, q; cētitas dimēsiua possit esse subiectū accidentiū q̄ remanēt in hoc sacramēto. ¶ Quātitas a subiecto separata, vř esse cētitas mathematica, que nō est subiectū qualitatū sensibilium. Cū ergo accītia que remanēt in hoc sacro, sint sensibilia, vř q; non possint esse sicut in subiecto in quantitate dimensiua panis et vini, remanente post consecrationem.

Sed cōtra Est, q; qualitates non sunt diuisibiles nisi per accīs rōne subiecti. Diuidunt aūt qualitates remanentes in hoc sacro per diuisionem cētitatis dimensiue: sicut pz ad sensum. Ergo cētitas dimensiua est subiectum accidentium, que remanent in hoc sacramento.

Rñdeo Dm, q; necesse est dicere accidentia alia q̄ remanēt i hoc sacro, esse sicut in subiecto in cētitate dimensiua panis vel vini remanēte. ℣ Nō qdē per hoc, q; ad sensum appet aliquid cētū esse ibi coloratū, et aliōs accītib⁹ affectū. nec in talib⁹ sensus decipitur. ℣ Secōo, q; prima dispositio materie est cētitas dimensiua, vnde et plato posuit primas dias materie, magnū et parui. Et q; primū subiectū est materia, pōs est q; oia alia accītia referanf ad subiectum materiale cētitate dimēsiua (sicut et primū subiectū colous dr esse superficies) rōne cui⁹ quidā posuerūt dimēsiones ee substātias corporū: vt dr in prio meta. Et q; subtracto subiecto, remanēt accītia fm esse qō prius habebant, pōs est qō oia accītia remanēt fundata super quantitatem dimensiuam. ℣ Tertio, q; cum subiectū sit principiū individuatiōis ac

4. di. 12. q. 1. ar. 1. q. 3. Et. 4. 3. c. 62. co. 2. et ca. 64. Et. 1. co. 11. le. 4. co. 53. fi.

Universidad de Deusto Biblioteca

tion nominamus rem gitur absolutam aut respectiua, sed ipsam quantitatem esse virtutem illius substatie: sicut dicimus semen esse virtutem generatis. Et propterea sicut conseruato semine semper bouis generat bouem, et semen hominis generat hominem. procedendo in infinitum. virtute hominis a quo fluxit (si tamen homo generant hominem: vt dicitur. 2. phy.) et tamen non oportet semen illud subordinari defuncto homini. ita quod referatur ad illum aut moueatur ab illo: sat est enim seruari sicut fluxit ab illo, ita qualitas vini quae fuit in sanguinem christi, quia erat virtus vini, si propria conseruetur. sicut erat productiua

† Alias est vini: conueniret nō habe enim guttam aque in eucharistia sine vino, non minus quam paratas si substātia vini subsistaret. Sed oportet subordinari viro defuncto. nec moueri ab illo: sed dicitur agere in virtute illius. quia est virtusque fluxit ab ipso. Sed hec metaphysicis resolutionibus reseruemus. Reliqua que supra diximus in arti. 3. 4. 8. clausule habentur.

¶ Super Arti. 4m.

In arti. 4. vbi de corruptione horum accidentium agitur, per spice caute audi rationem loqui de eorum accēsitium corruptione per modū termini. Et hoc tam quum corrūpuntur quasi ad corruptionem subiecti (hoc est sicut corrumperentur ad corruptionem subiecti) q̄m quum corrumpuntur directe seu per se, hoc em̄ per spiciendo clara redde tur litera tam in corpore q̄ in q̄stione ad primū. Vbi separatio nem fore a mā. q̄l per accēs in tertio corruptionis ponit quando dicta separatio p̄ accidens sui esse in subiecto. Et nō potest dici q̄ annectit dicta separatio p̄ accidens sui esse in mā. hinc enim surgit. q. 1. 3. 2. q̄ q̄ esse illud etiā se q. 1. 4. 2. questratū a materia ē corruptibile vt prius q̄ retinet nām potē. vt termiare corruptionem possit sine separatione forme a materia. que non est. z similiter q̄ huiusmodi esse sic separatur a separatum conseruatur vt propriū erat z con forme subiecto (puta panī vel vino) ita potest terminatiue corrūpi quasi ad corruptionē subiecti sicut pugnat in corpore ar. dicit

cit deū est. Et tō potius q̄titas dimensiua cidentiū, opz id q̄ ponit aliquorū accēsitium sb̄m. esse aliquo mō individuatiōis p̄ncipiū.

¶ Est em̄ de rone individui, q̄ non possit in plurib⁹ esse. Nō quidez ptingit duplr. Uno mō q̄ nō est natū esse in aliq̄, z hoc mō for⁹ in mālcs separe, p se subsistentes, sunt etiā p seipsas idiuidue. Alio mō ex eo q̄ forma sb̄a lis vel accēsitalis est q̄de nata in aliq̄ esse, non tū in plib⁹: sicut hec albedo q̄ est in ℔ corpe.

¶ Quātū igit ad p̄mū, mā est idiuiduatiōis p̄incipiū oīb⁹ formis inhereētib⁹: q̄ cū hmōi forme q̄tū est de se, sint nate in aliq̄ esse sic in sbto. ex q̄ aliq̄ eaz recipit in mā, q̄ nō est in alio, tā necforma ipa sic exīs pōt in alio esse.

¶ Quātū aūt ad 2m, dōm est q̄ individuationis p̄incipiū est q̄titas dimēsiua. Ex hoc em̄ aliq̄d est natū esse in vno solo, q̄ illud est in se indiuisum z diuisuz ab oīb⁹ alijs. Diuisio aūt accidit sbe rōne q̄titat̄: vt dr in 3mo phy. Et tō ipsa q̄titas dimēsiua est q̄ dā individuatiōis p̄incipiū hmōi formis: inquantum sc̄z diuerse for⁹ numero sunt in diuersis partibus materie. Uñ z ipsa q̄titas dimensiua fm se habet q̄dam individuationē: ita q̄ possumus imaginari plures lineas separatas + cuiusde spēi, differentes pōne que cadit in rone huius q̄titatis: conuenit enim dimensiōi q̄ sit q̄titas positionez hās. Et ideo potius q̄titas dimensiua pōt esse subiectum aliorum accidentium quam econuerso.

Ad primū Ergo dōm, q̄ accīs per se nō pōt esse subiectū alterī⁹ accēsitis: q̄ per se nō est. Sc̄dm vō q̄ est in alio, vnū accidēs dr eē fm alteri⁹, inquantū vnū accīs recipit in sbto, alio mediāte, sicut superficies dr esse subiectū coloris. Uñ q̄ accidēti dat diuinit⁹ vt p se sit, pt et p se alteri⁹ accēsitis subiectū eē.

¶ Ad 2um dōm, q̄d alia accēsitia etiā fm q̄ erāt i substātia pan̄, in diuiduabant mediante q̄titate dimēsiua: sicut desm est. Et tō potius q̄titas dimensiua est subiectū alioz accidētiū remanentiū hoc sacro, q̄s econuerso.

¶ Ad tertiū dicendum, q̄ rarū z desum, sunt q̄dā q̄litates p̄ītes corpa ex hoc q̄ hūt multū vel paruz de mā sub dimēsionibus: sic etiā oia alia accēsitia cōsequūtur ex p̄incipijs substātie. Et tō sic subtracta substantia, diuina virtute seruant alia accidēta, ita subtracta mā, diuina vtute cōseruantur qualitates mām p̄ītes: sic rarū z desū.

¶ Ad quartū dōm, q̄ q̄titas mathematica nō abstrahit a mā intelligibili, q̄z a mā sensibili: vt dicit. 7. meta. Dicit aūt mā sensibilis ex hoc q̄d subiicitur sensibilibus qualitatibus. Et ideo manifestum est, q̄ quantitas dimensiua remanet in hoc sacramento sine subiecto non est quantitas mathematica.

¶ Utrū species que remanent in hoc sacro, possint immutare aliq̄d extrinsecū. Art. 3.

Ad tertiū Uñ q̄ spēs q̄ remanēt in hoc sacramento, nō possint immutare aliq̄d extrīsecū. Probatur enim. 7. phy. q̄d forme que sunt in mā, fiunt a formis que sunt in mā, non aūt a formis q̄ sunt sine mā: eo q̄ simile agit sibi simile. Sed spēs sacrales sunt species sine materia: q̄ remanent sine subiecto, vt ex dictis patet. Nō ergo pōt immutare materiā exterioē inducēdo aliquā formā.

¶ Ps. Cessante actione principal' agētis, necessarie est q̄ cesset actio instrumēti: sic quescēte fabro nō mouet martell', Sz oēs forme accēsitales, agūt instrumētaliter in vtute forme substātialis tāq̄ principalis agētis. Cum q̄ in hoc sacramento nō remaneat forma substalis panis z vini (sicut supra habitum est) vt q̄ for⁹ accidētales remanentes, agere non possint ad mutationez exteriorē mām.

¶ Ps. Nihil agit vltra suā spēm: quia effectus non potest esse potior causa. Sed spēs sacramentales omnes sunt accītia. Non ergo pōt exteriorem mām immutare, ad minus ad formam substantialem.

Sed contra Est, q̄ sensu deprehēditur hostias consecratas putrefieri z corrumpi.

Rñdeo Dōm, q̄ corruptio est motus ex esse in nō esse. Dictum est aūt supra, q̄ spēs sacrales retinēt idem esse q̄ p⁹ hēbat substātia panis z vini existēte. Et tō sic esse horū accidētiū poterat corrūpi substātia panis z vini exīte, ita ēt pōt corrūpi illa substātia abeūte. Poterāt aūt hmōi accidētia pmo corrūpi a⁹. Uno⁰ p se, alio⁹ p accīs. Per se q̄dē: sic p alterationē q̄litatū, z augmētū vl diminutionē quātitatis. Nō quidē p modū augmēti vl diminutiōis, q̄ inuenit i solis corpoīb⁹ diuisionē. Hā sic dr. 3. meta. per diuisionē vna dimēsio corrūpit z fiūt due, p additionē aūt econuerso ex duab⁹ fit vna. Et per hūc modū manifeste pōt corrūpi hmōi accidētia post p̄secrationem recipe, z cū sit subiectū qualitatū sensibiliū (sic dcm est) pōt etiā eē subiectū alterationis eaz: puta si alteret color aut sapor panis aut vini. Illo mō poterāt corrūpi p accīdes, per corruptionē subiecti. Et hoc mō pōt corrumpi etiā post p̄secrationē. Quāuis em̄ subiectum non remaneat, remanet tū esse q̄ habebāt hmōi accītia in subiecto, q̄d de est p̄ptū z p̄prie subiecto. Et tō hmōi eē pōt corrūpi a ꝺuo agente, sicut corrūpebatur substātia panis vel vini, q̄ etiā nō corrūpebat nisi p̄cedēte alteratiōe circa accidētia. Distinguēdū tamē est inter vtrāq̄ predictaz corruptionē: q̄ cū corp⁹ x̄pi z sanguis succedant in hoc sacramēto substātie panis z vini, si fiat talis immutatio ex parte accidentiū, quē nō sufficisset ad corruptionem panis z vini, propter talē immutationem non desinūt corpus z sanguis Christi esse sub hoc sacramēto, siue fiat immutatio ex parte qualitatis:

¶ Super Arti. 5.

In arti. 5. in quo fere oīa supradicta cōtinentur, aduerte in ratione ad tertiū, tres esse opiniones de mō quo in instanti ghonis noue fōe ex speciebus sacralibus fit mūtel per creationē, vel per reparationē, vel per cōuersionē. Et multi quidē tenent q̄ per creationē redit mā, z rō assertur a petro de pal. q̄ nullū fit propteres opus nouū, q̄ś. nō fuerit factū in operibus sex dierum: nam creatio antiquū op⁹ ē z cōtinue admisset in ghone hois. Autori aūt hec via nō placet: vt p3 in corpe h⁹ art. q̄z ex ipsa cōsecratione nō est vt mā creek vel recreek. Et ꝓptereaz aliaz viā. s. q̄ modū puersiōis seu trāsitionis quātitas trāsit in materiā: ita q̄ virtute primi miraculi datū est quantitati vt sit vice materia durante sacro, z in termino facramēti. Ē in prio nō esse sacri, sit de materia, quēadmodū i politicis princeps vnico impio cōstitueret aliquē p̄consulē vincente cōsule, ita q̄ in oditu consulis fit p̄sul. Nec ꝓptereaputes sentire autorē, q̄ agens nāle facīat de dimēsionib⁹ materiā, hoc enīs stultuz est, quoniā agens naturale nō facit primū fm sue actionis: 3 supponit illud. Sz p̄speciēdū est q̄ agēs naturale agit in vice materiaz, disponendo illā tanq̄m sī eēt mā ad formaz f̄be ghandem hoc vsq̄ ad istās ghonis exclusiue. Ꝺn istāti autez ghonis q̄d est primū nō esse facti, dimēsio, actione dīna virtute p̄mi miraculi mūtatur in materiā, disposita p̄ius tam pro forma illa ac si p̄exīsset: z sic in eo dez instanti naturale agēs introducit illā formā f̄bale cū q̄titate sibi debita immediate ante illud exīti. Et sic euenīunt p̄sonare oculis reliq⁹ ghonib⁹ naturalibus: nā naturale agens ghando z agit inquātum vsq̄ ad istās ghonis, z in instanti ghonis attingit nuda essentiaz materie, educendo de illa formā f̄balem, z generādo cōpositū de ghe f̄be, corrūpēdoq̄ vice p̄ter vt sic semp ghatio vni⁹ fit corruptio alterius, z cō. Ultra aūt rōnem aliaz ab autore, in promptu est alia rō, scīlicet q̄ idez debet esse patiēs z q̄d passum est in ghone substātialī: nā eadem materia est q̄ dispouit ad formā ignis, z que recipit illam. Sed secundum alias opinio nes non est idez quod patitur z q̄d passum est: nam patitur spēs sacralis, z passum de spēs venit p creationem vel reparationē.

Secundum hanc aūt viā idē est patiens z q̄d passum est: nam patiens est dimensio vt vice mā. z q̄d passum est est ipsamet dimensio iam vera materia. Ad rationē aūt p̄o altera opinione dicendū est. q̄d fm istā viam minus ponitur de nouitate: imo ponit res simillima miraculo transfōrmationi quoniā transitus dimēsionis vice materie in veram materiā facillimus est, vtpote de vno ꝓportionali in aliud: z vt dictū est nō est opus nouū, sūpposita transfōratione panis in corpus x̄pi. Pze nalet aūt nostra hec opinio ex alio capite in litera allato: q. s. nihil ponitur q̄d ex vi primi miraculi non fiat. z hoc potissimuz erat p̄sideradū. Nec fallaris in refutatione aliarū opinionum in corpore huius ar. legis multa asserta impōsibilia que sōm autez doctrinā pfit per diuinā omnipotētiam fieri, oportet siquidem memorē esse con fluentudinis autoritatez fluentis fūdē in globū ghe loqui: z iudicare z afferre fm ordinē illius ghis. Et propterea quū tractetur hic de sacramētis, possibile vel impōsse censet z asserit. Et ideo alij dixerunt, q̄ reddit substantia panis z vini in ipsa corruptione specierū: z sic ex substantia panis z vini redeunte ghantur cineres aut vermes, aut aliquid huiusmodi. Sz hec nō vr esse impōsse. Dico quidē, q̄ si substātia panis z vini cōuersa est in corpus z sanguinem x̄pi (vt supra habitū est) nō pōt substātia panis aut vini redire nisi corpore aut sanguine x̄pi iterū cōuerso in substātiā panis vel vini, q̄d est impossibile: sicut si aer sit cōuersus in ignē, non pōt aer redire, nisi iterū ignis p̄uertatur in aerē. Si vero substātia panis aut vini sit annihilata, non pōt iterū redire: q̄ nō in nihilū deciditur, nō redit idē numero, nisi forte dicat redire predicta substantia, q̄ deus de nouo creat aliā nouā substantiā loco p̄me. Sed dō videtur hoc esse impōsse: q̄ nō est dare q̄ substātia panis redeat. Manifestū est em̄ ex suppositis, q̄d manētibus spēbus panis z vini, manet corpus z sanguis x̄pi: q̄ non sunt sīmul cū substātia panis z vini in hoc sacro, secūdū p̄habita. Uñ substātia panis z vini nō pōt redire, spēb⁹ sacralibus manētibus. Similiter ēt nec eis cessantibus: q̄ iam substantia panis z vini esset sine ꝓprijs accidētib⁹: q̄ est impōsse. Nisi forte dicat, q̄ in ipso vltimo instanti corruptionis speciez redit non quidē substātia panz z vini (q̄ illud idē instās ē i quo prio habēt eē substātie ghate ex speciebus) + sed materia panis z vini, q̄ magis de nouo creata diceret q̄z rediens ꝓprie loquēdo. Et fm hoc posset sustineri predicta positio. Verū q̄ nō rōnabiliter vr dici, q̄ miraculose aliq̄d accidat in hoc sacro nisi ex ipsa cōsecratiōe, ex qua non est q̄ mā erectur vel redeat, melius vr dōm, q̄ in ipsa consecratione miraculose dat q̄titati dimēsiue panis z vini, q̄ sit primū subiectū subsequētiū formaz. Hoc autē est ꝓprium māe. Et tō ex cōsequenti dat p̄dicte q̄titati dimensiue omne illud q̄d ad materiaz ptinet. Et ideo quicquid posset generari ex materia panis si adesset, totū potest generari ex predicta quātitate dimēsiua panis vel vini non quidem nouo miraculo, sed ex vi miraculi prius facti.

Ad primū Ergo dōm, q̄ quis fi sit ibi mā, ex q̄ aliq̄d ghetur: quan

† Alias f3 mā patiens magis quā si de nouo creata etc.

inductam̃ est ergo ꝙ
titas illa ab agẽte na
turali. Tum ex parte
agentis naturalis: q
agens naturale, natu
raliter requirit pati
entis vt concausam ma
terialem receptiuam
forme sui actus qui sit
non est ergo absq; mi
raculo nouo qđ agens
naturale agat sine ma
teria, aut cũ vice mã.
4.dist.12. q.1.a.2. 4.sen.d.5. Et.4.ꝯ. ca.66. Et.1.co. 11.lec.4 fi.
Et cõcludit ꝛ dicit, oportere dicere, vel quod quantitas ista non sit ab agente crea to, vel qđ agens creatum possit agere sine passo in quod agat: ꝛ quoniam hoc secundum videmus deficere in quibusdam, ideo dicendum est ipsum esse quantitatis ꝛ dimensiones.

¶ Utrũ spẽs sacrales possint nutrire. Ar. 6.

Videtur ꝙ species sacrales nõ possint nutrire. Dicit enim amb. in li. de sacris. Non iste panis est q̃ vadit in corpus, ſz panis vite eterne, q̃ aĩe nr̃e substantiã fulcit. Sed oĩe qđ nutrit, vadit in corp⁹. Ergo panis iste nõ nutrit. ℣ Et eadem rõ est de vino. ¶ Sicut dr. 2. de gñone, ex eisdem nutrimur ex quibus sumus. Spẽs aũt sacrales sunt accẽtia, ex q̃bus homo nõ ꝛstat: non em accidens est pars substantie. Ergo videt qđ species sacramentales nutrire non possunt. ¶ Phs. 2. de anima dicit, quod alimentus nutrit prout est substãtia q̃dã, auget aũt prout est aliquid quantũ. Sed species sacrales nõ sunt substãtia. Ergo nõ possunt nutrire.

Sed ꝛtra Est, ꝙ ap. 1. co. 11. loquens de ℔ sacro dicit, alius qui dẽ esurit, alius aũt ebr⁹ est. Ubi dicit gl. qđ notat illos qui post celebrationẽ sacri misterij ꝛ ꝛsecrationem panis ꝛ vini, suas oblationes vendicabãt, ꝛ alijs nõ cõicantes, soli sumebãt, ita vt inde ẽt inebriarent. Qđ quidez nõ posset ꝛtingere si sacrales spẽs nõ nutrirent. Ergo species sacramentales nutriunt.

Rñdeo Dicendum, ꝙ hec qõ difficultatem non hz, precedenti questione soluta. Ex hoc em (vt dr. 2. de aĩa) cibus nutrit, ꝙ cõuertit in substantiã nutriti. Dicitur aũt, ꝙ spẽs sacrales pñt ꝙerti in substantiam aliquã que ex eis gñat. Per eandem aũt rõnẽ pñt ꝙerti in corpus humanũ per quã pñt ꝙerti in cineres vel in vermes. Et ideo manifestũ est ꝙ nutriũt. ℣ Qđ autẽ quidã dñt, ꝙ non vere nutriũt, quasi in corp⁹ humanũ ꝙuertant, sed reſciũt ꝛ ꝛfortãt q̃dã sensuũ imutatione (sic hõ ꝛfortat ex odore ei bi, ꝛ inebriat ex odore vini) ad sensum pz esse falsum. Talis em refectio nõ dr sufficit hoi, cui⁹ corp⁹ pp ꝛtinuã depditionẽ restauratione indiget: ꝛ tũ hõ dr sustentari posset, si hostias ꝛ vinũ ꝛsecratũ sumeret in magna q̃ titate. ℣ Silr ẽt nõ põt stare qđ quidam dicũt, ꝙ spẽs sacrales nutriũt pp formam substantialẽ panis ꝛ vini que remanet, tũ qr non remanet, vt supra habitum est, tũ qr non est actus forme nutrire: sed magis mãe: que accipit formam nutriti, recedẽte forma nutrimẽti. Unde dicitur in. 2. de anima, ꝙ nutrimentum in ꝓno est dissimile, in fine autem simile. Ad scdm̃ ño ex eadez radice nãcẽt, ꝙ hz fo: q̃ fit ab agẽte nãli fiat in ꝛbo: quod tñ cõsequit ex actione agentis nãlis, eindez põt modũ essendi hre qđ hz ibi in qõ tale agẽs agit. Et ppea si quantitas q̃ rarefactiõe extendit ẽt ꝛbo, non ꝙ ẽt pticula erit in ꝛbo. Et silr si quantitas q̃ rarefactione extenditur nõ est in ꝛbo sed est vice rõm particulã quoq; nouã erit

titas tamen dimẽsiua suppletvicẽ mãe, vt dictũ est. Ad ꝫm dõm, ꝙ ille spẽs sacramentales sunt quidẽ accidẽtia, hñt tñ actũ ꝛ vim substantie: vt dictũ est. Ad tertium dicendum, ꝙ quãtitas dimensiua panis ꝛ vini retinet nãm propriã, ꝛ accipit miraculose vim ꝛ propueratem substantie. Et tõ põt transire in vtrumq; i. in substantiam ꝛ dimensiones.

¶ Utrũ spẽs sacrales possint nutrire. Ar. 6.

Videtur ꝙ species sacramentales nõ possint nutrire. Dicit enim amb. in li. de sacris. Non iste panis est q̃ vadit in corpus, ſz panis vite eterne, q̃ aĩe nr̃e substantiã fulcit. Sed oĩe qđ nutrit, vadit in corp⁹. Ergo panis iste nõ nutrit. ℣ Et eadem rõ est de vino. ¶ Sicut dr. 2. de gñone, ex eisdẽ nutrimur ex quibus sumus. Spẽs aũt sacrales sunt accẽtia, ex q̃bus homo nõ ꝛstat: non em accidens est pars substantie. Ergo videt qđ species sacramentales nutrire non possunt. ¶ Phs. 2. de anima dicit, quod alimentus nutrit prout est substãtia q̃dã, auget aũt prout est aliquid quantũ. Sed species sacrales nõ sunt substãtia. Ergo nõ possunt nutrire.

Sed ꝛtra Est, ꝙ ap. 1. co. 11. loquens de ℔ sacro dicit, alius aũt dẽ esurit, alius aũt ebr⁹ est. Ubi dicit gl. qđ notat illos qui post celebrationẽ sacri misterij ꝛ ꝛsecrationem panis ꝛ vini, suas oblationes vendicabãt, ꝛ alijs nõ cõicantes, soli sumebãt, ita vt inde ẽt inebriarent. Qđ quidez nõ posset ꝛtingere si sacrales spẽs nõ nutrirent. Ergo species sacramentales nutriunt.

Rñdeo Dicendum, ꝙ hec qõ difficultatem non hz, precedenti questione soluta. Ex hoc em (vt dr. 2. de aĩa) cibus nutrit, ꝙ cõuertit in substantiã nutriti. Dicitur aũt, ꝙ spẽs sacrales pñt ꝙerti in substantiam aliquã que ex eis gñat. Per eandem aũt rõnẽ pñt ꝙerti in corpus humanũ per quã pñt ꝙerti in cineres vel in vermes. Et ideo manifestũ est ꝙ nutriũt. ℣ Qđ autẽ quidã dñt, ꝙ non vere nutriũt, quasi in corp⁹ humanũ ꝙuertant, sed reſciũt ꝛ ꝛfortãt q̃dã sensuũ imutatione (sic hõ ꝛfortat ex odore ei bi, ꝛ inebriat ex odore vini) ad sensum pz esse falsum. Talis em refectio nõ dr sufficit hoi, cui⁹ corp⁹ pp ꝛtinuã depditionẽ restauratione indiget: ꝛ tũ hõ dr sustentari posset, si hostias ꝛ vinũ ꝛsecratũ sumeret in magna q̃ titate. ℣ Silr ẽt nõ põt stare qđ quidam dicũt, ꝙ spẽs sacrales nutriũt pp formam substantialẽ panis ꝛ vini que remanet, tũ qr non remanet, vt supra habitum est, tũ qr non est actus forme nutrire: sed magis mãe: que accipit formam nutriti, recedẽte forma nutrimẽti. Unde dicitur in. 2. de anima, ꝙ nutrimentum in ꝓno est dissimile, in fine autem simile.

Ad primũ Ergo dõm, ꝙ facta cõsecratione dupl⁹ pt dici panis in hoc sacro. Uno modo ipse spẽs panis que retinet nomẽ priorus substãtie: vt grego, dicit in homie, paſcali. Alio modo põt dici panis ipsum corpus christi: qđ est panis mysticus de celo descendẽs. ℣ Amb. ergo cũ dicit, qđ iste panis nõ trãsit in corpus, accipit panem 2⁰⁰: qr. ſ. corpus xpi nõ convertit in corpus hois, ſz reficit mẽtẽ et⁹, nõ aũt loquit de pane ꝓmomo deo. Ad ꝫm dicẽdus, ꝙ spẽs sacrales etsi non sint ee ex q̃bus corpus hois ꝛstat, tñ in eas ꝙuertunt: sicut dcm est. Ad 3ᵐ dõz, ꝙ spẽs sacrales q̃uis nõ sint substãtia, hñt tamẽ virtutẽ substãtie: sicut dctm est.

¶ Utrum species sacramentales fragantur in sacramento. Artı. 7.

Ad septimũ Sic procedit. Uideꝛ ꝙ species sacramentales nõ frangantur in hoc sacro. Dicit.n. phs. 4. inꝛeto, ꝙ corpa dicunt frangibilia pp determinatam dispõnẽ porꝛ. Quod nõ põt attribui sacralibus spẽbus. Ergo sacrales spẽs nõ pñt frangi. ¶ Fractionem sequit sonus. Sz spẽs sacrales nõ sunt sonabiles: dicit.n. phs. 2. de aĩa, ꝙ sonabile est corpus durũ hñs superficiẽ lenem. Ergo species sacramentales nõ frangũtur. ¶ Eiusdẽ videtur esse, mãducari, frangi ꝛ masticari. Sed verũ corp⁹ christi est qđ man ducat: ꝛm illd Jo. 6. q̃ mãducat meã carnẽ ꝛ bibit meũ sanguinẽ. ergo corpus christi est qđ frãgit ꝛ mastigat. Uñ ꝛ in cõfessione berẽgarij dicitur. Cõsentio scrẽ romane ecclesie, ꝛ corde ꝛ ore, pfiteor panẽ ꝛ vinũ que in altari ponũtur, post consecrationẽ verũ corpus ꝛ sanguinẽ christi esse, ꝛ invertitate manibus sacerdotũ tractari, frangi, ꝛ fidelium dentibus atteri. Non ergo fractio debet attribui sacramentalibus speciebus.

Sed cõtra Est, ꝙ fractio fit p diuisionẽ quãti. Sed nullũ quantũ ibi diuidit, nisi spẽs sacrales: qr neq; corp⁹ chri, ꝙ est incorruptibile, neq; substãtia panis, que nõ manet, neq; substãtia vini. + Ergo species sacramentales frangũtur.

Rñdeo Dicendũ, ꝙ apud antiquos circa hoc multiplex fuit opinio. Quidã em dixerũt, ꝙ nõ erat tñ fractio ꝛm rei veritatẽ, ſz solũ ꝛm aſpectũ intuentiũ. Sz ℔ nõ põt stare: qr in ℔ sacro veritatis sẽsus nõ decipit circa ea quoꝛ iudicii ad ipz ptinet inter q̃ est fractio: ꝙ quãtꝛ vno põ q̃dẽ, qr ẽ icorruptibile ꝛ ipassibile. Sed oq̃ dẽ ẽ ꝛ rõnẽ et⁹ qđ frãgit. Uñ relinquit, qđ fractio sit sicut in subiecto in quantitate dimẽsiua panis, sicut ꝛ alia accẽtia. Et sicut species sacramẽtales sunt sacꝛ corporis xpi veri, ita fractio hmõi spẽi est sacꝛm dominice passionis, que fuit in corpore xpi vero.

Ad primũ Ergo dõm, ꝙ sicut in speciebus sacramentalibus remanet rarum ꝛ densum (vt supra dcm est) ita etiam remanet ibi porositas, ꝛ ꝙ ois frãgibilitas. Ad secundum dõm, quod densitatez sequitur duritia. Et ideo ex quo in spẽbus sacramentalibus remanet densitas, cõsequens est qđ remaneat ibi duritia, ꝛ ꝙ ois sonabilitas. Ad tertium dõm, ꝙ illud qđ manducatur in ꝓpria specie, ipmunet frãgit ꝛ masticatur in sua specie. Corp⁹ aũt christi nõ mãducatur in sua spẽ, ſz in spẽ sacrali. Unde ꝛ sup illud Jo. 6. caro nõ pdest quicq̃, dicit aug. hoc est intelligẽdũ ſz illos q̃ carnaliter intelligebãt: carnẽ quippe sic intellexerũt, qđo in cadauere dilaniatur aut in macello venditur. Et ideo ibz corpus christi nõ frãgit nisi secundũ speciẽ sacramẽtalem. Et hoc modo intelligẽda est cõfessio berengarij: vt fractio ꝛ attritio dentium, referatur ad speciem sacramẽtalem, sub qua vere est corpus christi, sine subiecto ẽt vice subiecti quoniã quãtitas est patiẽs in huiusmodi alteratione. nec intelligas particulam quãtitatis nouam esse sine subiecto ex nouo miraculo, vel ꝛ hoc quod continuatur ẽtitati precẽtis sed ex hoc quod ducitur depotẽtia dimensionis vicemateriꝛ, ipsa vicemateria permanente. Ex visquidem primi miracu li sicut datum est quãtitati non solum fuit nere presentia accidẽtia, ſz etiã omnia posibilia educi de subiẽtia conuersa, ipsa manente ꝛ ita datum esse oportet, vt separata exiſtat quantumcunq; extensa, quanta affi cere posset conuersam substantiam si subdẽt. Unde si species vini mãnum rarefieret vt vini ꝛba tantam extẽſionẽ nõ sufficeret desnet sacramẽtũ ꝛ no ua ꝛba gñarẽt. Ad tertiam dicit, ꝙ ordo nature est multipler, ꝛxta multipler causã genus, ꝛ ꝓpterea licet quãtitas sine no ua sue antiqua fit ꝛ ordinẽ cause mãlis ꝓpiꝛ rariꝛate, vt recipiẽs ꝓ. 9. Sz receptor ꝛm th ordinẽ cause rei finalis ẽt formalis ſz agẽtis rariꝛas est. porꝛ ꝓtius esse inẽdit rare faciens rariꝛatẽ ẽt ꝛrentionem ꝛcontrariam. Nec est verũ sm ꝓpriꝛ ab⁹, qđ rarefactio sit ꝓsupponat maioꝛẽ quãtitatẽ: ẽtius hoc sit verum sm qđ. hoc ẽ cũ ista additiõe ſz ordinem cause mãlis nã simplr ꝛ ab⁹ loquẽdo exclũdo quãtitatis ꝓsupponit rarefactionẽ, sicut ꝓtius ad q̃ sequit. Et rursus simplr ꝛ ab⁹, dõm est ꝙ rariꝛas que fit, quiꝛs fit fert secũ receptiuũ sui. ſ. maioꝛẽ quãtitatez: ꝛ hoc sine rarefactio fiat in ꝛba sue i vice ꝛba.

Ad primũ Ad 4ᵐ in oppm dicit, ꝙ opus sit noua miraculo ad hoc ꝙ ipsa accidẽtia vinũ appᵐ videnꝛ afficere: qr si aqua fuerit apposita, vini saporez assumit, contingit igitur accidentia mutarẽ ẽm, sicut ꝛ ẽm contingit accidentia permutare. Cedit quippe natura miraculo, ꝛ virtus supra consuetudinẽ operatur. ℣ Hoc tamen nõ est sic intelligendũ, quasi idez numero accidens qđ prius fuit in vino ante consecrationem, postmodũ fiat in vino appositio: ſz talis permutatio fit per actionẽ. Nã accẽtia vini remanẽtia, retinent actionem ſbe ꝛm predicta: ꝛ ita immutãdo afficiunt liquorẽ appositũ. Ad 2ᵐ dõm, ꝙ liquor appositus vino ꝛsecrato, nullo mõ miscet ſbe sanguinis xpi: misceꝛ tñ spẽbus sacralib⁹. Ita tñ ꝙ pmixtione facta, corrũpuntur predicte spẽs, vel in toto vel in parte: ꝛm modũ quo supra dictũ est, ꝙ ex speciebus illis põt aliquid gñari. Et si quidẽ corrumpãtur in toto, nulla tã remanet questio: qr iam totũ erit vniforme. Si aũt corrumpant in parte, erit quidẽ vna dimẽsio ꝛm cõtinui

¶ Utrũ aliquis liquor possit vino ꝛsecrato cõmisceri. Art. 8.

Ad octauuz Sic procedit. Uſ ꝙ vino cõsecrato nõ possit aliq̃s liquor misceri. Dẽ em qđ pmisceat alicui, recipit q̃ltatẽ ipsi⁹. Sed nullus liquor põt recipere qualitatẽ sacrifiuz spẽrũ: qr accidẽtia illa sunt sine ſbto, vt dcm est. Ergo videtur ꝙ null⁹ liquor possit permisceri spẽbus sacramentalibus vini. ¶ Si aliquis liquor pmisceatur illis speciebꝰ, opz ꝙ ex his fiat aliquid vnũ. Sed nõ põt fieri aliquid vnũ neq; ex liquore (qui est ſba) ꝛ spẽbus sacramentalibus, que sunt accẽtia neq; ex liquore ꝛ sanguine ẽi, qui rõne sue incorruptibilitatis neq; additionem recipit neq; diminutionẽ. Ergo nullus liquor põt admisceri vino cõsecrato. ¶ Si aliquis liquor admisceat vino cõsecrato, videtur, qõ etiã ipsum efficiatur cõsecratũ: sicut aqua que admiscet aque benedicte, efficit benedicta. Sed vinuz cõsecratũ est vere sanguis xpi. Ergo etiã liquor permixtus esset sanguis xpi. Et ita aliquid fieret sanguis xpi aliter q̃ per cõsecrationẽ, qđ est inconueniens. Non ergo vino cõsecrato põt aliquis liquor permisceri. ¶ Si duoꝛ vnũ totaliter corrũpat, nõ erit mixtio: vt dr in ꝓno de gñone. Sed ad pmixtionẽ cuiuscũq; liquoris, vſ corrũpi spẽs sacralis vini, ita ꝙ sub ea desinat esse sanguis xpi. tum qr magnũ ꝛ paruũ sunt differentie ẽtitatis, ꝛ diuersificant ipsam, sicut albuz ꝛ nigrũ colorẽ. tum etiã qr liquor permixtus, cũ nõ habeat obstaculũ, vſ vndiq; diffundi ꝓ totũ, ꝛ ita desinit ibi esse sanguis xpi qui nõ est ibi simul cũ alia ſba. Non ergo aliquis liquor potest permisceri vino consecrato.

Sed cõtra Est, ꝙ ad sensum pz, aliũ liquorẽ vino permisceri posse post consecrationẽ, sicut ꝛ añ.

Rñdeo Dom, ꝙ isti⁹ gõnis ẽtitas manifesta est ex premissis. Dictũ est em supra, ꝙ spẽs in hoc sacro remanẽtes, sicut adipiscunt virtutẽ ꝛsecratiõis modũ essendi ſbe, ita ẽt ꝛsequunt modũ agẽdi ꝛ patiẽdi: vt. ſ. agere ꝛ pati possint ꝛquid ageret vel pateret ſba ei ibi pñs existeret. Manifestũ est ãt ꝙ si eẽt ibi ſba vini, liquor aliq̃s posset ei pmisceri. ℣ Hui⁹ tñ ꝙ mixtionis diuersus eẽt effectꝰ, ꝛ ꝛm formã liquoris, ꝛ ẽm ẽtitatẽ. Si em pmisceret aliq̃s liquor in tãta ẽtitate ꝙ posset diffundi per totũ vinũ, totũ fieret pmixtũ. Qđ aũt est cõmixtũ ex duobus, neutrũ miscibiliũ est: sed vtrũq; trãsit in qđ dã tertiũ ex his cõpositum. Uñ sequeretur ꝙ vinũ prius exiſs nõ remaneret: sed si liquor pmixtꝰ esset alterꝰ speciei (puta si permisceretur aqua) solueretur species vini, ꝛ esset liquor alterius specie. Si autẽ esset eiusdem speciei liquor adũctus (puta si vinũ permisceretur vino) remaneret quidem eadẽ species, sed non remaneret idem numero vinum, quod declarat diuersitas accidentium: puta si vnũ vinum esset album, ꝛ aliud rubeum. ℣ Si vero liquor adiunctus esset tam parue quantitatis, quod non posset perfundi per totum, non fieret totum vinũ permixtum, sed aliqua pars eius. Que quidẽ non remaneret eadem numero propter permixtionẽ extranee materie: remaneret tamen eadem specie, non solũ si paruus liquor permixtus esset eiusdem speciei, sed etiam si esset alterꝰ speꝰ: qr gutta aque multo vino pmixta, trãsit in speciẽ vini vt dr in ꝓno de gñone. Ex quibus manifestũ est aũt ex ꝓdictis, ꝙ corpꝰ ꝛ sanguis xpi remanẽt in hoc sacro, q̃diu ille spẽs manẽt eedẽ numero: ꝛsecrat⁹ em hic pãis ꝛ hoc vinũ. ℣ Uñ si fiat tãta pmixtio liquoris cuiuscũq; ꝙ ptingat ad totũ vinũ ꝛsecratũ, ꝛ fiat pmixtum, erit aliud numero, ꝛ nõ remanebit ibi sanguis xpi Si vero fiat tã parua alicuius liquoris adiunctio ꝙ non possit diffundi per totũ, sed vsq; ad aliq̃s partẽ spẽrum, desinet esse sanguis xpi sub illa parte vini consecrati, remanebit tamen sub alia.

Ad primũ Ergo dõm, ꝙ inno. 3. dicit in quadã decre. ꝙ ipsa accidẽtia vinũ appᵐ videnꝛ afficere: qr si aqua fuerit apposita, vini saporez assumit, contingit igitur accidentia mutarẽ ẽm, sicut ꝛ ẽm contingit accidentia permutare. Cedit quippe natura miraculo, ꝛ virtus supra consuetudinẽ operatur. ℣ Hoc tamen nõ est sic intelligendũ, quasi idez numero accidens qđ prius fuit in vino ante consecrationem, postmodũ fiat in vino appositio: ſz talis permutatio fit per actionẽ. Nã accẽtia vini remanẽtia, retinent actionem ſbe ꝛm predicta: ꝛ ita immutãdo afficiunt liquorẽ appositũ. Ad 2ᵐ dõm, ꝙ liquor appositus vino ꝛsecrato, nullo mõ miscet ſbe sanguinis xpi: misceꝛ tñ spẽbus sacralib⁹. Ita tñ ꝙ pmixtione facta, corrũpuntur predicte spẽs, vel in toto vel in parte: ꝛm modũ quo supra dictũ est, ꝙ ex speciebus illis põt aliquid gñari. Et si quidẽ corrumpãtur in toto, nulla tã remanet questio: qr iam totũ erit vniforme. Si aũt corrumpant in parte, erit quidẽ vna dimẽsio ꝛm cõtinui tatẽ ẽtitatis, nõ tamen vna ꝛm modũ essendi: qr vna pars eius erit sine ſbto, alia erit in ſbto sicut si aliq̃d corpus cõstituatur ex duobus metalis, erit vnũ corpus ꝛm rõnem quãtitatis non tñ vnum ꝛm speciem nãe. Ad 3ᵐ dõm, qđ sicut inno. 3. dicit in decem predicta, si post cõsecrationẽ calicis aliud vinũ mittatur in calicẽ, illud quidem non transit in sanguinẽ, neq; sanguini cõmiscetur: sed accidentibus priorus vini cõmixtũ, corpori qđ sub eis latet, vndiq; circunfundit, non madidans circũfusum. ℣ Qđ quidẽ intelligendũ est, qñ non fit tanta permixtio liquoris extranei, ꝙ sanguis xpi desinat esse sub toto: tunc em dicitur vndiq; circunfundi, nõ qr tangat sanguinem xpi ꝛm eius ꝓprias dimensiones, sed ꝛm dimensiões sacrales, sub quibus cõtinetur. Nec est sike de aqua bñdicta: qr ille benedictio nullã immutationẽ facit circa ſbam aque sicut facit consecratio vini. Ad quartũ dõm, ꝙ quidã posuerũt ꝙ quãtuncũq; parua fiat extranei liquoris permixtio, ſba sanguinis xpi desinit esse sub toto: ꝛ hoc rõne inducta. Que tamen non cogit: qr magnuz ꝛ paruũ diuersificant quantitatẽ dimẽsiuã, nõ ẽtum ad eius essentiã, sed ẽtum ad determinationem mensure. Silr etiã liquor appositus adeo potest esse paruus, ꝙ sua parvitate impeditur ne diffundatur per totũ, ꝛ non solus dimensionibus, que licet sint sine ſbto, tamen obstant alteri liquori, sicut ꝛ ſba si ibi adesset secundum ea que premissa sunt.

¶ De forma huius sacramenti. Qõ. 78.

Deinde Considerandum est de forma huius sacramenti. ¶ Et circa hoc quesitur. 6. Primo que sit forma huius sacramenti. Secundo, vtruz sit conueniens forma consecrationis panis. Tertio, vtrum sit conueniens forma consecrationis sanguinis. Quarto, de virtute vtriusq; forme. Quinto, de veritate locutionis. Sexto, de ꝓparatione vnius forme ad aliaz.

¶ Utrum hec sit forma huius sacramenti, hoc est corpus meum, ꝛ hic est calix sanguinis mei. Artı. 1.

Ad primuz Sic procedit. Uidetur quod hec non sit forma huius sacramenti, hoc est corpus meum, ꝛ hic est calix sanguinis mei. Illa enim verba videntur pertinere ad formaz huius sacramenti, quibus xps corpus suum ꝛ sanguinem consecrauit, Sed xps ante benedixit panem acceptum, ꝛ postea dixit, accipite ꝛ comedite, hoc est corpus meũ (vt habetur matt. 26.) ꝛ similiter fecit de calice. Ergo predicta verba non sunt forma huius sacri. 4.d.8.q 2.ã.2.ꝛ 3.

¶ Eusebius emissenus dicit, ꝙ inuisibilis sacerdos visibiles creaturas in suum corpus conuertit, dicens, accipite ꝛ comedite, hoc est corpus meum. Ergo totũ hoc videtur pertinere ad formam huius sacri. ℣ Et eadem rõ est de verbis pertinentibus ad sanguinem.

¶ In forma baptismi expunitur persona ministri ꝛ actus eius, cum dicitur, ego te baptizo. Sed in permissis verbis nulla fit mentio de persona ministri, nec de actu eius. Ergo non est conueniens forma sacramenti.

¶ Preterea, Forma sacramẽti sufficit ad perfectionez sacramenti: vnde sacramentum baptismi quandoq; perfici potest solis verbis forme prolatis, omnibus aliis pretermissis. Si ergo predicta verba sunt forma huius sacramenti, videtur quod aliquãdo possit hoc

¶ Super. qõ. 78. tres primos arti.

Circa primos articulos questionis. 78. tractandum occurrit dubium de verbis necessarijs ad cõsecrationẽ sanguinis. Et omissis articulis hinc ꝛ inde planiꝛ cedendo via scientiam est greccos ꝛ latinos non conuenire in verbis consecrationis sanguinis. Nam vt dicit ran. refert ꝛ nos certificati quoque fumus, quatuor dictiones habet forma vestra quinque caret ecclesia greca. ſ. calix eterni, mysteriuz fidei. Et quũ in ecclesia greca tot illustres sancti ꝛ doctores floruerint, dubitandus nullo pacto est de sufficientia illiꝰ forme: scilicet. hic est sanguis meus noui testamenti. qui pro vobis ꝛ pro multis effundetur in remissionem peccatoꝛ. sed aũt ecclesia in cõsecratione corpis precedit ꝛ ꝓ omittit. Et ꝙ facto appet manifeste, qđ huiusmodi additio fcta a christo ꝛ qua vtunt greci, non est de necessitate sacramẽti: quia per hoc eadẽ rõne in cõsecratiõe sanguinis illa adiectio, qui pro vobis ꝛc. nõ est de necessitate sacramẽti: eadem em est ratio in vtraq; forma. Quad viz consecrationis, ꝛ quibus non sit eadẽ ratio quo ad cõuenientia exp⁹icande ẽtatis: qr cõueniens explicat virtus passionis christi in consecratione sanguinis ꝛm corporis: vt in litera tertij articuli patet: declarat.

¶ Quũ aũt ex vsu ecclesie grece in ꝛsecratione sanguinis, habeamus, qđ non dia que nos dicimus sint necessaria ad cõsecratiõnẽ ꝛ ex vsu ecclesie la

tine in cõsecratione corporis habeamus, q̃ nõ omnia que tũc christus dixit sunt necessaria ad cõsecrationẽ: ꝫ ad aliqd solidũ fũm recurrere sup qõ fundari possit certitudo differentia ꝟborũ ad cõsecrationẽ necessariorũ q̃ nõ necessariꝫ ad illã. Et quũ hoc sit cõis illa maxia: sacrãa ꝟba fiũt qõ effi cit ex vi sacri, que vt ptz discurrẽdo poia sacra, verissima ac solidissima ꝓbabit nõ ab hac regla nõ declinãdo ad dexterã aut ad sinistrã, inueniemus nõ esse necessaria ad consecrationẽ sanguinis nisi quatuor verba, hec, hic est sanguis meus. ℣ Et licet sotus cum multis aliis dubitet mihi tamẽ nulla apparet dubitandi ratio probabilis. sed indubie sentiendum est vt dicimus. ꝓeter predicta fulta quoq; est sententia b. autoritate beati ambu. in lib. de sacra. (cui habes de consecratione di. 2. c. panis) z magistri sen. in. 8. d. 4. vbi etiam adducere beatum ambr. Verba autem litere tertij articuli in quibus autor videtur soiare oppositum, verificantur distingue ndo quod verba aliqua esse de substantia forme contingit dupliciter primo quod sine illis non sit forma: aliꝰ q̃ sine illis non est forma perfecta, z in 2o sensu verificantur verba litere, non autem in primo. Unde z in ꝛsione ad 2um einsdẽ ar. quũ arguẽ esset q̃ non sunt maioris efficacie verba q̃ proferunt in cõsecratione panis cui ea q̃ proferunt in cõsecratione vini. ꝛsilo ad perfectionẽ cõuenientie recurrit quare potius fiat additio in cõsecratiõe sanguinis: nõ negando eẽ illoꝝ efficaciam in ꝟbis vtriusq; forꝫ signatiꝰ qõ efficiatur. nõ q̃z in ill̃a alata. dotet mo ꝓdicati primẽt ad integritatez loquutionis: z intelligi põt. 2o q̃ simile hmõi determinationibus non sit integra lo quutio integritate cẽtialiꝫ placẽtis enuntiationis, z sic in ꝓposito solum illud ꝓnomẽ meus est de integritate enuntiationis quã dicit, hic est sanguis meus. Alio qõ ipse determo nõ hñt integrũ sensum sine placẽte enũtiatiõe, z sic ve ad omnia adiuncta qm cõstat q̃ dõo nouo z eterno testi mysteriũ fidei qui pro vobis etc. integra non sit loquutio sine precedenti enũtiatione, hic est sanguis meus. Et huius integritatis signa sunt q̃ in ill̃a afferunt duo. 1o q̃ sacerdos eodem rint z mõ oia hec pro fert. fm q̃ luc. 22. interponuntur verba sequentia ꝟbis primis.

sacramentũ perfici his solis verbis prolatis z omnibus aliis pretermissis que in missa dicuntur. Quod tñ videtur esse falsum: qr vbi verba alia pretermitterentur, predicta verba acciperentur ex persona sacerdotis proferentis, in cuius corpus z sanguinem panis z vinum non conuertuntur. Non ergo predicta verba sunt forma huius sacramenti.

Sed cõtra Est, q̃ amb. dicit in lib. de sacris. Consecratio fit verbis z sermonibus dñi iesu: nam per reliqua omnia que dñr, laus deo refertur, oratione petitur pro populo, pro regibus, pro ceteris. Ubi aũt sacramentum conficitur, tam non suis sermonibus sacerdos vtitur, sed vtitur sermonibus christi. Ergo sermo christi hoc conficit sacramentum.

Rñdeo Dicendum, q̃ hoc sacrm ab aliis sacramẽtis differt in duobus, 1o quidem ẽtum ad hoc, q̃ hoc sacrm perficitur in consecratione mãe: alia vero sacramenta ꝓficiunt in vsu mãe ꝓsecrate. ℣ 2o quia in aliis sacris consecratio mãe consistit solũ in quadã bñdictiõe, ex qua mã ꝓsecrata accipit instrumentaliter quãdam spiritualẽ virtutem, que per ministrũ q̃ est instrm aiatũ põt ad instra aiata procedere. Sed in hoc sacramento ꝓsecratio mãe cõsistit in q̃dã miraculosa conuersione sõe, que a solo deo pficere põt. Añ minister in hoc sacro perficiendo non ht aliũ actũ nisi ꝓlationẽ verboꝝ. Et q̃ forma dz esse cõueniens rei, ideo forma huius sacri differt a formis aliorũ sacrorum in duobus. 1o quidẽ, q̃ forme aliorũ sacrorũ important vsum mãe, puta baptizationẽ vel confirmationẽ: sed forma huius sacri important solã cõsecrationẽ mãe, q̃ in transsubstantiatione ꝓsistit: puta cũ dr, hoc est coꝑ meũ, vel hic est calix sanguinis mei. ℣ 2o, q̃ forme aliorũ sacrorũ proferunt ex ꝑsona ministri. Siue p modum exercentis actũ sicut cum dr ego te baptizo, vel ego te confirmo. Siue per modum imperantis: sicut in sacramento ordinis dicitur, accipe potestatem etc. Siue per modum deprecantis, sicut cum in sacramento extreme vnctionis dicitur per istã vnctionem et nostram intercessionem etc. Sed forma huius sacramenti ꝓfertur quasi ex persona ipsius christi loquentis: vt detur intelligi q̃ minister in perfectione huius sacramenti nihil agit, nisi quod ꝓfert verba christi.

Ad ꝑmũ Ergo dicendum, q̃ circa hoc est multiplex opinio. Quidam enim dixerunt, q̃ christus qui habebat potestatem excellentie in sacris, absq; omni forma verborum hoc sacramentum perfecit z postea verba ꝓtulit, sub quibus alij post modũ consecrarent. Qõ videntur sonare verba inno. 3, dicentis. Sane dici potest, q̃ ꝟbis virtute diuina confecit, z postea formam expressit sub qua posteri benedicerent. Sed cõtra hoc expresse sunt verba euãgelij: in ꝟbis dicit q̃ ꝟbis bñdixit, que quidem benedictio aliquib' verbis facta est. Añ predicta verba inno. sunt opinatiue magis dicta q̃s determinatiue. ℣ Quidam aũt dixerunt, q̃ bñdictio illa facta est quibusdam aliis verbis nobis ignotis. Sed nec hoc stare potest: qa benedictio consecrationis nũc perficitur per imitationem ✠ eorum que tunc acta sunt. Unde si tunc per hec verba non est facta ꝓsecratio, nec modo fieret. ℣ Et ideo alij dixerũt, quod illa benedictio eisdem etiã verbis facta est, quibus modo fit, sed ꝛbs ea bis ꝓtulit. Primo quidem secrete ad ꝓsecrandum: secundo manifeste ad instruendum. Sed nec hoc stare potest: quia sacerdos ꝓsecrat, proferẽs hec verba, non vt a ꝛbo in occulta benedictione dicta, sed vt publice prolata. Unde cum non habeant vim huiusmodi verba nisi ex ꝛbi prolatione, videtur quod etiã Christus manifeste ea proferens ꝓsecrauerit. ℣ Et ideo alij dixerunt, quod euangeliste non semper eundem ordinem in rectando seruauerunt, quo res sunt geste: vt patet per aug. in li. de consensu euãgelistarum. Unde intelligendum est ordinem rei geste sic expum posse, accipiens panem benedixit, dicens, hoc est corpus meum, z deinde fregit et dedit discipulis suis. Sed idem sensus haberi potest etiã verbis euangelij non mutatis: nam hoc participium dicens, concomitantiam quandam importat verborum prolatorum ad ea que precedunt. Non autem oportet quod hec cõcomitantia intelligatur solum respectu vltimi verbi prolati: quasi christus tunc ista verba protulerit quando dedit discipulis suis. Sed potest intelligi ꝓcomitantia respectu totius precedentis: vt sit sensus, dum benedixeret, et frangeret, z daret discipulis suis, hec verba dixit, accipite etc. Ad secundum dicendum, quod in his verbis accipite z come dite, intelligitur vsus materie ꝓsecrate: qui non est de necessitate huius sacramenti (vt supra habitum est) z ideo nec hec verba sunt de substantia forme. Quia tamen ad quandam perfectionem sacramenti pertinet materie consecrate vsus (sicut operatio non est prima sed secunda perfecto rei) ideo per omnia ista verba exprimitur tota pfectio huius sacramenti. Et hoc modo eusebius intelexit his verbis confici sacramentum, quãtum ad primam et secundam perfectionem ipsius. Ad tertium dicendum, quod in sacramento baptismi minister aliquem actum exercet circa vsum materie, qui est de essentia sacramenti: quod non est in hoc sacramento. Et ideo non est similis ratio. Ad quartum dicendum, quod quidam dixerunt hoc sacramentum perfici nõ posse, predictis verbis prolatis, z aliis pretermissis, precipue q sunt in canone misse. Sed hoc patet esse falsum, tum ex verbis ambro. supra inductis, tum etiam quia canon misse non est idem apud omnes, nec secundum omnia tempora sed diuersa sunt a diuersis apposita. ℣ Unde dicendum est, quod si sacerdos sola verba predicta proferet cum intentione conficiendi hoc sacramentum, perficeretur hoc sacramentum: qr intentio faceret vt hec verba intelligerẽtur quasi ex persona christi prolata etiam si verbis precedentibus hoc nõ recitaretur. ℣ Gualter tamen peccaret sacerdos sic conficiens hoc sacramentũ: vtpote ritum ecclesie non seruans. Hec est simile de baptismo, quod est sacramentũ necessitatis: defectum autem huius sacramẽti potest supplere spiritualis manducatio, sicut augu. dicit.

Utrũ ħ sit ꝓueniẽs forꝫ ꝓsecratiõis pãis, ħ coꝑ meũ. ar. 2.

Adscõm Sic ꝓcedit. Uꝫ q̃ hec nõ sit conueniens forma consecrationis panis, hoc est corpus meũ. Per formã em sacri dz expimi sacramẽti effectus. Sed effectus q̃ fit in ꝓsecratione panis, est ꝓuersio sbe panis in corpus xpi, q̃ magis exprimit q̃ hoc verbũ fit, q̃ hoc verbũ est. Ergo in forma cõsecratiõis deberet dici, hoc fit corpus meũ. Cꝑ. Amb. dicit in li. de sacris. Sermo xpi hoc cõficit sacrm: quis sermo xpi? hic quo facta sũt oia, iussit dñs z facta sũt celi z terra. Ergo z forma huius sacri cõueniẽtior esset ꝑ ꝟbũ impatiũ, vt diceret, hoc fit corpus meum. Cꝑ. Per subiectũ huius locutionis importaꝫ illud quod cõuertit, sicut ꝑ ꝓdicatũ iportaꝫ ꝓuersionis terminus. Sz sicut est determinatũ id in qõ fit ꝓuersio (nõ. n. fit cõuersio nisi i corpus xpi) ita est determinatũ id qõ conuertit: nõ. n. conuertit in corꝑ xpi nisi panis. Ergo sicut ex ꝑte ꝓdicati ponit nomẽ, ita ex ꝑte subiecti dz poni nomẽ, vt dicatur, hic panis est corpus meum. Cꝑ. Sicut id in qõ terminaꝫ ꝓuersio, est determinate nature (q̃ est coꝑ) ita etiã est determinate ꝑsone. Ergo sicut ad determinãdũ naturã dr corpus, ita ad determinãdũ ꝑsonã deberet dici, hoc est corpus xpi. Cꝑ. In verbis forme nõ dz poni aliqd qd nõ sit de substãtia eius. Incõuenienter ergo additur in quibusdam libris hec coniunctio enim, que nõ est de substantia forme.

Sed ꝫ Est, q̃ dominus hac forma in cõsecrando est vsus: vt patet Matt. 26.

Rñdeo Dõm, q̃ hec est conueniens forma cõsecrationis panis. Dictũ est em q̃ hec cõsecratio cõsistit in cõuersiõe subẽ panis in corꝑ xpi. Dpz aũt formã sacri signare id qõ in sacro efficit. Uñ z forma cõsecratiõis panis debet signare ipsam cõsecrationẽ panis in corꝑ xpi. In qua tria cõsiderãtur. s. ipsa cõuersio, z terminus a quo, z terminus ad quẽ. ℣ Cõuersio aũt põt cõsiderari dupliciter. Uno modo vt in fieri: aliomodo vt in facto esse. Nõ aũt debuit signari cõuersio i hac forma vt i fieri, ꝫ vt in facto esse. Primo ddẽ: qr hec cõuersio non est successiua (vt supra dictũ est) sed instantanea. In hmõi aũt mutationib' fieri, nõ est nisi factũ eẽ. Secdo, qr ita se hñt forme sacrales ad ꝛsignificãdũ effectũ sacri, sicut se hñt forme artificiales ad repñtandũ effectũ artis. Forma aũt artificialis, est similitudo vltimi effect' i quẽ ferr intẽtio artificis: sicut forma artis i mẽte edificatoris, z forma dom' edificate ꝓncipaliter: edificatiõis aũt ꝓ ꝓsequẽs. Uñ z hac forma dz exprimi cõuersio vt ifctõ esse, ad qõ ferr intẽtio. ℣ Et qr ipsa cõuersio exprimit in hac forma vt i facto eẽ, necesse est q̃ extrema cõuersiõis significẽtur vt se hñt in fctõ esse cõuersionis. Tñc aũt termin' ad quẽ, hz propriã naturã sue sube: sed terminus a quo, nõ manet fm suã substãtiã, ꝫ solũ fm accñtia, quib' sensui subiacet, z ad sensum determinari potest. Uñ cõuenienter termin' cõuersiõis a quo, exprimit ꝑ ꝓnomẽ demonstratiuũ relatiũ ad accñtia sensibilia q̃ manent: terminus aũt ad quẽ, exprimit ꝑ nomen significans naturã eius in q̃ fit cõuersio. Qõ quidẽ est totũ coꝑ xpi, z nõ sola caro eius: vt dictũ est. Unde hec forma est conueniẽtissima: hoc est corpus meum.

Ad ꝑmũ Ergo dõm, q̃ fieri nõ est vltim' effect' hui' cõsecratiõis, ꝫ factũ esse: vt dictũ est. Et tõ hoc potius exprimi dz in forma. Ad 2m dõm, q̃ sermo dei operat' ẽ in creatiõe rerũ, ꝺ ẽt opat in hac ꝓsecratiõe: alr tñ z alr. Uñ hic opat effectiue z sacrãl'. i. fm vim sigñtiõis. Et tõ ꝓz in ħ sermone significari vltimũ effectũ ꝓsecratiõis q̃ verbũ substãtiuũ indicatiui modi z ꝓsentis tpis. ℣ Sz i creatiõe rerũ operat' est solũ effectiue: ꝺ qõe efficiẽtia est ꝑ impertũ sue sapiẽtie. Et tõ i creatione rerũ exprimit sermo diui' ꝑ ꝟbũ imperatiui modi: fm illud gen. i. fiat lux, z facta est lux. Ad 3m dõm, q̃ termin' a q̃, in ipso facto esse ꝺuersionis, nõ retinet naturã sue sube, sicut termin' ad quẽ. Et tõ nõ est sile. Ad 4m dõm, q̃ ꝑ hoc ꝓnomẽ meũ, qõ includit demonstrationẽ prime ꝑsone (que est ꝑsona loquẽtis) sufficiẽter exprimit ꝑsona xpi: ex cuius ꝑsona hec proferunt, vt dictũ est. Ad 5m dõm, qõ hec cõiunctio esn, apponit in hac forma fm cõsuetudinẽ romane ecclesie, a brõ petro apto deriuatã: z hoc ꝓpter continuationem ad verba precedentia.

4. dist. 8. q. 2. ã. 2. q. 1. a. 2. s. Et 1. cõ. 11. le. 6. 6. 3. 4. 5.

Et ideo non est de forma: sicut nec verba precedentia formam.

Utrum hec sit conueniens forma consecrationis vini, hic est calix sanguinis mei etc. Artı. 3.

Ad tertiũ Sic procedit. Uꝫ q̃ hec nõ sit cõueniẽs forma ꝓsecrationis vini, hic est calix sanguinis mei, noui z eterni testamenti, mysterium fidei, qui ꝓ vobis z ꝓ multis effundetur in remissionem peccatorũ. Sicut enim panis cõuertitur in corpus christi ex vi cõsecrationis, ita z vinũ in sanguinẽ xpi, sicut ex predictis patet. Sed in forma cõsecrationis panis, ponitur in recto corpus xpi, nec aliqd aliud addit. Inconueniẽter ergo in hac forma ponitur sanguis xpi in obliquo, z additur calix in recto cũ dicitur, hic est calix sanguinis mei. Cꝑ. Nõ sunt maioris efficacie verba que proferuntur in cõsecratione panis ꝺ ea que proferuntur in consecratione vini: cũ vtraq; sint verba Christi. Sed statim dicto, hoc est corpus meũ, est perfecta cõsecratio panis. Ergo statim cũ dictũ est, hic est calix sanguinis mei, est perfecta cõsecratio sanguinis, z ita ea que sequunt̃ non videntur esse de substãtia forme: presertim cum pertineant ad ꝓpietates huius sacramenti. Cꝑ. Testũ nouũ ꝓtinere videt ad internam inspiratiõnẽ: vt patet ex hoc q̃ apls ad heb. 8. introducit verba que habẽtur Ihiere. 31. cõsummabo super domũ israel, testũ nouum, dando leges meas in mẽtibus eoꝝ. Sacrm aũt exterius visibiliter agitur. Inconuenienter ergo in forma sacri dr noui visibiliter agitur. Inconuenienter ergo in forma sacri dr noui testamenti. Cꝑ. Nouum dr aliquid ex eo q̃ est prope principiũ sui esse. Eternũ aũt nõ habet principiũ sui esse. Ergo inconuenienter dr, noui z eterni: qr ꝑ ꝺdictionẽ implicare. Cꝑ. Occasiones errorũ sunt hoibus subtrahende: fm illud Isa. 57. offerte offendicula de via populi mei. Sed quidam errauerunt estimantes mystice solum esse corpus z sanguinẽ Christi in hoc sacramento. Ergo in hac forma inconuenienter ponitur mysteriũ fidei. Cꝑ. Supra dictum est, quod sicut baptismus est sacramẽtum fidei, ita eucharistia est sacramẽtũ charitatis. Ergo in hac forma magis dz poni charitas q̃s fides. Cꝑ. Totũ hoc sacrm z quantũ ad corpus z quantum ad sanguinẽ, est memoriale dñice passionis: fm illud prime cor. xi. quotiescunq; mãducabitis panem hũc, z calicẽ biberis, mortẽ dñi annuntiabitis. Nõ ergo magis debuit in forma consecrationis sanguinis fieri mẽtio de passione xpi z eius fructu, q̃s in forma consecrationis corporis: presertim cũ luc. 22. dñs dixerit, hoc est corpus meũ qõ pro vobis tradetur. Cꝑ. Passio xpi (vt supra habitum est) ad sufficientiam profuit omnibus, quantũ vero ad efficiẽtiã profuit multis. Debuit ergo dici, qui effundet pro omnib' aut pro multis, sine hoc q̃ adderet ꝑ vobis. Cꝑ. Uerba ꝺb' hoc sacrm cõficit, efficatia hñt ex institutione xpi. Sz nullus euãgelista recitat ꝛbs hec oia verba dixisse. Ergo, hec nõ est ꝓueniẽs forma ꝓsecrationis vini.

Sed ꝫ Est, q̃ ecclesia ab apostolis instructa, vtitur hac forma in consecratione vini.

Rñdeo Dõm, q̃ circa hãc formã est duplex opinio. Quidam. n. dixerũt, q̃ de suba forme huius est hoc solũ qõ dr, hic est calix sanguinis mei, nõ aũt ea q̃ sequunt̃. Sz ħ videtur inconueniẽs: qr ea que sequũtur, sunt quedã determinationes predicati. i. sanguinis xpi. unde pertinẽt ad integritatem eiusdẽ locutionis. ℣ Et ꝓ hoc sicut alijs melius dicũt, oia sequentia sunt de suba forme vsq; ad hoc qõ postea sequitur, hoc quotiescunq; feceritis: qõ pertinet ad vsum huius sacri. vñ non est de suba forme. Et inde est qõ sacerdos eodẽ titu z modo. s. inscẽdo tenẽdo calicẽ in manibus, oſa hec verba profert. Luc. 22. interponũtur verba sequẽtia verbis ꝑmissis, cũ dicitur, hic calix nouũ testamẽtũ est in meo sanguine. ℣ Dõm est ergo, q̃ oſa predicta verba sunt de suba forme. Sed ꝺ ꝓma verba cũ dr, hic est calix sanguinis mei, significat ipsa cõuersio vini in sanguinẽ, eo modo quo dictũ est in forma consecrationis panis. Per verba aũt sequẽtia designatur virt' sanguinis effusi in passiõe, q̃ operatur in hoc sacro. ℣ Que quidẽ ad tria ordinatur. Primo quidẽ z principaliter ad ad: piscendã eternam hereditatem: scdm illud heb. 10. habemus fiduciam in introitu sctoꝝ ꝑ sanguinẽ eius. Et ad hoc designandũ dr, noui z eterni testi. Secdo ad iustificandũ, q̃ est ꝑ fidẽ, fm illud ro. 3. quẽ ꝓposuit deus propitiatorẽ ꝑ fidẽ in sanguine eius: vt sit ipse iustus iustificãs eũ qui ex fide est iesu christi. Et quãtũ ad hoc subdit, mysteriũ fidei. Tertio aũt ad remouendũ impedimẽta virtutis ꝺictoꝝ. s. pctã: fm illud heb. 9. sanguis xpi emũdabit cõsciẽtias nras ab operibus mortuis. i. a peccatis. Et quãtũ ad hoc subditur: qui pro vobis z pro multis effundetur in remissionem peccatorum.

Ad ꝑmũ Ergo dõm, q̃ cũ dr, hic est calix sanguinis mei: est locutio figurativa. Et ꝺ ꝺupliciter intelligi. Uno modo fm methonimyã qua ponit cõtinẽs pro cõtento: vt sit sensus, hic est sanguis meus cõtẽtus in calice, de quo fit ꝛmentio, q̃ sanguinis christi in hoc sacro cõsecrat inquãtũ est potus fidelium, qõ nõ importaꝫ in rõne sanguinis, z tõ oportuit hoc designari per vas huic vsui accõmodatũ. ℣ Allo mõ põt intelli-

Universidad de Deusto Biblioteca

¶ Super Arti. 4. q. 1. artic. 4. cuius eadem. q. quinto de veritate verborum sacramentalium notanda sunt. s. an est, quid est, cuius est factiua, quō est, & qualis est. Virtutē habere verba p̄ferentia ex fide opinionis ponat: si p̄ supperius th doctrinā in ḡsali cōcilio traditaz sibi euge. 4. determinata hec q̄ vī. Nam inter alia legit ibi, sacerdos in persona xpi loquēs, b̄ dicit facz: nā ipsorū v̄boz v̄tute subā panis in corpus xpi & subā vini in sanguinē cōuertunt. Ubi clare videt v̄tutē verborū asserram a sacro concilio. Ut autē superius diximus de v̄tute sacroz. sic p̄n̄ nūc dicimus de v̄tute horum v̄boz. q. nō est qualitas aliq superaddita, vt res quedā distincta realr ab ipsa oōne significante, ex est ipsa oōne significans ex illis ex dei ad cōsecrationem. Ita q. oēo ipsa, puta b̄ est corp̄ meū, p̄m se q̄te nō est aliud q̄ enunciatio significans b̄ est corpus meū: ex vt assumpta a xpo & institūta ad cōsecrationem istā, est nō solū enunciatio significans ex institūta efficies, q̄d est hōc v̄tutē. imo est esse v̄tutē. ¶ Et q. esse v̄tutē. est quoddam aduentitiū oōni absolute, cō dicit oōnē hōc v̄tutē, & virtutē esse in v̄boz. & silr. de virtus aduentitia, & silitas rōnem ac nomen induit. cō silitas dicitur ex p̄m nē nihil aliud sit q̄z oōnē esse institūm dei & q. nihil aliud est q̄z deū vti oōne institūta ad talē effectum. Sicut enim oīs creatura est in potentia obediali ad b̄ q̄d de ea fiat q̄cūq de vult: ita est ēt in pōe obediētiali ad b̄ vt sit institūm dei ad q̄cūq facienda de illa vti voluerit. Et sicut deus in facto baptismi verba xpi baptismū dedisse virtutē aquis inchoatiue dicim⁹, nulla tñ qualitas superaddita ppter ea est ags, & postmodū cōplete dat virtus aque in actuali baptiſmo. & hoc q. xps baptizās vtit illa aqua: ita in proposito verba ista potius q̄z alia ab ipso xpo scripta fuit inchoatiue, complete aūt vim sortiūtur quū xpa per sacerdotē illa p̄fert ad cōfectionem hui⁹ sacri. talis enim v̄bis v̄boz. est p̄timus institūs efficacis

Universidad de Deusto Biblioteca

ꝝ dictis istis duab⁹ dictiõib⁹ ,hõ est,vt fiat motus ,ppt̃ de tertio adiacente, nulli⁹ rei⁹ hꝫ tã cõti ꝫ copule. Sꝫ variabit̃ vtrunꝫ sensꝫ iurta varietatẽ ꝓlicatiꝰ vrꝫ formãdo duas ꝓpões ꝗr vna sit, hõ ẽ alb⁹ ,z altera, hõ est ipse ,clare esñ i his ligt̃ z ꝑm z copulã ꝑdicatũ expectarenita ꝙ varietas ꝑdicati varietatẽ iducit z i tota oõe z i cõto z copulam:vt pz discurrẽti. Et sit⁹ oõ ista ,hẽ copꝫ meũ:ly ẽ nõ demõstrat tũc quũ ,pfert, neqꝫ ly ẽ sigt aut ꝑsignat tũc quum ,pfert,cõpõnẽ seu ꝓiũctionẽ inter ly ẽ z corpus xꝑi.Ut ex ẽ cõnunicãt ,ꝙ si ds subsumẽdo non apponeret corpꝫ meũ,sꝫ ly panis aut ly ꝓnomẽ, enũciatio non esset falsa: ꝗz tñ vtrãqꝫ oporteret ẽ falsaꝫ:si ly est sꝫ gnificasset tũc quũ ꝓferebat ꝓiunctionẽ inter ẽ z corpꝰ xꝑi. Loquẽdo igit̃ de ds oõe seu ꝑbalis copꝫla sigt aut cõsignat sentiendũ est ꝙ tũc ꝓnomẽ sigt aut ꝑsignat quũ ꝓnomẽ oõe integrat,z ẽ nõ ex intrẽte ꝓferẽtis, sed ex vi ipsius oõnis:vel ꝓtere põt ex dictis. Nec ẽ hoc ꝙ sigñatur aut ꝑsignat ꝙ oõnem seu copꝫlã ẽhẽlẽsed est ꝙ adiacẽs seu mẽsurãs sigtionẽ et cõsignationẽ . attedit em ꝑm mẽsurã oõnis sꝫgnificatis z ꝑsignãtis:vt pz in oõnib⁹ de ꝑterito. Et vt hoc cõcludam⁹ ,istõ ꝙ sꝫ ex pte mensure seu durationis enũntiationis sꝫgnãtis z cõsignificatis:illõ ꝛo ꝙ quõ per copulã seu oõnem ꝑsignatur,se tꝫ ex pte mẽsure seu durationis rei sigte. z ꝓptea clare pz,ẽ duo ꝙ ꝛ aut dicit̃ ꝑpositionẽ posuerũt. Ad intelligẽdũ ẽ,ꝙ facta ꝓsecratiõe pãis,ẽ ꝗdẽ corpꝰ xꝑi tbi et ꝓ vi sacri,z sanguis ex realiꝫ ꝓcomitantia:fꝫ post modũ ꝙ ꝓsecrationẽ vini,fit ibi cõuersio sanguis xꝑi ex vi sacramẽti,corpus aũt ex realiꝫ ꝓcomitãtia. Ita quod totꝰ xꝑs est sub vtraq; ꝙ spẽ:sicut supra dictum est. Ad secundũ dõm,ꝙ hoc sacr̃m est vnum perfectiõe(sicut supra dictũ est)nõ ꝯtum.s.ꝛstitutur ex duobus.s.cibo z potu,quorum vtrũqꝫ ꝙ se habet suã ꝑfectionẽ. Sꝫ tres immersiões baptismi ordinant̃ ad vnũ simplicẽ effectũ. Et tõ non est sile. Ad tertiũ dõꝫ,qõ diuersa ꝛba que sunt in forma ꝓsecrationis panis ꝛstituunt veritatẽ vnius locutionis:nõ aũt verba diuersarum formarum. Et ideo non est simile.

De effectibus huius sacri. Qõ.79.

Deinde cõsideradũ ẽ de effectib⁹ huius sacri. Et circa ꝟ ꝗrũ tur.8.Prio,vtꝫ ꝟ sacrꝫ cõferat gr̃aꝫ. Sc̃do,vtꝫ effectus hui⁹ sacri sit adeptio glorie. Tertio, vtꝫ effect⁹ hui⁹ sacri sit remissio pcti mortalis. Quarto, vtꝫ ꝙ ꝟ sacr̃m remittat pcm veniale. Quinto,vtrũper hoc sacr̃m tota pena pcti remittat. Sexto,vtrum hoc sacrꝫ hoies ꝓseruet a pctis futuris. Septimo,vtꝫ hoc sacrꝫ ꝑsit aliꝭ ꝙ sumentibus. Octauo,de impedimẽtis effectus huius sacramenti.

Utrũ per hoc sacr̃m ꝓferat gr̃a. Art.1.

Ad primũ Sic procedit. Uꝫ ꝙ hoc sacr̃m no ꝓferat gr̃a. Hoc em sacr̃m est nutrimentũ spũale. Nutrimentum aũt non datur nisi viuẽti. Cũ ergo vita spũalis sit ꝙ gratiã,nõ ꝙpetit hoc sacr̃m nisi ꝑsit gratiã. Nõ ꝙper hoc sacr̃m ꝓferꝫ gr̃a,vt primo habeaꝫ,sit̃ ẽt nec ad hoc ꝙ augeaꝫ:quia augmẽtũ spũale ptinet ad sacr̃m ꝑfirmationis,vt dictũ ẽ. Nõ ergo ꝙ ꝟ sacr̃m gr̃a ꝓferꝫ.

Cõ. Hoc sacr̃m ꝓferꝫ vt quedã spũalis refectio. Sꝫ refectio spũalis magis vꝫ pertinere ad vsum gr̃e q̃ ad gr̃e collationẽ. Ergo videt ꝙ per hoc sacr̃m gr̃a non ꝓferatur. Cõ. Sicut supra dictũ est,in hoc sacro corpꝰ xꝑi offerꝫ ꝙ salute corpis,sanguis aũt ꝙ salute aie. Sꝫ corpꝰ nõ est subm gratie,fꝫ ala:vt in scõa pte habitũ est. Ergo ad minus quãtũ ad corpus ꝙ hoc sacr̃m gratia non ꝓfertur.

Sꝫ Est,ꝙ dõs dicit Jo.6.panis quẽ ego dabo,caro mea est ꝓ mundi vita. Sed vita spiritualis est per gratiã. Er go per hoc sacr̃m gratia ꝓfertur.

Rñdeo Dicendum,quod effectus huius sacramenti debet considerari, primo quidem et principaliter ex redd:quod hec substantia est corpus Christi.

Super questionem. 79.

Circa effectus eucharistie in nobis:aduertendum est ꝙ in literis pomortalis,remissio peccati venialis,remissio pene pro peccatis debite,et pecum quibus etiam simul declarabitur subiectum.

De tempore quidem aliquid clarum est:z aliquod ambiguum. Nam de ꝓmo effectu. f.vita eterna:constat tempus exequtionis non oportere esse tempus sumptionis eucharistie:sumpta si quidem longe ante eucharistiaꝫ contingit effectum eterne vite subsequi:iuxta verbum dominiqui manducat hunc panem,viuet in eternum.

De alijs vero effectibus in dubium vertitur:an vnum z idem sit tempus quo sumitur hoc sacramentum,nec quo in exequtionem ponuntur illi effectus:z propteres sigillatim declarandi sunt.

Secundũ igitur effectus qui est gratia gratum faciens:tres ramos hꝫ prout tripliciter contingit cõsequi gratiam.f.vel de nouo acquirere ipsam vel acquirere de nouo actualem delectationẽ ac refectionem spiritualem secundum vitam gratie:hec enim tria comprehenduntur sub vno effectu eucharistie:quum dicitur quod confert gratiam . Potest siquidem intelligi, quod confert gratiam habitualem : vel primam : vel augmentando

primã,aut ꝙ ꝑfam actualẽ spũalis refectionis ac delectatiõis in actu charitatis.Et ꝙ ꝑm gr̃aꝫ sumptio huiꝰ sacri nõ ꝙ se cõferꝫ sꝫ ꝙ accñs,hoc ẽ ꝙ ptingẽt sumẽtis dispõnẽ,cũ ꝙ se ꝓtercꝛrit sumẽtẽ viũ.ꝑ aũt gr̃a mortuoꝝ iõ tps ꝑ gr̃e ꝙ accñs ꝙ sibam:quũ vtrũqꝫ sit hoc ens,z magis apparet demonstrari accñs ,ꝑpter demõstrationem fieri ad sensum. Tum ꝙ demõstrando indiuiduũ sub ẽ,demõstratio est simplicior z puriꝰ, non egens glossis:nam apposita ante sensus hostia , et dõo,hec sub ea est corpus meũ , non opꝫ ad glossas recurrere , ꝗa est illud ꝙ est cõuertum in corpus xꝑi:aut ꝗa est illud ꝙ hic adoramus , et hmõi . Et aũt sñia hec ẽ autoris:nazꝫ exꝑsse dicit in rñione ad primum et sõm.ꝙ ly hoc demõstrat sub eam speciẽ quantitate.i.sine determinatiõe alicuius ꝓprie nãe:puta panis aut corpus xꝑi . Et hoc idez intendit,dõo qõ demõstrat ꝓtentus in gñali sub istis speciebus:sciuit em qõ non demonstrat vlc aliqd sed circũloquutus est indiuiduũ ꝙmuniter seu gñalioris ab accidẽtib⁹ distincti ac subeis ꝓtẽt.danꝫ em idiuidua magis et minꝰ ꝑ ꝛ ria,sicut danꝫ nam:contre magis z minus vni et. ꝛ. uersales est em intelligere ꝛ. ꝛ. gere sortẽ in predicamẽto subsñtie esse nõ nisi solũ hunc holem:sed hoc aial:hoc vtiam hoc corpꝰ xꝑi:p quanto ab vtrogꝫ abstrahendo significatur . Ad rñẽ aut̃ scotiꝰ qꝫ ꝙm nomen loco eius põt poni hoc , sit idiuiduũ entis cõmi analogice etiã ad entia rõnis:sꝫ tñ certitudo demõstrate rei preponderat (quãuis ad ꝓtiam certãꝫ notiã facẽ hui⁹ ꝓtent res demõstrata)rõ ilꝫ ad cõsia dñerẽtia ,ꝙ refectio spũalis ita tollit per distractionẽ ꝙ nũqꝫ ex hac sumptiõe habebit:augmentũ vero habit⁹ hñdum relinquit post, sicut z vita eterna. Terti⁹ aũt sensus cõsistit in declaratione terminoꝝ:dõo ꝙ duob⁹ exhibꝫ ꝙ se ꝙpius hui⁹ sacri effectib⁹ (sez operatione z habitu) in tot vtriusꝫ latitudinis id qõ ꝓpius est nominauit. Et in latitudine ꝗdez operationũ nominauit spũalẽ refectionẽ cũ sua delectatione : in latitudine vo habitualiũ donoꝝ nominauit augmentũ gr̃e seu charitatis.vt sic loqꝛre de hoc sacrõ ꝟ sua ꝑfectione.docẽdo ea ꝙ ipsi⁹ sunt quatenꝰ aut alterantur vtrũqꝫ eoꝝ ofert.Et sic ꝙ actualẽ manducationẽ autor non intelligit quãcũqꝫ actualẽ deuotionẽ:sꝫ illã solã ꝙ refectiõẽ ꝙ spũalis delectatio aie est.Et ꝑm hunc sensum plana sunt oia:z cõsonãt dicta in. 4.sen. Habẽt fidẽ se ht duo effect⁹ inter se nõ vt nec̃ium anterioꝛe hꝫ tez sed alter sine altero ex sacrõ hoc hñ põt.Refectio siqdẽ spũalis delectatiõis absq; augmẽto habituali gr̃e ꝛpõ fuit qñ sumpsit hoc sacr̃m: augmẽtũ vo habitualis gr̃e ex hoc sacrõ ꝟ sua ꝑfectione,docẽdo ea ꝙ ipsi⁹ sunt quatenꝰ aut alterantur vtrũqꝫ eoꝝ ofert.Et sic ꝙ actualẽ manducationẽ autor non intelligit quãcũqꝫ actualẽ deuotionẽ:sꝫ illã solã ꝙ refectiõẽ ꝙ spũalis delectatio aie est.Et ꝑm hunc sensum plana sunt oia:z cõsonãt dictis

pale supp̃m ⁊ ℏ ꝟ ꝓs augm̃ti coicidit cũ tr̃e suptiõis. Pc̃sset ⁊ 4o° forte exponi loc̃ iste de augm̃to hituali exĩsuo: ita q̃ sacr̃m ℔ sit exĩsuũ gr̃e ad acr̃ fortatiuos spũs. ⁊ ℔ ipm sit gr̃a sacr̃alis quã in alia ꝓ modũ hit̃ sacr̃m ℔ efficiat ẽt i m̃e distractis ex pctõ veniali. ℣De rpe ãt actus gr̃e q̃ hoi ꝓfert i ℏ sacro, nulla ãbiguitas est q̃n sit ꝓs suptiõis sacr̃i: tũc enĩ ꝓs rps excitat m̃tẽ dispositã ad sui feruẽtẽ amorẽ, atq; ad sentiendã dilcedinẽ sue ꝓsentie. ℣Sz ꝓfecto ẽt solũs hic cih̃. cor. 9 ꝓ consuetudine ꝛc.

1.q8.8o a.1.ad,1 Et 10.4

¶Utr̃ effect̃ h̃ sacr̃i sit adeptio gr̃e. Ar. 2.

Adscõm ius sacr̃i nõ sit adeptio gr̃e. Effectus em̃ ꝓportionat cause. Sed hoc sacr̃z cõpetit viatorib̃: vñ ⁊ viaticum d̃r. Cũ igit viatores nõdũ sint capaces gr̃e, vt q̃ hoc sacr̃m nõ causat adeptionẽ gr̃e.

¶C̃. Posita cã sufficiẽti, ponit effect̃. Sed multi accipiũt hoc sacr̃m q̃ nũq̃ puenit ad gr̃az: vt ꝑz ꝑ Augu. 21. de ci. dei. Non g̃ hoc sacr̃m est cã adeptionis gr̃e. ¶C̃. Maius nõ efficit a minori: q; nihil agit vltra suã speciem. Sz miñ est accipe rp̃m sub spẽ aliena, quod fit in hoc sacro, q̃s frui eo in specie ꝓpria, q̃d pertinet ad gr̃am. Ergo hoc sacramentum non causat adeptionem gr̃e.

Sed ℣ Est, q̃d d̃r Jo. 9. si q̃s manducauerit ex ℔ pane, viuet in eternũ. Sed vita eterna est vita gr̃e. Ergo effectus huius sacr̃i est adeptio gr̃e.

Rñdeo Dom̃, q̃ in ℏ sacro põt ꝟsideꝛari ⁊ id ex quo hz effectum, scz ipse rps ꝓtent̃ ⁊ passio ei̇̃ repñtata, ⁊ id per q̃d hz effectuz. s. vsus sacr̃i ⁊ spẽs ei̇̃. Et ℣tuz ad vtrũq; cõpetit huic sacro, q̃ causet adeptionẽ vite eterne. Nã, ipse rps per suam passionẽ aperuit nobis, aditũ vite eterne: ℣m illd Heb. 9. nouu testi mediatoꝛ ẽ, vt morte in tercedẽte, q̃ vocati sunt, accipiãt repromissio nem eterne hereditatis. Añ ⁊ in forma hui̇̃ sacr̃i d̃r. Hic est calix sanguinis mei, noui et eterni testi. Silr etiã refectio cibi spũalis, ⁊ vnitas signãta ꝑ spẽs panis ⁊ vini, hñr q̃dẽ in pñti, sz impfecte: ꝓfecte autẽ in statu gr̃e. Añ Aug. d̃t sup illud Jo. 6. caro mea vere ẽ cib̃, ℣ũ cibo ⁊ potu id appetãt hoies, vt nõ esuriãt nec; sitiant, h̃ veraciter nõ ꝑstat nisi iste cib̃ ⁊ por̃: q̃ eos a q̃b̃ sumit, inmortales ⁊ incorruptibiles facit in societate sanctoꝛũ: vbi pax erit ⁊ vnitas plena atq; perfecta.

Ad ꝑmũ Ergo d̃z, q̃ sic̃ passio rp̃i cui̇̃ vtute ℔ sacr̃m opat est q̃dẽ cã sufficies gr̃e, nõ tñ ita q̃ statim per ipsam introducamur i gr̃am, sz opz vt ꝑ sic̃ ꝓpatiamur, vt postea sic̃ gr̃icemur, sicut d̃r Ro. 8. ita ℔ sacr̃z nõ stati nos i gr̃az itroducit, sz dat nob̃ vtutẽ puenidi ad gr̃az, ⁊ id viatici d̃r. In cui̇̃ figurã legit. 3. re. 19. q̃ he lias comedit ⁊ bibit, ⁊ ãbulauit i fortitudine cibi illi⁹. 40. dieb̃ ⁊ 40. noctib̃ ꝓgr̃ad mõtẽ dei oreb. ¶Ad 2m̃ dõm, q̃ sic̃ passio rp̃i ℏz suũ effectũ i his q̃ se ad eã non hñt vt d̃r, ita ⁊ ꝓ ℔ sacr̃m ñ adipiscñr gr̃az q̃ idecẽter ipm suscipiũt. Añ Aug. d̃t sup Jo. exponẽs illa ℣ba, aliud est sacr̃m, et aliud vtus sacr̃i. Multi de altari accipiũt, ⁊ accipiẽdo moriũtur. Dane g̃ celestẽ spñalr̃ mãducate, inocẽtiã ad altare appoꝛtate. Añ nõ est mirũ si illi q̃ innocẽtiã nõ seruãt, effectũ huius sacr̃i nõ ꝓsequunt. ¶Ad 3m̃ d̃z, q̃ ℔ q̃ rps sub alie na spẽ sumit, ꝓtinet ad rõnẽ sacr̃i, q̃ instituit ꝛ. Nihil añt ꝓhibet cãm instituẽ ꝓducere potioꝛẽ effectũ: vt ex supradictis patet.

¶Utrũ effectus huius sacramẽti sit remissio pcti mortalis.

Ad tertiuz Añ q̃d effectus hui̇̃ sacr̃i sit remissio pcti mortalis. D̃ em i q̃daz collecta, sit hoc sacr̃m ablutio scelerũ. Sz scelera dicunt pctã mortalia. Ergo per hoc sacr̃m mortalia ablnuntur.

C̃. Hoc sacr̃m agit in vtute passiõis rp̃i, sicut ⁊ baptism̃. Sed per baptismũ dimittñtur peccata mortalia: vt supra dictũ ẽ. Ergo et ꝑ hoc sacr̃m ꝑtim cũ in forma hui̇̃ sacr̃i dicat q̃ ꝓ multis effundetur in remissionem pctoꝝ. C̃. Per hoc sacr̃m gratia cõfertur: vt dictum est. Sed ꝑ gratiam iustificat hõ a pctis mortalibus: ℣m illud roñ. 3. iustificati gratis per gratiam ipsius. Ergo per hoc sacramentum remittuntur peccata mortalia.

Ergo d̃z, q̃ sic̃ passio rp̃i ℔ est remotũ, quin ex parte alẽ: quoniam nõ est remotũ, quin ex parte rp̃i ꝓsentis sub sacramẽto, ꝓsertim nonnulla fiat ꝑ modũ custodiẽs; ꝓpter quam dixim̃us dari phrenetic̃is in articulo mortis eucharistiam. ¶Nec ex his dictis accipias, nos sentire nũ q̃ conferri gratiã nisi actualr̃ rõnẽ ytẽribus nõ eñ ℔ dixim̃us: sed ℣m cõia suadis dispõnis creature rõnalis sic fieri dixim̃. Cũ q̃ ℔ stat. ℣m finem dispõnẽ alicuius facti alr̃ ꝓferat gr̃a iustificãs: vt ꝑz i baptismo q̃ q̃n ꝑsonalis est regeneratio, ex ꝓpria hz vt absq; cooperatione ei̇̃ qui baptizat gr̃az cõferat in remissionẽ pctoꝝ, tñ atio nõ est effectiua de nõ esse ad esse, nec ꝓsupponit ℔ fit vñs q̃ nñat, cibus nõ nisi mãducanti ꝓdest. ¶Dicta sunt ãt hec, ad fuganda illa rũsiuncũla, qui putant se cõsecr̃i sep nouũ gr̃e habitualis augmentũ cũ quãlucũq; deuotiõe celebrẽt, etiam distracte: vt ꝑ sic ab hmõi negligẽtie somno excitentur, pultan talẽ, ex eo q̃ mãducatio sacr̃alis q̃ actualiter fit, ℔ mandu cationẽ spũalẽ q̃ interius exerceri debeat. Et vbi nõ nisi in fini ℔ est in habitu saltem, hz ad vitandũ fictionis peccatũ mortale sufficiat, ad nutriendũ tamen animã nihil ꝓfectus imo hinc ⁊ alia malũ venialis peccati, ⁊ corpus dãnum infirmitatis, imbecilitatis aut etiã mortis q̃nq; incurrit: dicẽte apostolo, ideo inter vos multi infirmi ⁊ imbecilles, ⁊ dormiũt multi. ℣hãc ego pẽnã corporalẽ puto ꝓpter quã deo inflixit, ob parnam ꝓparationem que fit ad hoc sacramentum.

¶In rẽsponsione ad primũ primi arti. cũsulẽ. q. adiuerte q̃ sacramentũ hoc põt cõsiderari dupliciter. Primo secundũ se: hoc est secundũ rem in ipso cõtentã ⁊ ℔ significatã, ⁊ sic verificat̃ de ipso q̃d ex se virtutẽ hz collatiuã gr̃atie ad differentiam reliquoꝝ sacr̃oꝝ, q̃ ex alio (hoc est ex hoc sacro) acquirunt virtutẽ gratie collatiuã. ℣ã res significata ⁊ ꝓtenta in hoc sacro, q̃d hz ad reliqua sacr̃a vt fons gratie ad riuos gratiarũ. Et hinc verificat̃ ex q̃d q̃libet quodcũq; sacr̃m suscipiẽs actu, suscipit hoc sacr̃m votoꝛe, q̃d votis riuulꝰ seu bibens ex riuulo, ad fontez ipsum magis sitit tanq; ad finem habetur gratia. Et simile est hoc ei q̃d dominus dicit, nisi manducaueritis carnem filij hominis ⁊ biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis: loquitur enim dominus de manducatione spirituali in voto seu habitu in quo continetur manducatio spiritualis actualis in voto. ¶Si vero consideretur vsus sacramenti huius quo nobis sacramentaliter iungitur, sic prima gratia non est effectus huius sacramenti nisi per accidens, ex parte subiecti: vt predictum est, quia datur per modum nutrimenti; q̃d quia non est nisi viuentis, non facit primam gratiam qua primo habetur vita spiritus, sed ꝓsupponit illam. Unde in articu. 3. ad tertium, auto: loquens de prima gratia dicit, sic autem non datur in hoc sacramento.

¶ Super Articulum tertium.

In arti. 5. in rẽsponsione ad primum. Nota notitie trium expositionũ ibi alatarium secundam differre a prima in hoc, quod perfectio cõtritionis refertur ad scelera cognita, in prima autẽ ad occulta: quo ad vtrũq; enim peritur ablutio per contritionem perfectam.

¶In rẽsponsione ad secundum eiusdẽz arr. dubium occurrit de veritate differentie ꝓ te inter suscipientem baptismũ ⁊ suscipientem eucharistiam, quo ad hoc q̃ est esse vel nõ esse in peccato mortali. Et est ratio dubit: quia vtrobiq; suscipiens cum conscientia ⁊ affectu peccati mortalis indigne suscipit nec gratiam; tunc cõsequitur: imo de nouo peccat peccato sacrilegij membrum christi ipso sacramento sumpto.

¶Ad hoc dicitur q̃d differentia saluatur ⁊ ex parte sacramenti ⁊ ex parte suscipientis. Ex sacramẽto quidez quia sacramentum eucharistie ex ꝓprio vsu habet rationem instrumenti ac per hoc conuenientis vnius et non mortuis. baptismus autem ex ꝓpria ratione hz rationem regenerationis ⁊ ablutionis: generatio autẽ non ꝓsupponit sed facit ens ⁊ vnum: ⁊ similiter ablutio nõ ꝓsupponit mundũ sed mundat. Et ꝓpterea ex ꝓpriis consideratis hec sacramenta suscipientes dispares habent. eucharistia quidem vnũ: baptismus non viuum ⁊ inundũ ⁊ hec differentia in litera ponitur. Ex parte autem suscipientis dicit q̃ suscipienti baptismum sufficit nõ ponere obicem ad hoc vt ꝓtinam consequatur gratiam (vt ex supra habitis ꝑz) quia baptismus omnia condonat: suscipienti autem eucharistiam non sufficit non ponere obicem sed oportet ꝓbare seipsum ⁊ sic de pane illo edere. Hec autoꝛ in litera dicit conuenienter accedere ad baptismum habens

7.q.87. tem conscientiam ⁊ af
ar.3.co. fectum peccati morta
et.4.di. lis. magna est enim in
22.q.2. ter vtrunq; differen
ar.1.q.1. tiam habens effe
co⁹.ar. cem peccati morta
2.q.1. p lis ponit obicem, ⁊ fi
totum. cnẽ accederet ad ba
ptismum habens an
rem eiusdem conscien
tiam ⁊ non affectum, obicem non ponit ba
ptismo, licet mortuus ⁊ immundus vnificandus ⁊ abluendus per baptismum accedat: q̃ per eucharistie ꝓsumptionez non est ex pectandum.

¶ Super Arti. 5.

In articu. 5. duo valde notabilia sunt. Primũ ẽ q̃d obligatio eucharistie ex sui ptiõe huiꝰ sacr̃i: d̃t esse Aug. semp illud Jo. 6. nisi manducaueritis carnem filij hominis ⁊ biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Et ꝓpterea ꝓ ea q̃ ꝓtinet ad ꝓpriam ꝓfectionem, nullus potest esse sine hac sacramẽtali manducatione, nisi ꝓpter impedimẽtũ ꝓcipiẽdi huiꝰ sacr̃i effectũ. Quicũq; ãt hz cõscientiã pcti mortalis, hz i se impedimẽtũ ꝓcipiẽdi effectũ hꝰ sacr̃i eo q̃ nõ est cõuenies suscepto: huiꝰ sacr̃i, tũ q̃ nõ viuit sp̃ualiter, ⁊ ita nõ d̃z spãle nutrimẽtũ suscipere, q̃ nõ est nisi viuẽtis, tũ q; nõ ꝑt vnitri rõne (q̃d fit ꝑ hoc sacr̃z) dñ esse in affectu peccãdi mortalr̃. Et tõ vt d̃r i lib. de ecclicis dogmatib̃, si mẽs in affectu peccãdi est grauat magis eucharistie ꝓceptiõe q̃ purificat. Añ hoc sacr̃m in eo q̃ ipm ꝓcipit in cõsiẽtia pcti mortalis, nõ operatr̃ remissionẽ peccati. ¶Põt tñ ℔ sacr̃m operari remissionẽ peccati 2r̃. Uno⁹ nõ ꝓceptũ actu, sz voto: sicut cũ q̃s ꝓpius iustificat̃ a pctõ. ¶Alio⁹ etiã ꝓceptũ esse nec ꝓsupponit ℔ fit vñs q̃ nñat, cibus nõ nisi mãducanti ꝓdest. ¶Dicta sunt ãt hec, ad fuganda illa rũsiuncũla, qui putant se cõsecr̃i sep nouũ gr̃e habitualis augmentũ cũ quãlucũq; deuotiõe celebrẽt, etiam distracte: vt ꝑ sic ab hmõi negligẽtie somno excitentur, pultan talẽ, ex eo q̃ mãducatio sacr̃alis q̃ actualiter fit, ℔ mandu cationẽ spũalẽ q̃ interius exerceri debeat. Et vbi nõ nisi in fini ℔ est in habitu saltem, hz ad vitandũ fictionis peccatũ mortale sufficiat, ad nutriendũ tamen animã nihil ꝓfectus imo hinc ⁊ alia malũ venialis peccati, ⁊ corpus dãnum infirmitatis, imbecilitatis aut etiã mortis q̃nq; incurrit: dicẽte apostolo, ideo inter vos multi infirmi ⁊ imbecilles, ⁊ dormiũt multi. ℣hãc ego pẽnã corporalẽ puto ꝓpter quã deo inflixit, ob parnam ꝓparationem que fit ad hoc sacramentum.

Ad ꝑmũ Ergo d̃z, q̃d pctã venialia quãtũ ad hitũ: ℣tianꝫ tñ ei quãtũ ad feruoꝛẽ act̃, q̃ excitat̃ ꝑ hoc sacr̃z: rõne cui̇̃ pctã venialia tollunt. ¶Ad 2m̃ dõm, q̃ illud verbũ nõ est intelligẽdũ q̃n aliqua hoꝛa possit homo esse absq; oi reatu pcti venialis: sed quia vitã istã scti nõ ducũt sine pctis venialibus.

¶Ad tertium dõm: q̃ maioꝛ est virt̃ charitatis, cui̇̃ est hoc sacr̃m, q̃s venialiũ pctoꝝ. Nã charitas tollit per suũ actũ pctã venialia, que tñ no ꝑt totalr̃ impedire actũ charitatis. Et eadẽ ratio est de hoc sacramento.

¶Utrum per hoc sacramentum tota pena peccati remittatur. Articu. 5.

Ad quintũ Sic procedi tur. Uidetur q̃ per hoc sacr̃m tota pena pcti remittat̃. Hõ. n. p hoc sacr̃m suscipit in se effectũ passionis rp̃i (vt dictũ est) sicut ⁊ ꝑ baptismũ. Sz ꝑ baptismum percipit hõ remissionez oiꝭ pene, virtute passiõis rp̃i: que sufficienter satisfecit ꝓ oibus pctis: vt ex supradictis ꝑz. Ergo videt̃ quod per hoc sacr̃m homini remittatur totus reat̃ pene. C̃. Alexan. pa. dicit nihil in sacrificiis maius esse põt q̃ corꝑ ⁊ sanguis rp̃i. Sz per sacrificia ve. le. homo satisfaciebat ꝑ peccatis suis: d̃. n. leui. 4. 7. 5. si peccauerit homo, offeret hoc vel illud ꝑ pctõ suo, ⁊ remittetur ei. Ergo multo magis hoc sacramẽtũ valet ad remissionẽ oiꝭ pene. C̃. Constat q̃ ꝑ hoc sacramẽtum aliqd de reatu pene dimittit: vñ ⁊ in satisfactionẽ, aliquib̃ iniungit, q̃ ꝑ se missas faciãt celebrari. Sed qua rõne vna pars pene dimittit, eadem rõne ⁊ alia: cũ virt̃ rp̃i q̃ in hoc sacro cõtinetur, sit infinita. Ergo vñ q̃ ꝑ hoc sacr̃m tota pena tollatur.

Sed cõtra Est, q̃ ℣m hoc nõ esset hominꝭ alia pena iungenda: sicut nec baptizato iniungitur.

Rñdeo Dom̃, q̃ hoc sacr̃m simul est sacrificium ⁊ sacramentum. Sed ratione sacrificij hz inquantũ offertur: rationẽ autẽ sacramẽti inquantũ sumit. Et ideo effectuz sacramẽti hz in eo q̃ sumit: effectũ añt sacrificij in eo q̃ offert, vel in his ꝑ quib̃ offert. ¶Si igit̃ ꝓsideret vt sacramẽtũ, hz effectũ dupliciter. Uno modo directe ex vi sacramenti, alio modo quasi ex quadam cõcomitãtia: sicut ⁊ circa cõtinentia sacramenti dicti est. Ex vi q̃dẽ sacramẽti directe hz illũ effectũ ad quẽ est institutũ. Nõ est añt institutũ ad satisfaciẽdũ, sz ad spñalr̃ nutriẽdũ ꝑ vnionẽ ad rp̃m ⁊ ad mẽbra eius: sicut ⁊ nutrimẽtũ vnitur nutrito. Sed q; hec vnitas sit ꝑ charitatẽ, ex cui̇̃ feruoꝛe aliqs cõsequitur remissionẽ nõ solũ culpe sed etiã pene: inde est quod ex pñti ꝑ quãdã cõcomitãtia ad ꝓncipalẽ effectũ, hõ cõsequit remissionẽ pene, nõ quidẽ totius, sed ℣m modũ sue deuotiõis et

Alias † Unde arguendi inquem. fruendiq; finul sunt

4.di. 4. q.2.art. 1.qõe.2. ad.3. 2di. 12. q.2.art. 2.q.3.

Jo. 6.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

ferunt is. ℣ Inquantū ℞ est sacrificiū, hz vim satisfactiuā. Sz in satisfactiõe magis attẽdit affect⁹ offerẽtis q̃ ẽttas oblationis. Unde dr Luc. 21. de vidua q̃ obtulit duo era, q̃ plꝰ olꝫ misit. Quãuis ergo hec oblatio ex sui quãtitate sufficiat ad satisfactẽ dus ꝓ ois pena: tñ fit satisfactoria illis ꝓ quibus offert, vel etiã offerentibus, fm quãtitatẽ sue deuotionis, z non ꝓ tota pena.

Ad primũ Ergo dõm, q̃ sacrm baptismi directe ordinatur ad remissionem pene z culpe, nõ autẽ eucharistia: q; baptismus dat hoiãi ꝛmoulẽti xp̃o, eucharistia autẽ quasi nutriẽdo z perficiẽdo per xp̃m. Unde nõ est similis ratio. ¶ Ad 2m dicẽdũ, q̃ alia sacrificia z oblationes nõ operãtur remissionẽ totius pene, neq; ẽttũ ad quãtitatẽ oblati: sicut hoc sacrificiũ, neq; quãtũ ad deuotionẽ hominis: ex qua ꝓtingit qd etiã hic nõ tollitur tota pena. ¶ Ad tertiũ dicẽdũ, qd hoc qd tollitur pars pene z non tota pena per hoc sacramẽtũ, nõ cõtingit ex defectu virtutis Christi: sed ex defectu deuotionis humane.

¶ Utrũ per hoc sacrm pꝛeseruetur hõ a pctis futuris. Ar. 6.

4.di.12. q.2. art. 2, qõ. 2. ad. 1. et di. 45. q.2.ã.2. q.1.ad.5

Ad sextũ Sic procedit. Uꝺ qꝺ p hoc sacrm non ꝓseruet hõ a pctis futuris. Multi em̃ digne sumẽtes hoc sacrm, postea in pctm̃ cadũt. Qꝺ nõ accideret si ℞ sacrm ꝓseruaret a pctis futuris. Nõ ergo effect⁹ huj⁹ sacri est, a pctis futuris ꝓseruare. ¶ ℘. Eucharistia est sacrm charitatis: vt supra dictũ est. Sed charitas non vt ꝓseruare a peccatis futuris: q; semel habita põt amitti p pctm: vt in 2ꝺa pte habitũ ẽ. Ergo vt, q; nec hoc sacrm ꝓseruet hominem a pctõ. ¶ ℘. Augo peccati in nobis, est lex pcti, q̃ est in mẽbris nostris: vt ptz per apl'm ro. 7. Sed mitigatio fomitis, q̃ est lex peccati, nõ ponit effect⁹ huius sacri, sed magis baptismi. Ergo ꝓseruare a peccatis futuris, nõ est effectus huius sacri.

Als† q̃ est p pec catum,

Sz ℘ Est, qꝺ dñs dicit Jo. 6. Hic est panis de celo descendens, vt si quis ex ipso manducauerit, non moriatur. Qꝺ quidẽ manifestũ est, nõ intelligit de morte corporali. Ergo intelligit, q̃ hoc sacrm ꝓseruet a morte spũali, q̃ est peccatũ. +.

Rñdeo ℞ dõm, q̃ peccatũ est quedã spũalis mors aie. Unde ℞ mõ ꝓseruat aliq̃s a pctõ futuro, q̃ ꝓseruat corꝑ a morte futura. Qꝺ quidẽ fit dupl'r. Uno mõ inq̃ntũ natura hominis interꝺ roborat ꝛ̃ interioꝛa corruptiua, z sic ꝓseruat a morte per cibũ z medicinã. Alio modo ꝓ hoc qꝺ munit ꝛ̃ exterioꝛes impugnationes, z sic ꝓseruatur per arma quibus munit corꝑus. ℣ Utroq; aũt mõ hoc sacrm ꝓseruat a pctõ. Nã primo quidez per hoc q̃ xp̃o cõiungit p gratiã, roborat spũalẽ vitã hoĩs, tanq̃ spũalis cibus z spũalis medicina: fm illud psal. panis coꝛ hoĩs ꝛfirmet. z Aug. dicit sup Jo. securus accede, panis est, non venenũ. ℣ Alio mõ inquãtũ est quoddã signũ passionis xp̃i per quã victi sunt demones, repellit omnem demonuꝛ impugnationeꝛ. Tũ Chry. dicit super Joan. vt leones flammam spirantes, sic ab illa mensa discedimus terribiles effecti diabolo.

Ad primũ Ergo dõm, qꝺ effectus huius sacri recipitur in hoĩe fm hoĩs conditionẽ: sicut cõtingit de qualibet cã actiua, q̃ eius effectus recipit in mã fm moꝺuꝛ materie. Homo autẽ in statu vie, est huius cõditiõis, q̃ liberũ arbitriũ eius põt flecti in bonũ z malũ. Unde hz hoc sacramentũ quãtuꝛ est de se habeat virtutẽ ꝓseruatiuã a pctõ: nõ tñ aufert hominj possibilitatẽ peccãdi. ¶ Ad 2m dõm, q̃ etiã charitas quãtũ, est in se, ꝓseruat hoĩem a peccato: fm illud ro. 13. dilectio pri mi, maluꝛ nõ operat. Sed ex mutabilitate liberi ar. cõtingit, qꝺ aliquis post habitam charitatẽ, peccat, sicut z post susceptionẽ huius sacri. ¶ Ad 3m dõm, q̃ licet hoc sacrm nõ directe ordinetur ad diminutionem fomitis, diminuit tñ fomitem ex quadam ꝓpa, inquantũ auget charitatẽ: q; sicut Aug. dicit in li. 83. augmentũ charitatis est diminutio cupiditatis. Directe autẽ cõfirmat coꝛ hoĩs in bono: per qꝺ etiaz ꝓseruatur homo a peccato.

8.q. 78, art. 3. ad 8. z ꝑtri q. art. 3. coꝛ. et. 4. di. 12. q. 2. ã. 2. q. 2. ad. 4. et dist. 4. et dist. 45. q. 2. ã. 3. q. 1. ad. 3

¶ Utrum hoc sacrm ꝓsit aliq̃s quã sumentibus. Arti. 7.

Ad septimũ Sic procedit. Uꝺ qꝺ ℞ sacrm est vnꝰ gñis cuz aliq̃s sacris: vtpote aliq̃s cõdiuisuz. Sed alia sacra nõ ꝓsunt nisi sumẽtibus: sicut effectũ baptismi non suscipit nisi baptizatus. Ergo nec hoc sacrm pꝺest aliq̃s nisi sumẽti. ¶ ℘. Effect⁹ huius sacri est adeptio gr̃e z gloꝛie, z remissio culpe ad minꝰ venialis. Si ergo hoc sacrm haberet effectũ in aliq̃s q̃s in sumẽtibꝰ, posset cõtingere q̃ aliq̃s adipisceretur z gratiã z gloꝛiam z remissionẽ culpe, absq; actione z passione ꝑpria, alio sumente vel offerente hoc sacrm. ¶ ℘. Multiplicata causa, multiplicat effectus, Si ergo hoc sacrm pꝺesset aliq̃s q̃s sumẽtibus, sequeret q̃ magis ꝓdesset alicui si multi sumerẽt hoc sacrz, multis hostiꝫ i vna missa ꝓsecratis. Qꝺ nõ hz ecclesie ꝛsuetudo, vt. s. multi cõicent ꝓ aliquꝰ salute. Nõ ergo videtur q̃ hoc sacrm ꝓsit illi sumenti.

Sed ℘ Est, q̃ in celebratiõe huj⁹ sacri fit ꝓ multis aliq̃s deprecatio. Qꝺ frustra fieret, nisi hoc sacrm aliq̃s ꝓdesset. Hoc ergo sacramẽtũ nõ solũ sumentibus ꝓdest.

Rñdeo Dõm, qꝺ (sicut priꝰ dictũ est) hoc sacrm non solũ est sacrm, sed etiã est sacrificiũ. Inquãtũ enim in hoc sacro repsentat passio xp̃i, qua xp̃s obtulit se hostiã deo (vt di. eph. 5.), hz rõnẽ sacrificij: inq̃ntũ vero i hoc sacro tradit mutuis bilis gra sub visibili spẽ, hz rõnẽ sacri. ℣ Sic g̃ hoc sacramentũ sumẽtibꝰ quidẽ ꝓdest, z ꝓ modũ sacri, z ꝓ modũ sacrificij: q̃ ꝓ oĩbus sumẽtibꝰ offertur. Dicit em̃ in canone misse, quotquot ex hac altaris participatiõe, sacrosanctũ filij tui corꝓs z sanguinẽ sumpserimus, omni bñdictione celesti z gr̃a repleamur. ℣ Sed aliꝫ q̃ nõ sumũt, ꝓdest ꝓ modũ sacrificij, inq̃ntũ ꝓ salute eoꝝ offert. Uñ z in canone misse dr. Memento dñe famulorꝝ famularũq; tuarũ, ꝓ quibꝰ tibi offerimus vel qui tibi offerũt hoc sacrificiũ laudis, ꝓ se suisq; oĩbꝰ, ꝓ redemptione animarũ suarũ, ꝓ spe salutis z ꝛcolumitatis sue. ℣ Et vtrũq; modũ ꝓficẽdi, dñs expꝛessit, dicẽs Mat. 26. z Luce. 22. q̃ ꝓ vobis. s. fumẽtibꝰ z ꝓ multis. s. aliꝫ effundetur in remissionem peccatoꝝ.

Ad primũ Ergo dõm, q̃ hoc sacrm ꝓ se aliꝫ hz qꝺ est sacrificiũ. Et ideo non est similis rõ. ¶ Ad 2m dõm, q̃ sicut passio xp̃i ꝓdest quidẽ oĩbus quãtũ ad sufficientiã, z ad remissionẽ culpe z adeptionẽ gratie z glorie, sz effectũ nõ hz nisi in illis q̃ passioni xp̃i ꝛiunguntꝰ p fidez z charitatẽ: ita z hoc sacrificiũ qꝺ est memoriale dñice passionis, nõ hz effectũ nisi in illis q̃ ꝛiunguntur huic sacro per fidem z charitatẽ. Uñ z Aug. dicit ad renatũ. q̃s offerat corpus xp̃i nisi ꝑ his qui sunt mẽbra xp̃i? Uñ z in cano. misse non oratu xp̃o his qui sunt extra ecclesiã. Illis tñ ꝓdest plus vel minꝰ sc̃m modum deuotionis eoꝝ. ¶ Ad tertiũ dõm, qꝺ sumptio ptinet ad rõnez sacri, sed oblatio pertinet ad rationem sacrificij. Et tõ ex hoc q̃ aliquis sumit corpꝰ xp̃i, vel etiã plures, nõ accrescit aliꝫ aliq̃ tuamentũ. Sicut etiã ex hoc quod sacerdos plures hostias cõsecrat in vna missa, non multiplicatur effectus huius sacri: quia non est nisi vnũ sacrificiũ. Nihil enim plus est virtutis in multis hostiꝫ ꝓsecratis q̃s in vna: cũ sub omnibus z sub vna nõ sit nisi totus Christꝰ. Unde nec si aliq̃s, simul in vna missa multas hostias ꝓsecratas sumat, participabit maioꝛem effectum sacramenti. ℣ In pluribus vero missis multiplicat sacrificij oblatio. Et ideo multiplicatur effectus sacrificij z sacramenti.

¶ Utrum per venale peccatum impediatur effectus huius sacramenti. Articu. 8.

Ad octauz Sic pcedit. Uꝺ qꝺ p venialẽ pctm̃ nõ impediat effect⁹ huius sacri. Dicit em̃ Aug. sup illud Jo. 6. pꝛes vestri mãducauerũt mãna ꝛc. Panẽ celestẽ spũalr mãducate, innocẽtiã ad altare portate, pctã etsi sunt quotidiana, nõ sunt mortifera. Ex quo pz qꝺ venialia pctã, q̃ quotidiana dicunt, spũalẽ mãducationẽ nõ impediũt. Sed spũaliter mãducãtes, effectũ huius sacri pcipiũt. Ergo pctã venialia nõ impediunt effectũ huius sacri. ¶ ℘. Hoc sacrm nõ est minoris vtutis q̃s baptismus. Sz effectũ baptismi (sicut supꝛadictũ est) sap. 1. dr spũsctus discipline effugiet fictum. Qui tñ per pctã venialia nõ fugatur. Ergo neq; effectũ huius sacri ꝛpediũt peccata venialia. ¶ ℘. Nihil qꝺ remouetur ꝑ actionem alicuius cause põt impedire eius effectum. Sed peccata venialia tolluntur per hoc sacrm. Ergo non impediunt eius effectum.

Sz ℘ Est, q̃ dam. dicit in. 4. li. Ignis eius qꝺ in nobis est desideriꝫ, assumens etiam que ex carbone. 1. ex hoc sacro ignitionem, cõburat nostra peccata, z illuminet coꝛda nostra, vt participatione diuini ignis, igniamur z deificemur. Sz ignis nostri desideriꝫ vel amoꝛs, impeditur ꝑ peccata venialia, que impediunt feruoꝛez charitatis: vt in 2ꝺa parte habitũ est. Ergo peccata venialia impediunt effectũ huius sacramenti.

Rñdeo Dicẽdũ, qꝺ pctã venialia dupl'r accipi possunt. Uno mõ ꝓout sunt preterita: alio mõ ꝓout sunt actu exercita. ℣ Primo quidem modo pctã venialia nullo mõ impediunt effectũ huius sacri. Potest enim contingere qꝺ aliquis post multa pctã venialia cõmissa, deuote accedat ad hoc sacramẽtum, z plenarie huius sacramenti cõsequatur effectũ. ℣ Secũdo autem modo peccata venialia non ex toto impediũt

huius sacri effectũ, sed in pte. Dictũ est em̃, q̃ effectus huius sacramẽti nõ solũ est adeptio habitualis gratie vel charitatis: sed etiã q̃dã actualis refectio spũalis dulcedinis. Que qdẽ ipedit. si aliq̃s accedat ad hoc sacrm, per peccata venialia mente distractus. Nõ autẽ tollitur augmentũ habitualis gr̃e vel charitatis.

Ad primũ Ergo dõm, q̃ ille q̃ cũ actu venialis pctõ ad hoc sacrm accedit, habitualr quidẽ manducat spũaliter, hz nõ actualiter. Et tõ habitualẽ effectũ huius sacri pcipit, nõ aũt actualẽ. ¶ Ad 2m dõm, q̃ baptismꝰ nõ ita ordinat ad actualẽ effectũ. i. feruoꝛis charitatis, sicut hoc sacrm. Unde baptismꝰ est spũalis regio: ꝓ qua acquiritur prima pfectio. q̃ est habitus vel forma. Hoc aũt sacrm est spũalis mãducatio, que habet actualẽ delectationẽ. ¶ Ad tertiũ dicẽdũ, q̃ illa rõ ꝓ cedit de venialibus preteritis, que per hoc sacramentũ tolluntur.

¶ De vsu siue sumptione huius sacramẽti in cõmuni. Qõ. 80.

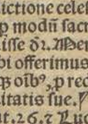

Deinde Cõsiderandũ est de vsu siue sumptione huius sacri. Et primo qdẽ in cõi. 2cõ, quo xp̃s est vsus hoc sacro. ¶ Circa primũ quer̃itur. 12. Primo, vtrum sint duo modi mãducãdi hoc sacrm. s. sacramentaliter z spũaliter. 2cõ, vtrũ soli hoĩ cõueniat mandicare spũaliter hoc sacrm. Tertio, vtrum solus hoĩs iust⁹, sit manducare sacraliter. Quarto, vtrũ peccatoꝛ manducãs sacramentaliter, peccet. Quinto, de quãtitate huj⁹ peccati. Sexto, vtrũ peccatoꝛ accedens ad ℞ sacramẽtũ: sit repellendus. Septimo, vtrum nocturna pollutio impediat hoĩez a sumptione huj⁹ sacramẽti. Octauo, vtrũ sit soluꝫ a ieiunio sumẽdũ. Nono, vtrũ sit exhibẽdũ nõ hãtibꝰ vsum rõis. Decimo, vtz sit quotidie sumẽdũ. Undecimo, vtz liceat oĩno abstinere. Duodecimo, vtrũ liceat percipere corpus sine sanguine.

3.p.q.2.ã 3.coꝛ. Et. 4.di 8.q.3 ã.1.q.1.ad 3m. 2.q.3 per to. Et 10.6. de ℞ sacro loquẽs dicit Jo. 7. verba q̃ ego locutus sum vobis, z 7.co.1. spũs z vita sunt. Sz circa baptismũ non distinguit duplex modus sumẽdi. s. sacraliꝫ z spũalis. Ergo neq; circa ℞ sacrm dz ℞ distõ adhiberi. ¶ ℘. Ea ꝛiũ vnũ est ꝓ pp alterũ nõ debẽt abinuicem diuidi: q̃ vnũ ab alio spẽm trahit. Sz sacraliꝫ mãducatio ꝛ̃ dinat ad spũalẽ sic ad finẽ. Nõ ergo dz sacraliꝫ mãducatio ꝛ̃ spũalẽ diuidi. ¶ ℘. Ea q̃ũ vnũ nõ põt esse sine altero nõ debẽt ꝛ̃ sedividi. Sz videt q̃ nullus possit mãducare spiritualiter, ni si etiã sacraliꝫ mãducet: alioquin antiq̃ partes ℞ sacrz spũaliter mãducaꝛent. frusta etiã esset sacraliꝫ mãducatio, si sine spũali esse posset. Nõ igitur ꝛuenienter distinguitur circa ℞ sacramẽtum dupler mãducatio, s. sacramentalis z spiritualis.

Et. 1. co. 28. 1. et 20.

Sed contra Est, q̃ sup illud psime coꝛ. xi. q̃ mãducat z bibit indigne ꝛc. dicit gl. Duos dicim⁹ esse modos mãducandi: vnũ sacraleꝫ, z alium spiritualem.

Rñdeo Dõm, q̃ in sumptione huius sacri duo sunt ꝛsiderãda. s. ipsuz sacrm, z effectus ipsius, de quoꝝ vtroq; iã supra dict⁹ est. Perfectus igit modus sumẽdi ℞ sacrz, est qñ aliq̃s ita ℞ sacrm suscipit q̃ percipit eius effectũ. ꝓingit aũt, qñq; (sic supꝛadictũ est) q̃ aliq̃s impedit a percipiendo effectu huius sacri. Et talis sumptio huj⁹ sacri est impfecta. ℣ Sic igit pfectũ ꝛ̃ impfectũ diuidit̃ur, ita sacraliꝫ mãducatio, ꝑ quã sumit solũ sacrm sine effectu ipsius, diuidit ꝛ̃ spiritualem mandicationem: per quã quis pcipit effectum huj⁹ sacramẽti, quo spũaliter homo xp̃o ꝛiungitur per fidem z charitatem.

Ad primũ Ergo dõm, q̃ etiã circa baptismũ z alia hmõi sacra sibis distõ adhibet. Nã qdã suscipiũt tãtum sacramentum, quidam vero sacramentum z rem sacramẽti. In hoc tamen differt, quia cum alia sacramenta perficiantur in vsu materie, percipere sacramentum, est ipsa pfectio sacramẽtis: ℞ aũt sacramentũ perficitur in ꝓsecratione mãe, z tõ vtroq; vsus est q̃s ℞ sacrm. In baptismo etiã z aliꝫ sacris characterẽ impriműtibꝰ, illi q̃ accipiũt sacrm, recipiũt aliquid spũalẽ effectũ sz characterẽ, qꝺ nõ accidit in ℞ sacro. Et ideo magis in ℞ sacro distinguit vsus sacraliꝫ a spũali, q̃s i baptismo. ¶ Ad 2cõz dõz, q̃ sacraliꝫ maducatio que ptingit ad spũalẽ nõ diuidit̃ur ꝓtra spũalẽ, hz includit ab ea. Sed illa sacramentalis manducatio ꝛ̃ spũalẽ diuidit, que effectuz non ꝛsequit, sic imperfectum quod non pertingit ad perfectionẽ speciei, diuidit̃ur ꝓtra pfectũ. ¶ Ad tertiũ dõm, q̃ (sic supra dictũ est) effectus sacramẽti põt ab aliquo pcipi, si sacrm hẽat in voto, quãuis non accipiat in re. Et ideo sic aliq̃ baptizaꝛ baptismo flaminis pp desideriũ baptismi, añq̃s baptizẽt baptismo aq̃, ita etiã aliq̃ mãducat sacrm ℞ sacrm anteq̃s sacraliꝫ sumant. ¶ Sed ℞ ꝓtingit dupl'r. Uno modo pp desideriũ sumẽdi ipsuz sacrm. Et ℞ mõ dr baptizari z mãducare spũalr z nõ sacraliꝫ, illi q̃ desiderant sumere ℞ sacramẽta iam instituta. Alio modo pp figurã: sicut dicit apl's prime coꝛ. x. q̃ antiq̃ patres baptizati sunt in nube z in mari, et q̃ spũalẽ escã mãducauerũt, z spũalẽ potũ biberũt. Nec tñ frustra adhibetur sacramentalis mãducatio: q; plenius inducit sacramenti effectũ ipsa sacramenti suscepcio q̃ soluz desiderium: sicut supra circa baptismum dictum est.

¶ Utrũ solius hoĩs sit ℞ sacramẽtum spũaliter sumere. Art. 2. 4. di. 9. ar. 2. q. 5

Ad ꝺm Sic pcedit. Uꝺ q̃ nõ solꝰ hoĩs sit ℞ sacrm spũalr sumere, sed etiã angelorum. Quia sup illud psal. panẽ angelorũ manducauit hõ. dr gl. i. corpus xp̃i, q̃ est vere cibus angelorum. Sed ℞ nõ esset si angeli spũaliter xp̃z nõ manducarẽt. Ergo angeli spũalr xp̃m mãducãt. ¶ ℘. Aug. dicit sup. Jo. Als† q̃ hunc cibũ z potũ societatẽ vult intelligi corporis z mẽbꝛoꝝ suoꝝ, que + est ecclesia in predestinatis. Sed ad istã societatẽ nõ solũ pertinẽt hoies, sz ẽt sancti angeli. Ergo sancti angeli spũaliter mãducant. ¶ ℘. Aug. in lib. de verbis dñi dicit. Spũaliter manducandus est xp̃s, qñ ipse dr, qui mãducat meã carnem z bibit meum sanguinem, in me manet z ego in eo. Sed ℞ ꝓuenit non solum hominibus, sed etiã sanctis angelis: in quibus ꝑ charitatem est xp̃s, z xp̃s in eo. Ergo videtur q̃ spiritualiter mãducare, non solum sit hominum, sed etiam angelorum.

Ar. 1. co. Et. 5. co. Et. 1. co. Et. 7. co. 3. fi.

Sz ℘ Est, q̃ aug. dr super Jo. panem de altari spiritualiter manducate, innocentiã ad altare portate. Sed angelorum non est accedere ad altare, tanq̃ aliquid inde sumpturi. Ergo angelorum non est spiritualiter mãducare.

Rñdeo Dõm, q̃ in ℞ sacramento ꝓtinetur ipse xp̃s: non qdẽ in spẽ ꝓpria, sz in spẽ sacri. Dupl'r. ergo ꝓtingit mãducare spiritualiter ipm xp̃m. Uno modo ꝑ in sua specie ꝛsistit. Et ℞ modo angeli mãducãt spũaliter ipsum xp̃m: inquantũ ei vniuntur fruitione charitatis ꝑfecte, z visiõe manifesta, quẽ panẽ expectamus in patria) nõ per fidẽ sic nos et ℞ vnimur. ¶ Alio mõ ꝓtingit spũalr mãducare xp̃m, ꝑ ut est sub speciebus huius sacri: inquãtum. s. aliquis credit in xp̃m cũ desiderio sumendi ℞ sacramentum. Et ℞ non solũ est spiritualiter mãducare xp̃m sed etiam spũaliter mãducare ℞ sacramẽtũ, qꝺ nõ ꝓpetit angelis. Et ideo hz angeli spiritualiter manducent xp̃m: nõ tamen ꝓuenit eis spiritualiter mãducare ℞ sacramentum.

Ad primũ Ergo dõm, q̃ sumptio xp̃i sub ℞ sacro, ordinat sic ad finẽ ad fruitionez ꝑfe q̃ angeli co fruũtur. Et quãto q̃ sunt ad finẽ, deriuantur a fine, inde est q̃ ista mãducatio xp̃i qua eũ sumimus sub sacro, quodãmo deriuatur ab illa mãducatione qua angeli fruũtur xp̃o in patria. Et ideo dr homo mãducare panez angelorum: quia primo z principalr est angelorum, qui eo fruuntur in spẽ propria: secundario autez est hoĩm, qui xp̃m sub sacramento accipiunt. ¶ Ad secundũ dõm, q̃ ad societatem corporis mystici pertinent quidẽ z homines z angeli, hz homines per fidem, angeli autẽ per manifestã visionẽ. Sacramenta autem ꝓportionẽtur fideꝭ: per quam veritas videtur in speculo z in enigmate. Et ideo ꝓprie loquendo non angeli, sed hominibus ꝓuenit mãducare spũaliter ℞ sacramentum. ¶ Ad tertium dõm, q̃ xp̃s manet in hominibus fm pñtẽ statum per fidẽ, sed in angelis beatis est per manifestam visionem. Et ideo non est similes sicut dictuz est.

¶ Utrũ solus hõ iustus possit xp̃m sacraliꝫ mãducare. Art. 3.

Ad tertiuz Sic pcedit. Uꝺ q̃ nullus possit mãducare xp̃m sacraliter nisi hõ iustus. Dicit. n. aug. in lib. de remedio pñie. Ut qꝺ paras dentẽ z vẽtrẽ, crede z mãducasti. credere em̃ in eum, ℞ est panẽ viuum mãducare. Sed peccatoꝛ non credit in eũ: q; non hz fidẽ fomatã, ad quã pertinet credere in deũ: vt in 2ꝺa parte habitũ est. Ergo peccatoꝛ non põt mandicare ℞ sacramẽtũ, qꝺ est panis viuus. ¶ ℘. Hoc sacramentũ est maxime dr esse sacramẽtum charitatis: vt supꝛadictũ est. Sed sicut infideles puluãt fidẽ: ita oẽs pctoꝛes ꝑdunt charitatẽ. In fideles aũt nõ vñr posse sacraliter sumere hoc sacrm: cum in forma hui⁹ sacramẽti dicatur: mysteriũ fidei. Ergo pari rõne neq; aliq̃s pctõ põt coꝛpus xp̃i sacramẽtaliꝫ mãducare. ¶ ℘. Pctõ

4. di. 9. ar. 2. q. 1 2. 2. q. 1 ar. 2. q. 2 3. q. 2. c. 5. fi. 2 dist. 12. q. 1. ar. 2. q. 2 coꝛ.

Universidad de Deusto Biblioteca

Sup.q.80.Art.4. ℳ ḡstionis, 80. artic.4. dubium occurrit an confessus de peccato mortali habita copia confessoris idonei, sumens eucharistiam peccet mortaliter. Et est ratio dubij, q; cõiter dicitur q̄ habita copia confessoris tenetur confiteri mortale cõtritus ante sumptionem eucharistiemon tamen cõiter asserit̄ q̄ teneatur sub peccato mortali.

℣d huius gõnis dif ficultatez aperiendã: sciendu est, q̄ teneri sub vinculo pcti mortalis vel non sic teneri ad confessionem huiusmodi ante eucharistiã: opz accipere vel ex iure diuino, vel ex ratione naturali, vel ex iure positiuo. Et ab vltimo inchoãdo: ius positiuum nulla appa ret precipiens confessionẽ ante sumptionẽ eucharistie. Rõ aũt ex naturali discursu a doctoribus sacris allata ad hoc est: q̄ distributio eucharistie spectat ad ministros ecclesie ac per hoc sumptuus eucharistiã, debet esse mundus iudicio ecclesie. Quã quidem rõnẽ ipsimet doctores sacri non tanti faciunt: vt necessario ipsam concludere dicant: mã dicunt ipsam hr̃e locuz non simp̃r: & absolute, sed q̄n adest copia cõfessoris. Et reuera rõnia non cogit nec iustum est: q̄ñ facile solui pot, ꝺño q̄ sumptuus per ministros ecclesie eucharistiam by esse mũd⁹ iudicio ministrorum vel iudicio dñi ipsorũ ministrorũ p̃ritus aũt mũd⁹ est iudicio dei: membrorũ est formatã & militãtis ecclie. Et diuino vero iure p̃ceptũ hoc non apparet: quin potꝰ insinuãt oppoꝫ: dum 1.ad cor.11. apls dicit, probet autez seipsum hõ: & sic de pane illo edat. Vbi duo dicit. primo q̄ hõ, pbet seipm: q̄ pertinet ad cõtritionem: & non dicit q̄ pbet a confessore. Et ḡuis locus ab autoritate negatiue parum aut nihil valeat: ex cũdo tamẽ dicto affirmatiuo videt negatiua fulciri, subinde cñ & sic de pane illo edat: & ẽm subiunctũ monstrat sufficere ad sumendã eucharistiã q̄ homo pbet seipm. Nã si pbare seipsum non sufficeret: apostolus nõ subiũxisset documentum dispõnis

1.ar.7.q.3. 8.cor. & 4.di. 9. ar.3.q.1. 2.2.& ar ti.4.q.2 cor. Et.1.co rin.11. lec.7.co 2.

magis est abominabilis deo ḡ creatura irrõnalis: ꝺz ein in psal. de hoie pctõe. hõ cũ in honore eẽt, nõ intellexit, ꝺparat⁹ est iumẽtis insipientib⁹, & similis factꝰ est illis. Sed a fal butũ (puta mus aut canis) nõ põt sumere h̃ sacramẽtũ: sicut etiã nõ potest sumere sacramentuz baptismi. Ergo videtur q̄ pari rõne neq; peccatores hoc sacramentũ mãducent.

Sed cõtra Est, q̄ super illud Jo.6. pfes vñ manducauerũt manna in deserto, & mortui sunt. dicit augu. multi de altari accipiunt, & accipiẽdo mortuũ tur: vñ dicit apls. iudicium sibi manducat & bibit. Sed nõ mortuus sumẽdo nisi pctõres. Ergo peccatores corpus christi sacramenta liter manducant, & non solum iustꝰ.

℟ñdeo Dõm, q̄ circa hoc quidã anti qui errauerũt: dicentes q̄ corpus xp̃i nec etiã sacr̃aliter a pctõrib⁹ sumit, sed ḡ cito labẽs peccatoris cõtingitur, tã cito sub spẽbus sacr̃alibus desinit esse corpus xp̃i. ℣ Sed hoc est erroneũ. Derogat eñ veritati huius sacr̃i: ad ḡ pertinet (sicut supra dictũ est) q̄ manentib⁹ spẽbus corpus xp̃i sub eis esse non desinat. Spẽs aũt manẽt, ꝺ̃ du suba panis maneret si ibi adesset, vt supra dictuz est. Manifestũ est aũt q̄ suba panis assumpta a peccatore, nõ statim esse desinit, sed manet ꝺ̃ diu per calorem nãlem digerat. Añ tãdiu corp⁹ xp̃i sub spẽbus sacr̃alib⁹ manet a pctõibus sumptis. Añ dõm est, q̄ pctõr sacr̃aliter corp⁹ xp̃i mãducare põt, & nõ solũ iustꝰ.

Ad p̃mũ Ergo dõm, q̄ verba illa & sibi indigne, iudiciũ sibi mãducat & bibit. i. ꝺdẽnationem. Dicit aũt gl. ibidẽ q̄ indigne manducat & bibit, qui i crimine est vel irreuerenter tractat. Ergo qui est in peccato mortali, si hoc sacramentum accipiat, damnationẽ acquirit mortaliter peccans.

℟ñdeo Dõm, q̄ in hoc sacr̃o sicut in aliis: id q̄ est sacr̃m, est signũ eius q̄ est res sacr̃i. Dupl̃ex aũt ẽ res huius sacramẽti: sicut supra dictũ est. Una quidem que ẽ significata & p̃tẽta. s. ipe xp̃s: alia autẽ est signata & non p̃tenta. s. corpus xp̃i mysticũ: q̄ ꝺ est societas sanctorũ. Quicunq; ergo hoc sacr̃m sumit, ex h̃ ipso signat se esse xpo vnitũ, & mẽbris eius incorporatũ. Dõ quidez fit per fidẽ formatã: quam nullus h̃z ci pctõ mortali. Et ideo manifestũ est, q̄ quicũq; cũ peccato mortali hoc sacr̃z sumit, falcitatẽ in hoc sacramento ꝺmittit: & ideo incurrit sacri legium, tanquam sacramenti violatoꝛ: & p̃ pter hoc mortaliter peccat.

Ad primũ Ergo dõm, q̄ xp̃s in p̃pria spẽ apparẽs, nõ exhibebat se tangendum hoibus in signũ spiritualis vnionis ad ipsum, sic exhibetur sumẽdus in h̃ sacr̃o. Et ideo pctõres cũ in ꝑpria spẽ tangentes, non incurrebant crimen falsitatis circa diuina, sic pctõres sumentes h̃ sacramentum. ℣ Et p̃tera xp̃s adhuc gerebat similitudinẽ carnis peccati: et ideo quemlibet se pctõibus tangendum exhibebat. Sed remota similitudine carnis pcti per gloriam resurrectionis, se tangi prohibuit a mulliere. Jo.20. noli me tangere, nondũ enim ascẽdi ad patrẽ meũ. s. in corde tuo: vt aug. exponit. Et ideo peccatores qui defectum fidei formate patiunt circa xp̃m, repelluntur a contactu huius sacramẽti. ℳd secundũ dõm, q̄ nõ quelibet medicina competit s̃m quemlibet statum infirmitatis. Nam medicina que datur ꝺ̃ fortitudinem, non competit ꝺ̃ debilitatem. Et ideo spẽs sacr̃alis que datur ꝺ̃ fortitudinem spiritualem, non competit peccatoribus, qui per peccatum mortale spiritualem fortitudinem amittunt.

Ad quartuz Sic proceditur. Añ q̄ peccatoꝛ sumẽs corp⁹ xp̃i sacramentaliter, nõ peccet. Nõ enim est maioris dignitatis xp̃i sub spẽ sacri q̄ sub spẽ propria. Sed peccatores tangentes corpus xp̃i sub spẽ ꝑpria nõ peccabant, quia etiã venia pctõrũ ꝺsequebant: sic legit luc.7. de muliere peccatrice, & matt. 14. ꝺz, q̄cũq; tetigerũt fimbriã vestimẽti ei⁹ salui facti sunt. Ergo nõ peccãt, ℔z magis salutẽ ꝺsequunt, sacr̃z corporis xp̃i sumendo.

Cõ. Hoc sacr̃m sic̃ & alia, est q̄dam spũalis medicina. Sed medicina datur infirmis ad salutẽ: s̃m illud matt.9. nõ est opus valentib⁹ medicus ℔z male habentib⁹. Infirmi aũt vel male h̃tes spũal̃r, sunt pctõres. Ergo hoc sacr̃m absq; culpa sumere pũt ✝. Cõ. Hoc sacr̃m cũ in se ẽ̃m ꝺtineat, & de maximis bonis. Maxima aũt bona (℔z aug. in li. de libe. arb.) sunt quib⁹ nullus male põt vti. Nullus aũt peccat, nisi p abusum alicuius rei. Ergo nullus peccatoꝛ sumẽs hoc sacr̃m peccat.

Cõ. Sicut h̃ sacr̃m sentiꝰ gustu & tactu, ita & visu. Si ergo pctõr ex eo q̄ sumit h̃ sacr̃m peccet, vt etiã q̄ peccaret videꝺo. Ꝺ̃ ꝑz eẽ ẽm: cũ eccl̃ia oib⁹ hoc sacr̃z videndũ & adorandũ ꝓponat. Ergo peccatoꝛ nõ peccat ex hoc q̄ mãducat hoc sacr̃m. Cõ. Contingit q̄ñq; q̄ aliq̃s peccatoꝛ nõ habet ꝺscientiam sui peccati, nec tñ talis peccare videtur corpus xp̃i sumendo: quia s̃m hoc omnes peccarent qui sumunt: quasi periculose exponentes: cũ apls dicat ꝓme contra. 4. nihil ꝺsci⁹ sum, sed non in hoc iustificatus sum. Nõ ergo videtur q̄ peccatoꝛi cedat in culpã, si hoc sacramentum sumat.

Sed contra Est, q̄ apls dicit ꝓme coꝛ. xj. qui mãducat & bibit indigne, iudiciũ sibi mãducat & bibit. i. ꝺdẽnationem. Dicit aũt gl. ibidẽ q̄ indigne manducat & bibit, qui i crimine est vel irreuerenter tractat. Ergo qui est in peccato mortali, si hoc sacramentum accipiat, damnationẽ acquirit mortaliter peccans.

℟ñdeo Dõm, q̄ in hoc sacr̃o sicut in aliis: id q̄ est sacr̃m, est signũ eius q̄ est res sacr̃i. Dupl̃ex aũt ẽ res huius sacramẽti: sicut supra dictũ est. Una quidem que ẽ significata & p̃tẽta. s. ipe xp̃s: alia autẽ est signata & non p̃tenta. s. corpus xp̃i mysticũ: q̄ ꝺ est societas sanctorũ. Quicunq; ergo hoc sacr̃m sumit, ex h̃ ipso signat se esse xpo vnitũ, & mẽbris eius incorporatũ. Dõ quidez fit per fidẽ formatã: quam nullus h̃z ci pctõ mortali. Et ideo manifestũ est, q̄ quicũq; cũ peccato mortali hoc sacr̃z sumit, falcitatẽ in hoc sacramento ꝺmittit: & ideo incurrit sacrilegium, tanquam sacramenti violatoꝛ: & p̃pter hoc mortaliter peccat.

Ad primũ Ergo dõm, q̄ xp̃s in p̃pria spẽ apparẽs, nõ exhibebat se tangendum hoibus in signũ spiritualis vnionis ad ipsum, sic exhibetur sumẽdus in h̃ sacr̃o. Et ideo pctõres cũ in ꝑpria spẽ tangentes, non incurrebant crimen falsitatis circa diuina, sic pctõres sumentes h̃ sacramentum. ℣ Et p̃tera xp̃s adhuc gerebat similitudinẽ carnis peccati: et ideo quemlibet se pctõibus tangendum exhibebat. Sed remota similitudine carnis pcti per gloriam resurrectionis, se tangi prohibuit a mulliere. Jo.20. noli me tangere, nondũ enim ascẽdi ad patrẽ meũ. s. in corde tuo: vt aug. exponit. Et ideo peccatores qui defectum fidei formate patiunt circa xp̃m, repelluntur a contactu huius sacramẽti. ℳd secundũ dõm, q̄ nõ quelibet medicina competit s̃m quemlibet statum infirmitatis. Nam medicina que datur ꝺ̃ fortitudinem, non competit ꝺ̃ debilitatem. Et ideo spẽs sacr̃alis que datur ꝺ̃ fortitudinem spiritualem, non competit peccatoribus, qui per peccatum mortale spiritualem fortitudinem amittunt.

nocere si daretur adhuc febricitantibus. nõa etiam baptismus & penitentia sunt quasi medicine purgatiue, que dãtur ad tollẽdã febrem pcti. Hoc aũt sacramentum est medicina ꝺfortativa: que non debet dari nisi liberatis a pctõ. ℳd tertium dõm, q̄ maxima bona intelligit aug. virtutes anime, quibus nullus male vtitur qua si principijs mali vsus. Utitur tamen eis aliquis male, quasi obiectis mali vsus: vt patet in his qui de virtutib⁹ superbiunt. Ita & hoc sacramentum quãtum est ex se, non est principium mali vsus, sed obiectum. Unde aug. ꝺz. Multi indigne accipiunt corpus xp̃i: per quod docemur quã cauendum sit male accipere bonũ. Ecce eñ & bonũ sacr̃um est malis: ꝺum male accipitur bonũ: sic & apostolo per malum factũ est bonũ, cum ꝺ accepit malũ. s. cũ stimulũ sathane patiẽter portauit. ℳd quartũ dõm, q̄ per visum nõ accipitur ipsum corpus xp̃i, sed forma h̃ sacramẽtũ eius: q. s. nõ pertingit visus ad substãtiã corporis xp̃i, sed solũ ad species sacr̃ales: vt supra dictũ est. Sed ille q̄ mãducat, nõ solũz sumit spẽs sacr̃ales, sed etiã ipsum xp̃m, qui est sub eis. Et ideo a visione corporis xp̃i nullus phibẽt, qui sit sacramentũ xp̃ ꝺsecutus ℔z baptismum. Non baptizati autem nõ sunt admittẽꝺi etiã ad inspectionẽ huius sacr̃i: vt patet per ꝺosi. in li. cel. hier. Sed ad mãducationẽ nõ sunt admittẽꝺi, nisi soli illi, qui nõ solũ sacr̃aliter sed etiã realiter sunt xp̃o ꝺiuncti. ℳd q̄rtũ dõm, q̄ hoc q̄ nõ h̃z aliquis ꝺsciẽtiã sui peccati, põt ꝺtingere dupl̃r. Uno modo per culpã suã: vel q. p ignorantiã iuris, q̄ nõ excusat, reputat nõ esse pctm̃ q̄ ẽt pctm̃, puta si aliquis fornicatoꝛ reputaret simplicẽ fornicationẽ nõ esse pctm̃ mortale) vel q. negligens est in examinatione suipsius: ℔z id q̄ apostol⁹ ꝺcit prime coꝛ. xj. pbet aũt seipsum homo, & sic de pane illo edat & de calice bibat. Et sic nihilominus peccat pctõr sumens corpus xp̃i: ℔z non habeat ꝺsciam pcti, quia ipsa ignorantia est ei pctm̃. ℳllo modo potest ꝺtingere sine culpa ipsius: puta cũ dolitꝰ de pctõ, sed non est sufficienter ꝺtritus. Et in tali casu non peccat sumendo corpus xp̃i: quia homo per certitudinem scire non potest vtrũ sit vere ꝺtritus. Sufficit eñ si in se signa ꝺtritionis habeat: puta si doleat de preteritis, & proponat cauere de futuris. Si vero ignoret h̃ q̄ fecit, esse actum pcti, propter ignorantiã facti, que excusat (puta si accessit ad nõ suã, quã credebat eẽ suã, non est ex hoc dicẽdus pctõr. Silr etiã si toraliter est peccatum oblitus, sufficit ad eius deletionem generalis ꝺtritio: vt infra dicetur. Unde tam non est dicendus peccatoꝛ.

4.dist.9. ar.3.q.3 Et.1.c.1 & 3.co.3

℔trum accedere ad hoc sacramentum cum ꝺscientia pcti, sit grauissimũ omnium peccatoꝝ. Arti. 5.

Ad quintũ Sic proceditur. Uidetur q̄ accedere ad hoc sacr̃m cũ ꝺscientia pcti, sit grauissimũ oim pctõrum. Ꝺcit enim apls primo. co. xj. quicũq; mãducauerit panẽ, & biberit calicẽ dñi indigne reũ erit corporis & sanguinis dñi. gl. ibidẽ. Hoc est, ac si xp̃m occiderit, punit. Sz pctm̃ xp̃m occiden tiũ, vt fuisse grauissimũ. Ergo & h̃ pctm̃ quo aliqs cũ ꝺscia pcti ad mẽsam xp̃i accedit, videt eẽ grauissimũ. Cõ. Hiero. ꝺz. Iquada epla. Quid tibi cũ feminis, q̄ ad altare cũ deo fabularis: dic sacerdos, dic clerice, q̄r eisdẽ labijs filiũ dei osculaꝛis, quibus osculaꝛis Alies ✝ filium. es meretricẽ? o iuda osculo filiũ hois tradis. Et sic vt fornicatoꝛ: ad mẽsam xp̃i accedẽs peccare sic̃ iudas peccauit, cui⁹ pctm̃ fuit grauissimũ. Sz multa alia pctã sunt grauiora, q̄ pctm̃ fornicatiõis, & ꝑcipue pctm̃ infidelitat̃. Ergo cuiusl̃z pctõris ad mẽsam xp̃i accedẽtis pctm̃ est grauissimũ. Cõ. Absagis est abominabilis deo immũditia spũalis q̄ corporalis. Sz sicis p̃ceret corpus xp̃i in lutũ vel sterqliniũ, grauissimũ reputaret eius pctm̃. Ergo grauius peccat si ipm sumat cũ pctõ, q̄ ẽst immunditia spũalis. Ergo hoc pctm̃ est grauissimum.

Sed contra Est, q̄ sup illud Jo.15. si nõ venissez, & locutus eis nõ fuissez, pctm̃ nõ haberẽt. ꝺt aug. hoc intelligendum esse de pctõ infidelitatis, quo tenentur cuncta pctã. Et ita videtur hoc pctm̃ non esse grauissimum, sed magis pctm̃ infidelitatis.

℟ñdeo Dõm, q̄ (sicut in scõa pte habitũ est) dupl̃r aliquod pctm̃ põt dici grauius alio. Uno modo per se: alio modo per accidens. ℙer se quidẽ s̃m rõnẽ sue spẽi: que attenditur ex parte obiecti. Et s̃m hoc, quanto id contra quod peccatur est maius, tãto pctm̃ est grauius. Et q. ꝺuinitatis xp̃i est maior: hũanitate ipsius, & ipsa humanitas est potior ꝺ̃ sacramenta humanitatis, unde est q̄ grauissima pctã sunt que committuntur in ipsam ꝺuinitatez: sicut est peccatũ infidelitatis & blasphemie. Secundario autem sunt grauia peccata que committunt in humanitatẽ xp̃i. Unde & mat.12. ꝺz. Qui ꝺixerit verbũ ℨ filiuz hois, remittet̃ ei: qui aũt ꝺixerit verbũ ℨ spũscti, nõ remittet̃ ei, neq; in hoc seculo, neq; in futuro. Tertio aũt loco sunt pctã que ꝺmittunt ℨ sacr̃a, q̄ ꝑtinẽt ad hũanitatẽ xp̃i. Et post hoc sunt alia pctã ℨ puras creaturas. ℙer accñs aũt vnũ pctm̃ est grauius alio ex ꝑte peccantis: puta pctm̃ q̄ ẽst ex ignorãtia vel infirmitate, est leue⁹ pctõ q̄ ẽst ex ꝓtemptu vel ex certa scia. Et eadẽ rõ est de aliis circunstãtijs. Et s̃m hoc ilud pctm̃ in quibusdã põt esse grauius: sicut in his qui ex actuali ꝓtemptu, cũ ꝺscia pcti ad hoc sacramentum accedunt. In quibusdam vero minus grave: puta in his qui ex quodã timore ne ꝺpehendantur in pctõ, cũ ꝺscia pcti ad hoc sacramentũ accedunt. Sic ergo pt⁹ q̄ hoc pctm̃ est multis aliis grauius s̃m suam speciem: nõ tamẽ est omnium grauissimum.

Ad p̃mũ Ergo ꝺz, q̄ pctm̃ indigne sumentis hoc sacramentũ, ꝓparatur pctõ occidentiũ xp̃m, s̃m silitudinẽ (qi vtrũq; ꝺmittit ℨ corpus xp̃i) nõ tñ s̃m criminis ẽtitatẽ. Pctm̃ eñ occidentiũ xp̃z fuit multo grauius. Primo quidem, q̄ illud pctm̃ fuit ℨ corpus xp̃i in spẽ ꝑpria: hoc aũt pctm̃ est ℨ corpus xp̃i in spẽ sacr̃i. Sed ꝺ q̄ illud pctm̃ ꝑceſſit ex intẽtione nocẽꝺi xpo, nõ aũt hoc pctm̃. ℳd secundũ dõm, q̄ fornicatoꝛ accipiẽs corpus xp̃i, comparatur iude xp̃m osculãti, quantũ ad similitudinẽ crimi nis (qi vterq; ex signo charitatis xp̃m offendit) nõ tñ ẽtiã ad criminis ẽtitatẽ: sic̃ etiaz pius dictũ ẽ. ℣ Hec tñ criminis silitudo nõ minus ꝺpetit alijs pctoribus quã fornicatoribus. Nam & per alia pctã mortalia agitur contra charitatem xp̃i, cuius signũ est hoc sacramentum, & tãto magis quanto pctã sunt graviora. Sc̃m quid tñ pctm̃ fornicationis magis reddit hoiem ineptũ ad ꝓceptionem hui⁹ sacr̃i: m̃ctũ. s. q̄ hoc pctm̃ spũs maxime carni subiũctur, & ita impedit fauoꝛ dilectionis q̄ requirit in hoc sacr̃o. ℣ Plus tñ ponderat impedimentũ ipsius charitatis q̄ feruoris eius. Añ & pctm̃ infidelitatis, q̄ fundit⁹ separat hominẽ ab ecclesie vnitate, simpliciter loquendo, maxime hominẽ ineptum reddit ad susceptionem huius sacramẽti: q̄ ẽst sacramentũ ecclesiastice vnitatis, vt supra ꝺictũ est. Unde & grauius peccat infidelis accipiẽs hoc sacr̃m q̄ fidelis peccatoꝛ: magis ꝓtẽnit xp̃m s̃m q̄ ẽst sub hoc sacramẽto, puta fortim si non credat xp̃m vere sub hoc sacr̃o esse: q. quãtũ est in se, ꝺminuit sanctitatẽ huius sacramenti, & virtutẽ xp̃i operãtis in hoc sacramẽto: q̄ ẽst ꝓtẽnere ipsum sacr̃m in seipso. Fidelis aũt qui cũ ꝺscitia pcti sumit, ꝓtẽnit hoc sacramentũ, nõ in seipso: sed quã tũ ad vsum, indigne accipiẽs. Añ & apls ꝓme ad coꝛ. xj. assignãs rõnẽs huius pcti ꝺcit, nõ ꝺiudicẽs corpus dñi. i. nõ ꝺscernẽs ipm ab aliis cibis, q̄ maxime facit ille, q̄ nõ credit xp̃m esse sub hoc sacramento. ℳd tertiũ dõm, q̄ ille q̄ ꝑceret hoc sacr̃m in locũ, multo grauius peccaret, q̄ ille qui cum conscientia peccati mortalis ad hoc sacramẽtũ accedit. Primo quidem: q̄ ille hoc faceret ex intentione iniuriã faciẽꝺi huic sacramento: quod nõ intẽdit peccatoꝛ, indigne corpus xp̃i accipiens. Secundo q̄ homo peccatoꝛ eapar est gratie, vnde etiam magis est aptus ad susciplendum hoc sacramentuz q̄ñ quecũq; alia irrationalis creatura. Añ marime, inoꝛdinate vteretur hoc sacramẽto, qui

intelligunt homicidiū esse graui⁹ aliūde. s. ex dāno vite illato ⁊ aliis hmōi.

¶ Super Arti. 6.

Tart. 6. aduerte duriū. in lib. 4. di. 9. arti. vlti. limitare dictum antoris hic. s. occultis peccatoribus petentibus non pōt sacra cōio denegari. Distinguit enim de sacerdote curato: si eius vicario seu curam gerenti similiter de tempore generalis cōionis aut infirmitatis: vel tpe alio. putat⁹ non gerenti curā aliaꝝ debere negare cōionē ⁊ ex q̄ non tenetur illū cōicare etiā cū hīa curati: curati aūt extra tps ḡnalis cōionis psumit⁹ sine scandalo tm negare cōionē debere. Mihi aūt videt q̄ cauta ste distō. ⁊ vt petens cōionē non exequatur sacrileg⁹ intendit: debitum in nullō video negandi occulto petōi publice se cōmunioni ingerenti: siue sit sacerdos curatus siue non: mō ster paratus in altari cōicans ḡcūq;. Et rō est: q; xpi actio, nra ⁊ instructio, constat aūt q; dns non tenebatur tunc ad cōicandū apostolos: ⁊ de facili modicū supsedendo potuisset sine scandalo euitare iudā: instituēdo sacrām post datam intinctā bucellā, qua sumpta exiuit foras. Et cōtr⁹ q; iudas nō petijt cōionē: ⁊ tantū dns aplicum choum cōicans: ipm cū ceteris intrauit dicēs, cōcupiscentia cōcupiscite hoc est corpus meum

Universidad de Deusto Biblioteca

¶ Super Arti. 9.

In arti. 9. in responsione ad vltimum, aduerte circa cõmunionem pueroꝝ z puellarꝝ quum ad annos discretionis perueneriẽt iuxta ea, vtri usꝰ sextus, q̃ iudiciũ de initio discretionis debet a parentibus z confessore sieri. A parentibus quidem: qñ continua conuersatione experiuntur an filius seu filia discerne re sciat panem spiritualem a materialiter z cum deuotione prepa rare se ad sacrm. A cõfessore vero: qñ ut ipsi cõfessione potest aduertere q̃tũ discretionis aũt deuotionis possit inesse. ¶ Et videtur minus caute laborari a parẽtibus non exponẽtibus puellas decem annoꝝ ad cõionem. dicunt enim q̃ sunt nimis paruę quum tñ sufficientem habeant discretionẽ z deuotionẽ. Et licet ipsi pueri ac puelle vi deant excusari: retrahentibus parentibus z cõfessore nõ precipiẽtibꝫ. disciplina etatis illi⁹ exigit: vt maioribus filiis plusꝫ studioꝫ z credant z pareant: parentes tamen non excusantur.

¶ Super Arti. 10.

In arti. 10. circa quotidianam celebrationem. ℞ notat aug. super hymn. sic vive vt quotidie mereariꝭ accipere quotidianꝫ panem. sic viue, intelligendum est spiritualem vitã sic dicere, vt quotidiana cõione semper anteamur: aliquin non sic viuimur vt quotidie mereamur accipere. ℞ qui quotidie mereri accipere, d3 quotidie sic esse dispositꝰ vt fructũ eucharistie percipiat: fructus aũt non solũ actualis refectio spũs: sed augmẽ gre q̃m per totum tẽpus p̃fitꝰ vite suꝰ in statu augmẽti.

¶ Propter qđ crebro aut quotidie celebrantes dissentiunt in scipis fructum preterite celebrationis: z ꝑ ꝓfectũ vel defectus quem experiuntur in scipos requirunt vel a proximo quitione. desistant. q. ꝛ. multis celebrationibus peractis ad actus virtutũ non melius se habet quã prius. passionibusque non minus subiacent quam prius. parum aut nihil celebrando profecit. Dico autem parum z qz forte quo ad aliquaꝫ actualem

4. dist. 9. ar. 5. q. 3 z 4. z dist. 25. q. 2. ℞. 2. q. 4. cor. Et io. 6. lectu. 7. co. 1.

Alias † ℔ roin.

saltue. Et eadẽ rõ est de reliquijs aque vel vini, quibus os abluit: dummodo nõ trajiciantur in magna q̃ntitate, ꝛ permixte saliue, qđ vitari non põt. ¶ Illud aũt est teiunij ecclesie: qđ instituitur ad carnis macerationẽ. Et tale teiunium per predicta nõ impedit, q: predicta nõ multũ nutriunt, sed magis ad alterãdum sumuntur. ¶ Ad quintũ dom, q̃ cum dicitur q̃ hoc sacrm puius quã aliꝭ cibi d3 in os christiani utrare, nõ est intelligendũ absolute respectu tot⁹ tpis: alioquin qui semel comedisset vł bibisset, nũq̃ posset postea hoc sacrm accipe, sed est intelligendũ q̃tũ ad cũdẽ die. ¶ Et ꝛ⁹ principiũ dieꝰ ꝑm diuersos diuersimode sumat: nã q̃dã a meridie, quidam ab occasu, quidã a media nocte, q̃dã ab ortu solis, die incipiũt: ecclesia tñ romana + die a media nocte incipit. Et tõ si post mediã noctẽ aliq̃s sumpserit aliq̃d q̃ modũ cibi vel potus, non põt eadẽ die hoc sumere sacrm: põt vo si ante mediã noctẽ. Nec refert vtrũ post cibũ vel potũ assumptũ dormierit, aut etiam digestus sit, quãtũ ad rõnẽ ꝓcepti: refert aũt q̃tũ ad ꝓturbationẽ mẽt⁹, q̃ patiunt hoies ꝓp insomneitatẽ vel indigestionẽ. Ex quib⁹ timẽs multũ ꝓturbetur, hõ reddit ineptus ad sumptionẽ huius sacri. ¶ Ad sextũ dom, q̃ maxima deuotio requirit in ipsa sumptione huius sacri: q: tũc ꝓcipit sacri effect⁹. Que q̃ dẽ deuotio magis ꝓsimpedit ꝓ ꝓcẽdẽtia q̃ ꝑ se quẽtia, z ideo magis est institutũ q̃ hoies ieiunẽt añ sumptionẽ hui⁹ sacri q̃ post. Debet tñ esse aliqua mora inter sumptionem huius sacri z reliquos cibos. Vñ z in missa, oratio gr̃arũ actionis post cõionẽ d: z cõicantes ẽt suas priuatas orationes dñt. ¶ Sed̃m tñ antiquos canones statutũ fuit a papa clemẽte (vt hr̃ de cons. dist. 2.) Si mane dñica portio edit, vsq; ad sextã ieiunent ministri qui eam cõsumpserũt: z fl. 3. vel. 4. hora acceperint, ieiunẽt vsq; ad vesperũ. Antiquitus eñ rari⁹ missarũ solẽnia celebrabant, z cũ matoꝝ ꝑpatione: nũc aũt, q: opz frequẽti⁹ sacra mysteria celebrare, non posset de facili obseruari, z ideo p̃ contrarium consuetudine est abrogatũ.

¶ Utrum non habentes vsum rationis, debeant suscipere hoc sacramentum. Art. 9.

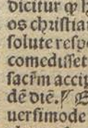

Ad nonuz Sic procedit. Uidetur q̃ nõ hũtes vsum rõnis, non debeant hoc sacrm suscipere. Requiritur eñ q̃ aliquis, ad hoc sacrm cum deuotione, z precedente sui examinatione accedat: ꝑm illud. 1. cor. xj. ꝓbet seipsum homo, z sic de pane illo edat, z de calice bibat. Sed hoc nõ potest esse in his qui carẽt vsu rõnis. Ergo non d3 eis hoc sacrm dari. ¶ ℘. Inter alios qui carẽt vsu rõnis, sunt etiã arreptitij, qui energumini dñr. Sed tales etiam ab inspectione huius sacri arcentur: ꝑm dio. in li. cel. hiero. Ergo carentibus vsu rationis hoc sacrm dari non debet. ¶ ℘. Inter alios carẽtes vsu rationis, maxime pueri videntur esse innocentes. Sed pueris hoc sacramentum non exhibetur. Ergo multominus aliꝭ carẽtibus vsu rationis.

Sed cõtra Est, q̃ legitur in cõcilio aurasico z habetur i de cre. 26. q. 6. c. qui recedunt.) Amẽtibus quecunq; pietatis sunt, ꝓferenda sunt. Et ita est eis cõferẽdũ ℔ sacrm: qđ est sacrm pietatis.

℟ñdeo Dom, q̃ aliqui dicuntur non habere vsum rationis dupl⁹r. Uno modo q: hũt debilẽ vsum rationis: sicut dicitur non videns qui male videt. Et q: tales possunt aliquam deuotionẽ huiꝰ sacramenti concipere, non est eis hoc sacrm denegandũ. ¶ Alio modo dñr aliq̃ nõ hr̃e totaliter vsum rõnis. Aut igit nũq̃ habuerũt vsum rõnis: ꝛ sic a natiuitate permãserũt. Et sic talib⁹ nõ est ℔ sacrm exhibẽdũ: q: in eis nullo mõ ꝓcessit huiꝰ sacramẽti deuotio. Aut nõ semp caruerũt vsu rõnis, z tũc si prius qñ erãt ꝓpotes fuę mentis, aꝑparuit in eis deuotio huiꝰ sacramẽti, debet eis in articulo mortis hoc sacrm exhiberi: nisi forte timeatur periculum vomitus vel expuitionis. Unde in ꝓcilio carthaginẽñ legit⁹ (z habetur in decre. 26. q. 2.) Ne q̃ infirmitate pniam petit, si casu dñ ad eũz sacerdos inuitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit, vł in frenesim ꝓuersus fuerit, debet testimonia qui cũ audierunt, z accipiat penitentiã, z si cõtinuo creditur moriturus, recõcilietur per manus impositionẽ, z infundatur ori eius eucharistia.

Ad ꝓmũ Ergo dom, q̃ per sacrm baptis̃m configuratur homo morti xp̃i, in se suscipiens ei⁹ characterẽ. et ideo sicut xp̃s semel mortu⁹ est: ita solũ semel debet homo baptizari. Sz ꝓ hoc sacrm nõ recipit homo xp̃i characterẽ, ꝛ ꝑm xp̃m, cui⁹ virtus manet in eternum. Unde heb. 10. d: una oblatione consummauit in sempiternuz sanctificatos. z ideo q̃ quotidie homo indiget salutifera xp̃i virtute, quotidie põt laudabiliꝛ ℔ sacrm suscipe. ¶ Et q: precipue baptis̃m⁹ est spũalis regnatio, iõ sicut hõ semel carnaliꝛ nascit, ita d3 semel spũaliꝛ renasci ꝑ baptismũ: vt aug. dic̃ sup illud Jo. 3. qñ ꝓt hõ nasci, cũ sit senex? Sz hoc sacrm est cibus spũalis, vũ sicut cib⁹ corporalis quotidie sumitur, ita z hoc sacrm quotidie sumere laudabile est. Añ dñs luc. xj. docet petere, panẽ nr̃m q̃tidianũ da nobis hodie. In cuius expõne au. d: in li. de verbis dñi. Si q̃tidie accipis. s. ℔ sacrz, q̃tidie tibi est hodie, tibi q̃tidie ꝓ te resurgit: hodie. n. ẽ qui xp̃s resurgit. Ad ꝑm dom, q̃ agn⁹ paschalis ꝓcipue fuit figura huius sacri q̃tũ ad passionẽ xp̃i, q repr̃sentatur ꝑ hoc sacrm. Et tõ semel tñ i anno sumebaꝛ: q: xp̃s semel mortu⁹ est, z ꝓp ℔ ẽt ecclesia celebrat semel in anno memoriã passionis xp̃i. Sz i ℔ sacro traditꝰ nobꝭ memoriale passionis xp̃i ꝑ mo^m cibi, q̃ q̃tidie sumit. Et tõ q̃ tñ ad ℔ significaꝛ ꝑ mãna: qđ q̃tidie dabaꝛ ꝓpl⁹ in deserto. ¶ Ad tertiũ d3, q̃ reuerẽtia huius sacri hz timorẽ amoꝛ ꝓiũctũ (vñ timoꝛ reuerẽtie adꝺeit, dꝛ tioꝛ filialiꝛ: vt i scda ꝓ te deũ ẽ) ex amoꝛe. n. ꝓuocaꝛ ꝺsideriũ sumẽdi, ex tioꝛe aũt cõsurgit hũilitas reuerẽdi. Et tõ vtrũq; ꝑtinet ad reuerẽtiã hui⁹ sacri, z qđ q̃tidie suaꝛ, z q̃ aliq̃ abstineaꝛ. Añ au. dꝛ si dixerit ꝙspiã ñ q̃tidie accipiẽdã eucharistiã, ali⁹ ẓ + faciaꝛ vnusquisq; qđ fz fidẽ suã pie credit esse faci^m. Neq; n. litigauerũt inter se zacheus z ille cẽturio: cũ alter eoꝝ gaudẽs suscepit dñz, alter dixit, nõ sum dign⁹ vt intres sub tectũ meũ: ꝺbo saluatoꝛe honoꝛificãtes huius nõ vno mõ. Amoꝛ tñ z ꝛpes ad q̃ semp scriptura nos puocaꝛ, ꝑfecit tioꝛ. Uñ z cũ petr⁹ dixisset, exi a me dñe, q: hõ ꝑfecꝛ sum, rñdit Jesus. Noli timere. ¶ Ad ꝛtũ dom, q̃ q: dñs dicit, panẽ nr̃m q̃tidianũ da nobꝭ hodie, nõ est ꝑtes in die cõicãdũ: vt saltẽ ꝓ hoc q̃ aliq̃s semel i die cõicaꝛ, repũtet vnitas passionis xp̃i. ¶ Ad q̃ntũ dom, q̃ ꝑm diuersum statũ ecclie, diuersa circa hoc statuta emanauerũt. Nã in primitiua ecclesia q̃ magna vigebat deuotio fidei ꝓpiane statutũ fuit vt q̃tidie fideles cõicaꝛẽt. Uñ anacletus ꝑp dicit, Peracta ꝙsecratiõe, oẽs cõicẽt, q̃ noluerint ecclesiasticis carere liminib⁹: sic. n. apl̃s statuerũt z scã ro. ẓ ecclia. ¶ Ad stmodũ vero diminuto fidei feruoꝛe, fabian⁹ ꝑp indulsit, vt si nõ frequẽti⁹ saltẽ ter in ãno oẽs cõicẽt. s. in pasca, pẽtecoste, z natali dñi. Sotheꝛ ẽt ꝑp in cena dñi dicit esse cõicãdũ: vt habeꝭ in decre. de cõse. di. 2. ¶ Postmodũ ꝑpter iniquitatis abundãtiã refrigescẽte charitate multoꝝ: statuit ino. 3. vt saltẽ semel in anno. s. in pasca fideles cõicent. Cõsulitur tñ in lib. de ecclesiasticis dogmatibus: oibus diebus dominicis esse communicandum.

¶ Utrũ liceat oĩno a cõione cessare. Art. 11.

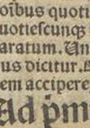

Ad vndecimum Sic ꝓcedit. Uꝺ q̃ liceat cessare oĩo a cõione. ℣ audatur eñ centurio de hoc q̃ dicit matth. 8. dñe nõ sum dignus: vt intres sub tectũ meũ. Cui ꝓparat ille q̃ reputata cõione sibi esse abstinendũ, vt dictũ est. Cũ ergo nũq̃ legat xp̃m in eius domũ venisse, videtur q̃ liceat alicui toto tpe vite sue a cõione abstinere. ¶ ℘. Cuilibet lz abstinere ab his q̃ non sunt de necessitate salutis. Sed hoc sacrm nõ est de necessitate salutis, vt supra dictũ ẽ. Ergo lz a sumptione huiꝰ sacramẽti oĩno cessare. ¶ ℘. Peccatores nõ tenent cõicare, vnde fabianus papa cũ dixisset, ter in anno oẽs cõicent, adiunxit, nisi forte q̃s matoꝛib⁹ criminibus impediaꝛ. Si ergo illi q̃ nõ sunt in pctõ tenẽtur cõicare, videꝛ q̃ semel spũaliꝛ renasci ꝑ baptismũ: vt aug. dic̃ sup illud Jo. 3. qño ꝓt hõ nasci, cũ sit senex? Sz hoc sacrm est cibus spũalis, vũ sicut cib⁹ corporalis quotidie sumitur, ita z hoc sacrm quotidie sumere laudabile est. Añ dñs luc. xj. docet petere, panẽ nr̃m q̃tidianũ da nobis hodie. In cuius expõne au. dꝛ in li. de verbis dñi. Si q̃tidie accipis. s. ℔ sacrz, q̃tidie tibi est hodie, tibi q̃tidie cẽs resurgit: hodie. n. ẽ qui xp̃s resurgit. Ad ꝑm dom, q̃ agn⁹ paschalis ꝓcipue fuit figura huius sacri q̃tũ ad passionẽ xp̃i, q repr̃sentatur ꝑ hoc sacrm. Et tõ semel tñ i anno sumebaꝛ: q: xp̃s semel mortu⁹ est, z ꝓp ℔ ẽt ecclesia celebrat semel in anno memoriã passionis xp̃i. Sz i ℔ sacro traditꝰ nobꝭ memoriale passionis xp̃i ꝑ mo^m cibi, q̃ q̃tidie sumit. Et tõ q̃ tñ ad ℔ significaꝛ ꝑ mãna: qđ q̃tidie dabaꝛ ꝓpl⁹ in deserto. ¶ Ad tertiũ dꝛ, q̃ reuerẽtia huius sacri hz timorẽ amoꝛ ꝓiũctũ (vñ timoꝛ reuerẽtie adꝺeit, dꝛ tioꝛ filialiꝛ: vt i scda ꝓ te deũ ẽ) ex amoꝛe. n. ꝓuocaꝛ ꝺsideriũ sumẽdi, ex tioꝛe aũt cõsurgit hũilitas reuerẽdi. Et tõ vtrũq; ꝑtinet ad reuerẽtiã hui⁹ sacri, z qđ q̃tidie suaꝛ, z q̃ aliq̃ abstineaꝛ. Añ au. dꝛ si dixerit ꝙspiã ñ q̃tidie accipiẽdã eucharistiã, ali⁹ ẓ + faciaꝛ vnusquisq; qđ fz fidẽ suã pie credit esse faci^m. Neq; n. litigauerũt inter se zacheus z ille cẽturio: cũ alter eoꝝ gaudẽs suscepit dñz, alter dixit, nõ sum dign⁹ vt intres sub tectũ meũ: ꝺbo saluatoꝛe honoꝛificãtes huius nõ vno mõ. Amoꝛ tñ z ꝛpes ad q̃ semp scriptura nos puocaꝛ, ꝑfecit tioꝛ. Uñ z cũ petr⁹ dixisset, exi a me dñe, q: hõ ꝑfecꝛ sum, rñdit Jesus. Noli timere. ¶ Ad ꝛtũ dom, q̃ q: dñs dicit, panẽ nr̃m q̃tidianũ da nobꝭ hodie, nõ est ꝑtes in die cõicãdũ: vt saltẽ ꝓ hoc q̃ aliq̃s semel i die cõicaꝛ, repũtet vnitas passionis xp̃i. ¶ Ad q̃ntũ dom, q̃ ꝑm diuersum statũ ecclie, diuersa circa hoc statuta emanauerũt. Nã in primitiua ecclesia q̃ magna vigebat deuotio fidei ꝓpiane statutũ fuit vt q̃tidie fideles cõicaꝛẽt. Uñ anacletus ꝑp dicit, Peracta ꝙsecratiõe, oẽs cõicẽt, q̃ noluerint ecclesiasticis carere liminib⁹: sic. n. apl̃s statuerũt z scã ro. ẓ ecclia. ¶ Ad stmodũ vero diminuto fidei feruoꝛe, fabian⁹ ꝑp indulsit, vt si nõ frequẽti⁹ saltẽ ter in ãno oẽs cõicẽt. s. in pasca, pẽtecoste, z natali dñi. Sotheꝛ ẽt ꝑp in cena dñi dicit esse cõicãdũ: vt habeꝭ in decre. de cõse. di. 2. ¶ Postmodũ ꝑpter iniquitatis abundãtiã refrigescẽte charitate multoꝝ: statuit ino. 3. vt saltẽ semel in anno. s. in pasca fideles cõicent. Cõsulitur tñ in lib. de ecclesiasticis dogmatibus: oibus diebus dominicis esse communicandum.

¶ Utrũ liceat oĩno a cõione cessare. Art. 11.

Ad vndecimum Sic ꝓcedit. Uꝺ q̃ liceat cessare oĩo a cõione. ℣ audatur eñ centurio de hoc q̃ dicit matth. 8. dñe nõ sum dignus: vt intres sub tectũ meũ. Cui ꝓparat ille q̃ reputata cõione sibi esse abstinendũ, vt dictũ est. Cũ ergo nũq̃ legat xp̃m in eius domũ venisse, videtur q̃ liceat alicui toto tpe vite sue a cõione abstinere. ¶ ℘. Cuilibet lz abstinere ab his q̃ non sunt de necessitate salutis. Sed hoc sacrm nõ est de necessitate salutis, vt supra dictũ ẽ. Ergo lz a sumptione huiꝰ sacramẽti oĩno cessare. ¶ ℘. Peccatores nõ tenent cõicare, vnde fabianus papa cũ dixisset, ter in anno oẽs cõicent, adiunxit, nisi forte q̃s matoꝛib⁹ criminibus impediaꝛ. Si ergo illi q̃ nõ sunt in pctõ tenẽtur cõicare, videꝛ q̃ semel spũaliꝛ renasci ꝑ baptismũ: vt aug. dic̃ sup illud Jo. 3. qño ꝓt hõ nasci, cũ sit senex? Sz hoc sacrm est cibus spũalis, vũ sicut cib⁹ corporalis quotidie sumitur, ita z hoc sacrm quotidie sumere laudabile est. Añ dñs luc. xj. docet petere, panẽ nr̃m q̃tidianũ da nobꝭ

¶ De communione sub vtraq; specie. Qō trip; ex.

Occurrit hic triplex questio pro speciacior discutienda propter nonnatres: scilicet de necessitate, de vtilitate, & de congruentia.

¶ An cōio sub vtraq; specie sit in precepto. Qō. 1.

Veri sacri portiōe, a calice sacrati cruoꝛ abstinēre non enim p̄ q̄ pculdubio q̄n nescio q̄ suplstitione docenꝭ astringi, aut integra sacra peipiāt, aut ab mte gris arceāt. Nō g̃ l3 sumere corp⁹ xp̄i sine ei⁹ sanguine. ¶ ℨ. Ad pfcōnē h⁹ sacri ꝛ currit ꝛ Joā. 6. nisi manducaueritis carnē filij hoīnis ꝛ biberitis ei⁹ sanguinē, nō habebitis vitā in vobis, vtraq; sacri spēm etiā ad infantes baptizatos extēdit: dogmatizando q̄ sine his non posset sacrā lem panem sumere: deberet panis cōtrit⁹ & ad sacrilegiū ptinere vr. Un ibidē gela. subdit: q̄ diuisionē etiā sdēqs mysterij sine grandi sacrilegio q̄uenire non pōt. ¶ ℨ. Ll. oc sacrm celebrāt in memoriā dnice passionis (vr. S. dcīn ē) ꝛ sumit ꝛ p ale salute. Sz̄ pas sio xp̄i magis exprimit i sanguine q̄m i corpe: sanguis ēt p salute ale offert: vt. S. hitū ē. Potꝰ ē eēt abstinēdū a suptiōe corpis q̄ a suptiōe sanguis. Ergo accedētes ad ℨ sacrm, nō debent sumere corpus xp̄i sine eius sanguine.

Sed cōtra Est multarū ecclīarum vsus: in q̄b⁹ pplo cōicāti datur corp⁹ xp̄i sumendū, nō aut sanguis.

Rndeo Dōm, q̄ circa vsuz huj⁹ sacri duo pñt considerari. Unuz ex pte ipsi⁹ sacri: aliū ex pte sumentiū. ¶ Ex pte quidē ipsi⁹ sacri cōuenit, q̄ vtrūq; sumat. s. ꝛ corp⁹ ꝛ sanguis: q̄ l vtroq; ꝓsistit pfcio sacri. Et ideo q̄ ad sacerdotē ptinet ℨ sacrm sumere ꝛ pficere nullo⁹ dz corp⁹ xp̄i sumē sine sāguie. ¶ Ex pte ät sumentiū requirit summa reuerētia, ꝛ cautela, ne aliq̄d accidat q̄ vergat ad inuriā tāti mysterij. Qđ ꝓcipue posset accidere i sāguis suptiōe: q̄ qđē si i caute sueret, ō facili posset effūdi. Et q̄ creuit mīcritudo pplī christiani, i q̄ otinēt senes ꝛ iuuenes ꝛ pueli quoꝝ qđā fi sūt tāte discretiōis, vt cautelā ō dita circa vsuz h⁹ sacri adhibeant: nō puide in q̄busdā ecclesiīs obseruaꝭ, vt pplo sāguis sumēdus nō det, sed solū a sacerdote sumaꝭ.

Ad p̄mū Ergo dz, q̄ gela. loq̄t q̄tū ad sacerdotes: q̄ sic totū ofert q̄t sacrm, ita ēt toti cōicare dēt. Ut enī legit in concilio toletano: ēle erit sacrificiū cui nec ipse sacrificās pticeps esse dignoscitur.

¶ Ad 2ᵐ dōm, q̄ ꝓcēdo h⁹ sacri ꝛ i vsu fidelū ꝛ i ꝛsecratiōe mās. Et iō nihil derogat p fectiōi h⁹ sacri, si pplꝰ sumat corp⁹ sine sāguine dūmō sacerdos ꝛsecrans sumat vtrunq;.

¶ Ad 3ᵐ dōm, q̄ repñtatio dūice passionis agit i ipa ꝛsecratiōe h⁹ sacri: i q̄ nō z corp⁹ sine sāguie ꝛsecrari. Qđ ät a pplo corp⁹ sine sanguie sumi. Nec exīde seq̄t aliq̄d ō trimēti: q̄ sacerdos in pſona oim sāguinē offert, ꝛ sūit, ꝛ sub vtraq; spē tot⁹ xp̄s ptinet, vt. S. hitū ē.

accōmodatio ecclesie nō necessitatis ℨ solēnitat⁹, cerimonialis ē in bap^mo, q̄ eucharistia aut nutrit sumens illam, in nutritio aūt crisit coopōnē vitales eius q̄ nutrit: ꝛ ꝓpteres accōmodatio cerimonialis nō supplet ractū perso nales necessarios sumenti eucharistiā. Un stat rō solida. ¶ Tū q̄ ē t dñis dñi repugnat, q̄ū ꝓmo tradidit hoc sacrm: dixit em accipite ꝛ manducate: ꝛ postea q̄ hoc q̄ illis tñ est tribuendū q̄i pñt aut potuerūt manducare corpalr: ita q̄ sicut nō recipiāt baptismo nisi carnalr nat⁹: ita non sumāt hoc sacrm nisi carnalr manducatiōe: ꝛ ꝓpea infans q̄i nūq; potuit nec pōt manducare carnalr, pane: ab ipso dño excludit a manducatione sacramēti. Hec de 3ᵒ. ¶ Quo ad 4ᵐ an cōio sub vtraq; spē necessaria sit omnibus fidelibus adultis: ex a.ᵗᵗᵒ in ꝓn̄ adducēs apparēs affirmat, q̄ necessaria est ecclesie monstrāt ſ̄a. ¶ Et q̄m maꝝ vis fit in sepe dictis ꝛbis dñi Joā. 6. di modos qui consueuerunt distingui circa hoc sacrm, inueniri aliū modū manducādi nō sacrm sed rēm: ita q̄ cōicimus tres modi manducādi rēm (z vel sacrā: vel spūalr sub sacro th ūt re aut in voto: vel pure spūaliter.

¶ Et ut clarius ꝓcipiaꝭ q̄d dicim⁹, declarandū ex cōuenientia ꝛ diffa ētia, manducandi rēm spūalr, in hoc q̄ vtroq; ponit manducanē esse rēi mem brū vīuū. Differūt aūt ꝓmo in ℨ, q̄ manducare rēm est ex suo gne māducatio alligata ad sacrm re vel voto. Ubi manifeste appet, spūalem māducatione eucharistie claudere in se oēdine ad sacrm. Manducatio aūt rēi absolute q̄ sit ex suo genere pure spūalis: ex eo ptz q̄ hmōi māducatō terminari pōt ad deitatē p̄m se iuxta illud luce. 22. ego dispono vobis sicut disposuit mihi pr meus regnū vt edatis ꝛ bibatis super mensam meam in regno meo (dñi cui nulla erit rō sacramēti: sed pure spūalis edēt ꝛ bibent deum sicuti est, sicut ipsa rēs alia deo fruēt) ꝛ ad spūalia dona gr̃e: iuxta illud Joā. 6. q̄ in me, q̄ manducat spūalr rēm sub sacro: ppriū est viatoribus in nouo testō adultis. māducare aūt pure spūalr rēm: cōe est cōprehensibile ꝛ via no. ꝛ ve. testi iustis: scriptū est enī panem angelorū manducauit hō. cōmune quoq; est ops homines salutis fieri. ꝛ demū cōmune est iustificatis infantib⁹ ꝛ adultis comedere rēm spūalr, q̄ nō sit efficetus aut nociue admitt⁹. tū ex eo q̄ hmōi manducatio millies habetur in scriptura. ꝛ nulli est rō quare nō possit terminari ad rēm sicut terminatur ad alia ꝛ superius inducta ꝛ q̄ posset induci, vt est illud. puer. 9. in persona sapie. venite comedite panem meum. ꝛ bibite vinum q̄ miscui vobis ꝛc. Hec ꝓpterea arguendi sunt doctores in sufficie tie: qui duos tantū modos manducandi distinxerunt, q̄m de modis manducandi rēm sub sacro tractabant: tales aūt modi non sunt nisi duo: nos autem ex ipsis sacris doctoribus apposuimus hunc aliū modū spūaliter manducandi non sacrm sed rēm vt hinc clarius rēm redderemus sensum euāgelij ꝛ sanctoꝝ doc. ¶ His ita premissis dicimus q̄ sepe dicta domini verba nisi manducaueritis carnē filij hoīs ꝛ biberitis eius sanguinem non habebitis vitam in vobis: intelliguntur ad literam de manducatione spūali rēi: absq; hoc q̄ ꝓ ta a manducatione sacrali q̄ a manducatione spūali sacri in re vel i voto, pbat q̄ ꝓ ꝛ ex textu euāgelij. 2ᵒ ex ꝓcessu eiusdē. 3ᵒ ex auctoritatum spūale. ¶ Et si ℨ hāc rōnem obiciat falsum assumeret: q̄ ecclesia consueuit ifirmis adultis i extremo vite insensibilit⁹ ꝓstitutis vl ēt ꝓtenesmum patientib⁹ eucharistiā tribuere sine oi opōne vitali inferioris spūs. Facile excludit obtio, alianter endo q̄ l3 tales adulti in extremo cōstituti nullam habeant ꝓ tunc vitalem spūs operationē: habuerunt tñ ea ante: petēdo implicite vel explicite b sacrm. ꝛ ꝓptera negat amēritibus a natiuitate: sicut ꝛ infantib⁹ aqsiūt vtriq; nec pro tūc nec ante actū aliquē spūs habuerūt. ¶ Sic vero ob iecerit q̄spiam falsum in adducta rone subsumēdo q̄ infantes hñt vitales spūs opōnes cz credere ꝛ abnegantiare sathanā: cessi non spū ꝓmo, spū tñ ecclesie vt ptz q̄ū baptizant. Facile dq; hec obio excludit ꝛ q̄n si ficesset accōmodasset ecclesia has opōnes vitales pueris in susceptione eucharistie: sicut accōmodauit eis in susceptione baptismi. ꝛ q̄ hmōi accōmodatio nullibi facta sit re⁹ euchꝛ: ꝓbo. est vr nō nisi ꝓpria volūtate singat. In ꝓmptu. n. rō ē hec ꝛ bap⁹ habeat locum hmōi accommodatio: ꝛ nō pōt hre locū ī eucha. p bap^m. n. sñat ifans in filiū, sic dño aute nō erigit cooptatione ei⁹ q̄ sñat: ꝛ ꝓptera accōmodatio ecclesie nō necessitatis ℨ solēnitat⁹ certmonialis ē in bap^mo, q̄ eucharistia aut nutrit sumens illam: in nutritio aūt crisit coopōne vitales eius q̄ nutrit: ꝛ ꝓpteres accōmodatio cerimonialis nō supplet ractū personales necessarios sumenti eucharistiā. Un stat rō solida. ¶ Tū q̄ ē t dñis dñi repugnat, q̄ū ꝓmo tradidit hoc sacrm: dixit em accipite ꝛ manducate: ꝛ postea q̄ hoc q̄ illis tñ est tribuendū q̄i pñt aut potuerūt manducare corpalr: ita q̄ sicut nō recipiāt baptismo nisi carnalr nat⁹: ita non sumāt hoc sacrm nisi carnalr manducatiōe: ꝛ ꝓpea infans q̄i nūq; potuit nec pōt manducare carnalr, pane: ab ipso dño excludit a manducatione sacramēti. Hec de 3ᵒ. ¶ Quo ad 4ᵐ an cōio sub vtraq; spē necessaria sit omnibus fidelibus adultis: ex a.ᵗᵗᵒ in ꝓn̄ adducēs apparēs affirmat, q̄ necessaria est ecclesie monstrāt ſ̄a. ¶ Et q̄m maꝝ vis fit in sepe dictis ꝛbis dñi Joā. 6. di modos qui consueuerunt distingui circa hoc sacrm, inueniri aliū modū manducādi nō sacrm sed rēm

quorū neutrū est de necessitate salutis: ḡ nullus eorū cōtēptus erit damnabil'. Et sic ex his verbis dñi nō habet' p̄ceptū sumēdi sub vtraq; spē: sed q̄ sumentes tūmāt in fui memoriā huc est ḡ sumimus: in ipsius memoriā sumamus: iuxta eccl'ie disponē. hec ḡ tiefsūgs feceritis, in mei memoriā facietis. ¶ 2o dicit' q̄ p̄cipiat' p̄ hec dñi verba ipm op', nō propterea argumentū vtere ḡ tm̄ ly hoc nō demōstrat vtrūq; op' q̄ rps legit' feciſſe. ſ. cōſecrare ⁊ tradē sumēdū. Et rō est: q̄ ly ḡ demōstrat vtrūq; op' p̄ceptū a dño, sēgrer' q̄ dlz celebr'as tenere' sub p̄cepto dñi ad tradendū hoc sacr'm aliis, qđ oīm eccl'iarū piar' aures offendit: quū ꝑtet multos setōs sacerdotes carētes cura aiarū ⁊ in monast'eriis ⁊ extra sepe celebrasse ⁊ nūq̄ tradidisse: ⁊ quotidie sic fiat ab innumeris sacerdotibus irreprehēsibil'. Et ſm hoc non hꝫ hinc p̄ceptū traditionis sub vtraq; spē: ac p hoc nō hꝫ hinc p̄ceptū suscipiēdi ab aliis sub vtraq; spē. nā nō celebr'atiū sumptio traditione p̄supponit: quū nullꝰ talis fuerat nisi sibi tradita eucharistia. ¶ Tertio dicit' qđ dato q̄ ly hoc demōstraret omne op'. ſ. cōſecrare: sumere ⁊ tradere sub vtraq; spē: ⁊ q̄ intelligat' p̄cipi oē hmōi op' sadhuc argumētū nō cogit: quū q̄ p̄ceptū hoc sit affirmativū: ⁊ p̄cepta affirmativa obligēt semper, sed nō ꝑ semp: sed ꝓ tpe necessitatis: ꝓ his est vt ex hoc dñi p̄cepto sacerdotes non teneantur tradere sub vtraq; specie nisi necessitas cōicandi sub vtraq; specie aduenerit: ac per hoc si hmōi necessitas alicubi nunquā intervenit: nunq̄ sacerdos reus violati p̄cepti est. Et q̄ innumeris rp̄i eccl'esijs ro. eccl'ia imitat'ibus nūq̄ cōtigit alicui nō celebrādi necessitas cōicandi sub vtraq; specie: q̄m docere ſpū. ſ. cōteti sunt cōione sub ſpē panis: ideo nullus sacerdos in hmōi eccl'esijs re' est violati p̄cepti dñici. ¶ 4o dicit' ex ipso ordine text' euāgelicū: q̄ hoc dñi p̄ceptū nullibi inueniꝫ a dño traditū nisi respectu sacri sub ſpē panis tm̄. ita q̄ ly hoc nihil dem̄at de pertinētib' ad calicē. ⁊ ꝑpterea ex ifto p̄cepto argumētū ſūpti ſi efficar est: gladi' est goliath. q̄m hinc sequit' q̄ sola panis sancti cōio p̄cepta est tradēda. ¶ Et ꝓ goliath. q̄m hinc sequit' q̄ sola panis sancti cōio p̄cepta est tradēda. ¶ Et ꝓ hoc dicimus. primo ex autoritate euāgelistaꝝ iuxtas verba hec poſuit in ca. 22. Ubi expſſe refert dñm ad cōsecratione calicis post ſm p̄cratione panis dixisse. hoc facite in meā cōmemorationē. Secūdo autoritate pauli ap'li. 1. ad cor. vbi refert dñm dixisse: accipite ⁊ comedite: ḡ est corpus meū qđ ꝓ vobis tradet'. hoc facite in meā cōmemorationē. Et cōmedite: ḡ est corpus meū qđ ꝓ vobis tradet'. hoc facite in meā cōmemorationē post ꝑcratione aūt calicis iuxta doctrinā fructus populus ita cōmunicare. ⁊

Universidad de Deusto Biblioteca

ru tinẽ ad sensibile signũ in q̃ rps cõtinẽt apponit. ¶ Cõ dit comedere ꝛ bibere spũale: idẽ sint: manifestat dñs Jo. 6. Dũ ter vnũ ꝛ eundẽ fructum attribuit mãducationi carnis sue ꝛ potus sanguinis sui. primo quũ dicit: nisi mãducaueritis carnẽ filij hois ꝛc. scdo quũ dicit: qui manducat meam carnem ꝛc. tertio quũ dicit: qui manducat meã carnẽ ꝛ bibit meũ sanguinẽ: in me manet ꝛ ego in illo. Ubi patet: q̃ semper vnicus manducationi ꝛ potui apponit rẽ fructus. primo vita in nobis. scdo vita eterna. tertio manso in rpo ꝛ eõtra. ¶ Ad instãtiã aũt q̃ mãducare est actꝰ intellectꝰ ꝛ bibere a ꝛ cus assert: idẽ est q̃ hec sunt ꝛ a ꝑm q̃dam appropriationẽ ꝛ non ꝑm proprietatẽ. Et b tã in via q̃ ꝑfia. nã ꝛ via tã mãducare q̃ bibere spũale: ꝛ spẽ crat. ad credere in rpm: q̃ actꝰ quũ sit fidei formatꝰ ꝛ intellectꝰ ꝛ affectꝰ est in ptã aũt fruitio btã vtrũq; quoq; ptis pfectio est. In cuiꝰ signũ quũdi ctũ dr: q̃ cibaret illũ pane vite ꝛ intellectꝰ: subiũctũ dr: ꝛ aq̃ sapie potauit illũ: vt mõstraret sapia ad inteꝛpertines ꝛ cibus ꝛ potꝰ. Et similiter nõ solum dictũ est: nisi crẽte voluptatis tue potabis eos: sed inebriabunt ab vbertate domus tue: vbi tã vbertas dom̃ q̃ voluptas ad potũ relata est: vt mõstraret idẽtitas cibi ꝛ potus. ¶ Ad cõfirmationẽ vero de diuersitate signorum: dicit q̃ nõ op3 diuersis signis sensibilib9 rẽdere diuersa signata intelligibilia. Nec ꝑpter hoc q̃ multa signa vnũ ꝛ idẽ signatũ significant: aliq̃ superfluit: tum q̃ inadequate singula repꝛesentant illud intelligibile: tum q̃ sapiẽter diuina ꝓuidẽtia hmõi signa instituit ad nr̃am eruditionẽ: exercitationẽ: humiliationẽ: cõformitatẽ ꝛc. ¶ Ad vltimã confirmationẽ de appropriatis: rẽdet distinguẽdo de significatiõe vel collatione: ꝛ similiter de ꝑpio vel appropriato. Et dicitur q̃ reꝰ actus significãdi explicite (de tali enim significãdi mõ loquor) nihil est ꝑpriũ vni speciei ꝛ aliq̃ ꝑpriũ alteri: reꝰ aũt actꝰ fruitionis est alicui ꝑpriũ: q̃m totũ gõ cõfertur a rpo sub vna spẽ: ꝓferẽt ea sub eodem fruitionis habitu. Appropriatũ tñ inueniri pot respectu vtriusq; actuum: ad redẽptio per rpi mortẽ: appropriat calici in rephãdo. ꝛ vita aie appropriat eidẽ in cõferẽdo: sicut vita corporis appropriat in cõferẽdo hostie: iuxta illud: vt duplicis substãtie totũ cibaret hominẽ. Et similiter letitia appropriat calici in cõferẽdo: ꝛ firmitas hostie iuxta illud: dedit fragilibus corporis fercula: dedit ꝛ tristib9 sanguinis poculũ. Sed hmõi appropriatiões tam in significãdo q̃m in cõferẽdo in nullo variãt fructũ sacri quin totus ꝛ ita plene ꝛ pfecte cõferat sub vna spẽcie: sicut sub vtraq; fit autem diuinis ex hoc q̃ ꝑri appropriat poẽtria: ꝛ filio sapia: ꝛ spũsan. bonitas enim minus singula quaq; ꝑsonã est sapia. poẽtria. bonitas. ¶ Et per hoc patet rñsio ad quecũq; similia ꝓ obiici de appropriatis fructibus calicis: nihil em̃ minus enim fructui appropriatorũ calici percipit ex sacra hostia. ¶ Ad quartũ argumentũ dicẽs. declinãdo vtrũq; extremũ gõnis proposite arguẽdo: ꝛ media via incedẽdo: ꝛ distinguẽdo de dispositione sacerdotis in dei gratia celebrãtis. Dupliciter q̃dẽ pot inueniri dispositꝰ post sumptã sacramẽtũ sub specie panis: vel sine augmẽto spũali: vel cũ augmento spũali. Et q̃dẽ inuenit dispositꝰ cũ augmẽto spũali (ita vt dignior sit susceptio quo ad spẽ quã fuerit susceptio prima) recipit ꝑ eulabio sumendo calicẽ: spũale fructũ sacramẽti: q̃ ex gra maior. est intẽsiue aut extẽsiue: ꝛ sic dispositis nullus vnq̃ dubitauit vtile esse cõicare sub vtraq; specie q̃ sub altera tm̃. Si vero inuenit sine spũali augmẽto dispositꝰ: nihil spũalis fructꝰ ex sumptõe calicis percipit: q̃m idẽ est vtrobiq; agẽs: ꝛ idẽ patiens qualiter vtrobiq; dispositꝰ: ꝛ perinde q̃ ad interiorẽ fructũ se hꝫ acti post

†conferendi.

sumptã hostiã vnã aliã sumeret: vt ꝛ tunc in sumẽtibus reliq̃as facti. Uñ in fructuositas ista nõ est ex ꝑte rei ꝛ rẽ sub spẽcie: sed ex ꝑte vsũ: ꝛ est ex vsu dispone cõcãtis: ꝛ idẽtitate vsu rali rei ꝛ rẽ sub vtraq; spẽcie. Sed ex hac ime ꝛc ꝓferẽtis fructũ facti. hec em̃ sit ꝛ currẽtia efficiũt q̃ nõ magis fructuosa est cõio sub vtraq; spẽcie q̃m sub ꝑã tm̃. Et si his adiũgeris: q̃ ppls cõiter nõ est tãte pfectionis vt ad hec incremẽta se ꝓparet: videbis ꝓinter q̃ nõ est vtilius ppls cõicare sub vtraq; spẽcie q̃m cõicare sub altera tm̃. In cuius signũ nõ apparẽt meliores hoies in partibus vbi cõicant sub vtraq; specie: hominibus alibi seu ibi cõmunicantibus sub altera tantũ specie. hec de secunda questione.

¶ An expediat ecclie rpi q̃ populus cõicet sub vtraq; spẽ. Qꝰ. 3.

Querit cet sub vtraq; spẽ. Uꝰ em̃ q̃ sic. ꝓmo exemplo rpi qui etiã iudã cõicauit sub vtraq; spẽ: ꝛ ime ꝛc inte dixerat: exẽplũ em̃ meũ dedi vobis ꝛc. Tertiodecimo vtriusque ecclie. Tunc em̃ ppls cõicabat sub vtraq; spẽ: vt ꝑ ꝑ ad cor. xi. ¶ Cꝰ exẽplo diuturne ꝓsequtionis. Nã hmõi cõsuetudo ꝓseuerauit ꝑpe pacis ecclesiarũ q̃ legam̃ fcẽ tãq̃ nõ solũ patenas ꝛ ẽt calices ministeriadũ populo rpi sanguinẽ deseruiebãt: ¶ Et si amplius ꝑfectũ fuerit: q̃ in ordine cisterciẽ. aliquãdo dicti fuerint: q̃ nõ ad offerẽdũ: ꝛ ad ministrãdũ ordinis cisterciensis: ꝓseuerabat ꝓsuetudo cõcãdi sub vtraq; spẽ q̃m nõ est verisimile si cõsuetudo illa cessauerat: q̃ monasteriũ aliq̃d ꝓtim̃ plisset abolitã ꝓsuetudinem renouare. ¶ Et ꝓinmaꝛ: q̃ tã actio ẽ doctrina ꝓfectorũ scõrũ ꝑfert actioni ꝛ do. trine posteriori: ꝛ ac per hoc expediens videt ecclie rpi sequi vestigia ꝓfectorũ ꝑtim: ꝛ imitari eos quãtum possumus. ¶ Preterea. Duoꝝ licitorũ illud vt magis expediens est eligendũ: q̃ clarius ꝛ tutius ꝛ magis cõsentaneũ est: sed cõicare sub vtraq; spẽ est clarius ꝛ magis cõsentaneũ. Declarat minor: q̃ sit q̃dẽ clarius. q̃ nulla hꝫ obscuritatẽ difficultatẽ: q̃ hꝫ cõio sub vna spẽ. Q̃ vo sit tutius: q̃ nullius omissionis periculo se exponit cui se exponit cõicãs sub altera spẽ tm̃ omittendo cõicare alteri. Q̃ sit aũt magis cõsentaneũ: q̃ cõsona institutiõi sacri ꝛ integritati ipsius: ꝛ integritati sensibilis refectionis. ¶ Preterea. Q̃ dgruit ex his q̃ sunt ꝓ fere sit magis expediẽs eo q̃ cõgruit ex his q̃ sunt ꝓ accidentibus sub vtraq; spẽ: dgruit ex his q̃ sunt ꝓ se: q̃ cõgruit ex ipsa ꝑfectiõe sacri: cõio aũt sub spẽ panis tm̃ dgruit ex his q̃ sũt ꝓ accidentibus: q̃ orit ex ineptia quorũdã cõicantiũ: ergo magis expedit ecclesie rpi. cõicare populũ sub vtraq; spẽ.

In oppositũ Est solutionis innitẽtia ecclesiarũ. ¶ Ad eius dẽtiã hꝰ gõnis sciẽdũ est q̃ vꝰ eucha ꝛc me

dius ẽ iter vrẽtẽ ꝛ sacrm̃: ꝑpea ꝑsonꝰ vtriusq; dr. ẽ. Sz quũdupler sit eucharistie vsus (vel ꝑmariꝰ: ꝓspectãs ad consecrantẽ: vel sũariꝰ: ꝓspectãs ad populũ) hec est ꝛtũ ad ꝓpositũ spectans: iter vtrũq; vsum dr̃i: q̃ vsus ꝑmariꝰ dr̃ consonare spẽbus sacrificio q̃ pfectio vsus ꝑmarii spectat ad pfectionem sacrm̃ ex finis: ꝛ ꝑpea vt ꝓdictũ est: sacrilegiũ reꝰ est sacerdos celebrãs omittendo cõionẽ calicis. Usus aũt sũarius de cõgruo decet q̃ cõsonet spẽbus sacrificii: in ipso nõ ꝙsistit perfectio sacrm̃: vt ꝓdictũ est. Et q̃ cõio ppli in vna spẽ huiꝰ sacrm̃ ꝙsistit: nõ ex ꝑte sacrm̃ decet talẽ vsum. i. cõionẽ ppli ꝙtue re spẽbꝰ sacrm̃: ꝑ est q̃ fiat sub vtraq; spẽcie ꝑ ꝓmotionẽ populi debẽt huic vsui reuerẽtiã attenẽ. n. ppls cõicare absq; irreuerentia: imo ꝛ cũ reuerentia debita tãto sacrm̃. ¶ Quodꝰ igit cõgruentiꝰ ppls ari vsui huiꝰ sacrm̃ (altero ex ꝑte signorũ sacrm̃: altero ex parte ppli cõicantis) si vtrunq; ne quit prudenter fieri: appendẽda sunt i statera hinc ꝛ inde seriãda ꝛ omittenda ꝛ vt discernat q̃d magis expedit. Et ex vna q̃dez parte appendenda est cõio ppli sub vtraq; spẽ cũ ꝑiculo irreuerẽtie in ꝓpergendo sanguinem ꝓpter altera vo ꝑte appẽdenda est cõio ppli sub ꝑã panis tm̃: cũ tãta reuerẽtia sacrm̃ ꝛ sic perspiciẽdo additiones vtriusq; ꝓtis: discernet veritas. Appet aũt diligenter ꝑsiderãdo: q̃ cõio ppli ari sub vtraq; spẽ cũ periculo irreuerentie: hꝫ ꝓtm̃ sacrilegiũ annexũ: ipũrãdi nõ solũ irreuerentiã ꝓmittenti: sz pplo ꝛ ecclie rectoribus: cõio aũt ppli ari sub spẽ panis tm̃: nulli hꝫ annexum ꝓtm̃: nullũue dãnũ. ¶ Declaro singula: ꝛ ꝓmo ꝑm. Qꝰ enim ppli ari cõio sub vtraq; spẽ: habeat annexã irreuerentiã sacrilegii ꝑiteria ex stari põt: ꝛ rõ mõstratiua in ꝓpõ: tãta est diuersitas cõicantiũ vt impoꝛ sit (hũano more de ipossibili loquendo) fieri cõionẽ tot ppl̃oꝝ sub vtraq; spẽ, absq; effusiõe sanguinis sub spẽ vini. Qꝰ vo hmõi irreuerẽtia sit sacrilegii ꝓtm̃: pp̃ se notũ est: q̃m ẽ irreuerẽtia rei sacratissime. Nec excusãt a sacrilegii vitio: ꝓpea q̃ nõ ex ꝓpositorꝰ ex incautela aut icuria hmõi irreuerẽtia accidit: q̃m spẽs ꝓtt ex obto summe: ꝛ nõ ex occasione peccãti: sicut nec blasphemia dei a sua recedit spẽ q̃ incaute ꝓlata est: hmõi n. circũstantie excusant a tãto: ꝛ nõ a toto. Qꝰ aũt sacrilegiũ hoc ipsũ ppli ꝛ rectoriꝰ ecclesie ex eo ꝑtet: q̃ hmõi sacrilegiũ non est inter casus inopinatos aut raro ꝛtingentes: sicut inter casus raro ꝛtingẽtes est: q̃ sacerdos celebrãs dũ sumẽ cõicat aliq̃d sparget de sanguinis rpi. Imprudentie aũt rectoris imputãde defectus nõ rarius: si pot̃ ꝓuidere ꝛ nõ ꝓuidet: ꝛ sibi ꝓpriũ manuit casum sacrilegii nõ raro accidere q̃s abstinere a cõioe sub vtraq; spẽ: rõnabiliter imputãt. ¶ Deinde declarat ꝑm. Qꝰ enim in cõione ppli sub spẽ panis tm̃: nullũ interuenit ꝓtm̃: ex eo cõmunicẽt: q̃ si cõio sub spẽ panis tm̃: esset licita: ꝛ stat aũt q̃ in parasceue sacerdos sub spẽ tm̃ panis cõicat nõ solũ licite: sz fcẽmo est ieiũ cõio sub altera spẽ tm̃ ꝓtm̃. Qꝰ etiã nõ habeat annexũ dãnũ: ex supius dictis iã p3: q̃ ceteris paribꝰ nõ est minus fructuosa cõio sub altera spẽ tm̃: q̃ sub vtraq; ex ꝓdicto primi tue ecclie q̃ oẽs simul erãt apli: argumẽtũ sumit ad oppositũ: ex hoc ipso q̃ hierosolymis (vbi erat magna multitudo fidelium) sola cõmunio sub spẽ panis tradita ppli legit. hinc. n. tã vehemẽter aucta multitudine fidelium: unitamur doctrinã oim apostolorũ. cõicando ppli sub spẽ panis tantum. ¶ Et 3z rõ sumpta ex tãta multiplicatiõe rdiani ppli sit solidũ ac precipuũ fundamẽtũ ꝙsuetudinis cõicãdi ppli sub spẽ panis tantũ: posset nihilominus scõaria rõ assignari quare ecclie que olim sub vtraq; specie cõionem

faciebant: destiterunt ab illa consuetudine: ex defectu fcz fervoris ꝛ devotionis in populis. Ut em̃ in precedenti questione dictũ est, cõio sub vtraq; spẽcie si fructuosior esse dr̃ q̃ cõmunio sub spẽ panis tm̃ ꝛ ex ꝑte sacrm̃ decet talẽ vsum. i. cõionẽ ppli ꝙtue re spẽbꝰ sacrm̃: ꝑ est q̃ fiat sub vtraq; spẽcie ꝑ ꝓmotionẽ populi debẽt huic vsui reuerẽtiã attenẽ. n. ppls cõicare absq; irreuerentia: imo ꝛ cũ reuerentia debita tãto sacrm̃. ¶ Duodꝰ igit cõgruentiꝰ ppls ari vsui huiꝰ sacrm̃ (altero ex ꝑte signorũ sacrm̃: altero ex parte ppli cõicantis) si vtrunq; ne quit prudenter fieri: appendẽda sunt i statera hinc ꝛ inde seriãda ꝛ omittenda ꝛ vt discernat q̃d magis expedit. Et ex vna q̃dez parte appendenda est cõio ppli sub vtraq; spẽ cũ ꝑiculo irreuerẽtie in ꝓpergendo sanguinem ꝓpter altera vo ꝑte appẽdenda est cõio ppli sub ꝑã panis tm̃: cũ tãta reuerẽtia sacrm̃ ꝛ sic perspiciẽdo additiones vtriusq; ꝓtis: discernet veritas. Appet aũt diligenter ꝑsiderãdo: q̃ cõio ppli ari sub vtraq; spẽ cũ periculo irreuerentie: hꝫ ꝓtm̃ sacrilegii annexũ: ipũrãdi nõ solũ irreuerentiã ꝓmittenti: sz pplo ꝛ ecclie rectoribus: cõio aũt ppli ari sub spẽ panis tm̃: nulli hꝫ annexum ꝓtm̃: nullũue dãnũ. ¶ Declaro singula: ꝛ ꝓmo ꝑm. Qꝰ enim ppli ari cõio sub vtraq; spẽ: habeat annexã irreuerentiã sacrilegii ꝑiteria ex stari põt: ꝛ rõ mõstratiua in ꝓpõ: tãta est diuersitas cõicantiũ vt impoꝛ sit (hũano more de ipossibili loquendo) fieri cõionẽ tot ppl̃oꝝ sub vtraq; spẽ, absq; effusiõe sanguinis sub spẽ vini. Qꝰ vo hmõi irreuerẽtia sit sacrilegii ꝓtm̃: pp̃ se notũ est: q̃m ẽ irreuerẽtia rei sacratissime. Nec excusãt a sacrilegii vitio: ꝓpea q̃ nõ ex ꝓpositorꝰ ex incautela aut icuria hmõi irreuerẽtia accidit: q̃m spẽs ꝓtt ex obto summe: ꝛ nõ ex occasione peccãti: sicut nec blasphemia dei a sua recedit spẽ q̃ incaute ꝓlata est: hmõi n. circũstantie excusant a tãto: ꝛ nõ a toto. Qꝰ aũt sacrilegiũ hoc ipsũ ppli ꝛ rectoriꝰ ecclesie ex eo ꝑtet: q̃ hmõi sacrilegiũ non est inter casus inopinatos aut raro ꝛtingentes: sicut inter casus raro ꝛtingẽtes est: q̃ sacerdos celebrãs dũ sumẽ cõicat aliq̃d sparget de sanguinis rpi. Imprudentie aũt rectoris imputãde defectus nõ rarius: si pot̃ ꝓuidere ꝛ nõ ꝓuidet: ꝛ sibi ꝓpriũ manuit casum sacrilegii nõ raro accidere q̃s abstinere a cõioe sub vtraq; spẽ: rõnabiliter imputãt. ¶ Deinde declarat ꝑm. Qꝰ enim in cõione ppli sub spẽ panis tm̃: nullũ interuenit ꝓtm̃: ex eo cõmunicẽt: q̃ si cõio sub spẽ panis tm̃: esset licita: ꝛ stat aũt q̃ in parasceue sacerdos sub spẽ tm̃ panis cõicat nõ solũ licite: sz fcẽmo est ieiũ cõio sub altera spẽ tm̃ ꝓtm̃. Qꝰ etiã nõ habeat annexũ dãnũ: ex supius dictis iã p3: q̃ ceteris paribꝰ nõ est minus fructuosa cõio sub altera spẽ tm̃: q̃ sub vtraq; ex ꝓdicto primi tue ecclie q̃ oẽs simul erãt apli: argumẽtũ sumit ad oppositũ: ex hoc ipso q̃ hierosolymis (vbi erat magna multitudo fidelium) sola cõmunio sub spẽ panis tradita ppli legit. hinc. n. tã vehemẽter aucta multitudine fidelium: unitamur doctrinã oim apostolorũ. cõicando ppli sub spẽ panis tantum. ¶ Et 3z rõ sumpta ex tãta multiplicatiõe rdiani ppli sit solidũ ac precipuũ fundamẽtũ ꝙsuetudinis cõicãdi ppli sub spẽ panis tantũ: posset nihilominus scõaria rõ assignari quare ecclie que olim sub vtraq; specie cõionem

+ Hyeron.

Ad ꝑmũ Ergo in oppoᵐ de exemplo rpi: 6ᵗ q̃ sp̃issan. docuit ꝛ interuenerũt in actionib9 rpi. ¶ Nec hec ego somnio: sz duo seruasse. s. q̃ post cenã cõsecratio ꝛ cõio facta est: ꝛ q̃ sub vtraq; specie ꝙmunicarũt oẽs: ecclia aũt nõ post cenã 3z ieiuna consecratiõe ꝛ cõionem perficit: nõ imitãdo rpm in hoc: ꝛ ꝑculdubio rõne reuerẽtie ieiuna ꝙmunicat. Si igit rpi actio q̃ad hãc additionẽ nõ solũ licite sed meritorie omittit reꝛ alterã additionẽ. s. sub vtraq; spẽcie mo magis ꝙmunio popularis exigit omissionẽ vtriusq; spẽi q̃s ꝙmunio sacerdotis omissione sibi mãducationis: cm̃ pic nullũ est nisi ex ecclesie statuto peccati pericũlũ: ibi aũt interuenit sacrilegii periculũ ex cõditione sumẽtiũ. Uñ sicut ecclesia ꝓuide statuit ꝛ ieiunu cõicemus: ita ꝓuide quoq; seruat vt sub spẽ panis tm̃: populus cõicet. Et in vtroq; obedit rpo nõ ꝛm similitudinẽ actionis: sed ꝛm intẽtione operis. ¶ Ad ꝛm de exemplo ꝓmitiue ecclesie: 6ᵗ q̃ ratione paucitatis q̃ nõ ꝑt absq; sacrilegii periculo sacrilegii cõio sub vtraq; spẽ nũc aũt ꝓpter ꝛpianoꝝ fiebat tũc absq; pericũl

Universidad de Deusto Biblioteca

Ad primū Ergo dōm, q illa est rō hila. ad oſidendū q udas corp⁹ xpi nō sumpſit. Non tñ cogit: q xps loquit discipulis: a q̄ collegio iudas se sepauit: nō aūt xps eū exclusit. Et ideo xps ⁊ſti est i se: etiā cū iuda vinū in regno dei bibit: sed hoc quiuiū ipse iudas repudiauit. ¶ Ad ſm dicēdū, q xpo nota erat iude iniſtas sicut deo: nō aūt erat sibi nota p modū quo holy⁹ innotescit. Et tō xps iudā nō repulit a cōione: vt daret exemplū, rales pcōes occultos nō esse ab aliis peccatoribus expellēdos. ¶ Ad tertiū dōm, q sine dubio iudas sub pane intincto corpus xpi nō sumpſit: sed simplicē panē. Significat aūt fortassis (vt aug. ibidē dicit) p panis intinctionē fictio iude: vt esū inficiant nōnulla tinguūt. Si āt bonū aliqd hic significat tinctio (scz dulcedinē bonitatis diuine: q⁹ panē ex intinctione sapidior reddit) idē bonū ingratū, nō imerito est secuta dānatio. Et pp hāc ingratitudinē id q̄ō est bonū, factū est ei maluz: sicut accidit circa sumētes corpus xpi indigne. ℣ Et sicut aug. ibidē dicit, Intelligendū est, q dōs sam antea distribuerat oib⁹ discipulis suis sacramētū corpis ⁊ sanguinis: sui: vbi ⁊ ipse iudas erat, sicut luc. narrat. Ac deinde ad ꝯ ventū est: vbi ꝑm narrationē Jo. dōs per bucellā tinctā atq; porrectā, suū exprimit proditorem.

¶ Utr xps sūpserit ⁊ discipul' dederit corp⁹ suū ipassibile. ar. 3.

4. dī. 11. q. 3. ar. 3 ⁊ dī. 12. q. 1. ar. 3 q. 1. cor.

TO tertiuz Sic ꝓcedit. Uī q xps sumpserit ⁊ discipulis dederit corpus suuz impassibile. Q⁹ sup illud mat. 17. trāſfiguratꝰ est añ eos: dicit q̄dā gl. Illud corpus q habuit p naturā, dedit discipulz in cena nō mortale ⁊ passibile. ℣ Et leui. 2. sup illud, si oblatio tua fuerit de sartagine. dicit gl. Crux sup oīa fortis, carnē xpi q̄ añ passionē nō videbaꝰ esu apta, post aptā fecit. Sz xps dedit corpus suū vt aptū ad māducandū. Ergo dedit tale quale habuit post passionē. s. impassibile ⁊ imortale. ¶ Omne corpus passibile, p cōtactū ⁊ māducationē patiť. Si ergo corpus xpi erat passibile, p cōtactū ⁊ comeſtionē discipulorū, passum fuisset. ¶ Uerba sacramētalia nō sunt mō maiozis virtutz, qñ ꝓferunt a sacerdote in ꝑsona xpi, ꝯ tūc qñ fuerūt ꝓlata ab ipso xpo. Sz nūc vtute ꝑboꝝ sacrāliū, i altari ꝑsecrať corpus xpi impassibile ⁊ imortale. Ergo multo magis tūc.

Sed cōtra Est, q sicut inno. 3. dicit tale corp⁹ tūc dedit discipulis ꝙle habuit. Habuit aūt corp⁹ passibile ⁊ mortale. Ergo corp⁹ passibile ⁊ mortale discipulis dedit.

Rñdeo Dōm, q hugo de. s. vic. posuit, q xps añ passionē diuersis tpibus quatuoꝛ dotes corporis glorificati assumpserit. s. subtilitatē in natiuitate, qñ exiuit de clauso vtero virginis: agilitatē: qñ ambulauit siccis pedib⁹ sup mare: claritatē in trāſfiguratione: impassibilitatē in cena, qñ corpus suū discipulis tradidit manducandū. Et ſm hoc dedit discipul' suū corpus suū impassibile ⁊ imortale. ℣ Sed q̄d sit de aliis (de quib⁹ supra dictū est q̄d sentiri debeat) circa ipassibilitatē tñ im

† Alias passibile est esse † q̄ dicit. Manifestū est em, q idē corpus xpi erat q̄ō a discipulis tūc in ꝑpria specie videbať, ⁊ in spē sacri sumebat. Nō aūt erat impassibile ſm q in ꝓpria specie videbať quinimo erat passioni paratū. Uñ nec ipz corp⁹ xpi q̄ō in specie sacri dabať: ipassibile erat. Impassibili tñ mō erat sub spē sacri q in se erat passibile: sic̄ inuisibiliter q̄ō in se erat visibile. Sicut em visio requirit cōtactū corporis q̄ō vr, ad circunstans mediū agunt. Corpus aūt christi ſm q est sub sacramento (vt supra dictū est) nō ꝙparatur ad ea que circunstant, mediātibus ꝓpriis dimensionibus: quibus corpoꝛa se tangunt: sed mediantibus dimensionibus specierū panis ⁊ vini. Et ideo species ille sunt que patiuntur ⁊ videntur, non autem ipsum corpus christi.

Ad ꝑmū Ergo dōm, q xps dicit non dedisse corpus suū mortale ⁊ passibile: q⁹ nō dedit mortali ⁊ passibili mō. Crux aūt fecit. Carnē xpi aptā māducationi: inq̄tū hoc sacrm repꝛesentat passionē xpi. ¶ Ad ſm dōm, q rō illa ꝓcedeť a. 2. q. 1. ret, si corp⁹ xpi sicut erat passibile, ita passibili modo fuisset sub sacro. ¶ Ad tertiū dōm, q (sicut supra dictum est) accūtia corporis xpi sunt in ꝺ sacro ex reali ꝯcomitantia, nō aūt ex vi sacramēti, ex q̄ est ibi substātia corpis xpi. Et tō virtꝰ verboꝝ sacramēti ꝯtinet ad hoc se extendit, vt sit sub sacramento corpus xpi, scilicet quibuscunq; accidentibus: realiter in eo existentibus.

4. dī. 10. sacrm repꝛesentat passionē xpi. ¶ Ad ſm dōm, q rō illa ꝓcedeť a. 2. q. 1. ret, si corp⁹ xpi sicut erat passibile, ita passibili modo fuisset sub sacro. ¶ Ad tertiū dōm, q (sicut supra dictum est) accūtia corporis xpi sunt in ꝺ sacro ex reali ꝯcomitantia, nō aūt ex vi sacramēti, ex q̄ est ibi substātia corpis xpi. Et tō virtꝰ verboꝝ sacramēti ꝯtinet ad hoc se extendit, vt sit sub sacramento corpus xpi, scilicet quibuscunq; accidentibus: realiter in eo existentibus. 5. ar. 11. Et io. 6. lec. 6. fi. 7. 1. cor. 11. lec. 6. co. 1. fi.

¶ Utrum si hoc sacrm tpe mortis xpi fuisset seruatum vel consecratum, ibi moꝛeretur. Arti. 4.

Ad quartuz Sic ꝓcedit. Uī q si hoc sacrm in ꝑride: vel ab aliquo apostoloꝝ consecratū: non ibi moꝛeret. Mozs enim xpi accidit per eius passionez. Sed xps impassibili modo etiā tunc erat in hoc sacro. Ergo non poterat mori in hoc sacro. ¶ In morte xpi separatꝰ fuit sanguis eius a corpoꝛe. Sed in hoc sacro simul est corpus xpi ⁊ sanguis. Ergo xps in hoc sacro nō moꝛeretur. ¶ Mozs accidit per separationem anime a corpoꝛe. Sed in hoc sacro continetur tā corpus quā anima christi. Ergo in hoc sacro nō poterat xps mori.

Sed ꝺ Est, q idem christus qui erat in cruce fuisset in sacramento conseruato moꝛeretur. Sed in cruce moꝛiebatur. Ergo ⁊ in sacramento conseruato moꝛeretur.

Rñdeo Dōm, q corpus xpi idē in suba: est in hoc sacro ⁊ cōtingit circunstātia corpa per ꝑpias dimēsiones: nō aūt put est in hoc sacro: vt supra dictū est. Et ideo q̄cquid ꝓtinet ad xpi ſm q in se est: pōt attribui ei ⁊ in ꝓpria spē ⁊ in sacro exīti: siēri uere, mori, dolere, aīatū vel inaīatū esse, ⁊c. hmōi. Quecūq; vero cōuenīūt ei p ꝙparationē ad corpa extrinseca, pñt ei attribui in ꝓpria spē exīti, nō aūt put est in sacro: sic̄ irrideri, cōspui, crucifigi, flagellari. ⁊c. hmōi. Uñ ⁊ q̄dā metrice dixerūt. Pixide seruato poteris sociare dolorez innatū: sed nō illatus cōuenit illi.

Ad ꝓmuz Ergo dōz, q (sicut dcm ē) passio ꝙuenit corpi passo p ꝙparationē ad agēs extrinsecū. Et tō xps ꝺz q est sub ꝺ sacro, pati nō pōt: pt tñ mori. ¶ Ad ſm dōm, q (sicut supra dictū est) sub spē panis est corpus xpi ex vi consecrationis: sanguis aūt sub spē vini. Sed nūc q̄dē q̄ realiter sanguis xpi nō est separatꝰ ab eius corpoꝛe: ex reali concomitantia ⁊ sanguis xpi est sub spē panis simul cū corpoꝛe, ⁊ corpꝰ sub spē vini simul cū sanguine. Sz si tpe passionis xpi, q̄n realꝰ sanguis fuit separatꝰ a corpoꝛe xpi, fuisset hoc sacrm cōsecratū: sub spē panis fuisset solū corpus: ⁊ sub spē vini fuisset solū sanguis. ¶ Ad tertiū dōm, q (sic supra dictū est) ala xpi est in hoc sacro ex reali cōmitātia: q⁹ nō est sine corpoꝛe: nō aūt ex vi ꝓsecrationis. Et ideo si tūc fuisset hoc sacrm ꝓseruatū vel peractū, qñ ala erat a corpoꝛe realiter separata: non fuisset ala xpi sub hoc sacro: non propter defectū virtutis verborum: sed propter aliam dispositionez rei.

¶ De ministro huius sacramenti. Questio. 82.

Deinde Considerandum est de ministro huius sacramenti. ¶ Et circa hoc queruntur 10. Primo, vtrū conſecrare hoc sacramentū sit ꝓprium sacerdotis. Secundo, vtrū plures sacerdotes simul possint eandē hostiā consecrare. Tertio, vtrū dispensatio huius sacramenti: ꝑtineat ad solum sacerdotem. Quarto, vtrum liceat sacerdoti consecranti a communione abstinere. Quinto, vtrum sacerdos peccatoꝛ possit cōficere, hoc sacramentum. Sexto, vtrū missa mali sacerdotis minus valeat ꝙ boni. Septimo, vtrum heretici scismatici vel excōmunicati possint conficere hoc sacramentum. Octauo, vtrum degradati. Nono, vtrum peccent, a talibus cōmunionez recipientes. Decimo, vtrum liceat sacerdoti omnino a celebratione abstinere.

¶ Utrū ꝓsecratio huius sacri sit ꝓpria sacerdotis. Arti. 1.

Ad primuz Sic ꝓcedit. Uideť q ꝓsecratio huius sacramēti nō sit ꝓpria sacerdotis. Dictū est enim supra, q hoc sacrm conseꝛatur virtute verboꝝ que sunt forma huius sacramenti. Sed illa verba nō mutantur, siue dicant a sacerdote, siue a quocūq; alio. Ergo videtur q nō solus sacerdos, sed etiā quilibet alius possit hoc sacrm cōsecrare. ¶ Sup. d. 13. q. 1. a. 2. qc. 2. Cor. de cons. dist. 2. ca. Presbyter. ¶ Ad ſm dōm, q sacerdotes hoc sacrm conficit in ꝑsona xpi. Sz laicus sctūs est vnus ex populo, ⁊ tamen sctus xpo per charitatē. Ergo videť q etiam laicus possit hoc sacrm. ¶ 4. dī

Universidad de Deusto Biblioteca

entiq; t dicentis denoiter ordinatis pbyteris. dicāt omnia que fiunt in missali: sicut si celebrarent. Insinuatur enim hinc, q ipsi non celebrant: t ac per hoc nō cōcelebrāt episcopo: t sed dicunt tātū totū canonē. Unde in nonis pontificalibus statutū illud prerecitatum appositum vī ex cōi opinione sequētiū expositione innocētii. 3. qui interpretat est illam canonis prelationē que ab ordinatis fieri consueuit: esse concelebrationē: super hoc enim presupposito doctores loquuti sunt siue defendendo siue reprehendendo.

8. q. 80. ii. 12. Et 4. di. 12. q. 3. ar. 2 q. 2.

¶ Ex quibus omnib⁹ utrioꝝ partem eligendo: duo in fcō seruanda sunt: primū est circa prolationē exteriorem, q̄ quilibet ordinatus seruet ritum illius ecclesie diēdo totum canonem. 9m est circa intentionem, qō nō habeat determinate intentionē cōsecrandi: t sīl nō habeat determinate intentionez non consecrandi: t sed habeat intentionē dicendi: hoc est proponat apud se: t intendo dicere cum ea intentione qua debeo dicere. Sic em tutissima viaōes ordinati incedūt: et soli episcopo relinquunt intentionem determinatam ad consecrandū nullatenus relinquitur difficultatibus qō: dum dubijs exīstibus acrib⁹ nutrioꝝ pars electa est. His em seruatis, fatisfit vtrique opinioni. s. tenētiū qō ordinati cōcelebrant, t tenentiū q ordinati nō cōcelebrāt: sed dīcit tm. ¶ Et hec quidem de ordinatis pbyteris. De consecrato autē epō secus dicendū absq; dubio est: t quoniā romanum pōtificale antiquū expresse habet: q̄ consecratus pontifici celebrātī do cōsecratus cōcelebrare. Et subdit, q̄ legat et faciat ola que sunt in canone misse: ō his enim dicendum est, q̄ de facto ambo consecrant eādem materiā simul: quoniā in eodē altari mutuo se expectantes concelebrant: quod nō cōtinet difficultatem aut quasi impossibilitatē: que ptinuit in multitudine pbyteroꝝ qui simul ordinantur.

¶ Super articul. 4.

In fine calce. 4. ā. ad. Querte t sacerdotem posse quidem de consilio iterū cōsecrare et sumere: q̄ subdiaconi sunt inter sacerdotē t pplm, magis cōuenit diaconibus dispēsatio sanguinis q̄ dispensatio corpis. ¶ Ad 5m dōm, q̄ eiusdē est, hoc sacrm dispensare t cōsecrare, ratione tam dicta. ¶ Ad tertiū dōm, q̄ sicut diacon⁹ in aliquo participat illuminatiuam virtutē sacerdotis, inquantū dispensat sanguinē: ita sacerdos participat pfectiuā dispensationē epi: inquātū dispensat hoc sacrm, quo perficitur hoc 5m se per comparationē ad chīm. Alie aūt perfectiones q̄bus homo pficit per comparationem ad alios, ēpo reseruantur.

¶ Utrum sacerdos consecrans, teneatur sumere hoc sacramentum. Articu. 4.

Ad quartū Sic procedit. Uidetur q̄ sacerdos consecrās nō teneatur sumere hoc sacrm. In alijs enim consecrationibus, ille qui consecrat mām, non vtitur ea: sicut epōs consecrans chrisma, non limitur eodem. Sed hoc sacrm consistit in consecratione mās. Ergo sacerdos perficiens hoc sacrm, nō necesse habet vti eodem: sed potest licite assumptione eius abstinere. ¶ Ps. In alijs sacris ministri nō prebet sacrm sibipsi: nullus enim baptizare potest seipsum: vt supra dictum est. Sed sicut baptism⁹ ordinate dispēsatur: ita t hoc sacramētum. Ergo sacerdos perficiens hoc sacrm: nō dz ipsum sumere a seipso. ¶ Ps. Cōtingit quandoq; q̄ miraculose corpus chr̄i in altari appareat sub specie carnis, t sanguis sub specie sanguinis. Que non sunt apta cibo t potui: vnde (sicut supra dictū est) propter hoc sub alia specie traduntur: ne sint horroni sumentibus. Ergo sacerdos consecrans: non semper tenetur sumere hoc sacramentum.

Sed cōtra Est q̄ in concilio toletano legit, t habet de cōse. di. 2. c. relatū. Modis omnib⁹ tenendū est: vt quotiescunq; sacrificans corpus Chr̄i t sanguinem dñi nostri Jesu Chr̄i in altari immolat: totiens perceptionis corporis t sanguinis Chr̄isti participem se prebeat.

Rñdeo Dicendū q̄ (sicut supra dictū est) eucharistia non solum est sacrm: sed etiā sacrificiū. Quicūq; autem sacrificiū offert, debet sacrificij fieri particeps: quia exterius sacrificium quod offertur, signum est interioris sacrificij: quo q̄s seipsum offert deo: vt aug. dicit. 10. de ciu. dei. Uñ per hoc q̄ participat sacrificio, ostendit ad se sacrificium interius pertinere. ¶ Similr etiā per hoc q̄ sacrificiū populo dispēsat: ostēdit se esse dispensatorē diuinoꝝ: quoꝝ ipse pīo debet esse particeps: sicut dio. dicit in libr. cel. hie. Et ideo ipse ante sumere dz q̄s populo dispenset. Unde t in predicto ca. legitur. Quale est sacrificium, cui nec ipse sacrificās particeps esse dinoscitur? Per hoc autem fit particeps, q̄ de sacrificio sumit: secūdū illud apostoli. 1. cor. 10. nonne qui edunt hostias: participes sunt altaris? Et ideo necesse est q̄ sacerdos quotiescunque consecrat, sumat integre hoc sacramentum.

Ad primū Ergo dōm, q̄ cōsecratio chrysmatis vel cuiusc̄ūq; alterius materie: nō est sacrificiū, sicut consecratio eucharistie. Et ideo nō est similis rō.

¶ Ad 3m dōm, q̄ sacrm baptismi perficitur in ipso vsu materie. Et ideo null⁹ pōt baptizare seipsum: quia in sacro non pōt esse idem agens t patiens. Unde nec in hoc sacro sacerdos consecrat seipsum, sed panem t vinū. In qua consecratione perficitur sacrm: vsus aūt sacramēti est consequenter se habens ad hoc sacramentum. Et ideo nō est simile. ¶ Ad tertiū dōm, q̄ si miraculose corpus xp̄i in altari sub specie carnis appareat, aut sanguis sub specie sanguinis, nō est sustinendū. Dicit enim hiero. super leui. De hac quidem hostia que in christi cōmemoratione mirabiliter fit edere licet: de illa vero quā Christus in ara crucis obtulit, secundū se nulli edere licet. Nec propter hoc sacerdos transgressor efficitur: quia ea que miraculose fiunt: legibus non subduntur. Consulendum tamen esset sacerdoti, quod iterato corpus t sanguinem domini consecraret: t sumeret.

¶ Utrū malus sacerdos eucharistiā consecrare possit. Ar. 5.

Ad quintuz Sic procedit. Uī q̄ malus sacerdos eucharistiā consecrare non possit. Dicit em hiero. sup soph. Sacerdotes q̄s eucharistie seruiūt, t sanguinē dñi populis diuidūt: impie agunt in lege Christi, putantes eucharistiam precātis facere verba nō vitā: t necessariā esse solennē oratione: t non sacerdotis meritā: de quibus dicit: sacerdos in quacunq; fuerit macula: nō accedat offerre oblationes dño. Sz sacerdos peccator cū sit miraculosus, nec vitam habet nec merita huic cōuenientia sacro. Ergo sacerdos pctōr non pōt consecrare eucharistiam. ¶ Ps. Dam. dicit in. 4. lib. q̄ panis t vinū per aduentuz sancti spūs: supernāliter transit in corp⁹ t sanguinē dñi. Sed gelasi⁹ papa dicit (sicut habet in decre. 1. q. 1. c. sacrosancta) q̄ño ad diuini mysterij cōsecrationē: celestis spūs inuocatus aduenierit: sacerdos qui eū adesse deprecatur, criminosis plenus actionib⁹ approbet. Ergo p malū sacerdotē non pōt eucharistia cōficeri. ¶ Ps. Hoc sacrm sacerdotis bñdictione cōsecrat. Sed benedictio sacerdotis pctōris nō est efficax ad consecrationē huius sacri: cū scriptū sit mala. 2. maledicā bñdictionib⁹ vr̄is: t dio. ōt in epā ad demophilū monachū. Perfecte cecidit a sacerdotali ordine: qui nō est illuminat⁹: t audax q̄dē nimiū mihi vī talis, sacerdotalib⁹ manū apponēs: t audet immundas infamias (non em de caz orationes) super diuina symbola christi fomiter enumriare.

Sed ꝫ Est, q̄ aug. dicit in li. de corpe dñi. Intra ecclesiā catholicā, in mysterio corpis t sanguinis dñi, nihil a bono maī⁹, nihil a malo min⁹ perficitur sacerdote: qr nō immerito cōsecrātis: sed in vbo pficit creatoris t virtute spīritussancti.

Rñdeo Dōm, q̄ (sicut supra dictū est) sacerdos cōficrat hoc sacrm non virtute propria, sed sicut minister Christi: in cuius persona consecrat hoc sacrm. Non aūt ex hoc ipso desinit aliquis minister esse christi q̄ est malus: habet enim dominus bonos t malos ministros seu seruos. Unde matt. 24. dominus dicit. Quis putas est fidelis seruus t prudēs &c. t post subdit: si autem dixerit malus ille seruus in corde suo &c. Et apostolus dicit. 1. corin. 4. Sic nos existimet homo vt ministros christi: t tamen postea subdit: nihil mihi ipsius sum: sed non in hoc iustificatus sum. Erat ergo certus se esse ministrū Christi: tamen non erat certus se esse iustuz. Potest ergo aliquis esse minister xp̄i: etiam si iustus non sit. ¶ Et hoc ad excellentiā Christi pertinet: cui sicut vero deo seruiunt non solum bona, sed etiā mala, que per ipsius prouidentiam in eius gloriā ordinantur. Unde manifestum est, q̄ sacerdotes etiam si non sint iusti: sed peccatores, possunt eucharistiam consecrare.

Ad primū Ergo dicendum, q̄ hiero. per illa verba improbat errorem sacerdotum, qui credebant se digne posse eucharistiam consecrare, ex hoc solo q̄ sunt sacerdotes: etiam si sint peccatores. Quod improbat hiero. per hoc q̄ maculosi ad altare accedere prohibentur. Non tamen removetur, quin si accesserint, sit verum sacrificium quod offerunt.

¶ Ad secundum dōm, q̄ ante illa verba gelasius papa premittit. Sacrosancta religio, que catholicam ꝫtinet disciplinā, tantam sibi reuerentiā vendicat: vt eam quilibet nisi pura conscientia nō audeat peruenire. Ex quo manifeste apparet eius intentionis esse, q̄ peccator sacerdos nō debet ad hoc sacramentum accedere. Unde per hoc quod subdit: quomodo celestis spiritus aduocatus aduenierit: intelligi oportet q̄ non aduenit ex merito sacerdotis: sed ex virtute Christi, cuius verba profert sacerdos.

¶ Ad tertium dōm, q̄ sicut eadem actio, inquantū fit ex prava intentione ministri potest esse mala: bona aūt inquantum fit ex bona intentione dīuina benedictio sacerdotis peccatoris. inquantum ab ipso indigne fit: est maledictione digna (t quasi infamia siue blasphemia, t non oratio reputatur) inquantū autem profertur ex persona Christi, est facta t efficax ad sanctificandum. Unde signanter dicitur: maledicam benedictionibus vestris.

¶ Utrum missa mali sacerdotis minus valeat, q̄ missa sacerdotis boni. Artī. 6.

4. di. 13. q. 1. ar. 1. q. 3. c. 1. 3. 5. 7. in expo. li. 4. di. 13. q. 1. ar. 1. q. 2. ad. 2. 3. ad. 2. 7 di. 19. q. 1. ar. 3. q. 5. ad. 2. Et que. 22. ā. 1. c.

Ad sextuz Sic procedit. Uī q̄ missa sacerdotis mali nō minus valeat q̄ missa sacerdotis boni. Dicit em hieg. in registro. Ueu in q̄ magnū laqueum inciderunt, q̄ diuina t occulta mysteria, plus ab alijs sanctificata posse fieri credunt: cū vnus idēq; s. s. ea mysteria occulte atq; inuisibiliter operādo sanctificet. Sed hec occulta mysteria celebrātur in missa. Ergo missa mali sacerdotis nō minus valet q̄ missa boni. ¶ Ps. Sicut baptismus traditā a ministro in virtute christi, qui baptizat, ita t hoc sacrm in psona xp̄i cōficit. Sed non melior baptismus datur a meliori ministro: vt supra dictū est. Ergo etiā nequ melior missa est, que celebratur a meliori sacerdote. ¶ Ps. Sicut merita sacerdotum differunt p bonū t melius, ita etiā differunt p bonū t malū. Si ergo missa melioris sacerdotis est melior: sequit quod missa mali sacerdotis sit mala. Hoc est inconueniens: q̄ malitia ministroꝝ non pōt redundare in xp̄i mysteria: sicut Augu. dicit in li. de baptismo. Ergo neq; missa melioris sacerdotis ē melior.

Sed ꝫ Est, q̄ habetur in decretis. 1. q. 1. Quanto sacerdotes fuerint dignione, tanto facilius in necessitatibus pro quibus clamant, exaudiuntur.

Rñdeo Dōm, q̄ in missa duo est cōsiderare. s. ipm sacrm, q̄ est principale: t ofones q̄ in missa fiunt pro viuis t mortuis. Quantū ergo ad sacrm, nō minus valet missa sacerdotis mali q̄s boni: q̄ vtrobiq; idē pficit sacrm. ¶ Hoc etiā q̄ fit in missa, pōt cōsiderari dupl̄r. Uno mō in q̄ntū hz efficaciā ex deuotione sacerdotis orantis. Et sic non est dubiū, q̄ missa melioris sacerdotis magis est fructuosa. ¶ Alio mō in q̄ntuz ofo in missa, pertur a sacerdote in persona totius ecclesie, cuius sacerdos est minister. Ad quidem ministerium etiā in pctōribus manet: sicut supra dictū est de ministerio christi. Unde etiā quantū ad hoc est fructuosa non solum oratio sacerdotis pctōris in missa: sed etiā omnes eius orationes, quas facit in ecclesiasticis officijs in quibus gerit personā ecclesie. Licet orationes eius prauate non sint fructuose: sc̄dm illud Prouer. 28. qui declinat aures suas ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis.

Ad primū Ergo dōm, q̄ greg. loquit ibi q̄ntum ad sancti diuini sacri. ¶ Ad 3m dōm, q̄ in sacro baptismi non fiunt solennes ofones pro oibus fidelibus, sicut in missa. Et ideo quātū ad hoc nō est simile. Est aūt sīle q̄ntum ad effectū sacri. ¶ Ad tertiū dōm, q̄ p virtutē spūssancti (qui p vnitatē charitatis cōicat inuicē bona mēbroꝝ xp̄i) fit q̄ bonū piatuū q̄ est in missa sacerdotis boni, est fructuosuz alijs. Malū autem priuatum vnius hois non potest alteri nocere, nisi per aliquem consensum: vt Aug. dicit in li. contra parmenianum.

¶ Utrū heretici, scismatici, t excōicati possint ꝫsecrare. Art. 7.

Ad septimuz Sic procedit. Uī q̄ heretici, scismatici t excōicati, eucharistiā ꝫsecrare non possint. Dicit em Aug. q̄ extra ecclesiā catholicā nō est locus veri sacrificij. Et leo papa dicit, z hr̄ in decretis. 1. q. 1. Uīr. s. q̄s in ecclesia, que corp⁹ xp̄i est, nec rata sunt sacerdotia, nec vera sacrificia. Sed heretici, scismatici t excōicati sunt ab ecclesia separati. Ergo nō possunt verū sacrificium cōficere. ¶ Ps. Sicut ibidē legit, inno. pa. dicit. Arrianos ceteraq; eiusmodi pestes, q̄ laicos eorū sub imagine pnie suscipimus, non vident clerici eoz cū sacerdotij aut cuiuspiā mysterij suscipiēdi dignitate esse: quib⁹ soluz baptisma ratū esse permittimus. Sed non pōt aliquis ꝫsecrare eucharistiaz, nisi sit cū sacerdotij dignitate. Ergo heretici t cetēri dmōi nō possunt eucharistiam cōsecrare. ¶ Ps. Ille qui est extra ecclesiā, non videt aliq̄d posse agere in persona totī ecclesie. Sed sacerdos ꝫsecrans eucharistiam, hoc agit in psona totius ecclesie: q̄ patet ex hoc, q̄ oēs orationes ꝑponit in persona ecclesie. Ergo videt q̄ illi q̄ sunt extra ecclesiā scilicet heretici, scismatici t excommunicati, non possunt consecrare eucharistiam.

Sed ꝫ Est, q̄ Aug. dicit in. 2. ꝫ parmenianuz. Sicut baptismus in eis. s. hereticis, scismaticis t excōicat⁹, test consecrare eucharistiam. Ergo heretici, scismatici t excommunicati, cum in eis maneat ordinatio integra, videtur q̄ possint consecrare eucharistiam.

Rñdeo Dōm, q̄ q̄dā dixerunt q̄ heretici, scismatici t excōicati, q: sunt extra ecclesiā, nō possunt conficere hoc sacrm. Sed in hoc decipiuntur: q: sicut Augu. dicit in. 2. ꝫ parmenianū, aliud est aliq̄d oīno nō habere, aliud aūt nō recte hr̄e: t sīl etiā est aliud nō dare, t aliud nō recte dare. Illi igit q̄ intra ecclesiā cōstituti, receperūt pātē ꝫsecrandi eucharistiā in ordinatione sacerdotij, recte qui dē habēt pātē: sed nō recte ea vtūtur, si post modū per heresim aut scisma vel excōicationem, ab ecclesia separātur. Qui autē sic separati ordinantur, nec recte habent pātem, nec recte vtunt. ¶ Nō tñ vtriq; pātē habeāt, pter hoc, q̄ (sicut Aug. ibidē dicit) cū redeūt ad vnitatē ecclesie, nō reordinant: sed recipiunt in suis ordinib⁹. Et q: cōsecratio eucharistie est act⁹ ꝑfis ordinis pātē, illi q̄ sunt ab ecclesia separati per heresim aut scisma vel excōicationē, pñt q̄dē cōsecrate eucharistiā, q̄ ab eis cōsecrata verū corpus t sanguinē Christi cōtinet: nō tamen hoc recte faciūt, sed peccant facientes. Et ideo fructū sacrificij non percipiunt: quod est sacrificium spirituale.

Ad primū Ergo dōm, q̄ auctoritates ille t similes intelligē de sunt quātum ad hoc q̄ nō recte extra ecclesiā sacrificiū offert. Uñ extra ecclesiā nō pōt esse spūale sacrificiū, q̄ est verū veritatefructus, iz sit verū veritate sacri: cuius etiā quantū ad hoc est fructuosa, q̄ sumit corp⁹ xp̄i sacrificaliter, sz nō spūal̄r. ¶ Ad sc̄dm dōm, q̄ solus baptismus pmittit esse ratus hereticis t scismaticis, quia pōt licite baptizare in articulo necessitatis. In nullo aūt casu licite pōt eucharistiam cōsecrare, vel alia sacra conferre.

¶ Ad tertium dōm, q̄ sacerdos in missa in ofonibus q̄dē loquit in psona ecclesie, in cuius vnitate cōsistit. Sed in ꝫsecratione sacri loquitur in psona xp̄i, cuius vicē in hoc gerit per ordinis pātem. Et ideo si sacerdos ab vnitate ecclesie precisus, missam celebret, q̄ potestatem ordinis non amittit, consecrat verum corpus t sanguinem christi: sed quia est ab ecclesie vnitate separatus, orationes eius efficaciam non habent.

¶ Utrum sacerdos degradatus possit hoc sacramentum conficere. Art. 8.

Ad octauz Sic pcedit. Uidet q̄ sacerdos degradatus nō possit hoc sacrm cōficere. Null⁹ enī conficit hoc sacrm nisi per pātē cōsecrandi q̄s hz. Sz degradatus nō hz pātem cōsecrādi, iz habeat pātē baptizādi: vt dicit canō. 1. q. 1. c. q̄dā. Ergo vī q̄ pbyter degradat⁹ non possit eucharistiā cōsecrare. ¶ Ps. Ille q̄ aliquid dat, pōt etiā auferre. Sz epūs dat pbytero pātem cōsecrandi ordinādo ipm. Ergo etiam pōt ei auferre degradando eum. ¶ Ps. Sacerdos per degradationem aut amittit pātem cōsecrādi, aut solam execūtionē. Sed non solā executionē: q: sic non plus amitteret degradatus q̄s excōicatus, q̄ etiam executione caret. Ergo videtur quod amittat potestatem ꝫsecrādi. Et ita videtur quod non possit conficere hoc sacramentuz.

Sed ꝫtra Est, q̄ Augu. in. 2. contra parmenianum probat q̄ apostate a fide nō carent baptismate, per hoc q̄ per penitentiam redeuntibus non restituitur, t ideo amitti non posse iudicatur. Sed similiter degradatus si reconciliet̄ur, non est iterum ordinandus. Ergo non amisit potestatem consecrandi. Et ita sacerdos degradatus potest conficere hoc sacramentum.

Rñdeo Dōm, quod pātās consecrandi eucharistiam, pertinet ad character sacerdotalis ordinis. Character

specie carnis aut sanguinis sacrm apparet non teneri tamen ad hoc: quoniā actor miraculi sacerdotem a lege sumēdi absoluit. Et propterea autor in litera pūs libertatem sacerdotis dirit: deinde consiliū dedit.

¶ Super Articu. 6.

In art. 6. circa illud: oratio a sacerdote malo prolata in persona totius ecclesie, est fructuosa, duo sunt adueretenda. Primum q̄ minus dicitur q̄s intendatur: nam intenditur non solum q̄ est fructuosa, sed etiā q̄ non est minus fructuosa quo ad alios quā boni sacerdotis. Et rario in litera inuenit: q: ministerium in persona ecclesie: non est minus fructuosum q̄ ministerium in persona xp̄i: minister autem Christi siue bonus siue malus, eque sanctificat: igitur minister ecclesie siue bon⁹ siue malus eque imperrat.

4. di. 15. q. 1. ar. 1. q. 4. c 4 q̄ li. 12. ar. ti. 16.

¶ Alterum est q̄ sco. in q̄one vltima. 15. distin. 4. sen. in oppositam partem declinat, ea ratione, quia meritum q̄ dicitur esse in celebratione misse vt missa est, non est abstractū sicut idea platonis: ergo opz q̄ sit realiter aliq̄s meritū: ergo totius ecclesie vel alicuius membri sed non est totius ecclesie nisi quia alicuius partis: non est aūt partis male t mortue in toto, sicut esset pars vine. s. existentis t operantis in charitate: ergo in missa non est tantum meritū cuiuscūq; quādo est mali sicut q̄s est boni.

¶ Ad hoc dz. q̄ si rō ista tanta equalem valorem misse inquantum in persona ecclesie ostarur affertur, solvenda est: dicendo q̄ meritū ecclesie non est abstractuz, sed ipsius ecclesie ratione partium suarum vnaruz in ipsa, t non ratione illius partis sue mortue que ministrat tūc. ¶ Et quiz dicit, pars mortua non meretur sicut vita, verum est quo ad meritū ex persona propria: sed secus est quo ad meritum ex persona ecclesie. ¶ Cum quo stat, q̄ de parte viua ministrante melior sit simpliciter missa: quia vnd ique tunc concurrit meritum, scilicet ex persona ecclesie, t ex persona propria.

¶ Super Arti. 9.

Isar. 9. aduerte disputationes in uetis tationes & canones de participantibus in sacramentoꝝ perceptione & ceteris diuinis cum excommunicatis suspensis &c. hodie uacare, propter statutum in concilio cōstantiensi: quo concessum est omnibus christi fidelibus participare cum excōmunicatis &c. nisi in duobus casibus. scilicet si fuerint nominatim denunciati, uel notorie percusserint clericum: ut refert archiepiscopus florē. in. 3. parte summe sue tit. 28.

¶ Super Arti. 10m.

Isi arti. 10. scito duas esse difficultates. prima est an sacerdoti liceat hoc taliter a celebratione abstinere, & hec bene soluitur in litera negatiue. Exigit siquidē recta ratio, quum potentia sit propter actum, & gratia sit propter vsum, vt commodius oblata cessantibus omni impedimento, homo quandoq; potenti & gratiaq; in his que ad deum sunt vtatur. Altera difficultas est an peccatum huiusmodi omissionis sit peccatum mortale. Et est ratio dubij: quia nec omne preceptum affirmatiuum nec omne preceptum negatiuum obligat ad mortale, nec apparet qua ratione charitati contrarietur talis omissio quamuis appareat quod contrarietur feruori charitatis ex negligentia enim quadam que in tempore charitatis cōsistere vi detur, talis prouenit omissio.

¶ Breuiter apparet mihi peccatum hoc esse secundum se uenialē: utpote oppositum non ipsi charitati, sz eius feruori. Attestatur autem huic sententie diuersitas opinionum de licita uel illicita hac omissione: parum enim a licito discedere uidetur, quod creditur esse a doctoribus licitum.

S. q. 4. ar. 9. ad 3. & 3m. Et. 4. d. 15. q. 1. ā 3. q. 3.

aūt quilibet, q; cū quadā cōsecratione datur indelebilis est: vt supra dictū est, sicut & quibuscūq; rerū consecrationes ppetue sunt, nec amittī, nec reiterari pñt. Vnde manifestum est, qđ potestas cōsecrandi non amittit p̄ degradationē. Dicit enim aug. in 2° cōtra parmenianum. Utrumq; s. baptismus & ordo sacramentū est, & quadam cōsecratione utrūq; hominī datur illud cū baptizat, istud cū ordinatur, ideoq; non licet a catholicis utrūq; iterari. Et sic patet, q; sacerdos degradatus potest conficere hoc sacramentum.

Ad primū Ergo dōm, q; canon ille non loquit assertiue, sed inquisitiue: sicut ex circunstantia ībi hñ pōt. ¶ Ad 2m dicendū, q; eps non dat potestatē sacerdotalis ordinis ppria ꝛtute, sz instrā, sicut minister dei. Cuius effectus p hominē tolli nō pōt: hm illud matth. 19. Quos deus coniunxit, homo nō separet. Et ideo eps nō pōt hāc potestatē auferre: sicut nec ille q̄ baptizat, pōt auferre characterē baptismalem. ¶ Ad 3m dō, q; excōicatio est medicinalis. Et tō excōicatis nō aufert executio sacerdotalis potestatis, quasi in ppetuū, sz ad correctionē vsq; ad tps. Degradatis aūt aufertur executio quasi in perpetuum condemnatis. ¶ Utrum liceat ab excōicatis, vel hereticis, seu peccatoribus, cōtonem recipere & eorum missam audire. Arti. 9.

Ad nonū Sic p̄ceditur. Uī q; aliqs licite possit cōtonē recipe a sacerdotib⁹ hereticis vel excōicatis, vel etiā pctōribus, & ab eis missam audire. Sicut enim aug. cōtra petilianū dicit. Neq; in hoie bono neq; in homine malo aliquis dei fugiat sacramenta. Sed sacerdotes quamuis sint peccatores & heretici vel excommunicati, verum cōficiūt sacm. Ergo videtur quod nō sit vitandū ab eis cōtonem accipere vel eorum missam audire. Cp. Corpus christi verū, figuratiuū est corporis mystici: sicut supra dictū est. Sz a p̄dictis sacerdotibus verū corp⁹ xp̄i cōficerat. Ergo vī qđ illi qui sunt de corpe mystico, possint eorū sacrificijs cōicare. Cp. Multa peccata sunt grauiora quam fornicatio. Sed non est prohibitum audire missas sacerdotū aliter peccantium. Ergo etiam non dz esse prohibitus audire missas sacerdotum fornicatorum.

Sed ꝺ contra Est, q; canō dicit. 32. dist. Nullus missam audiat sacerdotis, quem indubitanter cōcubinam nouit hře. Et greg. dicit in. 4. diał. q; pater per fidus arrianū eūm misit ad filiū, vt de eius manu sacrilege consecrationis cōtonem perciperet: sed vir deo deditus arriano episcono venienti exprobrauit vt debuit.

Rñdeo Dicendum, q; (sicut supra dictū est) sacerdotes si sint here tici, vel scismatici, vel excōmunicati, vel etiaz peccatores, quamuis habeant potestatem cōsecrandi eucharistiam, non tamen ea recte vtuntur, sed peccant vtentes. Quicunq; autem communicat alicui in peccato, ipse particeps peccati efficitur, vnde & in secunda canon. Jo. dicitur, quod qui dixerit ei aue (scili cet heretico) communicat operibus illius malignis. Et ideo nō licet a predictis communionem accipere, aut eorum missam audire. ¶ Differt tamen inter predictas sectas. Nam heretici & scismatici & excommunicati, sunt per sententiam ecclesie, executione consecrandi priuati, & ideo peccat quicunq; eorū missam audit, vel ab eis accipit sacramenta.

V Sed nō omnes peccatores, sunt p sententiā ecclesie executiōe

huiꝰ ptātis priuati. Et sic ēḡus sint suspēsi quātū ad se ex sniā diuina: nō tñ quātū ad alios ex sniā ecclie, Et tō vsq; ad sniam ecclie licet ab eis cōionē accipe, & eoꝝ missam audire. Uñ super illud p̄ co. 5. cū hmōi nec cibū sumere, dicit glo. aug. Hoc dō, noluit hoiem ab hoie iudicari ex arbitrio suspitiōis, vel etiā extraordinario vsurpato iudicio: sed potius ex lege dei & ordine ecclesie, siue vitro confessum, siue accusatum & conuictum.

Ad primū Ergo dōm, q; in hoc q; refugim⁹ audire missas talium sacerdotū, aut ab eis cōionē recipere, nō refugimus dei sacrā: sz potiꝰ ea veneramur. Uñ hostia a talibus sacerdotib⁹ consecrata, est adorāda: & si reseruetur, licite potest sumi a sacerdote legitimo. Sz refugimus culpā indigne ministrantiū. ¶ Ad 2m dō, q; vnitas corporis mystici est fructꝰ corporis veri percepti. Illi aūt q̄ indigne percipiunt vel ministrāt, priuant fructu: vt supra dictū est. Et tō non est sumēdū ex eoū dispēsatiōe sacrā, ab eis q̄ sunt ✝ in vnitate ecclie. ¶ Ad tertium dō, q; lz fornicatio nō sit grauior ceteris peccatis: tñ ad eā pniores sunt hoies, ppter carnis cōcupiscentiaz. Et tō specialiter hoc pctm sacerdotibus prohibitū est ab ecclesia, & ne aliquis audiat missaz ꝓcubinarij sacerdotis. Sed hoc intelligendū est de notorio, vel per sententiā, que fertur in conuictum, vel per confessionem in iure factam, vel quando non pōt peccatum aliqua tergiuersatione celari.

¶ Utrum liceat sacerdotis, omnino a cōsecratione eucharistie abstinere. Arti. 10.

Ad decimū Sic p̄ceditur. Uī q; liceat sacerdoti, oīno a consecratione eucharistie abstinere. Sicut enim ad offīn sacerdotis pertinet, eucharistiā cōsecrare, ita etiā baptizare, & in aliis sacrīs ministrare. Sz sacerdos nō tenet ministrare in aliis sacramētis, nisi ꝓpter curā animaꝝ susceptaz. Ergo videt, q; nec etiā teneaī eucharistiā p̄secrare, si curam non habeat animaꝝ. Cp. Nullus tenet facere qđ sibi non licet: aliq; quin esset perplexus. Sz sacerdoti pctōri vel etiā excōicato, nō licet eucharistiā cōsecrare: vt supra dictū ē. Ergo vī q; tales nō teneanī ad celebrādū. Et ita nec alij: alioquin ex sua culpa commodū reportarēt. Cp. Dignitas sacerdotalis nō pditur p subite infirmitatē: dicit em gelasi⁹ papa, & hr in decretis. dis. 55. Precepta canonica sic nō patiunt venire ad sacerdotiū debiles corpe, ita si ds in eo fuerit ꝓstitut⁹, ac tūc fuerit sauciatus: amittere nō pt qđ tpe sue sinceritatis accepit. Cōtingit aūt q̄nq; ordinati in sacerdotes, incurrūt aliqs defect⁹, ex qb⁹ a celebratiōe impediunt: sic est lepra vel morb⁹ caducus, vel aliqđ aliud huiusmodi. Nō ergo videt q; sacerdotes ad celebrandū teneāt.

Sed ꝺ Est, q; amb. dī i qđā oīone. Stare est q; ad mēsam tuā mūdo corde a mācipibus innocētibus nō veni mus: sed grauꝰ est si dū pcā metuim⁹, ēt sacrificiū nō reddam⁹.

Rñdeo Dōm, qđ quidā dixerunt, qđ sacerdos pōt oīno a consecratione licite⁹ abstinere, nisi teneatur ex cura sibi ꝓmissa celebrare ꝓpter hoc & sacra pbere. Sz hoc irrōnabiliter dicit: q; vnusquisq; tenet vti gra sibi data, cum fuerit opportunū: hm illud. 2. ad cor. 6. hortamur ne in vacuū gram dei recipiatis. Opportunitas aūt sacrificiū offerendi, non solum attenditur per comparationē ad fideles christi, quibus opz sacra ministrari: sz principaliter p cōparationem ad deū, cui cōsecratione tur sacri sacrificiū offert. Uñ sacerdoti etiā si nō habeat curaz animaꝝ, nō lz oīno a celebratione cessare: sz saltē vī qđ celebre teneatur in pcipuis festis, & maxime in illis diebus, in quibus fideles cōmunicare cōsueuerunt. Et hinc est qđ. 2. mach. 4. cōtra quosdā sacerdotes dī, qđ iam non circa altaris officia deditī erant contempto templo, & sacrificijs neglectis.

Ad primū Ergo dōm, q; alia sacra pficiuntur in vsu fidelīū. Et ideo in aliis ministrare nō tenet nisi ille qui sup fideles suscipit curā. V Sed hoc sacm pficitur in consecratione eucharistie in qua sacrificiū deo offertur: ad qđ sacerdos obligatur deo ex ordine iam suscepto. ¶ Ad secundum dōm, quod sacerdos pctōr si per sniam ecclesie sit executione ordinis priuatus, vel simpliciter vel ad tempus, redditus est impotem ad sacrificium offerendū, & ideo obligatio tollitur. Hoc autem cedit sibi in detrimētum spiritualis fructus magis q̄ in emolumentū. V Si vero non sit priuatus potestate celebrandi, nō soluit obligatio. Nec tñ perplexus est: q; potest de pctō pentere, & celebrare. ¶ Ad tertium dicendum quod debilitas vel egritudo superueniens ordini sacerdotali, ordinē nō tollit: exercitiū ✝ cutiōem tñ ordinis tollit ✝ quantū ad consecrationem eucharistie impedit

stie. Uñq; quidem pp impossibilitatē executionis: sicut si priuetur oculis aut digitis, aut vsu linguę. Uñq; aūt ppter periculū, sicut patet de eo qui patitur morbū caducū, vel etiam ēḡus alienationē mentis. Uñq; ppter abominationē: sicut ptz de leproso, qui non debet publice celebrare. Potest tamen missam dicere occulte, nisi lepra adeo inualuerit, qđ per corrosionez membrorum, eum ad hoc reddiderit impotentem.

¶ De ritu huius sacramenti. Questio. 83.

Deinde Considerandū est de ritu huius sacri. ¶ Et circa hoc queruntur. 6. Primo, vtrum in celebratione huius mysterij xp̄s immoletur. Secūdo, de tempore celebrationis. Tertio, de loco & aliqs que pertinent ad apparatū ✝ huius celebrationis. Quarto, de his que in celebratione huius mysterij dicuntur. Quinto, de his que circa celebrationem huius mysterij fiunt. Sexto, de defectibus qui circa celebrationem huius sacramenti occurrunt.

Alias ✝ optimum.

Alias ✝ Christi.

¶ Utrum in hoc sacramento xp̄s immoletur. Arti. 1.

3. art. 2. co. & ad 1. & 2.

Ad primus Sic p̄ceditur. Uī q; in celebratione huiꝰ sacri, xp̄s non immolet. Dī em heb. 10. q; xp̄s vna oblatione consummauit in sempiternum sanctificatos. Sed illa oblatio fuit eiꝰ immolatio. Christꝰ ergo nō immolaī in celebratione huiꝰ sacri. Cp. Immolatio xp̄i facta ē in cruce, in qua tradidit semetipsum oblationē & hostiā deo in odorem suauitatis: vt dicitur ephe. 5. Sz in celebratione huiꝰ mysterij xp̄s non crucifigitur. Ergo nec immolatur. Cp. Sicut Aug. dicit in. 4. lib. de tri, in immolatione xp̄i idē est sacerdos & hostia. Sed in celebratione huius sacri non est idem sacerdos & hostia. Ergo celebratio huius sacramenti non est christi immolatio.

4. d. 12. q. 1. a. 1. q. 2. a. 4.

Sed ꝺ Est, q; Aug. dicit in li. 5. niaz ꝓperi. Semel immolatꝰ est in semetipso xp̄s, & tñ q̄tidie immolaī in sacro.

Rñdeo Dōm, q; duplici rōne celebratio huiꝰ sacri dī immolatio xp̄i. Primo quidē: q; sicut dicit Aug. ad simplicū, solent imagines, earū rerū noīb⁹ appellari, quaz ima gines sunt: sicut cū intuētes tabulā aut parietē pictū dicim⁹, ille cicero est, & ille salustius. Celebratio aūt huiꝰ sacri (sicut supra dictū est) imago q̄dā est representatiua passionis xp̄i, q̄ est vera eiꝰ immolatio. Et tō celebratio huiꝰ sacri dī xp̄i immolatio. Uñ Ambd. dicit sup epłam ad heb. Jn xp̄o semel oblata est hostia, ad salutē sempiternā potēs, ūd ergo nos, nōne p singulos dies offerimus: sed ad recordationē mortis eius. V Alio modo quantum ad effectū passiōis xp̄i: q̄. s. per hoc sacm participes efficimur fructꝰ dīnce passionis. Uñ inquadā dīnicali oratione secreta dī, quoties huius hostie ꝓmemoratio celebraī, opus nostre redemptionis exercet. V Quantū igitur ad primū modū, poterat dici christus immolari etiā in figuris ve. te. Uñ & Apoc. 13. dī, quoꝝ nomina non sunt scripta in lib. vite agni, qui occisus est ab origine mundi. Sed quantum ad ām modum ꝓprium est huic sacramento, quod in eius celebratione christus immoletur.

Ad primū Ergo dōm, q; sicut Ambr. ibidem dicit. Una est hostia (quam. s. xp̄s obtulit, & nos offerimus) & non multe, q; semel oblatus est xp̄s. Hoc aūt sacrificium exēplū est illius. Sicut em qđ vbiq; offert, vnū est corpus & non multa corpora, ita & vnū sacrificiū. ¶ Ad ām dōm, qđ sicut celebratio huius sacri est imago representatiua passionis xp̄i, ita altare est representatiuum crucis ipsius, in qua xp̄s in propria specie immolatus est. ¶ Ad tertium dōm, qđ per eandē rationem etiam sacerdos gerit imaginem xp̄i, in cuius persona & virtute verba pronuntiat ad consecrandum: vt ex supradictis patet. Et ita quodammodo idem est sacerdos & hostia.

4. di. 13. a. 1. q. 2. a. 4.

¶ Utrū conuenienter sit determinatum tps celebrationis. Ar. 2.

Adscom Sic procedit. Uī q; inconuenienter sit determinatus tps celebrationis huius mysterij. Hoc em sacm est representatiuum dīnce passionis: vt dictū est. Sed cōmemoratio dīni Aug. super psal. 21. Quotiescunq; pascha celebratur, nūquid to lim factū est: & sic nos facit moueri, tanq; videam⁹ in cruce pendentem dīm. Ergo hoc sacm non dz celebrari nisi semel in anno. ¶ Dasso xp̄i commemoratur in ecclesia sexta feria ante pascha, non aūt in festo natalis. Uñ ergo hoc sacm sit ꝓmemoratiuum dīnce passionis, videt inconueniens esse, q; in die natali ter celebretur hoc sacm, in parasceue aūt totaliter intermittit.

¶ Jn celebratione huius sacri ecclesia dz imitari institutionē xp̄i. Sed xp̄s cōsecrauit hoc sacm hora serotina. Ergo videtur q; hora tali debeat hoc sacm celebrari. ¶ Sicut dī de consec. di. 1. leo papa scribit dioscoro alexandrino epo, q̄in prima parte diei missas celebrare lz. Sed dies incipit a media nocte: vt supra dictū est. Ergo videt qđ etiā post mediā noctē liceat celebrare. ¶ Jn quadam dīnicali oīone secreta dī. Concede nobis dīne quesumus hec frequentare mysteria. Sed maior erit frequentia si etiā pluribus horis in die sacerdos celebret. Ergo videtur qđ non debeat prohiberi sacerdos pluries celebrare in die.

Sed in cōtrariuz Est consuetudo, quam seruat ecclesia ām canonum statuta.

Rñdeo Dōm, qđ (sicut dictū est) in celebratione huiꝰ mysterij attēdit representatio dīnce passiōis, & participatio fructus eius. Et ām tria oportuit determinare tps aptū celebrationi huiꝰ sacri. V Uī em fructu dīnce passionis q̄tidie indigemus, pp quotidianos defectus, quotidie in ecclesia regulariter hoc sacm offert. Uñ & dīs nos petere docet Luc. 11. panem nostrū quotidianū da nobis hodie. Quod exponens Aug. in li. de verbis dñi. dicit. Si quotidianꝰ est panis, cur post annū illū sumas, quē admodū greci in oratione facere consueuerunt: accipe quotidie, qđ quotidie tibi prosit. V Quia vero dīnica passio celebrata est a tertia hora vsq; ad nonā, ideo regulariter in illa parte diei, solenniter hoc sacramentum in ecclesia celebratur.

Ad ꝑmum Ergo dōm, qđ in hoc sacro recolitur passio xp̄i ām qđ eiꝰ effectꝰ ad fideles deriuat. Sed tpe passionis recolit passio xp̄i solū ām hoc qđ in ipso capite nostro fuit pfecta. Mō q̄dē factū est semel: quotidie aūt fructū dīnce passionis fideles petpiunt. Et ideo illa ꝓmemoratio fit semel in anno, hoc aūt quotidie & pp fructum & propter ingem memoriam. ¶ Ad ām dōm, qđ veniente veritate cessat figura. Hoc autez sacm est figura quedā & exemplū dīnce passionis: sicut dcm est. Et tō in die quo ipa passio dñi recolit, put realr gesta est, nō celebrat cōsecratio huius sacri. Ne tñ ecclesia ea etiā die sit sine fructu passionis, p hoc sacm nobis exhibito, corpus xp̄i ꝓsecratum in die ꝑcedenti reseruat sumendū in illo die. Hon aūt, sanguis, ppter periculū, & q; sanguis spālius est imago dīnce passionis: vt supra dictū est. Nec verū est qđ quidā dicunt, q; p immissionez particule corporis xp̄i in vinū, cōuertat vinum in sanguinem: hoc em aliter fieri nō pōt, q; p consecrationē factā sub debita forma verboꝝ. V Jn die aūt natiuitatis plures misse celebrant pp triplicē xp̄i natiuitatē. Quarū vna est eterna, que ḡs tum ad nos est occulta. Et ideo vna missa cātat in nocte: in cui⁹ introitu dī, dns dixit ad me, filius meus es tu, ego hodie genui te. Alia aūt est tpalis sed spūalis: qua. s. xp̄s outur tanq; lucifer in cordibus nostris: vt dī. 2. pe. 1. Et propter hoc cātatur missa in aurora: in cuius introitu dī. lux fulgebit hodie sup nos. Tertia est xp̄i natiuitas tpalis & corporalis: hm ḡs visibilis nobis p cessit ex vtero virginali, carne indutus. Et ob hoc cātat tertia missa in clara luce: in cui⁹ introitu dī. puer natꝰ est nobis. ¶ Uz ecōuerso posset dici qđ natiuitas eterna hm se est in plena luce; & ob hoc in euangelio tertie misse fit mētio de natiuitate eterna. Sed m aūt natiuitatē corporalē, ad literā natus est de nocte, in signū q; ueniebat ad tenebras infirmitatis nostre. Uñ & in missa nocturna dī. euangelium de corporali xp̄i natiuitate. V Sicut ēt & in alijs diebus in qb⁹ occurrūt pka dei ✝ beneficia, vel recolēda, vel expetenda, pluresmisse celebrant in die: puta vna pro festo, & alia pro ieiunio, vel pro mortuis. ¶ Ad tertiā dōm, qđ (sicut dictū est supra) christus voluit vltimo hoc sacm discipulis tradere, vt fortius eoꝝ cordib⁹ imprimeret. Et ideo post cenam in fine diei hoc sacm cōsecrauit, & discipulis suis tradidit. V A nobis tamen celebratur hora dīnce passionis. s. diebus festis in tertia, qñ crucifixus est linguis iudeoꝝ (vt dī. Mar. 15.) & qñ spiritussctus descendit super discipulos, vel diebus pro festis in sexta: qñ crucifixꝰ est in manibus militū: vt habetur Jo. 19. vel diebus ieiuniorum in nona, quādo voce magna clamans emisit spiritū: vt dī. Matt. 27. V Potest tñ tardari, maxime qñ sunt ordines faciendi, & precipue in sabbato sancto, tū propter prolixitatē officij, tum quia ordines pertinent ad diem dominicam: vt habetur in decre. di. 75. c. quod a patribus. Possunt tamē misse celebrari in prima parte diei propter aliquam necessitatem: vt dicitur de cōse. dist. 1. c. necesse est &c. ¶ Ad quartum dicendum, quod regulariter missa debet celebrari in die, & non in nocte: q; ipse christus est presens in hoc sacro: qui dicit Jo. 9. me opz operari opera eiꝰ qui misit me donec dies est, venit nox quādo nemo pōt operari.

Universidad de Deusto
Biblioteca

3.Sup.q.85.Arti.3. Ista art.3.q.85. ad 3m. dubium occurrit de virtute altaris ecclesie z aliorū instrumentorum consecratorum, an sit solum ex parte nostri (que inde concipimus reuerentiam z deuotionem) an ex parte rei, z si ex parte rei, an sit in ipsis rebus virtus aliqua spiritualis, an solū diuina assistentia: z an generali modo tm an spirituali, quodāmodo diuina ibi virtus assistat. ℣ Ad horum euidentiā sciendū est, q̄ sunt duo ac remodi dicēdi duo extremi.

℣ Alter quod huiusmodi consecrationes ab ecclesia adhibite, ex parte tantum nostra se renēr: ita quod deuotio nostra est que effectus diuine virtutis prouocat apparere ibi magis quam alibi: quoniā deus nullo speciali modo est in his post consecrationem quo prius non erat. Et ratio huius est, q̄ oēs consecrationes iste sunt humana opera, nihil conferentes rei consecrate secundum rem.

4.di.13. q.1.a.2. q.5.di.24.q.2. a.2. ad 3m.

℣ Alter, q̄ per huiusmodi consecrationes adipiscuntur res ipse quandā virtutem spiritualem: que est quedam qualitas intentionalis, velut intentio coloris in aere, z superbola litere huius fundatur. ℣ Uterq; autem modus vitandus vt z media via progrediendo dicm est, q̄ per huiusmodi consecrationes adipiscuntur cōsecrate res spiritualem virtutē inchoatiue: z in hoc ipso sortiuntur diuinam presentiam speciali modo. Consecrationes siquidem ecclesiastice non sunt humana tantum opera: sed sunt efficacia ex rpi facerdotio: a quo sicut per ipsum efficaciam hñt sacramentales orationes (q̄z ab ipso immediate sunt instituta sacramenta) ita principaliter in ministris suis efficaciā prebet consecrationibus que ab ipsis fiūt. Ita q̄ ex christi sacerdotio diffuso z participato in nobis, res cōsecrate habiles redduntur ad excitandā in nobis reuerentiā z deuotionē. Sic aqua ex tactu carnis rpi reddite sunt habiles ad baptismū: z hmōi habilitas vocat spūalis virtus in choatiue. Et hic apparet, q̄ deus qui ān consecrationem erat quamdiu in mundo fuit, lux fuit mūdi. Ita tamen q̄ pn̄m diei accipiat non a media nocte: nec etiam ab ortu solis. i. q̄n suba solis apparet suo terrā, sz q̄n incipit apparere aurora: tūc ēm quodāmō dr fol ort⁹, inchoatiue claritas radioum eius apparet. Unde mar.16.dr q̄ mulieres venerunt ad monumentum orto iam sole: cum tñ venerint cum adhuc tenebre essent ad monumentum: vt dr Joan.20. Sic enim hanc contrarietatem soluit aug. in lib. de cōsen. euan. ℣ Specialiter tñ in nocte natalis domini missa celebratur, propter hoc q̄ dominus in nocte natus est: vt dr de ipse. dis. i.c. nocte &c. Et similiter etiā in sabbato sctō circa noctis principiū, propter hoc q̄ dñs nocte surrexit. i. cum adhuc tenebre essent ante manifestum solis ortū. Ad 5m dom, quod sicut hr de ipse dist. i. ex decreto Alera. pape sufficit sacerdoti vnam missam in die vna celebrare: q̄ christus semel passus est, z totum mundū redemit: z valde felix est, qui vnā digne celebrare potest. Quidā tamen p defectu vnā faciunt, alterā de die, si nece sit. Qui vero pro pecunia aut adulationibus seculariū, vna die presumunt plures celebrare missas, non estimo euadere damnationem. ℣ Ad extra de cele. mis. dicit inno. 3⁹ q̄ excepto die natiuitatis dominice (nisi causa necessitatis suadeat) sufficit sacerdoti semel in die vnam missam solummodo celebrare.

¶ Utrum oporteat hoc sacramentum celebrari in domo z vasis sacris. Arti. 3.

Ad tertiuz Sic procedit. Uidet q̄ nō oporteat hoc sacrm celebrari in domo z vasis sacris. Hoc em sacramentū est representatiuum dominice passionis. Sed rps non est passus in domo, sed extra portā ciuitatis: secundum illud heb. vlt. Iesus, vt sanctificaret per suum sanguinem ppl̄m, extra portā passus est. Ergo vr q̄ hoc sacrm nō debeat celebrari in domo: sed magis sub dio. Cp̄. In celebratione huius sacri debet ecclesia imitari motem rpi z apl̄oū. Sz domus in qua p⁹ rps hoc sacrm cōfecit, nō fuit ꝓsecrata: sed fuit quoddā cōe cenaculū, a quodā pfamilias pparatū: vt hr luc. 22. Legit ēt act. 2. q̄ apostoli erāt perdurātes vnanimiter in tēplo, z frāgentes circa domos panē, z sumebant cibū cū exultatione. Ergo nec mō opz domos esse consecratas in quibus hoc sacrm celebratur. Cp̄. Nihil frustra in ecclesia fieri dr que spūsctō gubernatur. Sed frustra vr adhiberi cōsecratio ecclesie, vel altaris z huiusmodi reb⁹ manuum tuarū, que nō sunt susceptiue gre vel spūalis virtutis. Incōuenienter igitur hmōi ꝓsecrationes in ecclesia fiunt. Cp̄. Solū diuina opera debent recoli cū q̄dā solēnitate: sm illud ps. in operib⁹ manuū tuarū exultabo. Sed ecclesia vel altare ope humano ꝓsecrat, sicut z calix, z ministri, z alia huiusmodi. Sed horum ꝓsecrationes nō recolunt celebriter in ecclesia. Ergo neq; cōsecratio ecclesie vel altaris, cuz solennitate recoli dr. Cp̄. Ueritas dr rūdere figure. Sed in vet. te. q̄ gerebat figuram non fiebat altare de lapidibus sectis: dicit ēm exo. 20. Altare de terra facietis mihi: q̄ si altare lapideū feceris mihi, nō edificabis illud de sectis lapidibus. Exo. etiam. 27. mandatur fieri altare de lignis sethim vestiti: ere, vel etiam auro, vt habetur exod. 25. Ergo videtur incōuenienter obseruari in ecclesia q̄ altare fiat solum de lapide. Cp̄. Calix cum patena representat sepulchrum christi, quod fuit excisuz in petra: vt in euangelijs habet. Ergo calix dr de petra fieri, z nō solū de argento vel auro vel stanno. Cp̄. Sicut aurum ꝓtiosū est inter mās vasoū: ita panni sericei ꝓciosiores sunt inter alios pānos. Ergo sicut calix fit de auro, ita palle altaris debēt de serico fieri, z nō solū de pāno lineo. Cp̄. Dispensatio sacroz, z ordinatio eoundem, ad ministros eccle ptinet, sicut dispēsatio rerū tpaliū subiacet ordinatiōi principū secularū. Sed nō ptinet ad principes secularium ministros christi, z dispensatores mysteriorum dei. Sz si circa dispēsationē rerū tpaliū aliquid fiat ꝑ statuta pncipū, hr irritū. Ergo si hec que dicta sunt q̄uenienter sunt statuta ꝑ platos eccle, vr q̄ sine his corp⁹ xpi confici nō possit. Et sic vr sec̄ q̄ verba xpi nō sint sufficiētia ad hoc sacrm ꝓficiēdū. Quod est inconueniēs. Nō ergo vr q̄uenies fuisse, q̄ hec circa celebrationez huius sacri statuerētur.

Sed contra Est, q̄ ea q̄ p ecclam statuunt, ab ipso christo ordinātur: qui dicit matt. 18. vbicūq; fuerint duo vel tres ꝙgregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.

Rñdeo Dicendum, quod in his que circūstant hoc sacramentum, duo cōsiderantur. Quoum vnum pertinet ad representationē eorum que circa dominicam passionez sunt acta. Aliud autē pertinet ad reuerentiam huius sacramenti in quo christus sm veritatē continetur, z non solū in figura. Unde z ꝓsecrationes adhibent his rebus que veniunt in vsum huius sacri: tū ꝑpter sacri reuerentiam: tum ad representādum effectū sacri: q̄ ex passione christi prouenit: sm illud heb. vlt. Jesus vt sanctificaret per suum sanguinem populum &c.

Ad primū Ergo dom, q̄ regulr hoc sacrm celebrari dr in domo, per quā significatur ecclesia: sm illud prime tim. 3. vt scias quomodo oporteat te in domo dei conuersari, que est eccla dei viui) extra ecclesiam enim non est locus vere sacrificij: vt aug. dicit. Et q̄ ecclesia non erat concludēda sub finibus gētis iudaice, sz erat in vniuerso mundo fundanda, ideo passio christi nō est celebrata intra ciuitatem iudeoum sed sub dio: vt sic totus mūdus se haberet ad passionē christi vt domus. Et tamen vt dicit ꝺ ꝓse. di. i. ca. ꝓcedim⁹: in itinere positis si ecclesia defuerit sub dio: seu in tētorio, si tabula altaris cōsecrata ceteraq; sacra misteria ad id officium pertinentia ibi affuerint, missarum solennia celebrari concedimus.

¶ Ad secundum dicendū, quod domus in qua hoc sacramentum celebratur ecclesia significat sicut z ecclesia nominat, que conuenienter cōsecratur: tum ad representandam sanctificationem, quam ecclesia consecuta est per passionē christi, tum etiaz ad significandam sanctitatem, que requiritur in his qui hoc sacramentū suscipere debēt. ℣ Per altare autem significatur ipse christus de quo dicit apostolus heb. vltiō. per ipsum offeramus hostiaz laudis deo. Unde z ꝓsecratio altaris significat sanctitatem Christi: de qua dicit luce. i. quod ex te nascetur sanctum, vocabitur filius dei. Unde de ꝓse. dist. i. dicitur. Altaria placuit non solū vnctione christi, sed etiam sacerdotali benedictione sacrari. ℣ Et ideo regulariter non lz celebrare hoc sacramentum nisi in domibus ꝓsecratis. Unde sicut habetur de consecr. dist. i. nullus presbyter missas celebrare presumat, nisi in ꝓsecratis ab episcopo locis. Propter quod etiā quia pagani non sunt de eccl̄a nec alij infideles, ideo eadem di. legitur ecclesiam in qua mortuoū cadauera infidelium ✝ sepeliuntur sanctificare non licet: sed si apta videtur ad consecrandum, inde eruūtur cū ossibus, z rasis parietibus vel ligneis eius loci, reedificetur: si hec consecrata prius fuerit, missas in ea celebrare licet, tamen si fideles fuerunt qui in ea sepulti sunt. ℣ Propter necessitatem tamen potest hoc sacramentum peragi in domibus non consecratis, vel violatis: sed tamen de consensu episcopi. Unde in eadem di. legitur. Missarum solennia nō vbiq;, sed in locis ab episcopo consecratis, vel vbi ipse permiserit, celebranda esse censemus. Non tamen sine altari portatili consecrato, vnde in eadem di. legitur. Concedimus si ecclesie fuerint incēse vel combuste, in capellis cū tabula cōsecrata, missas iterū celebrari. Quia em sanctitas christi fons est totius ecclesiastice sanctitatis, ideo in

necessitate sufficit ad peragendū hoc sacrm altare sanctificatū. Propter q̄ ēt nūq; eccl̄a ... altari ꝓsecrat: tū sine eccl̄a q̄q; cōsecratur altare cū reliquijs sctōz, quoz vita abscōdita est cū xpo in deo. Unū in eadē di. legit. Placuit vt altaria in q̄b⁹ nullū corpus aut reliquie martyrū ꝺdite phant, ab epis qui eisdē locis pſunt, si fieri pōt euertant. ¶ Ad tertiū dom, q̄ ecclesia z altare z alia hmōi inanimata ꝓsecrant, nō q̄ sint gre susceptiua, sz q̄ ex ꝓsecratione adipiscunt quādā spūalē virtutē, p quā acta redunt diuino cultui: vt. l. hoies deuotionē quādā exinde capiāt, vt sint parationes ad diuina, nisi hoc ꝑpter irreuerētiā impedi tur. Unū 2. 2. Mach. 3. dr. Uere dei virtus q̄dā est in loco: nā ipse q̄ hz in celis habitationē, visitato: z adiuto: est loci illi⁹. Et ide est q̄ hmōi aīa cōsecratione emundantur z exoricizant: vt exinde virtus inimici pellat. Et eadē rōne ecclesie q̄ sanguinis effusione, aut cuiuscūq; semine pollute fuerint, recōciliātur: q̄ p petiō ibi cōmissum, apparet ibi aliqua opatio inimici. Propter q̄ ēt in eadē di. legitur. Ecclesias arrianoū vbicūq; inueneritis catholicas, eas diuinis ꝺcib⁹ z operib⁹ absq; vlla mora ꝓcipiat. Unū z q̄dā probabiliter dicunt q̄ per ingressum ecclesie ꝓsecrate hō cōsequit remissionē pctō⁹ venialiū, sicut z per aspersionē aque bñdicte: inducētes q̄ in psal. dr. bñdixisti dñe terrā tuā, remisisti iniq̄tatē plebis tue. Et iō ꝑpter virtutē q̄ ex ꝓsecratiōe ecclesie acquirit, cōsecratio ecclesie nō iterat. Unū in eadē di. ex ꝓcilio niceno legit, ecclesijs semel deo cōsecratis, nō dz iterū cōsecratio adhiberi, nisi aut ab igne eruste, aut sanguinis effusione, aut cuiuscūq; semine pollute fuerint: q̄ sicut infans a q̄licūq; sacerdote in nōie pa. z fi. z. s. semel baptizatus non dz iterū baptizari, ita nec locus deo dicatus, est iterū cōsecrādus, nisi ꝑpter causas quas superi⁹ noiauim⁹: si tñ fidē sctē trinitatis tenuerint q̄ ꝓsecrauerūt, alioqn q̄ sunt extra ecclesiā, ꝓsecrare nō pſit. Sz sicut in eadē di. legit. Ecclesie vel altaria q̄ ambigua sunt de consecratiōe ꝓsecrent. ℣ Propter ꝑ etiā q̄ aliquā spūalē vtutē adipiscunt p consecrationē, in eadē di. statutū legit. Ligna ecclesie dedicate, nō debēt ad aliud opus iungi, nisi ad aliā ecclesiā, vel igni cōburenda vel ad profectū in monasterio fratrib⁹: in laicoz aūt opa nō debēt admitti. Et ibidē legitur. Altaris palla, cathedra, candelabrū, z velum, si fuerint vetustate cōsumpta, incēdio denē: cineres quoq; eoū in baptisterio inferantur, aut in pariete aut in fossis pauimētoz iaceāt, ne introeuntiū pedib⁹ inquinentur. ¶ Ad quartū dom, q̄ q: ꝓsecratio altaris representat scīpturā rpi, ꝓsecratio vo domus scitatē toti⁹ ecclesie, ideo q̄uenientius recolit cū scitate z solēnitate ꝓsecratio ecclesie vel altaris q̄ aliorū q̄ consecrant. Propter q̄ ētiā octo diebus solennitas dedicationis agitur, ad significandā beatā resurrectionem christi z membroū ecclesie. ℣ Nec est op⁹ soli⁹ hois ꝓsecratio ecclesie z altaris: cū habeat spūalē ꝓtutē. Unū de ꝓse. di. eadē dr. Solennitates dedicationū ecclesiarum per singulos annos solenniter sunt celebrāde. Nō aūt octo diebus encenia sint celebrāda in li. regū perlecta dedicatione tēpli, reperies. 3. regū. 8. ¶ Ad quintū dom, q̄ sicut legitur de ꝓse. di. i. altaria si non sint lapidea, chrismatis vnctione nō ꝓsecrēt. Nō q̄dē cōpetit z significationi huius sacri: tū q: altare sit rpm. dr aūt pme cor. 10. petra autez erat rps: tū ētiā q: corpus xpi in sepulchro lapideo fuit reconditū. Cōpetit etiā quo ad vsum sacri. Lapis em z solidus est, z de facili pōt inueniri vbiq;: quod non erat necessariū in veteri lege, vbi fiebat in vno loco altare. Nō aut mandat altare fieri de terra, vel de lapidib⁹ insectis, fuit ad idolatriā remouēdam. ¶ Ad sextū dom est, q̄ sicut in distinctione eadē dr. c. vasa: quondam sacerdotes non aureis, sed lineis calicibus vtebantur. zepherinus aūt papa patenis vitreis missa celebrari constituit. Deinde vrban⁹ omnia fecit argētea. Postmodū aūt statutū est, vt calix dñi cū patena, siue ex auro omnino siue ex argēto fiat, vel saltem stanneus calix habeatur. De ere aūt aut ex auricalco non fiat: q̄ hoc vini virtute eruginē parit, pariterq; vomitū prouocat. Nullus aūt in ligneo seu vitreo calice ꝓsumat missam cātare: q̄. i. lignum porosum est, z sanguis cōsecratus in eo remaneret: vitrū aūt fragile est, z posset fractionis periculū imminere, z eadē ratio est de lapide. Et ideo ꝑpter reuerētiā sacri statutū est, vt ex ꝺdictis materijs calix fiat. ¶ Ad septimū dom, q̄ vbi potuit sine periculo fieri, ecclesia statuit circa hoc sacrm id q̄ expressius representat passionē xpi. Nō erat aūt tūc periculū circa corpus, q̄ ponitur in corporali, sicut circa sanguinē, qui cōtinetur in calice. Et ideo lz calix non fiat de petra: corporale tū fit de panno lineo quo corpus Christi fuit inuolutū. Unde in epla sylvestri pape in eadē di. legitur, Cōsulto omniū statuimus, vt sacrificiū altaris non in serico pāno aut intincto, quisquā celebrare missā ꝓsumat: sed in pāno lineo ab epo ꝓsecrato, sicut corpus Christi in syndone linea z munda sepultū fuit. ℣ Cōpetit ētiā pannus lineus pp sui munditiā, ad significandā cōsciētie puritatē: z propter multiplicē laborem quo talis pānus preparat, ad significādā christi passionē. ¶ Ad octauū dicendum, q̄ dispēsatio sacramētoz ptinet ad ministros ecclesie: sed ꝓsecratio eoū est ab ipso deo. Et ideo ministri ecclesie nō habēt aliquid statuere circa formam cōsecrationis: sed circa vsum sacri z modum celebrādi. Et ideo si sacerdos verba cōsecrationis ꝓferat super materia debita cum intētione ꝓsecrandi, absq; oibus ꝺdictis. i. domo z altari, calice z corporali cōsecratis, z ceteris hmōi per ecclesiā institutis, consecrat quidem in re veritate corpus christi: peccat tamen grauiter, ritum ecclesie non seruans.

¶ Utrū q̄uenienter ordinent ea q̄ circa hoc sacrm dūr. Ar. 4.

Ad quartuz Sic procedit. Ur q̄ inconuenienter ordinētur ea que circa hoc sacramentū dicunt. Hoc enim sacrm verbis xpi consecrat: vt amb. dicit i li. de sacris. Nō ergo debēt aliqua alia in hoc sacro dici q̄z verba xpi. Cp̄. Uerba xpi nobis per euangelistā innotescūt. Sed quedā dicunt circa ꝓsecrationē huius sacramēti que in euāgelijs nō ponuntur: nō ēm legitur in euangelio q̄ xps in cōsecratione hui⁹ sacri, oculos ad celū leuauerit, simliter etiā in euangelijs dicit, accipite z comedite, nec ponitur omnes: ēm in celebratione huius sacri dicatur, eleuatis oculis in celū, z iterū, accipite z māducate ex hoc oēs. Incōuenienter ergo hmōi verba dicunt in celebratiōe huius sacri. Cp̄. Hia sacra dr 2. 1. thi. dinant ad salutē fidelū. Sed in celebratione aliorū sacroū non fit cōis oratio pro salute fidelū defunctorū. Ergo incōuenienter fit in hoc sacro. Cp̄. Baptismus dicit specialiter fidei sacramētum. Ea ergo que pertinēt ad instructionē fidei, magis debēt circa baptismū tradi q̄z circa hoc sacrm, sicut doctrina apostolica z euangelica. Cp̄. In omni sacro exigitur deuotio fidelū. Non ergo magis in hoc sacro q̄z in alijs deberet excitari deuotio fidelium per laudes diuinas z per admonitiones: puta cum dr, sursum corda. Cp̄. Minister huius sacri est sacerdos: vt dictū est. Omnia ergo que in hoc sacro dicunt a sacerdote dici deberent. z non quedā a ministris, quedā a choro. Cp̄. Hoc sacrm p certitudinem operatur virtus diuina. Superflue ergo sacerdos petit hui⁹ sacri perfectionē, cū dicit, q̄s oblationē tu deus in oibus &c. Cp̄. Sacrificiū no. le. multo est excellentius q̄z sacrificiū antiquoū patrum. Incōuenienter ergo sacerdos petit q̄ hoc sacrificium habeatur sicut sacrificium abel, abrahe z melchisedech. Cp̄. Corpus christi, sicut non incipit esse in hoc sacro per loci mutationem (vt supra dictum est) etiam nec esse desinit. Inconuenienter ergo sacerdos petit, iube hec perferri per manus sancti angeli tui in sublime altare tuum.

Sed ꝫ Est, q̄ dr de ꝓse. di. i. Jacob⁹ frater dñi sm carnez, z basilius cesariēsis epūs ediderūt ✝ misse celebrationem. Et quoū autoritate pz q̄uenienter singula circa hō dicti.

als ✝ in scripturis addiderunt nobis.

Rñdeo Dom, q̄d q: in hoc sacro totū mysteriū nre salutis cōprehendit, ideo pre ceteris sacris cū. maioi solēnitate agitur. Et q: scriptū est eccle. 4. custodi pedem tuuz ingrediens domū dñi, z eccle. 18. ante orationē prepara animam tuam, ideo ante celebrationē huius mysterij, primo quidē ꝑmittitur ꝑparatio quedā, ad digne agenda ea q̄ sequunt. Cui⁹ ꝑparatiōis prima pars est laus diuina, q̄ fit in introitu, sm illud ps. sacrificium laudis honorificabit me, z illic ter quo ostendaz illi salutare dei. Et sumitur hoc vt pluries de psal. vel saltē cū psalmo cantat: q: vt dio. dicit. 3. c. cel. hierar. psalmi cōprehendūt ꝙ modū laudis, q̄quid in sacra scriptura ꝓtinetur. Sc̄da pars cōtinet cōmemoratiōnē pūtis miserie: dñi misericordia petitur dō, kyrie eleyson (ter quidez pro persona patris, ter aūt pro persona filij cū dr, christe eleyson, z ter pro psona spūsctī, cū subdit kyrie eleyson: ꝫ triplicem miseriā, ignorātie, culpe z pene: vel ad significandū q̄ oēs psone sunt in se inuicē. Tertia aūt pars ꝓmittat celestē gloriā, ad q̄s tendimus post presentē vitam z miseriam, dicendo, gloria in excelsis deo: que cātatur in festis, in quibus ꝓmemoratur celestis gloria, intermittitur autem in officijs luctuosis, que ad cōmemoratiōnē miserie pertinēt. Quarta aūt pars ꝓtinet oratiōnem q̄s sacerdos ꝙ populo facit, vt digni beātur cātis mysterijs. ℣ Sc̄do aūt ꝓmittitur instructio fidelis populi: quia hoc sacrm est mysterium fidei: vt supra habitum est. Que quidem instructio dispositiue quidem fit per doctrinā prophetarum z apostoloū, que in ecclesia legitur per lectores z

subdiaconos. Post quaz lectionem cantatur a choro graduale, qđ significat ꝓfectū vite: z alla, qđ significat spiritualez exultationem vel tractus in officijs luctuosis, qui significat ſpūalē gemitū, hec eſſi cōſeq debēt in ppło ex predicta doctrina. Perfecte aūt ppłs instruitur ꝙ doctrinā xpi in euāgelio ꝓtētā, que a summis ministris legitur. ſ. a diaconibus. Et qr xpo credimus tanq̄ diuine veritati (ſm illud Jo. 8. Si veritatē dico vobis quare nō creditis mihi?) lecto euangelio symbolū fidei cātatur, in quo populus ostendit, se ꝙ fidē xpi doctrine assentire. Cantat aūt hoc symbolū in festis, de quib⁹ fit aliqua mētio in symbolo, sicut in festis xpi z beate virginis z apostoloꝝ (qui hāc fidē fundaue runt) z aliis hmōi. ¶ Sic igit ppło ꝓparato z instructo, cōsequenter acceditur ad celebrationē mysterij, qō quidē z offert vt sacrificiū, z ꝓsecrat z sumit vt sacrm. Aū primo peragit oblationē dō cōsecratio mīe oblate, z⁹ eiusdē ꝓceptio. ℣ Circa oblationez vero duo agunt. ſ. laus ppłi in cantu offertorij: (per q̄ significatur letitia offerētiū) z oratio sacerdotis, qui petit vt oblatio populi sit dō accepta (vnde z. 1. paralip. 29. dixit Dauid. ego in simplicitate cordis mei letus obtuli vniuersa hec, z populū tuū qui hic repertus est, vidi cū ingenti gaudio tibi offerre donaria) z postea orat dicens, dīe deus custodi hanc voluntatē. ℣ Deinde circa cōsecrationē, q̄ supernaturalt virtute agit, primo excitatur ppłs ad deuotionē in ꝓfatione, vñ z mouet sursum corda dīe ad dīm. Et ideo finita ꝓfatione ppłs deuote laudat diuinitatem xpi, cum angelis dicens, sanctus sctūs, z humanitatez cū pueris dicens, bñdictus q̄ venit. Deinde sacerdos secreto cō memorat, primo quidē ꝙ dō⁹ hoc sacrificiū offert. ſ. ꝓ vīi eccle sia, z ꝙ his q̄ in sublimitate sunt ꝓstituti. 1. ti. 2. z specialiter q̄sdā qui offerunt vel ꝙ quib⁹ offert. Scđo memorat sanctos, quoꝝ patrocinia imploratꝙ predictis, cū dicit cōcātes z memorīā ve nerantes ꝛc. Tertio petitionē concludit cū dicit, vt hec oblatio ꝓ quibus offert saluet. ℣ Deinde accedit ad ipsam ꝓsecrationem, in qua primo petit ꝓsecrationis effectū, cū dicit q̄s oblationez tu deus ꝛc. Scđo ꝓsecrationē peragit ꝙ verba saluatoris, cū dicit qui pridie ꝛc. Tertio excusat presumptionē per obedientiā ad mandatū xpi cū dicit, z memores. Quarto petit hoc sacrificium peractū, esse deo acceptū, cū dicit, supia q̄ ꝓpitio ꝛc. Quinto petit huius sacrificij z sacrm. ſ. effectū, primo quidē q̄tuz ad ipsos sumentes, cū dicit, supplices te rogamus. Scđo quantum ad mortuos, qui tam sumere nō possunt, cum dicit memēto etiā dīe ꝛc. Tertio specialiter q̄tū ad ipsos sacerdotes offerentes, cū dicit, nobis quoq; peccatoribus ꝛc. ¶ Deinde agitur de perceptiōe sacri, z primo preparatur populꝰ ad percipiēdū. Primo quidē ꝙ oronē cōem totꝰ ppłi (q̄ est oꝛo dūica, in q̄ pertinus panem quotidianū nobis dari) z etiā priuatīs q̄sdā specialr sacerdos ꝓ populo offert, cū dicit, libera nos q̄sumus dīe ꝛc. Secundo preparat populus ꝙ pacē: que datur dicendo, agnus dei, est em hoc sacrm vnitatis z pacis: vt supra dcm est. In missis tamē defunctorū, in quibus sacrificiū offertur, non ꝓ pace ꝓsenti, sed ꝓ requie mortuoꝝ pax intermittit. ℣ Deinde sequit perceptio sacri primo ꝓcipiēte sacerdote, z postmodū alijs dāte: qr vt dio. dicit. 3. c. ce. hierar. ille q̄ alijs diuina tradit, ꝓ dō tpe ꝓceps esse. ℣ Ultimo aūt tota misse celebratio in grāꝝ actiōe termina tur, populo exultāte ꝓ sumptione mysterij (qō significat cant⁹ post cōionem) z sacerdote per oratiōem gratias offerente, sicut z xps celebrata cena cuz discipulis hymnū dixit: vt dī matt. 26.

Ad primū Ergo dīm, q̄ cōsecratio solis verbis xpi confi citur. Alia vero necesse est addere ad ꝓparationez populi sumentis: sicut dcm est. ¶ Ad 2ᵐ dīm, q̄ sicut dicit Jo. vlt. multa sunt a dño facta vel dicta que euāgeliste non scripserūt. Inter que fuit hoc, q̄ dīs in cena oculos leuauit in celū quod tamē ecclesia ex traditione apłoꝝ habuit. Rōnabile em videtur, vt qui in suscitatione lazari (vt hī Jo. xi.) z in oratione ꝙ ꝓ discipulis fecit Jo. 17. oculos leuauit ad patrē in hui⁹ sacramenti institōne multo magis ꝙ fecerit, tāq̄ in re potiori. Qđ autem dī, manducate z comedite, nō dſt quantū ad sensuz: nec multū refert quid dicatur, ꝓsertim cū verba illa nō sint de forma: vt supra dictū est. Qđ aūt addit oēs, intelligitur in verbis euāgelij, iz nō exprimat: qr ipse dixerat Jo. 6. nisi māducaueritis carnē filij hois, non habebitis vitā in vobis. ¶ Ad 3ᵐ dīm, q̄ eucharistia est sacrm totius ecclesiastice vnitatis. Et ideo specialiter in hoc sacro magis q̄s in alijs dī fieri mētio de oibus q̄ pertinent ad salutē totius ecclesie. ¶ Ad 4ᵐ dī, q̄ instructio fidei est dupler. Una que fit nouiter imbuendis scz cathecumi- Alias † circa. nis, z talis instructio fit per ✝ baptismū. Alia aūt est instructio, qua instituit fidelis ppłs q̄ cōicat huic mysterio, z talis instructio fit in hoc sacro. Et tū ab hac instructione nō repellunt etiā cathecumini z infideles. Aū dī de cōse. di. 1. Epūs nullū phibeat ingredi ecclesiā z audire verbū dei: siue gētilē siue hereticū siue iudeū vsq̄ ad missaz cathecuminoꝝ, in qua scz ꝓtinet instructio fidei. ¶ Ad quintū dīm, q̄ in hoc sacro z maior deuotio requirit q̄n in alijs sacrīs (ꝓpter hoc q̄ in hoc sacro tot⁹ xps ꝓtinet) z etiaz cōioꝝ. qz in hoc sacro requirit deuotio totius populi, ꝓ quo sa crificiū offert, z nō solū percipiētiū sacrm sicut in alijs sacrīs. Et hoc ꝓpter cypria. dicit sacerdos ꝓfatione ꝓmissa, parat fratrum mentes, dicēdo, sursum corda: vt dī rīdet plebs, habemus ad dominū. admoneat nihil aliud se q̄ deū cogitare deberc. ¶ Ad 6ᵐ dīm, q̄ in hoc sacro (sic dcm est) tanguntꝰ ea que pertinēt ad totā ecclesiā. Et ideo quedā dicunt a choro que pertinēt ad totā populū. Quoꝝ quedā chorus totaliter ꝓsequit: que scz toti populo inspirant. Quedā vero ppłs ꝓsequitur, sacerdote inchoante, qui personam dei gerit: in signum q̄ talia pertenerūt ad populū ex reuelatiōe diuina: sicut fides z gloria celestis. Et ideo sacerdos inchoat symbolū fidei z gloria in excelsis deo. ℣ Quedā vero dicūtur per ministros: sicut doctrina veteris z no. testamēti, in signū q̄ per ministros a deo missos, est doctrina hec populis annunciata. ℣ Quedā vero sacerdos solus ꝓsequitur: que. ſ. ad ppriū offm sacerdotis pertinent, vt. ſ. dona z preces offerat pro populo, sicut dī heb. 5. In his tā quedā dicit publice. ſ. que pertinēt z ad sacerdotē z ad ppłm: sicut sunt orationes cōmunes. Quedā vero pertinēt ad solū sacerdotem: sicut oblatio z consecratio, z ideo q̄ circa hec sunt dicenda, occulte a sacerdote dīr. In vtrisq̄ tamē excitat attentionē ppłi dicendo, dīs vobiscū: z expectat assensum dicētiū, amē. Et ideo etiā in his que secrete dicunt, publice ꝓmittit, dīs vobiscū, z subiungit per oia secula seculoꝝ. ℣ Vel secrete aliqua sacerdos dicit, in signū, q̄ circa xpi passionē discipuli non nisi occulte ꝓfitebātur christū. ¶ Ad septimū dō m, q̄ efficacia verboꝝ sacrīū impediri pōt ꝓ intentionem sacerdotis. ℣ Nec tñ est inconueniens q̄ a deo petamus id qđ certissime scimus ipm facturū, sicut christus Jo. 17. petit suā clarificationē. Non tñ vī vbi sacerdos orare, vt ꝓsecratio impleat, sz vt nobis fiat fructuosa. Aū signāter dicit: vt nobis corpus z sanguis fiat. Et hoc significāt verba q̄ ꝓmittit dicēs. Hāc oblationē facere dignēris, bñdictā ꝑm aug. id est ꝑ quam bñdicamur. ſ. per gram ascriptā. i. per quā in celo ascribamur: ratam. i. ꝙ quā de viscēribus christi esse censeamur: rationabilē. i. per quā a bestiali sensu eruamur: acceptabilē, vt q̄ nobisipsis ꝓ splicemus, per hāc acceptabiles eius vnico filio simus. ¶ Ad octauū dō m, q̄ licet hoc sacrm ex seipso ꝑferat oibus antiquis sacrificijs: tū sacrificia antiquoꝝ fuerūt deo acceptissima ex eoꝝ deuotione. Petit ergo sacerdos, vt sic hoc sacrificiū accepterꝰ deo ex deuotiōe offerentiū, sicut illa accepta fuerūt deo. ¶ Ad nonū dō m, q̄ sacerdos nō petit neq̄ ꝙ spēs sacrales deferātur in celuz, neq̄ corpus xpi verum, q̄ ibi esse nō desinit. Sed petit hoc ꝙ corpore mystico (qđ. ſ. in hoc sacro significatur) vt scz orationes sacerdotis z ppłi angel⁹ assistēs diuinis mysterijs, deo repręsentet: ſm illud apoc. 8. ascēdit fumus incensoꝝ de oblationibus sctōrum de manu angeli. ℣ Sublime aūt altare dei dicit vel ipsa ecclesia triūphās, in quā trāsferri petimus, vel ipe deꝰ cuius participationē petimus: de hoc enim altari dicitur exod. 20. nō ascendens ad altare meum per gradus, idest in trinitate gradus nō facies. ℣ Vel per angelū intelligitur ipse christ⁹ qui est magni ocilij angel⁹ qui corpus suuū mysticū, deo pr̄ conngit, z ecclesie triumphanti. Et ꝓpter hoc etiā missa nominat: q̄ ꝙ angelū sacerdos ꝑces ad deū mittit, sic ppłs et sacerdos deū vel qr christus est hostia nobis missa a deo. Aū z in fine misse diaconus in festiuis diebus ppłm licentiat, dicens, ite missa est. ſ. hostia ad deum per angelum: vt scz sit deo accepta.

¶ Utrum ea que in celebratione huius sacramenti agunt, sint conuenientia. Arti. 5. ſm. 1. 2. q. 102. a. 5. ad 8. et 3. p. q. 83. a. 5. ad 3.

Ad quintū Sic proceditur. Uidetur qđ ea que in celebratione huius sacramenti agunt, nō sint conuenientia. Hoc em facrm ad nouuz testm ptinet: vt ex forma ipsius apparet. In nouo aūt testamēto nō sunt obseruāde cerimonie ve. te. ad quas ptinebat q̄ sacerdos z ministri aqua lauabātur, q̄ accedebāt ad offerendū: legitur enim exo. 30. lauabūt aaron z filij ei⁹ manus suas ac pedes, quando ingressuri sunt tabernaculū testimonij, z quando accessuri sunt ad altare. Non est ergo cōueniens, q̄ sacerdos lauet manus suas inter missa q̄ solēnia. Et 1. Ethic. 9. Ethic. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Cō. Ibidē dīs mandauit q̄ aaron adoleret incēsum suaue fragrans super altare, qō erat ante propitiatoꝝ. Qđ etiā pertinebat ad cerimonias ve. te. Inconuenienter ergo in missa sacerdos thurificationem vtik. Cō. Ea q̄ in sacramētis ecclesie aguntur nō sunt iterāda. Inconuenienter igit sacerdos multotiens iterat cruce signationes super hoc sacrm. Cō. Apostolus dicit heb. 7. sine vlla cōtradictione, qō minus est, a maiori benedicitur. Sz christus q̄ est in hoc sacro, post ꝓsecrationem est multo maior sacerdote. Inconuenienter igitur sacerdos post ꝓsecrationē, benedicit hoc sacramētū crucesignādo. Cō. In sacro ecclesie nihil debet fieri qđ ridiculosuz videatur. Uidetur aūt ridiculosuz gesticulationes facere, ad quas pertinere videtur, q̄ sacerdos q̄nq̄ brachia extendit, manus iungit, digitos cōplicat, z seipsum inclinat. ✝. Ergo hoc nō dz fieri in hoc sacro. Cō. Ridiculosum etiā videt, q̄ sacerdos multoties se ad populū vtit, z multoties populū salutet. Nō ergo debēt hec fieri in celebratione hui⁹ sacri. Cō. Apłs. 1. cor. 1. ꝓ inconuenienti hz, q̄ xps diuisus sit. Sed post ꝓsecrationē christus est in hoc sacramento, incōueniēter ergo hostia frāgit a sacerdote. Cō. Ea q̄ in hoc sacro agūtur passionem xpi repūtant. Sed in passione xpi corpus fuit diuisuz in locis q̄nq̄ vulnerū. Ergo corpus xpi in quinq̄ partes frangi deberet magis q̄ in tres. Cō. Totum corpus xpi in hoc sacro seꝛ sum cōsecrat a sanguine. ¶ Inconuenienter ergo vna pars eius sanguini miscetur. Cō. Sicut corpus christi ꝓponitur in hoc sacro vt cibus, ita z sanguis xpi vt potus. Sed sumptioni corporis xpi non adiungitur in celebratione misse alius corporalis cibus. Inconuenienter igitur sacerdos post sumptionē sanguinis xpi, vinum nō consecratum sumit. Cō. Ueritas dz rīdere figura. Sz de agno pascali qui fuit figura huius sacri, mandatur q̄ non remaneret ex eo q̄cq̄ vsq̄ mane. Inconuenienter igitur horie consecrate reseruantur, z non statim sumuntur. Cō. Sacerdos pluraliter loquitur audiētibus, cū dicit, dīs vobiscū, z gratias agamus. Sed inconuenies videtur pluraliter loqui vni soli z maxime minori. Ergo inconueniens videtur, q̄ sacerdos vno tantū ministro ꝑsite, celebret missam. Sic igitur videtur q̄ inconuenienter aliqua agantur in celebratione huius sacramenti.

Sed in ꝓriū Est ecclesie consuetudo. Que errare non potest: vtpote spiritusancto instructa.

Rñdeo Dīm, q̄ (sicut supra dictum est) in sacris dupliciter aliq̄d significatur. ſ. verbis z factis, ad hoc q̄ sit perfectio significatio. Significantur aūt verbis in celebratione huius sacramenti, q̄das pertinētia ad passionē xpi, que repūtatur in hoc sacramēto: vel etiā ad corpus mysticū, qđ significatur in hoc sacramento, z quedam pertinentia ad vsum huius sacramēti, qui debet esse cum deuotione z reuerentia. Et ideo in celebratione huius mysterij quedam aguntur ad repręsentandā passionem xpi, vel etiam dispositionē corporis mystici: z quedam agūtur pertinentia ad deuotionem z reuerentiā huius sacramenti.

Ad primū Ergo dīm, q̄ ablutio manuuz fit in celebratione misse pp reuerentiā huius sacramenti. Et hoc dupliciter. Primo qdē: qr obliqua ꝓfana tractare nō ꝓuenit. Manus autem, nisi manibus ablutis, vnde indecens videt, q̄ ad tm sacramētū alijs accedat manibus etiā corpaliter inquinatis. ¶ Secōo ꝓpter significationē: qr vt dio. dicit. 3. c. cel. hierar. extremitatū ablutio, significat emūdationē etiā a minimis peccatis: ſm illud Jo. 13. q̄ lot⁹ est, nō idiget nisi vt pedes lauet. Et talis emūdatio requirit ab eo qui accedit ad hoc sacrm. Quod etiā significatur per confessionē, que fit ante introitū misse. Et hoc idē significabat ablutio sacerdotū in veteri lege: vt ibidē dion. dicit. ¶ Nec tñ ecclesia hoc seruat tāq̄ cerimoniale veteris legis ꝓceptū, sed quasi ab ecclesia institutū, sicut q̄dā ſm se cōuenies. Et ideo non eodē modo obseruatur sicut tūc: ꝓ ter mittitur enim pedū ablutio, z seruat ablutio manuū q̄ pōt fieri magis in ꝓmptu, z que sufficit ✝ ad significādā ꝓfectā mundationē. Alias † q magis ꝓ sufficit. Cū enim manus sit organū organoꝝ (vt dz tertio de aīa) omnia opa attribuunt manib⁹: vnde in psal. dz. lauabo inter innocētes manꝰ meas. ¶ Ad scām dīm, q̄ etiā thurificatiōe nō vtimur q̄si cerimoniali ꝓcepto legis, sed sicut ecclesie statuto. Aū non eodē mō vtimur, sicut in lege veteri erat statutū. ¶ Pertinet aūt ad duo. primo qdē ad reuerētiā huius sacri: vt. ſ. per bonum odoꝛem depellat siqđ corporaliter praui odoꝛis in loco fuerit, qō posset ꝓuocare horꝛoꝛē. ¶ Scđo ꝓtinet ad repręsentandū effectū gratie qua sicut bono odore christus plenus fuit (ſm illud gen. 27. ecce odoꝛ filij mei, sicut odoꝛ agri pleni) z a christo derivatur ad fideles officio ministroꝝ: ſm illud. 2. cor. 2. odoꝛē notitie sue spargit per nos in oī loco. Et ideo vndiq̄ thurificato altari, per qō xps designat, thurificantur oēs per ordinē. ¶ Ad tertiū dicendum, q̄ sacerdos in celebratione misse vtik crucisignatiōe, ad exprimendā passionē xpi: que ad crucem est terminata. ¶ Est aūt passio xpi quibusdā quasi gradib⁹ peracta. Nā primo fuit christi traditio, q̄ facta ē a deo iuda z iudeis: qđ significat trina crucesignatio, sup illa verba, hec dona, hū munera, hec sancta sacrificia illibata. ¶ Scđo fuit xpi venditio. Est aūt venditus sacerdotib⁹ scribis z pharisęis. Ad qđ significādū fit iterū trina crucisignatio super illa verba, benedictā, ascriptā, ratā. Uel ad ostēdēdū pretiū venditiōis, scz triginta denarios. Additur aūt z duplex super illa verba, vt nobis corpus z sanguis ꝛc. ad designandum personam iude venditoris z xpi venditi. ¶ Tertio aūt fuit presignatio passionis xpi facta in cena. Ad quod designandum fiunt tertio due cruces, vna in consecratione corporis, alia in cōsecratione sanguinis. Ubi vtrobiq̄ dī, benedixit. ¶ Quarto aūt fuit ipsa passio xpi. Unde ad repręsentandū quinq̄ plagas xpi, fit quarto quintuplex cruce signatio super illa verba, hostiā puram, hostiā sanctā, hostiā immaculatā, panē sanctū vite eterne, z calicē salutis perpetue. ¶ Quinto repręsentat extēsio corporis z effusio sanguinis, z fructus passionis per trinā crucesignationē, que fit super illis verbis, corp⁹ z sanguinē sumptorum, oīm benedictione ꝛc. ¶ Sexto repręsentat triplex oratio quā fecit in cruce. Unā ꝓ persecutoribus, cū dixit, pater ignosce illis. Secūdā ꝓ liberatione a morte, cū dixit de⁹ meus deus me⁹, vt quid dereliquisti me. Tertia pertinet ad adeptionē gloie, cū dixit, pater in manus tuas ꝑmēdo spm meū. Et ad hoc significandū fit trina crucesignatio super illa verba, sanctificas, viuificas, benedicis ꝛc. ¶ Septimo repūtant tres hore q̄bus pepēdit in cruce scz a sexta vsq̄ ad horā nonā. Et ad hoc ꝙsignificādū fit iterū trina crucesignatio ad illa verba per ipsum, z cum ipso, z in ipso. ¶ Octauo aūt repręsentat separatio aīe a corpore ꝓ duas cruces subsequenter extra calicē factas. ¶ Nono aūt repūtat resurrectio tertia die facta, ꝓ tres cruces q̄ fiūt ad illa verba, par domini sit semper vobiscū. ¶ Ꝺō aūt bnedixe dicit, q̄ ꝓsecratio huius sacramēti, z acceptatio huius sacrificij, z fructus ipsius ꝓcedit ex virtute crucis christi. Et ideo vbicūq̄ fit mētio de aliquo horū, sacerdos cruce signatione vtik. ¶ Ad quartū dīm, q̄ sacerdos post ꝓsecrationē non vtitur crucesignatione ad benedicendū z ꝓsecrādū: iz solū ad cōmemorandā virtutē crucis z modū passionis xpi: vt ex dictis patet. ¶ Ad quintū dicendū, q̄ ea q̄ sacerdos in missa facit, nō sunt ridiculose gesticulationes: fiūt enim ad aliq̄d repręsentādū. Qđ em sacerdos brachia extendit post ꝓsecrationē, significat extensionē brachioꝝ christi in cruce. Leuat etiam manus oādo, ad designandū q̄ oratio eius dirigitur ꝓ populo ad deū: ſm illud treñ. 3. leuemus corda nostra cū manibus ad dīm in celos. z exo. 17. dī, q̄ cū leuaret moyses manus, vincebat israel. Quod aūt manus interdū iungit, z se inclinat, est suppliciter z humilit oratis: z designat humilitatē z obediētiā xpi ex qua passus est. ¶ Digitos aūt iungit post cōsecrationē. ſ. policē cum indice, quibus corpus xpi consecratum tetigerat: vt si quia particula digitis adheserit, non dispergat, qđ ꝑtinet ad reuerentiā sacramenti. ¶ Ad sextum dicendū, q̄ quinquies se sacerdos vertit ad populū, ad significandū q̄ dominus die resurrectionis quinquies se manifestauit: vt supra dictū est i tractatu de resurrectione xpi. Salutat autem septies populum scz quinq̄ vicibus quibus se couertit ad populū: z bis q̄ se non couertit. (. ſ. cuz ante ꝓfationē dicit dīs vobiscū z cū dicit, pax dñi sit semper vobiscū) ad designādū septiformē gratiā spiritus sancti. Epūs aūt celebrans in festis, in ꝓma salutatione dī, pax vobis: qđ post resurrectionē discipulis dixit dīs: cuius personā repręsentat precipue epūs. ¶ Ad septimū dīm, q̄ fractio hostie tria significat. Primo qdē ipsam diuisionē corporis xpi, que facta est in passione. Scđo distinctionem corporis mystici ſm diuersos status. Tertio distributionē gratiarū, ꝓcedentiū ex passione christi: vt dion. dicit. 3. c. cele. hierar. Uñ talis fractio non induxit diuisionē xpi. ¶ Ad octauū dicendū, q̄ sicut sergius papa dicit (z habetur de consec. di. 2.) triforme est corp⁹ dñi. Pars oblata ✝ in calicem missa, corpus xpi quod iam resurrexit, monstrat. ſ. ipsum christum, z beatā virginem, vel siqui alij sancti cū corporibus iam sunt in gloria. Pars comesta, ambulans adhuc super terram, q̄ scilicet viuentes in terra, sacramēto vtuntur ✝ z passionibus conterunt, sicut z panis comestus conteritur dentibus. Pars in altari vsq̄ ad finem misse remanēs, corpus in sepulchro: quia vsq̄ in finē seculi, corpora sanctoꝝ in sepulchris Alias † oblata. Alias † vnitatē.

erunt: quoꝝ tñ alę sunt vel in purgatorio vel in celo. ℣ Hic tñ ritus nō seruaꝝ mō: vt. s. una pars seruet vsq; in finē misse, pp periculum. Manet tñ eadē significatio partiū. Quā quidā metrice expresserūt dicētes. Hostia diuidit i partes, tincta brōs. Plene, sicca notat vtuos, seruata sepultos. ℣ Quidā tñ dicūt, q; ps in calicē missa, significat eos q; viuūt in hoc mūdo: ps aūt extra calicē seruata significat plene brōs. s. ḡtū ad aīam ⁊ corp̄. pars aūt cōmesta, significat ceteros. ¶ Ad nonū dz, q; p calicē duo pñt significari. Uno mō ipsa passio xp̄i, q; repñtaꝝ i hoc sacramēto. Et sm hoc p ptē in calicē missam, significanꝫ illi q; adhuc sūt participes passionū xp̄i. ℣ Alio mō pōt significari fructio brā: q; etiā i hoc sacro ꝓfigurat. Et tō illi quoꝝ corpora tā sunt i plena beatitudine significanꝫ p partē in calicē missam. ℣ Et est notādū, q; pars in calicē missa, nō dz ppḷo dari in supplemētū cōionis: q; panē intinctū nō potuerit xp̄s nisi iude pditori. ¶ Ad decimuz dō m, q; vinū rōne sue hūiditatis ē ablutiuū. Et ideo sumit post susceptionē huius sacri. ad abluendū os, ne alique reliq remaneant, qō pertinet ad reuerentiā sacri. Unde extra de celebratione missaꝝ, ca. ex parte. Semp sacerdos vino os perfundere dz, post qꝫ totū percepit eucharistie sacrm, nisi cū eodē die aliā missaz debuerit celebrare, ne si forte vinū perfusionis acciperet, celebrationē aliā impediret. Et eadē rōne perfundit vino digitos, quib⁹ corpus xp̄i tetigerat. ¶ Ad vndecimū dō m est, q; veritas ḡtū ad aliquid dz rīdere figure: q. s. nō dz pars hostie cōsecrate, de qua sacerdos ⁊ ministri vel etiā ppḷs cōicat, in crastinū reseruari. Uñ vt hz de conse. dist. 2. clemens papa statuit, q; tanta holocausta in altari offerātur, quāta populo sufficere debeant, q; si remanserint, in crastinū non reseruentur sed cū timore ⁊ tremore clericoꝝ diligentia consumanꝫ. Et tñ hoc sacrm quotidie sumēdū est (nō aūt agnus paschalis quotidie sumebatur) tō opz alias hostias cōsecratas pro infirmis cōseruare. Unde in eadez di. legitur. Presbyter eucharistiā semper habeat paratā: vt qñ quis infirmatus fuerit: statiz eū cōicet, ne sine cōione moriatur. ¶ Ad duodecimū dō m, q; in solēni celebratione misse, pluresde bent adesse. Uñ sother papa dicit, vt habeꝫ de conse. dist. 1. Hoc quoq; statutū est, vt nullus presbyteroꝝ, missarū solēnia celebra re presumat, nisi duobus pñtibus, sibiq; rīdentibus, ipse tertiꝰ habeaꝫ: q; cū pluraliter ab eo dz, dns vobiscū, ⁊ illud in secretis oīate ꝓme, apertissime conuenit vt ipsius rīdeatur salutationi. Unde ⁊ ad maiorē solennitatē, ibidē statutū legit, q; eps cuz pluribus missarū solennia peragat. ℣ In missis tamen priuatis sufficit vnum habere ministrū, qui gerit personā totius populi catholici: ex cuius persona sacerdos pluraliter respondet.

¶ Utrum possit sufficienter occurri defectibus circa celebrationem huius sacramenti occurrentibus, statuta ecclesie obseruando.

Arti. 6.

4. dist. 13. in expo.

ADsertuz Sic ꝓcedit. Uꝺ q; non possit sufficienter occurri defectib⁹, qui circa celebrationem huius sacri occurrūt, statuta ecclesie obseruādo. Cōtingit em quādoq; q; sacerdos, ante cōsecrationē vel post mortuꝰ, vel alienatus, vel aliqua alia infirmitate impeditur, ne sacramentuz sumere possit, ⁊ missam perficere. Ergo videtur q; non possit impleri statutū ecclesie, quo ꝓcipitur q; sacerdos cōsecrans, suo sacrificio communicet. ℣. Contingit quandoq; q; sacerdos ante ꝓsecrationem vel post, recolit se aliq̄d comedisse vel bibisse vel etiā alicui peccato mortali subiacere, vel etiā excōicationi, cuius prius memoriam nō habebat. Necesse est ergo, q; ille qui est in tali articulo cōstitutus, peccet mortaliter, contra statutum eccl̄ie faciens, siue sumat, siue nō sumat. ℣. Cōtingit q̄q; q; in calicē musca vel aranea, vel aliq̄ aīal venenosum cadit post ꝓsecrationē, vel etiā cognoscit sacerdos calici venenuz esse immissum ab aliquo maleuolo cā occidēdi ipsum. In quo casu si sumat, videt mortaliter peccare, se occidēdo vel deum tentādo, sitꝫ si nō sumat peccat, ꝓtra statutū ecclesie faciens. Ergo videt esse ꝓplexus, ⁊ subiectus necessitati peccandi, qō est incōueniens. ¶ Preterea. Cōtingit q̄q; q; p negligētiā ministri, aut aqua nō ponitur in calice, aut etiā nec vinū. ⁊ hoc sacerdos aduertit. Ergo in hoc etiaz casu videtur esse ꝓplexus, siue sumat corp⁹ sine sanguine (quasi imperfectū faciens sacramentū +) siue nō sumat nec corpus nec sanguinem. ¶ Preterea. Contingit quādoq; q; sacerdos non recolit se dixisse verba consecrationis, vel etiā alia que in celebratione huius sacramenti dicuntur. Uidetur ergo peccare in hoc casu, siue retineret verba super eandem materiam, que forte iam dixerat, siue vtaꝝ pane ⁊ vino non consecratis quasi consecratis. ℣. Quadoq; ꝓpter frigus, q; sacerdoti dilabit hostia in calicē, siue ante fractionē siue post. In hoc ergo casu nō poterit sacerdos ritū ecclesie implere, vel de ipsa fractiōe, vel etiā de hoc q; sola tertia ps mittaꝫ in calicē. ℣. Cōtingit q̄q; q; p negligētiā sacerdotis sanguis christi effundit, vel etiā q; sacerdos sacrm sumptū vomit, aut etiā q; hostie cōsecrate tādiu cōseruanꝫ vt putrefiāt, vel etiā a muribꝰ corrodātur, vel etiā qualitercūq; pdanꝫ. In quib⁹ casib⁹ nō vꝺ posse huic sacro debita reuerētia exhiberi sm ecclesie statuta. Nō vꝺ ergo q; his defectibus seu periculis occurri possit, saluis ecclesie statutis.

Sed contra Est, q; sicut deus, ita ecclesia nō ꝓcipit aliquid impossibile.

Rñdeo Dō m, q; periculis seu defectibus circa hoc sacrz cōtingētibus, dupliciter pōt occurri. Uno modo puenīendo: ne. s. periculū accidat. Alio modo subsequēdo: vt scz id qō accidit emēdetur, vel adhibēdo remedium, vel saltem per penitentiam eius qui negligenter egit circa hoc sacramentum.

Ad primū Ergo dō m, q; si sacerdos morte aut infirmitate grauꝰ occupetur añ cōsecrationē corpis ⁊ sanguinis dñi, non oporteꝫ vt per aliū suppleaꝫ. Si vero incepta cōsecratione ꝗ acciderit (puta cōsecrato corpe ante cōsecrationem sanguinis, vel etiā cōsecrato vtroq;) debet misse celebritas per alium expleri. Uñ vt habeꝫ in decretis. 7. qō. 1. c. nihil in toletano concilio legit. Cēsuimus cōuenire, vt cum a sacerdotibus missarū tpe mysteria sacra cōsecrantur, si egritudinis accidat cuiuslibet euētus, quo ceptū, nequeant explere mysterium, sit liberū e⁹ vel ꝓsbytero alteri, cōsecrationem exequi incepti offici. Non enim aliud cōpetit ad supplementū initiatis mysteriis, cꝫ vt aut incipientis aut subsequētis benedictione sint cōpleta sacerdotis: q; nec ꝓfecta videri possunt, nisi perfecto ordine compleantur. Cum em̄ simus oēs vnū in christo, nihil cōtrarium diuersitas personarū formaꝫ, vbi efficacitam ꝓsperitatis, vnitas fidei repñtat. Ne tñ qō nature languoris causa ꝓsultur, in ꝓsumptionis perniciem cōuertatur, nullos absq; ꝓuētu patentis molestie, minister vel sacerdos, cū ceperit imperfecta officia ꝓsumat omnino relinquere. si quis hoc temerarie ꝓsumpserit excōicationis sententiā sustinebit. ¶ Ad secundū dō m, q; vbi difficultas occurrit, semper est accipiendū illud qō hz min⁹ de periculo. Abarime aūt periculosum circa hoc sacramētum est, qō est ꝓtra ꝓfectionē huius sacri, q: hoc est immane sacrilegiū. Minus aūt est illud, qō pertinet ad qualitatē sumētis. Et tō si sacerdos post consecrationē inceptā, recoꝛdetur se aliq̄d comedisse vel bibisse, nihilominus dz perficere sacrificiū ⁊ sumere sacramētū. Similiter si recoꝛdet se petm aliq̄d cōmisisse, dz penitere cū ꝓposito cōfitēdi ⁊ satisfaciēdi, ⁊ sic nō indigne, sed fructuose sumere sacrz. Et eadē ratio est si meminerit se excōicationi cui cūq; subiacere. dz em̄ assumere ꝓpositū humiliter absolutionē petēdi: ⁊ sic p inuisibilē pōtificē iesum xp̄m absolutionem ꝓsequetur quātū ad hūc actū, q; peragat diuina mysteria. ℣ Si vero ante cōsecrationē alicuius predictoꝝ sit memor, tutius reputarem, maxime in casu māducationis ⁊ excōicationis, q; missam inceptā desereret, nisi graue scādaduꝫ timeretur. ¶ Ad tertium dō m, q; si musca vel arena in calicē ante ꝓsecrationē ceciderit aut etiā venenuz deprehēderit esse immissum, dz effundi, ⁊ abluto calice, denuo aliud vinū poni ꝓsecranduz. Si vero aliq̄d horum post ꝓsecrationē acciderit, dz animal caute capi, ⁊ diligenter lauari ⁊ ꝑburi, ⁊ ablutio cū cineribus in sacrariū mitti. Si vero venenū ibi esse deprehenderit immissum, nullo modo debet sumere nec alij dare, ne calix vite vertatur in mortē: sed debet diligēter in aliquo vasculo ad hoc apto cū reliquijs cōseruari. Et ne sacrm remaneat imperfectū, dz aliud vinum apponere in calicem, ⁊ denuo resumere a consecratione sanguinis, ⁊ sacrificium perficere. ℣ Ad quartū dicendū, q; si sacerdos ante consecrationem sanguinis ⁊ post cōsecrationē corporis percipiat aut vinū aut aquā nō esse in calice, dz statim apponere, ⁊ cōsecrare. Sive ro post consecrationis verba perceperit q; aqua deſit, dz nihilominus ꝓcedere: q; impositio aque, vt supra dictū est, non est de necessitate sacramenti. Debet tñ puniri ille ex cuius negligētia hoc cōtingit. Nullo autem modo debet aqua vino iam consecrato misceri: q; sequeretur corruptio sacramenti ꝓ aliqua parte vt supra dictū est. ℣ Si vero percipiat post verba cōsecrationis, q; vinum non fuerit positum in calicem: si quidem hoc percipiat ante sumptionē corporis, debet deposita aqua si ibi fuerit, impone vinū cū aqua, ⁊ resumere a verbis cōsecrationis sanguinis. Si vero hoc perceperit post sumptionem corporis, aliā hostiam

¶ Tractatus de penitentia. Qō. 84.

In primis duobus articulis dicenda occurrunt. Primum de materia sacramenti penitentie ⁊ ex qua cum forma constituitur sacrm. an. s. hoc sacrm habeat materiā ex qua constituatur. Et moueꝫ hoc dubiū ꝓpter 4. sen. 4. dist. 14. q. 1. dicentē huius sacri nullā partē esse actum penitentis: ꝙ sacramentum hoc essentialiter consistere in absolutione: ita q; sm eum sacramentū penitētie nō cōstituit ex materia ⁊ forma ꝙ cōem doctrinam in prima dist. 4. sen. imo ꝓ ta doctrinā sacri concilij sub eugenio. 4. vbi dicit q; ola. sacra constant ex verbis tāq; mā. ⁊ verbis tāq; fōa: ita spāliter de sacro penitentie de cuius quasi materia sunt actꝰ penitentis. ¶ Sed cōtra. 2. sco. valer. s. q; nullus actus penitentis est aliquid suū sacerdotis: ⁊ quoniam supponit hoc tō sacrz hoc ꝙsistere essentialiter in sola absolutiōe. ¶ Quocirca sequendo ⁊ communem ⁊ sacri concilij doctrinam, dicendū est sacrm penitentie constare ex verbis absolutionis vt forma: ⁊ actu seu actibus penitentis vt materia prima. Hec alia quereda est de hoc tō nisi autoritas vtraque iam adducta ⁊ consonantia: quia hz conſonant conditiones sacramenti huic toti constituto ex actu penitētis ⁊ absolutione ⁊ in significando ⁊ in causando: ⁊ in passiua institutione diuina.

¶ Sēm est circa rem huius sacri, que. 1. est ⁊ res ⁊ sacrm tam. s. sit interior penitentialem ornatus aliquis. Et quoniam magna videtur altercatio de ornatu nec intentionis mee est scribere ad cōtradicendum alijs: dimissa, vnicuique probabilitate sue opinionis: dicam quid sm animorem ⁊ rationem recta videtur sentiendum.

¶ De sacramentis nil aliud sentiendum est nisi quod accepimus: ex acceptis autem tā ex parte causalitatis attribute sacramento ꝙ ex parte rei ⁊ sacramenti: ꝙ etiā ex parte subiecti dispōentis ad gratiam: vltimum sacramenti effectum: nec necessario, nec posabiliter ornatus ponitur. Sā causaliter sacramenti sufficienter saluatur respectu gratie: etiam si nihil aliud caueꝫ et: res vero ⁊ sacramentum sufficienter saluatur hic per interiorem penitentiam.

¶ Dispositio autem ad gratiam (que tamen tantum ponderatur a ponentibus ornatum) tripliciter mōstratur aliena ab ornatu. primo ex parte gratie: quoniam gratia non est talis forma in anima: vt egeat alia forma preꝺisponente ad ipsam. Fallax siquidem imaginatio est putare ꝙ sicut lignū si dz ignirī debet prius calefieri vt calor: disponat ad formam ignis. ita ani ma si dz per gratiam fieri deiformis: dz prius ornari. Quillam siquidem talem dispositionem gratia exigit: vt patet in infantibus baptizatis: quibus infunditur gratia absq; aliqua alia forma preꝺisponente. Nec obstat character: quoniam vt ex supradictis patet: character non ponitur vt dispositio ad gratiam: sed vt ejus subiectum quod est intellectus restatur: ⁊ dispositio enim ad gratiam que est in essentia anime: non est in intellectu: vt de se patet. Secundo ex parte adultorum: quibus tantum confertur sacramentum penitentie. Nam in adultis dispositio ad gratiam est ꝓprius actus ipsius adulti: iuxta illud qui creauit te sine te non saluabit te sine te: ⁊ iuxta supradicta in secūdo lib. de iustificatione impij. Tertio ex parte penitentis: penitens enim inquantum penitens non disponitur nisi per actus penitētie: omnis enim alia dispositio per accidens se haberet ad penitentē ⁊ ꝓpter eos si ornatus ponetur dispōneremur nisi per accidens concurreret ad dispōnendum penitentem: quod autem est per accidens: non est per se tribuendum sacramento penitentie. Commentatorius ergo videtur ornatus huiusmodi: sed vt in litera dicitur: interior penitentia esse res et sacramentum. ¶ Et sī modum queris ac sufficientem rationem di stinguendo trifariam posse inuenīri penitentē. primo vt sit ita attritus ꝙ eius attritio cū sacramento penitentie in voto sufficiat ad remissionem peccatorum: ita ꝙ attritio sua de se tota quod ex sacro in voto fit contritio: ita illud: dixi confitebor: ⁊ tu remisisti impietatem peccati mei. secundo, ꝙ attritio sit tam modica: vt cum sacramēto in voto. nō fiat contritio, sed tñ sit tanta ꝙ cum sacramento in re fiat contritio: ⁊ talis non fuisset remissionem petētū ex sacro pnie. Ubi appet nullo esse opus ornatu ad hoc vt ex vi sacri attritus fiat cōritus. Modus aūt quo hoc fit: est ꝙ deus vtrūq; opaꝫ concurrit iuxta illud: dixi confitebor: ⁊ tu remisisti impietatem peccati mei. Et dist. 22. q. 2. se: sed etiam in ordine art. 3. q. 2. ad sacrm: qō ex eo pz: ꝙ ex interiori motu penitentis subsicit se claues. Et tu sic concurrit deus ex parte sacramenti ordinādo sacramentales actus exteriores ad interiorem priam: dū vtitur sacramēto ipso ad excitandum ⁊ perficiendum interiorem actum penitentis. Sic enim excitando ⁊ perficiendo: facit de attrito contritum: dum mediante sacramento vtitur etiā interiori actu penitentis ad remissionem peccatorum: per hoc enim fit interior penitentis actus res ⁊ sacramentum. Et per hoc apparet ꝙ sacramentum significat: ⁊ causat interiorem penitentiam: ⁊ interior penitētia sic cāta significat ⁊ causat remissionem peccatorum: sunt enim hec instrumenta subordinata principali agenti: ideo scilicet sicut baculus quo mouet lapidem est instrumentum subordinatum alteri instrumento: puta manui qua mouet baculum ꝛc. ¶ Tertio est, ꝙ autor scipso doctior, quā in quarto sentēn. putasset solam formam in sacramēto penitētie habere causalitatē: sicut in sacro eucharistie: verificasset ꝙ totū sacrm compositū ex materia ⁊ forma causat ratione partis: scz forme: hoc in loco altius sentit: vt expressius declarat inferius in articu. vltim. quest. 86. scilicet ꝙ totum sacramentum penitentie

4. d. 14. parte penitētis ad in- q. 1. ar. 1. terior pniam inspirō q. 1. do illam (vt in litera dicitur) non solum sm

cõpositũ.s.ex materia & forma.i.ex actu penitentis & absolutiõe (sic ẽnim ex his vnum sacramentum) cãt remissionem pctõũ ratione verũ(sz partis: principalius quidẽ rõne forme: secundario aũt ratione materie: hoc est actuũ penitentis vt subordinant̃ clavibus ecclesie: hoc est q actus penitentis ex hoc ipso q pars efficitur sacramenti: virtute dei qui pte mãli sui instituit ad causandam remissionem pcõrum: sicut ex hoc ipso q aq assumitur ad baptizandum: virtute illa deus vt parte materiali sui instrumenti ad regenerãdum filios suos.

¶ Super Articu. 3.

IN articu. 3. eiusdem questio. in responsione ad tertiũ circa formam absolutionis aduerte: quod licet forma absolutionis consistat in illis duobus verbis. s. absoluo te vel tin literali cium: & hr ex concilio floren. sub eugenio. 4. nihilominus si quis alijs verbis vteretur (puta remitto tibi peccata) sacramentum esset perfectum.

¶ Quod & ratione et autoritate monstratur. Ratione quidem: quia virtus sacrãlis non est a deo obligata ita his verbis: quin sit ertã collata equipollentibus. Autoritas aũt sumitur primo ex euangelio: quia dns instituendo confessores dixit: quorum remiseritis pctã remittuntur eis, scdo ex autore in hac litera: cõparante istas duas formas. s. per absolue re vel remittere (quarum vtraq; ex verbis dñi sumitur) & dicente q illa que fit p absoluere est magis congrua: quia magis congruit verbis dñi dũ de virtute clauium loqbat: dicia aũt scdm magis vel minus congruũ: non tollit virtutem sacri. Accedit ad hoc scd. in. 4. distinc. 14. q. 4. qui tñ forte nimis late loquitus est dicẽs q sufficit q exprimat actus sentẽtie absolutionis.

¶ In responsione ad 4. vbi dr q aplis non est data potestas vt faneret infirmos &c. intellige regulr: nõ ẽñ est concessum aplis vt regulr sanarẽt ex potestate infirmos: q̃ quis hoc fuerit eis ofex concessum. Et hoc sufficit ad differentiã in litera intentam in

Universidad de Los Andes Biblioteca

Alias † act⁹ humani sic fibiles.

nos existimet homo vt ministros Christi, et dispensatores mysteriorũ dei. Sed penitentia non exhibet a ministris xpi: sed interius a deo hoib⁹ inspirat: ẽm illud hiere. 31. postq̃ conuertisti me, egi pniam. Ergo vr q pnia non sit sacrm. ¶ Ps. In sacris de quibus iam supra diximus, est aliqd qd est sacrm tñ: aliqd qd est res & sacrz: aliquid vero qd est res tantũ: vt ex premissis ptz. Sed hoc nõ inuenitur in penitentia. Ergo pnia non est sacrm.

Sed ꝺ Est, q sic baptism⁹ adhibet ad purificandũ a pctõ, ita & pnia, Uñ & petr⁹ dixit simoni act. 8. pniam age ab hac nequitia tua. Sz baptism⁹ est sacrm: vt supra habitũ est. Ergo pari rõne & pnia.

Rñdeo Dicẽdũ, q sicut gre. dicit in ca. s. octõ. Sacrm est in aliq cele bratione, cum res gesta ita fit, vt aliqd sigtue accipiam⁹, qd sancte accipiendũ est. Manifestũ ẽ aũt, q in pnia ita res gesta fit, q aliqd sctm sigtur, tam ex parte pctõis penitentis, q̃m ex parte sacerdotis absolventis: nam pctõr penitẽs, p ea q facit & dicit, ostẽdit cor suũ a pctõ recessisse: sil& etiã sacerdos per ea que agit & dicit circa penitẽtẽ, significat op⁹ dei remittentis peccata. Unde manifestum est q pnia que in ecclesia agitur, est sacrm.

Ad ꝑmũ Dicẽdũ, q noie corporalis rerũ intelligunt large et ipsi exteriores act⁹ sensibiles: q ita se hñt in hoc sacro sicut a q in baptismo, vl christma in confirmatione. Est aũt attendendũ, q in illis sacris in qb⁹ ofert excellẽs gra, q̃ superabũdat omnẽ facultatẽ hũani act⁹, adhibet aliq corporalis mã exteri⁹: sicut in baptismo, vbi fit plena remissio pctõr, z q̃tũ ad culpã z q̃tũ ad penã: z in cõfirmatione, vbi dat plenitudo spũs. s. z in extrema vnctione: vbi confert perfecta sanitas spũalis: q puenit ex virtute xpi: q̃si ex quodã extrinseco principio. Sed si qui act⁹ hũani sunt & talib⁹ sacris, nõ sunt de essentia sacrm, sed dispositiue se hñt ad sacra. ¶ In illis aũt sacris, q̃ hñt effectũ correspõdentẽ hũanis actib⁹, ipsi act⁹ hũani & sunt loco mãe, vt accidit i pnia & mrimonio. Sicut etiã i medicis corpalib⁹ q̃dã sunt res exteri⁹ adhibite: sicut emplastra & electuaria q̃dã vero sunt actus sanandor: puta exercitationes quedã. ¶ Ad secũdum dõm, q in sacris q̃ hñt corpalẽ mãz: op⁹ q illa mã ad hibeãt a ministro ecclie q gerit psonã xpi, in signũ q excellẽtia virtut⁹ i sacro opantis est a xpo. In sacro aũt pnie (sic dictum est) sunt act⁹ humani p mãz q̃ pueniũt ex inspiratione interna. Uñ mã nõ exhibet a ministro, sed a deo interius opante. Sed pplementũ sacri exhibet minister, dum pententem absoluit.

¶ Ad tertiũ dõm, q ẽt in pnia ẽ aliqd qd ẽ sacrm tñ. s. act⁹ exteri⁹ exercit⁹, tã p pctõr ex pentẽtẽ: q̃ẽt p sacerdotẽ absoluẽtẽ: res aũt & sacrm, est pnia interior pctõis: res aũt tñ & nõ sacrm, est remissio pcti. Quor primum totum simul sumptũ est cã secundi: primum autem & secz, sunt quodãmodo causa tertij.

¶ Utr pctã sint ꝑpria mã hui⁹ sacri. Art. 2.

Ad scõm Sic proceditur. Uidetur q pctã non sunt ꝑpria mã huius sacri. Mã enim in alijs sacramentis q aliqua verba plata sanctifica tur, & sanctificata effectum sacramenti opatur. Pctã autem non p̃t sanctificari, & ita nõ fit effectui sacri, q̃ est gra remittens pctã. Ergo pctã nõ sunt mã ꝑpa h⁹ sacri. ¶ Augu. dicit i li. de pnia. Null⁹ põt ichoare nouã vitaz, nisi eũ veteris vite peniteat. Sz ad ve tustatẽ vite pertinẽt nõ solũ pctã: sz etiã penalitates pñtis vite. Nõ ergo pctã sunt propria mã pnie. ¶ Ps. Pctõũ qdã est originale qdã mortale, qdã veniale. Sz penitẽtie sacrm nõ ordinat̃ ꝺtra originale pctũ, qd tollitur per baptismũ, nec & pctm mortale, qd tollitur p ꝓfessionẽ pctõis: nec etiã ꝺtra veniale, quod tollitur p cõsonem pctõis, & p aquã benedictã, & alia huiusmodi. Ergo pctã non sunt propria materia penitentie.

Sed ꝺ Est, q apls dicit. 2. co. 12. Non egerũt pniaz sup immũditia et fornicatiõe & impuditicitia, quã gesserunt.

Rñdeo Dõm, q duplex est mã. s. prima mã est metallũ, remota vero aqua. Dictũ est aũt, q mã prima hui⁹ sacri sunt act⁹ penitẽtis: cuius mã sunt pctã, de quib⁹ dolet, & q̃ ofitet: & p quibus satisfacit. Unde relinquitur q remota mã penitẽtie: sunt peccata, non acceptãda: sed detestãda & destruenda.

Ad primũ Ergo dõm, q rõ illa procedit de proxima mã sacramẽti. ¶ Ad ꝫm dõm, q vetus & mortalis vita est obm pnie, nõ rõne pene: sed rõne culpe annexe. ¶ Ad tertiũ dõm, q pnia q̃dãmodo est de qualibet pctõr, grie: nõ tñ eodẽ modo. Nam de pctõ actuali mortali: est pnia ꝓprie & principaliter. Propriẽ quidẽ, q̃ ꝓprie dicimur penitere de his que nostra volũtate cõmisimus. Principaliter aũt: q̃ ad delectionẽ peccati mortalis: hoc sacrm est principaliter institutũ. ¶ De pctis aũt venialib⁹ ẽ dubiũ pnia propriẽ, inquantũ sunt nra volũtate facta: nõ tñ ꝺtra hec ꝑncipal& est hoc sacrm institutũ. ¶ De pctõ vero originali pnia nec ꝓncipal& est: q̃ in ipm non ordinat̃ hoc sacrm: sed magis baptismus, nec etiã ꝓprie: q̃ pctm originale nõ est nostra volũtate peractũ: nisi forte inquantũ volũtas ade reputatur nostra: ẽm modum loquendi, quo apls dicit rom. 5. in quo omnes peccauerunt. Inquantum tamẽ large accipitur penitentia pro quacunq; detestatione rei preterite, potest dici penitentia de peccato originali: sicut loquitur augu. in libr. de penitentia.

¶ Utrum hec sit forma huius sacramenti: ego te absoluo. Artic. 3.

Ad tertiũ Sic proceditur. Uidetur q̃ hec non sit forma hui⁹ sacri: ego te absoluo. Forme enim sacramentoũ ex institutione xpi & ecclesie vsu hñr. Sed xps nõ legitur hãc formam instituisse, nec etiã in cõi vsu hr, quinimo in quibusdã absolutionib⁹ q̃ in ecclesia publice fiunt (sicut in pnia & opletorio: & in cena domini) absoluens nõ vtitur oratione indicativa, vt dicat ego vos absoluo: sed oratione deprecatiua: cum dicit, misereatur vestri omnipotens deus: vel absolutionẽ & remissionem tribuat vobis omnipotens deus. Ergo hec nõ est forma hui⁹ sacramẽti, ego te absoluo.

¶ Ps. Leo papa dicit, q indulgentia dei nisi supplicationib⁹ sacerdotũ nequit obtineri. Loquitur autem de indulgentia dei que prestatur penitentibus. Ergo forma hui⁹ sacramenti debet esse per modum deprecationis.

¶ Idem est absoluere a pctõ, q̃d pctm remittere. Sed solus deus peccatuz remittit, qui etiam solus interius hominẽ a peccato mundat: vt Augu. dicit super Joã. Ergo videtur quod solus deus a peccato absoluat. Non ergo debet sacerdos dicere, ego te absoluo, sicut non dicit, ego tibi peccata remitto. ¶ Ps. Sicut dns dedit potestatẽ discipulis absoluendi a peccatis, ita etiã dedit eis potestatẽ curandi infirmitates, & vt demonia ejicerent, & vt lãguores sanarẽt, vt habetur matth. 10. & luc. 9. Sed sanãdo infirmos apostoli non vtebãtur his verbis, ego te sano, sz sanet te dns Jesus xps: sicut petrus dixit paralytico, vt habetur act. 9. Ergo videtur q sacerdotes habentes potestatẽ apostolis a xpo traditam nõ debeant vti hac forma verborum, ego te absoluo, sz absolutionem tribuat tibi xps. ¶ Ps. Quidam hac forma vtẽtes, sic eam exponunt. ego te absoluo. i. absolutum ostendo. Sed nec hoc etiã sacerdos facere potest, nisi et diuinitus reueleť. vnde vt legitur matth. 16. ante q̃z petro diceretur, quodcunq; solueris super terram &c. dictum est et, beatus es simon bariona: q caro & sanguis, nõ reuelauit tibi, sed pater meus qui est in celis. Ergo videtur q sacerdos cui non est facta reuelatio, presumptuose dicat, ego te absoluo, etiam si exponantur. i. absolutum ostendo.

Sed ꝺtra Est, q sicut dominus dixit discipulis matth. vlti. euntes docete oẽs gẽtes, baptizãtes eos. ita dixit petro matth. 16. quodcunq; solueris super terram. Sed sacerdos autoritate xpi fretus dicit, ego te baptizo. Ergo eadẽ autoritate dicere debet in hoc sacramento, ego te absoluo.

Rñdeo Dõm, q in qualibet re perfectio attribuit forme. Dictũ est autẽ. s. q hoc sacrm perficit per ea que sunt ex parte sacerdotis. Uñ opz qd ea que sunt ex parte penitẽtis, siue sint verba siue facta, sint quedã materia huius sacri, ea ꝺo que sunt ex parte sacerdotis: se habeãt per modũ forme. Cũ aũt sacra no. le. efficiant q̃ figurãt (vt. s. dictũ est) opz q forma sacri significet id quod in sacro agit, proportionaliter materie sacramẽti. Uñ forma baptismi est, ego te baptizo: & forma cõfirmationis est, cõsigno te signo crucis, & confirmo te chrismate salutis: eo q hmõi sacra perficiuntur in vsu materie. In sacro aũt eucharistie, q̃ consistit in ipsa cõsecratione materie, exprimitur veritas cõsecrationis, cũ dr, hoc est corpus meũ. Hoc aũt sacrm s. penitẽtie nõ cõsistit in ꝓsecratione alicuius materie nec in vsu alicuius materie sanctificate, sed magis in remotione cuiusdam materie. s. peccati: prout petã dr esse materia penitẽtie: vt ex. s. dictis pz. Talis aũt remotio significat a sacerdote cũ dr, ego te absoluo. Nã pctã sunt q̃dã vincula: ẽm illud prouer. 5. iniq̃tates sue capiũt impiũ, & funibus pctõũ suoũ q̃sq; cõstringitur. Uñ pz q hec est cõuenientissima forma huius sacri, ego te absoluo.

Ad ꝑmũ Ergo dõm, q ista forma assumitur ex ipsis verbis xpi quibus petro dixit quodcunq; solueris super terram &c. et tali forma ecclesia vtitur in sacrali absolone. Hmõi aũt absolones i publico fctẽ, nõ sunt sacrales: sz sunt ofones q̃dã ordinate ad remissionẽ venialiũ pctõũ. Uñ in sacrali absolone nõ sufficeret dicere, misereatur tui ops deus, vel absolutionẽ & remissionẽ tribuat tibi deus: q̃ hec verba sacerdos absolonẽ nõ significat fieri. sed petit vt fiat. Dimittit tñ ẽt in sacramẽtali absolone talis ofo, ne lyedeãt effectus sacri ex pte penitẽtis: cuius act⁹ materiaľr quodãmõ se habẽt in hoc sacro, nõ aũt in baptismo vel in cõfirmatione. ¶ Ad scõm dicẽdũ, q̃ xps leonis est intelligẽdũ q̃tũ ad deprecationẽ que ꝓmittit absoloni. Nõ aũt remouet dn sacerdotes absoluãt. ¶ Ad tertiũ dõm, q̃d solus deus ꝑ auctẽ & pctõ absoluat, & pctm remittit. Sacerdotes tamẽ vtrũq; faciũt per ministeriũ: in q̃tũ. s. verba sacerdotis in hoc sacro instituť& opant in vtute diuina: sicut etiã in alijs sacramẽtis. Nã ꝺt⁹ dina est q̃ iterꝺ opat in oĩb⁹ sacralib⁹ signis: siue sint res siue verba: sicut ex supra dictis ptz. Uñ & dns expressit vtrũq; nã matth. 16. dixit petro, quodcũq; solueris sup terrã &c. & Jo. 20. dixit discipulis, quor remiserit⁹ pctã, remittunt⁹ eis. Jõ sacerdos potẽ⁹ dicit, ego te absoluo, q̃m ego tibi pctã remitto: q̃ hoc magis ogruit verbis, q̃ dns dixit ꝓtutẽ clauiũ ostendes, per quas sacerdotes absoluũt. Ut tñ sacerdos sicut minister absoluat, cõuenienter apponit& aliqd qd ꝓtineat ad ꝑmã auctẽ dei. s. vt dicat, ego te absoluo, in no. p. & f. z. f. l. vel q ꝓtutẽ passionis xpi, vel auctẽ dei sicut dio. exponit. 7. c. cel. hic. Ut tñ ꝑs nõ ẽ determinati⁹ ex ꝑbis xpi sicut in baptismo, talis appõ relinquitur arbitrio sacerdotis. ¶ Ad ertiũ dõm, q apls nõ ẽ data ptãs vt ipsi sanarẽt infirmos, sz vt ad eos ofoñ infirmi sanarent. Est aũt eis collata ptãs operãdi institŕ& siue ministeriaľr in sacris. Et iõ magis dñt in formis sacrales exprimere actũ suũ q̃m in sanationib⁹ infirmitatũ. In qb⁹ tñ nõ semp mõ deprecatiuo vtebant, sed q̃nq; modo indicatiuo & impatiuo: sicut act. 3. legit, q petrus dixit claudo, q̃d habeo hoc tibi do, in noie Jesu xpi nazareni surge & ambula. ¶ Ad quintũ dõm, q ista expõ, ego te absoluo. i.

absolutum ostẽdo, q̃tũ ad aliquid quidẽ vera est: nõ tñ est perfecta: sacra. n. no. le. nõ solũ significãt, sz etiã facitũ & significãt. Uñ sicut sacerdos baptizãdo aliquẽ ostendit hominẽ interius ablutũ ꝑ ꝺba & facta, & nõ solũ significative, sz etiã effective: ita etiã cũ dicit, ego te absoluo, ostẽdit hoiem absolutũ nõ solũ significative, sz ẽt effective. Nec tñ loquit& q̃li de re incerta: q̃ sicut alia sacra no. le. hñt ꝺ se certũ effectũ ex vtute passionis xpi (sz post ipediri ex pte recipiẽtis) ita ẽt & i hoc sacro. Uñ aug. ꝺt & li. de adul. 2no. Nõ est turpis nec difficilis post patrata & purgata adulteria recõciliatio 2nuptj, vbi p claues regni celoũ ñ dubitat fieri remissio pctõũ. vñ nec sacerdos indiget spãli reuelatione fidei facta, sz sufficit q̃alis reuelatio fidei, per quã remittit̃ur pcta. Uñ reuelatio fidei dicit petro facta fuit &c. ¶ Esset aũt perfectio: ex põ, ego te absoluo. i. sacrm absolutionis tibi impendo. Adueñe, q̃ huiusmodi expositio ex forma verboz nõ importat formam absolutionis in actu exercito: sicut significat illam hec enunciatio, ego absoluo te. Hac cñ sacerdos ipse excepta ipsam absolutionem: faciendo quod significat, sacramẽtũ cñ efficit q̃ significat. Dicendo aũt sacrm absolutionis tibi impẽdo mõ significat se absolutionis actum exercere: si esset si diceret, ego baptismũ sacramentum tibi impẽdo, non significaretur ex forma verboum, q̃ ego exercerẽ actũ baptizandi: sed vtrobiq; significatur actus vt mã sacri impensi: seu actus impediendi. Si aũt cõsideretur dicta verba ẽm sensum sic conuẽnientes ac perfecta inuenit& expõ: q̃m equipoller huic, sacrãl& absoluo te: idẽ est cñ impedire sacramentũ absolutionis & sacrãliter absoluere. Et per hãc expõnem excludit̃ur ex parte ministri presumptio seu vsurpatio diuine potestatis: & ex parte effectus ambiguitas nãli sacrãliter distinguit a duob⁹. s. a principaliter & a pure spiritual: solus ẽm dr q̃ est qui principaliter & absolvit a peccatis & sol& deus pure spũal& absolvit a peccatis: sacro vero hõ absolvit instrãliter et signo sensibili: vt ꝓbatur. Et hinc fit vt effectus sacramenti. s. absolutio interior a peccatis: qui ex parte sacri est certissimus: non sic q̃ncetur in ambiguo, etiam si ex parte penitẽtis male dispositi impediatur: q̃m solutio vt recipitur in rerius in penitente sed vt exit exterius a ministro sacramentis ex qua parte constat absolutionem esse certissimam. ¶ Et si nonitius hoc non penetrat: singat dñs dicere petro: & absoluo te

Sic proceditur. Uñ q hoc sacrm non est de necessitate salutis. Quia super illud psal. qui seminant in lachrymis &c. dicit glo. Nolt esse tristis, si assit tibi bona volũtas vnde metik par. Sed tristitia est de ratione pnie: ẽm illud. 2. cor. 7. q̃ ẽm deũ est tristitia, penitentiam in salutẽ stabilẽ operatur. Ergo bona volũtas sine penitẽtia sufficit ad salutẽ. ¶ Ps. c. 71.

4. 3. gẽ. c. 71. Eropur. 22. c. 4.

Sic proceditur. Uñ q impõ manuũ in sacris ecclie fit ad gnãdũ aliquẽ copiosum gre effectũ: quo illi⁹ qb⁹ manꝰ imponunt, quodãmõ p quãdã sꝰ firmitudinẽ ꝓtinant̃ ministris, in qb⁹ copia gre eẽ dz. Et tõ manꝰ impõ fit i sacro ofirmatiõis, i q̃ ofert plenitudo spũs sancti: & in sacro ordinis, in q̃ ofertur q̃dã excellẽtia ptãtis in diuinis mysterijs. Unde 2. 2. ad tim. 1. dr, resuscites gratiã dei, q̃ est i te p impositionẽ manuũ mearũ. Sacrm aũt penitẽtie non ordinatur ad consequẽdam aliquam excellentiã gratie, sed ad remorionẽ peccatoũ. Et ideo ad hoc sacramentum non requiritur manuum impositio, sicut etiam nec ad baptismum: in quo tamen fit plenior remissio peccatoũ.

Ad primũ Ergo dõm, q illa manus impõ nõ est sacralis, sed ordinatur ad miracula ꝑficiẽda: vt. s. p tactũ manꝰ hois sctificati, ẽt corpalis infirmitas tollat. Sicut cti legit de dño Matt. 6. q infirmos manib⁹ ipositis curauit: & Mar. 8. legit q lepr osum mũdauit p tactũ. ¶ Ad scõm dõm, q nõ ꝺliber acceptatio spũs. s. re & rit manꝰ impõnẽ: q̃ ẽt i baptismo accipit hõ spũs. s. nec tñ fit ibi manus impõ. Sed acceptio spũs sancti cũ plenitudine, re & rit manꝰ impõnẽ: q̃ ꝓtinet ad cõfirmationẽ. ¶ Ad tertiũ dõm, q in sacris q̃ ꝑficiunt in vsu materie, minister hz aliquẽ actũ corpoalẽ exercere circa eũ q̃ fusci pit sacrm: sicut in baptismo & cõfirmatione & extrema vnctione. Sed hoc sacrm nõ ꝓsistit in vsu alicuius materie exteri⁹ appositi: sz loco mãe se hñt ea q̃ sunt ex parte penitẽtis. Uñ sicut in eucharistia sacerdos sola ꝓlatione verboũ sup mã ꝑficit sacrm. ita etiã sola verba sacerdotis absoluẽtis sup penitentẽ, ꝑficiũt absolutionis sacrm. Et si aliqs actus corpoalis esset ex parte sacerdotis necessarius, nõ minus cõpeteret crucesignatio, que adhibetur in eucharistia, q̃m manus impositio: in signũ q̃ p sanguinẽ crucis Christi remittuntur peccata. Et tamen non est de necessitate huius sacramẽti: sicut nec de necessitate eucharistie.

¶ Utrum hoc sacramentum sit de necessitate salutis. Artic. 5.

Ad primũ Sic proceditur. Uñ q hoc sacrm non est de necessitate salutis. Quia salus ꝺtra est ꝑfectio. Sed hoc sacrm nõ ꝑficit in vsu alicui⁹ materie exteri⁹ appositi: sz loco mãe se hñt ea q̃ sunt ex parte penitẽtis. Uñ sicut in eucharistia sacerdos sola ꝓlatione verboũ sup mã ꝑficit sacrm. ita etiã sola verba sacerdotis absoluẽtis sup penitentẽ, ꝑficiũt absolutionis sacrm. Et si aliqs actus corpoalis esset ex parte sacerdotis necessarius, nõ minus cõpeteret crucesignatio, que adhibetur in eucharistia, q̃m manus impositio: in signũ q̃ p sanguinẽ crucis Christi remittuntur peccata. Et tamen non est de necessitate huius sacramẽti: sicut nec de necessitate eucharistie.

3. q. 65. ar. 1. col. 2 arti. 2. ad. 4. et artic. 4. col. 2. 4. di. 14. q. 2. ar. 3. 2 in pn̄o. exp. lit. Et. 4. 3.

et confessorem dicere Joanni, absoluo te. et videat differentiam q̄ absolutio pertinet ad verba certa: q̄ deus no dicerat absoluo te, nisi etiā vere inuus ab solueretur. Absolutio vero Joannis est significatiua certe ex parte cōfessoris tantū: q̄ sacrm absolutionis impendit: q̄ sacr̄aliter absoluit, & intus pōt in pedimentū inuenire ex fictione penitentis.

Super Arti. 7.

In artic. septimo circa illud, q̄ pena est de iure naturali quo ad dolorē dolōris remediū, & aliquod signum dolōris. Aduerte q̄ dupliciter possunt hec verba intelligi. P. primo sim pliciter & absolute vt sonant. Et sic magna habent difficultatē, si non sint falsa: q̄ sī pena non fuit scādalosum seu manifestus aliis, nulla apparet ratio naturalis ad signa dolōris. Tuz q̄ abstrahendo a documētis fidei: dolor seu tristitia de preterito peto nullam videt habere rōnē remediū: & ppterea superfluū videret dolere de malis pctis. Accedit ad hec q̄ difficile est nosce quid hō sit infra ius nature solū stādo: cognoscere de abolitione peccati, p aliud q̄ per cessionez a peccādo. P. Alio aūt modo intelligunt sup posita i homine cognitione fidei: ita q̄ō sup posita fidei, nō ex fide sed ex rōne naturali proueniat q̄ homo doleat de peccatis p̄missis, & q̄ō dolorē in remedium assumat, & q̄ aliq̄ signum dolōris ostēdat. Cuius hoc tertiū intelligendū sit sicut de exteriori religionis cultu videt q̄ in cōmuni sit de iure nature. Dicat. n. naturalis ratio homini fideli vt doleat de offensa creatoris. Et q̄ nullū aliud ex nobis est remedium nisi cor humiliari, ideo humiliatio. Et dicti. iusmodi humiliationem in remedium dolōris, hoc est peccati dolendi, querat.

4. dist. 2. q. 1. ar. 3 ad 3m.
Et dicti. 14. q. 1. arti. 2. q. 4.
Et dist. 2 6. q. 4. ar. 1. q. 1. ad 1m.

puer. 10. dz. vniuersa delicta opit charitas. & infra. 15. p misericordiā & fidē purgāt pcā. Sz hoc sacrm non est nisi ad purgādū pcā. ergo hūdo charitatē & fidē & miam, pōt q̄sq̄ salt̄ē ꝙsequi, etiā sine pnie sacro. Cp̄s. Sacramenta ecclie imitium hūt ab institutiōe xp̄i. Sed sicut legitur Joan. 8. xp̄s mulierē adulteram absoluit absq̄ pnia. Ergo vī q̄ pnia non sit de necessitate salutis.

Sed contra Est, q̄ dns ōt luc. 13. Si pniam non habueritis, omnes simul peribitis.

Rñdeo Dōm, q̄ aliq̄d est necessariuz ad salutē dupl̄r. Uno modo absolute. aliomō ex suppone. Absolute q̄dē necessariū est ad salutē illud sine quo null̄ salutē ꝙseqū p̄t: sicut gr̄a xp̄i, & sacr̄m baptismi p q̄d aliq̄s in xp̄o renascit. Ex suppone autē est necessariū sacr̄m pnie. Q̄d q̄dē est necessariū nō oib̄, sed pctō subiacētibus. dz esn. 2. para. vl. Et tu deus iustoz nō posuisti pniaz iustis, abrahā, ysaac & iacob, his q̄ tibi n̄ peccauerūt. Pctm aūt cū cōsummatū fuerit, gnat mortē: vt dz Jaco. p̄mo. Et tō necessariū ē ad salutē pctōis, q̄ pctm remoueat ab eo. Q̄d q̄dē nō pōt fieri sine pnie sacro: in quo opat virt̄ passiōis xp̄i p absolutionē sacerdot̄: sīc cū ope penitētis, q̄ cooprat gr̄e ad destructionē pcī: sicut em dicit aug. sup Jo. q̄ creauit te sine te, nō iustificabit te sine te. Uñ ptz q̄ sacrz pnie est necessariū ad salutem post pctm: sicut medicatio corpalis post q̄ homo in mozbum periculosum inciderit.

Ad primū Ergo dōm q̄ glo. illa vī esse intelligēda de eo cui adest bona volūtas sine interpellatiōe, q̄ fit p pctm: talis em nō hz tristitie cāz Sed ex q̄ bona volūtas tollit p pctm, nō pōt restitui sine tristitia: q̄ q̄s dolet de pctō ꝑterito: q̄d ptinet ad pniam. Ad scm dz, q̄ ex quo aliq̄s pctm incurrit, charitas, fides & misericordia nō liberāt hoiez a pctō sine pnia. Requirit etiā & ipsa mia ordinata, vt homo subueniat penitētō sue miserie, quā p pctm incurrit: hz illud puer. 14. misereos facit pplos pctm. Unde eccl̄iast. 30. dz. miserere a le tue, placēs deo. Ad tertium dōm, q̄ ad ptātem excellentie q̄s solus xp̄s habuit (vt supra dictū est) ptinuit q̄ xp̄s effectum sacr̄i pnie, q̄ est remissio pctōīz & tulit mulieri adultere sine exteriōris penitentie signo. Et q̄ cramēto, lz nō sine interiori pnia quā ipse in ea per gratiam est operatus.

Ad secundū Sic proceditur. Uī q̄ pnia non sit scda tabula post naufragiū. Quia sup illud Isa. 3. pctm suū quasi sodoma p̄dicauerunt, dicit glo. scda tabula post naufragium est peccata absc̄ōdere. Pnia autem non absc̄ondit pctā, hz magis ea revelat. Ergo pnia non est scda tabula. Cp̄s. Fundamentū in edificio, nō hz scdm sed primū locū. Pnia aūt in spūa li edificio est fundamentum: sm illud heb. 6. non rursus iacientes fundamentum pnie ab operibus mortuis, vnde & precedit ipsum baptismuz: sm illud act. 2. pniam agite & baptizetur vnusquisq̄ vestrum. Ergo pnia nō debet dici secunda tabula. Cp̄s. Dia sacra sunt quedā tabule id est remedia contra peccatum. Sed penitentia nō tenet sm locū inter sacra, hz magis quartū: vt ex supra dictis patet. Ergo pnia non dz dici scda tabula post naufragium.

Sed contra Est, q̄ hiero. dicit, q̄ secūda tabula post naufragium est penitentia.

Rñdeo Dōm, q̄ id q̄d est p se nāliter prius est eo q̄d est p accīs: sicut & suba prior est accidēte. Sacramenta aūt quedā q̄ se ordinātur ad salutē hoīs, sicut baptism̄ qui est spūalis gnatio: & ꝙfirmatio, que est spūale augmentuz: & eucharistia, que est spūale nutrimētū. Denitētia aūt ordinatur ad salutē hoīs q̄si p accīs, supposito q̄dā. s. ex suppositione peccati. Nisi em̄ homo peccaret actualiter, pnia nō indigeret: indigeret tñ baptismo & ꝙfirmatiōe & eucharistia. Sicut & in vita corpali nō indigeret homo medicatione nisi infirmaretur: indigeret aūt hō p se ad vitam generatione, augmento, & nutrimento. Et tō pnia tz sm locū respectu status integritatis q̄ conferatur & ꝙseruatur p sacr̄a pdicta. Unde & metaphorice dz. secūda tabula post naufragiū. Nā primū remediū mare transeūtib̄, est vt ꝙseruētur in naui integra: sm aūt remediū est post naufragium vt quis tabule adhereat. Ita etiā primū remediū in mari huius vite, est q̄d hō integritatē seruet: sm aūt remedium est si per pctm integritatē perdiderit, quod per pniam redeat.

Ad primū Ergo dōm, q̄d absc̄ōdere peccata contingit dupliciter. Uno modo dū ipsa peccata fiunt. Est aūt per⁹ peccare publice q̄s occulte: tū q̄ pctō publicus vī ex maiori ꝛceptu peccare: tū etiā q̄ peccat cū scādalo aliorū. Et tō quodda remediū est in peccatis, q̄ aliq̄s in occulto peccet. Et sm h̄ dicit glo. q̄ scda tabula post naufragiū est peccata absc̄ōdere: nō q̄ p hoc tollatur pctm sicut per pniaz, hz q̄ per hoc, pctm fit minus. Aliomodo aliq̄s absc̄ondit pctm prius factuo per negligentiā ꝙfessionis: & hoc ꝑtrariat pnie. Et sic absc̄ōdere pctm, nō est scda tabula: hz magis Jūū tabule. dz em̄ puer. 28. q̄ absc̄ōdit scelera sua, non dirigēt. Ad scm dōm, q̄ pnia nō pōt dici fundamentū spūalis edificij simpliciter. i. in prima edificatione: sed est fundamentuz in scda reedificatione: que fit per destructionē peccati. Nā prio redeūtibus ad deū occurrit pnia. Aplūs tñ ibi loquit̄ de fundamento spūalis doctrine.

Arti. 7.

Ad septimū Sic proceditur. Uī q̄ hoc sacramentū nō fuerit cōuenienter institutum in no. le. Ea em̄ que sunt de iure naturali, institutione nō indigēt. Sed penitere de malis que quis gessit, est de iure naturali: non em̄ pōt aliquis bonū diligere, q̄n de cōtrario doleat. Ergo pnia nō fuit dum nō fuit in noua. Sed etiā in ve. le. fuit pnia: vñ & dns ꝙque quid fecit? Ergo pnia, non debuit institui in no. le. Cp̄s. Pnia cōsequēter se habet ad baptism̄: cū sit scda tabula, vt supra dictuz est. Sed pnia videt a dño instituta ante bap^m: nā in pin^o predicationis sue dixisse dns legitur matth. 4. pniam agite appropinquauit em̄ regnū celorum. Ergo hoc sacrm non fuit ꝛuenienter institutū in no. le. Cp̄s. Sacra no. le. institutionem habēt a xp̄o: ex cuius virtute operantur, vt supra dictū est. Sed xp̄s nō videtur instituisse hoc sacramentum, cum ipse non sit vsus eo sicut alijs sacramentis que ipse instituit. Ergo hoc sacramentum nō fuit conuenienter institutum in noua lege.

Sed ꝛ Est, quod dicit dns luc. vlti. Oportebat xp̄m pati, & resurgere a mortuis die tertia, & predicari in nomine eius pniam & remissionē pctōrum in omnes gentes.

Rñdeo Dōm, q̄ (sicut supra dictū est) in hoc sacro actus penitētis se hz sicut mā: id aūt q̄d est ex parte sacr̄i. Materia vero etiā in alijs sacris ꝑexistit a nā, vt aqua vel ab arte, vt panis: hz q̄d talis mā ad sacrz assumatur, institutiōe indiget hoc determinate. Sed fōa sacr̄i & virt̄ ipsius totaliter est ex institutione: xp̄i, ex cui⁹ passiōe ꝓcedit virt̄ sacramētorū. Sic ergo hui⁹ sacr̄i materia ꝑexistit a natura (ex naturali ei⁹ ratione homo mouetur ad penitendum de malis que fecit) sed q̄d hoc vel illo modo homo penitentiam agat, est ex institutiōe diuina. Unde & dns in pin^o predicatiōis sue indixit hominib̄, vt non solum penitērent, sed etiam pniam agerent significans

determinatos modos actuū q̄ requirunt ad hoc sacrm. Sz id q̄d ptinet ad offm ministroz determinauit matt. 16. vbi dixit petro, tibi dabo claues regni celoz &c. Efficacia aūt hui⁹ sacri z originē hūrus ex. manifestauit post resurrectionē luc. vl. vbi dixit, q̄ opz p̄dicari i nomine ei⁹ pniaz & remissionē pcōz i oēs gētes

Alias † pmisso de passione & resurrectione ex hūre. n. nois Jesu xp̄i patiētis & resurgētis hoc sacrm efficacia hz in remissionē pctōz. Et sic ptz conuenienter hoc sacrm in noua lege institutū fuisse.

Ad primū Ergo dōm, q̄ de iure naturali est q̄ aliq̄s peniteat de malis que fecit, q̄tū ad hoc q̄ doleat se fecisse & dolōris remediū querat per aliquē modū, & q̄ etiā alijs signa dolōris ostēdat, sicut & miniuite fecerūt: vt Jone. 3. legit. In quib̄ tñ aliq̄d fuit adiunctū fidei, quā cōceperāt ex predicatione ione: vt. s. hoc agerēt sub spe veie ꝛside a deo: sm illud q̄d ibi legitur, quis scit si cōuertatur & ignoscat deus, & reuertat a furore ire sue, & nō pereamus? Sz sicut alia que sunt de iure naturali, determinationē acceperūt ex institōne legis diuine (vt in secūda parte dictū est) ita etiā & penitētia. Ad secundū dōm, q̄ ea que sunt iuris naturalis, diuersimode determinationē acciptūt in veteri & in no. le. sm q̄ ꝛgruit imperfectioni veteris legis, & imperfectioni noue. Uñ & pnia in veteri lege aliquā determinationē habuit, q̄tū quidē ad dolorē, vt esset magis in corde, q̄z in exterioribus signis: sm illud iohel. 2. scindite corda vestra, & nō vestimēta vra. Quātū aūt ad remediū dolōris querendū, vt aliquo mō ministris dei pctā sua ꝓfiterent, ad mīm in gnali. Uñ dns leui. 5. dicit. Alia que peccauerit per ignoratiā, offert ariete immaculatū de gregibus sacerdoti, iuxta mēsurā estimationēz peccati: & orabit pro eo q̄ nescīes fecerit, & dimittet ei. Jn hoc ei ipso quod oblationē faciebat aliq̄s pro pctō suo, quodāmō sui pctīs sacerdoti ꝓfitebat: & sm hoc dz puer. 28. q̄ absc̄ōdit scelera sua nō dirigēt: q̄ aūt ꝓfessus fuerit, & reliq̄rit ea, misericordiā cōsequetur. Nondū aūt erat instituta ptās claui, que a passione xp̄i deriuat: & p q̄s nondū erat institutū, q̄ aliq̄s doleret de peccato cū ꝓposito subiciēdi se p cōfessionē & satisfactionē claui ecclesie, sub spe ꝓside veīte passionis xp̄i. Ad tertiū dōm, q̄ sīc recte cōsideret, ea q̄ dns dixit de necessitate baptismi Joan. 3. ꝛpetre ꝓcesserunt ea que dixit matt. 4. de necessitate pnie: nā id q̄d dixit nicodemo de baptismo, fuit aūt incarceratio nem ioā. de quo postea subdit, q̄ baptizabat: illud vo q̄d de penitentia dixit matth. 4. fuit post incarcerationē Joā. Sī tamē prius ad penitētiā induxisset q̄s ad baptismū, hoc iō ē: q̄ ēt aūt baptismū reqrīt q̄d pnia: sicut & petr⁹ dicit act. 2. pniam agite, & baptizetur vnusquisq̄ vrm. Ad quartū dōm, q̄ xp̄s nō est vsus baptismo quē ipse instituit: sed est baptizat⁹ baptismo io. vt supra dictū est. Sz nec ēt actiue vsus ē suo ministerio: q̄ ipse nō baptizabat oīter, hz discipuli ei⁹: vt dz io. 4. Quāuis credendū sit, q̄ discipulos suos baptizauerit: vt aug. dicit ad celeuciacū. Usus aūt huius sacri ab eo instituti nullomō sibi cōpetebat. Nec q̄tū ad hoc q̄ ipse penitueret, in quo pctm nō fuit, nec q̄tū ad hoc q̄ hoc sacrm alijs ꝓberet: q̄ ad oñdēdā miam & virtutē suā, effectū hui⁹ sacri sine sacro ꝓbebat: vt supra dictū est. Sacrm aūt eucharistie & ipse sumpsit & alijs dedit: tum ad commendandā excellentiā huius sacramenti: tum q̄ hoc sacrm est memoriale sue passionis, in qua Christus est sacerdos & hostia.

Utrum penitentia debeat durare vsq̄ ad finem vite. Artic. 8.

Super Arti. 8. 7. 9.

Iaduerte q̄ displ articu. 8. 7. 9. cere dupliciter sumitur: scilicet ꝓrarie vel negatiue. Et oñ sumitur ꝓrarie, sīgt actus contrariū ad placere: q̄ vero sumitur negatiue, non sīgt aliquem actū. sed solūmodo nō placere. Cum ergo in ifrā dr, q̄ semp dz hō displicere o8 peccauit vel aliq̄d sīt: sufficit q̄ intelligat negatiue i. non placere. P. Et ptz hūc esse sensum ifrā: q̄ dr displicere dimittit placere: dum subdit. si eīi ei placeret peccatū: & nisi eīi displicere ita cōiter sumptum fuisset. s. sine

Sent. 2. ad. 1. Et. 4. dist. 17. q. 2. ar. 4. q. 2. 2.

Sz ꝛ Est, q̄ Augu. dicit in lib. de pnia, quid restat nobis nisi dolere in vita: vbi em̄ dolor finitur, deficit pnia. Si vero penitētia finitur, q̄d derelinquitur de venia?

Rñdeo Dōm, q̄ duplex est pnia. s. interior & exterior. Interior dē pnia ē, qua q̄s dolet de pctō cōmisso. Et talis pnia dz durare vsq̄ ad finē vite. Semper em̄ dz hoī displicere q̄ peccauit, si em̄ ei placeret peccasse, tam ex hoc ipso peīn incurreret, & fructū venie p̄deret. Displicētia aūt exīre in actum displicentie noue.

negatiue, non licuisset pro ratione reddere, si em̄ placeret ei peccasse &c. nam pomisset dici q̄d nec displiceret, nec hz actum placēdi, sed non plz peccasse. Et hinc habes, q̄ sufficit ad necessariā pniam post habitā cenritionem, q̄d non placeat peccasse, nec est opus q̄ reret, & fructū venie p̄deret. Displicētia aūt exīre in actum displicentie noue.

Dolorē causat in eo q̄ est susceptiu⁹ doloīs: qualis est hō in hac vita. Post hāc vitā aūt sanctī nō sunt susceptiui dolōris. Uñ displicebūt eis peccata ꝑpetrata sine oī tristitia: sm illud Isa. 65. obliuioni trad̄ te sunt angustie priores. Denitētia vo exterior est, q̄ ds exteriora signa dolōris ostēdit, & vocat pctā sua ꝓfitēt sacerdoti absoluēti, & iuxta eius arbitriū satisfacit. Et talis penitētia nō opz q̄d duret vsq̄ ad finē vite: sed vsq̄ ad determinatū tēpus sm mēsurā peccati.

Ad primū Ergo dōm, q̄ vera pnia non solum remouet pctā ꝑterita, sed etiā ꝑseruat hoiem a pctīs futuris. Quānis igitur homo in ꝓmo instāti vere penitēte, remissionē cōsequat preteritoz peccatoz: opz tñ in homine perseuerare penitentiā, ne ulterius incidat in peccatū.

Arti. 9.

Utrum penitentia possit esse continua.

Ad nonū Sic proceditur. Uī q̄ pnia non possit esse continua. Dr. n. hier. 31. quiescat vox tua a ploratu, & oculi tui a lachrymis. Sz hoc esse non posset si penitētia cōtinuaret, que cōsistit in ploratu & lachrymis. Ergo pnia nō pōt continuari. Cp̄s. De quolz bono opere dz hō gaudere: sm illud ps. seruite dño in letitia. Sz agere penitētiā est bonū op⁹: ergo de hoc ipso debet homo gaudere. Sed nō pōt homo simul gaudere & tristari: vt ptz per ph̄m in. 9. ethi. ergo nō pōt esse q̄ penitens cōtinue tristetur de pctīs ꝑteritis, q̄ ptinet ad rōnē penitētie. Ergo pnia nō pōt esse cōtinua. Cp̄s. 2. ad cor. 2. apl̄s dicit consolamini. s. penitētē, ne forte abundātior tristitia absorbeat, q̄ hmōi est. Sed cōsolatio depelit tristitiā, q̄ ptinet ad rōnē pnie. Ergo pnia non dz esse ptinua.

4. dif. 1. q. 1. arti.

Sed cōtra Est, q̄ augu. dicit in lib. de penitentia. Dolor in penitentia continue custodiatur.

Rñdeo Dōm, q̄ penitere dr dupl̄r. s. scōz actū & scōm habitū. Actu q̄dē impōse est q̄ hō cōtinue peniteat: q̄ necesse est q̄ act⁹ penitētis siue interiōr siue exterior interpolletur ad minus somno, & alijs q̄ ad necessitatē corporis ptinent. Aliomō dr penitere sm habitū. Et sic opz q̄ homo cōtinue puniteat: & quātū ad hoc q̄ hō nunq̄ aliq̄d cōtrarīū pnie faciat, & q̄ habitualis dispō penitētis rollab. & quantū ad hoc, q̄ dz hō in proposito gerere q̄ semper sibi p̄terita peccata displiceant.

4. dif. 1. q. 1. ar. 1 ad 1m.

Ad primū Ergo dōm, q̄ ploratus & lachrymę ad actum exteriōris pnie ptinent, qui nō solū nō dz esse ptinuus, hz nec etiā opz q̄ duret vsq̄ ad finē vite: vt dictum est. Uñ & signāter ibi subditur: q̄ est merces operi tuo. Est aūt merces operis penitētis, plena remissio peccati, & quantū ad culpā & quantum ad penā: post cuius ꝓsecrationē nō est necesse q̄ homo vlterius exteriorem penitentiam agat. Per hoc tñ non excluditur continuitas pnie, qualis dicta est. Ad secundū dōm, q̄ de dolore & gaudio dupliciter loqui possum⁹. Uno modo sm q̄ sunt passiones appetitus sensitiui. Et sic nullo modo pōt esse simul: eo q̄d sunt omnino ꝛue, vel ex pte obīt (puta cū sunt de eodem) vel saltē ex parte motus cordis: nā gaudiū est cū dilatatione cordis, tristitia vo cū cōstrictione. Et hoc modo loquit̄ ph̄s i 9. eth. Alio modo possum⁹ loqui de gaudio & tristitia sm q̄ cōsistūt in simplici actu voluntatis, cui aliquid placet vel displicet. Et sm hoc non possunt habere contrarietatē nisi ex parte obīt: puta cum sunt de eodem & sm idem. Et sic nō possunt simul esse gaudiū & tristitia: q̄ non potest simul idem sm idem placere & displicere. Si vero gaudiū & tristitia sic accepta non sint de eodem secundum idem, sed vel de diuersis, vel de eodem sm diz

¶ Sup.q.85.Arti.2. Dubium occurrit magnū circa materiam secundi articul. an penitentia virtus sit vere & proprie vna specialis virtus distincta a ceteris virtutibus. Et est ratio dubij non sola varietas opinionum sed quoniam vtraq; ratio videt. ꝓm q; sit vna virtus distincta ab aliis, autoris ratio in litera concludit: dicens, operari ad delectionem peccati preterīti inquantū est offensa dei per quādam recompensationem, hz specialem rationē actus laudabilis non pertinentem ad rationem alterius virtutis: ergo penitētia cui iste actus attribuitur est specialis virtus.

4.d.14. q.1.ā.4. qō. 3. & ar. 3.q.2 Et heb. 6. col. 3.

¶ Ad partem autem negatiuam viget duplex ratio: vna ex proprijs qz nulla virtus exigit aut præexigit habentem ipsam sub illius contrario, hz penitentia præexigit penitētem fuisse sub peccato, q; contrariatur pnie: ergo penitētia nō est specialis virtus.

¶ Et hec ratio quinctt intellectū meū. Que confirmat qz frutū semina sunt ita nobis insita, vt possint a nobis acquiri cū auxilio diuino & recta rōne &c. vt non sit necesse nos peccare si oēs habēde sint virtutes in actu: hz ad penitentie virtutē hīdā in actu ipsoꝝ effectus peruenire nisi pctīs interueniat: sic tur nō est vir⁹ spālis.

¶ Hec euadit hec confirmatio: ex hoc q; penitentia poneret virtus nō acq̄sita sed infusa: q̄si simile est de vtrisq; iudicium, quo ad hoc qō nō opz peccare vt virtutes habeamus in actu.

¶ Et confirmatur iterū ex parte subiecti: i xpo fuerunt omnes virtutes, & tamē in ipso nō fuit penitentia.

¶ Altera ratio est ex parte obiectiq; & obiectū hoc scilicet offensa vt recōpensabilis p actum preteritum &c. non requirit propriaz virtutem. Quod ex duobus apparet. primo, ex eo q; inter homines olim hoc laudabili actu volūtario attingitur vt ptz quīs qui aliquem offendit, humiliat se illi, confitendo se male fecisse dolendo de offensa, et subiiciendo se illi ad recompensandam offensam: per hos enim actus

uersa, sic nō est cōtrarietas gaudij & tristitie. Vñ nihil prohibet hominē simul gaudere & tristari: puta si videamus iustū affligi, simul plz nobis eius iustitia, & displicet eius afflictio. Et hoc mō simul pōt alicui displicere q; peccauit, & placere q; hoc ei displicet cuz spe venie: ita q; ipsa tristitia sit materia gaudij. Unde & aug. dicit in li. de penitētia. Semper doleat penitēs, & de dolore gaudeat. ¶ Si tñ tristitia nullo modo cōparetur sibi gaudiū, per hoc nō tolleretur habitualis cōtinuitas penitentie, hz actualis. ¶ Ad tertiū dicendū, q; sm phm in. 2. ethi. ad virtutē pertinet tenere mediū in passionibus. Tristitia autem que in appetitu sensitiuo penitētis cōsequit ex displicētia volūtatis, passio quedā est. Vñ moderanda est sm virtutē: & eius superfluitas est vitiosa: qz inducit in desperationem. Quod significat apls ibidē dicens, ne maiori tristitia absorbeat que eiusmodi est. Et sic cōsolatio, de qua ibi apostolus loquitur, est moderatiua tristitie: nō aūt totalr ablatiua.

¶ Utrū sacm pnie debeat iterari. Artic. 10.

4.d.14. q.1.ā.4. qō. 3. & ar. 3.q.2 Et heb. 6. col. 3.

Ad decimū Sic procedi-tur. Uidetur q; sacm pnie non debeat iterari. Dicit em apostol⁹ heb. 6. impossibile est eos qui semel sunt illuminati & gustauerunt celeste donum, & participes sunt facti spūs. s. & prolapsi sunt, renouari rursus ad pniam. Sed quicūq; penitue runt sunt illuminati, & acceperūt donū spūs s. Ergo quicūq; peccat post penitētiā, nō potest iterato penitere. ¶ Ꝓ. Amb. dicit in lib. de penitētia. Repertūtur qui septus agēdā penitentiā putāt, qui luxuriātur in xpo. nam si vere penitētiā egerēt, iterandam postea non putarēt: q; sicut vnū est baptisma, ita vna est pnia. Sed baptism⁹ nō iteratur. ergo nec penitētia. ¶ Ꝓ. Miracula quibus dns infirmitates corpales sanauit, signt sanationes spūales infirmitatū, quibus. s. homines liberant a pctīs. Sz nō legit q; dns aliquē cecū bis illuminauerit, vel q; aliquē leprosum bis mūdauerit, aut aliquē mortuū bis suscitauerit. Ergo vt q; nec alicui peccatori bis per penitētiā venia largiatur. ¶ Ꝓ. Diego. dicit in homel. quadragesime. Dnia est añacta peccata deflere, & flenda iterū nō cōmittere. Et Isi. dicit in li. de summo bono. Irrisor est & si penitēs, qui adhuc agit qd penitet. Si ergo aliqs vere penitet, nō iterū peccabit. Ergo nō pōt esse q; pnia iterek. ¶ Ꝓ. Sicut baptismus hz efficaciā ex passiōe xpi ita & pnia. Sz baptism⁹ nō iterat pp vnitatem passionis & mortis xpi. Ergo pari rōne nec pnia iterak. ¶ Ꝓ. Diego. dicit, q; facilitas venie, incētiuū pōbet deliquēdi. Si ergo deus venia frequenter pōbet per pniam, vt q; ipse hominib⁹ prebeat incentiuū delinquēdi. Et sic videretur delectari in peccatis. Quod eius bonitati non cōgruit. Non ergo pōt penitētia iterari.

Sed cōtra Est, q; homo inducit ad misericordiam exemplo mie dne: sm illud lu. 6. estote misericordes sicut & pater vr misericors est. Sed dns hāc mām discipls suis ponit, vt septies remittāt fratrib⁹ ꝛra se peccātib⁹. vñ sicut dr matth. 18. petro q̄rēti, quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei, vsq; septies? rndit Jesus nō dico tibi vsq; septies, sed vsq; septuagiessepties. Ergo etiā deus septies p pniam venia largiet. Sed septuagies septies nō peccantibus prebet: presertim cū doceat nos petere, dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.

Rndeo Dom, q; circa pn q̄dā errauerūt, dicētes non posse hoiem p pniaz scdo cōsecutā peccatoz quoz q̄dā. s. nouatiani hoc intīm extēderūt, vt dicerēt post pniam pniam que agitur in baptismo, peccantem non posse per pniam iterato restitui. Alij vero fuerūt heretici (vt aug. dicit in li. de pnia) q; post baptismū dicebāt quidē esse vtilē penitentiaz, non tamen pluries, sed semel tantū. ¶ Uidentur autem hmōi errores ex duobus ꝓcessisse. Primo quidē ex eo q; errabant circa rationē vere pnie. Cum enim ad veram penitentiā charitas requiratur (sine qua nō delenī pctā) credebant q̄ charitas semel habita non possit amitti, & per cōsequens pnia si sit vera, nunq; p peccatum tollat, vt sic sit necesse eā iterari. Sed hoc improbatū est in scda parte: vbi ostūm est, q; charitas semel habita ꝓpter libertatem arbitrij pōt amitti, & per cōs post verā pniam pōt aliquis peccare mortaliter. ¶ Scdo ex eo q; errabant circa estimationem grauitatis peccati: putabāt em adeo graue esse pctm quod aliquis committit post veniā impetratā, q; non sit pole ipsum remitti. Jn quo quidē errabant: & ex parte pcti (q̄ etiā post remissionem p̄secutam pōt esse & grauius & leuius quā fuerit primū peccatū remissum) & multo magis ex parte infinitatē diuine misericordie, que superat oēm numez & magnitudinem peccatoz, sm illud ps. miserere mei deus scdm magnaz misericordiā tuā, & sm multitudinem miserationū tuarum dele iniquitatē meaz. Unde reprobatur verbum ehayn, dicentis gen. 4. maior est iniquitas mea, q̄m vt venia merear. Et ideo misericordia dei peccātibus per pniam venia ꝓbet absq; vllo termino: vñ dr para. vltī. immēsa & inuestigabilis misericordia, pmissionis tue super magnitudinem peccatoz, sm illud ps. miserere mei deus scdm magnaz misericordiā tuā, & sm multitudinem miserationū tuarum dele iniquitatē meaz. Unde reprobatur verbum ehayn, dicentis gen. 4. maior est iniquitas mea, q̄m vt venia merear. Et ideo misericordia dei peccātibus per pniam venia ꝓbet absq; vllo termino: vñ dr para. vltī. immēsa & inuestigabilis misericordia, pmissionis tue super magnitudinem peccatoz, sm illud ps. miserere mei deus scdm magnaz misericordiā tuā, & sm multitudinem miserationū tuarum dele iniquitatē meaz. Unde reprobatur verbum ehayn, dicentis gen. 4. maior est iniquitas mea, q̄m vt venia merear. Et ideo misericordia dei peccātibus per pniam venia ꝓbet absq; vllo termino: vñ dr para. vltī. immēsa & inuestigabilis misericordia, pmissionis tue super magnitudinem peccatoz, sm illud ps. miserere mei deus scdm magnaz misericordiā tuā, & sm multitudinem miserationū tuarum dele iniquitatē meaz. Unde reprobatur verbum ehayn, dicentis gen. 4. maior est iniquitas mea, q̄m vt venia merear. Et ideo misericordia dei peccātibus per pniam venia ꝓbet absq; vllo termino: vñ dr para. vltī. immēsa & inuestigabilis misericordia, pmissionis tue super magnitudinem peccatoz, sm illud ps. miserere mei deus scdm magnaz misericordiā tuā, & sm multitudinem miserationū tuarum dele iniquitatē meaz. Unde reprobatur verbum ehayn, dicentis gen. 4. maior est iniquitas mea, q̄m vt venia merear. Et ideo misericordia dei peccātibus per pniam venia ꝓbet absq; vllo termino: vñ dr para. vltī. immēsa & inuestigabilis misericordia, pmissionis tue super ma

Ad primū Ergo dom, q; quid lauacra instituta, in quib⁹ pluries se ab immūditijs purgabāt, credebāt aliq; iudeoz q; etiā p lauacrum baptismi, aliqs pluries purificari posset. Ad q; excludēdū, apls scribit hebreis, q; impossibile est eos, q̄ semel sunt illuminati. s. p baptismū, rursuz renouari ad pniam. s. p baptismū: q̄ē lauacrū regionis & renouatiōis spūs. s. vt dr ad tit. 3. Et rōnez assignat, ex hoc q̄ō p baptismū hō xpo cōmoutk vñ subdit rursus crucifigentes sibimetipsis filium dei. Ad sm dom, q; ambz. loquit de penitentia solēni: que in ecclesia non iteratur, vt infra dicetur.

¶ Ad tertiū dom, q; sicut aug. dicit in li. de pnia, multos cecos & indiuerso tpe dns illuminauit, & multos debiles cōformauit, ostēdēs i diuersis illis eidē sepe pctā dimittī: vt quē pri⁹ sanaclaudos & aridos, ne desperet de se perōz. Ideo nō scribit aliquē nisi semel sanasse, vt q̄libet timeat iūgi petō. medicū se vocat, et nō sanis, sed male hītib⁹ opportunū. Sz qualis hic medicus, q̄ malū iteratū nesciret curare: medicoū est centies infirmū, centies curare: qui ceteris minoz esset, si alijs passibilia ignoraret. ¶ Ad quartū dz, q; penitere est anteacta pctā deflere, & flenda irrisoz & nō penitēs, q̄ simul dū penitet agit qō penitet, vel actu vel ꝓposito. Ille em est nit iterū se facturū qō gessit, vel etiā actualiter peccat eodē vel alio gñe peccati. ¶ Ad aūt aliqs postea peccat, vel actu vel ꝓpositoz, nō excludit ān pma pnia vera fuerit: nunq; em veritas vere cucurrit q̄ postea sedet: ita vere penituit qui postea peccat. quedā spūalis gño cū spirituali morte precedentis vite. Statutum autē est hominib⁹ semel mori & semel nasci. Et ideo semel passione xpi, sicut spūalis medicatio, que frequēter iterari pōt. splicere peccata: qui semp prestō est ea destruere: ne soluatur qō creauit, nec corrumpatur quod amauit. s. per desperationem.

De sacō pnie scōm qō est virtus. Qō. 86.

Deinde Considerādum est de penitētia secundū quod est virtus. Et circa hoc queruntur. 6. Primo, vtrum penitentia sit virt⁹. Secundo, vtrū sit virtus specialis. Tertio, sub qua specie virtutis ꝓtineatur. Quarto, de subiecto ei⁹. Quinto, de causa ipsi⁹. Sexto, de ordine eius ad alias virtutes.

Utrum penitentia sit virtus. Articu. 1.

Primum Sic proceditur. Uidet q; penitentia non sit virtus. Penitētia ad. 2. ē est quoddā sacm aliqs sacramētis ꝓnumeratū: q. 2. 4. 4. dist. 2. 4. q. 2. 2 ar. 3. q. 3. 1. cont. 2

et II. 184

recuperat etiā offensū & amittit iuxta illud parcere subditis & debellare superbos. Et tñ nulla virtus spūalis ponit ꝓpactū aut obm ipi, ꝓportionalr igit loquēdo nulla est ponēda spūalis virtus ad recōpensandā dei offensam. ¶ Scdo ex eo qō ad hmōi recōpensationē inuenit alia virtus sufficiēs. f. religio: religionis em actꝰ est subiicere se deo, reddere q; debitū deo, nō minus offenso & obsequioso. ita q; sicut reddere deo debitū ob bñficia suscepta, nō exigit spālem virtutē vltra religionem, eadē ratione reddere deo debitū ob offensam in eū, ad religionem quoq; spectabit: eadē enim he species relicuet pro beneficijs vel pro offensis, sub illa communi ratione debiti quam attendit religio.

¶ Et confirmatur: qz precipuus actus penitentie coincidit cum actu primo religionis: subdo. n. hominis ad deū, est precipuum qō pnie virtus offert deo in recōpensam: quam eandē offert religio. Sēm actum quidem devotionis absolute sm ꝓ actū gratitudinis ꝓ bñficijs receptis sm actū pnie ꝓ offensa cōmissa, vñ sicut religionis quidam actus est recōpensare bñficia, ita recōpensare pctā. ¶ Et cōfirmatur hoc: quia in lege veteri actu religionis expiabāt pctā: & dauid cor contritū & humiliatum (qō est ipsa emenda pro pctō) sacrificium appellat.

¶ Ad euidentiā huius difficultatis recolendū est, q; non vertit in dubiū an actus pnie sit actus laudabilis & virtuosus: sed an exigat spālē virtutē q; habit⁹ ei⁹ sit ꝓtius distincta a reliqs virtutibus. ¶ Et mihi dicē vr, qō nō sit virtus distincta pp primas rōnes allatas ex pte subi & obiecti sed qō actꝰ pnie est actus religionis, qō vt clarī ꝓcipiat, distingue duos actus penitētie, alter ō ad re cōpēsandū offensam: alterū ad recōpensandū indulgentiā. Nam peccando & deū offendimus, & nobis plꝰ in cuilibet⁹ gñe fac erat, ex primū qō est precipuū in pnia, vocat fauere quo ad culpam, scōm satisfacere quo ad penā. ¶ Horuz aūt actuū (vt ex his q; inter hoies videmus, ad diuina ꝛcēdam⁹) primꝰ cōsistit in tribꝰ s. displicētia de offensa, confessione peri, et submissione sui ad offensum, scō vero in tribus recurrit hō ad hoiem pro venia. Et si his non placatur offensus, nulla restat recta via obtinendi reconciliationē offensi. Scōs aūt satisfactio consistit in inuendo penā: vt clare patet. ¶ Ex his autem ad diuinā reconciliationē ascendēdo, eadē tria sufficere credimus ad diuinā misericordiā prouocandam. Horum aūt nullū aliam virtutem gñ charitatem religionem⁹ requirit nam displicentia offense in deum, actus est charitatis cuius est gaudere & complacere in bono diuino. Confessio autem peccati non solū est rei ꝓ rior sed etiam interior, actus est religionis absq; alia virtute media immediate ordinans ad deum. Submissio autem sui ad deum, religionis actus est, nec aliquid addit ratio penitentie nisi cautum, scilicet pro offensa: sicut ratio gratitudinis addit pro beneficio. Et probat rationem: q; religionis actus est quo excellentiam diuinam, nostramq; subiectionem ad deum profitemur: sed vterq; istorum actuum, sc̄z interior confessio & voluntaria submissio, in vtrisq; professione consistit. Nam qui confitetur deo aduersus se iniustitia suam, submittendo se, & con fessione & submissione sua nō submittit omnipotentia parendo manifestatur; cuius proprijū est misereri semper et parcere. Est igitur velle operari ad recompensationem offense propter deo, religionis actus elicitus.

¶ Et confirmatur: qz virtus penitentie non est virtus (vt infra patebit) acquisita, sed infusa non ex ratione naturali sed ex lumine diuine relationis vim habens ecclesie q; cursu quo religio currit accepta. Jn cuius signum inter precepta religionis ita sunt sacrificia & orationes & peccatis sicut pro beneficijs.

¶ Nec propterea arguimus autoren: qm verū est penitētia esse specialē virtutem, latioꝛi vocabulo vtēdo. Nec hoc mirum videatur alicui aut nouum in doctrina autoris: quoniam in precedenti libro sile quid apparet dum posita est virginitas specialis virtus: que tñ non est nisi religio determinata ad tam excellentem materiam.

¶ Reliquis vero actꝰ pnie sc̄z satisfacere & peccatum, potest poni actus religionis imperatus mediante virtute vindicative iustitie. Si ergo in actu penitētis consideret sola displicētia peccati ꝓteriti, hoc immediate ad charitatē ptinet: sicut & gaudere de bonis ꝓteritis. Sed intētio operandi deletionē pcti ꝓteriti, reqrit specialē virtutē sub charitate. ¶ Ad scōm dicēdū, q; penitētia hz ddē realr gñalē mām, inquantū respicit ola pctā: sed tñ sub rōne spāli, inquātū. s. sunt emēdabilia p actū hois cooperātis deo ad suā iustificationē. ¶ Ad tertiū dom, q; quelibet virtus spālis formalr expellit habitum vitij oppositi: sicut albedo expellit nigredinē ab eodem subo. Sed pnia expellit omne peccatuz effectiue: inquātū operatur ad destructionē pcti, ꝓut est remissibile ex diuina gra hoīe cooperāte. Uñ non sequit q; sit ꝓtius gñalis.

Utrū pnia sit specialis virtus. Artī. 2.

Adscōm Sic proceditur. Uī q; penitētia non sit spūalis virtus. Eiusdem em rōnis vr esse gaudere de bonis ptuis actis, & dolere de malis perpetratis. Sed gaudiū de bono ptuis facto, nō est spālis virtus, sed est quidā affectus laudabilis ex charitate pueniēs: vt ꝓbatur per Aug. 14. de ci. dei. vnde & apls pnie ad coun. 13. dicit q; charitas nō gaudet super iniquitate, cōgaudet aūt veritati. Ergo pari rōne nec penitentia q̄ est dolor de pctīs ꝓteritis, est specialis virtus, sed est quidam affectus ex charitate prouenies. ¶ Ꝓ. Quelibet virtus spālis hz materiā spālem: quia habitus distinguunt per actus, & actus per obam. Sed pnia non hz materiam specialem: sunt enim eius mā pctā preterita circa quācunq; mām. Ergo pnia non est spālis virtus. ¶ Ꝓ. Nihil expellitur nisi a suo ꝓuo. Sed pnia expellit omnia peccata. ergo ꝓtriatur omnibus peccatis. Non ergo est specialis virtus.

Sz cōtra Est, q; ō ea dat spāle legis ꝓceptū: vt. 5. habitum est.

Rndeo Dom, q; (sicut in scda pte habitū est) spēs habituū distinguunt sm spēs actuum. Et ideo vbi occurrit spālis actus laudabilis, ibi necesse est ponere specialē habitū virtutis. Manifestū est autē q; in pnia inuenit spālis rō actus laudabilis. s. operari ad destructionem peccati preteriti inquantū est dei offensa: qō nō pertinet ad rationē alterius virtutis. Unde necesse est ponere, qō penitētia est specialis virtus.

Ad ꝓmū Ergo dicēdū, q; a charitate deriuatur aliqs actꝰ dupliciter. Unomodo sicut ab ea elicitus. Et talis actꝰ virtuosus nō requirit aliā virtutē preter charitatē: sicut diligere bonum, gaudere de eo, & tristari de oppositō. ¶ Aliomō aliqs actus a charitate procedit, quasi a charitate imperat⁹. Et sic q; ipa imperat olꝰ ꝓtriby (vtpote ordinās eas ad finē suū) actꝰ a charitate ꝓcedēs, pōt & ad alia spālē ꝓtutē pertinere. ¶ Si ergo in actu penitētis consideret sola displicētia peccati ꝓteriti, hoc immediate ad charitatē ptinet: sicut & gaudere de bonis ꝓteritis. Sed intētio operandi deletionē pcti ꝓteriti, reqrit specialē, virtutē sub charitate. ¶ Ad scōm dicēdū, q; penitētia hz ddē realr gñalē mām, inquantū respicit ola pctā: sed tñ sub rōne spāli, inquātū. s. sunt emēdabilia p actū hois cooperātis deo ad suā iustificationē. ¶ Ad tertiū dom, q; quelibet virtus spālis formalr expellit habitum vitij oppositi: sicut albedo expellit nigredinē ab eodem subo. Sed pnia expellit omne peccatuz effectiue: inquātū operatur ad destructionē pcti, ꝓut est remissibile ex diuina gra hoīe cooperāte. Uñ non sequit q; sit ꝓtius gñalis.

¶ Et hec de hac difficultate dicta sufficiant. prosequemur in sequentibus tractatum de penitentia, ea dicendo que stant cum vtraque opinione: scilicet q; penitentia sit vna virtus per se distincta a reliquis: & q; penitentia coincidat cum religione totaliter aut principaliter, & cum iustitia forte vindicatiua seu communicatiua quo ad actum secundarium.

¶Super Arti. 3.

1.Art.4. cor. Et 4. d.1.4. q.1.ar.1. 2.q.3 ad.4.

IN articu. 3. tria aduertēda occur q.1.ar.1. primū est de actu q. 4. ad penitentie, an contineat sub commuta p.to.2d, tūa iustitia. secundū 15. q. 1. est an ſſtat in commutatiua iustitia. tertiū est an reddat equale simpliciter, vel ſm ac ceptationē dei tantū. ¶Et primū quidē pp sco.q in. 4.sen. dist. 14. q. 2. posuit actū pnie esse actū iustitie puni tiue: q distinguit ꝫ iustitiam commutatiuā. tenuit.n. penitentē vt ministrū iudicis puni re se, vt culpa ordine tur p penam: ac p hoc quū actus iudicis sit vindicare. seu velle in flīgere penam p peto q est act⁹ iustitie vindicatiue, idē act⁹ erit in penitēte, tanḡ exe quente contra seipsū vindictā a iudice sta tutā. ¶Sed̄ mvero du bium motum est pter durā. dist. 14. arti cu. 2. vbi ponit penitē tiā esse idem q iustitia cōmutatiua: q or dinat holez ad alterū i. deū i rōne debiti pp offensam. ¶Tertium aūt monet pp sco. vbi 8.q.3. tenētē q equale ex nā rei posset reddi, ita q pena esset equa lis culpe: vt sic culpa sufficienter ordinēt p pensā. ¶Ad ho: ū euidentiā notādū ē primo q author loḡ de penitētia vt est recōpen satiua deo tā p culpa ḡ p pena. scotus ve ro solū pene rōne ha buit: nec posuit penitētiā ad reconciliādū deū offensum. ſz solū mō ad puniendā culpam cōmissam. ¶Ūñ adue re ſcdo, q aut: posuit penitentez vt alterum extremum respectu dei, sco. vero posuit penitētē i vtro q extremo: dū ponit ibi m ex vna parte ministrū iudicis vindican tez. z ex altera pte po nit ibi m vt reū in quē sit vindicta, cōtinuen do equalitatē pene ad culpā. z ppterea nō ē mirū si varia dīr ab istis. Uerū si diligēter pspectū fuerit, z p:eci pua pnie act⁹ ꝑsidera tus fuerit, appebit q pna pnie intentio est op ari ad recōciliatiō nē offensi p recognitio nem peti z submissiōnē sui iniuria illud. dici cōfitebor aduersum me iniustitiā meā dño e tu remisisti impietatē peti mei. Ubi impietatem dixit, nō penam: monstrās per hoc qđ

Alias pnia.

† hmōi suppsitus accusatio apud deum, re-

¶Utrū ōr⁹ pnie sit spēs iustitie. Art. 3.

AD tertiū Sic ꝓceditur. Uidetur quod virtus pnie non sit spēs iustitie. Iustitia em nō est ōr⁹ theologica, ſz moralis, vt in scda parte patet. Pnia aūt vr esse virtus theologica: q hz deū pro obto: satisfacit enim deo, cui etā reconciliat petōrem. Ergo vr q pnia non sit spēs iustitie. ¶Ꝑ. Iustitia cū sit virtus moralis, ꝓsistit in medio. Sed pnia nō consistit in medio, sed in q̄dā excessu: ſm illud hier. 6. luctū vnigeniti fac tibi plāctū amarū. Ergo pnia nō est spēs iustitie. ¶Ꝑ. Due sunt spēs iustitie (vt dicitur in. 5. ethi.) s. distributiua z commutatiua. Sed sub neutra videtur pnia cōtineri. Ergo vr q pnia nō sit spēs iustitie.

¶Ꝑ. Super illud luc. 6. bri qui nunc flectis, dicit glo. Ecce pudētia, qua ostendit ꝯ hec terrena sint misera, z ꝯ brā celestia. Sed fle re est actus pnie. Ergo pnia magis est species prudentie ꝯ iustitie.

Sed contra Est, q aug. dicit in li. de pnia. Pnia est q̄dā dolentis vindicta, semp punies in se q̄ dolet commisisse. Sed vindictam facere pertinet ad iustitiam: vnde tullius in sua rheto. ponit vindicatiuam vnam spēm iustitie. Ergo videtur q penitentia sit species iustitie.

Rñdeo Dōm, q (sicut. 5. dictum est) pnia non hz q sit virtus spāl is ex hoc solo q dolet de malo perpetrato (ad hoc em sufficeret charitas) sed ex eo qđ pentens dolet de peccato cōmisso, inquantum est offensa dei, cui emēdationis ꝓpositō, satisfactione) rerributio autem est ex parte eius in quem est offensa cōmissa. Utrūq; aūt ad materiā iustitie ꝑtinet: q vtrūq; est commutatio q̄dā. Unde manifestum est, q pnia ſm q est virtus, est pars iustitie. ¶Sciendū tñ est, q ſm ph̄z in. 5. eth. duplr dr iustum. s. simplr z ſm q̄d. Simplr quidē iustum, est inter equales: eo qđ iustitia est equalitas quedam. Qđ ipse vocat iustū publicum vel ciuile: eo qđ oēs ciues equales sunt, ꝯtum ad hoc q immediate sunt sub ꝓncipe, sicut liberi exūtes. ¶Iustū autem ſm q̄d, dr qđ est inter illos, quoꝝ vnus est sub prāte alterius: sicut seruus sub dño, filius sub pre, vxor sub viro. Et tale iustū consideratur in pnia. Unde pentens recurrit ad deum cum emendationis ꝓposito, sicut seruus ad dōm: ſm illud ps. sicut oculi seruoꝝ in manibus dñoꝝ suoꝝ, ita oculi nri ad dōm deum nrm donec misereat nri. Et sicut filius ad prem: ſz illud luc. 15. pr peccaui in celum z coram te. Et sicut vxor ad virum: ſm illud hier. 3. Fornicata es cum amatoribus multis, tñ reuertere ad me, dicit dominus.

Ad primū Ergo dōm, q (sicut in. 3. ethi. dr) iustitia est virtus ad alterū. Ille aūt ad qđ ē iustitia, nō dr ee materia iustitie, ſz magis res que distribuūtur, vel commutantur. Unde z materia pententie non est deus, sed actus humani quibus deus offenditur vel placatur: sed deus se habet sicut ille ad qđ est iustitia. Et quo patet qđ iustitia + nō est virtus theologica: q nō hz deū ꝓ obto vel mā. ¶Ad scd̄z dicē dum q mediū iustitie est equalitas, q̄ consistuntur inter illos inter quos est iustitia: vt dr in. 5. ethi. In quibuscūq aūt non potest ꝑfecta eḡlitas ꝓstitui pp alterius excellentiā: sicut inter patrē z filiū, inter deū z hoiem vt ꝓbs dicit in. 8. ethi. Uñ in talib⁹ ille q̄ est deficiēs, debet facere quicqđ pōt. Nec tñ hoc erit sufficiens simplr: sed solū ſm acceptationē superioris. Et hoc sīgnatur p excessum qui attribuitur penitētie. ¶Ad tertiū dōz, q sicut est ꝓmutatio quedā in bñficijs (cui. s. aliquis ꝓ bñficio recepto gr̄am repēdit) ita etiā est ꝓmutatio in offensis: cum aliqs ꝓ offensa in alterū cōmissa, vel inuitus punitur quod pertinet ad vindicatiuā iustitiā, vl volūtarie recōpensat emendā, qđ pertinet ad penitentiaz, q respicit persona pctōris, sicut iustitia inductiua personam iudicis. Unde manifestum est, q vtraq; sub iustitia ꝓmutatiua cōtinetur. ¶Ad quartū dōz, q pnia lz sit directe spēs iustitie: ꝓprehendit tñ quodammodo ea q̄ pertinēt ad oēs virtutes. Inquātuz em est iustitia quedā hois ad deū, opz q participet ea que sunt virtutū theologicarū: que hñt deū ꝓ obiecto. Uñ penitentia est cū fide passionis xp̄i, p qua iustificamur a peccatis: z cum spe venie, z cū odio vitiorum, qđ ptinet ad charitatē. Inquantum vero est virt⁹ moralis, participat aliquid prudentie: que est directiua omnium moralium virtutum. Sed ex ipsa ratione iustitie non solum habet qđ quod iustitie est, sed etiaz ea que sunt temperantie z fortitudinis: in quantum. s. ea que delectationem causant ad temperantiaz pertinētē, vel terroꝛē incutiūt, qđ fortitudo moderatur, in ꝯmunione iustitie veniūt. Et ſm hoc ad iustitiam pertinet z abstinere a delectabilibus, quod pertinet ad tēperantiam z sustinere dura, q pertinet ad fortitudinem.

¶Utruz voluntas sit ꝓprie subiectum penitentie. Artic. 4.

TD quartū Sic ꝓceditur. Uidetur qđ subm pnie non sit ꝓprie voluntas. Penitentia em est tristitie spes. Sz tristitia est in concupiscibili, sicut z gaudium. Ergo pnia est in concupiscibili. ¶Ꝑ. Pnia est vindicta quedam: sicut aug. dicit in li. de penitētia. Sed vindicta vr ad irascibilē pertinere: q ira est appetit⁹ vindicte. Ergo vr q pnia sit in irascibili. ¶Ꝑ. Preterītū est ꝓpriū obiectum memorie: ſm ph̄m in li. b. de memoria. Sed pnia est de preterito: vt dictum est. Ergo pnia est in memoria sicut in subiecto. ¶Ꝑ. Nihil agit vbi non est. Sed penitentia excludit peccatū ab omnibus viribus anime. Ergo penitētia est in qualibet vi anime, z non in voluntate tantum.

Sed ꝫ Penitentia est sacrificiū quodam: secundum illud ps. sacrificium deo spiritus contribulatus. Sed offerre sacrificium, est actus voluntatis: ſm illud ps. voluntarie sacrificabo tibi. Ergo penitentia est in voluntate.

Rñdeo Dicendum, q de penitētia dupliciter loqui possumus. Uno modo, secundum qđ est passio quedam. Et sic cum sit species tristitie, est in concupiscibili sicut in subiecto. ¶Alio mō scōm q est virtus. Et sic sicut dictū est, est spes iustitie. Iustitia aūt (vt in scūda parte habitū ē) hz ꝓ subiecto appetitū rōnis, qui est volūtas. Uñ manifestū est, q pnia ſm q est virtus, est in voluntate sicut in subiecto: z ꝓpriū eius obiectum q̄ est ꝓpm̄ emēdādi do qđ ꝫ eū cōmissū ē.

Ad primū Dōm, q rō illa ꝓcedit de pnia ſm quod est passio.

¶Ad ſm dōm, q vidictā appetēt ex passiōe de alio, ptinet ad irascibilē. Sz appetēt vl fa cere vindictā ex rōne de se vel de alio, ptinet ad volūtatē. ¶Ad tertiū dōm, q memoria ē vis apphēsiua ꝓteriti. Pnia aūt n ꝓtiet ad vl apphēsiuā: ſz ad appetitiuā, q̄ ꝓsuppōit actū apphēsiue. Uñ pnia n ē i memoria: ſz ꝓponit eā. ¶Ad 4.m dōm, q volūtas (sicut i ꝓma pte hītū est) mouet oēs alias potentias ad aīe. Et iō nō est iconueniēs, si pnia i volūtate existēs, aliqđ in singulis potētijs aīe opat.

¶Utrū principiū pnie sit ex timore. Arti. 5.

AD q̄ntū Sic ꝓceditur. Uidetur q principium penitētie non sit ex timore. Pnia enim incipit in displicētia pctōm. Sed hoc pertinet ad charitatē: vt supra dictū est. Ergo pnia magis oritur ex amore ꝯ ex timore. ¶Ꝑ. Ad penitentiā homines prouocātur p expectationē regni celestis: ſm illud Matth. 3. z. 4. pe nitētiā agite appropinquabit em regnū celorū. Sz regnū celorū est obiectū spei. Ergo penitentia magis procedit ex spe ꝯ ex timore. ¶Ꝑ. Timor est quidaz actus interior hominis. Penitentia aūt nō videtur in nobis esse ex opere hominis, sed ex opere dei: ſm illud hier. 31. post ꝯ conuertisti me, egi penitētiā. Ergo penitentia non ꝓcedit ex timore.

Sz ꝫ Est, q Isa. 26. dr. Sicut que cōcepit, cū appropinquauerit ad partum, dolēs clamat in doloribus suis, sic facti sumus. s. per penitentiā. Et postea subditur ſm aliam literam. A timore tuo dñe concepimus: z quasi parturiuimus z peperimus spiritū salutis. i. penitentie salutaris: vt per psemissa patet. Ergo pnia ꝓcedit ex timore.

Rñdeo Dōm, q de pnia loq possum⁹ dupliciter. Uno mō ꝯtū ad hītū. Et sic imediate a deo infundit sine nobis ꝓncipalr operātib⁹: nō tñ sine nobis dispositiue cooperātib⁹ p aliquos act⁹. Alio mō possumus loq de pnia ꝯtū ad act⁹, q̄b⁹ deo operā ti in pnia coopamur. Quoꝝ actuū ꝓmū ꝓncipiū est dei opatio ꝓuertētis cor: ſm illud tre. vlt. ꝓuerte nos dñe ad te, z cōuertemur. Secūdus act⁹ est mot⁹ fidei. Tertⁱ est mot⁹ timoris seruilis, quo quis timore ſppliciorꝝ a pctis retrahit. Quartⁱ act⁹ est motus spei: q̄ ds sub spe venie ꝓtinde assumit ꝓpm̄ emendādi. Quintⁱ act⁹ est mot⁹ charitatis: q aliquis pctīs displicet ſm seipm, z ñ tā pp supplicia. Sextⁱ act⁹ est mot⁹ timoris filialis: q pp reuerētiā dei aliqs emēdā deo volūtarius offert.

¶Sic igit pz, q act⁹ pnie a tioze finali ꝓcedit sic a ꝓmo motu affect⁹ ad ꝫ ordinato: a tioze aūt finali sicut ab imediato z ꝓrio ꝓncipio.

Ad ꝓmū Ergo dōm, q peccatū ꝓmo scipit hominī displicere (maxime petōti) ꝓpter supplicia, n respicit timoꝛ seruilis, ꝯ ꝓpter dei offensam vel peccati turpitudinē, qđ pertinet ad charitatē.

¶Ad ſm dōm, q in regno celoꝝ appropinquāte intelligit aduent⁹ regis, nō solū ꝓmiātis, sed etiā puniētis. Uñ z matth. 3. Io. bap. dicebat, progenies viperarū, ds demōstrabit vobis fugere a vētura ira.

¶Ad tertiū dōz, q ipse etiā motus timoris ꝓcedit ex actu dei cōuertentis cor, vñ dr deu. 5. ds det eos talē habere mentē vt timeant me. Et tō p hoc q penitentia a timoꝛe procedit non excluditur quin procedat ex actu dei conuertentis cor,

¶Utrū penitentia sit ꝓma virtutū. Art. 6.

AD sertū Sic ꝓceditur. Uidet q penitentia sit ꝓla virtutū. Et ꝓ super illud matth. 3. penitentiam agite. dicit glo. Ꝓma virt⁹ est, ꝓ penitentiā punire veterē hominem z vitia odire.

¶Ꝑ. Recedere a termino ꝓximo ē vr ꝯ accedere ad terminū. Sed oēs alie ꝓtutes ꝓprie vr recedere a vitiis, accessum ad terminū (qui ꝓ omnes ordinatur homo ad bonū agendū) penitētia autem videtur ordinari ad recessuz a malo. Ergo penitētia videt esse ꝓma omnib⁹ aliis virtutibus. ¶Ꝑ. Ante penitentiam est pctūm in anima. Sed simul cum peccato nulla virtus anime inest. Ergo nulla virtus est ante penitentiā: sed ipsa videtur esse ꝓma, q̄ aliis aditum aperit, excludendo peccatum.

Sed ꝫ Est ꝓ pnia, ꝓcedit ex fide, spe z charitate: sicut iam dictum est. Non ergo est penitentia ꝓma virtutum.

Rñdeo Dōm, q in ꝓtutib⁹ nō attēdit ordo tꝑis ꝯtū ad hīt⁹: q: cuz virtutes sint onere (vt in scda pte habitū ē) oēs simul incipiūt ee in aīa. Sz dr vna earū ee ꝓior altera ordine nāe, q̄ ꝓsiderat ex ordine actuū: ſm. s. q act⁹ vnius virtutis ꝓsupponit actū alterius virtutis. ¶Scōm hoc igit dicēdū est, q actus q̄dā laudabiles etiā tpe ꝓcedere possunt actū z habitum pnie: sicut actus fidei z spei informiū, z actus timoris seruilis. Actus aūt z habitus charitatis simul sunt tpe cū actu z habitu, pnie, z cū habitibus aliarū virtutū. Nā sicut in secunda parte habitū est, in iustificatione impij simul est motus liberi arbitrij in deū (qui est actus fidei per charitatē formatus) z motus liberi arbitrij in peccatū: qui est actus penitentie. Inoiū tñ duoꝝ actuū ꝓmus nāliter ꝓcedit scōm nā actus virtutis pnie est ꝯ peccatū ex amoꝛe dei, vñ primus actus est ratio z cā fecūdi. ¶Sic igit pnia non est simpliciter ꝓma virtutū, nec ordine tꝑis, nec ordine nāe: q ſm ordinē nāe simplr ꝓcedunt ipsam virtutes theologice. Sed ꝯtū ad aliqđ est prima inter ceteras virtutes ordine tꝑis ꝯtum ad ei⁹ actū: q primus occurrit in iustificatione impij. Sed ordine nāe videntur esse alie virtutes priores, sicut qđ est per se, est prius eo qđ est per accidens. nam alie virtutes, per se videntur esse necessarie ad bonū hominis. pnia aūt supposito quodā. s. peccato ꝑnīti: sicut etiam dictū est circa ordinem sacramenti penitentie ad alia sacramenta ꝓdicta.

Ad ꝓmuz Ergo dōm, q gl. illa loquitur ꝯtuz ad hoc, q actus penitētie primus est tpe inter actus aliarum virtutum moraliū. ¶Ad secundū dicendum q in motibus successiuis recedere a termino est ꝓius tpe ꝯ peruenire ad terminum, z prius nā, quātū est ex pte subiecti, siue ſm ordinē cause materialis. Sed ſm ordinē cause agentis z finalis prius est peruenire ad terminū: hoc enim est qđ primo agens intēdit. Et hic ordo precipue attenditur in actibus anime: vt dicitur in. 2. phy. ¶Ad tertiū dicēdū, q penitētia aperit aditum virtutibus expellendo peccatū per virtutem fidei z charitatis, q̄ sunt naturaliter priores. Ita tamen aperit eis aditum. q ipse simul intrant cum ipsa: nam in iustificatione impij simul cum motu liberi arbitrij in deum z in peccatum, est remissio culpe z infusio gratie: cum qua simul infunduntur omnes virtutes vt in secunda parte habitum est.

Tertia San. Thome.

¶ Super.q.86.arti.2.

Et primo arti.2.q.86.circa illud,offensa directe opponitur grē:z eius ratio hui⁹.Quibꝰ occurrit,tum q; falsum est offensam directe opponi gratie: quum offensa sit in voluntate,gratia aūt fm autorē in essentia animon est ergo directe oppō.siue p;aruia siue ẓiaticquē vtraq; requirat ideritate sub iecti.Dim q; falsum est qđ assumit pro 1ª ne mia q; parte offensi hoc duplicẽ esse offensum ⁊ abiicere a gratia ⁊ offendere ⁊ fieri offensum ⁊ abiicere a gratia ⁊ offendere.Dico ergꝫ q; ad hoc vt aliq̃s offendat ⁊ fiat offensus,nō requiritur q; ipse actꝰ quo inferat offensa,⁊ sic offensa directe opponit charitati directe,sed sufficit q; ipse actꝰ sit in actu debito:est enim deformitas actus,priuans pfectiōe charitatiua.Aliomō ex parte subiecti offendētis: psona essi est q̃ primo offendit,actꝰ aūt quo offendit,quasi instrumentaliter considerat formaliter considerat offensa.Et sic offensa directe opponit grē: demeritorie tamen offendēdo eo ipso q; offendit demeretur:q; tum in se est priuat grē gratia eius quam offendit,Unde q; offendens vt sic quātum in se est abiicit a se gratiam offensi:recte dr q; offensa directe grē opponitur,priuative demeritorie.Ubi etiā videre potes saluari identitatem sui di primi denominati tam a gratia q̃ ab offensa: nā psona est que primo offendit ⁊ q̃ primo grata est. ¶ Ad scōm vero dr,q; procedit ex malo intellectu litere. Aliud est enim forma liter loquēdo esse offensum ab aliquo, ⁊ aliud est vltra hoc q̃ est esse offensum hꝰe se vt offensum.Primū em.ſ.esse offensum, nihil ponit aut tollit in offenso.ſz solā denominationem.sēdz aūt addit actū quo se hꝰ vt offensus.¶ Obiectiōes igit̃ 2ª ⁊ 3ª loco inducte acceperūt esse offensiz quo ad p̃mū:ſz verovtik esse seu dici offensuz q̃ ad vtrūq; ſ.ad esse offensum,⁊ quo ad hꝰe se vt offensum.Cōstat aūt q; in hoc pſistit offensum hꝰe se vt offensum,q; abiicit a sua gratia offendēdē: Ernuncung;n.offensus quis stimuli abiciat offendentez a sua gra,nō se hz vt offensus. Et ad hoc forte dēnotandum vſurpanit antꝰ nouam constructionē grāmatica liter,dicens offensum alteri abiicere eum a sua gra:dicēdo offensus alteri,intelligi volunt habeūs se vt offensum ad alterum. Et iuxta hunc sensum intellecta hꝰa oēs excludit obiectiōes in equoco laborant. Pet ex hoc sensu p;z rō solutionis ad p;imūm:non offensa vt sic, merek vt offensus qđ nihil aliud ē fm q; effēctus repellat a sua gratia effendentem.

¶ Utrū possit per pniam vnū pctm sine alio remitti. Arti.3.

Ad tertiū Sic pcedit. Uſ q; possit per pniaz vnū pctm sine alio remitti. Dr em amos.4. Pluit sup vnā ciuitatē ⁊ sup alterā ciuitatē nō pluit:ps vna pluta est,⁊ ps sup quā nō pluit, aruit.Ad exponēs greg.sup eze.dr. Cū ille ā p;imū odit,ab aliis vitijs se corrigit:vna eadēz ciuitas ex parte cō pluit:⁊ ex pte arida manet:q; sunt ā cū qđā vitia resecāt:⁊ aliis grauiter pdurāt.Ergo pōt vnū pctm p pniam dimitti sine alio. ¶ Amb.dr sup bti immaculati in via.Prima cōsolatio est,q; nō obluiſcit miſereri deꝰ.scđa p punitionē,vbi etsi fides desit, pena satisfract ⁊ releuat.Pōt ergo aliqs releuari ab aliquo pcō, manēte pctō infidelitatis. ¶ Eoꝝ q̃ nō necesse est esse simul, vnū pōt auferri sine alio.Sz pctā (vt in scđa pte habitū est) nō sunt onera,⁊ ita vnū eoꝝ pōt eē sine alio.Ergo ēt vnū eoꝝ pōt remitti sine alio p pniam. ¶ Pctā sunt debita,q̃ nobis relaxari petimus,cū dicimus in oratione dñica, dimitte nobis debita nra,&c.Sz homo qñq; dimittit vnū debitū sine alio. Ergo etiaz deus p pniam dimittit vnū pctm sine alio. ¶ Per dilectionē dei relaxant hoib⁹ pctā:ſz illud hiere.31.in charitate ppetua dilexi te,iō attraxi te miserans. Sed nihil phibet quin deꝰ diligat hoiem q̃tū ad vnū,⁊ sit ei offensus quātū ad aliud.sicut pctōr diligit quātū ad naturā:odit aūt quātū ad culpā.Ergo videtur possibile q; deus per pniam remittat vnū peccatum sine alio.

Sed ꝫ Est,q; aug.dr in li.de pnia.Sūt plures quos penitet peccasse,ſz nō oino,reseruātes sibi qđā in quibus delectent:nō aīaduertentes dīſz simul mutū ⁊ surdū a demonio liberasse,per hoc docēs nos nunq̃ nisi de omnibus sanari.

Ad primū Ergo dōm,q; in pueris nō est nisi pctm originale:qđ nō pſistit in actuali deordinatiōe vo lūtatis,ſz i qđā habituali deordinatiōe nāe:vt in scđa pte habitū est.Et ꝰ remittit eis pctm cū habituali immutatione p infusionē gratie ⁊ virtutū:nō aūt cū actuali.Sz adulto,in quo sunt actua lia pctā,q̃ cōsistūt in deordinatiōe actualivolūtatis,nō remittitur pctā etiā in baptismo sine actuali immutatiōe volūtatis:qđ fit p pniam. ¶ Ad scđz dōm,q; rō illa ꝑcdit de pnia fm qđ est sacrm. ¶ Ad tertiū dicendū,q; mia dei est maioris virtutis q̃ mia hoīs:in hoc q; immutat voluntatē hoīs ad penitendum,qđ mia hominis facere non potest.

¶ Utrū peccata quę dimittuntur per pniam remaneant. Arti.4.

Ad quartū Sic procedi tur.Uidetur q; remissa culpa per penitentiā, non remaneat reatus pene. Remota enim causa, remouetur effectus.Sed culpa est cā reatus pene:ideo eſi est aliqs dignus pena,q; culpam ꝑmisit. Ergo remissa culpa,non pōt remanere reatus pene. ¶ Sicut apostolus dicit ro.5, donū ꝓpt efficaciā ꝗs peccatum.Sed peccando homo simul incurrit culpā ⁊ pene reatum.Ergo multo magis per donū gratie,simul remittitur culpa ⁊ tollitur pena reat⁹. ¶ Remissio peccatoꝝ fit in penitētia per virtutem passionis:fm illud ro.3.quem pro posuit deus ꝓpitiatorē p fidez in sanguine ipsius,ꝓpter remissionē precedentium delictorum.Sed passio christi est sufficienter satisfactoria pro omnib⁹ peccatis:vt supra habitum est.Nō ergo post remissionē culpe, remanet aliquis reatus pene.

Sed contra Est,qđ.2.re.12.dī,q; cū dauid penitens dixisset ad nathan, peccaui domino:dixit nathan ad illum dominus quoque transtulit peccatum tuum,non moreris:verumtamen filius qui natus est tibi,morte morietur.Ad quod dicit.Ergo remissa culpa,remanet reatus alicuius pene.

Rñdeo Dicendum,quod (sicut in secunda parte habitum est) in peccato mortali sunt duo:scilicet auersio ab incommutabili bono, et conuersio ad commutabile bonum inordinata.Ex parte ergo auersionis ab incommutabili bono, consequitur peccatum mortale reatus pene eternę: vt qui contra eternum bonum peccauit, in eternum puniatur. Ex parte etiam conuersionis ad bonum commutabile, in q̃tum est inordinata consequitur peccatum mortale reatus pene temporalis. Aduerte sententiam hanc intelligi de possibili et quo ad inordinationem: non enim necesse est remanere hmōi conuersionem,sed pōt simul totum tolli.Et sīſ dato q; non totus ſit sublatum.nō est necesse remanere ipsam cōuersionem,sed inordinationez,que fuit ipsius conuersionis.Pōt em q̃ peccato auaritie deligat,ante remissionez peccati dimittis auaritie actibus et inclinationibus,in oppositos actus conuerti.⁊ tūc apparet q; adueniente grā remittente pctm poris auaritie, nō remanet conuersio illius habitualis ad commutabile bonū: sed inordinatio ipſi⁹ icurrit pena,q; penā tpalē ordinata.Rōne sīcḋe illi⁹ inordinationis remaneret reat⁹ pene tpalis tādiu Quss culpabili illa inordinatio ordinata sufficienter fuerit per penam.

Ad hoc dicit,q; baptismꝰ nō ꝓsupponit sed affert secum actū pnie virtutis ꝑfectū qm sicut baptismus datur in remissionem peccatoꝝ:ita qui baptizatur:suscipit illū in remissionem peccatoꝝ:ac per hoc in ipsa suscipione baptismi subiiciendo se illi et faterur se peccasse ⁊ detestatur priorē vitam moriendo illi:⁊ subiicit se deo vt nouum xpi membruz.Et q; hoc totum eligit in remissionem peccatorum,euidēter constat interuenire in baptismo propositū emēde, non future ,sed ptēsentis que magis voluntas accelectio emen de dicenda est:eligere ſliquidem hec in remissionē peccatorum, est eligere emendā p peccatis quo ad culpā,⁊ quo ad penā ratione tūi bñficij quātū est baptismus.Non igitur est intelligendū baptismo oia condonare,sic q; nullum actū in adulto requiratised sic q; oportunos actꝰ secum afferrt nec eget admiculo alieno.Et hic est opti 3.q.67. mus modus omnia art.2.ad condonandi. tertiū.et

¶ Super Arti.4. q.69.ā.

In articu.4.eius 10.ad.5 dem questio.in Et.4.di respōsione ad primū, 14.q.2. ꝓ quanto ibi dicitur arti.1. quod remisso pecca- Et ro.11 to mortali remanet lect.4. inordinata conuersio co.4. ad commutabile bo- Et heb. num,pro qua debetur 6.co.4. reatus pene temporalis.

dei cāt bonitatē in hoīe grato,eo q; bona volūtas dei,q̃ in hoīe gratie intelligit,est cā oīs boni creati. Uñ pōt cōtingere q;dō remittat offensa m q̃ offensus est alicui,absq; aliq̃ immutatiōe voluntatis ei⁹:nō aūt cōtingere pōt,q; deus remittat offensaz alicui absq; immutatiōe,volūtatis ei⁹. Offensa aūt peccati mortalis, pcedit ex hoc q; volūtas hoīs est auersa a deo p cōuersionē ad aliq̃d bonū cōmutabile.Uñ redrit ad remissionē diuine offense, q; volūtas hoīs sic immutet,vt cōuertatur ad deū cū detestatione cōuersionis ꝑdicte ⁊ ꝓposito emēde,qđ ptinet ad rōnē pnie, fm q; est virtus.Et iō impoſe est q; peccatū alicui remittat sine pnia,fm q̃ est virt⁹.Sacrm aūt pnie(sicut supra dictū est) pficit p offm sacerdotis ligatiz ⁊ soluetis:sine q̃ pōt deus pctm remittere sicut remisit rpūs mulieri adultere:vt legitur Jo.8.7 peccatrici:vt legit luce.7. Quib⁹ tñ nō remisit pctā sine virtute penitētie:nā sicut grego.dicit in homeł.per gratiā traxit intus.ſ.ad penitentiam,quam per misericordiam suscepit foris.

Ad primū Ergo dōm,q; in pueris nō est nisi pctm originale:qđ nō pſistit in actuali deordinatiōe voluntatis,ſz i qđā habituali deordinatiōe nāe:vt in scđa pte habitū est.Et iō remittit eis pctm cū habituali immutatione p infusionē gratie ⁊ virtutū:nō aūt cū actuali.Sz adulto,in quo sunt actualia pctā,q̃ cōsistūt in deordinatiōe actualivolūtatis,nō remittitur pctā etiā in baptismo sine actuali immutatiōe volūtatis:qđ fit p pniam. ¶ Ad scđz dōm,q; rō illa ꝑcdit de pnia fm qđ est sacrm. ¶ Ad tertiū dicendū,q; mia dei est maioris virtutis q̃ mia hoīs:in hoc q; immutat voluntatē hoīs ad penitendum,qđ mia hominis facere non potest.

¶ Utrū possit per pniam vnū pctm sine alio remitti. Arti.3.

Ad tertiū Sic ꝑcedit. Uſ q; possit per pniaz vnū pctm sine alio remitti. Dr em amos.4. Pluit sup vnā ciuitatē ⁊ sup alterā ciuitatē nō pluit:ps vna ꝓpluta est,⁊ ps sup quā nō pluit, aruit.Ad exponēs greg.sup eze.dr. Cū ille ā primū odit,ab aliis vitijs se corrigit:vna eadēz ciuitas ex parte cō pluit:⁊ ex pte arida manet:q; sunt ā cū qđā vitia resecāt:⁊ aliis grauiter pdurāt.Ergo pōt vnū pctm p pniam dimitti sine alio. ¶ Amb.dr sup bti immaculati in via.Prima cōsolatio est,q; nō obluiſcit miſereri deꝰ.scđa p punitionē,vbi etsi fides desit, pena satisfract ⁊ releuat.Pōt ergo aliqs releuari ab aliquo pcō, manēte pctō infidelitatis. ¶ Eoꝝ q̃ nō necesse est esse simul, vnū pōt auferri sine alio.Sz pctā (vt in scđa pte habitū est) nō sunt onera,⁊ ita vnū eoꝝ pōt eē sine alio.Ergo ēt vnū eoꝝ pōt remitti sine alio p pniam. ¶ Pctā sunt debita,q̃ nobis relaxari petimus,cū dicimus in oratione dñica, dimitte nobis debita nra,&c.Sz homo qñq; dimittit vnū debitū sine alio. Ergo etiaz deus p pniam dimittit vnū pctm sine alio. ¶ Per dilectionē dei relaxant hoib⁹ pctā:ſz illud hiere.31.in charitate ꝑpetua dilexi te,iō attraxi te miserans. Sed nihil phibet quin deꝰ diligat hoiem q̃tū ad vnū,⁊ sit ei offensus quātū ad aliud.sicut pctōr diligit quātū ad naturā:odit aūt quātū ad culpā.Ergo videtur possibile q; deus per pniam remittat vnū peccatum sine alio.

Sed ꝫ Est,q; aug.dr in li.de pnia.Sūt plures quos penitet peccasse,ſz nō oino,reseruātes sibi qđā in quibus delectent:nō aīaduertentes dīſz simul mutū ⁊ surdū a demonio liberasse,per hoc docēs nos nunq̃ nisi de omnibus sanari.

Rñdeo Dicendū,q; impoſe est p pniam vnū peccatū sine alio remitti.Primo qđē,q; pctm remittit inquātū tollit dei offensa p gr̃am. Uñ in secunda pte habitū est,q; nullū pctm pōt remitti sine gratia. Omne aūt pctm mortale ẓiaticē,⁊ excludit cā. Uñ impossibile est q; vnū peccatū sine alio remittatur. ¶ Scđo q;(sicut ostensum est) peccatū mortale nō ꝑt fine vera pnia remitti:ad quā pertinet deserere peccatū inquantū est contra deū. Ad quidē est cōe omnibus peccatis mortalibus. Ubi aūt est eadē ratio,⁊ idē effectus. Uñ non pōt esse vere penitēs,qui de vno peccato penitet,⁊ nō de alio. Si.n.displiceret ei illud peccatū quia est cōtra deū super omnia dilectū(qđ requirit ad rōnē vere penitētie)sequeretur q; de oībus peccatis penitueret.Unde sequitur q; impossibile sit vnū peccatū ꝑ penitentiam remitti sine alio. ¶ Tertio,quia hoc esset cōtra perfectionem misericordie dei cuius perfecta sunt opera vt dicitur deut.32.Unde cuius miſereꝫ,totaliter miſereꝫ.Et hoc est quod aug.dicit in lib.de penitētia quedā impietas infidelitatis est ab illo qui iustus ⁊ iustitia est dimidiam sperare venam.

Ad primū Ergo dicēdū, q; illud verbū greg.nō est intelligēdū quātū ad remissionē culpe,ſz quātū ad cessationē ab actu:q; interdū ille q̃ plura peccata ꝗuenit cōmittere,deserit vnum, non tū aliud.Ad qđē fit auxilio diuino.Ad tñ non pertingit vſq; ad remissionem culpe.

¶ Ad scđm dicendū,q; in verbo illo Amb. fides nō pōt accepi q̃ creditur in rpm:quia vt aug.dicit sup illud Jo.15.si nō venissem,⁊ locutus eis nō fuissem,pctm nō haberēt.ſ.infidelitatis. Hoc em est peccatū q̃ tenenꝫ cuncta peccata.Sz accipitur fides ꝓ sciētia: q; interdū per penas ꝗs ꝗs patiēter sustinet ꝙsequitur remissionē peccati,cuius cōsciētiā nō hz. ¶ Ad tertiū dōm,q; peccata quāuis nō sint ꝙnexa quantum ad ꝙuersionē ad bonū ꝰmutabile:sunt tñ ꝙnexa quantum ad auersionez a bono mcōmutabili:in qua ꝙuenient oīa peccata mortalia. Et ex hac parte habent rationem offense,quā oportet per penitentiam tolli. ¶ Ad quartum dicendū,q; debitū exteriorꝰ rei(puta pecunie)nō ꝓtrariatur amicitie,ex qua debitū remittit⁹ ideo pōt vnū dimitti sine alio.Sz debitum culpe ꝓtrariatur amicitie.⁊ ideo vna culpa vel offensa non remittitur sine altera.ridiculū em videretur,q; etiā ab hoīe aliqs veniam peteret de vna offensa ⁊ non de alia. ¶ Ad quintū dōm,q; dilectio qua deꝰ diligit hoīs naturā, non ordinat ad bonū gloie,a q̃ impedit homo p qōlz peccatū mortale.Sz dilectio gratie,p quā fit remissio peccati mortalis, ordinat hoiem ad vitā eternā:fm illud ro.6.gratia dei vita eterna. Uñ nō est similis ratio.

¶ Utrum remissa culpa per penitentiam,remaneat reatus pene. Art.4.

Ad quartū Sic procedi tur.Uidetur q; remissa culpa per penitentiā, non remaneat reatus pene. Remota enim causa, remouetur effectus.Sed culpa est cā reatus pene:ideo eſi est aliqs dignus pena,q; culpam ꝑmisit. Ergo remissa culpa,non pōt remanere reatus pene. ¶ Sicut apostolus dicit ro.5, donū ꝓpt efficaciā ꝗs peccatum.Sed peccando homo simul incurrit culpā ⁊ pene reatum.Ergo multo magis per donū gratie,simul remittitur culpa ⁊ tollitur pena reat⁹. ¶ Remissio peccatoꝝ fit in penitētia per virtutem passionis:fm illud ro.3.quem proposuit deus ꝓpitiatorē p fidez in sanguine ipsius,ꝓpter remissionē precedentium delictorum.Sed passio christi est sufficienter satisfactoria pro omnib⁹ peccatis:vt supra habitum est.Nō ergo post remissionē culpe, remanet aliquis reatus pene.

Sed contra Est,qđ.2.re.12.dī,q; cū dauid penitens dixisset ad nathan, peccaui domino:dixit nathan ad illum dominus quoque transtulit peccatum tuum,non moreris:verumtamen filius qui natus est tibi,morte morietur.Ad quod dicit.Ergo remissa culpa,remanet reatus alicuius pene.

Rñdeo Dicendum,quod (sicut in secunda parte habitum est) in peccato mortali sunt duo:scilicet auersio ab incommutabili bono, et conuersio ad commutabile bonum inordinata.Ex parte ergo auersionis ab incommutabili bono, consequitur peccatum mortale reatus pene eternę: vt qui contra eternum bonum peccauit, in eternum puniatur. Ex parte etiam conuersionis ad bonum commutabile, in q̃tum est inordinata consequitur peccatum mortale reatus pene temporalis. Aduerte sententiam hanc intelligi de possibili et quo ad inordinationem: non enim necesse est remanere hmōi conuersionem,sed pōt simul totum tolli.Et sīſ dato q; non totus ſit sublatum.nō est necesse remanere ipsam cōuersionem,sed inordinationez,que fuit ipsius conuersionis.Pōt em q̃ peccato auaritie deligat,ante remissionez peccati dimittis auaritie actibus et inclinationibus,in oppositos actus conuerti.⁊ tūc apparet q; adueniente grā remittente pctm poris auaritie, nō remanet conuersio illius habitualis ad commutabile bonū: sed inordinatio ipſi⁹ icurrit pena,q; penā tpalē ordinata.Rōne sīcḋe illi⁹ inordinationis remaneret reat⁹ pene tpalis tādiu Quss culpabili illa inordinatio ordinata sufficienter fuerit per penam.

¶ Super Arti. 6.

Videtur quod peccatum remissum sit culpa. Dicit enim Augustinus, quod peccatum remissum est quod non imputatur ad culpam. Sed peccatum quandoque remittitur quantum ad culpam, quod tamen imputatur ad culpam, sicut patet de peccato originali. Ergo peccatum remissum est culpa.

¶ Praeterea, Augustinus dicit, quod peccatum remissum est quod non punitur. Sed peccatum remissum quandoque punitur, sicut patet de peccato originali. Ergo peccatum remissum est culpa.

¶ Praeterea, Augustinus dicit, quod peccatum remissum est quod non imputatur ad culpam. Sed peccatum remissum quandoque

mortale peccatū opponitur formaliter charitati: quoniā consistit vtrūq; in deordinatione actus, cui formaliter opponitur recta ordinatio actus. Quod vero nec consequitur, probat ex differentia inter mortale & veniale in hoc, quod mortale non stat cum charitate, & ideo opponitur consequentiue illi virtuti: sed cum charitatis feruore, & ideo nec consequentiue opponitur illi. Tum quia charitatis feruor non delet veniale sine displicentia, sola autē displicentia sine tali feruore illud deler.

¶ Ad hoc dicitur, q̄ argumentū supponit ā. 1. ad vnum falsum scilicet 8. 1. 3. q̄d peccatum mortale nō tollat gr̄am. Opponit formaliter 3. cō. 4. 5. 6. 7. 8. ad 1. art. 3. q̄. 89. ad 1. Tollit nam licet charitas habituali pecca- 2. 2. 4. tum mortale non op- di. 16. q. ponatur formaliter (q̄ 2. ā. 2. q. actus non oppeniunt 1. 2 mal. formaliter habitui) 53 q. 7. art. demeritorie: quia pec 11. cor. 7 cans mortaliter, me- ad. 14. 2 retur primari charita- arti. 12. tis habitū, idem tamē cor. 7 ad mortale peccatū qua- 1. renus diuino opponitur bono actui, & ī inicitie ad deum, formaliter opponitur amicitie ad deum. Et propterea sicut actus inimicitia opponitur formaliter actui amicitie, ita peccatū mortale opponitur formaliter actui charitatis, qui est actus amicitia ad deum. Unde deordinatio actus peccati mortalis primo importat deordinationem contrarie respectu diuine amicitie, q̄ hic primo 53 rationem peccati mortalis (vt patet ex hostili pena hinc sibi debita) & secundario habet deordinationez respectu moralis ordinis, ac per hoc ordinatio cui formaliter opponitur mortale peccatum: est ordinatio amicitie diuine: quam constat esse charitatē. Quocirca peccatum veniale quum in hoc differat a mortali, q̄ mortale est contra dilectionem amicitiam, venniale autem est preter illam, bene dictum est ab autore quod opponitur feruori charitatis: pro quanto retardat affectum hominis ab his que sunt prompte amicitie officia.

¶ Et quum obiicitur, q̄ compatitur secum feruorem charitatis: respondetur, q̄ licet comparatur fecū aliquem feruorem charitatis, non tamen oppniem, in cuius signū feruor patrie nullum compatitur veniale. ¶ Et si insertur, quis est ille feruor in hac vita qui nō compatitur secum veniale: respondetur, q̄ est ille qui virtualiter claudit in

5. q. 65. se displicentiā omnis art. 1. ad 1 retrahentis a dilec- 2. 7. 8. 2 ne ardore amicitie: si- q. 85. ue charitas habitua

Utrū ad remissionem venialium peccatorum, requiratur gratie infusio. Art. 2.

Ad scōm Sic proceditur. Uidet q̄ ad remissionē venialiū peccatorū, requirat gr̄e infusio. Effectus em̄ non est sine propria causa. Sed ppria cā remissionis pctōrū est gra: non em̄ ex meritis ppriis pctā hois remittuntur. vñ 02 ephe. 2. deus q̄ dines est in mia ꝓpter nimiā charitatem suaz q̄ dilexit nos, cū essem⁹ mortui pctis, cōuiuificauit nos in xp̄o, cuius gr̄a saluati estis. Ergo peccata venialia non remittuntur sine gr̄e infusione. ¶ Ps. Peccata venialia non remittunt sine pn̄a. Sed in penitētia tu fundit gratia, sicut 7 in alijs sacramentis. Ergo pctā venialia nō remittunt sine gr̄e infusione. ¶ Ps. Pctīs veniale maculā gr̄ā aſe ifert. Sz macula nō auferī nisi p gr̄az que est spūalis a se decor. Ergo vī q̄ peccata venialia non dimittantur sine gr̄e infusione.

Sed ꝯ Est, q̄ peccatum veniale adeo diminuit eaz: vt in sēa parte habitū est. Ergo pari rōne ad ℔ q̄ peccatum veniale remittatur, non requiritur noue gratie infusio.

Rñdeo Dōm, q̄ vnūquodq; tollit p suū oppositū. Pctīs autem veniale nō ponit habituali gr̄e vel charitati: 53 retardat actū eī⁹, in tantum nimis inheret hō bono creato, 53 nō ꝯ deī: vt in sēa pte habituz est. Et iō ad hoc q̄ pctīs veniale tollat, non requirit q̄ infundat aliq̄ habitualis gr̄a: 53 sufficit aliqs motus gr̄e vel charitatis ad eī⁹ remissionē. Ex tīs in hūtib⁹ vsum lib. ar. in qb⁹ solis pōt eē venialia pctā nō cōtingit eē infusionem gratie sine actuali motu libe. arbi. in deū z in pctīs, ideo quādocūq; de nouo gr̄a infunditur, peccata venialia remittuntur.

Ad p̄mū Ergo dōm, q̄ etiaz remissio peccatorū venialium est effectus gr̄e, p actū. s. q̄e de nouo elicit non aūt per aliquid habituale de nouo aie infusum.

¶ Ad 5m dōm, q̄ pctīs veniale nūq̄ remittitur sine aliquali actu pnie: ꝑ cluditur, explicito. s. vel ipliciter: vt supra dictū est. Pōt tñ remitti pctīs veniale sine pnie sacrō, q̄ ī absolutione sacerdotis formal⁹ pficī: vt supra dictū est. Et iō nō sequit q̄ ad remissionē venialis pcī requirat gr̄e infusio: q̄ 53 sit in q̄z sacrō, nō tñ est in q̄z actu virtutis. ¶ Ad tertiū dōm, q̄ sicut ī corpe ptigit eē maculā duplr: vno mō p puationē eī⁹ q̄ requirit ad decorē: puta debiti coloris aut debite ꝓportionis membroū, alio mō p suptinductionē alicui⁹ ipediēti decorē: puta luti aut pulueris. Ita ēt aie iducit macula vno mō p ꝑuationē decoris gr̄e p pctīm mortale, alio mō p inclinationē affect⁹ inordinatā ad aliquid tale: z ℔ fit per pctīs veniale. Et iō ad tollendā maculaz peccati mortalis requirit infusio gr̄e: sed ad tollendā maculam venialis peccati, requirit aliquis actus pcedens ex gr̄a, per quā remoueatur inordinata adhesio ad rem temporalem.

Utrū venialia peccata remittant̄ p aspersionē aq̄ b̄ndicte ꝛc. hmōi. Art. 3.

Ad tertiū Sic pceditur. Uidet q̄ venialia pctā nō remittant̄ p aspersionē aq̄ b̄ndicte, & ēpalem b̄dictionez, & alia hmōi. Pctā enī venialia nō remittunt sine pnia: vt dictū est. Sed pnia per se sufficit ad remissionē venialium pctōrū. Ergo ista nihil opantur ad hmōi remissionē. ¶ Ps. Ōdz istoꝝ eandē relationē hz ad vnū pctīm veniale, & ad oīa. Si ergo p aliqō istoꝝ remittitur aliqō pctīm veniale, sequit q̄ pari rōne remittant oīa. Et ita p vnā tunsionē pectoris, vel p vnā aspersionē aque b̄dicte, redderet hō imunis ab oībus peccatis venialib⁹, q̄ vī incōueniēs. ¶ Ps. Peccata venialia inducūt reatū alicuius pene, 53 tpalis: ō 2 em̄ pme col. 3. de eo qui supedificat lignū, fenum, & stipulā, q̄ saluus erit, sic tū q̄si per ignē. Sed hmōi per que ōz pctīm veniale dimitti, vel nulla vel minimaz penā in se habent. Ergo nō sufficiunt ad plenam remissionem venialium peccatorum.

Sed ꝯ Est, q̄ aug. dicit in lib. de penitentia, q̄ p̄o leuibus peccatis pectoris nostra tundimus, & dicimus, dimitte nobis debita nostra. Et ita videtur q̄ tunsio pectoris & oratio dominica causent remissionem venialium peccatorum. Et eadem ratio videtur esse de aliis.

Rñdeo Dōm, q̄ (sicut dictum est) ad remissionē venialis pctī non requiritur noue gratie infusio: sed sufficit aliquis actus procedēs ex gratia, q̄ aliquis detestetur peccatum veniale, vel explicite vel saltem implicite: sicut cum aliquis feruēter mouetur in deuz. Et ideo triplici ratione aliqua causant remissionem venialium peccatorum. Uno modo inquantum in eis infunditur gratia: quia per infusionem gratie tolluntur venialia peccata: vt supra dictum est. Et hoc modo per eucharistiam & extremam vnctionez, vniuersaliter per oīa sacra no. le. in quibus confertur gr̄a, peccata venialia remittuntur. ¶ Sedo inquantū sunt cum aliquomotu derestationis peccatorum. Et hoc modo cōfessio gr̄alis, tunsio pectoris, & oōdstica, opant ad remissionem venialiū pctōrū: nā in oīone dstica petim⁹, dimitte nobis debita nra. ¶ Tertio modo inquantuz sunt cum aliquo motu reuerētie in deuz & ad res diuinas. Et hoc modo benedictio episcopalis, asperſio aque benedicte, quelibet sacramentalis unctio, oratio in ecclesia dedicata, & si aliqua alia sunt hmōi, operantur ad remissionem venialium peccatorum.

Ad p̄mū Ergo dicendum, quod omnia ista causant remissionem peccatorum venialium, inquantum inclināt animam ad motum pnie: qui est detestatio peccatoꝝ vel implicite vel explicite.

¶ Ad scōm dōm, q̄ omnia ista quantum est de se, operātur ad remissionē omniū peccatorum venialium. Potest tamen impediri remissio quantum ad aliqua peccata venialia, quib⁹ mens actualiter ī heret: sicut & per fictionez interdū impeditur effectus baptismi. ¶ Ad tertiū dōm, q̄ per predicta tollitur quidem peccata venialia quantū ad culpam, tum virtute alicuius satisfactionis: tum etiam virtute charitatis, cuius motus per predicta excitatur. Non aūt p quodlibet pctīm semp tollit totus reatus pene: q̄ sic, qui esset omo immunis a pctō mortali, asperſus sit magna siue parua. Q̄ patet, ex eo q̄ talis actualis feruor affect⁹ ex ā. 3. ad charitate si vere habet delet omne venialerita q̄ p̄o tūc sic effect⁹. Exigit em̄ ad remissionē venialiū est sine omni veniali quo ad culpā. ¶ Ad scōz aūt obiectionem, dicitur q. 16. q. 2. nō est ex insufficientia feruoris charitatis q̄ mediante illiz venia- veniale. Iz hoc est ex ordine causarum & effectuū: sicut nō est ex insufficitia 1 q. 7. charitatis q̄ media tepnia deleat mortale. ¶ Q̄d aūt dicitur, q̄ sola displa. 2. 3. centia sine tali feruo- q. 2. re delet veniale, pōt 2. q. 3. bene & male intelligi. ad 2. Si em̄ intelligatur sic: nulla ne feruore actus elicit- 7. ad 2. ri a charitate, tunc q̄- dammodo est verūz z quodammodo falsūz. verū q̄dē quo ad hoc quia sine tali feruore causante, displicētia a charitate iparata delet veniale. Falsum aūt q̄ ad hoc, q̄ hmōi displicētia omnino sit absoluta a tali feruo req̄m disponit seu parat affectū promptiorem ad talē charitatis feruorē, sicut veniale retardabat ab huiusmodi feruore. Si vero ītelligat̄ p feruorē talē feruor cuiuscunq; actus a charitate quomodolibet procedētis, sic male intelligit q̄ displicētia nō nisi charitate informata delet venialia: vt infert⁹ ar. 4. patet. hmōi enim displicētia qua delet veniale, q̄dā charitatis feruorē ī feruet est per eum charitas ad cōsumptionem venialium impedientiū seu retardantium effectū a motu erga ea quę dei sunt.

¶ Super Arti. 2. Art. 2. circa quēstiōis aliq̄ occurrit notandum et aliquid dubitandum. Diligenter siquidem notandum est, ab autore hic expresse haberi quod superius diximus de effectu eucharistie. s. q. non infunditur noua gratia nec augetur per illum sine actu liberi arbitrii disponente ad susceptionem seu augmentum. Dicitur enim hic, q̄ non contingit esse infusionem gratie in adultis sine actuali motu liberi arbitrii in deū & in peccatum & ꝓportionaliter intelligendū est de augmento gratie.

¶ Dubitandū autem occurrit de illaz ex p̄dicta finia cōclusione. q̄. quomodo de nouo gr̄a ifundit, pctā venialia remittūt. Et est robustū. 53 q̄ fio is actus charitatis remittit pctā venialia: tūc q̄ nō ois derestatio pcti remittit peccata venialia.

¶ Utrūq; tū vī sequit ex hac illatione. si bona etiaꝑ ex eōcursu actus liberi arbitrii in deū & in peccatum, ferē q̄ infusio gratie remisit venialia.

¶ Super Artic. quartum.

¶ Ad hoc euidentia sciendū est, ad remissionē venialiū quatuor cōcurrere. duo ex parte cause, & duo ex parte effect⁹. Exigit em̄ ad remissionē venialiū ex parte cause, & q̄ homo sit in gratia, & q̄ actualiter vtatur illa. Et p̄mū quidē habes ab autore in arti. vlti. huius. q. quia sola gr̄a dei est remissiua peccati. 3m aūt habet in art. p̄cedēti: & pluries reperit in hac q̄one. Et q̄m primū pōt esse sine 5co, ideo gratia cōpatit secū peccata venialia. Secundū aūt q̄d nō pōt esse sine primo nō sic accipiēdū est, quasi q̄libet actus charitatis deleat venialia: quia hoc esse falsum. ex eo probatur q̄ 5cēret peccata venialia requīr̄ detestatio, saltem implicita eorum. 9. 90. 4. ad 2. actuali q̄ frualis, multum. ti. n. sunt actus charitatis. 4. di. 16. q. 3. ar. 3. q. 2. ad 3. tales, quales sunt actus feruentes religionis ꝛc. ab habēte charitatem eliciti. Intelligendū est ergo, q̄ ad deletionem venialium vltra hitū gr̄e requīt actus charitatis virtualiter vel formal⁹ inferens displicētiam venialiū: vt ex primo arti. q. huius hr̄e potest. Et ppea quecunq; remissiua dr̄ pctōrū venialiū, ad dictam displicētiā cōducunt vt ps etiā iducēdo p illa tria q̄ in tertio arti culo numerant remissiua venialiū. nā in tertio subintelligitur displicentia virtualis, in 5cdo displicētia formalis, in primo autem displicētia formalis cōtertio. si gratia infundit, aut virtualis si gratia augetur. ¶ Et pte aūt effect⁹ considerat̄ primo remissio culpe, & secūdario remissio pene. Et culpa quidē remittitur 5cz autorem in tertio ad tertiū, tū virtute alicuius satisfactionis, tū virtute charitatis eius actus excitatur. Q̄ 5c intelligo. p satisfactionē esse aliquā intelligo aliquē illorū actuū quos penitentie virtus deo reddit pro recōpēsatione peccati quo ad culpā: puta displicentiā seu dolorē, confessionē interiorē, vel subiectionem, vel aliq̄d hmōi nō em̄ taz exacta reqrit pna in remissione culpe ve- nialis, qualis de remissione mortalium supe- rius descripta est. Pene 3o remissio iuxta ꝓportionē feruoris in litera eadem quantificatur ab autore. & bene. ita tñ vt per feruorem intelligas non solū feruorem actus eliciti a charitate, sed etiam actus imperati ab eadem puta displicentie seu detestationis peccati iuxta feruorem siquidem alterius eorum quicunq; sit ille, plus vel minus remittitur pena venialium.

¶ Ad obiectionē in oppositū, 5c q̄ ex litera nō sequitur id quod obiciendo infertur. 53 solūmodo q̄ detestatio peccati & act⁹ charitatis intervenientes infusionē gr̄e deleut venialia. Cōstat aūt q̄ detestatio que assequitur infusionē gratie, nō est qualiscunq; detestatio: sed talis & tāta vt diuine misereat presentiā gratie. Et similiter act⁹ charitatis seu fidei formate in deū, nō est quicūq; charitatis actus, 53 ex tali ac tāto conatu proueniēs vt diuine adsit infusio gr̄e in hmōi. n. detestatione peccati & motu in deū, intervenit valtez virtualiter detestatio & venialiū grauiorū q̄ dispoſuerūt ad mortalia. & venialium que impedierūt accessum ad hanc mutationem de tertio excelli. Et cōiter intervenire etiā vī dolor de offensa dei in cōi, in quo clauditur detestatio venialiū in gr̄e. raro. n. vel nūq̄ accidere vī accīstib⁹ ad facta vt doleāt precise de mortali peccato: cōiter enim in cōi peccatorū dolor occurrit

Ad primū Sic proceditur. Uidet q̄ peccata dimissa, redeāt per sequēs peccatū. Dicit. n. aug. in lib. de baptismo, Redire dimissa peccata vbi fraterna charitas non est, apertissime dominus in euangelio docet in illo seruo, a quo dimissum debitum dominus petijt, eo q̄ ille conseruo suo debitum nollet dimittere. Sed fraterna charitas tollitur per quodlibet peccatuz mortale. Ergo per quodlibet sequens mortale peccatum redeunt peccata prius per penitentiam dimissa.

¶ Ps. Super illud luc. xi. reuertar in domum meā vñ exiui. dicit beda. Timēd⁹ est ifte ver sicut, necnō exponēdus, ne culpa quā in nobis extincta credebamus, p incuriā nos vacātes oppimat. Hoc aūt nō eēt nisi rediret. Ergo culpa per penitentiam dimissa redit.

¶ Ps. Eze. 18. dōs dicit. Si auerterit se iustus a iustitia sua, & fecerit iniquitatem: oēs iustitie eī⁹ q̄s fecerat nō recordabunt. Sz inter oās iustitias quas fecit etiā p̄cedēs pnia ꝓtinet: cū supra dictū sit pniaz eē partē iustitie. Ergo postq̄ penitēs peccat, nō imputat ei precedens pnia, per quā cōsecutus est veniam peccatorū. Redeunt ergo illa peccata.

¶ Ps. Peccata p̄terita per gratiā tegunturz: vt patet per apostolum ro. 4. inducentem illud ps. beati quorū remisse sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata. Sed per peccatum mortale sequens, gratia tollitur. Ergo peccata que fuerant prius cōmissa, remanēt detecta. Et ita videtur q̄ redeant.

Sed ꝯ Est, q̄ apostolus dicit rom. xi. Sine penitentia sunt dona et vocatio dei. Sed peccata penitentis sunt dimissa per donum dei. Ergo per peccatum sequēs non redeunt dimissa peccata, quasi deus de dono remissionis peniteat.

¶ Ps. Aug. dicit in lib. responsionū prosperi. Qui recedit a christo, & alienatus a gratia, finit hanc vitam: quid nisi in perditionē vadit: sed non in id quod dimissum est recedit, nec p̄o originali peccato dānabitur.

Rñdeo Dōm, q̄ (sicut supra dictū est) in peccato mortali sūt duo. s. auersio eterni, debet etiā pena esse eterna: vt ipsemet durā. ¶ Ad tertiuz dicit q̄ quicquid sit de penamegandū est q̄ per bona opera facta extra charitatem possit aliq̄s mereri de congruo remissionem culpe: et propterea argumentum non militat contra presentem doctrinam.

¶ Super. q. 88. arti. primum.

In arti. 1. q. 88. circa illud. homo secūdo peccans ex hoc ipso videtur grauius peccare q̄ p̄mo peccauerat. dubium occurrit: nam falsum videtur secundum peccatum esse grauius primo, imo totum oppositum: quoniam primum peccatum est causa ab innocētia: secundum autem addit sordem sordi: iuxta illud qui sordidus est sordescat adhuc. Constat autem maioris ingreditudinis esse peccare ℥ beneficium innocentie ex quo aggrauatur primum peccatū: ℥ contra beneficium expectationis ad penitentiā, ex quo aggrauatur secundum peccatum.

¶ Ad hoc dicit, q̄ non est hic sermo cōparatiuus peccatorū penes grauitatē: sed cōtinentie quasi virtualis priorius peccati in posteriori. nō simplr sed 5m q̄d hoc est 5m aliquā certā specialē rationē: puta q̄ posterius peccatū est contra sustinentem indignū sustineri. Et ideo cuz hac doctrina stat

Universidad de Deusto Biblioteca

ℓ deo. ℣ cõuersio ad bonũ creatũ. Quicquid aũt est ex pte auersionis in pctõ mortali, ſm se ꝯsideratũ est cõmune oibus peccatis mortalib⁹: q⁹ p quodlibet pctũ mortale homo auertit a deo. Vnde ℣ per oẽs macula que est per priuationem grẽ, ℣ reat⁹ pene eterne, cõia sunt oibus peccatis mortalibus. Et ſm hoc intelligitur id qõ dicitur Iac. 2. qui offendit in vno, factus est oium reus. Sed ex parte cõuersionis, pctã mortalia sunt diuersa, ℣ in terdũ cõtraria. Vnde manifestũ est, q⁹ ex parte cõuersionis, peccatũ mortale sequẽs nõ facit redire pctã mortalia pri⁹ abolita: aliquin sequeret q⁹ homo per peccatũ prodigalitatis reducere tur in habitũ vel dispositionẽ auaritie prius abolite. Et sic ptra rium esset cã fui contrarij: qõ est impossibile. ¶ Sed cõsiderando in peccatis mortalibus id qõ est ex parte auersionis absolute per peccatũ mortale sequens redit illud qõ fuerat in prioribus peccatis ante dimissionẽ: inquantũ per peccatũ mortale sequẽs homo puuat gratia ℣ fit reus pene eterne, sicut ℣ prius erat. Verum q⁹ auersio in peccato mortali, ex conuersione quodãmodo causatur, recipiunt ea que sunt ex parte auersionis quodãmodo diuersitatẽ per comparationẽ ad diuersas cõuersiones sicut ad diuersas causas: ita q⁹ sit alia auersio, ℣ alia macula, ℣ alⁱ⁹ reatus, prout surgit ex alio ℣ alio actu peccati mortalis. ¶ Et hoc modo in questionem vertit, vtrum macula ℣ reatus pene eterne ſm q⁹ causabant ex actibus peccatorum prius dimissorũ, redeãt per peccatum mortale sequens. Quibusdam igitur visum est, q⁹ simpliciter etiam hoc modo redeant. Sed hoc non potest esse: q⁹ opus dei per opus hominis irritari non põt. Remissio aũt peccatorum priorum, fuit opus diuine misericordie. Vnde non põt irritari per sequens peccatũ hoĩs: ſm illud ro. 3. ĩunquit incredulitas illorũ fidem dei euacuauit: ¶ Et ideo alĳ ponẽtes peccata redire, dixerunt q⁹ eius non remittit peccata priori modum peccaturo ſm prescientiã, sed solũ ſm presentẽ iustitiã, presciẽs se prio his peccatis eum eternaliter puniturũ, ℣ tũ per gratiã facit eũ presentialiter iustum. Sed nec hoc stare põt: q⁹ si causa absolute ponat, ℣ effectus ponitur absolute. Si igitur nõ absolute fieret, per gratiã ℣ gratie sacramenta peccatorũ remissio, sed cũ quadam conditione in futurũ dependente, sequeret q⁹ gratia ℣ gratie sacramẽta nõ essent sufficiens causa remissionis peccatorum. Quod est erroneũ: vtpote derogans gratie dei. Et ideo nullo modo põt esse, q⁹ macula ℣ reatus precedentiũ peccatorũ, redeant ſm q⁹ ex talibus actibus causabantur. Contingit autem q⁹ sequens actus peccati, virtualiter continet reatũ prioris peccati: inquantũ. f. aliquis homo scõo peccans, ex hoc ipso videtur grauius peccare ꝯ prius peccauerat: ſm illud ro. 2. ſm duritiam tuã ℣ cor impenitens thesaurizas tibi iram in die ire, ex hoc scilicet solo q⁹ contẽnitur dei bonitas, que ad penitentiaz expectat. Multo autez magis cõtemnitur dei bonitas ſi post remissionem prioris peccati, secundo peccatũ iteretur: quanto maius est beneficiuz peccatum remittere, ꝯ peccatorem sustinere. ¶ Sic igitur per peccatum sequens penitentiã, redit quodãmodo reatus peccatorum prius dimissorum: non inquantum causa batur ex illis peccatis prius dimissis, sed inquantũ causatur ex peccato vltimo perpetrato: qõ aggrauatur ex peccatis prioribꝰ. ℣ hoc non est peccata dimissa redire simpliciter, sed redire ſm quid: inquantum. f. virtualiter in peccato sequenti continentur.

Ad primũ Ergo dõm, q⁹ illud verbum aug. videtur esse intelligendũ de reditu peccatoruz quantum ad reatum pene eterne in se consideratum: q. f. post pniam peccatis, incurrit reatum pene eterne, sicut ℣ prius. Non tũ omnino propter eandem rationem. Vnde aug. in li. de rũsionibus prosperi, ꝯsst dixisse, q⁹ non id qõ remissum est recidit, nec pro originali peccato damnat: subdit qui tũ ea morte afficitur, que ei pp peccata dimissa debebat: q. f. incurrit mortez eternam: ꝯ meruerat per pctã preterita. ¶ Ad ſm dõm, q⁹ in illis verbis nõ intendit dicere beda, q⁹ culpa prius dimissa hominem opprimat per reditum reatus preteritiſed per iterationem actus. ¶ Ad tertium dõm, q⁹ per sequens peccatũ, iustitie priores obliuioni traduntur inquantũ erant meritorie vite eterne: non tũ inquantũ erant impeditiue peccati. Vnde si aliquis peccet mortaliter postꝰ restituit debitum, non efficitur reus quasi debitũ non reddidisset. Et multo minus traditur obliuioni pnia prius acta quantum ad remissionem culpe: cum remissio culpe magis sit opus dei ꝯ hominis. ¶ Ad quartum dõm, q⁹ gratia simpliciter tollit maculam ℣ reatum pene eterne. Tegit autem actus peccati preteritos: ne. f. propter eos deus hominem gratia priuet, ℣ reum habeat pene eterne. Et quod gratia semel fecit, perpetuo manet.

¶ Utrũ peccata dimissa, redeant q⁹ ingratitudinẽ q⁹ specialiter est secundũ odium fraternum, apostatiam a fide, contemptum confessionis ℣ doloꝛem de penitentia habita. Artı. 2.

Ad scõm Sic pceditur. Videtur q⁹ peccata dimissa non redeãt per ingratitudinẽ, q⁹ specialiter est ſm ꝛationem gñe pctoꝝ. f. ſm odiũ fraternũ apostasiam fide: ℣ temptũ confessionis, ℣ doloꝛem de penitẽtia habita (ſm q⁹ q̃dã metrice diterũt. Fratres odit, apostata fit, spernitoꝝ fateri. Penituisse piget: priſtina culpa reddit.) Tanto enim est maioꝛ ingratitudo, quanto grauius est peccatum quod qui ꝓtra deum committit post beneficiuz remissionis peccatorũ. Sed quedam alia pctã sunt his grauioꝛa: sicut blasphemia contra deum, ℣ pctũ in spiritũ sanctum. Ergo videtur q⁹ peccata dimissa non redeant magis ſm ingratitudinem commissam ſm hec peccata ꝙ secundum alia.

4. dist. 22. q. 1. le. 2. q. 3.

4 dist. 22 q. 1. le. 2 q. 3.

¶ Ps. Babanus dicit. Neq; seruũ tradidit deus tortoribus, quoadusq; redderet vniuersum debitum, q. non solum peccata que post baptismũ homo egit reputabunt ei ad penã, sed ℣ originalia q̃ in baptismo sunt ei dimissa. Sed etiã peccata vẽtalia inter debita cõputanꝰ. q⁹ quib⁹ dicimus, dimitte nobis debita nostra. Ergo ipsa etiã redeunt p ingratitudinẽ. Et pari rõne vr, q⁹ per peccata venialia redeant pctã prius dimissa, ℣ nõ solũ per peccata ḋicta. ¶ Ps. Tãto est maioꝛ ingratitudo quanto post maius beneficium acceptum aliquis peccat. Sed beneficiũ dei est ipsa innocentia, qua pctũ vitamus: dicit enim aug. in. 10. ſsel. Gratie tue deputo quecũq; pctã non feci. Maius autem donũ est innocentia ꝙ etiam remissio omnium pctoꝝ. Ergo non minus est ingratus deo qui peccat post innocentiã, ꝙ qui peccat post penitentiã. Et ita videt q⁹ per ingratitudinem que fit ſm peccata predicta, non maxime redeant peccata dimissa.

Sed ʒ Est, q⁹ greg. dicit. 18. moral. Ex dictis euangelicis constat, q⁹ si quid in nos delinquitur ex eoꝛde non dimittimus, ℣ illud rursus exigitur, quod nobis iam p penitentiam dimissum fuisse gaudebamus. Et ita ꝓpter odium fraternum specialiter peccata dimissa redeunt secundũ ingratitudinem. Et eadem ratio videtur de aliis.

Rñdeo Dõz, q⁹ (sicut supra dictũ est) peccata dimissa, per penitentiã redire dicunt, inquãtum reatus eoꝝ rõne ingratitudinis, virtualiter continetur in peccato sequenti. ¶ Ingratitudo aũt põt cõmitti dupliciter, vno modo ex eo q⁹ aliq̃d fit ʒ beneficium. Et hoc modo p omne pctũ mortale quo deum offendit, reddit hõ ingratus deo, qui peccata remisit. Et sic per quodlibet pctũ mortale sequẽs, redeũt pctã pri⁹ dimissa, rõne ingratitudinis. Aliomõ ꝙmittitur ingratitudo non solũ faciendo ʒ ipsum bñficiũ, sed etiã faciendo ʒ formam beneficij prestiti. Que quidez forma si attendaꝛ ex pte bñfactoris, est remissio debitoꝝ. Vñ ʒ hanc formam facit, qui fratri petenti veniam nõ remittit: sed odiũ tenet. ¶ Si aũt attendatur ex parte penitentis, qui recipit hoc beneficiũ, inuenit ex parte eius duplex motus libeꝛi arb. Quoꝝ primꝰ est motꝰ lib. ar. in deũ, qui est actus fidei formate. Et ʒ hoc facit hõ apostatãdo a fide. Scõs autem est motus liberi ar. in peccatuz, qui est actus penitẽtie. Ad quẽ primo ꝓtinet (vt supra dictũ est) q⁹ hõ detesteꝛ pctã preterita, et ꝓtra hoc facit ille q̃ dolet se penituisse. Scõo pertinet ad actus pnie, vt penitens ꝓponat se subiacere claubus ecclie per confessionẽ: ſm illud psal. dirit ꝓfitebor aduersuz me iniustitias meas tẽnit ꝓfiteri ſm q⁹ ꝓposuerat. Et ideo dicit q⁹ specialiter ingratitudo horũ peccatorum, facit redire peccata prius dimissa.

Ad primũ Ergo dõz, q⁹ hoc nõ ḋr spãliter de istis peccatis, q: sint ceteris grauioꝛa: ſz q: directius opponunt beneficio remissionis peccatoꝝ. ¶ Ad scõm dõz, qõ ℣ peccata mortalia, inquantũ contẽnitur dei bñficium, quo beneficiũ remissa. Nõ tamẽ p peccatũ veniale aliquis incurrit ingratitudinem: quia homo peccãdo venialiter, nõ facit contra deũ: sed ꝓter ipm. Et ideo p peccata venialia, nullomodo peccata dimissa redeũt. ¶ Ad tertiũ dõm, q⁹ beneficium aliquod hꝫ pensari dupliciter. Vnomõ ex ꝯtitate ipsius beneficij. Et scõm hoc innocẽtia est maiꝰ dei beneficiũ ꝙ pnia: que ḋr secunda tabula post naufragiũ. Alio modo põt pensari bñficiũ ex parte recipientis, qui minus est dignus, ℣ sic magis fit sibi gratia: vnde ℣ ipe magis est ingratus si contẽnat. Et hoc modo beneficiũ remissionis culpe, est maius, inquantuz prestatur totaliter indigno, ℣ ideo ex hoc sequitur maioꝛ ingratitudo.

¶ Utrum per ingratitudinẽ peccati sequentis, consurgat tantus reatus, quãtus fuerat peccatorum prius dimissorum. Artıcu. 3.

Ad tertiũ Sic ꝓceditur. Videtur q⁹ per ingratitudinẽ pcti sequentis consurgat tantus reatus, quantus fuerat peccatorum prius dimissoꝝ. Quia ſm magnitudinẽ pcti est magnitudo beneficij, quo pctũ remittit, et per ꝯs magnitudo ingratitudinis, qua hoc bñficiũ contẽnit. Sed ſm quãtitatẽ ingratitudinis, est quãtitas reatus cõsequẽtis. Ergo tãtus est reatus qui consurgit ex ingratitudine sequẽtis peccati, quãtus fuit reatꝰ oĩm pceden tium peccatoꝝ. ¶ Ps. Magis peccat q⁹ deum offendit, ꝙ q̃ offendit hoĩem. Sed seruꝰ manumissus ab aliquo dño, reducit in candem seruitutẽ a qua prius fuit liberatus, vel etiã in grauioꝛẽ. Ergo multo magis ille qui contra deũ peccat post liberationẽ a pctõ reducit in tantũ reatũ pene quãtũ primo habuerat. ¶ Matth. 18. ḋi. q⁹ iratus dñs tradidit eũ (cui replicãtur pctã dimissa, ꝓpter ingratitudinẽ) tortoꝛibus quoadusq; redderet vniuersum debitum. Sed hoc non esset, nisi consurgeret ex ingratitudine tantus reatus ꝙtus fuit omniũ ꝓteritoꝝ peccatoꝝ. Ergo equalis reatus per ingratitudinem redit.

Sed cõtra Prio mensura pcti erit et plagarum modus. ¶ Ex quo patet, qõ ex paruo peccato nõ cõsurgit magnus reatus. Sed q̃dq; peccatũ mortale sequẽs, est multo minus quolibet pctoꝝ prius dimissoꝝ. Nõ ergo ex peccato sequẽti redit tantus reatus quãtus fuit peccatorum prius dimissorum.

Rñdeo Dõm, q⁹ quidã diꝛerunt q⁹ ex pctõ sequẽti, ꝓpter ingratitudinem consurgit tantus reatus quãtus fuit reatus peccatoꝝ prius dimissoꝝ super reatuz propꝛium huius peccati. Sed hoc nõ est necessarium: q⁹ sicut supra dictum est, reatus precedentiũ peccatoꝝ nõ redit p peccatũ sequẽs, inquãtuz sequebaꝛ ex actib⁹ ꝓteritoꝝ pctoꝝ: ſz ingꝛtũ cõsequit actũ sequẽtis pcti. Et ideo opz q⁹ ꝯtitas reat⁹ redeũtis sit ſm grauitatẽ peccati subsequẽtis. Põt autẽ cõtingere, q⁹ grauitas peccati subsequẽtis adequet grauitatẽ oĩm pctoꝝ ꝓcedentiũ. Sed hoc nõ semper est necesse: siue loquamur de grauitate eius quã hꝫ ex sua specie, cũ q̃dq; peccatum sequens sit fornicatio simpleꝛ peccata vero preterita fuerunt adulteria vel homicidia seu sacrilegia) siue ẽt loquamur de grauitate quã habet ex ingratitudine annexa. Non enim opz q⁹ quãtitas ingratitudinis sit absolute equalis quãtitati bñficij suscepti, cuius quãtitas attẽdit ſm quãtitatez peccatoꝝ prius dimissoꝝ: contingit enim q⁹ contra idem beneficiũ vnus est multũ ingratus, vel ſm intentionem contẽtus beneficij, vel ſm grauitatem culpe cõtra bñfactorem cõmisse: alius autẽ parum, vel quia minus contemnit, vel quia minus contra benefactoꝛem agit. Sed ꝓportionaliter ꝯtitas ingratitudinis adequatur quãtitati beneficij: supposito enim equali contemptu bñficij, vel offensa benefactoꝛis, tanto erit grauioꝛ ingratitudo, quanto beneficium fuit maius. Vnde manifestũ est, q⁹ non est necesse q⁹ propter ingratitudinem, semp per pctũ sequẽs redeat tantus reatus, quantus fuit precedẽtium pctoꝝ: sed necesse est q⁹ proportionaliter quanto peccata prius dimissa fuerint plura ℣ maioꝛa, tanto redeat maioꝛ reatus per qualecunq; sequens peccatum mortale.

Ad primũ Ergo dicẽdum q⁹ beneficiũ remissionis culpe recipit quantitatem absolutam scõm quãtitatem peccatoꝝ prius dimissoꝝ. Sed pctũ ingratitudinis non recipit quantitatẽ absolutam ſm quantitatẽ beneficij, sed ſm quantitatem contemptus vel offense: vt dictũ est. Et ideo ratio non sequitur. ¶ Ad secundum dicendũ, q⁹ etiã seruus manumissus non reducitur in priſtinam seruitutẽ ꝓ qualicũq; ingratitudine: sed ꝓ aliqua graui. ¶ Ad tertium dicendum, q⁹ illi cui peccata dimissa replicantur ꝓpter subsequentem ingratitudinem, redit vniuersum debitum, inquãtum quantitas peccatoꝝ precedentium ꝓportionaliter inuenitur in ingratitudine subsequenti: non autem absolute, vt dictum est.

¶ Utrum ingratitudo, ratiõe cuius sequẽs peccatum facit redire peccata prius dimissa sit speciale peccatum. Artıcu. 4.

Ad quartũ Sic procedi tur. Videt q⁹ ingrattudo, ratione cuius se quens peccatũ facit redire peccata prius dimissa, sit speciale peccatum. Attribuitio enim gratiarum pertinet ad cõtrapassum, quod requiritur in iustitia: vt patet per phm. 5. ethi. Sed iustitia est specialis virt⁹. Ergo ingratitudo est speciale peccatum. ¶ Preterea. Tullius in. 2. rheto. ponit q⁹ gratia est specialis virt⁹. Sed ingratitudo opponitur gratie. Ergo ingratitudo est speciale peccatum. ¶ Preterea. Specialis effectus a speciali causa pceditur. Sed ingratitudo habet specialem effectum, scilicet quod facit aliqualiter redire peccata prius dimissa. Ergo ingratitudo est speciale peccatum.

Sed contra Illud quod cõsequitur omnia peccata, non est speciale peccatum. Sed per quodcũq; peccatum mortale aliquis efficitur deo ingratus: vt ex premissis patet. Ergo ingratitudo non est speciale peccatum.

Rñdeo Dicendũ, q⁹ ingratitudo peccãtis qñq; est spãle peccatuz: quandoq; autem non, sed est circũstantia generaliter cõsequens oẽ peccatuz mortale qõ cõtra deum cõmittitur. Peccatum enim speciem recipit ex intentione peccantis. vnde vt phs dicit. 5. ethi. ille qui mechatur vt furet, magis est fur ꝙ mechꝰ. ℣ Si igitur aliquis peccatoꝛ in contemptum dei et suscepti beneficij aliquod peccatum committat, illud peccatum trahitur ad speciem ingratitudinis. Et hoc modo, ingratitudo peccantis est speciale pctũ. ℣ Si vero aliquis intendens aliqõ peccatũ cõmittere (puta homicidiũ, aut adulteriũ) non retrahatur ad hoc ꝓpter hoc q⁹ pertinet ad dei cõtemptũ, ingratitudo nõ erit speciale peccatum: sed trahatur ad speciem alterius peccati sicut circũstantia quedam. Et autem aug. dicit in lib. de natura et gratia, non omne peccatũ est ex contemptu, ℣ tamẽ in omni peccato deus contẽnitur in suis preceptis. Unde manifestum est, q⁹ ingratitudo peccantis qñq; est speciale peccatum, sed non semper. ¶ Et per hoc patet responsio ad obiecta. Nam prime rationes cõcludunt quod ingratitudo secundum se sit quedam species peccati. Ultima autem ratio concludit, q⁹ ingratitudo scõm q⁹ inuenitur in omni peccato, nõ sit speciale peccatuz,

beneficium remissionis quantificatur secundum peccata dimissa, ideo tanto grauius quis post penitentiam peccat quanto maioꝛ peccatoꝛ prius fuit: ℣ ceteris paribus quãto plurĳes dimissa sibi peccata fuerunt.

¶ Super artıcu. 4.

In artic. 4. eiusdem. q. aduertendum est, ingratitudinem de qua est sermo non est speciale peccatum nõ solum ea ratione q: ipsa ℣ peccatum prius dimissum ꝓtrahuntur ad penitentiam non constituunt duo peccata. scilicet in ingratitudinis ℣ fornicationis: sed ea potius ratione: quia huiusmodi ingratitudinis circunstantia non apponit circa peccatum post penitentiã de formitatẽ alterius speciei ab ipso peccato: imo ingratitudo ista trahitur ad speciem peccati quod circunstat puta fornicatiõis si peccatum post penitentiam est fornicatio. ℣ sic de aliis. Simile est enim de similibus consequentibus ad omnia peccata mortalia: puta odio dei ℣ cõtemptu diuini peccati. quilibet enim peccans mortaliter interpretatiue ℣ cõtemnit diuinum preceptuz ꝙ trãsgreditur ℣ in odium illimicitie diuine charitati oppositum incidit. Ne tamen circumstantie ad eandem pertinent speciem peccati in qua est peccatũ cuius sunt circũstantie ℣ non trahuntur peccatum in speciem odiũ diuini ℣ speciem inobedientie prout secundũ se hec sunt specialia peccata ad quas tamẽ species traherent si quis ex dei odio ℣ contemptu precepti formi caretur.

22ᵉ. qõ. 107. ar. 2. ad. 1. Et. 4. di stin. 22. q. 1. arti. 3. q. 3.

¶ Super questionez. 89. articul. 1.

In questiõe. 89. quatuor notanda occurrunt. primus in articu. primo ad secundum ꝙ vbi dicitur ꝙ contritio se habet vt vltima dispositio ad gratiam consequendam. Secundum est enim dupliciter sumi contritionem: vel pro ipso actu nudo: vel pro ipso actu informato charitate. perfectus siquidem dolor 8. q. 152 de peccatis commissart. 3. ad 3 cum voluntate faciendi ꝛc. contriffaciendi ꝛc. contri- Et. 4. di tio dicitur, formata stin. 14. quidem si charitate q. 2. a. 2. vestita consideretur: absolute vero si nuda sumatur. Et sic nude considerauit eam autor, quum dixit quod est vltima dispositio ad gratiam, formata autem charitate considerat, quum describitur ꝙ est dolor charitate informatus.

¶ Secundum notandum est in. 2. artic. in calce col. vbi dicitur, ꝛ eadem ratio est de virtutibus que et gratia consequuntur. Posset siquidem hoc dupliciter intelligi, vel referendo singulas virtutes ad singulas proprias dispositiones in resurgente: vel referendo quantitatem virtutum ad quantitatem gratie. Et primo quidem intellectu sensus esset, quod resurgens a peccato recuperat aliquam infusam virtutem maiorem ꝛ aliquam minorem si ad vnam magis se disposuit quam ad aliam: sicut recuperat gr̃am maiorem vel minorez prout magis vel minus se disponit ad illam. Iuxta secundum vero intellectum sensus esset, ꝙ recuperãs gratiam minorem recuperat etiam virtutes minores ꝛ sic recuperat gratiam equalem deperditæ, recuperat etiam virtutes equales: ꝛ si maiorem, maiores. Quicquid autem de veritate primi dicti secundum se sit: presenti tamen litere secundus solus sensus consonat: quoniam in litera redditur ratio quare est eadem ratio de gratia ꝛ virtutibus. Et ratio que redditur est sequela virtutuz. Et gratia: ex hoc enim quod virtutes consequuntur ad gratiam ꝛ abs, que scrupulo ambiguitatis cuiusq; deducitur

¶ De recuperatiõe ỹtutũ ꝙ pniam. Qõ. 89.

Deinde de recuperatiõe virtutum per penitentiaz. ¶ Et circa hoc quer̃untur. 6. Primo, vtrũ per penitentiam restituantur virtutes. Secundo, vtrum restituantur in equali quantitate. Tertio, vtrum restituatur penitenti equalis dignitas. Quarto, vtrum opera virtutum, per peccatum sequens mortificentur. Quinto, vtrum opera mortificata per peccatum, per penitentiam reuiuiscant. Sexto, vtrum opera mortua. i. absq; charitate facta, per penitentiam viuificentur.

¶ Utrꝫ ꝙ pniam virtutes restituant. Ar. 1.

Ad primuz Sic proceditur. Videtur ꝙ per pniam virtutes non restituantur. Non esñ possent virtutes amisse, per penitentiaz restitui, nisi penitẽtia virtutes causaret. Sed penitentia cum sit virtus, non potest esse causa omnium virtutũ: presertim cum quedam virtutes sint naturaliter priores penitentia scilicet fides, spes, ꝛ charitas: vt supra dictũ est. Ergo per penitentiam non restituuntur virtutes. ¶ Preterea. Penitentia in quibusdaz actibus penitẽtis cõsistit. Sed virtutes non causantur ex actibus nostris: dicit enim Augu. in lib. de libero arbi. ꝙ virtutes deus in nobis sine nobis operatur. Ergo videtur ꝙ per penitentiam non restituant virtutes. ¶ Preterea. Habens virtutẽ, sine difficultate ꝛ delectabiliter actus virtutũ operatur, vnde pḥs dicit in primo ethi. ꝙ nõ est iustus, qui non gaudet iusta operatione. Sz multi penitentes adhuc difficultatem patiũtur in operando actus virtutum. Non ergo per penitentiam restituuntur virtutes.

Sed ctra Est, ꝙ luc. 15. pater mandauit ꝙ filius penitens induereꝛ stola prima. Que ꝝm amb. est amictus sapientie. Quã simul cõsequuntur oẽs virtutes: ꝝm illud sap. 8. sobrietatẽ ꝛ iustitiã docet, prudentiam ꝛ virtutem, quibus vtilius nihil est in vita hominibus ergo per penitentiam omnes virtutes restituuntur.

Rñdeo Dõm, ꝙ per penitentiam restituuntur peccata: vt dictum est. Remissio autem peccatorũ non potest esse nisi per infusionem gratie. Unde relinquitur ꝙ per penitentiam homini gratia infundatur. Ex gratia autem cõsequuntur omnes virtutes gratuite, sicut ex essentia anime fluunt omnes potentie: vt in secunda parte habitum est. Unde relinquitur ꝙ per penitentiam omnes virtutes restituantur.

Ad primũ Ergo dicendũ, ꝙ eodem modo pnia restituit virtutes, per quẽ modũ est causa gratie: vt iam dictum est. Est aũt causa gratie inquantuz est sacramentũ: nam inquantũ est virtus, est magis gratie effectus. Et ideo non opz ꝙ penitentia ꝝm ꝙ est virtus, sit causa oĩm aliaruz virtutum: sed ꝙ habitibus aliarũ virtutũ, per sacramentũ pnie causentur. ¶ Ad ꝝm dõm, ꝙ in sacro pnie, actus humani se habent mãliter: sed formalis vis huius sacramenti dependet ex virtute clauiz. Et ideo virtꝰ clauiũ effectiue causat gratiã ꝛ virtutes, instrumẽtaliter tñ: sed actꝰ nostri penitentis se habet vt vltima dispositio ad gr̃am consequendam. s. contritio: aliꝰ vero sequentes actus pnie, procedũt iam ex gratia ꝛ virtutibus. ¶ Ad tertiũ dicendum, ꝙ (sicut supra dcm̃ est) qñq; post primũ actũ pnie, qui est ꝓritio remanẽt gdã reliquie peccatorũ. s. dispõnes ex priorib⁹ actibus peccatorũ causate, ex quib⁹ prestat difficultas quedã penitenti, ad operandum opera virtutũ. Sed quantũ est ex ipsa inclinatione charitatis ꝛ aliarum virtutum, penitens opera virtutis delectabiliter ꝛ sine difficultate operatur: sicut si virtuosus, per accidens difficultatem pateretur in executione actus virtutis propter somnum, aut aliquam corporis indispositionem.

¶ Utrũ post penitentiã resurgat homo in equali virtute. Ar. 2.

Ad scõm Sic procedit. Uidet ꝙ post pniam resurgat hõ in equali ỹtute. Dicit enim apls rom̃. 8. diligentibus deum oĩa cooperãtur in bonũ. Ubi dicit glo. aug. ꝙ hoc adeo verũ est, vt si qui horũ deuient ꝛ eroubitent, hoc ipsum eis deputet in bonum proficere. Sed hoc non esset, si homo resurgeret in minori virtute. Ergo videtur ꝙ nunq̃ penitens resurgat in minori virtute. ¶ Preterea. Ambro. dicit, ꝙ penitentia res optima est que oẽs defectus reuocat ad perfectũ. Sed hoc nõ esset, nisi virtutes in equali quantitate recuperarentur. Ergo per penitentiam semper recuperatur equalis virtus. ¶ Preterea. Super illud gen̄. primo, factum est vespere ꝛ mane dies vnus, dicit gl. Uespertina lux est a qua quis cecidit, matutina in qua resurgit. Sed lux matutina est maior vespertina. Ergo aliquis resurgit in maiori gratia vel charitate quaz prius habuerit. ¶ Quod etiam videtur per id quod apostolus dixit rom̃. 5. vbi abundauit delictum, superabundauit ꝛ gratia.

Sed cõtra Charitas ꝑficiens vel perfecta, est maior q̃ charitas incipiens. Sed qñq; aliquis cadit a charitate proficiente, resurgit autem in charitate incipiente. Ergo semper resurgit homo in minori virtute.

Rñdeo Dõm, ꝙ (sicut dictũ est) motus liberi arbi. qui est in iustificatiõe impḥ, est vltima dispositio ad gratiam. Unde in eodẽ instanti est gr̃e infusio cũ predicto motu liberi arbi. vt in scõa parte habitũ est. In quo quidẽ motu comprehenditur actus pnie: vt supra dcm̃ est. Manifestũ est autẽ, ꝙ forme que possunt recipere magis ꝛ minus, intenduñ ꝛ remittuntur ꝝm diuersam dispositionem subiecti: vt in secunda parte habitum est. ¶ Et inde est, ꝙ ꝝm ꝙ motꝰ liberi arbi. in pnia est intensior vel remissior, ꝝm hoc penitens consequitur maiorem vel minorẽ gratiã. Cõtingit aũt intensionẽ motus penitentis qñq; proportionatã esse maiori gr̃e quam illa a qua ceciderat p pctũ qñq; autẽ equali, qñq; vero minori. Et ideo penitẽs qñq; resurgit in maiori gr̃a qz priꝰ habuerat, qñq; aũt in equali, qñq; etiã in minori. Et eadẽ ratio est de virtutibus q̃ ex gr̃a consequũtur.

Ad primũ Ergo dicendũ, ꝙ non omnibus diligentibus deũ cooperaꝛ in bonũ hoc ipsum ꝙ p peccatũ a dei amore cadunt: qõ pz in his qui cadũt, ꝛ nũq̃ resurgũt, vel qui resurgũt, iterũ casuri. Sed his tñ q̃ ꝝm propositum vocati sunt sancti. i. predestinatis: qui quotiescunq; cadunt, finaliter tñ resurgũt. ¶ Dicit ergo eis in bonũ hoc ꝙ cadunt, nõ qz semper in maiori gr̃a resurgant: sed qz resurgũt in ꝑmanẽtiori gr̃a. Nõ quidẽ ex parte ipsius gr̃e (qz quãto gr̃a est maior, tãto de se est permanẽtior) sed ex parte hoĩs: qui tãto stabilius in gr̃a permanet, quãto est cautior ꝛ humilior. Uñ ꝛ glo. ibidẽ subdit, ꝙ ꝛ ꝓficit eis in bonũ, ꝙ cadũt, qz humiliores redeũt atq; doctiores.

¶ Ad ꝝm dicendũ, ꝙ penitentia quantũ est de se, hz virtutẽ reparãdi defectus ad pfectũ, ꝛ etiã promouẽdi in vlteriorẽ statũ. Sed hoc qñq; impedit ex parte hoĩs q̃ remissius mouet in deũ, ꝛ in detestatiõnẽ peccati: sicut etiã in baptismo aliqui adulti cõsequuntur maiorem vel minorẽ gratiã, ꝝm ꝙ diuersimode se disponunt. ¶ Ad tertiũ dõm, ꝙ assimilatio illa vtriusq; gr̃e ad lucem vespertinam ꝛ matutinã, fit propter similitudinẽ ordinis: matutinã sequit̃ lux diei: nõ aũt propter similitudinẽ maioris vel minoris quãtitatis. ¶ Illud etiã verbũ apli intelligit de gr̃a ꝛ̃pi, superat oĩa abundantiã humanorũ peccatorũ. Nõ aũt est verũ in oĩbus, ꝙ quãto abundantius peccauit, tanto abundantiorẽ gr̃am cõsequaꝛ, pelata q̃titate habitualis gr̃e. Est tñ superabundãs gr̃a quãtũ ad ipsam gr̃e rationẽ: qz magis gratis beneficiũ remissionis magis peccatori confert. Quãuis qñq; abundanter peccantes + abundanter doleant: ꝛ sic abundantiorẽ habitũ gr̃a + Alias non habet tie ꝛ virtutum cõsequũtur: sicut pz in magdalena. ¶ Ad id vo quod in ꝛ̃o obiicitur dõm, ꝙ vna ꝛ eadem gr̃a maior est proficies abundãs q̃ incipiens. Sed in diuersis hoc non est necesse. vnus eñ incipiens potest a maiori gratia quam alius habeat in statu profectus: sicut cantra-

ry ad maiorem gratiã sequũtur in viatore virtutes, ꝛ ad minorem minores.

¶ Tertio aduertendum est in. 3. ar. in cor. vbi de irregularitate ad homicidii ꝛ defensionem commissi tangitur. Differenduꝫ siquidem est, vtrum aliquis irregularitatem incurrat ex homicidio casuali, aut ex defensione. Nam quedam est necessitas ad homicidium (quum scilicet aliter non potest tot̃ liberare familiam suam, nisi occidat illum. ¶ hec quidem necessitas inducit irregularitatem per noua iura, cõdita scilicet post transitum beati Tho. vt patet in. 6. de homicidio. ca. vnico. Defensio autem non vigens ad homicidium et olim ꝛ nunc irregularem constituit: et de hac tertia ista intelligendus est.

¶ Quarto aduertendum est in. 5. articu. in cor. iuncto cum responsione ad tertium quod aliud est loqui de operibus meritorii, ꝛ aliud est loqui de quantitate operis meritorii. Quum enim mortificata reuiuiscunt semper omnia opera meritoria que mortificauerãt reuiuiscunt, vtrũqz tñ quo reuiuiscunt debita est vita eterna per vim operum, ꝛ non solum per vim presentium operum, ita q̃ hoc operatur reuiuiscere, q̃ ex pluribus capitib⁹ debetur huic vita eterna scilicet ex meritis prioribus ꝛ ex meritis posterioribus. Sz ꝙdam operis meritorii non semper reuiuiscit simpliciter: quoniam non semper recuperat propriam efficaciam, que est perducere hũc ad tantum gradum beatitudinis eterne: vt patet in eo qui resurgit in minori gratia, ita q̃ in illa minore decedit. talis enim minime perueniet ad illum de beatitudinis gradum quem quantitas suorum meriti debitus sibi recuperaret. Et in priori vita huius non reuiuiscentie est ipsa resurgentis indispositio, sicut enim si non resurrexisset a peccato, mortificata merita (quia peccatum priori impediuisset meritorii efficaciam) ita resurgendo a peccato cum minore tamẽ gratia + Alias + tia ex hoc ipso indispendum fructum magnitudinis gratie: quia meritis ipse enim minor contingit resurgere. dicit in. 2. dialogorũ. Quatenꝰ ꝛ pñtes ꝛ secuturi oẽs agnoscereñ, hinc tectus puer conuersationis gram a quãta pfectione cepisset. ¶ Utrum per penitentiam restituatur homo in pristinam dignitatem. Arti. 3.

Ad tertiũ Sic procedit. Uidetur ꝙ per pniam nõ restituatur hõ in pristinã dignitatẽ. Qz sup illud amos. 5. virgo Israel cecidit. di glo. Nõ negat posse resurgere, sed non resurget virgo Israel: quia semel aberrans ouis, etsi reportetur humeris pastoris, non habet tantã gloriã quantã que nũq̃ erravit. Ergo per penitentiam non recuperat homo pristinam dignitatem. ¶ Ier. dicit. Quicunq; dignitatem diuini gradus non custodiunt, contenti fiant animã saluare, reuerti enim in pristinũ gradũ difficile est. ¶ Et ino. papa. dicit, ꝙ apud niceã constituti canones, penitentes etiã ab infirmis officijs cleri cõ excludunt. Nõ ergo per penitẽtiam homo recuperat pristinam dignitatẽ. ¶ Ad peccatũ põr aliquis ad maiorẽ gradũ ascendere. Non aũt hoc post peccatum cõceditur penitẽti: dr enim Ezech. 44. Leuite qui recesserunt a me, nunq̃ appropinquabunt mihi, vt sacerdotio fungãtur. ¶ Et sicut hr̃ in decre. dist. 50. in hilerdensi concilio legitur. Hi qui sancto altari deseruiũt, si subito in fida carnis fragilitate corruerint, z domino respicientes digne penituerint: officiorum suorum sic loca recipiant: vt non possint ad altiora officia vlteriusq; promoueri. Non ergo penitentia restituit hominem in pristinam dignitatem.

Sed cõtra Est ꝙ sicut in eadem dist. legitur. Gre. scribens secundino, dicit. Post dignam satisfactionem credimus hominem posse redire ad suum honorem. ¶ Et in concilio agathensi legitur. Contumaces clerici: prout dignitatis ordo permiserit, ab episcopis corrigantur: ita vt cum eos penitentia correxerit, gradum suum dignitatemq; recipiant.

Rñdeo Dõm, ꝙ hõ per peccatum duplicem dignitatẽ amittit. vnã quantũ ad deũ, aliã vero ỹtum ad ecclesiã. Quantum autẽ ad deũ: amittit duplicẽ dignitatẽ. vnã principalẽ: qua. s. cõputaꝛ erat inter filios dei per gratiã. Et hanc dignitatẽ recuperat p pniam: qõ signaꝛ luc. 15. in filio prodigo: cui penitenti pater tulit restitutam stolam primã ꝛ anulum ꝛ calciamenta. Aliã vo dignitatẽ amittit secũdariã. s. innocẽtiã: de qua (sicut ibidẽ legitur) gloriabatur filius senior dicẽs, ecce tot annis seruio tibi, ꝛ nunquam mandatũ tuũ preteriui. Et hãc dignitatem penitens recuperare non põt. Recuperat tñ q̃q; aliquid maius: qz vt grego. dicit in homel. de centũ ouibus, qui errasse a deo se considerant, dãna precedẽtia lucris sequẽtibus recõpensant. Maius ergo gaudiũ de eis fit in celo: qz dux in prelio plus eñ militem diligit, qui post fugam reuertẽs hostem fortiter premit, quã illũ qui nunq̃ terga prebuit, ꝛ nunq̃ aliquid fortiter fecit. ¶ Dignitatem aũt ecclesiastica hõ per peccatũ perdit: qz indignũ se reddit ad ea q̃ cõpetũt dignitati ecclesiastice exercenda. Qua quidẽ recupe rare prohibetur. Uno modo quia nõ penitet. vnde isido. ad missianum + episcopũ scribit (sicut in eade di. legitur. c. dño.) Illos ad priores gradus redire canones precipiunt. quos pnie precessit satisfactio, vel condigna peccatorũ cõfessio. at ỹra hi qui a vitio corruptionis nõ emendantur, nec gradũ honoris, nec gr̃am recipiunt cõionis. ¶ Scõo, qz penitentiam negligenter facit. vñ in eadẽ dist. ca. siquis diaconus. 51. Uñ in aliquibus nec compunctio humilitatis, nec instantia oranti appareat, nec ieiunia vel lectionibus eos titas illa non reuiniscat sibi simpliciter et absolute: cum quo tamen stat, quod reuiuiscat illi secundũ quid, hoc est quoad gaudiũ accidentale: quia vt in litera dicitur, plus gaudebit de maiore merito precedente ẽẽ, de minore quod subsequitur est.

Aliaꝫ + põas.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Navarra Biblioteca

C Utrū opa virtutū in charitate fctā,possint mortificari.ar.4.

Ad quartuz Sic ꝓceditur.Uꝰ ꝙ opera virtutū in charitate fctā,mortificari nō possint.Quod eīn nō est,immutari nō pōt. Sed mortificatio est quedā mutatio de vita in mortem.Cum ergo opera virtutū postq̄ facta sunt,iaz non sint,videtur ꝙ vlterius mortificari nō possint. C Preterea, Per opera virtutum in charitate facta,homo meretur vitā eternam, Sed subtrahere mercedem merenti,est iniustitia,que non cadit in deum.Ergo non potest esse,ꝙ opera virtutum in charitate facta,per peccatum sequens mortificent. C Preterea. Fortius nō corumpitur a debiliori. Sed opera charitatis sunt fortiora quibuslibet peccatis:qꝝ vt dicitur ꝓuerb.10.vniuersa delicta operit charitas.Ergo videt ꝙ opera in charitate facta,per sequens mortale peccatum mortificari non possint.

Sed cōtra Est,ꝙ dicitur ezech.18. Si auerterit se iustus a iustitia sua,omnes iustitie eius quas fecerat,non recordabuntur.

Rñdeo Dicendū,ꝙ quidā dixerunt ꝙ opa meritoria per pcīa sequens mortificata,nō reuiuiscūt ꝓ pniam subsequentē,ꝓsiderantes ꝙ opera illa non remanant,vt iteruz viuificari possint.Sed hoc impedire non pōt quin viuificentur. Nō enim habent vim perducendi in vitā eternā(qō pertinet ad eoꝝ vitam) solum ꝑm ꝙ actu existunt:sed etiaz postq̄ actu esse desinunt,ꝑm ꝙ remanent in acceptatione diuina.Sic aūt remanent quantū est de se,etiam postq̄ per peccatum mortificantur: qꝝ semper deus illa opera ꝓout facta fuerunt,acceptabit,z sancti de eis gaudebunt; ꝑm illud apoca. 2.tene quod habes,ne alius accipiat coronam tuam.Sed ꝙ isti qui ea fecit,non sint efficacia ad ducendū in vitā eternā,ꝓuenit ex impedimēto pcti superuenientis:per qō ipse redditus est indignus vita eterna. Hoc aūt impedimentum tollitur per penitentiam, inquantum per eam remittuntur peccata. Unde restat qō opera ꝓius mortificata,per penitentiam recuperant efficaciam perducendi euz qui fecit ea in vitam eternam:quod est ea reuiuiscere.Et ita patet ꝙ opera mortificata,per penitentiam reuiuiscunt.

Ad ꝓmū Ergo dōz,ꝙ in rebus naturalib⁹ tā mortua ḡ mortificata carēt ꝓncipio vite. Sed opa dicunt mortificata nō ex parte ꝓncipij ex quo processerūt,ſz ex parte impedimenti extrinseci. Mortua aūt dr ex pte principij. Et tō non est similis rō. C Ad ꝑm dōm,ꝙ opa de gīe bonoz ne charitate facta,dr mortua pp defectū charitatis z gr̄e sicut ꝓncipij.Hoc aūt non ꝑstat eis ꝓ pniam sequēte,vt ex tali principio pcedant.Uſi rō non sequit. C Ad tertiū dōm,ꝙ deus recordat bonoruz que quis facit in statu peccati,nō vt remuneret ea in vita eterna:qō debetur solis operibus viuis.i.ex charitate factis.Sed remunerat ea temporali remuneratione, sicut Greg. dicit in homel.de diuite z lazaro,ꝙ nisi diues ille aliquod bonū egisset,z in ꝑsenti seculo remuneratione acceptisset:nequaq̄ et abraam diceret,recepisti bona in vita tua. V Uel etiā hoc potest referri ad hoc ꝙ pateretur tolerabilius iudiciū. Unde dicit aug. in lib.de patientia. Non possumus dicere, scismatico mel⁹ fuisset vt christum negando nihil eoꝝ pateret que passus est ꝓfiteendo:sed existimandū est tolerabilius ei futurū iudiciū,q̄z si christum negando nihil eoꝝ pateretur,vt illud qō ait apostolus. Si tradidero corpus meū ita vt ardeam,charitatem aūt nō habuero,nihil mihi ꝓdest:intelligatur ad regnum celorum obtinendum,non ad extremi supplicij iudicium tolerabilius subeundū.

Ad quintuz Sic procedit.Uꝰ ꝙ opa mortificata per pctū,ꝑ pniaz nō reuiuiscant.Sicut enim per pniam subsequentem remittitur pctā ꝑterita,ita etiā ꝑ pctū sequens mortificantur opera ꝓius in charitate facta. Sed pctā dimissa per penitentiā,non redeūt:vt supra dcm est.Ergo videtur ꝙ etiam opera mortificata,per charitatem non reuiuiscant. C Ꝑ.Opera dicunt mortificari,ad similitudinez animalium que moriuntur:vt dictū est.Sed animal mortuū non pōt iterū viuificari.Ergo nec opa mortificata,possunt iterū per penitentiā reuiuiscere. C Ꝑ.Opera in charitate facta,merent gloriā ꝑm ḡritatē gīe vel charitatis.Sz qñq̄ per pniam homo resurgit in mortali gr̄a vel charitate.Ergo nō cōsequit gloriā ꝑm meritū ꝓtorū operū.Et ita vī ꝙ opa per pctū mortificata,nō reuiuiscant.

Sed cōtra Est,ꝙ sup illud iohel.2. reddā vobis annos quos comedit locusta.dicit glo. Non patiar pertre vbertatem,q̄z cū perturbatione animi amisistis.Sed illa vbertas est meritum bonorū operum,qō fuit perditū per peccatū.Ergo per penitentiā reuiuiscūt opera meritoria ꝓius facta.

Rñdeo Dicendū,ꝙ quidā dixerunt ꝙ opa meritoria per pctm̄ sequens mortificata,nō reuiuiscūt ꝓ pniam subsequentē,ꝓsiderantes ꝙ opera illa non remanant,vt iteruz viuificari possint.Sed hoc impedire non pōt quin viuificentur. Nō enim habent vim perducendi in vitā eternā(qō pertinet ad eoꝝ vitam) solum ꝑm ꝙ actu existunt:sed etiaz postq̄ actu esse desinunt,ꝑm ꝙ remanent in acceptatione diuina.Sic aūt remanent quantū est de se,etiam postq̄ per peccatum mortificantur: qꝝ semper deus illa opera ꝓout facta fuerunt,acceptabit,z sancti de eis gaudebunt; ꝑm illud apoca. 2.tene quod habes,ne alius accipiat coronam tuam.Sed ꝙ isti qui ea fecit,non sint efficacia ad ducendū in vitā eternā,ꝓuenit ex impedimēto pcti superuenientis:per qō ipse redditus est indignus vita eterna. Hoc aūt impedimentum tollitur per penitentiam, inquantum per eam remittuntur peccata. Unde restat qō opera ꝓius mortificata,per penitentiam recuperant efficaciam perducendi euz qui fecit ea in vitam eternam:quod est ea reuiuiscere.Et ita patet ꝙ opera mortificata,per penitentiam reuiuiscunt.

Ad primuz Ergo dōm,ꝙ opa pcti per pniam abolenti ꝑm se:ita.s.ꝙ ex eis vlteri⁹ deo indulgente, nec macula nec reatus inducatur.Sed opera in charitate facta non abolentꝝ a deo,in cuius acceptatione permanent:sed impedimentum accipiunt ex parte hois operantis.Et ideo remoto impedimento,qō est ex parte hois operantis,deus implet ex pte sua illud qō opera merebant. C Ad ꝑm dōm,ꝙ opa in charitate facta non mortificant ꝑm se(sicut dcm est)sed solū per impedimētum superueniens ex parte operantis.Animalia aūt mouuntur ꝑm se,inquantum pruant principio vite.Et ideo non est simile. C Ad tertiū dicendum,ꝙ ille qui per penitentiā resurgit in munoꝝ charitate,consequetur quidem premiū essentiale secunduz quantitatē charitatis in qua inuenitur.Habebit tamen gaudiū maius de operibus in prima charitate factis,quaz de operibus que in secunda fecit,quod pertinet ad premium accidentale.

C Utrū p pniam subsequentē,ēt opa mortua viuificent.Art.6.

Ad sextuz Sic ꝓceditur.Uꝰ ꝙ p pniam subsequentē etiaz opera mortua (que scz non sunt in charitate fctā) viuificent.Difficilius enim videt ꝙ ad vitā perueniat illud qō fuit mortificatū(qō nūq̄ fit ꝑm naturā q̄z illud qō nūq̄ fuit viuū viuificet:qꝝ ex nō viuis,ꝑm naturā aliqua viua generant. Sed opera mortificata,ꝑ pniam viuificantur:vt dictū est.Ergo multo magis opera mortua viuificantur. C Ꝑ.Remota causa, remouetur effectus.Sed causa quare opa de genere bonoz sine charitate fctā non fuerunt viua, fuit defectus charitatis z gr̄e. Sed iste defectus tollit ꝙ pniam.Ergo ꝙ pniaz opa mortua viuificant. C Ꝑ.Hier.dicit.Si qs̄ videris inter multa mala opera facere peccatoꝝ quēq̄ aliqua que iusta sunt,non est tā iniustus deus,vt propter multa mala obliuiscatur paucorum bonorum. Sed hoc maxime videtur quando mala preterita ꝙ penitentiaz tolluntur.Ergo videtur quod post penitentiam deus remaneret ꝓiora bona opera in statu peccati facta:qō est ea viuificari.

Sed cōtra Est,ꝙ apls dicit ꝓme cor.13.Si distribuero cibos pauperum oēs facultates meas,z si tradidero corpꝰ meū ita vt ardeā,charitatē aūt nō habuero,nihil mihi ꝓdest.Hoc aūt non esset,si saltē ꝙ pniam subsequentē viuificarentur.Nō ergo penitētia viuificat opera ꝓ⁹ mortua.

Rñdeo Dōm,ꝙ opus aliqō dr mortuū dupl̄r. Uno modo effectiue:qꝝ scz est cā mortis.Et ꝑm hoc opa peti dr opa mortua:ꝑm illud heb.9.sanguis x̄pi emundabit conscientias nostras ab opibus mortuis.Hoc igit opa mortua non viuificant per pniam,sed magis abolent:ꝑm illud heb.6.non rursus iacientes fundamentū pnie ab operib⁹ mortuis. V Alio modo dicunt opera mortua ꝓuiatiue.s. qꝝ carent vita ꝙritualiq̄ est ex charitate,per q̄z aīa deo coniungit,ex quo viuit sicut corpus p aīam.Et per hūc moduz etiā fides que est sine charitate, dicit mortua:ꝑm illud Jaco.2.fides sine operib⁹ mortua est.Et per hunc etiaz modū oīa opa que sunt bona ex gīe,si sine charitate fiant,dr mortua:inquantū.s.non procedūt ex ꝓncipio vite, sicut si dicam⁹ sonū cythare vocē mortuā. V Sic igit differētia mortis z vite in opibus,est ꝑm cōparationē ad ꝓncipiū a quo procedūt.Opa aūt nō possunt iterū a principio ꝓcedere(qꝝ trāseunt) z iterum eadē numero resumi non possunt.Unde impossibile est ꝙ opera mortua iterum fiant viua per penitentiam.

Ad primū Ergo dōz,ꝙ in rebus naturalib⁹ tā mortua q̄z mortificata carēt ꝓncipio vite. Sed opa dicunt mortificata nō ex parte ꝓncipij ex quo processerūt,ſz ex parte impedimenti extrinseci. Mortua aūt dr ex pte principij. Et tō non est similis rō. C Ad ꝑm dōm,ꝙ opa de gīe bonoz ne charitate facta,dr mortua pp defectū charitatis z gr̄e sicut ꝓncipij.Hoc aūt non ꝑstat eis ꝓ pniam sequēte,vt ex tali principio ꝓcedant.Uſi rō non sequit. C Ad tertiū dōm,ꝙ deus recordat bonoruz que quis facit in statu peccati,nō vt remuneret ea in vita eterna:qō debetur solis operibus viuis.i.ex charitate factis.Sed remunerat ea temporali remuneratione, sicut Greg. dicit in homel.de diuite z lazaro,ꝙ nisi diues ille aliquod bonū egisset,z in ꝑsenti seculo remuneratione acceptisset:nequaq̄ et abraam diceret,recepisti bona in vita tua. V Uel etiā hoc potest referri ad hoc ꝙ pateretur tolerabilius iudiciū. Unde dicit aug. in lib.de patientia. Non possumus dicere, scismatico mel⁹ fuisset vt christum negando nihil eoꝝ pateret que passus est ꝓfiteendo:sed existimandū est tolerabilius ei futurū iudiciū,q̄z si christum negando nihil eoꝝ pateretur,vt illud qō ait apostolus. Si tradidero corpus meū ita vt ardeam,charitatem aūt nō habuero,nihil mihi ꝓdest:intelligatur ad regnum celorum obtinendum,non ad extremi supplicij iudicium tolerabilius subeundū.

4.dist. 14.q.2. ar,3.q.3 Et dist. 22.q.1. ad 3m. Et dist. 22.q.1. art.1.ad 6m. Et heb. 6.col.1. fin.

4. dist. 14.q.2. ar,3.q.3 Et dist. 22.q.1. art.1.ad 5m. Et heb. 6.lec.1. col.2.z le.3.col. 2.

C Super questionem. 90.

Ista q̄one.90.in qua de partib⁹ pnie agitur(scz contritione,confessione z satisfactione)sciendum est varias inuentri de hoc opiniones.Scotus nāq̄ in.4.sen.di.16.q.prima tenet ꝙ ista tria nullo modo sunt partes sacramēti penitentie.Et fundamentū cius est:qz apud ipsum in eodē.4.di.4.q.4.sacm pnie est absolutio sacrālis.Cuius nulla pars est cōtritio,que est quoddā ꝙlitas in anima neq̄ confessio quicquid est ipsius sue sacerdotis,sed est actus rei accusatis scipsius,neq̄ satisfactio,que sequitur absolutionem sacrālem.Durandus vero in.4.sen. di.14.q.2.ar.primo, tenet sacm pnie integrari ex absolutione vt forma z cōfessione vt materia. cōtritionem veroñ ponit ei⁹ partē,sz dispōnē preuiā: satisfactionē aūt ꝓpōnite. Autor autem vt ꝑs in li.4,tz hec tria ponit ꝑtes pnie sacri ex pte materie. Et q̄ñ autoris vīa communiter ab vñi synodo sub eugenio.4.(vbi sic legimus.4.sacm est penitentie quasi materia sunt actus penitentis qui in tres diuiduntur partes.quarū prima est contritis cordis cōtritio ad quā pertinet vt doleat de pctō cōmisso cum proposito non peccādi deceteris.secunda est oris confessio,ad quā pertinet, vt pctō⁹ oia peccata quoꝝ memoriam hz,suo sacerdoti confiteatur integrale.3ª est satisfactio ꝓ peccatis,sm arbitriū sacerdotis:que q̄dē pcedere debet per ordinē,ieiunia z elemosynas. Forma huius sacramenti sunt verba absolutionis,q̄ sacerdos ꝓferre,quū dicit.ego te absoluo.hec ibi.Nō sancte matris ecclesie doctrina mōstrat tam sotis q̄ durādi opiniones deficere. Et hoc enim quod penitentie sacramentum cōstare dicit ex actibus penitentis vt materia z absolutione vt forma.sequit q̄ sacramentū penitentie nō est sola absolutio sacerdotis. ex hoc vero q̄ actus penitentis qui sunt vt materia sacramēti,distinguunt in tres partes:scilicet contritionem z satisfactionem,sequitur q̄ non sola confessio est vt materia in sacramento penitentie. Stat ergo solida autoris doctrina.

C Super artic.2.

In eiusdem.q.ar. 2.in resolutione ad primum dubiū occurrit circa ipsam responsionē,ꝓ qua to dicit q̄ contritio dicit ꝑm effentiā nō est pars sacramenti:sed aliter aūt pertinet ad exteriorē penitentiam.i.est pars sacramenti inquantū implicat propositum cōtrēdi z satisfaciendi. Secundū enim responsionē hanc non sunt tres sed due partes pnie:qm̄ cōtritio vt distinguitur a confessione z satisfactione,nō est pars penitentie,z sic autoꝛ sibiꝑsi contrarius inuenitur. C Ad hoc dicitur,ꝙ in contritione plura inueniuntur:inter que vnum est velle recondemnare ad arbitrium sacerdotis.Et ratione huius ponitur prima pars penitentie sacramenti,tā- quam ꝓncipium eius.ita q̄ actus iste interior, licet ꝑm se nō ꝑtineat ad exteriorē penitentiā:vt est ītrō ꝓncipium exteriorius penitentie, ad exteriorem ꝑtinet penitentiam.Sicut in aliis videmus tam bonis q̄ malis q̄ interiores actus z passiones vt ſm rōnes exteriorum:ad extrinseca ꝑtinet iudicia:alias enim iudicarent offendens ex odio,aliter offendens ex ira ꝛc. C Et preter eōm hāc rationē ꝙdām in ꝓpositio interuenit rō: que ex dīa inter recōpensationē pure iustitie et recōpensationē iustitie z amicitie,facile patet.Recōpensatio eſt iustitie attendit tur ſm equalitatē exteriorē,siue ꝓpter se- ipsum:vt in secunda parte habitum est. Ergo z penitentia.Non ergo penitentie debent poni cōfessio oris z satisfactio opis.

4.di.16. q.1.ar.1. q.2.z.4. Et dist. 17.q.3. art.3.q. 4.col. Et dist. 22.q.2. ar.1.qō. 2.ad 3m Et.2.co rin.7.le. 5.co.2.

Sed cōtra Uidetur ꝙ debeant poni plures partes penitentie. Pars eſt hominis ponitur nō solū corpꝰ qđ est eius materia,ſz etiam ala que est eius forma.Sed tria ꝓdicta cū sint actus penitentis se habent sicut mā,absolutio aūt sacerdotis se habet per modum forme. Ergo absolutio sacerdotis debet poni quarta ꝑs penitētie.

Rñdeo Dicēdū,ꝙ duplex est pars:vt ꝺ: in.5.meta.s.pars essentie,z pars quantitatis.Partes essentie,sunt naturaliter q̄dē forma z materia,logice aūt est genus z dīa.Hoc aūt modo quodlibet sacm distinguitur in materiā z formā,sicut in partes essentie.Unde z supra dictū est,ꝙ sacramenta cōsistunt in rebus z verbis.Sz quia quantitas se tenet ex parte materie, partes quantitatis sunt partes materie.Et hoc modo sacramento penitentie specialiter assignātur partes(vt dictum est)quantum ad actus penitentis qui sunt materia huius sacramenti. V Dictum est autem supra ꝙ aliomodo fit recompensatio offense in penitentia, z in vindicatiua iustitia. Nā in vindicatiua iustitia fit recompensatio ꝑm arbitriū iudicis,nō ꝑm voluntatē offendētis vel offensi.Sed in penitentia fit recōpensatio offense ꝑm voluntatem peccantis,z ꝑm arbitrium dei,in quem peccatur:qꝝ hic non queritur sola redintegratio equalitatis iustitie(sicut in iustitia vindicatiua sed magis reconciliatio amicitie,qō fit dum offendens recompensat ꝑm voluntatem eius quem offendit. V Sic igitur requiritur ex parte penitentis,primo quidem voluntas recompensandi,quod fit per cōtritionem.secundo,ꝙ se subiiciat arbitrio sacerdotis loco dei:quod fit in confessione.tertio,ꝙ recompenset ꝑm arbitrium ministri dei:quod fit in satisfactione.Et ideo contritio, confessio z satisfactio,ponuntur partes penitentie.

Ad ꝑmū Ergo dicendum,ꝙ cōtritio ꝑm essentiā quidē est in corde,z ꝑtinet ad interiorē pniam. Uirtualiter aūt ꝑtinet ad exteriorē pniam: inquantū scz ad exteriorē penitentiam.i.est pars sacramenti inquantū implicat propositum cōtrēdi z satisfaciendi. Secundū enim responsionē hanc non sunt tres sed due partes pnie:qm̄ cōtritio vt distinguitur a confessione z satisfactione,nō est pars penitentie,z sic autoꝛ sibiꝑsi contrarius inuenitur. C Ad hoc dicitur,ꝙ in contritione plura inueniuntur:inter que vnum est velle recondemnare ad arbitrium sacerdotis.Et ratione huius ponitur prima pars penitentie sacramenti,tā- quam ꝓncipium eius.ita q̄ actus iste interior, licet ꝑm se nō ꝑtineat ad exteriorē penitentiā:vt est ītrō ꝓncipium exteriorius penitentie, ad exteriorem ꝑtinet penitentiam.Sicut in aliis videmus tam bonis q̄ malis q̄ interiores actus z passiones vt ſm rōnes exteriorum:ad extrinseca ꝑtinet iudicia:alias enim iudicarent offendens ex odio,aliter offendens ex ira ꝛc. C Et preter eōm hāc rationē ꝙdām in ꝓpositio interuenit rō: que ex dīa inter recōpensationē pure iustitie et recōpensationē iustitie z amicitie,facile patet.Recōpensatio eſt iustitie attendit tur ſm equalitatē exteriorē,siue ꝓpter se- ipsum:vt in secunda parte habitum est. Ergo z penitentia.Non ergo penitentie debent poni cōfessio oris z satisfactio opis.

Sed cōtra Uidetur ꝙ debeant poni plures partes penitentie. Pars eſt hominis ponitur nō solū corpꝰ qđ est eius materia,ſz etiam ala que est eius forma.Sed tria ꝓdicta cū sint actus penitentis se habent sicut mā,absolutio aūt sacerdotis se habet per modum forme. Ergo absolutio sacerdotis debet poni quarta ꝑs penitētie.

Rñdeo Dicēdū,ꝙ duplex est pars:vt ꝺ: in.5.meta.s.pars essentie,z pars quantitatis.Partes essentie,sunt naturaliter q̄dē forma z materia,logice aūt est genus z dīa.Hoc aūt modo quodlibet sacm distinguitur in materiā z formā,sicut in partes essentie.Unde z supra dictū est,ꝙ sacramenta cōsistunt in rebus z verbis.Sz quia quantitas se tenet ex parte materie, partes quantitatis sunt partes materie.Et hoc modo sacramento penitentie specialiter assignātur partes(vt dictum est)quantum ad actus penitentis qui sunt materia huius sacramenti. V Dictum est autem supra ꝙ aliomodo fit recompensatio offense in penitentia, z in vindicatiua iustitia. Nā in vindicatiua iustitia fit recompensatio ꝑm arbitriū iudicis,nō ꝑm voluntatē offendētis vel offensi.Sed in penitentia fit recōpensatio offense ꝑm voluntatem peccantis,z ꝑm arbitrium dei,in quem peccatur:qꝝ hic non queritur sola redintegratio equalitatis iustitie(sicut in iustitia vindicatiua sed magis reconciliatio amicitie,qō fit dum offendens recompensat ꝑm voluntatem eius quem offendit. V Sic igitur requiritur ex parte penitentis,primo quidem voluntas recompensandi,quod fit per cōtritionem.secundo,ꝙ se subiiciat arbitrio sacerdotis loco dei:quod fit in confessione.tertio,ꝙ recompenset ꝑm arbitrium ministri dei:quod fit in satisfactione.Et ideo contritio, confessio z satisfactio,ponuntur partes penitentie.

Ad ꝑmū Ergo dicendum,ꝙ cōtritio ꝑm essentiā quidē est in corde,z ꝑtinet ad interiorē pniam. Uirtualiter aūt ꝑtinet ad exteriorē pniam: inquantū scz

C Et per hec patet responsio ad ſto.et dnm.vrentes hoc argumento.

C In eodem ar.in responsione ad 2m nota

Universidad de Deusto Biblioteca

piligenter et predica
decr̃ uñ hanc, q̃ sa-
tisfactio sacr̃alis au-
get gr̃am ex hoc q̃ ē
pars sacr̃i. Et potes
hoc itelligere ex dif-
ferentia que est inter
satisfactionē sacr̃ales
z nō sacr̃alem̄ satisf-
factio sacramentalis
valet nō solū fm se: fz
etiam ex virtute cla-
uium: satisfactio aut̃
non sacramentalis va
let solū scdm̄ quid a
clauibus non emanauit, quocirca plꝰ pro-
dest vnus ieiunij dies aut vnum psalterium ex impōne confessoris ēs sic tali impositiōe.

4.di.16. Et hinc sequunt duo.
q.1.ar.1. pmū q̃ penitentes er-
q.3. rant: paruam satisfactionē volentes sibi a confessore imponi. 2m̄ q̃ confessores minus bene prouident penitentibus paratis tamen: dando eis leuem penitentiā: ipsa enim prolongatio satisfactionis sacramēt̃alis virtute clauiū et augere nata est gr̃am: z plus valere ad satisfaciendū pro peccatis. ¶In eadē rñsione soluenda occurrit obiectio duran. in. 4. dist. 16. q. 1. cōtra. satisfactionem: qz id nō est pars sacr̃i sine quo sacr̃m est cōpletum: vel deficiente vna parte sacr̃i sacr̃m nullū est: sed sine subsequuta satisfactione, sacr̃m pnie iā fuit verū sacramentū: ergo.

¶Ad hoc dz, q̃ ps est dupler, essentialis vel integralis. Et sine pte quidē essentiali sacramentum nullum est: sicut nec hō est si desit alia aut corpus. Sed sine vna parte integrali sacr̃m verū quidē sed imperfectum esse pōt: sicut hō sine manu est verus homo, sed mancus. Satisfactio autem non ponit pars essentialis sacr̃i pnie: fz integralis. est enim pars actus penitentie q̃ sunt vt materia seu pars essentialis sacr̃i: sicut manus est pars corporis humani, quod est materia z pars essentialis hominis.

¶Super arti. 3m̄.

In ā. 3. eiusdem d. in rñsione ad 3m̄ scito q̃ peccata cordis. oris, z operis, dupliciter distinguuntur inter se. primo specifice: 2o gradualiter. ꝓ̃m si sumatur pctm̄ fm suam rationē cōsummatū, et distinguatur in peccatum cordis vel oris vel operis: sic est distinctio non solū specifica, fz generica. ꝓ̃m implicat ppm̄ ofitēdi z satisfaciēdi. ¶Ad fm dm̄, q̃ satisfactio cōfert gr̃am prout est in ppōsito, z auget eā ꝓ̃ut est in executione, sicut etiā baptism̄ in adultis: vt. 5. dictū est. ¶Ad tertiū dm̄, q̃ satisfactio est pars pnie sacr̃i, fructus aūt pnie virtutis. ¶Ad quartū dm̄, q̃ plura requirūtur ad bonū quod procedit ex integra cā ꝙ̃ ad malū qđ̄ procedit ex singularib⁹ defectib⁹, fm Dio. 4. c. de di. no. Et ideo lz pcōis pficiāt in cōsensu cordis: ad pfectionē tñ pnie, requiritur z otritio cordis, z confessio oris, z satisfactio operis.

¶Ad otrariū vero pz solo p ea q̃ dicta sunt.

¶Utrum predicta tria sint partes integrales penitentie. Artic. 3.

Ad tertiū Sic proceditur. Videt q̃ predicta tria non sint partes integrales penitentie. Penitētia enim vt dictum est, cōtra peccatū ordinatur. Sed peccatum cordis, oris z operis sunt partes subiectiue peccati, z non partes integrales: qr peccatū de quolibet horū predicatur. Ergo etiam in penitentia contritio cordis, confessio oris, z satisfactio operis, non sunt partes integrales. ¶Preterea. Nulla pars integralis in se continet aliam sibi contrariam. Sed contritio continet in se confessionem z satisfactionem in proposito. Ergo non sunt partes integrales. ¶Preterea. Ex partibus integralibus, simul z equaliter constituitur totum: sicut linea ex suis partibus. Sed hoc non contingit hic. Ergo predicta non sunt partes integrales penitentie.

Sed cōtra Ille dicūtur partes integrales, ex quibus perfectio totius integratur. Sed ex tribus predictis integratur perfecto ipsius penitentie. Ergo sunt partes integrales penitentie.

Rñdeo Dicendum, q̃ quidā diterunt hec tria esse partes subiectiuas penitentie. Sed hoc non pōt esse: qr singulis partibus subiectiuis adest tota virtus totius, z simul z equaliter: sicut tota virtus animalis in quantū est animal, saluat in ūlibet spē aialis, que simul z equaliter diuidit animal. Sed hoc non est in proposito. ¶Et ideo alij dixerunt, q̃ sunt partes potētiales. Sed nec hoc verū esse pōt, qr singulis ptibus potentialibus adest totū fm totā essentiam: sicut tota essentia aie adest cuilibet eis potētie, Sz hoc nō est in proposito. ¶Aū relinquit q̃ p̃dicta tria sint ptes integrales pnie. Ad quarū rōnē exigit: vt totū nō assit singulis partib⁹: neq; fm totā vtutē eius, neq; fm totam eius essentiam, sed omnibus simul.

Ad p̃mū Ergo dm̄, q̃ pctm̄ qr rōnē mali hz, potest in vno tantū perfici: vt dictū est. Et ideo peccatū quod in solo corde perficitur, est vna species peccati. Alia vero spēs est pctm̄ qđ̄ pficit in corde et ore. tertia vero species est peccatū qđ̄ perficitur in corde z opere. Et hmōi peccati partes q. integrales, sunt qđ̄ est in corde, z qđ̄ ē in ore, z qđ̄ est in ope. Et ideo pnie que i his tribus perficitur hec tria sunt ptes integrales. ¶Ad 2dm̄ dm̄, q̃ vna pars integralis potest cōtinere totū lz nō fm essentiā: fundamentū enim quodāmodo virtute cōtinet totū edificiū. Et hoc modo cōtritio continet virtute totā penitētiā. ¶Ad tertiū dm̄, qđ̄ omnes partes integrales hūt ordinē quēdā ad inuicē. Sed quedā hūt ordinē tm̄ in situ: siue 2sequēter se hēant, sicut ptes exercitus: siue se tangant, sicut partes aceruī: siue etiā colligent, sicut ptes dom⁹: siue etiā cōtinuentur, sicut partes linee. Quedam vero habent insuper ordinē virtut̃ sicut ptes aialis, quarū prima virtute est cor, z alie quodā ordine virtutis dependent ab inuicē. Tertio modo ordinant ordine ptis: sicut ptes ptis z mot⁹. ¶Partes igitur pnie habēt adinuicē ordinē virtutis z temporis, quia sunt actus: non autem ordinem situs, qr non hūt positionem.

¶Utrum conuenienter diuidatur pnia in penitentiam ante baptismū, pniam mortalium z penitentiam venialium. Art. 4.

Ad quartū Sic proceditur. Videt q̃ inconuenienter diuidat penitentia in penitentiā ante baptismum, penitentiā mortalium, z penitentiā venialiū. Pnia enim est secunda tabula post naufragiū (vt supra dctm̄ est) baptismus aūt ꝑma. Illud ergo qđ̄ est ante baptismum, non debet poni spēs pnie. ¶2. Quod potest destruere maius, pōt etiam destruere minus. Sed mortale est maius pctm̄ quā veniale. Illa vero penitētia que est de mortalibus eadē etiā est de venialibus. Nō ergo debent poni diuerse spēs pnie. ¶3. Sicut post baptismū peccat venialr z mortaliter, ita ēt ante baptismū. Si ergo post baptismū distinguit pnia venialiū z mortaliū, pari rōne debet distingui ante baptismū. Non ergo cōuenienter diuiditur penitētia per has species.

Sed cōtra Est, quod Augu. in lib. de penitentia, ponit predictas tres penitentie species.

Rñdeo Dicendū q̃ hec diuisio est penitentie fm q̃ est virtus. Est aūt ꝓsiderandū, q̃ quelibet virtus operatur fm congruentiā ptis, sicut z fm alias debitas circunstantias. Unde z virtus penitentie actū suum habet in hoc tempore fm q̃ conuenit noue lē. Pertinet autem ad penitentiam, vt detestetur peccata preterita cū proposito immutandi vitam in melius quod est quasi penitentie finis. Et qr mortalia recipiunt speciem secundum finem (vt in secunda parte habitum est) cōueniens est, q̃ diuerse species penitentie accipiantur fz diuersas immutationes quas penitēs intendit. ¶Est aūt triplex immutatio a penitente intēta. Prima quidē per regenerationem in nouā vitam: z hec pertinet ad penitentiā que est ante baptismū. Secunda aūt immutatio est per reformationē vite peracte iam corrupte, z hec pertinet ad penitentiā mortaliū post baptismū. Tertia aūt immutatio est in perfectiorem operationem vite: z hec pertinet ad penitentiam venialiū: que remittuntur per aliquem feruentem actum charitatis, vt supra dictū est.

Ad p̃mū Ergo dicendum, q̃ penitentia que est ante baptismum, non est sacramentū: sed est actus virtutis disponens ad sacramentum baptismi. ¶Ad secundum dicendum, q̃ penitentia que delet peccata mortalia, delet etiam venialia: sed non cōuertitur. Et ideo hec due penitentie se habent sicut perfectū z imperfectū. ¶Ad tertiū dm̄, q̃ ante baptismum non sunt peccata venialia sine mortalibus. Et quia veniale sine mortali dimitti non potest (vt supra dictum est) ideo ante baptismum non distinguitur penitentia mortalium z venialium.

¶Explicit id quod de tertia parte summe sancti Tho. aquinatis habetur: qui morte preuentus, eam perficere nequiuit.

¶Excudebant Jacobus Faure, z Petrus Taco, Lugduni. Anno domini Millesimo quingentesimo Quinquagesimo secundo.

Regestum.

++++a b c d e f g h i k l m n o p q r s t y x y z &.

Omnes sunt quaterni, preter ++ quinternum.

FINIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca